

ÅLANDS LAGSAMLING 2004

Mariehamn 2004

ÅLANDS LANDSKAPSREGERING

Beställningar:
Ålands landskapsregering
Registratorskontoret
Pb 1060 / Självstyrelsegården
AX-22111 MARIEHAMN

Telefon: +358 (0)18 25000
Telefax: +358 (0)18 19115
E-post: registrator@ls.aland.fi

Textformatering och ombrytning:
Pedago Interaktiv Ab

Tryckning:
Ålandstryckeriet, Mariehamn 2004

ISBN 951-8946-96-5

Förord till Ålands lagsamling 2004

Den tionde lagsamlingen

Den föreliggande upplagan av Ålands lagsamling är den tionde i ordningen. För att underlätta arbetet i framtiden med att upprätthålla lagsamlingen i elektronisk form har vissa ändringar gjorts i materialet jämfört med tidigare. Utgångspunkten har härvid varit att materialet i så stor utsträckning som möjligt skall kunna användas både i den tryckta och den elektroniska lagsamlingen.

I Ålands författningssamling publicerad lagstiftning är beaktad t o m ÅFS 2004/22.

Lagsamlingens disposition

Lagsamlingen är beträffande systematiken en fortsättning av 2000 års upplaga. Sedan den förra lagsamlingen gavs ut har ett stort antal författningar tillkommit och många författningar har upphört att gälla. Nyttillkomna författningar har placerats där de logiskt ansetts höra hemma och en omnumrering har därför gjorts. Några författningar har även flyttats till ett annat avsnitt.

Ändringar i författningsrubriker och hänvisningar

En ändring av författningsrubrikerna har gjorts jämfört med tidigare lagsamlingar. I författningsrubriken anges författningens fullständiga namn med utfärdandeårtalet och numret i Ålands författningssamling inom parentes efter författningstypen, t ex "Självstyrelselag (1991:71) för Åland". Ändringarna har även gjorts i löpande text för att angivelserna skall vara konsekventa. ÅFS skrivs med snedstreck mellan årtal och nummer, t ex (2004/11) och författningar skrivs med kolon mellan årtal och nummer, t ex (1991:71). Detta ger sökbarhets- och länkningsmöjligheter i en elektronisk lagsamling. Parentes används konsekvent vid referens till ÅFS eller författning. Ändringar i författningsnummer har inte gjorts med referenser till riksförfattningar. För Finlands författningssamlings fördragsserie eller i EUs direktiv och förordningar, bilaterala avtal, konventioner m m. gäller även vedertagen referens.

Hänvisningar till andra författningar

Flera hänvisningar i författningar till relaterade författningar har förts in i lagsamlingen. De finstiltat texterna är huvudsakligen hänvisningar till landskapsförfattningar och till riksförfattningar i Finlands Lag I eller II, vilka har antagits genom blankettlagstiftning.

I fråga om författningar som utgivits från och med år 1996 och som inte utgör enbart ändringar av tidigare gällande författningar har i de senaste lagsamlingarna under rubriken intagits en hänvisning till förarbeten i form av lagframställningar och utskottsbetänkanden. Detsamma gäller i fråga om samtliga författningar genom vilka råds- och kommissionsdirektiv införlivats med den åländska lagstiftningen. Hänvisningar finns även till råds- och kommissionsförordningar. Av utrymmesskäl har dessa hänvisningar inte tagits med i lagsamlingen. Referenserna har uppdaterats och publiceras istället på landskapsregeringens hemsida, www.ls.aland.fi

Lagsamling både för tryck och internet

I samband med utgivningen av lagsamlingen 2004 i bokform publiceras även en PDF-version via landskapsregeringens hemsida. Denna PDF-version skall ses som ett komplement till den tryckta lagsamlingen men motsvarar inte en e-lagsamling.

För att effektivisera och möjliggöra en parallell publicering både i pappers- och elektronisk form har om- och förformatering av allt författningsmaterial gjorts.

Formateringar och layout till lagsamlingen har tagits fram och gjorts av Pedago Interaktiv AB, som därtill har skött ombyggnaden. Lagsamlingen har tryckts av Ålandstryckeriet.

Förteckningar och register

Förteckningen över internationella fördrag har kompletterats med fördrag som bifallits sedan 2000 års lagsamling utkom. Rättsfallsmaterialet har kompletterats med nyttillkomna avgöranden av högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen. Det alfabetiska sakregistret är även det kompletterat. För att

underlätta sökandet efter förändringarna i lagsamlingen finns nu förutom innehållsförteckningen och sakregistret ett nytt kronologiskt register.

Användare som hittar fel i lagboken ombedes kontakta utgivaren per e-post på lagboken@ls.aland.fi. Fullständig och korrekt kunskap om författningar som utgivits i ÅFS kan endast fås genom att ta del av ÅFS i pappersform.

Tack till alla som medverkat

Jag vill tacka alla dem som på olika sätt bistått mig vid utgivningen. Gruppen för planering av lagsamlingen har bestått av Lars Karlsson, Hans Selander, Diana Mörn och Pia Grüssner på lagberedningen och Peter Granholm, Victoria Sundberg och Anders Gustafsson på Pedago Interaktiv AB. Olle Ekström, Patrik Lönngren, Sara Takamatsu och Mathias Lundqvist på lag-

beredningen har, tillsammans med de redan nämnda, hjälpt till med kontrollarbete. Jag vill speciellt tacka lagberedningschef Lars Karlsson för att han delat med sig av sin yrkeskunskap och lagberedningens byråsekreterare Pia Grüssner för att hon hjälpt till att kontrollera redigeringen. Även tack till Peter Granholm för att han delat med sig av sakkunskap inom IT-området. Jag vill även tacka alla som delat med sig av värdefulla synpunkter till lagsamlingen.

Jomala i augusti månad år 2004.

Caroline Karlsson
Redaktör

Råd för användningen av lagsamlingen

Lagsamlingens innehåll

Denna lagsamling innehåller de flesta gällande landskapslagarna och landskapsförordningarna samt en del viktigare beslut från landskapsregeringen som är mer permanenta. Därtill finns gällande överenskommelseförordningar med. Riksförfattningar, som genom landskapslag eller landskapsförordning gäller i landskapet, finns av utrymmesskäl inte med i lagsamlingen. Beträffande dessa anges oftast det signum som används i Finlands Lag I och II. Några få landskapslagar eller -förordningar har utelämnats för att de saknar betydelse eller för att de delvis strider mot senare tillkommen lagstiftning och ännu inte förnyats. Författningar som utelämnats har beaktats i sakregistret och i finstilt text under relevanta författningstexter.

Indelning och beteckningar

Författningarna är grupperade i avsnitt (från A till N), som sedan tidigare har tagits fram med utgångspunkt från behörighetsområden i 18 § självstyrelselagen. Varje författning har en beteckning som består av avsnittets bokstavs-beteckning och en siffra för ordningsföljden inom avsnittet. Beteckningarna återfinns i innehållsförteckningen, det alfabetiska sakregistret och det kronologiska registret, så att författningen lätt skall kunna hittas.

I författningsrubriken anges författningens fullständiga namn med utfärdandeåret och numret i Ålands författningssamling inom parentes efter författningstypen.

Beteckning	Författningstyp	Utfärdandeår och nummer
A 1	Självstyrelselag	(1991:71) för Åland
	(FFS 1144/1991)	(FFS 68/2004)
1 kap.	Allmänna stadganden	
1 §.	<i>Självstyrelse för Åland</i>	Landskapet Åland tillkommer självstyrelse enligt vad som stadgas i denna lag.

Författningarnas ingress har utelämnats. Detsamma gäller ikraftträdelsebestämmelser utan paragrafnummer, som inte är av särskilt intresse.

Författningsändringar och hänvisningar

Författningsändringar markeras i texten på följande sätt:

När en hel paragraf har ändrats eller fogats till författningen, anges detta genom att årtal och nummer i författningsserien anges inom parentes efter paragraftecknet.

Hel paragraf har ändrats eller fogats

16 §. (2004/11) *Landskapsregeringen*
Landskapsregeringen utses på det sätt som föreskrivs i landskapslag.

När en ändring eller ett tillägg endast gäller ett visst moment eller en viss punkt, anges detta med motsvarande parentes omedelbart efter momentet eller punkten.

Över förslag till överenskommelseförordningar skall utlåtande av Ålandsdelegationen begäras. Överenskommelseförordningar utfärdas av republikens president. (1995/6)

Moment eller punktändring

Vid rubrikändring finns uppgifterna omedelbart efter rubriken.

Rubrikändring

3 kap. **Lagtinget och landskapsregeringen (2004/11)**

Klammer kring en benämning eller en hänvisning i författningstexten visar att textavsnittet blivit föråldrat men ännu finns kvar i äldre författningar. Hänvisningen kan vara till en författning som är upphävd eller inte tillämpas och namn på myndigheter och liknande kan ha ändrats eller inte existera längre. I några fall anges en förklaring under paragrafen.

6 §. (2003/52) Ledamot som valts till medlem av [landskapsstyrelsen] skall frånträda sitt uppdrag...

Föråldrad benämning/hänvisning

Finstilta texter efter lagrum innehåller anmärkningar, författningshänvisningar och rättsfallshänvisningar som är relevanta för textavsnittet.

färda kompletterande bestämmelser om ansökan och beviljande av jordförvärvstillstånd.

Se A 4, Landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd.

Anmärkning med hänvisningar, m m

Förkortningar

AO, Arbetsordningen	=	Arbetsordning för Ålands lagting
B	=	beslut (används i sammansättningar: [ÅLSB] = Ålands [landskapsstyrelses] beslut)
F	=	Förordning
FFS	=	Finlands författningssamling
FL I	=	Finlands Lag 2003, del I
FL II	=	Finlands Lag 2003, del II
HD	=	Högsta domstolen
HFD	=	Högsta förvaltningsdomstolen
L	=	Lag (i sammansättningar även landskapslag)
LF	=	Landskapsförordning
LL	=	Landskapslag
LM	=	Lagmotion
LO	=	Lagtingsordning för landskapet Åland
RB	=	Rättegångsbalk
RPF	=	Republikens presidents förordning. Sedan 1.3.2000 kan förordningar utfärdas av republikens president, statsrådet och de olika ministerierna. Finlands grundlag 80 §, Sta 101.
SF	=	Skatteförfattningarna 2004
SjL	=	Självstyrelselag för Åland
SkatteUF	=	Förordning om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg
SkatteUL	=	Lag om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg
SL	=	Strafflag (SL 16:8 = strafflagens 16 kap. 8 §)
SR	=	Statsrådet
ÅFS	=	Ålands författningssamling
ÅL	=	Ålands lagsamling
ÅLR	=	Ålands landskapsregering, före 1.6.2004 Ålands landskapsstyrelse, före 1.1.1952 Ålands landskapsnämnd
[ÅLS]	=	Ålands [landskapsstyrelse]

När landskapslagar och landskapsförordningar nämns i kommentarer eller i det alfabetiska sakregistret är deras rubrik i många fall förkortad, exempelvis genom utelämnande av "i landskapet Åland".

Innehåll

Innehållsförteckning	ix
Självstyrelsens grunder	A
Lagtinget	B
Landskapsförvaltningen	C
Kommunförvaltningen	D
Skatter och avgifter	E
Allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsendet, elsäkerhet	F
Byggande, expropriation, hyra och arrende	G
Miljöskydd, renhållning, jakt och friluftsliv	H
Jord- och skogsbruk, fiske	I
Näringarna	J
Hälso- och sjukvård, djurskydd	K
Socialvård och sysselsättning	L
Kommunikationer	M
Utbildning, kultur och idrott	N
Internationella fördrag	737
Lagar och avtal som utgjort grund för självstyrelsen	745
Författningsregister	767
Alfabetiskt sakregister	775

Innehållsförteckning

A Självstyrelsens grunder

A 1	Självstyrelselag (1991:71) för Åland	1
A 2	Jordförvärvslag (1975:7) för Åland (1991/72)	11
A 3	Landskapslag (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd	14
A 4	Landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd	15
A 5	Landskapslag (1992:41) om Ålands flagga	16
A 6	Landskapsförordning (2004:15) om riktlinjer för Ålands flaggas färger	17
A 7	Landskapslag (1976:26) om Ålands självstyrelsedag	17
A 8	Landskapslag (1993:2) om åländsk hembygdsrätt	18
A 9	Landskapslag (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet	18
A 10	Landskapslag (1993:112) om Ålands författningssamling	19
A 11	Landskapslag (1951:19) angående landskaps- och kommunalvapen i landskapet Åland	19
A 12	Landskapslag (1952:11) angående sigill för självstyrelsemyndigheterna samt landskapsförvaltningen underlydande ämbetsverk och tjänstemän ävensom kommunala myndigheter i landskapet Åland	20
A 13	Lag om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland (1966:13)	20

B Lagtinget

B 1	Lagtingsordning (1972:11) för landskapet Åland	21
B 2	Arbetsordning (1972:19) för Ålands lagting	28
B 3	Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval	36
B 4	Förordning (1999:24) om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland	49
B 5	Landskapslag (1969:45) om pension för lagtingsmän	50
B 6	Landskapslag (1990:56) om familjepension efter [landstingsman]	53
B 7	Landskapslag (1978:34) om personalen vid [landstingets] kansli	53
B 8	Landskapslag (1996:7) om landskapsrevisionen	53

C Landskapsförvaltningen

Organisationen

C 1	Landskapslag (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse]	57
C 2	Landskapslag (1975:58) om ärendenas handläggning i [landskapsstyrelsen]	59
C 3	Landskapslag (1998:70) om Ålands [landskapsstyrelses] allmänna förvaltning	61
C 4	Landskapsförordning (2003:61) om [landskapsstyrelses] allmänna förvaltning	63
C 5	Landskapsförordning (2003:63) om de tjänster som finns inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelses] allmänna förvaltning	65
C 6	Landskapsförordning (2003:64) om de tjänster som finns inom kansliavdelningen vid [landskapsstyrelses] allmänna förvaltning	67
C 7	Landskapsförordning (2003:84) om de tjänster som finns inom finansavdelningen vid [landskapsstyrelses] allmänna förvaltning	68
C 8	Landskapsförordning (2004:2) om de tjänster som finns inom social- och miljöavdelningen vid [landskapsstyrelses] allmänna förvaltning	69
C 9	Landskapslag (1972:13) om lagberedningen	70
C 10	Landskapsförordning (1998:121) om lagberedningen	71
C 11	Landskapslag (1996:8) om [landskapsstyrelses] revisionsbyrå	71
C 12	Landskapslag (1997:65) om Ålands miljöprövningsnämnd	73
C 13	Landskapslag (2000:26) om Ålands polismyndighet	74
C 14	Landskapsförordning (2000:34) om Ålands polismyndighet	75
C 15	Landskapslag (1999:49) om polisens grundregister	76
C 16	Landskapslag (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister	76
C 17	Landskapsförordning (1999:52) om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om polisens personregister	77
C 18	Förordning (1998:118) om polisförvaltningen i landskapet Åland	77
C 19	Landskapslag (1992:39) om Posten på Åland	78

C 20	Landskapsförordning (1994:9) om programnämnden	80
C 21	Landskapslag (1975:9) om motorfordonsbyrån	81
C 22	Landskapslag (1982:34) om landskapet Ålands jämställdhetsdelegation	82
C 23	Landskapslag (1993:116) om Ålands statistik- och utredningsbyrå	82
C 24	Statistiklag (1994:42) för landskapet Åland	83
C 25	Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet	85
C 26	Landskapslag (1926:17) om antagande av lagen om offentliga kungörelser, given den 2 februari 1925	88
C 27	Landskapsförordning (1926:18) om antagande av förordningen rörande tillämpning av lagen om offentliga kungörelser, given den 2 februari 1925	88
C 28	Förordning (1993:8) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen	88
C 29	Förordning (1923:12) angående skyldighet för de till centralförvaltningen hörande fackmyndigheterna att lämna handräkning åt Ålands [landskapsnämnd]	88
C 30	Landskapslag (1983:22) om vissa grunder för landskapets hushållning	88
C 31	Landskapslag (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti	89
C 32	Landskapslag (1971:43) om landskapets finansförvaltning	90
C 33	Budgetförordning (1979:70) för landskapet Åland	92
C 34	Landskapslag (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling	93
C 35	Landskapsförordning (1998:101) om offentlig upphandling	94
C 36	Ålands [landskapsstyrelse]s beslut (2004:10) gällande vissa upphandlingar	95
C 37	Landskapslag (1985:17) om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse]	96
C 38	Landskapslag (1969:47) om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse]	97
C 39	Landskapslag (1969:48) om familjepension efter ledamot av Ålands [landskapsstyrelse]	98

Tjänstemännen

C 40	Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland	99
C 41	Landskapslag (1987:62) om införande av tjänstemannalagen för landskapet Åland	105
C 42	Landskapsförordning (1998:122) om semester för landskapets tjänstemän	109
C 43	Landskapsförordning (1998:123) om semester för vissa landskapets tjänstemän som inte är anställda i huvudsyssla	112
C 44	Landskapslag (1999:44) om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av [landskapsstyrelsen]	112
C 45	Landskapslag (1984:26) om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution	113
C 46	Landskapslag (1936:1) angående innehavare av tjänst och befattning i landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall	113
C 47	Landskapslag (1978:22) om tjänstekollektivavtal	113
C 48	Landskapslag (1998:44) om tillämpning i landskapet Åland av arbetstidslagen	116
C 49	Landskapslag (1997:4) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner	117
C 50	Landskapslag (1976:22) om anmälan om val av pensionsrätt i vissa fall	120
C 51	Landskapslag (1971:51) om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel	120
C 52	Landskapslag (1997:5) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (1998/64)	122
C 53	Landskapslag (1951:10) om utbetalning av pensioner i landskapet Åland	123
C 54	Landskapslag (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond	123
C 55	Landskapsförordning (1996:45) om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar	125

D Kommunalförvaltningen

D 1	Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland	129
D 2	Landskapslag (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt	141
D 3	Landskapslag (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning	141
D 4	Landskapslag (1998:20) om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar	142
D 5	Landskapslag (1998:76) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet	143
D 6	Landskapslag (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna	144
D 7	Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården	148
D 8	Landskapslag (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten	153
D 9	Landskapslag (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper	158
D 10	Landskapslag (1999:26) om en särskild justering av landskapsandelarna till kommunerna	158
D 11	Landskapslag (1972:50) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion	159

D 12	Landskapsförordning (1973:47) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion	160
D 13	Landskapslag (1977:77) om räntestöds krediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten	160
D 14	Landskapslag (1989:60) om landskapsunderstöd för främjande av näringar i kommunerna	161
D 15	Landskapslag (1977:10) om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund	161
D 16	Landskapslag (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk	162
D 17	Landskapslag (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsprojekt	163

E Skatter och avgifter

Skatter och avgifter till landskapet

E 1	Landskapskattelag (1993:58)	165
E 2	Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet	166
E 3	Landskapslag (1947:6) om apoteksavgift i landskapet Åland	167
E 4	Landskapslag (1974:83) om resandavgift	168

Skatter och avgifter till kommunerna

E 5	Kommunalskattelag (1993:37) för landskapet Åland	169
E 6	Landskapslag (1993:42) om kommunalskatt för näringsverksamhet	172
E 7	Landskapslag (1993:41) om kommunalskatt för gårdsbruk	172
E 8	Fastighetsskattelag (1993:15) för landskapet Åland	173
E 9	Landskapslag (1981:77) om hundskatt	173
E 10	Landskapslag (1989:23) om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen	174
E 11	Landskapslag (1989:49) angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om gottgörelse för bolagsskatt	175
E 12	Landskapslag (1984:45) om kommunalbeskattning av rederibolag och redare	175
E 13	Landskapslag (2003:15) om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagesbeskattningen	175
E 14	Landskapslag (1973:12) om kommunalskatt för begränsat skattskyldig	175
E 15	Förordning (1978:66) om tillämpning av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet såvitt avser kommunalskatt i landskapet Åland	176
E 16	Landskapslag (1995:54) om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund	176
E 17	Landskapsförordning (1995:88) om de stater som avses i 2 § 3 mom. landskapslagen om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund	177
E 18	Landskapslag (1987:44) om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen	177
E 19	Landskapslag (1994:50) om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet	178
E 20	Landskapslag (1982:18) angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten	179
E 21	Landskapslag (1977:19) om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhälleligt betydelsefull verksamhet	180
E 22	Landskapslag (1984:4) om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån	181
E 23	Landskapslag (1997:38) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om beskattningsförfarande	181
E 24	Förordning (1997:72) om verkställandet av kommunalbeskattningen i landskapet Åland	182
E 25	Landskapslag (1997:32) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om forskottsuppbörd	182
E 26	Landskapslag (1996:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om skattetillegg och förseningsränta	183
E 27	Landskapslag (1974:23) om avloppsvattenavgift	183
E 28	Landskapslag (2002:60) om tillämpning i landskapet Åland av 29 kap. strafflagen	185

F Allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsendet, elsäkerhet

F 1	Polislag (2000:49) för landskapet Åland	187
F 2	Polisförordning (2000:50) för landskapet Åland	193
F 3	Landskapslag (1952:32) angående ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland	194
F 4	Landskapslag (1974:21) om behandling av berusade	196
F 5	Landskapslag (1969:28) om offentliga nöjestillställningar	196
F 6	Landskapslag (1942:10) innehållande särskilda bestämmelser angående biografer och offentliga biograföreställningar i landskapet Åland	200
F 7	Landskapslag (1945:11) om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat	201
F 8	Landskapslag (1966:10) om lotterier	202
F 9	Landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet	202
F 10	Landskapslag (1976:67) om förstroelseautomater	205

F 11	Landskapslag (1950:25) angående penninginsamlingar i landskapet Åland	206
F 12	Landskapslag (1978:4) om eggvapen	206
F 13	Republikens Presidents Förordning (2000:80) om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden	207
F 14	Landskapslag (1977:37) om brand- och räddningsväsendet	208
F 15	Landskapsförordning (2000:22) om landskapets alarmcentral	214
F 16	Republikens Presidents Förordning (2004:21) om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland	214
F 17	Ellag (1982:38) för landskapet Åland	215
F 18	Landskapsförordning (1999:65) om elmarknaden	225
F 19	Landskapsförordning (2001:8) om tillämpning i landskapet Åland av riksbestämmelser om elektricitet	227

G Byggnad, expropriation, hyra och arrende

G 1	Byggnadslag (1979:61) för landskapet Åland	229
G 2	Byggnadsförordning (1963:40) för landskapet Åland	247
G 3	Landskapsförordning (1977:93) om tillämpning av Finlands byggbestämmelsesamling	260
G 4	Landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion	260
G 5	Landskapslag (1999:42) om befrielse från användnings- och överlåtelsebegränsningar för hyresfastigheter	264
G 6	Landskapslag (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksbestämmelser angående stöd vid förvärv av bostad	264
G 7	Landskapslag (1995:23) om kommunöversikt	265
G 8	Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter	265
G 9	Landskapslag (1969:18) om tillämpning av jordlegolagen i landskapet Åland	275
G 10	Hyreslag (1999:19) för landskapet Åland	275

H Jord- och skogsbruk, fiske

H 1	Landskapslag (2003:65) om finansiering av landsbygdsnäringar	289
H 2	Landskapsförordning (2001:45) om startstöd till unga jordbrukare	292
H 3	Landskapsförordning (2000:17) om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag	295
H 4	Republikens Presidents Förordning (2001:75) om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till utbetalningsstället för garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ)	315
H 5	Landskapslag (1972:25) om lantbruksnämnder (1998/85)	315
H 6	Landskapslag (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion	316
H 7	Landskapslag (1965:8) om Ålands försöksstation	318
H 8	Landskapslag (1969:29) om stängselskyldighet	319
H 9	Landskapslag (1995:91) om tillämpning i landskapet Åland av riksbestämmelser om plantmaterial och växtskydd	321
H 10	Landskapsförordning (1996:76) om tillämpning i landskapet Åland av riksbestämmelser om plantmaterial och växtskydd	321
H 11	Landskapslag (1979:72) om ersättning av skördekadorna	322
H 12	Landskapslag (1980:44) om räntestödsåren vid skördekadorna	323
H 13	Landskapslag (1977:68) om bekämpning av flyghavre	324
H 14	Landskapslag (2001:51) om Ålands skogsvårdsförening	325
H 15	Landskapsförordning (2001:63) om Ålands skogsvårdsförening	328
H 16	Landskapslag (1998:83) om skogsvård	329
H 17	Landskapsförordning (1998:86) om skogsvård	331
H 18	Republikens Presidents Förordning (2002:70) om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter i landskapet Åland	333
H 19	Landskapslag (1998:84) om stöd för skogsbruksåtgärder	333
H 20	Landskapsförordning (1998:87) om stöd för skogsbruksåtgärder	336
H 21	Förordning (1991:69) om skötseln av virkesmätningen i landskapet Åland	338
H 22	Landskapslag (2003:60) om tillämpning i landskapet Åland av riksbestämmelser om skogsodlingsmaterial	338
H 23	Förordning (1990:33) om utlåtande enligt 25 kap. 8 § ärvdabalken i landskapet Åland	339
H 24	Landskapslag (1998:57) om avbytarverksamhet för lantbrukare	339
H 25	Landskapsförordning (1998:58) om avbytarverksamhet för lantbrukare	342
H 26	Förordning (1993:11) om förvaltningen i landskapet Åland av ärenden som gäller avträdelsetätning för lantbruksföretagare	343
H 27	Förordning (1993:9) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare	343
H 28	Landskapslag (1956:39) om fiske i landskapet Åland	344

H 29	Landskapsförordning (1957:35) angående verkställighet och tillämpning av landskapslagen om fiske	354
H 30	Landskapslag (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen	358
H 31	Landskapsförordning (1995:51) om register för fiskerinäringen	359
H 32	Landskapsförordning (1996:38) om register för vattenbruket	361
H 33	Landskapsförordning (1995:44) om yrkesfiske (1996/32)	361

I Näringarna

Utövande av näring

I 1	Landskapslag (1996:47) om rätt att utöva näring	363
I 2	Affärstidslag (1992:40) för landskapet Åland	364
I 3	Landskapsförordning (1996:49) om inkvarterings- och trakteringsverksamhet	364
I 4	Landskapslag (1975:56) om resebyråerörelse	366
I 5	Landskapsförordning (1996:48) om fastighetsmäklare	367
I 6	Landskapslag (1971:12) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen (1995/61)	369
I 7	Landskapsförordning (2004:14) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen och kemikalier	369
I 8	Landskapslag (1995:92) om tillämpning i landskapet Åland av alkohollagen	371
I 9	Landskapslag (1993:106) om tillämpning i landskapet Åland av gödselmedelslagen	372
I 10	Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1996:82) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om gödselmedel	373
I 11	Landskapslag (1999:18) om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen	373
I 12	Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1999:30) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om fodermedel	374
I 13	Landskapslag (2001:25) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde	375
I 14	Ålands [landskapsstyrelses] beslut (2001:47) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om handel med utsäde	376
I 15	Landskapslag (1994:72) om förutsättningarna för att i landskapet Åland leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter	377
I 16	Landskapslag (1998:55) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om anordningars energieffektivitet	377
I 17	Landskapsförordning (1998:56) om anordningars energieffektivitet	377

Stöd till näringslivet

I 18	Landskapslag (1991:43) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om räntestöd för finansiering av fartygsleveranser	378
I 19	Näringsstödslag (1996:35) för landskapet Åland	378
I 20	Landskapslag (1975:32) om semesterpenning för småföretagare	381
I 21	Landskapslag (1978:39) om vissa räntestödslån som beviljas av kreditinrättning	383
I 22	Landskapslag (1977:29) om räntestödslån för fiskerinäringen	383
I 23	Landskapslag (1975:45) om investeringslån	385
I 24	Landskapslag (1977:44) om sysselsättningspolitiska konjunkturlån till företag	386
I 25	Landskapslag (1966:14) om landskapsgaranti för industrier och vissa andra näringsgrenar (1967/17)	387
I 26	Landskapslag (1972:58) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om statsgarantier för företag som idkar skeppsbyggnads- eller rederirörelse (1991/18)	388
I 27	Landskapslag (1976:43) om tillämpning av lagen om exportgaranti i landskapet Åland	388
I 28	Förordning (1991:67) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om exportgaranti	388
I 29	Landskapslag (1995:46) om återkrävande av stöd ur landskapets medel	388

J Skydd av miljön, renhållning, jakt och friluftsliv

J 1	Landskapslag (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd	389
J 2	Landskapsförordning (2001:35) om miljöskydd och miljötillstånd	397
J 3	Landskapslag (1995:28) om miljökonsekvensbedömningar	402
J 4	Landskapsförordning (2000:10) om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar	405
J 5	Vattenlag (1996:61) för landskapet Åland	406
J 6	Vattenförordning (1996:77) för landskapet Åland	429
J 7	Ålands [landskapsstyrelses] beslut (2000:79) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket	436
J 8	Landskapslag (1977:16) om bekämpande av oljeskador	439
J 9	Landskapslag (1981:3) om renhållning	440
J 10	Landskapsförordning (1998:93) om förpackningar och förpackningsavfall	447
J 11	Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1998:92) om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande	450
J 12	Landskapsförordning (1998:110) om PCB-avfall	451

J 13	Landskapsförordning (2001:76) om deponering av avfall	452
J 14	Landskapsförordning (2003:33) om avfallsförbränning	456
J 15	Ålands [landskapsstyrelses] beslut (2003:35) om regler för eldning av avfall	457
J 16	Landskapsförordning (1998:94) om tillämpning i landskapet Åland av ett statsrådsbeslut om förbränning av farligt avfall	457
J 17	Landskapslag (2003:58) om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester	457
J 18	Landskapsförordning (2003:67) om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester	460
J 19	Landskapsförordning (2001:38) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften	461
J 20	Ålands [landskapsstyrelses] beslut (2001:72) om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om buller från utrustning som är avsedd att användas utomhus	462
J 21	Landskapslag (1998:82) om naturvård	462
J 22	Landskapsförordning (1998:113) om naturvård	468
J 23	Jaktlag (1985:31) för landskapet Åland	470
J 24	Jaktförordning (1995:69) för landskapet Åland	479
J 25	Landskapsförordning (1997:42) om jakt på älg	479
J 26	Landskapslag (1974:52) om ersättande av skador, förorsakade av hjortdjur	480

K Hälso- och sjukvård, djurskydd

K 1	Landskapslag (1993:60) om hälso- och sjukvården	483
K 2	Landskapslag (1993:68) om ikraftträdande av landskapslagen om hälso- och sjukvården	484
K 3	Landskapslag (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter	486
K 4	Landskapslag (1967:36) om hälsovården	486
K 5	Landskapsförordning (1973:63) om hälsovården	492
K 6	Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1997:101) angående tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om hushållsvatten	501
K 7	Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1997:102) om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna badstränder och badplatser	501
K 8	Landskapslag (1977:43) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedel (1995/58)	502
K 9	Landskapsförordning (2003:83) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedel	503
K 10	Landskapslag (1997:97) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel	505
K 11	Landskapsförordning (1997:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel	506
K 12	Landskapsförordning (2003:39) om livsmedelshygienisk kompetens	507
K 13	Landskapslag (1988:8) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet (1995/59)	508
K 14	Landskapsförordning (1995:64) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet	509
K 15	Landskapslag (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (1995/60)	509
K 16	Tobakslag (1978:52) för landskapet Åland (1997/64)	510
K 17	Djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland	512
K 18	Djurskyddsförordning (1998:96)	519
K 19	Djurtransportförordning (1998:97)	528
K 20	Landskapsförordning (1998:98) om slakt och avlivning av djur	533
K 21	Landskapsförordning (1998:99) om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål	537
K 22	Landskapsförordning (2001:54) om undantag från vissa krav som gäller byggnader som används inom ekologisk animalieproduktion	540
K 23	Landskapsförordning (2003:31) om registrering av anläggningar som håller värphöns	540

L Socialvård och sysselsättning

L 1	Landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård	541
L 2	Landskapsförordning (1995:103) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård	542
L 3	Landskapslag (1956:21) om socialhjälp i landskapet Åland	543
L 4	Landskapslag (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	543
L 5	Landskapsförordning (2003:76) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utkomstskydd för arbetslösa	545
L 6	Landskapslag (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd	546
L 7	Landskapsförordning (1998:67) om utkomststöd	547
L 8	Barnomsorgslag (1997:14) för landskapet Åland	547

L 9	Landskapsförordning (1997:12) om barnomsorg	549
L 10	Landskapslag (1985:50) om stöd för vård av barn i hemmet	550
L 11	Landskapsförordning (1997:13) om stöd för vård av barn i hemmet	552
L 12	Landskapslag (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	552
L 13	Landskapslag (1977:13) angående tillämpning av vissa författningar rörande barnskydd i landskapet Åland	553
L 14	Landskapslag (2004:3) om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn	553
L 15	Landskapslag (1975:63) om tillämpning av lagen om bostadsbidrag	554
L 16	Förordning (1995:7) om skötseln i landskapet Åland av vissa ärenden som gäller bostadsbidrag	555
L 17	Landskapslag (1953:16) om bosättningslån i landskapet Åland	555
L 18	Landskapslag (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd	557
L 19	Landskapslag (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen	557
L 20	Landskapsförordning (1995:106) om barnbidrag	557
L 21	Förordning (1993:12) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som gäller barnbidrag	557
L 22	Landskapslag (2002:71) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om underhållstrygghet	557
L 23	Landskapslag (1972:24) om sysselsättning	558
L 24	Landskapslag (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning	560
L 25	Landskapslag (1960:23) om arbetsförmedling	560
L 26	Förordning (1977:5) om förvaltningen av lönegarantiärenden i landskapet Åland	562
L 27	Landskapslag (1960:22) om yrkesvägledning	562
L 28	Förordning (1991:70) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt utlänningslagen	563
L 29	Landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män	563

M Kommunikationer

Radio och television

M 1	Landskapslag (1993:53) om kabelsändningar till allmänheten	565
M 2	Landskapslag (1993:117) om rundradioverksamhet	567
M 3	Landskapsförordning (1999:15) om rundradio- och kabelsändningsverksamhet	569

Land-, sjö- och lufttrafik

M 4	Vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland	571
M 5	Landskapsförordning (1986:35) om trafikankvisningar	581
M 6	Landskapsförordning (1995:36) om undantag från skyldigheten att använda bilbälte	612
M 7	Landskapsförordning (1997:17) om skolskjutsning	612
M 8	Landskapslag (1971:15) om parkeringsbot	613
M 9	Landskapslag (1990:54) om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser	615
M 10	Landskapslag (1990:55) om minsta penningbelopp av böter vid trafikförseelse	616
M 11	Landskapslag (2003:11) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen	616
M 12	Landskapslag (1976:34) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen (1995/62)	617
M 13	Landskapsförordning (1995:66) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen	617
M 14	Körkortslag (1991:79) för landskapet Åland	618
M 15	Landskapslag (1976:33) om yrkesmässig trafik	627
M 16	Landskapsförordning (2000:6) om yrkesmässig trafik	631
M 17	Landskapslag (1993:19) om besiktning och registrering av fordon	631
M 18	Landskapsförordning (1993:104) om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning	638
M 19	Landskapsförordning (1997:19) om veteranfordon	640
M 20	Landskapsförordning (1999:4) om tillämpning i landskapet Åland av trafikministeriets beslut om ändring av bilar konstruktion	640
M 21	Landskapsförordning (1979:6) om färjor	640
M 22	Landskapslag (2003:32) om fritidsbåtar	644
M 23	Landskapsförordning (1998:103) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav	646
M 24	Republikens Presidents Förordning (2001:5) om allmän trafikplikt i lufttrafiken mellan Mariehamn och Stockholmsområdet	656

Vägar

M 25	Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland	656
M 26	Landskapslag (1964:16) om kommunalvägar	670

M 27	Landskapslag (1980:46) om landskapsandel för underhållskostnader för gator	673
M 28	Landskapslag (1932:19) om ägovägar i landskapet Åland	673

N Utbildning, kultur och idrott

Utbildning

N 1	Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland	677
N 2	Grundskoleförordning (1995:95) för landskapet Åland	681
N 3	Landskapslag (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå (2002/82)	684
N 4	Landskapsförordning (2002:88) om utbildning på gymnasialstadienivå	689
N 5	Förordning (2000:2) om studentexamen i landskapet Åland	689
N 6	Förordning (1996:3) om social- och hälsovårdsutbildning i landskapet Åland	689
N 7	Republiken Presidents Förordning (2001:9) om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland	689
N 8	Landskapslag (1998:59) om läroavtalsutbildning	689
N 9	Landskapsförordning (1998:61) om läroavtalsutbildning	692
N 10	Landskapslag (1943:13) om läroanstalter för hemslojd i landskapet Åland	693
N 11	Landskapslag (1999:53) om Ålands folkhögskola	696
N 12	Landskapslag (1995:80) om Ålands musikinstitut	699
N 13	Förordning (1975:64) om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk	701
N 14	Förordning (1988:69) om undervisningen vid Ålands tekniska läroverk	702
N 15	Landskapslag (2002:81) om Högskolan på Åland	702
N 16	Landskapsförordning (2002:87) om Högskolan på Åland	708
N 17	Landskapslag (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum	709
N 18	Landskapslag (1995:94) om studiestöd	710
N 19	Landskapsförordning (1995:98) om studiestöd	713
N 20	Landskapsförordning (1997:60) om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland	716
N 21	Landskapslag (1983:57) om studieledighet	716

Kultur och idrott

N 22	Landskapslag (1965:9) om fornminnen	718
N 23	Landskapslag (1974:65) om fredning av skeppsvrak	721
N 24	Landskapslag (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse	722
N 25	Landskapslag (1986:58) om skydd för kulturhistoriskt värdefulla föremål	724
N 26	Landskapslag (1997:82) om allmänna bibliotek	725
N 27	Biblioteksförordning (1997:83) för landskapet Åland	726
N 28	Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland	726
N 29	Landskapslag (1985:29) om stöd för litterär verksamhet	728
N 30	Landskapslag (1993:75) om medborgarinstitut	728
N 31	Landskapsförordning (1994:82) om medborgarinstitut	729
N 32	Landskapslag (1965:31) om landskapsbidrag för studiecirkelverksamheten	729
N 33	Landskapslag (1983:39) om kulturell verksamhet	730
N 34	Landskapslag (1989:31) angående landskapsgaranti för kulturella utställningar	731
N 35	Landskapslag (1987:86) om ungdomsarbete	731
N 36	Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland	733
N 37	Landskapsförordning (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund	735
N 38	Landskapslag (1996:53) om Ålands kulturdelegation	735

Internationella fördrag

Bilaterala avtal rörande beskattning	737
Bilaterala avtal rörande vägtrafik och sjöfart	739
Bilaterala avtal rörande social trygghet m m	740
Konventioner mellan flera länder	741

Lagar och avtal som utgjort grund för självstyrelsen

Den första självstyrelselagen	745
Lag om självstyrelse för Åland 6.5.1920 (FFS 124/1920)	746
Lag angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland 6.5.1920 (FFS 125/1920)	749

Lag om ändring av lagen angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland 30.12.1921 (FFS 309/1921)	749
Folkförbundsrådets beslut av den 24 juni 1921	750
Ålandsöverenskommelsen* av den 27 juni 1921	751
Garantilagen - Lag innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning 11.8.1922 (FFS 189/1922)	752
Självstyrelselag för Åland 28.12.1951 (5/1952)	753
Förordning om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland 19.2.1954/34	761
Konvention angående Ålandsöarnas icke-befästade och neutralisering, vilken av Finland ratificerats den 28 januari 1922	763

Författningsregister

Författningsregister (i kronologisk ordning)	767
--	-----

Alfabetiskt sakregister

Alfabetiskt sakregister	775
-------------------------------	-----

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

(FFS 1144/1991) (FFS 68/2004)

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Självstyrelse för Åland

Landskapet Åland tillkommer självstyrelse enligt vad som stadgas i denna lag.

2 §. Landskapets område

Landskapet omfattar det område som när denna lag träder i kraft hör till landskapet samt det territorialvatten som enligt gällande stadganden om gränserna för Finlands territorialvatten omedelbart ansluter sig till detta område.

Om rikets överhöghet utvidgas utöver territorialvattengränsen, kan även landskapets behörighet utvidgas till de delar som bestäms efter överenskomst mellan riket och landskapet.

3 §. Landskapets organ

Landskapet Ålands befolkning företräds i fråga om självstyrelsen av Ålands lagting.

Landskapets allmänna styrelse och förvaltning ankommer på Ålands landskapsregering och de myndigheter som lyder under den. (2004/11)

4 §. Landshövdingen

Regeringen företräds i landskapet av landshövdingen. Om utnämning av landshövdingen stadgas i 52 §.

5 §. (2004/11) Ålandsdelegationen

Ålandsdelegationen är ett för landskapet och riket gemensamt organ. Bestämmelser om delegationens sammansättning och uppgifter samt om kostnaderna för den finns i 19, 32, 55 - 57 och 59 b §.

2 kap. Åländsk hembygdsväst

6 §. Hembygdsväst med stöd av lag

Åländsk hembygdsväst tillkommer

1) den som när denna lag träder i kraft har hembygdsväst enligt självstyrelselagen för Åland (670/1951) och

2) ett barn under 18 år som har finskt medborgarskap och är bosatt i landskapet, om fadern eller modern har hembygdsväst.

7 §. Förvärv av hembygdsväst på ansökan

Hembygdsväst beviljas av landskapsregeringen. (2004/11)

Hembygdsväst skall, om inte vägande skäl föranleder avslag, på ansökan beviljas finska medborgare som

1) har flyttat in till landskapet och

2) utan avbrott har haft sitt egentliga bo och hemvist i landskapet under minst fem års tid och som

3) har tillfredsställande kunskaper i svenska.

Också den som inte fyller kraven i 2 mom. 2 och 3 punkten kan av särskilda skäl beviljas hembygdsväst enligt vad som stadgas i landskapslag.

Den omständighet, att person som ansökt om åländsk hembygdsväst under den tid ansökan var anhängig hos Ålands [landskapsstyrelse] hade flyttat bort från landskapet, utgjorde inte sådant vägande skäl som avses i [3 § 2 mom.] självstyrelselagen för Åland.

HFD 1991 A 3.

[Landskapsstyrelsens] beslut medelst vilket avslagits en tysk medborgares ansökan om åländsk hembygdsväst på den grund att sökanden saknade finskt medborgarskap, var inte i strid med i [artikel 126.2c EES-avtalet] stadgade krav på likabehandling. **HFD 1995 A 3.**

Anm. Efter Finlands anslutning till Europeiska unionen gäller i stället för EES-avtalets likabehandlingsregler motsvarande bestämmelser i Romfördraget (bl.a. artikel 12), se Lag om godkännande av vissa bestämmelser i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen, FFS 1540/94, FördragsS 102.

Ålands [landskapsstyrelsens] beslut varmed en svensk medborgares ansökan om hembygdsväst hade avslagits på den grunden att han inte innehade finskt medborgarskap var inte i strid med fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen och de stadganden i Europeiska gemenskapernas rätt vilka med stöd av sagda fördrag iaktas i Finland. [Landskapsstyrelsens] beslut stred inte heller mot det i [7] artikeln i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen stadgade förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet. Inhämtandet av Europeiska gemenskapernas domstols förhandsavgörande ansågs ej vara erforderligt för tolkning av Europeiska gemenskapens rättsakter. **HFD 1996 A 1.**

Anm. Art. 7 motsvaras numera av art. 12.

Med beaktande av den tid som ett par bott utanför landskapet pga makens specialiseringsutbildning ansågs de inte utan avbrott ha haft sitt egentliga bo och hemvist i landskapet under minst fem år. **HFD 2002:92** (omröstn.)

8 §. Förlust av hembygdsväst

Den som förlorar sitt finska medborgarskap förlorar även sin hembygdsväst.

Om förlust av hembygdsväst för den som annat än tillfälligt flyttar från landskapet stadgas i landskapslag.

9 §. Deltagande i val och valbarhet

I val av lagtingets ledamöter och kommunernas fullmäktige och när övriga förtroendevalda inom landskaps- och kommunalförvaltningen utses får endast den delta som har hembygdsväst. Endast den som har hembygdsväst är valbar till sådana uppdrag.

Om rösträtt och valbarhet i vissa fall stadgas i 67 §.

10 §. Rätt att förvärva fast egendom

Om inskränkningar i rätten att med ägande- eller nyttjanderätt förvärva fast egendom och därmed jämförbar egendom i landskapet stadgas i jordförvärvslag.

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

gen för Åland (3/1975). Inskränkningarna gäller inte den som har hembygdsrätt.

11 §. Näringsrätt

Rätten att i landskapet utöva rörelse eller yrke som näring kan för den som inte har hembygdsrätt inskränkas genom landskapslag. En sådan landskapslag får dock inte inskränka rätten för den som är bosatt i landskapet att idka sådan näring som bedrivs utan annat biträde än make eller egna omyndiga barn och utan begagnande av affärslokal, kontor eller något annat särskilt driftställe.

12 §. Fullgörande av värnplikt

Den som har hembygdsrätt har rätt att i stället för att fullgöra värnplikt tjänstgöra på motsvarande sätt vid lots- och fyrinrättningen eller i någon annan civilförvaltning.

Om tjänstgöringen vid lots- och fyrinrättningen stadgas i rikslag efter att lagtinget har beretts tillfälle att ge utlåtande i saken. Om tjänstgöringen i annan civilförvaltning stadgas i rikslag med lagtingets bifall. Tills sådan tjänstgöring som avses här har ordnats är de invånare i landskapet som avses i 1 mom. befriade från att fullgöra värnplikt.

Vad som stadgas i 1 mom. gäller inte dem som efter fyllda 12 år har inflyttat till landskapet från annan ort.

3 kap. Lagtinget och landskapsregeringen (2004/11)

13 §. Val av lagtingets ledamöter

Lagtingets ledamöter utses genom omedelbara och hemliga val där rösträtten är allmän och lika för alla röstberättigade.

14 §. Öppnande och avslutande av lagtinget

Lagtinget öppnas och avslutas av republikens president eller på hans vägnar av landshövdingen. Landshövdingen överlämnar presidentens framställningar och meddelanden till lagtinget.

15 §. Upplösning av lagtinget

Republikens president kan efter samråd med lagtingets talman upplösa lagtinget och förordna om nya val. Om lagtingets rätt att upplösa sig och förordna om nya val stadgas i landskapslag.

16 §. (2004/11) Landskapsregeringen

Landskapsregeringen utses på det sätt som föreskrivs i landskapslag.

4 kap. Landskapets behörighet

17 §. Stiftande av landskapslagar

Lagtinget stiftar lagar för landskapet (landskapslagar).

18 §. Landskapets lagstiftningsbehörighet

Landskapet har lagstiftningsbehörighet i fråga om

1) (2004/11) lagtingets organisation och uppgifter samt val av lagtingets ledamöter; landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar,

2) landskapets tjänstemän, tjänstekollektivavtal för landskapets anställda, disciplinär bestraffning av landskapets tjänstemän,

2a) (1996/59) arbetspensionsskydd för landskapets anställda och för förtroendevalda inom landskapsförvaltningen samt för rektorer, lärare och timplärare vid grundskolor i landskapet,

3) landskapets flagga och vapen och deras användning i landskapet, användningen av landskapets flagga på landskapets fartyg samt på handelsfartyg och fiske-, fritids- och därmed jämförbara farkoster som har hemort i landskapet, dock så att statliga ämbetsverks och inrättnings samt enskildas rätt att använda rikets flagga inte får inskränkas,

4) kommunindelning, kommunala val, kommunernas förvaltning, kommunernas tjänsteinnehavare, tjänstekollektivavtal för kommunernas anställda, disciplinär bestraffning av kommunernas tjänsteinnehavare,

5) landskapet tillkommande tilläggsskatt på inkomst och tillfällig extra inkomstskatt, landskapet tillkommande närings- och nöjesskatter, grunderna för avgifter till landskapet, kommunerna tillkommande skatter,

6) allmän ordning och säkerhet med de undantag som nämns i 27 § 27, 34 och 35 punkten; brand- och räddningsväsendet,

7) byggnads- och planväsendet, grannelagsförhållanden, bostadsproduktion,

8) inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för allmänt behov mot full ersättning, med undantag av vad som stadgas i 61 §,

9) hyra och hysesreglering, lega av jord,

10) natur- och miljövård, friluftsliv, vattenrätt,

11) fornminnen, skydd av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och föremål i landskapet,

12) hälso- och sjukvård, med de undantag som stadgas i 27 § 24, 29 och 30 punkten; eldbegångelse,

13) socialvård; tillstånd till utskänkning av alkoholdrycker,

14) (1996/59) undervisning, läroavtal, kultur, idrott, ungdomsarbete; arkiv-, biblioteks- och museiväsendet med det undantag som stadgas i 27 § 39 punkten,

15) jord- och skogsbruk; styrning av lantbruksproduktionen, dock så att förhandlingar skall föras med de statsmyndigheter saken gäller innan lagstiftningsåtgärder angående styrning av lantbruksproduktionen vidtas,

16) jakt och fiske, registrering av fiskefartyg, styrning av fiskerinäringen,

17) djurskydd och veterinärväsendet med de undantag som stadgas i 27 § 31-33 punkten,

18) tillvaratagande av jordbruksmarks, skogsmarks och fiskevattens produktionsförmåga; skyldighet att i sådant syfte mot full ersättning i någon annans besittning för viss tid upplåta jordbruksmark och fiskevatten som är outnyttjade eller endast delvis utnyttjade,

19) rätt att leta efter, inmuta och utnyttja mineralfyndigheter,

20) postväsendet samt rätt att utöva rundradio- och televisionsverksamhet inom landskapet med de begränsningar som följer av 27 § 4 punkten,

21) vägar och kanaler, vägtrafik, spårbunden trafik, båttrafik, farleder för den lokala sjötrafiken,

22) näringsverksamhet med beaktande av vad som stadgas i 11 §, 27 § 2, 4, 9, 12-15, 17-19, 26, 27, 29-34, 37 och 40 punkten samt 29 § 1 mom. 3-5 punkten, dock så att även lagtinget har behörighet att vidta åtgärder för att främja sådan näringsverksamhet som avses i de nämnda punkterna,

23) främjande av sysselsättningen,

24) statistik om förhållandena i landskapet,

25) beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet,

26) utsättande och utdömmande av vite samt användning av andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet,

27) övriga angelägenheter som enligt grundsatserna i denna lag skall hänföras till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Enligt 18 § 21 och 25 punkterna i den år 1991 givna självstyrelselagen för Åland hade landskapet Åland behörighet att lagstifta om beläggande av rattfylleri med frihetsstraff. Då det i landskapet inte hade utfärdats sådana straffstadganden skulle det i landskapet enligt övergångsstadgandena i den nämnda självstyrelselagen tillämpas strafflagens stadganden om rattfylleri i den lydelse de hade då självstyrelselagen trädde i kraft. **HD 1996:106.**

19 §. Lagstiftningskontrollen

Beslut om antagande av landskapslag skall tillställas justitieministeriet, samt Ålandsdelegationen som avger utlåtande över beslutet till justitieministeriet innan beslutet föredras för republikens president. (1995/6)

Finns republikens president att lagtinget har överskridit sin lagstiftningsbehörighet eller att landskapslagen rör rikets inre eller yttre säkerhet, kan presidenten, efter att högsta domstolens utlåtande har inhämtats, inom fyra månader från den dag då lagtingsbeslutet delgavs justitieministeriet förordna att lagen skall förfalla i sin helhet eller till någon viss del. (1995/6)

I en landskapslag kan för vinnande av enhetlighet och överskådlighet upptas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Upptagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

20 §. (2004/11) Ikraftträdande och publicering av landskapslagar

När republikens president har förordnat att en landskapslag skall förfalla eller har beslutat att inte inlägga veto, skall landskapsregeringen underrättas om detta. Gäller presidentens veto endast en viss del av en landskapslag, skall landskapsregeringen på det sätt som anges i landskapslag avgöra om landskapslagen skall träda i kraft till övriga delar eller om den skall förfalla i sin helhet.

Landskapslagarna publiceras av landskapsregeringen i Ålands författningssamling. En landskapslag träder i kraft den dag lagtinget har bestämt. Har tidpunkten inte angetts i landskapslagen, skall landskapsregeringen bestämma den. Har en landskapslag

inte publicerats senast vid den tidpunkt som har bestämts för ikraftträdandet, träder den i kraft samma dag den publiceras.

Förutsätter ett anslag i landskapets budget att en landskapslag stiftas och finns det särskilda skäl för att landskapslagen skall träda i kraft snabbt, kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att lagen helt eller delvis skall träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt. Om presidenten därefter förordnar att landskapslagen helt eller delvis skall förfalla, skall landskapsregeringen genast, i den ordning som gäller för publicering av landskapslag, meddela att lagen eller en del av den upphör att gälla räknat från den dag då meddelandet publiceras.

21 §. (2004/11) Landskapsförordningar

Landskapsregeringen kan med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag skall dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag.

Vad som i 19 § 3 mom. sägs om landskapslagar gäller på motsvarande sätt landskapsförordningar.

22 §. (2004/11) Lagtingets och landskapsregeringens initiativ

Lagtinget kan väcka initiativ i frågor som hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Initiativet föreläggs riksdagen genom regeringens försorg.

Landskapsregeringen kan i frågor som avses i 1 mom. göra framställning om att förordningar och administrativa föreskrifter för landskapet skall utfärdas.

23 §. Landskapets förvaltningsbehörighet

Förvaltningen i angelägenheter som har hänförs till landskapets lagstiftningsbehörighet ankommer på självstyrelsemyndigheterna med iakttagande av

1) att statistiska uppgifter för rikets behov som en landskapsmyndighet har tillgång till på begäran skall tillhandahållas riksmyndigheterna,

2) att insamlandet av statistiska uppgifter för landskapets behov skall ske i samarbete med de riksmyndigheter som saken gäller,

3) (2004/11) att landskapsregeringen skall begära utlåtande av behöriga riksmyndigheter innan en åtgärd som gäller en fast fornlämning vidtas,

4) (2004/11) att landskapsregeringen skall begära utlåtande av riksarkivet innan beslut fattas om utgallring av handlingar ur landskapsmyndigheternas eller de kommunala och kyrkliga myndigheternas arkiv i landskapet.

24 §. Tjänsteinnehavarnas medborgarskap

Som tjänstemän i landskapet eller som tjänsteinnehavare i åländska kommuner kan anställas finska, danska, isländska, norska eller svenska medborgare. Om anställning av andra utländska medborgare stadgas i landskapslag.

Som polismän kan endast finska medborgare anställas.

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

25 §. (2004/11) *Förvaltningsrättsskipningen*

Besvär över beslut som har fattats av myndigheter under landskapsregeringen anförs hos Ålands förvaltningsdomstol. Beslut av kommunala myndigheter överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol, om inte beslutet enligt rikslag skall överklagas hos någon annan myndighet. I landskapslag kan dock bestämmas att beslut i förvaltningsangelägenheter som har fattats av myndigheter under landskapsregeringen och som inte gäller skatt eller avgift samt beslut av en kommunal myndighet i ärenden som hör till landskapets behörighet överklagas hos landskapsregeringen i stället för hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär över beslut som landskapsregeringen fattat i pensionsärenden anförs dock hos försäkringsdomstolen. I landskapsregeringens beslut i utnämningssärenden får ändring inte sökas genom besvär.

Med avvikelse från vad som sägs i 1 och 2 mom. skall besvär över beslut som en landskapsmyndighet har fattat med stöd av en överenskommelseförordning överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

26 §. *Inrättande av en förvaltningsdomstol*

För förvaltningsrättsskipningen kan genom rikslag inrättas en domstol i landskapet. Utan hinder av 25 § kan en sådan domstol i landskapslag anförtros rättsskipningsuppgifter i de förvaltningsangelägenheter som hör till landskapets behörighet.

Se Lag om Ålands förvaltningsdomstol, Om 501 FL II (under 26 §).

5 kap. Rikets behörighet**27 §.** *Rikets lagstiftningsbehörighet*

Riket har lagstiftningsbehörighet i fråga om

- 1) (2000/38) stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelse från grundlag,
- 2) rätt att vistas i landet, att välja boningsort och att färdas från en ort till en annan, utövande av yttrande-, förenings- och församlingsfriheten, brev-, telegraf- och telefonhemligheten,
- 3) statsmyndigheternas organisation och verksamhet,
- 4) (2004/11) förhållandet till utländska makter med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9 a kap.,
- 5) rikets flagga och vapen samt deras användning med de undantag som nämns i 18 § 3 punkten,
- 6) släkt- och förnamn, förmynderskap, dödförklaring,
- 7) äktenskap och familjeförhållanden, barns rättsliga ställning och adoption, arv med de undantag som avses i 10 §,
- 8) föreningar och stiftelser, bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar, bokföring,
- 9) hela riket gällande allmänna villkor för utläningars och utländska sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier samt att idka näring,
- 10) upphovsrätt, patent, mönsterrätt och varumärke, otillbörligt förfarande i näringsverksamhet, främjande av konkurrens, konsumentskydd,
- 11) försäkringsavtal,

- 12) utrikeshandeln,
- 13) handelssjöfart samt farleder för handelssjöfarten,
- 14) luftfart,
- 15) priset på lantbruks- och fiskeriprodukter samt främjande av export av lantbruksprodukter,
- 16) fastighetsbildning och fastighetsregistrering samt därmed sammanhängande uppgifter,
- 17) mineralfyndigheter och gruvidrift med de undantag som stadgas i 18 § 19 punkten,
- 18) (2004/11) kärnkraft, dock så att byggande, innehav och användning av anläggningar för utvinande av kärnkraft eller hantering eller förvaring av material i anslutning härtill får ske i landskapet endast med landskapsregeringens samtycke,
- 19) måttenheter, mätredskap och mätmetoder, standardisering,
- 20) tillverkning och kontrollstämpling av ädla metaller samt handel med arbeten som innehåller ädla metaller,
- 21) arbetsrätt med undantag av tjänstekollektivavtal för landskapets och kommunernas anställda och med beaktande av vad som stadgas i 29 § 1 mom. 6 punkten och 29 § 2 mom.,
- 22) straffrätt med undantag av vad som stadgas i 18 § 25 punkten,
- 23) rättsskipning med beaktande av vad som stadgas i 25 och 26 §§; förundersökning, verkställighet av domar och straff samt utlämning för brott,
- 24) administrativa ingrepp i den personliga friheten,
- 25) kyrkolagen och annan lagstiftning om religionsamfund, rätt till anställning i offentlig tjänst utan avseende på trosbekännelse,
- 26) medborgarskap, utlänningslagstiftning, pass,
- 27) skjutvapen och skjutförmödenheter,
- 28) (2004/11) befolkningskyddet, dock så att beslut om förflyttning av i landskapet bosatta personer till en ort utanför landskapet kan fattas endast med landskapsregeringens samtycke,
- 29) smittsamma sjukdomar hos människor, kastring och sterilisering, avbrytande av havandeskap, konstbefruktning, rättsmedicinska undersökningar,
- 30) behörigheten att vara verksam inom hälso- och sjukvården, apoteksväsendet, mediciner och produkter av läkemedelstyp, narkotiska ämnen samt framställning av gifter och fastställande av deras användningsändamål,
- 31) smittsamma sjukdomar hos husdjur,
- 32) förbud mot införande av djur och djurprodukter,
- 33) förebyggande av införsel av växtförstörare till landet,
- 34) försvarsväsendet och gränsbevakningen med beaktande av vad som stadgas i 12 §, ordningsmaktens verksamhet för tryggnad av statens säkerhet, försvarstillstånd, beredskap inför undantagsförhållanden,
- 35) explosiva ämnen till den del rikets säkerhet berörs,
- 36) skatter och avgifter med de undantag som nämns i 18 § 5 punkten,

37) sedelutgivning och valuta,

38) statistik för rikets behov,

39) arkivalier som härrör från statsmyndigheter med beaktande av vad som stadgas i 30 § 17 punkten,

40) (2004/11) televäsendet, dock så att tillstånd att utöva allmän televerksamhet i landskapet får beviljas av en riksmyndighet endast med landskapsregeringens samtycke,

41) andra än i denna paragraf särskilt nämnda privaträttsliga angelägenheter, om de inte direkt hänförs till ett rättsområde som enligt denna lag hör till landskapets lagstiftningsbehörighet,

42) övriga angelägenheter som enligt grundsatserna i denna lag skall hänföras till rikets lagstiftningsbehörighet.

28 §. Rikslagar som har särskild betydelse för landskapet

Utan lagtingets bifall träder en ändring av grundlag eller annan rikslag inte i kraft i landskapet, såvitt det är fråga om principerna för enskildas rätt att i landskapet äga fast egendom eller tillgångar som hör till näringsverksamhet.

I fråga om lagar som har särskild betydelse för landskapet skall utlåtande inhämtas av landskapet innan lagen stiftas.

29 §. Överföring av lagstiftningsbehörigheten till landskapet

Riket har utöver vad som stadgas i 27 § lagstiftningsbehörighet i fråga om

1) folkbokföring,

2) handels-, förenings- och fartygsregister,

3) (1996/59) arbetspensionsskydd för kommunernas anställda och för förtroendevalda inom kommunalförvaltningen samt arbetspensionsskydd för andra, med de undantag som följer av 18 § 2a punkten, och annan socialförsäkring,

4) annan än i 18 § 13 punkten nämnd alkohollagstiftning,

5) bank- och kreditväsendet,

6) (1996/59) arbetsavtal, med de undantag som beträffande läroavtal följer av 18 § 14 punkten, och samarbete inom företaget.

Inom rättsområden som nämns i 1 mom. kan med lagtingets samtycke lagstiftningsbehörigheten helt eller till vissa delar överföras på landskapet genom lag. I en sådan lag skall intas stadganden om de åtgärder som föranleds av överförandet.

Den vars anställningsförhållande till staten berörs av en överföring av behörighet enligt 2 mom. skall, om han samtycker därtill, med bibehållna förmåner överföras till motsvarande uppgift i landskapets tjänst i enlighet med vad som närmare stadgas i förordning.

30 §. Behörighet och förfarande i förvaltningsärenden

Förvaltningen i angelägenheter som faller inom rikets lagstiftningsbehörighet ankommer på riksmyndigheterna med iakttagande av följande:

1) när statstjänster besätts i landskapet skall särskild betydelse tillmätas att den som anställs har kännedom om landskapets förhållanden eller är bosatt i landskapet,

2) i pass som i landskapet utfärdas för den som har hembygdsrätt skall också ingå ordet "Åland",

3) landskapsmyndigheterna deltar i befolkningskyddet i enlighet med vad som stadgas i en överenskommelseförordning,

4) fullgörandet av arbetsplikt som gäller medborgarna allmänt kan för den som har hembygdsrätt endast åläggas i civila uppgifter inom landskapet,

5) statistiska uppgifter om förhållandena i landskapet som en riksmyndighet har tillgång till skall på begäran tillhandahållas behöriga myndigheter i landskapet,

6) riksmyndigheterna skall se till att landskapet erhåller frekvenser som behövs för radio- och televisionutsändningar i landskapet,

7) (2004/11) beviljande av tillstånd för utlänningar eller utländska sammanslutningar att äga och besitta fast egendom i landskapet eller att idka näring där ankommer på landskapsregeringen, som innan ett sådant ärende avgörs skall inhämta utlåtande av behörig riksmyndighet,

8) (2004/11) de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur och lagstiftningen om förebyggande av införsel till landet av växtförstörare samt lagstiftningen om framställning och användning av gifter ankommer på en riksmyndighet, skall i landskapet skötas av landskapsregeringen eller av någon annan i landskapslag bestämd myndighet,

9) upphävd (1995/6),

10) (2004/11) de uppgifter som i riket ankommer på konsumentklagonämnden handhas i landskapet av en särskild av landskapsregeringen tillsatt nämnd,

11) de uppgifter som enligt lagstiftningen om konsumentrådgivning ankommer på kommunerna skall i landskapet skötas av landskapsmyndigheterna i enlighet med avtal mellan landskapet och kommunerna,

12) (2004/11) nya farleder för handelssjöfarten kan inrättas i landskapet endast med landskapsregeringens samtycke med beaktande av vad som bestäms i 62 §.

13) (2004/11) i ärenden som gäller tillstånd att med utländska fartyg idka handelssjöfart i landskapet eller mellan landskapet och det övriga Finland, skall samråd äga rum med landskapsregeringen,

14) (2004/11) vid handläggningen av frågor om fartbegränsningar för handelsfartyg i farleder inom landskapet samt i andra frågor om sjötrafiken som har särskild betydelse för landskapet, skall riksmyndigheterna samråda med landskapsregeringen,

15) (2004/11) frågor som gäller rätt att idka intern lufttrafik i landskapet ankommer på landskapsregeringen, dock så att utlåtande av riksmyndigheterna skall inhämtas,

16) (2004/11) när en riksmyndighet handlägger sådana frågor rörande lufttrafiken som har särskild betydelse för landskapet, skall samråd äga rum med landskapsregeringen,

17) (2004/11) arkivalier härrörande från statsmyndigheter som är verksamma i landskapet får föras bort från landskapet endast efter samråd med landskapsregeringen,

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

18) (2004/11) beslut av Finlands Bank som kan väntas få särskild betydelse för landskapets näringsliv eller sysselsättningen i landskapet skall om möjligt fattas först efter samråd med landskapsregeringen,

19) (2004/11) landskapsregeringen har rätt att jämte statsrådet vara företräd vid förhandlingar med producenternas centralorganisationer om inkomsten för lantbrukare och fiskare och om styrningen av lantbruksproduktionen och fiskerinäringen,

20) (2004/11) innan beslut fattas om sådana ändringar i importskyddet för lantbruks- och fiskeriprodukter som särskilt kan beröra lantbruksproduktionen och fiskerinäringen i landskapet, skall landskapsregeringen höras,

21) (2004/11) utlåtande av landskapsregeringen skall inhämtas innan tillstånd beviljas till utövande av tillståndspliktig näring, om beviljandet ankommer på en riksmyndighet,

22) (2004/11) innan beslut fattas om indragning av en inrättning eller ett fast arbetsställe vid statens lokalförvaltning i landskapet skall landskapsregeringen höras,

23) insamlande av statistiska uppgifter om Åland för rikets behov skall ske i samarbete med respektive myndigheter i landskapet.

31 §. (2004/11) *Riksmyndigheternas skyldighet att bistå landskapsmyndigheterna*

Riksmyndigheterna är skyldiga att inom gränserna för sin allmänna behörighet på begäran av landskapsregeringen bistå landskapsmyndigheterna vid skötseln av uppgifter som hör till självstyrelsen.

32 §. *Överenskommelseförordningar*

Genom förordning och med landskapsregeringens samtycke kan uppgifter som hör till riksförvaltningen för viss tid eller tills vidare överföras på en landskapsmyndighet eller uppgifter som hör till landskapsförvaltningen överföras på en riksmyndighet (*överenskommelseförordning*). (2004/11)

Om överenskommelsen sägs upp, skall förordningen ändras eller upphävas så snart som möjligt, dock senast inom ett år räknat från dagen för uppsägningen. Ändras eller upphävs förordningen inte inom denna tid, skall överenskommelsen anses ha upphört att gälla ett år efter uppsägningen. En landskapslag som innebär ändring av en överenskommelseförordning får till den del den avviker från överenskommelseförordningen inte tillämpas så länge förordningen är i kraft.

Över förslag till överenskommelseförordningar skall utlåtande av Ålandsdelegationen begäras. Överenskommelseförordningar utfärdas av republikens president. (1995/6)

33 §. (2004/11) *Inhämtande av landskapsregeringens utlåtande*

Innan republikens president, statsrådet, ett ministerium eller någon annan myndighet utfärdar föreskrifter som uteslutande gäller landskapet eller som annars har särskild betydelse för landskapet, skall landskapsregeringens utlåtande i saken inhämtas.

34 §. *Beslutsfattande och föredragning*

I ärenden som gäller landskapets självstyrelse fattar republikens president beslut på det sätt som anges i 58 § grundlagen. (2000/38)

Ärenden som gäller självstyrelsen föredras i statsrådet från justitieministeriet. Ärenden som gäller landskapets ekonomi föredras dock från finansministeriet.

Till föredragande i ärenden som avses i 2 mom. förordnar statsrådet personer som är förtroagna med landskapets självstyrelse.

35 §. *Rättskipning*

Rättskipningen i landskapet ankommer på de domstolar och myndigheter om vilka stadgas i rikslag, om inte något annat följer av 25 eller 26 §.

6 kap. Språkstadganden

36 §. *Ämbetspråket*

Landskapet är enspråkigt svenskt. Ämbetspråket i stats-, landskaps- och kommunalförvaltningen är svenska.

Ålandsdelegationens ämbetspråk är svenska. Utlåtanden och avgöranden av högsta domstolen som avses i denna lag skall avfattas på svenska.

Vad som i denna lag stadgas om språket inom statsförvaltningen gäller i tillämpliga delar även för den evangelisk-lutherska kyrkans myndigheter i den mån annat inte följer av kyrkolagen.

37 §. *Rätt att använda finska*

Finska medborgare har rätt att i egen sak inför domstol och andra statsmyndigheter i landskapet använda finska.

38 §. *Skriftväxlingspråk*

Skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter i landskapet skall avfattas på svenska. Detsamma gäller skrivelser och andra handlingar mellan å ena sidan nämnda myndigheter och Ålandsdelegationen och å andra sidan statsrådet, de centrala statsmyndigheterna samt sådana överdomstolar och andra statsmyndigheter vilkas ämbetsdistrikt innefattar landskapet eller en del därav.

Fördrag som enligt 59 § skall tillställas lagtinget för godkännande, kan likväl översändas till landskapet på originalspråket, om fördraget med stöd av lag inte publiceras på svenska. En handling som enligt 59a § skall delges landskapet kan översändas på originalspråket, om den inte ännu översatts till svenska. (1995/6)

Vad som stadgas i 1 mom. om landskapsmyndigheterna gäller även de kommunala myndigheterna i landskapet.

39 §. *Översättningar*

Domstolarna och länsstyrelsen i landskapet skall på begäran av sakägare till sina expeditioner foga en översättning till finska.

Är en handling som har tillställts en domstol eller någon annan riksmyndighet avfattad på finska, skall myndigheten vid behov se till att handlingen översätts till svenska.

En enskild sakägare i landskapet har rätt att i ärenden som handläggs av en i 38 § 1 mom. nämnd statsmyndighet i riket till expeditionen få fogad en översättning till svenska i de fall då expeditionen med stöd av den allmänna språklagstiftningen utfärdas på finska.

40 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket i skolor som bekostas med allmänna medel och får understöd av sådana är svenska, om inte något annat stadgas genom landskapslag.

41 §. Kunskaper i finska

Den som har avlagt examen vid en undervisningsanstalt i landskapet kan, i enlighet med vad som närmare stadgas i förordning, vinna inträde och avlägga examen vid en svensk- eller tvåspråkig undervisningsanstalt vars huvudman är staten eller som erhåller understöd av staten, även om han inte har de kunskaper i finska som krävs för inträde och avläggande av examen.

42 §. Statsanställdas språkkunskap

Bestämmelser om den språkkunskap som krävs för statsanställda i landskapet utfärdas med landskapsregeringens samtycke genom förordning av statsrådet. (2004/11)

Staten skall anordna utbildning på svenska för sina anställda i landskapet.

Se F om ådagaläggande av kunskaper i finska och svenska språken, Ar 119 FL II.

43 §. Information och föreskrifter på svenska

Statsrådet skall verka för att behövlig information om varor och tjänster till åländska konsumenter i mån av möjlighet ges på svenska.

Statsrådet skall även se till att bestämmelser och föreskrifter som skall gälla i landskapet finns tillgängliga på svenska.

7 kap. Landskapets ekonomi

44 §. (1996/59) Budget

Lagtinget fastställer budget för landskapet. Närmare bestämmelser om landskapets budget fastställs i landskapslag.

När budgeten fastställs skall lagtinget sträva efter att de sociala förmånerna för landskapets befolkning är minst desamma som i riket.

Om lagtingets rätt att lagstifta om skatter samt om grunderna för avgifter som upp bärs inom landskapsförvaltningen stadgas i 18 § 5 punkten.

45 §. Avräkning

För att täcka utgifterna för självstyrelsen tillförs landskapet årligen av statsmedel ett belopp som fastställs vid en särskild avräkning (avräkningsbeloppet).

Avräkningen verkställs årligen i efterhand för varje kalenderår. På avräkningsbeloppet betalas ett årligt förskott.

46 §. Beräkning av avräkningsbeloppet

Avräkningsbeloppet beräknas så att de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna med undantag för upptagna nya statslån multipliceras med ett visst relationstal (*avräkningsgrunden*).

47 §. Avräkningsgrunden och ändring av den

Avräkningsgrunden är 0,45 procent.

Om grunderna för statsbokslutet genomgår ändringar som väsentligt inverkar på avräkningsbeloppets storlek, skall avräkningsgrunden ändras.

Avräkningsgrunden skall höjas,

1) om landskapets utgifter har ökat genom att landskapet övertar förvaltningsuppgifter som ankommer på riket eller, efter överenskommelse med riket, genom att landskapet svarar för verksamhet som helt eller till betydande del tjänar riksintressen,

2) om uppnåendet av självstyrelsens syften orsakar väsentligt ökade kostnader, eller

3) om landskapets förvaltning annars belastas av betydande utgifter som inte hade förutsetts när denna lag stiftades.

Avräkningsgrunden skall sänkas, om riket har övertagit förvaltningsuppgifter som ankommer på landskapet och landskapets utgifter därigenom har minskat.

Om ändring av avräkningsgrunden stadgas i rikslag med lagtingets bifall.

48 §. Extra anslag

På framställning av lagtinget kan extra anslag beviljas för osedvanligt stora engångsutgifter som inte rimligen kan finansieras med landskapets budget. Extra anslag kan beviljas endast för uppgifter som faller inom landskapets behörighet.

49 §. Skattegottgörelse

Överstiger den i landskapet för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten 0,5 procent av motsvarande skatt i hela riket, tillkommer det överstigande beloppet (*skattegottgörelse*) landskapet.

50 §. Upptagande av lån

För landskapets behov kan upptas obligationslån och andra lån.

51 §. Särskilda bidrag

Landskapet skall beviljas bidrag av statsmedel

1) till förhindrande eller undanröjande av sådana väsentliga rubbningar i samhällsekonomin som särskilt drabbar landskapet, samt

2) för täckande av sådana kostnader som föranleds av naturkatastrof, kärnkraftsolycka, oljeutsläpp eller någon annan därmed jämförbar händelse, om inte landskapet skäligen bör bära kostnaderna.

Framställning om bidrag skall göras av landskapsregeringen senast under året efter det kalenderår till vilket utgifterna hänför sig. Ärendet skall om möjligt avgöras inom sex månader efter framställningen. (2004/11)

8 kap. Landshövdingen och Ålandsdelegationen

52 §. Utnämning av landshövdingen

Till landshövding utnämns en person som har nödvändiga förutsättningar att utöva ämbetet så att landskapet förvaltas väl och statens säkerhet tillvaratas.

Landshövdingen utnämns av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Om samförstånd inte uppnås, skall presidenten utse lands-

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

hövdingen bland fem personer som har föreslagits av lagtinget.

53 §. *Tjänstförrättande landshövding*

Om tjänsten som landshövding är obesatt eller landshövdingen har förhinder, kan republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman förordna en lämplig person att tills vidare sköta tjänsten.

54 §. *Entledigande av landshövdingen*

Uppkommer fråga om entledigande av landshövdingen, skall lagtingets talman höras innan beslut fattas.

55 §. *Ålandsdelegationens sammansättning och beslutförhret*

Ordförande i Ålandsdelegationen är landshövdingen eller någon annan som har förordnats av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Vid förhinder för ordföranden förs ordet av hans suppleant, som likaså förordnas av presidenten efter överenskommelse med lagtingets talman. Till ledamöter i delegationen utser statsrådet och lagtinget vardera två personer och för var och en av dem två suppleanter.

Delegationen är beslutför endast såsom fulltalig.

Delegationen kan höra sakkunniga.

56 §. *Ålandsdelegationens uppgifter*

Delegationen ger på begäran utlåtanden till statsrådet och ministerierna samt till landskapsregeringen och domstolar. (2004/11)

Delegationen skall avgöra ärenden som avses i 62 §.

Delegationen skall dessutom

- 1) verkställa den avräkning som avses i 45 §,
- 2) fastställa skattegottgörelsen enligt 49 § samt
- 3) bevilja extra anslag enligt 48 § och bidrag enligt 51 § samt besluta om de villkor som möjligen förenas med dem.

Delegationen fastställer storleken på det förskott som nämns i 45 § 2 mom.

Beslut av delegationen i frågor som avses i 3 mom. stadfästs av republikens president. Beslutet skall inom tre månader stadfästas oförändrat eller lämnas utan stadfästelse. Om ett beslut lämnas utan stadfästelse, skall ärendet hänskjutas till delegationen för ny behandling.

57 §. *Kostnaderna för Ålandsdelegationen*

Landskapet svarar för kostnaderna för Ålandsdelegationen till den del de hänför sig till de ledamöter som lagtinget har utsett. De övriga kostnaderna betalas av statsmedel.

9 kap. Internationella förpliktelser (2004/11)

58 §. (2004/11) *Förhandlingar om internationella förpliktelser*

Landskapsregeringen kan hos behörig myndighet göra framställning om förhandlingar om fördrag och andra internationella förpliktelser.

Landskapsregeringen skall underrättas om förhandlingar angående fördrag och andra internationella förpliktelser i fråga om angelägenheter som faller

inom landskapets behörighet. Gäller sådana förhandlingar angelägenheter som annars kan ha särskild betydelse för landskapet, skall landskapsregeringen underrättas, om detta lämpligen kan ske. Landskapsregeringen skall, om särskilda skäl finns, ges tillfälle att delta i förhandlingar som avses här.

59 §. (2004/11) *Ikraftträdande av internationella förpliktelser*

Om ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse som Finland ingår eller förbinder sig till innehåller en bestämmelse i en fråga som enligt denna lag faller inom landskapets behörighet, träder bestämmelsen i kraft i landskapet endast om lagtinget ger sitt bifall till den författning genom vilken bestämmelsen sätts i kraft.

Står bestämmelsen i strid med denna lag, träder den i kraft i landskapet endast om lagtinget ger sitt bifall med ett beslut som fattas med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna och lagen om sättande i kraft av förpliktelsen antas av riksdagen i den ordning 95 § 2 mom. grundlagen anger för lagförslag om sättande i kraft av en internationell förpliktelse som gäller grundlagen. Gäller bestämmelsen endast det språk på vilket landskapsmyndigheterna skall stå i förbindelse med utlännningar eller utländska myndigheter, behandlas lagförslaget dock i vanlig lagstiftningsordning i riksdagen.

Lagtinget kan bemyndiga landskapsregeringen att ge bifall som avses i 1 mom.

9a kap. Ärenden som gäller Europeiska unionen (1995/6)

59a §. (2004/11) *Beredning av nationella ställningstaganden*

Landskapsregeringen har rätt att delta i beredningen vid statsrådet av Finlands ställningstaganden till beslut som fattas inom Europeiska unionen, om beslutanderätten annars enligt denna lag skulle höra till landskapets behörighet eller om saken på något annat sätt kan ha särskild betydelse för landskapet. För den händelse landskapets och rikets ståndpunkter i frågor som enligt denna lag hör till landskapets behörighet inte kan samordnas, skall landskapets ståndpunkt på begäran av landskapsregeringen delges när Finlands ställningstaganden presenteras i Europeiska unionens institutioner.

Om det beslut som skall fattas inom Europeiska unionen helt eller delvis gäller tillämpning av Europeiska gemenskapens gemensamma politik på Åland, formulerar landskapsregeringen innehållet i Finlands ställningstagande till den del saken enligt denna lag annars skulle höra till landskapets behörighet.

Landskapsregeringen skall underrättas om beredningen inom Europeiska unionen av de ärenden som avses i 1 mom. Landskapsregeringen skall också på begäran ges tillfälle att delta i Finlands delegations arbete när frågor som enligt denna lag hör till landskapets behörighet bereds inom Europeiska unionen.

59b §. (2004/11) *Genomförande av beslut som har fattats inom Europeiska unionen*

När åtgärder vidtas i Finland med anledning av beslut som har fattats inom Europeiska unionen är lag-

stiftningsbehörigheten och behörigheten i förvaltningsärenden fördelad mellan landskapet och riket på det sätt som följer av denna lag.

Landskapsmyndigheterna och riksmyndigheterna skall samråda, om de åtgärder de kommer att vidta är beroende av varandra. Om endast en åtgärd kan vidtas i medlemsstaten i ett förvaltningsärende där både landskapet och riket har behörighet enligt denna lag, fattas beslutet om åtgärden av riksmyndigheten. Beslutet skall fattas efter samråd med landskapsmyndigheten så att samförstånd eftersträvas och landskapsmyndighetens ståndpunkter så långt som möjligt blir beaktade. Är landskapsmyndigheten och riksmyndigheten inte överens om vilka åtgärder som bör vidtas i en fråga som avses i detta moment, kan en rekommendation till avgörande begäras av Ålandsdelegationen.

Får medlemsstaterna enligt gemenskapsrätten i något fall där både landskapet och riket har behörighet utse endast en förvaltningsmyndighet, utser riket denna myndighet. När denna myndighet fattar ett beslut som annars skulle höra till landskapets behörighet, skall beslutet fattas i enlighet med landskapsregeringens ståndpunkt.

Landskapsregeringen har rätt att stå i kontakt med Europeiska gemenskapernas kommission i ärenden som hör till landskapets behörighet och som gäller verkställighet i landskapet av beslut som har fattats inom Europeiska unionen. Landskapsregeringen och statsrådet kommer närmare överens om hur statsrådet skall informeras om sådana kontakter.

59c §. (2004/11) *Ställningstaganden som gäller fördragsbrott*

Riksmyndigheterna bereder i samverkan med landskapsregeringen innehållet i Finlands svar på ställningstaganden av Europeiska gemenskapernas kommission angående brister vid fullgörandet av medlemsstatens skyldigheter till den del fullgörandet hör till landskapets behörighet samt Finlands ställningstaganden som i ett sådant ärende framförs vid Europeiska gemenskapernas domstol.

59d §. (2004/11) *Landskapets nationella ansvar*

Har Europeiska gemenskapernas domstol dömt finska staten att betala ett standardbelopp, ett vite eller något motsvarande penningbelopp, är landskapet ansvarigt för detta belopp gentemot riket till den del en åtgärd eller försummelse från landskapets sida är orsak till domen.

Är finska staten utifrån sitt ansvar som medlemsstat skyldig att betala tillbaka gemenskapsmedel till Europeiska gemenskapen, är landskapet ansvarigt för beloppet gentemot riket till den del förvaltningen eller övervakningen av de återbetalade medlen hörde till landskapet.

Är finska staten skyldig att betala ersättning till enskilda för en skada som orsakats av att de gemenskapsrättsliga förpliktelseerna i ett ärende inom landskapets behörighet genomförts bristfälligt eller oriktigt, är landskapet till denna del ansvarigt för ersättningen gentemot staten.

Riket och landskapet kan jämka de ansvarsbelopp som avses i 1 - 3 mom. En tvist om ansvaret behand-

las som förvaltningstvistemål vid Ålands förvaltningsdomstol enligt vad som föreskrivs i 12 kap. förvaltningsprocesslagen (586/1996) och i denna paragraf.

59e §. (2004/11) *Europeiska gemenskapens regionkommitté*

Till en av Finlands representanter i Europeiska gemenskapens regionkommitté skall föreslås en kandidat som landskapsregeringen utser.

10 kap. Särskilda stadganden

60 §. *Lagenligheten av landskapsförordningar samt behörighetskonflikter*

Om ett stadgande i en landskapsförordning står i strid med landskapslag eller i landskapet tillämplig rikslagstiftning, får det inte tillämpas av myndigheterna.

Uppstår meningsskiljaktighet angående en landskaps- eller riksmyndighets behörighet att vidta en viss förvaltningsåtgärd, avgörs frågan på framställning av landskapsregeringen eller riksmyndigheten av högsta domstolen, sedan utlåtande har inhämtats av myndigheten i fråga och Ålandsdelegationen. (2004/11)

[LST] ansågs inte ha överskridit sin behörighet då den genom beslut tillät anordnandet av penningsspel på internet. **HD 2001:38**

60a §. (1995/6) *Sekretess*

Rikslagstiftningen gäller för sekretess och handlingars offentlighet i frågor som avses i 9 och 9a kap.

60b §. (2004/11) *Tjänsteåtal*

Lantrådet och ledamöter av landskapsregeringen åtalas för tjänstefel vid Åbo hovrätt.

61 §. *Statens mark och byggnader*

Behöver staten mark i landskapet för egentlig statsförvaltning, skall landskapet tillhandahålla lämpliga områden. Om landskapet inte tillhandahåller områden, är staten oförhindrad att utan landskapets medverkan förvärva behövlig mark.

Om sådan mark som avses i 1 mom. inte längre behövs för egentlig statsförvaltning, övergår statens rätt till landskapet, varvid byggnader och anläggningar som blivit obehövliga tillfaller landskapet om de inte flyttas bort.

Om tillhandahållande av mark enligt 1 mom. och om övertagande av mark och annan egendom enligt 2 mom. skall respektive ministerium och landskapsregeringen överenskomma. (2004/11)

Vid inlösen av fast egendom för statens behov tillämpas rikets lag.

Senaten hade år 1875 fattat beslut om att några kronoholmar på Åland skulle underläggas hemmanen i en by. Genom beslutet hade hemmanen fått en bestående rätt att nyttja holmarna. Efter 1875 hade kronojordens betydelse minskat till följd av lagstiftning och åtgärder av myndighet, men den ständiga nyttjanderätten till kronojord hade dock inte övergått till en sådan äganderätt som förutsätts i lagen om lagfart och tiden för klander av fastighetsfång. På talan av landskapet Åland ogiltigförklarades de lagfarter som hade beviljats holmarnas nuvarande innehavare. **HD 1989:73.** (Om-röstn.)

Senaten hade år 1876 beslutat om att en kronoholme skulle underläggas ett hemman, som därigenom fick en bestående rätt att nyttja holmen. Holmen hade varit en fastighet av krononatur innan dess natur ändrats till skattenatur år 1979. A som besatt lägenheten be-

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

viljades lagfart för lägenheten år 1980. B köpte lägenheten och beviljades lagfart år 1986. Lagfarten bedömdes sakna rättsgrund då förutsättningarna för viss tids hävd enligt 21 § 1 mom. lagen om lagfart och tiden för klander av fastighetsfång (86/1930) inte uppfyllts. **HD 2003:43**

62 §. Meningsskiljaktighet i vissa fall

Uppstår meningsskiljaktighet i en fråga som avses i 30 § 12 punkten eller 61 § 1 eller 2 mom., avgörs saken av Ålandsdelegationen.

63 §. Landskapets rätt till arv

Om det inte finns någon arvinge till den som vid sitt fränfalle var fast bosatt i landskapet, tillfaller arvet landskapet Åland. Fast egendom eller därmed jämförbar annan egendom, som landskapet har fått i arv, som finns utanför landskapet och som inte behövs för att täcka boets skulder, skall dock överlåtas till staten.

64 §. Examen i annat nordiskt land

Genom förordning kan stadgas att en examen som utgör behörighetsvillkor för statstjänst i landskapet kan ersättas med en jämförbar examen i Danmark, Island, Norge eller Sverige.

65 §. Statlig näringsverksamhet och vissa tjänster i landskapet

Förbehålls staten, en självständig statsanstalt eller ett samfund i vilket staten har avgörande inflytande ensamrätt att utöva sådan näringsverksamhet som enligt 27 och 29 §§ regleras genom rikslagstiftning, kan genom förordning stadgas att landskapet eller ett samfund där landskapet har avgörande inflytande skall ha samma rätt att utöva motsvarande näring på Åland, om det inte föreligger vägande skäl mot detta.

Vad som i 30 § 1 punkten, 42 § 1 mom. och 64 § stadgas om statstjänst gäller även tjänster i landskapet vid självständiga statsanstalter. Detsamma gäller också, på det sätt som stadgas genom förordning, för tjänster i samfund i vilka staten har avgörande inflytande.

66 §. Skattefrihet för landskapet

I fråga om skattefrihet och andra därmed jämförbara förmåner åtnjuter landskapet samma rätt som staten.

Posten på Åland var, med beaktande av stadgandet i 66 § självstyrelselagen för Åland, ett affärsverk jämförbart med ett sådant statligt affärsverk på vilket tillämpas lagen om statens affärsverk. Därför skulle Posten på Åland betala arbetsgivarens socialskyddsavgift enligt den procentsats som gällde för nämnda statliga affärsverk. **HFD 1994 A 2.**

67 §. Införande av kommunal rösträtt i vissa fall

Under de förutsättningar som anges i landskapslag medges finska medborgare som saknar hembygdsrätt samt danska, isländska, norska och svenska medborgare rösträtt och valbarhet vid val av förtroendevalda inom kommunalförvaltningen. Sådant rösträtt och valbarhet kan på samma sätt medges medborgare i andra stater. (1995/6)

Beslut om antagande av en landskapslag som avses i 1 mom. skall fattas med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

68 §. Valkrets

Vid riksdagsmannaval och vid val av republikens president utgör landskapet en valkrets. Om dessa val stadgas särskilt.

69 §. Ändring av självstyrelselagen. Landskapslagar som antas med kvalificerad majoritet

Denna lag kan inte ändras eller upphävas annat än genom överensstämmande beslut av riksdagen och lagtinget, inte heller kan avvikelser från den göras på något annat sätt. Besluten skall i riksdagen fattas i den ordning som gäller vid ändring eller upphävande av grundlag och i lagtinget med en majoritet om minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. (2000/38)

I landskapslag kan stadgas att beslut om antagande av landskapslag skall fattas av lagtinget med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. En landskapslag där ett sådant stadgande ingår skall antas i samma ordning.

11 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

70 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Genom denna lag upphävs självstyrelselagen för Åland av den 28 december 1951 (670/1951) jämte senare ändringar (*den äldre lagen*), samt lagen den 16 februari 1979 om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (182/1979) och övriga stadganden som står i strid med denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft. Lagtinget kan redan innan lagen träder i kraft vid antagande av landskapslag tillämpa denna lags stadganden. En sådan landskapslag blir dock inte gällande förrän denna lag har trätt i kraft.

Ålandsdelegationen som utses enligt denna lag sköter också de uppgifter som enligt den äldre lagen ankommer på Ålandsdelegationen.

71 §. Tidigare stadgandens giltighet

Har genom denna lag eller med stöd av den till rikslagstiftningen hänförs ett rättsområde som tidigare reglerats genom landskapslag, eller till landskapets lagstiftningsbehörighet överförts ett område som tidigare har reglerats genom rikslagstiftning, skall landskapslag eller rikslagstiftning, som inom detta rättsområde tillkommit innan denna lag har trätt i kraft, fortfarande tillämpas i landskapet till dess den upphävs, landskapslagen genom förordning och rikslagstiftning genom landskapslag.

72 §. Hembygdsrätt

Den som när denna lag träder i kraft har sitt egentliga bo och hemvist i landskapet har rätt att på ansökan hos landskapsregeringen erhålla hembygdsrätt i enlighet med den äldre lagens bestämmelser därom. (2004/11)

I fråga om hembygdsrätt följer adoptivbarn sina adoptivföräldrar även då barnet har adopterats innan denna lag träder i kraft.

73 §. Utövande av näring

Den som när denna lag träder i kraft har sitt egentliga bo och hemvist i landskapet har rätt att, sedan han utan avbrott varit bosatt under fem år i landskapet, utöva näring i landskapet med stöd av stadgandena i den äldre lagen.

Enskilda personer, bolag, andelslag, föreningar, andra sammanslutningar och stiftelser, som när denna lag träder i kraft utövar näring i landskapet med stöd av stadgandena i den äldre lagen, har rätt att även framdeles utöva näring enligt den äldre lagen.

74 §. Behandling av ärenden vid övergång av behörighet

Ett ärende som är anhängigt när behörighet enligt denna lag övergår från en myndighet till en annan skall slutbehandlas av den myndighet där ärendet är anhängigt, varvid den lagstiftning som gällde före överföringen skall iakttas.

Då ändring söks i en myndighets avgörande som har givits innan behörigheten övergick skall den äldre lagen och annan tillämplig tidigare lag följas.

75 §. Statsanställda

Den vars uppgifter i ett anställningsförhållande till staten enligt denna lag har överförts till landskapet skall, om han samtycker därtill, med bibehållna förmåner överflyttas till motsvarande uppgifter i landskapets tjänst i enlighet med vad som stadgas genom förordning.

Till dess en förordning som avses i 42 § 1 mom. har givits, skall om den språkkunskap som krävs av den som anställs i statens tjänst i landskapet gälla vad som när denna lag träder i kraft stadgas i den äldre lagen och i lagstiftningen om den språkkunskap som skall av statstjänsteman fordras.

Den som när denna lag träder i kraft är anställd i statens tjänst i landskapet är utan hinder av en förordning som utfärdats med stöd av 42 § 1 mom. fortfarande behörig att inneha anställningen.

76 §. Upphävd (2004/11).**77 §. Ordinarie finansiell utjämning, extraordinarie anslag och ändring av avräkningsgrunden**

Ordinarie utjämning enligt den äldre lagen verkställs sista gången för året innan denna lag träder i kraft.

Till extraordinarie anslag som har blivit stadfäst innan denna lag träder i kraft kan tillägg beviljas under två år efter ikraftträdandet.

Avräkningsgrunden skall ändras, om grunderna för statsboksutet innan lagen träder i kraft genomgår ändringar enligt 47 § 2 mom.

78 §. Mark, byggnader och anläggningar

Vad som stadgas i 61 § 2 mom. gäller även mark, byggnader och anläggningar som när denna lag träder i kraft används för egentlig statsförvaltning.

Genom förordning kan stadgas att annan staten tillhörig mark, byggnad eller anläggning än sådan som avses i 1 mom. övergår till landskapet.

79 §. Lös egendom

Då en landskapsmyndighet enligt denna lag övertar en statsmyndighets verksamhet, skall statsmyndighe-

tens lösa egendom i landskapet, vilken behövs för verksamheten, utan ersättning överlåtas till landskapet.

Ikraftträdandebestämmelse (1996/59):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

De förändringar av pensionsskyddet som mellan den 1 januari 1993 och den dag denna lag träder i kraft genom landskapslag gjorts gällande för landskapets anställda och andra som omfattas av landskapets pensionssystem skall inte tillämpas på de arbetspensioner som intjänats för landskapets privaträttsligt anställda under motsvarande tidsperiod.

Den som när denna lag träder i kraft är eller har varit anställd hos en privat arbetsgivare vilken tillhåller en kommun eller ett kommunalförbund socialvårdstjänster och som med stöd av den äldre självstyrelselagen för Åland (670/1951) omfattats av landskapets pensionssystem samt anställdts före den 1 januari 1994 skall omfattas av landskapets pensionssystem enligt 2 mom.

Den som när denna lag träder i kraft är eller har varit anställd vid någon annan privat landskapsunderstödd institution än en sådan som avses i 3 mom. och omfattats av landskapets pensionssystem enligt landskapslag utfärdad medan den äldre självstyrelselagen för Åland var i kraft skall omfattas av landskapets pensionssystem enligt 2 mom.

Ikraftträdandebestämmelse (2004/11)

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2004. Lagens 25 § 1 mom. om anförande av besvär hos Ålands förvaltningsdomstol över ett beslut av en myndighet under landskapsregeringen tillämpas dock bara på besvär som anförts över beslut som givits efter lagens ikraftträdande.

Vad som i andra lagar och förordningar sägs om Ålands landskapsstyrelse skall efter ikraftträdandet avse Ålands landskapsregering.

A 2 Jordförvärvslag (1975:7) för Åland (1991/72)

(FFS 3/1975) (FFS 1145/1991)

1 §. För att förverkliga den åländska befolkningens rätt till jordbesittningen på Åland gäller angående förvärv och besittning av fast egendom i landskapet i denna lag stadgade inskränkningar.

2 §. (1991/72) Personer som inte har åländsk hembygd rätt samt bolag, andelslag, föreningar, andra sammanslutningar, anstalter, stiftelser eller samfund får inte utan tillstånd av [landskapsstyrelsen] med äganderätt förvärva eller med stöd av legoavtal eller något annat avtal besitta fast egendom i landskapet. Genom landskapslag kan stadgas om undantag från detta.

Vad denna lag stadgar om förvärv av fast egendom skall även gälla en outbruten del av en fastighet samt förvärv genom överlåtelse av andel i ett dödsbo som äger eller besitter fast egendom.

Den som förlorar sin hembygd rätt behöver inte med anledning härav tillstånd för att besitta fast egen-

A 2 Jordförvärvslag (1975:7) för Åland

dom med stöd av ett redan ingånget legoavtal eller något annat avtal så länge avtalet är i kraft. På en förläggning av avtalet tillämpas dock 1 mom.

Vid inlösen av tillandning i landskapet Åland enligt 243 § lagen om skifte överfördes tillandningen till en lägenhet tillhörig en utländsk medborgare. De i [lagen om utlåningar samt vissa sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier] samt i lagen om inskränkning i [rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland] stadgade inskränkningarna rörande förvärvande av fast egendom ägde härvid inte tillämpning. **HD 1981 II 85.**

3 §. (1991/72) Utan hinder av denna lag får bröstarvinge och make genom arv förvärva egendom som avses i 2 § och, om de är delägare i ett dödsbo som äger eller besitter fast egendom, förvärva andelar i dödsboet. Vid avvittring som förrättas efter en make får den efterlevande utan hinder av denna lag förvärva egendom på grund av giftorätt. Genom landskapslag stadgas under vilka förutsättningar en bröstarvinge eller make utan hinder av denna lag med stöd av testamenten kan förvärva egendom som avses i 2 §. Likaså stadgas genom landskapslag under vilka förutsättningar en make kan äga eller besitta sådan egendom tillsammans med den andra maken som har hembygdsrätt samt under vilka förutsättningar en make kan äga eller besitta sådan egendom när makarnas samlevnad har upphört eller efter äktenskapsskillnad.

Är någon annan än en bröstarvinge eller den efterlevande maken delägare i ett dödsbo som äger eller besitter fast egendom och har en sådan delägare inte hembygdsrätt, kan [landskapsstyrelsen], om dödsboet inte har skiftats inom två år från dödsfallet och dödsbodelägaren inte har beviljats tillstånd enligt 2 § 1 mom., med samma rätt som en dödsbodelägare yrka skifte av dödsboet. Angående rätten att besitta fast egendom som vid skiftet har tillfallit en här nämnd dödsbodelägare gäller i övrigt vad som i denna lag stadgas om förvärv av fast egendom.

I 2 § nämnd egendom som utgör pant eller säkerhet för en obetald fordran kan utan tillstånd förvävas av en bank för högst fem år. Sedan denna tid har löpt ut skall i fråga om förvärvet iaktas vad som i övrigt stadgas i denna lag.

4 §. Tillstånd, som avses i 2 § skall sökas hos [landskapsstyrelsen]. Har överlåtelsehandling eller annat avtal redan upprättats, skall tillstånd sökas inom tre månader från det handlingen undertecknades. Handlingen eller avskrift därav skall bifogas ansökan.

[Landskapsstyrelsen] kan utan hinder av vad i 1 mom. angående tid för ansökan om tillstånd är stadgat behandla tillståndsansökan, som gjorts efter tidens utgång, om på grund av ansökan särskilda skäl därtill anses föreligga.

Innan [landskapsstyrelsen] till slutlig prövning upptar ansökan om tillstånd skall utlåtande införskaffas av den kommun i vilken fastigheten är belägen.

5 §. Har tillstånd för förvärv av fast egendom icke sökts, skall [landskapsstyrelsen] meddela den, som underlåtit att inlämna ansökan, att egendomen inom sex månader från den dag meddelandet bevisligen kommit honom tillhanda skall överlåtas till någon, som har rätt att förvärva densamma, vid äventyr att

den eljest försäljes på offentlig auktion. Samtidigt skall tillkännagivas, att tillståndsansökningen inom sagda tid kan sändas till [landskapsstyrelsen], varvid de i 4 § 2 mom. avsedda särskilda skälen även bör framläggas i ansökningen. Är vederbörandes postadress icke känd, sändes meddelandet till ifrågavarande fastighet.

Har de förhållanden, på grund av vilka vederbörandes rätt att förvärva fast egendom är inskränkt, icke upphört, skall [landskapsstyrelsen] efter utgången av den i 1 mom. avsedda tiden om sex månader förordna om egendomens försäljning på offentlig auktion för ägarens räkning.

6 §. Har [landskapsstyrelsen] avslagit ansökan om tillstånd rörande förvärv av fast egendom och har egendomen icke inom sex månader därefter överlåtit till någon som har rätt att äga sagda egendom, skall [landskapsstyrelsen], om icke de förhållanden som inskränker vederbörandes rätt att äga fast egendom upphört, förordna om offentlig auktion med iakttagande i tillämpliga delar av vad i 5 § 2 mom. är stadgat. Till [landskapsstyrelsens] beslut om att ansökan avslagits, vilket skall tillställas sökanden, skall fogas tillkännagivande om vad i detta moment till eftererrättelse är stadgat.

Den som överlåtit fast egendom är icke berättigad att klandra fånget på den grund att detta strider mot stadgandena i denna lag.

7 §. Upplåtes fast egendom enligt lego- eller annat avtal till i 2 § avsedd person, sammanslutning, anstalt, stiftelse eller samfund och har tillstånd icke sökts såsom i 4 § stadgas, skall [landskapsstyrelsen] meddela legotagaren och legogivaren, att avtalet inom sex månader från den dag meddelandet bevisligen kommit honom tillhanda bör upphävas vid äventyr att avtalet förklaras ogiltigt och obehörig besittare vräkes från egendomen. Samtidigt skall tillkännagivas, att tillståndsansökningen inom sagda tid kan sändas till [landskapsstyrelsen], varvid de i 4 § 2 mom. avsedda särskilda skälen även bör framläggas i ansökningen. Är vederbörandes postadress icke känd, sändes meddelandet till ifrågavarande fastighet.

Har de förhållanden, på grund av vilka vederbörandes rätt att besitta fast egendom är inskränkt, icke upphört, skall [landskapsstyrelsen] efter utgången av den i 1 mom. nämnda tiden om sex månader förordna, att avtalet är ogiltigt och vidtaga åtgärd för att obehörig besittare vräkes.

Har [landskapsstyrelsen] avslagit ansökan om tillstånd att besitta fast egendom och har det avtal, på vilket besittningen grundar sig, icke inom sex månader därefter upphävts, skall [landskapsstyrelsen] förfara som i 2 mom. stadgas.

8 §. Då i 2 § nämnt tillstånd meddelas, kan det beviljas på de villkor [landskapsstyrelsen] med avseende fäst vid lagens i 1 § nämnda syftemål prövar nödigt föreskriva. Härvid kan som villkor jämväl föreskrivas, att fastigheten icke utan [landskapsstyrelsens] medgivande får användas för annat än i tillståndsansökan angivet ändamål.

9 §. Har genom laga kraft vunnit domstolsutslag fastställts att någon som har fång på fast egendom är mellanhand för annan, vars rätt att äga egendomen är underkastad i denna lag stadgade inskränkningar, i det han huvudsakligen för dennes räkning uppträder såsom ägare (bulvan), skall [landskapsstyrelsen], därest egendomen icke inom sex månader överlättes till någon som är berättigad att äga densamma, förordna att den skall försäljas på offentlig auktion. Sådant förordnande gäller oaktat fastigheten har överlåtits till annan efter sagda tid.

Har på i 1 mom. nämnt sätt fastställts, att någon på grund av lego- eller annat avtal såsom bulvan för annans räkning besitter fast egendom, skall [landskapsstyrelsen] omedelbart vidtaga åtgärder för vräkning av innehavaren.

Talan angående fastställande av i 1 och 2 mom. nämnda förhållanden skall av allmän åklagare väckas vid domstol på den ort, där egendomen är belägen. Domstol åligger att utan dröjsmål tillställa [landskapsstyrelsen] avskrift av sitt utslag.

10 §. Vad i 9 § 1 mom. är stadgat skall jämväl äga tillämpning i det fall att genom laga kraft vunnit domstolsutslag fastställts att den, som erhållit i 2 § nämnt tillstånd att förvärva fast egendom, brutit mot i tillståndsbeslutet med stöd av 8 § uppställt villkor.

Vad i 9 § 2 mom. är stadgat skall jämväl äga tillämpning i det fall att på ovan i 1 mom. nämnt sätt fastställts att den, som beviljats tillstånd att på grund av lego- eller annat avtal besitta fast egendom, brutit mot i tillståndsbeslutet uppställt villkor.

Talan angående fastställande av i 1 och 2 mom. nämnda förhållanden skall av allmän åklagare på anmälan av [landskapsstyrelsen] väckas vid domstol på den ort där egendomen är belägen. Domstol åligger att utan dröjsmål tillställa [landskapsstyrelsen] avskrift av sitt utslag.

På särskilda skäl kan [landskapsstyrelsen] avstå från i 3 mom. nämnd anmälan under förutsättning att rättelse skett i fråga om villkorets iakttagande.

11 §. Då i 9 och 10 §§ avsedd talan upptages till behandling vid domstol, skall därom göras anteckning i protokollet över inteckningsärenden.

12 §. Beträffande auktion, som förrättas på grund av stadgandena i denna lag, skall med nedan i denna paragraf nämnda undantag i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad om försäljning i utmätningsväg är stadgat.

Fast egendom må icke försäljas till i 2 § nämnd person eller sammanslutning, såframt denna icke därförinnan erhållit rätt att äga densamma. Äger auktionsförrättare icke kännedom därom, huruvida den som vid auktionen gjort högsta anbudet är berättigad att äga fast egendom i landskapet, och har honom icke före auktionen avslutande företetts utredning därom, skall han efter auktionens slut, anskaffa sådan utredning på bekostnad av den, som gjort anbudet. Framgår härvid att denna icke har rätt att äga fast egendom, skall ny auktion förrättas, varvid i tillämpliga delar skall gälla vad i 5 kap. 45 § 2 mom. utsköningslagen

är stadgat. Då auktionen förrättas med stöd av 9 § har fastighetens ägare icke rätt att inropa densamma.

I kungörelse och kallelsebreven, som utfärdas beträffande auktion på fast egendom, bör angivas att auktionen förrättas på grund av denna lag och med i 2 mom. angiven begränsning.

13 §. Polismyndighet och annan vederbörande myndighet åligger övervaka, att fast egendom icke förvärfvas eller besittes i strid med bestämmelserna i denna lag eller i strid med villkoren i [landskapsstyrelsens] tillståndsbeslut ävensom att sådana bulvanförhållanden som nämnes i 9 § icke förekommer och att stadgandena i denna lag även i övrigt iakttages.

Häradsskrivaren i Ålands härad åligger att till [landskapsstyrelsen] översända avskrift av de journalutdrag rörande i denna lag avsedda fastighetsöverlåtelser vilka offentligt köpvittne tillställt honom.

14 §. Den som i landskapet Åland söker lagfart eller inteckning eller registrering till säkerhet för legoavtals bestånd skall förutom i lag eller annorstädes föreskriven utredning förete antingen utredning därom att han innehar åländsk hembygdsrätt eller att sökanden meddelats i 2 § avsett tillstånd.

15 §. Den som beviljats i 2 § avsett tillstånd är skyldig att vid granskning som verkställs på förordnande av [landskapsstyrelsen], visa att i stöd av 8 § föreskrivet villkor iakttagits.

16 §. Över ändamålsenligheten av [landskapsstyrelsens] med stöd av denna lag fattade beslut får besvär icke anföras.

17 §. (2000/39) Denna lag kan inte ändras eller upphävas annat än genom överensstämmande beslut av riksdagen och lagtinget, inte heller kan avvikelser från den göras på något annat sätt. Besluten skall i riksdagen fattas i den ordning som gäller vid ändring eller upphävande av grundlag och i lagtinget med en majoritet om minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

18 §. Denna lag träder i kraft den 1 februari 1975 och genom densamma upphäves lagen den 28 december 1951 om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fastighet i landskapet Åland (671/1951).

På överlåtelse av fastighet i landskapet Åland, som skett innan denna lag trätt i kraft, skall likväl stadgandena i lagen om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fast egendom i landskapet Åland även därefter äga tillämpning.

Vid förlängning av giltighetstiden för legoavtal, som ingåtts före denna lags ikraftträdande, skall stadgandena i denna lag äga tillämpning.

Ikraftträdelsebestämmelse (1991/72):

Denna lag träder ikraft den 1 januari 1993.

På sådana förvärv av egendom som avses i denna lag och som har skett innan lagen trätt i kraft tillämpas den tidigare lagen.

Vid förlängning av giltighetstiden för ett legoavtal eller något annat avtal som har ingåtts innan denna lag har trätt i kraft skall denna lag tillämpas.

A 3 LL (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd

A 3 Landskapslag (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Tillämpningsområde**

Utöver vad som stadgas i jordförvärvslagen (1975:7) för Åland skall bestämmelserna i denna lag tillämpas på rätten att äga och besitta fast egendom i landskapet Åland.

2 kap. Jordförvärvsrätt**2 §. Definition**

Med jordförvärvsrätt avses i denna lag rätt att med äganderätt förvärva eller med stöd av arrendeavtal eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland.

3 §. Jordförvärvsrätt med stöd av jordförvärvslagen för Åland

Fysiska personer med åländsk hembygdrrätt har jordförvärvsrätt med stöd av jordförvärvslagen för Åland. I lagen finns även bestämmelser om rätt för bröstarvinge och make att genom arv förvärva fast egendom.

4 §. Bröstarvingar

En bröstarvinge har jordförvärvsrätt till egendom som förvärvats genom testamente.

En bröstarvinge har, oberoende av tidigare markinnehav, jordförvärvsrätt till fast egendom som förvärvats som ett eller flera förskott på arv och som uppgår till sammanlagt högst tre hektar, förutsatt att överlåtaren har lagfart på egendomen och har varit ägare till den under minst åtta år vid tidpunkten för överlåtelsen.

5 §. Efterlevande make och maka

En efterlevande make eller maka har jordförvärvsrätt till egendom som förvärvats genom testamente.

6 §. Makar

Den som har hemort i landskapet men saknar åländsk hembygdrrätt har tillsammans med sin make eller maka, om denna har hembygdrrätt, jordförvärvsrätt till ett markområde som är under 4.000 m² stort och som är avsett för makarnas gemensamma fasta boende.

En make eller maka som saknar åländsk hembygdrrätt har för sitt fasta boende jordförvärvsrätt till ett markområde som är under 4.000 m² stort och som han eller hon tillskiftats vid avvittring efter äktenskapskillnad.

7 §. Övriga arvingar

En arvlätarens föräldrar, syskon, halvsyskon samt bröstarvingar till dem har jordförvärvsrätt till ett markområde som är under 4.000 m² stort och som förvärvats genom arv.

8 §. Hyresgäster

En hyresgäst har jordförvärvsrätt för att med stöd av ett hyresavtal besitta samma fasta egendom under en tid av högst fem år.

9 §. Näringsidkare

En näringsidkare har för sin egentliga näringsutövning jordförvärvsrätt om näringsidkaren är

1) en fysisk person som har näringsrätt med stöd av 3 § landskapslagen (1996:47) om rätt att utöva näring eller

2) en juridisk person som har beviljats näringsrätt med stöd av 4 § nämnda lag, har sin hemort i landskapet och vars samtliga bolagsmän eller styrelsemedlemmar har hembygdrrätt eller utan avbrott varit bosatta i landskapet under minst fem år.

I 1 mom. avsedd jordförvärvsrätt gäller endast tomtar som är avsatta för näringsutövning i stads- eller byggnadsplan enligt byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte i fråga om en juridisk person som har beviljats näringsrätt som avser viss tid.

10 §. Landskapet och de åländska kommunerna

Landskapet Åland, landskapet Ålands affärsverk samt de åländska kommunerna och kommunalförbunden har jordförvärvsrätt.

3 kap. Jordförvärvstillstånd**11 §. Definition**

Med jordförvärvstillstånd avses i denna lag tillstånd av [landskapsstyrelsen] att med äganderätt förvärva eller med stöd av arrendeavtal eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland.

12 §. Fysiska personer

Fysiska personer som inte har jordförvärvsrätt med stöd av 2 kap. eller jordförvärvslagen för Åland kan, efter prövning i varje enskilt fall, beviljas jordförvärvstillstånd av [landskapsstyrelsen]. Vid prövningen bör [landskapsstyrelsen] beakta bland annat sökandens anknytning till landskapet Åland och avsikt att fast bosätta sig i landskapet samt markområdets storlek, beskaffenhet och användningsändamål.

Jordförvärvstillstånd som avses i 1 mom. kan förernas med villkor på det sätt som bestäms i 8 § jordförvärvslagen för Åland.

13 §. Juridiska personer

Juridiska personer som inte har jordförvärvsrätt med stöd av 2 kap. kan, efter prövning i varje enskilt fall, beviljas jordförvärvstillstånd av [landskapsstyrelsen].

Jordförvärvstillstånd som avses i 1 mom. kan förernas med villkor på det sätt som bestäms i 8 § jordförvärvslagen för Åland.

14 §. Landskapsförordning

[Landskapsstyrelsen] kan i landskapsförordning utfärda kompletterande bestämmelser om ansökan och beviljande av jordförvärvstillstånd.

Se A 4, Landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd.

4 kap. Särskilda bestämmelser**15 §. Övervakning**

Polismyndigheten, [landskapsstyrelsen], kommunstyrelserna och andra behöriga myndigheter skall övervaka att fast egendom inte förvärvas eller besitts i

strid med bestämmelserna i denna lag eller villkor i [landskapsstyrelsens] beslut om beviljande av jordförvärvstillstånd.

Den som beviljats jordförvärvstillstånd av [landskapsstyrelsen] är skyldig att vid en tillsynsmyndighets granskning visa att villkor som tagits in i tillståndsbeslutet har efterföljts.

16 §. Skyldighet att avhända sig fast egendom vid ändrade förhållanden

En näringsidkare som förvärvat fast egendom med stöd av 9 § är skyldig att, inom två år från det att den fasta egendomen inte längre används för näringsutövningen, överlåta egendomen till någon som har jordförvärrätt eller som beviljats jordförvärvstillstånd, om näringsidkaren inte beviljas jordförvärvstillstånd som avses i 12 eller 13 §§.

Om det finns särskilda skäl kan [landskapsstyrelsen] förlänga den tid som avses i 1 mom.

Fast egendom som inte överlätts i enlighet med 1 mom. kan säljas på offentlig auktion på det sätt som bestäms i 5 och 6 §§ jordförvärvslagen för Åland. [Landskapsstyrelsens] meddelande om att den fasta egendomen kan komma att säljas på offentlig auktion får lämnas till näringsidkaren när det gått ett år och sex månader efter att egendomen inte längre används för näringsutövningen.

En näringsidkare som fått besittningsrätt till fast egendom med stöd av 9 § är skyldig att fränhända sig besittningsrätten när den fasta egendomen inte längre används för näringsutövningen, om näringsidkaren inte beviljas jordförvärvstillstånd som avses i 12 eller 13 §§. Om näringsidkaren varken fränhänder sig besittningsrätten eller beviljas jordförvärvstillstånd, kan [landskapsstyrelsen] vidta åtgärder för att vräka näringsidkaren på det sätt som bestäms i 7 § jordförvärvslagen för Åland.

Det finns bestämmelser i 9 och 10 §§ jordförvärvslagen för Åland beträffande överlåtelseskyldighet när någon brutit mot ett villkor som med stöd av 8 § jordförvärvslagen för Åland uppställts i ett beslut om jordförvärvstillstånd.

17 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 november 2003.

18 §. Övergångsbestämmelser

I fråga om ansökningar om jordförvärvstillstånd som är anhängiga hos [landskapsstyrelsen] när denna lag träder i kraft skall denna lag tillämpas.

Vid förlängning av giltighetstiden för ett arrendeavtal eller något annat avtal som har ingåtts innan denna lag har trätt i kraft skall denna lag tillämpas.

19 §. Lagstiftningsordningen

Denna lag får inte ändras eller upphävas, inte heller får avvikelse från den göras på annat sätt än 55 § lagstiftningsordningen (1972:11) föreskriver.

A 4 Landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller bestämmelser angående tillstånd att med äganderätt förvärva eller med stöd av arrendeavtal eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland (jordförvärvstillstånd).

2 §. Ansökan om jordförvärvstillstånd

Regler angående ansökan om jordförvärvstillstånd finns i 4 § jordförvärvslagen för Åland.

3 §. Försäljning på exekutiv auktion och vräkning

I 5-7 §§ jordförvärvslagen för Åland finns bestämmelser om försäljning på exekutiv auktion av fast egendom som innehas utan tillstånd och vräkning från fast egendom av person som besitter fast egendom utan tillstånd.

4 §. Grunder för att fysiska personer skall få jordförvärvstillstånd

[Landskapsstyrelsen] beviljar jordförvärvstillstånd för fysiska personer i enlighet med vad som föreskrivs i 12 § landskapslagen om jordförvärrätt och jordförvärvstillstånd.

Om det inte finns särskilda skäl däremot skall jordförvärvstillstånd beviljas när förutsättningarna i någon av följande punkter är uppfyllda:

1) Sökanden är född i landskapet Åland och har bott i landskapet Åland till cirka 12 års ålder. Alternativt har sökanden bott i landskapet Åland så länge att den aktiva, medvetna uppväxttiden infallit medan sökanden bott i landskapet. Markområdet och sökandens tidigare markinnehav understiger tillsammans 4.000 m². Marken utgörs inte av ett attraktivt eller känsligt strandområde.

2) Sökanden har flyttat till landskapet Åland och har för avsikt att stanna i landskapet, vilket framgår av att han eller hon har fast anställning eller av andra liknande omständigheter. Markområdet understiger 4.000 m² och skall användas för fast boende. Marken får inte gränsa till vatten och skall vara belägen inom planerat område, bykärna eller annat område som är avsett för fast bosättning. Till marken hör vare sig andel i samfällda vatten- och jordområden eller jakt- och fiskerättigheter.

3) Sökanden är född i landskapet Åland och har bott i landskapet Åland till cirka 12 års ålder. Alternativt har sökanden bott i landskapet Åland så länge att den aktiva, medvetna uppväxttiden infallit medan sökanden bott i landskapet. Sökanden har anknytning till trakten där markområdet är beläget. Markområdet understiger 8.000 m² och får inte delas eller bör inte delas på grund av dess läge eller dess naturförhållanden. Marken får inte gränsa till vatten och skall vara belägen inom planerat område, bykärna eller annat område som är avsett för fast bosättning. Till marken hör vare sig andel i samfällda vatten- och jordområden eller jakt- och fiskerättigheter.

4) Sökanden är gift med eller registrerad partner till en person som har åländsk hembygdsvärd. Makarna har hemort i landskapet och skall använda marken för

A 5 LL (1992:41) om Ålands flagga

sitt gemensamma fasta boende. Markområdet understiger 8.000 m² och får inte delas eller bör inte delas på grund av dess läge eller dess naturförhållanden. Marken får inte gränsa till vatten och skall vara belägen inom planerat område, bykärna eller annat område som är avsett för fast bosättning. Till marken hör vare sig andel i samfälliga vatten- och jordområden eller jakt- och fiskerättigheter.

5) Inom ett år från att sökanden förvärvar mark eller besittningsrätt till mark, avyttrar han eller hon ett annat markområde eller besittningsrätt till ett annat markområde inom landskapet. Vid en helhetsbedömning, där hänsyn tas till markområdenas storlek, karaktär och geografiska läge, framkommer att avyttringen och förvärvet sammantaget är till gagn för allmänna åländska intressen. Vid bedömningen skall särskild vikt läggas vid intresset av att produktiv mark hålls kvar i åländsk ägo.

6) Sökanden är bosatt i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

7) Sökanden förvärvar mark eller erhåller besittning till mark av en levande person som han eller hon är bröstarvinge till och som har varit lagfaren ägare till egendomen i minst åtta år. Förvärvet eller besittningsövergången innebär inte att produktiv jordbruks- och skogsmark kommer att användas i annat än produktivt syfte.

5 §. Villkorade tillstånd

När [landskapsstyrelsen] beviljar jordförvärvstillstånd i enlighet med 4 § 2, 3 eller 4 p. skall, med stöd av 8 § jordförvärvslagen, föreskrivas som villkor för tillståndet att marken används för fast boende.

Angående anmälan till allmän åklagare vid överträdelse av tillståndsvillkor föreskrivs i 10 § jordförvärvslagen.

6 §. Grunder för att juridiska personer skall få jordförvärvstillstånd

[Landskapsstyrelsen] beviljar jordförvärvstillstånd för juridiska personer i enlighet med vad som föreskrivs i 13 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd.

Jordförvärvstillstånd kan beviljas när samtliga följande förutsättningar är uppfyllda:

1) Sökanden har oavbrutet sedan den bildades eller i minst fem år haft sin hemort i landskapet Åland.

2) Markområdet är lämpligt för den verksamhet som sökanden bedriver.

3) Minst två tredjedelar av bolagsmännen eller styrelsemedlemmarna har åländsk hembygdsrätt eller är fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

Om det inte finns särskilda skäl däremot skall jordförvärvstillstånd beviljas när samtliga följande förutsättningar är uppfyllda:

1) Sökanden har oavbrutet sedan den bildades eller i minst fem år haft sin hemort i landskapet Åland.

2) Samtliga bolagsmän eller styrelsemedlemmar har åländsk hembygdsrätt eller är fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

Vad som sägs i denna paragraf skall i tillämpliga delar gälla sådana fysiska personer som driver näring.

7 §. Juridisk person som håller på att bildas

Juridisk person som håller på att bildas kan beviljas jordförvärvstillstånd endast om särskilda skäl föreligger.

8 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2003.

Förordningen skall tillämpas på ansökningar som är anhängiga hos [landskapsstyrelsen] vid förordningens ikraftträdande.

A 5 Landskapslag (1992:41) om Ålands flagga

1 kap. Inledande bestämmelse

1 §. Tillämpningsområde

Ålands flagga är en symbol för landskapets självstyrelse. I denna lag finns bestämmelser om användningen av Ålands flagga.

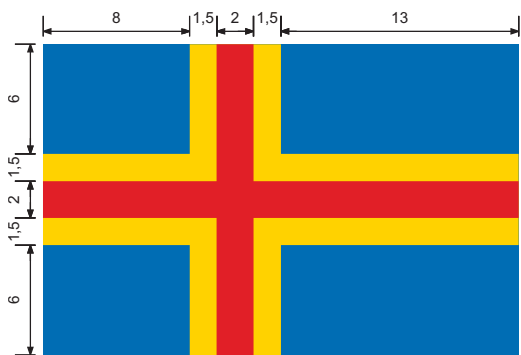
2 kap. Allmänna bestämmelser om Ålands flagga

2 §. Flaggans utformning och utseende

Ålands flagga har ett på mellanblå botten rätvinklat guldgult kors på vars mitt är ett rött kors. I landskapsförordning kan ges närmare riktlinjer för flaggans färger.

Flaggan är rektangulär, dess höjd är 17 enheter och längd 26 enheter. De mellanblå fältens höjd är 6 enheter, de inre fältens längd 8 enheter och de yttre fältens längd 13 enheter. Det gula korsets bredd är 5 enheter varvid den guldgula korskantens bredd är 1,5 enhet. Det röda korsets bredd är 2 enheter.

Flaggan får inte förses med märken, bokstäver eller andra tecken.

Anm. Flaggans färger finns fastställda i A 6, Landskapsförordning (2004:15) om riktlinjer för Ålands flaggas färger.

3 §. Flaggans användning

Flaggan får användas för att högtidlighålla allmänna eller enskilda högtids- eller bemerkelsedagar samt som en symbol för landskapet och dess folk.

Fartyg som har hemort i landskapet i enlighet med sjölagen (FFS 167/1939) har rätt att använda flaggan som sjöfarts- och handelsflagga.

Fartyg som drivs av landskapet skall använda Ålands flagga.

Fiske-, fritids- och därmed jämförbara farkoster som har hemort i landskapet har rätt att använda flaggan. Med hemort avses i detta mom. registrerade fartygs registreringsort samt övriga farkosters huvudsakliga användnings- och uppehållsort.

3 kap. Officiell flaggning

4 §. Officiella flaggdagar

Officiella flaggdagar är

- den 30 mars, dagen för högtidlighållande av Ålands demilitarisering och neutralisering,
- den sista söndagen i april, Ålands flaggas dag, samt

c) den 9 juni, Ålands självstyrelsedag. (1999/16)

På officiella flaggdagar skall flaggan hissas på byggnad, eller på dominerande plats invid byggnad, som inrymmer

- landskapets ämbetsverk,
- [landskapsstyrelsens] underlydande inrättningar och skolor samt
- kommunala inrättningar.

På officiella flaggdagar skall landskapets för trafik utrustade fartyg högtidsflagga i enlighet med internationellt bruk.

5 §. Flaggning

Flaggan hissas klockan 08.00 och halas vid solnedgången, dock senast klockan 21.00.

4 kap. Särskilda bestämmelser

6 §. Specialflagga

På fritidsfarkost får i stället för Ålands flagga användas en av [landskapsstyrelsen] godkänd specialflagga.

7 §. Straff

Den som offentligt hanterar Ålands flagga på ett sätt som är ägnat att skymfa den döms till böter.

8 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs

1) landskapslagen (1954:17) den 7 april 1954 angående landskapet Ålands flagga, dock så att 3 § skall fortsätta att gälla till dess annorlunda stadgas med stöd av 2 § 1 mom. denna lag,

2) landskapslagen (1954:21) den 30 juni 1954 angående användningen av landskapet Ålands flagga,

3) 2 § landskapslagen (1955:6) den 30 mars 1955 om Ålands flaggas dag samt

4) skyldigheten enligt 1 § förordningen om flaggning med Finlands flagga (FFS 383/1978) att på offentlig byggnad i landskapet Åland eller invid sådan byggnad hissa Finlands flagga.

A 6 Landskapsförordning (2004:15) om riktlinjer för Ålands flaggas färger

1 §. Med beteckningen NCS avses i denna förordning färgbeteckningssystemet Natural Colour System som enligt den svenska ideella organisationen Swedish Standards Institute (SIS) standardiserats genom ett dokument med beteckningen SS 019100.

Med beteckningen PMS avses i denna förordning färgbeteckningssystemet Pantone Matching System, fastställt av företaget Pantone Incorporated i New Jersey, USA.

Med beteckningen CMYK avses i denna förordning ett färgbeteckningssystem för användning i huvudsak vid grafisk teknik och digital informationshantering av färgerna cyan (C), magenta (M), gul (Y) och svart (K) vilken i enlighet med den internationella standardiseringsorganisationens (International Organisation for Standardization, ISO) har standardiserats genom ett dokument med beteckningen ISO 15930-1.

2 §. I enlighet med NCS definieras Ålands flaggas färger med beteckningarna

- 3065-R90B för mellanblå,
- 0580-Y10R för gul och
- 1085-Y90R för röd.

Toleranserna skall i NCS-enheter för kulör och nyans vara högst 5 enheter.

3 §. Med beaktande av definitionen i 2 § kan Ålands flaggas färger i enlighet med PMS närmast återges med användande av färgbeteckningssystemets

- 2945C och 300U för mellanblå,
- 116C och 109U för gul samt med beteckningarna
- 186C och 185U för röd.

4 §. Med beaktande av definitionen i 2 § kan Ålands flaggas färger i enlighet med CMYK närmast återges med färgbeteckningssystemets procentvärden enligt följande tabell.

	C	M	Y	K	
1)	100 %	54 %	2 %	0 %	för mellanblå
2)	0 %	16 %	100 %	0 %	för gul
3)	6 %	100 %	100 %	0 %	för röd

A 7 Landskapslag (1976:26) om Ålands självstyrelsedag

1 §. Till åminnelse av Ålands [landstings] första sammanträde skall den nionde juni högtidlighållas såsom Ålands självstyrelsedag.

Självstyrelsedagen omfattar det dygn som börjar klockan tjugofyra natten till sagda dag.

2 §. Infaller självstyrelsedagen på vardag, skall arbetena i landskapets och kommunernas ämbetsverk, skolor och andra inrättningar samt på landskapets och kommunernas arbetsplatser i stöd av denna lag inställas, såvitt arbetsuppgifternas särskilda art det medger.

[Rådstuvurätten och magistraten] i Mariehamns stad anses icke som kommunalt ämbetsverk enligt denna lag.

3 §. (1978/21) Oavsett arbetenas inställande skall till arbetstagare i landskapets ämbetsverk, skolor och andra inrättningar samt på landskapets arbetsplatser erläggas lön för självstyrelsedagen enligt samma grunder som för självständighetsdagen.

Vid tillämpning av 45 § 1 mom. landskapslagen (1973:25) den 10 maj 1973 om landskapet Ålands

A 8 LL (1993:2) om åländsk hembygdsrätt

centrala ämbetsverk skall självstyrelsedagen räknas som arbetsdag.

3 a §. (1978/21) Tjänsteman eller arbetstagare i landskapets eller i kommunal tjänst, som utför arbete under självstyrelsedagen, är berättigad till förhöjd lön såsom för arbete på söndag.

4 §. Under självstyrelsedagen skall byggnad, som inrymmer landskapets eller kommuns ämbetsverk, skola eller annan inrättning eller på dominerande plats invid sådan byggnad, hissas landskapet Ålands flagga.

Ligger landskapet tillhörigt fartyg under självstyrelsedagen vid kaj eller för ankar och är det utrustat för trafik, bör på fartyget, så vitt möjligt, anordnas högtidsflaggning enligt internationellt bruk.

A 8 Landskapslag (1993:2) om åländsk hembygdsrätt**1 §. Tillämpningsområde**

I denna lag finns, utöver de grundläggande bestämmelserna i 6-12 §§ och 72 § självstyrelselagen för Åland, nedan självstyrelselagen, närmare bestämmelser om förvärv och förlust av åländsk hembygdsrätt.

I 6 § självstyrelselagen anges vilka som innehar hembygdsrätt direkt med stöd av självstyrelselagen.

2 §. Särskilda skäl för beviljande av hembygdsrätt på ansökan

Sökande som inte uppfyller de i 7 § 2 mom. 2 och 3 punkterna självstyrelselagen angivna kraven kan beviljas hembygdsrätt på grund av

- tidigare innehav av hembygdsrätt,
- att sökandens föräldrar eller en av dem har eller tidigare haft hembygdsrätt eller
- tidigare stadigvarande bosättning i landskapet som varat längre tid än fem år.

3 §. Ansökan om hembygdsrätt

Till ansökan om åländsk hembygdsrätt skall fogas hemortsintyg samt ämbetsbevis som styrker att sökanden utan avbrott haft och alltjämt har sitt egentliga bo och hemvist i landskapet. Dessutom skall till sådan ansökan fogas ämbetsbevis för barn som tillsammans med sökanden kan förvärva hembygdsrätt samt utredning över vem eller vilka som är dess vårdnadshavare.

För att styrka att sökanden innehar i 7 § 2 mom. 3 punkten självstyrelselagen] avsedda tillfredsställande kunskaper i svenska kan [landskapsstyrelsen av sökanden inbegära sådan utredning som anses nödvändig.

[Landskapsstyrelsen] kan vid behov inbegära annan utredning samt utlåtande av kommunal eller annan myndighet.

4 §. Förlust av hembygdsrätt

Den förlorar sin hembygdsrätt som under fem år varit stadigvarande bosatt utanför landskapet.

5 §. Hembygdsrättsintyg

[Landskapsstyrelsen] skall på begäran utfärda bevis över hembygdsrätt (hembygdsrättsintyg). [Landskapsstyrelsen] uppstår för detta en ersättning enligt särskilda bestämmelser.

6 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1953:4) den 18 mars 1953 angående åländsk hembygdsrätt.

A 9 Landskapslag (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet

1 §. I denna lag finns bestämmelser om sättet för utseende av Ålands [landstings] och Ålands [landskapsstyrelses] representanter i Nordiska rådet samt om deras verksamhet.

2 §. Vid lagtima möte utser [landstinget], inom sju dagar från [landstingets] öppnande, två av [landstingets] ledamöter till medlemmar av Nordiska rådet. Samtidigt utses två personliga suppleanter för dem.

De valda och deras suppleanter tillträder omedelbart efter valet sina uppdrag och innehar dem till dess andra valts i deras ställe, om inte annat följer av reglerna beträffande medlemskap i Nordiska rådet.

3 §. Inom januari månad utser [landskapsstyrelsen] bland sina medlemmar för varje kalenderår ett tillräckligt antal representanter i Nordiska rådet. De valda tillträder omedelbart sina uppdrag och innehar dem till dess andra valts i deras ställe, om inte annat följer av reglerna beträffande medlemskap i Nordiska rådet.

4 §. De av [landstinget] valda medlemmarna och de av [landskapsstyrelsen] utsedda representanterna bildar Ålands delegation i Nordiska rådet. Ålands delegation utgör en del av Finlands delegation i Nordiska rådet.

Ålands delegation väljer inom sig ordförande och viceordförande. Till ordförande skall väljas en av medlemmar [landstinget] utsett.

5 §. [Landskapsstyrelsen] deltar i Nordiska ministerrådets arbete på det sätt som särskilt är bestämt. Har [landskapsstyrelsen] anslutit sig till beslut som fattats av ministerrådet skall ärendet, till den del [landstingets] medverkan fordras för att beslutet skall bli bindande för landskapets del, föreläggas [landstinget] på det sätt som är särskilt föreskrivet.

6 §. (2000/56) Ålands delegation i Nordiska rådet skall årligen uppgöra och till lagtinget överlämna en berättelse över de för Åland väsentliga frågorna i Nordiska rådet.

7 §. I landskapets [ordinarie] årsstat skall årligen uppställas anslag för arvoden, traktamenten och resekostnadsersättning till medlemmarna i Ålands delegation i Nordiska rådet. Anslag kan även upptas för avlönan- de av till Ålands delegation knuten kanslipersonal och sakkunniga.

Ikraftträdandebestämmelse (1984/25)

Denna lag träder omedelbart i kraft. Samtidigt upphör landskapslagen (1970:29) om Ålands representation i Nordiska rådet att gälla. Val av medlemmar och övriga representanter i Nordiska rådet samt suppleanter för dem enligt denna lag sker första gången under [landstingets] vårsession 1984 så snart detta kan ske

efter lagens ikraftträdande. De valda tillträder omedelbart sina uppdrag. Samtidigt upphör mandaten för dem som valts till samma uppdrag med stöd av den tidigare landskapslagen om Ålands representation i Nordiska rådet.

A 10 Landskapslag (1993:112) om Ålands författningssamling

1 §. I syfte att göra de beslut av allmän betydelse (*författningar*) som lagtinget och [landskapsstyrelsen] fattar tillgängliga för allmänheten utges Ålands författningssamling.

2 §. Ålands författningssamling utges av Ålands [landskapsstyrelse]. [Landskapsstyrelsen] kan anlita utomstående tjänster vid utgivningen av författningssamlingen.

I författningssamlingen skall publiceras:

- 1) landskapslagar,
- 2) andra än i 3 punkten avsedda rikslagar som för att träda i kraft förutsätter lagtingets bifall,
- 3) beslut om bifall till lag eller annan författning, genom vilken internationellt fördrag sätts i kraft i landskapet,
- 4) lagtingsbeslut som är av allmän betydelse,
- 5) landskapsförordningar,
- 6) [landskapsstyrelsens] beslut om inrättande av naturreservat och om fredande av naturminne samt
- 7) överenskommelseförordningar.

I författningssamlingen kan även publiceras [landskapsstyrelsebeslut] som är av allmän betydelse.

3 §. Om en författning innebär ändring av en gällande författning kan även oförändrade delar av författningen publiceras. När så sker skall ändringarna framgå.

Av en författning skall framgå den dag den utgivits av trycket.

4 §. Av en författning skall framgå när den träder i kraft. Har författningen inte publicerats senast vid den däri nämnda tidpunkten för ikraftträdandet träder den i kraft samma dag den utges av trycket.

Författningar skall i mån av möjlighet publiceras så att de är tillgängliga innan de träder i kraft.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte på de i 2 § 2 mom. 2 och 7 punkterna nämnda författningarna.

5 §. När republikens president har förordnat att endast en viss del av en landskapslag skall förfalla och [landskapsstyrelsen] har beslutat att lagen skall träda i kraft till övriga delar, skall den publiceras i den lydelse som följer av presidentens förordnande och [landskapsstyrelsens] beslut. Av den publicerade lagen skall framgå orsaken till att den inte överensstämmer med lagtingets beslut om antagande av lagen.

Vid publiceringen av en i 1 mom. avsedd lag kan [landskapsstyrelsen] företa rättelser och vidta andra åtgärder av teknisk natur.

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

A 11 Landskapslag (1951:19) angående landskaps- och kommunalvapen i landskapet Åland

1 kap. Landskapsvapen

1 §. Landskapet Ålands vapen är i blått fält en gående hjort av guld.

Landskapets vapen skall användas krönt med en krona, bestående av en kronring av guld med två rader vita pärlor, varav åtta äro synliga i den nedre och tre i den övre raden. Kronringen må besättas med pärlor och ädla stenar.

2 §. [Landskapsnämnden] äger enligt bestämmelserna i 1 § låta uppgöra modell till landskapsvapen, vilken på sätt [landskapsnämnden] bestämmer skall hållas offentligen tillgänglig.

2 kap. Kommunvapen

3 §. Mariehamns stad och varje landskommun i landskapet Åland skall hava ett heraldiskt beskrivet vapen.

4 §. Vapen antages för Mariehamns stad av stadsfullmäktige och för landskommun av [kommunalfullmäktige]. Beslutet skall för att vinna gällande kraft underställas [landskapsnämnden] för stadfästelse. Finner [landskapsnämnden] att beslutet icke kan oförändrat fastställas, skall ansökan avslås med uppgivande av skälen därför.

5 §. Ansökan om stadfästelse skall åtföljas av vapenbild och vapenbeskrivning i tre exemplar, av vilka, sedan stadfästelse skett, ett stannar hos [landskapsnämnden], ett tillsändes sökanden och ett riksarkivet. Samtliga exemplar skola förses med påteckning om stadfästelsen.

6 §. Av [landskapsnämnden] meddelad fastställelse av antaget kommunvapen skall offentliggöras i den ordning, som om kommunala tillkännagivanden är föreskrivet.

7 §. Vad ovan är stadgat om antagande av kommunvapen och fastställelse av beslut därom gäller även ändring av vapen.

3 kap. Övergångsbestämmelse

8 §. Kommun, som antagit kommunvapen, innan denna landskapslag trätt i kraft, och önskar använda det samma, äger inom ett år från landskapslagens ikraftträdande utverka [landskapsnämndens] stadfästelse av vapnet.

A 12 LL (1952:11) ang. sigill

A 12 Landskapslag (1952:11) angående sigill för självstyrelsemyndigheterna samt landskapsförvaltningen underlydande ämbetsverk och tjänstemän ävensom kommunala myndigheter i landskapet Åland

1 kap. Landskapet Ålands, [landskapsnämndens] samt landskapsförvaltningen underlydande ämbetsverks och tjänstemäns sigill

1 §. Landskapet Ålands självstyrelsemyndigheter samt dem underlydande inrättningar och vissa tjänstemän skola hava sigill såsom här nedan stadgas.

2 §. Sigill, som i 1 § sägs, skall vara runt samt innehålla landskapet Ålands vapen i konturteckning inom en av två parallella cirkellinjer begränsad medsols löpande omskrift, föregången av en sexuddig stjärna i omskriftens övre mittpunkt.

Omskriften skall ange myndighetens eller inrättningens namn eller tjänstemannens ställning.

3 §. Sigillen äro indelade i tre storlekar:

1. Yttre diametern 55 mm., inre ringens diameter 45 mm.

2. Yttre diametern 45 mm., inre ringens diameter 35 mm.

3. Yttre diametern 35 mm., inre ringens diameter 25 mm.

4 §. Sigill av första storleken användes av Ålands [landsting].

Sigill av andra storleken användes av [landskapsnämnden].

Sigill av tredje storleken användes av centralnämnden [för landstingsmannaval], [landstingets] organ, där sådant kan anses påkallat, [Mariehamns polis-inrättning], landskapsförvaltningen underlydande läroverk och skolor samt sjukhus, museer och andra jämförliga inrättningar samt vissa landskapsförvaltningen underlydande tjänstemän och [befattningshavare, såsom folkskolinspektören, fiskeriinstruktören, trädgårdsinstruktören och med dem jämförliga tjänstemän och befattningshavare].

5 §. Sigillen anskaffas och förnyas av [landskapsnämnden] på anhållan av vederbörande myndighet, inrättning, tjänsteman eller [befattningshavare].

2 kap. Kommunala myndigheters sigill

6 §. Varje kommun i landskapet Åland skall hava ett sigill.

7 §. Sigill, som i 6 § nämns, skall vara runt samt visa kommunens vapen i konturteckning inom en av två parallella cirkellinjer begränsad medsols löpande omskrift, föregången av en sexuddig stjärna i omskriftens övre mittpunkt. Sigillen skall hava en yttre diameter av 35 mm och en inre diameter av 25 mm.

Omskriften skall innehålla kommunens namn samt namnet på det organ, för vilket sigillet är avsett.

A 13 Lag om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland (1966:13)

(FFS 205/1966)

1 §. Finlands territorialvatten i landskapet Åland är, till den del det är beläget utom byaråtgång, allmänt vattenområde. Allmänt vattenområde inom landskapet är jämte botten landskapets egendom.

2 §. Härförinnan lagligen förvärvad enskild rätt till fiskeplats utanför byaråtgång eller annan särskild rättighet till viss del av allmänt vattenområde är fortfarande i kraft. Anordning eller konstruktion, som lagligen tidigare inrättats på allmänt vattenområde och som betjänar sjöfarten eller landtrafiken, hamn, flottning, fiske eller annat syftemål, må fortfarande där bibehållas utan hinder av stadgandena i denna lag. Landskapet Åland tillkommer icke ersättning för dylik rätt, ej heller för områdets användning såsom underlag för anordning eller konstruktion, som inrättats före denna lags ikraftträdande, förutom då angående dylik ersättning särskilt överenskommit.

Har någon före denna lags ikraftträdande på allmänt vattenområde inmutat mineral- eller sjömalmsfyndighet eller ansökt om utmål, uppbär staten icke markägare tillkommande andel av försvarsavgiften och kräver icke jordägaren enligt gruvlagens tillkommande brytningsavgift eller annan andel i gruvarbetet.

Behörigheten att reglera angelägenheter som avses i 2 mom. har övergått till landskapet, se A 1, Självstyrelselag (1991:71), 18 § 19 p. och I 15, Landskapslag (1994:72) om förutsättningarna för att i landskapet Åland leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter.

3 §. Denna lag medför icke ändring i vad särskilt är stadgat eller annars gäller om rätt att idka fiske eller jakt på allmänt vattenområde eller där bedriva trafik eller flottning eller utöva annat allmänt nyttjande.

Se H 28, Fiskelag (1956:39), 2-4 och 6 §§; J 23, Jaktlag (1985:31), 4 §; J 5, Vattenlag (1996:61).

4 §. Förflyttning av gräns mellan by och allmänt vattenområde, inverkar icke på beståndet av sådan rätt till del av allmänt vattenområde, vilken lagligen förvärvats före denna lags ikraftträdande eller vilken med stöd av denna lag överlåtits åt annan. Sådan del av allmänt vattenområde, vilken i vederbörlig ordning tagits i varaktigt bruk av staten eller landskapet Åland, förblir statens eller landskapets egendom.

5 §. Sådan del av allmänt vattenområde inom landskapet Åland, som genom förordningen (1954:34) den 19 februari 1954 om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland bibehållits i statens ägo, beröres icke av stadgandena i denna lag.

B 1 Lagtingsordning (1972:11) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna grunder

1 §. (1995/38) Ålands lagting representerar Ålands befolkning och består av trettio ledamöter.

2 §. Ledamot av Ålands lagting (ledamot) och ersättare för honom eller henne väljs på det sätt i landskapslagen om lagtingsval och kommunalval (vallagen) bestäms. (1995/38)

Ledamots uppdrag begynner den 1 november det år ordinarie lagtingsval verkställts samt fortfar under fyra år.

Har lagtinget blivit upplöst och nya val förrättats, skall, såframt ej ny upplösning av lagtinget ägt rum, ledamots uppdrag gälla från den dag han eller hon förklarats vald till och med den 31 oktober det år, under vilket ordinarie val därnäst verkställs. Likväl skall, om nyval verkställts samma år som ordinarie val skulle förrättas, ledamots uppdrag gälla till och med den 31 oktober det fjärde året därefter.

3 §. Ledamöterna utses genom omedelbara, proportionella och hemliga val. För lagtingsval bildar landskapet Åland en valkrets.

Vid valen har alla röstberättigade lika rösträtt.

Rösträtt får icke utövas genom ombud.

Se B 3, Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval.

4 §. Rösträtt vid lagtingsval har den som fyller 18 år senast på valdagen och innehar åländsk hembygdsrätt. (1995/38)

Rösträtt har dock inte den som, även om han eller hon uppfyller i 1 mom. avsedda krav, har gjort sig skyldig till att vid lagtingsval ha köpt eller sålt röst eller gjort försök därtill eller avgivit sin röst vid fler än ett tillfälle eller genom våld eller hot stört valfriheten. Här avsedd inskränkning gäller för den röstberättigade till utgången av det sjätte kalenderåret efter det slutlig dom meddelades i saken. (1991/11)

5 §. Valbar till lagtingsman är den som har rösträtt vid lagtingsval och som inte står under förmynderskap. (1995/38)

Förverkar ledamot sin valbarhet, upphör hans eller hennes uppdrag som ledamot av lagtinget.

Väljs landshövdingen till ledamot får han eller hon inte tillträda uppdraget förrän han eller hon frånträtt tjänsten. Ledamot som utsetts till landshövding skall frånträda sitt uppdrag som ledamot av lagtinget när

han eller hon tillträder tjänsten. Genom landskapslag kan inskränkningar göras i rätten för den som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till landskapet eller en kommun att inneha uppdrag som ledamot av lagtinget. (2003/52)

6 §. (2003/52) Ledamot som valts till medlem av [landskapsstyrelsen] skall frånträda sitt uppdrag som ledamot av lagtinget för den tid uppdraget i [landskapsstyrelsen] varar. Härvid inträder ersättaren i hans eller hennes ställe i lagtinget.

Medlem av [landskapsstyrelsen] som valts till ledamot av lagtinget skall avgå från [landskapsstyrelsen], om han eller hon inte enligt bestämmelserna i 1 mom. frånträder sitt uppdrag som ledamot av lagtinget.

7 §. Den, som förklarats vald till ledamot, kan icke befrias från detta uppdrag, såvida han eller hon ej förmår visa laga förfall eller annat skäl, som av lagtinget godkännes.

8 §. Avlider ledamot eller förlorar han eller hon sin valbarhet eller avgår han eller hon på grund av laga eller av lagtinget godkänt skäl eller förklaras han eller hon ha förverkat sitt uppdrag, inträder ersättaren i hans eller hennes ställe.

Har lagtinget beviljat ledamot befrielse från deltagande i en lagtingssession, inträder ersättaren i hans eller hennes ställe.

Udger ledamot frihetsstraff, träder ersättaren i hans eller hennes ställe för den tiden.

Beträffande den ordning, i vilken ersättare inkallas, stadgas i vallagen.

Se B 3, Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval, 64 §.

9 §. Ledamot är pliktig att i utövningen av sitt uppdrag så handla, som rätt och sanning bjuder. Han eller hon är därvid skyldig att iakttaga lag och är icke bunden av några andra föreskrifter.

10 §. Ledamot får icke förvägras att inställa sig vid lagting och fullgöra sitt uppdrag.

11 §. (1990/10) Anhålls eller häktas ledamot under pågående lagting skall därom genast anmälas hos lagtingets talman.

12 §. Ledamot åtnjuter av landskapsmedel arvode och övriga ersättningar enligt lagtingets beslut.

Angående ledamots pensionsskydd stadgas genom landskapslag.

Jfr B 2, Arbetsordningen (1972:19), 72 §.

Ang. pensionsskydd, se B 5, Landskapslag (1969:45) om pension för lagtingsmän; B 6, Landskapslag (1990:56) om familjepension efter lagtingsman.

B 1 Lagtingsordning (1972:11)

13 §. Infinner sig ledamot icke i rätt tid till lagting eller uteblir han eller hon utan lagtingets tillstånd från sammanträde och har han eller hon icke haft förfall, som av lagtinget godkännes, kan lagtinget döma honom eller henne till förlust av arvode eller del därav. Ledamot, som icke låtit sig härav rätta, kan av lagtinget förklarar ha förverkat sitt uppdrag.

Ledamot, som undergår frihetsstraff, erhåller icke för denna tid arvode.

2 kap. Lagtingets början, upplösning och avslutning

14 §. Lagtinget sammanträder i Mariehamn, eller där särskilda omständigheter sådant påkallar, på annan ort inom landskapet som av lagtingets presidium bestämmes.

15 §. (1992/29) Lagtinget sammankommer årligen den 1 november. Lagtingets arbete fortgår med eller utan avbrott enligt vad lagtinget på förslag av talmanskonferensen beslutar till dess följande arbetsår vidtar. Det sista arbetsåret under valperioden fortgår till dess republikens president eller på hans vägnar landshövdingen förklarar arbetet avslutat för valperioden.

16 §. Har lagtinget upplösts, skall lagtinget efter nyval sammankomma till session på första dagen i den kalendermånad, som begynner näst efter 90 dagar från upplösningen.

Angående lagtingets upplösning och förordnande om nyval kungöres i den ordning, som i 73 § säges. Därjämte meddelas den myndighet och de nämnder, på vilka föranstaltande av val ankommer.

17 §. Upphävd (1992/29).

18 §. Sista vardagen före den dag, på vilken lagtinget efter vad första gången skall sammankomma, bör samtliga ledamöter klockan 15.00 förete sina fullmakter för den eller dem, som landshövdingen förordnat att granska fullmakterna. Vid granskning av fullmakt bör undersökas, huruvida den är utfärdad av behörig myndighet och i föreskriven form.

Alfabetisk förteckning över de befullmäktigade ledamöterna skall senast klockan 12.00 följande dag tillhandahållas lagtinget.

Ledamot, som infinner sig efter lagtingets början, äger där intaga sin plats, sedan han eller hon för talmannen uppvisat godkänd fullmakt.

19 §. Har ledamots fullmakt icke blivit godkänd, äger lagtinget rätt att pröva, huruvida han eller hon likväl på grund av densamma får inträda i lagtinget.

Göres under lagtinget på grund av lagtingsordningen anmärkning mot ledamots behörighet, ankommer dess prövande på lagtinget, såfram icke samma anmärkning genom besvär över valet redan anförts eller ännu kan anföras hos vederbörande myndighet.

I övrigt får fråga om giltighet av lagtingsval icke vid lagting upptagas, utom då anmärkning göres därom, att beträffande valet eller därtill hörande åtgärder uppenbart brottsligt förfarande förekommit eller att otvivelaktigt misstag vid fastställandet av valets utgång ägt rum. I sådant fall äger lagtinget, där det tillika är tydligt, att brottet eller misstaget kunnat ut-

öva inverkan på utgången av valet och ändringen ej vidare kan i besvärsväg vinnas, vidtaga åtgärd till sådan rättelse, som är förenlig med bestämmelserna i vallagen.

Den, vars behörighet är satt i fråga, bibehåller emellertid sitt uppdrag såsom ledamot, intill dess han eller hon förklarats därtill obehörig.

20 §. Den dag nytt arbetsår vidtar samlas ledamöterna kl. 12.00 till plenum, vid vilket lagtinget skilt för sig väljer talman och två vicetalmän. Ordet föres vid detta plenum av den ledamot som längst innehaft uppdrag som ledamot av lagtinget. Har två eller flera tillhört lagtinget lika lång tid, föres ordet av den till åren äldste av dem. (1992/29)

Därefter avgiver talmannen och vicetalmännen inför det församlade lagtinget, var efter annan, denna högtidliga försäkran:

"Jag N.N. försäkrar, att jag vill i utövningen av talmansbefattningen efter all min förmåga upprätthålla den rätt, som enligt grundlagarna tillkommer landskapet Ålands befolkning samt rikets regering och riksdag."

Meddelande om valets utgång skall ofördröjligen tillställas landshövdingen och [landskapsstyrelsen].

Avlider talman eller vicetalmän under arbetsåret eller avgår han eller hon från sin befattning, skall ny talman eller vicetalmän väljas.

Se B 2, Arbetsordning (1972:19), 55 §.

21 §. (1992/29) Landshövdingen tillkännager tiden för lagtingets öppnande som äger rum den dag lagtinget sammankommer enligt 15 §. På utsatt tid skall lagtingets medlemmar, efter det gudstjänst förrättats, sammankomma i lagtingets plenisal, där republikens president eller på hans vägnar landshövdingen förklarar lagtinget öppnat. Talmannen besvarar på lagtingets vägnar öppningstalet.

Sedan lagtingets arbete för valperioden slutförts, avslutas lagtinget på tid som landshövdingen tillkännager. Efter förrättad gudstjänst samlas lagtingets medlemmar i plenisalen, där, sedan talmannen framfört lagtingets hälsning, republikens president eller på hans vägnar landshövdingen förklarar lagtinget avslutat för valperioden.

3 kap. Ärendenas upptagande vid lagtinget

22 §. Presidentens framställningar och meddelanden överlämnas till lagtinget såsom i självstyrelselagen stadgas.

23 §. [Landskapsstyrelsen] äger rätt att överlämna framställning eller meddelande till lagtinget. Framställning kan, då skäl därtill föreligger återtagas.

Har framställning återkallats, skall talmannen underrätta lagtinget om detta. (1992/29)

Landshövdingen och lantrådet är berättigade att överlämna meddelande till lagtinget.

Angående självstyrelsepolitiska nämndens initiativrätt stadgas i 29 §.

24 §. Angående [landskapsstyrelsens] berättelse gäller vad därom är stadgat i landskapslagen om Ålands [landskapsstyrelse].

Se C 1, Landskapslag (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse], 25 §.

25 §. (1974/48) Ledamot äger rätt att till lagtinget överlämna motion i den ordning 26 § stadgar. Motion skall innefatta antingen

1) lagmotion, innehållande i lagform avfattat förslag

a) (2003/52) om stiftande av ny landskapslag eller om ändring eller upphävande av gällande landskapslag; eller

b) om laginitiativ till riksdagen;

2) (1992/29) finansmotion, innehållande förslag

a) om upptagande av anslag eller om annat beslut i årsstaten för följande finansår;

b) om sådan ändring i årsstaten som har direkt samband med till lagtinget överlämnad framställning med förslag till tillägg till eller ändring i årsstat;

c) om framställning om extra anslag; eller

d) om finansinitiativ till riksdagen;

3) hemställningsmotion, innehållande förslag att lagtinget måtte hos riksdagen, [landskapsstyrelsen], talmanskonferensen eller självstyrelsepolitiska nämnden hemställa om vidtagande av viss åtgärd.

26 §. (1992/29) I 25 § avsedda motioner skall väckas skriftligen och inlämnas till lagtingets kansli. I motion skall nämnas skälen på vilka förslaget grundas. Ärenden av olika beskaffenhet får inte intagas i samma motion.

Lagmotion får väckas under den tid lagtinget är församlat. Hemställningsmotion får väckas senast klockan 12.00 den tionde dagen efter det lagtinget sammankommit till sitt första plenum i mars månad. Sammankommer inte lagtinget då till plenum, bestämmer talmanskonferensen vilken dag motionstiden inleds. Finansmotion får dessutom väckas senast kl. 12.00 den fjärde dagen efter den då det meddelats att förslag till årsstat eller till tillägg till eller ändring i fastställd årsstat överlämnats till lagtinget.

Motion kan återkallas genom skrivelse som är undertecknad av samtliga ledamöter som undertecknat motionen.

27 §. Utan hinder av stadgandena i 26 § kan minst fyra ledamöter väcka motion i ärende rörande landskapets författningsenliga rättigheter.

Förslag om att lagtinget skall förklara att [landskapsstyrelsen] eller någon av dess medlemmar saknar lagtingets förtroende väcks och handläggs i den ordning 64d § anger. (1988/3)

28 §. Har handläggningen av ärende vid lagtima lagting icke hunnit slutföras, fortsättes dess behandling vid följande lagtima lagting, såfram lagtingsval ej mellankommit.

4 kap. Självstyrelsepolitiska nämnden

29 §. Vid början av varje valperiod skall lagtinget tillsätta en självstyrelsepolitisk nämnd med uppgift att verka som rådgivande organ i frågor rörande landskapets författningsenliga rättigheter och landskapets externa relationer samt som samrådsorgan i ärenden som gäller Europeiska unionen enligt vad som närmare bestäms i 5a kap. (2000/7)

Lagtinget, lagtingsutskott och [landskapsstyrelsen] äger rätt att i fråga, som avses i 1 mom. inhämta nämndens utlåtande.

Nämnden vare ock obetaget att i dylik fråga hos lagtinget och [landskapsstyrelsen] väcka förslag om uttalande eller åtgärd.

30 §. Självstyrelsepolitiska nämnden består av talmannen som ordförande samt minst fyra och högst sex ledamöter jämte erforderligt antal ersättare, vilka lagtinget väljer inom sig. Val av ledamöter och ersättare skall av lagtinget förrättas senast den fjärde dagen efter lagtingets öppnande. (2000/7)

Nämnden väljer inom sig viceordförande.

31 §. Talmannen, eller vid förfall för honom eller henne viceordföranden, sammankallar nämnden så ofta ärendena det fordrar. Anhåller [landskapsstyrelsen] eller minst tre av nämndens ledamöter att nämnden skall sammanträda för viss uppgiven fråga, skall talmannen utan dröjsmål sammankalla nämnden.

Lantrådet och ledamöterna i [landskapsstyrelsen], så ock särskilda sakkunniga, kan av nämnden kallas till sammanträde. Beträffande skyldighet för [landskapsstyrelsen] och underlydande myndigheter att delgiva tillgängliga handlingar och meddela nödiga upplysningar gäller vad därom är stadgat i 41 §.

Nämndens medlemmar bör iakttaga den förtegenhet, som ärendets beskaffenhet kräver.

32 §. [Landskapsstyrelsen] skall i början av varje lagting och senare så ofta omständigheterna det föranleder till lagtinget lämna en skriftlig redogörelse om de självstyrelsepolitiska frågor, som väsentligt kan beröra landskapets författningsenliga rättigheter. Innan redogörelsen upptas till slutlig behandling i plenum skall nämnden avge ett betänkande i ärendet. (2003/52)

Om nämndens handläggning av ärenden som gäller Europeiska unionen och av [landskapsstyrelsens] meddelanden finns bestämmelser i 5a kap. respektive 51 §. (2000/7)

33 §. Vad om utskott är stadgat i denna lagtingsordning skall i övrigt i tillämpliga delar gälla självstyrelsepolitiska nämnden.

Se 40-41 §§, jfr B 2, Arbetsordning (1972:19), 4 och 5 kap.

5 kap. Ärendenas beredning

34 §. (1992/29) När lagtinget sammankommer första gången efter nyval skall senast andra dagen efter dess öppnande för beredning av ärenden tillsättas ett lagutskott, ett finansutskott, ett näringsutskott, ett kulturutskott samt ett social- och miljöutskott, vart och ett bestående av fem medlemmar, ävensom ett justeringsutskott med tre medlemmar. Lagtinget skall vidare senast tredje dagen efter öppnandet tillsätta lagtingets stora utskott, i vilket skall inväljas tio medlemmar.

Lagtinget kan utöver vad i 1 mom. sägs vid behov tillsätta ytterligare utskott, antingen för återstoden av en valperiod eller tillfälligt för att bereda ett särskilt ärende. Till sådant utskott kan väljas högst fem medlemmar.

I varje utskott tillsätts nödvändigt antal ersättare.

B 1 Lagtingsordning (1972:11)

Mandatperioden för medlemmarna i lagtingets utskott är en valperiod, om inte lagtinget på förslag av talmanskonferensen beslutar att nyval av samtliga medlemmar i ett utskott skall förrättas. Justeringsutskottet får, om så erfordras, fortsätta sin verksamhet även efter valperiodens utgång för slutförande av på utskottet ankommande uppdrag.

Utskott kan, om ärendena det påkallar, sammankomma även under tid då lagtinget inte är samlat.

Ang. val av utskott, se B 2, Arbetsordning (1972:19), 7 kap.

35 §. På lagutskottet ankommer att bereda förslag om eller bifall till ändring eller upphävande av eller avvikelser från självstyrelselagen eller jordförvärvslagen för Åland, i 55 § 2 mom. nämnda ärenden, lagförslag rörande landskaps- och kommunalförvaltningen, polisväsendet, hyres- och legoavtal, vägtrafik och fordon samt övriga ärenden som inte remitterats till annat utskott. (2003/52)

På lagutskottet ankommer även att skilja mellan lagtinget och dess talman, då talmannen vägrat uppta väckt fråga eller framställa omröstningsförslag eller då lagtinget i något annat fall inte åtnöjts med talmannens förfarande. Utskottet granskar [landskapsstyrelsens] berättelse och framställer därav påkallade förslag, om lagtinget enligt 51 § 3 mom. beslutat hänskjuta ärendet till utskott. (1994/55)

36 §. (1992/29) På finansutskottet ankommer att bereda [landskapsstyrelsens] förslag till årsstat och tillägg till årsstaten, finansmotioner, förslag till framställning om extra anslag samt landskapets bokslut och landskapsrevisorernas berättelser. Utskottet kan även bereda lagstiftningsärenden med anknytning till dess arbetsområde.

36a §. (1978/23) Utöver vad som stadgats i 36 § ankommer det på finansutskottet att genom [landskapsstyrelsen] följa förhandlingarna om tjänstekollektivavtal för landskapets tjänsteinnehavare och till den del lagtingets godkännande är erforderligt godkänna avtalet. Utskottet kan underställa sitt beslut i ärendet lagtinget för fastställelse.

Tjänstekollektivavtal som skall godkännas av finansutskottet befordras till detsamma på [landskapsstyrelsens] försorg. Är utskottets medlemmar icke eniga i sitt beslut gäller den av de flesta omfattade åsikten såsom beslut. Faller rösterna lika, anses avtalet godkänt. I övriga ärenden som rör tjänstekollektivavtal avgör lotten vid lika röstetal. För fattande av beslut om underställande kräves, att beslutet omfattas av majoriteten av de avgivna rösterna. Sedan finansutskottet fattat beslut i ärende som rör tjänstekollektivavtal, skall beslutet omedelbart bringas till [landskapsstyrelsens] kännedom.

Medan förhandlingar om tjänstekollektivavtal pågår, får medlem av finansutskottet ej utan utskottets tillstånd yppa vad han eller hon erfarit vid ärendets behandling i utskottet.

Finansutskottet skall för varje år till lagtinget avgiva skriftlig redogörelse beträffande handläggningen av i denna paragraf avsedda ärenden.

Jfr C 47, Landskapslag (1978:22) om tjänstekollektivavtal.

36b §. Upphävd (1993/98).

37 §. (1992/29) På näringsutskottet ankommer att bereda lagförslag angående näringsverksamhet, gårdsbruk och beskattning samt övriga till utskottet remitterade ärenden.

38 §. (1992/29) På kulturutskottet ankommer att bereda lagförslag angående undervisning, kultur, idrott, ungdomsarbete, arkiv-, biblioteks- och museiväsendet, radio och television samt övriga till utskottet remitterade ärenden.

38a §. (1992/29) På social- och miljöutskottet ankommer att bereda lagförslag angående socialvård, hälso- och sjukvård, byggnads- och planväsendet, bostadsproduktion, natur- och miljövård och vattenskydd samt övriga till utskottet remitterade ärenden.

39 §. På justeringsutskottet ankommer att övervaka, att lagtingets expeditioner överensstämmer med dess beslut.

40 §. Utskott skall på kallelse av dess till åren äldsta medlem sammankomma senast dagen efter det utskottet tillsatts för att under dennes ordförandeskap inom sig välja ordförande och viceordförande. (1992/29)

Vid förfall för utskottsmedlem träder ersättare i dennes ställe. Utskott är beslutfört om minst fyra femtedelar, eller beträffande justeringsutskottet två tredjedelar, av dess medlemmar är närvarande. (1992/29)

Uteblir utskottsmedlem utan förfall eller särskilt tillstånd från utskotts sammanträde, anmäle utskottet härom till lagtinget, som kan döma honom eller henne förlustig arvode eller del därav såsom i 13 § säges, samt, därest det sker ofta, förklara honom eller henne ha förverkat sitt uppdrag som utskottsmedlem.

Medlem, som icke omfattat utskottets beslut, är berättigad att till utskottets betänkande foga skriftlig reservation, dock utan att betänkanDET därigenom uppehålls.

Rör ärende utskottsmedlem personligen får han eller hon inte delta i överläggningen och fattande av beslut. (1992/29)

Se B 2, Arbetsordningen (1972:19), 5 kap.

41 §. Utskott kan i ärende, som hänskjutits till dess behandling, inbegära utlåtande av annat utskott eller av självstyrelsepolitiska nämnden.

Utskott kan på eget initiativ avge utlåtande till finansutskottet om förslaget till ordinarie årsstat beträffande frågor som ankommer på utskottet. Utlåtandet skall avges inom tio dagar från det ärendet remitterades till finansutskottet. (1992/29)

[Landskapsstyrelsen] samt myndighet och tjänsteman som underlyder densamma skall på begäran utan dröjsmål förse ett utskott med handlingar samt skriftliga eller muntliga upplysningar som utskottet behöver för beredningen av ett ärende. [Landskapsstyrelsen] skall dessutom i angelägenheter som hör till ett utskotts ansvarsområde överlämna de utredningar och redogörelser som utskottet begär. (1992/29)

42 §. Talmannen, vicetalmännen samt utskottens ordförande bildar talmanskonferensen.

På talmanskonferensen ankommer att föreslå ändringar i lagtingets arbetsordning, att avge utlåtande

rörande sådan ändring däri, vartill ledamot tagit initiativ, att göra förslag om bestämmelser för val inom lagtinget, att i övrigt göra nödiggjefna förslag om lagtingsarbetets ordnande samt att uppgöra förslag till instruktion och avlöning för lagtingets tjänstemän.

Se B 2, Arbetsordningen (1972:19), 3 kap.

5a kap. Behandling av ärenden som gäller Europeiska unionen (2000/7)

42a §. (2000/7) [Landskapsstyrelsen] skall, då förslaget är av intresse för landskapet, informera lagtinget om sin syn på förslag till rättsakter, fördrag eller andra ärenden som bereds inom Europeiska unionens institutioner och som [landskapsstyrelsen] underrättats om enligt bestämmelserna i 9a kap. självstyrelselagen. I detta avseende sänder [landskapsstyrelsen] utan dröjsmål en skrivelse jämte förslaget till talmannen som vidarebefordrar ärendet till ett utskott eller till självstyrelsepolitiska nämnden för samråd med [landskapsstyrelsen]. Utskottet eller nämnden kan avstå från samråd om sådant på grund av ärendets natur bedöms som obehövligt.

Samråd sker i det utskott som handlägger ärenden av ifrågavarande slag. Berör ärendet inte något av lagtingets utskott, berör det flera utskott eller är det av övergripande natur, äger samrådet rum i självstyrelsepolitiska nämnden. Utskottet eller nämnden kan vid behov avge ett yttrande till [landskapsstyrelsen] i ärendet.

[Landskapsstyrelsen] skall även i andra än i 1 mom. avsedda ärenden som gäller Europeiska unionen samråda med berörda utskott eller självstyrelsepolitiska nämnden på begäran av utskottet eller nämnden eller när [landskapsstyrelsen] finner det påkallat.

42b §. (2000/7) Medlemmarna i ett utskott eller i självstyrelsepolitiska nämnden som deltar i behandlingen av ärenden som gäller Europeiska unionen skall iaktta den sekretess som är påkallad av att rikslagstiftningen gäller för sekretess och handlingars offentlighet i frågor som avses i 9a kap. självstyrelselagen.

I fråga om sekretess för andra än i 1 mom. avsedda ärenden gäller vad utskottet i varje enskilt fall efter att ha hört [landskapsstyrelsen] beslutar.

6 kap. Ärendenas behandling i plenum och i stora utskottet

43 §. Talmannen åligger att utfärda kallelse till plenum, att därvid föredraga ärendena och leda överläggningarna, att framställa proposition för besluts fattande, att vidmakthålla ordning vid sammanträdena och jämväl i övrigt vaka däröver, att sådant, som strider mot lag, icke må komma under överläggning samt att avsluta plenum.

Talmannen får icke deltaga i överläggning i plenum men väl i omröstning och val. Han eller hon får ej heller i plenum föreslå något annat än det som erfordras enligt lagtingsordningen och arbetsordningen samt för verkställighet av lagtingets beslut.

Vid förfall för talmannen träder en av vicetalmännen i hans eller hennes ställe. (1992/29)

Har talmannen och båda vicetalmännen förfall, leds ordet vid plenum av stora utskottets ordförande. (1992/29)

44 §. Lagtingets förhandlingar skall äga rum på svenska språket. Förhandlingarna är offentliga, såframt ej lagtinget för visst fall annorlunda beslutar.

Se B 2, Arbetsordningen (1972:19), 48 §.

45 §. Vid plenum äger varje ledamot, med i 47 § nämnda undantag, rätt att erhålla ordet i den ordning, vari han eller hon anmält sig. Dock kan ledamot, på sätt i arbetsordningen närmare föreskrivs, ges ordet i annan ordning för att närmare redogöra för utskotts-betänkande eller motion eller för att i korthet besvara annans anförande. I arbetsordningen kan även föreskrivas att ledamot ges ordet i annan ordning vid behandlingen av särskilda ärenden. (1992/29)

Varje ledamot äger rätt att till protokollet fritt tala och yttra sig i alla frågor, som då handlägges, och om lagligheten av allt, som i lagtinget tilldrager sig.

Ej må någon tala, förrän ordet tilldelats honom eller henne, och icke heller utom protokollet.

Se B 2, Arbetsordningen (1972:19), 33 §.

46 §. (1989/20) Ledamot får inte vid utövandet av sitt uppdrag använda personligen förolämpande uttryck eller i övrigt i ord eller handling uppträda på sätt som strider mot god ordning. Sker det under pågående plenum och rättar den felande sig inte av talmannens erinran, äger talmannen fråntaga honom eller henne ordet och förvägra honom eller henne rätten att yttra sig för resten av sammanträdet.

Väcks förslag om att ledamot, som förgått sig på sätt som avses i 1 mom., skall av talmannen erhålla varning eller på viss tid, som inte får överstiga fjorton dagar, uteslutas från lagtingsarbetet, skall beslut om detta fattas av lagtinget vid något av de närmast följande sammanträdena.

47 §. (1988/3) Landshövdingen och [landskapsstyrelsens] medlemmar har rätt att övervara lagtingets plenum och delta i överläggningarna men inte i besluten. Landshövdingen och lantrådet skall ges ordet före andra anmälda talare när de önskar yttra sig. Ledamot av [landskapsstyrelsen] får ges ordet före annan anmäld talare.

Vid behandlingen i plenum av förslag som i 64a § avsedd lantrådeskandidat förelägger har denne samma rätt att yttra sig som enligt 1 mom. tillkommer lantrådet.

48 §. Till [landskapsstyrelsen] riktat spörsmål i angelägenhet, som faller inom [landskapsstyrelsens] behörighet, kan framställas för behandling i lagtinget. Sådant spörsmål skall skriftligen avfattat och av bestämt innehåll samt undertecknat av minst fem ledamöter avlämnas till talmannen, vilken äger att överbringa detsamma till [landskapsstyrelsen] samt föredraga det till kännedom i lagtinget. Inom tio dagar efter mottagandet av spörsmålet skall [landskapsstyrelsen] avgiva skriftligt svar eller ock meddela att svar icke avgives. Sedan svaret avgivits eller meddelandet lämnats vare det lagtinget obetaget att efter överläggning fatta

B 1 Lagtingsordning (1972:11)

beslut om hemställan till [landskapsstyrelsen] i ärendet.

Ledamot har rätt att i lagtinget till [landskapsstyrelsen] eller medlem därav ställa enkel fråga i angelägenhet inom [landskapsstyrelsens] behörighet. Frågan, som skall vara kort, skall skriftligen tillställas talmannen. Talmannen skall utan dröjsmål bringa frågan till vederbörandes kännedom. Lantrådet eller ledamot av [landskapsstyrelsen] skall, inom tio dagar efter mottagandet av frågan, eller om frågan mottas då lagtinget inte är samlat inom tio dagar från den dag lagtinget ånyo sammankom, avge ett kort svar i skriftlig eller muntlig form. Frågeställaren får med anledning av svaret omedelbart hålla högst två till frågan anslutna anföranden. Efter vardera anförandet har den som avgivit svaret rätt att yttra sig. I arbetsordningen kan ges närmare bestämmelser om den tid som får användas för svaret och övriga anföranden. Kan frågan inte besvaras skall [landskapsstyrelsen] meddela lagtinget om detta och om orsaken därtill. Med anledning av sådant meddelande är diskussion inte tillåten. (1992/29)

Utöver vad som sägs i 1 och 2 mom. har ledamöterna möjlighet att vid särskilda frågestunder till [landskapsstyrelsen] ställa frågor i angelägenheter inom [landskapsstyrelsens] behörighet. Talmanskonferensen beslutar om när det vid ett plenum hålls en frågestund. Talmannen beslutar om vem som erhåller ordet vid frågestunden. Vid frågestunden fattar lagtinget inte beslut. I arbetsordningen kan ges bestämmelser om tidsbegränsning av anförandena och om formerna för frågestundens genomförande. (2003/52)

Se B 2, Arbetsordningen (1972:19), 38 och 39 §§.

49 §. (1992/29) Talmanskonferensen kan besluta att debatt utan anknytning till särskilt ärende får äga rum vid lagtingets plenum. Talmanskonferensen utsätter tid för sådan debatt, som antingen skall avse viss angelägenhet eller skall anordnas som en allmänpolitisk debatt. I här avsett ärende fattar lagtinget inte beslut.

När talmanskonferensen fattar beslut om i 1 mom. avsett debatt, kan den även besluta att anförande av ledamot eller medlem av [landskapsstyrelsen] inte får överstiga viss bestämd tid.

50 §. Rör ärende någon ledamot personligen, får han eller hon deltaga i överläggningen, men ej i fattande av beslut.

51 §. (1994/55) Innan till lagtinget överlämnade framställningar och motioner upptas till slutlig behandling i plenum skall de beredas i ett utskott som avger betänkande i ärendet.

Har [landskapsstyrelsen] överlämnat meddelande om en planerad framställning till lagtinget eller angående de riktlinjer, som [landskapsstyrelsen] avser att följa i förvaltningen, kan lagtinget, om ärendet prövas vara av synnerlig vikt, hänskjuta det till utskott eller till självstyrelsepolitiska nämnden. Över utskottsbetänkande med anledning av meddelande, som gäller lagstiftningsärende, kan lagtinget på det sätt 54 § 2 mom. anger remittera ärendet även till stora utskottet för yttrande. I sådant fall skall ärendet undergå endast två behandlingar och avgöras vid den andra av dessa. (2000/7)

[Landskapsstyrelsens] berättelse över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd hänskjuts till utskott om lagtinget så beslutar.

Beslutar lagtinget att i 2 mom. avsett meddelande eller den i 3 mom. avsedda berättelsen inte skall hänskjutas till utskott eller till självstyrelsepolitiska nämnden, antecknas ärendet till kännedom. (2000/7)

52 §. (1992/29) Då i 51 § nämnt ärende föredras första gången skall det bordläggas till något av lagtingets närmast följande plena om en ledamot begär det. Vid följande plenum kan ärendet inte längre bordläggas, om inte lagtinget beslutar om ytterligare en bordläggning.

Se B 2, Arbetsordningen (1972:19), 37 §.

53 §. Utskottsbetänkande skall bordläggas, då det första gången föredrages. Vid nästa föredragning skall det, oberoende av om överläggning ägt rum eller icke, ånyo bordläggas, om minst två ledamöter begär det. Då ärendet tredje gången föredrages, skall det ytterligare en gång bordläggas, om lagtinget så beslutar.

Lagtinget kan besluta att inhämta nytt betänkande av samma utskott eller utlåtande av annat utskott eller av självstyrelsepolitiska nämnden.

54 §. Gäller betänkande av specialutskott antagande eller förkastande av lagförslag, skall ärendet genomgå tre behandlingar i lagtingets plenum. (1992/29)

Vid första behandlingen föredras specialutskottets betänkande, varvid ledamöterna ges tillfälle att yttra sig i ärendet. Sedan diskussionen förklarats avslutad kan lagtinget, utan att annat beslut fattas, remittera ärendet till stora utskottet. Ärende skall alltid remitteras till stora utskottet om minst åtta ledamöter omfattar förslag härom. (1992/29)

Vid andra behandlingen föredras antingen specialutskottets betänkande en andra gång eller stora utskottets betänkande, om sådant betänkande avgivits. Lagtinget prövar härvid lagförslaget och fattar beslut om varje särskild punkt däri. Förslag om förkastande av hela lagförslaget får inte framläggas vid andra behandlingen. Godkänns utskottets förslag oförändrat, förklaras andra behandlingen avslutad. Har däremot sakliga ändringar företagits i lagförslaget remitteras det, i den lydelse det fått genom lagtingets beslut, till stora utskottet för fortsatt behandling, varvid utskottet kan förorda förslaget med eller utan ändringar eller föreslå att det förkastas. Har stora utskottet föreslagit ändringar, skall lagtinget beträffande varje särskild punkt besluta om att godkänna dem eller vidbli sitt tidigare beslut, varefter andra behandlingen förklaras avslutad. (1992/29)

Innehåller specialutskottets eller stora utskottets betänkande avböjande av lagförslaget, kan lagtinget besluta att till grund för andra behandlingen lägga annat förslag, som tidigare legat till grund för behandlingen. I sådant fall förfars på sätt i 3 mom. är stadgat. (1992/29)

Vid tredje behandlingen föredrages ärendet till slutligt avgörande, varvid lagtinget kan antingen oförändrat antaga lagförslaget sådant det vid andra behandlingen godkänts eller förkasta detsamma. Tredje be-

handlingen äger rum tidigast andra dagen räknat från den dag då andra behandlingen avslutats.

Se B 2, Arbetsordningen (1972:19), 40-45 §§.

55 §. (2003/52) Lagtingets beslut angående ändring eller upphävande av eller avvikelse från stadgandena i självstyrelselagen för Åland av den 16 augusti 1991 och i jordförvärvslagen för Åland av den 3 januari 1975 skall vid ärendets tredje behandling omfattas av minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

I landskapslag, som berör självstyrelsens konstitution, kan bestämmas att ändring och upphävande av samt avvikelse från lagen skall ske i den ordning som stadgas i 1 mom. Landskapslag, där sådan bestämmelse införs, skall stiftas i sagda ordning.

56 §. Upphävd (1992/29).

57 §. Av ledamot under ärendes behandling framställt förslag, som icke har direkt sakligt sammanhang med ärendet, får icke upptagas till behandling.

Föreslår ledamot att nytt anslag, som inte upptagits i [landskapsstyrelsens] framställning, eller annat beslut skall införas i årsstaten, beaktas sådant förslag endast om det väckts genom en finansmotion. (1992/29)

58 §. (1992/29) Har lagtinget inte oförändrat godkänt finansutskottets betänkande över förslag till årsstat eller tillägg till årsstat, remitteras ärendet på nytt till finansutskottet, som i betänkande skall avge utlåtande över de av lagtinget beslutade ändringarna.

Har finansutskottet omfattat lagtingets beslut, blir detta lagtingets slutliga beslut i ärendet. Föreslår finansutskottet ändringar, beslutar lagtinget angående varje särskild punkt att antingen omfatta dem eller vidbli sitt tidigare beslut.

58a §. (1978/23) Då finansutskottet underställt sitt beslut i ärende rörande kollektivavtal lagtinget för fastställelse, bör lagtinget, sedan diskussion i ärendet ägt rum, fastställa beslutet eller lämna det utan fastställelse.

59 §. I ärende, där överläggning ägt rum, får beslut icke fattas, förrän lagtinget efter talmannens hemställan förklarar överläggningen avslutad.

60 §. (1992/29) Sedan överläggningen förklarats avslutad redogör talmannen för de förslag som har framförts. Redogörelsen skall godkännas av lagtinget. Talmannen framlägger herefter förslag till omröstningsproposition så avfattad att den kan besvaras med "ja" eller "nej". Föreligger flera än två förslag till beslut vilka kan ställas mot varandra, ställs ett av dem som motförslag till ett annat tills omröstning skett om alla förslag. Omröstningspropositionen skall godkännas av lagtinget.

Faller rösterna lika vid omröstning, avgör talmannens röst utom vid val, då lotten avgör. Annan diskussion än om talmannens redogörelse och omröstningspropositionen är inte tillåten. Omröstning får inte heller verkställas om huruvida omröstning skall ske.

Utän hinder av vad i 2 mom. är sagt krävs för godkännande av förslag som framläggs enligt bestämmelserna i 64a - 64c §§ att förslaget erhåller mer än hälften av de avgivna rösterna. För godkännande av i

64d § avsett yrkande om misstroende krävs minst 16 röster. I detta moment avsedda beslut skall fattas genom öppen omröstning. (2003/52)

Se B 2, Arbetsordningen (1972:19), 43-45 §§.

61 §. Den, som icke instämt i fattat beslut, äger rätt att till protokollet anmäla sin skiljaktiga mening. Dock kan sådan anmälan icke föranleda vidare överläggning.

62 §. Talmannen får vägra att till handläggning upptaga väckt fråga eller att framställa omröstningsförslag, om han eller hon finner det strida mot lag eller beslut, som av lagtinget redan fattats. För sådan vägran bör talmannen anföra skäl.

Nöjes lagtinget icke med talmannens åtgärd, hänskjutes ärendet till lagutskottet, vilket utan dröjsmål bör inkomma med motiverat avgörande, huruvida sakens upptagande eller omröstningsförslags framställande strider mot lag eller mot av lagtinget förut fattat beslut.

63 §. Beslut får ej vid justering sakligt ändras.

64 §. Ledamot, som ej varit tillstades, då beslut i något ärende fattats, äger rätt att därefter till protokollet anmäla, att han eller hon icke deltagit i beslutet, men får ej framställa någon anmärkning mot detsamma.

64a kap. Tillsättande av [landskapsstyrelse]; misstroendeyrkande (1988/3)

64a §. (1988/3) När [landskapsstyrelse] skall tillsättas, utser lagtinget lantråds kandidat på förslag av talmannen. Förslaget skall utan dröjsmål föreläggas lagtinget.

Lantråds kandidatens uppgift är att leda förhandlingar, med de grupper av lagtingsledamöter som är representerade i lagtinget, om tillsättande av en [landskapsstyrelse] som åtnjuter lagtingets förtroende. (1995/75)

3 mom. upphävt (1995/75).

Har lantråds kandidaten och de i förhandlingarna deltagande grupperna av ledamöter enats om ett förslag till [landskapsstyrelse] omfattande personsammansättningen, innehavaren av vicelantråds posten, medlemmarnas ansvarsområden samt ett handlingsprogram, skall det av lantråds kandidaten föreläggas lagtinget för omröstning. Före omröstningen sker överläggning i ärendet. (1995/75)

I förslag som avses i 4 mom. skall ingå överenskommet antal företrädare för den grupp eller de grupper som medverkar i [landskapsstyrelsen]. (2003/52)

64b §. (1988/3) Förkastar lagtinget lantråds kandidatens enligt 64a § 4 mom. framlagda förslag, skall, om inte lagtinget efter förkastandet gett lantråds kandidaten i uppdrag att framlägga nytt förslag, på nytt iaktas det i 64a § stadgade förfarandet.

Förmår lantråds kandidaten inte framlägga något förslag, skall han eller hon meddela talmannen detta. Talmannen skall då på nytt förelägga lagtinget förslag till lantråds kandidat. Detsamma gäller om förslag till [landskapsstyrelse] inte har överlämnats till lagtinget inom 21 dagar, räknat från den dag lantråds kandidaten utsågs. (2003/52)

B 2 Arbetsordning (1972:19)

3 mom. upphävt (2003/52).

4 mom. upphävt (2003/52).

64c §. Har en ledamot i [landskapsstyrelsen] avlidit eller enligt bestämmelserna i landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse] befriats från sitt uppdrag, skall fyllnadsval förrättas. Härvid föreslår lantrådet en ny ledamot med iakttagande av att mandatfördelningen om möjligt förblir oförändrad. (2003/52)

Förkastas lantrådets förslag, skall ny [landskapsstyrelse] tillsättas. Detsamma gäller om lantrådet avlidit, på egen begäran befriats från uppdraget eller blivit varaktigt förhindrad att handha det.

64d §. (2003/52) Yrkande om att lagtinget skall förklara, att [landskapsstyrelsens] medlemmar eller någon av dem saknar lagtingets förtroende, skall göras skriftligen av minst fem ledamöter. Ärendet får inte upptas till behandling förrän den eller de som yrkandet avser beretts tillfälle att, inom tre dagar efter den dag då yrkandet delgavs dem, avge förklaring inför lagtinget. Beslut i ärendet får fattas tidigast på fjärde dagen därefter.

Har lagtinget förklarat att [landskapsstyrelsen] eller en medlem därav saknar lagtingets förtroende, skall ny [landskapsstyrelse] tillsättas.

7 kap. Meddelande av lagtingets beslut

65 §. Lagtingets beslut angående svar på presidentens framställningar och meddelanden tillställs republikens president av lagtingets talman. Talmannen tillställer justitieministeriet och Ålandsdelegationen lagtingets beslut om antagande av landskapslag. I detta moment avsedda beslut översänds samtidigt till landshövdingens kännedom. (2003/52)

Av lagtinget godkända initiativ, avsedda att föreläggas riksdagen, översänds till regeringen.

Har lagtinget antagit förslag till framställning om beviljande av extra anslag, tillställs beslutet Ålandsdelegationen. (2003/52)

66 §. I 65 § omförmälda beslut samt övriga lagtingets beslut, vilkas verkställande ankommer på [landskapsstyrelsen], skall meddelas [landskapsstyrelsen] genom skrivelse från lagtinget.

67 §. I 65 § omförmälda handlingar samt alla utgående skrivelser uppsättes och expedieras av lagtingets kansli under uppsikt av lagtingets justeringsutskott.

Beslut får icke expedieras från lagtinget, förrän det blivit godkänt av justeringsutskottet.

Lagtingets beslut underskrives av talmannen och vicetalmännen, medan övriga utgående expeditioner underskrives av talmannen och sekreteraren.

8 kap. Särskilda stadganden

68 §. Presidentens framställningar och meddelanden skall såväl i plenum som i utskott företagas till behandling framom andra ärenden.

69 §. Infaller annan än i 18 § 1 mom. stadgad dag på lördag eller helgdag, gäller första vardag därefter såsom utsatt dag.

70 §. (1992/29) Lagtingets protokoll förs under talmannens tillsyn av sekreteraren. Vid början av varje valperiod utser lagtinget tre justeringsmän jämte nödigt antal ersättare att justera protokollet.

71 §. (1992/29) Lagtingets kansli står under kanslikommissionens uppsikt. Till kanslikommissionen hör talmannen och vicetalmännen samt två för lagtingets valperiod valda ledamöter.

Se B 2, Arbetsordningen (1972:19), 2 kap.

72 §. (1988/3) Val inom lagtinget sker med iakttagande av proportionellt valsätt när två eller flera personer skall väljas samtidigt, om inte annat följer av bestämmelserna i 6a kap.

Se B 2, Arbetsordningen (1972:19), 7 kap.

73 §. Upphävd (1993/113).

74 §. Denna lagtingsordning träder i kraft den 1 mars 1972. Därigenom upphäves landstingsordningen av den 14 mars 1951 jämte senare tillkomna ändringar, dock sålunda, att mandattiden för den talman och de vicetalmän, vilka landstinget valt i stöd av stadgandena i denna, utgår den 31 oktober 1972. Detsamma gäller även mandattiden för de utskott och övriga landstingsorgan, vilka landstinget i stöd därav tillsatt, dock så att mandattiden för kulturutskottet utgår den 29 februari 1972.

Val av självstyrelsepolitisk nämnd och av i denna lagtingsordning förutsatt kulturutskott förrättas första gången i stöd av denna lagtingsordning, då landstinget sammankommer den 1 mars 1972.

Stadgandena i denna lagtingsordning äger jämväl tillämpning på lantråd och ledamöter i [landskapsstyrelsen], vilka tillsatts före denna lagtingsordnings ikraftträdande, dock så att mandatperioden för ledamöterna räknas från och med den 1 januari 1972.

Denna lagtingsordning kan inte ändras eller upphävas, inte heller får avvikelser därifrån göras på annat sätt än i 55 § är stadgat. (2003/52)

B 2 Arbetsordning (1972:19) för Ålands lagting

1 kap. Konstituerande åtgärder

1 §. Lagtingets arbetsår vidtager den 1 november och avslutas på tid som lagtinget beslutar.

Då lagtinget efter nyval första gången sammanträder tar ledamöterna plats i plenisalen enligt alfabetisk ordning. Denna ordning iakttages intill dess lagtinget på framställning av presidiet annorlunda beslutar. In kallad ersättare intar den avgångnes plats i plenisalen. (1980/31)

2 §. Sedan lagtinget sammanträtt till arbetsårets första plenum skall den ledamot som längst innehaft uppdrag som ledamot av lagtinget (ålderstalmannen) inta talmannens plats och med biträde av lagtingets sekreterare föranstalta namnupprop över de ledamöter, vilka har företett godkänd fullmakt. (1992/52)

Härefter sker val av talman samt en första och en andra vicetalman enligt 55 §. Talmännen väljes i förenämnd ordning.

Talmannen och vicesalmännen bildar lagtingets presidium.

2 kap. Kanslikommission och kansli

3 §. (1992/52) När lagtinget sammankommer första gången efter nyval skall andra dagen efter dess öppnande utses de i 71 § lagtingsordningen nämnda två medlemmarna av kanslikommissionen på sätt i 7 kap. stadgas.

4 §. I kanslikommissionen föres ordet av talmannen och vid förfall för honom eller henne av vicesalman.

Kanslikommissionen är beslutför, då fyra medlemmar är närvarande. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst. Dock kan kanslikommissionen handlägga och avgöra ärende, då tre medlemmar är tillstädes, därest de är ense om beslutet.

5 §. Kanslikommissionen åligger:

1) att övervaka lagtingets ekonomiska förvaltning, uppgöra förslag till årsstat för lagtinget samt att besluta om betalning av lagtingets utgifter på sätt som närmare bestäms i räkenskapsstadga för lagtinget; (1988/33)

2) att anslå tjänsterna vid lagtingets kansli lediga att sökas och att med undantag av sekreterartjänsten besätta dem ävensom att antaga erforderliga vaktmästare och annan personal;

3) att övervaka tjänstemännens vid lagtingets kansli och den övriga personalens verksamhet och vidtaga härav eventuellt påkallade åtgärder; samt

4) att ge tillstånd till utsändning i radio och television av lagtingets förhandlingar.

Kanslikommissionen för förteckning över de lagtingsmän vilka överenskommit om att samverka som grupp i lagtinget. (1988/33)

6 §. Vid lagtingets kansli finns tjänster som sekreterare, notarie, kanslist och vaktmästare. Därtill kan anställas tillfälliga tjänstemän och personal i arbetsavtalsförhållande. (1992/52)

Lagtingets ekonomiska förvaltning handhas av [landskapsstyrelsens] finansavdelning varvid dock bör iakttagas vad i 5 § föreskrivits om kanslikommissionens åligganden.

Yppas behov av flera tjänstemän, bör kanslikommissionen framställa förslag härom hos lagtinget.

Ursprungliga 2 mom. upphävt (1992/52).

7 §. Lagtingets sekreterare utses av lagtinget, sedan kanslikommissionen lediganslagit tjänsten och avgivit utlåtande om sökandena. Finnes flera sökande till tjänsten, besättes den med iakttagande av vad i 55 § stadgas om val.

Är sekreterartjänsten vid lagtinget ledig eller tjänstens innehavare förhindrad att fullgöra sina åligganden, skall talmannen eller ålderstalmannen kalla notarien eller annan lämplig person att handha sekreterarens åligganden, intill dess tjänsten blivit besatt eller hindret upphört.

8 §. Sekreteraren är chef för lagtingets kansli. Sekreteraren åligger vidare att vara sekreterare för talmanskonferensen och kanslikommissionen samt i de organ

inom lagtinget som bestäms i instruktion eller genom beslut av kanslikommissionen. (1992/52)

Talmanskonferensens och kanslikommissionens beslut delges på sekreterarens försorg dem som besluten avser.

3 kap. Talmanskonferensen

9 §. På talmanskonferensen ankommer, utöver vad i 42 § lagtingsordningen är stadgat:

1) att väcka förslag om tillsättande av i 34 § 2 mom. lagtingsordningen nämnda utskott;

2) (1980/31) att uppgöra förslag angående de arvoden och övriga ersättningar som enligt 12 § lagtingsordningen tillkommer ledamot samt talmannens arvode och den ersättning för representationskostnader som bör anses tillkomma honom eller henne;

3) att föreslå huruvida i 51 § 2 mom. lagtingsordningen avsett meddelande skall hänskjutas till utskott;

4) att göra de övriga framställningar, vilka enligt lagtingsordningen eller denna arbetsordning uppdragits åt talmanskonferensen.

Vid lika röstetal inom talmanskonferensen avgör talmannens röst.

10 §. Utskottsordförande skall, då talmannen finner detta påkallat, lämna talmanskonferensen redogörelse över i vilket skede de till utskottet remitterade ärendenas handläggning befinner sig.

4 kap. Självstyrelsepolitiska nämnden

11 §. (2000/16) I början av valperioden beslutar lagtinget på förslag av presidiet om det antal ledamöter och ersättare som enligt bestämmelserna i 30 § 1 mom. lagtingsordningen skall väljas i självstyrelsepolitiska nämnden.

12 §. Vid självstyrelsepolitiska nämndens sammanträden föres kortfattat protokoll, upptagande i nämnden framställda yrkanden, omröstningsförslag och nämndens beslut.

Självstyrelsepolitiska nämndens förslag och utlåtanden undertecknas på nämndens vägnar av ordföranden och kontrasieras av sekreteraren.

13 §. Förslag eller utlåtande från självstyrelsepolitiska nämnden till lagtinget eller [landskapsstyrelsen] justeras vid sammanträde med de ledamöter, som deltagit i ärendets avgörande behandling.

14 §. Ledamot av självstyrelsepolitiska nämnden har rätt att till förslag eller utlåtande foga skriftlig reservation. Reservation bör anmälas genast då nämnden fattat sitt beslut och framläggas senast vid justerings-tillfället.

15 §. (2000/16) Nämnden skall till lagtinget eller [landskapsstyrelsen] avge yttrande över den redogörelse som avses i 32 § lagtingsordningen eller endast anteckna redogörelsen till protokollet.

Med anledning av samråd enligt 5a kap. lagtingsordningen i ett ärende som gäller Europeiska unionen uppgör nämnden ett kortfattat protokoll såvida nämnden inte beslutar att ett särskilt yttrande skall ges till [landskapsstyrelsen].

B 2 Arbetsordning (1972:19)

16 §. Blir självstyrelsepolitiska nämndens förslag till uttalande eller åtgärd icke oförändrat godkänt av lagtinget skall ärendet överlämnas till förnyad behandling i nämnden, varefter det upptages till slutligt avgörande i plenum.

5 kap. Utskott och justeringsmän

17 §. Upphävd (1992/52).

18 §. Den som förut blivit vald till ledamot i tvenne utskott, är berättigad att avsäga sig ledamotskap i ytterligare utskott. På lagtinget ankommer att pröva, om utskottsledamot på grund av annat uppgivet hinder kan befrias från sådant uppdrag eller från annat uppdrag, vartill han eller hon utsetts genom val av lagtinget.

19 §. Varje utskott väljer vid sitt första sammanträde ordförande och viceordförande. Val i utskott verkställs med slutna sedlar, om icke utskottets samtliga ledamöter enats om annat valsätt. Eljest skall omröstning ske öppet genom namnupprop eller på annat sätt, som utskottet finner för gott. Fallar härvid rösterna lika, avgör ordförandens röst.

Om utgången av ordförande- och viceordförande valet bör meddelas till talmannen.

Ordföranden eller, vid förfall för denne, viceordföranden sammankallar utskottet till sammanträde. Sammanträde skall sammankallas också då minst tre av utskottets medlemmar begär detta. (1992/52)

19a §. (1992/52) Har såväl ordföranden som viceordföranden förhinder och kräver till utskottet remitterade ärenden likväl brådskande behandling, eller föreligger jäv för både ordföranden och viceordföranden, väljer utskottet under ledning av dess äldsta medlem en tillfällig ordförande för att leda sammanträdet under behandlingen av ifrågavarande ärenden.

20 §. (1992/52) Utskottens sekreterare utses av talmanskonferensen efter hörande av berörda utskott.

21 §. Sammanträde med utskott äger rum inom stängda dörrar. Ersättare kan närvara vid sammanträde, även om utskottet eljest är fulltaligt. Sådana ersättare får ej delta i ärendes behandling.

Utskott kan besluta att ett sammanträde helt eller delvis skall vara offentligt till den del sammanträdet avser att inhämta upplysningar i ärende eller angelägenhet som utskottet handlägger. (1992/52)

Utskott kan ge tillkallad sakkunnig rätt att delta i utskottets överläggningar men icke i beslut.

Ursprungliga 2 mom. blivit 3 mom. genom (1992/52).

22 §. (1992/52) Utskott skall i allmänhet uppta de ärenden som remitterats till utskott i följande ordning:

- 1) framställningar från republikens president,
- 2) [landskapsstyrelsens] skrivelser med förslag till samråd i ärenden som gäller Europeiska unionen,
- 3) utlåtanden till andra utskott över framställningar,
- 4) [landskapsstyrelsens] framställningar,
- 5) berättelser samt utlåtanden till andra utskott över berättelser och meddelanden,
- 6) meddelanden när sådana hänskjutits till utskott,
- 7) lagmotioner,

- 8) utlåtanden till andra utskott över motioner och
- 9) hemställningsmotioner. (2000/16)

Om skäl därtill föreligger kan utskottet, med beaktande även av 23 § 2 mom., behandla ärenden i annan än i 1 mom. angiven ordning.

23 §. (1992/52) Betänkande eller utlåtande i ärende, som behandlas av utskott, skall uppsättas kortfattat. Betänkandet eller utlåtandet bör avslutas med klämmar, innehållande utskottets förslag.

Framställningar och motioner som berör samma sak kan av utskott handläggas i ett sammanhang, varvid gemensamt betänkande avges om dem. Lagmotion som väckts senast den fjärde dagen efter det en framställning i samma ärende antecknats till kännedom i lagtinget skall alltid handläggas samtidigt med framställningen.

I betänkande eller utlåtande antecknas som deltagande i ärendets handläggning de ledamöter, vilka tagit del i ärendets avgörande behandling. Har utskottsledamot endast delvis deltagit i den avgörande behandlingen, skall detta anges i betänkandet.

Har utskott utsett annan ledamot än ordföranden att vid plenum redogöra för ärendet, skall även detta anges i betänkandet eller utlåtandet.

Med anledning av samråd enligt 5a kap. lagtingsordningen i ett ärende som gäller Europeiska unionen uppgör utskottet ett kortfattat protokoll såvida utskottet inte beslutar att ett särskilt yttrande skall ges till [landskapsstyrelsen]. I fråga om sådant yttrande gäller i tillämpliga delar vad ovan sägs om utlåtande. (2000/16)

24 §. Utskottsbetänkande justeras antingen vid sammanträde med utskottet eller av justeringsmän, som utskottet utsett därtill.

Utskottsledamot har rätt att till betänkandet foga skriftlig, av utskottet granskad och godkänd reservation, varvid dock utskottets granskning endast får utsträcka sig till reservationens formella behörighet. Reservation bör anmälas, då utskottet fattat sitt beslut, och föreläggas utskottet till granskning senast vid justeringstillfället.

Reservation skall motsvara den ståndpunkt utskottsledamoten intog då utskottet fattade sitt beslut och bör om möjligt avslutas med kläm om inte reservation endast uttrycker en avvikande åsikt. (1992/52)

Vad i denna paragraf sägs om reservation gäller även då utskott avger utlåtande till annat utskott eller yttrande till [landskapsstyrelsen] i ett ärende som gäller Europeiska unionen. (2000/16)

25 §. Betänkande, utlåtande och expedition från utskott undertecknas av ordföranden och kontrasigneras av sekreteraren.

26 §. Lagtingets protokoll justeras av de i 70 § lagtingsordningen nämnda justeringsmännen under ledning av talmannen.

27 §. När lagtinget sammankommer första gången efter nyval utses justeringsmännen andra dagen efter lagtingets öppnande. (1992/52)

Justeringsmännen skall fortsätta med sin verksamhet, till dess de uppdrag lagtinget anförtrott dem blivit slutförda.

6 kap. Plenum

28 §. Tillkännagivande om tiden för plenum delges ledamöterna under näst föregående plenum.

29 §. Till varje plenum skall upprättas föredragningslista, som upptager föreliggande ärenden.

Ärendena upptas på listan i den ordning varom talmanskonferensen gett närmare direktiv. (1992/52)

Föredragningslista skall före plenum anslås på lagtingets anslagstavlor och utdelas till lagtingsmännen.

30 §. Plenum börjar med namnupprop.

Ledamot, som infinner sig till plenum efter namnuppropet, skall anmäla sig för sekreteraren.

Är ledamot förhindrad att närvara vid plenum bör han eller hon, med angivande av orsaken till frånvaron, hos talmannen eller sekreteraren skriftligen anhålla om ledighet från lagtingsarbetet. (1992/52)

31 §. Talmannen anmäler om inkomna framställningar, motioner och övriga ärenden som skall behandlas vid plenum. Om möjligt anges samtidigt dagen då ärendet föredras för behandling. (1988/33)

2 mom. upphävt (1992/52).

32 §. Upphävd (1992/52).

33 §. (1992/52) Sedan ett ärende föredragits för behandling är ledamot berättigad att anhålla om ordet genom handuppräkring eller på annat iakttagbart sätt.

Då ordet ges, skall utöver vad i 45 § 1 mom. lagtingsordningen är stadgat, iakttagas följande:

Anhåller flera samtidigt om ordet, bestämmer talmannen i vilken ordning envar av dem skall erhålla detsamma. Utskottsordförande eller annan enligt 23 § 4 mom. utsedd företrädare för utskott har dock rätt att framom andra ledamöter erhålla ordet då utskottsbetänkande första gången behandlas. Då motion föredras för remiss kan motionens första undertecknare ges ordet framom annan anmäld talare.

Talmanskonferensen har rätt att besluta att ordet med förtur kan ges till en företrädare för envar av de i 5 § 2 mom. avsedda grupperna enligt deras storleksordning vid behandlingen av visst ärende. Samma förfarande får tillämpas vid behandlingen av [landskapsstyrelsens] svar med anledning av ett spörsmål, dock så att ordet först ges åt spörsmålets första undertecknare sedan [landskapsstyrelsen] avgett sitt svar.

Om ledamot eller ledamot av [landskapsstyrelsen] under annans anförande eller omedelbart efter dess slut begär ordet för replik, kan talmannen enligt prövning ge denne ordet före tidigare anmälda talare. Replik får räcka högst två minuter och innehålla endast förklaringar och rättelser med anledning av det andra anförandet eller bemötande av däri gjort påstående. Varje talare får högst två repliker på samma huvudanförande. I övrigt kan replik i anledning av replik inte beviljas annan än den som hållit huvudanförandet.

Ledamot av [landskapsstyrelsen] kan av talmannen ges ordet framom andra talare för att besvara av ledamot framställd fråga.

34 §. (1992/52) Den som yttrar sig skall tala stående från talarstolen. Den som gör endast ett kortfattat uttalande kan dock göra det från sin plats om inte talmannen av särskilda skäl medger att anförande oberoende av dess längd får framföras från platsen. Talmannen kan även uppmana talare att oberoende av andragandets längd framföra detta från talarstolen.

35 §. Varje talare bör noga hålla sig till den sak, som behandlas. Avviker han eller hon därifrån, skall talmannen uppmana honom eller henne att hålla sig till saken. Åtlyder talaren icke uppmaningen, kan talmannen fråntaga honom eller henne ordet.

36 §. Störande yttringar av bifall eller ogillande är icke tillåtna vid lagtingets plenum.

37 §. (1983/47) Om bordläggning i andra fall än 52 och 53 §§ lagtingsordningen och denna arbetsordning stadgar, beslutar lagtinget.

Har ändringsförslag aviserats enligt 40 § 1 mom. skall ärendet utöver bestämmelserna om bordläggning i 53 § lagtingsordningen och utan hinder av bestämmelserna i denna arbetsordning bordläggas en gång, om minst två ledamöter begär det.

Vid begäran om bordläggning skall ledamot samtidigt framlägga förslag om dag för ärendets fortsatta handläggning, varom lagtinget beslutar. Har förslag om bordläggningstiden inte vunnit understöd och bordläggning är bestämd, anger talmannen dag för plenum vid vilket ärendet ånyo föredrages.

Innan ett ärende bordläggs skall samtliga ledamöter som under ärendets behandling begär ordet beredas tillfälle att yttra sig. (1992/52)

38 §. (1992/52) Svar på i 48 § 1 mom. lagtingsordningen avsett spörsmål eller meddelande att svar på spörsmål inte avges, skall utdelas på ledamöternas bord.

Då svaret eller meddelandet om att svar inte avges första gången föredras skall det bordläggas till plenum som hålls tidigast påföljande dag.

Vid sålunda utsatt plenum bereds lagtingsmännen tillfälle att vid överläggning uttala sig om ärendet i dess helhet. Under överläggningen bordläggs ärendet första gången om minst två lagtingsmän begär det och därefter en gång om lagtinget så beslutar.

Förslag om hemställan till [landskapsstyrelsen] skall framföras senast under överläggningen i ärendet och därvid skriftligen överlämnas till talmannen samt om möjligt under överläggningen men senast före den avgörande behandlingen utdelas till de övriga ledamöterna.

Framförs förslag om hemställan skall, sedan överläggningen förklarats avslutad, ärendet bordläggas till en avgörande behandling som hålls vid plenum tidigast påföljande dag. Om inte, antecknas svaret till kännedom och ärendet förklarar slutbehandlat.

39 §. (1988/33) I 48 § 2 mom. lagtingsordningen avsedd enkel fråga skall uppläsa av ledamot vid det plenum då frågan besvaras. Härefter avger lantrådet

B 2 Arbetsordning (1972:19)

eller ledamot av [landskapsstyrelsen] svar på frågan. Frågeställarens yttranden samt tilläggsyttranden av den som avger svaret får inte överstiga tre minuter. (1992/52)

Talmannen skall senast vid plenum föregående dag meddela att svar på enkel fråga kommer att avges.

39a §. (1992/52) I 48 § 3 mom. lagtingsordningen avsedd frågestund hålls under tider då lagtinget sammanträder vid härför särskilt avsedda plena som talmanskonferensen på förhand bestämmer. Ledamot som önskar få en fråga besvarad skall skriftligen lämna frågan till talmannen senast den fjärde dagen före den dag frågestund hålls. Talmanskonferensen beslutar utan dröjsmål vilka frågor som skall tillställas [landskapsstyrelsen] för besvarande med beaktande av att angelägenhet som skall behandlas vid frågestunden skall vara av allmänt intresse. Övriga frågor förfaller om inte talmanskonferensen beslutar att de skall behandlas vid en senare frågestund.

När vid frågestunden upptagen angelägenhet skall besvaras ges ordet först till lantrådet eller därtill utsedd ledamot av [landskapsstyrelsen], varefter frågans första undertecknare bereds tillfälle att yttra sig. Talmannen kan härefter tillåta även annan medlem av [landskapsstyrelsen] och övriga lagtingsmän rätt att yttra sig. Talmannen kan dock avbryta diskussionen när han eller hon anser frågan tillräckligt belyst. Den som besvarat frågan har rätt att yttra sig efter varje annat anförande. Frågans första undertecknare får yttra sig högst tre gånger och övriga talare en gång. I 33 § 4 mom. avsedd replikrätt tillämpas inte vid frågestund.

Svar på fråga får räcka högst fem minuter och övriga anföranden under frågestunden högst två minuter.

39b §. (1992/52) Har talmanskonferensen beslutat att i 49 § lagtingsordningen avsedd debatt utan anknytning till särskilt ärende skall äga rum, skall talmannen vid plenum senast fjärde dagen före debatten meddela om tidpunkten för densamma samt om den avser viss angiven angelägenhet eller anordnas som en allmänpolitisk debatt.

Talmanskonferensen kan samtidigt besluta att anförande i sådan debatt inte får överstiga tio minuter, dock så att inledande anföranden av lantrådet eller annan medlem av [landskapsstyrelsen] samt av företrädare för de i 5 § 2 mom. avsedda grupperna inte får överstiga tjugo minuter.

40 §. (1983/47) Före detaljbehandlingen av ärende skall ledamöterna beredas tillfälle att i allmän diskussion uttala sig om ärendet i dess helhet. Avser ledamot att i detaljbehandlingen framlägga förslag till ändringar i det förslag som ligger till grund för behandlingen skall förslaget framföras (aviseras) och motiveras under den allmänna diskussionen. Om ett ändringsförslag, vars lydelse inte framgår av handlingarna i ärendet, aviseras, skall detta samtidigt skriftligen överlämnas till talmannen för att utdelas till ledamöterna. (1992/52)

Under den allmänna diskussionen kan framföras yrkande, att till grund för behandlingen skall läggas annat förslag som tidigare legat till grund för behand-

ling av ärendet. Efter det lagtinget fattat beslut härom fortsätter den allmänna diskussionen.

Framställs sådant förslag, vars godkännande skulle avbryta den sakliga behandlingen av ärendet, fattas beslut därom innan vidare överläggning i själva ärendet tillåts.

Vid detaljbehandlingen skall förslaget, uppdelat på lämpligt sätt, föreläggas för godkännande. Göres ej ändringsförslag har lagtinget omfattat förslaget i den föreliggande lydelsen. Yrkande på annat beslut skall vid detaljbehandlingen framställas utan motivering i sak.

Förslag, som ej vunnit understöd, kan ej upptagas till beslut.

40a §. (1992/52) Om det vid första behandlingen av ett lagförslag väcks förslag om remiss till stora utskottet och sådant förslag vinner understöd, fattar lagtinget beslut om förslaget med beaktande av bestämmelsen i 54 § 2 mom. lagtingsordningen.

41 §. Sedan tredje behandlingen av ett lagförslag är avslutad, fattas beslut om motiveringen och till ärendet anslutna hemställningsklämmar. Beslutar lagtinget ändra eller komplettera motivering som tidigare anförts i handlingarna, skall härom antecknas i protokollet och protokollsutdrag biläggas de handlingar, som i ärendet tillställs republikens president, [landskapsstyrelsen] och övriga myndigheter.

Förslag till hemställningskläm, som väckts i plenum i samband med lagstiftningsärende och om vilket utlåtande av utskott ej föreligger eller vartill förslag ej ingår i någon till betänkande i ärendet fogad reservation, skall bordläggas till följande plenum för att vid detta oförändrat antagas eller avböjas. (1983/47)

42 §. (1983/47) Framställning från republikens president rörande i självstyrelselagen förutsatt bifall till lag, som antagits eller skall antagas av riksdagen, skall i lagtingets plenum undergå tre behandlingar.

42a §. (1992/52) Återkallas framställning, motion eller annat till lagtinget överlämnat ärende, skall behandlingen omedelbart avbrytas.

43 §. Omröstning vid plenum förrättas genom uppstigning eller såsom öppen omröstning, antingen efter namnupprop eller med omröstningsapparat. Ledamot kan rösta "ja" eller "nej" eller avstå från att rösta.

Vid omröstning genom uppstigning uppmanar talmannen först de ledamöter som röstar "ja" att resa sig. Har icke flertalet närvarande ledamöter röstat "ja", uppmanar talmannen dem som röstar "nej" att resa sig. Talmannen avger sin röst muntligt omedelbart sedan han eller hon anmodat de röstande att resa sig. Talmannen konstaterar härefter huruvida majoritet för "ja" eller "nej" föreligger.

Har genom uppstigning verkställd omröstning enligt talmannens uppfattning icke givit tydligt svar verkställs öppen omröstning. Dylik omröstning skall även verkställas då två lagtingsmän så yrkar. Talmannen kan förordna att öppen omröstning genast skall förrättas.

44 §. Vid omröstning efter namnupprop skall talmannen anmoda två ledamöter att taga plats vid talman-

nens bord och biträda honom eller henne med att uträkna omröstningsresultatet.

Vid omröstningen avger först talmannen sin röst och därefter de övriga ledamöterna i den ordning deras namn ropas upp. (1980/31)

45 §. Finns flera förslag till beslut redogör talmannen för dem och föreslår i vilken ordning de skall behandlas. Förslag ställs mot varandra endast till de delar de är oförenliga.

Föreligger flera än två oförenliga förslag till beslut skall såvitt möjligt först upptagas till omröstning de två förslag vilka mest avviker från det förslag som ligger till grund för behandlingen. Det därvid vinnande förslaget ställs därefter mot det kvarvarande förslag, som mest avviker från det förslag som ligger till grund för behandlingen. Härefter fortsättes på samma sätt intill dess ett enda motförslag till det förslag som ligger till grund för behandlingen erhålles.

Förslag vilket avser totalt förkastande av det förslag som ligger till grund för behandlingen, skall dock sist upptagas till omröstning mot det förslag, som segret bland de övriga förslagen.

Omröstningsförslag skall ställas så, att svaret "ja" avges för det förslag som ligger till grund för behandlingen.

46 §. Varje talares yttrande överlämnas i maskinskrift till honom eller henne för att granskas. Gör han eller hon rättelse däri, skall den antecknas i detta maskinskrivna exemplar. Han eller hon skall även teckna sitt namn på yttrandet till bevis för att han eller hon godkänt detta samt utan dröjsmål återställa detsamma till stenografen. Har talaren inte inom tre dagar återställt yttrandet, anses det ha blivit godkänt som sådant såvida inte talaren av särskilda skäl reserveras längre tid för godkännandet. Därefter bör yttrandena hållas tillgängliga för allmänheten i lagtingets kansli. (1992/52)

Har talare ändrat sitt yttrande i sak och i synnerhet där ändring rör sådant, som blivit motsagt eller varom annan talare förenat sig, bör stenografen uppmärksamma justeringsmännen på detta. Kan ej ändringen godkännas, bör justeringsmännen anmäla därom till lagtinget.

47 §. I det fall, som avses i 28 § lagtingsordningen, fortsättes ärendets behandling, där det lämnats vid föregående lagting.

Har sådant utskott, till vars beredning ärendet vid föregående lagting remitterats, icke tillsatts vid det lagting, där ärendets behandling skall fortsättas, bestämmer lagtinget på talmanskonferensens förslag, i vilket utskott ärendet skall beredas.

48 §. Anser talmannen något ärende vara av den beskaffenhet, att det icke bör behandlas vid offentligt plenum, eller har tio lagtingsmän anhållit att något ärende skall behandlas vid icke offentligt plenum, skall talmannen låta utrymma åhörarplatserna varefter lagtinget avgör, om ärendet skall behandlas vid offentligt plenum eller ej.

Fattar lagtinget beslut om att ärendet skall behandlas vid icke offentligt plenum, skall behandlingen avbrytas och talmannen utsätta tid för det icke offentliga

plenum. Föredragningslista för sådant plenum skall ej anslås.

49 §. Vid plenum för lagtingets sekreterare eller notarie protokoll. Detta skall återge behandlade ärenden, talmannens uttalanden och omröstningsförslag, namnen på dem som yttrat sig, framställda yrkanden, utgången av omröstning och val samt lagtingets beslut.

7 kap. Val i lagtinget

50 §. Val, som verkställs av lagtinget, förrättas under ledning av talmannen. Två av talmannen utsedda ledamöter skall jämte sekreteraren biträda vid granskning och räkning av valsedlarna samt fastställande av valresultatet.

51 §. Vid val tillåtes ej diskussion om annat än kandidaternas valbarhet och valets laglighet i övrigt. Allmän diskussion är dock tillåten då sådan befattning skall besättas, som varit anslagen ledig att sökas.

52 §. (1988/33) Val sker med slutna sedlar utom i 62 § 2 mom. avsedda fall då öppna sedlar används. Sedlarna avlämnas efter upprop. Talmannen skall omedelbart därförinnan visa de närvarande att valurnan är tom.

53 §. Sedan röstning ägt rum räknas omedelbart de avgivna valsedlarna. Likaså antecknas antalet ledamöter som vid uppropet har utövat sin rösträtt.

Talmannen öppnar härefter valsedlarna, granskar deras giltighet och anger vilken kandidat envar röst tillfaller. Samtidigt grupperas valsedlarna efter de angivna kandidaterna. Ogiltiga valsedlar hänföres till en särskild grupp.

Förklarar talmannen att valsedel är ogiltig, skall orsaken härtill omedelbart meddelas lagtinget.

54 §. Valsedel är ogiltig:

- 1) om i valsedeln utmärkts flera än en kandidat;
- 2) om kandidat betecknats så, att det ej tydligt framgår vilken person som avses;
- 3) om valsedel försetts med särskilt kännetecken eller däri gjorts annan obehörig anteckning; samt
- 4) om annan än för valet avsedd valsedel kommit till användning.

Som obehörig anses inte uppgift om kandidats yrke eller hemort eller sådan anteckning som endast avser ett förtydligande. (1992/52)

55 §. Val, där en enda person skall utses, sker med i 68a § 2 mom. och 68e § nämnda undantag sålunda, att envar röstande på en blank valsedel antecknar sin kandidat, och den förklarar vald som erhållit mer än hälften av de avgivna rösterna. Uppnås inte sådan röstövertikt, förrättas nytt val. Får inte heller då någon mer än hälften av de avgivna rösterna, förrättas ett tredje val mellan de två som vid den andra omröstningen uppnått det högsta röstetalet. Vid tredje omröstningen förklarar den vald som erhållit de flesta rösterna. Uppkommer lika röstetal i andra eller tredje omröstningen, avgörs företrädet genom lottning. (1992/52)

B 2 Arbetsordning (1972:19)

Skall en enda person jämte ersättare för honom eller henne utses, förrättas valet av vardera skilt för sig såsom i 1 mom. är sagt.

56 §. Vid valperiodens andra plenum skall talmannen meddela tiden för val av lagtingets utskott, självstyrelsepolitiska nämnden, justeringsmännen och medlemmar i kanslikommissionen. Om tiden för val av representanter i Nordiska rådet meddelas vid ettvarit arbetsårs andra plenum. (1992/52)

Tidpunkten för övriga val fastställs av talmanskonferensen, och därom skall om möjligt meddelas senast två dagar före valet. (1980/31)

På förslag av talmanskonferensen kan lagtinget besluta att framskjuta tidpunkten för redan utlyst val, såframt detta icke strider mot lagtingsordningen.

57 §. (1978/63) För vart och ett av lagtingets utskott samt för justeringsmännen skall utses minst två ersättare. I stora utskottet tillsättes dock minst fyra ersättare. På förslag av presidiet kan lagtinget för visst val besluta om annat minimiantal eller om högsta antal ersättare.

58 §. (1988/33) Då två eller flera personer skall utses samtidigt, förrättas proportionella val med kandidatlistor såsom i 59-68 §§ stadgas, förutom i de fall lagtingsordningen föreskriver annat förfarande för tillsättande av [landskapsstyrelse].

59 §. Kandidatlista skall uppgöras skriftligt och uppta de föreslagna kandidaternas namn. På listan skall överst anges vilket val den avser, och därunder skall kandidaternas namn i bestämd ordningsföljd vara så utskrivna, att oklarhet om vem som avses inte kan uppstå. Listan skall vara dagtecknad och undertecknad av minst två ledamöter. Den första undertecknaren skall som ombudsman inlämna listan och vid behov vidta de i 60 § nämnda ändringarna. (1992/52)

På kandidatlista vid val, där personlig ersättare för envar av de valda även utses, skall kandidaterna upptagas parvis, varvid den först nämnda anses uppställd såsom ordinarie kandidat och den senare såsom personlig ersättare för honom eller henne.

Om vid valet erfordras kandidaternas skriftliga samtycke, skall detta åtfölja kandidatlistan.

Samma person får ej underteckna flera än en kandidatlista. Har så skett skall talmannen avlägsna hans eller hennes underskrift från samtliga kandidatlistor i valet.

Kandidat får icke underteckna lista där han eller hon själv är uppställd.

60 §. Kandidatlistorna skall inlämnas till lagtingets kansli senast klockan 15.00 dagen före valet. Lista, som härvid finnes formellt bristfällig, får av ombudsmannen rättas och ånyo inlämnas före klockan 16.00, dock icke i det fall att erforderligt antal lagtingsmän icke undertecknat listan. Listorna skall i kansliet vara tillgängliga för ledamöterna till klockan 17.00 samma dag.

Kandidatlista som ingivits sentida lämnas utan avseende. Talmannen avgör huruvida inlämnad lista kan godkännas. Före valet skall talmannen delge lagtinget orsaken till att kandidatlista ej godkänts.

Den som är uppställd såsom kandidat på olika listor, äger rätt att få sitt namn avlägsnat från alla listor utom en, såframt anmälan härom göres i kansliet senast klockan 16.00 dagen före valet.

Är samma person uppställd såsom kandidat på olika listor, har de som undertecknat en sådan lista rätt att stryka hans eller hennes namn från sin lista och införa nytt namn i stället. Nytt namn kan även införas i stället för kandidat, som fått sitt namn avlägsnat enligt 3 mom. Anmälan om nämnda åtgärder bör av ombudsmannen göras i kansliet före klockan 09.00 på valdagen. Beträffande personlig ersättare gäller dessutom vad i 6 mom. är stadgat.

Vad i 3 och 4 mom. är stadgat gäller icke vid val där kandidaternas skriftliga samtycke erfordras. Den som för sådant val samtyckt till att vara kandidat på två eller flera listor, skall av talmannen avlägsnas från samtliga kandidatlistor.

Finner talmannen i annat än i 5 mom. avsett fall, att kandidat ännu klockan 09.00 på valdagen förekommer på flera än en kandidatlista, äger han eller hon ofördröjligen genom lottnig avlägsna hans eller hennes namn från alla listor utom en.

Ombudsman kan, om personlig ersättare sålunda strukits, införa ny ersättare före klockan 10.00 på valdagen.

Har ordinarie kandidat blivit struken, skall talmannen från listan utstryka även hans eller hennes personliga ersättare.

61 §. Kandidatlista får senast klockan 10.00 på valdagen återkallas skriftligt av samma ledamöter som undertecknat listan.

62 §. Föreligger två eller flera godkända kandidatlistor klockan 10.00 på valdagen, skall de uppställda kandidaterna sammanställas i en valsedel, varvid de olika listorna avgränsas och förses med ordningsnummer samt en ruta tecknas framför varje ordinarie kandidats namn. Denna valsedel mångfaldigas och skall användas vid valet.

När [landskapsstyrelse] enligt bestämmelserna i 64b § lagtingsordningen skall tillsättas genom proportionella val, skall den röstandes namn finnas angivet på den utdelade valsedeln. Detta gäller även då lantråd och vicelantråd härefter skall utses. (1988/33)

63 §. Vid valet skall den röstande med ett kryss i rutan framför namnet utmärka den kandidat, åt vilken han eller hon ger sin röst.

64 §. Vid rösträkningen förfares på följande sätt:

1) envar ordinarie kandidats röstetal bestäms genom sammanräkning av de godkända valsedlar, på vilka hans eller hennes namn blivit förkryssat;

2) varje kandidatlistas röstetal bestäms genom sammanräkning av röstetalen för listans alla kandidater.

65 §. Vid fastställandet av valresultatet förfares på följande sätt:

1) kandidaterna på samma kandidatlista upptecknas i ordningsföljd efter fallande röstetal, varpå dem tilldelas jämförelsetal sålunda, att den första kandidaten till jämförelsetal erhåller listans hela röstetal, den

andra hälften, den tredje tredjedelen, den fjärde fjärdedelen och så vidare;

2) alla kandidaters namn upptecknas ånyo i ordningsföljd enligt storleken av deras jämförelsetal så, att vid varje kandidats namn antecknas jämförelsetalet.

Sedan samtliga kandidater sålunda ordnats efter avtagande jämförelsetal förklarar talmannen de främsta kandidaterna valda till det antal, som är bestämt för valet.

66 §. Vid lika röstetal eller jämförelsetal avgör lotten.

67 §. (1978/63) Personlig ersättare för vald blir den som på kandidatlistan upptagits i par med den valde. Avgår den valde förrättas fyllnadsval enligt bestämmelserna i 68a §. (1992/52)

Då personliga ersättare icke är föreskrivna bestämmes ersättare för varje kandidatlista sålunda, att därtill enligt jämförelsetal utses de efter de valda närmast följande kandidaterna där ej särskilt antal ersättare är fastställt.

Ytterligare ersättare utses enligt jämförelsetal bland de kandidater vilka icke tidigare förklarats valda.

Vid tillfälligt förfall för ordinarie medlem ankommer på denne att kalla ersättare i sitt ställe, varvid i främsta rummet bör kallas personlig ersättare eller ersättare som är utsedd från samma lista. Kan icke ordinarie medlem inkalla ersättare, ankommer detta på ordföranden.

Utän hinder av föreskrifterna i denna paragraf skall gälla vad om ersättare är särskilt stadgat.

68 §. Har endast en kandidatlista blivit för valet godkänd, verkställs icke särskild valförrättning, utan förklarar talmannen för valda så många kandidater, räknat från listans början, som vid valet skall utses ordinarie medlemmar. De övriga på listan förklaras valda till ersättare.

68a §. (1992/52) Avgår ordinarie medlem, skall fyllnadsval förrättas. Har medlemmen personlig ersättare gäller fyllnadsvalet även ersättaren. Likaså skall fyllnadsval förrättas, då antalet ersättare understiger fastställt minimiantal.

Fyllnadsval till lagtingets utskott, självstyrelsepolitiska nämnden, justeringsmännen, kanslikommissionen samt av representanter i Nordiska rådet förrättas med kandidatlistor på det sätt denna arbetsordning anger även i det fall valet avser endast en person.

68b §. (1988/33) När lantråds kandidat skall utses, framför talmannen vid plenum sitt förslag, varefter ärendet bordläggs till avgörande behandling vid ett plenum som hålls tidigast följande dag. Vid detta plenum verkställs öppen omröstning om talmannens förslag. Omröstningen får inte föregås av annan än i 51 § avsedd diskussion. Vidare bordläggning kan inte ske.

68c §. (1988/33) I 64a § 3 mom. lagtingsordningen avsett meddelande skall av lantråds kandidaten skriftligen tillställas lagtinget. Sedan ärendet upptagits vid plenum och överläggningen avslutats framställer talmannen förslag till beslut, varöver öppen omröstning verkställs. Under överläggningen kan ärendet bord-

läggas en gång till ett plenum följande dag om minst två ledamöter begär det.

68d §. (1988/33) Av lagtinget utsedd lantråds kandidat skall skriftligen tillstålla lagtinget sitt i 64a § 4 mom. lagtingsordningen avsedda förslag till [landskapsstyrelse]. Då ärendet första gången föredras skall det, sedan lantråds kandidaten redogjort för förslagens innehåll, bordläggas till ett plenum som hålls tidigast följande dag. Vid detta plenum skall ledamöterna beredas tillfälle att vid överläggning uttala sig om förslaget. Under överläggningen kan ärendet bordläggas en gång om lagtinget så beslutar. Efter avslutad överläggning verkställs öppen omröstning om lantråds kandidaten förslag i dess helhet.

Har lantråds kandidaten förslag förkastats och yrkande omedelbart därefter framställts om att lagtinget måtte ge denne i uppdrag att framlägga nytt förslag, verkställs särskild omröstning härom. Sådant förslag får inte innehålla motivering.

68e §. (1988/33) I 64c § lagtingsordningen avsett förslag angående fyllnadsval till [landskapsstyrelsen] skall av lantrådet skriftligen tillställas lagtinget. Med anledning av förslaget verkställs öppen omröstning, vilken inte får föregås av annan än i 51 § avsedd diskussion. Bordläggning av ärendet kan inte ske.

8 kap. Särskilda stadganden

69 §. På lagtingets presidium ankommer att, om så finnes oundgängligt, sammankalla lagtinget till plenum under tid då lagtinget eljest icke sammanträder.

70 §. På lagtingets sekreterare ankommer att efter lagtingets avslutning utanordna de kostnader för lagtinget, som skall bestridas efter avslutningen.

71 §. Förlorar ledamot sin valbarhet eller avgår han eller hon på grund av laga eller av lagtinget godkänt skäl eller förklaras han eller hon ha förverkat sitt uppdrag, så ock då meddelande om ledamots fränfalle gjorts hos lagtinget, äger lagtingets sekreterare ofördröjligen meddela härom till centralnämnden för lagtingsval.

72 §. Ledamot, som på grund av sjukdom eller annat laga förfall är förhindrad deltaga i lagtingsarbetet, skall under tiden för förfallet icke gå förlustig sitt arvode.

Har ledamot av annan orsak beviljats ledighet från lagtingsgöromål för längre tid än tre dagar, avgör kanslikommissionen på grundval av en motiverad anhållan om arvode skall utgå för den överstigande tiden. (1992/52)

73 §. I plenisalen finns särskilda platser för åhörare. Åhörarna bör noga följa gällande stadganden för upprätthållande av ordning och de föreskrifter kanslikommissionen kan påbjuda. Sådana föreskrifter bör vara anslagna på lämpliga ställen.

Den som uppträder störande kan genast avvisas. Om oordning uppstår bland åhörarna, äger talmannen avvisa samtliga åhörare.

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

74 §. Avvikelse från bestämmelserna i denna arbetsordning kan företagas genom av lagtinget i varje enskilt fall fattat enhälligt beslut.

Önskar ledamot taga initiativ till ändring av arbetsordningen, skall därom göras skriftlig framställning till lagtinget. Över förslaget inbegår lagtinget talmanskonferensens utlåtande.

Blir av talmanskonferensen framställt förslag till ny arbetsordning eller till ändring av denna arbetsordning icke oförändrat godkänt av lagtinget, skall ärendet överlämnas till förnyad beredning i talmanskonferensen, varefter det upptages till slutligt avgörande i plenum.

B 3 Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Ordinarie lagtingsval och kommunalval förrättas samtidigt det år, i denna lag benämnt *valår*, under vilket tiden av fyra år från senaste ordinarie val tilländagår.

Har nyval efter upplösning av lagtinget skett under valår före tiden för det ordinarie lagtingsvalet, förrättas ordinarie lagtingsval närmast under det fjärde året efter nämnda val.

Om nytt kommunalval, kommunalt fyllnadval och nyval efter upplösning av lagtinget stadgas i 12, 13 och 14 kapitlen.

2 §. Val förrättas i varje kommun. Kommunen utgör ett röstningsområde om det inte av särskild orsak är erforderligt att dela in kommunen i flera röstningsområden. Kommunfullmäktige skall vid behov fatta beslut om indelning i röstningsområden. Beslutet träder i kraft den 15 oktober om beslutet fattats och meddelats till [landskapsstyrelsen] och till länsstyrelsen på Åland i egenskap av registerförvaltningens lokalmyndighet senast i april samma år. Ett beslut som fattas eller meddelas senare träder i kraft den 15 oktober följande år. Är röstberättigad inte antecknad vid någon fastighet bestämmer fullmäktige till vilket röstningsområde han skall hänföras. (2003/21)

Fattas beslut om ändring i kommunindelningen efter det indelning i röstningsområden skett, skall kommunfullmäktige med anledning härav ofördröjligen justera indelningen i röstningsområden. (1987/58)

Då förordnande om nytt kommunalval och kommunalt fyllnadval utfärdats, förrättas valet endast i den kommun förordnandet gäller.

I Ålands förvaltningsdomstols beslut i ärende som avses i denna paragraf får ändring inte sökas genom besvär. (1999/7)

2a §. (2003/21) Kommunstyrelsen fattar beslut om var röstning skall ske på valdagen samt meddelar detta till [landskapsstyrelsen] och till länsstyrelsen på Åland i egenskap av registerförvaltningens lokalmyndighet.

3 §. Vid lagtingsval utgör landskapet en valkrets.

Vid kommunalval utgör kommun en valkrets.

2 kap. Valmyndigheter

4 §. [Landskapsstyrelsen] skall i god tid före valet tillsätta en **centralnämnd för lagtingsvalet**, bestående av en ordförande och fyra ledamöter, av vilka en förordnas till vice ordförande, samt fyra ersättare. En ledamot skall ha avlagt juridisk slutexamen vid universitet eller därmed jämförbar högskola samt ha erfarenhet av domaruppgifter eller förtrogenhet med de rättsområden som berör rösträtt. (1999/7)

Centralnämnden är beslutför, då fem medlemmar är närvarande. Såsom centralnämndens kansli fungerar [landskapsstyrelsens] registratorskontor. (1979/20)

Centralnämnden anställer sekreterare och nödig personal.

5 §. Kommunfullmäktige skall inom januari månad under valåret tillsätta en centralnämnd för kommunalvalet (**kommunal centralnämnd**) bestående av fem ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till viceordförande. Fullmäktige utser fem ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna. (1987/58)

Kommunal centralnämnd är beslutför, då fem medlemmar är närvarande. Såsom kommunal centralnämnds kansli fungerar vederbörande kommunalkansli. (1979/20)

I kommunal centralnämnd eller i valnämnd som avses i 6 § 1 mom. har en företrädare för kommunstyrelsen inte rätt att vara närvarande, inte heller kommunstyrelsens ordförande eller kommundirektören. (1999/7)

Kommunal centralnämnd kan antaga sekreterare och annan nödig personal. (1975/25)

6 §. (1987/58) Kommunfullmäktige skall under valåret i god tid före valen för varje röstningsområde tillsätta en **valnämnd** bestående av fem ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till vice ordförande. Kommunfullmäktige utser minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna. (1999/7)

Är kommun inte indelad i röstningsområden skall bestämmelserna i 1 mom. inte tillämpas. Kommunal centralnämnd handhar i sådant fall valnämnds uppgifter.

Kommunfullmäktige skall under valåret i god tid före valen för inrättningar som avses i 50 § 1 mom. utse en eller flera **valbestyrelser** bestående av tre ledamöter, av vilka en utses till ordförande och en till vice ordförande. Kommunfullmäktige utser minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna. (1999/7)

Valnämnds och valbestyrelsens sammansättning samt respektive ordförandes postadress skall meddelas [landskapsstyrelsen] och kommunala centralnämnden.

Valnämnden respektive valbestyrelsen är beslutför då tre ledamöter är närvarande. (1999/7)

7 §. (1987/58) Mandatperioden för centralnämnd, valnämnd och valbestyrelse varar till dess ny nämnd eller bestyrelse är vald.

Om medlem eller ersättare i nämnd eller bestyrelse avlider, avgår eller utses till kandidat i valet skall annan utses i hans ställe.

Är medlem eller ersättare i nämnd eller bestyrelse på grund av jäv förhindrad att delta i visst beslut, får ärendet handläggas även om antalet deltagande på grund av hindret inte uppgår till föreskrivet antal.

Har ersättare i kommunal centralnämnd, valnämnd eller valbestyrelse avlidit, är han jävig eller har han förhinder kan kommunstyrelsen utse tillfällig ersättare.

3 kap. Rösträttsregister och vallängder (1999/7)

7a §. (1999/7) Med **valregistermyndighet** avses [landskapsstyrelsen] om funktionen inte har överförts på en riksmyndighet genom en överenskommelseförordning.

8 §. (1999/7) Valregistermyndigheten skall senast **den måndag som infaller den 41 dagen före valdagen** upprätta ett register, i vilket införs varje person som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet och hembygdsrättsregistret är röstberättigad i de kommande valen (**rösträttsregister**).

Uppgifterna intas i rösträttsregistret sådana de är i befolkningsdatasystemet och hembygdsrättsregistret den 1 september klockan 24.00. För varje röstberättigad antecknas

- 1) personbeteckning,
- 2) fullständigt namn,
- 3) postadress,
- 4) hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994),
- 5) åländsk hembygdsrätt,
- 6) röstningsområde,
- 7) vallokal på valdagen och adressen till vallokalen,
- 8) datum för införande i rösträttsregistret och
- 9) huruvida personen har rösträtt i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen.

Hemkommun, åländsk hembygdsrätt och i vilket val personen har rösträtt anges på ett av följande sätt:

- 1) Personen har åländsk hembygdsrätt och har sin hemkommun i landskapet. Personen har rösträtt i båda valen.
- 2) Personen har åländsk hembygdsrätt men har inte sin hemkommun i landskapet, varvid i stället hans senaste hemkommun i landskapet eller hans folkbokföringskommun enligt lagen om hemkommun och det röstningsområde han senast tillhört antecknas. Personen har rösträtt i lagtingsvalet.
- 3) Personen saknar åländsk hembygdsrätt men har sin hemkommun i landskapet och har rösträtt i kommunalvalet enligt landskapslagen (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt. Därvid antecknas personens hemkommun, från vilken tidpunkt han utan avbrott haft en kommun i landskapet som sin hemkommun och hans medborgarskap, om han inte är finsk medborgare.

8a §. Efter att rösträttsregistret har upprättats antecknar valregistermyndigheten följande uppgifter i registret vid en röstberättigad person:

- 1) Om personen har avlidit eller dödförklarats efter att rösträttsregistret upprättades antecknas dödsfallet.
- 2) Om personen har framställt ett rättelseyrkande och det är anhängigt antecknas det. Om yrkandet är avgjort antecknas hur det har avgjorts.
- 3) Om personen saknar rösträtt enligt en korrigerande som gjorts i enlighet med 14 § antecknas detta.
- 4) Om den röstberättigade har röstat under förtidsröstningstiden antecknas det med omnämnande av om han röstat i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen.

En anteckning om förtidsröstning kan göras även av de funktionärer och myndigheter som nämns i 17 §.

9 §. (1999/7) [Landskapsstyrelsen] skall i mån av möjlighet i god tid före valet på lämpligt sätt underrätta alla i kommunalvalet röstberättigade personer som inte har åländsk hembygdsrätt om de bestämmelser som gäller för utövande av rösträtten och rätten att kandidera.

10 §. (1999/7) [Landskapsstyrelsen] utarbetar över var och en som har införts i rösträttsregistret ett **röstkort**, som innehåller följande uppgifter:

- 1) den röstberättigades fullständiga namn, hemkommun, röstningsområde och vallokal på valdagen samt adressen till vallokalen, dock så att hemkommunen ersätts med folkbokföringskommun eller senaste hemkommun i landskapet i de fall som nämns i 8 § 3 mom. 2 punkten,
- 2) den röstberättigades adress som den är införd i befolkningsdatasystemet den 1 september klockan 24.00,
- 3) valen, valdagen och tidpunkten för förtidsröstningen,
- 4) kontaktuppgifter för valregistermyndigheten, centralnämnden för lagtingsval och den kommunala centralnämnden,
- 5) de register eller datasystem som röstkortets uppgifter grundar sig på,
- 6) anvisningar om kortets användning och om förfarandet vid röstning samt
- 7) huruvida personen har rösträtt i lagtingsvalet eller i kommunalvalet eller i båda valen.

Röstkortet skall kunna användas som följbrev vid förtidsröstningen. Röstkortet kan dessutom uppta uppgifterna i 8 § 2 och 3 mom. samt 8a § i optiskt läsbar form i den utsträckning som behövs.

[Landskapsstyrelsen] ser till att röstkortet sänds ut till de röstberättigade vilkas adress är känd senast den torsdag som infaller **den 31 dagen före valdagen**.

11 §. (1999/7) De i 8 § 2 och 3 mom. nämnda uppgifterna i rösträttsregistret med undantag för personbeteckningarna finns tillgängliga för granskning hos eller fås avgiftsfritt per telefon från valregistermyndigheten under tjänstetid från och med **den torsdag som infaller den 38 dagen före valdagen**. [Landskapsstyrelsen] kan bestämma att uppgifterna skall finnas till-

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

gängliga för granskning också på andra ställen under samma tid.

Valregistermyndigheten kan ge utdrag ur röstregisteret. Om utdraget ges till någon annan än den som utdraget gäller eller i denna lag avsedd myndighet skall personbeteckningen utelämnas. Utdraget ges avgiftsfritt till den som utdraget gäller och till i denna lag avsedd myndighet.

[Landskapsstyrelsen] informerar på lämpligt sätt om tillhandahållandet av uppgifter ur röstregisteret och om hur ett rättelseyrkande skall framställas samt att det behandlas av centralnämnden för lagtingsval.

I de fall där förbud mot utlämnande av personuppgifter utfärdats med stöd av 25 § 4 mom. befolkningsdatalagen (FFS 507/1993) är endast de uppgifter som avses i 8 § 2 mom. 2 och 8 punkten tillgängliga för granskning. (2003/21)

12 §. (1999/7) Den som anser att han obehörigen har utlämnats ur röstregisteret eller att en anteckning i röstregisteret om honom är oriktig kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande. Rättelseyrkandet inlämnas hos valregistermyndigheten senast **den måndag som infaller den 20 dagen före valdagen före klockan 16.00.**

Ett rättelseyrkande får också grundas på omständigheter som inträffat efter att röstregisteret upprättades och som påverkar vederbörande persons rösträtt.

Om en röstberättigads flyttningsanmälan enligt lagen om hemkommun inkommer till den lokala registermyndigheten senare än den 1 september kan den röstberättigade inte på grundval av denna flyttningsanmälan yrka på rättelse av i 8 § 2 mom. 3-6 punkten nämnda uppgifter om honom.

Ett rättelseyrkande kan framställas på en blankett vars formulär fastställts av [landskapsstyrelsen]. [Landskapsstyrelsen] skall tillse att sådana blanketter finns på kommunkanslierna och på de ställen där uppgifterna i röstregisteret finns tillgängliga.

Kommunen skall på begäran bistå den som framställer ett rättelseyrkande genom att utan dröjsmål vidarebefordra ett rättelseyrkande till valregistermyndigheten.

Valregistermyndigheten skall utan dröjsmål vidarebefordra rättelseyrkandet jämte för avgörandet nödvändig utredning som finns i dess besittning till centralnämnden för lagtingsval för avgörande.

Om ett rättelseyrkande ingetts direkt till centralnämnden för lagtingsval skall den självmant skaffa nödvändig utredning.

13 §. (1999/7) Centralnämnden för lagtingsval skall utan dröjsmål behandla och avgöra inlämnade rättelseyrkanden. Rättelseyrkandena skall vara avgjorda senast **den torsdag som infaller den 17 dagen före valdagen.**

Den som framställt rättelseyrkandet skall utan dröjsmål delges beslutet jämte besväransvisning. Beslutet skall sändas per post som rekommenderad försändelse men kan även delges på annat bevisligt sätt om det inte medför dröjsmål.

Om beslutet innebär att personen i fråga införs i röstregisteret, skall centralnämnden för lagtingsval samtidigt tillställa honom ett sådant röstkort som nämns i 10 §.

Är mottagarens postadress inte känd skall beslutet anslås på [landskapsstyrelsens] anslagstavla fram till valdagen. Personbeteckningen får inte framgå i anslaget. Om beslutet gäller att personen saknar rösträtt skall grunden för yrkandet och för beslutet inte anges i anslaget.

14 §. (1999/7) Anser centralnämnden för lagtingsval att någon utan laglig grund har utlämnats ur röstregisteret eller tagits in i det eller att en anteckning i röstregisteret är oriktig har centralnämnden rätt att på eget initiativ fatta beslut om korrigeringsregisteret. Korrigeringen sker genom att foga personen till röstregisteret, anteckna att personen saknar rösträtt eller rätta den oriktiga anteckningen.

När någon har antecknats sakna rösträtt skall beslutet jämte besväransvisning delges personen i fråga på det sätt som bestäms i 13 § 2 mom.

När någon fogas till röstregisteret skall ett i 10 § avsett röstkort utan dröjsmål sändas till honom.

Vid rättelse av en oriktig anteckning som gäller en person som är införd i röstregisteret skall personen i fråga utan dröjsmål underrättas om rättelsen, om detta inte är uppenbart onödigt.

14a §. (1999/7) Centralnämnden för lagtingsval kan delegera behandlingen och avgörandet av rättelseyrkanden och de korrigeringar som avses i 14 § till en ledamot av nämnden eller till en person som nämnden anställt för detta ändamål.

Beslutsprotokollet i ett ärende gällande rättelseyrkande undertecknas av den person till vilken beslutanderätten överförs.

Centralnämndens beslut om delegering av beslutanderätten kan inte överklagas.

14b §. Centralnämnden för lagtingsval skall tillse att av dess avgöranden föranledda ändringar genast görs i röstregisteret. Valregistermyndigheten skall genast införa ändringarna i registret.

Ändringar i röstregisteret skall göras senast **den fredag som infaller den 16 dagen före valdagen klockan 12.00.**

15 §. (1999/7) Över centralnämndens för lagtingsval beslut genom vilket ett rättelseyrkande har förkastats eller lämnats utan prövning och över centralnämndens beslut enligt 14 § får besvär anföras hos Ålands förvaltningsdomstol. Berättigad att anföra besvär är den person som beslutet gäller.

Besvären skall anföras senast den sjunde dagen efter den dag då personen i fråga har delgetts beslutet eller den dag då beslutet anslags på anslagstavla på det sätt som sägs i 13 § 4 mom. En besvärsskrift som riktas till förvaltningsdomstolen kan tillställas valregistermyndigheten eller centralnämnden för lagtingsval för vidarebefordran till förvaltningsdomstolen.

Förvaltningsdomstolen skall utan dröjsmål underätta ändringssökanden och centralnämnden för lagtingsval om sitt beslut. Om beslutet innefattar att någon skall införas i röstregisteret eller att uppgifter-

na om honom skall ändras, skall förvaltningsdomstolen även underrätta valregistermyndigheten om beslutet. Om förvaltningsdomstolen meddelar ett sådant beslut senare än fjärde dagen före valdagen klockan 19.00, skall domstolen dessutom utan dröjsmål sända beslutet till den kommunala centralnämnden, som skall foga beslutet till den i 18 § nämnda vallängden.

Förvaltningsdomstolen skall meddela valregistermyndigheten även i det fall att besvärerna har förkastats eller lämnats utan prövning.

Valregistermyndigheten skall genast göra de nödvändiga ändringarna i registret. Om besvärerna har förkastats eller lämnats utan prövning skall en anteckning om detta göras i registret.

Över förvaltningsdomstolens beslut att införa en person i rösträttsregistret får ändring inte sökas genom besvär.

16 §. (1999/7) Rösträttsregistret vinner laga kraft den 16 dagen före valdagen klockan 12.00.

Ett rösträttsregister som vunnit laga kraft skall följas oförändrat vid valet. Rösträttsregistret anses ha laga kraft även om förvaltningsdomstolen inte har avgjort inlämnade besvär före den tid som nämns i 1 mom.

Om någon har antecknats sakna rösträtt med stöd av 14 § och anteckningen är uppenbart oriktig kan valregistermyndigheten stryka anteckningen ur rösträttsregistret, även om det vunnit laga kraft.

Den som på valdagen företer för valnämnden ett sådant beslut av förvaltningsdomstolen eller högsta förvaltningsdomstolen enligt vilket han är röstberättigad skall få rösta. Beslutet skall företes i original och originalet eller en kopia av det skall överlämnas till valnämnden.

17 §. (1999/7) Då en person har röstat under förtidsröstningstiden antecknas om möjligt i rösträttsregistret när, i vilket val och på vilket förtidsröstningsställe han har röstat. Anteckningen kan göras av en valförrättare vid ett i landskapet befintligt allmänt förtidsröstningsställe, en valbestyrelses ordförande, valnämnden, den kommunala centralnämnden och på den kommunala centralnämndens begäran av valregistermyndigheten. Om anteckningen befinns vara oriktig kan den rättas endast av den kommunala centralnämnden eller på centralnämndens begäran av valregistermyndigheten.

Anteckningar som gäller röstning är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

18 §. (1999/7) Efter avslutad förtidsröstning ser [landskapsstyrelsen] till att det ur rösträttsregistret från och med den onsdag som infaller den fjärde dagen före valdagen klockan 19.00 skrivs ut vallängder på blanketter vars formulär fastställs av [landskapsstyrelsen].

Vallängderna skrivs ut röstningsområdesvis. De innehåller rubriker för kommunen och röstningsområdet. I vallängderna införs samtliga i rösträttsregistret upptagna personer i alfabetisk ordning. För varje person införs hans fullständiga namn och personbe-teckning och de anteckningar som gjorts med stöd av 8a och 17 §§. [Landskapsstyrelsen] kan också be-

stämma, att personerna upptas på annat sätt än i alfabetisk ordning.

[Landskapsstyrelsen] ombesörjer att vallängderna tillställs de kommunala centralnämnderna i god tid före valdagen. [Landskapsstyrelsen] kan bestämma att uppgifterna i vallängderna tillställs centralnämnderna i maskinläsbar form. [Landskapsstyrelsen] kan också bestämma att de kommunala centralnämnderna skriver ut vallängder för röstningsområdena i kommunen.

Den kommunala centralnämnden skall se till att vallängderna står till valnämndernas förfogande innan valförrättningen börjar.

Vallängderna är inte offentliga förrän valförrättningen har avslutats.

Om det under valet inte finns teknisk beredskap att genomföra förtidsröstningen så att en anteckning om röstning under förtidsröstningstiden görs direkt i rösträttsregistret såsom anges i 17 §, skall vallängderna med avvikelse från 1 mom. skrivas ut ur rösträttsregistret genast efter att registret vunnit laga kraft. Vallängderna skall sedan av [landskapsstyrelsen] utan dröjsmål sändas till de kommunala centralnämnderna. [Landskapsstyrelsen] skall senast den 1 september konstatera om teknisk beredskap föreligger. (2003/21)

18a §. Efter att valresultatet har vunnit laga kraft skall av [landskapsstyrelsen] föreskrivna arkivutskrifter matas ut ur rösträttsregistret. Därefter skall uppgifterna utplånas ur registret.

4 kap. Valmansföreningar och valförbund

19 §. Har röstberättigade genom en av dem undertecknad skrift sammanslutit sig för visst val samt i skriften nämnt den eller de personer om vilkas väljande de enats, är sådan valmansförening berättigad att hos centralnämnden för ifrågavarande val anhålla, att föreningens kandidatlista offentliggöres och införes i sammanställningen av kandidatlistor för valet.

På kandidatlista för lagtingsval må kandidaternas antal icke uppgå till mer än en tiondedel av antalet medlemmar i valmansföreningen, ej heller överstiga antalet ledamöter som skall väljas med mer än hälften. (1999/7)

På kandidatlista för kommunalval må kandidaternas antal icke uppgå till mer än en tredjedel av antalet medlemmar i valmansföreningen, ej heller överstiga antalet fullmäktige, som skall väljas, med mer än hälften.

Samma person må icke underteckna flera än en i 1 mom. nämnd skrift för vardera valet. Har samma person anslutit sig till två eller flera valmansföreningar för samma val, skall centralnämnden avlägsna hans underskrift såsom ogiltig från samtliga skrifter i valet.

Kandidat må icke vara medlem av sin valmansförening.

20 §. (1987/58) Handling varigenom valmansförening bildas skall vara daterad och egenhändigt undertecknad av föreningens medlemmar. I handlingen skall valmansföreningens medlemmar försäkra att de är röstberättigade. Under deras underskrifter anges

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

tydligt namn, titel, yrke eller syssla samt hemkommun. (1999/7)

Handling varigenom valmansförening bildas skall vara daterad och egenhändigt undertecknad av föreningens medlemmar. I handlingen skall valmansföreningens medlemmar försäkra att de är röstberättigade. Under deras underskrifter anges tydligt namn, titel, yrke eller syssla samt hemkommun. (1999/7)

Handlingen, liksom den bifogade kandidatlistan, skall tydligt uppta kandidaternas namn, uppgift om kandidats titel, yrke eller syssla, angiven med högst två uttryck. Vid sidan av eller i stället för kandidats förnamn får användas allmänt känt tilltalsnamn eller förkortat förnamn. I en handling som gäller lagtingsval anges kandidatens hemkommun. I en handling som gäller kommunalval kan kandidatens postadress, hemby eller annan i kommunen allmänt känd geografisk bestämning anges. (1999/7)

Kandidatlistan får inte uppta andra än i denna paragraf nämnda anteckningar såvida de inte är nödvändiga för att klarlägga kandidats identitet.

Genom (1999/7) har till paragrafen fogats en nytt 3 mom., varvid tid. 3 mom. blivit 4 mom.

21 §. (1999/7) Anhållan om offentliggörande av valmansföreningens kandidatlista görs på föreningens vägnar skriftligen av valombudet eller av denne befullmäktigad person. Anhållan kan även göras av i 27 § 1 mom. avsett valombud för valförbund för de valmansföreningars del vilka sammanslutit sig till valförbund.

Till anhållan som avses i 1 mom. skall fogas handling varigenom valmansföreningen bildats samt avskrift av i 20 § 3 mom. avsedd kandidatlista vari kandidaterna skall upptas i den ordning i vilken de skall uppställas i sammanställningen av kandidatlistorna. Anhållan skall innehålla valombudets försäkran att kandidaterna är valbara och att de personer som bildar valmansföreningen egenhändigt undertecknat handlingen. Till anhållan skall dessutom fogas de föreslagna kandidaternas skriftliga medgivande jämte uppgift om den egna personbeteckningen samt deras försäkran att de inte samtyckt till att bli uppställda som kandidater för annan valmansförening.

22 §. (1999/7) I 21 § avsedd anhållan skall vara centralnämnden tillhanda **klockan 16.00 den måndag som infaller den 34 dagen före valdagen.**

23 §. (1987/58) Avlider person som upptagits på valmansföreningens kandidatlista eller befinnas han inte valbar skall centralnämnden stryka hans namn från listan.

24 §. (1987/58) Har någon skriftligen samtyckt till att vara kandidat för flera valmansföreningar skall hans namn avlägsnas från samtliga kandidatlistor.

25 §. Upphävd (1987/58).

26 §. Önskar två eller flera valmansföreningar samverka med varandra för valet, äger de rätt att medelst skriftlig överenskommelse sammansluta sig till ett valförbund. (1979/20)

Anmälan om bildande av valförbund skall inges till centralnämnden samtidigt med anhållan om offentlig-

görande av valmansföreningens kandidatlista. Till anmälan skall fogas i 1 mom. avsedd överenskommelse. (1987/58)

Ej må sammanlagda antalet av ett valförbunds kandidater uppgå till mer än tre gånger antalet personer, som vid valet skall väljas.

27 §. (1999/7) Överenskommelse om bildande av valförbund skall undertecknas av valombuden för de valmansföreningar som ingår i förbundet. Överenskommelsen skall innehålla fullmakt för en av undertecknarna att vara valförbundets valombud och för en att vara hans ersättare. I överenskommelsen kan föreslås att i den slutliga sammanställningen av kandidatlistor intas en kortfattad gemensam beteckning för valförbundet. Den föreslagna beteckningen får inte vara alltför allmän, inte heller missvisande eller annars olämplig. I beteckningen kan ingå i föreningsregistret infört namn, för vars användning valmansföreningarna utverkat bevisligt tillstånd av föreningen. Centralnämnden bestämmer slutligt om beteckningen.

Föreslår valmansförening beteckning för kandidatlista som inte ingår i valförbund, gäller vad därom i 1 mom. sägs. Sådant förslag skall vara centralnämnden tillhanda **klockan 16.00 den 34 dagen före valdagen.**

28 §. (1987/58) Valmansförening får inte ansluta sig till flera än ett valförbund. Inte heller får valförbund ingå förbund sinsemellan.

2 mom. upphävt (1999/7).

29 §. (1999/7) Medlem av eller ersättare i centralnämnd eller vederbörligen uppställd kandidat får icke vara valombud för valmansförening eller valförbund eller deras ersättare.

30 §. Handlingar rörande bildande av valmansförening och valförbund skall avfattas enligt av [landskapsstyrelsen] fastställda formulär, vilka skall publiceras i Ålands författningssamling.

Se [ÅLSB] (2003:26) ang. fastställelse av vissa formulär för lagtingsval och kommunalval.

4a kap. Etablerade politiska föreningars ställning i lagtingsvalet (1999/7)

30a §. (1999/7) En etablerad politisk förening har rätt att i lagtingsval ställa upp kandidater och anhålla om offentliggörande av kandidatlistor utan att bilda valmansföreningar.

Med en etablerad politisk förening avses en registrerad förening, vars egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter i landskapet och som är företrädd i lagtinget eller var det under föregående mandatperiod.

En etablerad politisk förening anses företrädd i lagtinget då någon kandidat invalts från en kandidatlista som uppställts under en beteckning som innehåller föreningens namn.

30b §. (1999/7) Föreningens beslut om uppställande av kandidater till lagtinget och anhållan om offentliggörande av kandidatlistan skall fattas vid ett föreningsmöte eller på det sätt föreningens stadgar bestämmer att medlemmarnas beslutanderätt skall utövas.

Beslutet kan även med bemyndigande av föreningsmötet fattas av föreningens styrelse.

30c §. (1999/7) En etablerad politisk förening kan ha flera kandidatlistor. I den slutliga sammanställningen av kandidatlistor sammanförs de under den etablerade politiska föreningens beteckning.

Antalet kandidater på en kandidatlista är högst en och en halv gång det antal ledamöter som skall väljas. Föreningen kan inte ställa upp flera kandidater än tre gånger det antal ledamöter som skall väljas.

30d §. (1999/7) En etablerad politisk förening kan bilda valförbund med en eller flera valmansföreningars kandidatlistor. Två eller flera etablerade politiska föreningar kan även ingå valförbund sinsemellan. Om föreningen har flera kandidatlistor kan den inte ingå skilda valförbund med olika kandidatlistor.

Antalet kandidater i ett valförbund är högst tre gånger det antal ledamöter som skall väljas.

30e §. (1999/7) En kandidatlista som uppställts av en etablerad politisk förening skall i sammanställningen av kandidatlistor ha en beteckning som innehåller föreningens namn.

Ett valförbund som innehåller en sådan kandidatlista skall ha en gemensam beteckning som innehåller föreningens namn.

30f §. (1999/7) En etablerad politisk förening skall ha ett valombud jämte en ersättare för valombudet som är gemensam för föreningens alla listor. Valombudet utses av föreningsmötet, med dess bemyndigande av föreningens styrelse eller på det sätt föreningens stadgar bestämmer. Valombudet kan vara uppställd som kandidat i valet. Valombudet har rätt att överenskomma om bildande av valförbund om inte föreningsmötet beslutar något annat.

Ett valförbund skall ha ett gemensamt valombud jämte en ersättare för valombudet. Överenskommelsen om bildande av valförbundet skall innehålla en fullmakt för ett av valombuden att vara valförbundets gemensamma valombud och för ett annat av valombuden att vara hans ersättare.

30g §. (1999/7) Då en etablerad politisk förening anholder om offentliggörande av kandidatlista skall den inlämna ett protokollsutdrag från det organ som enligt 30b § fattade beslut i ärendet till centralnämnden för lagtingsval. Protokollsutdraget skall innehålla uppgifter om kandidatlistan, valombudet och dennas ersättare. Kandidatlistan skall vara utformad i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel samt 20 § 3 och 4 mom.

Föreningen skall samtidigt inge ett av patent- och registerstyrelsen utfärdat utdrag ur vilket föreningens registrerade namn och dess namntecknare framgår.

30h §. (1999/7) I övrigt gäller bestämmelserna om valmansföreningar i tillämpliga delar.

30i §. (1999/7) På ett beslut som en etablerad politisk förening fattat i ett ärende som avses i detta kapitel tillämpas inte bestämmelserna om ogiltighet och klander av förenings beslut.

5 kap. Centralnämnds förberedande åtgärder

31 §. (1999/7) Centralnämnd sammanträder på kallelse av ordföranden i god tid före valet, dock senast den **måndag som infaller den 48 dagen före valdagen**. Därefter sammanträder centralnämnden den 33, 30 och 27 dagen före valdagen, valdagen, dagen efter valet samt senast den fjärde dagen efter valet. Den kommunala centralnämnden sammanträder därutöver fredagen före valdagen. Nämnderna får sammanträda även under andra dagar.

Centralnämnden för lagtingsval sammanträder därtill i den utsträckning som behövs för att fullgöra uppgifterna i 3 kap.

32 §. (1987/58) Vid centralnämnds första sammanträde fattas beslut om kungörelse, i vilken skall anges när och var i denna lag avsedda valhandlingar skall inlämnas. Kommunal centralnämnds kungörelse skall även ange antalet fullmäktige som skall väljas, datum och klockslag för valförrättningen samt innehålla uppgift om förutsättningarna för att förtidsrösta, allmänna förtidsröstningsställen i kommunen och förtidsröstningstiden. Vid sammanträdet fattas även beslut om beställningar av valsedlar och om övriga erforderliga åtgärder. (2003/21)

Kommunal centralnämnds kungörelse skall anslås på kommunens anslagstavla och centralnämndens för lagtingsvalet kungörelse på [landskapsstyrelsens] anslagstavla. Kungörelserna skall dessutom publiceras i tidning där kommunens respektive [landskapsstyrelsens] kungörelser publiceras.

33 §. (1987/58) Vid sammanträde **den tisdag som infaller den 33 dagen före valdagen** behandlas anhållan om offentliggörande av kandidatlista jämte därtill fogade handlingar. (1999/7)

Anhållan som inte inkommit inom utsatt tid skall avvisas. Finner centralnämnd att någon skriftligen samtyckt till att vara uppställd på flera kandidatlistor gäller vad i 24 § är föreskrivet. Kan anhållan av annan orsak inte godkännas skall detta ofördröjligen meddelas valombudet. (1999/7)

Inom utsatt tid inlämnad anhållan, mot vilken centralnämnd inte framställt anmärkning, skall godkännas.

34 §. (1987/58) Vid sammanträde som avses i 33 § behandlas även anmälningar om bildande av valförbund.

Anmälan som inte inkommit inom utsatt tid skall avvisas. Kan anmälan av annan orsak inte godkännas skall detta ofördröjligen meddelas valombudet. (1999/7)

Vid sammanträdet bestäms kandidatlistornas och valförbundens inbördes ordning genom lottdragning.

35 §. (1987/58) Har valombudet meddelats att i 33 § 1 mom. avsedd anhållan inte kan godkännas har han rätt att senast **den fredag som infaller den 30 dagen före valdagen klockan 16.00** komplettera anhållan till erforderliga delar, att rätta de ingivna handlingarna till de delar mot vilka centralnämnden framställt anmärkning samt att företa rättelse beträffande kandi-

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

dats namn, titel, yrke eller syssla, hemort eller annan uppgift som sägs i 20 § 3 mom. (1999/7)

Har erforderligt antal röstberättigade medlemmar inte undertecknat den skrift varigenom valmansförening bildats får rättelse företas endast i det fall antalet nedgått genom i 19 § 4 mom. avsedd åtgärd.

Har valombudet meddelats att i 34 § 1 mom. avsedd anmälan inte kan godkännas har han rätt att inom den tid som i 1 mom. sägs inge skriftligt förslag till rättelse av anmälan. (1999/7)

35a §. (1987/58) Vid sammanträde **den 30 dagen före valdagen** avgör centralnämnden ärende rörande anmärkning som framställts mot anhållan om offentliggörande av kandidatlistor eller mot anmälan om bildande av valförbund. (1999/7)

Vid sammanträdet uppgör centralnämnden en preliminär sammanställning av kandidatlistorna, i vilken kandidaterna förses med löpande ordningsnummer i den ordning som anges i kandidatlistan. Sammanställningen för lagtingsvalet börjar med nummer 2 och sammanställningen för kommunalvalet med nummer 502.

Kandidatlistorna, försedda med kandidaternas ordningsnummer, skall tryckas på samma sida av pappret. Listorna ordnas så att de som hör till samma valförbund uppställs under gemensam beteckning uppförifrån nedåt. Är antalet kandidatlistor så stort att de måste ordnas i flera spalter skall listorna ordnas bredvid varandra i rader från vänster till höger. Listorna avskiljs från varandra så att det tydligt framgår vilka kandidatlistor som hör till respektive valförbund. [Landskapsstyrelsen] meddelar närmare anvisningar om formen för sammanställningen. (1999/7)

Ovanför de kandidatlistor som hör till samma valförbund och över kandidatlista utanför valförbund skall anges den beteckning som föreslagits för densamma. Godkänner inte centralnämnden sådan beteckning eller har förslag till beteckning inte framställts skall nämnden bestämma en bokstavs-beteckning. Sådan bokstavs-beteckning skall endast ange valförbundets eller kandidatlistans ordning i sammanställningen.

Preliminär sammanställning skall finnas tillgänglig för valombuden. (1999/7)

35b §. (1987/58) Vid sammanträde **den måndag som infaller den 27 dagen före valdagen** skall den preliminära sammanställningen av kandidatlistorna vid behov rättas. Härvid skall även bestämmelserna i 23 § iakttas. Härefter fastställs slutlig sammanställning av kandidatlistorna som trycks i erforderligt antal, för lagtingsvalet på vitt papper och för kommunalvalet på grönt papper. Vid sammanträdet har valombuden rätt att vara närvarande. (1999/7)

Den slutliga sammanställningen för lagtingsvalet skall före **den torsdag som infaller den 17 dagen före valdagen** i tillräckligt antal tillställas de kommunala centralnämnderna för vidarebefordran till valnämnderna. Den skall även hållas tillgänglig för valombuden. (1999/7)

Den slutliga sammanställningen för kommunalvalet skall inom i 2 mom. nämnd tid tillställas kommun-

styrelsen och valnämnderna inom kommunen samt hållas tillgänglig för valombuden. (1999/7)

Centralnämnderna skall tillställa [landskapsstyrelsen] sammanställningen för lagtingsvalet respektive sammanställningarna för kommunalvalen i det antal exemplar [landskapsstyrelsen] bestämmer. [Landskapsstyrelsen] skall tillställa de kommunala centralnämnderna tillräckligt antal exemplar av varje sammanställning för vidarebefordran till valbestyrelserna och valförrättarna.

I 2 och 3 mom. avsedda sammanställningar skall anslås på kommunens anslagstavla.

36 §. Upphävd (1999/7).

37 §. Minst två veckor före valet skall centralnämnd för kommunalval kungöra om valförrättningen genom anslag på den kommunala anslagstavlan. I kungörelsen skall angivas kommunens röstningsområden och var vallokaler i varje röstningsområde är belägen. En avskrift av denna kungörelse skall samtidigt översändas till centralnämnden för lagtingsvalet.

Centralnämnden för lagtingsval skall senast en vecka före valet kungöra valförrättningen i tidning där [landskapsstyrelsens] kungörelser publiceras. I kungörelsen skall kommunvis anges samtliga röstningsområden och vallokaler. I anslutning till kungörelsen skall den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna införas. (1987/58)

37a §. (1979/20) I centralnämnds beslut som avses i detta kapitel får ändring ej sökas särskilt.

6 kap. Valförrättning

38 §. (1990/39) Ordinarie lagtingsval och kommunalval förrättas samtidigt inom varje röstningsområde den tredje söndagen i oktober månad valåret.

Valförrättning pågår under valdagen mellan klockan 9.00 och 20.00.

Vallokal stängs klockan 20.00. Röstande som anlänt dessförinnan har dock rätt att avge sin röst.

39 §. För valförrättningen skall inom varje röstningsområde finnas en vallokal jämte inventarier, som kommunen ställer till förfogande. På särskilda skäl må vallokal förläggas utom röstningsområdet.

Vallokal skall ha tillräckliga utrymmen även för röstande, som inväntar sin tur att komma in i valrummet för att rösta.

39a §. (1999/7) [Landskapsstyrelsen] skall låta trycka valsedlar och till varje röstningsområdes valnämnd sända behövligt antal i slutet omslag försett med anteckning om valsedlarnas antal.

Valsedel skall ha standardformatet 148x210 mm och på inre sidan vara försedd med överskrift vari nämns vid vilket val den skall användas samt dessutom en heldragen cirkel som har en diameter av 90 mm och som vid hopvikning av sedeln blir ovikt. I cirkelns mitt skall tydligt utsatt finnas beteckningen Nr... efter vilken numret på kandidat skall antecknas.

Det papper som används för valsedlarna skall för lagtingsvalet vara vitt och för kommunalvalet grönt. Av valsedeln skall tydligt framgå hur den skall vikas ihop. Sedeln skall till sin beskaffenhet vara sådan att

bevarandet av valhemligheten tryggas. Valsedel får inte uppta annat än vad i denna paragraf angivits.

40 §. Kommunal centralnämnd skall skrida till alla för valens förrättande erforderliga åtgärder och för detta ändamål bland annat i god tid förvissa sig om att valnämnderna till sitt förfogande har:

- 1) sådan vallokal varom stadgas i 39 §;
- 2) valskärmar för röstningen;
- 3) (1991/13) vallängd för röstningsområdet;
- 4) av centralnämnden för vardera valet fastställda slutliga sammanställningar av kandidatlistorna, vilka skall anslås i valrummet och väntrummen ävensom innanför varje valskärm; samt

5) valsedlar, valstämpel, förseglingsmateriel, protokollsblanketter och valurna, vilken [landskapsstyrelsen] tillhandahåller valnämnden i varje röstningsområde.

41 §. I varje vallokal skall finnas tillstädes ett av valnämnden antaget särskilt valbiträde med armbindel, som på begäran av röstande bistår denna att göra anteckningen på valsekeln. (1975/25)

Önskar röstande anlita medlem av valnämnden såsom biträde vid införandet av anteckningen, äger han rätt därtill, om valförrättningen icke därigenom fördröjes.

Röstande vars förmåga att göra anteckning på valsekeln är väsentligt nedsatt på grund av handikapp, sjukdom eller kroppsskada får vid införandet av anteckningen såsom biträde anlita den person han själv önskar. (1987/58)

Den som äger rätt att bistå röstande är skyldig att samvetsgrant följa den röstandes anvisningar samt hemlighålla vad han vid valförrättningen erfarit.

42 §. I vallokal eller i omedelbar närhet därav må icke hållas tal eller anslås eller utdelas tryckta eller skrivna upprop, ej heller röstande i sin valfrihet på något sätt utsättas för påverkan eller försök därtill.

De tillstädeskomna skall iakttaga de bestämmelser, som valnämnden prövar erforderligt utfärda för upprätthållande av ordning och tryggande av valförrättningens ostörda förlopp.

43 §. Då valförrättningen börjar, skall valnämndens ordförande eller viceordförande visa de närvarande, att valurnan är tom, samt därefter tillsluta urnan och öppna det omslag, vari de till valnämnden översända valseklarna är inlagda.

44 §. Röstberättigad utövar sin rösträtt i det röstningsområde, i vars vallängd han är upptagen. Röstberättigad, som önskar utöva sin rösträtt, skall anmäla sig hos valnämnden för att erhålla valsekel. Valnämnden skall tillse, att röstande icke utfår valsekeln, förrän det fastslagits, att han är antecknad i vallängden såsom röstberättigad.

Röstande är vid behov skyldig att för valnämnden styrka sin identitet.

Röstberättigad kan även utöva sin rösträtt på sätt som i 7 kap. är stadgat.

45 §. (1987/58) Röstande har rätt att avge sin röst till förmån för kandidat i den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna. Han skall på valsekeln anteckna

kandidatens nummer i sammanställningen så tydligt att tvivel inte uppstår om vilken kandidat han avser. För att valhemligheten skall bevaras bör anteckningen på valsekeln göras innanför valskärmen.

46 §. Röstande, som gjort anteckning på valsekeln, skall avlämna sedeln hopvikt hos valnämnden för avstämpling och därefter inlägga den avstämplade sedeln i valurnan. Då röstande lagt valsekeln i valurnan, skall i vallängden antecknas, att han utövat sin rösträtt.

Vid valen användes av [landskapsstyrelsen] fastställd stämpel.

Valnämnden skall övervaka, att valförrättningen försiggår på sätt som i denna landskapslag är stadgat.

47 §. Upphävd (1990/39).

48 §. Sedan valnämndens ordförande eller viceordförande förklarat valförrättningen avslutad, uttages de avgivna valseklarna omedelbart ur valurnan. Valseklarna för lagtingsvalet och kommunvalet särskiljes och räknas, likaså antalet personer, vilka enligt anteckningarna i vallängden och i valprotokollet i vardera valet har utövat sin rösträtt.

Valseklarna öppnas därefter och granskas. Valsekel som inte kan godkännas läggs åt sidan. De återstående valseklarna sorteras gruppvis enligt kandidatnummer. Antalet valseklar i varje grupp räknas. (1990/39)

Valnämnden skall utan avbrott ordna och räkna valseklarna. Nämnden har rätt att vid behov anlita särskild personal för att biträda vid räkningen. Resultatet av den preliminära rösträkningen skall ofördröjligen meddelas centralnämnden för vardera valet. (1987/58)

Samtliga valseklar inläggs därefter ordnade i grupper på det sätt i 2 mom. sägs i omslag, ett för vardera valet. Omslaget skall tillslutas omsorgsfullt och förseglas på det sätt [landskapsstyrelsen] har föreskrivit. På omslaget skrivs centralnämndens adress, försändelsens innehåll och avsändaren. (1987/58)

Valombuden eller av ett valförbunds valombud för varje valnämnd särskilt för sig skriftligen befullmäktigat ombud äger rätt att närvara, då röstsedlarna räknas. (1999/7)

49 §. Vid valförrättning skall föras protokoll, skilt för lagtingsvalet och skilt för kommunalvalet. I protokollet skall antecknas:

- 1) (1990/39) datum och klockslag då valförrättningen inleddes och avslutades;
- 2) närvarande medlemmar av valnämnden och personal som nämnden anlitat för rösträkningen;
- 3) valbiträdena och i 41 § 3 mom. avsedda biträden;
- 4) antalet röstande;
- 5) det totala antalet inlämnade valseklar och antalet valseklar gruppvis enligt bestämmelserna i 48 §;
- 6) datum och klockslag då valseklarna inlades i omslag och förseglades; samt
- 7) (1999/7) de valombud eller av dem befullmäktigade personer som var närvarande då valseklarna ordnades och räknades. (1987/58)

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

Till protokollet skall fogas fullmakterna för i 1 mom. 7 punkten avsedda personer. (1987/58)

Till sist skall protokollet uppläsas och justeras samt undertecknas av ordföranden eller viceordföranden och minst en annan medlem av valnämnden, varefter det jämte bilagor inlägges i omslag, som tillslutes och påtecknas vederbörande centralnämnds adress samt uppgift om innehåll och avsändare.

Närmare anvisningar om uppgörandet av valprotokoll meddelas av [landskapsstyrelsen], som även tillhandahåller protokollsblanketter.

Ordföranden och viceordföranden, eller någondera av dem tillsammans med annan medlem av valnämnden, skall ofördröjligen inlämna i 48 § och i denna paragraf nämnda, till vederbörande centralnämnd adresserade försändelser till centralnämnden. Centralnämnden kan dock föreskriva att försändelserna får frambefordras på annat sätt. (1987/58)

Vallängden jämte register skall tillställas kommunala centralnämnden för förvaring. (1979/20)

49a §. (1987/58) Är antalet röstberättigade i ett röstningsområde inte flera än 100 skall kommunala centralnämnden i god tid före valen besluta att valedlar från ifrågavarande röstningsområde och från minst ett annat av kommunens röstningsområden skall granskas och räknas av kommunala centralnämnden och inte i berörda valnämnder. Om sådant beslut fattas, skall valnämnderna med bevarande av valhemligheten ta ut valedlarna ur valurnan, räkna deras antal, lägga dessa i omslag samt inlämna valedlarna till kommunala centralnämnden på sätt som anges i 49 § 3 och 5 mom. I valprotokollet skall anteckning om förfarandet göras. Bestämmelserna i detta moment tillämpas inte i kommuner som utgör ett röstningsområde. (2003/21)

Kommunala centralnämnden skall underrätta centralnämnden för lagtingsvalet om beslut som fattats enligt 1 mom.

Om 25 personer eller färre har förtidsröstat i kommunalvalet i en kommun skall kommunala centralnämnden vid sitt sammanträde fredagen före valdagen besluta att förtidsrösterna skall granskas och räknas av centralnämnden tillsammans med valedlarna från ett av kommunens röstningsområden. Härvid skall bestämmelserna i 1 mom. iaktas. (2003/21)

7 kap. Förtidsröstning

50 §. (1987/58) Röstberättigad som vårdas i eller intagits i inrättning eller som av annan orsak finner sig förhindrad att rösta i vallokal på valdagen får förtidsrösta i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel. Med inrättning avses sjukhus, ålderdomshem, sjukhem samt straffanstalt. (1990/39)

Röstberättigad, som på grund av vistelse utanför landskapet eller som till följd av sjukdom eller handikapp inte kan rösta i vallokal under valförrättningen eller vid den förtidsröstning som avses i 51 §, får förtidsrösta på sätt som stadgas i 54e §.

51 §. (1987/58) Förtidsröstning kan anordnas i inrättning samt vid allmänna förtidsröstningsställen. Ställe där förtidsröstning anordnas benämns **förtidsröst-**

ningsställe. Varje kommun skall ha åtminstone ett allmänt förtidsröstningsställe om inte något annat följer av särskilda skäl. Kommunstyrelsen fattar beslut om var allmänna förtidsröstningsställen inrättas. (2003/21)

Förtidsröstning i inrättning ombesörjs av valbestyrelse och ordnas endast för dem som vårdas eller intagits där.

Förtidsröstning vid allmänna förtidsröstningsställen ombesörjs av valförrättare som förordnas av den kommunala centralnämnden. Vid varje allmänt förtidsröstningsställe skall finnas minst två valförrättare. (2003/21)

51a §. (1987/58) Förtidsröstning sker under förtidsröstningstiden, vilken börjar **den 15 dagen före valen och avslutas den femte dagen före valen.** (1999/7)

Under förtidsröstningstiden sker förtidsröstning i inrättning under minst två dagar. Valbestyrelsen bestämmer dessa dagar och röstningstiderna. En av röstningsdagarna bör dock infalla den sista eller näst sista dagen under förtidsröstningstiden.

Ett allmänt förtidsröstningsställe är öppet för röstning alla dagar utom söndagar under förtidsröstningstiden om inte något annat av särskilda skäl bestäms av kommunstyrelsen. Förtidsröstning sker vid de allmänna förtidsröstningsställena under de tider kommunstyrelsen bestämmer. Röstningstiderna får inte infalla vardagar före klockan 8.00 eller efter klockan 20.00 och inte heller lördagar före klockan 10.00 eller efter klockan 16.00. (2003/21)

Valförrättare och valbestyrelse skall tillse att meddelande om röstningstiderna och om förfarandet vid förtidsröstning kungörs. Sådan kungörelse anslås på förtidsröstningsstället och vid behov även på annat sätt.

Ursprungliga 3 mom. har blivit 4 mom. genom (1992/58).

51b §. (2003/21) Den kommunala centralnämnden skall se till att de allmänna förtidsröstningsställen som finns i kommunen har ett för förtidsröstningen lämpligt utrymme med nödvändig utrustning.

Förtidsröstningsutrymmet skall ha tillräckligt med plats också för de röstande som inväntar sin tur att rösta.

52 §. (1987/58) Vid förtidsröstning skall användas i 39a § avsedd valedel samt valkuvert, följebrev och ytterkuvert. (1999/7)

[Landskapsstyrelsen] fastställer och tillhandahåller de handlingar och anvisningar som behövs vid förtidsröstningen.

53 §. (1987/58) [Landskapsstyrelsen] skall senast **den 27 dagen före valdagen** till de kommunala centralnämnderna översända i 52 § avsett förtidsröstningsmateriel jämte nödiga anvisningar. Centralnämnderna skall vidarebefordra förtidsröstningsmaterielen till valförrättarna och valbestyrelse i kommunen samt till dem som avser att förtidsrösta i stöd av 54e §. Centralnämnderna skall dessutom översända valstämpel till valförrättare och valbestyrelse i kommunen. (1999/7)

Efter avslutad förtdirsöstning skall valstämplarna jämte överblivet förtdirsöstningsmateriel ofördröjliga återställas till kommunala centralnämnden.

54 §. (1987/58) Den som önskar förtdirsöstra på förtdirsöstningsställe skall personligen anmäla sig till valförrättaren eller valbestyrelsen.

Sedan den röstande företett identitetsbevis eller annan godtagbar utredning om sin identitet skall till honom lämnas valedel, valkuvert, följbrevsblankett och ytterkuvert. Den röstande skall även beredas tillfälle att bekanta sig med den slutliga sammanställningen av kandidatlistorna för såväl lagtings- som kommunvalet.

På den röstandes begäran skall valförrättaren eller medlem av valbestyrelsen bistå honom vid röstningen, varvid om dessa valfunktionärer gäller vad i 41 § 4 mom. är stadgat om valbiträdes skyldigheter.

Röstande vars förmåga att göra skriftliga anteckningar är väsentligt nedsatt på grund av handikapp, sjukdom eller kroppsskada får, vid införandet av anteckning på valedeln och i följbrevet, såsom biträde anlita den person han själv önskar.

54a §. (1987/58) Den röstande skall ifylla valedeln med iakttagande av bestämmelserna i 45 §.

Röstningsförfarandet skall på förtdirsöstningsstället vara organiserat så att valhemligheten bevaras. Dessutom skall i tillämpliga delar iakttas vad i 42 § sägs.

54b §. (1987/58) Följbrev skall riktas till den kommunala centralnämnden i den kommun som enligt den röstandes egen uppgift i rösträttsregistret antecknats som hans hemkommun eller, om han inte har sin hemkommun i landskapet, som hans folkbokföringskommun eller senaste hemkommun i landskapet. (1999/7)

Följbrev skall innehålla:

1) den röstandes försäkran om att han personligen, med bevarande av valhemligheten, ifyllt valedeln och inlagt den i valkuvertet vilket han därefter tillslutit;

2) (1999/7) uppgift om den röstandes fullständiga nuvarande och tidigare namn, personbeteckning eller födelsetid och nuvarande adress.

3) Upphävd (1999/7).

Röstande som med följbrevet bifogar i 10 § 1 mom. avsett röstkort skall endast avge i 2 mom. 1 punkten nämnd försäkran. (1999/7)

På ytterkuvertet antecknas namnet på den kommunala centralnämnd som angivits i följbrevet.

54c §. (1987/58) Röstande som gjort anteckning på valedeln skall förete sedeln hopvikt för valförrättaren eller valbestyrelsen för avställning och omedelbart därefter i valförrättarens eller valbestyrelsens åsyn innesluta den i valkuvertet. På valkuvert får inte några anteckningar göras. (1999/7)

När rösträttsregistret är i bruk på förtdirsöstningsstället skall valförrättaren

1) kontrollera i registret att den röstande är röstberättigad,

2) göra en anteckning i registret om att den röstande avgett sin röst och

3) göra en kvitteringsanteckning i följbrevet. Av kvitteringsanteckningen skall framgå röstningsstället, tidpunkten för den röstandes röstning, den röstandes personbeteckning och de tre första bokstäverna i den röstandes släktnamn om [landskapsstyrelsen] inte bestämmer annat. (1999/7)

När rösträttsregistret inte är i bruk skall en förteckning över de röstande föras på förtdirsöstningsstället. [Landskapsstyrelsen] skall trycka erforderliga förteckningar och utfärda anvisningar om ifyllandet av dessa. (1999/7)

Den röstande skall underteckna följbrevet och lämna det och valkuvertet till valförrättaren. Om rösträttsregistret inte är i bruk på förtdirsöstningsstället skall den röstande lämna handlingarna till valförrättaren eller valbestyrelsen tillsammans med det röstkort som avses i 10 § 1 mom. eller en annan handling som utgör grunden för rätten att rösta. (1999/7)

Vid förtdirsöstning används i 46 § 2 mom. avsedd stämpel.

Genom (1999/7) har till paragrafen fogats nya 2-4 mom., varvid tidigare 2 mom. blivit 5 mom.

54d §. (1987/58) Valförrättaren eller ordföranden för valbestyrelsen skall i följbrevet intyga att röstningen skett på det sätt som angives i 54-54c §§. Intyget skall undertecknas av valförrättaren eller ordföranden för valbestyrelsen. När en sådan kvitteringsanteckning som sägs i 54c § 2 mom. inte görs i följbrevet skall av intyget också framgå datum och var röstningen ägt rum. Valkuvert och följbrev skall därefter inneslutas i ytterkuvertet. Har den röstande i 54c § avsett röstkort eller annan handling skall även dessa inneslutas i ytterkuvertet. (1999/7)

Valförrättaren eller valbestyrelsen skall tillse att ytterkuverten som tjänsteförsändelse omedelbart vidarebefordras till den kommunala centralnämnd som den röstande uppgivit i följbrevet.

2 mom. upphävt (1999/7), varvid tid. 3 mom. blivit 2 mom.

54e §. (1987/58) Den som har för avsikt att förtdirsöstra i stöd av 50 § 2 mom. skall skriftligen anhålla om att erhålla förtdirsöstningsmateriel hos den kommunala centralnämnden i den kommun som i rösträttsregistret antecknats som hans hemkommun eller, om han inte har sin hemkommun i landskapet, som hans folkbokföringskommun eller senaste hemkommun i landskapet. Anhållan, vilken kan göras på för ändamålet uppgjord blankett som erhålles av centralnämnden, skall tillställas centralnämnden före utgången av förtdirsöstningstiden. (1999/7)

Finns inte särskilda skäl för att avslå anhållan skall centralnämnden till uppgiven adress sända i 52 § nämnt förtdirsöstningsmateriel jämte anvisningar samt om möjligt kandidatsammanställning för ifrågasvarande val. Centralnämnden uppgör förteckning över de personer till vilka förtdirsöstningsmateriel sänds.

Centralnämnden kan delegera de uppgifter som nämnts i 2 mom. till av nämnden utsedd person. Beslut om att inte sända förtdirsöstningsmateriel skall dock fattas av centralnämnden.

Sedan den röstande erhållit i 2 mom. nämnda handlingar skall han, med bevarande av valhemligheten,

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

göra anteckning på valsedeln och därefter innesluta den hopvik i valkuvert. Han skall fylla i följbrevet på sätt som anges i 54b § och därefter i ytterkuvertet innesluta valkuvert och följbrev. Har den röstande i 10 § 1 mom. avsett röstkort skall även detta inneslutas i ytterkuvertet. Ytterkuvertet skall genom postens förmedling eller på annat sätt tillställas den kommunala centralnämnden så att det är nämnden tillhanda **senast klockan 19.00 fredagen före valen.** (1999/7)

55 §. (1987/58) Kommunal centralnämnd skall senast klockan 19.00 fredagen före valen hålla sammanträde och då, utan att öppna valkuverten, granska de förtidsröstningshandlingar som inkommit till nämnden. Nämnden skall skilt behandla de förtidsröstningsförändelser som inkommit genom utnyttjande av i 50 § 2 mom. avsett förfarande. Förtidsröstningsförändelser som inkommer för sent skall lämnas obeaktade och de får inte öppnas. (1999/7)

Har den som deltagit i förtidsröstning avlidit eller är han inte införd i röstregisteret eller vallängden såsom röstberättigad skall röstningen lämnas obeaktad. Om ett följbrev, på vilket en sådan kvitteringsanteckning som avses i 54c § 2 mom. inte finns, är så bristfälligt eller otydligt att det inte kan utredas vem den förtidsröstande är, skall röstningen likaså lämnas obeaktad. Vad här sägs gäller även då valkuvert är försett med obehörig anteckning om den röstande, om kandidat eller om annat obehörigt. Valkuvert som är öppet skall med bevarande av valhemligheten tillslutas. (2003/21)

Kan följbrev och valkuvert godkännas antecknas i vallängden att den i följbrevet nämnda personen har utövat sin rösträtt. Samtidigt antecknas på valkuvert gällande lagtingsvalet att den röstande befunnits röstberättigad. Valkuvert gällande kommunalval och lagtingsval skall sorteras separat för sig.

Med bevarande av valhemligheten skall den kommunala centralnämnden bryta godkända valkuvert från personer som förtidsröstat i stöd av 50 § 2 mom. Centralnämnden skall, utan att öppna den hopvikta valsedeln, stämpla densamma och innesluta den i nytt kuvert. Beträffande valkuvert för lagtingsvalet skall på det nya kuvertet antecknas att den röstande befunnits vara röstberättigad.

Samtliga valkuvert gällande lagtingsvalet skall därefter förenas, vilket förfarande även gäller valkuvert för kommunalvalet. Därefter räknas de godkända valkuverten och kontrolleras att valkuvertens antal är lika stort som antalet av dem som i vallängden antecknats ha utövat sin rösträtt i respektive val.

Kommunal centralnämnd skall till centralnämnden för lagtingsvalet öppnade vidarebefordra de valkuvert som gäller lagtingsvalet och även ange antalet kuvert. Valkuverten skall tillställas centralnämnden för lagtingsvalet på sätt och inom tid som nämnden har föreskrivit.

55a §. (1999/7) De godkända valkuverten öppnas vid centralnämnds sammanträde valdagen klockan 20.00. Är antalet valkuvert stort kan centralnämnd påbörja öppnandet redan klockan 15.00. Innan valkuverten öppnas skall de blandas. I nämndens protokoll anteck-

nas antalet valkuvert. Därefter öppnas valkuverten och rösterna räknas med tillämpning av bestämmelserna om rösträkning i valnämnd.

Resultatet av rösträkningen får inte offentliggöras förrän valförrättningen är avslutad.

8 kap. Rösträkning

56 §. (1987/58) Centralnämnden skall senast klockan 9.00 dagen efter valen inleda granskningen av de valsedlar som avgivits vid valförrättningen och av valnämndernas uträkningar samt härvid avgöra vilka valsedlar som är ogiltiga.

Har valsedlar i två eller flera röstningsområden enligt 49a § 1 mom. inte granskats i valnämnd skall kommunala centralnämnden, utan att valhemligheten äventyras, förena dem samt därefter räkna och granska dem. Över dessa åtgärder uppgörs protokoll som skall fogas till valprotokollen för nämnda röstningsområden. Har de vid förtidsröstningen i kommunalvalet avgivna valsedlarna förenats med valsedlarna från ett av kommunens röstningsområden enligt bestämmelserna i 49a § 3 mom. skall samma förfarande tillämpas och protokollet fogas till centralnämndens protokoll.

Centralnämnden skall särskilt för varje kandidat räkna det sammanlagda antalet godkända röster som avgivits till förmån för honom vid förtidsröstningen och valförrättningen.

57 §. Då valsedlarna ordnas och räknas och valresultatet tillkännagives skall av [landskapsstyrelsen] meddelade anvisningar iakttagas.

58 §. Valsedel är ogiltig:

- 1) om valkuvert innehåller flera än en valsedel;
- 2) (2003/21) om valkuvert är försett med obehörig anteckning om den röstande eller om kandidat eller annat obehörigt;
- 3) om i valsedeln antecknats flera än en kandidat eller kandidats nummer antecknats så att det ej fullt tydligt framgår vilken kandidat som avses;
- 4) (1999/7) om valsedeln försetts med särskilt kännetecken eller om däri gjorts annan obehörig anteckning;
- 5) om såsom valsedel använts annan än av valmyndighet erhållen valsedel; samt
- 6) om den inte är stämplad. (1987/58)

Såsom obehörig anses icke sådan anteckning på valsedel, som endast förtydligar, på vilken kandidat den röstande avsett att rösta. (1975/25)

Av centralnämnden kasserade valsedlar avskiljes och inlägges grupperade enligt röstningsområden i ett särskilt omslag, vilket förseglas och förvaras såsom de övriga valhandlingarna.

59 §. Vid sammanträde, som hålles senast den fjärde dagen efter valet, verkställs slutlig rösträkning och fastställs valets utgång.

60 §. Vid rösträkningen förfares på följande sätt:

- 1) envar kandidats röstetal bestäms genom sammanräkning av de godkända valsedlar, som utmärks med kandidatens nummer;

2) varje kandidatlistas röstetal bestäms genom sammanräkning av röstetalen för listans alla kandidater; samt

3) varje valförbunds röstetal bestäms genom sammanräkning av röstetalen för valförbundets alla kandidatlistor.

2 mom. upphävt (1987/58).

61 §. (1987/58) Är kandidat som erhållit röster vid valet inte valbar eller har han avlidit tillgodoräknas ändå de röster som avgivits för honom den kandidatlista där han är uppställd och det valförbund som han tillhör.

9 kap. Fastställande av valets utgång och utfärdande av fullmakt

62 §. Vid fastställandet av valresultatet förfäres på följande sätt:

1) Kandidaterna på samma kandidatslista upptecknas i ordningsföljd efter fallande röstetal, varpå dem tilldelas jämförelsetal sålunda, att den första kandidaten som jämförelsetal erhåller listans hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel, och så vidare. De kandidater, som icke tillhör valförbund, har så erhållit sina slutliga jämförelsetal.

2) De kandidater, vilka tillhör samma valförbund, upptecknas härefter ordnade efter storleken av deras jämförelsetal sålunda, att den med högsta jämförelsetalet ställes främst. Därpå tilldelas dem slutliga jämförelsetal så, att den första av kandidaterna till jämförelsetal erhåller valförbundets hela röstetal, den andra hälften därav, den tredje en tredjedel, den fjärde en fjärdedel och så vidare.

3) Alla kandidaters namn upptecknas ånyo i ordningsföljd enligt storleken av deras slutliga jämförelsetal och vid varje kandidats namn antecknas hans slutliga jämförelsetal.

Sedan samtliga kandidater sålunda ordnats efter avtagande jämförelsetal, förklarar centralnämnden de främsta valda till det antal, som vid valet skall utses.

63 §. Vid lika röstetal eller jämförelsetal avgör lotten.

64 §. (1987/58) Till ersättare utses den kandidat som följer närmast efter de valda på kandidatlistan. Har samtliga kandidater på listan blivit valda utses den kandidat i valförbundet som, närmast efter de valda, har det högsta slutliga jämförelsetalet.

Kan ersättare inte utses enligt 1 mom. utses den kandidat som, närmast efter de valda, har det högsta slutliga jämförelsetalet.

Utes första ersättaren gemensamt för tre eller flera valda skall i lagtingsvalet en andra ersättare utses för envar av dem.

I fråga om ersättare för ledamot i fullmäktige gäller bestämmelserna i 39 § kommunallagen för landskapet Åland. (1999/7)

Har någon av de valda avgått och saknas utsedd ersättare för honom skall centralnämnd sammanträda för att utse ersättare enligt i 1 och 2 mom. stadgade grunder.

65 §. (1987/58) Centralnämnden för lagtingsvalet skall ofördröjligen tillkännage valets utgång genom kungörelse på [landskapsstyrelsens] anslagstavla. Av kungörelsen skall även framgå vem som valts till ersättare för envar av de valda. Centralnämnden skall utfärda av [landskapsstyrelsen] fastställd fullmakt åt de valda samt underrätta [landskapsstyrelsen], landshövdingen och de kommunala centralnämnderna om valets utgång. Kungörelse om valets utgång med uppgift om jämförelsetal och personliga röstetal för de valda skall införas i tidning där [landskapsstyrelsens] kungörelser publiceras. (1990/39)

Kommunala centralnämnden skall underrätta de valda och kommunens styrelse om valresultatet samt kungöra detsamma på kommunens anslagstavla. I kungörelsen skall ingå uppgift om de valdas namn, titel, yrke eller syssla samt hemort ävensom röstetal och slutligt jämförelsetal.

66 §. Upphävd (1987/58).

67 §. Upphävd (1990/39).

68 §. Centralnämnden skall insätta alla valesdlar i omslag som förseglas i enlighet med [landskapsstyrelsens] anvisningar. Valesdarna skall förvaras till dess följande val förrättats. (1987/58)

Ett exemplar av sammanställningen av kandidatlistorna och samtliga uträkningar skall genomdragas och på enahanda sätt förseglas samt förvaras såsom bilaga till protokollet. (1975/25)

Handlingarna från lagtingsvalet förvaras i landskapsarkivet och handlingarna från det kommunala valet i vederbörande kommuns arkiv. (1979/20)

Närmare anvisningar om förvaringen av valhandlingar och rekvisita meddelas av [landskapsstyrelsen]. (1979/20)

69 §. Då uppehåll i centralnämnds förrättning sker, skall samtliga valesdlar och uträkningar hållas så förvarade, att icke någon har tillgång till desamma.

70 §. (1987/58) Vid centralnämnds sammanträde förs protokoll. I protokollet antecknas sammanträdes-tiden, närvarande medlemmar och i 72 § avsedda personer samt de beslut nämnden fattat. Innehållet i beslut kan anges genom hänvisning till brev eller annan expedition.

I protokoll skall anges antalet avgivna förtidsröster. Antalet ogiltiga valesdlar skall anges skilt beträffande valesdlar avgivna vid förtidsröstning och skilt för varje röstningsområde. Kommunal centralnämnd skall skilt ange antalet förtidsröster inlämnade i stöd av 50 § 2 mom. Har kommunal centralnämnd beslutat om i 49a § 3 mom. avsett förfarande skall anteckning härom göras i protokollet enligt bestämmelserna i 56 § 2 mom.

Protokollet undertecknas av sekreteraren samt bestryks av ordföranden.

71 §. Då valets utgång fastställs, skall i protokollet nämnas såväl de valda, som de, vilka ifall mandat blir ledigt, skall såsom ersättare inträda i de valdas ställe.

För såväl de valda som för ersättarna skall anges deras namn, titel, yrke eller syssla och hemort samt röstetal och slutligt jämförelsetal. (1987/58)

B 3 LL (1970:39) om lagtingsval och kommunalval

72 §. (1999/7) Vid centralnämnds sammanträden för räknande av valsedlar och fastställande av valets utgång är valombuden berättigade att närvara.

73 §. Från centralnämnd utgående expeditioner underskrives på nämndens vägnar av ordföranden och sekreteraren.

10 kap. Besvär över lagtingsval

74 §. Beslut varigenom centralnämnden för lagtingsvalet fastställt valresultatet får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol inom 14 dagar från dagen då valresultatet offentliggjordes enligt bestämmelserna i 65 § 1 mom. (valbesvär). Besvärsrätt tillkommer envar i lagtingsvalet röstberättigad, i valet såsom kandidat uppställd person, ett i 4 kap. avsett valförbund samt en i 4a kap. avsedd etablerad politisk förening som tillställt centralnämnden för lagtingsval en anhållan om offentliggörande av kandidatlista. (1999/7)

Valbesvär får anföras om valmyndighets beslut eller åtgärd är stridande mot lag och kunnat inverka på valresultatet.

Valbesvär skall handläggas i brådskande ordning.

74a §. (1979/20) Är valmyndighets beslut eller åtgärd stridande mot lag och uppenbart inverkar på valresultatet, skall förordnande utfärdas om förrättande av nytt lagtingsval, om inte valresultatet kan rättas.

Har centralnämnden för lagtingsvalet vid fastställandet av valresultatet förfarit lagstridigt och har detta inverkat på valresultatet, skall valresultatet rättas.

74b §. (1979/20) Förvaltningsdomstolens beslut skall delgivas ändringssökanden, centralnämnden, valombuden samt [landskapsstyrelsen]. (1999/7)

Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfäendet. (1999/7)

Har i beslutet bestämts att valresultatet skall rättas eller att nytt val skall förrättas, tillkommer besvärsrätt i 74 § 1 mom. nämnda personer och föreningar. (1999/7)

Angående delgivning och kungörelse av högsta förvaltningsdomstolens utslag äger 1 mom. motsvarande tillämpning.

74c §. (1979/20) Om val förklaras ogiltigt efter besvär skall nytt val förrättas. I sådant fall äger valförrättning rum den första söndagen efter det 50 dagar förlutit sedan beslutet vunnit laga kraft. (1999/7)

Valförrättning omhänderhas av valmyndigheterna i det upphävda valet. Vid nytt val skall bestämmelserna om ordinarie val i tillämpliga delar iakttas. Vid valet skall det laga kraft vunna rösträttsregister som använts vid det upphävda valet användas i oförändrad form. Till de röstberättigade sänds inte röstkort. (1999/7)

Genom det upphävda valet utsedda lagtingsmän kvarstår i sina uppdrag till dess resultatet av det nya valet offentliggjorts. Resultatet skall ofördröjligen meddelas lagtinget.

11 kap. Besvär över kommunalval

75 §. Beslut varigenom kommunal centralnämnd fastställt valresultatet får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol inom 14 dagar från det att valresultatet offentliggjordes på sätt i 65 § stadgas. Besvärsrätt tillkommer envar på den grund att hans enskilda rätt blivit kränkt samt i valet såsom kandidat uppställd person, ett i 4 kap. avsett valförbund och medlem av kommun jämväl på den grund att valet icke skett i laga ordning. (1999/7)

Med anledning av besvär skall förvaltningsdomstolen av kommunal centralnämnd inhämta utlåtande samt de uppgifter och utredningar som befinns erforderliga. Om det överklagade beslutet inte fogats till besvären införskaffar förvaltningsdomstolen beslutet av centralnämnd som en på tjänstens vägnar till riktheten bestyrkt avskrift i vilken skall antecknas dagen för kungörandet av valresultatet. Grundar sig besvären på beslut av centralnämnd angående åtgärd för förberedelse av valet skall förvaltningsdomstolen på motsvarande sätt införskaffa även detta beslut. (1999/7)

Besvären skall handläggas i brådskande ordning.

75a §. (1987/58) Har kommunal centralnämnd förfarit lagstridigt vid fastställande av valresultatet och har detta påverkat valresultatet, skall valresultatet rättas.

Har valmyndighets beslut eller åtgärd varit lagstridigt och har detta uppenbart kunnat påverka valresultatet skall förordnande utfärdas om förrättande av nytt val i kommunen, om inte valresultatet kan rättas.

75b §. (1999/7) Förvaltningsdomstolens beslut skall särskilt delges ändringssökanden, kommunstyrelsen, kommunala centralnämnden, valombuden samt, om beslutet innebär att valresultatet skall rättas eller nyval utlysas, [landskapsstyrelsen].

Kommunala centralnämnden skall ofördröjligen anslå förvaltningsdomstolens beslut på kommunens anslagstavla under sju dagar.

75c §. (1999/7) I förvaltningsdomstolens beslut får ändring sökas av i 75 § 1 mom. nämnd person samt av kommunstyrelsen. Ändring söks hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från dagen för delgivningen. Anföras besvär på den grund att valet inte skett i laga ordning räknas dock besvärstiden från dagen då beslutet anslogs.

12 kap. Nytt kommunalval

76 §. (1999/7) Förordnas med anledning av besvär att nytt val skall förrättas skall kommunal centralnämnd ofördröjligen förbereda valet. Vid nytt val skall bestämmelserna om ordinarie val i tillämpliga delar iakttas. Vid valet skall det laga kraft vunna rösträttsregister som använts vid det upphävda valet användas i oförändrad form. De röstberättigade tillställs inte röstkort. Fullmäktige, som utsetts genom det upphävda valet, kvarstår i sina uppdrag tills resultatet av det nya valet kungjorts.

13 kap. Kommunalt fyllnadsval

77 §. Om i en kommun vid kommunalvalet icke väljes tillräckligt antal fullmäktige eller om antalet fullmäktige nedgår så, att det understiger tre fjärdedelar av deras stadgade antal, skall i det första fallet den kommunala centralnämnden och i det andra fallet fullmäktiges ordförande anmäla om förhållandet till [landskapsstyrelsen], som, såframt den anser skäl därtill föreligga, förordnar om verkställande av fyllnadsval.

Vid valet iakttages i tillämpliga delar stadgandena i denna lag enligt av [landskapsstyrelsen] meddelade anvisningar. För de vid valet utsedda fullmäktige väljs jämväl ersättare. Upprättas ett nytt rösträttsregister skall den 1 september som avgörande tidpunkt i 3 kapitlets bestämmelser ersättas med den 46 dagen före valdagen. (1999/7)

14 kap. Nyval efter upplösning av lagtinget

78 §. (1999/7) Har det förordnats om nyval av lagtinget äger valförrättning rum den första söndagen efter det 50 dagar förflutit sedan förordnandet utfärdades.

79 §. (1999/7) Har det förordnats om nyval skall bestämmelserna om ordinarie val gälla i tillämpliga delar. Upprättas ett nytt rösträttsregister skall den 1 september som avgörande tidpunkt i 3 kapitlets bestämmelser ersättas med den 46 dagen före valdagen.

80 §. Upphävd (1999/7).

81 §. Upphävd (1999/7).

82 §. Upphävd (1999/7).

15 kap. Särskilda stadganden

83 §. (1987/58) Kostnaderna för centralnämnden för lagtingsvalet erläggs ur landskapets medel. Ur landskapets medel erläggs även kostnaderna för rösträttsregistret och vallängderna. (2003/21)

De kommunala centralnämndernas, valnämndernas och valbestyrelsernas arvoden och kostnader betalas av kommunen. Kommunen är dock berättigad att erhålla ersättning för hälften av kostnaderna för arvoden, dagtraktamenten och ersättning för resekostnader som erlagts till medlemmar, ersättare och biträden i valnämnd och valbestyrelse. Kostnaderna för valförrättarna och de allmänna förtidsröstningsställena betalas dock i sin helhet av landskapet, liksom kostnaderna vid kommunalvalet för tryckning av valesdlar, tryckning av i 10 § avsedda röstkort samt valhandlingar för förtidsröstningen. (2003/21)

[Landskapsstyrelsen] anskaffar och bekostar de tillbehör för försegling som centralnämnd och valnämnd behöver.

4 mom. upphävt (1992/58).

84 §. (1975/25) Förordnas om nytt val eller om fyllnadsval av kommunens fullmäktige, skall stadgandena om förtidsröstning icke äga tillämpning.

85 §. (1999/7) Vad i denna lag är stadgat om ett valombud gäller även dennes ersättare.

86 §. (1987/58) Medlem av centralnämnd, valnämnd och valbestyrelse samt annan person som enligt denna lag utövar myndighetsverksamhet handhar sina uppgifter enligt denna lag under tjänstemannaansvar.

Se Strafflag 40 kap., St 101 FL I.

87 §. (1999/7) Infaller valdagen enligt 74c § eller 78 § på nyårsdagen, trettondagen, påskdagen, valborgsmässoaftonen eller första maj, pingstdagen, självstyrelsedagen, självständighetsdagen, julaftonen, juldagen, annandag jul eller nyårsaftonen skall följande söndag vara valdag.

Infaller bestämd dag enligt denna lag på helgdag eller helgfri lördag, självstyrelsedagen, midsommaraftonen eller julaftonen, gäller följande vardag som utsatt dag. Vad här sägs gäller inte utsatt dag för valförrättning, inte heller dag för inledande och avslutande av förtidsröstning eller dag för kungörande av valresultat.

[Landskapsstyrelsen] har rätt att vid behov flytta en i denna lag bestämd dag till närmaste lämpliga dag, om det med anledning av besvär har förordnats att nya val skall förrättas eller om det på grund av lagtingets upplösning har förordnats om nyval av lagtinget eller om [landskapsstyrelsen] har förordnat om verkställande av kommunalt fyllnadsval.

B 4 Förordning (1999:24) om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland

(FFS 375/1999)

1 §. Det rösträttsregister som avses i 8 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval (Ålands författningssamling 39/1970) upprättas och sköts av Befolkningsregistercentralen enligt vad Ålands [landskapsstyrelse] och Befolkningscentralen närmare avtalar. Befolkningsregistercentralen sköter härvid de uppgifter som ankommer på valregistermyndigheten.

Befolkningsregistercentralen sköter även de uppgifter som enligt 8 § landskapslagen om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar (Ålands författningssamling 20/1998) ankommer på valregistermyndigheten.

2 §. Länsstyrelsen på Åland, i egenskap av registerförvaltningens lokalmyndighet, sköter de uppgifter som enligt 8a, 11, 12, 14b, och 15-17 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval ankommer på valregistermyndigheten.

3 §. För de omkostnader som verkställigheten av denna förordning orsakar Befolkningscentralen skall landskapet betala ersättning på det sätt som [landskapsstyrelsen] och Befolkningscentralen närmare avtalar. Likaså ersätter [landskapsstyrelsen] länsstyrelsen för de faktiska kostnader som föranleds av uppgifterna som valregistermyndighet.

4 §. Denna förordning träder ikraft den 12 april 1999.

B 5 LL (1969:45) om pension för lagtingsmän

B 5 Landskapslag (1969:45) om pension för lagtingsmän

1 §. En lagtingsman har rätt till ålders-, invalid- och arbetslöshetspension av landskapsmedel på det sätt som bestäms i denna lag. (1995/48)

[Landstingsmans] pensionsskydd ombesörjes av [landskapsstyrelsen].

2 §. (1995/48) En förutsättning för ålderspension är att lagtingsmannauppgiftet upphört och att lagtingsmannen fyllt 65 år eller har en pensionstid på minst sju år.

En lagtingsman har rätt till ålderspension i förtid med iakttagande i tillämpliga delar av de bestämmelser som gäller förtida ålderspension för dem som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

Blir den som åtnjuter ålderspension invald i lagtinget, tillkommer honom, då lagtingsmannauppgiftet upphör, endast en pension med stöd av denna lag.

3 §. (1995/48) En förutsättning för invalidpension är, att lagtingsman, medan lagtingsmannauppgiftet varar, till följd av sjukdom, lyte eller skada blivit oförmögen att handha uppgiftet under en tid av sannolikt minst ett år, tiden från och med invaliditetens inträde däri inberäknad, eller att han efter lagtingsmannauppgiftets upphörande blivit för lika lång tid oförmögen till tjänst eller arbete, som med beaktande av hans ålder, yrkeskunskap och övriga omständigheter bör anses vara för honom lämpligt och trygga hans skäliga utkomst, eller att han erhållit på tjänste- eller arbetsförhållande baserad, i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961) nämnd invalidpension.

En lagtingsman har rätt till invalidpension som individuell förtidspension med iakttagande i tillämpliga delar av de bestämmelser som gäller i fråga om invalidpension i form av individuell förtidspension för dem som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

Invalidpension beviljas inte eller dess belopp nedsättes för den som uppsåtligen försakat sin invaliditet. Pensionens belopp får nedsättas, om invaliditeten försakats av lagtingsmannen själv genom grovt vållande eller om han ådragit sig sjukdom, lyte eller skada genom brottslig gärning.

Försakats invaliditet av sjukdom, lyte eller skada, som lagtingsman hade, då lagtingsmannauppgiftet vidtog, har han rätt till invalidpension på grund av lagtingsmannauppgiftet endast om han blivit arbetsoförmögen tidigast ett år efter uppgiftets början.

3a §. (1995/48) Den som varit lagtingsman har rätt till arbetslöshetspension med iakttagande i tillämpliga delar av de bestämmelser som gäller arbetslöshetspension för dem som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

4 §. Såsom pensionstid räknas varje mandatperiod, för vilken [landstingsman] är vald. Kallas suppleant till [landstingsman], begynner hans rätt att räkna sig till godo pensionstid, då han träder i utövning av sitt upp-

drag. Om [landstingsmannauppgiftet] upphör under mandatperioden, upphör även rätten att tillgodoräkna pensionstid.

Såsom pensionstid för invalid- eller arbetslöshetspension räknas även tiden mellan invaliditetens eller arbetslöshetens början och uppnåendet av pensionsåldern med iakttagande i tillämpliga delar av de bestämmelser som gäller för dem som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet. (1995/48)

Såsom pensionstid räknas även den tid, under vilken [landstingsman] erhållit invalidpension, som beviljats enligt 2 mom. i det fall, att honom senare på grund av ålderdom eller ny invaliditet skall beviljas pension med stöd av denna lag.

Vid beräkningen av pensionstiden beaktas varje period endast en gång.

Pensionstiden räknas i hela månader.

5 §. (1974/41) Det pensionsgrundande beloppet fastställs genom att bland de högst fyra sista [landstingsåren], under vilka uppgiftet i [landstinget] fortgått, utväljes de två år under vilka de på grund av uppgiftet erhållna arvoden per månad i medeltal varit högst, varefter det månatliga medeltalet av arvoden för dessa två år beräknas. Med [landstingsår] avses tiden från den 1 november till den 31 oktober. Har uppgiftet fortgått under flera än två [landstingsår], beaktas icke det år då uppgiftet började vid fastställande av det pensionsgrundande beloppet, såvida icke uppgiftet under sagda år fortgått under minst sex månader. Har uppgiftet fortgått under endast ett [landstingsår], betraktas den genomsnittliga inkomsten per månad såsom pensionsgrundande belopp.

Då tjänstgöring under en del av ett [landstingsår] skall läggas till grund för beräkning av det pensionsgrundande beloppet, skall såsom inkomst per månad beaktas det genomsnittliga månadsarvodet, som [landstingsman] under ifrågavarande [landstingsår] erhållit för ordinarie [landstingsuppgift].

Till övriga delar gäller i fråga om det pensionsgrundande beloppet vad som stadgas om pensionsgrundande lön i de bestämmelser som gäller för dem som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet. (1995/48)

Anm. 5 § i denna lydelse tillämpas på pensionsfall som inträffat efter 31 december 1970.

6 §. (1995/48) Pensionens belopp utgör för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 1/3 procent av det pensionsgrundande beloppet enligt 5 §, dock så att pensionens belopp utgör 11/30 procent per månad till dess denna lag träder i kraft.

Pensionens högsta belopp är 60 procent av det pensionsgrundande beloppet. Har en lagtingsman en pensionstid om minst tre år när denna lag träder i kraft, bestäms pensionens högsta belopp dock i procent av det i 1 mom. avsedda pensionsgrundande beloppet på grundval av den tid som räknas som pensionstid till dess lagtingsmannaperioden upphör enligt följande:

Minimipensionstid i år	Pensionens högsta belopp i procent
15	66
12	65

9	64
7	63
5	62
3	61

7 §. Pension beviljas på ansökan.

Ålders- eller invalidpension beviljas inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än ett år och arbetslöshetspension inte för längre tid än sex månader före det ansökan om pension gjordes. (1995/48)

8 §. (1995/48) Överstiger pension som beviljats en lagtingsman enligt denna lag, pensioner eller andra förmåner enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samt till denne utbetalad grunddel av folkpension den i 2 mom. stadgade samordningsgränsen, dras den överskjutande delen av från pensionen enligt denna lag då den betalas.

Samordningsgränsen är 60 procent av samordningsgrunden, som med de i 3 mom. nämnda undantagen utgörs av antingen det pensionsgrundande beloppet eller den högsta lönen som ligger till grund för grundpensionen om den är större. Har en lagtingsman när denna lag träder i kraft en pensionstid om minst tre år enligt denna lag, är samordningsgränsen dock inte 60 procent utan ett i nedanstående tabell angivet procenttal som bestäms på grundval av den tid som räknas som pensionstid till dess denna lag träder i kraft:

Minimipensionstid i år	Samordningsgränsen i procent
15	66
12	65
9	64
7	63
5	62
3	61

Har en lagtingsman under sin lagtingsmannaperiod samtidigt under minst ett år utan avbrott stått i ett eller flera tjänste- eller arbetsförhållanden av sådan art eller bedrivit sådan företagarverksamhet som berättigar till grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, fogas vid bestämmande av samordningsgrunden till det pensionsgrundande beloppet de löner och arbetsinkomster som ligger till grund för nämnda övriga pensioner. Har en lagtingsman omedelbart före pensionsfallet med anledning av ett tidigare pensionsfall fått grundpension som avses ovan eller annan pension eller prestation och under minst tre års tid samtidigt varit lagtingsman, fogas vid bestämmande av samordningsgrunden till det pensionsgrundande beloppet 10/6 av nämnda tidigare pensions- eller prestationsbelopp. Till det pensionsgrundande beloppet fogas dock inte någon annan lön som avses ovan eller någon tidigare pensions eller prestations belopp, som höjts på nämnda sätt, till den del det är större än den högsta grundlön som betalas till landskapets tjänstemän.

9 §. Pensionen utbetalas månatligen från och med ingången av den månad då rätten till pension uppkom,

dock tidigast från den tidpunkt då rätten att uppbära arvode för [landstingsmannaupdraget] upphör.

Invalidpension betalas, om inte annat sägs i denna paragraf, tidigast från ingången av den kalendermånad som följer närmast efter den i 27 § sjukförsäkringslagen (FFS 364/1963) avsedda primärtiden för dagpenning. (1983/61)

Utän hinder av vad i 2 mom. är föreskrivet betalas invalidpension i enlighet med 1 mom., om pensionsansökan har inlämnats innan i sjukförsäkringslagen avsedd dagpenning betalats för den i 2 mom. nämnda primärtiden. Härvid förutsätts likväl att det inte före utgången av den kalendermånad som följer närmast efter den månad då pensionsansökan inlämnades eller, om dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen har sökts under denna tid, före utgången av den kalendermånad som följer närmast efter den månad då dagpenning söktes har beviljats dagpenning som skall utbetalas för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter det att [landstingsmannen] blivit arbetsoförmögen eller, om ansökan om dagpenning som hänför sig till denna tid har avslagits, hänför sig till tiden efter avslaget. (1983/61)

Om invalidpension beviljats retroaktivt i enlighet med 2 mom., utbetalas pensionen till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar i sjukförsäkringslagen avsedd dagpenning som utbetalats för samma tid. (1983/61)

Om invalidpension beviljats retroaktivt i enlighet med 3 mom. och dagpenning betalats för samma tid i enlighet med sjukförsäkringslagen, betalas pensionen endast till den del dess belopp överstiger den för samma tid betalda dagpenningen. (1983/61)

10 §. Pensionens belopp justeras på samma sätt som landskapets pensioner enligt [landskapslagen (1967:20) om landskapspensioner].

Se C 49, Landskapslag (1997:4) om tillämpning av riksförfattningar om statens pensioner.

11 §. Blir pensionstagare ånyo vald till [landstingsman], utbetalas icke pension till honom för den mandattid han uppbär [landstingsmannearvode]. Pensionen utbetalas oberoende av huruvida pensionstagaren uppbär lön av staten, landskapet eller annan arbetsgivare.

2 och 3 mom. upphävda (1995/48).

Har med stöd av 2 § 1 mom. denna lag pension beviljats någon som inte fyllt 65 år men som har en pensionstid på minst sju år, betalas pensionen endast till den del den inte tillsammans med förvärvsinkomster som baserar sig på arbets- eller företagarverksamhet överstiger maximibeloppet för lagtingsmannapension. Pensionsbeloppet justeras kalenderårsvis, varvid den på grundvalen av nämnda inkomster uträknade, skattepliktiga genomsnittliga månadsförtjänsten för det föregående kalenderåret läggs till grund. Pensionsbeloppet justeras även på ansökan av förmånstagaren om förtjänsterna avsevärt har förändrats. Förvärvsinkomsterna påverkar inte pensionens belopp sedan förmånstagaren har uppnått pensionsåldern. (1995/48)

B 5 LL (1969:45) om pension för lagtingsmän

12 §. Invalidpension skall indras, utbetalningen av den avbrytas eller dess belopp nedsätts, om pensionstagaren innan den tid för vilken denne valts till lagtingsman har löpt ut men innan denne har uppnått pensionsåldern konstateras vara förmögen till förvärvsarbete och sådant förvärvsarbete står till buds, som med beaktande av ålder, yrkeskunskap och övriga omständigheter bör anses vara lämpligt och kunna trygga en skälig utkomst. (1995/48)

Vägrar invalidpensionstagare utan godtagbart skäl att underkasta sig med allmänna medel bekostad medicinalvård, utbildning eller arbetsvård, som avser att återställa hans arbetsförmåga, livsfarlig vårdåtgärd undantagen, skall utbetalningen av pensionen avbrytas eller dess belopp nedsätts.

Invalidpension, vilken med tillämpning av 3 § 1 mom. beviljats på den grund att pensionstagaren kommit i åtnjutande av invalidpension, som nämnes i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, skall likväl indragas, dess utbetalning avbrytas eller det utgående beloppet nedsätts endast om så förfares med den pension som ligger till grund för beviljandet av pensionen.

Angående utbetalningen av arbetslöshetspension skall de bestämmelser som gäller för dem som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet följas i tillämpliga delar. (1995/48)

13 §. (1995/48) Har en invalidpension, som beviljats med stöd av 4 § 2 mom., indragits och beviljas pensionstagaren en ny invalidpension innan två år har förflutit sedan den indragna pensionen upphörde eller blir pensionstagaren senare på grund av samma sjukdom, lyte eller skada på nytt arbetsförmögen, skall denne beviljas invalidpension enligt samma grunder som i fråga om den indragna pensionen.

14 §. (1995/48) Invalid- eller arbetslöshetspension ombildas till ålderspension när pensionstagaren uppnår pensionsåldern.

15 §. Pensionstagare förlorar sin rätt till pensionsrat, som icke lyfts inom tre år från utgången av det kalenderår, under vilket den förfallit till betalning.

16 §. I pensionsärende gives förhandsbesked på sökandens begäran. Stöder sig sökande på beslut, som innefattar förhandsbesked, skall förhandsbeskedet följas, då pensionsbeslut meddelas den som förhandsbeskedet berör, under förutsättning att pensionen beviljas med stöd av de stadganden, på vilka förhandsbeskedet grundar sig. Avvikelse från förhandsbeskedet må likväl ske till sökandens förmån.

17 §. Part, som icke nöjes åt [landskapsstyrelsens] beslut i ärende rörande pension, må däri söka ändring genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på sätt därom stadgas i [lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950)].

Beslut må bringas i verkställighet utan att det vunnit laga kraft, såvida icke ändringssökandet på grund av verkställigheten blir gagnöst eller besvärmyndigheten förbjuder verkställigheten.

18 §. Pension, som icke indragits eller vars utbetalning icke avbrutits, utbetalas till utgången av den månad då pensionstagaren avlidit.

Angående beviljande och utbetalning av pension samt om förhandsbesked gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som stadgats om pension för landskapets tjänstemän. För övervakningen av pensionsutbetalningen skall [landstingets] kanslikommission meddela [landskapsstyrelsen] sådana på sak verkande omständigheter som den har kännedom om.

Kommuns eller annat offentligrättsligt samfunds myndighet eller inrättning, pensionsskyddscentralen, försäkrings- och pensionsanstalt samt sjukhus är skyldiga att på anhållan avgiftsfritt meddela [landskapsstyrelsen] sådana uppgifter som kan inverka på avgörandet av pensionsärende, som är under behandling, likväl med iakttagande av vad i annan lag är stadgat om tystnadsplikt. För läkarutlåtande och -intyg skall dock skälig ersättning erläggas.

19 §. På synnerliga skäl må [landskapsstyrelsen] efter kanslikommissionens hörande på ansökan bevilja den som varit [landstingsman] extra pension. Extra pension och enligt denna lag utgående ordinarie pension må sammanlagt uppgå till högst det belopp som i 6 och 8 §§ är stadgat angående beloppet av ordinarie pension.

Vad angående landskapets extra pensioner är stadgat skall i övrigt i tillämpliga delar iakttagas beträffande extra pensioner.

20 §. Pensionstagare, som äger rätt till pension enligt denna lag, är skyldig att underkasta sig vad framdeles till äventyrs stadgas om beaktande av honom samtidigt tillkommande pensioner eller sjukförsäkrings-, olycksfallsförsäkrings-, militärskade- eller trafikförsäkringsersättningar för beräkning av pensionens belopp.

21 §. Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

22 §. Denna lag tillämpas från och med den 1 januari 1967.

Denna lag tillämpas på dem, som varit [landstingsmän] vid 1962 års [landsting] eller därefter eller vilka före år 1962 såsom [landstingsmän] införtjänat minst tio pensionsår. Pensionstiden räknas tidigast från den 1 juli 1922.

Extra pension, varom stadgas i 19 § av denna lag, må på ansökan även beviljas dem, som varit [landstingsmän] före 1962 års [landsting] utan att ha införtjänat tio pensionsår.

Ikraftträdandebestämmelse (1983/61):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

Denna lag tillämpas på pensionsfall som inträffat den 1 januari 1982 eller senare, dock så att i 2 § 1 mom. avsedd rätt till pension för person som inte fyllt 60 år men har en pensionstid på minst sju år även tillkommer [landstingsman] vars [landstingsmannavärv] har upphört före denna lags ikraftträdande, och att 6 § 1 mom. även tillämpas på pensioner baserade på pensionsfall som inträffat före lagens ikraftträdan-

de, varvid ärenden som gäller dylika pensioner kan behandlas på nytt utan hinder av att tidigare beslut vunnit laga kraft. Med stöd av denna lag uträknad pension eller pensionshöjning betalas tidigast räknat från den 1 januari 1983.

Vad i 9 § 2-5 mom. denna lag är föreskrivet om utbetalning av invalidpension tillämpas inte på invalidpension som börjat utbetalas före lagens ikraftträdande och som fortsätter att erläggas utan avbrott.

Ikraftträdelsebestämmelse (1995/48):

Denna lag träder i kraft den 1 november 1995.

Denna lag tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar sedan lagen trätt i kraft.

Denna lag tillämpas även på pensioner, vilka beviljas på den grund att pensionstagaren inte fyllt 65 år men har en pensionstid på minst sju år och vilka börjar sedan lagen har trätt i kraft. Härvid tillämpas dock inte 11 § 4 mom. på utbetalningen av pension till en lagtingsman, som är född före den 1 januari 1940, från början av den kalendermånad då han fyller 60 år.

B 6 Landskapslag (1990:56) om familjepension efter [landstingsman]

1 §. Då den som varit [landstingsman] avlidit betalas efter honom familjepension ur landskapets medel med iakttagande i tillämpliga delar av de bestämmelser som gäller familjepension efter den som har stått i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet, om inte annat nedan anges.

Förutsättning för att familjepension skall utgå är att den i 1 mom. avsedda [landstingsmannen], förmansslätaren, när han avled hade rätt till eller erhöll pension enligt landskapslagen (1969:45) om pension för [landstingsmän].

Familjepensionsskyddet ombesörjs av [landskapsstyrelsen].

2 §. Då familjepension enligt denna lag samordnas gäller om samordningsgrunden vad i 8 § landskapslagen om pension för [landstingsmän] är föreskrivet.

3 §. Den efterlevande maken och barn till den som varit [landstingsman] kan av särskilda skäl beviljas extra pension ur landskapets medel. Extra pension och familjepension enligt denna lag får tillsammans uppgå till högst maximibeloppet för pensionen enligt denna lag.

Extra pension beviljas på ansökan av [landskapsstyrelsen] sedan [landstingets] kanslikommission hört.

I fråga om extra pension skall i övrigt i tillämpliga delar iaktas de bestämmelser som gäller om landskapets extra pensioner.

4 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991 och genom lagen upphävs landskapslagen (1969:46) den 25 juli 1969 om familjepension efter [landstingsman].

LL (1990:56) om familjepension efter lagtingsman

B 6

Har förmansslätaren avlidit före den 1 juli 1990, skall den tidigare gällande lagen tillämpas. Familjepension efter en förmansslätare som avlidit före nämnda dag dras dock inte in även om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap efter att ha fyllt 50 år.

Har förmansslätare avlidit efter den 30 juni 1990 men före denna lags ikraftträdande, skall likaså den tidigare gällande lagen tillämpas med den avvikelse som anges i 2 mom. Förmanstagare efter en sådan person har dock rätt till familjepension enligt bestämmelserna i denna lag, om han skriftligen anhåller där om hos [landskapsstyrelsen] och samtidigt förklarar sig avstå från familjepension enligt den tidigare gällande lagen.

B 7 Landskapslag (1978:34) om personalen vid [landstingets] kansli

1 §. Vid [landstingets] kansli finns en sekreterartjänst och en kanslistjänst samt i övrigt de tjänster och [befattningar] som anges i [landstingets] arbetsordning. Såvida arbetsordningen det medger kan vid kansliet anställas även personal i arbetsavtalsförhållande.

2 §. Personalens tjänste- och anställningsförhållanden bestämmas med iakttagande av det som i motsvarande fall gäller inom landskapsförvaltningen.

3 §. Grunderna för personalens anställningsförhållande och avlönande skall anges i [landstingets] årsstat. Sedan talmanskonferensens förslag inhämtats fastställer kanslikommissionen avlöningen inom ramen för de anslag som upptagits i årsstaten.

4 §. Angående tjänstemännens och [befattningshavarnas] rättigheter och skyldigheter gäller, såvida annat ej avtalats, i tillämpliga delar det som är föreskrivet beträffande tjänstemän och [befattningshavare] vid landskapet Ålands centrala ämbetsverk. Beträffande övrig personal gäller, såvida annat ej avtalats, de regler som i motsvarande fall tillämpats inom landskapsförvaltningen.

5 §. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1978 och därigenom upphävs landskapslagen (1952:25) den 15 juli 1952 om grunderna för kansliets vid Ålands [landsting] utgiftsstat.

Genom denna lag förändras ej de löne- och övriga förmåner som åtnjutes av tjänstemän, [befattningshavare] och övrig personal vid Ålands [landstings] kansli.

B 8 Landskapslag (1996:7) om landskapsrevisionen

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om landskapsrevisionen.

Lagtinget övervakar genom landskapsrevisionen landskapets hushållning, budgetens iakttagande, verkställigheten av lagtingets beslut samt att land-

B 8 LL (1996:7) om landskapsrevisionen

skapsförvaltningen sköts på ett lagenligt och ändamålsenligt sätt.

2 §. Landskapsrevisionens inriktning

Landskapsrevisionen skall bedrivas i överensstämmelse med god revisionssed, varvid den främst bör inriktas på förhållanden av betydelse eller på omständighet där risk för väsentliga fel annars kan föreligga.

Landskapsrevisorernas arbete med i denna lag avsedd revision skall ske vid laga ansvar för att konstatera om

- a) landskapets rätt och bästa har tillgodosetts,
- b) verksamheten har bedrivits ekonomiskt och effektivt samt att formulerade mål och lagtingsbeslut uppfyllts,
- c) redovisningen av medelsförvaltning och resursanvändning gjorts på ett tillförlitligt sätt samt om
- d) förvaltningen i övrigt handhåfts i enlighet med lag och gällande bestämmelser.

2 kap. Om landskapsrevisionens organisation**3 §. Landskapsrevisorerna**

För landskapsrevisionen väljer lagtinget fyra landskapsrevisorers vars mandatperiod är ett finansår. Val av landskapsrevisorers skall ske före ingången av finansåret. Om en landskapsrevisor avlider eller befrias från sitt uppdrag innan tiden för uppdraget är ute, skall lagtinget välja en ny landskapsrevisor.

När landskapsrevisorerna har valts skall de utan dröjsmål sammanträda för att välja ordförande. Kallelse till detta sammanträde skall göras av den till åren äldste landskapsrevisorn. Valet av ordförande skall ske i den ordning som gäller för val av ordförande i lagtingets utskott.

När landskapsrevisorerna fattar beslut skall den åsikt gälla som omfattas av flertalet. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst. Vid förfall för ordföranden skall ordförandeskapet utövas av den till åren äldste landskapsrevisorn.

Landskapsrevisorerna erhåller arvode i enlighet med vad lagtinget därom särskilt beslutar samt dagtraktamente och resekostnader enligt de grunder som gäller för lagtingsman.

4 §. Ersättare för landskapsrevisor

För landskapsrevisorerna väljer lagtinget två ersättare. Bestämmelserna om landskapsrevisorerna gäller i tillämpliga delar även ersättarna.

Om en landskapsrevisor är förhindrad att delta i revisionarbetet, skall en ersättare delta i dennes ställe. Om en ersättare avlider eller befrias från sitt uppdrag innan tiden för uppdraget är ute, skall lagtinget välja en ny ersättare.

5 §. Om övriga revisionsresurser

Landskapsrevisorerna skall till sitt förfogande ha minst en sekreterare. Sekreteraren utses av kansli-kommissionen efter att landskapsrevisorerna hörts.

Landskapsrevisorerna förfogar tillsammans över de anslag som lagtinget ställer till deras förfogande. Landskapsrevisorerna kan anställa personal eller anlita [landskapsstyrelsens] revisionsbyrå eller annan utomstående expertis för det revisionsarbete de finner erforderligt samt kan träffa avtal härom.

6 §. Jäv

Om ett ärende personligen rör en landskapsrevisor eller dennes tjänsteåtgärder får denne inte delta i ärendets handläggning.

7 §. Arbetsplan för revisionen

För sin verksamhet skall landskapsrevisorerna upprätta en arbetsplan. Samtliga landskapsrevisorers bör närvara när beslut avseende arbetsplanen och den interna arbetsfördelningen skall fattas. Landskapsrevisorerna kan mellan sig fördela revisionsarbete efter vad de finner lämpligt.

3 kap. Om revisionen**8 §. Omfattningen av landskapsrevisorernas granskning**

Landskapsrevisorerna har för sin granskning rätt att ta del av erforderliga utredningar och andra nödvändiga handlingar från [landskapsstyrelsens] centralförvaltning, underlydande myndigheter, underredovisare och inrättningar såsom verk, stiftelser, fonder, aktiebolag och samfund samt från sammanslutningar och bolag som med ensamrätt av landskapet anskaffar medel.

Med aktiebolag i 1 mom. avses aktiebolag i vilka

- a) landskapet äger så många aktier att det har mer än hälften av de röster som samtliga aktier medför eller
- b) i punkt a nämnda aktiebolag, eller sådana bolag och landskapet tillsammans, äger så många aktier att de tillsammans har mer än hälften av de röster som samtliga aktier medför.

[Landskapsstyrelsens] centralförvaltning eller annan i 1 mom. avsedd enhet skall bistå landskapsrevisorerna med sådana upplysningar och handlingar rörande ämbetsåtgärder som underlättar revisionen. Följs inte en sådan begäran skall lantrådet anmodas vidta erforderliga åtgärder i ärendet.

Lagtinget kan besluta att landskapsrevisorerna skall granska lagtingets och Ålands delegations i Nordiska rådet bokföring och användning av medel.

Se A 9. Landskapslag (1984:25) om Ålands representation i nordiska rådet.

9 §. Om landskapsstöd

Landskapsrevisorerna har rätt att granska beviljandet, användningen och tillsynen över lån och bidrag som utgivits ur anslag i landskapets budget samt av landskapet ställda säkerheter.

Om det för revisionen bedöms nödvändigt skall en enskild som beviljats lån, bidrag eller av landskapet ställd säkerhet på begäran bistå landskapsrevisorerna med uppgifter, utredningar, handlingar och annat material som behövs för granskningen och som gäller ifrågavarande lån, bidrag eller säkerhet. En enskild person kan dock inte åläggas att bistå landskapsrevisorerna med material eller uppgifter till den del sådant stöd beviljats denne för sitt eller sin familjs personliga behov.

10 §. Om EG-stöd

Om inte annat följer av EG:s rättsakter har landskapsrevisorerna rätt att granska beviljandet, använd-

ningen och tillsynen över lån och bidrag som betalats av EG:s medel samt av EG ställda säkerheter.

Landskapsrevisorerna kan på det sätt och i den omfattning som gäller granskning av landskapsstöd utföra granskning som gäller EG-stöd.

11 §. *Protokoll och anteckningar*

Vid landskapsrevisorernas sammanträden skall protokoll föras. I protokollet skall antecknas varje ärendes beskaffenhet och behandling, framställda förslag samt omröstningar och beslut. Finansutskottet har rätt att på begäran få ta del av landskapsrevisorernas protokoll och övriga revisionshandlingar. Närmare bestämmelser om dessa handlingars offentlighet finns i 13 §.

Landskapsrevisorerna skall till underlag för utformningen av revisionsberättelsen eller annat uttalande av landskapsrevisorerna föra anteckningar över sitt granskningsarbete.

4 kap. Om utgivande av revisionsresultat m.m.

12 §. *Landskapsrevisorernas berättelse*

Landskapsrevisorerna skall efter slutförd revision, dock senast den 31 augusti varje år, lämna en revisionsberättelse till lagtinget som upptar

- a) allmänna uppgifter om utförda granskningar och inspektioner,
- b) om budgeten iakttagits och i den formulerade mål förverkligats,
- c) på vilket sätt den interna övervakningen har ordnats och om den är tillräcklig,
- d) om uppgifterna i bokslutet är riktiga och ger tillräcklig information,
- e) uppgifter om hur ägarinflytandet använts i bolag som landskapet helt äger eller har aktiemajoritet i,
- f) under revisionen gjorda iakttagelser och dess konsekvenser samt anmärkningar mot [landskapsstyrelsen] eller dess förvaltningsbeslut till den del revisionen givit anledning till detta,
- g) förslag till åtgärder som anses vara påkallade,
- h) uppgifter om åtgärder för att avhjälpa av landskapsrevisorerna tidigare påtalade missförhållanden samt om dessa åtgärder anses vara tillräckliga samt
- i) övriga av revisionsverksamheten föranledda ärenden.

Revisionsberättelsen skall skrivas under av samtliga landskapsrevisorer. Varje landskapsrevisor har självständig rätt att i revisionsberättelsen uttala sig om resultatet av revisionen.

Landskapsrevisorernas berättelse lämnas till lagtingets kansli och skall av kansliet omedelbart delges [landskapsstyrelsen].

13 §. *Information under pågående granskningsarbete*

Landskapsrevisorerna kan under granskningsarbetet till [landskapsstyrelsen], dess underlydande inrättningar eller tjänstemän i den form landskapsrevisorerna finner lämpligt framföra synpunkter, iakttagelser och påpekanden rörande förvaltningen.

14 §. *Sekretess*

Landskapsrevisorerna eller av dem anlitade personer får inte för utomstående röja eller till sin egen fördel utnyttja uppgifter de fått i sitt uppdrag beträffande

sådant som bör hållas hemligt eller uppgifter om någons personliga förhållanden eller ekonomiska ställning.

Vad som i 1 mom. sägs utgör inte hinder för att uppgifter lämnas för utredning av brott eller för väckande av åtal. Bestämmelserna i 1 mom. utgör heller inte hinder för att uppgifter och handlingar lämnas ut till EG:s organ eller andra behöriga myndigheter om EG:s lagstiftning så kräver.

15 §. *Handlingars offentlighet*

Landskapsrevisorernas protokoll och övriga revisionshandlingar blir offentliga när landskapsrevisorerna har avgivit sin revisionsberättelse till lagtinget.

5 kap. Särskilda bestämmelser

16 §. *Ikraftträdelse*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1978:43) den 11 juli 1978 om landskapsrevisionen.

Åtgärder denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Organisationen

C 1 Landskapslag (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse]

1 kap. Allmänt

1 §. För att handha landskapets allmänna styrelse och förvaltning tillsätter lagtinget, på sätt därom är stadgat i lagtingsordningen, en [landskapsstyrelse] bestående av lantrådet och högst sju ledamöter. En av ledamöterna skall utses till vice lantråd, som fullgör lantrådets åligganden då lantrådet har förfall. (2003/53)

2 mom. upphävt (2003/53)

3 mom. upphävt (1998/69)

2 §. På [landskapsstyrelsen] ankommer att bevaka landskapets rätt och bästa samt att till verkställighet befordra lagtingets beslut och övriga förfoganden. Angående [landskapsstyrelsens] uppgifter i övrigt stadgas särskilt.

[Landskapsstyrelsen] kan för fullgörandet av förvaltningsuppgifterna tillsätta särskilda organ för ärendenas beredning. (1995/76)

2a §. (1998/69) [Landskapsstyrelsen] biträds i sitt arbete av olika förvaltningsorgan. Om de förvaltningsorgan som skall finnas stadgas genom landskapslag.

Varje del av [landskapsstyrelsens] förvaltning skall vara underställd lantrådets eller viss ledamots ansvar.

3 §. Upphävd (1998/69).

2 kap. Lantråd och ledamöter

4 §. Upphävd (1988/4).

5 §. (1988/4) Medlemmarna i [landskapsstyrelsen] kvarstår i sina uppdrag så länge de åtnjuter lagtingets förtroende. Sedan nyval till lagtinget ägt rum skall ny [landskapsstyrelse] tillsättas.

Har lagtinget förklarat att [landskapsstyrelsens] medlemmar eller någon av dem inte åtnjuter lagtingets förtroende, skall ny [landskapsstyrelse] utses. Det samma gäller om lantrådet avlidit, på egen begäran befriats från uppdraget eller blivit varaktigt förhindrad att handha uppdraget.

Ledamot av [landskapsstyrelsen] befrias från uppdraget på egen begäran eller på förslag av lantrådet. Har ledamot befriats från uppdraget skall fyllnadsval förrättas. Fyllnadsval förrättas även när ledamot har avlidit.

[Landskapsstyrelsens] medlemmar skall handha sina uppdrag till dess nya medlemmar utsetts.

6 §. (2003/53) Meddelar lantrådet skriftligen, antingen i samband med att ett ärende anhängiggörs eller under dess behandling i lagtinget, att ärendets avgörande på visst sätt innebär att lantrådet anser sig sakna lagtingets förtroende, skall, om sådant avgörande faller, [landskapsstyrelsen] avgå.

7 §. Valbar till lantråd och ledamot i [landskapsstyrelsen] är envar, som enligt lagtingsordningen är röstberättigad i lagtingsval.

Väljs landshövdingen till lantråd eller till ledamot av [landskapsstyrelsen] får han eller hon inte tillträda uppdraget förrän han eller hon beviljats avsked från tjänsten. Genom landskapslag kan inskränkningar göras i rätten för den som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till landskapet eller en kommun att inneha uppdrag som medlem av [landskapsstyrelsen]. (2003/53)

Av kandidat för val av lantråd, vicelantråd eller ledamot i [landskapsstyrelsen] erfordras att han givit sitt skriftliga samtycke till att emottaga uppdraget.

Ang. valbarhet, se B 1, Lagtingsordning (1972:11), 5 §.

8 §. Lantrådet och ledamöterna i [landskapsstyrelsen] ansvarar för sina tjänsteåtgärder enligt allmän lag.

Grundläggande bestämmelser om tjänstemäns ansvar ingår i Skadeståndslag 4:2, Ci 301 FL I. Se även Strafflag 40 kap., St 101 FL I.

9 §. Innan lantrådet och ledamöterna tillträder sina uppdrag, skall de i [landskapsstyrelsen] i närvaro av lagtingets talman och landshövdingen eller företrädare för dem avgiva denna försäkran: "Jag NN försäkrar att jag vill i utövningen av mitt uppdrag i Ålands [landskapsstyrelse] efter all min förmåga främja den rätt, som i enlighet med grundlagarna tillkommer landskapet Ålands befolkning samt rikets regering och riksdag".

10 §. (1988/4) Angående arvode och övriga ersättningar, som lantrådet och ledamot av [landskapsstyrelsen] åtnjuter för sitt uppdrag, stadgas särskilt.

Se C 37, Landskapslag (1985:17) om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse].

3 kap. Ärendenas handläggning

10a §. (1995/76) De ärenden som ankommer på [landskapsstyrelsen] avgörs av medlemmarna vid sammanträde, av enskild medlem eller av tjänsteman.

C 1 LL (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse]

Ärende som avgörs av medlemmarna vid sammanträde avgörs efter föredragning av ledamot och i närvaro av en tjänsteman. Den föredragande ledamoten har rätt att låta sig biträdas av tjänstemän.

Ärende som avgörs av enskild medlem avgörs efter föredragning av tjänsteman (enskild föredragning). Ärende som avgörs av tjänsteman avgörs efter föredragning av annan tjänsteman (tjänstemannaföredragning) eller självständigt utan föredragning.

10b §. (1995/76) Medlemmarna avgör vid sammanträde

1) ärende som skall tillställas lagtinget samt ärende som Republikens president, lagtinget eller lagtingets organ eller talmannen tillställt [landskapsstyrelsen],

2) ärende som rör antagande av landskapsförordning eller överenskommelseförordning,

3) ärende som rör landskapets förhållande till staten, annan stat eller mellanstatlig eller internationell organisation,

4) ärende som rör omprövning av tidigare fattat beslut,

5) ärende av allmän eller principiell natur enligt de grunder [landskapsstyrelsen] beslutar samt

6) ärende som enskild medlem av [landskapsstyrelsen] har befogenhet att avgöra och som han eller hon beslutat att skall avgöras av medlemmarna vid sammanträde.

Ärende av annat än i 1 mom. nämnt slag avgörs av enskild medlem, såvida inte beslut fattats om att ifrågasvarande slag av ärenden skall avgöras av tjänsteman. Om den beslutande tjänstemannen vid tjänstemannaföredragning inte godkänner föredragandens förslag till beslut i visst ärende, skall ärendet föredras inför vederbörande medlem av [landskapsstyrelsen].

Lantrådet har, utan hinder av bestämmelserna i 2 mom., rätt att besluta att ärende som avgjorts av enskild medlem av [landskapsstyrelsen] skall upptas till omprövning av medlemmarna vid sammanträde.

4 mom. upphävt (2003/53).

11 §. Upphävd (2003/53).

12 §. Önskar lantrådet i viss angelägenhet inhämta [landskapsstyrelsens] yttrande, må [landskapsstyrelsen] icke undandra sig att avge sådant.

13 §. Lantrådet eller den ledamot han förordnar i sitt ställe har rätt att närvara vid [landskapsstyrelsen] underordnade förvaltningsorgans sammanträden.

14 §. [Landskapsstyrelsen] sammanträder så ofta ärendenas behandling det påkallar, dock minst en gång i veckan, såfram icke [landskapsstyrelsen] anorlunda beslutar.

2-3 mom. upphävda (1975/59).

15 §. Ordförande vid [landskapsstyrelsens] sammanträden är lantrådet och vid förfall för honom eller henne vice lantrådet. Vid förfall för båda dessa förs ordet av den till åren äldsta ledamoten. (2003/53)

[Landskapsstyrelsen] är beslutför när minst hälften av medlemmarna är närvarande. (2003/53)

3 mom. upphävt (2003/53)

Vid meningsskiljaktighet verkställes omröstning såsom därom är särskilt stadgat. (1975/59)

16 §. (1975/59) Medlem av [landskapsstyrelsen] samt beslutande och föredragande tjänsteman är jävig att delta i behandlingen av ärende, (1995/76)

1) om saken angår honom själv, hans make, föräldrar, barn eller syskon eller annan honom närstående eller ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon honom närstående,

2) om han eller någon honom närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,

3) om ärendet blivit anhängigt hos [landskapsstyrelsen] efter överklagande eller på grund av tillsyn över annan myndighet och han tidigare hos den underordnade myndigheten deltagit i den slutliga handläggningen av ärenden som rör saken,

4) om han i saken fört talan som ombud eller mot ersättning biträtt någon, eller

5) om eljest särskild omständighet föreligger som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet.

Från jäv bortses när frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse.

Jäv enligt 1 mom. 2 punkten föreligger inte när ärendet rör sammanslutning och medlemmen av [landskapsstyrelsen] eller tjänstemannen tillhör styrelsen eller annat förvaltande organ hos sammanslutningen och medlemmen eller tjänstemannen där representerar landskapet. (1995/76)

17 §. (1995/76) Önskar medlem av [landskapsstyrelsen] väcka initiativ i viss fråga vid [landskapsstyrelsens] sammanträde, kan han eller hon meddela därom vid sammanträdet. Godkänner [landskapsstyrelsen] initiativet, skall detta antecknas som ärende i protokollet. Initiativ som medlem av [landskapsstyrelsen] väcker vid enskild föredragning skall antecknas som ärende i protokollet.

Initiativ vilket antecknats som ärende i protokollet skall beredas på det sätt som gäller för ärenden vilka anhängiggjorts vid [landskapsstyrelsen].

18 §. (1975/59) [Landskapsstyrelsens] sammanträden är icke offentliga.

19 §. Upphävd (1993/114).

20 §. Närmare bestämmelser angående ärendenas handläggning i [landskapsstyrelsen] meddelas i landskapslag.

Se C 2. Landskapslag (1975:58) om ärendenas handläggning i [landskapsstyrelsen].

4 kap. Upphävt (1998/69).

21 §. Upphävd (1998/69).

22 §. Upphävd (1998/69).

23 §. Upphävd (1998/69).

5 kap. Ändringssökande

24 §. Angående besvär över [landskapsstyrelsens] beslut gäller vad därom är särskilt stadgat.

Se A 1, Självstyrelselag (1991:71), 25 §.

6 kap. Särskilda bestämmelser

25 §. (1987/42) [Landskapsstyrelsen] skall årligen till lagtinget avge en berättelse över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd. Däri skall även ingå uppgifter om hur lagtingets beslut verkställts under berättelseåret.

Förvaltningsberättelsen skall överlämnas till lagtinget senast den 31 augusti varje år. (1996/10)

26 §. (1973/26) Denna lag träder i kraft den 1 januari 1973, dock så, att stadgandena i 4 kap. angående det centrala ämbetsverket träder i kraft den 1 juni 1973. Har i annan landskapslag eller författning använts i denna lag upptagen benämning på avdelning skall motsvarande benämning enligt tidigare gällande lag jämväl i dessa fall användas fram till den 1 juni 1973. Genom denna lag upphäves de stadganden i landskapslagen (1952:22) den 16 april 1952 angående landskapsförvaltningen i landskapet Åland som står i strid med stadgandena i denna lag.

Denna lag kan inte ändras eller upphävas, inte heller får avvikelser från den göras på annat sätt än i 55 § lagtingsordningen för landskapet Åland stadgas. (2003/53)

Se B 1, Lagtingsordning (1972:11).

C 2 Landskapslag (1975:58) om ärendenas handläggning i [landskapsstyrelsen]

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. [Landskapsstyrelsen] sammanträden hålles i [landskapsstyrelsen] sessionsrum i Mariehamn, såframt icke [landskapsstyrelsen] för särskilt fall annorlunda bestämmer.

Efter nyval sammanträder [landskapsstyrelsen] första gången på kallelse av lantrådet. Kallelse till övriga ordinarie sammanträden meddelas i den ordning [landskapsstyrelsen] beslutar.

Lantrådet har rätt att sammankalla [landskapsstyrelsen] till extra sammanträde. Har tre ledamöter för behandling av visst ärende därom anhållit skall lantrådet snarast möjligt sammankalla sådant sammanträde.

2 §. Är ledamot förhindrad att delta i sammanträde skall han eller hon snarast underrätta lantrådet därom. (2003/54)

Är lantrådet förhindrad att delta i sammanträde skall han eller hon underrätta den som vid förhindret skall föra ordet vid [landskapsstyrelsen] sammanträde. (2003/54)

Ledamot som för längre tid önskar avlägsna sig från pågående sammanträde skall uppge orsaken därtill, varefter ordföranden avgör huruvida förfallet kan godkännas.

3 §. Den som är jävig får ej deltaga i ärendets handläggning. Han får dock vidtaga åtgärd, som ej utan olägligt uppskov kan ombesörjas av annan.

Känner någon till omständighet som kan antagas utgöra jäv mot honom skall han självmant ge det till känna.

Har fråga om jäv mot någon uppkommit skall [landskapsstyrelsen] genast besluta i jävsfrågan. Den som jävet gäller får icke deltaga i prövningen av jävsfrågan.

Den som befunnits jävig skall avlägsna sig från sammanträdesrummet under den tid ärendets behandling pågår.

Om jäv finns bestämmelser i C 1, Landskapslag (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse] 16 §.

4 §. Föredragningsordningen vid [landskapsstyrelsen] sammanträden fastställs av lantrådet.

Föredragningslista med förslag till beslut skall om möjligt tillställas [landskapsstyrelsen] medlemmar senast dagen före det sammanträde då på listan upptagna ärenden föredrages. Under sammanträdet kan ärende med [landskapsstyrelsen] godkännande införas på föredragningslistan eller avlägsnas därifrån. Ärende, som [landskapsstyrelsen] anser brådskande, kan upptagas till behandling utan att föredragningslista föreligger.

Vid [landskapsstyrelsen] sammanträden förs beslutsprotokoll av en tjänsteman som är närvarande vid sammanträdet. Ur protokollet skall framgå hur varje röst fallit vid omröstning och val. (1995/77)

5 §. Vid [landskapsstyrelsen] sammanträde skall den föredragande ledamoten först redogöra för ärendet och framlägga sitt förslag till beslut. Därefter har ledamöterna och närvarande tjänstemän rätt att erhålla ordet i den ordning de anmäler sig. Om en fråga rikts direkt till den föredragande ledamoten eller till en tjänsteman som biträder vid föredragningen, skall dock denne omedelbart erhålla ordet för att besvara frågan, varefter den frågande har rätt att fortsätta sitt anförande. (1995/77)

Uttalande skall beröra det ärende som behandlas samt utnyttja i förslag till beslut eller innehålla fråga, upplysning eller motivering till förslag.

6 §. Sedan överläggningen avslutats vid [landskapsstyrelsen] sammanträde fattar [landskapsstyrelsen] beslut i ärendet. Har annat förslag förutom föredragande ledamotens förslag framförts, skall öppen omröstning verkställas. Härvid röstas först den ledamot som sitter till vänster om lantrådet. Därefter avges rösterna i tur och ordning efter ledamöternas placering så att lantrådet röstas sist. (1995/77)

Faller vid omröstning rösterna lika avgör lantrådets röst, förutom vid val enligt 13 och 14 §§, då lotten avgör. I övrigt skall vid omröstning i tillämpliga delar iakttas vad som är stadgat beträffande omröstning i lagtinget.

Medlem i [landskapsstyrelsen] äger rätt att till protokollet anteckna avvikande mening samt att senast fem dagar efter det ärendet slutbehandlats till registratorskontoret inlämna reservationsskrift, som skall fogas till protokollet.

Medlem som nedlagt sin röst och icke antecknat skiljaktig mening till protokollet anses ha biträtt beslutet.

Avgör medlem av [landskapsstyrelsen] vid enskild föredragning, i enlighet med 10b § landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse], ärende an-

C 2 LL (1975:58) om ärendenas handläggning

norlunda än föredraganden föreslagit, har föredraganden rätt att till protokollet anteckna skiljaktig mening jämte kortfattad motivering härtill. Har sådan anteckning inte gjorts anses föredraganden ha biträtt beslutet. (1995/77)

7 §. Första gången ett ärende föredrages för avgörande behandling skall det, om en av [landskapsstyrelsens] medlemmar så yrkar, bordläggas till sammanträde tidigast påföljande dag.

Föreslås i annat fall bordläggning eller framställs förslag vars godkännande skulle avbryta den sakliga behandlingen av ärendet och vinner sådant förslag understöd, skall beslut därom fattas innan vidare överläggning i ärendet tillåtes. Har ej beslut fattats om tiden för bordläggningen skall ärendet snarast möjligt upptagas till fortsatt behandling.

Sedan det framgått att bordläggning skall ske, besluter [landskapsstyrelsen] om de vidare utredningar som anses erforderliga i ärendet och avbryter därpå behandlingen.

Önskar medlem av [landskapsstyrelsen] bordlägga ärende vid enskild föredragning, skall ärendet bordläggas. Samtidigt skall beslut fattas om de vidare utredningar som behövs i ärendet. (1995/77)

8 §. Protokoll som förts vid [landskapsstyrelsens] sammanträde skall genom beslut justeras genast eller i annat fall vid senare sammanträde. Protokollet skall justeras av de närvarande medlemmar som deltagit i behandlingen av de ärenden justeringen omfattar.

Det justerade protokollet skall påtecknas av den tjänsteman som är närvarande vid sammanträdet och för protokollet samt av ordföranden vid det sammanträde då protokollet justerades. (1995/77)

Protokoll vid enskild föredragning förs av föredraganden. Protokollet påtecknas av föredraganden och den beslutande medlemmen av [landskapsstyrelsen]. (1995/77)

Vid tjänstemannaföredragning förs beslutsförteckning. Förteckningen förs av föredraganden och den skall godkännas av den beslutande tjänstemannen. (1995/77)

9 §. Expedition med anledning av beslut som fattats vid [landskapsstyrelsens] sammanträde undertecknas av den som förde ordet då beslutet fattades och kontrasygneras av den föredragande ledamoten. Vid förfall för tjänstgörande ordföranden undertecknas expeditionen av vicelantrådet, om han eller hon deltagit i beslutet, och i annat fall av den till åren äldsta ordinarie ledamoten som deltog i beslutet. Vid förfall för den föredragande ledamoten kontrasygneras expeditionen av annan ledamot som lantrådet därtill utser. (1995/77)

Då beslut har fattats vid enskild föredragning, undertecknas expeditionen av den beslutande medlemmen i [landskapsstyrelsen] och kontrasygneras av föredraganden.

Expeditioner i anledning av lantrådets beslut och andra åtgöranden undertecknas av lantrådet och kontrasygneras av vederbörande föredragande.

Expedition i anledning av tjänstemans beslut undertecknas av den som fattat beslutet och skall, då

ärendet föredragits av annan tjänsteman, kontrasygneras av denne.

Expedition med anledning av förberedande åtgärd undertecknas av vederbörande föredragande på tjänstens vägnar.

9a §. (1995/77) Expedition, om sådan skall utfärdas, skall uppgöras utan dröjsmål. I ärende som avgjorts vid [landskapsstyrelsens] sammanträde skall expedition uppgöras senast en vecka efter det [landskapsstyrelsens] justerade beslut föreligger. Expedition i ärende som avgjorts i annan ordning skall uppgöras senast en vecka efter det beslutet fattades.

I ärende som avgjorts efter föredragning ansvarar föredraganden för att expeditionen uppgörs i tid.

2 kap. Val i [landskapsstyrelsen]

10 §. Då tjänst eller befattning skall besättas eller annat val förrättas ankommer det på föredraganden att föreslå, vem eller vilka som skall väljas.

Kan enighet inom [landskapsstyrelsen] icke uppnås, sker valet såsom i 11-14 §§ stadgas.

Valet förrättas under ledning av lantrådet, som vid valet biträds av en närvarande tjänsteman. (1995/77)

11 §. Gäller valet två eller flera personer, för vilka olika villkor är föreskrivna, eller enas [landskapsstyrelsen] om sådana villkor för dem som skall utses, uppdelas valet i skilda förrättningar sålunda, att som kandidater vid varje förrättning godkännes endast personer som uppfyller samma villkor.

Skall två eller flera personer utses samtidigt och har enighet uppnåtts om en del av dem, kan [landskapsstyrelsen] enhälligt besluta att endast de övriga väljes enligt 12-14 §§.

12 §. Val av en enda person sker genom öppen omröstning enligt 6 §.

13 §. Då två eller flera personer skall väljas samtidigt kan [landskapsstyrelsen] enhälligt besluta att valet förrättas som majoritetsval. Härvid skall de under diskussionen framförda kandidaterna först förtecknas, varpå envar [landskapsstyrelsemedlem] på en valsedel, som ej upptar annat än den röstandes namn, antecknar högst så många av dessa kandidater, som det skall väljas personer. Valda blir de som sålunda erhållit de flesta rösterna. Vid lika röstetal avgör lotten. Kandidat som icke förtecknats före valet skall strykas vid rösträkningen.

Skall allmänna ersättare för de valda utses, sker detta vid särskilt val med iakttagande av bestämmelserna ovan i detta kapitel.

Är personliga ersättare föreskrivna skall förslag till sådana framföras innan val enligt 1 mom. verkställs. Vid behov fastställs enligt 12 §, vilken ersättare kandidat skall erhålla i händelse han blir vald.

14 §. Kan [landskapsstyrelsen] inte enas om val enligt 13 §, förrättas proportionella val. Härvid skall bestämmelserna om val i lagtinget iakttagas i tillämpliga delar med följande avvikelser: (1995/77)

1) (1995/77) Lantrådet utsätter tidpunkt för valet samt för inlämnandet och ändring av kandidatlistorna, varom anteckning skall göras i protokollet.

2) Kandidatlista undertecknas av endast en medlem av [landskapsstyrelsen] som samtidigt är listans ombudsman.

3) Kandidatlistorna inlämnas till registratorskontoret och skall där under tjänstetid vara tillgängliga för [landskapsstyrelsens] medlemmar.

4) Valsedel skall förses med den röstandes namn på därför avsedd plats.

5) Finner lantrådet valsedel bristfällig, skall han före röstsammanräkningen bereda den röstande tillfälle att rätta valsedeln.

15 §. Därest vald person icke mottager uppdraget, träder utsedd ersättare i hans ställe.

Saknas ersättare skall fyllnadval förrättas.

16 §. Av [landskapsstyrelsen] vald person kvarstår i sitt uppdrag under den mandattid för vilken han blivit vald och även därefter till dess annan blivit vald i hans ställe, såframt ej annorlunda är stadgat eller föreskrivet.

17 §. Skall personer utses för en mandattid, som begynner tillika med [landskapsstyrelseledamöternas] ordinarie mandattid, förrättas valet i januari månad, såframt ej annorlunda är särskilt stadgat.

18 §. Vid val i delegation eller annat organ som tillsatts av [landskapsstyrelsen] skall i tillämpliga delar iakttagas vad ovan är stadgat om val i [landskapsstyrelsen].

3 kap. Särskilda bestämmelser

19 §. [Landskapsstyrelsen] får ej avgöra ärende utan att sökande, klagande eller annan part underrättats om det som tillförts ärendet genom annan än honom själv och tillfälle beretts honom att yttra sig över det. Ärendet kan dock avgöras utan att så skett,

1) om åtgärderna är uppenbart obehövliga,

2) om ärendet rör besättande av tjänst, tilldelning av stipendium eller jämförbar sak,

3) om det kan befaras att genomförande av beslutet i ärendet annars skulle avsevärt försvåras eller

4) om ärendets avgörande ej kan uppskjutas.

[ÅLS] återtog med beslut ett tillstånd den beviljat A att under åren 2000-2002 fälla 200 rådjur. [ÅLS] upphävde senare på eget initiativ sitt beslut, då det baserats på ett misstag om omfånget av A:s jakträtt. Beslutet om upphävande fattades utan att A beredits tillfälle att yttra sig. HFD dömde att [LST] saknade behörighet att på eget initiativ rätta sakfel i beslutet, även om det skett till A:s fördel. **HFD 2003:1**

19a §. (1995/77) Ärende som anhängiggjorts vid [landskapsstyrelsen] skall behandlas utan onödigt dröjsmål och såvitt möjligt upptas för avgörande inom tre månader från den dag då ärendet anhängiggjordes. Har ärendet inte upptagits för avgörande före utgången av denna tidsrymd, skall föredraganden inom en månad därefter uppgöra och tillställa [landskapsstyrelsen] en redogörelse över varför ärendet inte upptagits i tid.

20 §. Av [landskapsstyrelsen] fattat beslut skall innehålla de skäl som bestämt utgången. Skälen får dock utelämnas helt eller delvis,

1) om beslutet icke går part emot eller det eljest är uppenbart obehövt att upplysa om skälen,

2) om beslutet rör besättande av tjänst,

3) om det är nödvändigt med hänsyn till rikets säkerhet, privatlivets helgd, enskilds behöriga ekonomiska intresse eller jämförbart förhållande.

Har skälen utelämnats skall föredraganden på begäran av part om möjligt upplysa honom om dem i efterhand.

21 §. Bestämmelserna i 19 och 20 §§ gäller endast i den mån fråga är om utövning av befogenhet att för part bestämma om förmån, rättighet, skyldighet eller annat jämförbart förhållande.

22 §. Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

C 3 Landskapslag (1998:70) om Ålands [landskapsstyrelses] allmänna förvaltning

1 §. Uppgift

Ålands [landskapsstyrelses] allmänna förvaltning har till uppgift att biträda [landskapsstyrelsen] och dess medlemmar i de ärenden och andra uppgifter som ankommer på [landskapsstyrelsen] samt att ge service till allmänheten.

2 §. Öppenhet och allmän serviceskyldighet

Arbetet vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning skall bedrivas under så stor öppenhet som lagstiftningen om allmänna handlingars offentlighet medger.

Tjänstemännen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning skall lämna upplysningar och ge vägledning till enskilda i frågor som är av en sådan natur att de handläggs inom den allmänna förvaltningen. Detta skall ske i den utsträckning som det är lämpligt och skäligt med hänsyn till frågans natur, den enskildes behov av hjälp, verksamheten inom den allmänna förvaltningen och tjänstemännens förutsättningar att fullgöra sina arbetsuppgifter.

3 §. Avdelningar och byråer

[Landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning består av sex avdelningar. Dessa är kansliavdelningen, finansavdelningen, social- och miljöavdelningen, utbildnings- och kulturavdelningen, näringsavdelningen samt trafikavdelningen. Dessutom finns det en lagberedning, om vilken det finns särskilda bestämmelser.

Varje avdelning består av en eller flera byråer som kan indelas i enheter. Om avdelningarnas organisation bestäms genom landskapsförordning.

Vid varje avdelning finns det en avdelningschef och vid varje byrå en byråchef. En av byråcheferna eller en annan tjänsteman vid avdelningen kan vid behov utses till ställföreträdande avdelningschef, som vid förfall för avdelningschefen fullgör dennes åligganden. Avdelningschefen kan vara chef för en av avdelningens byråer.

C 3 LL (1998:70) om ... allmänna förvaltning

Om de övriga tjänster som finns vid de olika avdelningarna och om behörighetskrav för tjänsterna stadgas genom landskapsförordning. Dessutom kan det finnas tillfälliga tjänstemän samt personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

4 §. *Avdelningarnas verksamhetsområde*

Det huvudsakliga verksamhetsområdet för de olika avdelningarna är

- 1) för kansliavdelningen författningssenliga frågor, offentlig förvaltning, externa relationer, allmän ordning och säkerhet samt samhällsplanering,
- 2) för finansavdelningen landskapets ekonomi och den ekonomiska utvecklingen i landskapet,
- 3) för social- och miljöavdelningen välbefinnandet hos människor, djur och miljö,
- 4) för utbildnings- och kulturavdelningen utbildning och kultur jämte kulturminnesvård samt idrott,
- 5) för näringsavdelningen främjandet av näringarna, sysselsättningen och regional balans samt
- 6) för trafikavdelningen trafikfrågor.

5 §. *Avdelningschefernas uppgifter*

Avdelningschefen leder verksamheten vid avdelningen.

Utöver de uppgifter som enligt andra bestämmelser ankommer på avdelningschef skall denna

- 1) bistå och informera [landskapsstyrelsen] och den medlem av [landskapsstyrelsen] som är ansvarig för avdelningen i ärenden som handläggs vid avdelningen och i de övriga uppgifter som faller inom avdelningens verksamhetsområde,
- 2) fördela och prioritera avdelningens ärenden och andra uppgifter mellan byråerna och se till att arbetsfördelningen mellan byråerna är rättvis och ändamålsenlig samt att arbetet bedrivs i samverkan med andra byråer och i överensstämmelse med 2 §,
- 3) handlägga ärenden som gäller anställande av personal vid avdelningen samt personalens rättigheter och skyldigheter, om uppgiften inte skall handhas av annan samt
- 4) handleda avdelningens personal.

Avdelningschefen har rätt att närvara och yttra sig när annan tjänsteman vid avdelningen föredrar ett ärende för avgörande.

6 §. *Särskilda uppgifter för chefen för kansliavdelningen*

Chefen för kansliavdelningen handhar den administrativa ledningen av [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning. Han eller hon biträds i denna uppgift av de andra avdelningscheferna.

Chefen för kansliavdelningen skall hålla sig underordnad om förhållandena inom den allmänna förvaltningen. Han eller hon skall handlägga ärenden som gäller organisatoriska frågor samt ta initiativ till och utarbeta planer för de administrativa reformer och förbättringar som kan behövas samt fullgöra andra uppgifter i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] beslutar.

Det ankommer på chefen för kansliavdelningen att övervaka lagligheten inom [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning samt att se till att de olika avdelningarna samverkar och att verksamheten bedrivs på

ett även i övrigt ändamålsenligt sätt. På begäran av [landskapsstyrelsen] är han eller hon skyldig att avge utlåtande över lagligheten av åtgärd som [landskapsstyrelsen] planerar vidta.

Chefen för kansliavdelningen har rätt att närvara och att yttra sig när annan tjänsteman föredrar ett ärende för avgörande.

Bestämmelserna i 1 och 3 mom. gäller i tillämpliga delar även andra delar av [landskapsstyrelsens] förvaltning samt de landskapets förvaltningsenheter som är underställda [landskapsstyrelsen].

Chefen för kansliavdelningen har rätt att på [landskapsstyrelsens] vägnar ta emot delgivningar.

Närmare bestämmelser om hur den administrativa ledningen av den allmänna förvaltningen handhas kan utfärdas genom landskapsförordning.

7 §. *Byråchefernas uppgifter*

På byråcheferna ankommer

- 1) att bistå och informera den medlem av [landskapsstyrelsen] som är ansvarig för byrån i de ärenden som ankommer på byrån och i de övriga uppgifter som skall fullgöras vid byrån,
- 2) att bistå avdelningschefen i dennes uppgift att leda arbetet vid avdelningen och hålla avdelningschefen informerad om de ärenden som handläggs vid byrån,
- 3) att bereda och vid enskild föredragning och tjänstemannaföredragning föredra de ärenden som påförts byrån, om inte uppgiften uppdragits åt annan tjänsteman vid byrån,
- 4) att fördela byråns ärenden mellan de tjänstemän som finns på byrån och se till att arbetsfördelningen på byrån är rättvis och ändamålsenlig samt att arbetet vid byrån bedrivs i överensstämmelse med 2 § samt
- 5) att avgöra de ärenden som [landskapsstyrelsen] beslutar att byråchefen skall avgöra.

8 §. *Ärendeberedning*

Ärenden som handläggs inom den allmänna förvaltningen bereds självständigt och på eget ansvar av den tjänsteman som handlägger ärendet, med beaktande av att beredningen av ärenden som skall avgöras vid [landskapsstyrelsens] sammanträde skall ske i samråd med den medlem av [landskapsstyrelsen] som är ansvarig för byrån.

Avdelningschefen skall hållas informerad om hur beredningen av olika ärenden på avdelningen fortskrider.

9 §. *Ärendefördelning mellan avdelningarna*

Ett ärende handläggs vid den avdelning till vars verksamhetsområde ärendet hör. Om ärendet hänförs till flera avdelningars verksamhetsområde, handläggs ärendet vid den avdelning till vilken ärendet huvudsakligen hör.

Om oenighet råder om var ett ärende skall handläggas avgörs frågan av chefen för kansliavdelningen.

10 §. *Behörighetskrav för avdelningschef*

Behörig för tjänsten som chef för kansliavdelningen är den som inom juridisk fakultet avlagt en i 2 mom. avsedd examen samt är väl förtrogen med ledarskap och förvaltningsuppgifter.

Behörig för tjänst som avdelningschef för annan avdelning är den som vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination samt har erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter.

11 §. Undantag från behörighetskraven

Från de i 10 § föreskrivna behörighetskraven kan [landskapsstyrelsen] om särskilda skäl föreligger bevilja undantag.

12 §. Fullmaktbestämmelse

För varje avdelning kan vid behov antas en arbetsordning med närmare bestämmelser om hur arbetet skall bedrivas vid avdelningen.

För de olika tjänsterna kan vid behov antas tjänstebeskrivningar.

13 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999 och genom lagen upphävs landskapslagen (1973:25) om landskapet Ålands centrala ämbetsverk.

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns vid landskapets centrala ämbetsverk överförs vid ikraftträdandet till [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning. Vid ikraftträdandet indras dock tjänsterna som kanslichef, finanschef, socialchef, utbildningschef, chef för näringsavdelningen och överingenjör i vilkas uppgift ingår att förestå avdelningen samt inrättas sex tjänster som avdelningschefer varvid ordinarie innehavare av tjänst som indras förflyttas till tjänsten som avdelningschef för den avdelning som han eller hon tidigare förestått.

Av verkställigheten av denna lag förutsatta åtgärder får vidtas före ikraftträdandet.

C 4 Landskapsförordning (2003:61) om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning

1 §. I denna förordning finns det bestämmelser om indelningen av avdelningarna vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning i byråer och enheter och om de uppgifter som ankommer på byråerna och enheterna.

Kansliavdelningen

2 §. Vid kansliavdelningen finns följande byråer:

1) *allmänna byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller författningssenkliga frågor, offentlig förvaltning, externa relationer, allmän ordning och säkerhet, polisväsendet, allmänna val, kommunalförvaltning, information, trafik och fordon, tillståndsfrågor såsom spel, lotterier och penninginsamlingar, jämställdhet, radio- och television, postväsendet samt personalvård, personalutbildning och personalutveckling samt

2) *byggnadsbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller byggnads- och planläggningsväsendet, landskapets byggnadsprojekt, fastighetsförvaltning, expropriation, bostadsproduktion och -förbättringar, hyresförhållanden, byggnadsstatistik, brand- och räddningsväsendet, explosionsfarliga ämnen, befolk-

ningsskydd och beredskapsfrågor, registrering av inkvarterings- och trakteringsverksamhet samt elsäkerhet, hissäkerhet och energi.

Utöver de uppgifter som anges i 1 mom. ankommer det på byråerna att fullgöra de övriga uppgifter som avdelningschefen påför byrån.

3 §. Vid kansliavdelningens allmänna byrå finns följande enheter:

1) *administrativa enheten*, vid vilken handläggs ärenden som gäller åländsk hembygdsrätt, jordförvärv, näringsrätt och reglementerade näringar, allmänna val, kommunerna, information, registerövervakning, registratur, trafik och fordon, tillståndsfrågor såsom spel, lotterier och penninginsamlingar, radio- och television samt postväsendet,

2) *enheten för Europarätt och externa frågor*, vid vilken handläggs ärenden som gäller Europeiska unionen och annat institutionaliserat internationellt samarbete samt

3) *personalenheten*, vid vilken handläggs ärenden som gäller personalvård, personalutbildning, intern information, arbetsplatsdemokrati, arbetarskydd och företagshälsovård.

4 §. Vid kansliavdelningens byggnadsbyrå finns följande enheter:

1) *bostadsenheten*, vid vilken handläggs ärenden som gäller bostadsproduktion och bostadsförbättringar, hyresförhållanden samt byggnadsstatistik,

2) *brand- och räddningsenheten*, vid vilken handläggs ärenden som gäller brand- och räddningsväsendet, explosionsfarliga ämnen, befolkningsskydd och beredskapsfrågor samt registrering av inkvarterings- och trakteringsverksamhet samt

3) *el- och energienheten*, vid vilken handläggs ärenden som gäller elsäkerhet, hissäkerhet och energi.

5 §. Avdelningschefen för kansliavdelningen som benämns kanslichef förestår den allmänna byrån.

Byggnadsbyrån förestås av en byråchef.

Finansavdelningen

6 §. Vid finansavdelningen finns följande byråer:

1) *allmänna byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller budget, ekonomisk planering, skatter och avgifter, informationsteknologi samt kommunernas ekonomi,

2) *redovisningsbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller redovisning, betalningsrörelse och likviditetsplanering samt

3) *avtals- och pensionsbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller kollektiva avtal och tolkningen av dessa, de landskapsanställdas rättsliga ställning, tjänsteregleringar samt pensioner.

Utöver de uppgifter som anges i 1 mom. ankommer det på byråerna att fullgöra de övriga uppgifter som avdelningschefen påför byrån.

7 §. Vid finansavdelningens allmänna byrå finns en *IT-enhet* som sköter samordningen och utvecklingen av förvaltningens informationsteknologi samt driften av förvaltningens gemensamma dataanläggningar och -system.

C 4 LF (2003:61) om ... allmänna förvaltning

8 §. Vid finansavdelningens redovisningsbyrå finns ett *lönekontor* som är en enhet vilken sköter utbetalningen av löner och därtill hörande registerföring.

9 §. Avdelningschefen för finansavdelningen som benämns finanschef förestår den allmänna byrån. De andra byråerna förestås av byråchefer.

Social- och miljöavdelningen

10 §. Vid social- och miljöavdelningen finns följande byråer:

1) *socialvårdsbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller utkomstskydd, främjande av social välfärd och förebyggande av sociala problem,

2) *hälso- och sjukvårdsbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar,

3) *miljömedicinska byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller djursjukdomar, djurskydd, livsmedelshygienisk kontroll och annan veterinärvård, livsmedelstillsyn, produktsäkerhet och annan miljöhygien samt

4) *miljöbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller vattenvård, avfallsfrågor, luftvård och annan miljövård, miljökonsekvensbedömningar och miljöberättelser, främjande av den allmänna miljömedvetenheten, naturvård, landskapsvård och utnyttjande av naturen för rekreation.

Utöver de uppgifter som anges i 1 mom. ankommer det på byråerna att fullgöra de övriga uppgifter som avdelningschefen påför byrån.

11 §. Avdelningschefen för social- och miljöavdelningen förestår socialvårdsbyrån. De andra byråerna förestås av byråchefer.

Utbildnings- och kulturavdelningen

12 §. Vid utbildnings- och kulturavdelningen finns följande byråer:

1) *allmänna byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde, studieinformation, studiestöd och elevantagning,

2) *skolbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller grundskolväsendet, läromedelscentralen och den studieförberedande utbildningen,

3) *yrkesutbildningsbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller grundläggande yrkesutbildning, vuxenutbildning, läroavtalsutbildning, och högskoleutbildning,

4) *kulturbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller kulturell verksamhet, det fria bildningsarbetet samt utbildningen i konstämnen, ungdoms- och idrottsverksamhet, biblioteksverksamhet samt arkivverksamhet samt

5) *museibyran*, vid vilken handläggs ärenden som gäller kulturminnesvården dvs. fornminnesvården, kulturmiljövården, folkminnesvården, byggnadsminnesvården och museiväsendet.

Utöver de uppgifter som anges i 1 mom. ankommer det på byråerna att fullgöra de övriga uppgifter som avdelningschefen påför byrån.

13 §. Vid utbildningsavdelningens allmänna byrå finns en *studieserviceenhet* vid vilken handläggs ärenden som gäller studieinformation, studiestöd och elevantagning.

14 §. Vid utbildnings- och kulturavdelningens skolbyrå finns enheten *Ålands läromedelscentral* som sköter informationen om nya läromedel till skolorna i landskapet, anskaffningen av audiovisuella läromedel och pedagogiska hjälpmedel samt utlåningen av dem till skolorna i landskapet.

15 §. Vid utbildnings- och kulturavdelningens yrkesutbildningsbyrå finns en *vuxenutbildningsenhet*, vid vilken handläggs ärenden som gäller vuxenutbildning och läroavtal.

16 §. Vid utbildnings- och kulturavdelningens kulturbyrå finns *Ålands landskapsarkiv* som är en enhet vid vilken handläggs ärenden som gäller arkiveringen av handlingar och som även sköter mottagningen, förvaring och ordnandet av arkivalier samt tillhandahållandet av dessa åt intresserade nyttjare.

17 §. Vid utbildnings- och kulturavdelningens museibyrå finns följande enheter:

1) *enheten för myndighetsfrågor* vid vilken handläggs ärenden som gäller det övergripande myndighetsarbetet,

2) *allmänna enheten* som sköter de uppgifter som ankommer på byrån rörande redovisning och betalningsrörelse, avgifter, personalfrågor och intern information, lokalvård samt kansligöromål,

3) *informationsenheten* som sammanställer och distribuerar information om verksamheten och erbjuder biblioteks-, bild- och arkivservice samt ansvarar för förlagsarbetet,

4) *enheten för undersökning och dokumentation* som sköter undersökningsverksamhet, insamling och katalogisering av föremål och minnen, samt vården av det flyttbara kulturarvet,

5) *enheten för kulturmiljö- och byggnadsvård* som bedriver kulturmiljö- och byggnadsvård samt rådgivning i dessa frågor, vidare utövar tillsyn, underhåll och vård av byggnader, tekniska installationer samt fornminnesområden,

6) *enheten för utställning och förmedling* som bedriver utställningsverksamhet och annat museipedagogiskt arbete.

18 §. Avdelningschefen för utbildnings- och kulturavdelningen förestår den allmänna byrån. De övriga byråerna förestås av byråchefer.

Näringsavdelningen

19 §. Vid näringsavdelningen finns följande byråer:

1) *allmänna byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller utveckling av näringarna förutom primärnäringar samt regional utveckling och arbetsmarknadsfrågor,

2) *jordbruksbyrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller jordbruk och dess binärningar samt förvaltningen av landskapets jordbruksegendomar, dock inte jordbruksegendomar som ingår i naturreservat,

3) *fiskeribrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller fiske, fiskevård, fiskodling samt förvaltningen av landskapets fiskevatten, dock inte fiskevatten som ingår i naturreservat samt

4) *skogsbruksbrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller skogsbruk, jakt och viltvård samt förvaltningen av landskapets skogar, dock inte skogar som ingår i naturreservat.

Utöver de uppgifter som anges i 1 mom. ankommer det på byråerna att fullgöra de övriga uppgifter som avdelningschefen påför byrån.

20 §. Vid näringsavdelningens allmänna byrå finns *Ålands teknologisentrum* som är en enhet som skall främja utvecklingen av innovationssystem och innovationer. Med innovationssystem avses nätverk av offentliga och privata aktörer där ny teknik och kunskap produceras, sprids och används.

Enheten skall främja kontakterna mellan näringsliv och högskola samt därigenom bidra till att höja den tekniska kompetensnivån i landskapet.

21 §. Vid näringsavdelningens jordbruksbyrå finns följande enheter:

1) *avbytarenheten*, vid vilken handläggs ärenden som gäller lantbrukssemester och administrationen av landskapets avbyterverksamhet samt

2) *vattenenheten*, vid vilken handläggs ärenden som gäller dränering, bevattning, täckdikning, fältmätning, planläggning, utlåtanden och torrlägningsförrättningar.

22 §. Vid näringsavdelningens fiskeribrån finns enheten *Ålands fiskodling, Guttorp* som är en enhet som skall främja en hållbar utveckling av yrkes- och turistfisket samt vattenbruket i landskapet.

23 §. Vid näringsavdelningens skogsbruksbyrå finns en enhet för jakt- och viltvårdsfrågor, vid vilken handläggs ärenden som gäller jakt och viltvård samt angelägenheter som hör samman med jakt och viltvård.

Trafikavdelningen

24 §. Vid trafikavdelningen finns en *allmän byrå*, vid vilken handläggs ärenden som gäller strategisk trafikplanering, byggande och underhåll av vägar, broar, färjor, hamnar och farleder samt trafiksäkerhet, färjtrafik, kollektivtrafik och flygtrafik.

Avdelningschefen för trafikavdelningen som benämns överingenjör förestår den allmänna byrån.

25 §. Vid trafikavdelningens allmänna byrå finns följande enheter:

1) *vägunderhållsenheten* som sköter driften och underhållet av vägar, broar, hamnar och linfärjor,

2) *sjötrafikenheten* som sköter driften och underhållet av landskapets frigående färjor samt bokningen av bilplatser på färjorna, tidtabeller och administrationen av landskapets deltagande i kollektivtrafiken,

3) *projekteringsenheten* som sköter projekteringen av vägar, hamnar, byggnader och broar samt

4) *verkstads- och lagerenheten* som sköter lagring och underhållningen för avdelningens behov och olika underhållsuppgifter.

26 §. Denna förordning träder i kraft den 15 september 2003 och genom förordningen upphävs landskapsförordningen (1998:120) om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning.

C 5 Landskapsförordning (2003:63) om de tjänster som finns inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning

1 §. I denna förordning finns det bestämmelser om de tjänster som finns inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning och om behörighetskrav för tjänsterna.

2 §. Vid utbildnings- och kulturavdelningens allmänna byrå finns, förutom tjänsten som avdelningschef, följande tjänster:

utredningssekreterare, behörighetskrav för tjänsten är minst treårig utbildning efter gymnasialstadienivå med lämplig inriktning,

avdelningssekreterare, behörighetskrav för tjänsten är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning samt

planerare, behörighetskrav för tjänsten är högskoleexamen med lämplig inriktning.

3 §. Vid allmänna byråns studieserviceenhet finns följande tjänster:

enhetschef, behörighetskrav för tjänsten är högskoleexamen med lämplig inriktning samt förtrogenhet med utbildningsfrågor,

studiesekreterare, behörighetskrav för tjänsten är minst treårig utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning samt

byråsekreterare, behörighetskrav för tjänsten är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning, eller motsvarande utbildning och arbetserfarenhet.

4 §. Vid utbildnings och kulturavdelningens skolbyrå finns följande tjänst:

byråchef, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier, minst 35 studieveckor i pedagogik eller motsvarande ämnen samt god kännedom om utbildningsfrågor och administrativa uppgifter.

5 §. Vid skolbyråns enhet Ålands läromedelscentral finns följande tjänster:

enhetschef, behörighetskrav för tjänsten är högskoleexamen med lämplig inriktning och förtrogenhet med undervisningsfrågor samt

AV-assistent, behörighetskrav för tjänsten är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning.

6 §. Vid utbildnings- och kulturavdelningens yrkesutbildningsbyrå finns följande tjänst:

byråchef, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd exa-

C 5 LF (2003:63) om ... utbildnings- och kulturavdelningen

men som motsvarar minst fyra års heltidsstudier, minst 35 studieveckor i pedagogik eller motsvarande ämnen samt god kännedom om utbildningsfrågor och administrativa uppgifter.

7 §. Vid yrkesutbildningsbyråns vuxenutbildningsenhet finns följande tjänster:

enhetschef, behörighetskrav för tjänsten är högskoleexamen med lämplig inriktning samt förtrogenhet med utbildningsfrågor samt

verksamhetsledare, behörighetskrav för tjänsten är lämplig högskoleexamen samt förtrogenhet med arbetslivet och yrkesutbildning.

8 §. Vid utbildnings- och kulturavdelningens kulturbyrå finns följande tjänster:

byråchef, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier samt god kännedom om kulturområdet och förtrogenhet med administrativa uppgifter samt

kulturkonsulent, behörighetskrav för tjänsten är högskoleexamen med lämplig inriktning och förtrogenhet med kulturfrågor.

9 §. Vid Ålands landskapsarkiv finns följande tjänster:

enhetschef, landskapsarkivarie, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier i vilken historia och arkivvetenskap ingår som en väsentlig del samt god kännedom om offentlig arkivverksamhet,

byråsekreterare, behörighetskrav för tjänsten är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning samt

två arkivbiträden, behörighetskrav för sådan tjänst är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning.

10 §. Byråchefen för museibyran, som benämns landskapsantikvarie, förestår enheten för myndighetsfrågor samt allmänna enheten. Enheten för utställning och förmedling samt informationsenheten förestås av en fast enhetschef. De övriga enheterna förestås av enhetschefer, som utses inom respektive enhet för en period om tre år åt gången.

11 §. Vid utbildnings- och kulturavdelningens museibyrå finns följande tjänst:

byråchef, *landskapsantikvarie*, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier i vilken arkeologi, historia, etnologi eller konstvetenskap är huvudämne, erfarenhet av förvaltningsarbete samt erfarenhet av ledarskap.

12 §. Vid museibyråns enhet för myndighetsfrågor finns följande tjänster:

Tre *överantikvarier*, behörighetskrav för sådan tjänst är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års hel-

tidsstudier med lämplig inriktning samt erfarenhet av arbete inom kulturminnesvårdsområdet samt

två *antikvarier*, behörighetskrav för sådan tjänst är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig inriktning samt erfarenhet av arbete inom kulturminnesvårdsområdet.

13 §. Vid museibyråns allmänna enhet finns följande tjänster:

museiekonom, behörighetskrav för tjänsten är minst treårig utbildning efter gymnasialstadienivå med merkantil inriktning,

museisekreterare, behörighetskrav för tjänsten är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning samt

byråsekreterare, behörighetskrav för tjänsten är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning.

14 §. Vid museibyråns informationsenhet finns följande tjänster:

bibliotekarie, behörighet för tjänsten är biblioteks-examen eller motsvarande utbildning,

receptionist, behörighetskrav för tjänsten är lämplig utbildning och erfarenhet samt

tre *museivårdare*, behörighetskrav för tjänsten är lämplig utbildning och erfarenhet.

15 §. Vid museibyråns enhet för undersökningar och dokumentation finns följande tjänster:

fyra *antikvarier*, behörighetskrav för sådan tjänst är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier och i vilken arkeologi eller etnologi är huvudämne, samt förtrogenhet med undersöknings- och dokumentationsarbete,

konservator, behörighetskrav för tjänsten är konservatorsexamen med lämplig inriktning och erfarenhet av arkeologiska fynd samt

konservator, behörighetskrav för tjänsten är textil-konservatorsexamen eller motsvarande utbildning.

16 §. Vid museibyråns enhet för kulturmiljö- och byggnadsvård finns följande tjänster:

två *byggmästare*, behörighetskrav för tjänsten är minst treårig utbildning efter gymnasialstadienivå med inriktning på byggnadsteknik samt förtrogenhet med traditionella byggnadsmetoder,

tre *antikvarier*, behörighetskrav för sådan tjänst är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig inriktning samt förtrogenhet med kulturmiljö- och byggnadsvård,

assistent, behörighetskrav för tjänsten är högskoleutbildning med lämplig inriktning,

mätningstekniker, behörighetskrav för tjänsten är minst treårig utbildning efter gymnasialstadienivå med inriktning på lantmäteriteknik,

driftstekniker, behörighetskrav för tjänsten är utbildning efter gymnasialstadienivå med inriktning på fastighetsskötsel samt

assistent-ritare, behörighetskrav för tjänsten är kartritärexamen med inriktning på byggnadsritning.

17 §. Vid museibråns enhet för utställning och förmedling finns följande tjänster:

museichef, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig inriktning samt erfarenhet av utställnings- och museiarbete, samt erfarenhet av ledarskap,

konstintendent, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier i vilken konstvetenskap är huvudämne samt erfarenhet av utställnings- och museiarbete,

två *utställningsassistenter*, behörighetskrav för tjänsterna är eftergymnasial utbildning med lämplig inriktning samt

en *assistent*, behörighetskrav för tjänsten är högskoleutbildning med lämplig inriktning.

C 6 Landskapsförordning (2003:64) om de tjänster som finns inom kansliavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning

1 §. I denna förordning finns det bestämmelser om de tjänster som finns inom kansliavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning och om behörighetskrav för tjänsterna.

2 §. Vid kansliavdelningens allmänna byrå finns, förutom tjänsten som avdelningschef, följande tjänster:

informationssekreterare, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig inriktning,

jämställdhetsinspektör, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig inriktning,

lantrådets sekreterare, behörighetskrav för tjänsten är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning samt goda språkkunskaper samt

kanslichefssekreterare, behörighetskrav för tjänsten är lämplig utbildning på gymnasialstadienivå och lämplig erfarenhet.

3 §. Vid allmänna byråns administrativa enhet finns följande tjänster:

enhetschef, *administrationschef*, behörighetskrav för tjänsten är inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier samt förtrogenhet med ledarskap och förvaltningsuppgifter,

biträdande enhetschef, *förvaltningsinspektör*, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell

utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig inriktning,

två *byråsekreterare*, behörighetskrav för sådan tjänst är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning,

registrator, behörighetskrav för tjänsten är högskoleexamen med lämplig inriktning och förtrogenhet med arkivfrågor,

biträdande registrator, behörighetskrav för tjänsten är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning,

receptionsansvarig, *receptionist*, behörighetskrav för tjänsten är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning samt goda språkkunskaper,

receptionist, behörighetskrav för tjänsten är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning samt goda språkkunskaper,

vaktmästeriansvarig, *övervaktmästare*, behörighetskrav för tjänsten är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning samt personbilskörkort,

två *vaktmästare - chaufförer*, behörighetskrav för sådan tjänst är lämplig utbildning och personbilskörkort samt

vaktmästare, behörighetskrav för tjänsten är lämplig utbildning och personbilskörkort.

4 §. Vid allmänna byråns enhet för Europarätt och externa frågor finns följande tjänster:

enhetschef, *chef för Europarättsfrågor*, behörighetskrav för tjänsten är inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier samt goda språkkunskaper, kunskaper om Europeiska unionen och EG-rätten samt förtrogenhet med ledarskap och förvaltningsuppgifter,

biträdande EU-jurist, behörighetskrav för tjänsten inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier eller annan motsvarande examen med minst fyra års heltidsstudier eller annan motsvarande examen med lämplig inriktning, samt

EU-handläggare, behörighetskrav för tjänsten är minst treårig utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning samt goda språkkunskaper.

5 §. Vid allmänna byråns personalenhet finns följande tjänster:

enhetschef, *personalsekreterare*, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst tre års heltidsstudier med lämplig inriktning samt erfarenhet av personalfrågor och -administration.

6 §. Vid kansliavdelningens byggnadsbyrå finns följande tjänster:

byråchef, *överinspektör*, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd arkitekt- eller byggnadsingenjörsexamen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier,

C 7 LF (2003:84) om ... finansavdelningen

avdelningssekreterare, behörighetskrav för tjänsten är minst treårig utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning.

projektingenjör, behörighetskrav för tjänsten är utbildning efter gymnasialstadienivå omfattande minst tre års heltidsstudier med inriktning på byggnadsteknik samt erfarenhet av entreprenadverksamhet.

projektledare, behörighetskrav för tjänsten är högskoleexamen med lämplig inriktning samt förtrogenhet med databaserade geografiska informationssystem.

handläggare, behörighetskrav för tjänsten är utbildning efter gymnasialstadienivå med inriktning på byggnadsteknik, ekonomi eller motsvarande.

byggmästare, behörighetskrav för tjänsten är utbildning efter gymnasialstadienivå omfattande minst tre års heltidsstudier med inriktning på byggnadsteknik.

maskinmästare, behörighetskrav för tjänsten är utbildning efter gymnasialstadienivå omfattande minst tre års heltidsstudier med inriktning på maskin- eller VVS-teknik samt

gårdskarlar, behörighetskrav för tjänsten är lämplig utbildning eller erfarenhet av fastighetsskötsel.

7 §. Vid byggnadsbyråns bostadsenhet finns följande tjänster:

enhetschef, *bostadslåneinspektör*, behörighetskrav för tjänsten är utbildning efter gymnasialstadienivå omfattande minst tre års heltidsstudier med lämplig inriktning samt goda insikter i ekonomi och administration samt

byggnadskonulent, behörighetskrav för tjänsten är utbildning efter gymnasialstadienivå omfattande minst tre års heltidsstudier med lämplig inriktning.

8 §. Vid byggnadsbyråns brand- och räddningsenhet finns följande tjänst:

enhetschef, *räddningsinspektör*, behörighetskrav för tjänsten är högskoleexamen med lämplig inriktning.

9 §. Vid byggnadsbyråns el- och energienhet finns följande tjänst:

enhetschef, *elinspektör*, behörighetskrav för tjänsten är högskoleexamen med lämplig inriktning samt innehav av elbehörighet I och hissbehörighet.

10 §. Denna förordning träder i kraft den 15 september 2003.

C 7 Landskapsförordning (2003:84) om de tjänster som finns inom finansavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning

1 §. I denna förordning finns det bestämmelser om de tjänster som finns inom finansavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning och om behörighetskrav för tjänsterna.

2 §. Vid finansavdelningens allmänna byrå finns, förutom tjänsten som avdelningschef, följande tjänster:

avdelningsjurist, behörighetskrav för tjänsten är inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier.

budgetplanerare, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst tre års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination.

budgetberedare, behörighetskrav för tjänsten är minst treårig utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning och erfarenhet samt

avdelningssekreterare-budgetberedare, behörighetskrav för tjänsten är lämplig utbildning och erfarenhet.

3 §. Vid allmänna byråns IT-enhet finns följande tjänster:

enhetschef, *IT-chef*, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst tre års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination samt

två *IT-driftstekniker*, behörighetskrav för sådan tjänst är minst tvåårig utbildning efter gymnasialstadienivå med lämplig inriktning.

4 §. Vid finansavdelningens redovisningsbyrå finns följande tjänster:

byråchef, *landskapskamrer*, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst tre års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination.

biträdande landskapskamrer, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst tre års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination.

fondadministratör, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst tre års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination.

registeransvarig, behörighetskrav för tjänsten är minst treårig utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning och erfarenhet.

ledande bokförare, behörighetskrav för tjänsten är minst treårig utbildning på gymnasialstadienivå med merkantil inriktning eller annan lämplig utbildning och erfarenhet.

kassör, behörighetskrav för tjänsten är minst treårig utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning och erfarenhet samt

tio *bokförare*, behörighetskrav för sådan tjänst är lämplig utbildning och erfarenhet.

5 §. Vid redovisningsbyråns lönekontor finns följande tjänster:

enhetschef, *ledande lönebokförare*, behörighetskrav för tjänsten är minst treårig utbildning på gym-

nasialstadienivå med lämplig inriktning och erfarenhet samt

sex lönebokförare, behörighetskrav för sådan tjänst är lämplig utbildning och erfarenhet.

6 §. Vid finansavdelningens avtals- och pensionsbyrå finns följande tjänster:

byråchef, avtalschef, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination,

löneadministratör, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som lämpar sig för tjänsten och motsvarar minst tre års heltidsstudier samt erfarenhet från arbetsområdet,

avtalssekreterare, behörighetskrav för tjänsten är lämplig utbildning och erfarenhet,

byråsekreterare, behörighetskrav för tjänsten är lämplig utbildning och erfarenhet samt

pensionshandläggare, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst tre års heltidsstudier och innehåller en lämplig ämneskombination.

7 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2004.

C 8 Landskapsförordning (2004:2) om de tjänster som finns inom social- och miljöavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning

1 §. I denna förordning finns det bestämmelser om de tjänster som finns inom social- och miljöavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning och om behörighetskrav för tjänsterna.

2 §. Vid social- och miljöavdelningens socialvårdsbyrå finns, förutom tjänsten som avdelningschef, följande tjänster:

byråsekreterare, behörighetskrav för tjänsten är lämplig utbildning och erfarenhet,

klient- och patientombudsman, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig ämneskombination samt

socialinspektör, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig ämneskombination samt förtrogenhet med byråns verksamhetsområde.

3 §. Vid social- och miljöavdelningens hälso- och sjukvårdsbyrå finns följande tjänster:

byråchef, landskapsläkare, behörighetskrav för tjänsten är legitimerad läkare och god förtrogenhet med byråns verksamhetsområde,

byråsekreterare, behörighetskrav för tjänsten är lämplig utbildning och erfarenhet samt

hälsovårdsinspektör, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig ämneskombination och förtrogenhet med byråns verksamhetsområde.

4 §. Vid social- och miljöavdelningens miljömedicinska byrå finns följande tjänster:

byråchef, landskapsveterinär, behörighetskrav för tjänsten är legitimerad veterinär, livsmedelshygienikerexamen eller annan motsvarande examen och god förtrogenhet med byråns verksamhetsområde samt

biträdande landskapsveterinär, behörighetskrav för tjänsten är legitimerad veterinär samt god förtrogenhet med miljöhygien och djurskydd.

5 §. Vid social- och miljöavdelningens miljöbyrå finns följande tjänster:

byråchef, miljöjurist, behörighetskrav för tjänsten är inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är godkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier samt förtrogenhet med ledarskap och förvaltningsuppgifter,

biträdande naturvårdsintendent, behörighetskrav för tjänsten är vid ett av nationell utbildningsmyndighet erkänt universitet eller en därmed jämförbar högskola avlagd, för tjänsten lämplig examen som motsvarar minst tre års heltidsstudier och erfarenhet av naturvårdsarbete,

biträdande miljöingenjör, behörighetskrav för tjänsten är högskoleexamen med lämplig inriktning,

byråsekreterare, behörighetskrav för tjänsten är lämplig utbildning och erfarenhet,

fältmästare, behörighetskrav för tjänsten är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning,

laboratoriechef, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig ämneskombination,

miljöingenjör, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig ämneskombination,

två miljöinspektörer, behörighetskrav för sådan tjänst är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig ämneskombination,

naturvårdsintendent, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig ämneskombination samt

vattenbiolog, behörighetskrav för tjänsten är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd ex-

C 9 LL (1972:13) om lagberedningen

amen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier med lämplig ämneskombination.

6 §. Denna förordning träder i kraft den 1 mars 2004.

C 9 Landskapslag (1972:13) om lagberedningen

1 §. På lagberedningen ankommer att bereda lag- och andra författningsförslag samt avgiva utlåtanden i juridiska frågor.

För beredning av lag- och andra författningsförslag inom visst lagstiftningsområde kan [landskapsstyrelsen] tillsätta lagberedningskommittéer.

2 §. (1995/79) [Landskapsstyrelsen] kan ge annan enhet än lagberedningen i uppdrag att bereda författningsförslag.

När lag- och andra författningsförslag bereds skall samtidigt de ekonomiska och administrativa konsekvenserna av dem utredas.

3 §. Arbetet vid lagberedningen leds av en lagberedningschef. Författningsförslag som skall föredras av en medlem av [landskapsstyrelsen] skall beredas i samråd med medlemmen. (1995/79)

Vad om föredragande vid [landskapsstyrelsen] är särskilt stadgat skall jämväl äga tillämpning på lagberedningschefen och [lagberedningssekreteraren].

Genom landskapsförordning stadgas om de tjänster som, utöver tjänsten som lagberedningschef, skall finnas vid lagberedningen. (1998/71)

4 §. (1998/71) Behörig för tjänsten som lagberedningschef är den som inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagt en examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier och har erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter.

Genom landskapsförordning stadgas om behörighetskrav för annan tjänst vid lagberedningen.

5 §. Angående besättande av tjänst vid lagberedningen är gällande vad om besättande av tjänster inom landskapsförvaltningen är stadgat.

Se C 40, Tjänstemannalag (1987:61).

6 §. Angående tjänstemännens vid lagberedningen rättigheter och skyldigheter gäller i tillämpliga delar vad angående landskapsförvaltningens tjänstemän och [befattningshavare] är stadgat.

Se C 40, Tjänstemannalag (1987:61).

7 §. För den lagtekniska och språkliga granskningen av lag- och andra författningsförslag tillsättes vid [landskapsstyrelsen] en laggranskningsnämnd, som är anknuten till lagberedningen.

Laggranskningsnämnden består av lagberedningschefen och två fasta medlemmar som förordnas av [landskapsstyrelsen]. Till fasta medlemmar kan utses personer som genom sin tidigare verksamhet anses ha förvärvat för lagberedningsarbetet erforderlig förmåga och skicklighet och en av dem skall ha avlagt en sådan examen som anges i 4 § 1 mom. [Landskapsstyrelsen] utser en av medlemmarna till ordförande. De

fasta medlemmarna förordnas för två år i sänder. (1998/71)

[Landskapsstyrelsen] kan dessutom förordna annan än i 2 mom. nämnd person till adjungerad ledamot av laggranskningsnämnden då arten av viss granskningsuppgift påkallar detta. (1992/31)

[Landskapsstyrelsen] utser en tjänsteman vid lagberedningen till sekreterare i laggranskningsnämnden. (1998/71)

8 §. De fasta medlemmarna i laggranskningsnämnden deltar i handläggningen av alla förekommande ärenden. Adjungerad medlem deltar endast i handläggningen av den granskningsuppgift, för vilken han blivit förordnad.

Har handläggningen av något ärende i laggranskningsnämnden icke avslutats då tjänstgöringstiden utlöper, kan [landskapsstyrelsen] förordna, att avgående medlem skall handha uppdraget beträffande denna uppgift till dess ärendet slutbehandlats.

9 §. Lämnar medlem av laggranskningsnämnden sitt uppdrag före tjänstgöringsperiodens utgång eller får han förhinder, skall annan förordnas i hans ställe för den tid hindret varar, dock högst till tjänstgöringsperiodens utgång. Har handläggningen av något ärende icke avslutats då hindret upphörde, skall gälla vad i 8 § 2 mom. är stadgat.

10 §. Upphäv (1992/31).

11 §. Lag- eller annat författningsförslag som lagberedningschefen finner vara av särskild betydelse skall innan det föredras för [landskapsstyrelsen] undergå granskning i laggranskningsnämnden. (1992/31)

Lag- eller författningsförslag, vilket inte tidigare granskats av laggranskningsnämnden, kan av [landskapsstyrelsen] hänskjutas till nämnden för granskning. (1992/31)

Laggranskningsnämnden äger särskilt undersöka, huruvida i framställning ingående lagförslag i något avseende skulle komma att överskrida [landstingets] lagstiftningsbehörighet och huruvida förslag till landskapsförordning eller [landskapsstyrelsens] beslut kunde komma att överskrida [landskapsstyrelsens] förvaltningskompetens.

12 §. [Landskapsstyrelsen] föredragande och övriga tjänstemän är skyldiga att infinna sig vid lagberedningen och lämna uppgifter från sitt förvaltningsområde.

Lagberedningen är berättigad att i de ärenden, som där beredes, höra sakkunniga.

13 §. (1992/31) I fråga om arvoden för deltagande i laggranskningsnämndens sammanträden tillämpas bestämmelserna beträffande landskapskommittéer.

14 §. [Landskapsstyrelsen] kan i arbetsordning utfärda närmare bestämmelser angående lagberedningens verksamhet.

C 10 Landskapsförordning (1998:121) om lagberedningen

1 §. I denna förordning finns det bestämmelser om de tjänster som finns vid lagberedningen och om behörighetskrav för tjänsterna.

2 §. Vid lagberedningen finns det förutom en tjänst som lagberedningschef fem tjänster som lagberedare och en tjänst som byråsekreterare. (2001/13)

En av lagberedarna är ställföreträdare för lagberedningschefen. Om inte någon lagberedare utsetts till uppgiften, tillkommer ställföreträdarskapet den lagberedare som arbetat längst vid lagberedningen.

3 §. Behörighetskrav för tjänst som lagberedare är inom juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier.

Behörighetskrav för tjänsten som byråsekreterare är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning.

4 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1999.

C 11 Landskapslag (1996:8) om [landskapsstyrelsens] revisionsbyrå

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om den revisionsbyrå som skall finnas vid [landskapsstyrelsen] samt om den revision som skall bedrivas vid byrån.

Revisionen skall omfatta [landskapsstyrelsens] förvaltning, underlydande verk, inrättningar och myndigheter, nedan kallat förvaltningen.

2 §. Revisionens inriktning

I denna lag avsedd revision skall bedrivas i överensstämmelse med god revisionssed, varvid den främst bör inriktas på förhållanden av betydelse eller på omständighet där risk för väsentliga fel annars kan föreligga. Revisionen skall ske för att kontrollera om

- landskapets rätt och bästa tillgodoses,
- verksamheten bedrivs effektivt och med åsyftad effekt samt att av [landskapsstyrelsen] fattade beslut verkställs,
- verksamhetens organisation och i den inbyggda kontrollfunktioner samt förmögenhetsförvaltning är ändamålsenligt utformad och tillfredsställande ordnad,
- räkenskaper och bokslut ger en tillförlitlig uppfattning om budgetens iakttagande samt om
- förvaltningen i övrigt handhas enligt lag och gällande bestämmelser.

3 §. Revisionsbyrån

Vid [landskapsstyrelsen] skall finnas en revisionsbyrå vid vilken revision som avses i denna lag utförs av för uppgiften utnämnda och ansvariga tjänstemän.

Revisionen utförs som internrevision i förvaltningen. Revisionsbyrån skall bistå landskapsrevisorerna i enlighet med bestämmelserna därom i 8 § 1 mom. landskapslagen (1996:7) om landskapsrevisionen med beaktande av det uppdrag och de omständigheter som avses i 2 §.

Revisionsbyrån kan handha revision i andra ärenden där detta följer av bestämmelse i lag eller av [landskapsstyrelsens] beslut.

Betr. landskapsrevisionen, se B 8, Landskapslag (1996:7) om landskapsrevisionen.

4 §. Arbetsplan

För sin verksamhet uppgör revisionsbyrån årligen en arbetsplan. I arbetsplanen beaktas utöver revisionsbyråns egna arbeten såväl landskapsrevisorernas som [landskapsstyrelsens] behov av revisionstjänster.

2 kap. Om rätt till bistånd och information för revision

5 §. Om skyldighet att medverka vid revision

[Landskapsstyrelsens] föredragande och övriga tjänstemän skall på begäran lämna uppgifter från sitt förvaltningsområde, såsom erforderliga upplysningar och handlingar rörande tjänsteåtgärder. Följs inte en sådan begäran skall lantrådet vidta erforderliga åtgärder i ärendet.

Vad som i denna lag stadgas om revisionsbyråns rätt till bistånd gäller även för enskild tjänsteman vid byrån som utför revision i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

6 §. Om landskapsstöd

Revisionsbyrån har rätt att granska beviljandet, användningen och tillsynen över lån och bidrag som givits ur anslag i landskapets budget samt av landskapet ställda säkerheter.

Om det för revisionen bedöms nödvändigt skall en enskild som beviljats lån, bidrag eller av landskapet ställd säkerhet på begäran bistå revisionsbyrån med uppgifter, utredningar, handlingar och annat material som behövs för granskningen och som gäller ifrågasvarande lån, bidrag eller säkerhet. En enskild person kan dock inte åläggas att bistå revisionsbyrån med material eller uppgifter till den del sådant stöd beviljats denne för sitt eller sin familjs personliga behov.

7 §. Om EG-stöd

Om inte annat följer av EG:s rättsakter har revisionsbyrån rätt att granska beviljandet, användningen och tillsynen över lån och bidrag som betalats av EG:s medel samt av EG ställda säkerheter.

Revisionsbyrån kan på det sätt och i den omfattning som gäller granskning av landskapsstöd utföra granskning som gäller EG-stöd.

8 §. Om revision av [landskapsstyrelsen] underlydande myndigheter

Revisionsbyrån har rätt att av [landskapsstyrelsen], [landskapsstyrelsen] underlydande myndigheter, inrättningar och aktiebolag i vilka landskapet innehar aktiemajoritet, av samfund samt av sammanslutningar och bolag som med ensamrätt av landskapet anskaffar medel erhålla erforderliga utredningar och handlingar för revisionen.

Med aktiebolag i 1 mom. avses aktiebolag i vilka

C 11 LL (1996:8) om [landskapsstyrelsens] revisionsbyrå

a) landskapet äger så många aktier att det har mer än hälften av de röster som samtliga aktier medför eller

b) i punkt a nämnda aktiebolag, eller sådana bolag och landskapet tillsammans, äger så många aktier att de tillsammans har mer än hälften av de röster som samtliga aktier medför.

3 kap. Om utgivande av revisionsresultat

9 §. Underrättelse om anmärkning m.m.

Om anmärkning framkommit vid revision skall detta delges lantrådet, ansvarig [landskapsstyrelseledamot] och berörd avdelning eller motsvarande inrättning.

Om brottslig gärning uppdagas eller om starka skäl finns för misstanke om brott skall detta delges kanslichefen för vidtagande av erforderliga åtgärder. Om ett brott inte står under allmänt åtal och dessutom måste anses vara obetydligt kan kanslichefen besluta att avstå från att vidta någon åtgärd.

Vad som i detta kapitel stadgas om lantrådet och kanslichefen gäller vid förfall för dem deras ställföreträdare.

10 §. Sekretess

En tjänsteman vid revisionsbyrån eller en av byrån anlita person får inte för enskild tjänsteman vid annan enhet eller utomstående röja eller till sin egen fördel utnyttja uppgifter han fått i sitt uppdrag beträffande sådant som bör hållas hemligt eller uppgifter om någons personliga förhållanden eller ekonomiska ställning.

Vad som i 1 mom. sägs utgör inte hinder för att uppgifter lämnas till kanslichefen för utredning av ärende där misstanke om brott finns eller för väckande av åtal. Bestämmelserna i 1 mom. utgör heller inte hinder för att uppgifter och handlingar lämnas ut till EG:s organ eller andra behöriga myndigheter om EG:s lagstiftning så kräver.

Revisionsbyrån skall på begäran utge revisionsresultat till landskapsrevisorerna, lantrådet, ansvarig [landskapsstyrelseledamot] och kanslichefen.

11 §. Handlingars offentlighet

Handlingar hos revisionsbyrån blir allmänna handlingar när de är utfärdade eller registrerade på det sätt som avses i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

Andra än i 1 mom. avsedda handlingar som uppgjorts inom eller inkommit till revisionsbyrån är inte offentliga. I detta moment avsedda handlingar kan dock bli offentliga om [landskapsstyrelsen] särskilt beslutar därom.

Närmare bestämmelser om offentlighet avseende revisionsbyråns handlingar finns i landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet. Särskilda bestämmelser finns i landskapslagen om landskapsrevisionen avseende till landskapsrevisionen lämnade handlingar.

12 §. Jäv

En tjänsteman vid revisionsbyrån får inte ta del av behandlingen i en fråga där dennes intresse kan vara stridande mot landskapets intresse och där det finns

en särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för hans opartiskhet. Som här avsedd intressekonflikt avses fall där revisorn själv är part, själv har ett väsentligt intresse eller där någon denne närstående har ett väsentligt intresse.

4 kap. Särskilda bestämmelser

13 §. Om utnämning till tjänst vid revisionsbyrån

Innan utnämning till tjänst vid revisionsbyrån sker skall landskapsrevisorerna höras.

13a §. (2002/27) Anlitande av utomstående revisorer

[Landskapsstyrelsen] kan bemyndiga en oberoende revisor eller ett oberoende revisionsamfund att granska hur lån, bidrag och andra stöd ur gemenskapernas medel och landskapets medel beviljats, utbetalats och använts. Den oberoende revisorn handlar under tjänsteansvar vid skötseln av sitt uppdrag.

Den oberoende revisorn har rätt att granska räkenskaper och övriga handlingar som har samband med beviljande, utbetalning och användande av ifrågavarande medel och i detta syfte få tillträde till de lokaler som den som är föremål för granskningen besitter eller använder samt att få tillträde till byggnader och annat som uppförts med hjälp av lån, bidrag eller annat stöd som beviljats ur ifrågavarande medel. Granskning får dock inte utföras på en plats som omfattas av hemfriden. Den oberoende revisorn har rätt att omhänderta räkenskaper och övriga handlingar om det krävs för att granskningen skall kunna utföras. Handlingarna skall återlämnas så snart granskningen är utförd.

Beträffande sekretess och tystnadsplikt för den oberoende revisorn tillämpas vad som bestäms i 10 § och beträffande jäv i 12 § denna lag. En revisor skall även i övrigt ha förutsättningar att utföra en oberoende granskning. Om förutsättningarna för en oberoende granskning saknas, skall revisorn vägra motta uppdraget eller avstå från det.

Den som är föremål för granskningen är skyldig att utan oskäligt dröjsmål och utan ersättning för den som utför granskningen lägga fram de handlingar som avses i 2 mom. och att lämna tillträde till anläggningar och annat som uppförts med hjälp av finansiering ur ifrågavarande medel. Han eller hon skall även på begäran av den som utför granskningen bistå med övriga upplysningar som behövs för att granskningen skall kunna utföras på ett ändamålsenligt sätt. En enskild person kan dock inte åläggas att bistå den oberoende revisorn med material eller uppgifter beträffande sådant stöd som beviljats denne för sitt eller sin familjs personliga behov.

14 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Denna lags 13 § tillämpas första gången vid utnämning till tjänst vid revisionsbyrån som sker efter det att denna lag har trätt i kraft.

C 12 Landskapslag (1997:65) om Ålands miljöprövningsnämnd

1 §. (2001/31) Tillståndsmyndighet

Ålands miljöprövningsnämnd är tillståndsmyndighet enligt vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland och landskapslagen (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd och är underställd Ålands [landskapsstyrelse].

Se J 5, Vattenlag (1996:61).

2 §. (2001/31) Tillsättande och sammansättning

Miljöprövningsnämnden består av fem ledamöter vilka tillsätts av [landskapsstyrelsen] för en mandatperiod om fyra år så att omväxlande två respektive tre ledamöter utses vartannat år. Bland ledamöterna utses [landskapsstyrelsen] en ordförande och en vice ordförande för en mandatperiod om två år.

Bland ledamöterna skall finnas kompetens inom områdena teknik, biologi och ekonomi och en ledamot skall ha särskild kännedom om näringslivet. En ledamot skall vara jurist. [Landskapsstyrelsen] skall tillsätta personliga ersättare för ledamöterna. För ersättarna skall i tillämpliga delar bestämmelserna om ledamöter gälla.

3 §. Arvode och jäv

[Landskapsstyrelsen] beslutar om det arvode som skall tillkomma ledamot i miljöprövningsnämnden. För ledamöterna gäller de jävsregler som gäller för medlem av [landskapsstyrelsen] enligt landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse].

Se C 1, Landskapslag (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse].

4 §. Beslutförhet

Miljöprövningsnämnden är beslutför när ordföranden eller vice ordföranden och minst två av ledamöterna är närvarande.

5 §. Ärendenas beredning

Miljöprövningsnämnden skall sörja för fullständig utredning av de ärenden som nämnden handlägger. Om komplettering av ansökan om tillstånd anses nödvändig skall miljöprövningsnämnden förelägga sökanden att komplettera densamma vid äventyr att ansökan annars kan komma att avskrivas. Sökanden skall lämnas underrättelse om det som tillförts ärendet av annan än denne själv och beredas tillfälle att yttra sig däröver.

Miljöprövningsnämnden bör höra sakkunnig inom det verksamhetsområde som provas. Besiktning kan ske på platsen och om skäl finns skall nämnden anordna ett offentligt möte. Miljöprövningsnämnden bör även inhämta yttrande från den kommun som kan ha väsentliga intressen att bevaka i frågan samt från sakkunnig landskapsmyndighet eller annan myndighet med väsentliga intressen att bevaka i frågan. (2003/31)

Föredragande i miljöprövningsnämnden är en ledamot i nämnden eller en av [landskapsstyrelsen] därtill förordnad tjänsteman.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta närmare om miljöprövningsnämndens handläggningsrutiner.

6 §. Delgivning och kungörelse av ansökan (2001/31)

Ansökan skall utan dröjsmål kungöras på [landskapsstyrelsens] och på berörd kommuns anslags-tavla. Sakägarna skall samtidigt delges under känd adress. Om antalet sakägare är stort eller om miljöprövningsnämnden annars bedömer det nödvändigt skall ansökan dessutom offentligt kungöras genom annons i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

Kungörelse skall ske under minst tre veckor innan miljöprövningsnämnden beslutar i ärendet. I kungörelsen skall anges ärendets art samt var ansökningshandlingarna finns tillgängliga.

7 §. Yttrande

Envar har rätt att inom tid som anges i kungörelsen skriftligen yttra sig över ansökan.

8 §. Tillståndsbeslut

Beslut fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst.

9 §. (2001/31) Ändring och återkallande av tillstånd

Miljöprövningsnämnden kan i enlighet med landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd ändra eller återkalla givet tillstånd och har de övriga befogenheter som framgår av nämnda lag.

Se J 5, Vattenlag (1996:61).

10 §. (2001/31) Delgivning och kungörelse av tillstånd

Tillståndsbeslutet, dess ändring och återkallande skall kungöras och delges enligt 6 § 1 mom.

En sakägare anses ha blivit delgiven tillståndsbeslutet den sjunde dagen efter den dag som anges som postningsdag i beslutet eller, om sådan inte anges, från poststämpelns datum om något annat inte framgår av ett mottagningsbevis.

Kungörelse skall ske under minst tre veckor efter anslag. I kungörelsen anges tillståndsbeslutets innehåll och var tillståndsbeslutet finns tillgängligt i sin helhet.

11 §. Besvär

Besvär över lagligheten av beslut som nämnden fattat kan anföras hos Ålands förvaltningsdomstol. Rätt att anföra besvär har den som är sakägare. Besvärstiden är 30 dagar räknat från den dagen då beslutet delgavs ändringssökanden.

Om beslutets verkställighet bestäms i landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd. (2003/31)

Ursprungliga 2 mom. upphävt varvid 3 mom. blir 2 mom. (2003/31)

12 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft 1 oktober 1997.

Åtgärder för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Tillståndsärenden som då lagen träder i kraft är anhängiga men ännu inte avgjorda skall provas av miljöprövningsnämnden.

När miljöprövningsnämnden tillsätts första gången skall, med avvikelse från bestämmelsen i 2 § om mandatperiodens längd, två av ledamöterna tillsättas för en två års mandatperiod.

C 13 LL (2000:26) om Ålands polismyndighet

C 13 Landskapslag (2000:26) om Ålands polismyndighet**1 §. Förvaltning**

Landskapets polisförvaltning handhas av Ålands polismyndighet som är underställd [landskapsstyrelsen].

Polismyndighetens verksamhet bedrivs inom en ordnings-, en brottmåls- och en kansliavdelning. För verksamheten finns tre enheter, en i Mariehamn, en på landsbygden samt en i skärgården. Dessutom kan verksamhet utanför enheterna ordnas i den omfattning [landskapsstyrelsen] beslutar. I skärgårdskommunerna bör det finnas polisverksamhet året om.

Bestämmelser om landskapets polisförvaltning finns även i förordningen (1998:118) om polisförvaltningen i landskapet Åland.

2 §. Personal

Ålands polismyndighets chef benämns polismästare.

Vid polismyndigheten finns en tjänst som överkommissarie. Den person som utnämns till tjänsten som överkommissarie skall verka som ställföreträdare för polismästaren om han eller hon godkänns för uppgiften av landshövdingen.

Om de övriga tjänster som finns vid Ålands polismyndighet bestäms i landskapsförordning. Dessutom kan det finnas tillfälliga tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

Polismästaren och överkommissarien utnämns av [landskapsstyrelsen] efter samtycke av landshövdingen. Övriga tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande utnämns eller anställs av [landskapsstyrelsen]. Sistnämnda uppgift kan dock helt eller delvis i landskapsförordning delegeras till polismästaren.

3 §. Polisman

Med polisman avses i denna lag polismästaren, överkommissarien och kommissarierna, vilka utgör polisbefälet, samt övriga i landskapsförordning angivna polisunderbefäl och -manskap.

4 §. Behörighetskrav

Behörighetskrav för tjänsten som polismästare är vid juridisk fakultet vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier samt erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter.

Behörighetskrav för tjänsten som överkommissarie är högskoleexamen med lämplig inriktning som motsvarar minst tre års heltidsstudier samt förtrogenhet med polisverksamheten.

Om behörighetskraven för annan tjänst vid polismyndigheten bestäms i landskapsförordning.

Vad som i denna lag och med stöd av denna lag utfärdade bestämmelser föreskrivs om behörighetskraven för tjänst skall i tillämpliga delar iaktas även i fråga om tillfälliga tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

5 §. Polisdelegationen

För främjande och effektiviserande av polisens verksamhet biträds Ålands polismyndighet av en polisdelegation.

Närmare bestämmelser om polisdelegationens uppgifter och sammansättning utfärdas genom landskapsförordning.

6 §. Tjänstledighet

Tjänstledighet för polismästaren och överkommissarien beviljas av [landskapsstyrelsen].

Tjänstledighet för den övriga personalen vid polismyndigheten beviljas av [landskapsstyrelsen] till den del inte uppgiften helt eller delvis i landskapsförordning delegeras till polismästaren.

7 §. Uniform och beväpning

Polisman skall i tjänsteutövningen bära uniform om inte tjänsteuppdragets art eller andra skäl kräver något annat.

[Landskapsstyrelsen] bestämmer efter samråd med landshövdingen om polisens uniform och beväpning.

8 §. Tjänstemärke

Polisman skall ha ett tjänstemärke vars utformning fastställs av [landskapsstyrelsen]. Märket skall medföras i tjänsteutövningen och visas upp vid behov eller på begäran, när det är möjligt utan att tjänsteuppdraget äventyras.

Se [ÅLSB] (2000/40).

9 §. Avgångsålder

Överkommissarien och kommissarierna är skyldiga att avgå från sin tjänst när de fyller 63 år.

Polisman som hör till underbefälet eller manskaper är skyldig att avgå från sin tjänst när han eller hon fyller 60 år.

10 §. Varning

Polismästaren har rätt att med varning bestraffa en underlydande tjänsteman. Härvid skall bestämmelserna i tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland iaktas i tillämpliga delar.

Anser polismästaren att annat straff än varning kan komma ifråga skall han eller hon överföra ärendet att handläggas av [landskapsstyrelsen].

11 §. Fullmaktbestämmelse

Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

[Landskapsstyrelsen] kan utfärda ett reglemente för Ålands polismyndighet med närmare bestämmelser om polismyndighetens organisation, uppgifter och interna beslutsordning.

Polismyndigheten kan vid behov anta en arbetsordning med närmare bestämmelser om hur arbetet skall bedrivas vid myndigheten.

12 §. Besvär

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. I [landskapsstyrelsens] beslut i utnämningssärenden får ändring inte sökas genom besvär.

Beslut som polismyndigheten fattat med stöd av denna lag får, i fråga om förvaltningsangelägenheter

som hör till landskapets behörighet, överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Beslut som polismyndigheten fattat med stöd av denna lag får, i fråga om förvaltningsangelägenheter som hör till rikets behörighet men som genom en överenskommelseförordning överförs till polismyndigheten, överklagas hos [landskapsstyrelsen].

13 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft 1 juni 2000.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1981:46) den 6 juli 1981 om polisförvaltningen.

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns inom Ålands polisdistrikt överförs vid ikraftträdandet till Ålands polismyndighet. Den som är anställd vid polismyndigheten inom Ålands polisdistrikt överflyttas vid ikraftträdandet till motsvarande anställningsförhållande vid Ålands polismyndighet med bibehållande av sina tidigare rättigheter och skyldigheter.

C 14 Landskapsförordning (2000:34) om Ålands polismyndighet

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna förordning finns det bestämmelser om personalen vid Ålands polismyndighet och om den polisdelegation som biträder polismyndigheten.

2 kap. Personal

2 §. Tjänster

Vid Ålands polismyndighet kan, förutom tjänsterna som polismästare och överkommissarie, finnas följande tjänster:

- 1) kommissarier, vilka jämte polismästaren och överkommissarien räknas till polisbefälet,
- 2) överkonstaplar, som räknas till polisunderbefälet,
- 3) äldre och yngre konstaplar, som räknas till polismanskapet samt
- 4) kansliföreståndare och kanslisekreterare, som räknas till kanslipersonalen.

3 §. Behörighetskrav

Behörighetskrav för tjänsterna som:

- 1) *kommissarie* är polisbefälsexamen eller annan högskoleexamen med lämplig inriktning som motsvarar minst tre års heltidsstudier samt förtrogenhet med polisverksamheten,
- 2) *överkonstapel* är polisunderbefälsexamen eller annan motsvarande utbildning,
- 3) *äldre konstapel* är grundexamen för polis eller annan motsvarande utbildning,
- 4) *yngre konstapel* är grundstudier 1 av grundexamen för polis eller annan motsvarande utbildning samt
- 5) *kansliföreståndare* och *kanslisekreterare* är utbildning på gymnasialstadienivå med lämplig inriktning och erfarenhet.

4 §. Särskilda krav

För att utnämnas till i 2 § 1-3 punkten nämnd tjänst krävs dessutom att vederbörande

1) har ett sådant med läkarintyg styrkt tillfredsställande hälsotillstånd, att han eller hon kan anses lämpad för polistjänst och att hans eller hennes syn och hörsel är normala, samt även i övrigt fyller de särskilda krav [landskapsstyrelsen] eller polismyndigheten har fastställt för viss polistjänst,

2) har sådana personliga egenskaper som ett framgångsrikt handhavande av tjänsten förutsätter.

Om det finns särskilda skäl kan [landskapsstyrelsen] i ett enskilt fall medge undantag från bestämmelserna i 1 mom. 1 punkten.

5 §. Utnämnings- och anställningsbefogenheter för polismästaren

Polismästaren utnämner tjänstemän till de tjänster som anges i 2 § 1-4 punkten samt anställer tillfälliga tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

6 §. Tjänstledighet

Beslut om beviljande av tjänstledighet för annan personal än polismästaren och överkommissarien fattas av polismästaren.

3 kap. Polisdelegationen

7 §. Polisdelegationens sammansättning

[Landskapsstyrelsen] tillsätter polisdelegationen för en mandattid som motsvarar [landskapsstyrelsens] mandatperiod. Polisdelegationen består av åtta medlemmar.

[Landskapsstyrelsen] utser en av sina ledamöter till delegationens ordförande. Delegationens övriga sju medlemmar jämte ersättare skall representeras av personer från olika regioner i landskapet på följande sätt:

De kommuner representanten företräder	Antal medlemmar i delegationen
Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö	1
Geta, Saltvik, Sund och Finström	2
Eckerö, Hammarland, Jomala, Lemland och Lumparland	2
Mariehamn	2

Polisdelegationen utser inom sig en vice ordförande. Bestämmelserna om medlemmarna skall i tillämpliga delar gälla även för ersättaren. Vid Ålands polismyndighet anställd person är inte valbar till medlem av polisdelegationen.

[Landskapsstyrelsen] får entlediga en medlem eller ersättare från uppdraget innan mandattiden har gått ut. Om en medlem eller ersättare entledigas eller avlider skall en ny medlem respektive ersättare utses för den återstående mandattiden.

[Landskapsstyrelsen] beslutar om arvoden och andra ersättningar till medlemmarna i delegationen.

8 §. Sammanträden

Delegationen sammanträder på ordförandens eller vid förfall för denne på viceordförandens kallelse. Delegationen skall sammankallas för behandling av

C 15 LL (1999:49) om polisens grundregister

särskilt angivet ärende om kommun eller två medlemmar skriftligen anhållit därom.

Delegationen är beslutför när minst fyra medlemmar, ordföranden medräknad, är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst.

Vid behandling av ärende skall de i 16 § landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse] ingående bestämmelserna om jäv iaktas i tillämpliga delar. Har frågan om jäv uppkommit skall frågan omedelbart avgöras. Den som jävet gäller skall delta i avgörandet av frågan om jäv. Om jäv ansetts föreligga skall den jävige avlägsna sig från mötet under den tid ärendet behandlas.

Polismästaren eller vid förfall för denne ersättaren är skyldig att närvara vid polisdelegationens sammanträden med rätt att delta i överläggningarna men inte i fattandet av beslut. Chefen för kansliavdelningen har närvaro- och yttranderätt vid polisdelegationens sammanträden.

Polismästarens ersättare, eller vid förfall för denne annan av polisdelegationen tillfälligt inkallad person, tjänstgör som delegationens sekreterare.

Ordföranden och sekreteraren undertecknar delegationens protokoll och skrivelser. Avskrifter av protokollen skall genom sekreterarens försorg tillställas [landskapsstyrelsen], polismästaren och kommunstyrelserna.

Angående delegationen gäller i övrigt i tillämpliga delar bestämmelserna om landskapskommittéer.

9 §. Polisdelegationens särskilda uppgifter

På polisdelegationen ankommer särskilt

- 1) att följa polisens verksamhet,
- 2) att ta initiativ till att utveckla polisens verksamhet,
- 3) att avge utlåtanden i ärenden som gäller polisen samt
- 4) att handlägga till delegationens kännedom inkomna ärenden.

4 kap. Ikraftträdelsebestämmelse**10 §. Ikraftträdande**

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2000.

C 15 Landskapslag (1999:49) om polisens grundregister**1 §. (2000/27) Grundregister**

Ålands polismyndighet kan med hjälp av automatiserad databehandling föra ett grundregister med uppgifter om brottsanmälningar, i anslutning till anmälan vidtagna åtgärder eller annat som polisen behöver för att fullgöra sina åligganden.

2 §. Ändamål

Grundregistret skall föras för att förebygga, upptäcka och utreda brott samt främja den allmänna ordningen och säkerheten.

3 §. Rätt att få uppgifter ur landskapsregister

För att sköta sina åligganden och föra ett grundregister har polismyndigheten rätt att få den information

den behöver ur de register [landskapsstyrelsen] och under denna lydande myndigheter eller inrättningar för.

Polismyndigheten skall i varje särskilt fall pröva sitt behov av information i förhållande till den olägenhet det innebär för den registrerade att uppgiften lämnas ut.

4 §. Tillämpning av riksbestämmelser

Lagen den 7 april 1995 om polisens personregister (FFS 509/1995) och förordningen den 15 september 1995 om polisens personregister (FFS 1116/1995) samt personuppgiftslagen den 22 april 1999 (FFS 523/1999) skall i tillämpliga delar, med de avvikelser som anges i denna lag, iaktas beträffande det grundregister polismyndigheten för, till den del bestämmelserna gäller personregister avsedda för en polisenshets bruk.

Se Ci 113, 113a och 111, FL I.

5 §. Tillsynsmyndighet

Tillsyn över denna lag utövas av [landskapsstyrelsen].

6 §. Landskapsförordning

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning meddela närmare bestämmelser om vilka uppgifter grundregistret skall innehålla samt om tillsynen över registret.

7 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1999.

Polismyndigheten skall se till att det grundregister som myndigheten för innan denna lag trätt i kraft överensstämmer med denna lag inom sex månader från lagens ikraftträdande.

C 16 Landskapslag (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister**1 §. Tillämpningsområde**

I syfte att skydda den personliga integriteten och att skapa en god registersed samt för att sköta de uppgifter polisen har enligt polislagen (2000:49) för landskapet Åland skall följande riksförfattningar äga tillämpning i landskapet Åland, om inte annat följer av denna lag eller särskilda bestämmelser:

- 1) personuppgiftslagen den 22 april 1999 (FFS 523/1999) samt
- 2) lagen den 7 april 1995 om polisens personregister (FFS 509/1995). (2000/54)

Denna lag tillämpas inte på de personregister som upprätthålls av andra myndigheter eller organ som omfattas av landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet än polismyndigheten. (2000/54)

Ändring av de i 1 mom. angivna lagarna gäller i landskapet från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av denna lag eller annan landskapslag.

Se F 1, Polislag (2000:49), Ci 111 och 113, FL I samt C 25, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

2 §. Hänvisningar

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen skall hänvisningarna avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3 §. Tillsyn

Tillsyn över tillämpningen av denna lag i fråga om angelägenheter som faller under landskapets behörighet utövas av [landskapsstyrelsen].

4 §. Landskapsförordning

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § 1 mom. skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 september 1999.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1991:57) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande personregister.

Polismyndigheten skall se till att de manuella personbladskartotek som myndigheten upprättat med stöd av landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet överensstämmer med denna lag inom sex månader från lagens ikraftträdande.

C 17 Landskapsförordning (1999:52) om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om polisens personregister**1 §. Tillämpningsområde**

Förordningen den 15 september 1995 om polisens personregister (FFS 1116/1995) skall med i denna förordning angivna undantag tillämpas i landskapet Åland.

Förordningen om polisens personregister skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna förordning träder i kraft. Sker därefter ändringar i förordningen skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av vad i denna förordning föreskrivs.

Se Ci 113a, FL I.

2 §. Hänvisning till bestämmelser i rikslagstiftningen

Hänvisas i förordningen till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Ikraftträdelse

Denna förordning träder den 1 september 1999.

C 18 Förordning (1998:118) om polisförvaltningen i landskapet Åland

(FFS 828/1998)

1 §. Behörighetsfördelningen mellan landskapet och riket

För polisväsendet i landskapet Åland skall dels landskapet, dels riket svara enligt denna förordning.

Landskapets polis skall upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt utföra övriga uppgifter som hör till polisen, om inte något annat bestäms särskilt i lag eller förordning eller med stöd av 3 §.

Rikets polis skall i landskapet svara för statens säkerhet och sköta de uppgifter som hör till skyddspolisen och centralkriminalpolisen. Inrikesministeriet beslutar om ledningen av polisverksamheten när landskapets polis deltar i dessa uppgifter. Centralkriminalpolisen har en egen enhet i landskapet.

2 §. Tillsynen över landskapets polisväsende

Den högsta tillsynen över landskapets polisväsende ankommer på Ålands [landskapsstyrelse], som företrädare landskapets polisförvaltning, och på landshövdingen, som företrädare rikets polisförvaltning.

3 §. Ledningsförhållanden i vissa situationer

Om en situation förknippad med polisverksamhet förflyttas från eller till landskapet utan att den avbryts, leds verksamheten av den polisenhet som har inlett den tills något annat bestäms om ledningsförhållandena.

I händelse av en polisiärt särskilt krävande situation skall förmannen för landskapets polis omedelbart underrätta högsta ledningen för rikets polis. Polisens högsta ledning kan då ge order om tillfälliga ledningsförhållanden på det sätt situationen kräver.

4 §. Polismännens befogenheter

Landskapets polismän har i tjänsteuppdrag i riket samma befogenheter som rikets polismän. Rikets polismän har på motsvarande sätt samma befogenheter i landskapet.

5 §. Handräckning

Chefen för polisens länsledning i Västra Finlands län eller någon annan av denne förordnad tjänsteman inom polisens länsledning skall på begäran av landskapets polischef eller någon annan av denne förordnad tjänsteman lämna handräckning i frågor som gäller polisverksamheten i landskapet.

6 §. Utnämning av befäl

Landskapets polischef och dennes ställföreträdare utnämns av [landskapsstyrelsen] efter samtycke av landshövdingen.

7 §. Förteckning över polismän

Vid [landskapsstyrelsen] förs en förteckning över alla som har utnämnts eller förordnats till polisman. En kopia av förteckningen skall finnas hos länsstyrelsen på Åland. [Landskapsstyrelsen] skall fortlöpande underrätta länsstyrelsen om ändringar i förteckningen.

C 19 LL (1992:39) om Posten på Åland

8 §. Uniform och beväpning

Ålands [landskapsstyrelse] bestämmer efter samråd med landshövdingen om uniform och beväpning för landskapets polis.

9 §. Utbildning

Landskapets polispersonal skall ges möjlighet att få utbildning på svenska vid statens polisläroinrättningar eller vid polisкурser på Åland, om [landskapsstyrelsen] anser att sådana kurser behövs.

10 §. Samrådsdelegationen

För behandlingen av frågor som gäller tillämpningen av denna förordning finns en samrådsdelegation. Närmare bestämmelser om delegationens sammansättning och uppgifter finns i en arbetsordning som fastställs av [landskapsstyrelsen] med landshövdingens samtycke.

11 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1999.

Genom denna förordning upphävs förordningen den 18 december 1992 om polisverksamheten och om skötseln av länsmans allmänna förvaltningsuppgifter i landskapet Åland (1360/1992).

C 19 Landskapslag (1992:39) om Posten på Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Ställning inom förvaltningen

Posten på Åland, nedan kallad Posten, är ett affärsverk underställt [landskapsstyrelsen].

Posten avgör de ärenden som rör dess verksamhet, ekonomi eller förvaltning och som inte enligt denna lag skall godkännas eller avgöras av lagtinget eller [landskapsstyrelsen].

Posten på Åland var, med beaktande av stadgandet i 66 § självstyrelselagen för Åland, ett affärsverk jämförbart med ett sådant statligt affärsverk på vilket tillämpas lagen om statens affärsverk. Därför skulle Posten på Åland betala arbetsgivarens socialskyddsavgift enligt den procentsats som gällde för nämnda statliga affärsverk. **HFD 1994 A 2.**

2 §. Verksamhetsområde och uppgifter

Posten bedriver postverksamhet och tillhandahåller annan service i samband med detta.

[Landskapsstyrelsen] och lagtinget kan tilldela Posten även andra lämpliga uppgifter.

3 §. Mål för verksamheten

Posten skall se till att postverksamheten utvecklas ändamålsenligt och att utbudet av tjänster motsvarar kundernas och hela samhällets behov. Den grundläggande postservice som lagtinget fastställt skall finnas allmänt tillgänglig i hela landskapet.

2 kap. Ekonomi

4 §. Budgeteringsprincipen

Postens inkomster och utgifter skall tas upp i landskapets budget.

5 §. Eget kapital

Posten har ett eget kapital som består av grundkapital och annat kapital. Grundkapitalet är det kapital

som på ett bestående sätt placerats i Posten och som utgör grund för utbetalningen av vinst. Annat eget kapital är det kapital som anvisats Posten av dess vinst och som även kan överföras till grundkapitalet.

6 §. Finansiering av utgifter

Posten skall finansiera sina utgifter med

- 1) inkomster av verksamheten,
- 2) lån som Posten kan ta upp enligt 8 §,

3) anslag som kan tas upp i landskapets budget för givande av lån till Posten samt

4) anslag som kan tas upp i landskapets budget för ökning av grundkapitalet.

Om ersättningar som beviljas i syfte att finansiera Postens utgifter stadgas i 9 §.

7 §. Prissättning

Posten skall prissätta sina varor och tjänster enligt företagsekonomiska principer med beaktande av vad som bestäms i 3 § om tillgången på grundläggande postservice samt de mål för service och resultat som [landskapsstyrelsen] ställer upp för Posten.

8 §. Upplåning

Posten får ta upp lån för sin verksamhet om återbetalningstiden är kortare än ett år samt ta upp levranskrediter.

Med lagtingets samtycke får Posten även ta upp annat lån än sådant som avses i 1 mom.

[Landskapsstyrelsen] skall utfärda närmare bestämmelser om gränser och villkor för Postens upplåning.

9 §. Ersättningar

Om Posten åläggs en betydelsefull uppgift eller skyldighet som är olönsam skall ett anslag för ersättning av uppgiften eller skyldigheten tas in i landskapets budget eller så skall den beaktas som en belastning då Postens resultatmål ställs upp. Posten skall sköta uppgiften eller skyldigheten med beaktande av företagsekonomiska principer och verkets resultatmål inom ramen för ersättningen och intäkterna från uppgiften.

3 kap. Ledningen av Posten

10 §. Lagtinget

I samband med behandlingen av landskapets budget skall lagtinget

1) fastställa den grundläggande postservice som Posten skall tillhandahålla,

2) vid behov ta upp anslag i budgeten för givande av lån till Posten,

3) godkänna ökning och nedsättning av Postens grundkapital samt vid behov ta upp anslag i budgeten för höjning av grundkapitalet,

4) godkänna större investeringsobjekt och maxibeloppet för Postens investeringar under finansåret samt rätt för Posten att ingå förbindelser för investeringar som medför utgifter under följande finansår samt

5) vid behov ta upp anslag i budgeten för ersättningar till Posten.

11 §. [Landskapsstyrelsen]

Då lagtinget fastställt landskapets budget och Posten lagt fram sin preliminära resultat- och finansieringsplan, skall [landskapsstyrelsen]

1) fastställa målen för Postens service med beaktande av den grundläggande postservice som lagtinget fastställt,

2) fastställa Postens resultatmål,

3) bevilja lån till Posten,

4) besluta om ökning och nedsättning av Postens grundkapital samt

5) bevilja ersättningar till Posten.

Vid behov kan [landskapsstyrelsen] utfärda bestämmelser eller anvisningar om Postens ekonomiförvaltning. [Landskapsstyrelsen] kan även godkänna en plan som gäller målen för Postens ekonomi och verksamhet för en längre tidsperiod än ett år.

4 kap. Administration och personal**12 §. Styrelsen**

[Landskapsstyrelsen] tillsätter en styrelse för Posten. Styrelsen utses för högst fyra år i sänder och består av en ordförande, en vice ordförande samt minst tre och högst fem andra medlemmar.

Styrelsemedlemmarna får inte genom sitt arbete, aktieinnehav eller annat ägarskap utöva ett avgörande inflytande över en konkurrerande verksamhet eller en verksamhet som de genom sitt arbete i Postens styrelse avsevärt kan gynna.

Styrelsemedlemmarna kan frånträda sina uppdrag innan mandattiden utgår. [Landskapsstyrelsen] kan skilja styrelsen eller en medlem i styrelsen från uppdraget.

[Landskapsstyrelsen] bestämmer styrelsemedlemmarnas arvoden.

13 §. Beslutsfattande i styrelsen

Styrelsen är beslutförrå för fyra medlemmar är närvarande.

Som styrelsens beslut gäller den åsikt som majoriteten har understött eller om rösterna faller lika den åsikt som mötesordföranden biträtt.

14 §. Styrelsens uppgifter

Styrelsen leder och övervakar Postens verksamhet.

Inom ramen för Postens befogenhet skall styrelsen särskilt

1) besluta om principerna för Postens verksamhet och om utvecklandet av denna inom ramen för de beslut som lagtinget fattat med stöd av 10 § 1 punkten och [landskapsstyrelsen] med stöd av 11 § 1 mom. 1 och 2 punkterna,

2) besluta om ett lämpligt system för Postens administration och ekonomiförvaltning,

3) besluta om Postens årliga resultat- och finansieringsplan i enlighet med de beslut som [landskapsstyrelsen] har fattat,

4) besluta om Postens verksamhets- och ekonomiplaner för längre perioder än ett år,

5) besluta om betydande investeringar och andra omfattande utgifter,

6) besluta om upplåningen,

7) besluta om inledande av viktig ny affärsverksamhet,

8) bestämma om principerna för prissättning och hur beslutanderätten i fråga om prissättningen skall utövas,

9) uppgöra bokslutet och sända det till [landskapsstyrelsen] för fastställande,

10) kära och svara i ärenden rörande Posten samt bevaka Postens intresse vid domstolar, hos andra myndigheter och vid förrättningar, om inte [landskapsstyrelsen] beslutar annat,

11) besluta om vem som har rätt att företräda Posten,

12) besluta om förvärv och överlåtelse av delägarskap och om utövande av rättigheter i samband därmed,

13) utnämna verkställande direktör, vice verkställande direktör eller utse ställföreträdare för verkställande direktören,

14) godkänna arbetskollektivavtal och tjänstekollektivavtal samt

15) behandla och avgöra övriga ärenden som är omfattande eller har stor betydelse.

15 §. Personalen

Vid Posten kan finnas ordinarie och tillfälliga tjänstemän samt personal i arbetsavtalsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag handhas de uppgifter som berör Postens personal, och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på [landskapsstyrelsen], av styrelsen för Posten.

Tjänsterna inrättas och indras samt deras benämningar ändras av Postens styrelse.

Tjänsterna kan vid behov besättas utan att ledig-anslås.

16 §. Verkställande direktören

Styrelsen utnämner verkställande direktören för Posten för viss tid.

Verkställande direktören skall sköta och utveckla Postens verksamhet samt följa styrelsens föreskrifter, informera styrelsen om åtgärder och händelser av vikt för Postens verksamhet och tillse att styrelsens beslut verkställs.

Styrelsen kan säga upp verkställande direktören då skäl därtill föreligger så att tjänsteförhållandet upphör med omedelbar verkan. I sådant fall har verkställande direktören dock rätt till en ersättning som motsvarar lön för uppsägningstiden.

17 §. Förbud mot konkurrerande verksamhet

Tjänsteman vid Posten får inte utan styrelsens tillstånd ta emot ett avlönat uppdrag som har anknytning till det egna uppgiftsområdet, vid ett sådant företag som sköter om postning, transport eller distribution av försändelser som kan jämföras med postförsändelser. Tjänsteman får inte heller annars inleda någon motsvarande verksamhet eller åta sig något sådant uppdrag eller börja med sådan verksamhet där postförsändelser eller annan information som tjänstemannen under sin anställningstid vid Posten fått kännedom om skulle kunna vara till nytta.

C 20 LF (1994:9) om programnämnden**5 kap. Penningrörelse och bokslut****18 §. Penningrörelse och bokföring**

Posten har en egen penningrörelse. [Landskapsstyrelsen] kan utfärda närmare bestämmelser om förvaring och skötsel av Postens penningmedel och om dess betalningsrörelse.

[Landskapsstyrelsen] bestämmer om grunderna för Postens bokföring.

19 §. Revision

[Landskapsstyrelsen] tillsätter årligen minst två revisorer och personliga ersättare för dessa för att granska Postens förvaltning, ekonomi och räkenskaper.

Landskapsrevisorerna kan granska Postens verksamhet.

[Landskapsstyrelsen] bestämmer revisorernas arvoden.

20 §. Bokslut

[Landskapsstyrelsen] fastställer Postens bokslut och beslutur med anledning av detta hur vinsten skall beaktas som inkomst i landskapets budget samt om andra åtgärder som Postens verksamhet och ekonomiska resultat föranleder.

Posten skall årligen avge en berättelse över sin verksamhet till [landskapsstyrelsen].

6 kap. Särskilda bestämmelser**21 §. Pensioner samt övriga förmåner och ersättningar**

Pensioner till Postens anställda samt övriga förmåner och ersättningar samt de familjepensioner till de anställdas anhöriga som följer av anställningsförhållandet och utbetalas centralt skall betalas ur anslag i landskapets budget, i enlighet med vad som särskilt stadgas om dessa förmåner och ersättningar.

Posten betalar pensionspremier och överför pensionsavgifter till landskapet Ålands pensionsfond i enlighet med vad som närmare stadgas i landskapslagen (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond. Övriga förmåner och ersättningar som avses i 1 mom. bekostas av Posten i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] bestämmer. (1995/72)

22 §. Försäkringar

Posten tecknar själv sina försäkringar med undantag av vad som stadgas i 21 §.

23 §. Närmare bestämmelser gällande verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov i landskapsförordning.

24 §. Ikraftträdande

Genom denna lag upphävs de bestämmelser som reglerar postväsendet i landskapet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

25 §. Övergångsbestämmelser

De rättigheter och skyldigheter som Post- och televerket har och de uppgifter som anförtratts verket genom lag eller förordning överförs på Posten vid lagens ikraftträdande såvitt de rör postväsendet i landskapet.

[Landskapsstyrelsen] inrättar vid lagens ikraftträdande en tjänst som verkställande direktör för Posten.

Post- och televerkets personal som i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande är verksam inom Post- och televerkets postsektor i landskapet överflyttas, om de samtycker, till motsvarande uppgifter hos Posten vid lagens ikraftträdande. De anställda bibehåller sina rättigheter och har samma skyldigheter som i det tidigare anställningsförhållandet.

C 20 Landskapsförordning (1994:9) om programnämnden**1 §. Programnämndens sammansättning och uppgifter**

För granskning av program som förekommit i rundradiosändning tillsätter [landskapsstyrelsen] en programnämnd för en bestämd tid.

Programnämnden består av minst fem och högst sju ledamöter. Bland ledamöterna utser [landskapsstyrelsen] en ordförande och en vice ordförande. Ordföranden skall ha juriskandidatexamen.

Programnämnden kan även handha andra uppgifter än de som nämns i 1 mom. om [landskapsstyrelsen] så bestämmer.

2 §. Sammanträde

Programnämnden sammanträder på kallelse av ordföranden. Programnämnden är beslutför då mer än hälften av dess ledamöter är närvarande. Vice ordföranden handhar ordförandens uppgifter vid jäv eller annat förfall för denna.

Vid programnämndens sammanträden förs protokoll som undertecknas av ordföranden och sekreteraren, om sådan utsetts, samt justeras på sätt som programnämnden bestämmer.

3 §. Beslutsförfarande

Vid handläggning av ärenden i programnämnden skall i tillämpliga delar iaktas vad som gäller för handläggning av ärenden i [landskapsstyrelsen]. Vid beslut om anmärkning eller sändningsförbud skall även iaktas vad därom är särskilt stadgat.

4 §. Jäv

Vid behandling av ärende skall de i 16 § landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse] ingående bestämmelserna om jäv iaktas i tillämpliga delar. Har fråga om jäv uppkommit skall frågan omedelbart avgöras. Den som jävet gäller får inte delta i avgörandet. Om jäv ansetts föreligga skall den jävige avlägsna sig från sammanträdet för den tid ärendet behandlas.

5 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Programnämnd som tillsatts av [landskapsstyrelsen] innan denna förordning trätt i kraft fortsätter sin verksamhet tills mandattiden löpt ut och på den tillämpas bestämmelserna i denna förordning.

C 21 Landskapslag (1975:9) om motorfordonsbyrån

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Registreringen och besiktningen av motorfordon samt förändret av körkortsregister handhas av en [landskapsstyrelsen] underställd motorfordonsbyrå.

2 §. (1991/81) Motorfordonsbyrån skall

1) (1993/103) föra register över motorfordon och släpvagnar i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1993:19) om besiktning och registrering av fordon,

2) föra körkortsregister i enlighet med bestämmelserna i körkortslagen (1991:79) för landskapet Åland,

3) besiktiga motorfordon och anordningar, samt

4) utföra övriga uppgifter som ankommer på byrån.

Se M 14, Körkorts lag (1991:79).

2 kap. Organisation

3 §. Vid motorfordonsbyrån finns följande tjänster: trafikinspektör, besiktningsman och registerföreståndare.

Inom ramen för i ordinarie årsstaten anvisade anslag kan vid motorfordonsbyrån inrättas ordinarie och [extraordinarie befattningar].

4 §. Vid motorfordonsbyrån finns en registersektion och en teknisk sektion.

5 §. Registersektionen handhar de ärenden, vilka berör motorfordonsbyråns förvaltning, budget, ekonomi och bokföring samt registrering och automatisk databehandling, ävensom övriga ärenden, vilkas handläggning ej uppdragits åt tekniska sektionen och kansliavdelningens allmänna byrå.

6 §. Tekniska sektionen handhar ärenden som angår besiktning och förarexamen.

7 §. Chef för motorfordonsbyrån är trafikinspektören.

Trafikinspektören åligger att leda motorfordonsbyråns verksamhet och övervaka, att de på byrån ankommande uppgifterna handhas ändamålsenligt. Han skall även följa den allmänna utvecklingen på sitt verksamhetsområde samt taga initiativ och utarbeta förslag till nödiga reformer och förbättringar.

8 §. Registerföreståndaren skall leda och övervaka registersektionens verksamhet, fördela uppgifterna inom sektionen, bereda på denna ankommande ärenden och tillse, att dessa behandlas snabbt och omsorgsfullt.

9 §. Besiktningsman skall

1) verkställa besiktning av i landskapslagen om motorfordon i landskapet Åland nämnda fordon och anordningar;

2) verkställa förarexamina;

3) övervaka användningen av motorfordon i trafiken i enlighet med vad därom särskilt är stadgat eller föreskrivet; samt

4) utföra de övriga uppgifter som enligt reglemente ankommer på honom.

Trafikinspektören fungerar i sin tjänsteutövning jämväl som besiktningsman.

3 kap. Kompetensvillkor

10 §. Kompetensvillkor är

1) (1991/81) för trafikinspektören: vid tekniskt institut avlagd för uppgiften lämplig ingenjörsexamen, förtrogenhet med bilbranschen och innehav av körkort med klass A B*C* **;

2) (1991/81) för besiktningsman: för uppgiften lämplig teknikerexamen, förtrogenheten med bilbranschen och innehav av körkort med klass AB* C* **; samt

3) för registerföreståndaren: för tjänsten lämplig slutexamen vid högskola.

Kompetensvillkor för övriga [befattningshavare] är sådan skicklighet och förmåga som ett framgångsrikt handhavande av befattningen prövas kräva.

[Landskapsstyrelsen] kan på särskilda skäl bevilja undantag från i 1 mom. stadgade kompetensvillkor.

11 §. Angående besättande av tjänst vid motorfordonsbyrån är gällande vad om besättande av tjänster i [landskapslagen (1973:25) om landskapet Ålands centrala ämbetsverk] är stadgat.

Se C 40, Tjänstemannalag (1987:61), 2 kap.

12 §. Angående tjänstemännens vid motorfordonsbyrån rättigheter och skyldigheter gäller i tillämpliga delar vad om landskapsförvaltningens tjänstemän och befattningshavare är stadgat.

13 §. Trafikinspektören och besiktningsman skall vid tjänsteutövning vara försedda med av [landskapsstyrelsen] fastställt tjänstemärke, som bör uppvisas vid anfordran.

14 §. Trafikinspektören och besiktningsman får ej i någon form i förvärvssyfte deltaga i tillverkning eller iståndsättande av handel med eller försäkring av i denna lag avsedda fordon eller anordningar eller delar eller tillbehör till dem, ej heller i handel med bränsle och smörjmedel eller i annan verksamhet, som kan anses oförenlig med trafikinspektörens eller besiktningsmans ställning och åligganden.

4 kap. Särskilda stadganden

15 §. Upphävd (1993/35).

16 §. Motorfordonsbyrån är berättigad till handräckning av polismyndighet.

17 §. Närmare bestämmelser angående motorfordonsbyrån, dess sektioner och tjänstemän utfärdas av [landskapsstyrelsen] i reglemente.

18 §. [Landskapsstyrelsen] utfärdar vid behov närmare bestämmelser om tillämpningen av denna lag genom landskapsförordning.

19 §. Denna lag träder i kraft den 1 april 1975.

Vad i denna lag är stadgat om tjänstemans formella kompetens gäller ej de tjänstemän vilka utnämns i stöd av tidigare gällande bestämmelser.

Genom denna lag ombildas den nuvarande tjänsten som kanslist av högre löneklass vid bilregisterbyrån

C 22 LL (1982:34) om ...jämställdhetsdelegation

till en tjänst som registerföreståndare, varvid den nuvarande kanslisten utan minskning av löneförmåner överflyttas till den nya tjänsten.

C 22 Landskapslag (1982:34) om landskapet Ålands jämställdhetsdelegation

1 §. (1989/28) Jämställdhetsdelegationen har till uppgift att fördjupa och utveckla de vägledande principerna för jämställdhetspolitiken i landskapet. Dessutom skall delegationen biträda [landskapsstyrelsen] vid handläggningen av de i landskapslagen (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män nämnda ärenden som avser utfärdande av förbud mot diskriminering i vissa fall.

2 §. (1989/28) Jämställdhetsdelegationen består av högst sju medlemmar. [Landskapsstyrelsen] utser medlemmarna i delegationen jämte personliga ersättare för dem för fyra kalenderår i sänder. Bland de ordinarie medlemmarna utser [landskapsstyrelsen] ordförande och viceordförande.

I jämställdhetsdelegationen bör kännedom om jämställdhetsfrågor och arbetslivet samt juridisk sakkunskap vara företrädd.

3 §. Inom ramen för landskapets ordinarie årsstat kan [landskapsstyrelsen] anställa sekreterare för jämställdhetsdelegationen med uppdraget som huvudsak eller bisyssla.

Kompetensvillkoren för sekreteraren är sådan utbildning och erfarenhet som ett framgångsrikt handhavande av uppdraget förutsätter.

4 §. Jämställdhetsdelegationens övriga utgifter bestrids med för ändamålet anslagna medel.

5 §. [Landskapsstyrelsen] kan i instruktion utfärda närmare föreskrifter om jämställdhetsdelegationen och dess arbete.

Angående jämställdhetsdelegationen gäller i övrigt i tillämpliga delar bestämmelserna om landskapskommittéer.

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1982.

Jämställdhetsdelegation enligt denna lag tillsätts första gången för en mandatperiod som upphör vid utgången av år 1983.

C 23 Landskapslag (1993:116) om Ålands statistik- och utredningsbyrå

1 §. Ålands statistik- och utredningsbyrå har till uppgift att verka som statistikmyndighet i landskapet samt att bedriva utredningsverksamhet.

Byrån leds av en direktion och är underställd [landskapsstyrelsen].

2 §. Direktionen har minst fem och högst sju medlemmar. [Landskapsstyrelsen] utser medlemmarna för högst fyra år samt utser en av medlemmarna i [landskapsstyrelsen] till ordförande. Direktionen utser en vice ordförande inom sig.

Direktionsmedlemmarna kan frånträda sina uppdrag innan mandattiden utgår. [Landskapsstyrelsen] kan skilja direktionen eller en medlem i direktionen från uppdraget.

[Landskapsstyrelsen] bestämmer arvoden för direktionsens medlemmar.

3 §. Direktionen är beslutförför då ordföranden eller vice ordföranden och tre andra medlemmar är närvarande.

Som direktionsens beslut gäller den åsikt som majoriteten har omfattat. Om rösterna faller lika gäller den åsikt som ordföranden eller vice ordföranden omfattar.

Budgetförslag och verksamhetsplan föredras av chefen för byrån. Om handläggningen av övriga ärenden i direktionen bestämmer direktionen.

Om jäv för medlem och föredragande gäller vad om jäv är stadgat för medlem av [landskapsstyrelsen] och föredragande.

4 §. På förslag av direktionen uppställer [landskapsstyrelsen] målen för byråns verksamhet.

Direktionen leder och övervakar byråns verksamhet samt beslutar

1) om byråns allmänna verksamhetslinjer samt om inriktningen av servicen och den övriga verksamheten,

2) om byråns budgetförslag och verksamhetsplan,

3) om vilka prestationer som är avgiftsbelagda och storleken på avgifterna med beaktande av bestämmelserna i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet,

4) om arbetsordning för byrån samt

5) om andra ärenden som är av principiell betydelse för byrån.

5 §. Chefen för byrån utvecklar byråns verksamhet och svarar för att målen uppnås.

Chefen avgör de ärenden som ankommer på byrån och som inte avgörs av direktionen eller i arbetsordningen har uppdragits åt någon annan tjänsteman för avgörande.

6 §. Chefen för byrån utnämns av [landskapsstyrelsen]. Utnämningen kan ske för viss tid. Vid förhinder för chefen förordnar [landskapsstyrelsen] en ställföreträdare. Övriga tjänster besätts samt tillfällig personal och personal i arbetsavtalsförhållande anställs av direktionen, om inte detta i arbetsordningen har uppdragits åt chefen för byrån.

Inom ramen för upptagna anslag kan byrån med direktionsens godkännande anlita sakkunniga och konsulter för vissa uppdrag.

7 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns vid ekonomiska sekretariatet överförs till byrån. Innehavarna av tjänsterna överflyttas, om de samtycker, till motsvarande uppgifter vid byrån samt bibehåller sina förmåner och har samma skyldigheter som i sina tidigare anställningsförhållanden.

Av verkställigheten av denna lag förutsatta åtgärder får vidtas före ikraftträdandet.

C 24 Statistiklag (1994:42) för landskapet Åland

1 §. Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på landskapets myndigheter som framställer officiell statistik.

2 §. Grunderna för uppgiftsinsamlingen

Innan uppgifter för framställning av statistik samlas in skall myndigheten undersöka om det är möjligt att använda uppgifter som samlats in i något annat sammanhang.

För att kunna ålägga någon att lämna uppgifter för framställning av statistik måste myndigheten ha stöd i denna lag eller annan lag. Saknas stöd i lag är det frivilligt att lämna de uppgifter som begärs för framställning av statistik.

Uppgifterna skall samlas in utan identifikationsuppgifter då det är möjligt med avseende på framställningen av statistiken.

3 §. Förhållandet till bestämmelser om personregister

Vid framställning av sådan statistik som avses i denna lag iaktas vad som stadgas i 3a kap. landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet, om inte annat stadgas i denna eller någon annan lag.

4 §. Uppgiftsinsamling

En myndighet skall se till att endast de uppgifter som är nödvändiga för framställning av statistik begärs av uppgiftslämnaren.

Uppgifterna skall samlas in på ett sätt som medför så små kostnader som möjligt för uppgiftslämnaren och samhället samt på ett sätt som inte är onödigt betungande för uppgiftslämnaren.

5 §. Beslut om uppgiftsinsamling

Efter att ha samrått med uppgiftslämnarna eller med företrädare för berörda sektorer beslutar myndigheten vilka uppgifter som skall samlas in samt vilka förfaringssätt och tidsfrister som skall iaktas vid uppgiftsinsamlingen.

Uppgiftslämnarna eller deras företrädare skall i god tid innan insamlingen sker underrättas om beslutet att samla in uppgifter samt om insamling av nya eller ändrade uppgifter.

6 §. Information till uppgiftslämnarna

När uppgifter samlas in skall uppgiftslämnarna informeras om ändamålet med uppgiftsinsamlandet, vilka förfaringssätt som skall användas vid framställningen av statistiken samt om grunderna för utlämnandet av uppgifter.

De som är skyldiga att lämna uppgifter skall få återrapportering om de statistiska uppgifterna.

7 §. Uppgiftsskyldighet för landskapets myndigheter

Landskapets myndigheter är, utan hinder av sekretessbestämmelserna, skyldiga att lämna Ålands statistik- och utredningsbyrå uppgifter ur det uppgiftsmaterial de förfogar över samt uppgifter om den egna verksamheten och ekonomin.

8 §. Uppgiftsskyldighet för näringsidkare och yrkesutövare

Näringsidkare och yrkesutövare samt landskapets affärsverk och kommunala bolag som bedriver affärsverksamhet är skyldiga att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter om

- 1) arten av den verksamhet som de bedriver och var den bedrivs,
- 2) ägoförhållanden,
- 3) ekonomin,
- 4) produkterna samt
- 5) de resurser som verksamheten förutsätter och deras användning.

9 §. Uppgiftsskyldighet för kommuner och kommunalförbund

Kommuner och kommunalförbund är skyldiga att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter om

- 1) ekonomin,
- 2) produkterna,
- 3) tillhandahållen service samt
- 4) de resurser verksamheten förutsätter och deras användning.

10 §. Uppgiftsskyldighet för vissa samfund

Samfund som inte eftersträvar vinst är skyldiga att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter om

- 1) arten av den verksamhet som de bedriver och var den bedrivs,
- 2) innehavet,
- 3) ekonomin samt
- 4) de resurser som verksamheten förutsätter och deras användning.

11 §. Riksmyndigheters uppgiftsskyldighet

En riksmyndighet är skyldig att till Ålands statistik- och utredningsbyrå lämna uppgifter ur det uppgiftsmaterial den förfogar över samt uppgifter om den egna verksamheten och ekonomin till de delar uppgifterna behövs för att framställa statistik om förhållandena i landskapet. Denna skyldighet gäller inte uppgifter som skall hemlighållas med hänsyn till rikets säkerhet eller försvarets intressen. Då uppgifterna insamlas skall statistik- och utredningsbyrån på det sätt 23 § 2 punkten självstyrelselagen för Åland anger samarbeta med den ifrågavarande riksmyndigheten.

Om riksmyndigheters skyldighet att på begäran tillhandahålla behöriga myndigheter i landskapet sådana statistiska uppgifter om förhållandena i landskapet som de på grund av rikslagstiftning har tillgång till stadgas i 30 § 5 punkten självstyrelselagen.

12 §. Begränsning av uppgiftsskyldighet

Det finns inte någon skyldighet att lämna uppgifter enligt 7-10 §§ om det förhållande som uppgiften avser är äldre än fyra år när uppgiften begärs.

13 §. Befrielse från uppgiftsskyldigheten

En myndighet skall på begäran av en uppgiftsskyldig helt eller delvis befria denne från uppgiftsskyldigheten om uppgiftslämnandet innebär oskäligen olägenhet för denne och befrielsen inte nämnvärt försvårar framställandet av statistiken.

C 24 Statistiklag (1994:42)

14 §. Bearbetning och lagring av uppgifter

Uppgifter som samlats in för statistiska ändamål får inte bearbetas, lagras och utplånas på ett sådant sätt att enskilds integritet kränks eller affärs- eller yrkeshemlighet äventyras.

Uppgifter som samlats in för statistiska ändamål skall bearbetas med iakttagande av god statistiksed.

15 §. Skydd av uppgifter

En myndighet skall se till att uppgifterna i framställningens alla skeden är skyddade mot olovlig bearbetning, användning, utplånande och ändring samt mot olovligt tillgrepp.

16 §. Användning av utomstående tjänster

En myndighet kan anlita utomstående tjänster i statistikframställningens olika skeden. När användningen av utomstående tjänster och villkoren för uppdragen prövas och övervakningen ordnas skall särskild uppmärksamhet ägnas frågor om sekretess.

Den som utför ett uppdrag har samma skyldighet att skydda uppgifterna som den myndighet som framställer statistik har enligt 15 § och uppdragstagaren har inte rätt att använda och lämna ut uppgifterna för andra ändamål eller spara dem för att själv lagra dem. Den som utför ett uppdrag skall iaktta tystnadsplikt enligt 22 §.

17 §. Statistikens kvalitet

Statistiken skall vara så tillförlitlig som möjligt och den skall ge en riktig bild av de förhållanden som belyses. Statistiken skall göras allmänt tillgänglig så snabbt som möjligt efter att den blivit klar.

För att säkerställa uppgifternas jämförbarhet skall när statistik framställs i mån av möjlighet användas enhetliga begrepp, definitioner och klassificeringar.

18 §. Hemlighållande av uppgifter

Uppgifter som erhållits eller använts för statistiska ändamål är sekretessbelagda, om inte något annat följer av 2 och 3 mom.

Uppgifter som beskriver verksamhet som bedrivs av landskapets, statens och kommunernas myndigheter är offentliga.

Följande uppgifter om näringsidkare och yrkesutövare samt juridiska personer är offentliga:

- 1) affärs- och samfundssignum,
- 2) namn,
- 3) språksignum,
- 4) hemkommun och adress,
- 5) juridisk form,
- 6) arten av den verksamhet som bedrivs,
- 7) var verksamheten bedrivs,
- 8) huvudsakliga nyttigheter,
- 9) antalet anställda,
- 10) omsättning samt
- 11) idkande av utrikeshandel.

19 §. Utlämnande av uppgifter

Sekretessbelagda uppgifter som erhållits eller använts för statistiska ändamål får lämnas till utomstående endast på de grunder som stadgas i lag eller med samtycke från den som uppgifterna gäller. Dessa uppgifter får emellertid inte lämnas ut för att användas

vid administrativt beslutsfattande eller vid någon annan motsvarande behandling av ett ärende.

En myndighet får lämna ut uppgifter för vetenskapliga undersökningar och för statistiska ändamål. Personuppgifter som avses i 15a § landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet och andra identifieringsuppgifter får dock inte lämnas ut.

Utän hinder av vad som anges i 2 mom. får Ålands statistik- och utredningsbyrå för vetenskaplig forskning och för statistiska ändamål lämna ut uppgifter om ålder, kön, utbildning och yrke under förutsättning att den som får uppgifterna har rätt enligt 3a kap. landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet eller enligt landskapslagen (1991:57) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande personregister att inhämta dessa uppgifter.

Utlämnandet av uppgifter får inte medföra skada eller olägenhet för den som uppgifterna gäller. Den myndighet som lämnar ut uppgifterna skall när uppgifterna lämnas ut meddela de föreskrifter som är nödvändiga för skyddet av uppgifterna.

20 §. Utlämnande av uppgifter till riksmyndighet

Utän hinder av 18 och 19 §§ får uppgifter lämnas ut till en riksmyndighet för framställning av statistik.

21 §. Avgiftsfrihet för uppgifter

Ålands statistik- och utredningsbyrå har rätt att få de uppgifter som avses i 7 § avgiftsfritt.

Den återrapportering som avses i 6 § 2 mom. är avgiftsfri för dem som lämnat uppgifterna.

22 §. Tystnadsplikt

Uppgifter som enligt 18 § skall hållas hemliga får inte röjas för utomstående och inte utnyttjas för enskild nytta.

Vad som stadgas i 1 mom. tillämpas också på sådana uppgifter om program och anvisningar för automatisk databehandling i anslutning till statistikframställningen som äventyrar datasekretessen om de avslöjas.

23 §. Brott mot statistiksekretessen

Den som utan laglig rätt lämnar ut uppgifter som erhållits eller använts för statistiska ändamål eller den som brutit mot de föreskrifter som avses i 19 § eller mot den tystnadsplikt som anges i 22 § skall för brott mot statistiksekretessen dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

24 §. Vite

Om en uppgiftsskyldig försummar att lämna uppgifter inom utsatt tid får [landskapsstyrelsen] vid vite ålägga den uppgiftsskyldige att lämna uppgifterna. [Landskapsstyrelsen] utdömer vite.

25 §. Brott mot uppgiftsskyldigheten

En uppgiftsskyldig som uppsåtligen försummar att lämna uppgifter som avses i denna lag skall för *underlåtenhet att fullgöra uppgiftsskyldighet vid statistikinsamling* dömas till böter.

En uppgiftsskyldig som försummar att lämna uppgifter som ålagts med stöd av 24 § och som ådömts vite för denna försummelse kan inte dömas till straff för samma gärning.

En uppgiftsskyldig som uppsåtligen lämnar oriktiga uppgifter eller meddelanden för fullgörande av den

uppgiftsskyldighet som anges i denna lag skall för lämnande av *oriktiga uppgifter vid statistikinsamling* dömas till böter.

Om en förseelse som nämns i 1 och 3 mom. i sin helhet skall anses uppenbart ringa, kan myndigheten avstå från att anmäla förseelsen till åtalsprövning.

26 §. Ändringssökande

I beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär över ändamålsenligheten av [landskapsstyrelsens] beslut kan inte anföras.

I beslut som en myndighet underställd [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag får ändring sökas hos [landskapsstyrelsen].

Om besvärshatt, besvärstid, anförande av besvär och besväransvisning gäller vad därom stadgas i rikslagstiftning.

27 §. Bemyndigande

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

28 §. Ikraftträdelsebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1994.

Genom denna lag upphävs, såvitt fråga är om landskapet Åland, lagen om lämnande av vissa uppgifter för officiell statistik (FFS 96/1954) samt 2 och 3 §§ lagen om statistikcentralen (FFS 796/1970).

C 25 Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

1 kap. Offentliga handlingar

1 §. Allmänna handlingar enligt denna landskapslag är handlingar som utfärdats eller upprättats av myndighet eller som ingivits eller insänts till myndighet.

Med handling förstås varje framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas eller avlysnas med tekniskt hjälpmedel, ävensom upptagning för automatisk databehandling när myndigheten kan överföra upptagningen till läsbar form.

Med myndighet avses i denna lag landskapets myndigheter samt kommunala och övriga myndigheter till den del de handhar uppgifter inom landskapsförvaltningen och den kommunala självstyrelseförvaltningen jämte till sådan myndighet hörande person som handlar under tjänstemannaansvar. Vad om myndighet stadgas gäller även offentligrättsliga sammanträden, representantskap, utskott, kommittéer, kommissioner, delegationer och nämnder.

Utskott, kommittéer och andra organ, som ej tilldelats beslutanderätt i förvaltningsärenden, anses utgöra en del av den myndighet som tillsatt dem.

2 §. Allmänna handlingar är offentliga enligt vad som stadgas i denna lag.

Om utgivande av handlingar från trycket stadgas särskilt.

3 §. Beträffande den tidpunkt vid vilken allmänna handlingar blir offentliga gäller, såvida annat ej följer

LL (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet C 25

av 4 och 5 §§, att diarium, dagbok, register och annan officiell förteckning blir offentlig så snart den tagits i bruk, protokoll då det justerats, expedition då den underskrivits, annan hos myndighet tillkommen handling då den färdigställts samt till myndighet ingiven eller insänd handling så snart den registrerats som mottagen.

Tävlingsskrift, anbud eller annan dylik handling som skall avlämnas i slutet omslag, anses icke mottagen före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet, även om den därförrinnan har registrerats.

Utslag, som ges efter anslag, blir offentligt då det skall utges.

4 §. Till polismyndighet eller annan myndighet inkomna handlingar rörande brott samt av polismyndighet eller annan myndighet vid brottsundersökning upprättade protokoll, rapporter och övriga handlingar är icke offentliga förrän ärendet förevarit vid domstol eller nedlagts enligt beslut av polis- eller åklagarmyndighet eller annan myndighet.

Till myndighet inkomna anbudshandlingar och av myndighet upprättade handlingar rörande ingivna anbud är icke offentliga förrän avtal ingåtts eller myndigheten beslutat att ärendet skall läggas ner utan att nya eller kompletterande anbud inbegäres.

Handling som upprättats för myndighets gransknings- eller inspektionsverksamhet eller för anordnande av kunskapsprov eller annan personundersökning under myndighets inseende, är icke offentlig förrän granskningen, inspektionen, prövningen eller undersökningen slutförts.

Handling som gäller utdelande utan särskild ansökan av pris, belöning eller annan utmärkelse eller tilldelande av titel, är icke offentlig förrän beslut i ärendet fattats.

5 §. Inom myndighet uppgjort betänkande, utlåtande eller promemoria för ärendes beredning, samt förslag eller utkast till avgörande är icke offentliga förrän ärendet slutbehandlats hos myndigheten.

Handling som inkommit till myndighet såsom utredning, utlåtande eller förslag till förlikning i rätts tvist, är icke offentlig förrän saken blivit slutligt avgjord.

6 §. Enskild person har rätt att få del av allmän handling, som är offentlig.

Ur handling som enligt 3, 4 eller 5 § ännu icke är offentlig, får uppgift lämnas endast med vederbörande myndighets tillstånd. I fråga om betänkanden som avses i 5 § 1 mom., får tillstånd vägras endast om särskilda skäl föreligger.

3 mom. upphävt (1998/72).

7 §. Myndighet skall på begäran tillhandahålla offentlig handling genom att utlämna den för läsning och avskrivning hos myndigheten eller genom att ge ut officiell kopia av eller utdrag ur handlingen. Annat material som avses i 1 § 2 mom. skall tillhandahållas för påseende eller avlyssning.

Handling, som endast delvis är offentlig, skall hållas tillgänglig till den del handlingen är offentlig.

C 25 LL (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet

Inom myndighet eller ämbetsverk bör finnas en eller flera tjänstemän med uppdrag att tillhandahålla handlingar.

2 kap. Allmänna handlingar som bör hemlighållas

8 §. Handling skall hemlighållas såsom i denna lag stadgas, såframt icke annorlunda är stadgat.

9 §. Handling skall hållas hemlig,

a) då hemlighållande påkallas av statens säkerhet eller dess förhållande till främmande makt, försvarets intresse eller förekommande eller beivrande av brott, i enlighet med vad därom närmare stadgas i rikslagsstiftningen,

b) då handlingen är avsedd att nyttjas av fångvårdsmyndigheterna och innehåller uppgifter om fånge, i enlighet med vad därom närmare stadgas i rikslagsstiftningen,

c) då handlingen eljest rör ärende som underliggör riksstyrelsens förvaltningsbehörighet och den enligt i riket gällande bestämmelser bör hemlighållas,

d) då handlingen utgör förteckning, kortregister, journal, rapport eller annan utredning, som uppgjorts eller anskaffats på åtgärd av polismyndighet för att användas av densamma vid handhavandet av polisens vård-, undersöknings- och övervakningsuppgifter,

e) då handlingen hänför sig till själavården, hälso- och sjukvården, vårdväsendet, skolväsendet, beskattningen eller den offentliga kontrollverksamheten och innehåller sådana uppgifter om enskild persons privata förhållanden, att handlingens tillhandahållande kan utsätta berörda person eller hans anhöriga för skada, lidande eller obehag,

f) då handlingen innehåller uppgifter eller utredningar, som myndighet i tjänsteutövning skaffat eller erhållit om enskild affärs- eller industrirörelse, om drivande av näring eller yrke eller om enskilds ekonomiska ställning, ifall handlingens tillhandahållande kan lända berörda företag eller person till men, eller

g) då handlingen gäller affärs- eller industrirörelse, som drivs av landskapet, kommun eller annat offentligrättsligt samfund, ifall handlingens tillhandahållande kan på det allmännas bekostnad gynna någon som driver likartad rörelse.

Handling som avses i 1 mom. e eller f punkten bör dock tillhandahållas den person eller det företag handlingen angår och får, om dessa samtycker därtill, tillhandahållas även annan. Likaså får handling som avses i g punkten tillhandahållas med tillstånd av vederbörande myndighet eller samfund. Om tillhandahållande i särskilda fall av handling som avses i 1 mom. e punkten, stadgas i 15 § 1 mom.

10 §. [Landskapsstyrelsen] kan i enskilt fall förordna att handling, som är föremål för handläggning i [landskapsstyrelsen] eller hos [landskapsstyrelsen] underlydande myndighet, skall för viss tid helt eller delvis hemlighållas, om icke de som handlingen berör samtycker till att den blir offentlig. Sådant förordnande får dock icke ges i fråga om handlingar, vilkas offentlighet jämte undantagen därifrån är fullständigt reglerad genom lag eller förordning.

11 §. Beträffande handling som enligt 8-10 §§ skall hållas hemlig, bör den myndighet till vilken handlingen inkommit eller hos vilken handlingen tillkommit, iakttaga följande:

a) om hemlighållandet bör särskild anteckning göras i myndighetens diarium eller protokoll eller annan registrering av eller sammanställning över det ärende till vilket handlingen hör,

b) handlingen bör förses med stämpel eller annan anteckning om att den skall hållas hemlig. Anteckningen bör innehålla uppgift om det stadgande på vilket hemlighållandet eller förordnandet därom grundats, anteckningens datum samt den tjänsteman som låtit verkställa anteckningen,

c) handlingen bör förvaras så, att den icke är tillgänglig för obehöriga,

d) handlingen eller kopia därav skall utges till domstol samt till statlig eller annan myndighet, då dessa på tjänstens eller offentlig sysslas vägnar har rätt att få del av handlingen. Enligt prövning kan handlingen eller kopia därav utges till sådan myndighet även i andra fall, varvid för utgivandet kan ställas villkor och ges föreskrifter, som den utgivande myndigheten anser nödvändiga för att inte ändamålet med hemlighållandet skall äventyras.

12 §. Då visst ärende skall hållas hemligt, gäller detta även handlingarna i ärendet.

Till den del handling är hemlig får den, såvida annat icke är särskilt stadgat, ej tillhandahållas enligt 7 § eller uppgift på annat sätt lämnas om dess innehåll.

3 kap. Enskild persons rätt till handling

13 §. Enskilt brev, som icke hör till handlingar i rättegång, får utan samtycke av brevskrivaren eller hans rättsinnehavare hållas tillgängligt endast enligt 15 §.

14 §. Utan hinder av vad som stadgas eller förordnas om handlingens hemlighållande, skall enskild eller hans rättsinnehavare av myndighet återfå handling som den enskilde ingivit eller insänt till myndigheten. Handlingen bör återlämnas i original, såvida särskilda skäl ej påkallar att originalet blir kvar hos myndigheten, varvid handlingen i stället bör utges såsom officiell kopia.

På i 1 mom. angivet sätt bör enskild av myndighet erhålla utslag, beslut eller annat avgörande, i vilket han, antingen själv eller såsom laga företrädare för annan, har rätt att söka ändring, eller som eljest berör hans rätt såsom sökande, klagande eller annan part eller laga företrädare för sådan. Detsamma gäller i sådant ärende även annan handling än avgörandet.

Likaså bör part eller laga företrädare för sådan erhålla till myndighet inkomna eller av myndighet upprättade handlingar som avses i 4 § 1 mom.

15 §. Handlingar som avses i 9 § 1 mom. e punkten och 13 § får, sedan de överförts till allmänt arkiv, på skriftlig motiverad begäran tillhandahållas person som behöver handlingarna. För tillhandahållandet kan ställas villkor och ges särskilda föreskrifter. Innan handling sålunda tillhandahålls, bör den person som begärt att få handlingen, avge förbindelse att iaktta villkoren och föreskrifterna för handlingens tillhandahållande.

hållande och att icke heller i övrigt bruka handlingen så, att detta kan skada eller förnedra den som berörs av handlingen eller anhörig till denne.

Brev, eller annan enskild handling som lämnats i förvar i allmänt arkiv, i bibliotek eller eljest hos myndighet, får icke tillhandahållas eller handlingens innehåll yppas i strid med villkor som föreskrivits i samband med överlämnandet.

3a kap. Allmänna handlingar som utgör personregister (1991/58)

15a §. (1991/58) Vid inhämtande, registrering, användning och utlämnande av personuppgifter som ingår i personregister eller i andra allmänna handlingar skall myndigheten iakta en god registersed så att de registrerades personliga integritet, intressen och rättigheter inte kränks. Personregister får upprättas endast för fullgörande av ett åliggande som myndigheten har enligt lag eller förordning eller med stöd därav meddelad föreskrift eller annars för fullgörande av uppgift som har en saklig anknytning till myndighetens verksamhet. I sådant register får införas endast för registrets ändamål relevanta personuppgifter.

Med personuppgift avses i denna paragraf en sådan beskrivning av en individ eller individuella egenskaper eller levnadsförhållanden som kan hänföras till en bestämd fysisk person eller dennes anhöriga. Med massutlämnande avses att ett helt personregister eller en större del av personuppgifterna om de registrerade lämnas ut eller att personuppgifter lämnas ut i en form som lämpar sig för automatisk databehandling eller så att mottagaren genom teknisk anslutning får tillgång till uppgifterna.

Massutlämnande av personuppgifter som ingår i allmänna handlingar får ske endast

1) om den registrerade har samtyckt därtill eller om myndigheten i fråga på särskilda skäl gett sitt tillstånd till utlämnandet eller

2) om utlämnandet sker för vetenskaplig forskning eller för statistiskt ändamål och det är uppenbart att mottagarens användning av uppgifterna inte är ägnad att äventyra de registrerades personliga integritet eller

3) om utlämnandet är tillåtet enligt landskapslag.

Enskild person har rätt att förbjuda att i allmänna handlingar ingående uppgifter om honom används eller lämnas ut för direktreklam, telefonförsäljning och annan direkt marknadsföring, adresstjänst samt marknads- eller opinionsundersökningar.

Bestämmelserna i 3 och 4 mom. tillämpas inte om redan bestämmelserna om en handlingens hemlighållande hindrar att personuppgifter utlämnas.

15b §. (1991/58) Var och en har utan hinder av stadganden i denna eller annan lag om hemlighållande av handling eller sekretess rätt att få veta huruvida uppgifter om honom har införts i ett personregister som upprätthålls av myndighet som avses i denna lag och vilka dessa uppgifter är. De begränsningar som föreskrivs i rikslagstiftning i fråga om rätten till insyn i personregister skall dock tillämpas även beträffande här avsedda register.

LL (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet C 25

15c §. (1991/58) I personregister införd personuppgift som är oriktig, onödig, bristfällig eller föråldrad skall utan dröjsmål rättas, avlägnas eller kompletteras om det är uppenbart att den äventyrar den registrerades integritetsskydd eller hans intressen eller rättigheter. På begäran av den registrerade skall fel alltid rättas.

15d §. (1999/51) Bestämmelserna i detta kapitel skall inte tillämpas på polismyndighetens personregister. Om polismyndighetens personregister finns särskilda bestämmelser i landskapslagen (1999:49) om polisens grundregister och i landskapslagen (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister.

4 kap. Upphörande av handlingss sekretess

16 §. Hemlighållande av handling upphör då i lag stadgad eller av [landskapsstyrelsen] i enskilt fall förordnad tid för hemlighållandet gått till ända eller då [landskapsstyrelsen] återkallat eller upphävt tidigare förordnande om hemlighållande.

Av särskild orsak kan [landskapsstyrelsen], såvida annat icke följer av 9 § 1 mom. a-c punkterna eller 15 § 2 mom., i enskilt fall tillåta, att innehållet i hemlig handling yppas, ifall yppandet inte äventyrar hemlighållandets ändamål. Bestämmelserna i 15 § 1 mom. om villkor, föreskrifter och förbindelse kan härvid tillämpas enligt [landskapsstyrelsens] prövning.

17 §. Har icke annorlunda stadgats eller förordnats, blir hemlig handling offentlig enligt följande:

a) handling som avses i 9 § 1 mom. e punkten, 20 år efter den persons död som handlingen angår,

b) handling som avses i 13 §, 20 år efter brevskrivarens död, såvida annat icke följer av 15 § 2 mom.,

c) annan handling 20 år från den dag handlingen är daterad eller, om datering saknas, den dag handlingen i färdigt skick första gången handlades av myndighet.

Utreds inte beträffande handlingar som avses i a eller b punkten, dagen för vederbörande persons eller brevskrivarens död, blir handlingarna offentliga 50 år efter den dag de daterats eller inkommit till myndighet.

18 §. [Landskapsstyrelsen] kan, om särskilda skäl föreligger, i enskilt fall förlänga tid för hemlighållande enligt 17 § med sammanlagt högst 50 år.

5 kap. Särskilda stadganden

19 §. Om handläggning införd stängda dörrar i [landstinget] eller vid sammanträde som företräder offentligt samfund eller i fullmäktige, så ock om rättegångs- och domstolshandlingars offentlighet, gäller vad där om är särskilt stadgat.

Se B 1, Lagtingsordning (1972:11), 44 §; D 1, Kommunallag (1997:73), 27 §.

20 §. Om allmänna handlingars förvaring, överlämnande till offentligt arkiv samt utgallring stadgas särskilt.

Se N 28, Arkivlag (2004:13).

21 §. Vägrar vederbörande tjänsteman tillhandahålla handling enligt denna lag, äger sökande därom utver-

C 26 LL (1926:17) om ... offentliga kungörelser

ka myndighetens avgörande. Över sådant avgörande samt över myndighets vägran att lämna uppgift ur betänkande enligt 6 § 2 mom. har sökanden rätt att anföra besvär i den ordning, som i allmänhet gäller för ändringssökande i myndighetens beslut. Finns ej sådant förfarande för ändringssökande fastställt, skall besvären anföras hos länsstyrelsen. Avgörande av besvär kan överklagas i vanlig ordning för ändringssökande.

22 §. För överträdelse av vad i 6, 7 och 12 §§ stadgas om handlingars offentlighet eller hemlighållande samt för brytande av förbindelse som avses i 15 eller 16 §, döms den skyldige för hemlighållande eller för underlåtenhet att iaktaga handlingssekretess till böter, såvida gärningen icke skall bestraffas såsom brott i tjänsten. Gäller överträdelsen ärende, som underliggör riksmyndighets förvaltningsbehörighet, beivras den såsom i rikslagstiftningen är stadgat.

Angående tryckfrihetsbrott gäller vad därom särskilt är stadgat.

23 §. Denna landskapslag träder i kraft den 1 september 1977.

Har tidigare bestämmelser om allmänna handlingars offentlighet och hemlighållande samt om tystnadsplikt beträffande sådan handling innehåll givits i annan ordning än genom lag, upphör de att gälla, såvida annat icke följer av bestämmelserna i denna landskapslag.

C 26 Landskapslag (1926:17) om antagande av lagen om offentliga kungörelser, given den 2 februari 1925

Lagen om offentliga kungörelser, given den 2 februari 1925, jämväl i de avseenden densamma berör området för landstingets lagstiftningsbehörighet, skall gälla i landskapet Åland.

Se Sta 408 FL II.

C 27 Landskapsförordning (1926:18) om antagande av förordningen rörande tillämpning av lagen om offentliga kungörelser, given den 2 februari 1925

Förordningen rörande tillämpning av lagen om offentliga kungörelser, given den 2 februari 1925, jämväl i de avseenden densamma berör landstingets lagstiftningsbehörighet, skall gälla i landskapet Åland.

Se Sta 409 FL II.

C 28 Förordning (1993:8) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen

(FFS 1362/1992)

1 §. De uppgifter som enligt lagen om riksdagsmannaval (391/1969) och kommunala vallagen (361/1972)

skall skötas av Post- och televerket handhas i landskapet Åland av Posten på Åland.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1993.

C 29 Förordning (1923:12) angående skyldighet för de till centralförvaltningen hörande fackmyndigheterna att lämna handräckning åt Ålands [landskapsnämnd]

(FFS 250/1923)

Vid handhavandet av de till landskapsförvaltningen hörande uppgifter äger Ålands [landskapsnämnd], i förekommande fall, där särskild sakkunskap är erforderlig, hänvända sig till vederbörande, till rikets centralförvaltning hörande fackmyndigheter; och äro dessa förpliktade att, inom gränserna för sin allmänna behörighet och för såvitt laga hinder icke möter, å tjänstens vägnar bistå [landskapsnämnden] med de utlåtanden, förslag och upplysningar, som sakens beskaffenhet kräver. Av sådan handräckning påkallade direkta utgifter bestridas av landskapet.

Det alla, som vederbör, till efterrättelse länder.

C 30 Landskapslag (1983:22) om vissa grunder för landskapets hushållning

1 §. Vid handhavandet av landskapets hushållning och vid anslagens fördelning i årsstaterna skall iakttas vad i denna lag är föreskrivet.

2 §. Inom ramen för landskapets behörighet tillförsäkras landskapets invånare minst samma förmåner som invånarna i landet i övrigt under motsvarande förhållanden åtnjuta genom statens försorg, såvitt fråga är om

- 1) socialvård;
- 2) särskilda tilläggsstöd för näringar inom svagt utvecklade områden; samt
- 3) skärgårdstrafik.

Likaså tillförsäkras inom ramen för landskapets behörighet kommunerna rätt till bidrag och lån enligt likartade grunder som de, vilka tillämpas när motsvarande stöd av statsmedel erlaggs till kommunerna.

3 §. Närmare bestämmelser om i 2 § avsedda förmåner och stöd kan utfärdas i landskapslag.

4 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

Denna lag får inte ändras eller upphävas, inte heller får avvikelser därifrån göras på annat sätt än i 55 § landstingsordningen är föreskrivet.

C31 Landskapslag (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. I denna lag finns bestämmelser om allmänna villkor för lån, räntestöd och understöd, som beviljas ur landskapets medel, jämte landskapsgaranti samt bestämmelser om grunderna för det förfarande som skall iakttas vid handläggning av nämnda ärenden.

2 §. Denna lag tillämpas inte

1) om det i annan landskapslagstiftning är annorlunda stadgat,

2) om [landstinget] beslutar angående andra villkor vid antagande av årsstat eller

3) om [landstinget], då [landskapsstyrelsen] bemyndigas att bevilja landskapsgaranti, uppställer villkor för garantin som avviker från bestämmelserna i denna lag.

2 kap. Om lån

3 §. Lån beviljas mot skuldebrev och för viss tid. [Landskapsstyrelsen] fastställer låneräntor, lånetider och övriga villkor som rör lån beviljade ur landskapets medel.

Låneräntorna kan ändras under lånetiden enligt de grunder som anges i skuldebrevet.

[Landskapsstyrelsen] kan överenskomma med kreditinrättning om förmedling av lån.

4 §. Lån beviljas endast mot betryggande säkerhet. För lån till kommuner och kommunalförbund krävs dock inte säkerhet.

Låntagare skall hålla egendom som ställs som säkerhet för lån tillräckligt försäkrad.

Låntagare eller den som ställt säkerhet skall på begäran förete utredning enligt vilken värdet av säkerheten kan konstateras.

5 §. Till tryggande av landskapets fördel kan egendom som ställts som säkerhet för landskapets fordran och som säljs på exekutiv auktion inköpas till landskapet. Egendom får dock inköpas endast om landskapets tillgodohavande bättre kan tryggas genom att den senare säljs av landskapet eller om den lämpar sig för landskapets bruk. Landskapsstyrelsen beslutar om användningen av egendom som inköpts.

6 §. Om låntagare till följd av arbetslöshet, sjukdom eller annan särskild orsak är oförmögen att erlagga amortering eller ränta på lån får [landskapsstyrelsen] bevilja uppskov med betalningen. I uppskavsbeslutet skall innefattas tiden för uppskovet samt räntan på den uppskjutna låneraten.

7 §. Befrielse från betalning av lån, indexförhöjning och ränta på lån samt dröjsmålsränta får beviljas endast under förutsättning att [landstinget] vid antagande av årsstat har samtyckt därtill och att övriga villkor som [landstinget] uppställt följs.

3 kap. Om räntestödslån

8 §. Ur landskapets medel kan räntestöd för särskilda ändamål beviljas för lån som kreditinrättningar utger. Dessa lån benämns räntestödslån.

[Landskapsstyrelsen] beviljar på ansökan kreditinrättning tillstånd att utge i 1 mom. avsedda lån samt fastställer allmänna villkor för lånen.

Den ränta kreditinrättning tillgodosäkras sig för räntestödslån får inte vara högre än den ränta vilken kreditinrättningen vid ifrågavarande tidpunkt allmänt tillämpar på lån som beviljas för motsvarande ändamål.

4 kap. Om landskapsgaranti

9 §. Landskapsgaranti får beviljas endast efter att särskilt bemyndigande givits av [landstinget].

Landskapsgaranti kan ges som säkerhet för kapital, ränta och andra prestationer enligt kreditvillkoren för lån som beviljas av kreditinrättning.

10 §. För landskapsgaranti krävs motsäkerhet.

Vad som stadgas i 4 och 5 §§ gäller även motsäkerhet som ställts för landskapsgaranti.

5 kap. Om understöd

11 §. Understöd kan beviljas både för att främja åtgärder som skall vidtas efter att beslutet fattades och för att stöda åtgärder som vidtagits före beslutet fattades.

Av beslut om beviljande av understöd för främjande av åtgärd som skall vidtas efter att beslutet fattades skall alltid framgå:

1) understödets belopp och det ändamål för vilket understödet har beviljats samt hur understöd som beviljats för flera ändamål skall fördelas,

2) villkoren för att understödet får användas för det avsedda ändamålet,

3) hur, när och under vilka förutsättningar understödet utbetalas,

4) den tillsyn understödstagaren skall underkasta sig, samt

5) påföljderna om villkor som avses i 2 punkten inte iakttas eller om oriktiga eller bristfälliga uppgifter lämnats eller om tillsynen försvåras.

12 §. Den som erhållit understöd skall på begäran inom fastställd tid redovisa för hur bidraget använts.

Sammanlutning som beviljats understöd i förskott skall, om inte särskild redovisning begärts, tillstålla [landskapsstyrelsen] verksamhetsberättelse, bokslut och revisionsberättelse för den räkenskapsperiod för vilken understödet beviljades. Kommuner och kommunalförbund behöver dock inte lämna annat än redogörelse för den verksamhet för vilket bidraget beviljades.

6 kap. Gemensamma bestämmelser

13 §. [Landskapsstyrelsen] skall på lämpligt sätt tillkännage för vilket ändamål lån, räntestöd, landskapsgaranti eller understöd kan sökas och inom vilken tid ansökan bör vara inlämnad. Av tillkännagivandet skall även framgå villkoren för de medel eller garantier som beviljas samt den utredning som skall företas

C 32 LL (1971:43) om landskapets finansförvaltning

till stöd för ansökan. Villkor som är fastslagna i lag behöver dock inte tillkännas.

14 §. Vad i 11 och 12 §§ är stadgat om understödsbeslut samt redovisning av understöd gäller även i tillämpliga delar i fråga om lån och räntestöd.

Av [landskapsstyrelsens] beslut om beviljande av landskapsgaranti skall framgå garantibeloppet, det ändamål för vilket garanti beviljats, den tillsyn mottagaren av garanti skall underkasta sig samt övriga villkor för garantin.

15 §. Lån utbetalas i enlighet med hur det projekt för vilket lånet beviljades framskrider eller hur de utgifter som finansieras med lånet infaller tidsmässigt. Om det är påkallat av särskild orsak får annan grund iaktas.

Vad i 1 mom. är stadgat om lån gäller även understöd.

Förmedlade lån och räntestöd utanordnas på sätt och vid tidpunkt som [landskapsstyrelsen] överenskommit med kreditinrättning.

16 §. [Landskapsstyrelsen] övervakar att de lån och understöd som beviljats används på föreskrivet sätt och att villkoren i skuldebrev samt låne- och understödsbeslut följs. [Landskapsstyrelsen] har rätt att granska lån- eller understödstagarens ekonomi och verksamhet. Mottagare av lån eller understöd skall förete de räkenskapshandlingar och utredningar som är nödvändiga för tillsynen samt även i övrigt bistå med upplysningar då granskning verkställs.

[Landskapsstyrelsen] skall överenskomma med kreditinrättning om hur tillsynen av förmedlade lån, räntestödslån och kredit för vilken har beviljats landskapsgaranti skall ordnas.

17 §. [Landskapsstyrelsen] kan besluta att lån helt eller delvis omedelbart skall återbetalas

1) om ränta eller amortering inte har betalats senast på förfallodagen,

2) om värdet av den säkerhet som ställts för lånet har nedgått så att säkerheten inte längre täcker den del av lånet som är obetald eller om underhållet av säkerheten har försumrats,

3) om egendom som belånats eller ställts som säkerhet blir föremål för utsökning,

4) om låntagaren eller borgensmannen försätts i konkurs, söker ackord eller inställer sina betalningar eller om borgensmannen avlider och låntagaren på uppmaning inte ställer tillräcklig säkerhet,

5) om länemedlen använts för annat än av sett ändamål eller om felaktiga uppgifter lämnats eller oständigheter som inverkat på beslutet om beviljande av lån hemlighållits,

6) om lånevillkoren i övrigt inte har iakttagits, samt

7) om förutsättningarna för beviljande av lånet väsentligt har förändrats.

Vad i 1 mom. 5, 6 och 7 punkterna är stadgat om lån gäller även i fråga om understöd. [Landskapsstyrelsen] kan besluta att ränta skall erläggas på det understödsbelopp som skall återbetalas samt fastställa den tidpunkt från vilken ränta utgår.

Har låntagare i fråga om räntestödslån förfarit i strid med 1 mom. 5 punkten kan [landskapsstyrelsen] besluta att utbetalat räntestöd skall återbetalas.

I samband med beslut om återbetalning av lån eller räntestöd som fattas i stöd av 1 mom. 5 punkten kan tilläggsränta krävas på det belopp som skall återbetalas. Tilläggsränta får krävas från den tidpunkt låntagaren påbörjade det lagstridiga förfarandet. Tilläggsränta skall i fråga om lån även erläggas på redan avkortade lånebelopp om amortering skett efter att det lagstridiga förfarandet påbörjades.

18 §. Vid dröjsmål med betalning av lån eller ränta samt med i 17 § avsedd återbetalning av medel skall på det försenade beloppet betalas dröjsmålsränta. I dröjsmålsränta skall uppbåras en räntesats som gäller för privaträttsliga fordringar enligt räntelagen (FFS 633/1982).

7 kap. Särskilda bestämmelser

19 §. Den som handlägger ärende som avses i denna lag får inte olovligen omtala vad han vid handläggningen fått kännedom om beträffande offentligt samfunds, sammanslutnings eller enskild persons ekonomiska ställning eller affärs- eller yrkeshemligheter.

Den som bryter mot bestämmelserna i 1 mom. straffas enligt strafflagen.

20 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

21 §. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Lagens 17 och 18 §§ tillämpas inte på förbindelser som ingåtts före ikraftträdandet.

C 32 Landskapslag (1971:43) om landskapets finansförvaltning**1 kap. Allmänt**

1 §. Landskapets finansförvaltning handhas av [landskapsstyrelsen] med biträde av finansavdelningen och särskilt av [landskapsstyrelsen] utsedda underredovisare.

2 kap. Landskapets årsstater

Anm. Landskapet har numera endast en budget. Se A 1, Självstyrelselagen (1991:71), 44 §.

2 §. Landskapets årsstater, i vilka upptages utgifter och inkomster för varje finansår, fastställs av [landstinget].

3 §. Med ordinarie årsstat avses den i 27 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland förutsatta inkomst- och utgiftsstaten för landskapet.

Den enskilda årsstaten upptager landskapets enskilda inkomster och utgifter under finansåret.

Landskapets finansår omfattar kalenderåret.

Om landskapets fonder stadgas särskilt.

Ang. fonder, se C 33, Budgetförordning (1979:70), 20 §.

4 §. Förslag till ordinarie och enskild årsstat skall uppgöras av [landskapsstyrelsen]. Förslagen bör årligen överlämnas till [landstinget] senast den 10 november.

2 mom. upphävt (1990/41).

Påkallas tillägg till eller ändring i fastställd årsstat, må förslag därom föreläggas [landstinget].

5 §. Från årsstat för visst år må ej utelämnas skatt eller annan inkomst, som tillkommer landskapet under finansåret.

6 §. Såsom utgift skall upptagas anslag, som grundar sig på någon förpliktelse, så ock de belopp, som enligt gällande stadganden eller tidigare beslut under finansåret skall utbetalas.

I årsstat skall även upptagas förslagsanslag för sådana utgifter, som grundar sig på lag men ej är i årsstat såsom särskilda poster upptagna, så ock ett erforderligt anslag till [landskapsstyrelsens] förfogande för oförutsedda behov.

Övriga i årsstaterna ingående utgiftsposter underligg [landstingets] prövning och beslut för ett finansår i sänder.

I årsstat skall nödiga medel för utgifternas bestridande anvisas.

7 §. Har årsstat icke av [landstinget] blivit fastställd före ingången av finansåret och har förslag till densamma inom föreskriven tid avgivits till [landstinget], skall utgifter i anledning av tidigare fattade beslut ävensom anslag, som grundar sig på någon landskapets förpliktelse, bestridas och därtill nödiga inkomster uppbaras.

8 §. Landskapets utgifter och inkomster skall i årsstat upptagas till ett bruttobelopp utan föregående avdrag av inkomster från utgifter eller utgifter från inkomster.

[Landstinget] må dock besluta om undantag från i 1 mom. nämnt stadgande, såvida fråga är om landskapets affärsföretag, skogar och lantbrukslägenheter eller särskilda skäl annars föreligger. Inkomster och utgifter uppdelas i årsstaterna i enlighet med vad [landstinget] för varje år därom beslutar.

9 §. I årsstat upptagna anslag må ej överskridas eller från ett finansår till ett annat överföras med mindre sådant genom anteckning i årsstaten medgivits. Ej heller må överföring av anslag från en av [landstinget] särskilt för sig godkänd del av årsstatsförslaget till annan del därav äga rum. Anslag, som kan överskridas, antecknas i årsstaten som förslagsanslag samt anslag, som kan överföras från ett finansår till ett annat, som reservationsanslag.

3 kap. [Extraordinarie] anslag

10 §. Ärende angående [extraordinarie] anslag beredes och föredrages för [landskapsstyrelsen] av den föredragande, som [landskapsstyrelsen] på föredragning av finanschefen i ettvar fall ålagt denna uppgift.

Se A 1, Självstyrelselag (1991:71), 48 §.

4 kap. Räkenskaper och granskning

11 §. Landskapets bokföring och redovisningsväsende bör ordnas så, att därav framgår inkomster och utgifter enligt uppdelningen i årsstaterna samt landskapets ekonomiska förhållanden i övrigt.

Över landskapets lösa och fasta egendom skall föras förteckning på sätt [landskapsstyrelsen] närmare föreskriver.

12 §. Landskapets bokföring och räkenskaper handhas av [landskapsstyrelsens] finansavdelning samt under avdelningens överinseende av underredovisarna.

13 §. Finansavdelningen åligger att granska utanordningar samt underredovisares räkenskaper och medelsförvaltning.

14 §. (1996/9) För granskning av landskapets räkenskaper och kassaförvaltning samt för inventering av landskapets fasta och lösa egendom kan [landskapsstyrelsen] för två år i sänder tillsätta två räkenskapsgranskare samt erforderligt antal inventeringsmän.

15 §. Har vid granskning, som förrättats av i 13 och 14 §§ nämnda granskningsmyndigheter, framgått att landskapet genom felaktigt förfarande av landskapets myndigheter, inrättningar eller affärsföretag åsamkats skada och har skadan vållats av räkenskapskyldig, må [landskapsstyrelsen] efter att ha berett vederbörande tillfälle att avge yttrande anmoda den räkenskapskyldige eller hans rättsinnehavare att ersätta landskapet för skadan, försåvitt förseelsen icke är så ringa, att ärendet kan få förfalla.

Försåvitt det felaktiga förfarandet innefattar brott, skall [landskapsstyrelsen] därom göra anmälan till allmän åklagare för väckande av åtal, därest förseelsen icke är så obetydlig, att i 1 mom. stadgade åtgärder bör anses tillfyllest.

16 §. Felaktigt förfarande, som icke föranleder i 15 § nämnda åtgärder, skall finansavdelningen, räkenskapsgranskare eller inventeringsmän anmäla hos den landskapets myndighet, inrättning eller affärsföretag, i vars hushållning det felaktiga förfarandet förekommit.

17 §. Upphävd (1988/52).

5 kap. Årsbokslut

18 §. [Landskapsstyrelsen] skall för varje finansår uppgöra särskilda bokslut för ordinarie medel (ordinarie bokslut) och enskilda medel (enskilt bokslut).

19 §. Årsbokslut skall omfatta landskapets hela hushållning. Däri skall ingå de räkenskaper, vilka hänförs sig till årsstaternas genomförande samt till inkomster och utgifter utom stat.

20 §. Redovisningen över årsstaternas genomförande skall upprättas i noggrann överensstämmelse med landskapets årsstater och för varje moment utvisa med vilket belopp inkomster och utgifter över- eller understigit de i årsstaterna upptagna beloppen.

21 §. I 25 § landskapslagen om [landskapsstyrelsen] avsedd berättelse skall innehålla årsboksluten, erforderlig redogörelse för landskapets ekonomiska förhållanden och tillstånd samt för däri under finansåret inträffade förändringar ävensom redovisning över användningen av beviljade [extraordinarie] anslag.

C 33 Budgetförordning (1979:70)

22 §. Inkomst, som hänför sig till finansåret men som därunder icke influtit, upptages såsom inkomstrest. Utgift, som i årsstat upptagits eller av [landskapsstyrelsen] beviljats för visst ändamål och till fastställt belopp, men som ej under finansåret kunnat utbetalas, må i bokslutet såsom utgiftsrest överföras till följande år.

Utgiftsrest, som ej under näst finansåret följande år blivit erlagd, indrages, såvitt [landskapsstyrelsen] ej annorlunda besluter.

Reservationsanslag, som under fyra år förblivit oanvänt, må icke överföras till därpå följande år.

Reservationsanslag eller utgiftsrest, som i enskilda medel indragits, antecknas efter sin beskaffenhet såsom inkomst.

23 §. Räkenskaperna för finansåret bör avslutas samt boksluten av [landskapsstyrelsen] fastställas och ställas till revisorerens förfogande senast före utgången av påföljande mars månad. Ordinarie bokslut skall snarast därefter ställas till Ålandsdelegationens förfogande.

24-29 §§. Upphävda (1978/43).

30 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Se C 33, Budgetförordning (1979:70).

C 33 Budgetförordning (1979:70) för landskapet Åland

1 kap. Landskapets budget

Uppgörande av förslag till budget

1 §. Chef för byrå vid centrala ämbetsverket skall för varje finansår inlämna motiverat förslag till budget till chefen för respektive avdelning. Landskapets övriga byråer, inrättningar och andra förvaltningsorgan skall lämna dylikt förslag till chefen för den avdelning vid centrala ämbetsverket som vederbörande underlyder.

Varje avdelningschef uppgör, i samråd med ansvarig landskapsledamot, på basis av ovan i 1 mom. nämnda förslag ett förslag till budget för sitt förvaltningsområde och inlämnar inom tid som [landskapsstyrelsen] fastställer förslaget jämte egen motivering till finansavdelningen för utarbetande av det förslag till budget som skall föreläggas lagtinget. (1997/94)

Förslagen till budget jämte motivering uppgörs i enlighet med gällande bestämmelser och av [landskapsstyrelsen] meddelade anvisningar.

Vad i denna förordning är stadgat om avdelningschef gäller i tillämpliga delar chef för de förvaltningsorgan som inte underlyder någon särskild avdelning. Finns ingen chef skall motsvarande gälla för den som är organets främste företrädare.

2 §. Om det visar sig nödvändigt att göra ändringar i fastställt budget, skall vederbörande förvaltningsorgan inlämna sitt förslag jämte motivering till finansavdelningen för utarbetande av förslag till tillägg till budget.

Förslag till ändringar i budget uppgörs med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 1 § är stadgat om uppgörande av budget.

Uppställning av förslag till budget

3 §. (1997/94) Inkomsterna grupperas i förslagen till budget i avdelningar enligt följande:

Lagtinget

[Landskapsstyrelsen]

Kansliavdelningens förvaltningsområde

Finansavdelningens förvaltningsområde

Social- och hälsovårdsavdelningens förvaltningsområde

Utbildningsavdelningens förvaltningsområde

Näringsavdelningens förvaltningsområde

Trafikavdelningens förvaltningsområde

Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansieringsinkomster.

Avdelningarna indelas i kapitel och moment dels efter inkomsternas art dels enligt förvaltningsområden.

4 §. (1997/94) Utgifterna grupperas i förslagen till budget i huvudtitlar enligt följande:

Lagtinget

[Landskapsstyrelsen]

Kansliavdelningens förvaltningsområde

Finansavdelningens förvaltningsområde

Social- och hälsovårdsavdelningens förvaltningsområde

Utbildningsavdelningens förvaltningsområde

Näringsavdelningens förvaltningsområde

Trafikavdelningens förvaltningsområde

Finansieringsutgifter

Huvudtitlarna indelas i kapitel och moment dels efter förvaltningsområden dels efter utgifternas art.

Genomförande av budget

5 §. (1997/94) Budget uppgörs med iakttagande av indelningen i avdelningar och huvudtitlar samt kapitel och moment och vid behov undermoment.

6 §. I budgeten upptaget fast anslag får inte överskridas. Förslagsanslag får inte överskridas innan [landskapsstyrelsen] givit tillstånd därtill sedan anslagsbehovet utretts. Ärende rörande rätt att överskrida anslag behandlas i samma ordning som förslag till ändringar i budget.

7 §. Har i budget upptagits anslag gemensamma för en hel avdelning eller del därav, ankommer det på avdelningschefen att bestämma anslagets interna fördelning, om inte denna framgår av budgetens motivering. Det sagda gäller även de fall då ändringar gjorts i [landskapsstyrelsens] förslag.

8 §. Utgiftsmoment får inte gottskrivas med inkomst, inte heller inkomstmoment belastas med utgift utom då det gäller återbetalning av för mycket erlagd skatt eller avgift eller annan inkomst, som enligt lag, förordning eller i stöd därav meddelat beslut skall betalas till den därtill berättigade och anslag för betalningen inte finns i årsstaten.

Utgiftsmoment får dessutom gottskrivas med inkomst samt inkomstmoment belastas med utgift om lagtinget med stöd av 8 § 2 mom. landskapslagen (1971:43) om landskapets finansförvaltning så beslutar. (1997/94)

9 §. Finns i utgiftsstaten anslag för betalning av viss utgift men kan betalningen i brist på redovisning eller av annat giltigt skäl inte genast bokföras på vederbörande budgetkonto, får betalningen hållas i räkenskaperna såsom förskott. Förskott skall så snart som möjligt påföras vederbörligt budgetkonto eller återkrävas.

10 §. (1997/94) Ansökan om att hålla anslag disponibla under efterföljande år skall inlämnas till finansavdelningen före 20 januari året efter finansåret.

11 §. På vederbörande avdelningar, byråer, inrättningar och underredovisare ankommer att till den del det berör vederbörande förvaltningsområde tillse att upptagna anslag används på föreskrivet sätt samt även följa budgetens genomförande. Den allmänna tillsynen i övrigt ankommer på finansavdelningen. Avdelningar, byråer, inrättningar och underredovisare är skyldiga att lämna finansavdelningen uppgifter, som erfordras för en årlig finansiell och ekonomisk planering, samt andra utredningar som hänför sig till landskapets hushållning.

2 kap. Redovisningsorganisationen

12 §. Landskapets allmänna huvudbokföring ombesörjs av finansavdelningens räkenskapsbyrå. Landskapets betalningsrörelse och bokföring sköts av räkenskapsbyrån och underredovisare i enlighet med vad vid behov därom föreskrivs.

13 §. På [landskapsstyrelsen] ankommer att bestämma vilka inrättningar som skall vara underredovisare.

14 §. Räkenskapsbyrån, underredovisare och annan redovisningsskyldig skall tillse att i deras kassor inte förvaras mera penningmedel än vad som behövs för mindre utbetalningar. Överskjutande medel skall insättas på landskapets konton för betalningsrörelsen.

3 kap. Bokföring och bokslut

Bokföringen

15 §. (1997/94) Bokföringen följer allmänna bokföringsprinciper.

Alla bokföringsposter skall grunda sig på daterade och behörigen godkända verifikat med löpande numrering, vilka skall förvaras så att varje verifikat vid behov är lätt tillgängligt. Bokföringsposterna skall införas så att transaktionerna tydligt framgår.

16 §. Över bokföringen skall uppgöras en beskrivning, varav framgår bokföringsmetod och använda böcker.

17 §. (1997/94) Bokföringen omfattar affärsbokföring och budgetuppföljning.

I bokföringen registreras affärs- och budgethändelser till bruttobelopp.

I bokföringen registreras såsom affärshändelser utgifter, inkomster, finansiella transaktioner samt därtill hörande rättelse- och överföringsposter.

I bokföringen registreras såsom budgethändelser budgetinkomster och budgetutgifter samt därtill hörande rättelse- och överföringsposter.

Kontoplanen för affärsbokföringen omfattar konton för inkomster, utgifter, överföringsinkomster och -utgifter samt balanskonton.

Kontoplanen för budgetuppföljningen omfattar budgetinkomst- och budgetutgiftskonton enligt budgeterna, konton för inkomst- och utgiftsrester samt reservationsanslag.

18 §. Finansavdelningens räkenskapsbyrå handhar allmänna huvudbokföringen på basen av räkenskapsbyråns egna och underredovisarnas uppgifter.

19 §. (1997/94) Bokföringen skall ordnas så att på basen av den kan uppställas landskapets huvudbok och uppgöras bokslut. Bokslutet omfattar resultaträkning, balansräkning och budgetuppföljning samt i bilageform utredningar och statistik över balansposter och budgethushållningen.

20 §. Över av landskapet förvaltade fonder skall förvaltningsenhet föra bok, varav framgår fondens inkomster och utgifter samt förändringar av tillgångar och skulder.

21 §. Över landskapets fasta och lösa egendom skall föras förteckning.

22 §. (1997/94) Över landskapets lager skall föras lagerbokföring.

Redovisningsrapporter

23 §. (1997/94) Underredovisare skall månatligen till finansavdelningens räkenskapsbyrå lämna redovisningsrapport för varje kalendermånad på tid och sätt som [landskapsstyrelsen] fastställer. Redovisningsrapport skall behörigen undertecknas.

Bokslutet

24 §. Landskapets bokslut uppgörs av finansavdelningens räkenskapsbyrå. Närmare anvisningar om hur bokslutet skall uppgöras utfärdas av [landskapsstyrelsen].

C 34 Landskapslag (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling

1 §. Lagens tillämpningsområde

Lagen den 23 december 1992 om offentlig upphandling (FFS 1505/1992) skall med i denna lag angivna undantag äga tillämpning i landskapet Åland vid upphandling som görs av [landskapsstyrelsen], under [landskapsstyrelsen] lydande myndigheter och inrättningar, kommunala myndigheter samt övriga upphandlingsenheter som avses i denna lag.

Denna lag skall inte tillämpas på

1) upphandling som skall hållas hemlig eller upphandling där statens säkerhet förutsätter ett annat för-

C 35 LF (1998:101) om offentlig upphandling

farande eller där särskilda säkerhetsbestämmelser iaktas med stöd av lag, förordning eller administrativ bestämmelse,

2) upphandling som görs för en internationell organisation med stöd av ett särskilt förfarande,

3) upphandling som görs med stöd av ett internationellt samarbetsavtal som Finland ingått,

4) upphandling som görs för att uppnå riktpriiser på produkter som avses i [lantbruksinkomstskattelagen (FFS 736/1989)] eller

5) (1996/57) upphandling som underskrider de tröskelvärden som anges i bestämmelserna om offentlig upphandling i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Beträffande lagskapsregeringen och under lagskapsregeringen underlydande myndigheter och vissa inrättningar, se [ÅLSB] (2004:10).

Lagen om offentlig upphandling skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar i lagen skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, såvida inte annat följer av vad i denna lag stadgas.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighetsområde besluta att bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om offentlig upphandling skall tillämpas i landskapet antingen i oförändrad lydelse eller med ändringar.

Se Ft 608, FL I.

2 §. Övriga upphandlingsenheter

Med övriga upphandlingsenheter enligt 1 § 1 mom. avses sådana juridiska personer, enheter och upphandlare som landskapsstyrelsen, under [landskapsstyrelsen] lydande myndigheter och inrättningar samt kommunernas och kommunalförbundens myndigheter på samma sätt som statens, kommunernas och kommunalförbundens myndigheter enligt 2 § lagen om offentlig upphandling har inflytande i eller vilka på annat sätt enligt sistnämnda bestämmelse kan anses tillhöra den offentliga förvaltningen.

Som upphandlingsenheter enligt denna lag avses även affärsverk underställda [landskapsstyrelsen].

3 §. Upphävd (1996/57).**4 §. Landskapsförordning**

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1994.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Denna lag skall inte tillämpas på upphandling som har påbörjats innan lagen har trätt i kraft.

C 35 Landskapsförordning (1998:101) om offentlig upphandling**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Allmänt**

Med de avvikelser som anges i denna förordning och som följer av landskapslagen (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling skall följande riks författningar tillämpas i landskapet Åland:

1) förordningen den 29 maj 1998 om sådan upphandling av varor, tjänster och byggnadsentreprenader som överstiger tröskelvärdet (FFS 380/1998) samt

2) förordningen den 29 maj 1998 om sådan upphandling som överstiger tröskelvärderna av enheter verksamma inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna (FFS 381/1998).

Se Ft 609 och 610, FL I.

2 §. Ändring av i 1 § avsedda bestämmelser

Ändring av i 1 § avsedd författning gäller i landskapet Åland, om inte annat följer av bestämmelserna i denna förordning.

3 §. Förvaltningsmyndigheter

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningar ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

2 kap. Materiella bestämmelser**4 §. Förordning om sådan upphandling av varor, tjänster och byggnadsentreprenader som överstiger tröskelvärdet**

Med avvikelse från bestämmelserna i förordningen om sådan upphandling av varor, tjänster och byggnadsentreprenader som överstiger tröskelvärdet

1) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt lämna en skriftlig rapport om verkställd upphandling och val av förfarande med i 19 § 1 mom. nämnt innehåll till kommissionen på dess begäran,

2) skall upphandlingsenheten sända en annons enligt 20 § 2 mom. på lämpligt sätt till Byrån för Europeiska gemenskapens officiella publikationer på svenska eller på något annat av de språk som är officiella inom Europeiska unionen. Vad som i övrigt är föreskrivet om avsändningsdag och publiceringsförbud i nämnda moment skall även gälla de upphandlingsenheter som omfattas av denna förordning,

3) kan den anbudsbegäran jämte bilagor som avses i 29 § 2 mom. upprättas på svenska eller på något annat av de språk som är officiella inom Europeiska unionen,

4) skall upphandlingsenheten utöver vad som anges i upphandlingsenhetens interna handlar på

lämpligt sätt meddela skälen till avvikelserna enligt 33 § till kommissionen på dess begäran samt

5) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt sända det i 47 § 1 mom. nämnda meddelandet, som i landskapet skall omfatta upphandlingar enligt denna landskapsförordning, till kommissionen.

5 §. Förordning om sådan upphandling som överstiger tröskelvärdena av enheter verksamma inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna

Med avvikelse från bestämmelserna i förordningen om sådan upphandling som överstiger tröskelvärdena av enheter verksamma inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna

1) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt göra en anmälan om i 4 § 4 mom. nämnda teletjänster till kommissionen på dess begäran,

2) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt underrätta kommissionen om de uppgifter som avses i 5 § 2 mom. på dess begäran,

3) skall upphandlingsenheten sända en annons enligt 14 § 2 mom. på lämpligt sätt till Byrån för Europeiska gemenskapens officiella publikationer på svenska eller på något annat av de språk som är officiella inom Europeiska unionen. Vad som i övrigt är föreskrivet om avsändningsdag och publiceringsförbud i nämnda moment skall även gälla de upphandlingsenheter som omfattas av denna förordning,

4) kan förfrågningsunderlaget jämte bilagor enligt 24 § 4 mom. upprättas på svenska eller på något annat av de språk som är officiella inom Europeiska unionen,

5) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt tillstålla kommissionen de uppgifter som avses i 37 § 1 mom. på dess begäran samt

6) skall upphandlingsenheten på lämpligt sätt sända ett meddelande om de i 38 § nämnda uppgifterna till kommissionen på i nämnda paragraf angivna tidpunkter.

3 kap. Särskilda bestämmelser

6 §. Ikraftträdelse

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1996:23) den 27 februari 1996 om offentlig upphandling.

C36 Ålands [landskapsstyrelses] beslut (2004:10) gällande vissa upphandlingar

1 §. Tillämpningsområde

Detta beslut gäller såsom anvisning för verkställande av landskapets årliga budget och tillämpas på [landskapsstyrelsen], under [landskapsstyrelsen] lydande myndigheter och inrättningar med undantag av Ålands hälso- och sjukvård vid upphandlingar vars värde understiger de tröskelvärden som avses i 1 § 2 mom. punkt 5 landskapslagen (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling. Beslutet tillämpas inte på landskapets affärsverk.

Beslutet gäller dock inte sådana upphandlingar som avses i 1 § 2 mom. punkterna 1-4 samma lag samt finansiella tjänster.

2 §. Målsättning

Vid upphandling eftersträvas fri konkurrens samt iakttagande av principerna om icke-diskriminering, öppenhet, proportionalitet och ömsesidigt erkännande.

Särskilt eftersträvas att miljöhänsyn integreras i så stor utsträckning som möjligt i upphandlingsförfarandet.

3 §. Definitioner

Med upphandling avses i detta beslut köp, leasing, hyra eller upphandling på avbetalning med eller utan köpooption av varor, byggtreprenader eller tjänster.

Med tjänsteupphandling avses inte;

1) avtal om förvärf eller hyrning av fast egendom, byggnader eller rättigheter i anslutning till sådana oberoende av finansieringsformen eller betalningssättet. Beslutet tillämpas dock på ett kontrakt om finansiella tjänster oberoende av vilken form det har när det sluts i samband med ett dylikt förvärf- eller hyresavtal,

2) avtal om skiljeförfarande eller förlikningstjänster,

3) avtal gällande finansiella tjänster i anknytning till emittering, anskaffning, försäljning eller överföring av värdepapper eller andra finansiella instrument eller Finlands Banks tjänster, anställningsavtal, eller

4) avtal om annan forskning och produktutveckling än sådan som uteslutande är till nytta för upphandlingsenheten i dess affärsverksamhet och vars kostnader upphandlingsenheten står för.

4 §. Upphandlingsförfarande

Upphandling skall som huvudregel ske genom öppet förfarande och utannonsering i massmedia.

Vid upphandlingar vars värde kan antas understiga 20.000 € exklusive moms eller om särskilda skäl inte föranleder öppet förfarande kan anbudsbegäran istället riktas till två eller flera leverantörer.

Förfarandena i moment 1 och 2 kan kombineras så att en anbudsbegäran såväl riktas som offentliggörs genom annonsering.

5 §. Direkt köp

Med undantag av vad som i övrigt föreskrivs i detta beslut kan upphandling göras som direkt upphandling hos en viss leverantör om;

1) värdet av upphandlingen beräknas vara av ringa värde, dock ej högre än 3.000 € exklusive moms, eller

2) varan eller tjänsten inte kan fås på annat håll, eller

3) upphandlingen är av brådskande karaktär som inte beror på upphandlingsenhetens försummelse.

6 §. Anbudsbegäran

Anbudsbegäran skall utformas så tydligt som möjligt samt om inte särskilda skäl föreligger upprättas skriftligen.

Klara, tydliga och kvantifierbara kvalifikationskrav bör övervägas, såsom;

1) art och kvalitet på den vara eller tjänst som skall upphandlas,

C 37 LL (1985:17) om arvode ...

- 2) hur lång tid anbudet skall vara ikraft,
- 3) om delanbud kan ges,
- 4) leveranstid och leveransvillkor,
- 5) betalningsvillkor och eventuella krav på säkerheter,
- 6) när och på vilket sätt anbudet skall ha inkommit för att kunna beaktas,
- 7) krav i fråga om ägar- och immaterialrättigheter,
- 8) språkkrav,
- 9) krav i fråga om varans eller tjänstens miljöpåverkan, samt
- 10) de villkor i enlighet med vilka upphandlingsenheten avser ingå avtal.

Ur anbudsbegäran skall det vidare framgå vilka urvalskriterier som kommer att tillämpas vid val av anbud, vilka handlingar som skall bifogas för att verifiera dessa urvalskriterier samt vilken vikt urvalskriterierna eventuellt kommer att tillmätas vid antagandet av anbud. Gällande val av anbud se 9 §.

7 §. Förlängning av tidsbundna avtal

Förlängning av ett tidsbundet avtal får endast ske om det finns särskilda villkor om detta i avtalet.

8 §. Mottagande samt öppnande av anbud

Registratorskontoret eller den enhet/tjänsteman som enligt anbudsbegäran skall ta emot anbudet stämplat de inlämnade kuverten. Efter att anbudstiden utgått öppnas samtliga anbud vid ett och samma tillfälle. I undantagsfall kan dock anbudet fördelas mellan flera öppningstillfällen. I så fall uppgörs ett öppningsprotokoll per tillfälle.

Anbudet skall öppnas i närvaro av minst två tjänstemän varvid öppningsprotokoll skall föras.

I öppningsprotokollet skall anges vilka anbud som inkommit, anbudsgivarens eventuella reservationer, vem som varit närvarande vid öppningen samt ifall det förekommer för sent inkomna anbud.

Samtliga sidor i de inkomna anbudet skall märkas med de öppnande tjänstemännens initialer. Det är dock tillräckligt att pärmen märks då det är fråga om inbundna broschyrer och dylikt material.

Om anbudsgivare i anbudsbegäran tillåtit avge anbud per fax eller e-post bör detta riktas till registrators faxnummer respektive e-post adress eller annan i anbudsbegäran specifik angiven adress eller nummer.

9 §. Val av anbud

Bland de anbud som uppfyller de i anbudsbegäran uppställda kvalifikationskraven antas det anbud som enligt urvalskriterierna utgör det totalekonomiskt förmånligaste anbudet.

Om några urvalskriterier inte anges i anbudsbegäran bedöms anbudet enligt priset. Anges flera urvalskriterier bedöms dessa enligt den viktning som anges i anbudsbegäran eller om någon sådan inte gjorts enligt en samlad bedömning.

10 §. Beslut

Beslut om att anta ett anbud kan ske i ett eller flera steg. I det fall det sker i flera steg tas först ett beslut om att inleda kontraktsförhandlingar. När dessa förhandlingar är avslutade och om överenskommelse nåtts samt om bedömningen kvarstår avseende vilket anbud som skall antas fattas beslut om att ingå avtal

med anbudsgivaren. I det fall förhandlingar är onödiga och anbudet antas i ett enda steg fattas enbart ett beslut om att anta anbudet.

Ett beslut om att anta ett anbud skall alltid motiveras och delges samtliga anbudsgivare. Anbudsgivare vars anbud inte har antagits skall underrättas om möjligheterna att besvara sig. Detsamma gäller anbudsgivare vars anbud inkommit efter anbudstidens utgång eller inte följt förfarandet för inlämnande av anbud.

11 §.

Detta beslut träder ikraft omedelbart och tillämpas på upphandlingar som påbörjas den 1 april 2004 eller därefter.

C 37 Landskapslag (1985:17) om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse]

1 §. (1988/5) Medlem av Ålands [landskapsstyrelse] åtnjuter för sitt uppdrag arvode och övriga ersättningar i enlighet med vad i denna lag stadgas.

Om medlems pensionsförmåner stadgas särskilt.

2 §. (1988/5) Till medlem av [landskapsstyrelsen] utgår årsarvode samt dyrortstillägg. Årsarvodet är det arvode samt sex ålderstillägg som utgår enligt den löneklass som är två löneklasser högre än den som vid varje tidpunkt gäller för lagtingets ledamöter. Dyrortstillägg erläggs enligt de grunder som gäller för landskapets tjänstemän i motsvarande fall. (2000/64)

Det i 1 mom. avsedda årsarvodet jämte dyrortstillägg erläggs till lantrådet förhöjt med tjugo procent och till vicelantrådet förhöjt med fem procent.

Medlem äger rätt till semester under 24 vardagar under tiden 1 juni till 30 september och sex vardagar under annan tid.

3 §. (1988/5) Medlem som på grund av sjukdom eller havandeskap och förlösning är förhindrad att fullgöra sitt uppdrag äger under tiden för avbrottet rätt till arvode och övriga förmåner enligt de grunder som gäller för landskapets tjänstemän i motsvarande fall.

Är medlem på grund av annan än i 1 mom. nämnd enskild angelägenhet förhindrad att fullgöra sitt uppdrag skall av arvodet innehållas 1/365 för varje dag avbrottet varar.

4 §. [Ersättare som inträder i medlems ställe i [landskapsstyrelsen] erhåller för varje dag i arvode 1/365 av det årsarvode som tillkommer medlem av [landskapsstyrelsen]]. (1988/5).

Till ersättare betalas dagtraktamente och ersättning för resekostnader enligt de grunder som gäller för landstingsman i motsvarande fall].

5 §. Arvode och ersättningar i stöd av denna lag erläggs månatligen i efterskott, för ersättares del på grundval av räkning som godkänts av lantrådet.

Angående utbetalning av arvode och ersättningar gäller i övrigt i tillämpliga delar vad om utbetalning av lön till landskapets tjänstemän är föreskrivet.

6 §. Denna lag träder omedelbart i kraft och tillämpas från den 1 januari 1985.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1974:37) den 2 maj 1974 om arvode för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse].

C38 Landskapslag (1969:47) om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse]

1 §. (1995/49) Ordinarie ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] har rätt till ålders- och invalidpension av landskapsmedel.

Den som varit ordinarie ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] har rätt till arbetslöshetspension av landskapsmedel med iakttagande i tillämpliga delar av de bestämmelser som gäller arbetslöshetspension för dem som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

Pensionsskyddet ombesörjes av [landskapsstyrelsen].

2 §. (1995/49) Ålderspension beviljas [landskapsstyrelseledamot] vars uppdrag upphört, om han fyllt 65 år eller har en pensionstid på minst sju år.

En [landskapsstyrelseledamot] har rätt till ålderspension i förtid med iakttagande i tillämpliga delar av de bestämmelser som gäller förtida ålderspension för dem som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

Har med stöd av bestämmelsen i 1 mom. pension beviljats någon som inte fyllt 65 år men som har en pensionstid av minst sju år, betalas pensionen endast till den del den inte tillsammans med förvärvsinkomster som baserar sig på arbets- eller företagsverksamhet överstiger maximibeloppet för pension för ledamot. Pensionsbeloppet justeras kalenderårsvis, varvid den på grundvalen av nämnda inkomster uträknade, skattepliktiga genomsnittliga månadsförtjänsten för föregående kalenderår läggs till grund. Pensionsbeloppet justeras även på ansökan av förmånstagaren om förtjänsterna avsevärt har ändrats. Förvärvsinkomsterna påverkar inte pensionens belopp sedan förmånstagaren har uppnått pensionsåldern.

Blir ålderspensionstagare invald i [landskapsstyrelsen], tillkommer honom, då uppdraget upphört, endast en pension med stöd av denna lag.

3 §. Förutsättning för erhållande av invalidpension är, att [landskapsstyrelseledamot], medan uppdraget varar, till följd av sjukdom, lyte eller skada blivit oförmögen att handha uppdraget under en tid av sannolikt minst ett år, tiden från och med invaliditetens inträde däri inberäknad, eller att han efter uppdragets upphörande blivit för lika lång tid oförmögen till tjänst eller arbete, som med beaktande av hans ålder, yrkeskunskap och övriga omständigheter bör anses vara för honom lämpligt och trygga hans skäliga utkomst, eller ock erhållit på tjänste- eller arbetsförhållande baserad, i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961) nämnd invalidpension.

En [landskapsstyrelseledamot] har rätt till invalidpension som individuell förtidspension med iakttagande i tillämpliga delar av de bestämmelser som gäller i fråga om invalidpension i form av individuell förtidspension för dem som står i offentligrättsligt eller

privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet. (1995/49)

4 §. (1974/39) Det pensionsgrundande beloppet utgörs av det arvode som enligt landskapslagen (1985:17) om arvode för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] har erlagts till ledamot av [landskapsstyrelsen]. (1985/18)

2 mom. upphävt (1985/18).

Som pensionstid räknas varje mandatperiod, för vilken [landskapsstyrelseledamot] är vald. Om uppdraget upphör under mandatperioden, upphör även rätten att tillgodoräkna pensionstid. Beträffande pensionstid för invalidpension gäller i tillämpliga delar vad därom är stadgat för [landstingsman].

5 §. (1995/49) Pensionens belopp utgör för varje till pensionstiden hänförd hel månad 1/3 procent av det pensionsgrundande beloppet enligt 4 § 1 mom., dock så att pensionens belopp utgör 11/30 procent per månad till dess denna lag träder i kraft.

Pensionens högsta belopp är 60 procent av det pensionsgrundande beloppet. Har en landskapstyrelseledamot en pensionstid om minst tre år när denna lag träder i kraft, bestäms pensionens högsta belopp dock i procent av det i 1 mom. avsedda pensionsgrundande beloppet på grundval av den tid som räknas som pensionstid till dess uppdraget som [landskapsstyrelseledamot] upphör enligt följande:

Minimipensionstid i år	Pensionens högsta belopp i procent
15	66
12	65
9	64
7	63
5	62
3	61

6 §. Pension beviljas på ansökan.

Pension beviljas icke utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än ett år före det pensionsansökningen gjordes.

7 §. På synnerliga skäl må [landskapsstyrelsen] efter ansökan bevilja [landskapsstyrelseledamot], som avgått, extra pension. Extra pension och enligt denna lag utgående ordinarie pension må sammanlagt uppgå till högst det belopp, som i 5 § är stadgat angående beloppet av ordinarie pension.

8 §. Vad angående [landstingsmans] ålders- och invalidpension är stadgat skall i tillämpliga delar i övrigt gälla ålders- och invalidpension för [landskapsstyrelseledamot].

Se B 5, Landskapslag (1969:45) om pension för lagtingsmän.

9 §. Denna lag tillämpas från och med den 1 januari 1967.

Denna lag tillämpas på dem, som varit [landskapsstyrelseledamöter] år 1962 eller därefter eller vilka före år 1962 såsom [landskapsstyrelseledamöter] införtjänat minst tio pensionsår.

Extra pension, varom stadgas i 7 § av denna lag, må även beviljas dem, som varit [landskapsstyrelseleda-

C 39 LL (1969:48) om familjepension ...

möter] före år 1962 utan att ha införtjänat tio pensionsår.

Ikraftträdandebestämmelse (1974/39):

Denna lag tillämpas på pensionsfall som inträffat den 1 januari 1971 eller därefter. Den som varit ledamot i [landskapsstyrelsen] före den 1 januari 1975 bibehåller sin rätt till pension enligt tidigare gällande stadganden om han senast den 31 december 1975 till [landskapsstyrelsen] skriftligen anmäler att han det önskar.

Ikraftträdandebestämmelse (1985/18):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1985. Den i 2 § 1 mom. avsedda rätten till pension för person som inte fyllt 60 år men har en pensionstid på minst sju år skall tillkomma även ledamot vars uppdrag har upphört före ikraftträdandet. Personer, vars mandattid upphört före lagens ikraftträdande, erhåller pension beräknad på basen av det pensionsgrundande beloppet enligt den nu upphävda lagen. Den som vid ikraftträdandet är ledamot av [landskapsstyrelsen] har rätt till pension beräknad på basen av det pensionsgrundande beloppet enligt den nu upphävda lagen om han före den 1 januari 1986 anmäler att han så önskar. Bestämmelserna i 5 § 1 mom. skall tillämpas även på pensionsfall som inträffat före ikraftträdandet, varvid ärenden som gäller dylika pensioner kan behandlas på nytt utan hinder av att tidigare beslut vunnit laga kraft. Med stöd av denna lag uträknad pension eller pensionshöjning betalas dock tidigast räknat från den 1 januari 1983.

Ikraftträdelsebestämmelse (1995/49):

Denna lag träder i kraft den 1 november 1995.

Denna lag tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar sedan lagen trätt i kraft.

Denna lag tillämpas även på pensioner, vilka beviljas på den grund att pensionstagaren inte fyllt 65 år men har en pensionstid på minst sju år och vilka börjar sedan lagen har trätt i kraft. Härvid tillämpas dock inte 2 § 3 mom. på utbetalningen av pension till en [landskapsstyrelseledamot], som är född före den 1 januari 1940, från början av den kalendermånad då han fyller 60 år.

C 39 Landskapslag (1969:48) om familjepension efter ledamot av Ålands [landskapsstyrelse]

1 §. Då person som varit ordinarie [landskapsstyrelseledamot] avlidit utgår efter honom familjepension av landskapsmedel.

Familjepensionsskyddet ombesörjes av [landskapsstyrelsen].

2 §. Förutsättning för erläggande av familjepension är, att i 1 § avsedd person, förmånslätaren, ägde rätt till eller åtnjöt pension som utgår enligt landskapslagen (1969:47) den 18 april 1969 om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse].

3 §. Efterlevande make och barn till dem som varit ordinarie [landskapsstyrelseledamöter] kan av särskild

orsak beviljas extra pension av landskapets medel. Extra pension och familjepension, vilka utgår enligt denna lag, får tillsammans högst uppgå till det belopp som stadgats i 3 § landskapslagen (1990:56) om familjepension efter [landstingsman]. (1995/50)

Extra pension beviljas av [landskapsstyrelsen] på ansökan.

Se B 6, Landskapslag (1990:56) om familjepension efter [landstingsman].

4 §. Vad angående familjepension efter [landstingsman] är stadgat, skall i tillämpliga delar i övrigt även gälla familjepension efter [landskapsstyrelseledamot].

Se B 6, Landskapslag (1990:56) om familjepension efter [landstingsman].

5 §. Denna lag tillämpas från den 1 januari 1969.

Med tillämpning av stadgandena i denna lag erlägges familjepension även efter person, som varit ordinarie [landskapsstyrelseledamot] och som avlidit efter den 31 december 1966, såsom om dödsfallet skulle ha inträffat medan denna lag var i kraft.

Extra pension, varom stadgas i 3 § denna lag må på ansökan även beviljas efter person, som varit [landskapsstyrelseledamot] före den 31 december 1966.

Familjepension efter förmånslätare som avlidit efter den 31 december 1970 erlägges med tillämpning av landskapslagen (1974:39) angående ändring av 4 § landskapslagen om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse]. Önskar den som blivit förmånsstagare till följd av dödsfall som inträffat efter den 31 december 1970 bibehålla sin rätt till pension enligt tidigare gällande stadganden, skall han därom anmäla till [landskapsstyrelsen] senast den 31 december 1975. (1974/40)

Tjänstemännen

C 40 Tjänstemannalag (1987:61) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Om landskapstjänstemän och tjänster vid verk och inrättningar som lyder under landskapsförvaltningen samt om tjänsteförhållande gäller vad i denna lag stadgas.

Inom landskapets affärsverk tillämpas, i den utsträckning därom stadgas särskilt, bestämmelser som avviker från bestämmelserna i denna lag. (1992/60)

2 §. Tjänsteman är

1) den som är utnämnd eller förflyttad till tjänst (**ordinarie tjänsteman**),

2) den som är antagen i tjänst på provotid (**tjänsteman på provotid**),

3) den som är antagen såsom interimistisk handhavare av tjänst eller vikarie (**tjänstförrättande tjänsteman**), eller

4) den som är antagen såsom tillfällig tjänsteman (**tillfällig tjänsteman**).

Med tjänsteförhållande avses ett offentligrättsligt anställningsförhållande, där landskapet är arbetsgivare och tjänstemannen den som utför arbetet. Landskapet företräds av [landskapsstyrelsen] om inte annat följer av särskilda bestämmelser.

3 §. Denna lag tillämpas inte på arbetstagare som står i privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet. Lagen tillämpas inte heller på den som fullgör offentligrättslig skyldighet som föranleds av annat än tjänsteförhållande.

4 §. (1989/67) Tjänst kan vara tjänst med grundlön eller tjänst med avtalslön.

Tjänster inrättas och indras av [landskapsstyrelsen]. Tjänst får inrättas endast om anslag för tjänsten anvisats i årsstat. Innan ärende som gäller indragning av tjänst avgörs skall ärendet handläggas i landskapets tjänstedelegation.

[Landskapsstyrelsen] utnämner tjänstemän.

4a §. (1989/67) I de ärenden som särskilt nämns i denna lag biträds [landskapsstyrelsen] av landskapets tjänstedelegation. I delegationen skall ingå företrädare för landskapet och företrädare för de tjänstemannaföreningar som är parter i landskapets tjänstekollektivavtal.

Mandattiden för medlemmarna i tjänstedelegationen är fyra kalenderår. Delegationen tillsätts av [landskapsstyrelsen] som även utser en ordförande och en viceordförande bland delegationens medlemmar. De medlemmar som skall företräda tjänstemannaföreningarna utses på förslag av föreningarna.

Om [landskapsstyrelsen] och de i 1 mom. avsedda föreningarna överenskommer därom, kan delegationen påföras även andra än i nämnda moment avsedda beredningsuppgifter.

Närmare bestämmelser om tjänstedelegationen intas i reglemente.

2 kap. Behörighetsvillkor, ansökningsförfarande och utnämning till tjänst

5 §. Den som utnämns till tjänst skall ha fyllt 18 år (allmän behörighetsålder), om inte högre behörighetsålder särskilt har föreskrivits för viss tjänst.

Utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat om allmän behörighetsålder kan till tjänst utnännas person som fyllt 15 år och som fullgjort sin läroplikt, om utnämningen kan anses vara lämplig med tanke på ifrågavarande persons förmåga att sköta tjänsten på ett tillfredsställande sätt.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat gäller även den som förflyttas till tjänst, den som anställs på provotid och den som anställs såsom tjänstförrättande tjänsteman.

Till tjänst som polis får utses endast finsk medborgare. För annan tjänst hos landskapet krävs det inte innehav av visst medborgarskap. (1992/62)

Angående övriga behörighetsvillkor gäller vad därom är särskilt stadgat. (1992/62)

Ursprungliga 4 mom. har blivit 5 mom. genom (1992/62).

5a §. (2000/33) Om det finns särskilda skäl kan [landskapsstyrelsen] i ett enskilt fall medge undantag från de behörighetskrav som föreskrivits för en tjänst.

6 §. Ordinarie tjänst skall lediganslås innan den besätts såvitt annat inte särskilt stadgas. Ansökningstiden får inte vara kortare än 14 dagar eller längre än 30 dagar.

Tjänst kan lediganslås på nytt eller ansökningstiden förlängas med högst 30 dagar, om skäl därtill föreligger. Den som tidigare sökt tjänsten beaktas härvid utan ny ansökan.

Ansökan som inte har anlänt i tid beaktas inte.

7 §. Tjänst skall sökas skriftligen. Till ansökan skall fogas erforderlig utredning.

Har erforderlig utredning inte fogats till ansökan eller är ansökan bristfällig av annan orsak, skall sökanden inom för honom förelagd skälig frist beredas tillfälle att avhjälpa bristen. Är bristen ringa, får ansökan beaktas oaktat bristen.

Ansökan som återtagits före utnämningen beaktas inte.

8 §. Till tjänst kan utnännas endast den som sökt tjänsten. Om dock tjänst enligt särskilda bestämmelser får besättas utan att den anslås ledig, kan till tjänsten utnännas person som har samtyckt till utnämningen. Vid behov kan sådan person anställas på provotid i enlighet med vad i 10 § stadgas.

I samband med utnämning till tjänst skall sökandena bemötas opartiskt i enlighet med vad i 13 § stadgas.

9 §. I tjänst som inte är besatt kan vid behov anställas interimistisk handhavare av tjänsten. Vid avbrott i ordinarie tjänstemans tjänstgöring kan anställas vikarie i tjänsten.

C 40 Tjänstemannalag (1987:61)

Interimistisk handhavare av tjänst och vikarie anställs för begränsad tid.

10 §. Den som valts till tjänst kan före utnämningen anställas på provotid, om detta är påkallat för att utröna om den som valts till tjänsten förmår fullgöra sina tjänsteåligganden på ett tillfredsställande sätt. Provotiden är minst tre och högst sex månader. Provotiden får dock uppgå till högst ett år om tjänstens art eller annan särskild orsak det kräver.

Före provotidens utgång skall beslut fattas om huruvida på provotid anställd tjänsteman skall utnämnas till tjänsten. Om på provotid anställd tjänsteman inte senast före provotidens utgång utnämns till tjänsten, upphör hans tjänsteförhållande utan uppsägning vid provotidens utgång. På provotid anställd tjänsteman får sägas upp utan hinder av vad i denna lag är stadgat om grunderna för uppsägning.

11 §. På ansökan av den som utnämnts till tjänst kan [landskapsstyrelsen] återta utnämningen före den tidpunkt då tjänsten skall tillträdas. På ansökan av den som anställts på provotid kan [landskapsstyrelsen] på samma sätt återta anställningen på provotid.

I fall som avses i 1 mom. får annan sökande utnämnas eller anställas på provotid utan att tjänsten på nytt lediganslås.

12 §. Tjänsteförhållande börjar vid den tidpunkt från vilken vederbörande har utnämnts eller förflyttats till tjänst, antagits i tjänst på provotid eller antagits i tjänst såsom interimistisk handhavare av tjänst eller såsom vikarie.

Som bevis på utnämning eller förflyttning till tjänst utfärdas utnämningens brev. Som bevis på antagande i tjänst på provotid, såsom interimistisk handhavare av tjänst eller såsom vikarie ges förordnande.

3 kap. Tjänstemans allmänna rättigheter och skyldigheter

13 §. Tjänstemännen skall i tjänsteförhållande bemötas opartiskt. Ingen tjänsteman får utan fog ges en annan ställning än andra på grund av börd, religion, kön, ålder, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet eller annan därmed jämförbar omständighet.

[Landskapsstyrelsen] får inte förbjuda tjänsteman att ansluta sig till eller tillhöra förening, ej heller utöva påtryckning på tjänsteman för att förmå honom att ansluta sig till förening eller förbjuda honom att utträda ur förening.

[Landskapsstyrelsen] skall tillse att tjänsteman kommer i åtnjutande av sina lagstadgade och avtalensliga rättigheter.

14 §. Tjänsteman skall fullgöra sina tjänsteåligganden på ett tillfredsställande sätt och utan dröjsmål.

Tjänsteman skall följa de bestämmelser som gäller arbetsledning och arbetsövervakning. Han är skyldig att delta i utbildning som är nödvändig för handhavandet av tjänsten.

Tjänsteman skall uppträda på det sätt hans ställning förutsätter.

15 §. Tjänsteman får inte fordra, acceptera eller ta emot ekonomisk eller annan förmån, om förtroendet

för tjänstemannen eller myndigheten därigenom kan försvagas.

16 §. Tjänsteman till vars åligganden hör att företräda landskapet såsom arbetsgivare, får inte i en förening som företräder landskapsanställda verka i en sådan ställning att hans verksamhet i föreningen står i strid med nämnda tjänsteåliggande.

17 §. Tjänsteman får inte utnyttja eller olovligen yppa sådan omständighet som kommit till hans kännedom i tjänsten och som enligt särskilda bestämmelser skall hemlighållas eller som gäller annans hälsotillstånd eller som på grund av sakens beskaffenhet annars uppenbarligen inte får yppas.

18 §. Tjänsteman får inte ta emot eller inneha bisyssla som kräver att arbetstiden används för utförande av uppgifter som hör till bisysslan, om inte [landskapsstyrelsen] beviljar honom tillstånd till bisyssla. Tillstånd kan beviljas även för viss tid och begränsat. Tillstånd kan återkallas om skäl därtill föreligger.

Tillstånd till bisyssla får inte beviljas om tjänsteman på grund av bisysslan blir jävig i tjänsten, om bisysslan äventyrar förtroendet för tjänstemans opartiskhet i tjänsteutövningen eller om bisysslan på annat sätt inverkar menligt på handhavandet av tjänsten.

Angående annan än i 1 mom. avsedd bisyssla skall tjänsteman göra anmälan till [landskapsstyrelsen]. [Landskapsstyrelsen] kan på ovan i 2 mom. stadgade grunder förbjuda tjänstemannen att ta emot eller inneha sådan bisyssla. [Landskapsstyrelsen] beslut skall följas oaktat besvär anförs över beslutet.

Med bisyssla avses i 1-3 mom. tjänst och annat sådant avlönat arbete eller avlönat uppdrag som tjänsteman har rätt att avsäga sig samt yrke, näring och rörelse.

Utöver vad i denna paragraf är stadgat skall särskilda bestämmelser om bisysslor äga tillämpning.

19 §. För klarläggande av sina förutsättningar att sköta tjänsten är tjänsteman skyldig att på begäran lämna uppgifter till [landskapsstyrelsen] om sitt hälsotillstånd.

Angående skyldighet för tjänsteman att delta i kontroll eller undersökning av hälsotillståndet och lämna uppgifter om detta stadgas särskilt.

20 §. Tjänsteman är skyldig att bo i tjänstebostad som reserverats för honom om inte [landskapsstyrelsen] i enskilda fall beviljat undantag från denna skyldighet.

[Landskapsstyrelsen] beslutar vilka personalbostäder som har karaktären av tjänstebostad och fastställer grunderna för nyttjande av personalbostäder.

Angående tjänstemans skyldighet att bo på bestämd ort gäller vad därom särskilt är stadgat.

21 §. För bostad och övriga naturaförmåner i anslutning till tjänsten skall tjänstemannen utge ersättning till landskapet enligt grunder som [landskapsstyrelsen] fastställer, om inte annat följer av särskilda bestämmelser eller av överenskommelse i tjänstekollektivavtal om ersättnings belopp. Ersättningsarna får inte överstiga gängse pris på respektive ort.

I 1 mom. avsedda ersättningar får uppbäras månadsvis från tjänstemannens lön.

22 §. Ordinarie tjänsteman är skyldig att i stället för sin egen tjänst vid behov såsom tjänstförrättande tjänsteman tillfälligt handha annan likartad tjänst vid samma verk eller inrättning. Tjänsteman är härvid för motsvarande tid tjänstledig från sin egen tjänst.

Tjänsteman kan för viss tid förflyttas till arbete vid annat verk eller annan inrättning inom landskapsförvaltningen, om tjänstemannens förutsättningar att fullgöra sina tjänsteåligganden härigenom förbättras och om tjänstemannen samtyckt till förflyttningen. Beslut om förflyttning fattas av [landskapsstyrelsen].

23 §. Angående tjänstemans skyldigheter under tiden för arbetsstrid finns bestämmelser i landskapslagen (1978:22) om tjänstekollektivavtal.

4 kap. Villkoren i anställningsförhållande

24 §. Angående fastställande av villkoren i anställningsförhållande för landskapets tjänstemän genom tjänstekollektivavtal finns bestämmelser i landskapslagen om tjänstekollektivavtal.

25 §. Med tjänsteman som antagits i tjänst med avtalslön ingår [landskapsstyrelsen] skriftligt avtal om de villkor som skall iaktas i tjänsteförhållandet. I avtalet kan göras undantag från avlöning enligt fastställd avtalslöneklass eller eljest särskilt bestämmas om avlöningen, om [landskapsstyrelsen] i enskilt fall anser detta påkallat av landskapets fördel.

Uppsägning av tjänsteman som utnämns till eller antagits i tjänst med avtalslön betraktas samtidigt som uppsägning av avtalet.

26 §. Lön eller annan ekonomisk förmån som följer av tjänsteförhållandet och som utbetalts utan grund får avdras från tjänstemannens lön i samband med följande löneutbetalning eller löneutbetalningar. Innan avdrag görs skall tjänstemannen meddelas grunden här för samt det belopp som skall avdras.

Från det avlöningsbelopp som varje gång skall utbetalas får inte med stöd av 1 mom. avdras mera än vad som enligt lag får utmätas av lön.

27 §. Återkrav av lön eller annan ekonomisk förmån som följer av tjänsteförhållandet och som utbetalts utan grund skall inledas på i 26 § stadgat sätt eller anhängiggöras i annan ordning inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket den felaktiga utbetalningen har skett, vid äventyr att rätten till återkrav förverkas.

5 kap. Förflyttning och omplacering av tjänsteman

28 §. Ordinarie tjänsteman kan, utöver på grund av vad annorstädes är stadgat, förflyttas till annan tjänst

1) om tjänstemannens tjänst indras,

2) om en förflyttning är påkallad av att uppgifterna eller arbetsmängden förändrats i väsentlig mån, eller

3) om tjänstemannen på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada inte längre förmår fullgöra sina tjänsteåligganden på ett tillfredsställande sätt.

Utöver vad i 1 mom. är stadgat kan ordinarie tjänsteman som gett sitt samtycke förflyttas till annan tjänst

1) om försämring av tjänstemannens arbetsförmåga kan undvikas eller om återställande av nedsatt arbetsförmåga kan främjas genom förflyttningen, eller

2) om förflyttningen beror på annan godtagbar orsak som gäller tjänsteutövningen.

Ordinarie tjänsteman får på ovan i 1 och 2 mom. stadgade grunder förflyttas enbart till sådan tjänst vars kompetenskrav han uppfyller och som kan anses vara lämplig för honom. Tjänsteman skall i första hand förflyttas till tjänst på samma ort.

29 §. Då tjänsteman förflyttas till annan tjänst, besätts tjänsten utan att den lediganslås.

Om tjänsteman inte samtyckt till att han förflyttas, skall han beredas tillfälle att yttra sig i saken. Innan ärendet avgörs skall det handläggas i landskapets tjänstedelegation. (1989/67)

30 §. [Landskapsstyrelsen] kan, förutom på sätt som i 28 § stadgas, besätta ledig tjänst med

1) person som åtnjuter invalidpension som avses i landskapslagen (1984:33) om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner och som innan han uppnått pensionsåldern befinns vara förmögen till förvärsarbete;

2) person som åtnjuter arbetslöshetspension som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner; samt

3) person som sagts upp på grund av att tjänsten indragits och som på grund av ålder eller annan orsak är svår att på nytt placera i arbete.

Tjänst får på sätt som avses i 1 mom. besättas utan att den lediganslås.

Finns det behov av att förflytta tjänsteman till annan tjänst enligt bestämmelserna i 28 § eller på grund av omorganisering av ett verk eller en inrättning kan [landskapsstyrelsen] låta bli att lediganslå eller besätta tjänst som är eller blir ledig liksom även förbjuda [landskapsstyrelsen] underlydande myndighet att lediganslå sådan tjänst.

6 kap. Avbrott i tjänstgöringen

31 §. Tjänsteman får inte avbryta sin tjänstgöring, om han inte på ansökan beviljats tjänstledighet eller annat följer av denna lag eller särskilda bestämmelser. I ansökan skall uppges de grunder med stöd av vilka tjänstledighet söks.

Beslut om beviljande av tjänstledighet och tiden för tjänstledigheten fattas enligt prövning, om inte annat följer av särskilda bestämmelser eller landskapets tjänstekollektivavtal.

32 §. Om tjänsteman på grund av arbetsoförmåga som beror på sjukdom, lyte eller kroppsskada eller på grund av annat tvingande hinder har avbrutit tjänstgöringen utan att före avbrottet ha kunnat ansöka om tjänstledighet, skall han ansöka därom utan dröjsmål efter det att hindret upphört.

Såvida tillräcklig utredning erhållits om skäl som avses i 1 mom. kan tjänstledighet beviljas även utan ansökan.

C 40 Tjänstemannalag (1987:61)

33 §. Har tjänsteman beviljats tjänstledighet, befrias han från fullgörandet av samtliga tjänsteåligganden. Ordinarie tjänsteman kan dock även beviljas partiell tjänstledighet.

Tjänstledig tjänsteman, som givit sitt samtycke, kan av särskilt skäl förordnas att fullgöra vissa tjänsteåligganden.

34 §. Tjänsteman som på grund av sjukdom eller havandeskap och förlösning beviljats tjänstledighet med lön, är skyldig att iakttä de bestämmelser och anvisningar som utfärdats för sökande av den dag- och moderskapspenning, som enligt sjukförsäkringslagen (FFS 364/1963) utbetalas till arbetsgivaren.

Försummar tjänsteman att iakttä ovan i 1 mom. avsedda bestämmelser och anvisningar, kan under tiden för tjänstledigheten till tjänstemannen utbetald avlöning, till den del den motsvarar dag- eller moderskapspenningen, avdras från följande löneutbetalning eller löneutbetalningar på sätt som stadgas i 26 §.

35 §. Den som är anställd i ordinarie tjänst hos landskapet och som för viss tid utnämns eller förflyttats till annan tjänst eller antagits i annan tjänst på provotid, är under tiden tjänstledig från förstnämnda tjänst. Detta gäller dock inte den som sedan tidigare är anställd för viss tid.

36 §. Tjänsteman är ledig från sin tjänst medan han fullgör sin värnplikt. Tjänstemannen skall omedelbart efter det han inkallats att fullgöra värnplikt meddela [landskapsstyrelsen] därom. [Landskapsstyrelsen] skall härvid genom beslut konstatera att tjänstemannen under den tid hindret varar är tjänstledig från sin tjänst. (1999/45)

[Landskapsstyrelsen] kan genom beslut konstatera i denna paragraf avsedd tjänstledighet efter att ha erhållit tillräcklig utredning om hindret, trots att meddelande om hindret inte givits.

Angående tjänstledighet för handhavande av uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av [landskapsstyrelsen] finns bestämmelser i landskapslagen (1999:44) om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av [landskapsstyrelsen]. (1999/45).

37 §. (1998/75) Om semester för landskapets tjänstemän stadgas genom landskapsförordning.

7 kap. Uppsägning av tjänsteförhållande

38 §. Tjänsteförhållande kan sägas upp såväl av [landskapsstyrelsen] som av tjänsteman att upphöra efter utgången av viss uppsägningstid. Uppsägning skall ske skriftligen.

[Landskapsstyrelsen] får säga upp tjänsteman endast av följande skäl:

1) ifrågavarande tjänst indras och tjänstemannen kan inte förflyttas till annan tjänst;

2) tjänstemannen förmår inte längre fullgöra sina tjänsteåligganden på behörigt sätt; eller

3) tjänstemannen bryter fortgående eller på ett väsentligt sätt mot sin tjänsteplikt eller försummar den fortgående eller på ett väsentligt sätt.

Skäl som åtminstone inte berättigar till uppsägning av tjänsteman är:

1) sjukdom, lyte eller kroppsskada, om inte följden härav har varit en väsentlig och varaktig försämring av tjänstemannens arbetsförmåga och tjänstemannen därför har rätt till invalidpension;

2) havandeskap och förlösning;

3) deltagande i arbetsstridsåtgärd som föranstaltats av tjänstemannaförening; eller

4) tjänstemannens politiska, religiösa eller andra åsikter eller hans deltagande i samhälls- eller föreningsverksamhet.

[Landskapsstyrelsen] får inte av någon orsak säga upp tjänsteman under den tid tjänstemannen har beviljats tjänstledighet på grund av havandeskap eller förlösning, inte heller, sedan [landskapsstyrelsen] fått kännedom om tjänstemannens havandeskap, säga upp tjänsteförhållandet att upphöra då sagda tjänstledighet börjar eller medan den pågår.

Då tjänsteman säger upp sig får avvikelser ske från gällande uppsägningstid om [landskapsstyrelsen] samtycker till detta.

Tjänsteförhållandet för tjänsteman som utnämns eller anställts för viss tid upphör utan uppsägning då den bestämda tiden utgått, om inte tjänsteförhållandet med anledning av uppsägning har upphört därförinnan.

39 §. [Landskapsstyrelsen] kan säga upp tjänsteförättande tjänsteman med iakttagande av viss uppsägningstid. Också tjänsteförättande tjänsteman har rätt att säga upp sig med iakttagande av viss uppsägningstid.

[Landskapsstyrelsen] får säga upp tjänsteförättande tjänsteman utan hinder av vad i denna lag är stadgat om grunderna för uppsägning.

40 §. Innan tjänsteman sägs upp skall han beredas tillfälle att yttra sig i saken. Innan ärendet avgörs skall det handläggas i landskapets tjänstedelegation. (1989/67)

[Landskapsstyrelsen] kan, då tjänsteman uppsagts, före uppsägningstidens utgång återta uppsägningen om tjänstemannen ger sitt samtycke därtill. Tjänsteman får återta sin uppsägning om [landskapsstyrelsen] samtycker därtill.

8 kap. Avgångsålder

41 §. Allmän avgångsålder för tjänsteman är 65 år, om inte lägre avgångsålder särskilt föreskrivits.

Tjänsteförhållandet upphör utan uppsägning vid utgången av den månad, under vilken tjänstemannen uppnår avgångsåldern. [Landskapsstyrelsen] kan dock av vägande skäl berättiga tjänsteman att fortsätta i samma tjänst en viss tid efter uppnådd avgångsålder, för högst två år åt gången, varvid tjänsteförhållandet upphör utan uppsägning senast då den bestämda tiden har utgått. Beslut om rätt för tjänsteman att fortsätta i tjänsten skall fattas innan tjänstemannen uppnått avgångsåldern. [Landskapsstyrelsen] skall utge intyg över att tjänsteförhållandet upphört.

9 kap. Upphävt (2003/74)

42-46 §§. Upphävda (2003/74).

10 kap. Disciplinärt förfarande och skadeståndsansvar

47 §. Tjänsteman som handlar mot sin tjänsteplikt eller försummar denna kan av [landskapsstyrelsen] i disciplinär väg bestraffas med

- 1) skriftlig varning;
- 2) skiljande från tjänsteutövning; samt
- 3) avsättning.

Tjänsteman kan skiljas från tjänsteutövning för minst en och högst sex månader.

48 §. Disciplinärt förfarande får inte inledas i ärende som är av sådan natur att det skall anhängiggöras vid domstol.

49 §. Har disciplinärt förfarande inletts mot tjänsteman, skall han beredas tillfälle att avge skriftlig förklaring. Om tjänstemannen så yrkar eller [landskapsstyrelsen] finner det erforderligt, skall han även höras muntligen inför [landskapsstyrelsen].

Innan tjänsteman påförs disciplinstraff skall ärendet handläggas i landskapets tjänstedelegation. (1989/67)

50 §. Disciplinärt förfarande kan inledas inom ett år räknat från den dag [landskapsstyrelsen] erhöll kännedom om omständighet som kan föranleda sådant förfarande.

Disciplinärt förfarande får inte inledas eller disciplinstraff påföras om domstol redan på grund av samma omständighet har ådömt straff eller om domstol frikänt tjänstemannen eller avstått från att döma ut straff.

Medan åtal mot tjänsteman är anhängigt vid allmän domstol, får inte disciplinärt förfarande mot honom inledas på grund av samma omständighet. Disciplinärt förfarande förfaller om åtal väcks på grund av samma omständighet som föranlett det disciplinära förfarandet.

51 §. Utan hinder av vad som i detta kapitel sägs kan vederbörande förman tilldela underlydande tjänsteman anmärkning.

52 §. Angående ersättande av skada som förorsakats i tjänsteförhållande finns bestämmelser i skadeståndslagen (FFS 412/1974). Skadeståndsyrkande handläggs särskilt, oberoende av att disciplinärt förfarande enligt denna lag anhängiggörs mot tjänsteman.

Tjänsteman är inte skyldig att ersätta landskapet, och landskapet är inte skyldigt att ersätta tjänsteman skada förorsakad av avbrott i arbetet på grund av stridsåtgärd såvida stridsåtgärden inte vidtagits utan iakttagande av bestämmelserna om medling i arbetsvister eller åtgärden strider mot bestämmelserna i landskapslagen om tjänstekollektivavtal eller bestämmelserna i tjänstekollektivavtal och om inte avbrottet förorsakat avsevärt men. Tjänsteman är inte heller skyldig att ersätta landskapet skada förorsakad av avbrott i arbetet på grund av deltagande i stridsåtgärd, som vidtagits av tjänstemannaförening i strid med i detta moment avsedda bestämmelser.

11 kap. Avstängning från tjänsteutövning

53 §. Har beslut om uppsägning av tjänsteman inte vunnit laga kraft vid uppsägningstidens utgång, skall [landskapsstyrelsen] avstänga tjänstemannen från tjänsteutövning om inte högre instans av särskilt skäl bestämmer annorlunda. Har tjänsteman avsatts, skall han omedelbart avstängas från tjänsteutövning även om beslutet inte vunnit laga kraft.

[Landskapsstyrelsen] kan dessutom avstänga tjänsteman från tjänsteutövning

1) om åtal eller disciplinärt förfarande är anhängigt eller utredning med anledning därav pågår,

2) om tjänstemannen lider av sjukdom, lyte eller kroppsskada, som i väsentlig mån hindrar skötseln av tjänsten, eller om tjänstemannen vägrar lämna i 19 § avsedda uppgifter om sitt hälsotillstånd, eller

3) om tjänstemannen blivit uppsagd och allmän fördel kräver att han omedelbart efter uppsägningen avstås från tjänsteutövning.

Tjänsteman får inte avstängas från tjänsteutövning längre än vad behovet påkallar.

54 §. Innan tjänsteman avstängs från tjänsteutövning skall han beredas tillfälle att yttra sig i saken, såvida han inte på grund av sakens natur skall avstängas från tjänsteutövning med omedelbar verkan.

Beslut om avstängning från tjänsteutövning skall skriftligen meddelas tjänstemannen.

Beslut om avstängning från tjänsteutövning skall iaktas oaktat besvär anförts över beslutet.

12 kap. Tillfälliga tjänstemän

55 §. [Landskapsstyrelsen] kan vid behov anställa tillfälliga tjänstemän.

Tillfällig tjänsteman anställs för viss tid, om inte av särskilt skäl annat följer. Tillfällig tjänsteman anses vara anställd för viss tid även då tjänstemannen anställts för bestämt arbete eller bestämd uppgift eller på annat sätt för begränsad tid. Som bevis över anställningen ges förordnande.

Åt tillfällig tjänsteman erläggs arvode som [landskapsstyrelsen] bestämmer inom ramen för landskapets inkomst- och utgiftsstat.

56 §. Tillfällig tjänstemans tjänsteförhållande kan sägas upp såväl av [landskapsstyrelsen] som av tjänstemannen att upphöra efter utgången av viss uppsägningstid. [Landskapsstyrelsen] får säga upp tillfällig tjänsteman då skäl därtill föreligger. Tjänsteförhållandet för tillfällig tjänsteman som anställts för viss tid upphör utan uppsägning då den bestämda tiden utgått, om inte tjänsteförhållandet med anledning av uppsägning har upphört därförinnan.

Då tillfällig tjänsteman säger upp sig får avvikelser ske från den i 1 mom. avsedda uppsägningstiden, om [landskapsstyrelsen] samtycker till detta.

I [landskapsstyrelsens] beslut att säga upp tillfällig tjänsteman får ändring inte sökas genom besvär.

57 §. På tillfällig tjänsteman skall i tillämpliga delar iaktas de bestämmelser i denna lag som gäller tjänstemän. På tillfällig tjänsteman tillämpas dock inte de

C 40 Tjänstemannalag (1987:61)

bestämmelser i vilka stadgas enbart om ordinarie tjänsteman och tjänsteman på provotid.

13 kap. Sökande av ändring

58 §. Den som anser att till honom inte utgivits av tjänsteförhållande härflytande ekonomisk förmån så som den borde ha givits honom får, om inte i lag annat stadgas, skriftligen yrka på rättelse hos [landskapsstyrelsen]. Rättelseyrkande får inte framställas i ärende som hör till arbetsdomstolens behörighet, om inte sagda domstol med stöd av 1 § 2 mom. lagen om arbetsdomstolen (FFS 646/1974) beslutat att inte avgöra ärendet.

I [landskapsstyrelsens] beslut i anledning av rättelseyrkande får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen såvitt gäller lagligheten av beslutet på det sätt som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950).

59 §. I [landskapsstyrelsens] beslut som gäller avstängning från tjänsteutövning, bisyssla, disciplinärt förfarande eller uppsägning av tjänsteman får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen såvitt gäller lagligheten av beslutet med iakttagande av vad i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden är föreskrivet.

60 §. Anser tjänsteman som med stöd av 28 § 1 mom. 2-3 punkterna förflyttats till tjänst vid annat verk eller annan inrättning att beslutet om förflyttning kränker hans rätt, får han söka ändring i beslutet genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen med iakttagande av vad i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden är föreskrivet.

Anser tjänsteman som med stöd av i 1 mom. nämnda lagrum förflyttats till annan tjänst vid samma ämbetsverk eller inrättning att beslutet om förflyttning kränker hans rätt, får han inom 14 dagar från det han fick del av beslutet skriftligen yrka på rättelse hos [landskapsstyrelsen]. Till [landskapsstyrelsens] beslut om förflyttning skall fogas anvisning om rättelseyrkande. Över [landskapsstyrelsens] beslut i ärendet får ändring inte sökas genom besvär.

61 §. I andra än ovan i 58-60 §§ avsedda beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag, får ändring inte sökas genom besvär.

14 kap. Särskilda bestämmelser

62 §. Har inte i 58 § avsett rättelseyrkande framställts inom tre år från utgången av det kalenderår, under vilket prestationen borde ha ägt rum, eller inom 60 dagar från den dag tjänstemannen erhöll del av arbetsdomstolens i 58 § avsedda beslut, är rätten till förmånen förverkad.

Har inte talan i ärende som gäller av tjänsteförhållande härflytande ekonomisk förmån och som hör till arbetsdomstolens kompetens anhängiggjorts vid arbetsdomstolen inom tre år från utgången av det kalenderår, under vilket prestationen borde ha ägt rum, är rätten till förmånen förverkad. Skall i de fall som avses i 11 § 2 mom. lagen om arbetsdomstolen underhandlingar först föras i saken, är rätten till förmånen

förverkad, om underhandlingar inte har påyrkats på därom avtalat sätt inom ovan avsedd tid.

63 §. Ordinarie tjänsteman anses ha avgått från sin tidigare tjänst räknat från den tidpunkt, från vilken han utnämns eller förflyttats till annan landskapstjänst, om inte av 35 § annat följer eller annat är särskilt föreskrivet.

Ordinarie tjänsteman anses ha avgått från landskapstjänst räknat från den tidpunkt, från vilken han på annat sätt än för viss tid utnämns till tjänst vid Ålands [landsting] eller vid Ålands delegation i Nordiska rådet.

64 §. Innan beslut fattas om förflyttning av tjänsteman till annan tjänst eller om uppsägning av tjänsteman med stöd av 38 § skall [landskapsstyrelsen], om tjänstemannen det begär, bereda vederbörande huvudförtroendeman eller förtroendeman tillfälle att bli hörd. Under samma förutsättningar skall huvudförtroendemannen eller förtroendemannen beredas tillfälle att bli hörd innan tjänsteman med stöd av 53 § 2 mom. avstås från tjänsteutövning, om inte avstängningen från tjänsteutövning på grund av sakens natur skall bringas i kraft omedelbart.

65 §. Utan hinder av vad i 41 § är stadgat, kan person som uppnått avgångsålder anställas såsom interimistisk handhavare av tjänst eller såsom vikarie, om det är svårt att få en kompetent person att sköta tjänsten.

66 §. Ordinarie tjänsteman kan av särskilt skäl förordnas att interimistiskt eller såsom vikarie jämte egen tjänst handha annan tjänst, om han samtycker därtill.

67 §. Tjänsteman har rätt att på begäran utfå intyg över den tid tjänsteförhållandet varat och över arbetsuppgifternas art (**arbetsintyg**). Dessutom skall, om tjänstemannen det begär, i arbetsintyget anges orsaken till att tjänsteförhållandet upphör samt ges vitsord över tjänstemannens arbetsskicklighet, flit och uppförande. Då tjänstemannen avlidit har hans dödsbo rätt att utfå arbetsintyg.

Begär tjänsteman arbetsintyg senare än tio år från det tjänsteförhållande upphörde, behöver intyg inte utges om det förorsakar oskäligen olägenhet. Under samma förutsättning skall istället för arbetsintyg som förkommit eller förstörts på begäran utges nytt intyg.

Arbetsintyg får inte förses med sådant märke eller utfärdas i sådan form som avser att om tjänstemannen lämna andra uppgifter än vad som framgår av arbetsintygets ordalydelse.

Över tjänsteman skall fortlöpande föras matrikel på sätt som [landskapsstyrelsen] närmare bestämmer.

68 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

69 §. Angående införande av denna lag stadgas i landskapslagen om införande av tjänstemannalagen för landskapet Åland.

Ikraftträdandebestämmelser (2003/74):

Denna lag träder i kraft den 1 november 2003.

Bestämmelserna om avgångsbidrag och periodisk ersättning som gällde vid denna lags ikraftträdande

tillämpas på personer, vilkas anställningsförhållande till landskapet upphört innan denna lag trädde i kraft.

C 41 Landskapslag (1987:62) om införande av tjänstemannalagen för landskapet Åland

1 kap. Ikraftträdelsebestämmelser

1 §. Tjänstemannalagen för landskapet Åland, nedan kallad tjänstemannalagen, träder i kraft den 1 mars 1988. Åtgärder som verkställigheten av tjänstemannalagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2 §. Har annorstädes hänvisats till bestämmelse som ersatts av bestämmelse i tjänstemannalagen skall sistnämnda bestämmelse tillämpas om inte nedan eller annorstädes annat stadgas.

2 kap. Författningar som upphävs

3 §. Då tjänstemannalagen träder i kraft upphävs följande lagar och lagrum:

1) landskapslagen (1929:7) den 31 maj 1929 angående utnämningsbrev för innehavare av landskapet Ålands tjänster och fasta befattningar samt om deras rätt att kvarstå i sin tjänst eller befattning ävensom skyldighet att därifrån avgå, nedan kallad landskapslagen angående utnämningsbrev;

2) landskapslagen (1950:17) den 17 maj 1950 angående landskapsförvaltningen underlydande extraordinarie befattningshavare och tillfälliga funktionärer i landskapet Åland;

3) landskapslagen (1946:16) den 26 mars 1946 angående rätt för innehavare av landskapsförvaltningen underlydande tjänst eller befattning i landskapet Åland att innehava annan avlönad befattning;

4) landskapslagen (1946:4) den 4 januari 1946 om rättigheter och skyldigheter som tillkomma innehavare av Ålands landskapsförvaltning underlydande tjänst eller befattning, som indrages;

5) landskapslagen (1973:27) den 27 april 1973 om disciplinära åtgärder mot Ålands landskapsförvaltning underlydande tjänstemän;

6) landskapslagen (1943:17) den 17 juli 1943 om avlöning i landskapsförvaltningen underlydande tjänster eller befattningar uti landskapet Åland;

7) 24 och 43 §§ landskapslagen (1973:25) den 10 maj 1973 om landskapet Ålands centrala ämbetsverk; samt

8) 23 § landskapslagen (1974:27) den 28 mars 1974 om semester för landskapets tjänstemän.

Då tjänstemannalagen träder i kraft upphävs, om inte nedan annat stadgas, även sådana bestämmelser som utfärdats med stöd av i 1 mom. nämnda lagar.

Utan hinder av vad som i 1 och 2 mom. är stadgat, tillämpas i sagda moment angivna bestämmelser på sätt i denna lag stadgas.

4 §. Då tjänstemannalagen träder i kraft upphör även övriga bestämmelser som står i strid med nämnda lag att gälla, till den del de rör landskapets tjänstemän.

3 kap. Ombildning av tjänster

5 §. Tjänster, fasta befattningar och extraordinarie befattningar som inrättats före tjänstemannalagens ikraftträdande ombildas då sagda lag träder i kraft till tjänster med tidigare benämning och i samma avlöningsklass eller avtalslöneklass samt eljest till motsvarande i tjänstemannalagen avsedda tjänster som följer:

- 1) tjänst med grundlön till tjänst med grundlön;
- 2) tjänst med avtalslön till tjänst med avtalslön;
- 3) fast befattning till tjänst med grundlön;
- 4) extraordinarie befattning till tjänst med grundlön.

På tjänst som ombildats i enlighet med 1 mom. skall tjänstemannalagen tillämpas.

6 §. Angående i 5 § 1 mom. 1-3 punkten avsedd ombildad tjänst gäller dessutom fortfarande vad som är särskilt föreskrivet om lika benämnd och eljest motsvarande tidigare tjänst eller fast befattning, såvida bestämmelserna inte står i strid med tjänstemannalagen.

Angående i 5 § 1 mom. 4 punkten avsedd ombildad tjänst gäller vad som är särskilt föreskrivet om lika benämnd och eljest motsvarande tidigare tjänst eller fast befattning, såvida bestämmelserna inte står i strid med tjänstemannalagen. Om det inte finns tidigare tjänst eller fast befattning, som till benämning eller i övrigt motsvarar extraordinarie befattning som enligt 5 § ombildats till tjänst, gäller dock om tjänsten i övrigt fortfarande vad som är särskilt föreskrivet om lika benämnd och eljest motsvarande tidigare extraordinarie befattning, såvida bestämmelserna inte står i strid med tjänstemannalagen.

7 §. Den som innehar tjänst, fast befattning eller extraordinarie befattning som inrättats före tjänstemannalagens ikraftträdande förflyttas då sagda lag träder i kraft till motsvarande i enlighet med 5 § ombildade tjänst. På sådan tjänsteman tillämpas vad som i tjänstemannalagen är stadgat om ordinarie tjänsteman, såvida inte i 10 § annat stadgas.

Den som förordnats att interimistiskt, såsom vikarie eller på provotid handha tjänst, fast befattning eller extraordinarie befattning, som inrättats före tjänstemannalagens ikraftträdande, förflyttas då sagda lag träder i kraft att på tidigare grunder handha motsvarande i enlighet med 5 § ombildade tjänst. På tjänsteman som interimistiskt eller såsom vikarie handhar tjänst eller befattning tillämpas vad som i tjänstemannalagen är stadgat om tjänstförrättande tjänsteman och på tjänsteman som förordnats på provotid vad som i tjänstemannalagen är stadgat om tjänsteman på provotid.

8 §. På tjänsteman som då tjänstemannalagen träder i kraft är innehavare av tjänst eller fast befattning eller handhar tjänst eller fast befattning interimistiskt eller såsom vikarie, och som i enlighet med 7 § har förflyttats till ombildad tjänst, tillämpas fortfarande bestämmelser om verkets eller inrättningens förvaltning, eller andra bestämmelser som gäller innehavare av lika benämnd och i övrigt motsvarande tidigare tjänst eller

C 41 LL (1987:62) om införande av tjänstemannalagen

fast befattning, eller tjänsteman som handhar tjänsten eller den fasta befattningen interimistiskt eller såsom vikarie, om inte bestämmelserna står i strid med bestämmelserna i tjänstemannalagen.

På tjänsteman som då tjänstemannalagen träder i kraft är innehavare av extraordinarie befattning eller innehar extraordinarie befattning interimistiskt eller såsom vikarie, och som i enlighet med 7 § har förflyttats till ombildad tjänst, tillämpas fortfarande bestämmelser om verkets eller inrättningens förvaltning, eller andra bestämmelser som gäller innehavare av lika benämnd och i övrigt motsvarande tidigare tjänst eller fast befattning, eller tjänsteman som handhar tjänsten interimistiskt eller såsom vikarie, om inte bestämmelserna står i strid med tjänstemannalagen. Har innehavare av extraordinarie befattning, eller tjänsteman som interimistiskt eller såsom vikarie handhar extraordinarie befattning som saknar till benämningen eller i övrigt motsvarande tidigare tjänst eller fast befattning, i enlighet med 7 § förflyttats till ombildad tjänst, tillämpas på tjänstemannen dock fortfarande vad som är föreskrivet om innehavaren av lika benämnd och i övrigt motsvarande tidigare extraordinarie befattning eller om tjänsteman som handhar befattningen interimistiskt eller såsom vikarie, om inte bestämmelserna står i strid med tjänstemannalagen.

På tjänsteman som då tjänstemannalagen träder i kraft är förordnad på provotid och som i enlighet med 7 § har förflyttats till ombildad tjänst tillämpas fortfarande bestämmelser om verkets eller inrättningens förvaltning eller andra bestämmelser som gäller tjänsteman som på provotid förordnats att handha motsvarande tidigare tjänst eller befattning, om inte bestämmelserna står i strid med tjänstemannalagen.

9 §. Utan hinder av att tjänst med avtalslön i enlighet med 5 § denna lag har ändrats till i tjänstemannalagen avsedd tjänst med avtalslön gäller avtal som före tjänstemannalagens ikraftträdande ingåtts med tjänsteman med avtalslön, efter det sagda lag trätt i kraft fortfarande på det sätt som är bestämt i avtalet, om inte i denna lag annat stadgas.

4 kap. Övergångsbestämmelser

10 §. Indras tjänst, till vilken innehavare av tjänst eller fast befattning enligt 7 § 1 mom. denna lag har förflyttats, innan tio år har förflutit från det tjänstemannalagen trädde i kraft, tillämpas inte på tjänstemannen bestämmelserna i 9 kap. tjänstemannalagen om avgångsbidrag och periodisk ersättning, utan på honom tillämpas fortfarande landskapslagen (1946:4) om rättigheter och skyldigheter, som tillkomma innehavare av Ålands landskapsförvaltning underlydande tjänst eller befattning, som indrages, nedan kallad landskapslagen om lön på indragningsstat.

På i 1 mom. avsedd tjänsteman tillämpas dock i stället för landskapslagen om lön på indragningsstat bestämmelserna i 9 kap. tjänstemannalagen, såvida han före den dag från vilken tjänsten indras anmäler till [landskapsstyrelsen] att han så önskar. Anmälan, som skall vara skriftlig, kan inte återtgas.

På den som är uppförd på indragningsstat då tjänstemannalagen träder i kraft tillämpas efter sagda lags ikraftträdande fortfarande landskapslagen om lön på indragningsstat, om inte av 11 § denna lag annat följer. Dessutom tillämpas på sådan tjänsteman tjänstemannalagens bestämmelser om uppsägning, avgångsalder och avsättning samt i tillämpliga delar även andra bestämmelser i tjänstemannalagen.

11 §. På tjänsteman som under den i 10 § 1 mom. stadgade tiden om tio år uppförts på indragningsstat, eller på tjänsteman som är uppförd på indragningsstat då tjänstemannalagen träder i kraft, och som efter sagda lags ikraftträdande tar emot landskapstjänst som är huvudsyssla, eller som utnämns eller förflyttas till sådan tjänst, tillämpas inte från ifrågakvarande tidpunkt landskapslagen om lön på indragningsstat utan i alla avseenden tjänstemannalagen. Detsamma gäller den som då tjänstemannalagen träder i kraft varit uppförd på indragningsstat och som varit utnämnd till tjänst med avtalslön eller anställd i extraordinarie befattning och i enlighet med 7 § förflyttats till tjänst.

Utän hinder av vad i 1 mom. stadgas tillämpas på tjänsteman som avses i sagda moment dock fortfarande vad i 6 § landskapslagen om lön på indragningsstat är stadgat om de rättigheter som tillkommer innehavare av tjänst eller befattning.

På tjänsteman som är uppförd på indragningsstat och som vid tjänstemannalagens ikraftträdande innehar i 6 § 1 mom. landskapslagen om lön på indragningsstat avsedd tjänst eller befattning, tillämpas efter det tjänstemannalagen trätt i kraft fortfarande 6 § landskapslagen om lön på indragningsstat.

12 §. Ombildas tjänst, fast befattning eller extraordinarie befattning som lediganslagits före tjänstemannalagens ikraftträdande innan den har besatts till tjänst som avses i tjänstemannalagen, får tjänsten besättas utan att den ledigansläs på nytt.

13 §. Om innehavare av tjänst eller fast befattning har anhållit om avsked eller extraordinarie befattningshavare sagt upp sig eller blivit uppsagd före tjänstemannalagens ikraftträdande, skall de bestämmelser iakttas som gällde innan tjänstemannalagen trädde i kraft.

I beslut som fattats före tjänstemannalagens ikraftträdande, genom vilket befattningshavare har entledigats eller extraordinarie befattningshavare sagts upp eller extraordinarie befattningshavares förordnande återkallats, söks efter det att tjänstemannalagen trätt i kraft ändring med iakttagande av de bestämmelser som gällde innan sagda lag trädde i kraft. Besvären handläggs och avgörs enligt samma bestämmelser.

14 §. Om tjänsteman då tjänstemannalagen träder i kraft sköter i lagens 18 § 1 mom. avsedd bisyssla utan att ha tillstånd till bisyssla skall han inom tre månader efter tjänstemannalagens ikraftträdande ansöka om tillstånd av [landskapsstyrelsen].

15 §. På preskription av fordran på lön eller annan ekonomisk förmån som följer av tjänsteförhållande och som före tjänstemannalagens ikraftträdande utan grund utbetalts till tjänsteman, tillämpas de bestämmelser som gällde innan tjänstemannalagen trädde i

kraft. Har återkravsförfarande beträffande sådan förmån inte inletts eller har återkrav inte i annan ordning anhängiggjorts inom tre år efter tjänstemannalagens ikraftträdande är rätten till återkrav av förmånen dock förverkad.

I 58 § tjänstemannalagen avsett rättelseyrkande som gäller prestation vilken borde ha ägt rum före tjänstemannalagens ikraftträdande och beträffande vilken framställande av rättelseyrkande när tjänstemannalagen träder i kraft enligt då gällande bestämmelser inte har preskriberats, skall efter tjänstemannalagens ikraftträdande framställas inom tre år från utgången av det kalenderår under vilket prestationen borde ha ägt rum. I annat fall har rätten till förmånen förverkats.

16 §. Disciplinärt ärende som anhängiggjorts före tjänstemannalagens ikraftträdande, slutbehandlas med iakttagande av de bestämmelser som gällde innan tjänstemannalagen trädde i kraft.

17 §. Har tjänsteman före tjänstemannalagens ikraftträdande handlat mot sin tjänsteplikt eller försummat denna och har härpå grundat disciplinärt förfarande inte anhängiggjorts före tjänstemannalagens ikraftträdande, skall det disciplinära ärendet, om sådant anhängiggörs, handläggas och avgöras med iakttagande av de bestämmelser som gällde innan tjänstemannalagen trädde i kraft.

5 kap. Villkoren i anställningsförhållande under övergångstiden

18 §. Tjänstemans ordinarie lön, allmänna tillägg samt sådana tilläggsarvoden och lönetillägg, vilka betalas i regelbundet återkommande månatliga rater till bestämt belopp, betalas räknat från det tjänstemannalagen trätt i kraft, utan hinder av vad som med stöd av landskapslagen om tjänstekollektivavtal är överenskommet, för varje kalendermånad den 15 i månaden. Infaller den 15 i månaden på en lördag, söndag eller helgdag, betalas avlöningen den dag som föregår nämnda dagar.

Andra än i 1 mom. avsedda tilläggsarvoden och lönetillägg betalas så snabbt som möjligt efter det beräkningsperioden för dem utgått, dock senast före utgången av den kalendermånad som följer närmast efter beräkningsperioden.

Tjänstemans ordinarie avlöning och allmänna tillägg beräknas från och med den dag han tillträder sin tjänst till och med den dag hans tjänsteförhållande upphör. Annan avlöning beräknas från och med den dag från vilken den har beviljats honom till och med den dag då tjänsteförhållande upphör eller den avlöning som har beviljats honom eljest upphör. Tidsbestämd höjning, antingen motsvarande skillnaden mellan avlöningsklasser eller till ett bestämt belopp, som skall betalas till tjänsteman på grund av tjänstgöringstidens längd, betalas från början av den månad som följer efter den, under vilken han uppnått de tjänstgöringsår som krävs.

Då tjänsteförhållandet upphör, betalas till tjänsteman avlöning ända till dagen för tjänsteförhållandets upphörande, sagda dag medräknad. Upphör tjänste-

förhållandet under kalendermånaden på grund av att tjänstemannen avlider, betalas dock till hans rättsinnehavare ett belopp som motsvarar den ordinarie avlöningen för den återstående delen av månaden.

Med ordinarie avlöning avses i tjänst som hör till avlöningsklassen A eller C grundlön och eventuella ålderstillägg samt i tjänst som hör till avtalslöneklassen S avtalslön, samt i tjänst tillhörande avtalslöneklass S, i vilken erläggs tabellön enligt inplaceringslöneklassen, dessutom ålderstillägg. Med allmänna tillägg avses dyrortstillägg och fjärrortstillägg.

19 §. Avlöningen för i denna paragraf avsedd tjänsteman betalas, utan hinder av vad som med stöd av landskapslagen om tjänstekollektivavtal är överenskommet, för de sex kalendermånader som föregår tjänstemannalagens ikraftträdande, som följer:

1) till innehavare av ordinarie tjänst och fast befattning samt till tjänsteman som tjänstledig från ordinarie tjänst eller fast befattning sköter extraordinarie befattning betalas annan avlöning än i 18 § 2 mom. avsedda tilläggsarvoden och lönetillägg

- för september månad den 3,
- för oktober månad den 5,
- för november månad den 9,
- för december månad den 9,
- för januari månad den 12, och
- för februari månad den 12.

2) till andra än i 1 punkten avsedda personer i tjänsteförhållande betalas annan avlöning än i 18 § 2 mom. avsedda tilläggsarvoden och lönetillägg

- för september månad den 28,
- för oktober månad den 26,
- för november månad den 23,
- för december månad den 21,
- för januari månad den 18, och
- för februari månad den 16.

I 18 § 2 mom. avsedda lönetillägg och tilläggsarvoden betalas för i denna paragraf nämnda månader på sätt som stadgas i 18 § 2 mom.

Utän hinder av vad som i denna paragraf stadgas, betalas avlöning i enlighet med 1 punkten även till övriga tjänstemän till vilka avlöningen ett år före tjänstemannalagens ikraftträdande med stöd av tjänstekollektivavtal eller annan bestämmelse betalas månatligen i förskott den första vardagen i månaden.

20 §. Förflyttas tjänsteman till annan tjänst med lägre lön, överenskommes särskilt genom tjänstekollektivavtal om avlöningen.

Är tjänsteman på grund av förflyttning till annan tjänst tvungen att flytta, skall han få ersättning för skäliga flyttningkostnader.

21 §. Ordinarie tjänstemans tjänsteförhållande kan av [landskapsstyrelsen] sägas upp att upphöra tidigast

- 1) efter 2 månader om anställningsförhållandet till landskapet har fortgått utan avbrott högst 5 år;
- 2) efter 3 månader om anställningsförhållandet till landskapet har fortgått utan avbrott över 5 men högst 10 år; samt
- 3) efter 4 månader om anställningsförhållandet till landskapet har fortgått utan avbrott över 10 år.

C 41 LL (1987:62) om införande av tjänstemannalagen

Tjänsteförhållandet för tjänsteman på provotid och för tjänstförrättande tjänsteman kan sägas upp såväl av [landskapsstyrelsen] som av tjänstemannen att upphöra tidigast efter 14 dagar.

Då annan tjänsteman än tjänsteman på provotid eller tjänstförrättande tjänsteman säger upp sig iaktas en uppsägningstid om en månad.

Har genom tjänstekollektivavtal eller genom avtal som ingåtts med tjänsteman med avtalslön överenskommit om annan än ovan i denna paragraf stadgad uppsägningstid, iaktas utan hinder av vad i denna paragraf stadgas vad som sålunda har överenskommit.

22 §. Har beslut om uppsägning av tjänsteman inte vunnit laga kraft och tjänstemannen på grund härav efter uppsägningstidens utgång med stöd av 53 § 1 mom. tjänstemannalagen har avstängts från tjänsteutövning, innehålls hela hans avlöning under denna tid. Om uppsägningen till följd av att ändring söks upphävs, betalas den innehållna avlöningen till tjänstemannen.

Har tjänsteman genom domstols utslag eller i disciplinärt förfarande avsatts, innehålls tjänstemannens hela avlöning även om utslaget eller beslutet inte vunnit laga kraft. Om avsättningen upphävs till följd av att ändring söks, betalas den innehållna avlöningen till tjänstemannen. Ändras avsättning till lindrigare straff, betalas till tjänstemannen hälften av den avlöning som innehållits. Ändras avsättning till varning betalas dock hela den innehållna avlöningen till tjänstemannen.

23 §. Har tjänsteman med stöd av 53 § 2 mom. 1 punkten tjänstemannalagen avstängts från tjänsteutövning under tiden för åtal, disciplinärt förfarande eller utredning med anledning därav, innehålls under denna tid hälften av hans avlöning. Om tjänsteman inte bestraffats för den gärning som lett till avstängningen, betalas den innehållna avlöningen till tjänstemannen.

Har tjänsteman med stöd av 53 § 2 mom. 2 punkten tjänstemannalagen avstängts från tjänsteutövning, betalas till honom för denna tid avlöning vars storlek bestäms i enlighet med tjänstemans avlöning under tiden för sjukdom.

Till tjänsteman som avstängts från tjänsteutövning med stöd av 53 § 2 mom. 3 punkten tjänstemannalagen betalas för denna tid avlöning, vars storlek bestäms i enlighet med vad som gäller om tjänstemans avlöning under tiden för semester.

24 §. Har tjänsteman som uppsagts på i 42 § 1 mom. tjänstemannalagen stadgad grund, genom landskapets försorg anvisats annan tjänst eller annat arbete hos landskapet och är tjänstemannen därigenom tvungen att flytta för att kunna ta emot ifrågavarande tjänst eller arbete, har han rätt till ersättning för skäligen flyttningkostnader.

25 §. Vad i 18-24 §§ är stadgat tillämpas endast till dess överenskommelse i saken träffas med stöd av landskapslagen om tjänstekollektivavtal.

Vad i 18-24 §§ är stadgat tillämpas på tjänsteman som anställts i tjänst med avtalslön endast till dess

överenskommelse i saken träffas mellan [landskapsstyrelsen] och tjänstemannen.

6 kap. Tillfälliga tjänstemän

26 §. Tillfälliga funktionärer, timplärare och övriga personer i offentligt anställningsförhållande till landskapet som är jämförbart med tjänsteförhållande förflyttas då tjänstemannalagen träder i kraft till tillfälliga tjänstemän i tillfällig uppgift som har tidigare benämning och hör till tidigare avlöningsklass eller som eljest i fråga om avlöningen samt i övrigt motsvarar tidigare tillfällig funktion eller uppgift.

27 §. På tjänsteman som på i 26 § stadgat sätt förflyttas till tillfällig tjänsteman tillämpas vad i 55-57 §§ tjänstemannalagen är stadgat om tillfällig tjänsteman.

På i 1 mom. avsedd tjänsteman tillämpas även, om inte nedan annat stadgas, vad i denna lag är stadgat om tjänsteman. På honom tillämpas dock inte de bestämmelser i vilka stadgas enbart om ordinarie tjänsteman och tjänsteman på provotid.

28 §. På tjänsteman som på i 26 § stadgat sätt förflyttats till tillfällig tjänsteman tillämpas vad som är stadgat särskilt om motsvarande tillfällig funktionär eller annan i 26 § avsedd motsvarande person, såvida bestämmelserna inte står i strid med bestämmelserna i tjänstemannalagen.

29 §. Tillfällig tjänstemans tjänsteförhållande kan sägas upp av [landskapsstyrelsen] att upphöra tidigast efter förloppet av en månad och av tjänstemannen efter förloppet av 14 dagar.

30 §. Vad ovan i 27 och 29 §§ är stadgat, tillämpas endast till dess överenskommelse i saken träffats med stöd av landskapslagen om tjänstekollektivavtal.

7 kap. Särskilda bestämmelser

31 §. Vad i 8 § är stadgat om tillämpningen av där avsedda bestämmelser gäller även tjänsteman som efter tjänstemannalagens ikraftträdande har utnämnts eller förflyttats till eller anställts i tjänst som avses i sagda paragraf.

32 §. Tjänstemannalagen och denna lag skall till de delar som motsvarar bestämmelserna i landskapslagen angående utnämningstillämpas även på annan än i landskapets tjänst varande person, på vilken landskapslagen angående utnämningstillämpas, såvitt inte annat följer av särskilda bestämmelser.

33 §. Om den som är uppförd på indragningsstat tar emot eller utnämns till tjänst eller befattning på vars innehavare tjänstemannalagen tillämpas med stöd av 32 §, tillämpas inte på honom från nämnda tidpunkt landskapslagen om lön på indragningsstat, utan i tillämpliga delar tjänstemannalagen. Detsamma gäller på indragningsstat uppförd som då tjänstemannalagen träder i kraft innehar i 32 § avsedd tjänst eller befattning.

Utän hinder av vad i 1 mom. stadgas tillämpas på tjänsteman som avses i sagda moment dock fortfarande vad som i 6 § landskapslagen om lön på indrag-

ningsstat är stadgat om de rättigheter som tillkommer innehavare av tjänst eller befattning.

34 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

35 §. Denna lag träder i kraft den 1 mars 1988.

Bestämmelserna i 19 § om erläggande av avlöning till tjänsteman får tillämpas innan denna lag träder i kraft.

Även andra åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

C 42 Landskapsförordning (1998:122) om semester för landskapets tjänstemän

1 kap. Tillämpningsområde

1 §. Den som är tjänsteman hos landskapet har rätt till semester enligt denna förordning, under förutsättning att tjänsten är huvudsyssla och att tjänstemannen inte tillhör undervisningspersonalen vid någon av landskapets skolor. En tjänsteman som tillhör undervisningspersonalen vid en av landskapets skolor har dock rätt till semester enligt denna förordning när så överenskommit genom tjänstekollektivavtal. En tjänst anses vid tillämpningen av denna förordning vara huvudsyssla om arbetstiden per vecka i genomsnitt uppgår till minst 20 timmar under en period av fyra veckor eller under en annan utjämningsperiod som används.

I landskapsförordningen (1998:123) om semester för vissa landskapets tjänstemän som inte är anställda i huvudsyssla finns det bestämmelser om rätt till semester för en tjänsteman vars tjänst inte är huvudsyssla.

Se C 43, Landskapsförordning (1998:123) om semester för vissa landskapets tjänstemän som inte är anställda i huvudsyssla.

2 §. I denna förordning avses med

semesterperiod, tiden från och med den 1 juni till och med den 30 september;

semesterår, det kalenderår under vilket semesterperioden infaller;

kvalifikationsår, den tidsperiod om tolv månader som utgår i slutet av mars månad före semesterperioden; samt

kvalifikationsmånad, sådan kalendermånad under kvalifikationsåret när tjänstemannen varit i tjänst minst 18 dagar.

2 kap. Semesterns längd

3 §. En tjänsteman åtnjuter egentlig semester

1) två vardagar för varje kvalifikationsmånad;

2) två och en halv vardag för varje kvalifikationsmånad, om tjänstemannen har rätt till semester för tolv kvalifikationsmånader eller om tjänstemannen före utgången av kvalifikationsåret har tjänstgjort åtminstone ett år utan avbrott hos landskapet; och

3) tre vardagar för varje kvalifikationsmånad, om tjänstemannen före semesterperiodens början har en tjänstgöringstid på minst 15 år.

Om en tjänsteman före utgången av semesteråret uppnår den tjänstgöringstid som avses i 1 mom. 3 punkten och som berättigar till längre semester, erhåller tjänstemannen härav föranledd semesterförlängning trots sin under samma semesterår tidigare åtnjutna semester.

Blir vid beräkningen av semesterns längd antalet semesterdagar inte ett helt tal, räknas del av dag som hel semesterdag.

Förutom egentlig semester kan en tjänsteman ha rätt till vintersemesterförlängning som fastställs enligt 15 §.

4 §. Semestern fastställs på grund av kvalifikationsåret.

En tjänsteman anses inte ha varit i tjänst under de dagar då tjänstemannen varit tjänstledig eller annars borta från tjänsten av annan än i 3 mom. nämnd orsak eller avstängts eller skiljts från tjänsteutövningen.

Som tjänstgöringsdagar anses vid fastställandet av semesterns längd även semester samt frånvaro

1) under tjänstledighet med lön på grund av sjukdom eller olycksfall;

2) på grund av medicinsk rehabilitering som ordinerats av läkare i rehabiliteringsanstalt på grund av yrkessjukdom eller olycksfall i arbete, dock högst 75 dagar under kvalifikationsåret, likväl så att om ett sådant förhinder fortgår oavbrutet efter kvalifikationsårets utgång anses sammanlagt högst 75 dagar av rehabiliteringstiden utgöra dagar som skall jämföras med tjänstgöringsdagar;

3) under tjänstledighet på grund av särskild moderskapsledighet eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledighet till den del tjänstemannen erhållit lön eller särskild moderskapspenning eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (FFS 364/1963);

4) på grund av inkallelse till reservens repetitionsövningar eller extra tjänstgöring eller förordnande till kurser som avser landets försvar, befolkningsskyddsutbildning eller befolkningsskyddstjänstgöring, på grund av tjänstledighet för tjänstgöring vid eller utbildning inom Finland för finsk övervakningsstyrka eller på grund av tjänstgöring inom Röda Korsets katastrofhjälpsarbete;

5) på grund av sådant kommunalt eller annat offentligt förtroendeuppdrag eller med anledning av sådant avgivande av vittnesmål, som vederbörande enligt lag inte ägt rätt att vägra att fullgöra eller avgiva eller skulle ha kunnat vägra att fullgöra eller avgiva endast av särskilt i lag nämnt skäl;

6) på grund av deltagande i kurser som ordnats eller anvisats av arbetsgivaren, då avlöning erlagts för kurstiden;

7) på grund av tjänstledighet som beviljats för sådan avlönad fackföreningsutbildning som avses i tjänstekollektivavtalet om utbildning för landskapets tjänstemän, dock högst 30 dagar för varje kurs;

8) på grund av studieledighet för högst 30 dagar per kvalifikationsår, om tjänstemannen omedelbart efter studieledigheten har återinträtt i landskapets tjänst;

9) på grund av förordnande som myndighet utfärdat för att hindra spridning av sjukdom;

C 42 LF (1988:122) om semester ...

10) på grund av avstängning från tjänsteutövning utan egen förskyllan eller på grund av jäv eller förfall eller på grund av skiljande från tjänsteutövningen, om beslutet om att skilja tjänstemannen från tjänsteutövningen upphävs; samt

11) på grund av rehabilitering, till den del rehabiliteringspenning eller utkomstbidrag betalats.

5 §. Självständighetsdagen, självstyrelsedagen, julaf-tonen, midsommaraftonen, påsklördagen och första maj räknas inte som vardagar vid tillämpningen av denna förordning.

Fridagar som på grund av arbetsordning eller fastställd arbetsskiftstabell redan har intjänats inräknas inte i semestern.

Utän samtycke av tjänstemannen får semester inte förläggas så att semestern eller en del av den börjar på tjänstemannens fridag, om detta skulle medföra att antalet semesterdagar minskar.

3 kap. Tjänstetid som berättigar till semester

6 §. Tjänstetid som berättigar till semester är tiden för tjänstgöring i landskapets tjänst i huvudsyssla eller, till den del det gäller tiden före år 1988, i därmed jämförligt annat offentligrättsligt anställningsförhållande. De i 4 § 3 mom. nämnda tiderna medräknas i tjänstetiden.

Tjänstetid som berättigar till semester är även andra än i 4 § 3 mom. nämnda tider för frånvaro från tjänstgöring, om avlöning har erlagts för ifrågavarande tid.

I tjänstgöringen förekommande avbrott utan lön avbryter inte sådan oavbruten tjänstgöring hos landskapet som är förutsättning för erhållande av semester, om anställningsförhållandet oberoende härav fortgår.

7 §. Till tjänstetid som berättigar till semester räknas även tiden för anställning i privaträttsligt anställningsförhållande hos landskapet, då anställningen bör anses som huvudsyssla.

8 §. Såsom till semester berättigande, med landskaps-tjänst jämställd tid, räknas utöver i 6 och 7 §§ nämnda tider även annan tjänstetid som berättigar till ålderstilllägg eller erfarenhetstilllägg. Härvid skall även beaktas den tid som vederbörande på grund av dispens är berättigad att tillgodoräkna sig för ålderstilllägg.

9 §. [Landskapsstyrelsen] kan på synnerliga skäl berättiga tjänsteman att såsom till semester berättigande tjänstetid tillgodoräkna sig även annan än ovan nämnd tjänstetid, likväl högst åtta år.

4 kap. Tiden för semester

10 §. Egentlig semester ges under semesterperioden på en tid som arbetsgivaren bestämmer.

Såvida tjänsteåliggandenas art eller andra orsaker det kräver, kan den egentliga semestern förläggas även utanför semesterperioden under samma semesterår eller uppskjutas till följande år att åtnjutas före den 1 maj. Semestern får dock inte uppskjutas till följande år utan samtycke av tjänstemannen.

Den egentliga semestern kan förläggas även till tiden mellan den 1 januari och den 1 april av semester-

året. Härvid ges tjänstemannen likväl inte längre semester än vad tjänstemannen före semesterns början har förvärvat rätt till.

11 §. Mot tjänstemannens vilja får semestern utan vägnande skäl i allmänhet inte ges i flera än två delar, av vilka åtminstone den ena skall förläggas till semesterperioden.

Förläggs semester som hela kalenderveckor för en tjänsteman vars regelbundna arbetsveckor består av fem dagar sålunda att lördag och söndag är fridagar, skall antalet semesterdagar beräknas efter antalet vardagar i varje kalendervecka. Om semester däremot uttas en eller flera dagar åt gången skall för varje fem dagars period av sådana dagar därutöver räknas en ledig helgfri lördag som semesterdag.

Är tjänstemannen vid den tidpunkt när semester börjar oförmögen till arbete på grund av sjukdom eller olycksfall eller är tjänstemannen tjänstledig i enlighet med 4 § 3 mom. 3 punkten, skall semestern framskjutas till en senare tidpunkt om tjänstemannen begär det. Rätt att uppskjuta semester föreligger även om det är känt att tjänstemannen under den tid som semestern är avsedd att åtnjutas kommer att undergå sådan sjuk- eller annan därmed jämförbar vård att tjänstemannen på grund av denna är oförmögen till arbete eller att tjänstemannen kommer att erhålla sådan tjänstledighet som avses i 4 § 3 mom. 3 punkten.

Blir tjänstemannen på grund av sjukdom eller olycksfall oförmögen till arbete under den tid semestern pågår och fortgår arbetsoförmågan längre tid än fem dagar i följd, skall överskjutande tid inte inräknas i semestern, om tjänstemannen utan dröjsmål anhåller därom. Tjänstemannen är skyldig att förete läkarintyg eller annan tillförlitlig utredning över sin oförmåga till arbete.

12 §. Semestrarna skall ordnas så att de medför minsta möjliga olägenhet för den regelbundna verksamheten på arbetsplatsen.

Arbetsgivaren bestämmer vid behov vem som under en tjänstemans semester handhar de uppgifter som ankommer på tjänstemannen. Ett dylikt handhavande av tjänst skall, såvida därom inte annorlunda överenskommit eller förordnats, ske ömsesidigt samt utan ersättning.

13 §. Semestrarna fastställs i enlighet med en på förhand uppgjord plan. Innan planen fastställs skall tjänstemannen beredas tillfälle att framföra sin åsikt om tiden för semestern. På begäran av vederbörande eller på åtgärd av arbetsgivaren kan, då vägnande skäl därtill föreligger, avvikelser göras från den fastställda planen.

Tidpunkten för semestern skall bringas till vederbörandes kännedom minst två veckor före semesterns början.

5 kap. Sparande av semester

14 §. Utan hinder av bestämmelserna i 10 § kan arbetsgivaren och en tjänsteman komma överens om att tjänstemannen sparar en del av sin egentliga semester för att ta ut den senare (*sparad semester*).

Av den egentliga semestern får årligen sparas,

1) om antalet semesterdagar beräknas enligt 3 § 1 mom. 1 eller 2 punkten, högst så många dagar som motsvarar den egentliga semestern minskad med 18 dagar eller

2) om antalet semesterdagar beräknas enligt 3 § 1 mom. 3 punkten, högst så många dagar som motsvarar den egentliga semestern minskad med 24 dagar.

En plan skall uppgöras över hur många semesterdagar som sparas och till vilket år de sparas. Planen skall uppgöras senast vid den tidpunkt när semestrarna fastställs enligt 13 §.

Sparad semester ges tjänstemannen vid de tidpunkter arbetsgivaren och tjänstemannen kommer överens om. Sparad semester skall tas ut inom fem år från utgången av det semesterår till vilket de sparade dagarna hänförs sig.

Bestämmelserna i 11 § 3 och 4 mom. om rätt att uppskjuta semester gäller även sparad semester. När ett tjänsteförhållande upphör har tjänstemannen rätt till ersättning i enlighet med 17 och 18 §§ för de sparade semesterdagar som inte tagits ut, om inte tjänstemannen i enlighet med 19 § flyttar över den sparade semestern till ett nytt tjänsteförhållande. Om tjänsteförhållandet ändras till ett tjänsteförhållande på deltid, har tjänstemannen rätt till ersättning i enlighet med 17 och 18 §§ för de sparade semesterdagar som inte tagits ut.

6 kap. Vintersemesterförlängning

15 §. Om en del av egentlig semester som bestäms enligt 3 § 1 mom. 1 eller 2 punkten åtnjuts under annan tid än under semesterperioden, beviljas semestern till denna del förlängd med hälften, dock högst för hälften av vederbörandes hela semester och så att förlängningen är högst sex vardagar.

Om en tjänsteman som är berättigad till egentlig semester för tolv kvalifikationsmånader och vars semester bestäms enligt 3 § 1 mom. 3 punkten har åtnjutit högst 34 vardagar av semestern under semesterperioden, är vederbörande berättigad till förlängning av semestern med nio vardagar. Den som enligt nämnda punkt inte har rätt till egentlig semester för tolv kvalifikationsmånader men för minst sju månader är berättigad till förlängning av semestern med fem vardagar, om högst tre fjärdedelar av semestern tas ut under semesterperioden.

När vintersemesterförlängningen beräknas jämföras dagar som i överensstämmelse med 14 § sparas under semesteråret med dagar som uttagits under semesterperioden. Blir vid beräkningen av semesterförlängningen antalet semesterdagar inte ett helt tal, beviljas del av dag som hel semesterdag.

Om semestern på grund av avbrott i tjänsteutövningen inte kunnat tas ut under semesterperioden, om semestern beviljats enligt 3 § 2 mom. eller om tjänsteförhållandet avbryts före semesterperiodens början eller inträder efter dess slut, har tjänstemannen inte rätt till semesterförlängning. Avbrott i tjänsteutövningen under semesterperioden medför dock inte förlust av rätt till förlängning,

1) om avbrottet föranletts av tjänstemannens sjukdom eller av tjänstledighet som beviljats i enlighet med 4 § 3 mom. 3 punkten, eller

2) om avbrottet föranletts av andra än i 1 punkten nämnda orsaker, men tjänstemannen under semesterperioden har tjänstgjort eller åtnjutit semester minst 70 dagar.

De dagar som utgör vintersemesterförlängning ges utanför semesterperioden under de tider som anges i 10 § 2 och 3 mom.

7 kap. Semesterersättning då tjänsteförhållandet fortgår

16 §. Har arbetsgivaren inte kunnat ordna semester under semesteråret, skall därför utges semesterersättning med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i 17 §.

Har semester med tjänstemannens samtycke i enlighet med 10 § 2 mom. överförs att hållas före den 1 maj följande år, men har semestern likväl inte kunnat ordnas under sagda tid, skall semesterersättning utges för den del av semestern som inte åtnjutits.

8 kap. Semesterersättning eller semester då tjänsteförhållandet upphör

17 §. Upphör tjänsteförhållandet är tjänstemannen berättigad att erhålla en mot den fasta avlöningen svarande semesterersättning eller att erhålla semester för så många kvalifikationsmånader som tjänstemannen enligt 3-5 §§ är berättigad till för de kvalifikationsmånader som föregår tjänsteförhållandets upphörande och för vilka semester eller semesterersättning inte erhållits.

Om en tjänsteman innan tjänsteförhållandet upphör når upp till tolv kvalifikationsmånader eller minst ett års tjänstgöring utan avbrott hos landskapet, är tjänstemannen berättigad till semester i enlighet med 3 § 1 mom. 2 punkten för varje kvalifikationsmånad. Om en tjänsteman uppnår den anställningstid som nämns i 3 § 1 mom. 3 punkten först efter semesterårets maj månad men innan tjänsteförhållandet upphör, är tjänstemannen berättigad till semester i enlighet med 3 punkten.

Har en tjänsteman under de kalendermånader under vilka tjänsteförhållandet under ett och samma kvalifikationsår inleddes och upphörde, sammanlagt varit i tjänst minst 18 dagar och inte erhållit semester eller ersättning för sagda tid, räknas denna tid som en kvalifikationsmånad.

En tjänsteman som inträder såsom värnpliktig i aktiv tjänst tillkommer, om tjänstemannen så önskar, rätt till semesterersättning eller semester enligt denna paragraf även om tjänsteförhållandet inte har upphört.

9 kap. Bestämmandet av semesterersättning

18 §. Vid beräkningen av semesterersättning som avses i 16 § och 17 § 1 och 3 mom. beräknas 1/25 av månadsavlönningens belopp för varje semesterdag som inte utnyttjats.

I fall som avses i 16 § beräknas semesterersättningen som följer:

C 43 LF (1998:123) om semester för vissa ... tjänstemän ...

1) har semester inte kunnat ordnas under semesteråret och har den inte kunnat uppskjutas till följande år, beräknas semesterersättningen enligt avlöningen för december månad under semesteråret; och

2) har semester uppskjutits till följande år, men inte heller då kunnat åtnjutas på den härför bestämda tiden, beräknas semesterersättningen enligt månadslönen vid den tidpunkt då semestern var bestämd att åtnjutas.

I fall som avses i 17 § 1 mom. beräknas semesterersättningen enligt månadslönen vid tidpunkten för tjänsteförhållandets upphörande och i fall som avses i 17 § 4 mom. vid tidpunkten då vederbörande såsom värnpliktig inträdde i aktiv tjänst.

Vintersemesterförlängning medför inte rätt till semesterersättning.

10 Kap. Överföring av semester till ny tjänst

19 §. När ett tjänsteförhållande upphör och tjänstemannen omedelbart övergår i en annan tjänst hos landskapet, har tjänstemannen rätt att till det nya tjänsteförhållandet överföra inestående semester.

11 Kap. Ikraftträdande

20 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1999.

C 43 Landskapsförordning (1998:123) om semester för vissa landskapets tjänstemän som inte är anställda i huvudsyssla

1 §. Denna förordning tillämpas på de landskapets tjänstemän vilkas arbetstid utjämnas till i genomsnitt mindre än 20 timmar per vecka under en period av fyra veckor eller annan utjämningsperiod som är i bruk.

Bestämmelserna om rätt till semesterersättning i vissa fall tillämpas även på de timplärare i huvud- eller bisyssla vid landskapets skolor vilka avlönas med engångstimarvode.

2 §. De termer som definieras i 2 § landskapsförordningen (1998:122) om semester för landskapets tjänstemän skall vid tillämpningen av denna förordning ha den innebörd de givits i nämnda paragraf, om inte annat följer av 2 mom.

Med kvalifikationsmånad avses vid tillämpningen av denna förordning en sådan kalendermånad under kvalifikationsåret när tjänstemannen varit i tjänst minst 18 dagar. Om tjänstemannen varit anställd under sådana förhållanden att tjänstemannen av den orsaken varit i tjänst färre än 18 dagar under en eller flera av kvalifikationsårets kalendermånader, anses även en kalendermånad under vilken tjänstemannen tjänstgjort minst 35 timmar utgöra kvalifikationsmånad.

Se C 42, Landskapsförordning (1998:122) om semester för landskapets tjänstemän.

3 §. En tjänsteman som avses i 1 § 1 mom. åtnjuter egentlig semester:

1) två vardagar för varje kvalifikationsmånad;

2) två och en halv vardag för varje kvalifikationsmånad, om tjänstemannen har rätt till semester för tolv kvalifikationsmånader eller om tjänstemannen före utgången av kvalifikationsåret har tjänstgjort åtminstone ett år utan avbrott hos landskapet; och

3) tre vardagar för varje kvalifikationsmånad, om tjänstemannen före semesterperiodens början har en till semester berättigande eller i denna förordning förutsatt anställningstid om sammanlagt minst femton år.

I övrigt skall angående vintersemesterförlängning, sparad ledighet och andra frågor som hör samman med semester för tjänstemän som avses i 1 § 1 mom. iakttas de bestämmelser som gäller semester för tjänstemän i huvudsyssla, om inte annat överenskommit genom tjänstekollektivavtal.

4 §. Till en tjänsteman som avses i 1 § 1 mom. och som är anställd under sådana förhållanden att inte en enda eller endast en del av de kalendermånader tjänstemannen varit i tjänst utgör kvalifikationsmånader, betalas i stället för semesterlön en semesterersättning på åtta och en halv procent av den lön som betalats eller förfallit till betalning under kvalifikationsåret och som tjänstemannen får på grund av den tjänstgöring som avses i 1 § 1 mom. Har tjänstemannen vid utgången av kvalifikationsåret en tjänstgöringstid som uppgår till minst ett år, utgör semesterersättningen dock elva procent.

5 §. Till en tjänsteman som avses i 1 § 1 mom. och som är anställd också i huvudsyssla hos landskapet, ges ledighet från den tjänstgöring som avses i 1 § 1 mom. för den tid då tjänstemannen har semester från huvudsysslan samt betalas i stället för semesterlön en semesterersättning på åtta och en halv procent av den lön som betalats eller förfallit till betalning under kvalifikationsåret och som tjänstemannen får på grund av den tjänstgöring som avses i 1 § 1 mom. Har tjänstemannen vid utgången av kvalifikationsåret en tjänstgöringstid som uppgår till minst ett år, utgör semesterersättningen dock elva procent.

Till timplärare som avses i 1 § 2 mom. erläggs semesterersättning enligt ovan i 1 mom. stadgade grunder.

6 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1999.

C 44 Landskapslag (1999:44) om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av [landskapsstyrelsen]

1 §. Den som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till landskapet och som valts till riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av [landskapsstyrelsen] har rätt till tjänstledighet under den tid uppdraget varar, dock inte längre än en mandatperiod. I fråga om uppdrag som medlem av [landskapsstyrelsen] omfattar mandatperioden även tiden efter ett lagtingsval tills en ny [landskapsstyrelse] har tillsatts. Efter en mandatperiod beviljas tjänstledighet för ett i detta

moment avsett politiskt uppdrag endast om det följer av bestämmelserna i 2 mom.

Rätt till tjänstledighet för uppdrag som avses i 1 mom. har också en tjänsteman som tidigare varit tjänstledig med stöd av denna lag, om tjänstledigheten då varade kortare tid än en mandatperiod eller om det har förflutit minst två mandatperioder sedan han eller hon senast var tjänstledig för ett sådant uppdrag som avses i 1 mom.

Den som har rätt till tjänstledighet för ett politiskt uppdrag är tjänstledig under den tid uppdraget varar.

2 §. Tjänstledig enligt denna lag är även tjänsteman i landskapets anställning som enligt bestämmelserna i 8 § 2 och 3 mom. lagtingsordningen (1972:11) för landskapet Åland inträder som ersättare för lagtingsledamot för viss tid.

Den som valts till lagtingsledamot är, enligt vad [landskapsstyrelsen] närmare beslutar, skyldig att sköta de till anställningen hörande uppgifterna under högst 30 dagars tid, räknat från tidpunkten då uppdraget som lagtingsledamot tillträds.

En riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av [landskapsstyrelsen] som utnämns till anställning som avses i denna lag får inte tillträda anställningen förrän han eller hon befriats från sitt uppdrag, såvida han eller hon inte är tjänstledig enligt bestämmelserna i denna lag.

3 §. Denna lag träder i kraft omedelbart och tillämpas första gången efter det första riksdagsmannaval, lagtingsval respektive val av medlemmar till [landskapsstyrelsen] som förrättas sedan lagen trätt i kraft.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1987:69) den 6 augusti 1987 om tjänstledighet för uppdrag som landstingsman eller ledamot av [landskapsstyrelsen]. Hänvisningar i annan lagstiftning till den upphävda lagen gäller denna lag efter att den har trätt i kraft.

Tjänstledighet för sådant politiskt förtroendeuppdrag som avses i denna lag som åtnjutits med stöd av tidigare lagstiftning skall inte beaktas vid tillämpningen av denna lag.

C 45 Landskapslag (1984:26) om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution

1 §. (1987/38) Den som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till landskapet Åland (landskaps-tjänsteman) och som anställs vid nordisk institution har rätt till tjänstledighet utan lön.

Den i 1 mom. avsedda rätten till tjänstledighet gäller för den tid landskapstjänstemannen anställts vid institutionen, dock längst för en tid av åtta år om han anställts vid Nordiska rådets presidiesekretariat eller Nordiska ministerrådets sekretariat och längst för en tid av fyra år om han anställts vid annan institution.

2 §. Landskapstjänsteman som inträtt i tjänst vid nordisk institution har rätt till semester eller semesterersättning enligt de regler som gäller beträffande landskapstjänstemäns semester för de till semester berättigade

gande månader hans anställning hos landskapet varat vid tidpunkten för övergången. Han har dessutom rätt till semesterpremie i enlighet med vad som med stöd av landskapslagen (1978:22) om tjänstekollektivavtal genom tjänstekollektivavtal i varje enskilt fall överenskommits.

Den tid under vilken landskapstjänsteman är anställd vid nordisk institution betraktas inte som sådan tid vilken enligt de bestämmelser beträffande semester som gäller för landskapstjänstemännen skall jämföras med tjänstgöringstid.

3 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

C 46 Landskapslag (1936:1) angående innehavares av tjänst och befattning i landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall

1 §. Innehavare av tjänst eller [befattning] i landskapet Åland, som i tjänsten eller befattningen ådragit sig skada genom olycksfall eller insjuknat i yrkessjukdom, ävensom hans anhöriga äro berättigade att erhålla skadestånd ur landskapsmedel enligt de grunder, som gälla i riket.

Se Lag om olycksfallsersättning för statstjänstemän, Ar 511 FL II; Lag om olycksfallsförsäkring 9 §, Pen 201 FL II; yrkessjukdomslag, Pen 202 FL II.

C 47 Landskapslag (1978:22) om tjänstekollektivavtal

1 kap. Lagens tillämpningsområde

1 §. (1987/64) För fastställande av villkoren i anställningsförhållandet för landskapets och kommunernas tjänstemän genom tjänstekollektivavtal och för tryggnad av arbetsfreden förhandlas på sätt i denna lag stadgas.

Vad i denna lag stadgas om kommun eller om tjänsteman i kommun äger motsvarande tillämpning på sammanslutning av kommuner samt på tjänstemän däri.

2 §. (1987/64) Angående villkoren i tjänstemäns anställningsförhållande gäller, utan hinder av vad i lag är stadgat, vad därom bestäms genom tjänstekollektivavtal. Tjänstemän åtnjuter likväl minst de förmåner beträffande vilka sämre villkor enligt lag inte får avtalas.

Till villkoren i anställningsförhållande hänförs inte

1) grunderna för landskapets eller kommunernas ämbetsverks och inrättingars organisation eller annan reglering av desamma;

2) inrättande eller indragning av tjänst, myndighets åligganden eller inre arbetsfördelning, arbetsledning eller arbetsmetoderna; eller

3) uppkomsten av tjänsteförhållande eller dess upphörande, med undantag av uppsägningstid och grunderna för uppsägning.

Avtal får inte ingås om

C 47 LL (1978:22) om tjänstekollektivavtal

1) kompetenskrav för tjänst, befodringsgrunder, tjänstemans skyldigheter eller disciplin;

2) (1997/75) pensioner, familjepensioner eller därmed jämförliga andra förmåner, hyran för bostad som innehas på grundval av tjänsteförhållande eller nyttjande av landskapet eller kommunen tillhörig annan egendom, med undantag av arbetsutrymmen och arbetsredskap för tjänstemän i uppgifter som gäller samarbete mellan arbetsgivare och tjänstemän,

3) (1997/75) de frågor beträffande vilka för arbetstagarnas del inte kan avtalas genom arbetskollektivavtal, och inte heller om

4) (1997/75) utvidgning av lagstadgade grunder för uppsägning av ett tjänsteförhållande.

Det ankommer på cheferna för kansli-, finans- samt utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, på de övriga tjänstemän vid den allmänna förvaltningen som [landskapsstyrelsen] utser samt på polismästaren vid Ålands polismyndighet och förvaltningschefen vid Ålands hälso- och sjukvård att företräda [landskapsstyrelsen] vid förhandlingarna enligt denna lag och när arbetsstrid uppstår samt att i övrigt verka som företrädare för arbetsgivaren. Om justeringen av avlöningen för de tjänster som avses i detta moment samt om arvoden för deras innehavare beslutar [landskapsstyrelsen]. (2000/28)

Beträffande angelägenhet som inte reglerats genom tjänstekollektivavtal samt beträffande i 3 mom. avsedda angelägenheter gäller vad därom är särskilt föreskrivet eller utöver tjänstekollektivavtalet i enskilt fall överenskommet med tjänsteman som åtnjuter avtalslön.

Bestämmelse i tjänstekollektivavtal som står i strid med 1, 2, 3, 4 eller 5 mom. är ogiltigt.

2 kap. Tjänstekollektivavtal

3 §. Förhandlings- och avtalsparter är:

1) (1992/59) på landskapets vägnar [landskapsstyrelsen] eller, om så stadgas särskilt, affärsverks styrelse i frågor som rör verket,

2) på kommunernas vägnar kommunala avtalsdelegationen,

3) på landskapets tjänstemäns vägnar sådan registrerad förening till vars egentliga ändamål hör att bevaka tjänstemännens intressen i tjänsteförhållanden (tjänstemannaförening) och med vilken [landskapsstyrelsen] efter att vid behov ha hört berörda organisationer prövar ändamålsenligt ingå tjänstekollektivavtal,

4) på kommunala tjänstemäns vägnar sådan registrerad förening till vars egentliga ändamål hör att bevaka tjänstemännens intressen i tjänsteförhållanden (tjänstemannaförening) och med vilken avtalsdelegationen efter att vid behov ha hört berörda organisationer prövar ändamålsenligt ingå tjänstekollektivavtal. (1987/64)

I angelägenhet vari överenskommelse får träffas genom tjänstekollektivavtal kan kommunala avtalsdelegationen bemyndiga kommun eller kommunalförbund att för egen del ingå tjänstekollektivavtal inom de gränser avtalsdelegationen bestämmer.

Angående kommunala avtalsdelegationens organisation och verksamhet stadgas i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland. (1997/75)

Genom *huvudavtal* kan överenskommas om förhandlingsproceduren, om förfarande för tryggande av arbetsfreden samt om förfarande som skall iakttas vid skötseln av tjänstemannafrågor. Genom *huvudavtal* får avvikelser inte göras från bestämmelser i lag eller förordning angående det förfarande som skall iakttas vid skötseln av tjänstemannafrågor. I övrigt gäller om huvudavtal vad om tjänstekollektivavtal är stadgat, såvitt inte annat följer av vad som stadgas nedan. (1987/64)

4 §. Tjänstekollektivavtal skall ingås skriftligen. Avtal kan ingås även sålunda, att avtalets innehåll uppges i det vid förhandlingarna mellan förhandlingsparterna förda protokollet, vilket styrkes på överenskommet sätt.

Medför tjänstekollektivavtal merutgifter för landskapet, för vilkas godkännande erfordras beslut av [landstinget], skall avtalet underställas [landstinget] för godkännande såsom därom är särskilt stadgat.

Se B 1, Lagtingsordning (1972:11), 36a och 58a §§.

5 §. (1987/64) Bundna av tjänstekollektivavtal är:

1) landskapet,

2) kommuner och kommunalförbund samt kommunala avtalsdelegationen,

3) de tjänstemannaföreningar som ingått tjänstekollektivavtal eller som efteråt med samtycke av tidigare parter i avtalet skriftligen biträtt detsamma,

4) de registrerade föreningar som direkt eller genom mellanled är eller under avtalets giltighetstid varit underföreningar av i 3 punkten avsedda tjänstemannaföreningar, och

5) de tjänstemän som är eller under avtalets giltighetstid varit medlemmar i förening som är bunden av avtalet.

Utan hinder av tjänstekollektivavtal kan [landskapsstyrelsen] och kommunala avtalsdelegationen bestämma annat om villkoren i tjänstemännens anställningsförhållande än vad i tjänstekollektivavtal är överenskommet, såvida möjligheterna att anställa eller bibehålla personal i tjänst hos landskapet, kommun eller kommunalförbund eller annat vägande skäl det kräver. Sämre villkor för tjänstemännen än vad som avtalats i tjänstekollektivavtal får dock inte bestämmas.

[Landskapsstyrelsen] och kommunala avtalsdelegationen skall innan i 2 mom. avsett beslut om avvikelser från tjänstekollektivavtal fattas bereda de övriga avtalsparterna i huvudavtal som ingåtts med stöd av 3 § 4 mom. tillfälle att yttra sig i ärendet. Kommunala avtalsdelegationen skall dessutom höra vederbörande kommuner och kommunalförbund.

Landskapet, kommun eller kommunalförbund får inte i andra än i 2 mom. avsedda fall inom tjänstekollektivavtals tillämpningsområde bestämma eller avtala om mot tjänstekollektivavtalet stridande villkor i anställningsförhållandet för tjänsteman som står utanför tjänstekollektivavtalet men utför i avtalet avsett arbete.

I tjänstekollektivavtal kan överenskommas att tjänsteman som i kommun eller kommunalförbund företräder arbetsgivaren inte skall vara bunden av tjänstekollektivavtalet. Villkor i sådan tjänstemans anställningsförhållande fastställs av kommunala avtalsdelegationen. Kommun eller kommunalförbund kan dock besluta att själv fastställa villkoren för sådan tjänsteman. Meddelande om sådant beslut skall ofördröjligen tillställas kommunala avtalsdelegationen. (1989/80)

Vad i 1 och 4 mom. är stadgat skall iaktas endast såvida landskapet, kommun, kommunalförbund, kommunala avtalsdelegationen, förening eller tjänsteman inte är bunden av tidigare, på andra villkor ingånget tjänstekollektivavtal eller såframt den krets tjänstekollektivavtalet binder inte är begränsad i avtalet.

6 §. Tjänstekollektivavtal som icke ingåtts för viss tid kan av den som är part i avtalet uppsägas, varvid uppsägningstiden är tre månader, såvida ej annat överenskommits. Tjänstekollektivavtal som slutits för längre tid än fyra år gäller efter förloppet av fyra år såsom tjänstekollektivavtal vars giltighetstid icke är bestämd. Vad här är sagt gäller även huvudavtal. Uppsägningstiden för dess vidkommande är likväl sex månader.

Samma uppsägningstid som part i avtalet har i 5 § 1 mom. 4 punkten avsedd förening, om den upphört att vara underförening av förening som är part i avtalet. Underförening är likväl bunden av tjänstekollektivavtal under samma tid som ovan avsedd förening vilken är part i avtalet.

Uppsägning skall ske skriftligen.

7 §. Även om tjänstekollektivavtal upphört att gälla, skall däri upptagna villkor för anställningsförhållande fortfarande iakttagas intill dess nytt avtal ingåtts och trätt i kraft, såframt ej annat överenskommits eller följer av 2 § 4 mom.

3 kap. Arbetsfred och arbetstivster

8 §. Annan stridsåtgärd som angår gällande anställningsförhållande än lockout eller strejk får inte vidtas. Även dessa är förbjudna om syftet med dem är att påverka andra angelägenheter än sådana som enligt 2 § kan vara föremål för avtal, eller om så är särskilt stadgat i lag. Förbudet gäller även andra ärenden än sådana som kan vara föremål för avtal enligt 2 § även när huvudavtal enligt 3 § 4 mom. kan ingås om dem. (1987/64)

Med *lockout* avses av landskapet, kommun eller kommunalförbund föranstaltad avstängning från arbetet och med *strejk* av tjänstemannaförening mot landskapet, kommun eller kommunalförbund riktad arbetsinställelse som har till ändamål att utgöra påtryckning på motparten i arbetstivsten genom att avbryta utförandet av de av stridsåtgärden omfattade tjänstemännens samtliga tjänsteåligganden med nedan stadgade begränsningar. (1987/64)

[Landskapsstyrelsen] eller kommunala avtalsdelegationen beslutar för landskapets respektive kom-

muns och kommunalförbunds vidkommande om inledande av lockout.

Tjänsteman får delta i strejk endast med stöd av beslut av den tjänstemannaförening som utlyst strejken. I 2 § 4 mom. avsedda tjänstemän får inte vidta stridsåtgärd. (1987/64)

9 §. Av tjänstekollektivavtal bunden får icke medan avtalet gäller vidtaga stridsåtgärd som angår avtalets giltighet, bestånd eller rätta innebörd eller för avgörande av tvist med anledning av ett på avtalet grundat anspråk, för ändring av gällande avtal eller för åstadkommande av nytt avtal.

I 1 mom. avsedd förpliktelse till arbetsfred kan utvidgas i tjänstekollektivavtal. Förpliktelsen till arbetsfred gäller även förening vars i 5 § 1 mom. 4 punkten avsedda underförening med föreningens samtycke ingått tjänstekollektivavtal. Förefintligheten av huvudavtal eller annat avtal som ingåtts uteslutande för reglering av specialfrågor hindrar inte att stridsåtgärder vidtas för åstadkommande av nytt avtal angående andra frågor, såframt inte annat är avtalat. (1987/64)

10 §. Tjänstemannaförening är skyldig att övervaka att underlydande föreningar och tjänstemän avhåller sig från i 8 § förbjudna stridsåtgärder. (1987/64)

Av tjänstekollektivavtal bunden förening är skyldig att tillse att underlydande föreningar och tjänstemän som berörs av avtalet inte bryter mot den förpliktelse till arbetsfred varom stadgas i 9 § eller mot bestämmelserna i avtalet. (1987/64)

Förening enligt 1 eller 2 mom. åvilande skyldighet innebär även att föreningen icke får stödja eller främja förbjudna stridsåtgärder eller på annat sätt medverka till sådana åtgärder utan är pliktig att söka avveckla dem.

11 §. (1987/64) Kommunala avtalsdelegationen skall övervaka att kommunerna och kommunalförbunden iakttar bestämmelserna i denna lag och i tjänstekollektivavtal. Angående övervakningsskyldigheten gäller på motsvarande sätt vad i 10 § är stadgat om tjänstemannaförenings skyldighet att övervaka underlydande föreningar.

12 §. Tjänsteman är inte skyldig att utföra åligganden vilka berörs av tillåten lockout eller strejk eller av sådan blockad som gäller angelägenheter vilka enligt 2 § kan vara föremål för avtal. Tjänsteman som inte omfattas av arbetsstrid skall fullgöra sina sedvanliga arbetsuppgifter, varjämte han är skyldig att utföra skyddsarbete. Vad i 8 § 2 mom. är stadgat hindrar inte tjänsteman som omfattas av arbetsstrid att utföra skyddsarbete. (1987/64)

Med *skyddsarbete* avses arbete som vid arbetsstrid är oundgängligt för förhindrande av fara för medborgarnas liv eller hälsa eller för skyddande av sådan egendom, som särskilt utsättes för fara till följd av arbetsstriden.

C 48 LL (1998:44) om arbetstidslagen**4 kap. Påföljder av brott mot tjänstekollektivavtal och stadgandena i denna lag**

13 §. (1987/64) Den som är bunden av tjänstekollektivavtal och som medvetet överträder eller som på goda grunder borde ha insett att han överträder bestämmelserna i avtalet, kan av arbetsdomstolen dömas att betala plikt.

Förfar landskapet, kommunala avtalsdelegationen, kommun eller kommunalförbund i strid med bestämmelserna i 8 eller 9 § eller underlåter att iakttä vad i 11 § är stadgat, skall den felande om inte annat är föreskrivet i tjänstekollektivavtal, i stället för skadestånd betala plikt. Detsamma gäller om tjänstemannaförening förfar i strid med bestämmelserna i 8 eller 9 § eller underlåter att iakttä vad i 10 § är stadgat. Bestämmelserna i detta moment skall dock inte tillämpas på förening som lämnat i 9 § avsett samtycke.

Plikt får uppgå till högst det belopp som gäller i riket i motsvarande situation. (1997/75)

14 §. Då plikt ådöms skall hänsyn tas till alla föreliggande omständigheter såsom skadans storlek, graden av skuld, den anledning till överträdelsen som den andra parten möjligen givit och föreningens, kommunens eller kommunalförbundets storlek. Om särskilda skäl föreligger behöver plikt inte ådömas. (1987/64)

Plikt tilldömes, såvida ej annat är föreskrivet i tjänstekollektivavtalet, den som lidit skada eller, om ingen skada uppkommit, den part på vars yrkande domen givits. Finns det flera till plikten berättigade parter, skall i domen, med beaktande av storleken av den skada som drabbat envar av dem och deras medlemmar och dem som de företräder, bestämmas hur det utdömda beloppet skall fördelas mellan parterna.

15 §. Har bestämmelserna i tjänstekollektivavtal så väsentligt åsidosatts, att det icke rimligtvis kan fordras, att de övriga av avtalet bundna skall kvarstå i avtalsförhållandet, kan arbetsdomstolen förklara avtalet omedelbart hävt.

Har avtal på talan mot någon tjänstemannaförening förklarats hävt, kan avtalet inom två veckor uppsägas gentemot övriga föreningar. (1987/64)

Har avtal på föreningens talan förklarats hävt, äger även annan förening, som är part i avtalet eller som har uppsägningsrätt enligt 6 § 2 mom., rätt att inom två veckor uppsäga avtalet.

Sälunda uppsagt avtal upphör omedelbart att gälla.

16 §. (1987/64) Tjänstemans deltagande i en av tjänstemannaförening vidtagen stridsåtgärd med stöd av föreningens beslut skall inte anses som brott i tjänsten, ej heller som sådan handling som kan bestraffas i disciplinär väg.

5 kap. Särskilda stadganden

17 §. (1987/64) Tjänsteman får inte utan tvingande skäl hindras att i egenskap av företrädare för tjänstemannaförening delta i förhandlingar som avses i denna lag.

18 §. (1987/64) Till tjänsteman som omfattas av arbetsstrid erläggs inte avlöning eller andra ekonomiska förmåner för den tid arbetet är inställt till följd av

stridsåtgärd mot landskapet, kommun eller kommunalförbund. Sådana förmåner utgår inte heller till tjänsteman som omfattas av lockout som utlysts av landskapet, kommun eller kommunalförbund. Tjänsteman har likväl rätt att nyttja tjänstebostad medan arbetsstrid pågår.

19 §. (1987/64) Tjänsteman får inte genom besvär söka ändring i myndighets beslut i ärende som avses i 2 § eller bringa det till handläggning genom anspråk på rättelse eller såsom förvaltningstvistemål, om han eller tjänstemannaförening har rätt att anhängiggöra ärendet vid arbetsdomstolen.

20 §. På de terminer som avses i denna lag tillämpas stadgandena i lagen om beräknande av laga tid (FFS 150/1930).

Se Pr 202 FL I.

21 §. [Landskapsstyrelsen] och kommunala avtalsdelegationen skall inom en månad efter det tjänstekollektivavtal undertecknats översända avskrift därav till riksförlikningsmannabyrån.

22 §. Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

C 48 Landskapslag (1998:44) om tillämpning i landskapet Åland av arbetstidslagen**1 §. Tillämpning i landskapet av arbetstidslagen**

Arbetstidslagen den 9 augusti 1996 (FFS 605/1996) skall i landskapet tillämpas på landskapets och kommunernas tjänstemän med de avvikelser som följer av denna lag.

Den i 1 mom. nämnda lagen skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft.

Se Ar 301, FL II.

2 §. Tillämpningsområde

Vad i arbetstidslagen föreskrivs om arbetsgivarföreningar vars verksamhetsområde omfattar hela landet skall i landskapet tillämpas på [landskapsstyrelsen], kommunala avtalsdelegationen samt ett affärsverks styrelse, om det i lag bestämts att styrelsen skall företräda landskapet som förhandlings- och avtalspart i tjänstekollektivavtal.

Vad i arbetstidslagen föreskrivs om arbetstagarföreningar vars verksamhetsområde omfattar hela landet skall i landskapet gälla sådana registrerade föreningar till vars egentliga ändamål hör att bevaka tjänstemännens intressen och vilka är part i tjänstekollektivavtal.

3 §. Skötseln av förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt arbetstidslagen ankommer på riksmyndighet skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen].

4 §. Avvikelser från bestämmelser i arbetstidslagen

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i arbetstidslagen:

1) i de fall landskapet är arbetsgivare skall vad som föreskrivs om arbetsgivare i 21 § tillämpas endast när

en annan myndighet än [landskapsstyrelsen] företräder landskapet,

2) i de fall [landskapsstyrelsen] företräder landskapet som arbetsgivare krävs inte tillstånd enligt 14 §, 26 § 14 punkten, 27 och 36 §§,

3) i stället för vad som föreskrivs i 23 § 3 mom. skall gälla vad som överenskommes i tjänstekollektivavtal,

4) arbetsgivarens framläggningsskyldighet enligt 41 § arbetstidslagen skall även omfatta denna lag samt de föreskrifter och tillstånd till undantag som utfärdats med stöd av lagen samt

5) 10 och 11 §§ skall inte tillämpas.

5 §. Landskapsförordning

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att bestämmelser som utfärdats med stöd av 2 § 3 mom., 26 § 2 mom. eller 44 § arbetstidslagen skall tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

C 49 Landskapslag (1997:4) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner

1 §. Lagens tillämpningsområde

Den som står i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet är, med i denna lag angivna avvikelser, berättigad till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension samt andra förmåner och efter sådan person erlaggs familjepension ur landskapets medel i enlighet med vad om personer i statlig anställning är föreskrivet i (1998/63)

1) lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (FFS 280/1966),

2) lagen den 20 maj 1966 angående införande av lagen om statens pensioner (FFS 281/1966),

3) förordningen den 9 december 1966 om statens pensioner (FFS 611/1966),

4) förordningen den 9 december 1966 om verkställighet och tillämpning av lagen angående införande av lagen om statens pensioner (FFS 612/1966),

5) lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (FFS 774/1968),

6) lagen den 31 december 1968 angående införande av lagen om statens familjepensioner (FFS 775/1968),

7) (1998/63) förordningen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (FFS 796/1968),

8) (2003/57) förordningen den 31 december 1968 om verkställigheten och tillämpningen av lagen angående införande av lagen om statens familjepensioner (FFS 797/1968),

9) (2003/57) lagen den 11 december 1997 om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad (FFS 1152/1997),

10) (2003/57) lagen den 26 juli 2002 om justering av vissa arbetspensioner till följd av samordningen av arbetspensionen och folkpensionen (FFS 635/2002) samt

11) (2003/57) lagen den 12 februari 1999 om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionsystem (FFS 165/1999).

De i 1 mom. angivna författningarna tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändring i någon av författningarna skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

Se Pen 124 (betr. FFS 1152/1997 under § 2, betr. FFS 635/2002 under § 8), 125 – 127 samt 136 – 139, 141 FL II.

2 §. Förvaltning

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 § 1 mom. ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen], till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

3 §. Tillämpning av hänvisningar till riksförfattningar vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen skall hänvisningarna avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. Generella avvikelser

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna:

1) anmälan om bibehållande av pensionsrätt såsom i 4 § lagen angående införande av lagen om statens pensioner är föreskrivet kan, utan hinder av vad i lagen är stadgat, göras senast när ansökan om pension inlämnas. På dem som gjort här avsedd anmälan skall fortfarande tillämpas vad i 35 § landskapslagen (1967:20) om landskapspensioner är stadgat,

2) (1998/63) vad i 8 § 5 mom. lagen om statens pensioner är föreskrivet om där avsedda föreskrifter skall i landskapet gälla föreskrifter i lagen om statens pensioner (FFS 280/1966), lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (FFS 202/1964), pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (FFS 298/1966), folkpensionsanstaltens pensionsreglemente eller pensionsstadgan för folkpensionsanstalten eller pensionsstadgan för Finlands bank,

3) (2003/57) 3 § 3 mom., 3a §, 3b § 4 mom., 14 § 5 mom., 16b §, 23 § 1-2 och 5 mom., 23b § 5-8 mom., 25 § 3 mom. samt 25a § 2 mom. lagen om statens pensioner skall inte tillämpas i landskapet,

4) (1998/63) med avvikelse från vad som föreskrivs i 4 § lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad skall [landskapsstyrelsen] och under denna lydande myndigheter och inrättningar betala pensionspremier och överföra pensionsavgifter till landskapet Ålands pensionsfond i enlighet med vad som närmare föreskrivs i landskapslagen (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond.

5) (2003/57) i landskapet tillämpas inte 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner till den del det däri stadgas att vad som i momentet bestäms om pensions engångsbetalning tillämpas på det sammanlag-

C 49 LL (1997:4) om riksförfattningar om statens pensioner

da beloppet av de pensioner som ingår i den sista pensionsanstaltens beslutssammansättning enligt 3a § 1 och 2 mom.

Betr. Landskapslag (1967:20) om landskapspensioner, se Ålands lagsamling 1980, Ls 26.

5 §. Avvikelser i fråga om landskapets privaträttsligt anställda

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i lagen om statens pensioner i fråga om landskapets privaträttsligt anställda:

1) de i 1 § 3 mom. angivna årtalen skall i landskapet avse de årtal som anges i nedanstående tabell:

1 § 3 mom. angivet årtal	Årtal i landskapet
1992	1995
1998	2001gjq

2) de i 4 § angivna årtalen skall i landskapet avse de årtal som anges i nedanstående tabell:

4 § angivet årtal	Årtal i landskapet
1959	1962
1994	1997

3) den i 7a § 2 mom. avsedda ökningen skall räknas från det tredje kvartalet år 1996 fram till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året för intjänande av i momentet nämnda arbetsförtjänst,

4) de i 10 § angivna årtalen skall i landskapet avse de årtal som anges i nedanstående tabell:

10 § angivet årtal	Årtal i landskapet
1959	1962
1992	1995
1994	1997
1995	1998

5) de i 12 § angivna årtalen skall i landskapet avse de årtal som anges i nedanstående tabell:

12 § angivet årtal	Årtal i landskapet
1959	1962
1994	1997

I landskapet skall i fråga om landskapets privaträttsligt anställda den i 6 § lagen om statens familjepensioner avsedda anställningstiden som räknas såsom pensionstid räknas till utgången av år 1997.

6 §. Besvär

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

7 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

8 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1984:33) den 17 maj 1984 om tillämpning i landska-

pet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner.

9 §. Övergångsbestämmelser i fråga om landskapets privaträttsligt anställda vad gäller tillämpningen av lagen om statens pensioner

Vid tillämpningen av de ändringar som vidtagits i lagen om statens pensioner mellan den 1 januari 1993 och den dag denna lag träder i kraft skall bestämmelserna i denna paragraf iaktas i fråga om landskapets privaträttsligt anställda.

Ändringen av 1 § 3 mom., 4 §, 6 § 1 mom. 4 punkten, 8 § 1-3 och 5 mom., 10 § 1,2 och 6-8 mom., 10a §, 10b § 1 och 4 mom. samt 20 § 1 mom. tillämpas inte på en förmånstagare som är född före år 1943. På en sådan förmånstagare tillämpas inte heller ändringen i 5 § 4 mom. beträffande pensionsålder, ändringarna i 11 § till andra delar än paragrafens sista mening eller ändringarna i 12 § till andra delar än att barmtillägg enligt folkpensionslagen (FFS 347/1956) inte skall beaktas. Ändringarna i 1 § 3 mom., 4 §, 10 § 1, 2 och 6-8 mom., 11 § samt 12 § 1 och 2 mom. tillämpas inte på en förmånstagare vars pensionsfall har inträffat innan denna lag träder i kraft.

Ändringen av 9 § 1 mom., 13 § 1 mom., 17 § samt 18 § 2,4 och 6-9 mom. tillämpas även på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat innan denna lag har trätt i kraft.

Om en förmånstagare, som fyllt 54 år innan denna lag träder i kraft, har anställning som vid lagens ikraftträdande har fortgått minst tio år, avslutas anställningen enligt 1 § 8 mom. vid utgången av det år denna lag träder i kraft, om villkoren i nämnda moment uppfylls.

Ändringen av 6 § 1 mom. 3 punkten tillämpas på oavlönade avbrott som börjar efter att denna lag trätt i kraft. Ett avbrott som börjat innan lagen trätt i kraft beaktas inte då pensionslönen räknas ut.

Ändringen av 7 § samt 7a-7e §§ tillämpas på anställningar som upphör efter att denna lag har trätt i kraft.

Till den del kalenderår från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt 7 § 1 mom. bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 7 § 1 mom., sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Bestämmelserna i 7 § 2 mom. sådant det lyder i lagen om ändring av lagen om statens pensioner (FFS 1671/1995) tillämpas inte på urvalsår som infaller innan denna lag trätt i kraft.

Lagens 7c § tillämpas på anställningar som upphör efter att denna lag har trätt i kraft, dock så ändrad att i stället för procenttalet 20 används följande procenttal beroende på pensionsfallsåret:

Pensionsfall	Procenttal i stället för 20 procent
1997	3
1998	6
1999	9
2000	12
2001	16

Ändringen av 9 § 2 mom. samt lagens 9 § 3 mom. och 18f § tillämpas på invalidpensioner som börjar eller skall fortsätta efter att denna lag har trätt i kraft. Lagens 18f § 2 mom. tillämpas dessutom på invalidpensioner som fortsätter när lagen träder i kraft, om beslut enligt 18b § meddelas medan lagen är i kraft.

På en förmånstagare som har fyllt 55 år innan denna lag har trätt i kraft och som då lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt landskapslagen (1972:24) om sysselsättning eller utbildningsstöd enligt landskapslagen (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning tillämpas fortfarande 9a § lagen om statens pensioner sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När bestämmelsen tillämpas anses förmånstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som gäller för erläggande av grunddagpenning enligt landskapslagen om sysselsättning den dag denna lag träder i kraft. Om villkoren i 5a och 5b §§ uppfylls anses förmånstagaren när arbetslöshetspensionen bestäms ha rätt till återstående tid enligt 5a §, även om denne har blivit arbetslös enligt 9a § 2 mom. före uppnåendet av 63 års ålder eller en lägre avgångsålder.

Trots bestämmelserna om den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension i 9c § 1 mom. behåller en förmånstagare som är född före år 1943 rätten att få individuell förtidspension när denne har fyllt 55 år. Ändringen av 9c § 3 mom. tillämpas på förhandsbesked som ges medan lagen är i kraft.

Ändringen av 10 § 4 mom. och 5a § 1 mom. tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar efter att denna lag har trätt i kraft. På en förmånstagare som är född före år 1943 och som när denna lag träder i kraft har rätt till dagpenning enligt landskapslagen om sysselsättning eller utbildningsstöd enligt landskapslagen om sysselsättningsfrämjande utbildning tillämpas dock alltså 10 § 1 mom. lagen om statens pensioner, sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Då 10 § tillämpas anses förmånstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som gäller för erläggande av grunddagpenning enligt landskapslagen om sysselsättning den dag denna lag träder i kraft. Bestämmelsen tillämpas dock inte på en förmånstagare med rätt till dagpenning som beviljas på grundval av permittering som börjat från och med den dag då denna lag träder i kraft, om förmånstagaren senast två månader därefter på nytt börjar arbeta för samma arbetsgivare som vid permitteringen.

Trots bestämmelsen i 12 mom. ovan tillämpas lagens 10 § 1 mom. sådant det lyder när denna lag träder i kraft, då pensionsbeloppet uträknas för den tid invalidpension fortsätter enligt 5 § 4 mom. lagen om statens pensioner, om den tidigare pensionen har beviljats på grundval av arbetsoförmåga som börjat innan denna lag har trätt i kraft.

De genom lagen om ändring av lagen om statens pensioner (FFS 1671/1995) upphävda 5 och 6 mom. i 12 § tillämpas på pensioner som börjat löpa innan denna lag träder i kraft så att kompletteringsdelen minskas med 5,05 euro i månaden räknat från den 1 januari 2002 om kompletteringsdelen dagen innan denna lag träder i kraft uppgår till högst 250 mark i

månaden. Om kompletteringsdelen dagen innan denna lag träder i kraft är större än 250 mark i månaden minskas den med 9,59 euro i månaden räknat från den 1 januari 2002. Pensionen minskas med högst ett belopp som motsvarar kompletteringsdelen. Kompletteringsdelen betalas ut, minskad på detta sätt, oberoende av förmånstagarens ålder högst till den tidpunkt när förmånstagaren med stöd av folkpensionslagen får rätt att få en pension vars belopp är större än noll. (2002/52)

Den ändring av 10a § som genomförts genom lagen den 30 december 1993 om ändring av lagen om statens pensioner (FFS 1528/1993) tillämpas endast på sådana förmånstagare i fråga om vilka tillväxtprocenttalet enligt 10 § lagen om statens pensioner eller sammanlagda tillväxtprocenttal för pensioner enligt lagen om statens pensioner är mindre än 60. När 10a § tillämpas beaktas inte i paragrafen nämnda förmåner som betalats innan denna lag har trätt i kraft.

Ändringen av 12 § 4 mom. tillämpas även på pensionsfall som har inträffat innan denna lag har trätt i kraft till den del det är fråga om att barn tillägg som betalas enligt 29 § folkpensionslagen inte skall beaktas. Härvid beaktas inte barn tillägg som betalas för barn som fötts sedan lagen har trätt i kraft. Om folkpensionens barn tillägg för minst tre barn har beaktats vid samordning när lagen träder i kraft, fogas till pensionen räknat från det lagen träder i kraft den del av pensionen enligt lagen om statens pensioner som avdragits från pensionen på grund av sagda barn tillägg.

Trots ikraftträdelsebestämmelserna i landskapslagen angående ändring av landskapslagen (1989:53) om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner är det inte ett villkor för tillämpning av bestämmelserna om valrätt och i nämnda bestämmelse avsedd pensionsålder att förmånstagaren har rätt till pension med tillämpning av 10 § 2 mom. Bestämmelserna om nämnda valrätt och pensionsålder tillämpas dock inte på en sådan efter år 1942 född ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. och som har fått deltidspension eller individuell förtidspension enligt lagen om statens pensioner. För en i detta moment avsedd förmånstagare som har rätt att välja pensionsålder och som har minst 30 års anställningstid som räknas såsom pensionstid enligt lagen om statens pensioner är pensionens tillväxtprocenttal minst 60. Den tillväxt som saknas fogas till förmånstagarens sista anställning. Detta moment tillämpas från och med den 1 januari 1998.

Lagens 15a § 8 mom. tillämpas på invalidpensioner där pensionsfallet inträffar efter att denna lag har trätt i kraft.

Ändringen av 16 § tillämpas på pensioner som betalas ut efter att denna lag har trätt i kraft.

Det genom lagen om ändring av lagen om statens pensioner (FFS 1671/1995) upphävda 18d § 2 mom. tillämpas alltså då det beslut som gäller rehabiliteringen har fattats innan denna lag har trätt i kraft.

Lagens 25a § tillämpas på beslut som fattats av [landskapsstyrelsen] efter att denna lag har trätt i kraft.

C 50 LL (1976:22) om anmälan om val av pensionsrätt ...

Pension som beviljas en gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. betraktas när 5 § lagen angående införande av lagen om statens pensioner (FFS 281/1966) tillämpas såsom pension som beviljas med tillämpning av 10 § 2 och 3 mom. lagen om statens pensioner.

Lagen om ändring av 14 § lagen om statens pensioner (FFS 315/1995) skall inte tillämpas på ett ärende som har anhängiggjorts vid [landskapsstyrelsen] innan denna lag har trätt i kraft. Bestämmelserna om förhöjd pension tillämpas dock på den pensionsrat som förfaller till betalning efter att denna lag har trätt i kraft eller senare.

Den ändring av 15 § som genomförts genom lagen om ändring av lagen om statens pensioner (FFS 1231/1995) skall genom denna lag tillämpas även på pensioner där pensionsfallet har inträffat innan denna lag har trätt i kraft.

10 §. Övergångsbestämmelser i fråga om landskapets privaträttsligt anställda vad gäller tillämpningen av lagen om statens familjepensioner

Vid tillämpningen av de ändringar som vidtagits i lagen om statens familjepensioner mellan den 1 januari 1993 och den dag denna lag träder i kraft skall bestämmelserna i denna paragraf iakttas i fråga om landskapets privaträttsligt anställda.

Lagens 22a § tillämpas på beslut som fattats av [landskapsstyrelsen] efter att denna lag har trätt i kraft.

Ändringarna i 6 § 2 och 4 mom. tillämpas inte, om förmånsläutaren är född före den 1 januari 1943 eller om förmånsläutaren har avlidit före den 1 januari 1998.

Lagen om ändring av 9 § lagen om statens familjepensioner (FFS 325/1995) skall inte tillämpas på ett ärende som har anhängiggjorts vid [landskapsstyrelsen] innan denna lag har trätt i kraft. Bestämmelserna om förhöjd familjepension tillämpas dock på en sådan familjepensionsrat som avses i 9 § 2 mom. och som förfaller till betalning efter att denna lag har trätt i kraft.

Den ändring av 11 § som genomförts genom lagen om ändring av 9 och 11 §§ lagen om statens familjepensioner (FFS 1672/1995) skall tillämpas på familjepensioner som betalas för tiden efter att denna lag har trätt i kraft.

Betr. Landskapslag (1984:33) om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner, se Ålands lagsamling 1996, C 35.

11 §. Pensionsfall som har inträffat innan lagen träder i kraft

På pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som var gällande när denna lag träder i kraft, om inte annat följer av denna lag.

Ikräftträdelsebestämmelse (1998/63):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Lagen skall tillämpas på korttidsanställningar som har påbörjats efter att denna lag har trätt i kraft. Har en korttidsanställning påbörjats innan denna lag har trätt i kraft och omfattas anställningen inte av lagen om statens pensioner (FFS 280/1966) på grund av lagens

2 § 1 mom. 4 punkt tillämpas denna lag på anställningen från och med denna lags ikraftträdelse.

C 50 Landskapslag (1976:22) om anmälan om val av pensionsrätt i vissa fall

Anmälan om bibehållande av pensionsrätt, som avses i landskapslagen (1967:12) angående ändring av landskapslagen om kommunala hälsosystrar i landskapet Åland 2 mom. av lagens ikraftträdelsestadgande och landskapslagen (1967:13) angående ändring av landskapslagen om kommunala barnmorskor i landskapet Åland 2 mom. av lagens ikraftträdelsestadgande, kan utan hinder av nämnda lagrum göras oberoende av utsatt tid med den inskränkningen att anmälan skall göras senast då ansökan om pension görs. (1984/34)

C 51 Landskapslag (1971:51) om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel

1 §. Den som den 1 januari 1997 är eller har varit anställd vid en i denna lag avsedd landskapsunderstödd institution har rätt till pensionskydd i enlighet med bestämmelserna i denna lag. (1997/6)

Med landskapsunderstöd åtnjutande institution avses i denna lag sådan sammanslutning eller inrättning som den 1 juli 1969 ägde rätt att få landskapsunderstöd för i landskapslag bestämd proportionell del av kostnaderna för anordnande av pensionskydd, samt sådan sammanslutning eller inrättning, som börjar sin verksamhet, medan denna lag är i kraft och som skulle ha varit berättigad att erhålla landskapsunderstöd i enlighet med vad ovan anförts om den varit verksam den 1 juli 1969.

Utän hinder av vad ovan är stadgat anses dock icke såsom landskapsunderstöd åtnjutande institution kommunala pensionsanstaltens medlemssamfund, ej heller understöd åtnjutande sammanslutning eller inrättning till den del dess anställda är berättigade till pensionskydd direkt av landskapsmedel.

Då denna lag träder i kraft upphör landskapsunderstöd åtnjutande institutions rätt att med stöd av landskapslag som avses i 2 mom. erhålla landskapsunderstöd för kostnader för anordnande av pensionskydd samt dess skyldighet att anordna och upprätthålla pensionskydd för person, som äger rätt till pension med stöd av denna lag.

Jfr D 15, Landskapslag (1977:10) om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund.

2 §. (1989/54) Den som är anställd vid en landskapsunderstödd institution och för vars del institutionen hade eller skulle ha haft rätt att erhålla landskapsunderstöd för kostnaderna för anordnande av pensionskydd på sätt som avses i 1 § har rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltids pension av landskapsmedel, i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller person som står i tjänste- eller arbetsförhållande till landskapet.

Sedan en i 1 mom. avsedd person som är anställd vid landskapsunderstödd institution eller person som med stöd av denna lag erhållit ålders-, invalid-, arbetslöshets- eller deltidspension avlidit, betalas efter honom av landskapsmedel familjepension i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller person som stått i tjänste- eller arbetsförhållande till landskapet.

3 §. Den pensionsgrundande lönen bestäms enligt den avlöning för vilken institutionen med stöd av landskapslag ägde rätt att erhålla landskapsunderstöd.

4 §. Äger anställd vid landskapsunderstöd åtnjutande institution eller förmånstagare efter honom rätt att på grund av pensionsfall, som inträffat före den 1 juli 1969, av institutionens medel få en pension, för vars betalning institutionen enligt lag haft rätt att erhålla landskapsunderstöd på sätt som avses i 1 §, överföres ansvaret för pensionen, sedan denna lag trätt i kraft, på landskapet till den del pensionen godkänts såsom till landskapsunderstöd berättigande utgift.

5 §. Äger person, som är berättigad till pension enligt denna lag, rätt att erhålla pension även på grund av pensionskydd, som uppfyller minimivillkoren i lagen om pension för arbetstagare och som anordnats av landskapsunderstöd åtnjutande institution, betalas pension, som utgår enligt denna lag, minskad med sistnämnda pension till den del de båda grundar sig på samma tjänstgöringstid.

Äger person, som är berättigad till pension enligt denna lag, rätt att i andra än i 1 mom. avsedda fall erhålla pension även från landskapsunderstöd åtnjutande institution eller på grund av pensionskydd, som institutionen anordnat, betalas pension, som utgår enligt denna lag, minskad med sistnämnda pension till den del de båda grundar sig på samma tjänstgöringstid och på den avlöning som nämnts i 3 §.

Erlägger institution själv i 2 mom. avsedd pension, må den del som motsvarar avdraget betalas till institutionen.

6 §. Bekostar landskapet enligt vederbörande landskapslag icke ensamt det pensionskydd som utgår enligt denna lag, avdrages från landskapsunderstöd, som annars tillkommer landskapsunderstöd åtnjutande institution för avlöningen, såsom andel i pensionskostnaderna ett belopp, vilket motsvarar den del av den vid institutionen anställda, i 2 § avsedda personalens i denna lag åsyftade löner som framgår av den procentuella kostnadsandel varom i 2 mom. stadgas.

Den procentuella kostnadsandelen utgör en fjärdedel av den procentsats enligt vilken institutionen med stöd av i 1 § avsedd landskapslag själv skulle ha deltagit i kostnaderna för anordnande av pensionskydd.

Om den procentsats enligt vilken institutionen med stöd av i 1 § avsedd landskapslag själv skulle ha deltagit i kostnaderna för anordnande av pensionskydd, är olika i fråga om olika grupper av personer, bestäms den procentuella andelen i kostnaderna och det belopp, som skall avdragas såsom andel i pensionskostnaderna, särskilt för varje sådan grupp.

Om den procentsats enligt vilken institutionen med stöd av i 1 § avsedd landskapslag, skulle ha deltagit i

kostnaderna för anordnande av pensionskydd, skulle ha kunnat variera mellan två olika procenttal, är andelsprocenten en fjärdedel av medeltalet av dessa två procenttal.

7 §. [Landskapsstyrelsen] och pensionsanstalt, där pensionskydd för i denna lag avsedd personal har varit anordnat, må överenskomma om att pensionsanstaltens pensionsansvar för denna personal överföres på landskapet. Ansvaret enligt lagen om pension för arbetstagare överföres med avseende på grunderna sådant det är vid denna lags ikraftträdande. Såsom täckning för ansvaret må [landskapsstyrelsen] godkänna av vederbörande institution åt pensionsanstalten utfärdad låneförbindelse angående försäkringspremie.

Av de medel som [landskapsstyrelsen] erhållit i samband med överföringen av ansvaret skall [landskapsstyrelsen] till den landskapsunderstöd åtnjutande institutionen samt till person som beröres av avtalet, såframt denne eller hans förmånslätare betalt försäkringspremie till pensionsanstalt för pensionskydd, som överförts till landskapet, återbära ett belopp, som motsvarar den del av pensionsansvaret som bör anses ha finansierats med den landskapsunderstöd åtnjutande institutionens eller ovan avsedda persons premier.

Denna lag tillämpas från den 1 juli 1969, dock så att [landskapsstyrelsen] med i denna lag avsedd institution må överenskomma om att landskapet övertar pensionsansvaret vid en senare tidpunkt.

Med avvikelse från vad i 6 § 2 mom. är stadgat bestäms den procentuella kostnadsandelen gradvis på följande sätt:

1) Den procentuella kostnadsandelen år 1969 för landskapsunderstöd åtnjutande institution, som är verksam den 1 juli 1969, är ett tal som utvisar, huru många procent institutionens med andra än i landskapsunderstöd erhållna medel för år 1968 betalda, i 4 § avsedda pensioner samt institutionens för samma tid för ovan avsedda pensionskydd betalda försäkringspremier utgjorde av de i 6 § 1 mom. avsedda löner som utbetalts samma år. De följande åren lägges till det sålunda erhållna procenttalet varje år 1/15 av skillnaden mellan det procenttal som avses i 6 § 2 mom. och ovan avsedda procenttal, tills det i 6 § 2 mom. stadgade talet uppnås.

2) Den procentuella kostnadsandelen för institution som inleder sin verksamhet efter lagens ikraftträdande bestäms på det sätt på vilken den varit verksam den 1 juli 1969. Såsom 1969 års procentuella andel anses härvid 1/20 av den procentsats enligt vilken institutionen med stöd av i 1 § avsedd landskapslag själv skulle ha deltagit i kostnaderna för anordnandet av pensionskydd.

Utan hinder av vad i 2 mom. är stadgat må [landskapsstyrelsen] på ansökan av institutionen av särskilda skäl bestämma, att i sagda moment avsedda tillägg till procentsatsen för kostnadsandelen skall vara mindre än 1/15, dock icke mindre än 1/30 av skillnaden mellan det procenttal som avses i 6 § 2 mom. och kostnadsandelsprocenttalet för år 1969.

C 52 LL (1997:5) om riksförfattningar om pension ...

Har landskapsunderstöd åtnjutande institution, då denna lag träder i kraft, ännu icke anordnat pensionskydd för sina anställda enligt lagen om pension för arbetstagare, övergår ansvaret för detta pensionskydd med avseende på grunderna sådant det är, då denna lag träder i kraft, på landskapet, och från det landskapsunderstöd som skulle ha erlagts till institutionen för avlöning avdrages för tiden för försummen den del av försäkringspremierna, som icke skulle ha återburits till institutionen enligt 7 § 2 mom., ifall densamma hade fullgjort sin försäkringsskyldighet och motsvarande ansvar hade överförts på landskapet.

Har i 1 mom. nämnd överenskommelse ingåtts skall vid uträkningen av institutionens procentuella kostnadsandel i tillämpliga delar gälla vad i 2 mom. 2 p. är stadgat.

Ikraftträdelsebestämmelsen (1989/54):

Denna lag tillämpas från den 1 juli 1989.

Om ikraftträdandet gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om ikraftträdandet av landskapslagen angående ändring av landskapslagen (1989:53) om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner.

C 52 Landskapslag (1997:5) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (1998/64)

1 §. Lagens tillämpningsområde

Med de avvikelser som anges i denna lag skall följande författningar tillämpas i landskapet Åland i fråga om landskapets privaträttsligt anställda:

1) lagen den 9 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (FFS 134/1962),

2) förordningen den 23 februari 1962 om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (FFS 184/1962),

3) (1998/64) lagen den 26 juli 1985 om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (FFS 662/1985) och

4) (1998/64) förordningen den 15 november 1985 om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (FFS 870/1985).

De i 1 mom. angivna författningarna tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändring i någon av författningarna skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, om inte annat följer av denna lag.

Se Pen 103-106, FL II.

2 §. Förvaltning

Pensionskyddet enligt denna lag ombesörjs av [landskapsstyrelsen].

Övriga förvaltningsavgifter som enligt de författningar som avses i 1 § 1 mom. ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskaps-

styrelsen], till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

[Landskapsstyrelsen] har rätt att anordna pensionskydd för arbetstagare på det sätt som anges i lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961) under förutsättning att de förmåner arbetstagaren har rätt till enligt denna lag inte försämrats och att regleringen inte medför betydande allmän olägenhet för verkställigheten av arbetstagarnas pensionskydd.

Se Pen 101, FL II.

3 §. Tillämpning av hänvisningar till riksförfattningar vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen skall hänvisningarna avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. Avvikelser

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna:

1) [landskapsstyrelsen] och under denna lydande myndigheter och inrättningar betalar pensionspremier och överför pensionsavgifter till landskapet Ålands pensionsfond i enlighet med vad som närmare stadgas i landskapslagen (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond,

2) bestämmelserna i 10, 10a, 10b, 10c, 11 och 11a §§ lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden skall inte tillämpas i landskapet samt

3) (1998/64) bestämmelserna i 7, 7a, 8, 9 och 9a §§ lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare skall inte tillämpas i landskapet.

Om [landskapsstyrelsen] anordnar ett pensionskydd i enlighet med 2 § 3 mom. skall de i 1 mom. 1 punkten angivna pensionspremierna och pensionsavgifterna fastställas och uppbåras på det sätt som [landskapsstyrelsen] närmare bestämmer. Arbetstagarnas pensionsavgift skall dock beroende på vilken rikslag som är tillämplig till sin storlek motsvara den i 10 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller den i 7 § lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare föreskrivna avgiftsprocenten beräknad på den i respektive bestämmelse angivna lönen. (1998/64)

Se C 54, Landskapslag (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond.

5 §. Besvär

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

6 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

7 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Som pensionsberättigad tid beaktas inte tiden före denna lags ikraftträdande.

Rätt till invalidpension kan inte erhållas på grundval av sådan invaliditet som har inträtt före lagens ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

C 53 Landskapslag (1951:10) om utbetalning av pensioner i landskapet Åland

1 §. Av landskapsmedel utgående pensioner, understöd samt ersättningar och bidrag av pensionsnatur utbetalas till vederbörande av [landskapsnämnden].

Vad nedan i denna landskapslag stadgas angående pension, skall i tillämpliga delar gälla beträffande i 1 mom. nämnda understöd, ersättningar och bidrag av pensionsnatur.

2 §. Över beviljad pension skall utfärdas pensionsbeslut enligt formulär, som fastställs av [landskapsnämnden]. Pensionsbeslutet skall tillställas pensionstagaren.

3 §. I [landskapsnämndens kamreraravdelning] skall föras förteckning över pensionstagarna, ordnade enligt församling och [civilregister]. På grundvalen av denna förteckning tillsändes meddelande angående varje pensionstagare vederbörande registermyndighet, som enligt i riket utfärdade bestämmelser äger underrätta den myndighet, vilken utbetalar pension, varje pensionstagare och hans familjeförhållanden berörande förändring.

Se Förordning om beviljande och utbetalning av vissa pensioner 6 §, Pen 132 FL II.

4 §. [Landskapsnämndens kamreraravdelning] erlägger i 1 § nämnda utbetalningar i början av varje månad med en tolfedel av det för helt år beviljade beloppet.

2 mom. upphävt (2002/53)

Pensionstagare är skyldig att förebbringa all den utredning, som [landskapsnämnden] för utbetalning anser nödig.

5 §. Pension utbetalas åt pensionstagaren själv eller dennes lagligen befullmäktigade ombud mot företeende av pensionsbrevet. Pensionstagare är dock berättigad att mot kvitto deponera pensionsbrevet hos [landskapsnämndens kamreraravdelning] samt mot uppgivande av fullständig adress få sig pensionen tillsänd genom postgirots förmedling.

6 §. Verkställd utbetalning skall varje gång antecknas i pensionsbrevet. Anteckning skall likaså göras om varje ändring av grundpensionens belopp.

7 §. [Landskapsnämndens kamreraravdelning] skall tillse, att pension icke utbetalas åt person, som enligt gällande lagbestämmelser förlorat sin rätt därtill. Om förlorat rätt till pension skall anteckning, där sådant befinnes möjligt, göras i pensionsbrevet.

8 §. Har pensionsbrev förkommit, äger [landskapsnämnden] med uppgivande av skälen därför på skriftlig ansökan utfärda nytt sådant.

C 54 Landskapslag (1995:71) om landskapet Ålands pensionsfond

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Syfte

För att trygga betalningen av framtida pensioner, familjepensioner och andra med dem jämförbara förmåner som baserar sig på anställning som omfattas av landskapets pensionssystem och för att utjämna pensionsutgifterna för landskapet finns landskapet Ålands pensionsfond.

Landskapet Ålands pensionsfond är en fond som inte upptas i landskapets budget.

2 §. Förvaltning

Förvaltningen av pensionsfonden handhas av fondens styrelse och finansavdelningen vid landskapet Ålands centrala ämbetsverk. Finansavdelningen verkställer styrelsens beslut och sköter den löpande förvaltningen av pensionsfonden.

Styrelsen skall med de medel som den förvaltar betala kostnader för dess verksamhet och för revision av dess förvaltning. Finansavdelningens administrativa kostnader bekostas av landskapets medel.

2 kap. Pensionsfondens ledning

3 §. Styrelsen

Till pensionsfondens styrelse utser [landskapsstyrelsen] för fyra kalenderår i sänder sju ledamöter med personliga ersättare. Bland ledamöterna utser [landskapsstyrelsen] en ordförande och en vice ordförande. Tre av ledamöterna och deras personliga ersättare utses bland personer som föreslagits av de mest representativa fackliga organisationerna.

[Landskapsstyrelsen] får entlediga en ledamot eller ersättare från sitt uppdrag innan mandattiden har gått ut. Om en ledamot eller ersättare entledigas eller avlider skall en ny ledamot respektive ersättare utses för den återstående tiden.

[Landskapsstyrelsen] bestämmer arvoden och övriga ersättningar till ledamöter och ersättare i styrelsen.

4 §. Styrelsemöte

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden. Styrelsen skall också kallas samman för behandling av visst ärende då mer än hälften av ledamöterna begär det. Vice ordföranden handhar ordförandes uppgifter vid jäv eller annat förfall för denna.

Styrelsen är beslutför då mer än hälften av dess ledamöter är närvarande, bland dem ordföranden eller vice ordföranden.

Som styrelsens beslut gäller det förslag som majoriteten har biträtt. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Vid styrelsens möten förs protokoll som undertecknas av ordföranden och sekreteraren, om sådan utsetts, samt justeras på det sätt som styrelsen bestämmer. Om beslutsfattandet i styrelsen och handläggningen av ärenden gäller i övrigt i tillämpliga delar de bestämmelser som gäller beslutsfattandet i [landskapsstyrelsen].

C 54 LL (1995:71) om ... pensionsfond**5 §. Styrelsens uppgifter**

Fondens styrelse beslutar om pensionsfondens placeringsprinciper, ansvarar för fondens verksamhet samt sköter övriga uppgifter som ankommer på styrelsen.

Styrelsen kan anta en arbetsordning för pensionsfonden med närmare bestämmelser om styrelsens administration och uppgifter. Arbetsordningen skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse.

3 kap. Pensionsfondens penningrörelse och rättsföråga**6 §. Pensionsfondens inkomster**

Pensionsfondens inkomster består av

1) pensionspremier från [landskapsstyrelsen] och under denna lydande myndigheter, inrättningar och affärsverk,

2) pensionspremier från övriga samfund och inrättningar vilkas anställda och förtroendevalda omfattas av landskapets pensionssystem,

3) pensionspremier för den grupp av anställda inom grundskolorna som omfattas av landskapets pensionssystem,

4) pensionsavgifter som uppbärs av anställda som omfattas av landskapets pensionssystem, lagtingets ledamöter och [landskapsstyrelsens] medlemmar,

5) avkastningen av pensionsfondens medel,

6) anslag som tas upp i landskapets budget för överföring till pensionsfonden samt

7) andra avgifter och överföringar som enligt särskilda bestämmelser utgör inkomst för pensionsfonden.

7 §. Pensionspremier

Pensionspremier som avses i 6 § 1-3 punkten betalas av arbetsgivaren till pensionsfonden på det sätt som [landskapsstyrelsen] bestämmer. Pensionspremierna fastställs i procent av den på ett offentligt eller privaträttsligt anställningsförhållande i 13 § lagen om förskottsuppbörd (FFS 1118/1996) och 4 § lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (FFS 627/1978) avsedda lönen som betalas till personal som omfattas av landskapets pensionssystem. [Landskapsstyrelsen] fastställer närmare bestämmelser om pensionspremiens storlek och enligt vilka grunder pensionspremierna skall uppbäras. (2003/50)

Bestämmelsen i 1 mom. gäller inte personal vid en privat verksamhetsenhet som avses i 38 § landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

3 mom. upphävt (2003/50)

Se D 7. Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

8 §. Pensionsavgifter

De som står i ett offentligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet Åland samt de, om vilkas rätt till pension av landskapets medel i tillämpliga delar gäller vad som stadgas om rätt till pension för dem som står i offentligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet, skall betala en pensionsavgift till pensionsfon-

den. Pensionsavgiften skall till sin storlek motsvara den i 12 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961) stadgade pensionsavgiftsprocenten beräknad på den lön som avses i 2 mom. Även lagtingets ledamöter och [landskapsstyrelsens] medlemmar skall betala en pensionsavgift till pensionsfonden.

Arbetsgivaren är skyldig att i samband med löneutbetalningen innehålla pensionsavgiften av den på ett offentligt eller privaträttsligt anställningsförhållande i 13 § lagen om förskottsuppbörd eller 4 § lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet avsedda lönen samt redovisa pensionsavgiften till pensionsfonden på det sätt som landskapstyrelsen bestämmer. (1997/34)

9 §. Finansiering av pensionsutgifter

I enlighet med vad i landskapets budget anges skall medel ur pensionsfonden överföras till landskapet. Beloppet som överförs får uppgå till högst tre fjärdedelar av landskapets årliga pensionsutgifter.

10 §. Lån till landskapet

Medel ur pensionsfonden skall lånas till landskapet i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] beslutar.

På de medel som landskapet lånar betalar landskapet en ränta vilken är densamma som den ränta som uppbärs för försäkringspremielån inom det pensionssystem som avses i lagen om pension för arbetstagare.

11 §. Lån till affärsverk och kommuner

Den andel av pensionsfondens medel som inte används på något av de i 9 och 10 §§ nämnda sätten kan av styrelsen lånas till affärsverk underställda [landskapsstyrelsen] och kommuner i enlighet med de villkor styrelsen bestämmer.

12 §. Placering av medel

Den andel av pensionsfondens medel som inte överförs till landskapet eller lånas till landskapet, affärsverk underställda [landskapsstyrelsen] eller kommuner skall placeras. Fondens medel skall placeras på ett tryggsätt så att de ger avkastning.

Genom landskapsförordning kan utfärdas närmare bestämmelser om hur fondens medel skall placeras.

13 §. Partshabilitet

Pensionsfonden kan förvärva rättigheter, ingå förbindelser samt vara part vid domstolar och andra myndigheter i ärenden rörande fonden, om inte [landskapsstyrelsen] beslutar annat.

4 kap. Bokföring och bokslut**14 §. Bokföring**

Över pensionsfondens hushållning förs bok enligt allmänna bokföringsprinciper. [Landskapsstyrelsen] utfärdar vid behov närmare anvisningar om fondens bokföring.

De pensionsavgifter som anges i 8 § skall särskiljas från pensionsfondens övriga inkomster i fondens bokföring.

15 §. Bokslut

För varje kalenderår lämnas det av styrelsen godkända bokslutet jämte styrelsens verksamhetsberät-

telse till revisorerna för granskning före utgången av februari månad. Senast en månad efter att räkenskaperna mottagits skall revisorerna överlämna sin revisionsberättelse till styrelsen. [Landskapsstyrelsen] fastställer pensionsfondens bokslut och beviljar de redovisningsskyldiga ansvarsfrihet.

16 §. Revisorer

[Landskapsstyrelsen] tillsätter årligen minst två revisorer och personliga ersättare för dessa för att granska pensionsfondens förvaltning och räkenskaper.

Landskapsrevisorerna har rätt att granska pensionsfondens verksamhet.

[Landskapsstyrelsen] bestämmer revisorernas arvode.

5 kap. Särskilda bestämmelser

17 §. Dröjsmålsränta

Om pensionspremierna eller pensionsavgifterna inte betalas inom utsatt tid, får en årlig dröjsmålsränta uppbäras till pensionsfonden från förfallodagen högst enligt den räntefot som anges i 4 § 3 mom. räntelagen (FFS 633/1982). Pensionspremier, pensionsavgifter och dröjsmålsräntor får indrivna i den ordning som stadgas i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg (FFS 367/1961).

Se Ci 410 och Pr 608 FL I.

18 §. Uppgifter för verkställigheten av lagen

Arbetsgivare som avses i 7 och 8 §§ är skyldig att till [landskapsstyrelsen] lämna alla de uppgifter som behövs för verkställigheten av denna lag. [Landskapsstyrelsen] har rätt att granska arbetsgivarens bokföring för att kontrollera att uppgifterna är korrekta. Försummar arbetsgivaren att lämna dessa uppgifter eller lämnar han dem senare än landskapstyrelsen bestämt, kan pensionspremier eller pensionsavgifterna indrivna till högst det dubbla beloppet.

19 §. Upplösning

Ändras denna lag så att pensionsfondens verksamhet upphör skall de tillgångar som pensionsfonden förvaltar överföras till landskapet och användas i enlighet med det syfte som anges i 1 §.

20 §. Besvär

Om förutsättningarna och sättet för anförande av besvär över beslut som avser pensionspremier eller pensionsavgiften finns bestämmelser i 25 § självstyrelselagen samt i [lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950)].

Se Förvaltningsprocesslagen, Af 202 FL II.

21 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämplighet av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

22 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1995.

Lagens 7 § träder likväl i kraft den 1 januari 1996.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1994:37) om pensionsavgift för anställda som omfattas av landskapets pensionsskydd jämte ändringar.

23 §. Övergångsbestämmelser

De pensionsavgifter som landskapet uppburit av anställda och förtroendevalda fram till dess att denna lag trätt i kraft skall överföras till pensionsfonden. Dessa medel skall särskiljas från pensionsfondens övriga inkomster i fondens bokföring.

På de pensionsavgifter och pensionspremier som är försenade när denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Styrelsen för pensionsfonden utses med tillämpning av bestämmelserna i denna lag första gången för en mandattid som sträcker sig till utgången av år 1999.

C 55 Landskapsförordning (1996:45) om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Allmänna principer

Styrelsen i landskapet Ålands pensionsfond, nedan kallad fondstyrelsen, skall förvalta anförtrodda medel på ett sådant sätt att det blir till största nytta för landskapets pensionssystem.

Fondmedlen skall placeras så att kraven på god avkastning, långsiktighet, riskspridning, betryggande säkerhet och tillfredställande betalningsberedskap tillgodoses.

Vid bedömningen av säkerheten skall avseende fästas vid att investeringarnas realvärde bevaras.

2 §. Definitioner

I denna lag förstås med

reglerad marknad: en fondbörs som står under offentlig tillsyn av respektive stats övervakningsmyndighet samt andra fungerande system för omsättning som kan likställas med en fondbörs,

skuldförbindelse: en låne- och annan fordran som har sin grund i en skuldförbindelse samt masskuldebrevslån och andra penning- och kapitalmarknadsinstrument, dock inte aktier eller andelar, derivatavtal eller sådana förbindelser som har sämre förmånsrätt än gäldenärens övriga förbindelser,

fastighetssammanslutning: en sammanslutning med huvudsakligt syfte att äga sådana tillgångar som avses i 6 § 1 mom. 1-3 punkten.

3 §. Grupper av tillgångsslag

Fondstyrelsen får, med de begränsningar som anges i 4-12 §§, placera de medel som styrelsen förvaltar i

1) masskuldebrevslån och andra penning- och kapitalmarknadsinstrument,

2) lånefordringar och andra fordringar som baserar sig på skuldförbindelser,

3) aktier och andra andelar med rörlig avkastning,

4) andelar i placeringsfonder och andra därmed jämförbara företag för kollektivplaceringar,

5) fastigheter, byggnader och rättigheter i fast egendom, såsom nyttjande-, dispositions- och legorätt, aktier och andelar i fastighetssammanslutningar eller

C 55 LL (1996:45) om placering av de medel ...

6) fordringar under byggnadstiden på sådana fastighetssammanslutningar som äger sådana tillgångar som avses i 5 punkten och i vilka pensionsfonden har bestämmanderätten.

Om det behövs för en tillfredställande betalningsberedskap eller för att tillgodose kravet på ändamålsenlig förvaltning får fondmedel placeras i form av banktillgodohavanden eller i andra samfund med rätt att ta emot depositioner.

[Landskapsstyrelsen] kan på ansökan av fondstyrelsen godkänna att placeringar även görs i andra än i 1 och 2 mom. nämnda tillgångar och förbindelser om placeringarna med avseende på beskaffenhet och säkerhet kan jämföras med sådana tillgångslag som avses i 1 och 2 mom.

2 kap. Den procentuella fördelningen av tillgångslag

4 §. Placeringar som motsvarar det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar

Det sammanlagda värdet av pensionsfondens innehav av tillgångar får uppgå till ett belopp som motsvarar det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar om placeringarna avser

1) skuldförbindelser i vilka gäldenären eller borgensmannen är en stat eller landskapet,

2) skuldförbindelser i vilka gäldenären eller borgensmannen är en kommun, ett kommunalförbund, en församling som är ett offentligt samfund eller något annat regionalt offentligt samfund som kan jämföras med dessa och som har rätt att uppbära skatt eller vars medlemmar har en sådan rätt,

3) skuldförbindelser i vilka gäldenären eller borgensmannen är en depositionsbank eller ett försäkringsbolag som erhållit koncession i den stat varifrån verksamheten bedrivs och står under offentlig tillsyn eller en annan sammanslutning som kan jämföras med en depositionsbank eller ett försäkringsbolag av ovan nämnd art eller

4) skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av skuldförbindelser som avses i 1-3 punkten.

5 §. Placeringar som motsvarar högst 50 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar

Det sammanlagda värdet av pensionsfondens innehav av tillgångar får uppgå till ett belopp som motsvarar högst 50 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar om placeringarna avser

1) skuldförbindelser i vilka gäldenären eller borgensmannen är ett annat kreditinstitut, som erhållit koncession i den stat varifrån verksamheten bedrivs och står under offentlig tillsyn, än en depositionsbank som avses i 4 § 3 punkten eller en annan sammanslutning som kan jämföras med en depositionsbank,

2) skuldförbindelser i vilka gäldenären är en sammanslutning vars aktier eller andelar omsätts på en reglerad marknad,

3) skuldförbindelser som är föremål för handel på en reglerad marknad och i vilka gäldenären är en annan sammanslutning än de som avses i 1 och 2 punkten eller 4 § 1-3 punkten,

4) skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av skuldförbindelser som avses i 1-3 punkten eller

5) aktier och andelar i sammanslutningar vilkas aktier eller andelar är föremål för handel på en reglerad marknad, med undantag av aktier och andelar i fastighetssammanslutningar.

6 §. Placeringar som motsvarar högst 40 eller 50 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar

Det sammanlagda värdet av pensionsfondens innehav av tillgångar får uppgå till ett belopp som motsvarar högst 40 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar om placeringarna avser

1) fastigheter och byggnader,

2) sådana rättigheter i fast egendom som nämns i 3 § 5 punkten,

3) aktier och andelar i fastighetssammanslutningar samt

4) skuldförbindelser och fordringar under byggnadstiden på sådana fastighetssammanslutningar som avses i 3 punkten och i vilka pensionsfonden har bestämmanderätten.

Tillsammans med de tillgångslag som nämns i 1 mom. får sammanlagt högst en andel av täckningen som motsvarar 50 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar placeras i skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av en inteckning i egendom som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten eller av aktier eller andelar som nämns i 1 mom. 3 punkten.

7 §. Placeringar som motsvarar högst 30 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar

Det sammanlagda värdet av pensionsfondens innehav av tillgångar får uppgå till ett belopp som motsvarar högst 30 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar om placeringarna avser

1) förbindelser som emitterats av sammanslutningar enligt 5 § 5 punkten och som har sämre förmånsrätt än sammanslutningens övriga förbindelser,

2) skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av aktier och andelar enligt 5 § 5 punkten eller förbindelser enligt 1 punkten, och

3) fondandelar i placeringsfonder som grundats av ett fondbolag under offentlig tillsyn som erhållit koncession i den stat varifrån verksamheten bedrivs.

8 §. Begränsning av vissa enskilda riskkoncentrationer till 15 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar

Av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar får ett belopp motsvarande högst 15 procent av det totala marknadsvärdet av pensionsfondens tillgångar vara placerat i ett enskilt objekt om placeringen gäller

1) en fastighet, byggnad, rättighet eller fastighetssammanslutning enligt 6 § 1 mom. 1 punkten,

2) skuldförbindelser för vilka säkerheten utgörs av en inteckning i ett objekt enligt 1 punkten eller för vilka säkerheten utgörs av aktier och andelar i sammanslutning, eller

3) skuldförbindelser under byggnadstiden på en sådan fastighetssammanslutning enligt 6 § 1 mom. 3 punkten i vilken pensionsfonden har bestämmanderätten.

Om en fastighet eller byggnad, föremålet för en rättighet enligt 1 mom. 1 punkten eller föremålet för en in-teckning som fastställts till säkerhet för skuldförbindelsen är en och samma placering, eller om de befin-ner sig så nära varandra att de kan betraktas som en enda placering, skall alla placeringar enligt 1 mom. som hänför sig till detta objekt sammanräknas vid till-lämpningen av den maximigräns som fastställs i mo-mentet.

9 §. Begränsning av vissa enskilda riskkoncentrationer till 10 procent av det totala marknadsvärde av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar

Av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar får ett be-lopp motsvarande högst 10 procent av det totala marknadsvärdet av pensionsfondens tillgångar vara placerat i ett enskilt objekt om placeringen gäller skuldförbindelser i vilka gäldenären eller borgens-mannen är en i 4 § 2 punkten avsedd kommun, kom-munalförbund eller församling eller ett annat kreditin-stitut än en depositionsbank enligt 5 § 1 mom. Skuld-förbindelser för vilka säkerheten utgörs av ovan av-sedda skuldförbindelser jämställs med dylika skuld-förbindelser.

Om en sammanslutning enligt denna paragraf note-ras på en reglerad marknad, skall vid tillämpningen av maximigränsen sammanräknas också sammanslut-ningens aktier och andelar och sådana förbindelser som har sämre förmånsrätt än sammanslutningens öv-riga förbindelser.

10 §. Begränsning av vissa enskilda riskkoncentrationer till 5 och 10 procent av det totala marknadsvärde av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar

Av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar får ett be-lopp motsvarande högst 5 procent av det totala mark-nadsvärdet av pensionsfondens tillgångar vara place-rat i en och samma sammanslutning som noteras på en reglerad marknad och som avses i 5 § 5 punkten 7 § 1 mom. 2 punkten, om placeringen består av aktier och andelar samt sådana förbindelser som har sämre förmånsrätt än sammanslutningens övriga förbindel-ser.

Tillsammans med de tillgångsslag som avses i 1 mom. får sammanlagt högst en andel av täckningen som motsvarar 10 procent av det totala marknadsvär-de av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar placeras i

1) skuldförbindelser i en och samma sammanslut-ning vilka saknar säkerhet eller vilka säkerheten ut-görs av tillgångar enligt 1 mom.,

2) skuldförbindelser som ingåtts av andra gäldenä-rer och för vilka säkerheten utgörs av en och samma sammanslutnings tillgångar enligt 1 mom. eller 1 punkten.

Utöver vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. får av de tillgångar som hör till täckningen högst 10 procent va-ra placerat i skuldförbindelser enligt 5 § 3 punkten i en och samma sammanslutning.

3 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. Placeringar i åländska aktier och andelar som inte är noterade på en reglerad marknad

Det sammanlagda värdet av pensionsfondens inne-hav av tillgångar får uppgå till ett belopp som motsva-rar högst 10 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar om place-ringarna avser aktier och andelar i sammanslutningar vilkas aktier eller andelar inte är föremål för handel på en reglerad marknad men som har hemort eller vä-sentlig andel av sin verksamhet på Åland.

Av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar får ett be-lopp motsvarande högst 2 procent av det totala mark-nadsvärdet av pensionsfondens tillgångar vara place-rat i en och samma sammanslutnings aktier och ande-lar som avses i 1 mom.

[Landskapsstyrelsen] kan bevilja undantag från maximigränserna enligt 1 och 2 mom.

12 §. Utländska placeringar

Innehavet av utländska tillgångsslag får uppgå till högst 40 procent av det totala marknadsvärdet av de tillgångar som fondstyrelsen förvaltar.

13 §. Begränsning av valutarisken

Högst 30 procent av de tillgångar fondstyrelsen förvaltar får vara relaterade i en annan valuta än fin-ska mark eller bestå av sådana tillgångar som inte är fullständigt skyddade mot valutakursförändringar.

14 §. Innehav som överskrider angivna gränser

Om de i 4-13 §§ angivna gränserna kommer att överskridas, skall innehavet avvecklas i motsvarande mån så snart det är lämpligt.

15 §. Externa förmögenhetsförvaltare

Fondstyrelsen får uppdra åt värdepappersförmed-lingsföretag eller annan för-mögenhetsförvaltare att förvalta fondmedel.

16 §. Ikraftträdelse

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

D 1 Kommunallag (1997:73) för landskapet Åland

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Kommunall självstyrelse

Landskapet Åland är indelat i självstyrande kommuner av vilka Mariehamn är stad.

Bestämmelser om kommunindelning finns i landskapslagen (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning.

Kommunerna handhar de uppgifter som enligt grunderna för den kommunala självstyrelsen ankommer på dem.

Se D 3. Landskapslag (1997:76) om tillämpning av vissa lagar om kommunindelning.

2 §. Kommunmedlemmar

Medlem av en kommun är

1) den som har kommunen som sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994),

2) en juridisk person som har hemort i kommunen samt

3) den som äger eller besitter fast egendom i kommunen.

3 §. Kommunens uppgifter

Kommunen skall handha de uppgifter som den åtagit sig med stöd av den kommunala självstyrelsen och som den ålagts genom lag. Kommunen kan genom avtal åta sig att handha även andra offentliga uppgifter. Kommunen kan handha sina lagstadgade uppgifter själv, tillsammans med andra kommuner eller genom att beställa tjänster från andra tjänsteprocenter.

Kommunen skall i all sin verksamhet sträva efter att främja kommuninvånarnas välfärd och en ekonomiskt och ekologiskt hållbar utveckling inom kommunen.

Kommunerna får inte ges nya uppgifter eller skyldigheter eller fräntas uppgifter eller rättigheter på annat sätt än genom lag.

4 §. Förhållandet mellan [landskapsstyrelsen] och kommunerna

[Landskapsstyrelsen] övervakar att kommunerna och kommunalförbunden iakttar gällande lagstiftning.

[Landskapsstyrelsen] skall tillförsäkra kommunerna möjlighet att delta i beredningen av lagstiftning som rör kommunerna och av andra frågor som är av stor betydelse för den kommunala förvaltningen och ekonomin.

2 kap. Kommunens förvaltning

5 §. Organisering av förvaltningen

Kommunen fattar beslut om hur dess förvaltning skall organiseras med beaktande av bestämmelserna i denna lag.

6 §. Kommunens organ

Kommunens beslutanderätt utövas av fullmäktige.

Beredning, förvaltning och verkställighet handhas av styrelsen samt nämnder, kommittéer och direktorer.

I denna lag avses med fullmäktige kommunfullmäktige eller stadsfullmäktige och med styrelsen kommunstyrelsen eller stadsstyrelsen.

7 §. Delegering av beslutanderätt

Fullmäktige kan delegera beslutanderätt till kommunens övriga organ, till en enskild förtroendevald eller till en tjänsteman.

Fullmäktige kan besluta att en kommunal myndighet som avses i 1 mom. har rätt att delegera beslutanderätt.

8 §. Instruktioner

Fullmäktige kan anta instruktioner för styrelsen, nämnderna och kommittéerna.

9 §. Förvaltningsstadga

Fullmäktige skall anta en förvaltningsstadga.

I förvaltningsstadgan skall finnas bestämmelser om

1) de kommunala förvaltningsorganens sammanträden,

2) uppgifter för organens ordförande,

3) inkallande av ersättare,

4) tillfällig sammanträdesordförande,

5) rätt för andra än ledamöterna i ett organ att närvara och yttra sig vid ett organs sammanträden,

6) föredragning,

7) förande, justering och meddelande om framläggande av protokoll,

8) undertecknande av kommunala handlingar,

9) lösen för handlingar,

10) hur kommunen skall fullgöra sin informations-skyldighet,

11) förfarandet när en underordnad myndighets ärende tas upp till behandling av det organ som delegerat ärendet,

12) kommunens ekonomiska förvaltning,

13) granskning av förvaltningen och ekonomin,

14) fullmäktiges verksamhet i de avseenden den inte i övrigt regleras i stadgan,

15) behandlingen av fullmäktiges motioner och hemställningsklämmor samt

D 1 Kommunallag (1997:73)

16) övriga angelägenheter som fullmäktige finner nödvändiga att reglera närmare.

10 §. Tjänstestadga

Fullmäktige skall anta en tjänstestadga med bestämmelser om anställningsvillkor för kommunens tjänstemän.

Tjänstestadgan skall särskilt innehålla

- 1) allmänna bestämmelser om anställning av tjänstemän,
- 2) bestämmelser om skriftlig varning till en tjänsteman som handlar i strid med sina tjänsteplikter eller försummar dem samt
- 3) bestämmelser om behandlingen av en tjänstemans yrkanden som gäller löne- eller andra förmåner.

11 §. Ordningsstadga

För att främja allmän ordning och säkerhet kan fullmäktige anta en ordningsstadga.

Bötesstraff kan utsättas som påföljd för överträdelse av en ordningsstadga (ordningsförfäelse).

Innan kommunen antar eller ändrar en ordningsstadga skall kommunen inhämta [landskapsstyrelsens] utlåtande.

Böter för ordningsstadgeförfäelse får inte omvandlas till fängelsestraff.

12 §. Kommunala tillkännagivanden

Kommunala tillkännagivanden görs offentliga genom att de sätts upp på kommunens anslagstavla för offentliga kungörelser och vid behov även på något annat sätt som kommunen fattat beslut om.

Kommunens anslagstavla skall vara placerad så att allmänheten har tillgång till den även utom tjänstetid.

13 §. Kommunala avgifter

Fullmäktige fastställer grunderna för de avgifter som skall bäras upp för kommunens tjänster och andra prestationer och grunderna för när kommunen kan avstå från att bära upp avgift för en tjänst eller prestation.

14 §. Rätt till avvikelser från lag

[Landskapsstyrelsen] kan, i syfte att effektivisera den kommunala förvaltningen, öka den kommunala självbestämmanderätten eller decentralisera beslutsfattandet, på ansökan bevilja en kommun eller ett kommunalförbund rätt att avvika från bestämmelserna i en landskapslag eller -förordning.

Rätten att avvika kan gälla

- 1) delegering av beslutanderätt från en landskapsmyndighet till ett kommunalt organ,
- 2) befrielse från skyldigheten att underställa [landskapsstyrelsen] ett beslut för fastställelse samt
- 3) avvikelser från särskilda bestämmelser inom ett sakområde.

Om ett ärende är anhängigt då rätt att avvika från bestämmelser i landskapslag eller -förordning beviljas, skall ärendet avgöras enligt de bestämmelser som gällde vid tidpunkten för [landskapsstyrelsens] beslut.

3 kap. Allmänna bestämmelser om de förtroendevalda**15 §. Förtroendeuppdrags giltighetstid**

En förtroendevald skall handha sitt uppdrag under den tid för vilken han eller hon valts och även efter denna tid, tills någon annan har valts till uppdraget. Om ett förtroendeuppdrag blir ledigt under pågående mandattid skall en ny innehavare av förtroendeuppdraget utses för den återstående mandattiden.

En förtroendevald skall också handha sitt uppdrag till dess saken slutligt avgjorts, om

- 1) valet av innehavare av förtroendeuppdraget har överklagats,
- 2) befrielse eller avsked inte har beviljats eller
- 3) fullmäktiges valbeslut av någon annan orsak inte kan verkställas.

16 §. Förlust av valbarhet

Om en ledamot i ett kommunalt organ förlorar sin valbarhet förfaller förtroendeuppdraget genast och fullmäktige skall konstatera att ledamoten har avgått från sitt uppdrag.

En ledamot som för högst sex månader handhar ett uppdrag som innebär en inskränkning av valbarheten till ett kommunalt förtroendeuppdrag förlorar inte sin valbarhet men får inte verka som ledamot under den tid det tillfälliga uppdraget varar.

17 §. Avsked och befrielse från förtroendeuppdrag

En förtroendevald som visar giltigt skäl skall beviljas avsked från uppdraget.

Avsked beviljas av fullmäktige, utom för ledamöterna i en kommitté som beviljas avsked av styrelsen.

Den som utsetts till ledamot i [landskapsstyrelsen] skall på egen begäran befrias från ett fullmäktigeuppdrag för den tid uppdraget i [landskapsstyrelsen] varar.

18 §. Återkallande av förtroendeuppdrag

Fullmäktige kan under mandatperioden återkalla uppdragen för ledamöterna i kommunens eller ett kommunalförbunds organ eller i ett organ som är gemensamt för flera kommuner, om de eller någon av dem inte längre åtnjuter fullmäktiges förtroende.

Beslut om återkallande av uppdrag gäller alla ledamöter i organet eller, då fråga är om ett kommunalförbunds organ och ett för flera kommuner gemensamt organ, alla de ledamöter fullmäktige valt till organet.

19 §. Felaktigt förfarande i förtroendeuppdrag

Om det på sannolika grunder kan misstänkas att en förtroendevald i sitt uppdrag gjort sig skyldig till tjänstebrott eller handlat i strid med sina skyldigheter på något annat sätt, skall styrelsen kräva en förklaring av den förtroendevalda och vid behov anmäla saken till fullmäktige. Styrelsen skall utan dröjsmål göra en brottsanmälan om det är fråga om ett uppenbart tjänstebrott.

Fullmäktige kan avstänga en förtroendevald från uppdraget under den tid undersökning eller rättegång pågår med anledning av ett på sannolika grunder misstänkt tjänstebrott.

20 §. Skiljande från förtroendeuppdrag

Om en förtroendevald döms till minst sex månaders fängelse för ett brott, vars art eller det sätt på vilket det

begåtts visar att denna brustit i fråga om den respekt uppdraget förutsätter, kan fullmäktige skilja den förtroendevalda från uppdraget. Ärendet får behandlas först då domen vunnit laga kraft.

21 §. Rätt till upplysningar

En förtroendevald har rätt att ta del av handlingar som förvaras hos kommunens myndigheter och att i övrigt erhålla uppgifter och upplysningar av myndigheterna.

Uppgifter om innehållet i handlingar som enligt landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet inte är offentliga eller som bör hemlighållas får ges ut endast om de är nödvändiga för beslutsfattandet i ett kommunalt organ där den förtroendevalda är ledamot eller ersättare.

Se C 25, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

22 §. Arvoden och ersättningar

Till en förtroendevald betalas

- 1) sammanträdesarvode,
- 2) ersättning för förlorad inkomst samt för kostnader som föranleds av förtroendeuppdraget, såsom ersättning till vikarie, utgifter för barnomsorg och andra motsvarande kostnader, samt
- 3) ersättning för resekostnader och dagtraktamente.

Till en förtroendevald kan även betalas arvode för en viss tid eller för ett särskilt förtroendeuppdrag.

Fullmäktige fastställer grunder för arvodena och ersättningarna.

4 kap. Allmänna bestämmelser om de kommunala organen

23 §. Beslutförhet

Fullmäktige är beslutfört då minst två tredjedelar av ledamöterna är närvarande. Om antalet närvarande ledamöter understiger två tredjedelar till följd av att en eller flera av de närvarande ledamöterna är jäviga i ett ärende, är fullmäktige ändå beslutfört i ärendet.

Styrelsen, en nämnd, en kommitté och en direktions är beslutfört då minst hälften av ledamöterna är närvarande.

24 §. Behandling av ärenden

När ett ärende föredragits skall ledamöterna i organet ges tillfälle att yttra sig. Ett yrkande på att ett ärende skall återremitteras till det beredande organet eller bordläggas skall avgöras genast då diskussionen avslutats.

För ett beslut om återremiss krävs att det biträds av minst hälften av de närvarande ledamöterna.

För ett beslut om bordläggning krävs att det biträds av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna. För att fatta beslut om bordläggning av ett ärende gällande val eller ett tidigare bordlagt ärende krävs det dock att beslutet biträds av minst hälften av de närvarande ledamöterna. Ärendet skall bordläggas till nästa sammanträde om inte organet beslutar om en annan tidpunkt.

Om organet är enigt i ett ärende eller om ett motförslag inte har vunnit understöd skall ordföranden konstatera att beslut har fattats i ärendet och vilket beslutet är. I annat fall skall ordföranden konstatera att om-

röstning skall förrättas och ange omröstningspropositioner.

25 §. Omröstning

Ordföranden skall lägga fram en omröstningsproposition som kan besvaras med ja eller nej. Om flera omröstningar skall förrättas skall de förslag som avviker från det förslag som ligger till grund för behandlingen ställas mot varandra först, med början från de förslag som avviker mest. Sedan ställs det vinnande av dessa förslag och det förslag som ligger till grund för behandlingen mot varandra. Sist ställs det vinnande av dessa förslag och ett förslag som endast gäller förkastande av det förslag som ligger till grund för behandlingen mot varandra. Ordföranden kan besluta om avvikelser från denna ordningsföljd om vägande skäl talar för en annan ordningsföljd.

Omröstning förrättas öppet och verkställs efter upprop om inte fullmäktige i förvaltningsstadgan beslutat att annat tillvägagångssätt kan tillämpas. Som beslut gäller det förslag som har fått flest röster. Vid lika röstetal vinner det förslag som ordföranden har röstat för. Ordföranden skall efter omröstningen konstatera att beslut har fattats i ärendet och vilket beslutet är.

26 §. Val

Vid val utses den eller de som fått flest röster. Vid lika röstetal avgör lotten.

Ett val skall vara proportionellt om två eller flera personer skall utses och proportionellt val begärs av så många ledamöter som tillsammans kan besätta minst en av de poster valet gäller. Vid proportionella val skall landskapslagen (1970:39) om lagtingsval och kommunalval iakttas i tillämpliga delar. Fullmäktige skall vid sitt första sammanträde efter nyval utse minst tre ledamöter som fungerar som centralnämnd under fullmäktiges mandattid.

Ersättare utses vid samma valförrättning som de ordinarie ledamöterna. Då en personlig ersättare utses skall den föreslagna ordinarie ledamoten och den föreslagna ersättaren ställas upp tillsammans. Om ersättarna inte är personliga blir de valda som fått de flesta rösterna eller de högsta jämförelsetalen.

Ett proportionellt val skall förrättas med slutna sedlar. Detsamma gäller majoritetsval om någon ledamot yrkar på det.

27 §. Sammanträdes offentlighet

Fullmäktiges sammanträden är offentliga om inte fullmäktige beslutar att behandlingen av ett visst ärende inte skall vara offentlig.

Övriga kommunala organs sammanträden är offentliga endast om organet beslutar det.

28 §. Protokoll

Vid de kommunala organens sammanträden skall föras protokoll. Över en enskild förtroendevalds och en tjänstemans beslut behöver protokoll inte föras om beslutet dokumenteras på annat sätt.

Fullmäktiges, styrelsens och en nämnds protokoll skall efter justeringen hållas offentligt framlagt tillsammans med en besväransvisning eller en anvisning om rättelseyrkande. Platsen och tidpunkten för fram-

D 1 Kommunallag (1997:73)

läggandet skall på förhand meddelas på kommunens anslagstavla.

Övriga kommunala myndigheters protokoll skall hållas framlagda om myndigheten beslutar det.

29 §. Reservation

Den som deltagit i beslutsfattandet i ett kommunalt organ och då lagt fram ett motförslag eller röstat mot beslutet har rätt att reservera sig mot beslutet. Den som föredrar ärendet har rätt att reservera sig mot ett beslut som avviker från beslutsförslaget.

En reservation kan motiveras skriftligen. En skriftlig motivering skall lämnas senast då protokollet justeras och skall fogas till protokollet.

En ledamot eller en föredragande som reserverat sig är inte ansvarig för beslutet.

5 kap. Kommunmedlemmarnas rätt till inflytande**30 §. Rösträtt i kommunalval (1998/19)**

Rösträtt i kommunalval som förättas i kommunen har den som

- 1) fyller 18 år senast på valdagen,
- 2) den 1 september valåret har kommunen som sin hemkommun enligt lagen om hemkommun och
- 3) har åländsk hembygdsrätt. (1998/19)

Rösträtt har i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt även den som inte har åländsk hembygdsrätt men som under de tre åren närmast före valåret utan avbrott haft en kommun i landskapet som sin hemkommun och som uppfyller kraven i 1 mom. 1 och 2 punkten.

Se D 2, Landskapslag (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt.

30a §. (1998/19) Rösträtt i kommunal folkomröstning

Rösträtt i en rådgivande kommunal folkomröstning som förrättas i kommunen har den som

- 1) fyller 18 år senast på valdagen,
- 2) har kommunen som sin hemkommun enligt lagen om hemkommun den dag fullmäktige fattar beslut om att ordna folkomröstningen och
- 3) har åländsk hembygdsrätt.

Rösträtt har även den som saknar åländsk hembygdsrätt men uppfyller i 1 mom. 1 och 2 punkten angivna kriterier och som före röstningsårets början har haft en kommun i landskapet som hemkommun under de tre åren närmast före omröstningsåret.

31 §. Möjligheter att delta och påverka

Fullmäktige skall ge kommunmedlemmarna och dem som utnyttjar kommunens tjänster möjligheter att delta i och påverka kommunens verksamhet.

Kommunerna kan främja möjligheten att delta och påverka genom att informera om kommunens angelägenheter, ordna diskussionsmöten och ge kommunmedlemmarna vägledning då de tar egna initiativ.

32 §. Initiativrätt

Kommunmedlemmarna har rätt att komma med initiativ till kommunen i frågor som gäller kommunens verksamhet. Initiativtagarna skall informeras om de åtgärder som vidtagits med anledning av ett initiativ.

Styrelsen skall minst en gång om året underrätta fullmäktige om de initiativ som har tagits i frågor som hör till fullmäktiges behörighetsområde och om de åtgärder som har vidtagits med anledning av initiativen.

33 §. Information

Kommunen skall informera kommunmedlemmarna om ärenden som är anhängiga i kommunen, planer som gäller sådana ärenden, behandlingen av ärendena samt hur de avgjorts och deras effekter. Kommunen skall vid behov göra upp översikter över frågor som gäller kommunens service, ekonomi, miljövard och markanvändning. Kommunmedlemmarna skall också ges information om det sätt på vilket frågor och åsikter om ärendena kan framföras till beredarna och beslutsfattarna.

När skötseln av någon av kommunens uppgifter har anförtrots en sammanslutning eller en stiftelse, skall kommunen på lämpligt sätt ge kommunmedlemmarna tillräcklig information om verksamheten.

34 §. Kommunal folkomröstning

Fullmäktige kan besluta att en folkomröstning skall ordnas om en fråga som hör till kommunens uppgifter.

En folkomröstning är rådgivande.

Alla röstberättigade har lika rösträtt. Omröstningen är hemlig.

35 §. Initiativ till folkomröstning

Om minst fem procent av kommunens röstberättigade invånare har tagit initiativ till en folkomröstning skall fullmäktige utan dröjsmål avgöra om en folkomröstning enligt initiativet skall ordnas.

6 kap. Fullmäktige**36 §. Valbarhet till fullmäktige**

Valbar till ledamot i fullmäktige är den som har kommunen som sin hemkommun och som har rösträtt i kommunalval i någon kommun i landskapet.

Valbar till ledamot i fullmäktige är inte

- 1) den som står under förmynderskap,
- 2) ledamot i Ålands förvaltningsdomstol samt

3) den som är anställd hos kommunen i en ledande uppgift inom kommunstyrelsens eller en nämnds uppgiftsområde.

Som kandidat vid val av fullmäktige får endast den ställas upp som skriftligen gett sitt samtycke till att motta fullmäktigeuppdraget.

37 §. Val av ledamöter

Kommunernas fullmäktige utses för fyra kalenderår i sänder genom omedelbara, hemliga och proportionella val. Alla röstberättigade kommunmedlemmar har en röst. Bestämmelser om kommunalval finns i landskapslagen om lagtingsval och kommunalval.

38 §. Antal ledamöter

Antalet fullmäktigeledamöter som skall väljas bestäms i förhållande till kommunens invånarantal på valårets första dag enligt följande:

Invånarantal	Antal fullmäktigeledamöter
högst 500	11
501 - 1.000	13

1.001 - 2.000	15
2.001 - 3.000	17
3.001 - 4.000	19
4.001 - 6.000	21
6.001 - 10.000	25
över 10.000	27

Fullmäktige kan före utgången av april månad under valåret besluta att antalet ledamöter som väljs skall vara högre eller lägre än vad som följer av 1 mom. Antalet ledamöter skall alltid vara udda och får inte understiga nio. [Landskapsstyrelsen] skall underrättas om ändringar av antalet ledamöter.

39 §. Ersättare

För ledamöterna i fullmäktige utses ersättare. Antalet ersättare för varje lista uppgår till två gånger antalet ledamöter som valts från listan om antalet kandidater är tillräckligt. Om ett tillräckligt antal ersättare inte kan utses från en lista som hör till ett valförbund skall ersättare utses från andra listor i valförbundet. I övrigt skall ersättare utses i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen om lagtingsval och kommunalval, dock så att 64 § 2 mom. inte skall tillämpas.

Har en ledamot förlorat sin valbarhet, befriats från uppdraget eller avlidit övertas uppdraget för den återstående mandattiden av den i ordningen förste ersättaren enligt bestämmelserna i 1 mom. Finns ingen sådan ersättare skall bestämmelsen i 64 § 2 mom. landskapslagen om lagtingsval och kommunalval tillämpas.

40 §. Val av presidium

Fullmäktige väljer bland sina ledamöter ett presidium som består av en ordförande och högst två vice ordförande. Väljs två vice ordförande skall en förste och en andre vice ordförande utses. Presidiet väljs för ett år i sänder. Hela presidiet utses vid samma valförättning.

Presidiet skall väljas vid kalenderårets första sammanträde. Den ledamot som längst innehaft ett fullmäktigeuppdrag i kommunen utövar ordförandeskapet tills valförrättningen har slutförts. Om flera av ledamöterna tillhört fullmäktige lika lång tid, utövas ordförandeskapet av den ledamot som är äldst av dessa.

41 §. Sammanträden

Fullmäktige beslutar om vilka dagar sammanträden skall äga rum. Fullmäktige skall även sammanträda då styrelsen eller minst en fjärdedel av fullmäktiges ledamöter begär det för ett visst ärende eller då fullmäktiges ordförande anser att det behövs.

42 §. Kallelse

Fullmäktige sammankallas av fullmäktiges ordförande eller vid förhinder för denna av vice ordföranden. Vid förhinder för hela presidiet kan fullmäktige sammankallas av styrelsens ordförande, som också utfärdar kallelse till ett nyvalt fullmäktiges första sammanträde.

Kallelse till sammanträde jämte handlingar skall sändas till ledamöterna minst sju dagar före sammanträdet, om inte fullmäktige i förvaltningsstadgan be-

slutar om en kortare tid. Inom samma tid skall sammanträdet kungöras på det sätt som bestäms i 12 §.

Om fullmäktige avbrutit sitt sammanträde och fastställt dag och tidpunkt då sammanträdet skall fortsätta behöver en ny kallelse inte utfärdas.

43 §. Jäv och annat förhinder

En ledamot i fullmäktige får inte delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör ledamoten själv, ledamotens make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående.

En ledamot som är förhindrad att handha sitt fullmäktigeuppdrag eller som på grund av jäv inte kan delta i beslutsfattandet i ett visst ärende skall utan dröjsmål meddela detta till kommunens kansli.

En jävig ledamot skall självant anmäla jäv. Fullmäktige avgör vid behov om jäv föreligger. Även den ledamot jävsfrågan berör skall delta i detta avgörande.

44 §. Förutsättningar för behandling av ärenden

Fullmäktige kan endast handlägga ärenden som nämnts i kallelsen till sammanträdet och som i enlighet med bestämmelserna i denna lag beretts av styrelsen eller ett beredningsorgan som avses i 45 §.

Om ett ärende enligt en uttrycklig bestämmelse skall handläggas vid ett särskilt sammanträde, skall ärendet handläggas vid det sammanträdet även om inte detta nämnts i kallelsen. Fullmäktige kan besluta att handlägga även andra ärenden som inte nämnts i kallelsen. Ett ärende som skall beredas och som inte har beretts av styrelsen eller annat beredningsorgan kan handläggas endast om fullmäktige enhälligt beslutar det.

45 §. Utskott

Fullmäktige kan bland sina ledamöter tillsätta utskott för att bereda ett visst ärende, för att avge utlåtande och för att granska förvaltningen.

Fullmäktiges presidium har rätt att närvara vid utskottens sammanträden.

46 §. Motion

En ledamot i fullmäktige som vill att fullmäktige skall behandla ett visst ärende kan väcka motion.

Då ärendet behandlas i fullmäktige skall motionens första undertecknare beredas tillfälle att yttra sig varefter ärendet skall remitteras till styrelsen eller ett annat organ för beredning.

Ärendet skall beredas så att fullmäktige kan fatta beslut i ärendet inom ett år efter att motionen väckts. Om beredningen inte kan avslutas inom denna tid skall detta meddelas till fullmäktige inom utsatt tid tillsammans med det som framkommit vid beredningen. Fullmäktige kan besluta att avskryva motionen från vidare behandling.

7 kap. Styrelsen

47 §. Valbarhet till styrelsen

Valbar till ledamot i styrelsen är den som har kommunen som sin hemkommun och som har rösträtt i kommunalval i någon kommun i landskapet.

Valbar till ledamot i styrelsen är inte

- 1) den som står under förmynderskap,
- 2) en ledamot i Ålands förvaltningsdomstol,

D 1 Kommunallag (1997:73)

3) en avdelningschef vid Ålands [landskapsstyrelsen] centrala ämbetsverk,

4) den som är anställd hos kommunen inom kommunens centralförvaltning och som lyder under kommunstyrelsen,

5) den som är anställd hos kommunen och som är föredragande i en nämnd eller annars svarar för beredningen av ärenden som kommer att behandlas av kommunstyrelsen samt

6) ordföranden i styrelsen eller i ett därmed jämförbart organ för en organisation som har hand om bevakningen av personalens intressen i kommunen. Valbar är inte heller den som i egenskap av förhandlare för organisationen eller i annan motsvarande egenskap ansvarar för intressebevakningen.

Den som är ledamot eller ersättare i fullmäktige kan inte samtidigt vara ledamot eller ersättare i styrelsen förutom då fullmäktige tillträtt efter nyval och en ny styrelse ännu inte har utsetts.

Den som är medlem av [landskapsstyrelsen] kan inte samtidigt vara ledamot eller ersättare i styrelsen.

En ledamot i fullmäktige eller [landskapsstyrelsen] får utses till ledamot eller ersättare i styrelsen endast om denna lämnat skriftligt samtycke därtill.

Majoriteten av ledamöterna i styrelsen får inte vara personer som är anställda av kommunen.

48 §. Tillsättande av styrelse

Fullmäktige tillsätter en styrelse vid ett sammanträde som fullmäktige håller i januari. Antalet ledamöter skall vara minst fem.

Ledamöterna och personliga ersättare för dem utses för två år åt gången.

Bland dem som utsetts till ledamöter i styrelsen utser fullmäktige ett presidium, bestående av en ordförande och en eller två vice ordförande. Hela presidiet utses vid samma valförrättning.

49 §. Uppgifter

Styrelsen ansvarar för kommunens förvaltning och ekonomi.

Styrelsen skall bevaka kommunens intressen, företräda kommunen och föra kommunens talan, om inte fullmäktige beslutar annat.

Styrelsen skall bereda och verkställa fullmäktiges beslut samt övervaka att besluten är lagliga, utom i ärenden som rör fullmäktiges inre organisation samt val av styrelse och revisorer.

50 §. Jäv

En ledamot i styrelsen får inte delta i eller närvara vid behandlingen av ett ärende

1) om ärendet personligen rör ledamoten själv, ledamotens make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående,

2) om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta eller skada för ledamoten själv eller någon närstående,

3) om ledamoten eller någon närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,

4) om ledamoten för talan som ombud eller biträder någon i saken eller

5) om det finns någon annan omständighet som är ägnad att rubba förtroendet till ledamotens opartiskhet i ärendet.

Jäv enligt 1 mom. 3 punkten föreligger inte om ärendet rör en sammanslutning och ledamoten i egenskap av kommunens representant företräder sammanslutningen.

Från jäv kan bortses när frågan om opartiskhet uppenbart saknar betydelse.

En jävig ledamot skall självmant anmäla jäv. Styrelsen avgör vid behov om jäv föreligger. Även den ledamot jävsfrågan berör skall delta i detta avgörande.

8 kap. Kommunens övriga förvaltningsorgan**51 §. Nämnder**

Fullmäktige tillsätter de nämnder som enligt lag skall finnas i kommunen och de nämnder som i övrigt behövs för förvaltningen.

Ledamöter och ersättare för dem utses för fullmäktiges mandattid om inte fullmäktige beslutar om en kortare tid eller annan mandattid är föreskriven.

Bland dem som utsetts till ledamöter i en nämnd utser fullmäktige vid samma valförrättning en ordförande och en vice ordförande om inte annat är föreskrivet.

52 §. Direktioner

Fullmäktige kan tillsätta direktioner för inrättningar och affärsverk eller för andra uppgifter.

En direktion tillsätts för fullmäktiges mandattid eller en kortare tid.

Bland dem som utsetts till ledamöter i en direktion utser fullmäktige vid samma valförrättning en ordförande och en vice ordförande.

53 §. Kommittéer

Styrelsen kan tillsätta kommittéer för beredning eller utredning av ett visst ärende eller för att sköta en särskild uppgift.

En kommitté tillsätts för styrelsens mandattid eller en kortare tid. En kommitté som tillsatts för ett särskilt uppdrag verkar tills uppdraget är slutfört om inte styrelsen beslutar att upplösa kommittéen före det.

Bland dem som utsetts till ledamöter i en kommitté utser styrelsen vid samma valförrättning en ordförande och en vice ordförande.

54 §. Valbarhet till nämnder, kommittéer och direktioner

Valbar till ledamot i en nämnd är den som har kommunen som sin hemkommun och som har rösträtt i kommunalval i någon kommun i landskapet.

Valbar till ledamot i en nämnd är inte

1) den som står under förmynderskap,

2) en ledamot i Ålands förvaltningsdomstol,

3) kommundirektören,

4) den som är anställd hos kommunen och lyder under nämnden samt

5) upphävd (2003/23),

Valbar till ledamot i en direktion eller kommitté är den som har rösträtt i kommunalval i landskapet, dock inte den som står under förmynderskap.

55 §. Behandling av ett ärende i ett högre organ

Styrelsen och nämnderna kan ta upp ett ärende till behandling som med stöd av denna lag har delegerats till en underlydande myndighet och som avgjorts av myndigheten. Ett ärende som inte avgjorts av den underlydande myndigheten får tas upp till behandling endast om särskilda skäl föreligger.

Ett ärende kan tas upp till behandling i det högre organet inom den tid rättelseyrkande skall framställas.

56 §. Jäv

På ledamöterna i en nämnd, direktion eller kommitté tillämpas bestämmelserna i 50 § om jäv för styrelseledamöter.

9 kap. Personal**57 §. Anställningsförhållanden**

Den som är anställd hos kommunen står i ett offentligrättsligt anställningsförhållande (tjänstemän) eller ett privaträttsligt anställningsförhållande (arbetstagare) till kommunen.

Kommunens myndighetsuppgifter skall skötas av tjänstemän.

Fullmäktige beslutar om inrättande och indragning av tjänster.

58 §. Kommundirektör

Kommunens förvaltning, ekonomi och övriga verksamhet kan ledas av en kommundirektör som är underställd styrelsen.

Kommundirektören utses av fullmäktige för viss tid eller tills vidare. Även en person som inte sökt tjänsten kan med sitt samtycke utses till kommundirektör. Om ingen i valet av kommundirektör fått över hälften av de avgivna rösterna, förrättas nytt val mellan de två kandidater som fått flest röster. Den som fått flest röster vid detta val blir vald.

En kommundirektör som förlorat fullmäktiges förtroende kan sägas upp eller förflyttas till andra uppgifter. Frågan väcks på framställning av kommunstyrelsen eller om minst en fjärdedel av ledamöterna i fullmäktige har tagit initiativ därtill. Kommundirektören skall underrättas om grunden för uppsägningen eller förflyttningen och skall beredas tillfälle att bli hörd.

Beslut om uppsägning av kommundirektören fattas av fullmäktige. Beslutet skall anses fattat om det stöds av minst två tredjedelar av alla ledamöter. Beslutet kan verkställas omedelbart och kommundirektören kan samtidigt befrias från sina uppgifter.

Kommundirektören har rätt att få upplysningar av kommunens myndigheter och ta del av deras handlingar. Uppgifter ur handlingar som inte är offentliga eller som bör hemlighållas samt upplysningar som berörs av bestämmelserna om tystnadsplikt får ges ut endast om de är nödvändiga för kommundirektörens tjänsteutövning.

59 §. Medborgarskap och lokalkännedom

För anställning hos kommunen får inte ställas krav på visst medborgarskap.

När kommunala tjänster tillsätts skall särskild betydelse tillmätas att den som anställs har kännedom om landskapets förhållanden eller är bosatt i landskapet.

60 §. Krav på språkkunskap

Endast den som muntligt och skriftligt behärskar svenska får anställas som tjänsteman hos kommunen.

Närmare bestämmelser om kravet på kunskaper i svenska för olika tjänster fastställs i tjänstestadgan eller prövas av styrelsen i varje enskilt fall.

För arbetstagare gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om tjänstemän.

61 §. Jäv

För en tjänsteman som fungerar som föredragande i ett kommunalt organ gäller samma jävsregler som för ledamöterna i organet.

62 §. Tjänstledighet för förtroendeuppdrag

En tjänsteman som valts till riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av [landskapsstyrelsen] har rätt till tjänstledighet i den utsträckning som behövs för att handha uppdraget. Den som valts till riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av [landskapsstyrelsen] har dock rätt till tjänstledighet under högst fyra år.

63 §. Felaktigt förfarande i tjänsteutövning och avstängning från tjänsteutövning

Om det på sannolika grunder kan misstänkas att en tjänsteman i sin tjänst har gjort sig skyldig till tjänstebrott eller handlat i strid med sina skyldigheter på något annat sätt, skall tjänstemannen avkrävas en förklaring och saken vid behov anmälas till styrelsen. En brottsanmälan skall göras utan dröjsmål om det är fråga om ett uppenbart tjänstebrott.

Styrelsen kan avstänga en tjänsteman från tjänsten för den tid en undersökning med anledning av ett misstänkt felaktigt förfarande i tjänsten eller förundersökning och rättegång med anledning av ett misstänkt tjänstebrott pågår. Fullmäktige beslutar om avstängning av kommundirektören.

Om en tjänsteman på sannolika grunder misstänks ha begått ett brott utanför sin tjänsteutövning, kan tjänstemannen med iakttagande av vad som stadgas i 2 mom. avstängas från tjänsteutövning den tid undersökning eller rättegång pågår, om de omständigheter som förekommit i saken kan inverka på tjänstemannens förutsättningar att handha sina uppgifter.

10 kap. Kommunens ekonomi**64 §. Budget**

Kommunen skall varje år upprätta en budget för nästa kalenderår. Förslaget till budget skall upprättas av styrelsen och överlämnas till fullmäktige före utgången av november månad. Fullmäktige skall anta budgeten före utgången av året.

Budgeten skall innehålla målen för kommunens verksamhet och ekonomi samt föreslagna ändringar i verksamheten och skall göras upp så att förutsättningarna för skötseln av kommunens uppgifter tryggas.

Av budgeten skall framgå de anslag och beräknade inkomster som verksamhetsmålen förutsätter samt hur finansieringsbehoven skall täckas. Anslag och beräknade inkomster kan tas in till brutto- eller nettobelopp. Budgeten skall bestå av en driftekonomi- och resultaträkningsdel samt en investerings- och finansieringsdel.

D 1 Kommunallag (1997:73)

Budgeten skall iaktas i kommunens verksamhet och hushållning. Beslut om ändringar i budgeten fattas av fullmäktige.

65 §. Ekonomiplan

Fullmäktige skall varje år senast i samband med att budgeten antas godkänna en ekonomiplan för tre eller flera år, av vilka budgetåret är det första.

En ekonomiplan innehåller målen för kommunens verksamhet och ekonomi och skall göras upp så att förutsättningarna för skötseln av kommunens uppgifter tryggas.

66 §. Beslut om skatter

Fullmäktige skall senast i samband med att budgeten antas besluta om kommunens inkomstskattesats och om grunderna för övriga kommunala skatter.

67 §. (2003/23) Bokföring

Om kommunens bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut gäller, utöver vad som bestäms i denna lag, i tillämpliga delar vad som stadgas i bokföringslagen (FFS 1336/1997).

68 §. Bokslut

Kommunens räkenskapsperiod är kalenderåret. Styrelsen skall göra upp ett bokslut för varje räkenskapsperiod och överlämna bokslutet till fullmäktige före utgången av juni månad året efter räkenskapsperioden.

I bokslutet skall ingå en resultaträkning, en balansräkning och bilagor till dem samt en översikt över budgetutfallet och en verksamhetsberättelse.

En kommun som på det sätt som avses i bokföringslagen har bestämmanderätt i en annan bokföringsskyldig skall göra upp en koncernbalansräkning, som med bilagor tas in i bokslutet. Då koncernbalansräkningen görs upp skall bokföringslagen i tillämpliga delar iaktas.

Bokslutet skall undertecknas av styrelseledamöterna och kommundirektören.

69 §. Verksamhetsberättelse

I verksamhetsberättelsen skall styrelsen redogöra för hur de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige ställt upp har nåtts samt för väsentliga frågor som gäller kommunens förvaltning, ekonomi och koncernbokslut och som inte redovisas i resultaträkningen eller balansräkningen.

70 §. Åtgärder med anledning av räkenskapsperiodens resultat

När verksamhetsberättelsen överlämnas skall styrelsen föreslå åtgärder med anledning av räkenskapsperiodens resultat och för att balansera ekonomin.

71 §. Fonder

Fullmäktige kan inrätta fonder.

För varje fond skall antas en fondstadga med bestämmelser om fondens ändamål och förvaltning.

11 kap. Revision**72 §. De redovisningsskyldiga**

Skyldiga att redovisa för sin verksamhet till fullmäktige är

- 1) medlemmarna i de kommunala organen samt

- 2) den ledande tjänstemannen inom respektive organs uppgiftsområde.

73 §. Revisorer

Fullmäktige utser för sin mandatperiod minst tre revisorer med personliga ersättare för att granska kommunens förvaltning och ekonomi under tjänstemannaansvar.

Revisorererna skall ges förutsättningar att verkställa revisionen på ett oberoende sätt.

Revisorererna har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av kommunens myndigheter få de upplysningar och ta del av de handlingar som de anser vara nödvändiga för att ha hand om revisionsuppdraget.

74 §. Valbarhet till revisor och jäv för revisor

Valbar till revisor är inte

- 1) en ledamot i styrelsen,
- 2) den som inte är valbar till styrelsen,
- 3) den som är närstående till kommundirektören eller en styrelseledamot eller
- 4) den som står i anställningsförhållande av bestående natur till kommunen eller en sammanslutning eller stiftelse som kommunen har bestämmanderätt i.

Med närstående i 1 mom. avses make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående till kommundirektören eller styrelseledamoten.

Även en person som saknar rösträtt i kommunalval i landskapet eller inte har hemort i kommunen kan väljas till revisor.

Om jäv för revisor gäller vad som bestäms om jäv för styrelseledamöter.

75 §. Revisorerernas uppgifter

Revisorererna skall med iakttagande av god revisionsed granska räkenskapsperiodens förvaltning, bokföring och bokslut.

Revisorererna skall särskilt granska

- 1) om förvaltningen sköts i enlighet med lag och fullmäktiges beslut,
- 2) om bokslutet och koncernbalansräkningen gjorts upp i enlighet med lag och om de ger riktiga och tillräckliga uppgifter om verksamheten, ekonomin, den ekonomiska utvecklingen och de ekonomiska ansvarsförbindelserna under räkenskapsperioden,
- 3) om uppgifterna om grunderna för och användningen av landskapsandelarna är riktiga samt
- 4) om kommunens interna övervakning har ordnats på ett ändamålsenligt sätt.

Revisorererna skall följa fullmäktiges särskilda anvisningar om de inte står i strid med lag, kommunens instruktioner eller god revisionsed.

Om revisorererna uppmärksammar missförhållanden skall de utan dröjsmål underrätta styrelsen och vid behov även fullmäktiges ordförande.

76 §. Revisionsberättelse

Revisorererna skall före utgången av maj månad året efter varje räkenskapsperiod avge en berättelse till fullmäktige med en redogörelse för resultaten av revisionen. I berättelsen skall revisorererna uttala sig om bokslutet bör godkännas och de redovisningsskyldiga beviljas ansvarsfrihet.

Om revisorerna konstaterar att kommunens förvaltning och ekonomi skötts i strid med lag, fullmäktiges beslut eller kommunens intresse i övrigt och felet eller den skada som åsamkats inte är ringa skall revisorerna i berättelsen rikta en anmärkning mot den redovisningsskyldiga.

77 §. Behandlingen av revisionsberättelsen

Styrelsen skall inhämta en förklaring av den som saken gäller om en anmärkning i revisionsberättelsen. Fullmäktige fattar beslut om de åtgärder som revisionsberättelsen och anmärkningar i den föranleder.

När fullmäktige fastställer bokslutet skall fullmäktige besluta om ansvarsfrihet för de redovisningsskyldiga.

12 kap. Samarbete mellan kommuner

78 §. Samarbetsformer

Kommunerna kan med stöd av avtal sköta sina uppgifter tillsammans.

Kommunerna kan komma överens om att anförtro en annan kommun att sköta en uppgift för en eller flera kommuners räkning, att uppgifter skall skötas av ett kommunalförbund eller att uppgifter skall skötas av en mellankommunal ombudsstämman.

Kommunerna kan komma överens om att en uppgift som enligt lag skall skötas av kommunen och som kan delegeras till en tjänsteman anförtros en annan kommuns tjänsteman, vilken sköter uppgiften under tjänstemannaansvar.

79 §. Gemensamma organ

När en kommun med stöd av ett avtal sköter en uppgift för en eller flera kommuners räkning kan kommunerna komma överens om att en del av ledamöterna i det organ i kommunen som sköter uppgiften skall utses av de andra kommunerna.

Till ledamöter i organet kan utses personer som är valbara till motsvarande organ i de kommuner som berörs.

80 §. Sammankallande av ombudsstämman

En överenskommelse om sammankallande av en mellankommunal ombudsstämman (*ombudsstämman*) träffas på initiativ av fullmäktige i en kommun.

Varje deltagande kommun representeras vid ombudsstämman av högst tre ombud, vilka utses av fullmäktige. Fullmäktige kan även utse personliga ersättare för ombuden.

Valbar till ombud är den som är valbar till kommunens fullmäktige. Valbar är även kommundirektör.

Utdrag ur protokoll över val av ombud skall tillställas den kommun som tagit initiativ till ombudsstämman.

Minst 14 dagar före ombudsstämman skall hållas skall en kallelse sändas till ombuden. De berörda kommunernas styrelser skall samtidigt underrättas om ombudsstämman.

Ordföranden i fullmäktige i den kommun som tagit initiativ till ombudsstämman sammankallar stämman första gången och leder ordet tills ordförande och vice ordförande har valts.

Mandattiden utgår när ombudsstämman fullgjort sin uppgift. Varje kommun betalar arvoden och ersättning till sina respektive ombud.

81 §. Rösträtt och beslutförhet vid ombudsstämman

Ombudsstämman är beslutföret när minst två tredjedelar av de deltagande kommunerna är företrädade. Beslut fattas med enkel majoritet.

Varje kommun har en röst för varje påbörjat femhundredel invånare i kommunen på årets första dag. Kommunens röster fördelas lika mellan dess vid ombudsstämman närvarande ombud.

Kommunens styrelse kan ge kommunens ombud direktiv rörande kommunens ställningstagande i fråga som behandlas vid en ombudsstämman.

82 §. Ombudsstämmans protokoll

När ombudsstämmans protokoll har justerats skall det tillsammans med besväransvisning hållas offentligt framlagt i de deltagande kommunerna. Platsen och tidpunkten för framläggandet skall på förhand meddelas på kommunernas anslagstavlor.

De deltagande kommunernas styrelser skall utan dröjsmål erhålla ett utdrag ur protokollet samt besväransvisningar.

83 §. Övriga bestämmelser om ombudsstämman

För ombud vid ombudsstämman gäller samma jävsregler som för fullmäktigeledamot.

Ombudsstämmans beslut överklagas genom kommunalbesvär i enlighet med bestämmelserna i 15 kap.

84 §. Bildande av ett kommunalförbund

Kommuner och kommunalförbund kan ta initiativ till att bilda ett kommunalförbund. Ett kommunalförbund bildas genom ett avtal mellan medlemskommunerna (*grundavtal*).

Av grundavtalet skall framgå kommunalförbundets namn, hemort, medlemskommuner och uppgifter. I kommunalförbundets namn skall ingå ordet "kommunalförbund" eller förkortningen "kf".

I grundavtalet skall medlemskommunerna komma överens om

- 1) hur beslut fattas i kommunalförbundet,
- 2) antalet ledamöter i kommunalförbundets högsta beslutande organ eller antalet representanter vid förbundsstämman,
- 3) en eventuell förbundsstämmas uppgifter och befogenheter och grunderna för rösträtten,
- 4) medlemskommunernas andelar i kommunalförbundets tillgångar och ansvar för förbundets skulder samt annat som rör förbundets ekonomi och förvaltning,
- 5) vilket av kommunalförbundets organ som bevakar kommunalförbundets intressen, representerar kommunalförbundet och ingår avtal för dess räkning samt på vilket sätt beslut fattas om rätten att teckna kommunalförbundets namn,
- 6) villkoren för utträde ur förbundet samt förhållandet mellan en medlemskommun som utträder ur förbundet och de kommuner som fortsätter verksamheten,
- 7) hur kommunalförbundets ekonomi och förvaltning skall granskas samt

D 1 Kommunallag (1997:73)

8) förfarande vid upplösning och likvidation av kommunalförbundet.

I grundavtalet kan medlemskommunerna komma överens om att vissa beslut skall fattas med kvalificerad majoritet.

Grundavtalet skall godkännas av respektive medlemskommuns fullmäktige. [Landskapsstyrelsen] skall underrättas om bildande och upplösning av ett kommunalförbund.

85 §. Ändringar av grundavtalet

Grundavtalet ändras genom samstämmiga beslut av medlemskommunernas fullmäktige.

Är medlemskap i ett kommunalförbund eller något av dess verksamhetsområden föreskrivet i lag kan grundavtalet ändras om minst två tredjedelar av medlemskommunerna understöder ändringsförslaget och dessa kommuners invånarantal är minst hälften av det totala invånarantalet i medlemskommunerna. En medlemskommun kan dock inte utan sitt samtycke åläggas att medverka i nya frivilliga uppgifter för kommunalförbundet och i kostnaderna för dem.

86 §. Kommunalförbundets organ

Beslutanderätten i ett kommunalförbund utövas av medlemskommunerna vid en förbundsstämma eller av ett organ som väljs av medlemskommunerna.

Medlemskommunernas representanter vid förbundsstämman utses av respektive kommuns fullmäktige. Fullmäktige kan besluta att representanterna utses av styrelsen.

Förbundsstämma skall hållas minst två gånger per år.

Kommunalförbundet kan också ha andra organ om så bestämts i grundavtalet.

87 §. Valbarhet

Valbar till kommunalförbundets organ är den som har rösträtt i kommunalval i någon kommun i landskapet.

Valbar är dock inte

- 1) den som står under förmynderskap,
- 2) en ledamot av Ålands förvaltningsdomstol samt
- 3) den som är fast anställd i ledande ställning hos kommunalförbundet.

88 §. Rättshandlingsförmåga

Ett kommunalförbund kan förvärva rättigheter och ingå förbindelser samt föra talan i domstolar och andra myndigheter.

89 §. Finansiering

För finansieringen av sådana utgifter i kommunalförbundet som inte kan täckas på något annat sätt svarar medlemskommunerna i enlighet med den ansvarsfördelning mellan medlemskommunerna som fastställts i grundavtalet.

90 §. Offentlighet

Det högsta beslutande organets sammanträden är offentliga om inte organet beslutar annorlunda i fråga om något visst ärende.

Övriga organs sammanträden är offentliga endast om organet beslutar det.

91 §. Protokoll

Vid kommunalförbundets högsta beslutande organs sammanträden skall föras protokoll.

Protokollet från kommunalförbundets högsta beslutande organ skall efter justeringen tillsammans med en besväransvisning anslås på kommunalförbundets anslagstavla. I omedelbar anslutning till att protokollet anslås på kommunalförbundets anslagstavla skall en kopia av det sändas till medlemskommunernas styrelser. När en medlemskommuns styrelse erhållit kopian av protokollet skall den på kommunens anslagstavla anbringa ett meddelande om att protokollet finns anslaget på kommunalförbundets anslagstavla och hålls till påseende på kommunkansliet. Medlemskommunerna och dess medlemmar anses ha fått del av besluten i protokollet den dag då protokollet anslagits på kommunalförbundets anslagstavla. (2003/23)

För protokoll från andra av kommunalförbundets organ gäller vad som stadgas i 1 mom. om kommunalförbundets högsta beslutande organ så beslutar eller organet anser att det behövs. (2003/23)

92 §. Utträde ur kommunalförbund

En medlemskommun får utträda ur kommunalförbundet.

93 §. (2003/23) Tillämpligheten av bestämmelser rörande kommuner

Om kommunalförbund gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om kommuner i 3-10 §§, 12-14 §§, 3 och 4 kap., 31-33 §§, 40 och 41 §§, 48-50 §§, 52-55 §§, 9-11 kap. samt 15 kap.

94 §. Jäv

För en representant vid förbundsstämman eller en ledamot av kommunalförbundets högsta beslutande organ gäller samma jävsbestämmelser som för en fullmäktigeledamot.

95 §. Skiljeförfarande

I ett avtal om samarbete kan bestämmas att meningsskiljaktigheter som föranleds av avtalet skall avgöras i den ordning som stadgas i lagen om skiljeförfarande (FFS 967/1992).

13 kap. Ålands kommunförbund**96 §. Bildande, anslutning och utträde (1998/19)**

Kommunerna skall bilda ett kommunalförbund med namnet Ålands kommunförbund kf.

Varje kommun är skyldig att ansluta sig till Ålands kommunförbund. Om en kommun önskar utträda skall kommunen skriftligen meddela Ålands kommunförbund detta. Medlemskapet upphör den 31 december det år som följer efter det år då kommunen meddelade om utträdet. Kommunförbundet och den utträdande kommunen kan dock komma överens om en annan tidpunkt. (1998/19)

97 §. Uppgifter

Ålands kommunförbunds uppgifter är att utgående från kommunernas behov

- 1) bevaka kommunernas intressen gentemot landskapet,
- 2) fungera som remissinstans,

3) fungera som samarbetsorgan för kommunerna,
4) utse kommunala avtalsdelegationen samt sköta dess ekonomi och förvaltning.

5) fungera som rådgivande organ inom juridik och ekonomi,

6) fungera som samarbetsorgan vid kommunalt samarbete utanför Åland samt

7) ha hand om andra gemensamma ärenden om förbundsstämman så beslutar.

98 §. Röst rätt

Det högsta beslutande organet i Ålands kommunförbund är förbundsstämman.

Vid Ålands kommunförbunds förbundsstämma har varje kommun en röst per påbörjat femhundra invånare i respektive kommun på årets första dag.

99 §. Finansiering

Ålands kommunförbunds verksamhet skall finansieras av kommunerna gemensamt. Av kostnaderna skall hälften fördelas enligt de beskattningsbara inkomsterna vid den kommunala inkomstbeskattningen under föregående år och hälften enligt antal kommuninvånare i respektive kommun på årets första dag det år kostnaderna avser.

De beskattningsbara inkomster som avses i 1 mom. omfattar även kommunens andel av samfundsinkomstskatten.

14 kap. Kommunala avtalsdelegationen

100 §. Uppgifter

Kommunala avtalsdelegationen är en del av Ålands kommunförbund. Dess uppgift är att på kommunernas och kommunalförbundens vägnar självständigt förhandla och avtala om anställningsvillkoren för kommunernas och kommunalförbundens tjänstemän och arbetstagare i enlighet med landskapslagen (1978:22) om tjänstekollektivavtal och lagen om kommunala arbetskollektivavtal (FFS 670/1970).

Avtalsdelegationen kan ge rekommendationer i allmänna anställningsfrågor.

Även om en kommun utträtt ur Ålands kommunförbund i enlighet med 96 § är den bunden av de tjänste- och arbetskollektivavtal som ingås mellan de kommunala avtalsparterna i landskapet. (1998/19)

Se C 47. Landskapslag (1978:22) om tjänstekollektivavtal och Ar 205, FL 1.

101 §. Beslutanderätt

Beslut i frågor som handhas av avtalsdelegationen fattas av avtalsdelegationens medlemmar vid sammanträde.

102 §. Tillsättande

Avtalsdelegationen består av sex medlemmar med personliga ersättare. Mandattiden är fyra år. Medlemmarna och ersättarna utses av Ålands kommunförbund. Till medlemmar och ersättare skall utses personer som representerar de kommunala arbetsgivarna och har kännedom om villkoren i anställningsförhållandena.

Medlemmar och ersättare skall utses så att landskapets olika delar blir företrädda.

103 §. Valbarhet

Valbar till medlem i avtalsdelegationen är den som har rösträtt i kommunalval i någon kommun i landskapet och som samtycker till att ta emot uppdraget.

Valbar till uppdrag i avtalsdelegationen är inte den som

1) står under förmynderskap,

2) är ledamot i Ålands förvaltningsdomstol eller

3) innehar förtroendeuppdrag i eller är anställd av tjänstemannaförening som avses i 3 § landskapslagen om tjänstekollektivavtal eller av underförening till sådan förening.

Om medlem upphör att vara valbar förfaller uppdraget genast, varvid fyllnadsval skall förrättas.

104 §. Arbetsordning, ekonomi och förvaltning

Avtalsdelegationen skall anta en arbetsordning.

Ålands kommunförbund fastställer avtalsdelegationens budget och bokslut, utser revisorer, fattar beslut om beviljande av ansvarsfrihet samt handhar övriga förvaltningsärenden som rör avtalsdelegationen.

105 §. (1998/19) Finansiering

Avtalsdelegationens verksamhet skall finansieras av kommunerna gemensamt enligt samma grunder som enligt 99 § gäller för finansieringen av Ålands kommunförbunds verksamhet.

En kommun som utträtt ur Ålands kommunförbund i enlighet med 96 § är trots utträdet skyldig att delta i finansieringen av avtalsdelegationens verksamhet.

Avtalsdelegationen har rätt att uppbära en skälig ersättning för de tjänster som den utför åt kommuner eller kommunalförbund. Grunderna för ersättningen fastställs av Ålands kommunförbund.

106 §. Sökande av ändring

Avtalsdelegationens beslut om ingående av tjänste- eller arbetskollektivavtal eller beslut som grundar sig på 5 § 2 eller 3 mom. landskapslagen om tjänstekollektivavtal får inte överklagas. Detsamma gäller beslut som med stöd av 3 § 2 mom. landskapslagen om tjänstekollektivavtal fattats av en kommun eller ett kommunalförbund.

I andra ärenden än sådana som nämns i 1 mom. kan kommunalbesvär anföras i enlighet med 15 kap.

107 §. Framläggande av beslut

När avtalsdelegationens protokoll har justerats skall beslut som kan överklagas genom kommunalbesvär hållas offentligt framlagda. Platsen och tidpunkten för framläggandet skall på förhand meddelas på avtalsdelegationens anslagstavla.

Kommunerna och kommunalförbunden skall underrättas om att framläggande ägt rum.

108 §. Rätt att ta del av uppgifter samt sekretess

Avtalsdelegationen har rätt att av kommuner och kommunalförbund få de uppgifter som fordras för att den skall kunna sköta sina uppgifter. Avtalsdelegationen har samma rätt att erhålla uppgifter av landskapets myndigheter då fråga är om uppgifter som lämnats av kommuner och kommunalförbund.

Om i 1 mom. avsedda uppgifter enligt särskilda föreskrifter skall hemlighållas har avtalsdelegationens medlemmar, de personer som har rätt att närvara vid

D 1 Kommunallag (1997:73)

avtalsdelegationens sammanträden samt den personal som handhar avtalsdelegationens ärenden samma tystnadsplikt som de kommunala myndigheter och landskapsmyndigheter som lämnat uppgifterna.

15 kap. Rättelseyrkande och kommunalbesvär**109 §. Tillämpning av kapitlets bestämmelser**

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på framställande av rättelseyrkande och sökande av ändring i beslut som fattats av en kommun eller ett kommunalförbunds myndigheter, om inte något annat bestäms särskilt i lag.

Om ett beslut kan överklagas genom kommunalbesvär med stöd av någon annan lag, skall 110 § inte tillämpas.

110 §. Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut av kommunstyrelsen eller en nämnd eller en myndighet som lyder under dem kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande. Ändring i beslutet får inte sökas genom besvär.

Ett rättelseyrkande skall framställas till det organ som fattat beslutet. Organet skall utan dröjsmål behandla ärendet på nytt.

Om styrelsen med stöd av 55 § tagit upp ett ärende till behandling som ett annat kommunalt organ har behandlat, skall ett rättelseyrkande tas upp till behandling av styrelsen.

111 §. Kommunalbesvär

Beslut som fattats av fullmäktige eller det organ som utövar beslutanderätt i ett kommunalförbund samt beslut som kommunstyrelsen eller en nämnd fattat med anledning av ett rättelseyrkande överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol genom kommunalbesvär.

Ett beslut får överklagas genom kommunalbesvär på den grunden att

- 1) beslutet tillkommit i felaktig ordning,
- 2) den myndighet som fattat beslutet har överskridit sina befogenheter eller
- 3) beslutet annars strider mot lag.

112 §. Besvärstid

Rättelse får inte yrkas i och kommunalbesvär får inte anföras över beslut som endast gäller beredning eller verkställighet.

Kommunalbesvär får inte anföras över fullmäktiges beslut om huruvida en rådgivande kommunal folkomröstning skall ordnas.

113 §. Rätt att framställa rättelseyrkande och besvärstid

Rättelseyrkande får framställas och kommunalbesvär anföras av

- 1) den som ett beslut avser eller den vars rätt, skyldighet eller fördel direkt påverkas av beslutet (part) samt
- 2) kommunmedlemmarna.

Över beslut av ett kommunalförbunds myndigheter får rättelseyrkande framställas och kommunalbesvär anföras även av kommunalförbundets medlemskommuner och deras kommunmedlemmar. Över beslut av kommunernas gemensamma organ får rättelseyrkan-

de framställas och besvär anföras även av kommuner som är parter i avtalet och deras kommunmedlemmar.

Ändring i ett beslut med anledning av ett rättelseyrkande får sökas genom kommunalbesvär endast av den som framställt rättelseyrkandet. Om beslutet har ändrats med anledning av rättelseyrkandet kan besvär anföras även av den som enligt 1 eller 2 mom. har besvärstid.

114 §. Rättelseyrkande- och besvärstid

Ett rättelseyrkande skall framställas inom 14 dagar och ett kommunalbesvär anföras inom 30 dagar från dagen för delfäendet av beslutet.

115 §. Besvärshanvisning och anvisning om rättelseyrkande

Till ett beslut som får överklagas skall fogas en besvärshanvisning.

Till ett beslut i vilket rättelseyrkande får framställas skall fogas anvisningar om rättelseyrkande.

Till ett beslut som inte får överklagas och i vilket rättelseyrkande inte får framställas skall fogas ett meddelande om besvärstid. Om besvärstid gäller i övrigt vad som stadgas i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996).

Se Af 202, FL II.

116 §. Delgivning av beslut

Parterna skall per brev få ett protokollsutdrag samt en besvärshanvisning, en anvisning om rättelseyrkande eller ett meddelande om besvärstid. En part anses ha fått del av beslutet sju dagar efter dagen då brevet avsåndes, om inte något annat påvisas.

En kommunmedlem anses ha fått del av beslutet när protokollet har lagts fram offentligt.

117 §. Information om beslut

Protokollsutdrag samt en besvärshanvisning, en anvisning om rättelseyrkande eller ett meddelande om besvärstid skall sändas till den som begär det.

118 §. Fullföljande av besvär

Ålands förvaltningsdomstols utslag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. Utslaget skall utan dröjsmål tillkännages genom anslag på kommunens, kommunalförbundets eller behöriga kommuners anslagstavlor.

Besvärstiden räknas från den tidpunkt då tillkännagivandet om utslaget har anslagits. Om utslaget har delgivits personerna i fråga särskilt räknas besvärstiden dock från delfäendet.

119 §. Verkställbarhet av beslut

Ett beslut kan verkställas innan det vunnit laga kraft. Verkställigheten får dock inte inledas om rättelseyrkande eller ändringssökande skulle förlora sitt syfte till följd av verkställigheten eller om det organ som behandlar rättelseyrkanden eller besvärmyndigheten förbjuder verkställigheten.

120 §. Övriga bestämmelser om kommunalbesvär

På kommunalbesvär tillämpas i övrigt vad som stadgas i förvaltningsprocesslagen.

16 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

121 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998 med undantag av 10 kap. som träder i kraft den 1 januari 1999.

Genom denna lag upphävs kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland av den 19 februari 1980, nedan den gamla lagen, och landskapslagen (1978:24) den 19 april 1978 om kommunala avtalsdelegationen. Bestämmelserna i 7 kap. den gamla lagen tillämpas dock ännu under år 1998.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

122 §. Giltigheten av beslut inom frikommunförsöket

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat enligt 4 § 2 mom., 5 § 2 mom. och 6 § 3 mom. landskapslagen (1990:44) om försök med frikommuner skall förbli gällande när denna lag träder i kraft.

123 §. Tillämpningen av 38 §

Bestämmelserna i 38 § om antalet fullmäktigeledamöter tillämpas första gången vid fullmäktigevalet år 1999.

124 §. Tillämpning av bestämmelser i andra lagar

Om det i annan lagstiftning hänvisas till den gamla lagen skall hänvisningarna i tillämpliga delar avse bestämmelserna i denna lag.

Vad som i denna lag bestäms om kommunens inkomstskatt gäller i tillämpliga delar vad som i andra lagar är bestämt om kommunalskatt.

125 §. Instruktioner och stadgor

En instruktion eller stadga som är i kraft i kommunen när denna lag träder i kraft skall iaktas till dess kommunen beslutar annat med stöd av denna lag. Om en bestämmelse i en instruktion eller en stadga strider mot denna lag, iaktas denna lag.

126 §. Förtroendevalda

Om valbarhet för förtroendevalda som utsetts innan denna lag träder i kraft gäller vad som bestämts i den gamla lagen.

127 §. Kommundirektören

Anställningsförhållandet för en kommundirektör som anställts före denna lag träder i kraft kan inte ändras till viss tids anställning utan kommundirektörens samtycke.

128 §. Tjänstledighet enligt 62 §

Bestämmelserna i 62 § om begränsningar i rätten till tjänstledighet tillämpas efter det att val till riksdagen, lagtinget eller [landskapsstyrelsen] första gången förrättats sedan denna lag trätt i kraft.

129 §. Kommunalförbund

Om i ett kommunalförbunds grundstadga inte ingår alla de bestämmelser som enligt 84 § skall ingå i grundavtalet iaktas i tillämpliga delar bestämmelserna om kommunalförbund i den gamla lagen.

Kommunalförbundens grundavtal skall senast den 1 januari 2000 överensstämma med bestämmelserna i denna lag.

Bestämmelser i annan lagstiftning om kommunalförbund tillämpas fortfarande med undantag för bestämmelser om samarbetsformer.

130 §. Ändringssökande och underställning

Beslut som en kommunal myndighet har fattat innan denna lag träder i kraft skall överklagas och underställas i enlighet med bestämmelserna i den gamla lagen.

Vid underställning av kommunala myndigheters beslut enligt annan lagstiftning gäller bestämmelserna i den gamla lagen om förfarandet vid underställning i tillämpliga delar.

D 2 Landskapslag (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt

1 §. Rösträtt och valbarhet i kommunalval i landskapet Åland har, med avvikelse från bestämmelserna i 9 § 1 mom. självstyrelselagen för Åland, även den som inte har åländsk hembygdsrätt men som under de tre åren närmast före valåret utan avbrott haft en kommun i landskapet som sin hemkommun och som uppfyller de övriga allmänna krav som gäller för rösträtt och valbarhet i kommunalval.

2 §. Denna lag träder i kraft den 1 september 1997.

D 3 Landskapslag (1997:76) om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning

1 §. Följande riksförfattningar skall, med de undantag som anges i denna lag, tillämpas i landskapet Åland:

1) (2003/24) kommunindelningslagen den 19 december 1997 (FFS 1196/1997) samt

2) lagen den 28 juni 1996 om bestämmande av kommungränser inom Finlands territorialvatten (FFS 483/1996).

Se Om 306, FL II.

2 §. De förvaltningsuppgifter som enligt kommunindelningslagen skall handhas av det ministerium som behandlar kommunärenden, länsstyrelsen eller statsrådet handhas i landskapet av [landskapsstyrelsen]. (2003/24)

Hänvisas i lagen om kommunindelning till bestämmelser i rikslagstiftningen, vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Kostnader som föranleds av tillämpningen av bestämmelserna i de lagar som avses i 1 § och som enligt dem skall erläggas av statens medel skall i landskapet betalas av landskapets medel.

4 §. [Landskapsstyrelsen] ansvarar för att det utarbetas förslag till bestämmande av sådana gränser som avses i 1 § lagen om bestämmande av kommungränser inom Finlands territorialvatten och som rör kommungränser mellan landskapets kommuner.

Beslut om bestämmande av kommungränser fattas av [landskapsstyrelsen].

D 4 LL (1998:20) om kommunala folkomröstningar

Beslutet skall sändas för kännedom till Ålands lantmäteribyrå och de berörda kommunerna.

5 §. Beslut som fattats av [landskapsstyrelsen] kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

D 4 Landskapslag (1998:20) om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om det förfarande som skall iakttas när rådgivande kommunala folkomröstningar enligt 34 och 35 §§ kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland ordnas.

Se D 1, Kommunallag (1997:73).

2 §. Tidpunkt och plats för folkomröstning

En folkomröstning ordnas den söndag som kommunfullmäktige bestämmer.

Om indelningen i röstningsområden bestäms i 2 § landskapslagen (1970:39) om lagtingsval och kommunalval. Fullmäktige kan dock besluta att flera röstningsområden skall ha ett gemensamt röstningsställe. (1999/8)

3 §. Beslut om att ordna folkomröstning

Beslut om att ordna folkomröstning skall fattas minst 60 dagar före den dag omröstningen skall ske.

Av kommunfullmäktiges beslut skall framgå tidpunkten för omröstningen, den fråga omröstningen avser samt de alternativ som föreläggs väljarna. I beslutet skall röstsedlarnas innehåll och utseende fastställas.

De alternativ som föreläggs väljarna anges på samma röstsedel. Den röstande skall alltid ha möjlighet att ge uttryck för att han eller hon inte stöder något av alternativen.

4 §. Initiativ till folkomröstning

Ett initiativ till folkomröstning enligt 35 § kommunallagen skall individualisera den fråga i vilken folkomröstning önskas. Initiativtagarna skall i initiativet försäkra att de är röstberättigade kommuninvånare.

Under personernas egenhändiga underskrifter skall deras namn, titel, yrke eller syssla och adress antecknas tydligt.

5 §. Valmyndigheter

Valmyndigheter vid folkomröstningar är den kommunala centralnämnden, om vilken det finns bestämmelser i 5 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval, samt röstningsnämnden. Kommunfullmäktige skall i god tid före folkomröstningen för varje röstningsområde tillsätta en röstningsnämnd. När röstningsnämnden utses skall i tillämpliga delar 6 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval om tillsättande av valnämnder iakttas.

Se B 3, Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval.

6 §. Kommunala centralnämndens sammanträden

Kommunala centralnämnden sammanträder på kallelse av ordföranden för att handlägga i denna lag föreskrivna uppgifter senast en månad före röstningsda-

gen, den 20 dagen före röstningsdagen, onsdagen före röstningsdagen, röstningsdagen och dagen efter röstningsdagen samt i övrigt vid behov.

7 §. Meddelande om folkomröstning

Kommunala centralnämnden skall i god tid före omröstningen tillkännage den fråga folkomröstningen avser och tiden för folkomröstningen, röstningsområdenas röstningsställen, förfarandet vid folkomröstningen samt de alternativ som folkomröstningen gäller på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen samt genom annonsering på det sätt som centralnämnden beslutar.

Kommunstyrelsen skall utan dröjsmål underrätta [landskapsstyrelsen] om att en folkomröstning kommer att ordnas.

8 §. (1999/8) Rösträttsregister

För folkomröstningen låter den kommunala centralnämnden upprätta ett rösträttsregister över de röstberättigade. Om rösträttsregistret gäller i tillämpliga delar 8 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval. Röstkort uppgörs inte.

Kommunstyrelsen skall senast den 55 dagen före röstningsdagen meddela den valregistermyndighet som avses i 7a § landskapslagen om lagtings- och kommunalval att den önskar få de uppgifter som tas in i rösträttsregistret i maskinläsbar form eller som pappersutskrift. Om pappersutskrifter gäller i tillämpliga delar det som bestäms om vallängder i 18 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval.

Valregistermyndigheten skall senast den 30 dagen före röstningsdagen tillställa den kommunala centralnämnden de uppgifter som skall tas in i rösträttsregistret.

Se B 3, Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval.

9 §. Brevröstningshandlingar

Brevröstningshandlingar skall finnas tillgängliga hos kommunala centralnämnden eller på ett annat ställe som denna har angett senast från och med den 20 dagen före röstningsdagen. Med brevrostningshandlingar avses fastställda röstsedlar samt valkuvert, följbrev, ytterkuvert samt röstningsanvisningar som centralnämnden har utarbetat. Kommunala centralnämnden skall sända brevrostningshandlingar till en röstberättigad som begär det.

Kommunala centralnämnden skall tillkännage möjligheten att få brevrostningshandlingar och förfarandet för att få dem enligt bestämmelserna i 7 §.

10 §. Brevröstning

Vid brevrostning skall brevrostningshandlingarna användas.

Efter att den röstberättigade gjort sin röstningsanteckning skall röstsedeln eller, om flera röstsedlar står till buds, den röstsedel som valts inneslutas i valkuvertet. Därefter skall den röstberättigade fylla i och egenhändigt underteckna följbrevet, innesluta valkuvertet och följbrevet i ytterkuvertet och returnera detta under den adress som kommunala centralnämnden har angett så att det kommer fram senast klockan 19.00 fredagen före röstningsdagen. (1999/8)

11 §. Räkning av brevröster

Kommunala centralnämndens sammanträde där de röster som har avgetts vid brevröstningen räknas skall påbörjas röstningsdagen, dock tidigast klockan 15.00. (1999/8)

Vid sammanträdet skall de röstsedlar som har tagits ur valkuverten stämplas med valstämpeln. Om det antas att högst 25 personer kommer att brevrösta i kommunen, skall kommunala centralnämnden besluta att rösterna skall granskas och räknas av kommunala centralnämnden tillsammans med röstsedlarna från ett av kommunens röstningsområden.

12 §. Röstsedels ogiltighet

En röstsedel är ogiltig

- 1) om valkuvertet innehåller flera än en röstsedel,
- 2) om valkuvertet är öppet eller upptar obehörig anteckning om den röstande eller annat obehörigt,
- 3) om på röstsedeln gjorts anteckningar vid flera än ett av alternativen så att det inte fullt tydligt framgår vilket av alternativen som avses,
- 4) om röstsedeln försetts med särskilt kännetecken eller om däri gjorts annan obehörig anteckning,
- 5) om såsom röstsedel har använts något annat än en röstsedel som erhållits av kommunen samt
- 6) om den inte är stämplad.

Såsom obehörig anses inte sådan anteckning på röstsedel, som endast förtydligar vad den röstande har avsett.

13 §. Fastställande av resultatet

Kommunala centralnämnden fastställer resultatet av folkomröstningen. I beslutet om fastställande av resultatet får ändring inte sökas genom besvär.

14 §. Tillkännagivande av resultat

Kommunala centralnämnden skall tillkännage resultatet av folkomröstningen på det sätt kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen.

15 §. Förvaring av röstsedlarna

Kommunala centralnämnden skall spara röstsedlarna i fem år efter att resultatet av folkomröstningen har fastställts.

16 §. Tryckning av röstsedlar och brevröstningshandlingar

Kommunen låter trycka de röstsedlar samt tillverka de brevröstningshandlingar som används vid en folkomröstning. Av röstsedeln skall framgå hur den skall vikas ihop och den skall vara sådan att rösthemligheten tryggas. Röstsedeln skall tryckas på gult papper.

Vid folkomröstningar används de förseglingstillbehör som [landskapsstyrelsen] enligt 83 § 3 mom. landskapslagen om lagtingsval och kommunalval har tillställt kommunala centralnämnden och valnämnderna.

17 §. Kostnader för folkomröstning

Kommunen står för kostnaderna för en kommunal folkomröstning, med undantag för kostnaderna för de förseglingstillbehör som avses i 16 § 2 mom.

18 §. (1999/8) Övriga bestämmelser

Vid folkomröstningar skall utöver denna lag i tillämpliga delar iaktas 2 §, 5 §, 8 §, 18 §, 38 § 2 och

3 mom., 39 §, 40 - 44 §§, 46 §, 48 § 1, 3 och 4 mom., 49 §, 49a § 1 mom., 54b § 2 mom., 55 §, 55a §, 56 §, 69 §, 70 §, 73 §, 86 § och 87 § 2 mom. landskapslagen om lagtingsval och kommunalval. Bestämmelserna i 87 § landskapslagen om lagtingsval och kommunalval gäller dock inte tiden för returnering av brevröstningshandlingar enligt 10 § 2 mom.

Se B 3, Landskapslag (1970:39) om lagtingsval och kommunalval.

19 §. Närmare föreskrifter

[Landskapsstyrelsen] meddelar vid behov genom landskapsförordning närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag.

20 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 15 mars 1998.

D 5 Landskapslag (1998:76) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet

1 §. Tillämpningsområde

Lagen den 28 juni 1996 om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet (FFS 484/1996) skall med nedan angivna avvikelser tillämpas i landskapet, sådan den lyder då denna lag träder i kraft.

Se Ar 106a, FL I.

2 §. Avvikande terminologi

Bestämmelserna i lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet om samkommuner skall i landskapet tillämpas på kommunalförbund och bestämmelserna om kommunala tjänsteinnehavare skall i landskapet tillämpas på kommunala tjänstemän.

3 §. Hänvisningar

Hänvisningar i lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet till lagen om kommunala tjänstekollektivavtal (FFS 669/1970) skall i landskapet avse landskapslagen (1978:22) om tjänstekollektivavtal.

Hänvisningen i 15 § lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet till lagens 7 § skall i landskapet avse 7 § i denna lag.

4 §. Krav på ersättning

Krav på ersättning som avses i 3 § 2 mom., 15 § 2 mom. och 18 § 2 och 3 mom. lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet behandlas som förvaltningstvistemål vid Ålands förvaltningsdomstol.

5 §. Bestämmelser som inte skall tillämpas i landskapet

Bestämmelserna i 7 § lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet skall inte tillämpas i landskapet.

6 §. Tjänsteförhållande på viss tid

Även om de i 3 § 1 mom. lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet angivna förutsättningarna inte föreligger kan en tjänsteman anställas för att sköta en tjänst eller i ett tjänsteförhållan-

D 6 LL (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna

de för viss tid, om tjänsten eller tjänsteförhållandet medför en ledande ställning.

7 §. Uppsägningsgrunder som inte beror på tjänstemannen

Ett tjänsteförhållande kan sägas upp om tjänsten i fråga dras in eller om tjänstemannens uppgifter av ekonomiska skäl, omorganiseringar inom kommunen eller enheten i fråga eller av någon annan jämförbar orsak har minskat väsentligt och inte endast tillfälligt. En uppsägning förutsätter dessutom att tjänstemannen med beaktande av yrkesskicklighet och förmåga inte skäligen kan placeras i en annan tjänst eller i ett arbetsförhållande med uppgifter som inte väsentligt avviker från tjänstemannens uppgifter eller utbildas för nya uppgifter.

Någon grund för uppsägning enligt 1 mom. anses åtminstone inte föreligga då

1) uppsägningen har föregåtts eller följs av att en ny person har anställts i liknande uppgifter och ändringar i kommunens verksamhetsbetingelser inte har inträffat under samma tid eller

2) som orsak till uppsägningen har uppgetts anskaffning av maskiner eller anläggningar, men tjänstemannen med hänsyn till sin yrkesskicklighet kunde ha utbildats i användningen av dessa maskiner och anläggningar genom kommunens försorg.

8 §. Besvär

Besvär över uppsägning, upplösning av tjänsteförhållande, ombildning av tjänsteförhållande till tjänsteförhållande på deltid och avstängning från tjänsteutövning skall behandlas som brådskan vid Ålands förvaltningsdomstol och högsta förvaltningsdomstolen.

9 §. Ikraftträdelsebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 september 1998.

Om ett ärende som avses i denna lag är anhängigt när lagen träder i kraft, tillämpas de bestämmelser som gällde när denna lag trädde i kraft.

Bestämmelserna i 3 §, 4 § och 9 § 1 mom. 1 punkten och 2 mom. 2 punkten lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet tillämpas enbart på tjänsteförhållanden som har inletts efter att denna lag trätt i kraft. Bestämmelserna i 15 § och 18 § 2 mom. lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet tillämpas enbart på en sådan uppsägning av ett tjänsteförhållande som har delgivits enligt 13 § lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet efter det att denna lag trädde i kraft. Det som bestäms i 18 § 3 mom. tillämpas också på permitteringar som inletts innan denna lag trätt i kraft. När de kalenderdagar som avses i momentet räknas skall dock endast de permitteringdagar som infaller efter att denna lag trätt i kraft beaktas.

D 6 Landskapslag (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Lagens tillämpningsområde**

I denna lag finns bestämmelser om allmän landskapsandel, uppgiftsbaserad landskapsandel, utjämning av landskapsandelarna samt finansieringsunderstöd till kommunerna. Dessutom finns i lagen bestämmelser om kompensation till kommunerna för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst. (2003/89)

Denna lag tillämpas på uppgiftsbaserad landskapsandel endast om så stadgas här eller i någon annan landskapslag.

2 §. (1998/25) Definitioner

I denna lag förstås med

1) **landskapsandel** allmän landskapsandel och uppgiftsbaserad landskapsandel,

2) (2003/89) **finansieringsunderstöd** understöd enligt prövning,

3) **uppgiftsbaserad landskapsandel** sådan landskapsandel för driftskostnader som beviljas för undervisnings- och kulturverksamhet eller socialvård,

4) **landskapsandelsuppgifter** uppgifter för vilka allmän landskapsandel eller uppgiftsbaserad landskapsandel beviljas med stöd av lag samt med

5) upphävd (2003/89)

1a kap. (2002/7) Kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst**2a §. (2002/7) Kapitalinkomstskatt som skall fördelas**

En kommun får kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst enligt de grunder som anges nedan.

[Landskapsstyrelsen] fastställer årligen inom mars månad det belopp som skall fördelas mellan kommunerna som kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst (kapitalinkomstskatt som skall fördelas). Beloppet bestäms som 24,09 procent av summan av den kapitalinkomstskatt som vid den senast slutförda beskattningen påförts jordbrukare, näringsidkare och yrkesutövare i landskapet. (2002/69)

2b §. (2002/7) Fördelningen mellan de enskilda kommunerna

En kommuns andel av kapitalinkomstskatten som skall fördelas fastställs årligen inom mars månad av [landskapsstyrelsen]. Kommunens andel fastställs som en relativ andel av det sammanlagda beloppet av kommunernas andelar enligt beräkningsgrunderna i 2 mom.

Den i 2a § avsedda kapitalinkomstskatten fördelas mellan de enskilda kommunerna i förhållande till beloppet av den skatt på kapitalinkomst som påförts jordbrukare, näringsidkare och yrkesutövare i respektive kommun vid de tre senast slutförda beskattningarna.

2c §. Upphävd (2003/89).

2 kap. Justering av landskapsandel mellan landskapet och kommunerna (1998/25)

3 §. Upphävd (1998/25).

4 §. (1998/25) *Justering av landskapsandelarna i motsvarighet till förändringarna i kostnadsnivån*

Landskapsandelarna för driftskostnaderna justeras under verksamhetsåret i motsvarighet till de faktiska förändringarna i kostnadsnivån utgående från en jämförelse mellan juli månads allmänna förtjänstnivå- och konsumentprisindex året före verksamhetsåret och juli månads allmänna förtjänstnivå- och konsumentprisindex verksamhetsåret.

Förändringarna i fråga om kostnadsnivån beaktas så som anges i 5 § 2 mom. och endast om kostnadsnivån ökat eller minskat med över fem procent. Justeringen görs i förhållande till den förändring som överstiger fem procent.

Landskapstyrelsen beslutar senast den 15 oktober om en justering av landskapsandelarna enligt 1 mom.

5 §. *Förändring i landskapsandelsuppgifter och kostnadsnivån*

En förändring i omfattningen eller arten av landskapsandelsuppgifterna beaktas i den mån den följer av landskapslag, av sådana föreskrifter som grundar sig på landskapslag eller landskapsförordning, av en social- eller finansplan eller av landskapsbudgeten.

Förändringen i kostnadsnivån räknas ut så att två tredjedelar av förändringen anses bero på förändringen i den allmänna förtjänstnivån och en tredjedel på förändringen i den allmänna prisnivån. (1998/25)

6 §. *Bibehållande av kostnadsfördelningen*

Fördelningen mellan landskapet och kommunerna av de uppgiftsbaserade kostnaderna för undervisnings- och kulturverksamheten samt socialvården bibehålls enligt samma förhållande som var gällande när denna lag trädde i kraft. Detta gäller inte kostnader för anläggningsprojekt, kalkylerade räntor och avskrivningar eller kostnader för skötsel av lån. (1998/25)

Kostnadsfördelningens utveckling utreds i sin helhet mellan landskapet och kommunerna vart fjärde år (justeringsår). Basbeloppen av de uppgiftsbaserade landskapsandelarna justeras i överensstämmelse med utredningarna enligt landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten och landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården. Justeringen beaktas vid fastställandet av basbeloppen verksamhetsåret efter att utredningarna slutförts. (1998/25)

Innan en justering vidtas skall [Landskapsstyrelsen] förhandla med kommunerna om kostnadsfördelningens utveckling. Närmare föreskrifter om förhandlingarna mellan landskapet och kommunerna kan utfärdas genom landskapsförordning.

3 kap. Allmän landskapsandel

7 §. *Mottagare av allmän landskapsandel*

Kommun får allmän landskapsandel till ett belopp som bestäms enligt de grunder som anges nedan.

LL (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna

D 6

7a §. (1998/25) *Basbelopp för den allmänna landskapsandelen*

[Landskapsstyrelsen] fastställer årligen senast den 15 oktober ett basbelopp för den allmänna landskapsandelen för det följande verksamhetsåret. Basbeloppet fastställs på basen av föregående fastställelseårs basbelopp justerat med förändringen i kostnadsnivån utgående från juli månads allmänna förtjänstnivå- och konsumentprisindex fastställelseåret. Vid fastställandet beaktas även de beräknade förändringarna i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna under verksamhetsåret.

8 §. *Allmän landskapsandel till kommuner*

Den allmänna landskapsandelen erhålls genom att invånarantalet den första dagen året före verksamhetsåret multipliceras med basbeloppet av den allmänna landskapsandelen, vilket multipliceras med kommunens koeficient enligt bosättningsstrukturgrupp. (1998/25)

Det belopp som fås enligt 1 mom. ökas med ett belopp som bestäms enligt sjunkande invånarantal.

3 mom. upphävt (1998/25).

9 §. (2003/89) *Koefficient enligt bosättningsstrukturgrupp*

Koefficienterna enligt de bosättningsstrukturgrupper som avses i landskapslagen (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper är följande:

Kommunens bosättningsstrukturgrupp	Koefficient
1	2,80
2	0,27
3	0,00
4	0,00

10 §. *Belopp enligt sjunkande invånarantal*

Om invånarantalet i kommunen har sjunkit under tre år räknat från ingången av fastställelseåret, beräknas det belopp som bestäms enligt sjunkande invånarantal med hjälp av följande formel: $0,5 \times \text{skillnaden mellan invånarantalet } x \text{ [(den i 8 § 1 mom. angivna allmänna landskapsandelen + de uppgiftsbaserade landskapsandelarna) / invånare]}$.

4 kap. Utjämning och finansieringsunderstöd (2003/89)

11 §. (2003/89) *Utjämning av landskapsandelarna*

[Landskapsstyrelsen] fastställer årligen för varje kommun ett utjämningsbelopp som antingen skall läggas till eller dras ifrån kommunens landskapsandelar.

Utjämningsbeloppet räknas ut genom att skillnaden mellan den enligt 3 mom. bestämda utjämningsgränsen och medeltalet av den beskattningsbara inkomsten vid kommunens inkomstbeskattning per invånare för de tre senast slutförda beskattningarna i kommunen multipliceras med kommunernas genomsnittliga inkomstkattesats i landskapet under det år till vars inkomster beskattningen hänförs samt med antalet invånare i kommunen den första dagen sistnämnda år.

Utjämningsgränsen erhålls genom att ett basberäkningsbelopp multipliceras med kommunens koeficient enligt 4 mom. Vid fastställandet av basbe-

D 6 LL (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna

räkningsbeloppet beräknas för varje år under de tre senast slutförda kommunalbeskattningskvoten mellan den totala beskattningsbara inkomsten vid kommunens inkomstbeskattning i alla åländska kommuner och det totala antalet invånare i alla åländska kommuner. Den erhållna kvoten för varje år sammanräknas och divideras med antalet jämförelseår (tre), varvid basberäkningsbeloppet erhålls.

Koefficienterna för beräkning av utjämningsgränserna är följande:

Kommun	Koefficient
Skärgårdskommuner* och kommuner med mindre än 500 invånare	0,95
Kommuner med mellan 500 och 1 100 invånare	0,90
Kommuner med mer än 1 100 invånare	0,85

* med skärgårdskommun avses Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö kommun

Om utjämningsbeloppet enligt 2 mom. blir positivt läggs hela beloppet till kommunens landskapsandelar. Om kommunernas genomsnittliga inkomstskattesats i landskapet är högre än kommunens egen inkomstskattesats för den senast slutförda beskattningsen skall den sistnämnda inkomstskattesatsen i sådana fall användas vid beräkningen av utjämningsbeloppet. Om utjämningsbeloppet blir negativt dras ett belopp motsvarande 12,5 procent av utjämningsbeloppet av från kommunens landskapsandelar.

Med den beskattningsbara inkomsten vid kommunens inkomstbeskattning avses den inkomst som beräknas genom att kommunens skatteinkomster multipliceras med kommunens inkomstskattesats. Som kommunens skatteinkomster beaktas inkomsterna från förvärvsinkomst- och samfundsskatten sådana de redovisas till kommunen i samband med debiteringsredovisningen, kompensation som kommunen erhåller med stöd av 2b § samt övriga inkomster som enligt lag skall omräknas till beskattningsbar inkomst vid kommunens inkomstbeskattning.

12 §. Understöd enligt prövning

Understöd enligt prövning kan beviljas en kommun som i första hand på grund av exceptionella eller tillfälliga kommunalekonomiska svårigheter är i behov av ökat ekonomiskt stöd. Som faktorer vilka påverkar behovet av ekonomiskt stöd beaktas också lokala särförhållanden.

5 kap. Utbetalning och förfarande i övrigt**13 §.** Upphävd (1998/25).**14 §.** (2003/89) *Beviljande av allmän landskapsandel och finansieringsunderstöd samt fastställande av utjämningsbelopp*

Den allmänna landskapsandelen beviljas av [landskapsstyrelsen] utan ansökan. Understöd enligt prövning skall sökas hos [landskapsstyrelsen] före utgången av oktober.

Den allmänna landskapsandelen beviljas varje år senast den 11 januari och i samband med det fastställs utjämningsbeloppet. Om underlaget för beräkning av utjämningsbeloppet inte finns tillgängligt vid denna tidpunkt fastställs ett preliminärt utjämningsbelopp

utgående från de uppgifter som finns tillgängliga. Det preliminära utjämningsbeloppet tillämpas tills det verkliga utjämningsbeloppet kan fastställas och utjämnningen justeras sedan i efterhand.

Understöd enligt prövning beviljas före utgången av finansåret. Till beslutet skall fogas en anvisning om rättelseyrkande.

15 §. Tidpunkt för utbetalning

Den allmänna landskapsandelen betalas månatligen till kommunen från ingången av finansåret i lika stora poster senast den 11 varje månad. Utjämnningen av landskapsandelarna enligt 11 § beaktas i samband med utbetalningen av landskapsandelarna. Utjämningsbeloppet läggs till den allmänna landskapsandelen. Utjämningsbelopp som skall dras av från landskapsandelarna dras ifrån den allmänna landskapsandelen. Om utjämningsbeloppet är större än den allmänna landskapsandelen skall den överskjutande delen av beloppet dras ifrån landskapsandelen för driftskostnader som beviljats för socialvården. Om inte heller den sistnämnda landskapsandelen är tillräcklig skall den del av utjämningsbeloppet som ännu återstår dras ifrån landskapsandelen för driftskostnader som beviljats för undervisnings- och kulturverksamheten. (2003/89)

Justeringen av landskapsandelarna enligt 4 § beaktas i samband med utbetalningen av landskapsandelen från och med november månad efter justeringen. Justeringen skall vara slutförd före utgången av verksamhetsåret. (1998/25)

Kompensationen för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst betalas till kommunen i två lika stora poster i april och oktober. Om kompensationen är liten kan den betalas i en enda post i april. (2003/89)

Understödet enligt prövning betalas till kommunen före utgången av finansåret.

16 §. Betalning av utebliven förmån

Framkommer det först sedan den i 19 § nämnda tiden gått till ända uppgifter som inte tidigare stått till en kommuns eller ett kommunalförbunds förfogande, och har kommunen eller kommunalförbundet på grund därav inte fått sådan landskapsandel eller kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst som kommunen eller kommunalförbundet enligt landskapslag hade rätt till, skall det uteblivna beloppet betalas till kommunen eller kommunalförbundet. På beloppet skall betalas en årlig ränta som motsvarar grundräntan räknat från ingången av den månad då landskapsandelen eller kompensationen för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst borde ha betalats. (2003/89)

Om den uteblivna förmånen har liten betydelse och utgifterna för utbetalning av den inte skulle stå i proportion till sakens ekonomiska betydelse, betalas dock inte förmånen till kommunen eller kommunalförbundet.

[Landskapsstyrelsen] får besluta att en utebliven förmån betalas senare i samband med utbetalningen av följande landskapsandelar eller kompensation för

uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst. (2003/89)

17 §. Återbetalning av grundlös förmån

Om en kommun eller ett kommunalförbund utan grund har fått landskapsandel eller kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst, skall [landskapsstyrelsen] bestämma, att det överbetalda beloppet skall återbetalas. På det som återbetalas uppbärs en årlig ränta som motsvarar grundräntan räknat från ingången av den månad under vilken landskapsandelen eller kompensationen för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst har betalats. (2003/89)

Om den förmån som skall återbetalas är liten eller om det skall anses vara oskäligt att kräva återbetalning eller uppbära ränta, behöver det inte bestämmas att förmånen skall återbetalas.

Den förmån som skall återbetalas får dras av från de landskapsandelar eller den kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst som senare skall utbetalas till kommunen eller kommunalförbundet. (2002/7)

18 §. När betalningsskyldigheten upphör

Skyldighet att betala en utebliven förmån eller att återbetala en grundlös förmån upphör inom fem år från utgången av det kalenderår då förmånen borde ha betalats eller betalades.

6 kap. Sökande av ändring

19 §. (2003/89) Rättelseförfarande

En kommun som inte nöjer sig med ett beslut om beviljande av allmän landskapsandel eller kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst har rätt att inom trettio dagar efter att ha fått del av beslutet hos [landskapsstyrelsen] framställa ett skriftligt yrkande på rättelse av beslutet.

20 §. Ändringsökande

I fråga om lagligheten av [landskapsstyrelsens] beslut med anledning av rättelseyrkande eller ett beslut som avses i 16, 17 och 22 §§ får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen enligt förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996). (1998/25)

Ändring får inte sökas genom besvär i andra beslut än de som avses i 1 mom.

7 kap. Särskilda bestämmelser

21 §. (1998/25) Skyldighet att lämna upplysningar

Kommunerna eller kommunalförbunden skall ge [landskapsstyrelsen] de upplysningar som behövs för att fastställa landskapsandelar och finansieringsunderstöd enligt denna lag.

22 §. Vite

Om en kommun eller ett kommunalförbund vid ordnandet av landskapsandelsuppgifterna har underlåtit att uppfylla en lagstadgad förpliktelse eller en förpliktelse om vilken stadga eller bestäms med stöd av lag, får [landskapsstyrelsen] vid vite tvinga kommunen eller kommunalförbundet att uppfylla förpliktelserna.

LL (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna

D 6

23 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

8 kap. Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

24 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Genom denna lag upphävs

1) landskapslagen (1973:43) den 19 juli 1973 om landskapsstöd till kommunerna jämte ändringar samt
2) landskapslagen (1989:59) den 20 juni 1989 om allmän landskapsandel och allmänt finansieringsunderstöd till kommunerna jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

25 §. Tillämpning av tidigare gällande bestämmelser

För kostnader som uppkommit före lagens ikraftträdelsedag betalas landskapsandel enligt de tidigare gällande bestämmelserna.

26 §. Utjämningsdel

Den enligt 8 § bestämda basdelen av en kommuns allmänna landskapsandel ökas eller minskas med en utjämningsdel under åren 1994-1997, om det sammanlagda beloppet av de uppgiftsbaserade landskapsandelarna, den allmänna landskapsandelen och kompletteringen av skatteinkomsterna avviker från motsvarande landskapsandelar som enligt de tidigare landskapsandelsstadgandena har bestämts för åren 1988-1991.

Utgjämningsdelen för respektive kommun under justeringsperioden 1994-1997 utgör en viss procent av det belopp som fastställts enligt 27 § multiplicerat med invånarantalet i kommunen.

Om det framräknade utjämningsbeloppet enligt 27 § utgör en vinst för kommunen, minskas den i 1 mom. nämnda basdelen med följande:

Utgjämningsår	Minskning av basdelen med ett belopp som fastställs i procent av utjämningsbeloppet
1994	80
1995	60
1996	40
1997	20

Om det framräknade utjämningsbeloppet enligt 27 § utgör en förlust för kommunen, ökas den i 1 mom. nämnda basdelen i motsvarande grad som den minskas enligt 3 mom.

27 §. Kommunens utjämningsbelopp

Utgjämningsbeloppet per kommuninvånare erhålls genom att det sammanlagda beloppet av kommunens uppgiftsbaserade landskapsandelar, basdelen av den allmänna landskapsandelen och kompletteringen av skatteinkomsterna framräknat enligt denna lag för år 1988 jämförs med det sammanlagda beloppet av motsvarande landskapsandelar och komplettering av skatteinkomster enligt de beräkningar som görs för år 1988 enligt de tidigare gällande landskapsandelsstad-

D 7 LL (1993:71) om ... landskapsandel för socialvården

gandena. Samma jämförelser görs även för åren 1989-1991.

De skillnader som erhålls för de olika kommunerna för varje år divideras sedan med antalet invånare respektive år i kommunen. Den framräknade skillnaden per invånare och år sammanräknas för respektive kommun och divideras med antalet jämförelseår (4). Det erhållna medeltalet för jämförelseåren justeras sedan med konsumentprisindex varvid ett utjämningsbelopp erhålls.

28 §. (1998/25) *Komplettering av skatteinkomsterna under år 1998*

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 11 § 4 mom. beräknas kompletteringen av skatteinkomsterna för år 1998 på basen av den genomsnittliga kommunala uttaxeringen per skatteöre i landskapet under år 1997 minskad med 0,8 penni. Om den genomsnittliga kommunala uttaxeringen per skatteöre i landskapet för år 1997 överstiger kommunens egen uttaxering per skatteöre för år 1997, används kommunens egen uttaxering per skatteöre för år 1997 minskad med 0,8 penni vid beräkningen av skattekompletteringen enligt 11 §.

29 §. (1997/29) *Komplettering av skatteinkomsterna under år 1997*

Med avvikelse från vad som stadgas i 11 § 4 mom. beräknas kompletteringen av skatteinkomsterna för år 1997 på basen av den genomsnittliga kommunala uttaxeringen per skatteöre i landskapet under år 1996 minskad med 1,8 penni. Om den genomsnittliga kommunala uttaxeringen per skatteöre i landskapet för år 1996 överstiger kommunens egen uttaxering per skatteöre för år 1996, används kommunens egen uttaxering per skatteöre för år 1996 minskad med 1,8 penni vid beräkningen av skattekompletteringen enligt 11 §.

Ikraftträdandebestämmelser (2002/69)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003. Utan hinder av denna lag skall det belopp som år 2003 fördelas mellan kommunerna som kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst bestämmas så att det utgör 24,09 procent av den kapitalinkomstskatt som vid den senast slutförda beskattningen påförts jordbrukare, näringsidkare och yrkesutövare i landskapet minskat med ett belopp som utgör 35,33 procent av det belopp som år 2002 fördelades som kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst.

Ikraftträdandebestämmelser (2003/89)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004. Vid fastställande av justeringsbelopp i enlighet med landskapslagen (1999:26) om en särskild justering av landskapsandelarna till kommunerna för åren 2004 och 2005 skall bestämmelserna i den 2c § som upphävs genom denna lag samt bestämmelserna i 11 § tillämpas i den lydelse de hade innan denna lag trädde ikraft.

D 7 Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §.** *Lagens tillämpningsområde*

Denna lag tillämpas på planering av och landskapsandel för socialvården, om så är stadgat i någon annan landskapslag (*speciallag*). Om så stadgas i denna lag skall i fråga om landskapsandel som avses i denna lag även iakttas bestämmelserna i landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna (*landskapsandelslagen*).

2 §. *Socialvårdens resurser*

Varje kommun skall anvisa resurser för den socialvård som ligger till grund för landskapsandelen.

3 §. *Verksamhetsmöjligheter*

Kommun skall, om inte annat är stadgat i speciallag, ordna de uppgifter som hör till socialvården

- 1) genom att själv ombesörja verksamheten,
- 2) genom att med stöd av avtal tillsammans med en annan kommun eller andra kommuner ombesörja verksamheten,
- 3) genom att låta kommunalförbund där kommunen är medlem ombesörja verksamheten eller
- 4) genom att köpa tjänster av landskapet, av annan kommun, av kommunalförbund eller av annan som tillhandahåller socialvårdstjänster.

Vad som i 1 mom. 4 punkten är stadgat om kommuns möjligheter att köpa tjänster gäller även kommunalförbund som handhar uppgifter inom socialvården.

Om en kommun eller ett kommunalförbund väljer ett privat alternativ för ombesörjandet av de uppgifter som hör till socialvården skall kommunen eller kommunalförbundet försäkra sig om att den privata socialvårdstjänsten motsvarar den nivå som krävs av motsvarande kommunala verksamhet.

Kommuner och kommunalförbund är skyldiga att betala ersättning endast för de privat tillhandahållna socialvårdstjänster för vilka kommunen eller kommunalförbundet beslutat att ersättning skall utgå.

2 kap. Planering**4 §.** *Socialvårdsplanen*

[Landskapsstyrelsen] skall årligen i samband med avgivandet av förslaget till budget anta en plan för ordnande av socialvården i landskapet under de fem följande kalenderåren (*socialvårdsplanen*).

5 §. *Socialvårdsplanens innehåll*

Socialvårdsplanen skall innehålla:

- 1) målen och anvisningarna för ordnandet av socialvården,
- 2) de föreskrifter som meddelas med stöd av myndigande i speciallag,
- 3) (1998/26) de landskapsandelar som skall erläggas för socialvården, basbelopp enligt åldersgrupp per invånare samt en uppskattning av det sammanlagda beloppet av driftkostnaderna för den socialvård som kommunerna ordnar,

4) antalet anställda inom den socialvård som ligger till grund för fastställande av landskapsandelens samt

5) en förteckning över anläggningsprojekt, de högsta kostnader för de projekt som berättigar till landskapsandel och projektens inledningsår.

Dessutom skall planen innehålla beloppet av minimikostnaderna för att ett projekt skall betraktas som ett anläggningsprojekt samt en uppskattning av den landskapsandel som betalas för anläggningsprojekt.

6 §. Förslag över anläggningsprojekt

Kommun skall årligen senast vid den tidpunkt som [landskapsstyrelsen] bestämt tillstålla [landskapsstyrelsen] ett förslag över de anläggningsprojekt som det är meningen att förverkliga inom kommunen under de fem följande åren.

Vad i 1 mom. är föreskrivet om kommun gäller även kommunalförbund som ombesörjer i denna lag avsedd verksamhet.

3 kap. Landskapsandel för driftskostnader

7 §. Mottagare av landskapsandel

Till kommunerna betalas årligen landskapsandel för driftskostnaderna för socialvården enligt de kalkylerade grunder som anges nedan.

8 §. (1998/26) Fastställande av basbeloppen

[Landskapsstyrelsen] fastställer årligen i socialvårdsplanen de basbelopp per kommuninvånare som utgör grunden för landskapsandelarna för socialvårdens driftskostnader för det följande verksamhetsåret. Basbeloppen fastställs på basen av föregående fastställelseårs basbelopp justerat med förändringen i kostnadsnivå utgående från juli månads allmänna förtjänstnivå- och konsumentprisindex fastställelseåret. Vid fastställandet beaktas även de beräknade förändringarna i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna under verksamhetsåret.

Närmare bestämmelser om vad som avses med förändring i kostnadsnivå och i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna finns i 5 § landskapsandelslagen. (1999/28)

8 § 1 mom (2003/49) Fastställande av basbeloppen (Temporär bestämmelse, se ikraftträdandebestämmelse)

[Landskapsstyrelsen] fastställer de basbelopp per kommuninvånare som utgör grunden för landskapsandelarna för socialvårdens driftskostnader för det följande verksamhetsåret. Basbeloppen fastställs som medeltalet för åren 1998-2000 av nettodriftskostnaden per invånare i de olika åldersgrupper som avses i 9 §.

9 §. (1998/26) Basbelopp enligt åldersgrupp

Basbeloppen per kommuninvånare fastställs för socialvården för följande åldersgrupper:

0-6 år

7-64 år

65-74 år

75-84 år

85 år och äldre

10 §. (1998/26) Landskapsandel till kommuner

Landskapsandelens för socialvården erhålls genom att basbeloppet enligt åldersgrupp multipliceras med antalet kommuninvånare som hör till åldersgruppen i fråga. De belopp som erhålls för respektive åldersgrupp adderas och summan multipliceras med de

LL (1993:71) om ... landskapsandel för socialvården

D 7

landskapsandelsprocenter som bestäms enligt kommunens bosättningsstrukturgrupp.

11 §. (2003/90) Landskapsandelsprocenter enligt bosättningsstrukturgrupp

Landskapsandelsprocenterna enligt de bosättningsstrukturgrupper som avses i landskapslagen (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper är följande:

Kommunens bosättningsstrukturgrupp	Landskapsandelsprocenter
1	30,2
2	30,2
3	28,2
4	19,6

12 §. Beviljande och utbetalning av landskapsandelar

Landskapsandel för driftskostnader beviljas utan ansökan kommunen varje år senast den 11 januari.

Den landskapsandel för driftskostnader som beviljas enligt 1 mom. utbetalas månatligen till kommunen från ingången av finansåret i lika stora poster senast den 11 varje månad. I samband med utbetalningen beaktas utjämnningen av landskapsandelarna i enlighet med landskapsandelslagen. (2003/90)

Justeringen av landskapsandelarna enligt 4 § landskapsandelslagen beaktas i samband med utbetalningen av landskapsandelen från och med november månad efter justeringen. Justeringen skall vara slutförd före utgången av verksamhetsåret. (1998/26)

13 §. Bibehållande av kostnadsfördelning

Fördelningen mellan landskapet och kommunerna av kostnaderna för den kommunala socialvården som ordnats i den omfattning som socialvårdsplanen anger bibehålls enligt samma förhållande som var gällande när denna lag trädde i kraft. (1998/26)

Vid kostnadsfördelningen beaktas driftskostnaderna för ordnandet av verksamhet enligt speciallagar och landskapsandelen för driftskostnaderna. I driftskostnaderna ingår inte kostnader för anläggningsprojekt, kalkylerade räntor och avskrivningar eller kostnader för skötsel av lån.

Kostnadsfördelningen utreds vart fjärde år (*justeringsår*). Om den genomförda kostnadsfördelningen beräknad för året före justeringsåret skiljer sig från den kostnadsfördelning som gäller när denna lag träder i kraft, skall beloppet av landskapsandelarna justeras så att kostnadsfördelningen återgår till den ursprungliga nivån vid ingången av justeringsåret. Justeringen beaktas vid fastställandet av basbeloppen verksamhetsåret efter att utredningarna slutförts. (1998/26)

Innan en justering vidtas skall [landskapsstyrelsen] förhandla med kommunerna om kostnadsfördelningens utveckling. Närmare föreskrifter om förhandlingarna mellan landskapet och kommunerna kan utfärdas genom landskapsförordning.

14 §. Komplettering av landskapsandelen för socialvården i vissa fall

Komplettering av landskapsandelen för socialvården beviljas kommuner vars faktiska nettokostnad per invånare för specialomsorgen överskrider den ge-

D7 LL (1993:71) om ... landskapsandel för socialvården

nomsnittliga nettokostnaden per invånare för hela landskapet Åland med 25 procent. (1997/26)

Kompleteringen av landskapsandelen för socialvården räknas ut genom att den överskjutande delen av kostnaderna per invånare för specialomsorgen enligt 1 mom. multipliceras med antalet invånare i kommunen varefter det erhållna beloppet multipliceras med den landskapsandelsprocent som bestäms enligt kommunens bosättningsstrukturgrupp.

Med faktiska nettokostnader avses de kostnader som kvarstår sedan erhållna avgifter räknats bort.

14a §. (1998/26) *Nya uppgifter*

Om kommunerna påförs nya landskapsandelsuppgifter inom socialvården skall det eftersträvas att de merkostnader uppgifterna medför fördelas mellan landskapet och kommunerna enligt den kostnadsfördelning som var gällande när denna lag trädde i kraft.

4 kap. Landskapsandel för anläggningsprojekt**15 §.** *Mottagare av landskapsandel för anläggningsprojekt*

Landskapsandel för anläggningsprojekt som är nödvändiga för ordnande av socialvården kan på ansökan beviljas kommuner och kommunalförbund.

16 §. *Anläggningsprojekt*

Med anläggningsprojekt avses byggande, anskaffning, grundlig reparation eller motsvarande åtgärder i fråga om lokaler som utgör en funktionell helhet samt anskaffning av lös egendom i samband med sådana åtgärder, om åtgärdens beräknade totalkostnader uppgår minst till det belopp som fastställts i socialvårdsplanen. Anskaffning av markområde skall inte betraktas som ett anläggningsprojekt.

Som ett anläggningsprojekt kan även anses en åtgärd enligt 1 mom., om de beräknade kostnaderna underskrider det belopp som fastställts i socialvårdsplanen och om finansieringen av projektet skulle komma att bli synnerligen betungande för kommunen eller kommunalförbundet.

17 §. *Godkännande*

Anläggningsprojekt vars totalkostnader uppgår minst till det belopp som avses i 16 § 1 mom., de högsta kostnader för de projekt som berättigar till landskapsandel och projektens inledningsår godkänns i socialvårdsplanen.

18 §. *Projektplan*

Kommunen eller kommunalförbundet skall i god tid året innan projektet beräknas inledas tillstålla [landskapsstyrelsen] en projektplan över anläggningsprojektet.

Projektplanen skall innehålla följande uppgifter:

- 1) allmän beskrivning av projektet,
- 2) redogörelse för behovet av att genomföra projektet,
- 3) beskrivning av tomt då fråga är om ny inrättning eller utvidgning av tidigare inrättning,
- 4) huvudritningar i skala 1:100 samt en kortfattad byggnadsbeskrivning,
- 5) tidtabell för projektets genomförande samt
- 6) en kostnadsberäkning för projektet.

19 §. *Fastställelse av anläggningsprojekt*

[Landskapsstyrelsen] fastställer på basis av projektplanen de anläggningsprojekt som skall inledas under verksamhetsåret.

Samtidigt med fastställandet av anläggningsprojekt kan [landskapsstyrelsen] meddela kommunen eller kommunalförbundet ett förhandsbesked om de projekt som kan inledas året efter verksamhetsåret. Förhandsbeskedet är bindande för [landskapsstyrelsen] då den fastställer de projekt som skall inledas följande år, om inte annat följer av landskapsbudgeten eller socialvårdsplanen.

20 §. *Förverkligande av anläggningsprojekt*

Ett anläggningsprojekt skall påbörjas det år fastställelsebeslutet enligt 19 § 1 mom. fattats eller året därpå.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl på ansökan av en kommun eller ett kommunalförbund besluta att ett anläggningsprojekt får påbörjas innan det har fastställts.

21 §. *Landskapsandel för anläggningsprojekt*

För anläggningsprojekt betalas landskapsandel högst för de kostnader [landskapsstyrelsen] har fastställt. Om de faktiska kostnaderna för ett anläggningsprojekt är mindre än de kostnader som godkänts i socialvårdsplanen och som [landskapsstyrelsen] fastslagit, betalas landskapsandel för de faktiska kostnaderna.

Landskapsandel betalas inte för anläggningsprojekt vars kostnader är mindre än det belopp som fastställts i socialvårdsplanen, om det inte är fråga om ett anläggningsprojekt som avses i 16 § 2 mom.

22 §. *Landskapsandelsskalan*

Landskapsandel för ett anläggningsprojekt uträknas per kommun enligt de bosättningsstrukturgrupper som avses i landskapslagen (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper enligt följande:

Bosättningsstrukturgrupp	Landskapsandel i procent av kostnaderna
1	65
2	60
3	55
4	40

Om två eller flera kommuner har en gemensam inrättning som berättigar till landskapsandel eller om ett kommunalförbund är huvudman, beviljas landskapsandel för anläggningsprojekt för varje kommuns andel i enlighet med dess bosättningsstrukturgrupp.

23 §. *Utbetalning av landskapsandel*

Landskapsandel för ett anläggningsprojekt betalas till kommunen eller kommunalförbundet månatligen senast den 20 varje månad i lika stora rater under den tid projektet beräknas pågå. Den första raten skall betalas ut månaden efter den månad då meddelande om att projektet inletts har inkommit. Om projektet på det sätt som avses i 20 § 2 mom. har inletts innan det har fastställts, skall dock den första raten betalas ut senast

månaden efter den månad då fastställelsebeslutet fattades.

24 §. Projektredovisning och landskapsandelsbeslut

För fastställelse av den slutliga landskapsandelen för ett anläggningsprojekt skall kommunen eller kommunalförbundet för [landskapsstyrelsen] lägga fram en redovisning över kostnaderna för genomförandet av projektet. Projektredovisningen om de faktiska kostnaderna skall tillställas [landskapsstyrelsen] senast den 31 augusti under det år som följer efter det då anläggningsprojektet blev färdigt.

[Landskapsstyrelsen] skall fatta beslut om den slutliga landskapsandelen för ett anläggningsprojekt inom två månader efter att projektredovisningen lämnats in.

25 §. Återbetalning av landskapsandel för anläggningsprojekt

[Landskapsstyrelsen] kan besluta att den del av den anskaffade egendomens gängse värde som motsvarar landskapsandelen för anläggningsprojektet helt eller delvis skall återbetalas till landskapet, om egendomen överlåts till någon annan, om verksamheten upphör eller om egendomens användning varaktigt ändras så att egendomen inte kan användas för någon annan verksamhet som berättigar till landskapsandel.

Om egendom för vilken landskapsandel har erhållits förstörs eller skadas, kan [landskapsstyrelsen] besluta att en motsvarande del av försäkrings- eller annan skadeersättning helt eller delvis skall betalas till landskapet eller dras av från landskapsandelen för ett nytt anläggningsprojekt.

Den som får landskapsandel skall inom sex månader efter det att de förändringar som avses i 1 och 2 mom. inträffat göra en anmälan till [landskapsstyrelsen]. Om det senare framgår att någon anmälan inte gjorts inom utsatt tid, skall en mot landskapsandelen svarande del av egendomens gängse värde betalas till landskapet med en årlig ränta som motsvarar Finlands Banks grundränta, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beslutar annat.

5 kap. Sökande av ändring

26 §. (1995/30) Rättelseförfarande

En kommun eller ett kommunalförbund, som inte nöjer sig med ett beslut enligt 15 § om beviljande av landskapsandel eller ett beslut som avses i 24 § 2 mom., har rätt att inom trettio dagar efter delgivningen av beslutet framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos [landskapsstyrelsen]. Till beslutet skall fogas en anvisning om rättelseyrkande.

27 §. Ändringsökande

I fråga om lagligheten av [landskapsstyrelsens] beslut med anledning av rättelseyrkande eller ett beslut som avses i 25 §, 29 § 3 mom. och 31 § får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen enligt förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996). (1998/26)

Ändring får inte sökas genom besvär i andra beslut än de som avses i 1 mom.

LL (1993:71) om ... landskapsandel för socialvården

D 7

6 kap. Tillämpning av vissa bestämmelser i landskapsandelslagen

28 §. Betalning av landskapsandel

På betalning av landskapsandel tillämpas dessutom följande bestämmelser i landskapsandelslagen:

- 1) bestämmelsen i 16 § om betalning av utebliven förmån,
- 2) bestämmelsen i 17 § om återbetalning av grundlös förmån samt
- 3) bestämmelsen i 18 § om upphörande av betalningsskyldighet.

7 kap. Särskilda bestämmelser

29 §. Servicesystemets ändamålsenlighet

Om kommunen inte har ordnat sådan service för sina invånare som avses i speciallagarna och den nödvändiga basservicen inte motsvarar allmänt godkänd nivå i landskapet, kan [landskapsstyrelsen] pröva ändamålsenligheten i kommunens servicesystem.

Om [landskapsstyrelsen] konstaterar att servicesystemet har allvarliga brister av orsaker som beror på kommunen, kan [landskapsstyrelsen] ge kommunen rekommendationer om hur och inom vilken tid bristerna i servicesystemet skall korrigeras.

Om kommunen inte har korrigerat bristerna i servicesystemet inom den tid som [landskapsstyrelsen] fastställt i sin rekommendation, kan [landskapsstyrelsen] helt eller delvis återkräva kommunens landskapsandel till landskapet för den tid och till den del servicesystemet har konstaterats vara bristfälligt på det sätt som [landskapsstyrelsen] avser.

Återkrav av en kommuns landskapsandel kan förnyas sedan [landskapsstyrelsen] på nytt har behandlat bristerna i servicesystemet på det sätt som stadgas i 1 och 2 mom. Återkravet av landskapsandel får härvid inte beröra en sådan tidsperiod för vilken landskapsandel redan tidigare har återkrävts.

30 §. (1998/26) Skyldighet att lämna upplysningar

Kommunerna eller kommunalförbunden skall ge [landskapsstyrelsen] de upplysningar som behövs för att fastställa landskapsandelar enligt denna lag samt pröva ändamålsenligheten i kommunens servicesystem.

31 §. Vite

Om en kommun eller ett kommunalförbund vid ordnandet av landskapsandelsuppgifterna vägrar uppfylla en lagstadgad förpliktelse eller en förpliktelse om vilken stadgas eller bestäms med stöd av lag, kan [landskapsstyrelsen] vid vite tvinga kommunen, kommunalförbundet eller annan huvudman att uppfylla förpliktelsen.

32 §. Kommuninvånare

Med kommuninvånare avses den som har hemkommun i kommunen enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994). (1995/30)

Vid uträkningen av den landskapsandel för kommunen som avses i 10 § anses invånarantalet vid ingången av året före verksamhetsåret vara kommunens invånarantal.

D 7 LL (1993:71) om ... landskapsandel för socialvården

33 §. Formulär

Verksamhetsberättelse, projektplan samt projektredovisning skall uppgöras på formulär som fastställs av [landskapsstyrelsen].

34 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

8 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**35 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994. Bestämmelserna i 2 och 3 kap. tillämpas första gången redan år 1993 vid antagande av socialvårdsplanen för åren 1994-1998.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1983:63) den 22 november 1983 om planering och landskapsstöd inom social- och hälsovården jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

36 §. De kalkylerade markbeloppen det år då lagen träder i kraft

De kalkylerade markbeloppen per invånare som skall tillämpas det år då lagen träder i kraft godkänns i socialvårdsplanen.

37 §. Tillämpning av tidigare gällande bestämmelser

Landskapsstöd för kostnader som uppkommit före lagens ikraftträdelsedag betalas enligt de tidigare gällande bestämmelserna, såvida inte något annat stadgas i denna paragraf.

På anläggnings- och driftskostnadsprojekt som har påbörjats innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet till den del projektets genomförande fortsätter medan denna lag gäller. På alla egendomsöverlåtelse och ändringar av användningssyften som har skett efter ikraftträdandet tillämpas 25 §.

Ett ärende som är anhängigt vid [landskapsstyrelsen] när denna lag träder i kraft skall slutbehandlas enligt de bestämmelser som har gällt tidigare, om det inte är fråga om överlåtelse och ändringar av användningsändamål som avses i 2 mom.

38 §. Pensionsskyddet för personalen vid en privat verksamhetsenhet

Den som då denna lag träder i kraft är anställd hos en privat arbetsgivare som tillhandahåller kommun eller kommunalförbund tjänster som avses i 3 § 1 mom. 4 punkten har, såvida landskapslagen (1971:51) om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel tillämpades på ifrågovarande verksamhet före den 1 januari 1984, rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension ur landskapets medel enligt de regler som gäller för personer som är anställda hos landskapet.

Sedan i 1 mom. avsedd person avlidit betalas familjepension efter honom enligt samma regler som efter person som varit anställd hos landskapet.

En arbetsgivare som avses i 1 mom. är skyldig att till landskapet Ålands pensionsfond för varje kvartal

betala en andel av pensionskostnaderna för personer som avses i sagda moment. Andelen utgör 25 procent av ifrågovarande personers lön. Andelen för visst kvartal skall betalas under den första månaden i följande kvartal. Med avvikelse från vad som nu sagts är andelen av pensionskostnaderna under ikraftträdelseåret dock 15 procent samt under det andra giltighetsåret 17,5 procent, under det tredje 20 procent och under det fjärde 22,5 procent. (1995/73)

En pensionskostnadsandel enligt denna lag jämte en årlig ränta av 16 procent för den tid som betalningen har försenats får indrivnas utan dom eller utslag på det sätt som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961).

Om arbetsgivaren är ett samfund eller en sammanslutning för vars förpliktelser en delägare eller en bolagsman svarar såsom för egen skuld, kan en pensionskostnadsandel enligt denna lag jämte dröjsmålsränta sökas ut hos delägaren eller bolagsmannen enligt 4 mom.

Sedan denna lag trätt i kraft gäller om pensionskyddet för dem som anställs av en privat arbetsgivare som avses i 1 mom. bestämmelserna i lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961).

Ikraftträdelsebestämmelser (2003/48):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2003.

Denna lag skall beaktas när basbeloppen per kommuninvånare fastställs för år 2003.

Denna lag skall beaktas även när landskapsandelen för driftskostnaderna till kommunerna för år 2003 enligt 12 § 1 mom. beviljas.

Med avvikelse från bestämmelserna i 12 § 2 mom. skall de landskapsandelar som betalats till kommunerna under år 2003 enligt de bestämmelser som var gällande innan denna lag har trätt i kraft kvittas mot de landskapsandelar som skulle ha betalats till kommunerna under år 2003 om denna lag varit gällande från och med den 1 januari 2003. Differensen fördelas i lika stora poster som läggs till eller dras ifrån de landskapsandelar kommunerna erhåller under de återstående månaderna av år 2003.

Ikraftträdelsebestämmelser (2003/49):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2003 och tillämpas vid fastställande av basbeloppen per kommuninvånare för år 2003.

Denna lag skall beaktas även när landskapsandelen för driftskostnaderna till kommunerna för år 2003 enligt 12 § 1 mom. beviljas.

Med avvikelse från bestämmelserna i 12 § 2 mom. skall de landskapsandelar som betalats till kommunerna under år 2003 enligt de bestämmelser som var gällande innan denna lag har trätt i kraft kvittas mot de landskapsandelar som skulle ha betalats till kommunerna under år 2003 om denna lag varit gällande från och med den 1 januari 2003. Differensen fördelas i lika stora poster som läggs till eller dras ifrån de landskapsandelar kommunerna erhåller under de återstående månaderna av år 2003.

D 8 Landskapslag (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamhet, om så är stadgat i någon annan landskapslag (*speciallag*). Om så stadgas i denna lag skall in fråga om landskapsandel som avses i denna lag även iaktas bestämmelserna i landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna (*landskapsandelslagen*).

2 §. Definitioner

I denna lag förstås med

- 1) **undervisningsverksamhet** verksamhet vid grundskolorna samt medborgarinstitut och
- 2) **kulturverksamhet** verksamhet vid allmänna bibliotek, kommunernas kulturverksamhet, idrottsverksamhet samt ungdomsarbete.

2 kap. Landskapsandel för driften av grundskolorna

3 §. (1998/27) Allmän bestämmelse

För finansiering av driftskostnaderna för grundskolan erhåller kommunerna landskapsandel enligt de kalkylerade grunder som anges nedan.

4 §. (2003/46) Fastställande av landskapsandelsgrunderna

[Landskapsstyrelsen] fastställer årligen senast den 15 oktober ett basbelopp per kommuninvånare i åldersgruppen 6-15 år för grundskolan samt ett basbelopp per elev för träningsundervisningen för det följande verksamhetsåret.

5 §. (1998/27) Basbeloppen

Basbeloppen fastställs på basen av föregående fastställelseårs basbelopp justerat med förändringen i kostnadsnivån utgående från juli månads allmänna förtjänstnivå- och konsumentprisindex fastställelseåret. Vid fastställandet beaktas även de beräknade förändringarna i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna under verksamhetsåret.

Närmare bestämmelser om vad som avses med förändring i kostnadsnivån och i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna finns i 5 § landskapsandelslagen. (1999/29)

5 §. (2003/47) Basbeloppen (Temporär bestämmelse, se ikraftträdandebestämmelse)

För beräkning av landskapsandelen för grundskolan fastställs två basbelopp. Det första basbeloppet, som utgör grund för beräkning av landskapsandelen under perioden januari-september, beräknas som medeltalet för åren 1998-2000 av nettodriftskostnaden per invånare i åldersgruppen 6-15 år. För att erhålla det andra basbeloppet, som utgör grund för beräkning av landskapsandelen under perioden oktober-december, läggs ett kalkylerat pensionspremiebelopp till det första basbeloppet. Det kalkylerade pensionspremiebeloppet beräknas per invånare i åldersgruppen 6-15 år utgående från pensionspremiekostnaden år 2002 för de anställda inom grundskolan, med undantag av träningsundervisningen, som omfattas av landskapets pensionssystem höjd med tre procent.

För beräkning av den särskilda landskapsandelen för träningsundervisningen fastställs två basbelopp. Det första basbeloppet,

som utgör grund för beräkning av den särskilda landskapsandelen under perioden januari-september, beräknas som medeltalet för åren 1998-2000 av nettodriftskostnaden per elev i träningsundervisning. För att erhålla det andra basbeloppet, som utgör grund för beräkning av den särskilda landskapsandelen under perioden oktober-december, läggs ett kalkylerat pensionspremiebelopp till det första basbeloppet. Det kalkylerade pensionspremiebeloppet beräknas per elev i träningsundervisningen utgående från pensionspremiekostnaden år 2002 för de anställda inom träningsundervisningen som omfattas av landskapets pensionssystem höjd med tre procent.

6 §. Upphävd (2003/46)

7 §. (2003/46) Landskapsandel till kommuner

Landskapsandelen för grundskolan erhålls genom att basbeloppet per kommuninvånare i åldersgruppen 6-15 år multipliceras med antalet kommuninvånare i denna åldersgrupp. Det erhållna beloppet multipliceras med den koefficient som bestäms för kommunen enligt 2 mom.

Koefficienterna för de olika kommungrupperna är följande:

Kommun	Koefficient
Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar och Sottunga	0,85
Vårdö	0,64
Fastäländska kommuner med högst 1 100 invånare	0,43
Fastäländska kommuner med mer än 1 100 invånare	0,34
Mariehamn	0,24

(2003/91)

8 §. (1998/27) Bibehållande av kostnadsfördelningen

Fördelningen mellan landskapet och kommunerna av driftskostnaderna för grundskolan bibehålls enligt samma förhållande som var gällande när denna lag träder i kraft. I driftskostnaderna ingår inte de kostnader som anges i 13 §.

Kostnadsfördelningen utreds vart fjärde år (*justeringsår*). Om den genomförda kostnadsfördelningen beräknad för året före justeringsåret skiljer sig från den kostnadsfördelning som gäller när denna lag träder i kraft, skall beloppen av landskapsandelarna justeras så att kostnadsfördelningen återgår till den ursprungliga nivån vid ingången av justeringsåret. Justeringen beaktas vid fastställandet av basbeloppen verksamhetsåret efter att utredningarna slutförts.

Innan en justering enligt 1 mom. vidtas skall [landskapsstyrelsen] förhandla med kommunerna om kostnadsfördelningens utveckling. Närmare bestämmelser om förhandlingarna mellan landskapet och kommunerna kan utfärdas genom landskapsförordning.

9 §. (1998/27) Särskild landskapsandel för träningsundervisningen

Utöver den landskapsandel som avses i 7 § erhåller elevens hemkommun en särskild landskapsandel för elever som får sådan undervisning som avses i 21 § 3 mom. grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland, nedan kallad träningsundervisning.

Den särskilda landskapsandelen för kommunen erhålls genom att basbeloppet per elev multipliceras med antalet elever i kommunen som erhåller träningsundervisning. Vid fastställande av basbeloppet tillämpas 5 §. (2003/46)

D 8 LL (1993:72) om undervisnings- och kulturverksamheten**10 §.** Upphävd (2003/46)**11 §.** (1998/27) *Elevantalet som underlag för den särskilda landskapsandelen*

Den särskilda landskapsandelen fastställs enligt uppgifter om elevantalet den 20 augusti fastställelseåret. Uppgifterna tillställs [landskapsstyrelsen] av elevens hemkommun.

Landskapsandel kan lämnas obehiljad i fråga om elever som inte senast den 25 augusti har anmälts till [landskapsstyrelsen].

12 §. (1998/27) *Justering av den särskilda landskapsandelen i förhållande till elevantalet*

Om antalet elever i träningsundervisning förändras under verksamhetsåret justeras utbetalningen av den särskilda landskapsandelen i förhållande till förändringen i elevantalet.

13 §. *Kostnader som inte beaktas vid beräkningen av basbeloppen* (2003/46)

Som kostnader för grundskolor anses inte

1) kostnader för anläggningsprojekt som avses i denna lag och kostnader för anskaffning av markområden,

2) kostnader för skötsel av lån eller kalkylerade räntor och avskrivningar,

3) kostnader som [landskapsstyrelsen] finansierar enligt någon annan lag på annat sätt,

4) kostnader för avgiftsbelagda tjänster eller

5) utgifter för nämnder, direktioner och andra dylika organ.

14 §. (1998/27) *Kommuninvånare*

Med kommuninvånare avses den som har hemkommun i kommunen enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994).

Vid uträkningen av den landskapsandel som avses i 7 § anses invånarantalet vid ingången av året före verksamhetsåret vara kommunens invånarantal.

15 §. (1998/27) *Elevens hemkommun*

Med elevens hemkommun avses den kommun där eleven har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun vid ingången av respektive termin.

3 kap. Landskapsandel för driften av medborgarinstitut**16 §.** *Kalkylerad landskapsandel*

Landskapsandelen för en kommuns medborgarinstitut beräknas på det belopp som erhålls genom att det timantal som har fastställts som beräkningsgrund för landskapsandelen multipliceras med det per undervisningstimme bestämda basbeloppet.

Landskapsandelen erhålls genom att det i 1 mom. uträknade beloppet multipliceras med koefficienten 0,40.

17 §. (1998/27) *Basbelopp för medborgarinstitut*

[Landskapsstyrelsen] fastställer årligen senast den 15 oktober ett basbelopp per undervisningstimme för medborgarinstitut för det följande verksamhetsåret. Basbeloppet fastställs på basen av föregående fastställelseårs basbelopp justerat med förändringen i kostnadsnivån utgående från juli månads allmänna förtjänstnivå- och konsumentprisindex fastställelseår-

et. Vid fastställandet beaktas även de beräknade förändringarna i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna under verksamhetsåret.

Närmare bestämmelser om vad som avses med förändring i kostnadsnivån och i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna finns i 5 § landskapsandelslagen. (1999/29)

18 §. *Kommunernas betalningsandelar*

När en kommun enligt lag är skyldig att finansiera sin andel av driftskostnaderna för undervisning förlagd till kommunen, skall kommunens betalningsandel om inte annat avtalas i fråga om medborgarinstitut räknas ut så att från de faktiska driftskostnaderna för hela medborgarinstitutets verksamhet i landskapet dras av den landskapsandel huvudmannen erhållit. Kommunerna debiteras slutligen nettokostnaden i förhållande till antalet undervisningstimmar i var och en kommun.

4 kap. Landskapsandel för driftskostnaderna inom kulturverksamheten**19 §.** (1998/27) *Kalkylerad landskapsandelsgrund*

Den mot bosättningsstrukturgrupperingen svarande landskapsandelen för en kommuns biblioteksväsen beräknas på ett belopp som erhålls genom att kommunens invånarantal multipliceras med det för biblioteket bestämda basbeloppet.

Den mot bosättningsstrukturgrupperingen svarande landskapsandelen för kommunernas övriga kulturverksamhet beräknas på det belopp som erhålls genom en sammanräkning av

1) kommunens invånarantal multiplicerat med det för kulturverksamheten fastställda basbeloppet,

2) kommunens invånarantal multiplicerat med det för idrottsverksamheten fastställda basbeloppet samt

3) kommunens invånarantal multiplicerat med det för ungdomsarbetet fastställda basbeloppet.

20 §. (1998/27) *Landskapsandelsskalan*

Kommunen får landskapsandel för kulturverksamheten genom att det enligt 19 § beräknade beloppet multipliceras med de landskapsandelsprocenter som bestäms enligt kommunens bosättningsstrukturgrupp enligt 2 mom.

Landskapsandelsprocenterna enligt de bosättningsstrukturgrupper som avses i landskapslagen (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper är följande:

Bosättningsstrukturgrupp	Landskapsandelsprocent
1	40
2	40
3	40
4	34

Den enligt bosättningsstrukturgrupp bestämda landskapsandelen för två eller flera kommuners gemensamma bibliotek skall beräknas i förhållande till kommunernas invånarantal.

21 §. (1998/27) *Basbeloppen för bibliotek*

[Landskapsstyrelsen] skall årligen senast den 15 oktober fastställa ett basbelopp per kommuninvå-

nare enligt bosättningsstrukturgrupp för biblioteken för det följande verksamhetsåret. Basbeloppen fastställs på basen av föregående fastställelseårs basbelopp justerat med förändringen i kostnadsnivån utgående från juli månads allmänna förtjänstnivå- och konsumentprisindex fastställelseåret. Vid fastställandet beaktas även de beräknade förändringarna i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna under verksamhetsåret.

Närmare bestämmelser om vad som avses med förändring i kostnadsnivån och omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna finns i 5 § landskapsandelslagen. (1999/29)

22 §. (1998/27) *Basbeloppen för kulturverksamhet, idrottsverksamhet och ungdomsarbete*

[Landskapsstyrelsen] skall årligen senast den 15 oktober fastställa ett basbelopp per kommuninvånare för kulturverksamheten, idrottsverksamheten och ungdomsarbetet för det följande verksamhetsåret. Basbeloppen fastställs på basen av föregående fastställelseårs basbelopp justerat med förändringen i kostnadsnivån utgående från juli månads allmänna förtjänstnivå- och konsumentprisindex fastställelseåret. Vid fastställandet beaktas även de beräknade förändringarna i omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna under verksamhetsåret.

Närmare bestämmelser om vad som avses med förändring i kostnadsnivån och omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna finns i 5 § landskapsandelslagen. (1999/29)

23 §. *Kommuninvånare*

Med kommuninvånare avses den som har hemkommun i kommunen enligt lagen om hemkommun. (1998/27)

Vid uträkningen av den landskapsandel för kommunen som avses i detta kapitel anses invånarantalet vid ingången av året före verksamhetsåret vara kommunens invånarantal.

5 kap. Landskapsandel för anläggningsprojekt

24 §. *Beviljande av landskapsandel för anläggningsprojekt*

Landskapsandel för anläggningsprojekt kan på ansökan beviljas kommuner eller kommunalförbund.

25 §. *Anläggningsprojekt*

Med anläggningsprojekt avses byggande, anskaffning, grundlig reparation eller motsvarande åtgärder i fråga om lokaler som utgör en funktionell helhet samt anskaffning av lös egendom i samband med sådana åtgärder, om åtgärdens beräknade totalkostnader uppgår till minst det belopp som fastställts i finansieringsplanen för anläggningsprojekt. Anskaffning av markområde skall inte betraktas som ett anläggningsprojekt.

Som ett anläggningsprojekt kan även anses en åtgärd enligt 1 mom., om de beräknade kostnaderna underskrider det belopp som fastställts i finansieringsplanen för anläggningsprojekt och om finansieringen av projektet skulle bli synnerligen betungande för kommunen eller kommunalförbundet.

26 §. *Finansieringsplan*

[Landskapsstyrelsen] skall årligen i samband med avgivandet av förslaget till budget anta en finansieringsplan för anläggningsprojekt som gäller undervisnings- och kulturverksamhet under de fem följande kalenderåren.

Finansieringsplanen skall innehålla:

- 1) de projekt som skall förverkligas under planperioden i prioritetsordning kalenderårsvis,
- 2) en beräkning av de projektkostnader som berättigar till landskapsandel och
- 3) en beräkning av den landskapsandel som skall betalas för projektet.

Kommun skall årligen senast vid den tidpunkt som [landskapsstyrelsen] bestämt tillställa [landskapsstyrelsen] ett förslag över de anläggningsprojekt som det är meningen att förverkliga inom kommunen under de fem följande åren.

27 §. *Projektplan*

Den som ansöker om landskapsandel skall i god tid året innan projektet beräknas inledas tillställa [landskapsstyrelsen] en projektplan över anläggningsprojektet.

Projektplanen skall innehålla följande uppgifter:

- 1) allmän beskrivning av projektet,
- 2) redogörelse i huvuddrag för behovet av att genomföra projektet,
- 3) beskrivning av tomt då fråga är om ny inrättning eller utvidgning av tidigare inrättning,
- 4) huvudritningar i skala 1:100 samt en kortfattad byggnadsbeskrivning,
- 5) tidtabell för projektets genomförande samt
- 6) en kostnadsberäkning för projektet.

28 §. *Fastställelse av anläggningsprojekt*

[Landskapsstyrelsen] fastställer på basis av projektplanen de anläggningsprojekt som skall inledas under verksamhetsåret.

Samtidigt med fastställande av anläggningsprojekt kan [landskapsstyrelsen] meddela sökanden ett förhandsbesked om de projekt som kan inledas året efter verksamhetsåret. Förhandsbeskedet är bindande för [landskapsstyrelsen], då den fastställer de projekt som skall inledas följande år, om inte annat följer av landskapsbudgeten eller finansieringsplanen.

29 §. *Förverkligande av anläggningsprojekt*

Ett anläggningsprojekt skall påbörjas det år då fastställelsebeslutet enligt 28 § 1 mom. fattats eller året därpå.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl på ansökan besluta att ett anläggningsprojekt får påbörjas innan det har fastställts.

30 §. *Landskapsandel för anläggningsprojekt*

För anläggningsprojekt betalas landskapsandel högst för de kostnader [landskapsstyrelsen] har fastställt. Om de faktiska kostnaderna för ett anläggningsprojekt är mindre än de kostnader som godkänts i finansieringsplanen för anläggningsprojekt och som [landskapsstyrelsen] fastslagit, betalas landskapsandel för de faktiska kostnaderna.

Landskapsandel betalas inte för anläggningsprojekt vars kostnader är mindre än det belopp som fastställts

D 8 LL (1993:72) om undervisnings- och kulturverksamheten

i finansieringsplanen för anläggningsprojekt, om det inte är fråga om ett anläggningsprojekt som avses i 25 § 2 mom.

31 §. Landskapsandelsskalan

Landskapsandel för ett anläggningsprojekt uträknas per kommun enligt de bosättningsstrukturgrupper som avses i landskapslagen (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper enligt följande:

Bosättningsstrukturgrupp	Landskapsandel i procent av kostnaderna
1	65
2	60
3	55
4	40

Om två eller flera kommuner har en gemensam grundskola eller någon annan i denna lag nämnd inrättning som berättigar till landskapsandel eller om ett kommunalförbund är huvudman, beviljas landskapsandel för anläggningsprojekt för varje kommuns andel i enlighet med dess bosättningsstrukturgrupp.

32 §. Utbetalning

Landskapsandel för ett anläggningsprojekt betalas till kommunen eller kommunalförbundet månatligen senast den 20 varje månad i lika stora rater under den tid projektet beräknas pågå. Den första raten skall betalas ut månaden efter den månad då meddelandet om att projektet inletts har inkommit. Om projektet på det sätt som avses i 29 § 2 mom. har inletts innan det har fastställts, skall dock den första betalningen betalas ut månaden efter den månad då fastställelsebeslutet fattades.

33 §. Projektredovisning och landskapsandelsbeslut

För fastställelse av den slutliga landskapsandelen skall den som fått landskapsandel för [landskapsstyrelsen] lägga fram en redovisning över kostnaderna för genomförandet av projektet. Projektredovisningen om de faktiska kostnaderna skall tillställas [landskapsstyrelsen] senast den 31 augusti under det år som följer efter det då anläggningsprojektet blev färdigt.

[Landskapsstyrelsen] skall fatta beslut om den slutliga landskapsandelen för anläggningsprojekt inom två månader efter att projektredovisningen lämnats in.

34 §. Återbetalning av landskapsandel för anläggningsprojekt

Det kan bestämmas att den del av den anskaffade egendomens gängse värde som motsvarar landskapsandelen för anläggningsprojektet helt eller delvis skall återbetalas till landskapet, om egendomen överläts till någon annan, om verksamheten upphör eller om egendomens användning varaktigt ändras så att egendomen inte kan användas för någon annan verksamhet som berättigar till landskapsandel.

Om egendom för vilken landskapsandel har erhållits förstörs eller skadas, kan det bestämmas att en motsvarande del av försäkrings- eller annan skadeersättning helt eller delvis skall betalas till landskapet

eller dras av från landskapsandelen för ett nytt anläggningsprojekt.

Om återbetalningsskyldigheten och avdrag för ersättningar beslutar [landskapsstyrelsen]. Den som får landskapsandel skall inom sex månader efter det att de förändringar som avses i 1 och 2 mom. inträffat göra en anmälan till [landskapsstyrelsen]. Om det senare framgår att någon anmälan inte gjorts inom utsatt tid, skall en mot landskapsandel svarande del av egendomens gängse värde betalas till landskapet med en årlig ränta som motsvarar Finlands Banks grundränta, om inte [landskapsstyrelsen] beslutar annat.

6 kap. Sökande av ändring**35 §. Rättelseförfarande**

En kommun eller ett kommunalförbund, som inte nöjer sig med ett beslut om beviljande av landskapsandel för anläggningsprojekt eller med ett beslut som avses i 33 § 2 mom., har rätt att inom trettio dagar efter att ha fått del av beslutet framställa ett skriftligt rättelseyrkande hos [landskapsstyrelsen]. Till beslutet skall fogas en anvisning om rättelseyrkande.

36 §. Ändringssökande

I fråga om lagligheten av [landskapsstyrelsens] beslut med anledning av rättelseyrkande, i ett sådant beslut om återkrav av landskapsandel som avses i 34 § eller i beslut som avses i 41 § får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen enligt förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996). Om rätten att anföras besvär i andra beslut som har fattats med stöd av en bestämmelse i landskapsandelslagen, till vilken hänvisas i denna lag, gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 20 § landskapsandelslagen. (1998/27)

Ändring får inte sökas genom besvär i andra beslut än de som avses i 1 mom.

7 kap. Tillämpning av vissa bestämmelser i landskapsandelslagen**37 §. Betalning och återbetalning av landskapsandel**

På landskapsandelar som avses i denna lag skall dessutom tillämpas följande bestämmelser i landskapsandelslagen:

- 1) bestämmelsen i 16 § om betalning av utebliven förmån,
- 2) bestämmelsen i 17 § om återbetalning av grundlös förmån samt
- 3) bestämmelsen i 18 § om upphörande av betalningsskyldighet.

8 kap. Särskilda bestämmelser**38 §. Mottagare av landskapsandel för driftskostnader**

Landskapsandel för driftskostnader beviljas utan ansökan

- 1) hemkommunerna för elever i grundskolor,
- 2) huvudmannen för ett medborgarinstitut,
- 3) kommun eller enskild huvudman i fråga om kulturverksamhet samt
- 4) medlemskommunerna, om det är fråga om kulturverksamhet som ett kommunalförbund är huvudman för.

Landskapsandel för driftskostnader beviljas varje år senast den 11 januari.

39 §. Utbetalning

Den landskapsandel för driftskostnader som beviljats enligt 38 § 1 mom. utbetalas månatligen till landskapsandelstagaren från ingången av budgetåret i lika stora rater senast den 11 varje månad. I samband med utbetalningen beaktas utjämnningen av landskapsandelarna i enlighet med landskapsandelslagen. (2003/91)

Justeringen av landskapsandelarna enligt 4 § landskapsandelslagen beaktas i samband med utbetalningen av landskapsandelen från och med november månad efter justeringen. Justeringen skall vara slutförd före utgången av verksamhetsåret. (1998/27)

3 mom. upphävt (1998/27).

Kommun som i enlighet med 18 § skall betala en betalningsandel till medborgarinstitutets huvudman skall två gånger om året, den första gången i februari och den andra gången i oktober, betala en betalningsandel till medborgarinstitutets huvudman om inget annat avtalats. (1998/27)

40 §. (1998/27) Skyldighet att lämna upplysningar

Kommunerna eller kommunalförbunden skall ge [landskapsstyrelsen] de upplysningar som behövs för att fastställa landskapsandelar enligt denna lag.

41 §. Vite

Om en kommun eller ett kommunalförbund vid ordnandet av landskapsandelsuppgifterna vägrar uppfylla en lagstadgad förpliktelse eller en förpliktelse om vilken stadgas eller bestäms med stöd av lag, kan [landskapsstyrelsen] vid vite tvinga kommunen, kommunalförbundet eller annan huvudman att uppfylla förpliktelsen.

42 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

9 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

43 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

44 §. Driftskostnader

För kostnader som uppkommit innan denna lag träder i kraft betalas landskapsstöd enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

45 §. Anläggningskostnader

De bestämmelser om anläggningskostnader som gällde när denna lag trädde i kraft skall tillämpas, om landskapsandel har beviljats, verksamhetsplan har godkänts, byggnadslov har beviljats eller något annat beslut om fastställande av landskapsandelsgrunderna har fattats före ikraftträdandet. På alla egendomsöverlåtelser och ändringar av användningssyften som har skett efter ikraftträdandet tillämpas 34 §.

Om [landskapsstyrelsen] har tillställts handlingar för beviljande av landskapsandelar för anläggnings-

projekt innan lagen trädde i kraft och om det av dessa handlingar eventuellt kompletterats med tilläggsutredningar tillräckligt klart framgår de omständigheter som avses i 27 §, krävs inte en sådan projektplan som avses i paragrafen.

46 §. Enhetspris för undervisningsverksamhet år 1994

År 1994 beräknas enhetspriserna för undervisningsverksamheten i enlighet med 8-13 §§ på basis av 1990 års faktiska kostnader.

Vid bestämmandet av enhetspriserna för år 1994 skall även beaktas de förändringar som landskapsandelsuppgifterna och kostnadsnivån undergått åren 1991-1993, enligt vad som föreskrivs i 5 § landskapsandelslagen.

47 §. Enhetspris för bibliotek år 1994

Enhetspriserna för biblioteksväsendet för år 1994 skall i enlighet med 21 § beräknas utgående från 1990 års faktiska kostnader. Vid bestämmandet av enhetspriserna för år 1994 gäller även vad som föreskrivs i 46 § 2 mom.

Ikraftträdandebestämmelser (2003/46):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2003.

Med avvikelse från 4 § fastställs de i paragrafen avsedda basbeloppen för verksamhetsåret 2003 i samband med avgivande av förslaget till budget för år 2003.

Denna lag skall beaktas även när landskapsandelen för driftskostnaderna till kommunerna för år 2003 enligt 38 § 2 mom. beviljas.

Med avvikelse från bestämmelserna i 39 § 1 mom. skall de landskapsandelar som betalats till kommunerna under år 2003 enligt de bestämmelser som var gällande innan denna lag har trätt i kraft kvittas mot de landskapsandelar som skulle ha betalats till kommunerna under år 2003 om denna lag varit gällande från och med den 1 januari 2003. Differensen fördelas i lika stora poster som läggs till eller dras ifrån de landskapsandelar kommunerna erhåller under de återstående månaderna av år 2003.

Ikraftträdandebestämmelser (2003/47):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2003 och tillämpas vid beräkningen av landskapsandelen för grundskolan och den särskilda landskapsandelen för träningsundervisningen för verksamhetsåret 2003.

Denna lag skall beaktas även när landskapsandelen för driftskostnaderna till kommunerna för år 2003 enligt 38 § 2 mom. beviljas.

Med avvikelse från bestämmelserna i 39 § 1 mom. skall de landskapsandelar som betalats till kommunerna under år 2003 enligt de bestämmelser som var gällande innan denna lag har trätt i kraft kvittas mot de landskapsandelar som skulle ha betalats till kommunerna under år 2003 om denna lag varit gällande från och med den 1 januari 2003. Differensen fördelas i lika stora poster som läggs till eller dras ifrån de landskapsandelar kommunerna erhåller under de återstående månaderna av år 2003.

D 9 LL (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper

D 9 Landskapslag (1993:73) om bosättningsstrukturgrupper**1 §. Lagens tillämpningsområde**

Denna lag tillämpas på indelningen av kommuner i bosättningsstrukturgrupper, om så är stadgat i någon annan landskapslag.

2 §. Bosättningsstrukturgruppering

Kommunerna inplaceras i fyra bosättningsstrukturgrupper. Med undantag av skärgårdskommunerna bestäms inplaceringen på basen av befolkningstätheten per landkvadratkilometer.

Bosättningsstrukturgrupperna bestäms enligt följande:

Kommuntyp	Bosättningsstrukturgrupp
Skärgårdskommun	1
Kommuner med högst 15 invånare per kvadratkilometer landyta	2
Kommuner med över 15 men högst 100 invånare per kvadratkilometer landyta	3
Kommuner med över 100 invånare per kvadratkilometer landyta	4

Med skärgårdskommun avses Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö kommun.

3 §. Invånarantal

[Landskapsstyrelsen] bestämmer bosättningsstrukturgrupperingen före utgången av april månad enligt uppgifter om invånarantalet i kommunen den 1 januari året före finansåret.

4 §. Förändringar i kommunindelningen

Sker i kommunindelningen för en kommuns vidkommande under kalenderåret förändringar som inte är ringa, bestäms kommunens bosättningsstrukturgrupp enligt de förhållanden som rådde vid ingången av året.

5 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

D 10 Landskapslag (1999:26) om en särskild justering av landskapsandelarna till kommunerna**1 §. Allmänt**

I denna lag finns bestämmelser om hur avskaffandet av kommunernas delfinansiering av hälso- och sjukvården (ÅHS-avgiften) och införandet av det allmänna avdraget enligt 7a § kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland påverkar landskapsandelarna till kommunerna.

Se E 5, Kommunalskattelag (1993:37).

2 §. Fastställande av justeringsbelopp

[Landskapsstyrelsen] fastställer årligen i samband med beviljande av den allmänna landskapsandelen ett justeringsbelopp som antingen skall läggas till eller dras ifrån respektive kommuns landskapsandelar.

3 §. Beräkning av justeringsbelopp

Kommunens justeringsbelopp erhålls genom att en kalkylerad ÅHS-avgift per kommun enligt 4 § adderas med nettobeloppet för skattekompletteringen som fastställs enligt 5 §. Respektive kommuns inkomstbortfall till följd av det i 1 § avsedda allmänna avdraget på basis av faktiskt utfall för skatteåret två år innan fastställelseåret dras härefter ifrån den erhållna summan.

Om justeringsbeloppet enligt 1 mom. blir negativt kompenseras kommunen med motsvarande belopp genom landskapsandelarna för fastställelseåret. Om justeringsbeloppet blir positivt dras motsvarande belopp ifrån landskapsandelarna för fastställelseåret.

4 §. Kalkylerad ÅHS-avgift per kommun

Årligen räknas ett belopp fram som motsvarar en inkomstskattesats om 0,8 procentenheter per den totala beskattningsbara inkomsten vid kommunens inkomstbeskattning som fastställts för skatteåret två år innan fastställelseåret.

Varje kommuns andel av det belopp som beräknas enligt 1 mom. fördelas enligt den totala beskattningsbara inkomsten vid kommunens inkomstbeskattning som fastställts för respektive kommun skatteåret två år innan fastställelseåret multiplicerat med en inkomstskattesats om 0,8 procentenheter med beaktande av det skattekompletteringsbelopp som med stöd av beräkningen i 5 § 2 mom. kunde ha beviljats för kommunerna under fastställelseåret.

Kompletteringen beaktas på följande sätt:

1) det skattekompletteringsbelopp en kommun kunde ha beviljats förvandlas till beskattningsbar inkomst vid kommunens inkomstbeskattning genom att beloppet divideras med den genomsnittliga, vägda inkomstskattesatsen i landskapet för fastställelseåret minus 0,8 procentenheter,

2) härefter divideras det belopp som beräknas enligt 1 mom. med den enligt 1 punkten erhållna totala beskattningsbara inkomsten vid kommunens inkomstbeskattning,

3) slutligen multipliceras beloppet enligt 2 punkten med respektive kommuns beskattningsbara inkomst vid kommunens inkomstbeskattning enligt 1 punkten och det sålunda erhållna markbeloppet påförs respektive kommun, varefter summan av dessa markbelopp avdras för de kommuner som inte skulle ha beviljats komplettering i förhållande till respektive kommuns beskattningsbara inkomst vid kommunens inkomstbeskattning skatteåret två år innan fastställelseåret.

5 §. Nettobelopp för skattekompletteringen

För beräkningen av justeringsbeloppet fastställs årligen ett nettobelopp för skattekompletteringen. Beloppet räknas fram genom att det skattekompletteringsbelopp som erhålls för kommunen enligt en beräkning utförd enligt 11 § landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna dras ifrån det skattekompletteringsbelopp som beräknas för kommunen enligt 2 mom.

Som underlag för beräkningen av nettobeloppet för skattekompletteringen fastställs årligen ett skattekompletteringsbelopp som baserar sig på 11 § land-

skapslagen om landskapsandelar till kommunerna men som avviker från vad som föreskrivs i 11 § 4 mom. samma lag på så sätt att skattekompletteringsbeloppet beräknas för fastställelseåret på basis av kommunernas genomsnittliga inkomstskattesats i landskapet under skatteåret innan fastställelseåret minskad med 0,8 procentenheter. Om kommunernas genomsnittliga inkomstskattesats i landskapet för skatteåret innan fastställelseåret överstiger kommunens egen inkomstskattesats för skatteåret innan fastställelseåret, används kommunens egen inkomstskattesats för skatteåret innan fastställelseåret minskad med 0,8 procentenheter vid beräkningen av skattekompletteringsbeloppet enligt 11 § landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna.

6 §. Tidpunkt för justering

Om en justering av landskapsandelarna blir aktuell enligt denna lag beaktas detta i samband med utbetalningen av landskapsandelarna under fastställelseåret från och med januari månad.

7 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1999 och tillämpas första gången på de landskapsandelar som utbetalas för år 2001.

Denna lag upphävs med verkan från 1 januari 2006 (2003/92)

D 11 Landskapslag (1972:50) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion

1 §. Räntestöd för lån, som kommun upptar för anskaffande av områden för bostadsproduktion och därtill anslutna behov, kan av [landskapsstyrelsen] beviljas på sätt i denna lag stadgas.

Lån, för vilket räntestöd erlägges, benämnes i denna lag räntestödkredit.

2 §. Räntestöd har till ändamål att förbättra kommunernas möjligheter att anskaffa lämpliga områden för bostadsproduktion och att därigenom främja en fortlopande tillgång på områden för bostadsbyggnader av olika slag och därtill anslutna behov.

Förvärv av områden skall ske med särskilt beaktande av kommande års behov av bostadsproduktion.

3 §. I [ordinarie] årsstaten fastställs det högsta belopp vartill räntestödkrediterna i stöd av denna lag varje år får uppgå.

4 §. [Landskapsstyrelsen] beslutar om den kredit som skall godkännas såsom räntestödkredit. Räntestödkredit får icke uppgå till högre belopp än områdets anskaffningspris.

Såsom räntestödkredit kan godkännas kredit som för i denna lag avsedda ändamål beviljas av kreditanstalt, som står under offentlig tillsyn.

5 §. Förutsättning för godkännande av räntestödkredit är att priset på det förvärvade eller för förvärv avsedda området med beaktande av läget och omständigheterna i övrigt är skäligt och att området med hänsyn till läge, mark och övriga förhållanden kan anses

lämpligt att användas för bostadsproduktion och därtill anslutna behov.

6 §. Lånetiden för i denna lag avsedd räntestödkredit får vara högst 20 år.

7 §. Angående den ränta kreditanstalt högst får uppbära på räntestödkrediter, som beviljats i stöd av denna lag, gäller vad därom i riket är stadgat.

8 §. Den till kommun av landskapsmedel utgående andelen av räntan på räntestödkredit fastställs årligen i [ordinarie] årsstaten.

9 §. Räntestöd utbetalas till kreditanstalterna av landskapsmedel.

10 §. Tillsynen över användningen av räntestödkrediter enligt denna lag utövas av [landskapsstyrelsen].

Kreditanstalt skall övervaka, att räntestödkredit användes för det ändamål som förutsattes i beslutet om dess beviljande och i enlighet med stadgandena i denna lag och med stöd därav utfärdade bestämmelser. Den som erhållit räntestödkredit är skyldig att lämna kreditanstalten för tillsynen nödiga uppgifter.

Kreditanstalt och den som erhållit räntestödkredit är skyldig att lämna [landskapsstyrelsen] de uppgifter som erfordras för konstaterande av att kreditvillkoren iakttagits.

11 §. Har kommun använt medel av räntestödkredit för annat ändamål än vad som avses i denna lag, lämnat väsentligt vilseledande uppgifter vid ansökningen om kredit eller hemlighållit omständighet av väsentlig betydelse för kreditens beviljande eller vägrat lämna i 10 § avsedda uppgifter, kan [landskapsstyrelsen] förklara det beviljade räntestödet förverkat.

Kommunen kan härvid förpliktas att helt eller delvis till landskapet återbetala den av landskapsmedel erlagda räntegottgörelsen samt dessutom i årlig straffränta erlägga två procent på kreditbelopp från den dag det lyfts.

12 §. Har med räntestödkredit anskaffat område i sin helhet eller till största delen sålts eller har området tagits i bruk för annat än bostadsproduktionsändamål och därtill anslutna behov eller har omständigheterna förändrats så, att de villkor som gäller för räntestödkredit icke längre uppfylles, eller föreligger eljest skäl därtill, kan [landskapsstyrelsen] helt eller delvis inställa utbetalningen av räntestöd från och med den tidpunkt, då ovan avsedd förändring i förhållandena inträtt eller området begynt nyttjas i strid med bestämmelserna.

Har räntestöd redan erlagts efter den i 1 mom. avsedda tidpunkten, kan kommunen åläggas att återbetala denna del av räntestödet i dess helhet eller till någon del.

13 §. I beslut som givits med stöd av denna lag, med undantag av beslut som avses i 11 och 12 §§, får ändring ej sökas genom besvär. Oaktat besvär anförts, kan i 11 och 12 §§ avsett beslut omedelbart verkställas.

14 §. Vad i [94 § 1 mom. landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland

D 12 LF (1973:47) om räntestöd till kommuner ...

och 96 § 1 mom. 2 punkten landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad] är stadgat angående underställning av kommuns fullmäktiges beslut om upptagande av lån tillämpas icke på räntestöds-kredit.

15 §. Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

D 12 Landskapsförordning (1973:47) om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion

1 §. Ansökan om räntestöds-kredit skall göras i den ordning [landskapsstyrelsen] föreskriver. Till ansökan skall fogas av [landskapsstyrelsen] föreskriven utredning.

2 §. Kredit får godkännas såsom räntestöds-kredit för anskaffning av bostadsområde endast om ansökan därom har tillställts [landskapsstyrelsen] senast inom tre månader från den tidpunkt, då vederbörande kommunala myndighets beslut om förvärv av området har vunnit laga kraft.

3 §. Kreditanstalt skall hos [landskapsstyrelsen] särskilt för varje halvår ansöka om räntegottgörelse för räntestöds-kredit. Ansökan skall innehålla de uppgifter som erfordras för beräkning av räntegottgörelsen och övrig av [landskapsstyrelsen] föreskriven utredning.

4 §. Av skuldebrev som upprättas för räntestöds-kredit skall framgå vad i 11 och 12 §§ landskapslagen om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion är stadgat om förlust av räntestöd och därmed förenade följder.

5 §. Kommun skall i enlighet med de närmare bestämmelser [landskapsstyrelsen] utfärdar lämna denna uppgifter om hur områden som har förvärvats med räntestöds-kredit utnyttjas.

D 13 Landskapslag (1977:77) om räntestöds-krediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten

1 §. Ur landskapets medel kan erläggas räntestöd för krediter vilka beviljats landskapets kommuner för byggande av produktionsbyggnader och -konstruktioner för industriföretags, arbetsrörelser och turistföretags verksamhet.

Kredit, för vilken räntestöd erlægges, benämnes i denna lag räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader.

2 §. Då kommun erhåller i denna lag avsett räntestöd skall kommunen vid uppbärande av hyra eller annat vederlag bevilja företag som avses i 1 § en lättnad som motsvarar räntestödets storlek.

3 §. [Landskapsstyrelsen] besluter vilka krediter som skall godkännas såsom räntestöds-krediter för kommuns produktionsbyggnader.

Såsom räntestöds-krediter för kommuns produktionsbyggnader kan godkännas krediter som för i denna lag avsedda ändamål beviljas av banker, kreditaktiebolag, Postbanken eller försäkringsanstalter, för vilka i denna lag användes den gemensamma benämningen kreditinrättning.

4 §. Överlåtes i denna lag avsedd produktionsbyggnad eller -konstruktion för vilken räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader beviljats, helt eller delvis, kan kreditinrättningen överföra krediten helt eller delvis såsom i denna lag avsedd räntestöds-kredit på mottagaren, om denne är i 1 § nämnt företag och [landskapsstyrelsen] godkänt överlåtelsen.

5 §. Räntestöds-krediter för kommuns produktionsbyggnader inom tilläggsstödsområde som avses i [landskapslagen (1976:10) den 2 mars 1976 om produktionsstöd] kan uppgå till högst 80 procent och inom andra områden till högst 50 procent av det totalbelopp, som upptagits i en godtagbar kostnadskalkyl för investering i sådan anläggningstillgång som avses i 1 §.

6 §. Den årliga ränta som gäldenär skall erlægga på räntestöds-krediten för kommuns produktionsbyggnader är, efter i denna lag avsedd räntegottgörelse, inom tilläggsstödsområde fem procent och inom andra områden i landskapet sex procent.

Återbetalningstiden för räntestöds-krediter för kommuns produktionsbyggnader får vara högst 20 år.

7 §. Användes för uppförandet av kommuns produktionsbyggnader eller -konstruktioner landskapslån eller -understöd eller sådana av kreditanstalt beviljade lån för vilka landskapet erlägger räntestöd, får det sammanlagda beloppet av dessa lån och räntestöds-krediten för kommuns produktionsbyggnader, räknat i procent av det i godtagbar kostnadskalkyl upptagna totalbeloppet, icke överstiga de i 5 § nämnda procentsatserna.

8 §. [Landskapsstyrelsen] fastställer storleken av den ränta, som uppbäres för räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader, samt övriga lånevillkor.

9 §. Räntestödet gives kommunerna så att till kreditinrättningarna ur landskapets medel erlägges skillnaden mellan ovan i 8 § avsedd ränta och den ränta kommunerna enligt 6 § är skyldiga att erlægga.

Räntestöd betalas efter det att produktionsbyggnad eller -konstruktion färdigställts.

10 §. Tillsynen över räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader utövas av [landskapsstyrelsen].

Kreditinrättning skall övervaka att räntestöds-kredit för kommuns produktionsbyggnader användes för det ändamål som förutsattes i det beslut genom vilket den beviljats och enligt stadgandena i denna lag och enligt med stöd därav utfärdade bestämmelser. Den som erhållit räntestöds-kredit är skyldig att lämna kreditinrättningen för övervakningen behövliga uppgifter.

Kreditinrättningarna och den som erhållit räntestödkredit för kommuns produktionsbyggnader är skyldiga att lämna [landskapsstyrelsen] de uppgifter som erfordras för konstaterande av huruvida kreditvillkoren iakttagits. [Landskapsstyrelsen] äger även rätt att företaga granskningar hos kredittagaren.

11 §. De allmänna bestämmelser, vilka utfärdats angående sysselsättningsvillkoren i fråga om landskapsunderstöd och lån, tillämpas icke på räntestödkredit för kommuns produktionsbyggnader.

Jfr L 23, Landskapslag (1972:24) om sysselsättning, 6 §.

12 §. Har den, som emottagit räntestödkredit för kommuns produktionsbyggnader använt kreditmedel för annat ändamål än det för vilket medlen beviljats eller vid ansökningen om kredit lämnat väsentligen oriktig uppgift eller hemlighållit omständigheter av väsentlig betydelse för kreditens beviljande eller vägrat lämna i 10 § avsedd uppgift, kan [landskapsstyrelsen] förklara det beviljade räntestödet förverkat. Kredittagaren kan härvid förpliktas att helt eller delvis till landskapet betala den ur landskapets medel erlagda räntegottgörelsen samt dessutom en årlig straffränta på två procent av det vid varje tidpunkt lyftade kreditbeloppet.

13 §. Uthyres produktionsbyggnad eller -konstruktion, som uppförts med räntestödkredit för kommuns produktionsbyggnader, till annat än i 1 § avsett företag eller har förhållandena eljest blivit sådana, att kredittagaren icke längre uppfyller de för räntestödkredit för kommuns produktionsbyggnader stadgade eller föreskrivna villkoren, kan [landskapsstyrelsen] besluta att räntestöd icke längre skall erläggas ur landskapets medel, räknat från den tidpunkt då ovan avsedd uthyrning eller förändring av förhållandena bör anses ha ägt rum.

Har ur landskapets medel redan erlagts räntestöd efter den i 1 mom. avsedda tidpunkten, äger vad i 12 § är stadgat motsvarande tillämpning.

14 §. I beslut som fattats med stöd av denna lag, med undantag av beslut som avses i 12 och 13 §§, får ändring icke sökas genom besvär.

Oaktat besvär anförts kan i 12 och 13 §§ avsett beslut omedelbart gå i verkställighet.

15 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

16 §. (1979/54) Denna lag tillämpas på beviljade räntestödkrediter för kommuns produktionsbyggnader för vilka ansökningar inkommit till [landskapsstyrelsen] under åren 1977-1981 och som används för finansiering av investeringar vilka inleds under åren 1977-1982.

D 14 Landskapslag (1989:60) om landskapsunderstöd för främjande av näringar i kommunerna

1 §. Kommun skall inom sitt område dra försorg om de uppgifter som hänförelse till främjande av näringar.

För dessa uppgifter kan i kommunen finnas en tjänst som näringsombudsman.

2 §. (1993/76) För skötseln av de uppgifter som anges i 1 § beviljas kommun landskapsandel i enlighet med landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

3 §. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1989, varvid landskapslagen (1975:34) om landskapsstöd för avlösnande av kommunala näringsombudsmän upphävs. Bestämmelserna i 2 § tillämpas dock från den 1 januari 1989 i stället för motsvarande bestämmelser i den upphävda lagen.

D 15 Landskapslag (1977:10) om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund

1 §. Då i landskapslagen (1971:51) om vissa pensioner som skall betalas med landskapsmedel avsedd privat landskapsunderstödd institutionsverksamhet på grund av avtal övertages av kommun eller kommunalförbund, förflyttas den som är anställd hos institutionen om han samtycker därtill till motsvarande uppgift hos kommunen eller kommunalförbundet, såvida icke kommunens fullmäktige eller förbundsfullmäktige av vägande skäl besluter annorlunda.

Se C 51, Landskapslag (1971:51) om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel.

2 §. Den som förflyttas till anställning hos kommun eller kommunalförbund äger rätt att komma i åtnjutande av de förmåner vederbörande tjänste- eller arbetskolektivavtal förutsätter.

3-4 §§. Upphävda (1987/18).

5 §. Har vid ovan i 1 § avsedd institutions pensionsregleringar även tillämpats lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961), kan kommunala pensionsanstalten och i lagen om pension för arbetstagare avsedd pensionsanstalt överenskomma om överförande av pensionsansvar såsom därom är stadgat i rikslag.

Se Lag om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund 5 §, (FFS 988/1975).

6 §. Har den som förflyttats till anställning hos kommun eller kommunalförbund det år, varunder eller vid vars utgång förflyttning skett, och därpå följande kalenderår med stöd av tjänste- eller arbetskolektivavtal erhållit sådan semester eller semesterersättning som intjänats i privat institutions tjänst, tillkommer kommunen eller kommunalförbundet av landskapets medel ersättning för en så stor del av utgifterna för semesterlönen, semesterersättningen och semesterpremien, som av den till semester berättigande tjänstgöringen motsvarar tjänstgöringen vid den privata institutionen.

D 16 LL (1979:29) om ... vatten och avloppsverk

7 §. Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdandebestämmelse (1987/18):

Denna lag träder omedelbart i kraft.

De lagrum som upphävts genom denna lag tillämpas likväl i de fall då i landskapslagen om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund, avsedd förflyttning av person som varit anställd vid privat landskapsunderstödd institution till anställning hos kommun eller kommunalförbund har skett innan denna lag trätt i kraft.

D 16 Landskapslag (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk

1 §. Med allmänt vatten- och avloppsverk avses i denna lag inrättning, som äges av kommun eller kommunalförbund eller godkänts såsom kommuns allmänna vatten- och avloppsverk och vars uppgift är att ombesörja vattenanskaffning och avloppsreglering i ett eller flera samhällen.

Vad i denna lag stadgas om allmänt vatten- och avloppsverk gäller i tillämpliga delar även inrättning, vars uppgift är att ombesörja antingen vattenanskaffning eller avloppsreglering i ett eller flera samhällen.

2 §. Med vattenanskaffning avses i denna lag leverans av vatten, främst för hushållsändamål, samt med avloppsreglering avledande och rening av avfalls-, regn- och dräneringsvatten.

3 §. Med allmänt vatten- och avloppsverks verksamhetsområde avses det område, inom vilket verket har ordnat eller skall ordna vattenanskaffning och avloppsreglering. Verksamhetsområdet bestäms av kommunens fullmäktige. Verksamhetsområdet skall vara ändamålsenligt och sådant, att vattenanskaffning och avloppsreglering inom detta kan ordnas och skötas ekonomiskt tillfredsställande.

4 §. Vatten- och avloppsverk, som icke äges av kommun eller kommunalförbund, godkännes såsom allmänt vatten- och avloppsverk av fullmäktige i den kommun, där det har sitt verksamhetsområde.

I 1 mom. avsett godkännande förutsätter att verket tillgodoser behovet hos en större grupp av konsumenter och att det kan anses förmå sköta sina uppgifter på vederbörligt sätt.

5 §. Allmänt vatten- och avloppsverk skall i den mån de ekonomiska förutsättningarna det medger utveckla vattenanskaffningen och avloppsregleringen inom sitt verksamhetsområde i enlighet med de krav som ställs av samhällets utveckling.

Om sanitära skäl eller behovet hos en större grupp av konsumenter eljest så kräver, skall kommunen ansvara för att åtgärder vidtages för ordnande av vattenanskaffning och avloppsreglering antingen på åtgärd av allmänt vatten- och avloppsverk, som är verksam inom kommunen, eller på annat lämpligt sätt.

6 §. Allmänt vatten- och avloppsverk är skyldigt att tillåta att fastighet, som är belägen inom dess verksamhetsområde, anslutes till verkets vattenledning och avlopp i enlighet med i 11 § avsedda allmänna anslutningsbestämmelser.

Vad i 1 mom. är stadgat om anslutning av fastighet gäller icke fastighet för industri, hotell eller andra därmed jämförbara inrättningar som i fråga om sin vattenförbrukning eller beskaftenheten eller mängden av det avfallsvatten, som skulle ledas i avloppen, skulle komma att försvåra det allmänna vatten- och avloppsverkets verksamhet eller dess möjligheter att på ett tillfredsställande sätt sköta sina uppgifter beträffande andra till verket anslutna fastigheter.

Angående skyldighet att ansluta sig till allmänt vatten- och avloppsverks vattenledning och avlopp stadgas i landskapslagen (1967:36) om hälsovården.

Se K 4, Landskapslag (1967:36) om hälsovården, 58 §.

7 §. På område, för vilket i byggnadslagen avsedd plan har fastställts eller håller på att utarbetas, får allmänt vatten- och avloppsverk icke anläggas så, att genomförandet av planen försvåras.

8 §. Till allmänt vatten- och avloppsverk hör alla för dess verksamhet erforderliga anläggningar och konstruktioner, såsom vattentäcker, vattenreningsverk, pumpstationer, vattencisterner och vattenledningar samt rör-, tunnel- och öppna avlopp, inspektions- och regnvattensbrunnar och andra med dessa jämförbara anläggningar samt pumpstationer och reningsverk för avfallsvatten. Till allmänt vatten- och avloppsverk hör likväl icke i 9 § avsedda vatten- och avloppsanordningar på fastighet.

9 §. Allmänt vatten- och avloppsverk skall för varje fastighet, som anslutes till verkets vatten- och avloppsledningsnät, bestämma särskilda förbindelsepunkter, vilka skall vara belägna i fastighetens omedelbara närhet, om ej synnerligt skäl föranleder annat. På område, för vilket stads- eller byggnadsplan icke har fastställts, får förbindelsepunkt icke förläggas längre bort än etthundra meter från närmaste byggnad som skall anslutas till ledningsnätet.

Med vatten- och avloppsanordningar på fastighet avses i denna lag till fastighet hörande vatten- och avloppsledningar, avsedda att anslutas till allmänt vatten- och avloppsverks vattenledning och avlopp, samt tillbehör och anläggningar fram till förbindelsepunkten.

10 §. Vatten- och avloppsanordningar på fastigheter som är anslutna till allmänt vatten- och avloppsverk skall hållas i sådant skick att de ej medför olägenhet för verket.

Vid behov får allmänt vatten- och avloppsverk granska beskaftenhet, skick och funktion hos vatten- och avloppsanordningar på fastigheter som har anslutits eller anslutes till verkets ledningsnät.

11 §. Ägare av allmänt vatten- och avloppsverk kan utfärda allmänna bestämmelser såväl om anslutningen till verket som om villkoren för rätten att utnyttja den service verket erbjuder. Bestämmelserna skall utformas så, att de är opartiska i fråga om dem som an-

sluter sig till verket och så, att dessas möjligheter att tillgodogöra sig de tjänster som verket tillhandahåller icke oskäligt begränsas eller försvåras.

12 §. Om anslutning till allmänt vatten- och avloppsverk samt anslutningsvillkoren ingås avtal mellan verket och den som ansluter sig till detta. Avtalet får icke strida mot de allmänna bestämmelser som avses i 11 §. Om det inbördes förhållandet mellan verket och den som ansluter sig till detta gäller dessutom vad därom är särskilt stadgat.

13 §. Angående avgifter till allmänt vatten- och avloppsverk gäller vad därom är särskilt stadgat eller avtalat.

Ang. avloppsvattenavgift, se E 27, Landskapslag (1974:23) om avloppsvattenavgift.

14 §. Om vatten- och avloppsanordningar i fastighet och deras beskaffenhet samt om utförande av installationsarbete gäller vad därom är särskilt stadgat.

Se G 1, Byggnadslag (1979:61), 130 §.

15 §. Den som är anställd i allmänt vatten- och avloppsverks tjänst eller som verket särskilt har befullmäktigat därtill är berättigad att i den omfattning som verkets planering, skötsel, drift och underhåll förutsätter röra sig på annan tillhörigt område och där vidtagna de åtgärder dessa syften betingar.

Innan i 1 mom. avsedda åtgärder vidtages, skall markägaren såvitt möjligt underrättas om dem och vederbörande ersättas för den olägenhet och skada som åtgärderna vållar.

16 §. Den som vid fullgörande av i denna lag stadgad uppgift fått vetskap om företags affärs- eller yrkeshemligheter får ej obehörigen röja eller nyttja dessa.

17 §. Underlåter allmänt vatten- och avloppsverk att iakttaga de bestämmelser som gäller dess verksamhet, kan [landskapsstyrelsen] vid vite eller vid äventyr att underlåtet arbete utföres på det allmänna vatten- och avloppsverkets bekostnad bestämma att det som orättmätigt har gjorts eller underlåtits skall rättas till.

Iakttar annat än kommun tillhörigt allmänt vatten- och avloppsverk icke de stadganden och bestämmelser som gäller verkets verksamhet, och upprepas försummelserna trots fullmäktiges anmärkningar, eller visar det sig att verket icke förmår sköta sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt, kan fullmäktige återkalla sitt godkännande av verket såsom allmänt vatten- och avloppsverk.

18 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

19 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980.

Lagen tillämpas på vatten- och avloppsverk i kommuns eller kommunalförbunds ägo som är i bruk då lagen träder i kraft, räknat från dagen för ikraftträdandet, och på verk av annat slag, räknat från den tidpunkt då det godkännes såsom allmänt vatten- och avloppsverk.

D 17 Landskapslag (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsprojekt

1 §. För att främja vattenförsörjning, avloppsreglering och behandling av avloppsvatten samt användning av slam som uppstår i samband med behandlingen av avloppsvatten, kan understöd beviljas ur landskapets medel i enlighet med vad i denna lag stadgas.

2 §. (1990/43) Understöd kan beviljas kommun, kommunalförbund eller sammanslutning som bildats för vattenförsörjning eller avloppsreglering. Understöd kan även beviljas fastighetsägare eller med ägare jämförbar innehavare av fastighet.

3 §. (1990/43) Understöd kan beviljas för byggande av

1) anläggningar och konstruktioner som avses i 8 § landskapslagen (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk,

2) slambehandlings- och komposteringsanläggningar,

3) vattenförsörjnings- och avloppsregleringsanläggningar samt anläggning för behandling av toalettavfall som behövs i projekt som gäller en viss fastighet eller i därmed jämförbara projekt samt vattenledningar och avlopp utanför byggnaden.

4 §. Förutsättning för att understöd skall kunna beviljas är:

1) att en godtagbar plan jämte kostnadsförslag uppgjorts;

2) att kostnaderna för projektet är skäligen;

3) att det av ekonomiska, sanitära, sociala, regionala eller därmed jämförbara skäl är ändamålsenligt att stödja projektet;

4) att, i fråga om projekt som gäller enbart vattenförsörjning, avledning och behandling av avloppsvattnet ordnats eller ordnas i samband med understödsprojektet;

5) att, i fråga om projekt som gäller enbart avledning av avloppsvatten, vattenförsörjning och behandling av avloppsvattnet ordnats eller ordnas i samband med understödsprojektet; samt

6) att, i fråga om projekt som gäller byggande av reningsverk för avloppsvatten, reningsnivån motsvarar de krav som [landskapsstyrelsen] uppställer.

Om särskilda skäl föreligger, kan understöd beviljas utan iakttagande av vad i 1 mom. 4 och 5 punkterna sägs.

5 §. Understöd beviljas på grundvalen av de godkända totala kostnaderna för planeringen och byggandet av anläggningen eller konstruktionen. Understödet får uppgå till högst 30 procent av kostnaderna. Har den som ansöker om understöd för samma projekt beviljats även lån ur landskapets medel eller lån för vilket räntestöd utges ur landskapets medel, får det sammanlagda beloppet av understödet och sådant lån uppgå till högst 60 procent av kostnaderna.

Utan hinder av vad som sägs i 1 mom. får understöd uppgå till högst 50 procent av kostnaderna, om det av vattenvårdsskäl ställs särskilt stränga krav på behandling och avledning av avloppsvatten eller om

D 17 LL (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsprojekt

projektets huvudsakliga verkningsområde ligger i en glesbygd och det anses särskilt nödvändigt av sociala skäl eller hälsoskäl. Om lån som avses i 1 mom. beviljats får understödet tillsammans med sådant lån uppgå till högst 80 procent av kostnaderna. (1990/43)

6 §. (1990/43) Vid prövning av ansökan om understöd skall hänsyn tas till projektets betydelse för säkerställande av vattentillgången eller för vattenvården, kostnaderna för ordnande av vattenvården samt till sökandens möjligheter att för projektet erhålla annat stöd ur landskapets medel.

7 §. (1990/43) Understöd erläggs i en eller flera rater. Understöd som betalas i en rat erläggs när kostnaderna förfallit till betalning och arbetet avslutats så att anläggningen eller konstruktionen konstaterats fungera på ett godtagbart sätt. Den sista raten i fråga om understöd som betalas i flera rater skall utgöra minst 20 procent av det beviljade beloppet och erläggs efter att arbetet avslutats på ett godtagbart sätt och redovisningen granskats.

8 §. Ansökan om understöd prövas av [landskapsstyrelsen]. I samband med att beslut om beviljande av understöd fattas kan [landskapsstyrelsen] ställa villkor för projektets påbörjande, genomförande och slutförande. (1990/43)

[Landskapsstyrelsen] handhar övervakningen av hur understöd används. Den som har beviljats understöd är skyldig att lämna [landskapsstyrelsen] de uppgifter som erfordras för övervakningen.

9 §. [Landskapsstyrelsen] kan besluta att understöd eller del därav skall återbetalas till landskapet, om understödet erlagts på felaktiga grunder, om den som beviljats understödet lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter eller om han inte följer denna lag och med stöd därav lämnade direktiv. [Landskapsstyrelsen] kan besluta att det skall utgå en årlig ränta uppgående till högst 12 procent på det belopp som återkrävs, räknat från den dag understödet utbetalades.

10 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

11 §. Denna lag träder i kraft den 1 september 1983.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1974:24) den 28 mars 1974 om understöd för vattenvård.

Ikraftträdandebestämmelse (1990/43)

Denna lag träder i kraft den 15 juni 1990. För understöd som beviljats före denna lags ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid tiden för beviljandet.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft.

Skatter och avgifter till landskapet

E 1 Landskapsskattelag (1993:58)

1 §. Tillämpningsområde

På förvärvsinkomst skall betalas skatt till landskapet (landskapsskatt).

Med förvärvsinkomst avses sådan inkomst som enligt bestämmelserna i inkomstskattelagen (FFS 1535/1992) är eller utgör förvärvsinkomst.

Med landskapsskatt avses tilläggsskatt på förvärvsinkomst.

Se Sk 101 SF.

2 §. Skattskyldig

Skyldiga att betala landskapsskatt är fysiska personer och dödsbon som enligt kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland är skyldiga att betala kommunalskatt, dock inte begränsat skattskyldiga.

Se E 5, Kommunalsskattelag (1993:37).

3 §. (2002/43) Beräkning av den beskattningsbara förvärvsinkomsten

Den beskattningsbara förvärvsinkomsten beräknas på samma grunder som den beskattningsbara inkomsten vid kommunalbeskattningen beräknas enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen för landskapet Åland.

Om den beskattningsbara förvärvsinkomsten som fastställs för en skattskyldig understiger 10 euro skall skatten inte debiteras.

Se E 5, Kommunalsskattelag (1993:37).

4 §. Underskottsgottgörelse

Underskottsgottgörelse som avses i 131 § inkomstskattelagen skall dras av från landskapsskatten enligt denna paragraf om en del av underskottsgottgörelsen skall dras av från kommunalskatten enligt 133 § nämnda lag. Gottgörelsen skall i så fall efter att avdrag enligt 132 § nämnda lag har gjorts fördelas mellan respektive skatter som uppräknas i 133 § nämnda lag i förhållande till dessas belopp, dock så att landskapsskattens och kommunalskattens belopp adderas när den del av underskottsgottgörelsen som skall avdras från kommunalskatten enligt 133 § nämnda lag räknas ut. Den del av gottgörelsen som skall avdras från kommunalskatten enligt 133 § nämnda lag fördelas mellan landskapsskatten och kommunalskatten i förhållande till dessas belopp.

Se Sk 101 SF.

5 §. (2002/43) Skattesats

Skattesatsen för landskapsskatten är 3,5.

5a §. Upphävd (2002/43).

6 §. Beskattningsförfarande

Fastställandet av till landskapet på grund av förvärvsinkomst årligen utgående landskapsskatt i stöd av denna lag samt skattens debitering och uppbörd verkställs i tillämpliga delar enligt vad därom är stadgat om skatt som på inkomst skall betalas till kommunen i lagen om beskattningsförfarande (FFS 1558/1995) och i förordningen om beskattningsförfarande (FFS 1579/1995) samt i bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen eller förordningen. (1997/39)

De i 1 mom. nämnda författningarna och bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar av författningarna eller av bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

Mom. 3 upphävt (2002/60).

Mom. 4 upphävt (2002/60).

Se Sk 301 och 302 SF.

7 §. Förskottsuppbörd

För uppbörden av landskapsskatt verkställs under skatteåret förskottsuppbörd i tillämpliga delar enligt vad därom är stadgat om den skatt som enligt lagen om beskattningsförfarande skall debiteras till en kommun i lagen om förskottsuppbörd (FFS 1118/1996) och i förordningen om förskottsuppbörd (FFS 1124/1996) samt i bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen eller förordningen. (1997/35)

De i 1 mom. nämnda författningarna och bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar av författningarna eller av bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

Se Sk 201 och 202 SF.

8 §. Skatteuppbörd

Uppbörd, indrivning och återbäring av landskapsskatt samt förskott, annan prestation och förskottsinnehållning som erläggs genom förskottsuppbörd skall verkställas i tillämpliga delar enligt vad därom är stadgat om kommunalskatt samt förskott, annan prestation och förskottsinnehållning som erläggs genom förskottsuppbörd i lagen om skatteuppbörd (FFS 611/1978) och i förordningen om skatteuppbörd (FFS

E 2 LL (1993:27) om grunderna för avgifter ...

903/1978) samt i bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen eller förordningen.

De i 1 mom. nämnda författningarna och bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar av författningarna eller av bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

Se Sk 604 och 605 SF.

9 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 6 § 1 mom., 7 § 1 mom. och 8 § 1 mom. nämnda författningarna ankommer på statens myndigheter eller tjänstemän skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen] om de enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

Se A 1, Självstyrelselag (1991:71).

9a §. Dröjsmålspåföljder

Vid försummelse att inom utsatt tid betala landkapsskatt uppbärs dröjsmålsränta och restavgift med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna om försummelse att inom utsatt tid betala kommunalskatt i lagen om skattetillägg och förseningsränta (FFS 1556/1995). (1997/30)

Den i 1 mom. nämnda lagen skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar i lagen skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

Se Sk 606 SF.

10 §. Förlust av skattefordran

Om preskription av landkapsskatt gäller vad om preskription av skatt är stadgat i rikslagstiftningen.

Se Pr 609 FL I.

11 §. Ändringsökande

Om rätten att söka ändring genom rättelseyrkande, skatteanmärkning och besvär, om överklagbarheten samt om besvärsförfarandet, sättet att framställa rättelseyrkande och skatteanmärkning stadgas i [beskattningslagen], i lagen om förskottsuppbörd och i lagen om skatteuppbörd.

Se Sk 201 och 604 SF.

12 §. Ikraftträdelsebestämmelser

Denna lag träder omedelbart i kraft. Genom landskapslag bestäms när landkapsskatt första gången skall uppbäras. (1998/116)

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1958:18) den 9 juli 1958 om uppbärande av skatt till landskapet Åland.

E 2 Landskapslag (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet**1 §. Lagens tillämpningsområde**

I denna lag regleras de allmänna grunderna för när [landskapsstyrelsen] och underlydande myndigheters prestationer skall vara avgiftsbelagda och för storleken av de avgifter som uppbärs för prestationerna.

Denna lag gäller inte landskapets affärsverk eller fonder.

2 §. Avgiftsbelagda prestationer

Följande prestationer skall vara avgiftsbelagda:

- 1) varor som producerats eller saluförs,
- 2) tjänster som har tillhandahållits på beställning eller annars på uppdrag av någon,
- 3) prövning av ansökan samt
- 4) övrig verksamhet, när prestationen utförs till följd av en åtgärd av mottagaren.

3 §. Avgiftsbefriade prestationer

Följande prestationer skall vara avgiftsfria:

- 1) prestationer som inte kan anses direkt utförda för en enskild person eller ett enskilt företag eller annars för en klart avgränsad grupp,
- 2) prestationer vilkas syfte är att ge förmåner som tryggar den enskildes utkomst samt
- 3) råd, anvisningar, vägledning och information, om dessa endast medför låga kostnader.

4 §. Avgifter för offentligrättsliga prestationer

Avgifter för offentligrättsliga prestationer skall beräknas så att full kostnadstäckning uppnås.

Om det finns grundad anledning av orsaker som hänför sig till hälso- och sjukvård, sociala ändamål, miljövärd, utbildningsverksamhet eller allmän kulturverksamhet eller orsaker som kan jämföras med dessa kan [landskapsstyrelsen] bestämma att en avgift allmänt uppbärs så att full kostnadstäckning inte uppnås eller att avgift inte skall uppbäras.

Om det finns skäl kan [landskapsstyrelsen] bestämma att en avgift, som annars skall fastställas så att full kostnadstäckning uppnås, fastställs till ett högre belopp eller att en prestation som skall vara avgiftsfri beläggs med avgift.

De kostnader som läggs till grund när en avgift bestäms får inte vara högre än vad en ändamålsenlig kvalitetsnivå förutsätter.

5 §. Priset på övriga prestationer

Priserna för andra prestationer än de som nämns i 4 § bestäms enligt företagsekonomiska grunder.

6 §. Beslutande myndighet

[Landskapsstyrelsen] beslutar vilka prestationer som är avgiftsbelagda och fastställer storleken på avgifterna.

Polisen [ÅLSB] (2002/90)

Landskapsstyrelsens allmänna förvaltning [ÅLSB] (2001/70)

7 §. Uppbörd av avgifter för offentligrättsliga prestationer

Avgift skall betalas i samband med beställningen eller när ansökan ges in. Om inte detta sker skall beställaren eller sökanden åläggas att betala avgiften inom en viss tid. Samtidigt skall beställaren eller sökanden meddelas att beställningen utförs eller att ansökan behandlas endast om avgiften betalas inom föreskriven tid. I annat fall skall avgift betalas vid överlämnande av prestationen eller genom fakturering genast när prestationen är färdig.

[Landskapsstyrelsen] kan göra undantag från kravet att avgiften skall betalas i samband med beställningen eller när ansökan ges in.

Avgiften skall betalas inom 21 dagar från det att räkningen postades eller förmedlades på annat lämpligt sätt.

Om avgiften inte betalas senast på förfallodagen, skall nödvändiga åtgärder vidtas för erhållande av betalning. På ett obetalt belopp upp bärs en årlig dröjsmålsränta om 16 procent.

Betalas inte avgiften i tid skall ansökan avvisas eller beställningen inte utföras.

[Landskapsstyrelsen] får, om det finns särskilda skäl, betala tillbaka hela eller en del av avgiften för en prestation.

8 §. Indrivning av avgifter

Avgifter för offentligt rättsliga prestationer får indrivnas enligt lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg (FFS 367/1961).

Vid indrivning av fordringar som hänför sig till andra prestationer iaktas vad som är bestämt om indrivning av privaträttsliga fordringar.

Se Pr 608 FL I.

9 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1993.

De bestämmelser om avgift och stämpelskatt som med stöd av

1) landskapslagen (1952:27) angående avgifter, som skola erläggas för särskilda Ålands landskapsförvaltning underlydande myndigheters expeditioner och tjänsteförrättningar,

2) 1 § 2 och 3 mom. landskapslagen (1971:10) om polisverksamheten,

3) 17 och 47 §§ landskapslagen (1977:37) om brand- och räddningsväsendet,

4) 10 § och 26 § 3 mom. landskapslagen (1977:41) om naturvård,

5) 24 och 34 §§ ellagen (1982:38) för landskapet Åland,

6) 3 § 1 mom. landskapslagen (1971:12) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande explosionsfarliga ämnen,

7) landskapslagen (1977:73) om stämpelskatt samt

8) 15 § landskapslagen (1975:9) om motorfordonsbyrån

tillämpas och med stöd av dem utfärdade bestämmelser som tillämpas i landskapet när denna lag träder i kraft, skall tillämpas i landskapet till dess [landskapsstyrelsen] med stöd av denna lag beslutar annat.

E 3 Landskapslag (1947:6) om apoteksavgift i landskapet Åland

1 §. För apoteksrorelse i landskapet Åland skall innehavare årligen erlägga avgift, som fastställs i enlighet med apotekets omsättning.

2 §. Apoteksavgift erläggs enligt apotekets omsättning, sedan mervärdesskatten avdragits från denna, på följande sätt (2002/44):

Apotekets omsättning	Apoteksavgiften vid omsättningens nedre gräns	Avgiftsprocent för omsättning som överstiger den nedre gränsen
€	€	
582 205-678 916	-	6
678 916-872 985	5 803	7
872 985-1 066 838	19 387	8
1 066 838-1 358 693	34 896	9
1 358 693-1 745 969	61 163	9,5
1 745 969-2 134 322	97 954	10
2 134 322-2 522 459	136 789	10,25
2 522 459-3 202 021	176 573	10,5
3 202 021-4 171 717	247 927	10,75
4 171 717-	352 170	11

Beloppen enligt [ÅLSB] (2004/17)

Från omsättningen för filialapotek avdras omsättningen i sin helhet, om den utgör högst 50.500 euro, eller en tredjedel av omsättningen, dock lägst 50.500 euro, om den överstiger 50.500 euro innan filialapotekets omsättning sammanläggs med apotekets omsättning för fastställande av apoteksavgiften. (2002/44)

Apoteksavgift fastställs i hela euro. (2002/44)

Apoteksavgift som understiger 5 euro upp bärs inte. (2002/44)

Beloppen i tabellen i 1 mom. för apotekets omsättning samt för apoteksavgiftens nedre gräns kan årligen justeras av [landskapsstyrelsen] i enlighet med i riket föreskrivna grunder.

3 §. För fastställande av apoteksrorelsens omsättning skall apoteksinnehavare till [Ålands landskapsnämnd] inlämna anmälan över rörelsens inkomster och utgifter under varje kalenderår senast den 1 april därpå följande år. [Landskapsnämnden] kan likväl på särskilda skäl bevilja apoteksinnehavare rätt att även senare inlämna sagda anmälan. Anmälan skall uppgöras enligt utfärdade anvisningar och på blankett, som fastställts av [landskapsnämnden].

4 §. På grundvalen av den anmälan apoteksinnehavare inlämnat fastställer [landskapsnämnden] den apoteksavgift, som skall erläggas för apoteksrorelsen.

Försummar apoteksinnehavare att inom stadgad tid tillställa [landskapsnämnden] i 3 § nämnd anmälan och inlämnar icke heller sådan efter uppmaning eller är det uppenbart, att en mindre omsättning än den verkliga uppgivits, äger [landskapsnämnden] befogenhet att fastställa apoteksavgift enligt en av den samma uppskattningsvis bestämd omsättning.

[Landskapsnämndens] beslut angående apoteksavgift skall delgivas vederbörande sålunda, att dem i tjänsteväg tillställas utdrag därur, försett med behörig besvärundersökning och anteckning om delgivning.

5 §. Har apotek under det år, för vilket avgiften skall erläggas, övergått till annan innehavare, skall den för kalenderåret beräknade avgiften fördelas mellan innehavarna i förhållande till storleken av envars omsättning.

E 4 LL (1974:83) om resandeavgift

6 §. (1952/28) [Landskapsstyrelsen] äger årligen besluta, huruvida inbetalning av apoteksavgift skall erläggas i en eller flera rater, samt bestämma de tider, då apoteksavgift skall inbetalas till [landskapsstyrelsens kamreraravdelning].

7 §. (1966/39) Apoteksavgift, som icke blivit erlagd på utsatt tid, må utmätas utan dom eller utslag såsom därom är stadgat.

Se Skatteutsköningens lag och -förrdning, Pr 608 och 609 FL I.

8 §. Befriade från att erlægga apoteksavgift äro apotek, vilka inrättats vid sjukhus och sanatorier.

Där särskilda skäl föreligga, kan [landskapsnämnden] befria apoteksinnehavare från erläggande av apoteksavgift antingen i dess helhet eller till en del.

9 §. Apoteksinnehavare har att vid bokföringen iakttaga, vad därom är i riket bestämt.

Se Bokföringslag och -förrdning, Ft 301 och 302 FL I.

10 §. Apoteksinnehavare åligger att åt person, som därtill av [landskapsnämnden] förordnats, muntligen eller skriftligen giva de kompletterande uppgifter och utredningar, vilka för apoteksavgiftens fastställande äro av nöden, samt förete sina affärsböcker och därtill hörande inventarie- och förrådsförteckningar, kontrakt och skuldsedlar, räkningar, kvitenser och korrespondens samt övriga handlingar ävensom förevisa sitt förråd.

11 §. Envar är skyldig att hemlighålla, vad han i tjänsten eller i offentlig befattning erfarit angående apoteksrotels ekonomiska ställning eller affärsförhållanden.

12 §. I beslut, som i stöd av denna landskapslag fattats av [landskapsnämnden], kan ändring sökas hos högsta förvaltningsdomstolen medelst skriftliga besvär, som med vidfogande av det överklagade beslutet senast klockan 12 på den trettionde dagen, räknat från beslutets delfående, skall inlämnas till högsta förvaltningsdomstolens registratorskontor, men går beslutet dock oberoende av besvären omedelbart i verkställighet.

13 §. (1966/39) Har högsta förvaltningsdomstolen avlyftat apoteksavgift eller nedsatt densamma, skall [landskapsstyrelsens kamreraravdelning] återbetala det för mycket erlagda beloppet jämte sex procents årlig ränta därpå från betalningsdagen till dagen för återbetalningen.

Har apoteksavgift eljest erlagts utöver det fastställda beloppet, skall det för mycket erlagda beloppet jämte ränta, beräknad såsom i 1 mom. nämnes, på ansökan återbäras till vederbörande av [landskapsstyrelsens kamreraravdelning].

Har apoteksavgift till följd av att omsättningen uppgivits oriktigt fastställts för låg, bör avgiftens belopp rättas och apoteksinnehavaren åläggas att inbetala tillägget, dock senast under det femte kalenderåret efter utgången av det år, då den avgift, som skall rättas, debiterats eller hade bort debiteras.

14 §. (1966/39) Försummas erläggandet av apoteksavgift inom utsatt tid, skall på det förfallna beloppet i avgiftstillägg erläggas tolv procents årliga ränta, räk-

nat från den dag, då avgiften senast hade bort erläggas, till betalningsdagen.

15 §. Var, som bryter mot stadgandena i denna landskapslag eller med stöd av densamma utfärdade bestämmelser, straffas, där ej för gärningen eller försummelsen annorstädes i lag strängare straff är stadgat, med böter.

E 4 Landskapslag (1974:83) om resandeavgift**1 kap. Allmänt**

1 §. Idkare av regelbunden passagerartrafik med fartyg mellan hamn utom och hamn inom landskapet Åland är skyldig att till landskapet såsom näringskatt erlægga resandeavgift enligt vad i denna lag stadgas. (1975/46)

Trafik anses vara regelbunden, om turlista för densamma har offentliggjorts.

I 1 mom. avsedd trafikidkare benämnes i denna lag redare.

2 §. (1975/46) Resandeavgiften utgår med visst belopp per passagerare, som med anlåtande av redaren tillhörigt eller av honom upphyrat fartyg anländer från hamn utom landskapet till hamn inom landskapet under den tid då avgift enligt 3 § uppbärs.

För passagerare som skall transiteras via åländsk hamn erlägges ej resandeavgift. Ej heller erlägges avgift för passagerare på fartyg i trafik mellan landskapet och riket om fartygets redare är landskapet eller staten.

3 §. Resandeavgift uppbäres för den tid och till det belopp, som lagtinget genom särskilt beslut fastställer med iakttagande av att tiden skall förläggas mellan den 31 mars och den 1 oktober samt att avgiften ej överstiger 34 cent per passagerare. (2002/45)

[Landstingets beslut] om uppbärande av resandeavgift träder i kraft tidigast på nittionde dagen efter det sådant beslut fattats.

2 kap. Uppbörd

4 §. Sedan [landstingets] i 3 § nämnda beslut trätt i kraft äger redare för varje kalendermånad avgiften uppbäres senast före utgången av därpå följande kalendermånad till [landskapsstyrelsen] anmäla antalet av i 2 § avsedda passagerare.

På grundval av den i 1 mom. nämnda anmälan fastställer [landskapsstyrelsen] resandeavgiften för den månad anmälan avser. Härefter skall avgiften erläggas inom trettio dagar från det redaren erhållit del av [landskapsstyrelsens] beslut.

5 §. Försummar redare att inom stadgad tid tillstålla [landskapsstyrelsen] i 4 § nämnd anmälan och inlämnas icke sådan efter uppmaning eller är det uppenbart att ett mindre antal passagerare än det verkliga har uppgivits, äger [landskapsstyrelsen] befogenhet att fastställa resandeavgiften enligt ett uppskattat antal passagerare.

[Landskapsstyrelsens] beslut om uppbörd av resandeavgift skall delgivas sålunda att redaren med motagningsbevis tillställs protokollsutdrag försett med behörig besvärundervisning.

3 kap. Användningen av genom resandeavgifter influtna medel

6 §. I stöd av denna lag uppburna medel skall på sätt [landstinget] i samband med antagande av [enskild] årsstat närmare besluter användas i huvudsak för miljövard och för främjande av turism eller för beviljande av landskapsbidrag åt kommun för sådana ändamål.

4 kap. Särskilda stadganden

7 §. I [landskapsstyrelsens] i stöd av denna lag fattade beslut kan ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen senast före klockan 12 den trettonde dagen efter delfäendet.

Beslutet går oaktat anförda besvär omedelbart i verkställighet.

8 §. Har högsta förvaltningsdomstolen avlyftat resandeavgift eller nedsatt densamma skall [landskapsstyrelsen] återbetala det för mycket erlagda beloppet jämte sex procents årlig ränta därpå från betalningsdagen till dagen för återbetalningen.

Har resandeavgift eljest erlagts utöver det fastställda beloppet, skall det för mycket erlagda beloppet jämte ränta, beräknad såsom i 1 mom. nämnas, på ansökan återbäras till redaren.

Har resandeavgift, på grund av att antalet passage-rare uppgivits oriktigt fastställts för låg, bör avgiftens belopp rättas och redaren åläggas att inbetala tillägget, dock senast under det femte kalenderåret efter utgången av det år, då den avgift som skall rättas, debiterats eller borde ha debiterats.

9 §. Erlägges ej resandeavgift inom utsatt tid, skall på det förfallna beloppet i avgiftstillägg erläggas tolv procents årlig ränta, räknat från den dag, då avgiften senast borde ha erlagts till betalningsdagen.

Om avskrivning av resandeavgift besluter [landskapsstyrelsen].

10 §. Den som bryter mot stadgandena i denna landskapslag eller med stöd av densamma utfärdade bestämmelser straffas med böter, där ej för gärningen eller försummelsen annorstädes i lag strängare straff är stadgat.

11 §. Närmare bestämmelser angående tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Skatter och avgifter till kommunerna

E 5 Kommunalskattelag (1993:37) för landskapet Åland

1 §. Lagens tillämpningsområde

På förvärvsinkomst och på inkomster av samfund och samfälliga förmåner skall betalas skatt till kommun samt medges förlustutjämning vid kommunalbeskattningen i enlighet med vad därom är föreskrivet i inkomstskattelagen (FFS 1535/1992) samt förordningen om skatt på inkomst (FFS 1551/1992), med de undantag som följer av denna lag och särskilda bestämmelser. Dessutom tillämpas lagen om undanröjande av internationell dubbelbeskattning (FFS 1552/1995) i landskapet då det är frågan om inkomst som förvärvats i en främmande stat, om inte annat anges i denna lag. (2001/24)

De i 1 mom. nämnda författningarna skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar av nämnda författningar, skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se Sk 101 och 102 SF. Även Sk 143 SF.

1a §. (1994/62) *Bestämmelser som inte skall tillämpas vid kommunalbeskattningen*

Bestämmelserna i 154 § inkomstskattelagen skall inte tillämpas vid kommunalbeskattningen.

1b §. (1995/14) *Samfunds skattskyldighet*

Skyldig att betala kommunalskatt på inkomst är samfund som har hemort i landskapet för inkomst som har förvärvats i landskapet och annorstädes samt samfund som har hemort i riket och utländska samfund för inkomst som har förvärvats i landskapet.

2 §. *Andra bestämmelser om inkomstskatt*

Om beräkning av resultatet av näringsverksamhet och jordbruk, källskatt på ränteinkomster samt om beskattningsförfarandet, förskottsutbörd och skatteutbörd finns särskilda bestämmelser.

På beskattning av begränsat skattskyldigs inkomster tillämpas landskapslagen (1973:12) om kommunalskatt för begränsat skattskyldig och på gottgörelse av bolagsskatt tillämpas landskapslagen (1989:49) angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om gottgörelse för bolagsskatt.

Se E 14, Landskapslag (1973:12) om kommunalskatt för begränsat skattskyldig och E 11, Landskapslag (1989:49) angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om gottgörelse för bolagsskatt.

3 §. *Tillämpningen av hänvisningar i inkomstskattelagen*

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse de bestämmelser i landskapslagstiftningen som sålunda är i fråga. Förutom bestämmelserna i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna

E 5 Kommunalskattelag (1993:37)

dock, såvitt gäller stöd och andra ersättningar som nämns i hänvisningarna, anses avse deras motsvarighet i rikslagstiftningen till den del fråga är om skatteplikt för inkomst och avdrag för inkomstens förvärvande.

4 §. (2003/45) *Kommunalskatteprocenten för samfund och samfällda förmåner*

Samfund och samfällda förmåner skall på den beskattningsbara inkomsten betala 5,7275 % i kommunalskatt.

4a §. Upphävd (2002/78)

5 §. (2002/6) *Redovisningen av kommunalskatteintäkterna av samfund*

Kommunalskatt som avses i 4 och 4a §§ denna lag och som betalas av samfund och samfällda förmåner redovisas till kommunerna enligt lagen om skatteredovisning (FFS 532/1998), med de undantag som följer av denna lag och särskilda bestämmelser.

Se Sk 607 SF.

5a §. (2003/85) *Fördelningen mellan de enskilda kommunerna*

En kommuns andel av kommunalskatteintäkterna av samfund och samfällda förmåner fastställs skatteårsvis som en relativ andel av det sammanlagda beloppet av kommunernas andelar. Andelarnas storlek bestäms i förhållande till summan av den skatt som i enlighet med 2-4 mom. räknats respektive kommun till godo.

Som grund för beräkning av en kommuns andel används uppgifterna i de tre senast slutförda beskattningarna samt uppgifterna i den officiella företags- och arbetsställestatistiken för dessa år. För vartdera av de tre åren skall den kommunalskatt som ett samfund påförts, med avdrag för de gottgörelser för bolagskatt som tillgodoräknats dividendtagaren i enlighet med landskapslagen angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om gottgörelse för bolagsskatt, tillgodoräknas de enskilda kommunerna enligt 3 och 4 mom.

Om ett samfund under året har haft driftställen endast i en kommun räknas samfundets skatt den kommunen till godo. Om samfundet har haft driftställen i flera kommuner räknas samfundets skatt dessa kommuner till godo i förhållande till antalet anställda vid samfundets driftställen per kommun. Skatterna för samfund som står i koncernförhållande enligt landskapslagen (1989:23) om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen sammanräknas dock och räknas de berörda kommunerna till godo i förhållande till antalet anställda vid de till koncernen hörande samfundens driftställen per kommun.

Om ett samfund med driftställen i fler kommuner även har anställda ombord på fartyg skall dess skatt med avvikelse från bestämmelserna i 3 mom. räknas kommunerna till godo i förhållande till antalet anställda vid samfundets fasta driftställen per kommun. Samfundets anställda ombord på fartyg skall dock hänföras till den kommun som är samfundets hemort om samfundet i fråga har minst en anställd vid ett fast driftställe i den kommunen.

Den officiella företags- och arbetsställestatistiken för de tre år som ligger till grund för beräkningar enligt denna paragraf avser statistiken sådan den ser ut den 1 januari det år som fördelningen avser.

[Landskapsstyrelsen] fastställer för varje skatteår de enskilda kommunernas andelar före utgången av mars månad. Innan andelarna för skatteåret har fastställts sker en preliminär redovisning till kommunerna genom tillämpning av det närmast föregående skatteårets fördelning, vilken sedan justeras i efterhand. Andelarna fastställs med åtta decimalers noggrannhet. Innan beslut om fastställande fattas skall Ålands kommunförbund kf höras.

Fastställd fördelning av samfunds och samfällda förmånens kommunalskatt mellan de olika kommunerna enligt 5 § 5 mom. beträffande 2004, [ÅLSB] (2004/12)

6 §. *Landskapets och Ålands penningautomatföreningsskattskyldighet*

Om landskapets skyldighet att betala kommunalskatt skall gälla vad om statens skyldighet att betala inkomstskatt till kommun är föreskrivet i den i 1 § 1 mom. nämnda lagen.

Ålands penningautomatförening är inte skyldig att betala kommunalskatt.

7 §. *Skatteplikt för stöd ur landskapets medel*

Om inte annat följer av bestämmelserna i 3 § skall i fråga om skatteplikt för stöd ur landskapets medel gälla vad i 1 § 1 mom. nämnda författningar är föreskrivet om stöd som på jämställbara grunder beviljas av statens medel.

7a §. Upphävd (2003/88).

8 §. *Resekostnadsavdrag*

I 93 § inkomstskattelagen avsett avdrag får vid kommunalbeskattningen göras för kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen med buss eller annat fortskaffningsmedel som är i regelbunden trafik samt, beräknade enligt de grunder [landskapsstyrelsen] årligen fastställer, för kostnader för resor mellan bostaden och arbetsplatsen med annat slag av fortskaffningsmedel. Kostnaderna får avdras endast till den del de överstiger 340 euro under skatteåret. Om mer än hälften av de avdragsberättigade kostnaderna utgörs av kostnader för resor med buss eller annat fortskaffningsmedel som är i regelbunden trafik, får dock även den del av kostnaderna som understiger 340 euro avdras. (2002/46)

Såsom i 1 mom. avsedda kostnader skall även anses kostnader som skattskyldig åsamkas genom att han på grund av kommunikationsförhållandena varit tvungen att hyra bostad på annan ort i landskapet. Kostnaderna beräknas enligt de grunder [landskapsstyrelsen] årligen fastställer.

Beträffande 8 § samt beträffande 4 § Landskapslag (1993:41) om kommunalskatt för gårdsbruk, gäller om beskattningsgrunder följande:

1999; [ÅLSB] (1999/67)

2000; [ÅLSB] (2000/81)

2001; [ÅLSB] (2001/58)

2002; [ÅLSB] (2002/76)

2003; [ÅLSB] (2003/81)

Beträffande 8 § 2 mom. om grunder för beräkning av den resekostnad som avses i resekostnadsavdraget gäller följande:

- 2000; [ÅLSB] (1999/67)
- 2001; [ÅLSB] (2000/82)
- 2002; [ÅLSB] (2001/59)
- 2003; [ÅLSB] (2002/77)
- 2004; [ÅLSB] (2003/82)

9 §. (2001/24) *Sjöarbetsinkomst*

I 74 § 1 mom. inkomstskattelagen avsedd sjöarbetsinkomst är vid kommunalbeskattningen löneinkomst i pengar eller pengars värde för arbete ombord på fartyg med en bruttodräktighet av minst 100 register-ton, om arbetet utförs i samband med fartygets trafik i anställning hos redare eller annan därmed jämförbar av skattestyrelsen fastställd arbetsgivare som sköter fartygets trafik samt om

- 1) fartyget används i utrikesfart eller under skatteåret huvudsakligen i kustfart,
- 2) fartyget är underställt sjöfartsstyrelsen och används på havsområde eller om
- 3) fartyget är underställt Ålands [landskapsstyrelse] och är annat fartyg än landsvägsfärja.

10 §. *Sjukdomskostnadsavdrag*

Skattskyldig har rätt att vid kommunalbeskattningen till fullt belopp göra avdrag från förvärvsinkomsten för egna och familjemedlemmars sjukdomskostnader som överstiger 84 euro. För makar gäller dock att avdrag från förvärvsinkomsten får göras för sjukdomskostnader som sammanlagt överstiger 168 euro. (2002/46)

För sjukdomskostnader som föranletts av sjukhusvistelse utanför Finland och Sverige, om inte intagningen skett på grund av inhemsk läkares remiss, har skattskyldig rätt att vid kommunalbeskattningen göra avdrag från förvärvsinkomsten med högst 300 euro, makar dock sammanlagt med högst 600 euro. Om skattskyldig under skatteåret försörjt barn som före skatteårets ingång inte har fyllt 17 år skall i detta moment avsett belopp höjas med 70 euro för varje sådant barn. (2002/46)

Avdrag får inte göras för resekostnader till läkare, sjukhus eller till en med sjukhus jämförbar inrättning utanför Finland eller Sverige för behandling av sjukdom om resan företas utan remiss eller ordination från inhemsk läkare.

Avdrag får inte göras för kostnader som ersätts på grund av försäkring eller av annan orsak.

11 §. (2002/46) *Studieavdrag*

Den skattskyldige har rätt att vid kommunalbeskattningen avdra från nettoförvärvsinkomsten, förutom de avdrag som avses i 105 § inkomstskattelagen, 340 euro för varje termin under vilken han erhållit regelbunden och full undervisning i en läroinrättning på grundskole-, gymnasie- eller högskolenivå eller i en därmed jämförbar läroinrättning.

11a §. (1993/59) *Avdrag av underskottsgottgörelse från kommunalskatten*

Gottgörelse som avses i 133 § inkomstskattelagen skall efter att avdrag enligt 132 § nämnda lag har gjorts fördelas mellan respektive skatter som uppräknas i 133 § nämnda lag i förhållande till dessas be-

lopp, dock så att landskapsskattens och kommunalskattens belopp adderas när den del av gottgörelsen som skall avdras från kommunalskatten enligt 133 § nämnda lag räknas ut. Den del av gottgörelsen som skall avdras från kommunalskatten enligt 133 § nämnda lag skall fördelas mellan kommunalskatten och landskapsskatten i förhållande till dessas belopp.

Ikraftträdelsebestämmelse (1993/37):

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1993 och tillämpas första gången vid den kommunalbeskattning som skall verkställas för år 1993.

Genom denna lag upphävs

- 1) kommunalskattelagen (1988:70) för landskapet Åland,
- 2) landskapslagen (1969:33) om förlustutjämning vid kommunalbeskattningen samt
- 3) landskapslagen (1989:14) om skattelättnader för depositioner och obligationer.

Utän hinder av vad i denna lag stadgas skall, vid beskattningen för år 1993 i fråga om skatteplikt för inkomst som uppburits eller förmån som åtnjutits före denna lags ikraftträdande, tidigare gällande bestämmelser tillämpas, om inkomsten eller förmånen inte var skattepliktig enligt de tidigare gällande bestämmelserna.

Ikraftträdelsebestämmelse (2001/24):

Denna lag träder omedelbart i kraft och tillämpas första gången vid den beskattning som skall verkställas för skatteåret 2001.

Ikraftträdelsebestämmelse (2002/6):

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2002. Den tillämpas första gången vid skatteredovisningen till kommunerna för skatteåret 2002. Innan kommunernas andelar för 2002 har fastställts sker redovisningen till kommunerna enligt den fördelning som gällde före lagens ikraftträdande.

För skatteåret 2001 görs för de enskilda kommunerna en jämförelse mellan det ekonomiska utfallet vad gäller andelen av kommunalskatten för samfund enligt denna lag och enligt lagen i dess då gällande lydelse. I de fall där tillämpningen av lagen i dess då gällande lydelse ger ett negativt ekonomiskt utfall i förhållande till vad en tillämpning av denna lag skulle ha givit kompenseras kommunen med ett belopp som motsvarar skillnaden.

För skatteåren 2002-2005 görs för de enskilda kommunerna skatteårsvis en jämförelse mellan det ekonomiska utfallet vad gäller andelen av kommunalskatten för samfund enligt denna lag och enligt lagen i dess tidigare lydelse. I de fall där tillämpningen av denna lag ger ett negativt ekonomiskt utfall i förhållande till vad en tillämpning av lagen i dess tidigare lydelse skulle ha givit kompenseras kommunen enligt nedanstående tabell, dock så att skillnaden först minskas med ett belopp motsvarande den kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst som kommunen för det aktuella året har erhållit med stöd av landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

E 6 LL (1993:42) om kommunalskatt för näringsverksamhet

Skatteår	Del av skillnaden som kompenseras
2002	100%
2003	75%
2004	50%
2005	25%

Kompensation som en kommun erhåller med stöd av denna lag omvandlas genom tillämpning av kommunens inkomstskattesats till en kalkylerad beskattningsbar inkomst som vid tillämpningen av landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna och landskapslagen (1999:26) om en särskild justering av landskapsandelarna till kommunerna läggs till den beskattningsbara inkomsten vid kommunens inkomstbeskattning.

Ikraftträdelsebestämmelse (2002/46):

Denna lag träder omedelbart i kraft och tillämpas första gången vid den beskattning som skall verkställas för skatteåret 2002.

Ikraftträdelsebestämmelse (2002/78):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

Ikraftträdelsebestämmelse (2003/85):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004. Den tillämpas första gången vid skatteredovisningen till kommunerna för skatteåret 2004.

När den kompensation kommunerna erhåller enligt ikraftträdelsebestämmelsen i landskapslagen (2002/6) om ändring av kommunalskattelagen för landskapet Åland bestäms för skatteåren 2004 och 2005 skall denna lag ersätta nämnda lag vid jämförelsen av det ekonomiska utfallet.

Ikraftträdelsebestämmelse (2003/88):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

E 6 Landskapslag (1993:42) om kommunalskatt för näringsverksamhet

1 §. Resultatet av näringsverksamhet beräknas i kommunalbeskattningen i enlighet med vad därom är föreskrivet i lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (FFS 360/1968) med de undantag som följer av denna lag och särskilda bestämmelser.

Den i 1 mom. nämnda lagen skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar i nämnda lag, skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se Sk 112 SF.

2 §. Hänvisas i den i 1 § 1 mom. nämnda lagen till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse de bestämmelser i landskapslagstiftningen som sålunda är i fråga.

E 7 Landskapslag (1993:41) om kommunalskatt för gårdsbruk

1 §. Resultatet av jordbruk beräknas vid kommunalbeskattningen och nettoinkomsten av skogsbruk beräknas i kommunalbeskattningen för åren 1993-2005 i enlighet med vad därom är föreskrivet i inkomstskattelagen för gårdsbruk (FFS 543/1967) samt skogsstatteförordningen (FFS 1208/1991), med de undantag som följer av denna lag och särskilda bestämmelser.

De i 1 § 1 mom. nämnda författningarna skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar av nämnda författningar, skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se Sk 115 och 116 SF.

2 §. Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse de bestämmelser i landskapslagstiftningen som sålunda är i fråga.

3 §. I fråga om skatteplikt för stöd av landskapets medel och om avdrag för fastighetsskatt som betalats till kommun i landskapet skall gälla vad i 1 § 1 mom. nämnda författningar är föreskrivet om stöd som på jämställbara grunder beviljas av statens medel och om avdrag för fastighetsskatt som betalats till kommun i riket.

4 §. Avdragbara utgifter för inkomstens förvärvande och bibehållande är förutom de utgifter som framgår av i 1 § 1 mom. nämnda författningar också kostnader för uthyrning av möblerade rum i skattskyldigs bostad eller i samband därmed stående lokaler med eller utan helinackordering. Dessa kostnader beräknas enligt de grunder som [landskapsstyrelsen] för varje skatteår fastställer, såvida inte de verkliga kostnadernas storlek utreds.

Beträffande beskattningsgrunder; Se Kommunalskattelag (1993:37), under 8 §.

5 §. Upphävd (1998/114).

6 §. I 9 § 2 mom. 1 punkten inkomstskattelagen för gårdsbruk avsedd avskrivning gäller vid kommunalbeskattningen även för fritidsbyggnad som uteslutande används i uthyrningsverksamhet.

7 §. (1994/24) I 10 § 1 mom. inkomstskattelagen för gårdsbruk avsedd avskrivning får vid kommunalbeskattningen vara högst 20 procent av utgiftsresten om inte en högre avskrivningsprocentsats för viss nytthet eller vissa nyttigheter är tillåten enligt 10 § inkomstskattelagen för gårdsbruk. Såsom anskaffningsutgift anses även grundförbättringsutgift för täckdiken, broar, dammar och andra dylika anläggningar.

8 §. [Landskapsstyrelsen] skall ge skattemyndigheten intyg över de villkor för skattelättnaden som anges i 14 och 14 a §§ inkomstskattelagen för gårdsbruk.

[Landskapsstyrelsen] skall tillstålla den skattskyldige och skattemyndigheten uppgifter om de utgifter som avses i 13 § 1 mom. 2-5 punkterna inkomstskattelagen för gårdsbruk och om de förutsättningar under vilka utgifterna får avdras.

Ikraftträdelsebestämmelse (1994/24):

Denna lag träder i kraft den 1 april 1994 och tillämpas första gången vid den kommunalbeskattning som skall verkställas för år 1994.

Denna lag tillämpas på avskrivningar för sådana nyttigheter som har anskaffats för förhindrande av vatten- och luftföroreningar den 1 januari 1994 eller senare. På avskrivningar för motsvarande nyttigheter som anskaffats före den 1 januari 1994 tillämpas 7 § landskapslagen om kommunalskatt för gårdsbruk sådana den lyder innan denna lag träder i kraft.

E 8 Fastighetsskattelag (1993:15) för landskapet Åland

1 §. Fastighetsskatt skall årligen betalas till kommun i enlighet med vad därom är föreskrivet i fastighetsskattelagen (FFS 654/1992) och med stöd av den utfärdade bestämmelser, med de undantag som följer av denna lag.

Ändring av fastighetsskattelagen och med stöd av den utfärdade bestämmelser skall gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, såvitt inte annat följer av vad i denna lag stadgas.

Se SK 407 SF.

2 §. I fastighetsskattelagens 11-14 §§ nämnda skatteprocentsatser kan vara lägst 0,00 % och den i 13 § 1 mom. nämnda procentsatsen kan bestämmas så att den är högst 0,90 procentenheter högre än skatteprocentsatsen för byggnader som används huvudsakligen för stadigvarande boende, dock högst 0,90 %.

Den skatteprocentsats som avses i fastighetsskattelagens 13 § 1 mom. tillämpas inte på sådana fritidsbostäder som uteslutande används för uthyrning.

3 §. Denna lag tillämpas första gången vid den beskattning som skall verkställas för skatteåret 1993.

Vid den beskattning som verkställs för skatteåret 1993 avses med en fastighets ägare den som äger fastigheten den 1 april 1993 och med sådan innehavare som är likställd med ägare den som den 1 april 1993 uppfyller i fastighetsskattelagens 5 § 2 mom. ställda krav.

Innan lagen träder i kraft kan den uppmaning som avses i 16 § fastighetsskattelagen ges.

Senast den 31 mars 1993 skall kommunfullmäktige för skatteåret 1993 bestämma de i 11-14 §§ fastighetsskattelagen nämnda skatteprocentsatserna.

E 9 Landskapslag (1981:77) om hundskatt

1 kap. Skattskyldighet och skattebelopp

1 §. För hund skall i enlighet med vad i denna lag stadgas årligen betalas hundskatt till den kommun där hundägaren hade sitt egentliga bo och hemvist (hem-

ort) vid utgången av det föregående kalenderåret (skatteåret). Hundskatt skall erläggas årligen till ett belopp av högst 25 euro i enlighet med vad kommunfullmäktige beslutar. (2002/47)

Kommunfullmäktige kan besluta att hundskatt inte skall uppbäras.

2 §. Den som vid skatteårets utgång hade hund i sin ägo är skyldig att betala hundskatt.

Vad i denna lag är stadgat om hundägare gäller även minderårigt barns förmyndare om hunden är i barnets ägo.

3 §. Hundskatt utgår inte:

- 1) för hund som vid skatteårets utgång är yngre än fem månader;
- 2) för hund som ägs av landskapet eller staten eller vars underhållskostnader erläggs av landskapets eller statens medel;
- 3) för invalids eller handikappad persons hjälp- eller leddhund;
- 4) för hund som skolats för uppgifter inom räddningstjänsten och befolkningsskyddet och beträffande vilken ingåtts förbindelse om att hunden skall ställas till förfogande för dessa uppgifter;
- 5) för hund som skolats för spårning av skadat hjortdjur och beträffande vilken ingåtts förbindelse om att hunden vid behov skall ställas till polismyndighets förfogande; samt
- 6) för hund som ägs av person som i landskapet tjänstgör vid främmande stats konsulat, vars chef är utsänd konsul, eller medlem av hans familj eller privatjänare, om de inte är finska medborgare.

2 kap. Anmälningsskyldighet och beskattningsförfarande

4 §. Den som under skatteåret har fått hund i sin ägo är skyldig att senast inom februari månad följande år anmäla härom till kommunstyrelsen i sin hemort.

Anmälan, vilken skall göras på blankett som kommunstyrelsen har fastställt för ändamålet, skall innehålla uppgifter om hundens föregående och nuvarande ägares namn och hemort samt om hundens namn, kännetecken, ras och födelsetid. Kommunstyrelsen skall årligen under januari månad genom kungörelse upplysa om var anmälan skall inlämnas och var blanketter för ändamålet kan erhållas.

5 §. Hundägare skall göra ändringsanmälan om han under skatteåret flyttat till annan kommun eller hunden har dött.

Ändringsanmälan skall senast under februari månad året efter skatteåret göras till den kommunstyrelse som har tagit emot i 4 § avsedd anmälan. Har hundägare tidigare underlåtit att göra anmälan skall ändringsanmälan göras till kommunstyrelsen på den ort, där anmälan borde ha gjorts före förändringen.

6 §. Beträffande hund för vilken hundskatt utgår skall kommunstyrelsen årligen utskryva en skattedebetsedel på vilken skall antecknas:

- 1) ägarens namn och adress;
- 2) hundens namn, kännetecken, ras och födelsetid; samt

E 10 LL (1989:23) om koncernbidrag

3) skattebelopp, betalningstid och betalningsort.

Beträffande i 3 och 16 §§ avsedda hundar för vilka skatt inte utgår utskrivs en kontrollsedel på vilken antecknas uppgifter om hundägaren, hunden och anledningen till skattefriheten. Om kommunfullmäktige fattat i 1 § 2 mom. avsett beslut utskrivs inte kontrollsedel.

Kommunstyrelsen skall sända skattedebetsedel eller kontrollsedel till hundägaren senast under maj månad året efter skatteåret.

7 §. Har hundägaren inte inom föreskriven tid gjort anmälan om hund för vilken skatt utgår, kan kommunstyrelsen för det skatteår för vilket anmälan borde ha gjorts höja hundskatten till högst det dubbla beloppet.

Har hundskatt av i 1 mom. avsedd orsak inte kunnat fastställas för skatteåret kan kommunstyrelsen påföra hundägaren skatt jämte ränta som svarar mot stadgad dröjsmålsränta för försummad skattebetalning samt höja skatten till det dubbla beloppet. Fastställandet av hundskatten skall ske senast under det femte året efter utgången av skatteåret, varvid hundägaren skall beredas tillfälle att avge förklaring.

8 §. (2002/47) Har hundägare försummat att göra ändringsanmälan om flyttning till annan ort eller anmälan för skattefri hund, kan kommunstyrelsen ålägga honom en försumelseavgift om 10 euro. Avgiften skall debiteras senast under det femte året efter det år för vilket anmälan borde ha gjorts. Angående försumelseavgiften gäller i övrigt vad om hundskatt är stadgat.

9 §. Har hundägare utan egen förskyllan undgått påförande av hundskatt, skall kommunstyrelsen bestämma att hundägaren skall erlägga skatten senast under det tredje året efter skatteårets utgång.

10 §. Den som har påförts hundskatt har rätt att hos kommunstyrelsen framställa skriftligt anspråk på rättelse. Rättelseanspråket skall framställas inom tre år räknat från början av det år under vilket skatten påfördes.

Hundskatt skall erläggas även om ändring har sökts i beslut om påförande av skatt.

11 §. Den som är missnöjd med kommunstyrelsens beslut på grund av rättelseanspråk har rätt att inom 30 dagar efter det han fick del av beslutet däröver skriftligen anföra besvär hos [länsstyrelsen].

I beslut om fastställande av hundskatt får ändring inte sökas genom besvär förrän rättelse av skatten har sökts på sätt i 10 § stadgas.

3 kap. Särskilda bestämmelser

12 §. Förutom i 16 § stadgad uppgift kan de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunstyrelsen i enlighet med vad i [37 § 5 mom. kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland] är föreskrivet i instruktion uppdragas åt tjänsteman.

13 §. Hundägare är skyldig att förvara skattedebetsedel eller kontrollsedel samt att visa upp denna för de kommunala myndigheter som utövar tillsyn över beskattningen.

14 §. Kommunstyrelsen skall föra förteckning över anmälda hundar.

15 §. Av anmälan som innehåller uppgifter om hundens förra ägare samt av ändringsanmälan angående ägarens flyttning till annan kommun skall kommunstyrelse för tillsynen över beskattningen sända avskrift till den kommunstyrelse som är behörig med hänsyn till hundens föregående, nuvarande eller nya ägares adress.

16 §. Kommunstyrelsen kan av särskilda skäl på ansökan helt eller delvis medge befrielse från hundskatt.

17 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

18 §. Denna lag tillämpas första gången vid beskattningen för år 1981.

Genom denna lag upphävs förordningen den 14 december 1894 om utgörande av skatt för hundar och däri senare företagna ändringar, dock så att bestämmelserna i förordningen tillämpas på hundskatt som utgår för år 1980 eller åren därförinnan.

E 10 Landskapslag (1989:23) om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen

1 §. I denna lag finns bestämmelser om hur koncernbidrag skall behandlas vid kommunalbeskattningen.

Med koncernbidrag avses annat bidrag än kapitalplacering som ett rörelsedrivande aktiebolag eller andelslag erlägger till ett annat aktiebolag eller andelslag för dess rörelse, om bidraget inte får avdras enligt landskapslagen (1993:42) om kommunalskatt för näringsverksamhet. (1993/43)

2 §. Om ett inhemskt aktiebolag eller andelslag (modersamfund) äger minst nio tiondelar av aktiekapitalet eller andelarna i ett annat inhemskt aktiebolag eller andelslag (dottersamfund), får modersamfundet från sin skattepliktiga näringsinkomst dra av ett koncernbidrag som betalats till dottersamfundet. Koncernbidraget betraktas som skattepliktig näringsinkomst för dottersamfundet. (1993/43)

Såsom dottersamfund betraktas även aktiebolag eller andelslag i vilket modersamfundet tillsammans med ett eller flera dottersamfund äger minst nio tiondelar av aktiekapitalet eller andelarna.

Vad i 1 mom. är stadgat om koncernbidrag från modersamfund till dottersamfund skall tillämpas på motsvarande sätt när dottersamfund erlägger koncernbidrag till modersamfundet eller till annat av modersamfundets dottersamfund.

3 §. Koncernbidrag utgör kostnad för givaren och intäkt för mottagaren under det skatteår då bidraget har betalats.

4 §. Koncernbidrag får avdras som kostnad endast om överensstämmande utgifts- och inkomstregistreringar gjorts i givarens och mottagarens bokföring.

5 §. (1993/43) Ett koncernbidrag får inte överstiga näringsverksamhetens resultat före avdraget för koncernbidraget.

6 §. Utöver vad ovan är stadgat skall för att ett bidrag skall betraktas som koncernbidrag följande förutsättningar vara uppfyllda:

1) det i 2 § nämnda koncernförhållandet mellan givaren och mottagaren skall ha fortgått under hela skatteåret;

2) givarens och mottagarens räkenskapsperioder skall ha utgått samtidigt, om inte bokföringsnämnden beviljat undantag enligt 11 kap. 10 § lagen om aktiebolag (FFS 734/1978); samt

3) (1993/43) givaren eller mottagaren får inte vara depositionsbank, kreditinrättning eller försäkrings- eller pensionsanstalt som avses i landskapslagen om kommunalskatt för näringsverksamhet.

E 11 Landskapslag (1989:49) angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om gottgörelse för bolagskatt

1 §. (2002/79) Vid kommunalbeskattningen skall lagen om gottgörelse för bolagskatt (FFS 1232/1988) och med stöd av lagen utfärdade bestämmelser tillämpas.

2 §. De i 1 § nämnda författningarna tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändring skall de ändrade bestämmelserna tillämpas från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

E 12 Landskapslag (1984:45) om kommunalbeskattning av rederibolag och redare

1 §. Stadgandena i denna lag tillämpas vid kommunalbeskattningen av rederibolag och dess redare, då bolaget bildats av samfund som bedriver affärsrörelse och till bolagets anläggningstillgångar hör ett enda fartyg som används i handelsjöfart och som är antecknat i fartygsregister i Finland.

2 §. Då den beskattningsbara inkomsten bestäms för rederibolag som bildats av samfund som bedriver affärsrörelse, avdras inte anskaffnings- och grundförbättringsutgifterna för fartyget från rederibolagets inkomst. Överlåtelsepris eller annat för fartyget erhållet vederlag betraktas inte heller såsom rederibolagets inkomst. Nämnda utgifter och inkomster behandlas vid beskattningen av redarna i förhållande till deras fartygslotter.

3 §. En mot redarens fartygsslott svarande del av anskaffnings- och grundförbättringsutgifterna för fartyg som i denna lag avsett rederibolag anskaffat, liksom även den till fartyget hänförliga delen av anskaffningsutgiften för fartygsslott som redare förvärvat i nämnda bolag, avdras från redarens inkomster på det sätt som stadgas i [30 § landskapslagen (1969:32) om kommunalskatt för näringsverksamhet], vilken lag

LL (1989:49) ang ... gottgörelse av bolagskatt

E 11

iaktas även annars i tillämpliga delar, om fartygsslottet utgör anläggningstillgång i den affärsrörelse som redaren bedriver.

Redare som inte får göra i 1 mom. avsett avdrag får avdra utgifterna under det skatteår under vilket fartyget eller fartygsslotten har överlåtits.

4 §. En mot fartygsslotten svarande del av överlåtelsepriset för fartyget och av annat för fartyget erhållet vederlag samt för fartygsslott erhållet vederlag utgör redarens skattepliktiga inkomst, oberoende av hur länge fartyget eller fartygsslotten ägts.

5 §. Denna lag tillämpas på rederibolag, bildat av samfund som idkar affärsrörelse, i de fall då bolaget bildats och det bolaget tillhöriga fartyget antecknats i fartygsregistret i redarnas namn år 1984 eller senare.

E 13 Landskapslag (2003:15) om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagebeskattningen

1 §. Vid kommunalbeskattningen av ett samfund som godkänts som tonnageskattskyldigt i enlighet med tonnageskattelagen (FFS 476/2002) är inkomst från tonnagebeskattad verksamhet inte skattepliktig. Om godkännandet återkallas blir dock sådan inkomst skattepliktig vid kommunalbeskattningen på motsvarande sätt som vid statsbeskattningen.

Se Sk 125 SF.

2 §. Bestämmelserna om annan inkomstbeskattning än tonnagebeskattning i tonnageskattelagen skall tillämpas vid kommunalbeskattningen på motsvarande sätt som vid statsbeskattningen. Bestämmelserna tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändring skall de ändrade bestämmelserna tillämpas från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

Till de delar de i 1 mom. avsedda bestämmelserna innefattar hänvisningar till bestämmelser i annan rikslagstiftning skall hänvisningarna vid kommunalbeskattningen avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3 §. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003 och tillämpas första gången vid den beskattning som verkställs för det skatteår som börjar under kalenderåret 2002.

E 14 Landskapslag (1973:12) om kommunalskatt för begränsat skattskyldig

1 §. Den som enligt kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland är begränsat skattskyldig skall på i landskapet Åland förvärvat dividend, ränta, royalt, lön, pension och annan prestation som enligt landskapslagen (1997:32) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om förskottsuppbörd är underkastad förskottsinnehållning betala kommunalskatt enligt de grunder och i den ordning som stadgas i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig

E 15 F (1978:66) om lagen om ... begränsat skattskyldig ...

för inkomst och förmögenhet (FFS 627/1978). (1997/33)

Sker framdeles ändring i sagda lagstiftning, skall de ändrade stadgandena gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

E 15 Förordning (1978:66) om tillämpning av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet såvitt avser kommunalskatt i landskapet Åland

(FFS 1048/1978)

1 §. Sedan i Ålands landskapslagstiftning har utfärdats stadganden som avses i 23 § 3 mom. lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/1978), skall nämnda lag tillämpas även såvitt avser kommunalskatt i landskapet räknat från den 1 januari 1979.

2 §. Kommunerna inom landskapet Åland tillkommer såsom kommunalskattens andel 40 procent av avkastningen av den i 3 § lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet avsedda källskatt som har uppburits på inkomst som förvärvats i kommun inom landskapet.

I landskapslagstiftningen förutsatt fördelning av kommunalskattens andel mellan kommunerna i landskapet verkställs av [Åbo länsskatteverk] som betalar till kommunerna den andel som för varje halvår tillkommer dem, under påföljande september och mars månader i förhållande till invånarantalet enligt mantalsskrivningen för föregående år.

3 §. Gäller länsskatteverks beslut, genom vilket har förordnats att belopp som i källskatt uppburits för mycket skall återbetalas till den skattskyldige eller genom vilket uppbördsskyldig ålagts att erlägga skatt som icke uppburits eller skatt påförts den skattskyldige, eller [länsrätts] eller högsta förvaltningsdomstolens utslag, genom vilket någon förklarats skattskyldig eller genom vilket beloppet av skatt höjts eller sänkts eller genom vilket beskattningen annars rättats, skatt som utgår på inkomst som har förvärvats i kommun inom landskapet, skall avskrift av beslutet eller utslaget sändas till [Åbo länsskatteverk].

E 16 Landskapslag (1995:54) om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund

1 §. Tillämpningsområde

En andel av ett utländskt bassamfunds inkomst är skattepliktig inkomst för en allmänt skattskyldig i kommunalbeskattningen så som anges i denna lag.

2 §. Utländskt bassamfund

Med ett utländskt bassamfund avses i denna lag ett samfund i vilket en eller flera i kommunalbeskattningen allmänt skattskyldiga personer har bestämmanderätt och för vilket den verkliga nivån på inkomstbeskattningen i samfundets hemviststat är lägre

än 3/5 av beskattningsnivån i landskapet för ett motsvarande samfund med hemvist här.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. anses inte som utländskt bassamfund

1) ett samfund vars inkomst enligt utredning huvudsakligen har influit av industriell produktionsverksamhet eller rederiverksamhet som samfundet bedrivit i hemviststaten eller från prestationer betalda av ett sådant samfund inom en och samma koncern som avses i 1 kap. 2 § lagen om aktiebolag (FFS 734/1978) vilket har hemvist i denna stat och där bedriver industriell produktionsverksamhet eller

2) ett samfund med vars hemviststat Finland har i kraft ett avtal för att undvika dubbelbeskattning vars bestämmelser blivit gällande i landskapet genom bifall av lagtinget till ikraftträdelseförfattningen, om samfundet enligt avtalet skall anses ha hemvist i denna stat och avtalet tillämpas på inkomst som samfundet erhåller, förutsatt att beskattningen av samfundet i staten i fråga kan anses vara jämförbar med den beskattning av samfund som verkställs i landskapet.

De stater där beskattningen av samfund anses motsvara de förutsättningar som anges i 2 mom. 2 punkten bestäms genom landskapsförordning.

Se Ft 103 FL I.

3 §. Bestämmanderätt

Bestämmanderätt som avses i 2 § 1 mom. i ett utländskt bassamfund anses föreligga om en eller flera i kommunalbeskattningen allmänt skattskyldiga personer direkt eller indirekt innehar sammanlagt minst 50 procent av samfundets kapital eller av det sammanlagda röstetal som aktierna eller andelarna i samfundet medför. Bestämmanderätt anses även föreligga om en eller flera i kommunalbeskattningen allmänt skattskyldiga personer har rätt till minst 50 procent av avkastningen av samfundets förmögenhet.

4 §. Skattepliktig inkomst

Skattepliktig inkomst är den andel av ett utländskt bassamfunds inkomst som svarar mot den skattskyldiges direkta och utländska indirekta ägoandel eller mot dennes ställning som förmånstagare, om den skattskyldige ensam eller tillsammans med personer inom samma intressesfär äger minst 10 procent av samfundets kapital eller i egenskap av förmånstagare är berättigad till en andel på minst 10 procent av avkastningen av samfundets förmögenhet.

Dividend eller annan vinstutdelning som delägare som avses i 1 mom. erhållit från ett utländskt bassamfund utgör skattepliktig inkomst endast till den del den överstiger det belopp som under samma skatteår eller de fem föregående skatteåren enligt 1 mom. har räknats som skattepliktig inkomst för delägaren.

5 §. Avdrag av förlust

En delägare som avses i 4 § 1 mom. kan avdra, från delägarrens enligt denna lag beskattningsbara andel av det utländska bassamfundets inkomst, delägarrens andel av samma samfunds förlust under de fem skatteår som följer efter förluståret allteftersom inkomst uppkommer.

6 §. Avräkning av utländsk skatt

Från kommunalskatten på inkomst som beskattas enligt denna lag avräknas beloppet av de statliga inkomstskatter som det utländska bassamfundet betalat på samma inkomst till den del beloppet inte har avräknats från annan skatt på inkomsten.

Om det utländska samfundet har hemvist i en stat med vilken Finland har i kraft ett avtal för att undvika dubbelbeskattning vars bestämmelser blivit gällande i landskapet genom bifall av lagtinget till ikraftträdelseförfattningen, avräknas enligt 1 mom. de skatter som enligt avtalet skulle avräknas till förmån för den skattskyldige om denna hade betalat dem. Med stöd av detta moment görs inga avräkningar för skatt som skall avräknas enligt avtalet, till den del som den överskrider det faktiska skattebelopp som bassamfundet har betalat.

7 §. Skyldighet att lämna uppgifter om utländska bassamfund

En skattskyldig som är en sådan delägare eller förmånstagare som avses i 4 § 1 mom. skall till sin skattekundskattekund foga

1) en förteckning över direkta och utländska indirekta ägoandelar i utländska bassamfund,

2) en utredning över den skattskyldiges ställning som förmånstagare i ett utländskt bassamfund samt

3) en utredning över andra uppgifter som behövs för beräkning av inkomst som beskattas enligt denna lag samt över vinstutdelning från bassamfund, räkenskapsperiodens förlust och de i 6 § avsedda skatter som samfundet har betalat.

Om ett utländskt bassamfund är ett sådant dotterföretag för en skattskyldig som avses i [22 a § bokföringslagen (FFS 655/1973)] eller ett intresseföretag som avses i [22 c § bokföringslagen] skall den skattskyldige till sin skattekundskattekund foga en bekräftad kopia av resultat- och balansräkningarna för det utländska samfundets räkenskapsperiod liksom även av balansräkningen för föregående räkenskapsperiod eller av motsvarande bokslutshandlingar. Av en handling på ett annat språk än svenska skall dessutom på anmodan lämnas en svenskspråkig översättning som gjorts av en auktoriserad translator eller annan kompetent person.

I annat fall än de som avses i 2 mom. skall den skattskyldige lämna de handlingar som avses i 2 mom. på anmodan, om inte den skattskyldige visar det vara sannolikt att det inte är möjligt att skaffa handlingen.

8 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1995 och tillämpas första gången vid den kommunalbeskattning som skall verkställas för skatteåret 1995.

Inkomst som avses i 4 § 1 mom. och som baseras på en räkenskapsperiod eller ett kalenderår som utgått före denna lags ikraftträdande skall inte anses vara skattepliktigt inkomst.

E 17 Landskapsförordning (1995:88) om de stater som avses i 2 § 3 mom. landskapslagen om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund

1 §. De stater som avses i 2 § 3 mom. landskapslagen om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund är:

Australien, Belgien, Brasilien, Bulgarien, Canada, Danmark och Färöarna, Egypten, Estland, Filippinerna, Frankrike, Förenta Staterna, Grekland, Indien, Indonesien, Island, Israel, Italien, Japan, Kina, Kroatien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Marocko, Nederländerna, Norge, Nya Zeeland, Polen, Republiken Korea, Rumänien, Ryssland, Slovenien, Spanien, Sri Lanka, Storbritannien, Sverige, Tanzania, Thailand, Tjeckien, Turkiet, Tyskland, Ukraina, Ungern, Zambia och Österrike.

Se E 16, Landskapslag (1995:54) om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 november 1995 och tillämpas första gången vid den kommunalbeskattning som skall verkställas för skatteåret 1995.

E 18 Landskapslag (1987:44) om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen

1 §. (1993/39) Samfund som avses i 3 § inkomstskattelagen (FFS 1535/1992) får vid kommunalbeskattningen från sin inkomst avdra en reservering som bildats för sådana vid kommunalbeskattningen avdragbara utgifter som föranleds av byggande, användning, underhåll, reparation och förbättring av samfundet tillhörigt bostadshus samt för underhåll och användning av tomt i anslutning till sådant bostadshus (bostadshusreservering).

Ett samfund får avdra en bostadshusreservering endast från annan inkomst än inkomst av näringsverksamhet eller jordbruk. Ett samfund vars huvudsakliga verksamhet grundar sig på ägande och besittning av en fastighet eller hyresverksamhet som grundar sig på ägande av fastighet får avdra en bostadshusreservering även från sin skattepliktiga inkomst av näringsverksamhet om samfundet har ett med stöd av [landskapslagen (1982:14) om stöd för bostadsproduktion, landskapslagen (1982:13) om stöd för bostadsförbättring eller landskapslagen (1982:17) om räntestödslån för förvärv av hyresbostäder] beviljat lån eller räntestöd för uppförande, ombyggnad eller anskaffning av bostäder. (1995/41)

Landskapslagarna (1982:14), (1982:13) och (1982:17) har upphävts genom landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion.

2 §. I denna lag avses med bostadshus en byggnad i vilken minst hälften av lägenheternas area vid skatteårets utgång varaktigt används som bostad. Såsom bostadshus enligt denna lag anses inte en byggnad som ingår i en näringsidkares omsättningstillgångar. (1995/41)

E 19 LL (1994:50) om skattelättnader ... produktionsverksamhet

En lägenhet i ett bostadshus anses vara varaktigt använd som bostad om den huvudsakligen är avsedd för detta ändamål och inte är i annan användning. En byggnad som börjat byggas för att varaktigt användas som bostad anses även vara varaktigt använd som bostad. (1995/41)

Med bostadshusets area avses ytan enligt de yttre måtten för samtliga våningar, källare och värmeisolerade vindsrum. I arean inräknas inte balkonger och skärmtak och inte heller utrymmen vilkas fria höjd understiger 160 cm.

3 §. (2002/48) En bostadshusreservering skall göras i samfundets bokföring senast vid fastställandet av bokslutet. Maximibeloppet för reserveringen är under skatteåret 68 euro per kvadratmeter av bostadshusets area. Om bostadshusreservering avser en yta som understiger 200 kvadratmeter eller om reserveringen understiger 3.500 euro är den inte avdragbar vid beskattningen.

4 §. En bostadshusreservering skall användas för täckande av utgifter som avses i 1 § inom tio skatteår räknat från utgången av det skatteår för vilket reserveringen har gjorts. En tidigare gjord bostadshusreservering skall användas före en senare gjord reservering. (1995/41)

Utgifter som täckts med en bostadshusreservering är inte avdragbara vid beskattningen.

Om en bostadshusreservering har använts för täckande av en utgift som vid beskattningen skulle avdras genom årliga avskrivningar, godkänns avskrivningarna endast i fråga om skillnaden mellan utgiften och det belopp som av bostadshusreserveringen använts för dess täckande.

5 §. Bildandet och användningen av en bostadshusreservering skall utredas tillräckligt specificerat i skattekärlämnelsen.

6 §. En bostadshusreservering som inte använts under den tid som avses i 4 § 1 mom. räknas som inkomst för det skatteår under vilket reserveringen senast borde ha använts. (1992/16)

Upplöses samfundet eller äger det inte längre något bostadshus räknas bostadshusreserveringen som samfundets inkomst för det skatteår under vilket beslut om upplösning av samfundet fattas eller vid vars utgång samfundet inte längre äger något bostadshus. (1992/16)

Om bostadshus förstörs räknas bostadshusreservering som samfundets inkomst för det skatteår vid vars utgång samfundet inte längre äger den förstörda byggnaden eller andra bostadshus.

7 §. (1995/41) En bostadshusreservering beaktas inte som avdrag vid fastställande av förlust enligt kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland.

8 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdandebestämmelse (2002/48)

Denna lag träder omedelbart i kraft och tillämpas första gången vid den beskattning som skall verkställas för skatteåret 2002.

E 19 Landskapslag (1994:50) om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet**1 §.** *Lagens syfte*

För främjande av produktionsverksamheten och turistföretagsverksamheten i landskapet Åland beviljas vid kommunalbeskattningen skattelättnader i enlighet med vad i denna lag stadgas.

2 §. *Investeringar som berättigar till skattelättnad*

Skattskyldig som bedriver näringsverksamhet och under åren 1994 - 1997

1) grundar ny produktionsinrättning eller nytt turistföretag eller

2) utvidgar sin produktionsinrättning eller sitt turistföretag eller förnyar dess maskinpark, anordningar eller inventarier så att

a) inrättningens produktionsförmåga eller produktionsförädlingsgrad väsentligt ökar eller

b) turistföretagets kapacitet väsentligt ökar eller dess kvalitetsnivå väsentligt stiger

får dra av anskaffningsutgiften för de anläggnings-tillgångar som anskaffats för den nya produktionsinrättningen eller det nya turistföretaget eller för utvidgande eller förnyande av produktionsinrättningen eller turistföretaget på det sätt som stadgas i denna lag.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas även på små och medelstora företag som bedriver näringsverksamhet och som under skatteåren 1998-1999 under de förutsättningar som anges i 1 mom. grundar en ny produktionsinrättning eller ett nytt turistföretag eller utvidgar sin produktionsinrättning eller sitt turistföretag. En höjd avskrivning får dock göras endast om företaget vid utgången av skatteåret är ett litet eller medelstort företag. Vad som bestäms i detta moment tillämpas dock inte på företag inom följande branscher:

- 1) förädling av jordbruksprodukter,
- 2) tillverkning av stål eller stålör,
- 3) framställning av konstfibrer,
- 4) tillverkning av bilar eller bildelar eller
- 5) tillverkning eller reparation av fartyg. (2003/19)

2a §. (1998/42) *Små och medelstora företag*

Med små och medelstora företag avses företag

1) som har mindre än 250 anställda,

2) som har en omsättning om högst 120 miljoner mark eller en balansomslutning om högst 60 miljoner mark samt

3) där ett eller flera företag som inte är små eller medelstora företag sammanlagt innehar mindre än 25 procent av kapitalet eller av det röstetal som aktierna eller andelarna medför.

Vid beräkandet av de belopp som avses i 1 mom. beaktas också antalet anställda, omsättningen och balansomslutningen i ett sådant företag där företagets

andel av kapitalet eller det röstetal som aktierna eller andelarna medför direkt eller indirekt är minst 25 procent.

3 §. Definition av produktionsinrättning och turistföretag

I denna lag avses med produktionsinrättning

1) inrättning som industriellt tillverkar eller förädlar produkter samt

2) arbetsrörelse som huvudsakligen tillverkar eller förädlar produkter. (2003/19)

I denna lag avses med turistföretag

1) hotell, motell, pensionat, stugbyrörelse, campingrörelse, vandrarhem, gästhem och annan därmed jämförlig härbärgeringsrörelse,

2) förplägnadsrörelse som ägaren till en härbärgeringsrörelse bedriver i samband med denna samt

3) härbärgeringsrörelse som bedrivs i samband med jordbruk, om verksamheten utgör en från jordbruket fristående rörelse.

4 §. Anläggningstillgångar som skattelättnaden gäller

I denna lag avses med produktionsinrättnings anläggningstillgångar förslitning underkastade lösa anläggningstillgångar samt byggnad och konstruktion som används som fabrik, verkstad, kraftstation eller lager eller för annat ändamål som direkt ansluter sig till produktionsinrättningens verksamhet.

I denna lag avses med turistföretags anläggningstillgångar förslitning underkastade lösa anläggningstillgångar samt byggnad eller konstruktion som används för ändamål som direkt ansluter sig till turistföretagets verksamhet.

5 §. Höjd avskrivning

Med avvikelse från vad som stadgas i 30 och 34 §§ lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (FFS 360/1968), som enligt landskapslagen (1993:42) om kommunalskatt för näringsverksamhet skall tillämpas vid beräkningen av resultatet av näringsverksamhet i kommunalbeskattningen, får skattskyldig från anskaffningsutgiften för sådana anläggningstillgångar som avses i 2 § vid beskattningen för det skatteår under vilket anläggningstillgångarna tas i bruk samt för de två följande skatteåren dra av högst det med 50 procent höjda beloppet av maximivskrivningen enligt bestämmelserna i landskapslagen om kommunalskatt för näringsverksamhet.

Avskrivning som avses i 1 mom. får inte göras på anskaffningsutgiften för sådana anläggningstillgångar för vilka avskrivning gjorts med stöd av [landskapslagen (1993:110) om temporärt höjda avskrivningar i kommunalbeskattningen på produktiva investeringar].

Se Sk 112 SF och E 6, Landskapslag (1993:42) om kommunalskatt vid näringsverksamhet.

6 §. (1996/52) Verksamhetsövertärelse

Skattskyldig, till vilken verksamhet överförs i enlighet med 52d § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet som enligt 1 § landskapslagen om kommunalskatt för näringsverksamhet skall tillämpas vid beräkningen av resultatet av näringsverksamhet vid kommunalbeskattningen och som fortsätter verksamhet som modersamfundet tidigare bedrivit, får vid

LL (1982:18) ang. ... skattelättnader för sjöfarten

E 20

beskattningen dra av anskaffningsutgiften för anläggningstillgångar som hör till den verksamhet som överförs till den skattskyldige att bedriva som om skattskyldig själv hade gjort en i 2 § nämnd investering. Med modersamfund avses vad som är modersamfund i enlighet med 2 § 1 eller 2 mom. landskapslagen (1989:23) om koncernbidrag vid beskattningen.

Se E 10, Landskapslag (1989:23) om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen.

7 §. Bestämmelser om bokföring och deklarationsskyldighet

För att avskrivningar enligt denna lag skall kunna dras av vid beskattningen måste anskaffningsutgiften för anläggningstillgångarna ha dragits av såsom avskrivningar på samma sätt i den skattskyldiges bokföring. Anskaffningsutgiften för de anläggningstillgångar som skattelättnaden gäller och de avskrivningar som gjorts på utgiften skall specificeras så tydligt i bokföringen att de lätt kan särskiljas från andra utgifter. För verkställandet av beskattningen skall den skattskyldige lämna sådan utredning som behövs för beviljande av skattelättnaden.

8 §. Ikraftträdelsebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

Denna lag tillämpas vid kommunalbeskattningen för skatteåren 1994–2003. (2003/19)

E 20 Landskapslag (1982:18) angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten

1 §. Lagen den 18 juni 1981 om skattelättnader för sjöfarten (FFS 433/1981) och med stöd av densamma utfärdade bestämmelser skall, förutom vad i lagens 12 § är föreskrivet, såsom i denna lag stadgas äga tillämpning vid kommunalbeskattningen i landskapet Åland. Avdrag för isavgiftsklass får, med avvikelse från vad i lagens 6 § är föreskrivet, göras även då fråga är om i paragrafen avsett fartyg som beställts utomlands samt, med särskilt tillstånd av [landskapsstyrelsen], då fråga är om i paragrafen avsett fartyg som anskaffats begagnat och vars ålder då det anskaffades inte översteg tio år. Från anskaffningsutgiften för begagnat fartyg samt fartyg som beställts under åren 1994 - 1998 får avdraget göras under det år då fartyget tagits i bruk och under de därpå följande tre skatteåren. (1997/62)

Skattskyldig har rätt att årligen från inkomst av redierörelsen avdra medel som reserverats för klassificering av fartyg med en nettodräktighet av minst 19 registerton, likväl inte till högre belopp än vad skäligen kan antas vara erforderligt vid årlig avsättning för nämnda ändamål och med iakttagande av att klassificeringsreservering som inte använts för täckande av klassificeringsutgifter skall bokföras såsom inkomst under det skatteår då klassificeringen utfördes, fartyget överläts eller förlusten av fartyget konstaterades (klassificeringsreservering). (1993/44)

E 21 LL (1977:19) om skattelättnader ... allmännyttiga samfund ...

1a §. Skattskyldig har rätt att från inkomsten av rederiörelsen dra av beloppet av reservering som han gjort i sina bokslut för åren 1994 - 1998 (*fartygsanskaffningsreservering*). (1997/62)

Fartygsanskaffningsreservering som avses i 1 mom. eller del därav skall användas för täckande av anskaffningsutgiften för fartyg på minst 19 register-ton eller, till den delen anskaffningsutgiften inte har använts för täckande av anskaffningsutgiften för fartyg, bokföras såsom inkomst senast det femte skatteåret efter det skatteår då reserveringen gjordes. Med reserveringen täckt anskaffningsutgift för fartyg eller del av sådan anskaffningsutgift är inte avdragsgill utgift.

Skattskyldig som med stöd av 2 mom. använt fartygsanskaffningsreserveringen för anskaffning av fartyg skall till sin skattedeklaration foga utredning om fartygsanskaffningsreserveringens användning för täckande av anskaffningsutgiften för fartyget, avskrivningar på anskaffningsutgiften för skatteåret samt om den oavskrivna anskaffningsutgiften för fartyget vid skatteårets utgång.

2 §. De förvaltningsuppgifter som enligt lagen om skattelättnader för sjöfarten ankommer på finansministeriet och länsskatteverk skall då fråga är om kommunalbeskattningen handhas av [landskapsstyrelsen]. (1986/39)

Hänvisningen i lagens 2 § till 30 § lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet (FFS 360/1968) skall i landskapet även 30 § landskapslagen om kommunalskatt för näringsverksamhet.

3 §. Lagen om skattelättnader för sjöfarten och med stöd av densamma utfärdade bestämmelser skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar i nämnda författningar, skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

4 §. Denna lag tillämpas vid de kommunalbeskattningar som verkställs för åren 1981-1995. Likväl tillämpas 6 § lagen om skattelättnader för sjöfarten även vid de kommunalbeskattningar som verkställs för åren 1996-1999 och i fråga om fartyg som anskaffats begagnat eller nytt fartyg som beställts under åren 1994-2000 även vid de kommunalbeskattningar som verkställs för åren 2000-2005 och bestämmelserna i den nämnda lagens 7-11 §§ vid de kommunalbeskattningar som verkställs för åren 1996-1998, med de avvikelser som följer av denna lag samt bestämmelserna i 1a § denna lag vid de kommunalbeskattningar som verkställs för åren 1996-2003. (2003/20)

En klassificeringsreservering som inte har använts före utgången av år 1995 anses såsom skattepliktig inkomst för år 1995. En fartygsanskaffningsreservering som inte har använts före utgången av år 1998 anses såsom skattepliktig inkomst för år 1998, dock så att i 1a § nämnd fartygsanskaffningsreservering som inte har använts före utgången av år 2003 anses såsom skattepliktig inkomst för år 2003.

E 21 Landskapslag (1977:19) om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhälligt betydelsefull verksamhet

1 §. Inkomst som enligt kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland är skattepliktig för ett allmännyttigt samfund som bedriver samhälligt betydelsefull verksamhet kan förklaras helt eller delvis skattefritt vid kommunalbeskattningen i enlighet med vad i denna lag stadgas. För inkomst av fastighet får skattefrihet beviljas endast i det fall som anges i 2 mom. (1993/40)

Inkomst av fastighet som enligt i 1 mom. angivna lag är skattepliktig kan förklaras skattefritt endast i det fall att fastigheten huvudsakligen använts till allmänt eller allmännyttigt ändamål.

2 §. Skattelättnad enligt denna lag beviljas av [landskapsstyrelsen] för högst fem skatteår i sänder. Skattelättnad får beviljas endast om lättnaden kan anses berättigad i anseende till den fördel samfundets verksamhet medför för samhället. Ytterligare skall det beaktas huruvida beviljande av skattelättnad för viss av samfundet bedriven affärsverksamhet innebär förfång som inte är ringa för näringsidkare som bedriver motsvarande verksamhet. (1990/38)

Om så befinnes nödvändigt kan [landskapsstyrelsen] fastställa villkor, vilka skall iakttas för att vederbörande samfund skall bibehålla sin rätt till skattelättnad.

3 §. Allmännyttigt samfund kan anses bedriva samhälligt betydelsefull verksamhet om dess egentliga syftemål är att bedriva politisk, social eller annan verksamhet som fyller väsentliga behov i samhället, såvida denna verksamhet omfattar hela landskapet eller annars är av omfattande art och vunnit stadgade former samt är bestående.

Är verksamhet som bedrivs av organisation, vilken bildas av samfund vilka bör anses såsom särskilda skattskyldiga, samhälligt betydelsefull på i 1 mom. avsett sätt, kan vid prövning av förutsättningarna för beviljande av skattelättnad för vart och ett samfund beaktas hela organisationens verksamhet, om detta med hänsyn till organisationens karaktär och samfundets ställning i organisationen är motiverat.

4 §. Skattelättnad enligt denna lag skall sökas skriftligen inom fyra månader från utgången av det skatteår för vilket befrielse söks. Till ansökan skall fogas erforderlig utredning. Sökanden är dessutom skyldig att på anfordran lämna de tilläggsuppgifter och utredningar som till äventyrs är behövliga. (1990/38)

Innan beslut fattas beträffande ansökan om skattelättnad skall kommunstyrelsen i sökandens hemkommun beredas tillfälle att avgiva utlåtande över ansökan. Är en väsentlig del av sökandens verksamhet förlagd till annan kommun än hemkommunen, kan även denna kommuns styrelse beredas tillfälle att avgiva utlåtande.

Ansökan om skattelättnad skall behandlas i brådskande ordning och om möjligt avgöras inom sex månader, räknat från dagen då den inlämnades.

5 §. [Landskapsstyrelsen] skall, räknat från den tidpunkt den bestämmer, helt eller delvis återtaga skattelättnad som beviljats samfund

1) om det befinnas att samfundets karaktär ändrats så, att det icke längre kan anses vara i denna lag avsett allmännyttigt samfund,

2) om karaktären av den verksamhet samfundet bedriver ändrats så, att skattelättnad därför ej kan beviljas enligt denna lag, eller

3) om samfundet underlåtit att iakttaga i 2 § 2 mom. angivna villkor.

Innan beslut om återtagande av skattelättnad fattas skall det berörda samfundet beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

6 §. Med stöd av denna lag beviljad skattelättnad befriar ej samfund från deklarationsskyldighet som det utan lättnad skulle ha i enlighet med [beskattningsslagen (FFS 482/1958)].

Samfund som beviljats skattelättnad enligt denna lag, är skyldigt att så upplägga sin bokföring, att därav framgår den inkomst, för vilken skattelättnad beviljats.

7 §. Vid tillämpningen av denna lag skall [beskattningsslagens] straffbestämmelser och bestämmelser om tystnadsplikt samt i tillämpliga delar även andra bestämmelser i [beskattningsslagen] iakttagas.

8 §. Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

9 §. Denna lag tillämpas första gången på den beskattning som skall verkställas för år 1976.

Utän hinder av stadgandet i 4 § 1 mom. kan skattelättnad för det skatteår, som utgår under år 1976 sökas senast före utgången av mars månad år 1977.

E 22 Landskapslag (1984:4) om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån

1 §. Skattskyldig fysisk person som är stadigvarande bosatt i landskapet äger rätt att i enlighet med vad i denna lag är föreskrivet från sin beskattningsbara inkomst vid kommunalbeskattningen göra ett avdrag för amortering på studielån (studielåneavdrag).

Med studielån avses i denna lag av kreditinrättning beviljat lån för vilket [landskapsstyrelsen], eller studiestödsnämnd som tillsatts av [landskapsstyrelsen], beviljat landskapsborgen och räntestöd enligt landskapslagen (1972:48) om studiestöd eller landskapsborgen enligt landskapslagen (1995:94) om studiestöd. (1997/57)

2 §. Som studielåneavdrag får avdras det belopp vilket den skattskyldige till kreditinrättning erlagt som amortering på studielån. Avdraget får dock utgöra högst 500 euro per kalenderår. (2002/49)

LL (1984:4) om avdrag ... amortering på studielån

E 22

Studielåneavdraget får göras för amorteringar som erlagts under det kalenderår under vilket [landskapsstyrelsen] upphört att erlagga räntestöd åt kreditinrättningar som beviljat lånet och under de följande fyra kalenderåren när amortering görs. Avdraget får göras från den beskattningsbara inkomsten det år under vilket amorteringar erlagts. Studielåneavdraget beviljas för högst fem år för en och samma skattskyldig.

3 §. (2002/49) På ansökan av kommun kan [landskapsstyrelsen], om kommunen har låg skattekraft, sänka övre gränsen för det i 2 § nämnda avdraget till lägst 250 euro.

4 §. [Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare anvisningar rörande tillämpningen av denna lag.

5 §. Denna lag tillämpas första gången vid den beskattning som skall verkställas för år 1983.

Den som före denna lags ikraftträdande påbörjat amortering på studielån får göra i lagen avsett avdrag högst under fem år minskat med det antal år under vilka amortering skett före lagens ikraftträdande.

E 23 Landskapslag (1997:38) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om beskattningsförfarande

1 §. Tillämpningsområde

Lagen om beskattningsförfarande (FFS 1558/1995) och förordningen om beskattningsförfarande (FFS 1579/1995) och med stöd av dessa utfärdade bestämmelser skall tillämpas i landskapet vid verkställigheten av kommunalbeskattningen samt vid fastställandet av skogsvårdsavgift, med beaktande av de avvikelser och särskilda bestämmelser som följer av denna lag.

De i 1 mom. nämnda författningarna och de med stöd av dem utfärdade bestämmelserna skall tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar i författningarna eller i de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem, skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se Sk 301 och 302 SF.

2 §. Skötseln av förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt lagen och förordningen om beskattningsförfarande eller som enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av dem ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], om dessa uppgifter enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

3 §. Skattetagarkommun

Kommunalskatt, som begränsat skattskyldig skall betala på inkomst som härrör från landskapet, betalas till den kommun där den skattskyldige förvärvat största delen av inkomsten.

Kommunalskatt som skattskyldiga samfund och samfällda förmåner skall betala fördelas mellan kom-

E 24 F (1997:72) om kommunalbeskattningen

munerna enligt kommunalskattelagen (1993:37) för landskapet Åland.

4 §. Dubbelbeskattning

Inkomst, som skattskyldig hemmahörande i landskapet förvärvat i riket samt inkomst som skattskyldig hemmahörande i riket förvärvat i landskapet och som beskattas i kommunalbeskattningen där, kan [landskapsstyrelsen] på ansökan och på de villkor [landskapsstyrelsen] bestämmer helt eller delvis befria från kommunalskatt som debiterats på motsvarande inkomst här, efter det att behörig riksmyndighet helt eller delvis har nekat befrielse från motsvarande skatt som debiterats på inkomsten i riket.

Om ovan i 1 mom. nämnda dubbelbeskattning har konstaterats kan [landskapsstyrelsen] på ansökan och på de villkor [landskapsstyrelsen] bestämmer bevilja uppskov med betalning av kommunalskatt.

Ändring i beslut som fattats med stöd av denna paragraf får inte sökas genom besvär.

5 §. Deklarationskyldighet för samfund med hemkommun i riket

Skattskyldiga samfund som har hemkommun i riket skall i skattedeklarationen uppge de skattepliktiga inkomster som härrör från landskapet samt de avdragbara utgifterna för inkomsternas förvärvande.

6 §. Kostnaderna för verkställandet av kommunalbeskattningen

Kommunerna är skyldiga att betala kostnaderna för verkställandet av kommunalbeskattningen till den myndighet som verkställer kommunalbeskattningen enligt de grunder lagen om skatteförvaltningen (FFS 1557/1995) anger för kommun.

7 §. Lagens ikraftträdande och tillämpning

Denna lag träder omedelbart i kraft och tillämpas första gången vid den kommunalbeskattning som skall verkställas för skatteåret 1996.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1959:21) om tillämpning av beskattningslagen i landskapet Åland.

Med undantag av bestämmelsen i 1 mom.

1) skall vad som i landskapslagen om tillämpning av beskattningslagen i landskapet Åland stadgats om skatteklassificering, sökande av ändring i skatteklassificering och fastställande av intäktsgrunder för skogsbruk iakttas vid beskattningar som skall verkställas för skatteåret 1996 och senare,

2) skall samfundsränta räknas vid den beskattning som skall verkställas för skatteåret 1996, med avvikelse från bestämmelserna i 41 § lagen om beskattningsförfarande, tidigast från den 1 november 1996,

3) skall 2 och 3 kap. samt 33 §, 36 §, 49 §, 65 och 87 §§ lagen om beskattningsförfarande tillämpas vid den beskattning som skall verkställas för skatteåret 1995 samt

4) får i beslut om förlust som fastställts för skatteåret 1995 eller tidigare skatteår i den ordning som anges i lagen om beskattningsförfarande sökas ändring senast den 31 december 2000.

Hänvisas i landskapslagstiftningen till beskattningslagen skall motsvarande bestämmelser i lagen om beskattningsförfarande tillämpas.

E 24 Förordning (1997:72) om verkställandet av kommunalbeskattningen i landskapet Åland

(FFS 860/1997)

1 §. De förvaltningsuppgifter som enligt lagstiftningen om beskattningsförfarandet och lagstiftningen om förskottsuppbörd ankommer på Ålands [landskapsstyrelse] skall handhas av rikets skatteförvaltning.

Se E 23, Landskapslag (1997:38) om tillämpning av rikslagstiftningen om beskattningsförfarande och E 25, Landskapslag (1997:32) om tillämpning av rikslagstiftningen om förskottsuppbörd.

2 §. Kommunerna i landskapet Åland tar del i kostnaderna för verkställandet av beskattningen på det sätt som anges i landskapslag.

Landskapet svarar för de kostnader som orsakas av särdrag i lagstiftningen om kommunalbeskattning i landskapet i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] och skattestyrelsen överenskommer. En överenskommelse skall årligen ingås om landskapets kostnadsansvar under därpå följande kalenderår.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1997.

Överenskommelse om kostnaderna för verkställandet av kommunalbeskattningen för år 1997 ingås i samband med överenskommelsen om kostnaderna för beskattningen för år 1998.

E 25 Landskapslag (1997:32) om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om förskottsuppbörd**1 §. Tillämpningsområde**

Lagen om förskottsuppbörd (FFS 1118/1996) och förordningen om förskottsuppbörd (FFS 1124/1996) och med stöd av dem utfärdade bestämmelser skall tillämpas i landskapet vid verkställigheten av kommunalbeskattningen med beaktande av de avvikelser och särskilda bestämmelser som följer av denna lag.

De i 1 mom. nämnda författningarna och de med stöd av dem utfärdade bestämmelserna skall tillämpas sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar i författningarna eller i de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem, skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se SK 201 och 202 SF.

2 §. Skötseln av förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt lagen och förordningen om förskottsuppbörd eller som enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av dem ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], om dessa uppgifter enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

3 §. Lagen om beskattningsförfarande

På influtna förskottsbelopp tillämpas bestämmelserna i lagen om beskattningsförfarande (FFS 1558/1995).

Se Sk 301 SF.

4 §. Ikraftträdande och tillämpning

Denna lag träder i kraft den 1 april 1997.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1959:27) den 16 december 1959 om tillämpning av lagen om förskottsuppbörd i landskapet Åland.

Bestämmelserna om arbetsgivarens deklarationskyldighet i den tidigare lagen om förskottsuppbörd (FFS 418/1959) tillämpas 1997 på 1996 års förskottsuppbörd. Den tidigare lagens bestämmelser om utgivande av förskottsinnehållningsbevis och fogande av det till skattedeklarationen tillämpas vid beskattningarna för 1996 och 1997.

Bestämmelserna i 39 § 3 mom. lagen om förskottsuppbörd tillämpas första gången på de debiteringsbeslut som fattas 1998. På grundval av tidigare motsvarande beslut återbärs förskottsinnehållning vid behov efter ansökan.

Skatteförhöjning enligt 44 § 4 mom. lagen om förskottsuppbörd kan påföras med anledning av en försummelse av deklarationsskyldigheten som inträffat efter att lagen trätt i kraft.

Rättelseyrkande enligt 48 § lagen om förskottsuppbörd skall framställas även när ändring söks i ett beslut som har fattats före ikraftträdandet. Rättelseyrkande skall dock inte framställas, om beslut redan har meddelats med anledning av rättelseyrkandet eller besväret.

Bestämmelserna i 56 och 57 §§ lagen om förskottsuppbörd tillämpas även på dröjsmålsränta och restavgift som avses i lagen om dröjsmålsränta och restavgift.

Hänvisas i annan landskapslagstiftning till den tidigare lagen om förskottsuppbörd skall motsvarande bestämmelser i lagen om förskottsuppbörd tillämpas.

E 26 Landskapslag (1996:50) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om skattetillägg och förseningsränta

1 §. Vid försummelse att inom utsatt tid erlagga kommunalskatt eller skogsvårdsavgift eller förskott därpå skall, med i denna lag angivna avvikelser, lagen den 18 december 1995 om skattetillägg och förseningsränta (FFS 1556/1995) äga tillämpning i landskapet Åland.

Om den i 1 mom. nämnda lagen ändras skall ändringarna tillämpas i landskapet från den tidpunkt då de träder i kraft i riket, såvitt inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

Se Sk 606 SF.

2 §. Hänvisas i den i 1 § nämnda lagen till bestämmelser i rikslagstiftningen, vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

4 §. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1977:11) den 4 mars 1977 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om dröjsmålsränta och restavgift på skatt.

E 27 Landskapslag (1974:23) om avloppsvattenavgift

1 §. Kommun har rätt att i ersättning för kostnaderna för avledande och renande av avlopps- och regnvatten uppbära avloppsvattenavgift i enlighet med vad i denna lag stadgas.

2 §. Avloppsvattenavgiften skall erläggas av ägare till eller av med ägare jämställd innehavare av fastighet, som är ansluten till kommunens avloppsverk.

Vad i 1 mom. är stadgat om fastighetsägare gäller på motsvarande sätt legotagare, som med stöd av tomt- eller jordlegoavtal innehar fastighet.

3 §. Avloppsvattenavgift består av anslutningsavgift och bruksavgift.

4 §. Anslutningsavgift erlagges för att täcka kostnaderna för byggande av avloppsledningar och till dem anslutna anläggningar för behandling av avloppsvatten. Såsom byggnadskostnader beaktas utom de medel, som redan använts för byggande av anläggningen, även det belopp, som kan beräknas bli erforderligt för att försätta anläggningen i sådant skick, att i 1 § nämnda åtgärder ändamålsenligt verkställs.

Som grund för fastställande av anslutningsavgiften kan tagas något av följande alternativ:

- 1) tomtens areal och våningsyta;
- 2) de på fastigheten belägna byggnadernas våningsyta;
- 3) antalet lägenheter i byggnaderna på fastigheten och byggnadernas våningsyta; eller
- 4) annan grund, som är jämförbar med de i punkterna 1-3 nämnda.

Vid fastställande av anslutningsavgift kan även fastighetens bruksändamål beaktas.

Blir storleken av den enligt 2 mom. beräknade anslutningsavgiften av särskild orsak uppenbart oskälig, skall avgiften bestämmas enligt den nytta fastigheten har av att avloppsvattnet avledes och renas.

Förändras de omständigheter, enligt vilka anslutningsavgiften fastställdes, kan avgiften justeras i enlighet därmed.

5 §. Grund för fastställande av bruksavgift är den mängd vatten som användes i fastigheten.

Om bruksavgift, som fastställdes i enlighet med 1 mom. till följd av avloppsvattnets beskaffenhet eller mängden därav eller av annan orsak uppenbart måste anses för stor eller för liten, eller om vattenmängden icke kan mätas på lämpligt sätt, skall detta och den nytta fastigheten har av avledandet av vattnet beaktas vid fastställandet av bruksavgiften.

E 27 LL (1974:23) om avloppsvattenavgift

Kommun som äger avloppsverk har rätt att av vattenverk erhålla uppgifter om de fastigheters vattenförbrukning, vilka anslutits till kommunens avloppsnät.

6 §. Taxa innefattande detaljerade grunder för fastställande av avloppsvattenavgift godkännes av kommunens fullmäktige. Fullmäktiges beslut skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse.

7 §. Skyldighet att erlagga avloppsvattenavgift gäller från det fastigheten anslutits till allmänt avlopp.

8 §. Avloppsvattenavgiften fastställs och debiteras av kommunens styrelse. Bruksavgift kan fastställas och debiteras även av annan i reglemente eller instruktion bestämd kommunal myndighet.

9 §. Innan anslutningsavgift fastställs, skall den betalningsskyldige bevisligen delgivas det förslag till anslutningsavgift som gäller för honom. Anmärkning mot förslaget skall inlämnas till kommunens styrelse inom 14 dagar från delgivningen.

Beslut om anslutningsavgift skall bevisligen delgivas den betalningsskyldige.

I 1 och 2 mom. avsedda förslag och beslut kan utan hinder av stadgandena i 8 § lagen om delgivning i förvaltningsärenden (FFS 232/1966) delgivas även så, att förslaget eller beslutet i rekommenderat brev inlämnas till posten under fastighetens adress eller under annan vederlig adress för fastighetens ägare eller innehavare.

Se Af 103, FL II

10 §. Kommunens styrelse fastställer debiteringsperioderna för bruksavgiften. Styrelsen kan även besluta, att bruksavgifter som uppbares för kalenderår eller annan period, skall utgå såsom förskottsrate i motsvarighet till vattenförbrukningen under föregående debiteringsperiod, varvid den slutliga avgiften fastställs sedan den verkliga förbrukningen konstaterats vid debiteringsperiodens utgång. Härvid skall till den betalningsskyldige utan dröjsmål återbäras överbetalt belopp eller ock skall det bristande beloppet särskilt uppbaras.

Kommunen skall tillställa den betalningsskyldige debetsedel, av vilken skall framgå den förbrukade vattenmängden och avgiftens belopp. Om bruksavgift uppbares genom förskottsrate, skall av debetsedeln framgå den under föregående debiteringsperiod förbrukade vattenmängden samt hur stor del därav förskottsbeloppet motsvarar.

Betalningsskyldig äger rätt att inom sju dagar efter det han erhållit debetsedel framställa anmärkning hos i 8 § avsedd myndighet. Med anledning av anmärkningen skall beslut fattas och slutlig debetsedel tillställas den betalningsskyldige.

Påföres bruksavgift med tillämpning av 5 § 2 mom. skall förslag innehållande grunderna för avgiften delgivas den betalningsskyldige, innan avgift för fastigheten första gången fastställs. Angående delgivning av förslag och inlämnande av anmärkning skall vad i 9 § är stadgat om anslutningsavgift äga motsvarande tillämpning. Ändras grunderna för avgiften senare, skall samma förfarande iakttagas.

11 §. I beslut om fastställande av avloppsvattenavgift sökes ändring genom besvär hos [länsstyrelsen] inom 30 dagar.

Beträffande beslut som avses i 10 § 2 mom. räknas besvärstiden från ingången av den tid varom stadgas i 10 § 3 mom. eller, om anmärkning gjorts mot debiteringen, från delfäendet av slutlig debetsedel.

12 §. Anslutningsavgiften får betalas i tre årliga rater. På raterna räknas sju procents ränta från början av det kalenderår som närmast följer efter debiteringen av den första årsraten. Försenas inbetalning av årsrat, skall på beloppet erläggas fem procents tillägsränta, räknat från början av den kalendermånad som följer efter förfallodagen.

Bruksavgift skall, oaktat besvär anförs, erläggas under den tid som angivits i debetsedeln. Betalas bruksavgift eller rat därav inte inom den tid kommunstyrelsen bestämt skall 16 procents årlig ränta, räknat från förfallodagen, erläggas på det förfallna beloppet. (1986/17)

Till betalning förfallen icke erlagd avloppsvattenavgift får utsökas hos den betalningsskyldige i den ordning som är stadgad för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

13 §. Övergår fastighet till ny ägare eller innehavare, svarar även han för sådan avloppsvattenavgift jämte ränta, som varit obetald högst fem år, räknat från ingången av det kalenderår som följer efter debiteringsåret.

Avlyftes eller nedsättes avloppsvattenavgift på grund av besvär, skall kommunen återbetala det överbetalda beloppet jämte ränta från inbetalningsdagen till återbetalningsdagen enligt den av Finlands Bank sistnämnda dag tillämpade lägsta diskontoräntan.

14 §. Utan hinder av vad som ovan stadgats kan kommun besluta att anslutningsavgift icke skall erläggas.

För tomt eller annan fastighet, som överlåtits av kommun, skall anslutningsavgift icke erläggas, om ej rätt att erhålla sådan avgift förbehållits i överlåtelsehandlingen.

I jordlego- eller tomtlegoavtal, medelst vilket kommun utarrenderar tomt eller annat område, skall särskilt nämnas, huruvida legotagaren är skyldig att erlagga anslutningsavgift. Har sådan skyldighet icke ålagts legotagaren, får anslutningsavgift icke påföras honom.

15 §. Kommun kan i enskilda fall överenskomma, att avloppsvattenavgift bestämmas på andra grunder än ovan stadgats. Även härvid bör grunderna vara skäliga och opartiska.

Har fastighetsägares eller -innehavares betalningsförmåga väsentligt nedgått på grund av sjukdom eller olycksfall eller av annan orsak, eller har han avlidit eller är indrivning av avgift uppenbart oskälig på grund av att byggnad förstörts eller annan skada på egendom inträffat, kan kommun enligt prövning på ansökan bevilja befrielse helt eller delvis från erläggande av avgift. Under samma förutsättningar kan även betalningssuppskov beviljas.

16 §. Denna lag träder i kraft den 1 maj 1974. Redan före lagens ikraftträdande kan förberedande åtgärder vidtagas samt taxor godkännas och fastställas.

Anslutningsavgift skall icke erläggas,

1) för fastighet, för vilken ersättning betalats eller betalas enligt landskapslagen (1956:22) den 18 juli 1956 om stadsplan för Mariahammns stad eller enligt landskapslagen (1959:29) den 22 december 1959 om reglering av byggnadsverksamheten eller för vilken indrivning av sådan ersättning förfallit på sätt som avses i 143 § 5 mom. i sistnämnda lag;

2) för tomt som kommun överlätit före den 1 januari 1960 eller ock överlätit därefter utan att enligt landskapslagen om reglering av byggnadsverksamheten förbehålla sig rätt till särskild uppbörd av ersättning; samt

3) för fastighet beträffande vilken överenskommelse före denna lags ikraftträdande ingåtts om erläggande av anslutningsavgift eller därmed jämförlig avgift.

I fråga om legotomt eller -område, som kommun utarrenderat före denna lags ikraftträdande, skall anslutningsavgift icke erläggas, om ej i legoavtalet särskilt förbehållits rätt till ersättning för byggande av allmän avloppsledning med tillämpning av i landskapslagen om reglering av byggnadsverksamheten stadgade principer.

Besluter kommun i enlighet med 14 § att anslutningsavgift icke skall erläggas, bör för tomter och övriga områden, för vilka med stöd av 2 och 3 mom. anslutningsavgift ej annars borde betalas, i bruksavgift erläggas endast hälften av beloppet enligt den i 6 § avsedda taxan. Denna lättnad gäller under tio år från dagen för ovan avsett beslut eller, i det fall att fastigheten ännu ej anslutits till det allmänna avloppsnätet, tio år från anslutningen. Lättnaden berör icke fastighet, som då beslutet fattades varit ansluten till allmänt avloppsverk längre tid än tio år.

Vad i 4 mom. är stadgat tillämpas även på fastighet, för vilken i denna lag avsedd anslutningsavgift erlagts, innan i 14 § 1 mom. avsett beslut fattats.

Besluter kommun, som fattat i 4 mom. avsett beslut, senare att anslutningsavgift skall erläggas, har kommunen rätt att erhålla sådan avgift endast för fastigheter, vilka efter det beslutet fattats, anslutes till kommunens allmänna avlopp. I fråga om andra fastigheter får härvid endast sådan anslutningsavgift påföras, som föranledes av förändring i förhållandena som ägt rum efter beslutet.

Har mellan kommun och enligt denna lag betalningsskyldig fastighetsägare eller -innehavare före denna lags ikraftträdande överenskommits om bruksavgift för allmän avloppsledning länder överenskommelsen till efterrättelse.

E 28 Landskapslag (2002:60) om tillämpning i landskapet Åland av 29 kap. strafflagen

1 §. I landskapet skall 29 kap. strafflagen (FFS 39/1889) om brott mot den offentliga ekonomin tillämpas i dess lydelse när denna lag träder i kraft. Änd-

ringar av 29 kap. strafflagen skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Med subvention enligt 29 kap. strafflagen avses i landskapet även landskapsandel eller landskapsunderstöd till en kommun eller till ett kommunalförbund.

Se St 101 FL II.

2 §. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2002.

Genom denna lag upphävs

1) 29 kap. strafflagen i den lydelse som tidigare varit gällande i landskapet jämlikt 71 § självstyrelselagen samt

2) 6 § 3 och 4 mom. landskapskattelagen (1993:58).

Allmän ordning och säkerhet, brand- och räddningsväsendet, elsäkerhet

F 1 Polislag (2000:49) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Polisens uppgift

Polisens uppgift är att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga brott, utreda brott och sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning.

Polisen arbetar för att upprätthålla den allmänna säkerheten i samarbete med andra myndigheter samt med enskilda personer och sammanslutningar.

Polisen skall även utföra andra uppgifter som enligt särskilda bestämmelser åligger polisen samt inom ramen för sina uppgifter lämna var och en den hjälp han eller hon behöver.

2 §. Allmänna principer för polisens verksamhet

Polisen skall i sin verksamhet vara saklig, opartisk och främja försonlighet.

Polisens åtgärder skall inte medföra större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att en uppgift skall kunna fullgöras. Åtgärderna skall vara motiverade i förhållande till hur viktig och brådskande uppgiften är samt till övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

Polisen skall i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar sträva efter att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Polisen får inte göra större ingrepp i någons rättigheter än vad som är nödvändigt för utförande av polisens uppgifter.

3 §. Utförande av uppgifter och angelägenhetsordning

Polisen skall utföra sina uppgifter på ett så effektivt och ändamålsenligt sätt som möjligt och i den angelägenhetsordning förhållandena kräver.

4 §. Meddelande av grunden för en åtgärd

Om en person blir föremål för åtgärder som riktar sig mot hans eller hennes frihet skall personen eller dennes företrädare av en polisman upplysas om vad åtgärden grundar sig på, om detta inte är omöjligt på grund av personens tillstånd eller den rådande situationen.

Om inte denna eller någon annan lag föreskriver annat, har även den som blir föremål för andra åtgärder än sådana som riktar sig mot hans eller hennes frihet, eller hans eller hennes företrädare, rätt att få veta vad en åtgärd som berör hans eller hennes rättigheter grundar sig på, så snart som detta är möjligt utan att åtgärden äventyras.

5 §. Åtgärdseftergift

Polisen har rätt att avstå från en åtgärd om slutförandet av den kunde medföra följder som är oskäliga med hänsyn till det resultat som eftersträvas.

Den som begärt en åtgärd av polisen och vars omedelbara rättigheter berörs har rätt att få veta grunden till att polisen avstår från åtgärden.

6 §. Polisman

Med polisman avses i denna lag polisbefälet, -underbefälet och -manskapt enligt den närmare definition som finns i landskapslagen (2000:26) om Ålands polismyndighet.

Se C 13, Landskapslag (2000:26) om Ålands polismyndighet.

7 §. Polisbefogenheter

Vid utförandet av sina uppgifter har en polisman sådana befogenheter som bestäms i denna lag eller i någon annan lag. Om en polisman befogenheter i riket gäller vad som bestäms i 4 § förordningen (1998:118) om polisförvaltningen i landskapet Åland.

En polisaspirant har en polisman befogenheter när han eller hon under sin utbildares ledning och uppsikt utför uppgifter som ingår i utbildningen.

Se C 18, Förordning (1998:118) om polisförvaltningen i landskapet Åland.

8 §. Särskilda polisbefogenheter

[Landskapsstyrelsen] kan ge en namngiven person sådana i denna lag avsedda polisbefogenheter som han eller hon behöver i en viss uppgift, såvida inget annat bestäms med stöd av förordningen om polisförvaltningen i landskapet Åland.

[Landskapsstyrelsen] skall se till att de polisbefogenheter som tilldelas enligt denna paragraf utnyttjas på ett tillbörligt sätt.

9 §. Särskild tjänstgöringsskyldighet

En polisman är utan särskilt förordnande skyldig att i hela landskapet, även på sin fritid, vidta brådskande åtgärder som är nödvändiga för avvärjande av ett allvarligt brott, inledande av undersökning av ett sådant brott, avvärjande av allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet eller som är nödvändiga av andra med dessa jämförbara särskilda skäl.

2 kap. Bestämmelser om befogenheter

10 §. Utredning av identitet

För utförande av ett visst uppdrag har en polisman rätt att av var och en få veta hans eller hennes namn, personbeteckning eller, om sådan saknas, födelsedatum och medborgarskap samt var han eller hon kan anträffas.

F 1 Polislag (2000:49)

En polisman har rätt att gripa en person som vägrar lämna uppgifter enligt 1 mom. eller som lämnar sannolikt falska uppgifter om nämnda omständigheter. Den som har gripits skall friges så snart behövliga uppgifter erhållits, dock senast 24 timmar efter gripandet.

Se 51 §.

11 §. Gripande av en person i avsikt att skydda honom eller henne

En polisman har rätt att gripa en person för att skydda honom eller henne för allvarlig fara som utgör överhängande risk för hans eller hennes liv, fysiska integritet, säkerhet eller hälsa, om personen i fråga är oförmögen att ta vara på sig själv och faran inte annars kan avväjas eller personen omhändertas på annat sätt.

En person som har gripits i det syfte som anges i 1 mom. skall friges så snart behovet av omhändertagande inte längre föreligger, dock senast 24 timmar efter gripandet. En person som inte har frigetts före klockan 20.00 får dock hållas kvar till klockan 8.00 följande morgon, om skäl därtill föreligger till följd av att han eller hon saknar bostad eller nattlogi eller av någon annan särskild orsak. Om den som har gripits är under 18 år, skall han eller hon utan dröjsmål överlämnas till vårdnadshavaren eller, om det inte är möjligt, till en barnskyddsmyndighet.

I landskapslagen (1974:21) om behandling av berusade finns bestämmelser om tagande i förvar av en person som har gripits i berusat tillstånd. Bestämmelser om hur en uppenbart mentalsjuk person skall föras till vård och om annan handräckning i ärenden som gäller mentalsjuka finns i mentalvårdslagen (FFS 1116/1990).

Se F 4, Landskapslag (1974:21) om behandling av berusade och So 409 FL II.

12 §. Gripande av en efterlyst person

En polisman har rätt att gripa en person som enligt efterlysning utfärdad av behörig myndighet skall häktas eller tas i förvar.

Den som är efterlyst i ett annat syfte än vad som avses i 1 mom. skall på uppmaning av en polisman infinna sig på en polisstation eller någon annan plats där de åtgärder som nämns i efterlysningen kan vidtas.

Om den efterlyste personen inte iakttar uppmaningen eller om det är uppenbart att han eller hon försöker undgå en åtgärd som nämns i efterlysningen, har en polisman rätt att gripa honom eller henne för att en åtgärd som nämns i efterlysningen skall kunna vidtas.

Om inte något annat föreskrivs i lag, är en efterlyst skyldig att stanna kvar så länge att de åtgärder som efterlysningen förutsätter kan vidtas, dock högst sex timmar efter gripandet eller den tidpunkt då den efterlyste anlät till i 2 mom. angivet ställe.

13 §. Husrannsakan för gripande av en person

För att söka efter en person som skall hämtas till förhör får en polisman, på befallning av en polisman som tillhör polisbefälet, utöver vad som bestäms i 5 kap. 1 § tvångsmedelslagen (FFS 450/1987), företa husrannsakan hos denna person eller i byggnader,

rum eller fordon, om det finns synnerligen vägande skäl att anta att personen uppehåller sig där.

Bestämmelserna i 1 mom. skall även iaktas när polisen lämnar en annan myndighet i lag föreskriven handräckning för gripande av en person.

Se St 302 FL I.

14 §. Skydd för hemfrid

Om innehavaren av ett hemfridsskyddat område eller av en därmed jämförbar plats eller om innehavarens företrädare begär det, har en polisman rätt att från platsen avlägsna en person som utan laglig rätt tränger sig in där eller underlåter att iaktta en uppmaning att avlägsna sig.

En polisman har rätt att från ett område eller en plats som avses i 1 mom. avlägsna en person som lovligt uppehåller sig där, om han eller hon står andras hemfrid och det finns fog att befara att störningen upprepas.

Om det är sannolikt att en upprepning av störningen inte kan förhindras genom att personen avlägsnas, har en polisman rätt att gripa den som uppför sig störande och hålla honom eller henne i förvar.

Den som har gripits får hållas i förvar endast så länge som det är sannolikt att störningen upprepas, dock högst 12 timmar från gripandet.

Denna paragraf skall även tillämpas på affärslokaler, ämbetsverk, sjukhus, skolor och andra motsvarande inrättningar samt deras gårdsområden.

15 §. Husrannsakan när en person befinner sig i fara eller är försvunnen

I syfte att bistå någon, finna en försvunnen person eller utreda ett dödsfall har en polisman rätt att få tillträde till en bostad eller en annan plats och där företa behövlig husrannsakan, om det är skäl att befara att någon befinner sig i livsfara, att personens hälsa hotas, att han eller hon fallit offer för ett brott eller en olyckshändelse eller om han eller hon annars kan förmodas vara i behov av omedelbar hjälp eller kan förmodas ha avlidit.

16 §. Förhindrande av en farlig gärning eller händelse

På förordnande av en polisman som tillhör polisbefälet och i brådskande fall även utan sådant förordnande har en polisman rätt att få tillträde till en byggnad, en annan hemfridsskyddad plats eller ett fordon, om det finns fog att misstänka att en gärning eller händelse som innebär allvarlig fara för liv, personlig frihet eller hälsa eller som vållar avsevärd skada på egendom eller miljö pågår eller är överhängande. Det förutsätts dessutom att åtgärden är nödvändig för avvärjande av faran eller för att sprängämnen, vapen eller andra farliga ämnen eller föremål skall kunna eftersökas och tas om hand av polisen.

17 §. Vidtagande av åtgärder

I de fall som avses i 13, 15 och 16 §§ får ett rum eller ett förvaringsutrymme öppnas med våld.

När åtgärden avslutas skall det utrymme som har öppnats åter stängas på lämpligt sätt.

En husrannsakan enligt 13 § får inte utan särskilda skäl förrättas mellan klockan 21.00 och 6.00.

Över åtgärder som har vidtagits med stöd av 13, 15 eller 16 §§ skall upprättas protokoll eller göras anteckning i någon annan handling.

18 §. Avspärrning av en plats eller ett område

En polisman får avspärra, stänga eller utrymma en plats eller ett område som är i allmänt bruk eller förbjuda eller begränsa trafiken där, om åtgärden är nödvändig för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller trygga undersökning, åtgärderna på olycksplatsen eller skydda en sådan persons integritet som är föremål för en åtgärd eller egendom som är i fara.

Om polisens rätt att utfärda begränsningar som gäller platsen där en allmän sammankomst ordnas bestäms i 10 § lagen om sammankomster (FFS 530/1999).

En polisman får förbjuda eller begränsa flyttning av föremål eller ge order om att föremål skall flyttas på en plats eller ett område som är i allmänt bruk, om det är nödvändigt för tryggande av polisundersökning. En polisman har motsvarande rätt även inom ett hemfridskyddat område, om åtgärden är nödvändig för avvärjande av fara för liv eller hälsa eller för skyddande av egendom.

Se Or 614 FL II.

19 §. Skingrande av folksamling

En polisman har rätt att befalla en folksamling att skingra sig eller flytta på sig, om folksamlingen äventyrar allmän ordning eller säkerhet eller hindrar trafiken. Om folksamlingen inte lyder befallningen har en polisman rätt att med maktmedel skingra folksamlingen samt gripa personer som tredskas.

Den som har gripits skall frigges så snart ändamålet med uppdraget har uppnåtts, dock senast 12 timmar efter att han eller hon gripits.

Bestämmelser om avbrytande eller avslutande av en allmän sammankomst finns i 21 § lagen om sammankomster medan bestämmelser om avbrytande och inställande av en offentlig nöjeställning finns i 17 § landskapslagen (1969:28) om offentliga nöjeställningar.

Se F 5, Landskapslag (1969:28) om offentliga nöjeställningar.

20 §. Skydd mot brott och störande beteende

En polisman har rätt att avlägsna en person från en plats, om det av hans eller hennes hotelser eller övriga uppförande kan dras den slutsatsen att han eller hon sannolikt kommer att göra sig skyldig till brott mot liv, hälsa, frihet eller hemfrid eller till egendomsbrott.

En person kan likaså avlägsnas från en plats om han eller hon uppför sig synnerligen störande eller orsakar överhängande fara för allmän ordning och säkerhet.

Om det är uppenbart att det inte är tillräckligt att en person avlägsnas från platsen och störningen eller faran inte annars kan avvärjas, kan personen gripas. Den som gripits kan hållas i förvar så länge det är sannolikt att han eller hon skulle göra sig skyldig till brott enligt 1 mom., uppföra sig störande eller vålla fara, dock högst 24 timmar från det att han eller hon har gripits.

21 §. Stannande och flyttning av fordon

En polisman har rätt att befalla att ett fordon skall stannas, om detta är nödvändigt för påträffande av en

efterlyst person eller en annan person som skall gripas, för övervakning som hänför sig till användningen av fordonet, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller avvärjande eller utredning av brott.

En polisman har rätt att flytta ett fordon eller befalla att det skall flyttas, om detta är nödvändigt för övervakning som hänför sig till användningen av fordonet, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller avvärjande av brott.

Bestämmelser om övervakning av vägtrafiken finns i vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland.

Se 51 § och M 4, Vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland.

22 §. Säkerhetsvisitation

En polisman har rätt att i samband med gripande, anhållande, häktning, tagande i förvar och handräckningsåtgärd som riktar sig mot någons personliga frihet kroppsvisitera denne för att förvissa sig om att personen inte medför föremål eller ämnen med vilka han eller hon kan äventyra förvaringen eller utsätta sig själv eller andra för fara.

I de fall som avses i 1 mom. kan en person även kroppsvisiteras för påträffande av en handling som behövs för att han eller hon skall kunna identifieras.

De i 1 mom. avsedda farliga föremålen eller ämnen skall vid behov tas ifrån den som visiteras.

23 §. Omhändertagande av farliga föremål och ämnen

Utöver vad som bestäms i denna lag eller i någon annan lag har en polisman rätt att tillfälligt för polisens räkning ta hand om sprängämnen och andra farliga föremål eller ämnen, om den som innehar dem med hänsyn till sin ålder, sitt berusnings- eller sinnesstillstånd eller andra omständigheter med fog kan misstänkas orsaka överhängande fara för allmän ordning och säkerhet.

I stället för ett helt föremål kan även en del av eller ett tillbehör till föremålet tas om hand, om en fara som avses i 1 mom. kan avvärjas genom att delen fräntas innehavaren.

Över omhändertagande av egendom skall upprättas protokoll eller göras anteckning i någon annan handling.

Bestämmelser om omhändertagande av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler finns i skjutvapenlagen (FFS 1/1998).

Se Or 603 FL II.

24 §. Hantering av omhändertagen egendom

Föremål eller ämnen som omhändertagits med stöd av 23 § 1 mom. och som inte riskfritt kan återlämnas till innehavaren eller ägaren kan med ägarens samtycke säljas eller överlåtas till en person som är berättigad att inneha sådan egendom. Om detta inte är möjligt, kan egendomen säljas på offentlig auktion för ägarens räkning.

Om ett föremål eller ämne inte riskfritt kan återlämnas, säljas eller överlåtas enligt 1 mom., eller om det är fråga om egendom av ringa värde, har en polisman som tillhör polisbefälet rätt att bestämma att föremålet eller ämnet skall förstöras.

Om det inte är fråga om egendom av ringa värde skall ägaren och innehavaren ges möjlighet att bli hörd innan egendomen säljs eller förstörs.

F 1 Polislag (2000:49)

25 §. Avlivande av djur

En polisman har rätt att ta fast eller avliva ett djur som orsakar fara för människors liv eller hälsa. Samma rätt har en polisman när ett djur orsakar ansevliga skador på egendom eller allvarligt äventyrar trafiken. Ett djur får även avlivas när det befinner sig i ett sådant tillstånd att det skulle innebära uppenbar grymhet mot djuret att hålla det vid liv.

Om hanteringen och skötseln av ett fasttaget djur gäller vad som särskilt bestäms om detta.

26 §. En polismanns rätt att ge befallningar

Vid utövning av sina befogenheter enligt denna lag eller någon annan lag har en polisman rätt att i ett enskilt fall ge befallningar och meddela förbud som är förlitande för var och en.

27 §. Användning av maktmedel

I ett tjänsteuppdrag får en polisman för att bryta ner motstånd, avlägsna en person från en plats, gripa en person, förhindra att någon som berövats sin frihet flyr, avlägsna ett hinder eller avvärja ett överhängande brott eller någon annan farlig gärning eller händelse använda maktmedel i den mån det behövs och kan anses försvarligt.

Huruvida användandet av maktmedel är försvarligt skall bedömas med hänsyn till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, vilka resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

Den som på begäran eller med samtycke av en polisman tillfälligt bistår en polisman i en situation där bistånd från en utomståendes sida måste anlitas vid användning av maktmedel på grund av ett synnerligen viktigt och brådskande polisiärt tjänsteuppdrag har rätt att under polismannens uppsikt använda sådana nödvändiga maktmedel som polismannen med stöd av sina befogenheter ger honom eller henne fullmakt till.

Bestämmelser om nödvärn och nödtillstånd finns i strafflagen.

Se St 101 FL I.

3 kap. Bestämmelser om inhämtande av information**28 §. Definitioner**

I denna lag avses med

1) **teknisk övervakning**: iakttagande eller avlyssning av allmänheten, fordonsförare eller fotgängare med hjälp av en teknisk apparat samt automatisk upptagning av ljud eller bild,

2) **observation**: fortlöpande eller upprepat inhämtande av information om en viss person eller hans eller hennes verksamhet samt

3) **teknisk observation**: fortlöpande eller upprepat, med hjälp av en teknisk anordning utförd avlyssning av en viss person och upptagning av ljud (teknisk avlyssning), iakttagande och avbildande av en person (optisk övervakning) samt spårning av hur ett fordon eller en vara förflyttar sig (teknisk spårning).

Bestämmelser om teleavlyssning, teleövervakning och optisk övervakning för utredning av brott finns i tvångsmedelslagen.

Se St 302 FL I.

29 §. Förutsättningar för teknisk övervakning

Polisen har rätt att, efter att på förhand meddelat om detta, på allmän plats företa teknisk övervakning för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, förebyggande av brott, identifiering av personer som är misstänkta för brott samt för bevakning av särskilda övervakningsobjekt.

30 §. Förutsättningar för observation

För att förebygga eller avbryta brottslig verksamhet får en polisman bedriva observation av en person som inte befinner sig i en bostad och om det på grundval av hans eller hennes uppförande eller något annat finns skäl att misstänka att personen gör sig skyldig till brott.

I samma avsikt som i 1 mom. får även bedrivas observation av en person som inte befinner sig på ett hemfridskyddat område, om det finns grundad anledning att misstänka att han eller hon medverkar till ett brott för vilket det strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader.

31 §. Observation utförd av främmande stats polisman

En i artikel 40 eller 41 i tillämpningskonventionen till Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna, nedan kallad Schengenkonventionen, avsedd främmande stats polisman, inklusive en isländsk och norsk polisman, har rätt att fortsätta observationen eller den tekniska observationen av en person i landskapet i syfte att klarlägga ett brott enligt vad som bestäms i de internationella avtal som är bindande för Finland och Åland, om observationen påbörjats på det egna landets territorium. Dessutom förutsätts att en finsk eller åländsk polisman inte omedelbart kan fortsätta observationen eller den tekniska observationen i landskapet.

Vid observation får användas sådana tekniska anordningar som en polisman har rätt att använda enligt i landskapet gällande bestämmelser om teknisk observation. Observation och teknisk observation skall rapporteras till polisen.

Till den del denna paragraf berör rikets polis gäller vad som bestäms i rikslagsstiftningen.

32 §. Förutsättningar för teknisk observation

En polisman får bedriva teknisk observation av en person som inte befinner sig på ett hemfridskyddat område samt av ett fordon eller en vara som denne har i sin användning, om det finns grundad anledning att förmoda att observationen kan ge uppgifter som behövs för avvärjande av brott. Under samma förutsättningar får teknisk observation bedrivas av en person som befinner sig i ett hotellrum eller i något annat sådant rum. Avlyssnings- eller övervakningsanordningar får dock inte placeras i det rum där personen vistas eller i ett fordon som han eller hon använder.

Ett ytterligare villkor för teknisk avlyssning är att av en persons uppförande eller något annat kan dras den slutsatsen att han eller hon sannolikt gör sig skyldig till ett brott, för vilket det strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, eller till ett narkotikabrott. För optisk övervakning och teknisk spårning förutsätts på motsvarande sätt att av en persons uppförande

eller något annat kan dras den slutsatsen att han eller hon sannolikt gör sig skyldig till eller medverkar till ett brott för vilket det strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader.

Omedelbart innan en polisåtgärd vidtas och medan den pågår får en polisman även bedriva teknisk observation av en person som befinner sig på ett hemfrids-skyddat område, om detta är nödvändigt för att åtgärden tryggt skall kunna vidtas eller sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som skall gripas eller skyddas.

33 §. Beslut om teknisk observation

Förordnande för en åtgärd enligt 32 § 1 mom. skall ges av en polisman som tillhör polisbefälet eller har förordnats till undersökningsledare och för teknisk avlyssning i mer än tre dygn av polismästaren.

När en åtgärd enligt 32 § 3 mom. vidtas skall en polisman som tillhör polisbefälet omedelbart underrättas om den.

34 §. Meddelande om observation och teknisk observation

En polisman som har fattat beslut om teknisk observation enligt 32 § 1 mom. skall genast efter att åtgärden har avslutats underrätta den person som varit föremål för observation därom, om detta inte äventyrar det ändamål för vilket information inhämtas eller förundersökningen av ett brott.

Meddelande behöver inte lämnas om observation eller teknisk observation enligt 32 § 3 mom. eller vad en dylik åtgärd grundar sig på.

35 §. Hantering av material

En polisman som tillhör polisbefälet skall utan dröjsmål granska de uppgifter som insamlats genom åtgärder enligt 30-32 §§ och de upptagningar som erhållits genom teknisk observation enligt 32 §.

Uppgifter som enbart berör utomstående skall utan dröjsmål förstöras efter granskningen, om de inte behövs för utredning av brott.

Bestämmelser om hur material som avses i 1 mom. skall fogas till polisens personregister finns i landskapslagen (1999:49) om polisens grundregister och landskapslagen (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om personregister.

Insamlat material och upptagningar som inte fogats till något register eller förundersökningsmaterial skall förstöras senast ett år efter att materialet sannolikt inte längre behövs för det ändamål för vilket det har anskaffats.

Se C 15, Landskapslag (1999:49) om polisens grundregister. C 16, Landskapslag (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om personregister.

36 §. Rätt att få uppgifter av en myndighet

Utan hinder av en myndighets tystnadsplikt har polisen rätt att för ett tjänsteuppdrag avgiftsfritt få behövliga uppgifter och handlingar av myndigheten och av en sammanslutning som tillsatts för att handha en offentlig uppgift, om inte lämnande av uppgiften eller handlingen till polisen eller användning av uppgiften såsom bevis förbjudits eller begränsats i lag.

För att kunna avgöra om ett körkort skall fråntas innehavaren eller huruvida ett tillstånd som gäller skjutvapen eller ett annat dylikt tillstånd skall förbli i kraft har polisen utan hinder av tystnadsplikt rätt att på motiverad begäran få uppgifter om innehavarens eller tillståndshavarens hälsotillstånd, bruk av rusmedel eller våldsamma uppförande, om det finns skäl att befara att innehavaren eller tillståndshavaren inte längre motsvarar förutsättningarna för beviljandet av körkortet eller tillståndet.

I de fall som avses i 1 och 2 mom. fattar en polisman som tillhör polisbefälet beslut om inhämtande av uppgifter som skall hållas hemliga.

Uppgifter som polisen erhållit med stöd av 2 mom. och som skall hållas hemliga får endast användas för bedömning av innehavarens eller tillståndshavarens pålitlighet eller lämplighet, övriga förutsättningar för att körkortet skall få behållas eller tillståndet skall förbli i kraft eller av om ett villkor för körkortet eller tillståndet är uppfyllt.

37 §. Rätt att få uppgifter av en privat sammanslutning eller en privatperson

Polisen har rätt att av en sammanslutning som utövar televerksamhet få kontaktuppgifter om en sådan teleanslutning som inte är upptagen i en offentlig katalog, om uppgifterna i ett enskilt fall behövs för utförandet av en uppgift som ankommer på polisen. Polisen har motsvarande rätt att få uppgifter om utdelningsadresser av en sammanslutning som bedriver postförmedling.

För sin handläggning av körkortsärenden och tillståndsförvaltning har polisen rätt att få uppgifter av en privat sammanslutning eller en privatperson enligt 36 § 2-4 mom.

4 kap. Bestämmelser om polisundersökning

38 §. Polisundersökning

Med polisundersökning avses annan polisen ålagd undersökning än förundersökning med anledning av brott.

Vid polisundersökning skall bestämmelserna om förfarandet vid förundersökning i tillämpliga delar följas.

39 §. En persons ställning vid polisundersökning

Om en polisundersökning görs för utredning av en omständighet som inverkar på en persons rättigheter eller skyldigheter, skall i fråga om hans eller hennes ställning tillämpas vad som bestäms om ställningen för en part vid förundersökning. En annan part än en sådan som avses i 2 mom. eller partens laga företrädare eller ombud skall hålla sig till sanningen när han eller hon redogör för den sak som utreds eller svarar på frågor.

Om undersökningen görs för utredning av om en person skall dömas till straff eller en med straff jämförbar påföljd, skall i fråga om personens ställning bestämmelserna om den som misstänks för brott följas.

I fråga om ställningen för andra personer än de som avses i 1 eller 2 mom. skall bestämmelserna om vittnen eller sakkunniga tillämpas. Vittnen och sakkunniga skall sanningsenligt och utan att förtiga något be-

F 1 Polislag (2000:49)

rätta vad de vet om den sak som undersöks. Vid en polisundersökning enligt 2 mom. har ett vittne eller en sakkunnig dock rätt eller skyldighet att vägra vittna, röja en omständighet eller besvara en fråga, om han eller hon vid en rättegång skulle ha motsvarande rätt eller skyldighet.

Republikens president har förordnat att lagens 40 § skall förfalla.

5 kap. Särskilda bestämmelser

41 §. *Handräckning av polisen*

För handräckning förutsätts det att den myndighet som begär handräckningen hindras i sin tjänsteutövning eller att en enskild person hindras i sina rättigheter och att polisbefogenheter måste anlitas för att dessa rättigheter skall kunna utövas.

Om inte något annat bestäms, fattas beslut om lämnande av handräckning av en polisman som tillhör polisbefålet.

42 §. *Handräckning till polisen*

En myndighet skall lämna polisen sådan handräckning som behövs för ett polisuppdrag och som myndigheten är behörig att lämna. Beslut om att begära handräckning skall fattas av en polisman som tillhör polisbefålet, om inte något annat är särskilt bestämt eller ärendet är brådskande.

43 §. *Tystnadsplikt*

Om tystnadsplikt för den som tillhör polisens personal gäller vad som bestäms i 17 § tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland. Samma tystnadsplikt åligger den som står i privaträttsligt anställningsförhållande till polismyndigheten och den som med stöd av polisbefogenheter eller annars utför polisuppgifter.

Om inte skötseln av hans eller hennes uppgifter förutsätter annat, får en person som avses i 1 mom. inte utnyttja eller olovligen för andra röja omständigheter som han eller hon fått kännedom om vid skötseln av uppgifterna, om dessa omständigheter hänför sig till en persons integritet och kunde vålla personen skada eller förfång om de röjs.

Tystnadsplikten utgör inte heller hinder för röjande av sådana uppgifter som i enskilda fall behövs för att förhindra en händelse som utgör fara för liv eller hälsa, ett brott som riktar sig mot den personliga friheten eller för att avvärja en betydande skada på miljön eller en betydande egendomsskada.

Bestämmelserna i 1, 2 och 3 mom. skall även tillämpas efter att anställningsförhållandet vid polisen har upphört.

Bestämmelser om lämnande av uppgifter i polisens personregister via teknisk anslutning till andra än polisen och om användningen av personregister för utlåtan om en persons tillförlitlighet finns i landskapslagstiftningen om polisens personregister.

Se C 40, Tjänstemannalag (1987:61).

44 §. *Rätt att förtiga uppgifter*

Den som tillhör polisens personal är inte såsom vittne eller när han eller hon annars hörs skyldig att röja identiteten av en person av vilken han eller hon i sitt anställningsförhållande har fått uppgifter som

denne har lämnat konfidentiellt och inte heller taktiska eller tekniska metoder som skall hemlighållas.

När särskilt vägande skäl föreligger, kan en domstol dock förordna att i 1 mom. nämnda omständigheter skall röjas, om en allmän åklagare utför åtal för ett brott på vilket kan följa fängelse i sex år eller strängare straff. Domstolen får inte ens då förordna att den persons identitet som lämnat uppgifterna skall röjas, om detta uppenbart skulle medföra allvarlig fara för hans eller hennes eller för honom eller henne närstående personers säkerhet.

45 §. *Biståndsskyldighet*

Var och en som uppehåller sig i landskapet och som fyllt 18 men inte 55 år är, om det inte är oskäligt med hänsyn till hans eller hennes hälsotillstånd, personliga förhållanden eller andra särskilda skäl, skyldig att på befallning av en polisman som tillhör polisbefålet bistå polisen med att leta efter någon som har försvunnit och befinner sig i livsfara, med att rädda människoliv, hjälpa skadade samt avvärja betydande egendomsskada eller olägenhet för miljön.

I de fall som avses i 1 mom. samt vid dragning efter drunknade skall privatpersoner och privata sammanslutningar på befallning av en polisman som tillhör polisbefålet i skälig utsträckning och mot full ersättning ställa livsmedel, telekommunikationsmedel, transportmedel, arbetsredskap samt andra behövliga apparater och ämnen till polisens förfogande.

Se 51 §.

46 §. *Befogenheter för den som bistår en polisman*

Den som på begäran av en polisman bistår denne i ett tjänsteuppdrag har därvid rätt att enligt polismanens anvisningar utöva sådana polisbefogenheter som polismanen inom ramen för sin behörighet anvisar. Om rätt att använda maktmedel gäller vad som bestäms i 27 § 3 mom.

47 §. *Betalning av ersättningar*

De direkta kostnader som sådan biståndsskyldighet som avses i 45 § orsakar ersätts av landskapets medel. Den som på detta sätt befallts att bistå polisen har rätt att av landskapets medel få ett skäligt arvode enligt den tid han eller hon använt.

Av landskapets medel betalas ersättning för direkta kostnader som åsamkats en utomstående av maktmedel som polisen vidtagit. Ersättningen kan jämkas eller avslås, om den som lidit skada i väsentlig grad bidragit till skadan genom sin egen verksamhet eller försummelse.

För olycksfall som drabbat den som har bistått polisen enligt 45 § betalas ersättning av landskapets medel enligt samma grunder som gäller vid ersättning för olycksfall i arbete, dock inte om den skadade annars har rätt till ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring (FFS 608/1948) eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst (FFS 404/1948).

Har den skadades arbetsgivare eller en kommun i ett olycksfallsärende, där ersättning skall betalas enligt denna lag, erlagt lön, förskott eller andra betalningar gäller om arbetsgivarens och kommunens rätt

vad i 26 § lagen om olycksfallsförsäkring bestäms om arbetsgivarens rätt.

Se F 2, Polisförordning (2000:50), 10 §, Pen 201 och 220 FL II.

48 §. *Tvångsutförande*

Om någon trots uppmaning av polisen underlåter att utföra en uppgift som han eller hon enligt lag, förordning eller i behörig ordning given befallning är skyldig att utföra och om underlåtelserna kan föranleda betydande olägenhet för trafiken eller allmän ordning, säkerhet eller hälsa, har polisen rätt att på hans eller hennes bekostnad låta utföra uppgiften. Beslut om att en sådan åtgärd skall vidtas fattas av en polisman som tillhör polisbefälet.

Om ägaren eller innehavaren till viss egendom inte omedelbart kan anträffas, kan polisen för ägarens räkning vidta eller låta vidta brådskande åtgärder som är nödvändiga för att egendomen efter en olycka eller ett brott skall skyddas för ytterligare skador.

Kostnaderna för åtgärder enligt 1 och 2 mom. kan betalas i förskott av landskapets medel. Dessa kostnader kan drivas in hos den som försummat att utföra uppgiften eller av ägaren till egendomen utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961).

Se Skatteutsköningsslag och -förordning, Pr 608 och 609 FL I.

49 §. *Person- och egendomsskada*

En polisman skall utan dröjsmål göra anmälan hos sin förman om en person eller egendomsskada som uppstått vid utförandet av ett uppdrag, om skadan inte skall anses som ringa. En undersökning av saken skall göras vid behov eller på begäran av den skadelidande eller den som vidtagit tjänsteåtgärden.

Den som skadats i samband med en åtgärd enligt 1 mom. skall utan dröjsmål ges vård och vid behov beredas läkarhjälp. Om någon meddelar att han eller hon har skadats genom en åtgärd av polisen, skall personen så snart som möjligt beredas tillfälle att bli undersökt av en läkare eller, om detta inte omgående är möjligt, av en ojävig person.

Kostnaderna för åtgärder enligt 2 mom. skall betalas i förskott av landskapets medel.

50 §. *Polisförordnanden*

[Landskapsstyrelsen] kan på sådana områden och under de förutsättningar som närmare anges i rikslagsstiftningen genom polisförordnande begränsa trafik eller vistelse på dessa områden eller förbjuda medtagande av föremål eller ämnen som äventyrar säkerheten. För brott mot förbudet eller begränsningen kan utdömas böter om inte något annat bestäms om brott mot dem i någon annan lag.

Ett i 1 mom. avsett beslut skall tillkännages genom offentlig kungörelse eller på annat lämpligt sätt.

51 §. *Straffbestämmelser*

Den som

1) underlåter att lyda en befallning eller ett förbud som en polisman för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller utförandet av ett uppdrag meddelar inom ramen för sina befogenheter,

2) vägrar lämna en polisman personuppgifter som avses i 10 § 1 mom.,

3) underlåter att följa ett tydligt tecken eller en befallning som en polisman enligt 21 § ger för att stanna ett fordon eller få det flyttat,

4) försummar sin biståndsskyldighet enligt 45 § eller

5) utan anledning tillkallar polis eller uppsåtligt försvarar polisens verksamhet genom att lämna falska uppgifter

skall, om inte för brottet i någon annan lag föreskrivs strängare straff, för *brott mot polislagen för landskapet Åland* dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

52 §. *Besvär*

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Beslut som polismyndigheten fattat med stöd av denna lag, i fråga om förvaltningsangelägenheter som hör till landskapets behörighet, får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

[Beslut som polismyndigheten fattat med stöd av denna lag, i fråga om förvaltningsangelägenheter som hör till rikets behörighet men som genom en överenskommelseförordning överförts till polismyndigheten, får överklagas hos [landskapsstyrelsen].]

Beträffande 3 mom., se A 1, Självstyrelselag (1991:71), 25 §, 3 mom.

53 §. *Internationellt samarbete*

Om handräckning som polisen ger till polisen i en främmande stat gäller vad som är särskilt föreskrivet eller reglerat i internationella avtal som är förpliktande för Åland.

54 §. *Landskapsförordning*

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Se F 2, Polisförordning (2000:50).

6 kap. *Ikraftträdande*

55 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 september 2000.

Bestämmelserna i 31 § om observation utförd av främmande stats polisman träder i kraft vid den tidpunkt då Schengenkonventionen börjar tillämpas i Finland.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1971:10) om polisverksamheten.

F 2 Polisförordning (2000:50) för landskapet Åland

1 §. *Tillämpningsområde*

I denna förordning finns det bestämmelser om tjänstgöringsskyldighet och vissa andra skyldigheter för en polisman vid Ålands polismyndighet.

2 §. *Allmän förpliktelse*

En polisman skall följa de order, föreskrifter och anvisningar som hans eller hennes förmän ger honom eller henne inom gränserna för sina befogenheter.

F 3 LL (1952:32) ang. ordningsstadga ...**3 §. Underrättelseskyldighet**

En polisman skall utan dröjsmål underrätta sin närmaste förman om sådana förhållanden som är av vikt för polisverksamheten och som polismannen lagt märke till eller fått kännedom om.

4 §. Kontaktpuppgifter

Med tanke på särskilda situationer inom polisverksamheten skall varje polisman se till att polismyndigheten känner till hans eller hennes kontaktpuppgifter.

5 §. Tjänstgöringsskyldighet

En polisman skall utan dröjsmål inställa sig i tjänst när en allvarlig situation eller händelse som hotar allmän ordning och säkerhet nödvändigtvis kräver det.

Även under semestern är en polisman skyldig att på förordnande av polismästaren återgå i tjänst när det är nödvändigt för att upprätthålla allmän ordning och säkerhet.

Om ledningsförhållanden i en polisiärt särskilt krävande situation finns dessutom bestämmelser i förordningen (1998:118) om polisförvaltningen i landskapet Åland.

6 §. Larmberedskap

En polisman som inte är tjänstledig eller har semester är skyldig att på förordnande av polismästaren tillfälligt vara i larmberedskap och inställa sig i tjänst när det är nödvändigt av särskilda skäl i anslutning till polisens verksamhet.

7 §. Uppträdande

Anställda inom polisen skall i arbetet och på sin fritid uppträda på ett sådant sätt att polisens anseende inte skadas.

Skadas någon till följd av ingripande av en polisman och är skadan inte obetydlig, skall den polismanen genast se till att den skadade får den vård som behövs och anmäla det inträffade till sin förman.

8 §. Kondition och yrkesskicklighet

En polisman skall upprätthålla den kondition och yrkesskicklighet som arbetsuppgifterna kräver.

9 §. Särskilt utredningsansvar

Om det finns grundad anledning att anta att en person försvunnit eller råkat ut för en olycka skall polisen vidta nödvändiga åtgärder för att finna personen. Dessutom skall polisen på grundval av erhållen anmälan eller av andra särskilda skäl utföra en tillräckligt omfattande polisundersökning för att reda ut försvinnandet.

I en polisundersökning som görs i ett ärende som avses i 49 § 1 mom. polislagen (2000:49) för landskapet Åland skall utredas omständigheterna under vilka tvångsåtgärder har vidtagits, lednings- och ansvarsförhållandena i samband med åtgärden, skadebeloppet samt i vilken mån den som lidit skada genom sin egen verksamhet eller försummelse bidragit till skadan.

10 §. Ansökan och betalning av ersättning

Om betalning av arvoden och ersättningar enligt 47 § 1 och 2 mom. polislagen för landskapet Åland beslutar polismyndigheten.

Ansökan om ersättning skall lämnas skriftligen inom sex månader från den dag arbetet eller biståndet utfördes, förnödenheter eller redskap användes eller när den som är berättigad till ersättning underrättades om att skadan skett.

11 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 september 2000.

F 3 Landskapslag (1952:32) angående ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland**1 kap. Allmän ordning och säkerhet**

1 §. På allmän väg eller annan allmän plats må folk ej samla sig tillhopa så, att oordning uppstår eller trafiken hindras.

Den, som utan giltig anledning uppehåller sig på ångbåtsbrygga eller annan allmän plats eller arbetsplats och därigenom stör allmän ordning eller hindrar trafiken, är skyldig att på tillsägelse avlägsna sig.

2 §. Uppstår eldsvåda eller sker olycksfall, brott eller annat dylikt, kan allmänheten förbjudas att beträda platsen för händelsen eller att uppehålla sig i dess närhet. Har sådant förbud meddelats av polisman eller brandbefäl, må ingen utan lov beträda det område förbudet gäller eller trots förbudet där kvarstanna.

Jfr F 14, Landskapslag (1977:37) om brand- och räddningsväsendet, 24 §.

3 §. Processioner och tåg skola, då de samlas och medan de äro i rörelse, iakttaga de föreskrifter, som för ordningens upprätthållande och trafikens trygghet av polisen meddelas.

Tåg, som kan störa kyrklig förrättning, må icke, medan sådan förrättning i kyrka eller på begravningsplats pågår, uppehålla sig i dess omedelbara närhet.

4 §. Upphävd (1969/28).

5 §. På allmän väg eller annan allmän plats må bollspel eller diskus- och spjutkastning ej äga rum, ej heller andra dylika idrottsövningar, tävlingar eller lekar så anordnas, att men eller fara för människor eller hinder för trafiken därav kan uppstå.

6 §. Vid äventyr av i strafflagen stadgat straff vare förbudet att på allmän väg, gata, farled eller annat offentligt ställe eller vid offentlig förrättning eller allmän sammankomst genom oljud eller svordom störa lugnet eller föröva annat ofog.

Se Strafflag 17:13, St 101 FL I.

7 §. Ej må någon av okynne på vägg, port, plank, pelare, bänk eller annat dylikt vid allmän plats skriva, rita eller annorledes framställa ord, bilder eller andra tecken.

Den, som antingen utsprider eller på ställe, som är för allmänheten tillgängligt, anslår eller utställer tryckalster, skrift eller bildlig framställning, som sårar tukt eller anständighet, straffes enligt strafflagen.

Se Strafflag 17:20, St 101 FL I.

8 §. Ej må någon på allmän väg, farled eller på annan allmän plats eller i dess omedelbara närhet eller vid offentligt tillfälle uppträda eller uppföra sig så, att anständigheten därigenom såras.

9 §. Kortspel och förtäring av alkohol må ej förehavas under bar himmel på allmän plats eller i dess omedelbara närhet.

Den, som bedriver äventyrligt spel, straffes på sätt i strafflagen är sagt.

Se Strafflag 17:16, St 101 FL I.

10 §. Meddelanden och andra tillkännagivanden, så ock anslagstavlor, som utställas i det fria, böra så anbringas, att allmän ordning eller trafik icke härav lider men.

Där affärsannonser anbringas under bar himmel utom tätt bebyggt samhälle, skall vad i [landskapslagen om naturskydd] därom är stadgat lända till efterrättelse.

Se J 21, Landskapslag (1998:82) om naturvård, 25 §; M 25, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar, 60 §.

11 §. Under bar himmel anbragta enskilda meddelanden eller tillkännagivanden må ej någon illvilligt avlägsna, sönderriva eller annorledes skada.

Den, som olovligen avlägsnar eller uppsåtligen förstör eller fördärvar offentlig kungörelse, som av myndighet allmänheten till kännedom anslagits, straffes enligt strafflagen.

12 §. Vid äventyr av i strafflagen stadgat straff vare förbjudet att emot eller på allmän väg kasta, hälla, uthänga eller uppställa något, varav annan eller annans byggnad eller inhägnad kan skadas eller orenas.

Förorenande av vattendrag är i [vattenrättslagen] förbjudet.

Se J 5, Vattenlag (1996:61).

13 §. Ej må någon vid äventyr av i strafflagen stadgat straff på eller vid sådant ställe, där människor vanligen färdas, lämna källare, brunn, grop, vak eller annan sådan öppning eller avsats obetäckt, ohägnad eller utan vård eller tjänligt märke, så att därav fara för andra kan uppstå.

Se SL 44:14, St 101 FL I.

14 §. Den, som leder eller utför arbete på byggnad, brunn, bro, väg eller dylikt, bör vid i strafflagen stadgat äventyr vidtaga nödiga försiktighetsmått till förekommande av fara för människor.

Utföres stenbrytning medelst sprängning i närheten av bebodd plats eller eldfarliga föremål, bör laddningen så täckas, att stenar ej slungas omkring. Färdas människor på sådan plats eller i dess närhet eller ock på eller vid sådan väg eller annorstädes, där stensprängning verkställes, skola innan laddningen antändes vakter utställas, som med varningsrop eller under den ljusa tiden med röda flaggor och under den mörka tiden med rött ljus varsko människor från att närma sig platsen för sprängningen.

Se SL 44:14, St 101 FL I.

15 §. Om förekommande av brandfara gälle vad där-om är eller varder särskilt stadgat.

Se F 14, Landskapslag (1977:37) om brand- och räddningsväsendet; I 6, Landskapslag (1971:12) om tillämpning av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen.

2 kap. Upphävt (1958/8).

3 kap. Handel på allmänna platser

31 §. Ej må handel eller annan näring på allmän plats idkas annorstädes än på för ändamålet förbehållna eller anvisade platser, ej heller på andra än därför bestämda tider.

32 §. Kiosker, salustånd eller andra fasta försäljningsanordningar må icke uppsättas på allmän plats, med mindre tillstånd därtill erhållits, ej heller må handel eller annan näring på sådan plats så bedrivas, att allmän ordning störes eller trafiken hindras.

33 §. Ifråga om idkande av näring skola i övrigt de stadganden, vilka därom särskilt utfärdats, lända till efterrättelse.

Se I 1, Landskapslag (1996:47) om rätt att utöva näring.

4 kap. Övervakning av personer från annan ort

34 §. Upphävd (2000/51).

35 §. Innehavare av bostad eller den, som handhar vården om bostad, är skyldig att på förfrågan för polisman uppgiva, vilka personer som uppehålla sig i bostaden.

36 §. Upphävd (1972/1).

37 §. Arbetsgivare eller hans ställföreträdare är skyldig att på anfordran av vederbörande polismyndighet till denna insända skriftlig förteckning över de i hans arbete anställda arbetare, som hava sitt bo och hemvist i annan kommun. I förteckningen skola uppgivas arbetarens namn, ålder samt bo och hemvist.

5 kap. Upphävt (1991/61).

6 kap. Särskilda bestämmelser

52 §. Tillstånd, som meddelas i enlighet med denna landskapslag, må beviljas med eller utan villkor samt på viss tid eller med förbehåll, att detsamma kan återkallas. Överträdas vid tillstånd fästade villkor eller meddelade föreskrifter, kan tillståndet återkallas, även om det är givet på viss tid.

Meddelat tillstånd återkallas av den myndighet, som beviljat detsamma.

53 §. För iakttagande av i denna landskapslag ingående bestämmelser rörande arbeten och säkerhetsåtgärder ansvarar den, för vars räkning arbetet utföres, där ej särskild arbetsledare blivit för arbetet anställd.

54 §. Den, som bryter emot stadgandena i denna landskapslag eller på grund därav utfärdade bestämmelser, dömes, där icke förseelsen är belagd med straff i annat lagrum, till högst ethundra dagsböter.

Underlåter någon att iakttaga vad i denna landskapslag är stadgat eller på grund av densamma särskilt föreskrivits, kan polisen på hans bekostnad låta utföra det, som underlåtit, på sätt därom är särskilt stadgat, eller inom gränserna för sin maktbefogenhet vidtaga andra åtgärder för att förebygga att uraktlåtenheten kunde föranleda fara för allmän ordning eller säkerhet eller hinder för trafiken.

F 4 LL (1974:21) om behandling av berusade

55 §. [Landskapsstyrelsen] äger att vid behov genom landskapsförordning giva närmare anvisningar angående tillämpningen av denna landskapslag.

F 4 Landskapslag (1974:21) om behandling av berusade

1 §. (2000/52) Berusad som gripits i det syfte som anges i 11 § 1 mom. polislagen (2000:49) för landskapet Åland skall behandlas och vårdas enligt bestämmelserna i denna lag.

2 §. I 1 § avsedd person skall av polisen föras till av denna upprätthållen förvaringsplats för berusade. Har tillnyktringsstation inrättats, skall berusad i första hand föras till denna. Om den berusades hälsotillstånd ger anledning därtill, skall han utan dröjsmål föras till sjukhusvård eller underkastas annan åtgärd som påkallas av hans tillstånd.

3 §. Berusad kan tagas i förvar, om detta är påkallat med beaktande av graden av hans berusning, av hans hälsotillstånd eller av ordningens och säkerhetens upprätthållande. Om intagning på tillnyktringsstation besluter den som är ansvarig för stationens verksamhet och om intagning på annan förvaringsplats polisman.

4 §. Den som gripits skall frigges så snart behovet av att hålla honom gripen inte längre föreligger, dock senast 12 timmar efter gripandet. (2000/52)

Den som ej frigivits före klockan 20 kan utan hinder av stadgandena i 1 mom. kvarhållas till följande morgon, dock högst till klockan 8, om detta är särskilt påkallat för att han saknar bostad eller övernattningsställe eller av annat skäl.

3 mom. upphävt (2000/52).

Om hållande i förvar på tillnyktringsstation besluter den som är ansvarig för stationens verksamhet och på annan förvaringsplats vederbörande polisman.

5 §. Medan berusad är tagen i förvar, skall han såvitt möjligt hållas under observation och erhålla den vård och annan behandling, som graden av hans berusning samt hans hälsotillstånd kräver.

6 §. Berusad är skyldig att underkasta sig sådan medicinsk undersökning och vård som graden av hans berusning samt hans hälsotillstånd anses erfordra.

7 §. Den som hålles i förvar skall, i den mån det är ändamålsenligt och behövligt med hänsyn till hans personliga förhållanden, givas råd och handledning samt underrättas om de möjligheter till vård och skötsel som står missbrukare av berusningsmedel till buds.

8 §. Den som tages i förvar skall fråntagas alla föremål, med vilka han kan skada sig själv eller andra, och även annan egendom, vars fråntagande anses påkallat. Fråntagen egendom skall förvaras omsorgsfullt och återlämnas till vederbörande när han frigives, såframt om förfarandet beträffande sagda egendom ej annat är särskilt stadgat.

9 §. Vad i annan lag är stadgat om de verkningar, som följer av att berusad tagits i förvar, samt om myndig-

hets skyldigheter och åtgärder beträffande dem som tagits i förvar, gäller i tillämpliga delar beträffande hållande i förvar enligt denna lag.

10 §. Angående inrättande och upprätthållande av tillnyktringsstation stadgas särskilt. Redan därförinnan kan tillnyktringsstation i experimentsyfte inrättas och upprätthållas på åtgärd av landskapet eller av landskapet understödas inom ramen för landskapets inkomst- och utgiftsstat.

Utrymmena för tillnyktringsstation skall granskas och godkännas av [landskapsstyrelsen].

11 §. Den som tagits i förvar på tillnyktringsstation för att han upprätt berusad är skyldig att för den vård han där erhållit erlägga en avgift, varom stadgas genom landskapsförordning. Vid fastställandet av avgiften bör den av vården föranledda kostnaden och därav förorsakat arbete beaktas. Har avgiften ej betalats inom en månad från frigivningen, kan den indrivras hos vederbörande i den ordning som gäller för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

I 1 mom. avsedd avgift skall indrivras hos vederbörande inom en tid av tre år från frigivningen, vid äventyr att rätten till avgiften är förverkad.

Se Skatteutsökningslag, Pr 608 FL I.

12 §. Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

F 5 Landskapslag (1969:28) om offentliga nöjestillställningar

1 §. Offentlig nöjestillställning må med myndighets tillstånd anordnas av myndig person samt av registrerad förening eller annan sammanslutning med rättslig handlingsförmåga, i enlighet med vad i denna lag stadgas.

Angående anordnande av nöjestillställning på grund av anmälan stadgas i 6 §.

2 §. Vad i denna lag stadgas angående offentliga nöjestillställningar gäller offentliga fester, konserter, föreställningar, utställningar, uppvisningar, samkväm, tävlingar och andra med dem jämförbara offentliga tillställningar, till vilka allmänheten har tillträde oberoende därav, huruvida inträdesavgift i någon form uppbäres eller icke.

Stadgandena i denna lag tillämpas på i 1 mom. nämnda offentliga tillställningar även i det fall att tillställningen anordnas för deltagarna i annat än nöjes- eller underhållningssyfte. Angående allmänna sammankomster är särskilt stadgat.

Förutsätter tillträde till i 1 mom. avsedd tillställning inbjudan eller medlemskap i viss sammanslutning, tillämpas på tillställningen stadgandena i denna lag om av deltagarna eller av en del av dem uppbäres inträdesavgift.

Med festplats avses i denna lag för festarrangemang och festpublik reserverade utrymmen eller områden, nöjeslokals gårdsplan och för uppträdande och publik reserverade parkeringsområden.

Med samlingslokal avses i denna lag en nöjeslokal som godkänts av byggnadsnämnd för att användas som samlingslokal. (1992/10)

Se Lag om sammankomster, Or 614 FL II.

3 §. Stadgandena i denna lag gäller icke av församling eller i Finland registrerat religiöst samfund eller av personer, hörande till dem, föranstaltad gudstjänst eller andaktsstund.

Tillstånd eller ansökan erfordras icke för:

1) av landskaps- eller statsmyndighet, kommunal eller kyrklig myndighet föranstaltade officiella tillställningar;

2) för elever vid landskapet tillhörig eller landskapsundstödd läroanstalt eller kommunal läroanstalt och för deras anhöriga anordnade tillställningar; samt

3) tillställningar utan inträdesavgift i anslutning till firandet av självständighetsdagen, Ålands flaggdag, svenska dagen och Mors dag.

4 §. Angående rätt för utlåning och annan person, som saknar åländsk hembygdsrätt, att föranstalta offentliga nöjestillställningar, vilka innebär utövande av näring är särskilt stadgat.

Se 11. Landskapslag (1996:47) om rätt att utöva näring.

5 §. Offentlig nöjestillställning får icke anordnas under 24 timmars tid räknat från klockan 18.00 dagen före långfredagen, före första påskdagen och före första juldagen.

Offentlig nöjestillställning må icke anordnas på de av regeringen påbjudna tacksägelse-, bot- och böndagarna mellan klockan 8.00 och 18.00, ej heller på söndagar och andra kyrkliga helgdagar mellan klockan 8.00 och 13.00. I detta moment nämnt förbud gäller likväl icke:

1) öppethållande av museum;

2) teater-, opera-, operett- och med dem jämförbara föreställningar samt balett- och dockteaterföreställningar, såfram föreställningen eller uppvisningen icke bör anses såsom revy eller därmed jämförbar föreställning;

3) filmföreläsningar;

4) konserter med huvudsakligen annat program än schlager- och dansmusik;

5) konstnärliga dansuppvisningar och folkdansföreställningar samt uppläsnings- och recitationsframträdanden;

6) konstutställningar samt utställningar av fotografier och av till samlingar hörande föremål eller annat därmed jämförbart;

7) utställningar och föreläsningar, vilkas syfte är att presentera näringslivet eller dess produkter eller föreläsa djur eller föremål för bedömning eller försäljning;

8) tävlingar, vilkas syfte är att främja intellektuella intressen eller öka skickligheten i något yrke;

9) tävlingar och uppvisningar, vilkas syfte är att främja trafiksäkerheten;

10) schack-, bridge- och andra med dem jämförbara tävlingar och uppvisningar;

11) modellflygplanstävlingar och -uppvisningar; samt

12) tävlingar och uppvisningar, vilkas syfte är fysisk fostran.

[Landskapsstyrelsen] må på ansökan medgiva undantag från i denna paragraf stadgade förbud.

6 §. Om följande offentliga nöjestillställningar skall anmälan göras till polismästaren vid Ålands polismyndighet:

1) teaterföreställningar, däri medräknade även opera-, operett- och med dem jämförliga föreställningar, samt balett- och dockteaterföreställningar, såfram föreställningen icke skall anses som revy eller därmed jämförbar föreställning;

2) konserter med huvudsakligen annat program än schlager- eller dansmusik;

3) konst- och folkdansföreställningar samt sådana uppläsnings- och recitationsföreställningar, vilka utslutande grundar sig på konstnärlig tolkning och konstnärligt framförande av ett litterärt verk;

4) konstutställningar och utställningar av fotografier och av till samlingar hörande föremål eller annat med dem jämförbart;

5) utställningar och föreläsningar, vilkas syfte är att presentera näringslivet eller dess produkter eller att föreläsa djur eller föremål för bedömning eller försäljning;

6) tävlingar, vilkas syfte är att främja och öka skickligheten i något yrke, såfram de tävlandes prestationer icke som sådana har karaktären av nöjes- eller underhållningsframföranden;

7) schack- och bridge-tävlingar och -uppvisningar;

8) flygtävlingar och -uppvisningar, vilka anordnas av samfund eller inrättning för främjande av den civila luftfarten;

9) modellflygplanstävlingar och -uppvisningar;

10) gymnastik- och idrottsuppvisningar samt -tävlingar, med undantag av bil-, motorcykel- och motorbåtstävlingar och -uppvisningar samt sådana gymnastik- och idrottsuppvisningar eller -tävlingar, i vilka professionella idrottsmän deltar; samt

11) fotbolls-, ishockey-, korgbolls- eller annan därmed jämförlig lagtävling, om professionella idrottsmän uppträder endast i den ena partens lag.

Inledningssatsen ändrad genom (2000/29)

7 §. För anordnande av andra än i 6 § nämnda offentliga nöjestillställningar skall tillstånd sökas.

Tillstånd för anordnande av offentlig nöjestillställning beviljas av polismästaren. Genom ett och samma beslut får tillstånd för högst ett kalenderår åt gången beviljas för flera offentliga nöjestillställningar, som har samma eller likartat program. Angående beviljande av tillstånd till offentliga biografiföreställningar är särskilt föreskrivet. (2000/29)

3 mom. upphävt (2000/29).

7a §. (1992/10) Offentlig nöjestillställning som skall hållas inomhus får, med de undantag som anges i denna paragraf, ordnas endast i samlingslokal eller i byggnad som godkänts för att användas i härbärgnings- eller förplägningsrörelse.

Offentlig nöjestillställning får även ordnas i annan än i 1 mom. avsedd byggnad samt i tält eller därmed jämförbar konstruktion om byggnaden eller konstruk-

F 5 LL (1969:28) om offentliga nöjestillställningar

tionen på ansökan godkänns för ändamålet av polismyndigheten efter att vederbörande hälso- och brandmyndighet hörts i ärendet. Godkännandet, som kan förenas med de villkor som polismyndigheten anser nödvändiga med tanke på personsäkerheten och på de sanitära förhållandena, får gälla endast viss i ansökan avsedd nöjestillställning. Är det fråga om att flera tillställningar med samma eller likartat program skall ordnas i nöjeslokalen, får godkännandet dock avse samtliga dessa tillställningar.

Har polismyndigheten i enlighet med bestämmelserna i 2 mom. tidigare godkänt nöjeslokal för ett visst slag av nöjestillställning, får polismyndigheten godkänna nöjeslokalen för samma eller liknande slag av nöjestillställning utan att höra hälso- eller brandmyndigheten.

8 §. Ansökan om tillstånd skall göras skriftligen och däri skall angivas vem som föranstaltar tillställningen, dess tid och plats, ordningsmännens namn, programnumren och de som framför dem. Sökanden är skyldig att lämna erforderliga tilläggsuppgifter och -utredningar åt den myndighet, som beviljar tillstånd.

Ansökan om tillstånd skall i två exemplar tillställas vederbörande myndighet senast tre dagar före tillställningen. Sagda myndighet må dock handlägga även senare inkommen ansökan.

9 §. I tillståndsbeslutet skall de villkor och anvisningar nämnas, som för upprätthållande av ordning och säkerhet samt till förebyggande av olycksfall eller eljest anses påkallade, tiden för tillställningens avslutande, eller den tid då publiken senast skall avlägsnas från platsen för tillställningen samt, biografföreställningar undantagna, beloppet av den skatt som skall erläggas på inträdesbiljetterna.

Tillståndsbeslutet skall på festplatsen finnas till påseende för polisen.

10 §. Angående anmälan gäller i tillämpliga delar vad i 7 och 8 §§ är föreskrivet om sökande av tillstånd. Polismästaren får godkänna även en muntlig anmälan. (2000/29)

Polischef må godtaga en enda i 6 § avsedd anmälan för flera tillställningar, som anordnas på samma plats och med likartade program.

Finner polischef av till honom ingiven anmälan, att tillstånd erfordras för tillställning eller att särskilda anvisningar eller bestämmelser är erforderliga eller att tillställningen borde förbjudas, skall beslut i saken utfärdas.

Polischef skall på föranstaltarens begäran åt denne utgiva ett på duplettexemplaret av anmälan utskrivet bevis över att anmälan gjorts.

11 §. [Landskapsstyrelsen] äger befogenhet att för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet inom landskapet vid behov förbjuda föranstaltande av offentliga nöjestillställningar eller meddela inskränkande föreskrifter om dem.

Samma befogenhet äger länsstyrelsen till förebyggande av spridning av epidemisk sjukdom bland människor och djur.

12 §. Ingen må vid offentlig nöjestillställning eller i dess omedelbara närhet inneha skjutvapen, patroner, sprängämne, egg- eller huggvapen eller annat sådant föremål eller ämne, som kan användas för utförande av brott mot liv eller hälsa eller utgöra hot om sådant brott.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller icke för tjänst eller befattning nödig eller till tjänstedräkt hörande beväpning, ej heller redskap och förnödenheter, som erfordras vid utförandet av program vid tillställning eller vid idrottstävling.

Jfr F 12, Landskapslag (1978:4) om eggvapen.

13 §. Ingen må vid offentlig nöjestillställning eller i dess omedelbara närhet inneha berusningsmedel.

Drucken eller av narkotiskt ämne påverkad person må icke ges tillträde till festplats.

Angående utskänkning av alkoholdrycker är särskilt stadgat.

Se I 8, Landskapslag (1995:92) om tillämpning av alkohollagen.

14 §. Föranstaltare av offentlig nöjestillställning är skyldig att draga försorg om att ordning och säkerhet upprätthålles vid tillställningen. I detta syfte skall han, om polischefen anser skäl därtill föreligga, tillätta ett av polischefen nödigbefunnet antal av denne godkända ordningsmän samt annan personal.

Ordningsman är skyldig att med iakttagande av stadgandena i lag och förordning samt polisens med stöd av dem meddelade anvisningar verka för upprätthållande av ordning och säkerhet samt förebyggande av brott på festplatsen.

Finnes polisman i tjänsteövning vid offentlig nöjestillställning, skall ordningsmännen åtyda de föreskrifter han meddelar till ordningens och säkerhetens upprätthållande.

15 §. Ordningsman må av polischefen godkännas antingen för visst tillfälle eller för viss tid eller ock tillsvidare.

Ordningsman skall ha fyllt 18 år. (1992/10)

För nöjestillställning tillsatt ordningsman skall vid utförandet av sitt uppdrag om vänstra armen bära ett vitt, tio centimeter brett band, på vilket med svarta tydligt synliga bokstäver står ordet "Ordningsman". För viss tid eller tillsvidare godkänd ordningsman skall vid utförandet av sitt uppdrag dessutom medföra ett ordningsmannakort, som av polismästaren utskrivits på av [landskapsstyrelsen] fastställd blankett. (2000/29)

Polischefen äger rätt att återkalla sitt tidigare godkännande av ordningsman, om skäl därtill finnes.

16 §. (2000/53) Ordningsman har rätt att från festplatsen avlägsna en person som uppträder berusad.

Ordningsman har rätt att från festplatsen avlägsna eller där gripa person

1) som är påverkad av narkotiskt ämne,

2) som genom hotfullt uppträdande, oljud eller våldsamt stör ordningen eller äventyrar säkerheten och inte trots tillsägelse upphör med det samt

3) som trots tillsägelse underlåter att följa de anvisningar som meddelats för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet.

LL (1969:28) om offentliga nöjestillställningar

F 5

Ordningsman har rätt att på festplatsen frånta person i 12 och 13 §§ nämnda föremål och ämnen, vilka ofördröjligen skall överlämnas till polisen. Av ordningsman gripen person skall snarast möjligt överlämnas till polis.

Jfr F 1, Polislag (2000:49), 2 kap.

17 §. Föranstaltare av offentlig nöjestillställning är, då ordningen och säkerheten vid tillställningen äventyras, förpliktad att avbryta eller vid behov avlysa tillställningen. Rätt att av förenämnd orsak förordna om avbrott i tillställningen, till dess faran härför upphört, har även polisman och ordningsman, vilka även må förbjuda framförandet av sådan del av programmet, som strider mot lag eller god sed eller kan äventyra ordning eller säkerhet.

Polis- och ordningsman är, ifall andra åtgärder icke visat sig vara tillfyllest, skyldiga att avlysa tillställning, om den strider mot lag eller god sed eller om stadganden eller föreskrifter, som givits angående föranstaltandet av tillställningen, angående stämpel-skatten på inträdesbiljetterna eller för upprätthållande av allmän ordning eller säkerhet icke iakttagas eller vid tillställningen uppstått ordning eller fara för dem som vistas på platsen. Har tillställning sålunda avbrutits, skall polischefen föranstalta polisundersökning i saken och insända det därvid tillkomna protokollet till [landskapsstyrelsen].

Offentlig nöjestillställning skall avslutas senast klockan 02.00, såframt icke den myndighet, som beviljat tillstånd eller mottagit anmälan medgivit, att tillställningen får fortgå till senare än nämnda tidpunkt. (1977/26)

Då tillställning avslutas skall publiken ofördröjligen avlägsnas sig från festplatsen.

18 §. Framgår det, att offentlig nöjestillställning, om vars föranstaltande tillstånd sökts eller anmälan gjorts, skulle komma att kränka lag eller god sed eller föreligger skäl att misstänka, att ordningen vid sådan tillställning icke kan upprätthållas, må föranstaltande av tillställningen förbjudas. Likaledes må föranstaltande av tillställningen förbjudas, då fara för spridning av epidemisk sjukdom bland människor eller djur, lokalens eller platsens olämplighet eller annan giltig orsak påkallar förbudet.

18a §. (1992/10) Byggnad kan godkännas som samlingslokal när nämnden godkänner att byggnaden får tas i bruk eller vid en särskild förrättning. I beslutet skall byggnadsnämnden ange det antal personer som samtidigt får vistas i lokalen samt de övriga villkor som erfordras med tanke på personsäkerheten och på de sanitära förhållandena i lokalen.

Samlingslokal skall användas och underhållas så att de villkor som anges i beslutet är uppfyllda.

Byggnadsnämnd skall inspektera samlingslokal om misstanke föreligger om att de i 1 mom. avsedda villkoren inte är uppfyllda. Ägaren och innehavaren av samlingslokalen är härvid skyldiga att bereda byggnadsnämnden tillträde till lokalen, vid äventyr av att byggnadsnämnden kan förbjuda att samlingslokalen används vid offentliga nöjestillställningar. Visar sig brister finnas vid inspektionen kan byggnadsnämnden

förbjuda att byggnaden används såsom samlingslokal tills bristerna avhjälpas.

Beslut som byggnadsnämnd fattat om att godkänna samlingslokal samt om att förbjuda användningen av samlingslokal skall genom nämndens försorg tillställas vederbörande brand-, hälso- och polismyndighet.

19 §. Konstruktion, anordning och arrangemang, vars beskaffenhet, skick eller planering är av uppenbar betydelse för funktionärens, för uppträdande personers eller för allmänhetens säkerhet vid offentliga nöjestillställningar skall på åtgärd av polismyndighet eller kommunal byggnadsövervaknings-, brand- och hälsovårdsmyndighet besiktigas på ägarens eller innehavarens bekostnad.

Angående lämpligheten av samlingslokaler och samlingsområden jämte byggnader och konstruktioner för anordnandet av i denna lag avsedd tillställning samt angående i 1 mom. avsedd besiktning av dem äger jämväl tillämpning vad därom är särskilt stadgat.

Föreskrifter om samlingslokaler ingår i Finlands byggbestämmelsesamling, se G 3, Landskapsförordning (1977:93) om tillämpning av Finlands byggbestämmelsesamling.

20 §. Angående avgifter för i 19 § nämnda besiktningar skall gälla vad därom är stadgat i riket.

Kommuns fullmäktiges beslut angående avgifter för av kommunal myndighet utförd besiktning skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse.

21 §. Myndighet må vid beviljandet av tillstånd att föranstalta offentlig nöjestillställning förelägga föranstaltaren vissa villkor, vilka är av behovet påkallade för övervakningen eller för upprätthållandet av ordning och säkerhet vid tillställningen.

Om skada på person eller egendom kan orsakas av att en offentlig nöjestillställning ordnas kan polisen, för att evenemanget skall få arrangeras, kräva att arrangören har en tillräcklig ansvarsförsäkring för att täcka eventuell ersättningskyldighet. Vid flyg- eller fallskärmshoppuppvisningar eller -tävlingar, hastighetstävlingar för motorfordon, motordrivna anordningar eller motorbåtar eller med tävlingar jämförliga uppvisningskörningar samt vid trav- eller ridtävlingar, är tecknadhet av en tillräcklig ansvarsförsäkring ett villkor för att tillställningen skall få arrangeras. (2002/54)

3 mom. upphävt (2002/54).

4 mom. upphävt (2002/54).

22 §. Den som olovligen föranstaltar i denna lag avsedd tillställning, för vars föranstaltande tillstånd av myndighet erfordras, eller bryter mot i denna lag stadgade eller med stöd av den givna föreskrifter beträffande dess anordnande, dömes för brott mot bestämmelserna angående nöjestillställningar till böter eller till fängelse i högst sex månader.

Den som på annat sätt bryter mot denna lag eller med stöd av densamma utfärdade bestämmelser, dömes för brott mot bestämmelserna rörande nöjestillställningar till böter.

Den som begår våld mot ordningsman, hotar honom eller gör honom förfång, straffas på sätt i 16 kap. 1 och 2 §§ strafflagen är stadgat.

Se Strafflag, St 101 FL I.

F 6 LL (1942:10) ang. biografier

23 §. Den som stör i denna lag avsedd tillställning genom att på ett förargelseväckande sätt uppträda berusad eller som på annat sätt väcker förargelse, dömes för störande av nöjestillställning till böter.

24 §. Vapen och ammunition samt berusningsmedel, som enligt 12 och 13 §§ innehåfts olovligt, må även om de icke tillhör den som gjort sig skyldig till brott mot stadgandena, dömas förbrutna till staten.

25 §. Lantrådet, föredraganden av polisärenden i [landskapsstyrelsen] och landskapets brandinspektör har fritt tillträde till offentliga nöjestillställningar.

Samma rätt tillkommer även landshövdingen i landskapet Åland och polisinspektören i Åbo och Björneborgs län.

Polismästaren och brandchefen har i fråga om sina tjänsteområden fritt tillträde till offentliga nöjestillställningar. (2000/29)

Polisman, brandpersonal och ordningsman i tjänsteutövning har fritt tillträde till offentlig nöjestillställning, till vilken de beordrats.

26 §. Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag må utfärdas genom landskapsförordning.

F 6 Landskapslag (1942:10) innehållande särskilda bestämmelser angående biografier och offentliga biograf föreställningar i landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Med biograf förstås i denna landskapslag lokal, som användes för offentlig förevisning av biografbilder med begagnande av lättantändlig film.

Är lokal, varom i 1 mom. förmåles, tilläventyrs inrättad jämväl för annat ändamål än där sägs, skola härför erforderliga utrymmen och anordningar, i den mån de ej användas för biografverksamheten, vara undantagna från stadgandena i denna landskapslag.

2 §. Vill någon uppföra eller inreda biograf i staden Mariehamn, göra därom skriftlig ansökan hos [magistraten], som enligt gällande byggnadsordning för staden äger pröva ansökan om byggnadslov, men å annan ort hos [landskapsnämnden].

Över ansökan om tillstånd till uppförande eller inredande av biograf skall polismyndigheten i orten och å plats, där brandordning gäller, jämväl brandchefen avgiva yttrande.

Biograf må ej tagas i bruk, förrän den myndighet, som givit byggnadslov, efter av densamma föranstaltad besiktning godkänt biografen. Vid besiktningen skall polismyndigheten i orten och å plats, där brandordning gäller, jämväl brandchefen vara företrädd. I fall, då [landskapsnämnden] givit byggnadslov, skall biografens ägare gälda kostnaden för besiktningen med belopp, som bestämmas av [landskapsnämnden].

2 kap. Offentliga biograf föreställningar

3 §. I biografteatrar må celluloidfilmer användas endast med polismyndighets tillstånd och under iakttagande av följande försiktighetsmått:

1. Apparaten böra vara försedd med effektiva anordningar till skydd mot filmens antändning samt till förebyggande av eldens spridning, och bör densamma befinna sig i ett därför uppfört rum.

2. Apparaturrummet jämte tilläventyrs förefintliga utgång och omrullningsrum bör vara helt och hållet uppfört av eldfast material och hava tillräckligt utrymme för ändamålet samt vara så inrett, att eldfaran är så ringa som möjligt, och bör apparaturrummet vara fullständigt isolerat från byggnadens övriga delar. Projektionsöppningar och titthål bör vara röktätt slutna medelst starka glas och vid eldsvåda kunna skyddas med automatiskt slutande skyddsluckor. I apparaturrummet bör dessutom finnas ett eldfast med skyddsnet försett avloppsrör av eldfast material för avledande av bränngaserna samt tillräckliga ventilationsanordningar.

3. Utgången för maskinisten bör vara säkerställd.

4. Under föreställning må i apparaturrummet ej finnas mera film än vad som erfordras för en föreställning, och böra filmerna uppbevaras i med självslutande lock försedda mot antändning effektivt skyddande fack, varje filmrulle för sig.

5. Under föreställning bör i apparaturrummet en lämplig eldsläckningsapparat i brukbart skick förefinnas.

6. Annan belysning än elektriskt ljus må ej användas, och bör den elektriska installationen vara utförd med beaktande av de säkerhetssynpunkter, som av omständigheterna påkallas. Belysningen i korridorer och trappor ävensom byggnadens reservbelysnings-system må ej stå i samband med den elektriska installationen i apparaturrummet.

7. Under föreställning må åskådarrummet icke hållas alldeles mörkt.

8. Tobaksrökning och all slags begagnande av öppen låga, liksom och obehöriga personers vistelse i apparat- och omrullningsrummen äro förbjudna.

9. Såsom maskinist må endast av polismyndighet godkänd person, som avlagt stadgad examen, fungera.

4 §. Vad i 3 § är sagt om biografteatrar, äge jämväl tillämpning med avseende å annan offentlig biograf föreställning, en eller flera, som mot avgift eller avgiftsfritt, antingen i och för sig eller i samband med annat program gives å utställning, vid sammankomst, nöjestillfälle eller annorstädes, dock att apparaturrum må vara av trä, där det är starkt byggt och invändigt effektivt skyddat mot antändning.

Gives föreställning utomhus, är uppförande av apparaturrum icke av nöden, men böra apparaten och de vid föreställningen använda filmerna vara så placerade, att vid inträffande eldsvåda utgången för allmänheten icke avstänges eller omgivningen råkar i fara.

3 kap. Övervakning och meddelande av tillstånd

5 §. Den lokala övervakningen av denna landskapslags efterlevnad ankommer å polis- och brandmyndigheterna på orten.

6 §. Vid handläggning av fråga om tillstånd, bör polismyndighet i frågor, som röra brandskydd, inhämta brandchefens i kommunen utlåtande. Äro polismyndigheterna och brandchefen av olika mening, bör saken underställas [landskapsnämndens] avgörande.

Polismyndighets tillstånd må meddelas för en eller flera föreställningar eller för viss tid, men kan det av polismyndigheten återkallas, där densamma finner skäl därtill.

7 §. Polismyndighets tillstånd till föranstaltande av offentlig biografföreställning skall sökas hos polismyndigheten skriftligt senast tre dagar före föreställningen. Dock kan polismyndighet godkänna också senare ingiven ansökan. I ansökningen bör uppgivas platsen och tiden för föreställningen samt vem som kommer att tjänstgöra som maskinist, varjämte det tillståndsbevis bör bifogas, som polismyndighet meddelat maskinisten antingen i original eller styrkt avskrift.

8 §. Polismyndigheten bör jämte brandmyndigheten verkställa syn på föreställningsplatsen, för så vitt icke på ärendets avgörande inverkan omständigheter på förhand äro kända.

9 §. Polis- och brandmyndigheterna böra var för sig verkställa inspektion vid offentliga biografföreställningar utan att därom på förhand göra anmälan. Biografteatrarna böra under säsongen inspekteras minst varje månad.

10 §. Över de inspektion underkastade inrättningarna och platserna böra inspektionsmyndigheterna föra förteckning angående föreställningar och verkställda inspektioner. I förteckningen göres anteckning om iakttagna försummelse eller bristfälligheter samt av dem föranledda åtgärder.

Polismyndigheten bör ofördröjligen underrätta vederbörande brandchef om meddelade tillstånd till föreställningar.

4 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. I polismyndighets beslut kan ändring sökas hos [länsstyrelsen i landskapet Åland] inom trettio dagar från delfäendet, men bör beslutet lända till efterrättelse, tills [länsstyrelsen] annorlunda förordnar.

Den som ej nöjes åt [länsstyrelsens] utslag i av polismyndighet avgjort ärende, äge däri söka ändring medelst besvär, som inom trettio dagar från delfäendet böra ingivas till högsta förvaltningsdomstolen, men bör [länsstyrelsens] utslag lända till efterrättelse, tills ärendet i högsta förvaltningsdomstolen avgjorts.

12 §. Var, som bryter mot stadgandena i denna landskapslag, straffes, såframt ej strängare straff för gärningen annorstädes är stadgat, med högst hundra dagsböter eller, där omständigheterna äro synnerligen försvärande, med fängelse ej utöver tre månader.

Till samma straff vare den förfallen, som i sin syssla går oaktsamt eller vårdslöst tillväga, så ock företagare, innehavare av lokal eller annan person, som medvetet tillstodjer överträdelse av stadgandena eller bestämmelserna eller annat oaktsamt eller vårdslöst förfarande eller som annorledes åsidosätter honom åliggande övervakningsskyldighet.

Oavsett åtals väckande vare polismyndighet berättigad att i alla de avseenden, som genom denna landskapslag reglementeras, utfärda förbud för eller, i mån av behov, förhindra verksamhet, som kan åstadkomma fara, eller att på vederbörandes bekostnad låta till platsen beordra brandmanskap eller vidtagna andra nödiga säkerhetsåtgärder.

13 §. Med polismyndighet avses i denna landskapslag [polisinrättningen i Mariehamn och länsman på landet].

14 §. Vid biograf skall finnas anställd en vaktmästare, som fyllt 21 år och gjort sig känd för pålitlighet och ordentlighet.

Det åligger biografens innehavare att hos [polismyndigheten i orten] anmäla, vem som är vaktmästare därstädes.

Finner polismyndigheten vaktmästaren icke vara lämplig för uppdraget, åligger det biografens innehavare att efter anmodan av polismyndigheten utse annan person.

15 §. Beträffande utfärdandet av närmare bestämmelser angående säkerhetsåtgärder vid offentliga biograf-föreställningar samt biografmaskinist och dennes kompetens och dess prövning ävensom om filmteknisk nämnd vare gällande, vad därom är stadgat i riket eller framdeles varder bestämt.

F 7 Landskapslag (1945:11) om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat

1 §. (1966/25) Om utverkande av tillstånd för anordnande av lotteri och liknande verksamhet samt för hållande av spelautomat och penningautomat stadgas i landskapslagen om lotterier.

Se F 8, Landskapslag (1966:10) om lotterier.

2 §. Upphävd (1981/11).

3 §. Tillstånd till anordnande av allmän dans eller kabaretföreställning å restaurang eller kafe samt till revy- och varieteföreställningar, särskilt för sig eller i samband med annat program, meddelas av polismyndighet i den ordning, som för föranstaltande av offentliga nöjen är stadgat.

4 §. Tillstånd att idka positivspelning eller annan gat- och gårdsmusik meddelas på ansökan av polismyndighet.

5 § 6 §. Upphävda (1966/25).

7 §. (1981/11) Den som utan lov bedriver i 4 § avsedd verksamhet eller bryter mot de villkor, som i myndig-

F 8 LL (1966:10) om lotterier

hets tillståndsresolution är föreskrivna, straffas med böter.

8 §. Med avseende å de tillstånd, som enligt denna landskapslag skola hos polismyndighet eller [landskapsnämnden] ansökas, länder eljest i tillämpliga delar till efter rättelse, vad i motsvarande avseenden är stadgat om offentliga nöjen. Detta gäller även besvär över nämnda myndigheters beslut.

Se F 5, Landskapslag (1969:28) om offentliga nöjestillställningar.

F 8 Landskapslag (1966:10) om lotterier

1 §. Lotteri får anordnas med tillstånd av [landskapsstyrelsen] på sätt som i denna lag stadgas. Detsamma gäller försäljning och saluförande av lotter i ett lotteri som hålls utanför landskapet samt främjande av ett sådant lotteri på annat sätt. (1993/52)

2 mom. upphävt (1993/52).

Vad i denna lag stadgas om lotteri gäller varulotteri, penninglotteri och vadhållning samt sådan verksamhet där den som mot betalning deltar utlovas genom utlottning eller annan av slumpen beroende förättning utfallande vinst. Lagen gäller även kasinoverksamhet samt hållande av spel- och penningautomater samt andra spelplaneringar eller spel mot betalning till allmänhetens begagnande så att som vinst kan utfalla pengar eller sådana spelmarker som kan växlas till pengar eller varor. (1993/52)

Stadgandena om lotteri i denna lag äga tillämpning också i fråga om rätt att deltaga i lotteri och vadhållning, även om särskilda lottsedlar ej användas, samt beträffande spelmarker.

Angående emittering av premieobligationer gäller, vad om obligationslån är stadgat.

Angående föranstaltande av lotteri ombord på passagerarfartyg, vilka har hemort i landskapet såsom i sjölagen stadgas, gäller vad i denna lag är stadgat. (1973/21)

Stadgandena i denna lag tillämpas icke på varulotteri, som i 2 § 1 mom. avsedd sammanslutning anordnar för sina medlemmar i samband med möte för sammanslutningens medlemmar under förutsättning att icke andra personer få tillträde till lokal där spelet försiggår. (1973/21)

Ang. emittering av premieobligationer, se Lag om skuldebrev 34 §, Ci 406 FL I.

2 §. Varulotteri må föranstaltas i syfte att hopbrunga medel för välgörenhet eller annat ideellt ändamål endast av i landet registrerad förening eller självständig stiftelse eller annat sådant samfund som verkar för sagda ändamål. (1973/21)

I 1 mom. avsedd förening, stiftelse och samfund må även utan tillstånd av [landskapsstyrelsen] anordna dylikt lotteri, där lotternas sammanräknade försäljningspris är ringa, om lottförsäljningen, utlottningen och utdelningen av vinsterna sker vid samma tillfälle. Anordnande av dylikt lotteri är likväl icke tillåtet vid tillställning, som föranstaltas i handelsrörelse eller affärsbyrå under dess egentliga öppethållningstid.

3 §. Tillstånd att hålla penningautomater och andra i 1 § 3 mom. avsedda spelplaneringar mot betalning,

att bedriva kasinoverksamhet samt att ordna vadhållning får beviljas offentligrättslig förening som bildats genom landskapsförordning för att bedriva sådan verksamhet. De medel som inflyter genom föreningens verksamhet skall upptas i landskapets budget och användas för att främja och stöda allmännyttigt och annat allmänt ändamål samt för att främja projekt som kan antas gynna föreningens verksamhet och ändamål. (1993/52)

2 mom. upphävt (1993/52).

Se F, Landskapsförordning (1993/56) om Ålands Penningautomatförening.

4 §. (1986/15) Lotteritillstånd får förenas med villkor samt med kontroll- och ordningsbestämmelser.

Om tillståndshavare inte iakttar i 1 mom. avsedda villkor eller bestämmelser, kan tillståndet återkallas.

5 §. Användningen av genom i denna lag avsedd verksamhet erhållna medel och ur dem beviljade understöd skall övervakas av [landskapsstyrelsen].

Finner [landskapsstyrelsen] att i 1 mom. avsedda medel använts för sådant ändamål, för vilket de enligt denna lag eller med stöd av densamma utfärdade föreskrifter icke få användas, äger [landskapsstyrelsen] rätt att anmäla saken för åtal och därvid föra sakägarens talan.

6 §. Upphävd (1993/52).

7 §. (1993/52) Den som bryter mot bestämmelserna i denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats med stöd av den skall för brott mot lotteribestämmelserna dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader.

8 §. (1993/52) Närmare bestämmelser om den i 3 § nämnda föreningens organisation och verksamhet samt om verkställigheten och tillämpningen av denna lag till övriga delar utfärdas genom landskapsförordning.

F 9 Landskapsförordning (1993:56) om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet**1 kap. Ålands Penningautomatföreningens verksamhet****1 §. Föreningens namn och verksamhetsområde**

Den i [3 § landskapslagen (1972:62) om lotterier] avsedda föreningen benämns Ålands Penningautomatförening, nedan föreningen. Föreningen har sin hemort i Mariehamn. Dess verksamhetsområde omfattar landskapet Åland samt fartyg vilka enligt [sjölagen (FFS 167/1939)] har sin hemort i landskapet. Med [landskapsstyrelsens] tillstånd kan föreningen även bedriva verksamhet utanför sitt verksamhetsområde.

Föreningen äger rättsförmåga. Föreningen kan dock förvärva fast egendom mot vederlag endast med [landskapsstyrelsens] tillstånd.

Se Kom 301 FL I.

2 §. Verksamhetens innehåll

Föreningen har till ändamål att anskaffa medel för behov som anges i 3 § landskapslagen om lotterier. I

det syftet bedriver föreningen verksamhet av det slag som avses i sagda lagrum samt i landskapslagen (1976:67) om förströelseautomater. Föreningen har även rätt att tillverka och försälja materiel som behövs i spelbranschen.

Om [landskapsstyrelsen] samtycker får föreningen bedriva spel av annan än i 1 mom. avsedd art samt även annan med föreningens ändamål förenlig verksamhet.

3 §. Spelinsatser och ordningsregler

[Landskapsstyrelsen] fastställer de högsta beloppen för insatserna i föreningens spelverksamhet, såvitt gäller verksamhet som avses i 3 § 1 mom. landskapslagen om lotterier.

För verksamhet som avses i 1 mom. skall föreningen anta särskilda ordningsregler, vilka underställs [landskapsstyrelsen] för fastställelse. Reglerna skall på lämpligt sätt anslås på synlig plats i de lokaler där spelverksamheten bedrivs.

2 kap. Ålands Penningautomatförenings organisation

4 §. Medlemmar

Medlemmar i föreningen kan vara i landskapet hemmahörande juridiska personer vilka inom sitt verksamhetsområde intar en central ställning och vars verksamhet är allmännyttig samt även utanför Åland verkamma juridiska personers i landskapet verkande underavdelningar som uppfyller nämnda villkor.

Medlem som genom sitt förfarande i eller utanför föreningen väsentligt försvårat föreningens verksamhet kan uteslutas. Det ankommer på [landskapsstyrelsen] efter hörande av fördelningsrådet att fatta beslut om antagande och uteslutande av medlemmar.

5 §. Medlemsavgifter och medlems delaktighet i vinst

Medlemmarna betalar ingen medlemsavgift till föreningen och uppbär ingen vinst av dess verksamhet.

6 §. Föreningens organ

Föreningens organ är styrelsen och fördelningsrådet. Föreningen har även en verkställande direktör.

7 §. Styrelsen

Till föreningens styrelse utser [landskapsstyrelsen] för fyra kalenderår i sänder minst fem och högst sju ledamöter. Bland ledamöterna utser [landskapsstyrelsen] en ordförande och en vice ordförande. Ledamot kan av [landskapsstyrelsen] entledigas när skäl befinns föreligga. Härvid utses för resterande mandattid ny ledamot.

8 §. Styrelsemöte

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden. Styrelsen är beslutoför då mer än hälften av dess ledamöter är närvarande. Vice ordföranden handhar ordförandens uppgifter vid jäv eller annat förfall för denna.

Vid styrelsens möten förs protokoll som undertecknas av ordföranden och sekreteraren, om sådan utsetts, samt justeras på sätt som styrelsen bestämmer. Vid omröstning följs i tillämpliga delar de regler som gäller för fattande av beslut genom omröstning i [landskapsstyrelsen].

LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening ...

F 9

9 §. Styrelsens uppgifter

Styrelsen företräder föreningen samt leder dess verksamhet och utövar tillsyn över den. På styrelsen ankommer särskilt

1) att utveckla föreningens verksamhet, att besluta om dess organisation samt bevaka föreningens rätt och fördel,

2) att tillse att föreningens bokföring sköts på ett omsorgsfullt sätt och i enlighet med lag,

3) att besluta om ersättning för uppställande av automat samt ersättning för annan tjänst som föreningen tillhandahåller, om inte uppgiften av styrelsen anförtröts verkställande direktören,

4) att anställa och entlediga föreningens verkställande direktör samt bestämma om hans lön och övriga förmåner,

5) att fastställa instruktion för verkställande direktören om styrelsen anser att sådan behövs,

6) att uppgöra målsättningsprogram för spelverksamhetens volymmässiga och strukturella inriktning, vari redovisas även verksamhetens sociala konsekvenser,

7) att uppgöra budget för föreningen samt verksamhetsberättelse och bokslut, att överlämna räkenskaper till revisorerna samt att inom april månad förelägga [landskapsstyrelsen] verksamhetsberättelsen, bokslutet och revisionsberättelsen jämte eget utlåtande,

8) att till fördelningsrådet senast den 10 september lämna uppgift om det belopp som enligt 17 § kan utdelas som understöd samt

9) att bistå [landskapsstyrelsen] i ärenden som anknuter till föreningens verksamhet.

10 §. Verkställande direktörens uppgifter

På verkställande direktören ankommer att i enlighet med styrelsens anvisningar och fastställd instruktion, om sådan finns, leda föreningens verksamhet, leda och övervaka övriga anställdas arbete, bereda ärenden som skall handläggas av styrelsen samt verkställa dess beslut.

11 §. Fördelningsrådet

Fördelningsrådet består av en representant jämte personlig ersättare för var och en av föreningens medlemmar samt en representant jämte personlig ersättare för kulturföreningarna i landskapet. Därutöver skall i rådet finnas en representant för [landskapsstyrelsen]. Fördelningsrådet utses för två år i sänder. (1998/7)

Den av [landskapsstyrelsen] utsedda representanten verkar som fördelningsrådets ordförande. Rådet har rätt att utse en vice ordförande. De ärenden som ankommer på fördelningsrådet bereds av ordföranden och en av föreningens styrelse bland föreningens anställda utsedd person. Denne närvar vid rådets sammanträden och kan, om rådet det besluter, föredra de ärenden som är föremål för behandling.

Kulturföreningarnas representant jämte personlig ersättare i fördelningsrådet utses av Ålands kulturdelegation. (1998/7)

12 §. Fördelningsrådets uppgifter

Fördelningsrådets uppgift är att till [landskapsstyrelsen] föreslå principer för samt lämna förslag om

F 9 LF (1993:56) om Ålands Penningautomatförening ...

hur den beräknade nettoavkastningen för varje verksamhetsår skall fördelas. Fördelningsrådet har även till uppgift att, när [landskapsstyrelsen] begär det, yttra sig i frågor gällande fördelningen samt andra angelägenheter som hör samman med den.

13 §. Beslutsförfarandet och jäv i föreningens organ

I föreningens organ fattas beslut med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, förutom vid val då lotten avgör.

Vid behandlingen av ärende skall de i 16 § landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse] ingående bestämmelserna om jäv iaktas i tillämpliga delar. Jävsbestämmelserna tillämpas dock inte i fråga om ärenden som handläggs av fördelningsrådet. Har fråga om jäv uppkommit skall frågan omedelbart avgöras. Den som jävet gäller får inte delta i avgörandet. Om jäv ansetts föreligga skall den jävige avlägsna sig från sammanträdet för den tid ärendet behandlas.

14 §. De som får teckna föreningens namn

Föreningens namn tecknas av styrelsens ordförande och vice ordförande var för sig tillsammans med någon annan ledamot av styrelsen eller med verkställande direktören. Föreningens styrelse kan befullmäktiga verkställande direktören att ensam teckna föreningens namn. Samma rätt kan ges den som i verkställande direktörens frånvaro handhar dennes uppgifter.

Styrelsen för förteckning över de i 1 mom. nämnda personerna. Ur förteckningen lämnas på begäran uppgifter och utdrag till den som befinner sig sakligt skäl för sin anhållan.

Stämning och annat meddelande skall anses ha kommit föreningen tillhanda då den tillställts någon av styrelsens ledamöter eller verkställande direktören.

15 §. Revisorer

[Landskapsstyrelsen] utser för varje verksamhetsår två revisorer samt suppleanter för dem.

Landskapsrevisorerna har rätt att granska föreningens räkenskaper och förvaltning.

16 §. Föreningens bokföring och bokslut

Över föreningens hushållning förs bok enligt allmänna bokföringsprinciper. [Landskapsstyrelsen] utfärdar vid behov närmare anvisningar om föreningens bokföring.

Föreningens utgifter bestrids med inkomster av dess verksamhet.

Föreningens räkenskaper avslutas för varje kalenderår och lämnas jämte styrelsens verksamhetsberättelse till revisorerna för granskning före utgången av februari månad. Senast en månad efter det räkenskaperna mottagits skall revisorerna överlämna sin revisionsberättelse till styrelsen.

Det ankommer på [landskapsstyrelsen] att fatta beslut i frågan om bokslutet skall fastställas och de redovisningsskyldiga beviljas ansvarsfrihet.

3 kap. Användningen av Ålands Penningautomatförenings avkastning**17 §. Avkastningen som underlag för uppgörande av landskapets budget**

På grundvalen av uppgifter som styrelsen tillhandahållit skall fördelningsrådet inom september månad till [landskapsstyrelsen] meddela om den beräknade nettoavkastningen för löpande verksamhetsår samt ge förslag om fördelningen av avkastningen i huvuddrag. Det skall även anges hur tidigare ofördelade medel enligt rådets mening bör användas. Detsamma gäller utgiftsrester och för bestämt ändamål reserverade medel vilka skall återföras på grund av att de förblivit outnyttjade.

På grundvalen av fördelningsrådets förslag uppgör [landskapsstyrelsen] sitt förslag som lämnas i framställningen till landskapets budget.

18 §. Landskapsbudgetens inverkan på fördelningen av föreningens avkastning

I enlighet med vad i landskapets budget anges fördelas den beräknade nettoavkastningen av föreningens verksamhet under föregående år, tidigare ofördelade medel och återförda medel som lån och bidrag till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål. Av nettoavkastningen kan medel lämnas ofördelade att användas under följande verksamhetsår. Eventuell avvikelse mellan den beräknade och den slutliga avkastningen observeras i budgeten som en ökning eller minskning av det belopp som skall fördelas.

19 §. Beslut om fördelning av föreningens avkastning

Förslag till fördelning av det beräknade fördelningsbara beloppet uppgörs av fördelningsrådet och tillställs [landskapsstyrelsen] senast den 15 januari påföljande år.

Med fördelningsbara beloppet enligt 1 mom. avses:

- a) föreningens beräknade resultat för verksamhetsåret,
- b) amorteringar på utgivna lån,
- c) återförda utgiftsrester och reservationsanslag,
- d) tidigare ofördelade medel samt
- e) skillnaden mellan det i föregående budget beräknade fördelningsbara beloppet och det konstaterade beloppet.

På grundvalen av fördelningsrådets förslag fattar [landskapsstyrelsen] beslut om fördelning av lån och bidrag till särskilda mottagare eller för särskilda ändamål, om inte annat följer av landskapslagen (1996:53) om Ålands kulturdelegation. När särskilda skäl föreligger beviljar [landskapsstyrelsen] förskott på lån eller bidrag. (1998/7)

20 §. Redovisning av uppgifter till [landskapsstyrelsen]

Föreningen skall tertialvis inom en månad från utgången av tertialet i förskott till [landskapsstyrelsen] redovisa ett belopp som motsvarar den uppskattade nettoavkastningen för ifrågavarande tertial.

Nettoavkastningens överskott skall redovisas till [landskapsstyrelsen] inom en månad från dagen för fastställande av bokslutet.

21 §. Ansökan om bidrag och lån

Ansökan om bidrag och lån ur föreningens avkastning skall senast den 15 oktober året före det under vilket sökanden önskar erhålla bidraget eller lånet inlämnas till [landskapsstyrelsen]. Ansökan skall göras på fastställt blankett. Tillgänglig utredning, som visar huruvida sökanden har rätt till det bidrag eller lån som söks, skall bifogas.

22 §. Tillsyn över beviljade medels användning

Föreningen är skyldig att bistå [landskapsstyrelsen] vid övervakningen av att spelverksamheten inte medför sociala olägenheter och att de medel som utdelas ur föreningens avkastning används för avsett ändamål. I detta syfte skall den som anhåller om bidrag eller lån innan medel utbetalas befullmäktiga föreningen och [landskapsstyrelsen] att granska vederbörandes medelsförvaltning och bokföring i dess helhet.

4 kap. Särskilda bestämmelser och ikraftträdelsebestämmelser**23 §. Tillsyn över föreningens verksamhet**

Föreningens verksamhet övervakas av [landskapsstyrelsen].

24 §. Åtgärder som skall vidtas då föreningen upphör

Ändras denna förordning så att föreningen skall upphöra med sin verksamhet skall dess tillgångar realiseras och de inlutna medlen fördelas i enlighet med bestämmelserna i 3 § landskapslagen om lotterier.

25 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1993.

Genom denna förordning upphävs penningautomatförordningen (1972:62) den 21 december 1972 för landskapet Åland. Den förening som bildats genom den upphävda förordningen fortsätter dock sin verksamhet och på den tillämpas bestämmelserna i denna förordning.

Styrelsen för föreningen utses med tillämpning av reglerna i denna förordning första gången för en mandatperiod som inleds den 1 januari 1994.

Fördelningsrådet inleder sin verksamhet så snart [landskapsstyrelsen] och hälften av medlemmarna utsett sina representanter i rådet.

F 10 Landskapslag (1976:67) om förströelseautomater

1 §. Med förströelseautomater avses i denna lag automat och annan spelanordning som för nöjesändamål utbjudes till begagnande mot betalning och vid vars begagnande åt spelaren icke såsom vinst utfaller pengar, varor, andra förmåner med penningvärde eller spelmarker som kan växlas till pengar.

Angående förströelseautomater ombord på passagerarfartyg, vilka har hemort i landskapet såsom i sjölagen stadgas, gäller vad i denna lag är stadgat.

Se Sjölagen 1:4, Kom 301 FL I.

2 §. Tillstånd att hålla i 1 § avsedd förströelseautomat till begagnande för allmänheten kan endast givas åt Ålands penningautomatförening.

Vad i 1 mom. stadgas äger icke tillämpning på automater som tillverkats enbart för att framföra musik, ej heller på automater och spelanordningar som tillfälligt användes på tivoli eller i skjutålt.

3 §. Tillstånd att mot betalning hålla förströelseautomat till begagnande för allmänheten skall sökas hos [landskapsstyrelsen].

Genom landskapsförordning kan likväl stadgas, att hållande av förströelseautomat till begagnande är tillåtet utan i 1 mom. avsett tillstånd, såvida anmälan därom på förhand gjorts till [landskapsstyrelsen].

4 §. Den som i strid med denna lag eller med stöd av densamma givna stadganden uppställer förströelseautomater till begagnande mot betalning skall dömas för olovligt hållande av förströelseautomat till böter.

5 §. Närmare stadganden angående tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

6 §. Tillstånd att hålla i 1 § avsedd förströelseautomat kan fortfarande beviljas fram till den 31 december 1981 för automat, vilken före denna lags ikraftträdande med stöd av behörigt tillstånd har hållits i användning eller införts till landskapet.

Genom landskapsförordning kan stadgas om skyldighet att anmäla i 1 mom. avsedda förströelseautomater hos myndighet.

7 §. Denna lag träder omedelbart i kraft.

Ålands penningautomatförening är skyldig att mot full ersättning inlösa de förströelseautomater, vilka har varit i användning eller införts till landskapet före denna lags ikraftträdande, samt före nämnda datum till landskapet införda oundgängligen behövliga specialredskap och -anordningar samt reservdelar, vilka är lämpliga enbart för skötsel och reparation av förströelseautomater. Då skall även det värde ersättas som bedrivande av förströelseautomatverksamheten representerar. Krav på inlösen skall framställas till nämnda förening inom sex månader efter det lagen har trätt i kraft. Samtidigt skall den som yrkat på inlösen upphöra med att bedriva förströelseautomatverksamhet. Om så icke förfarits, är nämnda förening icke skyldig att ersätta det värde som bedrivande av förströelseautomatverksamheten representerar.

Den som fortsätter att bedriva förströelseautomatverksamhet under längre tid än sex månader sedan denna lag trätt i kraft, har emellertid rätt att årligen förnya med högst fem procent de förströelseautomater, som han hade i sin besittning när lagen trädde i kraft. Den som bedriver sådan förströelseautomatverksamhet skall inom sex månader sedan lagen trätt i kraft hos Ålands penningautomatförening anmäla de automater han innehar.

Träffas icke överenskommelse om inlösen eller ersättningen mellan parterna, skall saken överlämnas till skiljemän för avgörande på sätt i [lagen om skiljemannaförfarande (FFS 46/1928)] är stadgat.

Se Pr 208 FL I.

F 11 LL (1950:25) ang. penninginsamlingar ...

F 11 Landskapslag (1950:25) angående penninginsamlingar i landskapet Åland

1 §. Penninginsamling är en verksamhet, genom vilken man för att erhålla medel för välgörande, allmännyttigt eller annat allmänt ändamål vädjar till allmänheten antingen direkt eller genom förmedling av tryckalster, brev, post eller telefon eller på annat därmed jämförbart sätt.

Såsom penninginsamling i enlighet med denna landskapslag anses likväl icke av religiöst samfund i samband med offentlig religionsutövning anordnad sedvanlig uppbärning av kollekt bland de deltagande och icke heller saluhållande av lyckönskings- eller kondoleansadresser.

2 §. Tillstånd att föranstalta penninginsamling beviljas av [landskapsnämnden].

Om [landskapsnämndens] skyldighet att införskaffa landshövdingens yttrande och avgöra ärende angående penninginsamling i samråd med landshövdingen är särskilt stadgat.

Anm. Det stadgande som avses i 2 mom. ingick i Förordningen om polisväsendet i landskapet Åland 14 §, (FFS 313/1961), men saknas i den nu gällande överenskommelseförordningen, C, Förordning (1998:118) om polisförvaltningen i landskapet Åland.

3 §. Angående föranstaltande av penninginsamling bör göras skriftlig ansökan, av vilken jämte annat bör framgå till vilket ändamål de influtna medlen användas samt inom vilken tid, på vilket sätt och på vilket område penninginsamlingen föranstaltas.

Ärnar man föranstalta penninginsamling med listor eller kvitton eller genom försäljning av märken eller andra föremål, bör i ansökningsuppgivna, förutom vad i 1 mom. nämnts, listornas eller kvittonas antal samt de salubjudna märkenas eller de andra föremålens antal och pris.

4 §. I tillståndsbesivet till penninginsamling skall angivas vem och för vilket ändamål tillståndet beviljats, under vilken tid samt på vilket sätt och på vilket område eller vid vilket tillfälle penninginsamlingen får föranstaltas liksom även andra nödiggjefna villkor. Avskrift av tillståndsbesivet skall tillsändas vederbörande polismyndighet.

I [landskapsnämnden] skall föras förteckning över alla inom landskapet Åland föranstaltade penninginsamlingar.

5 §. Tillstånd att föranstalta penninginsamling beviljas för viss tid, högst ett år. Förlängning av den fastställda tiden beviljas icke.

6 §. Den, som erhållit tillstånd till penninginsamling, bör för densamma avgiva redovisning, av vilken bör framgå vem eller vilka som mottagit de influtna medlen för att användas för det avsedda ändamålet, bruttoinkomsten av insamlingen, ombudsmannaarvodet, trycknings- och reklamkostnader, funktionärernas arvoden, övriga verkställighetskostnader samt den rena vinsten av penninginsamlingen.

I 1 mom. avsedd redovisning för föranstaltad penninginsamling bör inom tre månader efter det insamlingen avslutats inlämnas i två exemplar till [polisin-

rättningen i Mariehamn eller länsmannen på den ort, där den, som handhaft insamlingen, har sin hemort].

[Polisinrättningen eller länsman] bör efter att ha mottagit den i 2 mom. avsedda redovisningen ofördröjligen insända det ena exemplaret därav till [landskapsnämnden] och uppehålla det andra i sitt arkiv.

7 §. [Landskapsnämnden] åligger att med bistånd av polismyndigheterna övervaka föranstaltandet av penninginsamlingar inom landskapet.

8 §. Iakttagas vid föranstaltande av penninginsamling icke stadgandena i denna landskapslag eller villkoren i tillståndsbeslutet eller sker vid föranstaltande av penninginsamling annars missbruk, kan [landskapsnämnden] återkalla tillståndet.

9 §. Förekomma i redovisning för penninginsamling mindre felaktigheter eller brister, kan [landskapsnämnden] förordna att redovisningen rättas inom viss tid.

Har tillstånd till penninginsamling återkallats eller har redovisning för penninginsamling icke inlämnats inom bestämd tid eller är redovisningen så bristfällig, att i 1 mom. avsedd åtgärd icke är tillfyllest, kan [landskapsnämnden] förordna en syssloman för att på mottagarens av tillståndet till penninginsamlingen bekostnad övertaga medlen och överlåta dem för det avsedda ändamålet samt avgiva redovisning för penninginsamlingen. [Landskapsnämnden] bör övervaka att sysslomannen vederbörligen fullgör sitt åliggande.

Rätt att hos [landskapsnämnden] anhålla om förordnande av ovan nämnd syssloman tillkommer även den, som bevisligen med sina medel främjat penninginsamlingen, samt offentlig åklagare.

10 §. Var, som utan vederbörligt tillstånd föranstaltar penninginsamling eller bryter mot de i 4 § 1 mom. avsedda villkoren eller försummar den i 6 § stadgade redovisningsskyldigheten, straffes med böter, såvida icke annorstädes för förbrytelsen stadgas strängare straff.

11 §. [Landskapsnämnden] kan vid behov giva närmare anvisningar om tillämpningen av denna landskapslag.

F 12 Landskapslag (1978:4) om eggvapen

1 §. Med farligt eggvapen avses i denna lag dolk, stillet och bajonett.

Vad i denna lag stadgas om farligt eggvapen skall även tillämpas på svärd, djungelkniv, kastkniv och därmed jämförbart eggvapen samt på fjäderbatong, knogjärn och av kätting, kabel, metallrör eller vajer tillverkat och därmed jämförbart tillhygge.

2 §. Farligt eggvapen får ej i försäljningssyfte tillverkas i landskapet eller införas från utlandet och ej heller får handel med sådant vapen bedrivas, såvida icke fråga är om vapen som från konstnärlig eller historisk synpunkt är att anse som värdefullt.

Eggvapen anses värdefullt från konstnärlig synpunkt om det genom sin utformning, ytbehandling eller utsmyckning representerar en viss stilperiod eller

eljest är av värde med hänsyn till sin konstnärliga helhet.

Eggvapen anses värdefullt från historisk synpunkt om det har anknytning till en framstående person, minnesvärd tilldragelse, plats eller tidsepok eller om det på grund av sin ålder, sällsynthet, representativitet eller av annan därmed jämförbar orsak har konst-, vapen- eller krigshistoriskt eller etnografiskt värde.

3 §. Farligt eggvapen får icke innehas på allmän plats, vid allmän sammankomst eller annan offentlig tillställning, såvida ej godtagbara skäl föreligger.

Jfr F 5, Landskapslag (1969:28) om offentliga nöjeställningar, 12 §.

4 §. Slidkniv eller annat sådant eggvapen, som är att anse som arbetsredskap eller är avsett för annat godtagbart bruk, men vilket lämpar sig för förövande av brott mot liv och hälsa eller för hot om sådant brott, får innehas på allmän plats, vid allmän sammankomst eller annan offentlig tillställning endast om vapnet är nödvändigt för vederbörandes arbete eller annat godtagbart skäl för innehavet föreligger.

5 §. Den som olovligen från utlandet till landskapet inför, i landskapet tillverkar, salubjuder eller saluhåller farligt eggvapen eller gör försök därtill, skall för brott mot landskapslagen om eggvapen dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

6 §. Den som i strid med 3 § innehar farligt eggvapen, skall för innehav av farligt eggvapen på allmän plats dömas till böter eller till fängelse i högst ett år.

Den som i strid med 4 § innehar i sagda paragraf avsett eggvapen skall för innehav av eggvapen på allmän plats dömas till böter eller till fängelse i högst sex månader.

7 §. Misstänkes någon på sannolika grunder ha gjort sig skyldig till i 6 § avsett brott, har polisman rätt att i utredningssyfte företaga kroppsvisitation av den misstänkte.

Vid företagande av kroppsvisitation enligt 1 mom. skall vad om kroppsvisitation i brottmål är stadgat iakttagas. Protokoll behöver dock icke föras, såvida ej särskilt skäl därtill föreligger.

Se Tvångsmedelslagen 5 kap. 9-13 §§, St 302 FL I.

8 §. Eggvapen som i strid med stadgandena i denna lag har införts till landet, tillverkats, salubjudits, saluhållits eller innehafts, skall dömas förbrutet till staten. Vederbörande domstol kan dock avstå från att utdöma sagda påföljd, såvida ägaren till vapnet förlorat det samma genom brott eller om påföljden av annan orsak framstår såsom uppenbart oskälig. Har vapnet kommit i annans besittning, gått förlorat eller förstörts, kan dess värde eller del därav dömas förbrutet. Ytterligare skall iakttagas vad i strafflagen stadgas om förverkande av genom brott vunnna ekonomisk fördel.

Se Strafflag 10:2, St 101 FL I.

9 §. (1990/9) Anhållningsberättigad tjänsteman får bevisligen förstöra eller låta förstöra i 8 § avsett, mindre värdefullt, eggvapen om det är sannolikt att det kommer att dömas förbrutet till staten.

10 §. Stadgandena i denna lag gäller icke eggvapen som tillhör polisens, gränsbevakningens eller försvarsmaktens beväpning.

11 §. Närmare föreskrifter om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

F 13 Republikens Presidents Förordning (2000:80) om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden

(FFS 900/2000)

1 §. De förberedande förvaltningsuppgifter och de förberedande uppgifter av annat slag som ankommer på rikets myndigheter inom befolkningsskyddet, försörjningsberedskapen och den allmänna beredskapen inför undantagsförhållanden skall i landskapet Åland skötas gemensamt av rikets och landskapets myndigheter i enlighet med vad som bestäms i denna förordning.

2 §. I 1 § avsedda uppgifter är

1) inom *befolkningsskyddet* de uppgifter vilka enligt lagen om räddningsväsendet (561/1999) ankommer på länsstyrelsen på Åland i egenskap av myndighet som ansvarar för befolkningsskyddet,

2) inom *försörjningsberedskapen* de uppgifter vilka enligt lagen om tryggande av försörjningsberedskapen (1390/1992), lagen om skyddsupplag (970/1982), lagen om obligatorisk upplagring av läkemedel (402/1984) samt lagen om obligatorisk upplagring av importerade bränslen (1070/1994) ankommer på Försörjningsberedskapscentralen,

3) inom *allmän beredskap för undantagsförhållanden* förberedelser som nämns i 40 § beredskapslagen (1080/1991).

3 §. För de uppgifter som avses i denna förordning finns en *samrådsdelegation för beredskapsärenden*, som leds av landshövdingen och lantrådet. I delegationen ingår företrädare för landskapet och rikets myndigheter i enlighet med vad som bestäms närmare i arbetsordningen för delegationen.

I samrådsdelegationen är förvaltningschefen vid länsstyrelsen ställföreträdare för landshövdingen och vicelantrådet ställföreträdare för lantrådet.

4 §. Samrådsdelegationen har till uppgift att

1) övervaka och samordna beredskapsplaneringen och se till att i 40 § beredskapslagen nämnda förberedelser för undantagsförhållanden vidtas,

2) ta initiativ till beredskap för undantagsförhållanden samt bistå vid utarbetande och verkställighet av planer för beredskapen,

3) avge utlåtanden i frågor av principiell vikt,

4) följa utvecklingen inom förvaltningen när det gäller den allmänna beredskapen för undantagsförhållanden,

5) i samråd med Försörjningsberedskapscentralen behandla ärenden som gäller försörjningsberedskapen samt säkerhets- och skyddsupplagringen,

F 14 LL (1977:37) om brand- och räddningsväsendet

6) handlägga övriga frågor som gäller beredskapsplaneringen, befolkningsskyddet och ledningscentralen i landskapet.

5 §. Ärendena avgörs i samrådsdelegationen av landshövdingen och lantrådet efter samråd. Lantrådet beslutar i ärenden som faller inom landskapets behörighet och landshövdingen i övriga ärenden. I ärenden som gäller statens säkerhet beslutar landshövdingen.

6 §. En frivillig organisation vars verksamhetsområde omfattar landskapet Åland kan, sedan länsstyrelsen hörts i ärendet, av [landskapsstyrelsen] ges särskilda uppgifter i anslutning till beredskapsplaneringen. En sådan organisation kan emellertid inte ges uppgifter som innebär avsevärd utövning av offentlig makt.

7 §. Länsstyrelsen skall årligen ge Försörjningsberedskapscentralen en rapport om den aktuella beredskapsplaneringen i landskapet.

8 §. Närmare bestämmelser om landskapets och rikets företrädare i samrådsdelegationen samt om samrådsdelegationens sammanträden, om skötseln av sekretäraryuppgifter och den interna arbetsfördelningen utfärdas i en arbetsordning, som godkänns av länsstyrelsen och [landskapsstyrelsen].

9 §. Denna förordning träder i kraft den 1 december 2000.

Genom denna förordning upphävs förordningen den 5 februari 1988 om handhavande av beredskapsuppgifter inom befolkningsskyddet i landskapet Åland (140/1988) och 1 § 3 punkten förordningen den 30 december 1992 om fortsatt giltighet av vissa överenskommelseförordningar som har utfärdats med stöd av 1951 års självstyrelselag för Åland (1594/1992).

F 14 Landskapslag (1977:37) om brand- och räddningsväsendet

1 kap. Allmänt om brand- och räddningsväsendet

1 §. Angående brand- och räddningsväsendet på Åland gäller vad i denna lag eller med stöd därav är stadgat, föreskrivet eller avtalat.

Till brandväsendet hör dels brandskydd, som syftar till att förebygga att elden kommer lös och att genom förberedande åtgärder underlätta släckning samt att begränsa brand och avvärja härmed förenade faror, ävensom dels släcknings- och andra åtgärder, som vidtages sedan eldsvåda uppkommit.

Till räddningsväsendet hänförs enligt denna lag verksamhet, som syftar till att vid oljeutflöde, ras, översvämning, explosions- eller trafikolycka eller annat nödläge avvärja eller begränsa skada på människor eller egendom eller i miljön, under förutsättning att det med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets betydelse, kostnaderna för räddningsåtgärderna och omständigheterna i övrigt kan anses påkallat att landskapet eller kommun svarar för att erforderliga åtgärder vidtages.

Vad i denna lag är stadgat om räddningsväsendet, skall i tillämpliga delar också gälla åtgärder av andra organisationer än sådana, som är direkt anknutna till

brandväsendet, ifall om samverkan till förebyggande eller avhjälpande av skador särskilt avtalats eller eljest föreskrivits.

Om förebyggande och bekämpande av oljeskador stadgas särskilt.

Se J 8, Landskapslag (1977:16) om bekämpande av oljeskador.

2 §. Brand- och räddningsväsendet skall planeras och organiseras så, att de därtill anslutna åtgärderna kan vidtagas snabbt och effektivt.

2 kap. Förvaltning

3 §. Den högsta ledningen av verksamheten inom brand- och räddningsväsendet ankommer på [landskapsstyrelsen]. [Landskapsstyrelsen] skall i samråd med kommuns fullmäktige utarbeta en översiktlig plan för utvecklande och organiserande av det totala brand- och räddningsväsendet i landskapet. Sedan denna plan blivit fastställd är kommunerna skyldiga att enligt däri intagna föreskrifter bistå och samarbeta med varandra, med [landskapsstyrelsen] och med i planen intagna andra särskilda organisationer.

I ärenden som angår brand- och räddningsväsendet biträdes [landskapsstyrelsen] av en delegation för brand- och räddningsväsendet ävensom av nödigt antal fackutbildade tjänstemän.

Till delegationen för brand- och räddningsväsendet kallar [landskapsstyrelsen] för tre år i sänder en ordförande samt högst 10 andra medlemmar och personliga ersättare för dem. Medlemmarna och ersättarna bör företräda såväl landskapet och kommunerna inom brand- och räddningsväsendet direkt verksamma eller på områden, som ansluter sig härtill, eljest arbetande organisationer och samfund.

4 §. Brand- och räddningspersonalens utbildning omhänderhas av landskapet. [Landskapsstyrelsen] bör dock för personal inom brand- och räddningsväsendet godkänna även sådan utbildning, som inhämtats vid annan än av landskapet upprätthållen läroanstalt.

[Landskapsstyrelsen] kan avtala med inom brand- och räddningsväsendet verksam organisation att organisationen skall fungera såsom brand- och räddningstekniskt sakkunnigorgan för landskapets räkning och bedriva brandteknisk inspektionsverksamhet samt meddela brand- och räddningsteknisk utbildning.

5 §. För mottagande av brand- och andra olycksanmälningar upprätthåller landskapet en alarmcentral.

Alarmcentralen kan påföras också andra uppgifter än sådana, som omedelbart härflyter ur stadgandena i denna lag.

Närmare bestämmelser om alarmcentralens organisation och verksamhet kan ges i landskapsförordning. (2000/24)

6 §. Envar kommun skall inom sitt område handha de till brand- och räddningsväsendet hörande uppgifterna. I samråd med delegationen för brand- och räddningsväsendet skall kommunerna årligen för de fem följande åren utarbeta en gemensam plan för verkställande av brand- och räddningsväsendet enligt riktlinjerna i den i 3 § omfördälda planen. Denna plan skall fastställas av [landskapsstyrelsen], som också för

visst år kan bevilja kommun lättnader i åtaganden enligt planen.

Grunderna för samarbetet mellan kommuner enligt i 1 mom. förutsatt plan skall fastställas i ett särskilt avtal. Kan kommunerna icke enas härom eller om fördelningen av de gemensamma kostnaderna för brand- och räddningsväsendet, avgöres ärendet av [landskapsstyrelsen].

7 §. För handhavandet av till brand- och räddningsväsendet hörande uppgifter skall i kommun finnas en brandnämnd.

Flera kommuner gemensamt kan dock överenskomma om tillsättande av en brandnämnd.

Brandnämnden skall draga försorg om brand- och räddningsväsendet samt även ansvara för samordningen av annan särskild räddningstjänst inom dess förvaltningsområde, ävensom tillse att därom utfärdade stadganden och föreskrifter efterföljes.

Brandnämnd består av minst fem medlemmar. Nämndens medlemmar och personliga ersättare för dem utses av fullmäktige för en tidsperiod som motsvarar fullmäktiges mandatperiod. Ifall kommuner avtalat om gemensam brandnämnd tillsättes medlemmar och ersättare såsom är överenskommet. Vid val av brandnämnd utses även den person, som skall sammankalla nämnden till det första sammanträdet. Brandnämnd utser inom sig ordförande och viceordförande.

Brandchefen är skyldig att närvara vid brandnämndens sammanträden. Han får därvid deltaga i diskussionerna men icke i ärendenas avgörande.

8 §. I kommun eller gemensamt för flera kommuner enligt avtal skall finnas en heltidsanställd brandchef. Kommunen kan besluta att brandchefen även skall handha uppgifter som ankommer på kommunal befolkningskyddschef eller kommunal befolkningskyddsinstruktör. I kommun eller gemensamt för flera kommuner kan vid behov även finnas biträdande brandchef och brandskyddsinspektör samt andra tjänstemän inom brand- och räddningsväsendet även som sotare. (1997/78)

Kommunen kan om vägande skäl föreligger besluta att för viss tid hålla brandchefstjänst som bisyssla eller att för viss tid inte inrätta brandchefstjänst. Kommunen kan besluta att kombinera brandchefstjänst också med andra än i 1 mom. avsedda sysslor om det finns skäl därtill. (1997/78)

Om brandchef är gemensam för flera kommuner eller om förhållandena i övrigt påkallar det kan brandchefs verksamhetsområde indelas i branddistrikt med en särskild släckningschef för varje distrikt. Uppdraget som släckningschef är ett kommunalt förtroendeuppdrag, om inte för branddistriktet har inrättats en särskild tjänst såsom släckningschef. (1997/78)

Brandmyndigheter i kommun är brandnämnd, brandchef, biträdande brandchef och brandskyddsinspektör, släckningschef samt ledande förman i tjänstgöringstur i ordinarie eller halvordinarie brandkår eller eljest person, som leder annan kommunal brandkår i räddningsverksamhet.

LL (1977:37) om brand- och räddningsväsendet

F 14

9 §. Ordinarie och halvordinarie brandkårs brand- och räddningspersonal består av befäl, underbefäl och manskap.

Kompetensvillkor för brandchef och i 1 mom. avsett befäl och underbefäl är vid brandinstitut avlagd eller annan för sådan tjänst lämplig, av [landskapsstyrelsen] godkänd examen.

Den som hör till enligt i 11 § 4 mom. avsedd avtalsbrandkårs befäl skall ha genomgått för sådant befäl avsedd kurs eller på annat sätt förvärvat för sysslan erforderliga kunskaper.

Kompetensvillkor för annan personal, som handhar enbart brandförebyggande uppgifter är antingen vid brandinstitut avlagd examen för brandbefäl eller vid teknisk skola avlagd examen inom studieriktning för husbyggnad eller annan lämplig av [landskapsstyrelsen] godkänd examen, kompletterad härvid med erfarenhet av eller utbildning inom brandskydd.

Kompetensvillkor för sotare är avlagd yrkesexamen för sotare eller på annat sätt förvärvade för sysslan erforderliga kunskaper.

10 §. Brandchef utses antingen av kommuns fullmäktige eller, i fråga om brandchef gemensam för flera kommuner, av respektive kommuns fullmäktige på sätt därom överenskommits i samarbetsavtalet. Övrig i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande stående personal anställs av brandnämnd, såvida ej annorlunda har avtalats.

3 kap. Brandkärerna

11 §. I kommun eller gemensam för flera kommuner skall finnas brandkår som är ordinarie, halvordinarie eller avtalsbrandkår.

Ordinarie brandkårs brand- och räddningspersonal är heltidsanställd. Personal i tjänstgöringstur skall stå i fortlöpande alarmberedskap.

Halvordinarie brandkårs personal är delvis heltidsanställd och delvis deltidsanställd. Dess alarmberedskap skall vara sådan att den del av brandkåren, som erfordras för de i första hand erforderliga åtgärderna omedelbart sedan alarm ingått kan bege sig till brand- eller olycksplatsen.

Avtalsbrandkår skall handha uppgifter som hör till kommuns brand- och räddningsväsende på sätt som föreskrivits i avtal med kommunen. Om ej i avtalet annorlunda bestämts gäller beträffande dess alarmberedskap vad om halvordinarie brandkår är stadgat.

12 §. Kommunal brandkårs personalstyrka och den för fullgörande av brandkårens uppgifter erforderliga materielen samt brandkårens alarmberedskap skall vara tillräckliga i anseende till kommunens invånarantal, graden av tätbebyggelse, byggnadssättet, risken för skogsbrand, antalet för personsäkerheten farliga inrättningar, antalet industrier och upplagsområden, trafikintensiteten och risken för oljeskador samt eventuellt förekommande andra faromoment.

Har särskilda bestämmelser om brand- och räddningsväsendet utfärdats beträffande i 15 § avsedda byggnader, konstruktioner och områden samt beträffande för dessa erforderliga anordningar och materiel skall de sålunda utfärdade bestämmelserna beaktas

F 14 LL (1977:37) om brand- och räddningsväsendet

vid bedömningen av i 1 mom. avsett personal- och materielbehov samt av i 1 mom. avsedd grad av alarmberedskap.

Tillgången till vatten för släckning av brand skall ordnas så att den i anseende till förhållandena på orten är tillräcklig.

13 §. Landskapets myndigheter och inrättningar är skyldiga att ge brandmyndigheterna handräckning vid i denna lag avsedd verksamhet. Angående förfarandet vid anhållan om och givande av handräckning utfärdar [landskapsstyrelsen] vid behov bestämmelser.

4 kap. Förebyggande åtgärder

14 §. Öppen eld eller ämne och föremål, som är brandfarligt, lättantändligt eller explosivt får icke hanteras så att fara eller uppenbar brandrisk uppstår.

Envar är skyldig att inom ramen för honom tillkommande beslutsrätt och såvitt förhållandena i övrigt det medger tillse, att stadgandena och bestämmelserna om brandsäkerheten iakttages.

Byggnad och dess omgivning skall planeras så och hållas i sådant skick, att brandkårens verksamhet och räddningen av människor och egendom vid eldsvåda eller annat nödläge ej försvåras.

15 §. [Landskapsstyrelsen] kan utfärda bestämmelser om sådana anordningar som ökar brand- och personsäkerheten på mäss-, utställnings-, nöjes- och lägerområden samt campingplatser och liknande områden. Dyliga bestämmelser kan utfärdas även beträffande inredande och prydnad av för brandrisk utsatta eller för personsäkerheten farliga byggnader, konstruktioner, lokaler eller utrymmen.

[Landskapsstyrelsen] kan även föreskriva, att ägare eller innehavare av byggnad, konstruktion eller lokal samt brandfarliga upplags- och andra områden är skyldiga att anska och hålla i skick ändamålsenlig släckningsmateriel ävensom överhuvudtaget anordningar som underlättar räddningsarbete i den utsträckning sådan skyldighet med beaktande av brandrisken och förhållandena i övrigt kan anses befogad samt att vidtagna också andra nödvändiga försiktighetsmått till tryggnad av liv, hälsa och egendom vid olyckor.

16 §. Till förebyggande av brand och för ökande av personsäkerheten skall förrättas brandsyn.

Förrättare av brandsyn skall beredas tillträde till alla byggnader, rum och upplag samt andra platser som skall besiktigas.

17 §. (1993/30) [Landskapsstyrelsen] skall vid behov låta inspektera i byggnader och annorstädes installerade automatiska brandalarm- och släckningsanordningar samt andra dyliga anordningar. Inspektionsuppgifterna kan anförtros de lokala brandmyndigheterna eller inom brand- och räddningsväsendet verkande organisation.

18 §. Eldstad jämte rökkanaler skall sotas och luftväxlingskanaler rengöras i enlighet med av [landskapsstyrelsen] utfärdade bestämmelser.

Sotare skall beredas möjlighet att verkställa i 1 mom. avsedd sotning och rengöring.

Byggnads ägare skall för sotning och rengöring erlagga avgift enligt sotningstaxa, som fastställs av [landskapsstyrelsen].

Se [ÅLSB] (2003/30)

19 §. Under årstid då skogsbrand kan uppkomma skall inom glest bebyggt område på åtgärd av [landskapsstyrelsen] anordnas effektiv spaning efter skogsbränder.

Föreligger fara för skogsbrand inom visst område skall [landskapsstyrelsen] utfärda varning för skogsbrand inom området. Denna uppgift kan anförtros viss tjänsteman eller inrättning.

20 §. Lägereld eller annan öppen eld får ej uppgöras i skog eller i närheten av skog då varning för skogsbrand har utfärdats.

Vederbörande brandchef kan dock, även då varning för skogsbrand utfärdats, ge tillstånd till verkställande på skogsmark av löpbränning för skogsvårdsändamål, om bränningen sker under sakkunnig ledning och tillsyn och med iakttagande av särskild försiktighet.

På annan tillhörig mark får öppen eld ej uppgöras med mindre vederbörande markägare eller -innehavare givit sitt tillstånd därtill.

5 kap. Släcknings- och räddningsverksamhet

21 §. Med släckningsverksamhet avses släckning av eldsvåda och andra åtgärder i samband därmed, såsom brandanmälan och brandalarm, räddning av människor, djur och egendom, röjning av eldbegränsningslinje, forsling av släckningsmanskap och för släckning avsedd materiel samt service som erfordras i samband därmed ävensom släckningsmanskapets resor till och från brandplatsen, förbindelseverksamhet, verksamhet för fullgörande av ledaruppgifter samt efterröjning och -bevakning.

Med räddningsverksamhet avses åtgärder som är jämförbara med i 1 mom. nämnda åtgärder men som vidtages vid andra än i 1 mom. avsedda olyckor och nödlägen.

22 §. Den som upptäcker eller får vetskap om att brand utbrutit eller att annan olycka inträffat eller hotar, och som icke omedelbart kan släcka branden eller avvärja faran, är skyldig att ofördröjligen därom underrätta dem, som är utsatta för faran ävensom att anmäla om branden eller olyckshändelsen och att själv efter förmåga genast vidtaga släcknings- eller räddningsåtgärder.

23 §. Den omedelbara släcknings- eller räddningsverksamheten ledes av brandbefälet i den kommun där branden utbrutit eller annan olycka inträffat, såvida ej annat är stadgat eller avtalat.

[Landskapsstyrelsen] kan förordna att viss [landskapsstyrelsen] underställd tjänsteman eller visst [landskapsstyrelsen] underställt organ skall övertaga ledningen och genomförandet av brand- eller räddningsverksamheten för det fall att brand eller annan olycka hotar att få särskilt stor omfattning eller eljest är att anse som synnerligen farlig. Närmare anvisningar härom intas i den i 3 § förutsatta planen för ut-

vecklande och organiserande av brand- och räddningsväsendet i landskapet. (1979/85)

24 §. För att släcka brand eller hindra dess spridning eller för att avvärja eller begränsa verkningarna av andra olyckor har ledaren för släcknings- eller räddningsarbetet rätt att i nödig omfattning förordna att byggnader, upplag eller annan egendom skall förstöras, dörrar brytas upp, hägnader avlägsnas, diken grävas, trädbestånd nedhuggas, moteldar anläggas eller andra för ändamålet nödvändiga åtgärder vidtagas.

För släckningsarbete äger envar rätt att taga vatten ur annans brunn eller från annat vattentag.

De befogenheter som vid ledning av släcknings- och räddningsverksamhet ankommer på myndighet får i den mån det är uppenbart nödvändigt intill dess myndigheten övertar ledningen, utövas även av person som på grund av sin ställning eller av annan orsak kommer att leda verksamheten.

25 §. Envar arbetsför person, som befinner sig på brandplatsen eller i dess närhet, är skyldig att på anmodan av ledaren för släckningsarbetet biträda vid släckningen.

Då brandchef eller annan ledare för släckningsarbete så prövar nödigt, är envar person i kommunen, som är i stånd att utföra släckningsarbete och som fyllt 18 men ej 55 år skyldig att på kallelse ofördröjligen infinna sig på brandplatsen och deltaga i släckningsåtgärderna, om han ej av giltigt skäl är därtill förhindrad.

Jfr F 1, Polislag (2000:49), 45 §.

26 §. Då eldsvåda eller annan olycka inträffat eller hotar skall vid behov telefonförbindelser ställas till förfogande för brand- eller olycksanmälningar, för alarmering och för andra underrättelser angående släcknings- och räddningsverksamhet. Sådana meddelanden skall förmedlas utan dröjsmål.

För släcknings- och räddningsarbete får på order av den myndighet som leder arbetet erforderliga signal- och transportmedel tagas i anspråk. Detsamma gäller brandredskap och vid släcknings- och räddningsarbete nödvändiga arbetsmaskiner och -redskap. En förutsättning härför är att egendomen ej därigenom utsättes för fara, utom då fråga är om räddande av människoliv.

På förordnande av myndighet som leder släcknings- och räddningsarbete skall livsmedel för släcknings- och räddningspersonalen samt bränsle och smörjmedel för brandredskap och annan materiel samt för släckningsverksamheten erforderliga släckningsämnen tillhandahållas.

27 §. De personer, som på anmodan eller kallelse av myndighet deltagit i släcknings- eller räddningsarbete får icke avlägsna sig från brand- eller olycksplats innan den myndighet som leder verksamheten givit sitt tillstånd därtill.

Släcknings- och räddningspersonal får ej kvarhållas på brand- eller olycksplats i större omfattning och under längre tid än vad behovet kräver.

Ägare eller innehavare av egendom, som varit föremål för släcknings- eller räddningsåtgärder är skyldig att själv draga försorg om efterröjning och -bevakning

vid äventyr, att detta på förordnande av den myndighet som leder släcknings- eller räddningsarbetet eljest verkställs på hans bekostnad. I fråga om skogsbränder faller ansvaret för att nämnda uppgifter fullgöres likväld på vederbörande myndighet.

6 kap. Arvoden, ersättningar och kostnader

28 §. Den som på order av myndighet, som leder släcknings- och räddningsverksamhet deltagit i arbetet äger rätt att erhålla timarvode av vederbörande kommun. Arvodet beräknas enligt den tid som åtgått till arbetet. Berättigad till arvode är dock ej ägaren eller innehavaren av den egendom som varit föremål för släcknings- och räddningsverksamheten.

Ägare eller innehavare av egendom är skyldig att ersätta kommunen för i 1 mom. avsedda arvoden för efterröjning och -bevakning. På framställning av brandnämnd kan kommun likväld, då fråga är om skogsbrand, besluta att egendomens ägare helt eller delvis skall befrias från att återbetala dessa arvoden för efterröjning och -bevakning, om erläggandet härrav med beaktande av brandorsaken, av brandens farliga natur eller av andra särskilda omständigheter bör anses oskäligt.

Den som deltagit i släcknings- och räddningsarbete har rätt att av vederbörande kommun erhålla ersättning för därvid förstörda eller förlorade kläder, utrustning eller arbetsredskap. För att utfå ersättning skall ersättningsökanden omedelbart göra anmälan om skadan till den myndighet som leder släcknings- och räddningsarbetet. Skriftlig ersättningsansökan skall därefter tillställas vederbörande kommun inom sex månader från det skadan skedde.

Vad om ersättningar för vissa räddningsaktioner till äventyrs särskilt stadgats skall iakttagas.

Jfr F 1, Polislag (2000:49), 47 §.

29 §. För olycksfall som drabbat deltagare i släcknings- och räddningsarbete, utgår ersättning av landskapets medel enligt samma grunder som för olycksfall i arbete, förutsatt att den skadelidande ej enligt annan lag är berättigad till ersättning av minst samma storlek. Ersättning erlägges dock alltid av landskapets medel om olycksfallet inträffat när industriinrättnings eller annan inrättnings brandkår deltagit i släcknings- och räddningsarbete utanför inrättningen.

Vad i 1 mom. är sagt, tillämpas även på sådant olycksfall, som drabbat till kommunal brandkår hörande person, som deltagit i dess utbildning eller i skötseln av dess brand- eller räddningsutrustning eller i av brandkåren utfört förstahjälps- eller annat räddningsuppdrag ävensom på i kommunens tjänst anställd sotare i sotningsarbete.

Har skadad persons arbetsgivare eller kommun i avseende på olycksfall, för vilket ersättning utgår med stöd av denna lag, erlagt lön, förskott eller annan betalning, gäller i fråga om arbetsgivarens och kommunens rätt vad i lagen om olycksfallsförsäkring (FFS 608/1948) är stadgat angående arbetsgivares rätt.

Se Pen 201 FL II.

F 14 LL (1977:37) om brand- och räddningsväsendet

30 §. För livsmedel, bränsle och smörjmedel, som överlåtes med stöd av 26 § 3 mom. erlägger vederbörande kommun full ersättning.

Vad i 1 mom. är sagt gäller även ersättning för användning av signal- och transportmedel samt arbetsredskap, arbetsmaskiner och brandredskap, vilka tagits i bruk med stöd av 26 § 1 eller 2 mom., förutsatt att överlåtaren ej är landskapet. Därjämte skall till ägare, dock ej till landskapet, särskilt utgivas ersättning för skada, som åsamkats nämnda redskap, arbetsmaskiner och materiel.

31 §. Kommun, som lämnat annan kommun eller landskapet hjälp och bistånd vid släcknings- eller räddningsuppdrag är berättigad att erhålla ersättning härför i enlighet med vad som för sådana fall har avtalats eller föreskrivits.

Har brand eller annan olycka hotat att få särskilt stor omfattning eller eljest bedömts som synnerligen farlig och har [landskapsstyrelsen] härvid förordnat viss [landskapsstyrelsen] underställd tjänsteman eller visst [landskapsstyrelsen] underställt organ att övertaga ledningen för släcknings- och räddningsverksamheten, skall kostnaderna för sådana av detta organ påbjudna åtgärder som är särskilt kostsamma erläggas av landskapet. Även kostnaderna för här avsedd tjänstemans eller organs verksamhet betalas av landskapet. (1979/85)

32 §. På ersättande av skada, som uppkommit genom i denna lag avsedd eldsvåda eller annan olycka, skall skadeståndslagen (FFS 412/1974) tillämpas.

Se Ci 301 FL I.

33 §. Har i samband med släckning av skogsbrand annan än landskapets, statens eller kommuns egendom åsamkats skada, för vilken egendom försäkring enligt allmänna försäkringsvillkor ej är möjlig, skall den kommun inom vars område skadan inträffat återställa den skadade egendomen i det skick vari den befann sig före skadefallet eller, om detta är omöjligt, ersätta skadan. Är kommunens kostnader härför ej obetydliga, ersättes de av landskapet.

34 §. Har skogsbrand utbredd sig till flera kommuner erlägges kostnaderna för släckningsåtgärderna, om ej annorlunda avtalats, av den kommun inom vilken branden uppstått. De övriga kommunerna skall till den sistnämnda kommunen betala sina andelar av dessa kostnader, vilka andelar beräknas efter storleken av den eldhärjade markarealen eller efter annan skälig grund.

35 §. Har skogsbrand utbredd sig till landskapets mark erlägges de av släckningsåtgärderna föranledda kostnaderna, beräknade efter storleken av den eldhärjade markarealen, av landskapet till den kommun som erlagt kostnaderna.

Har skogsbrand helt och hållet eller till största delen inträffat på landskapets mark erlägges de av släckningsåtgärderna föranledda kostnaderna av landskapet. Härvid svarar landskapet även för alla i 33 § avsedda åtgärder och skadestånd. Kommun är skyldig att till landskapet erlägga sin andel av här avsedda kostnader, vilken andel beräknas efter storleken av

den eldhärjade arealen av annan än landskapet tillhörig mark.

36 §. Har avtal om i 31, 34 och 35 §§ avsedd ersättning icke träffats eller kan överenskommelse icke uppnås om i 33 § avsedd ersättning, avgöres ärendet av [länsrätten].

7 kap. Landskapets deltagande i kostnaderna för brand- och räddningsväsendet

37 §. Kommun kan enligt [landskapsstyrelsens] prövning beviljas landskapsandel, utöver vad i 38 § stadgas, för betydande kostnader vid anskaffande av materiel som erfordras för skötseln av kommunens brand- och räddningsväsende enligt följande procenttal:

Kommunens bärkraftsklass	Landskapsandel i procent
1	75
2	60
3	50
4	40
5	35
6	30
7	25
8	20
9	15
10	10

(2000/24)

Med kommunens bärkraftsklass avses den genom rikslagstiftning senast fastställda bärkraftsklassen för kommunen.

37a §. (1995/29) Innan bindande anskaffningsavtal ingås eller beställningar görs skall kommunen inhämta ett förhandsbesked av [landskapsstyrelsen] för sådan egendom som enligt 37 § kan berättiga till landskapsandel.

Till en begäran om förhandsbesked skall en utredning över åtgärden eller anskaffningen och dess kostnader bifogas i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] bestämmer.

Förhandsbeskedet är bindande för [landskapsstyrelsen] om åtgärden vidtas inom ett år räknat från utgången av det kalenderår då förhandsbeskedet gavs, såvida inte annat följer av landskapsbudgeten.

37b §. (1995/29) En förutsättning för erläggande av landskapsandel för kostnader som avses i 37 § är att kostnaderna är nödvändiga och skäliga för skötseln av brand- och räddningsväsendet samt att åtgärdens totala kostnader uppgår till minst det belopp som fastställts av [landskapsstyrelsen].

Kommun erhåller inte landskapsandel för värdeminskningar eller kostnader i samband med lån.

[Landskapsstyrelsen] fastställer vid behov närmare bestämmelser om enligt vilka grunder landskapsandel enligt 37 § kan beviljas.

37c §. (1995/29) Kommunen skall senast ett år efter det att åtgärden eller anskaffningen slutförts lägga fram en slutredovisning för [landskapsstyrelsen] över

de faktiska kostnaderna för åtgärden eller anskaffningen.

[Landskapsstyrelsen] skall fatta beslut om beviljande och utbetalning av landskapsandelen inom två månader efter det att den slutliga redovisningen lämnats in.

37d §. (1995/29) [Landskapsstyrelsen] kan besluta att den del av den anskaffade egendomens gängse värde som motsvarar landskapsandelen för de kostnader som enligt 37 § beviljats kommunen helt eller delvis skall återbetalas till landskapet, om egendomen överläts till någon annan, om verksamheten upphör eller om egendomens användning varaktigt ändras så att egendomen inte kan användas för någon annan verksamhet som berättigad till landskapsandel.

Om egendom för vilken landskapsandel har erhållits förstörs eller skadas, kan [landskapsstyrelsen] besluta att en motsvarande del av försäkrings- eller annan skadeersättning helt eller delvis skall betalas till landskapet eller dras av från den landskapsandel som enligt 37 § beviljas för nya kostnader.

Den som får landskapsandel skall inom sex månader efter det att de förändringar som avses i 1 och 2 mom. inträffat göra en anmälan till [landskapsstyrelsen]. Om det senare framgår att någon anmälan inte gjorts inom utsatt tid, skall en mot landskapsandelen svarande del av egendomens gängse värde betalas till landskapet med en årlig ränta som motsvarar Finlands Banks grundränta, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beslutar annat.

38 §. (2000/24) Till kommun erläggs landskapsandel för driftskostnader för kommunens brand- och räddningsväsende, med undantag av i 33 § avsedda ersättningar, i enlighet med landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

8 kap. Tvångsmedel och straff

39 §. Råder inom kommuns brand- och räddningsväsende betydande missförhållanden, som ej på annat sätt kan avhjälpas, bör [landskapsstyrelsen] med lämpliga tvångsåtgärder förmå kommunen att fullgöra sina skyldigheter.

40 §. Vid överträdelse av eller vid försummelser att följa denna landskapslag eller med stöd därav utfärdade stadganden eller föreskrifter kan [landskapsstyrelsen] vid förelagt vite eller vid äventyr att det som underlåtit eljest utföres på den försumliges bekostnad, ålägga denne att rätta överträdelse eller att fullgöra vad som underlåtit.

Utföres något på den försumliges bekostnad, förskottas kostnaderna av vederbörande kommun och indrivs av den tredskande i den ordning som är stadgad om indrivning av skatter och avgifter i utökningssväg.

Se Skatteutökningslag och -förordning, Pr 608 och 609 FL I.

41 §. Framgår vid brandsyn, att för brandskyddet utfärdade stadganden eller bestämmelser ej iakttagits, äger brandsynerförrättaren rätt att förbjuda förfarande som äventyrar brandsäkerheten eller påbjuda att brist-

LL (1977:37) om brand- och räddningsväsendet

F 14

fällighet eller försummelse inom utsatt tid skall avhjälpas.

Anmärkingar emot brandsynerförrättares förbud eller påbud skall framföras till vederbörande brandnämnd.

Är det till förebyggande av brand nödvändigt att förbud eller påbud omedelbart iakttages, äger brandchef rätt att genast förhindra farligt förfarande. Brandchefen skall utan dröjsmål bringa ärendet till brandnämnd för behandling.

Är åtgärd obefogad skall den omedelbart återkallas.

Iakttages ej av brandsynerförrättare förelagt förbud eller påbud skall vederbörande brandchef omedelbart bringa ärendet till brandnämnd för behandling. Om besvär över brandnämnds beslut stadgas särskilt.

Se D 1, Kommunallag (1997:73), 15 kap.

42 §. Den som bryter mot denna lag eller med stöd därav utfärdade stadganden eller föreskrifter skall, om ej annorstädes strängare straff för gärningen är stadgat, dömas för brott mot brand- och räddningsstadgandena till böter eller, vid försvårande omständigheter, till fängelse i högst fyra månader.

9 kap. Ändringssökande

43 §. Angående sökande av ändring i brandnämnds beslut gäller vad om besvär över kommunal nämnds beslut stadgas i [landskapslagen (1956:16) om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland och i landskapslagen (1961:4) om kommunalförvaltning i Mariehamns stad].

Se D 1, Kommunallag (1997:73), 15 kap.

Är brandnämnd gemensam för två eller flera kommuner sökes ändring i nämndens beslut direkt hos länsstyrelsen inom trettio dagar efter delfäendet. I övrigt gäller vad om besvär över kommunal nämnds beslut är stadgat.

Den som icke åtnöjes med beslut om ersättning, som avses i 28 och 30 §§ kan hos [länsrätten] söka rättelse.

43a §. (1995/29) I fråga om lagligheten av ett beslut som avses i 37c § 2 mom. får ändring sökas hos högsta förvaltningsdomstolen såsom i [lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950)] är stadgat.

10 kap. Särskilda stadganden

44 §. Utan hinder av vad i 9 § är stadgat om kompetensvillkor anses den, som när denna lag träder i kraft innehar tjänst eller uppgift inom brand- och räddningsväsendet fortfarande kompetent för motsvarande tjänst eller uppgift.

45 §. Angående kvalitetsfordringar för brand- och räddningsmateriel samt -redskap, modeller och mått ävensom om anordningar som underlättar släcknings- och räddningsarbete gäller vad härom i riket är stadgat eller föreskrivet, såfram icke [landskapsstyrelsen] i något avseende utfärdar särskilda bestämmelser för landskapet Åland.

46 §. Ägare av byggnad är skyldig att tillåta, att i byggnaden på åtgärd av vederbörlig kommunal myn-

F 15 LF (2000:22) om landskapets alarmcentral

dighet anbringas för brand- och räddningsväsendet erforderliga anordningar, om de ej medför oskäligt intrång. Kan enighet om placeringen av anordningarna ej nås, förordnas därom av den myndighet som beviljar byggnadslov.

Kommunen svarar för olägenhet eller skada, som åsamkats genom åtgärd som avses i 1 mom. Kan enighet ej nås om ersättningen härför fastställs denna av domstolen på den ort där fastigheten är belägen. År skadan eller olägenheten ringa, utgår ej ersättning.

47 §. (1993/30) Den i 18 § 3 mom. avsedda avgiften får indrivnas enligt lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961).

Se Skatteutskottningenslag, Pr 608 FL I.

48 §. Närmare stadganden angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

49 §. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1977 och genom densamma upphäves landskapslagen (1961:24) den 12 juni 1961 om brandväsendet samt, till de delar de står i strid med denna lag, med stöd därav utfärdade stadganden och bestämmelser, dock så att 19, 41 och 45 § landskapslagen om brandväsendet förblir i kraft intill den 1 januari 1978.

Av verkställigheten av denna lag förutsatta åtgärder kan vidtagas innan lagen träder i kraft.

[Landskapsstyrelsen] skall före den 1 januari 1978 uppgöra i 3 § avsedd utvecklingsplan.

I 8 § avsedd brandchefstjänst skall inrättas och i 11 § 4 mom. avsett avtal skall ingås före den 1 januari 1981.

I 5 § avsedd alarmcentral skall inrättas före den 1 januari 1982.

Angående sotning och rengöring av eldstäder och rökkanaler gäller vad i kommunal brandordning är bestämt, intill dess [landskapsstyrelsen] med stöd av 18 § 1 mom. annorlunda föreskrivit.

Angående avgifter för sotning och rengöring gäller vad i 25 § 2 och 3 mom. landskapslagen om brandväsendet är stadgat intill dess [landskapsstyrelsen] med stöd av 18 § 3 mom. denna lag fastställt ny sotnings-taxa.

Till den 1 januari 1981 kan halvordinarie brandkårs hela personal, med avvikelse från stadgandena i 11 § 3 mom. vara deltidsanställd eller eljest avlönad av kommunen.

I 37 § avsedd landskapsandel erläggs första gången till kommuner som tillhör bärkraftsklass 6 för 1986 års, 7 för 1987 års och 8-10 för 1988 års driftskostnader för kommunens brand- och räddningsväsende. (1984/17)

10 mom. upphävt (1984/17).

I 9 mom. avsedd landskapsandel erläggs för utgifter till följd av avlönande av ny personal inom de gränser som årligen bestäms i landskapets ordinarie årsstat. (1981/22)

F 15 Landskapsförordning (2000:22) om landskapets alarmcentral**1 §. Uppgifter**

Landskapets alarmcentralens huvuduppgift är att dygnet runt kunna mottaga nödanrop och snabbt och effektivt alarmera räddningseenheter. Övrig verksamhet på alarmcentralen får inte vara av sådan omfattning eller art att den riskerar att försvåra utförandet av huvuduppgiften.

2 §. Organisation

Alarmcentralen skall utrustas och organiseras så att den kan fullgöra sina uppgifter även i störningssituationer.

Alarmcentralen bemannas av en alarmmästare och alarmoperatörer.

3 §. Alarmmästare

Alarmmästaren är chef för alarmcentralen. Alarmmästaren skall ha avlagt brandbefälsexamen eller eftergymnasial utbildning omfattande minst tre års helstudsstudier med inriktning antingen på teleteknik eller administration jämte goda kunskaper i telekommunikation. Alarmmästare som inte har brandbefälsexamen skall dessutom ha dokumenterat goda kunskaper i räddningstjänst. Alarmmästaren skall också ha goda kunskaper i datoranvändning och god lokalkännedom.

4 §. Alarmoperatörer

Alarmoperatörerna sköter alarmcentralens löpande drift. Vid alarmcentralen finns det fem alarmoperatörstjänster. Ytterligare operatörer kan anställas för säkerställande av alarmcentralens funktion.

Alarmoperatörerna skall ha genomgått en av [landskapsstyrelsen] godkänd alarmoperatörsutbildning och ha god lokalkännedom.

5 §. Tillsättande av personal

Alarmcentralens personal tillsätts av [landskapsstyrelsen]. Semestervikarier och motsvarande tillfällig personal anställs dock av alarmmästaren.

6 §. Reglemente

Närmare bestämmelser om alarmcentralens verksamhet och dess personal utfärdas av [landskapsstyrelsen] genom reglemente.

F 16 Republikens Presidents Förordning (2004:21) om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland

(FFS 420/2004)

1 §. Tillämpningsområde

I denna förordning föreskrivs, med beaktande av bestämmelserna i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) och i lagen om gränsbevakningsväsendet (320/1999), om gränsbevakningsväsendets uppgifter och behörighet i landskapet Åland samt om handräckning som landskapets myndigheter ger gränsbevakningsväsendet.

2 §. Allmän avgränsning av gränsbevakningsväsendets uppgifter

Vid sidan av sina riksomfattande uppgifter kan gränsbevakningsväsendet i landskapet Åland utföra endast sådana till landskapets lagstiftningsbehörighet hörande uppgifter som också annars enligt rikslagstiftningen ankommer på gränsbevakningsväsendet.

3 §. Övervakningsuppgifter

Gränsbevakningsväsendet kan, i enlighet med vad landskapsmyndigheterna och gränsbevakningsväsendet närmare överenskommer, övervaka väg- och sjötrafiken samt fiske, jakt, förhindrande av vattnens förorening förorsakad av fartyg samt havsskydd.

4 §. Polisuppgifter

På polisens begäran kan gränsbevakningsväsendet i enstaka fall sköta sådana i polislagen för landskapet Åland (Ålands författningssamling 49/2000) avsedda brådskaende polisuppgifter för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet som polisen inte utan dröjsmål kan sköta.

Om en enskild tjänsteuppgift som skall skötas av polisen förutsätter användning av sådan utrustning, sådana personalresurser eller sådan särskild sakkunskap som gränsbevakningsväsendet har och som polisen annars inte har tillgång till, skall gränsbevakningsväsendet bistå polisen vid skötseln av tjänsteuppgiften.

5 §. Räddnings- och biståndsuppgifter

Gränsbevakningsväsendet deltar i räddningsverksamheten genom att tillhandahålla nödvändig utrustning, sådana personalresurser och särskilda sakkunnigtjänster, om detta är nödvändigt med hänsyn till en olyckas omfattning eller speciella natur.

Gränsbevakningsväsendet kan utföra sådana uppgifter som behövs för att leta efter och bistå någon som har gått vilse i terrängen eller som där annars är i behov av akut hjälp.

Gränsbevakningsväsendet kan med sina fartyg, luftfartyg och andra specialfordon sköta brådskaende sjuktransporter, vilka de myndigheter som i övrigt sköter sjuktransporter eller näringsidkare som tillhandahåller sjuktransportservice inte kan sköta på grund av brist på fartyg, luftfartyg eller övriga specialfordon.

Landskapets myndigheter skall inom ramen för sin behörighet delta i sjöräddningstjänsten.

6 §. Handräckning

Angående gränsbevakningsväsendets skyldighet att lämna landskapets myndigheter handräckning gäller vad som sägs i 31 § i självstyrelselagen för Åland samt 57 § i lagen om gränsbevakningsväsendet.

Landskapets myndigheter skall inom ramen för sin behörighet ge gränsbevakningsväsendet sådan handräckning som behövs för att utföra gränsbevakningsuppgifter.

7 §. Gränsbevakningsmännens befogenheter

En gränsbevakningsman har vid skötseln av en uppgift som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet, med undantag av vad som sägs i 2 mom., samma

befogenheter som en behörig tjänsteman vid vederbörande landskapsmyndighet.

Vid utförande av polisuppgifter har en gränsbevakningsman de befogenheter som enligt 2 kap. i polislagen för landskapet Åland tillkommer en polisman, om inte något annat har angetts i den begäran som polisen har framställt med stöd av 27 § 3 mom. eller 46 § i polislagen för landskapet Åland.

8 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2004.

F 17 Ellag (1982:38) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Denna lag tillämpas på produktion, överföring, distribution och användning av elektricitet samt på elmateriel och elanläggningar.

Genom landskapsförordning kan bestämmas att denna lag inte skall tillämpas till den del det i eller med stöd av någon annan lag bestäms om nödvändiga åtgärder för att undvika fara eller störning som avses i 4 §. (1994/11)

2 §. I denna lag avses med:

1) **elmateriel**, apparat, maskin, anordning eller tillbehör för produktion, överföring, distribution eller användning av elektricitet;

2) **elanläggning**, en funktionell helhet bestående av elmateriel och andra erforderliga anordningar, tillbehör och konstruktioner;

3) (1999/43) **elöverföring**, transport av el i sammanlänkade högspänningsnät med en märkspänning över 20 kilovolt för leverans till slutförbrukare eller distributörer;

3a) (1999/43) **eldistribution**, transport av el i mellanspänningsnät och lågspänningsnät med en märkspänning av högst 20 kilovolt för leverans till slutförbrukare eller distributörer;

4) **kraftverk**, en för elproduktion byggd eller installerad helhet, bestående av kraftmaskineri, elanläggning och därtill hörande konstruktioner;

5) (1999/43) **elnätsverksamhet**, att mot vederlag ställa elektriska starkströmsledningar till förfogande för dem som behöver elöverföring och andra nättjänster; till elnätsverksamheten hör också planering, byggande, underhåll och drift av elnät, ställverk och transformatorstationer, anslutning av elanläggningar till nätet, elmätning samt annan verksamhet som behövs för att överföra och distribuera el på elnätet;

5a) (1999/43) **distributionsnätsinnehavare**, en nättinnehavare som i sin besittning har ett distributionsnät och som har tillstånd att utöva elnätsverksamhet;

6) (1999/43) **nättariff**, avgifter och övriga villkor för överföring av el, för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät samt för hållande av reservkraft;

6a) (1999/43) **balansansvar**, ansvar för att det råder jämvikt mellan produktion, elanskaffning och förbrukning av el under respektive timme samt ansvar för balansavräkningen;

F 17 Ellag (1982:38)

6b) (1999/43) **balanskraft**, sådan el som den systemansvariga använder för att skapa jämvikt mellan en parts eltilförelse och elleverans;

7) (1998/77) **elskada**, skada som förorsakats genom elström, elfält eller magnetfält;

8) **telenät och teleterminalutrustning**, sådan elmateriel eller elanläggning som omfattas av tillämpningsområdet för [telemarknadslagen (FFS 396/1997)];

Se Kommunikationsmarknadslag, Kom 117 FL I.

9) (1998/77) **radioutrustning**, sådan elmateriel eller elanläggning som omfattas av tillämpningsområdet för [radiolagen (FFS 517/1988)] samt

Se FFS 1015/2001, Kom 107 FL I.

10) (1998/77) **besiktning**, ett förfarande genom vilket det med hjälp av iakttagelser, samt vid behov genom mätning och provning, säkerställs att besiktningsobjektet uppfyller uppställda krav.

2 mom. upphävt (1999/43).

3 §. Samarbeta och planering rörande elförsörjningen skall äga rum som i denna lag är stadgat. Härvid skall särskilt beaktas behovet av att upprätthålla och utveckla ett i ekonomiskt och tekniskt hänseende ändamålsenligt system för produktion, överföring och distribution av elektricitet, som beaktar hela landskapet och olika regioners behov samt tar hänsyn till miljön.

4 §. (1998/77) Elmateriel och elanläggningar skall planeras, byggas, tillverkas, repareras, underhållas och användas så att de inte medför fara för liv, hälsa eller egendom och så att de inte elektriskt, elektromagnetiskt eller på något annat sätt medför oskäligen störning samt så att deras funktion inte lätt utsätts för elektriska eller elektromagnetiska störningar.

Säkerhetsföreskrifter för undvikande av sådan fara eller sådana störningar som anges ovan meddelas i förordning.

5 §. Denna lag skall tillämpas på telenät, teleterminal- och radioutrustningar till den del de kan orsaka sådan fara eller störning som avses i 4 §. (1998/77)

Lagen tillämpas på elmateriel och elanläggningar som levereras till ort utanför landskapets gränser till den del internationella avtalsförpliktelser som omfattar landskapet förutsätter detta.

6 §. (1998/77) [Landskapsstyrelsen] övervakar att denna lag och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den följs.

6a §. (1998/77) [Landskapsstyrelsen] kan bestämma att vad i denna lag föreskrivs om elmateriel även skall tillämpas på elanläggningar som på grund av tillverknings- eller användningssätt kan jämföras med elmateriel.

7 §. (1998/77) Underhålls- och reparationsarbeten på elmateriel samt byggnads-, reparations-, underhålls- och driftsarbeten på elanläggningar får, med beaktande av vad som föreskrivs i 7a och 8 §§, utföras under förutsättning att

1) en behörig fysisk person (arbetsledare) utnämns att leda elarbetena,

2) en behörig fysisk person eller en person med annan tillräcklig yrkeskunskap självständigt utför och övervakar arbetet och

3) relevanta lokaler och arbetsredskap samt gällande bestämmelser om elsäkerhet finns tillgängliga.

[Landskapsstyrelsen] kan medge undantag från kravet på arbetsledare vid elarbete som är av engångskaraktär, vid elarbete som endast kan förorsaka en ringa sådan fara eller störning som avses i 4 § eller vid drifts- och underhållsarbeten.

[Landskapsstyrelsen] utfärdar bestämmelser om behörighetskrav samt vid behov om lokaler och arbetsredskap. [Landskapsstyrelsen] kan besluta om begränsningar och återkallande av behörighet.

7a §. (1998/77) Arbetsledaren ansvarar för att underhålls- och reparationsarbeten på elmateriel samt byggnads-, reparations-, underhålls- och driftsarbeten på elanläggningar uppfyller de krav som ställs i eller med stöd av 4 §.

Arbetsledaren skall utöva sådan verksamhet som anges i 1 mom. eller vara anställd av någon som utövar sådan verksamhet. För drifts- och underhållsarbeten kan [landskapsstyrelsen] föreskriva undantag.

[Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare bestämmelser om arbetsledarens uppgifter.

8 §. Det är förbjudet att utan [landskapsstyrelsens] tillstånd yrkesmässigt bygga, reparera och underhålla elanläggningar samt att reparera elmateriel om det är fråga om verksamhet för vilken [landskapsstyrelsen] med stöd av 7 § beslutat om behörighetskrav. Tillstånd behövs dock inte för byggande av sådana elanläggningar som avses i 6a §. (1998/77)

Tillstånd som avses i 1 mom. skall beviljas om sökanden eller en person som är anställd av honom är behörig att leda den verksamhet som avses i tillståndet, sökanden har rätt att idka näring i landskapet, sökanden har tillgång till sådana utrymmen och arbetsredskap som behövs och sökanden har andra sådana förutsättningar som krävs för att han skall kunna sörja för elsäkerheten. Till tillståndet kan fogas sådana villkor och anvisningar som behövs för att undvika fara och störning som avses i 4 §.

[Landskapsstyrelsen] kan begränsa den tillståndspliktiga verksamheten om det vid övervakning visar sig att den som fått tillstånd inte följer denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

[Landskapsstyrelsen] kan förbjuda tillståndshavaren att bedriva verksamheten om tillståndshavaren fortgående bryter mot tillståndsvillkoren eller mot bestämmelserna eller om tillståndshavaren fortlöpande lämnar vilseledande eller bristfälliga uppgifter i samband med övervakningen eller besiktningarna.

[Landskapsstyrelsen] kan återkalla tillståndet om någon av de i 2 mom. nämnda förutsättningarna för tillståndet upphör och tillståndshavaren trots uppmaning inte inom skäligen tid avhjälper bristen eller om en tillståndshavare som fått verksamhetsförbud inte inom skäligen tid avhjälper bristen.

9 §. I 8 § avsett tillstånd skall sökas skriftligen hos [landskapsstyrelsen]. Sådant tillstånd behöver inte sö-

kas för verksamhet som kan anses vara av engångskaraktär.

För verksamhet som avses i 7 § 1 mom. och för vilken tillstånd inte krävs enligt 8 § eller denna paragrafs 1 mom. skall anmälan göras till [landskapsstyrelsen]. En sådan anmälan skall också göras i fråga om ändringar som gäller arbetsledaren och om andra väsentliga förändringar i verksamheten. (1999/43)

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall framgå av i 1 mom. nämnd ansökan om tillstånd meddelas i förordning. (1999/43)

4 mom. upphävt (1999/43).

2 kap. Elnätsverksamhet (1999/43)

10 §. (1999/43) För att elnätsverksamhet skall få utövas krävs tillstånd av [landskapsstyrelsen] (elnätstillstånd).

Elnätstillstånd kan beviljas samfund eller inrättningar.

Ett elnätstillstånd beviljas för viss tid eller tills vidare, dock för minst 25 år.

Elnätstillståndet beviljas, med iakttagande av vad i landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland är föreskrivet, om

- 1) anläggningen är lämplig från allmän synpunkt,
- 2) det område som avses i ansökan utgör en med hänsyn till nätverksamheten lämplig enhet samt
- 3) sökanden har tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar att utöva nätverksamhet inom det ansökta området.

Ett elnätstillstånd skall innehålla de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt samt de villkor för anläggningens utförande och nyttjande som behövs av säkerhetsskäl eller som av annat skäl behövs från allmän synpunkt.

Ett elnätstillstånd får inte överlåtas utan tillstånd av [landskapsstyrelsen].

För elnätsverksamhet av ringa betydelse krävs inte tillstånd.

10a §. (1999/43) I en distributionsnätsinnehavares elnätstillstånd fastställs det geografiska ansvarsområdet.

[Landskapsstyrelsen] kan ändra ansvarsområdet om ändringen behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för distributionsnätsinnehavaren.

Kapitelrubriken upphävd (1999/43).

11 §. (1999/43) Elnätstillståndet kan återkallas helt eller delvis om tillståndsinnehavaren upphör med elnätsverksamheten eller i väsentlig grad bryter mot denna lag, mot de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller mot de villkor som intagits i elnätstillståndet.

Om ett elnätstillstånd återkallas skall [landskapsstyrelsen] vid behov besluta om de åtgärder som måste vidtas för att nätverksamheten skall kunna upprätthållas.

11a §. (1999/43) Om ett elnätstillstånd återkallas, helt eller delvis, är den som senast haft tillståndet skyldig att avlägsna ledningsnätet med tillhörande anlägg-

ningar och vidta andra åtgärder för att återställa området om det behövs från allmän eller enskild synpunkt.

I samband med återkallandet skall [landskapsstyrelsen] fastställa tillståndsinnehavarens skyldigheter enligt 1 mom.

Om den som senast har haft elnätstillstånd inte fullgör sina skyldigheter enligt 1 mom, kan [landskapsstyrelsen] förelägga tillståndsinnehavaren vid vite att fullgöra skyldigheterna eller besluta att åtgärderna skall utföras på tillståndsinnehavarens bekostnad.

12 §. (1999/43) En nättinnehavare skall underhålla, driva och utveckla sitt elnät samt förbindelser till andra nät enligt kundernas rimliga behov samt efter sin förmåga trygga kundernas tillgång till el av tillräckligt god kvalitet (nätutvecklingskyldighet).

Nättinnehavaren är skyldig att på skäligena villkor ansluta en elektrisk anläggning inom sitt verksamhetsområde till sitt nät, om det inte finns särskilda skäl att vägra (anslutningskyldighet).

En distributionsnätsinnehavare skall iaktta av [landskapsstyrelsen] fastställda anslutningsvillkor, vilka anger nättinnehavarens och kundens rättigheter och skyldigheter.

12a §. (1999/43) En nättinnehavare är skyldig att på skäligena villkor överföra el för annans räkning inom gränserna för nätets överföringskapacitet (överföringskyldighet).

Nättinnehavarna skall vidta åtgärder för att en kund skall kunna avtala om alla nättjänster med den nättinnehavare till vars nät kunden är ansluten.

[Landskapsstyrelsen] kan fastställa elöverföringsvillkor som skall iaktas av distributionsnätsinnehavare.

12b §. (1999/43) En nättinnehavare är skyldig att utföra mätning av överförd el samt att rapportera resultaten av dessa mätningar i enlighet med de närmare bestämmelser som [landskapsstyrelsen] meddelar.

Kunden skall betala de skäligena mätningkostnader som kunden orsakar distributionsnätsinnehavaren. En elanvändare vars elförbrukning mäts genom direktmätning får dock inte debiteras mer än 336 euro för mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten. (2002/55)

Försäljare och distributionsnätsinnehavare skall avtala om samarbete och om säkerhet. Närmare bestämmelser om innehållet i avtalet kan meddelas av [landskapsstyrelsen].

13 §. (1999/43) Nättariffer skall vara skäligena och utformade på sakliga grunder. Undantag från nättarifferna får göras endast av särskilda skäl.

Nättarifferna får inte innehålla villkor som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln. De krav som ställs på ett funktionsdugligt och effektivt elsystem skall dock beaktas.

I distributionsnätet får priset på nättjänsterna inte vara beroende av var inom nättinnehavarens ansvarsområde kunden är belägen.

Den som har elnätstillstånd skall på begäran, utan dröjsmål, lämna skriftlig uppgift om sin nättariff. Vid begäran om ny anslutning skall uppgifter lämnas inom skäligen tid.

F 17 Ellag (1982:38)

Den som har elnätstillstånd skall offentliggöra sin nättariff till den del den avser avgifter och övriga villkor för överföring av el.

I enlighet med vad [landskapsstyrelsen] bestämmer skall den som har elnätstillstånd offentliggöra nyckeltal som beskriver prisnivån på nättjänsterna samt nätverksamhetens effektivitet, art och lönsamhet.

13a §. (1999/43) En kund som har betalat avgifter enligt gällande nättariffer har rätt att använda i landskapet befintliga elnät jämte överföringsledningar utgående från sin anslutningspunkt (punktprissättning).

Närmare bestämmelser om punktprissättning kan meddelas i förordning.

2a kap. Leverans av el (1999/43)

14 §. (1999/43) En minutförsäljare av el som har dominerande ställning inom en elnätstillståndsinnehavares geografiska ansvarsområde är skyldig att leverera el för normala förbrukningsändamål till skäligt pris, om elanvändaren inte har andra ekonomiskt konkurrenskraftiga möjligheter att erhålla el genom elnätet (leveransskyldighet).

[Landskapsstyrelsen] kan förplikta en minutförsäljare vid vite att leverera el till en elanvändare, om elanvändaren inte har någon annan möjlighet att få el.

En kund som omfattas av en minutförsäljares leveransskyldighet skall ha möjlighet att avtala med minutförsäljaren om att försäljaren i förhållande till kunden även skall ansvara för den nättjänst som elöverföringen förutsätter. På avtalet skall [landskapsstyrelsen] allmänna elförsäljningsvillkor tillämpas.

14a §. (1999/43) För de kunder som omfattas av en minutförsäljares leveransskyldighet skall minutförsäljaren uppgöra elförsäljningsvillkor (minutförsäljningsvillkor) som skall vara offentliga.

Försäljningsvillkoren skall vara skäliga och de får inte begränsa konkurrensen inom elhandeln.

Minutförsäljarna skall på det sätt som [landskapsstyrelsen] bestämmer i faktureringen lämna sina kunder en specifikation över hur elpriset bildas.

Minutförsäljarna skall offentliggöra uppgifter som beskriver den genomsnittliga prisnivån på el på det sätt som [landskapsstyrelsen] bestämmer.

Minutförsäljarna skall lämna uppgift om gällande minutförsäljningsvillkor samt grunderna för hur de fastställts till [landskapsstyrelsen].

15 §. (1999/43) Elleveranser kan avbrytas om elanvändaren trots anmärkning försummar att betala avgifterna till minutförsäljaren av el eller till distributionsnätinnehavaren eller annars i väsentlig grad bryter mot de av [landskapsstyrelsen] utfärdade allmänna elförsäljningsvillkoren.

Under tiden från ingången av oktober till utgången av april får inte elleveranserna till en byggnad som används som stadigvarande bostad avbrytas innan fyra månader har förflutit från förfallodagen för en obetald avgift, om uppvärmningen av byggnaden är beroende av el.

2b kap. Särredovisning (1999/43)

16 §. (1999/43) En nättinnehavare och en elförsäljare skall särredovisa nätverksamhet, elförsäljning och elproduktion samt sin övriga affärsverksamhet.

En kommunal inrättning eller ett kommunalförbund som utövar elaffärsverksamhet skall i bokföringen redovisas skilt från kommunen och för elaffärsverksamheten skall för varje räkenskapsperiod göras upp en resultat- och balansräkning som kan jämföras med ett aktiebolags bokslut.

16a §. (1999/43) Med särredovisning avses i denna lag att det för en elaffärsverksamhet som skall särredovisas per räkenskapsperiod skall göras upp en resultaträkning och för en kapitalintensiv verksamhet dessutom en balansräkning. Resultat- och balansräkningen, som skall kunna härledas ur företagets bokföring, skall i tillämpliga delar göras upp enligt bestämmelserna i [bokföringslagen (FFS 655/1973)].

16b §. (1999/43) De särredovisade verksamheternas resultat- och balansräkningar jämte tilläggsuppgifter skall vara offentliga och de skall presenteras i en bilaga till företagets bokslut.

Bokslutet över en kommunal inrättning som utövar elaffärsverksamhet samt resultat- och balansräkningarna jämte tilläggsuppgifter för särredovisade verksamheter skall presenteras i kommunens bokslut.

16c §. (1999/43) En revisor hos den som bedriver nätverksamhet skall göra en särskild granskning av redovisningen av nätverksamheten.

Revisorn skall granska de särredovisade verksamheternas resultaträkning, balansräkning och tilläggsuppgifterna till dessa samt ge ett utlåtande i revisionsberättelsen i frågan om redovisningen skett enligt gällande bestämmelser.

I en kommunal inrättning skall en yrkesrevisor, utöver ovan nämnd granskning, även granska företagets bokslut. Det i revisionsberättelsen avgivna utlåtandet skall även omfatta bokslutet.

3 kap. (1999/43) System- och balansansvar

17 §. (1999/43) En av [landskapsstyrelsen] utsedd stamnätsinnehavare skall ha systemansvaret för el.

Med systemansvaret för el avses det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftssäker så att balans inom hela landskapet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion, införsel och förbrukning av el. Uppgiften skall utföras på ett ändamålsenligt och för parterna på elmarknaden icke-diskriminerande sätt.

Den systemansvarige får, i den utsträckning det behövs för att kunna utöva systemansvaret, beordra elproducenter att mot marknadsmässig ersättning öka eller minska produktionen av el.

Om systemansvaret inte kan utövas genom i 3 mom. nämnda åtgärder får den systemansvarige, i den utsträckning det behövs för att kunna utöva systemansvaret, beordra innehavare av elnätstillstånd att begränsa eller avbryta överföring av el till elanvändare. I den utsträckning systemansvaret medger skall

begränsning och avbrytande av överföringen genomföras så rättvist som möjligt.

Närmare bestämmelser om systemansvaret och om den systemansvarigas befogenheter kan meddelas av [landskapsstyrelsen].

18 §. (1999/43) Anskaffningsvillkoren för den el som behövs för skötseln av balansansvaret för landskapet samt köpevillkoren för balanskraften skall vara icke-diskriminerande för parterna på elmarknaden. Villkoren får inte vara ogrundade eller uppenbarligen begränsa konkurrensen inom elhandeln. I villkoren skall dock de krav som ställs på elsystemets funktionssäkerhet och effektivitet beaktas.

Prissättningen för balanskraften skall vara skälig.

19 §. (1999/43) Elmarknadens parter är skyldiga att tillse att egen elproduktion jämte elanskaffningsavtal täcker partens elanvändning och elleveranser under respektive timme (balansansvar).

Bestämmelsen i 1 mom. gäller inte en elanvändare som omfattas av leveransskyldigheten.

Närmare bestämmelser om innehållet i balansansvaret kan utfärdas genom förordning.

Parterna på elmarknaden är skyldiga att sköta balansavräkningen på det sätt som närmare bestäms genom förordning.

Parterna på elmarknaden är också skyldiga att meddela mätningssuppgifter som gäller produktion, förbrukning och leveranser av el till övriga parter på elmarknaden om erhållandet av uppgifterna är motiverat med tanke på balansavräkningen eller för att en annan part på elmarknaden skall kunna uppfylla sitt balansansvar. [Landskapsstyrelsen] kan utfärda närmare bestämmelser om hur informationsutbytet skall ske.

Utöver vad som i 2 kap. bestäms om nättjänster skall balansavräkningstjänster erbjudas parterna på elmarknaden på icke-diskriminerande villkor. När balansavräkningstjänster bjuds ut får det inte förekomma ogrundade villkor eller villkor som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln.

20 §. (1999/43) Den systemansvariga skall, i fråga om de tjänster som an knyter till systemansvaret, informera [landskapsstyrelsen] om gällande försäljnings- och anskaffningsvillkor samt grunderna för hur de fastställs liksom gällande försäljnings- och anskaffningspriser samt grunderna för hur de fastställs.

Även övrig information som [landskapsstyrelsen] anser sig behöva för att kunna övervaka elmarknaden skall den systemansvariga tillställa [landskapsstyrelsen].

20a §. (1999/43) En elproducent skall informera den systemansvariga om produktionskapacitet, årsproduktion samt planerad utbyggnad.

En distributionsnätsinnehavare skall informera den systemansvariga om framtida energi- och effektbehov samt utbyggnadsplaner.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall lämnas till den systemansvariga kan meddelas i en förordning.

4 kap. Byggnadstillstånd

21 §. (1999/43) För byggande av kraftverk med en märkeffekt överstigande 500 kilowatt samt elöverföringsanläggningar och elledningar för en nominell spänning på över 1000 volt krävs [landskapsstyrelsens] tillstånd.

Tillstånd krävs också för att bygga ut en i 1 mom. angiven anläggning.

Tillstånd krävs inte för byggande av en intern elledning i en fastighet eller inom en fastighetsgrupp.

En förutsättning för att tillstånd skall beviljas är att elanläggningen behövs för att trygga elöverföringen.

[Landskapsstyrelsen] kan i förordning införa restriktioner för byggande av luftledning.

Närmare bestämmelser om byggnadstillstånd kan meddelas av [landskapsstyrelsen].

21a §. (1999/43) En distributionsnätsinnehavare har ensamrätt att bygga distributionsnät på sitt ansvarsområde.

Andra får bygga distributionsnät inklusive anslutningsledning på ansvarsområdet om distributionsnätsinnehavaren ger sitt samtycke.

De nät som avses i 2 mom. skall anslutas till nätsinnehavarens nät om de uppfyller nätsinnehavarens villkor, vilka skall vara rimliga. Nätsinnehavaren har rätt att uppbära en skälig ersättning för att täcka kostnaderna för anslutandet av ett nät och för användningen av nätet.

22 §. Upphävd (1999/43).

23 §. För byggande av elöverförings- och distributionsanläggning inom sådant område, för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts eller för vilket beslutats att stads- eller byggnadsplan skall uppgöras fordras stads- eller kommunfullmäktiges samtycke, om inte byggnadsprojektet i sin helhet utförs på den byggandes egen mark. Utan särskilda skäl får samtycke dock inte förvägras eller villkor för dess beviljande uppställas, om vägran eller villkor åsamkar sökanden oskäligt men.

Uppstår meningskiljaktighet om huruvida fullmäktige har särskilda skäl att förvägra samtycke eller huruvida vägran eller villkor för samtycke åsamkar sökanden oskäligt men, avgörs saken av [landskapsstyrelsen] på ansökan.

24 §. Upphävd (1993/32).

5 kap. Övervakning och besiktning

25 §. (1998/77) Den som i landskapet saluför, överlåter eller till ort utanför landskapets gränser levererar elmateriel skall kunna visa att produkten eller dess tillverkning uppfyller de krav som ställs i eller med stöd av 4 §.

[Landskapsstyrelsen] kan dock bestämma att det inte behövs dokumentering för elmateriel av viss typ eller avsedd för viss användning. [Landskapsstyrelsen] kan också bestämma att tillverkaren eller den som för in en produkt i landskapet skall göra en anmälan om sin verksamhet till [landskapsstyrelsen].

F 17 Ellag (1982:38)

25a §. (1998/77) För att visa att elmateriel av ett visst slag uppfyller de krav som ställs i eller med stöd av 4 § kan det, på det sätt som [landskapsstyrelsen] närmare bestämmer, användas provningar, besiktningar och andra förfaranden för certifiering vilka används av besiktningsoorganen i eller utanför landskapet.

[Landskapsstyrelsen] kan bestämma att elmateriel av visst slag inte får saluföras, överlätas till någon annan eller tas i bruk i landskapet förrän ett besiktningsoorgan har besiktigat den och certifierat dess säkerhet.

Besiktningsoorganen utnämns av [landskapsstyrelsen] som också kan återkalla utnämningen. [Landskapsstyrelsen] meddelar bestämmelser om de krav som i landskapet verksamma besiktningsoorgan skall uppfylla samt om de rättigheter och skyldigheter som besiktningsoorganen har.

I 1 och 2 mom. nämnda åtgärder som har utförts av besiktningsoorgan utnämnda av handels- och industriministeriet skall godkännas. Om det följer av internationella avtalsförpliktelser som omfattar landskapet eller om det annars bestäms av [landskapsstyrelsen] skall även åtgärder som har utförts av utländska besiktningsoorgan godkännas.

26 §. (1998/77) En elanläggning skall anses ha blivit tagen i bruk vid den tidpunkt när det till anläggningen har kopplats spänning för att den skall kunna användas. Som ibruktagning av en elanläggning anses dock inte sådana övervakade driftssituationer vilka behövs vid provkörning eller ibruktagningsbesiktning av elanläggningen.

En elanläggning skall anses ha blivit tagen i bruk för sitt egentliga syfte vid den tidpunkt då den lokal där elanläggningen har installerats tas i bruk för sitt planerade syfte eller då den verksamhet som elanläggningen planerats för inleds.

26a §. (1998/77) En elanläggning får tas i bruk efter att det vid en ibruktagningsbesiktning har visats att elanläggningen inte förorsakar sådan fara eller störning som avses i 4 §. Ibruktagningsbesiktningen skall utföras av den som har byggt elanläggningen.

För att försäkra sig om elsäkerheten kan [landskapsstyrelsen] bestämma att elanläggningen skall certifieringsbesiktigas innan den tas i bruk för sitt egentliga syfte eller en viss tid efter denna tidpunkt.

Certifieringsbesiktningen kan i vissa fall ersättas med certifiering som utförs av den elentreprenör som har byggt elanläggningen eller som har ansvarat för byggandet. Tillstånd att utföra sådan certifiering beviljas samt återkallas av [landskapsstyrelsen] som också skall övervaka elentreprenörernas verksamhet. Närmare bestämmelser om när tillstånd kan beviljas eller återkallas meddelas i landskapsförordning.

Vad i 1 mom. föreskrivs om ibruktagning av en elanläggning skall också tillämpas i fråga om en anläggning på vilken det har gjorts väsentliga förändringar.

26b §. (1998/77) [Landskapsstyrelsen] kan bestämma att elanläggningar av ett visst slag skall besiktigas med jämna mellanrum (periodisk besiktning). Innehavaren av en elanläggning ansvarar för att den periodiska besiktningen utförs.

27 §. (1998/77) Varje distributionsnätinnehavare skall på begäran utföra certifieringsbesiktningar av elanläggningar som skall anslutas till dess distributionsnät och som betjänar en fastighets interna elförsörjning samt andra elanläggningar som till sin art och omfattning är jämförbara med dessa och som har en märkspänning av högst 1.000 volt och därtill eventuellt hörande transformator med en märkspänning av högst 20 kilovolt om inte annat anges i förordning. (1999/43)

Den som utför eller som är ansvarig ledare för besiktningarna skall uppfylla i landskapsförordning angivna krav.

27a §. (1998/77) Certifieringsbesiktningar och periodiska besiktningar av elanläggningar kan på det sätt och i den utsträckning som [landskapsstyrelsen] bestämmer utföras av en fysisk person som är auktoriserad besiktningssman eller av ett auktoriserat organ.

De auktoriserade besiktningssmännen och de auktoriserade organen utnämns av [landskapsstyrelsen] som också kan återkalla utnämningen. Närmare bestämmelser om de krav som gäller beviljande och återkallande av auktorisation samt om de auktoriserade besiktningssmännens och de auktoriserade organens rättigheter och skyldigheter meddelas i landskapsförordning.

Periodiska besiktningar av en elanläggning av ett visst slag kan också utföras av den som bygger, reparerar eller utför underhållsarbeten på elanläggningar samt, enligt vad [landskapsstyrelsen] närmare bestämmer, av en person som har behörighet att vara sådan arbetsledare som avses i 7 § 1 mom.

Certifieringsbesiktningar och periodiska besiktningar kan även utföras av [landskapsstyrelsen].

Närmare bestämmelser om besiktningar och certifieringar meddelas av [landskapsstyrelsen].

28 §. Upphävd (1998/77).

29 §. (1999/43) En elanläggning som tagits i bruk skall anmälas till den distributionsnätinnehavare till vars ansvarsområde elanläggningen hör eller till [landskapsstyrelsen], om inte [landskapsstyrelsen] bestämmer annorlunda.

Distributionsnätinnehavarna skall föra ett register över mottagna anmälningar.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall framgå av i 1 mom. nämnd anmälan och av distributionsnätinnehavarnas register meddelas av [landskapsstyrelsen].

30 §. (1998/77) Den som bygger en elanläggning ansvarar för att ibruktagningsbesiktningen och certifieringsbesiktningen av elanläggningen utförs samt att en sådan anmälan som anges i 29 § görs. Om den som bygger elanläggningen försummar sina skyldigheter eller är förhindrad att fullgöra dem ansvarar elanläggningens innehavare för att besiktningarna utförs och att anmälningarna görs.

30a §. (1998/77) [Landskapsstyrelsen] kan föreskriva att elanläggningar av visst slag skall ges regelbunden service och att serviceprogram för skötseln av sådana elanläggningar skall göras upp på förhand.

31 §. (1999/43) Om det konstateras att en elanläggning eller elmateriel, som är ansluten eller avsedd att anslutas till anläggningen, inte uppfyller de krav som ställs i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser eller att dess användning eller service inte anordnats i enlighet med denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser, skall [landskapsstyrelsen] uppmana innehavaren av elmaterielen eller elanläggningen att avhjälpa bristerna och försummelserna inom en viss tid eller förbjuda användningen av materielen eller anläggningen. Dessutom skall [landskapsstyrelsen] vid behov kräva att materielen eller anläggningen skall avskiljas från elnätet. [Landskapsstyrelsen] får dock inte förbjuda användningen av en distributionsnätinnehavares elanläggning om förbudet medför oskäliga nackdelar för elanvändarna.

32 §. Upphävd (1998/77).

33 §. (1998/77) Medför användning av elmateriel eller en elanläggning omedelbar fara för liv, hälsa eller egendom, skall den som utför besiktningen utan dröjsmål informera [landskapsstyrelsen] som skall vidta nödvändiga åtgärder. Den som utför besiktningen skall också göra en skriftlig anmälan till innehavaren av elmaterielen eller elanläggningen samt uppmana denna att sluta använda elmaterielen eller elanläggningen och att avskilja den från elnätet.

Om det vid besiktningen upptäcks att elmateriel eller en elanläggning har fel eller brister som minskar säkerheten vid drift skall den som utför besiktningen informera innehavaren om detta. Vid betydande fel och brister eller vid upprepade försummelser skall den som utför besiktningen informera [landskapsstyrelsen] som kan kräva att ny besiktning skall utföras.

33a §. Om det konstateras att elmateriel som saluförs inte uppfyller de krav som ställs i eller med stöd av 4 § kan [landskapsstyrelsen] (1998/77)

1) (1998/77) temporärt eller varaktigt förbjuda tillverkning, marknadsföring, försäljning eller annan överlåtelse av en sådan produkt,

2) (1998/77) kräva att sådana ändringar görs i produkten eller tillverkningsprocessen att produkten uppfyller de krav som ställs i eller med stöd av 4 § samt kräva att detta påvisas med hjälp av sådana metoder som ett besiktningsorgan som avses i 25a § tillämpar,

3) om de förbud och ändringar som avses i 1 och 2 punkterna inte är tillräckliga, förordna att en produkt som försäljaren, tillverkaren eller den som fört in en produkt i landskapet har i sin besittning skall förstöras eller, om detta inte är ändamålsenligt, bestämma om andra åtgärder skall vidtas med produkten samt

4) ålägga den som säljer, tillverkar eller för in i landskapet en produkt att offentligt informera om risker som ansluter sig till produkten eller själv ge sådan information på bekostnad av försäljaren, tillverkaren eller den som fört in produkten i landskapet.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller i tillämpliga delar även sådant elmateriel som är avsett för leverans till ort utanför landskapets gränser.

33b §. (1998/77) När [landskapsstyrelsen] med stöd av 33a § 1 mom. 1 punkten har meddelat ett förbud, kan [landskapsstyrelsen] ålägga näringsidkaren att i fråga om produkter, som en konsument som avses i 1 kap. 4 § konsumentskyddslagen (FFS 38/1978) redan har i sin besittning, vidta åtgärder genom vilka den fara som hänförelse sig till produkten kan avväjas och konsumentens rättsliga ställning tryggas.

En åtgärd som avses i 1 mom. kan innebära

1) reparation av produkten så att den fara som förorsakas av ett fel eller en brist i dess konstruktion eller sammansättning eller av att osanna, vilseledande eller bristfälliga uppgifter har lämnats om varan avvärs,

2) att en produkt som inte uppfyller de krav som ställs i eller med stöd av 4 § återtas samt att produkten ersätts med en likadan eller likartad ofarlig produkt eller

3) att köpet hävs.

[Landskapsstyrelsen] kan även meddela ett åläggande enligt 2 mom. 1 punkten om ett förbud som avses i 33a § 1 mom. 1 punkten inte kan meddelas på grund av att produkterna i fråga inte längre finns hos näringsidkaren och det finns vägande skäl att meddela åläggandet.

34 §. Upphävd (1998/77).

35 §. För övervakningen av elsäkerheten kan [landskapsstyrelsen] fastställa att särskilda märken skall användas för att ange att elmateriel eller därmed jämförbara elanläggningar uppfyller de krav som ställs i eller med stöd av 4 §. (1998/77)

[Landskapsstyrelsen] bestämmer när och i vilken utsträckning varje enskilt märke skall eller får användas i landskapet eller på materiel och anläggningar som skall levereras till ort utanför landskapets gränser.

6 kap. Skada och olägenhet

36 §. Skyldighet att ersätta elskada åvilar, oberoende av vållande, innehavaren av den elmateriel eller elanläggning som varit orsak till skadan, om inte i detta kapitel annorlunda stadgas.

37 §. (1998/77) Innehavare av elmateriel eller elanläggning ansvarar inte enligt denna lag för en elskada som

1) har förorsakats annan elmateriel eller elanläggning vars märkspänning överstiger 400 volt eller

2) har förorsakats av sådan till fastighets inre elförsörjning hörande elmateriel eller elanläggning eller därtill ansluten elmateriel eller elanläggning vars märkspänning uppgår till högst 400 volt.

38 §. Har den skadelidande medverkat till skadan eller har även annan omständighet som inte har samband med elmaterielen eller elanläggningen eller dess användning varit orsak till skadan, kan skadeståndet jämkas efter vad som är skäligt.

Ersättning för personskada, för vilken innehavaren av elmateriel eller elanläggning ansvarar oberoende av vållande, får nedsättas på grund av den skadelidandes medverkan endast om den skadelidande själv, eller, då fråga är om försörjningsersättning som utbeta-

F 17 Ellag (1982:38)

las efter förolyckad person, den förolyckade har medverkat till skadan annorledes än genom lindrigt vållande.

39 §. Vid fastställande av skadestånd skall iakttagas vad i 5 kap., 6 kap. 2 och 3 §§ samt 7 kap. 3 § skadeståndslagen är stadgat.

Se Ci 301 FL I.

40 §. I fråga om det skadeståndsansvar vilket åvilar person, som är anställd hos innehavare av elmateriel eller elanläggning, iakttagas bestämmelserna i skadeståndslagen och [landskapslagen (1971:5) angående tillämpning av lagen om arbetsavtal].

Beträffande (1971:5), nu rikets behörighet, A 1, Självstyrelselag (1991:71).

41 §. Har elskada förorsakats av elmateriel eller elanläggning, i fråga om vilken skadeståndsansvar uppkommer utan vållande, ansvarar sådan ägare som har överlåtit materielen eller anläggningen att användas av annan, för den uppkomna skadan på samma sätt som innehavaren av materielen eller anläggningen, dock högst till ett belopp som motsvarar materielens eller anläggningens värde. Innehavare av elmateriel eller elanläggning är dock skyldig att ersätta ägaren vad denne sålunda erlagt om inte domstol finner att ägaren skall svara för skadan.

42 §. Ersättning för elskada, som innehavare av elmateriel eller elanläggning eller någon som handlat på hans vägnar inte uppsåtligt eller av vållande åsamkat, skall vid äventyr att rätten till ersättning förfaller yrkas inom två år från det skadan inträffade.

På preskription av annan än i 1 mom. avsedd elskada tillämpas vad i 7 kap. 2 § skadeståndslagen stadgas om preskription av skadestånd.

42a §. (1998/77) Denna lag begränsar inte den skadelidandes rätt att för elskada få skadestånd enligt avtal eller med stöd av skadeståndslagen (FFS 412/1974), produktansvarslagen (FFS 694/1990) eller någon annan lag.

Se Ci 301 och 303 FL I.

42b §. (1998/77) Ett villkor i ett avtal mellan en distributionsnätinnehavare och en elanvändare som gäller anslutning till ett nät som har en märkspänning om högst 400 volt är utan verkan om det begränsar den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag. (1999/43)

Ett villkor i ett avtal som har ingåtts innan skadan visade sig och som inte är ett sådant avtal som avses i 1 mom. är utan verkan om villkoret begränsar den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag för personskada eller för skada på egendom som är avsedd för enskilt bruk och som den skadelidande har använt huvudsakligen för detta ändamål.

42c §. (1999/43) Den som genom ett förfarande som står i strid med 12 § 2 mom., 12a § 1 mom., 14 § 1 mom. eller 14b § orsakar någon annan skada är skyldig att ersätta skadan.

43 §. Ägare eller innehavare av elmateriel eller elanläggning, som har erlagt i denna lag avsett skadestånd, är berättigad att återfå det belopp han erlagt av

den som förorsakat skadan enligt de grunder som gäller för dennes skadeståndsansvar.

44 §. Förorsakar en elanläggning störning eller fara för en annan elanläggning, för telenät, teleterminal- och radioutrustning eller för användningen av en annan elanläggning eller förorsakar en elanläggning genom förmedling av en annan elanläggning störning eller fara för utomstående, trots att båda anläggningarna överensstämmer med god teknisk sed och uppfyller de krav som ställs i eller med stöd av denna lag, skall ägaren av den senare byggda anläggningen i fråga om sin anläggning vidtaga de åtgärder som erfordras för avhjälpande av störningen eller faran. (1998/77)

Om störning eller fara kan avhjälpas till kostnader, vilka är avsevärt lägre än kostnaderna för åtgärder som avses i 1 mom., genom ändring eller komplettering av tidigare byggd anläggnings tekniska konstruktion och detta kan ske utan oskäligt men för anläggningens funktion, skall dock den tidigare byggda anläggningens ägare företaga erforderliga ändringar eller kompletteringar i fråga om sin anläggning.

45 §. Ägare av senare byggd anläggning är skyldig att ersätta kostnaderna för åtgärder som avses i 44 § 2 mom. När kostnaderna fastställs skall beaktas den nytta eller olägenhet som åtgärden eventuellt medför för ägaren till den tidigare byggda anläggningen på grundvalen av att anläggningens prestationsförmåga eller driftskostnader förändrats. Beror störningen eller faran helt eller delvis på att den tidigare byggda anläggningen inte överensstämmer med de bestämmelser som gäller för densamma eller att den inte utförts i överensstämmelse med allmänt vedertagna eltekniska principer, är den anläggningens ägare skyldig att på egen bekostnad försätta anläggningen i vederbörligt skick.

Förorsakar tidigare byggd anläggning exceptionell störning eller fara eller är sagda anläggning exceptionellt utsatt för störning eller fara, skall kostnaderna för avhjälpande av störningen eller faran enligt vad som är skäligt fördelas mellan anläggningarnas ägare eller i sin helhet påföras ägaren av den tidigare byggda anläggningen.

46 §. Såsom senare byggd av två anläggningar eller delar därav anses den som börjat byggas senare. Ändras anläggning eller del därav till sitt driftsätt eller sin tekniska konstruktion så att anläggningen eller dess drift förorsakar i 44 § 1 mom. avsedd störning eller fara eller att anläggningen blir väsentligt mera utsatt för störning eller fara, anses dock anläggningen till denna del vara byggd vid tidpunkten för ändringen.

47 §. Uppnås inte enighet om de åtgärder som erfordras för avhjälpande av störning eller fara som avses i 44-46 §§ eller om storleken av de därav föranledda kostnaderna eller deras fördelning, avgör [landskapsstyrelsen] saken.

48 §. Vad i 44-47 §§ är stadgat om elanläggning gäller i tillämpliga delar även separat elmateriel.

49 §. Om det sedan byggnadsarbetena inletts på elanläggning eller del därav, i dess närhet kommer att

byggas eller har byggts kommunikationsled, flygfält, gas-, vatten- eller annan motsvarande ledning, byggnad eller annan konstruktion på ett sådant sätt att elanläggningen med hänsyn till den allmänna säkerheten eller för skyddande av anläggningen bör ändras, är elanläggningens ägare skyldig att utföra erforderliga ändringar. Härav föranledda kostnader skall dock ersättas av kommunikationsledens, flygfältets, ledningens, byggnadens eller konstruktionens ägare.

7 kap. Sökande av ändring

50 §. (1998/77) Ett beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. Om inte domstolen bestämmer något annat skall beslut som avser el- eller driftsäkerhet iaktas även om ändring har sökts.

51 §. 1 och 2 mom. upphävda (1994/11).

Besvär får inte anföras över beslut om föreläggande av vite som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag.

52 §. Upphävd (1994/11).

8 kap. Särskilda bestämmelser

53 §. (1998/77) [Landskapsstyrelsen] har, utan hinder av de sekretessbestämmelser som gäller lämnande av upplysningar, rätt att av den som innehar en elanläggning samt av den som tillverkar, bygger, importerar eller säljer elmateriel eller elanläggningar samt av den som utövar besiktningsverksamhet i landskapet få de upplysningar som är nödvändiga för övervakningen av att denna lag och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den följs.

[Landskapsstyrelsen] har rätt att vid övervakningen enligt denna lag få nödvändiga upplysningar ur distributionsnätinnehavarnas register. (1999/43)

54 §. (1998/77) [Landskapsstyrelsen] har rätt att för övervakningen av denna lag och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den granska en elanläggnings samtliga delar samt elanläggningens eller elmaterielens tillverknings-, byggnads-, reparations-, underhålls-, lager-, försäljnings- och driftsställen och få för övervakningen och besiktningen behövliga uppgifter om sådana delar, anläggningar och materiel samt, om det är nödvändigt för övervakningen, få en behövlig mängd materiel som provexemplar.

Ett provexemplar som avses i 1 mom. skall ersättas enligt gängse pris om näringsidkaren kräver det och det vid granskningen framgår att materielen uppfyller kraven i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser.

Om elmateriel inte uppfyller de krav som ställs i eller med stöd av 4 § och [landskapsstyrelsen] tillämpar ett förbud eller ett krav som anges i 33a §, får [landskapsstyrelsen] bestämma att näringsidkaren skall ersätta kostnaderna för provningen och undersökningen.

54b §. (1998/77) [Landskapsstyrelsen] får förstärka ett förbud eller åläggande som den har utfärdat med stöd av denna lag genom vite eller hot om att ett arbete

som inte har utförts kommer att utföras på den försumliga bekostnad.

Kostnaderna för en åtgärd som vidtagits genom tvångsutförande erläggs av landskapet och indrivs hos elanläggningens innehavare.

55 §. Den som vid fullgörandet av uppgifter som avses i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser fått kännedom om affärs- eller yrkeshemlighet får inte yppa denna för utomstående eller utnyttja den till sin fördel.

Utän hinder av 1 mom. har [landskapsstyrelsen] rätt att till inhemska eller utländska officiella organ som övervakar elsäkerheten lämna uppgifter som behövs för undvikande av sådan fara som elmateriel eller elanläggningar kan medföra. (1994/11)

56 §. Den som bryter mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser skall, om inte strängare straff föreskrivs för gärningen i någon annan lag, för överträdelse av bestämmelserna om elmateriel och elanläggningar samt elnätsverksamhet dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. (1999/43)

Den ekonomiska fördel som ett i 1 mom. avsett brott har medfört skall dömas förverkad med iakttagande av vad som föreskrivs i 2 kap. 16 § strafflagen. Den egendom som har varit föremål för brott som avses i 1 mom. skall dömas förverkad till staten i den mån det är nödvändigt att döma egendomen förverkad för att den har egenskaper som gör den farlig för liv, hälsa eller egendom. I fråga om de begränsningar som gäller förverkande av egendom, förverkande av egendomens värde i stället för egendomen, jämkning av förverkandepåföljden samt i fråga om det förfarande som skall följas vid förverkandet av egendomen tillämpas 46 kap. 9 - 12 §§ strafflagen. (1998/77)

[Landskapsstyrelsen] äger rätt att förordna om avbrytande av byggnadsarbete som inlett utan i denna lag avsett tillstånd eller förbjuda användning av elanläggning eller kraftverk som byggts utan tillstånd.

Den som har åsidosatt ett vitesföreläggande skall inte dömas till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av förelägandet. (1999/43)

Se St 101 FL I.

57 §. Upphävd (1998/77).

58 §. Polis- och tullmyndighet skall vid behov ge handräckning vid övervakningen av att denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser följs samt vid verkställigheten av beslut om användande av tvångsmedel som avses i 31, 33, 33a, 33b och 56 §§ denna lag. (1998/77)

Utän hinder av sekretesstadganden som gäller lämnande av upplysningar har [landskapsstyrelsen] rätt att av de myndigheter som svarar för övervakningen av leveranser till och från orter utanför landskapet få uppgifter om namnet på den som fört in elmateriel eller elanläggningar i landskapet, materielens eller anläggningarnas art och mängd samt tidpunkten för in-förseln.

Om [landskapsstyrelsens] rätt att, utan hinder av de sekretessbestämmelser som gäller överlåtelse av upplysningar, för övervakningen få upplysningar från an-

F 17 Ellag (1982:38)

dra myndigheter bestäms i landskapsförordning. (1998/77)

59 §. Vad i [34 kap. 10 §] och 35 kap. 1 § strafflagen är stadgat om skadegörelse på där nämnd egendom eller om försök till sådan gärning skall tillämpas även då gärningen riktar sig mot elanläggningar jämte byggnader eller mot kraftverk.

Den som hindrar eller stör användningen av kraftverk eller elöverföringsanläggning skall dömas till straff på sätt i [34 kap. 12 §] strafflagen är stadgat.

Se St 101 FL I.

60 §. Den som olovligen tillgodogör sig eller försöker tillgodogöra sig elektricitet i syfte att tillgripa den för egen eller annans räkning, skall dömas för stöld eller försök till stöld på sätt i 28 kap. strafflagen är stadgat.

61 §. Denna lag skall i tillämpliga delar iakttagas även i fråga om sådan elmateriel och sådana elanläggningar som är färdiga eller vilkas tillverkning eller byggnad har inletts när denna lag träder i kraft, dock så att före denna lags ikraftträdande godkända eller med stöd av tidigare gällande föreskrifter uppförda elanläggningar får i tidigare godkänd form och omfattning användas för sitt ändamål under förutsättning, att de inte förorsakar uppenbar fara för liv, hälsa eller egendom eller oskäligt stör omgivningen.

62 §. Ansökan om tillstånd som avses i 11 § skall av de elverk som är verksamma när denna lag träder i kraft tillställas [landskapsstyrelsen] inom ett år från lagens ikraftträdande.

Uppfyller i 1 mom. avsett elverk inte de villkor som skall uppställas för beviljande av tillstånd, kan [landskapsstyrelsen] bevilja elverket en frist på högst fem år för uppfyllande av villkoren. Fristen kan av synnerligen välgående skäl förlängas med högst ett år i sänder.

Försätter i 2 mom. avsett elverk inte inom den utsatta fristen verket i ett skick som överensstämmer med villkoren för beviljande av tillstånd och med gällande bestämmelser, skall [landskapsstyrelsen] förvägra det sökta elverkstillståndet och vidtaga erforderliga åtgärder i syfte att inom elverkets verksamhetsområde anordna elförsörjningen i enlighet med gällande bestämmelser.

63 §. I 8 § avsett tillstånd behöver inte sökas av den som före denna lags ikraftträdande gjort anmälan som avses i 14 § landskapsförordningen (1976:31) om elektriska anläggningar.

[Landskapsstyrelsen] kan dock förordna att i 1 mom. avsedd näringsidkare inom en av [landskapsstyrelsen] bestämd skäligen tid skall uppfylla de villkor i fråga om utrymmen och arbetsredskap som uppställts för beviljande av i 8 § 2 mom. föreskrivet tillstånd.

64 §. Innan [landskapsstyrelsen] antagit den första elförsörjningsplanen krävs för byggande av i 21 § avsedda kraftverk samt elöverföringsanläggningar och elverks distributionsanläggningar på över 1.000 volt, som påbörjas efter denna lags ikraftträdande, tillstånd i enlighet med vad i landskapslagen (1944:18) angående elektriska anläggningar i landskapet Åland är föreskrivet.

65 §. Beträffande statens elektriska anläggningar i landskapet Åland gäller vad därom särskilt är föreskrivet.

66 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta att bestämmelser som utfärdats av riksmyndighet och som reglerar frågor vilka faller inom denna lags tillämpningsområde skall gälla även i landskapet Åland, antingen i oförändrad lydelse eller med av [landskapsstyrelsen] föreskrivna ändringar. (1998/77)

67 §. Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1982.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1944:18) den 31 augusti 1944 angående elektriska anläggningar i landskapet Åland och däri senare gjorda ändringar. Den med stöd därav utfärdade landskapsförordningen förblir dock fortfarande i kraft om inte genom landskapsförordning annorlunda bestäms.

Den i 18 § nämnda elförsörjningsdelegationen kan tillsättas redan före denna lags ikraftträdande.

[Landskapsstyrelsen] skall före den 1 januari 1984 antaga den första av i denna lag avsedda elförsörjningsplaner.

Elverk skall inleda i 27 § avsedda ibruktagningsbesiktningar senast den 1 januari 1983 om inte [landskapsstyrelsen] beviljat elverket rätt att inleda besiktningarna senare. [Landskapsstyrelsen] skall på förhand underrättas om inledandet av besiktningarna.

I fråga om ersättning av skada som uppkommit före denna lags ikraftträdande tillämpas tidigare lag.

68 §. (1998/77) De anmälningar om ibruktagning av elanläggningar som har gjorts till [landskapsstyrelsen] med stöd av 29 § ellagen före denna lags ikraftträdande skall av [landskapsstyrelsen] behandlas som sådana uppdrag att utföra certifieringsbesiktningar som avses i denna lag. På motsvarande sätt skall de anmälningar om ibruktagning av elanläggningar som har gjorts till ett elverk med stöd av 27 § av elverket behandlas som sådana uppdrag att utföra certifieringsbesiktningar som avses i denna lag.

Ikraftträdelsebestämmelse (1999/43):

Denna lag träder i kraft 1 januari 2000.

En elnätinnehavare som är verksam när denna lag träder i kraft skall tillställa [landskapsstyrelsen] sin tillståndsansökan inom sex månader från dagen för lagens ikraftträdande.

Ett elverkstillstånd som före denna lags ikraftträdande har beviljats nätinnehavaren motsvarar ett elnätstillstånd enligt denna lag och det distributionsområde som ett distributionsverk innehar när denna lag träder i kraft är distributionsnätinnehavarens geografiska ansvarsområde tills [landskapsstyrelsen] har fattat beslut om ett elnätstillstånd.

På de anslutningsavtal och elleveransavtal som gäller när denna lag träder i kraft tillämpas de leverans- och elförsäljningsvillkor som [landskapsstyrelsen] fastställer med stöd av denna lag till den del som de är förmånligare för elanvändaren än de vid lagens ikraftträdande tillämpade villkoren.

På anmälningar och ansökningar om byggnadstillstånd som inkommit till [landskapsstyrelsen] inom tre månader från denna lags ikraftträdande skall de bestämmelser som gäller när lagen träder i kraft tillämpas.

F 18 Landskapsförordning (1999:65) om elmarknaden

1 kap. Definitioner

1 §. I denna förordning avses med

1) *öppen leverans* en elleverans där elförsäljaren till sin kund levererar all el denna behöver samt en elleverans där elförsäljaren till sin kund levererar en elmängd som utjämnar kundens elbalans.

2) *fast leverans* en elleverans där elförsäljaren till sin kund levererar den elmängd som på förhand har överenskommit för respektive timme.

3) *balansansvarig* en part på elmarknaden som med balanskraft som den systemansvariga levererar balanserar skillnaden mellan sin elproduktion och el-tillförsel å den ena sidan samt sin elanvändning och sina elleveranser å den andra sidan.

4) *konsument* en fysisk person som är en konsument enligt 1 kap. 4 § konsumentskyddslagen (FFS 38/1978)

Se Ft 501 FL I.

2 kap. Elnätsverksamhet

2 §. Elnätstillstånd behövs inte för elnätsverksamhet som bedrivs genom att ett samfund eller en inrättning med ett elnät i egen besittning sköter eldistributionen för en fastighet eller motsvarande fastighetsgrupp.

3 §. Följande tekniska, ekonomiska och organisatoriska krav skall uppfyllas för att elnätstillstånd skall beviljas:

1) sökandens organisation skall motsvara omfattningen och arten av dess nätverksamhet,

2) sökanden skall i sin tjänst ha tillräcklig personal,

3) sökanden skall i sin tjänst ha en driftsledare som uppfyller behörighetskraven samt, när sökanden utför elarbeten, en arbetsledare som uppfyller behörighetskraven,

4) sökanden skall ha ekonomiska förutsättningar att utöva en lönsam elnätsverksamhet, samt

5) sökanden skall också i övrigt ha förutsättningar att utöva den elnätsverksamhet som ansökan gäller i enlighet med ellagen (1982:38) för landskapet Åland och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

4 §. Elnätstillstånd söks skriftligen hos [landskapsstyrelsen].

I ansökan anges:

1) sökandens namn och hemort,

2) den firma som skall användas i elnätsverksamhet, samt

3) på vilket område sökanden vill utöva elnätsverksamhet och när avsikten är att verksamheten skall inledas.

Till ansökan fogas:

1) om sökanden är ett bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning, annat samfund eller stiftelse, en kopia av bolagsordningen eller stadgarna samt ett registerutdrag,

2) de utredningar som behövs för att visa att sökanden uppfyller de krav som ställs i 3 §, samt

3) en karta över det område där sökanden har för avsikt att utöva elnätsverksamheten jämte de nätverksuppgifter som behövs.

5 §. Den som har elnätstillstånd skall på begäran ge offerter om överföring och distribution av el. Om en tillståndshavare vägrar överföra eller distribuera el skall denna motivera sin vägran för kunden.

6 §. Anslutningsvillkoren för sådana kunder som ansluter sig till elnätet med en nominell spänning om högst 20 kilovolt och som inte är elproduktionsinrättningar skall vara offentliga och allmänna. Bestämmelser om elmarknadsavtal finns i elmarknadslagen (FFS 386/1995).

7 §. Den nättariff en elkund betalar berättigar till överföring av el på det nät till vilken kunden är ansluten samt på alla överliggande nät inklusive överföringsledningen till Sverige och dess anslutning till det svenska elnätet. Kostnaderna för detta skall därmed innefattas i tariffen.

3 kap. Mätning och rapportering

8 §. Förutom för de elköpare som omfattas av leve-ransskyldigheten skall mätning av el avse överförd el under varje timme.

9 §. Nätinnehavaren är skyldig att skaffa, äga och installera den mätapparat som behövs för minutförsäljning, distribution och överföring av el. Nätinnehavaren är dessutom skyldig att kontrollera och underhålla mätapparaturen samt att rapportera mätdata till parterna.

Nätinnehavaren kan antingen erbjuda de tjänster som nämns i 1 mom. som eget arbete eller skaffa tjänsterna av utomstående, också av övriga parter inom elhandeln.

10 §. Distributionsnätinnehavaren och elförsäljaren skall avtala om avläsningen av mätapparaturen och mätarna samt om faktureringen per kund.

Mätningen skall organiseras så att de kostnader den medför är så små som möjligt för elköparna och elförsäljarna.

11 §. Nätinnehavaren skall ordna avläsningen av de mätare vars uppgifter ligger till grund för balansavräkning och fakturering samt registreringen av mätningssuppgifterna och anmälningen av dem till parterna på elmarknaden.

Den som utför mätning skall till den som utför balansavräkningen lämna de mätningssuppgifter per driftsställe eller per mätning som behövs vid balansavräkningen och faktureringen.

4 kap. System- och balansansvar samt balansavräkning

12 §. Systemansvarig i landskapet Åland är aktiebolaget Kraftnät Åland Ab.

F 18 LF (1999:65) om elmarknaden

13 §. En part på elmarknaden skall ha en öppen leverantör. Utan hinder av detta kan ett kraftverks produktion levereras till innehavare av kraftverksandelar genom avtal om öppen elleverans, om det är möjligt att exakt utreda hur den levererade mängden fördelar sig mellan dessa, utgående från en på förhand bestämd beräkningsmodell, mätningar och förhandsmeddelanden.

En öppen leverantör skall för sin öppna leverans till en part på elmarknaden utse en balansansvarig, vilken balanserar partens eltillförsel och elleveranser genom förmedling av leverantörens öppna leverans eller en obruten kedja av öppna leveranser som sträcker sig till parten.

En öppen leverantör är skyldig att anmäla tidpunkten för när en öppen leverans börjar och när den upphör till den som sköter balansavräkningen för den andra parten i leveransen. Anmälan skall dessutom göras till nätinnehavaren för en part som har anslutit sig till distributionsnätet, ifall denna inte sköter partens balansavräkning. Om leverantören inte tidigare har levererat el till distributionsnätet i fråga, skall anmälan också göras till den som sköter leverantörens egen balansavräkning.

Den balansansvariga skall på begäran till Kraftnät Åland Ab meddela kedjan av öppna leveranser för de elmarknadsparters del vilkas balansavräkning denna sköter.

14 §. Den balansansvariga arrangerar hanteringen av förhandsmeddelanden om fasta leveranser för de parter som omfattas av dess balansansvar.

Kraftnät Åland Ab arrangerar hanteringen av förhandsmeddelanden om fasta leveranser som påverkar balanserna mellan de balansansvariga eller sker via ledningar som överskrider landskapets gränser.

En part i en fast leverans är skyldig att meddela sin balansansvariga de uppgifter som behövs om tidpunkten för när den fasta leveransen börjar.

En part i en fast leverans är skyldig att på förhand rapportera sina fasta leveranser till

1) sin balansansvariga i form av en partsvis specificerad summauppgift, samt

2) sin öppna leverantör i form av en summauppgift.

I fall en part i en fast leverans är en konsument är den näringsidkare som är andra part i leveransen skyldig att sörja för att också den rapporteringsskyldighet som ankommer på konsumenten uppfylls.

En balansansvarig är skyldig att till Kraftnät Åland Ab rapportera en per balansansvarig specificerad summauppgift om de fasta leveranser som ingår i elbalansen och som påverkar elbalanserna mellan de balansansvariga.

15 §. Distributionsnätsinnehavaren skall organisera balansavräkningen och det informationsutbyte som sammanhänger med den i fråga om de öppna leveranserna i distributionsnätet.

Distributionsnätsinnehavaren skall beräkna de uppmätta leveransmängderna för respektive part i elhandeln som är verksam i distributionsnätet.

Distributionsnätsinnehavaren skall för balansavräkningen till parternas balansansvariga rapportera

summauppgifter om de elmarknadsparters leveranser som har matats in i eller tagits ut ur nätet.

Distributionsnätsinnehavaren skall för realiserandet av balansansvaret samt för fakturering till elleverantören meddela de leveranser som har beräknats i samband med balansavräkningen och som gäller parterna på elmarknaden.

16 §. Den balansansvariga skall organisera balansavräkningen och det informationsutbyte som sammanhänger med den på stamnätetsnivå. I fråga om de öppna leveranser som ingår i balansansvaret skall balansavräkningen göras med avseende på utmatningspunkten från distributionsnätet. När det gäller parter som har fast tillförsel eller fasta leveranser och vars öppna leveranser ingår i balansansvaret skall balansavräkningen göras med avseende på inmatningspunkten till distributionsnätet.

Den balansansvariga skall beräkna leveranserna till andra parter på stamnätetsnivå från de parter som skall inbegripas i dennas elbalans samt leveransmängderna till de parter som är anslutna till distributionsnätet och som har fasta leveranser.

Den balansansvariga skall för balansavräkningen till Kraftnät Åland Ab rapportera summauppgifter som grundar sig på mätningar av den tillförsel och de öppna leveranser som den har levererat och som skall räknas in i balansen.

Den balansansvariga skall för realiserandet av balansansvaret och för fakturering meddela leverantören eller elmottagaren de leveranser som har räknats ut i samband med balansavräkningen.

17 §. Kraftnät Åland Ab skall utreda balansen för hela landskapet samt de balansansvarigas balanser. Balansavräkningen skall resultera i balansavvikelsen mellan Kraftnät Åland Ab och de balansansvariga samt balansavvikelsen mellan landskapet och Sverige.

Kraftnät Åland Ab skall meddela den balansansvariga leveranserna mellan Kraftnät Åland Ab och den balansansvariga. Till en part utanför landskapet skall Kraftnät Åland Ab meddela de leveranser som sker via överföringsledningen.

18 §. Utöver vad som anges särskilt i denna förordning är parterna på elmarknaden skyldiga att på begäran meddela nätinnehavaren, den som utför partens balansavräkning och Kraftnät Åland Ab mätningssuppgifter som gäller produktion, förbrukning och leveranser av el, om erhållandet av uppgifterna är motiverat med tanke på balansavräkningen eller för att den andra parten skall kunna uppfylla sitt balansansvar. Den balansansvariga är dessutom skyldig att bistå Kraftnät Åland Ab vid korrigeringen av felaktiga balansavräkningsuppgifter om det krävs för att utföra balansavräkningen för hela landskapet.

5 kap. Byggnadstillstånd

19 §. (2001/39) En ansökan om tillstånd att bygga elledning skall omfatta uppgifter om vem som låter bygga ledningen och om dess tekniska uppbyggnad, motiv för byggandet, ritning över ledningens planerade sträckning, tidsplan för byggnadsarbetet, utredning

om miljöpåverkan och förhållandet till det aktuella områdets markdisposition, tillstånd att dra ledningen över annans fastighet samt övriga uppgifter som är nödvändiga för behandling av tillståndsansökan. Innan ansökan inlämnas skall den kommun eller de kommuner som berörs ges möjlighet att yttra sig. Ytrande från berörd kommun bifogas ansökan.

[Landskapsstyrelsen] skall på begäran från den sökande ge förhandsutlåtande när det gäller ansökan som avses i 1 mom.

6 kap. Tillämpning i landskapet av riksbestämmelser om elnätsverksamhet och handel med el

20 §. Med de avvikelser som anges i detta kapitel skall följande riksförfattningar tillämpas i landskapet:

1) handels- och industriministeriets beslut den 27 oktober 1995 om anmälan till elmarknadsmyndigheten om försäljningsvillkoren för och -priserna på nättjänster (FFS 1256/1995),

2) handels- och industriministeriets beslut den 27 oktober 1995 om specificering av försäljningspriserna på el vid faktureringen (FFS 1257/1995),

3) handels- och industriministeriets beslut den 13 december 1995 om publicering och anmälan till elmarknadsmyndigheten av elminutförsäljarens försäljningsvillkor och -priser (FFS 1424/1995),

4) (2000/25) handels- och industriministeriets beslut den 20 december 1995 publicering och anmälan till elmarknadsmyndigheten av elnätsverksamhetens nyckeltal (FFS 1637/1999) och bilagorna sådana de lyder i handels- och industriministeriets beslut den 12 mars 1997 (FFS 211/1997) samt

5) handels- och industriministeriets beslut den 4 augusti 1998 om det förfaringsätt som skall iaktas vid informationsutbytet i anslutning till utredningen av handeln med el (FFS 602/1998).

21 §. De förvaltningsuppgifter som enligt i 20 § angivna författningar ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen] till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet.

Hänvisningar i de i 20 § angivna författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

22 §. De författningar som avses i 20 § skall tillämpas med följande avvikelser:

a) bestämmelser som gäller elöverföring skall avse både eldistribution och elöverföring så som dessa begrepp definieras i ellagen (1982:38) för landskapet Åland, samt

b) vad som föreskrivs om landets gränser skall avse landskapets gränser.

Bestämmelserna i 7 § handels- och industriministeriets beslut om det förfaringsätt som skall iaktas vid informationsutbytet i anslutning till utredningen om handeln med el tillämpas inte i landskapet. I stället skall den där avsedda rapporteringen ske enligt överenskommelse mellan berörda parter. (2000/25)

Se F 17, Ellag (1982:38).

7 kap. Ikraftträdelsebestämmelser

23 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2000.

Genom denna förordning upphävs 2 § 5 punkten landskapsförordningen (1996:86) den 19 december 1996 om tillämpning i landskapet Åland av riksbestämmelser om elektricitet.

Nyckeltalen enligt handels- och industriministeriets beslut om publicering och anmälan till elmarknadsmyndigheten av elnätsverksamhetens nyckeltal skall publiceras och tillställas [landskapsstyrelsen] första gången år 2001.

F 19 Landskapsförordning (2001:8) om tillämpning i landskapet Åland av riksbestämmelser om elektricitet

1 §. Förordningens tillämpningsområde

De riksbestämmelser som anges i denna förordning skall tillämpas i landskapet med de avvikelser som anges i denna förordning eller som följer av ellagen (1982:38) för landskapet Åland.

2 §. Allmänna bestämmelser som elektricitet

Följande riksbestämmelser om elektricitet är tillämpliga i landskapet:

1. Elsäkerhetsförordningen den 28 juni 1996 (FFS 498/1996).

2. Handels- och industriministeriets beslut den 5 juli 1996 om arbeten inom elbranschen (FFS 516/1996).

3. Handels- och industriministeriets beslut den 5 juli 1996 om ibruktagning och drivande av elanläggningar (FFS 517/1996).

4. Handels- och industriministeriets beslut den 30 augusti 1996 om ibruktagning och drivande av eldrivna hissar (FFS 663/1996).

5. Handels- och industriministeriets beslut den 5 juni 1997 om hissars säkerhet (FFS 564/1997).

6. Handels- och industriministeriets beslut den 17 december 1999 om elanläggningars säkerhet (FFS 1193/1999).

3 §. Elutrustning

Följande riksbestämmelser om elutrustning är tillämpliga i landskapet:

1. Handels- och industriministeriets beslut den 30 december 1993 om elektrisk utrustnings säkerhet (FFS 1694/1993).

2. Handels- och industriministeriets beslut den 30 december 1993 om elektromagnetisk kompatibilitet hos elektrisk utrustning och elanläggningar (FFS 1696/1993)

3. Handels- och industriministeriets beslut den 30 december 1993 om elsäkerhetskrav på elektromedicinsk utrustning inom veterinärmedicin (FFS 1697/1993).

4. (2003/44) Handels- och industriministeriets förordning av den 5 december 2002 om uppgifter som skall lämnas vid energimärkning av elektriska ugnar för hushåll (FFS 1052/2002).

LF (2001:8) om riksbestämmelser om elektricitet

5. (2003/44) Miljöministeriets förordning av den 20 december 2002 om uppgifter som skall lämnas vid energimärkning av luftkonditioneringsapparater för hushållsbruk (FFS 1271/2002).

4 §. *Ändring av de bestämmelser som avses 2 och 3 §§*

Ändringar av de bestämmelser som avses i 2 och 3 §§ skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av bestämmelserna i denna förordning.

Ändringar enligt 1 mom. skall inte gälla i landskapet innan ändringen publicerats på svenska språket.

5 §. *Förvaltningsmyndigheter*

De förvaltningsuppgifter som enligt i 2 och 3 §§ angivna bestämmelser ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisas i 2 och 3 §§ nämnda bestämmelser till bestämmelser i rikslagsstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

6 §. *Undantag från tillämpning av de bestämmelser som avses i 2 §*

Elsäkerhetsförordningens 9-13 §§ och 16 § skall inte tillämpas i landskapet.

De uppgifter som enligt elsäkerhetsförordningen ankommer på av ministeriet utnämnt bedömningsorgan skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen].

Distributionsnätinnehavare som utför besiktning enligt 27 § ellagen skall uppfylla kraven i elsäkerhetsförordningens 2 § 2, 3 och 5 punkt. Distributionsnätinnehavarna skall också utse en ansvarig ledare för besiktningarna. Den som utför eller är ansvarig ledare för besiktningarna får inte hos distributionsnätinnehavare eller annat företag ha sådan ställning att hans opartiskhet som besiktningssman äventyras.

I handels- och industriministeriets beslut om arbeten inom elbranschen avsett intyg utfärdas av [landskapsstyrelsen], men även intyg utfärdade av i riket godkänt bedömningsorgan, Säkerhetsteknikcentralen, Elinspektionscentralen och av det tidigare Elektriska inspektoratet gäller i landskapet. I stället för den i sistnämnda besluts kap. 4 föreskrivna skyldigheten att göra en anmälan till elsäkerhetsmyndigheten skall bestämmelserna om [landskapsstyrelsens] tillstånd för aktuell verksamhet enligt 8 § ellagen för landskapet Åland tillämpas i landskapet. Elarbeten av engångskaraktär skall med undantag av i 29 § handels- och industriministeriets beslut om arbeten inom elbranschen angivna elarbeten anmälas till [landskapsstyrelsen].

Klass I i 2 § handels- och industriministeriets beslut om ibruktagning och drivande av elanläggningar skall i landskapet även omfatta elanläggningar i en- och tvåfamiljshus samt i fritidshus vars huvudsäkkring har en strömstyrka på över 3x20 A.

I landskapet skall förutom bostadshus även fritidshus undantas från kravet på periodisk besiktning.

Anmälningar som enligt 17 § handels- och industriministeriets beslut om ibruktagning och drivande av

elanläggningar skall göras till elsäkerhetsmyndigheten skall i landskapet även omfatta de anläggningar som anges i 2 § 2 b-punkten i beslutet.

Certifieringsbesiktningar och periodiska besiktningar av hissar som anges i 2 § beslutet om ibruktagning och drivande av eldrivna hissar kan i landskapet utföras även av [landskapsstyrelsen].

7 §. *Undantag från tillämpning av de bestämmelser som avses i 3 §*

Den elutrustning som säljs eller tas i bruk i landskapet skall vara försedd med svenskspråkig text eller bruksanvisning på svenska.

8 §. *Anvisningar utfärdade med stöd av riksbestämmelser*

De anvisningar som rikets elsäkerhetsmyndighet utfärdar med stöd av de riksbestämmelser som avses i denna förordnings 2 och 3 §§ skall följas om de föreligger på svenska språket.

De standarder som ingår i den förteckning som avses i 4 § handel- och industriministeriets beslut om elanläggningars säkerhet samt i 29 j § handels- och industriministeriets beslut om arbeten inom elbranschen skall tillämpas om de finns tillgängliga på svenska språket.

9 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 1 mars 2001. Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1996:86) den 19 december 1996 om tillämpning i landskapet Åland av riksbestämmelser om elektricitet.

10 §. *Övergångsbestämmelser*

Den publikation som nämns i 7 § handels- och industriministeriets beslut om elinstallationers säkerhet (FFS 1396/1994) samt de publikationer som nämns i 1 § 1, 2, 4, 5 och 7-10 punkten handels- och industriministeriets beslut om tillämpning av elsäkerhetslagen (FFS 657/1996) jämställs till den 31 december 2003 med standarder som motsvarar de väsentliga säkerhetskraven.

Med avvikelse från 20 § i handels- och industriministeriets beslut om ibruktagning och drivande av elanläggningar skall i beslutet angivna elanläggningar som inte tidigare krävt periodisk besiktning genomgå en sådan före den 1 januari 2002.

Vid reparation av en hiss, som har byggts enligt de bestämmelser som var gällande före den 1 juli 1997, får de krav som gällde under hissens byggnadstid iaktas med beaktande av senare utfärdade bestämmelser som gäller retroaktivt.

Vid ändringsarbeten på en hiss skall kraven i denna förordning iaktas när det är frågan om att förnya anordningshelheter.

Reparations- och ändringsarbeten på en hiss får inte försvaga den säkerhet som krävs av hissen.

Byggande, expropriation, hyra och arrende

G 1 Byggnadslag (1979:61) för landskapet Åland

I avd. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER FÖR STAD OCH LANDSBYGD

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Vid byggnadsverksamhet i landskapet Åland skall bestämmelserna i denna lag lända till efterrättelse.

I den omfattning som stadgas i denna lag skall användning av mark för bebyggelse föregås av planläggning.

Närmare föreskrifter om byggande utfärdas genom kommunal *byggnadsordning*.

2 §. 1 mom. upphävt (1995/24).

Grunddragen för användning av mark inom kommun anges i *generalplan*.

Närmare reglering av bebyggelsen sker genom *stadsplan* eller *byggnadsplan*.

3 §. Med staden avses i denna lag Mariehamns stad.

4 §. Med *tätbebyggelse* förstås i denna lag sådan samlad bebyggelse som nödvändiggör eller kan väntas nödvändiggöra särskilda anordningar för tillgodoseende av gemensamma behov. Vid prövning huruvida tätbebyggelse föreligger skall hänsyn tagas även till bebyggelse som är att vänta.

Annan än i 1 mom. avsedd bebyggelse benämnes *glesbebyggelse*.

5 §. För tätbebyggelse får, såvida ej fråga är om tätbebyggelse av mindre omfattning i anslutning till befintlig för fast bosättning avsedd bebyggelse, användas endast sådant markområde för vilket stadsplan eller byggnadsplan fastställts.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. kan kommunen när särskilda skäl föreligger i enskilda fall eller beträffande visst markområde medge rätt till tätbebyggelse, ehuru stads- eller byggnadsplan för området icke fastställts. (1997/77)

Innan beslut i stöd av 2 mom. fattas skall vederbörande kommun höras och granne beredas tillfälle att bli hörd, såvida det ej är uppenbart att grannes intresse ej berörs.

Med granne avses i denna paragraf ägare eller innehavare av fastighet eller annat markområde som är beläget invid eller mittemot det område beträffande vilket beslut enligt 2 mom. skall fattas.

Utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat får till befintlig bostad eller jordbrukslägenhet hörande garage- eller ekonomibyggnad uppföras.

6 §. Tätbebyggelse får ej tillåtas uppkomma på markområde där anläggandet av gator eller vägar eller anordnandet av vattenförsörjnings- eller avloppsmöjlighet föranleder oskäligt stora kostnader eller vilket från sanitär synpunkt eller eljest är olämpligt för tätbebyggelse.

7 §. Tätbebyggelse anses alltid föreligga, då fråga är om uppförande eller utvidgande av större byggnadsobjekt, såsom industrianläggning, hotell eller dylikt, såvida det ej är uppenbart, att behov av i 4 § 1 mom. avsedda anordningar icke föreligger.

8 §. Upphävd (1991/59).

9 §. Den allmänna ledningen av och uppsikten över planläggningen och byggnadsväsendet inom landskapet tillkommer [landskapsstyrelsen]. (1995/24)

På kommuns styrelse ankommer att omhänderta den allmänna ledningen av och uppsikten över planläggningen och byggnadsverksamheten inom kommunen, såvida ej dessa uppgifter i enlighet med vad i reglemente närmare bestämmes helt och hållet eller till viss del överförs till byggnadsnämnden.

Det närmaste inseendet över byggnadsverksamheten utövas av byggnadsnämnd.

10 §. I varje kommun skall finnas en byggnadsnämnd, som har att öva inseende över hur kommunens område bebygges. Flera kommuner gemensamt kan dock överenskomma om tillsättande av en byggnadsnämnd.

Särskilt åligger det nämnden:

1) att med uppmärksamhet följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess omgivning, ombesörja utredningar rörande planläggning, fastighetsbildning och byggnadsväsen samt i dessa ämnen upprätta de förslag och göra de framställningar som befinnes påkallade;

2) att samarbeta med övriga myndigheter, vilkas verksamhet berör nämndens arbetsområde eller vilkas bedömanden är av betydelse för nämndens verksamhet;

3) att lämna allmänheten råd och upplysningar i planlägnings-, fastighetsbildnings- och byggnadsfrågor;

4) att övervaka att i samband med byggande bestämmelserna i vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland beaktas samt

G 1 Byggnadslag (1979:61)

5) att övervaka efterlevnaden av denna lag samt övriga föreskrifter angående byggnandet. (1996/63)

11 §. Byggnadsnämnd består av ordförande samt minst två och högst sex ledamöter, vilka alla jämte erforderligt antal suppleanter väljes av kommunens fullmäktige för fyra år i sänder. Fullmäktige utser en av ledamöterna till viceordförande. Ifall kommuner avtalat om gemensam byggnadsnämnd tillsättes ledamöter och suppleanter såsom är överenskommet.

Ordföranden och viceordföranden i byggnadsnämnd skall äga god förtrogenhet med samt övriga ledamöter i nämnden kändedom om byggnadsverksamhet.

12 §. Byggnadsnämnd skall ha tillgång till personal i den omfattning som erfordras för att nämnden skall kunna behörigen fullgöra sina uppgifter.

För att biträda byggnadsnämnden i frågor rörande byggnadstillsyn och byggnadsrådgivning skall vid byggnadsnämnd finnas en nämnden underställd byggnadsinspektör, vilken äger för uppgiften lämplig utbildning och praktisk erfarenhet i byggnadsfrågor. Med tillstånd av [landskapsstyrelsen] kan flera kommuner ha gemensam byggnadsinspektör.

För att biträda stadsstyrelsen och byggnadsnämnden i frågor rörande planläggning och byggnadsverksamhet skall i staden, såvitt möjligt, finnas en stadsarkitekt. Till stadsarkitekt får utses endast person vilken avlagt sådan examen och förvärvat sådan praktisk erfarenhet att han kan förväntas äga förmåga att väl utföra de uppgifter som i stöd av denna lag ålägges honom.

1a kap. Om byggnadslov (1991/59)

12a §. (1991/59) För att få uppföra byggnad krävs tillstånd av byggnadsnämnden (**byggnadslov**).

Byggnadslov krävs även för ombyggnad eller tillbyggnad av befintlig byggnad samt för väsentlig ändring av byggnads inre konstruktion och andra ändringar av konstruktionen som kan jämföras med ombyggnad liksom även för väsentlig ändring av byggnads fasad eller användning.

I fråga om ekonomibyggnad för jordbruk, skogsbruk, fiske eller därmed jämförlig näring utanför område med fastställd stads- eller byggnadsplan krävs byggnadslov endast för ladugård, därmed till ändamålet jämförbar byggnad eller sådan ekonomibyggnad som i fråga om sin användning i betydande omfattning betjänar andra än ägarens eller innehavarens behov. I byggnadsordning kan dock förskrivas att byggnadslov skall behövas i fråga om alla slag av ekonomibyggnader.

12b §. (1991/59) Byggnadslov krävs, utöver vad i 12a § sägs, för uppförande av följande anläggningar samt för genomförande av följande åtgärder:

- 1) nöjespark, idrottsplats, campingplats,
- 2) skjutbana eller motorbana avsedd att vara tillgänglig för allmänheten eller för sammanslutning av privatpersoner,
- 3) småbåtshamn med plats för flera än 15 båtar,
- 4) fast cistern eller liknande anordning med en volym överstigande 10 m³,

5) mast med en höjd överstigande 25 meter,

6) torn avsett att vara tillgängligt för allmänheten,

7) vindkraftverk som är avsett att betjäna flera än tre hushåll,

8) plank eller mur med en höjd överstigande 1,5 meter om planket eller muren placeras närmare tomtgränsen än fem meter,

9) uppförande eller ombyggnad av eldstad eller röckanal i byggnad,

10) uppställande av husvagn, buss eller liknande fordon på annan plats än campingplats för en tid överstigande två månader om syftet är att fordonet under denna tid eller del av tiden skall användas som bostad, affärslokal eller liknande samt

11) fast angöring av fartyg eller anläggning på vatten om avsikten är att använda fartyget eller anläggningen som bostad eller för näringsverksamhet eller för liknande ändamål för en tid överstigande två månader.

Vad i denna lag sägs om byggnad gäller i tillämpliga delar även i 1 mom. avsedda anläggningar och åtgärder.

12c §. (1991/59) Bestämmelserna i 12a och 12b §§ gäller inte då fråga är om att uppföra högst en byggnad, om byggnadens våningsyta uppgår till högst 10 m² och taknockshöjden inte överstiger tre meter.

Vid uppförande av byggnad enligt 1 mom. skall, även om byggnadslov inte krävs, de bestämmelser om byggnads placering som kan finnas i kommunal byggnadsordning iakttagas.

12d §. (1991/59) Ansökan om byggnadslov skall innehålla

1) utredning om att sökanden besitter området där byggnaden är avsedd att uppföras,

2) utdrag ur stads eller byggnadsplan, där sådan finns, eller annars översiktskarta över det aktuella området i skala 1:20.000,

3) situationsplan i skala 1:500 i tre exemplar utvisande vilka byggnader som är avsedda att uppföras, vilka som redan finns på platsen samt vilka som eventuellt skall rivas, samt

4) byggnadsritningar i tre exemplar, av vilka sökanden återfår ett när ärendet avgjorts.

Om sökanden avser att uppföra enklare byggnad eller att uppföra eller genomföra i 12b § avsedda anläggningar eller åtgärder, kan mindre omfattande ansökan än som avses i 1 mom. godkännas.

Om det anses nödvändigt kan byggnadsnämnden kräva även annan än i 1 mom. avsedd utredning.

12e §. (1991/59) Vid prövning av ansökan om byggnadslov skall byggnadsnämnd beakta

1) att byggnadens placering inte innebär att nyttjande av mark för i plan avsett ändamål försvåras,

2) att byggnaden utformas, färgsätts och placeras på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och inte orsakar olägenhet för den omgivande miljön,

3) att byggnadens grundkonstruktion, stomme och andra bärande delar ges en betryggande bärförmåga, stadga och beständighet och att övriga byggnadsdelar

ges en med hänsyn till ändamålet tillfredsställande hållfasthet,

4) att byggnaden blir lämplig för sitt ändamål och ger möjlighet till god hygien, god arbetsmiljö och ett tillfredsställande inomhusklimat,

5) att byggnaden ger ett tillfredsställande skydd mot olycksfall, mot uppkomst och spridning av brand och mot personskador vid brand samt

6) att byggnaden med hänsyn till användningen är anpassad efter de krav som kan ställas av personer med nedsatt rörelseförmåga.

Närmare bestämmelser och anvisningar utfärdas av [landskapsstyrelsen] i Ålands byggbestämmelsesamling.

12f §. (1991/59) Innan ansökan om byggnadslov avgörs skall på försorg av byggnadsnämnden syn hållas på platsen, om detta inte är uppenbart onödigt.

12g §. (1991/59) Ansökan om byggnadslov skall beviljas om inte byggnadsnämnden finner skäl till avslag med stöd av de bedömningsgrunder som skall tillämpas enligt 12e §. Finner nämnden sådana skäl skall dessa anges i beslutet.

Byggnadslov kan förenas med föreskrifter om arbetets utförande. I byggnadslov för tillbyggnad, ombyggnad eller med ombyggnad jämförbar konstruktionsändring får föreskrifter ges endast beträffande sådan del av byggnad som utgör föremål för de byggnadsåtgärder som avses utföras.

12h §. (1991/59) Har byggnadslov beviljats skall byggnadsarbetet inledas inom tre år från tidpunkten då lovet beviljades. Görs inte detta förfaller byggnadslovet. Byggnadsnämnd kan av särskild orsak förlänga byggnadslovs giltighet med högst två år. Byggnadsarbete bör avslutas senast fem år efter det byggnadslov beviljades.

Byggnadslov enligt bestämmelserna i 12b § 1 mom. 10 och 11 punkterna gäller för en tid av högst fem år.

Innan byggnadsarbetet inleds skall, för andra byggnadsåtgärder än sådana som anses som enklare enligt 12d § 2 mom., finnas av byggnadsnämnden godkänd, ansvarig arbetsledare.

12i §. (1991/59) Byggnadsnämnd skall kontrollera att byggnadsarbete utförs i enlighet med vad som angivits i byggnadslovet.

2 kap. Om byggnadsordning

13 §. I kommun skall finnas byggnadsordning.

I byggnadsordning meddelas för område som ingår i stads- eller byggnadsplan sådana av de lokala förhållandena påkallade bestämmelser vilka utöver vad i lag eller förordning är stadgat befinnes nödvändiga för byggnadsverksamheten, tillsynen över byggandet, byggnadsättet, inhägnande och reglering av tomt, gator och andra trafikleder samt avlopps- och andra ledningar och därtill hörande anläggningar.

14 §. (1983/33) I byggnadsordning meddelas för område som inte ingår i stads- eller byggnadsplan av de lokala förhållandena påkallade, bestämmelserna i lag och förordning kompletterande bestämmelser, som

kan anses behövliga för främjande av en lämplig och nyttig byggnadsverksamhet samt för underlättande av framtida planläggning, såsom

1) om nyttjande av markområde eller del därav huvudsakligen för särskilda byggnadsändamål, såsom för bostäder eller industriella inrättningar;

2) om till- och utfartsvägar och vattnets avledande från tomt;

3) om anläggande och underhåll av avlopp samt om rättigheter och skyldigheter vad gäller anslutning till allmänt avlopp;

4) om storleken av tomt, byggnads placering och om den del av tomten som skall lämnas obebyggd;

5) om byggnadsättet och minsta avståndet mellan byggnader; samt

6) om åtgärder som bör vidtas för att undvika skador på natur-, kultur-, landskaps- och befintlig bebyggelsemiljö.

En begränsning av byggnadsytan för fritidshus till 20 m² var inte en sådan i 14 § byggnadslagen för landskapet Åland åsytad bestämmelse som kompletterar stadgandena i lag och förordning. **HFD 1988 A 63.**

Byggnadsordning med begränsning om byggnadsplatsens areal kunde lämnas utan fastställelse av [LST] då aktuell bestämmelse ansågs för otydlig och mångtydlig. **HFD 2004:27**

15 §. Till dess gatuunderhållet och renhållningen av gata i staden regleras genom landskapslag, får bestämmelser därom införas i byggnadsordningen. Markägare får dock icke åläggas större skyldigheter än vartill han kan förpliktas jämlikt de bestämmelser som vid denna lags ikraftträdande länt till efterrättelse i staden.

I byggnadsordning kan även, till dess därom stadgas i landskapslag, föreskrivas att utfartsväg och annan enskild väg i allmänt bruk skall hållas ren och i sådant skick som det oundgängliga behovet kräver.

16 §. I byggnadsordning kan bestämmas om anläggande, underhåll och renhållning av trafikleder inom område med byggnadsplan samt om övriga åtgärder som hänför sig till genomförandet av byggnadsplan. Ankommer genomförandet av byggnadsplanen på kommunen och blir det härvid fråga om att ålägga ägare eller innehavare av tomt skyldigheter som förutsätts i denna lag skall, om inte annat avtalats, principerna i 15 § och 10 kap. följas. (1996/63)

Ägare eller innehavare av område, som i byggnadsplan avsatts till lantbruksområde, får icke i byggnadsplan åläggas i 1 mom. avsedda skyldigheter.

17 §. Byggnadsordning antages av kommunens fullmäktige. Beslut om antagande eller ändring av byggnadsordning skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse.

Det åligger [landskapsstyrelsen] att låta uppgöra modell för byggnadsordning. Vid uppgörandet av sådan modell skall beaktas samtliga de angelägenheter som enligt bestämmelserna i detta kapitel kan vara föremål för reglering i byggnadsordning.

3 kap. Upphävd (1995/24)

18-20 §§ upphävda (1995/24).

G 1 Byggnadslag (1979:61)

II avd. BESTÄMMELSER RÖRANDE MARIEHAMN

4 kap. Om generalplan

21 §. Generalplan skall genom stadens försorg upprättas i den mån så erfordras till ledning för närmare planläggning beträffande kommunens ordnande och bebyggande. Planen skall angiva grunddragen för markens användning till olika ändamål, såsom till tätbebyggelse, friluftsliv, viktigare trafikleder och för andra allmänna behov.

Erfordras särskilda bestämmelser angående markens bebyggande eller användning i övrigt inom område med generalplan, skall generalplanen innehålla sådana bestämmelser (generalplanebestämmelser).

22 §. Generalplan skall uppgöras och utvecklas så att däri för olika ändamål reserveras tillräckligt stora områden som är nödvändiga för den framtida utvecklingen. Vid uppgörandet av planen skall av förhållandena inom området betingade särskilda behov beaktas och avseende fästas vid att området nyttjas ekonomiskt och att planens genomförande inte medför oskäligen olägenhet för ägarna. (1995/24)

Generalplan liksom även ändring därav antages av stadsfullmäktige. Planen får antagas etappvis.

Anses det erforderligt att generalplan erhåller i denna lag stadgade rättsverkningar skall den underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse. Framställning om fastställelse av generalplan kan avse endast vissa delar därav.

Generalplan som blivit föremål för fastställelse benämnes *fastställd generalplan*. Därmed avses, om planen är fastställd endast i vissa hänseenden, enbart de bestämmelser som sålunda skall gälla.

Oavsett att generalplan icke blivit föremål för fastställelse, äger den sådana rättsverkningar som avses i 51 § 1 mom.

Generalplan gäller ej inom område för vilket stadsplan fastställts.

23 §. Om så anses nödvändigt för främjande av disposition av mark i enlighet med generalplan, kan genom särskilda föreskrifter i planen meddelas förbud mot sådant byggande inom i planen ingående område som är ägnat att försvåra användningen av området till det ändamål för vilket det avsatts i generalplanen (byggnadsinskränkning).

Genom särskild föreskrift kan i generalplan meddelas förbud mot grävning, sprängning, schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd såvitt åtgärden är av beskaffenhet att kunna väsentligt försvåra det berörda områdets användning för avsett ändamål. Här avsedd åtgärd får dock vidtagas om tillstånd därtill erhållits av byggnadsnämnden eller, om området avsatts för offentligrättsligt samfunds behov, samfundet samtyckt till vidtagande av åtgärden. Här avsett förbud är icke i kraft på område, på vilket till följd av ändring av generalplanen förbud att vidtaga här angivna åtgärder meddelats jämlikt 24 §.

Befinnes det för främjande av stadens ändamålsenliga ordnande erforderligt att visst område tills vidare undantages från bebyggelse, oaktat området i och för sig är lämpat för sådant ändamål, kan genom särskild

föreskrift i generalplan meddelas förbud mot vidtagande av byggnadsåtgärd inom området såvida ej fråga är om byggande för jordbrukets, fiskets, skogsbrukets eller därmed jämförlig närings behov (byggnadsinskränkning). Här avsett förbud får ej meddelas att gälla för längre tid än fem år. Staden kan dock om synnerliga skäl föreligger förlänga tiden för förbudets giltighet, varje gång med högst nämnda tid. (1997/77)

Om inlösningssskyldighet på grund av byggnadsinskränkningar som sker i stöd av denna paragraf stadgas i 54 § och om ersättningsskyldighet i 60 §. Här i 54 § avsett inlösningsanspråk anhängiggjorts innan med anledning av ändring av generalplanen meddelat förbud mot i 24 § 1 mom. avsedd åtgärd trätt i kraft, inverkar ikraftträdandet av förbudet icke på avgörandet av inlösningsanspråket.

24 §. Är fråga väckt om framställning angående fastställelse av generalplan beträffande visst område eller ändring av fastställd generalplan, kan staden besluta att inom området skall råda byggnadsförbud och förbud mot vidtagande av i 23 § 2 mom. avsedd åtgärd. Sådant förbud får utfärdas för högst fem år i sänder. (1997/77)

Kan framställning om fastställelse av generalplan icke bifallas, äger [landskapsstyrelsen], om förhållandena det föranleder, oavsett om framställning därom gjorts eller ej, utfärda byggnadsförbud och förbud mot i 23 § 2 mom. avsedd åtgärd. Sådant förbud får utfärdas för högst två år i sänder.

Vad i 23 § 2 mom. stadgas om behov av tillstånd och om tillståndsgivande myndighet äger motsvarande tillämpning vid sökande av undantag från förbud som meddelats enligt 1 och 2 mom.

25 §. Upphävd (1989/62).

5 kap. Om stadsplan och tomtindelning

26 §. Stadsplan skall genom stadens försorg uppgöras i den mån det genom stadens utveckling påkallas för den närmare regleringen av bebyggelsen.

27 §. (1988/57) Vid uppgörande av stadsplan skall de anspråk tillgodoses som från olika synpunkter skäligen kan ställas på en väl ordnad bebyggelse. Därvid skall tillses att marken utnyttjas på ett ekonomiskt och i övrigt lämpligt sätt, att samfärdselns och trafiksäkerhetens krav tillbörligen beaktas, att erforderlig trygghet mot brandfara uppnås samt att hänsyn tas till de fordringar som bör uppställas från sundhets-, skönhets- och trevnadssynpunkt. Skäligen hänsyn skall tas till bestående äganderättsförhållanden, fastighetsgränser, servitut och andra omständigheter som kan inverka på genomförandet av planen. Särskilt skall beaktas att den byggda miljön utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt samt tillses att estetiska och kulturhistoriska värden inte förstörs och att mark för parker och andra rekreationsområden i tillräcklig omfattning avsätts i olika delar av staden.

28 §. I stadsplan skall angivas

1) gränserna för de olika områden som ingår i planen och de ändamål till vilka dessa områden avses att användas; samt om så befinnes erforderligt

2) de ungefärliga höjdlägen som skall iakttagas vid genomförandet av stadsplanen och möjligheterna att ordna vattenförsörjningen och anlägga avlopp.

29 §. I stadsplan kan avsättas områden

1) för bostäder, allmänna byggnader, industriella och andra produktionsinrättningar, upplag samt övrig byggnadsverksamhet (*byggnadskvarter*);

2) till gator och andra allmänna trafikleder (*gatu-mark*);

3) till torg och därmed jämförbara allmänna platser;

4) till parker, idrottsområden och badstränder samt för andra liknande ändamål (*rekreationsområden*);

5) för busstationer, parkeringsplatser, vattenvägar, hamnar, flygstationer samt sådana vägar som utgör direkt fortsättning på allmänna vägar och är avsedda för genomfarts- eller infartstrafik och till vilka möjlighet till tillträde ej finns från tomter eller tvärgator annat än från särskilt anordnade anslutningspunkter, ävensom andra särskilda trafikändamål (*trafikområden*);

6) för högspänningsledning, skjutbanor, upplag av eldfarliga ämnen och andra anläggningar som kan medföra allmän fara (*faroområden*);

7) till begravningsplatser, kolonitradgårdar, trädgårdar, naturreservat, forminnesområden samt för befolkningsskydd och andra särskilda behov (*specialområden*); samt

8) till *vattenområden*.

Stadsplan skall innehålla de ytterligare bestämmelser angående de i 1 mom. avsedda områdenas bebyggande eller användning i övrigt som befinnes erforderliga (*stadsplanebestämmelser*).

30 §. (1997/77) Stadsplan antages av fullmäktige. Fullmäktige äger dock i enlighet med vad i reglemente närmare bestämmas i den omfattning som prövas lämpligt uppdraga åt stadsstyrelsen eller byggnadsnämnden att i fullmäktiges ställe antaga en sådan plan.

31 §. Byggnadskvarter skall indelas i tomter sålunda, att det kan ändamålsenligt bebyggas i enlighet med stadsplanen (tomtindelning).

Tomtindelning bör såvitt möjligt ske i ett sammanhang för hela kvarteret. Omfattar tomtindelningen endast en del av ett kvarter, skall iakttagas att även återstoden därav kan indelas i lämpliga tomter. Vid tomtindelning skall bestående äganderättsförhållanden om möjligt beaktas.

32 §. Tomtindelning av mark som ej varit föremål för dylik indelning skall ske, när ägare av sådan mark begär det eller när stadsstyrelsen så finner erforderligt och markägare ej visar särskilt skäl till anstånd.

33 §. Tomtindelning får på begäran av markägare eller på stadsstyrelsens föranstaltande ändras, om fastställd ändring av stadsplan förutsätter ändring jämväl av tomtindelningen, så ock där bebyggelsen på två eller flera tomter är i behov av förnyelse, som icke lämpligen kan ske annorledes än i ett sammanhang och den bestående tomtindelningen utgör hinder för att marken inom kvarteret eller del därav utnyttjas på

ett ändamålsenligt sätt. I fråga om obebyggd mark får tomtindelning ändras på föranstaltande av stadsstyrelsen eller på markägarens begäran, såvida ändringen kan antagas vara en förutsättning för att marken eller angränsande mark i kvarteret inom skälig tid blir bebyggd på ett ändamålsenligt sätt.

Ändring av tomtindelning får, förutom i fall som avses i 1 mom., på begäran av markägare eller på stadsstyrelsens eget föranstaltande äga rum, om därigenom bättre överensstämmelse med bestående äganderättsförhållanden kan vinnas utan avsevärd olägenhet.

Tomtindelning får ej ändras i andra än i 1 eller 2 mom. avsedda fall med mindre ägarna av de tomter som berörs av ändringen är ense därom och ändringen befinnes lämplig för ett ändamålsenligt utnyttjande av tomterna.

34 §. Tomtindelning så ock ändring därav antages av stadsstyrelsen.

Stadsstyrelsens befogenheter enligt 1 mom. samt 32 och 33 §§ kan, i enlighet med vad i reglemente närmare bestämmas, i den omfattning som prövas lämplig, överföras till byggnadsnämnden.

Om domstols samtycke till tomtbildning i vissa fall är särskilt stadgat.

35 §. Kostnaden för stadspaneläggning och tomtindelning bestrides av staden. Påkallas ändring av stadsplan eller tomtindelning huvudsakligen av enskilt intresse och har ändringen begärts av markägaren, äger staden dock rätt att påföra denne skälig andel av kostnaden för uppgörande av erforderliga kartor och för införande av stadgad kungörelse i tidning.

36 §. Nybyggnad får icke företagas i strid mot stadsplan eller tomtindelning (byggnadsinskränkning).

Förbud mot nybyggnad gäller

1) i byggnadskvarter eller del därav, för vilket tomtindelning ej antagits;

2) på tomt som icke är införd i tomtregistret;

3) på område beträffande vilket beslut fattats om uppgörande av stadsplan eller ändring av stadsplan eller tomtindelning;

4) på område beträffande vilket stadsplan eller ändring därav antagits, intill dess fastställelse ägt rum; samt

5) på område beträffande vilket framställning om fastställande av stadsplan eller ändring därav lämnats utan bifall, såvida [landskapsstyrelsen] därvid utfärdat sådant förbud.

Förbud som avses i 2 mom. 3 och 5 punkterna är i kraft högst två år. Dock äger staden rätt, såvida synnerliga skäl föreligger, att förlänga här avsett förbuds giltighetstid med högst två år i sänder. (1997/77)

På område inom vilket i 2 mom. 3, 4 eller 5 punkten avsett förbud är gällande på grund av uppgörande eller ändring av stadsplan, får grävning, sprängning, schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd ej vidtagas, såvitt åtgärden är ägnad att väsentligt kunna försvåra det berörda områdets användning för avsett ändamål. Här avsedd åtgärd får dock vidtagas om tillstånd därtill erhållits av bygg-

G 1 Byggnadslag (1979:61)

nadsnämnden eller om staden samtyckt till vidtagande av åtgärden.

37 §. På område inom vilket i 36 § 2 mom. 3, 4 eller 5 punkten avsett förbud är gällande på grund av uppgörande eller ändring av stadsplan får ej byggnad eller del därav rivas. Byggnadsnämnden får dock bevilja tillstånd till vidtagande av här avsedd åtgärd om nämnden finner att åtgärden icke kommer att medföra avsevärd olägenhet från planläggningssynpunkt.

38 §. Genom särskild föreskrift kan i stadsplan meddelas förbud mot bebyggande av till byggnadskvarter hörande mark intill dess erforderliga gator och andra trafikleder samt avlopp anlagts och vattenförsörjningen ordnats (byggnadsinskränkning).

I 1 mom. avsett förbud får vara i kraft högst tre år. Såvida synnerliga skäl föreligger kan staden förlänga förbudets giltighetstid med högst tre år i sänder. (1997/77)

I 1 mom. avsett förbud gäller ej byggande som erfordras för jordbrukets, skogsbrukets, fiskets eller därmed jämförlig närings behov.

39 §. Inom område som ingår i stadsplan får grävning, sprängning, schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd ej vidtagas såvitt åtgärden uppenbarligen är ägnad att väsentligt kunna försvara områdets användning för avsett ändamål. Här avsedd åtgärd får dock vidtagas om tillstånd därtill erhållits av byggnadsnämnden eller, när området avsatts för offentligrättsligt samfunds behov, samfundet samtyckt till vidtagande av åtgärden. Här avsett förbud är icke i kraft på område där till följd av ändring av stadsplanen förbud att vidtaga angivna åtgärder gäller jämlikt 36 § 4 mom.

40 §. Angående ersättningskyldighet som föranledes av i 38 § och inlösningskyldighet som föranledes av i 39 § avsedda inskränkningar i rätten att bygga, stadgas i 54 och 60 §§.

6 kap. Om avstående av mark m.m.

41 §. Har inom område med generalplan belägen enskild väg i planen avsatts till trafikled, äger staden rätt, såvida vägen av ålder begagnats, utlagts vid lantmåteriförrättning, av markägaren avsatts till väg i samband med planmässigt byggande eller på annat sätt av honom upplåtits till begagnande och upplåtelsen var bindande vid den tidpunkt då generalplanen antogs, att utan ersättning iståndsätta vägen med därtill hörande diken och nedlägga ledningar samt upplåta vägen för allmän samfärdsl.

42 §. Staden enligt 41 § tillkommande rätt gäller även mot senare ägare av till vägen hörande mark, så ock mot innehavare av inteckning eller annan särskild rätt. Om vägöverlåtelse skett genom frivilligt avtal, har innehavare av rättighet, som belastar fastigheten med bättre rätt än sagda avtal, rätt att av staden erhålla ersättning för den skada han lidit. Har väg upplåtits till begagnande endast för viss tid, gäller stadens rätt att nyttja vägen under sålunda avtalad tid. Har nyttjanderätten till vägen upplåtits mot vederlag, ansvarar staden för erläggandet av detta.

43 §. I stadsplan ingående allmän väg övergår utan ersättning i stadens ägo när stadsplanen träder i kraft.

44 §. I stadsplan ingående gatumark inom område som tidigare saknat stadsplan övergår i stadens ägo, när den avskiljes för stadens räkning enligt vad därom är särskilt stadgat.

Angående ersättning för gatumark stadgas i 61, 62, 64 och 66 §§.

45 §. Staden får tillträda gatumark som avses i 44 §, när byggandet av gata på området påbörjats eller marken eljest behövs för avsett ändamål och förrättning för avskiljande av gatumark inletts, eller då staden enligt 61 § erlagt ersättning för marken.

Finns på i 1 mom. avsedd mark byggnad eller brunn eller annan värdefull anläggning eller är marken nödvändig för nyttjande av sådan anläggning, får marken icke tillträdas förrän anläggningen inlösts i enlighet med stadgandena i 7 kap.

Mark som till följd av stadsplaneändring kommer att ingå i gatumark, får av staden tillträdas så snart förrättning för inlösen av densamma anhängiggjorts.

46 §. Staden äger rätt att flytta ledning som finns på mark som tillhör i 41 § avsedd väg, såvida ledningen hindrar eller kännbart försvårar nyttjandet av vägen.

Vad i 1 mom. är sagt gäller även ledning som befinner sig på enskild väg, vilken enligt stadsplanen utgör gatuumråde eller vilken av markägaren avsatts till väg i samband med planmässigt byggande.

7 kap. Om inlösen av mark

47 §. Inom område med stadsplan får staden utan särskilt tillstånd inlösa gatumark, torg och därmed jämförbar allmän plats, rekreationsområden samt sådana tomter för allmänna byggnader och sådana trafik-, färo- och specialområden som i stadsplanen anvisats för stadens anläggningar eller andra stadens behov.

48 §. [Landskapsstyrelsen] kan bevilja staden tillstånd att inlösa till trafikled erforderlig mark inom område med generalplan samt inom sådant område belägen, för allmänna behov anvisad mark, såvida marken är avsedd att användas för stadens anläggningar eller andra stadens behov.

49 §. [Landskapsstyrelsen] kan bevilja staden rätt att inom område med stadsplan inlösa

1) tomt som icke är bebyggd så att minst hälften av dess enligt stadsplanen medgivna våningsyta tagits i anspråk; och

2) tomt som med beaktande av de på tomten befintliga byggnadernas bruksändamål, läge, byggnadsrätt och övriga på saken verkande omständigheter icke kan anses vara bebyggd huvudsakligen i enlighet med stadsplanen, dock så, att inlösen i sistsagda fall får ske endast såvida det kan anses väsentligt för stadens utveckling att tomten bebygges på det sätt stadsplanen förutsätter.

Rätt att inlösa tomt får ej beviljas, om tomten inom fyra år efter uppmaning från stadsstyrelsen (byggnadsuppmaning) bebyggs på sådant sätt att i 1 mom. angiven inlösningsförutsättning ej mer är för handen. Byggnadsuppmaning skall delges tomtens ägare och,

om ägaren ej är innehavare av tomten, jämväl dess innehavare. Anhållan om rätt att inlösa tomt skall för att kunna upptagas till prövning framställas inom ett år efter utgången av här angiven frist.

Byggnadsuppmaning får icke ges medan i 36 § 2 mom. 3, 4 eller 5 punkten eller i 38 § 1 mom. avsett byggnadsförbud är gällande. Ej heller får byggnadsuppmaning som stöder sig på 1 mom. 1 punkten ges ägare eller innehavare av tomt som i stadsplan anvisats för byggande av bostadshus för högst två familjer, om på tomten finns bostadshus som är i bruk.

Byggnadsuppmaning som givits i strid med stadgandena i 3 mom. medför ej i denna paragraf avsedda verkningar. Träder i sagda moment avsett byggnadsförbud i kraft sedan byggnadsuppmaning givits, förfaller verkningarna av uppmeningen.

Staden åligger att föra offentlig förteckning över givna byggnadsuppmaningar.

Byggnadsuppmaning gäller även mot senare ägare eller innehavare av tomt, såvida anteckning om uppmeningen införts i den i 5 mom. avsedda förteckningen innan den av uppmeningen berörda tomten övergått till ny ägare eller innehavare.

Anmälan om att byggnadsuppmaning givits, återkallats eller av annan orsak förfallit, skall genom stadens försorg utan dröjsmål tillställas fastighetsdomaren, på vilken det ankommer att härom införa anteckning i längden över utnämnda fastigheter.

Om beslut angående byggnadsuppmaning icke upphäves på grund av besvär, räknas den i 2 mom. för byggande utsatta tiden från den tidpunkt då byggnadsuppmeningen gavs.

50 §. [Landskapsstyrelsen] kan bevilja staden rätt att inom område med stadsplan inlösa

1) område som ingår i byggnadskvarter, såvida området är olämpligt bebyggt eller ingår i kvarter där byggnaderna i sin helhet eller till betydande del brunnit ned eller på annat sätt förstörts och avsikten är att inom området åstadkomma en ordnad bebyggelse;

2) område som ingår i byggnadskvarter och som icke är bebyggt huvudsakligen i enlighet med stadsplanen, om byggande i enlighet med stadsplanen förutsätter sådana anläggningar eller sådana i allmänt intresse skeende ingripanden som med beaktande av rådande markägarförhållanden sannolikt medför att planen utan åtgärder från stadens sida icke kommer att genomföras inom skälig tid;

3) till gatumark gränsande mark, om därstädes till följd av anläggande av gata eller väsentlig ändring av befintlig gatas höjdläge måste utföras större ändringsarbeten eller göras andra omfattande ingripanden; samt

4) gatumark omgivande mark, vars värde ansenligt ökas till följd av att i bebyggt del av staden ny gata öppnas, gammal utvidgas eller annat för allmän trafik avsett område iordningställes, såvida inlösningsrätten är erforderlig till täckande av kostnaderna för ifrågakvarande åtgärd.

Tillstånd till inlösen enligt 1 mom. 4 punkten får ej beviljas om ägarna av de tomter som omger gatumarken förbinder sig att inom skälig av staden utsatt tid överlåta mark, som erfordras för genomförande av i

sagda lagrum avsedda åtgärder, samt att ersätta staden de kostnader som föranledes av genomförandet av sagda åtgärder.

[Landskapsstyrelsen] kan bevilja staden rätt att inom område, beträffande vilket beslut fattats om uppgörande eller ändring av stadsplan, inlösa mark, såvida inom området råder en splittrad fastighetsindelning, vilken väsentligt försvarar en med hänsyn till stadens utvecklande ändamålsenlig planläggning.

Vad i 1 mom. 1 punkten är stadgat, äger motsvarande tillämpning på område, beträffande vilket beslut fattats om uppgörande av stadsplan, såvida området bör anses jämförbart med i sagda lagrum avsedda områden.

51 §. [Landskapsstyrelsen] kan bevilja staden rätt att inlösa obebyggd mark inom område med stads- eller generalplan och inom område beträffande vilket beslut om planläggning fattats, såvida i staden icke på skäliga villkor finns tillräckligt med byggnadsmark till förfogande eller om inlösen bör anses erforderlig för främjande av allmän bostadsproduktion eller annat byggande som av staden planmässigt bedrivs. Av sålunda inlöst mark för enskild byggnadsverksamhet bildade tomter skall inom skälig tid upplåtas för avsett ändamål.

Vad i 1 mom. är stadgat om obebyggd mark gäller jämväl bebyggd mark, såvida där uppförda byggnaders värde i förhållande till markens värde är obetydligt.

[Landskapsstyrelsen] kan även i andra än denna paragraf samt i 47-50 §§ angivna fall, såvida allmänt behov det kräver, bevilja staden tillstånd att genom expropriation anskaffa fast egendom eller inskränka nyttjanderätten till sådan egendom, såvitt fråga är om inom stadens gränser belägen mark.

52 §. Innehas tomtdelar av olika ägare, är ägare av tomt del berättigad att inlösa återstoden av tomten. Önskar flera utöva inlösningsrätten äger den företräde vars tomt del jämte byggnader och anläggningar, med beaktande jämväl av de rättigheter som betjänar eller besvärar den, är värdefullast. Har tomt delarna åsatts samma värde, tillkommer lösningsrätten den som först anhängiggjort inlösningsanspråk.

Erlägger den som berättigats inlösa tomt del icke inlösningsersättning i enlighet med vad därom särskilt stadgas, är ägare av annan tomt del berättigad att inlösa övriga tomt delar samt att yrka på fortsättande av inlösningsförrättningen. Sådant yrkande skall framställas till ordföranden i expropriationsnämnden inom 60 dagar, räknat från dagen då tiden för betalning av ersättningen utgick. Utnyttjar ingen ägare av tomt del sin inlösningsrätt eller fullgör sin betalningsskyldighet, äger staden samma rätt till inlösen som ägare av tomt del, såvida staden framställer inlösningsanspråk på här stadgat sätt inom 60 dagar, räknat från dagen då fristen för utövande av inlösningsrätt och erläggande av betalning utgått för samtliga tomt delägare.

53 §. Har ägare av tomt del ej inom ett år, räknat från dagen då tomt delning antogs, anhängiggjort anspråk på inlösen av återstoden av tomten eller har sådant anspråk ej lett till att tomtens olika delar kommit

G 1 Byggnadslag (1979:61)

i en ägares hand, äger staden rätt att inlösa till tomten hörande delar. Har ägare av tomtedel dock anhängig-gjort sitt inlösningsanspråk tidigare än staden eller inom 60 dagar, räknat från dagen då stadens inlösningsanspråk delgavs honom, äger staden inlösningsrätt endast om hans eller annan ägares av tomtedel anspråk icke leder till att tomten kommer i en ägares hand.

54 §. Skall mark enligt stadsplan eller enligt fastställd generalplan nyttjas för annat ändamål än enskild byggnadsverksamhet eller får på området icke vidtagas i 23 § 2 mom. eller 39 § avsedd åtgärd och kan markägaren på grund härav icke använda sin mark på sätt, som medför skälig nytta, är staden, eller då området i planen anvisats för landskapets eller statens behov, landskapet respektive staten skyldig att inlösa marken. Vad här är stadgat gäller dock ej mark som avses i 43 och 44 §§.

Vad i 1 mom. är stadgat om stadens inlösnings-skyldighet äger motsvarande tillämpning på område som avses i 50 § 1 mom. 2 punkten, såvida markägaren på grund av stadsplanen icke kan använda området på sätt, som medför skälig nytta.

Har med stöd av 1 eller 2 mom. yrkats inlösen av endast en del av samma ägare tillhörigt enhetligt område, som ingår i general- eller stadsplan, äger staden, eller då området i planen anvisats för landskapets eller statens behov, landskapet respektive staten rätt att inlösa hela området.

Angående ersättning för sådan inskränkning att nyttja mark, som förorsakas av generalplan eller stadsplan stadgas i 60 §.

55 §. Kan ägare till del av tomt, med anledning av att tomtindelningen icke låter sig förena med bestående ägarförhållanden, icke använda sin mark på sätt, som medför skälig nytta, är staden, såvida icke ägare av annan tomtedel jämlikt 52 § inlöst sagda tomtedel, skyldig att sedan ett år förflutit från dagen då tomtindelningen antogs, inlösa densamma.

56 §. Staden, landskapet eller staten enligt 54 eller 55 § åvilande inlösnings-skyldighet inträder icke förrän ansökan av markägaren om undantag från byggnadsinskränkning eller om tillstånd att vidtaga i 23 § 2 mom. eller 39 § avsedd åtgärd blivit förkastad genom avgörande som vunnit laga kraft.

I 1 mom. angivna offentligt-rättsliga samfund befrias från inlösnings-skyldigheten, om generalplan, stadsplan eller tomtindelning ändrats i enlighet med rådande ägarförhållanden innan beträffande inlösnings-skyldigheten träffats avgörande som vunnit laga kraft. Detsamma gäller, om stadsplanen ändrats så, att förutsättningarna för inlösnings-skyldighet enligt 54 § 2 mom. icke längre är för handen.

Vid prövning av inlösnings-skyldigheten beaktas icke de ändringar i fastighetsindelningen som inträffat efter tidpunkten för fastställande av stadsplan eller generalplan eller antagande av tomtindelning, såvida ändringarna icke företagits i syfte att genomföra plan eller tomtindelning.

57 §. På stadens mark befintlig byggnad eller annan anläggning, som ej tillhör staden, samt nyttjande-, servituts- och annan särskild rätt till marken, får sta-

den inlösa under samma förutsättningar och i samma ordning som den äger rätt att inlösa byggnader och andra anläggningar samt rättigheter i samband med inlösen av annan tillhörig mark.

Utgör annan tillhörig byggnad eller annan anläggning eller nyttjande-, servituts- eller annan sådan rätt hinder för ägare av tomt som icke tidigare är bebyggt huvudsakligen enligt stadsplanen, är inom skälig tid bebygga tomten på sådant sätt, äger tomtägaren rätt att inlösa anläggningen eller rättigheten i den ordning som för inlösen av tomtedel är stadgat, såvida inlösen bör anses vara av vikt för stadsplanens genomförande. Tomtägare äger dock ej lösningsrätt, om den anläggning eller den rättighet som utgör hinder för byggandet tillkommit sedan stadsplanen fastställts eller lösningsrätten, enligt vad därom är särskilt stadgat, tillkommer annan än tomtägaren.

58 §. Fullgör staden eller landskapet icke i 54 eller 55 § avsedd inlösnings-skyldighet, har sakägare rätt att framställa yrkande därom i den ordning som stadgas i 85 § landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter (expropriationslagen). Fullgör staten icke här avsedd inlösnings-skyldighet har sakägare rätt att framställa yrkande därom i den ordning som stadgas i 97 § lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (FFS 603/1977).

Se G 8, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, resp. Ci 626 FL I.

Kan ändring av plan eller tomtindelning som godkänts innan i 1 mom. avsett förfarande inletts, eller anhängig tomtmätning, lantmåteriförrättning eller annan dylik förrättning, inverka på inlösnings-skyldigheten, får fråga rörande denna icke avgöras förrän ändringen slutbehandlats eller förrättningen avslutats.

59 §. Upphävd (1989/62).

8 kap. Om ersättning för genomförande av generalplan och stadsplan

60 §. Kan markägare med anledning av inskränkning som avses i 23 § 1 mom. eller 38 § 1 mom. icke använda sin mark på sätt som medför skälig nytta, äger han rätt att av staden erhålla ersättning för den skada han sålunda får vidkännas. Samma rätt tillkommer även den som innan antagande av generalplan eller stadsplan förvärvat nyttjande-, servituts- eller annan därmed jämförbar rätt till marken.

Ersättning som avses i 1 mom. bör efter sakens beskaffenhet utgå antingen i ett för allt eller medelst annuiteter. Beloppet av annuitet kan på framställning av sakägare vid förändrade förhållanden omprövas.

Vid prövning av ersättnings-skyldigheten skall efter generalplanens eller stadsplanens fastställande inträffade ändringar i fastighetsindelningen icke beaktas, såvida de ej företagits för genomförandet av planen.

Staden enligt denna paragraf åvilande ersättnings-skyldighet inträder icke förrän markägare ansökt om undantag från byggnadsinskränkning och ansökan därom förkastats genom avgörande som vunnit laga kraft.

61 §. För mark som ingår i sådan enskild väg vilken utlagts vid lantmåteriförrättning eller av ålder använts

och för mark som ägaren varaktigt upplåtit till väg samt för mark som av ägaren avsatts till väg i samband med planmässigt byggnande, är ägaren icke berättigad till ersättning, såvida marken i stadsplanen är avsatt till gatemark.

För annan än i 1 mom. avsedd mark vilken enligt bestämmelserna i 44 § övergår i stadens ägo, är ägaren berättigad till ersättning, såvida marken utgör mer än en femtedel av den mark han äger på det område som ingår i stadsplanen i fråga eller såvida dess yta överstiger våningsytan för tomt som får bebyggas på hans återstående mark inom det av stadsplanen berörda området.

62 §. För mark som enligt 44 § övergår i stadens ägo skall, såvida ej av 61 § annat följer, på yrkande av markägaren erläggas ersättning, vars storlek fastställles med tillämpning av de i expropriationslagen stadgade ersättningsgrunderna.

Se G 8, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, 4 kap.

63 §. När mark enligt 43 eller 44 § övergår i stadens ägo, förfaller de rättigheter som tilläventyrs belastar densamma. Svarar den fastighet vartill markområdet hör, vid tidpunkten för övergången av äganderätten, för gäld och erlägges ersättning till markägaren, har innehavaren av fordringsrätten samma rätt till ersättningsbeloppet som han hade till fastigheten.

64 §. Värdet av byggnader, träd, planteringar och andra anläggningar på mark som övergår i stadens ägo, skall av staden ersättas.

Åsamkas ägare till mark, som utan ersättning övergår till staden, till följd av ägarbytet skada av särskilt slag, såsom förlust av på området befintlig plats för tomt eller grustäkt, och bör det med hänsyn till omständigheterna anses oskäligt att underlåta att ersätta markägaren här för, skall skadan av staden ersättas. Det nu sagda gäller i tillämpliga delar även skada som åsamkas innehavare av viss rätt till fastighet när sagda rätt till följd av här avsedd äganderättsövergång förfaller.

65 §. Behöver icke markägare på grund av bestämmelserna i 44 och 61 §§ avstå mark utan ersättning eller nödgas han utan ersättning avstå ett betydligt mindre område än han enligt 61 § 2 mom. högst hade varit skyldig att sålunda avstå, och bör den fördel markägaren till följd härav erhåller, med hänsyn till omständigheterna anses uppenbart oskäligt, är han skyldig att erlagga skälig ersättning till staden då denna tillträtt den invid hans mark belägna gatemarken.

66 §. Medför anläggande av gata till fastställt höjdläge olägenhet sålunda, att nyttjandet av nödvändig utfart från tomt invid gatan förhindras eller ansenligt försvåras, eller uppstår olägenhet i användningen av mark eller byggnad invid gatemark när gatas höjdläge ändras, eller tillskyndas ägare eller innehavare av mark eller byggnad kostnad för åtgärder som vidtages för avhjälpan av olägenhet, är staden pliktig att ersätta den sålunda uppkomna skadan, såvitt den icke bör anses som ringa.

Ändras stadsplan så, att gata, torg eller park antingen i sin helhet eller till någon del måste avlägsnas eller användas för annat ändamål och kommer sådan ändring att medföra inskränkning i rätten att bebygga invidliggande tomt eller att försvåra tillträdet till tomten eller att eljest uppenbart åstadkomma skada, är staden skyldig att ersätta den sålunda uppkomna skadan, såvida den icke bör anses som ringa.

I 1 och 2 mom. angiven rätt till ersättning äger även den som har nyttjande-, servituts- eller annan sådan rätt till mark eller byggnad som berörs av i sagda lagrum angivna olägenheter.

67 §. Överenskommelse som träffas om i 60, 62, 64, 65 eller 66 § avsedd ersättning är bindande för senare ägare av den av överenskommelsen berörda fastigheten.

Kommer överenskommelse om i 65 § avsedd ersättning icke till stånd, avgörs saken av den lokala underretten. Beträffande sättet för avgörande av frågor hänförande sig till övriga i 1 mom. angivna ersättningsstadgas i 129 §.

9 kap. Om anläggande av gata och annat allmänt område

68 §. Det ankommer på staden att anlägga gata.

Såsom anläggande av gata bör även betraktas stärkande av gatas grund, förseende av grusbelagd gata med permanentbeläggning, förändring av befintlig permanentbeläggning till beläggning av avsevärt högre klass och annat härmed jämförbart förbättringsarbete.

Beträffande de för genomfarts- eller infartstrafik avsedda vägar som äsyftas i 29 § 1 mom. 5 punkten gäller vad om allmänna vägar är stadgat.

Se M 25, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar.

69 §. Ny gata skall anläggas efter hand som bebyggandet av tomter som enligt stadsplanen har utfart till gatan, kvarter efter kvarter fortskrider från förut anlagd gata eller från väg som är i allmänt bruk. Härvid skall iakttagas, att varje gatudel som begränsas av två på varandra följande tvärgators utdragna mittlinjer samt gatudel som är jämförbar med sådan gatudel, skall anläggas, när efter fastställandet av stadsplanen tomter med en sammanlagd längd utmed gatudelen av minst en tredjedel av de därvid befintliga gränslinjerna för byggnadskvarter bebyggs i enlighet med planen.

Förutom i 1 mom. avsedda fall skall gata anläggas, såvida invid densamma vid fastställandet av stadsplanen finns byggnader i minst den omfattning som anges i 1 mom. och det oundgängliga trafikbehovet icke tillgodoses av inom området redan befintliga vägar och gator.

Skall redan befintlig gata till följd av ändring av stadsplanen breddas, åligger det staden att anlägga den nya gatudelen i den mån tomter som enligt stadsplanen har utfart till gatan bebyggs i enlighet med planen eller, såvida invid gatan ej finns tomter, i den mån trafiken det kräver.

70 §. När gata eller i 69 § 1 mom. avsedd gatudel anlagts, skall den upplåtas till allmänt begagnande.

G 1 Byggnadslag (1979:61)

Gata eller del därav anses upplåten till allmänt begagnande när den vid byggnadsnämnden förrättad syn godkänts för sitt ändamål.

71 §. När gata eller gatudel upplåtes till allmänt begagnande bör den vara anlagd enligt av stadsstyrelsen fastställd gaturitning och försedd med beläggning samt med erforderliga gångbanor och nödig anordning för vattnets avrinnande. Gatans höjdläge och tvärsektion bör motsvara trafikens behov.

Utan hinder av stadgandena i 1 mom. får dock med tillstånd av byggnadsnämnden gata tillsvidare eller för viss tid upplåtas till allmänt begagnande, ehuru den ej anlagts enligt gaturitningen eller ehuru den saknar beläggning, såvida trafiksäkerheten, hygienien eller brandsäkerheten ej därigenom äventyras.

72 §. På stadsstyrelsens ankommer att med beaktande av trafikens behov bestämma, med vilket ämne gata vid anläggandet skall beläggas.

73 §. Skall enligt stadsplanen dragas trafikled, för vilken erfordras bro, tunnel eller annan särskild konstruktion, till eller genom trafik-, färo- eller specialområde och är staden och innehavaren av det berörda området oense om vilka åtgärder som erfordras härför eller om fördelningen av kostnaderna, avgörs sålunda uppkommen tvist av [landskapsstyrelsen], såvida ej annat är stadgat.

74 §. Det ankommer på staden att anlägga torg, park och annat därmed jämförligt område. Här avsett område skall anläggas då staden anser att behov därav föreligger.

75 §. Bebygges tomt innan gata invid tomten eller avlopp från tomten anlagts, är tomtägaren skyldig att vid behov anordna körväg till tomten samt avlopp från densamma. I den mån staden förfogar över erforderlig obebyggd mark, som enligt stadsplanen är avsedd till gata eller allmän plats, är staden skyldig att kostnadsfritt ställa marken till förfogande för här avsett ändamål.

10 kap. Om ersättning för gatuansläggningskostnad

76 §. För anläggandet av ny gata har staden rätt att av tomtägare erhålla ersättning (gatuansläggningsbidrag), vilken beräknas på grundvalen av tomtens storlek och våningsyta. Det gatuområde för vilket skall erläggas ersättning utgör, uttryckt i fulla kvadratmeter, åtta procent av det antal kvadratmeter, som tomtens areal och våningsyta sammanlagt uppgår till.

Gatubyggnadsbidrag beräknas enligt det belopp som anläggande av grusbelagd gata i medeltal bör anses komma att i staden kosta per kvadratmeter. Permanentbelägges till tomten gränsande gata i samband med anläggandet av gatan eller därefter, bör tomtägare dessutom erlagga hälften av den genomsnittliga skillnaden mellan de beräknade anläggningskostnaderna för grusbelagd och permanentad gata per kvadratmeter av den gatuareal för vilken ersättning skall erläggas.

77 §. Är i 76 § avsedd ersättningsskyldighet beträffande viss tomt uppenbart oskälig med hänsyn till den

nyta gatan medför för tomten, skall ersättningen jämkas till skäligt belopp.

Ökas eller minskas tomtens areal eller våningsyta sedan beloppet av tomtägarens gatubyggnadsbidrag fastställts, skall bidraget minskas eller ökas i enlighet med 76 §. Här avsedd ersättningsskyldighet inträder vid i 79 § 1 mom. avsedd tidpunkt. Bidrag som skall återbäras, skall betalas vid anfordran.

78 §. Stadsfullmäktige fastställer på framställning av stadsstyrelsen den genomsnittliga kostnaden per kvadratmeter för anläggande av i 76 § 2 mom. avsedd gata.

Utredning och förslag som genom stadsstyrelsens försorg utarbetats som underlag för beslut enligt 1 mom., skall hållas till påseende för allmänheten under en tid av minst 30 dagar, räknat från dagen då härom kungjordes. Sakägare, varmed avses även förening som företräder tomtägare, har rätt att under sagda tid hos stadsstyrelsen framställa anmärkningar mot här avsedda utredningar och förslag.

79 §. Är tomt bebyggd huvudsakligen enligt stadsplanen, uppkommer i 76 § avsedd ersättningsskyldighet omedelbart sedan invid tomten belägen gata eller gatudel upplåtits till allmänt begagnande. Är så ej fallet, uppkommer ersättningsskyldigheten först sedan efter gatuupplåtelsen på tomten uppförts nybyggnad.

Även om de i 1 mom. angivna förutsättningarna för inträdande av ersättningsskyldighet ej är för handen, skall ersättningsskyldighet dock anses föreligga, när anläggandet av gata medför sådan nytta för tomt att det bör anses skäligt att tomtägaren erlagger gatubyggnadsbidrag.

80 §. Stadsstyrelsen fastställer storleken av tomtägarens gatubyggnadsbidrag. Fastställelsebeslutet skall delgivas vederbörande på det sätt som är stadgat om delgivande av fullmäktigebeslut som angår enskild person.

Se D 1, Kommunallag (1997:73), 116 §.

Gatubyggnadsbidrag får erläggas i tio annuiteter; dock är den minsta annuiteten 100 mark. Försummas betalning av annuitet, skall på densamma från början av följande år erläggas tio procents årlig dröjsmålsränta, såvida ej stadsfullmäktige fastställer lägre räntesats.

Är de i enlighet med 78 § fastställda anläggningskostnaderna under det år då annuitet erlägges högre eller lägre än under det år då ersättningen enligt 1 mom. fastställts, skall annuiteten, såvida förändringen uppgår till minst tio procent av de för sistnämnda år fastställda anläggningskostnaderna, höjas eller sänkas i proportion till den förändring som anläggningskostnaderna undergått.

81 §. Utan hinder av vad ovan är stadgat om ersättande av gatuansläggningskostnad, får staden sänka i enlighet med detta kapitel fastställd ersättning eller helt och hållet avstå från densamma samt medgiva lättnad i betalningsskyldigheten, ävensom träffa avtal med ersättningsskyldiga i angelägenheter som berörs i detta kapitel.

Staden tillkommer ej rätt att för tomt som den överlåtit uppbära ersättning för anläggande av gata, såvida ej rätt därtill förbehållits i överlåtelsehandlingen.

Vid byte av ägare till tomt ansvarar även ny ägare för obetald annuitet och dröjsmålsränta, dock ej beträffande fordran som varit obetald under längre tid än fem år från förfalldagen. Överenskommelse om ersättning är bindande för ny ägare av fastigheten.

Gatubyggnadsbidrag får indrivas hos den betalningsskyldige i den ordning som är stadgad för indrivning av skatter och offentliga avgifter i utskökningsväg. Staden skall föra offentlig förteckning över obetalda bidrag.

82 §. Vad i detta kapitel är stadgat om tomt och tomtägare gäller i tillämpliga delar även trafik-, färo- och specialområden samt ägare därtill.

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas endast på sådan tomt vars alla delar har samma ägare. Har dock ägare av tomt del erhållit tillstånd att bebygga densamma, är bestämmelserna i kapitlet tillämpliga även på honom och den tomt del han äger.

III avd. BESTÄMMELSER RÖRANDE LANDSKOMMUNERNA

11 kap. Om byggnadsplan

83 §. Har tätbebyggelse uppkommit eller kan sådan bebyggelse väntas uppkomma på viss ort skall genom kommunens försorg byggnadsplan uppgöras, i den mån sådan plan befinner sig erforderlig för regleringen av bebyggelsen.

När byggnadsplan uppgörs skall särskilt beaktas att planen på ett tillfredsställande sätt fyller de fordringar som rimligen kan ställas på en reglerad byggnadsverksamhet, att planen blir så enkel och ändamålsenlig som förhållandena medger, att onödiga kostnader undviks, att tillräcklig uppmärksamhet ägnas bestående äganderättsförhållanden, att den byggda miljön utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt samt att estetiska och kulturhistoriska värden inte förstörs. Dock får en mer detaljerad byggnadsplan uppgöras, om det finns ekonomiska möjligheter och det även i övrigt bedöms ändamålsenligt. (1988/57)

84 §. Byggnadsplan skall utmärka och till gränserna ange de för olika ändamål avsedda områden som ingår i planen, såsom *byggnadsmark* samt *trafikleder* och andra *allmänna områden*. Är avsikten att genomförandet av planen i enlighet med bestämmelserna i 103 § 2 mom. skall ankomma på vederbörande markägare, får dock endast om så är oundgängligen nödvändigt i planen utsättas allmänna områden. I den mån så erfordras skall jämväl höjdlägen, jordmånens beskaffenhet samt avlopps- och vattenförsörjningsförhållandena angivas.

Föreligger skäl därtill, får i byggnadsplan avsättas områden avsedda för huvudsakligen lantbruk och skogsbruk (*lantbruksområden*).

Erfordras utöver bestämmelser som med stöd av 13, 15 eller 16 § tilläventyrs meddelats i byggnadsordning särskilda bestämmelser rörande i byggnadsplan ingående områdets bebyggande eller använd-

ning i övrigt, skall sådana bestämmelser intagas i planen.

85 §. Byggnadsplan antages av fullmäktige. I beslut om antagande av byggnadsplan skall särskilt utsägas huruvida beträffande genomförandet av planen bestämmelserna i 103 § 2 mom. skall lända till efterrättelse.

Utän hinder av bestämmelserna i 1 mom. får fullmäktige i enlighet med vad i reglemente närmare bestämmas, i den omfattning som prövas lämplig, uppdraga åt kommunalstyrelsen eller byggnadsnämnden att i fullmäktiges ställe antaga byggnadsplan.

Om bestämmelserna i 103 § 2 mom. skall tillämpas vid genomförande av byggnadsplanen, skall de berörda markägarna beredas tillfälle att bli hörda före beslut om antagande av byggnadsplan fattas. Markägare som endast med svårighet kan nås, behöver dock ej höras. (1997/77)

Förutsätter genomförande av byggnadsplan i 103 § 2 mom. nämnt fall att de av planen berörda markägarna gemensamt skall inrätta eller upprätthålla viss i 104 § 1 mom. avsedd anläggning och har ej överenskommelse om grund för fördelning av kostnaderna härför träffats, skall kommunen om så befinner sig erforderligt i beslutet bestämma i vilket förhållande de av planen berörda fastigheterna skall delta i sagda kostnad. Är annorstädes särskilt stadgat om fördelning av kostnader för gemensamma anläggningar av ifrågasatt art, skall dessa stadganden lända till efterrättelse. (1997/77)

86 §. (1997/77) Sedan byggnadsplan eller ändring därav antagits, skall däri ingående kvarter, trafikleder och andra områden utmärkas i terrängen efter hand som behovet det kräver.

87 §. Påkallas uppgörande eller ändring av byggnadsplan huvudsakligen av enskilt intresse och har åtgärden begärts av markägaren, äger kommunen rätt att av denne uppbära skälig ersättning för kostnader som hänförs till mätning, kartläggning och övriga åtgärder i samband med uppgörandet av planen eller ändringen därav.

88 §. Nybyggnad får icke företagas i strid mot byggnadsplan (byggnadsinskränkning).

Förbud mot nybyggnad gäller på område beträffande vilket beslut fattats om uppgörande eller ändring av byggnadsplan. (1997/77)

Förbud som avses i 2 mom. är i kraft högst två år. Dock kan kommunen, såvida synnerliga skäl föreligger, förlänga här avsett förbuds giltighetstid med högst två år i sänder. (1997/77)

På område inom vilket i 2 mom. avsett byggnadsförbud är gällande får grävning, sprängning, schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd ej vidtagas, såvitt åtgärden är ägnad att väsentligt kunna försvåra det berörda områdets användning för avsett ändamål. Här avsedd åtgärd får dock vidtagas, om tillstånd därtill erhållits av byggnadsnämnden eller om kommunen samtyckt till vidtagande av åtgärden.

G 1 Byggnadslag (1979:61)

89 §. Genom särskild föreskrift kan i byggnadsplan meddelas förbud mot bebyggande av område som avsatts såsom byggnadsmark till dess erforderliga trafikleder och avlopp anlagts samt vattenförsörjningen ordnats (byggnadsförbud). Här avsett förbud får vara i kraft högst tre år. Såvida synnerliga skäl föreligger, kan kommunen förlänga förbudets giltighetstid med högst tre år i sänder. (1997/77)

I 1 mom. avsett förbud gäller ej byggande som erfordras för jordbrukets, skogsbrukets, fiskets eller därmed jämförlig närings behov.

90 §. Inom område som ingår i byggnadsplan får grävning, sprängning, schaktning, fyllning, trädfällning eller annan därmed jämförlig åtgärd ej vidtagas, såvitt åtgärden uppenbarligen är ägnad att väsentligt kunna försvåra områdets användning för avsett ändamål. Här avsedd åtgärd får dock vidtagas om kommunen samtyckt till åtgärden eller tillstånd därtill erhållits av byggnadsnämnden.

Vad i 1 mom. stadgas, gäller ej område där byggnadsförbud jämlikt 88 § 2 mom. är gällande på grund av ändring av byggnadsplan.

91 §. Angående inlösningsskyldighet som föranleds av i 90 § avsedd inskränkning stadgas i 101 §.

92 §. På område inom vilket i 88 § 2 mom. avsett förbud är gällande får ej byggnad eller del därav rivas. Byggnadsnämnd får dock bevilja tillstånd till vidtagande av här avsedd åtgärd, om nämnden finner att åtgärden icke kommer att medföra avsevärd olägenhet från planläggningssynpunkt.

93 §. På område med byggnadsplan avskiljes för byggande avsedd tomt genom styckning eller annan lantmåteriförrättning till självständig fastighet enligt vad därom är särskilt stadgat.

94 §. Mark som i byggnadsplan avsatts till trafikled och som icke är bebyggt eller oundgänglig för nyttjandet av byggnad, får iståndsättas och förses med ledningar samt upplåtas för trafik, såvida behov därav föreligger.

2 mom. upphävt (2004/22).

95 §. För mark som ingår i sådan enskild väg vilken utlagts vid lantmåteriförrättning eller av ålder använts och för mark som ägaren varaktigt upplåtit till väg samt för mark som av ägaren avsatts till väg i samband med planmässigt byggande, är ägaren eller annan rättighetshavare icke berättigad till ersättning, såvida marken i byggnadsplanen är avsatt till väg.

För annan än i 1 mom. avsedd mark, vilken i byggnadsplanen avsatts till trafikled, är ägaren berättigad till ersättning, till den del mark som han avstår, till lantbruksområde avsatt mark oräknad, utgör mer än en tiondedel av den mark han äger på det område som ingår i byggnadsplanen i fråga. Skyldighet att utan ersättning avstå mark föreligger dock ej till den del här avsedd trafikled icke är erforderlig för nyttjande av markägaren tillhörig byggnadsmark.

Planteringar och andra anläggningar samt träd som befinner sig på mark som i byggnadsplan avsatts till trafikled får, såvida de icke inlöses, bortskaffas av markägaren.

96 §. Ersättning för användning av mark för i 95 § avsett ändamål skall, såvida ej marken enligt sagda paragraf vederlagsfritt får nyttjas, erläggas av vederbörande kommun. Härvid skall de i 62 § angivna ersättningsgrunderna tillämpas.

97 §. Åsamkar vederlagsfritt nyttjande av mark, som i byggnadsplan avsatts till trafikled, markägaren eller annan rättsinnehavare skada av särskilt slag och bör det med hänsyn till omständigheterna anses oskäligt att underlåta att ersätta den skadelidande härför, skall skadan av kommunen ersättas.

Vad i 65 § är stadgat om skyldighet att erlagga ersättning i stället för att upplåta gatumark, äger motsvarande tillämpning med avseende på överlåtelse av i 94 § och 95 § 2 mom. avsedd nyttjanderätt.

98 §. Vad i 95-97 § är stadgat, skall ej tillämpas på i landskapslagen (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland samt i landskapslagen (1964:16) om kommunalvägar avsedda allmänna vägar.

Se M 25, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar och M 26, Landskapslag (1964:16) om kommunala vägar.

99 §. I 96 och 97 §§ avsedd ersättning skall, beroende på sakens beskaffenhet, erläggas antingen i ett för allt eller i annuiteter. Vid förändrade förhållanden kan annuitetens storlek upptagas till förnyad prövning.

Överenskommelse som träffats rörande ersättning är bindande för senare ägare av den av överenskommelsen berörda fastigheten.

Kommer överenskommelse om i 97 § 2 mom. avsedd ersättning ej till stånd, avgörs saken av den lokala underrätten. Beträffande sättet för avgörande av frågor hänförande sig till övriga i 1 mom. angivna ersättningar stadgas i 129 §.

100 §. Finns byggnad på mark som i byggnadsplan avsatts till trafikled eller är sådan mark nödvändig för nyttjandet av byggnad, får marken utan ägarens samtycke icke tagas i avsett bruk förrän byggnaden exproprierats.

101 §. Har mark, som i byggnadsplan anvisats till byggnadsmark för allmän byggnad eller till annat allmänt område än trafikled, icke tagits i bruk för avsett ändamål ehuru markägarens samtycke därtill erhållits eller har inlösen därav ej anhängiggjorts, ehuru markägaren vägrat ge sitt samtycke till ibruktagande av marken för ovan avsett ändamål och kan markägaren på grund av byggnadsinskränkning, som föranleds av byggnadsplanen, icke använda sin mark på sätt som medför skäligen nytta, är kommunen, eller såvida området bör anses ha blivit avsatt för landskapets eller statens behov, landskapet respektive staten skyldig att inlösa marken. Vad i 56 § 2 och 3 mom. samt 58 § 1 mom. är stadgat äger motsvarande tillämpning på här avsedd inlösningskyldighet.

Bestämmelserna i 1 mom. beträffande kommunens inlösningskyldighet äger motsvarande tillämpning i avseende på område, på vilket enligt 102 § bestämmelserna i 50 § 1 mom. 2 punkten skall tillämpas, såvida markägaren på grund av byggnadsplanen icke kan använda området på sätt, som medför skäligen nytta.

Kan markägare på grund av i 90 § avsedd inskränkning icke använda sin mark på sätt, som medför skäligen nytta, skall vad i 1 mom. är stadgat äga motsvarande tillämpning.

I denna paragraf stadgad inlösningssskyldighet inträder icke, förrän markägarens ansökan om undantag från byggnadsinskränkning eller ansökan om tillstånd till i 90 § avsedd åtgärd förkastats genom avgörande, som vunnit laga kraft.

Kan ändring av byggnadsplan, som godkänts innan anspråk på inlösningsansökan, eller anhängig lantmäteriförrättning eller annan dylik förrättning, inverka på inlösningssskyldigheten, får i 1 mom. avsedd talan icke avgöras, förrän ändringen slutbehandlats eller förrättningen avslutats. Det här sagda gäller även, när förutsättningarna för inlösningssskyldighet enligt 2 mom., till följd av godkänd ändring av byggnadsplanen, icke längre är för handen.

102 §. Vad i 47 och 50 §§ är stadgat om expropriation inom område med stadsplan och inom område, beträffande vilket beslut fattats om planläggning eller ändring av plan, gäller i tillämpliga delar även område med byggnadsplan och område, beträffande vilket beslut fattats om byggnadsplanläggning eller ändring av byggnadsplan.

Vad i 49 § är stadgat om expropriation inom område med stadsplan gäller även i tillämpliga delar område med byggnadsplan. Vad i 51 § 1 och 2 mom. är stadgat om inlösen av mark inom område med stadsplan och område, beträffande vilket beslut fattats om planläggning, gäller i tillämpliga delar område med byggnadsplan och område, beträffande vilket beslut fattats om byggnadsplanläggning.

Stadgandena i 51 § 3 mom. och 57 § gäller i tillämpliga delar även landskommun.

103 §. Genomförandet av byggnadsplan ankommer med i 2 mom. angivet undantag på kommunen. Kommunen äger rätt att beträffande genomförandet av byggnadsplan för område som befinner sig i en ägares hand ingå avtal innebärande att de åtgärder som avsluter sig till genomförandet av planen helt eller delvis vidtages på markägarens försorg och bekostnad.

Har byggnadsplan uppgjorts av den orsaken att inom planeområdet finns eller väntas uppstå bebyggelse som enbart eller huvudsakligen är avsedd för fritidsbruk, ankommer genomförandet av byggnadsplanen på de därav berörda markägarna. Med ägare av mark jämställs, om förhållandena det kräver, innehavare av rätt att utbryta visst område och innehavare av legerätt.

104 §. Genomförandet av byggnadsplan omfattar anläggande och underhåll av erforderliga trafikleder och avloppsnät samt, enligt kommunens prövning, vidtagande av åtgärder för ordnande av vattenförsörjning och utomhusbelysning ävensom inrättande av parker och andra allmänna områden.

Vid anläggande och underhåll av allmänt vatten- och avloppswerk äger landskapslagen (1979:29) om allmänna vatten- och avloppswerk tillämpning.

Se D 16, Landskapslag (1979:29) om allmänna vatten- och avloppswerk.

Om skyldighet för ägare eller innehavare av mark att helt eller delvis genomföra byggnadsplan eller att ersätta kommunen kostnaderna härför, stadgas i 16 och 103 §§.

104a §. (1983/33) Bestämmelserna i 68 § 2 mom., 70-72 §§ och 75 § om gata äger motsvarande tillämpning i fråga om trafikled inom område med byggnadsplan, om inte annat föranleds av bestämmelserna i detta kapitel.

105 §. I fråga om anläggande, underhåll och renhållning av trafikleder som utsatts i byggnadsplan, vilken skall genomföras på åtgärd av berörda markägare, skall tillämpas vad om enskilda vägar är stadgat, såvida ej annat föranleds av bestämmelserna i denna lag, landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland eller landskapslagen om kommunalvägar.

Se Lag och Statsrådets Förordning om enskilda vägar, Mi 207 och Mi 208 FL II, samt M 25, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar och M 26, Landskapslag (1964:16) om kommunala vägar.

106 §. (1993/78) För de kostnader som föranleds av mätning och kartläggning av område över vilket byggnadsplan skall läggas beviljas kommun landskapsandel i enlighet med landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

12 kap. Om generalplan

107 §. När så anses erforderligt, skall för landskommun uppgöras generalplan. Härvid skall bestämmelserna i 4 kap. i tillämpliga delar lända till efterrättelse. Vad i sagda kapitel stadgas angående stadsplan, skall tillämpas även på byggnadsplan.

Beträffande rättsverkningarna av generalplan som uppgjorts för landskommun gäller i tillämpliga delar vad om generalplan för staden är stadgat. På område, beträffande vilket beslut om generalplanläggning fattats, äger bestämmelserna i 51 § 1 och 2 mom. motsvarande tillämpning.

13 kap. Om glesbebyggelse

108 §. På område, för vilket byggnadsplan icke fastställts, skall byggnaderna förläggas på lämpligt avstånd från varandra och från fastighets gräns.

Byggnad får icke uppföras på kortare avstånd än fem meter från mark, som äges eller besittes av annan, såvida ej ägaren och den som besitter marken samtycker därtill och icke på kortare avstånd än tio meter från byggnad, som befinner sig på mark som äges eller besittes av annan.

Byggnad som är mer än tio meter hög bör, såvida ej annat överenskommit, ligga på ett avstånd från grannes mark som är minst lika långt som byggnadens höjd, minskad med fem meter, och på ett avstånd från grannes byggnad som är minst lika långt som den högre byggnadens höjd.

Oavsett bestämmelserna i 1 3 mom. skall byggnad som är brandfarlig förläggas på ett avstånd av minst 15 meter från mark och minst 20 meter från byggnad som äges eller innehaves av annan.

Om avtal grannar emellan angående avståndet mellan byggnader gäller, såvitt ej annat följer av denna

G 1 Byggnadslag (1979:61)

lag, vad i lagen om vissa grannelagsförhållanden (FFS 26/1920) är stadgat.

Se Mi 302 FL II.

109 §. Byggnad får ej uppföras på tomt som till ytinnehållet är mindre än 2.000 m², såvida ej byggnadsnämnden av synnerliga skäl tillåter bebyggande därav. På tomt som är mindre än 1.000 m² får bebyggelse dock ej tillåtas.

Utöver vad i 1 mom. stadgas, bör tomt vara tillräckligt stor med hänsyn till storleken och beskaftenheten av den byggnad som är avsedd att uppföras därpå samt lämplig för byggnadsändamål.

110 §. Upphävd (1991/59).

111 §. Fastighetsägare som säljer för byggnadsändamål avsedda tomter, är skyldig att anmäla härom till byggnadsnämnden samt att vid behov förete plan för styckning av fastigheten.

IV avd. SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

14 kap. Allmänt

112 §. Byggnad skall jämte omgivning hållas i sådant skick, att den fyller skäligen krav som bör ställas från sundhets-, hållfasthets- och brandsäkerhetssynpunkt.

Fyller byggnad ej de krav som enligt 1 mom. bör ställas och kan därigenom försakas fara för människor eller egendom, skall byggnadsnämnden förordna att byggnaden skall iståndsättas eller rivas.

Användes byggnad för bostadsändamål och underhålles densamma icke i den omfattning som med hänsyn till användningsändamålet och övriga på saken verkande omständigheter bör anses skälig, skall byggnadsnämnden, såvida förordnande enligt 2 mom. ej bör givas, förordna om iståndsättning av byggnaden.

113 §. Innan byggnadsordning, plan eller tomtindelning antages, skall förslag därtill anslås på det sätt som stadgas om kommunala kungörelser. De, vilkas rätt och fördel kan beröras av byggnadsordningen, planen eller tomtindelningen, skall beredas tillfälle att framställa eventuella anmärkningar mot densamma.

Byggnadsordning, plan, tomtindelning samt byggnadsförbud eller byggnadsinskränkning, som inte gäller redan på grund av bestämmelse i lag, träder i kraft då de bragts till allmän kännedom på det sätt som om kommunala kungörelser är stadgat. (1988/57)

Bestämmelserna i 1 mom. om anslående av förslag till tomtindelning tillämpas inte, om de som enligt 132 § 2 mom. har besvärsmätt vad gäller beslut om antagande av tomtindelning skriftligen godkänt förslaget. (1983/33)

114 §. I denna lag avsedda planer bör uppgöras med ledning av tillförlitlig karta.

115 §. Vad om uppgörande av byggnadsordning, plan eller tomtindelning är stadgat, äger motsvarande tillämpning vid ändring eller upphävande därav.

Vid fastställandet av plan eller byggnadsordning kan uppenbara felaktigheter däri rättas. Med samtycke av kommunens styrelse kan dessutom i stads-

eller byggnadsplan göras smärre ändringar av saklig natur. Innan här avsedd ändring vidtages skall de, vilkas rätt och fördel kan beröras av ändringen, om möjligt höras.

Plan eller byggnadsordning som översänts för fastställelse skall antingen fastställas eller lämnas utan fastställelse.

116 §. Oavsett att område med byggnadsplan införlivas med staden, skall planen lända till efterrättelse intill dess den upphäves eller stadsplan för området fastställs.

Vid upphävande av byggnadsplan som avses i 1 mom. skall vad om upphävande av stadsplan är stadgat lända till efterrättelse.

117 §. Oavsett att byggnadsförbud gäller på visst område, får där utföras byggnadsarbete, för vilket tillstånd utverkades innan förbudet trädde i kraft, såvida ej tillståndet till följd av besvär upphäves. Det sagda gäller även byggnadsarbete, vartill tillstånd icke erfordras, såvida arbetet påbörjades innan byggnadsförbudet trädde i kraft.

118 §. (1991/59) Med nybyggnad avses i denna lag åtgärd som för genomförande kräver byggnadslov enligt bestämmelserna i 1a kap.

119 §. (1991/59) Innan byggnad som är äldre än 50 år rivs, skall byggnadsnämnden underrättas härom senast två månader på förhand (**rivningsanmälan**).

Byggnadsnämnd äger tillträde till byggnad som skall rivas och har rätt att göra de inspektioner och mätningar som är nödvändiga för att dokumentera byggnaden. Ägare till byggnad och, om annan än ägaren innehar byggnaden, innehavaren skall underrättas minst 14 dagar innan i detta moment avsedda åtgärder vidtas.

Önskar annan än byggnadsnämnden dokumentera byggnaden på sätt som avses i 2 mom. kan nämnden ge särskilt tillstånd till detta.

120 §. Med *våning* avses sådant utrymme i byggnad som begränsas av golvplanet och ovanliggande mellanbjälklags eller vindbjälklags övre yta och som i sin helhet ligger över markytan samt även utrymme som endast delvis ligger över markytan, om golvplanet i den närmast högre våningen ligger mer än 1,5 meter över omgivande markyta och byggnadsnämnden ej med hänsyn till terrängförhållandena medger annan bedömning.

Med *källarvåning* avses enligt 1 mom. begränsat utrymme, som helt eller delvis ligger under markytan och som icke är våning.

Med *byggnads våningsyta* avses våningarnas ytinnehåll samt ytinnehållet av den del av vinds- eller källarvåning där bonings- eller arbetsrum eller andra utrymmen som tjänar byggnadens ändamål får inrymmas.

Med *tomts våningsyta* avses den våningsyta som byggnader på tomten sammanlagt högst får innehålla. Vid tillämpning av bestämmelserna i 61, 76 och 77 §§ räknas till tomtens våningsyta även den våningsyta som tillkommer i stöd av tillstånd, som meddelas enligt 121 § 1 mom.

121 §. Kommunen kan i enskilda fall på ansökan medge undantag från bestämmelserna i denna lag och från förbud, påbud och andra inskränkningar rörande byggande som följer av lagen eller som utfärdas med stöd därav. (1997/77)

Undantagstillstånd som avses i 1 mom. kan förenas med föreskrifter som bedömes vara erforderliga för främjande av en lämplig och nyttig byggnadsverksamhet samt för underlättande av framtida planläggning.

Över ansökan som avses i 1 mom. skall sökandens grannar beredas tillfälle att bli hörda om deras rätt och fördel uppenbart berörs. Angående vem som bör anses såsom granne gäller vad i 5 § 4 mom. är stadgat. (1997/77)

Oaktat i 1 mom. avsett undantag icke meddelats, äger byggnadsnämnd rätt att bevilja byggnadslov, när fråga är om mindre avvikelse från i sagda lagrum angivna föreskrifter rörande byggande. När fråga är om större avvikelse får byggnadslov, oaktat i 1 mom. avsett undantag icke meddelats, beviljas, såvida fråga är om uppförande av byggnad, som är avsedd att kvarstå endast tillfälligt under en tid av högst fem år och vilken med beaktande av dess konstruktion, värde och användningsändamål bör anses vara lätt att bortskaffa sedan den i byggnadslovet förutsatta användningstiden utgått. Vid avgörande av här avsett ärende skall byggnadsnämnd i tillämpliga delar iakttaga bestämmelserna i 2 och 3 mom.

Oaktat att kommunalfullmäktige enligt kommunens byggnadsordning kunde bevilja undantag från bestämmelsen att vissa byggnader bör placeras på minst 30 meters avstånd från strandlinjen, ansågs [ÅLSJ] ha rätt att med stöd av 127 § 1 mom. landskapslag (1966:16) om reglering av byggnadsverksamheten bevilja undantag från denna inskränkning. **HFD 1977 II 1.**

122 §. När granne enligt bestämmelserna i 5 § 3 mom. eller 121 § 3 mom. skall höras, bör han på åtgärd av vederbörande myndighet underrättas om ärendet i fråga samt beredas tillfälle att framställa skriftlig anmärkning. Eventuella kostnader i anledning av hörandet erlägges förskottsvis med medel som ställts till vederbörande myndighets förfogande och slutligt av tillstånds- eller byggnadslovssökanden, hos vilken kostnaderna vid behov får indrivas i den ordning som är stadgad för indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg.

123 §. (1983/33) Ägare och innehavare av fastighet är skyldig att tillåta att allmänna och enskilda avlopps-, vatten-, tele-, kraft-, värme- och belysningsledningar samt andra dylika ledningar dras över hans fastighet, om inte ledningarna med tillfredsställande resultat och utan oskäliga kostnader kan läggas på annan plats. Det som här sägs gäller även mindre anordningar, konstruktioner och anläggningar som hör samman med dylika ledningar.

Inom stadens område och inom område med byggnadsplan är den som äger fastighet eller byggnad skyldig tillåta att i vägg, tak eller port eller på plank anbringas fästen eller stöd för tele-, kraft- och belysningsledningar eller andra dylika anordningar, som tjänar allmänna behov.

Kan sakägarna inte enas om placeringen av de i 1 mom. nämnda ledningarna eller de i 2 mom. nämnda fästena och stöden beslutar byggnadsnämnden därom.

För olägenhet eller skada som orsakas av åtgärder som vidtas med stöd av denna paragraf skall betalas ersättning. Om överenskommelse inte nås fastställs ersättningen i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter. Överenskommelse om ersättning binder även senare ägare av fastighet eller byggnad.

5 mom. upphävd (1996/63).

123a §. (1983/33) Den som äger fastighet eller byggnad är skyldig tillåta att på byggnad, port eller plank anbringas vägmärken, namnskyltar för gator och trafikleder samt andra anordningar för reglering av trafiken. I fråga om dessa anordningar äger bestämmelserna i 123 § 3 och 4 mom. motsvarande tillämpning.

124 §. Ägare och innehavare av fastighet är skyldig tillåta att av planläggning eller tomtindelning påkallade arbeten utförs på hans mark. Märken som utlagts vid förrättning, vilken föranletts av planläggning eller tomtindelning får icke utan tillstånd avlägsnas, flyttas eller skadas.

Skall i 1 mom. avsedda märken icke anbringas endast för en kortare tid, bör de vid placering på byggnad eller plank eller i jorden om möjligt anbringas på sådant sätt, att de icke vid sedvanligt nyttjande av egendomen medför olägenhet eller förfulning, som med skäliga kostnader kan undvikas.

125 §. Bör något område på grund av sitt läge, sin naturskönhet eller sina säregna naturförhållanden eller med hänsyn till historiskt eller konstnärligt värdefullt minnesmärke, föremål eller byggnad eller av annat därmed jämförbart skäl på särskilt sätt skyddas, kan i plan meddelas erforderliga bestämmelser härom.

Kan i 1 mom. avsedd bestämmelse ej utfärdas, enär den vore oskälig för markägaren, kan [landskapsstyrelsen] ge vederbörande kommun tillstånd att inlösa markområdet i fråga.

I stads- eller byggnadsplan kan, utan hinder av vad i 2 mom. sägs, intas bestämmelser som erfordras för att trygga skyddet av kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värdefull bebyggelse. Angående rätt till ersättning samt fastighetsägares och kommuns skyldigheter i sådant fall gäller vad i landskapslagen (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse är bestämt. Ersättningsskyldigheten åvilar dock kommunen, som inom ramen för landskapets ordinarie årsstat kan beviljas bidrag för sålunda erlagda ersättningar. (1988/57)

Kommuns ersättningsskyldighet gäller inte byggnader som ägs av offentligt rättsligt samfund. (1988/57)

126 §. Byggare är skyldig att för granskning av byggnadsritningar och annan tillsyn över byggnadsarbetet erlägga avgifter till kommun enligt grunder som kommunens fullmäktige fastställt. Avgift får föreskrivas att uppbäras även före verkställandet av den åtgärd till

G 1 Byggnadslag (1979:61)

vilken avgiften hänför sig. Utförs icke sagda åtgärd, skall härför erlagd avgift återbetalas.

Utöver i 1 mom. avsedda avgifter får för i lagrummet avsedd tillsyn över byggnadsarbete icke uppbåras andra avgifter än av kommunens fullmäktige möjliga fastställd avgift för lösen av handlingar.

127 §. (1993/78) Kommun beviljas landskapsandel för kostnader i anledning av byggnadsrådgivning och byggnadstillsyn i enlighet med landskapslagen om landskapsandelar till kommunerna.

128 §. Staden äger rätt att av landskapet såsom bidrag för kostnaderna för anläggande av körbana på gata, som är av betydelse för fjärr- eller genomfartstrafiken, erhålla hälften av det belopp, vartill kostnaderna per kvadratmeter för omändring av grusbelagd landsväg som tillgodoser här avsett trafikbehov, till permanentad landsväg, i medeltal skall anses belöpa sig till i staden.

På [landskapsstyrelsen] ankommer att på framställning av staden avgöra, huruvida viss gata skall anses vara av betydelse för fjärr- eller genomfartstrafiken.

Staden bör hos [landskapsstyrelsen] ansöka om bidrag, som avses i 1 mom., senast inom det kalenderår som följer efter det då i sagda lagrum avsedda arbeten fullbordades. Ansökes ej om bidrag innan utgången av sagda frist, är rätten till bidrag förfallen, såvida ej giltigt skäl till förseningen visas.

För anläggande av körbana på gata, som är av betydelse för motorfordonstrafiken, och därtill ansluten dyrbar bro, tunnel, korsning, korsningsbelysning, bank samt gång- och cykelväg kan landskapsbidrag beviljas enligt prövning, såvida ej anläggningen av särskild orsak helt och hållet utförs på landskapets bekostnad. Här avsett bidrag skall sökas hos [landskapsstyrelsen].

Om byggandet av allmän väg föranleder anläggande eller ändring av gata eller därtill ansluten anordning inom område med stadsplan, kan för kostnader som sålunda åsamkas staden, erläggas bidrag i enlighet med bestämmelserna i 4 mom., såvida ej annat följer av 73 §. Vad i denna paragraf är stadgat om gata, gäller även väg inom område för vilket byggnadsplan fastställts och vilken användes för allmän trafik. Det som ovan sagts om staden, gäller härvid i tillämpliga delar landskommun.

129 §. Såvida ej annat följer av stadgandena i denna lag, skall vid inlösen enligt denna lag och vid fastställande av ersättning på grund av i denna lag avsedda överlåtelser av mark eller inskränkningar i nyttjandet av mark, bestämmelserna i expropriationslagen lända till efterättelse.

Se G 8, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter.

130 §. Typgodkännande som enligt därom särskilt gällande bestämmelser utfärdats i riket eller Sverige för byggnad, konstruktion, byggnadsdel, byggnadsförmödenhet eller för annan till byggnad hörande anordning samt för vatten- och avloppsanordning eller -anläggning, är under dess giltighetstid bindande för myndighet som beviljar byggnadslov.

131 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

15 kap. Om sökande av ändring

132 §. (2004/22) Ändring i ett beslut om antagande av stads- eller byggnadsplan söks hos Ålands förvaltningsdomstol genom besvär på det sätt som bestäms i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

Ändring i ett beslut om antagande av generalplan eller byggnadsordning söks hos [landskapsstyrelsen] genom besvär. Besvären behandlas i samband med fastställandet av planen eller byggnadsordningen. Vid ändringssökande tillämpas i övrigt vad som bestäms i kommunallagen.

De som saken gäller anses ha fått del av ett beslut om antagande av plan eller byggnadsordning när beslutet i enlighet med 28 § kommunallagen har lagts fram offentligt.

133 §. (2004/22) Ändring i ett beslut som en kommunal myndighet fattat med stöd av denna lag och som inte avses i 132 § söks hos Ålands förvaltningsdomstol genom besvär.

En myndighet som fattat ett beslut enligt denna lag har besvärsmätt i fråga om förvaltningsdomstolens beslut, om myndighetens beslut har ändrats eller upphävt av domstolen.

Ändring i [landskapsstyrelsens] beslut med stöd av denna lag söks hos högsta förvaltningsdomstolen.

Vid ändringssökande iakttas i övrigt förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996).

133a §. (2004/22) Utöver vad som bestäms i 113 § kommunallagen om besvärsmätt har även myndigheter i ärenden som hör till deras verksamhetsområde rätt att överklaga ett beslut om antagande av plan- eller byggnadsordning. Besvärsmätt tillkommer även kommuner för vars område byggnadsordningen eller den markanvändning som anges i planen har konsekvenser.

Utöver vad som särskilt bestäms om ändringssökande har en i landskapet registrerad sammanslutning i ärenden som hör till dess verksamhetsområde och inom det geografiska område där sammanslutningen är verksam rätt att överklaga ett beslut om antagande av en plan eller en byggnadsordning.

Andra än kommunen har inte rätt att söka ändring i ett beslut av Ålands förvaltningsdomstol genom vilket domstolen har upphävt en kommunal myndighets beslut om antagande av en plan eller en byggnadsordning. När en generalplan eller en byggnadsordning har lämnats utan fastställelse har inte heller någon annan än kommunen rätt att söka ändring.

133b §. (2004/22) Besvärsmätt i fråga om ett beslut om byggnadslov har förutom den beslutet gäller

- 1) ägaren och innehavaren av ett invid eller mitt-emot beläget område,
- 2) ägaren och innehavaren av en sådan fastighet vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka,
- 3) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar samt

4) kommunen.

Besvärsrätt i fråga om beslut som avses i 23 § 3 mom., 36 § 4 mom., 37 §, 39 §, 88 § 4 mom. samt 92 § har förutom den beslutet gäller

1) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar,

2) kommunmedlemmarna samt

3) kommunen och en grannkommun vars markanvändningsplanering beslutet påverkar.

Besvärsrätt i fråga om ett beslut om undantagstillstånd har förutom den beslutet gäller

1) ägaren och innehavaren av ett invid eller mitt emot beläget område,

2) ägaren och innehavaren av en sådan fastighet vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka,

3) den vars boende, arbete eller övriga förhållanden projektet i betydande grad påverkar,

4) den vars rätt, skyldighet eller fördel beslutet direkt påverkar,

5) kommunen och en grannkommun vars markanvändningsplanering beslutet påverkar,

6) inom det geografiska område där den är verksam, en sådan registrerad förening vars syfte är att främja natur- eller miljövård eller skydd av kulturvärden eller att annars påverka livsmiljöns kvalitet samt

7) en annan myndighet i ärenden som hör till dess verksamhetsområde.

Besvärsrätt i fråga om beslut om antagande av tomtindelning som inte sker i samband med antagande av stadsplan har förutom den beslutet gäller

1) ägaren och innehavaren av en fastighet som är belägen i samma kvarter och som gränsar till det område som skall delas genom tomtindelningen,

2) ägaren och innehavaren av en fastighet som är belägen mittemot och vars bebyggande eller användning i annat syfte beslutet i väsentlig mån kan påverka samt

3) Mariehamns stad.

134 §. (2004/22) Ålands förvaltningsdomstols och en kommunal myndighets beslut i ett tillståndsärende, ett ärende som rör upplåtande av gata eller väg inom område med byggnadsplan till allmän trafik eller ett ärende som gäller undantag enligt 121 § skall meddelas efter anslag. Efter anslag meddelas även [landskapsstyrelsens] beslut i ärende som gäller fastställelse av byggnadsordning eller plan samt andra beslut som [landskapsstyrelsen] fattar med stöd av denna lag.

Den som saken gäller anses ha fått del av beslutet när det har meddelats.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte i fråga om beslut som gäller landskapsbidrag eller ersättning till kommun.

Beslut om antagande av tomtindelning anses ha kommit till sakägares kännedom då beslutet har offentliggjorts i enlighet med 28 § kommunallagen.

135 §. (2004/22) I ett beslut om fastställande av en generalplan eller av en byggnadsordning kan [landskapsstyrelsen] bestämma att planen eller byggnads-

ordningen skall träda i kraft innan den har vunnit laga kraft.

Kommunstyrelsen kan efter besvärstidens utgång bestämma att en stadsplan eller en byggnadsplan innan den har vunnit laga kraft skall träda i kraft för den del av planområdet som besvärans inte kan anses gälla. Kommunen skall utan dröjsmål delge ändringssökandena och besvärinstansen beslutet.

I ett beslut som gäller tomtindelning, byggnadsförbud, byggnadsinskränkning eller åtgärdsförbud kan det bestämmas att beslutet skall träda i kraft innan det har vunnit laga kraft.

Besvärsmyndigheten kan förbjuda att ett beslut verkställs innan det har vunnit laga kraft.

136 §. Upphävd (2004/22).

16 kap. Om tvångsmedel och straff

137 §. Om skäl bör anses föreligga att uppgöra eller ändra byggnadsordning, stads- eller byggnadsplan, tomtindelning eller fastställd generalplan, kan [landskapsstyrelsen] förelägga viss tid, inom vilken beslut därom skall fattas och, med undantag av tomtindelning, underställas för fastställelse. Iakttages ej föreläggandet kan [landskapsstyrelsen] genom föreläggande av vite tvinga kommunen därtill.

Uppfyller kommun icke sin skyldighet att uppgöra generalplan, kan [landskapsstyrelsen] förelägga kommunen viss tid, inom vilken beslut därom skall fattas. Iakttages ej föreläggandet, skall bestämmelserna i 1 mom. beträffande föreläggande av vite lända till eftertättelse.

I den ordning som stadgas i 1 mom. kan kommun åläggas underställa generalplan för fastställelse, om den omständigheten att planen saknar rättsverkningar kan anses föranleda anseilig olägenhet vid planläggning eller reglering av markanvändningen inom kommunen. Härvid bör särskilt beaktas möjligheterna att avsätta mark för bostads-, industri- eller rekreationsändamål samt möjligheterna att ordna trafiken eller vattenförsörjningen.

Underlåter staden att på behörigt sätt fullgöra sin skyldighet att anlägga gata eller upplåter den icke anlagd gata till allmänt begagnande, äger [landskapsstyrelsen] rätt att förplikta den därtill genom föreläggande av vite. Nödgas staden i enlighet med 69 § anlägga gator i sådan omfattning att dess ekonomi oskäligt betungas, kan [landskapsstyrelsen] medgiva anstånd med byggandet av de gator, vilkas anläggande med minsta olägenhet kan uppskjutas.

137a §. (1988/57) Vad i 137 § sägs gäller även då stads- eller byggnadsplan inte i tillräcklig utsträckning skyddar estetiska och kulturhistoriska värden eller tar hänsyn till de värden som den byggda miljön representerar.

På område som berörs av bestämmelsen i 1 mom. gäller byggnadsförbud och förbud att riva byggnad eller del därav. [Landskapsstyrelsen] kan av särskild orsak medge undantag från detta förbud om byggande eller rivning inte innebär att väsentligt kulturhistoriskt värde går förlorat.

G 1 Byggnadslag (1979:61)

138 §. Uppförs nybyggnad eller vidtas annan åtgärd i strid med bestämmelserna i denna lag eller med förbud eller föreskrifter som utfärdats i stöd därav, eller tredskas någon på annat sätt vid fullgörandet av honom enligt dem åvilande skyldigheter, skall byggnadsnämnden tvinga den tredskande att iakttaga föreskrifterna, att avlägsna eller ändra utfört arbete eller att återställa tidigare förhållanden och att fullgöra sina skyldigheter genom utsättande av vite eller genom att föreskriva att, i händelse av fortsatt tredska, åtgärd till vinnande av rättelse vidtas genom nämndens försorg på den tredskandes bekostnad. Byggnadsnämnd har dock rätt att när särskilda skäl föreligger underlåta att vidta här avsedd åtgärd. (1988/57)

Kostnad för åtgärd som enligt 1 mom. verkställs genom byggnadsnämnds försorg bestrides förskottsvis av vederbörande kommun och får hos den betalningsskyldige indrivnas såsom om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg är stadgat.

139 §. Strider påbörjat byggnadsarbete eller annan åtgärd mot denna lag eller mot förbud eller föreskrift, som utfärdats med stöd därav, äger byggnadsnämnden samt byggnadsinspektören och annan tjänsteinnehavare, på vilken enligt instruktionen för byggnadsnämnden ifrågavarande uppgift ankommer, rätt att genom stängning eller försegling av arbetsplatsen, utsättande av hinder, anordnande av vakthållning, avskärande av ledningar eller vidtagande av annan lämplig åtgärd avbryta arbetet. Vidtages här avsedd åtgärd av byggnadsinspektör eller annan tjänsteinnehavare utan att byggnadsnämnden förordnat därom, skall vederbörande ofördröjligen underrätta byggnadsnämnden om åtgärden, varefter det ankommer på nämnden att avgöra huruvida åtgärden skall återkallas eller ej.

Polismyndighet är skyldig att ge handräckning vid vidtagande av i 1 mom. nämnd åtgärd.

140 §. Föreligger grundad anledning antaga att bestämmelser, föreskrifter eller förbud rörande byggnad eller underhåll av byggnad överträtts, äger myndighet som utövar byggnadstillsyn rätt att granska de byggnader eller lokalteter där eventuell överträdelse kan konstateras. Byggnadens eller lokalitetens ägare och innehavare skall underrättas om granskningen minst tre dygn i förväg. Förvägras tillsynsmyndigheten tillträde till byggnad eller lokalitet som skall granskas, skall ärendet hänskjutas till byggnadsnämnden för avgörande.

141 §. Den som uppför byggnad eller vidtager annan åtgärd i strid mot bestämmelserna i denna lag eller mot föreskrifter som utfärdats i stöd därav skall straffas med böter.

Begås förseelse som avses i 138 §, skall byggnadsnämnden anmäla härom till åklagarmyndigheten. Såvida förseelsen med beaktande av omständigheterna bör anses vara av ringa art och om allmänt intresse ej kräver väckande av åtal, behöver anmälan dock ej göras.

17 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

142 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980 och därigenom upphäves landskapslagen (1959:29) den 22 december 1959 om reglering av byggnadsverksamheten, samt, såvida ej av det nedan sagda annat följer, de med stöd därav utfärdade bestämmelser och föreskrifter som strider mot denna lag.

Vid denna lags ikraftträdande anhängigt ansökningsärende skall handläggas i enlighet med tidigare gällande bestämmelser, såvida ej samtliga sakägare påyrkar att denna lag följes eller vederbörande myndighet anser att vägande skäl för tillämpning härav föreligger och tillämpning kan ske utan att någons rätt därigenom kränkes. Annat ärende som är anhängigt vid denna lags ikraftträdande skall handläggas med iakttagande av tidigare gällande bestämmelser såvida ej den handläggande myndigheten finner lämpligt att tillämpa denna lag och detta kan ske utan att någons rätt därigenom kränkes.

Förbud, tillstånd eller annat förordnande som är begränsat i tiden och vilket utfärdats på grund av tidigare gällande bestämmelser är i kraft under föreskriven tid. Ändring av här avsett förordnande eller undantag därifrån kan dock till sakägares förmån ske, såvida i denna lag för jämförbara fall föreskrivna förutsättningar härför föreligger.

Beträffande ärende rörande inlösen eller ersättning vilket är anhängigt när denna lag träder i kraft, stadgas i 92 § expropriationslagen.

På byggnadsordning och plan som fastställts före denna lags ikraftträdande samt på byggnadsordning eller plan, beträffande vilken fråga om fastställelse vid lags ikraftträdande var anhängig, skall tidigare gällande bestämmelser tillämpas, dock så att byggnadsordning och plan som strider mot denna lag skall bringas i överensstämmelse därmed inom fem år från lags ikraftträdande, såvida ej [landskapsstyrelsen] av särskild orsak beviljar förlängning av sagda frist. Vid ändring av här avsedd byggnadsordning och plan skall denna lag tillämpas.

Utän hinder av bestämmelserna i 5 mom. kan kommun med berörda markägare överenskomma att 103 § 2 mom. denna lag skall tillämpas på byggnadsplan som fastställts före denna lags ikraftträdande, såvida åtgärder för genomförande av planen ännu icke vidtagits.

Utän hinder av bestämmelserna i 70 § 2 mom. anses såsom till allmänt begagnande upplåten även gata som, när denna lag träder i kraft, i stöd av tidigare gällande bestämmelser är upplåten till allmänt begagnande.

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till eller avses däri eljest bestämmelse, som ersättes genom bestämmelse i denna lag, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

G 2 Byggnadsförordning (1963:40) för landskapet Åland

Obs! Denna förordning är utfärdad med stöd av Landskapslag (1959:29) om reglering av byggnadsverksamheten och gäller inte till de delar den strider mot G 1. Byggnadslag (1979:61) för landskapet Åland.. Se 142 § sistnämnda lag.

I avd. GEMENSAMMA STADGANDEN

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Vid byggnadsverksamhet skola stadgandena i denna förordning lända till efterrättelse.

I denna förordning avses med byggnadslagen landskapslagen (1959:29) den 22 december 1959 om reglering av byggnadsverksamheten.

2 §. [Landskapsstyrelsen] skall vid handhavandet av byggnadsförvaltningen

1) tillse, att byggnadsplan och byggnadsordning uppgöres för område inom landskommun, för vilket sådana enligt [94 § 1 mom. och 11 § 2 mom. byggnadslagen] skola uppgöras;

2) vidtaga åtgärder för uppgörande av [regionplan] för område, för vilket sådan befinner sig nödig;

3) då anledning förefinnes, vidtaga åtgärder för ändring och upphävande av byggnadsplan, byggnadsordning eller av [landskapsstyrelsen] utfärdade andra bestämmelser om byggande;

4) övervaka, att gällande författningar samt byggnadsordningar ävensom fastställda [regionplaner], generalplaner, stadsplaner, byggnadsplaner, tomtindelningar och andra bestämmelser om byggande iakttagas; samt

5) tillse, att [magistraten i Mariehamn], byggnadsnämnder och andra lokala myndigheter, som äga taga befattning med byggande och planläggning av områden, fullgöra sina åligganden.

På [landskapsstyrelsen] ankommer att tillhandagå kommunerna med råd i angelägenheter, som gälla planering av tätbebyggelse.

3 §. Byggnadslov må icke i strid med stadgandet i 5 § [byggnadslagen] beviljas för uppförande av nybyggnad, då fråga är om tätbebyggelse på område, som icke har gällande stadsplan eller byggnadsplan, såvida ej i 2 mom. sagda paragraf avsett undantag medgivits.

4 §. [Landskapsstyrelsen] skall höra vederbörande kommun och, om det befinner sig nödigt, även grannkommun, innan i 5 § [byggnadslagen] stadgat undantag från förbud att använda mark för tätbebyggelse medgives. Har ansökan inlämnats till kommuns styrelse, skall denna vidarebefordra ansökningen och kommunens utlåtande i saken till [landskapsstyrelsen].

5 §. Stadsstyrelsen i Mariehamn bör vid ledningen av den allmänna planeringen av byggandet och planläggningen av områden i staden:

1) följa med byggnadsverksamheten och utvecklingen av bostadsförhållandena samt låta verkställa nödiga utredningar för den framtida planläggningen

av stadsområdet och jämväl giva akt på bosättningens utveckling utanför detsamma;

2) vid behov vidtaga åtgärder för utarbetande och ändring av generalplan;

3) draga försorg om att stadsplan uppgöres för område, för vilket sådan med beaktande av stadens utveckling bör uppgöras;

4) vid behov vidtaga åtgärder för ändring av stadsplan;

5) draga försorg om uppgörande och ändring av tomtindelning;

6) ombesörja uppgörande av byggnadsordning och nödiga ändringar däri;

7) då skäl därtill föreligga, vidtaga åtgärder för upphävande av plan eller tomtindelning; samt

8) verka för främjande och utvecklande av byggnadsverksamheten.

6 §. Kommunalstyrelse bör vid ledningen av den allmänna planeringen av byggandet och planläggningen av områden:

1) följa med byggnadsverksamheten och utvecklingen av bostadsförhållandena i kommunen;

2) vidtaga erforderliga åtgärder för uppgörande, ändring och upphävande av i byggnadslagen avsedda planer;

3) vid behov vidtaga åtgärder för utarbetande och ändring av byggnadsordning; samt

4) verka för främjande och utvecklande av byggnadsverksamheten.

7 §. [Magistraten] i Mariehamn skall övervaka, att gällande stadganden och bestämmelser om byggnadsverksamheten iakttagas, samt utföra de åligganden, som enligt dessa ankomma på [magistraten].

På [magistraten] ankommer därjämte:

1) att till [landskapsstyrelsen], stadsfullmäktige och stadsstyrelsen avgiva utlåtanden i ärenden rörande byggnadsverksamheten; och

2) att i fall av förseelse vidtaga åtgärder för väckande av åtal samt, ifall omständigheterna det påkalla, mot tredskande tillämpa stadgade tvångsmedel.

Vid behov äger [magistraten] rätt att kalla sakkunniga att biträda vid behandlingen av ärende. [Angående magistratens sammansättning vid behandlingen av stadsplane- och byggnadsärenden är särskilt stadgat.] [Magistraten] äger rätt att uppdraga åt en eller flera av sina medlemmar att handhava de åligganden, som hänföra sig till byggnadsövervakningen. Finnes i staden byggnadsinspektör, bestämmes i byggnadsordningen angående på honom ankommande byggnadsövervakning.

Företrädare för stadens stadsplane-, byggnads-, mätnings-, brand- och hälsovårdsmyndigheter skall på kallelse infinna sig vid [magistratens] sammanträde, då stadsplane- eller byggnadsärende behandlas, och äger på begäran få sin åsikt antecknad i protokollet.

Se anmärkningen under denna förordnings rubrik.

8 §. Byggnadsnämnd är beslutför, då ordföranden eller viceordföranden och minst två andra medlemmar äro närvarande.

G 2 Byggnadsförordning (1963:40)

Byggnadsnämnd skall hava av kommunalfullmäktige fastställd instruktion.

9 §. Angående sammankallande av byggnadsnämnd bestämmes i instruktionen. Byggnadsnämnd skall jämväl sammankomma, då [landskapsstyrelsen] så förordnar.

Den ordinarie tiden och platsen för byggnadsnämndens sammanträden skall kungöras såsom kommunala tillkännagivanden offentliggöras i kommunen. På samma sätt skall meddelas, var ansökningar till byggnadsnämnden skola inlämnas.

10 §. Byggnadsnämnd skall följa med byggnadsverksamheten och tillse, att gällande stadganden och bestämmelser om byggnadsverksamheten iakttagas samt utföra de åligganden, som enligt dessa ankomma på byggnadsnämnd.

På byggnadsnämnd ankommer därjämte:

1) att behandla och avgöra ansökningar om byggnadslov, granska ritningar och andra handlingar, som beröra byggnadsföretag, samt verkställa nödiga syner;

2) att vid behov uppdraga åt en eller flera av sina medlemmar att handhava till byggnadsövervakningen hörande åligganden; finnes i kommun byggnadsinspektör bestämmes i byggnadsordningen angående på honom ankommande byggnadsövervakning;

3) att i fall av förseelse vidtagna åtgärder för väckande av åtal samt, där omständigheterna det påkalla, mot tredskande tillämpa stadgade tvångsmedel eller hos [landskapsstyrelsen] hemställa om tillämpning av sådana;

4) att hos [landskapsstyrelsen] och de kommunala myndigheterna göra framställningar, som föranledas av byggnadsverksamheten;

5) att föra förteckning över de försäljningar av byggnadsområden, som avses i [118 § byggnadslagen]; samt

6) att draga försorg om övervakningen av den byggnadsverksamhet, som understödes enligt jorddispositionslagstiftningen och annan kolonisationslagstiftning, såsom därom är stadgat.

11 §. [Landskapsstyrelsen] eller, vid inlösen för stats behov, länsstyrelsen skall efter att hava förordnat ordförande och övriga medlemmar samt ersättare i inlösningskommission, som avses i [60 § byggnadslagen], till vederbörande kommuns styrelse anmäla inlösningskommissionens sammansättning.

2 kap. Byggnadsordning

Se G 1, Byggnadslag (1979:61), 142 § 5 mom.

12 §. Innan förslag till byggnadsordning i Mariehamn antages, skall det offentligen framläggas till påseende under 30 dagar. Härrom skall kungöras i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i staden. Anmärkningar mot förslaget skola göras skriftligen hos stadsstyrelsen inom den tid, under vilken förslaget är framlagt till påseende. Över förslaget skall utlåtande inhämtas av [magistraten], hälsovårdsnämnden och brandnämnden.

Då beslut om antagande av byggnadsordning insändes för fastställelse, skola framställda anmärk-

ningar fogas vid handlingarna, såframt de icke intagits i protokollet eller däri blivit tillräckligt utförligt återgivna.

Fastställelse av byggnadsordning skall av stadsstyrelsen bringas till allmän kännedom i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i staden, varvid även skall nämnas, var byggnadsordningen finnes framlagd till påseende.

Vad ovan är stadgat äger tillämpning även vid ändring av byggnadsordning.

13 §. Innan [landskapsstyrelsen] utfärdar byggnadsordning för område i landskommun, skall förslaget vara offentligen framlagt till påseende under minst 30 dagar. Härrom skall kungöras i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i kommunen. Anmärkningar mot förslaget skola göras skriftligen hos kommunalstyrelsen inom den tid, under vilket förslaget är framlagt till påseende. Över förslaget skall utlåtande inhämtas av byggnads-, hälsovårds- och brandnämnden. Kommunalstyrelsen skall befordra anmärkningarna och utlåtandena jämte sitt eget utlåtande till [landskapsstyrelsen].

Utfärdandet av byggnadsordning skall på åtgärd av kommunen bringas till allmän kännedom i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i kommunen, varvid även skall nämnas, var byggnadsordningen finnes framlagd till påseende.

Vad ovan är stadgat äger tillämpning även vid ändring av byggnadsordning.

14 §. Byggnadsordning skall vara tillgänglig för allmänheten till skäligt pris.

15 §. Byggnadsordning skall upptaga bestämmelser om byggnadsrätt och byggnaders avstånd från varandra och från tomtgräns.

16 §. Stadgandena i byggnadsordning skola lända till efterrättelse, såframt ej annat är föreskrivet i stadsplan, byggnadsplan eller generalplan.

3 kap. [Regionplan]

17 §. [Regionplan omfattar beskrivning och kartor. I beskrivningen bör ingå motivering och för bedömningen av planen nödig utredning. Regionplan skall uppgöras med begagnande av tillgängligt kartmaterial och med beaktande av kartans ändamål, om möjligt i skala 1:20.000 eller i större skala.]

18 §. [Vid uppgörande av regionplan skall rådplägningsåga rum med de myndigheter, vilkas förvaltningsgrenar beröras av regionplansförslaget, samt efter behov överläggningar åga rum med de kommuner samt närings-, kultur- och industriinrättningar, vilkas intresse beröres av förslaget, och tillfälle beredas dem att inkomma med utlåtande i saken.]

19 §. [Över förslag till regionplan skall regionplansförbundets styrelse inbegära utlåtande av de myndigheter, vilkas förvaltningsgrenar regionplanen anses beröra, och av de kommuner, som planen angår.]

Innan förslaget förelägges förbundsfullmäktige, skall detsamma på förbundsstyrelsens åtgärd i alla av förslaget berörda kommuner offentligen framläggas

till påseende under en tid av 30 dagar, inom vilken tid anmärkningar mot förslaget skola framställas hos förbundsstyrelsen. Förslagets framläggande till påseende skall därförinnan i förenämnda kommuner kungöras i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i vederbörande kommun.]

20 §. [Sedan förbundsfullmäktige godkänt förslaget till regionplan, skall förbundsstyrelsen ofördröjligen översända förslaget i tvenne exemplar jämte eget utlåtande till länsstyrelsen, som, sedan beslutet vunnit laga kraft, med bevis därom skall översända handlingarna i ärendet till [landskapsstyrelsen].]

21 §. [Sedan [landskapsstyrelsens] fastställelse av regionplanen vunnit laga kraft, skall densamma på åtgärd av förbundsstyrelsen ofördröjligen kungöras i de av planen berörda kommunerna i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i kommunen. Regionplan skall vara tillgänglig för allmänheten till skäligt pris.

Regionplan skall på åtgärd av förbundsstyrelsen tillställas av planen berörd kommun och byggnadsnämnd [samt magistraten i Mariehamn], byggnadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, lantmäteristyrelsen, länsstyrelsen i landskapet Åland samt riksplaneringsbyrån.]

22 §. [Vad ovan är stadgat gäller i tillämpliga delar även vid ändring av regionplan.]

23 §. [Såsom kostnader, vilka avses i 26 § byggnadslagen anses sådana direkta utgifter för anskaffning av undersökningsmaterial, för utredningar och undersökningar ävensom för planens utarbetande, vilka äro av nöden för arbetet med beaktande av [landskapsstyrelsens] beslut om planens uppgörande.

Såsom i 1 mom. avsedda kostnader beaktas utgifter, vilka gälla arbete, som utförts efter det regionplansförbund bildats. På synnerliga skäl må beaktas även efter regionplansförbundets bildande erlagd utgift, som gäller före förbundets bildande utfört arbete.

Sedan regionplansförbund bildats, skall förbundet företaga en ungefärlig beräkning av ovan i 1 mom. nämnda kostnader och uppgöra detaljerad kostnadsberäkning för högst tre år i sänder samt översända dessa beräkningar till [landskapsstyrelsen] för godkännande. Landskapets andel i kostnaderna skall sökas hos [landskapsstyrelsen] för varje kalenderår före utgången av följande mars månad.]

II avd. STADGANDEN RÖRANDE MARIEHAMN

4 kap. Generalplan

24 §. Generalplan skall, med beaktande av de lokala förhållandena, stadens framtida utveckling och planeringen av grannområdena, ange huvuddragen av stadsområdets utnyttjande för olika ändamål, såsom:

- 1) de viktigaste trafiklederna;
- 2) för bebyggelse avsedda områden, såsom olika bostadsområden, industri- och upplagsområden samt områden för allmänna byggnader;
- 3) områden för lant- och skogsbruk; samt

4) områden för andra allmänna behov, såsom för rekreations-, trafik-, färo- och specialområden.

25 §. Förslag till generalplan, innefattande på undersökning grundad beskrivning och karta samt, om det finnes nödigt, generalplansbestämmelser, skall uppgöras av sakkunnig.

På kartan skola gränserna för generalplansområdet och de för olika ändamål avsatta områdena angivas. Kartan skall uppgöras i sådan skala, att de för olika ändamål avsatta områdena tydligt framgå.

Beskrivning över generalplan skall innefatta motivering samt utredning om stadens utveckling, om behovet av tomt-, rekreations- och andra områden, om grundförhållandena i nödig utsträckning, om vattenförsörjnings- och avloppsmöjligheterna samt om möjligheterna att avlägsna den olägenhet avloppsvatten kan förorsaka ävensom utredning om andra omständigheter, som kan anses vara av nöden för bedömning av planen.

26 §. Vid uppgörandet av förslag till generalplan böra stadens myndigheter efter behov rådgöra med de myndigheter, vilkas förvaltningsområden generalplanen berör.

27 §. Förslag till generalplan skall vara offentlig framlagt till påseende under minst 30 dagar. Härom skall kungöras i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i staden. Inom den tid, under vilken förslaget är framlagt till påseende, må anmärkningar mot detsamma göras skriftligen hos stadsstyrelsen.

28 §. Då beslut om antagande av generalplan insändes för fastställelse, skola framställda anmärkningar fogas vid handlingarna, såfram de icke intagits i protokollet eller däri blivit tillräckligt utförligt återgivna.

Fastställelse av generalplan skall på åtgärd av stadsstyrelsen bringas till allmän kändedom i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i staden.

29 §. Vad i detta kapitel är stadgat gäller i tillämpliga delar även vid ändring av generalplan.

5 kap. Stadsplan

30 §. Stadsplanen skall uppgöras så, att stadens framtida utveckling blir tillbörligen beaktad och tillräckliga områden avsatta för olika ändamål. Har staden generalplan, skall stadsplanen såvitt möjligt uppgöras enligt principerna i generalplanen.

Vid uppgörandet av stadsplan skola följande omständigheter ägnas särskild uppmärksamhet:

1) att olika delar av staden i mån av möjlighet utnyttjas för ändamål, för vilka de med hänsyn till läge, terrängförhållanden, grundförhållanden och övriga omständigheter äro bäst lämpade;

2) att bestående fastighetsgränser och servitut samt vägar ävensom sådana omständigheter, vilka kunna underlätta stadsplanens förverkligande, i mån av möjlighet beaktas;

3) att terrängförhållanden och grundförhållanden ävensom vattenförsörjnings- och avloppsmöjligheterna beaktas;

G 2 Byggnadsförordning (1963:40)

4) att behandlingen av avfall, avlopps- och avfallsvatten ordnas;

5) att bostadsområdena placeras ändamålsenligt samt medelst parker, skyddsområden eller andra anordningar hållas skilda från industri- och upplagsområden;

6) att befolkningsskyddssynpunkterna beaktas;

7) att möjligheten att effektivt hindra spridning av brand beaktas;

8) att torg, parker, områden för lek, idrott och bad ävensom andra områden, ägnade att öka trevnaden planeras i olika delar av stadsplaneområdet i nödig utsträckning;

9) att byggnadskvarteren anordnas så, att de ändamålsenligt kunna indelas i tomter och bebyggas;

10) att goda naturliga ljusförhållanden eftersträvas vid byggnaders placering;

11) att områden för allmänna byggnader i tillräcklig utsträckning reserveras;

12) att ändamålsenliga trafikleder för såväl stadens inre trafik som fjärrtrafiken planeras;

13) att gods- och resandetrafikens behov beaktas;

14) att gata eller väg planeras med beaktande av trafikbehovet, trafiksäkerheten, god anslutning till annan trafikled samt trafikens framtida utveckling;

15) att trafiksäkerheten beaktas vid byggnaders placering;

16) att avståndet mellan byggnaderna på ömse sidor av gata i allmänhet skall vara minst 14 och gatumarkens bredd minst 8 meter;

17) att allmänna parkeringsplatser anordnas i tillräcklig utsträckning samt att nödigt antal privata bilplatser finnes;

18) att historiskt, kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värdefulla byggnader samt på grund av utsikten, läget, växtligheten eller säregna naturförhållanden värdefulla platser skyddas och bevaras, såvida icke tvingande skäl annat föranleda; samt

19) att ett ändamålsenligt och lämpligt utnyttjande av planlagt område i allmänhet främjas.

31 §. I stadsplanebestämmelser må intagas erforderliga föreskrifter om bebyggande och utnyttjande av byggnadskvarter, såsom bestämmelser om

1) utnyttjandet av byggnadskvarter för bostads- eller industriändamål, för affärlivets behov eller för annat ändamål av visst slag;

2) byggnadsgränser, tomts byggnadsyta och byggnadernas läge;

3) byggnadstätheten samt det högsta antalet byggnader och lägenheter, som må uppföras på tomt;

4) antalet våningar och byggnadernas höjd;

5) byggnadsmaterial, byggnaders fasader och tak;

6) gårdsplan och anläggande av för flera gårdar gemensamma gårdsplaner;

7) skyldighet att hålla plantering på tomtmark;

8) byggande under jordytan;

9) reservering av plats för tunnel och andra utrymmen under tomt;

10) förbud att anordna utfartsväg till viss gatumark;

11) anordnande av genomfartsöppning i byggnad och avsättande av område för trafik till annan tomt eller för allmän trafik;

12) placering av fönster i vägg i byggnad vid gränsen till granntomt;

13) dragande av ledningar genom tomt;

14) stängsel och förbud mot uppsättning av stängsel; samt

15) inrättande av bilplatser och lastningsplatser för bilar på tomt.

Gälla stadsplanebestämmelser bebyggd stadsdel, skall nödig uppmärksamhet ägnas redan förefintliga byggnader.

32 §. Stadsplanebestämmelser må utfärdas om användningen även av andra områden än byggnadskvarter, såsom bestämmelser om:

1) utnyttjandet av utrymme under eller över markens plan;

2) trafikledskorsningar i skilda plan eller om ledande av allmän trafik genom trafik- eller faroområde;

3) byggandet av tunnel eller bro;

4) bevarande eller reglering av vattenområde och skyddande av allmän vattentäkt;

5) anordnande av rekreations-, trafik-, färo- eller specialområde och om byggandet på sådana områden.

33 §. På rekreations-, trafik-, färo- och specialområde må endast uppföras byggnad, som är lämplig med hänsyn till ändamålet med området.

På rekreations- och specialområde i stadsplan utmärkt byggnadsyta anger endast byggnadens ungefärliga plats.

Fastställelse av stadsplan gäller icke den inre regleringen av rekreations-, trafik-, färo- och specialområde, såframt icke stadsplanebestämmelse därom finnes.

34 §. I stadsplan skola angivas namnen på stadsdelarna, byggnadskvarterens namn eller nummer, gatornas namn samt vid behov namnen på parker, torg och andra områden.

35 §. Stadsplan skall utarbetas av fackman på för ändamålet lämplig karta i skala 1:2000 eller större skala.

Då det för bedömande av stadsplan finnes nödvändigt, skola höjdförhållandena för gator, torg och andra allmänna områden samt kvarter eller del därav utredas.

På stadsplanekartan skola stadsplanebestämmelserna antecknas.

36 §. I samband med stadsplanen skall utarbetas beskrivning, som innefattar motivering för förslaget ävensom utredning om vattenförsörjnings- och avloppsmöjligheterna samt grundförhållandena.

Av utredningen bör framgå huru avloppssystemet, avloppens läge och utmynningsplatser planerats samt huru olägenheterna av avloppsvattnet skola avlägsnas.

37 §. Förslag till stadsplan skall på åtgärd av stadsstyrelsen vara offentlig framlagt till påseende under minst 14 dagar från det därom kungjorts i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i staden. Inom samma tid må anmärkningar mot förslaget skriftligen tillställas stadsstyrelsen.

Framläggande av förslag till stadsplan skall bevisligen på åtgärd av stadsstyrelsen särskilt meddelas

kommun, som gränsar till stadsplaneområdet, så ock ägare eller innehavare av mark, för vilken stadsplan uppgöres, om han har sitt hemvist på annan i mantalslängden uppgiven eller annars känd ort i landet, i fall icke vederbörande redan godkänt stadsplaneförslaget. Meddelandet skall anses hava kommit till vederbörandes kännedom, om det minst en vecka innan förslaget framlades till påseende lämnats för befordran med posten såsom inskriven försändelse.

Över förslaget skall, då det finnes erforderligt, utlåtande av magistraten, hälsovårdsnämnden och brandnämnden införskaffas. Av grannkommun skall utlåtande inhämtas, om det anses av behovet påkallat.

Förslag, som med anledning av anmärkning väsentligt ändrats, skall ånyo framläggas.

Gäller stadsplanen endast i 34 § nämnda namn och nummer, behöver delgivning enligt 2 mom. icke verkställas.

38 §. Då av fullmäktige godkänd stadsplan insändes för fastställelse, skola karta och beskrivning medfölja i tre eller, då fråga är om område, som är infört i jordregistret, i fyra exemplar. Vid handlingarna skola fogas framställda anmärkningar, såfram de icke blivit intagna i protokollet eller däri tillräckligt utförligt återgivna.

Då stadsplan blivit fastställd, skall därom kungöras i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i staden.

39 §. Vad ovan i detta kapitel är stadgat, gäller i tillämpliga delar vid ändring av stadsplan.

40 §. Avser stadsplaneförslag i [37 § 2 mom. byggnadslagen] förutsatt rätt för staden att fastställa tomtindelning utan underställande, skall detta särskilt anvisas i förslaget.

41 §. Stad skall hålla stadsplanekarta, varav hela stadens gällande stadsplan framgår.

6 kap. Tomtindelning

42 §. Vid indelningen av kvarter i byggnadstomter skall iakttagas:

1) att varje tomt skall gränsa till gatumark, torg, öppen plats eller i undantagsfall till park, genom vilken körbana leder till tomten;

2) att tomterna givas den form och storlek, som är ändamålsenlig för bebyggande och tomtens utnyttjande;

3) att gränserna mellan tomterna i allmänhet göras raka; samt

4) att om tomtindelningens ändamålsenlighet det tillåter, rådande jordägförhållanden beaktas.

43 §. I fråga om förslag till tomtindelning skall vad i 37 § 1 och 2 mom. är stadgat äga motsvarande tillämpning, dock ej vad i 2 mom. är sagt om meddelande till innehavare av mark och till annan kommun.

Över förslaget skall, då det finnes erforderligt, magistratens, hälsovårdsnämndens och brandnämndens utlåtande inhämtas.

44 §. Tomtindelning, för vilken fastställelse sökes, skall utmärkas på karta (tomtindelningsskarta), i all-

mänhet i skala 1:500. Av kartan böra framgå tomternas nummer och arealer, sidornas längd och byggnaderna på området samt för varje tomt namn, registernummer, gränser och arealer för de fastigheter och andra områden eller delar av dem, av vilka tomten består.

45 §. Vad i 38 § är stadgat om stadsplan äger motsvarande tillämpning på tomtindelning.

Då tomtindelning blivit fastställd, skall stadsstyrelsen därom ofördröjligen underrätta magistraten och de stadsmyndigheter, som föra stadens tomtbok och avskrift av jordregistret.

46 §. Stadgandena i detta kapitel gälla även ändring av tomtindelning.

Vad i detta kapitel är stadgat gäller även i tillämpliga delar tomtindelning, som är fastställd i den ordning [37 § 2 mom. byggnadslagen] föreskriver. Angående tomtindelning, som är fastställd på nämnda sätt, skall stadsstyrelsen sända meddelande till [landskapsstyrelsen] och, såvitt fråga är om område, som är infört i jordregistret, jämväl till lantmäterikontoret. Meddelandet skall åtföljas av tomtindelningsskarta, försedd med anteckning om fastställelsen.

7 kap. Byggnadslov

47 §. Byggnadslov för uppförande av nybyggnad skall sökas hos [magistraten].

48 §. Även om byggnadslov icke fordras, skall hos [magistraten] sökas tillstånd till följande åtgärder:

1) användning av byggnad eller del därav till väsentligen annat ändamål än den använts eller enligt byggnadslovet skall användas;

2) ändring av fasad;

3) delning eller sammanslagning av rum och lägenheter;

4) ändring av bärande konstruktion eller av eldstad, som kräver nytt kanalsystem;

5) byggnade av kiosk eller kolonistuga, som icke är nybyggnad, resande av minnesmärke av offentlig karaktär samt uppförande av skyddstak för fordon, musikestrad, dansbana eller annan liknande anläggning; samt

6) inhägnande av tomt och anläggande av inkörsport.

Tillstånd, som avses i punkterna 1-5, skola sökas inom hela stadsområdet och i 6 punkten avsett tillstånd inom stadsplaneområde.

Innan ärende, som avses i [29 § 2 mom. eller 42 § 2 mom. byggnadslagen], avgöres, skall [magistraten] inhämta stadsstyrelsens utlåtande.

I byggnadsordning skall bestämmas, huruvida [magistratens] eller byggnadsinspektörens tillstånd fordras för byggnadsåtgärder, vilka inverka på byggnadsutseende eller på stadsbilden, för anbringande av stolpar och fästen samt för uppsättande av försäljnings-, kungörelse- och reklamordningar.

49 §. Byggnadslov skall sökas skriftligen med bifogande av:

1) utredning om att sökanden besitter tomten eller byggnadstomten;

G 2 Byggnadsförordning (1963:40)

2) tomtkarta och tomtmätningsprotokoll, uppgjorda på sätt om dem är särskilt stadgat, eller då fråga är om byggande utom stadsplaneområde, av myndighet uppgjord karta över byggnadstomten och dess omgivning, upptagande bestämmelserna om områdets nyttjande och bebyggande. På tomtkartan eller bilaga därtill skall dessutom finnas angivet, vilka bestämmelser som enligt stadsplanen gälla angående tomten, till tomten gränsande gators bredd och höjdförhållanden, avståndet mellan byggnadsgränser på ömse sidor om gata, till tomten gränsande byggnader samt befintligt eller planerat avlopp och dess storlek, höjdförhållanden och avstånd från tomtgränsen ävensom för tomten fastställda höjdförhållanden;

3) situationsplan över tomten eller byggnadstomten i tre exemplar, utvisande de byggnader, som komma att uppföras, de vilka redan finnas på platsen, och de vilka skola rivas, ävensom planeringen av gårdsplanen jämte därtill hörande inkörsporr samt parkerings- och lastningsplatser för bilar; ävensom

4) av kompetent byggnadsfackman uppgjorda och undertecknade byggnadsritningar jämte byggnadsbeskrivning i tre exemplar, av vilka sökanden, sedan ärendet blivit avgjort, bör återfå ett. Byggnadsritningarna böra även upptaga avloppsplan för byggnaden och vid behov även för tomten.

Där det befinnes nödigt, må [magistraten] vid behandlingen av ärende, rörande byggnadslov av sökanden kräva även annan utredning, såsom särskilda arbets- och konstruktionsritningar och hållfasthetsberäkningar samt utredning om byggnadsmaterialet, grundningssättet, de konstruktioner, som komma till användning i byggnaden, och grundförhållandena på byggnadstomten. Är ärende av den art, att det kan avgöras utan i denna paragraf nämnd fullständig utredning, må det därförutan av [magistraten avgöras].

Innan ansökan om byggnadslov avgöres, skall [magistraten] vid behov införskaffa utlåtande av hälsovårdsnämnden och brandnämnden samt andra myndigheter.

Vad i denna paragraf är stadgat om ansökan om byggnadslov, äger motsvarande tillämpning på sådant tillstånd av [magistraten], som avses i 48 §.

50 §. Innan ansökan om byggnadslov för uppförande av nybyggnad avgöres, skall syn på byggnadsplatsen vid behov förrättas av byggnadssynemän eller byggnadsinspektör. Närmare stadganden om synen och dess förrättare utfärdas i byggnadsordning. Stadgandena i detta moment äga tillämpning även på sådant tillstånd av [magistraten], som avses i 48 §.

Skall med anledning av ansökan om byggnadslov för nybyggnad i 1 mom. nämnd syn förrättas, skola sökanden samt innehavarna av granntomterna och mitt emot eller snett emot liggande tomter bevisligen underrättas om tidpunkten för synen.

51 §. Vid prövningen av ansökan om byggnadslov skall [magistraten] tillse, att fastställd stadsplan, tomtindelning och övriga byggnadsbestämmelser iakttagas.

Följande omständigheter böra bland annat ägnas uppmärksamhet:

1) att byggnaden är lämplig för platsen;

2) att byggnaden icke placeras så, att den onödigtvis åsamkar granntomterna olägenhet eller försvårar deras ändamålsenliga bebyggande;

3) att till tomten finnes användbar infartsväg eller möjlighet att anordna sådan;

4) att byggnadens planering är ändamålsenlig, att konstruktionerna fylla de krav, som böra ställas på dem, och att hälsovådligt byggnadsmaterial icke användes;

5) att byggnaden uppfyller brandsäkerhetens och den personliga säkerhetens krav;

6) att byggnaden är proportionerlig och passar in i omgivningen; samt

7) att byggnadens höjdläge står i rätt proportion till gatu- och avlopps nivåerna.

[Magistraten] bör därutöver vid prövningen av ansökan om byggnadslov, som avser byggnad utom stadsplaneområde, granska:

1) att byggnadstomten är tillräckligt stor och för ändamålet lämplig;

2) att byggnaderna placeras på lämpligt avstånd från varandra, från byggnadstomtens gränser, från allmänna vägar och från grannes mark; samt

3) att byggnadstomten är från hälsosynpunkt lämplig.

Vad ovan är stadgat om nybyggnad, skall i tillämpliga delar gälla även i 48 § avsedd byggnadsåtgärd.

52 §. Vid prövning av byggnadslov, som gäller nybyggnad, tillbyggnad eller ombyggnad, bör [magistraten] tillse, att tomten med beaktande av nybyggnaden, övriga byggnader på området samt gårdsplanen kommer att få minst i 54 och 55 §§ nämnt antal bilplatser.

Är tillbyggnaden ringa, äga stadgandena i 1 mom. icke tillämpning.

53 §. Bilplatser äro förvarings- eller parkeringsplatser för bilar.

Med förvaringsplats avses i ritning angiven byggnad eller plats i byggnad för bil och med **parkeringsplats** utanför byggnad reserverad plats för bil.

54 §. Tomt bör, med beaktande av dess användning och läge samt de lokala förhållandena, upptaga bilplatser, vilkas antal beräknas enligt följande regler:

1) för byggnader med högst fyra bostadslägenheter och för radhus: en bilplats per bostadslägenhet;

2) för byggnader med flera än fyra bostadslägenheter: minst en bilplats per 150 m² av den sammanlagda lägenhetsytan;

3) för kontor, affärslokaler och med dem jämförliga: minst en bilplats per 100 m² av den sammanlagda lägenhetsytan;

4) för hotell, pensionat och resandehem: minst en bilplats per 5 gästrum;

5) för restauranger och matserveringar: minst en bilplats per 20 sittplatser;

6) för sjukhus: minst en bilplats per 8 patientplatser;

7) för bilservicestationer: minst 3 bilplatser för varje serviceplats, dock minst fem bilplatser per bilservicestation;

8) för industrianläggningar: antalet bilplatser bestäms på grundvalen av den av sökanden företedda utredningen, vari anläggningens läge, arten av dess verksamhet, personalens numerär och övriga på sak verkande omständigheter beaktats;

9) för kyrkor, teatrar, konsertsalar, biografteatrar och andra samlingslokaler; antalet bilplatser bestäms på grundvalen av den av sökanden företedda utredningen, vari även parkeringsmöjligheterna utanför tomten må beaktas; skola vid bestämmandet av antalet bilplatser parkeringsmöjligheterna utanför tomten beaktas, skall [magistraten], innan ärendet avgöres, i saken begära utlåtande av stadsstyrelsen; samt

10) för övriga: antalet bilplatser bestäms med iakttagande av grunder, motsvarande ovan anförda regler och med beaktande av behovet av bilplatser.

Användes byggnad för flera ändamål, bestäms antalet bilplatser på tomten enligt sammanlagda antalet bilplatser för de olika lokalerna. Finnes dock på en och samma tomt teater eller annan lokal, som huvudsakligen användes endast på kvällarna, och affär eller annan lokal, som huvudsakligen användes endast på dagen, beaktas av dessa lokaler endast den, som påkallar flera bilplatser.

Ifall i stadsplanen för viss tomt reserverats bilplatser utom tomtområdet, må dessa efter [magistratens] prövning beaktas såsom minskning vid fastställandet av antalet bilplatser på tomten.

Är antalet bilplatser för tomt fastställt i stadsplan, skall stadsplanens bestämmelse lända till efterrättelse.

55 §. [Magistraten] må på synnerliga skäl, efter att hava verkställt utredning och vid behov efter att hava hört stadsstyrelsen, för tomt fastställa mindre antal bilplatser än den enligt 54 § 1 mom. 1-7 och 10 punkterna borde hava.

Är ansökan om byggnadslov icke åtföljd av utförlig plan angående bilplatserna, anses en bilplats jämte körväg upptaga 25 m².

56 §. Bilplats må icke utan [magistratens] tillstånd användas för annat än avsett ändamål.

57 §. Då förhållandena det påkalla, må byggnadslov beviljas på villkor att nödig torrläggning av marken företages, innan byggnaden uppföres eller tages i avsett bruk.

58 §. [Magistraten] skall vid beviljande av byggnadslov bestämma den tid, inom vilken infartsväg och avlopp, som avses i [84 § byggnadslagen], skola byggas. Sådana vägar och avlopp skola av tomtägaren hållas i skick, till dess gata och allmänt avlopp anlagts.

59 §. [Magistraten] må vid beviljandet av byggnadslov meddela närmare föreskrifter om byggnadsarbetets utförande.

Gäller byggnadslov tomt, för vilken byggnadsytan är fastställd i stadsplan, skall för byggnadslovet uppställas villkoret, att byggnader utom byggnadsytan inom föreskriven tid avlägsnas.

Medan byggnadsarbetet pågår, må [magistraten] bestämma, att hållfasthetsberäkningar jämte riktning-

ar samt andra specialritningar skola inlämnas till granskning. Detaljerade bestämmelser härom må utfärdas i byggnadsordning.

60 §. [Magistraten] bör vid beviljandet av byggnadslov tillse, att historiskt eller arkitektoniskt värdefulla byggnader skyddas och bevaras samt att stadsbilden icke fördäras.

Angående byggnade på område, som avses i 130 § byggnadslagen, må särskilda bestämmelser intagas i stadsplan.

8 kap. Tillsynen över byggnadsarbete

61 §. [Magistraten] äger tillse, att byggnade icke inleds utan tillstånd då sådant erfordras.

[Magistraten] bör även noggrant följa med byggnadsföretag och i detta avseende bland annat övervaka:

- 1) att fastställda ritningar och föreskrifter följas;
- 2) att byggnadsmaterial och arbetsmetoder äro ändamålsenliga;
- 3) att tillräckliga åtgärder vidtagas för skyddande och isolerande av byggnadsdelar, som kunna skadas av fukt och köld;
- 4) att avlägsnande av fuktighet i bygge genom lämpliga åtgärder verksamt främjas; samt
- 5) att allt sådant undviks, som kan äventyra byggnads hållfasthet eller medföra olägenhet för dem, som uppehålla sig i byggnaden.

Se G 3. Landskapsförordning (1977:93) om tillämpning av Finlands byggbestämmelsesamling.

62 §. Innan byggnadsarbetet på nybyggnad inleds, skall fastighetsingenjören på marken utmärka platsen och höjdläget för byggnaden enligt de fastställda ritningarna.

Är tomtgräns oklar, skall ärendet vid behov underställas [magistraten], på sätt därom är särskilt stadgat. I 1 mom. avsedd förrättning skall uppskjutas till dess gränsens rätta sträckning blivit slutligt fastställt.

Vad ovan är stadgat om utmärkande av platsen för byggnad, skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse även då stängsel uppsattes vid tomtgräns.

Sedan sockeln för byggnad uppförts eller motsvarande byggnadsskede fullbordats, må byggnadsarbetet icke fortsättas, förrän fastighetsingenjören vid besiktning fastslagit, att byggnadens plats och höjdläge äro riktiga.

63 §. Byggnadsföretag eller annat arbete, för vilket [magistratens] tillstånd erfordras, skall granskas av [magistraten] vid syn på platsen. Vid uppförande av nybyggnad bör syn hållas särskilt för granskning av byggnadsgrunden, av byggnadsstommen, av byggnaden i färdigt skick samt av gårdsplanen.

Syn skall vid behov förrättas i samråd med hälsovårds- och brandmyndigheterna.

Byggnad eller del därav må icke tagas i bruk, förrän den vid syn godkänts därför.

Närmare föreskrifter angående övervakning av byggnadsarbete och verkställande av syn utfärdas i byggnadsordning.

64 §. Har byggnadsarbete påbörjats men icke fullbordats inom tid, som stadgas i 37 §, må [magistraten],

G 2 Byggnadsförordning (1963:40)

då det med hänsyn till byggnadens hållfasthet, brand-säkerhet, utseende eller farlighet finnes nödigt, ålägga ägaren att inom viss tid färdigställa arbetet helt eller delvis eller ock att vidtaga annan åtgärd, som av saken påkallas.

Inställes påbörjad rivning av byggnad utan giltigt skäl, må [magistraten], där omständigheterna det påkalla, förelägga viss tid, inom vilken rivningsarbetet samt områdets iordningställande skola vara slutförda.

65 §. Vid varje byggnadsarbete, för vilket [magistraten] tillstånd erfordras, skall finnas en av [magistraten] godkänd person, som leder arbetet och ansvarar för dess utförande, därest icke [magistraten] med hänsyn till arbetets ringa omfattning medger undantag.

Den, som önskar bygga, är skyldig att skriftligen ansöka hos [magistraten] om godkännande av ansvarig arbetsledare och skall därvid bilägga vederbörandes skriftliga åtagande. Byggnadsarbete må icke påbörjas, förrän [magistraten] godkänt ansvarig arbetsledare.

Till ovan i 1 mom. avsedd ansvarig arbetsledare må antagas endast person, som medelst betyg från teknisk skola eller därmed jämförlig eller högre teknisk läroanstalt, styrkt sig äga tillräckliga insikter samt medelst intyg av sakkunnig myndighet eller i byggnadsbranschen insatt person styrkt sig äga nödig praktisk erfarenhet i yrket. [Magistraten] må likväl till ansvarig arbetsledare för enklare byggnadsarbete godkänna person, som icke fyller dessa kompetensfordringar men som dock prövas äga tillräckliga förutsättningar därför.

[Magistraten] må, då skäl därtill föreligger, återkalla sitt godkännande av ansvarig arbetsledare.

66 §. Förekomma i bygge svårutförbara konstruktioner, må [magistraten] förordna, att övervakningen av dylikt arbete skall ombetros person, som är därför särskilt utbildad och äger tillräcklig fackkunskap. Sådan av [magistraten] godkänd konstruktionsövervakare ansvarar för arbetets utförande till den del det övervakas av honom.

67 §. Vid byggnadsarbete böra alla de försiktighetsmått vidtagas, som äro erforderliga till skydd för liv och egendom.

Särskilt bör tillses:

1) att arbetet med grunden och därför nödig grävning och sprängning utföras så varsamt, att skada icke uppstår;

2) att byggnadsställningarna göras tillräckligt starka; samt

3) att tillfällig uppvärmning samt maskinella och andra arbeten ordnas så, att brandfara, skada och olägenhet i mån av möjlighet undvikas.

I byggnadsordning utfärdas närmare föreskrifter om säkerhetsåtgärder ävensom om byggares skyldighet att iståndsätta gata eller annat allmänt område, som genom byggnadsarbetet skadats. I byggnadsordning bestämmas även om särskilt inhägnande av gatumark invid bygge.

9 kap. Byggnadsstadganden

68 §. Är plats för byggnad angiven genom byggnadsgränser, skall byggnaden uppföras intill byggnadsgränsen mot gata, såvida icke annorlunda föreskrives i stadsplan. Finnas icke byggnadsgränser, skall huvudbyggnaden uppföras intill gatulinjen. [Magistraten] må dock tillåta, att byggnad placeras på annat sätt.

69 §. Byggnads yttertak må höja sig i högst 45° lutningsvinkel. Då tillåten byggnadshöjd ej utnyttjas, så ock annars i särskilda fall, må [magistraten] medgiva undantag från denna bestämmelse.

70 §. I byggnadsordning skall bestämmas, i vilken mån del av byggnad må överskjuta byggnadsgränsen eller den tillåtna byggnads- och takhöjden eller tomtgränsen mot gata eller annat allmänt område.

I byggnadsordning må bestämmas, i vilken måtgatumark får användas för byggande av ljusbrunn, bränslestört eller andra dylika schakt i utrymmen under markytan.

71 §. Till byggnadskvarter hörande mark skall hållas i snyggt skick. [Magistraten] må bestämma om ändamålsenlig planering av dylik mark och om dess underhåll.

Har byggnad i sin helhet eller till någon del brunnit eller förstörts eller har byggnadsarbete lämnats oavslutat, skall tomten eller byggnadsplatsen ofördröjligen röjas så, att den icke förfular omgivningen eller äventyrar den personliga säkerheten.

72 §. I byggnadsordning skall bestämmas om planering av gårdsplan, om förbindelse mellan gårdsplan och gata eller annat allmänt område samt om inhägnande av tomt och om inkörsport.

73 §. På bostadstomt och tomt för allmän byggnad må icke placeras anläggning, som genom gnistor, aska, sot, rök, värme, stank, gaser, ånga, skakning eller buller eller på annat sätt förorsakar oskäligt bestående olägenhet för de på tomtens eller i dess närhet boende, ej heller må dylika tomter användas för upplagring, som förfular eller stör omgivningen.

74 §. Byggnad skall vara ändamålsenlig.

Byggnad skall uppföras av material, som icke är hälsovådligt.

Se G 3, Landskapsförordning (1977:93) om tillämpning av Finlands byggbestämmelsesamling.

75 §. Konstruktioner och byggnadsdelars hållfasthet skola i varje enskilt fall anpassas efter byggnadsgrunden, byggnadsmaterialet och belastningen.

Byggnad skall isoleras mot fukt och vid behov mot vattentryck.

76 §. Bostadsbyggnads ytterväggar, bottenbjälklag och vindsbjälklag skola vara tillräckligt värmeisolerande.

Bostadslägenhet skall byggas med tillfredsställande ljudisolering och andra skydd mot olägenheter.

Bestämmelserna i denna paragraf äga motsvarande tillämpning på arbetsrum.

77 §. Golv i bonings- och arbetsrum må icke ligga under markytan vid rummets fönstervägg. [Magistraten] må likväl medgiva undantag för arbetsrum, då sanitära olägenheter icke därigenom uppstå.

78 §. Planeringen av bostadslägenhet och dess fasta inredning bör vara ändamålsenlig. Varje bostadslägenhet bör omfatta tillräckligt stora tambur- och förvaringsutrymmen.

79 §. Bostadslägenhets lägenhetsyta må icke understiga 20 m².

Bostadsrumms rumsyta må icke understiga 7 m². Rum bör hava ändamålsenlig form. Utrymme för matlagning, vars rumsyta understiger 7 m², anses såsom kokvrå.

Utrymme, som är lägre än 160 cm, anses icke höra till rumsytan.

80 §. Höjden i bostads- och arbetsrum samt kokvrå skall vara minst 250 cm och våningshöjden, som är rumshöjden ökad med mellanbjälklagets tjocklek, i hus med tre eller flera våningar minst 280 cm. Rums- höjden må i envåningshus, radhus och byggnad med högst två bostadslägenheter vara minst 240 cm och våningshöjden under 280 cm. [Magistraten] må, då särskilt skäl det påkallar, för enskilda rum och kokvrå i bostadslägenheter och arbetslokaler tillåta lägre höjd än ovan är sagt, dock icke lägre än 220 cm.

Avviker taket i rum från det vågräta planet, tillämpas medelhöjdsberäkning, varvid utrymme, som är lägre än 160 cm, icke anses höra till rumsytan.

81 §. Fönsterytan i bonings- och arbetsrum samt kokvrå, vars rumsyta överstiger 4 m², skall vara tillräcklig och utgöra minst 1/10 av rumsytan. Fönstren böra veta direkt ut i det fria. Fönstren i boningsrum böra i mån av möjlighet vara så anbragta, att de icke veta enbart mot norr.

Huvudfönster i bonings- eller arbetsrum skall veta direkt mot gata eller annat allmänt område eller mot gårdsplan. Gårdsplanens bredd skall, ifall fönstren veta mot byggnad på samma tomt, icke understiga höjden av denna byggnad räknat från rummets golvplan, eller, ifall fönstren veta mot granntomt, hälften av där tillåten byggnadshöjd. Det obebbyggda utrymme framför huvudfönster må dock i intet fall understiga 8 meter. Arbetsrum må med [magistratens] medgivande hava endast takfönster.

82 §. Byggnad skall hava erforderligt antal tillräckligt rymliga och bekväma utgångar. Utgång skall kunna nås direkt från varje lägenhet och dörrar till utgång böra i minsta möjliga mån hindra nyttjandet av densamma.

Utgång bör vara tillräckligt upplyst och luftväxlingen tillräcklig.

83 §. Vindsgolv må icke ligga högre än byggnadens högsta tillåtna höjd. [Magistraten] må likväl i särskilda fall medgiva undantag för att den underliggande våningens rumshöjd skall kunna i nödig mån ökas eller då tekniska anordningar i byggnaden det påkalla.

84 §. Varje bostadslägenhet skall hava avträde. För arbetslokaler skall nödigt antal avträden inrättas. Angå-

ende avträden gäller i övrigt vad om dem är särskilt föreskrivet.

85 §. Skorstenar och luftkanaler skola utföras så, att olägenheterna av avgående rök och gaser i tillräcklig mån förebyggas.

Luftväxlingen i bostadslägenhet skall vara tillfredsställande.

Kök, kokvrå, bad- och duschrut samt klosett skall hava effektiv luftväxling.

86 §. I byggnadsordning må bestämmelser utfärdas även om andra utrymmen i byggnad än bostadslägenheter och arbetslokaler.

87 §. Med **boningsrum** avses i denna förordning till bostadslägenhet hörande eller eljest för beboende avsett rum, där människor en betydande del av dygnet uppehålla sig. Såsom boningsrum anses icke tambur, förrum, badrum, kokvrå eller annat sådant utrymme.

Med **arbetsrum** avses rum, som är avsett att utgöra varaktigt arbetsställe för människor, såsom butik, kontorsrum samt utrymme i fabrik eller verkstad. Tvättstuga, bastu, hobbyrum och annat sådant rum, som är avsett för de i huset boendes eget bruk, anses icke såsom arbetsrum.

88 §. Vad ovan i 71 § 2 mom. och 73-87 §§ är stadgat, gäller även byggande utom stadsplaneområde.

Angående uppförande av tillfällig nybyggnad stadgas i 135 §.

10 kap. Gata och avloppsverk

89 §. Om tillträde av mark, som avses i [47 § 1 mom. byggnadslagen], skall staden minst 14 dagar därförinnan bevisligen underrätta ägaren och innehavaren av området. Kan ägaren eller innehavaren icke anträffas, skall tillträdet delgivas i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i staden.

90 §. På område, som avses i [46 § byggnadslagen], skall förrättas syn, om markägaren eller -innehavaren eller staden det yrkar. Anmälan härom skall göras hos stadens inlösningskommission före ovan i 89 § avsedd tillträdesdag.

Synen förrättas av stadens inlösningskommission på tid, som bör meddelas sakägarna. I synen deltaga icke de ledamöter, som väljas av överlåtare och mottagare. Kan markägaren eller -innehavaren icke anträffas, skall meddelande göras i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i staden.

91 §. Stadsstyrelsen eller av denna förordnad myndighet åligger att hos magistraten göra framställning om verkställande av syn för upplåtande av gata eller del därav till allmänt begagnande.

Angående förrättande av syn skall minst 7 dagar därförinnan anmälan göras till stadsstyrelsen och meddelande bevisligen delgivas ägare av tomter och annan mark vid gatan eller gatudelen. Kan ägare icke anträffas, skall meddelande om synen göras minst 7 dagar därförinnan i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i staden.

92 §. Gaturitning, som bör innefatta situationsplan samt nödigt antal tvär- och längdprofiler av gatan,

G 2 Byggnadsförordning (1963:40)

fastställes av stadsstyrelsen, sedan förslag till gaturitning varit offentligt framlagt till påseende under 14 dagar. Förslaget framläggande skall tillkännagivas i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i staden. Anmärkningar mot förslaget skola göras skriftligen hos stadsstyrelsen inom samma tid.

Vad i 1 mom. är stadgat om gaturitnings fastställande gäller även ändring därav, utom då fråga är om refug, mindre ändring av tvärprofil eller mindre ändring av höjdläge annorstädes än vid tomträns.

93 §. Erfordras föreskrifter angående byggnadskvarterers eller andra områdens höjdlägen utöver vad som finnes angivet i stadsplanen, må sådana utfärdas i den ordning 92 § föreskriver.

94 §. Då stadsplan blivit fastställd, skall stadsstyrelsen eller i reglemente eller instruktion bestämd myndighet, innan avlopp byggas på området, fastställa detaljerad avloppsplan.

95 §. Allmänt avlopp skall i allmänhet byggas på gatumark eller annat allmänt område.

96 §. Avloppsnät skall i mån av möjlighet byggas så att enskild avloppsledning från varje tomt kan direkt anslutas till nätet.

År anslutning av enskilt avlopp till allmänt avlopp med beaktande av dess läge icke möjligt, må stadsstyrelsen eller av denna förordnad myndighet efter att hava hört hälsovårdsnämnden, tillåta innehavaren av tomten att bygga enskilt avlopp med annat utlopp.

97 §. [Magistraten] må vid behov bestämma, att för två eller flera tomter skall byggas gemensamt enskilt avlopp. Uppstår tvist om fördelningen av kostnaderna för dess byggande eller underhåll, avgöres tvisten av [rådstuvurätten].

98 §. På sådant område av staden, där allmänt avlopp icke finnes, skall innehavare av tomt eller annat område vidtaga nödiga åtgärder för uppsamling av flytande orenlighet och avlägsnande av olägenheterna därav.

99 §. Med avfallsvatten från industri, varom stadgas i 77 § 5 mom. byggnadslagen, avses i industrianläggnings produktionsverksamhet använt vatten eller annan vätska, som skall avlägsnas.

100 §. Angående enskilda avlopp och tillhörande anordningar må närmare föreskrifter utfärdas i byggnadsordning och annan kommunal stadga.

101 §. Anmärkningar, som avses i [88 § 3 mom. byggnadslagen], skola framställas hos stadsstyrelsen inom 14 dagar från utgången av den tid utredningen eller förslaget var framlagt till påseende.

102 §. Förteckning, som avses i [91 § 4 mom. byggnadslagen], skall för varje tomt och annat område upptaga åtminstone följande uppgifter om ersättningsarna för dels gatubyggnadskostnaderna, dels avloppsbyggnadskostnaderna:

1) datum för stadsstyrelsens beslut med stöd av [90 § byggnadslagen] eller för i [91 § 1 mom. byggnadslagen] avsedd överenskommelse;

2) den av stadsstyrelsen fastställda eller den överenskomna ersättningen;

3) annuitetens belopp, förfallodag och erlagda annuiteter; samt

4) i [90 § 3 mom. byggnadslagen] avsedd höjning eller sänkning.

103 §. Har avtal ingåtts om ersättning, som avses i [74 § byggnadslagen], skall staden föra förteckning över obetalda ersättningar.

III avd. STADGANDEN RÖRANDE LANDSKOMMUNER

11 kap. Byggnadsplan

104 §. Kommunalstyrelse skall vid behov vidtaga åtgärder för uppgörande av byggnadsplan för område, som avses i [94 § byggnadslagen].

105 §. Framställning till [landskapsstyrelsen] om uppgörande av byggnadsplan skall åtföljas av nödig utredning.

Då framställning gjorts om uppgörande av byggnadsplan, skola, om [landskapsstyrelsen] finner skäl därtill föreligga, de markägare, vilkas rätt planen kan beröra, beredas tillfälle att vid ett av [landskapsstyrelsen] för ändamålet utlyst möte uttala sig i ärendet. Mötet skall på åtgärd av [landskapsstyrelsen] kungöras minst 14 dagar därförinnan i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i kommunen, varjämte meddelande om mötet i god tid skall tillställas den kommun, inom vilken området ligger, lantmäterikontoret samt enligt [landskapsstyrelsens] prövning även centrala ämbetsverk, [regionplansförbundet] samt grannkommun.

I [landskapsstyrelsens] beslut om uppgörande av förslag till byggnadsplan må planläggningsområdet även angivas ungefärligen.

Jfr G 1, Byggnadslag (1979:61), 83 och 85 §§.

106 §. Byggnadsplan skall uppgöras så, att ett ändamålsenligt byggande och utnyttjande av området främjas. Finnes för området generalplan, skall byggnadsplanen uppgöras i enlighet med riktlinjerna i generalplanen, såfram skäl till avvikelse icke föreligger.

Angående byggnadsplan gäller i tillämpliga delar vad i 30-33 §§ är stadgat om stadsplan med beaktande likväld av stadgandena i [94 § 2 mom. byggnadslagen].

Byggnadsplan skall upptaga byggnadskvarterens namn eller nummer samt, såfram det finnes erforderligt, namnen på vägar och allmänna områden.

107 §. Byggnadsplan skall uppgöras på för ändamålet lämplig karta i skala 1:2000 eller större skala. Till förslaget hör beskrivning, innefattande motivering och erforderliga förklaringar till byggnadsplan.

Byggnadsplansbestämmelser skola antecknas på byggnadsplanskartan.

108 §. Förslag till byggnadsplan skall på åtgärd av [landskapsstyrelsen] vara offentligen framlagt till påseende under 30 dagar från det framläggandet blev kungjort i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i kommunen. Anmärkningar mot för-

slaget skola framställas hos [landskapsstyrelsen] inom i kungörelsen nämnd tid.

Innan förslaget fastställs, skall utlåtande därom begäras av kommunen [och av regionplansförbundet] samt vid behov av grannkommun.

Har förslaget med anledning av anmärkningar väsentligt ändrats bör det ånyo framläggas till påseende.

Vad i denna paragraf är stadgat gäller även förslag till fördelning av kostnaderna för upprättande av byggnadsplan och för dennas utmärkande i terrängen, såframt överenskommelse om fördelningen icke ingått. Ålägges icke enskild markägare att deltaga i kostnaderna, skall i stället för framläggande utlåtande begäras av den, som åvälvs ersättningsskyldighet.

109 §. Då byggnadsplan blivit fastställd, skall den på åtgärd av kommunalstyrelsen kungöras i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i kommunen.

Byggnadsplanskarta förvaras i lantmäterikontorets arkiv, och avskrift därav skall så snart ske kan tillställas kommunalstyrelsen och byggnadsnämnden samt [landskapsstyrelsen], lantmäteristyrelsen [och regionplansförbundet].

I byggnadsplan företagna ändringar skola av lantmäterikontoret införas i byggnadsplanskartan.

110 §. Vad ovan i detta kapitel är stadgat gäller även vid ändring av byggnadsplan.

111 §. Markägare må hos kommunalstyrelsen anhålla om att byggnadsplanen utmärkes på marken. Företager kommunen icke utmärkningen av byggnadsplanen på marken, skall den vidarebefordra ansökan till [landskapsstyrelsen] med bifogande av eget utlåtande i ärendet. Kommun må göra framställning i ärendet hos [landskapsstyrelsen] även utan markägares ansökan.

12 kap. Byggnande på byggnadsplansområde

112 §. Byggnadslov för uppförande av nybyggnad skall sökas hos byggnadsnämnden.

113 §. Tillstånd skall, såframt ej annat är föreskrivet i byggnadsordning, sökas hos byggnadsnämnden till följande åtgärder:

1) användning av byggnad eller del därav till väsentligen annat ändamål än den använts eller enligt byggnadslovet skall användas;

2) väsentlig ändring av fasad;

3) delning eller sammanslagning av rum och lägenheter;

4) ändring av bärande konstruktion eller av eldstad, som kräver nytt kanalsystem; samt

5) byggande av kiosk eller kolonistuga, som icke är nybyggnad, resande av minnesmärke av offentlig karaktär, samt uppförande av skyddstak för fordon, musikstrad, dansbana och annan liknande anläggning.

114 §. Byggnadslov skall sökas skriftligen med bifogande av:

1) utredning om att sökanden besitter området, på vilket byggnaden skall uppföras;

2) utdrag ur byggnadsplanen;

3) situationsplan i tre exemplar, utvisande vilka byggnader som äro avsedda att uppföras, vilka som redan finnas på platsen, och vilka som komma att rivas; samt

4) byggnadsritningar i tre exemplar, av vilka sökanden, sedan ärendet avgjorts, återfår ett.

Därest det befines nödigt, må byggnadsnämnden vid behandlingen av ärende rörande byggnadslov av sökanden kräva även annan utredning än ovan sägs.

Omfattar byggnadsarbete svårutförbara konstruktioner, må byggnadsnämnden ålägga sökanden att förete sakkunnigs utlåtande i ärendet.

Är ärendet av den art, att det kan avgöras utan i denna paragraf nämnd fullständig utredning, må det därförutan av byggnadsnämnden avgöras.

115 §. Innan ansökan om byggnadslov avgöres, må byggnadsnämnden vid behov införskaffa utlåtande av hälsovårds-, brand- och andra myndigheter.

Vad i 114 § är föreskrivet angående ansökan om byggnadslov gäller i tillämpliga delar sådant tillstånd av byggnadsnämnden som avses i 113 §.

116 §. Innan ansökan om byggnadslov för uppförande av nybyggnad avgöres, skall vid behov syn på platsen förrättas av byggnadsnämnden, av därtill förordnad medlem i nämnden eller av byggnadsinspektör. Närmare bestämmelser om sådan syn och dess förrättare skall utfärdas i byggnadsordning. Syn må förrättas även i ärende, som avses i 113 §.

Skall med anledning av ansökan om byggnadslov för nybyggnad förrättas i 1 mom. nämnd syn, skola sökanden och innehavarna av bredvid samt mitt eller snett emot på motsatta sidan av väg liggande byggnadstomter, därest det utan svårighet kan ske, bevisligen underrättas om tidpunkten för synen.

117 §. Vid prövningen av ansökan om byggnadslov skall byggnadsnämnden tillse, att föreskrifterna i fastställd byggnadsplan efterföljas samt att även övriga stadganden angående byggande beaktas.

Följande omständigheter böra bland annat ägnas uppmärksamhet:

1) att byggnaden är lämplig för platsen;

2) att byggnadstomten är tillräckligt stor och för ändamålet lämplig;

3) att byggnaden placeras på fastställt avstånd från varandra och från byggnadstomtens gränser samt att trafikens intressen beaktas;

4) att byggnaden placeras så, att därav icke onödigtvis åsamkas i närheten liggande områden olägenhet eller deras ändamålsenliga bebyggande försvåras;

5) att användbar infartsväg eller möjlighet att ordna sådan finnes;

6) att platsen för byggnaden är från hälsosynpunkt lämplig;

7) att vattenförsörjningen och avlägsnandet av avfalls- och avloppsvatten kunna ordnas på ett tillfredsställande sätt;

8) att byggnadens planering är ändamålsenlig;

9) att bilplatser finnas till ett antal, som motsvarar byggnadstomtens användning;

10) att byggnaden uppfyller brandsäkerhetens krav; samt

G 2 Byggnadsförordning (1963:40)

11) att byggnaden är proportionerlig och passar in i omgivningen.

Vad ovan är stadgat om nybyggnad gäller i tillämpliga delar även i 113 § avsedd byggnadsåtgärd, vartill tillstånd fordras.

118 §. Då förhållandena det påkalla, må byggnadslov utfärdas på villkor att nödig torrläggning av marken företages, innan nybyggnad uppföres eller innan den tages i avsett bruk.

119 §. Medan byggnadsarbete pågår, må byggnadsnämnden bestämma, att hållfasthetsberäkningar jämte ritningar samt andra specialritningar skola inlämnas till granskning.

120 §. Byggnadsnämnd bör vid beviljandet av byggnadslov tillse, att historiskt eller arkitektoniskt värdefulla byggnader icke förstöras eller förvanskas.

Angående byggande på område, som avses i [130 § byggnadslagen], må särskilda bestämmelser intagas i byggnadsplanen.

121 §. Byggnadsnämnd bör tillse, att byggande icke inledes utan tillstånd, därest sådant fordras.

Byggnadsnämnd bör följa byggnadsföretag och i detta avseende övervaka bland annat:

1) att fastställda ritningar efterföljas och givna föreskrifter iakttagas;

2) att byggnadsmaterial och arbetsmetoder äro ändamålsenliga;

3) att tillräckliga åtgärder vidtagas för skyddande och isolerande av byggnadsdelar, som kunna skadas av fukt och köld;

4) att avlägsnande av fuktighet i bygge genom lämpliga åtgärder verksamt främjas; samt

5) att allt sådant undvikas, som eljest kan äventyra byggnadens hållfasthet eller medföra olägenhet för dem, som uppehålla sig i byggnaden.

122 §. Byggnadsföretag, för vilket byggnadsnämndens tillstånd erfordras, skall efter behov granskas vid syn på platsen. Vid uppförande av nybyggnad skall syn hållas särskilt för utmärkande av byggnads plats på marken, samt för granskning av byggnadsgrunden, byggnadsstommen, byggnaden i färdigt skick och gårdsplanen.

Syn skall vid behov förrättas i samråd med hälsovårds- och brandmyndigheterna.

Då byggnad är färdig, skall anmälan därom göras till byggnadsnämnden.

123 §. Har byggnadsarbete påbörjats, men icke fullbordats inom tid, som stadgas i 137 §, må byggnadsnämnden, då det med hänsyn till byggnadens hållfasthet, brandsäkerhet, utseende eller farlighet befinnes nödigt, ålägga ägaren att inom viss tid färdigställa arbetet helt eller delvis eller ock att vidtaga annan åtgärd, som av saken påkallas.

Inställes påbörjad rivning av byggnad utan giltigt skäl, må byggnadsnämnden, då omständigheterna det påkalla, förelägga vederbörande viss tid, inom vilken rivningsarbetet och områdets iordningställande skola vara slutförda.

124 §. Vid bygge, för vilket byggnadslov erfordras, skall finnas en av byggnadsnämnden godkänd person, som leder byggnadsarbetet och svarar för dess utförande, därest icke byggnadsnämnden med hänsyn till arbetets ringa omfattning medgiver undantag. Den, som önskar bygga, är skyldig att ansöka hos byggnadsnämnden om godkännande av ansvarig arbetsledare och skall därvid inlämna vederbörandes skriftliga åtagande. Byggnadsarbete må icke påbörjas, förrän byggnadsnämnden godkänt ansvarig arbetsledare.

Till i 1 mom. avsedd ansvarig arbetsledare må antagas endast person, som medelst betyg från teknisk skola eller därmed jämförlig eller högre teknisk läroanstalt styrker sig äga tillräckliga insikter. Byggnadsnämnden må dock till ansvarig arbetsledare för uppförande av bostads- eller ekonomibyggnad av enklare slag godkänna person, som icke uppfyller dessa kompetensfordringar, men som dock prövas äga tillräckliga förutsättningar därför.

Byggnadsnämnden må, då skäl därtill föreligger, återkalla sitt godkännande av ansvarig arbetsledare.

Förekomma i bygge svårutförbara konstruktioner, må byggnadsnämnden förordna, att övervakningen av dylika konstruktioner skall ombetras person, som är därför särskilt utbildad och äger tillräcklig fackkunskap. Sådän av byggnadsnämnden godkänd konstruktionsövervakare ansvarar för arbetets utförande till den del det övervakas av honom.

125 §. Vid byggnadsarbete böra alla de försiktighetsmått vidtagas, som äro erforderliga till skydd för liv och egendom.

Särskilt bör tillses:

1) att arbetet med grunden och därför nödig grävning och sprängning utföras så varsamt, att skada icke uppstår;

2) att byggnadsställningarna byggas tillräckligt starka; samt

3) att tillfällig uppvärmning samt maskinella och andra arbeten ordnas så, att brandfara, skada och olägenhet i mån av möjlighet undvikas.

I byggnadsordning skola utfärdas närmare föreskrifter om ovan bestämda försiktighetsmått ävensom om byggares skyldighet att iständsätta väg, som under byggnadsarbetet skadats.

126 §. Vad i 9 kap. är stadgat, gäller i tillämpliga delar även byggnadsplansområde.

13 kap. Generalplan i landskommun

127 §. Angående generalplan i landskommun, varom stadgas i 114 § byggnadslagen, gäller vad i 4 kap. denna förordning är stadgat.

14 kap. Byggande på område med glesbebyggelse

128 §. Vad i 74-80, 82, 84, 85, 87 §§ samt i tillämpliga delar vad i 125 § är stadgat gäller vid byggande på område för vilket byggnadsplan icke är fastställd. Vad i nämnda paragrafer är stadgat om magistrat äger motsvarande tillämpning på byggnadsnämnd.

Erfordras inom området byggnadslov, skola de i 12 kap. ingående stadgandena om byggnadslov äga tillämpning.

129 §. Angående påbörjande av byggnadsarbete på område, som icke är planerat, skall anmälan göras till byggnadsnämnden.

Byggnadsnämnden, därtill förordnad medlem i nämnden eller byggnadsinspektör skall försåvitt det befinnes nödigt förrätta syn för granskning av byggnadsarbete.

130 §. Byggnaders avstånd från varandra på en och samma byggnadsplats skall vara tillräckligt stort med beaktande av det ändamål, vartill byggnaderna skola användas.

Av byggnadstomts areal må högst en tiondedel byggas, såframt icke byggnadsnämnden på synnerliga skäl medger undantag.

Byggnadsordning med begränsning om byggnadsplatsens areal kunde lämnas utan fastställelse av [LST] då aktuell bestämmelse ansågs för otydlig och mångtydlig. **HFD 2004:27**

131 §. I fråga om sommarstuga må stadgandena i 79 och 80 §§ icke äga tillämpning.

132 §. Vid uppförande av bostadsbyggnad skall ytterligare iakttagas:

- 1) att byggnadens grund är stark och stabil; och
- 2) att bostads- och arbetsrum hava tillräckligt stor fönsteryta; dock må arbetsrum hava endast takfönster.

IV avd. SÄRSKILDA STADGANDEN

15 kap. Allmänt

133 §. I stadsplan, byggnadsplan och byggnadsordning må angående semesterområde, som nämnes i [146 § 3 mom. byggnadslagen], lätnader medgivnas från vad eljest är gällande.

Med semesterområde avses specialområde, inom vilket byggnaderna användas endast under semester-tiden.

134 §. Av myndighet utfärdat byggnadsförbud träder i kraft, så snart det på åtgärd av kommunens styrelse blivit kungjort i den ordning kommunala tillkännagivanden offentliggöras i vederbörande kommun.

[Landskapsstyrelsen] skall om utfärdat byggnadsförbud underrätta lantmäterikontoret.

135 §. Vid beviljande av tillstånd att uppföra tillfällig nybyggnad skall byggnadens ändamål, hållfasthet och utseende samt sanitära omständigheter, trafiken och brandsäkerheten beaktas. Tillstånd att hålla sådan byggnad beviljas endast för viss tid eller till dess anorlunda bestämmes, dock högst för fem år.

136 §. Myndighet, som beviljar byggnadslov, äger rätt att på ansökan av byggare giva tillstånd till att byggnadsarbete i sin helhet eller till någon del utföres, innan beslutet om byggnadslov vunnit laga kraft, om byggaren ställer säkerhet för kostnad och skada, som kunna förorsakas av att byggnadslov upphäves eller förvägras. Sådant tillstånd må utan säkerhet beviljas staten och statsinrättning, landskapet, kommun samt kommunalförbund.

137 §. Har uppförande av nybyggnad icke påbörjats inom tre år från det byggnadslov beviljades, har lovet förfallit. Är byggnad icke planerad i strid med gällan-

de byggnadsbestämmelser, må tillståndets giltighetstid förlängas med högst två år.

Har nybyggnad icke färdigbyggts inom fem år från det byggnadslov beviljades, har lovet förfallit, såframt dess giltighetstid icke på synnerliga skäl förlänges.

I 48 och 113 §§ avsett tillstånd har förfallit, såframt icke den åtgärd tillståndet avser blivit utförd inom tre år.

138 §. Byggnads höjd mätes från de för tomten eller byggnadsplatsen fastställda höjdlägena, då sådana äro bestämda. Eljest mätes höjden, för byggnad vid gata från gatans fastställda höjdlägen och för gårdsbyggnad från intilliggande markytas medelhöjd. Byggnads höjd mätes upp till skärningen mellan fasadytan och yttertaket. Vid mätningen tillämpas medelhöjdsberäkning för marken, och må byggnad därvid indelas i delar.

139 §. Med våning avses utrymme i byggnad, som begränsas av golvplan och mellanbjälklag eller vindsbjälklag och som i sin helhet eller till någon del ligger över markytan och vari enligt bestämmelserna om byggande må inrymmas bonings- eller arbetsrum eller utrymmen, som tjäna byggnadens huvudsakliga ändamål, eller med dem jämförliga utrymmen.

Uppföres byggnad enligt stadsplan, som gäller enligt före den 16 juni 1954 givet fastställelsebeslut, och har antalet våningar i huset icke uttryckligen bestämts i stadsplanen eller i byggnadsordningen, må antalet våningar uppgå till högst det antal, som finge byggas, ifall våningshöjden vore 300 cm.

140 §. Är antalet våningar i byggnad icke bestämt, anses vid beräkningen av tomts våningsyta våningshöjden på bostads- eller affärstomt, för vilken stadsplan fastställts före den 16 juni 1954, utgöra 3 meter och på annan tomt 2,8 meter.

141 §. Vid uppgörande av plan eller tomtindelning skola markägare, vilkas rätt eller fördel planen eller tomtindelningen kan beröra, i den mån det befinnes nödigt, beredas tillfälle att antingen skriftligen eller muntligen yttra sig i saken.

142 §. Skall beslut enligt 135 § byggnadslagen utfärdas efter anslag, uppsättes meddelande därom på den myndighets anslagstavla, som utfärdat beslutet.

143 §. Kunna i Mariehamn sakägarna icke enas om placeringen av de i [128 § 1 mom. byggnadslagen] nämnda avloppen och ledningarna, beslutar [magistraten] därom. Detsamma gäller fästen, stöd och andra anordningar, vilka avses i 2 mom. samma paragraf.

Inom landskommuns byggnadsplaneområde bestämmer byggnadsnämnden, om sakägarna icke kunna enas, hur i 1 mom. nämnda avlopp, ledningar, fästen, stöd och andra anordningar skola placeras.

144 §. Finnes i landskommun under byggnadsnämnden lydande byggnadsinspektör, som avlagt teknikerexamen vid teknisk skolas byggnadsavdelning eller tidigare motsvarande examen eller i annan läroanstalt högre examen på byggnadslinje, och handhar bygg-

G 3 LF (1977:93) Finlands byggbestämmelsesamling

nadsinspektören utöver övervakningen av byggandet även byggnadsrådgivning och -handledning, tillkommer kommunen i [132 § byggnadslagen] stadgat landskapsbidrag med 50 procent av avlöningen för en byggnadsinspektör, under förutsättning att avlöningen icke bör anses onödigt hög. Till avlöningen räknas i detta fall även utgifter för resekostnader och dagtraktamente, dock högst de kostnader, vilka utgå enligt för tiden gällande bestämmelser angående innehavars av landskapets tjänst eller befattning resekostnadsersättning och dagtraktamente.

Handhar byggnadsinspektör vid sidan av sin befattning andra kommunala uppdrag, skall såsom byggnadsinspektörens avlöning anses en mot arbetet inom byggnadsinspektionen svarande del av hela lönen. Är byggnadsinspektör gemensam för två eller flera kommuner, erlagges landskapsbidrag till varje kommun enligt dess andel i hans avlöning.

Landskapsbidrag skall kommun söka hos [landskapsstyrelsen] för varje kalenderår före utgången av följande mars månad. Vid ansökningen skall fogas den utredning [landskapsstyrelsen] finner nödig.

145 §. Ansökan om bidrag, som avses i [68 och 113 §§ byggnadslagen], skall inlämnas till [landskapsstyrelsen] inom ett år från det området köpts eller inlösningsförrättning avslutats. Vid ansökningen skall fogas den utredning [landskapsstyrelsen] finner nödig.

146 §. I [118 § byggnadslagen] avsedd anmälan skall av säljaren skriftligen inlämnas till byggnadsnämnden inom 30 dagar från köpets avslutande. Av anmälan bör framgå dagen för köpet, vem som är köpare och köparens adress, var byggnadstomten är belägen och dess storlek samt huruvida plan för delning av området finnes.

16 kap. Övergångsstadganden

147 §. Inom tre år från denna förordnings ikraftträdande skall Mariehamns stad för fastställelse underställa [landskapsstyrelsen] ny byggnadsordning, vilken är uppgjord med beaktande av bestämmelserna i byggnadslagen och denna förordning.

G 3 Landskapsförordning (1977:93) om tillämpning av Finlands byggbestämmelsesamling

1 §. Skall för uppförande av nybyggnad eller för annan byggnadsåtgärd sökas byggnadslov eller i 48 § eller 113 § byggnadsförordningen (1963:40) för landskapet Åland avsett tillstånd, skall utöver vad i [landskapslagen (1959:29) om reglering av byggnadsverksamheten] och byggnadsförordningen för landskapet Åland är stadgat iakttagas i Finlands byggbestämmelsesamling utfärdade bestämmelser. Myndighet som beviljar byggnadslov eller byggnadstillstånd äger dock rätt, om den finner skäl därtill föreligga, att godkänna mindre avvikelser från i sagda byggbestämmelsesamling ingående föreskrifter.

2 §. (2000/36) Finlands byggbestämmelsesamling tillämpas på Åland i den lydelse byggbestämmelsesamlingen hade den 31 december 1999.

G 4 Landskapslag (1999:40) om bostadsproduktion

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

För att främja ett tillräckligt bostadsbestånd i landskapets alla regioner kan bostadsstöd beviljas i enlighet med denna lag. Bostadsstöd kan beviljas i form av räntestöd, ägarbostadslån, hyresbostadslån, landskapsborgen och landskapsbidrag.

Bostadsstöd kan beviljas till

1) en person som har en kommun i landskapet som sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994),

2) en kommun i landskapet eller

3) en juridisk person som har en kommun i landskapet som hemort.

Se Om 203 FL II.

2 §. Olika typer av bostadsstöd

Bostadsstöd beviljas för nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad och reparation av ägar- eller hyresbostäder.

Med nybyggnad av bostad avses uppförande av en byggnad med en eller flera bostäder. Med anskaffning av bostad avses att en eller flera bostadslägenheter eller lokaler som skall användas för boende förvärfvas från det befintliga byggnadsbeståndet.

Med tillbyggnad och reparation avses en åtgärd genom vilken

1) bostadens eller bostadsbyggnadens standard genom en annan åtgärd än löpande underhåll höjs till en nivå som motsvarar ett ändamålsenligt boende,

2) befintliga lokaler ändras eller utvidgas för att hushållsaktligen användas för boende eller

3) olägenheter som kan medföra fara för hälsan avlägsnas.

[Landskapsstyrelsen] beslutar närmare vilka åtgärder som kan stödas.

3 §. Definitioner

Med *ägarbostad* avses en bostad som den stödsökande själv äger och som används som egen eller familjens egen bostad.

Med *hyresbostad* avses en byggnad med en eller flera lägenheter avsedda att hyras ut som bostäder.

Med *ägarbostadslån* avses ett lån som beviljats av [landskapsstyrelsen] till en privatperson för nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av ägarbostad.

Med *hyresbostadslån* avses ett lån som beviljats av [landskapsstyrelsen] för nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av en hyresbostad.

Med *lånevärde* avses det värde på låneobjektet som fastställts som belåningsgrund för nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av bostad. För nybyggnad, tillbyggnad eller reparation bestäms lånevärdet utgående från godkända byggnadskostnader

samt för nybyggnad även skäligen kostnader för anskaffning av tomt. Vid anskaffning av ägarbostad bestäms lånevärde på grundval av köpeskillingen. [Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare bestämmelser om hur lånevärde bestäms.

4 §. *Bevillningsfullmakt*

Bostadsstöd kan beviljas inom ramen för de anslag och den bevillningsfullmakt som fastställs i landskapsbudgeten.

[Landskapsstyrelsen] kan teckna aktier eller annat ägarkapital i aktiebolag som hyr ut bostäder.

5 §. *Allmänna villkor för beviljande av bostadsstöd*

Vid beviljande av bostadsstöd skall regionala, miljömässiga, sociala, arkitektoniska och kulturhistoriska aspekter beaktas liksom vissa gruppers speciella behov av stöd.

Kostnaderna för den åtgärd som stöds samt för underhåll och boende skall vara skäligen.

Nybyggnad av hyresbostäder skall basera sig på konkurrensförfarande om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar undantag från detta. Vid upphandlingen skall landskapslagen (1994:43) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling samt med stöd därav utfärdade förordningar tillämpas.

[Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare bestämmelser om grunderna enligt vilka de i denna paragraf avsedda förutsättningarna skall bedömas.

Se C 34, Landskapslag (1994:43) ang. tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling.

2 kap. Stöd riktade till ägarbostäder

6 §. *Allmänt*

Stöd till ägarbostäder ges i form av räntestöd, ägarbostadslån och landskapsborgen.

Räntestöd eller ägarbostadslån kan beviljas till privatpersoner för nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av en ägarbostad. Räntestöd eller ägarbostadslån beviljas på de grunder som [landskapsstyrelsen] fastställer.

Räntestöd eller ägarbostadslån beviljas endast en gång till samma person. Dock kan [landskapsstyrelsen] om särskilda skäl föreligger bevilja ägarbostadslån eller räntestöd på nytt.

För att räntestöd eller ägarbostadslån skall kunna beviljas skall låntagaren ha tillräckliga förutsättningar att återbetala lånet.

7 §. *Ändamål för räntestöd och ägarbostadslån*

Räntestöd eller ägarbostadslån kan beviljas en privatperson som använder bostaden som bostad för sig eller sin familj för

- 1) nybyggnad eller anskaffning av egnahemshus,
- 2) nybyggnad eller anskaffning av egnahemshus med två bostadslägenheter varav den ena är avsedd för uthyrning,
- 3) anskaffning av en bostadslägenhet i ett bostadsaktiebolagshus som den stödsökande har besittningsrätt till genom aktieinnehav (*aktielägenhet*) eller
- 4) tillbyggnad eller reparation av egnahemshus eller aktielägenhet.

Ett räntestöd eller ett ägarbostadslån kan omfatta både tillbyggnad, reparation och anskaffning av bostad.

8 §. *Räntestöd*

Räntestöd kan beviljas för ett bostadslån som beviljats av offentlig tillsyn underkastad kreditinrättning för en sådan nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av en ägarbostad som avses i denna lag.

Räntestöd beviljas för högst 85 procent av låneobjektets lånevärde och utgår för högst 35 år. Räntestödets storlek varierar regionalt utgående från behovet av bostäder och så att bostadsproduktionen i landskapsregioner befrämjas.

Bostadslånets räntesats får inte överstiga den räntesats som kreditinrättningen allmänt tillämpar för motsvarande lån.

[Landskapsstyrelsen] fastställer räntestödets storlek i olika regioner och för hur lång tid räntestöd utgår för olika låneändamål.

9 §. *Belåning och lånetid för ägarbostadslån*

Ägarbostadslån kan beviljas för högst 85 procent av låneobjektets lånevärde.

Ägarbostadslån beviljas för högst 35 år. Belåningsgraden kan varieras regionalt utgående från behovet av bostäder och så att bostadsproduktionen i landskapsregioner befrämjas.

[Landskapsstyrelsen] fastställer lånetiden och belåningsgraden för ägarbostadslån.

10 §. *Användning och överlåtelse av ägarbostad*

En ägarbostad, för vilken räntestöd eller ägarbostadslån erhållits, skall användas av stödtagaren som egen bostad under den tid räntestöd utgår eller så länge lånet inte har återbetalats. Uthyrning av ägarbostaden är tillåten högst ett år. [Landskapsstyrelsen] kan dock, om synnerliga skäl föreligger, tillåta uthyrning för längre tid.

Om ägarbostaden överläts, upphör räntestödet från ingången av den månad överlåtelsen skedde och ett ägarbostadslån skall omedelbart återbetalas.

11 §. *Efterskänkning av räntor och amorteringar*

Räntor och amorteringar för ett ägarbostadslån för tillbyggnad eller reparation kan efterskänkas helt eller delvis så länge låntagaren använder bostaden som egen bostad, om låntagaren fyllt 65 år och befinner sig i en svag ekonomisk ställning. Detta gäller även makar och sambor som gemensamt svarar för ett ägarbostadslån för tillbyggnad eller reparation, om deras ekonomiska ställning är svag och en av dem fyllt 65 år och de använder bostaden som egen bostad.

[Landskapsstyrelsen] fastställer inkomst- och förmögenhetsgränserna för svag ekonomisk ställning.

12 §. *Skuldsanering för privatperson*

I fråga om skuldsanering och dess inverkan på betalningen och uppsägningen av ett ägarbostadslån skall lagen om skuldsanering för privatpersoner (FFS 57/1993) och förordningen om skuldsanering för privatpersoner (FFS 58/1993) tillämpas.

13 §. *Landskapsborgen*

Landskapsborgen kan beviljas för ett bostadslån som beviljats av offentlig tillsyn underkastad kredit-

G 4 LL (1999:40) om bostadsproduktion

inrättning för en sådan nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av en ägarbostad som avses i denna lag. Landskapsborgen beviljas endast i de regioner där kreditgarantivärdet är lågt jämfört med landskapet i övrigt.

Vid beräkning av borgen kan högst 85 procent av bostadens anskaffningspris utgöra grunden för bostadslånet. Landskapsborgen kan utgöra högst 30 procent av det vid varje tidpunkt utestående bostadslånets kapital. Landskapsborgen täcker också ränta och eventuell dröjsmålsränta som hänförs till denna kapitalandel.

[Landskapsstyrelsen] beslutar om landskapsborgens innehåll, säkerheter, regressrätt, borgensavgift och övriga villkor för borgensåtagandet. [Landskapsstyrelsen] beslutar även om landskapets totala borgensåtagande för en och samma person.

3 kap. Stöd riktade till hyresbostäder**14 §. Ändamål för stöd**

Räntestöd eller hyresbostadslån kan beviljas för nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av hyresbostad samt för kombinationer av dessa åtgärder.

Innan räntestöd eller hyresbostadslån beviljas skall mottagarens soliditet och återbetalningsförmåga granskas.

Kriterierna för sökandens soliditet och återbetalningsförmåga bestäms av [landskapsstyrelsen].

15 §. Räntestöd

Räntestöd kan ges för bostadslån som beviljats av offentlig tillsyn underkastad kreditinrättning för en sådan nybyggnad, anskaffning, tillbyggnad eller reparation av en hyresbostad som avses i denna lag.

Räntestöd beviljas för högst 90 procent av lånevärdet. Räntestöd beviljas för högst 35 år.

Räntestödets storlek kan varieras regionalt utgående från behovet av bostäder och så att bostadsproduktionen i landskapets regioner befrämjas.

Bostadslånets räntesats får inte överstiga den räntesats som kreditinrättningen allmänt tillämpar för motsvarande lån.

[Landskapsstyrelsen] fastställer räntestödets storlek i olika regioner och för hur lång tid räntestöd utgår för olika typer av låneändamål.

16 §. Belåning och lånetid

Hyresbostadslån beviljas för högst 90 procent av lånevärdet. Hyresbostadslån beviljas för högst 45 år. (2002/42)

Belåningsgraden kan varieras regionalt utgående från behovet av bostäder och så att bostadsproduktionen i landskapets regioner befrämjas.

[Landskapsstyrelsen] fastställer lånetiden och belåningsgraden för hyresbostadslån.

17 §. Användning av hyresbostad

Så länge räntestöd utgår eller hyresbostadslånet inte återbetalats, skall bostaden användas som hyresbostad. [Landskapsstyrelsen] kan ge tillstånd till tillfällig ändring av en hyresbostads användningsändamål.

18 §. Överlåtelse av hyresbostad

Om en hyresbostad eller en del av en hyresbostad överläts, upphör ett räntestöd omedelbart och ett hyresbostadslån skall omedelbart återbetalas. Om räntestöd eller hyresbostadslån fortsättningsvis skall utgå för hyresbostaden, kan överlåtelse endast ske med [landskapsstyrelsens] godkännande och till det överlåtelsepris som anges i 19 §.

Om ett hyresbostadslån betalas bort i förtid skall [landskapsstyrelsen] kräva skäligen ersättning för lånets låga ränta eller erhållet räntestöd, om inte särskilda skäl till undantag föreligger.

19 §. Beräkning av överlåtelsepris för hyresbostad

[Landskapsstyrelsen] fastställer det överlåtelsepris till vilket hyresbostaden kan överlåtas om räntestöd fortsättningsvis skall utgå eller hyresbostadslån beviljas för hyresbostaden. Vid beräkning av överlåtelsepriset skall följande faktorer beaktas:

1) det egna kapital ägaren tillskjutit som finansiering för byggnad av hyresbostaden,

2) en eventuell ökning av det egna kapitalet för att finansiera ombyggnader och reparationer,

3) räntestödslån eller landskapets hyresbostadslån och andra lån med bättre förmånsrätt än dessa,

4) av [landskapsstyrelsen] godkända lån upptagna för att finansiera ombyggnader och reparationer samt

5) indexjustering av punkterna 1 och 2 beräknat utgående från månatligt fastställda koefficienter i byggnadskostnadsindex och skälig avskrivning från färdigställandet till försäljningsmånaden.

20 §. Hyra för hyresbostad

I hyra får högst uppbäras det belopp som behövs för att betala finansieringen av bostaden samt för de utgifter som en god fastighetshållning förutsätter. I landskapsstödda hyresfastigheter och hyresbostäder som har en och samma ägare får hyrorna utjämnas.

[Landskapsstyrelsen] kan fastställa den hyra som högst får uppbäras av hyresgästen. I de finansieringskostnader som avses i 1 mom. får inräknas avkastning på eget kapital.

Utöver vad som bestäms i denna lag gäller bestämmelserna i hyreslagen (1999:19) för landskapet Åland i tillämpliga delar på förhållandet mellan hyresgästen och hyresvärden.

Se G 10, Hyreslag (1999:19).

21 §. Borgen för hyresbostad

Landskapsborgen kan ställas för hyresbostadslån som beviljats av offentlig tillsyn underkastad kreditinrättning, om lånetiden och övriga villkor godkänts av [landskapsstyrelsen].

[Landskapsstyrelsen] bestämmer det totala borgensåtagandet i varje enskilt fall samt övriga villkor för borgensåtagandet.

4 kap. Särskilda bestämmelser**22 §. Ränta och amortering**

Det sammanslagna beloppet av ränta och amortering benämns annuitet.

[Landskapsstyrelsen] kan fastställa lån med ändrade lånevillkor för mottagare av ägar- och hyresbostadslån som har kommit i betalningssvårigheter.

[Landskapsstyrelsen] beslutar om ränte- och amorteringsvillkor för ägar- och hyresbostadslån, om villkoren för lån med ändrade lånevillkor samt om återbetalning och uppbörd av lånebetalningen. Räntans storlek kan varieras regionalt.

23 §. Säkerheter för lån

Till säkerhet för återbetalning av ägarbostads- och hyresbostadslån skall panträtt i fastighet upplåtas eller aktier som medför rätt att besitta en bostadslägenhet pantsättas eller rätt till efterpanning av dem ges. Även annan säkerhet som långivaren anser tillräcklig kan ställas.

Till säkerhet för återbetalningen av ett hyresbostadslån kan även krav på tilläggssäkerhet krävas, dock så att den totala säkerheten är högst en och en halv gång större än lånekapitalet. Tilläggssäkerhet kan inte krävas i efterhand. Av en kommun skall säkerhet inte krävas.

Beloppet av ett lån med en panträtt i fastigheten med bättre förmånsrätt än en panträtt som lämnats som säkerhet för ett ägarbostadslån eller hyresbostadslån får tillsammans med de senare lånen uppgå till högst 95 procent av säkerhetens värde. Utgörs säkerheten av aktier eller av rätt till efterpansättning av aktier, får det sammanlagda beloppet av de mot aktierna beviljade lånen och lägenhetens beräknade andel av bolagets totalupplåning uppgå till högst 95 procent av lägenhetens beräknade andel av byggnadens godkända anskaffningsvärde.

För att trygga landskapets intressen kan för en lånefordran som avses i denna lag pantsatt eller utmätt egendom vilken säljs på auktion inköpas till landskapet. [Landskapsstyrelsen] har rätt att sälja egendom som på här avsett sätt kommit i landskapets ägo.

24 §. Skyldighet att lämna uppgifter

En kreditinrättning, som beviljat ett lån för vilket räntestöd eller landskapsborgen beviljats, är skyldig att lämna [landskapsstyrelsen] de uppgifter som behövs för att kontrollera att lånevillkoren samt föreskrifterna i denna lag och med stöd därav utfärdade bestämmelser har följts. I samma syfte får syner och inspektioner verkställas.

25 §. Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag kan skriftligen yrka på rättelse hos [landskapsstyrelsen]. I rättelseyrkandet skall anges vilket beslut som önskas rättat och grunderna för rättelseyrkandet. Rättelseyrkandet skall vara [landskapsstyrelsen] tillhanda inom 21 dagar från den dag då beslutet delgivits.

Ett rättelseyrkande skall handläggas utan dröjsmål. Till beslut i vilket rättelse kan yrkas skall fogas anvisningar om hur rättelse söks.

26 §. Besvär

Ett beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen genom besvär. Överklagandet skall ha inkommit till domstolen inom 30 dagar från delgivningen av beslutet.

[Landskapsstyrelsens] beslut får inte verkställas innan det vunnit laga kraft om ändringssökande däri-

genom blir meningslöst eller besvärmyndigheten förbjuder verkställigheten.

27 §. Delegeringsbestämmelse

[Landskapsstyrelsen] beslutar om ansökningstider, prioritering av sökande vid beviljande av lån, belåningsbar yta, beräkningsgrunderna för bostadsyta och ekonomiyta, förutsättningarna för medflyttande av beviljade lån och räntestöd vid byte av bostad, förutsättningarna för medflyttning av beviljat lån eller räntestöd vid ägarbyte för hyresbostad och övriga lånevillkor och villkor för beviljande av räntestöd.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 kap. Övergångsbestämmelser

28 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1999.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1982:14) den 11 mars 1982 om stöd för bostadsproduktion, landskapslagen (1982:13) den 11 mars 1982 om stöd för bostadsförbättring samt landskapslagen (1982:17) den 21 april 1982 om räntestödslån för förvärv av hyresbostäder.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Denna lag tillämpas på bostadsstöd som beviljats efter lagens ikraftträdande, om inte annat bestäms nedan. På lån och räntestöd som beviljats med stöd av tidigare landskapslagar om bostadsproduktion och bostadsförbättring tillämpas bestämmelserna i dessa lagar.

29 §. Lagens tillämplighet på lån som beviljats med stöd av tidigare lagar

De ägarbostäder som enligt tidigare lagstiftning om bostadsproduktion och bostadsförbättring är bundna av användnings- och överlåtelsebegränsningar befrias från dessa då lånet har återbetalats.

Bestämmelsen i 12 § skall tillämpas även på bostadslån för ägarbostad som beviljats med stöd av tidigare lagstiftning om bostadsproduktion eller bostadsförbättring.

30 §. Beviljande av stöd då stöd tidigare beviljats

Ägarbostadslån eller räntestöd för ägarbostad kan inte beviljas med stöd av denna lag till den som tidigare beviljats motsvarande stöd enligt landskapslagen (1949:30) den 29 november 1949 om bostadslån, -garantier och -bidrag, landskapslagen (1954:23) den 30 juni 1954 om bostadsproduktionen i landskapet, landskapslagen (1960:6) den 3 mars 1960 om bostadsproduktion, landskapslagen (1968:28) den 11 juni 1968 om bostadsproduktion, landskapslagen den 11 mars 1982 om stöd för bostadsproduktion, landskapslagen den 11 mars 1982 om stöd för bostadsförbättring eller 32 § 4 mom. landskapslagen (1978:54) den 16 augusti 1978 om främjande av gårdsbruk.

[Landskapsstyrelsen] kan dock om särskilda skäl föreligger bevilja samma person ägarbostadslån eller räntestöd på nytt.

G 5 LL (1999:42) om befrielse ... restriktioner... hyresfastigheter**31 §. Kommunernas betalningsskyldighet vid skuldsanering**

Då en skuld som kommunen ansvarar för gentemot [landskapsstyrelsen] enligt 10 § landskapslagen den 11 mars 1982 om stöd för bostadsproduktion och 13 § landskapslagen den 11 mars 1982 om stöd för bostadsförbättring omfattas av skuldsanering, skall kommunen av sitt landskapslån betala det belopp som gäldenären enligt betalningsprogrammet skall betala. Betalningen skall följa det tidsschema som enligt betalningsprogrammet gäller för gäldenären då denna skall betala sin skuld till kommunen.

32 §. Ändring av lånevillkoren

[Landskapsstyrelsen] kan med låntagarens samtycke ändra lånevillkoren för bostadslån för ägarbostad som beviljats med stöd av tidigare lagstiftning så att de överensstämmer med denna lag.

Om lånevillkoren ändras skall denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den tillämpas på skuldförhållandet.

33 §. Övertagande av kommunens uppgifter

[Landskapsstyrelsen] kan med låntagarens samtycke överta de uppgifter som enligt tidigare lagstiftning ankommer på kommunen och befria kommunen från ansvaret för att lånet återbetalas.

Om [landskapsstyrelsen] övertar kommunens uppgifter skall denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser tillämpas i fråga om [landskapsstyrelsens] rättigheter och skyldigheter som långivare. I övrigt fortsätter skuldförhållandet på de tidigare villkoren.

34 §. Bostadslånekommissionen

Den bostadslånekommission som är tillsatt då denna lag träder i kraft sitter mandattiden ut.

G 5 Landskapslag (1999:42) om befrielse från användnings- och överlåtelse-restriktioner för hyresfastigheter**1 §. Tillämpningsområde**

Denna lag tillämpas på hyresfastigheter, vilka är underkastade användnings- och överlåtelsebegränsningar enligt landskapslagen (1968:28) den 11 juni 1968 om bostadsproduktion.

Denna lag tillämpas inte på fastigheter som ägs av kommuner eller fastigheter som ägs av sammanslutningar, vilka är i kommunal ägo.

2 §. Förutsättningar för beviljande av befrielse

Befrielse från användnings- och överlåtelsebestämmelserna kan medges tidigast från och med den 1 januari året efter det att 27 år förflutit sedan den första raten av bostadslånet lyftes.

För att befrielse skall kunna beviljas måste bostadslånen återbetalas i sin helhet och en avgift erläggas. Avgiftens storlek bestäms genom att grundbeloppet multipliceras med antalet bostadskvadratmeter och det antal år som lånet befrias från användnings- och överlåtelsebegränsningar. Grundbeloppet bestäms enligt följande:

År då lånet befrias från begränsningarna	Grundbelopp (euro)
1.1.2002	3,70
1.1.2003	3,87
1.1.2004	4,12

(2002/56)

3 §. Ansökan

Ägaren till en i 1 § 1 mom. nämnd hyresfastighet kan ansöka hos [landskapsstyrelsen] om befrielse från de användnings- och överlåtelsebegränsningar som åvilar hyresfastigheten. Ansökan skall göras senast två månader innan användnings- och överlåtelsebegränsningarna skall avlyftas.

Ansökan om befrielse skall göras senast den 31 oktober 2003.

4 §. Villkor

Under 20 år från det att fastigheten befriats från användnings- och överlåtelsebegränsningarna beviljar [landskapsstyrelsen] inte nya hyresbostadslån eller räntestöd till fastigheten, inte heller ägarbostadslån eller räntestöd för köp av aktielägenhet i fastigheten.

5 §. Förbud mot utjämning av kostnader mellan fastigheter

Befrielse av användnings- och överlåtelsebegränsningar för en fastighet får inte påverka hyresnivåerna i de övriga landskapsbelånade fastigheter som innehas av samma ägare.

6 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1999.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

G 6 Landskapslag (1994:41) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad

1 §. Med de avvikelser som anges i denna lag skall följande riksförfattningar tillämpas i landskapet Åland:

a) lagen om bostadssparpremier (FFS 1634/1992),
b) förordningen om bostadssparpremier (FFS 1636/1992),

c) [lagen om räntestödslån för anskaffande av ägarbostad (FFS 639/1982)] samt

d) [förordningen om räntestödslån för anskaffande av ägarbostad (FFS 672/1982)].

Ändring av de i 1 mom. nämnda författningarna gäller i landskapet om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighetsområde besluta att bestämmelser som med stöd av ovan angivna författningar utfärdats av riksmyndighet skall tillämpas i landskapet Åland antingen i oförändrad lydelse eller med ändringar.

Se Mi 812 och 813 FL II.

2 §. Landskapet betalar räntegottgörelse till en penninginrättning som beviljat i denna lag avsett räntestödslån för anskaffande av ägarbostad. De förvalt-

ningsuppgifter som enligt 1 § ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen].

De uppgifter som i lagen om räntestödslån för anskaffande av ägarbostad och i förordningen om räntestödslån för anskaffande av ägarbostad ankommer på kommun skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen].

Hänvisas i de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagsstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Beslut som fattats av [landskapsstyrelsen] med stöd av denna lag kan inom 30 dagar överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Besvär får inte anföras såvitt gäller ändamålsenligheten i beslut som fattas av [landskapsstyrelsen]. Över lagligheten av beslut fattat av [landskapsstyrelsen] får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

4 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 §. Denna lag träder omedelbart i kraft.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1982:16) om bostadssparpremier och landskapslagen (1983:29) om räntestödslån för förvärv av ägarbostad, dock så att bestämmelserna tillämpas på bostadssparavtal som ingåtts innan denna lag trätt i kraft.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta att bestämmelserna om bostadssparavtal i enlighet med bestämmelserna i denna lag skall tillämpas även avseende sparande som inletts innan lagen trätt i kraft.

Åtgärder som lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

G 7 Landskapslag (1995:23) om kommunöversikt

1 §. Till vägledning för beslut i plan- och byggfrågor i kommunen skall varje kommun uppgöra en kommunöversikt som omfattar hela kommunen. Vid uppgörandet av kommunöversikt skall kommunen tillse att möjlighet finns till samordning med andra kommuners planläggning.

Kommunöversikt består av en kartdel och en textdel.

Kommunfullmäktige antar kommunöversikten och ändringar av den. Kommunöversikten får antas i etapper.

[Landskapsstyrelsen] skall sammanställa kommunöversikterna.

2 §. I kommunöversiktens kartdel skall anges följande områden och objekt:

1) antagen eller fastställd stads-, byggnads- och generalplan,

2) inrättade naturreservat, fredade naturminnen, fasta fornlämningar samt andra områden och objekt

som är skyddade med stöd av lag och som [landskapsstyrelsen] tillhandahållit kommunen uppgifter om,

3) fastställda vägplaner som [landskapsstyrelsen] tillhandahållit kommunen uppgifter om,

4) tätbebyggelseområden enligt 4 § 1 mom. och 7 § byggnadslagen för landskapet Åland,

5) områden som är lämpliga för tätbebyggelse eller för viss typ av tätbebyggelse,

6) områden där tätbebyggelse inte är tillåten enligt 6 § byggnadslagen för landskapet Åland,

7) områden där särskilda krav ställs i byggnadsordning och

8) områden som är olämpliga för byggnadsändamål enligt 109 § 2 mom. byggnadslagen för landskapet Åland.

I kommunöversiktens kartdel kan även anges andra för utvecklingen väsentliga intressen.

Se G 1, Byggnadslag (1979:61).

3 §. I kommunöversiktens textdel skall anges:

1) av kartdelen föranledda beskrivningar av de olika områdestyperna och

2) planerade bevarande- och utvecklingsintressen som [landskapsstyrelsen] tillhandahållit kommunen uppgifter om samt andra sådana intressen som väsentligt kan påverka kommunens planering och bebyggelse.

4 §. När förslag till kommunöversikt eller till ändringar av densamma uppgörs skall kommunen vid ett eller flera protokollförda möten samråda med grannkommuner till den del kommunöversikten berör områden som gränsar till annan kommun samt bereda [landskapsstyrelsen] möjlighet att tillhandahålla kommunen uppgifter om planerade och genomförda bevarande- och utvecklingsintressen.

5 §. Kommun beviljas landskapsandel och kommun i svag ekonomisk ställning kan beviljas finansieringsunderstöd för de kostnader uppgörandet av kommunöversikten orsakar kommunen i enlighet med landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

Se D 6, Landskapslag (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 april 1995.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1974:67) den 30 juli 1974 om fysisk planering.

G 8 Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. När allmänt behov det kräver får mot full ersättning fast egendom tagas i anspråk genom expropriation enligt denna lag med äganderätt, nyttjanderätt eller servitutsrätt. Genom expropriation får under enahanda förutsättningar särskild rätt till fast egendom upphävas eller begränsas.

Tillstånd till expropriation skall ej meddelas om ändamålet med skäliga insatser eller annars lämpligen

G 8 LL (1979:62) om expropriation av fast egendom ...

kan tillgodoses på annat sätt eller olägenheterna av expropriationen från allmän och enskild synpunkt överväger de fördelar som därigenom kan vinnas.

2 §. I denna lag förstås med *särskild rätt* nyttjanderätt, servitutsrätt eller annan därmed jämförbar rätt till fast egendom.

Bestämmelserna i denna lag om fast egendom äger motsvarande tillämpning i fråga om byggnad eller annan anläggning på annans mark.

2 kap. Tillstånd till expropriation m.m.

3 §. Fråga om tillstånd till expropriation (expropriationstillstånd) prövas av [landskapsstyrelsen] i plenum.

Tillstånd till expropriation är ej erforderligt, när fråga är om expropriation för landskapets räkning eller när fråga är om expropriation, vartill rätt föreligger på grund av bestämmelse i lag (expropriation i stöd av lag).

Om expropriation för landskapets räkning beslutar [landskapsstyrelsen] i plenum (expropriationsresolution).

4 §. Ansökan om expropriationstillstånd skall vara skriftlig och ange

1) yrkandet och de omständigheter på vilka de grundas,

2) den fasta egendom som berörs av expropriationen, och

3) namn och adress på samtliga för sökanden kända sakägare.

Om det ej är uppenbart obehövt, skall ansökan åtföljas av karta med fullständig beskrivning över det område som berörs av expropriationen.

I övrigt skall sökanden inge den utredning som kan anses behövt i varje särskilt fall.

5 §. Över ansökan om expropriation skall yttrande, såvitt detta är möjligt och ändamålsenligt, inbegäras av alla berörda sakägare. Frist som utsättes för avgivande av yttrande, får ej vara kortare än 30 dagar.

Gäller ansökan om expropriation område eller förmån, varom stadgas i [lagen om vissa slag av samfälligheter och därmed jämförliga gemensamma förmåner (FFS 204/1940)] och har egendomen icke ställts under ordnad förvaltning eller tillhör egendomen eljest två eller flera gemensamt, är det tillfyllest om någon av de delägare vilka lättast kan nås, beredes tillfälle att yttra sig i saken.

Kommun där fast egendom som berörs av expropriationsansökan är belägen skall beredas tillfälle att avgiva i 1 mom. avsett yttrande vare sig kommunen är sakägare eller ej. Anses skäl föreligga, får yttrande inbegäras även av annan än sakägare och kommun.

Yttrande enligt denna paragraf skall, innan beslut om expropriation fattas, inbegäras även när fråga är om expropriation för landskapets räkning.

6 §. Begäran om yttrande skall jämte handlingarna i ärendet tillställas vederbörande med iakttagande av det förfarande som beträffande enskild delgivning är stadgat i lagen om delgivning i förvaltningsärenden

(FFS 232/1966). Av sakägare vars adress är okänd skall yttrande inbegäras genom anslag på anslagstavlan i den kommun där den av ansökan om expropriation belägna fastigheten är belägen. Härvid skall iakttagas det som är föreskrivet beträffande offentliggörande av kommunala kungörelser i kommunen.

Bedömes det med hänsyn till omständigheterna oskäligt svårt att tillställa sakägarna i 1 mom. avsedda handlingar, skall till begäran om yttrande fogas meddelande om var handlingarna förvaras och när möjlighet föreligger att taga del av dem.

Se Lag om offentliga kungörelser, Sta 408 FL II. Jfr C 26, Landskapslag (1926:17) om antagande av lagen om offentliga kungörelser.

7 §. I expropriationstillstånd skall bestämmas vad expropriationen skall omfatta och med vilken rätt expropriationen skall ske.

Föreligger särskilda svårigheter för sökanden att i detalj ange vad som behöver tagas i anspråk, kan tillstånd ges till expropriation i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits på karta eller på marken eller på annat sätt.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. äger motsvarande tillämpning, när fråga är om expropriationsresolution.

Föreligger behov av särskilda föreskrifter för att trygga att den exproprierade egendomen användes för det avsedda ändamålet, skall sådana meddelas i samband med expropriationstillståndet. Till säkerställande av att föreskrifterna efterlevs får vite föreläggas.

8 §. Om beviljat expropriationstillstånd och om expropriationsresolution skall [landskapsstyrelsen] ofördröjligen underrätta expropriationsnämndens ordförande och lantmäterikontoret samt, i den ordning som är föreskriven i 6 § 1 mom., sakägarna. Expropriationsnämndens ordförande och lantmäterikontoret skall tillika tillställas kopior av ansökningshandlingarna.

Angående anmälan till vederbörande domare stadgas i 65 §.

3 kap. Verkställande av expropriation m.m.

Expropriationsnämnden

9 §. För utförandet av de verkställighetsåtgärder som föranledes av expropriationstillstånd, expropriationsresolution och expropriation i stöd av lag finns en expropriationsnämnd. Nämnden består av ordförande och två ledamöter, vilka tillsättes av [landskapsstyrelsen] för fyra år i sänder. Tillika förordnas personliga suppleanter för såväl ordföranden som övriga ledamöter av nämnden. Expropriationsnämnden biträdes av en förrättningsingenjör som förordnas av lantmäterikontoret. Nämnden är berättigad att till biträde kalla sakkunniga, när anledning därtill föreligger.

Person, som förordnas till ordförande i expropriationsnämnden skall vara lagfären och äga erfarenhet av förvaltning eller domarvärv. Till ledamöter i nämnden skall förordnas personer som äger erfarenhet av fastighetsvärdering.

10 §. Till förrättningsingenjör skall förordnas lantmätteriingenjör som sysslar med verkställighet av lant-

mäteriförrättningar och som är tillräckligt förtrogen med expropriationsärenden.

11 §. Om jäv för ledamöterna i expropriationsnämnden gäller vad i landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse] är stadgat om jäv för medlem av [landskapsstyrelsen]. Om jäv för förrättningsingenjören gäller vad därom är stadgat i riket. Beslut i nämnden fattas med iakttagande i tillämpliga delar av de regler som gäller för beslutsfattande vid kollegial myndighet.

Se Fastighetsbildningslag 11 §, Mi 101 FL II.

Anhängiggörande av ärende vid expropriationsnämnden

12 §. Ärende anses anhängiggjort vid expropriationsnämnden, när ordföranden erhållit i 8 § avsedd under rättelse eller, om fråga är om expropriation i stöd av lag, när anhållan om verkställighet ingivits till ordföranden.

När fråga är om expropriation i stöd av lag, skall sökanden till ansökan foga tillförlitlig utredning beträffande övriga sakägare.

Allmänna regler beträffande handläggningen av ärenden i expropriationsnämnden

13 §. Vid sammanträde med expropriationsnämnden skall

1) föremålet för expropriationen fastställas och, såvida detta ej redan skett, utmärkas på karta samt i erforderlig utsträckning i terrängen,

2) uppgöras beskrivning över sådan av expropriationen berörd egendom beträffande vilken beskrivning icke redan uppgjorts,

3) fattas beslut om avhjälpan av skador,

4) fattas beslut beträffande ersättningar och förrättningskostnader,

5) hållas tillträdessyn, om sådan skall verkställas av nämnden, samt

6) handläggas övriga frågor som ansluter sig till verkställandet av expropriationen och vilkas avgörande enligt denna lag ankommer på expropriationsnämnden.

När fråga är om expropriation i stöd av lag, kan sakägarna beredas tillfälle att, innan verkställighetsansökan behandlas vid sammanträde, avge i 5 § avsett yttrande. Härvid skall det i 6 § stadgade förfarandet iakttagas. Huruvida yttrande skall inbegäras bestämmas av expropriationsnämndens ordförande.

14 §. Såvida ej annat följer av bestämmelse i denna lag, skall vid sammanträde med expropriationsnämnden i tillämpliga delar följas det förfarande som enligt lagen om skifte (FFS 604/1951) skall iakttagas vid skiftesförrättning. Det ankommer på nämndens ordförande att ombesörja kallelse till sammanträde.

15 §. Det åligger expropriationsnämndens ordförande att tillse att de för verkställandet av expropriation nödvändiga åtgärderna vidtages utan onödiga dröjsmål.

16 §. Sakägare får vid expropriationsnämndens sammanträde framställa utsaga i muntlig eller skriftlig form. Skriftlig utsaga får tillställas nämndens ordförande

LL (1979:62) om expropriation av fast egendom ...

G 8

rande före det sammanträde då angelägenhet som ut-
sagan rör är avsedd att handläggas.

17 §. Alla på grund av samma expropriationstillstånd eller -resolution vid expropriationsnämnden anhängiggjorda frågor skall underkastas gemensam handläggning, såvida nämnden ej för påskyndande av expropriationen hänskjuter viss fråga till särskild handläggning.

Bestämmelserna i 1 mom. äger motsvarande tillämpning när fråga är om expropriation i stöd av lag.

Fastställandet av föremålet

18 §. Föremålet för expropriationen skall fastställas i överensstämmelse med expropriationstillståndet eller resolutionen eller, när fråga är om expropriation i stöd av lag, i överensstämmelse med de bestämmelser som gäller.

Har föremålet för expropriationen på grund av bestämmelserna i 7 § 2 mom. angivits endast ungefärligen, skall expropriationsnämnden fastställa dess exakta omfattning.

I samband med handläggning av ärende vid expropriationsnämnden skall, om så erfordras, verkställas förrättning för bestämmande av omkretsrå. Om sådan förrättning är särskilt stadgat.

19 §. När fråga är om expropriation avseende överförande av äganderätt, kan expropriationsnämnden besluta att särskild rätt skall lämnas orubbad, oaktat föreskrift därom ej givits i expropriationstillståndet eller -resolutionen. Särskild rätt som nu avses får dock ej bibehållas, om expropriationens syfte därigenom äventyras, ej heller om fastighetsregistret därigenom blir otydligt.

20 §. Medför expropriation betydande men vid nyttjandet av fast egendom på grund av splittring av ägor eller av annan dylik orsak och kan det enligt expropriationsnämndens bedömning icke avlägsnas genom verkställande av ägoreglering, enligt vad därom särskilt är stadgat, äger nämnden, såvida ägaren till den fasta egendomen därom anhåller och de menliga påföljderna därigenom avvärjes, förordna att expropriationen skall avse även sådan fast egendom som icke omfattas av expropriationstillståndet eller -resolutionen. Åtnöjes dock ägaren med ersättning för den skada han lider, skall sådan i stället utgå.

Bestämmelserna i 1 mom. 1 meningens äger motsvarande tillämpning när fråga är om men vid utövan-
det av särskild rätt till fast egendom.

Om ersättning för i 1 mom. avsedd skada stadgas i 27 §.

Ang. ägoreglering, numera ägobyte, se fastighetsbildningslag, 8 kap., Mi 101 FL II.

Undanröjande av trafik hinder

21 §. Medför expropriation hinder vid användningen av allmän väg, gata eller annan allmän trafikled och omfattas icke trafikleden eller rätten att upprätthålla denna av expropriationen, är den exproprierande skyldig, såvida godtagbart skäl däremot icke anförs, att till undanröjande av hindret anlägga ny väg, över-

G 8 LL (1979:62) om expropriation av fast egendom ...

eller underfart samt att vidtaga övriga eventuellt erforderliga åtgärder.

Det ankommer på expropriationsnämnden att avgöra huruvida den exproprierande skall vidtaga i 1 mom. avsedd åtgärd.

För i denna paragraf avsett hinder som ej skall avhjälpas på den exproprierandes försorg, erlägges ersättning enligt de i 4 kap. angivna reglerna.

4 kap. Expropriationsersättning**Ersättningsgrunderna**

22 §. Ersättning som avses i 1 § (expropriationsersättning) utgörs av *ersättning för egendom och ersättning för skada*.

Har den exproprierande åtagit sig åtgärd för att minska skada, skall hänsyn därtill tagas vid bestämmandet av expropriationsersättningen, om åtagandet är sådant att det enligt expropriationsnämndens bedömning skäligen bör godtagas av den ersättningsberättigade.

Har åtgärd vidtagits i uppenbar avsikt att höja den ersättning som den exproprierande har att erlägga, skall, om skäl därtill föreligger, ersättningen bestämmas så som om åtgärden icke vidtagits.

Ersättning för egendom

23 §. Ersättning för egendom skall, såvida ej annat följer av denna lag, utgå enligt egendomens gängse pris. Täcker ersättningen icke, oaktat den motsvarar egendomens gängse marknadspris, den ersättningsberättigades förlust, skall ersättningen bestämmas på grundvalen av antingen egendomens avkastning eller de kostnader som anskaffandet av likartad egendom beräknas medföra.

Vid bestämmande av ersättning skall icke beaktas sådan värdetförändring som beror på variation i utbudet eller på annan omständighet som tillfälligt påverkar prisförhållandena.

Har den exproprierande erhållit rätt till förhandstillträde, skall vid bestämmande av ersättningen hänsyn icke tagas till sådan ändring i egendomens värde som uppkommer därefter. Har dock den allmänna prisnivån stigit sedan rätt till förhandstillträde erhållits, skall eventuellt utestående ersättning jämkas med hänsyn härtill.

24 §. Har det företag för vars genomförande egendom exproprieras medfört inverkan av någon betydelse på egendomens värde, skall, om så befinnes skäligt, expropriationsersättningen bestämmas på grundvalen av det värde egendomen skulle ha haft om sådan inverkan icke förekommit.

25 §. Sker inom område beträffande vilket beslut har fattats om uppgörande eller ändring av stads- eller byggnadsplan, ansökan om expropriation för landskaps, kommuns eller kommunalförbunds behov i syfte att bygga huvudsakligen bostäder, skall vid bestämmandet av ersättningen för fast egendom, sådan ökning av egendomens värde som ägt rum sedan beslut om planläggning fattades men före dagen för planebeslutets fastställande i [landskapsstyrelsen], räknas

ägaren till godo endast i den mån antingen ökningen beror på penningvärdets förändring eller annan av planläggningen oberoende omständighet eller om expropriationsansökan gjorts efter planebeslutets fastställande.

Jfr 93 §.

Utän hinder av vad i 1 mom. är stadgat, skall vid bestämmandet av expropriationsersättningen dock alltid beaktas sådan värdestegring som inträffat under tiden före dagen fem år innan expropriationsärendet anhängiggjorts i expropriationsnämnden.

Vad ovan i 1-2 mom. är stadgat skall inte äga tillämpning om ansökan om expropriationstillstånd inlämnats senare än sju år efter det beslut fattats om uppgörande eller ändring av stads- eller byggnadsplan.

Avser expropriationen fast egendom, som innehas huvudsakligen i syfte att bereda bostad åt ägaren eller någon honom närstående person eller att användas av någon av dem vid utövande av näring eller yrke, får ersättningen, som skall beräknas med tillämpning av 1 mom. aldrig bestämmas till lägre belopp än vad som fordras för anskaffande av annan likvärdig egendom, som, när fråga är om expropriation av närings- eller yrkesutövare tillhörig egendom, därjämte erbjuder likvärdiga utkomstmöjligheter.

26 §. Exproprieras egendom som besväräs eller betjänas av särskild rätt, skall denna beaktas när egendomens värde bestämmas.

Exproprieras fast egendom till vilken den exproprierande äger särskild rätt, skall vid bestämmandet av egendomens värde hänsyn icke tagas till förbättring, vilken egendomen vunnit genom arbete eller kostnad, som den exproprierande eller föregående innehavare, vars rätt övergått till denne, nedlagt på egendomen utöver vad som ålegat honom.

Svarar egendom med stöd av stadgandena om in-teckning eller om panträtt för ogulden köpeskilling, för fordran eller för rätt att uppbära viss avkomst i penningar eller varor, vilken åtnjuter bättre rätt än den särskilda rättighet som belastar egendomen, skall den särskilda rättigheten lämnas utan avseende till den del därför bestämd ersättning skulle minska egendomens värde till skada för fordringsägarna.

Ersättning för skada

27 §. Exproprieras endast en del av samma ägare tillhörig fast egendom och föranledes härav eller av det företag för vars genomförande expropriation sker bestående men vid nyttjandet av den återstående delen av egendomen skall ägaren erhålla ersättning för den skada han sålunda lider.

28 §. Medför expropriation till följd av flyttning, avbrott i rörelse eller yrkesutövning eller av annan orsak förlust, kostnader eller annan skada för ägare till exproprierad egendom, skall sådan skada ersättas.

Om ersättning för kostnader i anledning av expropriationsförfarandet stadgas i 70 §.

29 §. Lider granne till den vars egendom exproprieras, person som är anställd av denne eller annan person vars egendom icke exproprieras, till följd av

expropriationen eller av det företag för vars genomförande expropriationen sker, skada som hade ersatts om expropriationen gällt honom tillhörig egendom, skall skadan ersättas, såvida den skadelidande därom anhåller och anledning saknas antaga att ersättning för skadan kan erhållas på annat sätt.

30 §. Uppkommer fråga om ersättning för skada som uppstått efter det att expropriationsbeslutet meddelats och som ej kunnat förutses, skall ersättning härför icke utgå på grund av denna lag.

Utän hinder av bestämmelserna i 1 mom. skall däri avsedd skada som åsamkats fast egendom dock ersättas, såvida den i jämförelse med de skador av motsvarande art som expropriationen åsamkat omgivande egendom av fast natur är betydande och det med anledning därav bör anses oskäligt att förvägra ägaren ersättning. Skada som uppstått sedan tio år förlutit från dagen för meddelandet av expropriationsbeslutet skall dock icke ersättas.

Ersättning enligt denna paragraf skall utges till person som avses i 29 § endast såvida anledning saknas antaga att ersättning för skadan kan erhållas på annat sätt.

Ersättningsavtal

31 §. Har avtal beträffande expropriationsersättning träffats mellan den exproprierande och ersättningsberättigad, skall avtalet iakttagas, såvida expropriationsnämnden ej finner att det förmärar den rätt till ersättning som tillkommer annan.

Bestämmande av ersättning

32 §. Såvida ej annat följer av bestämmelserna i denna lag är expropriationsnämnden vid fastställandet av expropriationsersättningen icke bunden av sakägarnas yrkanden. Dock får ersättning ej bestämmas till lägre belopp än den exproprierande erbjudit.

33 §. För bestämmande av ersättning skall ettvarit expropriationsobjekt samt skada eller nytta som expropriationen medför särskilt beskrivas och värderas. Principerna för värderingen skall tillika angivas. Eventuella ägoregleringar och regleringar av enskilda vägar, vilka verkställts i enlighet med vad därom är särskilt stadgat, ävensom åtgärder som bör vidtagas för avhjälpande av skador, skall dessutom specificeras.

Enligt expropriationsnämndens prövning kan beskrivning eller värdering ske även beträffande egendom, skada eller nytta i fråga om vilka yrkande på expropriation eller beaktande icke bifallits.

Föreligger rätt till ersättning enligt 20 § skall expropriationsnämnden, oaktat anspråk på ersättning icke framställt, såvida den ersättningsberättigade anhåller därom, bestämma storleken av den ersättning som han är berättigad att erhålla.

34 §. Exproprieras del av samma ägare tillhörig fast egendom, får ersättningen för egendomen enligt expropriationsnämndens prövning, avvikande från bestämmelserna i 33 § 1 mom. och, såvida ej annat följer av bestämmelserna i 23 § 1 mom., bestämmas att utgå med belopp som motsvarar den minskning av

egendomens värde som uppkommer genom expropriationen.

35 §. Värdering av egendom som exproprieras skall ske med hänsyn till dess skick när expropriationsbeslutet meddelas eller, om egendomen därförinnan tillträdes, när tillrådet sker.

Såvida ej annat följer av bestämmelserna i denna lag, skall ersättning för egendom bestämmas enligt dess värde vid tidpunkten för meddelandet av expropriationsbeslutet.

36 §. För skada, vars omfattning icke i förväg kan fastställas, skall ersättning bestämmas med hänsyn till skadans sannolika omfattning.

Är den exproprierande annan än landskapet, kommun eller kommunalförbund skall han, såvida det ej bör anses uppenbart behövt, ställa av expropriationsnämnden godkänd säkerhet för tilläggsersättning som kan föranledas av i 1 mom. avsedd skada.

Om bestämmande av tilläggsersättning stadgas i 61 §.

37 §. Expropriationsersättning skall bestämmas i pengar att betalas på en gång. När fråga är om expropriation avseende skapande av tidsbegränsad särskild rätt eller tillfälligt upphävande eller begränsande av särskild rätt får ersättningen dock, såvida den ersättningsberättigade därtill samtycker, bestämmas att utgå i form av en årlig avgift.

Rätten att uppbära i 1 mom. avsedd avgift är bunden till den egendom som är föremål för expropriation.

38 §. Expropriationsersättning skall, såvida annat ej föranledes av företedd utredning, förordnas att utgå till den som ägde den expropriation underkastade egendomen när ärendet anhängiggjordes vid expropriationsnämnden. Var tvist då anhängig vid domstol eller myndighet rörande vem som är ägare till egendomen, skall ersättningen deponeras. Detsamma gäller om ägaren då var okänd.

Gäller ersättningen egendom som avses i 5 § 2 mom. och föreligger ej någon fullständig utredning beträffande de ersättningsberättigade och deras andelar av ersättningen, skall ersättningen förordnas att utgå till de ersättningsberättigade gemensamt. Företes i sådant fall ej utredning om vem som äger rätt att lyfta ersättningen, skall den deponeras.

39 §. Exproprieras i sin helhet fast egendom som utgör enhet i fastighetsregistret, skall för egendomen bestämd ersättning deponeras. Detsamma gäller annan egendom, såvida egendomen exproprieras i sin helhet och besväras av inteckning för fordran.

Vad i 1 mom. är stadgat äger motsvarande tillämpning i fråga om annan än i 28 § avsedd ersättning som skall erläggas till sakägare, när fråga är om expropriation av del av egendom, vilken på grund av inteckning eller bestämmelserna om panträtt för ogulden köpeskilling svarar för fordran eller för rätt att uppbära viss avkomst i pengar eller varor och den ersättningsberättigade ej förmår visa att rättighetshavarna medgivit att ersättningen får betalas till honom. Oaktat sådant medgivande icke givits, skall ersättningen

G 8 LL (1979:62) om expropriation av fast egendom ...

utbetalas till den ersättningsberättigade, om expropriationsnämnden finner att den återstående delen av egendomen förmår svara för de rättigheter som besvärar den.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. är ej tillämpliga i fråga om sådan i 66 § angiven inteckning som hänförs sig endast till återstående del av egendom som varit föremål för expropriation.

Expropriationsnämndens slutsammanträde m.m.

40 §. Vid expropriationsnämndens slutsammanträde meddelas *expropriationsbeslut* jämte besvärсанvisning. Slutsammanträdet får ej hållas förrän expropriationstillståndet eller -resolutionen vunnit laga kraft.

41 §. Förrättningsingenjören skall sedan besvärstiden gått till ända, senast inom 60 dagar från dagen för meddelandet av expropriationsbeslutet, sända handlingar jämte kartor till lantmäterikontoret för granskning och godkännande av de lantmäteritekniciska åtgärderna samt för registrering. Föreligger synnerliga skäl kan lantmäterikontoret på anhållan förlänga sagda tidsfrist.

5 kap. Betalning av expropriationsersättning

42 §. Expropriationsersättningen skall betalas inom tre månader från dagen då expropriationsbeslutet meddelades. Har ersättningen delvis redan erlagts, gäller det sagda återstående del däruv.

Expropriationsersättning som enligt expropriationsbeslutet eller av annan orsak skall deponeras, betalas till [landskapsstyrelsen], varvid avskrift av beslutet bifogas.

Den exproprierande skall ofördröjligen meddela lantmäterikontoret när expropriationsersättningen betalts, varvid bevis härom skall bifogas.

Om lyftande av deponerad ersättning stadgas i 60 §.

43 §. Sökes ändring i expropriationsbeslut såvitt gäller expropriationsersättningen, skall den del av ersättningen varom tvist råder deponeras.

Beträffande rätt till betalning genom deponering gäller, utöver vad i denna lag är föreskrivet, bestämmelserna i lagen om nedsättande i förvar av penningar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgörelseskyldighet (FFS 281/1931).

Se Ci 414 FL I.

6 kap. Fullbordande av expropriation

44 §. Sedan expropriationsbeslutet till alla delar vunnit laga kraft, de lantmäteritekniciska åtgärderna godkänts, ersättning som avses i 42 § 1 mom. betalats och säkerhet som avses i 36 § 2 mom. ställts, skall erforderliga anteckningar om expropriationen ofördröjligen göras i jordregistret eller tomtboken.

45 §. Expropriationen är fullbordad när de i 44 § avsedda anteckningarna gjorts eller förutsättningar för görande av anteckningar föreligger men det vid granskning befinnes att anteckningar ej är erforderliga.

Lantmäterikontoret skall utan dröjsmål meddela [landskapsstyrelsen] om fullbordandet av expropriationen. Innebär expropriationen inskränkning i rätten att råda över eller nyttja egendom skall även vederbörande ägare eller innehavare, genom enskild delgivning, underrättas om fullbordandet av expropriationen.

Om underrättelse till domare rörande fullbordande av expropriation stadgas i 67 § 1 mom.

46 §. När expropriationen fullbordats, träder de rättsverkningar som åsyftats genom expropriationen i kraft.

Avser expropriationen överförande av äganderätt, befrias den exproprierade egendomen vid expropriationens fullbordande från alla de rättigheter som besvärar den, såvida annat ej följer av expropriationstillstånd, -resolution eller -beslut.

Avser expropriationen icke överförande av äganderätt, förändras vid expropriationens fullbordande de rättigheter som besvärar den exproprierade egendomen endast i de avseenden som anges i expropriationstillståndet, -resolutionen eller -beslutet.

Genom expropriation förvärvat rätt begränsas ej av annan till den exproprierade egendomen hänförlig rätt i annat avseende än vad som framgår av expropriationstillstånd, -resolution eller -beslut.

För allmänt behov genom expropriation anskaffad egendom är, så länge den användes därför, befriad från allmänna samt kommunala skatter och gravationer.

47 §. Fång som grundar sig på expropriation får icke ogiltigförklaras på grund av klandertalan.

Har genom expropriation skapad särskild rätt eller inskränkning däri på grund av ändrade förhållanden blivit obehövlig för den exproprierande, är ägaren av den egendom till vilken rättigheten eller inskränkningen hänförs sig berättigad yrka att rättigheten eller inskränkningen upphäves. Medför upphävandet nytta för ägaren skall nyttan ersättas, såvida den ej är att anse som ringa. Kan överenskommelse om upphävandet eller ersättningen för nytta ej nås, skall frågan avgöras av expropriationsnämnden vid sammanträde, beträffande vilket gäller vad i 61 § 3 mom. är stadgat.

Därest ett från fastighet exproprierat mark- eller vattenområde icke vidare är behövt för avsett ändamål, är ägaren av den fastighet, från vilken området exproprierats eller dennes arvingar, såvida de fortfarande äger återstoden av fastigheten eller lägenhet som bildats genom delning av denna, berättigade att inom tjugo år från expropriationens slutförande återlösa området. Önskar flera till inlösen berättigade begagna sig av lösningsrätt tillkommer denna dem gemensamt.

Löseskilling är områdets tidigare överlåtelsepris justerat med hänsyn till den allmänna pristutvecklingen. Kan parterna icke enas om löseskillingens belopp eller är de eljest av olika mening om lösningsförfarandets berättigande, skall ärendet hänskjutas för avgörande till underrätten på den ort, där fastigheten är belägen. Rätt till inlösen anses härvid bevarad, såvida

den som önskar inlösa har anhängiggjort talan inom den tid, som avses i 3 mom.

I 2 mom. avsedd särskild rätt eller inskränkning däri upphör att gälla när anteckning om upphävandet införs i register som avses i 44 §. Erfordras icke anteckning om upphävandet, upphör rättigheten eller inskränkningen att gälla när anmälan om upphävandet inkommit till registermyndigheten och denna konstaterat att anteckning icke behöver införas i registret.

7 kap. Om tillträdande av exproprierad egendom

Tillträde efter expropriationsbeslutet

48 §. Den exproprierande har rätt att tillträda den expropriation underkastade egendomen sedan i expropriationsbeslutet bestämd ersättning betalats. Skall säkerhet som avses i 36 § 2 mom. ställas, får tillträdet dock ej ske förrän säkerheten ställts.

Förlorar sakägare till följd av tillträdet sin bostad eller försämras hans utkomstmöjligheter därför att tillträdet medför svårigheter för honom att fortsätta utövandet av näring eller yrke, skall expropriationsnämnden på vederbörandes anhållan förordna, att tillträdet skall ske vid annan tidpunkt, tidigast sex månader efter den dag då ersättningen betalades.

49 §. I samband med beviljandet av expropriationstillstånd kan [landskapsstyrelsen] på den exproprierandes anhållan besluta, att egendom, som skall avstås genom expropriation, får tillträdas utan hinder därav att de i 48 § 1 mom. angivna förutsättningarna för tillträdet icke blivit uppfyllda, om sådant *förhandstillträde* har väsentlig betydelse för sökanden och en avvägning av dennes intresse av tillträde emot ägarens intressen, utvisar att åtgärden icke skäligen bör framskjutas.

Beträffande tillstånd till förhandstillträde gäller i tillämpliga delar det som är stadgat om expropriationstillstånd.

Anm. 49-56 §§ gäller förhandstillträde.

50 §. Innan egendom tillträdes skall syn förrättas. Vid synen skall

- 1) fastställas föremålet för förhandstillträdet,
- 2) uppgöras beskrivning över den egendom som berörs av förhandstillträdet, samt, såvida sakägare yrkar därpå,
- 3) på grundvalen av beräknad expropriationsersättning bestämmas förskottsersättning.

51 §. Sakägare som vid förhandstillträde nödgas frånträda egendom är berättigad att såsom förskottsersättning erhålla ett belopp som motsvarar den beräknade expropriationsersättningen.

Om ränta och ersättning för skada, som föranletts av förhandstillträdet stadgas i 83 §.

52 §. Förskottsersättning skall erläggas inom tre månader från dagen då tillträdessynen förklarades avslutad, vid äventyr att rätten till förhandstillträde förfaller.

53 §. Den exproprierande får tillträda egendomen på grund av medgivande till förhandstillträde, såvida expropriationstillstånd, när sådant fordras, har givits och

LL (1979:62) om expropriation av fast egendom ...

G 8

såvida tillträdessynen avslutats och därvid fastställd förskottsersättning betalats. Medför tillträdet påföljd som avses i 48 § 2 mom. skall vad i sagda lagrum säges, äga motsvarande tillämpning.

54 §. Utöver vad i detta kapitel föreskrives skall, när fråga är om förhandstillträde, i tillämpliga delar iakttagas vad i denna lag är stadgat om handläggning av ärende i expropriationsnämnden och om betalning av expropriationsersättning, varvid ersättningen skall deponeras, om utredningen av de frågor rörande säkerställandet av fordringshavares rätt som avses i 39 § 2 mom. befinnes i oskäligen grad fördröja verkställandet av tillträdessynen.

Fråga rörande förhandstillträde skall handläggas i brådska ordning.

55 §. Vad i detta kapitel är stadgat om förhandstillträde skall äga motsvarande tillämpning, när det är av väsentlig betydelse för den exproprierande att inskränkning eller upphävande av särskild rätt, som expropriationen är avsedd att medföra, bringas i kraft innan expropriationen är fullbordad.

Rättsverkan som avses i 1 mom. inträder vid av expropriationsnämnden fastställd tidpunkt, dock tidigast vid den tidpunkt som avses i 53 §. Expropriationsnämndens ordförande skall, innan rättsverkan inträder, genom enskild delgivning låta meddela de berörda sakägarna om inskränkningen eller upphävandet.

56 §. Såvida expropriationstillståndet förfaller eller expropriationsärendet av annan orsak avskrivs, återgår de rättsverkningar som inträtt på grund av bestämmelserna i detta kapitel.

8 kap. Utbetalning av deponerade medel

57 §. Om annat icke följer av bestämmelserna i denna lag, har innehavare av fordrings- eller annan rättighet, för vilken den exproprierade egendomen svarat, samma rätt till deponerad ersättning som han hade till egendomen.

58 §. Har expropriationsersättning deponerats med stöd av 39 § skall [landskapsstyrelsen] låta meddela om deponeringen genom offentlig delgivning i officiella tidningen samt genom enskild delgivning till varje i 57 § avsedd rättighetshavare.

Önskar rättighetshavare begagna sig av sin rätt att erhålla betalning, skall han yrka därpå inom tre månader från dagen då han erhöll kännedom om deponeringen. Han skall tillika förete erforderlig utredning om de omständigheter på vilka han grundar sitt anspråk.

Vid utbetalningen av deponerade medel äger bestämmelserna i utsökningslagen om försäljning av utmätt fast egendom samt om redovisning och fördelning av därvid influtna medel motsvarande tillämpning.

Har ingen i denna paragraf avsedd rättighetshavare inom föreskriven tid yrkat betalning ur medel som deponerats, skall de deponerade medlen omedelbart utbetalas till de ersättningsberättigade sakägarna.

G 8 LL (1979:62) om expropriation av fast egendom ...

Har förskottsersättning deponerats med stöd av 54 § skall [landskapsstyrelsen], innan de i 1 mom. avsedda åtgärderna vidtages, bereda ägaren till den egendom som tillträtts tillfälle att lyfta förskottsersättningen. Ersättningen får lyftas om i 39 § 2 mom. angiven förutsättning för utbetalning är förhånden.

59 §. Visar i 57 § avsedd rättighetshavare som icke genom enskild delgivning har kunnat underrättas om deponeringen att han lidit ekonomisk förlust därför att han icke bevakat sin rätt till ersättning, skall förlusten ersättas av landskapet.

Yrkande på ersättning enligt 1 mom. skall framställas inom ett år sedan vederbörande erhållit kännedom om expropriationen och senast inom tio år från dagen då expropriationen fullbordades, vid äventyr att rätten till ersättning går förlorad.

Den som vid fördelning av deponerad ersättning dragit nytta på i 1 mom. avsedd rättighetshavares beaktad är skyldig att ersätta landskapet det belopp som erlagts enligt 1 mom. Vederbörande är dock ej skyldig att betala större belopp än han själv har erhållit.

60 §. När expropriationsersättning med stöd av 38 eller 43 § deponerats skall bestämmelser i lagen om nedsättande i förvar av penningar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgörelseskyldighet i tillämpliga delar iakttas. Ersättningsberättigad äger dock rätt att lyfta sådan del av ersättningen som deponerats med stöd av 43 § 1 mom., såvida han ställer säkerhet för eventuell återbetalning därav jämte sex procents ränta därpå, beräknad från dagen då beloppet lyftes.

9 kap. Bestämmande av efterskottsersättning

61 §. Yrkande på betalning av i 36 § avsedd tilläggsersättning skall framställas inom en i expropriationsbeslutet bestämd tidsrymd, som ej får överskrida tre år, räknat från dagen då beslutet vann laga kraft, eller, såvida fråga är om expropriation avseende skapande av tidsbegränsad särskild rätt eller tillfälligt upphävande eller begränsande av särskild rätt, från dagen då expropriationens verkningar upphörde.

Yrkande på betalning av i 30 § 2 mom. avsedd tilläggsersättning skall framställas innan tio år förlutit från dagen för meddelandet av expropriationsbeslutet.

Är sakägarna icke ense om huruvida rätt till tilläggsersättning föreligger eller om hur stor ersättning som skall erläggas, avgörs frågan av expropriationsnämnden vid *fortsatt slutsammanträde*, vilket hålles på ansökan av den sakägare som framställt yrkande på tilläggsersättning.

När tilläggsersättning har betalats eller när det slutligt fastställs att sådan ersättning icke skall betalas, skall i 36 § 2 mom. avsedd säkerhet återställas.

Underlåtenhet att iakttaga i 1 och 2 mom. angivna tidsfrister medför förlust av rätten till tilläggsersättning.

10 kap. Avskrivning av expropriation

62 §. Den exproprierande har rätt att helt och hållet eller delvis avstå från expropriationen. Meddelande om avstående från expropriation skall skriftligen lämnas till [landskapsstyrelsen] eller, om ärendet redan anhängiggjorts i expropriationsnämnden, till nämndens ordförande. Har rätt att tillträda den expropriation underkastade egendomen erhållits, får avstående ej längre äga rum.

Har den exproprierande avstått från expropriationen, eller har expropriationstillståndet eller -resolutionen upphävts, avskrivs expropriationen.

63 §. Försummelse av i 42 § 1 mom. angiven betalningsskyldighet skall anses innebära avstående från expropriation.

Sker försummelse som avses i 1 mom. sedan den exproprierande erhållit rätt att tillträda den expropriation underkastade egendomen, avskrivs expropriationen, såvida ägaren till egendomen icke inom tre månader efter den dag då betalning senast bort ske, utkräver den obetalda delen av expropriationsersättningen. Kravet skall, för att kunna beaktas, framställas i den ordning som är stadgad om indrivning i utsokningsväg av fordran som grundar sig på lagakraftvunnen dom.

Angående ränta på obetald expropriationsersättning stadgas i 83 § 1 mom.

64 §. Den exproprierande skall ersätta skada som avskrivning av expropriation åsamkar ägare av egendom som är föremål för expropriation.

Är sakägarna icke ense om huruvida avskrivning av expropriationen åsamkat skada eller om hur stor ersättning som skall erläggas, avgörs frågan vid expropriationsnämndens slutsammanträde. Är ärendet icke anhängigt vid nämnden när expropriationen avskrivs, skall frågan avgöras vid särskilt sammanträde, vilket hålles på ansökan av den sakägare som anhållit om ersättning. Ansökan skall vid äventyr av förlust av rätten till ersättning göras inom ett år från dagen då expropriationen avskrevs.

Har expropriationsersättning eller del därav redan erlagts, när expropriation avskrivs, skall den del av ersättningen som icke användes till betalning av i 1 mom. avsedd skada, förutsatt att den ej är obetydlig, återbetalas till den exproprierande.

11 kap. Uppgifter till och anteckningar i protokollen över intecknings- och lagfartsärenden

65 §. När expropriationstillstånd eller -resolution meddelats, skall [landskapsstyrelsen] omedelbart underrätta vederbörande domare härom, vilken det åligger att göra erforderliga anteckningar i protokollet över inteckningsärendena. Är fråga om expropriation i stöd av lag skall underrättelse om ärendets anhängiggörande vid expropriationsnämnden lämnas av nämndens ordförande.

Bestämmelserna i 1 mom. äger motsvarande tillämpning när föremålet för expropriationen i enlighet med bestämmelserna i 18 § 2 mom. preciserats och beslutet rörande preciseringen vunnit laga kraft.

66 §. När anteckning som avses i 65 § gjorts, hänför sig inteckning som därefter fastställs i egendomen endast till den del av egendomen som återstår då expropriationen fullbordats, såvida inteckning icke grundar sig på ansökan som ingivits innan anteckningen gjordes eller på bestämmelserna om panträtt för ogulden köpeskilling.

67 §. När expropriationen fullbordats skall lantmäterikontoret ofördröjligen därom underrätta vederbörande domare, vilken det åligger att i protokollet över inteckningsärendena samt, om hel fastighet exproprierats, även i protokollet över lagfartsärendena, anteckna att expropriationen är fullbordad.

Vederbörande domare skall, sedan han erhållit meddelande om fördelningen av deponerad ersättning, med iakttagande av vad därom särskilt är stadgat, införa av meddelandet föranledda anteckningar i protokollet över inteckningsärendena och på inteckningshandlingarna.

68 §. När expropriation avskrivits, skall den myndighet, på vilken det ankommer att konstatera att avskrivning skett, underrätta vederbörande domare härom. Denna skall i protokollet över inteckningsärendena införa anteckning om avskrivningen.

Har tio år förflutit sedan anteckning med stöd av 65 § 1 mom. gjordes och har anmälan om fortsatt verkställighet av expropriationen icke lämnats under denna tid, kan antecknas att expropriationen avskrivits.

När anteckning om avskrivande av expropriationen införts, hänför sig inteckning som avses i 66 § till hela den egendom i vilken inteckningen fastställts.

12 kap. Kostnader

69 §. Den exproprierande skall betala samtliga kostnader som föranledes av de vid expropriationen verksamma myndigheternas åtgärder. Kostnaderna för sammanträde som hålles på grund av bestämmelserna i 61 och 64 §§ skall dock påföras den på vars anhållan sammanträdet hållits, såvida hans yrkanden är uppenbart obefogade.

De kostnader som beräknas hänföra sig till expropriationsnämndens verksamhet skall erläggas i förskott, om nämnden så beslutar.

70 §. Den exproprierande skall betala de nödvändiga kostnader expropriationsförfarandet åsamkar ägaren av den expropriation underkastade egendomen. Vid uppskattningen av dessa kostnader skall beaktas förloard inkomst, resekostnader, erforderliga utredningars beskaffenhet och omfattning samt behovet av att anlita biträde eller ombud.

Expropriationsnämnden skall, om möjlighet därtill finnes föreliggande, på begäran uppge vilka slag av utredningar som skall anses utgöra i 1 mom. avsedda erforderliga utredningar.

Prövas med hänsyn till den ersättningsberättigades förmögenhetsställning skäl därtill föreliggande, skall expropriationsnämnden, såvida den ersättningsberättigade anhåller därom, förordna att de kostnader som avses i 1 mom. eller viss del därav, förskottsvis skall betalas ur landskapets medel. Den exproprierande

skall åläggas ersätta landskapet de medel som sålunda utbetalats.

71 §. [Landskapsstyrelsen] fastställer de grunder enligt vilka expropriationsnämndens kostnader skall beräknas.

Beträffande beräkning och uttagandet av de kostnader som föranledes av förrättningsingenjörens verksamhet och möjliga lantmäteriförrättningar gäller vad i riket därom är stadgat.

Se Lag om infösen av fast egendom och särskilda rättigheter, 11 kap., Ci 626 FL i.

13 kap. Undersökning

72 §. Önskar någon inför eventuell senare expropriation undersöka annan tillhörig fast egendom får [landskapsstyrelsen] föreskriva att tillträde till egendomen skall lämnas under viss tid.

Uppstår sedan expropriationsärende anhängigt gjorts i expropriationsnämnden behov av undersökning, skall sådan verkställas på nämndens föranstaltande.

Den som anhållit om undersökning kan åläggas ställa säkerhet för den skada som därvid möjligen förorsakas.

73 §. Senast 14 dagar innan undersökning inleds skall meddelande därom genom enskild delgivning tillställas de sakägare vilkas adresser är kända. Övriga sakägare skall meddelas om undersökningen genom sådan offentlig delgivning som avses i 6 § 1 mom.

74 §. Undersökning skall utföras så att minsta skada och intrång vållas. För skada som ej avhjälpes under undersökningstiden, samt för intrånget utgår ersättning.

Ersättning, som avses i 1 mom. skall omedelbart betalas. Kan överenskommelse icke nås om ersättningsbeloppet, skall skadan och intrånget snarast värderas av tvenne ojäviga personer, som utses av expropriationsnämndens ordförande. Sålunda bestämd ersättning skall genast erläggas. Dock äger den, som ej nöjes åt ersättningen, underställa saken domstols prövning inom sex månader räknat från det värderingen gjordes. Är ärendet anhängigt vid expropriationsnämnden skall saken inom samma tid underställas nämnden för avgörande.

14 kap. Ändringssökande

75 §. I beslut rörande förhandstillträde får ändring ej sökas genom besvär.

76 §. Såvida annat ej följer av bestämmelserna i denna lag, utgör besvär över expropriationstillstånd, expropriationsresolution eller tillstånd till undersökning icke hinder för verkställighet, såvida ej besvärsmyndighet bestämmer annorlunda.

77 §. Ändring i beslut som fattats av expropriationsnämnden, kan sökas genom besvär hos jorddomstolen i den ordning som är stadgad i 314 § lagen om skifte. I fråga om expropriationens föremål får ändring dock sökas endast i det fall som avses i 18 § 2 mom.

I beslut som fattats före expropriationsnämndens slutsammanträde får ändring sökas särskilt endast när

G 8 LL (1979:62) om expropriation av fast egendom ...

jävsanmärkning eller yrkande på inställande av expropriationen förkastats.

När besvärstående handlägges vid jorddomstolen, skall bestämmelserna i [40 kap. lagen om skifte] äga motsvarande tillämpning.

78 §. Kommun som finner att beslut som fattats av expropriationsnämnden försvårar utarbetandet eller genomförandet av plan som avses i byggnadslagen äger rätt att söka ändring däri. Rätt till ändringssökande föreligger dock icke, om frågan med bindande verkan avgjorts i samband med expropriationstillståndet eller -resolutionen.

79 §. I jorddomstolens utslag kan ändring sökas med iakttagande av vad i 41 kap. lagen om skifte är stadgat. Utöver vad i 332 § lagen om skifte är stadgat, får ändring ej heller sökas i jorddomstolens utslag till den del detta gäller ersättningens eller kostnadernas belopp, såvida jorddomstolen och expropriationsnämnden haft överensstämmande uppfattning i frågan.

80 §. I beslut som fattats vid tillträdessyn får ändring sökas genom besvär endast när fråga är om beslut varigenom jävsanmärkning förkastats.

81 §. Ändring genom besvär får ej sökas i beslut som lantmäterikontoret fattat med stöd av denna lag.

82 §. I [landskapsstyrelsens] beslut i ärenden rörande deponerad expropriationsersättning får ändring sökas i den ordning som i 10 kap. utsökningslagen är stadgad beträffande sökande av ändring i överexekutors avgöranden.

15 kap. Särskilda bestämmelser

83 §. Har den exproprierande erhållit rätt att tillträda den exproprierade egendomen innan expropriationsersättningen slutgiltigt bestämts, skall för slutlig ersättning eller för skillnaden mellan denna och i förskott erlagd ersättning som understiger den slutliga ersättningen, erläggas ränta med sex procent, räknat från dagen då rätten till tillträde erhöles.

Har den exproprierande erhållit rätt till förhandstillträde och täcker räntegottgörelse enligt 1 mom. icke den skada besittningsförlusten åsamkat ägaren av den avträdde egendomen, skall expropriationsnämnden, såvida ägaren det yrkar, ålägga den exproprierande att tillfullo ersätta skadan.

84 §. Överstiger erlagd ersättning den genom lagakraftvunnet avgörande slutligt fastställda ersättningen, skall den ersättningsberättigade återbetala det överskjutande beloppet jämte ränta enligt sex procent, räknat från betalningsdagen. Är det överskjutande beloppet obetydligt, får i beslutet rörande ersättningen föreskrivas att återbetalningsskyldighet ej skall föreligga.

Ersättning som skall återbetalas och ränta därpå får indrivnas i den ordning som gäller för indrivning av fordran som grundar sig på lagakraftvunnen dom.

85 §. Vad i denna lag är stadgat om förfarandet vid expropriation för allmänt behov skall äga motsvarande tillämpning vid med stöd av byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland skeende inlösen av

tomtdel eller mark, fastställande av inlösnings- eller överlåtelseskyldighet eller bestämmande av ersättning som grundar sig på sagda lags bestämmelser rörande ersättningsskyldighet för skada som föranledes av begränsning i rätt att nyttja mark. (1995/25)

Anhållan om vidtagande av åtgärder som avses i 1 mom. skall ställas till expropriationsnämndens ordförande. Uppstår meningsskiljaktighet om huruvida inlösnings- eller ersättningsskyldighet föreligger, skall ärendet till denna del hänskjutas till [länsrätten] för avgörande.

När fråga är om inlösen av tomtedel, besluter expropriationsnämnden vem rätten till inlösen skall tillkomma. Sakägare, som icke har anhållit om rätt att inlösa tomtedel, äger rätt att vid expropriationsnämndens sammanträde framställa sådant yrkande. Härvid skall bestämmelserna i 16 § iakttagas.

När värdet av tomtedel bestämmes, skall bestämmelserna i 24 och 25 §§ icke äga tillämpning.

86 §. Om inlösningskyldig vid inlösen enligt 85 § 1 mom. ännu icke erhållit rätt till tillträde, har markägaren rätt att avstå från inlösningskravet, varvid 62 § 1 mom. äger motsvarande tillämpning.

Underlåter inlösnings- eller ersättningsskyldig att fullgöra sin betalningsskyldighet, äger 63 § 2 mom. motsvarande tillämpning.

Vad i 69 § är stadgat om den exproprierandes skyldigheter äger motsvarande tillämpning i fråga om den inlösnings- eller ersättningsskyldige. Avstår ägare från inlösningskravet skall han ersätta den inlösningskyldige dennes kostnader i ärendet.

87 §. Polismyndighet skall för utförandet av i denna lag förutsatta åtgärder ge erforderlig handräckning, såvida rätten att erhålla sådan är uppenbar.

88 §. Sakägare som avses i 48 § 2 mom. kan av [landskapsstyrelsen] inom ramen för i årsstaterna anvisade medel beviljas lån mot låg ränta eller räntestöd, för anskaffande av ny bostad eller för fortsättande eller byte av näring eller yrke.

89 §. Denna lag äger ej tillämpning när fråga är om expropriation av fast egendom för allmänna riksbehov.

16 kap. Övergångsbestämmelser

90 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1980 och genom densamma upphäves landskapslagen (1953:15) den 2 juli 1953 angående expropriation för allmänt behov av fast egendom i landskapet Åland, *expropriationslagen*).

91 §. På expropriation varom ansökan gjorts, såsom i 18 § expropriationslagen stadgas, innan denna lag trätt i kraft och på tillträde av område som skall exproprieras, när tillträdet sker i samband med här avsedd expropriation och äger rum innan expropriationen fullbordats, samt på rättigheter och skyldigheter som skapats med stöd av expropriationslagen, skall tidigare gällande bestämmelser tillämpas.

Har innan denna lag trätt i kraft, med stöd av expropriationslagen erhållits rätt till expropriation och har ej ansökan som avses i 1 mom. gjorts, skall bestäm-

melserna i denna lag rörande expropriation i stöd av lag äga motsvarande tillämpning, dock så att yttrande av sakägarna icke skall infördras.

92 §. Vid avgörandet av inlösnings- och andra i 85 § avsedda åtgärder skall, såvida ärendet är anhängigt när denna lag träder i kraft, tillämpas tidigare gällande bestämmelser. Beträffande rättigheter och skyldigheter som skapats i stöd av dessa bestämmelser äger 91 § 1 mom. motsvarande tillämpning.

93 §. Vad i 25 § 1 mom. är stadgat gäller ej värdestegring som inträffat innan denna lag trätt i kraft.

94 §. Har i lag eller annan författning hänvisats till lagrum som ersatts genom bestämelse i denna lag, tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

95 §. Närmare bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

96 §. Av verkställigheten av denna lag förutsatta åtgärder kan vidtagas innan lagen träder i kraft.

G 9 Landskapslag (1969:18) om tillämpning av jordlegolagen i landskapet Åland

1 §. Jordlegolagen av den 29 april 1966 (FFS 258/1966) skall med de undantag i denna lag stadgas äga tillämpning i landskapet Åland.

Sker framdeles ändringar i den i 1 mom. nämnda författningen, skall de ändrade stadgandena gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket, såvitt de icke står i strid med stadgandena i denna lag.

Se Ci 629 FL I.

2 §. (1975/39) Om de begränsningar som gäller för sammanslutning och för person som saknar åländsk hembygdsrätt att på grund av legoavtal besitta fast egendom i landskapet stadgas i lagen (1975:7) om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland.

Se A 2, Jordförvärvslag (1975:7).

På lega av landskapet tillhörig jord skall stadgandena i denna lag tillämpas om ej annat är särskilt stadgat.

3 §. Vad i 57 § 3 mom. jordlegolagen är stadgat angående staten eller kommun såsom legogivare skall, såvitt ej av 2 § annat följer, på motsvarande sätt även äga tillämpning, då landskapet är legogivare.

4 §. Ändring i sådant av [kolonisationsnämnden] fattat beslut, varom stadgas i 83 § 4 mom. jordlegolagen, må sökas på sätt om sökande av ändring i [kolonisationsnämnds] beslut är stadgat i [8 § landskapslagen (1964:13) den 16 april 1964 om kolonisationsnämnder].

Anm. Landskapslag (1964:13) om kolonisationsnämnder har ersatts av H 5, Landskapslag (1972:25) om lantbruksnämnder. Se 7 § sistnämnda lag.

5 §. Denna lag träder i kraft den 1 juni 1969 och genom densamma upphäves, om ej av stadgandena i 2 mom. annat följer, jordabalkens 16 kap. 10-16 §§

och 17 kap. 5 § samt handelsbalkens 13 kap., såvitt de innehåller gällande stadganden om jordlega, 20 § skogslagen av den 3 september 1886, lagen den 19 juni 1902 om lega av jord på landet, förordningen den 12 mars 1909 om lega av torp, landbolägenhet och backstuguområde samt förordningen av samma dag angående tillämpning av förordningen om lega av torp, landbolägenhet och backstuguområde, given den 12 mars 1909, å tidigare tillkomna legoförhållanden jämte i dem senare gjorda tillägg och ändringar.

Denna lag skall likväl icke äga tillämpning på legoavtal, som ingåtts före lagens ikraftträdande. Önskar sakägarna förlänga i dylikt avtal bestämd legotid, skall, såvida om förlängning av legoförhållandet och dess inverkan annat icke särskilt är stadgat, därom avtalas med iakttagande av stadgandena i denna lag och skall dessa stadganden därefter tillämpas på legoförhållandet.

G 10 Hyreslag (1999:19) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser om bostadslägenheter och lokaler

1 §. Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på avtal genom vilket en byggnad eller del av en byggnad hyrs ut (lägenhet).

Med bostadslägenhet avses en lägenhet som hyrs ut för att helt eller huvudsakligen användas som bostad. Med lokal avses annan lägenhet än bostadslägenhet.

Om hyresavtalet även innefattar upplåtelse av ett markområde som skall användas tillsammans med lägenheten, skall denna lag tillämpas på avtalet om avtalets huvudsakliga syfte är att upplåta nyttjanderätten till lägenheten.

Lagen tillämpas även när en bostadslägenhet, över vilken arbetsgivaren direkt eller genom en sammanslutning har bestämmanderätt såsom hyresvärd, hyrs ut i anslutning till ett arbets- eller tjänsteförhållande (arbetsbostad).

Denna lag tillämpas även på sådana gemensamma utrymmen och anordningar i fastigheten eller byggnaden som används av hyresgästen med anledning av hyresförhållandet.

2 §. (2003/69) Tillstånd att besitta markområde

I jordförvärvslagen (1975:7) för Åland och landskapslagen (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd finns bestämmelser om krav på jordförvärvstillstånd för att besitta markområde, som upplåts i hyresavtal för att användas tillsammans med lägenhet. I dessa lagar finns även bestämmelser om undantag från tillståndskravet.

Se A 2, Jordförvärvslag (1975:7), A 3, Landskapslag (2003:68) om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd.

3 §. Begränsningar i tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte på verksamhet som bedrivs av inkvarteringsrörelser. Denna lag tillämpas inte heller på bostäder som staten, kommuner, församlingar eller offentliga sammanslutningar hyr ut i sam-

G 10 Hyreslag (1999:19)

band med en tjänst, om tjänsten förutsätter boende i en bestämd fastighet eller lägenhet.

4 §. Avtalsfrihet

I hyresavtal kan avtalas om avvikelser från bestämmelserna i denna lag om inte annat anges i denna lag, [landskapslagen (1982:14) om bostadsproduktion] eller [landskapslagen (1982:13) om bostadsförbättring] eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa lagar.

5 §. Bestämmelser om bostadslägenheter respektive lokaler

Bestämmelserna i 1 kap. samt i 14 - 16 kap. gäller såväl bostadslägenheter som lokaler. Bestämmelserna i 2 - 8 kap. gäller endast bostadslägenheter. Bestämmelserna i 9 - 13 kap. gäller endast lokaler.

6 §. Hyresavtalets form och giltighetstid

Hyresavtal kan vara muntliga eller skriftliga. Skriftligt hyresavtal (hyreskontrakt) skall upprättas om avvikelse görs från denna lag eller om antingen hyresvärden eller hyresgästen begär det. Ändring av eller tillägg till ett hyreskontrakt skall antecknas på kontraktet om ändringen innebär en avvikelse från denna lag eller om hyresvärden eller hyresgästen begär det.

Hyresavtal gäller tills vidare om inte bestämd tid har avtalats eller avtalas eller följer av lag. Om hyresavtalet ingåtts muntligen skall det anses vara i kraft tills vidare.

Ett hyresavtal som gäller tills vidare upphör till följd av att avtalet sägs upp, hävs eller förfaller eller genom avtal om att det upphör. Ett tidsbundet hyresavtal upphör vid utgången av avtalets giltighetstid. Ett tidsbundet hyresavtal kan sägas upp under de förutsättningar som anges i 37, 40, 47 och 96 §§.

7 §. Oskäliga avtalsvillkor

Om det skulle strida mot god sed i hyresförhållanden eller annars vara oskäligt att tillämpa ett villkor i hyresavtalet kan villkoret jämkas eller lämnas obeaktat. Om villkoret är sådant att det inte är skäligt att avtalet efter jämkningen förblir i kraft i oförändrad form, kan avtalet jämkas också till andra delar eller också kan det bestämmas att avtalet förfaller.

8 §. Jämkning av skadestånd

Skadestånd som skall utgå med stöd av denna lag kan jämkas om det kan anses skäligt med beaktande av hur skadan uppkommit, den skadeståndsskyldiges möjligheter att förutse och förhindra skadans uppkomst, parternas förmögenhetsförhållanden samt övriga omständigheter.

Den avtalspart som lidit skada skall vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Den skadelidande som försummar detta får själv stå för en motsvarande del av skadan.

Möjligheten att jämka skadeståndet får inte begränsas genom avtal.

9 §. Ställande av säkerhet

Avtal om ställande av en skälig säkerhet kan ingås för att garantera ersättning för den skada som uppstår om en avtalspart inte uppfyller sina förpliktelser. Om säkerheten inte ställs inom utsatt tid har den part till

vars fördel säkerheten gäller rätt att häva hyresavtalet. Hyresavtalet får dock inte hävas om säkerheten ställs innan meddelande om hävning har delgivits.

Ett villkor enligt vilket en avtalspart i ett hyresförhållande som avser en bostadslägenhet skall ställa högre säkerhet än tre månaders hyra är ogiltigt.

I 14 och 66 §§ finns bestämmelser om betalning av hyra i förskott.

10 §. Konkurrerande avtal

Har hyresgästen med stöd av hyresavtalet i god tro tagit lägenheten i besittning är ett annat avtal, genom vilket samma lägenhet hyrs ut eller nyttjanderätten till den annars upplåts, utan verkan gentemot hyresgästen. Om en inskrivning är i kraft som säkerhet för hyresrättens eller någon annan nyttjanderätts bestånd, har dock innehavaren av inskrivningen företräde. I övriga fall har det tidigare avtalet företräde.

Den hyresgäst som förlorar sin rätt enligt avtalet på grund av ett konkurrerande avtal, har rätt att få ersättning av hyresvärden för den skada hyresgästen vårlats, om hyresgästen var i god tro när avtalet ingicks.

2 kap. Hyra för bostadslägenhet**11 §. Bestämmande av hyran**

Hyran bestäms enligt vad som avtalats om inte något annat följer av denna eller någon annan lag.

Avtal om indexjustering av hyran kan ingås under de förutsättningar som anges i lagen om begränsning av användningen av indexvillkor (FFS 1222/1994).

Se Ci 411 FL I. (FFS 1195/2000 samt FFS 1037/2003).

12 §. Bestämmande av hyran för vissa hyresbostäder

Under den tid de bestämmelser i landskapslagen om stöd för bostadsproduktion och i landskapslagen om stöd för bostadsförbättring som gäller bestämmande av hyran tillämpas på bostadslägenheten skall denna lags bestämmelser om hyrans storlek inte tillämpas, med undantag för 11 § 1 mom. Dessutom tillämpas vad som anges om hyrans storlek i de nämnda landskapslagarna eller vad som bestämts med stöd av dem.

13 §. Betalningstidpunkt

Betalning av hyra som skall utgå i pengar skall ske senast den andra vardagen efter varje kalendermånads början, om inte annat har avtalats.

Hyra skall betalas också för den tid besittningsrätten till lägenheten består och för tiden efter det besittningsrätten upphört, om hyresgästen eller den som härleder sin rätt från hyresgästen fortfarande använder lägenheten.

14 §. Betalning av hyra då avtalet ingås

Då ett hyresavtal ingås, kan avtalas att hyresgästen betalar hyra i förskott för högst tre månader. Hyresvärden får inte i övrigt kräva att hyresgästen betalar hyra som inte har förfallit till betalning. Hyresgästen har dock alltid rätt att betala hyran i förskott för en längre period än den för vilken hyran har förfallit till betalning.

I 9 § finns bestämmelser om krav på ställande av säkerhet för uppfyllande av villkoren i hyresavtalet.

15 §. Sättet för betalning

Betalning av hyran får alltid ske via postgiro, bankgiro eller som postanvisning. Betalningen skall anses ha skett den dag som banken eller posten har antecknat som betalningsdag på betalarens kvitto eller den dag då postanvisningen enligt betalarens kvitto lämnats till posten. Om hyran betalas på något annat sätt skall hyresvärden lämna hyresgästen ett kvitto på betalningen.

På den ort där lägenheten finns får hyran betalas i hyresvärdens bostad, lokal eller på någon annan plats som hyresvärden bestämmer.

16 §. Förbudna villkor

Om betalning av hyra i annat än pengar skall avtalas särskilt. Ett avtal enligt vilket hyra skall betalas i förskott för mer än tre månader åt gången är ogiltigt. Ett villkor som strider mot bestämmelserna i 14 § 1 mom. eller 15 § är ogiltigt.

3 kap. Bostadslägenhetens skick och hinder i hyresrätten

17 §. Bostadslägenhetens skick

Lägenheten skall ställas till hyresgästens förfogande på tillträdesdagen. Lägenheten skall då vara i ett sådant skick som hyresgästen med hänsyn till lägenhetens ålder, lägenhetsbeståndet på orten samt andra lokala förhållanden skäligen kan kräva, om inte annat har avtalats om lägenhetens skick.

Hyresvärden skall med skäliga tidsintervaller ombesörja tapetsering, målning och andra sedvanliga reparationer eller ändringsarbeten som behövs med anledning av lägenhetens ålder och bruk, om inte annat har avtalats.

18 §. Hinder att tillträda bostadslägenheten

Om lägenheten inte kan ställas till hyresgästens förfogande på tillträdesdagen har hyresgästen rätt att häva avtalet, om dröjsmålet medför väsentlig olägenhet för hyresgästen. Hyresavtalet får hävas redan före tillträdesdagen, om det är uppenbart att tillträdet till lägenheten kommer att fördröjas på ovan nämnt sätt.

19 §. Brister i bostadslägenhetens skick

Är lägenheten på tillträdesdagen inte i sådant skick som avses i 17 § eller i avtalat skick, har hyresgästen rätt att häva avtalet, om bristen är av väsentlig betydelse för hyresgästen och hyresvärden inte efter uppmaning utan dröjsmål ser till att bristen avhjälpas eller om bristen inte kan avhjälpas.

Underlåter hyresvärden att avhjälpa en brist som det ankommer på hyresvärden att avhjälpa, får hyresgästen i stället för att häva hyresavtalet avhjälpa bristen på hyresvärdens bekostnad. Hyresgästen får dock inte avhjälpa bristen, om bristen beror på att byggnaden är halvfärdig eller en myndighet har förbjudit att lägenheten används. Hyresgästen skall se till att de kostnader som avhjälpandet av bristen orsakar hyresvärden blir skäliga.

Har lägenhetens skick under hyresförhållandets bestånd av annan orsak än hyresgästens försummelse eller annan vårdslöshet från hyresgästens sida blivit bristfälligt, tillämpas 1 och 2 mom. på motsvarande sätt.

20 §. Befrielse från hyresbetalning samt skadestånd

Hyresgästen har rätt till skälig nedsättning av hyran eller befrielse från hyran för den tid under vilken lägenheten inte varit i det skick som kan krävas eller i avtalat skick eller under vilken lägenheten av skäl som nämns i 18 och 19 §§ inte kunnat användas. Hyresgästen har dock inte denna rätt om bristen beror på försummelse eller annan vårdslöshet från hyresgästens sida eller om reparation eller ändringsarbete utförts till följd av skada som hyresgästen skall ansvara för. Hyresgästen har inte heller denna rätt från en tidigare tidpunkt än den då hyresvärden fick vetskap om bristen, om bristen uppkommit under hyresförhållandets bestånd.

Hyresgästen har rätt till ersättning för olägenhet eller skada som orsakas av förhållanden som avses i 1 mom., om nedsättning av eller befrielse från hyra inte skall anses utgöra tillräcklig ersättning för olägenheten eller skadan.

21 §. Dold brist i bostadslägenhetens skick

Har lägenheten enligt ett villkor i avtalet hyrts ut i det skick i vilket den befann sig då avtalet ingicks, kan hyresgästen dock utnyttja sin rätt enligt 19 och 20 §§, om hyresgästen när avtalet ingicks inte kände till bristen i lägenheten och inte med vanlig uppmärksamhet hade kunnat upptäcka den. Detsamma gäller om hyresgästen med hänsyn till lägenhetens ålder, skicket i lägenheter som på området används för motsvarande ändamål och de lokala förhållandena i övrigt inte kunnat vänta sig en sådan brist i lägenheten.

22 §. Förstörelse av bostadslägenheten eller förbud att använda den samt skadestånd

Blir lägenheten så förstörd att den inte kan användas för det ändamål som förutsätts i hyresavtalet eller förbjuder en myndighet att den används för det ändamål som förutsätts i hyresavtalet, förfaller hyresavtalet. Beror förstörelsen av lägenheten eller användningsförbudet på försummelse, vårdslöshet eller någon annan omständighet som skall räknas hyresvärden till last, har hyresgästen rätt till ersättning för den skada hyresgästen vållas.

Förfaller hyresavtalet med stöd av 1 mom. innan hyresgästen är berättigad att ta lägenheten i sin besittning och meddelar inte hyresvärden efter att ha fått vetskap om förstörelsen eller förbudet utan dröjsmål hyresgästen om detta, har hyresgästen rätt till ersättning för den skada hyresgästen vållas.

23 §. Lägsta godtagbara standard

En lägenhet skall anses ha godtagbar standard om det i bostadslägenheten finns

- 1) kontinuerlig uppvärmning,
- 2) kontinuerlig tillgång till varmt och kallt vatten för hushåll och hygien,
- 3) avlopp för spillvatten,
- 4) toalett och tvättställ samt badkar eller dusch,
- 5) tillgång till elektrisk ström för normal hushålls-förbrukning samt
- 6) spis, diskho och kylskåp.

Denna paragraf gäller inte bostäder som hyrs ut för fritidsändamål eller då en del av hyresvärdens egen bostad hyrs ut.

G 10 Hyreslag (1999:19)**24 §. Upprustningsföreläggande**

Om bostadslägenheten inte uppfyller kraven på lägsta godtagbara standard enligt 23 § kan [landskapsstyrelsen] på ansökan av hyresgästen förelägga hyresvärden att vidta sådana åtgärder att lägsta godtagbara standard uppnås (upprustningsföreläggande).

I föreläggandet skall bestämmas inom vilken tid åtgärderna skall vidtas. Vite kan sättas ut i föreläggandet. [Landskapsstyrelsen] kan på ansökan förlänga tiden för att vidta åtgärder i enlighet med föreläggandet om särskilda skäl föreligger.

Föreläggande får meddelas endast om åtgärden med hänsyn till kostnader för denna kan beräknas ge skäligt ekonomiskt utbyte.

25 §. Förbudna villkor

Ett villkor som begränsar hyresgästens rättigheter enligt 18 §, 19 § 1 mom. samt 20, 21 eller 22 §§ är ogiltigt.

4 kap. Hyresgästens användning av bostadslägenheten samt reparationer och ändringsarbeten**26 §. Hyresgästens användning av bostadslägenheten**

Hyresgästen har rätt att använda lägenheten som bostad för sig själv, sin maka eller make eller sambo och de barn som hör till familjen.

27 §. Hyresgästens ansvar för skada på bostadslägenheten

Lägenheten skall användas för det ändamål som avses i hyresavtalet. Hyresgästen skall under hyrestiden omsorgsfullt vårda lägenheten. Hyresgästen är ansvarig för sedvanligt slitage av lägenheten endast om hyresgästen enligt hyresavtalet svarar för underhållet av lägenheten.

Hyresgästen är skyldig att ersätta hyresvärden för sådan skada som hyresgästen uppsåtligen, av vårdslöshet eller försummelse har orsakat. Hyresgästen är även skyldig att ersätta hyresvärden för skada som en person som med hyresgästens tillstånd vistas i lägenheten uppsåtligen, av vårdslöshet eller försummelse orsakar i lägenheten. Hyresgästen ansvarar dock inte för skada som orsakats av den som utför arbete på uppdrag av hyresvärden eller den som äger byggnaden, lägenheten eller aktier som berättigar till dess besittning.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller i tillämpliga delar även de gemensamma utrymmen och anordningar i byggnaden som hyresgästen har tillgång till på grund av hyresavtalet.

28 §. Hyresgästens anmälningskyldighet

Hyresgästen skall utan dröjsmål underrätta hyresvärden om sådan skada eller brist i lägenheten som hyresvärden är skyldig att avhjälpa. Anmälan skall göras omedelbart om reparation måste utföras utan dröjsmål för att skadan inte skall bli större.

Om lägenheten under en längre tid inte används skall hyresgästen underrätta och bereda hyresvärden möjlighet att komma in i lägenheten.

Hyresgäst som försummar sin anmälningskyldighet eller förvägrar hyresvärden tillträde till lägenheten är ansvarig för den skada som detta vållar.

29 §. Hyresvärdens rätt att få tillträde till bostadslägenheten

Hyresvärden har rätt att få tillträde till lägenheten vid för parterna första lämpliga tidpunkt för att kontrollera lägenhetens skick samt för att övervaka och kontrollera utförda reparationer och ändringsarbeten.

Om lägenheten skall säljas eller hyras ut på nytt, är hyresgästen skyldig att låta visa den vid en för hyresgästen lämplig tidpunkt.

30 §. Reparationer och ändringsarbeten

Hyresgästen har inte rätt att utan hyresvärdens tillstånd utföra reparationer eller ändringsarbeten i lägenheten, med undantag av vad som bestäms i 19 § 2 mom. Hyresgästen har dock alltid rätt att omedelbart vidta sådana åtgärder som inte kan skjutas upp utan att skada uppkommer.

Hyresvärden har rätt att omedelbart vidta sådan reparation eller sådant ändringsarbete som inte kan uppskjutas utan att skada uppkommer. Efter meddelande som lämnats minst 14 dagar i förväg har hyresvärden rätt att låta utföra mindre brådskannde reparationer och ändringsarbeten som inte vållar hyresgästen väsentlig olägenhet eller störning vid utövandet av hyresrätten.

Om hyresvärden vill utföra annat arbete i lägenheten skall hyresgästen underrättas minst sex månader innan arbetet inleds. Om hyresgästen byts efter det att meddelandet lämnades, skall också den nya hyresgästen underrättas om arbetet men någon ny tid beräknas inte för den nya hyresgästens del. I de fall som avses i detta moment har hyresgästen rätt att inom 14 dagar från det att meddelandet mottogs häva hyresavtalet. Om avtalet hävs upphör det att gälla vid den tidpunkt då arbetet tidigast får inledas. Efter uppsägning får arbetet inte utföras utan hyresgästens samtycke.

31 §. Hyresgästens rätt till nedsättning av hyran samt skadestånd

Hyresvärden skall se till att en åtgärd hyresvärden har rätt att vidta enligt detta kapitel inte orsakar hyresgästen större olägenhet eller störning än nödvändigt.

Hyresgästen har rätt till befrielse från hyran eller skälig nedsättning av hyran under den tid lägenheten inte har kunnat användas eller under vilken den inte varit i det skick som kan krävas eller i avtalat skick. Hyresgästen har även rätt till ersättning för skada som hyresgästen lidit.

Hyresgästen har inte rätt till nedsättning av hyra, befrielse från hyra eller skadestånd, om reparationen eller ändringsarbetet utförts på grund av skada som hyresgästen skall svara för.

Rätt till nedsättning av hyran uppkommer vid den tidpunkt då hyresvärden fick kännedom om bristen i lägenheten.

32 §. Skyldighet att inte utsätta omgivningen för störningar

När hyresgästen använder lägenheten skall hyresgästen se till att de som bor i omgivningen inte utsätts för störningar som i sådan grad kan vara skadliga för hälsan eller annars försämma deras bostadsmiljö att de skäligen inte bör tålas. Hyresgästen skall vid sin användning av lägenheten också i övrigt iakttä allt som

fordras för att bevara sundhet, ordning och gott skick inom fastigheten.

33 §. Makars och sambors ansvar för hyresavtal för bostadslägenhet

Makar och sambor svarar solidariskt för de förpliktelser som följer av hyresavtalet, om de bor tillsammans i en lägenhet som de eller endera av dem har hyrt. Om maken eller maken eller den ena sambon flyttar från lägenheten, svarar den som bor kvar för de förpliktelser som följer av hyresavtalet under den tid hyresförhållandet fortgår.

I ett mål eller ärende som gäller makars eller sambors gemensamma bostad skall maken och maken eller vardera sambon ges tillfälle att bli hörd, om det bedöms att det finns skäl till detta.

34 §. Förbudna villkor

Hyresgästen får inte påföras strängare ansvar än vad som framgår av detta kapitel. Villkor som begränsar hyresgästens rätt enligt 30 § 3 mom. eller 31 § 2 mom. är ogiltiga.

5 kap. Överlåtelse och fortsatt hyresrätt för bostadslägenhet samt uthyrning i andra hand

35 §. Möjlighet att överlåta hyresrätt

Hyresgästen får inte överlåta sin hyresrätt utan hyresvärdens samtycke, om inte annat följer av detta kapitel.

Hyresgästen befrias från de skyldigheter som avtalet innebär från dagen då överlåtelsen skedde, förutsatt att hyresvärden har gett sitt samtycke till överlåtelsen.

36 §. Överlåtelse till familjemedlem

Hyresgästen får utan hyresvärdens samtycke överlåta hyresrätten till en närstående som varaktigt sammanbor med hyresgästen, om hyresvärden inte har grundad anledning att motsätta sig överlåtelsen.

37 §. Fortsatt hyresförhållande efter hyresgästens död

Om hyresgästen avlider förblir hyresavtalet i kraft på samma sätt som tidigare och dödsboet övertar hyresgästens förpliktelser enligt hyresavtalet. Dödsboet har dock rätt att säga upp avtalet att upphöra att gälla en månad från det månadsskifte som inträffar närmast efter tidpunkten då hyresgästen avled. Om hyresgästen hade hyrt lägenheten tillsammans med någon annan hör uppsägningsrätten till dödsboet och den andra hyresgästen gemensamt. Båda har också rätt att säga upp avtalet för egen del.

Den som hyrt lägenheten tillsammans med den avlidna och bor i lägenheten samt en medlem av den avlidnas hushåll har rätt att fortsätta hyresförhållandet, om inte hyresvärden har grundad anledning att motsätta sig detta. Om flera personer vill fortsätta hyresförhållandet skall den avlidnas maka eller make eller sambo ha företräde framom de övriga. Den som önskar fortsätta hyresförhållandet skall inom tre månader från hyresgästens död underrätta hyresvärden om detta. När hyresvärden underrättats upphör dödsboets ansvar för uppfyllande av hyresvillkoren.

38 §. Fortsatt hyresförhållande efter avslutad äktenskap eller samboförhållande

Om makar har hyrt eller den ena av dem har hyrt en lägenhet att användas som gemensamt hem, kan domstolen när den förordnar att deras samlevnad skall upphöra eller dömer till äktenskapsskillnad samtidigt förordna att den av makarna som är i större behov av bostaden får fortsätta hyresförhållandet.

Om sambor gemensamt har hyrt en lägenhet att användas som deras gemensamma bostad kan domstolen, om endera av dem yrkar på det när det gemensamma boendet upphör, förordna att den eller de som är i större behov av lägenheten får fortsätta hyresförhållandet samt befria de andra från hyresförhållandet eller befria dem alla från hyresförhållandet.

Innan ett förordnande enligt 1 och 2 mom. meddelas skall hyresvärden ges tillfälle att bli hörd. Ett förordnande om fortsatt hyresförhållande får inte meddelas om hyresvärden gör sannolikt att hyresvärden skulle lida skada av förordnandet.

Domstolens beslut kan verkställas innan det har vunnit laga kraft, om inte något annat bestäms i beslutet.

39 §. Konkurs för hyresgäst

Hyresvärden har rätt att med anledning av hyresgästens konkurs häva hyresavtalet, om hyresgästen eller konkursboet inte inom 14 dagar ställer säkerhet eller meddelar att man åtar sig ansvaret för de förpliktelser som följer av hyresavtalet. Om säkerhet ställs senare men innan meddelande om hävning har delgetts, föreligger inte rätt att häva hyresavtalet.

Avträdande av hyresgästens egendom till konkurs hindrar inte att hyresavtalet sägs upp eller hävs på någon annan grund enligt denna lag. Sedan konkursen inletts har hyresvärden dock inte rätt att häva avtalet på grund av att hyra inte har betalats för tiden före konkursen.

Om konkursboet använder lägenheten, ansvarar det under denna tid för att förpliktelserna enligt avtalet uppfylls, även om det inte åtagit sig ansvaret för dem.

När ett hyresavtal upphör enligt 1 mom. har hyresvärden rätt till ersättning för skada.

40 §. Skuldsanering och företagssanering

Om hyresgästen beviljats skuldsanering eller företagssanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner (FFS 57/1993) eller lagen om företagssanering (FFS 55/1993), kan hyresgästen säga upp hyresavtalet så att det upphör inom två månader från uppsägningen oberoende av de villkor som gäller avtalets varaktighet eller uppsägningen av avtalet.

Hyresgästen är inte skyldig att utöver den hyra som hänför sig till uppsägningstiden betala någon ersättning för att avtalet upphör i förtid på grund av skuldsanering eller företagssanering.

41 §. Arbetsbostad och fritidsbostad

Bestämmelserna i 36 - 38 §§ skall inte tillämpas på arbetsbostäder. Bestämmelsen i 36 § skall inte tillämpas på fritidsbostäder.

42 §. Uthyrning i andra hand

Hyresgästen får inte utan hyresvärdens samtycke hyra ut hela lägenheten i andra hand. Om hyresgästen

G 10 Hyreslag (1999:19)

utan hyresvärdens samtycke hyr ut hela lägenheten, är hyresgästen solidariskt med hyresgästen i andra hand ansvarig för den skada som hyresgästen i andra hand orsakar. Ersättningskyldigheten gäller dock endast sådan skada som hyresgästen enligt denna lag eller enligt vad som avtalats är skyldig att ersätta.

Om det primära hyresavtalet upphör att gälla, upphör även giltigheten av ett avtal om uthyrning i andra hand.

Den primära hyresvärden har rätt att häva avtalet om uthyrning i andra hand om hyresvärden i andra hand har rätt att göra det, utom då hävningsgrunden är att hyresgästen i andra hand inte har betalat hyran i tid.

På ett hyresavtal i andra hand tillämpas i övrigt bestämmelserna i denna lag.

43 §. Uthyrning av en del av bostadslägenheten

Om hyresvärden inte vållas avsevärd störning får hyresgästen hyra ut en del av lägenheten som bostad åt någon som inte hör till hyresgästens hushåll. Hyresgästen svarar dock fortfarande gentemot hyresvärden för de skyldigheter som hyresgästen har enligt hyresavtalet.

Ett underhyresförhållande upphör utan uppsägning samtidigt som det primära hyresförhållandet. I övrigt tillämpas bestämmelserna i denna lag på underhyresförhållandet, med undantag för bestämmelserna i 50 § och 59 - 62 §§.

44 §. Förbudna villkor

Ett villkor som begränsar de rättigheter som enligt 36, 37, 38 eller 42 §§ tillkommer hyresgästen, den som bor i lägenheten, dödsboet eller delägare i dödsboet är ogiltigt.

6 kap. Uppsägning av hyresavtal för bostadslägenhet**45 §. Uppsägning**

Om ett hyresavtal som gäller tills vidare sägs upp, upphör det efter uppsägningstidens utgång, såvida inte något annat har avtalats eller följer av denna lag.

Ett tidsbestämt avtal upphör på grund av uppsägning endast så som bestäms i 37, 40, 47 samt 96 §§.

46 §. Uppsägningstid i hyresförhållande som gäller tills vidare

Uppsägningstiden i ett hyresförhållande som gäller tills vidare är för hyresvärden tre månader från det månadsskifte som inträffar närmast från uppsägningen. Dock är uppsägningstiden för hyresvärden sex månader om hyresförhållandet har fortgått utan avbrott minst två år.

Uppsägningstiden i ett hyresförhållande som gäller tills vidare är för hyresgästen en månad från det månadsskifte som inträffar närmast från uppsägningen.

47 §. Uppsägningstid för arbetsbostad

Om en bostadslägenhet hyrs ut genom anställningsavtal eller i anslutning till ett sådant avtal, kan hyresvärden säga upp hyresavtalet att upphöra efter en uppsägningstid om 30 dagar på grund av att anställningsförhållandet upphör. Hyresavtalet upphör på denna grund tidigast då anställningsförhållandet upphör.

Uppsägning på denna grund får inte ske efter det att sex månader förflutit från det att anställningsförhållandet upphörde.

48 §. Makas eller makes eller sambos samtycke till uppsägning

När båda makar tillsammans eller den ena av dem hyr den bostadslägenhet som används som deras gemensamma hem, får den ena av makarna inte säga upp hyresavtalet utan den andras samtycke. Samtycke behövs dock inte om det svårligen kan inhämtas.

Om maken eller makens utan godtagbar anledning vägrar ge sitt samtycke kan domstolen meddela tillstånd till uppsägning.

Vad som sägs i 1 och 2 mom. gäller även sambor, om de tillsammans hyr en lägenhet för att användas som deras gemensamma hem.

49 §. Meddelande om uppsägning

När hyresvärden säger upp hyresavtalet skall hyresvärden lämna hyresgästen ett skriftligt uppsägningsmeddelande. Av uppsägningsmeddelandet skall framgå den tidpunkt då hyresförhållandet upphör och grunden för uppsägningen. Som uppsägningsmeddelande gäller även en stämning angående vräkning av hyresgästen, i vilken det krävs att hyresförhållandet skall upphöra.

När hyresgästen säger upp hyresavtalet skall uppsägningsmeddelandet lämnas till hyresvärden eller till den som uppbar hyran, dock inte penninginrättning. Den tidpunkt då hyresförhållandet upphör skall anges och även grunden för uppsägningen, om uppsägningen kräver stöd i lag. Uppsägning kan ske både skriftligen och muntligen.

Uppsägning skall ske bevisligen. Närmare bestämmelser om delgivning finns i 102 §.

Om det inte är känt vem som är hyresgäst, får meddelande om uppsägning även publiceras i den officiella tidningen. Dessutom skall ett tillkännagivande om uppsägningen lämnas i den lägenhet som uppsägningen gäller. Meddelandet anses ha kommit till hyresgästens kännedom den dag tidningen utkommer.

Om uppsägningen inte verkställts i enlighet med denna paragraf är uppsägningen utan verkan.

50 §. Domstolsprövning av grunden för uppsägning av hyresavtal som gäller tills vidare

Domstolen skall på yrkande av hyresgästen förklara att en uppsägning är utan verkan om

1) grunden för uppsägningen är justering av hyran och hyran efter justeringen skall anses vara oskäligen eller om

2) det inte finns någon i hyresförhållanden godtagbar orsak till uppsägningen och hyresgästen får svårigheter att finna en annan likvärdig bostad.

Talan skall väckas medan hyresförhållandet varar och senast inom två månader från delfäendet av uppsägningen. Under tiden för rättegången fortsätter hyresförhållandet på de tidigare villkoren.

Om hyresgästens talan bifalls, fortsätter hyresförhållandet på de tidigare villkoren, om inte domstolen på yrkande av hyresvärden beslutar något annat. Om talan förkastas skall domstolen i sitt beslut ålägga hyresgästen att flytta när hyresförhållandet upphör. Har

uppsägningstiden då gått till ända eller återstår högst en månad av uppsägningstiden kan den av domstolen förlängas med högst två månader.

51 §. Förbudna villkor

Ett villkor som förkortar hyresvärdens uppsägningstid eller förlänger hyresgästens uppsägningstid utöver vad som sägs i 46 eller 47 §§ är ogiltigt. Hyresgästens uppsägningstid kan dock genom avtal förlängas till maximalt tre månader från det månadsskifte som inträffar närmast efter uppsägningen.

7 kap. Hävning av hyresavtal för bostadslägenhet

52 §. Hyresvärdens rätt att häva hyresavtalet

Hyresvärden har rätt att häva hyresavtalet om

- 1) hyresgästen inte betalar hyran inom avtalad tid,
- 2) hyresrätten överläts eller lägenheten eller en del av den annars upplåts för att användas av någon annan i strid med bestämmelserna i denna lag,
- 3) lägenheten används för något annat ändamål eller på något annat sätt än vad som förutsattes då hyresavtalet ingicks,
- 4) hyresgästen för eller tillåter ett störande liv i lägenheten,
- 5) hyresgästen vanvårdar lägenheten eller
- 6) hyresgästen i lägenheten bryter mot bestämmelserna om bevarande av hälsa och ordning.

Hyresvärden får dock inte häva avtalet om det som ligger hyresgästen till last är av ringa betydelse.

De i 1 mom. nämnda hävningsgrunderna gäller i tillämpliga delar även sådana gemensamma utrymmen och anordningar i fastigheten eller byggnaden som hyresgästen med anledning av hyresavtalet har rätt att använda.

Om hyresvärden inte åberopar grunden för hävning inom två månader från det att den kom till hyresvärdens kännedom går rätten att häva avtalet på den grunden förlorad. Hyresvärden förlorar dock inte hävningsrätten så länge det förfarande som avses i 1 mom. 1 eller 4-6 punkterna pågår.

Om hyresvärdens rätt att häva avtalet finns dessutom bestämmelser i 9, 39, 95 och 97 §§.

53 §. Varning om hävande av avtalet

Hyresvärden får inte häva hyresavtalet på en i 52 § 1 mom. 3-6 punkten nämnd grund utan att först ge hyresgästen en skriftlig varning.

Om hyresgästen med anledning av varningen utan dröjsmål uppfyller sin skyldighet eller rättelse annars sker, har hyresvärden inte rätt att häva hyresavtalet.

Hyresvärden behöver dock inte ge hyresgästen en varning, om hyresgästen redan tidigare har getts varning och förfarandet upprepas eller om det i de fall som avses i 52 § 1 mom. 4 eller 6 punkten har förekommit särskilt allvarliga störningar i boendet eller om den vanvård som avses i 52 § 1 mom. 5 punkten är av betydande omfattning.

54 §. Hyresgästens rätt att häva hyresavtalet

Hyresgästen har rätt att omedelbart häva hyresavtalet om hyresgästen, en medlem av hushållet eller en anställd hos hyresgästen utsätts för uppenbar fara för hälsan när lägenheten används för det ändamål som avses i avtalet.

Hyresgästen har rätt att häva hyresavtalet inom en månad från det lägenheten eller en del av den inte längre står till hyresgästens förfogande, om denna omständighet är av väsentlig betydelse för hyresgästen.

Om hyresgästens rätt att häva hyresavtalet finns dessutom bestämmelser i 9, 18, 19, 21, 30 och 98 §§.

55 §. Skadestånd med anledning av hävning av hyresavtalet

Hyresvärden har rätt att få ersättning av hyresgästen för skada som hyresvärden vållas genom att hyresavtalet hävs med stöd av 52 § 1 mom.

Hyresgästen har rätt att få ersättning av hyresvärden för skada som hyresgästen vållas på grund av att hyresavtalet hävs med stöd av 54 § 1 och 2 mom., om hävningen berott på försummelse, vårdslöshet eller en annan omständighet som skall räknas hyresvärden till last. Om hyresgästens rätt att få ersättning med anledning av hävning av avtalet finns dessutom bestämmelser i 31 och 99 §§.

56 §. Meddelande om hävning

En hyresvärd eller hyresgäst som vill utnyttja sin rätt att häva hyresavtalet skall lämna ett skriftligt hävningsmeddelande. I detta skall nämnas hävningsgrunden och tidpunkten när hyresförhållandet upphör, om hyresförhållandet skall upphöra senare än vid delgivningen av hävningsmeddelandet. Som hävningsmeddelande anses även en stämning i vilken det krävs att hyresförhållandet skall hävas.

Hävning skall ske bevisligen.

57 §. Förbudna villkor

Ett villkor som ger hyresvärden rätt att häva hyresavtalet på någon annan grund än vad som är tillåtet enligt denna lag är ogiltigt.

Parterna kan avtala att hyresgästen har rätt att häva avtalet även på någon annan grund än vad som är tillåtet enligt denna lag.

Ett villkor enligt vilket hyresgästen är skyldig att betala hyra för tid efter det att hyresförhållandet har upphört är ogiltigt.

8 kap. Flyttning från bostadslägenhet

58 §. Flyttningsdag

Flyttningsdag är den dag då hyresförhållandet upphör.

59 §. Framskjutande av flyttningsdagen

I ett tidsbestämt hyresförhållande kan flyttningsdagen inte framskjutas.

Om hyresavtalet gäller tills vidare och hyresgästen har avsevärda svårigheter att få en annan bostad före flyttningsdagen, kan domstol på yrkande av hyresgästens framskjuta flyttningsdagen högst ett år. Framskjutande av flyttningsdagen kan begränsas till att gälla endast en del av lägenheten.

Flyttningsdagen får inte framskjutas om det vållar hyresvärden eller någon annan betydande olägenhet eller skada. Flyttningsdagen får inte heller framskjutas om hyresvärden köpt lägenheten på exekutiv auktion, om hyresavtalet avser en fritidsbostad, om hyresvärden med stöd av 52 § 1 mom. 1 eller 2 punkten

G 10 Hyreslag (1999:19)

har rätt att häva hyresavtalet eller om hyresgästen själv sagt upp eller hävt hyresavtalet.

60 §. Yrkande på framskjutande av flyttningsdagen

Talan om framskjutande av flyttningsdagen skall väckas vid domstol senast en månad före flyttningsdagen.

Under den tid rättegången om framskjutande av flyttningsdagen pågår, fortsätter hyresförhållandet på de tidigare villkoren. Om hyresgästens yrkande avslås och den i 58 § avsedda flyttningsdagen har passerat, skall domstolen ålägga hyresgästen att omedelbart flytta från lägenheten.

Om hyresgästen har väckt talan om ogiltigförklaring av en uppsägning som hyresvärden har verkställt, kan hyresgästen i samma rättegång yrka att flyttningsdagen skjuts fram.

61 §. Verkningarna av att flyttningsdagen framskjuts

Om flyttningsdagen har framskjutits fortsätter hyresförhållandet på de tidigare villkoren längst till och med den flyttningsdag som domstolen har bestämt och upphör utan uppsägning. När flyttningsdagen skjuts fram skall domstolen ålägga hyresgästen att flytta när hyresförhållandet har upphört.

62 §. Förbjudna villkor

Ett villkor som begränsar hyresgästens rätt att yrka på att flyttningsdagen framskjuts är ogiltigt.

9 kap. Hyra för lokal**63 §. Bestämmande av hyra**

Hyran bestäms enligt vad som avtalats om inte något annat följer av denna lag.

Avtal om indexjustering av hyran kan ingås under de förutsättningar som anges i lagen om begränsning av användningen av indexvillkor (FFS 1222/1994).

Se Ci 411 FL I. (FFS 1195/2000 samt FFS 1037/2003).

64 §. Betalningstidpunkt

Betalning av hyra som skall utgå i pengar skall ske senast den andra vardagen efter varje kalendermånads början, om inte annat har avtalats.

Om betalning av hyra i annat än pengar skall avtalas särskilt.

Hyra skall betalas också för den tid besittningsrätten till lokalen består och för tiden efter det besittningsrätten upphört, om hyresgästen eller den som härleder sin rätt från hyresgästen fortfarande använder lokalen.

65 §. Sättet för betalning

Betalning av hyran får alltid ske via postgiro, bankgiro eller som postanvisning. Betalningen skall anses ha skett den dag som banken eller posten har tecknat som betalningsdag på betalarens kvitto eller den dag då postanvisningen enligt betalarens kvitto lämnats till posten. Om hyran betalas på något annat sätt skall hyresvärden lämna hyresgästen ett kvitto på betalningen.

På den ort där lokalen finns får hyran betalas i hyresvärdens bostad, lokal eller på någon annan plats som hyresvärden bestämmer.

66 §. Betalning av hyra i förskott

När ett hyresavtal ingås kan avtalas att hyran skall betalas i förskott för en eller flera månader. När villkoren i hyresavtalet ändras kan avtalas att hyran skall betalas i förskott för en eller flera månader. Hyresgästen får dock alltid betala hyran i förskott för flera månader än de för vilka hyran har förfallit till betalning.

Angående ställande av säkerhet finns bestämmelser i 9 §.

10 kap. Lokalens skick och underhåll**67 §. Lokalens skick**

Hyresvärden skall tillhandahålla hyresgästen lokalen på tillträdesdagen. Lokalen skall då vara i ett sådant skick som hyresgästen med hänsyn till lokalens ålder, de lokaler på orten som används för motsvarande ändamål samt förhållandena på orten skäligen kan kräva, om inte annat har avtalats om lokalens skick.

Hyresvärden är skyldig att under den tid hyresförhållandet består hålla lokalen i sådant skick som avses i 1 mom., om inte annat har avtalats.

68 §. Hinder att tillträda lokalen

Om lokalen inte är färdig eller ledig på tillträdesdagen har hyresgästen rätt att häva avtalet, om dröjsmålet medför väsentlig olägenhet för hyresgästen. Hyresavtalet får hävas redan innan tillträdesdagen, om det är uppenbart att tillträdet till lokalen kommer att fördröjas.

Avtalet får dock inte hävas om parterna har avtalat att hyresvärden skall betala ersättning ifall tillträdet fördröjs, om det inte vore oskäligt att hålla avtalet i kraft.

69 §. Brister i lokalens skick

Är lokalen då hyresförhållandet börjar inte i sådant skick som avses i 67 § eller i avtalat skick, har hyresgästen rätt att häva avtalet, om bristen är av väsentlig betydelse för hyresgästen och hyresvärden inte efter uppmaning utan dröjsmål ser till att bristen avhjälpas eller om bristen inte kan avhjälpas.

Underlåter hyresvärden att avhjälpa en brist som ankommer på hyresvärden att avhjälpa, får hyresgästen i stället för att häva hyresavtalet avhjälpa bristen på hyresvärdens bekostnad. Hyresgästen får dock inte avhjälpa bristen, om bristen beror på att byggnaden är halvfärdig eller en myndighet har förbjudit att lokalen används. Hyresgästen skall se till att de kostnader som avhjälpandet av bristen orsakar hyresvärden förblir skäliga.

Har under hyresförhållandets bestånd brister i lokalens skick uppkommit av annan orsak än hyresgästens försummelse eller annan vårdslöshet, skall vad som bestäms i 1 och 2 mom. tillämpas på motsvarande sätt.

70 §. Befrielse från hyresbetalning samt skadestånd

Hyresgästen har rätt till skäligen nedsättning av hyran eller befrielse från hyran för den tid under vilken lokalen inte varit i det skick som kan krävas eller i avtalat skick eller om lokalen inte har kunnat användas. Hyresgästen har dock inte denna rätt om lokalens bristfälliga skick beror på försummelse eller annan vårdslöshet från hyresgästens sida eller om reparation

eller ändringsarbete utförts till följd av skada som hyresgästen skall ansvara för. Hyresgästen har inte heller denna rätt från en tidigare tidpunkt än den då hyresvärden fick vetskap om en brist i lokalens skick som uppkommit under hyresförhållandets bestånd.

Hyresgästen har också rätt att få ersättning för skada som orsakas av förhållanden som avses i 1 mom., om inte skadan beror på försummelse eller annan vårdslöshet från hyresgästens sida.

71 §. Dold brist i lokalens skick

Har lokalen enligt ett villkor i avtalet hyrts ut i det skick i vilket den befann sig då avtalet ingicks, kan hyresgästen dock utnyttja sin rätt enligt 69 och 70 §§ om hyresgästen när avtalet ingicks inte kände till bristen i lokalen eller inte med vanlig uppmärksamhet hade kunnat upptäcka den eller med hänsyn till lokalens ålder, skicket i lokaler som på orten används för motsvarande ändamål och de lokala förhållandena i övrigt inte hade kunnat vänta sig den.

72 §. Förstörelse av lokalen eller förbud att använda den samt skadestånd

Blir lokalen så förstörd att den inte kan användas för det ändamål som förutsätts i hyresavtalet eller förbjuder en myndighet att den används för det ändamål som förutsätts i hyresavtalet, förfaller hyresavtalet. Beror förstörelsen av lokalen eller användningsförbudet på försummelse, vårdslöshet eller någon annan omständighet som skall räknas hyresvärden till last, har hyresgästen rätt till ersättning för skada.

Förfaller hyresavtalet med stöd av 1 mom. innan hyresgästen är berättigad att ta lokalen i sin besittning och meddelar inte hyresvärden efter att ha fått vetskap om förstörelsen eller förbudet utan dröjsmål hyresgästen om detta, har hyresgästen rätt till ersättning för skada.

73 §. Hyresgästens ansvar för skada på lokalen

Lokalen skall användas för det ändamål som avses i hyresavtalet. Hyresgästen skall under hyrestiden omsorgsfullt vårda lokalen. Hyresgästen är ansvarig för normalt slitage av lokalen endast om hyresgästen enligt hyresavtalet svarar för underhållet av lokalen.

Hyresgästen är skyldig att ersätta skada som hyresgästen uppsåtligen, genom vårdslöshet eller försummelse vållar i lokalen. Hyresgästen är även skyldig att ersätta skada som en person som med hyresgästens tillstånd vistas i lokalen uppsåtligen, av vårdslöshet eller försummelse orsakar. Hyresgästen ansvarar dock inte för skada som vållas av den som utför arbete på uppdrag av hyresvärden eller för den som äger byggnaden, lokalen eller de aktier som berättigar till besittningen av lokalen.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller även de gemensamma utrymmen och anordningar som hyresgästen med stöd av hyresavtalet har tillgång till.

74 §. Hyresgästens anmälningskyldighet

Hyresgästen skall utan dröjsmål underrätta hyresvärden om sådan skada eller brist i lokalen som hyresvärden är skyldig att avhjälpa. Anmälan skall göras omedelbart om reparation måste utföras utan dröjsmål för att skadan inte skall bli större.

Om lokalen under en längre tid inte används skall hyresgästen underrätta hyresvärden och ge hyresvärden möjlighet att komma in i lokalen.

Hyresgäst som försummar sin anmälningskyldighet är ansvarig för den skada som försummelsen vållar.

75 §. Hyresvärdens rätt till tillträde till lokalen

Hyresvärden har rätt att få tillträde till lokalen vid för parterna första lämpliga tidpunkt för att kontrollera lokalens skick samt för att övervaka och kontrollera utförda reparationer och ändringsarbeten.

Om lokalen skall säljas eller hyras ut på nytt, är hyresgästen skyldig att låta visa den vid en för hyresgästen lämplig tidpunkt.

76 §. Reparationer och ändringar av lokalen

Hyresgästen har inte rätt att utan hyresvärdens tillstånd utföra reparationer eller ändringsarbeten i lokalen, med undantag av vad som bestäms i 69 § 2 mom. Hyresgästen har dock alltid rätt att omedelbart vidta sådana åtgärder som inte kan skjutas upp utan att skada uppkommer.

Hyresvärden har rätt att omedelbart vidta sådan reparation eller sådant ändringsarbete som inte kan uppskjutas utan att skada uppkommer.

Efter meddelande som lämnats minst 14 dagar i förväg har hyresvärden rätt att låta utföra mindre brådskande reparationer och ändringsarbeten som inte vållar hyresgästen väsentlig olägenhet vid utövningen av hyresrätten.

Om hyresvärden vill utföra annat arbete i lokalen skall hyresgästen underrättas minst sex månader innan arbetet inleds. Om hyresgästen byts efter det att meddelandet lämnades, skall också den nya hyresgästen innan hyresavtalet ingås underrättas om arbetet men någon ny tid beräknas inte för den nya hyresgästens del. Hyresgästen har rätt att inom 14 dagar från det att meddelandet mottogs häva hyresavtalet med verkan från den tidpunkt då arbetet skall inledas.

77 §. Hyresgästens rätt till nedsättning av hyran samt skadestånd

Hyresvärden skall se till att en åtgärd hyresvärden har rätt att vidta enligt detta kapitel inte orsakar hyresgästen större olägenhet eller störning än nödvändigt.

Hyresgästen har rätt till befrielse från hyran eller skälig nedsättning av hyran under den tid lokalen inte har kunnat användas eller under vilken den inte varit i det skick som krävas eller i avtalat skick. Hyresgästen har även rätt till ersättning för skada som hyresgästen lidit.

Hyresgästen har dock inte rätt till nedsättning av hyra, befrielse från hyra eller skadestånd, om reparationen eller ändringsarbetet utförts på grund av skada som hyresgästen skall svara för.

Rätt till nedsättning av hyran uppkommer vid den tidpunkt då hyresvärden fick kännedom om brist som avses i 2 mom.

78 §. Underuthyrning

Hyresgästen får inte utan hyresvärdens samtycke upplåta lokalen i sin helhet att användas av någon annan. Hyresgästen har dock rätt att upplåta en del av lokalen att användas av någon annan mot vederlag (un-

G 10 Hyreslag (1999:19)

deruthyrning), om inte hyresvärden vållas avsevärd störning.

Ett underuthyrningsförhållande upphör utan uppsägning samtidigt som det primära hyresförhållandet. På underuthyrning tillämpas i övrigt denna lag.

79 §. Förbudna villkor

Ett villkor som begränsar hyresgästens rättigheter enligt 68, 69, 70, 71, 72 eller 77 §§ är ogiltigt. Ett villkor som föreskriver strängare ansvar för hyresgästen än vad som följer av 73 § 2 och 3 mom. är tillåtet om det med beaktande av lokalens användningssyfte enligt hyresavtalet finns grundad anledning till det.

11 kap. Överlåtelse av hyresavtal för lokal**80 §. Möjlighet att överlåta hyresrätten**

Hyresgästen får inte överlåta sin hyresrätt utan hyresvärdens samtycke, om inte annat följer av detta kapitel.

Hyresgästen befrias från de skyldigheter som avtalet innebär från dagen då överlåtelsen skedde, förutsatt att hyresvärden har gett sitt samtycke till överlåtelsen.

81 §. Överlåtelse av hyresrätten när rörelse överlåts

Idkar hyresgästen under firma som är antecknad i handelsregistret rörelse i en lokal som helt eller delvis har hyrts för detta ändamål, har hyresgästen, då rörelsen överlåts till någon annan, rätt att överlåta hyresrätten till lokalen till denne utan tillstånd av hyresvärden, om inte något annat har avtalats eller hyresvärden har grundad anledning att motsätta sig överlåtelsen av hyresrätten.

Hyresgästen befrias från sina skyldigheter sedan hyresgästen skriftligen lämnat hyresvärden meddelande om överlåtelsen.

82 §. Fortsättande av hyresförhållande efter hyresgästens död

Om hyresgästen avlider, förblir hyresavtalet i kraft på samma sätt som tidigare och dödsboet övertar hyresgästens förpliktelser enligt hyresavtalet. Dödsboet kan dock alltid säga upp avtalet att upphöra att gälla en månad från det månadsskifte som inträffar närmast efter det att hyresgästen avlidit. Om hyresgästen hade hyrt lokalen tillsammans med någon annan tillkommer uppsägningsrätten dödsboet och den andra hyresgästen gemensamt. Både dödsboet och den andra hyresgästen har också rätt att säga upp avtalet för egen del.

En medlem av dödsboet har med samtycke av dödsboet rätt att fortsätta hyresförhållandet, om inte hyresvärden har grundad anledning att motsätta sig detta. Samma rätt har den som hyrt lokalen tillsammans med de avlidna. Den som önskar fortsätta hyresförhållandet skall inom tre månader från hyresgästens död underrätta hyresvärden därom. När hyresvärden underrättats upphör dödsboets ansvar för uppfyllande av hyresvillkoren.

Ett villkor som begränsar hyresgästens, dödsboets eller dess delägares rätt enligt denna paragraf är ogiltigt.

83 §. Konkurs för hyresgäst

Hyresvärden har rätt att med anledning av hyresgästens konkurs häva hyresavtalet, om konkursboet eller hyresgästen inte inom 14 dagar ställer säkerhet eller meddelar att man åtar sig ansvaret för de förpliktelser som följer av hyresavtalet. Om säkerhet ställs senare, men innan meddelande om hävning har delgetts, föreligger inte rätt att häva hyresavtalet.

Avträdande av hyresgästens egendom till konkurs hindrar inte att hyresavtalet sägs upp eller hävs på någon annan grund enligt denna lag. Sedan konkursen inlett har hyresvärden dock inte rätt att häva avtalet på grund av att hyra inte har betalats för tiden före konkursen.

Om konkursboet använder lokalen, ansvarar det under denna tid för att förpliktelserna enligt avtalet uppfylls även om det inte åtagit sig ansvaret för dem.

När ett hyresavtal upphör enligt 1 mom. har hyresvärden rätt till ersättning för skada.

84 §. Skuldsanering och företagssanering

Sedan hyresgästen beviljats skuldsanering eller företagssanering enligt lagen om skuldsanering för privatpersoner eller lagen om företagssanering, kan hyresgästen, med utredarens samtycke, säga upp hyresavtalet att upphöra inom två månader från uppsägningen oberoende av de villkor som gäller avtalets varaktighet eller uppsägningen av avtalet.

Hyresgästen är inte skyldig att utöver den hyra som hänför sig till uppsägningstiden betala någon ersättning för att avtalet upphör i förtid på grund av skuldsanering eller företagssanering.

12 kap. Uppsägning av hyresavtal för lokal**85 §. Uppsägning**

Om ett hyresavtal som gäller tills vidare sägs upp, upphör det efter uppsägningstidens utgång, såvida inte något annat har avtalats eller följer av denna lag.

Ett tidsbestämt avtal kan sägas upp i förtid endast om hyresgästen avlider eller beviljas skuldsanering. Bestämmelser om detta finns i 82 och 84 §§.

86 §. Uppsägningstid i hyresförhållanden som gäller tills vidare

Uppsägningstiden i ett hyresförhållande som gäller tills vidare är tre månader från det månadsskifte som inträffar närmast från uppsägningen, om inte annat har avtalats.

87 §. Flyttningsdag

Flyttningsdag är den dag då hyresförhållandet upphör.

88 §. Meddelande om uppsägning

När hyresvärden säger upp hyresavtalet skall hyresvärden lämna hyresgästen ett skriftligt uppsägningsmeddelande. Av uppsägningsmeddelandet skall framgå den tidpunkt då hyresförhållandet upphör och grunden för uppsägningen. Som uppsägningsmeddelande gäller även en stämning angående vräkning av hyresgästen, i vilken det krävs att hyresförhållandet skall upphöra.

När hyresgästen säger upp hyresavtalet skall uppsägningsmeddelandet lämnas till hyresvärden eller till

den som uppbär hyran, dock inte penninginrättning. Den tidpunkt då hyresförhållandet upphör skall anges och även grunden för uppsägningen, om uppsägningen kräver stöd i lag. Uppsägningen kan ske både skriftligen och muntligen.

Uppsägning skall ske bevisligen.

Om det inte är känt vem som är hyresgäst, får meddelande om uppsägning även publiceras i den officiella tidningen. Dessutom skall ett tillkännagivande om uppsägningen lämnas i den lägenhet som uppsägningen gäller. Meddelandet anses ha kommit till hyresgästens kännedom den dag tidningen utkommer.

Om uppsägningen inte har verkställts i enlighet med denna paragraf, är uppsägningen utan verkan.

13 kap. Hävning av hyresavtal för lokal

89 §. Hyresgästens rätt att häva avtalet

Hyresgästen har rätt att häva avtalet om

1) hyresgästen eller någon anställd hos hyresgästen vållas uppenbar fara för hälsan när lokalen används för det ändamål som avses i avtalet,

2) lokalen eller en del av den har kommit ur hyresgästens besittning eller

3) hyresvärden väsentligt bryter mot det som har avtalats i fråga om lokalen.

Om den omständighet som utgjort hävningsgrund endast är av ringa betydelse, föreligger inte rätt att häva avtalet.

Hyresgästen kan när som helst åberopa en hävningsgrund som avses i 1 mom. 1 punkten. En hävningsgrund som avses i 2 punkten får åberopas inom en månad från det att grunden uppkom. En hävningsgrund som avses i 3 punkten får åberopas inom skäligen tid från det att den kom till hyresgästens kännedom. Hyresgästen förlorar dock inte sin hävningsrätt så länge det förfarande som avses i 3 punkten pågår.

90 §. Hyresvärdens rätt att häva avtalet

Hyresvärden har rätt att häva hyresavtalet om

1) hyresgästen inte betalar hyran inom avtalad tid,

2) hyresrätten överläts eller lokalen eller en del av den annars upplåts för att användas av någon annan i strid med bestämmelserna i denna lag,

3) lokalen används för något annat ändamål eller på något annat sätt än vad som förutsattes då hyresavtalet ingicks,

4) hyresgästen för eller tillåter ett störande liv i lokalen,

5) hyresgästen vanvårdar lokalen,

6) hyresgästen i lokalen bryter mot bestämmelserna om bevarande av hälsa och ordning eller om

7) hyresgästen annars väsentligt bryter mot det som har avtalats i fråga om lokalen.

De i 1 mom. nämnda hävningsgrunderna gäller i tillämpliga delar även sådana gemensamma utrymmen och anordningar i fastigheten eller byggnaden som hyresgästen med anledning av hyresavtalet har rätt att använda.

Hyresvärden får dock inte häva avtalet om det som ligger hyresgästen till last är av ringa betydelse.

Om hyresvärden inte åberopar grunden för hävning inom två månader från det att den kom till hyresvär-

dens kännedom går rätten att häva avtalet på den grunden förlorad. Hyresvärden förlorar dock inte hävningsrätten så länge det förfarande som avses i 1 mom. 1 eller 4-7 punkten pågår.

Om hyresvärdens rätt att häva avtalet finns dessutom bestämmelser i 9, 83, 95 och 97 §§.

91 §. Skadestånd med anledning av hävning av avtalet

Hyresvärden har rätt att få ersättning av hyresgästen för skada som hyresvärden vållas på grund av att hyresavtalet hävs med stöd av 90 § 1 mom.

Hyresgästen har rätt att få ersättning av hyresvärden för den skada som hyresgästen vållas på grund av att avtalet hävs med stöd av 89 § 1 mom., om hävningen berott på försummelse, vårdslöshet eller en annan omständighet som skall räknas hyresvärden till last.

92 §. Meddelande om hävning

En hyresvärd eller hyresgäst som vill utnyttja sin rätt att häva hyresavtalet skall lämna ett skriftligt hävningsmeddelande. I det skall nämnas hävningsgrunden och tidpunkten när hyresförhållandet upphör, om hyresförhållandet skall upphöra senare än vid delgivningen av hävningsmeddelandet. Som hävningsmeddelande anses även en stämning i vilken det krävs att hyresförhållandet skall hävas.

Hävning skall ske bevisligen.

93 §. Förbudna villkor

Ett villkor som tillåter hyresvärden att häva avtalet på någon annan grund än vad som är tillåtet enligt denna lag är ogiltigt.

Parterna kan avtala att hyresgästen har rätt att häva avtalet även på någon annan grund än vad som är tillåtet enligt denna lag.

Ett villkor som säger att hyresgästen är skyldig att betala hyra efter det att hyresförhållandet har upphört är ogiltigt.

14 kap. Byte av hyresvärd för bostadslägenheter och lokaler

94 §. Hyresvärdens anmälningskyldighet

Om hyresvärdens rätt att besitta lägenheten upphör, är hyresvärden skyldig att utan dröjsmål underrätta hyresgästen. Om hyresgästen inte underrättas, har hyresgästen rätt att få skäligen ersättning för sina flyttkostnader och den skada som uppkommit, om inte hyresvärden kan visa att hyresgästen visste att hyresvärdens besittningsrätt skulle upphöra.

95 §. Överlåtelse eller övergång av äganderätten

Har en byggnad som omfattar en uthyrd lägenhet eller aktier som berättigar till besittning av lägenheten frivilligt överlåtits eller övergått i någon annans ägo eller har äganderätten övergått med stöd av giftorätt, testamente, arvsrätt eller till följd av att ett samäganderättsförhållande upplöses, binder hyresavtalet den nya ägaren, om

1) hyresgästen innan överlåtelsen eller förvärvet sker har tagit lägenheten i sin besittning,

2) i överlåtelseavtalet har tagits in en bestämmelse om hyresavtalets bestånd eller

G 10 Hyreslag (1999:19)

3) inskrivning har fastställts till säkerhet för hyresrättens bestånd.

Vad som ovan sägs om överlåtelse eller övergång av äganderätten gäller på motsvarande sätt överlåtelse eller övergång av annan rätt med stöd av vilken hyresvärden har haft rätt att hyra ut lägenheten. Om ett bostadsaktiebolags rätt att ta en lägenhet i sin besittning och verkningarna av detta på hyresgästens ställning finns bestämmelser i lagen om bostadsaktiebolag (FFS 809/1991). Under den tid bostadsaktiebolaget med stöd av 8 kap. lagen om bostadsaktiebolag har lägenheten i sin besittning har hyresgästen inte besittningsrätt till lägenheten.

Ett hyresavtal som enligt 1 eller 2 mom. inte binder den nya ägaren eller förvärvaren av rätten förblir dock i kraft, om inte ägaren eller förvärvaren häver avtalet inom en månad från förvärvet eller vid den tidpunkt då ägaren eller förvärvaren fick kännedom om hyresavtalet.

Ett villkor som begränsar hyresgästens rätt enligt denna paragraf är ogiltigt.

Se Ft 109 FL I.

96 §. Verkan av exekutiv auktion

Om en fastighet sålts på exekutiv auktion har köparen rätt att säga upp hyresavtalet för en lägenhet som hör till fastigheten inom en månad från det att köparen tog fastigheten i sin besittning eller från den senare tidpunkt då köparen fick kännedom om hyresavtalet, om inte något förbehåll om hyresrättens bestånd har gjorts vid den exekutiva auktionen. Detsamma gäller arrenderätt till tomt samt sådan arrenderätt jämte byggnader som kan säljas på exekutiv auktion så som fast egendom.

Samma rätt att säga upp hyresavtalet har den som har köpt en byggnad som omfattar en uthyrd lägenhet eller de aktier som berättigar till besittning av lägenheten, om byggnaden eller aktierna har mätts ut och sålts så som stadgas om utmätning och försäljning av lös egendom.

Denna paragraf tillämpas dock inte på hyresavtal som ett bolag har slutit rörande en lägenhet som bolaget har tagit i sin besittning med stöd av 85 § lagen om bostadsaktiebolag.

97 §. Byte av lägenhetsägare på grund av klandertalan eller inlösen

Om en byggnad som omfattar en uthyrd lägenhet eller de aktier som berättigar till besittningen av lägenheten till följd av klandertalan har frångått den som hyrt ut lägenheten eller den som byggnaden eller aktierna har övergått till, får den rätta ägaren häva hyresavtalet inom en månad från det domen har vunnit laga kraft eller från den senare tidpunkt då den rätta ägaren fick kännedom om avtalet.

Rätt att häva ett hyresavtal har också den som med stöd av en bestämmelse i bolagsordningen har löst in de aktier som berättigar till besittning av lägenheten, om hyresavtalet har ingåtts under den tid inlösningsrätten var i kraft eller en rättegång om inlösningsrätten var anhängig. Hyresavtalet skall härvid hävas inom en månad från inlösningsingen av aktierna eller domstolens lagakraftvunna beslut om inlösningsrätten el-

ler från den senare tidpunkt då inlösaren fick kännedom om avtalet.

98 §. Bindande verkan av ändring, villkor eller prestation gentemot ny ägare

En ändring i hyresavtalet och ett därtill fogat nytt villkor samt en prestation enligt hyresavtalet som har förfallit efter det lägenheten har överlåtits eller övergått gäller inte mot den nya hyresvärden för lägenheten, om anteckning inte har gjorts om ändringen, villkoret eller prestationen i hyresvärdens avtalsexemplar eller någon annan tillförlitlig bevisning inte läggs fram om saken och den nya hyresvärden inte när överlåtelsen eller övergången skedde kände till ändringen, villkoret eller prestationen. En ändring eller ett villkor eller en prestation blir dock bindande för den nya hyresvärden, om hyresvärden inte inom en månad efter att ha fått kännedom om saken underrättat hyresgästen om att ändringen, villkoret eller prestationen inte godkänns.

Om hyresvärden lämnar ett meddelande som avses i denna paragraf, har hyresgästen rätt att inom en månad därefter häva hyresavtalet.

Om ägaren eller någon annan hyresvärd har bytts i hyresförhållandet och hyresgästen inte skriftligen har underrättats om detta, kan hyresgästen åberopa en prestation som hyresgästen har gjort enligt gällande avtal, om hyresgästen inte har känt till att hyresvärden bytts.

99 §. Skadestånd när hyresavtal upphör

När ett hyresavtal upphör av en orsak som avses i detta kapitel, har hyresgästen rätt att få ersättning av hyresvärden för skada som vållats av att hyresavtalet upphör, om hyresvärden då grunden för upphörande av hyresförhållandet uppstod var ansvarig gentemot hyresgästen för hyresförhållandets bestånd. Hyresgästen har dock inte rätt till skadestånd, om hyresgästen själv när hyresavtalet ingicks eller ändringen av eller tillägget till hyresavtalet gjordes eller om förfallen prestation betalades kände till eller borde ha känt till grunden för upphörandet.

Om endast en del av lägenheten har kommit ur hyresgästens besittning till följd av att hyresvärden bytts, har hyresgästen rätt att utöver skadestånd få skäligen nedsättning av hyran.

15 kap. Särskilda bestämmelser om bostadslägenheter och lokaler**100 §. Förbudna villkor om inskrivning och kvittningsrätt**

Ett villkor som begränsar eller förbjuder möjligheten att söka inskrivning till säkerhet för hyresrättens bestånd eller hyresgästens rätt att kvitta hyra mot en motfordran är ogiltigt.

101 §. Preskription

Rätt till ersättning eller annan fordran som grundar sig på ett hyresavtal eller hyresförhållande eller på denna lag har förfallit, om talan inte har väckts inom tre år från dagen då hyresförhållandet upphörde. Talan får dock inte väckas om tio år förflutit från tidpunkten då rätten till ersättning uppkom.

102 §. Fullgörande av delgivningsskyldighet

Delgivningsskyldighet som följer av denna lag fullgörs i enlighet med denna paragraf om inte något annat bestäms någon annanstans i denna lag.

Meddelanden och uppmaningar kan sändas per post i rekommenderat brev under den adress som mottagaren vanligen använder. Om meddelandet har sänts på behörigt sätt, får avsändaren åberopa det även om det försenas eller inte kommer fram till mottagaren.

Stämningar eller andra meddelanden eller uppmaningar vilka gäller en lägenhet som makar eller sambor gemensamt eller någon av dem har hyrt för att användas som gemensamt hem får sändas till maken eller maken eller någondera sambon.

103 §. Tidpunkt då tidsfrist utlöper

Om den dag då en åtgärd enligt denna lag skall vidtas infaller på en lördag, söndag, annan helgdag, självständighetsdagen, självstyrelsedagen, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, kan åtgärden vidtas därpå följande vardag.

Vid beräkning av en i dagar uttryckt tid inom vilken en åtgärd skall vidtas, beaktas inte den dag från vilken den tid som utsatts i denna lag börjar löpa. En i månader eller år uttryckt tid inom vilken en åtgärd skall vidtas går ut den dag i den bestämda månaden som till namn eller ordningsnummer motsvarar den dag från vilken den i denna lag utsatta tiden börjar löpa. Om motsvarande dag inte finns i den månad då den bestämda tiden löper ut, anses dess sista dag vara den bestämda tidens slutdag.

En bestämd tid som uttryckts i dagar, månader eller år före en nämnd dag räknas bakåt från den dagen enligt de grunder som gäller när den skall räknas framåt enligt 2 mom.

104 §. Handräckning

Hyresvärden har rätt att få handräckning av polisen om hyresvärden vägras sådan rätt till tillräde till lägenheten som avses i 29, 30, 74 och 75 §§.

Hyresgästen har rätt att få handräckning av polisen om hyresvärden uppenbart orättmätigt hindrar hyresgästen att använda den rätt som hyresgästen har enligt hyresavtalet eller denna lag.

105 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

16 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**106 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1999.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, hyreslagen av den 10 juli 1987 (FFS 653/1987) jämte ändringar som tillkommit före den 1 januari 1993 (den gamla hyreslagen).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

107 §. Hyresavtal som ingåtts innan lagen trätt i kraft

På hyresavtal som ingåtts innan denna lag trätt i kraft tillämpas den gamla hyreslagen, om inte något annat anges i detta kapitel.

108 §. Höjning av hyran under år 1999

År 1999 får hyran för bostadslägenheter höjas med maximalt en mark per kvadratmeter.

109 §. Tidsfrist som löper och anhängig rättegång

Om tidsfristen för ett meddelande eller en åtgärd enligt den gamla hyreslagen går ut sedan denna lag har trätt i kraft, skall verkan av att tidsfristen löpt ut samt av meddelandet eller åtgärden bestämmas enligt den gamla hyreslagen.

Ett ärende som när denna lag träder i kraft är anhängigt vid domstol och som gäller hyresförhållandet för en lägenhet behandlas och avgörs enligt den gamla hyreslagen.

Om ett avtal sagts upp eller ett tidsbestämt avtal upphört före denna lags ikraftträdande, skall 12 kap. den gamla hyreslagen tillämpas vid en eventuell rättegång och ärendet skall behandlas och avgöras enligt den gamla hyreslagen även om talan väcks efter denna lags ikraftträdande.

110 §. Justering av hyror som omfattats av hyresregleringen

Hyresvärden i ett hyresförhållande som uppkommit innan denna lag trätt i kraft får årligen höja hyran med ett belopp som motsvarar förändringen i konsumentprisindex för Åland sedan denna lag trätt i kraft. Höjningen får ske sedan ett år förflutit från ikraftträdandet av denna lag och under förutsättning att parterna inte har avtalat något annat om höjning av hyran. Detta gäller endast sådana hyresförhållanden som inte omfattas av 129 § 1 mom. den gamla hyreslagen.

Hyresvärden skall skriftligen meddela hyresgästen om hyreshöjningen, den nya hyran och tidpunkten då hyran höjs. Hyran kan höjas tidigast från ingången av den hyresperiod som följer på meddelandet om hyreshöjningen.

H 1 Landskapslag (2003:65) om finansiering av landsbygdsnäringar

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte

Syftet med denna lag är att utveckla landsbygden, att främja näringsverksamheten på landsbygden och att göra den mångsidigare, att främja ett hållbart nyttjande och en ökad miljöanpassning samt att förbättra gårdsbrukets struktur och verksamhet.

Denna lag tillämpas inom ramarna för Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik samt dess regional- och strukturpolitik.

I samband med åtgärder enligt denna lag skall särskild vikt fästas vid att bibehålla arbetsplatser på landsbygden och i skärgården, att arbeta för ett öppet landskap samt en ökad miljöhänsyn.

2 §. Lagens tillämpningsområde

Med stöd av denna lag kan inom ramen för det anslag som anvisats i landskapets budget samt det anslag som anvisats av Europeiska unionen (EU) stöd till utveckling av landsbygden beviljas i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1257/1999 om stöd från Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) till utveckling av landsbygden och om ändring och upphävande av vissa förordningar, nedan *landsbygdsförordningen*.

För att uppnå de mål som anges i 1 § är det möjligt att använda såväl nationella stödssystem som sådana stödssystem som delvis finansieras med medel från EU.

3 §. Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *gårdsbruk*, jordbruk och skogsbruk,
- 2) *jordbruk*, odling av åkergrödor, växthusproduktion, trädgårdsodling, odling av grönsaker på friland, odling av frukt och bär, djurhållning och biodling,
- 3) *lantbruk*, jordbruk, turism, skogsbruk, hantverk, annat kustnära fiske än fiske med drivgarn eller trålfiske, vattenbruk samt småskalig livsmedelsförädling av jordbrukets produkter samt annan produktionsverksamhet som gäller produkter som nämns i bilaga I fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen (EG-fördraget),
- 4) *gårdsbruksenhet*, för gårdsbruk använd driftsenhet som består av en eller flera lägenheter eller lägenhetsdelar som har samma ägare eller legotagare,
- 5) *kreditinrättning*, affärsbank, andelsbank, sparbank och försäkringsbolag,

6) *landsbygdsutvecklingsprogram*, ett i artikel 44 i landsbygdsförordningen avsett programdokument som gäller utvecklande av landsbygden och som godkänts av kommissionen,

7) *investeringsstöd till lantbruket*, en av landskapet finansierad stödordning som gäller landsbygdens utveckling och som godkänts av kommissionen samt

8) *jordbruksfonden*, Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket till utveckling av landsbygden (EUGFJ).

4 §. Stödformer

Följande stödformer kan beviljas enligt denna lag:

- 1) startstöd till unga jordbrukare (*startstöd*),
- 2) stöd till jordbruk i mindre gynnade områden (*LFA-kompensationsbidrag*),
- 3) stöd för miljövänligt jordbruk (*miljöstöd*) samt
- 4) investeringsstöd till lantbruket (*investeringsstöd*).

5 §. Allmänna förutsättningar för beviljande av stöd

Stöd kan beviljas fysiska personer, privaträttsliga och offentligrättsliga sammanslutningar och stiftelser. Stöd kan också beviljas de ovan nämnda gemensamt.

För att stöd skall kunna beviljas förutsätts att den sökande besitter en gårdsbruksenhet i landskapet, är bosatt i landskapet och iakttar de krav på miljö, hygien och djurskydd som bestäms i gemenskaps- och landskapslagstiftningen.

Startstöd och investeringsstöd kan beviljas ett sådant lantbruksföretag som kan visas vara ekonomiskt livskraftigt, främjar landsbygdsnäringarnas verksamhetsbetingelser och som med beaktande av syftena i denna lag kan anses vara sådant att det är ändamålsenligt att stödja det.

6 §. Finansiering från Europeiska gemenskapen

De stöd som delfinansieras av EU enligt denna lag finansieras med medel från garantisektionen vid jordbruksfonden.

Vid förvaltning av medel från garantisektionen vid jordbruksfonden iakttas vad som bestäms i rådets förordning (EG) nr 1258/1999 om finansiering av den gemensamma jordbrukspolitik och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den om utbetalningsenheter och förvaltningen av medel.

7 §. Programplanering

[Landskapsstyrelsen] utarbetar program till utveckling av landsbygden samt ansvarar för genomförandet och uppföljningen av det.

H 1 LL (2003:65) om finansiering av landsbygdsnäringsar

8 §. Behörig myndighet

Den allmänna verkställigheten enligt denna lag ankommer på [Landskapsstyrelsen].

Inom landskapets behörighetsområde är [Landskapsstyrelsen] den behöriga myndighet som avses i EG:s rättsakter om den gemensamma jordbrukspolitiken.

2 kap. Stöd som delfinansieras av EU

9 §. Allmänt

Vid beviljande av stöd för sådana åtgärder för utveckling av landsbygden som delfinansieras av EU tillämpas bestämmelserna i denna lag i den mån inte annat följer av Europeiska gemenskapens förordningar eller beslut eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem. Lagen tillämpas både på gemenskapens medfinansiering och på den nationella medfinansieringen.

I landskapets landsbygdsutvecklingsprogram ingår tre stödåtgärder: startstöd, LFA-kompensationsbidrag och miljöstöd.

Stöd enligt detta kapitel utgår som bidrag. Som ett komplement till startstödet bidragsdel kan ett nationellt finansierat räntestöd beviljas.

10 §. Startstöd, LFA-kompensationsbidrag, miljöstöd
Av de stöd som avses i landsbygdsförordningen kan

1) startstöd beviljas för att underlätta unga jordbrukares etablering i enlighet med kapitel II i landsbygdsförordningen,

2) LFA-kompensationsbidrag beviljas till jordbrukare i mindre gynnade områden i enlighet med kapitel V i landsbygdsförordningen samt

3) miljöstöd beviljas till jordbrukare som åtar sig att bedriva ett miljövänligt jordbruk i enlighet med kapitel VI i landsbygdsförordningen.

[Landskapsstyrelsen] svarar för genomförandet av systemet för startstöd, kompensationsbidrag och miljöstöd. [Landskapsstyrelsen] utfärdar genom landskapsförordning närmare bestämmelser om stödbelopp, allmänna villkor för stöden och genomförandet av systemet.

3 kap. Stöd som finansieras nationellt

11 §. Allmänt

För att uppnå de mål som anges i 1 § kan ett investeringsstöd till lantbruket beviljas av landskapets medel.

Investeringsstöd enligt detta kapitel utgår som ett bidrag och i vissa fall som ett räntestöd för lån som utges av kreditinrättning (*räntestödslån*). Stöd kan beviljas i form av bidrag för lösöre och byggnadsinvesteringar. För inköp av fastigheter beviljas stödet i form av ett räntestödslån. Räntestöd kan även beviljas som ett komplement till startstödet bidragsdel.

12 §. Investeringsstöd

Investeringsstöd kan beviljas till en jordbrukare för investeringar i lantbruksföretag i enlighet med artikel 51 i landsbygdsförordningen.

[Landskapsstyrelsen] har rätt att behövspröva investeringsprojekten som avses i detta kapitel. Be-

hovsprövningen utgår från marknadssituationen, kapacitetsbehovet på gården och i omgivningen samt mervärdet och investeringens lönsamhet.

[Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare bestämmelser genom landskapsförordning om villkoren för stödet, stödberättigade åtgärder, stödnivåer samt kan utfärda närmare bestämmelser om övriga villkor för stöd.

4 kap. Administrativa bestämmelser

13 §. Ansökan

Ansökan om stöd enligt denna lag prövas av [Landskapsstyrelsen].

Ansökan om stöd och ansökan om utbetalning av stöd görs på blankett som fastställs av [Landskapsstyrelsen]. Ansökan tillställs [Landskapsstyrelsen] inom angiven tid. Till ansökan bifogas erforderliga bilagor.

14 §. Gårdsbrukskommissionen

[Landskapsstyrelsen] tillsätter en gårdsbrukskommission för två år i sänder. Kommissionen består av fem ledamöter och två suppleanter. Gårdsbrukskommissionen är rådgivande till [Landskapsstyrelsen] när det gäller beslut avseende räntestödslån och investeringsstöd. Gårdsbrukskommissionen bistår även [Landskapsstyrelsen] vid utvecklande av stödssystemen och ger förslag till förbättring av stödssystem. Medlemmarna i gårdsbrukskommissionen omfattas av tystnadsplikten i tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland.

5 kap. Särskilda bestämmelser

15 §. Övervakning

[Landskapsstyrelsen] är skyldig att inom sitt behörighetsområde övervaka att villkoren för stöd som beviljats enligt denna lag efterlevs och att de bestämmelser som gäller vid tillämpningen av Europeiska gemenskapens jordbrukspolitik följs.

För stöd som delfinansieras av EU genomförs kontroller enligt kommissionens förordning (EG) nr 445/2002 om tillämpningsföreskrifter för landsbygdsförordningen om stöd från jordbruksfonden till utveckling av landsbygden. Vid kontrollerna skall i alla tillämpliga fall det integrerade systemet för administration och kontroll tillämpas enligt rådets förordning (EEG) nr 3508/92 om ett integrerat system för administration och kontroll av vissa stödssystem inom gemenskapen samt kommissionens förordning (EG) nr 2419/2001 som utfärdats med stöd av den.

[Landskapsstyrelsen] har rätt att granska skatteuppgifter enligt 4 § lagen om förfarandet vid skötsel av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnäringsar (FFS 1336/1992).

16 §. Övervakning inom kreditinrättning

Om kreditinrättning säger upp ett räntestödslån, får kännedom om oegentligheter, erfar betalningsstörningar, om stödet inte använts för avsett ändamål, räntestödslån avkortas eller annat av betydelse sker skall kreditinrättningen meddela detta till [Landskapsstyrelsen].

Den kreditinrättning som beviljat räntestödslånet skall på begäran ge [Landskapsstyrelsen] sådana upp-

gifter som är nödvändiga för att utreda om den sökande varit i behov av stöd eller inte.

17 §. *Inspektionsrätt*

[Landskapsstyrelsen] har i fråga om stöd enligt denna lag rätt att låta sina tjänstemän utföra inspektioner hos stödtagaren i anslutning till att bidrag och räntestödslån beviljas, utbetalas och används, för att utreda om förutsättningarna för att bevilja och utbetala stöd har funnits och om villkoren för att bevilja och betala stöd har iakttagits.

En stödtagare är skyldig att utan ersättning för [landskapsstyrelsen] framlägga alla behövliga räkenskaps- och andra handlingar, varmed även avses motsvarande material som framställts eller lagrats med hjälp av automatisk databehandling eller på motsvarande sätt. Stödtagaren är skyldig att även i övrigt bistå vid inspektionen. [Landskapsstyrelsen] har rätt att i den omfattning som tillsynsuppgiften förutsätter inspektera stödtagarens husdjursbyggnader, odlingar, produktions- och förädlingsanläggningar, lager samt försäljnings- och marknadsföringsutrymmen. [Landskapsstyrelsen] kontrollerar även övriga omständigheter som är en förutsättning för att stöd skall beviljas och betalas ut.

Bestämmelserna i denna paragraf avser även inspektörer som för samma ändamål är utsedda av EU:s institutioner.

18 §. *Erhållande, utlämnande och hemlighållande av uppgifter*

På utlämnande och hemlighållande av uppgifter tillämpas landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet, om inte annat följer av denna lag.

Utän hinder av det som bestäms om hemlighållande av uppgifter om enskild rörelse eller yrkesutövning, bokföring eller en enskilds ekonomiska ställning eller uppgifter som getts för beskattningen eller skydd för personuppgifter har [landskapsstyrelsen] vid handläggning enligt denna lag rätt att av andra myndigheter erhålla uppgifter om personerna i fråga som behövs för handläggningen av stödärenden enligt denna lag. Rätten att erhålla uppgifter gäller även uppgifter om enskild rörelse och yrkesutövning, bokföring, beskattning eller en enskilds ekonomiska ställning.

Utän hinder av tystnadsplikten har [landskapsstyrelsen] rätt att till jord- och skogsbruksministeriet lämna sekretessbelagda uppgifter för vidarebefordran till vederbörande institution inom Europeiska gemenskapen som behövs för övervakningen av att Europeiska gemenskapens lagstiftning har iakttagits då ett stöd beviljats med delfinansiering av Europeiska gemenskapen.

19 §. *Återkrav av stöd hos stödtagaren*

Utbetalning av stöd, bidrag eller räntestöd enligt denna lag upphör och stödet skall helt eller delvis återkrävas om det har använts för andra ändamål än de för vilka det beviljats eller om stödtagaren har lämnat felaktiga uppgifter som haft en väsentlig inverkan på att stödet beviljats eller betalats eller om stödtagaren hemlighållit omständigheter som inverkat på beslutet om beviljande. För utbetalning av bidrag gäller

LL (2003:65) om finansiering av landsbygdsnäringar

H 1

också att bidraget helt eller delvis kan återkrävas om villkoren för stödet i övrigt inte iakttagits eller förutsättningarna för beviljandet av bidraget väsentligen har förändrats.

Vid indragning och återkrav av stöd som avses i 2 kapitlet skall iakttas vad som bestämts i rådets förordning (EEG) nr 3508/92 och kommissionens förordning (EG) nr 2419/2001.

[Landskapsstyrelsen] beslutar om återkrav och indragning av de stöd som den beviljat. Stöd skall återkrävas inom en skälig tid med beaktande av grunden för återkravet och personens betalningsförmåga. Stöd som delfinansieras av EU får inte återkrävas efter att tio år har förflutit från utbetalningen av den sista stödposten. Ett belopp som utan ränta uppgår till högst 50 euro eller mindre per stödansökan återkrävs dock inte.

Återkravet får verkställas i den ordning som stadgas för indrivning av skatter i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961). Återkravet kan även verkställas på så sätt att från stöd enligt denna lag som [landskapsstyrelsen] senare betalar till sökanden avdras det belopp som skall återkrävas.

En kreditnärättning kan säga upp ett räntestödslån till omedelbar återbetalning, om det har beslutats att räntestödet skall dras in på de grunder som nämns i 1 mom.

[Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare bestämmelser genom landskapsförordning om förfarandet vid återkrav.

Se Skatteutsokningslag Pr 608 FL I.

20 §. *Tilläggsbetalning*

Har någon fått stöd till ett mindre belopp än denne borde ha fått på grund av uppenbara skriv- eller räknepel eller andra motsvarande fel vid registrering hos [landskapsstyrelsen] skall en tilläggsbetalning göras utan dröjsmål.

21 §. *Ränta och dröjsmålsränta på belopp som skall återbetalas avseende nationellt finansierat stöd*

[Landskapsstyrelsen] kan bestämma att den som skall återbeta bidrag och räntestöd som finansieras nationellt skall betala en årlig ränta på det återkrävda stödbeloppet enligt 3 § räntelagen (FFS 633/1982) från den dag grunden för återkravet uppstår tills dess att återbetalningen görs.

Vid dröjsmål med återbetalning av bidrag och räntestöd som återkrävs skall stödtagaren betala årlig dröjsmålsränta enligt den räntefot som avses i 4 § räntelagen från den dag beloppet återkrävs till den dag stödet återbetalats.

22 §. *Ränta på belopp som skall återbetalas avseende stöd som delfinansieras av EU*

På bidrag som delfinansieras av EU och som återkrävs skall ränta betalas i enlighet med kommissionens förordning 2419/2001 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för det integrerade administrations- och kontrollsystem för vissa av gemenskapens stödordningar som infördes genom rådets förordning (EEG) nr 3508/92. På det återkrävda beloppet skall en årlig ränta betalas i enlighet med 3 § räntelagen. Beror

H 2 LF (2001:45) om startstöd för unga jordbrukare

den oberättigade utbetalningen på [landskapsstyrelsen] uppbärs ingen ränta.

23 §. Stödtagarens anmälningsskyldighet och ansökan om förhandsbesked

En stödtagare skall omedelbart underrätta [landskapsstyrelsen] om sådana förändringar som kan orsaka återkrav eller indragning av stödet eller uppsägning av ett räntestödslån.

Stödtagaren kan på ansökan meddelas ett bindande beslut om en åtgärd orsakar en påföljd enligt 1 mom. eller inte. I ansökan skall framgå den fråga i vilken förhandsbesked söks och framläggas den utredning som behövs för avgörande av ärendet. Beslut meddelas inte om ansökan i ärendet är anhängigt eller om [landskapsstyrelsen] har avgjort ärendet.

Beslut om ändring meddelas av [landskapsstyrelsen].

24 §. Överföring av räntestödslån

Räntestödslån kan överföras mellan kreditinrättningar och till annan jordbrukare med tillstånd av [landskapsstyrelsen].

25 §. Ränta på räntestödslån

Den ränta kreditinrättning uppbär för räntestödslån får vara högst lika stor som den ränta vilken kreditinrättningen vid ifrågavarande tidpunkt allmänt tillämpar på lån som beviljats för liknande ändamål.

26 §. Brott mot bestämmelser om tystnadsplikten

Den som brutit mot bestämmelser om tystnadsplikt som följer av EG:s rättsakter och av kompletterande föreskrifter till dessa skall för brott mot bestämmelser om tystnadsplikt dömas till böter.

27 §. Brott mot den gemensamma jordbrukspolitiken

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) försummar sin plikt att bistå vid kontroll eller att ge sådana upplysningar om sitt jordbruk som kontrollen förutsätter,

2) försummar att lämna uppgifter eller lämnar oriktiga uppgifter eller

3) på annat sätt bryter mot bestämmelser om den gemensamma jordbrukspolitiken skall för brott mot den gemensamma jordbrukspolitiken dömas till böter.

28 §. Närmare bestämmelser

[Landskapsstyrelsen] utfärdar vid behov inom sitt behörighetsområde närmare bestämmelser genom landskapsförordning om de angelägenheter som enligt Europeiska gemenskapens förordningar har överförts på medlemsstaten att bestämma.

Om inte ärendet hör till området för lag kan [landskapsstyrelsen] utfärda närmare bestämmelser genom landskapsförordning om de godtagbara kostnaderna för åtgärder som stöds, de maximala totalinvesteringar som stöds, om tiden för genomförandet av projekt och åtgärder, överföring av stöd samt om hur behövliga likviditets- och lönsamhetskalkyler samt andra kalkyler och utvecklingsplaner för landsbygdsföretag skall göras upp.

29 §. Besvär

Besvär över lagligheten av [landskapsstyrelsens] beslut enligt denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

6 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**30 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004. Genom denna lag upphävs landskapslagen (1978:54) om främjande av gårdsbruk, landskapslagen (1977:76) om räntestödslån för lagerutrymmen för lantbruksprodukter, landskapslagen (1995:55) om verkställighet av den gemensamma jordbrukspolitiken inom EG, landskapslagen (1987:74) angående tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande styrning och balansering av lantbruksproduktion, landskapslagen (1980:29) om tillämpning i landskapet av lagen om fjäderfäavel samt kläckning och uppfödning av fjäderfä samt landskapslagen (1974:77) om avträdelsevederlag. Stöd som före denna lags ikraftträdande söktes enligt nämnda lagar skall prövas och avgöras enligt dessa.

Landskapsförordningen (2000:17) om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag och landskapsförordningen (2001:45) om startstöd till unga jordbrukare som utfärdats med stöd av 8 § landskapslagen (1995:55) om verkställighet av den gemensamma jordbrukspolitiken inom EG skall fortsätta att gälla tills annorlunda beslutas med stöd av denna lag.

H 2 Landskapsförordning (2001:45) om startstöd till unga jordbrukare**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Tillämpningsområde**

I denna förordning finns bestämmelser om startstöd till unga jordbrukare som ingår i den strukturpolitik som avses i [landskapslagen (1995:55) om verkställighet av den gemensamma jordbrukspolitiken inom EG].

2 §. Målsättning

Syftet med startstödet är att underlätta unga jordbrukares etablering och strukturanpassningen av deras företag.

3 §. Definitioner

I denna förordning avses med

1) *jordbrukare*:

a) en fysisk person som idkar jordbruk,

b) bolag eller sammanslutning som idkar jordbruk.

2) *makar*: äkta makar samt personer som fortgående lever under äktenskapsliknande förhållande i gemensamt hushåll utan att ha ingått äktenskap med varandra.

3) *jordbruk*:

a) odling av åkergrödor,

b) växthusproduktion, trädgårdsodling, odling av grönsaker på friland, odling av frukt och bär,

c) djurhållning,

d) biodling,

4) *lantbruk*:

- a) jordbruk,
- b) turism,
- c) skogsbruk,
- d) hantverk,
- e) kustnära fiske, dock inte fiske med drivgarn eller trålfiske,
- f) vattenbruk,
- g) småskalig livsmedelsförädling av jordbrukets produkter.

5) *förbättringsplan*: en skriftlig plan som upprättats av den som ansöker om stöd och i enlighet med vilken de villkor som uppställs i denna förordning skall uppnås.

6) *gemenskapen*: europeiska gemenskaperna.

2 kap. Startstöd

4 §. Allmänna villkor för beviljande av startstöd

Startstöd kan beviljas

1) en fysisk person som besitter en lantbrukslägenhet och som är varaktigt bosatt i landskapet,

2) ett bolag eller sammanslutning som besitter en lantbrukslägenhet i landskapet och som har registrerats på Åland. Samtliga av bolagets eller sammanslutningens medlemmar skall uppfylla villkoren i denna förordning.

Den sökande skall förbinda sig att självständigt bedriva jordbruk enligt villkoren för erhållande av stöd i minst sex år efter att stöd beviljats.

Ansökan skall vara egenhändigt undertecknad av den sökande, antingen av alla delaktiga, av ett befullmäktigt ombud eller av den person som har rätt att teckna den juridiska personens namn. Fullmakt, utdrag ur handelsregistret eller motsvarande varav namnteckningsrätten framgår skall bifogas ansökan.

Makar kan beviljas stöd gemensamt. Söker makar stöd gemensamt behöver endast en av makarna uppfylla villkoren i denna förordning.

5 §. Etablering

Stöd kan beviljas när någon för första gången etablerar sig som jordbrukare på hel- eller deltid.

Stöd kan även beviljas bolag eller sammanslutningar som etablerat sig för första gången som ett lantbruksföretag om de enskilda medlemmarna i bolaget eller sammanslutningen inte varit etablerade som jordbrukare tidigare.

Som etableringstidpunkt anses den tidpunkt då sökande övertar det ekonomiska ansvaret för ett lantbruksföretag.

6 §. Ålder

Den sökande får inte ha fyllt 40 år när ett beslut om att bevilja stöd fattas.

7 §. Besittning

Den sökande skall besitta en lantbrukslägenhet i egenskap av ägare eller arrendator med ett arrendekontrakt som är i kraft minst sex år efter den tidpunkt då jordbruket etablerades.

8 §. Boende

Den sökande skall bo på lantbrukslägenhetens driftcentrum eller i dess närhet, dock inte inom stadsplanerat område. Boendekravet skall vara uppfyllt se

nast inom sex månader efter övertagandet av lantbrukslägenheten.

9 §. Yrkesskicklighet

Den sökande skall ha slutfört en av [landskapsstyrelsen] godkänd utbildning som motsvarar grundläggande yrkesutbildning inom naturbruk. Startstöd kan också beviljas sökande som har tre års arbetslivserfarenhet inom lantbruk samt minst 40 veckors grundutbildning som är ändamålsenlig i förhållande till verksamheten.

Sökande skall inom tre år från det att beslutet att bevilja stöd fattades uppfylla kraven på yrkesskicklighet.

10 §. Sysselsättning

Den sökande skall ha sin huvudsakliga sysselsättning i och få sin huvudsakliga inkomst från det etablerade lantbruksföretaget. Sökande skall uppvisa att minst hälften av sökandes totala inkomster kommer att härröra från lantbruksföretaget. Av inkomsterna från lantbruksföretaget skall minst 35 procent utgöra inkomster från jordbruksproduktionen.

Uppfyller inte sökande kravet på sysselsättning vid tidpunkten för ansökan, skall sökande i en förbättringsplan visa att kravet kommer att kunna uppfyllas inom tre år. Efter tre år skall sökande verifiera att villkoren uppfyllts.

Den sökandes förvärvsinkomster utanför lantbruksföretaget får inte nämnvärt avvika från den inkomstfördelning som uppgetts i förbättringsplanen och inte heller får omsättningen från och med första verksamhetsåret enligt 11 §, understiga 20 000 euro. Om så sker kan stödet komma att omprövas.

Den sökande skall vara den som brukar fastigheten och har det ekonomiska huvudansvaret för lanbruket. Sökande skall bruka fastigheten som sin huvudsakliga syssla under minst sex år efter det att stöd beviljats.

11 §. Ekonomisk livskraft

Den sökande skall genom lönsamhets- och likviditetsberäkningar visa att företaget har förutsättningar att uppnå en långsiktigt god lönsamhet. Lantbruksföretaget skall uppvisa en inkomstkraft stor nog för skälig försörjning av stödtagaren och skall inom tre år från etableringen uppnå en skälig lönsamhet i enlighet med de upprättade lönsamhetsberäkningarna.

Omsättningen skall uppgå till minst 20 000 euro från och med första verksamhetsåret.

12 §. Miljö, hygien och djurskydd

Den sökande skall iakttä de krav på miljö, hygien och djurskydd som bestäms i gemenskaps- och landskapslagstiftningen.

13 §. Bidragets storlek

Startstödet omfattar en bidragsdel, som finansieras till hälften av landskapet och till hälften av gemenskapen, samt ett kompletterande räntestöd enligt 16 §.

Bidragsdelen av stödet har delats in i fyra olika nivåer. Vilken nivå av stöd som beviljas är beroende av hur stor förvärvsinkomst per år den sökande har utanför lantbruksföretaget, se tabell nedan.

H 2 LF (2001:45) om startstöd för unga jordbrukare

Tabell Stödnivåer för bidragsdelen av startstöd i euro.

Förvärvsinkomst per år utanför lantbruksföretaget i euro	Stödnivå i euro
0 - 18 000	25 000
18 001 - 28 000	20 000
28 001 - 36 000	14 000
36 001 - 44 000	8 000

14 §. Befrielse från överlåtelseskatt

Är överlåtelsehandling befriad från överlåtelseskatt enligt lagen om överlåtelseskatt (FFS 931/1996) får summan av skattebefrielsen och bidraget inte överskrida det i 13 § fastställda stödbeloppet.

15 §. Övertagande av lantbrukslägenhet

Vid stegvis generationsväxling skall minst hälften av lantbrukslägenheten övertas. Sökande skall i samband med ansökan om stöd förbinda sig att överta resterande del av lägenheten.

3 kap. Kompletterande räntestöd

16 §. Räntestöd

Som ett komplement till bidraget i 13 §, kan ett räntestöd beviljas för banklån som tagits i syfte att täcka kostnaderna för etableringen. Räntestödets kapitaliserade värde får inte överskrida värdet på det beviljade bidraget och skattefordelen med befrielse från överlåtelseskatt. Räntestödet betalas ut årsvis och under maximalt tio års tid. Räntestödet kan beviljas till ett lånebelopp uppgående till högst 101 000 euro och maximalt 70 procent av köpeskillingen för lantbruksfastigheten. [Landskapsstyrelsen] fastställer räntestödet som maximalt kan uppgå till fyra procentenheter.

17 §. Godkännande

Har stödmottagaren för avsikt att sälja hela eller delar av företaget till vilket beviljats räntestöd, skall denne ansöka om godkännande för detta hos [landskapsstyrelsen], om försäljningen sker under låneperioden. Är det fråga om ett mindre markområde av ringa betydelse för lägenhetens ekonomiska bärkraft som avyttras kan [landskapsstyrelsen] besluta att räntestödet även fortsättningsvis skall utbetalas. Är försäljningen sådan att lantbrukslägenhetens fortsatta ekonomiska livskraft kan ifrågasättas kan [landskapsstyrelsen] återkräva det kapitaliserade värdet av räntestödet.

4 kap. Handläggning

18 §. Ansökan

Ansökan om startstöd skall göras inom ett år från etablering. Ansökan skall göras på av [landskapsstyrelsen] fastställd blankett.

Till ansökan bifogas de bilagor som [landskapsstyrelsen] anger.

19 §. Startstödet utbetalning

Bidragsdelen i startstödet utbetalas i tre årliga lika stora rater. Den första bidragsraten betalas ut efter att stöd beviljats.

Den andra raten betalas ut efter ansökan, tidigast ett år efter utbetalning av den första raten. För utbetal-

ning av andra raten krävs att kraven på boende och omsättning enligt 8 och 11 §§ är uppfyllda.

Den tredje raten betalas ut efter ansökan, tidigast ett år efter den andra raten, dock inte förrän stödmottagaren har visat att alla villkor enligt denna förordning är uppfyllda.

Före varje utbetalning skall inkomstuppgift från föregående år redovisas.

5 kap. Särskilda bestämmelser

20 §. Anmälan om förändringar

Sökande som beviljats stöd skall göra en anmälan till [landskapsstyrelsen] om sådana förändringar som avses i 22 § eller övriga förändringar som berör sökande eller lantbrukslägenheten. Anmälan skall göras inom tio arbetsdagar efter att förhållandena ändrats.

Vill den som beviljats stöd sälja eller utarrendera mark inom sex år efter att ha erhållit startstöd, krävs [landskapsstyrelsen] tillstånd.

21 §. Återkrav

[Landskapsstyrelsen] kan återkräva utbetalt startstöd helt eller delvis om

- 1) den som beviljats stöd inte självständigt bedriver jordbruk enligt villkoren för erhållande av stöd i minst sex år efter att stöd beviljats,
- 2) boendekravet inte uppfylls inom sex månader enligt 8 §,
- 3) kravet på yrkesskicklighet och ekonomisk livskraft inte uppfylls inom tre år enligt 9 och 11 §§,
- 4) den som upprättat en förbättringsplan enligt 10 § inte fullföljer planen,
- 5) omsättningen inte uppgår till minst 20 000 euro från och med första verksamhetsåret enligt 11 §.

22 §. Oförutsedda händelser

Utbetalt startstöd återkrävs inte om:

- 1) jordbrukaren avlider,
- 2) jordbrukaren är oförmögen att arbeta under en längre tid p.g.a. sjukdom,
- 3) en betydande del av den jordbruksmark som jordbrukaren äger eller innehar exproprieras,
- 4) en allvarlig naturkatastrof inträffar som förorsakar betydande skada på jordbrukarens lägenhet,
- 5) de byggnader som är avsedda för uppfödning av djur eller förvaring av foder förstörs genom en olyckshändelse,
- 6) en epizooti inträffar som berör hela eller del av jordbrukarens djurbesättning samt
- 7) det med hänsyn till omständigheterna är uppenbart oskäligt.

23 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft omedelbart.

Till utgången av år 2001 är de stödnivåer som avses i 13 § följande i mark: 149 000 mark, 119 000 mark, 83 000 mark och 48 000 mark.

Till utgången av år 2001 är det lånebelopp som avses i 16 § 600 000 mark.

H 3 Landskapsförordning (2000:17) om jordbrukets miljöstödd och kompensationsbidrag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna förordning finns bestämmelser om stöd för miljövänligt jordbruk (miljöstödd) och stöd för mindre gynnade områden (LFA-kompensationsbidrag) som avses i [landskapslagen (1995:55) om verkställigheten av den gemensamma jordbrukspolitiken inom EG].

2 §. Definitioner

I denna förordning förstås med

1) (2004/9) jordbrukare:

a) en fysisk person som bedriver jordbruk eller trädgårdsodling,

b) en sammanslutning, ett dödsbo, ett öppet bolag, ett kommanditbolag, ett aktiebolag eller ett andelslag som består av fysiska personer och bedriver jordbruk eller trädgårdsodling, förutsatt att bolagsmännen i det öppna bolaget, de ansvariga bolagsmännen i kommanditbolaget eller medlemmarna i andelslaget genom att själva delta i arbetet bedriver jordbruk eller trädgårdsodling; i fråga om ett aktiebolag förutsätts att över hälften av aktiebolagets röstetal direkt innehas av personer som genom att själva delta i arbetet bedriver jordbruk eller trädgårdsodling,

c) en kommun, landskapet, staten, en församling, en stiftelse, en registrerad förening, en lantbruksskola eller en försöksstation som bedriver jordbruk eller trädgårdsodling.

2) **makar:** personer som ingått äktenskap med varandra och i 7 § 3 mom. inkomstskattelagen (FFS 1535/1992) avsedda personer som lever under äktenskapsliknande förhållanden.

3) (2004/9) **åker:** ett område på vilket det under normala omständigheter permanent odlas jordbruksgrödor eller trädgårdsväxter. Som åker räknas också ett odlingsområde vid en plantskola för skogsträd, ett område som använts som hö- eller betesvall under högst nio år, ett område som inte har odlats på mindre än tio års tid och ett nyrotat område där den röjda arealen kan plöjas och besås.

4) **gårdsbruksenhet:** en helhet som består av en eller flera produktionsenheter och som en enskild jordbrukare eller enskilda jordbrukare besitter i egenskap av ägare, arrendator eller med stöd av annan nyttjanderätt.

5) **trädgårdsodling:** odling av grönsaker, frukt, bär samt prydnads- och plantskoleväxter på friland.

6) **basskifte:** en åker eller något annat jordbruksområde som hör till en gårdsbruksenhet och som avgränsas av ett vattendrag, ett gränsdike, ett utfallsdike, en väg, en skog, en kommungräns eller motsvarande. Ett basskifte omfattar endast ett markanvändningslag.

7) (2004/9) **jordbruksskifte:** ett odlingsområde inom ett basskifte som odlas med en bestämd gröda, som lagts i träda i enlighet med rådets förordning

1999/1251/EG om upprättande av ett stödsystem för producenter av vissa jordbruksgrödor eller som tillfälligt inte odlas.

8) **naturbete:** ett inhägnat eller ett naturligt avgränsat markområde som inte har odlats och som inte har utsatts för bearbetnings-, gödslings- eller bekämpningsåtgärder i syftet att höja produktionen. Tidigare odlade områden räknas som naturbete om marken inte varit odlad under de senaste tio åren och om det växer vall- eller örtvegetation på den.

9) **goda odlingsmetoder:** metoder där marken bearbetas och gödglas på ett ändmålsligt sätt med beaktande av olika produktionsförhållanden. Dessutom skall sådana växtarter, -sorter och utsädesmängder användas med vilka det är möjligt att producera en skörde- och marknadsduglig skörd. Till goda odlingsmetoder hör även flyghavrebekämpning, ett tillräckligt växtskydd och skörd av grödan samt i fråga om vall att den skördas till foder eller betas. Dessutom förutsätts att jordbrukaren iakttar bestämmelserna i miljölagstiftningen.

10) (2004/9) **referensareal:** den del av gårdsbruksenhetens åkerareal som jordbrukaren inför i stödsystemet det första förbindelseåret och som används som jämförelsetal under återstoden av förbindelseperioden. I referensarealen kan upptas sådana stödberättigade bas- och jordbruksskiften som avses i 2d §, områden som tillfälligt inte odlas, trädor som anlagts på den uttagna arealen enligt rådets förordning 99/1251/EG om upprättande av ett stödsystem för producenter av vissa jordbruksgrödor dock inte nonfood-träda med skogsträd vars växttid är högst 10 år, träd med kort omloppstid under 10 år, träd och buskar, åker som behandlats för beskogning och åker underställd produktionsändringsavtal.

2a §. (2004/9) *Fastställande av bas- och jordbruksskiftets gränser samt godkännande av icke odlade områden som en del av arealen av ett bas- och jordbruksskifte*

Vid fastställande av bas- och jordbruksskiftets gränser samt vid godkännande av icke odlade områden inom bas- och jordbruksskiften skall jord- och skogsbruksministeriets beslut om administration och kontroll av stödsystemet för jordbruksgrödor (FFS 155/2000) tillämpas.

Förutom de icke odlade områden som avses i 1 mom. kan i änden av ett jordbruksskifte av odlings tekniska orsaker finnas en cirka tre meter bred odlings teknisk vändteg som räknas med i den odlade arealen. En förutsättning för godkännande är att vändtegen omfattas av den odlingsmetod som är normal för växten. Områdets bredd mäts från utkanten av växtligheten till den punkt där diket och åkern möts eller till åkerns kant. Är den osädda vändtegen av odlings tekniska skäl över tre meter bred skall vändtegen bildas till ett eget jordbruksskifte. Om det på vändtegen finns både en skyddsremsa och en vändteg som lämnats av odlings tekniska skäl kan deras sammanlagda bredd inte överstiga 3 meter. Om det på vändtegen finns en i genomsnitt tre meter bred skyddsremsa och i anslutning till den ett osått område som lämnats av odlings tekniska orsaker, skall av dem bildas två sepa-

H3 LF (2000:17) om jordbrukets miljöstödet ...

rata jordbruksskiften om inte det område som lämnats av odlingstekniska orsaker sås med vallfrö.

I fråga om fleråriga trädgårdsväxter ingår i jordbruksskiftets areal de skötselgångar som tillhör odlingsmetoden för växterna och de körgångar som är nödvändiga för att odlings- och skördemaskinerna skall kunna röra sig förutsatt att de är nödvändiga för odlingen av växten i fråga och om gångarnas storlek, läge och antal är ändamålsenliga. Skötsel- och körgångarna som är onödigt breda samt alla områden som inte hör till den odlade åkerarealen (t.ex. lagringsplatser, bevattningsdammar) skall avskiljas från det stödberättigade jordbruksskiftets areal.

I fråga om ettåriga trädgårdsväxter godkänns kör- och skötselgångar som en del av det odlade jordbruksskiftets areal endast i undantagsfall förutsatt att de är nödvändiga för odlingen av växten i fråga och om deras storlek, läge och antal är ändamålsenliga med tanke på odlingen. Gångar som godkänns som en del av den odlade arealen skall vara tillfälliga körstråk, dvs. de skall bearbetas årligen på samma sätt som den yta där den egentliga kulturväxten finns. Permanenta vägar i odlingen skall dras av från den odlade arealen. Även tillfälliga vägar i odlingen som blivit gräsbevuxna skall i fråga om ettåriga trädgårdsväxter dras av från den odlade arealen även om det vore möjligt att bearbeta dem t.ex. genom plöjning.

2b §. (2004/9) *Arealer som administrationen har godkänt*

Arealer som administrationen har godkänt definieras i jord- och skogsbruksministeriets beslut om administration och kontroll av stödsystemet för jordbruksgrödor (FFS 155/2000).

2c §. (2004/9) *Allmänna villkor för beviljande av stöd*

Stöd kan betalas till en jordbrukare som

- 1) besitter en gårdsbruksenhet på Åland,
- 2) är varaktigt bosatt på Åland; också en sammanlutning som har registrerats på Åland anses vara bosatt i landskapet,
- 3) har ingått en sådan förbindelse eller ett sådant avtal med [landskapsstyrelsen] som avses i denna förordning och
- 4) på hela sin gårdsbruksenhet iakttar goda odlingsmetoder i enlighet med definitionen i 2 § 9 punkten.

2d §. (2004/9) *Stödberättigade jordbruksskiften*

Stöd kan erhållas för sådana jordbruksskiften

- 1) som jordbrukaren har i sin besittning senast den 15 juni,
- 2) där goda odlingsmetoder används,
- 3) från vilken skörd bärgas,
- 4) som omfattas av en förbindelse enligt 2o § och
- 5) som ingår i jordbrukarens årliga ansökan om utbetalning av stöd.

Den sista såningsdagen för skiften som på jordbruksskiftesblanketten har uppgetts vara foderareal eller stödareal för jordbruksgrödor enligt Rådets förordning 1999/1251/EG om upprättande av ett stödsystem för producenter av vissa jordbruksgrödor fastställs i jord- och skogsbruksministeriets beslut om administration och kontroll av stödsystemet för jordbruksgrödor (FFS 155/2000). Övriga växter skall sås

eller planteras senast 30 juni. Stöd kan beviljas för jordbruksskiften som efter den 30 juni sås eller planteras med ettåriga trädgårdsväxter vilka skördas under samma år.

I delprogrammet för konventionellt jordbruk kan stöd erhållas för fleråriga grölträdor som anlagts på den uttagna arealen enligt Rådets förordning 1999/1251/EG om upprättande av ett stödsystem för producenter av vissa jordbruksgrödor. I delprogrammet för ekologisk produktion kan stöd erhållas för samtliga, öppna trädor, stubbträdor, ettåriga grölträdor och fleråriga grölträdor som ingår i en normal växtföljd på gården.

LFA-kompensationsbidrag kan erhållas för svartträdor, ettåriga grölträdor och fleråriga grölträdor som anlagts på den uttagna arealen enligt rådets förordning 1999/1251/EG.

En flerårig grölträda som avses i 3 mom. skall anläggas före 30 juni och skiftet skall vara bevuxet fram till följande växtperiod. En grölträda som anlagts under föregående växtperiod kan bearbetas eller förstöras kemiskt efter 15 juli förutsatt att skiftet sås med höstsäd.

Stöd kan erhållas för grön gödslingsvallar vars skörd lämnas obärgad på hösten och utnyttjas som gödselmedel för odlingsväxten följande år förutsatt att grön gödslingsvallen ingår i en normal växtföljd på gårdsbruksenheten. Arealen för grön gödsling kan utgöra högst 50 procent av den totala areal av gårdsbruksenheten som omfattas av stödsystemet. Samma område kan uppges som grön gödslingsareal under högst två år i följd

Stöd kan beviljas för åker som på grund av skörde-skada inte har skördats, under förutsättning att skördeskadan har meddelats skriftligt till [landskapsstyrelsen]. Om utvintringsskador förekommer på ett jordbruksskifte kan stöd beviljas om skörd kan bärgas från största delen av skiftet. Om skörd på grund av utvintringsskador inte kan bärgas från största delen av skiftet måste skiftet sås om på våren för att vara berättigat till stöd under samma år.

För ett område som odlas med fleråriga trädgårdsväxter kan stöd beviljas före växten är mogen för skörd. Om planteringen av fleråriga trädgårdsväxter gjorts före den 1 juli kan stöd även beviljas under planteringsåret. För sådana fleråriga trädgårdsväxter som inte gror eller bildar ett ovanjordiskt växtbestånd under såningsåret beviljas stöd första gången då växtbeståndet har uppkommit på markytan.

Om grönsaker odlas i växthus som inte uppfyller kriterierna för växthusstöd är grönsaksodlingen berättigad till basstöd.

Ett stödberättigat bas- och jordbruksskifte skall vara minst 0,05 hektar stort.

Basstöd enligt denna förordning kan inte beviljas för ett område som omfattas av en förbindelse om miljöstödet grundstöd för programperioden 1995-1999.

Stöd betalas inte för följande områden som inte odlas

- 1) Områden som inte odlas:

Områden som inte odlas är områden som inte är odlingsdugliga. Dyliga är områden som blivit skogbevuxna samt områden som inte kan odlas därför att de är i dåligt odlingskick eller på grund av odlingshinder på området, till exempel stubbhögar och slybevuxna områden. Som områden som inte odlas kan dessutom anmälas de områden som under året för ansökan ännu inte är odlingsanvändning, t.ex. nyodlingar.

2) Områden som varaktigt inte odlas:

Som områden som varaktigt inte odlas räknas alla de områden på ett basskifte som inte är i odling och som inte på ovan nämnda grunder kan godkännas som områden som inte odlas eller som tillfälligt inte odlas.

3) Områden som tillfälligt inte odlas:

Områden som tillfälligt inte odlas är sådana odlingsdugliga skiften eller delar av skiften som av orsaker som anknyter till växtföljden är i träda, som inte odlas till följd av istandsättningsåtgärder på skiftet, som inte odlas på grund av översvämning, vata eller något annat motsvarande hinder som hör samman med odling, till exempel en ensilagestack, eller som består av odlingstekniska vändtegar utan vall. Samma område kan uppges som tillfälligt inte odlat högst tre år efter varandra. Ett undantag från detta är de odlingsstekniska vändtegar som nämns i 2a § 2 mom. 1 punkten och som flera år efter varandra kan anmälas som områden som tillfälligt inte odlas, förutsatt att de är odlingsdugliga.

2 kap. Ansökningsförfarande (2004/9)

2e §. (2004/9) Ansökan

Ansökan om stöd som avses i denna förordning skall göras på ansökningsblanketter som fastställts av [landskapsstyrelsen]. Ansökningsblanketterna skall fyllas i med kulspeppenna eller på ett annat bestående sätt.

Jordbrukaren kan uppta i sin ansökan endast sådana områden som han besitter vid ansökningstidpunkten eller som överförs till hans besittning i enlighet med 2h §.

Endast en ansökan som är gjord på rätt blankett och ifyllts på ett bestående sätt kan godkännas. Datautskrifter som motsvarar blanketter kan godkännas förutsatt att de till alla delar är identiska med de färdigtryckta blanketterna. En ansökan som inkommit per fax kan godkännas förutsatt att jordbrukaren inom rimlig tid kan inlämna originalansökan eller under-teckna den faxade ansökan vid [landskapsstyrelsen].

Ansökan skall vara undertecknad av jordbrukaren eller av en befullmäktigad. Om sökanden är ett samfund, en sammanslutning eller ett dödsbo skall ansökan undertecknas antingen av alla delaktiga, av ett befullmäktigat ombud eller av den person som har rätt att teckna den juridiska personens namn. Fullmakt, utdrag ur handelsregistret eller motsvarande varav namnteckningsrätten framgår skall bifogas ansökan. Är det fråga om en minderårig sökande skall vårdnadshavaren, anförtrodd man eller annat lagligt ombud underteckna ansökan.

2f §. (2004/9) Bilagor

Kartor över gårdsbrukenshetens basskiften skall bifogas till ansökan det året när jordbrukaren ansluter sig till miljöstödet basstöd. Skyddsremсор som skall lämnas längs utfallsdiken och vattendrag skall markeras på kartan. Om en jordbrukare har en gällande förbindelse om miljöstödet basstöd och får nya basskiften i sin besittning under förbindelseperioden skall till ansökan bifogas kartor över de nya basskiftena. Skyddsremсор som skall lämnas längs utfallsdiken och vattendrag skall markeras på kartan.

Jordbrukare som avger en förbindelse om miljöstödet basstöd skall till ansökan bifoga arrendekontrakt om ansökan omfattar ekologisk produktion/övergång till ekologisk produktion på arrendemark. Arrendekontrakten skall omfatta hela förbindelseperioden.

Om jordbrukare som har en gällande förbindelse om miljöstödet basstöd från förut utökar arealen i basstödet för ekologisk produktion och ingår en ny femårig förbindelse skall till ansökan bifogas arrendekontrakt minst för den nya markens del. Om arrendekontrakten för den övriga marken inte gäller under hela den nya femåriga förbindelseperioden skall även de arrendekontrakten förnyas.

Omfattar ansökan stöd för ekologiskt uppfödda husdjur skall en redovisning över husdjuren som omfattas av ansökan lämnas i en separat bilaga. Ur redovisningen skall minst framgå djurets ras, identifikationsnummer, kön och ålder. Gårdens nötkreatursförteckning eller utdrag ur färkontrollregistret kan användas. Omfattas inte samtliga djur i förteckningen av ansökan skall de djur som omfattas av ansökan tydligt markeras på förteckningen.

Omfattar ansökan utbetalning av miljöstödet specialstöd för bevarande av ursprungsraser skall en förteckning bifogas över de djur som vid ingången av det aktuella förbindelseåret uppfyller avtalsvillkoren. För de ersättande djuren skall härstammings- betecknings- och identifikationsuppgifter bifogas. Utdrag ur färkontrollregistret kan användas.

Har gårdsbrukensheten inte tidigare omfattas av ekologisk produktion/övergång till ekologisk produktion och omläggningen sker i etapper skall till ansökan bifogas en plan som visar hur omläggningen sker.

2g §. (2004/9) Ändring av säningsarealer efter ansökningstidens utgång

Uppgifter om säningsarealer kan ändras efter ansökningstidens utgång fram till den dag som fastställts i jord- och skogsbruksministeriets beslut om administration och kontroll av stödsystemet för jordbruksgrödor (FFS 155/2000). Ändringen skall meddelas skriftligt till [landskapsstyrelsen].

2h §. (2004/9) Ändring av besittningsrätten till basskiften efter ansökningstidens utgång

Enskilda basskiften i en jordbrukares ansökan kan överföras till en annan sökandes ansökan efter ansökningstidens utgång på det sätt som beskrivs i jord- och skogsbruksministeriets beslut om administration och kontroll av stödsystemet för jordbruksgrödor (FFS 155/2000).

H3 LF (2000:17) om jordbrukets miljöstud ...

Överföringen av besittningsrätten skall meddelas skriftligt till [landskapsstyrelsen].

2i §. (2004/9) *Ändring av besittningsrätten till hela gårdsbruksenheten efter ansökningstidens utgång*

Besittningsrätten till hela gårdsbruksenheten kan överföras till en annan person efter ansökningstidens utgång på det sätt som beskrivs i jord- och skogsbruksministeriets beslut om administration och kontroll av stödsystemet för jordbruksgrödor (FFS 155/2000).

Överföringen av besittningsrätten skall meddelas skriftligt till [landskapsstyrelsen].

2j §. (2004/9) *Korrigerings fel på sökandens eget initiativ efter ansökningstidens utgång*

Uppenbara fel i ansökningshandlingarna som upptäckts av jordbrukaren efter ansökningstidens utgång kan korrigeras i enlighet med kommissionens arbetsdokument AGR 49533/2002. Felen skall meddelas skriftligen till [landskapsstyrelsen].

Korrigeringen får dock inte leda till att den inlämnade ansökan utökas förutom i fall då det tydligt är fråga om motstridiga uppgifter inom ansökan eller mellan de ansökningsblanketterna som inlämnats till [landskapsstyrelsen] och de som inlämnats till kommunens landsbygdsnäringsmyndighet.

2k §. (2004/9) *Korrigerings uppgifter i ansökan*

Om sökanden gör sådana rättelser i ansökningshandlingarna som kräver att redan ifyllda uppgifter ändras skall sökanden dra streck över den felaktiga uppgiften och anteckna den rätta uppgiften bredvid den ursprungliga anteckningen. Sökanden skall besträva ändringen med sina initialer och datum.

2l §. (2004/9) *Återtagning av hela eller delar av ansökan*

Jordbrukaren har rätt att återta hela eller delar av sin ansökan. Återtagandet skall meddelas skriftligt till [landskapsstyrelsen]. Har jordbrukaren meddelats om en administrativ övervakning eller om en övervakning på plats och den utförda övervakningen leder till påföljder kan ansökan inte längre återtas till de delar som berörs av påföljderna.

Återta jordbrukaren hela eller delar av ansökan efter att stödet redan utbetalts skall [landskapsstyrelsen] i enlighet med landskapslagen (2003:65) om finansieringen av landsbygdsnärings återkräva stödet jämte ränta som utbetalts för den delen av ansökan som återtagits.

2m §. (2004/9) *Övriga ändringar efter ansökningstidens utgång*

Efter ansökningstidens utgång kan den inlämnade ansökan inte utökas. Om jordbrukaren vill foga till nya åtgärder eller byta ut valda åtgärder inom stödsystemet efter ansökningstidens utgång skall den inlämnade ansökan återtas och en ny ansökan inlämnas. Inlämnas den nya ansökan efter ansökningstidens utgång skall artikel 13 i kommissionens förordning 2001/2419/EG tillämpas.

På grund av odlingstekniska orsaker kan vårplöjd mark överföras från ett skifte till ett annat efter den sista säningsdagen. Överföringen skall skriftligt an-

mälas till [landskapsstyrelsen]. Ur anmälan skall framgå från vilka skiften vårplöjningen flyttas och till vilka skiften åtgärden överförs. Har jordbrukaren meddelats om en administrativ övervakning eller om en övervakning på plats och den utförda övervakningen leder till påföljder för stödet för vårplöjd mark kan åtgärden inte längre överföras till andra skiften från sådana skiften som berörs av påföljderna.

Om överföring av vårplöjd mark gjorts från ett skifte till ett annat får stöd beviljas för högst den areal som anmäls i den ursprungliga ansökan. En överföring av åtgärden från ett skifte till ett annat får inte leda till att den ansökta arealen ökar. Är arealen som ersätter den ursprungliga arealen mindre än den ursprungliga arealen betalas stödet för den ersättande arealen. Har [landskapsstyrelsen] betalt ut stödet och arealen som ersätter den ursprungliga arealen är mindre än den ursprungliga arealen skall stödet som beviljats för mycket återkrävas.

2n §. (2004/9) *Påföljder av för sent inlämnad ansökan*

Ansökan skall inlämnas till [landskapsstyrelsen] inom den utsatta ansökningstiden. Ansökningarna anses inkomna inom ansökningstiden om de försetts med [landskapsstyrelsens] mottagningsstämpel eller postats till [landskapsstyrelsen] senast den sista ansökningsdagen. Med ansökan avses i detta fall samtliga ansökningsblanketter som förutsätts vara ifyllda när ansökan inlämnas. En ansökan anses vara inlämnad den dag då ansökningshandlingens sista blankett är mottagen. En ansökan som inkommer per post anses vara inlämnad den dag då det sista kuvertet med den sista ansökningsblanketten har poststämpelplats förutsatt att försändelsen är adresserad till Ålands [landskapsstyrelse]. Med ansökningsblanketter avses inte bilagor som skall bifogas till ansökningsblanketterna. Bilagorna är dock en förutsättning för att ansökningshandlingarna skall kunna behandlas av [landskapsstyrelsen].

Inkommer ansökan efter den utsatta ansökningstiden skall artikel 13 i kommissionens förordning 2001/2419/EG tillämpas. Förseningsdagarna räknas från och med den första vardagen efter den sista inlämningsdagen till och med den dagen då ansökningshandlingarnas sista blankett anses mottagen.

2o §. (2004/9) *Ingående av förbindelse*

Förbindelsen att under en period om fem år följa villkoren för stödet lämnas i samband med stödsökan för det första förbindelseåret. Jordbrukaren skall årligen under förbindelseperioden bekräfta sitt fortsatta deltagande i miljöstödet basstöd eller i LFA-kompensationsbidrag. Bekräftelsen görs på en av [landskapsstyrelsen] godkänd blankett och tillställs [landskapsstyrelsen] senast vid den tidpunkt som [landskapsstyrelsen] årligen fastställer.

De villkor som skall vara uppfyllda för att erhålla stödet skall gälla hela gårdsbruksenhetens areal. Om jordbrukaren väljer att lämna delar av gårdsbruksenheten utanför stödsystemet skall förbindelsen enligt 1 mom. omfatta även dessa skiften trots att inget stöd utbetalas för dessa skiften.

3 §. Upphävd (2004/9).

3 kap. Allmänna bestämmelser om miljöstödet basstöd

4 §. Delprogram

Miljöstödet basstöd är uppdelat i följande fyra delprogram:

- 1) delprogram för konventionellt jordbruk,
- 2) delprogram för ekologisk produktion,
- 3) delprogram för extensiv vallodling och
- 4) delprogram för naturbeten.

En gårdsbruksenhet kan omfattas av flera delprogram, men programmen kan inte kombineras med varandra på samma område.

Jordbrukaren kan under förbindelseperioden inom sin gårdsbruksenhet överföra areal från delprogrammet för konventionellt jordbruk till delprogrammet för ekologisk produktion och till delprogrammet för extensiv vallodling och från delprogrammet för extensiv vallodling till delprogrammet för ekologisk produktion. Om en sådan överföring sker skall en ny femårig förbindelse ingås. En ny förbindelse behöver inte ingås i sådana fall där jordbrukaren under det första förbindelseåret lämnat in en plan om överföring av hela eller delar av gårdsbruksenhetens areal till ekologisk produktion i etapper enligt 35 § 4 och 5 mom. (2000/67)

Om jordbrukaren under förbindelseperioden överför areal från delprogrammet för ekologisk produktion till delprogrammet för konventionellt jordbruk eller till delprogrammet för extensiv vallodling skall det stöd som utbetalts för ekologisk produktion för arealen i fråga återkrävas i enlighet med landskapslagen (2003:65) om finansiering av landsbygdsnäringsar. Om mark som omfattas av delprogrammet för ekologisk produktion överförs till en annan jordbrukare och jordbrukaren som övertar marken inte omfattas av delprogrammet för ekologisk produktion skall stödet återkrävas i enlighet med landskapslagen (2003:65) om finansiering av landsbygdsnäringsar. (2004/9)

5 §. Upphävd (2004/9).

6 §. Upphävd (2004/9).

7 §. (2000/67) Basstödet belopp

Till jordbrukare som uppfyller stödvillkoren betalas årligen basstöd för varje hektar stödberättigad område enligt följande:

	Mk/ha	Euro/ha
1) Delprogram för konventionellt jordbruk		
a) obligatoriska åtgärder		
- för mark som odlas med spannmål, ärtor och oljeväxter och som omfattas av ett avtal om specialstöd för ekologisk produktion eller övergång till ekologisk produktion från programperioden 1995-1999 betalas stödet nedsänkt till 597 mk/ha (100,40 Euro/ha)	715	120,25
- flerårig grönträda	500	84,09
b) förbättrad användning av stallgödsel	393	66,10
c) vårplöjd mark	298	50,12
d) fånggröda	718	120,76
e) flerårig extensiv vallodling	590	99,23

f) konventionell odling utan kemiska bekämpningsmedel	295	49,62
g) reducerad användning av bekämpningsmedel i sockerbetsodling	691	116,22
h) reducerad användning av bekämpningsmedel i potatisodling	560	94,18
i) integrerad frukt- och bärproduktion	4.468	751,46
j) miljöanpassad grönsaksproduktion	2.211	371,86
2) Delprogram för ekologisk produktion		
a) ekologisk produktion; spannmål, vall, övriga växter	1.800	302,73
b) ekologisk produktion; ettåriga trädgårdsväxter	3.600	605,47
c) ekologisk produktion; fleråriga trädgårdsväxter	5.265	885,50
d) ekologisk produktion; träda	500	84,09
e) övergång till ekologisk produktion; spannmål, vall, övriga växter	2.250	378,42
f) övergång till ekologisk produktion; ettåriga trädgårdsväxter	3.600	605,47
g) övergång till ekologisk produktion; fleråriga trädgårdsväxter	5.903	992,83
h) övergång till ekologisk produktion; träda	500	84,09
g) ekologisk husdjursproduktion	1.000	168,19
3) Delprogram för extensiv vallodling		
	600	100,91
4) Delprogram för naturbeten		
	900	151,37

Det lägsta belopp som kan utbetalas är 23,78 mark (4 euro). (2003/17)

8 §. (2004/9) Utbetalning

Miljöstödet basstöd utbetalas under förbindelseperioden på basen av den årliga ansökan från jordbrukaren.

4 kap. Basstödet delprogram för konventionellt jordbruk

9 §. (2004/9) Allmänna villkor

Miljöstödet basstöd för delprogrammet för konventionellt jordbruk, kan beviljas till jordbrukare som besitter en gårdsbruksenhet med minst tre hektar åker. Om en gårdsbruksenhet odlas med frilandsgrönsaker, frukt eller bär är det tillräckligt att enheten består minst av en halv hektar åker. Dessutom skall jordbrukaren förbinda sig att minst följa villkoren för de obligatoriska åtgärderna enligt 11-23 §§. I minimiarealen inräknas den åkerareal som ingår i gårdsbruksenhetens referensareal.

Sådana skiften som ingår i referensarealen men som under något förbindelseår på grund av växtföljden innehas av en annan jordbrukare som har ingått en förbindelse, kan räknas in i minimiarealen för den jordbrukare som huvudsakligen besitter skiftet. I detta fall skall jordbrukaren separat i förväg skriftligen ansöka om byte av skiftena hos [landskapsstyrelsen]. Om villkoren beträffande minimiarealen, förutom i nämnda fall, inte längre uppfylls upphör förbindelsen, vilket kan leda till att under hela förbindelseperioden redan utbetalda stöd jämte ränta återkrävs i enlighet

H 3 LF (2000:17) om jordbrukets miljöstud ...

med landskapslagen (2003:65) om finansiering av landsbygdsnärningar.

Obligatoriska åtgärder

10 §. *Odlingsplanering*

Inom ramen för delprogrammet för konventionellt jordbruk skall en odlingsplanering göras. Odlingsplaneringen består av en plan för åkeranvändningen, en gödslingsplan och skiftesvisa anteckningar om de förverkligade odlingsåtgärderna.

11 §. *Plan för åkeranvändning*

I en skriftligt uppgjord plan för åkeranvändningen skall de planerade odlingsväxterna anges skiftesvis. Planen skall göras upp årligen med början från det första förbindelseåret. Den skall omfatta gårdbruksenhetens hela odlingsareal och den bör byggas på en växtföljd.

12 §. *Gödslingsplan*

En skriftlig gödslingsplan skall göras årligen med början från det första förbindelseåret och den skall omfatta gårdbruksenhetens hela odlingsareal.

I gödslingsplanen skall följande uppgifter ingå:

- 1) skiftets namn och signum,
- 2) skiftets areal,
- 3) jordart,
- 4) odlad gröda,
- 5) sort och förfrukt,
- 6) utsäde kg/ha,
- 7) näringsbehov; fosfor kg/ha, kväve kg/ha, kalium kg/ha,
- 8) använt handelsgödselmedel,
- 9) handelsgödsel kg/ha,
- 10) tillfört kväve, fosfor och kalium med handelsgödsel kg/ha,
- 11) stallgödsel ton/ha samt
- 12) tillfört kväve, fosfor och kalium totalt kg/ha.

13 §. *Skiftesvisa anteckningar*

Skiftesvisa anteckningar skall föras från början av det första förbindelseåret.

Följande basuppgifter skall antecknas för varje skifte:

- 1) skiftets namn och signum,
- 2) skiftets areal,
- 3) jordart,
- 4) dränering,
- 5) möjligheter till bevattning samt
- 6) markkarteringsresultat.

Dessutom skall följande odlingsåtgärder och observationer årligen antecknas för varje skifte:

- 1) jordbearbetning på våren och datum,
- 2) odlad gröda och sort,
- 3) förfrukt,
- 4) utsäde kg/ha,
- 5) betningspreparat och mängd g/100 kg utsäde,
- 6) stallgödsel ton/ha och spridningsdatum,
- 7) handelsgödsel; sort och kg/ha,
- 8) totalt kväve kg/ha,
- 9) totalt fosfor kg/ha,
- 10) sådatum,
- 11) använda bekämpningsmedel, bruksmängd/ha och bekämpningsdatum,

- 12) skörde datum och mängd/ha,
- 13) halmen skördad/nedbrukad samt
- 14) jordbearbetning på hösten.

Anteckningarna enligt 1 och 2 mom. skall bevaras i minst fem år.

14 §. (2000/67) *Markkartering*

Gårdsbruksenhetens samtliga odlade åkrar skall vara markkarterade. Åkrar som saknar ett markkarteringsresultat skall markkarteras under det första förbindelseåret. Om skiften som odlaren får i sin besittning under förbindelseperioden saknar ett markkarteringsresultat skall markkarteringen på dessa skiften utföras under det första året då jordbrukaren har skiftet i sin besittning. En markkartering skall utföras med minst fem års intervaller på varje skifte, dock minst en gång under förbindelseperioden. Markkarteringsresultat som är äldre än fem år godkänns inte. (2001/17)

Åkrar som inte varit i odling skall markkarteras då området börjar odlas.

15 §. *Gödsling av åkermark*

Mängden fosfor som tillförs åkermarken skall beräknas utgående från markkarteringsresultatet och grödans uppskattade näringsbehov. De årliga givorna får inte överskrida de i bilaga 1 fastställda basgödslingsnivåerna. Om ett markkarteringsresultat saknas under det första förbindelseåret kan fosforgödslingen basera sig på bördighetsklassen tillfredställande i bilaga 1. (2001/17)

Högre fosforgivor än de i bilaga 1 fastställda basgödslingsnivåer kan undantagsvis tillåtas. Mängden fosfor får dock inte under en fyraårig utjämningsperiod överskrida den mängd fosfor som de ovannämnda basgödslingsnivåerna under samma period skulle tillåta. Utjämnningen räknas alltid per basskifte.

På gårdsbruksenheter med djur kan stallgödsel spridas oberoende av markkarteringsresultatet. Med stallgödsel får fosfor alltid spridas i en mängd som motsvarar 15 kg fosfor per hektar och år. I låga bördighetsklasser får fosformängder som motsvarar markkarteringsresultatet användas. (2001/77)

Mängden kväve som tillförs åkermarken skall uträknas utgående från grödans behov, uppskattad skördemängd och det uppskattade kväveförrådet i marken. Givorna får inte överskrida de i bilaga 2, tabell 1-4 fastställda basgödslingsnivåerna.

Nytt 3 mom. varvid ursprungliga 3 mom. blivit 4 mom. (2001/77).

16 §. *Skyddsremsor*

Vid utfallsdiken skall en cirka en meter bred skyddsremsa anläggas eller lämnas så att en naturlig växtlighet kan spridas på remsan. Vid bäckar, sjöar och hav samt runt dricksvattenbrunnar i åkermark skall skyddsremsan vara minst tre meter bred. De tre meter breda remsorna skall anläggas genom insådd med flerårigt vallfrö.

Skyddsremsorna enligt 1 mom. skall anläggas eller lämnas under det första förbindelseåret. Om jordbrukaren under förbindelseperioden får sådana skiften i sin besittning som förutsätter en skyddsremsa enligt 1 mom. skall skyddsremsan anläggas eller lämnas under det första året då jordbrukaren har skiftet i sin be-

sättning. Skyddsremsor som anlagts eller lämnats under programperioden 1995-1999 måste inte anläggas på nytt. (2001/17)

Bredden på skyddsremsan mäts från brytningen mellan slänten och åkerkanten. I skyddsremsan får inte grävas öppningar som leder vatten från åkern till vattendraget.

Skyddsremsorna får inte bearbetas, gödulas eller behandlas med bekämpningsmedel. Växtligheten får skördas. Om växtligheten slås men inte bärgas till skörd skall växtresterna föras bort. Skyddsremsorna får även användas som bete.

Vid en riklig förekomst av kvickrot, vass eller tistel kan punktbekämpning göras för att motverka att ogräset sprids längre in på åkern. Innan punktbekämpningen utförs skall en anmälan göras till [landskapsstyrelsen].

Flyghavre som förekommer på skyddsremsorna får bekämpas i enlighet med landskapslagen (1977:68) om bekämpning av flyghavre.

Om en över tre meter bred skyddsremsa anläggs skall den utgöra ett separat jordbruksskifte. Om sistnämnda skyddsremsa ansluter till vall kan jordbrukaren välja att inte räkna remsan som ett separat jordbruksskifte. Skyddsremsor som lämnas inom ramen för miljöstödetas basstöd får inte vara bredare än sju meter.

17 §. Test av växtskyddsspruta

Bekämpningsmedel får spridas endast med testade växtskyddssprutor. Sprutorna skall testas med minst fem års intervaller. Testet skall ske hos en av [landskapsstyrelsen] godkänd spruttestare.

Sprutor som har testats under programperioden 1995-1999 skall testas på nytt inom fem år, dock minst en gång under den nya förbindelseperioden. Sprutor som inte testats under programperioden 1995-1999 skall testas under det första förbindelseåret.

18 §. Sprutförarutbildning

Bekämpningsmedel får spridas endast av personer som genomgått en av [landskapsstyrelsen] anordnad sprutförarutbildning.

Jordbrukare som inte har genomgått en sprutförarutbildning under programperioden 1995-1999 skall genomgå en av [landskapsstyrelsen] godkänd grundkurs för sprutförare. Kursen skall genomgåas det första förbindelseåret.

Som sprutförarutbildning godkänns även en under fem år gammal specialexamen i användning av giftiga bekämpningsmedel som ordnas av Kontrollcentralen för växtproduktion.

19 §. Lagring av stallgödsel

En gårdsbruksenhet som är ansluten till jordbrukets miljöstödsprogram skall ha sådana utrymmen för lagring av stallgödsel som rymmer stallgödsel som ansamlats i 12 månader, fränsett den spillning som under samma betessäsong blir kvar på betesmarken vid betesgång, eller under växtsäsongen sprids i växande gröda. Vid beräkning av behövliga lagringsvolymerna skall [landskapsstyrelsens] beslut (2000:79) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket följas. (2001/17)

Som lagringsutrymme enligt 1 mom. kan räknas djupströbbäddar i lösdriftshallar. (2001/17)

Gödsel från djupströbbäddar, fastgödsel från frädderfä och hästgödsel kan lagras i stuka förutsatt att lagringen sker enligt [landskapsstyrelsens] beslut om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket. (2001/17)

På gårdbruksenheter med ekologisk produktion tillåts stallgödselkomposter förutsatt att komposten är anlagd enligt bilaga 3 i [landskapsstyrelsens] beslut om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket.

Nya 2 och 3 mom. varvid ursprungliga 2 mom. blivit 4 mom. (2001/17).

20 §. Kurs i stallgödselhantering

Jordbrukare som bedriver en husdjursproduktion som producerar mera än 25 m³ stallgödsel årligen under den tid djuren är installerade och utfordras inomhus skall delta i en av [landskapsstyrelsen] godkänd kurs i stallgödselhantering. Kursen skall genomgåas senast under det andra förbindelseåret. Stallgödselproduktionen räknas enligt volymriktvärden i bilaga 2 i [landskapsstyrelsens] beslut om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket. När stallgödselproduktionen beräknas för gårdsbruksenheten skall såväl egna djur som andras djur som står i jordbrukarens husdjursbyggnader under den tid djuren är installerade och utfordras inomhus beaktas.

21 §. Stallgödselanalys

En stallgödselanalys skall göras om det årligen för varje gödselslag produceras mer än 25 m³ gödsel under den tid djuren är installerade och utfordras inomhus. I analysen skall stallgödselns innehåll av kväve, fosfor och kalium analyseras. Stallgödselproduktionen räknas enligt volymriktvärden i bilaga 2 i [landskapsstyrelsens] beslut om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket. När stallgödselproduktionen beräknas för gårdsbruksenheten skall såväl egna djur som andras djur som står i jordbrukarens husdjursbyggnader under den tid djuren är installerade och utfordras inomhus beaktas. (2001/17)

Om en stallgödselanalys gjorts under programperioden 1995-1999 och analysen omfattar även fosfor och kalium skall en ny analys göras inom fem år, dock minst en gång under den nya förbindelseperioden.

Om en stallgödselanalys saknas eller om den analys som genomförts under programperioden 1995-1999 inte omfattar fosfor och kalium skall en stallgödselanalys göras under det första förbindelseåret.

22 §. Utbildning

Jordbrukaren skall under förbindelseperioden genomgå en av [landskapsstyrelsen] godkänd två dagar lång utbildning i miljövänlig odling. Båda utbildningsdagarna skall fullgöras inom tre år räknat från det att förbindelsen lämnats. Utbildningen skall genomgåas av den som har huvudansvaret för gårdsbruksenhetens drift.

23 §. Landskapsvård och biologisk mångfald

Gårdsbruksenhetens dikeskanter och vägrenar får inte behandlas med kemiska bekämpningsmedel.

H3 LF (2000:17) om jordbrukets miljöstöd ...

Flyghavre som förekommer på vägrenar och dikeskanter får bekämpas i enlighet med landskapslagen om bekämpning av flyghavre.

För att bevara det öppna landskapet får landskapsvårdsmässigt värdefulla åkrar inte beskogas.

Gårdsbruksenhetens åkerdiken skall hållas rena från sly och igenväxningsvegetation.

Frivilliga åtgärder

24 §. Val av frivillig åtgärd

I delprogrammet för konventionellt jordbruk finns följande frivilliga åtgärder:

- 1) förbättrad användning av stallgödsel,
- 2) fånggröda och vårplöjd mark,
- 3) flerårig extensiv vallodling,
- 4) konventionell odling utan kemiska bekämpningsmedel,
- 5) reducerad användning av bekämpningsmedel i potatisodling,
- 6) reducerad användning av bekämpningsmedel i sockerbettsodling,
- 7) integrerad produktion av frukt och bär samt
- 8) miljöanpassad grönsaksodling.

De frivilliga åtgärderna kan väljas av jordbrukare som uppfyller kriterierna för de obligatoriska åtgärderna enligt 11-23 §§.

En gårdsbruksenhet kan omfattas av flera frivilliga åtgärder men åtgärderna kan inte kombineras med varandra på samma område, förutom på husdjursgårdar där åtgärden enligt 25 § om förbättrad användning av stallgödsel kan kombineras med ytterligare en frivillig åtgärd.

Jordbrukaren kan välja en frivillig åtgärd under förbindelseperiodens tre första år. Villkoren för den valda frivilliga åtgärden skall uppfyllas under hela den tid som återstår av förbindelseperioden. (2004/9)

Om jordbrukaren frånträder den frivilliga åtgärden under förbindelseperioden skall stöd som erhållits för åtgärden ifråga återbetalas i enlighet med landskapslagen (2003:65) om finansiering av landsbygdsnäringsringar. Stödet återkrävs inte om jordbrukaren frånträder den valda frivilliga åtgärden på grund av att produktionsinriktningen på gårdsbruksenheten ändras, om jordbrukaren slutligt upphör med den produktionsgren som åtgärden är kopplad till eller om produktionsförhållandena i övrigt ändras. Om jordbrukaren under förbindelseperioden överför hela eller delar av sin gårdsbruksenhet till en annan jordbrukare enligt 65 § kan jordbrukaren som övertar marken frånträda den frivilliga åtgärden som den överförda marken omfattas av. (2004/9)

6 mom. upphävt (2004/9).

Ett område som omfattas av ett avtal om specialstöd för ekologisk produktion eller övergång till ekologisk produktion från programperioden 1995-1999 kan inte omfattas av en sådan frivillig åtgärd som avses i denna förordning.

Ett område som omfattas av ett avtal om specialstöd om extensifierat jordbruk från programperioden 1995-1999 kan inte omfattas av en sådan frivillig åtgärd som avses i 1 mom. 3 och 4 punkten.

6 mom. upphävt, varvid ursprungliga 7 och 8 mom. blivit 6 och 7 mom. (2004/9).

25 §. Förbättrad användning av stallgödsel

Om jordbrukaren väljer åtgärden förbättrad användning av stallgödsel skall jordbrukaren årligen med början från det första förbindelseåret skriftligt och skiftesvis planera sin stallgödselanvändning.

I planen skall den verkliga mängden stallgödsel, åkerarealen som stallgödsel kan spridas på, den odlade grödan och skiftets behov av stallgödsel beaktas.

Om planen visar att åkerarealen på den egna gårdsbruksenheten inte räcker till för spridning av gårdsbruksenhetens stallgödsel skall jordbrukaren ingå ett avtal med en annan jordbrukare som kan ta emot och sprida stallgödsel på sina åkrar. Planen skall omfatta även sistnämnda åkermark. Jordbrukaren som mottar stallgödseln skall vara ansluten till miljöstödsprogrammet.

En växtnärbalans skall göras upp senast under det andra förbindelseåret.

Åtgärden enligt denna paragraf kan väljas på gårdsbruksenheter med minst 0,5 djurenheter per hektar. För uträkning av djurtätheten används omräkningskoefficienterna i bilaga 4.

Stöd för förbättrad användning av stallgödsel kan erhållas för hela den stödberättigade arealen som avses i 2d §, dock inte för sådan areal som är bevuxen med frukt och bär, växthusgrönsaker eller eget trädgårdsland. I bilaga 5 finns en förteckning i vilken ingår avsedda växter och växtgrupper. (2004/9)

26 §. Fånggröda och vårplöjd mark

I tillvalsåtgärden fånggröda skall fånggrödan sås antingen i huvudgrödan på våren eller som renbestånd efter att huvudgrödan är skördad. Högst 10 procent perenna vallbäljväxter får ingå i utsädet. (2001/17)

Fånggrödan skall sås före 1 augusti och den får brytas tidigast 1 april året efter sådd. Brytningen får inte ske med kemiska preparat. Fånggrödan får inte skördas, utnyttjas som bete eller användas till någon annan form av produktion.

Stödet erhålls för den areal som varje enskilt år är insädd i fånggröda. Den minimiareal som varje år måste sås med fånggröda skall vara en halv hektar stor. En obruten fånggröda berättigar till stöd för fånggröda endast i ett år. Område som beviljats stöd för fånggröda kan inte erhålla stöd för vårplöjd mark.

I tillvalsåtgärden vårplöjd mark kan stöd erhållas för mark som lämnas oplöjd på hösten efter skörd av spannmål, foderspännmål, proteingrödor, sockerbeta, potatis, foderrotfrukter och foderkål samt övriga specialväxter, oljeväxter eller grönsaker. I bilaga 5 finns en förteckning i vilken ingår avsedda växter och växtgrupper. En reducerad bearbetning med kultivator, tallriksharv, s-pinnharv eller skadrullharv som lämnar en betydlig del av stubben eller annan växtmassa på markytan är tillåten på hösten. Vårbearbetningen får ske tidigast 1 april. (2004/9)

Stödet erhålls för den areal som varje enskilt år lämnas oplöjd på hösten. Den minimiareal som varje år måste lämnas oplöjd skall vara en hektar stor.

Område som beviljats stöd för vårplöjd mark kan inte erhålla stöd för fånggröda.

27 §. Flerårig extensiv vallodling

Om jordbrukaren väljer åtgärden flerårig extensiv vallodling kan hela eller delar av gårdbruksenhetsens vallareal odlas extensivt. Vallarna skall skördas till foder eller betas med ett tillräckligt antal djur så att gräsvålen är väl avbetad vid växtperiodens slut.

Vallarna får inte behandlas med kemiska bekämpningsmedel. Kvävegödslingen får ske högst med halva basgödslingsnivån som är fastställd i bilaga 2 tabell 2.

Stödet kan erhållas för grönfodervallar, betesvallar, och ensilagevallar som det aktuella året odlas extensivt. I bilaga 5 finns en förteckning i vilken ingår avsedda växter och växtgrupper. Den minimiareal vall som årligen måste odlas extensivt skall vara en hektar stor. (2004/9)

28 §. (2004/9) Konventionell odling utan kemiska bekämpningsmedel

Stöd för konventionell odling utan kemiska bekämpningsmedel kan erhållas för spannmål, foder, spannmål och oljväxter. I bilaga 5 finns en förteckning i vilken ingår avsedda växter och växtgrupper. Kemiska bekämpningsmedel får inte användas under det aktuella förbindelseåret. Obetat utsäde skall användas. Användning av biologiska bekämpningsmedel är tillåten.

Stödet erhålls för den i 1 mom. avsedda areal som det aktuella förbindelseåret odlas utan bekämpningsmedel. Den minimiareal som årligen måste odlas utan bekämpningsmedel skall vara en hektar stor.

29 §. Reducerad användning av bekämpningsmedel i potatisodling

I tillvalsåtgärden reducerad användning av bekämpningsmedel i potatisodling får högst 3,5 kg aktiv substans per hektar användas. Mängden inkluderar både herbicider, pesticider och fungicider.

Stödet erhålls för den potatisareal som årligen odlas med en reducerad mängd bekämpningsmedel. I bilaga 5 finns en förteckning i vilken ingår avsedda växter och växtgrupper. Arealen måste vara minst en hektar stor. Förekomsten av ogräs, sjukdomar och skadegörare samt bekämpningsåtgärderna skall antecknas i en separat växtskyddsdagbok. (2004/9)

30 §. Reducerad användning av bekämpningsmedel i sockerbetsodling

I tillvalsåtgärden reducerad användning av bekämpningsmedel i sockerbetsodling får högst 1,5 kg aktiv substans per hektar användas för ogräsbekämpning. I bilaga 5 finns en förteckning i vilken ingår avsedda växter och växtgrupper. Förekomsten av ogräs och behovet av bekämpning skall konstateras före varje spruttillfälle. Förekomsten av ogräs och bekämpningsåtgärderna skall antecknas i en separat växtskyddsdagbok. Användning av herbicider är inte tillåten efter den 1 augusti. (2004/9)

Stödet erhålls för den sockerbetsareal som årligen odlas med en reducerad mängd bekämpningsmedel. Arealen måste vara minst en hektar stor.

31 §. (2004/9) Integrerad produktion av frukt och bär

I tillvalsåtgärden integrerad produktion av frukt och bär skall produktionen minst följa de riktlinjer för

integrerad fruktproduktion som fastställts av [landskapsstyrelsen] och vara underställd och godkänd av den kontroll som riktlinjerna förutsätter. Stödet erhålls för den areal som uppfyller villkoren och som det aktuella året odlas med frukt- och bär, dock ej för krusbär, åkerbär, amerikanska blåbär, bäraronia eller övriga bärväxter. I bilaga 5 finns en förteckning i vilken ingår avsedda växter och växtgrupper.

För att kunna omfattas av tillvalsåtgärden integrerad produktion av frukt och bär måste den i 1 mom. avsedda odlingsarealen vara minst en halv hektar stor.

32 §. Miljöanpassad grönsaksproduktion

Åkrar som omfattas av tillvalsåtgärden miljöanpassad grönsaksproduktion skall ha ett markkarteringsresultat som vid ingången av växtperioden är högst tre år gammal. Markkarteringsresultatet skall visa tillgången på fosfor, kalium, kalcium, magnesium, koppar, mangan, zink, bor, markens surhet (pH) och jordart. (2001/17)

Markkarteringsresultat från programperioden 1995-1999 kan godkännas förutsatt att de inte är över tre år gamla och att de även anger tillgången på samtliga i 1 mom. nämnda näringsämnen. (2001/17)

3 mom. upphävt (2001/17).

Växtodlingen skall bygga på en skriftligt uppgjord växtföljdsplan. De i bilaga 3 presenterade anvisningarna för växtföljd skall följas. Växtföljdsplanen kan justeras under förbindelseperioden förutsatt att det längsta intervallet på samma skifte enligt bilaga 3 inte överskrids.

Användningen av bekämpningsmedel skall vara behovsanpassad. Bekämpningen av skadegörare och växtsjukdomar får utföras endast då behovet konstateras genom fältobservationer.

Förekomsten av sjukdomar, skadegörare och skadegörarnas naturliga fiender skall antecknas i en separat observationsdagbok.

Stödet kan erhållas för den areal som det aktuella året odlas med grönsaker och som uppfyller villkoren i denna paragraf. I bilaga 5 finns en förteckning i vilken ingår avsedda växter och växtgrupper. För att kunna omfattas av tillvalsåtgärden miljöanpassad grönsaksproduktion måste odlingsarealen vara minst en halv hektar stor. I minimiarealen kan även inräknas eget trädgårdsland men inget stöd betalas för denna areal. (2004/9)

Jordbrukare som väljer tillvalsåtgärden miljöanpassad grönsaksproduktion skall senast under förbindelseperiodens tredje år delta i en grundkurs i miljöanpassad grönsaksproduktion. (2000/67)

5 kap. Basstödet delprogram för ekologisk produktion

33 §. Allmänna villkor

Miljöstödet basstöd för delprogrammet för ekologisk produktion kan beviljas till jordbrukare som besitter en gårdsbruksenhet med minst tre hektar åker. Om gårdsbruksenheten odlas med frilandsgronsaker, frukt eller bär är det tillräckligt att enheten består av minst en halv hektar åker som ingår i växtföljden för trädgårdsgrödor. I minimiarealen räknas den areal

H 3 LF (2000:17) om jordbrukets miljöstud ...

som ingår i gårdsbruksenhetens referensareal. (2004/9)

Jordbrukaren skall dessutom uppfylla villkoren i 11-14, 16 och 23 §§. (2001/17)

Ett område som omfattas av ett avtal om specialstöd för ekologisk produktion eller övergång till ekologisk produktion från programperioden 1995-1999 kan inte erhålla sådant basstöd för ekologisk produktion som avses i denna förordning.

34 §. *Val av frivillig åtgärd*

Åkermark som omfattas av basstöd för ekologisk produktion eller övergång till ekologisk produktion kan även beviljas stöd för frivilliga åtgärder enligt 25 och 26 §§.

35 §. *Ekologisk produktion och övergång till ekologisk produktion*

Stöd för ekologisk produktion kan erhållas dels genom stöd för övergång till ekologisk produktion dels genom stöd för fortsatt ekologisk produktion.

För det område som är anslutet till delprogrammet för ekologisk produktion skall produktionen uppfylla de minimikrav som rådets förordning 91/2092/EEG om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och livsmedel uppställer. Produktionen skall vara underställd och godkänd av den kontroll som rådets förordning 91/2092/EEG förutsätter.

För att jordbrukaren skall erhålla stödet för ekologisk produktion skall villkoren i 2 mom. uppfyllas på minst hälften av gårdsbruksenhetens odlade areal. Omfattar den ekologiskt odlade arealen trädgårdsodling skall villkoren i 2 mom. uppfyllas på minst en halv hektar av gårdsbruksenhetens odlade areal med en trädgårdsproduktion som har en normal växtföljd.

Den i 3 mom. avsedda arealen kan läggas om till ekologisk produktion på en gång eller i etapper. Inom ramen för en femårig förbindelse kan övergången ske i högst tre etapper. Övergångsperioden är tre år på varje jordbruksskifte.

Jordbrukare som väljer att övergå till ekologisk produktion i etapper skall till ansökan bifoga en plan som visar hur övergången skall ske. Om övergången sker i etapper erhålls stödet från och med det år då jordbruksskiftet underställs ekologiska produktionsmetoder.

I produktionskedet måste avsalugrödor odlas på hela den areal som omfattas av basstödet för ekologisk produktion förutom på den areal som används som träda eller grön gödsling enligt en normal växtföljd. Med avsalugrödor avses produkter som används som livsmedel eller grödor som används som foder i husdjursproduktion. Avsalugrödorna skall av sättas som ekologiska produkter så långt som det är praktiskt möjligt.

Den husdjursproduktion som omfattas av delprogrammet för ekologisk produktion skall efter den 24 augusti 2000 uppfylla minimikraven enligt rådets förordning 99/1804/EG om komplettering av förordning 91/2092/EEG om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och livsmedel så att den även omfattar animaliepro-

duktion. Produktionen skall dessutom vara underställd och godkänd av den kontroll som förordning 99/1804/EG förutsätter. Fram till och med den 24 augusti 2000 skall produktionen uppfylla minimikraven enligt de i riket godkända reglerna för ekologisk husdjursproduktion (Luomu-Liittos nyckelpigsmärke) och vara underställd och godkänd av den kontroll som dessa regler förutsätter.

Stöd för ekologisk husdjursproduktion erhålls för den foderareal på gårdsbruksenhetens som motsvarar enhetens ekologiskt uppfödda djur. Med foderareal avses foderspannmål, proteingrödor, dock inte matärt, grönfodervall, betesvall, ensilagevall samt foderrotfrukter och foderkål. I bilaga 5 finns en förteckning i vilken ingår avsedda växter och växtgrupper. Antalet djur som berättigar till stöd för en hektar foderareal är: 1 mjölkko; 1,5 am- eller dikor, ungnöt som är över sex månader gamla; 8 tackor; 2 suggor. (2004/9)

Stöd för övergång till ekologisk produktion kan inte erhållas för ett sådant område som under programperioden 1995-1999 erhållit stöd för ekologisk produktion eller övergång till ekologisk produktion. Jordbrukare som har ett gällande avtal om övergång till ekologisk produktion från programperioden 1995-1999 och som under avtalets löptid övergår till stöd för ekologisk produktion i enlighet med denna förordning kan erhålla stöd för övergång till ekologisk produktion för den tid som för varje jordbruksskifte återstår av övergångsperioden.

36 §. *Utbildning*

Jordbrukare som saknar teoretiska kunskaper i ekologisk produktion skall under det första förbindelseåret delta i en av [landskapsstyrelsen] godkänd grundkurs i ekologisk produktion. Jordbrukare som under programperioden 1995-1999 genomgått en grundkurs i ekologisk produktion skall under den nya förbindelseperioden delta i minst en fortsättningskurs i ekologisk produktion.

6 kap. Basstödet delprogram för extensiv vallodling

37 §. *Allmänna villkor*

Miljöstödet basstöd för delprogrammet för extensiv vallodling kan beviljas till jordbrukare som besitter en gårdsbruksenhet med minst en hektar åker och som uppfyller villkoren i 13, 23 och 38 §§. (2001/17)

Stödet kan betalas för grönfodervall, betesvall och ensilagevall. I bilaga 5 finns en förteckning i vilken ingår avsedda växter och växtgrupper. (2004/9)

Ett område som omfattas av ett avtal om extensifierat jordbruk från programperioden 1995-1999 kan inte erhålla sådant basstöd för extensiv vallodling som avses i denna förordning.

Nytt 2 mom. varvid tidigare 2 mom. blivit 3 mom. (2004/9).

38 §. *Gödsling och djurtäthet*

Vallarna får inte behandlas med kemiska bekämpningsmedel. Kvävegödslingen får ske med högst hälften av de mängder som fastställts i bilaga 2 tabell 2. (2000/67)

En cirka en meter bred ogödslad skyddsremsa skall lämnas längs de diken som omger det jordbruksskifte som omfattas av delprogrammet för extensiv vallod-

ling. Mot vattendrag skall skyddsremsan vara minst tre meter.

Djurtätheten på gårdbruksenheten får inte överstiga en djurenhet per hektar. Vistas djuren på bete minst fyra månader om året kan gårdbruksenhetens naturbetesareal medräknas vid uträkningen av gårdbruksenhetens djurtäthet. När djurtätheten uträknas skall koeficienterna i bilaga 4 användas.

7 kap. Basstödet delprogram för naturbeten

39 §. Allmänna villkor

Miljöstödet basstöd för delprogrammet för naturbeten kan beviljas till jordbrukare som besitter en gårdsbruksenhet på Åland med minst en hektar naturbetesmark.

En förutsättning för att jordbrukaren skall erhålla stöd enligt delprogrammet för naturbeten är att den åkermark som jordbrukaren har i sin besittning är ansluten till något av delprogrammen i miljöstödet basstöd enligt denna förordning eller till miljöstödet grundstöd enligt landskapsförordningen (1997:44) om jordbrukets miljöstödd.

40 §. Betestryck och användning av bekämpningsmedel och handelsgödsel

Jordbrukaren skall under hela förbindelseperioden hålla betande husdjur på minst en hektar naturbeten.

Det stödberättigade området skall under hela förbindelseperioden årligen betas med ett tillräckligt betestryck under en så stor del av betesperioden att igenväxning av området förhindras. Kompletterande skötselåtgärder så som röjning, slåtter och putsning skall utföras för att bevara området i brukbart skick. (2004/9)

På naturbetesmark som omfattas av miljöstödet får inte handelsgödsel eller bekämpningsmedel användas. Områden får inte bearbetas.

41 §. Djurtäthet

Stöd för naturbeten betalas på basen av antalet betande husdjur. Följande djurtätheter skall användas vid uträkningen av stödberättigad naturbetesareal:

Djurslag	Antal djur/ha
vuxna nötkreatur	0,5
ungnöt under åtta månader	0,8
tacka	1,8
häst	0,5
ponny	1,0

42 §. Områden som inte berättigar till stöd

Stöd för naturbeten betalas inte för skogsbruksmark. Med skogsbruksmark avses i detta sammanhang:

1) sådana områden som före den 1 januari 2000 i huvudsak använts för bedrivande av sådant skogsbruk som avses i landskapslagen (1998:83) om skogsvård,

2) sådana ytor där skogsförnyelse i enlighet med landskapslagen om skogsvård påbörjats före den 1 januari 2000. Med påbörjad skogsförnyelse avses avverkning i fröträds- eller skärmställning eller plantering efter kalavverkning,

3) sådana områden som i sin helhet består av trädbevuxen mark och där det dominerande trädslaget är tall eller gran och vars virkesförråd överskrider 70 m³/ha,

4) sådana områden som i sin helhet består av plantbestånd eller ungskog vars plantantal/stamantal kan anses bilda ett godtagbart plantbestånd enligt 5 § landskapsförordningen (1998:86) om skogsvård eller,

5) lövskog vars virkesförråd överskrider 100 m³/ha; hamlade äldre björkar och askar samt ek medräknas inte.

Stöd för naturbeten betalas inte för impediment eller tomtmark.

Om ett naturbetesskifte omfattar både stödberättigad och inte stödberättigad mark skall den del av marken som inte är stödberättigad räknas bort från jordbruksskiftets totala areal. Den stödberättigade marken skall bestå av minst 0,1 ha stora sammanhängande områden. Impediment och i 1 mom. 3, 4 och 5 punkten avsedda områden får förekomma i högst tio procent i ett stödberättigat område.

Basstöd för naturbeten kan inte erhållas för sådan mark som omfattas av ett avtal om specialstöd från programperioden 1995-1999.

8 kap. Miljöstödet specialstöd

43 §. Stödformer

Miljöstödet specialstöd för jordbruket, nedan kallat specialstöd, kan betalas för ersättande av kostnader och inkomstbortfall som följande åtgärder föranleder:

- 1) prioriterade naturbeten,
- 2) återskapande av naturbetesmarker,
- 3) slåtter av naturängar,
- 4) hävd av löväng,
- 5) återskapande av löväng,
- 6) anläggande och underhåll av skyddszoner och
- 7) bevarande av ursprungsraser.

44 §. Ansökan och ingående av avtal

För att specialstöd skall kunna beviljas måste jordbrukaren ingå ett avtal med [landskapsstyrelsen]. Avtal ingås på ansökan av jordbrukaren. Ansökan skall göras på en av [landskapsstyrelsen] godkänd blankett och tillställas [landskapsstyrelsen] senast vid den tidpunkt [landskapsstyrelsen] årligen fastställer.

Till ansökan skall bifogas en karta på vilken avtalsarealen är utmärkt. Om jordbrukaren påbörjat projektet innan kartan och ansökan godkänts kan inget avtal ingås.

Då det är fråga om åtgärder enligt 55 § om bevarande av ursprungsraser skall till ansökan bifogas härstammings-, betecknings- och identifikationsuppgifter för de djur som skall ingå i avtalet.

Till ansökan skall vid behov bifogas en utredning om sökandens besittningsrätt över avtalsområdet eller den övriga arealen som berörs av avtalet. Om avtalet omfattar arrendemark skall legoavtalet bifogas ansökan. Legoavtalet måste vara i kraft minst hela avtalsperioden.

Avtal enligt denna förordning kan inte ingås för sådant område eller sådana djur som omfattas av ett avtal från programperioden 1995-1999.

H 3 LF (2000:17) om jordbrukets miljöstöd ...

Om sökanden är ett samfund, en sammanslutning eller ett dödsbo skall ansökan eller bekräftelsen undertecknas antingen av alla delaktiga, av ett befullmäktigt ombud eller av den person som har rätt att teckna den juridiska personens namn. Fullmakt, utdrag ur handelsregistret eller motsvarande dokument varav namnteckningsrätten framgår skall bifogas ansökan. (2001/77)

45 §. Avtalsperiod

Avtalperioden är fem år.

Avtalet träder i kraft vid den tidpunkt som [landskapsstyrelsen] meddelar i sitt beslut om godkännande av ansökan. Beslutet kan inte gälla retroaktivt.

Jordbrukaren skall årligen under avtalsperioden vid den tidpunkt som [landskapsstyrelsen] fastställer till [landskapsstyrelsen] lämna en särskild ansökan om utbetalning av specialstödet.

Då det är fråga om åtgärder enligt 55 § om bevarande av ursprungsraser skall till den årliga ansökan bifogas en förteckning över de djur som ingår i avtalet vid början av ett nytt ansökningsår. Härstamnings-, betecknings- och identifikationsuppgifterna för de ersättande djuren skall bifogas till förteckningen.

46 §. Åkermark

En förutsättning för att jordbrukaren skall erhålla specialstöd är att den åkermark som jordbrukaren har i sin besittning är ansluten till något av delprogrammen i miljöstödet basstöd enligt denna förordning enligt ett avtal som ingås år 2000 eller till miljöstödet grundstöd enligt landskapsförordningen om jordbrukets miljöstöd enligt ett avtal som ingåtts år 1996-1999.

47 §. Specialstödet belopp

Till jordbrukare som har ingått avtal betalas specialstöd för varje hektar eller djurenhet (de) som ingår i avtalet enligt följande:

Åtgärd	Maximal årlig premie	
1) prioriterade naturbeten	500 mk/ha	84,09 euro/ha
2) återskapande av naturbetesmarker	1.368 mk/ha	230,08 euro/ha
3) slåtter av naturängar	1.000 mk/ha	168,19 euro/ha
4) hävd av löväng	4.200 mk/ha	706,39 euro/ha
5) återskapande av löväng	5.280 mk/ha	888,03 euro/ha
6) anläggande av skydds zoner	2.623 mk/ha	441,15 euro/ha
7) bevarande av ursprungsraser	1.556 mk/de	261,70 euro/de

(2000/67)

Avtal kan inte ingås om det specialstöd som skulle kunna betalas på basen av ett avtal understiger 297 mark (50 euro).

48 §. (2004/9) Utbetalning

Miljöstödet specialstöd utbetalas under avtalsperioden på basen av den årliga ansökan från jordbrukaren.

49 §. Prioriterade naturbeten

Stöd för prioriterade naturbeten kan beviljas för strandängar, hagar, ängar och lövängar.

Området som stödet omfattar skall under hela avtalsperioden betas med ett tillräckligt betetryck un-

der en så stor del av betesproduktionen att igenväxning av området förhindras. Kompletterande skötselåtgärder så som röjning, slåtter, putsning och avbränning skall utföras för att bevara området i brukbart skick.

På naturbetesmark som omfattas av avtalet får inte handelsgödsel eller bekämpningsmedel användas.

På avtalsarealen skall antalet betande husdjur under hela förbindelseperioden motsvara minst den djurtäthet som avses i 41 §. Om djurtätheten under avtalsperioden underskrider den djurtäthet som avses i 41 § skall stödet beräknas enligt bestämmelserna i artikel 32 i kommissionens förordning 2001/2419/EG. (2004/9)

Avtalsarealen skall vara minst en hektar stort. Den stödberättigade marken skall bestå av minst 0,25 hektar stora sammanhängande områden.

Betetrycket och andra skötselåtgärder på naturbeten som ingår i avtalsarealen skall antecknas i ett beteskort.

50 §. Återskapande av naturbetesmark

Stöd kan beviljas för återskapande av gamla naturbetesmarker som vuxit igen med buskar och träd på grund av att de inte betats eller på grund av att betetrycket varit för lågt. Igenväxningen skall vara betydlig. Stöd beviljas inte för sådan röjning som utförs regelbundet i ett normalt betesbruk och som kan anses tillhöra goda odlingsmetoder. Stöd beviljas heller inte för sådant betesområde som erhållit miljöstödet specialstöd under programperioden 1995-1999.

Syftet med röjningen är att betet skall kunna återtas i bruk varför betning med husdjur skall ingå i projektets senare del.

Efter röjningen skall kvistar och ris köras bort från området eller brännas.

Avtal kan inte ingås för sådan skogsbruksmark som avses i 42 § 1 mom. 1 och 2 punkterna.

Vid röjningen får inte kemiska bekämpningsmedel användas.

Avtalsarealen skall vara minst en hektar stor.

51 §. Slåtter av naturängar

Stöd för slåtter av naturängar kan beviljas för att komplettera eller helt ersätta avbetning med djur.

Växtligheten skall slås på sensommaren efter att de flesta örter hunnit fröa av sig. Om växtligheten inte bärgas till skörd skall växtresterna köras bort från området. Efter slåttern får området betas av husdjur.

Kemiska bekämpningsmedel får inte användas på området.

Avtal kan inte ingås för åkermark.

Avtalsarealen skall vara minst en halv hektar stor.

52 §. Hävd av löväng

Stöd kan beviljas för hävd av löväng. För att området skall klassas som löväng måste följande kriterier uppfyllas:

1) Trädbeståndet skall utgöras av lövträd, undantagsvis kan enstaka barrträd accepteras. Inom området skall finnas grupper av hamlade träd som tydligt kan avskiljas i landskapsbilden.

2) På området skall finnas träd och buskar i ett mosaikartat mönster, brutet av öppna gläntor av varierande storlek.

3) Hasselrunnor bör finnas i spridda grupper.

4) Örtskiktets botten bör utgöras av en väl sammanhållen grässvål utan dominerande inslag av mossor.

Följande arbetsmoment skall ingå i hävden:

1) På våren utförs rydning. Gammal förna och kvistar räfsas ihop allt efter behov, komposterar eller brännes.

2) Slåtter sent på sommaren, efter att de flesta örter har hunnit fröa av sig.

3) Efter slåttern kan djur beta i ängen, betet kan helt eller delvis ersätta slåttern.

4) Hamling kan ske i samband med eftersommarbetet och skall ske i etapper där vissa träd hamlas en året och andra träd året därpå så, att samma träd hamlas med cirka 3-5 års intervall.

5) På hösten utförs röjning genom att gamla träd tas bort, buskar gallras eller hasselrunnorna putsas ur.

6) På vintern skall området vila.

Vid hävden får inte kemiska bekämpningsmedel användas.

Avtalsarealen skall vara minst en halv hektar stort.

53 §. Återskapande av löväng

Avtal om stöd för återskapande av löväng kan omfatta gamla lövängar som övergått till andra naturtyper på grund av brist på hävd och vård. På området som omfattas av stödet skall det finnas rudiment som visar att området varit en löväng. Inom området skall det även finnas grupper av hamlade träd.

Återskapandet av lövängen bör ske i etapper under flere år.

Vid återskapandet av lövängar skall träden nyhamlas.

Avtalsarealen skall vara minst en halv hektar stort.

54 §. Anläggande och skötsel av skyddszoner

Avtalsområdet för skyddszonerna skall omfatta åkermark på platser där risken för näringsläckage är stort. En skyddszon kan också anläggas på åkermark på ett viktigt grundvattenområde, exempelvis vid brunnar.

Skyddszonen skall anläggas genom att flerårigt gräs sås på området. Området skall under hela avtalsperioden vara bevuxen med flerårig växtlighet.

Gödsel eller kemiska bekämpningsmedel får inte användas på skyddszonen. Skyddszonen får heller inte användas som bete för husdjur. Om växtligheten slås måste växtresterna köras bort från skyddszonen och tas tillvara i gårdbruksenhets kretslopp.

Skyddszonen skall vara minst tio meter bred och bilda ett eget odlingskifte. Avtalsarealen skall vara minst 0,1 hektar stor. Avtalsarealen kan vara fördelad på flere basskiften. (2001/17)

Miljöstödet basstöd betalas inte för den åkerareal som skyddszonen anlagts på. Arealen betraktas dock fortfarande som odlad åkermark och kan ingå i den totala odlade åkerarealen på gårdbruksenheten. (2000/67)

Avtal ingås inte för områden där en naturlig, tillräckligt bred skyddszon finns mellan åkermarken och vattendraget.

55 §. Bevarande av ursprungsraser

För att vara berättigad till stöd för bevarande av ursprungsraser skall djuren vid ingången av avtalsperioden vara minst ett år gamla och ingå i gårdbruksenhets jordbruksverksamhet.

Avtalet kan omfatta ålandsfår och färgade finska lantrasfår. (2002/65)

För att vara berättigad till stöd skall även följande bestämmelser iakttas i fråga om:

1) **Ålandsfår:** Fåren skall vara införda i registret för skärgårdsfår, som upprätthålls av Ålands Fåravelsförening r.f. Tackorna skall betäckas årligen. För betäckningen får endast baggar av ålandsfår användas.

2) **Färgade finska lantrasfår:** Fåren skall vara registrerade i kontrollregistret för får, som upprätthålls av Lantbrukets datacentral. Fåren skall dessutom vara örnmärkta med örnonklippning eller örnomärken. Fårets färg konstateras via kontrollregistret för får. Tackorna skall betäckas årligen. För betäckningen får endast färgade baggar av finska lantrasfår användas. (2001/77)

Jordbrukaren förbinder sig att under hela avtalsperioden hålla minst det antal djur som överenskommes i avtalet. Djur som dör eller utmönstras kan ersättas med andra stödberättigade djur. (2000/67)

Omräkningskoefficienten till djurenheter är 0,15. (2000/67)

9 kap. LFA-kompensationsbidrag

56 §. Upphävd (2004/9).

57 §. Upphävd (2004/9).

58 §. Upphävd (2004/9).

59 §. (2000/67) Kompensationsbidragets belopp

Till jordbrukare som uppfyller stödvillkoren betalas årligen 1189 mark (200 euro) för varje hektar stödberättigad mark.

10 kap. Utbildning och information (2000/67)

60 §. Stöd för utbildning och information (2000/67)

Stöd kan beviljas för anordnande av sådan utbildning av jordbrukare som gäller införande av miljövänliga jordbruksmetoder, spridning av växtskyddsmedel och stallgödsel och användning av utrustning för detta, anläggande och skötsel av skyddszoner, extensiv produktion, ekologiska produktionsmetoder, utveckling eller iståndsättning av landskapet, främjande av den biologiska mångfalden samt restaurering och skötsel av naturliga slätter- och betesmarker.

Stöd kan även beviljas för framställning av behövtligt informationsmaterial.

3 mom. upphävt (2000/67).

61 §. Upphävd (2000/67).

H3 LF (2000:17) om jordbrukets miljöstödd ...

11 kap. Särskilda bestämmelser**62 §. Kringgående av villkoren för miljöstödd och LFA-kompensationsbidrag**

Miljöstödd eller LFA-kompensationsbidrag beviljas inte om sökanden vidtagit sådana åtgärder för ändring av åkerarealens besittningsförhållanden eller motsvarande vars uppenbara avsikt är att på ett konstgjort sätt uppfylla de allmänna villkoren för miljöstöddets eller LFA-kompensationsbidragets beviljande eller att genom ifrågasvarande åtgärder på ett konstgjort sätt undvika att efterfölja förutsättningarna för miljöstödd eller LFA-kompensationsbidragets beviljande.

63 §. Jordbrukarens rätt att upphäva en förbindelse eller ett avtal

En jordbrukare som ingått en förbindelse eller ett avtal enligt denna förordning har rätt att frånträda förbindelse eller avtalet före förbindelse- eller avtalsperiodens slut, från och med början av den månad jordbrukaren uppger. En jordbrukare som vill utnyttja sin rätt att häva förbindelsen eller avtalet skall lämna en skriftlig hävningsanmälan till [landskapsstyrelsen] minst tio arbetsdagar före den dag som jordbrukaren avser att häva förbindelsen eller avtalet. Även i fall där jordbrukaren utan en sådan grund som avses i 75 § inte lämnar in en årlig ansökan om utbetalning av stödet enligt 20 § anses jordbrukaren frånträda sin förbindelse eller sitt avtal. (2004/9)

Om jordbrukaren häver förbindelsen eller avtalet under förbindelse- eller avtalsperioden skall det stödbelopp som har utbetalts återkrävas.

Om jordbrukaren häver förbindelsen eller avtalet på grund av force majeure eller naturliga omständigheter enligt i 76 § eller om förbindelsen eller avtalet överförs på en ny ägare eller annan nyttjanderättsinnehavare av gårdsbruksenheten enligt 64 § kan [landskapsstyrelsen] besluta att inte återkräva de utbetalda stödbeloppen.

64 §. [Landskapsstyrelsens] rätt att häva en förbindelse eller ett avtal

[Landskapsstyrelsen] kan häva en förbindelse eller ett avtal som avses i denna förordning om den jordbrukare som ingått förbindelsen eller avtalet har hemlighållit omständigheter som inverkat väsentligt på ingående av förbindelsen eller avtalet eller lämnat felaktiga uppgifter på någon väsentlig punkt, eller om jordbrukaren, gårdsbruksenhetens senare ägare eller nyttjanderättsinnehavare inte iaktar villkoren för stöden.

Jordbrukaren skall delges [landskapsstyrelsens] avsikt att häva avtalet minst tio arbetsdagar före den dag som [landskapsstyrelsen] avser att häva förbindelsen eller avtalet.

Om [landskapsstyrelsen] häver förbindelsen eller avtalet skall stödet återkrävas i enlighet med landskapslagen (2003:65) om finansiering av landsbygdsnäringsar. (2004/9)

65 §. Överföring av förbindelse eller avtal

Under förbindelse- eller avtalsperioden kan förbindelsen eller avtalet på ansökan överföras på gårdsbruksenhetens nya ägare eller nyttjanderättsinnehava-

re för återstoden av förbindelse- eller avtalsperioden. Den nya ägaren eller nyttjanderättsinnehavaren skall uppfylla de krav som denna förordning ställer på den som ingår förbindelsen eller avtalet.

Ansökan om en överföring enligt 1 mom. skall tillställas [landskapsstyrelsen] inom tio arbetsdagar från det att ägande- eller nyttjanderätten överförs.

Om ett övertagande inte sker på i 1 och 2 mom. avsett sätt, skall de utbetalda stödbeloppen återkrävas av stödmottagaren.

Om en stödmottagare som redan fullföljt tre år av sitt åtagande, slutligt upphör att bedriva jordbruk och om det visar sig vara omöjligt för efterträdaren att överta förbindelsen eller avtalet kan [landskapsstyrelsen] besluta att inte återkräva de utbetalda stödbeloppen.

[Landskapsstyrelsen] skall fatta beslut om överföring av förbindelsen eller avtalet. Finns flera ägare eller innehavare, skall mottagaren av tillkännagivelsen underrätta de övriga ägarna eller innehavarna om beslutet på det sätt som föreskrivs i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (FFS 232/1966).

Se Af 103 FL II.

66 §. (2004/9) Överföring av delar av gårdsbruksenhetens areal under förbindelseperioden

En jordbrukare kan under förbindelseperioden överföra delar av sin gårdsbruksenhet till en annan jordbrukare. Jordbrukaren som mottar arealen kan foga den övertagna arealen till sin förbindelse för återstoden av förbindelseperioden enligt 69 §. Vid överföringen skall tillämpas vad som i 4 § stadgas om överföring av areal inom gårdsbruksenheten.

67 §. (2004/9) Minskning av gårdsbruksenhetens referensareal under förbindelseperioden

Gårdsbruksenhetens referensareal anses minska om

1) areal överförs från gårdsbruksenheten till en jordbrukare som inte har avgivit en motsvarande förbindelse eller som inte bifogar den överförda arealen till sin förbindelse

2) areal tas ur jordbruksproduktion

3) areal som vid övervakning konstateras vara permanent oodlat.

Om en gårdsbruksenhetens referensareal minskar under förbindelseperiodens tre första år skall stödet som har erhållits för arealen i fråga återbetalas.

Om en gårdsbruksenhetens referensareal minskar under förbindelseperiodens fjärde och femte år med högst 2,5 hektar eller med högst fem procent och minskningen beror på att ett arrendekontrakt upphört, kan [landskapsstyrelsen] besluta att inte återkräva stödet som har erhållits för arealen i fråga.

68 §. (2004/9) Minskning av gårdsbruksenhetens areal under avtalsperioden

Arealen i ett avtal om specialstödd kan inte utan giltig orsak, exempelvis på grund av force majeure eller naturliga omständigheter enligt 63 §, minskas under avtalsperioden utan att de utbetalda stödbeloppen återkrävs.

69 §. Ökning av gårdsbruksenhets referensareal under förbindelseperioden

Gårdsbruksenhets referensareal anses öka om

1) till gårdsbruksenhet fogas areal som inte ingått i den tidigare ägarens eller innehavarens referensareal och den som övertagit arealen ansöker om LFA-kompensationsbidrag och/eller miljöstödet basstöd för arealen samt om

2) nyröjningar och tidigare permanent oodlade områden tas i bruk och för områden söks LFA-kompensationsbidrag och/eller miljöstödet basstöd. (2004/9)

Om en stödmottagare utökar sin gårdsbruksenhets referensareal under förbindelseperioden kan [landskapsstyrelsen] efter ansökan bevilja att förbindelsen utökas till att omfatta även den tillagda arealen för återstoden av förbindelseperioden under förutsättning att minst två år kvarstår av förbindelseperioden och att den tillagda arealen tidigare omfattats av en förbindelse hos någon annan jordbrukare.

Om området inte tidigare omfattats av en förbindelse hos någon annan jordbrukare och den tillagda arealen överstiger 50 procent av den ursprungliga förbindelsearealen eller är mera än två hektar stor skall den ursprungliga förbindelsen ersättas med en ny, femårig förbindelse för gårdsbruksenhets hela areal på villkor som är minst lika stränga som den ursprungliga förbindelsen.

Under förbindelseperiodens fjärde och femte år kan inte en ny areal fogas till stödsystemet. Om arealen som jordbrukaren får i sin besittning under förbindelseperiodens fjärde och femte år inte tidigare omfattats av en förbindelse hos en annan jordbrukare, kan jordbrukaren som övertar marken avge en ny femårig förbindelse som omfattar även den tillagda arealen. (2000/67)

Nytt 1 mom. varvid tidigare 1-3 mom. blivit 2-4 mom. (2004/9).

70 §. Ökning av gårdsbruksenhets avtalsareal under avtalsperioden

Ett område som ingår i ett avtal om specialstöd kan inte utökas under avtalsperioden.

71 §. Byte av jordbruksskiften under förbindelseperioden

En jordbrukare kan i regel inte under förbindelseperioden byta sina jordbruksskiften mot en annan jordbrukares jordbruksskiften. Byte kan dock tillåtas om bytet är nödvändigt för en sund växtföljd eller andra motsvarande orsaker. Jordbrukarna som byter jordbruksskiften med varandra skall båda vara anslutna till miljöstödet basstöd och anhänga om bytet hos [landskapsstyrelsen].

72 §. Ändringar i förhållanden

Jordbrukare som har ingått förbindelse eller avtal skall göra en anmälan till [landskapsstyrelsen] om sådana förändringar som avses i 75 och 76 §§ eller övriga förändringar av betydelse i förhållanden som berör jordbrukaren eller gårdsbruksenheten. Anmälan skall göras inom tio arbetsdagar efter att förhållandena ändrats.

73 §. Upphävd (2004/9).

74 §. (2004/9) Påföljder vid brister eller försummelser

Vid övervakningen bestäms arealen och den odlade grödan i enlighet med jord- och skogsbruksministeriets förordning om övervakning av arealbaserade stöd (FFS 50/2003).

Arealfelen beräknas utifrån de vid övervakningen godkända arealer. Vid beräkningen av arealfel för en växtartsgrupp eller stödtyp tas inte de jordbruksskiften i beaktande för vilka jordbrukaren har använt av administrationen godkända arealer. Inte heller beaktas jordbruksskiften som förkastats på grund av att odlingstekniska åtgärder enligt goda odlingsmetoder inte har vidtagits.

Arealerna för de jordbruksskiften som förkastats på grund av försummelser av goda odlingsmetoder bestäms efter att sanktionerna beräknats och arealen minskas från den godkända arealen efter att sanktionerna fastställts.

Om det i arealen för ett digitaliserat basskifte vid övervakningen upptäcks fel i gränsen för ett basskifte föranleder arealskillnaden dock inga sådana påföljder för jordbrukaren som avses i artikel 32 i kommissionens förordning 2001/2419/EG. Vid mätningen används då de toleranser för mätinstrumentet i fråga som fastställts i jord- och skogsbruksministeriets beslut om administration och kontroll av stödsystemet för jordbruksgrödor (FFS 155/2000) förutsatt att odlaren har använt arealer som godkänts av administrationen.

Upptäcks det vid kontrollen ett digitaliseringsfel inom gränslinjen för arealen för ett digitaliserat basskifte, föranleder detta sådana påföljder för jordbrukaren som avses i artikel 32 i kommissionens förordning 2001/2419/EG. Påföljderna påförs dock inte om jordbrukaren har använt en areal som är mindre än basskiftets digitaliserade areal och arealfelet dessutom är mindre än 20 procent beräknat på den uppmätta arealen för basskiftet.

Konstateras det vid övervakningstillfället att den verkliga odlingsväxten tillhör en annan växtartsgrupp än den som anmälts på ansökningsblanketten skall skiftet förkastas för stödet i fråga. Konstateras att ett skifte som sökanden meddelat som odlat inte är odlat skall skiftets areal förkastas vid övervakningen.

Om det vid en kontroll konstateras brister eller försummelser beträffande goda odlingsmetoder inklusive iakttagande av allmän miljölagstiftning skall inget stöd beviljas för de jordbruksskiften som berörs av bristen eller försummelsen. Skiftets areal skall dras av från den för växtartgruppen godkända arealen efter att de sanktioner som hänför sig till arealen har fastställts. Är summan av arealerna på de skiften som förkastats över 20 procent av summan av arealerna på de skiften som är berättigade till miljöstödd eller LFA-kompensationsbidrag eller över 20 procent av avtalsarealen för miljöspecialstöd skall en påföljd enligt artikel 32.1 i kommissionens förordning 2001/2419/EG påföras.

Om bristen eller försummelsen är sådan att den inte kan begränsas till något enskilt skifte skall påföljderna omfatta hela det stöd som kunde ha beviljats för gårdsbruksenheten. Om försummelserna är märkbara

H3 LF (2000:17) om jordbrukets miljöstödet ...

kan [landskapsstyrelsen] helt låta bli att bevilja stöd till gårdsbruksenheten under det ifrågavarande året. I lindrigare fall kan stödet beviljas minskat med 0-50 procent beroende på försummelsens omfattning. Är det är fråga om en mycket liten brist kan jordbrukaren ges enbart en anmärkning som antecknas i protokollet.

Om det vid en kontroll konstateras brister eller försummelser beträffande villkoren för basstödet skall basstödet beviljas sänkt med 0-50 procent beroende på försummelsens omfattning. Påföljderna riktas till det totala basstödet som fås när stödet för samtliga delprogram och frivilliga åtgärder som gården omfattas av sammanräknas. Nedskärningarna som görs med anledning av brister i stödvillkoren görs från det belopp som återstår efter att påföljderna från arealövervakningen verkställts. Om försummelsens sammanlagda procentmängd överstiger 50 procent beviljas inget basstöd för det ifrågavarande året.

Leder övervakningen av villkoren för erhållande av stödet för miljöbasstödet frivilliga åtgärder till sådana påföljder som skall riktas till ett enskilt skifte skall hela jordbruksskiftets areal i växtartsgruppen för den frivilliga åtgärden förkastas. Ett förkastat jordbruksskifte skall beaktas vid uträkningen av arealavvikelsen. Förkastas stödet för en frivillig åtgärd på samtliga skiften skall, förutom de sanktioner som skall påföras enligt artikel 32 i kommissionens förordning 2001/2419/EG, dessutom hela basstödet reduceras med 2 procent.

Konstateras i villkoren för erhållande av miljöstödet frivilliga åtgärder sådana brister som leder till påföljder som riktas till hela stödet som beviljas för den frivilliga åtgärden skall reduceringen göras från det stödbelopp som återstår efter att de skiftesvisa påföljderna verkställts. Förkastas hela stödet för en frivillig åtgärd skall också hela basstödet reduceras med 2 procent.

Konstateras att det verkliga djurantalet som på gården föds upp enligt ekologiska produktionsmetoder är mindre än det i ansökan uppgivna antalet skall stödet för ekologisk husdjursproduktion beräknas på basen av det vid övervakningen konstaterade antalet djur. Om avvikelsen i djurantalet även leder till att den areal som stödet för ekologisk husdjursproduktion betalas för minskar skall sanktioner påföras i enlighet med artikel 32 i kommissionens förordning 2001/2419/EG.

Konstateras att det verkliga antalet betande husdjur på gården är mindre än det i ansökan uppgivna antalet skall basstödet för naturbeten och specialstödet för prioriterade naturbeten beräknas på basen av det vid övervakningen konstaterade antalet betande djur. Om avvikelsen i djurantalet även leder till att den areal som stödet för naturbeten betalas för minskar skall sanktioner påföras i enlighet med artikel 32 i kommissionens förordning 2001/2419/EG.

Konstateras att betesarealen omfattar sådana områden som inte är stödberättigade skall de icke stödberättigade arealerna minskas från betets totala areal och eventuella sanktioner påföras enligt artikel 32 i kommissionens förordning 2001/2419/EG.

Om det vid en kontroll konstateras brister eller försummelser beträffande villkoren för specialstödet skall specialstödet beviljas sänkt med 0-50 procent beroende på försummelsens omfattning. Om försummelsens sammanlagda procentmängd inom ett avtal överstiger 50 procent beviljas inget specialstöd för det ifrågavarande året.

Om det vid övervakningen av miljöstödet specialstöd konstateras att stödvillkoren inte uppfylls på hela eller på delar av ett jordbruksskifte skall inget specialstöd i fråga beviljas för jordbruksskiftet och hela jordbruksskiftets areal skall förkastas i växtartsgruppen för specialstödet.

75 §. *Force majeure*

Med force majeure avses följande onormala eller oförutsedda händelser som sker oberoende av odlaren och som inte kan undvikas trots nödvändig försiktighet:

- a) jordbrukaren avlider,
- b) jordbrukaren är oförmögen till arbete under en längre tid,
- c) en betydande del av den jordbruksmark som jordbrukaren äger eller innehar exproprieras, denna expropriation inte kunde förutses den dag då ansökan lämnades in,
- d) en allvarlig naturkatastrof som förorsakar betydande skada på gårdbruksenheten,
- e) de byggnader som är avsedda för uppfödning av djur samt förvaring av foder förstörs genom en olyckshändelse samt
- f) en epizooti som berör hela eller del av jordbrukarens djurbesättning.

Anmälan om ett fall av force majeure och därtill hörande bevismaterial skall skriftligen tillställas [landskapsstyrelsen] inom tio arbetsdagar från det att jordbrukaren är i stånd att göra detta.

76 §. *Naturliga omständigheter*

Naturliga omständigheter som förorsakat ändringar i gårdbruksenhetens areal eller i antalet husdjur beaktas vid utbetalningen av stöd. Sådana omständigheter är bland annat vägarbeten eller motsvarande samt dödsfall som drabbar djuren genom olyckshändelse och slakt på grund av sjukdom.

77 §. (2000/67) *Ikraftträdande*

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

78 §. *Övergångsbestämmelser*

Jordbrukare som har en förbindelse om basstöd från programperioden 1995-1999 som gäller efter år 2000 kan häva förbindelsen och ingå en ny förbindelse för en ny femårsperiod i enlighet med denna förordning.

Jordbrukare som har ett avtal om specialstöd från programperioden 1995-1999 kan häva avtalet i enlighet med avtalsvillkoren och ingå ett nytt avtal för en ny femårsperiod i enlighet med denna förordning.

Jordbrukare som väljer att hålla kvar en förbindelse eller ett avtal som ingåtts före år 2000 skall följa de regler och villkor för erhållande av stöd som gällde när förbindelsen eller avtalet ingicks. Landskapsförordningen om jordbrukets miljöstödet är i kraft till dess

att samtliga förbindelser eller avtal som ingåtts med stöd av förordningen uppgjort att gälla.

Jordbrukare som har en förbindelse om LFA-kompensationsbidrag från programperioden 1995-99 som gäller efter år 2000 kan häva förbindelsen och ingå en ny förbindelse för en ny femårsperiod i enlighet med denna förordning.

En överflyttning mellan de programperioder som avses i denna paragraf föranleder ingen återbetalning av det erhållna stödet.

Ikraftträdandebestämmelse (2001/17):

Denna förordning träder i kraft den 1 maj 2001 och skall tillämpas på de miljöstödd och LFA-kompensationsbidrag som utbetalas efter att denna förordning trätt i kraft.

Bilaga 1

Högsta tillåtna mängden fosfor (kg/ha)

	Bördighetsklass					
	Dålig	Rätt dålig	Försvarlig	Tillfredsställande	God	Hög
<i>Spannmål</i>						
- råg, vete	40	30	25	15	10	-
- korn	43	33	28	18	13	-
- havre	35	25	20	10	5	-
- blandsäd korn/havre	39	29	24	14	9	-
- helsädesensilage	50	40	30	20	15	-
<i>Oljeväxter</i>	40	30	25	15	10	-
<i>Baljväxter</i>	40	30	25	15	10	-
<i>Vall</i>						
- ettåriga fodervallar	50	40	30	20	15	-
- vallens skydds-säd	65	55	45	35	25	-
- vall anlagd på sommaren eller hösten	55	45	35	25	15	-
- flerårig vall						
* bete	40	30	20	10	-	-
* övriga fodervallar	50	40	30	20	10	-
- frövall	43	33	28	18	13	-
<i>Potatis</i>	75	75	75	55	35	20
<i>Sockerbetor</i>						
- blasten nedplöjd	70	70	70	50	30	10
- blasten skördad	80	80	80	60	40	20

Skördenivå: spannmål 4000 kg/ha, oljeväxter 2000 kg/ha

Om skördenivån för spannmål och oljeväxter är 25 % lägre skall de i tabellen presenterade fosformängderna minska med 3 kg

Fosforgödslingen kan justeras på basen av skördenivån enligt följande:

- om skörden för spannmål och oljeväxter är 25 % högre kan de i tabellen presenterade fosformängderna ökas med 3 kg

- om skörden för spannmål och oljeväxter är 50 % högre kan de i tabellen presenterade fosformängderna ökas med 6 kg

Bilaga 2

Tabell 1. Högsta tillåtna mängden kväve (kg/ha) till spannmål och oljeväxter

Gröda	Ler- och mjäljordar	Grova mineraljordar	Organiska jordar
<i>Korn</i>			
- Maud, Prisma, Inari, Tyra, Saana, Tofta, Viivi, Mentor, Scarlett, Kinan, Kustaa, Filippa, Ida, Kymppi, Mette, Video, Barke	110	100	60
- Rolfi, Arve, Artturi, Thule, Erkki, Pohto	100	80	50
- Botnia, Hjan Pokko, Loviisa, Arra	90	70	40
<i>Malkorn, ölmalt</i>			
- Prisma, Inari, Saana, Kustaa, Kymppi, Scarlett	90	80	60
<i>Malkorn, enzymmalt</i>			
- Hjan Pokko	90	80	40
- Kilta	90	70	40
<i>Havre</i>			
- Salo, Katri, Belinda, Virma, Kolbu, Roope	110	90	60
- Freja, Suomi, Lisbeth, Puhti, Yty, Aslak, Aarre, Sisko, Veli, Leila	100	90	50
<i>Vårvete</i>			
- Bastian, Tjalve, Vinjett, Dragon, Mahti, Luja, Manu, Heta, Satu	120	110	70
- Reno, Runar, Kadett	110	90	50
<i>Vårrys</i>			
- Valo, Kultra, Tuli, Harmoni	120	100	70
<i>Vårrips</i>			
- Sponsor, Ebony, Kunto, Hyola 38	120	110	80
<i>Ärt och bondböna</i>			
- Karita	50	50	40
- övriga sorter utan stödväxt	30-40	30-40	30
- övriga sorter med stödväxt	40-60	40-60	30
<i>Råg, hösten</i>			
- gödsling med långverkande gödsel	40	40	30
- gödsling med övriga gödselmedel	30	30	20
<i>Råg, våren</i>			
- Mader, Espirit	120	100	40
- Amilo, Akusti, Kartano, Riihi	110	90	40

H3 LF (2000:17) om jordbrukets miljöstud ...

Gröda	Ler- och mjäljordar	Grova mineraljordar	Organiska jordar
- Ponsi, Anna, Hjan Jussi, Voima	100	80	40
- Sampo	80	60	30
<i>Höstvete, hösten</i>			
- gödsling med långverkande gödsel	40	40	
- gödsling med övriga gödselmedel	30	30	
<i>Höstvete, våren</i>			
- Gunbo, Tryggve, Urho, Folke, Kosack, Ramiro, Tarso	130	110	
- Hjan Ilves, Pitko, Aura, Otso	120	100	
<i>Rågsvete, hösten</i>			
Pergo, Ulrika, Moreno			
- gödsling med långverkande gödsel	40	40	30
- gödsling med övriga gödselmedel	30	30	20
<i>Rågsvete, våren</i>	130	110	40

Skördenivå: 4000 kg/ha spannmål, 3000 kg/ha baljväxter, 2000 kg/ha oljevaxter

- Vid användning av långverkande gödselmedel på hösten skall kvävmängden minskas med 10 kg på våren

- Justering på basen av skördenivån:

Skörd kg/ha	Spannmål	Oljevaxter
1 500		-20
2 000		0
2 500		20
3 000	-20	40
3 500	-10	
4 000	0	
4 500	10	
5 000	20	
5 500	30	
6 000	40	

- Justering på basen av förfrukt för spannmål, oljevaxter, ärtor och bonböna:

Förfrukt	Ökning kg N/ha
Mycket halm nedplöjd	+10
Träda med italienskt rajgräs, ögödselad	+10

(2001/77)

Tabell 2. Högsta tillåtna mängden kväve (kg/ha) till vall och grönfoderväxter

Gröda	Ler- och mjäljordar	Grova mineraljordar	Organiska jordar
<i>Slåttervall</i>			
- hövall, vårspridning	100	100	100
- hövall, sommarspridning till återväxten	80	80	80
- vall med klöver, vårspridning	80	80	80

Gröda	Ler- och mjäljordar	Grova mineraljordar	Organiska jordar
- vall med klöver, sommarspridning till återväxten	50	50	50
- klövervall, vårspridning	60	60	60
- klövervall, sommarspridning till återväxten	40	40	40
<i>Ensilage- och grönfodervallar</i>			
- fleråriga vallar, vårspridning	100	100	100
- fleråriga vallar, till andra skörden	100	100	100
- fleråriga vallar, till tredje skörden	50	40	40
- vall med klöver, vårspridning	80	80	80
- vall med klöver, till andra skörden	50	50	50
- klövervall, vårspridning	60	60	60
- klövervall, till andra skörden	40	40	40
- ettårigt rajgräs, vårspridning	100	100	90
- ettårigt rajgräs, till andra skörden	100	100	90
- ettårigt rajgräs, till tredje skörden	50	40	50
- grönfoderspannmål, vårspridning	100	100	100
- grönfoderspannmål + rajgräs, vårspridning	100	100	90
- grönfoderspannmål + rajgräs, till andra skörden	100	100	90
- rönfoderspannmål + rajgräs, till tredje skörden	50	40	50
- grönfoderspannmål + raps, vårspridning	120	120	120
- grönfoderspannmål + vicker, vårspridning	60	60	60
- helsäd, korn/havre, vårspridning	120	120	120
- helsäd, höstsvete	140	140	140
<i>Betesvall och grönfoderspannmål</i>			
- fleråriga vallar, tre övergödslingar			
* vårspridning	90	90	80
* till andra skörden	80	80	70
* till tredje skörden	50	50	40
- fleråriga vallar, fyra övergödslingar			
* vårspridning	80	80	
* till andra skörden	70	70	
* till tredje skörden	40	40	
* till fjärde skörden	30	30	
- grönfoderspannmål + rajgräs			
* vårspridning	90	90	80
* till andra skörden	80	80	70
* till tredje skörden	50	50	40
<i>Anläggning av vall på våren</i>			
- skyddssåden skördas (tröskas)	De sortvisa	rekommendationerna	sänks med 20-30%
- grönfoderspannmål och/eller skyddssäd	100	100	80
* till andra skörden	100	100	80
* till tredje skörden	50	40	50
- skyddssäd, skördas som helsäd			
* vårspridning	100	100	80
- anläggning utan skyddssäd			
* vårspridning	80	80	70

Gröda	Ler- och mjäljordar	Grova mineraljordar	Organiska jordar
* till andra skörden	30	30	30
<i>Anläggning av vall på sommaren</i>			
* sommarspridning	60	60	50
<i>Anläggning av vall på hösten</i>			
* höstspridning före 1.9	30	30	30
<i>Upplivningsgödsling</i>			
* till skyddssåden på sommaren eller efter skörden av skyddssåden	30	30	30
<i>Frövall</i>			
- timotej, vårspridning	100	90	60
- ängssvingel, vårspridning	120	110	
- hundäxing, vårspridning	100	90	
- Westerworldiskt rajgräs, vårspridning	100	100	
- rörlfen, vårspridning	110	100	80

(2001/77)

Tabell 3. Högsta tillåtna mängden kväve (kg/ha) till sockerbeter

	Högsta tillåtna mängden kväve
Basnivå	120 kg/ha
Om blasten plöjs ned	120 kg/ha
Om blasten ej plöjs ned	140 kg/ha
Om halmen plöjs ner	150 kg/ha

Tabell 4. Högsta tillåtna mängden kväve (kg/ha) till potatis

	Högsta tillåtna mängden kväve
Basnivå för matpotatis	60 kg/ha
- skördenivå 25 ton/ha	
Basnivå för industripotatis	80 kg/ha
- skördenivå 30 ton/ha	
Matpotatis	90 kg/ha
- höjd giva, skördenivå minst 35 ton/ha	
Industripotatis	110 kg/ha
- höjd giva, skördenivå minst 40 ton/ha	

Bilaga 3

Anvisningar för växtföljd i grönsaksodling

Växt	Kortaste växtföljdsomlopp, år	Längsta intervall på samma skifte, år
Kål	4	2
Morot	4	2
Palsternacka	4	2
Lök	5	2
Purjo	5	2
Rödbeta	3	2
Selleri	4	1
Ärt, bönor	4	2

Persilja	4	1
Dill	4	2
Frilandsgurka	4	2
Pumpa, squash, sallat	3	2
Spenat	3	2

Bilaga 4

Omräkningskoefficienter för djurenheter

Djurslag	Omräkningskoefficient
Mjölkkor	1
Dikor	0,5
Kvigor, köttnöt, avelstjur (> 8 mån.)	0,37
Ungboskap (< 8 månader)	0,18
Sugga med grisar	0,5
Gödsvin, avelssvin, sinsuggor	0,14
Hästar	0,5
Ponnyer	0,37
Getter, getter med killingar	0,18
Får, tackor med lamm	0,11
Värphöns (> 6 mån.)	0,011
Broiler, unghöns	0,0028

Bilaga 5 (2004/9)

Växtförteckning

Spannmål

- Höstvete
- Vårvete
- Durumvete
- Spältvete
- Rågvete
- Vårråg
- Höstråg
- Maltkorn
- Bovete
- Majs
- Sockermais
- Övriga spannmålsväxter

Foderspannmål

- Foderkorn
- Havre
- Blandsäd
- Grönsäd

Proteingrödor

- Matärt
- Foderärt
- Blandade grödor
- Proteingrödor + oljeväxter
- Ärt/bondböna + spannmål högst 15 %
- Bondböna
- Vicker
- Sötlupin
- Övriga proteingrödor

H 3 LF (2000:17) om jordbrukets miljöstödd ...**Potatis**

- Matpotatis
- Industrimatpotatis
- Stärkelsepotatis
- Övrig potatis
- Tidig potatis (under fiberduk)
- Sättpotatis (för prod. av certifierad sättpotatis)
- Sättpotatis (egen förökn. till sättpotatis)
- Sättpotatis (egen förökn. till stärkelsesättpotatis)

Socketbetor

- socketbetor för sockerproduktion
- socketbetor för fröproduktion

Specialväxter

- Foderrotfrukter och foderkål, för fröproduktion
- Tobak
- Fiberbrännässla
- Humle
- Oljedådra
- Hampa (t.ex. för pappersindustri)
- Fiberhampa
- Spånadslin
- Frökryddor och drogväxter
- Prydnadsväxter
- Plantskoleodling

Växthusgrönsaker

- Tomat
- Växthusgurka
- Paprika
- Melon

Frukt och bär

- Äpple
- Övriga frukter
- Svarta vinbär
- Röda vinbär
- Vita vinbär
- Hallon
- Krusbär
- Jordgubbe
- Åkerbär
- Amerikanskt blåbär
- Bäraronia
- Övriga bärväxter

Gröngödslingsvall

- Gröngödslingsvall

Grönfodervall

- 1-årig torrhö-, ensilage- och grönfodervall
- Flerårig torrhö-, ensilage- och grönfodervall
- Permanent torrhö-, ensilage- och grönfodervall

Betesvall

- 1-årig betesvall
- Flerårig betesvall
- Permanent odlad betesvall

Frövall

- 1-årig frövall
- Flerårig frövall

Ensilagevall

- 1-årig ensilagevall
- Flerårig ensilagevall
- Permanent ensilagevall

Övriga foderväxter

- Grönmjölshö
- Rörflen
- Grönsäd
- Foderrotfrukter och foderkål, till foder

Naturbeten

- Naturbeten och ängar som är i bruk
- Skogsbete
- Hagmark
- Plantskola för skogsträd

Oljeväxter

- Vårrybs
- Höstrybs
- Vårapps
- Höstraps
- Solros
- Oljelin
- Sojaböna

Grönsaker

- Trädgårdsärt
- Buskböna
- Vitkål/huvudkål
- Kinakål
- Blomkål
- Morot
- Rödbeta
- Kålrot
- Rova
- Rotselleri
- Palsternacka
- Matlök
- Sticklök
- Purjolök
- Frilandsgurka
- Pumpa
- Spenat
- Huvudsallat
- Rabarber
- Rödkaål
- Savojskål
- Brysselkål
- Broccoli
- Kålrammi
- Blekselleri
- Rädisa
- Sötfränkål
- Zucchini
- Isbergssallat
- Jättelök
- Grönkål (bladkål)
- Dill
- Persilja
- Örtkryddor
- Vitlök
- Pepparrot

- Störböna
- Övriga sallader
- Övriga grönsaker

Trädor

- Nonfood-träda (CAP)
- Behandlad för beskogning
- CAP-träda (ej non food)
  - * Öppen träda
  - * Stubbräda
  - * Ettårig grönräda
  - * Flerårig grönräda som bryts på hösten, sås inte med höstsäd
  - * Flerårig grönräda som inte bryts på hösten eller som sås med höstsäd
- Ekologisk träda
  - * i CAP-användning
  - * i övrig användning

Övrigt

Tillfälligt icke odlad areal
Trädgårdsland
Permanent icke odlad åker
Avtalsareal för specialstöd
Skyddszonsvall

H 4 Republikens Presidents Förordning (2001:75) om skötseln av de uppgifter i landskapet Åland som hör till utbetalningsstället för garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ)

(FFS 1004/2001)

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på de stödsystem som finansieras genom garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) och som med stöd av självstyrelselagen för Åland (1144/1991) omfattas av landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet.

2 §. Utbetalningsställe i landskapet Åland

Det utbetalningsställe som avses i rådets förordning (EG) nr 1258/1999 om finansiering av den gemensamma jordbrukspolitikens för jord- och skogsbruksministeriet (*utbetalningsställe*).

3 §. Skötsel av utbetalningsställets uppgifter

Utbetalningsstället rapporterar till kommissionen på det sätt som föreskrivs, ser till att redovisningshandlingarna ajourhålls samt sköter andra föreskrivna uppgifter till den del det inte har avtalats att Ålands [landskapsstyrelse] skall handha dessa uppgifter.

Ålands [landskapsstyrelse], som är ett sådant annat organ som avses i artikel 1.4 a i kommissionens förordning (EG) nr 2245/1999, sköter uppgifter som anknyter till godkännandet av betalningar, verkställandet av utbetalningar, bokföringen i samband med dessa samt kontrollen av stödtagare. Vid skötseln av de nämnda uppgifterna beaktar Ålands [landskapsstyrelse] särskilt kraven i rådets förordning (EEG) nr

RP (2001:75) om ... utbetalningsstället för EUGFJ

H 4

3508/92 om ett integrerat system för administration och kontroll av vissa stödsystem inom gemenskapen.

Närmare överenskommelse om skötseln av utbetalningsställets uppgifter ingås genom avtal mellan jord- och skogsbruksministeriet och Ålands [landskapsstyrelse].

4 §. Attesterande organ

De uppgifter som hör till det attesterande organ som avses i artikel 3 i kommissionens förordning (EG) nr 1663/95 sköts av det organ som utfärdar intyg för utbetalningsstället.

5 §. Ansvar för kostnaderna för skötseln av utbetalningsställets uppgifter

Landskapet Åland svarar för kostnaderna för skötseln av utbetalningsställets uppgifter inom tillämpningsområdet för denna förordning. Närmare överenskommelse om förfarandena vid ersättande av kostnader ingås genom avtal mellan jord- och skogsbruksministeriet och Ålands [landskapsstyrelse].

6 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 3 december 2001.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

H 5 Landskapslag (1972:25) om lantbruksnämnder (1998/85)

1 §. (1998/85) Kommunfullmäktige kan tillsätta en lantbruksnämnd som handlägger frågor rörande lantbruksförvaltningen inom kommunen. Fullmäktige kan avstå från att tillsätta en lantbruksnämnd om dess åligganden i stället kan skötas av en annan nämnd eller kommunstyrelsen. Två eller flera kommuner kan gemensamt tillsätta en lantbruksnämnd.

2 §. (1998/85) Tillsynen över lantbruksnämnderna utövas av [landskapsstyrelsen].

3 §. (1998/85) På lantbruksnämnden ankommer

- 1) att främja lantbruket och dess binäringar,
- 2) att lämna handräckning samt att avge utlåtanden och utredningar åt landskapets myndigheter och kommunala myndigheter samt
- 3) att handha övriga uppgifter som anförts av nämnden.

4 §. (1998/85) Närmare föreskrifter om kommunala nämnders ledamöter finns i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

5 §. Upphävd (1989/61).

6 §. (1998/85) Den som är anställd vid en penninginrättning som beviljar lån till lantbruk ur landskapets medel eller lån för vilka landskapet erlägger räntegottgörelse eller är dess ombud eller medlem av dess styrelse eller är ordförande eller vice ordförande i dess förvaltningsråd eller för dess principaler får inte vara medlem i en lantbruksnämnd.

7 §. (1998/85) Vid överklagande av lantbruksnämndens beslut gäller bestämmelserna om rättelseyrkande och om kommunalbesvär i kommunallagen för land-

H 6 LL (1995:52) om ... ekologisk jordbruksproduktion

skapet Åland. Samma bestämmelser gäller om lantbruksnämndens uppgifter anförtröts en annan kommunal nämnd eller kommunstyrelsen.

8 §. (1998/85) Kommunen kan anställa en lantbrukssekreterare som har till uppgift att biträda lantbruksnämnden. Befattningen kan vara antingen huvud- eller bisyssla. Två eller flera kommuner kan gemensamt anställa en lantbrukssekreterare.

I 6 § avsedd person får inte utses till lantbrukssekreterare.

9 §. (1998/85) Har en lantbrukssekreterare inte anställts kan kommunfullmäktige besluta att en annan kommunal tjänsteman eller lantbruksnämndens ordförande skall mot särskilt arvode fullgöra de uppgifter som skulle åligga lantbrukssekreteraren.

10 §. (1998/85) Utgifterna för lantbruksnämndens verksamhet betalas av kommunen.

För kostnader för lantbruksnämndens verksamhet har kommunen rätt till landskapsandel enligt landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

11 §. (1998/85) Om val av lantbruksnämnd skall kommunfullmäktige meddela [landskapsstyrelsen].

12 §. Närmare bestämmelser angående verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

13 §. Denna lag träder omedelbart i kraft och genom densamma upphäves landskapslagen (1964:13) den 16 april 1964 om kolonisationsnämnder.

2 mom. upphävt (1998/85).

H 6 Landskapslag (1995:52) om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion

1 §. Inledande bestämmelse

I denna lag finns bestämmelser om kontroll av produktion, beredning, märkning och marknadsföring av jordbruksprodukter som ekologiskt framställda.

För att skydda framställningen av ekologiska jordbruksprodukter samt för att säkerställa konkurrens på lika villkor för dem som framställer produkter och vid sin marknadsföring lämnar uppgift om att de framställts ekologiskt skall ett kontrollsystem upprättas av [landskapsstyrelsen] i enlighet med bestämmelserna i denna lag. Kontrollsystemet avser uppgifter om och tillsyn över produktionsmetoder och märkning av livsmedelsråvaror som producerats inom jordbruket och har ett klart samband med jordbruksproduktionen.

Endast jordbruksprodukter som omfattas av kontrollsystemets register över ekologiskt jordbruk får marknadsföras som ekologiskt framställda.

2 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp skall ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Ekologiskt framställda jordbruksprodukter är produkter som uppfyller de minimikrav avseende kontrollåtgärder och förebyggande åtgärder som meddelas i enlighet med rådets förordning (EEG) nr

2092/91 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter, nedan kallad rådets förordning.

Producent är om inte annat särskilt anges i denna lag en företagare som förbundet sig att följa rådets förordning och som av [landskapsstyrelsen] godkänts att marknadsföra jordbruksprodukter som ekologiskt framställda.

Kontrollant är en av [landskapsstyrelsen] eller ett godkänt kontrollorgan förordnad person som ansvarar för produktionskontroll i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Ålands kontrollnämnd för ekologiskt framställda jordbruksprodukter, nedan kallad kontrollnämnden, är en av [landskapsstyrelsen] tillsatt nämnd som skall biträda [landskapsstyrelsen] i skötseln av frågor som rör framställning av jordbruksprodukter vilka marknadsförs som ekologiskt framställda i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Ålands kontrollregister för ekologiskt jordbruk, nedan kallat kontrollregistret, är [landskapsstyrelsens] kontrollregister över producenter och fastigheter, eller delar av fastigheter, vars produktion efter ansökan konstaterats uppfylla kraven för ekologiskt framställda jordbruksprodukter. I kontrollregistret införs dessutom de nödvändiga uppgifter om godkännande och kontroll som förutsätts i enlighet med rådets förordning och bestämmelserna i denna lag.

Godkänt kontrollorgan är en organisation eller sammanslutning som uppfyller de krav den europeiska gemenskapen ställer på kontrollorgan avseende produktion av ekologiska jordbruksprodukter och som av [landskapsstyrelsen] efter ansökan godkänts att utföra kontroll enligt denna lag. [Landskapsstyrelsen] beslutar närmare om ansökningsförfarandet.

3 §. Kontrollnämndens sammansättning

Kontrollnämnden tillsätts av [landskapsstyrelsen] för två år i sänder för att biträda [landskapsstyrelsen] vid skötseln av de angelägenheter som avses i denna lag. Nämnden skall bestå av minst tre och högst fem ordinarie ledamöter och personliga ersättare för dem. Kontrollnämndens ordförande utses av [landskapsstyrelsen] medan nämnden inom sig för sin mandattid utser en vice ordförande. Minst en och högst två ledamöter skall företräda [landskapsstyrelsen]. Av övriga ledamöter bör minst en företräda de producenter som godkänts att marknadsföra produkter som ekologiskt framställda samt minst en företräda konsumenterna. [Landskapsstyrelsen] beslutar närmare om nämndens sammansättning.

[Landskapsstyrelsen] tillsätter nämndens sekreterare, vilken inte samtidigt kan vara medlem i kontrollnämnden.

Nämndens medlemmar handlar under tjänstemannaansvar.

4 §. Märkning av ekologiskt framställda jordbruksprodukter

Om inte annat följer av 10 § har en producent som är införd i kontrollregistret rätt att för de produkter som omfattas av registreringen vid sin marknadsföring lämna uppgift om att produkten omfattas av land-

skapets kontrollsystem, i enlighet med bilaga 5 till rådets förordning, med följande text:

Ekologiskt jordbruk - EG:s kontrollsystem

Om en uppgift lämnas vid marknadsföring att en produkt omfattas av landskapets kontrollsystem skall samtidigt anges att rätten härtill beviljats av Ålands [landskapsstyrelse].

Närmare bestämmelser om utformningen av märkning av en produkt som ekologiskt framställd i enlighet med denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 §. Ansökan om godkännande att marknadsföra jordbruksprodukter som ekologiskt framställda

Den som vill godkännas för landskapets kontrollsystem avseende jordbruksprodukter vilka marknadsförs som ekologiskt framställda skall ansöka om detta hos [landskapsstyrelsen]. Ansökan skall uppta minst de uppgifter som krävs i enlighet med rådets förordning såsom

- a) sökandens namn och adress,
- b) platsen för produktionen och vid behov närmare uppgifter om platsen där verksamheten bedrivs,
- c) verksamhetens produkter,
- d) åtagande från sökanden att driva verksamheten i enlighet med bestämmelserna i rådets förordning,
- e) tidpunkten då sökanden upphörde att använda sådana ämnen som inte är tillåtna i enlighet med rådets förordning samt
- f) namnet på godkänt kontrollorgan som producenten utsett för kontroll av verksamheten.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta att ytterligare uppgifter, utöver de som följer av bestämmelserna i 1 mom., skall framgå av ansökan om godkännande för kontrollsystemet.

6 §. Kontrollregistret

[Landskapsstyrelsen] eller godkänt kontrollorgan skall i kontrollregistret införa uppgifter om de producenter och fastigheter som efter ansökan konstaterats uppfylla kraven för ekologiskt framställda jordbruksprodukter och således godkänts för anslutning till landskapets kontrollsystem för ekologiskt framställda produkter. I registret skall utöver de uppgifter som avses i 5 § dessutom införas uppgifter

- a) om datum för inledande kontroll,
- b) om datum för godkännande,
- c) om datum för produktionskontroll,
- d) om datum för förbudande att använda uppgift om att en produkt omfattas av [landskapsstyrelsens] kontrollsystem samt
- e) övriga uppgifter som är nödvändiga för den kontroll som förutsätts i rådets förordning.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta närmare om vilka uppgifter som skall införas i det register över de producenter och fastigheter som avses i denna paragraf.

7 §. Egenkontroll

En producent som omfattas av kontrollsystemet skall se till att hans framställning av ekologiska jordbruksprodukter uppfyller de krav som följer av be-

LL (1995:52) om ... ekologisk jordbruksproduktion

H 6

stämmelserna i denna lag. En producent skall för detta ändamål på egen bekostnad tillämpa ett av [landskapsstyrelsen] godkänt kontrollsystem.

En producent skall varje år före en tidpunkt [landskapsstyrelsen] fastställer anmäla sin produktionsplan för det följande jordbruksåret. Om det behövs avseende växtodling skall en sådan anmälan avse varje odlingsdel en verksamhet innefattar. En producent skall utan dröjsmål meddela [landskapsstyrelsen] om väsentliga förändringar i verksamheten eller i omständigheter som påverkar verksamheten. En producent skall dessutom bistå en kontrollant med den hjälp som kontrollen förutsätter.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta närmare om

- a) vilka system för egenkontroll som godkänns i enlighet med bestämmelserna i 1 mom.,
- b) vilka uppgifter som skall ingå i en sådan produktionsplan som avses i 2 mom. och
- c) omfattningen av den hjälp en producent på begäran måste lämna i enlighet med 2 mom.

8 §. Godkänt kontrollorgans producentkontroll

Den kontroll som förutsätts i rådets förordning kan utföras av ett av [landskapsstyrelsen] godkänt kontrollorgan. [Landskapsstyrelsen] kan återkalla godkännandet av ett kontrollorgan om kontrollorganet inte iakttar sina åligganden enligt denna lag.

Ett godkänt kontrollorgan skall för varje ansluten producent utföra sådan nödvändig kontroll samt bistå [landskapsstyrelsen] med de upplysningar och den hjälp som förutsätts i rådets förordning. Kontrollorganet, dess kontrollanter och andra funktionärer får inte i sin verksamhet ha något eget intresse som kan påverka deras opartiskhet.

Ett godkänt kontrollorgan får ta ut avgift för sin kontroll enligt en taxa som efter förslag av kontrollorganet fastställs av [landskapsstyrelsen].

9 §. [Landskapsstyrelsens] producentkontroll

[Landskapsstyrelsen] skall utföra sådan nödvändig kontroll som förutsätts i rådets förordning eller tillse att sådan kontroll utförs av godkänt kontrollorgan. För kontrollen skall finnas minst en av [landskapsstyrelsen] bemyndigad kontrollant som arbetar under tjänstemannaansvar. Förordnandet kan avse viss kontroll eller gälla generellt. Förordnande kan knytas till innehav av viss tjänst.

[Landskapsstyrelsen] har rätt att av en producent och ett godkänt kontrollorgan få den information som behövs för kontrollen samt har rätt att utföra de inspektioner och undersökningar som kontrollen förutsätter. Över resultatet av varje kontroll skall en rapport upprättas vilken skall delges kontrollnämnden och den enskilde producenten.

[Landskapsstyrelsen] skall se till att kontrollnämnden samt varje producent får den information som behövs för det ekologiska jordbruk som avses i denna lag.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta närmare om omfattningen och utförandet av den kontroll som avses i denna paragraf.

H 7 LL (1965:8) om Ålands försöksstation

10 §. *Kontrollnämndens arbete*

Innan [landskapsstyrelsen] fattar ett beslut om godkännande som avses i 5 § skall kontrollnämndens utlåtande inhämtas. Kontrollnämnden kan i sitt utlåtande tillstyrka eller avstyrka att en producent, en fastighet eller en del därav godkänns för landskapets kontrollsystem avseende jordbruksprodukter vilka marknadsförs som ekologiskt framställda.

Kontrollnämnden lämnar på begäran från [landskapsstyrelsen] utlåtande över om en producent som omfattas av kontrollsystemet följer de krav som avses i denna lag. Kontrollnämnden kan självständigt pröva om en producent som omfattas av kontrollsystemet följer de krav som avses i denna lag och därvid föreslå att [landskapsstyrelsen] vidtar en åtgärd som avses i 11 §.

Kontrollnämnden kan vid behov höra [landskapsstyrelsens] kontrollant.

11 §. *Avlägsnande av felaktig uppgift från kontrollregistret samt förbud i vissa fall mot användande av uppgift om ekologisk produktion*

En märkning av en produkt som ekologiskt framställd i enlighet med denna lag skall avlägsnas om produkten inte uppfyller i denna lag avsedda krav på ekologiskt framställda jordbruksprodukter. [Landskapsstyrelsen] kan besluta att en producent vars produkt felaktigt märkts såsom ekologiskt producerad utan dröjsmål skall avlägsna den felaktiga märkningen vid äventyr av att avlägsnandet sker på dennes bekostnad.

En producent vars produkter vid upprepade tillfällen uppsåtligen eller av grov oaktsamhet vid marknadsföringen märkts som producerade i enlighet med landskapets kontrollsystem, utan att de uppfyller minimikraven för ekologiskt framställda produkter, kan för viss tid eller tills vidare av [landskapsstyrelsen] meddelas *förbud mot användning av uppgift om att en produkt omfattas av [landskapsstyrelsens] kontrollsystem*. Om bristen avhjälpes eller om den inte längre har betydelse skall förbudet återkallas utan dröjsmål. Ett i detta moment avsett förbud kan förenas med vite varvid ändring genom besvär inte får sökas över beslutet om föreläggande av vite. Vid bedömning av om verkan av underlåtelse är mycket långvarig skall de allmänna förutsättningar för omställning till ekologisk produktion samt bestämmelserna enligt rådets förordning om sådan övergångsperiod som krävs beaktas innan produkter från producenten anses vara ekologiskt framställda produkter.

[Landskapsstyrelsen] kan i enskilda fall innan beslut som avses i denna paragraf fattas inhämta utlåtande från kontrollnämnden.

12 §. *Avlägsnande från kontrollregistret*

[Landskapsstyrelsen] kan besluta att en producent skall avlägsnas ur kontrollregistret om denne vid upprepade tillfällen uppsåtligen eller av grov oaktsamhet underlåtit att följa de minimikrav för ekologiskt framställda produkter som avses i denna lag, eller om en underlåtelse att följa dessa krav med hänsyn till underlåtelsens art har eller anses få en mycket långvarig verkan.

[Landskapsstyrelsen] kan i enskilda fall innan beslut om avlägsnande ur kontrollregistret fattas inhämta utlåtande från kontrollnämnden.

13 §. *Landskapsförordning*

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

14 §. *Förnyad kontroll*

En producent som är missnöjd med den kontroll som avses i 9 § har efter yrkande rätt till ny kontroll. Yrkande om ny kontroll skall ske inom 14 dagar efter att kontrollresultatet delgivits denne.

15 §. *Rättelse*

En producent som är missnöjd med [landskapsstyrelsens] beslut om godkännande för kontrollsystemet, förbud mot användning av uppgift om att en produkt omfattas av [landskapsstyrelsens] kontrollsystem eller om avlägsnande ur registret har rätt att inom 30 dagar efter att han delgivits beslutet inlämna ett skriftligt yrkande på rättelse av beslutet till [landskapsstyrelsen].

16 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 september 1995.

Åtgärder som lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

H 7 Landskapslag (1965:8) om Ålands försöksstation

1 §. För försöksverksamheten för lantbruket och trädgårdsodlingen finnes en under [landskapsstyrelsen] lydande Ålands försöksstation.

2 §. Försöksstationen står under ledning av en föreståndare och omfattar två avdelningar, en för lantbruksförsök och en för trädgårdsförsök.

Föreståndaren leder verksamheten vid lantbruksförsöksavdelningen. Verksamheten vid trädgårdsförsöksavdelningen handhaves av landskapets trädgårdskonsulent.

3 §. Försöksstationen utför undersökningar och försök i enlighet med av [landskapsstyrelsen] fastställd verksamhetsplan.

Verksamheten vid försöksstationen skall i mån av möjlighet ske i samarbete med Lantbrukets forskningscentral.

Under försöksstationens ledning anordnas lokala fältförsök.

4 §. Vid försöksstationen tillsättes en rådgivande kommission, bestående av fem medlemmar. Försöksstationens föreståndare är en av medlemmarna och fungerar som kommissionens sekreterare. De övriga medlemmarna utses av [landskapsstyrelsen], efter det Delegationen för Ålands lantmannagillen och en trädgårdsodlingen representerande sammanslutning beretts tillfälle att göra förslag, sålunda, att tre medlemmar företräda lantbruket och en trädgårdsodlingen.

[Landskapsstyrelsen] förordnar en av medlemmarna till ordförande och en till viceordförande.

Rådgivande kommissionen sammanträder på kal-
lese av ordföranden eller föreståndaren för försöks-
stationen. Kommissionen är beslutför, då minst tre
medlemmar äro närvarande.

Inom kommissionen avgöras ärendena med enkel
röstövertvikt. Faller rösterna lika, avgör ordförandens
röst. Protokoll och expeditioner undertecknas av ord-
föranden och sekreteraren eller, om föreståndaren för
försöksstationen jämväl är ordförande, av viceordför-
anden och sekreteraren.

Till vald medlem av kommissionen erlagges arvo-
de och resekostnadsersättning som till medlem av
landskapets kommitté.

5 §. Rådgivande kommissionen åligger:

1) att utgöra föreningsband mellan försöksstatio-
nen och lantbrukarna och trädgårdsodlarna i landska-
pet;

2) att till [landskapsstyrelsen] avgiva utlåtande
över förslag till verksamhetsplan, förslag till inkomst-
och utgiftsstat samt över verksamhetsberättelserna;
samt

3) att till [landskapsstyrelsen] avgiva utlåtanden i
övriga frågor, som beröra försöksstationens verksam-
hetsområde.

6 §. Föreståndaren för försöksstationen åligger:

1) att leda och övervaka försöksstationens verk-
samhet och draga försorg om att försöksresultaten färdig-
ställas för publicering;

2) att bereda och föredraga ärendena i rådgivande
kommissionen;

3) att utarbeta förslag till försöksstationens verk-
samhetsplan och inkomst- och utgiftsstat samt uppgö-
ra verksamhetsberättelse ävensom att insända dem
jämte rådgivande kommissionens utlåtande till [land-
skapsstyrelsen];

4) att i enlighet med av [landskapsstyrelsen] givna
föreskrifter handhava försöksstationens penningmed-
el;

5) att övervaka skötseln och underhållet av försöks-
stationens egendom;

6) att tillse, att på försöksstationen ankommande
arbeten vederbörligen utföras; samt

7) att följa utvecklingen av förhållandena på för-
söksstationens verksamhetsområde och till [land-
skapsstyrelsen] inkomma med förslag till nödiga för-
nyelser och förbättringar.

7 §. Kompetensvillkor för föreståndare vid försöks-
stationen är avlagd agronomexamen samt agronomie-
och forstkandidatexamen ävensom praktisk förtro-
genhet med skötseln av lantbruk.

Föreståndaren är landskapets tjänsteman och ut-
nämnes av [landskapsstyrelsen].

8 §. Trädgårdskonsulenten åligger att för föreståndar-
nen göra förslag om verksamheten vid avdelningen att
intagas i försöksstationens verksamhetsplan ävensom
förslag till inkomst- och utgiftsstat och verksamhets-
berättelse för avdelningen.

9 §. Försöksstationens föreståndare biträdes av en
fältmästare. Kompetensvillkor för fältmästare är av-
lagd agrolögenexamen.

Fältmästaren är landskapets befattningshavare och
utnämnes av [landskapsstyrelsen].

10 §. Försöksstationen redovisar för användningen av
sina penningmedel till [landskapsstyrelsen] såsom om
landskapets specialredogörare är stadgat.

11 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten
och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov ge-
nom landskapsförordning.

H 8 Landskapslag (1969:29) om stängsel- skyldighet

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Den som håller husdjur är skyldig att vårda dem
så, att de icke inkommer på annans ägor.

Denna lag skall även tillämpas i fråga om sådana
områden, där stängselskyldighet regleras genom
byggnadsordning eller planebestämmelser, såvitt så-
dan skyldighet föranledes av ägors fredande mot ska-
da av husdjur.

2 §. Rågrannar må avtala om uppförande och under-
håll av gemensamt stängsel eller om den grund, enligt
vilken stängselskyldighet dem emellan på annat sätt
skall fördelas.

Om ägofredsföreningar är stadgat i landskapslagen
(1933:4) den 8 maj 1933 om ägofredsföreningar i
landskapet Åland.

Ann. Landskapslag (1933:4) om ägofredsföreningar ingår under
Gb 2 i Ålands lagsamling 1976.

3 §. Har rågrannar icke träffat i 2 § avsett avtal om
stängselskyldigheten, skall denna skyldighet fullgö-
ras så, att i fall stängselskyldigheten föranledes av be-
tande endast på ena sidan, denna sida ensam skall sva-
ra för stängslet. I annat fall tager vardera sidan lika
lott, om ej betande med olika slag av husdjur eller an-
dra särskilda omständigheter påkallar avvikelse.

4 §. Där någondera rågrannen det påyrkar, skall var-
deras stängselskyldighet bestämmas vid skifte på
platsen, vilket sakägarna själva må förrätta. Därvid
bör tagas i betraktande markens beskaffenhet, varpå
stängslet skall uppföras, så att stängslets längd skäligen
minskas, där dess uppförande och underhåll med-
för större kostnad. Större kostnad för grind eller led
skall även föranleda minskning. Sämjas sakägarna
icke, skall genom lottning avgöras, vilken del av
stängslet eller därtill hörande grind eller led bör av
vardera uppföras.

Lag samma vare, där flere rågrannar är i skifte del-
aktiga.

Över skiftet skall upprättas ett särskilt instrument,
vilket undertecknas av sakägarna och av vilket envar
av dem erhåller ett exemplar.

5 §. Har tio år förflutit, sedan skiftet vunnit laga kraft,
skall nytt skifte förrättas, där någon av dem, som har
del i stängslet det påyrkar.

6 §. Uppstår tvist om den grund enligt vilken stängsel-
skyldigheten skall beräknas, avgöres ärendet av en
skiftesnämnd, i vilken vardera parten utser en medlem
och dessa sedan en tredje, som samtidigt är ordföran-

H 8 LL (1969:29) om stängelskyldighet

de. Är parterna därom ense, kan skiftesnämndens åligganden överlämnas till en enda person.

Underlåter någondera parten att välja medlem i skiftesnämnden inom två veckor efter därtill erhållen uppmaning eller enar sig de utsedda medlemmarna icke inom nämnda tid om val av den tredje, verkställles valet av kommunens styrelse.

7 §. Den som icke åtnöjes med skiftesnämndens beslut äger däri söka ändring hos [häradsrätten] på stämning, som bör delgivas motparten inom 60 dagar efter erhållen del av beslutet, men beslutet skall oberoende därav gå i verkställighet. Har någon jämlikt beslutet uppfört mera stängsel än honom genom rättens utslag åläggas, erhåller han härför ersättning efter rättens prövning.

8 §. Den som önskar ålägga granne sådan stängelskyldighet, varom i denna lag är stadgat, skall därom göra anmälan hos denne före oktober månads utgång och skall grannen senast före juni månads ingång påföljande år fullgöra sin skyldighet.

Om den stängelskyldige icke längre har behov av stängslet, må han därom anmäla för övriga delägare före oktober månads utgång och är efter ingången av påföljande juni månad fri från sin stängelskyldighet.

Godkännes icke uppsägningen, vare saken avgjord av skiftesnämnd på sätt i 6 § stadgas.

Uppsägning, som avses i denna paragraf, må dock icke äga rum förrän fem år förflutit från stängelskiftet.

9 §. Yrkar den, över vars mark gemensam boskapsväg går eller vars mark gränsar till sådan, vägens avskiljande genom stängsel eller önskar trefjärdedelar av dem, som nyttjar gemensam boskapsväg, att vägen ingärdas, äger envar, som begagnar vägen, taga del i stängelskyldigheten efter den nytta han har av vägen som boskapsväg.

Angående sådan stängelskifte samt befrielse från stängelskyldighet gäller vad i detta kapitel är stadgat.

10 §. Stängsel skall vara av sådan beskaffenhet att det i varje särskilt fall motsvarar sitt ändamål.

Önskar rågranne, att stängslet uppföres av kostsammare beskaffenhet än vad i 1 mom. avses, är han dock skyldig att ensam svara för stängselbesväret.

Uppstår tvist om stängsels beskaffenhet må tvisten avgöras av skiftesnämnd som i 6 § stadgas.

11 §. Förfaller stängsel skall bristen så snart som möjligt avhjälpas. Underlåter den stängelskyldige detta, sedan han om bristen bevisligen erinrats, må den, som därav kan lida skada, tillkalla tvenne ojäviga personer att på utsatt dag, varom den försumligen bör underrättas, värdera kostnaden för bristens avhjälpande och må sedan själv iståndsätta stängslet. För de kostnader, som därav följer, skall den stängelskyldige svara.

2 kap. Om samfällda ägors nyttjande till bete

12 §. Vad i rikets [lag den 9 maj 1940 om vissa samfälligheter och därmed jämförliga gemensamma förmaner (FFS 204/1940)] är stadgat angående nyttjande av samfälligheter, skall även äga tillämpning i fråga om sådana samfällda områdets nyttjande till bete.

FFS 204/1940 har ersatts av Lag om samfälligheter, Mi 108 FL II.

3 kap. Om överträdelse av denna lag

13 §. Inkommer husdjur olovligen på annans ägor, straffes den skyldige såsom i strafflagen stadgas.

Ägare till husdjur på gemensamt bete ansvarar en för alla och alla för en för skada, som deras djur förorsakat.

Vad i denna lag är stadgat om ägare till husdjur, gäller även person, åt vilken djurets vård eller nyttjande överlåtits.

14 §. Den som lidit skada av annans husdjur skall vid en särskild syneförrättning genast låta värdera skadan av tvenne ojäviga och sakkunniga personer. Om denna syn bör djurets ägare om möjligt underrättas.

15 §. Finner någon på sina ägor annans husdjur, som dit olovligen inkommit, må han omhändertaga djuret och skall han i sådant fall därom genast underrätta ägaren.

Är djurets ägare icke känd, skall den som omhändertagit djuret därom tillkännagiva i någon på orten spridd tidning.

Envar, som omhändertagit annans husdjur, är ansvarig för dess vård.

16 §. Omhändertaget husdjur har ägare ej rätt att återfå, förrän han ersätter den skada, som djuret åstadkommit, så ock den kostnadsvärdering av skadan samt djurets vård och underhåll enligt värdering av tvenne ojäviga personer medförd, ävensom annonskostnaderna eller härför ställer full säkerhet. Från ersättningsbeloppet må dock avdragas den nytta omhändertagandet medförd.

17 §. Har i 14 § omförmäld värdering icke skett och har ej annorlunda överenskommit med djurets ägare, är den som omhändertagit djuret skyldig att utgiva detsamma utan annan ersättning än för vård och underhåll på sätt som i 16 § stadgas.

Har djurets ägare icke underrättats på sätt i 15 § stadgas, skall djuret utan ersättning utgivas åt dess ägare och denne är dessutom berättigad till ersättning för den skada han därigenom åsamkats.

Den som omhändertagit djuret äger dock utan hinder av vad i 1 och 2 mom. är stadgat, rätt att vid domstol söka ersättning för den skada som djuret åstadkommit. Samma rätt tillkommer även den som lidit skada av annans husdjur men icke omhändertagit det.

18 §. Utlöser ej ägare omhändertaget djur inom 14 dagar, efter det omhändertagandet för honom anmäls, må det på auktion säljas och den som djuret omhändertagit ur försäljningspriset bliva ersatt för skada och kostnad.

Anmäler sig icke ägare inom ett år efter tillkännagivandet, tillhör djuret den som det omhändertagit.

4 kap. Särskilda stadganden

19 §. Övergår lägenhet eller jordområde, som berörs av i 4 § stadgat skifte till ny ägare eller innehavare, medan skiftet ännu är gällande, är det mot honom bindande. Detsamma gäller även i landskapslagen (1933:4) den 8 maj 1933 om ägofredsöreningar i

landskapet Åland avsett avtal om ägofred, som faststälts av domstol.

Se anm. vid 2 §.

20 §. För dem, som vintertid underhåller allmän väg, är det tillåtet, att för vintern nedtaga vid sådan väg inrättade stängsel mot skyldighet att tidigt om våren återställa dem i deras förra skick.

H 9 Landskapslag (1995:91) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd

1 §. Tillämpningsområde

Om inte annat följer av denna lag skall följande rikslagar tillämpas i landskapet Åland:

1) lagen den 16 december 1994 om plantmaterial (FFS 1205/1994) och

2) (2004/19) lagen den 18 juli 2003 om skydd för växters sundhet (FFS 702/2003).

Ändringar av de lagar som avses i 1 mom. skall tillämpas i landskapet från den tidpunkt de träder i kraft i riket.

Bestämmelser i de i 1 mom. avsedda lagarna som rör utrikeshandel innefattas inte i tillämpningsområdet för denna lag. Om detta gäller vad som föreskrivs enligt rikslagstiftningen.

Se La 214 FL II.

2 §. Förvaltning

De förvaltningsuppgifter inom landskapets behörighet som enligt de författningar som avses i 1 § ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen].

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 § skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3 §. Språkkrav

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 § skall finnas på plantmaterial skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

4 §. Register

Register över auktoriserade leverantörer av plantmaterial som enligt 1 § 1 punkten förs av rikets myndigheter gäller även i landskapet. [Landskapsstyrelsen] kan dock inom landskapets behörighet besluta om auktorisation för leverantörer av plantmaterial.

Register över fastställda växter, växtprodukter och andra varor med vilka skadegörare lätt kan spridas som enligt 1 § 2 punkten förs av rikets myndigheter gäller även i landskapet. [Landskapsstyrelsen] kan dock besluta att de uppgifter om växter, växtprodukter och andra varor med vilka skadegörare lätt kan spridas i landskapet skall ha andra benämningar.

5 §. Om lämpliga växtförhållanden

De bestämmelser i den i 1 § 1 punkten nämnda lagen som avser krav på lämplighet för finländska växt-

LL (1995:91) om plantmaterial och växtskydd

H 9

förhållanden skall i landskapet avse lämplighet för landskapets växtförhållanden.

6 §. Skyldighet att lämna uppgifter och göra anmälningar

Skyldigheterna enligt de i 1 § 1 mom. nämnda författningarna att lämna uppgifter och göra anmälningar till rikets myndigheter skall i landskapet avse anmälningar och uppgifter till [landskapsstyrelsen] utom i de fall som avses i 4 §.

7 §. Kostnader

Kostnaderna för sådana tvångsmedel som [landskapsstyrelsen] kan besluta enligt bestämmelser i de lagar som avses i 1 § skall i landskapet förskottas med landskapets medel.

8 §. Överklagande

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 §.

9 §. Landskapsförordning

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

10 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 december 1995.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1982:19) angående tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande växtskydd.

Den som när denna lag träder i kraft bedriver näringsverksamhet som är anmälningspliktig enligt denna lag skall göra en anmälan därom till [landskapsstyrelsen] inom sex månader efter lagens ikraftträdande.

H 10 Landskapsförordning (1996:76) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd

1 §. Förordningens tillämpningsområde

Med de avvikelser som anges i denna förordning och som följer av landskapslagen (1995:91) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd skall följande författningar tillämpas i landskapet Åland:

1) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 30 december 1994 om växtskyddsregistret (JSMb nr 75/1994),

H 11 LL (1979:72) om ersättande av skördeskador

2) kontrollcentralen för växtskyddsproduktions beslut den 2 februari 1995 om växtskyddsregistret, plantmaterialregistret och kvalitetskontrollregistret (Dnr 41/001/95),

3) upphävd (2001/10),

4) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 10 januari 1995 om ordnande av kontrollen över kvalitetsklassificeringen av frukt och grönsaker (JSMb nr 4/1995),

5) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 26 april 1995 om åtgärder i syfte att hindra spridningen av skadegörare och utrota dem (JSMb nr 35/1995),

6) kontrollcentralen för växtskyddsproduktions beslut den 5 maj 1995 om förfarande vid desinficeringen för att bekämpa ringröta och potatiskräfta (Dnr 104/011/95),

7) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 21 november 1995 om utrotning av ringröta på potatis från potatisodlingarna i Finland (JSMb nr 100/1995),

8) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 23 november 1995 om växtskydds krav vid import, export och marknadsföring av växtprodukter (JSMb nr 105/1995),

9) (2001/10) jord- och skogsbruksministeriets förordning den 30 mars 2000 om bekämpning av den skadliga organismen *ralstonia solanacerum* (JSMf 36/2000),

10) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 12 april 1996 om produktion och saluföring av plantmaterial för köksväxter (JSMb nr 41/1996),

11) (1998/8) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 12 april 1996 om produktion och saluföring av plantmaterial för frukt och bärväxter (JSMb nr 42/1996),

12) (2001/10) jord- och skogsbruksministeriets förordning den 20 oktober 2000 om produktion och saluföring av plantmaterial för prydnadsväxter (JSMf nr 96/2000) samt

13) (1998/8) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 31 januari 1996 om villkoren för transport av skadegörare och deras värdväxter (JSMb nr 13/1996).

Se H 9, Landskapslag (1995:91) om riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd.

2 §. Ändring i riksförfattningarna

Författningarna som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet sådana de lyder vid detta besluts ikraftträdande. Sker därefter ändringar i författningarna skall de ändrade bestämmelserna tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Utan hinder av det föregående skall ändringar av författningarna inte gälla i landskapet innan ändringarna publicerats på svenska språket.

3 §. Undantag från tillämpning av bestämmelser i de riksförfattningar som avses i 1 §

Med avvikelse från vad som är föreskrivet i 4 § jord- och skogsbruksministeriets beslut om växtskyddsregistret skall en ansökan om registrering sändas till [landskapsstyrelsen].

Med avvikelse från vad som är föreskrivet i 5 § jord- och skogsbruksministeriets beslut om auktorisering av leverantörer av plantmaterial och om plantma-

terialregistret skall en ansökan om auktorisering sändas till [landskapsstyrelsen].

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i jord- och skogsbruksministeriets beslut om ordnande av kontrollen över kvalitetsklassificeringen av frukt och grönsaker:

1) de kontroller som avses i 4 § 1 mom. får utföras bara av kontrollanter som [landskapsstyrelsen] godkänt och

2) [landskapsstyrelsen] utgör det huvudkontor för kontrollmyndigheterna som avses i 2 § 2 mom.

3a §. (2001/10) Språkrkrav

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 § skall finnas på plantmaterial skall vara skrivna åtminstone på svenska, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

4 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningar ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

5 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

H 11 Landskapslag (1979:72) om ersättande av skördeskador

1 §. I enlighet med denna lag kan ersättning utges ur landskapets medel för skador som oberoende av odlaren drabbar oskördad gröda till följd av frost, hagel, störtregn, oväder, osedvanlig torka och annan onormal stor växling i naturförhållandena samt för skador som till följd av onormala övervintringsförhållanden uppkommer på övervintrande växt. (1983/16)

[Landskapsstyrelsen] besluter om ersättning för skördeskada med beaktande av att viss del av skadan skall lämnas oersatt (självrisk).

2 §. Växtarter för vilka ersättning kan utgå på grund av skördeskador är spannmåls-, ärt-, sockerbets-, potatis-, vallfrö-, oljeväxt-, foderväxt-, bär- och fruktodling samt för fältmässig odling av lök, gurka och andra grönsaker.

3 §. Med enskild odlare avses i denna lag odlare som bedriver växtproduktion i en omfattning som är betydande med hänsyn till hans utkomst och av sådana odlare för dylik produktion bildad sammanslutning.

4 §. Enskild odlare som önskar ersättning skall inom skälig tid efter det att skada har inträffat lämna ersättningsansökan till [lantbruks- och skogsnämnden] i den kommun där odlingen är belägen. Av ansökningen skall framgå vad som orsakat skadan och vilka växtarter som drabbats.

Ansökan görs på blankett som fastställs av [landskapsstyrelsen] och tillhandahålls av lantbruks- och skogsnämnden.

5 §. Storleken av skördeskadeersättningen grundar sig på värdering av den skada som drabbat brukningsenheten. När ansökan har inkommit verkställs värdering av lantbruks- och skogsnämnderna i enlighet med anvisningar som [landskapsstyrelsen] utarbetat. För värdering kan kommun uppbjära av [landskapsstyrelsen] fastställd avgift.

I det fall att erforderliga medel för ersättande av alla skördeskador inte finns, skall [landskapsstyrelsen] efter att ha hört skördeskadekommissionen, besluta för vilka växtarter skördeskadeersättning kan utgå och i vilken omfattning.

6 §. Medel för i denna lag avsedda skördeskadeersättningar upptages i landskapets [ordinarie årsstat].

7 §. [Landskapsstyrelsen] bestämmer på framställning av skördeskadekommissionen beträffande var och en av de i 2 § nämnda växtarterna en normskörd för uppskattning av skadan på sätt anges i 8 och 9 §§.

8 §. Med växtartens normskörd avses den genomsnittliga årsskörden i landskapet per arealenhet. Den beräknas för det år för vilka skördeskadorna värderas, på grundvalen av tillgängliga uppgifter om skördemängd för de senaste fem åren. Om erforderliga uppgifter inte står till förfogande för bestämmande av normskörden på ovan nämnt sätt, fastställer [landskapsstyrelsen] normskörden på framställning av skördeskadekommissionen.

Vid beräkning av värdet av växtartens normskörd används som koefficient det genomsnittliga producentpriset i landskapet i september det år för vilket normskörden beräknas. När uppgifter om producentpriserna inte är tillgängliga eller när det är osäkert huruvida de är representativa, bestäms normskördens värde på grundvalen av övriga lantbruksprodukters producentpriser med användning av förvandlingskoefficienter, godkända av skördeskadekommissionen.

9 §. Med brukningsenhetens skördeskada avses skillnaden mellan värdet av de odlade växtarternas normskörd och värdet av skadeårets skörd på brukningsenheten.

10 §. För att biträda [landskapsstyrelsen] vid handläggningen av angelägenheter som förutsätts i denna lag, tillsätter [landskapsstyrelsen] för två år i sänder en skördeskadekommission bestående av fem ordinarie ledamöter, för vilka jämväl utses personliga ersättare. Två av ledamöterna och deras ersättare utses på förslag av Ålands producentförbund r.f. Kan någon av dem som sålunda föreslagits inte godtagas av [landskapsstyrelsen], skall här avsedd organisation anmodas inkomma med nytt förslag. Framställs inte sådant godtagbart förslag inom skälig, därför utsatt tid, utser [landskapsstyrelsen] vederbörande ledamot och ersättare utan förslag. Kommissionens ordförande, viceordförande och sekreterare utses av [landskapsstyrelsen].

På skördeskadekommissionen ankommer, utöver vad ovan är stadgat, att hålla sig underrättad om resul-

tat av denna lags tillämpning och vid behov göra framställningar till [landskapsstyrelsen] för förbättrande av skördeskadestemet.

11 §. Verkställigheten av denna lag ombesörjs av [landskapsstyrelsen] och [lantbruks- och skogsnämnderna].

12 §. Närmare bestämmelser angående tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

13 §. Denna lag träder omedelbart i kraft och tillämpas första gången på skördeskador som inträffat 1979.

Före lagens ikraftträdande kan åtgärder vidtagas, vilka är påkallade för att i denna lag avsett ersättningsförfarande skall kunna inledas då lagen träder i kraft.

Mandattiden för skördeskadekommissionen utgår första gången den 31 december 1979.

H 12 Landskapslag (1980:44) om räntestödslån vid skördeskador

1 §. Med enskild odlare avses i denna lag odlare som till betydande del får sin utkomst från växtproduktion.

Enskild odlare eller av enskilda odlare bildad samslutning, vars syfte är att bedriva lantbrukssamarbete, kan för ekonomiska förluster till följd av skördeskador av kreditinrättingars medel beviljas lån, för vilka landskapet erlägger räntegottgörelse till kreditinrättningarna i enlighet med vad i denna lag stadgas. Dessa lån benämns räntestödslån.

Lån beviljas av andelsbank, sparbank och affärsbank, vilka i denna lag benämns kreditinrättningar.

För beviljande av lån skall kreditinrättning erhålla tillstånd av [landskapsstyrelsen].

[Landskapsstyrelsen] beslutar om tillstånd att bevilja lån med beaktande av att viss del av skördeskadan skall finansieras av odlaren själv (självrisk).

2 §. Brukningsenhetens skördeskada fastställs på i landskapslagen (1979:72) om ersättande av skördeskador angivet sätt.

3 §. (1981/10) Ansökan om räntestödslån skall inlämnas till kreditinrättning under tiden 15 oktober - 15 december det år skadan inträffat. Av ansökan skall framgå vilket slag av gröda som skadats, storleken av det område där grödan skadats, den beräknade ekonomiska förlusten till följd av skadan samt det önskade beloppet. Efter ansökningstidens utgång skall kreditinrättningarna inlämna låneansökningarna till lantbruks- och skogsnämnden i vederbörande kommun. Lantbruks- och skogsnämnden kan göra stickprov för att kontrollera riktigheten av de uppgifter som lämnats i ansökan. Sökanden har rätt att bestyrka dessa genom en av trovärdig person given skriftlig eller muntlig bekräftelse.

Sedan lantbruks- och skogsnämnden konstaterat att förutsättningar för beviljande av lån föreligger, skall den uppgöra en förteckning där sökandena ställs i prioritetsordning i enlighet med deras lånebehov. Av förteckningen skall dessutom framgå det ansökta och det förordade beloppet. Lantbruks- och skogsnäm-

H 13 LL (1977:68) om bekämpning av flyghavre

den skall sända förteckningen till [landskapsstyrelsen].

4 §. Lån beviljas på basen av skördeskadans omfattning och art för spannmåls-, ärt , sockerbets-, rotfrukts-, potatis-, vallfrö-, oljeväxt-, foderväxt-, bär- och fruktodling samt för fältmässig odling av lök, gurka och andra grönsaker. (1981/10)

Lägenheter, som besitts av äkta makar och deras minderåriga barn, anses utgöra en brukningsenhet. Till brukningsenhets åkerareal räknas även sådan åkerareal som är arrenderad det år lånet söks.

5 §. De allmänna villkoren för räntestödslån fastställs av [landskapsstyrelsen], som på kreditinrättnings ansökan godkänner lån som räntestödslån.

6 §. Medel för i denna lag avsedd räntegottgörelse upptas i landskapets ordinarie årsstat.

För räntestödslån erlägger landskapet till kreditinrättning en av [landskapsstyrelsen] fastställd gottgörelse.

Den årliga ränta som skall uppbäras hos räntestödslåntagare fastställs av [landskapsstyrelsen].

Återbetalningstiden för räntestödslån är högst fyra år. Amorteringar och räntor skall erläggas två gånger per år under den senare hälften av april och oktober. (1981/10)

Om låntagare på grund av sin ekonomiska situation kan anses vara i behov av förlängning av återbetalningstiden kan kreditinrättning medge sådan förlängning med högst två år, dock så att den sammanlagda lånetiden får uppgå till högst fem år. Lånet skall återbetalas i lika stora amorteringar. Återbetalningstiden kan även förlängas genom att låntagare beviljas uppskov med erläggande av en eller flera amorteringar. (1981/10)

Innan förlängning av återbetalningstiden medges skall kreditinrättningen inhämta [landskapsstyrelsens] godkännande därtill. (1981/10)

7 §. Landskapet erlägger som räntegottgörelse ett belopp motsvarande skillnaden mellan den ränta kreditinrättning får uppbära och den ränta som uppbärs av låntagaren. För ersättande av de merkostnader långgivningsverksamheten föranleder erlägger landskapet dessutom till kreditinrättning gottgörelse som fastställs av [landskapsstyrelsen].

8 §. Om räntestödslåntagare i sin låneansökan i något väsentligt avseende lämnat oriktig uppgift eller hemlighållit omständigheter av väsentlig betydelse för avgörande av låneansökan, erläggs, sedan låntagarens förfarande konstaterats, inte räntegottgörelse för dylikt lån. Låntagaren skall dessutom till landskapet återbetala den räntegottgörelse, som landskapet erlagt jämte straffränta beräknad enligt två procent om året på lånebeloppet, räknat från den dag lånet lyftes.

Kreditinrättning är skyldig att lämna [landskapsstyrelsens] de uppgifter, som erfordras för bedömningen av huruvida lånevillkoren iakttagits.

9 §. I fråga om stämpelskatt på skuldsedel, som utfärdats för i denna lag avsett räntestödslån, gäller vad därom i rikslag är föreskrivet.

10 §. Närmare bestämmelser angående tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

11 §. Denna lag tillämpas på lån som beviljas efter den 1 juli 1980.

H 13 Landskapslag (1977:68) om bekämpning av flyghavre

1 §. För hindrande av spridning av flyghavre och för utrotning av sådan vidtages nedan i denna lag stadgade åtgärder.

2 §. Tröskad och otröskad spannmål, frö, hö, halm, agnar, avrens och sorteringsavfall av spannmål och frö, husdjursgödsel, jord och jordförbättringsmedel som härrör från område där axade plantor av flyghavre påträffats, får icke säljas eller eljest överlåtas till sådant bruk som kan innebära fara för att flyghavre sprides såframt icke utredning företes över att det produkt- eller varuparti som skall överlåtas är fritt från flyghavre.

Från i 1 mom. avsett område får icke transporteras, ej heller därifrån härstammande i sagda moment avsedda produkter eller varor förvaras eller hanteras, på sådant sätt som kan innebära fara för att flyghavre sprides.

3 §. Spannmål eller frö som befunnits innehålla flyghavre får icke säljas, ej heller överlåtas till sådant bruk som kan innebära fara för att flyghavre sprides.

4 §. Den som har avrens eller sorteringsavfall eller frövara som innehåller flyghavre skall bränna eller eljest förstöra det på sätt som icke innebär fara för att flyghavre sprides.

5 §. Vara som är avsedd till prydnad och som innehåller flyghavre får ej saluhållas eller eljest överlåtas.

6 §. [Landskapsstyrelsen] kan utfärda bestämmelser om hantering, förvaring och transport av i 2 § nämnda produkter och varor samt om rengöring av redskap, förråd, emballage och anordningar som använts.

7 §. Den som vet eller misstänker att flyghavre finnes på område som han på grundval av äganderätt eller annan rätt innehar skall ofördröjligen anmäla detta till lantbruks- och skogsnämnden i vederbörande kommun.

8 §. Lantbruks- och skogsnämnden skall omedelbart efter att ha erhållit i 7 § avsedd anmälan eller på annat sätt erhållit kännedom om eventuell förekomst av flyghavre anmäla detta till [landskapsstyrelsens] jordbruksbyrå. Jordbruksbyrån skall omedelbart förrätta syn på området samt då förekomst av flyghavre konstaterats vidtaga åtgärder för bekämpning av flyghavren. Anser jordbruksbyrån att en särskild plan för bekämpning av flyghavren skall uppgöras för det område där flyghavre förekommer skall den göra förslag om saken till [landskapsstyrelsen].

Anser [landskapsstyrelsen] att en bekämpningsplan är påkallad skall den ofördröjligen vidtaga åtgärder

för uppgörande av sådan plan. Bekämpningsplanen fastställs av [landskapsstyrelsen].

9 §. Förekommer flyghavre på ett område skall områdets innehavare vidtaga i bekämpningsplanen förut-satta åtgärder. Har bekämpningsplan icke uppgjorts är innehavaren skyldig att hålla sitt område fritt från axe-dana plantor av flyghavre.

10 §. Fullgör områdets innehavare icke i 9 § avsedd skyldighet och gör han det icke ens på anmaning av jordbruksbyrån, kan [landskapsstyrelsen] om försum-melsen föranleder uppenbar fara för att flyghavre sprides, låta verkställa åtgärder för utrotande av flyg-havre på den försuamliges bekostnad. Kostnaderna får indrivras i den ordning som gäller för indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg.

Se Skatteutsokningslag, Pr 608 FL 1.

11 §. Upphävd (2000/15)

12 §. Överlättes område genom köp eller annat avtal är överlåtaren eller legogivaren skyldig att före ingående av överlåtelseavtal meddela den andra avtalsparten om flyghavre förekommer på området.

Innehavare av område vilken säljer eller på annat sätt överlåter spannmål, frö eller andra i 2 § 1 mom. avsedda produkter eller varor är, om det förekommer flyghavre på området, skyldig att i samband med överlåtelsen meddela mottagare detta. Vid försäljning av spannmål eller frö skall meddelandet ske skriftligen.

13 §. Den allmänna ledningen och tillsynen över verk-ställigheten av denna lag ankommer på [landskapsstyrelsen].

Angående lantbruks- och skogsnämnds uppgifter som tillsynsmyndighet stadgas närmare genom landskapsförordning.

14 §. Tillsynsmyndigheterna äger rätt att få tillträde till områden, förråd och försäljningsplatser, att granska maskiner, redskap, transportmateriel, emballage samt platser och anordningar där spannmål, frö eller i 2 § 1 mom. nämnda andra produkter eller varor hanteras, förvaras eller eljest hålls. De äger även rätt att utan ersättning taga prov för undersökning.

Den som handhar i denna lag avsedda uppgifter får icke yppa yrkes- eller affärshemlighet som kommit till hans kännedom, ej heller utnyttja dem i sin egen näringsverksamhet.

15 §. Den som bryter mot stadgandena i 2-5, 9 eller 12 § eller de bestämmelser som utfärdas med stöd av 6 § dömes till böter.

Ovan i 1 mom. avsedd överträdelse anmäles till åtal av [landskapsstyrelsen]. Om överträdelsen är ringa kan [landskapsstyrelsen] likväl avstå från att göra anmälan.

16 §. Närmare bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

H 14 Landskapslag (2001:51) om Ålands skogsvårdsförening

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Föreningens syfte

Ålands skogsvårdsförening, nedan föreningen, är en sammanslutning av skogsägare. Föreningen skall främja lönsamheten i skogsbruket och övriga mål som skogsbrukarna har uppställt för sitt skogsbruk samt en skötsel och användning av skogsmarken som är hållbar i ekonomiskt, ekologiskt och socialt hänseende.

För att uppnå sitt syfte har föreningen rätt att få sådana skogsvårdsavgifter som avses i denna lag.

2 §. Definitioner

Med *skogsägare* avses i denna lag den som vid ingången av ett kalenderår äger en fastighet som omfattar skogsmark. Det som i denna lag sägs om skogsägare skall även tillämpas på den som har ständig besittningsrätt till skogsmark. Bestämmelserna om skogsägare tillämpas inte på den vars besittningsrätt till skogsmarken baserar sig på ett avtal som skogsägaren eller en tidigare ägare har ingått.

Som skogsägare betraktas fysiska personer och sådana samfund, sammanslutningar och samfällda för-måner som avses i inkomstskattelagen (FFS 1535/1992). I fråga om skogsmark som makar äger eller besitter gemensamt betraktas makarna tillsammans som skogsägare.

Med *skogsmark* avses sådan mark som används för eller är avsedd att användas för odling av träd och där den årliga tillväxten hos ett fullslutet trädbestånd som är lämpat för ståndorten i medeltal är minst en kubikmeter stamved med bark per hektar under den om-loppstid som ger den största medelavkastningen.

2 kap. Bestämmelser om föreningen

3 §. Föreningens allmänna uppgift

Föreningens uppgift är att erbjuda de tjänster och den fackmannahjälp som skogsägarna behöver när de bedriver skogsbruk i landskapet.

4 §. Opartistkhet

Skogsägare som betalar skogsvårdsavgift skall behandlas opartistkt av föreningen och dess anställda. När det gäller uppgifter i anslutning till virkeshandel får föreningen eller dess anställda inte heller genom egna åtgärder försätta köparna i inbördes olika ställning.

5 §. Verksamhetsområde

Föreningens verksamhetsområde omfattar hela landskapet.

6 §. Verksamhet inom virkeshandel

Föreningen får inte bedriva handel genom att köpa eller sälja avverkningsrätter eller virke för egen räkning. Föreningen får inte heller bedriva någon annan näringsverksamhet som inte är nödvändig för att uppnå dess syfte eller utföra dess uppgifter. Med undantag för avtal som gäller energivirke kan föreningen ingå virkeshandelsavtal endast med skriftlig fullmakt i skogsägarens namn. Med energivirke avses i denna

H 14 LL (2001:51) om Ålands skogsvårdsförening

lag utöver virke avsett till bränsle även en mindre mängd gagnvirke från samma stämpningspost.

När det gäller virkeshandel, med undantag av handel med energivirke, kan föreningen enbart ge fackmannahjälp och service åt säljaren eller åt ett av denna befullmäktigat ombud. Detsamma gäller drivning i samband med virkeshandel.

Föreningen får inte vara delägare eller medlem i en sammanslutning som huvudsakligen bedriver sådan verksamhet som är förbjuden för föreningen. Den som är förtroendevald eller anställd av föreningen får inte bedriva virkeshandel och heller inte vara förtroendevald eller anställd av en sammanslutning som bedriver virkeshandel.

7 §. Medlemmar

Den som är skogsägare och skyldig att betala skogsvårdsavgift är medlem i föreningen om han eller hon inte avböjt medlemskap. När det gäller en fastighet eller ett område som ägs av flera gemensamt är alla ägare medlemmar i föreningen om de inte avböjt medlemskap. Andra skogsägare har rätt att bli medlemmar i enlighet med bestämmelserna i föreningslagen (FFS 503/1989).

Se Ci 126 FL I.

8 §. Medlemskapets upphörande

Medlemskapet i föreningen upphör när skogsägarens skriftliga anmälan om utträde har inkommit till föreningen. Föreningen får inte i sina stadgar bestämma att medlemskapet skall upphöra först efter en viss tid eller på annat sätt begränsa rätten till utträde ur föreningen.

En medlem kan uteslutas ur föreningen på de grunder som anges i föreningslagen. Utträde eller uteslutning ur föreningen påverkar inte skogsägarens rätt att få service av föreningen så länge han eller hon betalar skogsvårdsavgiften.

9 §. Beslutsfattande och förvaltning

Beslutanderätten i föreningen tillkommer medlemmarna. När beslut fattas genom röstning har varje medlem en röst, dock så att rösträtten för skogsmark som ägs gemensamt tillkommer skogsägarna gemensamt.

Föreningens angelägenheter sköts av en styrelse bestående av en ordförande och sex medlemmar. Styrelsemedlemmarnas mandattid är tre kalenderår, dock så att val av två styrelsemedlemmar hålls varje år. Mandattiden för styrelsens ordförande är ett kalenderår.

Föreningen utser ett utskott som är ansvarigt för röstningsförfarande och valförrättning. Utskottet skall bland annat upprätthålla ett rösträttsregister. För detta har föreningen rätt att av den myndighet som ansvarar för beskattningen få en förteckning över de skogsägare som är skyldiga att betala skogsvårdsavgift.

10 §. Reservfond, placeringar och ansvarsförbindelser

Föreningen skall ha en reservfond, vars medel skall uppgå minst till beloppet av de skogsvårdsavgifter som i medeltal per år influtit till föreningen under de tre närmast föregående åren. De medel som ingår i re-

servfondens minimibelopp får föreningen använda endast när det finns särskilda skäl och [landskapsstyrelsen] har givit tillstånd.

Föreningen får göra placeringar och åta sig ansvarsförbindelser i sådana sammanslutningar som inte bedriver sådan verksamhet som är förbjuden för föreningen. Det sammanlagda beloppet av placeringarna och ansvarsförbindelserna får inte överstiga föreningens egna fria kapital. Placeringarna och ansvarsförbindelserna får inte äventyra föreningens verksamhet.

11 §. Bokföring och revision

Föreningens räkenskapsperiod är ett kalenderår. Av föreningens bokföring skall framgå hur de medel som föreningen fått i form av skogsvårdsavgifter har använts. Beträffande föreningens bokföringsskyldighet, bokföring och bokslut gäller bokföringslagen (FFS 1336/1997).

För revisionen skall föreningen utse minst en revisor eller revisionsammanslutning som är godkänd av Centralhandelskammaren, av en handelskammare eller av revisionsnämnden för den offentliga förvaltningen och ekonomin. Om föreningen bara har en revisor och det inte är fråga om en revisionsammanslutning som avses ovan, skall åtminstone en revisors-suppleant utses. Vid revisionen tillämpas revisionslagen (FFS 936/1994).

3 kap. Bestämmelser om skogsvårdsavgiften**12 §. Skyldighet att betala skogsvårdsavgift samt grunderna för den**

En skogsägare skall för sin skogsmark i skogsvårdsavgift betala en grundavgift och en arealavgift. Grundavgiften är sju procent av det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke i landskapet under de tre närmast föregående åren.

För arealavgiften indelas landskapet i tre zoner. Till den första zonen hör Eckerö, Finström, Geta, Hammarland, Jomala, Lemland, Lumparland, Mariehamn, Saltvik och Sund, till den andra zonen hör Föglö och Vårdö samt till den tredje zonen Brändö, Kumlinge, Kökar och Sottunga.

Arealavgiften betalas per hektar. Den kan inom den första zonen vara högst åtta procent, inom den andra zonen högst fyra procent och inom den tredje zonen högst två procent av det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke i landskapet under de tre närmast föregående åren. Maximibeloppet av den totala arealavgift som skogsägaren skall betala är oavsett zon tretio gånger det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke i landskapet under de tre närmast föregående åren.

13 §. Påförande av skogsvårdsavgiften

Föreningen fattar beslut om arealavgiftens storlek för ett kalenderår i sänder.

Om arealen av en skogsägares skogsmark understiger två hektar påförs ingen skogsvårdsavgift. Den som har mindre än två hektar skogsmark och är medlem i föreningen är dock skyldig att betala grundavgift så länge medlemskapet varar.

[Landskapsstyrelsen] fastställer årligen det aritmetiska medeltalet för medelrotpriset per kubikmeter virke i landskapet under de tre närmast föregående åren.

14 §. Befrielse från skogsvårdsavgift

En skogsägare befrias på begäran från skogsvårdsavgiften om följande villkor uppfylls:

1) det skall finnas en gällande flerårig plan över skötseln och användningen av skogsägarens skogsmark som beskriver skogsmarkens tillstånd samt virkesreserven (skogbruksplan),

2) skötsel och användning av skogsmarken skall under de tre närmast föregående åren ha uppfyllt kraven på god skogsvård,

3) skogsmarken får inte belastas av uppenbara skogsvårdsmässiga brister,

4) skogsägaren skall för skötseln och användningen av skogsmarken fortlöpande anlita en skogsfackman som inte är anställd av föreningen, såvida inte skogsägaren eller maken själv har en utbildning på gymnasialstadienivå med skoglig inriktning som motsvarar minst två års heltidsstudier och

5) skogsägaren får inte vara medlem i föreningen.

Befrielse från skogsvårdsavgiften beviljas endast om all skogsmark i en skogsägares ägo uppfyller de i 1 mom. angivna villkoren. Befrielsen kan beviljas för högst tio år och söks hos [landskapsstyrelsen]. Befrielsen omfattar, under den tid den gäller, även skogsmark som förvärfvas av skogsägaren. Befrielse från skogsvårdsavgiften gäller första gången avgiften för det år som följer på det år då ansökan gjordes.

Om något av villkoren i 1 mom. inte längre uppfylls skall [landskapsstyrelsen] efter att ha hört skogsägaren upphäva befrielsen från skogsvårdsavgift. Ett beslut om upphävande av befrielse från skogsvårdsavgift skall tillämpas första gången på avgiften för det år som följer på det år då beslutet vunnit laga kraft.

Skogsmark som är i landskapets ägo är befriad från skogsvårdsavgift.

15 §. Användning av medlen

De medel som föreningen får i form av skogsvårdsavgifter skall främst användas till sådan rådgivning, utbildning och information till skogsägarna som avser skogsskötsel eller som i allmänhet gynnar skogsbruket och virkesproduktionen samt för föreningens administrativa uppgifter. Medel får användas för att främja en bärkraftig skötsel och användning av skogsmarken samt för att trygga förutsättningarna för skogsmarkens biologiska mångfald.

Medel som inflyter i form av skogsvårdsavgifter får inte användas till att bekosta sådana tjänster som föreningen får kostnadstäckning för på annat sätt och inte heller i övrigt på ett sådant sätt som innebär en väsentlig snedvridning av konkurrensen. Medlen får heller inte användas till verksamhet inom virkeshandeln med undantag för uppgörande av virkesförsäljningsplaner.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om vilken verksamhet som får finansieras med medel som inflyter i form av skogsvårdsavgifter.

Se H 15, Landskapsförordning (2001:63) om Ålands skogsvårdsförening.

16 §. Uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgiften

[Landskapsstyrelsen] sköter beräkningen av den skogsvårdsavgift som varje skogsägare skall betala samt uppbörden och redovisningen av avgifterna. Av de skogsvårdsavgifter som uppbärs skall föreningen betala två procent som ersättning för uppbörden och redovisningen.

Föreningen lämnar uppgifter som behövs för uppbörden av skogsvårdsavgiften enligt vad som närmare bestäms i landskapsförordning.

4 kap. Särskilda bestämmelser

17 §. Jäv

Beträffande jäv för föreningens styrelsemedlemmar och funktionärer gäller i tillämpliga delar 16 § landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse].

Se C 1, Landskapslag (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse], 16 §.

18 §. Skadeståndsskyldighet

Utöver vad som bestäms i föreningslagen skall en medlem i föreningens styrelse och en funktionär vid föreningen ersätta föreningen, en medlem av föreningen eller någon annan för skada som uppstått genom överträdelse av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. På ersättning för skada som avses här tillämpas i övrigt bestämmelserna i föreningslagen. Angående skadeståndsskyldighet för den som är anställd av föreningen gäller vad som bestäms särskilt.

19 §. Förhållande till föreningslagen

Föreningen skall vara antecknad i föreningsregistret och är skyldig att göra de anmälningar som anges i föreningslagen. Även i övrigt skall föreningslagen tillämpas på föreningen såvida inte något annat följer av denna lag eller av en landskapsförordning som utfärdats med stöd av den.

Ordet ”skogsvårdsförening” får inte användas i namnet på någon annan förening i landskapet än den som avses i denna lag.

20 §. Landskapets ersättningskyldighet

För att föreningen skall kunna upprätthålla samma servicenivå inom hela verksamhetsområdet skall landskapet ersätta föreningen för det intäktsbortfall som är en följd av den lägre arealavgiftsnivån i den andra och den tredje zonen i förhållande till arealavgiftsnivån i den första zonen. Dessutom skall landskapet ersätta föreningen för de extra kostnader som orsakas av dess verksamhet i kommuner som enligt 12 § 2 mom. hör till den tredje zonen. [Landskapsstyrelsen] och föreningen avtalar om ersättningens storlek och utbetalning. Om ingen överenskommelse nås fastställer [landskapsstyrelsen] storleken på ersättningen samt hur den skall betalas ut.

21 §. Ändringssökande

I beslut som [landskapsstyrelsen] fattar med stöd av denna lag kan ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

H 15 LF (2001:63) om Ålands skogsvårdsförening**22 §. Tillsyn**

[Landskapsstyrelsen] utövar tillsyn över föreningen och över verkställandet av denna lag. [Landskapsstyrelsen] har rätt att av föreningen få de uppgifter, handlingar och utredningar som den anser sig behöva för tillsynen.

23 §. Påföljder

[Landskapsstyrelsen] kan rikta en skriftlig anmärkning mot den som handlar i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Om verksamhet som strider mot denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats med stöd av den är att betrakta som grov eller om den fortsätter efter en sådan anmärkning som avses i 1 mom. skall [landskapsstyrelsen] förplikta vederbörande att iaktta bestämmelserna. Förpliktelsen kan förenas med vite. I beslutet kan [landskapsstyrelsen] bestämma att det skall iaktas trots att ändring har sökts, om inte besvärinstansen bestämmer något annat.

24 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1952:10) om skogsvårdsföreningar (den gamla lagen). Den förening som finns antecknad i föreningsregistret som Ålands skogsvårdsförening r.f. är den förening som avses i denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

25 §. Övergångsbestämmelser

De skogsvårdsavgifter som uppbärs för år 2001 uppbärs och redovisas enligt den gamla lagen. Skogsvårdsavgifter som uppbärs för år 2002 uppbärs och redovisas enligt denna lag. Från ingången av år 2003 redovisas dock skogsvårdsavgifterna enligt denna lag oberoende av uppbördsåret. De fjärdedelar av skogsvårdsavgiften som avses i den gamla lagens 11 § uppbärs och redovisas dock enligt den gamla lagen.

Vid användningen av de skogsvårdsavgifter som redovisats enligt den gamla lagens 17 § skall den gamla lagen iaktas.

När det gäller ärenden som avses i den gamla lagen och som är anhängiga när denna lag träder i kraft skall behandlingen av dem slutföras enligt den gamla lagen.

Stadgarna för Ålands skogsvårdsförening skall ändras så att de motsvarar kraven i denna lag senast den 31 december 2003. Föreningens styrelse som valts med stöd av den gamla lagen upplöses den 31 december 2002. Styrelse som avses i 9 § 2 mom. denna lag tillträder den 1 januari 2003. När styrelse för första gången väljs enligt denna lag skall samtidigt genom lottdragning bestämmas vilka två medlemmar som avgår efter ett år, vilka två som avgår efter två år samt vilka två som avgår efter tre år. Därefter är mandattiden alltid tre kalenderår.

H 15 Landskapsförordning (2001:63) om Ålands skogsvårdsförening

1 §. Följande verksamhet som bedrivs av Ålands skogsvårdsförening får finansieras med de medel som föreningen får i form av skogsvårdsavgifter:

- praktisk instruktion och rådgivning till skogsägare i samband med plantering, gallring och naturvårdsfrågor

- förmedling av plantor och planteringsredskap utom i de fall där arvode uppbärs,

- uppgörande av förnyelseplaner i enlighet med landskapslagen (1998:83) om skogsvård,

- rådgivning och hjälp i samband med virkesförsäljning,

- anordnande av kurser, skogsdagar, exkursioner och skogsfärdighetstävlingar,

- uppsökande verksamhet för att främja skötseln och nyttjandet av skogsmarken,

- avgivande av remissvar och utlåtanden samt andra åtgärder som på ett aktivt sätt bidrar till att sköta skogsägarnas och skogsbrukets intressebevakning i en för skogsbruksnäringen positiv riktning och

- annan verksamhet som motsvarar de krav som uppställs i 15 § landskapslagen om Ålands skogsvårdsförening.

Kostnaderna för föreningens administrativa uppgifter omfattar bland annat kostnader för styrelsens och utskottets verksamhet, för bokföring, för revision samt för skogsvårdsinstruktörernas löner och färdkostnader.

2 §. Användning av skogsvårdsavgifter för att finansiera virkesdrivning, byggande av skogsbilvägar, skogsdikning, skogsvärdering eller motsvarande åtgärder som kan konkurrensättas, betraktas som sådan väsentlig snedvridning av konkurrensen som avses i 15 § 2 mom. landskapslagen om Ålands skogsvårdsförening.

Verksamhet som föreningen får full kostnadstäckning för med stöd av landskapslagen (1998:84) om stöd för skogsbruksåtgärder får inte finansieras med medel som inflyter i form av skogsvårdsavgifter.

3 §. Ålands skogsvårdsförening skall meddela storleken på den arealavgift som avses i 12 § landskapslagen om Ålands skogsvårdsförening till den myndighet som sköter uppbörden av skogsvårdsavgiften. Föreningens beslut om arealavgiftens storlek avser avgiften för det år då beslutet fattas. Dessutom skall föreningen meddela uppgifter om de i lagens 13 § 2 mom. avsedda skogsägare som har blivit medlemmar eller upphört att vara medlemmar i föreningen.

Meddelande till uppbördsmyndigheten lämnas skriftligen eller på något annat sätt som myndigheten godkänner, senast den 31 januari följande år.

H 16 Landskapslag (1998:83) om skogsvård

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Inledande bestämmelse

I denna lag finns bestämmelser om bedrivande av skogsbruk för virkesproduktion på skogsbruksmark.

Skogsbruk skall bedrivas så att skogbruksmarkens virkesproducerande förmåga på ett hållbart sätt nyttjas samtidigt som den biologiska mångfalden och skogens mångsidiga utnyttjande beaktas.

Denna lag hindrar inte att skogsbruksmark tas in anspråk för annat ändamål än virkesproduktion. Denna lag skall inte tillämpas till den del bestämmelserna strider mot bestämmelser i landskapslagen (1998:82) om naturvård eller mot bestämmelser som är utfärdade med stöd av sagda lag.

Se J 21, Landskapslag (1998:82) om naturvård och J 22, Landskapsförordning (1998:113) om naturvård.

2 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp skall ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Med **skogsbruksmark** avses för virkesproduktion lämpligt markområde som inte i väsentlig omfattning används för annat ändamål. Ett markområde skall anses lämpligt för virkesproduktion om där kan produceras i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar. Till skogsbruksmark hör dessutom skogbärande mark som inte huvudsakligen används för annat ändamål än skogsbruk. Såsom skogsbruksmark anses inte

a) naturreservat som bildats enligt landskapslagen om naturvård,

b) områden som enligt fastställd stads-, byggnads- eller annan plan, generalplaner undantagna, är avsedda för annat ändamål än skogsbruk samt

c) andra områden som enligt [landskapsstyrelsens] beslut är särskilt skyddsvärda eller används för forskning eller annat särskilt ändamål.

Med **skogsbestånd** avses en samling träd eller skogsplanter som växer inom en viss areal och karakteriseras av en viss enhetlighet beträffande ålder, trädslagsblandning m.m.

Med **hållbart nyttjande** avses att skog och skogsbruksmark sköts och används på ett sådant sätt att artrikedom och produktionsförmåga bevaras.

Med **beståndsvårdande avverkning** avses avverkning som utförs för att främja tillväxten och kvaliteten på ett kvarblivande skogsbestånd.

Med **förnyelseavverkning** avses avverkning som utförs i syfte att anlägga ett nytt skogsbestånd.

Med **förnyelseplan** avses en plan över såväl förnyelseavverkningen som den egentliga förnyelsen.

Med **anläggning** av skogsbestånd avses åtgärder för att åstadkomma ett utvecklingsdugligt skogsbestånd.

Med **insekt- eller svampskador** avses sjukdomar som insekter eller svampar kan orsaka på växande träd eller skogsplanter i skog och som medför en betydande nedgång i virkesproduktionen eller försämring av virkeskvaliteten.

Med **gagnvirke** avses virke som fyller gällande villkor för massaved eller timmer.

Med **skogsbrukare** avses den markägare, markinnehavare eller innehavare av annan särskild besittningsrätt som ansvarar för skogsbruk på viss skogsbruksmark.

Med **avverkare** avses den skogsbrukare eller innehavare av en särskild avverkningsrätt som ansvarar för en avverkning.

Med **skogsodlingsmaterial** avses frön, plantor, sticklingar och annat förökningsmaterial.

2 kap. Avverkning av skog

3 §. Beståndsvårdande avverkning och förnyelseavverkning

En beståndsvårdande avverkning skall utföras så att det kvarblivande skogsbeståndet kan utvecklas och motsvara markens virkesproducerande förmåga.

En förnyelseavverkning kan utföras när ett skogsbestånd är förnyelsemoget. Förnyelsemetoden bör vara ändamålsenlig med avseende på markens och skogsbeståndets beskaffenhet. Ett skogsbestånd kan förnyas då

a) det uppnått tillräcklig dimension,

b) det uppnått tillräcklig ålder eller om dess

c) virkesförråd eller tillväxt understiger hälften av vad som är normalt på växtplatsen (underproduktion).

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om minsta kvarblivande skogsbestånd och kvalitet vid beståndsvårdande avverkning samt om förutsättningar för förnyelseavverkning.

4 §. Godkännande av förnyelseplan före förnyelseavverkning

En förnyelseavverkning som avser en större yta än en halv hektar får inte påbörjas innan en förnyelseplan godkänts av [landskapsstyrelsen]. En avverkning i enlighet med en godkänd förnyelseplan kan utföras inom tre kalenderår.

En avverkare skall innan en avverkning som avses i 1 mom. påbörjas tillse att det finns en godkänd förnyelseplan.

5 §. Anmälningsplikt

Innan skogsbruksmark med en yta större än en halv hektar tas in anspråk för annat ändamål än virkesproduktion skall en anmälan om detta göras till [landskapsstyrelsen].

6 §. Förnyelseplan

Av en förnyelseplan skall framgå

a) avverknings- och förnyelsesättet och

b) på vilket sätt natur-, landskaps- och fornminnesvärden beaktats samt om i 12 § avsedda biotoper berörs och hur de beaktats.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta närmare om vilka uppgifter som skall framgå av en förnyelseplan.

7 §. Avverkarens ansvar

En avverkare ansvarar vid avverkningen för att bestämmelserna i denna lag följs.

H 16 LL (1998:83) om skogsvård

3 kap. Nytt skogsbestånd**8 §. Anläggande av nytt skogsbestånd**

Där avsikten är att förnya skogsbeståndet genom plantering eller sådd skall åtgärden vara slutförd senast inom tre år efter utförd förnyelseavverkning. Om inte ett godtagbart plantbestånd uppstått inom tre år efter utförd skogsodling skall lämpliga åtgärder på nytt vidtas för att förnya eller komplettera plantbeståndet.

Om inte ett godtagbart plantbestånd uppstått inom sju år efter förnyelseavverkning där avsikten är att förnya beståndet genom naturlig förnyelse skall lämpliga åtgärder vidtas för att förnya eller komplettera plantbeståndet.

Om skäl föreligger kan [landskapsstyrelsen] förlänga de i 1 och 2 mom. angivna tiderna.

En skogsbrukare kan befrias från skyldigheten att förnya ett skogsbestånd, om det trots lämpliga åtgärder inte uppstått ett godtagbart plantbestånd på området.

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om vad som skall anses vara ett godtagbart plantbestånd, om uppskattningsgrunder för ändamålet samt om val av skogsodlingsmaterial.

9 §. Ansvar för att anlägga ny skog

Markägaren ansvarar för anläggandet av nytt skogsbestånd. När äganderätten till skogsbruksmark övergår till ny ägare övergår även denna skyldighet.

Om skogsbrukaren är annan än markägaren har brukaren ansvaret för anläggandet av nytt skogsbestånd, om inte annat särskilt har överenskommit eller det med beaktande av omständigheterna i övrigt är skäligt att rikta skyldigheten mot markägaren.

Den markägare eller brukare som ansvarar för mark som enligt anmälan skall tas i bruk för annat ändamål än virkesproduktion skall snarast anlägga nytt skogsbestånd, om marken inte tagits i bruk för annat ändamål än virkesproduktion inom tre år efter avverkningen.

4 kap. upphävt (2003/59)

10-11 §§. upphävda (2003/59)

5 kap. Skyddsvärda objekt**12 §. Bevarande av skyddsvärda objekt**

Finns det i ett skogsbestånd biotoper som är viktiga för bevarandet av den biologiska mångfalden skall avverkning och andra åtgärder där utföras så att dessa biotopers särart och betydelse inte äventyras, om inte detta innebär en olägenhet som inte är ringa vid fastighetens användning för fastighetsägaren eller en innehavare av en särskild rättighet. [Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om sådana hänsyn som vid bedrivande av skogsbruk skall tas för att bevara särarten och betydelsen hos biotoper som är viktiga för bevarande av den biologiska mångfalden.

Bestämmelser om skyddsvärda objekt samt ersättning för åtgärdsinskränkningar finns i landskapslagen om naturvård och i landskapslagen (1965:9) om forn-

minnen samt i bestämmelser som är utfärdade med stöd av sagda lagar.

6 kap. Insekt- eller svampskador**13 §. Allmän bestämmelse**

Avverkning eller lagring av barrträdsvirke skall utföras så att massförökning av för skogen skadliga insekter eller svampar undviks.

14 §. Borttransport av virke från avverkningsplats och upplagsplats

Tallvirke som fyller gagnvirkesdimensionerna och som avverkats före den 1 juni skall transporteras bort från avverknings- eller upplagsplats senast den 1 juli.

Granvirke som fyller gagnvirkesdimensionerna och som avverkats före den 1 juli skall transporteras bort från avverknings- eller upplagsplats senast den 1 augusti.

I stället för att transportera bort virket kan virkesägaren täcka över, barka eller på annat sätt behandla virket så att skogsskadeinsekter inte kan sprida sig från virket.

15 §. Skadad skog

Om mer än fem kubikmeter barrträd per hektar skadats av insekt- eller svampangrepp, storm, snö eller skogsbrand skall markägaren ombesörja borttransport av virket. Sådan transport skall ske före utgången av den i 14 § angivna tiden för borttransport av virke.

Markägaren är inte skyldig att vidta i 1 mom. nämnda åtgärder om kostnaderna kan visas vara oskäligt stora eller åtgärderna annars måste anses oskäliga.

16 §. Skadeståndsskyldighet

Försummar en virkesägare eller skogsbrukare sin skyldighet enligt 13-15 §§ och har trädbeståndets tillväxt och allmäntillstånd i någon annans skog till följd av detta väsentligt försämrats är han skyldig att ersätta den uppkomna skadan.

7 kap. Tillsyn**17 §. Tillsynsmyndighet**

Tillsyn enligt denna lag utövas av [landskapsstyrelsen].

18 §. Tillsynsmyndighetens åtgärder

Om det har konstaterats att någon bedriver skogsbruk i strid mot denna lag skall [landskapsstyrelsen] tillse att underlåtelsen eller överträdelsen upphör. Detta kan ske genom

- a) råd och rekommendationer,
- b) överenskommelse eller beslut att den som bedriver skogsbruk i strid mot denna lag skall vidta nödvändiga åtgärder inom viss tid för att avhjälpa en skada,
- c) beslut att nödvändiga åtgärder skall utföras av [landskapsstyrelsen] på bekostnad av den som nyttjat skogsbruksmark i strid mot denna lag,
- d) åtgärdsförbud eller genom
- e) beslut att vidta annan åtgärd som leder till att underlåtelsen eller överträdelsen upphör.

Om en avverkare vilken inte är densamma som skogsbrukaren nyttjat skogsbruksmark i strid mot denna lag bör skogsbrukarens medgivande finnas med i en överenskommelse om rättande åtgärder. Om

skogbrukaren inte samtycker till att [landskapsstyrelsen] förpliktar en avverkare att utföra de nödvändiga åtgärderna kan [landskapsstyrelsen] låta dem utföras på skogsbrukarens bekostnad.

Föreläggande enligt 1 mom. b punkten att vissa nödvändiga åtgärder skall utföras av den som bedrivit skogsbruk i strid mot denna lag kan förenas med vite.

19 §. Åtgärdsförbud

Åtgärdsförbud kan meddelas tillsvidare för planerade eller påbörjade skogsbruksåtgärder om det har konstaterats att en påbörjad avverkning eller annan skogsbruksåtgärd inte följer bestämmelserna i denna lag eller att överenskommelse som avses i 18 § inte kommit till stånd eller medfört avsett resultat.

Ett åtgärdsförbud skall gälla i nödvändig omfattning och skall träda i kraft omedelbart. Åtgärdsförbudet skall vara skriftligt och skall utan dröjsmål delges den berörda skogsbrukaren eller avverkaren.

Föreläggande av åtgärdsförbud enligt denna lag kan förenas med vite.

20 §. Syn

[Landskapsstyrelsen] kan besluta om syn på platsen för en påbörjad eller avslutad skogsbruksåtgärd sedan åtgärdsförbud har meddelats. Syn skall äga rum utan dröjsmål. Tidpunkten för synen skall delges skogsbrukaren och avverkaren. Vid synen skall de vidtagna åtgärderna och deras skogliga konsekvenser undersökas och ett beslutsunderlag för ärendets fortsatta behandling i [landskapsstyrelsen] upprättas. Synemännen skall skriva protokoll över förrättad syn.

21 §. Synenämnd

Syn verkställs av en synenämnd bestående av en av [landskapsstyrelsen] anställd skogsfackman, en av en skogsvårdsförening anställd fackman samt en person som utsetts av kommunstyrelsen i den kommun inom vars område skogsbruksmarken är belägen. I ärenden där miljövårdsfrågor är väsentliga kan även en av [landskapsstyrelsen] anställd sakkunnig person ingå i synenämnden.

8 kap. Straff- och påföljdsbestämmelser

22 §. Skogsbruksbrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet vid avverkning eller annat skogsbruk bryter mot bestämmelserna i denna lag döms för skogsbruksbrott till böter.

23 §. Brott mot krav på förnyelseplan

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet bryter mot kravet på godkänd förnyelseplan enligt 2 kap. döms för brott mot krav på förnyelseplan enligt landskapslagen om skogsvård till böter.

9 kap. Särskilda bestämmelser

24 §. Landskapets skogsbruksmark

Avseende skogsbruk som bedrivs på landskapets mark är endast denna lags 1 kap., 2 kap. utom 4-5 §§ samt 3-6 kap. tillämpliga. Bestämmelserna om förnyelseplaner skall dock i tillämpliga delar även gälla landskapets skogar.

25 §. Besvär

Ett beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

26 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

27 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 september 1998.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1968:8) om enskilda skogar. Landskapslagen om enskilda skogar skall dock tillämpas avseende avverkningar som utförts innan denna lag trätt i kraft.

En av [landskapsstyrelsen] med stöd av 2 § 2 mom. landskapslagen om enskilda skogar godkänd avverkning- och förnyelseplan gäller inom den av [landskapsstyrelsen] beslutade giltighetstiden. Om ingen giltighetstid fastställs gäller en sådan plan två kalenderår efter ikraftträdandet av denna lag.

H 17 Landskapsförordning (1998:86) om skogsvård

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Beståndsvårdande avverkning

Beståndsvårdande avverkning skall utföras så att en god skogsvård upprätthålls och markens virkesproducerande förmåga tillvaratas. Härvid bör i första hand välväxande och kvalitativt goda träd i de övre kronskikten gynnas.

Avverkningen och åtgärder som vidtas i samband med denna bör utföras så att fällnings- och körskador på kvarvarande bestånd undviks eller begränsas.

Vid beståndsvårdande avverkning skall för landskapet Åland lämpliga gallringsmallar tillämpas.

2 §. Förutsättningar för förnyelseavverkning

Då man bedömer om en förnyelseavverkning får vidtas beaktas inte de i beståndet undertryckta träden.

Ett bestånd anses förnyelsemoget då det har uppnått den grundtytvägda medeldiameter eller totalålder som anges i följande tabell:

trädsdag	skogstyp	Dbrh*	Ålder
tall	blåbärstyp eller bättre	29	80 år
	lingontyp	27	90 år
	ljungtyp	25	120 år
	lavtyp	23	120 år
gran	harsyre-blåbärstyp eller bättre	28	80 år
	blåbärstyp	26	90 år
värtbjörk	harsyre-blåbärstyp eller bättre	28	60 år
	blåbärstyp	26	65 år

* Dbrh = Brösthöjdsdiameter i centimeter mätt på bark 1,3 meter över markytan.

Vid förnyelseavverkning av skogsbestånd på torvmark tillämpas samma diameter- och ålderskrav som på motsvarande bonitet på momark.

H 17 LF (1998:86) om skogsvård

En förnyelseavverkning får dock utföras innan trädbeståndet uppnått de i 2 mom. angivna diametrarna eller åldrarna om underproduktion på grund av olämplig växtplats, gleshet, sjukdom hos trädbeståndet eller andra särskilda skäl föreligger.

De i 2 mom. angivna diametrarna och åldrarna gäller inte heller julgransodlingar, energiskogar eller liknande skogsbestånd som anlagts för specialändamål eller sådana skogsbestånd som av speciella kvalitets-skäl är ekonomiskt mer ändamålsenliga att förnyelse-avverka än att låta stå kvar.

3 §. Förutsättningar för naturlig förnyelse

Då naturlig förnyelse skall användas som förnyelsemetod skall det på förnyelseytan eller vid kanten av denna finnas ett tillräckligt antal träd av förnyelsen lämpligt trädslag och kvalitet med avseende på markens beskaffenhet.

Om endast fröträd från kantskogen används får det område som förnyas på naturlig väg som regel sträcka sig endast en trädålder från kantskogen.

4 §. Godtagbart plantbestånd

Ett godtagbart plantbestånd enligt 8 § landskapslagen om skogsvård skall bestå av plantor av sådana trädslag som i ekonomiskt hänseende är utvecklingsdugliga på växtplatsen. Som utvecklingsdugliga trädslag på olika växtplatser räknas i första hand tall på växtplats av harsyre-blåbärstyp eller sämre samt gran och vartbjörk på växtplats av blåbärstyp eller bättre.

På växtplats av lingontyp godtas dock 20 % inblandning av gran och vartbjörk i beståndet.

Även följande trädslag kan på lämplig växtplats anses vara utvecklingsdugliga: glasbjörk, klibbal, ek, lönn, ask samt odlad alm och lind. Andra trädslag som tillhör Ålands naturliga flora kan räknas som utvecklingsdugliga i ekonomiskt hänseende om de producerar marknadsdugligt virke eller används för specialändamål som ger tillräcklig ekonomisk avkastning.

Vid skogsodling med andra trädslag som inte tillhör Ålands naturliga flora skall vid bedömningen av deras utvecklingsduglighet speciellt beaktas deras naturliga krav på växtplats och utbredningsområde.

5 §. Uppskattningsgrunder för plantbestånd

För att ett plantbestånd skall anses vara godtagbart skall följande minimiantal utvecklingsdugliga plantor av trädslag som avses i 4 § finnas:

Beståndets huvudträdslag:	tall	gran	annat
Antal plantor per hektar	1.600	1.400	1.200

Skadade eller sjuka plantor och plantor med klart avvikande storlek beaktas inte då minimiantalet utvecklingsdugliga plantor räknas. Vidare räknas endast den ena av två plantor som växer närmare varandra än 0,5 meter.

Minimiantalet kan vid avvikande förhållanden på växtplatsen underskridas med högst 200 plantor per hektar.

2 kap. [Tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om skogsodlingsmaterial]

Se Landskapslag (2003:60) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om skogsodlingsmaterial.

6 §. [Beslutets tillämpningsområde]

Följande riksförfattningar samt med stöd av dem i riket gällande bestämmelser skall tillämpas i landskapet:

1. Lagen den 24 augusti 1979 om handel med skogsodlingsmaterial (FFS 684/1979).

2. Jord- och skogsbruksministeriets beslut den 23 december 1992 om handel med skogsodlingsmaterial (FFS 1533/1992).

Ändringar i ovannämnda riksförfattningar skall tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 2 mom. skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.]

7 §. [Förvaltningsmyndigheter]

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som anges i 6 § ankommer på staten skall handhas av [landskapsstyrelsen] till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.]

8 §. [Kostnader för undersökning eller kontroll]

Kostnaderna för nödvändiga underlag som krävs för [landskapsstyrelsens] undersökning eller kontroll skall bäras av den som producerar, säljer eller den som köpt visst skogsodlingsmaterial. Kostnaderna för sådana underlag skall dock bäras av landskapet om det uteslutande sker för [landskapsstyrelsens] tillsyn över efterlevnaden av de i 6 § avsedda bestämmelserna.]

9 §. [Tillämpning av bestämmelser i de riksförfattningar som avses i 6 § 2 mom.]

Lagen om handel med skogsodlingsmaterial skall tillämpas så att

a) anmälan om handel med skogsodlingsmaterial som lagen kräver skall ske till [landskapsstyrelsen],

b) [landskapsstyrelsen] kan bistå en köpare som vid efterkontroll vill försäkra sig om att ett skogsodlingsmaterial uppfyller de kvalitetsfordringar en säljare uppgivit eller annars gällande kvalitetsfordringar, samt så att

c) den som bryter mot lagen eller med stöd av lagen utfärdade bestämmelser döms i enlighet med bestämmelserna om straff i landskapslagen (1998:83) om skogsvård.

Jord- och skogsbruksministeriebeslutet om handel med skogsodlingsmaterial skall tillämpas så att

a) [landskapsstyrelsen] kan bevilja att ett bestämt parti inhemskt skogsodlingsmaterial får avvika från bestämmelserna om härkomstklassificering samt så att

b) [landskapsstyrelsen] beslutar om de handlingar avseende ett parti skogsodlingsmaterial som förvarats i fem år, efter att partiet sålts eller använts, kan utgällas eller om de skall överlämnas till [landskapsstyrelsen].]

3 kap. Hänsyn till för skogens biologiska mångfald viktiga biotoper

10 §. Generell hänsyn

Vid bedrivande av skogsbruk och åtgärder i samband med detta skall en generell naturvårdshänsyn tas.

11 §. Särskilt hänsynskrävande biotoper

Särskilt hänsynskrävande biotoper som är viktiga för bevarandet av den biologiska mångfalden anges i följande förteckning:

1. Våtmarksbiotoper

- Stränder.
- Bäckar och källor.
- Alkärr samt ormbunks- och fränskärr.

2. Barrskogs-, lövskogs-, hag- och ängsmarksbiotoper

- Barrskogsbevuxna öar omfattande mindre än 10 hektar.
- Hassellundar omfattande mellan 0,1-2 hektar.
- Naturbestånd av lind, alm, ek, lönn, ask, oxel eller oxelrönn omfattande mellan 0,1-2 hektar.
- Enstaka träd som är grova eller annars av betydelse för natur- eller kulturminnesvärden.

3. Biotoper i geologiska och geomorfologiska formationer

- Rasbranter, förkastningar och grottor.
- Träd på bergsimpediment med en lägre skoglig produktion än tvinmark.

12 §. Skötsel av särskilt hänsynskrävande biotoper

Vid skogsbruk i en särskilt hänsynskrävande biotop och dess närmiljö skall sådana skötselmetoder användas samt den tidpunkt nyttjas för avverkning eller utforsling, som inte äventyrar biotopens särart och betydelse.

Med en biotops närmiljö avses den zon där träd-, busk- och fåltskiktet samt hydrologin skapar vegetationsförhållanden och ett mikroklimat som är nödvändigt för bevarandet av biotopens särart.

Tillåtna åtgärder är i allmänhet försiktig avverkning, fällning av enskilda träd, upptagning av enskilda fläckar med hacka, plantering och sådd samt andra åtgärder som inte skadar biotopens särdrag och betydelse. Förnyelseavverkning genom naturlig förnyelse är tillåtet på barrskogsbevuxna öar mindre än 10 hektar och maskinell markberedning kan tillåtas om det är nödvändigt för etablering av ett nytt plantbestånd på dessa öar.

4 kap. Särskilda bestämmelser

13 §. Ikräftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1998.

Åtgärder som ikräftträdandet av denna förordning förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

H 18 Republikens Presidents Förordning (2002:70) om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter i landskapet Åland

(FFS 839/2002)

1 §. De förvaltningsuppgifter som hänför sig till beräkningen av den skogsvårdsavgift som varje skogsägare skall betala samt till uppbörden och redovisningen av skogsvårdsavgifter i landskapet Åland skall skötas av rikets skatteförvaltning.

2 §. Skatteförvaltningen ersätts för kostnaderna för fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifterna i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] och skattestyrelsen tillsammans överenskommer.

3 §. Denna förordning träder ikraft den 1 november 2002. Den tillämpas första gången på fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifterna för år 2002.

H 19 Landskapslag (1998:84) om stöd för skogsbruksåtgärder

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Inledande bestämmelse

I denna lag finns bestämmelser om stöd till skogsbrukare vid bedrivande av skogsbruk i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1998:83) om skogsvård. Stöd kan ges som bidrag, lån eller förhandsfinansiering för en skogsbruksåtgärd samt för planering, övervakning, arbetsledning och administration av en skogsbruksåtgärd. För att trygga genomförandet av skogsbruksåtgärder samt deras resultat kan [landskapsstyrelsen] anskaffa eller stöda anskaffandet av skogsbruksmateriel samt på annat sätt stöda genomförandet av nämnda åtgärder.

Om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag skall bidrag, lån eller förhandsfinansiering beviljas och handläggas i enlighet med bestämmelserna därom i landskapslagen (1988:50) om lån, räntestöd och bidrag ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, dock så att understöd i denna lag benämns bidrag. (2000/76)

För stöd som avses i denna lag reserveras årligen ett anslag i landskapets budget.

Se H 16, Landskapslag (1998:83) om skogsvård och C 31, Landskapslag (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

2 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp skall ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Med **enskild skogsbrukare** avses en fysisk person eller en av fysiska personer bildad sammanslutning vars huvudsakliga syfte är att bedriva jord- eller skogsbruk.

Med **förhandsfinansiering** avses att landskapet finansierar en skogsbruksåtgärd så att den skogsbrukare som mottagit stödet inom viss tid efter åtgärdens

H 19 LL (1998:84) om stöd för skogsbruksåtgärder

färdigställande, till den del inte bidrag beviljats för ändamålet, skall återbeta kostnaden för åtgärden.

Med **skogsbruksmateriel** avses materiel såsom mindre arbetsmaskiner och redskap vilka huvudsakligen är avsedda för skogsbruksåtgärder.

Med **markberedning** avses lämplig bearbetning av skogsbruksmark för att åstadkomma en gynnsam växtplats för skogsplantor.

Med **skogsodling** avses

a) åtgärder för att skapa ett nytt skogsbestånd efter förnyelseavverkning av ett område som är i underproduktion,

b) beskogning av ur bruk tagen åkermark,

c) beskogning av naturbeten med ädla lövträd samt d) beskogning av områden som drabbats av förstörelse som inte orsakats av skogsbrukaren.

Med **plant- och ungskovsvård** avses röjning av plantbestånd eller ungskog samt stamkvistning.

Med **skyddsdikning** avses nödvändig torrläggning i samband med förnyelseavverkning för att åstadkomma en ändamålsenlig skogsförnyelse.

Med **iståndsättningsdikning** avses iståndsättning av befintliga skogsdiken. Till iståndsättningsdikning kan också hörna anläggande av nödvändiga vägtrummor samt byggande och iståndsättande av slambassänger och dammar eller med dem jämförbara anläggningar och konstruktioner som behövs av miljövårds- eller andra skäl.

Med **byggande av skogsbilväg** avses anläggande av sådan väg som huvudsakligen är avsedd för skogsbruksändamål. Till byggande av skogsbilväg hör också grundförbättring av skogsbilväg samt byggande eller grundförbättring av till vägen hörande vändplan eller upplagsplats.

I 2 § landskapslagen om skogsvård finns ytterligare definitioner på begrepp som kan förekomma i denna lag.

2 kap. Grunder för stöd

3 §. Allmänna grunder för stöd

Stöd kan beviljas en enskild skogsbrukare eller flera enskilda skogsbrukare gemensamt.

Vid prövning av ansökan om stöd skall beaktas för den biologiska mångfalden viktiga biotoper i enlighet med bestämmelserna därom i landskapslagen om skogsvård och landskapslagen (1998:82) om naturvård. Ersättning för åtgärdsinskränkningar kan beviljas enligt landskapslagen om naturvård och landskapslagen (1965:9) om fornminnen.

Lån eller bidrag kan inte beviljas kommuner, församlingar, bolag eller sammanslutningar vars huvudsakliga syfte är att bedriva annan verksamhet än jord- eller skogsbruk.

Stöd enligt denna lag kan inte beviljas för en

a) skogsodlingsåtgärd efter avslutad täktverksamhet,

b) åtgärd som strider mot bestämmelser i landskapslagen om skogsvård, landskapslagen om naturvård, landskapslagen om fornminnen eller annan lag eller som strider mot ett beslut som meddelats med stöd av annan lag eller

c) åtgärd som kan stödjas genom landskapslagen om naturvård.

4 §. Stödgrunder för bidrag och lån

Med beaktande av den biologiska mångfalden, skogens mångsidiga utnyttjande och ett hållbart nyttjande av skogsbruksmarkens virkesproducerande förmåga kan bidrag eller lån beviljas för

a) markberedning,

b) skogsodling,

c) plant- och ungskovsvård,

d) andra beståndsvårdande åtgärder än som avses i b och c punkten,

e) skydds- eller iståndsättningsdikning eller för

f) byggande eller grundförbättring av skogsbilväg.

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om förutsättningarna för rätt till bidrag eller lån.

5 §. Stödgrunder för förhandsfinansiering

Stöd i form av förhandsfinansiering kan beviljas för

a) markberedning eller

b) plant- och ungskovsvård.

6 §. Stödgrunder för annat bistånd än bidrag, lån och förhandsfinansiering

För säkerställande av att i 4 § nämnt stödberättigat arbete verkställs på ett ändamålsenligt sätt utför [landskapsstyrelsen] erforderlig planering, övervakning, arbetsledning och administration. [Landskapsstyrelsen] kan vidare, helt eller delvis, anskaffa eller stöda anskaffandet av skogsbruksmateriel samt på annat sätt stöda genomförandet av i 4 § nämnt stödberättigat arbete.

I de fall det är ändamålsenligt kan [landskapsstyrelsen] besluta att i 1 mom. nämnda bistånd ges genom förmedling av Ålands skogsvårdsförening. För handhavande av de överlätna uppgifterna erhåller skogsvårdsföreningen ersättning från [landskapsstyrelsen]. (2001/52)

I 1 mom. nämnt stöd kan också beviljas kommuner, församlingar och andra sammanslutningar vars huvudsakliga syfte inte är att bedriva jord- eller skogsbruk.

3 kap. Särskilda bestämmelser om utbetalning av stöd m.m.

7 §. Ansökan

Ansökan om stöd enligt denna lag görs hos [landskapsstyrelsen]. I ansökan bör utöver vad som i övrigt föreskrivs i denna lag tydligt framgå

a) sökandens namn och adress,

b) de åtgärder för vilka stöd söks,

c) de stöd som söks,

d) platsen för åtgärderna och vid behov närmare uppgifter om platsen samt

e) vilka för bevarande av skogens mångfald viktiga biotoper som kan beröras av åtgärderna.

Utöver vad i 1 mom. stadgas bör till ansökan fogas övriga för [landskapsstyrelsens] prövning erforderliga utredningar.

8 §. Storlek och utbetalning av bidrag, lån och förhandsfinansiering

[Landskapsstyrelsen] ger genom landskapsförordning bestämmelser om

a) beloppens storlek avseende bidrag, lån och förhandsfinansiering vid de skogsbruksåtgärder som avses i 4 och 5 §§ samt kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om att

b) bidrag eller lån skall utbetalas i en eller flera rater samt att

c) en del av beviljat bidrag utbetalas efter att de åtgärder för vilket stödet är avsett är förverkligade.

8a §. (2000/76) Panträtt i fastighet

En fastighet utgör så som bestäms i 20 kap. jordabalken (FFS 540/1995) pant för återbetalningen av lån som beviljats för fastigheten och räntan på lånet, dröjningsräntan samt indrivningskostnaderna.

9 §. Återbetalning av lån

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om tid för återbetalning av lån, återbetalningssätt samt den ränta som skall betalas.

10 §. Återbetalning av förhandsfinansiering

Den som beviljats förhandsfinansiering skall, till den del inte bidrag beviljats för ändamålet, inom viss tid efter åtgärdens färdigställande till landskapet återbeta kostnaden för åtgärden.

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om återbetalning av förhandsfinansiering.

11 §. Deltagare

Stöd kan beviljas en deltagare i en gemensam skogsdiknings- eller skogsbilvägsåtgärd vilken inte anhållit om åtgärden eller förenat sig om sådan anhållan men som är skyldig enligt diknings- eller vägförättning att delta i åtgärden.

12 §. Sysslomän

Om skydds- eller iståndsättningsdikning eller byggande av skogsbilväg genomförs som en gemensam åtgärd skall de berörda skogsbrukarna utse en eller flera sysslomän att företräda dem i frågor som gäller åtgärden.

Särskilda bestämmelser om dikning finns i vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland.

13 §. Överlåtelsesammanträde

Om det finns fem eller flera deltagare eller [landskapsstyrelsen] särskilt beslutar därom skall [landskapsstyrelsen] anordna ett överlåtelsesammanträde efter gemensam slutförd skyddsdikning, iståndsättningsdikning eller byggande av skogsbilväg. Vid överlåtelsesammanträdet avges slutredovisning samt övergår underhållsskyldigheten till deltagarna. Ett sådant överlåtelsesammanträde skall hållas senast inom tre månader efter att den gemensamma åtgärden slutförts.

14 §. Underhålls- och informationsskyldighet

En skogsbruksåtgärd för vilken stöd enligt denna lag beviljats skall underhållas av skogsbrukaren. Un-

derhållsskyldigheten för en skogsbilväg gäller under 20 år efter vägens färdigställande.

En skogsbrukare skall utan dröjsmål informera [landskapsstyrelsen] om ändringar av väsentlig betydelse för beviljat eller utbetalat stöd.

4 kap. Tillsyn

15 §. Tillsynsmyndighet

Tillsyn enligt denna lag utövas av [landskapsstyrelsen]. Med tillsyn avses att tillse att lagens bestämmelser samt villkor och andra krav som ställs med stöd av lagen efterlevs.

[Landskapsstyrelsen] kan genom råd eller på annat lämpligt sätt tillse att överträdelse upphör och förebyggas.

Har underhållet av en skogsbruksåtgärd väsentligt försumrats kan [landskapsstyrelsen]

a) ålägga den underhållsskyldiga att inom viss tid utföra det försummade eller

b) utföra det försummade på den underhållsskyldigas bekostnad.

Ett åläggande att inom viss tid utföra underhåll av en skogsbruksåtgärd kan förenas med vite.

16 §. Upphävande av beslut om ekonomiskt stöd

[Landskapsstyrelsen] kan upphäva ett beslut att utge bidrag eller lån eller besluta att ett utgivet stöd helt eller delvis skall återbetalas, om det efter beslutets fattande eller stödets utbetalning framkommer att det område som är föremål för åtgärden kommer att användas på ett sätt som inte medger att åtgärdens syfte till väsentliga delar uppnås.

16a §. (2000/76) Tvångsindrivning

Till betalning förfallna annuiteter på lån får indrivas i utsokningsväg utan dom eller beslut i enlighet med bestämmelserna i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg (FFS 367/1961). Även finansiering som enligt denna lag skall återkrävas till landskapet eller andra prestationer som skall betalas till landskapet får indrivas i utsokningsväg i nämnda ordning.

17 §. Avstående av återbetalningskrav

Om nyttan av en skogsbruksåtgärd som har finansierats med lån enligt denna lag av särskilda skäl väsentligt förlorats och åtgärden inte anses ändamålsenlig att förnya kan [landskapsstyrelsen] besluta att underhållsskyldigheten upphör samt att det för åtgärden beviljade lånet helt eller delvis inte skall återbetalas. Särskilda skäl kan vara att den avsedda ekonomiska nyttan av en skogsbruksåtgärd förlorats till följd av skyldigheter i enlighet med annan lagstiftning eller till följd av en naturkatastrof.

5 kap. Särskilda bestämmelser

18 §. Beskattning

För stöd som en skogsbrukare beviljats enligt denna lag betalas ingen kommunalskatt.

19 §. Ändring av skuldebrev

På en fastighetsägares ansökan, med övriga fastighetsägares samtycke och om betalningen av landskapets fordran inte äventyras kan [landskapsstyrelsen]

H 20 LF (1998:87) om stöd för skogsbruksåtgärder

ändra skuldebrev för landskapets fordran enligt denna lag så att

a) panträtt avlyfts en genom delning bildad fastighet eller så att

b) fördelningen av panträttsansvaret ändras mellan de genom delning uppkomna fastigheterna.

20 §. Besvär

Ett beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

21 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1998.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1968:7) den 4 april 1968 om skogsförbättring.

22 §. Övergångsbestämmelser

Stöd som före denna lags ikraftträdande söktes i enlighet med landskapslagen om skogsförbättring skall prövas och avgöras enligt nämnda lag.

Ikraftträdandebestämmelse (2000/76)

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

8a § tillämpas inte beträffande lån för vilka ansökan lämnas in före denna lags ikraftträdande.

H 20 Landskapsförordning (1998:87) om stöd för skogsbruksåtgärder

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna förordning finns närmare bestämmelser om förutsättningar för rätt till bidrag eller lån vid skogsbruksåtgärder i enlighet med landskapslagen (1998:84) om stöd för skogsbruksåtgärder samt om beloppens storlek och utbetalning.

2 §. Definitioner

I denna förordning använda begrepp skall ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Med **underproduktion** avses att ett skogsbestånds virkesförråd eller tillväxt understiger hälften av vad som är normalt på växtplatsen.

Med **ur bruk tagen åkermark** avses sådan åkermark som inte brukats på flera år eller som inte längre är lönsam att odla på grund av ogynnsamt läge, dåliga dräneringsförhållanden eller som av andra skäl är av dålig kvalitet.

Med **naturbeten** avses marker där det för minst fem och högst tio år sedan bedrivits beteshävd och som inte utsatts för bearbetnings-, gödslings-, eller bekämpningsåtgärder i syfte att höja produktionen.

Med **ädla lövträd** avses trädslagen alm, ask, ek, lind, lönn, bok och fågelbär.

Med **torvmarker** avses sådana marker vars torvtäcke är djupare än 30 centimeter.

Med **god skogsvård** avses sådana grundregler för skogsbruk som, i enlighet med landskapslagen om skogsvård och landskapslagen (1977:41) om naturvård samt med stöd av dessa författningar gällande bestämmelser, tillämpas eller rekommenderas av flertalet yrkesskickliga skogsfackmän.

Med **röjning** avses att en beståndsvårdande utglesning av plant- eller ungskog sker i enlighet med god skogsvård i bestånd där uttag av gagnvirke enligt vedertagna gallringsmallar inte är möjligt.

Med **iståndsättningsröjning** avses att en beståndsvårdande röjning av ungskog sker innan första gallring i bestånd där den grundtevägda medeldiametern på brösthöjd är minst 8 cm och högst 16 cm på bark (utvecklingsklass 02). Med iståndsättningsröjning avses vidare att överflödiga träd som hindrar huvudstammarnas utveckling och utförandet av första gallringen avlägsnas. (2003/27)

Med **energivirke** avses stammar vilka inte uppfyller dimensionskraven för massaved. (2003/77)

2 kap. Markberedning

3 §. Markberedning

Vid maskinell markberedning av förnyelsezoner där [landskapsstyrelsens] markberedningsmaskin används kan bidrag beviljas för högst 50 procent av den totala driftskostnaden.

Vid maskinell markberedning av förnyelsezoner där [landskapsstyrelsens] markberedningsmaskin inte används kan bidrag beviljas för högst 50 procent av markberedningskostnaden, dock högst 160 euro per hektar. (2002/11)

3 kap. Skogsodling

4 §. Beskogning

Bidrag kan beviljas för högst 50 procent av arbetskostnaden samt för hela plant- eller frökostnaden vid följande besogningsåtgärder:

- 1) Beskogning av ett skogsbruksmarksområde som är i underproduktion.
- 2) Beskogning av ur bruk tagen åkermark.
- 3) Beskogning av naturbeten genom odling av ädla lövträd.
- 4) Komplettering av skogsodlingar eller naturförnyelser som drabbats av förstörelse som inte beror på skogsbrukaren.

I samband med beskogning av naturbeten och ur bruk tagen åkermark genom odling av ädla lövträd kan bidrag beviljas för högst 50 procent av kostnaden för erforderliga skyddsror.

Stöd för hela plant- eller frökostnaden beviljas inräknat kostnaden för mervärdesskatt.

Stöd beviljas inte för beskogning i följande fall:

- 1) Beskogning av kala och glest skogbevuxna torvmarker.
- 2) Komplettering av område där plantor tagit skada till följd av skogsbrukarens uppenbara försumlighet.
- 3) Beskogning eller komplettering av skogsbruksmarker med betydande skador av hjortdjur.

4 kap. Plant- och ungsogsvård

5 §. (2000/77) Stödbelopp vid plant- och ungsogsvård

Vid plant- och ungsogsvård kan bidrag beviljas för högst 50 procent av kostnaden och lån för högst 50 procent av kostnaden. Om lånemöjligheten utnyttjas kan lån även beviljas för hela mervärdesskatten.

6 §. Förutsättningar vid röjning eller iståndsättningsröjning

Vid röjning eller iståndsättningsröjning skall följande förutsättningar vara uppfyllda:

- 1) Åtgärden skall vara befogad och ett konstaterat behov finnas enligt god skogsvård.
- 2) Åtgärden skall avseende trädslagsval och antal kvarlämnade stammar per ytenhet utföras korrekt enligt god skogsvård.
- 3) Vid iståndsättningsröjning skall endast de kostnader som hänför sig till den egentliga röjningen beaktas när arbetsinsats- och redskapskostnader värderas och inte de kostnader som hänför sig till tillvaratagandet av gagnvirket.

7 §. Förutsättningar vid stamkvistning

Vid stamkvistning skall följande förutsättningar vara uppfyllda:

- 1) Beståndet skall konstateras vara lämpligt för stamkvistning.
- 2) Kvistningsobjekt är tallbestånd på mark av lingon- eller blåbärstyp samt på motsvarande torvmarker.
- 3) Trädbeståndet skall vara jämnt, jämntätt och ha en areal av minst 0,5 hektar.
- 4) De kvistningsdugliga stammarnas medeldiameter i brösthöjd bör inte överstiga 12 centimeter.
- 5) Endast härskande stammar skall kvistas.

Stöd kan beviljas för kvistning av högst 600 stammar per hektar.

5 kap. Andra beståndsvårdande åtgärder**8 §. (2003/77) Tillvaratagande av energivirke**

För hopsamling och terrängtransport av energivirke från plant- och ungsogsbestånd, som avverkats i samband med röjning eller iståndsättningsröjning och som överläts till energianvändning, kan bidrag beviljas med 7 euro per fastkubikmeter på bark.

Bidrag kan beviljas om den mängd energivirke som överläts är minst 20 fastkubikmeter på bark.

Till en ansökan om bidrag för tillvaratagande av energivirke skall, utöver vad som föreskrivs i 7 § landskapslagen om stöd för skogsbruksåtgärder, bifogas ett intyg från mottagaren av energivirket där dels mottagen virkes- eller flisvolym framgår, dels en försäkran ges om att virket skall användas för energiframställning.

9 §. (2003/27) Rotröta

Vid behandling av stubbar i samband med avverkning, i syfte att minska spridningen av rottröta, kan bidrag beviljas för preparatkostnaden.

Bidrag kan beviljas i det fall att avverkningen och stubbehandlingen utförs under perioden 1 april - 30 november i sådana bestånd där granens grundyta utgör 20 procent eller mer av beståndets totala grundyta.

6 kap. Skydds- och iståndsättningsdikning**10 §. (2002/11) Stödbelopp vid skydds- och iståndsättningsdikning**

Vid skydds- eller iståndsättningsdikning kan bidrag beviljas för högst 50 procent av kostnaden, dock högst 170 euro per hektar torrläggingsområde.

Kontant bidrag under 85 euro utbetalas inte.

11 §. Gemensamma förutsättningar vid skydds- och iståndsättningsdikning

Vid skydds- eller iståndsättningsdikning skall det finnas en av [landskapsstyrelsen] godkänd plan över dikningen. Vid torrläggingsåtgärder skall lämpliga miljöåtgärder vidtas för undvikande av skador på vattenområden. Befintliga naturliga mossar och kärr får inte skadas.

12 §. Särskilda förutsättningar vid skyddsdikning

Vid skyddsdikning skall ett skogsbestånd ha avverkats för förnyelse och skogsbruksmarken konstaterats vara i behov av torrläggning för att tillgodose god plantetablering och virkesproduktion.

13 §. Särskilda förutsättningar vid iståndsättningsdikning

Vid iståndsättningsdikning skall ett tidigare dikat områdes torrläggning ha försämrats så att virkesproduktionen kan skadas. Skogsbeståndet skall avseende skogsvård och virkesproduktion vara i tillfredsställande skick.

Stöd kan beviljas för iståndsättningsdikning om tidigare dikning finansierats av skogsbrukaren eller om mer än 20 år förlutit sedan stöd beviljats.

7 kap. Byggande av skogsbilväg**14 §. (2002/11) Stödbelopp vid byggande av skogsbilväg**

Vid byggande eller grundförbättring av skogsbilväg kan bidrag beviljas för högst 40 procent av kostnaden och lån för högst 60 procent av kostnaden eller, om lånemöjligheten inte utnyttjas, som bidrag för högst 55 procent av kostnaden, dock högst 8,50 euro per meter väg.

Kontant bidrag under 85 euro utbetalas inte.

15 §. Gemensamma bestämmelser vid byggande eller grundförbättring av skogsbilväg

Vid byggande eller grundförbättring av skogsbilväg skall följande förutsättningar vara uppfyllda:

- 1) vägen bör huvudsakligen nyttjas för skogsbruksändamål,
- 2) skogsbilvägen bör ha anknötning till en befintlig skogsbilväg eller annan väg av minst lika god standard och
- 3) det skall finnas en av [landskapsstyrelsen] godkänd plan över skogsbilvägen.

Vid torrläggingsåtgärder bör med beaktande av en skogsbilvägs nödvändiga konstruktion och sträckning, lämpliga miljöåtgärder vidtas för undvikande av skador på vattenområden.

16 §. Särskilda bestämmelser vid byggande av ny skogsbilväg

För att bidrag skall kunna beviljas för byggande av ny skogsbilväg bör vägtätheten inom nyttområdet inte överstiga 20 meter per hektar produktiv skogsbruksmark. Behovet av vägsträckans längd bör i regel överstiga 500 meter. Om särskilda skäl föreligger kan dock en kortare vägsträcka godkännas.

H 21 F (1991:69) om skötseln av virkesmätningen ...**17 §. Särskilda bestämmelser vid grundförbättring av skogsbilväg**

För att vägbygget skall klassificeras som grundförbättring av befintlig skogsbilväg bör det finnas ett omfattande behov av överbyggnad, förbättring av dränering eller förnyande av broar och anläggningar. Normalt underhåll som sladdning och ytgrusning hänförs inte till grundförbättring.

Stöd kan beviljas om skogsbrukaren själv finansierat ursprunglig väg eller om mer än 20 år förflutit sedan stöd beviljats från det att vägen färdigställts eller tidigare grundförbättrats. Undantag kan göras från denna regel om grundförbättring är motiverad tidigare med hänsyn till de krav som utvecklade av transportmaterielen ställer eller om brister i vägens ursprungliga konstruktion kan konstateras och detta inte beror på försummande av det normala underhållet.

18 §. Om tid för färdigställande av skogsbilväg

Byggnad eller grundförbättring av skogsbilväg skall färdigställas inom två kalenderår efter det att bidrag eller lån för åtgärden beviljats. [Landskapsstyrelsen] kan dock av särskilda skäl förlänga den tid inom vilken åtgärden skall vara färdigställd.

8 kap. Särskilda bestämmelser**19 §. Särskilda grunder vid fastställande av stöd**

För arbetskostnader utbetalas inte kontant bidrag med lägre belopp än 50 euro om inte annat särskilt stadgas i denna förordning. (2002/11)

Lån beviljas inte med lägre belopp än 900 euro. (2002/11)

Vid beräkning av kostnad för att fastställa stödbelopp beaktas inte mervärdesskatt på varor och tjänster, om inte annat särskilt stadgas i denna förordning.

20 §. Utbetalning

Stöd utbetalas mot kostnadsredovisning

a) som ett belopp efter att åtgärden utförts och godkänts av [landskapsstyrelsen] eller

b) i högst tre rater, varvid sista raten skall utgöra minst 25 procent av det beviljade stödet, efter att åtgärden utförts och godkänts av [landskapsstyrelsen].

21 §. Innebörden av underhållsskyldighet

Till den underhållsskyldighet som nämns i 14 § 1 mom. landskapslagen om stöd för skogsbruksåtgärder hör att:

1) grävda och rensade diken samt anordningar och konstruktioner på ett område som skydds- eller iståndsättningsdikats hålls i sådant skick att deras ändamål uppfylls och att nödvändiga skogsvårdsarbeten utförs på området.

2) ombesörja nödvändig sladdning, ytgrusning, reparation av trummor och broar samt öppnande av tilltäppta diken och andra arbeten som underhållet av skogsbilvägar och upplagsplatser förutsätter.

22 §. Återbetalning av lån

Lån med stöd av landskapslagen om stöd för skogsbruksåtgärder beviljas som annuitetslån med 2 procents ränta. Sådant annuitetslån skall återbetalas till landskapet med 12 procents annuiteter.

Återbetalningen av lån skall inledas i januari månad året efter det år under vilket den åtgärd för vilken stöd har beviljats senast skall färdigställas. Låneräntan löper från det återbetalningen inletts.

Bestämmelser om dröjsmålsränta finns i 18 § landskapslagen (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti.

23 §. Återbetalning av förhandsfinansiering

Förhandsfinansiering skall, till den del inte bidrag beviljats för ändamålet, återbetalas till landskapet inom den tid [landskapsstyrelsen] bestämmer.

24 §. Ikraftträdelsebestämmelse

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1998.

Genom denna förordning upphävs de beslut om grunderna för stöd till skogsbruksåtgärder som antagits med stöd av landskapslagen (1968:7) om skogsförbättring eller landskapsförordningen (1977:88) om skogsförbättring.

Om för lån som beviljats innan denna förordning trädde i kraft avtalats om en annan dröjsmålsränta än den som tillämpas i enlighet med 18 § landskapslagen om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, skall den dröjsmålsräntan gälla som för låntagaren medför en lägre kostnad.

H 21 Förordning (1991:69) om skötseln av virkesmätningen i landskapet Åland

(FFS 1152/1991)

Förlängd genom (1993/10).

1 §. De uppgifter som enligt virkesmätningenslagen (364/1991) och virkesmätningensförordningen (365/1991) skall skötas av skogsnämnderna handhas i landskapet Åland av Ålands [landskapsstyrelse].

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 september 1991.

Genom denna förordning upphävs förordningen den 5 oktober 1973 om skötseln av virkesmätningen i landskapet Åland (765/1973).

H 22 Landskapslag (2003:60) om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om skogsodlingsmaterial**1 §. Tillämpningsområde**

Med de undantag som anges i denna lag skall följande riks författningar samt med stöd av dem i riket gällande bestämmelser tillämpas i landskapet:

1) Lagen den 5 april 2002 om handel med skogsodlingsmaterial (FFS 241/2002) och

2) Jord- och skogsbruksministeriets förordning den 10 december 2002 om handel med skogsodlingsmaterial (FFS 1055/2002).

Ändringar i ovannämnda riks författningar skall tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

Se La 615 FL II.

2 §. Förvaltningsuppgifter, besvär och ändringssökande m.m.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagsstiftningen i de författningar som avses i 1 § skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen. Dessutom skall

a) de förvaltningsuppgifter som i enlighet med de författningar som anges i 1 § ankommer på staten i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området,

b) avgifter för prestationer enligt denna lag tas ut i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet samt skall

c) ändring i beslut som har fattats med stöd av denna lag sökas genom besvär i enlighet med bestämmelserna därom i 25 § självstyrelselagen.

3 §. Handräckning

Polismyndigheten skall på begäran ge handräckning om det fordras vid utförande av tillsyns- och kontrolluppgifter enligt denna lag.

H 23 Förordning (1990:33) om utlåtande enligt 25 kap. 8 § ärvdabalken i landskapet Åland

(FFS 315/1990)

Förlängd genom (1993/10).

1 §. De utlåtanden som enligt 25 kap. 8 § ärvdabalken ges av lantbruksdistrikten och jordbruksstyrelsen skall i landskapet Åland ges av [landskapsstyrelsen].

Se Ci 235 FL I.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 maj 1990.

H 24 Landskapslag (1998:57) om avbytarverksamhet för lantbrukare

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

Avbytarverksamhet för en lantbrukares semester och veckoledighet samt behov av vikariehjälp ordnas enligt bestämmelserna i denna lag.

[Landskapsstyrelsen] skall göra det möjligt för en lantbrukare att få ledighet genom att erbjuda landskapsanställda lantbruksavbytare eller genom att helt eller delvis betala lönekostnaderna för en av lantbrukaren anställd lantbruksavbytare.

[Landskapsstyrelsen] kan även främja uppkomsten av privata avbytarföretag genom att betala ersättning för avbytarverksamhet till sådana företag enligt 17 § och bestämmelser meddelade i landskapsförordning.

Se H 25, Landskapsförordning (1998:58) om avbytarverksamhet för lantbrukare.

2 §. Definitioner

I denna lag avses med

1) **lantbruk** en självständig ekonomisk enhet som beskattas enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk (FFS 543/1967),

2) **kreatursskötsel** husdjursproduktion som beskattas enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk, med undantag av fiske,

3) **lantbrukare** en person som genom att själv delta i arbetet bedriver lantbruk och som

a) har en gällande försäkring för minimipensionskydd enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (FFS 467/1969) eller som har lämnat in en ansökan om en sådan, eller som

b) har beviljats delinvalidpension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare eller

c) har rätt till pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbrukare (FFS 1317/1990),

4) **husdjursenhet** olika grupper av djur som i daglig skötsel kräver en likvärdig arbetsinsats av lantbrukaren. En husdjursenhet består av

a) en mjölkko,

b) tre dikor eller fyra andra nötkreatur,

c) tre hästar,

d) tre suggor inklusive smågrisar eller 35 andra svin,

e) fyra getter över sex månader,

f) tio får över sex månader eller

g) 200 höns eller 2000 broilrar.

3 §. Rätt till semester, vikariehjälp och veckoledighet

Rätt till förmånerna i denna lag har en lantbrukare från och med sin 18-årsdag till och med det kalenderår lantbrukaren fyller 65 år och en lantbrukare i åldern 15-17 år som i fråga om andra villkor än åldern uppfyller villkoren för erhållande av försäkring för minimipensionskydd enligt lagen om pension för lantbruksföretagare.

En lantbrukare som erhåller arbetslöshetsersättning eller är anmäld hos arbetsförmedlingen som arbetsökande vid tiden för avbytarjämsen är inte berättigad till någon avbytarverksamhet.

Rätt till semester och veckoledighet har en lantbrukare som arbetar minst 20 timmar i veckan med kreatursskötsel. Kreatursskötseln skall under den sökta ledigheten omfatta minst fyra husdjursenheter.

Rätt till vikariehjälp har en lantbrukare som av en i landskapsförordning bestämd tillfällig orsak inte har möjlighet att utan vikariehjälp sköta de nödvändiga arbeten som hör till den dagliga skötseln av lantbruket. En lantbrukare som har fyllt 65 år har rätt till vikariehjälp endast om det konstaterade behovet av vikariehjälp har uppkommit före 65-årsdagen, såvida inte [landskapsstyrelsen] av särskilda generationsväxlingsskäl beslutar annat. Under de sex månader som följer efter 65-årsdagen har lantbrukaren endast rätt till vikariehjälp under 60 dagar.

2 kap. Förvaltningen

4 §. Ledningen och tillsynen

Den allmänna ledningen av och tillsynen över avbytarverksamheten ankommer på [landskapsstyrelsen].

5 §. Semesternämnden

För fullgörande av de i 4 § avsedda uppgifterna tillsätter [landskapsstyrelsen] en semesternämnd för två år i sänder. Semesternämnden skall bestå av en ordför-

H 24 LL (1998:57) om avbytarverksamhet för lantbrukare

rande och fyra ledamöter jämte personliga ersättare för dem. Minst två av ledamöterna jämte deras ersättare skall representera lantbrukarna i landskapet. Nämnden väljer inom sig en vice ordförande för nämndens mandattid. [Landskapsstyrelsen] skall dessutom förordna en sekreterare, vilken inte samtidigt kan vara medlem i semesternämnden.

Nämndens medlemmar handlar under tjänsteansvar.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som åligger semesternämnden utfärdas i landskapsförordning och genom reglemente.

6 §. Semesternämndens sekreterare och ledande lantbruksavbytare

Semesternämndens sekreterare handhar den allmänna förvaltningen av avbytarverksamheten.

Om ledningen av och tillsynen över avbytarverksamheten kräver det kan [landskapsstyrelsen] anställa en ledande lantbruksavbytare.

Kompetenskrav för semesternämndens sekreterare och lantbruksavbytare fastställs av [landskapsstyrelsen].

3 kap. Avbytarverksamheten**7 §. Ansvar för ordnande av avbytarverksamhet**

[Landskapsstyrelsen] skall ordna avbytarverksamheten genom att anställa ett tillräckligt antal lantbruksavbytare eller genom att köpa tjänster av en privat producent.

8 §. Landskapets avbytarverksamhet

Landskapets avbytarverksamhet är organiserad som

1) ringavbytning, då lantbruksavbytare är anställd med månadslön och betjänar en bestämd grupp av semesterberättigade lantbrukare som tillsammans med lantbruksavbytare gör upp om semester och veckoledighet under en längre tidsperiod eller

2) ambulerande avbytning, då lantbruksavbytare är anställd med månadslön och tjänstgör för lantbrukare som inte i förväg bestämt tidpunkt för ledigheten.

9 §. Semester

En lantbrukare har rätt att under ett kalenderår på ansökan få lantbruksavbytare i 24 dagar för semester. Ansökan om semester görs skriftligen på en speciell blankett hos semesternämnden senast den 31 januari under det år ledigheten önskas, dock inte senare än 14 dagar innan den planerade semesterns början. En för sent inlämnad semesteransökan leder till att lantbrukaren förlorar rätten till semester med en dag per påbörjad vecka efter den sista inlämningsdagen. Har ansökan inte kommit semesternämnden tillhanda senast den första vardagen i mars förlorar lantbrukaren rätten till lantbruksavbytare för semester under kalenderåret. Lantbrukaren har dock rätt att komplettera eller ändra sin ansökan efter tidsfristens utgång. (2003/86)

På ett lantbruk som har minst fyra men mindre än tio husdjursenheter och som drivs av två lantbrukare som båda har rätt till semester skall semestern tas ut samtidigt om lantbruket kan skötas av en lantbruksav-

bytare utan risk för störningar i driften av lantbruket. På lantbruk med större besättningar kan lantbrukarna ta semester vid olika tidpunkter.

9a §. (2003/86) Utökad semester

På ett lantbruk med minst tio husdjursenheter och med endast en semesterberättigad lantbrukare har lantbrukaren rätt till lantbruksavbytare i 31 dagar för semester. Detsamma gäller på lantbruk med minst tio husdjursenheter som drivs av flera semesterberättigade lantbrukare under förutsättning att två av gårdens semesterberättigade lantbrukare väljer att ta ut all semester samtidigt och lantbruket under semesterperioden kan skötas av en lantbruksavbytare utan risk för störningar i driften.

10 §. Veckoledighet

En lantbrukare har rätt till veckoledighet under högst tolv dagar per år under förutsättning att semesternämnden kan anvisa en ledig lantbruksavbytare. Ansökan görs hos semesternämnden muntligen eller skriftligen i så god tid som möjligt. För denna tjänst betalar lantbrukaren en viss del av [landskapsstyrelsens] kostnader för lantbruksavbytare. Den del av kostnaden som lantbrukaren själv skall betala fastställs genom landskapsförordning.

Önskar en lantbrukare ytterligare ledighet och kan semesternämnden anvisa en ledig lantbruksavbytare kan lantbrukaren köpa denna tjänst mot full kostnadsäckning.

11 §. Lantbrukarens informationsskyldighet

Lantbrukaren skall i samband med ansökan om semester lämna uppgift till semesternämndens sekreterare om hur avbytet skall ordnas. Lantbrukaren kan välja att utnyttja landskapets avbytarverksamhet eller ett privat avbytarföretag eller anställa en egen lantbruksavbytare.

Lantbrukaren skall även lämna uppgift om

- 1) antal och slag av husdjur,
- 2) mekaniseringsgraden på gården och
- 3) andra särskilda omständigheter som kan ha betydelse för skötseln av lantbruket samt i övrigt lämna den information som semesternämndens sekreterare begär.

12 §. Bestämmande av tiden för semester

Beslut om beviljande av semester eller veckoledighet skall fattas och meddelas lantbrukaren i tillräckligt god tid före den ansökta semesterns eller veckoledighetens början.

Kan semesternämndens sekreterare inte anvisa lantbrukaren en lantbruksavbytare under den tid lantbrukaren önskar skall lantbrukaren ges besked om när lediga lantbruksavbytare finns och beredas tillfälle att ändra tiden för semester eller veckoledighet innan beslut fattas.

Samtycker inte lantbrukaren till att ta semester eller veckoledighet eller en del därav då semesternämnden har en ledig lantbruksavbytare och kan lantbrukaren inte anföra godtagbara skäl, förloras rätten till ledigheten. Detsamma gäller om lantbrukaren utan godtagbar orsak vägrar ta emot den lantbruksavbytare som semesternämnden anvisat. Finns det inga lediga lantbruksavbytare att tillgå har lantbrukaren rätt att på an-

sökan få resterande semesterdagar flyttade till nästa år.

En lantbrukare skall om möjligt förlägga sin semester, veckoledighet eller del därav till en tidpunkt då stora säsongbetonade eller för lantbrukets ekonomiska ställning viktiga arbetsuppgifter inte behöver utföras.

Om lantbrukaren på grund av sjukdom eller av annan godtagbar orsak inte kan ta semester under den tid då lantbruksavbytare reserverats för lantbrukarens räkning, kan hela eller delar av årets semester framskjutas till en senare tidpunkt under året eller sparas till det därpå följande året. (2003/86)

13 §. Följderna av en utökning av lantbruksavbytarens uppgifter

Om ett lantbruk drivs av två semesterberättigade lantbrukare och en lantbrukare under den andras semester inte fullgör sina skyldigheter enligt den arbetsfördelning som gjorts upp med lantbruksavbytarens och inte heller ordnar en vikarie, anses lantbrukaren ha haft semester under de dagar lantbruksavbytarens skött arbetsuppgifter som varit nödvändiga för att trygga lantbrukets fortsatta drift. Om det inte är möjligt att anse nämnda dagar som semesterdagar, skall den person som överlastat sina arbetsuppgifter på lantbruksavbytarens ersätta den del av kostnaderna för avbyttjänsten som kan anses ha förorsakats av handlandet.

14 §. Vikariehjälp

Begäran om vikariehjälp görs hos semester-nämndens sekreterare. Både idkare av kreatursskötsel och lantbrukare som endast bedriver växtodling har rätt till vikariehjälp. Semesternämndens sekreterare uppskattar storleken av den totala arbetstiden på lantbruket och den arbetstid som åtgår för den frånvarande lantbrukarens arbetsuppgifter. Vikariehjälp beviljas endast om det inte finns någon annan inom lantbruket som har möjlighet att sköta den frånvarande lantbrukarens arbetsuppgifter.

För vikariehjälpen tas en timtaxa ut som inte får överstiga kostnaderna för produktionen av verksamheten. Hur timtaxan räknas ut framgår av landskapsförordning.

15 §. Avbrytande av vikariehjälp

Om det inte äventyrar lantbrukets fortsatta drift kan vikariehjälp avbrytas om det framkommer att den som får vikariehjälp inte har behov av den eller om någon annan som arbetar i lantbruket än den som får hjälpen lösgör sig från sina uppgifter med hjälp av avbyttjänsten. Om vikariehjälp inte kan avbrytas skall lantbrukaren ersätta hela kostnaden för avbyttjänsten.

16 §. Lantbruksavbytarens arbetsuppgifter

Omfattningen av en avbyttjänst skall motsvara den genomsnittliga arbetstiden för den lantbrukare som lantbruksavbytarens arbetar för.

En lantbruksavbytare skall, i enlighet med bestämmelserna i det reglemente som [landskapsstyrelsen] fastställt, sköta de arbetsuppgifter som i regel hör till kreatursskötseln samt andra nödvändiga göromål som hör till skötseln av lantbruket. Under den tid som lant-

LL (1998:57) om avbyttjänstverksamhet för lantbrukare

H 24

bruksavbytarens ensam sköter driften av lantbruket skall lantbruksavbytarens oavsett vad som överenskommit med lantbrukaren vid behov även göra övervakningsbesök för att trygga lantbrukets kreatursskötsel.

17 §. Icke landskapsanställd lantbruksavbytarens arbetstid

En icke landskapsanställd lantbruksavbytarens arbetstid anges i avbyttjänstverksamhet som räknas ut med hjälp av en timnorm som uppskattas utgående från antalet kreatur och slag av kreatur, produktionsmetoderna och -förhållandena på lantbruket samt tidpunkten för avbyttjänstverksamheten på sätt som närmare bestäms i landskapsförordning.

4 kap. Särskilda bestämmelser

18 §. Semesternämndens rätt till information

Semesternämnden har rätt att av skatte- och andra myndigheter erhålla erforderliga uppgifter och utredningar för verkställigheten av denna lag.

19 §. Andra uppgifter för landskapsanställda lantbruksavbytare

På ansökan av en lantbrukare eller enligt särskilt avtal med sammanslutning av lantbrukare kan semesternämnden anvisa landskapsanställda lantbruksavbytare även för andra än i denna lag avsedda uppgifter. För dessa uppgifter uppbärs ersättning för de faktiska kostnader som [landskapsstyrelsen] åsamkas av lantbruksavbytarens lön, socialskydd och övriga utgifter.

20 §. Ersättningsanspråk

En lantbrukare som anser sig ha lidit ekonomisk skada på grund av arbete som en av [landskapsstyrelsen] lantbruksavbytare har utfört eller försummat kan skriftligen yrka på ersättning hos semesternämndens sekreterare. I yrkandet, som skall ha inkommit till semesternämndens sekreterare senast 30 dagar från det att lantbrukaren fick kännedom om skadan, skall omständigheterna kring skadan och storleken på den ekonomiska förlust som lantbrukaren lidit anges.

21 §. Rättelseyrkande

En lantbrukare som är missnöjd med ett beslut som semesternämndens sekreterare eller den ledande lantbruksavbytarens har fattat kan inom 14 dagar från delgivningen av beslutet skriftligen begära rättelse hos semesternämnden. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för semesternämndens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på.

22 §. Sökande av ändring

Beslut som semesternämnden har fattat med stöd av 21 § får överklagas till Ålands förvaltningsdomstol. Överklagandet skall ha inkommit till domstolen inom 30 dagar från delgivningen av beslutet. Fortsatta besvär till högsta förvaltningsdomstolen är möjliga endast när det gäller beslut som avser återbetalning av felaktigt utnyttjad avbyttjänstverksamhet som avses i 13 eller 15 §.

Om ändringssökandet i övrigt och om delgivning av beslut gäller vad därom är särskilt stadgat.

H 25 LF (1998:58) om avbytarverksamhet för lantbrukare**23 §. Sekretess**

Personer som arbetar eller har arbetat som lantbruksavbytare med lön från [landskapsstyrelsen] får inte utan berörda personers tillstånd röja uppgifter om en enskild person eller en familj som de på grund av sin ställning, sitt uppdrag eller arbete fått kännedom om.

Sekretesskyldigheten utgör inget hinder för att uppgifter lämnas till en myndighet eller en person som på tjänstens vägnar har rätt att få vetskap om vissa förhållanden.

24 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

25 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Åtgärder för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1986:14) den 25 februari 1986 om avbytar-service för lantbrukare.

H 25 Landskapsförordning (1998:58) om avbytarverksamhet för lantbrukare**1 §. Uträkning av timnorm**

En icke landskapsanställd lantbruksavbytares arbetstid räknas ut enligt följande schema.

Antal djurenheter på gården	Max antal ersättningsberättigade avbytar-timmar per dag
4 - 12	4,0
>12 - 18	5,0
>18 - 30	6,0
>30 -	6,5

Anser en lantbrukare att ovanstående timnorm inte är tillämplig på dennes gård kan lantbrukaren hos semesternämndens sekreterare begära att en utredning över den faktiska tidsåtgången görs på gården.

Timnormen kan tillfälligt justeras om andra oförutsedda uppgifter eller förhållanden kommer fram under perioden. Lantbruksavbytare skall då genast underrätta semesternämndens sekreterare som gör en individuell prövning av varje enskilt fall.

2 §. Rätt till vikariehjälp

En lantbrukare som uppfyller villkoren i avbytarlagen har rätt att få vikariehjälp

1) på grund av sjukdom eller olycksfall som drabbat honom, för högst sju dagar utan läkarintyg och därefter för den tid som arbetsoförmågan enligt intyget varar, dock endast fram till den tidpunkt då invalidpension beviljats honom,

2) på grund av rehabilitering, för den tid som rehabiliteringen enligt läkarordination eller lag förutsätter,

3) på grund av sjukdom hos ett barn som inte har fyllt 10 år, för högst sju dagar,

4) på grund av sådan vård eller på lag grundad rehabilitering av ett sjukt barn som inte har fyllt 16 år vid en sådan sjukvårdsenhet som avses i lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989), för högst den tid som specialvårdspenning betalas till lantbrukaren enligt sjukförsäkringslagen (364/1963),

Se So 407 och So 111 FL II.

5) på grund av graviditet och förlossning under den tid lantbrukaren har rätt till moderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen,

6) på grund faderskapsledighet under den tid lantbrukaren har rätt till faderskapspenning enligt sjukförsäkringslagen,

7) på grund av vård av adoptivbarn som inte har fyllt sex år, räknat från den tidpunkt då barnet tas om hand under den tid föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen betalas till lantbrukaren,

8) på grund av deltagande i vuxenutbildning för 15 dagar per kalenderår eller längre tid efter speciell ansökan,

9) på grund av eget bröllop och egen 50- och 60-årsdag,

10) på grund av en anhörigs död och begravning, vardera för en dag, samt

11) på grund av annan tillfällig orsak som är jämförbar med ovan nämnda orsaker, för den tid det har visats att vikariehjälp behövs.

En lantbrukare som drabbats av sjukdom eller olycksfall har rätt till vikariehjälp i högst 365 dagar på grund av arbetsoförmåga som fortgått oavbrutet eller med små avbrott. Vikariehjälp kan även ges för tiden mellan ansökan om och beviljandet av invalidpension om ansökan om invalidpension lämnats in innan vikariehjälpen pågått i 365 dagar.

Utän hinder av vad som annars stadgas i denna förordning ges vikariehjälp på grund av arrangemang som krävs för fortsatt företagsverksamhet eller avslutande av företagsverksamhet då en lantbrukare har beviljats invalidpension tills vidare eller om behovet av vikariehjälp beror på lantbrukarens död. Vikariehjälp ges härvid för högst 60 dagar under de sex månader som följer efter det att semesternämnden fått del av beslutet om den beviljade invalidpensionen eller kännedom om dödsfallet.

Under den tid en lantbrukare har blivit beviljad vikariehjälp är han inte berättigad till semester.

3 §. Timtaxan för vikariehjälp

Timtaxan för vikariehjälp är 1,10 euro plus en femtusendel av lantbrukarens pensionsgrundade inkomst enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (FFS 467/1969). Timtaxan beräknas på den pensionsgrundade inkomst som lantbrukaren har omedelbart innan vikariehjälpen inleddes. Om lantbrukaren inte har gällande försäkring enligt lagen om pension för lantbruksföretagare då vikariehjälpen inleddes, skall den årliga arbetsinkomst som i tillämpliga delar uppskattats enligt grunderna i nämnda lag tas som grund för avgiften. (2002/15)

Om anledningen till vikariehjälp är graviditet och förlossning, är timtaxan för vikariehjälp under moderskapspenningperioden enligt sjukförsäkringslagen

(FFS 364/1963) 50 % av timtaxan för annan typ av vikariehjälp.

Om den som får vikariehjälp eller en företrädare för denne visar att den arbetsinkomst som utgör grunden för dagpenningen som enligt sjukförsäkringslagen beviljats företagaren är minst 20 % mindre än lantbrukarens arbetsinkomst kan skillnaden på lantbrukarens arbetsinkomst dras av från den arbetsinkomst som utgjort grunden för vikariehjälpavgiften till den del vikariehjälp av samma orsak har getts i mer än 90 avbytar-timmar.

4 §. (2002/15) *Timtaxan för veckoledighet*

För veckoledighet tas en avgift ut på 5,05 euro per påbörjad avbytarimme. Tid som går åt till resor till och från lantbruket, till tvättning eller måltider räknas inte in i lantbruksavbytarens arbetstid.

5 §. *Full kostnadstäckning för lantbruksavbytare*

Den timavgift som lantbrukaren skall betala enligt 10 § 2 mom. och 15 § avbytarlagen är lika med timlönen för den lantbruksavbytare som utfört tjänsten ökad med 30 %. Lantbrukaren skall även ersätta [landskapsstyrelsen] för lantbruksavbytarens faktiska resekostnader.

6 §. *Semesternämnden*

Semesternämndens arbets- och sammanträdesformer framgår av reglemente för landskapets avbytarverksamhet.

7 §. *Lantbrukarens åtgärder före avbytar-tjänsten*

Lantbrukaren skall i god tid innan semestern eller veckoledigheten inleds informera lantbruksavbytare om de speciella förhållanden som råder på gården, instruera honom i användningen av de maskiner som behövs användas samt meddela lantbruksavbytare var denne kan nå honom eller en företrädare för honom under ledigheten. Lantbrukaren skall också se till att de maskiner och anordningar som lantbruksavbytare kan komma att använda är i sådant skick som arbetarskyddet kräver samt sörja för att foder och övriga förbrukningsartiklar finns i tillräcklig mängd.

Ovanstående bestämmelser skall i möjligaste mån även tillämpas på vikariehjälp.

8 §. *Ersättning till icke landskapsanställda lantbruksavbytare*

Landskapet betalar ersättning för lantbruksavbytare som är egna företagare eller anställda av ett privat avbytarföretag enligt timnormen med det belopp som motsvarar den högsta grundlönen för en landskapsanställd lantbruksavbytare ökad med två erfarenhetstillägg och 80 %.

Om lantbruksavbytare är anställd av lantbrukaren betalas ersättning till lantbrukaren enligt timnormen med det belopp som motsvarar den lägsta grundlönen för en landskapsanställd lantbruksavbytare ökad med 30 %. För avgiftsbelagd avbytarverksamhet enligt 3 och 4 §§ minskas ersättningsbeloppet med den avgift som lantbrukaren skall betala enligt nämnda paragrafer. Semesternämndens sekreterare har rätt att kontrollera att lön betalats ut till en av lantbrukaren anställd lantbruksavbytare.

En lantbrukare som underlåtit att betala ut ersättning till en lantbruksavbytare eller inte betalat avgifter till landskapet för avbytarhjälp är inte berättigad till semester eller veckoledighet innan lantbrukaren fullgjort sina åligganden.

9 §. (2001/64) *Typ av lantbruksavbytare*

I ansökan som lämnas in enligt 9 § avbytarlagen skall det anges vilken typ av lantbruksavbytare som önskas (landskapets, privat företagare eller egen anställd lantbruksavbytare). Lantbrukaren kan sedan inte utan giltigt skäl byta typ av lantbruksavbytare under året.

10 §. (2001/64) *Utbetalningsintervall*

Ersättningen till lantbrukare och privata avbytarföretag betalas ut en gång i månaden. Sedan avbytar-tjänsten har upphört skall lantbrukaren eller avbytarföretaget tillstålla semesternämndens sekreterare en av lantbruksavbytare undertecknad utredning över att avbytar-tjänsten har genomförts. Rör avbytar-tjänsten vikariehjälp som varar längre tid än en månad kan utredningen företes också under den tid som vikariehjälp ges. Utredningen skall ha inkommit till semesternämndens sekreterare den 15 januari eller, om den 15:e är en helgdag, följande arbetsdag året efter genomförd avbytar-tjänst.

H 26 Förordning (1993:11) om förvaltningen i landskapet Åland av ärenden som gäller avträdesersättning för lantbruksföretagare

(FFS 1595/1992)

1 §. De uppgifter som enligt lagen om avträdesersättning för lantbruksföretagare (1330/1992) ankommer på landsbygdsnäringsdistrikten skall i landskapet Åland handhas av Ålands [landskapsstyrelse].

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1993.

H 27 Förordning (1993:9) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare

(FFS 1363/1992)

1 §. Förvaltningsuppgifterna enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (1317/1990) skall i landskapet Åland skötas så att

1) de uppgifter som ankommer på jordbrugsstyrelsen och landsbygdsdistrikten handhas av Ålands [landskapsstyrelse] och

2) de uppgifter som ankommer på lantbrukssekreterarna handhas enligt 35 § 2 mom. lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1993.

H 28 Fiskelag (1956:39)

H 28 Landskapslag (1956:39) om fiske i landskapet Åland

1 kap. Fiskerätten

1 §. Fiskerätten i vattenområde tillkommer med nedannämnda undantag områdets ägare.

Se J 5, Vattenlag (1996:61) 2:3 och Lag om råskillnad i vatten, M i 112 FL II.

2 §. (1994/75) Inom allmänt vattenområde i landskapet har den som är stadigvarande bosatt i landskapet rätt att fiska, om inte annat anges i 2 mom. Oberoende av hemort har medborgare i Finland, Danmark, Island, Norge eller Sverige rätt att bedriva husbehovs- och fritidsfiske inom området.

Yrkesmässigt fiske får inom det område som anges i 1 mom. bedrivas endast av egentliga yrkesfiskare samt av binäringsfiskare som är beroende av inkomster från fiske för sin försörjning. I landskapsförordning kan intas närmare bestämmelser om vad som avses med yrkesmässigt fiske, egentliga yrkesfiskare och binäringsfiskare som är beroende av inkomster från fiske för sin försörjning. (1996/31)

[Landskapsstyrelsen] kan, på de villkor och i den omfattning [landskapsstyrelsen] beslutar, medge yrkesfiskare som inte är bosatt i landskapet rätt att bedriva yrkesmässigt fiske inom det vattenområde som anges i 1 mom.

Se Lag om Finlands fiskezon, Int 302 FL II.

3 §. Inom kommuns vattenområde är envar, som är bosatt i kommunen, berättigad att idka mete samt fångst av strömming och vassbuk, med andra nät än krokskötar. Envar inom by bosatt person är berättigad att idka fångst av strömming på byns vattenområde jämval med krokskötar. Uti yttre skärgården och inom bys mot öppen havsfjärd gränsande vattenområde är envar, som är bosatt i byn, berättigad att bedriva mete och annat krokfiske, dock ej med gäddrev, drag eller fjäderkrok. Vad ovan stadgas gäller såväl samfällda som skiftade fiskevatten.

Inom bys samfällda vattenområde är envar, som är bosatt i byn, berättigad att idka husbehovsfiske inom det område och med iakttagande av de begränsningar fiskelaget eller fiskevårdssammanslutningen bestämt.

I 1 och 2 mom. nämnt fiske må dock ej bedrivas inom fredningsområde, i fiskodlingsdamm eller på därmed jämförliga platser, ej heller utan tillstånd så nära annans bebodda strand, bad- eller annan sådan plats, att ägaren eller innehavaren därigenom åsamkas olägenhet. Ej heller må fisket så bedrivas, att fisket på fiskevattnets ägare eller arrendator tillhöriga not- och storrysjeställen, som av dem sedvanligen begagnas, därigenom hindras eller störes.

Vid behov må genom landskapsförordning bestämmas, om visst fångstsätt skall anses såsom mete.

Där särskilda skäl det påkalla, äger [landskapsstyrelsen] rätt att inom visst område inskränka eller helt och hållet förbjuda i 1 och 2 mom. avsett fiske.

Ang. mete, se H 29, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 2 §.

4 §. Genom urminnes hävd eller på annan grund lagligen förvärvad enskild rätt till fiskeställe eller fiske in-

om annans bys rågång eller utom byrågång förblir i kraft. Dock vare urminnes hävd med avseende å fiskeställe fortfarande gällande allenast, där platsen är till sina gränser fullt bestämd.

Har ej rättighet till fiskeställe eller fiske inom annan by tillydande vatten vid uppgåendet av dess omkretsrå godkänts, skall talan därom anhängiggöras vid vederbörlig underrätt senast inom tre år från det rågången vunnit laga kraft.

5 §. Där angående fiskerätt genom dom eller eljest i laga ordning annorledes föreskrivits än ovan sagts, skall sådan föreskrift fortfarande lända till efterrättelse.

6 §. Har någon rätt till fiske i annan tillhörigt fiskevatten, är fiskevattnets ägare berättigad att lösa rättigheten efter dess fulla värde. Kan värdet ej annorlunda fastställas, anses det motsvara tjugu gånger den årliga nettoavkastning, som fisket givit i medeltal under de tre senaste åren. Vid beräkandet av nettoavkastningen bör icke blott utgifterna för själva fiskandet beaktas, utan även penningvärdet av arbetet för fiskens beredning för avsalu samt kostnaden för transport och försäljning.

Uppstår tvist om värdet, skola, innan målet avgöres, syn och uppskattning verkställas av godemän, som rätten utsett.

Sådan lösningsrätt, som nämnes i 1 mom., skall ej tillämpas beträffande fiskerätt, som tillhör fisketorp, bildat enligt rikslagen om inlösen av fisketorp, given den 18 januari 1924 (FFS 16/1924).

7 §. Då fiskerätt, som ej kan anses inskränka sig till husbehovsfiske, utgives på arrende, skall för högst 25 år skriftligt arrendeavtal uppgöras och bevitnas. Muntligt arrendeavtal, om vilket tvist uppstått, skall underställas rätten, som äger fastställa avtalets giltighetstid och övriga villkor efter vad utredningen förebär. Ett sålunda fastställt arrendeavtal äger samma giltighet som lagligen uppgjort skriftligt arrendeavtal.

Vid förnyad utarrendering av vattenområde, beträffande vilket ingåtts i 1 mom. nämnt avtal, äger arrendatorn varje gång företrädesrätt i förhållande till varje annan arrendesökande.

Där förhållandena så ändrats, att arrendator eller arrendegivare har grundad orsak till missnöje med arrendevillkoren, är han berättigad att draga saken under rättens prövning. Rätten äger bestämma skäliga arrendevillkor.

Arrendeavtal, som avses i 1 mom. är bindande även gentemot ny ägare av vattenområdet, ifall arrende-kontraktet icke innehåller annan stipulation.

Ägare av vattenområde kan häva arrendeavtalet rörande fiskerätt eller avstå från att förnya detsamma, om arrendatorn underlåter att erlægga arrendeavgiften eller på annat sätt försummar sina skyldigheter eller ock missbrukar sin fiskerätt och därigenom äventyrar fiskbeståndet.

8 §. Innehavare av fiskerätt och hans medhjälpare äga rätt att, där det för fångstredskapens utsättande, vittjande och upptagande är av nöden, beträda annan tillhörig strand, dock icke tomt, trädgård eller badställe, samt att till torkning upplägga sina redskap på strand,

som ej hör till nyss nämnt område eller upplagsplats, park eller odlade ägor. Har strandägare anvisat lämpligt ställe för berörda ändamål, må annan plats ej därtill begagnas.

För skada och olägenhet, som uppkommer vid nyttjandet av annans område enligt 1 mom. tillkommer strandägaren full ersättning.

Strandägare är även skyldig att mot ersättning anvisa gångstig över sin mark till fiskevattnet åt innehavaren av fiskerätt, där denne ej eljest kan komma till detsamma, samt vid behov upplåta åt honom plats för båt.

9 §. Yrkesfiskare är berättigad att på landskapet tillhöriga stränder, holmar och skär, som ej reserverats för särskilt ändamål, i mån av utrymme få mark åt sig avgiftsfritt upplåten för uppförande av sådana fiskestugor, bodar, beredningshus och torkställningar samt båtbygga, som erfordras för fiskets bedrivande.

[Landskapsstyrelsen] äger att för ändamålet anvisa nödiga områden.

Stå i 1 mom. nämnda områden icke till förfogande, är yrkesfiskare berättigad att på annan tillhöriga utöar i saltsjön uppföra fiskestuga, tork- och förvaringsrum för fiskbragder, lagerrum för fångsten samt för landning nödig brygga, där sådant är nödvändigt för hans fiskeverksamhet.

Strandägare äger anvisa för ändamålet lämplig plats och tillkommer honom rätt till full ersättning efter uppskattning för sagda nyttjande av hans fastighet.

Av landskapet utarrenderad holme ansågs reserverad för särskilt ändamål, och där kunde inte utan arrendatorns samtycke upplåtas mark åt annan för uppförande av fiskebod. **HFD 30.8.1977** liggare 32/7.

10 §. (1964/31) Den, som utom bys vattenområde i saltsjön uppenbar nytt eller ett under minst fem nästföregående år obegagnat notvarp, som blivit oanvändbart, skall av [landskapsstyrelsen] på ansökan beviljas rätt att där ensam bedriva fiske med not under högst tio år eller, där upprensingskostnaderna varit synnerligen stora, högst tjugo år.

Ensamrätt, som avses i 1 mom., må icke beviljas för användning av trål.

Se H 29, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 3 §.

11 §. Vilja flere nyttja samma notvarp eller annat fiskeställe utom byarågång och kunna de ej samtidigt fiska därstädes, äga de göra det i den ordning de kommit till platsen, dock med iakttagande av att notdragning av envar i dess tur får bedrivas endast under ett dygn. Ej må en i ordningen nödigt uppehålla de följande.

12 §. Notlag, som för att försätta notvarp utom byarågång i för vinterfiske användbart skick, utfört även annat arbete än upphuggning av vakar, är berättigad att därför erhålla skälig ersättning av övriga, som nyttja varpet.

13 §. Fiske skall så bedrivas, att annans fiskande ej vållas förfång eller skada genom att fiskeredskap utsättes otillbörligt nära annans tidigare utsatta redskap och så, att fisken ej utestänges från fredat område eller hindras i sin gång i rinnande vatten.

14 §. I strömmar, kanaler och sådana sund, kallade ledsund, som utgöra enda eller huvudsakliga inloppet till innanför liggande vattenområde, skall den, enligt [lagen om vattenrätt], i dylika vatten löpande kungsådran hållas som fiskled liksom ock dess dubbla bredd så långt ut i vattnet utanför kungsådrans mynning, att fiskens vandring ej hindras, dock på en sträcka av minst 100 meter. Genom lokal fiskeristadga eller genom förordning av [landskapsstyrelsen] kan fiskled förläggas även annorstädes än där vattnet är djupast eller i sund, där kungsådra ej löper, om detta är till fördel för fiskens vandring.

Fiskled skall städe hållas fri från alla slag av stående redskap utom långrev och annat krokredskap. I övrigt får endast mete och fiske med håv där förekomma. Då särskilda skäl föreligger, kan [landskapsstyrelsen] dock bevilja tillstånd till stängande av fiskled med visst redskap. Med stående redskap avses sådant fiskeredskap, som under tiden för fisket befinner sig på samma ställe.

I kanaler och diken, som särskilt anlagts för fiskens gång - fiskvägar - samt i kungsådra med mindre bredd än 20 meter är allt fiske förbjudet, om ej [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl givit tillstånd därtill. Samma förbud gäller även inom en radie av 100 meter från in- och utloppet av sådan fiskväg.

I sund, bäckar och diken, där, enligt [lagen om vattenrätt], kungsådra ej finnes, men värdefull fisk såsom braxen och gädda i nämnvärd grad uppstiger till lek, skall minst en tredjedel av bredden, där vattnet är djupast, lämnas fri för fiskens gång.

I vik, långsträckt fjärd eller sund, där kungsådra ej finnes, men fiskens gång till annans fiskevatten kan i väsentlig grad hindras av bottenfast fiskeredskap, får sådant redskap ej utsträckas längre från stranden än till en tredjedel av vattnets bredd vid normalt vattenstånd. Med bottenfast redskap avses i denna landskapslag sådana redskap som ryssjor och katsor, vilka åro förankrade i botten.

Insjö, som endast genom bäck står i förbindelse med annat vatten, kan med [landskapsstyrelsens] tillstånd avstängas för visst fiske i fiskevårdande syfte, om ej under- eller överbyggare därigenom tillskyndas nämnvärd skada. Detsamma skall gälla i fråga om avstängning av bäck eller del därav. Genom avstängningen åstadkommen skada skall på anfordran ersättas.

2 kap. Tillåtna och förbjudna fiskeredskap och fiskesätt

15 §. (1966/42) Vid fiske får ej användas:

1) sprängämnen, skjutvapen, giftiga eller bedövande ämnen eller elektrisk ström;

2) fisken enbart utifrån sårande redskap som ljuster, om ej [landskapsstyrelsen] för visst vattenområde och viss tid beviljat tillstånd därtill;

3) helt eller delvis av väv förfärdigat redskap eller tätare garnredskap än vad i 17 § anges;

4) sådana föremål eller anordningar på botten, i vattnet eller ovanom detsamma, vilkas ändamål är att skrämra fisken i fångstredskapen, med i 16 § nämnt undantag; samt

H 28 Fiskelag (1956:39)

5) öppen eld eller annan ljuskälla för att locka fisken.

15a §. (1987/23) Ryssja avsedd för fångst av lax och havsöring får användas endast med särskilt tillstånd av [landskapsstyrelsen] på plats där ryssjan inte på ett påvisbart sätt stör den naturligt reproducerande laxens vandring.

Tillstånd som avses i 1 mom. är förenat med skyldighet att på begäran till [landskapsstyrelsen] lämna uppgifter om den fisk som fångats i ryssjan. Tillståndet kan förenas även med annat villkor.

16 §. Pulsning vid fiske med nät eller not är tillåten från och med den 1 juli till och med den 15 april.

17 §. (1966/42) I redskap av garn skall minsta avståndet mellan knutarna eller garnkorsen, beräknat från dessas mittpunkt och då redskapet är vått och garnet utsträckt men ej spänt, utgöra:

1) för fångst av nors och vassbuk 10 millimeter eller 60 varv på 60 centimeter garn;

2) för fångst av strömming 12 millimeter eller 50 varv på 60 centimeter garn;

3) för fångst av lax och laxöring 55 millimeter eller 11 varv på 60 centimeter garn samt för laxnät, vilka icke äro fästade i botten eller i land (drivgarn), 80 millimeter; samt

4) för fångst av annan fisk 37 millimeter eller 16 varv på 60 centimeter garn, dock så att fjällfisknot och fjällfiskryssja må tillverkas med 27 millimeters avstånd mellan knutarna eller 22 varv på 60 centimeter garn, men må sådan not eller ryssja icke vara tillverkad av klenare garn än som motsvarar femtontrådigt, tjugonummers bomullsgarn.

I ryssja, som är högre än en meter, skall sagda avstånd vara 40 millimeter eller 15 varv på 60 centimeter garn; användes ryssja för fångst av strömming må dock maskstorleken vara som i 1 mom. 2 punkten är sagt.

Bestämmelserna i 1 mom. avse ej ålryssja, håv- eller garnredskap, varmed fisk upphämtas ur fiskbragd eller fiskodlingsdamm, ej heller redskap, som uteslutande användes för fångst av agnfisk eller gärs. Nät, som brukas för sådant ändamål, får dock ej hava större höjd än 125 centimeter.

Skall strömming eller vassbuk hållas levande i not minst ett dygn, är det tillåtet att utbyta kilen mot annan sådan, i vilken avståndet mellan knutarna ej understiger 8 millimeter.

Redskap av garn skall vara så telnat eller bandat, att maskorna däri hållas så öppna som möjligt.

18 §. (1964/31) I katsa, mjärde eller annat fångstredskap av spjäl, vidjor eller annat likartat material skall springornas bredd ej understiga 25 millimeter och avståndet mellan bindingarna ej 150 millimeter.

Mjärde av större täthet får dock användas för fångst av nejonögon, ål och kräfta.

Katsas eller ryssjas ingångsöppning skall ovan vattenytan städs hållas tillsluten, ej heller må fiskeredskap hållas på land på sådant sätt, att villebråd kan fastna eller fångas däri.

18a §. (1964/31) Kortaste avståndet mellan spetsen och skaftet i krokär på drivlinor och fasta linor för fångst av lax må ej understiga 19 millimeter.

19 §. Fångstredskap av metalltrådsnät få ej hava mindre än en och en halv tums maskor, d.v.s. att avståndet mellan knutarnas mittpunkt, mätt längs maskstolpen, ej får understiga 38 millimeter. Maskorna få ej heller formas så, att de i någon riktning hava mindre genomskärning än 35 millimeter.

Den i föregående moment nämnda minsta maskstorleken gäller dock ej för mörtstuga och andra dylika enbart för fångst av agnfisk avsedda redskap med en största höjd av 60 centimeter.

Inskränkning i användningen av eljest tillåtna fångstredskap och fiskesätt

20 §. Under islossningen och därefter till och med den 30 juni är notdragning och fiske med annat rörligt garnredskap än håv förbjudet. Detta förbud gäller dock ej strömmingsfiske med not i för ändamålet utmärkt notvarp, ej heller drivgarnsfiske och fiske med trål eller snörpvd i öppna havet eller öppen havsfjärd.

21 §. Redskap, som är avsett för fångst av nors eller strömming, får ej utsättas på sådant ställe eller sådan tid, att jämväl annan fisk fångas i nämnvärd grad med redskapet.

22 §. Under den tid, då visst fiskslag eller kräfta är fredad, får ej redskap, särskilt ägnat för fångst av sådant fiskslag eller kräfta, hållas utsatt i fiskevatten.

3 kap. Fiskfredning och minimimått

23 §. (1966/42) Under tiden från och med den 15 april till och med den 15 juni är det förbjudet att från strand idka spinnfiske och annat fiske med drag i saltsjön.

På ort, där ej inom 2 år efter denna landskapslags ikraftträdande vidtagits av [landskapsstyrelsen] godkända lokala skyddsåtgärder för lekbraxen, kan [landskapsstyrelsen] förbjuda fångst av braxen under tiden från och med den 25 maj till och med den 25 juni.

24 §. (1964/31) Kräftan är fredad och fångst av densamma förbjuden från och med den 1 september till den 20 juli klockan 20.00.

25 §. (1966/42) Utplanteras på åtgärd av fiskevattnets innehavare eller med hans tillstånd värdefullt fiskslag eller kräfta i vatten, där sådana ej förekomma eller äro stadda i tillbakagång, får under det första utplante-ringsåret och under de sex följande kalenderåren fångst ej ske av ifrågakvarande fiskslag eller kräfta.

Fångst av utplanterat fiskslag må dock av [landskapsstyrelsen] tillåtas tidigare än i 1 mom. är sagt, om fiskslaget enligt sakkunnigutlåtande icke genom naturlig förökning blir bestående.

Om förbudet skall fiskevattnets innehavare kungöra på kommunens anslagstavla eller genom annons i ortstidningen och årligen förnya kungörelsen, så länge förbudet gäller.

Utplantering av fiskslag, som ej tidigare finnes i landskapet, får ske endast efter tillstånd av [landskapsstyrelsen].

26 §. Fisk eller kräfta, som under dessas fredningstid erhålles levande och i oskadat skick i samband med annan fångst, skall omedelbart åter utsläppas i vattnet.

Fredningsområden

27 §. För fiskstammens skyddande skall till fredningsområden avskiljas ställen, där de värdefullaste fiskslagen i det berörda, enligt naturförhållandena avgränsade fiskevattnet förrätta sin lek eller eljest i hög grad uppehålla sig eller begagna som vandringsväg, samt därjämte så stor del av det tillsagda ställe gränsade vattenområdet att fiskens gång till och från fredningsområdet ej hindras.

Fredningsområde får ej innesluta far- eller flottled och såvitt möjligt ej utstakas nära sådan led eller så, att det omfattar stranden av upplagsplats, sandtäkt eller annat för liknande ändamål nyttjat land- eller vattenområde.

Om utläggning av fredningsområde, där fiskevattnet är skiftat, besluta vattenägarna genom samförd överenskommelse eller envar för sitt områdes vidkommande och, där fiskevattnet är oskiftat, fiskelaget eller fiskevårdssammanslutningen.

Landskapet, fiskelag och fiskevårdssammanslutning äga rätt att vid behov, på sätt om expropriation av fast egendom för allmänt behov är stadgat, inlösa visst område till fredningsområde.

Angående utbrytning av fredningsområde vid skifte av vattenområde är särskilt stadgat. Vid sådan utbrytning skall till fredningsområde av varje fiskevattens areal avskiljas högst en tiondedel, såvitt möjligt i ett enhetligt område på sådana ställen som i 1 mom. nämnas. För fiskevatten, som gränsa till varandra, skall bildas ett gemensamt fredningsområde, om ägarna av fiskevattnet därom överenskomma, och härvid till fredningsområde avskiljas högst en femtondedel av fiskevattens sammanlagda areal.

Se G 8, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter.

28 §. Där fredningsområde bildas genom expropriation eller vid skifte av vattenområde, skall [landskapsstyrelsen] fastställa, under vilken tid och på vilket sätt fiske inom fredningsområdet skall vara förbjudet eller begränsat. [Landskapsstyrelsen] må, då förhållandena undergått förändring, fastställa nya föreskrifter beträffande fisket inom fredningsområdet. I fall, varom i 27 § 3 mom. säges, lände träffad överenskommelse eller fiskelagets eller fiskevårdssammanslutningens beslut till efterrättelse.

Se H 29, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 4 §.

29 §. Inom fredningsområde, som tillkommit på sätt i 27 § 4 och 5 mom. stadgas, må ej sten, lera, sand, malm eller annat dylikt tagas eller flottning bedrivs eller under den för området fastställda fredningstiden företagas färd med båt eller annan farkost, där tillräckligt flott- och farled eljest finnes, ej heller förhavas annat, varigenom fisken kan störas. Dock vare tillåtet att bärga sjöfoder efter den 5 juli.

Inom fredningsområde, som tillkommit på annat sätt, må [landskapsstyrelsen] på ansökan till efterrättelse påbjuda i 1 mom. nämnda inskränkningar.

30 §. Fredningsområdes gränser skall angivas med tydliga märken och karta eller planteckning med utsett skala uppgöras över detsamma och insändas till [landskapsstyrelsen] inom 30 dagar, efter det fredningsområdet blivit utstakat och utmärkt.

Utmärkning och kartläggning av fredningsområde, som avses i 27 § 4 mom., skall verkställas av utsedd lantmätteriingenjör, som vid behov äger ålägga fiskelag eller annan ägare av fiskevattnet att genom märken även i vattnet göra fredningsområdets gränser tydliga. Annat fredningsområde får utmärkas av fiskevattnets ägare eller av honom utsedd person.

Om sökande av ändring i utstakning och kartläggning av sådant fredningsområde, som nämnes i 27 § 4 mom., skall gälla, vad stadgat är om ändringsansökan i [rågångsförrättning]. Om fredningsområde skall göras anteckning i [jordregistret].

Minimimått för fisk och kräfta

31 §. (1964/31) Fångst av undermålig fisk bör såvitt möjligt undvikas. Fisk anses som undermålig, om den icke fyller nedannämnda mått från käkspetsen till ändan av stjärten:

- lax 60 centimeter;
- laxöring 50 centimeter;
- gädda 42 centimeter;
- gös 37 centimeter;
- braxen 42 centimeter; samt
- sik 35 centimeter.

Likaså är det förbjudet att fånga kräfta, som ej mäter 10 centimeter från panntaggens spets till bakre kanten av den utslagna stjärten mellersta flik.

32 §. I fångstredskap erhålles levande och oskadad undermålig fisk eller kräfta skall omedelbart åter utsläppas i vattnet.

Övriga bestämmelser

33 §. (1964/31) Efter slutfört fiske skall pålar, störar och annat, som därvid nyttjats och ej hör till fast fiskeredskap, ofördröjligen borttagas från vattnet.

Vad i 1 mom. är stadgat, gäller även fångstredskap och sådana risvasar, vilka kunna försvåra fisket eller eljest vålla olägenhet.

34 §. Tillloppskanal eller vattenledning till vattenverk skall vara försedd med galler eller annan anordning, som hindrar fisk från att komma in i vattenverket. Är sådant galler gjort av stavar, får avståndet mellan dessa ej överstiga 25 millimeter, om ej [landskapsstyrelsen] tillåtit användning av glesare galler.

Vid islossning eller issörjebildning kan dock här ovan nämnda anordning hållas uppdragen.

35 §. Uppföres förädning eller annat byggnadsverk i vattendrag, får ej vattenståndet utan synnerligt behov så ändras eller i övrigt så begås, att fiskbeståndet i vattendraget ödelägges eller åsamkas bestående skada.

36 §. Angående förbud mot förorenande av och annan dylik skadegörelse i fiskevatten är särskilt stadgat.

Se J 5, Vattenlag (1996:61).

H 28 Fiskelag (1956:39)

37 §. För vattenområde, som bildar en naturlig helhet, eller viss del därav kan genom landskapsförordning lokal fiskeristadga utfärdas av [landskapsstyrelsen].

I sådan stadga få bestämmelser antagas, som avvika från vad i detta kapitel föreskrivits rörande fångstredskap, deras användning, fredningstider, minimimått och övriga fiskevården befrämjande föreskrifter.

38 §. Befinnes sådant vara nödvändigt för fisk- eller kräftbeståndets bevarande, äger [landskapsstyrelsen] rätt att för visst vattenområde eller del därav under viss tid:

1) förbjuda eller begränsa användningen av eljest tillåtet fiskeriedskap,

2) förordna, att i 17 § nämnda fångstredskap skola vara glesare än vad i sagda lagrum stadgas,

3) förlänga de i 23 § nämnda fredningstiderna eller utsätta fredningstid för fisk, som ej är fredad, eller ock inskränka eller helt förbjuda visst fiske eller kräftfångst, samt

4) fastställa större minimimått för fiskslag, nämnda i 31 §, eller sådant mått för fisk, som tidigare ej skyddats av minimimått.

39 §. Om synnerliga skäl föreligga, äger [landskapsstyrelsen] rätt att för visst vattenområde eller del därav under viss tid eller tillsvidare och vid behov på särskilda villkor meddela tillstånd

1) att använda eljest förbjudet fångstredskap eller fångstätt;

2) att under fredningstid fånga fredade fiskslag eller kräftor; samt

3) att fånga fisk eller kräftor, som ej fylla stadgade minimimått.

40 §. För utplantering eller annan fiskodling samt för vetenskaplig undersökning eller annat sakligt grundat ändamål äger [landskapsstyrelsen] befogenhet att på sätt och villkor, som den bestämmer, och efter överenskommelse med vattenägaren meddela rätt till fångst av fisk eller kräftor i visst fiskevatten eller del därav under fredningstid, i fiskled och fredningsområde med förbjudet redskap eller i undermåliga exemplar. Här nämnd rätt må icke på annan överföras.

Se H 29, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 6 §.

4 kap. Fiskerättens utövande och vården av fiskevatten. Allmänt stadgande

41 §. (1964/31) Innehavare av fiskerätt är pliktig att så ordna vården av sitt fiskevatten och sitt fiske, att fisk- och kräftstammens fortbestånd tryggas.

Bedriver innehavare av fiskerätt fiske eller kräftfångst på sätt, som äventyrar fisk- eller kräftstammens fortbestånd, eller tillåter fiskelag användning av fångstredskap i alltför stort antal i samfällt fiskevatten, må [landskapsstyrelsen] förbjuda innehavare av fiskerätt att tillsvidare, under högst tre år i sänder, använda sig av sin fiskerätt eller ock förordna om fiskerättens inskränkning. Lag samma vare, där andra föreskrifter för fiskets ordnande i samfällt fiskevatten icke iakttagas eller där av behovet påkallad fiskevårdssammanslutning ej kan fås till stånd, så ock där innehavare av fiskerätt i vatten, som står i förbindelse med annans fiskevatten, bedriver fiske på sådant sätt,

att det länder annans fiske till uppenbar skada eller utgör hinder för annans åtgärder för det gemensamma fiskbeståndets bibehållande eller ökande i vattendrag, där vardera innehar fiskerätt. Förbudet må förordnas att gälla varje fiskerättsinnehavare, som är vållande till att fisket icke ordnas på sätt i denna lag åsyftas.

Innan sådant förbud meddelas, som i 2 mom. säges, skall vederbörande beredas tillfälle att i den ordning [landskapsstyrelsen] bestämmer avgiva förklaring i saken.

Förbud, som avses i 2 mom., skall av [landskapsstyrelsen] upphävas, där skäl till dess upprätthållande icke längre föreligger. Om förbud och dess upphävande skall kungörelse anslås på kommunens anslagstavla.

Landskapets fiskevatten

42 §. [Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare bestämmelser om nyttjandet av de fiskevatten, som lyda under landskapet tillhöriga lägenheter. Därvid skall i främsta rummet yrkesfiskarnas på orten behov beaktas samt i andra hand övriga orsborns.

[ÅLS] hade 31.1.1974 utfärdat bestämmelser om begränsning av fisket inom de vattenområden som underlyder Signilskär lägenhet, tillhörande landskapet. Flera personer anförde häröver gemensamt besvär. Besvär rätt ansågs inte tillkomma personer som ej var bosatta i Eckerö, och det överklagade beslutet ansågs utfärdat på laga grunder. **HFD 25.11.1975** liggare 4633.

Fiskets ordnande i oskiftade vatten

43 §. (1964/31) Delägare i samfällt fiskevatten utgöra ett fiskelag.

Ägare till sådan lägenhet, som med stöd av lagen om inlösen av fisketorp given den 18 januari 1924 (FFS 16/1924), äger rätt till fiske på samfällt vattenområde, är delägare i fiskelag, på sätt därom är särskilt stadgat.

Fiskelaget åligger att inom sitt område så ordna fisket och fiskevattnets vård, att fisk- och kräftstammens fortbestånd icke äventyras.

I sådant syfte bör fiskelaget antaga stadgar, som böra underställas [landskapsstyrelsens] granskning.

Då samfällt fiskevatten är av ringa betydelse eller annat vägande skäl föreligger, äger [landskapsstyrelsen] rätt att fritaga delägarna från skyldighet att ordna fiskelagets verksamhet. Delägare må söka ändring i [landskapsstyrelsens] beslut.

Se H 29, Landskapsförordning (1957:35) om fiske.

44 §. Sedan omkretsran för samfällt fiskevatten uppgåtts, skall kommunalstyrelsens ordförande förordna kompetent person, som därtill bifallit, bevisligen sammankalla delägarna i fiskevattnet till stämman för att besluta om fiskelagets organisering. Så snart rågången slutförts, äger förrättaren av rågången ofördröjligen därom underrätta kommunalstyrelsens ordförande. Kostnaderna för sådan stämman skall förskötteras av kommunen, som är berättigad att av fiskelaget utfå ersättning för dem. Sammankomma samtliga delägare utan förenämnd kallelse, skall stämman ändå anses beslutoför.

45 §. Vid fiskelagsstämma tillkommer varje delägare rösträtt efter sin andel i vattenområdet, såvida icke alla delägare annorlunda överenskomma.

Framlägger delägare sannolika skäl till stöd för det röstetal han vid fiskelagsstämma krävt, men uppstår meningsskiljaktighet angående röstetalet, äger stämman avgöra frågan genom beslut. Såvida den förebrogta utredningen ej anses tillräcklig, skall stämman uppmana delägaren att anskaffa erforderlig tilläggsutredning eller ock besluta från lantmäterikontoret införskaffa förteckning över de tvistiga andelarna i vattenområdet. För förteckningen erlägges ej lösen. Över i detta moment avsett beslut får den, som är missnöjd med detsamma, föra talan såsom i 53 § stadgas.

Kan i 2 mom. nämnd förteckning icke av lantmäterikontoret utgivnas, skall för lantmäteringenjör utverkas förordnande att vid stämma på platsen uppgöra förteckning över fiskelagets delägare.

46 §. Fiskelag äger för ett år i sänder välja för sig styrelse jämte ordförande och viceordförande.

Styrelsen äger bevaka fiskelagets fördel och företräder i ärenden rörande fiskevattnets nyttjande och vård fiskelaget mot enskild delägare och tredje man.

Rättegång angående fiskevatten får av styrelsen anhängiggöras, då delägarna vid fiskelagsstämma härom fattat beslut. Delägare, som vid stämman motsagt beslutet, får ej påföras kostnad för målets utförande, överstigande värdet av den fördel, som kan visas hava genom rättegången tillförts honom såsom delägare i fiskevattnet.

Där styrelsen eller fiskelagsstämma besluter, att rättegång beträffande fiskevattnet icke skall inledas, är delägare likväl berättigad att utföra talan i saken. Vad därvid vinnes tillfaller fiskelaget. Varje delägare är pliktig att intill värdet av honom tillfallen fördel deltaga i rättegångskostnaderna.

Stämning, offentlig myndighets påbud eller annat meddelande skall anses hava delgivits fiskelag och dess styrelse, så snart styrelsens ordförande eller viceordförande i laga ordning fått del därav. Dessa äga tillse, att saken i god tid bringas till delägarnas kännedom.

47 §. Fiskelag, som består av högst fem delägare, är berättigat att utöva sin verksamhet, även utan styrelse, i vilket fall dennas åligganden skola handhavas av fiskelagsstämman. Med avseende i sådan stämma är gällande, vad om fiskelags styrelse är föreskrivet.

Fiskelaget är dock även i detta fall pliktigt att utse ordförande och viceordförande.

48 §. Vid fiskelagsstämma må delägare vara företräd genom fullmäktig. Ej må dock någon uppträda med fullmakt på flere än en delägars vägnar.

Ärende, som icke kungjorts i kallelsen, skall icke gå till avgörande på stämma, där ej samtliga delägare äro närvarande och om beslutet ense.

Vid stämma skall föras protokoll, som bör justeras.

49 §. Såsom fiskelagsstämmas beslut skall gälla den mening, som erhållit högsta röstetalet. Falla rösterna lika, gäller den mening, som biträts av de flesta närvarande. Falla rösterna även enligt denna beräknings-

grund lika, är den mening gällande, som ordföranden biträtt.

Då fråga är om vattenområdets nyttjande till fiske på annat sätt, än att varje delägare eller innehavare av dennes fiskerätt själv idkar fiske i vattnet enligt vad fiskelaget tidigare bestämt, fordras dock att beslutet omfattas med minst två tredjedelar av det vid omröstningen avgivna sammanlagda röstetalet och minst av en tredjedel av de röstande delägarna. Därest delägarna åter skola åläggas att erlagga viss mot envars andel av vattenområdet eller antalet redskap svarande avgift till täckande av fiskelagets utgifter eller till hopbringande av en fond för bestridande av vissa åtgärder för fiskevattnets vård, fordras att beslutet skall omfattas med minst två tredjedelar av de vid omröstningen avgivna rösterna.

I föregående moment nämnd avgift kan utan dom eller utslag utmätas, på sätt om utskylder är stadgat.

Utän hinder av vad i 1 mom. säges kan i fiskelagsstadgar bestämmas, att val, som förrättas vid fiskelagsstämma, skola försiggå med tillämpning av proportionellt valsätt.

Se Skatteutsköningslag och -förfordning, Pr 608 och 609 FL I.

50 §. Användes fiskelags fiskevatten på annat sätt, än att varje delägare eller innehavare av dennes fiskerätt idkar fiske på sätt fiskelaget närmare bestämt, skall inkomsten därav, såvida alla delägare icke annorlunda överenskomma, fördelas mellan delägarna efter deras andel i vattenområdet, såvitt den icke erfordras för bestridande av fiskelagets utgifter.

I fiskelagsstadgar kan bestämmas, att delägare i fiskelag eller annan person, vilken ådömts straff för brott mot stadgandena om fiske, genom beslut av fiskelagets styrelse för viss tid, högst två år åt gången, kan förklarats förlustig sin rätt att bedriva fiske i fiskelagets vatten.

Fiskelag må icke skuldsätta sig.

51 §. Ordförande för fiskelags styrelse skall sammankalla extra stämma med delägarna i fiskelaget för visst uppgivet ärende, därest sådant påyrkas av delägare, företrädande minst en tiondedel av fiskelagets röstetal.

Har ej stämman hållits senast inom en månad från det ordförande bevisligen gjorts underkunnig om nämnda yrkande, äger [landskapsstyrelsen] bemyndiga någon bland sökandena att sammankalla stämman.

52 §. Sådan invånare i by, som icke tillhör fiskelag, äger rätt att erhålla särskilt tillstånd att inom område, som av fiskelaget anvisas, bedriva husbehovsfiske, på sätt fiskelagsstämman för varje år besluter. Till sådan fångst berättigad är pliktig att för bestridande av kostnaderna för åtgärder, som avse fiskevattnets vård, erlagga av fiskelaget bestämd skälig avgift, vars storlek står i relation till den del han åtnjutit i avkastningen från fiskelagets fiskevatten.

Besluter fiskelag på grund av fiskevattnets ringa avkastning eller av andra giltiga skäl, att i 1 mom. nämnt särskilt tillstånd icke beviljas, skall ärendet ofördröjligen underställas [landskapsstyrelsen] för avgörande.

H 28 Fiskelag (1956:39)

Den, som är missnöjd med beslut rörande beloppet för den i 1 mom. avsedda avgiften, är berättigad att inom trettio dagar efter erhållen del av beslutet skriftligen underställa ärendet [landskapsstyrelsens] prövning. Utredning om att avgiften erlagts samt om tidpunkten härför skall bifogas.

Fiskelag kan bevilja även annat än i 1 mom. nämnt särskilt tillstånd till fiske under viss tid inom fiskelagets område.

Beslut om beviljande av särskilt tillstånd fattas på sätt i 49 § 1 mom. säges.

53 §. Delägare i fiskelag, vilken anser, att av fiskelaget eller dess styrelse fattat beslut icke tillkommit i laga ordning eller att detsamma annars är olagligt eller innebär ett överskridande av fiskelagets befogenhet eller kränker hans rätt, är berättigad att föra talan mot detsamma medelst stämning, som skall tillställas fiskelaget inom sextio dagar, räknat från den dag han av beslutet erhållit del i laga ordning. Då klandertalan anhängiggjorts, äger rätten förordna, om skäl därtill föreligger, innan ärendet slutligt avgöres, att det klandrade beslutet icke skall bringas i verkställighet.

Part, som är missnöjd med rättsens utslag, äger söka ändring däri i för tvistemål stadgad ordning.

Angående besvär över påförande av i 49 § nämnd avgift är särskilt stadgat.

Se Skatteutsköningsslag 8 §, Fr 608 FL I.

54 §. Är samfällt fiskevatten så vidsträckt eller splittarat, att efterlevnad av enhetlig ordningsstadga är förenad med svårighet, kan fiskelaget för vissa år uppdelas sig på delfiskelag. För fattande av beslut om uppdelning erfordras sådan röstmajoritet, som enligt 49 § 2 mom. är av nöden för beslut om vattenområdets nyttjande.

Delfiskelag verka, vart inom sitt område, såsom självständiga fiskelag.

55 §. (1964/31) Hava icke delägarna i samfällt vattenområde överenskommit eller i den ordning, som stadgas i [lagen om vissa samfälligheter och därmed jämförliga gemensamma förmåner (FFS 204/1940)], fattat beslut om vattenområdets nyttjande för annat ändamål än fiske och har vattenområdet ej heller underkastats godemannaförvaltning, må delägarna vid fiskelagsstämma besluta i angelägenheter, vilka angå upptagandet av sten, lera, sand, malm eller annat dylikt från vattenområdet, vattenområdets utarrendering till flottnings-, upplagrings- eller annat ändamål, jakt och insamling av vattenväxter på detsamma samt tillvaratagande av därstädes anträffat trävirke eller annat gods ävensom annan användning av området samt ersättning för området eller för användning av detsamma. Beslutet, beträffande vilket i tillämpliga delar är gällande, vad om fiskelags beslut är stadgat, må likväl icke avse längre tid än fem år, försävit icke annorstädes i lag är annorlunda stadgat.

Se Lag om samfälligheter, Mi 108 FL II.

56 §. Närmare föreskrifter om organisationen av fiskelag, som skola bildas i enlighet med denna landskapslag, samt om innehållet i de stadgar, som fiskelag äger antaga, utfärdas av [landskapsstyrelsen], som

även skall tillhandahålla stadgeformulär och annan instruktion för fiskelagens organisering.

Se H 29, Landskapsförordning (1957:35) om fiske.

Fiskevårdssammanslutningar

57 §. För åstadkommande av ekonomiskt enhetliga fiskeriområden eller centralisering av fisket efter värdefulla fiskslag eller för effektivare och enhetligare vård av fiskevatten må fiskelag förena sig till fiskevårdssammanslutningar.

I vad mån ägare eller innehavare av skiftat eller annat sådant fiskevatten, som ej är fiskelags samfälliga vatten, äger befogenhet att bilda fiskevårdssammanslutning, stadgas i 69 §.

58 §. Fiskevårdssammanslutning må grundas på initiativ av fiskelag, enskilda fiskevattensägare eller [landskapsstyrelsen].

Då fiskevårdssammanslutning skall grundas, äger initiativtagaren sammankalla ombud för vederbörande fiskelag för att härom överenskomma.

59 §. (1964/31) Avtal om grundande av fiskevårdssammanslutning skall upprättas skriftligen och bör på varje medlems i sammanslutningen vägnar under-tecknas. I avtalet skola varje medlems röstetal i sammanslutningen och medlemmarnas inbördes delaktighet i sammanslutningens inkomster och utgifter vara angivna, varjämte däri skall bestämmas, för vilket ändamål och på vilket sätt fiskevattnet kommer att nyttjas samt vilka vårdåtgärder som anses erforderliga.

I medlemmarnas röstetal och andel i sammanslutningens inkomster och utgifter må ändring senare göras medelst skriftligt avtal medlemmarna emellan. Ändring må dock ej göras, förrän fyra år förlutit sedan sammanslutningen grundades, såframt icke ändringen föranledes av ny medlems inträde i sammanslutningen.

60 §. Sedan avtal om sammanslutnings grundande i enlighet med 59 § träffats, skola fiskelagens ombud antaga stadgar för sammanslutningen, vilka fastställas av [landskapsstyrelsen]. Tillika skola en eller flere sysslomän utses, vilka det åligger att bringa ombudsstämmans beslut till verkställighet, att föra dess talan inför domstolar och myndigheter i ärenden, som vid stämman handläggas, samt att, sedan [landskapsstyrelsen] meddelat sitt beslut i fråga om stadgarnas fastställelse, sammankalla sammanslutningens delegation. Förenämnda beslut fattas med enkel röstövervikt, varvid varje fiskelag tillkommer det röstetal, varom i enlighet med 59 § överenskommit.

Kommer sammanslutning ej till stånd, vare initiativtagaren berättigad att anmäla saken hos [landskapsstyrelsen] för vidtagande av i denna lag förutsatta andra åtgärder.

61 §. Beslutanderätten i fiskevårdssammanslutnings angelägenheter kan utövas av en delegation, till vilken varje till sammanslutningen hörande fiskelag utser en eller flere representanter, samt suppleanter för dem.

Delegationen väljer inom sig styrelse för sammanslutningen samt styrelsens ordförande och viceordförande.

Stämning, offentlig myndighets påbud eller annat meddelande skall anses vara delgivits sammanslutningen och dess styrelse, så snart styrelsens ordförande eller viceordförande i laga ordning fått del därav.

Styrelsen företräder sammanslutningen gentemot enskild medlem av densamma och tredje man.

Består sammanslutning av högst fem medlemmar, må delegationen utgöra dess styrelse. Sammanslutningen vare dock i detta fall pliktig att för sig utse ordförande och viceordförande.

Se H 29, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 18-24 §§.

62 §. Representant för fiskelag tillkommer inom delegationen för fiskevårdssammanslutning det röstetal fiskelaget enligt 59 § är tillerkänt. Har fiskelag utsett flere representanter till delegationen, varde fiskelagets röstetal fördelat lika mellan de i delegationen för tillfället tillstädesvarande representanterna.

Ej må vid delegationens sammanträde representant för fiskelag företrädas av annan person på grund av fullmakt.

63 §. Såsom delegationens beslut gälle den mening, som erhållit det högsta röstetalet.

Delegationen äge rätt att årligen bestämma om uppbärande hos fiskevårdssammanslutningens medlemmar av viss mot envars delaktighet i sammanslutningens svarande avgift till sammanslutningens utgifter. Då sådan avgift första gången fastställes eller förhöjd avgift skall utgå, erfordras för beslut härom, att detsamma omfattas av minst två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster.

Utan hinder av vad i 1 mom. sägs må i sammanslutningens stadgar bestämmas, att val, som förrättas av delegationen, skola försiggå med tillämpning av proportionellt valsätt.

64 §. Fiskevårdssammanslutning må icke skuldsätta sig.

65 §. Fiskevårdssammanslutnings styrelse skall utlysa sammanträde med delegationens medlemmar för visst uppgivet ärende, om minst en femtedel av delegationens medlemmar det yrkar.

Har ej sammanträdet hållits inom en månad från det styrelsen bevisligen underrättades om nämnda yrkande, äger [landskapsstyrelsen] bemyndiga någon bland sökandena att sammankalla delegationen.

66 §. Anser medlem av fiskevårdssammanslutning, att delegationens, eller om delegation ej finnes, stämans beslut icke hava tillkommit i laga ordning eller att detsamma står i strid med lag eller innebär ett överskridande av delegationens befogenhet eller kränker hans rätt, är berättigad att klandra detsamma medelst stämning, som bör tillställas sammanslutningen inom sextio dagar, räknat från den dag han av beslutet erhållit del i den ordning, som i fiskevårdssammanslutningens stadgar föreskrivits om bringande av delegationens beslut till sammanslutningens medlemmars kännedom. Då klandertalan anhängiggjorts, äger rätten förordna, om skäl därtill föreligger, att det klandrade beslutet icke skall bringas i verkställighet, innan ärendet slutligt avgöres.

Part, som ej åtnöjes med rättens utslag i saken, må söka ändring däri i för tvistemål stadgad ordning.

67 §. Fiskelag äger rätt att uttråda ur fiskevårdssammanslutning vid utgången av det näst efter uppsägningen följande kalenderåret.

Uppsägning må dock icke ske, förrän sex eller, där sammanslutningen tillkommit på grund av myndighets initiativ eller i 41 § stadgat tvångsingripande, tio år förflutit, sedan sammanslutningen grundades.

68 §. (1964/31) Besluter delegationen att fiskevårdssammanslutningen skall upphöra, skall sammanslutningens hopbragta egendom skiftas mellan medlemmarna enligt envars andel i sammanslutningen. Medlem, som tidigare utträtt, skall erhålla den andel han då innehade.

69 §. Ägare eller innehavare av skiftat fiskevatten samt av sådant fiskevatten, som icke utgöres av fiskelags samfällda vatten, äro jämväl behöriga, att, särskilt för sig eller gemensamt med fiskelag, bilda fiskevårdssammanslutning. Sådan ägare eller innehavare är medlem i sammanslutningens delegation, och äger beträffande honom i övrigt, fränsett stadgandet i 62 § 2 mom., vad ovan i 58-68 §§ är sagt om fiskelag och deras företrädare motsvarande tillämpning.

70 §. (1964/31) Vad i 50 § 2 mom. och 52 § är stadgat om fiskelag, skall äga motsvarande tillämpning på fiskevårdssammanslutning, därest beslutanderätten i frågor angående bedrivande av fiske på fiskelagets område vid bildandet av fiskevårdssammanslutningen eller enligt senare avtal mellan medlemmarna i sammanslutningen övergått från fiskelaget till fiskevårdssammanslutningen.

5 kap. Innehav av och handel med fisk och fiskprodukter

71 §. (1964/31) Fredad fisk eller kräfta under dess fredningstid eller undermålig kräfta och undermåliga exemplar av fisk, skyddad av minimimått, må ej hållas i förråd eller för försäljning transporterats, säljas, köpas eller mot betalning serveras, med undantag av:

1) fisk eller kräfta, som på grund av särskilt i 39 § nämnt tillstånd får försäljas under fredningstid eller i undermåliga exemplar;

2) i fiskodlingsdamm eller -anstalt uppfödd fisk eller kräfta; samt

3) fisk eller kräfta, som fångats för fiskodlings- eller vetenskapligt ändamål med därför beviljat tillstånd.

Innehar någon vid ingången av fredningstid för fisk eller kräfta förråd därav, som tidigare blivit lagligen fångat, vare berättigad att innehava, forsla och salubjuda detta förråd under de sex första dyggen av fredningstiden eller, där förrådet utgöres av i frysinrättning förvarad fisk, under hela fredningstiden.

Den, som håller i förråd, sänder, forslar, saluhåller eller köper fredad eller undermålig fisk eller kräfta, åligger styrka att han, enligt vad i denna paragraf säges, har rätt därtill.

72 §. (1964/31) Utom för utplantering, vetenskaplig undersökning eller transitotransport får icke till landskapet införas undermåliga exemplar av fisk eller

H 28 Fiskelag (1956:39)

kräfta och ej heller fredad fisk eller kräfta under dessas fredningstid, om ej särskilt tillstånd härför erhållits.

Förekommer icke fisk- eller kräftart i landskapet i vilt tillstånd, är införsel av denna eller av befruktad rom av den i och för inplantering i naturliga vattendrag tillåten endast med [landskapsstyrelsens] tillstånd.

73 §. Polismyndigheten på den ort, där under fredningstiden saluhållen eller i handel förekommande undermålig fisk skall föryttras eller därifrån den försändes, äger påbjuda fiskens märkning på lämpligt sätt, där det för övervakningen är av nöden. Är fiskens märkning styckevis förbunden med oskäligen kostnad, skall märket anbringas på transport- eller försäljningslådan.

Se H 29, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 30a §.

74 §. (1964/31) [Landskapsstyrelsen] äger genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om behandling, förpackning och försling av samt handel med fisk och kräfta ävensom därav framställda produkter, så ock nödig övervakning och kontroll av sådan behandling och handel.

Till förebyggande av smittsamma fisk- och kräftsjukdomars spridning eller för bevarande av fisk- eller kräftbeståndet må [landskapsstyrelsen] för viss tid eller tillsvidare förbjuda eller inskränka försling, hållande i förråd, salubjudande samt införsel till och utförsel från landskapet av fisk och kräftor eller flyttning från en ort till en annan av beten och redskap, som använts till fångst, förvaring eller försling av desamma.

Se H 29, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 27 §.

6 kap. Övervakning och omhändertagande av gods

75 §. Ertappas någon på bar gärning med fiske i vatten, vari han icke äger rätt att idka av honom bedrivet fiske, eller anträffas i fiskevatten eljest fångstredskap, som ej tillhör någon till fiske berättigad, är innehavaren av fiskerätt, så ock vattenområdets ägare eller arrendator, berättigade att omhändertaga båt eller därmed jämförligt fortkomstmedel och redskap, som vid sådant fiske använts, samt den därvid erhållna fångsten. Detsamma skall gälla, där delägare i gemensamt fiskevatten eller arrendator av fiskerätt uppenbarligen överskrider sin fiskerätt eller vid fiske använder sig av förbjudet redskap eller fångstätt eller ock bedriver fiske på plats, där detta är förbjudet, eller på otillåten tid. Omhändertagaren är skyldig att på anfordran uppge sitt namn och sin adress.

Önskar innehavare av fiskerätten eller vattenområdets ägare eller arrendator inte föranleda åtal för brottet, får han, dock inte i fall, som nämns i 77 §, behålla båten eller det därmed jämförliga fortkomstmedlet och redskapen, intill dess den, som begagnat den, styrkt sin identitet och erlagt en i enlighet med rikslagstiftning fastställd lösen. Erläggs denna inte inom en månad från det anmälan hos vederbörande polismyndighet gjorts om båten och redskapens omhändertagande av innehavaren av fiskerätten eller ägaren eller arrendatorn till vattenområdet, skall de tillfalla denne. (2002/25)

Önskar innehavare av fiskerätt eller ägare eller arrendator av vattenområde väcka åtal, skall han snarast möjligt överlåta det omhändertagna godset, fångsten undantagen, åt polismyndigheterna för förvaring, till dess säkerhet ställts för erläggandet av böter, skadestånd och rättegångskostnader. Kan överlåtelse icke utan olägenhet äga rum, skall om godset och den plats, där det förvaras, lämnas meddelande till polismyndigheten, vilken äger bestämma, huru godset skall förvaras, till dess sagda säkerhet blivit ställd.

76 §. (1964/31) Där innehavare av fiskerätt eller ägare eller arrendator av vattenområde tillkommer rätt att omhändertaga båt, redskap och fångst, får denna rätt utövas jämväl av vakt, som av honom tillsatts, eller hans övriga husfolk, av delägare i samfällt fiskevatten samt av fiskelag, fiskevårdssammanslutning eller av kommun anställd fiskevakt, så ock, där landskapet äger fiskerätt, av polismyndighet och den, på vilken det ankommer att på sådant område övervaka efterlevnaden av stadganden om fiske.

Önskar kommun, fiskevårdssammanslutning, fiskelag eller delägare i sådant, ägare av delat fiskevatten eller den, som arrenderat fiskevatten, tillsätta edsvuren fiskevakt, avlägger vakten föreskriven ed vid den allmänna underrätt, inom vars domkrets han har sitt verksamhetsområde eller del av detta eller bo och hemvist.

Se H 29, Landskapsförordning (1957:35) om fiske, 28a §.

77 §. Har båt, redskap eller fångst, som enligt denna landskapslag skall tillfalla staten, omhändertagits, är omhändertagaren pliktig att därom oförtövat göra anmälan hos polismyndigheten på orten. Kan det befarias, att sådan fångst blir förskämd, får han, sedan den värderats av två ojäviga personer, försälja densamma, och skola de influtna medlen ofördröjligen tillhållas vederbörande polismyndighet.

78 §. Är fiskeredskap olagligen utlagt i fiskled eller annat vatten, där utövande av fiskerätt är förbjudet eller begränsat, är polismyndighet, så ock edsvuren fiskevakt, pliktig borttaga sådant redskap på den skyldiges bekostnad.

79 §. Polismyndighet eller i 76 § nämnd edsvuren fiskevakt äger rätt att på strand, i skjul, i båt eller vatten granska fiskeredskaps lagenlighet liksom även försäljares förråd av fisk och kräftor.

7 kap. Straffbestämmelser

80 §. Var, som i strid med denna landskapslag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser

1) använder förbjudet fångstätt eller redskap eller håller sådant redskap i båt, på strand, i strandskjul eller annorstädes, där det är lätt åtkomligt för fångst;

2) olovligen fiskar i kungsådra eller annan fiskled eller eljest inom fredat område eller använder i och för sig lovligt fångstätt eller redskap i vattendrag eller inom vattenområde, där dessas användande är förbjudet;

3) på otillåten tid fångar fisk eller kräftor eller i sådant syfte håller redskap i vatten;

4) fångar undermåliga fiskar eller kräftor;

5) olovligen innehar, forslar, försänder, till avsalu uppköper eller håller, försäljer eller mot betalning ser- verar fredade eller undermåliga fiskar eller kräftor;

6) mot [landskapsstyrelsens] eller domstols förbud idkar fiske;

7) åsidosätter bestämmelserna om de anordningar, som i tilloppskanal eller vattenledning skola anbringas,

straffes med högst etthundra dagsböter, varförutom förbjudet redskap eller del därav eller dess värde ävensom olovlig transport- eller handelsvara vare förbrutna. Har vid fiske använts sprängämne eller äro omständigheterna eljest synnerligen försvårande, är straffet minst sjuttiofem dagsböter eller fängelse ej över två år, och må i dessa fall jämväl olovligen an- vänt, eljest tillåtet redskap och vid fiske begagnad båt eller dessas värde dömas förbrutna.

Den, som annorledes än i 2 mom. sägs, bryter mot denna landskapslag eller på grund av densamma ut- färdade bestämmelser, straffes med högst sjuttiofem dagsböter, såvida icke gärningen annorstädes i lag är belagd med strängare straff.

Därom, till vilket straff den skall vara förfallen, som olovligen fiskar i annans fiskevatten eller på fredat område inom detta vatten eller överskrider den rätt honom såsom delägare i samfällt fiskevatten eller så- som arrendator eller utöware av fiskerätt med inneha- varens av fiskevattnet tillstånd eller på annan grund tillkommer eller ock bryter träffat avtal eller beslut om utövandet av fiskerätt eller annorledes kränker an- nan tillkommande fiskerätt, stadgas i strafflagen.

Se Strafflag 28:10, St 101 FL I.

81 §. Den, som utan tillstånd i fiskevatten utsläpper för fisket skadlig fisk eller annat djur eller avsiktligt och olovligen å fiskevatten vållar annan skada, vara ej enligt annat lagrum följer strängare straff, straffes med böter eller fängelse.

Särskilda stadganden

82 §. Uppstår tvist om utövande av fiskerätt, ordnan- det av fiskevattens vård eller annan fiskeangelägen- het, äger rätten döma därom, sedan den vid behov in- förskaffat utlåtande av fackmyndighet.

83 §. Har endast enskild rätt förnärmats genom i den- na landskapslag nämnt brott, skall åtal ske blott om målsäganden anmält saken till åtal.

84 §. (1964/31) Vad genom olovlig fångst erhållits el- ler värdet därav är förbrutet och skall tillfalla den, vars fiskerätt förnärmats, eller, där fångsten erhållits av delägare i samfällt fiskevatten, de övriga delägarna i samma fiskevatten, såvitt dessa ej till annan överlåtit sin fiskerätt. Dock skall fångst, som erhållits under fredningstid eller från område, där fiske enligt 14 § är förbjudet, så ock undermålig eller med förbjudet fångstredskap åtkommen fångst eller värdet av fång- sten tillfalla statsverket.

Olovlig transport- eller handelsvara, som dömts förbruten, så ock redskap och båt, som förklarats för- verkade, tillfalla statsverket.

Förbjudna fångstredskap eller delar av dem skola göras till fiske obrukbara.

Saknas kännedom om ägare till egendom, som med stöd av denna lag lämnats till polismyndighet för för- varing eller som av myndighet tagits i beslag, och får ej polismyndigheten om honom kännedom inom ett år, må egendomen på åtgärd av myndigheten säljas, såvitt den icke med stöd av 3 mom. skall förstöras. Vid försäljningen influtna medel tillfalla staten.

85 §. Är i låda eller förpackning av annat slag eller i sump, vari fisk eller kräftor förvaras, forslas eller sa- luföras, minst var tionde fisk eller kräfta fredad eller undermålig, skall hela innehållet dömas till staten.

86 §. Tredskar någon att fullgöra honom på grund av denna landskapslag åliggande förpliktelser, äger [landskapsstyrelsen] befogenhet att tvinga honom därtill vid vite eller äventyr att det försummade utfö- res på underlåtarens bekostnad.

87 §. (1964/31) Ej må någon med farkost överfara ut- anför allmän farled utlagt fiskeredskap, som utvisas av tydligt märke. Såsom sådant märke anses i saltsjön kvadratformig flagga, ej understigande trettio centi- meter i bredd och höjd, som är fäst i ändan på stång, vilken skjuter upp minst halvannan meter ovan vat- tenytan, eller annat lika högt fäst och tydligt synligt märke, samt i annat vatten stång, uppstigande minst en meter ovan vattenytan. Om märken, som böra an- vändas under mörker, är särskilt stadgat.

Virkesflotte eller maskindriven farkost får ej gå närmare dylikt redskap än femtio meter, där ej detta på grund av trång farled är oundvikligt.

Angående de ljussignaler, som fiskefartyg och fis- kebåtar skola föra, är särskilt stadgat.

88 §. Har till följd av strömsättning eller annan orsak en fiskandes redskap så hopsnärjts med annans, att redskapen ej kunna åtskiljas utan att skada av bety- denhet tillfoga dem eller att alla redskap samtidigt upptagas, skola de fiskande gemensamt åtskilja eller upptaga redskapen, om ej sådant hinder föreligger som överhängande fara för förlust av redskap, båt och liv till följd av storm eller att ägaren till de redskap, som hopsnärjts med ens egna, icke utan större olägen- het kan tillkallas.

Kan åtskiljandet ej ske genom att eget redskap ska- das eller kapas, får den fiskande också med annans redskap vidtaga av omständigheterna påkallad åtgärd, utan att dock därvid vålla större skada eller förfång än nöden kräver. Har detta icke iakttagits, skall den, som åtskilt eller upptagit redskapen, ersätta den härvid uppkomna skadan. Vad, som på annans redskap vid åtskiljandet blivit löst eller kapat, skall omedelbart åter sammanknytas. Om med hänsyn till omständig- heterna vid upptagandet skäligen kan anses, att den främmande fiskebragdens ägare därigenom vållas minsta skada och omak, må det upptagna redskapet ånyo utläggas på sin plats. I annat fall äger den, som upptagit annans redskap så begå, att redskapet jämte däri befintlig fångst utan tidsutdräkt kommer ägaren tillhanda.

89 §. Stadgandena i denna landskapslag, förutom be- träffande användningen av förbjudna fångstredskap och fiskesätt, äga ej tillämpning på fiske i insjö, som

H 29 LF (1957:35) ang. fiskelag

underlyder en enda lägenhet och som är helt sluten eller står i förbindelse med annat fiskevatten endast genom bäck eller dike, där fisk ej i nämnvärd mån kan upp- och nedgå. Fisk och kräftor, som där fångats och ej fylla stadgat minimimått, så ock under allmän fredningstid erhållen fångst, får ej utan [landskapsstyrelsens] tillstånd försäljas eller annorstädes forslas.

90 §. Fångstredskap, som enligt denna landskapslag är förbjudet, får icke utan särskilt tillstånd förfärdigas eller säljas inom landskapet.

91 §. Fiskeredskap, som bevisligen innehafvs vid denna landskapslags ikraftträdande och då var lagligt, men är i landskapslag förbjudet, får fortfarande med iakttagande i övrigt av landskapslagens stadganden användas under tre års tid efter landskapslagens ikraftträdande.

92 §. Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna landskapslag utfärdas av [landskapsstyrelsen].

H 29 Landskapsförordning (1957:35) angående verkställighet och tillämpning av landskapslagen om fiske

1 §. Fås vid bedrivande av fiske, varom i 2 § landskapslagen om fiske nämns, överenskommelse om platserna för ryssjor eller andra redskap ej till stånd eller äro särskilda ordningsföreskrifter eljest påkallade, meddele [vederbörande länsman] eller [magistrat] närmare anvisningar och föreskrifter härutinnan med beaktande av, att varje idkare av fiske beredes tillfälle därtill med hänsyn tagen till hans boningsort och antalet fångstredskap.

Var, som icke nöjes med i 1 mom. nämnd myndighets åtgärd, kan underställa ärendet [landskapsstyrelsens] prövning och slutliga avgörande.

2 §. Såsom i 3 § 1 mom. landskapslagen om fiske avsett mete bör betraktas sådant mete, varvid spöet eller reven befinner sig i eller inom räckhåll för den metandes hand och där agnet icke utgöres av pilk, drag, fluga eller annat konstgjort bete.

3 §. Vid ansökan om rätt att ensam begagna notvarp, bör till ansökningen fogas tillförlitlig utredning öfver de i 10 § landskapslagen om fiske nämnda omständigheterna ävensom om varpets läge, som vid behov bör angivas medelst kartsquisser, samt om upprepnings-tiden och -kostnaderna.

Beviljad rätt skall av sökanden kungöras, så som angående offentliga kungörelser är stadgat, på anslagstavlan i den kommun, där varpet är beläget, och bör kungörelsen årligen förnyas.

Se Lag om offentliga kungörelser, Sta 408 FL II.

4 §. Då fredningsområde bildas genom tvångsinlösen eller vid skifte av vattenområde äger [landskapsstyrelsen] på framställning av förrättningsmannen fastställa, under vilken tid och på vilket sätt fisket inom fredningsområdet skall vara förbjudet eller inskränkt och skall förrättningsmannen för ändamålet tillhanda-

hålla [landskapsstyrelsen] karta och nödiga handlingar.

Ansökan, som avses i 29 § 2 mom. landskapslagen om fiske, kan göras av ägaren av vattnet, fiskelag eller fiskevårdssammanslutning. Ansökan bör åtföljas av karta och nödiga handlingar. Då ansökan gjorts, bör [landskapsstyrelsen] sända handlingarna till lantmäterikontoret, som förordnar om utmärkning och kartläggning av fredningsområdet.

Efter det utmärknings- och kartläggningsförrättningen vunnit laga kraft, skall förrättningsingenjören överstyra handlingarna samt utdrag av den vid förrättningen uppgjorda kartan och protokollet till [landskapsstyrelsen].

[Landskapsstyrelsens] utslag om fredningsområde skall kungöras i den ordning, som angående offentliga kungörelser är stadgat.

5 §. Fredningsområde skall utmärkas medelst en rektangulär skiva med 40 centimeters höjd och 80 centimeters bredd, fäst vid en på stranden befintlig stång, vilken nedsänkts i och stötts vid ett borrhål utvisande gränsens slutpunkt. Skivan skall i svart på vit botten upptaga konturen av en fisk överstruken med ett svart 8 centimeter brett snedstreck. Modellteckning tillhandahålles av [landskapsstyrelsen] [lantbruksavdelning].

Vid utmärkning av fredningsområde i vattnet användes som märke en svart styv vimpel i form av en rätvinklig triangel, vars sidor äro 30, 40 och 50 cm. Vimpeln skall längs sin 40 cm långa sida fästas vid ett minst en och en halv meter över vattenytan och uppstigande flöte så, att dess 30 cm långa sida utgör vimpelns nedre kant.

Som märke för fiskled användes i vattnet en svart styv vimpel i form av en likbent triangel, vars bas är 30 cm och övriga sidor 40 cm långa. Vimpeln skall längs sin bas fästas vid ett sådant flöte, som i 2 mom. nämnes.

Ovan i 2 och 3 mom. avsedda märken användas då detta är nödvändigt.

6 §. Om tillstånd, som beviljas med stöd av 40 § landskapslagen om fiske, skall tillståndstagaren göra anmälan hos polismyndighet på den ort, där fångst äger rum.

7 §. Har [landskapsstyrelsen] i stöd av 41 § landskapslagen om fiske förbjudit innehavare av fiskerätt att utöva sin rätt eller inskränkt denna eller upphävt utfärdat förbud, skall [landskapsstyrelsens] beslut omedelbart lända till efterrättelse oaktat ändring däri sökes.

[Landskapsstyrelsens] beslut skall delgivas vederbörande polismyndighet.

Polismyndighet äger draga försorg om, att kungörelse angående förbud eller dess upphävande skall vara anslagen på kommunens anslagstavla under minst en månads tid, och övervaka att förbudet iakttages.

Så länge förbudet är gällande skall kungörelsen av detsamma årligen förnyas.

8 §. Fiskelag, som organiserats förrän denna förordning utfärdats, skall ofördröjligen åt sig antaga nya stadgar och begynna att ordna sin verksamhet på sätt

i landskapslagen om fiske samt denna förordning förutsatts. Har fiskelagets verksamhet varit avbruten eller saknar det funktionärer, skall kommunalstyrelsens ordförande draga försorg om, att delägarna i fiskelaget sammankallas för att verkställa i detta moment avsedda uppgifter. Är det icke känt huru fiskelaget stadgeenligt skall sammankallas, skall kallelsen delgivas delägarna medelst offentlig kungörelse på kommunens anslagstavla.

Har något fiskelag icke organiserats, skall kommunalstyrelsens ordförande vidtaga åtgärder för att utse en i 44 § landskapslagen om fiske avsedd sammankallare. Kan till sammankallare icke erhållas kompetent person, skall kommunalstyrelsens ordförande kalla delägarna i gemensamt fiskevatten till möte för att besluta om organisering av fiskelaget. Vid mötet skall för fiskelaget utses en interimistisk ordförande och viceordförande för att verka intill dess styrelsen för fiskelaget valts. Åt sammankallaren skall för utförandet av hans åligganden erläggas ett skäligt arvode.

Vidtages icke i 1 och 2 mom. avsedda åtgärder, kan [landskapsstyrelsen] vid vite eller annat i landskapslagen om fiske stadgat äventyr förplikta vederbörande att fullgöra det som underlåtit.

[Landskapsstyrelsen] skall från lantmäterikontoret anskaffa en i två exemplar uppgjord förteckning över de skifteslag eller byar, för vilkas vattenområden omkretsrå uppgåtts och överstyra det ena exemplaret av denna förteckning jämte till buds stående uppgifter om, vilka fiskelag som organiserats och förmännen för dessa, till ordföranden för vederbörande kommunalstyrelse.

9 §. Fiskelagets fiskevatten må kunna för fiske nyttjas så att varje delägare fiskar däri, på sätt fiskelaget närmare bestämmer, eller genom bedrivande av fiske för gemensam räkning eller genom utarrendering eller överlåtelse av fisket helt eller delvis eller för begagnande av visst fångstredskap eller för fångst av visst fiskslag.

I fiskelags stadgar eller vid fiskelagsstämma skall bestämmas beskaftenheten och antalet av de fångstredskap, vilka fiskelagets delägare, de, som arrendera fiskevattnet, och i 52 § landskapslagen om fiske nämnda innehavare av särskilt tillstånd få begagna i det gemensamma fiskevattnet med beaktande av de inskränkningar, som för fisk- och kräftbeståndets bevarande äro av nöden.

Ovan i 2 mom. avsett, vid fiskelagsstämma fattat beslut skall underställas [landskapsstyrelsen] för granskning.

10 §. Nyttjas fiskevattnet sålunda, att varje delägare bedriver fiske därstädes, varde delägarnas redskapsenheter fördelade mellan delägarna efter deras andel i vattenområdet, därest ej samtliga delägare annorlunda överenskomma. De olika fångstredskapens inbördes enhetsvärde äge fiskelagsstämma fastställa, såvitt det icke bestämts i stadgarna.

Användes fiskelagets fiskevatten för gemensam räkning, bör fiskelagsstämma besluta, vem som skall ordna fisket och redovisa för avkastningen därav, såvitt därom icke är i stadgarna bestämt.

11 §. I fiskelags stadgar skall angivas:

1) fiskelagets namn och, på lämpligt sätt, läget av dess fiskevatten;

2) huru det samfällda fiskevattnet nyttjas eller när och för huru lång tid beslut därom fattas;

3) tiderna för ordinarie stämmor;

4) sättet för sammankallande av stämma;

5) antalet medlemmar i styrelsen;

6) huru av fiskelagsstämma och styrelsen fattade beslut samt stämningar, offentliga myndigheters påbud och övriga meddelanden skola bringas till delägarnas kännedom; samt

7) huru förvaltningen och redovisningen av de gemensamma medlen samt revisionen därav skall ordnas.

Utöver vad ovan sagts kunna i fiskelags stadgar intagas bestämmelser:

a) om åtgärder med avseende å det samfällda fiskevattnets vård;

b) om de skyldigheter, vilka åligga styrelsemedlemmarna utöver deras i lag och denna landskapsförordning bestämda uppgifter;

c) om tillsättande av andra än i landskapslagen om fiske bestämda funktionärer, deras åligganden och tiden för deras uppdrag;

d) om förrättande av val vid fiskelagsstämma med tillämpning av proportionellt valsätt och om andra omröstningar;

e) om fredningsområde;

f) om de inskränkningar med avseende å fiske och fångstredskap, som tilläventyrs finnas påkallade utöver vad härom i landskapslagen om fiske stadgas eller på grund av densamma föreskrivits tilläventyrs finnas påkallade;

g) därom, huruvida och på vilket sätt delägare äger rätt att till annan helt eller delvis överlåta sin fiskerätt;

h) om åtgärder, som avses i 50 § 2 mom. landskapslagen om fiske; samt

i) om vad som eljest med avseende å fiskelagets verksamhet finnes påkallat.

Ej må i stadgarna intagas föreskrifter, som stå i strid med lag eller kränka delägares i fiskelaget eller utomstående enskilda rätt.

12 §. Fiskelagets stadgar skola avfattas skriftligen och i tvenne exemplar insändas till [landskapsstyrelsen], som, efter införskaffande av nödigbefunna utlåtanden, medelst resolution äger meddela fiskelaget, huruvida stadgarna äro lagenliga och ändamålsenliga eller i vilka avseenden de bör rättas eller förfullständigas. De rättade eller förfullständigade stadgarna böra ånyo insändas till [landskapsstyrelsen] för granskning.

Vid ändring av stadgarna skall förfaras såsom i 1 mom. är sagt. Ej må sådan ändring på fiskelagsstämma antagas innan styrelsen handlagt saken.

I det exemplar av stadgarna, som återsändes till fiskelaget, skall antecknas datum för [landskapsstyrelsens] resolution och att stadgarna granskats utan att föranleda anmärkningar eller att de återsänts för rättelse.

H 29 LF (1957:35) ang. fiskelag

13 §. På fiskelagsstämma ankommer:

- 1) att antaga stadgar för fiskelaget;
- 2) att utse medlemmar i styrelsen samt bland dem ordförande och viceordförande;
- 3) att besluta om revision av fiskelagets förvaltning samt beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen och övriga funktionärer; samt
- 4) att fatta beslut om i 52 § landskapslagen om fiske avsedda särskilda tillstånd och beviljande av för ändamålet nödiga fullmakter åt fiskelagets funktionärer.

14 §. I fiskelagsstämmas protokoll skall antecknas huru stämman sammankallats, närvarande delägare i fiskelaget eller deras ombud, envars röstetal, vid stämman framställda förslag och företagna omröstningar ävensom stämmans beslut.

Där protokollet ej omedelbart justeras, skall åt ordföranden och minst två för gången därtill utsedda deltagare i stämman överlämnas att justera protokollet på tid, som av ordföranden bestämmes.

Protokollet underskrives av ordföranden samt, där justeringen försiggått omedelbart, av minst två deltagare i stämman, i annat fall av justeringsmännen. Därest icke protokollet förts av ordförande, skall det kontrasignerats av protokollföraren. Vägra en eller flere justeringsmän att underskriva protokollet, förmenande att dess innehåll ej överensstämmer med vad som vid fiskelagsstämma förelupit, göra ordföranden därom anteckning i protokollet och hänskjute justeringen i den del, mot vilken anmärkning gjorts, till följande fiskelagsstämma.

15 §. Fiskelags styrelse, varom stadgas i 46 § landskapslagen om fiske, åligger:

- 1) att, så snart densamma blivit vald, till [landskapsstyrelsen] och [länsman] lämna uppgift på ordföranden och viceordföranden ävensom deras postadresser; anmälningen bör årligen förnyas även i det fall, att de tidigare funktionärerna återvalts;
- 2) att leda fiskelagets verksamhet och i sådant avseende till fiskelagsstämma inkomma med erforderliga förslag;
- 3) att förvalta fiskelagets gemensamma egendom och däröver årligen avgiva redovisning;
- 4) att företräda fiskelaget inför rätta och hos annan offentlig myndighet samt att bevaka dess fördel och rätt;
- 5) att övervaka att fiskelagets stadgar och beslut efterlevas;
- 6) att ombesörja verkställigheten av fiskelagsstämmas beslut; samt
- 7) att i övrigt vidtaga alla de åtgärder, som för fullföljande av fiskelagets syftemål äro av nöden.

16 §. Vid sammanträde med fiskelags styrelse föres ordet av styrelseordföranden eller, vid förfall för denne, av viceordföranden. På enahanda sätt skall förfaras vid fiskelagsstämma, där ej stämman för sig utser annan ordförande.

Styrelseordföranden eller, vid förfall för denne, viceordföranden för styrelsens talan inför domstol och myndighet, där ej styrelsen för visst ärende förordnar annat ombud.

Vad i 14 § är sagt äge motsvarande tillämpning med avseende å fiskelags styrelses protokoll.

17 §. Beviljas i 52 § 1 eller 4 mom. eller i 70 § landskapslagen om fiske stadgat särskilt tillstånd, skall härom av ordföranden för fiskelaget eller dess viceordförande eller annan av fiskelaget befullmäktigad person eller, där tillståndet är beviljat av fiskevårdssammanslutning, av denna befullmäktigad person utfärdas bevis, som utvisar beskaffenheten och omfattningen av de beviljade fångsträttigheterna samt tillståndets giltighetstid.

Tillståndsbevis skall numreras, dateras och förses med anteckning om utfärdare.

Har fiskelag fattat sådant beslut, som avses i 52 § 2 mom. landskapslagen om fiske, skall ärendet senast inom 30 dagar, efter det beslutet fattades, underställas [landskapsstyrelsen] för prövning och avgörande.

18 §. I fiskevårdssammanslutnings stadgar skall angivas:

- 1) sammanslutningens namn och hemort samt, på lämpligt sätt, läget av dess fiskevatten;
- 2) för vilket ändamål och på vilket sätt medlemmarnas fiskevatten skall nyttjas;
- 3) huruvida och i vilket avseende den medlemmarna tillkommande fiskerätten är inskränkt;
- 4) huruvida beslutanderätten inom sammanslutningen utövas av delegation eller stämma;
- 5) när sammanslutningens delegation eller stämma sammankommer till ordinarie sammanträden;
- 6) huru delegationen eller stämman sammankallas till sammanträde;
- 7) huru delegationens eller stämmans och styrelsens beslut samt stämningar, offentliga myndigheters påbud och övriga meddelanden skola bringas till medlemmarnas kännedom;
- 8) antalet medlemmar i styrelsen och för huru lång tid desamma väljas;
- 9) huru omröstning i styrelsen tillgår; samt
- 10) huru förvaltningen och redovisningen av de till sammanslutningen influtna medlen samt revisionen därav skall ordnas.

Utöver vad ovan sagts kunna i sammanslutningens stadgar intagas bestämmelser:

- a) om åtgärder med avseende å fiskevattnets vård;
- b) om de skyldigheter, vilka åligga styrelsemedlemmarna utöver i lag och denna landskapsförordning stadgade uppgifter;
- c) om tillsättande av andra än i landskapslagen om fiske bestämda funktionärer, deras åligganden och tiden för deras uppdrag;
- d) om förrättande av val vid delegationens eller stämmans sammanträden med tillämpning av proportionellt valsätt och om andra omröstningar;
- e) om fredningsområde, angående vars bildande överenskommelse träffats;
- f) om åtgärder, som avses i 50 § 2 mom. landskapslagen om fiske, därest det ankommer på fiskevårdssammanslutningen att fatta beslut om dem; samt
- g) om vad som eljest med avseende å sammanslutningens verksamhet befinnes påkallat.

Ej må i stadgarna intagas föreskrifter, som stå i strid med lag eller avtalet om sammanslutningens grundande eller kränka medlems i sammanslutningen eller utomståendes enskilda rätt.

19 §. Vad ovan i 12 § är sagt om fiskelags stadgar, äger motsvarande tillämpning med avseende å fastställelse och ändring av fiskevårdssammanslutnings stadgar.

20 §. På fiskevårdssammanslutningens delegation eller stämma ankommer:

1) att utse medlemmarna i styrelsen samt bland dem ordförande och viceordförande;

2) att för varje år godkänna inkomst- och utgiftsstat för sammanslutningen;

3) att besluta om revision av sammanslutningens förvaltning samt om beviljande av ansvarsfrihet åt styrelsen och övriga funktionärer; ävensom

4) att besluta om ändring av sammanslutningens stadgar.

21 §. Fiskevårdssammanslutningens styrelse, varom stadgas i 61 § landskapslagen om fiske, åligger:

1) att, så snart densamma blivit vald, till [landskapsstyrelsen] anmäla om vem, som utsetts till ordförande och viceordförande samt deras postadresser;

2) att leda sammanslutningens verksamhet och till sammanslutningens delegation eller stämma inkomma med i sådant avseende erforderliga förslag;

3) att förvalta sammanslutningens gemensamma egendom och däröver årligen avgiva redovisning;

4) att företräda sammanslutningen inför rätta och hos annan offentlig myndighet samt att bevaka sammanslutningens och dess medlemmars rätt och fördel i angelägenheter, som beröra sammanslutningen;

5) att övervaka efterlevnaden av sammanslutningens stadgar och beslut;

6) att ombesörja verkställigheten av delegationens eller stämmans för sammanslutningen beslut;

7) att för varje år uppgöra förslag till inkomst- och utgiftsstat för sammanslutningen; samt

8) att i övrigt vidtaga alla de åtgärder, som för fullföljande av sammanslutningens syftemål äro av nöden.

22 §. Vad i 14 § är sagt om fiskelagsstämmas protokoll, äger motsvarande tillämpning å protokoll, som skall föras hos fiskevårdssammanslutningsdelegation, stämma och styrelse.

23 §. Vad i 16 § är sagt om ordförande och viceordförande i fiskelagets styrelse, äger motsvarande tillämpning med avseende å ordförande och viceordförande i fiskevårdssammanslutningens styrelse.

24 §. Vill medlem utträda ur fiskevårdssammanslutning, göre därom skriftlig anmälan hos styrelsens ordförande.

Styrelsen skall göra förslag till delegationen eller stämman om de åtgärder, som med anledning av utträdan det kan bli påkallade.

25 §. Hos [landskapsstyrelsen] skall föras förteckning över:

1) fiskelag och fiskevårdssammanslutningar i landskapet samt över ordförandena och viceordförandena för dessas styrelser; samt

2) de fredningsområden, för vilka [landskapsstyrelsen] utfärdat i 28 och 29 §§ landskapslagen om fiske avsedda bestämmelser.

Duplettexemplaren av fiskelagens och fiskevårdssammanslutningarnas stadgar samt i 1 § nämnda föreskrifter skola uppbevaras i [landskapsstyrelsen].

26 §. [Landskapsstyrelsen] äger rätt att av fiskelagen och fiskevårdssammanslutningarna erhålla allmänna uppgifter berörande deras verksamhet.

27 §. (1965/7) Då fisk insaltas eller kryddas på kärl för försäljning, skall kärlet vara försett med beteckning, som anger innehållets mängd.

På kärlet bör även tydligt angivas förpackarens namn och hemort samt årtalet och månaden för insaltningen eller kryddningen.

28 §. Det åligger polismyndigheterna och landskapets fiskeritjänstemän att tillse, att stadgandena angående fiske efterlevas. De äga jämväl rätt att omhändertaga båt, fångstredskap och fångst av idkare av olovligt fiske eller otillåten handelsvara, som transporteras.

Enahanda skyldighet åligger av kommun, fiskevårdssammanslutning, fiskelag eller delägare däri eller ock av ägare av skiftat vatten eller av fiskevattnets arrendator tillsatt fiskevakt, så ock de innehavare av tjänster eller befattningar vid tullverket, på vilka tullbevakningen vid rikets kuster ankommer, ävensom innehavare av tjänster eller befattningar vid gränsbevakningsväsendet samt vid sjöfartsstyrelsen, såvitt de utan men för sin egentliga tjänsteverksamhet kunna övva sådan övervakning.

Kränkens enskilda fiskerätt, skola förenämnda myndigheter på anhållan, såvitt möjligt, lämna nödig handräckning.

28a §. (1965/7) Formuläret för i 79 § landskapslagen om fiske avsedd fiskevakts ed är följande: Jag N.N. lovar och svär vid Gud och Hans heliga evangelium, att jag med nit och samvetsgrannhet, opartiskt och utan att eftersträva egen vinning, efter bästa förstånd och förmåga skall fullgöra mina skyldigheter i egenskap av fiskevakt, så att jag icke av något skäl i min befattning främjar orätt. Detta lovar jag på heder och samvete, så sant mig Gud hjälpe till liv och själ.

Den, som icke tillhör något trossamfund eller som hör till ett trossamfund, vars lära förbjuder avläggande av ed, skall avgiva denna försäkran: Jag N.N. försäkrar, att jag med nit och samvetsgrannhet, opartiskt och utan att eftersträva egen vinning, efter bästa förstånd och förmåga skall fullgöra mina skyldigheter i egenskap av fiskevakt, så att jag icke av något skäl i min befattning främjar orätt. Detta lovar jag på heder och samvete.

29 §. Innehavare av tjänst eller befattning på landskapet tillhörigt fartyg vare pliktig att förhindra olovlig transport av fisk och kräftor med fartyget. Där skäl till antagande finnes, att sådan transport äger rum, skall anmälan därom göras till fartygets befälhavare, på vilken det ankommer att draga försorg om tillvaratagan-

H 30 LL (1995:40) om ... gemensamma fiskeripolitiken ...

de av den olovligt transporterade varan och dess överlämnande till polismyndighet.

30 §. (2002/14) Har fångst, transport- eller handelsvara eller annat, dömts förbrutet till staten eller skall fångst eller gods försäljas genom polismyndighets försorg i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen om fiske, skall försäljningen ske i enlighet med vad som bestäms i rikslagstiftning.

30a §. (1965/7) I 73 § landskapslagen om fiske avsedd märkning av under fredningstiden saluhållen eller av i handeln förekommande undermålig fisk verkställs av polischef eller av den han därtill förordnat med användning av från [landskapsstyrelsen] för märkning av villebråd erhållna märken och märkningsredskap.

Märkes fisk styckevis, fästes märket vid fiskens gällock eller på annat lämpligt ställe. Annars gäller om märkningen i tillämpliga delar, vad om märkning av villebråd särskilt är stadgat, likväl så, att märkningsavgift skall erläggas endast, då försäljare eller forslare av i 73 § landskapslagen om fiske avsedd fisk anhållit därom. Märkningsavgiften är, då fisk märkes styckevis, [5 penni] per styck. Märkes fisk lådvis, erlägges endast tiondedelen av ovannämnda avgift per fisk.

31 §. Har båt, redskap eller fångst med stöd av 75 § landskapslagen om fiske omhändertagits och anmälan därom gjorts hos polismyndighet, skall behörig aneckning härom göras i myndighetens diarium; och vare nämnda myndighet pliktig att på förfrågan meddela, huruvida och när sådan anmälan skett samt av vem den gjorts.

32 §. Ansökningar i ärenden, vilkas avgöranden enligt landskapslagen om fiske ankommer på [landskapsstyrelsen], kunna inlämnas [till länsman eller i stad] till polischef för befordran till vederbörande. Har så skett, bör beslutet tillställas sökanden genom sagda myndighets förmedling.

33 §. Formulär till fiskelags stadgar samt till protokoll och andra handlingar, som angå verkställigheten och tillämpningen av landskapslagen om fiske, uppgöras på åtgärd av [landskapsstyrelsen] och tillhandahållas av [landskapsstyrelsens] registratorskontor.

34 §. Närmare föreskrifter angående tillämpningen av denna landskapsförordning utfärdas vid behov av [landskapsstyrelsen].

Denna landskapsförordning träder omedelbart i kraft.

H 30 Landskapslag (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen

1 §. Lagens tillämpningsområde

Vid verkställandet av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik inom landskapets område iakttas denna lag till de delar frågan inte regleras i Europeiska gemenskapens förordningar eller i bestäm-

melser som utfärdats med stöd av dem eller i beslut som fattats med stöd av dem.

2 §. Behörig myndighet

Den allmänna verkställigheten av denna lag ankommer på [landskapsstyrelsen]. [Landskapsstyrelsen] är den behöriga myndighet som avses i Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik omfattande rättsakter till den del rättsakterna reglerar frågor som enligt självstyrelselagen ankommer på landskapets lagstiftningsbehörighet.

Jord- och skogsbruksministeriet var inte behörigt att fördela den laxkvot, som tillkom Finland såsom medlem i den Europeiska unionen, mellan riket och landskapet utan medverkan av landskapet. Ministeriet var däremot behörigt att utfärda fiskeförbud i hela landet då kvoten var fylld. **HD 1998:8.**

3 §. Kontroll

[Landskapsstyrelsen] eller den eller de myndigheter som [landskapsstyrelsen] beslutar skall kontrollera att de bestämmelser som gäller vid tillämpningen av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik iakttas till den del bestämmelserna reglerar frågor som enligt självstyrelselagen ankommer på landskapets lagstiftningsbehörighet.

4 §. Rätt att få information

Personer som utför kontroll har rätt att i den utsträckning kontrollen förutsätter för genomläsning få tillgång till lossnings-, transport-, försäljnings- och andra relevanta dokument samt att få information om fiske, vattenbruk, transport av fiskprodukter, förädling, handel, lagring, import och export.

Ovan i 1 mom. avsedd rätt att få information omfattar även uppgifter som på grund av att de gäller privat affärs- eller yrkesverksamhet eller privatpersoners ekonomiska ställning annars skulle vara sekretessbelagda.

Personer som utför kontroll har vid kontrollen rätt till tillträde till fiskefartyg, transportmedel för fiskprodukter och andra platser där fiskeredskap, fiskprodukter eller verifikat och annat material som är föremål för sådan kontroll som avses i denna lag, förvaras.

Bestämmelserna i 1-3 mom. gäller också för inspektörer utsedda av Europeiska gemenskapens institutioner.

5 §. Register

[Landskapsstyrelsen] upprätthåller nödvändiga register för kontrollen och statistikföringen av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik. I registren kan införas uppgifter om fisket, vattenbruket, fiskefartyg, fiskhandeln, säljare och köpare av fisk- och vattenbruksprodukter, personer och företag som utför transporter av fisk- och vattenbruksprodukter samt om finansieringen av fiskerinäringen. (1996/37)

För forskningsändamål och statistikföring har myndigheter rätt att få uppgifter ur i 1 mom. avsedda register. I registren införda uppgifter får även användas för i Europeiska gemenskapens förordningar föreskrivna syften.

6 §. Uppgiftsskyldighet

Yrkesfiskare och andra näringsidkare som fiskar eller på annat sätt tar befattning med fisk eller fiskpro-

duktur som omfattas av Europeiska gemenskapens förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken skall till [landskapsstyrelsen] lämna uppgifter som behövs för att upprätthålla nödvändiga register och statistikföring samt som annars är av betydelse för tillämpningen av ovan nämnda förordningar.

7 §. Verkställande av kontrollen

Den som verkställer kontroll av fisket och på bar gärning påträffar i strid med i denna lag avsedda bestämmelser använda fångstredskap och på detta sätt erhållen fångst har rätt att ta hand om dessa. Fångstredskap och fångst som omhändertagits skall överlämnas till förundersökningsmyndighet.

Den som verkställer kontroll kan avstå från att till förundersökningsmyndighet anmäla förseelse som inte kan väntas leda till strängare straff än böter och som i sin helhet skall anses uppenbart ringa.

8 §. Brott mot bestämmelser om tystnadsplikt

Den som brutit mot bestämmelser om tystnadsplikt som anges i 1 § avsedda rättsakter skall för brott mot bestämmelser om tystnadsplikt dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

9 §. Brott mot den gemensamma fiskeripolitiken

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) bedriver fiske i strid med en uppställd fiskebegränsning eller bedriver yrkesfiske utan licens eller obligatoriskt fisketillstånd eller överskrider den tillåtna fångstmängden,

2) förvarar fångstredskap på fiskefartyg i strid med bestämmelser om förvaring av fångstredskap eller försummar sin plikt att föra loggbok,

3) (1996/37) försummar sin plikt att bistå vid kontroll eller ge sådana upplysningar om sitt fiske, vattenbruk, sin fiskhandel, fisktransport eller fiskförädling eller stöd ur offentliga medel, som kontrollen förutsätter,

4) försummar att lämna uppgifter i enlighet med 6 § eller lämnar oriktiga uppgifter eller

5) på annat sätt bryter mot bestämmelser om den gemensamma fiskeripolitiken eller mot bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag

skall för brott mot den gemensamma fiskeripolitiken dömas till böter om inte strängare straff för gärningen stadgas i lag.

Bestämmelserna i 80 och 81 §§ landskapslagen (1956:39) om fiske i landskapet Åland tillämpas också på fångst i strid med den gemensamma fiskeripolitiken med förbjudna fiskeredskap eller fångstmetoder samt vid orsakande av fara eller allvarlig fara för fiskevattnen.

Se H 28, Fiskelag (1956:39).

10 §. Förverkandepåföljd

Den som döms till straff med stöd av 9 § 1 mom. 1 punkten eller 2 mom. kan samtidigt förordnas att förlora licens och fisketillstånd för specificerat fartyg för högst tre år.

11 §. Återbetalning av stöd

Om stöd enligt i 1 § avsedda bestämmelser har utbetalats till ett för stort belopp eller annars grundlöst kan den myndighet som beviljat stödet besluta att

återbetalningsskyldighet skall föreligga till den del det utbetalade beloppet överstigit vad som borde ha utbetalats.

Indrivning av återbetalningsskyldigt belopp kan ske i den ordning som gäller för utsökning av skatter och avgifter.

12 §. Bemyndigande

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser:

- 1) om begränsning och övrig reglering av fisket;
- 2) om för enskilda fartyg avsedda licenser och särskilda fisketillstånd;
- 3) om ovan i 5 § avsedda register;
- 4) om vilka uppgifter som omfattas av ovan i 6 § avsedda uppgiftsskyldighet;
- 5) om stödåtgärder för fiskerinäringen; samt
- 6) om övrig verkställighet av denna lag.

13 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1995.

Genom denna lag upphävs, såvitt fråga är om landskapet Åland, förordningen angående registrering av och igenkänningstecken för fiske- och fångstfartyg (FFS 708/1972).

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

H 31 Landskapsförordning (1995:51) om register för fiskerinäringen

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller bestämmelser om register som avses i 5 § landskapslagen (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen.

För kontrollen av den gemensamma fiskeripolitiken och statistiska ändamål förs register över fiskefartyg, fiskare, fångst och fiskhandel.

Se H 30, Landskapslag (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken.

2 kap. Fiskefartygsregister

2 §. Fartyg som skall antecknas i fiskefartygsregistret

Fartyg och båtar, vilka i denna förordning benämns fartyg, med hemort i landskapet och som används för att bedriva fiske i förtjänstsyfte skall antecknas i fiskefartygsregistret.

3 §. (2000/5) Uppgifter som skall antecknas i registret

I fiskefartygsregistret skall antecknas i kommissionens förordning (EG) nr 2090/98 avsedda uppgifter om fartyget och den fiskelicens fartyget beviljats. I registret antecknas därutöver fartygsägarens eller, om ägarna är flera, envar ägares namn, yrke, personbeteckning, hemadress och telefonnummer samt ägarens ägoandel av fartyget.

4 §. (2000/5) Indelning av fartygen

Fartygen indelas enligt deras huvudsakliga användningssätt vid fiske i fyra grupper enligt följande:

H 31 LF (1995:51) om register för fiskerinäringen

1) grupp 1: småskaligt kustfiske med fartyg mindre än 12 m.

2) grupp 2: trålare, pelagiska bestånd

3) grupp 3: trålare, bottenlevande bestånd

4) grupp 4: passiva fiskeredskap

I fiskefartygsregistret införs fartyg skall ges ett igenkänningstecken som består av tre bokstäver samt en sifferdel. Bokstäverna är AAL.

5 §. Anmälningsskyldighet

Den som äger fartyget skall anmäla det till [landskapsstyrelsen]. Till anmälan skall fogas en till riktigheten styrkt kopia av en handling som visar övergången av äganderätten samt, i fråga om fartyg som skall besiktigas, även kopior av besiktningssinstrumenten.

6 §. Registerutdrag och fiskelicens

Över antecknandet av fartyget i fiskefartygsregistret utfärdas ett registerutdrag som samtidigt tjänar som fiskelicens.

7 §. Märkning av fartyg

Om märkning av fartyg som antecknats i fiskefartygsregistret anges i kommissionens förordning (EEG) nr 1381/87.

8 §. Fiske med oregistrerat fartyg

Fartyget får inte användas för fiske i förtjänstsyfte förrän registerutdraget och fiskelicensen utfärdats.

9 §. Avförande av fartyg ur fiskefartygsregistret

Ett fartyg avförs ur fiskefartygsregistret på grundvalen av anmälan av ägare. Har fartyg förstörts eller överlåtits till utlandet eller riket kan fartyget avföras ur registret utan anmälan. Fiskelicens som beviljats fartyget förfaller i och med att fartyget avförs ur registret.

10 §. Skyldighet att anmäla om ändring i uppgifter som antecknats i fiskefartygsregistret och justering av registret

Har ett registrerat fartyg förstörts eller överlåtits till utlandet eller riket eller om det inte längre används för fiske i förtjänstsyfte eller om någon annan ändring skett i de uppgifter som antecknats i fiskefartygsregistret skall fartygets ägare ofördröjligen anmäla om ändringen till [landskapsstyrelsen].

Har ändringen på något annat sätt kommit till [landskapsstyrelsens] kännedom kan [landskapsstyrelsen], efter att ha hört den som saken gäller, ändra registeruppgifterna så att de motsvarar de ändrade förhållandena.

3 kap. Fiskarregister**11 §. Fiskare som skall antecknas i fiskarregistret**

Personer som är stadigvarande bosatta i landskapet och som bedriver fiske i förtjänstsyfte skall antecknas i fiskarregistret.

Fiske bedrivs i förtjänstsyfte om fångsterna eller delar av dessa säljs för ett belopp som överstiger 350 euro per kalenderår. (2002/13)

Fiskare indelas i tre grupper enligt följande:

1) grupp 1: fiskare som uppfyller kraven enligt 3 § landskapsförordningen (1996:32) om yrkesfiske,

2) grupp 2: fiskare som uppfyller kraven enligt 4 § landskapsförordningen (1996:32) om yrkesfiske, samt

3) grupp 3: övriga fiskare som bedriver fiske i förtjänstsyfte. (1996/33)

Se H 33, Landskapsförordning (1995:44) om yrkesfiske.

12 §. Anmälningsskyldighet

Personer som är stadigvarande bosatta i landskapet och som avser bedriva fiske i förtjänstsyfte skall anmäla sig till [landskapsstyrelsen] före fiske inleds.

13 §. Registreringsbevis

Till den som har antecknats i fiskarregistret kan utfärdas bevis över registrering i registret.

14 §. Skyldighet att anmäla om ändring i uppgifter som antecknats i fiskarregistret

Personer som är antecknade i fiskarregistret är skyldiga att på begäran av [landskapsstyrelsen] lämna i 11 § avsedda uppgifter för att registret skall kunna ses över.

4 kap. Fångstregister**15 §. Uppgifter som skall antecknas i fångstregistret**

I fångstregistret skall antecknas de uppgifter i fiskejournalen samt om landning av fångsten som avses i avdelning II rådets förordning (EEG) nr 2847/93.

Registret förs utgående från de anmälningar fiskarna och fiskefartygens befälhavare enligt den i 1 mom. avsedda förordningen och med stöd av 16 § är skyldig att lämna.

16 §. Anmälningsskyldighet

Fiskare som bedriver fiske av kvoterade arter är skyldiga att inom 48 timmar från det att fångsten landats inlämna en anmälan om landningen av fångsten till [landskapsstyrelsen]. Fiskare som fiskar med mindre än 10 meter långa fartyg kan dock inlämna landningsanmälan kalendermånadsvis senast den femte dagen påföljande månad. Av anmälan skall framgå uppgifter om de landade mängderna av varje kvoterad art och i vilket område de fångats.

5 kap. Fiskhandelsregister**17 §. Uppgifter som skall antecknas i fiskhandelsregistret**

De uppgifter om sådan första saluföring av fiskprodukter som avses i avdelning II rådets förordning (EEG) nr 2847/93 antecknas i fiskhandelsregistret.

18 §. Anmälningsskyldighet

Den första köparen av fiskprodukter är för kvoterade fiskarters del skyldig att inlämna en försäljningsanmälan angående varje fiskparti till [landskapsstyrelsen]. Av anmälan skall framgå de uppgifter som anges i art. 9 rådets förordning (EEG) 2847/93.

En köpare som köper fiskprodukter som inte saluförs vidare utan endast används för privat konsumtion är undantagen från anmälningsskyldigheten.

6 kap. Särskilda bestämmelser

19 §. Anmälningar

Anmälningar som avses i denna förordning görs skriftligen. Anmälningsblanketter erhålls av [landskapsstyrelsen].

20 §. Transportdokument

Den som utför transport av fiskprodukter är inte skyldig att utarbeta det transportdokument som avses i artikel 13 rådets förordning (EEG) nr 2847/93 om produkterna transporteras högst 20 kilometer från landningsplatsen.

21 §. Registrens offentlighet

På i denna förordning avsedda register tillämpas vad i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet och i rådets förordning (EEG) nr 2847/93 anges.

Se C 25, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

22 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

[Landskapsstyrelsen] överför från och med den 1 augusti 1995 de fartyg som används för att bedriva fiske i förtjänstsyfte och är antecknade i det fiskefartygsregister som upprättats med stöd av förordningen den 20 oktober 1972 angående registrering av och igenkänningstecken för fiske- och fångstfartyg (FFS 708/1972) till register enligt denna förordning.

Fartygens ägare är skyldiga att på av [landskapsstyrelsen] fastställd blankett senast den 1 augusti 1995 inlämna de uppgifter som behövs för att en justering av fiskefartygsregistret skall kunna utföras.

H 32 Landskapsförordning (1996:38) om register för vattenbruket

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller bestämmelser om register för vattenbruket som avses i 5 § landskapslagen (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen.

Se H 30, Landskapslag (1995:40) om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken.

2 §. Definition

Med vattenbruksanläggning i denna förordning avses anläggning i vilken

- 1) fisk eller kräfter hålls,
- 2) fisk- eller kräftodling bedrivs i nätkassar, betong-, jord- eller annan bassäng, i metes- eller kräftdamm eller i annan motsvarande odlingsanläggning, eller
- 3) det bedrivs kläckning av rom.

I 1 mom. avsedd anläggning i vilken det endast hålls eller odlas tropiska akvariefiskar eller kräfter eller kläcks rom av dessa anses inte vara vattenbruksanläggningar.

3 §. Uppgifter som skall antecknas i vattenbruksregistret

I vattenbruksregistret skall antecknas följande uppgifter om vattenbruksanläggningar samt om varje särskilt driftställe inom respektive anläggning:

- 1) anläggningens namn, hemkommun och adress samt telefon- och telefaxnummer,
- 2) namn, adress och telefonnummer för anläggningens ägare,
- 3) lokaliseringen av anläggningens driftsställen, deras adress samt telefon- och telefaxnummer,
- 4) namn, adress och telefonnummer för personer som är ansvariga för anläggningens verksamhet,
- 5) odlade fisk- och kräftarter samt övriga vattenbruksprodukter specificerade enligt art och driftställe, samt
- 6) mängden fisk och kräfter samt övriga vattenbruksprodukter som levererats under året enligt antal eller vikt.

4 §. Uppgifter som kan antecknas i vattenbruksregistret

I vattenbruksregistret kan antecknas uppgifter som är av betydelse för att förhindra spridning av fisk- och kräftsjukdomar, för vården av fiskevatten, för uppfyllande av internationella åtaganden, för utveckling av vattenbruksarealen och för utarbetande av statistik.

5 §. Anmälningsskyldighet

Den som bedriver vattenbruk är skyldig att anmäla i 3 § avsedda uppgifter till [landskapsstyrelsen]. Anmälan skall göras skriftligen på blanketter som erhålls från [landskapsstyrelsen] och inom tio dagar efter det att vattenbruket inletts, tidigare anmälda uppgifter ändrats eller vattenbruket upphört, dock så att i 3 § 6 punkten nämnda uppgifter skall anmälas senast vid utgången av februari månad.

6 §. Vattenbruksregistrets offentlighet

På vattenbruksregistret tillämpas vad i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet och i rådets förordning (EEG) nr 2847/93 anges.

Se C 25, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

7 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Den som bedriver vattenbruk när denna förordning träder i kraft skall göra i 5 § avsedd anmälan senast den 30 juni 1996.

H 33 Landskapsförordning (1995:44) om yrkesfiske (1996/32)

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller bestämmelser om vad som avses med yrkesmässigt fiske, egentliga yrkesfiskare och binäringsfiskare som är beroende av inkomster från fiske för sin försörjning. (1996/32)

Förordningen är tillämplig inom allmänt vattenområde i landskapet.

2 §. Yrkesmässigt fiske

Med yrkesmässigt fiske avses fiske som bedrivs med laxfälla, därmed jämförbar konstruktion, not, trål, ryssja med en höjd som överstiger 1,5 meter, laxrev med fler än 150 krokor, eller laxnät med en sammanlagd längd överstigande 525 meter.

H 33 LF (1995:44) om yrkesfiske**3 §.** (1996/32) *Egentliga yrkesfiskare*

Med egentliga yrkesfiskare avses personer som erhåller minst 50 procent av de i statsbeskattningen skattepliktiga inkomsterna från fiske, om minst 3.370 euro av de skattepliktiga inkomsterna är inkomster från fiske. (2002/12)

Till grund för bedömningen om en person erhåller minst de inkomster från fiske som anges i 1 mom. läggs den senast verkställda beskattningen.

4 §. (1996/32) *Binäringsfiskare som är beroende av inkomster från fiske för sin försörjning*

Med binäringsfiskare som är beroende av inkomster från fiske för sin försörjning avses personer som erhåller minst 20 procent av de i statsbeskattningen skattepliktiga inkomsterna från fiske om minst 1.000 euro av de skattepliktiga inkomsterna är inkomster från fiske. Överstiger de skattepliktiga inkomsterna 5.050 euro, höjs den nämnda procentsatsen med 0,1 procentenhet per påbörjat femhundratals euro i skattepliktig inkomst. (2002/12)

Till grund för bedömningen om en person erhåller minst de inkomster från fiske som anges i 1 mom. läggs den senast verkställda beskattningen.

5 §. (1996/32) *Inkomster från fiske*

Med inkomster från fiske i denna förordning avses ersättning för första försäljningen av fisk samt för arbete som fiskare ombord på ett fartyg med hemort i landskapet. Ersättning för första försäljningen av fisk som ingår i en näringsammanslutnings eller i ett aktiebolags resultat skall fördelas mellan ägarna enligt de ägoandelar dessa har i sammanslutningen eller enligt det röstetal dessa har i bolaget.

Med näringsammanslutning i 1 mom. avses partrederier, öppna bolag, kommanditbolag och sådana konsortier som två eller flera personer har bildat för att bedriva näringsverksamhet och som är avsedda att verka för delägarnas gemensamma räkning, om de inte skall betraktas som samfund.

Utövande av näring

11 Landskapslag (1996:47) om rätt att utöva näring

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om rätten att utöva näring i landskapet Åland.

Utöver vad som stadgas i denna paragraf skall lagen inte tillämpas ombord på fartyg som är registrerade i landskapet och som huvudsakligen färdas i internationell trafik.

Den som utövar näring på ett fartyg som avses i 2 mom. skall vara myndig och inte vara försatt i konkurs.

Den som inleder näringsutövning på ett fartyg som avses i 2 mom. skall anmäla detta till [landskapsstyrelsen] innan verksamheten inleds.

2 §. Näringsutövning

Med näringsutövning avses i denna lag fortsatt verksamhet som avser ekonomiskt förvärv och som är självständig, förenlig med god sed och tillåten i lag.

2 kap. Rätt att utöva näring

3 §. Näringsrätt med stöd av lag

Myndiga fysiska personer som inte är försatta i konkurs och som har hembygdsrätt eller utan avbrott har varit bosatta i landskapet under minst fem år har rätt att utöva rörelse eller yrke som näring i landskapet.

Om omyndigas rätt att utöva näring i vissa fall stadgas i rikslagstiftningen.

4 §. Beviljad näringsrätt

Myndiga fysiska personer som inte är försatta i konkurs men saknar hembygdsrätt och inte utan avbrott varit bosatta i landskapet under minst fem år samt juridiska personer kan av [landskapsstyrelsen], då skäl föreligger och efter prövning i varje enskilt fall, beviljas rätt att utöva näring.

Juridiska personer som har hemort i landskapet och vars samtliga bolagsmän eller styrelsemedlemmar har hembygdsrätt eller utan avbrott har varit bosatta i landskapet under minst fem år kan inte utan särskilda skäl förvägras näringsrätt.

Näringsrätten kan avse viss tid eller viss näring och kan beviljas på villkor som [landskapsstyrelsen] anser nödvändiga.

[Landskapsstyrelsen] skall föra ett register över beviljade näringsrätter.

Jfr A 1, Självstyrelselag (1991:71), 11 §.

Ett inom byggnadsbranschen verksamt aktiebolag, som saknade hemort i landskapet Åland, hade utan att utverka i [4 § landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland] avsett tillstånd uppfört ett monteringsfärdigt hus för sin verkställande direktör på ett av denne arrenderat område i landskapet. Bolaget ansågs olagligen ha idkat näring i landskapet. **HD 1971 II 19.**

5 §. Näring till självförsörjning

Utän hinder av vad som bestäms i 3 och 4 §§ har var och en rätt att utöva näring utan annat biträde än make eller egna omyndiga barn och utan att använda affärslokal, kontor eller något annat särskilt driftsställe.

6 §. Fiske och jordbruk

Utän hinder av vad som bestäms i 3 och 4 §§ har var och en rätt att idka fiske och jordbruk.

7 §. Näringsidkares filialverksamhet

En näringsidkare vars huvudrörelse finns utanför landskapet och som inrättar en avdelning eller filial i landskapet skall ha näringsrätt som avses i 4 §.

Även en näringsidkare som utsträcker sin näringsverksamhet till landskapet så att vara eller tjänst mot ersättning säljs till enskilda konsumenter eller till en väsentlig del produceras inom landskapet, utan att egentlig avdelning eller filial inrättas i landskapet, skall ha näringsrätt som avses i 4 §.

Om skyldighet för en rörelsens föreståndare att på rörelsens vägnar svara i rättegång som föranleds av rörelsen stadgas i rikslagstiftningen.

3 kap. Reglementering av näring

8 §. Näringsstillstånd

Genom landskapslag kan fastställas en skyldighet att ansöka om tillstånd hos [landskapsstyrelsen] för utövande av viss näring.

9 §. Näringsanmälan

Genom landskapsförordning kan fastställas en skyldighet att göra anmälan innan utövande av viss näring inleds.

10 §. Särskilda bestämmelser

[Landskapsstyrelsen] kan fastställa särskilda bestämmelser för utövande av viss näring.

11 §. Grundanmälan

Om skyldigheten för juridiska personer samt enskilda näringsidkare att göra grundanmälan till pa-

12 Affärstidslag (1992:40)

tent- och registerstyrelsen innan verksamheten inleddas stadgas i handelsregisterlagen (FFS 129/1979).

Se Ft 114 FL I.

4 kap. Kompletterande bestämmelser

12 §. Anvisningar om varans användning eller funktion

En näringsidkare är skyldig att se till att de varor han säljer har tydliga anvisningar om varans användning och funktion. Anvisningarna skall vara skrivna på svenska eller framställda i bild.

Den skyldighet som avses i 1 mom. föreligger inte om det är uppenbart att upplysningar om varans användning eller funktion inte behövs eller om det kan anses skäligen att köparen nöjer sig med muntliga anvisningar. I sistnämnda fall är näringsutövaren skyldig att ge de anvisningar som behövs.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte på näringar som avses i 27 och 29 §§ självstyrelselagen.

Skäliga kostnader för åtgärder som föranleds av den skyldighet som avses i 1 mom. skall ersättas med medel som beviljats genom anslag i landskapets budget.

13 §. (1999/33) Straffbestämmelser

Den som utövar näring utan att ha näringsrätt eller tillstånd, utövar näring utan att ha gjort anmälan som avses i 1 § 4 mom. eller 9 §, utövar näring i strid med särskilda bestämmelser för utövande av viss näring eller utövar näring ombord på fartyg som avses i 1 § 2 mom. utan att uppfylla de krav som uppställts i 1 § 3 mom. samt den som inte fullgör sin skyldighet enligt 12 § skall för brott mot bestämmelserna om rätt att utöva näring dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

14 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1996.

Genom denna lag upphävs

1) landskapslagen (1957:11) den 10 april 1957 om rätt att idka näring i landskapet Åland,

2) landskapslagen (1963:9) den 4 april 1963 om rörlig handel,

3) landskapslagen (1943:10) den 27 februari 1943 angående handel i öppen butik med begagnade varor samt skrot och lump,

4) landskapslagen (1994:67) den 13 september 1994 om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om inkvarterings- och förplägnadsrörelser samt

5) landskapslagen (1994:71) den 13 september 1994 om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om fastighetsmäklare.

15 §. Övergångsbestämmelse

Juridiska personer, som när denna lag träder i kraft utövar näring med stöd av landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland, har rätt att fortsätta sin näringsutövning med stöd av bestämmelserna i den lagen.

12 Affärstidslag (1992:40) för landskapet Åland

1 §. Huvudregel

Yrkesmässig minuthandel får bedrivas alla dagar och tider under året om inte annorlunda stadgas i denna lag.

2 §. Tillämpningsområde

Bestämmelserna om yrkesmässig minuthandel i denna lag tillämpas på all yrkesmässig försäljning av varor direkt till konsumenter utom

a) försäljning på apotek,

b) försäljning vid kiosk- och därmed jämförlig handel samt handel genom försäljningsautomat,

c) försäljning för resandes behov på flygplats, i trafikmedel och i hamnar inom områden som är reserverade enbart för utrikestrafik,

d) försäljning på bensin- eller servicestation, i bilreparationsverkstäder eller på andra med dem jämförliga försäljningsställen av bränsle och smörjmedel för motorer, kondenserad brännbar gas samt reservdelar, utrustning och tillbehör för fordon,

e) försäljning av blommor,

f) marknads- och torghandel samt

g) försäljning i härbärgerings- eller förplägningsrörelser.

3 §. Undantag

Yrkesmässig minuthandel får inte bedrivas

a) långfredagen,

b) påskdagen och

c) juldagen.

4 §. Påföljd

Den som bryter mot denna lag döms till böter.

5 §. Tillsyn

Polismyndigheten övervakar efterlevnaden av denna lag.

6 §. Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1992.

Genom denna lag upphävs

1) landskapslagen (1970:10) den 16 april 1970 om minuthandelns affärstid,

2) landskapslagen (1970:11) den 16 april 1970 om kiosk- och därmed jämförlig handel samt automathandel samt

3) 4 § 1 mom. 4 punkten landskapslagen (1990:44) den 28 juni 1990 om försök med frikommuner.

13 Landskapsförordning (1996:49) om inkvarterings- och trakteringsverksamhet

1 §. Tillämpningsområde

I denna förordning finns bestämmelser om utövande av inkvarterings- och trakteringsverksamhet i landskapet Åland.

2 §. Definitioner

Med *inkvarteringsverksamhet* avses inkvartering i förvärvssyfte av gäster i möblerade rum.

Med *trakteringsverksamhet* avses servering i förvärvssyfte av mat eller dryck i en lokal eller på en plats som är reserverad för detta ändamål.

3 §. Undantag från tillämpningsområdet

Denna förordning tillämpas inte på

a) trakteringsverksamhet som utövas i samband med en inrättning, en sammanslutning, ett företag eller motsvarande, om verksamheten endast riktar sig till den egna personalen eller en annan begränsad krets,

b) inkvarterings- eller trakteringsverksamhet i ett privathem,

c) inkvarterings- eller trakteringsverksamhet som en enskild person utövar säsongsmässigt, om inte antalet personer som samtidigt inkvarteras eller trakteras överstiger 10 personer eller

d) stugby som består av högst fyra stugor i anslutning till varandra.

4 §. Benämning

På en inkvarteringsrörelse kan användas en benämning som beskriver arten av verksamhet, så som hotell, motell, vandrarhem, gästhem, pensionat eller stugby.

På en trakteringsrörelse kan användas en benämning som beskriver arten av verksamhet, så som restaurang, matservering eller kafé.

5 §. Anmälan

Den som inleder inkvarterings- eller trakteringsverksamhet skall anmäla detta till [landskapsstyrelsen] innan verksamheten inleds.

Till anmälan skall fogas

a) uppgift om rörelsens firma, adress och telefonnummer,

b) uppgift om den ansvariga föreståndarens namn, adress och telefonnummer,

c) bevis över att den ansvariga föreståndaren är myndig och inte är försatt i konkurs,

d) uppgift om antalet rum och bäddplatser, då fråga är om en inkvarteringsrörelse,

e) uppgift om antalet kundplatser, då fråga är om en trakteringsrörelse,

f) uppgift om den tidpunkt då verksamheten inleds samt

g) uppgift om avsikten att skänka ut alkoholdrycker.

Om verksamheten skall bedrivas i flera lokaler eller på flera platser skall den utredning som avses i 2 mom. ges för varje ställe även då en gemensam anmälan görs.

Om en ändring sker av något av de förhållanden som avses i 1 mom. skall ändringen anmälas till [landskapsstyrelsen] inom en månad efter att ändringen skett.

Den som utövar inkvarterings- eller trakteringsverksamhet och upphör med verksamheten skall anmäla detta till [landskapsstyrelsen].

6 §. Register

[Landskapsstyrelsen] för ett register över inkvarterings- och trakteringsrörelser på Åland.

7 §. Öppethållning

En trakteringsrörelse där alkohol serveras får hållas öppen längst till klockan två. [Landskapsstyrelsen] kan i samband med att serveringstillstånd beviljas även bevilja tillstånd till förlängd öppethållningstid på de villkor som [landskapsstyrelsen] uppställer.

8 §. Ansvarig föreståndare

En inkvarterings- eller trakteringsrörelse skall ha en ansvarig föreståndare.

9 §. Utskänkning och försäljning av alkoholdrycker

Om utskänkning och försäljning av alkoholdrycker stadgas i rikslagstiftningen.

[Landskapsstyrelsen] beviljar tillstånd för utskänkning av alkoholdrycker.

10 §. Ordningsman

Den som utövar inkvarterings- eller trakteringsverksamhet kan utse en ordningsman med uppgift att upprätthålla ordningen.

Om det behövs för upprätthållande av ordningen kan polisen bestämma att den som utövar inkvarterings- eller trakteringsverksamhet skall utse en ordningsman.

På en ordningsman skall bestämmelserna om ordningsmän vid offentliga nöjestillställningar tillämpas.

11 §. Åtgärder för upprätthållande av ordningen

Den som utövar inkvarterings- eller trakteringsverksamhet samt rörelsens personal, har rätt att avvisa eller avlägsna kunder samt att vägra servera mat eller dryck om detta behövs för upprätthållande av ordningen.

12 §. Resandekort

Ett av inrikesministeriet fastställt resandekort skall fyllas i för varje resande som kommer till en inkvarteringsrörelse. Resanden skall underteckna kortet.

Den som driver inkvarteringsrörelsen skall spara resandekortet under minst ett år efter ankomstdagen.

Resandekort för en utlänning skall lämnas till polisen dagen efter ankomstdagen, om inte polisen beviljar längre tid.

Om det finns skäl att betvivla riktigheten av de personuppgifter som en resande har lämnat, skall detta genast meddelas polisen.

Endast polisen har rätt att få ett ifyllt resandekort eller ta del av dess innehåll.

13 §. Avfärdsanmälan

För andra utlänningar än danska, isländska, norska eller svenska medborgare skall en avfärdsanmälan lämnas till polisen dagen efter avfärdsdagen, om inte polisen beviljar längre tid.

14 §. Särskilda bestämmelser

Beträffande konstruktionskrav och andra tekniska krav samt krav gällande organisation och rutiner för upprätthållande av säkerheten gäller vad som stadgas i lagstiftningen om byggande, brand- och räddningsväsendet samt hälsovården.

15 §. Övervakning

[Landskapsstyrelsen] och polisen övervakar att denna förordning iakttas.

14 LL (1975:56) om resebyråerörelse

16 §. Administrativa påföljder

Polisen kan ge en varning åt den som utövar inkvarterings- eller trakteringsverksamhet om denne inte följer bestämmelserna i denna förordning om missbruk förekommit i verksamheten eller om verksamheten stört ordningen.

Om en försummelse eller en förseelse är allvarlig eller upprepas trots varning, kan [landskapsstyrelsen] på begäran av polisen begränsa öppettiden för rörelsen eller förbjuda verksamheten eller en del av den för en viss tid eller tills vidare.

17 §. Straffstadgande

Den som utövar inkvarterings- eller trakteringsverksamhet utan att ha gjort en anmälan till [landskapsstyrelsen] eller i strid med bestämmelserna i denna förordning skall för *brott mot bestämmelserna om inkvarterings- och trakteringsverksamhet* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas någon annanstans.

18 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1996.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

14 Landskapslag (1975:56) om resebyråerörelse

1 §. Idkande av resebyråerörelse är tillåtet endast med tillstånd av [landskapsstyrelsen] och med iakttagande av stadgandena i denna lag.

2 §. Såsom idkande av resebyråerörelse anses enligt denna lag anordnande, försäljning och förmedling av resor och tjänster i samband därmed samt förmedling av inkvartering i fritidsbostäder, då verksamheten sker i förvärvssyfte.

3 §. För att idka resebyråverksamhet fordras av enskild person att denne

- 1) äger rätt att idka näring i landskapet;
- 2) fyllt 25 år;
- 3) råder över sig själv och sin egendom;
- 4) är solvent; samt
- 5) äger tillräcklig branschkunskap.

Bestämmelsen i 1 § 1 mom. 1 punkten gäller inte enskild person som är bosatt i landskapet, om rörelsen skall bedrivas under de förutsättningar som anges i 11 § självstyrelselagen (1991:71) för Åland. (1994/68)

4 §. För att idka resebyråverksamhet fordras av sammanslutning att

- 1) sammanslutningen äger rätt att idka näring i landskapet;
- 2) sammanslutningen är solvent;
- 3) sammanslutningens samtliga personligen ansvariga bolagsmän och dess verkställande direktör eller med denna jämförbar person, samt i förekommande fall, dess samtliga styrelseledamöter råder över sig själva och sin egendom; samt
- 4) (1994/68) rörelsen bedrivs under ledning av en av [landskapsstyrelsen] godkänd ansvarig föreståndare

re som är bosatt i landskapet och uppfyller de i 3 § 1 mom. 2-5 punkterna stadgade fordringarna.

5 §. (1994/68) Innan tillstånd att idka resebyråerörelse beviljas skall tillståndssökanden ställa säkerhet hos [landskapsstyrelsen]. Säkerheten skall ställas för ett belopp som [landskapsstyrelsen] med hänsyn till verksamhetens art och omfattning bestämmer.

För resor på vilka lagen om paketresor är tillämplig skall en tillräcklig säkerhet ställas för återbetalningen av erlagda belopp och för hemtransport av resenärerna.

6 §. Finner [landskapsstyrelsen] på basen av ansökan och införskaffad utredning att sökanden uppfyller i denna lag ställda förutsättningar, bör sökanden beviljas tillstånd att idka resebyråerörelse.

Benämningen resebyrå får användas endast av den som beviljats tillstånd att idka sådan näring.

[Landskapsstyrelsen] för register över enligt denna lag beviljade näringstillstånd.

7 §. Den som erhållit tillstånd att idka resebyråerörelse skall, innan verksamheten inleds, göra i [landskapslagen (1957:11) om rätt att idka näring i landskapet Åland] stadgad näringsanmälan. Angående anmälan till handelsregistret gäller vad därom är särskilt stadgat.

8 §. Inleder den som erhållit tillstånd att idka resebyråerörelse ej verksamheten inom sex månader sedan tillståndet beviljats, har detta förfallit om ej [landskapsstyrelsen] på ansökan som gjorts inom sagda tid förlängt tidsfristen.

9 §. Idkare av resebyråerörelse skall årligen före den 1 april till [landskapsstyrelsen] ingiva berättelse över sin verksamhet för föregående kalenderår innehållande för övervakningen erforderliga uppgifter. Till berättelsen skall fogas bokslut för det senast avslutade räkenskapsåret.

Idkare av resebyråerörelse är även skyldig att till [landskapsstyrelsen] lämna begärda tilläggsuppgifter samt statistik och andra utredningar rörande verksamheten.

Av de för resebyråerörelse utsedda revisorerna bör minst en vara av Centralhandelskammaren godkänd revisor (CGR) eller godkänd räkenskapsman (GRM). Till den berättelse som årligen avgives till [landskapsstyrelsen] skall fogas revisionsberättelse.

10 §. Idkare av resebyråerörelse skall ofördröjligen och senast inom en månad till [landskapsstyrelsen] anmäla de förändringar, som ägt rum i de förhållanden vilka utgjort förutsättning för beviljande av tillstånd.

Då resebyråerörelsens hemort eller adress förändras eller dess verksamhet upphör, skall därom ofördröjligen skriftligen anmälas till [landskapsstyrelsen].

11 §. Har [landskapsstyrelsen], efter att näringsidkaren beretts tillfälle att avgiva förklaring, funnit att i registret införd resebyråerörelse upphört med sin verksamhet, skall rörelsen avföras ur det i 6 § 3 mom. avsedda registret. Om åtgärden skall vederbörande näringsidkare underrättas.

12 §. Tillstånd att idka resebyråerelse skall återkallas om det konstateras att någon av de för beviljande av tillstånd stadgade förutsättningarna ej mera föreligger. [Landskapsstyrelsen] kan dock, om så prövas skäligt, utsätta tid inom vilken rättelse skall ske. Sker ej rättelse inom den utsatta tiden skall tillståndet återkallas.

13 §. Avlider enskild idkare av resebyråerelse eller försättes han i konkurs, förfaller näringstillståndet. Döds- eller konkursboet äger dock rätt att för boutredningen fortsätta rörelsen med stöd av tidigare tillstånd under en tid av högst ett år från dödsdagen eller dagen för konkursens början.

Den eller de som omhändertagit resebyråidkarens dödsbo skall inom tre månader från dödsdagen hos [landskapsstyrelsen] anhålla om godkännande av lämplig person som interimistisk ansvarig föreståndare för rörelsen.

Förvaltare av konkursbo skall i tillämpliga delar iakttaga vad i 2 mom. är stadgat för det fall att resebyråidkare avlider. Tiden räknas från den dag då borgevärnarna fattat beslut om rörelsens fortsättande.

De som omhändertagit dödsboet eller förvaltar konkursboet svarar för rörelsens bedrivande intill dess interimistisk ansvarig föreståndare godkänts.

14 §. Försättes sammanslutning som bedriver resebyråerelse i konkurs skall i tillämpliga delar bestämmelserna i 13 § iakttagas.

15 §. Avlider ansvarig föreståndare för sammanslutnings resebyråerelse, försättes han i konkurs eller lämnar han sin befattning eller blir han eljest varaktigt förhindrad att handhava den, skall ansökan om godkännande av ny ansvarig föreståndare inlämnas till [landskapsstyrelsen] inom tre månader.

16 §. Har enskild näringsidkare eller ansvarig föreståndare för sammanslutnings resebyråerelse försummat att iakttaga stadganden eller bestämmelser som gäller för resebyråbranschen, har missbruk ägt rum i verksamheten eller har denna bedrivits i strid med god affärssed i branschen, kan [landskapsstyrelsen] tilldela vederbörande varning eller för viss tid förbjuda bedrivandet av rörelsen.

Är försummelse eller missbruk av allvarlig art eller fortgår eller upprepas de oaktat ovannämnda åtgärder vidtagits, kan [landskapsstyrelsen] återkalla näringsstillståndet eller godkännandet av ansvarig föreståndare.

Detsamma gäller för de fall att näringsidkare eller ansvarig föreståndare på annat sätt visat sig vara olämplig för sin befattning eller om rörelsens verksamhet avbrutits för längre tid än tre månader. Innan beslut fattas skall vedebörande beredas tillfälle att avge förklaring.

17 §. Den som idkar resebyråerelse utan tillstånd eller på annat sätt överträder bestämmelserna i denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser straffes med böter om ej strängare straff för brottet anordnades är stadgat.

18 §. I [landskapsstyrelsens] beslut, varigenom varning tilldelats, får ändring ej sökas. Över annat beslut

av [landskapsstyrelsen] får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen inom 30 dagar från delfäendet. Besvär över [landskapsstyrelsens] med stöd av 12 eller 16 § meddelade beslut utgör ej hinder för verkställighet av beslutet.

19 §. Domstol skall om utslag som avses i 17 och 18 §§ göra anmälan till [landskapsstyrelsen].

20 §. Bestämmelserna i denna lag gäller ej:

1) trafikidkare som säljer eller förmedlar tjänster i fråga om det slag av trafik som de bedriver eller som omedelbart ansluter sig därtill;

2) ombud för trafikidkare som säljer eller förmedlar resebiljetter i fråga om visst slag av trafik;

3) anordnande av rundturer som varar högst ett dygn;

4) uthyrning av trafikmedel; ej heller

5) handlednings- och informationsverksamhet inom turistbranschen.

Oavsett vad i 1 mom. stadgas, skall bestämmelserna i denna lag tillämpas på anordnande, försäljning och förmedling av resor på vilka lagen om paketresor är tillämplig. (1994/68)

21 §. Efterlevnaden av denna lag övervakas av [landskapsstyrelsen] och enligt [landskapsstyrelsens] anvisningar av polismyndigheterna.

22 §. Den som vid denna lags ikraftträdande idkar resebyråerelse får fortsätta med sin verksamhet utan tillstånd under en tid av sex månader, räknat från dagen då lagen trädde i kraft.

23 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

15 Landskapsförordning (1996:48) om fastighetsmäklare

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna förordning finns bestämmelser om utövande av fastighetsmäklarverksamhet på Åland.

2 §. Definitioner

Med *fastighetsmäklarverksamhet* avses yrkesmässigt eller kontinuerligt förmedling av

a) fastigheter,

b) delar av fastigheter,

c) fastigheter eller lägenheter till vilka besittningsrätten grundar sig på ägande av aktier eller andelar,

d) områden som är gemensamma för flera fastigheter eller delar av sådana områden,

e) hyres- eller arrenderätter till områden som avses i a-d punkterna, dock inte hyresavtal till bostadslägenheter.

Med *fastighetsmäklare* avses en fysisk person som utövar fastighetsmäklarverksamhet.

15 LF (1996:48) om fastighetsmäklare

2 kap. Registrering av fastighetsmäklare**3 §. Krav på registrering**

Fastighetsmäklarverksamhet får endast utövas av den som registrerats som fastighetsmäklare hos [landskapsstyrelsen].

4 §. Villkor för registrering

Den som är myndig och inte är försatt i konkurs och som har avlagt fastighetsmäklarprov kan registreras som fastighetsmäklare.

5 §. Förfarande för registrering

Den som vill bli registrerad som fastighetsmäklare kan ansöka om detta hos [landskapsstyrelsen].

Av ansökan skall framgå rörelsens firma och adress samt vem som är ansvarig föreståndare. Till ansökan skall fogas ett utdrag ur handelsregistret om sökanden är en sammanslutning eller en utländsk sammanslutning eller stiftelse som registrerat filial i Finland. Vidare skall till ansökan fogas en utredning om att den ansvarige föreståndaren uppfyller de krav som ställs i 4 §.

3 kap. Fastighetsmäklarprov**6 §. Tidpunkt för provet**

Fastighetsmäklarprov skall hållas minst en gång per år, förutsatt att det finns ett behov av detta.

[Landskapsstyrelsen] kungör datum för fastighetsmäklarprovet senast 30 dagar före provet hålls. Kungörelsen utfärdas i en eller flera tidningar som regelbundet ges ut i landskapet.

7 §. Kunskaper som prövas i provet

I fastighetsmäklarprovet skall deltagarna visa att de har kunskap om de bestämmelser som behövs för att utöva fastighetsmäklarverksamhet.

Deltagarna skall även visa att de har praktisk kunskap om fastighetsmäklarverksamhet och behärskar de ärenden som kan omfattas av fastighetsmäklarverksamheten samt att de kan göra upp de handlingar som behövs vid ett fastighetsmäklaruppdrag.

I kungörelsen om provet anges vilken litteratur och lagstiftning deltagarna bör behärska vid provet.

4 kap. Fastighetsmäklarverksamheten**8 §. Benämning**

Benämningen fastighetsmäklare eller avledning av detta ord får endast användas av den som registrerats som fastighetsmäklare.

En fastighetsmäklare skall vid marknadsföring av sina tjänster använda beteckningen "Registrerad fastighetsmäklare" eller förkortningen "RFM".

9 §. Ansvarig föreståndare

En rörelse som utövar fastighetsmäklarverksamhet skall ha en ansvarig föreståndare.

Den ansvarige föreståndaren skall vara en registrerad fastighetsmäklare. Den ansvarige föreståndarens uppgift är att direkt delta i skötseln av fastighetsmäklaruppgifterna, övervaka personalens verksamhet och svara för att fastighetsmäklarverksamheten är lagenlig.

10 §. God fastighetsmäklarsed

Fastighetsmäklare skall iaktta god fastighetsmäklarsed.

11 §. Uppdragsavtal

Ett skriftligt uppdragsavtal skall upprättas över alla mottagna fastighetsmäklaruppdrag. Uppdragsavtalet skall upprättas i två exemplar, varav det ena skall arkiveras minst två år av fastighetsmäklaren och det andra överlämnas till uppdragsgivaren.

12 §. Uppdragsdagbok

Fastighetsmäklare skall föra dagbok över alla mottagna fastighetsmäklaruppdrag. Uppdragen skall antecknas i kronologisk ordning och numreras så, att en ny nummerserie påbörjas den 1 januari varje år.

I uppdragsdagboken skall antecknas

- a) den dag uppdraget mottogs,
- b) uppdragets art och föremålet för uppdraget,
- c) uppdragsgivarens namn och adress,
- d) den dag avtal ingicks,
- e) köparens eller hyrestagarens namn och adress,
- f) föremålet för avtalet,
- g) köpesumman eller hyresbeloppet samt
- h) fastighetsmäklarens arvode.

Om ett uppdrag förfaller, återtas eller ändras skall en anteckning om detta göras i uppdragsdagboken.

Uppdragsdagboken får föras med automatisk databehandling, dock så att den alltid kan fås ut i skriftlig form.

Uppdragsdagboken skall sparas i minst fem år efter att den avslutats.

13 §. Uppgifter som skall ges vid fastighetsförmedling

Innan ett fastighetsmäklaruppdrag avslutas skall fastighetsmäklaren ge båda parter all den information som enligt vad fastighetsmäklaren vet eller borde veta påverkar köpslutet. Fastighetsmäklaren skall tillvarata båda parternas intressen.

Om förhållandet mellan en fastighetsförmedlare och en konsument stadgas i rikslagstiftningen.

5 kap. Fastighetsmäklarnämnd**14 §. Uppgift**

[Landskapsstyrelsen] tillsätter för fyra år i sänder en fastighetsmäklarnämnd. Nämndens uppgift är att ordna det fastighetsmäklarprov som avses i 3 kap.

15 §. Sammansättning

Nämnden består av en ordförande, en vice ordförande och en annan medlem samt personliga ersättare för var och en. Nämndens ordförande och viceordförande skall ha avlagt juris kandidatexamen eller motsvarande tidigare examen och skall inte kunna anses representera fastighetsmäklarna.

16 §. Beslutförhet och jäv

Nämnden är beslutförhet då ordföranden eller vice ordföranden och minst två andra medlemmar är närvarande. Vid omröstning i ett ärende blir majoritetens åsikt nämndens beslut. Faller rösterna lika blir den åsikt ordförandens biträtt beslut i ärendet.

Om jäv för nämndens medlemmar gäller i tillämpliga delar vad som stadgas om jäv för ledamot i [landskapsstyrelsen].

6 kap. Kompletterande bestämmelser

17 §. Övervakning

[Landskapsstyrelsen] övervakar att denna förordning iakttas.

18 §. Skyldighet att lämna uppgifter

Fastighetsmäklare är skyldiga att vid behov låta [landskapsstyrelsen] ta del av uppdragsavtal och uppdragsdagböcker samt andra uppgifter som är nödvändiga för övervakningen.

19 §. Administrativa påföljder

Polisen kan ge en varning åt en fastighetsmäklare eller en ansvarig föreståndare som inte följer bestämmelserna i denna förordning eller anvisningar som givits med stöd av den.

Om en försummelse eller förseelse är allvarlig eller upprepas trots varning kan [landskapsstyrelsen] på begäran av polisen avbryta fastighetsmäklarverksamheten för en viss tid eller tillsvidare.

20 §. Ändrings sökande

Besvär över lagligheten av [landskapsstyrelsens] beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. [Landskapsstyrelsens] beslut skall iakttas även om det har överklagats om inte besvärmyndigheten beslutar annorlunda.

Fastighetsmäklarnämndens beslut om underkännande i fastighetsmäklarprovet får överklagas hos [landskapsstyrelsen] av den som underkänts.

21 §. Straffbestämmelse

Den som utövar fastighetsmäklarverksamhet utan att vara registrerad som fastighetsmäklare eller i strid med bestämmelserna i denna förordning skall för brott mot bestämmelserna om fastighetsmäklare dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas någon annanstans.

22 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1996.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

16 Landskapslag (1971:12) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen (1995/61)

1 §. (1995/61) För upprätthållande av allmän säkerhet samt till skydd för liv och egendom skall lagen den 19 juni 1953 om explosionsfarliga ämnen (FFS 263/1953) tillämpas i landskapet Åland med de undantag som följer av denna lag.

Ändringar av den lag som avses i 1 mom. skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Anvisningar, anteckningar eller annan information som enligt de författningar som avses i 1 mom. och i 4 § skall finnas på explosionsfarligt ämne skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

2 §. (1995/61) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen], till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

Produkt och ämne som nämns i 2 § i den lag som avses i 1 § tillfaller i landskapet Åland landskapet.

3 §. (1995/61) [Landskapsstyrelsen] övervakar att bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 4 §§ följs. För övervakningen kan [landskapsstyrelsen] anlita riksmyndigheter.

Om den övervakning som avser arbetarskyddet finns särskilda bestämmelser.

Se Lag om tillsynen över arbetarskyddet Ar 411 FL I.

4 §. (1995/61) [Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av den lag som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdandebestämmelse (1985/7):

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1985. Bestämmelser utfärdade i stöd av förordningen om oljeeldningsanläggningar (FFS 691/1971) skall fortfarande att gälla i landskapet tills de upphävs i riket.

I 1 § 1 mom. 3 och 5 punkterna avsedd periodisk besiktning utförs första gången enligt följande:

1) Cisterner som tagits i bruk under år 1969 eller senare, men före år 1977 besiktas första gången före utgången av år 1987;

2) Cisterner som tagits i bruk före år 1969 eller för vilka tidpunkten för deras ibruktage inte kan visas, besiktas första gången före utgången av år 1986.

Metallcisterner utan manlucka skall tagas ur bruk före utgången av år 1986. (1985/7)

17 Landskapsförordning (2004:14) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen och kemikalier

1 §. Bestämmelser om explosionsfarliga ämnen

Följande riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen skall tillämpas i landskapet:

1) förordning om användning av väte eller annan brännbar gas som påfyllningsgas för ballonger (FFS 109/1973),

2) förordning om tändvätskor för grillkol (FFS 947/1973),

3) handels- och industriministeriets beslut om explosiva varor (FFS 130/1980),

17 LF (2004:14) om explosionsfarliga ämnen ...

4) handels- och industriministeriets beslut om periodisk besiktning av underjordiska oljecisterner (FFS 344/1983),

5) förordning om ammoniumnitrat (FFS 171/1984),

6) handels- och industriministeriets beslut om ammoniumnitrat (FFS 172/1984),

7) handels- och industriministeriets beslut om brännbara vätskor (FFS 313/1985),

8) handels- och industriministeriets beslut om oljeeldningsaggregat (FFS 314/1985),

9) förordning om explosiva varor (FFS 473/1993),

10) flytgasförordning (FFS 711/1993),

11) naturgasförordning (FFS 1058/1993),

12) handels- och industriministeriets beslut om tillämpning av naturgasförordningen (FFS 1059/1993),

13) handels- och industriministeriets beslut om gasmonteringar (FFS 1286/1993),

14) aerosolförordning (FFS 1433/1993),

15) gasanordningsförordning (FFS 1434/1993),

16) förordning om verifiering av explosiva varors överensstämmelse med kraven (FFS 1384/1994),

17) förordning om oljeeldningsaggregat (FFS 1211/1995),

18) förordning om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar (FFS 917/1996),

19) handels- och industriministeriets beslut om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar (FFS 918/1996) samt

20) handels- och industriministeriets beslut om tillämpning av flytgasförordningen (FFS 344/1997).

2 5. Bestämmelser om kemikalier

Följande riksförfattningar om kemikalier skall tillämpas i landskapet:

1) statsrådets beslut om begränsning av användning av PCB och PCT (FFS 1071/1989),

2) statsrådets beslut om förbud och begränsningar som gäller vissa kemikalier som orsakar hälsoskada och produkter som innehåller dessa kemikalier (FFS 489/1992),

3) kemikalieförordning (FFS 675/1993),

4) förordning om minutförsäljning av farliga kemikalier (FFS 676/1993),

5) vatten- och miljöstyrelsens beslut om förbjudna eller i fråga om hanteringen kraftigt begränsade kemikalier (FFS 680/1993),

6) social- och hälsovårdsministeriets beslut om förfarandet vid anmälan om nya ämnen (FFS 1642/1993),

7) social- och hälsovårdsministeriets beslut om bedömning av risker med nya ämnen (SHMb nr 57/1994),

8) statsrådets beslut om batterier och ackumulatörer som innehåller vissa farliga ämnen (FFS 105/1995),

9) förordning om bekämpningsmedel (FFS 792/1995),

10) statsrådets beslut om förbud mot att bekämpningsmedel som innehåller vissa aktiva substanser släpps ut på marknaden och används (FFS 1361/1996),

11) jord- och skogsbruksministeriets beslut om krav på uppgifter och undersökningar som skall lämnas i samband med ansökan om registrering av bekämpningsmedel (JSMb nr 98/1996),

12) statsrådets beslut om begränsning av användningen av hexakloretan (FFS 961/1997),

13) statsrådets beslut om förbud och begränsningar som gäller vissa klorerade lösningsmedel (FFS 1209/1997),

14) jord- och skogsbruksministeriets beslut om förpackningspåskrifter för bekämpningsmedel som används som växtskyddsmedel (JSMb nr 29/1998),

15) statsrådets beslut om förbud mot utsläppande på marknaden och användning av pentaklorfenol samt vissa difenylmetaner (FFS 143/2000),

16) social- och hälsovårdsministeriets förordning om förpackning och märkning av biocidpreparat (FFS 422/2000),

17) statsrådets förordning om biocidpreparat (FFS 466/2000),

18) miljöministeriets förordning om ansökningar och anmälningar gällande biocidpreparat och deras verksamma ämnen (FFS 467/2000),

19) statsrådets förordning om förbud och begränsningar som gäller cancerframkallande, mutagena och reproduktionsstörande ämnen (FFS 610/2000),

20) social- och hälsovårdsministeriets förordning om säkerhetsförlutare på emballage för en farlig kemikalie och om en varningssymbol för synskadade (FFS 430/2001),

21) social- och hälsovårdsministeriets förordning om en förteckning över farliga ämnen (FFS 624/2001),

22) social- och hälsovårdsministeriets förordning om grunderna för klassificering samt märkning av kemikalier (FFS 807/2001),

23) social- och hälsovårdsministeriets förordning om skyddsinformationsblad (FFS 1202/2001),

24) jord- och skogsbruksministeriets förordning om godkända verksamma ämnen i växtskyddsmedel (JSMf nr 101/2001),

25) social- och hälsovårdsministeriets förordning om lämnande av uppgifter om kemikalier (FFS 374/2002),

26) statsrådets förordning om begränsning av utsläppande på marknaden och användning av organiska tennföreningar (FFS 871/2002),

27) statsrådets förordning om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av kreosot och trä behandlat med kreosot (FFS 8/2003),

28) statsrådets förordning om begränsning av utsläpp på marknaden och av användning av klorparaffiner med kort kolkedja och av penta- och oktabromdifenyleter (FFS 416/2003),

29) statsrådets förordning om begränsning av utsläpp på marknaden och av användning av arsenikförening och trä som behandlats med den samt kvicksilverförening och dibutyltennväteborat och produkter som innehåller dessa (FFS 440/2003) samt

30) statsrådets förordning om förbud och begränsningar gällande vissa azofärgämnen och produkter som innehåller dem (FFS 694/2003).

3 §. Bestämmelser som rör både explosionsfarliga ämnen och kemikalier

Följande riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen och kemikalier skall tillämpas i landskapet:

1) handels- och industriministeriets beslut om tillämpningen av förordningen om industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier (FFS 683/1990),

2) handels- och industriministeriets beslut om hantering och upplagring av bensin (FFS 471/1996),

3) handels- och industriministeriets beslut om hantering och upplagring av farliga kemikalier på distributionsstation (FFS 415/1998) samt

4) förordning om industriell hantering av farliga kemikalier (FFS 59/1999).

4 §. Undantag från bestämmelser i de riksförfattningar som anges i 1, 2 och 3 §§

Handels- och industriministeriets beslut om periodisk besiktning av underjordiska oljecisterner (FFS 344/1983) skall tillämpas så att det omfattar samtliga underjordiska cisterner för brännbar vätska utom dubbelmantlade och med dem jämförbara cisterner med läckagevarningssystem.

Förordningen om explosiva varor (FFS 473/1993) skall tillämpas så att av vederbörande riksmyndighet utfört godkännande av explosiv vara och verifiering av explosiva varors överensstämmelse med uppställda krav skall vara gällande också i landskapet.

Förordningen om verifiering av explosiva varors överensstämmelse med kraven (FFS 1384/1994) skall tillämpas så att av vederbörande riksmyndighet utfört godkännande av explosiv vara och verifiering av explosiva varors överensstämmelse med uppställda krav skall vara gällande också i landskapet.

Förordningen om utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar (FFS 917/1996) skall tillämpas så att av vederbörande riksmyndighet utfört godkännande av utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för explosionsfarliga luftblandningar och verifiering av utrustnings och säkerhetssystemens överensstämmelse med uppställda krav skall vara gällande också i landskapet.

Förbudet i 3 § i statsrådets beslut om begränsning av användningen av PCB och PCT (FFS 1071/1989) att föra in PCB, PCT och produkter som innehåller dessa ämnen i landet skall även gälla införsel till landskapet.

Handels- och industriministeriets beslut om hantering och upplagring av farliga kemikalier på distributionsstation (FFS 415/1998) skall i landskapet tillämpas även på distributionsenheter i enskilt bruk där cisternernas totala volym är tre kubikmeter eller mer.

5 §. Särskilda bestämmelser

Ändringar av de författningar som anges i 1-3 §§ skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i ovannämnda författningar skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

18 Landskapslag (1995:92) om tillämpning i landskapet Åland av alkohollagen

1 §. Lagens syfte

I syfte att genom styrning av alkoholkonsumtionen förebygga de samhälleliga, sociala och medicinska skadeverkningarna av alkoholdrycker skall alkohollagen (FFS 1143/1994) och alkoholförordningen (FFS 1344/1994) tillämpas i landskapet, till den del de innehåller bestämmelser om tillstånd till servering av alkoholdrycker, med de avvikelser som följer av denna lag.

Alkohollagen och alkoholförordningen skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar i alkohollagen eller alkoholförordningen skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

Se So 601 och 602 FL II.

2 §. Tillämpningen av hänvisningar

Hänvisas i de författningar som anges i 1 § till bestämmelser i rikslagstiftningen som äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse de bestämmelser i landskapslagstiftningen som sålunda är i fråga.

3 §. Myndigheter

Beviljandet av serveringstillstånd, övervakningen av serveringen av alkoholdrycker samt övriga förvaltningsuppgifter som enligt alkohollagen och alkoholförordningen ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen] om dessa uppgifter enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

Polisen övervakar den allmänna ordningen på ställen där alkoholdrycker serveras.

4 §. Ändringsökande

I beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär över ändamålsenligheten av [landskapsstyrelsens] beslut kan inte anföras.

Utän hinder av att ändring har sökts skall [landskapsstyrelsens] beslut iakttagas, om högsta förvaltningsdomstolen inte beslutar något annat.

5 §. Straffbestämmelser

Den som utan serveringstillstånd serverar alkoholdrycker samt den som innehar serveringstillstånd eller den som är anställd på ett serveringsställe och överlåter för servering erhållen alkoholdryck att bortföras från serveringsstället eller som på serveringsstället eller i anslutning till det serverar annan än lagligen till detta levererad alkoholdryck skall för *olovlig servering av alkoholdryck* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som innehar serveringstillstånd eller den som är anställd på ett serveringsställe och som på något annat sätt än vad som anges i 1 mom. bryter mot be-

19 LL (1993:106) om gödselmedelslagen

stämmelserna i alkohollagen eller alkoholförordningen om serveringsförbud, om serveringstider, om serveringsmängder eller om betalningssättet och skyldigheten att ge räkning vid serveringen skall för *alkoholförseelse* dömas till böter.

6 §. Ikraftträdelsebestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 december 1995.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, alkohollagen (FFS 459/1968) jämte ändringar som tillkommit före den 1 januari 1993 (den äldre lagen).

7 §. Övergångsbestämmelser

Av kommunfullmäktige med stöd av den äldre lagen givet samtycke till utskänkning av alkoholdrycker förblir i kraft.

Den rättighet, det tillstånd samt det samtycke som utfärdats på basis av den äldre lagen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den förblir i kraft under den tid som nämnts i beslutet i fråga. Genom denna lag upphävs dock de föreskrifter och allmänna tillståndsvillkor som utfärdats med stöd av den äldre lagen och som anknyter till sådana rättigheter, tillstånd eller samtycken och på dessa tillämpas denna lag och villkor som utfärdats med stöd av denna lag. De specialvillkor som anknyter till rättighet, tillstånd och samtycke och som utfärdats med stöd av den äldre lagen förblir i kraft till den del som de inte står i strid med denna lag.

Ett ärende som är anhängigt då denna lag träder i kraft behandlas och avgörs enligt denna lag.

19 Landskapslag (1993:106) om tillämpning i landskapet Åland av gödselmedelslagen

1 §. Syfte

I syfte att främja tillgången på trygga gödselmaterial av hög kvalitet och att se till att tillräckliga uppgifter om gödselmaterial ges den som köper och använder produkterna skall gödselmedelslagen (FFS 232/1993) tillämpas i landskapet, med de undantag som följer av denna lag.

Gödselmedelslagen skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Sker däremot ändringar i lagen skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighetsområde besluta att bestämmelser som utfärdats med stöd av gödselmedelslagen skall tillämpas i landskapet antingen i oförändrad lydelse eller med ändringar.

2 §. Införsel till landskapet

Med import i gödselmedelslagen avses förutom införsel till landet även införsel från riket till landskapet.

3 §. Bestämmelser som inte skall tillämpas

I landskapet tillämpas inte bestämmelserna i gödselmedelslagens:

- 1) 12 § om auktoriserade kontrollörer och provtagare,
- 2) 13 § 1 mom. om tillsättande av provtagare och kontrollör,
- 3) 15 § 2 mom. om anmälningsplikt för importörer och tillverkare,
- 4) 16 § om tystnadsplikt,
- 5) 17 § om offentliggörande av kontrollresultat samt

6) 18 § om tillsynsavgifter och arvoden.

Om tystnadsplikt för landskapstjänstemän och om avgifter för landskapsförvaltningens prestationer stadgas särskilt.

4 §. Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt gödselmedelslagen ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen] om dessa uppgifter enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

5 §. Märkning

Skall enligt gödselmedelslagen eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag uppgifter lämnas skriftligen av den som inför till landskapet, marknadsför, tillverkar för marknadsföring eller överlåter sådana gödselmaterial som avses i gödselmedelslagen i varudeklaration eller på annat sätt, så skall uppgifterna vara avfattade på åtminstone svenska språket.

Om det föreligger vägande skäl kan [landskapsstyrelsen] på ansökan tillåta undantag från kravet i 1 mom.

6 §. Anmälningsplikt

Näringsidkare skall göra en sådan anmälan som avses i 14 § 1 mom. gödselmedelslagen till [landskapsstyrelsen].

Tillverkaren skall bereda [landskapsstyrelsen] tillfälle att inspektera produktionsanläggningen innan verksamheten inleds.

7 §. Fastställande av typbenämningar och handelsnamn

Den som inför till landskapet eller tillverkar jordförbättringsämnen, gödslade växtunderlag, kvävebakteriepreparat eller komposteringspreparat skall innan preparatet marknadsförs sända uppgift om typbenämningen och handelsnamnet till [landskapsstyrelsen] för fastställelse av dem.

8 §. Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av grov vårdslöshet

1) inför till landskapet, marknadsför eller tillverkar för marknadsföring gödselmedel i strid med 4 § gödselmedelslagen,

2) inför till landskapet, marknadsför, tillverkar för marknadsföring eller överlåter gödselmaterial som inte uppfyller kraven i 5 - 8 och 10 §§ gödselmedelslagen samt i de bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag och som avser de krav som regleras i nämnda paragrafer,

3) försummar att i enlighet med 7 § sända uppgift om ett gödselbrukets typbenämning och handelsnamn för fastställelse av dem,

4) försummar den anmälningsplikt som stadgas i 6 § eller

5) försummar att föra register enligt 15 § gödselmedelslagen

skall för *förseelse mot landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av gödselmedelslagen* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag.

Den som uppsåtligt eller av grov vårdslöshet försummar att i varudeklaration eller på annat sätt lämna sådana skriftliga uppgifter på svenska språket som enligt gödselmedelslagen eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag skall lämnas köparen och mottagaren, skall för *förseelse mot språkbestämmelse* dömas till böter.

Den som bryter mot ett förbud som har utfärdats med stöd av 19 § gödselmedelslagen och som har föränsats med vite kan inte dömas till straff för samma gärning.

9 §. *Ikraftträdande* och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994. Genom denna lag upphävs gödselmedelslagen (FFS 377/1986) jämte ändringar som tillkommit före den 1 januari 1993 (den äldre lagen).

En näringsidkare som när denna lag träder i kraft bedriver verksamhet som avses i gödselmedelslagen skall göra anmälan enligt 14 § gödselmedelslagen till [landskapsstyrelsen] om sin verksamhet inom sex månader från det att denna lag trätt i kraft.

I 10 Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1996:82) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om gödselmedel

1 §. *Beslutets tillämpningsområde*

Med de avvikelser som anges i detta beslut och som följer av landskapslagen (1993:106) om tillämpning i landskapet Åland av gödselmedelslagen skall följande riksförfattningar tillämpas i landskapet Åland:

1) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 26 januari 1994 om gödselmedel (FFS 45/1995),

2) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 26 januari 1994 om vissa gödselbruk (FFS 46/1994),

3) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 26 januari 1994 om kontroll av gödselbruk (FFS 47/1994).

2 §. *Allmänna bestämmelser*

Författningarna som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet sådana de lyder vid detta besluts ikraftträdande. Sker därefter ändringar i författningarna skall de ändrade bestämmelserna tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Utan hinder av det föregående skall ändringarna av författningarna inte gälla i landskapet innan ändringarna publicerats på svenska språket.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till de bestämmelser i rikslagsstiftningarna vilka äger mot-

svarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. *Förvaltningsuppgifter*

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningarna ankommer på riket skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt fråga om är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

4 §. *Ikraftträdande*

Detta beslut träder omedelbart ikraft.

I 11 Landskapslag (1999:18) om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen

1 §. *Syfte*

I syfte att främja användningen av trygga foderfabrikat av god kvalitet samt se till att ändamålsenliga uppgifter om foderfabrikaten lämnas för att animalieproduktionen och kvaliteten på animaliska livsmedel i landskapet skall kunna tryggas, skall foderlagen (FFS 396/1998) tillämpas i landskapet, med de undantag som följer av denna lag.

Foderlagen skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter ändringar i lagen skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighetsområde besluta att bestämmelser om foderfabrikat som utfärdats med stöd av foderlagen eller annan rikslag skall tillämpas i landskapet antingen i oförändrad lydelse eller med ändringar.

Se La 220 FL II.

2 §. *Bestämmelser som inte skall tillämpas*

I landskapet tillämpas inte bestämmelserna i foderlagens

1) 24 § om kontrollcentralen som tillsynsmyndighet,

2) 15 § 3 mom., 25 § och 27 § 1 mom. om auktoriserade kontrollörer och provtagare,

3) 32 § om offentliggörande av kontrollresultat,

4) 33 § om tystnadsplikt och

5) 35 § om kontrollavgifter och arvoden.

Om tystnadsplikt för landskapstjänstemän och om avgifter för landskapets prestationer bestäms särskilt.

3 §. *Förvaltningsmyndighet*

De förvaltningsuppgifter som enligt foderlagen ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen] om dessa uppgifter enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

4 §. *Märkning*

Skall enligt foderlagen eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag uppgifter lämnas skriftligen av den som till landskapet inför, tillverkar eller släpper ut på marknaden sådana foderfabrikat som avses i foderlagen i varudeklaration eller på an-

I 12 [ÅLSB] (1999:30) om riksförfattningar om fodermedel

nat sätt, så skall uppgifterna vara avfattade på svenska.

5 §. Uppbörd av tillsynskostnader

För myndighetsprestationer enligt denna lag, med undantag för den tillsyn över foderläkemedel som utövas av länsstyrelsen, uppbärs avgifter till [landskapsstyrelsen] enligt landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet, om inte något annat följer av Europeiska gemenskapens lagstiftning eller ett internationellt avtal som binder landskapet.

[Landskapsstyrelsen] kan utfärda sådana bestämmelser om avgifterna i 1 mom. som Europeiska gemenskapens lagstiftning eller ett internationellt avtal som binder landskapet förutsätter.

6 §. Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av grov vårdslöshet

1) för utsläppande på marknaden tillverkar, släpper ut på marknaden, använder, inför till landskapet eller exporterar foderfabrikat i strid med 4-12 §§ foderlagen eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa eller i strid med den begränsning som avses i 13 § foderlagen,

2) för utsläppande på marknaden tillverkar, släpper ut på marknaden, använder eller inför till landskapet foderfabrikat som inte uppfyller kraven för foderfabrikat i 20 § foderlagen eller i de bestämmelser som utfärdats med stöd av den,

3) bedriver sådan vilseledande marknadsföring som avses i 21 § foderlagen,

4) försummar kvalitetskontrollskyldigheten enligt 16 § foderlagen eller försummar att iakttä de bestämmelser om egenkontroll som har utfärdats med stöd av den eller tillverkar eller förvarar foderfabrikat i strid med de krav som med stöd av nämnda bestämmelse har fastställts för produktions- och förvaringslokaler, tillverkningsmetoderna eller anordningarna,

5) försummar den anmälningsskyldighet som nämns i 14 eller 19 §§ foderlagen eller som har fastställts med stöd av 30 § 3 mom. eller 31 § 1 mom. foderlagen,

6) försummar att föra register eller sin upplysningsplikt enligt 15 § foderlagen eller

7) försummar att ansöka om godkännande enligt 17 § foderlagen eller registrering enligt 18 § foderlagen

skall för *förseelse mot landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas i någon annan lag.

Den som uppsåtligen eller av grov vårdslöshet försummar att i varudeklaration eller på annat sätt lämna sådana skriftliga uppgifter på svenska språket som enligt foderlagen eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag skall lämnas till köparen, skall för *förseelse mot språkbestämmelse* dömas till böter.

Den som bryter mot ett förbud som har utfärdats med stöd av foderlagen och som har förenats med vite behöver inte dömas till straff för samma gärning.

7 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1999. Genom denna lag upphävs landskapslagen (1993:107) om tillämpning i landskapet Åland av fodermedelslagen.

De beslut som [landskapsstyrelsen] har fattat med stöd av den upphävda lagen förblir dock fortfarande i kraft, om de inte strider mot denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

I 12 Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1999:30) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om fodermedel

1 §. Beslutets tillämpningsområde

Med de avvikelser som anges i detta beslut och som följer av landskapslagen (1999:18) om tillämpning i landskapet Åland av fodermedelslagen skall följande författningar tillämpas i landskapet Åland:

1) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 1 mars 1994 om fodermedel (FFS 180/1994),

2) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 1 mars 1994 om vissa produkter som används i djurfoder (FFS 183/1994),

3) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 26 juli 1995 om fodermedel för särskilda näringsbehov (JSMb nr 57/1995),

4) (2001/46) jord- och skogsbruksministeriets förordning den 20 mars 2001 om bedrivande av verksamhet inom foderbranschen (JSMF 20/2001),

5) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 22 juli 1998 om fodertillsatser (JSMb 125/1998),

6) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 30 september 1998 om organisering av tillsynen över foderfabrikat (JSMb 138/1998),

7) upphävd (2001/46),

8) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 1 oktober 1998 om tillverkning, ordination, överlåtelse och import av läkemedelsfoder (JSMb 13/EEO/98),

9) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 18 november 1998 om skadliga ämnen, produkter och organismer i foder (JSMb 163/1998),

10) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 21 april 1999 om foderämnen (JSMb 40/1999),

11) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 21 april 1999 om foderblandningar (JSMb 41/1999),

12) jord- och skogsbruksministeriets beslut den 28 april 1998 om konserveringsmedel för färska foderväxter (JSMb 48/1999),

13) (2001/12) jord- och skogsbruksministeriets förordning den 21 december 2000 om animaliskt protein och foderfabrikat innehållande sådant (JSMF 1239/2000).

2 §. Allmänna bestämmelser

De författningar som nämns i 1 § skall tillämpas i landskapet sådana de lyder när detta beslut träder i kraft. Sker därefter ändringar i författningarna, skall de ändrade bestämmelserna tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Utan hinder av det föregående skall ändringar av författningarna inte gälla i landskapet innan ändringarna publicerats på det svenska språket.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Undantag från bestämmelser i de riksförfattningar som avses i 1 §

I landskapet gäller följande avvikelse från bestämmelserna i jord- och skogsbruksministeriets beslut om fodermedel:

1) bestämmelserna i 1 - 4 §§, 6 och 7 §§ skall inte tillämpas i landskapet.

I landskapet gäller följande avvikelse från jord- och skogsbruksministeriets förordning om bedrivande av verksamhet inom foderbranschen.

1) en ansökan som avses i 8 § skall sändas till [landskapsstyrelsen] och

2) en ansökan som avses i 9 § 1 och 2 mom. skall sändas till [landskapsstyrelsen] och

3) en ansökan som avses i 11 § 1 mom. skall sändas till [landskapsstyrelsen] och

4) bestämmelserna i 13 § skall inte tillämpas i landskapet och

5) bestämmelserna i 15 § skall inte tillämpas i landskapet och

6) en ansökan som avses i 18 § 1 mom. skall sändas till [landskapsstyrelsen]

7) en anmälan som avses i 19 § 2 och 3 mom. skall meddelas till [landskapsstyrelsen] (2001/46)

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i jord- och skogsbruksministeriets beslut om fodertillsatser:

1) en ansökan som avses i 5 § skall sändas till [landskapsstyrelsen] och

2) bestämmelserna i 8 § 3 mom. skall inte tillämpas i landskapet och,

3) en ansökan som avses i 11 § 1 mom. skall sändas till [landskapsstyrelsen].

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i jord- och skogsbruksministeriets beslut om organisering av tillsynen över foderfabrikat:

1) en anmälan som avses i 3 § 1 mom. skall sändas till [landskapsstyrelsen] och

2) en anmälan som avses i 4 § 1 och 2 mom. skall sändas till [landskapsstyrelsen].

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i jord- och skogsbruksministeriets beslut om egenkontroll av tillverkning av foderfabrikat:

1) en ansökan som avses i 5 § 1 mom. skall sändas till [landskapsstyrelsen].

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i jord- och skogsbruksministeriets beslut om skadliga ämnen produkter och organismer i foder:

1) en anmälan som avses i 7 § skall sändas till [landskapsstyrelsen].

4 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningar ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt det

är fråga om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

5 §. Ikraftträdande

Detta beslut träder omedelbart i kraft.

Beslut om varudeklaration i jord- och skogsbruksministeriets beslut (JSMb 48/1999) punkt 3 och 5 i bilaga 3 tillämpas dock först från och med den 1 januari 2000.

I 13 Landskapslag (2001:25) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde

1 §. Syfte

I syfte att upprätthålla en högklassig växtproduktion genom att främja tillgången på och användningen av utsäde som är av hög kvalitet och lämplig för växtförhållandena i landskapet skall lagen om handel med utsäde (FFS 728/2000) tillämpas i landskapet, med de undantag som följer av denna lag.

Lagen om handel med utsäde skall tillämpas i landskapet sådan den lyder när denna lag träder i kraft. Sker därefter förändringar i lagen skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Ändringar av bestämmelser beträffande vilka i denna lag föreskrivits avvikelser skall dock inte tillämpas i landskapet.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighetsområde besluta att bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om handel med utsäde skall tillämpas i landskapet antingen i oförändrad lydelse eller med ändringar.

2 §. Bestämmelser som inte tillämpas

I landskapet tillämpas inte följande bestämmelser i lagen om handel med utsäde:

- 1) 20 § om tillsynsplan,
- 2) 24 § 4 mom. beträffande personuppgifter,
- 3) 25 § om offentliggörande av tillsynsresultat,
- 4) 26 § om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter,
- 5) 27 § om avgifter och
- 6) 28 § om arvoden och kostnadsersättningar.

3 §. Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt lagen om handel med utsäde ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], om dessa uppgifter enligt 23 § självstyrelselagen ankommer på landskapet.

4 §. Märkning

Skall enligt lagen om handel med utsäde eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag uppgifter lämnas skriftligen av den som inför till landskapet, marknadsför, tillverkar för marknadsföring eller överlåter sådant utsäde som avses i lagen om handel med utsäde i varudeklaration eller på annat sätt, så skall uppgifterna vara avfattade på svenska.

I 14 [ÅLSB] (2001:47) om riksförfattningar om handel med utsäde

5 §. Godkännande av kontroller

[Landskapsstyrelsen] kan godkänna de kontroller som avses i 21 § lagen om handel med utsäde som myndigheterna i någon annan stat har förrättat.

6 §. Förpackningstillstånd

Näringsidkare skall göra en sådan underrättelse som avses i 11 § 3 mom. lagen om handel med utsäde till [landskapsstyrelsen].

7 §. Anmälningssplikt

Näringsidkare skall göra en sådan anmälan som avses i 12 § 1 mom. lagen om handel med utsäde till [landskapsstyrelsen].

8 §. Tillsynsregister

Näringsidkare skall lämna ett sådant meddelande som avses i 24 § 3 mom. lagen om handel med utsäde till [landskapsstyrelsen].

9 §. Ändringssökande

Besvär över lagligheten av [landskapsstyrelsens] beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

10 §. Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) producerar eller marknadsför utsäde i strid med 4 eller 8 §§ lagen om handel med utsäde eller i strid med bestämmelser som utfärdats med stöd av dem eller som bryter mot ett förbud som meddelats med stöd av 7 § lagen om handel med utsäde,

2) marknadsför utsäde som inte uppfyller de krav som i denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelserna eller föreskrifterna ställs på utsäde eller på förpackande eller märkning av det,

3) förpackar utsäde utan tillstånd som avses i 6 §,

4) försummar anmälningssplikten enligt 7 § eller

5) försummar att föra register enligt 13 § 1 mom. lagen om handel med utsäde

skall för *utsädehandelsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet försummar att i varudeklaration eller på annat sätt lämna sådana skriftliga uppgifter på svenska språket som enligt lagen om handel med utsäde eller enligt bestämmelser som utfärdats med stöd av denna lag skall lämnas köparen, skall för *förseelse mot språkbestämmelse* dömas till böter.

11 §. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2001. Genom denna lag upphävs landskapslagen (1993:108) den 9 december 1993 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde.

De beslut som [landskapsstyrelsen] har fattat med stöd av den upphävda lagen förblir dock fortfarande i kraft, om de inte strider mot denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

I 14 Ålands [landskapsstyrelsens] beslut (2001:47) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om handel med utsäde

1 §. Beslutets tillämpningsområde

Med de avvikelser som anges i detta beslut och som följer av landskapslagen (2001:25) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde skall följande riksförfattningar tillämpas i landskapet Åland:

1) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med utsäde av stråsäd (JSMF 109/2000),

2) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med utsäde av vall- och foderväxter (JSMF 110/2000),

3) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med utsäde av olje- och spånadsväxter (JSMF 111/2000),

4) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med utsädespotatis (JSMF 112/2000),

5) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med utsäde av köksväxter (JSMF 113/2000),

6) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med betutsäde (JSMF 114/2000),

7) jord- och skogsbruksministeriets förordning om en sortlista för växtsorter (JSMF 115/2000),

8) jord- och skogsbruksministeriets förordning om utsädesblandningar (JSMF 116/2000),

9) jord- och skogsbruksministeriets förordning om handel med utsäde av lantsorter av stråsäd samt vall- och foderväxter (JSMF 117/2000),

10) jord- och skogsbruksministeriets förordning om utförande av odlingsgranskningar (JSMF 118/2000) och

11) jord- och skogsbruksministeriets förordning om tillsyn över handel med utsäde (JSMF 119/2000).

2 §. Allmänna bestämmelser

Författningarna som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet sådana de lyder vid detta besluts ikraftträdande. Sker därefter ändringar i författningarna skall de ändrade bestämmelserna tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Utän hinder av det föregående skall ändringarna av författningarna inte gälla i landskapet innan ändringarna publicerats på svenska språket.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till de bestämmelser i rikslagstiftningarna vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningarna ankommer på riket skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt fråga om är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

4 §. Ikraftträdande

Detta beslut träder omedelbart ikraft.

Genom detta beslut upphävs Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1996:73) den 19 november 1996 om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsäde jämte ändringar.

I 15 Landskapslag (1994:72) om förutsättningarna för att i landskapet Åland leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter

1 §. Den som enligt bestämmelserna i [3 § landskapslagen (1957:11) om rätt att idka näring i landskapet Åland] tillkommer allmän rätt att bedriva näring i landskapet har rätt att i landskapet på eget och annans område leta efter, inmuta och utnyttja fyndighet, som innehåller i 2 § gruvlagen (FFS 503/1965) avsedda gruvmineral med iakttagande i övrigt av bestämmelserna i gruvlagen.

Enskild och juridisk person som inte faller under bestämmelserna i 1 mom. kan av [landskapsstyrelsen] beviljas tillstånd att bedriva i momentet avsedd verksamhet.

2 §. Utan hinder av bestämmelserna i 1 § har den som är bosatt i landskapet rätt att leta efter, inmuta och utnyttja paragrafen avsedd fyndighet, om det sker under de förutsättningar som anges i 11 § självstyrelselagen (1991:71) för Åland.

3 §. Denna lag träder i kraft den 1 november 1994 och genom lagen upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, 1 § gruvlagen sådan den var lydande vid utgången av år 1992.

I 16 Landskapslag (1998:55) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om anordningars energieffektivitet

1 §. Inledande bestämmelse

Lagen den 19 december 1997 om anordningars energieffektivitet (FFS 1241/1997) skall, med i denna lag angivna avvikelser, tillämpas i landskapet Åland.

Ändring av lagen om anordningars energieffektivitet skall gälla i landskapet från det att den träder i kraft i riket om inte annat följer av denna lag.

Se Ft 706 FL I.

2 §. Språkkrav

Information som enligt de författningar som avses i 1 och 6 §§ ges vid marknadsföring av anordningar som faller inom denna lags tillämpningsområde skall i landskapet ges på svenska. [Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl bevilja undantag från kravet.

3 §. Förvaltning

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 6 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen] till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

4 §. Avvikelser från lagen om anordningars energieffektivitet

Bestämmelserna i 20 § lagen om anordningars energieffektivitet skall inte tillämpas i landskapet.

Vad i 5 § 2 mom. föreskrivs om Finland skall i landskapet gälla landskapet Åland.

Vad i 10 § 2 mom. 2 punkten föreskrivs om finska tillverkare och om den importör som släpper ut anordningen på den finska marknaden skall i landskapet gälla åländska tillverkare och den som fört in anordningen i landskapet och släppt ut den på den åländska marknaden.

5 §. Överklagande

Beslut som fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 6 §§, dock så att beslut som [landskapsstyrelsen] fattat överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

6 §. Landskapsförordning

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av rikets lag om anordningars energieffektivitet skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

I 17 Landskapsförordning (1998:56) om anordningars energieffektivitet

1 §. Förordningens tillämpningsområde

Följande riksförfattningar skall med de undantag som anges i denna förordning tillämpas i landskapet:

1) handels- och industriministeriets beslut den 26 maj 1995 om uppgifter som skall lämnas vid energimärkning av elektriska kylskåp, frysar och kombinationer av dessa för hushållsbruk (FFS 828/1995),

2) handels- och industriministeriets beslut den 27 mars 1996 om uppgifter som skall lämnas vid energimärkning av elektriska tvättmaskiner för hushållsbruk (FFS 202/1996),

3) handels- och industriministeriets beslut den 27 mars 1996 om uppgifter som skall lämnas vid energimärkning av elektriska torktumlare för hushållsbruk (FFS 203/1996),

4) handels- och industriministeriets beslut den 9 september 1997 om uppgifter som skall lämnas vid energimärkning av kombinerade tvättmaskiner/torktumlare för hushållsbruk (FFS 895/1997) samt

5) förordningen den 30 december 1997 om godkännande av besiktningsorgan som avses i lagen om anordningars energieffektivitet (FFS 1298/1997).

6) (2000/75) handels- och industriministeriets beslut den 17 december 1998 om energimärkning av hushållsanordningar (FFS 1038/1998),

I 18 LL (1991:43) om ... fartygsleveranser

7) (2000/75) handels- och industriministeriets förordning den 12 oktober 2000 om energieffektivitetskrav för elektriska kylskåp, frysar och kombinationer av dessa för hushållsbruk (FFS 854/2000) samt

8) (2000/75) handels- och industriministeriets förordning den 12 oktober 2000 om de uppgifter som skall ges vid energimärkning av lampor för hushållsbruk (FFS 859/2000).

9) (2000/83) handels- och industriministeriets förordning den 24 november 2000 om uppgifter som skall lämnas vid energimärkning av diskmaskiner (FFS 1009/2000).

10) (2002/36) handels- och industriministeriets förordning den 17 april 2002 om energieffektivitetskrav för förkopplingsdon till lysrör (FFS 318/2002).

2 §. Undantag från tillämpning av bestämmelser i de riksförfattningar som anges i 1 §

Vid tillämpningen av de i första paragrafen angivna författningarna skall med leverantör avses anord-

ningsleverantör i enlighet med vad som anges i lagen om anordningars energieffektivitet (FFS 1241/1997).

3 §. Ändring i riksförfattning

Ändringar av de författningar som anges i första paragrafen skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

4 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1998.

Ikraftträdandebestämmelse (2002/36):

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2002.

Förkopplingsdon som inte uppfyller kraven i denna förordning får släppas ut på marknaden till den 1 juli 2002.

Förkopplingsdon som inte uppfyller kraven i bilaga 4 till handels- och industriministeriets förordning får släppas ut på marknaden till den 21 november 2005.

Stöd till näringslivet

I 18 Landskapslag (1991:43) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om räntestöd för finansiering av fartygsleveranser

1 §. Lagen den 21 december 1990 om räntestöd för finansiering av fartygsleveranser (FFS 1173/1990) och med stöd därav utfärdade bestämmelser skall, med i denna lag angivna avvikelser, tillämpas i landskapet Åland.

Ändring av den i 1 mom. nämnda lagen gäller i landskapet, om inte annat följer av vad i denna lag stadgas.

2 §. Räntestöd som avses i den i 1 § nämnda lagen ges ur landskapets medel. De skyldigheter som enligt sagda lag gäller för den som beviljat eller beviljats lån för vilket staten betalar räntestöd skall i landskapet gälla lån för vilket landskapet betalar räntestöd.

Bestämmelserna i 9 § av den i 1 § nämnda lagen skall inte tillämpas i landskapet.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt den i 1 § nämnda lagen och med stöd därav utfärdade bestämmelser ankommer på riksmyndighet skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], om dessa uppgifter faller inom landskapets förvaltningsbehörighet.

4 §. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1991.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1986:52) den 21 juli 1986 angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om räntestöd för lån för fartygsanskaffningar i Finland.

I 19 Näringsstödslag (1996:35) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser**1 §. Lagens tillämpningsområde**

Denna lag tillämpas på näringsstöd av landskapets medel för företagsverksamhet på Åland.

Med näringsstöd avses i denna lag investeringsstöd, startstöd för småföretag samt utvecklingsstöd. (2000/19)

Det högsta sammanlagda beloppet näringsstöd som kan beviljas under ett år fastställs av lagtinget i landskapets budget.

2 §. Begränsningar av branscher som kan erhålla näringsstöd

Ett serviceföretag vars verksamhet grundar sig på lokal eller regional efterfrågan kan beviljas näringsstöd endast om det producerar tjänster som den lokala företagsverksamheten behöver eller om företaget verkar inom ett specialområde.

Näringsstöd kan inte beviljas ett företag inom transportsektorn, fiskerinäringen eller för verksamhet som bedrivs av en byggnadsrörelse. (2000/19)

Näringsstöd kan inte heller beviljas ett företag som tillverkar, bearbetar eller marknadsför sådana jordbruksprodukter som anges i bilaga II till fördraget den 25 mars 1957 om upprättande av Europeiska ekonomiska gemenskapen. (2000/19)

För detaljhandel kan stöd beviljas endast för projekt inom turismen eller företag som verkar inom ett specialområde. (2000/19)

3 §. (2000/19) Stödområden

Landskapet är indelat i tre områden: skärgården, landsbygden och Mariehamns stad, varav de två första utgör stödområden. Till skärgården hör kommu-

nerna Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga samt Vårdö och till landsbygden hör kommunerna Eckerö, Finström, Geta, Hammarland, Jomala, Lemland, Lumparland, Saltvik samt Sund.

3a §. (2000/19) *Små och medelstora företag*

I denna lag klassificeras små och medelstora företag på det sätt som närmare föreskrivs av [landskapsstyrelsen] i enlighet med Europeiska gemenskapens rättsregler.

2 kap. Investeringsstöd

4 §. *Stötagare*

Investeringsstöd kan beviljas om

- 1) företaget inleder, utvidgar eller förnyar sin verksamhet,
- 2) projekt som skall stödas främjar den regionala utvecklingen samt
- 3) företaget anses ha förutsättningar för fortsatt lönsam verksamhet. (2000/19)

2 mom. upphävt (2000/19).

En fastighetssammanslutning, ett företag som uppfyller villkoren i 1 mom. eller en kommun som erbjuder fastigheter för företagsverksamhet som avses i denna lag kan beviljas investeringsstöd för överföring i samband med uppbörderna av hyran eller annat vederlag till det företag som hyr fastigheten.

[Landskapsstyrelsen] kan om det finns särskilda skäl besluta om begränsningar som gäller storleken på de företag som kan beviljas investeringsstöd.

5 §. (2000/19) *Åtgärder som berättigar till stöd*

Investeringsstöd kan beviljas till företag för investeringar i anläggningstillgångar.

6 §. (2000/19) *Stödnivåer*

[Landskapsstyrelsen] fastställer i enlighet med Europeiska gemenskapens rättsregler de högsta stödnivåer som gäller för olika investeringsstöd i de områden som landskapet enligt 3 § 1 mom. är indelat i.

3 kap. (2000/19) Startstöd till småföretag

7 §. Upphävd (2000/19).

8 §. *Stötagare*

Småföretag som anses ha tillräckliga förutsättningar för lönsamhet i verksamheten kan beviljas startstöd, nedan småföretagsstöd. (2000/19)

Småföretagsstöd kan beviljas företag som är viktiga med tanke på tillgången på service inom den regionen företaget verkar.

En sammanslutning som erbjuder småföretag lokaler samt kontors-, material- och sakkunnigtjänster kan beviljas småföretagsstöd för överföring till de småföretag som är verksamma i lokaler som sammanslutningen besitter.

9 §. *Åtgärder som berättigar till stöd*

Småföretagsstöd beviljas för projekt som gynnar utvecklandet av en konkurrenskraftig företagsverksamhet.

Småföretagsstöd inriktas speciellt på utvecklande av landsbygden och på småföretagsverksamhet som har goda tillväxtpotentialer.

10 §. (2000/19) *Stödbelopp*

Ett småföretagsstöd kan beviljas för högst 45 procent av totalbeloppet av löner som är underkastade förskottsinnehållning samt indirekta arbetskraftsutgifter som beror på att företagsverksamheten inleds. Som indirekta arbetskraftsutgifter anses 25 procent av lönerna.

Som grund för småföretagsstödet kan även företags kalkylerade löneutgifter räknas, om de är viktiga för att projektet skall kunna realiserats.

Småföretagsstöd beviljas i enlighet med EG-kommissionens meddelande om försumbart stöd.

11 §. *Stödtid*

Startstöd för småföretag kan beviljas för högst tolv månader.

4 kap. (2000/19) Utvecklingsstöd

12 §. Upphävd (2000/19).

13 §. (2000/19) *Stötagare*

Företag samt samprojekt mellan flera företag eller branschorganisationer kan beviljas utvecklingsstöd.

Utvecklingsstöd beviljas i enlighet med Europeiska gemenskapens regler om försumbart stöd.

14 §. *Åtgärder som berättigar till stöd*

Utvecklingsstöd kan beviljas för ett utvecklingsprojekt som på lång sikt förbättrar företagets konkurrenskraft eller internationalisering och som är ansenligt i förhållande till omfattningen av företagets verksamhet. Företaget skall lägga fram en plan där projektet är avgränsat.

Ansensligheten av ett samprojekt kan granskas utgående från projektets betydelse som helhet.

Utvecklingsstöd kan också beviljas för utredning av förutsättningarna för att grunda ett företag eller att bedriva företagsverksamhet.

15 §. *Stödbelopp*

Utvecklingsstöd kan beviljas för högst 35 procent av de utgifter som enligt 16 § kan ligga till grund för stödet. Vid samprojekt eller om det annars finns särskilda skäl kan stöd beviljas för högst 50 procent av utgifterna.

16 §. *Utgifter som kan ligga till grund för stödet*

Som grund för utvecklingsstödet räknas utgifter som i samband med ett planenligt projekt föranleds av

- 1) konsultering,
- 2) avgifter för bruks- och tillverkningsrättigheter,
- 3) löne- och resekostnader samt
- 4) rimliga allmänna kostnader.

Som grund kan även räknas utgifter för anskaffning av maskiner, apparatur samt råvaru- eller halvfabrikat, till den del utgifterna bedöms gälla genomförandet av utvecklingsprojektet.

5 kap. Ansökan om och utbetalning av stöd

17 §. *Näringsstödscommissionen*

[Landskapsstyrelsen] tillsätter för två år i sänder en näringsstödscommission. Kommissionen består av en ordförande och minst fyra och högst sex ledamöter.

I 19 Näringsstödslag (1996:35)

Minst en av ledamöterna bör ha erfarenhet från näringslivet.

18 §. Behandling av stödansökan

Ärenden som gäller näringsstöd behandlas av näringsstödskommissionen.

Ansökan om investeringsstöd skall göras innan anläggningstillgångarna skaffas eller de byggnads-, ändrings- eller förbättringsarbeten som skall finansieras med stödet inleds.

Ansökan om startstöd skall göras innan produktionen inleds.

Ansökan om utvecklingsstöd skall göras innan utvecklingsprojektet inleds.

En ansökan som gjorts senare än vad som anges i 2-4 mom. kan behandlas om det finns särskilda skäl.

19 §. Beviljande av stöd

Näringsstöd beviljas av [landskapsstyrelsen].

[Landskapsstyrelsen] kan foga särskilda villkor till beslutet om beviljande av näringsstöd.

20 §. Utbetalning av stöd

Näringsstöd betalas ut i efterskott efter det att stödtagaren presenterat en tillräcklig utredning över de utgifter som ligger till grund för stödet och uppfyllt eventuella villkor i stödbeslutet.

Om de verkliga utgifterna är lägre än de beräknade utgifter som låg till grund för beviljandet av stödet och det beviljade stödet överstiger den andel av utgifterna som nämns i beslutet, skall stödet sänkas i motsvarande grad.

21 §. Sammanlagt stödbelopp

Näringsstöd beviljas inte om företaget även får annat motsvarande stöd för projektet. Stöd kan dock beviljas om det är motiverat att finansieringen fördelas på flera former av stöd på grund av projektets storlek. Det sammanlagda stödbeloppet av samtliga former av stöd får högst uppgå till den stödnivå som fastställs i 6 §. (2000/19)

[Landskapsstyrelsen] fastställer vilka stöd som är sådana motsvarande stöd som avses i 1 mom. samt om grunderna för hur stöden skall beräknas.

22 §. Annan stödtagare

Vid samprojekt mellan flera företag och branschorganisationer kan stödet beviljas ett företag eller en branschorganisation som förbundet sig att svara för att stödet används för hela projektet.

6 kap. Särskilda bestämmelser**23 §. Övervakning**

Användningen av stöden övervakas av [landskapsstyrelsen].

[Landskapsstyrelsen] har rätt att granska sökandens rörelse i den omfattning som krävs för att bevilja stödet och övervaka hur stödet används samt få tillgång till handlingar och annat material som behövs för granskningen. Stödtagaren är även i övrigt skyldig att hjälpa till vid granskningen.

24 §. Återbetalning av näringsstöd

[Landskapsstyrelsen] skall besluta att ett näringsstöd skall återbetalas helt eller delvis om stödtagaren

1) i samband med ansökan om stöd eller utbetalning av det på någon väsentlig punkt lämnat felaktiga uppgifter,

2) låtit bli att lämna uppgifter som i väsentlig grad skulle ha inverkat på utbetalningen av stödet,

3) vägrat lämna uppgifter, handlingar eller annat material som behövs för övervakningen eller vägrat att i tillräcklig utsträckning hjälpa till vid granskningen eller

4) använt stödet för något annat ändamål än det beviljats för.

Om ett företag inom fem år efter att ett näringsstöd betalats ut utan vägande skäl inställt eller i väsentlig grad inskränkt den verksamhet som ligger till grund för stödet, kan [landskapsstyrelsen] besluta att stödet helt eller delvis skall återbetalas. [Landskapsstyrelsen] kan i stödbeslutet förlänga tiden till högst tio år efter att stödet betalats ut.

Om anläggningstillgångar, för vilka investeringsstöd har beviljats och som ägs av någon annan än en fastighetssammanslutning, överläts helt eller delvis inom fem år efter att stödet betalats ut eller om företaget eller en betydande del av det överläts till någon annan under denna tid, kan [landskapsstyrelsen] besluta att stödet helt eller delvis skall återbetalas. Stödet behöver dock inte återkrävas om det övertagits av ett annat företag och övertagandet kan anses ändamålsenligt.

Om anläggningstillgångar, för vilka investeringsstöd har beviljats och som ägs av en fastighetssammanslutning, inom fem år efter det att stödet betalats ut helt eller delvis överläts till något annat företag än ett sådant som kan få stöd enligt denna lag, skall investeringsstödet återbetalas inom sex månader efter överlåtelsen. Om det inom fem år sker någon annan väsentlig förändring i de förhållanden som utgjort grund för beviljande av stödet, kan [landskapsstyrelsen] bestämma att stödet skall återbetalas helt eller delvis.

Stödet behöver inte återkrävas om en försäljning av anläggningstillgångarna har förorsakats av att företagaren har förlorat sin arbetsförmåga eller av något annat jämförbart tvingande skäl.

25 §. Återbetalning vid skadefall

Om anläggningstillgångar, för vilka näringsstöd beviljats, förstörs i samband med skadefall inom fem år efter det att stödet betalats ut, skall [landskapsstyrelsen] ålägga stödtagaren att av det försäkringsbelopp som eventuellt erhålls till [landskapsstyrelsen] betala en del som motsvarar stödets andel av anläggningstillgångarna vid den tidpunkt då de skaffades. Betalningsskyldigheten kan gälla högst ett belopp som motsvarar stödet.

Befrielse från betalningsskyldigheten kan beviljas i det fall att motsvarande nya anläggningstillgångar skaffas istället för dem som förstörts. De villkor som ställts för stödet gäller då för de nya anläggningstillgångarna.

26 §. Ränta vid återbetalning

[Landskapsstyrelsen] kan bestämma att den som skall återbetala ett stöd skall betala en årlig ränta på

stödbeloppet från den dag stödet betalades ut respektive anläggningstillgångarna överläts. Räntesatsen kan högst uppgå till Finlands Banks grundränta ökad med fyra procentenheter.

På ett stöd som inte återbetalats senast på förfalldagen skall stödtagaren betala förseningsränta enligt gällande räntesats för förseningsränta.

27 §. Tystnadsplikt

Den som utan lov röjer vad han vid handläggningen av ärenden enligt denna lag fått veta om ett företags, en branschorganisation eller en enskilds ekonomiska ställning eller affärs- eller yrkeshemlighet, skall för brott mot tystnadsplikt enligt landskapslagen om näringsstöd dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen stadgas någon annanstans.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för brott som avses i 1 mom. om inte målsäganden anmält brottet till åtal.

28 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om tillämpning eller verkställighet av denna lag fastställs i landskapsförordning eller genom [landskapsstyrelsebeslut].

7 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

29 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft den 1 maj 1996.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

30 §. Övergångsbestämmelse

Denna lag tillämpas på stöd som efter att lagen trätt i kraft skall beviljas på en ansökan som lämnats in till [landskapsstyrelsen] innan lagen trätt i kraft eller därefter, då grunden för dessa stöd är investerings-, produktions- eller utvecklingsverksamhet som har inletts innan lagen trätt i kraft eller därefter.

I 20 Landskapslag (1975:32) om semesterpenning för småföretagare

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Inom ramen för i landskapets [ordinarie] årsstat upptaget anslag kan semesterpenning erläggas till småföretagare, som icke utan ekonomiskt stöd har möjlighet att hålla semester utan att äventyra sin eller sin familjs utkomst.

Med småföretagare avses i denna lag person som har i lagen om pension för företagare (FFS 468/1969) avsedd försäkring. Såsom småföretagare anses även enligt lagen om pension för lanbruksföretagare (FFS 467/1969) försäkrad fiskare samt i 1 a § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (FFS 470/1969) avsedd företagare som med tillhjälp av traktor eller traktordriven anordning utför skogsarbete. (1977/78)

Se Lag om pension för företagare, Pen 120 FL II; Lag om pension för lanbruksföretagare, Pen 109 FL II; Lag om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, Pen 103 FL II.

2 kap. Rätt till semesterpenning

2 §. Småföretagare kan beviljas semesterpenning under förutsättning

1) att han under hela föregående kalenderår har verkat såsom företagare,

2) (1977/78) att han i sin tjänst i företagsverksamheten under det föregående kalenderåret regelbundet haft högst en utom familjen stående avlönad arbetstagare. I undantagsfall kan lagen likväl tillämpas även på sådan småföretagare som regelbundet i sin tjänst har högst två utom familjen stående avlönade arbetstagare. Härvid förutsättes likväl att företagaren, trots de avlönade arbetstagarna, icke i fall som avses i 1 § kan frigöra sig från sina uppgifter för semester,

3) (1977/78) att hans vid den senast verkställda beskattningen fastställda, vid statsbeskattningen beskattningsbara inkomst icke överstiger beloppet av den maximiårsinkomst, som statsrådet årligen fastställer. Har företagare icke under det år, för vilket hans vid statsbeskattningen beskattningsbara inkomst senast fastställts, verkat såsom småföretagare eller har han verkat såsom småföretagare endast en del av året, skall beloppet av hans inkomst bedömas enligt uppskattning,

4) (1991/44) att han inte med stöd av annan lag är berättigad till semester under minst åtta arbetsdagar eller till semesterersättning för minst denna tid samt

5) (1991/44) att han, om han ansöker om semesterpenning på förhand, förbinder sig att hålla semester under minst fyra arbetsdagar, varvid semestern kan hållas i två delar.

Semesterpenning erlägges icke till flera än två inom samma företag arbetande företagare.

Företagare anses regelbundet i sin tjänst ha en utom familjen stående arbetstagare, om totalantalet arbetsdagar, som under ovannämnda kalenderår inom företaget utförts av en eller flera utom familjen stående arbetstagare, uppgått till högst 252, och två utomstående arbetstagare, om totalantalet av ovan avsedda arbetsdagar uppgått till 504. (1977/78)

Högst 30 dagar per år av i landskapslagen (1983:57) om studieledighet avsedda studieledighetsdagar anses som företagareverksamhet. (1983/56)

3 §. Beträffande semesterpenningens storlek gäller i riket utfärdade bestämmelser. (1977/78)

Semesterpenningens storlek fastställs årligen av Statsrådet.

4 §. Om antalet till semesterpenning berättigade småföretagare, som ansöker därom är så stort, att det inom ramen för i årsstaten anvisade medel icke är möjligt att erlägga semesterpenning till samtliga sökande, skall företräde givas dem, vilkas behov av semester med beaktande av deras ekonomiska och sociala förhållanden är störst och vilkas möjligheter att hålla semester utan ekonomiskt stöd är minst.

Semesterpenning, till vilken småföretagare eljest skulle vara berättigad enligt denna lag, kan likväl förvägras, om företagarens ekonomiska förhållanden uppenbart är bättre än vad den för honom fastställda arbetsinkomsten förutsätter eller han eljest utan semesterpenning kan hålla semester utan att äventyra sin eller sin familjs utkomst.

I 20 LL (1975:32) om semesterpenning för småföretagare

Även om företagares beskattningsbara inkomst överstiger i 2 § 1 mom. 3 punkten nämnd maximiårsinkomst, kan semesterpenning likväl beviljas honom, om det är uppenbart, att han icke utan ekonomiskt stöd har möjlighet att hålla semester utan att äventyra sin egen eller sin familjs utkomst. (1977/78)

3 kap. Förvaltning

5 §. Den allmänna ledningen av och tillsynen över den verksamhet, varom stadgas i denna lag, ankommer på [landskapsstyrelsen].

6 §. För handhavandet av i denna lag avsedda förvaltningsuppgifter tillsätter [landskapsstyrelsen] för två år i sänder en företagarsemesternämnd bestående av ordförande och två ledamöter. En av ledamöterna utses på förslag av Ålands företagarförening r.f. eller någon motsvarande organisation för företagare. Nämnden väljer inom sig viceordförande för nämndens mandattid.

Nämndens medlemmar handlar under tjänstemannaansvar.

7 §. Närmare bestämmelser om de uppgifter som åligger nämnden utfärdas av [landskapsstyrelsen] genom reglemente.

4 kap. Beviljande av semesterpenning

8 §. (1988/47) Semesterpenning beviljas för semester som uttas under semesterperioden, vilken är tiden från och med den 1 april till och med den 31 mars därpåföljande år.

Småföretagare skall ansöka om semesterpenning för semesterperioden hos företagarsemesternämnden senast den 30 april.

Ansökan som inkommer senare än vad i 2 mom. sägs får beaktas om medel finns till förfogande. Inkommer ansökan efter att kalenderåret utgått men innan semesterperioden utgår behandlas ansökan med de ansökningar som avser semesterpenning för därpåföljande semesterperiod och som görs inom den i 2 mom. nämnda tiden. Ansökan beaktas dock endast om medel finns till förfogande efter att de ansökningar som avser stöd för nästa semesterperiod har behandlats.

9 §. Semesterpenning betalas till en småföretagare för minst fyra och högst åtta arbetsdagar sedan han meddelat att han har hållit semester. Meddelandet skall tillställas [landskapsstyrelsen] inom tre månader efter semestern. (1991/44)

Uppger småföretagare i ansökan att han redan har hållit semester beviljas semesterpenningen under förutsättning att semestern utgjorts av minst fyra arbetsdagar, varvid semestern får ha hållits i högst två delar. Förutsättning för beviljande av stöd på grund av ansökan som inkommer vid tidpunkt som anges i 8 § 3 mom. är dessutom att ansökan har gjorts inom tre månader efter att semestern uttagits. (1991/44)

Företagaren får inte under den tid han åtnjuter semester som avses i denna lag utföra sådant arbete som regelmässigt hör till skötseln av företaget.

10 §. Den som erhållit semesterpenning är skyldig att återbetala denna

1) om han i ansökan givit vilseledande uppgifter, eller

2) om nämnden eljest felaktigt beviljat semesterpenning.

11 §. Nämnden skall uppmana småföretagare som enligt 10 § är skyldig att återbetala erhållen semesterpenning att inom utsatt tid återbetala vad han oberättigat uppburit.

Kan semesterpenningens belopp icke återindrivas på i 1 mom. avsett sätt och ställes icke den som erhållit semesterpenningen under åtal inför domstol, skall nämnden hos [länsstyrelsen] yrka på att han måtte åläggas att återbetala semesterpenningens belopp.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl på ansökan av den som erhållit semesterpenning eller av nämnden besluta att semesterpenningen eller del därav ej skall indrivas.

5 kap. Särskilda stadganden

12 §. I företagarsemesternämndens beslut varigenom ansökan om semesterpenning helt eller delvis har förkastats får företagaren söka ändring hos [landskapsstyrelsen] inom 30 dagar från den dag han fick del av beslutet. I annat beslut som nämnden har fattat får ändring inte sökas genom besvär. (1988/47)

I beslut som [landskapsstyrelsen] meddelat med stöd av denna lag får ändring inte sökas genom besvär. (1988/47)

Vid ändringssökande skall i övrigt iakttagas vad om ändringssökande i förvaltningsärenden är stadgat. Besvärsskriften kan dock ingivas till nämnden, som skall befordra de i saken tillkomna handlingarna och sitt eget utlåtande i saken till besvärsmyndigheten.

12a §. (1977/78) Person i landskapets tjänst eller medlem av företagarsemesternämnden eller person som anlitats som sakkunnig vid anordnandet av i denna lag stadgad verksamhet får icke yppa enskilda eller familjs hemlighet, vilken han på grund av sin ställning eller sitt uppdrag eller eljest fått kännedom om. Utan hinder av det sagda kan under tystnadsplikt fallande angelägenhet dock yppas om den till vars förmån tystnadsplikten stadgats eller hans förmyndare eller annan vårdnadshavare lämnar sitt medgivande till att saken yppas.

Den som bryter mot i 1 mom. stadgad tystnadsplikt dömes till böter eller fängelse i högst sex månader såvida för gärningen icke annorstädes stadgats strängare straff. Allmän åklagare får väcka åtal endast om saksägaren anmält gärningen till åtal.

12b §. (1977/78) Företagarsemesternämnden har rätt att av beskattnings- och andra myndigheter erhålla för verkställigheten av denna lag erforderliga uppgifter och utredningar.

13 §. Närmare stadganden angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

121 Landskapslag (1978:39) om vissa räntestödslån som beviljas av kreditinrättning

1 §. Av kreditinrättningars medel kan, i enlighet med vad i denna lag stadgas, beviljas lån, för vilka landskapet erlägger räntegottgörelse till kreditinrättningarna. Dessa lån benämnes räntestödslån.

Lån beviljas av affärsbank, andelsbank, sparbanksbank, Postbanken, hypoteksbank, arbetspensionsanstalt, försäkringsbolag, kreditaktiebolaget Industrialiseringsfonden Ab och av Finlands Exportkredit Ab, vilka i denna lag benämns kreditinrättningar. (1990/26)

För beviljande av lån skall kreditinrättning erhålla tillstånd av [landskapsstyrelsen].

2 §. Räntestödslån kan beviljas:

1) för byggande av medborgar- och arbetarinstitut;
2) (1980/16) för byggande av vattenförsörjnings- och avloppsanläggningar samt slambehandlings- och komposteringsanläggningar och för genomförande av industrins vattenvårdsåtgärder;

3) (1986/46) för byggande av godshamnar;

4) (1990/26) för grundreparation och anskaffning av fartyg som används vid transporter i utrikeshandeln och av annan sjötransportmateriel avsedd endast för transport av last samt för anskaffning av fartyg vilkas bruttodräktighet understiger 1.600 registerton och som köps begagnade i utlandet;

5) (1986/46) för luftvårdsinvesteringar i industri-, el- och fjärrvärmeanläggningar, för anläggande och istandsättning av allmänna avfallsbehandlingsplatser samt för investeringar som främjar återvinning av avfall;

6) (1984/54) för företagens energibesparingsinvesteringar; samt

7) (1984/54) för byggande av anläggningar där inhemskt bränsle används samt för investeringar som krävs för produktion av inhemskt bränsle.

3 §. Den ränta kreditinrättning tillgodoräknar sig för räntestödslån får ej vara högre än den ränta, vilken kreditinrättningen vid ifrågavarande tidpunkt allmänt tillämpar på lån som beviljas för i 2 § nämnda ändamål.

2 mom. upphävt (1987/56).

4 §. (1987/56) I samband med behandlingen av landskapets [ordinarie] årsstat beslutas om räntegottgörelsens storlek samt om maximibeloppet för de räntestödslån som årligen får beviljas för olika ändamål.

5 §. De allmänna villkoren för räntestödslån fastställs av [landskapsstyrelsen], som på kreditinrättningens ansökan godkänner lån som räntestödslån.

6 §. Upphävd (1987/56).

7 §. Kreditinrättning och [landskapsstyrelsen] skall övervaka att lånemedlen nyttjas för det ändamål som är angivet i beslutet angående lånets godkännande som räntestödslån.

Kreditinrättning är skyldig att lämna [landskapsstyrelsen] de uppgifter som erfordras för bedömningen

av huruvida räntestödslånen utnyttjats för det godkända ändamålet och lånevillkoren i övrigt iakttagits.

8 §. Om räntestödslåntagare nyttjat lånemedel för annat ändamål än det för vilket de beviljats, eller om han i sin låneansökan i något väsentligt avseende lämnat oriktig uppgift eller hemlighållit omständigheter av väsentlig betydelse för avgörande av låneansökan, erlättes, sedan låntagarens förfarande konstaterats, icke räntegottgörelse för dylikt lån. Låntagaren skall härvid till landskapet återbetala den räntegottgörelse, som landskapet erlagt, samt dessutom straffränta beräknad enligt två procent om året på lånebeloppet, räknat från den dag lånet lyftes.

9 §. Närmare bestämmelser angående tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

122 Landskapslag (1977:29) om räntestödslån för fiskerinäringen

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. För stödjande av fiskerinäringen främjas upptagandet av kredit och lindras villkoren för denna genom räntestödslån i enlighet med vad i denna lag stadgas.

2 §. I 1 § avsedd kredit för fiskerinäringen kan beviljas som fiskarlån till utövare av fiske och som lån för marknadsföring av fisk till företag som bedriver tillvaratagande, förvaring och hantering av fisk.

Lån får ej beviljas person eller företag, som för förvärv av samma egendom erhållit lån av landskapets medel eller av medel för vilka landskapet erlägger räntegottgörelse till långivaren.

2 kap. Fiskarlån

3 §. Fiskarlån kan beviljas för finansiering av anskaffning och byggande av fiskefartyg och -båtar samt anskaffning av maskiner och anordningar, som behöves för dylika fartyg och båtar, ävensom för anskaffning av fångstredskap samt andra för bedrivande av fiske erforderliga redskap och anordningar.

Fiskarlån kan beviljas även för förvärv av andel i fiskefartyg.

Med fiskefartyg avses i denna lag fartyg som användes vid fiske på öppna havet och vars igenkänningslängd är minst 10 meter.

4 §. Fiskarlån kan beviljas person, som bedriver fiske och därigenom erhåller sin och sin familjs huvudsakliga utkomst eller en väsentlig del därav, eller person, som har erfarenhet av fiske och ämnar börja bedriva fiske på ovan sagt sätt och som på grund av sin ekonomiska ställning bör anses vara i behov av dylikt lån.

För anskaffning och byggande av fiskefartyg kan fiskarlån beviljas även enskild sammanslutning eller samfund, vars delägare eller medlemmar är i 1 mom. avsedda personer eller medlemmar av deras familjer.

I 22 LL (1977:29) om räntestödslån för fiskerinäringen

5 §. Fiskarlån kan överföras på person, sammanslutning eller samfund, som uppfyller i 4 § stadgade förutsättningar för erhållande av fiskarlån.

Sådant tidigare lån för anskaffning av egendom, som beviljats av landskapets medel eller för vilket landskapet erligger räntegottgörelse till långivaren och som skall överföras på sökanden av fiskarlån, samt lån, som beviljas sökanden, får sammanlagt icke överstiga det belopp, till vilket lån högst får beviljas enligt de bestämmelser som därom utfärdas med stöd av 18 §.

Anm. Tidigare beviljades lån av landskapsmedel enligt landskapslag (1970:9) om stöd för fiskerinäringen.

6 §. (1997/93) Lånetiden är i fråga om lån för anskaffning och byggande av fiskefartyg högst tjugo år och i fråga om annat fiskarlån högst tio år. Räntan på lånet fastställs av [landskapsstyrelsen].

7 §. Till säkerhet för återbetalning av kapitalet av fiskarlån, avsett för anskaffning av fiskefartyg eller där till erforderliga motorer eller av fiskebåt, eller del av sådant lån samt av i 6 § avsedd ränta, kan [landskapsstyrelsen] bevilja landskapsgaranti. Om sådan garanti gäller vad i 10 kap. 8 § handelsbalken är stadgat om borgen.

Landskapsgaranti får samtidigt vara i kraft till ett sammanlagt belopp av högst [2.500.000 mark], räntorna inberäknade.

Se Lag om borgen och tredjemanspant, Ci 407 FL I.

8 §. Landskapsgaranti får icke beviljas, om låntagaren förfogar över sådana säkerheter, att kredit enligt allmän praxis skulle kunna beviljas mot dem utan landskapsgaranti.

Förutsättning för beviljande av landskapsgaranti är, att för lånekapitalet och räntan ställes sådan av [landskapsstyrelsen] godkänd säkerhet, som står till förfogande för erläggande av lånet innan den på landskapsgarantin grundade betalningsskyldigheten inträder. Landskapsgaranti ställes utan krav på motsäkerhet.

9 §. Den kreditanstalt som beviljat garantikredit skall sköta krediten enligt bankmässiga former och samtidigt bevaka landskapets intresse som borgesman.

[Landskapsstyrelsen] äger rätt att utöva tillsyn över garantikrediter.

Den som erhåller garantikredit är skyldig att lämna [landskapsstyrelsen] och kreditgivaren för tillsynen över krediten erforderliga uppgifter.

10 §. Har landskapsgaranti beviljats endast för en del av fiskarlåns kapital och ränta, räknas amortering i främsta rummet såsom avkortning på den del av lånet, för vilken landskapet ansvarar, till dess landskapet är helt fritt från ansvar.

Säljes den egendom som utgör säkerhet för lånet i exekutiv väg, anses det belopp som av auktionspriset skall användas till betalning av lånet först utgöra amortering för den del av lånet, för vilken kreditanstalten ansvarar och därefter för den del av lånet för vilken landskapet ansvarar och vilken icke blivit erlagd genom de av låntagaren betalda amorteringarna.

11 §. Då landskapsgaranti ställts för fiskarlån, i fråga om vilket erläggande av räntegottgörelse av land-

skapsmedel av i 17 § 1 mom. nämnda orsaker upphört, kan [landskapsstyrelsen] besluta att lånet utan uppsägning omedelbart förfaller till betalning.

3 kap. Lån för marknadsföring av fisk

12 §. Marknadsföringslån kan beviljas för anskaffning och byggande av inrättningar för tillvaratagande, förvaring och hantering av fisk och för anskaffning av anordningar för nämnda ändamål samt för anskaffning och byggande av fartyg och andra transportmedel lämpade för transport av fisk.

13 §. (1997/93) Lånetiden för marknadsföringslån är högst tio år. Räntan på lånet fastställs av [landskapsstyrelsen].

4 kap. Gemensamma stadganden

14 §. Räntestödslån för fiskerinäringen beviljas av i landskapet verksam kreditinrättning.

Kreditinrättning skall innan lånet beviljas lämna ansökningarna för granskning till [landskapsstyrelsen].

Stadgandena i 1 och 2 mom. skall äga motsvarande tillämpning på i 5 § 1 mom. avsedd överföring av lån.

15 §. (1997/93) För i denna lag avsedda lån erligger landskapet till kreditanstalten en av [landskapsstyrelsen] fastställd räntegottgörelse och ersättning för tilläggskostnader.

16 §. I 14 § nämnda kreditinrättningar skall övervaka, att lånen användes för det ändamål, för vilket lånet beviljades och i övrigt enligt denna lag och med stöd därav utfärdade stadganden och bestämmelser.

Kreditinrättning som beviljat lån är skyldig att lämna [landskapsstyrelsen] uppgifter, vilka är nödiga för utredande av, huruvida lånesökanden har varit i behov av i denna lag avsedd kredit, ävensom de uppgifter och för granskning de handlingar, som är erforderliga för konstaterande av huruvida lånevillkoren samt denna lag och med stöd av den utfärdade stadganden och bestämmelser i övrigt iakttagits. [Landskapsstyrelsen] har rätt att i samma syfte hos låntagaren verkställa granskningar.

17 §. Har låntagare använt lånemedel för annat ändamål än det för vilket lånet beviljats, vid ansökan om lån lämnat kreditinrättning väsentligen felaktig uppgift eller undanhållit på lånets beviljande väsentligen inverkan omständigheter, eller har låntagaren för anskaffning av samma egendom erhållit lån även av andra i 2 § 2 mom. avsedda medel, erlägges ej i fråga om sådant lån i 15 § avsedd räntegottgörelse. För den tid landskapet erlagt räntegottgörelse skall låntagaren härvid på lånet erlagga en fyra procent högre ränta än den i 6 § 1 mom. och 13 § nämnda och därjämte en årlig straffränta om två procent. Ränteökningen och straffräntan tillfaller landskapet.

För den tid landskapet ej erligger räntegottgörelse enligt 1 mom. skall låntagaren till kreditinrättningen för sitt lån erlagga gängse utlåningsränta tills lånet i sin helhet blivit återbetalt.

Har erläggande av räntegottgörelse av landskapsmedel av i 1 mom. nämnda orsaker upphört, äger kre-

ditinrättningen rätt att anse lånet utan uppsägning omedelbart förfallet till betalning.

18 §. (1997/93) [Landskapsstyrelsen] beslutar om erläggande av amorteringar på räntestödslån, om tidpunkten då återbetalningsskyldigheten börjar, om förlängningen av återbetalningstiden och om låntagarens rätt att erlägga extra amorteringar samt om erläggande av ränta.

19 §. I det skuldebrev som uppgöres vid utgivande av lån kan, vid äventyr av uppsägning av lånet och påförande av i lånevillkoren eventuellt avtalad straffränta, för lånetiden intagas villkor, som gäller användningen av lånet och tryggheten av dess indrivning samt försäkring av den egendom som utgör föremål för lånet ävensom andra nödiga befunda villkor.

5 kap. Särskilda stadganden

20 §. I [landskapsstyrelsens] med stöd av denna lag givna beslut får ändring ej sökas.

21 §. Närmare föreskrifter om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

123 Landskapslag (1975:45) om investeringslån

1 §. (1995/21) I syfte att främja den ekonomiska tillväxten, trygga sysselsättningen och höja inkomstnivån i landskapet beviljas lån för investeringar i produktions- och turistverksamhet, nedan investeringslån, i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Lånen beviljas inom ramen för anslag som tagits upp i landskapets budget.

2 §. (1995/21) Investeringslån beviljas av [landskapsstyrelsen]. Lånen ges ut av de kreditinrättningar som avtalat med landskapet om att förmedla lånen. [Landskapsstyrelsen] fastställer villkoren för lånen.

De ärenden som enligt denna lag skall skötas av [landskapsstyrelsen] bereds av en kommission. Kommissionen består av en ordförande och fyra ledamöter som utses av [landskapsstyrelsen] för två år i sänder.

3 §. Investeringslån utges på kreditinrättnings ansvar. [Landskapsstyrelsen] kan dock besluta att lån eller del därav beviljas på landskapets ansvar mot svagare säkerhet än vad i 4 § landskapslagen (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti är stadgat. (1988/51)

Då lån beviljas utan betryggande säkerhet, skall hos låntagaren uppbäras premie, vars storlek bestämmas av [landskapsstyrelsen]. Sådan premie får utan dom eller utslag utsökas i den ordning som är stadgad för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

4 §. [Landskapsstyrelsen] kan, då den finner särskilda skäl föreligga att stödja någon produktionsgren eller företag inom visst område, besluta att lån får beviljas mot ränta som är lägre än gängse ränta. Sådana lån får uppgå till högst en femtedel av de utgivna lånens sammanlagda belopp. Skillnaden mellan den ränta kreditinrättning normalt uppbär för motsvarande lån och

den ränta [landskapsstyrelsen] beslutat att skall uppbäras för lånet erlägges till kreditinrättningen av landskapsmedel.

5 §. I det avtal som uppgöres med kreditinrättning, bör som villkor intagas att kreditinrättning skall betala i denna lag avsedda lån som den förmedlat jämte ränta och eventuella avgifter för lånet till landskapet efter hand som låntagaren i enlighet med lånevillkoren skall betala amorteringar, räntor och avgifter, dock så att lån som beviljats på landskapets ansvar av kreditinrättningen återbetalas till landskapet jämte räntor och eventuella avgifter omedelbart efter hand som gäldenären betalar dem. Därjämte skall extra amorteringar som låntagaren gör omedelbart betalas till landskapet. Förseningsränta som eventuellt uppbärs för lån, med undantag för sådana lån som beviljats utan betryggande säkerhet, tillfaller kreditinrättningen.

Beviljas gäldenären anstånd med amortering på lån, erhåller kreditinrättningen motsvarande lättnader i betalningen av lånet.

6 §. (1995/21) [Landskapsstyrelsen] fastställer räntan för investeringslånen. (1997/91)

Till kreditinrättning som förmedlar investeringslån betalar [landskapsstyrelsen] ett årligt arvode beräknat på utestående förmedlade lån. (1997/91)

För låntagare som är bosatta på fasta Åland är lånetiden högst tio år varav de två första åren kan vara amorteringsfria. För låntagare som är bosatta i skärgården är lånetiden högst tolv år varav de tre första åren kan vara amorteringsfria.

Investeringslåneandelen kan utgöra högst 35 procent av den godkända investeringskostnaden.

7 §. I avtal som avses i 2 § 1 mom. skall som villkor intagas att om lån beviljats dels på kreditinrättningen och dels på landskapets ansvar, anses vid uppgörelse mellan landskapet och kreditinrättningen den del av lånet för vilken landskapet svarar först betald. Säljes den egendom som utgör säkerhet för lånet i utsökningsväg, anses likväl den del av lånet, för vilken kreditinrättningen svarar, i den mån den icke blivit betald genom låntagarens amorteringar, först avkortad med det belopp av auktionsskillingen som inflyter för betalning av lånet. Har låntagaren beviljats flera lån, behandlas lånen vid uppgörelsen som om de hade beviljats som ett enda lån.

8 §. I avtal som avses i 2 § 1 mom. skall kreditinrättning förbinda sig att övervaka att de lån som beviljats i stöd av denna lag användes för det ändamål som bestämts vid beviljandet av lånet.

I skuldebrev angående lån som beviljats i stöd av denna lag skall intagas bestämmelse om att lånet anses förfallet till betalning före den för dess återbetalning överenskomna tiden, om lånemedel använts för annat ändamål än det som förutsatts i lånebeslutet.

9 §. Närmare bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

10 §. Mandattiden för den i 2 § avsedda kommissionen utgår första gången den 31 december 1977.

I 24 LL (1977:44) om sysselsättningspolitiska konjunkturlån

11 §. Upphävd (1996/79).

Ikraftträdelsebestämmelse (1995/21):

Denna lag träder i kraft den 20 mars 1995.

Lagen skall tillämpas på lån som beviljas efter det att lagen trätt i kraft, dock så att det arvode som avses i 6 § är 0,6 procent på de lån som förmedlats före lagen trädde i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (1997/91):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Lagen skall tillämpas på lån som beviljats såväl före som efter lagens ikraftträdande.

I 24 Landskapslag (1977:44) om sysselsättningspolitiska konjunkturlån till företag

1 §. Företag kan inom ramen för anslag som upptagits i landskapets [ordinarie] årsstat beviljas sysselsättningspolitiska konjunkturlån i enlighet med vad i denna lag stadgas.

Vad i denna lag är stadgat äger icke tillämpning på företag som bedriver i [11 § 2 mom. självstyrelselagen (1952:5) för Åland] avsedd näring.

2 §. Lån kan beviljas industri-, arbetsrörelse-, turist-, fiskeri-, fiskodlings-, handelsträdgårds-, plantskole-, pålsdjurs- och torvproduktionsföretag, som äger förutsättningar för en lönsam verksamhet, men vars arbetsbetingelser försvagats av de ekonomiska konjunkturerorna till den grad att företaget, såvida lån som avses i denna lag icke beviljas, skulle tvingas att temporärt avskeda eller permittera arbetskraft eller övergå till förkortad arbetsvecka. Lån kan av särskilda skäl beviljas även sådant företag inom här nämnd bransch, vilket äger förutsättningar för lönsam verksamhet och vilket från företag som upphört med eller väsentligt inskränkt sin verksamhet i regelbundet arbete övertar de uppsagda eller avskedade arbetstagarerna eller en del av dem. (1978/7)

Lån beviljas under förutsättning att företaget förbinder sig att i regelbundet arbete eller därmed jämförbar utbildning hålla arbetstagarerna som eljest omedelbart skulle bli arbetslösa samt, att beviljandet av lån är av nöden med tanke på upprätthållande av sysselsättningen.

Lån beviljas även för redan uppsagd eller permitterad arbetstagarernas del, eller för sådan arbetstagarernas del, vars arbetsvecka förkortas, såframt företaget återtar honom i regelbundet arbete eller därmed jämförbar utbildning.

3 §. Lån sökes hos [landskapsstyrelsen]. Lån beviljas för varje i 2 § avsedd arbetstagarernas del till ett belopp som motsvarar högst det tredubbla beloppet av med stöd av lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor (FFS 125/1934) fastställda högsta dagunderstöd per arbets- eller utbildningsdag, dock högst för sex månader. Av särskilda skäl kan lån beviljas till ett belopp som avviker från ovannämnda belopp.

[Landskapsstyrelsen] kan för beviljandet av lån ställa villkor som i varje enskilt fall befinnes påkallade för trygghet av sysselsättningen.

Se Lag om arbetslöshetskassor, Fi 219 FL I.

4 §. Beslut om beviljande av lån eller ej fattas av [landskapsstyrelsen] med beaktande av lånets sysselsättningspolitiska betydelse. Lån beviljas utan att säkerhet ställes.

5 §. Lån som företag beviljats med stöd av denna lag är under de två första låneåren ränte- och amorteringsfritt. Lånet inklusive den årliga räntan om sju procent, som räknas från ingången av lånetidens tredje år, skall återbetalas genom lika stora annuiter under de två år som följer på det andra låneåret. (1978/7)

Uppfyller företaget som beviljats lån, icke de villkor som uppställts då lånet beviljades förfaller lånet omedelbart och utan uppsägning till betalning till landskapet jämte 18 procents årlig ränta.

Har låntagaren då han ansökte om lånet lämnat i väsentligt hänseende oriktig uppgift eller har han hemlighållit omständigheter som är av väsentlig betydelse vid bedömningen av om lån skulle beviljas eller ej, bör lånet bestämmas att återbetalas helt eller delvis. Lån som skall återbetalas påföres en årlig ränta på 18 procent räknat från den tidpunkt då lånet beviljades.

6 §. Såvida företag innan lån helt återbetalats överlåtes till annan person utan att överlåtelsen med hänsyn till förhållandena kan anses leda till en minskning av antalet arbetsplatser kan [landskapsstyrelsen] efter ansökan godkänna att lånet helt eller delvis överföres på den nya ägaren.

7 §. Den som vid ansökan om sysselsättningspolitiskt konjunkturlån lämnat i väsentligt avseende oriktiga uppgifter eller hemlighållit omständigheter av väsentlig betydelse för lånets beviljande skall dömas till böter, såframt icke annorstädes strängare straff är stadgat.

8 §. Den som olovligen yppar vad han vid fullgörande av uppdrag i enlighet med denna lag har fått veta om företags ekonomiska förhållanden eller yrkes- eller affärshemlighet, skall dömas till böter, såframt för gärningen icke annorstädes är stadgat strängare straff.

9 §. Företagare är skyldig att till [landskapsstyrelsen] lämna de uppgifter som behövs för att konstatera om förutsättningar finns för beviljande av sysselsättningspolitiskt konjunkturlån eller huruvida uppställda villkor för beviljat lån har uppfyllts. [Landskapsstyrelsen] äger rätt att vid behov verkställa inspektioner hos företaget för införskaffande av nämnda uppgifter eller för undersökning av tillförlitligheten av de lämnade uppgifterna.

Polismyndighet är skyldig att giva [landskapsstyrelsen] handräckning vid inspektioner som avses i 1 mom.

10 §. I beslut som fattats med stöd av denna lag får, med undantag av beslut som avses i 7 eller 8 §, ändring icke sökas genom besvär.

11 §. Närmare bestämmelser och anvisningar om tillämpningen av denna lag kan vid behov utfärdas genom landskapsförordning.

12 §. Denna lag träder omedelbart i kraft.

Ikraftträdandebestämmelse (1978/7):

Stadgandena i lagens 5 § 1 mom. tillämpas även på i denna lag avsedda lån som beviljats före lagens ikraftträdande.

125 Landskapslag (1966:14) om landskapsgaranti för industrier och vissa andra näringsgrenar (1967/17)

1 §. (1979/84) Enligt denna lag kan för utvecklande, utvidgande och grundande av företag samt förbättrande av ett företags verksamhetsförutsättningar ges landskapsgarantier till säkerhet för företagens inhemska och utländska krediter eller ansvarsförbindelser. Garantier kan ges inom följande näringsgrenar:

- 1) medelstor industri och småindustri,
- 2) turism,
- 3) pälsdjursuppfödning,
- 4) fiske och fiskodling,
- 5) plantskola,
- 6) handelsträdgård samt
- 7) produktion av inhemsk energi. (1994/29)

Landskapsgarantier kan dessutom ges för krediter som beviljas företag vilka bedriver verksamhet som direkt främjar annan näringsverksamhet. (1992/9)

Landskapsgarantier kan ges även för krediter som tilldelas företag, vilka besitter fastighet som är avsedd att betjäna i 1 och 2 mom. nämnda företags verksamhet, dock endast i undantagsfall, om deras ägare idkar annan än i sagda moment nämnd företagsverksamhet.

Under förutsättningar som i denna lag bestämts för beviljande av landskapsgaranti får i 1-3 mom. nämnda företag beviljas lån ur landskapsmedel mot svagare säkerhet än vad i 4 § landskapslagen (1988:50) om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti är stadgat. (1988/53)

Denna lag tillämpas inte på näringar som avses i 27 § självstyrelselagen för Åland. (1994/29)

Kredit, som med stöd av denna lag garanteras av landskapet, benämns nedan garantikredit. Med ansvarsförbindelse avses en förbindelse som ges för uppfyllande av säkerhetsvillkor i anslutning till ett leveransavtal. (1994/29)

Vad i denna lag är stadgat om landskapsgaranti och garantikredit gäller även enligt 4 mom. beviljade lån.

2 §. (1979/84) Garantikredit skall vara avsedd att användas för anskaffning av anläggningstillgångar, vilka erfordras för i 1 § avsedd företagsverksamhet eller för förändring, reparation eller grundförbättring av sådana eller stabilisering av kortfristiga skulder, föranledda av ovan nämnda investeringar och vilka påbörjats tidigast två år före ansökan om garanti gjordes.

Som användningsändamål för garantikredit kan även godkännas finansiering av driftkapital som behövs för företagsverksamhet samt finansiering av produktutveckling och marknadsföring. (1982/37)

Landskapsgaranti kan beviljas även till säkerhet för kredit som idkare av i 1 § 1-3 mom. nämnd företagsverksamhet behöver för anskaffning av annat i sagda moment avsett företag eller aktier eller andelar i detta.

LL (1966:14) om landskapsgaranti för industrier ...

125

Landskapsgaranti kan även ges som säkerhet för en ansvarsförbindelse som avses i denna lag. (1994/29)

3 §. Landskapsgaranti kan ges som säkerhet för en garantikredits kapital och ränta samt för andra betalningar enligt kreditvillkoren. Landskapsgaranti kan även ges som motsäkerhet för en bankgaranti som ställs för en garantikredit eller ansvarsförbindelse. (1994/29)

Landskapsgaranti ges i form av proprieborgen. (1982/37)

3-4 mom. upphävda (1982/37).

4 §. (2002/23) Det sammanlagda beloppet av samtidigt utestående landskapsgarantier och lån som beviljats enligt 1 § 4 mom. får stiga till högst 8.410.000 euro, med undantag för räntor och andra betalningar som eventuellt skall erläggas utöver kapitalet. Beloppet av utländsk kredit beräknas enligt Europeiska centralbankens säljkurs för respektive valuta vid den tidpunkt då garantin beviljas.

5 §. Förutsättningen för att landskapsgaranti skall beviljas är att det föreligger behov därav med hänsyn till möjligheterna att ordna finansiering och säkerheter. (1982/37)

För landskapsgaranti skall ställas av [landskapsstyrelsen] godkänd motsäkerhet, vilken inte behöver vara betryggande. Landskapsgaranti kan ges även utan krav på motsäkerhet, om förhållandena ger anledning därtill. (1982/37)

När landskapsgaranti beviljas skall avseende fästas vid företagets betydelse för en allmän ekonomisk utveckling och en ändamålsenlig regional lokalisering av i 1 § avsedda näringar samt för tryggnad av selsättningen. Särskild uppmärksamhet skall ägnas företagets ekonomiska förutsättningar och utvecklingsmöjligheter samt företagarens och företagsledningens förmåga att sköta företaget med framgång. (1979/84)

6 §. Upphävd (1982/37).

7 §. Landskapsgaranti och i 1 § 2 mom. avsedda lån ur landskapsmedel beviljas av [landskapsstyrelsen].

Anses det nödigt för ärendenas behandling, må [landskapsstyrelsen] för ärendenas beredning tillsätta en kommission.

8 §. (1994/29) Den som beviljats landskapsgaranti eller lån som avses i 1 § 4 mom. skall erlägga en premie till landskapet. Premien kan, i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] närmare fastställer, variera mellan 0,25 och 1,50 % av garantikrediten respektive lånebeloppet.

Premierna kan utsökas utan dom eller utslag i den ordning som är stadgad för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

9 §. Till tryggnad av landskapets fördel må egendom, som utgör säkerhet för garantikredit, eller egendom, som utmätts för betalning av sådan kredit, även som garantitagare tillhörig annan egendom vid auktion inköpas till landskapet.

Sålunda åtkommen fast egendom må [landskapsstyrelsen] överlåta utan [landstingets] medgivande.

I 26 LL (1972:58) om statsgarantier för företag ...

[Landskapsstyrelsen] är berättigad att ingå avtal med mottagarna av garantikrediter eller med kontraborgensmännen om återbetalningen av landskapets regresstillgodohavanden. (1979/84)

[Landskapsstyrelsen] äger rätt att godkänna ackord eller därmed jämförliga arrangemang, godkänna frivillig realisering av egendom som utgör säkerhet för garantikrediten eller motsäkerhet för garanti samt efterskänka landskapets tillgodohavanden. (1979/84)

10 §. Yppar någon vad han vid handläggningen av ärenden, som avses i denna lag, erfarit om enskild persons eller sammanslutnings ekonomiska ställning eller om affärs- eller yrkeshemlighet, straffes med böter, såfram icke strängare straff annorstädes i lag är stadgat.

Ej må brott, som nämnes i denna paragraf, åtalas av allmän åklagare, om icke målsägaren anmält brottet till åtal.

11 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

Ikraftträdandebestämmelse (1982/37):

Denna lag träder i kraft den 1 september 1982. På landskapsgaranti som beviljats före lagens ikraftträdande tillämpas tidigare gällande bestämmelser.

I 26 Landskapslag (1972:58) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om statsgarantier för företag som idkar skeppsbyggnads- eller rederirörelse (1991/18)

1 §. Lagen den 24 juli 1972 om statsgarantier för företag som idkar skeppsbyggnads- eller rederirörelse (FFS 573/1972) och med stöd av densamma utfärdade bestämmelser skall äga tillämpning i landskapet Åland. (1991/18)

Till ansökan om statsgaranti till säkerhet för krediter och lån som beviljats för i sagda lagstiftning avsedda ändamål, gjorda av åländska företag som idkar skeppsbyggnads- eller rederirörelse, skall [landskapsstyrelsens] utlåtande bifogas. (1991/18)

Sker framdeles ändring i sagda lagstiftning, skall de ändrade stadgandena gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

Denna lag äger tillämpning från och med den 1 augusti 1972.

I 27 Landskapslag (1976:43) om tillämpning av lagen om exportgaranti i landskapet Åland

Lagen den 14 september 1962 om exportgaranti (FFS 479/1962) samt senare däri gjorda ändringar skall, jämte med stöd därav utfärdade bestämmelser, äga tillämpning i landskapet Åland.

Till ansökan rörande exportgaranti för företag med hemort i landskapet Åland skall [landskapsstyrelsens] utlåtande i saken bifogas. Vad här är stadgat gäller ej

företag som utövar sådan näring som avses i [11 § 2 mom.] självstyrelselagen för Åland.

Sker framdeles ändring i de i 1 mom. avsedda författningarna skall ändringarna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

I 28 Förordning (1991:67) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om exportgaranti

(FFS 1150/1991)

Förlängd genom (1993/10).

1 §. Statsgaranticentralen skall sköta de uppgifter enligt lagen om exportgaranti (479/1962) som enligt [19 §] självstyrelselagen för Åland (670/1951) ankommer på landskapets förvaltning.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 september 1991.

Genom denna förordning upphävs förordningen den 21 juli 1977 angående handhavandet av i lagen om exportgaranti avsedda uppgifter i landskapet Åland (584/1977).

I 29 Landskapslag (1995:46) om återkrävande av stöd ur landskapets medel

1 §. Om kommissionen har konstaterat att ett stöd ur landskapets medel strider mot artikel [92 i fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen] eller mot bestämmelser i kommissionens beslut nr 3855/91/EKSG om gemenskapsregler för stöd till stålindustrin, kan stödet i enlighet med kommissionens beslut helt eller delvis återkrävas hos mottagaren.

Art. 92 motsvaras numera av art. 87.

2 §. Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

Skydd av miljön, renhållning, jakt och friluftsliv

J 1 Landskapslag (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Lagens syfte och tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på verksamheter som orsakar eller kan orsaka miljöförorening och på verksamheter som ger upphov till avfall och verksamheter för behandling av avfall.

Bestämmelserna syftar till att

- 1) hindra miljöförorening och avhjälpa och minska skador orsakade av förorening,
- 2) harmonisera behandlingen av vissa tillstånd som är väsentliga för miljövården,
- 3) trygga en hög skyddsnivå för miljön som helhet genom att den totala miljöbelastningen som en inrättning eller ett företag medför beaktas i tillståndsprövningen och ange en miniminivå på kraven för miljöfarlig verksamhet och
- 4) förbättra medborgarnas möjligheter att påverka beslut som gäller miljön.

Lagen skall tillämpas så att människors hälsa och miljön skyddas från skada och fara.

2 §. Miljötillstånd

Miljötillstånd är en gemensam benämning på de tillstånd som avses i denna lag. Lagen innehåller gemensamma bestämmelser för alla miljötillstånd.

Miljötillstånd söks hos och prövas av Ålands miljöprövningsnämnd som verkar i enlighet med landskapslagen (1997:65) om Ålands miljöprövningsnämnd.

Se C 12, Landskapslag (1997:65) om Ålands miljöprövningsnämnd.

3 §. Definitioner

Med *miljöförorening* avses utsläpp eller deponering av ämnen eller energi såsom värme, strålning, lukt, buller eller skakning, i luft, vatten eller mark, vilket ensam eller tillsammans kan orsaka

- a) olägenhet för människors hälsa,
- b) skada på naturen och dess funktioner,
- c) hinder för eller ett väsentligt försvårande av nyttjandet av naturresurser,
- d) minskad allmän trivsel eller försämring av kulturvärden,
- e) försämring av miljöns lämplighet att nyttjas för rekreatiönsändamål,
- f) skada på egendom eller olägenhet att nyttja den eller
- g) annan jämförbar kränkning av allmänt eller enskilt intresse.

Med *olägenhet för människors hälsa* avses störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka den enskilda människans eller befolkningens livsmiljö och hälsa menligt.

Med *miljöfarlig verksamhet* avses att inrätta eller använda en anläggning, att nyttja ett område eller att bedriva en verksamhet så att det kan orsaka miljöförorening.

Med *utsläpp* avses direkt eller indirekt förorening från punktkällor eller diffusa källor inom en anläggning av ämnen, vibrationer, värme eller buller i luft, vatten och mark. (2002/74)

Med *utsläppsgränsvärde* avses den mängd uttryckt med särskilda parametrar eller den koncentration av eller nivå på ett utsläpp som inte får överskridas under en given tidsperiod eller flera givna tidsperioder. (2002/74)

Med *verksamhetsutöware* avses en juridisk eller fysisk person som bedriver en verksamhet samt den som har den faktiska beslutanderätten i fråga om verksamheten.

Med *bästa tillgängliga teknik* avses den bästa tekniska lösning som enligt gängse branschkriterier kan tillämpas i ifrågasvarande bransch och som gör det möjligt att hindra eller så effektivt som möjligt minska föroreningen av miljön som helhet.

I landskapsförordning bestäms närmare vilka omständigheter som skall beaktas vid bedömningen och definitionen av bästa tillgängliga teknik.

Se J 2, Landskapsförordning (2001:35) om miljöskydd och miljötillstånd.

Ursprungliga 4-6 mom. har blivit 6-8 mom. (2002/74)

2 kap. Miljöskydd

4 §. Allmänna miljöskyddsprinciper

Skadliga miljökonsekvenser skall förebyggas. Om de inte helt kan förebyggas skall de begränsas i så stor utsträckning som möjligt.

Det ankommer på envar att iaktta sådan omsorg och försiktighet som verksamhetens art förutsätter för att miljöförorening skall kunna förebyggas. I syfte att undvika negativa miljökonsekvenser skall hänsyn tas till sannolikheten för miljöförorening och olycksrisk samt till möjligheterna att förhindra olyckor och begränsa följderna av dem.

I all yrkesmässig verksamhet bör bästa tillgängliga teknik eftersträvas.

Lämpliga åtgärdscombinationer, såsom arbetsmetoder, val av råvaror och energi skall tillämpas för att förebygga miljöförorening.

J 1 LL (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd

5 §. *Förorenarens ansvar*

Verksamhetsutövaren svarar för att de allmänna miljöskyddsprinciperna i 4 § iaktas samt att miljöförorening förebyggs, undanröjs eller begränsas i så stor utsträckning som möjligt.

6 §. *Intressejämförelse*

De allmänna miljöskyddsprinciperna beaktas i ett enskilt ärende i den utsträckning det inte kan anses oskäligt att uppfylla dem. Vid skälighetsbedömningen beaktas nyttan av förebyggande åtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Gränsvärden, kvalitetsnormer och andra specifika normer samt strängare krav som finns i annan lagstiftning får dock inte åsidosättas.

7 §. *Konsekvensmedvetenhet*

Verksamhetsutövaren skall ha tillräcklig kunskap om de miljökonsekvenser som verksamheten medför och om möjligheterna att förebygga och begränsa verksamhetens skadliga verkningar. Verksamhetsutövaren skall därtill ha tillräcklig kunskap om möjligheterna att utveckla verksamheten, produktionen eller produkten så att miljöförorening förebyggs eller begränsas.

8 §. *Val av förlägningsplats*

Miljöfarlig verksamhet skall förläggas till en plats där den orsakar minsta möjliga fara för miljön och där miljöförorening kan förebyggas.

När lämpligheten hos en förlägningsplats bedöms skall hänsyn tas till

- 1) verksamhetens art, sannolikhet för förorening och olycksrisk,
- 2) områdets och dess omgivnings nuvarande och kommande användningsändamål, sistnämnda enligt vederbörligen fastställda planer och planbestämmelser för området, samt
- 3) alternativa förlägningsplatser inom området.

9 §. *Förbud mot förorening av mark*

Ämnen och avfall får inte lämnas eller släppas ut i marken så att markens kvalitet till följd av det försämraras på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller skada på naturen eller dess funktioner.

10 §. *Föreskrifter och anvisningar*

[Landskapsstyrelsen] kan i landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser för att förverkliga miljöskyddet enligt vad som bestäms i kapitel 14.

3 kap. Tillståndsbefov

11 §. *Tillståndsplikt*

Tillstånd krävs för verksamhet som medför risk för förorening av miljön. Tillstånd behövs dessutom för

- 1) verksamheter som kräver vattentillstånd och regleras i vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland och vattenförordningen (1996:77) för landskapet Åland,
- 2) verksamheter som kräver avfallstillstånd och regleras i 28 § landskapslagen (1981:3) om renhållning och förordningsbestämmelser i anslutning till den och
- 3) verksamheter som kräver förläggningstillstånd och regleras i 26 § landskapslagen (1967:6) om hälso-

vården och landskapsförordningen (1973:63) om hälsovården.

[Landskapsstyrelsen] kan genom en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om tillståndspliktig verksamhet.

12 §. *Ändring av verksamhet*

En väsentlig utvidgning eller ändring av den verksamhet för vilken miljötillstånd har beviljats kräver ett nytt tillstånd.

Då verksamheten inskränks väsentligt eller upphör och då verksamheten överläts skall detta utan dröjsmål anmälas till [landskapsstyrelsen].

13 §. *Tidpunkt för inledande av verksamheten*

Verksamhet för vilken tillstånd skall sökas får inte inledas förrän tillstånd beviljats och vunnit laga kraft. Detta gäller även i 12 § 1 mom. avsedd ändring eller utvidgning av verksamheten.

Miljöprövningsnämnden kan bestämma att ett tillståndsbeslut kan verkställas även om det inte vunnit laga kraft, om sökanden begär detta och ställer en godtagbar säkerhet för att miljön återställs i sitt tidigare skick och eventuella skador, olägenheter och kostnader ersätts för det fall att tillståndsbeslutet upphävs eller ändras. Ett tillståndsbeslut får dock inte verkställas om verkställandet skulle göra ändringssökande onödigt. Besvärmyndigheten kan förbjuda verkställighet av tillståndsbeslutet. Här avsedd säkerhet behöver inte ställas av landskapet, en kommun eller ett kommunalförbund.

I ett beslut om tillstånd för vattenföretag tillämpas 6 kap. 26 § vattenlagen för landskapet Åland.

4 kap. Undantag från tillståndsbefov

14 §. *Kortvarig försöksverksamhet*

Tillstånd behövs inte för kortvarig verksamhet i försökssyfte då avsikten är

- 1) att prova ut en råvara, en energiform, en tillverknings- eller en förbränningsmetod eller en reningsanordning eller
- 2) att utvärdera konsekvenserna, användbarheten och andra därmed jämförbara omständigheter av att återvinna eller behandla avfall i anläggning eller yrkesmässigt.

Denna paragraf gäller inte verksamhet som omfattas av vattenlagen för landskapet Åland.

15 §. *Avlopp från enskilda hushåll*

Miljötillstånd behövs inte för ledande av avloppsvatten från enskilda hushåll om [landskapsstyrelsen] har meddelat i 65 § avsedda bestämmelser om miljöskyddskraven och samtidigt beslutat att miljötillstånd inte behövs. Ärendet prövas då av kommunala myndigheter.

16 §. *Övriga undantag*

Verksamheter som avses i 64 § 2 och 3 punkten och om vilka bestämmelser utfärdas i en landskapsförordning kan samtidigt undantas från tillståndsplikt under de förutsättningar som anges i förordningen.

5 kap. Tillståndsansökan och samtidig behandling

17 §. Tillståndsansökans anhängiggörande

En ansökan om tillstånd skall tillställas och inlämnas till miljöprövningsnämnden.

18 §. Ansökans innehåll och utredning

Till ansökan skall fogas nödvändig utredning om sökanden, verksamheten, verksamhetens konsekvenser och sakägarna. [Landskapsstyrelsen] kan utfärda närmare bestämmelser om ansökans innehåll och utredning i landskapsförordning.

19 §. Beredning av ärendet

Ärendet bereds, delges och kungörs på det sätt som framgår av landskapslagen om Ålands miljöprövningsnämnd och, i förekommande fall, landskapslagens (1995:28) om miljökonsekvensbedömningar.

20 §. Gemensam behandling av ansökningar som gäller samma verksamhet

Ansökningar som gäller samma verksamhet och på vilka denna landskapslag tillämpas skall behandlas tillsammans och avgöras genom ett beslut om detta inte av något särskilt skäl är onödigt.

21 §. Samtidig behandling av ansökningar som gäller olika verksamheter

Om totaleffekten av olika miljöfarliga verksamheter är avsevärd och miljötillståndsärendena gällande dessa verksamheter är anhängiga samtidigt skall miljöprövningsnämnden behandla och avgöra ansökningarna samtidigt, om detta inte av något särskilt skäl är onödigt.

6 kap. Förutsättningar för tillstånd

22 §. Förutsättningar gällande verksamheten och dess förläggning

För att tillstånd skall beviljas förutsätts att verksamheten inte ensam för sig eller tillsammans med andra verksamheter leder till

- 1) olägenhet för människors hälsa,
- 2) betydande miljöförorening eller fara för sådan förorening,
- 3) förorening av marken enligt 9 § eller
- 4) försämring av särskilda naturförhållanden, äventyrande av vattenförsörjningen eller något annat allmänt sett viktigt användningsområde.

Verksamheten får inte förläggas i strid med stads- eller byggnadsplan. Därtill beaktas 8 §.

23 §. Förutsättningar gällande verksamhetsutövaren

Verksamhetsutövaren skall vara organiserad på ett sätt som är tillräckligt och trovärdigt för skötseln av ifrågasvarande verksamhet och som skapar en grund för en fortgående framgångsrik skötsel av verksamheten med hänsyn till dess miljöaspekter och miljöskyddsprinciperna i 4 §.

Verksamhetsutövaren skall ha tillräcklig sakkunskap om verksamheten och dess miljökonsekvenser på det sätt som framgår av 7 §.

Om inte verksamhetsutövaren anses vara solvent skall denne ställa en säkerhet som är tillräcklig med beaktande av verksamhetens omfattning och karaktär

samt med beaktande av de föreskrifter som meddelas för verksamheten.

7 kap. Tillstånd

24 §. Tillstånd

Tillstånd skall beviljas om verksamheten med beaktande av enligt 25 § givna tillståndsvillkor kan ordnas i enlighet med denna landskapslag och den lagstiftning som nämns i 11 §.

Om de materiella förutsättningarna för att bevilja tillstånd enligt de landskapslagar enligt vilka tillstånd skall sökas och som nämns i 11 § är motstridiga antingen sinsemellan eller med denna lag skall i ett enskilt tillståndsärende, där de skall tillämpas, de strängare kraven gälla om annat inte föreskrivs.

När ett tillståndsärende avgörs skall även landskapslagen (1977:41) om naturvård beaktas liksom vad som i övrigt bestämts för att trygga allmänna och enskilda intressen.

25 §. Tillståndsvillkor för förebyggande av förorening

I ett miljötillstånd skall ingå tillräckliga villkor om

- 1) (2002/74) utsläpp, förebyggande och begränsning av utsläpp samt utsläppsplatsens läge, varvid utsläppsgränsvärden skall anges för sådana förorenande ämnen som kan antas finnas i betydande mängder, med angivande av lämpliga utsläppskrav avseende mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod,
- 2) avfall samt förebyggande och begränsning av dess uppkomst och skadlighet,
- 3) åtgärder vid störningar och exceptionella situationer,
- 4) åtgärder efter att verksamheten upphört såsom istandsättning av områden och förebyggande av vidare utsläpp och
- 5) andra åtgärder för att förebygga, begränsa eller utreda miljöförorening, risk för miljöförorening eller den skada som miljöföroreningen medför.

Om verksamheten till sin art är sådan att det inte är möjligt att genom sådana villkor som omtalas i 1 mom. förebygga eller begränsa miljöförorening eller skador i tillräcklig utsträckning kan tillståndet omfattas av nödvändiga villkor om produktionsmängd, produktionens energiformer och näringsämnen.

Tillståndsvillkor ges med beaktande av verksamhetens art, verksamhetens sammantagna miljöpåverkan, egenskaperna hos det område där verksamhetens miljökonsekvenser framträder, betydelsen av de förebyggande åtgärderna för miljön som helhet och de tekniska och ekonomiska förutsättningarna att genomföra de förebyggande åtgärderna. Tillståndsvillkor om förebyggande och begränsning av utsläpp skall vara baserade på bästa tillgängliga teknik, dock inte så att i villkoren anges att en viss teknik eller teknologi skall användas. (2002/74)

Energiförbrukningens effektivitet och beredskapen att förebygga olyckor och begränsa följderna av dem skall vid behov beaktas vid utfärdandet av tillståndsvillkor.

J 1 LL (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd

26 §. Tillståndsvillkor om tillsyn och egenkontroll

Nödvändiga villkor om driftskontroll, kontroll av verksamhetens utsläpp, avfall och avfallshandling, verksamhetens miljökonsekvenser och kontroll av miljöns tillstånd efter att verksamheten upphört samt om den säkerhet som krävs av verksamhetsutövaren enligt 23 § 3 mom. skall ingå i tillståndsbeslutet. I tillståndet skall verksamhetsutövaren åläggas att lämna de uppgifter som behövs för tillsynen samt kontrollen av att villkoren i tillståndet iaktas. (2002/74)

Miljöprövningsnämnden kan ålägga flera tillståndshavare att tillsammans utföra kvalitetskontroller och även i övrigt kontrollera konsekvenserna av sina verksamheter. Nämnden skall samtidigt vid behov besluta om fördelningen av kostnaderna för kontrollen.

Miljöprövningsnämnden kan ålägga verksamhetsutövaren att lägga fram en kontrollplan för tillsynsmyndigheten och besluta att verksamheten inte får inledas förrän tillsynsmyndigheten har godkänt planen.

27 §. Tillståndsvillkor i förhållande till minimikrav i landskapsförordningar

De tillståndsvillkor som meddelas kan vara strängare än ett specificerat minimikrav på miljöskyddet enligt en landskapsförordning som givits med stöd av denna landskapslag eller de landskapslagar som avses i 11 §

1) om det är nödvändigt för att förutsättningarna för beviljande av tillstånd skall uppfyllas,

2) för att skydda vatten eller

3) för att trygga ett miljökvalitetskrav som meddelats i en landskapsförordning.

8 kap. Tillståndets giltighet**28 §. Tillståndets varaktighet**

Ett tillstånd beviljas tillsvidare eller för en viss tid, beroende på ärendets art. Ett tillstånd som beviljats för en viss tid upphör automatiskt vid utgången av den utsatta tiden.

I ett tillstånd som beviljats tillsvidare skall bestämmas inom vilken tid en ansökan om granskning och revidering av tillståndsvillkoren skall göras och vilka utredningar som då skall läggas fram. Av särskilda skäl kan också ett tillstånd som beviljats för en viss tid innehålla bestämmelser om revidering av villkoren. Miljöprövningsnämnden kan besluta att en sådan granskning inte skall göras om den bedöms vara uppenbart onödig samt om tillståndsvillkoren gäller för en verksamhet vilken inte är tillståndspliktig i enlighet med de Europeiska gemenskapernas bestämmelser. (2002/74)

29 §. Iakttagande av landskapsförordningar

En landskapsförordnings bestämmelser skall iaktas även om förordningen utfärdas efter att ett tillstånd beviljats och är strängare än villkoren i tillståndet. Bestämmelser om tillståndets giltighet och revidering skall på samma sätt iaktas utan hinder av tillståndet.

30 §. Överlåtelse av tillstånd

Tillstånd kan inte överlätas annat än tillsammans med den verksamhet, den fastighet eller den anlägg-

ning som tillståndet avser. Överlåtelsen skall anmälas till tillsynsmyndigheten av förvärvaren.

Miljöprövningsnämnden kan på ansökan av tillsynsmyndigheten, tillståndsöverlåtaren eller förvärvaren pröva huruvida förutsättningarna enligt 23 § föreligger.

31 §. Ändring av tillstånd

Miljöprövningsnämnden kan på eget initiativ eller på ansökan av tillsynsmyndigheten eller en sakägare ändra ett tillstånd då

1) den förorening eller risk för förorening som utnyttjandet av tillståndet medför är väsentligt större än vad som kunde förutses vid tillståndsprövningen,

2) de omständigheter som rådde då tillståndet beviljades har ändrats på ett väsentligt sätt och

3) den bästa tillgängliga tekniken har utvecklats så att utsläppen kan minskas väsentligt utan oskäliga kostnader för verksamhetsutövaren.

Tillståndet kan ändras även då det är nödvändigt för verkställigheten av internationella fördrag som är förpliktande för landskapet.

32 §. Återkallande av tillstånd

Miljöprövningsnämnden kan på tillsynsmyndighetens initiativ återkalla ett tillstånd då

1) förutsättningarna för fortsatt verksamhet inte kan uppfyllas genom en ändring av tillståndet i enlighet med 31 §,

2) den som ansökt om tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter vilka väsentligt påverkat förutsättningarna för beviljandet av tillstånd eller

3) tillståndshavaren eller någon för vilken denna svarar trots skriftliga anmärkningar från tillsynsmyndigheten upprepade gånger åsidosatt bestämmelser och föreskrifter i tillståndsbeslutet så att verksamheten orsakar risk för förorening.

33 §. Tillståndets upphörande av andra skäl

Tillståndet förfaller då

1) verksamhetsutövaren meddelar tillsynsmyndigheten att verksamheten inte satts igång eller att verksamheten har nedlagts för gott,

2) verksamheten varit nedlagd minst fem år i sträck, oberoende av om verksamhetsutövaren har meddelat tillsynsmyndigheten detta och

3) verksamheten inte har satts igång eller åtgärder av väsentlig betydelse för inledandet av verksamheten inte har vidtagits inom fem år efter att tillståndet vunnit laga kraft eller inom den längre tid som bestäms i tillståndsbeslutet, oberoende av om verksamhetsutövaren meddelat tillsynsmyndigheten detta.

Tillståndet förfaller även då en ansökan om revidering av tillståndsvillkoren enligt 28 § 2 mom. inte har gjorts inom den föreskrivna tiden. Ärendet behandlas då av miljöprövningsnämnden på tillsynsmyndighetens initiativ.

34 §. Behandling

En ansökan om revidering av tillståndsvillkor och ärenden om ändring och återkallande av tillstånd samt om tillståndets upphörande på grundval av 33 § 2 mom. behandlas i tillämpliga delar som en ansökan om tillstånd.

Tillståndets upphörande på grundval av 33 § 1 mom. registreras av tillsynsmyndigheten och införs i datasystemet för miljövärdsinformation på myndighetens initiativ.

35 §. Rättsverkan

Om ett tillstånd återkallas eller upphör förfaller dess rättsverkningar. Ändringar i äganderättsförhållandena förblir dock gällande. Detsamma gäller ändringar med avseende på särskilda rättigheter till egendom om en återgång till tidigare förhållanden skall anses oskälig.

Då verksamheten eller en del av den enligt miljöprövningsnämndens beslut skall avvecklas och detta inte berott på omständigheter som omtalas i 32 § 2 och 3 punkten eller 33 § 2 mom. skall den tid som reserveras i beslutet för avveckling av verksamheten vara skälig i förhållande till verksamhetens art och omfattning samt i förhållande till gjorda investeringar.

9 kap. Anmälningsskyldighet och inskrivning i datasystemet

36 §. Anmälningspliktiga verksamheter

Anmälningspliktiga verksamheter är

1) i 14-15 §§ avsedd verksamhet som är undantagen tillståndsplikt och

2) miljöfarlig verksamhet som enligt de landskapslagar som avses i 11 § eller på grundval av dem utfärdade bestämmelser är anmälningspliktiga. [Landskapsstyrelsen] kan belägga miljöfarlig verksamhet med anmälningsplikt genom en landskapsförordning.

Anmälan skall även ske beträffande i 12 § 2 mom. avsedd ändring av verksamhet.

37 §. Myndighet och tidsfrist

Om annat inte särskilt föreskrivs skall anmälan göras till [landskapsstyrelsen] senast 30 dagar före verksamheten inleds eller avsedd åtgärd vidtas.

38 §. [Landskapsstyrelsens] åtgärder på grund av anmälan

[Landskapsstyrelsen] skall utan dröjsmål granska anmälan och vid behov begära tilläggsuppgifter av verksamhetsutövaren. [Landskapsstyrelsen] skall vid behov fatta ett beslut som innehåller nödvändiga föreskrifter om hindrande av miljöförorening, tillsyn, information till områdets invånare och fullgörandet av skyldigheter som följer av lag.

Om verksamheten trots föreskrifterna med stor sannolikhet kommer att medföra miljöförorening som inte är ringa kan [landskapsstyrelsen] förbjuda eller avbryta verksamheten med omedelbar verkan. [Landskapsstyrelsen] kan förbjuda eller avbryta verksamheten även på andra grunder som föreskrivs i lag.

Föreskrifter kan meddelas och verksamheten förbjudas och avbrytas även om anmälningskyldigheten har försumrats.

39 §. Inskrivning i datasystemet

Anmäld verksamhet och för miljövärden väsentliga anmälningar av annat slag skall införas i datasystemet för miljövärdsinformation. Om en verksamhet inte uppfyller föreskrivna krav får den inte införas i datasystemet. En införd verksamhet kan på samma grun-

der avföras från systemet efter att verksamhetsutövaren har beretts tillfälle att bli hörd.

Utövare av en anmäld verksamhet skall erhålla ett utdrag innehållande de uppgifter i datasystemet som införts angående den egna verksamheten.

10 kap. Tillsyn

40 §. Tillsynsmyndighet

Tillsynsmyndighet är [landskapsstyrelsen].

En person som [landskapsstyrelsen] förordnat där till har rätt att för tillsynen vidta de åtgärder som tillsynsmyndigheten är befogad till enligt detta kapitel.

41 §. Rätt att få information

Tillsynsmyndigheten har rätt att av en verksamhetsutövare och en annan myndighet få de upplysningar och handlingar som den behöver för sin verksamhet utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt.

42 §. Inspektioner och undersökningar

Tillsynsmyndigheten har rätt att i tillsynssyfte och för verkställigheten av denna lag

1) beträda annans område,

2) få tillträde till platser där det finns grundad anledning att förmoda att med tanke på miljövärden betydelsefull verksamhet bedrivs och

3) göra inspektioner och undersökningar samt utföra mätningar och prov.

I 1 mom. avsedda åtgärder får inte vidtas på hemfridskyddade platser med mindre att åtgärderna är nödvändiga för att skydda liv, hälsa, egendom eller miljön. Bestämmelser om inspektion av bostäder finns annanstans i lag.

43 §. Protokoll och underrättelse

Över inspektion och undersökning skall protokoll genast upprättas och de missförhållanden som iakttagits skall antecknas i protokollet. En kopia av protokollet skall delges verksamhetsutövaren.

Innan tillsynsåtgärderna vidtas skall verksamhetsutövaren underrättas, om inte ändamålet med kontrollen förutsätter något annat. Inspektion och undersökning skall utföras så att verksamheten inte störs onödigt.

44 §. Tillsynsmyndighetens kontroll på annans område

Tillsynsmyndigheten har rätt att kontrollera effekterna av en verksamhet som medför risk för förorening av miljön och miljökvaliteten också på något annat ställe än på ett område som tillhör verksamhetsutövaren, förutsatt att

1) detta inte orsakar områdets ägare eller innehavare nämnvärt men och

2) det inte sker på hemfridskyddad plats utom i fall som avses i 42 § 2 mom.

Områdets ägare eller innehavare skall i förväg underrättas om att kontrollen inleds. Protokoll skall upprättas och delges som bestäms i 43 § 1 mom.

45 §. Verksamhetsutövarens kontroll på annans område

[Landskapsstyrelsen] kan på ansökan bevilja en verksamhetsutövare tillstånd att kontrollera effekter-

J 1 LL (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd

na av verksamheten på annans område, om markens ägare eller innehavare inte frivilligt har samtyckt till det. Miljöprövningsnämnden beviljar ett sådant tillstånd om det ansöks samtidigt som tillståndet.

Tillstånd kan beviljas under förutsättning att kontrollen är motiverad och i övrigt under de förutsättningar som sägs i 44 § 1 mom. 1 och 2 punkten. Områdets ägare eller innehavare skall beredas tillfälle att bli hörd över ansökan.

Beslutet kan omedelbart verkställas om myndighetens så beslutar.

11 kap. Tvångsmedel

46 §. Försummad tillståndsansökan

Bedriver någon verksamhet utan tillstånd trots att tillstånd krävs skall [landskapsstyrelsen] förplikta verksamhetsutövaren att ansöka om tillstånd.

47 §. Övriga överträdelse och försummelse

[Landskapsstyrelsen] kan förbjuda den som bryter mot denna landskapslag, i 11 § nämnda landskapslagar eller med stöd av dem utfärdade bestämmelser eller givna villkor att fortsätta eller upprepa överträdelsen samt förelägga en verksamhetsutövare att inom en viss tid rätta till det som denne orättmätigt gjort eller försummat. Verksamhetsutövaren kan åläggas att återställa miljön i ursprungligt skick eller undanröja skador och olägenheter som åsamkats miljön.

[Landskapsstyrelsen] kan förplikta en verksamhetsutövare att fullgöra sin anmälningskyldighet eller annan skyldighet enligt denna landskapslag, i 11 § nämnda landskapslagar, med stöd av dem utfärdade bestämmelser eller villkor.

[Landskapsstyrelsen] kan även ålägga en verksamhetsutövare att i tillräcklig utsträckning utreda verksamhetens miljöpåverkan om det finns grundad anledning att misstänka att verksamheten är miljöfarlig.

Innan beslut fattas skall myndigheten ge den som beslutet gäller tillfälle att bli hörd.

Ett åläggande kan inte meddelas för att verkställa 4 och 8 §§.

48 §. Särskilda förbud och föreskrifter

Tillsynsmyndigheten har rätt att med stöd av en inspektion som den utfört meddela enskilda förbud och föreskrifter som behövs för att förebygga förorening av miljön. Denna rätt gäller även annan än tillstånd- eller anmälningspliktig verksamhet. Förbudet eller föreläggandet skall vara skäligen i förhållande till verksamhetens natur och föroreningens betydelse.

49 §. Vite, tvångsutförande och avbrytande

Tillsynsmyndigheten skall, om det inte är uppenbart onödigt, förena förbud, föreskrifter och ålägganden med vite eller hot om att verksamheten avbryts helt eller delvis eller att myndigheten på den ansvariges bekostnad låter utföra det som lämnats ogjort.

50 §. Initiativrätt

Ett ärende som avses i 46 och 47 §§ och som inte har anhängiggjorts på tillsynsmyndighetens eget initiativ kan skriftligen göras anhängigt av

- 1) den vars rätt eller fördel kan beröras av ärendet,

- 2) en registrerad förening eller stiftelse som har hemort i landskapet och vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd, naturvård eller trivseln i boendemiljön,

- 3) miljöprövningsnämnden,

- 4) en kommun för förebyggande av miljöförorening inom dess område och

- 5) en annan myndighet som bevakar allmänt intresse i ärendet.

51 §. Interimistiska förordnanden

I brådskande fall kan i 46 och 47 §§ avsedda ålägganden meddelas och avbrytande av verksamheten förordnas interimistiskt av behörig tjänsteinnehavare. Ärendet skall utan dröjsmål föras till [landskapsstyrelsen] för avgörande. Det interimistiska förordnandet är i kraft tills [landskapsstyrelsen] avgjort ärendet.

52 §. Skyldigheter efter avslutad verksamhet

Efter att tillståndspliktig verksamhet har avslutats svarar verksamhetsutövaren fortfarande för de åtgärder som enligt villkoren skall vidtas för att hindra förorening och för utredning samt kontroll av verksamhetens konsekvenser.

Om verksamhetsutövaren inte längre existerar eller inte kan anträffas och det för övervakningen av den avslutade verksamhetens miljökonsekvenser är nödvändigt att kontrollera miljön skall innehavaren av det område där verksamheten har bedrivits svara för kontrollen.

Om tillståndet inte innehåller tillräckliga villkor om vilka åtgärder som behövs för avslutande av verksamheten skall tillståndspliktiga myndigheten meddela föreskrifter om det. Föreskrifterna skall vara skäligen. Ärendet behandlas i tillämpliga delar på samma sätt som ett tillståndsärende. Beslutet delges efter anslag och ändring kan sökas hos Ålands förvaltningsdomstol inom samma tid och i övrigt på samma sätt som tillståndsbeslut överklagas.

12 kap. Straff

53 §. Miljöförstöring

För miljöförstöring döms den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet släpper ut eller lämnar ett ämne, värme, strålning, lukt, buller, skakning eller något annat sådant i miljön i strid med denna landskapslag, i 11 § nämnda landskapslagar eller med stöd av dem utfärdade bestämmelser eller i strid med villkoren så att gärningen är ägnad att förorena miljön eller orsaka fara för hälsan till böter eller fängelse i högst två år.

54 §. Grov miljöförstöring

Om vid miljöförstöring

- 1) den skada eller fara för skada som beaktats miljön eller hälsan är synnerligen stor med beaktande av den orsakade eller hotande skadans långvarighet, omfattning eller andra omständigheter eller

- 2) brottet begås trots tillsynsmyndighetens påbud eller förbud som har givits med anledning av ett förfarande som avses i 53 §

och brottet även bedömt som en helhet är grovt, skall gärningsmannen för *grov miljöförstöring* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

55 §. Miljöförseelse

Om miljöförstöringen med hänsyn till den fara eller skada som har vållats miljön eller hälsan varit mindre betydande eller andra omständigheter vid brottet, bedömd som en helhet, är ringa skall gärningsmannen dömas för *miljöförseelse* till böter eller fängelse i högst sex månader.

För miljöförseelse döms även den som försummar skyldigheten i 11 och 12 §§ att ansöka om tillstånd, om inte gärningen skall bestraffas som miljöförstöring.

56 §. Miljöförstöring av oaksamhet

Den som av annan än grov oaksamhet ingriper i miljön på det sätt som avses i 53 § så att den skada som vållas miljön eller hälsan eller faran för sådan skada är synnerligen stor med beaktande av den orsakade eller hotande skadans långvarighet, omfattning och andra omständigheter, skall för *miljöförstöring av oaksamhet* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

57 §. Brott mot landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd

Den som på annat än ovan i detta kapitel nämnt sätt uppsätligen eller av oaksamhet

1) försummar att göra en anmälan enligt denna landskapslag, enligt de landskapslagar som nämns i 11 § eller med stöd av dem utfärdade bestämmelser,

2) inleder en verksamhet före tillståndet för verksamheten har vunnit laga kraft,

3) åsidosätter en skyldighet som grundar sig på ett villkor, ett åläggande eller en föreskrift som ges av en myndighet i stöd av denna landskapslag eller handlar i strid med sin till myndigheten inlämnade anmälan,

4) åsidosätter en skyldighet som följer av rådets förordning (EG) nr 3093/94 om ämnen som bryter ner ozonskiktet,

5) bryter mot förbudet i 9 § eller mot en landskapsförordning som utfärdats med stöd av denna landskapslag eller den lagstiftning som nämns i 11 §

skall dömas till böter för *brott mot landskapslagen om miljötillstånd* om strängare straff för gärningen inte bestäms på något annat ställe i lag.

58 §. Straffbestämmelser i speciallagar

Begås ett brott som avses i 9 kap. vattenlagen för landskapet Åland tillämpas i första hand bestämmelserna i nämnda kapitel och landskapslag. Speciella straffbestämmelser i de övriga landskapslagar som nämns i 11 § tillämpas vid sidan av bestämmelserna i detta kapitel.

59 §. Hänvisning till strafflagen

Om juridiska personers straffansvar, ansvarsfördelning och preskription bestäms i 48 kap. 7-9 §§ strafflagen (FFS 39/1889). Bestämmelsen om preskription gäller 53, 54 och 56 §§.

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt denna landskapslag döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § straffla-

gen om inte gärningen skall bestraffas enligt 40 kap. 5 § strafflagen.

13 kap. Ersättning

60 §. Tillämpliga bestämmelser

Såvida annat inte bestäms annanstans i lag skall miljöskador som orsakas av verksamhet som avses i denna lag i tillämpliga delar ersättas enligt lagen om ersättning för miljöskador (FFS 737/1994). På ersättningsfrågor i samband med vattentillstånd tillämpas alltid vattenlagen för landskapet Åland.

Ändring i lagen om ersättning för miljöskador gäller i landskapet om inte annat bestäms i denna lag.

61 §. Sakkunnigutlåtanden

Om ett skadeståndsyrkande är anhängigt vid tingsrätten eller en fullföljdsdomstol kan domstolen inbegära ett utlåtande om miljökonsekvenserna av miljöprövningsnämnden om ärendets avgörande förutsätter särskild sakkunskap om miljöskydd.

14 kap. [Landskapsstyrelsens] allmänna anvisningar och föreskrifter för miljöskyddet

62 §. Allmänna grunder

[Landskapsstyrelsen] kan enligt vad som bestäms i detta kapitel i en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser för att förebygga och begränsa miljöförorening, skapa enhetliga grunder för tillståndsprövningen och reglera undantag från tillståndsplikten. Anvisningar och föreskrifter kan vara olika för skilda områden eller för skilda verksamhetsområden inom industrin. Utgångspunkten för anvisningarna skall alltid vara bästa tillgängliga teknik och vad som i övrigt föreskrivs i 4 §.

63 §. Miljökvalitet och utsläpp

[Landskapsstyrelsen] kan utfärda bestämmelser om miljökvaliteten och därvid

1) fastställa riktvärden, gränsvärden och andra begränsningar av utsläpp i miljön eller allmänt avlopp och

2) utfärda bestämmelser om begränsning av eller förbud mot

a) utsläpp av hälso- eller miljöfarliga ämnen i miljön eller allmänt avlopp,

b) särskilt störande buller och skakning under vissa tider och

c) utsläpp eller deponering av slam som innehåller hälso- eller miljöfarliga ämnen samt

3) bestämma hur ovanstående omständigheter följs upp och kontrolleras.

64 §. Särskilda verksamheter

Utöver vad som bestäms i 63 § kan [landskapsstyrelsen] utfärda bestämmelser om

1) metoder, anläggningar, byggnader och konstruktioner som behövs för att minska utsläppen från miljöpåverkande verksamheter såsom jordbruk, boskapskötsel, pälsdjurskötsel, skogsbruk och fiskodling samt om de krav som ställs på förläggningen av sådana verksamheter från miljöskyddssynpunkt,

2) metoder, anläggningar, byggnader och konstruktioner som behövs för att minska utsläppen från el-

J 1 LL (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd

eller värmeproducerande verk eller pannanläggningar med en bränsleeffekt som understiger 10 megawatt och från asfaltstationer, stenkrossar, stenbrott eller annan stenbrytning och distributionsstationer för flytande bränslen samt från andra med dessa jämförbara verksamheter, och vidare om de krav som ställs på förläggningen av sådana verksamheter från miljöskyddssynpunkt.

3) minskning av utsläppen från branscher eller verksamheter där det används flyktiga organiska föreningar samt

4) miljöskyddskraven för och övervakningen av avfallsåtervinning eller annan behandling av avfall som sker i en anläggning eller är yrkesmässig, däribland förbränningsförhållanden i avfallsförbränningsanläggningars förbränningsugnar och pannor samt de åtgärder som skall vidtas när den reningsutrustning och de avskiljare som begränsar utsläppen från avfallsförbränningsanläggningars förbränningsugnar och pannor har råkat i olag.

65 §. Ledande av avloppsvatten från enskilda hushåll

[Landskapsstyrelsen] kan i landskapsförordning in ta bestämmelser om reningsanordningar och metoder för rening av avloppsvatten från enskilda hushåll, användningen och underhållet av reningsanordningar, uppsugsområden och avlägsnande av slam och övriga miljöskyddskrav för ledande av sådant avloppsvatten.

66 §. Motorfordon, arbetsmaskiner och anordningar

[Landskapsstyrelsen] kan utfärda bestämmelser om begränsning av motorfordons tomgång på andra ställen än på vägar som avses i vägtrafiklagstiftningen och om utsläpp från arbetsmaskiner och anordningar.

67 §. Mark

[Landskapsstyrelsen] kan i landskapsförordning in ta närmare bestämmelser om

1) de med hänsyn till olika markanvändningsändamål högsta tillåtna halterna av skadliga ämnen i mark och om de halter som skall läggas till grund för bedömningen av föroreningsgraden och saneringsbehovet,

2) behandling och isolering av förorenade marksubstanser,

3) de tekniska krav som ställs på saneringen och om saneringsmetoderna samt

4) kontroll och tillsyn.

[Landskapsstyrelsen] kan utfärda i 1 mom. avsedda landskapsförordningar som i tillämpliga delar gäller även avlagringar på botten i vattendrag.

68 §. Ämnen

I det fall att användningen av ett bränsle, ämne, preparat eller en produkt medför eller med fog kan antas medföra olägenhet för hälsan eller miljön kan [landskapsstyrelsen] genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om

1) begränsning av eller förbud mot tillverkning, överlåtelse eller användning av bränslet, ämnet, preparatet eller produkten och

2) sammansättningen och märkningen av ämnet, preparatet eller produkten.

Bestämmelser om kemikalier finns härutöver i landskapslagen (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier. Om produktsäkerhet föreskrivs skilt.

69 §. Information till allmänheten

[Landskapsstyrelsen] kan meddela myndigheterna föreskrifter och anvisningar om hur allmänheten skall informeras om föroreningar i miljön och dess verkningar.

70 §. Internationella förpliktelser

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser som är nödvändiga för att genomföra Europeiska gemenskapens rättsakter och landskapets övriga internationella förpliktelser. Däribland kan [landskapsstyrelsen] meddela föreskrifter om miljötillståndens giltighet och revidering samt om tillståndsvillkor eller sådana krav som behövs för hindrande av miljöförstöring och som kan jämföras med kraven i 63 - 64 §§ samt 66 - 68 §§.

71 §. Ny anmälnings- eller tillståndsplikt

Om det genom landskapsförordning bestäms att tillstånd skall sökas eller anmälan göras för sådan verksamhet för vilken enligt tidigare gällande bestämmelser inte har krävts anmälan eller tillstånd skall, om verksamheten har inletts eller åtgärder som är väsentliga för inledandet av den har vidtagits, genom landskapsförordning samtidigt föreskrivas om den tid inom vilken tillstånd skall sökas eller anmälan göras.

Denna tid skall vara minst ett år från det att landskapsförordningen trätt i kraft vad gäller ny tillståndsplikt.

15 kap. Övriga bestämmelser**72 §. Planer och program för miljöskydd**

[Landskapsstyrelsen] antar de planer och program för miljöskydd som avses i Europeiska gemenskapens rättsakter.

73 §. Datasystem

[Landskapsstyrelsen] upprätthåller ett datasystem för miljövärdsinformation i vilket antecknas sådana uppgifter som behövs med tanke på planerings-, övervaknings- och forskningsuppgifter inom miljövärden. Närmare bestämmelser om registret utfärdas genom landskapslag.

74 §. Handräckning

Polisen är skyldig att ge handräckning för verkställigheten av denna landskapslag, den lagstiftning som nämns i 11 § och med stöd av den utfärdade bestämmelser.

75 §. Tystnadsplikt

Den som vid utförandet av i denna lag förutsatta uppgifter har erhållit information om ett företags ekonomiska ställning eller om annans affärs- eller yrkeshemlighet eller om enskilda personers personliga förhållanden skall hemlighålla dessa uppgifter, om inte den till vars förmån tystnadsplikt är föreskriven samtycker till att uppgifterna lämnas ut. Sådana uppgifter får inte utnyttjas till egen eller någon annans fördel. Verksamhetsrelaterade utsläpps- och kontrolluppgif-

ter samt miljö kvalitetsuppgifter är likväl inte sekretessbelagda.

Utan hinder av tystnadsplikten får den som vid utförandet av uppgifter enligt denna landskapslag har tagit del av sådan information som avses i 1 mom. lämna ut uppgifterna

1) till landskapsmyndigheter för utförande av uppgifter som avses i denna landskapslag och

2) till åklagar-, polis- och tullmyndigheter för utredning av brott.

76 §. Skydd för undersökningsredskap

Det är förbjudet att skada eller att utan grund flytta på eller avlägsna apparatur för mätning av miljö kvaliteten eller andra undersökningsredskap och att annars störa användningen av dylik utrustning.

16 kap. Ikraftträdelse

77 §. Ikraftträdelse

Denna lag träder i kraft 1 juli 2001. Åtgärder för lagens verkställande får vidtas före det.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1991:32) den 2 april 1991 om tillämpningen av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften räknat från den 1 juli 2001.

78 §. Befintliga verksamheter

För befintliga verksamheter gäller följande:

1) Giltiga tillstånd som givits enligt den lagstiftning som nämns i 11 § fortgår den tid som tillståndet gäller, dock högst till den 31 december 2004. I en landskapsförordning kan bestämmas för varje verksamhetssektor inom vilken tid ansökningar om förnyade tillstånd eller villkor skall inlämnas om verksamheten är sådan som avses i rådets direktiv (96/61/EG) om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar.

2) Hänsyn till tekniska eller ekonomiska svårigheter att uppnå bästa möjliga miljöskydd, eller att uppfylla kraven i denna landskapslag till den del det gäller nya krav, vilka svårigheter beror på att anläggningen uppförts eller annan teknik införts före denna lags ikraftträdande, skall tas under en övergångsperiod fram till den 24 september 2007.

79 §. Anmälningsplikt

Anmälningspliktig verksamhet skall anmälas inom ett år från denna lags ikraftträdande eller inom en senare tid som bestäms i landskapsförordning. I landskapsförordning kan även anmälnas innehåll preciseras.

80 §. Anhängiga tillståndsärenden

Tillståndsärenden som är anhängiga hos andra myndigheter än miljöprövningsnämnden överförs på tjänstens vägnar till miljöprövningsnämnden när denna lag träder i kraft tillsammans med den beredning som vederbörande myndighet föranställt.

J 2 Landskapsförordning (2001:35) om miljöskydd och miljö tillstånd

1 kap. Miljö tillstånd

1 §. Tillståndsplikt

Verksamhet som avses i 11 § landskapslagen om miljöskydd och miljö tillstånd kräver tillstånd. Därutöver är verksamhet vid de anläggningar som nämns i bilaga 1 tillståndspliktig. De befintliga verksamheter som räknas upp i bilaga 1 och som inte har tillstånd och inte varit tillståndspliktiga tidigare ska söka tillstånd senast 1 juli 2003.

2 kap. Verksamhet som får bedrivas utan miljö tillstånd

2 §. Ledande av avloppsvatten från enskilda hushåll

Miljö tillstånd behövs inte för ledande av avloppsvatten från enskilda hushåll då det utförs enligt bilaga 2.

Ärenden om ledande av avloppsvatten från enskilda hushåll prövas i kommunen enligt 15 § landskapslagen om miljöskydd och miljö tillstånd.

3 kap. Tillståndsansökan

3 §. Uppgörande av tillståndsansökan

Ansökan jämte bilagor uppgörs i tre exemplar. Miljöprövningsnämnden kan begära ytterligare exemplar av ansökan och bilagorna om det behövs för kungörande av ärendet och begäran om utlåtande.

Av ansökan skall framgå på vilket material uppgifterna grundar sig och enligt vilken beräknings-, undersöknings- eller bedömningsmetod ansökan uppgjorts.

4 §. Innehållet i en ansökan om tillstånd

En ansökan om tillstånd skall alltid tydligt ange:

A. Allmänt

- 1) Sökanden och kontaktuppgifter för sökanden.
- 2) Den åtgärd eller verksamhet som ansökan omfattar.
- 3) Platsen för verksamheten och för utsläpp.
- 4) Utredning av ägande- och nyttjanderätten till de områden där åtgärden eller verksamheten planeras.
- 5) Uppgift om den planerade tidpunkten för inledandet av verksamheten och om dess avslutande, om tidpunkten för avslutandet är känd.
- 6) En utredning av rågrannarna till platsen för åtgärden eller verksamheten samt av dem som verksamheten och dess miljö påverkan särskilt kan komma att angå.

B. Detaljuppgifter om åtgärden eller verksamheten

7) De uppgifter om produktionen, processerna, utrustningen och konstruktionerna i samband med åtgärden eller verksamheten som behövs för tillståndsprövningen.

7a) (2002/75) Uppgifter om den teknik och övriga metoder som föreslås i syfte att förebygga eller, om detta inte är möjligt, minska utsläppen från anläggningen.

J2 LF (2001:35) om miljöskydd och miljötillstånd

7b) (2002/75) De övriga uppgifter om produktionen, processerna, utrustningen och konstruktionerna i samband med åtgärden eller verksamheten som behövs för tillståndsprövningen.

C. Miljökonsekvenser

8) En redogörelse för miljökonsekvensbedömning, om en sådan har upprättats, eller en bedömning av på vilka sätt verksamheten påverkar miljön, om en miljökonsekvensbedömning inte har upprättats.

9) Uppgifter om miljöförhållandena på platsen för åtgärden eller verksamheten.

10) Uppgifter om arten och mängden av de utsläpp i vatten, luft och mark samt om det buller, den lukt och de skakningar som verksamheten medför.

11) Uppgifter om arten och mängden av det avfall som uppkommer och om dess hantering.

D. Skyddsåtgärder

12) Ett förslag till skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämte därtill hörande villkorsförslag samt ett förslag till hur kontroll av åtgärdens eller verksamhetens utförande och verkningar skall ske.

5 §. Övriga uppgifter

Tillståndsansökan skall dessutom, med hänsyn till verksamhetens karaktär och miljöpåverkan, innehålla följande omständigheter som behövs för tillståndsprövningen:

- 1) tillgängliga uppgifter om miljökvaliteten,
- 2) uppgifter om de råvaror, kemikalier och övriga ämnen som används till produktionen, om vattenanvändningen, om bränslen och om upplagringen, förvaringen och förbrukningen av dem,
- 3) uppgifter om den energi som används och en uppskattning av energianvändningens effektivitet,
- 4) en bedömning av de risker som hänför sig till verksamheten, de åtgärder som planerats i syfte att förhindra olyckor samt rutiner vid oförutsedda utsläpp som medför miljöförorening,
- 5) specificerade uppgifter om utsläppskällorna,
- 6) en bedömning av tillämpningen av bästa tillgängliga teknik i den planerade verksamheten,
- 7) en utredning av åtgärderna för minskning och rening av utsläppen,
- 8) uppgifter om vattenförsörjningen och avloppsarangemangen,
- 9) uppgifter om trafiken och trafikarrangemangen,
- 10) en utredning av åtgärderna för minskning av avfallsmängden eller avfallets skadlighet, om återvinningen av avfallet, om uppsamlingen och transporten av avfallet samt om vart avfallet avses bli sänt för återvinning eller slutligt omhändertagande,
- 11) en utredning av ett eventuellt miljöstyrningssystem,
- 12) uppgifter om driftskontrollen och övervakningen av verksamheten, kontrollen av utsläppen i miljön och deras verkningar samt de mätmetoder och mätinstrument som används, beräkningsmetoderna och kvalitets säkringen av dem.

Miljöprövningsnämnden kan kräva andra uppgifter och handlingar som behövs för behandling av ansökan.

Sökanden skall meddela sin uppfattning om vilka av ansökans uppgifter som faller inom ramen för tystnadsplikten enligt 75 § landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd.

6 §. Uppgifter som skall fogas till ansökan

Till ansökan skall fogas

1) de andra tillstånd som beviljats och eventuella tillstånd för anslutning till allmänt avlopp eller någon annans avlopp och om avledning av avloppsvatten som avses i ansökan,

2) en aktuell karta i tillräckligt detaljerad skala av vilken framgår platsen för verksamheten, eventuella utsläppspunkter, de ställen som är väsentliga för bedömning av verksamhetens skadliga verkningar samt sakägarnas fastigheter,

3) en situationsplan av vilken framgår placeringen av konstruktionerna och av de med avseende på miljön viktigaste processerna och utsläppspunkterna,

4) (2002/75) ett processdiagram av vilket de väsentliga utsläppskällorna framgår

5) (2002/75) en miljökonsekvensbedömning som avses i landskapslagen (1995:28) om miljökonsekvensbedömningar om en sådan har upprättats

6) (2002/75) vid behov en icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som ansökan grundas på.

7 §. Ytterligare uppgifter på grund av utsläpp i vattenområde

Om en anläggning eller verksamhet orsakar utsläpp i vattenområde, skall ansökan utöver vad som bestäms i 4-6 § innehålla följande:

1) en allmän beskrivning av recipienten och uppgifter om vattenströmningen, vattenkvaliteten, hotade arter, fiskbeståndet samt fisket,

2) uppgifter om användningen av vattenområdet,

3) en utredning av verksamhetens inverkan på vattenkvaliteten, hotade arter, fiskbeståndet och andra vattenorganismer,

4) en utredning av hur utsläppen inverkar på användningen av vattenområden,

5) en utredning av de åtgärder som behövs för förhindrande eller minskning av skador,

6) en bedömning av möjligheterna att förhindra skador som orsakas av vattenförorening och som skall ersättas,

7) de fastighetsuppgifter som behövs för avgörande av ersättningsfrågor och

8) en uppskattning av de skador som utsläppen orsakar samt ett förslag om ersättning för dem till dem som innehar eller äger fastigheter eller andra skadelidande.

8 §. Ytterligare uppgifter om avfall och avfallshantering

Om verksamheten gäller återvinning eller behandling av avfall skall i ansökan, utöver vad som bestäms i 4-7 §, redogöras för

1) arten och mängden i fråga om det avfall som avses bli återvunnet eller slutligt omhändertaget,

2) det område från vilket avfall avses bli taget för återvinning eller slutligt omhändertaget,

3) den avfallsuppsamling och avfallstransport som sökanden ordnat,

4) återvinningen och det slutliga omhändertagandet av avfallet samt en schematisk framställning av förloppet för återvinningen eller det slutliga omhändertagandet,

5) arten och mängden av det avfall som återvinningen eller behandlingen ger upphov till samt hur detta avfall skall hanteras,

6) sökandens solvens eller vid behov den säkerhet som ställs eller andra motsvarande arrangemang och

7) den sakkunskap inom fackområdet som sökanden har tillgång till.

9 §. Upphävd (2001/76)

10 §. Ytterligare uppgifter om grundvattenområde

Om verksamheten förläggas till ett grundvattenområde som är viktigt eller annars lämpat för vattenförsörjning skall ansökan vid behov innehålla en utredning av

- 1) markens beskaffenhet,
- 2) grundvattenbildningen,
- 3) grundvattnets höjd och strömningar,
- 4) vattentäkterna och brunnarna och
- 5) skyddsåtgärderna.

11 §. Ansökningar om ändring av verksamheten

Om verksamheten ändras på så sätt att tillstånd för detta skall sökas enligt 12 § landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd, skall tillståndsansökan ange hur förändringen påverkar den tidigare verksamheten samt dess miljökonsekvenser. I ansökan skall i tillämpliga delar ingå vad som bestäms i 4-10 §§.

12 §. Ansökan om revidering av tillståndsbeslut och om ett nytt tillstånd för viss tid

Om ett tidigare givet tillståndsbeslut måste revideras på det sätt som avses i 28 § 2 mom. landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd, skall de föreskrivna utredningarna och andra behövliga utredningar som ingår i det gällande tillståndsbeslutet läggas fram i ansökan eller i en bilaga till den. Miljöprövningsnämnden kan vid behov kräva andra uppgifter som behövs för behandling av ansökan samt för ändring av tillståndsvillkoren.

Om ett tillstånd har beviljats för en viss tid skall en ansökan om ett nytt tillstånd lämnas in innan det tillstånd som beviljats för viss tid har upphört att gälla. Vad som bestäms i 4-10 § skall ingå i ansökan i tillämpliga delar.

4 kap. Anmälningar

13 §. Anmälningsplikt

Anmälningspliktiga verksamheter är utöver vad som sägs annanstans i lag:

1) annat tagande av vatten för bevattning eller annat ändamål än det som är tillåtet enligt 2 kap. 7 § vattenlagen,

2) muddring, grävning eller fyllnadsarbete i vatten som inte har en obetydlig påverkan på vattenmiljön,

3) borrhning till ett djup av minst 60 meter,

4) utläggning av slingor i vatten för värme- eller kylanläggning,

5) en fiskodling med en årlig produktion av mer än 1 ton men högst 25 ton fisk eller övervintring av mer än 1 ton fisk,

6) ett djurstall som är avsett för minst 30 men högst 100 djurenheter enligt definitionen i vattenförordningen,

7) en distributionsstation för flytande bränsle där den sammanlagda volymen hos cisternerna för flytande bränsle är mer än 10 m³ men högst 100 m³ och

8) en fordonstvätt i kommersiellt bruk.

Verksamheterna skall bedömas enligt landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd och vattenlagen för landskapet Åland.

Anmälan enligt 1 momentet skall göras senast den 1 juli 2002. Verksamheter enligt punkterna 1) och 2) är dock direkt anmälningspliktiga enligt vattenlagen för landskapet Åland.

14 §. Innehållet i anmälan

En anmälan skall tillräckligt tydligt ange:

- 1) anmälarer jämte kontaktuppgifter,
- 2) verksamhetsplatsen, platsen för utsläpp och miljöförhållandena där,
- 3) en beskrivning av arten av, varaktigheten för och omfattningen av verksamheten,
- 4) en uppskattning av utsläppen,
- 5) en redogörelse för miljökonsekvenserna,
- 6) en redogörelse för uppkommet avfall och hanteringen av det,
- 7) planerade skyddsåtgärder och försiktighetsmått och

8) övriga uppgifter som har betydelse för miljön.

Uppgifter om eventuella tillstånd som gäller verksamheten och eventuella utsläppen om verksamheten från myndigheter skall fogas till anmälan.

[Landskapsstyrelsen] kan kräva övriga uppgifter som behövs för en behandling av anmälan.

5 kap. Övriga bestämmelser

15 §. Bästa tillgängliga teknik

Bästa tillgängliga teknik bedöms på det sätt som framgår av bilaga 3. De uppgifter om bästa tillgängliga teknik som Europeiska gemenskapernas kommission eller andra internationella organ publicerar skall beaktas.

16 §. Blanketter

[Landskapsstyrelsen] eller miljöprövningsnämnden kan uppgöra blanketter för ansökan om tillstånd och anmälan.

17 §. Ikraftträdande

Denna landskapsförordning träder i kraft den 1 juli 2001.

Ikraftträdandebestämmelse (2002/75):

Denna landskapsförordning träder i kraft den 1 januari 2003. De befintliga verksamheter som räknas upp i bilaga 1 och som inte har tillstånd och inte varit tillståndspliktiga tidigare ska söka tillstånd senast den 1 juli 2004.

J2 LF (2001:35) om miljöskydd och miljötillstånd

Bilaga 1

Tillståndspliktiga verksamheter	Dessutom prövning enligt vattenlagen
1) Allmänt	
a) uppförande av bro eller transportanordning i eller över allmän farled samt anläggande av vatten, avlopps-, kraft-, eller annan ledning eller tunnel under sådan led	X
b) ny eller utvidgad täkt av ytvatten då det sammanlagda uttaget av vatten ur sjön förorsakar att vattenytan sänks med mer än 5 cm	X
c) täkt av mer grundvatten än 50 kubikmeter per dygn varvid flera anläggningars vattenuttag ur samma grundvattentillgång skall räknas samman	X
d) uppförande av vägbank	X
e) muddring över 500 m ³	X
2) Skogsindustri	
a) massa-, pappers- eller kartongfabrik	X
b) fabrik som tillverkar spånplattor, träfiberskivor, plywood eller andra träplattor eller andra limmade eller laminerade träprodukter	X
c) sågverk vars produktionskapacitet är minst 10.000 m ³ sågvirke om året, fanerfabrik eller upplag av obarkat virke i vatten där minst 20.000 m ³ virke kan förvaras	X
d) träimpregneringsinrättning eller annan anläggning som använder träskyddskemikalier	
3) Metallindustri	
a) rostverk, sinterverk eller koksverk	X
b) järn- eller stålverk eller fabrik som tillverkar järnlegeringar	
c) fabrik som tillverkar andra metaller än järnmetaller	X
d) gjuteri eller annat smältverk, varmdopningsanläggning eller akkumulatorfabrik	X
e) valsverk eller smidesverkstader för järnmetall	X
f) valsverk, smidesverkstad eller drageri för andra metaller än järnmetaller	X
g) varv för handelsfartyg	X
h) anläggning för elektrolytisk eller kemisk ytbehandling av metaller eller plaster, anläggning för tillverkning av mönsterkort, betningsanläggning, fosfateringsanläggning eller anläggning för anodisering av aluminium	X
i) (2002/75) Anläggningar för smältning av mineraler, inklusive sådana för tillverkning av mineralull	
4) Energiproduktion	
a) kraftverk, pannanläggning eller annan anläggning som använder olja, stenkol, trä, torv, gas eller andra brännbara ämnen och vars största bränseffekt överstiger 5 megawatt eller där energimängden i det bränsle som används är minst 54 terajoule om året	
5) Kemisk industri	
a) fabrik som tillverkar oorganiska baskemikalier, såsom syror, baser, salter, ammoniak, klor, klorväte, fluor, fluorväte, koldioxid, svavelföreningar, icke-metaller eller metalloxider eller luftgasfabrik	X

Tillståndspliktiga verksamheter	Dessutom prövning enligt vattenlagen
b) fabrik som tillverkar organiska baskemikalier såsom kolväten, alkoholer, aldehyder, ketoner, karboxylsyror, estrar, etrar eller peroxider eller sådana kolväten, halogenerade kolväten eller metallorganiska föreningar som innehåller fosfor, svavel eller kväve eller fabrik som tillverkar enzymer	X
c) oljeraffinaderi	
d) gasraffinaderi	X
e) smörjoljefabrik	X
f) fabrik som tillverkar färgämnen eller pigment	X
g) målarfärgs-, tryckfärgs- eller lackfabrik	X
h) fabrik som tillverkar plastråvaror, plastlaminat eller latexer	
i) fabrik som tillverkar konstfiber, gummi eller lim	X
j) fabrik som tillverkar gödselmedel	
k) fabrik som tillverkar sprängämnen, bekämpningsmedel, skyddskemikalier eller biocidpreparat eller verksamma ämnen som ingår i dem	X
l) läkemedelsfabrik eller fabrik som tillverkar råvaror för läkemedel	
m) fabrik som tillverkar ytaktiva ämnen eller tvättmedel	X
6) Upplagring, användning eller hantering av kemikalier eller bränslen	
a) upplag för flytande bränslen eller farliga kemikalier där det är möjligt att förvara mer än 100 m ³	
b) anläggning där hanteringen eller upplagringen av hälso- och miljöfarliga kemikalier är omfattande, enligt kemikalielagen (FFS 744/1989)	X
c) förgasnings- eller kondensverk för trä, torv eller kol eller annan anläggning för tillverkning av fast, flytande eller gasformigt bränsle eller anläggning för tillverkning av elektrotekniskt kol eller grafit	X
d) stenkolsupplag	X
7) Verksamhet där flyktiga organiska föreningar används	
a) anläggning där flyktiga organiska föreningar används och där förbrukningen av dem överstiger 150 kilogram i timmen eller 200 ton om året	X
b) anläggning där flyktiga organiska föreningar används och där förbrukningen av dem, fränsett den andel som binds i produkten är minst 10 ton om året eller motsvarande toppförbrukning är minst 20 kilogram i timmen	X
8) Malm- och mineralbrytning eller tagande av marksubstanser och torv	
a) gruvdrift och maskinell guldgrävning	X
b) anläggning för anrikning av malmer eller mineraler	X
c) stenbrott eller stembrytning som är anknuten till annat än jordbyggnadsverksamhet och där stenmaterial behandlas minst 50 dagar om året	X
d) permanent stenkross, asfaltstation eller anläggning för kalkstenmalning eller flyttbara stenkrossar, asfaltstationer eller anläggningar för kalkstensmalning som är förlagd till ett visst område och i användning minst 50 dagar om året	X

LF (2001:35) om miljöskydd och miljötillstånd

J 2

Tillståndspliktiga verksamheter	Dessutom prövning enligt vattenlagen
9) Tillverkning av mineralprodukter	
a) cementfabrik eller kalkverk	X
b) permanent betongstation eller betongproduktfabrik	X
c) mineralullfabrik	X
d) fabrik som tillverkar glas och glasfiber	X
e) anläggning som behandlar asbest eller asbestbaserade produkter	X
f) lättgrus- eller lättbetongfabrik	X
g) tegelbruk, keramik- eller porslinsfabrik	X
h) gipsskivefabrik eller fibercementskivefabrik	X
10) Produktion eller behandling av skinn eller textilier i en anläggning	
a) läderfabrik eller anläggning för pälsberedning	X
b) fiberduksfabrik, anläggning där fiber eller textilier förbehandlas eller färgas	X
c) tvättinrättning där textilier tvättas med vatten och som har en kapacitet på minst 500 kilogram i dygnet eller kemisk tvättinrättning	
11) Tillverkning av livsmedel eller foder	
a) kött- och fiskslakteri	
b) köttfärdlingsfabrik eller annan anläggning som behandlar kött eller köttprodukter	
c) anläggning för behandling av fiskeriprodukter	
d) mejeri, annan anläggning för uppsamling, behandling eller förädling av mjölk eller glassfabrik	
e) sockerbruk eller sötningsmedelsfabrik	X
f) anläggning för behandling eller förädling av potatis eller rotfrukt, stärkelsefabrik eller fabrik som tillverkar stärkelsederivat	
g) fabrik som tillverkar vegetabiliska eller animaliska fetter eller oljor eller margarinfabrik	
h) färdigmats- eller sötsaksfabrik	
i) bageri vars mjölförbrukning överstiger 20.000 ton per år	X
j) grönsaks-, rotfrukts-, frukts- eller bärproduktfabrik	
k) läskedrycksfabrik eller anläggning för buteljering av läskedrycker	X
l) bryggeri	
m) maltfabrik, jästfabrik, alkoholfabrik, alkoholdrycksfabrik eller anläggning för buteljering av malt- eller alkoholdrycker	X
n) fabrik för tillverkning av foder eller foderprotein, foderblandningsanläggning eller benmjölsfabrik	X
o) kafferosteri eller tobaksfabrik	X
p) (2002/75) Framställning av livsmedel med beredning och behandling av - animaliska råvaror (förutom mjölk) - vegetabiliska råvaror	
12) Djurstall	
a) djurstall som är avsedd för mer än 100 djureheter enligt definition i vattenförordningen	

Tillståndspliktiga verksamheter	Dessutom prövning enligt vattenlagen
b) pälsdjursfarm för minst 250 avelshonor av mink eller iller eller för minst 50 avelshonor av räv eller sjubb eller för minst 50 avelshonor av andra pälsdjur eller annan pälsdjursfarm som med avseende på stallgödselproduktion eller miljöpåverkan motsvarar en pälsdjursfarm för 250 avelshonor av mink	X
13) Trafik	
a) hamn eller lastnings- eller lossningskaj som i huvudsak är avsedd för handelsjöfart och som lämpar sig för fartyg med en dräktighet som överstiger 1.350 ton	X
b) flygplats	X
c) depå för fler än 50 bussar eller lastbilar eller arbetsmaskindepå av motsvarande storlek	X
d) utomhus belägen motorsportbana	X
e) kemikaliebangårdar eller terminaler där hälso- eller miljöfarliga kemikalier förflyttas från ett transportmedel till ett annat eller från ett transportmedel till ett upplag eller från ett upplag till ett transportmedel	X
14) Övriga	
a) utomhus belägna skjutbanor	X
b) sandblästring i en anläggning som främst försiggår utomhus	X
c) djurparker eller nöjesparker	X
d) krematorium	X

Bilaga 2

Krav på avloppslösningar från enskilda hushåll

1. Anläggandet av ett avlopp för ett enskilt hushåll skall ske i enlighet med:

- de tekniska lösningar som framgår av Svenska naturvårdsverkets allmänna råd 87:6, eller,
- i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] närmare bestämmer.

[Landskapsstyrelsen] ger anvisningar i det fall att lösningarna i a) inte är kompletta eller är föråldrade. [Landskapsstyrelsens] anvisningar går före Svenska naturvårdsverkets allmänna råd 87:6.

2. Anläggningen skall synas av kommunen innan den tas i bruk.

3. En infiltrationsanläggning eller markbädd skall synas av kommunen innan den täcks över.

4. Tre- eller tvåkammarbrunnar skall tömmas minst en gång per år.

Bilaga 3

Överväganden som skall göras generellt och i enskilda fall vid fastställande av vad som är bästa tillgängliga teknik i enlighet med artikel 2.11, varvid hänsyn skall tas till nyttan med en åtgärd och till kostnaden för den liksom till försiktighetsprincipen och till principen om förebyggande åtgärder.

- Användning av avfallssnål teknik

J3 LL (1995:28) om miljökonsekvensbedömningar

2. Användning av ämnen som är mindre farliga
3. Främjande av återvinning och återanvändning av utsläppta ämnen som används i processen och i föremående fall, av avfall
4. Jämförbara processer, utrustning eller driftssätt som med framgång har provats ut i industriell skala
5. Tekniska framsteg och utvecklingen av vetenskapliga kunskaper
6. Beskaffenhet, effekt och mängd på berörda utsläpp
7. Datum för nya eller befintliga anläggningars igångsättning
8. Erforderlig tid för att installera bästa tillgängliga teknik
9. Hushållning med råvaror (inklusive vatten) och energieffektivitet
10. Behovet att förebygga eller minimera den samlade miljöpåverkan som utsläppen innebär eller riskerar att innebära
11. Behovet att förebygga olyckor och att minska deras miljökonsekvenser
12. Upplysningar som offentliggörs av kommissionen i överensstämmelse med artikel 16.2 eller av internationella organisationer

J3 Landskapslag (1995:28) om miljökonsekvensbedömningar

1 §. Inledande bestämmelser

Miljökonsekvensbedömning skall till grund för [landskapsstyrelsens] eller en kommuns planering och beslut utföras i den omfattning som föreskrivs i enlighet med denna lag avseende projekt som kan ha betydande påverkan på miljön.

Syftet med miljökonsekvensbedömning är att identifiera, beskriva och bedöma de direkta och indirekta effekter som ett projekt kan medföra dels på människor, djur, växter, mark, vatten, luft, klimat, landskap, materiella tillgångar och kulturarv, dels på samspillet mellan dessa faktorer. (2000/9)

2 §. Definitioner

I denna lag används begrepp skall ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Miljön är den ekologiska miljön, naturmiljön, kulturmiljön och den sociala miljön.

Miljökonsekvensbedömning är en utförlig utredning och bedömning av direkta och indirekta konsekvenser för miljön till följd av projekt.

Preliminär miljökonsekvensbedömning är ett dokument med utkast till slutlig miljökonsekvensbedömning.

Slutlig miljökonsekvensbedömning är ett dokument byggt på en preliminär miljökonsekvensbedömning som har reviderats med beaktande av den kritik, de synpunkter och annat som har kommit fram vid granskningen av denna.

Projekt är åtgärd, verksamhet, plan eller företag som är föremål för miljökonsekvensbedömning.

Projektansvarig är den eller de personer, företag eller myndigheter som avser att genomföra ett projekt.

Bedömning är den del av utredningen i en preliminär eller en slutlig miljökonsekvensbedömning där projektets och olika alternativs konsekvenser analyseras.

Nollalternativ är en analys av konsekvenserna från miljösynpunkt av alternativet att beslut om ett tilltänkt projekt inte fattas.

Miljöeffekt är en skadlig effekt i miljön på grund av genomförandet av ett projekt.

3 §. Miljöberättelse

Miljöberättelse är ett underlag inför ett beslut som skall fattas av [landskapsstyrelsen] eller kommun vilket undertecknats av den ansvarige handläggaren eller beslutsfattaren. I miljöberättelsen skall anges om beslutet medför något slag av miljöeffekt, vilka slags miljöeffekter det i sådana fall medför samt om miljöeffekterna är oklara. [Landskapsstyrelsen] kan i landskapsförordning inta närmare bestämmelser om när miljöberättelse skall göras, vem som skall utföra den samt om vad som skall ingå i den.

4 §. Beslut som skall föregås av miljökonsekvensbedömning

Miljökonsekvensbedömning skall utföras av myndighet och läggas till grund för beslut vilka särskilt angivits i landskapsförordning. [Landskapsstyrelsen] eller en kommun kan i ett enskilt ärende besluta att miljökonsekvensbedömning skall utföras. I landskapsförordning bestäms närmare om när utförande av miljökonsekvensbedömning skall övervägas i andra fall än de som anges särskilt. Innan beslut fattas om utförande av miljökonsekvensbedömning skall den projektansvarige ges möjlighet att yttra sig. (2000/9)

Innan landskapsmyndighet eller kommunal myndighet fattar beslut i ärende där miljökonsekvensbedömning skall utföras skall myndigheten till grund för sitt beslut ha tillgång till den slutliga miljökonsekvensbedömningen.

5 §. Grundkraven

I miljökonsekvensbedömning skall ingå en

- a) beskrivning av projektet,
- b) beskrivning av det eller de ändamål som eftersträvas med projektet,
- c) beskrivning och analys av den miljöeffekt av betydelse som projektets genomförande kan medföra med en översiktlig redovisning och analys av hur säkert underlaget är för bedömningen av varje miljöeffekt,
- d) analys av rimliga alternativa tillvägagångssätt för att uppnå i huvudsak samma syfte som eftersträvas med projektet,
- e) beskrivning och analys av de huvudsakliga miljöeffekter som kan följa av olika alternativa tillvägagångssätt,
- f) beskrivning och analys av nollalternativet,
- g) beskrivning av synpunkter som givits avseende den preliminära miljökonsekvensbedömningen och kommentarer till dessa synpunkter,
- h) analys av vilket handlingsätt som totalt sett är minst skadligt för miljön med beaktande av principen om en uthållig utveckling samt en

i) beskrivning och analys av den inverkan som det beslut för vilket miljökonsekvensbedömningen kommer att ligga till grund kan få på handlingsfriheten vid framtida beslut.

6 §. Andra konsekvenser

I en miljökonsekvensbedömning skall så långt möjligt beskrivas och analyseras kostnader och andra än i 5 § angivna konsekvenser av projektet i jämförelse med olika alternativ.

7 §. Ansvar för miljökonsekvensbedömning

För varje miljökonsekvensbedömning skall finnas en ansvarig utredare som förordnas av [landskapsstyrelsen] eller en kommun. Förordnandet kan avse viss miljökonsekvensbedömning eller gälla generellt för miljökonsekvensbedömningar som sådana. Förordnande kan knytas till innehav av viss tjänst.

Av [landskapsstyrelsen] utfärdat generellt förordnande för någon att ansvara för miljökonsekvensbedömningar skall avse fall när inget förordnande för viss miljökonsekvensbedömning har utfärdats.

Utredarens arbete med miljökonsekvensbedömning utförs under tjänstemannaansvar.

8 §. Utförandet av miljökonsekvensbedömningen

Utredaren skall se till att de utredningar utförs och att de uppgifter samlas in som behövs för miljökonsekvensbedömningen. Myndighet skall i mån av möjlighet ge en utredare all information denne begär om ärendet inte enligt lag skall hållas hemligt.

Utredaren kan anförtro den projektansvarige eller annan att under utredarens uppsikt, eller efter dennes anvisningar, upprätta förslag till miljökonsekvensbedömningens utredningsdel eller delar av denna. Ett sådant förfarande befriar dock inte utredaren från att ställa de krav på förslaget som krävs för att denna lags bestämmelser skall uppfyllas.

Bedömningen skall göras av utredaren.

Utredarens utförande av miljökonsekvensbedömning skall likställas med handläggning av förvaltningsärende. Med avvikelse från vad som stadgas i 5 och 6 §§ landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet skall utredaren ha rätt att under i denna lag avsedd utredning utlämna handlingar och uppgifter till den som ärendet berör.

Se C 25. Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingar offentlighet.

9 §. Den projektansvariges funktion

Den projektansvarige skall till utredaren lämna uppgifter och handlingar som kan behövas för miljökonsekvensbedömningen. I landskapsförordning kan närmare anges vilka uppgifter och handlingar som den projektansvarige skall lämna. Om den projektansvarige eller annan på dennes uppdrag med stöd av 8 § 2 mom. utför del av arbetet med miljökonsekvensbedömningen har utredaren rätt att bli fortlöpande underrättad om detta arbete. (2000/9)

Om inventeringar, utvärderingar eller andra undersökningar måste göras vid fullgörandet av miljökonsekvensbedömningen skall utredaren låta utföra sådana på den projektansvariges bekostnad. Den projektansvarige skall ges tillfälle att själv ombesörja sådana.

LL (1995:28) om miljökonsekvensbedömningar

J 3

Om den projektansvarige och utredaren inte enas om sättet och inriktningen för undersökning, skall den projektansvarige ges tillfälle att låta utföra dessa. Om utredaren därefter konstaterar att undersökningarna är otillräckliga eller undermåliga, skall utredaren utföra ytterligare undersökningar på den projektansvariges bekostnad. Om den projektansvarige motsätter sig detta och inte rättar till bristen, kan utredaren avsluta ärendet och förklara miljökonsekvensbedömningen avbruten.

9a §. (2000/9) Miljöpåverkan och projekt i regioner utanför landskapet

Om ett projekt kan antas medföra en betydande påverkan på miljön i region utanför landskapet skall utredaren snarast informera [landskapsstyrelsen] som på erforderligt sätt underrättar den behöriga myndigheten inom den region som berörs. [Landskapsstyrelsen] är ansvarig myndighet även när det gäller kontakter angående projekt som skall utföras i regioner utanför landskapet men som kan antas medföra en betydande påverkan på miljön i landskapet. [Landskapsstyrelsens] skyldigheter enligt denna paragraf anges vid behov närmare i landskapsförordning.

10 §. Kungörande

Om beslut fattats att utföra miljökonsekvensbedömning, skall utredaren minst fjorton dagar före sådant avgränsningssammanträde som avses i 11 § kungöra detta genom annons i en på orten allmänt utkommande tidning och genom delgivning under känd postadress till sakägarna. Delgivning kan även ske till andra vars rätt eller fördel kan beröras av ärendet. Om antalet berörda är mycket stort, kan delgivning ske genom kungörelse på [landskapsstyrelsens] och vederbörande kommuns anslagstavla.

I kungörelsen skall anges ärendets art, vem som ansvarar för miljökonsekvensbedömningens utförande, tid och plats för avgränsningssammanträdet samt tid och plats för i 11 § 1 mom. avsett informationsmöte.

Senast samtidigt med kungörelsen skall myndigheter, som kan vara berörda eller som kan antas ha kännedom om fakta av någon betydelse för bedömningen, informeras om att miljökonsekvensbedömning skall inledas och om tid och plats för avgränsningssammanträdet samt tid och plats för i 11 § 1 mom. avsett informationsmöte.

11 §. Avgränsningssammanträde

Avgränsningssammanträde skall föregås av ett informationsmöte vid vilket utredaren presenterar ärendet och ger förslag till vilka alternativ och konsekvenser som skall ingå i bedömningen. Detta möte skall hållas tidigast 14 dagar och senast 8 dagar före avgränsningssammanträdet.

Vid avgränsningssammanträde skall ordet föras av utredaren, om inte [landskapsstyrelsen] eller kommunen för visst fall bestämt annat. Vid sammanträdet skall utredaren ge en kort presentation av ärendet och ge förslag till alternativ och konsekvenser som skall ingå i bedömningen. Därefter får de vilkas rätt eller fördel kan beröras av ärendet ställa frågor och ge förslag till vilka alternativ och konsekvenser som bör ingå i bedömningen. Även de myndigheter som infor-

J3 LL (1995:28) om miljökonsekvensbedömningar

merats enligt 10 § 3 mom. har rätt att yttra sig i ärendet. (2000/9)

Avgränsningssammanträde och sådant informationsmöte som avses i 1 mom. skall om möjligt hållas i närheten av det område där projektet skall genomföras. Vid avgränsningssammanträde skall föras protokoll, som därefter skall fogas till ärendets handlingar. Protokollet skall utan dröjsmål justeras av sammanträdets ordförande. Protokollet blir offentligt omedelbart efter att det justerats.

12 §. *Beaktande av avgivna synpunkter*

De förslag till utredning av alternativ eller konsekvenser som kommer fram vid avgränsningssammanträde skall beaktas då miljökonsekvensbedömningen utförs.

13 §. *Preliminär miljökonsekvensbedömning*

Utredaren skall utföra eller låta utföra en preliminär miljökonsekvensbedömning. En sådan skall så långt möjligt uppfylla kraven på form och innehåll för en slutlig miljökonsekvensbedömning.

14 §. *Information om preliminär miljökonsekvensbedömning*

När preliminär miljökonsekvensbedömning har upprättats skall utredaren kungöra detta genom annons i en på orten allmänt utkommande tidning och genom delgivning under känd postadress till sakägarna. Delgivning kan även ske till andra vars rätt eller fördel kan beröras av ärendet. Om antalet berörda är mycket stort, kan delgivning ske genom kungörelse på [landskapsstyrelsens] och vederbörande kommuns anslagstavlor.

I kungörelsen skall anges ärendets art samt tider och platser för granskningsutställning.

Senast samtidigt med kungörelsen skall den preliminära miljökonsekvensbedömningen tillställas myndigheter som kan vara berörda eller som kan antas ha kännedom om fakta av någon betydelse för bedömningen. Samtidigt skall de informeras om tid och plats för granskningsutställning. (2000/9)

15 §. *Granskningsutställning*

När preliminär miljökonsekvensbedömning är upprättad skall den finnas tillgänglig under minst tre veckor hos [landskapsstyrelsen] samt på en granskningsutställning. Sådan granskningsutställning skall anordnas i en lokal i den eller de kommuner som kan beröras av beslutets effekter. Under denna tid har envar rätt att studera och skriftligen yttra sig över miljökonsekvensbedömningen. Inkomna yttranden skall redovisas och kommenteras av utredaren i den slutliga miljökonsekvensbedömningen.

16 §. *Revidering av preliminär bedömning*

Den preliminära miljökonsekvensbedömningen skall revideras av utredaren eller under dennes överinseende med beaktande av vad som har kommit fram vid granskningen.

17 §. *Slutlig miljökonsekvensbedömning*

Efter granskning och revidering av den preliminära miljökonsekvensbedömningen skall utredaren med beaktande av 18 § upprätta eller låta upprätta den slut-

liga miljökonsekvensbedömningen samt överlämna denna till [landskapsstyrelsen].

Miljökonsekvensbedömningen är en offentlig handling sedan den överlämnats till [landskapsstyrelsen] eller berörd kommun.

18 §. *Utformningen av miljökonsekvensbedömningen*

En miljökonsekvensbedömning skall utgöra ett huvuddokument som utformats så lättförståeligt som möjligt. Om texten måste vara tekniskt eller på andra sätt komplicerad, skall en noggrann sammanfattning finnas i dokumentet som ger läsaren en korrekt bild av den bakomliggande texten och dess bakgrundsmaterial.

Till huvuddokumentet får fogas en eller flera bilagor. I bilagorna får bland annat finnas tekniska beskrivningar, bakgrundsmaterial om inventeringar och annat sådant. Till huvuddokumentet skall åtminstone fogas en fullständig förteckning över det material som använts vid utförandet av miljökonsekvensbedömningen. (2000/9)

I huvuddokumentet måste allt väsentligt som står i bilagorna finnas tydligt omnämnt med uppgift om var i bilagorna det omnämnda står samt med upplysning om vilken betydelse det omnämnda har för miljökonsekvensbedömningen. Den sistnämnda uppgiften får utelämnas endast om betydelsen ändå är uppenbar.

19 §. *Huvuddokumentets innehåll*

När inte särskilda skäl föranleder annat, skall huvuddokumentet bestå av en bedömning och en utredning där de olika alternativen redovisas med hänsyn till deras olika miljöeffekter.

Bedömningen skall utgöra dokumentets inledande del. I bedömningen skall tydligt anges var i utredningen underlaget finns för de olika delarna i bedömningen.

Bedömningen skall vara så utformad att den läsare, som förlitar sig på att utredningen är korrekt, av bedömningen ensam skall kunna ta ställning till det som miljökonsekvensbedömningen behandlar. I bedömningen skall noggrant anges var i utredningen det står att läsa om olika förhållanden och jämförelser.

20 §. *Protokoll*

Protokoll från avgränsningssammanträde skall ingå i miljökonsekvensbedömningen som bilaga. En sådan protokollsbilaga får skiljas från dokumentet men skall efter att den slutliga miljökonsekvensbedömningen avslutats hållas tillgänglig hos [landskapsstyrelsen].

21 §. *Ändringssökande*

Den som i enlighet med annan landskapslagstiftning har rätt att söka ändring i ett beslut genom besvär kan i dessa åberopa att bedömningsförfarande i enlighet med denna lag inte har genomförts.

22 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

Ikraftträdelsebestämmelsen till (2000/9):

Denna lag träder i kraft den 15 mars 2000.

Miljökonsekvensbedömning som pågår när denna lag träder i kraft skall slutföras enligt de bestämmelser som gällde vid inledningen av bedömningsförfarandet.

J 4 Landskapsförordning (2000:10) om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Allmänt

I denna landskapsförordning finns bestämmelser om när miljöberättelse och miljökonsekvensbedömning skall utföras i enlighet med landskapslagen (1995:28) om miljökonsekvensbedömningar.

Se J 3, Landskapslag (1995:28) om miljökonsekvensbedömningar.

2 kap. Miljöberättelser

2 §. Miljöberättelse

Miljöberättelse skall på grundval av tillgängliga uppgifter utföras till underlag för beslut som [landskapsstyrelsen] eller en kommun fattar i planerings- och tillståndsärenden. I de fall där det är uppenbart att beslutet inte kommer att påverka miljön behöver dock inte miljöberättelse utföras.

Den tjänsteman som svarar för beredningen av ärendet till övriga delar skall tillse att miljöberättelse utförs. När miljöberättelse har utförts till underlag för ett beslut skall det anges i beslutsprotokollet.

3 §. Undantag

Utän hinder av 2 § får beslut om byggnadslov fattas utan att miljöberättelse utförts i de fall där beslutet gäller:

a) byggnad inom område för vilket finns fastställt byggnads- eller stadsplan, förutsatt att miljöberättelse har beaktats vid fastställande av planen samt att byggnad inte bedöms medföra ytterligare miljöeffekter av betydelse än de som beskrivs i planen eller

b) byggnad direkt anslutning till befintlig byggnad, förutsatt att miljöberättelse har beaktats vid beviljandet av byggnadslovet för den befintliga byggnaden samt att den nya byggnaden inte bedöms medföra ytterligare miljöeffekter av betydelse.

4 §. Projekt i särskilda skydds- eller bevarandeområden

Oavsett vad som sägs i 2 och 3 §§ skall miljöberättelse alltid utföras till underlag för beslut i ärende som gäller projekt som, enskilt eller i kombination med andra projekt, på ett betydande sätt kan påverka ett område som förklarats som särskilt skyddsområde eller särskilt bevarandeområde enligt 22 § landskapslagen (1998:82) om naturvård.

Se J 21, Landskapslag (1998:82) om naturvård.

5 §. Miljöberättelsens innehåll

I en miljöberättelse skall anges vilket projekt eller vilken åtgärd ett beslut avser samt kortfattat om ett beslut i något avseende har miljöeffekt på mark, luft eller vatten. Om miljöberättelsen skall utgöra underlag för beslut som avses i 4 § skall den också omfatta en bedömning av konsekvenserna vad gäller bevarandet av det aktuella området. I en miljöberättelse kan dessutom ingå ett ställningstagande att miljökonsekvensbedömning bör göras.

Om det framkommer att alternativa och ur miljösynpunkt bättre lösningar finns samt om ett miljövänligare alternativ medför ökade kostnader eller andra problem skall detta anges i miljöberättelsen. Till en miljöberättelse skall fogas uppgifter om de underlag som använts vid dess upprättande.

3 kap. Miljökonsekvensbedömningar

6 §. Beslut som skall föregås av miljökonsekvensbedömning

Till underlag för [landskapsstyrelsens] eller en kommuns planering och beslut skall miljökonsekvensbedömning utföras i alla planerings- och tillståndsärenden som rör

a) byggande av kraftverksanläggningar avsedda för produktion och distribution av mer än 500 kilowatt, varvid utbyggnad av vindkraft inom samma verksamhetsområde betraktas som en utvidgning av ett redan utfört projekt,

b) industriell kemikalieproduktion,

c) byggande av landsvägar, bygdevägar och kommunalvägar som ges en ny sträckning och som är längre än 500 meter, om inte en särskild vägförrättning hållits i vilken ingår de beskrivningar och analyser som nämns i 5 § landskapslagen om miljökonsekvensbedömningar,

d) byggande av flygplatser avsedda för allmänt bruk och med en huvudrullbana som är 600 meter eller längre,

e) byggande av kraftledningar avsedda för minst 45 kilovolt,

f) byggande av rörledningar avsedda för fjärrtransport av gas eller olja,

g) byggande av hamnar avsedda för handel och samfärdsel,

h) inrättande av farleder för den lokala sjötrafiken,

i) inrättande av anläggning för lagring av avfall,

j) byggande av lager för olja samt petrokemiska och kemiska produkter där lagringsvolymen överstiger 5 000 kubikmeter samt

k) projekt vars inverkan på miljön skall göras till föremål för en sådan bedömning enligt rådets direktiv 97/11/EG om ändring av direktiv 85/337/EEG om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt.

7 §. Övervägande om miljökonsekvensbedömning i enskilda ärenden

En myndighet skall överväga om miljökonsekvensbedömning skall utföras till underlag för beslut i ett visst ärende även om detta inte anges i 6 § om ärendet rör:

a) projekt vars genomförande sannolikt medför miljöeffekter som till sin omfattning och natur kan jämföras med effekterna av projekt som anges i 6 §,

b) ändring eller utvidgning av projekt som anges i 6 § och som kan antas medföra miljöeffekter av betydelse,

c) projekt för vilket det i miljöberättelse har konstaterats att miljökonsekvensbedömning bör utföras eller

d) projekt för vilket ett sådant övervägande skall göras enligt rådets direktiv 97/11/EG om ändring av

J 5 Vattenlag (1996:61)

direktiv 85/337/EEG om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt.

Vid övervägande enligt 1 mom. skall i synnerhet följande beaktas:

a) projektets karaktäristiska egenskaper, såsom

- projektets omfattning,
- projektets samverkan med andra projekt,
- projektets utnyttjande av naturresurser,
- projektets alstrande av avfall,
- föroreningar och störningar,
- risken för olyckor, särskilt när det gäller de ämnen och den teknik som används.

b) projektets lokalisering, såsom

- nuvarande markanvändning,
- naturresursernas relativa förekomst, kvalitet och föryelseförmåga i området,
- den befintliga miljös känslighet med särskild uppmärksamhet på våtmarker, kustområden, bergs- och skogsområden, naturreservat och andra områden som är skyddade med stöd av lag, områden där miljön redan är hårt belastad, tätbefolkade områden samt historiskt, kulturellt eller arkeologiskt betydelsefulla markområden.

c) de möjliga miljöeffekternas karaktäristiska egenskaper, såsom

- effekternas omfattning, både geografiskt och med beaktande av den berörda befolkningens storlek,
- effekternas gränsöverskridande karaktär,
- effekternas betydelse och komplexitet,
- effekternas sannolikhet,
- effekternas varaktighet, vanlighet och reversibilitet.

8 §. (2002/17) *Uppgifter som den projektansvarige skall lämna till utredaren*

Den projektansvarige skall lämna följande uppgifter till utredaren, rörande ett projekts bygg- och därpå följande drifttid:

1. En beskrivning av vad som fysiskt och på annat sätt utmärker projektet, innefattande en beskrivning av dess lokalisering, utformning och omfattning. Här innefattas en redovisning av typ och mängd av restprodukter och föroreningar såsom ämne, buller, vibrationer, ljus, värme och strålning till vatten, luft eller mark. Om syftet med ett projekt är att bygga en produktionsanläggning skall dessutom lämnas en särskild beskrivning av vad som utmärker den planerade produktionsprocessen, med en redovisning av den art och mängd av material som avses komma till användning.

2. En redovisning av vilka konsekvenser för miljön som projektet kan antas ge upphov till. Särskilt i fråga om konsekvenser för befolkning, växt- och djurliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer och materiella tillgångar, däribland det arkitektoniska och arkeologiska kulturarvet, samt sambandet mellan nämnda störningar.

3. En beskrivning av de sannolikt mest betydande konsekvenserna av projektet, till följd av utnyttjande av naturresurser, utsläpp av föroreningar samt bortskaffande av avfall. Beskrivningen bör innefatta

a) direkta och indirekta samt positiva och negativa miljökonsekvenser av projektet oavsett om de är bestående, lång-, medel- eller kortsiktiga samt

b) en bedömning av arten och mängden av föroreningar, andra störningar och sambandet mellan olika störningar, med de data om projektet som krävs för att påvisa och bedöma den huvudsakliga miljöpåverkan som projektet kan antas medföra.

4. En beskrivning av planerade åtgärder ägnade att undvika, begränsa och om möjligt avhjälpa miljöeffekter av betydelse.

5. En översiktlig redovisning av de huvudalternativ som den projektansvarige övervägt och de viktigaste skälen för den valda lösningen med beaktande av miljökonsekvenserna.

6. En icke-teknisk sammanfattning av de uppgifter som anges i ovanstående punkter.

7. En beskrivning av de metoder som har använts för att bedöma miljökonsekvenserna samt en redovisning av de eventuella svårigheter, såsom tekniska brister eller avsaknad av kunskap, som den projektansvarige har stött på i samband med att de begärda uppgifterna har sammanställts.

8. Andra uppgifter och handlingar som kan behövas för miljökonsekvensbedömningen.

4 kap. Särskilda bestämmelser**9 §. Ikraftträdande**

Denna förordning träder i kraft den 15 mars 2000.

Genom förordningen upphävs landskapsförordningen (1995:33) den 30 mars 1995 om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar.

J 5 Vattenlag (1996:61) för landskapet Åland

Vattenlagens allmänna del

1 kap. Inledande bestämmelser**1 §. Syfte och tolkning**

Vatten och vattenområden inom landskapet skall användas på det sätt som bäst gagnar en uthållig utveckling. Inverkan utanför landskapet på vatten eller i miljön av åtgärd utförd inom landskapet skall beaktas på samma sätt som inverkan inom landskapet. Åtgärd som direkt eller indirekt kan inverka på vatten får inte vidtas om den kan motverka en uthållig utveckling.

För att uppnå syftet enligt 1 mom. skall ytvatten och grundvatten samt ekologiska förhållanden i våtmarker, sötvatten och saltsjön nyttjas, skyddas och vårdas så att en uthållig utveckling gagnar och så att där kan finnas sådana växt- och djursamhällen, som i huvudsak utgör naturliga inslag i dessa naturmiljöer.

2 §. Tillämpningsområde

Denna lag skall tillämpas på nyttjande, skydd och vård av ytvatten och grundvatten. Lagen är tillämplig på markanvändning samt andra verksamheter och åtgärder inom landskapet som riskerar att påverka ytvattens eller grundvattens förekomst, beskaffenhet eller ekologiska betydelse inom eller utanför landska-

pet. Lagens tillämpningsområde är inte begränsat till fasta föroreningskällor.

3 §. Definitioner

Vid tillämpningen av denna lag är innebörden av följande termer och begrepp denna:

- a) **ytvatten** är vatten i vattenområde oavsett djup,
- b) **grundvatten** är vatten i mark eller berggrund,
- c) **vattenområde** är område som inte endast tillfälligt är täckt av ytvatten och vars gräns mot land bedöms enligt medelvattenståndet, dock så att brunn, cistern och konstjord damm inte är vattenområden enligt denna lag,
- d) **vattenföretag** är åtgärder som har verkningar med avseende på vatten såsom bortledande, byggande, fyllning, pålning, grävning, muddring, sprängning och rensning,
- e) **vattenfarlig verksamhet** är användning av mark eller vattenområde som kan medföra förändring av vattenkvaliteten genom förorening eller på annat sätt samt utsläppande av avloppsvatten,
- f) **grundvattenfarlig verksamhet** är sådan vattenfarlig verksamhet som kan medföra förändring av grundvattenkvaliteten eller försämma tillgången på grundvatten,
- g) **dikning** är sådant bortledande av vatten i avvattningssystem som sker i dike,
- h) **vattentäkt** är bortledande av vatten för vattenförsörjning eller bevattning,
- i) **avloppsvatten** är vatten som varit i särskilt bruk men som inte längre skall användas samt vatten som avleds för avvattning av begravningsplats, upplag eller annat område där främmande ämnen kan finnas i skadlig omfattning,
- j) **vattenkvalitet** är vattens kemiska och fysikaliska tillstånd samt vattens ekologiska tillstånd,
- k) **kvalitetsnorm** är gränsvärde för vattenkvalitet eller värde för förekomsten av eller egenskap hos en eller flera organismer i vattenområde,
- l) **föroreningsområde** är vattenområde där kvalitetsnorm inte uppfylls,
- m) **påverkan** är orsakande av effekt eller risk för effekt,
- n) **förbättringsoverskott** är den extra vattenkvalitetsförbättring som följer av att vattenkvalitetsförbättrande åtgärd skapar bättre vattenkvalitet än vad som krävs enligt denna lag,
- o) **vattenförbättringsplan** är en plan för visst föroreningsområde vari skall anges hur vattenkvaliteten skall förbättras, när förbättringen skall ha uppnåtts samt vari regleras markanvändning och andra företag som kan inverka på förhållande som kvalitetsnormerna avser,
- p) **blandningszon** är vattenområde intill utsläppspunkt för avloppsvatten, mynning av dike eller plats för vattenbruk inom vilket vattenkvalitetsnormer inte är tillämpliga samt
- q) **undantagszon** är ett för tillgodoseende av ett från allmän synpunkt särskilt viktigt ändamål, som inte kan tillgodoses på annat sätt, bestämt och avgränsat vattenområde för vilket särskilda bestämmelser utfärdats.

2 kap. Rådighet över vatten

1 §. Inledande bestämmelse

I detta kapitel finns bestämmelser om vem som med iakttagande av lagens övriga bestämmelser råder över vatten samt under vilka förutsättningar annan än de som råder över visst vatten har rätt att utnyttja vatten och vattenområde. Rätt enligt denna lag undantar inte från skyldigheten att följa bestämmelser i annan lag.

2 §. Rätten att utföra vattenföretag

För att utföra ett vattenföretag krävs rätt eller rådighet enligt detta kapitel samt att vattenföretaget utförs i enlighet med lagens övriga bestämmelser.

3 §. Rådigheten över vatten

Den som äger en fastighet råder över det vatten som finns där, om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

I vattendrag råder vardera sidans ägare över det vatten som ansluter sig till respektive sida räknat från vattendragets mittlinje.

Med ägare enligt denna paragraf jämställs den som har ständigt besittningsrätt till fastighet.

4 §. Samfällt vatten

Delägare i samfällt vattenområde råder över området på samma sätt som ägare, med beaktande av att han vid nyttjandet av området och därpå befintligt vatten inte får vidta åtgärder som vållar men eller störning för andra delägare eller utgör hinder för dem att på motsvarande sätt tillgodogöra sig området.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller i tillämpliga delar även samfällt område som inte är täckt av vatten, när fråga är om rätten att nyttja inom området befintligt grundvatten.

5 §. Lega av vatten

Beträffande lega av vattenområde gäller i tillämpliga delar vad om lega av jord för annat ändamål än byggnad och bedrivande av jordbruk är bestämt.

6 §. Öppet vatten

Var och en har rätt att med undvikande av onödig störning färdas på vattenområde som är öppet. Vattenområde anses öppet om det inte på grund av laglig rätt stängts. Det sagda äger motsvarande tillämpning i fråga om färdande över is.

7 §. Nyttjande av vatten

Var och en har rätt till vattentäkt på vattenområde för hem- och boskaphushållning samt rätt att bada i vattenområde, begagna dess vatten till tvätt, vattning av djur och för annat dylikt ändamål, om det kan ske utan att annans mark orättmätigt beträds och utan att områdets ägare eller annan förorsakas men eller störning.

Om rätt till vattentäkt för släckning av brand finns särskilda bestämmelser.

8 §. Strandägares rätt

Ägare eller innehavare av strand som inte är ägare av eller delägare i vattenområde har rätt att framför stranden i vattenområdet för sitt enskilda behov utsätta angringspåle för båt eller anlägga brygga samt båthus, badhus, tvätthus, bastubyggnad eller annan

J 5 Vattenlag (1996:61)

sådan byggnad, om det kan ske utan att vålla ägaren av vattenområdet skada eller avsevärt men och om de kravbestämmelser som avses i 4 kap. 1-4 §§ uppfylls och åtgärden inte strider mot sådan kvalitetsnorm eller vattenförbättringsplan som avses i 5 kap. Här avsedd rätt föreligger inte i fråga om hamnområde eller annat vattenområde som tagits i särskilt bruk.

9 §. Undanröjande av hinder

Var och en som lider men av uppslamning eller av grund eller som åsamkas annan därmed jämförbar olägenhet vid nyttjande av vattenområde har rätt att vidta för undanröjande av hindret nödvändig åtgärd, om det kan ske utan att vålla ägaren avsevärt men och om de kravbestämmelser som avses i 4 kap. 1-4 §§ uppfylls och åtgärden inte strider mot sådan kvalitetsnorm eller vattenförbättringsplan som avses i 5 kap.

Beräffande det som avlägsnas från vattenområde genom åtgärd som avses i 1 mom. gäller i tillämpliga delar vad som i 3 kap. 6 och 7 §§ stadgas om jord och muddermassor.

3 kap. Förfogande över annans egendom**1 §. Inledande bestämmelse**

I detta kapitel regleras förutsättningarna för att utan ägares eller rättsinnehavares medgivande ta annan tillhörig egendom i anspråk eller på annat sätt använda annans egendom eller inverka på annans rätt till egendom. I 6 kap. finns bestämmelser angående ansökan om och tillstånd till förfogande över annans egendom.

Beviljande av rätt enligt detta kapitel med avseende på vattenföretag medför inte att företaget är tillåtligt enligt bestämmelser i andra kapitel i denna lag.

Vattenföretag i allmänhet

2 §. Användning och överdämning av annans mark

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att för viss tid eller ständigt lösa in annans egendom, ta sådan i anspråk med nyttjanderätt eller sätta annans mark under vatten.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att det visas att vattenföretagaren äger eller besitter större delen av det område som behövs för ändamålet i 1 mom. Åtgärden skall dessutom vara nödvändig för genomförande av vattenföretaget eller oundgängligen behövas för en byggnad eller annan anläggning, som är väsentlig för utförandet eller utnyttjandet av vattenföretaget, eller för att skydda allmänt eller enskilt intresse.

3 §. Undanskaffande av annans byggnad m.m.

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att skaffa undan byggnader och anläggningar.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att byggnad eller anläggning är till uppenbart hinder för vattenföretaget samt att kostnaderna för utförandet annars blir oskäligt höga.

4 §. Uppförande av mindre anläggning på annans mark i anslutning till vattenföretag

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att på annan tillhörigt område till-

fälligt dämna upp vatten samt att för viss tid eller ständigt uppföra

a) bro, trumma eller brygga med tillhörande anordningar,

b) pumpinrättning med därtill hörande ledning eller

c) annan mindre anläggning som är nödvändig för vattenföretaget.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att området inte påverkas i nämnvärd omfattning.

5 §. Undersökningar på annans mark m.m.

Den som utför eller ämnar utföra ett vattenföretag kan beviljas rätt att på annans mark eller vattenområde göra undersökningar för utredande av möjligheterna att genomföra vattenföretag och av verkningarna av ett planerat företag.

6 §. Rensning, uppläggning av massor m.m.

Den som utför eller ämnar utföra annat vattenföretag än allmän farled kan beviljas rätt att på annan tillhörigt område utföra rensningsarbete eller lägga upp jord eller muddermassa.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att området inte påverkas i nämnvärd omfattning samt att området inte berör tomt, trädgård, upplag, badstrand, hamn eller annat i särskilt bruk taget område.

Farleder och hamnar

7 §. Placering av muddermassor från farled

Muddermassa som härrör från allmän farled får placeras på annans vattenområde om området inte påverkas i nämnvärd omfattning eller tagits i särskilt bruk.

Den som i andra fall än som sägs i 1 mom. vill placera muddermassa på annans vattenområde kan beviljas rätt till detta om området inte påverkas i nämnvärd omfattning.

8 §. Rätt att placera anordningar och vidta åtgärder vid allmän farled

Den som anlägger eller förbättrar allmän farled har rätt att i vattenområde eller på strand förlägga remmare, märken, fyrar och andra anordningar som behövs för utmärkande av farleden och säkerställande av samfärdseln. Denna rätt innefattar också rätt att använda naturföremål samt rätt att avlägsna sikthinder.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att märken och anordningar inte förläggs på område som tagits i särskilt bruk såsom tomt, trädgård, upplagsområde och badstrand. Om det är oundgängligen nödvändigt att använda visst sådant område, kan dock rätt beviljas därtill.

9 §. Vattenområde vid allmän farled

Den som skall inrätta eller driva allmän lastnings- eller ankringsplats eller allmän hamn i anslutning till allmän farled kan beviljas rätt att nyttja eller inlösa vattenområde.

10 §. Vattenområde vid enskild farled

Den som skall inrätta eller driva enskild lastnings- eller ankringsplats eller hamn i anslutning till enskild farled kan beviljas rätt att nyttja annan tillhörigt vattenområde.

11 §. Strandägares rätt för enskild hamn

Strandägare som vill inrätta eller driva enskild hamn kan för sådant ändamål beviljas nyttjanderätt till annan tillhörigt område.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att hamnen används för samfärdsel som inte är av ringa vikt samt att området inte påverkas i nämnvärd omfattning.

Förebyggande av fara**12 §. Tillfälliga åtgärder för att avvärja fara**

[Landskapsstyrelsen] kan förordna om utförande av sådana tillfälliga åtgärder som är nödvändiga för att avvärja fara för människors liv eller hälsa eller omfattande egendomsskador orsakad av förändring av vattenområde till följd av exceptionella naturförhållanden eller annan övermäktig tilldragelse.

Markavvattning och avlopp**13 §. Dikning av annans mark**

Dikning som avses i 10 kap. får utföras på annans mark och därtill hörande erforderlig skyddsvall eller pumpstation anläggas under förutsättning att åtgärden behövs för en ändamålsenlig markavvattning eller för att förebygga att annans område blir vattendränkt eller orsakas annan skada samt att kravet i 2 mom. uppfylls.

Om dikning eller anläggning, som avses i 1 mom. utförs genom annans mark skall, om så kan ske utan oskäligen kostnader, detta göras i rågång eller på annan plats som medför minsta möjliga olägenhet för markägarna. Utanför rågång får öppet dike inte läggas på annans område som har tagits i särskilt bruk. Genom annans täckdikade område får dikning utföras endast om det är oundgängligen nödvändigt.

14 §. Användning av annans dike och avloppsledning

För avvattnande av mark får vatten ledas in i annan markägares öppna dike eller rensade bäck. Om sådant inledande av vatten i annan markägares täckdike medför att grövre rör måste läggas ner eller andra arbeten utföras, skall dessa tillägsarbeten utföras av den som leder in vattnet i diket.

Bestämmelser om ersättning och framtida deltagande i underhåll, förbättring och utvidgning av dike finns i 7 och 10 kap.

Den som avleder avloppsvatten har rätt att använda annans avloppsledning om detta är ändamålsenligt. Därvid tillämpas i tillämpliga delar bestämmelserna i 11 kap.

15 §. Avloppsanläggning

Rätt kan ges att på annans mark placera reningsverk och andra avloppsanläggningar vilkas omfattning inte är obetydlig eller att för ändamålet lösa in annans mark.

Härvid skall samma regler tillämpas som gäller för anläggningar som har samband med vattenföretag.

Vattentäkt**16 §. Ytvattentäkt**

Den som inte råder över vatten kan beviljas rätt till ytvattentäkt på annans vattenområde.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att det inte gör det omöjligt för ägaren av vattenområdet att använda vattnet på samma sätt som den som begärt rätten.

Om vattentäkt för hem- och boskaphushållning finns bestämmelser i 2 kap. 7 §. Hur fördelning mellan olika intressenter skall göras regleras i 12 kap. 2 § och 13 kap. 19 §.

17 §. Grundvattentäkt

För enskilt behov kan rätt beviljas till grundvattentäkt på annans område om nyttan av täkten är avsevärt större än skadan och annan olägenhet av densamma.

För allmänt behov kan rätt beviljas om nyttan av täkten är större än skadan och annan olägenhet av densamma.

Vid uppskattningen av nytta och skada, men eller annan förlust som avses i 1 och 2 mom. skall bestämmelserna i 12 kap. 5 § tillämpas.

Hur rätt till grundvattentäkt skall fördelas mellan flera när vattnet inte räcker till alla regleras i 12 kap. 6 § och 13 kap. 19 §.

18 §. Grundvattentäkt för enskilt behov

Trots vad i 19 § stadgas kan den, som inte på annat sätt till skäligen kostnader kan erhålla hushållsvatten i tillräcklig mängd, beviljas rätt till täkt av grundvatten på annans mark. Sådan rätt kan också beviljas för att tillgodose industriell eller annan ekonomisk verksamhet för vilket tillgång till grundvatten är av synnerlig vikt.

Förutsättning för rätt enligt 1 mom. är att vattnet även räcker för ägarens, på hans mark bosatta personers, där väntad bosättnings samt där belägna företags behov samt att täkten inte medför nämnvärda störningar eller andra olägenheter för markägaren.

19 §. Grundvattentäkt för allmänt behov

Företag som försörjer en kommun eller ett större antal förbrukare med huvudsakligen hushållsvatten, samt annan som behöver grundvatten för att tillgodose ett allmänt behov, kan ges rätt till täkt av grundvatten på annans område. Om vattnet skall ledas till plats utanför orten, får sådan rätt ges endast om ortens behov av vatten ändå kan tillgodoses i skäligen omfattning.

20 §. Begränsning i rätt till grundvattentäkt

Rätt till täkt av grundvatten kan begränsas till förmån för grundvattentäkt på annat område som tillgodoser allmänt behov.

Rätt till täkt av grundvatten kan under viss tid begränsas i visst område om tillgången på grundvatten för hushållsändamål på orten hotas av långvarig torka eller andra omständigheter.

21 §. Anordningar på annans mark för vattentäkt

Beträffande markägares skyldighet att tåla att ledningar och andra anordningar för vattentäkt placeras på hans mark gäller det som bestäms i 123 § byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland.

Innehavaren av vattentäkt kan när annans område behövs för ändamålet ges rätt att lösa in området eller ständig besittningsrätt för att där placera bassänger el-

J 5 Vattenlag (1996:61)

ler andra anläggningar eller anordningar för behandling av vattnet.

Se G 1, Byggnadslag (1979:61).

4 kap. Allmänna kravbestämmelser**1 §. Inledande bestämmelse**

Vattenföretag skall utföras och vattenfarlig verksamhet utövas så att ändamålet med företaget eller verksamheten nås med minsta skada och olägenhet för miljön utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att företaget eller verksamheten omöjliggörs. Särskilt skall eftersträvas att grundvattnet och vattenmiljön skadas så litet som möjligt och hålls i ett så naturligt skick som möjligt. Vattenföretag och vattenfarlig verksamhet skall dessutom utföras och utövas med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen.

2 §. Skydd för vattenkvalitet

Vattenföretag får inte utföras och vattenfarlig verksamhet får inte utövas om detta i något vattenområde kan försvåra uppfyllandet av kvalitetsnorm eller andra krav för vattenkvalitet som föreskrivs i 5 kap.

Vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet som medges i förbättringsplan eller som innebär utnyttjande av förbättringsöverskott i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. är trots vad i 1 mom. stadgas tillåtna.

3 §. Väsentlig olägenhet

Om vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet trots försiktighetsmått enligt 4-7 §§ riskerar att medföra olägenheter som var för sig eller tillsammans är av väsentlig betydelse får företaget eller verksamheten inte utföras eller bedrivas annat än om nyttan härav klart överstiger skadan eller om undantag gäller enligt 2 mom. Samma gäller om vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet ensam kan medföra olägenhet som är betydande i förhållande till dess omfattning. (2001/32)

1 mom. hindrar inte vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet som tydligt har medgetts i vattenförbättringsplan.

4 §. Hänsyn till andra allmänna och enskilda intressen

I enlighet med 1 § skall vattenföretag utföras och vattenfarlig verksamhet utövas med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen än som avses i 2 och 3 §§, varvid särskilt skall beaktas företagets eller verksamhetens inverkan på

- fiskbeståndet och möjligheten att bedriva fiske,
- samfärdseln,
- möjligheterna att på det berörda området i framtiden utföra annat vattenföretag, utöva vattenfarlig verksamhet eller bedriva annan härmed jämförbar verksamhet samt
- rekreationsmöjligheterna, naturskönheten, kulturvärdena och trivselen i omgivningen.

5 §. Planers inverkan

Vattenföretag och vattenfarlig verksamhet får inte strida mot vattenförbättringsplan, byggnadsordning, stads- eller byggnadsplan eller fastställd general- eller regionplan. Gäller i andra än i nämnda fall särskilda bestämmelser för byggnad eller annan användning

av bestämt mark- eller vattenområde får företaget eller verksamheten inte heller strida mot dem.

6 §. Platsvalet

Vattenfarlig verksamhet får endast utövas på plats eller platser där minsta möjliga olägenhet för vattenmiljön uppstår och där förutsättningarna finns eller kan skapas för det slags verksamhet som är i fråga, utan att oskäligt högre verksamhetskostnader uppstår till följd av platsvalet.

7 §. Skäliga skyddsåtgärder

Den som utövar eller ämnar utöva vattenfarlig verksamhet skall, om inte längre gående krav gäller enligt annat lagrum i denna lag, vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar samt iakttä de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fordras för att förebygga eller avhjälpa risk för försämring av vattenkvalitet. Skyldigheten att avhjälpa olägenheter kvarstår även efter att vattenfarlig verksamhet har upphört.

Omfattningen av åliggande enligt 1 mom. skall bygga på tekniskt bästa möjliga lösning som är ekonomiskt möjlig för den typ av verksamhet som är i fråga. Hänsyn skall tas till de tekniska svårigheter att uppnå bästa möjliga resultat, som kan föreligga därför att vattenanläggning har uppförts vid en tid då mindre stränga vattenvårdskrav gällde och därför blir dyrare att förbättra. Avhjälpande av olägenheter enligt 1 mom. sista meningen skall dock ske oavsett kostnaderna, om förebyggandet av den risk som föranleder krav på avhjälpande hade kunnat åstadkommas utan oskäliga kostnader.

Om det är uppenbart eller i ett tillståndsärende utrett att försiktighetsmått enligt 2 mom. är alltför kostsamt i förhållande till nyttan kan lindrigare försiktighetsmått väljas. Vid denna avvägning mellan kostnad och nytta skall särskild hänsyn tas till beskaffenheten av det vatten som kan bli påverkat och betydelsen av vattnets beskaffenhet samt till kostnaden för skyddsåtgärd och den ekonomiska verkan i övrigt av försiktighetsmått.

I vattenförbättringsplan får bestämmas att den kostnadsminskning som följer av lindrigare försiktighetsmått enligt 3 mom. skall betalas till en vattenförbättringsfond. Denna betalning skall i alla tillämpliga sammanhang behandlas som en utgift för försiktighetsmått.

Närmare bestämmelser om vattenförbättringsfonder utfärdas genom landskapsförordning.

8 §. Grundvattenfarliga ämnen

Direkta utsläpp till grundvatten av grundvattenfarliga ämnen är förbjudna. I landskapsförordning anges de ämnen som är grundvattenfarliga enligt denna paragraf.

Vattenfarlig verksamhet som kan medföra att grundvatten förorenas med grundvattenfarligt ämne får inte utövas om inte alla förebyggande tekniska åtgärder vidtas som behövs för att förhindra sådan påverkan på grundvatten. I landskapsförordning kan intas närmare bestämmelser om de förebyggande tekniska åtgärder som behövs enligt denna paragraf.

8a §. (2001/32) Ytvattenfarliga ämnen

Direkta utsläpp till ytvatten av ytvattenfarliga ämnen är förbjudna. I landskapsförordning anges de ämnen som är ytvattenfarliga enligt denna paragraf.

Vattenfarlig verksamhet som kan medföra att ytvatten förorenas med ytvattenfarligt ämne får inte utövas om inte alla förebyggande tekniska åtgärder vidtas som behövs för att förhindra sådan påverkan på ytvatten. I landskapsförordning kan intas närmare bestämmelser om de förebyggande tekniska åtgärder som behövs enligt denna paragraf.

9 §. Särskilda försiktighetskrav

Om det är ägnat att förenkla genomförandet av kraven i detta kapitel eller att tillgodose syftet med 5 kap., kan [Landskapsstyrelsen] fastställa minimikrav för bestämda åtgärdsslag eller verksamhetsslag avseende utsläpp, teknisk utrustning samt sådan hantering av kemiska ämnen, preparat och varor som direkt eller indirekt kan medföra risk för vattenkvaliteten eller vattenmiljön. Dessa minimikrav skall bestämmas på grundval av de principer som fastslås i 6 § samt 7 § 1 och 2 mom.

Oavsett bestämmelserna i 1 mom. skall de minimikrav gälla för tillämpliga verksamhetstyper eller utsläpp som har föreskrivits i Europeiska gemenskapernas råds direktiv 76/464/EEG om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö.

[Landskapsstyrelsen] skall hålla dessa minimikrav tillgängliga för envar.

5 kap. Bestämmelser om vattenkvalitet

Gemensamma bestämmelser om yt- och grundvattenkvalitet

1 §. Ytvattenkvalitet

Det är envars skyldighet att efter förmåga och tillfälle, genom aktivt handlande och genom att avstå från skadlig påverkan, skydda och vårda ytvatten så att det är i sådant skick och har sådan beskaffenhet att där kan finnas sådana växter och djur som utgör för området normal flora och fauna utan påverkan av människan. Beskaffenheten skall också vara sådan att ingen som helst hälsofara kan orsakas av vattnet eller dess användning för olika ändamål.

Undantag från 1 mom. gäller i områden som utgör föroreningsområde, blandningszon eller undantagszon, för vilka särskilda bestämmelser gäller i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser.

2 §. Grundvattenkvalitet

Det är envars skyldighet att efter förmåga och tillfälle, genom aktivt handlande och genom att avstå från skadlig påverkan, skydda och vårda grundvatten så att dess beskaffenhet inte kan medföra hälso- eller miljöfara.

3 §. Vattenskyddsområde

[Landskapsstyrelsen] kan bestämma att visst område skall vara vattenskyddsområde vilket innebär att området åtnjuter särskilt skydd till förebyggande av förorening eller annan skadlig förändring av vattenkvaliteten. Vattenskyddsområde får inte ges större omfattning än vad som är lämpligt för ändamålet.

Inom vattenskyddsområde får inte finnas cistern, upplag, dike, ledning eller annan anläggning som kan skada eller på annat sätt förorena vattnet. Där får heller inte bedrivnas verksamhet som kan medföra i 1 mom. avsedda följder. [Landskapsstyrelsen] kan för visst vattenskyddsområde förordna om ytterligare skyddsåtgärder eller inskränkningar i rätten att nyttja området samt om tillståndsplikt för olika typer av verksamheter och åtgärder.

[Landskapsstyrelsen] kan ge tillstånd till viss åtgärd eller verksamhet inom vattenskyddsområde om det är utrett att detta kan ske utan risk för försämring av vattenkvaliteten.

4 §. Kvalitetsnormer

[Landskapsstyrelsen] skall utfärda sådana kvalitetsnormer som är behövliga eller lämpliga för att med god säkerhetsmarginal klara de allmänna förutsättningar för vattenföretag och vattenfarliga verksamheter som anges i 1 och 2 §§. (2001/32)

Kvalitetsnormer kan utfärdas för grundvatten, avgränsade vattenområden eller för alla vattenområden av viss typ och kan avse såväl kemiska och fysiska egenskaper hos vatten som ekologiska förhållanden i vattenområde.

Om inte strängare kvalitetsnormer enligt 1 mom. har utfärdats avseende samma förhållande gäller sådana kvalitetsnormer som följer av följande EG-bestämmelser:

a) Rådets direktiv (1975/440/EEG) om kvalitetskrav på ytvatten som används för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna och

b) Rådets direktiv (1979/869/EEG) om mätmetoder samt provtagnings- och analysfrekvenser avseende ytvatten för dricksvattenframställning i medlemsstaterna.

5 §. Omprövning och upphävande av kvalitetsnorm

Kvalitetsnormer utfärdade enligt 4 § 1 mom. skall omprövas senast vart femte år.

Om kvalitetsnorm gäller för visst område eller för hela landskapet och det visar sig att den inte är tillräcklig för att syftet med den skall uppnås, kan kvalitetsnormen redan före omprövningstiden enligt 1 mom. skärpas eller kompletteras med ytterligare kvalitetsnormer varvid 1 § 1 mom. tillämpas.

En utfärdad kvalitetsnorm får upphävas om den sannolikt är obehövlig från miljöskyddssynpunkt. [Landskapsstyrelsen] skall innan kvalitetsnormen upphävs redovisa skälen för detta i en ordning som i tillämpliga delar motsvarar den som föreskrivs för vattenförbättringsplan enligt 13-16 §§. En utfärdad kvalitetsnorm som helt eller delvis innebär tillämpning av bestämmelser som föreskrivits av Europeiska gemenskaperna (EG) kan dock inte till denna del upphävas. (2001/32)

6 §. Rättsverkan av kvalitetsnorm

Om kvalitetsnorm inte är uppfylld i ett ytvattenområde eller grundvattenområde, gäller vad som föreskrivs i 2 och 3 mom.

Ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet i ytvattenområde, dess tillrinningsområde eller i ett område där kvalitetsnorm avseende grund-

J5 Vattenlag (1996:61)

vatten gäller, får inte utföras eller bedrivas om därigenom riskeras att vattenkvaliteten ytterligare försämrans eller att förbättring därigenom kan försvåras. Undantag härifrån är

a) att det är väl utrett att ingen ökad påverkan av detta slag kommer att inträffa,

b) att åtgärden eller verksamheten innebär utnyttjande av förbättringsoverskott i enlighet med 12 § och hinder enligt 3 mom. inte föreligger eller

c) att gällande vattenförbättringsplan finns och medger åtgärden eller verksamheten.

Om kvalitetsnorm avser hälsa får inte ny eller ändrad verksamhet eller åtgärd kvittas mot förbättringsoverskott enligt b punkten.

Särskilda bestämmelser om ytvattenkvalitet

7 §. Blandningszon

När kvalitetsnormer utfärdas skall i nödvändig omfattning blandningszon, dess art, föreningsstyp och storlek bestämmas samt, om så kan behövas för miljövården, särskilda normer utfärdas för sådana zoner. Blandningszonens storlek får inte överstiga vad som är tekniskt nödvändigt med hänsyn till utsläppets art, föreningsstyp och storlek.

Om [landskapsstyrelsen] inte beslutat om blandningszonens storlek är blandningszonen för avloppsvatten vattenområde inom 100 meters och för dikes utlopp inom 25 meters radie räknat från utsläppspunkten. För vattenbruk skall blandningszonen vara vattenområde inom 100 meters radie räknat från vattenbruksanläggningens yttre omkrets.

Oavsett bestämmelserna i 1 och 2 mom. får ingensans förekomma att en blandningszon, eller flera blandningszoner tillsammans, täcker mer än en tredjedel av avståndet mellan närmast liggande stränder.

8 §. Undantagszon

[Landskapsstyrelsen] kan bestämma att visst vattenområde skall vara undantagszon. För undantagszon kan särskilda kvalitetsnormer eller andra bestämmelser som rör vattnets kvalitet utfärdas. Om det anses behövt kan [landskapsstyrelsen] dessutom utfärda andra bestämmelser rörande markanvändning eller andra åtgärder som kan påverka miljöförhållandena i undantagszon.

I 6 kap. regleras förutsättningarna för beviljande av tillstånd att förändra vattenområde till annan mark.

9 §. Särskilda kvalitetsnormer

Om inte kvalitetsnormer gäller för syre, kväve eller fosfor i visst sötvattenområdes ytvatten får ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet komma till stånd i vattenområdet eller dess tillrinningsområde endast om det visas att åtgärden eller verksamheten inte riskerar att försämma syreförhållandena eller öka halterna av kväve respektive fosfor i vattenområdet.

Om inte kvalitetsnormer gäller för vattenområde i saltsjön syftande till att begränsa övergödning, såsom kvalitetsnormer avseende ekologiska förhållanden eller kvalitetsnormer i enlighet med 4 § 1 mom., får ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet komma till stånd i vattenområdet eller dess tillrin-

ningsområde endast om det visas att åtgärden eller verksamheten inte kan bidra till ökad övergödning i området eller att förbättringsoverskott utnyttjas enligt bestämmelserna i 12 §.

Särskilda bestämmelser om grundvattenkvalitet

10 §. Kvalitetsnormer

Om kvalitetsnormer för grundvatten avser hälsa skall de gälla lika i hela landskapet medan kvalitetsnormer avseende miljöaspekter får bestämmas gälla för viss del av landskapet eller hela landskapet.

För vattenkvaliteten i brunnar tillämpas utöver denna lag landskapslagen (1967:36) om hälsovården. Vatten i brunn skall dock uppfylla utfärdade kvalitetsnormer för grundvatten om inte annat särskilt stadgats. Om vid provtagning i brunn vattnet har sämre kvalitet än kvalitetsnormer föreskriver, skall grundvattnet i området anses vara motsvarande dåligt om inte annat förhållande påvisas genom särskild provtagning eller på annat betryggande sätt.

Se K 4, Landskapslag (1967:36) om hälsovården.

11 §. Särskild kvalitetsnorm avseende nitrat

Om kvalitetsnormer avseende nitrat i grundvatten inte har införts får ingen ändring av jordbruksdrift ske om den medför annan än obetydlig ökning av nitrathalten i mark eller grundvatten.

Gemensamma bestämmelser om förbättringsoverskott och förbättringsplaner

12 §. Utnyttjande av förbättringsoverskott

Oavsett krav, restriktioner och förbud i denna lag för åtgärd eller verksamhet som kan påverka vattenkvaliteten får i den utsträckning som anges i denna lag och i landskapsförordning ny eller ändrad verksamhet eller annan åtgärd ändå komma till stånd om detta har direkt samband med ett förbättringsoverskott. Med direkt samband likställs att den som har skapat förbättringsoverskottet medger att annan utnyttjar detta.

Förbättringsoverskott får inte sammanlagt utnyttjas mer än till två tredjedelar.

Närmare bestämmelser om förbättringsoverskott utfärdas genom landskapsförordning.

13 §. Vattenförbättringsplan

För föreningsområde och område där kvalitetsnormer för grundvatten inte uppnås, eller risk finns att sådana normer inte uppnås, skall [landskapsstyrelsen] upprätta och fastställa en vattenförbättringsplan.

Ansvarig för genomförandet av vattenförbättringsplan är [landskapsstyrelsen]. Vissa eller samtliga genomförandeuppgifter utom det slutliga genomförandansvaret kan delegeras till en kommun eller hälsönämnden. Om sådan delegering har skett, skall [landskapsstyrelsen] övervaka genomförande och vid behov antingen skyndsamt ingripa i enskild fråga eller återta delegeringsbeslutet. (2001/32)

14 §. Förfarande

Innan vattenförbättringsplan fastställs skall förslaget vara utställt under minst en månad.

Sedan tiden för utställning enligt 1 mom. gått ut skall [landskapsstyrelsen] upprätta ett skriftligt, preliminärt ställningstagande till planförslaget vari beak-

tas de synpunkter på förslaget som givits under utställningstiden. Detta ställningstagande skall redovisas vid ett sammanträde där sakägare skall beredas tillfälle att yttra sig över det. Vid sammanträdet skall protokoll föras.

Tidigast tre veckor efter att protokoll som avses i 2 mom. offentliggjorts får [landskapsstyrelsen] besluta om planförslaget.

15 §. Rättsverkan av förbättringsplan

Utöver vad som medges enligt denna paragraf får inte markanvändningsåtgärd eller verksamhet inledas, flyttas, utvidgas eller på andra sätt utföras eller bedrivs i strid mot fastställd vattenförbättringsplan. Åtgärd eller verksamhet som bedrevs när planen ställdes ut får dock tills myndighet i enskilt fall bestämmer annat fortsätta oförändrad förutsatt att den inte strider mot annan bestämmelse i denna lag eller annan författning.

Utän tillstånd från miljöprövningsnämnden får i planen oreglerad markanvändningsåtgärd eller verksamhet komma till stånd eller ändras endast om detta är tillåtligt enligt 4 och 6 kap. samt det är uppenbart att detta varken försvårar genomförandet av planen eller motverkar planens miljöskyddssyfte. I annat fall skall tillstånd sökas hos miljöprövningsnämnden som får ge tillstånd endast om det är utrett att åtgärden eller verksamheten inte försvårar genomförandet av planen eller motverkar dess syfte från miljöskyddssynpunkt. (2001/32)

16 §. Utnyttjande av förbättringsöverskott inom förbättringsplan

Oavsett bestämmelserna i 15 § får markanvändningsåtgärd eller verksamhet komma till stånd eller ändras i strid mot vattenförbättringsplan, om därigenom förbättringsöverskott, skapat av den som vill utföra markanvändningsåtgärden eller verksamheten, utnyttjas enligt 12 §.

[Landskapsstyrelsen] får i vattenförbättringsplan bestämma att annan vattenförbättrande åtgärd än som avses i 1 mom., som ger ett dokumenterat förbättringsöverskott, får utnyttjas efter miljöprövningsnämndens tillstånd. För sådant tillstånd krävs att den sökande i betydande grad har medverkat till förbättringsöverskottet eller att den som har skapat förbättringsöverskottet medger att sökanden utnyttjar detta. (2001/32)

17 §. Revidering av vattenförbättringsplan

Vattenförbättringsplan skall revideras när det finns anledning anta att planen inte är tillräcklig för att nå den vattenkvalitet som föreskrivs i kvalitetsnormer eller senast vart tredje år.

För revideringen av vattenförbättringsplan skall tillämpas bestämmelserna i 14 §.

6 kap. Tillståndsprövning

Allmänna bestämmelser

1 §. (2001/32) Tillståndsmyndigheten

Tillståndsmyndighet enligt denna lag är Ålands miljöprövningsnämnd.

2 §. Tillstånds- och anmälningsplikt

För vattenföretag och andra åtgärder som rör vattenområde och regleras i denna lag samt för vattenfarlig verksamhet krävs tillstånd eller anmälan i den omfattning som bestäms i detta kapitel.

Om miljöprövningsnämnden konstaterar att viss verksamhet eller åtgärd för vilken tillstånd söks skall ske i enlighet med bestämmelserna i denna lag, kan miljöprövningsnämnden meddela sökanden att tillstånd i enlighet med ansökan inte erfordras för verksamheten eller åtgärden om den uppfyller av [landskapsstyrelsen] särskilt angivna krav. (2001/32)

3 §. Rätt till tillståndsprövning

Den som utfört eller ämnar utföra vattenföretag samt den som utövar eller ämnar utöva vattenfarlig verksamhet kan söka tillstånd härför även om tillståndsplikt inte föreligger. Om inte annat är särskilt bestämt gäller för sådan ansökan samma regler om handläggning och beslut som för tillståndsärenden i övrigt enligt denna lag.

4 §. (2001/32) Förutsättningar för tillstånd

Tillstånd får ges endast om det är utrett att denna lags bestämmelser är uppfyllda liksom bestämmelser som har utfärdats med stöd av lagen. Om förutsättningar för tillstånd är vidare föreskrivet i landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd.

5 §. Tillstånds rättsverkan

Den som beviljats tillstånd enligt denna lag har rätt att utnyttja tillståndet under den tid som tillståndet gäller. Vid utnyttjande av tillstånd skall de villkor följans som tillståndet anger. Tillstånd enligt denna lag undantar inte från skyldigheten att följa bestämmelser i annan lag.

Om tillståndets giltighetstid, tillståndsvillkor, överlåtande av tillstånd samt om tillståndets ändring, återkallande och upphörande bestäms, utöver vad som sägs i detta kapitel 11 och 29 §§, i landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd. I samma lag föreskrivs även om rättsverkningarna av tillstånds återkallande och tidpunkt för verksamhetens nedläggande. (2001/32)

6 §. Upphävd (2001/32).

7 §. Tillståndsansökan

Ansökan om tillstånd enligt denna lag skall inlämnas skriftligt i tre exemplar till miljöprövningsnämnden. I ansökan skall, utöver vad som föreskrivs i övrigt i denna lag eller i annan tillämplig bestämmelse, tydligt anges (2001/32)

- sökanden,
- den åtgärd eller verksamhet som ansökan omfattar,
- plats för verksamheten och för utsläpp,
- utredning över ägande- och nyttjanderätt till de områden där åtgärden eller verksamheten planeras,
- redogörelse för miljökonsekvensbedömning om sådan har upprättats,
- redogörelse för de föroreningar och andra störningar som kan komma att utgå från eller orsakas av åtgärden eller verksamheten, beskaffenheten av den

J 5 Vattenlag (1996:61)

omgivning som nås av störning samt räckvidden och verkningar som störningarna kan medföra samt

g) förslag till skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämte därtill hörande villkorsförslag samt förslag till hur kontroll av åtgärdens eller verksamhetens utförande och verkningar skall ske.

För ansökan gäller utöver vad som sägs i 1 mom. särskilt att sökanden till uppfyllande av 4 § i detta kapitel skall utforma och komplettera ansökan så att tillståndsmyndigheten har ett fullgott underlag för att bedöma om de lagliga förutsättningarna för tillstånd enligt 4 och 5 kap. är uppfyllda med hänsyn till miljöpåverkan och inverkan på motstående intressen.

Om miljökonsekvensbedömning har upprättats för åtgärden eller verksamheten skall denna bifogas ansökan och ersätter då i tillämpliga delar den redogörelse som avses i 1 mom. f punkten.

Om ansökans innehåll och utredning kan närmare föreskrivas i landskapsförordning. (2001/32)

8 §. Ansökan om tillstånd till förfogande över annans egendom

Den som i enlighet med 3 kap. önskar förfoga över annans egendom för att inleda vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet skall ansöka om detta hos miljöprövningsnämnden senast sex månader innan företaget eller verksamheten skall inledas. (2001/32)

Förutom vad som stadgas i 7 § skall i sådan ansökan tydligt anges

a) vilken rätt till förfogande över annans egendom som begärs,

b) förteckning över berörda sakägare samt

c) (2001/32) andra uppgifter som miljöprövningsnämnden behöver för att kunna bedöma om förutsättningarna för tillstånd till förfogande över annans egendom är uppfyllda.

Innan tillstånd till förfogande över annans egendom beviljas skall vattenförrättning hållas i enlighet med bestämmelserna i 14 kap.

9 §. Tillstånd

Slutligt tillstånd och delbeslut i tillståndsärende kan avse tillstånd till vattenfarlig verksamhet, vattenföretag och förfogande över annans egendom. Så långt möjligt skall för samma åtgärd, verksamhet eller företag tillståndet reglera allt det som anges i första meningen.

I samband med tillstånd enligt 1 mom. kan beslutas om att stadfästa överenskommelse om ersättning till den vars egendom eller rätt begränsats genom annans rätt att förfoga över dennes egendom enligt denna lag, varvid ersättningen omedelbart skall betalas om inte annat sagts i överenskommelsen.

10 §. Upphävd (2001/32).

11 §. Tillstånds ändring och återkallande

Tillstånd till vattenfarlig verksamhet eller vattenföretag kan ändras om utnyttjandet av tillståndet annars medför väsentlig miljöpåverkan i allmänna eller enskilda intressen som inte kunde förutses vid tillståndsprövningen. Om ändring och återkallande av tillstånd bestäms i övrigt i landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd. (2001/32)

2 mom. upphävt (2001/32).

3 mom. upphävt (2001/32).

12 §. Upphävd (2001/32).

13 §. Återbetalning av ersättning efter återkallande eller ändring av tillstånd

Ersättning för skada som betalats enligt bestämmelserna i 7 kap. behöver inte återbetalas när ett tillstånd återkallats eller ändrats. Om det måste anses oskäligt att ingen återbetalning sker, med hänsyn till fördel ersättningstagare erhåller genom återkallande eller ändring av tillstånd, skall dock tillståndshavaren vara oförhindrad att begära att ersättningen eller viss del av denna återbetalas. Sådant yrkande skall handläggas i den ordning som gäller för tvistiga ersättningsfrågor enligt denna lag.

14 §. (2001/32) Hörande av markägare

Innan miljöprövningsnämnden beviljar tillstånd för vattenföretag för vilket annan tillhörigt mark- eller vattenområde tas i anspråk skall markägaren höras om inte vattenförrättning skall hållas i enlighet med 14 kap.

Tillstånds- och anmälningspliktens omfattning

15 §. Tillståndsplikt när allmän rätt berörs

Tillstånd för utförande av vattenföretag och vattenfarlig verksamhet krävs om genomförandet berör allmän rätt.

16 §. Allmän tillståndsplikt (2001/32)

Tillstånd för utförande av vattenföretag krävs oavsett vad i 15 § stadgas om företaget kan medföra

a) fara för hälsan eller annan försämring av bosättnings- och näringsförhållandena,

b) betydande förändringar i naturförhållandena eller av existensbetingelserna för de i naturen levande organismerna,

c) fara för översvämning eller allmän vattenbrist,

d) försämring av vattnets reningsförmåga eller annan kvalitetsförsämring,

e) ändring eller stängning av kungsådra eller andra olägenheter för samfärdseln eller fiskens vandring,

f) betydande minskning av naturskönheten, trivselen i omgivningen, kulturvärdena eller rekreativmöjligheterna eller

g) annan kränkning av allmänt eller enskilt intresse som är betydande.

Tillstånd krävs alltid, oavsett verkningarna i det enskilda fallet, för uppförande av bro eller transportanordning i eller över allmän farled samt anläggande av vatten-, avlopps-, kraft- eller annan ledning eller tunnel under sådan led. (2001/32)

I landskapsförordning bestäms närmare vilka enskilda vattenföretag och vattenfarliga verksamheter som kräver tillstånd. (2001/32)

4 mom. upphävt (2001/32).

17 §. Allmän tillståndsplikt för vattenfarlig verksamhet

Tillstånd krävs för inledande, uppförande och ändring av industriell och därmed jämförbar anläggning eller verksamhet om det inte är uppenbart att anläggningen eller verksamheten och vad som därifrån kan komma att släppas ut eller på andra sätt tillföras yt-

vatten eller grundvatten inte medför någon sådan påverkan som avses i 16 §.

18 §. Särskild tillståndsplikt för vissa slag av vattenfarlig verksamhet

Tillstånd krävs oavsett vad i 17 § stadgas för uppförande eller ändring av vissa anläggningar, åtgärder och verksamheter. Dessa är

- a) galvaniserings- och förnicklingsanläggning,
- b) impregneringsanläggning för trä,
- c) barkningsinrättning som använder vatten,
- d) mejeri och mjölkpulverfabrik samt glassfabrik,
- e) slakteri,
- f) gödselhantering avseende flera än 100 djurenheter, för djur där [landskapsstyrelsen] i detta avseende beslutat om antalet djur per djurenhet,
- g) fabrik för förädling av fisk-, kött-, grönsaks-, potatis-, rotfrukts-, frukt- och bärprodukter,
- h) margarinfabrik och inrättning för framställning av näringsolja,
- i) bryggeri,
- j) fiskodling som producerar mer än 25 ton fisk per år,
- k) läkemedelsfabrik,
- l) tvättninrättning med en kapacitet med mer än 500 kg per dygn,
- m) gödselmedelsfabrik,
- n) oljeraffinaderi,
- o) upplag av brännbar vätska där mer än 100 kubikmeter får förvaras,
- p) fabrik där råämnen för plast tillverkas,
- q) sjukhus samt
- r) avfallsbehandlingsanläggning.

Tillstånd krävs oavsett vad i 17 § och i 1 mom. denna paragraf stadgas för utsläpp av avloppsvatten från

- a) sjukhus eller bebyggelse med mer än 50 hushåll,
- b) enskilda hushåll till mark (infiltration) eller vattenområde om antalet hushåll med avloppsvattenutsläpp, utan att vara anslutna till gemensamt avloppsnät i ett och samma tillrinningsområde, är flera än 50 samt för

c) annan med a och b punkten jämförbar totalbelastning.

[Landskapsstyrelsen] kan, om inte annat gäller enligt 19 och 20 §§, befria från tillståndsplikt enligt 1 och 2 mom. för visst fall eller genom landskapsförordning för vissa slag av vattenfarlig verksamhet. En förutsättning för sådant beslut är att det kan anses säkerställt att sådan verksamhet ändå helt kommer att uppfylla kraven i denna lag. I fall som avses i detta moment gäller anmälningsplikt enligt 22 §.

19 §. Särskild tillståndsplikt för vissa slag av utsläpp till ytvatten

Tillstånd krävs för utsläppande till ytvatten av avloppsvatten, annan materia eller energi om utsläppandet kan medföra vattenfarlig förorening. I landskapsförordning anges de ämnen som är vattenfarliga enligt denna paragraf.

20 §. Särskild tillståndsplikt för grundvattenfarlig verksamhet

Tillstånd krävs oavsett 18 § för

a) direkta utsläpp till grundvatten av vattenfarliga ämnen,

b) återinfiltration till samma vattenförande lager av vatten som använts geotermiskt, vatten från gruva och dagbrott samt vatten som har pumpats ut i samband med byggnads- och anläggningsarbeten samt för

c) konstgjord infiltration till grundvatten. (2001/32)

I landskapsförordning anges vilka ämnen som är vattenfarliga enligt 1 mom. a) punkten. (2001/32)

Tillstånd för sådant som avses i 1 mom. får inte meddelas förrän det har konstaterats att grundvattnet och särskilt dess kvalitet blir föremål för regelbunden övervakning och dokumentation.

21 §. Tillståndsplikt inom visst område

Om det föreligger särskilda skäl kan [landskapsstyrelsen] beträffande ett till gränserna bestämt område genom landskapsförordning stadga att tillståndsplikt skall gälla för i beslutet närmare angivna åtgärder oavsett deras verkningar. Under samma förutsättningar kan [landskapsstyrelsen] genom landskapsförordning stadga om inskränkningar i tillståndsplikt som gäller enligt 15-17 §§ men inte i tillståndsplikt som gäller enligt 18-20 §§.

22 §. Anmälningsplikt

Industriell eller liknande anläggning som inte är tillståndspliktig skall anmälas minst en månad i förväg. Motsvarande anmälningsplikt gäller även för ändring av verksamhet vid eller i sådan anläggning, om det finns risk för att ändringen medför ökad eller ny olägenhet i omgivningen. (2001/32)

[Landskapsstyrelsen] kan i landskapsförordning föreskriva att annan vattenfarlig verksamhet än sådan som avses i 1 mom. inte får inledas, utföras eller ändras utan att anmälan inlämnats minst en månad dessförinnan.

Tillstånd som omfattar vattenföretag

23 §. Allmänna bestämmelser

Tillstånd som innefattar vattenföretag skall i den delen noggrant ange tillståndshavare, vattenföretaget, dess plats och omfattning samt de villkor som skall gälla för utförandet av företaget och för dettas inverkan på vattenförhållanden och andra förhållanden av betydelse för enskilt och allmänt intresse. Om tillståndet innefattar rätt till förfogande över annans egendom skall även 24 § tillämpas.

24 §. Tillstånd till förfogande över annans egendom

Beslut om rätt till förfogande över annans egendom skall noggrant ange vilken rätt som medges och de särskilda villkor som skall gälla för utnyttjande av denna. Beslutet skall vidare i tillämpliga fall innehålla stadfästelse av överenskommelse om ersättning enligt 9 § 2 mom. I annat fall skall i beslutet eller i senare beslut frågan om ersättning för rätten till förfogande avgöras.

25 §. (2001/32) Tillstånd till byggande

I beslut om tillstånd att uppföra anläggning eller liknande för ett vattenföretag skall föreläggas viss tid, högst fem år, inom vilken byggandet skall ha utförts.

J 5 Vattenlag (1996:61)

Har arbetena inte till väsentliga delar utförts innan den förelagda tidens utgång förfaller verkan av tillståndet. Om särskilda skäl föreligger kan tiden för slutförandet av arbetena förlängas på ansökan av tillståndshavaren.

I fråga om rättsverkningarna av byggnadstillstånd vars verkan förfallit bestäms i landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd.

26 §. Medgivande att vidta åtgärd

I beslut om tillstånd för ett vattenföretag kan sökanden beviljas rätt att vidta åtgärder för genomförande av företaget redan innan beslutet vunnit laga kraft. Sådan rätt får beviljas när det är fråga om

a) uppskov med igångsättandet av företag som kan väntas försaka sökanden betydande skada och det är uppenbart att de avsedda åtgärderna varken hindrar annat utnyttjande av vatten eller orsakar varaktig skada på miljön,

b) företag som inte nämnvärt inverkar på miljön, eller om det är fråga om

c) åtgärd som uppenbarligen behövs för att avvärja hastigt uppkommen fara och det är sannolikt att nytan av avvärjandet överstiger de sammanlagda skadliga verkningarna av åtgärderna.

Medgivande som avses i 1 mom. får inskränkas att gälla endast sådana åtgärder som till väsentliga delar kan återställas, varvid åtgärderna skall anges tydligt. Om sakägare motsätter sig tillstånd, får rätt enligt 1 mom. a eller b punkten beviljas endast om verkningarna av åtgärderna helt kan repareras.

Sökande skall innan i denna paragraf avsedd åtgärd vidtas ställa godtagbar säkerhet för de skador, olägenheter och kostnader som åtgärderna kan föranleda samt för kostnaderna för återställande om åtgärden vid senare prövning befinns otillätlig.

Om ändring söks i sådant beslut om tillstånd för vattenföretag i vilket ingår medgivande enligt 1 mom., kan den myndighet hos vilken ändring söktes förordna att rätten till åtgärder skall förfalla samt att åtgärder som inlemts skall avbrytas även utan särskild ansökan härom. Om ändringsökande särskilt begär att åtgärden skall avbrytas skall sådan begäran handläggas i brådsakande ordning.

27 §. Etappvis tillstånd

Med iakttagande i tillämpliga delar av bestämmelserna i detta kapitel får ett beslut om tillstånd till vattenföretag meddelas i etapper gällande olika delar av företaget.

Tillstånd som omfattar vattenfarlig verksamhet

28 §. Tillstånd för vattenfarlig verksamhet

Tillstånd som omfattar vattenfarlig verksamhet skall noggrant ange tillståndshavare, verksamheten, dess placering och största tillåtna omfattning, platsen för utsläpp och utsläppsmetoder, de villkor beträffande sätt att utöva verksamheten, omfattningen av utsläpp, försiktighetsmått och andra åtgärder som behöver föreskrivas för att kraven i 4 och 5 kap. skall uppfyllas.

29 §. (2001/32) Giltighetstid för tillstånd till vattenfarlig verksamhet

Om tillståndets giltighetstid bestäms i landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd. Om det som tillståndet avser samtidigt utgör vattenföretag förfaller tillståndet till vattenföretaget om detta inte kan utnyttjas utan fortsatt tillstånd till vattenfarlig verksamhet och vattenföretaget därefter inte är till nytta för den tidigare tillståndshavaren.

30 §. Upphävd (2001/32).**31 §. Övriga bestämmelser**

I övrigt gäller i tillämpliga delar vad om tillstånd som omfattar vattenföretag är stadgat i 25-27 §§.

7 kap. Ersättning och inlösen**Allmänna bestämmelser****1 §. Inledande bestämmelse**

Skada eller annan olägenhet som uppstår till följd av vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet, som utgörs av ändrad vattenkvalitet eller är en följd av sådan effekt, skall ersättas eller inlösas i den omfattning och under de förutsättningar som gäller enligt bestämmelserna i detta kapitel. Samma gäller skada eller annan olägenhet till följd av utnyttjande av rätt enligt 3 kap. att ta i anspråk eller på andra sätt förfoga över eller påverka annans egendom.

2 §. Expropriation

Om inte annat bestäms i detta kapitel skall allt sådant förfogande som avses i 3 kap. denna lag, oavsett att sådant förfogande även får ske för enskilt intresse, jämställas med expropriation.

Ersättningsfrågor enligt denna lag skall bedömas med tillämpning av bestämmelserna i 4 kap. landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, dock så att vid inlösen eller beviljande av rätt till ständigt besittning av annans mark och vad där finns samt vid rätt att varaktigt sätta mark och vad där finns under vatten skadan skall ersättas med 150 procent av det värde som sägs i 23 § nämnda lag.

För övriga frågor som har samband med sådant förfogande och prövning av sådant som avses i 3 kap. denna lag skall, med beaktande av 4 mom. nedan, tillämpas bestämmelserna i 5 - 10, 12, 13 och 15 kap. landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter med undantag av 88 och 89 §§ i 15 kap.

Det som i landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter sägs om expropriationsnämnd skall i ersättningsfrågor enligt denna lag gälla tillståndsmyndigheten.

3 §. Markägares rätt till inlösen

Om annan tillhörig mark till följd av vattenföretag varaktigt sätts under vatten eller på annat sätt omedelbart försämras skall om ägaren så begär marken och vad där finns lösas in om inte försämringen är av övergående natur.

Inlösen en del av en fastighet eller tas den in anspråk med nyttjanderätt och uppkommer på grund härav vid

nyttjandet av den återstående delen avsevärt men skall, om inte försämringen är av övergående natur, hela fastigheten lösas in om ägaren så begär.

Om bruks- eller marknadsvärde av annans egendom minskas till följd av åtgärd som orsakar skada enligt 4 § a och b punkten skall, om så befinns skäligt, på ägarens begäran bestämmas att fast eller lös egendom skall lösas in.

Det som i 1-3 mom. bestäms om skyldighet att lösa in egendom gäller i tillämpliga delar även nyttjanderätt eller annan särskild rätt till sådan egendom.

4 §. Skadegrunder

Ersättning skall betalas för inte obetydlig skada eller olägenhet på människors hälsa och på egendom om skadan eller olägenheten beror på

a) genomförande av vattenföretag såsom byggande i vatten, dikning, vattentäkt och annat sådant och skadan har samband med översvämning eller annan vattenståndsförändring, ändrad tillgång på vatten eller försämrade möjligheter att utnyttja vattenområde och vatten över vilket den skadelidande har rådighet,

b) anläggningsarbete, grävning eller andra åtgärder med mark eller i vattenområde som orsakar skada eller olägenhet som anges i föregående punkt eller som medför försumpning av mark eller andra markskador till följd av förändrade vattenförhållanden i mark eller vattenområde,

c) förekomsten av anläggning, vatten- eller avloppsledning, andra anordningar eller diken som orsakar skada eller olägenhet som anges i b punkten eller d) vattenfarlig verksamhet.

Om vållande inte kan påvisas skall ersättning ändå betalas utom när orsaken till skadan eller olägenheten är naturtilldragelse eller annan övermäktig händelse vars effekter skäligen inte kunnat förebyggas.

5 §. Ersättning för skada eller förlust till följd av förfogande över annans egendom

Oavsett bestämmelserna i 4 § kan ersättning betalas till den vars egendom eller rätt tas i anspråk enligt 3 kap. eller inlöses enligt 3 §.

6 §. Skada som ersätts

Ersättning vid skada enligt 4 § skall betalas för

a) förlust eller försvårande av möjlighet att utnyttja nyttjanderätt eller äganderätt till fast eller lös egendom,

b) sänkning av egendoms marknadsvärde och förlust av annan förmån med förmögenhetsvärde som har sin grund i äganderätten,

c) kostnader för flyttning och ändring av egendom,

d) hindrande eller avsevärt försvårande av möjligheterna att på annan grund än äganderätt eller annan särskild rätt nyttja ett vattenområde eller dess strand för yrkesmässigt fiske eller annat viktigt lovligt ändamål samt för

e) förlust som orsakas av avbrott i rörelse om avbrottet har samband med sådan skada som enligt a-d punkten är ersättningsgill.

7 §. Solidariskt betalningsansvar

Om det i ett företag av vilket föranses ersättnings-skyldighet finns flera deltagare svarar de solidariskt för betalningen av ersättningen.

8 §. Prövning av ersättning

Om tillstånd för vattenföretag eller annan åtgärd meddelas enligt denna lag skall frågan om ersättnings-skyldighet och ersättningsens omfattning samtidigt prövas.

1 mom. hindrar inte att fråga om ersättning för skada, men eller förlust kan prövas vid annan tidpunkt.

Särskilda skadegrunder

9 §. Skada orsakad av farleds inrättande

För nyttjande av vattenområde som farled enligt 3 kap. 7 och 8 §§ skall ersättning inte betalas om inte annat gäller enligt 2 mom.

Om nyttjandet av vattenområde enligt 1 mom. medför en avsevärd inskränkning av möjligheterna att utöva enskild rätt till fiske eller om anläggning eller anordning som lovligt uppförts för utövandet av viss rätt blir onyttig, skall ersättning betalas för denna skada.

10 §. Skada orsakad av fartygs trafik m.m.

För skada orsakad av farkost som trafikerar vattenområde skall ersättning betalas även om vållande inte föreligger när skadan avser mark, inrättning, upplag, fångstredskap eller annan egendom och beror på sammanstötning, vågsvall, gnistor eller annat sådant. Därvid skall beaktas det som särskilt är bestämt om begränsning av redares ansvarighet och om sjöpanträtt.

Skada som avses i 1 mom. som uppstår utanför farled till följd av farkosters användning av allmän eller enskild farled skall fullt ut betalas av den som ansvarar för farleden. Farledsinnehavaren kan söka ersättning av den vars farkost vållat skada varvid vad som stadgas i första meningen är tillämpligt på regresskravet.

Ersättnings-skyldighet föreligger inte i fråga om skada som vid samfärdslag på vattenområde åsamkas föremål som utan laglig rätt lagts ut i kungsådra eller i allmän farled. Detsamma gäller beträffande fångstredskap som lagts ut i sådan farled, om inte skadan orsakats uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Om den som färdas på vattenområde på annat än i 1 mom. angivet sätt uppsåtligt eller av grov oaktsamhet skadar utanför farled utlagd fångstredskap, skall ersättningen erläggas enligt denna lag.

Om skada som avses i 1-3 mom. till någon del orsakas av att den skadade egendomen inte varit i behörigt skick eller lämnats utan behörig tillsyn skall ersättningen jämkas med hänsyn härtill.

Om ersättande av skada som förorsakas av fartygs sammanstötning gäller vad i sjölagen (FFS 674/1994) är föreskrivet. (2001/32)

Skada som enligt 5 kap. 79 § rikets vattenlag (FFS 264/1961) är att anse som flottningsskada skall ersättas i enlighet med denna lag.

Se Kom 301 FL I och Mi 601 FL II.

11 §. Skada orsakad av vattentäktsuttag

För vattentäkt eller annat nyttjande som avses i 3 kap. 16-21 §§ eller vattentäkt enligt 2 kap. skall ersättning inte betalas om inte annat gäller enligt 2 mom.

J5 Vattenlag (1996:61)

Om åtgärd enligt 1 mom. medför försämrad tillgång på vatten för ägare eller innehavare av särskild rättighet skall ersättning betalas för denna skada om den inte är obetydlig.

8 kap. Tillsyn**1 §. Tillsyn**

Med tillsyn avses i denna lag att tillse och genomdriva att lagens bestämmelser efterlevs, samt att kvalitetsnormer, tillståndsvillkor och andra krav som ställts med stöd av lagens bestämmelser efterlevs.

Om tillsynsmyndighet för allmän övervakning, eller för att få kunskaper rörande miljöns skick, finner det lämpligt att göra utredningar, undersökningar och provtagningar får sådana ske under samma förutsättningar som om dessa åtgärder vidtas i och för tillsyn enligt detta kapitel.

2 §. Tillsynsmyndigheter

Tillsyn enligt denna lag utövas av [landskapsstyrelsen].

På tillsynsmyndighetens ankommer att övervaka efterlevnaden av lagen och ta emot anmälningar om sådana anläggningar och åtgärder som avses i 6 kap. 18 §.

Tillsynsmyndigheten kan genom råd, förelägganden eller på annat lämpligt sätt tillse att överträdelse omedelbart upphör och förebyggs. Föreläggande enligt detta kapitel kan kombineras med vite.

3 §. Tillsyn avseende 4 kap.

Om vattenfarlig verksamhet inte uppfyller bestämmelserna i 4 kap. denna lag skall tillsynsmyndigheten tillse att överträdelsen upphör. Detta kan ske genom

- a) råd och rekommendationer om försiktighetsmått,
- b) föreläggande om försiktighetsmått eller begränsningar,
- c) överenskommelse om att utövaren av verksamheten inom viss tid till tillståndsmyndigheten inlämnar en fullständig ansökan om tillstånd för verksamheten,
- d) föreläggande om att utövaren av verksamheten inom viss tid, inte längre än sex månader, hos tillståndsmyndigheten inlämnar en fullständig ansökan om tillstånd för verksamheten eller genom
- e) annan åtgärd som leder till att överträdelsen upphör.

Utövare av verksamhet som inte är tillståndspliktig enligt 6 kap. skall ges skäligt rådrum för genomförandet av åtgärder eller upphörande med verksamheten.

4 §. Tillsyn avseende vattenkvalitet

Om någon vattenkvalitetsnorm enligt 5 kap. inte är uppnådd skall tillsynsmyndigheten informera berörda kommunala myndigheter och andra berörda myndigheter. Tillsynsmyndigheten skall vidare

- a) tillse att 5 kap. 5 § efterlevs och därvid, vad gäller ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet som utförts eller bedrivs med början efter det att det konstaterats att vattenkvalitetsnorm inte uppfylls, genom råd, föreläggande eller annan lämplig åtgärd tillse att överträdelsen upphör,

- b) vidta åtgärder för att vattenförbättringsplan upprättas för området såvida inte sådan plan är uppenbart behövlig för att vattenkvaliteten i området skall förbättras och vattenkvalitetsnormerna uppfyllas.

5 §. Tillsyn avseende prövningsplikt m.m.

Tillsynsmyndigheten skall se till att kraven i 6 kap. om tillståndsplikt och anmälningsplikt efterlevs. Tillsynsmyndigheten skall,

- a) om någon bryter mot tillståndsplikt, genom föreläggande förbjuda verksamheten helt eller till den del för vilken nödvändigt tillstånd saknas samt skyndsamt anmäla överträdelsen för eventuellt åtal,
- b) om någon bryter mot anmälningsplikt, skyndsamt granska verksamheten och dess verkningar om man finner det erforderligt att anmäla överträdelsen för eventuellt åtal.

Beträffande miljöförhållanden och omständigheter som rådde före överträdelsen skall utredningar göras på överträdarens bekostnad, såvida sådan utredning inte är uppenbart behövlig för tillsynens bedrivande.

6 §. Tillsyn avseende tillståndsvillkor

Tillsynsmyndighet skall se till att gällande tillståndsvillkor efterlevs. Om villkor överskrids skall tillsynsmyndighet genom råd eller föreläggande om åtgärd eller förbud åstadkomma att överskridandet inte fortsätter. Om herefter gällande tillståndsvillkor inte kan förväntas efterlevas och 2 mom. inte är tillämpligt skall tillsynsmyndigheten omedelbart förbjuda verksamheten eller sådan del eller omfattning därav som innebär att villkor överskrids.

Om överskridandet beror på tekniska problem som inte kunnat förutses och förebyggas med normal akt-samhet får sådan fortsatt begränsad verksamhet medges utan vilken oskäligen kostnader skulle uppkomma i förhållande till olägenheterna av fortsatt verksamhet, dock inte längre än tre månader. Tillsynsmyndigheten skall i dessa fall ge särskilda föreskrifter. Om verksamheten fortsätter under längre tid än tre månader, i strid mot villkor, krävs tillstånd från tillståndsmyndigheten.

7 §. Tillsyn genom rådgivning m.m.

Tillsynsmyndigheten skall i tillståndsärenden enligt denna lag samt i samband med planläggning och byggnadslovsprövningar enligt byggnadslagen ge sådana upplysningar som kan ha betydelse för bedömningen i olika ärenden om förenligheten med denna lags bestämmelser.

Om verksamhet eller åtgärd i samband med vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet innebär fara eller allvarlig olägenhet för enskilt eller allmänt intresse kan tillsynsmyndigheten ge särskilda föreskrifter även om tillståndsvillkor inte överskridits eller försummelse inte föreligger.

8 §. Besiktning och undersökning

För genomförandet av tillsyn enligt denna lag får tillsynsmyndigheten besiktiga och undersöka mark, vattenområden, byggnader och anläggningar samt vattenföretag och vattenfarlig verksamhet i övrigt. Tillsynsmyndigheten kan uppdraga åt annan att göra viss besiktning eller undersökning.

Besiktningar och undersökningar som avses i 1 mom. skall göras så att minsta möjliga olägenhet uppkommer för enskild eller för verksamhetens utövare. Affärs- eller yrkeshemlighet får inte röjas om detta kan undvikas utan att tillsynen försvåras.

Den som fullgör uppdrag i enlighet med 1 mom. får därvid beträda annan tillhörigt område samt ta mark- och vattenprover.

9 §. Ingridande vid fara

Om vattenföretag eller anläggning som har samband med vattenföretag innebär fara eller allvarlig olägenhet för enskilt eller allmänt intresse beroende på försummelse kan, om ansvarig inte omedelbart kan åläggas vidta rättelse, tillsynsmyndighet på landskaps- och vattenmyndighet avhjälpa faran.

1 mom. skall också tillämpas på vattenfarlig verksamhet som medför där nämnd fara.

Kostnaderna för åtgärd enligt 1 och 2 mom. skall återkrävas av den eller dem som ansvarar för vattenföretaget eller har varit utövare av den vattenfarliga verksamheten.

9 kap. Straffbestämmelser

1 §. Miljöförstöring

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet utför vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet, i strid med bestämmelse i 4 eller 5 kap. denna lag eller utan tillstånd som avses i 6 kap., så att gärningen är ägnad att orsaka fara för att grundvatten eller ytvatten skadas eller nedskräpas eller så att fara för hälsan uppstår döms för *miljöförstöring* till böter eller fängelse i högst två år.

För miljöförstöring döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet på annat sätt än det som avses i 1 mom. utför vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet så att gärningen är ägnad att orsaka fara för att miljön försämras.

2 §. Grov miljöförstöring

Den som vid miljöförstöring

a) med beaktande av åsamkad skadas långvarighet, omfattning och andra omständigheter orsakar synnerligen stor skada eller fara för miljön eller hälsan,

b) begått brottet trots [landskapsstyrelsens] med stöd av denna lag uttryckliga påbud eller förbud eller som

c) till grundvatten utsläppt ämne som avses i 4 kap. 8 § 1 mom. och brottet även bedömt som helhet är grovt, döms för grov miljöförstöring till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

3 §. Miljöförseelse

Om miljöförstöring, med hänsyn till att den fara eller skada som har vållats miljön eller hälsan varit mindre betydande, möjligheten att återställa miljön i ursprungligt skick eller andra omständigheter vid brottet, bedömt som en helhet, är ringa döms för *miljöförseelse* till böter eller fängelse i högst sex månader.

4 §. Miljöförstöring av oaktsamhet

Den som av annan än grov oaktsamhet utför vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet, i strid med bestämmelse i 4 eller 5 kap. denna lag eller utan tillstånd

som avses i 6 kap., med beaktande av åsamkad skadas långvarighet, omfattning och andra omständigheter orsakar synnerligen stor skada eller fara för miljön eller hälsan, döms för *miljöförstöring av oaktsamhet* till böter eller fängelse i högst ett år.

5 §. Brott mot tillståndsplikt

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet utan föregående tillstånd vidtar åtgärd eller bedriver verksamhet som enligt 6 kap. kräver tillstånd döms för *brott mot tillståndsplikt* till böter eller fängelse i högst två år.

Den som, utan att samtidigt bryta mot annan bestämmelse, uppsåtligen eller av vårdslöshet utnyttjar förbättringsoverskott utan uppfyllande av tillståndsplikten i 5 kap. 16 § 2 mom. döms för brott mot tillståndsplikt till böter.

6 §. Brott mot anmälningsplikt

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet bryter mot anmälningsplikt enligt 6 kap. döms för *brott mot anmälningsplikt* till böter.

7 §. Brott mot tillståndsvillkor

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet bryter mot villkor i tillståndsbeslut enligt denna lag döms för *brott mot tillståndsvillkor* till böter eller fängelse i högst två år eller, om brottet avser villkor av grundläggande betydelse för tillståndsgivningen, till fängelse i högst två år.

8 §. Brott mot bestämmelse grundad på plan

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet utövar vattenfarlig verksamhet som strider mot vattenförbättringsplan enligt 4 kap. 5 § döms för *brott mot bestämmelse grundad på plan* till böter eller fängelse i högst två år.

9 §. Brott mot bestämmelse för vattenskyddsområde

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet utövar vattenfarlig verksamhet som strider mot bestämmelser för vattenskyddsområde eller mot av [landskapsstyrelsen] utfärdade bestämmelser enligt 5 kap. 3 § 2 mom. andra meningen döms för *brott mot bestämmelse för vattenskyddsområde* till böter eller fängelse i högst två år.

10 §. (2001/32) Brott mot bestämmelse om allmänna minimikrav

Den som uppsåtligen bryter mot av [landskapsstyrelsen] utfärdade minimikrav för bestämda åtgärds- eller verksamhetslag enligt 4 kap. 9 § döms för brott mot bestämmelse om allmänna minimikrav till böter.

11 §. Brott mot kvalitetsnormer

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet i strid mot 4 kap. 2 § jämförd med 5 kap. 6, 8, 9 eller 11 §§ vidtar ny eller ändrad markanvändningsåtgärd eller verksamhet döms för *brott mot kvalitetsnormer* till böter eller fängelse i högst två år. Vid ringa vårdslöshet döms ej till straff.

12 §. Brott mot bestämmelse om nyttjande

Den som uppsåtligen utan laga rätt hindrar annan att i enlighet med denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser eller tillstånd befara vattendrag

J 5 Vattenlag (1996:61)

eller på annat sätt nyttja vatten- eller jordområde döms för brott mot bestämmelse om nyttjande till böter eller fängelse i högst sex månader.

13 §. Lämnande av oriktiga uppgifter

Den som, i tillståndsärende där han är sökande, eller i tillsynsärende rörande vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet som han utövar eller låter utöva, uppsåtligt eller av grov vårdslöshet lämnar felaktiga uppgifter eller förtiger uppgifter av betydelse för bedömningen i ärendet döms för lämnande av oriktiga uppgifter till böter eller fängelse i högst två år. Om den skada eller fara för skada som vållats yt- eller grundvattens kvalitet, på grund av lämnande av oriktiga uppgifter, är synnerligen stor med beaktande av den åsamkade eller hotande skadans långvarighet, omfattning eller andra omständigheter och brottet bedömt som helhet är grovt skall den sökande dömas till fängelse i högst två år.

Om någon på uppdrag av den som är ansvarig för ett vattenföretag eller en vattenfarlig verksamhet uppsåtligt eller av grov vårdslöshet lämnar sådan felaktig uppgift som avses i 1 mom. straffas denne på samma sätt som sägs i 1 mom.

Vattenlagens speciella del

10 kap. Dikning

Inledande bestämmelser

1 §. Dikning

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, anmälningsplikt och försiktighetsmått, samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får dikning enligt detta kapitel utföras om det behövs för att erhålla en ändamålsenlig avvattning av mark.

Med dikning avses upptagande av nytt dike och utvidgande eller uträtande av befintligt dike eller bäck samt rensing av bäck om åtgärden inte inverkar på vattenståndet i en högre liggande sjö.

Till dike räknas på vardera sidan en minst 60 cm bred zon om inte bredare zon föreskrivits eller är nödvändig på grund av markens beskaffenhet.

2 §. Underhåll

Den eller de som utfört dikning skall tillse att dikningen underhålls så att annans område inte skadas.

3 §. Dikning på annans mark

Närmare bestämmelser om när dikning på annans mark får utföras finns i 3 kap. 13-15 §§. I 6 kap. 8 § finns bestämmelser om tillstånd till förfogande över annans egendom och i 14 kap. finns bestämmelser om vattenförrättning.

Innan dikning utförs på annans mark skall markägaren höras om inte förrättning skall hållas i enlighet med 14 kap.

Om dikningsförrättning skall ske i enlighet med 14 kap. och om markägaren yrkar på det skall vid sådan förrättning beslut fattas var grävningssmassor som tas upp vid dikningen skall läggas. Om inget sådant beslut fattats skall grävningssmassorna, om inte markägaren omedelbart tar dem tillvara, läggas vid sidan

av diket eller på annan lämplig plats där de inte orsakar nämnvärd olägenhet.

4 §. Kostnadsansvar

Den som för avvattning av sin mark leder in vatten i annan markägares dike är skyldig att, enligt de grunder som gäller för gemensam dikning, delta i de kostnader som uppkommer härav och om inte annat avtalats utföra sådana arbeten som påkallas av det ändrade vattenflödet samt att delta i framtida kostnader för underhåll, förbättring och utvidgning av diket.

Med undantag av vad i 1 mom. stadgas får inte i annan tillhörigt rör eller täckdike vatten ledas in utan markägarens samtycke om det är möjligt att utan oskäliga kostnader på annat sätt avleda vatten.

5 §. Dikning genom allmän väg

Om ny trumma eller bro byggs i väg eller om befintlig dikning utvidgas eller fördjupas skall åtgärden på begäran av den som dikar eller dikat utföras så att marken ovanför vägen avvattnas till minst 1,2 meters djup.

Om det med hänsyn till möjligheten att avvattna åkermark genom täckdikning är nödvändigt att utföra dikning till större djup än som avses i 1 mom., skall sådan dikning ske om de som företräder minst hälften av den nytta som kan vinnas härav anhåller om det.

De åtgärder som avses i 1 och 2 mom. skall utföras och bekostas av väghållaren. Det åligger även väghållaren att underhålla bron eller trumman.

6 §. Dikning genom enskild väg och ägoväg

Om i 5 § 1 mom. avsedda åtgärder utförs i fråga om enskild väg eller ägoväg har den som dikar eller dikat samma rätt som beträffande allmän väg men det åligger honom att betala kostnaderna för att återställa vägen, bron eller trumman i ett minst likvärdigt skick eller, om väghållaren begär det, själv utföra åtgärderna varvid vägen, bron eller trumman skall återställas i minst likvärdigt skick. För underhållet av bron eller trumman svarar väghållaren.

7 §. Dikning i planlagt område

Bestämmelserna om dikning är tillämpliga även i fråga om område där stads- eller byggnadsplan gäller. Om sådant område skall avvattnas kan på sakägares ansökan föreskrivas att det skall behandlas som ett särskilt avsnitt i enlighet med 12 §. Nyttotagare i fråga om området är vederbörande kommun.

Gemensam dikning

8 §. Deltagare

Om dikning är till nytta för flera markägare skall, för att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter, dikningen utföras och skötas gemensamt av dessa.

Den som har nytta av visst dikningsföretag har rätt att ta del i den gemensamma dikningens utförande, drift och förvaltning samt har på begäran av deltagare i företaget skyldighet att delta i det gemensamma företaget i förhållande till nyttan av dikningen. Delägare i oskiftad lägenhet och delägare i flera lägenheter samfällt tillhörigt område beslutar om deltagande i

gemensam dikning på det sätt som särskilt är föreskrivet.

9 §. Nyttan av dikning

Deltagarna i den gemensamma dikningen deltar i kostnaderna i förhållande till den nytta företaget har för deras mark, varvid som nytta anses den ökning av markens värde som följer av förbättrad avkastningsförmåga eller ökad möjlighet att använda marken på ett mer inkomstbringande sätt.

Beträffande mark som används eller kan användas som tomt, vägområde, upplagsområde eller för annat särskilt ändamål skall som nytta anses ökning av markens bruksvärde.

10 §. Kostnad för dikning

Till kostnaderna för gemensam dikning skall hänföras kostnader som avser utförande, drift och förvaltning varvid med till förvaltning hörande kostnader avses sådana kostnader för planering, handläggning, medelsanskaffning och övriga utgifter eller ersättningar som dikningsföretagets utförande och underhåll föranleder.

11 §. Beräkning av kostnadsandel

Den för viss deltagare enligt 9 och 10 §§ beräknade kostnadsandelen får inte utan deltagarens samtycke överstiga den kostnad som uppkommit om dikningen av deltagarens mark utförts eller drivits som ett fristående företag.

12 §. Kostnadsandel med hänsyn till avsnitt

Om det vid beräkning av kostnadsandelar i enlighet med 9 och 10 §§ konstateras att kostnaderna för dikning av visst avsnitt med flera ägare, med hänsyn till olikheter i naturförhållanden eller andra omständigheter, blir högre därför att ett annat avsnitt ingår i företaget kan företaget indelas i avsnitt avgränsade med hänsyn till olikheterna.

Om visst i 1 mom. avsett avsnitt är beläget så att gemensamt dike där inte behöver upptas för avvattning av annat avsnitt kan överenskommas att dikning inte skall utföras förrän den som är i behov av diket anhåller om det. Sådant förordnande påverkar inte skyldigheten för den som drar nytta av företaget att ta del i kostnaderna för dikningen.

13 §. Dikningsplan

Om någon av deltagarna i företaget begär det skall över gemensam dikning uppgöras en särskild plan, dikningsplan, med tillhörande kostnadsförslag och förslag till fördelning av kostnaderna. Dikningsplan skall inte ges större omfattning än vad som är nödvändigt för tillgodoseende av de deltagares behov vilka begärt dikning.

[Landskapsstyrelsen] utfärdar vid behov närmare bestämmelser om dikningsplaner.

14 §. Dikningsdjup

Vid bestämmandet av dikets djup vid gemensam dikning skall markens beskaffenhet, lutningsförhållandena och avvattningsbehovet beaktas. Är fråga om avvattning av odlad jord skall, om inte annat avtalats, öppen dikning utföras för avvattning till 1,2 meters djup. Följer härav oskäligt stora kostnader i förhållan-

de till nyttan av dikningen, skall dock mindre djup fastställas.

Om det med hänsyn till möjligheten att avvattna åkermark genom täckdikning är nödvändigt att utföra dikning till större djup än som avses i 1 mom., skall sådan dikning ske om de som företräder minst hälften av den nytta som kan vinnas härav anhåller om det.

15 §. Kostnader för underhåll

Kostnaderna för underhåll av dikning fördelas enligt samma grunder som dikningskostnaderna i enlighet med 9 och 10 §§ om inte särskilda skäl föranleder annat. Om gemensam dikning blir onyttigt för någon deltagare därför att nytt dike upptagits, skall deltagaren befrias från deltagande i underhållskostnaderna.

16 §. Betalning av kostnadsandel

Deltagare i gemensam dikning som inte anhållit om dikning eller förenat sig om sådan anhållan är skyldig att ta del i de kostnader som föranleds av dikning till det djup som avses i 14 § och med högst det belopp som motsvarar den nytta dikningen har för deltagarens mark.

Om en deltagares kostnadsandel förblir obetald skall de övriga deltagarna betala den obetalda andelen i samma inbördes relation som gäller för betalningen av dikningskostnaderna. Betalas andelen senare skall medlen återbetalas enligt samma grunder.

17 §. Förfarandebestämmelser

Beträffande gemensam dikning skall bestämmelserna om förfarande som avses i 13 kap. 2-4 och 11 §§ i tillämpliga delar följas.

18 §. Dikningssammanslutning

För att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter skall dikningssammanslutning bildas i enlighet med 13 kap. om gemensam dikning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter.

Om deltagarna avtalar om det kan dikningssammanslutning bildas även om överenskommelse om gemensam dikning uppnåtts.

11 kap. Avlopp

Allmänna bestämmelser

1 §. Avledande av avloppsvatten

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, anmälningsplikt och försiktighetsmått samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får avloppsvatten avledas enligt detta kapitel.

Beträffande behandling av avloppsvatten från hälso- och miljösynpunkt finns särskilda bestämmelser i landskapslagen om hälsovården. Likaså finns särskilda bestämmelser om avledande av avloppsvatten inom område med stads- eller byggnadsplan i byggnadslagen för landskapet Åland samt beträffande avloppregleringen i samhällen, i landskapslagen (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk. Dessutom finns bestämmelser om bekostande av avloppsanläggningar i landskapslagen (1974:23) om av-

J 5 Vattenlag (1996:61)

loppsvattenavgift och i landskapslagen (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsprojekt.

Se D 16, Landskapslag (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk; D 17, Landskapslag (1983:31) om understöd för vatten- och avloppsverk; E 27, Landskapslag (1974:23) om avloppsvattenavgift.

2 §. Avloppsanläggnings underhåll

Användaren av avloppsanläggning skall tillse att avloppsanläggningen underhålls så att kravbestämmelserna i 4 kap. uppfylls.

3 §. Avloppsanläggning på annans mark

Närmare bestämmelser om när avloppsanläggning på annans mark och nyttjande av annans avloppsanläggning får utföras finns i 3 kap. 15 §.

4 §. Kostnadsansvar

Den som leder in avloppsvatten i annans avloppsanläggning är skyldig att, enligt de grunder som enligt 6-9 §§ gäller för gemensam avloppsanläggning, delta i de kostnader som uppkommer härav och om inte annat avtalats utföra sådana arbeten som påkallas av det ändrade flödet genom avloppsanläggningen. Skyldighet föreligger även att delta i framtida kostnader för underhåll, förbättring och utvidgning av avloppsanläggningen. Måste härvid avloppsanläggning eller till anläggningen hörande anordningar utvidgas eller förnyas för att ny deltagare skall kunna anslutas finns ingen skyldighet för tidigare deltagare att delta i utvidgningen eller förnyandet.

Gemensam avloppsanläggning**5 §. Deltagare**

Om avloppsanläggning är till nytta för flera sakägare skall, för att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter, avloppsanläggningen uppföras och skötas gemensamt av dessa.

Den som kan ha nytta av viss avloppsanläggning har rätt att delta i den gemensamma avloppsanläggningens uppförande, drift och förvaltning om inte anslutningen förorsakar en oskälig ökning av kostnaderna. Den som har väsentlig nytta av befintlig eller planlagd avloppsanläggning och inte kan avleda avloppsvatten på ett förmånligare sätt, har på annan deltagares begäran skyldighet att delta i den gemensamma avloppsanläggningen.

Delägare i oskiftad lägenhet och delägare i flera lägenheter samfällt tillhörigt område beslutar om deltagande i gemensam avloppsanläggning på det sätt som är särskilt föreskrivet.

6 §. Nyttan av avloppsanläggning

Deltagare i gemensam avloppsanläggning deltar i de gemensamma kostnaderna i förhållande till den nytta anläggningen medför med hänsyn till den mängd vatten som avleds och dess beskaffenhet. Om den härvid beräknade nyttan för någon deltagare, med hänsyn till ökat markvärde eller andra omständigheter, är uppenbart större skall nyttan beräknas till vad som är skäligt.

7 §. Kostnad för avloppsanläggning

Till kostnaderna för gemensam avloppsanläggning skall hänföras kostnader som avser uppförande, drift och förvaltning, varmed till förvaltning hörande kost-

nader avses sådana kostnader för planering, handläggning, medelsanskaffning och övriga utgifter eller ersättningar som avloppsanläggningens uppförande och underhåll föranleder.

8 §. Beräkning av kostnadsandel

Om beräkningen av kostnadsandelarna ger till resultat att en deltagare får en större kostnad än om dennes del av avloppsanläggningen utförts som fristående anläggning skall kostnadsandelen sänkas så att den motsvarar sistnämnda kostnad.

9 §. Kostnadsandel med hänsyn till avsnitt

Om det vid beräkning av kostnadsandelar i enlighet med 6-8 §§ konstateras att kostnaderna för avloppsanläggning av visst avsnitt med flera deltagare med hänsyn till olikheter i naturförhållanden eller andra omständigheter blir högre därför att ett annat avsnitt ingår i anläggningen kan den indelas i områden avgränsade med hänsyn till olikheterna.

Om visst i 1 mom. avsett avsnitt är beläget så att gemensamt avlopp där inte behöver anordnas för att avleda vatten från annat avsnitt kan överenskommas att avloppsanläggning inte skall utföras förrän den som är i behov av avloppsanläggningen anhåller om det. Sådant förordnande påverkar inte skyldigheten för den som drar nytta av avloppet att ta del i kostnaderna för avloppsanläggningen.

10 §. Ny deltagare i avloppsanläggning

Den som inträder som deltagare i befintlig gemensam avloppsanläggning är skyldig att enligt i 6-9 §§ angivna grunder ta del i kostnaderna för anordnandet av anläggningen, beräknade enligt dess värde vid anslutningstidpunkten, samt i kostnaderna för dess underhåll. Om anläggningen eller till den hörande anordningar till följd av anslutningen måste utvidgas eller förnyas, är den nya deltagaren skyldig att bekosta dessa åtgärder. Till den del dessa åtgärder medför nytta även för övriga deltagare skall kostnaderna fördelas mellan deltagarna i enlighet med vad som är skäligt.

Om nyttan av en gemensam avloppsanläggning väsentligt ökar eller minskar för en deltagare i anläggningen skall dennes andel av kostnaderna bestämmas på nytt om någon sakägare kräver det och om de förändrade förhållandena inte beaktas på annat överenskommet eller fastställt sätt. Bestämmelserna i 1 mom. skall härvid i tillämpliga delar följas.

11 §. Kostnader för underhåll

Kostnaderna för underhåll av avloppsanläggning fördelas enligt samma grunder som avloppsanläggningskostnaderna enligt 6-9 §§ om inte särskilda skäl föranleder annat. Om gemensam avloppsanläggning blir onyttig för någon deltagare därför att ny avloppsanläggning anordnats skall denne befrias från deltagande i underhållskostnaderna.

12 §. Förfarandebestämmelser

Beträffande gemensam avloppsanläggning skall bestämmelserna om förfarande som avses i 13 kap. 2-4 och 11 §§ i tillämpliga delar följas.

13 §. Avloppssammanslutning

För att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter skall avloppssammanslutning bildas

i enlighet med 13 kap. om gemensam avloppsanläggning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter.

Om deltagarna avtalar om det kan avloppssammanslutning bildas även om överenskommelse om gemensam avloppsanläggning uppnåtts.

12 kap. Vattentäkt

Allmänna bestämmelser

1 §. Vattentäkt

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, anmälningsplikt och försiktighetsmått, samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får enligt detta kapitel vattentäkt utföras om det är ändamålsenligt för att tillgodose behov av vatten.

2 §. Bevattningssammanslutning

Om flera tillsammans eller var för sig ansökt om att utnyttja samma vattentillgång kan tillstånd ges till bildande av bevattningssammanslutning i enlighet med 13 kap. för att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter.

Vattentäkt på annans område

3 §. Vattentäkt på annans område

Den som beviljats tillstånd för vattentäkt på annans område skall tillse att tänkten inte orsakar otillåten påverkan samt beakta att områdets ägare, i den utsträckning som svarar mot ägarens behov, skall kunna använda området på samma sätt som tillståndshavaren om inte annat överenskommits. Vattentäkten får heller inte äventyra möjligheterna för annan som inlett vattentäkt att tillgodose sitt behov av vatten.

4 §. Företråde till vattentäkt

Om flera söker tillstånd till vattentäkt och vattnet inte förslår för alla skall företråde ges vattentäkt för samhällets behov. Samma företrädesrätt har enskild sökande som avser att använda vatten för hushållsändamål, varmed avses även täkt för sjukhus, härbärgerings- eller förplågnadsrörelses, badinrättnings och med dem jämförbara inrättnings behov. Vattentäkt för bevattning skall därnäst ges företråde och härefter vattentäkt för industris behov.

Särskilt om grundvattentäkt

5 §. Nyttja och skada

Som nytta av grundvattentäkt skall utöver företagets allmänna fördelar en förbättrad avkastning eller ett ökat bruksvärde beaktas samt annan omedelbar förmån.

Som skada, men eller annan förlust av förmån skall beaktas sådan skadlig förändring som avses i 4 kap. 1-4 §§ samt sökandens rätt till inlösen eller att tillgodogöra sig annans egendom som företaget förutsätter. Om någon vars rätt kränks av ett företag har samtyckt till detsamma skall härvid inte sådan skadlig förändring beaktas som rör endast denne.

Om penningvärdet av ett företags nytta eller skada är svårt att uppskatta skall särskilt beaktas de förändringar företaget har för hälsan och miljön.

6 §. Företråde till grundvattentäkt

Om flera ansöker om tillstånd till täkt av grundvatten och vattnet inte räcker till alla skall företräde ges sökande för vilken tillgången till grundvatten är särskilt viktig och vars verksamhet har betydelse från allmän synpunkt. I fråga om sökande som i detta avseende är likvärdiga skall bestämmelserna i 4 § i tillämpliga delar följas.

7 §. Begränsning av grundvattenuttag

Täkt av grundvatten på annans mark kan efter ansökan begränsas om härigenom tillgången på grundvatten ökas eller säkerställs på annan mark beträffande vilken tillstånd till täkt av grundvatten för allmänt behov meddelats.

Den som utför täkt av grundvatten i visst område kan under viss tid åläggas begränsa sitt uttag om tillgången på grundvatten för hushållsändamål hotas av långvarig torka eller andra omständigheter.

13 kap. Sammanslutningar

Allmänna bestämmelser

1 §. Sammanslutningar

För att tillgodose en rättvis fördelning av rättigheter och skyldigheter skall

a) dikningssammanslutning bildas om gemensam dikning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter,

b) avloppssammanslutning bildas om gemensam avloppsanläggning inte uppnås eller om det måste anses nödvändigt för handhavande av gemensamma angelägenheter eller

c) bevattningssammanslutning bildas om flera tillsammans eller var för sig efter ansökan beviljats tillstånd att inom sådan sammanslutning utnyttja samma vattentillgång.

Om deltagarna avtalar om det kan diknings- eller avloppssammanslutning bildas även om överenskommelse om gemensamt företag uppnåtts.

Beträffande de sammanslutningar som bildas i enlighet med denna lag tillämpas lagen om samfälligheter (FFS 758/1989) om inte annat i denna lag särskilt stadgas.

2 §. Bildande av sammanslutning

Om inte deltagarna avtalat annat bildas en dikningssammanslutning vid dikningsförrättning och en bevattningssammanslutning vid bevattningsförrättning, varvid stadgar för sammanslutningen antas och sysslomän utses. Avloppssammanslutning bildas vid sammanträde till vilket förslagsställaren bevisligen och i god tid kallat övriga deltagare i den gemensamma avloppsledningen.

3 §. Rösträtt och röstning

Deltagare i en sammanslutning har rösträtt i sammanslutningen enligt sin andel av kostnaderna.

Beslut vid sammanslutningsstämma fattas med enkel röstövertikt. Beslut om inställande av företag får endast fattas om ärendet nämnts i kallelsen till stämman och alla de som anhållit om företaget eller förenat sig om anhållan biträder beslutet.

J5 Vattenlag (1996:61)

4 §. Stadgar

I stadgarna för sammanslutning skall anges

a) sammanslutningens namn samt den kommun som utgör dess hemort,

b) antalet sysslomän som skall utses och tiden för deras uppdrag,

c) hur sysslomännens arvode skall fastställas,

d) hur sysslomännen skall sammankallas om de är fler än en,

e) hur beslut skall fattas vid sysslomännens sammanträde,

f) om sysslomännen åt en eller flera bland sig kan fördela särskilda uppgifter att handhas utan de övrigas medverkan,

g) hur sammanslutningens namn skall tecknas,

h) räkenskapsperioden och grunderna för räkenskapsföringen samt hur räkenskaperna skall granskas,

i) när och hur sammanslutningsdeltagarna skall kallas till stämma samt hur andra meddelanden skall bringas till deras kännedom samt

j) andra bestämmelser som deltagarna i sammanslutningen finner ändamålsenliga.

Om det är möjligt skall, innan företaget inleds, stadgarna för en sammanslutning och uppgift om företagets sysslomän tillställas [landskapsstyrelsen] samt de kommuner inom vilka diknings-, avlopps- eller bevattningsföretaget utförs.

5 §. Sysslomans ställning

Sysslomännen för sammanslutningens talan vid domstol och företräder även i övriga fall sammanslutningen. Stämningar och andra meddelanden anses ha kommit till sammanslutningens kännedom när någon av dess sysslomän i laga ordning fått del av dem.

Finner sysslomännen att ett beslut som sammanslutningens stämma fattat strider mot en lag, en av myndighet meddelad föreskrift eller mot sammanslutningens stadgar får de inte verkställa beslutet.

6 §. Klander av sammanslutningsbeslut

Om sammanslutningsstämma fattat ett beslut som strider mot sammanslutningens stadgar, en lag eller en av myndighet meddelad föreskrift och inskränker beslutet en deltagares rättigheter eller pålägger deltagaren skyldigheter så har beslutet ingen giltighet mot deltagare som inte biträtt beslutet. Frågan om beslutets giltighet kan upptas till avgörande vid förkortad diknings- eller bevattningsförrättning.

Om beslut som sammanslutningsstämma fattat eller åtgärd som sysslomän vidtagit, i annat än i 1 mom. nämnt avseende, strider mot i lagrummet nämnda normer kan det upphävas av tillståndsmyndigheten, om klandertalan anhängiggjorts. Beträffande av stämma fattat beslut skall klandertalan anhängiggöras senast den sextionde dagen efter dagen då beslutet fattades och beträffande av sysslomän vidtagen åtgärd senast den sextionde dagen efter dagen då den klanderberättigade fick vetskap om åtgärden. Rätt att klandra beslutet eller åtgärden har den som var deltagare i sammanslutningen eller syssloman för denne vid tidpunkten då beslutet fattades eller åtgärden utfördes. Den som godkänt beslutet eller åtgärden saknar dock klander rätt.

Även beslut eller åtgärd som inte är lagstridigt enligt 2 mom. kan klandras under i momentet angivna förutsättningar om de som medverkat till beslutet eller åtgärden på sammanslutningens eller enskild deltagares bekostnad berett sig själva eller annan uppensbart orätmätiga förmåner.

7 §. Sysslomans ansvar

Syssloman som genom åtgärd som avses i 6 § 3 mom. eller annars uppsåtligt eller av oaktsamhet åsamkat sammanslutningen eller enskild deltagare i sammanslutningen skada är skyldig att ersätta denna.

Skadestånd som avses i 1 mom. kan sänkas om oaktsamheten är ringa och det med hänsyn till skadans omfattning eller andra omständigheter befinns skäligt.

Om flera är ersättningsskyldiga skall skadeståndsskyldigheten fördelas mellan dem enligt vad som befinns skäligt med beaktande av graden av skuld och övriga omständigheter. För betalningen av skadestånd till den skadelidande svarar de ersättningsskyldiga solidariskt. Den vars skadeståndsskyldighet begränsats enligt 2 mom. svarar dock endast för sin egen del av skadeståndets belopp.

8 §. Betalning av sammanslutningskostnader

Deltagarna i en sammanslutning skall betala förskott på kostnaderna enligt vad stämman beslutar. För betalning som inte erlagts inom utsatt tid är deltagare skyldig att erlägga sexton procents årlig ränta på det obetalda beloppet om inte stämman annat beslutar. En deltagare som inte anhållit om utförande av företaget och som heller inte förenat sig om sådan anhållan kan inte åläggas skyldighet att betala förskott på kostnaderna.

När företaget utförts skall sysslomännen upprätta eller från vederbörande myndighet införskaffa justerad uträkning beträffande fördelningen av kostnaderna och underställa den stämman för godkännande. Om det framgår att nyttan av företaget fördelad mellan deltagarna avsevärt avviker från den uppskattning enligt vilken deltagarnas andelar tidigare fastställdes, skall kostnadsfördelningen ändras så att den motsvarar den nytta de enskilda deltagarna dragit av företaget. På samma sätt skall förfaras när ny deltagare antas.

Sammanslutningsstämmans beslut om kostnadsfördelning avseende diknings- eller bevattningsföretag skall prövas vid förkortad diknings- eller bevattningsförrättning, om en deltagare i sammanslutningen anhåller om det inom tre månader från dagen då beslutet fattades.

9 §. Utomstående nyttotagare

Om det sedan diknings-, avlopps- eller bevattningsföretag slutförts framgår att det medfört avsevärd nytta för någon som inte är deltagare i sammanslutningen och som inte antas till deltagare i sammanslutningen, skall denne på anhållan av sammanslutningen vid vattenförrättning åläggas att ta del i kostnaderna med ett skäligt belopp som inte överstiger värdet av nyttan.

I 1 mom. avsedd sakägare kan vid vattenförrättning ges rätt att betala sin andel av kostnaderna i årliga rater under högst tio års tid, varvid på obetalt be-

lopp skall betalas gängse årlig ränta som fastställs vid förrättningen.

10 §. Avgifter

De avgifter som en deltagare i en sammanslutning skall betala kan uppbäras på grundvalen av en fördelningslängd som sysslomännen upprättat. Avgift som en deltagare lämnar obetald skall betalas av de övriga på det sätt som föreskrivs i 10 kap. 16 § 2 mom.

Särskilt om dikningssammanslutning

11 §. Deltagare

Deltagare i dikningssammanslutning är de för vilka dikningen medför nytta. Sammanslutningsstämma kan dessutom besluta att den som vill leda in vatten i sammanslutningens dike skall vara deltagare i sammanslutningen och samtidigt fastställa den nya deltagarens andel av dikningskostnaderna.

I 1 mom. andra meningen avsedd sakägare kan vid sammanslutningsstämma ges rätt att betala sin andel av kostnaderna i årliga rater under högst tio års tid, varvid på obetalt belopp skall betalas gängse årlig ränta som fastställs vid förrättningen.

12 §. Kostnader och kostnadsandelar

Kostnaderna för dikningssammanslutning och kostnadsandelarna beräknas och fastställs i enlighet med de regler som enligt 10 kap. 7 och 9-12 §§ gäller vid gemensam dikning.

Särskilt om avloppssammanslutning

13 §. Deltagare

Deltagare i avloppssammanslutning är de som kan ha väsentlig nytta av avloppsledningen. Sammanslutningsstämma kan dessutom besluta att den som vill leda in avloppsvatten i avloppsledning skall vara deltagare i sammanslutningen.

I 1 mom. avsedd sakägare kan genom beslut av sammanslutningsstämma ges rätt att betala sin andel av kostnaderna i årliga rater under högst tio års tid, varvid på obetalt belopp skall betalas gängse årlig ränta som fastställs vid förrättningen.

14 §. Kostnader och kostnadsandelar

Kostnaderna för avloppssammanslutning och kostnadsandelarna beräknas och fastställs i enlighet med de regler som enligt 11 kap. 6-11 §§ gäller vid gemensam avloppsanläggning och samtidigt fastställs deltagarnas andel av avloppsanläggningskostnaderna.

Särskilt om bevattningssammanslutning

15 §. Bevattningssammanslutning

Om flera ansöker om tillstånd till vattentäkt för bevattning ur samma vattentillgång, får vid meddelande av tillstånd bestämmas att tillståndshavarna skall utgöra en bevattningssammanslutning för fördelning av vattnet.

16 §. Deltagare

Deltagare i bevattningssammanslutning är de som tillståndsgivande myndighet i enlighet med 1 § 1 mom. c punkten och denna paragraf beslutar skall delta i sammanslutningen.

Om någon beviljats tillstånd till vattentäkt för bevattning och söks tillstånd till ny vattentäkt för bevattning ur samma vattentillgång, får tillståndsgivande myndighet bestämma att tillståndshavarna skall utgöra en bevattningssammanslutning eller, om sammanslutning bildas enligt 1 mom., att den för vilken tillstånd redan har beviljats skall ingå i sammanslutningen.

Om, sedan en bevattningssammanslutning har bildats, någon ansöker om tillstånd till ny vattentäkt för bevattning ur samma vattentillgång, får i samband med beslut om tillstånd till vattentäkten bestämmas att tillståndshavaren skall ingå i sammanslutningen.

Bestämmelserna i denna paragraf om anslutande av tidigare tillståndshavare till bevattningssammanslutning tillämpas även på den som haft rätt att utan tillstånd utöva vattentäkt för bevattning.

17 §. Fördelning av vattnet

Deltagarna i en bevattningssammanslutning fördelar tillgängligt vatten mellan sig, om det behövs på grund av vattenbrist eller någon annan omständighet eller om någon deltagare inte utnyttjar sin rätt att ta vatten. Vid fördelningen skall de villkor iaktas som bestämts i samband med att tillstånd gavs.

18 §. Gemensam mark

Mark som inlösts för en gemensam anläggning är samfärd för de fastigheter som vid tidpunkten för inlösen ägs av deltagare i anläggningen och omfattas av bevattningsföretaget.

19 §. Gemensam anläggning

Vid beviljande av tillstånd kan bestämmas att vissa anläggningar för bevattning skall inrättas för samtliga eller vissa av dem som skall ingå i sammanslutningen.

Gemensam anläggning och rätten till utrymme för den är samfärd för dem som deltar i anläggningen och dessa skall gemensamt svara för utförande och skötsel av anläggningen.

20 §. Inrättande av ny anläggning

Ny anläggning får inrättas endast för de deltagare i sammanslutningen för vilka det är av väsentlig betydelse att ha del i anläggningen.

Ny anläggning får inte inrättas om någon av dem som får störst nytta av den motsätter sig åtgärden. Invändning från deltagare i sammanslutningen utgör dock inte hinder för beslut om inrättande av ny anläggning om behovet av den från allmän synpunkt är synnerligen angeläget.

21 §. Kostnad för bevattningssammanslutning

Till kostnaderna för bevattningssammanslutning skall hänföras kostnader som avser utförande, drift och förvaltning varvid med till förvaltning hörande kostnader avses sådana kostnader för planering, handläggning, medelsanskaffning och övriga utgifter eller ersättningar som företagens utförande och underhåll föranleder.

22 §. Kostnadsfördelning

En bevattningssammanslutnings förvaltningskostnader och kostnader för utförande och skötsel av anläggning skall fördelas mellan deltagarna efter vad som är skäligen med hänsyn främst till den mängd vat-

J 5 Vattenlag (1996:61)

ten som var och en tar ut. I enlighet härmed bestäms andelstal för varje deltagare. Andelstal kan ändras om förhållandena ger anledning till det.

Kostnaderna för skötsel av viss anläggning kan fördelas genom avgifter i förhållande till den omfattning i vilken varje deltagare utnyttjar anläggningen.

Vad deltagarna har överenskommit om andelstalen och avgifterna skall fastställas vid vattenförrättning eller sammanslutningsstämma.

14 kap. Vattenförrättning

Inledande bestämmelser

1 §. Vattenförrättning

I detta kapitel finns bestämmelser om vattenförrättning. Vattenförrättning är syneförrättning eller diknings- eller bevattningsförrättning. Diknings- och bevattningsförrättningar kan hållas i förkortad form.

2 §. (2001/32) Syneförrättning

Om någon i enlighet med 6 kap. 8 § inlämnat en ansökan om tillstånd till förfogande över annans egendom i enlighet med 3 kap. skall miljöprövningsnämnden, om det inte måste anses uppenbart obehövt, besluta att syneförrättning skall hållas.

3 §. Diknings- eller bevattningsförrättning

Om någon för bildande av diknings- eller bevattningssammanslutning begär det kan [landskapsstyrelsen] besluta att diknings- eller bevattningsförrättning skall hållas. [Landskapsstyrelsen] kan dock utan föregående förrättning avgöra fråga som enligt detta moment skall handläggas vid sådan förrättning, om ärendet är av så enkel natur att en förrättning bör anses överflödig.

Om i samma ärende syneförrättning skall hållas i enlighet med 2 § samt diknings- eller bevattningsförrättning i enlighet med 1 mom. kan miljöprövningsnämnden på [landskapsstyrelsens] ansökan besluta att förrättningarna till vissa delar skall hållas samtidigt varvid förrättningsmännen kan vara gemensamma för båda förrättningar. (2001/32)

Om diknings- eller bevattningsplan i enlighet med 15 § redan upprättats kan [landskapsstyrelsen] besluta att diknings- eller bevattningsförrättningen skall hållas i förkortad form. För förkortad förrättning gäller vad i 12, 15 och 16 §§ om slutsammanträde är stadgat.

Om förrättning som avses i 1 mom. skall inlämnas skriftlig ansökan hos [landskapsstyrelsen]. (2001/32)

Allmänna bestämmelser

4 §. (2001/32) Förrättningsmän

För vattenförrättning skall [landskapsstyrelsen] på miljöprövningsnämndens begäran förordna en förrättningsman att utföra förrättningen. Förrättningsmannen skall vara ingenjör eller annan sakkunnig i det ärendet rör.

För syneförrättning skall [landskapsstyrelsen] på ansökan från sakägare eller förrättningsman förordna en eller flera biträdande förrättningsmän att bistå förrättningsmannen. [Landskapsstyrelsen] kan på ansökan från sakägare eller förrättningsman förordna en

biträdande förrättningsman för diknings- eller bevattningsförrättning.

Om [landskapsstyrelsen] är tillståndssökande skall miljöprövningsnämnden förordna förrättningsman respektive en eller flera biträdande förrättningsmän.

5 §. Gode män

[Landskapsstyrelsen] skall till vattenförrättning utse två gode män. Gode männen skall utses bland de för skiftesförrättningar utsedda gode männen i den eller de kommuner till vilka företagets verkningar huvudsakligen sträcker sig.

De gode män som utsetts att biträda vid vattenförrättningen utför sitt uppdrag under tjänstemannaansvar.

Om [landskapsstyrelsen] är tillståndssökande skall miljöprövningsnämnden utse de gode männen. (2001/32)

6 §. Jäv

Om jäv för förrättningsman eller god man, framställande av jävsinvändning och verkan av att jävsanmärkning godkänts samt om kallande av annan god man i stället för jävig eller från förrättningen utebliven god man gäller i tillämpliga delar vad som i [lagen om skifte (FFS 604/1951)] stadgas om skiftesförrättning.

7 §. Röstning

Vid vattenförrättning har förrättningsmän och gode män var sin röst varvid ärendena avgörs enligt den åsikt som omfattas av flertalet. Om alla är av olika mening eller om rösterna faller lika blir förrättningsmannens åsikt avgörande.

8 §. Kallelse till förrättningssammanträde

Förrättningsmannen skall kalla dem till förrättningssammanträde vilkas rätt eller fördel kan beröras av en åtgärd eller ett företag. Kallelse till förrättningssammanträde skall under känd postadress delges dem vars rätt eller fördel kan beröras, ävensom tillkännages genom offentlig kungörelse minst fjorton dagar före sammanträdet. Kallelse till begynnelse-sammanträde skall därtill kungöras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

I kallelse och kungörelse som avses i 1 mom. skall anges tid och plats där ansökan som ligger till grund för förrättningen hålls allmänt tillgänglig.

9 §. Förrättningssammanträde

Förrättningssammanträde skall hållas i närheten av det område där ett företag skall utföras och får fortsätta på skilda platser och dagar. Vattenförrättning skall omfatta minst två förrättningssammanträden varav det inledande sammanträdet benämns begynnelse-sammanträde och det avslutande sammanträdet benämns slutsammanträde.

Vid begynnelse-sammanträde skall redogöras för ansökan och plan som ansluter sig till den.

Sakägarna skall vid varje förrättningssammanträde ges möjlighet att framställa de påminnelser samt de yrkanden och utredningar som de finner påkallade, vilket kan ske muntligt eller skriftligt. Skriftligt yrkande eller påminnelse kan även lämnas till förrättningsmannen inom en viss i kallelsen eller vid sam-

manträdet meddelad tid, dock minst trettio dagar, vid äventyr av att talan går förlorad.

10 §. Förrättningsprotokoll

Vid förrättningsammansammanträde skall föras protokoll i vilket skall antecknas hur sammanträdet kungjorts, närvarande sakägare, en redogörelse för förrättningen, sakägarnas påminnelser samt förrättningsmännen och de gode männens egna observationer. Protokollet undertecknas av förrättningsmannen och en särskild protokollförare, om sådan finns, samt av två för varje förrättningsammansammanträde särskilt valda protokolljusterare. Protokollet skall fogas till handlingarna i ärendet.

11 §. Förrättningsarbetet

Förrättningsmännen och de gode männen skall i samråd granska ansökan och eventuellt plan samt de handlingar som avses i 9 § 3 mom. Härvid skall de, med beaktande av i planen nödvändiga ändringar, utreda om och på vilka villkor tillstånd enligt denna lag kan meddelas för det ansökan avser. Dessutom skall de vid behov genom besök på platsen göra sig förtrogna med förhållandena i det område ansökan avser.

Vid granskning som avses i 1 mom. skall ett förrättningsinstrument, undertecknat av förrättningsmannen, upprättas som bör innehålla

a) nödvändiga kompletteringar av utredningar, redogörelser och beräkningar i samband med planen samt rättelser av konstaterade fel,

b) nödvändiga kompletterande utredningar avseende det planerade företagens inverkan på samfärdsel, fiske, vattentillgång och utnyttjandet av jord- och vattenområden, anläggningar, anordningar samt nyttjandet avseende andra allmänna och enskilda intressen och rättigheter,

c) redogörelse för omständigheter på grundvalen av de rättsliga förutsättningarna för företaget,

d) redogörelse för de förorenningar och andra störningar som kan komma att utgå från eller orsakas av projektet, beskaffenheten av den omgivning som kan nås av sådan störning samt räckvidden och verkningarna som störningarna kan medföra,

e) förslag till ändringar i planen,

f) utredning av den skada och det men företaget orsakar samt beräkning av skadebeloppet,

g) en redogörelse med karta, som är justerad och kompletterad, avseende uppskattning av skador på områden, anläggningar, anordningar ävensom annan skada och men,

h) beräkning av nyttan av företaget och dess fördelning mellan nyttohavarna om det är viktigt för fördelning av kostnaderna,

i) redogörelse för grunderna för hur ersättning för eventuellt förfogande över annans egendom skall fastställas,

j) övriga utredningar och påminnelser som föranleder av granskningen och kompletteringen av planen samt

k) utlåtande om och på vilka villkor tillstånd kan beviljas.

Om miljökonsekvensbedömning har upprättats skall denna bifogas förrättningsinstrumentet och er-

sätter då i tillämpliga delar den redogörelse som avses i 2 mom. d punkten.

12 §. Slutsammanträde

Vid slutsammanträde skall förrättningsmännen och de gode männen lägga fram alla handlingar samt ett förslag till beslut i ärendet. I förslaget skall beaktas de påminnelser och yrkanden som lagligen framställts.

I förslag till beslut som avses i 1 mom. bör finnas

a) redogörelse för handläggningen av saken,

b) utlåtande angående vid förrättningsammansammanträde framställda påminnelser och yrkanden,

c) uppgifter om ingångna avtal och förbindelser samt utlåtanden om deras giltighet,

d) utlåtande rörande de rättsliga förutsättningarna för beviljande av tillstånd,

e) redogörelse för grunderna avseende fastställande av ersättningar för eventuellt förfogande över annans egendom enligt 3 kap. samt ersättningarnas storlek samt

f) andra utredningar och de ändringar av planen som på grund av vattenförrättningen föreslås.

Om i det i 1 mom. avsedda förslaget ingår förslag till tillståndsvillkor bör dessutom framgå

a) för genomförandet av företaget nödvändiga anläggningar och anordningars läge samt deras storlek om detta är av betydelse för vattenförhållandena,

b) vilka anläggningar och anordningar som skall uppföras och de arbeten som skall utföras för att hindra eller minska skada eller men av företaget,

c) på vilket sätt anläggningar och anordningar skall nyttjas samt vad sökanden i övrigt skall iaktta efter att de för företaget genomförande nödvändiga arbetena fullbordats,

d) vilka kontrollanordningar som skall uppföras och de kontroller och andra åtgärder som skall vidtas,

e) hur underhållet av anläggningar, anordningar och bäddar skall ordnas,

f) sökandens skyldigheter under arbetstiden för att trygga allmänna och enskilda intressen,

g) den tid inom vilken de för företaget nödvändiga arbetena bör slutföras samt

h) andra omständigheter som bör nämnas i tillståndsutslaget.

Det förslag till beslut som avses i denna paragraf skall undertecknas av samtliga i förrättningen ingående förrättningsmän och gode män. Avvikande åsikt som anmälts av förrättningsman eller god man skall bifogas förslaget.

Särskilda bestämmelser avseende syneförrättning

13 §. Avslutande av syneförrättning

Förrättningsmannen och de gode männen skall inom fyrtiofem dagar efter att förrättningsammansammanträdena fullgjorts till tillståndsmyndigheten överlämna alla handlingar vari även skall ingå en uppskattning av ersättningsgilla förluster till följd av beviljad ansökan samt ett förslag till beslut i ärendet. I förslaget skall beaktas de påminnelser och yrkanden som framställts.

Avskrift av i 1 mom. avsett förslag, med information om vad som skall iaktas för att talan skall bevaras, skall inom samma tid tillställas sökanden och be-

J 5 Vattenlag (1996:61)

rörda kommuner för att där hållas allmänt tillgängligt under trettio dagar.

14 §. Talerätt efter fullgjorda förrättnings sammanträden

Den som vill framställa påminnelser eller yrkanden med anledning av i 13 § avsett förslag skall, vid äventyr att talan går förlorad, framställa dem inom sextio dagar efter det förrättnings sammanträdena fullgjorts. Talan går dock inte förlorad om omständigheterna under den tid målet varit anhängigt väsentligt har förändrats eller om tillståndsmyndigheten har avvikit från förrättningsinstrumentet eller om det annars vore uppenbart oskäligt att talan går förlorad.

De invånare inom företagets verkningsområde vilkas boende, arbete eller andra förhållanden klart kan påverkas av företagets genomförande och de samfund som representerar dem har rätt att till tillståndsmyndigheten ge sitt utlåtande med anledning av förslaget inom sextio dagar efter det förrättnings sammanträdena fullgjorts.

Påminnelse eller yrkande som avses i denna paragraf, som inte framställs muntligt eller skriftligt vid slutsammanträde, skall lämnas till tillståndsmyndigheten skriftligen i två exemplar.

Särskilda bestämmelser avseende diknings och bevattningsförrättning

15 §. Plan över diknings- eller bevattningsföretag

Om någon av sakägarna yrkar det eller om förrättningsmannen annars anser det nödvändigt skall särskild plan över ett företag uppgöras med tillhörande kostnadsförslag och förslag till fördelning av kostnaderna. Sådan plan skall inte ges större omfattning än vad som är nödvändigt för tillgodoseende av de deltagares behov vilka har anhållit om företaget eller vad som annars anses nödvändigt.

Om sådan plan som avses i 1 mom. upprättats skall den framläggas senast på det slutsammanträde som skall hållas efter att planen dessförinnan har varit offentligen kungjord under minst fjorton dagar före sammanträdet.

I plan som avses i 1 mom. bör intagas

a) karta över området varav framgår kommunernas och fastigheternas gränser ävensom ägoförhållandena samt väsentliga geografiska och ekologiska omständigheter,

b) erforderliga längd- och tvärsnittsritningar,

c) uppgifter om befintliga anläggningar och anordningar,

d) redogörelse för planerade anläggningar och anordningar ävensom en redogörelse för deras ändamål,

e) förslag till skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämte därtill hörande villkorsförslag samt

f) övriga omständigheter som bör omnämnas.

16 §. Beslut

Förrättningsmannen och de gode männen skall inom fyrtiofem dagar efter att förrättnings sammanträdena fullgjorts och tiden för påminnelser och ytterligare utredningar utgått fatta beslut om företag skall utföras i enlighet med uppgjord plan eller på annat sätt samt uppskatta kostnaderna för företaget samt

kostnadsfördelningen mellan deltagarna. Samtidigt skall de påminnelser och yrkanden avgöras som lagligen kunnat framställas i saken.

Avskrift av i 1 mom. avsett beslut, med information om vad som skall iakttas för att talan skall bevaras, skall inom samma tid tillställas sökanden, den som ansökt därom under förrättnings gång samt berörda kommuner för att där hållas allmänt tillgängligt under trettio dagar. Meddelande om att beslutet har fattats och var beslutet finns tillgängligt skall, tillsammans med information om vad som skall iakttas för att talan skall bevaras, dessutom offentligt kungöras i minst en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

15 kap. Särskilda bestämmelser

1 §. (2001/32) Tillståndsmyndighetens handläggning

Vid handläggningen av ett tillståndsärende iakttas landskapslagen om miljöprövningsnämnden.

2 §. (2001/32) Om besvär

Besvär över förrättningsmans och gode mäns handläggning enligt denna lag och besvär över beslut som fattats av förrättningsman och gode män i enlighet med 14 kap. 16 § skall anföras hos [landskapsstyrelsen]. Beslutet skall meddelas på sätt som avses i 14 kap. 16 § 2 mom. Besvär som avses i detta moment skall inges till [landskapsstyrelsen] skriftligen i två exemplar inom 30 dagar efter det beslutet kungjorts.

3 §. Virkesflottning

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, anmälningsplikt och försiktighetsmått, samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer är bestämmelserna i vattenlagen och vattenförordningen (FFS 282/1962) om virkesflottning gällande i landskapet med de undantag som stadgas i denna paragraf.

De uppgifter och de befogenheter som enligt författningarna i 1 mom. ankommer på statsrådet, ministerium, länsstyrelse, vatten- och miljöstyrelse, vatten-domstol eller annat statsorgan handhas i landskapet av [landskapsstyrelsen] om behörigheten enligt självstyrelselagen för Åland ankommer på landskapet.

Se Mi 601 och 602 FL II.

4 §. Vattenståndsreglering

Med vattenståndsreglering avses sänkande eller höjande av vattenståndet i vattenområde. (2001/32)

Med iakttagande av vad som i denna lag stadgas om tillstånd, anmälningsplikt och försiktighetsmått, samt med iakttagande av med stöd av lagen utfärdade kvalitetsnormer, får vattenståndsreglering utföras med iakttagande i tillämpliga delar av vad som i 10 kap. 2-4 §§, 8-13 §§ och 15-18 §§ samt i 13 kap. denna lag stadgas om dikning. Vattenståndsreglering får företas endast om det behövs för att tillgodose en ändamålsenlig mark- och vattenvård.

16 kap. Övergångs- och ikraftträdelsebestämmelser

1 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Genom denna lag upphävs landskapslagen den 4 juli 1963 om tillämpning av vattenlagen (1963:36) i landskapet Åland.

Åtgärder för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

2 §. Allmänna övergångsbestämmelser

För vattenföretag eller vattenfarlig verksamhet som inlett före lagens ikraftträdande och för vilka det inte i enlighet med landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland krävts tillstånd skall fullständig tillståndsansökan eller anmälan enligt 6 kap. ha givits in till [landskapsstyrelsen] inom två år efter den dag lagen trätt i kraft. [Landskapsstyrelsen] kan dock bestämma att tillståndsplikt enligt detta moment skall inträda vid en senare tidpunkt för företag eller verksamhet inom område för vilket vattenförbättringsplan är fastställt.

3 §. Tillstånd enligt tidigare vattenlagstiftning

Beräffande laglighet samt rättigheter och skyldigheter för verksamhet eller åtgärd som påbörjats eller utförts innan denna lag trätt i kraft tillämpas landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland, om inte annat särskilt följer av bestämmelserna i denna lag.

Rätt till utförande eller påbörjande av verksamhet eller åtgärd till vilken tillstånd meddelats enligt landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland gäller för i tillståndet föreskriven tid, dock längst i tio år efter att denna lag trätt i kraft. Den som har tillstånd för viss verksamhet eller åtgärd enligt landskapslagen om tillämpning av vattenlagen i landskapet Åland kan ansöka om nytt tillstånd i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Om en verksamhet eller åtgärd inte slutförs är den som erhöill tillståndet skyldig att återställa i bruk tagna vattenområden och andra områden som tillhör annan i godtagbart skick.

J 6 Vattenförordning (1996:77) för landskapet Åland

1 §. Vattenfarliga ämnen

Enligt 4 kap. 8 § vattenlagen är det förbjudet att till grundvattnet släppa ut vissa grundvattenfarliga ämnen. Dessa ämnen anges i bilaga 1 till denna förordning.

Med utsläpp till grundvatten menas tillförsel till grundvatten antingen utan eller efter infiltration genom jordlager.

Detta förbud gäller inte sådana utsläpp till grundvatten av hushållsavloppsvatten från bebyggelse utan anslutning till avloppsnät som inte påverkar viktiga eller för annan vattenförsörjning lämpliga grundvattenområden eller grundvatten som ligger inom någon annans fastighet eller används av någon annan. Förbudet gäller inte heller utsläpp till grundvatten som har konstaterats innehålla så små mängder eller koncentrationer av de ämnen som anges i bilaga 1 att det nu eller i framtiden inte föreligger någon risk för att grundvattnets kvalitet skall försämrans.

Enligt 6 kap. 19 § vattenlagen krävs tillstånd för att till ytvattnet släppa ut vissa ämnen. Dessa ämnen är de som anges i bilaga 1 samt oorganiska kväveföreningar och ämnen som har en skadlig inverkan på syrebalansen i vattnet.

Tillstånd enligt 6 kap. 19 § vattenlagen krävs dock inte för ämnen som avses i punkterna 4-10 i bilaga 1 samt oorganiska kväveföreningar och ämnen som har en skadlig inverkan på syrebalansen i vattnet om det är uppenbart att utsläppen av dessa ämnen inte kan orsaka förorening av vattendrag.

Se J 5, Vattenlag (1996:61).

2 §. (2001/36) Miljöfarligt material

Med miljöfarligt material enligt 6 kap. 20 § 1 mom. a) punkten avses sådant farligt avfall som anges i Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1998:92) den 29 september 1998 om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande.

Se J 11, [ÅLSB] (1998:92) om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande.

3 §. Gränsvärden

Gränsvärden och referensmätmetoder för utsläpp till ytvatten av vissa ämnen och grupper av ämnen som skall gälla vid tillståndsgivning till viss vattenfarlig verksamhet anges i bilaga 2-9 till denna förordning.

4 §. Rening av avloppsvatten från allmänt avlopp m.m.

I bilaga 10 till denna förordning finns regler om utsläpp av avloppsvatten från tätbebyggelse och industrier.

5 §. Upphävd (2001/36).

6 §. Djurenhet

Med en djurenhet enligt 6 kap. 18 § 1 mom. f) vattenlagen avses

Djurslag	Antal
mjölkkor	1
dikor	2
kvigor, nötkött eller avelstjurar över 8 mån.	2,5
ungboskap under 8 mån.	5,5
sugga med grisar	2
gödsvin, avelssvin eller sinsuggor	7
hästar	2
ponnyer	2,5
getter eller hongetter med killingar	5,5
får eller tackor med lamm	9
vårphöns över 6 månader	90
broilers eller unghöns	350

7 §. Inrättande av vattenförbättringsfonder

[Landskapsstyrelsen] kan i en vattenförbättringsplan bestämma att hela eller viss del av den kostnadsminskning som följer av lindrigare försiktighetsmått enligt 4 kap. 7 § 3 mom. vattenlagen skall betalas till en av [landskapsstyrelsen] inrättad vattenförbättringsfond. Om det inte framgår av vattenförbättringsfonden skall [landskapsstyrelsen] i det enskilda fallet bestämma summan av det belopp som skall inbetalas.

J 6 Vattenförordning (1996:77)

[Landskapsstyrelsen] kan besluta om inrättande av ytterligare vattenförbättringsfonder utöver de som anges i vattenförbättringsplanen om det anses behövt för att skydda eller förbättra förutsättningarna för en god vattenkvalitet.

En vattenförbättringsfond kan inrättas för hela landskapet eller för ett särskilt geografiskt område. För varje vattenförbättringsfond skall dess syfte och dess geografiska område anges. En vattenförbättringsfond kan inrättas för flera syften varvid det skall anges hur medlen skall användas för varje syfte och geografiskt område.

8 §. Fördelning på olika vattenförbättringsfonder

Om en inbetalning skall fördelas på flera vattenförbättringsfonder beslutar [landskapsstyrelsen] hur fördelningen skall ske om inte detta framgår av vattenförbättringsplanen eller tillstånd. [Landskapsstyrelsen] fördelning skall ske på ett sådant sätt att syftet med vattenförbättringsplanen bäst uppnås.

9 §. Förvaltning och utbetalning

En vattenförbättringsfond skall förvaltas av [landskapsstyrelsen], om inte [landskapsstyrelsen] beslutar att fondens förvaltning för viss tid skall handhas av ett särskilt organ.

En vattenförbättringsfonds medel skall användas för kostnadseffektiva åtgärder i enlighet med dess syfte och vad som anges i vattenförbättringsplanen.

10 §. Förbättringsöverskott

[Landskapsstyrelsen] skall efter ansökan från utövare med tillstånd att bedriva vattenfarlig verksamhet fastställa ett förbättringsöverskott om en väsentlig förbättring av vattenkvaliteten utöver vad som krävs i vattenlagen eller i gällande tillstånd konstaterats som en följd av en vattenförbättrande åtgärd. Det geografiska område inom vilket vattenförbättringsöverskottet får utnyttjas skall anges i beslutet. Ett förbättringsöverskott gäller i två år från fastställsedatum om inte [landskapsstyrelsen] beslutar annat.

11 §. Ansökan

Ansökan om fastställande av förbättringsöverskott skall skriftligen lämnas till [landskapsstyrelsen]. I ansökan skall anges

- a) sökanden,
- b) platsen för verksamheten och utsläppen,
- c) en redogörelse för de åtgärder som läggs till grund för förbättringsöverskottet,
- d) en redogörelse för berörda utsläpps- och kvalitetsnormer,
- e) gällande vattenförbättringsplan eller, om sådan saknas, en redogörelse för de föroreningar och andra störningar som utgår från eller orsakas av verksamheten,
- f) förslag till beräkningssätt av förbättringsöverskottets storlek om det inte redan finns ett bestämt beräkningssätt för beräkning av ett visst utsläpps storlek eller en viss åtgärds effekter samt
- g) förslag till hur kontroll av vattenkvalitetsförbättrande åtgärdens utförande och verkningar kan ske.

Sökanden skall härutöver inkomma med de eventuella kompletteringar som [landskapsstyrelsen] finner

nödvändiga för att [landskapsstyrelsen] skall kunna fastställa förbättringsöverskottet.

12 §. Utnyttjande av förbättringsöverskott

Innan ett förbättringsöverskott utnyttjas skall en anmälan göras av nyttjaren till [landskapsstyrelsen].

13 §. Ikraftträdelse

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1997.

Bilaga 1

Ämnen och grupper av ämnen som avses i 1 §

Listan föranledd av följande direktiv från EG-rådet: direktiv 76/464/EEG av den 4 maj 1976 om förorening genom utsläpp av vissa farliga ämnen i gemenskapens vattenmiljö, direktiv 80/68/EEG av den 17 december 1980 om skydd för grundvatten mot vissa farliga ämnen

Ämnen och grupper av ämnen som det är förbjudet att släppa ut i grundvattnet och som kräver tillstånd för att få släppa ut i ytvatten.

- 1) organiska halogenföreningar och ämnen som kan bilda sådana föreningar i vattenmiljön, organiska fosforföreningar och organiska tennföreningar,
- 2) ämnen som har cancerogena, mutagena eller teratogena egenskaper i eller genom vattenmiljön,
- 3) kvicksilver och kadmium samt deras föreningar,
- 4) mineraloljor och kolväten,
- 5) cyanider och fluorider,
- 6) följande metaller och metalloider samt deras föreningar: zink, koppar, nickel, krom, bly, selen, arsenik, antimon, molybden, titan, tenn, barium, beryllium, bor, uran, vanadin, kobolt, tallium, tellur och silver,
- 7) biocider och deras derivat,
- 8) ämnen som har en negativ effekt på grundvattens smak eller lukt samt föreningar som kan orsaka bildandet av sådana ämnen i grundvatten och göra vattnet olämpligt som dricksvatten,
- 9) giftiga eller svårerförliga organiska föreningar av kisel samt ämnen som kan orsaka bildandet av sådana föreningar i vatten, dock med undantag för föreningar eller ämnen som är biologiskt oskadliga eller snabbt omvandlas till ofarliga ämnen i vatten,
- 10) oorganiska föreningar av fosfor och elementärt fosfor samt
- 11) ammoniak och nitriter.

Bilaga 2

Gränsvärden och referensmätmetoder för kvicksilverutsläpp från kloralkaliindustrin

Föranledda av EG-rådets direktiv 82/176/EEG av den 22 mars 1982 om gränsvärden och kvalitetsmål för kvicksilverutsläpp från kloralkaliindustrin

I denna bilaga avses med kvicksilver (Hg) grundämnet kvicksilver och det kvicksilver som ingår i dess föreningar. Gränsvärdena i denna bilaga gäller indu-

strianläggningar vid vilka kvicksilverceller används för elektrolys av alkaliska klorider.

Gränsvärden

I de tillstånd som avses i 6 kap. 19 § vattenlagen får gränsvärdena för kvicksilverutsläpp inte överskrida följande värden:

1) som månadsgenomsnitt 0,5 g/ton av produktionskapaciteten för klor,

2) som månadsgenomsnitt 1,0 g/ton av produktionskapaciteten för klor.

Värdet i 1 punkten gäller kvicksilver i avloppsvatten från klorproduktionsenheten och värdet i 2 punkten gäller den totala mängden kvicksilver i allt kvicksilverhaltigt vatten som släpps ut från industrianläggningens tomt.

De genomsnittliga dygnsgränsvärdena är fyra gånger så stora som motsvarande månatliga genomsnittsvärden som anges i punkt 1 och 2.

Övriga bestämmelser

För anläggning som hör till kloralkaliindustrin och från vilken kvicksilver kan släppas ut i avloppsvatten skall i miljöprövningsnämndens tillstånd tas in utsläppsföreskrifter som motsvarar nivån på den bästa teknologi som finns att tillgå för minskande av dessa utsläpp.

Referensmätmetoden för bestämning av kvicksilverhalten i vatten är flamfri atomabsorbtionspektrofotometri efter lämplig förbehandling av provet. För mätning av kvicksilverhalten i avloppsvatten kan en sådan metod användas att kvicksilverhalten kan bestämmas med en noggrannhet på +30% och en precision på +30% vid koncentrationer som är en tiondel av den högsta tillåtna koncentration som anges i tillståndet.

Bilaga 3

Gränsvärden och referensmätmetoder för kvicksilverutsläpp från andra källor än kloralkaliindustrin

Föranklade av EG-rådets direktiv 84/156/EEG av den 8 mars 1984 om gränsvärden och kvalitetsmål för kvicksilverutsläpp från andra källor än kloralkaliindustrin

I denna bilaga avses med kvicksilver (Hg) grundämnet kvicksilver och det kvicksilver som ingår i dess föreningar. Bestämmelserna i bilagan gäller anläggningar i vilka kvicksilver eller ämnen som innehåller kvicksilver används eller framställs och från vilka kvicksilver kan släppas ut i avloppsvatten, med undantag av anläggningar som nämns i bilaga 2.

Gränsvärden

I de tillstånd som avses i 6 kap. 19 § vattenlagen får gränsvärdena för kvicksilverutsläpp vid nedan nämnd verksamhet inte överskrida följande värden:

1) kemisk industri som använder kvicksilverkatalysatorer:

a) vid vinylklorproduktion

1. 0,05 mg/l avloppsvatten

2. 0,1 g/ton av produktionskapaciteten för vinyl

b) i andra processer

1. 0,05 mg/l avloppsvatten

2. 5 g/kg hanterat kvicksilver

2) tillverkning av kvicksilverkatalysatorer som används vid vinylklorproduktion:

1. 0,05 mg/l avloppsvatten

2. 0,7 g/kg hanterat kvicksilver

3) tillverkning av organiska och oorganiska kvicksilverföreningar, utom varor enligt punkt 2:

1. 0,05 mg/l avloppsvatten

2. 0,05 g/kg hanterat kvicksilver

4) tillverkning av primärbatterier som innehåller kvicksilver

1. 0,05 mg/l avloppsvatten

2. 0,03 g/kg hanterat kvicksilver

5) industri för icke järnhaltiga metaller såsom kvicksilverätteringsanläggningar samt för utvinning och raffinering av icke järnhaltiga metaller

1. 0,05 mg/l avloppsvatten

6) anläggning för behandling av giftigt avfall som innehåller kvicksilver

1. 0,05 mg/l avloppsvatten

Gränsvärdena avser en månatlig genomsnittshalt av kvicksilver och en maximal månatlig kvicksilverbelastning. De genomsnittliga dygnsgränsvärdena är två gånger de genomsnittliga månadsgränsvärdena som anges ovan.

Övriga bestämmelser

För anläggningar som hör till de ovan nämnda eller till andra industrisektorer och från vilka kvicksilver kan släppas ut i avloppsvatten skall i miljöprövningsnämndens tillstånd tas in utsläppsföreskrifter som motsvarar nivån på den bästa teknologi som finns att tillgå för minskande av dessa utsläpp.

För verksamhet från vilken inte mer än 7,5 kg kvicksilver släpps ut i avloppsvatten per år kan ett förenklat kontrollförfarande införas, t.ex. så att regelbundna mätningar av utsläppen inte företas.

Bestämmelser om referensmätmetoder samt noggrannhet och precision vid bestämning av kvicksilverhalten ingår i bilaga 2.

Bilaga 4

Gränsvärden och referensmätmetoder för kadmiumutsläpp

Föranklade av EG-rådets direktiv 83/513/EEG av den 26 september 1983 om gränsvärden och kvalitetsmål för kadmiumutsläpp

I denna bilaga avses med kadmium (Cd) grundämnet kadmium och det kadmium som ingår i dess föreningar. Bestämmelserna i bilagan gäller anläggningar i vilka kadmium eller ämnen som innehåller kadmium används eller framställs och från vilka dessa ämnen kan släppas ut i avloppsvatten.

J 6 Vattenförordning (1996:77)

Gränsvärden

I de tillstånd som avses i 6 kap. 19 § vattenlagen får gränsvärdena för kadmiumutsläpp vid nedan nämnd verksamhet inte överskrida följande värden:

1) zinkbrytning, bly- och zinkraffinering, fabriker för framställning av kadmium och icke järnhaltiga metaller

1. 0,2 mg/l avloppsvatten

2) tillverkning av kadmiumföreningar, tillverkning av stabilisatorer

2. 0,2 mg/l avloppsvatten

3. 0,5 g/kg hanterat kadmium

3) pigmenttillverkning, galvanisering

1. 0,2 mg/l avloppsvatten

2. 0,3 g/kg hanterat kadmium

4) tillverkning av primär- och sekundärbatterier

1. 0,2 mg/l avloppsvatten

2. 1,5 g/kg hanterat kadmium

Gränsvärdena avser en månatlig genomsnittshalt av kadmium och en maximal månatlig kadmiumbelastning. De genomsnittliga dygnsgränsvärdena är två gånger de genomsnittliga månadsgränsvärdena som anges i tabellen ovan.

Övriga bestämmelser

För anläggningar som hör till de ovan nämnda eller till andra industrisektorer och från vilka kadmium kan släppas ut i avloppsvatten skall i miljöprovningensnämndens tillstånd tas in utsläppsföreskrifter som motsvarar nivån på den bästa teknologi som finns att tillgå för minskande av dessa utsläpp.

För verksamhet från vilken inte mer än 10 kg kadmium släpps ut i avloppsvatten per år kan ett förenklat kontrollförfarande införas, t.ex. så att regelbundna mätningar av utsläppen inte företas. För industriella galvaniseringsanläggningar kan ett förenklat kontrollförfarande tillämpas endast om galvaniseringsstankarna har en sammanlagd volym som är mindre än 1,5 m³.

Referensmätmetoden för bestämning av kadmiumhalten i vatten är atomabsorbtionspektrofotometri efter konservering och lämplig förbehandling av provet. För mätning av kadmiumhalten i avloppsvatten kan en sådan metod användas att kadmiumhalten kan bestämmas med en noggrannhet på +30% och en precision på +30% vid koncentrationer som är en tiondel av den högsta tillåtna koncentration som anges i tillståndet.

Bilaga 5

Gränsvärden och referensmätmetoder för pentaklorfenol

Föranledda av EG-rådets direktiv 86/280/EEG av den 12 juni 1986 om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv 76/464/EEG

Bestämmelserna i denna bilaga gäller anläggningar i vilka pentaklorfenol (PeCP, CAS-87-86-5) används, framställs eller bildas och från vilka ämnet kan släppas ut i avloppsvatten.

Gränsvärden

I de tillstånd som avses i 6 kap. 19 § får gränsvärdena för utsläpp av pentaklorfenol vid nedan nämnd verksamhet inte överskrida följande värden:

1. produktion av natriumpentaklorfenolat genom hydrolysis av hexaklorbensen

2. 25 g/ton producerat, hanterat eller använt ämne

3. 1 mg/l avloppsvatten

Gränsvärdena avser månadsgenomsnitt och en maximal månatlig belastning. De genomsnittliga dygnsgränsvärdena är två gånger de genomsnittliga månadsgränsvärdena.

Övriga bestämmelser

För anläggningar som hör till de ovan nämnda eller till andra industrisektorer och från vilka pentaklorfenol kan släppas ut i avloppsvatten skall i miljöprovningensnämndens tillstånd tas in utsläppsföreskrifter som motsvarar nivån på den bästa teknologi som finns att tillgå för minskande av dessa utsläpp.

Ett förenklat kontrollförfarande t.ex. utan regelbundna utsläppsmätningar, kan införas om de årliga utsläppen av pentaklorfenol i avloppsvatten inte överstiger 3 kg per år.

Referensmätmetoden för bestämning av pentaklorfenolhalten i vatten är högttrycksvätskekromatografi eller gaskromatografi med elektroninfångningsdetektor, efter extraktion med lämpligt lösningsmedel. För mätning av pentaklorfenolhalten i avloppsvatten kan en metod användas där bestämningsgränsen är 2 µg/l. Metodens noggrannhet och precision skall vara + 50% vid en koncentration om 4 µg/l.

Bilaga 6

Gränsvärden och referensmätmetoder för kloroformutsläpp

Föranledda av EG-rådets direktiv 88/347/EEG av den 16 juni 1988 om ändring i bilaga 2 till direktiv 86/280/EEG om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv 76/464/EEG

Bestämmelserna i denna bilaga gäller anläggningar i vilka kloroform (CHCl₃, CAS-67-66-3) används, framställs eller bildas och från vilka ämnet kan släppas ut i avloppsvatten.

Gränsvärden

I de tillstånd som avses i 6 kap. 19 § får gränsvärdena för utsläpp av kloroform vid nedan nämnd verksamhet inte överskrida följande värden:

1) framställning av klormetaner ur metanol eller ur en kombination av metanol och metan

1. 10 g/ton av den totala produktionskapaciteten för klormetaner

2. 1 mg/l avloppsvatten

2) framställning av klormetaner genom klorering av metan

1. 7,5 g/ton av den totala produktionskapaciteten för klormetaner

2. 1 mg/l avloppsvatten

Gränsvärdena avser månadsgenomsnitt och en maximal månatlig belastning. De genomsnittliga dygnsgränsvärdena är två gånger de genomsnittliga månadsgränsvärdena.

Övriga bestämmelser

För anläggningar som hör till de ovan nämnda eller till andra industrisektorer och från vilka kloroform kan släppas ut i avloppsvatten skall i miljöprovningensnämndens tillstånd tas in utsläppsföreskrifter som motsvarar nivån på den bästa teknologi som finns att tillgå för minskande av dessa utsläpp.

Ett förenklat kontrollförfarande t.ex. utan regelbundna utsläppsmätningar, kan införas om de årliga utsläppen av kloroform i avloppsvatten inte överstiger 30 kg per år.

Referensmätmetoden för bestämning av kloroformhalten i vatten är gaskromatografi, varvid en känslig detektor skall användas när koncentrationen i provet understiger 0,5 mg/l. För mätning av kloroformhalten i avloppsvatten kan en metod användas där bestämningsgränsen är 0,1 µg/l, om koncentrationen i provet understiger 0,5 mg/l. För koncentrationer över 0,5 mg/l är bestämningsgränsen 0,1 mg/l tillräcklig. Metodens noggrannhet och precision skall vara +50% vid en koncentration som motsvarar två gånger värdet av bestämningsgränsen.

Bilaga 7

Gränsvärden och referensmätmetoder för utsläpp av 1,2-dikloretan

Föränledda av EG-rådets direktiv 90/415/EEG av den 27 juli 1990 om ändring i bilaga 2 till direktiv 86/280/EEG om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv 76/464/EEG

Bestämmelserna i denna bilaga gäller anläggningar i vilka 1,2-dikloretan (EDC, CAS-107-06-2) används, framställs eller bildas och från vilka ämnet kan släppas ut i avloppsvatten.

Gränsvärden

I de tillstånd som avses i 6 kap 19 § vattenlagen får gränsvärdena för utsläpp av 1,2-dikloretan vid nedan nämnd verksamhet inte överskrida följande värden:

- 1) enbart produktion av 1,2-dikloretan
  1. 2,5 g/ton av produktionskapaciteten
  2. 1,25 mg/l avloppsvatten¹⁾
- 2) produktion av 1,2-dikloretan samt bearbetning och användning på samma plats
  1. 5 g/ton av produktionskapaciteten
  2. 2,5 mg/l avloppsvatten²⁾
- 3) vidare bearbetning av 1,2-dikloretan till andra ämnen än vinylklorid
  1. 2,5 g/ton av produktionskapaciteten
  2. 1 mg/l avloppsvatten²⁾

Gränsvärdena avser månadsgenomsnitt och en maximal månatlig belastning. De genomsnittliga dygnsgränsvärdena är två gånger de genomsnittliga månadsgränsvärdena.

1) referensvolym för vattenförbrukningen är 2 m³/ton av produktionskapaciteten för renad EDC

2) referensvolym för vattenförbrukningen är 2,5 m³/ton av produktionskapaciteten för renad EDC

Övriga bestämmelser

För anläggningar som hör till de ovan nämnda eller till andra industrisektorer och från vilka 1,2-dikloretan kan släppas ut i avloppsvatten skall i miljöprovningensnämndens tillstånd tas in utsläppsföreskrifter som motsvarar nivån på den bästa teknologi som finns att tillgå för minskande av dessa utsläpp.

Ett förenklat kontrollförfarande t.ex. utan regelbundna utsläppsmätningar, kan införas om de årliga utsläppen av 1,2-dikloretan i avloppsvatten inte överstiger 30 kg per år.

Referensmätmetoden för bestämning av 1,2-dikloretanhalten i vatten är gaskromatografi med elektronfångningsdetektor, efter extraktion med lämpligt lösningsmedel. För mätning av 1,2-dikloretanhalten i avloppsvatten kan en metod användas där bestämningsgränsen är 10 µg/l. Metodens noggrannhet och precision skall vara +50% vid en koncentration om 20 µg/l.

Bilaga 8

Gränsvärden och referensmätmetoder för utsläpp av triklöretylen eller perkloretylen

Föränledda av EG-rådets direktiv 90/415/EEG av den 27 juli 1990 om ändring i bilaga 2 till direktiv 86/280/EEG om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning 1 i bilagan till direktiv 76/464/EEG

Bestämmelserna i denna bilaga gäller anläggningar i vilka triklöretylen (TRI, CAS-79-01-6) eller perkloretylen (PER, CAS-127-18-4) används, framställs eller bildas och från vilka ämnena kan släppas ut i avloppsvatten.

Gränsvärden

I de tillstånd som avses i 6 kap. 19 § vattenlagen får gränsvärdena för utsläpp av triklöretylen vid nedan nämnd verksamhet inte överskrida följande värden:

1. produktion av triklöretylen (TRI) och perkloretylen (PER)
  2. 2,5 g/ton av produktionskapaciteten av TRI och PER
  3. 0,5 mg/l avloppsvatten¹⁾

I de tillstånd som avses i 6 kap. 19 § vattenlagen får gränsvärdena för utsläpp av perkloretylen vid nedan nämnd verksamhet inte överskrida följande värden:

- 1) produktion av triklöretylen (TRI) och perkloretylen (PER)
  1. 2,5 g/ton av produktionskapaciteten av TRI och PER
  2. 0,5 mg/l avloppsvatten¹⁾
- 2) produktion av koltetraklorid (TETRA) och perkloretylen (PER)
  1. 2,5 g/ton av produktionskapaciteten av TETRA och PER
  2. 1,25 mg/l avloppsvatten²⁾

J 6 Vattenförordning (1996:77)

Gränsvärdena avser månadsgenomsnitt och en maximal månatlig belastning. De genomsnittliga dygnsgränsvärdena är två gånger de genomsnittliga månadsgränsvärdena.

Övriga bestämmelser

För anläggningar som hör till de ovan nämnda eller till andra industrisektorer och från vilka trikloretylen eller perkloretylen kan släppas ut i avloppsvatten skall i miljöprövningsnämndens tillstånd tas in utsläppsföreskrifter som motsvarar nivån på den bästa teknologi som finns att tillgå för minskande av dessa utsläpp.

Ett förenklat kontrollförfarande t.ex. utan regelbundna utsläppsmätningar, kan införas om de årliga utsläppen av trikloretylen eller perkloretylen i avloppsvatten inte överstiger 30 kg per år.

Referensmätmetoden för bestämning av trikloretylenhalten och perkloretylenhalten i vatten är gaskromatografi med elektroninfångningsdetektor, efter extraktion med lämpligt lösningsmedel. För mätning av trikloretylenhalten eller perkloretylenhalten i avloppsvatten kan en metod användas där bestämningsgränsen är 10 µg/l. Metodens noggrannhet och precision skall vara +50% vid en koncentration om 20 µg/l.

- 1) referensvolym för vattenförbrukningen är 5 m³/ton av produktionskapaciteten för TRI och PER
- 2) referensvolym för vattenförbrukningen är 2 m³/ton av produktionskapaciteten för TETRA och PER

Bilaga 9

Gränsvärden och referensmätmetoder för utsläpp av hexaklorcyklohexan

Se rådets direktiv 84/491/EEG av den 9 oktober 1984 om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av hexaklorcyklohexan.

Gränsvärdena skall dock vara 95% strängare än i direktivet.

Gränsvärden och referensmätmetoder för utsläpp av DDT och koltetraklorid

Se rådets direktiv 86/280/EEG av den 12 juni 1986 om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning I i bilagan till direktiv 76/464/EEG.

Gränsvärdena skall dock vara 95% strängare än i direktivet.

Gränsvärden och referensmätmetoder för utsläpp av aldrin, dieldrin, endrin, isodrin, hexaklorbensen och hexaklorbutadien

Se rådets direktiv 88/347/EEG av den 16 juni 1988 om ändring i bilaga 2 till direktiv 86/280/EEG om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning I i bilagan till direktiv 76/464/EEG.

Gränsvärdena skall dock vara 95% strängare än i direktivet.

Gränsvärden och referensmätmetoder för utsläpp av triklorbensen

Se rådets direktiv 90/415/EEG av den 27 juli 1990 om ändring i bilaga 2 till direktiv 86/280/EEG om gränsvärden och kvalitetsmål för utsläpp av vissa farliga ämnen som ingår i förteckning I i bilagan till direktiv 76/464/EEG.

Gränsvärdena skall dock vara 95% strängare än i direktivet.

Om avfall från titandioxidindustrin och om kontroll och övervakning av miljöer som påverkas av avfall från titandioxidindustrin, vilka gäller miljövärd inom titandioxidindustrin.

Se rådets direktiv 78/176/EEG av den 20 februari 1978 om avfall från titandioxidindustrin och rådets direktiv 82/883/EEG av den 3 december 1982 om kontroll och övervakning av miljöer som påverkas av avfall från titandioxidindustrin, vilka gäller miljövärd inom titandioxidindustrin.

Bilaga 10 (1998/105)

Krav som gäller avloppsvatten från tätbebyggelse

Föranledda av EG-rådets direktiv 91/271/EEG av den 21 maj 1991 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse, ändrad genom kommissionens direktiv 98/15/EG av den 27 februari 1998.

I denna bilaga avses med:

1. *1 pe (personekvivalent)*: den mängd nedbrytbar organiskt material som har en biokemisk syreförbrukning på 60 g löst syre per dygn under fem dygn (BOD₅).

2. *Sekundär rening*: rening av avloppsvatten från tätbebyggelse genom en process som vanligen innebär biologisk rening med sekundärsedimentering eller någon annan process som uppfyller de krav som anges i tabell I nedan.

All vattenmiljö inom landskapet Åland betraktas som känsliga områden enligt EG-rådets direktiv 91/271/EEG.

Avloppsvatten från tätbebyggelse som leds in i avloppsnät skall före utsläpp till ytvatten undergå sekundär rening eller motsvarande rening

1. senast den 31 december 1998 om det avloppsvatten som leds in i avloppsnät härrör från tätorter med mer än 10 000 pe samt

2. senast den 31 december 2005 i alla tätorter.

Avloppsvatten och reningsverk för avloppsvatten samt de tillstånd enligt 6 kap. vattenlagen som gäller dem skall uppfylla kraven i punkt B nedan.

Behandlat eller obehandlat slam från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse får inte släppas ut till ytvattnet.

A. Avloppssystem

Vid konstruktion, byggnad och underhåll av avloppsnät skall kraven på vattenrening beaktas samt bästa tillgängliga teknik användas och samtidigt särskilt beaktas

- 1) avloppsvattnets volym och sammansättning
- 2) att läckor inte uppkommer, samt
- 3) att förorening av vatten till följd av bräddvatten begränsas.

B. Utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse till ytvatten

1) Avloppsreningsverk skall utformas eller ändras så att representativa prover kan tas på inkommande avloppsvatten och på det renade avloppsvattnet före utsläpp i vatten.

2) Rening av avloppsvatten från tätbebyggelse skall uppfylla de krav som anges i tabell 1 och 2.

3) Strängare krav än de som anges i tabell 1 och 2 skall tillämpas om det behövs för att stadgandena i annan lagstiftning skall uppfyllas.

4) Utsläppsställena för avloppsvatten från tätbebyggelse skall väljas så att påverkan på mottagande vatten begränsas i största möjliga utsträckning.

C. Industriavloppsvatten

Innan industriavloppsvatten leds till allmänt avlopp och reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse skall det undergå sådan rening som krävs för att

- 1) skydda hälsan hos personal som arbetar med avloppsnäten och på reningsverken,
- 2) säkerställa att avloppsnät, avloppsreningsverk och tillhörande utrustning inte skadas,
- 3) säkerställa att driften av avloppsreningsverken och behandlingen av slam inte störs,
- 4) säkerställa att utsläppen från reningsverken varken skadar miljön eller förhindrar att de krav på recipienten som gäller enligt andra stadganden kan uppfyllas, samt
- 5) säkerställa att slammet kan omhändertas på ett säkert och miljömässigt godtagbart sätt.

D. Referensmetoder för övervakning och utvärdering

1. Utsläpp av industriavloppsvatten i allmänt avlopp, utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse samt verkningarna av detta på den mottagande vattenmiljön skall övervakas.

De övervakningsmetoder som används skall uppfylla de krav som anges nedan.

Andra än de metoder som nämns i punkt 1-3 får användas, om det kan visas att de ger motsvarande resultat.

2. Flödesproportionella eller tidsbaserade dygnsprover skall tas i samma, väldefinierade punkt i utflödet från och vid behov i inflödet till reningsverket för att det skall kunna konstateras att de krav för utsläppt avloppsvatten som gäller enligt denna förordning efterlevs.

God internationell laboratoriesed skall iaktas för att motverka att proverna förändras under tiden mellan insamling och analys.

3. Det minsta antalet årliga prover skall fastställas med hänsyn till reningsverkets storlek och proverna skall insamlas med jämna mellanrum enligt följande:

- 2 000 till 9 999 pe	12 prover under det första året, fyra prover under följande år om det kan visas att vattnet under det första året överensstämmer med kraven i detta direktiv. Om ett av fyra prover inte uppfyller kraven, måste 12 prover tas under det följande året.
- 10 000 till 49 999 pe	12 prover.
- 50 000 pe eller mer	24 prover.

4. Det renade avloppsvattnet skall anses uppfylla kraven, om värdena för varje enskild parameter uppfyller de krav som ställs på parametern enligt följande.

a) För parametrarna i tabell 1 och 2 anges i tabell 3 det största godtagbara antalet prover som inte uppfyller kraven, uttryckta som koncentrationer och/eller procentuell reduktion.

b) För de parametrar i tabell 1 som uttrycks i koncentrationer, får prover som tagits under normala driftförhållanden inte avvika från gränsvärdena med mer än 100 %. För de värden som avser koncentration av suspenderade partiklar kan avvikelser på upp till 150 % godtas.

c) För de parametrar som anges i tabell 2 skall årsmedelvärdet av proverna för varje parameter inte överstiga motsvarande gränsvärden.

5. Extrema värden för vattenkvaliteten skall inte beaktas, om värdena beror på särskilda förhållanden, t.ex. kraftig nederbörd.

Tabell 1: Minimikrav för utsläpp från reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse som omfattas av 6 kap. 18 § 2 mom. vattenlagen. Värdena för koncentration eller procentuell reduktion skall gälla.

Parametrar	Koncentration	Minsta reduktion (%) ¹	Referensmetod
Biokemisk syreförbrukning (BOD ₅ vid 20° C) utan nitrifikation ²	25 mg/l O ₂	70	Homogeniserat, ofiltrerat, odekanterat prov. Bestämning av förbrukat syre före och efter fem dagars förvaring vid 20° C ± 1° C i fullständigt mörker. Tillsats av en nitrifikationshämmare.
Kemisk syreförbrukning (COD)	125 mg/l O ₂	75	Homogeniserat, ofiltrerat, odekanterat prov. Kaliumdikromat
Suspenderade partiklar totalt	35 mg/l ²	90 ³	Filtrering av ett representativt prov genom ett filtermembran med 0,45 µm porstorlek. Torkning vid 105° C och vägning.

1 Reduktion i förhållande till inflödets belastning.

2 Parametern kan ersättas av en annan parameter: totalt organiskt kol (TOC) eller total syreförbrukning (TOD), om ett förhållande kan fastslås mellan BOD₅ och ersättningsparametern.

3 Koncentration och reduktion är alternativa parametrar

Analys av utsläpp från dammar skall utföras med filtrerade prover. Den totala koncentrationen suspenderade partiklar i ett filtrerat vattenprov får dock inte överstiga 150 mg/l.

J7 [ÅLSB] (2000:79) om ... nitrater från jordbruket

Tabell 2: Minimikrav som gäller näringsämnen i utsläpp från avloppsreningsverk som omfattas av tillståndsplikt enligt 6 kap. 18 § 2 mom. vattenlagen. Den ena eller båda parametrarna kan tillämpas beroende på de lokala förhållandena. Värdena för koncentration eller procentuell reduktion skall gälla.

Parametrar	Koncentration	Minsta procentuell reduktion ¹	Referensmätmetod
Fosfor totalt	2 mg/l (10 000-100 000 pe) 1 mg/l (mer än 100 000 pe)	80	Molekylär absorptions-spektrofotometri.
Kväve totalt ²	15 mg/l (10 000-100 000 pe) ³ 10 mg/l (mer än 100 000 pe) ³	70-80	Molekylär absorptions-spektrofotometri

- 1 Reduktion i förhållande till inflödet belastning.
- 2 Kväve totalt innebär summa totalt Kjeldahlkväve (organiskt N + NH₄), nitrat-(NO₃)-kväve och nitrit-(NO₂)-kväve.
- 3 De angivna koncentrationerna är årsmedelvärden enligt bilaga 10 punkt D 3c. För att kontrollera att kraven med avseende på kväve uppfylls är det också möjligt att använda dygnsmedelvärden om det i enlighet med bilaga 10 punkt D kan säkerställas att man därigenom uppnår motsvarande skyddsnivå. I detta fall får dygnsmedelvärdet för kväve totalt inte överstiga 20 mg/l i något prov när spillvattnets temperatur vid den biologiska processen i avloppsreningsverket är 12° C eller högre. I stället för temperaturkravet kan drifttiden begränsas med beaktande av de regionala klimatförhållandena.

Tabell 3

Provserier under ett visst år	Största antal underkända prover
4-7	1
8-16	2
17-28	3
29-40	4
41-53	5
54-67	6
68-81	7
82-95	8
96-110	9
111-125	10
126-140	11
141-155	12
156-171	13
172-187	14
188-203	15
204-219	16
220-235	17
236-251	18
252-268	19
269-284	20
285-300	21
301-317	22
318-334	23
335-350	24
351-365	25

J7 Ålands [landskapsstyrelses] beslut (2000:79) om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket

1 §. Verkställande av direktivet

Genom detta beslut genomförs Europeiska gemenskapernas råds direktiv av den 12 december 1991 om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket (91/676/EEG).

Det som föreskrivs nedan i detta beslut utgör det åtgärdsprogram som avses i nitratdirektivet.

2 §. Tillämpningsområde

De åtgärder som nämns i detta beslut verkställs i landskapet Åland.

3 §. Anvisningar för god jordbrukspraxis

I jordbruk och trädgårdsodling skall iaktas det som är föreskrivet nedan. Vid lagring och användning av stallgödsel iaktas utöver vad som föreskrivs i 4-6 §§ även bilaga 1. Dessutom ges rekommendationer enligt bilaga 3 för metoder vid användning av stallgödsel.

4 §. Lagring av stallgödsel

En gödselstad för lagring av träck och urin skall vara så stor att den rymmer stallgödsel som har ansamlats i 12 månader, fränsett den spillning som under samma betessäsongs blir kvar på betesmarken vid betesgång, eller under växtsäsongen sprids i växande gröda. Jordbrukarnas gemensamma gödselstäder, ändamålsenliga begränsade rastgårdar och torrströbbottnar av typen lösdriftsstall beaktas vid dimensioneringen av gödselstaden.

Gödselstäderna och gödselrännorna skall vara vattentäta. Konstruktionerna och anläggningarna skall vara sådana att inget läckage uppstår i samband med tömning och flyttning av gödseln i gödselstaden. Vid dimensioneringen av utrymmena skall dimensioneringsprinciperna i bilaga 2 följas. För gårdar som har högst 5 djurenheter tillåts enklare lagringsätt under förutsättning att det sker på ett sådant sätt att vattenmiljön inte kommer till skada. Vid beräkning av djurenheter skall definitionen i 6 § vattenförordningen (1996:77) för landskapet Åland användas.

Undantag från storleken för en i 1 mom. avsedd gödselstad är möjlig om gödseln överläts till någon som drar nytta av den och som kan ta emot den med stöd av tillstånd enligt vattenlagen för landskapet Åland eller om gödseln överläts till en annan jordbrukare för att lagras i enlighet med detta beslut eller för att användas direkt eller den lagras i vederbörligen anlagda och täckta gödselstukor, förutsatt att lagringen sker enligt förfaringsättet i bilaga 1 och att utsläpp till vatten kan förhindras. [Landskapsstyrelsen] skall på förhand i tillräckligt god tid underrättas om undantaget. [Landskapsstyrelsen] kan meddela behövliga föreskrifter med stöd av 8 kapitlet vattenlagen för landskapet Åland.

En gödselstuka får inte anläggas på mark som övervämmas eller där risk finns att hushållsvattenbrunnar förorenas.

Se J 6, Vattenförordning (1996:77), 6 §.

5 §. Spridning av stallgödsel

Kvävegödsel får inte spridas på tjläd, snötäckt eller vattenmättad mark. Gödsel får inte spridas under tiden mellan 15 oktober och 15 april, dock kan marken är otjläd och torr så att inget rinner av i ett vattendrag eller det inte finns någon risk för packningsskador, gödsel spridas på hösten längst till den 15 november och utspridningen på våren påbörjas tidigast den 1 april. Ytgodsling på vallväxtlighet får inte ske efter den 15 september. Vid spridning av organisk gödsel på hösten skall gödseln alltid omedelbart, senast inom ett dygn, myllas ned eller så skall åkern plöjas. De maximimängder som får användas på hösten är för fast gödsel 30 ton/ha, för flytgödsel av nötkreatur 20 ton/ha, för flytgödsel av svin 15 ton/ha och för gödsel av fjäderfä och pålsdjur 10 ton/ha.

Som gödsel får en stallgödselmängd som motsvarar högst 170 kg kväve per ha och år tillföras åkern, dock med beaktande av bestämmelserna i 6 §.

På åkerområden som gång på gång översvämmas av vårfloden är kvävegödsling förbjuden under tiden mellan den 1 oktober och den 15 april, med undantag för det växtbestånd som anläggs.

Det är förbjudet att sprida kvävegödselmedel närmare än 5 meter från vattendrag. Därefter är ytgodsling med kvävegödselmedel förbjuden på en sträcka av 5 meter om marklutningen är över 2 %.

Ytgodsling med stallgödsel är alltid förbjuden om markens genomsnittliga lutning är över 10 %.

6 §. Mängden gödselmedel

Kvävegödsling dimensioneras och gödselmedlet sprids på basis av den genomsnittliga skördenivån, odlingszonen och växtföljden med målet att bevara jordens näringsbalans.

En gård får för åkergodsling använda högst följande kvävemängder, som innehåller de totala kvävemängderna både i handelsgödseln och den stallgödsel och de organiska gödselmedel som används:

1) höstsäd högst 200 kg kväve/ha/år, varav högst 30 kg kväve/ha på hösten och 170 kg kväve/ha på våren; vid användning av långsamt lösande kväve sprids högst 40 kg kväve/ha på hösten och 160 kg kväve/ha på våren,

2) potatis 130 kg kväve/ha/år,

3) hö och betesmark, ensilage och trädgårdsväxter 250 kg kväve/ha/år, samt

4) vårsäd, sockerbetor, oljeväxter samt andra högst 170 kg kväve/ha/år.

För grov mojord och grövre mineraljord minskas de i 2 mom. nämnda kvävemängderna med 10 kg/ha/år.

De i 2 mom. nämnda totala kvävemängderna minskas med 40 kg/ha för torvjord där spannmål och sockerbetor odlas. För vallar på torvjord minskas mängden med 10 kg/ha.

Om den tillåtna mängden för kvävegödsling överstiger 170 kg/ha/år, skall mängden delas upp på minst två omgångar och tiden mellan spridningarna skall vara minst två veckor.

7 §. Övriga bestämmelser

Vid byggen av husdjursstall skall särskilt 4 kapitlet 8 § vattenlagen för landskapet Åland beaktas.

Rastgårdar för husdjur skall placeras och underhållas med tillräcklig hänsyn till yt- och grundvattenskyddets behov.

Pressaft som uppkommer vid ensilering skall tas till vara och förvaras i en tät behållare. Vid spridning av pressaft på marken följs det som ovan är bestämt om gödselspridning.

De i 6 § avsedda gödselmedlen skall spridas jämnt på åkern så att avrinning till vattendragen förhindras så effektivt som möjligt.

8 §. Kväveanalys

Kväveanalys av stallgödseln skall utföras senast år 2003 och därefter med fem års intervall. Jordbrukaren skall föra bok över de kvävegödselmängder som har använts för gödsling av åkrarna och över skördenivåerna.

9 §. Övervakning

Beträffande övervakning av detta beslut gäller bestämmelserna i 8 kapitlet vattenlagen för landskapet Åland och beträffande straff bestämmelserna i 9 kapitlet samma lag.

10 §. Ikraftträdande

Detta beslut träder ikraft den 15 november 2000. Genom detta beslut upphävs Ålands [landskapsstyrelses] beslut om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets beslut (1999:61) om begränsning av utsläpp i vattnen av nitrater från jordbruket.

Bilaga 1

LAGRING AV GÖDSEL I STUKA

Av arbetstekniska och hygieniska skäl kan stallgödsel lagras också annorstädes än i en gödselstad i samband med husdjursstallen. Sådan så kallad fjärlagring av gödsel skall ske i en vederbörlig gödselstad eller i undantagsfall i täckta gödselstukor. Lastningen av gödseln från husdjursstallet till ett transportfordon skall ske på ett underlag med tät botten. Lastningsplatsen bör täckas över då det är fråga om kontinuerlig lastning. Som skydd kan man också använda t ex en pressning.

Gödsel som har behandlats i ett komposteringsverk och har en torrsubstanshalt på minst 30 % kan efter 3 månaders lagring i en gödselstad flyttas till en gödselstuka.

Gödselstukan placeras mitt på ett jämnt åkeravsnitt eller på en långsamt sluttande åker nära övre renen. Gödselstukan får inte placeras på kortare avstånd än 100 meter från ett vattendrag eller en brunn för hushållsvatten. Gödselstukan skall placeras så långt som möjligt från ett utfallsdike, dock minst 30 meter från det.

När en gödselstuka anläggs skall ett ler-, torv- eller annat uppsugande skikt på minst 15 cm spridas på botten så att avrinnande näring fångas upp. På vintern avlägsnas snön från det ställe där gödselstukan

J7 [ÅLSB] (2000:79) om ... nitrater från jordbruket

anläggs. Gödseln lagras i en eller flera större gödselstukor. Lagring i separata högar längs åkern anses som gödselspridning. I en gödselstuka anbringas åtminstone den gödselmängd som behövs för en åkerhektar. Årlig anläggning av gödselstukor på samma plats bör undvikas.

Gödselstukan skall alltid täckas med ett överdrag eller ett torv-, halm- eller annat motsvarande skikt på minst 10 cm för att förhindra alltför stor avrinning och avdunstning. En gödselstack som har anlagts på hösten sprids nästa vår på ojälad mark. Vid ekologisk odling skall gödsel som komposterats i en gödselstuka på åkern spridas på marken under den följande vegetationsperioden. Om detta inte är möjligt, skall komposten på åkern övertäckas med regntätt överdrag och spridas ut på åkern senast under våren därpå.

Bilaga 2

Volymriktvärden (m³) för en gödselstad för fast gödsel samt urin- och flytgödselbehållare för 12 månaders lagringstid per djur (djurplats). Gödselstäder av annan storlek dimensioneras enligt dessa värden.

Djurart	Fast gödsel	Urin	Flytgödsel	Fast gödsel + urin (urinen absorberad av strö)
Mjolkko****	12,0	8,0	24,0	24,0
Kviga, diko, slaktdjur, avelstjur	9,0	4,0	15,0	15,0
Ungboskap <8 mån	3,0	1,5	5,0	5,0
Sugga med grisar****	3,0	3,5	7,0	8,3
Satellit-sugga med grisar*****	4,4	5,2	9,6	12,0
Slaktsvin* (X), avelssvin	0,7	1,0	2,0	2,4
Sinsugga**	0,8	1,2	2,4	2,4
Avväjnd gris* (XX)	0,5	0,5	1,0	1,2
Häst	-	-	-	12,0
Ponny	-	-	-	8,0
Får, tacka med lamm, get, get med killingar	1,5	-	-	1,5
Golvhöna, höna i broilerproduktion	0,05	-	-	0,05
Burhöna	0,05	-	-	0,05
Kalkon*	0,03	-	-	0,03
Broiler, unghöna*	0,015	-	-	0,015
Anka, gås*	0,04	-	-	0,04
And*	0,025	-	-	0,025

* Per djurplats och år

** Gäller suggapoolsnav; per djurplats och år

*** För högproduktiv boskap rekommenderas lagervolymer som överskrider tabellvärdena

**** Grisarna med till ca 11 veckors ålder (normal smågrisproduktion)

***** Gäller satelliter, gödselmängder per sugg-plats med 8 eller flera grisningar om året; grisarna beaktas upp till avvänjningsåldern (ca 5 veckor)

(X) Gäller slaktsvin med en maximal slaktvikt på 90 kg. Om slaktvikten är större används värdena för en sinsugga

(XX) Gris under uppfödning, åldersskede 5-11 veckor

Bilaga 3

Rekommendation om minskning av avrinningen av nitrater som härrör från lagring och användning av stallgödsel

1. Rätt tid för gödsling

Med rätt tid för gödsling avses att gödseln sprids ut i första hand på våren. Bestämningarna om tiderna för spridning av gödsel finns i 5 § i detta beslut. På våren kan gödselspridningen inledas med iakttagande av dessa tider när snön har smält, åkerns yta har torkat och smältvattnet har runnit av, även om jorden på större djup fortfarande är tjälfusen. Spridningen får inte medföra risk för att vattnet förorenas.

Efter gödselspridningen bearbetas åkern så fort som möjligt, inom ungefär fyra timmar efter att gödseln har spritts ut, för att minska ammoniak-avdunstning och luktolägenheter. Särskilt för flytgödsel och urin rekommenderas placeringsgödsling. I annat fall myllas gödseln ned.

Också om gödseln måste spridas ut under vegetationsperioden bör den om möjligt spridas genom placering. På brodd och vallar kan yt-gödsling användas, helst med slangspridare.

Om gödseln måste spridas på hösten används gödselmängder som är mindre än de mängder som nämns i 5 och 6 § i detta beslut och utspridningsmetoden är densamma som ovan. På torvmark är det skäl att frånga höstgödsling. Det kväve som sprids med gödseln på hösten beaktas när man räknar ut mängden gödsel som skall användas på våren.

På en trädesåker sprids gödsel först omedelbart före växtsäd eller vallinsädd efter trädesperioden. På åkern anläggs kvävebindande växtlighet under samma vegetationsperiod.

För att ammoniakavdunstningen skall minska bör gödseln spridas vid sval och lugn väderlek. I syfte att förebygga mikrobiologisk sönderdelning rekommenderas att gödsel sprids så sent som möjligt på hösten. Vid spridningen skall dock denna förordning iaktas. Då man väljer tidpunkt för spridningen, och också annars, finns det anledning att ta hänsyn till den luktolägenhet som spridningen vållar grannarna.

2. Plats för gödselspridning

Stallgödsel sprids så att gödsel eller näringsämnen som den innehåller inte tillåts rinna av i ett vattendrag eller ett dike. Det får inte heller uppstå risk för att grundvattnet förorenas. Gödselspridningen bör undvikas på områden där det är risk att gödselvattnet suggs upp i grundvattenförekomster.

Näringsutsläppen i vatten kan minskas genom att man vid stränderna till vattendrag och vid utfallsdiken lämnar skydds zoner där ingen stallgödsel sprids ut.

LL (1977:16) om bekämpande av oljeskador

J 8

Den rekommenderade bredden på skyddszonen är minst 10 meter där det är möjligt med hänsyn till åkerstrukturen. Hur bred skyddszonen skall vara beror bl.a. på gödselns art, spridnings- och nedmyllningsmetoden och området egenskaper såsom markens lutning och vegetationstäcket på en mångårig zon.

Kring brunnar och källor från vilka det tas hushållsvatten lämnas - beroende på höjdförhållandena i terrängen, brunnens konstruktion och jordarten - en skyddszon på 30-100 meter, som inte tillförs stallgödsel.

3. Lagring av gödsel

Gödselstäder och gödselrännor skall vara täta, täckta och den vätska som ansamlas skall lagras i en behållare i gödselstaden. Närmare byggtekniska anvisningar ingår i jord- och skogsbruksministeriets byggnadsbestämmelser och byggnadsanvisningar: Miljövård kring husdjursbyggnader JSM-BBA C4, 10.6.1999.

Gödsel kan i andra hand lagras i stukor och närmast på små husdjursgårdar. Vid lagring i gödselstukor gäller det att försöka se till att stukan har en så hög torrsubstans som möjligt. Det rekommenderas att gödselstaden för lagring av träck och urin alltid byggs så att den är tillräckligt stor, dvs så att den med tanke på olika störningstillstånd motsvarar ett 12 månaders behov.

J 8 Landskapslag (1977:16) om bekämpande av oljeskador

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Denna lag tillämpas inom landskapet Åland med därtill hörande vattenområde.

2 §. Olja får ej utsläppas på marken eller i vattnet ej heller lagras, förvaras eller hanteras så, att därav föranledes risk för oljeskada.

3 §. Med olja avses i denna lag råolja och därav erhållna oljeprodukter, såsom flytande bränslen och smörjolja, ävensom oljehaltig blandning, spillolja och oljigt avfall.

Med oljeskada avses i denna lag sådan skada eller olägenhet som olja förorsakar människor och natur då den flödar ut och smutsar ned, fördärvar eller förstör jordgrunden, vattnet, växtligheten, djurvärlden, anläggningar eller konstruktioner.

4 §. [Landskapsstyrelsen] ombesörjer verkställigheten av de åtgärder som skall vidtagas med stöd av denna lag, såvida ej nedan annat stadgas. Det åligger [landskapsstyrelsen] att övervaka att bestämmelserna i denna lag efterföljes samt att utveckla de metoder, som användes vid bekämpning av oljeskador. [Landskapsstyrelsen] kan vid behov även uppgöra planer för sådan bekämpning.

I ärenden som rör oljeskadebekämpning biträdes [landskapsstyrelsen] av en delegation för oljeskyddsärenden.

[Landskapsstyrelsen] kan avtala med kommunerna om samverkan i frågor som rör oljeskadebekämpning. Kostnaderna härför bestrides av landskapet.

5 §. I denna lag avsedd oljeskademyndighet är person eller myndighet som [landskapsstyrelsen] utsett att leda och övervaka bekämpningsarbetet.

Andra myndigheter är skyldiga att ge oljeskademyndighet handräckning i ärenden som avses i denna lag. Angående den handräckning som skall givas av statliga myndigheter gäller vad därom i riket är stadgat.

Ang. handräckning, se Lag om förhindrande av vattens förorening, förorsakad av fartyg, Mi 609 FL II; samt Lag om bekämpande av oljeskador på land Mi 420 FL II.

2 kap. Förebyggande åtgärder

6 §. Den som inom lagerområde förvarar minst 100.000 liter olja, är skyldig att i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] närmare bestämmer anskaffa redskap och förnödenheter för bekämpning av oljeskada och sörja för att personal, som är förtrogen med redskapens och förnödenheternas användning, finns till hands.

I 1 mom. avsedd lagerhållare kan avtala med [landskapsstyrelsen] om samarbete sålunda, att landskapet helt eller delvis mot ersättning övertar de förpliktelser som enligt denna lag åvilar lagerhållaren.

7 §. Ägare av hamn, som regelbundet anlöpes av tankfartyg eller synnerligen ofta av andra fartyg, skall för att förhindra och begränsa oljeskador anskaffa erforderliga anordningar och förnödenheter och ombesörja att utbildad personal finns tillhands för att sköta dessa anordningar.

I 1 mom. avsedda skyldigheter åvilar även ägare av industriföretag, i vars verksamhet större oljemängder hanteras, och ägare av varv, vid vilket fartygsreparationer utförs.

Närmare föreskrifter om anordningar och förnödenheter, som enligt bestämmelserna i 1 och 2 mom. bör anskaffas, utfärdas vid behov av [landskapsstyrelsen].

8 §. Anses det nödvändigt att förlägga bekämpningsredskap eller -förmödenheter på andra än i 6 och 7 §§ nämnda platser eller på nämnda platser i sådana mängder som ägare av lager, hamn, industri eller varv icke skäligen kan åläggas anskaffa, bör [landskapsstyrelsen] inom ramen för i ordinarie årsstaten för ändamålet beviljat anslag anskaffa erforderliga redskap och förnödenheter. Överlämnas sålunda anskaffade redskap eller förnödenheter till kommun eller till i 6 och 7 §§ avsedd ägare av lager, hamn, industri eller varv, är denna skyldig att tillse, att redskapen eller förnödenheterna vid behov kan användas för bekämpning av oljeskador.

9 §. [Landskapsstyrelsen] kan vid behov ålägga ägare av hamn att inrätta anordningar för mottagning av oljerester och oljehaltig blandning samt ålägga ägare av hamn och i 6 och 7 §§ avsedda ägare av lager, industri eller varv att vidtaga skäliga förhandsåtgärder till förekommande och begränsande av oljeskador. Sådana förhandsåtgärder är beträffande tankfartyg anbringande av isoleringsbommar och ordnande av vakthållning.

J 9 LL (1981:3) om renhållning

Närmare föreskrifter om i 1 mom. avsedda anordningar utfärdas av [landskapsstyrelsen].

3 kap. Skadebekämpning

10 §. Den som observerar eller på annat sätt erhåller kännedom om att oljeskada uppkommit, är skyldig att därom omedelbart underrätta polis- eller brandmyndighet.

11 §. Den som innehar eller förvarar olja som förorsakat skada eller risk för skada, är skyldig att vidtaga sådana bekämpningsåtgärder som med hänsyn till omständigheterna skäligen kan fordras av honom. Han bör omedelbart även underrätta polis- eller brandmyndighet om skadan eller risken för skada.

12 §. Kommer olja eller annat som är skadligt ut från fartyg eller kan det skäligen befaras att så sker eller har oljeskada redan uppkommit, skall oljeskademyndigheterna vidtaga erforderliga åtgärder samt meddela de förbud och förelägganden som är påkallade för att avvärja eller begränsa skadorna.

De i 1 mom. avsedda åtgärderna skall om möjligt verkställas så, att naturen och miljön kan återställas i det skick som rådde innan oljeskadan inträffat.

Vad ovan är stadgat om fartyg skall i tillämpliga delar gälla även i fråga om oljeutsläpp från transportmedel och upplag på land.

13 §. Föreligger risk för att oljeskada får så stor omfattning att den personal eller de redskap som oljeskademyndigheterna har till sitt förfogande ej är tillräckliga för att effektivt förhindra skadans vidare utbredning eller är uppkommen oljeskada så omfattande att oljeskademyndigheterna ej med tillbudsstående resurser effektivt kan bekämpa den, äger [landskapsstyrelsen] rätt att beordra den som innehar för oljeskadebekämpning avsedda redskap eller förnödenheter att ställa dessa till oljeskademyndigheternas förfogande. Även den som har personal med kunskap om hur dylika redskap och förnödenheter skall användas, är vid behov skyldig att ställa denna personal till oljeskademyndigheternas förfogande.

14 §. Oljeskademyndighet är berättigad att för bekämpning av oljeskada taga i bruk erforderliga signalanordningar och transportmedel samt arbetsmaskiner och -redskap. Oljeskademyndighet får även beordra uppgrävande av jord, tagande av grus, sand eller jord och uppdämmande av diken samt vidtagande av andra åtgärder som är nödvändiga för bekämpningen.

Innan i 1 mom. avsedda åtgärder vidtages bör om möjligt landskapets [miljöförhållanden] ävensom vederbörande ägare eller innehavare av den egendom mot vilken åtgärderna riktar sig kontaktas. I görligaste mån bör därvid framförda önskemål beträffande sättet för verkställande av åtgärderna beaktas.

15 §. För bistånd som givits i enlighet med 12 och 13 §§ och för skada genom i 14 § avsedda åtgärder äger den som givit bistånd eller lidit skada rätt till full ersättning av landskapet. Ersättning erlägges dock ej åt den som förorsakat skada eller åt den som innehaft den olja, vilken varit orsak till skada eller skaderisk

samt ej heller åt den på vars uppdrag skadebringande olja transporterats.

Ersättning erlägges ej heller till ägare av i 7 § avsedda hamnar, varv och industrier för bekämpningsåtgärder, som dessa vidtagit inom eller i omedelbar närhet av sina egna områden.

4 kap. Särskilda stadganden

16 §. Förutom vad ovan stadgats skall iakttagas vad i riket är stadgat om bekämpande av oljeskador förorsakade av fartyg.

Se Mi 609 och 610 FL II.

17 §. Den som uppsåtligen eller av grovt vållande förorsakar oljeskada skall, om för gärningen ej annorstädes är stadgat strängare straff, dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Den som eljest bryter mot denna lag eller med stöd av densamma givna föreskrifter eller underlåter att fullgöra de skyldigheter som åligger honom enligt denna lag eller med stöd därav givna föreskrifter, skall om ej förseelsen eller försummelsen är ringa dömas till böter.

Har överträdelse skett med fartygsredares vetskap och vilja straffas även denne såsom vore han själv gärningsman.

Straff enligt denna paragraf skall dock ej ådömas då utflöde av olja eller oljehaltig blandning föranletts av skada på fartyg eller av oundvikligt läckage, om alla rimliga försiktighetsåtgärder vidtagits i syfte att förebygga eller minska läckaget sedan skadan uppkommit eller läckaget upptäckts, ej heller då olja eller oljehaltig blandning utsläppts i vattnet av hänsyn till fartygs säkerhet, för att förhindra skada på fartyg eller last eller för att rädda människoliv till sjöss.

18 §. Förseelser som avses i denna lag är underkastade allmänt åtal.

19 §. För oljeskador och kostnaderna för deras bekämpande kan ersättning erhållas ur statens oljeskyddsfond såsom därom särskilt är stadgat.

Se Lag om oljeskyddsfonden, Mi 422 FL II; Förordning om oljeskyddsfonden, Mi 423 FL II.

20 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

J 9 Landskapslag (1981:3) om renhållning

1 kap. Inledande bestämmelser

Tillämpningsområde (1998/91)

1 §. (1998/91) Vid förebyggande av uppkomsten av avfall, vid begränsande av avfallens farliga och skadliga egenskaper samt vid hantering av avfall skall bestämmelserna i denna lag iakttagas.

Denna lag tillämpas inte på radioaktivt avfall eller sprängämnesavfall.

Denna lag gäller inte utsläpp av avfall i luften, vatten eller avlopp till de delar som omfattas av landskapslagstiftningen om luftvård, vatten och hälsovård. Lagen tillämpas inte heller på avfall från täkt-

verksamhet till den del som omfattas av landskapslagstiftningen om naturvård.

I fråga om renhållningen på gator samt på allmänna och enskilda vägar finns härutöver särskilda bestämmelser.

Definitioner (1998/91)

2 §. (1998/91) I denna lag avses med

1) *avfall*, varje föremål, ämne eller substans som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med,

2) *hushållsavfall*, avfall som kommer från hushåll,

3) *farligt avfall*, avfall som på grund av en kemisk eller annan egenskap är särskilt skadligt eller farligt för människors hälsa eller miljön,

4) *skrotfordon*, motorfordon som är värdelöst eller av ringa värde och med beaktande av fordonets skick, den tid det stått på samma plats eller andra därmed jämförbara omständigheter bör anses vara övergivet,

5) *hantering av avfall*, insamling, förvaring, transport, återvinning och slutligt omhändertagande av avfall, inklusive kontroll av sådan verksamhet och efterbehandling av avfallsupplag,

6) *insamling*, uppsamling, sortering eller blandning av avfall för vidare transport eller för egen återvinning eller eget omhändertagande,

7) *återvinning*, verksamhet i syfte att ta tillvara material eller energi som ingår i avfallet och

8) *slutligt omhändertagande*, verksamhet i syfte att oskadliggöra avfallet eller slutdeponera det.

Avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande klassificeras på de sätt som närmare föreskrivs av [landskapsstyrelsen] i enlighet med Europeiska gemenskapens rättsregler.

3 §. Med *tätort* förstås i denna lag område med fastställd stads- eller byggnadsplan och område där byggnadsförbud är i kraft för uppgörande av stads- eller byggnadsplan.

Med *fastighetsinnehavare* förstås fastighetens ägare eller person som besitter fastigheten med nyttjanderätt.

Med *innehavare av avfall* förstås i denna lag den som producerar avfallet och varje juridisk eller fysisk person som innehar avfallet. (1998/91)

Med *renhållningsmyndighet* avses det organ som på kommuns vägnar handhar de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommunen.

Syfte (1998/91)

3a §. (1998/91) Bestämmelserna i denna lag syftar till att främja en hållbar utveckling genom återanvändning, återvinning och annan hushållning med naturresurserna å ena sidan och en god renhållning med god renhållningsteknik å andra sidan. Lagen skall tillämpas så att människors hälsa och miljön skyddas mot skada och fara.

Förebyggande av avfall (1998/91)

4 §. (1998/91) All verksamhet skall utövas så att avfallets mängd blir så liten som möjligt. Avfall som

uppstår får inte vara skadligt eller farligt för människors hälsa eller miljön. Avfallet får inte heller förorsaka betydande olägenhet eller svårighet för hanteringen av avfallet. Härvid skall följande iakttas:

1) Alla som idkar produktion skall tillse att råvaror används sparsamt och att återanvändning och användning av återvunnet material gynnas framom användning av nya naturresurser.

2) Envar varutillverkare skall tillse att produkten kan återanvändas eller på annat sätt återvinnas och att dess sammansättning och egenskaper inte orsakar ovan avsedd skada, fara, olägenhet eller svårighet då produkten blir avfall.

3) Den som importerar en produkt till landskapet skall försäkra sig om att varan fyller villkoren i punkt 2.

4) Myndigheter skall tillse att de i sin egen verksamhet främjar fullgörandet av ovan nämnda skyldigheter och för egen del använder återvinningsbara produkter eller produkter som tillverkats av retråvaror.

I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet bästa möjliga teknik användas. Med bästa möjliga teknik avses den bästa tekniska lösning som enligt gängse branschkriterier kan tillämpas i ifrågavarande bransch.

4a §. (1998/91) Kraven på försiktighet gäller i den utsträckning det inte kan anses oskäligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning beaktas nyttan av förebyggande åtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Kvalitetsnormer, gränsvärden och andra specifika normer får dock aldrig åsidosättas.

4b §. (1998/91) Den som idkar produktion, tillverkar eller importerar en vara skall skaffa sig tillräcklig kunskap om det avfall produkten eller produktionen ger upphov till, avfallets hälso- och miljökonsekvenser och sätten att minska avfallets mängd och skadlighet. Detsamma gäller kunskap om avfallshanteringen och möjligheterna att utveckla produktionen eller produkten så att avfallets mängd och skadlighet begränsas.

5 §. Upphävd (1998/91).

2 kap. Förvaltningsuppgifter

6 §. Den högsta ledningen och övervakningen av renhållningsverksamheten ankommer på [landskapsstyrelsen].

Varje kommun skall inom sitt område ansvara för verkställigheten av renhållningsuppgifterna såvitt detta inte ankommer på fastighetsinnehavaren eller annan innehavare av avfall. (1998/91)

Renhållningsmyndigheten utövar den närmaste tillsynen över fullgörandet av de uppgifter som enligt denna lag ankommer på enskilda.

7 §. För handhavandet av de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kommun kan tillsättas en särskild nämnd. Har ingen nämnd tillsatts, eller har sagda uppgifter inte anförtrots någon annan nämnd, omhändertas dessa av kommunstyrelsen.

J9 LL (1981:3) om renhållning

De uppgifter som enligt denna lag ankommer på en kommun får handhas samfällt av två eller flera kommuner. De föreskrivna reglerna om samarbete mellan kommunerna i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland skall härvid följas. (1998/91)

Vad i denna lag stadgas om kommun och kommunala organ gäller vid samfällt handhavande av de i lagen förutsatta kommunala uppgifterna i tillämpliga delar de organ som på de i samarbetet deltagande kommunernas vägnar handhar uppgifterna i fråga.

8 §. (1998/91) För att utveckla de uppgifter som framgår av denna lag skall [landskapsstyrelsen] uppgöra en plan för avfall och hantering av avfall (*landskapsomfattande avfallsplan*). Avfallsplanen skall ange utvecklingsmålen och de åtgärder som krävs för att uppnå dessa mål. Avfallsplanen skall dessutom särskilt ange

1) typ, kvantitet och ursprung beträffande det avfall som skall antingen återvinnas eller slutligt omhändertas,

2) allmänna tekniska krav,

3) särskilda åtgärder i fråga om vissa typer av avfall, såsom farligt avfall och förpackningsavfall samt
4) lämpliga områden eller anläggningar för slutligt omhändertagande.

Kommunerna skall göra upp renhållningsplaner för organiserandet och utvecklandet av renhållningsverksamheten i kommunen. Planerna skall fastställas av [landskapsstyrelsen]. [Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare föreskrifter om renhållningsplanernas innehåll.

Landskapet och kommunerna skall genom ett särskilt avtal överenskomma om samarbete vid omhändertagande, lagring, bearbetning eller andra åtgärder som gäller farligt avfall och skrotfordon. Om ett avtal inte kan åstadkommas kan [landskapsstyrelsen], efter att ha hört kommunerna, fastställa villkoren för samarbetet.

Allmänna krav (1998/91)

8a §. (1998/91) *Förbud*

Avfall får inte överges eller hanteras okontrollerat. Avfallshanteringen får inte orsaka någon fara eller skada för människors hälsa eller miljön.

8b §. (1998/91) *Teknik*

I hanteringen av avfall skall bästa möjliga teknik som inte medför oskäliga merkostnader användas. För yrkesmässig hantering gäller bedömningskriterierna i 4 § 2 mom.

För att motverka hälso- och miljöskador skall alltid de bästa möjliga metoderna användas.

8c §. (1998/91) *Återvinning och sortering*

Avfallet skall återvinnas om det är tekniskt möjligt och om återvinningen inte medför oskäliga merkostnader jämfört med avfallshantering som ordnas på annat sätt. Härvid skall i första hand de material och i andra hand den energi som ingår i avfallet tas tillvara.

Olika typer av avfall skall insamlas och hållas avskilda från varandra i alla skeden av avfallshanteringen i den mån det är nödvändigt för att förebygga hälso- och miljörisiker eller för att ordna avfallshante-

ringen på ett ändamålsenligt sätt. Förpliktelsen skall fullgöras i den utsträckning det är tekniskt och ekonomiskt möjligt och för andra än yrkesmässig verksamhet och myndigheter i den mån det är skäligt med hänsyn till personliga och geografiska förutsättningar.

8d §. (1998/91) *Separering av farligt avfall*

Olika typer av farligt avfall får inte blandas sinsemellan eller med annat avfall eller andra ämnen, utom i det fall att det är nödvändigt för återvinning eller slutligt omhändertagande av avfallet och det kan göras utan att orsaka skada eller fara för människors hälsa eller miljön.

Om sammanblandning har skett i strid med det allmänna förbudet i 1 mom. skall separering ske, såvida det krävs för att förebygga att människors hälsa eller miljön orsakas skada eller fara och det är tekniskt och ekonomiskt möjligt.

8e §. (1998/91) *Avfallsbehandlingsplats*

Avfallet skall behandlas på en adekvat avfallsbehandlingsplats.

I landskapet skall finnas ett lämpligt antal adekvata behandlingsplatser för avfall som kräver olika behandling.

Ansvar (1998/91)

8f §. (1998/91) Avfallsinnehavaren svarar för att avfallshanteringen ordnas på det sätt som bestäms i denna lag i den utsträckning avfallet inte omfattas av kommunalt ordnad avfallshantering. Ansvaret upphör och övergår på mottagaren då avfallet överlämnas på det sätt som stadgas nedan.

Avfall som inte omfattas av kommunalt ordnad transport får överlämnas endast till en sådan mottagare som har tillstånd, har anmälts eller godkänts enligt 5a kap. Om tillstånd, anmälan eller godkännande inte förutsätts får avfallet överlämnas till en mottagare som har tillräckliga förutsättningar att se till att avfallshanteringen ordnas på ett behörigt sätt.

Ansvaret för att avfallshanteringen ordnas övergår dock inte till en transportör av farligt avfall, utom då en sådan transport sker inom ramen för kommunalt ordnad transport.

Ansvaret för att avfallshanteringen ordnas kan med stöd av 38 § överföras på produktens tillverkare, importör eller någon annan.

3 kap. Hantering av avfall

Uppsamling och förvaring

9 §. (1998/91) Med beaktande av de föreskrifter som utfärdats i stöd av 29 § skall envar fastighetsinnehavare ordna insamling av avfall som härrör från hushåll eller uppkommer vid utövandet av näring eller därmed jämförbar verksamhet på fastigheten.

Insamlat avfall som inte återvinns eller slutligt omhändertas på fastigheten skall i väntan på bortforsling förvaras i behållare, i utrymme eller på plats som är lämpad för avfallsförvaring.

Kommunalt ordnad transport (1998/91)

10 §. Varje kommun skall se till att hushållsavfall från fastigheter inom tätort transporteras till en behandlingsanläggning. En kommun kan besluta att hushållsavfall som härrör från fastigheter utanför tätort och som inte i enlighet med 9 § 2 mom. återanvänds eller behandlas på varje fastighet genom kommunens försorg skall transporteras till en behandlingsanläggning. Annat avfall skall kommunen åta sig att transportera till en behandlingsanläggning om en fastighetsinnehavare begär det och åtagandet inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna. (1998/91)

Om bortforsling av hushållsavfall genom kommuns försorg inte kan anses ändamålsenligt på grund av besvärliga kommunikationer, ringa antal berörda fastigheter, obetydlig avfallsmängd eller av annat sådant skäl, får kommunstyrelsen fatta beslut om att inte ombesörja transporten av sådant avfall.

11 §. (1994/84) När transporten av hushållsavfall till en behandlingsanläggning i enlighet med 10 § 1 mom. skall skötas av kommunen har en fastighetsinnehavare rätt att själv sköta transporten endast om kommunen i enlighet med 10 § 2 mom. undantagit fastigheten från sådan transport.

12 §. (1994/84) För att främja en ändamålsenlig transport av avfall från fastigheter utom tätort till behandlingsanläggning bör en kommun, när transporten inte skall ske genom dess försorg, ordna erforderligt antal avfallsinsamlingslinjer för omhändertagande av avfall med beaktande av behov och framförda önskemål från fastighetsinnehavare samt med beaktande av avtal med annan kommun där sådant finns.

Övrig transport (1998/91)

13 §. Är inte kommun skyldig att ombesörja bortforslingen av avfall eller är fråga om sådan utom tätort belägen fastighet som inte har anslutits till av kommunen anordnad transportlinje, skall fastighetsinnehavaren se till att avfallet på lämpligt sätt forslas till avfallsbehandlingsanläggning eller till annan av renhållningsmyndigheten godkänd avlämningsplats, såframt han inte enligt av renhållningsmyndigheten utfärdade generella föreskrifter får själv omhändertaga och oskadliggöra avfallet.

14 §. Farligt avfall skall på åtgärd av fastighetsinnehavare eller den som producerar sådant avfall och med iakttagande av härför utfärdade närmare föreskrifter transporteras till anvisad insamlings- eller behandlingsplats, såvida inte särskilt avtal om sådana transporter träffats mellan fastighetsinnehavaren eller producenten och renhållningsmyndigheten. (1998/91)

Den som utför transport av farligt avfall skall ombesörja att avfallet transporteras till insamlings- eller behandlingsplats som angivits av uppdragsgivaren. Mottages inte avfallet på insamlings- eller behandlingsplatsen skall den som utför transporten återställa det farliga avfallet till den som lämnat transportuppdraget. (1998/91)

Skrotfordon skall på ägares försorg och ansvar transporteras till härför avsedd uppsamlingsplats.

Kan ägaren av skrotfordon inte uppdragas eller har ägaren trots anmaning inte fullgjort sin skyldighet ansvarar kommunen för fordonets omhändertagande.

15 §. Snö som hopsamlats för transport skall på väghållarens försorg omhändertagas i enlighet med renhållningsmyndighetens anvisningar.

Byggnadsavfall och rivningsmaterial som är avsett att bortforslas skall på åtgärd av materialets ägare transporteras till av renhållningsmyndigheten anvisad plats.

Återvinning (1998/91)

15a §. (1998/91) I varje kommun skall finnas återvinningsstationer där utsorterat hushållsavfall från hushåll kan inlämnas. För farligt avfall från hushåll skall i varje kommun finnas ett tillräckligt antal återvinningsstationer som uppfyller de säkerhetskrav som avfallets art och mängd förutsätter.

Slutligt omhändertagande

16 §. (1998/91) Kommunen skall ombesörja att avfall kan mottagas, lagras och oskadliggöras eller på annat ändamålsenligt sätt behandlas. För sådan verksamhet skall kommunen ombesörja att erforderligt antal för ändamålet anpassade anläggningar finns att tillgå. Motsvarande åtgärder beträffande farligt avfall och skrotfordon regleras genom avtal mellan landskapet och kommunerna.

Om avfall från en fastighet ej transporteras till allmänna avfallsbehandlingsplatser för behandling, skall fastighetsinnehavaren anordna vederbörlig behandling av avfallet. På samma sätt skall avfallsbehandlingen anordnas, om det inom fastigheten behandlas avfall som uppkommit annorstädes. Om tillstånd för egen återvinning och slutligt omhändertagande av avfall respektive anmälan om sådan verksamhet finns bestämmelser i 5a kap.

16a §. (1998/91) Avfallsinnehavaren svarar för de kostnader som avfallet föranleder, om inte kostnadsansvaret med stöd av 38 § överförs på produktens tillverkare, importör eller någon annan.

Om den kommunala renhållningsavgiften stadgas nedan.

4 kap. Finansiering**Renhållningsavgifter**

17 §. Kommun får föreskriva att avgift (renhållningsavgift) skall erläggas för sådan bortforsling och sådant slutligt omhändertagande av avfall som sker genom kommunens försorg enligt denna lag. Avgiften skall enligt kommunens bestämmande erläggas till kommunen eller till den som utför renhållningen.

Renhållningsavgiften, som består av avgift för transport och för slutligt omhändertagande, kan sammanlösas till en enda avgift.

Allmänna grunder för bestämmande av renhållningsavgiften är avfallets art, beskaffenhet och mängd samt antalet avhämtningar. Såsom grunder får därjämte beaktas de omständigheter under vilka av-

J 9 LL (1981:3) om renhållning

fallet skall insamlas och lastas inom fastigheten samt användningen av kommunens insamlingsmateriel.

Såsom grund för bestämmande av renhållningsavgiften får även beaktas transportsträckan, om avfallet transporteras i avfallsbehållare som används för insamling eller eljest såsom enskild transport.

För omhändertagandet av farligt avfall skall erläggas särskilda avgifter som [landskapsstyrelsen] fastställer. (1998/91)

Betalingsskyldiga

18 §. Fastighetsinnehavare från vars fastighet avfall förslas bort genom kommunens försorg är skyldig att erlægga avgift för såväl bortforsling som omhändertagande. Fastighetsinnehavare som själv ombesörjer bortforslingen är skyldig att erlægga endast sistnämnda avgift.

Avgift för bortforsling och omhändertagande som uppbärs för avfall som uppkommer vid annan än av fastighetsinnehavaren utövad näring eller jämförbar verksamhet skall utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. uppbäras av verksamhetsutövaren.

Fastställelse och uppbörd av avgifterna

19 §. Det ankommer på kommuns fullmäktige att antaga taxa som i detalj utvisar grunderna för de avgifter som uppbärs för renhållning.

20 §. För erläggande av renhållningsavgift, som inte uppbärs enligt 22 §, skall till betalningsskyldig sändas betalningsföreläggande med uppgift om grunderna för avgiften. Anmärkning mot föreläggandet kan göras hos renhållningsmyndigheten inom 14 dagar från dagen då föreläggandet mottogs. Anmärkningen skall behandlas utan dröjsmål. Om anledning till rättelse befinnes förelägga, skall nytt föreläggande tillställas den betalningsskyldige, varvid avgiften skall erläggas inom däri angiven tid.

21 §. Betalas inte avgift inom fastställd tid, skall på det obetalda beloppet erläggas årlig ränta med tolv procent, räknat från förfallodagen.

Avlyfts eller nedsätts renhållningsavgift till följd av överklagande, skall kommunen återbetala den del av avgiften som överstiger det belopp som rätteligen borde ha erlagts jämte årlig ränta om tolv procent för tiden mellan avgiftsbeloppets förfallodag och återbetalningsdagen.

22 §. Uppbärs renhållningsavgift utan att betalningsföreläggande därförinnan tillställts den betalningsskyldige, skall hos den som av renhållningsmyndigheten erhållit rätt att uppbära avgift finnas tillgänglig redogörelse över grunderna för hur renhållningsavgiften beräknas, så att envar genast kan inhämta kännedom om den avgift som skall erläggas.

Avvikelse från taxa

23 §. Är renhållningsavgift för viss fastighet enligt fastställd taxa uppenbart för hög eller för låg med hänsyn till avfallets beskaffenhet, mängd eller av annat skäl, skall för fastigheten fastställas särskild avgift. Härvid skall förutom de allmänna grunderna för

avgiftsbeläggning beaktas de avvikande förhållandena samt den nytta fastighetsinnehavaren har av renhållningen.

Avgift som avses i 1 mom. fastställs av renhållningsmyndigheten på grundvalen av ett motiverat förslag, vari grunderna för avgiften upptagits och vilket bevisligen tillställts den betalningsskyldige. Denne är berättigad att inom 14 dagar från delfäendet framställa anmärkning mot förslaget. Avgiften får inte fastställas förrän sagda frist gått till ända. I fråga om betalningsföreläggande som utfärdas i anledning av här avsedd avgiftsfastställelse skall bestämmelserna i 20 § rörande anmärkning inte tillämpas.

5 kap. Bestämmelser beträffande skrotfordon

Inledande bestämmelser

24 §. På den som i register över motorfordon antecknats såsom innehavare av visst fordon skall i fråga om skrotfordon tillämpas samma bestämmelser som gäller för ägare av sådant fordon. Är fordon avregistrerat anses såsom skrotfordonets ägare den som senast varit antecknad såsom fordonets innehavare, såvitt han ej kan styrka att fordonet överlåtits till någon annan. Såsom ägare anses också den som ägt eller på nämnt sätt innehaft skrotfordonet, men övergivit det.

Omhändertagande av skrotfordon

25 §. Ägare till skrotfordon är skyldig att forsla sådant fordon till av renhållningsmyndigheten anvisad plats.

Fullgör inte känd ägare till skrotfordon denna skyldighet skall renhållningsmyndigheten på ägarens bekostnad ombesörja transporten.

Skrotfordon vars ägare är okänd forslas bort på renhållningsmyndighetens försorg.

Skrotningsavgift

26 §. (1998/91) För täckande av de kostnader som förorsakas samhället till följd av omhändertagande och skrotning av motorfordon som inte längre används uppbärs avgift varom stadgas i landskapslagen (1993:19) om besiktning och registrering av fordon.

27 §. För omhändertagande av skrotfordon på uppsamlingsplats skall ingen avgift uppbäras.

[Landskapsstyrelsen] kan föreskriva att till den ägare som själv ombesörjer forsling av skrotfordon till uppsamlingsplatsen skall av härför anvisade medel erläggas skrotningspremie.

Föremål i skrotfordon

28 §. I skrotfordon påträffat föremål behandlas som hittegods om det ej är avsett för fortgående bruk i fordonet.

5a kap. Tillstånd och anmälan (1998/91)

28a §. (2001/33) Myndigheter

Avfallstillstånd söks hos och prövas av Ålands miljöprövningsnämnd. Tillsynsmyndighet över tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet är [landskapsstyrelsen].

28b §. (1998/91) *Tillståndsplikt*

Avfallstillstånd skall sökas av

- 1) den som i yrkesmässig verksamhet återvinner eller slutligt omhändertar avfall,
- 2) den som driver offentlig anläggning för återvinning eller slutligt omhändertagande av avfall och
- 3) den som transporterar farligt avfall.

Tillståndsplikt gäller även för annan verksamhet av väsentlig betydelse för avfallshanteringen. Närmare bestämmelser om sådan verksamhet intas i landskapsförordning.

28c §. (1998/91) *Undantag från tillståndsplikt*

Avfallstillstånd behövs inte för

- 1) återvinning av avfall och
- 2) slutligt omhändertagande av annat avfall än farligt avfall som uppstått i den egna verksamheten om det slutliga omhändertagandet sker på den plats där avfallet uppkommit, om [landskapsstyrelsen] har meddelat allmänna föreskrifter om återvinningen eller det slutliga omhändertagandet i fråga och samtidigt har beslutat att tillstånd inte behövs.

28d §. (2001/33) *Beviljande av avfallstillstånd*

Avfallstillstånd kan beviljas om verksamheten uppfyller de krav som bestäms i denna lag och landskapslagen (2000:30) om miljöskydd och miljötillstånd samt med stöd av dem meddelade bestämmelser.

28e §. (1998/91) *Avfallstillståndets innehåll*

Avfallstillstånd beviljas för viss tid eller tills vidare.

Avfallstillståndet omfattar

- 1) mängd och slag av avfall,
- 2) tekniska krav,
- 3) de säkerhetsåtgärder som skall vidtas,
- 4) platsen för det slutliga omhändertagandet eller återvinningen och
- 5) behandlingsmetoden.

Avfallstillståndet kan förenas med villkor och inbegräpa föreskrifter om kontroll och tillsyn.

28f §. Upphävd (2001/33)**28g §.** Upphävd (2001/33)**28h §.** Upphävd (2001/33)**28i §.** (1998/91) *Anmälan om verksamhet till avfallsregistret* (2001/33)

Följande verksamheter skall anmälas:

- 1) återvinning och slutligt omhändertagande som är undantagna från tillståndsplikten enligt 28c §,
- 2) yrkesmässig insamling av avfall,
- 3) yrkesmässig transport av avfall och
- 4) (2002/19) yrkesmässig försäljning eller förmedling av avfall för återvinning eller slutligt omhändertagande.

Anmälan skall göras till [landskapsstyrelsen] minst 60 dagar före verksamheten inleds. (2001/33)

Om verksamheten väsentligt ändras eller om den upphör skall särskild anmälan göras.

28j §. (1998/91) *[Landskapsstyrelsens] åtgärder på grund av anmälan*

[Landskapsstyrelsen] skall utan dröjsmål granska anmälan och vid behov begära tilläggsuppgifter av

verksamhetsutövaren samt införa uppgifterna om verksamheten och verksamhetsutövaren i avfallsregistret. Om det finns grundad anledning att misstänka att verksamheten inte uppfyller vad som bestäms i denna lag eller med stöd av den får verksamheten inte antecknas i avfallsregistret. Anmäld verksamhet kan på samma grunder avföras ur registret efter att verksamhetsutövaren beretts tillfälle att bli hörd.

Utövare av anmäld verksamhet skall erhålla ett utdrag ur avfallsregistret som anger de uppgifter som är väsentliga med tanke på verksamheten.

28k §. (2001/33) *Avfallsregister*

[Landskapsstyrelsen] för ett avfallsregister över anmälningar och över de beslut som fattas på grundval av anmälningarna.

28l §. (1998/91) *Verksamhetsutövarens skyldighet att föra eget register*

Sådan verksamhetsutövare som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt och den som i yrkesmässig verksamhet producerar farligt avfall skall föra egna register över avfallet och dess återvinning, slutliga omhändertagande eller transport. Registret skall omfatta avfallets mängd, art och ursprung samt behandlingsmetod. Om avfallet transporteras skall dess destination, insamlingsfrekvens, lagring och transportmetod jämte leveransdatum antecknas av envar berörd.

Registret skall bevaras i minst tre år.

Uppgifterna i registret skall på anmodan ges till tillsyns- och tillståndsmyndigheten.

28m §. (2001/33) *Tillämpning av annan lagstiftning*

Oberoende av att tillstånd beviljats eller anmälan gjorts enligt denna lag skall bestämmelser i annan lag följas.

På tillståndspliktig verksamhet och i tillämpliga delar på anmälningspliktig verksamhet tillämpas landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd. Avseende tillsynen av sådan verksamhet gäller utöver landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd i tillämpliga delar denna landskapslag.

28n §. (1998/91) *Avfallstransporter*

Avfallstransporter och godkännande av transport regleras av rådets förordning (EEG) nr 259/93 om övervakning och kontroll av avfallstransporter inom, till och från Europeiska gemenskapen (avfallstransportförordningen). För avfallstransporter som sker inom landskapet gäller dock landskapslagstiftning.

28o §. (1998/91) *Bemyndigande*

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av bestämmelserna i detta kapitel.

6 kap. Särskilda bestämmelser

Föreskrifter för renhållningen

29 §. (1998/91) Renhållningsmyndighet kan utfärda närmare föreskrifter rörande avfallskärl, -säckar och utrymmen, dessas placering, tömning, rengöring och underhåll samt rörande sortering, återvinning och återanvändning av avfall ävensom rörande andra frå-

J9 LL (1981:3) om renhållning

gor i anslutning till insamling, förvaring, bortforsling och slutligt omhändertagande av avfall. Föreskrifterna skall bringas till allmän kännedom i den ordning som gäller för tillkännagivande av kommunala meddelanden i kommun samt särskilt meddelas [landskapsstyrelsen].

Uppsynning av nedskräpat område

30 §. Den som förorsakat eller eljest är ansvarig för nedskräpning med avfall är skyldig att snygga upp området samt att vidtaga erforderliga förebyggande åtgärder för framtiden.

Kan det inte utrönas vem som förorsakat eller eljest är ansvarig för nedskräpningen och ankommer inte renhållningen jämlikt 9 § på fastighetsinnehavaren, skall renhållningsmyndigheten vidtaga åtgärder som avses i 1 mom.

Tvågsåtgärder

31 §. Försummar någon att utföra åtgärd som det på grund av bestämmelserna i denna lag eller på grund av föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen åligger honom att utföra, kan åtgärden utföras genom renhållningsmyndighetens försorg på den försumliges bekostnad.

Är åtgärd som avses i 1 mom. sådan att den kan utföras endast av den som är skyldig att utföra densamma eller prövas tillräcklig anledning till utförande av åtgärden genom renhållningsmyndighetens försorg inte föreligga, kan kommunen på framställning av myndigheten vid vite ålägga den försumlige att fullgöra sin skyldighet. (1997/79)

[Landskapsstyrelsen] kan i sin egenskap av tillsynsmyndighet enligt 5a kap. ålägga en försumlig att vid vite fullgöra sin skyldighet då denna trots anmaning inte fullgjort förpliktelsen. (1998/91)

32 §. Renhållningsavgifter och kostnader för åtgärder som avses i 31 § 1 mom. får indrivras utan dom eller utslag i den ordning som är föreskriven för indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg.

Skyldighet att lämna uppgifter

33 §. Fastighetsinnehavare är skyldig att på begäran lämna renhållningsmyndigheten uppgifter om kvantiteten och sammansättningen av avfall som uppkommer på fastigheten, om egenskaper hos avfallet som kan vara av betydelse med hänsyn till behandlingen och om övriga omständigheter som kan ha betydelse vid hanteringen av avfallet.

Föreligger det skäl antaga att avfall av visst slag kan ha skadebringande eller i annat avseende mer menliga egenskaper än avfall i allmänhet, skall fastighetsinnehavaren självmant och ofördröjligen meddela renhållningsmyndigheten härom.

Rätt att begära och skyldighet att mottaga upplysningar som avses i 1 och 2 mom. har på renhållningsmyndighetens vägnar den som handhar bortforsling av avfall, om ombesörjandet av bortforslingen ankommer på kommunen, samt den som förestår allmän avfallsbehandlingsanläggning.

Inspektioner (2002/19)

34 §. (1998/91) Renhållningsmyndighet eller person som av denna myndighet förordnats att utföra inspektioner skall beredas tillträde till alla sådana ställen där avfall hanteras.

[Landskapsstyrelsen] i sin egenskap av tillsynsmyndighet eller person som myndigheten förordnat därtill har rätt att för tillsynen enligt 5a kap. eller med stöd av 5a kap. utfärdade bestämmelser företa kontroller samt erhålla för kontrollen nödvändiga uppgifter, se nödvändiga handlingar, göra nödvändiga mätningar och undersökningar samt ta nödvändiga prover av skäligen storlek.

Innan åtgärderna vidtas skall ställets innehavare beredas tillfälle att bli hörd, om inte ändamålet med kontrollen förutsätter något annat. Kontrollen skall utföras så att verksamheten inte störs onödigt. Över kontrollen skall protokoll genast upprättas och de missförhållanden som iakttagits skall antecknas i protokollet. En kopia av protokollet skall delges innehavaren av det kontrollerade stället.

Inrättningar och företag som omfattas av tillståndsplikt eller anmälningsskyldighet enligt denna lag skall inspekteras av tillsynsmyndigheten minst en gång vartannat år. Inspektion skall ske minst en gång om året i de fall då tillsynsmyndigheten anser det vara erforderligt på grund av verksamhetens omfattning. (2002/19)

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat gäller dock inte bostadslägenhet såfram inte lägenhetsinnehavaren givit sitt samtycke till inspektionen.

Polismyndighet är skyldig att lämna det biträde som behövs för att de åtgärder som avses i 1 och 2 mom. skall kunna genomföras.

Nytt 4 mom. varvid tidigare 4 och 5 mom. blivit 5 och 6 mom. (2002/19)

Tystnadsplikt

35 §. Den som vid utförandet av i denna lag förutsatta åtgärder erhållit uppgifter om annans ekonomiska eller personliga förhållanden eller om annans affärs- eller yrkeshemlighet skall hemlighålla dessa uppgifter, om inte vederbörande samtyckt till uppgifternas ofentliggörande. Sådan uppgift får inte utnyttjas till egen eller annans fördel. (1998/91)

Vad i 1 mom. är föreskrivet utgör inte hinder för meddelande av upplysningar till åklagar- eller polismyndighet för utredning av brott eller till annan myndighet som behöver upplysningar vid utövandet av ofentligt uppdrag.

Tillsynsmyndigheten har rätt att av annan myndighet få de handlingar och upplysningar som den behöver för sin verksamhet. Vad som bestäms i 1 mom. utgör inte hinder för sådan information. (1998/91)

Besvär

36 §. Renhållningsmyndighets beslut enligt denna lag kan överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol genom besvär. Besvärstiden är 30 dagar räknat från dagen för delfäende av beslutet. I fråga om beslut som avses i 20 § och 23 § 2 mom. räknas besvärstiden från utgången av den för framställande av anmärkning fö-

reskrivna fristen. Har anmärkning framställts, räknas besvärstiden från dagen för delfåendet av det i anledning av anmärkningen fattade beslutet. (1998/91)

Oberoende av ändringssökande skall renhållningsavgift erläggas inom angiven betalningstid.

I hälsönämndens beslut i tillståndsärende kan ändring sökas på det sätt som framgår av 85 § landskapslagen om hälsovården. (1998/91)

Till hälsönämndens beslut i vilket ett rättelseyrkande får framställas fogas anvisningar om rättelseyrkande. Till hälsönämndens beslut som får överklagas fogas en besväransvisning. En sakägare skall per brev få protokollsutdrag jämte besväransvisning eller anvisning om rättelseyrkande. Sakägaren anses ha fått del av beslutet sju dagar efter den dag då brevet avsändes, om inte något annat påvisas. (1998/91)

Om sökande av ändring gäller i övrigt vad som bestäms i 25 och 26 §§ självstyrelselagen för Åland. (1998/91)

Straffbestämmelser

37 §. Den som underlåter att fullgöra förpliktelse som åvilar honom på grund av bestämmelserna i denna lag eller på grund av föreskrifter som utfärdats med stöd av lagen eller som på annat sätt bryter mot lagen eller med stöd därav utfärdade föreskrifter skall för *renhållningsförseelse* dömas till böter.

Den som lämnat skrotfordon så att renhållningsmyndigheten med stöd av 25 § 2 mom. nödgats ombesörja flytningen, skall för *lämnande av fordon i omgivningen* dömas till böter eller fängelse i högst tre månader.

Den som eljest så skräpat ned eller osnyggat i miljön eller fört avfall till annan än för avfall i varje särskilt fall avsedd plats eller eljest försummat av denna lag härflytande skyldighet att anordna renhållning, att härav vållats fara för människors hälsa, avsevärt men för processerna i naturen, anmärkningsvärd minskning av trivseln, påtaglig förfölning av landskapsbildning eller betydande skada för annans egendom, skall för *renhållningsbrott* dömas till fängelse i högst två år eller till böter.

38 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

För genomförandet av EG-direktiv kan i landskapsförordning föreskrivas om skyldighet för den som tillverkar, importerar, introducerar på marknaden, förmedlar, säljer, överlåter, förpackar eller använder en produkt att antingen helt eller delvis sörja för anordnandet av avfallshanteringen eller svara för de kostnader som hanteringen medför. Samtidigt kan föreskrivas om rättighet eller skyldighet för avfallsinnehavaren att föra avfallet till avfallshantering som anordnas på detta sätt eller att på annat sätt delta i hanteringen. (1998/91)

38a §. (1998/91) Om det är nödvändigt för genomförandet av EG-direktiv kan [landskapsstyrelsen] i landskapsförordning utfärda bestämmelser om

1) särskilda slag av produkter som blir avfall och särskilda slag av avfall, inklusive klassificering, för-

packning, märkning och annan information som skall fogas till produkten eller avfallet, pant och premier, förbud, begränsningar och villkor gällande handeln med produkten och

2) särskilda moment av avfallshanteringen, inklusive tekniska krav, åtgärder som behövs för att förhindra hälso- och miljörisiker, kontroll och tillsyn samt återvinningsgrader.

Samtidigt kan föreskrivas om skyldighet att lämna nödvändiga upplysningar om produkten eller avfallet och hanteringen av avfallet.

I landskapsförordning kan även ges närmare föreskrifter om byggnads- och rivningsavfall.

7 kap. Ikraftträdelsebestämmelser

39 §. (1998/91) Denna lag träder i kraft den 1 november 1998.

Skyldigheterna enligt 28b och 28i §§ skall fullgöras senast inom ett år efter att denna lag trätt i kraft. Hänsyn till tekniska och ekonomiska svårigheter att uppnå bästa möjliga resultat som beror på att en anläggning uppförts eller annan teknik införts före denna lags ikraftträdande tas under en övergångsperiod fram till den 24 september 2007.

40 §. Upphävd (1998/91).

41 §. Upphävd (1998/91).

42 §. Upphävd (1998/91).

J 10 Landskapsförordning (1998:93) om förpackningar och förpackningsavfall

1 §. Syfte

Syftet med denna förordning är att förebygga uppkomsten av förpackningsavfall. I den mån avfall dock uppstår är målet att befrämja återvinning för att begränsa den mängd avfall som deponeras eller på annat sätt slutligt omhändertas.

2 §. Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på förpackningar som släpps ut på marknaden i landskapet Åland eller förbrukas här och på det förpackningsavfall som uppkommer av dem. På förpackningar och förpackningsavfall tillämpas även bestämmelser i annan lag.

3 §. Definitioner

I denna förordning avses med

1) *förpackningar*: alla produkter, oavsett material, som är avsedda att förvara och skydda en vara samt möjliggöra transport och hantering av varan från producent till användare och konsument eller som används vid presentation av varan. Även engångsartiklar som används i detta syfte betraktas som förpackningar.

Med förpackningar avses dock endast produkter som är utformade på ett sådant sätt att de

a) på försäljningsstället utgör en säljenhet för den slutliga användaren eller konsumenten (konsumentförpackningar eller primära förpackningar),

b) på försäljningsstället omfattar en grupp av ett visst antal säljenheter, oavsett om dessa säljs som en

J 10 LF (1998:93) om förpackningar ...

sådan grupp till den slutliga användaren eller konsumenten eller om de endast används som komplement till inredning (hyllorna) på försäljningsstället och de kan tas bort utan att detta påverkar produktens egenskaper (gruppförpackningar eller sekundära förpackningar),

c) underlättar hantering och transport av ett antal säljenheter eller gruppförpackningar så att de förhindrar skador vid fysisk hantering eller transportskador (transportförpackningar eller tertiära förpackningar).

Transportförpackningarna omfattar dock inte väg-, järnvägs-, fartygs- och flygfraktcontainrar.

2) *förpackningsavfall*: förpackningar och förpackningsmaterial som innehavaren tagit ur bruk, avser att ta ur bruk eller är skyldig att göra det. Som sådant avfall anses dock inte restprodukter från produktion

3) *förebyggande*: begränsning av mängden förpackningar och förpackningsavfall och begränsning av den skada och fara för miljö och människors hälsa som dessa förorsakar under hela sin livscykel. Förebyggande sker särskilt genom utveckling av produkter och tekniker som är renare för miljön,

4) *återanvändning*: varje förfarande varigenom förpackningar som är utformade för att användas på nytt minst ett visst antal gånger återfylls eller återanvänds i samma syfte som de är utformade för. Återanvändningen skall ske med eller utan stöd av de hjälpprodukter som finns på marknaden och som möjliggör återfyllning av förpackningen. Återanvända förpackningar blir förpackningsavfall när de inte längre kan återanvändas,

5) *hantering av förpackningsavfall*: insamling, förvaring, transport, återvinning och slutligt omhändertagande av förpackningsavfall, inklusive kontroll av sådan verksamhet och efterbehandling av avfallsupplag,

6) *återvinning*: verksamhet med syfte är att ta tillvara material och energi som ingår i avfallet som avses i Ålands [landskapsstyrelsens] beslut (1998:92) om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande,

7) *materialutnyttjande*: en upparbetning i en produktionsprocess av fallsmaterialet till det ursprungliga ändamålet eller till andra ändamål. I begreppet ingår biologisk behandling, men inte energiutvinning,

8) *energiutvinning*: användning av brännbart förpackningsavfall för att generera energi genom direkt förbränning. Vid förbränningen kan värmen utnyttjas med eller utan hjälp av annat avfall,

9) *biologisk behandling*: aerob (syrekrävande) eller anaerob (icke syrekrävande) behandling av de biologiska nedbrytbara delarna av förpackningsavfallet med hjälp av mikroorganismer under kontrollerade förhållanden, varvid stabiliserade organiska restprodukter eller metan produceras. Deponering av avfallet skall inte betraktas som en biologisk behandling,

10) *slutligt omhändertagande*: verksamhet i syfte att oskadliggöra avfallet eller slutdeponera det på det sätt som närmare föreskrivs i Ålands [landskapsstyrelsens] beslut (1998:92) om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande,

11) *ekonomiska aktörer*: förpackare samt leverantörer av förpackningsmaterial, förpackningsproducenter, omvandlingsanläggningar för förpackningar, påfyllnadsanläggningar och användare, importörer, handlare och distributörer.

4 §. Förebyggande

Förpackningar skall framställas på ett sådant sätt att deras volym och vikt begränsas till det minimum som krävs för att upprätthålla den säkerhets- och hygien-nivå som är nödvändig för produkten och godtagbar för konsumenten.

Förpackningar skall utformas, framställas och saluföras på ett sådant sätt att de kan återanvändas eller återvinnas, och så att inverkan på miljön minskas så mycket som möjligt i samband med det slutliga omhändertagandet av förpackningsavfallet eller restprodukter från hantering av förpackningsavfall.

Förpackningar skall vidare framställas på ett sådant sätt att utsläppen av skadliga ämnen minimeras när förpackningarna, förpackningsavfallet eller restprodukterna från hanteringen deponeras eller förbränns.

Övriga väsentliga krav på förpackningars sammansättning för att de skall kunna återanvändas eller återvinnas anges i bilaga till denna förordning.

Om förpackningen motsvarar en harmoniserad standard, vars referensnummer har publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, eller någon annan standard som har anmälts till kommissionen i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall och vars referensnummer har publicerats i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, anses förpackningen uppfylla de krav som anges i denna paragraf.

5 §. Minimimål för återvinning

Målet med denna förordning är att före den 30 juni 2001 uppnå följande:

1) av allt förpackningsavfall återvinns årligen minst 61 viktprocent,

2) inom detta mål skall av allt förpackningsmaterial som ingår i förpackningsavfallet minst 42 viktprocent materialutnyttjas med minst 15 viktprocent för varje slag av förpackningsmaterial, samt

3) av avfallet från fiberförpackningar återvinns 75 procent och materialutnyttjas 53 procent, av avfallet från glasförpackningar materialutnyttjas 48 procent, av avfallet från metallförpackningar materialutnyttjas 25 procent och av avfallet från plastförpackningar återvinns 45 procent.

6 §. Förpackares och andra ekonomiska aktörers skyldigheter

Varje förpackare skall förebygga uppkomsten av förpackningsavfall och fullgöra skyldigheterna i 4 §.

Varje förpackare skall sörja för återanvändningen av förpackningar och materialutnyttjandet av förpackningsavfallet och svara för de kostnader som uppstår av det i förhållande till den mängd förpackningar vederbörande släppt ut på marknaden och deras beskaffenhet. Varje förpackare är ansvarig för att minimimålen för återvinning i 5 § uppnås.

Andra ekonomiska aktörer skall i alla avseenden handla så, att förpackaren kan fullgöra sina i 2 mom. nämnda skyldigheter.

Skyldigheter, som förpackare och andra ekonomiska aktörer ålagts i denna förordning, kan fullgöras av organisationer som bildats av förpackare och andra ekonomiska aktörer. (2004/4)

7 §. Dryckesförpackningar innehållande aluminium

Varje distributör av dryckesförpackningar innehållande aluminium svarar jämsides med förpackaren för att konsumenterna och användarna kan inlämna dryckesförpackningarna för återanvändning eller återvinning till för konsumenten eller användaren lätt tillgängliga insamlingsställen. Konsumenten eller användaren kan för återlämningen av förpackningen erhålla pant. Såsom distributör räknas även var och en som i sin yrkesmässiga verksamhet möjliggör införsel av varan eller förpackningen i landskapet.

8 §. Kommunens och avfallstransportörens skyldigheter

Varje kommun och avfallstransportör skall ifråga om förpackningsavfall som kommit i deras besittning handla så, att minimimålen för återvinning i 5 § uppnås och övriga förpliktelser enligt denna förordning uppfylls.

9 §. Rätt att överlämna förpackningar för återanvändning

Varje konsument och slutlig användare av en förpackning har rätt att i enlighet med förpackarens anvisningar överlämna förpackningarna sorterade, och i förekommande fall rengjorda, till förpackaren för återanvändning.

10 §. Rätt att överlämna förpackningsavfall för återvinning

Återvinningsbart förpackningsavfall, som är sorterat och i förekommande fall rengjort enligt förpackarens anvisningar, kan återlämnas direkt till förpackaren eller inlämnas till insamlingsplats i anslutning till ett försäljningsställe där den förpackade produkten saluförs.

Förpackaren skall genom överenskommelse med kommunen ordna insamlingsplatser för förpackningsavfallare varifrån avfallet på förpackarens bekostnad vidarebefordras till förpackaren för återvinning.

11 §. Förpackningsavfall som uppstått i hushåll

Återvinningsbart förpackningsavfall som uppstått i hushåll kan sorterat inlämnas på kommunal återvinningsstation.

Kommunen har rätt att återlämna det återvinningsbara förpackningsavfallet direkt till förpackaren för återvinning enligt vad som överenskomms med denna. Transportör av avfall har samma rätt.

12 §. Skyldighet att ordna avfallshantering

När förpackningsavfallet i enlighet med denna förordning överlämnas till förpackaren för återvinning, antingen direkt eller till insamlingsplats som avses i 10 §, är förpackaren skyldig att ordna avfallshanteringen och svara för de kostnader som hanteringen medför. Avfallshanteringen skall uppfylla de krav som fastställts i landskapslagen om renhållning.

13 §. Märkning av förpackningsmaterial

Märkning av förpackning görs antingen på själva förpackningen eller på en etikett. Märkningen skall tydligt kunna ses och läsas även efter det att förpackningen har öppnats.

Om förpackningsmaterialet märks skall i första hand det identifieringssystem som anges i kommissionens beslut 97/129/EG om fastställandet av ett identifieringssystem för förpackningsmaterial i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall användas.

14 §. Tungmetallhalt

Förpackaren skall se till att den sammanlagda halten bly, kadmium, kvicksilver och sexvärdigt krom i förpackningar och förpackningskomponenter inte överstiger 600 ppm av vikten från och med den 1 juli 1998, 250 ppm av vikten från och med den 1 juli 1999 och 100 ppm av vikten från och med den 1 juli 2001.

De gränsvärden som nämns i 1 mom. tillämpas inte på förpackningar som är framställda uteslutande av kristallglas enligt definitionen i rådets direktiv 69/493/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om kristallglas.

15 §. Uppgifter för uppföljning

Förpackare, vars omsättning under föregående kalenderår uppgår till minst 400.000 euro, skall årligen före utgången av juni månad meddela Ålands [landskapsstyrelse] uppgifter om föregående kalenderår med iakttagande av kommissionens beslut 97/138/EG om fastställande av tabellformat för databassystemet enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall. (2004/4)

Kommunen skall på det sätt som sägs i 1 mom. meddela beskaftenheten och mängden av det förpackningsavfall som återvinnas. Även avfallstransportör, som transporterar förpackningsavfall för återvinning utanför landskapet, skall på samma sätt ge uppgifter om avfallsets mängd och beskaftenhet.

Ålands [landskapsstyrelse] sammanställer de uppgifter som tillställts [landskapsstyrelsen] och vidarebefordrar dem till kommissionen inom 18 månader från utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller. De år som [landskapsstyrelsen] avger en sådan berättelse som avses i 17 §, ges uppföljningsuppgifterna samtidigt med berättelsen.

16 §. Information och rådgivning till allmänheten

Förpackaren, handeln, distributör som avses i 7 §, kommunen och avfallstransportören skall var och en för egen del och vid behov tillsammans ge allmänheten den information och rådgivning som krävs för att uppnå målen och fullgöra bestämmelserna i denna förordning. De skall i samma syfte sörja för anordnandet av en särskild informationskampanj, riktad till allmänheten och de ekonomiska aktörerna.

Informationen och rådgivningen skall säkerställas att alla som använder förpackningar och i synnerhet konsumenterna får nödvändig information om

1) de retur-, insamlings- och återvinningsystem som finns att tillgå,

J 11 [ÅLSB] (1998:92) om avfall och farligt avfall ...

2) de rättigheter och skyldigheter som hänför sig till återanvändning av förpackningar samt återvinning och materialutnyttjande av förpackningsavfall,

3) de märkningar som används på förpackningar.

Ålands [landskapsstyrelse] skall informera allmänheten om den del av den landskapsomfattande avfallsplanen som gäller förpackningar och förpackningsavfall.

17 §. Berättelse

Ålands [landskapsstyrelse] skall vart tredje år utarbeta och avge en berättelse om verkställigheten av denna förordning i landskapet Åland. Berättelsen utarbetas i enlighet med artikel 5 i rådets direktiv 91/692/EEG om att standardisera och rationalisera rapporteringen om genomförandet av vissa direktiv om miljön. Den första berättelsen omfattar åren 1998 - 2000.

18 §. Ålands [landskapsstyrelses] beslut

Närmare anvisningar om verkställigheten av bestämmelserna i denna förordning kan ges av Ålands [landskapsstyrelse].

19 §. Tvångsmedel och påföljder

Bestämmelser om tvångsmedel och påföljder som kan användas om någon skyldighet som föreskrivs i denna förordning har försumrats finns i landskapslagen om renhållning.

20 §. Ikraftträdelse

Denna förordning träder i kraft den 1 november 1998.

Förpliktelseerna enligt 4 och 14 §§ gäller inte förpackningar som använts till förpackning av en produkt före den 31 december 1994 eller som tillverkats före detta datum och släppts ut på marknaden senast den 31 december 1999.

Förpliktelsen i 7 § skall fullgöras senast 12 månader efter att denna förordning trätt i kraft.

Skyldigheten att lämna uppgifter för uppföljning gäller första gången för år 1998.

Den informationskampanj som avses i 17 § skall genomföras senast 12 månader efter att denna förordning trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av denna förordning förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Ikraftträdandebestämmelse (2004/4)

Denna förordning träder i kraft den 1 mars 2004. Skyldigheten i 15 § 1 mom. gäller första gången för uppgifter om år 2003.

Bilaga 1**Väsentliga krav på förpackningars återanvändbarhet och återvinningsbarhet****1) Krav på förpackningarnas återanvändbarhet**

Förpackningarna skall uppfylla följande krav samtidigt:

- förpackningarna skall ha sådana fysiska egenskaper att de tål att transporteras och användas flera gånger under normala användningsförhållanden,

- de använda förpackningarna skall kunna hanteras i enlighet med de krav som gäller arbetstagarnas hälsa och säkerhet,

- när förpackningarna inte längre återanvänds och därmed blir avfall skall kraven på förpackningarnas återvinningsbarhet uppfyllas.

2) Krav på förpackningarnas återvinningsbarhet

a) Förpackningar som kan återvinnas genom materialutnyttjande

Förpackningarna skall framställas på ett sådant sätt att det är möjligt att i enlighet med gällande standarder inom Europeiska gemenskapen återvinna och använda som råvara en viss viktprocent av de använda materialen vid framställningen av produkter som släpps ut på marknaden. Denna procentsats kan variera beroende på vilken typ material förpackningen är framställd av.

b) Förpackningar som kan återvinnas genom energiutvinning

Förpackningsavfall som levereras för energiutvinning skall ha ett lägsta nedre värmevärde för att ge optimal energiåtervinning.

c) Förpackningar som kan återvinnas genom kompostering

Förpackningsavfall som levereras för kompostering skall vara biologiskt nedbrytbart i sådan grad att det inte hindrar separat avfallsinsamling av komposterbart avfall och den komposteringsprocess eller komposteringsaktivitet som avfallet underkastas.

d) Biologiskt nedbrytbara förpackningar

Biologiskt nedbrytbart förpackningsavfall skall nedbrytas fysiskt, kemiskt, termiskt eller biologiskt på ett sådant sätt att det mesta av den färdiga komposten slutligen bryts ned till koldioxid, biomassa och vatten.

J 11 Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1998:92) om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande

1 §. Som avfall som avses i 2 § landskapslagen om renhållning klassificeras de föremål och ämnen som uppräknas i bilaga 1 i avfallsförordningen (FFS 1390/1993).

Som farligt avfall som avses i 2 § landskapslagen om renhållning avses avfall som uppräknas i bilagorna 2 och 3 i den tidigare nämnda riksförordningen, om det har någon av de egenskaper som uppräknas i bilaga 4 till samma förordning med de ändringar som anges i detta beslut. (2001/71)

2 §. Miljöministeriets förordning om en förteckning över de vanligaste typerna av avfall och över problemavfall (FFS 1129/2001) skall gälla i landskapet med de ändringar som anges i detta beslut. (2001/71)

Hänvisningen till definitionen av avfall i inledningen i miljöministeriets beslut skall i detta beslut avse

2 § 1 mom 1) i landskapslagen om renhållning. Undantagsmöjligheten i 3 momentet i inledningen skall i landskapet lyda "om inte [landskapsstyrelsen] i enstaka fall har beslutat något annat".

2a §. (2001/71) Ändringar i riksförfattningarna i 1 och 2 §§ skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

3 §. Begreppet problemavfall skall i landskapet lyda farligt avfall.

4 §. Återvinning enligt 2 § landskapslagen om renhållning är de förfaranden som uppräknas i bilaga 1 till detta beslut. Slutligt omhändertagande enligt 2 § landskapslagen om renhållning är de förfaranden som uppräknas i bilaga 2 till detta beslut.

5 §. Detta beslut träder i kraft den 1 november 1998. Genom detta beslut upphävs Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1983:10) om problemavfall.

Bilaga 1

Återvinningsförfaranden

R 1 Användning främst som bränsle eller som annan energikälla.

R 2 Tillvaratagande eller regenerering av lösningsmedel.

R 3 Återvinning eller tillvaratagande av organiska ämnen som inte används som lösningsmedel, inklusive kompostering och andra biologiska omvandlingsprocesser.

R 4 Återvinning eller tillvaratagande av metaller och metallföreningar.

R 5 Återvinning eller tillvaratagande av andra oorganiska material.

R 6 Regenerering av syror eller baser.

R 7 Återvinning av komponenter som använts vid bekämpning av utsläpp.

R 8 Återvinning av komponenter från katalysatorer.

R 9 Omräffinerig eller annan återanvändning av olja.

R 10 Behandling i markbädd som medför agrikulturella eller ekologiska fördelar.

R 11 Användning av avfall som har uppkommit genom något av förfarandena R 1 - R 10.

R 12 Utväxling av avfall för tillämpning av något av förfarandena R 1 - R 11 på avfallet.

R 13 Lagring av avfall som skall bli föremål för något av förfarandena R 1 - R 12, utom tillfällig lagring på den plats där avfallet har uppkommit innan det transporteras bort.

Bilaga 2

Förfaranden för slutligt omhändertagande

D 1 Deponering i eller på marken, t.ex. på avfallsbehandlingsplats.

D 2 Behandling i markbädd, t.ex. biologisk nedbrytning av vätskeformigt eller slamartat avfall i jord.

D 3 Djupinjicering, t.ex. insprutning av pumpbart avfall i brunnar, saltgruvor eller naturligt förekommande formationer

D 4 Invallning, t.ex. placering av vätskeformigt eller slamartat avfall som fyllnadsmassor i gropar, dammar eller bassänger.

D 5 Deponering på särskilt planerade avfallsbehandlingsplatser, t.ex. placering i inklädda, separata förvaringsutrymmen som är täckta och avskilda från varandra och från den omgivande miljön.

D 6 Utsläpp till andra vatten än hav.

D 7 Utsläpp till hav, inklusive deponering under havsbotten.

D 8 Sådan biologisk behandling som inte annars anges i denna bilaga och som leder till föreningar eller blandningar som behandlas med något av förfarandena D 1 - D 12.

D 9 Sådan fysikalisk-kemisk behandling som inte annars anges i denna bilaga och som leder till föreningar eller blandningar som behandlas med något av förfarandena D 1 - D 12, t.ex. avdunstning, torkning eller rostning.

D 10 Förbränning på land.

D 11 Förbränning till havs.

D 12 Permanent lagring, t.ex. placering av behållare i en gruva.

D 13 Sammanslagning eller blandning innan något av förfarandena D 1 - D 12 tillämpas.

D 14 Om förpackning innan något av förfarandena D 1 - D 13 tillämpas.

D 15 Lagring innan något av förfarandena D 1 - D 14 tillämpas, utom tillfällig lagring på den plats där avfallet har uppkommit innan det transporteras bort.

J 12 Landskapsförordning (1998:110) om PCB-avfall

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning skall i landskapet Åland tillämpas statsrådets beslut om tagande ur bruk av PCB och PCB-utrustning samt behandling av PCB-avfall (FFS 711/1998).

2 §. Hänvisas i statsrådsbeslutet till bestämmelser i rikslagstiftning vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen. Begreppet problemavfall skall på Åland vara farligt avfall.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt statsrådsbeslutet ankommer på statliga myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen].

4 §. Ändringar av statsrådsbeslutet skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

5 §. Denna förordning träder i kraft den 1 december 1998.

J 13 LF (2001:76) om deponering av avfall

J 13 Landskapsförordning (2001:76) om deponering av avfall

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Syfte

Syftet med denna förordning är att förebygga och minska de negativa effekter deponering av avfall kan orsaka miljön och människors hälsa.

2 §. Tillämpningsområde

Denna förordning skall inte tillämpas på

1. spridning av slam, inklusive avloppsslam och slam från muddringsverksamhet och liknande material, för gödnings- eller jordförbättringsändamål,

2. användning av lämpligt inert avfall vid restaurering och utfyllnadsarbete eller för byggnadsändamål i deponier,

3. deponering av icke-farligt muddringsslam längs med mindre vattenvägar, från vilka det har muddrats, och av icke-farligt slam i ytvatten, inbegripet bottnen,

4. deponering av icke-förorenad jord eller icke-farligt inert avfall som uppkommer vid prospektering och utvinning, behandling och lagring av mineraltillgångar samt vid drift av stenbrott.

3 §. Särreglering för vissa deponier i skärgårdskommunerna

Bestämmelserna i 15 och 17 §§ gäller inte deponier för icke-farligt eller inert avfall i kommunerna Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga och Vårdö, vilka uppfyller följande krav.

1. Deponierna skall uteslutande vara avsedda för deponering av avfall som uppkommit inom respektive kommun.

2. Deponier inom en och samma kommun skall ha en sammanlagd kapacitet på högst 15 000 ton avfall eller en årlig tillförsel av högst 1000 ton avfall.

För deponier som nämns i 1 mom. kan miljöprövningsnämnden förordna om undantag från 20 § samt 24 § 1-3 mom.

4 §. Definitioner

I denna förordning har beteckningarna avfall och farligt avfall samma betydelse som i landskapslagen (1981:3) om renhållning jämte Ålands [landskapsstyrelsens] beslut (1998:92) om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande. Beteckningen verksamhetsutövare har i denna förordning samma betydelse som i landskapslagen (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd.

Se J 9, Landskapslag (1981:3) om renhållning; J 11, [ÅLSB] (1998:92) om avfall och farligt avfall samt förfaranden vid återvinning och slutligt omhändertagande; J 1, Landskapslag (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd.

Följande beteckningar används i denna förordning med den betydelse som anges nedan.

Beteckning	Betydelse
1. Deponi	Upplagsplats för avfall på jorden eller under mark. Som deponier anses även interna upplag, det vill säga upplag där en avfallsproducent själv hanterar avfall på produktionsplatsen. Som deponier anses inte anläggningar där avfall omlastas för att beredas för vidare transport för återvinning, behandling eller slutligt omhändertagande på annan plats. Som deponier anses inte heller platser för lagring av avfall som skall återvinnas eller behandlas inom tre år eller som skall omhändertas slutligt inom ett år.
2. Icke-farligt avfall	Avfall som inte är farligt avfall enligt definitionen i 1 mom.
3. Inert avfall	Icke-farligt avfall som inte genomgår några väsentliga fysikaliska, kemiska eller biologiska förändringar. Inert avfall löses inte upp, brinner inte och reagerar inte fysikaliskt eller kemiskt på något annat sätt, inte heller bryts det ned biologiskt eller inverkar på andra material det kommer i kontakt med på ett sätt som kan orsaka skador på miljön eller människors hälsa. Den totala lakbarheten och det totala föroreningsavfallet i avfallet samt ekotoxiciteten hos avfallet skall vara obetydliga och får framför allt inte äventyra kvaliteten på yt- eller grundvatten. Till inert avfall hör bland annat 1) sten-, sand- och jordmaterial som inte är förorenat, 2) muddringssmassor som inte är förorenade, 3) betong, 4) glas- och bergull, 5) gipsskivor, murbruk, tegel och takpannor, 6) kakel och klinkers som är fria från fogmassa, 7) glas och keramik. Till inert avfall hör inte avfall av glasfiberprodukter, osorterat avfall, metallskrot, aska, asfalt och oljegrus eller material, som innehåller hög halt organiska ämnen.
4. Biologiskt nedbrytbart avfall	Avfall som kan genomgå anaerob eller aerob nedbrytning, såsom livsmedels- och trädgårdsavfall, papper och kartong.
5. Kommunalt avfall	Hushållsavfall och annat avfall som på grund av sina egenskaper eller sin sammansättning liknar hushållsavfall.
6. Geologisk barriär	Jord- eller berglager med egenskaper som förhindrar eller fördröjer transporten av ämnen och föreningar från en deponi ut i miljön. En geologisk barriär föreligger när de geologiska och hydrogeologiska förhållandena under och i närheten av en deponi innebär en fastläggande förmåga som är tillräcklig för att förebygga en potentiell risk för mark och grundvatten.
7. Lakvatten	Vätska som rinner genom det deponerade avfallet och som tränger ut ur eller stannar kvar i en deponi.
8. Deponigas	Gas som genereras från det deponerade avfallet.

5 §. Deponiklasser

Varje deponi hänförs till någon av följande klasser:

- deponi för farligt avfall,
- deponi för icke-farligt avfall,
- deponi för inert avfall.

En deponi för icke-farligt avfall kan ta emot icke-farligt avfall, inklusive inert avfall. Dessutom kan en deponi för icke-farligt avfall ta emot stabilt, icke-reaktivt farligt avfall med lakningsegenskaper som är likvärdiga med dem som gäller för icke-farligt avfall. Icke-reaktivt farligt avfall får dock inte deponeras i

celler som är avsedda för biologiskt nedbrytbart icke-farligt avfall.

En deponi för inert avfall får enbart användas för avfall som uppfyller de kriterier som gäller inert avfall.

6 §. Avfall som inte får tas emot vid en deponi

Följande avfall får inte tas emot vid en deponi:

1. avfall i flytande form, inbegripet spillvatten, men med undantag av slam som har en hög torrhalt,

2. avfall som, beroende på förhållandena som råder i en deponi, är explosivt, frätande, oxiderande, mycket brandfarligt eller brandfarligt, enligt definitionerna i bilaga 3 till rådets direktiv 91/689/EEG,

3. sjukvårdsavfall och annat kliniskt avfall från medicinska eller veterinärmedicinska verksamheter, som är smittfarligt, dvs. innehåller levande mikroorganismer eller deras toxiner och enligt vetenskap eller grundad misstanke förorsakar sjukdom hos människor eller andra levande organismer,

4. kemiska ämnen från forskning och utveckling eller undervisning som inte identifierats eller är nya och vilkas effekt på hälsan eller miljön är okända,

5. hela begagnade däck, från och med den 16 juli 2003 med undantag av däck som används som byggnadsmaterial, samt fragmenterade begagnade däck, från och med den 16 juli 2006 (med undantag i båda fallen för cykeldäck och däck med en yttre diameter på mer än 1400 mm).

6. avfall som inte överensstämmer med förteckningen som upprättats för deponin jämlikt 10 § 2 punkten.

Från och med den 1 januari 2005 får biologiskt nedbrytbart avfall inte tas emot vid en deponi.

Utspädning eller blandning av avfall enbart för att iaktta mottagningskriterierna för avfall tillåts inte.

Om en verksamhetsutövare med stöd av 1 eller 2 mom. vägrar att ta emot avfall vid sin deponi, måste han utan dröjsmål underrätta [landskapsstyrelsen] om vad det är för avfall som inte tagits emot och vem som innehar avfallet.

7 §. Straffbestämmelser

Straffbestämmelser för brott mot denna förordning finns i landskapslagen (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd.

2 kap. Tillståndsförfarandet

8 §. Ansökan om tillstånd

Ansökan till miljöprövningsnämnden om tillstånd för en deponi skall, förutom vad som anges i landskapsförordningen (2001:35) om miljöskydd och miljötillstånd, innehålla följande uppgifter:

1. föreslagen kapacitet för deponin,

2. en beskrivning av platsen, inklusive dess hydrogeologiska och geologiska egenskaper, varvid särskild vikt skall läggas vid uppgifter om kvaliteten på grundvattnet,

3. redogörelse för hur deponin skall byggas och vilken konstruktion den skall ha,

4. föreslagna metoder för att förebygga och minska förorening,

5. föreslagen plan för drift, övervakning och kontroll, där det med utgångspunkt från punkterna 3 och 4 i bilaga 3 till rådets direktiv 1999/31/EG skall ingå uppgifter om provpunkter, provtagningsfrekvens och analysparametrar för mätning och kontroll av lakvatten, grundvatten, yt-vatten och deponigas - med de avvikelser som kan följa av att undantag önskas jämlikt 3 § 2 mom.

6. föreslagen beredningsplan,

7. föreslagen avslutnings- och efterbehandlingsplan.

Om sökanden inte ställer någon säkerhet, skall i tillståndsansökan anges ett motsvarande arrangemang som säkerställer att de krav som gäller deponin uppfylls och att de åtgärder som avslutningen och efterbehandlingen förutsätter kommer att vidtas.

Ansökan om tillstånd för en deponi i någon av kommunerna Brändö, Föglö, Kumlinge, Kökar, Sottunga eller Vårdö skall även innehålla uppgift om huruvida kraven för särreglering är uppfyllda enligt 3 § 1 mom.

9 §. Förutsättningar för att tillstånd skall beviljas

För att miljöprövningsnämnden skall utfärda tillstånd för deponering krävs, utöver vad som anges i 22-24 §§ landskapslagen (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd, att deponeringsprojektet skall uppfylla samtliga relevanta krav som anges i denna förordning samt vara förenligt med den relevanta avfallsplan eller de relevanta avfallsplaner som avses i artikel 7 i rådets direktiv 75/442/EEG av den 15 juli 1975 om avfall.

Innan driften påbörjas skall [landskapsstyrelsen] inspektera platsen för att försäkra sig om att de relevanta villkoren i tillståndet är uppfyllda.

10 §. Tillståndets innehåll

Tillståndet, som miljöprövningsnämnden utfärdar, skall utöver vad som anges i 25 och 26 §§ landskapslagen (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd samt 28 e § landskapslagen (1981:3) om renhållning innehålla följande:

1. uppgift om vilken deponiklass tillståndet avser,

2. en förteckning över vilka typer av avfall som får deponeras,

3. uppgift om den totala mängd avfall som får deponeras,

4. uppgift om krav som ställs på förberedande arbeten, driften av deponin och förfarandena för övervakning och kontroll, inklusive uppgifter om provpunkter, provtagningsfrekvens och analysparametrar för mätning och kontroll av lakvatten, grundvatten, yt-vatten och deponigas, i överensstämmelse med punkterna 3 och 4 i bilaga 3 till rådets direktiv 1999/31/EG - med de avvikelser som kan följa av att undantag beviljas jämlikt 3 § 2 mom.

5. uppgift om rapporteringskyldigheten som föreskrivs i 24 §,

6. riktvärden eller gränsvärden för grundvatten samt en beredningsplan som skall följas ifall riktvärden eller gränsvärden uppnåts. Riktvärdena och gränsvärdena skall visa när det skett en sådan väsentlig förändring av vattenkvaliteten, vilken nämns i

J 13 LF (2001:76) om deponering av avfall

24 § 3 mom. De bör bestämmas med hänsyn till de specifika hydrogeologiska förhållandena i deponin och grundvattnets kvalitet.

7. provisoriska krav för avslutning och efterbehandling.

11 §. Lämmande av uppgifter till statistiska organ

Sedan en ansökan om tillstånd har godkänts skall [landskapsstyrelsen] på begäran göra uppgifterna i ärendet tillgängliga för statistiska ändamål åt Ålands statistik- och utredningsbyrå samt Europeiska gemenskapens behöriga statistiska organ.

3 kap. Deponeringsanläggningen och dess skötsel under driftfasen**12 §. Deponins lokalisering**

Deponin skall vara lokaliserad så att den inte utgör någon betydande risk för miljön med beaktande av

1. avståndet från deponin till tätbebyggelse, bostads- och rekreationsområden, vattenleder, vattenförekommster och jordbruksområden

2. förekomst av grundvatten, kustvatten eller naturskydds zoner i området,

3. de geologiska och hydrogeologiska förhållandena i området,

4. risken för översvämningar, sättningar, jordskred eller snöskred på platsen,

5. skyddet av natur- eller kulturarvet i området.

13 §. Skydd av mark och vatten

Deponins botten och sidor skall bestå av en geologisk barriär som skyddar mark, grundvatten och yt-vatten. Den geologiska barriären skall uppnå följande krav på permeabilitet (genomtränglighet) och mäktighet (tjocklek):

Deponi för	Permeabilitet	Mäktighet
farligt avfall	$\leq 1,0 \times 10^{-9}$ meter per sekund	≥ 5 meter
icke-farligt avfall	$\leq 1,0 \times 10^{-9}$ meter per sekund	≥ 1 meter
inert avfall	$\leq 1,0 \times 10^{-7}$ meter per sekund	≥ 1 meter

Om den geologiska barriären inte på ett naturligt sätt uppfyller ovanstående villkor, kan den kompletteras på konstgjord väg och förstärkas på annat sätt som ger ett likvärdigt skydd. En barriär som framställts på konstgjord väg bör vara minst 0,5 meter tjock och ha ett geologiskt underlag som är så stabilt att sättningar, som kan orsaka skador på barriären, förhindras.

En deponi för farligt avfall eller icke-farligt avfall skall ha ett system för botten tätning och uppsamling av lakvatten, bestående av ett artificiellt tätskikt och ett minst 0,5 meter tjockt dräneringsskikt. Miljöprövningsnämnden kan, om den anser det vara erforderligt, kräva att en deponi för inert avfall skall vara försedd med anordningar för uppsamling av lakvatten och botten tätning.

Miljöprövningsnämnden kan meddela undantag från bestämmelserna i 1 och 2 mom. om den bedömer att uppsamling och behandling av lakvatten inte är nödvändig eller att deponin inte utgör någon potentiell risk för mark och vatten. Kraven på permeabilitet

och mäktighet får dock aldrig understiga de krav som ställs på en deponi för inert avfall.

14 §. Krav på kompetens och utbildning för skötseln av deponin

Skötseln av deponin skall anförtros en fysisk person som är tekniskt kompetent att sköta anläggningen. Verksamhetsutövare och personal skall undergå utbildning samt få möjlighet till yrkesmässig och teknisk utveckling.

15 §. Kostnaden för deponering av avfall

Avgifterna, som verksamhetsutövaren skall ta ut för deponering av avfall på deponin, skall täcka kostnaderna för att inrätta och driva en deponi. Vid beräkning av kostnader, som skall täckas, skall så långt möjligt inbegripas kostnader för eventuell ställd säkerhet och beräknade kostnader för avslutning och efterbehandling av platsen under minst 30 år.

16 §. Behandling av avfall innan det deponeras

För att avfall skall få deponeras måste det ha genomgått behandling genom användning av fysikaliska, termiska, kemiska eller biologiska metoder, inklusive sortering, vilka ändrar avfallens egenskaper så att dess mängd eller farlighet minskas, hanteringen underlättas eller återvinning gynnas.

Vad som sägs i 1 mom. gäller inte inert avfall för vilket behandling inte är tekniskt genomförbar. Vad som sägs i 1 mom. gäller inte heller annat avfall ifall behandling inte skulle minska mängden avfall eller riskerna för miljön.

17 §. Rutiner för mottagning av avfall

Den som äger avfallet eller är i besittning av det skall före eller vid leverans till deponin visa genom lämplig dokumentation att avfallet ifråga kan tas emot på platsen utan att något avsteg görs från villkoren i deponitillståndet. Uppgifterna, som lämnas före eller i samband med leveransen, skall vara tillräckliga för att verksamhetsutövaren skall kunna uppfylla sin skyldighet att anteckna uppgifter i register jämlikt 28 l § renhållningslagen och 4 mom. Om det sker en serie leveranser av samma typ av avfall, är det tillräckligt att dokumentationen visas fram vid den första leveransen.

I samband med att avfallet tas emot skall medföljande handlingar kontrolleras. Vid leverans av farligt avfall skall kontroll ske även av de handlingar som krävs enligt artikel 5.3 rådets direktiv 91/689/EEG och vid leverans av avfall från utlandet skall kontroll ske även av de handlingar som krävs enligt rådets förordning (EEG) nr 3917/87.

Okulärbesiktning av varje avfallslast skall göras vid infarten och vid tipsåret för kontroll av att avfallet är detsamma som beskrivits i de medföljande handlingarna.

I det register som förs om avfallet jämlikt 28 l § renhållningslagen skall verksamhetsutövaren låta anteckna egenskaperna hos det deponerade avfallet, avfallets leveransdatum samt avfallsproducentens identitet eller, om det rör sig om kommunalt avfall, insamlarens identitet. När farligt avfall deponeras, skall dess exakta placering i deponin antecknas. Uppgifterna i registret skall på begäran göras tillgängliga för

statistiska ändamål åt Ålands statistik- och utredningsbyrå och Europeiska gemenskapens behöriga statistiska organ.

Verksamhetsutövaren skall tillhandahålla ett skriftligt mottagningsbevis avseende varje leverans som mottas vid deponin.

18 §. Besiktning av avfall i skärgårdskommunerna

Om en deponi omfattas av undantag jämlikt 3 §, skall verksamhetsutövaren se till att avfallet regelbundet besiktigas okulärt, för att säkerställa att endast icke-farligt respektive inert avfall mottas vid anläggningen.

19 §. Vattenhantering

På deponier för farligt avfall eller icke-farligt avfall skall åtgärder, som är anpassade till deponins egenskaper och de meteorologiska förhållandena, vidtas för:

1. kontroll av regnvatten som tränger in i deponin,
2. förhindrande av att ytvatten och grundvatten tränger in i det deponerade avfallet,
3. insamling av förorenat vatten och lakvatten
4. behandling av förorenat vatten och lakvatten som samlats in från deponin, så att vattnet når upp till den kvalitet som krävs för att det skall få släppas ut.

Miljöprövningsnämnden får, om den bedömer att så kan ske med hänsyn till deponins lokalisering och avfallet som tas emot, besluta att åtgärderna som nämns i 1 mom. 3 punkten inte behöver vidtas.

20 §. Gashantering

På en deponi som tar emot biologiskt nedbrytbart avfall skall deponigasen insamlas, behandlas och utnyttjas. Om gasen inte kan användas för energiproduktion, skall den facklas. Insamlingen, behandlingen och användningen av deponigas skall ske på ett sådant sätt att man så långt som möjligt begränsar risker för människors hälsa samt skador på eller försämring av miljön.

21 §. Motverkande av olägenheter och risker

Verksamhetsutövaren skall vidta åtgärder för att minska olägenheter och risker som deponin orsakar genom utsläpp av lukt och damm, material som transporteras med vinden, buller, trafikrörelser, fåglar, skadedjur, insekter, bildning av aerosoler samt bränder. Deponin skall vara utrustad så att skräp inte sprids till allmänna vägar eller omgivningen i övrigt. Nödvändiga åtgärder skall vidtas för att hindra olyckor och begränsa följderna av dem.

22 §. Stabilitet

Avfallet skall placeras inom deponin på sådant sätt att glidningar undviks samt stabilitet för avfallsmassorna och strukturer förbundna med avfallet garanteras.

23 §. Avspärrning

Verksamhetsutövaren skall se till att fritt tillträde till deponin förhindras och att grindarna är låsta när deponin är obemannad. Det skall finnas ett system för kontroll av tillträde till anläggningen, omfattande ett åtgärdsprogram för att upptäcka och förhindra illegal dumpning.

24 §. Kontroll- och övervakningsförfaranden under driftfasen

Verksamhetsutövaren skall ta prover från och mäta lakvatten, ytvatten, grundvatten och deponigas i enlighet med vad som anges i tillståndet för deponin. Som referens skall användas allmänna riktlinjer om provtagningsteknologi ISO 5667-2 (1991) och allmänna riktlinjer om provtagning av grundvatten ISO 5667-11 (1993). Analys av proverna skall utföras av laboratorier, som är certifierade för aktuell typ av analys eller godkända av [landskapsstyrelsen].

Verksamhetsutövaren skall årligen redovisa deponins struktur och sammansättning för [landskapsstyrelsen]. Redovisningen skall omfatta vilken yta som täcks av avfall, avfallets volym och sammansättning, deponeringsmetoder, tid för deponeringen samt beräknad återstående kapacitet för deponin.

Verksamhetsutövaren skall årligen redovisa sättningsbeteendet hos deponins yta för [landskapsstyrelsen].

Verksamhetsutövaren skall underrätta [landskapsstyrelsen] om all betydande negativ miljöpåverkan som visar sig vid kontroll- och övervakningsförfarandena eller på annat sätt samt följa [landskapsstyrelsens] beslut om arten och tidpunkten för de rättelseåtgärder som skall vidtas. Betydande negativ påverkan på grundvattnet anses ha inträffat när en analys av ett grundvattenprov visar en väsentlig förändring av vattenkvaliteten. Rättelseåtgärder skall genomföras på verksamhetsutövarens bekostnad.

I den omfattning som miljöprövningsnämnden bestämmer och åtminstone en gång om året skall verksamhetsutövaren lämna en rapport till [landskapsstyrelsen], som därigenom skall få ökad kunskap om avfallshanteringen i deponin och bättre möjlighet att avgöra om tillståndsvillkoren följs. I rapporten skall det finnas uppgifter om typer av avfall som deponerats, mängder avfall som deponerats samt resultaten av de kontroller som utförts.

4 kap Avslutning och efterbehandling

25 §. Påbörjande av avslutningsförfarandet

Avslutningsförfarandet vid en deponi eller en del av denna skall påbörjas

- vid den tidpunkt då det skall ske enligt tillståndet för deponin,

- när miljöprövningsnämnden har lämnat tillstånd till avslutningen på verksamhetsutövarens begäran eller

- när miljöprövningsnämnden, på [landskapsstyrelsens] initiativ, har tagit ett motiverat beslut om att avslutning skall ske.

26 §. Sluttäckning

I avslutningsförfarandet skall sluttäckning av deponin ingå. Sluttäckning av en deponi för farligt avfall eller icke-farligt avfall bör innefatta ett tätskikt av en jordart med låg vattengenomsläpplighet, ett dräneringsskikt som är minst 0,5 meter tjockt samt en jordtäckning som är minst 1 meter tjock. En deponi för farligt avfall bör dessutom förses med ett artificiellt tätskikt.

J 14 LF (2003:33) om avfallsförbränning**27 §. Godkännande av avslutningen**

En deponi eller en del av den kan endast anses som definitivt avslutad när [landskapsstyrelsen] har utfört en slutbesiktning på platsen, utvärderat alla rapporter som lagts fram av verksamhetsutövaren och meddelat verksamhetsutövaren att den godkänner avslutningen. Vad som här föreskrivs skall inte på något sätt minska verksamhetsutövarens ansvar enligt villkoren i tillståndet.

28 §. Verksamhetsutövarens ansvar för deponin under efterbehandlingsfasen

Sedan en deponi slutgiltigt har avslutats pågår efterbehandlingsfasen så länge som [landskapsstyrelsen] kräver det, med beaktande av den tid under vilken deponin kan utgöra en risk för miljön. Under efterbehandlingsfasen fortsätter verksamhetsutövaren att vara ansvarig för deponins underhåll, övervakning och kontroll, inbegripet analys av deponigas och lakvatten från deponin. Verksamhetsutövaren ansvarar även för grundvattentillståndet i närområdet kring deponin. Vad som här föreskrivs påverkar inte den tidigare ägarens eller besittarens ansvar för avfallet.

Under efterbehandlingsfasen gäller bestämmelserna i 24 § 3 och 4 mom.

5 kap. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser**29 §. Ikraftträdande**

Denna landskapsförordning träder i kraft den 1 februari 2002.

30 §. Upphävande av 9 § landskapsförordningen om miljöskydd och miljötillstånd

Genom denna förordning upphävs 9 § landskapsförordningen (2001:35) den 21 juni 2001 om miljöskydd och miljötillstånd.

31 §. Övergångsbestämmelser

För deponier, som vid datum för förordningens ikraftträdande är i drift eller har giltigt tillstånd, gäller följande bestämmelser.

En verksamhetsutövare, som önskar fortsätta verksamheten, skall senast den 16 juli 2002 tillställa miljöprövningsnämnden en omställningsplan där det skall framgå vilka ändringsåtgärder som verksamhetsutövaren anser nödvändiga för att följa kraven i denna förordning. För att miljöprövningsnämnden skall kunna godkänna en omställningsplan krävs att åtgärderna som anges i planen är tillräckliga för att bestämmelserna i denna förordning skall kunna följas. På grundval av godkänd omställningsplan för platsen skall miljöprövningsnämnden förordna om nödvändiga åtgärder samt ange en övergångsperiod för planens genomförande. Från och med den 31 december 2007 måste samtliga deponier uppfylla alla förordningens krav. För en redan befintlig deponi kan dock avsteg göras från förordningens krav på lämplig lokalisering.

Om verksamhetsutövaren inte upprättar en omställningsplan eller om omställningsplanen inte godkänns, skall denne så snart som möjligt tillställa miljöprövningsnämnden en avslutnings- och efterbehandlingsplan samt avsluta deponin, i enlighet med godkänd plan och bestämmelserna i 4 kap. En avslutnings- och

efterbehandlingsplan skall innehålla en tidsplan för avslutningen samt uppgifter om vilka åtgärder som skall vidtas för att avsluta deponin. Sluttäckning av en deponi, som skall avslutas i enlighet med detta mom., skall ha skett senast den 31 december 2004.

J 14 Landskapsförordning (2003:33) om avfallsförbränning

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning skall i landskapet tillämpas statsrådets förordning om avfallsförbränning (FFS 362/2003).

2 §. Hänvisningar i statsrådsförordningen till bestämmelser i rikslagsstiftningen vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen. Begreppet problemavfall skall i landskapet vara farligt avfall.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt statsrådsförordningen ankommer på statliga myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen].

4 §. Ändringar av statsrådsförordningen skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

5 §. En tillståndsansökan som gäller driften av en avfallsförbränningsanläggning skall förutom uppgifterna enligt landskapsförordningen (2001:35) om miljöskydd och miljötillstånd innehålla uppgifter om återvinning av den värme som alstras vid förbränningen och åtgärder för att minska mängden och skadligheten gällande förbränningsrester samt om återvinning eller behandling av förbränningsresterna.

6 §. Ett miljötillstånd för en avfallsförbränningsanläggning skall förutom kraven enligt landskapslagen (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd innehålla följande

1) det brännbara avfallet, angivet enligt avfallsklass på det sätt som i en bilaga till miljöministeriets förordning om en förteckning över de vanligaste typerna av avfall och över problemavfall (FFS 1129/2001) bestäms om avfallsklasser, samt de största tillåtna mängder därav som får brännas,

2) anläggningens största tillåtna förbränningskapacitet,

3) utsläppsgränsvärden för de föroreningar som definieras i statsrådets förordning om avfallsförbränning

4) sådant som gäller övervakning av avloppsvattnets surhetsgrad, temperatur och flöde,

5) provtagning och mätmetoder för kontroll av utsläppsgränsvärden och

6) registrering och bearbetning av mätresultat samt presentation av dem för tillsynsmyndigheten.

Miljötillstånd för verksamhet där farligt avfall förbränns skall dessutom innehålla föreskrifter om det farliga avfallets minsta och största massflöde och värmevärde samt om de högsta tillåtna mängderna för olika föroreningar i farligt avfall såsom polyklorerade bifenylter (PCB), pentaklorfenol (PCP), klor, fluor, svavel och tungmetaller.

7 §. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2003. Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1998:94) om tillämpning i landskapet Åland av ett statsrådsbeslut om förbränning av farligt avfall.

J 15 Ålands [landskapsstyrelses] beslut (2003:35) om regler för eldning av avfall

1 §. Syfte

Syftet med detta [landskapsstyrelsebeslut] är att förhindra utsläpp av hälso- och miljöfarliga ämnen i miljön. Eldning av avfall kan ge upphov till utsläpp av t.ex. tungmetaller, dioxiner och polyaromatiska kolväten (PAH).

Med avfall avses varje föremål, ämne eller substans som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

2 §. Regler för eldning av avfall

Eldning av avfall i värmepannor utan miljötillstånd och utomhus är förbjudet med undantag av:

- eldning av torrt gräs, ris och annat hyggesavfall om det inte är förbjudet enligt annan lagstiftning
- obehandlat virke
- eldning av halm inom jordbruket
- eldning i värmepanna av tidningspapper, wellpapp, papp och liknande i mindre mängd.

Vid eldning skall bestämmelser i 4 kap. landskapslagen (1977:37) om brand- och räddningsväsendet iakttas liksom risken för olägenhet i omgivningen.

3 §. Undantag

Undantag från dessa bestämmelser får göras vid övningar arrangerade av brandmyndigheter.

4 §. Straffbestämmelser

Bestämmelser angående straff om detta beslut inte efterlevs finns i 12 kap. landskapslagen (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd.

J 16 Landskapsförordning (1998:94) om tillämpning i landskapet Åland av ett statsrådsbeslut om förbränning av farligt avfall

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning eller som följer av landskapslagen (1991:32) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften skall i landskapet Åland tillämpas statsrådets beslut om förbränning av problemavfall (FFS 842/1997).

2 §. Hänvisas i statsrådsbeslutet till bestämmelser i rikslagstiftning vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt statsrådsbeslutet ankommer på statliga myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen].

4 §. Ändringar av statsrådsbeslutet skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

5 §. Denna förordning träder i kraft den 1 november 1998. Genom denna förordning upphävs Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1998:22) om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets beslut om förbränning av problemavfall.

J 17 Landskapslag (2003:58) om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester

1 §. Syfte

Syftet med denna lag är att minska utsläppen till sjöss genom att öka tillgången till och användningen av mottagningsanordningar för fartygsgenererat avfall och lastrester.

2 §. Tillämpningsområde

Denna lag skall tillämpas på

- 1) alla hamnar som tar emot sådana fartyg som faller under lagens tillämpningsområde,
- 2) alla fartyg med undantag för örlogsfartyg, militära hjälpfartyg eller andra fartyg som ägs eller drivs av någon stat och som endast används i statlig, icke-kommersiell tjänst och
- 3) fartyg som ägs eller drivs av landskapet Åland eller någon av landskapet Ålands kommuner.

Bestämmelserna i 11 §, 13 § 2-4 mom. och 16 § 2 mom. tillämpas inte på

1) fartyg som är utrustade eller i kommersiellt syfte används för att fånga fisk eller andra levande varelser ur havet och

2) fartyg för sport- eller fritidsändamål, vilka godkänts för att transportera högst 12 passagerare.

3 §. Definitioner

I denna lag avses med

mottagningsanordningar	fasta, flytande eller rörliga anordningar som kan ta emot fartygsgenererat avfall eller lastrester,
hamn	en plats som är utrustad för att ta emot fartyg, inbegripet fiskefartyg och fritidsbåtar. Små bryggor och enkla förtöjningsplatser skall inte betraktas som en hamn enligt denna lag,
hamnansvarig	den som tar ut hamnavgift eller motsvarande generell avgift för utnyttjande av hamnen eller, om sådan avgift inte tas ut, fastighetsägaren,
fartyg	alla typer av havsgående farkoster oavsett storlek, inklusive bärplansbåtar, svävarer och undervattensfarkoster,
fartygsgenererat avfall	oljehaltigt avfall, toalettavfall och fast avfall, som uppstått under ett fartygs drift,
olja	petroleum i varje form, däri inbegripet råolja, brännolja, oljeslam, oljeavfall och raffinerade produkter. Till olja hänförs bland annat asfaltlösningar, destillat, gasolja, bensin, flygfoto generer och nafta,

J 17 LL (2003:58) om ... fartygsgenererat avfall ...

toalettavfall	1) avlopp och annat avfall från toalett, urinoar och spygatt i toaletterum, 2) avlopp från sjukvårdslokaler via tvättstall, badkar och spygatt i sådana lokaler, 3) avlopp från utrymme som innehåller levande djur, 4) annat spillvatten som är blandat med avlopp som avses i det föregående,
fast avfall	mat- hushålls- och driftsavfall, som uppstår under ett fartygs normala användning och som måste bortskaffas kontinuerligt eller periodiskt, med undantag för färsk fisk och delar av färsk fisk,
lastrester	sådana rester av lastmaterial vilka finns kvar ombord i lastrum eller tankar efter avslutad lossning och rengöring, omfattande även överskott och spill som uppkommer i samband med lastning och lossning.

4 §. Mottagningsanordningar

Den hamnansvarige skall se till att fartygen som normalt använder hamnen får tillgång till mottagningsanordningar som tillgodoser deras behov utan att de orsakas onödigt dröjsmål. Mottagningsanordningarna skall kunna ta emot de typer och mängder av fartygsgenererat avfall och lastrester som kommer från de fartyg som normalt använder hamnen. Den hamnansvarige skall även erbjuda sådana fartyg som inte omfattas av denna lag möjlighet att utnyttja hamnens mottagningsanordningar såvida detta inte är orimligt med hänsyn till avfallets art eller mängd. Mottagningsanordningarna skall vara anpassade till hamnanvändarnas operativa krav, hamnens storlek och geografiska belägenhet samt de typer av fartyg som anlöper hamnen. Formaliteterna i samband med användning av mottagningsanordningar skall vara enkla och snabba så att onödigt dröjsmål för fartygen undviks.

Det bör tillhandahållas mottagningsanordningar för sorterat avfall. Från och med den 1 januari 2005 måste det tillhandahållas separata mottagningsanordningar för biologiskt nedbrytbart avfall.

Hamnar där fartyg repareras skall tillhandahålla anordningar för mottagande och behandling av förorenad barlast och tankspolvatten från oljetankfartyg.

Hamnar som brukar besökas av fartyg med oljeslamstankar skall tillhandahålla mottagningsanordningar för oljeslam.

5 §. Rapportering av brister hos mottagningsanordningar

De hamnansvariga skall tillhandahålla dem som använder hamnen blanketter för klagomål angående brister hos mottagningsanordningar. Ifyllda blanketter skall lämnas av de hamnansvariga till [landskapsstyrelsen].

[Landskapsstyrelsen] skall se till att Europeiska gemenskapernas kommission erhåller kopior av påståenden om brister hos mottagningsanordningar.

6 §. Behandling i land av fartygsgenererat avfall

Olja, som finns i oljehaltiga rester och oljehaltiga blandningar, bör separeras för att minska transportbehovet och öka återanvändningen.

Från mottagningsanordningar för toalettavfall bör toalettavfallet transporteras till anläggningar för sådant avfall.

7 §. Avfallsplaner

En lämplig plan för mottagande och hantering av avfall skall utarbetas och genomföras för varje hamn. Planerna skall utarbetas av de hamnansvariga efter samråd med hamnanvändarna eller deras företrädare. Om den som utarbetar planen inte är en kommun skall samråd även ske med den kommun där hamnen finns. Planer får utarbetas på regional nivå med lämplig medverkan från varje hamn, under förutsättning att behovet av och tillgången på mottagningsanordningar specificeras för varje enskild hamn.

[Landskapsstyrelsen] skall fastställa planerna för mottagande och hantering av avfall samt övervaka deras genomförande.

Planer för alla hamnar skall ha lämnats in till [landskapsstyrelsen] senast den 1 januari 2004. För varje hamn eller grupp av hamnar skall en ny plan ha inkommit till [landskapsstyrelsen] senast tre år efter att den förra planen lämnades till [landskapsstyrelsen].

8 §. Avfallsplanens innehåll

En plan för mottagande och hantering av avfall skall innehålla

- 1) en bedömning av behovet av mottagningsanordningar mot bakgrund av behoven hos de fartyg som normalt anlöper hamnen,
- 2) en beskrivning av mottagningsanordningarnas typ och kapacitet,
- 3) typ och mängd av fartygsgenererat avfall och lastrester som tas emot och hanteras,
- 4) en ingående beskrivning av förfarandena för mottagande och uppsamling av fartygsgenererat avfall och lastrester,
- 5) en beskrivning av den metod som används för att registrera de mängder av fartygsgenererat avfall och lastrester som tas emot,
- 6) en beskrivning av hur det fartygsgenererade avfallet och lastresterna bortskaffas,
- 7) en beskrivning av avgiftssystemet,
- 8) förfaranden för att rapportera brister hos mottagningsanordningar,
- 9) förfaranden för fortlöpande samråd med användare av hamnen, avfallshanterare, terminaloperatörer och andra berörda parter samt
- 10) namn på den person som är ansvarig för genomförande av planen.

9 §. Vite

Den som bryter mot denna lag eller försummar att vidta åtgärder i enlighet med lagen eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen kan av [landskapsstyrelsen] förbjudas att fortsätta med den rättsstridiga verksamheten eller uppmanas att fullgöra sina skyldigheter inom utsatt tid.

[Landskapsstyrelsen] kan förena förbud och ålägganden som meddelats med stöd av 1 mom. med vite eller med hot om fullgörande av skyldigheterna på den försumligen bekostnad.

10 §. Information till dem som använder hamnen

Den hamnansvarige skall lämna information till dem som använder hamnen. I informationen skall det ingå

- 1) ett kort omnämnande av hur viktigt det är att fartygsgenererat avfall och lastrester avlämnas på ett korrekt sätt,
- 2) en förteckning över de typer av fartygsgenererat avfall och lastrester som normalt hanteras,
- 3) en beskrivning av var de anordningar som hör till varje kaj- eller ankarplats är belägna samt en skiss eller karta,
- 4) en beskrivning av avlämningsförfaranden,
- 5) en förteckning över kontaktställen och operatörer samt de tjänster som erbjuds,
- 6) en beskrivning av avgiftssystemet samt
- 7) en beskrivning av förfarandet för att rapportera brister hos mottagningsanordningar.

11 §. Anmälan om att ett fartyg skall anlöpa en hamn i landskapet

Befälhavaren på ett fartyg som är på väg till en hamn i landskapet skall fylla i ett av [Landskapsstyrelsen] fastställt formulär beträffande avfall som kommer att avlämnas. Informationen i formuläret skall anmälas till hamnen minst 24 timmar före ankomsten om anlöpshamnen är känd. Om anlöpshamnen är okänd 24 timmar före ankomsten, skall informationen anmälas så snart anlöpshamnen är känd. Om resan varar mindre än 24 timmar, skall informationen anmälas senast när fartyget lämnar föregående hamn. Informationen skall förvaras ombord åtminstone till efterföljande anlöpshamn.

Fartyg som anlöpt hamnar utanför landskapet skall göra en anmälan inför varje enskilt anlöp i en hamn i landskapet. Fartyg som enbart trafikerar landskapet kan göra en anmälan för alla anlöp som kommer att ske i en viss hamn i landskapet under en tid av 60 dagar.

Den hamnansvarige skall vidarebefordra den information som omnämns i 1 mom. till [Landskapsstyrelsen] som skall granska informationen. Om ett anmälningspliktigt fartyg anlöper en hamn i landskapet utan att anmälan har skett i rätt tid, skall den hamnansvarige meddela det till [Landskapsstyrelsen].

12 §. Avlämnande av fartygsgenererat avfall i hamn

När ett fartyg anlöper en hamn i landskapet skall befälhavaren se till att allt oljehaltigt avfall och fast avfall avlämnas till en mottagningsanordning innan fartyget lämnar hamnen. Allt toalettavfall bör avlämnas till en mottagningsanordning innan fartyget lämnar hamnen. Från och med den 27 september 2004 är även avlämnandet av toalettavfallet obligatoriskt.

Fartyget får fortsätta till nästa hamn utan att ha fullgjort vad som föreskrivs i 1 mom., om det är uppenbart att fartyget har tillräcklig kapacitet för att lagra allt oljehaltigt avfall och fast avfall som har ackumulerats och kommer att ackumuleras under resan till den hamn där avlämning skall ske. Om fartyget är anmälningsskyldigt i enlighet med 11 § skall det framgå av avlämnad anmälan att kravet angående tillräcklig kapacitet är uppfyllt.

13 §. Avgifter för mottagning av avfall

Kostnaderna för mottagningsanordningar för fartygsgenererat avfall, inbegripet behandlingen och bortskaftet av avfallet, skall täckas genom avgifter som tas ut av fartygen.

När ett fartyg anlöper en hamn där det finns mottagningsanordningar skall en avgift tas ut av fartyget, oavsett om det använder mottagningsanordningarna eller inte. Avgiften kan inkluderas i hamnavgiften eller tas ut som en separat avgift. Om avgiften inkluderas i hamnavgiften måste det framgå hur stor del av hamnavgiften som hänförs till avfallsmottagningen. Det är tillåtet att ha differentierade avgifter med hänsyn till bland annat fartygens kategori, typ och storlek. Ingen avgift får vara beräknad efter den mängd fartygsgenererat oljehaltigt avfall eller fast avfall som ett fartyg avlämnar. Från och med den 27 september 2004 gäller denna bestämmelse även avlämnandet av toalettavfall.

Avgiften som ett enskilt fartyg betalar får nedsättas om fartygets miljöledning, utförande, utrustning och drift är sådan att dess befälhavare kan påvisa att fartyget alstrar minskade mängder fartygsgenererat avfall.

Förhöjd avgift får tas ut för att täcka de merkostnader som uppstår på grund av att

- 1) fartyget inte inom föreskriven tid förhandsanmält sitt behov av att avlämna avfall,
- 2) fartyget vid avlämning av sludge, oljehaltigt länsvatten och annat avfall som kräver hämtning vid fartygssidan inte avlämnat avfallet vid överenskommen tidpunkt,
- 3) fartyget inte meddelat hamnen om innehållet av främmande substanser, lösningsmedel eller detergenter i sludge eller oljehaltigt länsvatten,
- 4) fat eller andra behållare som används för ilandlämning av sludge eller oljehaltigt länsvatten inte är tätslutande, i god kondition och varaktigt märkta med innehåll och fartygets namn eller inte ställs upp på den av hamnen anvisade platsen eller
- 5) fartyget inte tillhandahållit personal för koppling och lösgöring ombord av slang mellan fartyget och mottagningsanordningen.

14 §. Undantag för fartyg som används i tidtabellsbunden trafik

[Landskapsstyrelsen] kan på ansökan av fartygsägaren bevilja undantag från kraven i 11-13 §§ för fartyg som används i tidtabellsbunden trafik med täta och regelbundna hamnanlöp. För att undantag skall kunna beviljas måste det finnas tillräckliga bevis för att fartygsgenererat avfall avlämnas och avgifter betalas i någon av hamnarna längs fartygets rutt.

15 §. Lastrester

Befälhavaren på ett fartyg som anlöper en hamn i landskapet skall se till att lastrester avlämnas till en mottagningsanordning i hamnen i enlighet med bestämmelserna i Marpol 73/78.

Avgift för avlämning av lastrester skall erläggas av den som använder en mottagningsanordning för lastrester.

J 18 LF (2003:67) om ... fartygsgenererat avfall ...

16 §. Inspektioner

[Landskapsstyrelsen] skall utföra inspektioner på fartyg för att förvissa sig om att bestämmelserna om avlämning av avfall och lastrester efterlevs.

Minst 25 % av de fartyg som anlöper hamnar i landskapet bör inspekteras årligen. Inspektion skall i första hand ske av fartyg som inte fullgjort sin anmälningskyldighet i enlighet med 11 § eller som lämnat uppgifter som gett anledning att befara att fartyget bryter mot bestämmelserna i denna lag.

17 §. Påföljder

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

För underlåtelse att lämna avfall i enlighet med 12 § kan ansvar inte ådömas om hamnen inte kunde ta emot fartygets avfall.

18 §. Landskapsförordning

Genom landskapsförordning kan bestämmelser utfärdas angående krav på

- 1) mottagningsanordningar för fartygsrelaterat avfall och lastrester och
- 2) planer för mottagande och hantering av avfall i hamnar.

19 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 november 2003.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

J 18 Landskapsförordning (2003:67) om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester

1 §. Definitioner

Definitioner av olika hamntyper:

a) En *kommersiell hamn* är en sådan hamn som huvudsakligen används av andra fartyg än sådana som är utrustade eller i yrkesmässigt syfte används för att fånga fisk, eller sådana fartyg som används för sport- eller fritidsändamål.

b) En *gästhamn* är en sådan hamn som upplåter båtplatser till gästande sport- och fritidsbåtar för kortare tidsperioder. Gästhamnar indelas i små och stora gästhamnar. Små gästhamnar har färre än 400 registrerade gästdygn per år. En stor gästhamn har fler än 400 registrerade gästdygn per år. Antalet registrerade gästdygn per år räknas ut som ett årligt medeltal för de tre senaste åren.

c) En *småbåtshamn* är en sådan hamn som används som hemmahamn för sport- och fritidsbåtar och där båtens ägare vanligen besitter en viss förtöjningsplats i hamnen. För att omfattas av reglerna om mottagningsanordningar i denna förordning skall hamnen innehålla 50 eller flere förtöjningsplatser vid kaj eller boj.

d) En *fiskehamn* är en hamn som huvudsakligen används av fartyg som fångar fisk i kommersiellt syfte. För att omfattas av denna förordning bör hamnen re-

gelbundet användas som hemmahamn av minst 5 fiskefartyg.

e) Ett *reparationsvarv* är en anläggning där fartyg yrkesmässigt repareras eller förvaras under kortare eller längre tidsperioder.

2 §. Hamnens mottagningsanordning för fartygsgenererat avfall

En hamn skall ha en mottagningsanordning för mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester. Kraven på mottagningsanordningarna är olika för olika typer av hamnar enligt följande:

1) Kommersiell hamn

En mottagningsanordning i en hamn med kommersiell trafik kan bestå av en fast placerad anläggning eller en mobil enhet som kommer till fartyget.

Mottagningsanordningen skall kunna ta emot följande avfallsfraktioner:

- a) osorterat avfall,
- b) plast,
- c) glas,
- d) wellpapp och kartong,
- e) metall,
- f) fast och flytande farligt avfall,
- g) toalettavfall,
- h) oljehaltigt slagvatten,
- i) biologiskt nedbrytbart avfall måste kunna tas emot efter den 1.1.2005.

Om mottagningsanordningen är fast placerad i hamnen skall det finnas ett skåp för farligt avfall. Skåpet skall ha ett uppsamlingsstråg ifall någon vätskebehållare läcker. Skåpet skall låsas under oönskad tid. Inlämnat farligt avfall skall kunna märkas och innehållsdeklareras.

Hamnen skall tillhandahålla pumpslang för pumpning av toalettavfall från fartyget till land. Pumpslangarna skall provtryckas årligen.

Mottagningsstationen bör vara väl upplyst och de olika kärnen skall vara försedda med lättförståeliga symboler och text som anger kärlets användningsändamål.

2) Stora gästhamnar

Stora gästhamnar skall i hamnens omedelbara närhet ha en mottagningsanordning för avfall som har följande utrustning:

- a) Kärn för osorterat avfall.
- b) Kärn för plast.
- c) Kärn för glas.
- d) Kärn för wellpapp och kartong.
- e) Kärn för metall.
- f) Skåp för inlämning av fast och flytande farligt avfall. Skåpet bör ha ett uppsamlingsstråg ifall någon vätskebehållare läcker. Skåpet skall låsas under oönskad tid. Inlämnat farligt avfall skall kunna märkas och innehållsdeklareras.
- g) Mottagningsanordning för toalettavfall. Hamnen skall tillhandahålla pumpslang för pumpning av toalettavfall från båtarna till land. Pumpslangarna skall provtryckas årligen.

h) Kärn för insamling av biologiskt nedbrytbart avfall måste finnas efter den 1.1.2005.

Mottagningsstationen bör vara väl upplyst och de olika kärnen skall vara försedda med lättförståeliga

symboler och text som anger kärlets användningsändamål.

3) Små gästhamnar

Små gästhamnar och småbåtshamnar skall ha följande mottagningsanordningar:

a) Kärll för osorterat avfall.

4) Småbåtshamn

a) Kärll för osorterat avfall

b) Mottagningsanordning för toalettavfall. Hamnen skall tillhandahålla pumpslang för pumpning av toalettavfall från båtarna till land. Pumpslangarna skall provtryckas årligen.

5) Fiskehamn

En fiskehamn skall ha följande mottagningsanordningar:

a) Kärll för osorterat avfall.

b) Skåp för inlämning av fast och flytande farligt avfall. Skåpet bör ha ett uppsamlingsstråg ifall någon vätskebehållare läcker. Skåpet skall låsas under oövakad tid. Inlämnat farligt avfall skall kunna märkas och innehållsdeklareraras.

c) Mottagningsanordning för toalettavfall. Hamnen skall tillhandahålla pumpslang för pumpning av toalettavfall från båtarna till land. Pumpslangarna skall provtryckas årligen.

d) Mottagningsanordning för oljehaltigt slagvatten.

e) Kärll för insamling av biologiskt nedbrytbart avfall måste finnas efter den 1.1.2005.

Mottagningsstationen bör vara väl upplyst och de olika kärllerna skall vara försedda med lättförståeliga symboler och text som anger kärlets användningsändamål.

6) Reparationsvarv

Ett reparationsvarv skall ha följande mottagningsanordningar:

a) Kärll för osorterat avfall

b) Kärll för plast

c) Kärll för glas

d) Kärll för wellpapp, kartong och förpackningar

e) Kärll för metall

f) Skåp för inlämning av fast och flytande farligt avfall. Skåpet bör ha ett uppsamlingsstråg ifall någon vätskebehållare läcker. Skåpet skall låsas under oövakad tid. Inlämnat farligt avfall skall kunna märkas och innehållsdeklareraras.

g) Mottagningsanordning för av toalettavfall. Hamnen skall tillhandahålla pumpslang för pumpning av toalettavfall från båtarna till land. Pumpslangarna skall provtryckas årligen.

h) Mottagningsanordning för oljehaltigt slagvatten

i) Kärll för insamling av biologiskt nedbrytbart avfall måste finnas efter den 1.1.2005.

Hamnen skall lämna information till användarna såsom stipuleras i 10 § landskapslagen om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester. Informationen bör lämnas av hamnen i samband med att fartygen anmäler sin avsikt att lämna avfall. Informationen skall alltid finnas anslagen vid fasta mottagningsstationer eller anslagen på hamnens anslagstavla. Informationen skall finnas tillgänglig i åtminstone svensk, finsk och engelsk språkdräkt.

3 §. Avfallsplaner

En hamn skall enligt 7 § landskapslagen om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester uppgöra en plan för mottagning och hantering av avfall. Avfallsplanens innehåll framgår i lagens 8 §. Därtill skall i planen lämnas följande uppgifter:

1) hamnens namn,

2) hamnens adress,

3) namn på den hamnansvarige, eller i det fall att ingen hamnavgift tas upp, på ägaren till den fastighet där hamnen är belägen,

4) namn och kontaktuppgifter till den person som kan kontaktas i den dagliga verksamheten,

5) det uppskattade årliga totala antalet anlöp av fartyg eller båtar,

6) det uppskattade årliga antalet fartyg och båtar som har behov att lämna avfall,

7) det antal fartyg som har beviljats undantag från att lämna avfall i hamnen,

8) en karta i minst skala 1:50000 där hamnen utmärks,

9) en ritning över hamnen där mottagningsstationen utmärks,

10) om hamnen ingått avtal med avfallshanteringsföretag för hanteringen av fartygsgenererat avfall och lastrester skall kopia av avtalet bifogas,

11) protokollsutdrag av myndighetens eller styrelses beslut i vilket det framgår att avfallsplanen fastställes

4 §. Påföljder

Den som bryter mot denna förordning kan åläggas förbud, åläggande, vite eller straffrättsligt ansvar i enlighet med 9 och 17 §§ landskapslagen om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester.

5 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder ikraft den 1 november 2003.

J 19 Landskapsförordning (2001:38) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning skall följande författningar tillämpas i landskapet Åland:

Regler om luftkvaliteten

1. Statsrådets beslut om riktvärden för luftkvalitet och målvärde för svavelnedfall (FFS 480/1996)

2. (2001/48) Statsrådets förordning om luftkvaliteten (FFS 711/2001)

Regler om utsläpp

3. Statsrådets beslut om allmänna anvisningar för begränsning av partikelutsläpp från kraftverk och pannanläggningar (FFS 157/1987)

4. (2003/18) Statsrådets förordning om begränsning av utsläpp av svaveldioxid och kväveoxider samt partikelutsläpp från förbränningsanläggningar och

J 20 [ÅLSB] (2001:72) om ... buller... utomhus

gasturbiner med en bränsleeffekt på minst 50 megawatt (FFS 1017/2002)

5. Upphävd (2002/18).
6. Upphävd (2003/18).
7. Upphävd (2003/18).
8. Upphävd (2003/34).

9. Statsrådets beslut om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar vid upplagring och distribution av bensin (FFS 468/1996)

9a. (2002/18) Statsrådets förordning om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa verksamheter och anläggningar (FFS 435/2001)

Regler om produkters sammansättning

10. Upphävd (2001/48).

11. Statsrådets beslut om svavelhalten för stenkol (FFS 888/1987)

12. (2002/18) Statsrådets förordning om kvalitetskraven på motorbensin och dieselolja (FFS 1271/2000)

13. Statsrådets förordning om svavelhalten i tung brännolja och lätt brännolja (FFS 766/2000)

2 §. Med nya kraftverk och pannanläggningar enligt 3. Statsrådets beslut om allmänna anvisningar för begränsning av partikelutsläpp från kraftverk och pannanläggningar (FFS 157/1987) avses sådana som tagits i bruk efter 1 mars 1987.

Tidpunkten som anges i statsrådets förordning om luftkvalitet i 3 § för bly och i 4 § för svaveldioxid och kväveoxider är 1 oktober 2001. Uppföljningsområde enligt 8 § är landskapet Åland. (2001/48)

Det som i statsrådets förordning om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i vissa verksamheter och anläggningar (FFS 435/2001) anges om datasystemet för miljöinformation skall i landskapet i tillämpliga fall avse anmälan enligt 36 § landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd. (2002/18)

3 §. Ändringar i författningarna i 1 § skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

4 §. De förvaltningsuppgifter som skall skötas av statliga myndigheter eller kommuner enligt författningarna i 1 § handhas i landskapet av [landskapsstyrelsen] eller, i förekommande fall, av miljöprövningsnämnden. (2001/48)

Om författningarna i 1 § hänvisar till bestämmelser i rikslagsstiftningen och motsvarande bestämmelser finns i landskapslagstiftningen skall hänvisningen anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

5 §. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2001. Genom denna förordning upphävs [landskapsstyrelsens] beslut (1996:69) om tillämpning i landskapet Åland av vissa statsrådsbeslut rörande åtgärder mot förorening av luften.

J 20 Ålands [landskapsstyrelses] beslut (2001:72) om tillämpning i landskapet Åland av statsrådets förordning om buller från utrustning som är avsedd att användas utomhus

1 §. Med de avvikelser som anges i detta beslut skall i landskapet Åland tillämpas statsrådets förordning om buller från utrustning som är avsedd att användas utomhus (FFS 621/2001).

2 §. Hänvisas i förordningen till bestämmelser i rikslagsstiftning vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningen avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt förordningen ankommer på statliga myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen] till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet. Försäkran om överensstämmelse i 6 § 2 mom upprättas endast på svenska.

4 §. Ändringar i förordningen skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

J 21 Landskapslag (1998:82) om naturvård**1 kap. Inledande bestämmelser****1 §. Lagens syfte**

Syftet med denna lag är

- 1) att vårda naturen inklusive landskapsbilden,
- 2) att bevara naturens mångfald samt
- 3) att stödja ett hållbart nyttjande av naturtillgångarna och naturmiljön.

Vid tillämpningen av denna lag skall en gynnsam skyddsnivå eftersträvas för de arter och biotoper som förekommer i landskapet. Dessutom skall även ekonomiska, sociala och kulturella aspekter liksom regionala och lokala särdrag beaktas.

2 §. Ansvarsregler

Det är en angelägenhet för var och en att verka för att lagens syfte uppnås.

Vid all slags verksamhet skall förfaras så att skada undviks på naturen inklusive landskapsbilden där det är möjligt. Kan sådan skada inte undvikas skall de åtgärder vidtas som behövs för att motverka eller minska skadan, om det kan ske utan oskäliga kostnader.

3 §. Definitioner

I denna lag avses med

biotop: ett område i naturen där ett visst växt- eller djursamhälle förekommer,

biologisk mångfald: variationsrikedomen bland levande organismer och de biotoper i vilka de förekommer,

hållbart nyttjande: att nyttja naturresurserna och den biologiska mångfalden på ett sätt och i en utsträckning som inte leder till en långsiktig minskning av naturresurserna och den biologiska mångfalden.

4 §. Förvaltningen av naturvården

Förvaltningen av naturvården i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen] och kommunerna. Om inte annat anges i denna lag skall [landskapsstyrelsen] övervaka att lagen och med stöd av den utfärdade bestämmelser efterlevs.

2 kap. Fredning av områden**5 §. Naturreservat**

Om det i ett område förekommer en art, en biotop eller ett ekosystem som är sällsynt eller om ett område är av särskild betydelse för känneteckningen om landskapets natur eller representativt för en viss naturtyp kan området fredas genom att inrättas som naturreservat.

Ett naturreservat inrättas inte inom ett område för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts.

6 §. Naturminne

En naturbildning som bör bevaras på grund av sin betydelse för känneteckningen om landskapets natur, sin skönhet eller märkliga beskaffenhet kan fredas som naturminne. Fredningen kan även innefatta ett sådant markområde omkring naturbildningen som krävs för att bevara dess särart och betydelse.

7 §. Tillfälligt åtgärdsförbud

När fråga uppkommit om inrättande av ett naturreservat eller om skydd av ett område enligt 21 § 4 mom. kan [landskapsstyrelsen] förbjuda att området används på ett sådant sätt som medför att områdets skyddsvärde reduceras (tillfälligt åtgärdsförbud). Ett tillfälligt åtgärdsförbud enligt denna paragraf kan utfärdas för högst två år. Om särskilda skäl föreligger kan dock åtgärdsförbudets giltighetstid förlängas med ytterligare ett år. Innan beslut fattas om ett tillfälligt åtgärdsförbud eller om förlängning av dess giltighetstid skall fastighetsägaren beredas möjlighet att yttra sig.

Ett tillfälligt åtgärdsförbud enligt denna paragraf utfärdas inte då inrättandet av ett naturreservat sker genom expropriation.

8 §. Fredningsbeslut

[Landskapsstyrelsen] fattar beslut om inrättande av naturreservat och fredning av naturminne (fredningsbeslut). Innan ett fredningsbeslut fattas skall kommunen höras.

I fredningsbeslutet skall ändamålet med fredningen samt nödvändiga begränsningar i rätten att utnyttja området (åtgärdsbegränsning) anges. Åtgärdsbegränsningen i ett område får inte vara större än vad som krävs för att trygga ändamålet med fredningen. I fredningsbeslutet kan även undantag från åtgärdsbegränsningar anges.

Ett område som ägs av annan än landskapet inrättas som naturreservat eller naturminne med fastighetsägarens samtycke.

Ett fredningsbeslut är i kraft oberoende av att området byter ägare. Ett fredningsbeslut leder inte till inskränkning av särskild rätt som förvärvats innan beslutet kungjorts.

9 §. Enskilda undantag från åtgärdsbegränsning

[Landskapsstyrelsen] kan för vetenskapliga ändamål i enskilda fall medge undantag från en åtgärdsbegränsning inom ett fredat område.

Fastighetsägaren skall underrättas om undantag som avses i 1 mom. när sådana medges inom ett område som ägs av enskild. I fråga om ingrepp av mera omfattande karaktär skall fastighetsägaren beredas möjlighet att yttra sig innan undantag medges.

10 §. Naturreservat inom arrenderat område

I enskilda fall och om inga andra möjligheter till fredning finns kan ett naturreservat inrättas inom ett område som [landskapsstyrelsen] arrenderat för detta ändamål. Fredningstiden omfattar tiden för arrendet och skall vara minst tio år.

11 §. Tillsyn och skötsel

Tillsynen över naturreservat och naturminnen åligger [landskapsstyrelsen].

Skötseln av naturreservat och naturminnen ankommer på [landskapsstyrelsen]. Skötseln av ett naturreservat eller ett naturminne som innehas av enskild kan dock genom avtal överlåtas till fastighetsägaren.

12 §. Upphävande av fredningsbeslut

Ett fredningsbeslut får upphävas endast om områdets skyddsvärde avsevärt har minskat eller om fredningen förhindrar att ett projekt eller en plan av stort allmänintresse genomförs. Om ett fredningsbeslut upphävs till förmån för ett projekt eller en plan skall [landskapsstyrelsen] sträva till att freda ett ur naturskyddssynpunkt motsvarande område. I ett beslut om upphävande skall grunden för upphävandet anges.

Innan [landskapsstyrelsen] upphäver ett fredningsbeslut som avser ett naturreservat som innehas av enskild skall kommunen och fastighetsägaren höras. På motsvarande sätt skall fastighetsägaren höras när det gäller ett naturminne som ägs av enskild.

13 §. Anteckning i fastighetsregistret

Ett fredningsbeslut som avser naturreservat som ägs av enskild och beslut om upphävande av sådant skall antecknas i fastighetsregistret.

[Landskapsstyrelsen] skall utan dröjsmål underrätta den myndighet som för fastighetsregistret när ett i denna paragraf avsett beslut har fattats.

Se Mi 116 FL II.

3 kap. Skydd av arter och biotoper**14 §. Fridlysning och partiell fridlysning (2002/2)**

Med undantag av de djurarter som är föremål för jakt enligt jaktlagstiftningen är samtliga vilda däggdjur och fåglar samt dessa fåglars bon och ägg ständigt fridlysta. Genom landskapsförordning bestäms vilka andra djur och växter som är fridlysta inom landskapet.

Exemplar av en fridlyst växt- eller djurart får inte avlägsnas, dödas eller påverkas på sådant sätt att artens fortplantning eller fortsatta existens äventyras. Fridlysning enligt denna paragraf hindrar emellertid inte att den pågående markanvändningen fortsätter. Vid markanvändningen skall åtgärder som kan störa eller skada exemplar av fridlysta arter undvikas om

J 21 LL (1998:82) om naturvård

det endast medför ringa olägenhet för fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt till fastigheten.

Genom landskapsförordning kan bestämmas att en växt- eller djurart skall åtnjuta skydd i något avseende (partiell fridlysning). Partiell fridlysning får inte innebära att arten får ett lika starkt eller starkare skydd än det skydd som gäller för fridlysta arter. Den partiella fridlysningen får inte hindra att den pågående markanvändningen fortsätter. Vid den fortsatta markanvändningen skall sådan störning och skada som avses i 2 mom. undvikas. (2002/2)

15 §. Särskilt skyddsvärda arter

Om det finns risk för att en fridlyst växt- eller djurart skall försvinna, skall arten förklaras som särskilt skyddsvärd. Genom landskapsförordning bestäms vilka arter som är särskilt skyddsvärda.

En särskild skyddsvärd art eller dess biotop får inte utan [landskapsstyrelsens] tillstånd skadas eller påverkas på sådant sätt att artens fortplantning eller fortsatta existens på förekomstplatsen äventyras.

16 §. Särskilt skyddsvärda biotoper

Den biologiska mångfalden i naturen skall bevaras och främjas. Biotoper som på grund av sin begränsade förekomst har betydelse för naturens mångfald skall förklaras som särskilt skyddsvärda. Genom landskapsförordning bestäms vilka biotoper som är särskilt skyddsvärda.

En särskilt skyddsvärd biotop får inte utan [landskapsstyrelsens] tillstånd ändras så att den förlorar sin särart eller sin betydelse för bevarandet av den biologiska mångfalden. En ansökan om sådant tillstånd skall inlämnas till [landskapsstyrelsen] senast den 1 maj, varvid beslut i ärendet skall fattas före den 1 september.

Åtgärder som vidtas i en särskilt skyddsvärd biotops närmiljö skall utföras så att biotopens särart och betydelse bevaras. Med närmiljö avses ett sådant markområde omkring en biotop som krävs för att bevara dess särart och betydelse.

På begäran av fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt till fastigheten är [landskapsstyrelsen] skyldig att definiera gränserna för en särskilt skyddsvärd biotop.

17 §. Undantag från fridlysningsbestämmelserna

[Landskapsstyrelsen] kan medge undantag från fridlysningsbestämmelserna i 14-16 §§ för vetenskapligt eller annat godtagbart ändamål.

18 §. Fångst av ryggradslösa djur

Fångst utomhus av insekter och andra ryggradslösa djur med ljus- eller doftfällor eller andra icke-selektiva metoder är förbjudna.

[Landskapsstyrelsen] kan med fastighetsägarens medgivande då särskilda skäl föreligger ge tillstånd till användande av i 1 mom. avsett fångstsätt.

19 §. Begränsning av spridning av arter med främmande ursprung

Djurarter som inte utgör ett naturligt inslag i landskapets fauna får inte utan [landskapsstyrelsens] tillstånd släppas ut i naturen, om det finns anledning att

misstänka att detta kan ge upphov till ett permanent bestånd.

Växarter som inte utgör ett naturligt inslag i landskapets flora får inte utan [landskapsstyrelsens] tillstånd planteras eller sås utanför gårdar, åkrar, bebyggda eller på annat sätt specifikt ibruktagna områden eller i naturliga vattendrag, om det finns anledning att misstänka att detta kan ge upphov till ett permanent bestånd. Detta gäller inte sådan plantering eller sådd av träd som regleras i annan lagstiftning.

Om det kommer till [landskapsstyrelsens] kännedom att en djur- eller växtart av främmande ursprung sprider sig snabbt i naturen eller om det finns anledning att misstänka att den kan medföra en hälsorisk eller ett hot mot arter som utgör ett naturligt inslag i landskapets flora eller fauna, kan [landskapsstyrelsen] vidta erforderliga åtgärder för att begränsa spridningen.

20 §. Handel med fridlysta arter

Det är förbjudet att utan [landskapsstyrelsens] tillstånd överlåta, ta emot eller på annat sätt anskaffa, saluföra eller hålla i ägo exemplar av arter som är ständigt fridlysta enligt denna lag, såvida de inte lagligen erhållits före denna lags ikraftträdande.

Förbudet i 1 mom. gäller inte djur eller deras skinn, ägg eller larver som lagligen införts till landskapet.

4 kap. Landskapets internationella förpliktelser**21 §. Områden som bör skyddas**

[Landskapsstyrelsen] skall upprätta en förteckning över sådana områden som bör fredas för att uppfylla landskapets internationella förpliktelser inom naturvården. Förteckningen skall ange ändamålet med fredningen av varje enskilt område.

När förteckningen upprättas skall berörda fastighetsägare beredas möjlighet att yttra sig. (2000/41)

För områden som upptagits i en förteckning som avses i 1 mom. kan 7 § tillämpas.

Ett område som tagits upp i en förteckning som avses i 1 mom. skall så snart som möjligt skyddas. Skyddet genomförs genom att området inrättas som naturreservat enligt denna lag, fredas med stöd av jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland eller genom att avtala med fastighetsägaren om upprätthållande av en gynnsam skyddsnivå i området.

22 §. Särskilda skyddsområden och särskilda bevarandeområden

[Landskapsstyrelsen] kan förklara ett område som tagits upp i förteckningen som avses i 21 § som särskilt skyddsområde.

När Europeiska gemenskapernas kommission har slagit fast att ett område är av gemenskapsintresse skall [landskapsstyrelsen] förklara området som särskilt bevarandeområde.

23 §. Upphävande av skyddet

Skyddet av ett område som skyddats genom avtal med fastighetsägaren enligt 21 § 4 mom. kan upphävas genom tillämpning av 12 § 1 mom. Upphävandet av skyddet skall ske i samråd med fastighetsägaren.

Om det i ett särskilt skyddsområde eller i ett särskilt bevarandeområde förekommer en prioriterad livsmil-

jötyp enligt bilaga I till rådets direktiv om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (92/43/EEG) eller en prioriterad art enligt bilaga II till direktivet, skall Europeiska gemenskapernas kommission höras innan skyddet av området får upphävas. Om upphävandet kan motiveras av skäl som rör människors hälsa, betydelsefulla konsekvenser för miljön eller den allmänna säkerheten behöver kommissionen inte höras.

24 §. Förbud mot införsel till landskapet

Om det krävs av naturskyddsskäl eller för att uppfylla landskapets internationella förpliktelser kan [landskapsstyrelsen] förbjuda införsel av exemplar av djur- och växtarter samt produkter som utvunnits ur sådana.

5 kap. Vård av landskapsbilden

25 §. Skyltning i naturen

Skyltar och andra anordningar för information, reklam och liknande ändamål (reklamskyltar) får sättas upp utanför stads- eller byggnadsplanerat område om de motsvarar [landskapsstyrelsens] bestämmelser. Bestämmelser om reklamskyltar utfärdas genom [landskapsstyrelsens] beslut eller genom landskapsförordning.

För annonsering om sammanträden, kulturella möten, idrottstävlingar, nöjeställningar eller andra sådana sammankomster eller medborgerliga val tillämpas inte 1 mom. Detsamma gäller reklamskylt som sätts upp på byggnad eller i byggnadens omedelbara närhet och som avser verksamhet som idkas där eller varor som säljs där. En reklamskylt som sätts upp med stöd av detta moment skall utformas och placeras så att den anpassas till omgivningen.

Om reklamskyltar inom stads- eller byggnadsplanerat område bestäms i kommunal byggnadsordning.

26 §. Åverkan på naturföremål

På klippor, stenblock, träd och andra naturföremål får inte skrivas, ritas, målas eller på annat sätt framställas ord, bilder eller andra tecken eller symboler såvida det inte görs i uppenbart skäligt syfte eller med stöd av lag.

27 §. Nedskräpning

Det är inte tillåtet att skräpa ned utomhus, vare sig i naturen eller inom bebyggda områden, med glas, plåt, plast, papper eller annat avfall. Kommunen övervakar att denna paragraf efterlevs. Om renhållning bestäms särskilt.

28 §. Förfulande av landskapsbilden

Byggnader får inte lämnas att förfalla så att de förfular landskapsbilden. Inte heller får annat material än trävaror, lantbruksprodukter eller -förnödenheter hållas upplagrade utanför område med fastställd stads- eller byggnadsplan så att landskapsbilden sedd från allmän kommunikationsled eller allmän plats förfulas.

Kommunen övervakar att denna paragraf efterlevs.

6 kap. Tåktverksamhet

29 §. Definition

Med tåkt avses i denna lag tagande av sten, grus, sand, matjord, torv eller därmed jämförbara nyttigheter för bortforsling eller för lagring eller förädling på platsen.

Bestämmelserna om tåkt tillämpas även på sprängningsarbete som resulterar i att betydande mängder material lösgörs.

30 §. Aktsamhetsregler

En tåkt får inte öppnas på ett sådant sätt att en vacker landskapsbild, betydande skönhetsvärden hos naturen eller speciella naturförekomster förstörs eller så att naturförhållandena genomgår betydande skadliga förändringar.

En tåkt skall förläggas och tåktverksamheten ordnas så att dess skadliga inverkan på naturen och landskapsbilden blir så liten som möjligt och att verksamheten inte för bosättningen eller miljön medför fara eller sådan olägenhet som till skäliga kostnader kan undvikas. När tåktverksamheten har avslutats skall nödvändiga åtgärder vidtas för att återställa området.

31 §. Tåkttillstånd

För öppnande av tåkt krävs [landskapsstyrelsens] tillstånd.

En tåktplan skall fogas till ansökan om tåkttillstånd enligt [landskapsstyrelsens] anvisningar. Tåktplanen skall åtminstone innefatta en utredning om de åtgärder som kommer att vidtas för att undanröja eller begränsa företagets skadliga inverkan på naturmiljön samt för att återställa området när verksamheten har upphört.

Ett tåkttillstånd skall beviljas om en enligt bestämmelserna uppgjord tåktplan har framlagts och tåktverksamheten eller regleringen av denna inte står i strid med aktsamhetsreglerna i 30 §. Ett tåkttillstånd kan förenas med villkor som behövs av naturvårdsskäl eller för att trygga säkerheten kring tåkten. [Landskapsstyrelsen] kan också fordra att sökanden, innan tåkten öppnas, skall ställa godtagbar säkerhet för att åtaganden enligt tåktplanen fullföljs eller för att villkor som förenats med tåkttillståndet fullgörs.

Innan en ansökan om tåkttillstånd slutligt prövas skall kommunen höras.

32 §. Undantag från kravet på tåkttillstånd

[Landskapsstyrelsens] tillstånd enligt denna lag krävs inte för öppnande av sådan tåkt som sker för husbehov eller som grundar sig på ett tillstånd av myndighet eller på en plan som fastställts av myndighet.

Oavsett vad som stadgas i 1 mom. krävs dock tåkttillstånd för öppnande av husbehovståkt som innefattar sprängningsarbete som resulterar i att betydande mängder material lösgörs. I enskilda fall kan [landskapsstyrelsen] medge undantag från kravet på tåkttillstånd enligt detta moment.

33 §. Övervakning

[Landskapsstyrelsen] övervakar att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs vid verksamhet som avses i detta kapitel. [Landskaps-

J 21 LL (1998:82) om naturvård

styrelsen] kan genom en överenskommelse överlåta övervakningen enligt denna paragraf till kommunen.

34 §. Utövarens ersättningskyldighet

Om en verksamhet som avses i detta kapitel medför skada eller olägenhet för en annan fastighet eller för nyttjandet av den, har fastighetsägaren eller innehavaren av särskild rätt till fastigheten rätt att få full ersättning för detta av verksamhetsutövaren. Ersättning skall yrkas inom fem år från det att skadan eller olägenheten uppstått. Om en överenskommelse inte kan nås skall ersättningsfrågan avgöras med iakttagande i tillämpliga delar av landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter.

7 kap. Inlösnings och ersättning**35 §. Landskapets expropriationsrätt**

Landskapet har rätt att för inrättande av ett naturreservat eller fredande av ett naturminne expropriera fast egendom samt att i expropriationsväg fastställa inskränkningar i ägarens rätt att nyttja sådan egendom. Innan beslut om expropriation fattas skall kommunen höras.

När fråga om expropriation uppkommer, kan [landskapsstyrelsen] förbjuda sådan användning av fastigheten som skulle äventyra ändamålet med expropriationen (tillfälligt åtgärdsförbud). Ett tillfälligt åtgärdsförbud enligt denna paragraf kan utfärdas för högst ett år.

36 §. Landskapets inlösningskyldighet

När en ansökan om tåktillstånd har avslagits är landskapet skyldigt att lösa in området i fråga om fastighetsägaren kräver det, såvida området inte kan användas för jord- eller skogsbruk, byggande eller motsvarande ändamål som medför skäligen nytta. Inlösningskyldigheten uppstår inte förrän avgörandet i tillståndsfrågan har vunnit laga kraft.

Den kommun där området är beläget har dock rätt att i första hand lösa in område som avses i 1 mom. [Landskapsstyrelsen] skall omedelbart underrätta kommunen när sådant krav på inlösen har framställts. Är området enligt [landskapsstyrelsens] bedömning av särskild betydelse med hänsyn till naturvärden tillkommer dock inlösningsrätten landskapet oberoende av kommunens inlösningsanspråk.

37 §. Landskapets ersättningskyldighet

Medför bestämmelser som utfärdas med stöd av 15 eller 16 § en olägenhet som inte är ringa har fastighetsägaren rätt till full ersättning för olägenheten. Fastighetsägaren har emellertid inte rätt till ersättning före en ansökan om tillstånd att avvika från bestämmelserna har avslagits.

Medför ett fredningsbeslut som fattas enligt denna lag en olägenhet som inte är ringa, har fastighetsägaren rätt att av landskapet få full ersättning för olägenheten. Detsamma gäller om ett avtal som sluts med stöd av 21 § 4 mom. medför att fastighetsägaren åsamkas olägenhet som inte är ringa.

Rätt till ersättning som fastighetsägare har enligt denna paragraf tillkommer på samma sätt innehavare av särskild rätt till fastigheten.

38 §. Landskapets ersättningskyldighet vid tillfälligt åtgärdsförbud

Medför ett tillfälligt åtgärdsförbud enligt 7 § olägenhet som inte är ringa, gäller rätt till ersättning enligt 37 §. Om fredning inte kommer till stånd är den som har fått ersättning skyldig att betala tillbaka ersättning för olägenhet som inte längre åsamkas.

Ersättning som erlagts enligt 1 mom. skall beaktas vid bestämmande av ersättning enligt 37 § 2 mom. så att ersättning för en och samma olägenhet endast erläggs en gång.

Medför ett tillfälligt åtgärdsförbud enligt 35 § olägenhet som inte är ringa har den som har rätt till ersättning enligt 37 § rätt till full ersättning för olägenheten om expropriation inte kommer till stånd.

39 §. Bestämmande av ersättning

Ersättning som skall erläggas enligt denna lag bestäms genom överenskommelse mellan [landskapsstyrelsen] och den som har rätt till ersättningen. Om ingen överenskommelse nås skall ersättningen bestämmas genom tillämpning av landskapslagen om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter.

Se G 8, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter.

8 kap. Straff och andra påföljder**40 §. Naturvårdsförelse**

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet

1) olagligt vidtar åtgärder i strid med ett fredningsbeslut eller i strid med ett avtal om skydd enligt 21 § 4 mom.,

2) utan erforderligt tillstånd överlåter, tar emot eller på annat sätt anskaffar, saluför eller håller i ägo exemplar av arter som är fridlysta enligt denna lag eller

3) på annat sätt bryter mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser

skall, om det inte i denna eller annan lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen, dömas för naturvårdsförelse till böter.

41 §. Naturvårdsbrott

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) bryter mot en fredningsbestämmelse som avser växt- eller djurart vilken har förklarats som särskilt skyddsvärd,

2) i strid med 16 § 3 mom. ändrar en biotop vilken har förklarats som särskilt skyddsvärd,

3) utan erforderligt tåktillstånd öppnar en tåkt eller påbörjar sådant sprängningsarbete som avses i 29 § 2 mom. eller

4) i strid med 19 § i naturen planterar en växtart eller släpper ut en djurart som inte utgör ett naturligt inslag i landskapets flora eller fauna

skall, om inte överträdelsen anses vara ringa, dömas för naturvårdsbrott till böter eller till fängelse i högst två år.

42 §. Tvångsmedel

Den som vidtar åtgärder i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller som försummar att fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag eller nämnda bestämmelser kan av den

övervakande myndigheten förbjudas att fortsätta med den rättsstridiga verksamheten eller att fullgöra sina skyldigheter inom utsatt tid. Tvångsåtgärder vidtas dock inte om det begångna felet är ringa.

Den övervakande myndigheten kan förena förbud och ålägganden som meddelats med stöd av 1 mom. med vite eller med hot om fullgörande av skyldigheterna på den försumliges bekostnad.

Polisen är skyldig att ge handräckning om det är nödvändigt för att avbryta en rättsstridig åtgärd som avses i denna paragraf.

43 §. Förverkandepåföljd

Det som erhållits genom en gärning som avses i 40 eller 41 § eller dess värde skall dömas förverkat till staten.

44 §. Rätt till omhändertagande

Den som har till uppgift att övervaka att denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser efterlevs har rätt att omhänderta jakt-, insamlings- och annat redskap som använts i strid med lagen eller nämnda bestämmelser. Detsamma gäller det som åtkommits genom användande av sådant redskap.

Det som omhändertagits enligt 1 mom. skall utan dröjsmål överlämnas till polisen.

45 §. Rätt att föranstalta om syn

Finns det skäl att anta att brott begåtts mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser, har den övervakande myndigheten rätt att föranstalta om syn på platsen.

Polisen är skyldig att ge erforderlig handräckning i fall som avses i 1 mom.

9 kap. Särskilda bestämmelser

46 §. Kungörelse av fredningsbeslut

Ett fredningsbeslut skall kungöras i en lokal tidning med allmän spridning i landskapet.

Ett fredningsbeslut som avser ett naturreservat skall anslås på lämpligt ställe inom området. Ett fredningsbeslut som avser ett naturminne skall anslås på lämplig plats invid skyddsobjektet.

Landskapet skall bekosta och sätta upp de anslag som avses i detta moment.

47 §. Ändrings sökande

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. [Landskapsstyrelsen] kan bestämma att ett beslut som fattats med stöd av denna lag skall iaktas trots eventuella besvär, såvida inte besvärsmyndigheten beslutar något annat.

I kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland finns bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut som en kommunal myndighet har fattat enligt denna lag.

Se D 1, Kommunallag (1997:73).

48 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

49 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1998

Åtgärder för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

50 §. Övergångsbestämmelser

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1977:41) den 23 maj 1977 om naturvård. Om det i annan lagstiftning hänvisas till den upphävda lagen skall hänvisningarna i tillämpliga delar avse bestämmelserna i denna lag.

Beslut om inrättande av naturreservat och fredande av naturminnen liksom beslut som avser fridlysta och särskilt skyddsvärda arter som fattats med stöd av den upphävda lagen förblir i kraft tills något annat bestäms med stöd av denna lag.

Tillstånd som [landskapsstyrelsen] beviljat innan denna lag träder i kraft förblir gällande under den tid som föreskrivits i respektive tillstånd. Ansökningar om tillstånd som är under behandling när denna lag träder i kraft skall behandlas enligt den upphävda lagen.

Förteckning över fredningsbeslut

Se J 21, Landskapslag (1998:82) om naturvård, 8 §.

Naturreservat:

Ramsholmen i Jomala kommun (1925/36), (1974/31)

Almskogen i Finströms kommun (1931/12), (1987/32)

Svartnö och Kaja holmar i Hammarlands kommun (1939/4), (1987/29)

Espholmen i Mariehamns stad (1962/12), (1969/21), (1987/30)

Nätö-Jungfruskär i Lemlands kommun (1943/20), (1964/17), (1969/20), (1975/40), (1985/25) (1992/47)

Björkör i Föglö kommun (1966/24), (1967/46), (1974/28)

Lövdal i Jomala kommun (1974/57)

Länsmansgrund i Saltviks kommun (1979/35), (1987/33)

Östra Långskär-Sandskär i Kökars kommun (1979/36), (1988/31)

Blåskären-Salungarna-Stora Bredgrundet i Brändö kommun (1980/4)

Stora Lökskär i Lemlands kommun (1980/8)

Iriskärret i Jomala kommun (1981/45)

Fjärdskär och Harrgrund i Sunds kommun (1986/12)

Herröskatan i Lemlands kommun (1987/31)

Östra Rödklobb i Eckerö kommun (1988/28)

Norra Hastersboda i Föglö kommun (1988/30)

Skag i Lumparlands kommun (1989/32)

Idö i Kökars kommun (1989/69)

Hemdal i Vårdö kommun (1990/15)

Prästgårdsnäset i Finströms kommun (1992/55)

Åsgårda stenåkrar i Saltviks kommun (1994/2)

Höckböleholmen i Geta kommun (1994/3)

Skålklobbarna i Vårdö kommun (1994/80)

Lillnäsberget-Tingö i Sunds kommun (1995/34)

Sandskär i Kökar kommun (1996/27)

Boxö i Saltviks kommun (1996/28)

Granö holme i Föglö kommun (1996/67)

J 22 LF (1998:113) om naturvård

Lökö naturreservat i Äppelö by i Hammarlands kommun (1997/21)

Bistorp stenåkrar naturreservat i Bistorp by i Lemlands kommun (1997/46)

Träsket naturreservat i Eckerö kommun (1998/21)

Gloet naturreservat i Vårdö kommun (1998/119)

Blacksunds naturreservat i Kumlinge kommun (1999/60)

Bråttö naturreservat i Föglö kommun (1999/66)

Höckbøleholmen naturreservat i Geta kommun (2000/74)

Sandön naturreservat i Föglö kommun (2001/15)

Näset naturreservat i Kumlinge kommun (2001/16)

Södra Uddhagarna naturreservat i Eckerö kommun (2001/67)

Ängessjö naturreservat i Hammarlands kommun (2001/68)

Prästgårdsskogen naturreservat i Sunds kommun (2001/69)

Moren naturreservat i Jomala kommun (2002/62)

Björkör naturreservat i Föglö kommun (2003/3)

Norra Uddhagarna naturreservat i Eckerö kommun (2003/22)

Naturminnen:

Naturbildningen "Källskärskannan" på Källskär i Karlby by i Kökar kommun (1925/38)

Tvenne slånbuskar på Svinö holme i Jomala kommun och gammal ek på Hamnholm i Saltviks kommun (1934/15)

Säregen tall i Torp by i Eckerö kommun (1970/31)

Säregen björk i Möckelö by i Jomala kommun (1970/32)

Två popplar i Tjudö by i Finströms kommun (ej publicerat beslut)

Fyra askar och en silverpoppel i Prästgården by i Jomala kommun (1981/44)

Stenåkern "Stenögat" i Åsgårda by i Saltviks kommun (1993/55)

En ek och ett flyttblock i Kvarnbo by i Saltviks kommun (1994/31)

En allé i Nääs by i Saltviks kommun (1996/30)

Upphävande av beslutet (1981/44) såvitt avser silverpoppeln (2000/12)

Växtarter:**Djurarter:**

Samtliga däggdjur och fåglar m.u.a. de arter som omnämns i jaktlagen (1985/31)

Sälskyddsområde: se under 26 § jaktlagen

Fågelskyddsområde: se under 26 § jaktlagen

J 22 Landskapsförordning (1998:113) om naturvård**1 kap. Inledande bestämmelser****1 §. Tillämpning och övervakning**

[Landskapsstyrelsen] skall tillämpa landskapslagen om naturvård och sköta övervakningen av stadgandena i lagen på sådant sätt att det fortlöpande är möjligt

att bedöma skyddsnivån för de arter och naturtyper som förekommer i landskapet. Därvid bör särskild uppmärksamhet ägnas fridlysta arter, de primärt skyddade naturtyper och arter som anges i rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, samt de ärenden som anges i bilaga 5 till rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar. Om man på basis av övervakningen kan räkna med att skyddsnivån för en art eller en naturtyp inte är gynnsam skall [landskapsstyrelsen] vidta åtgärder så att en gynnsam skyddsnivå kan uppnås. Härvid skall även ekonomiska, sociala och kulturella aspekter liksom regionala och lokala särdrag beaktas.

2 kap. Fridlysta och särskilt skyddsvärda arter**2 §. Däggdjur och fåglar**

Med undantag av de djurarter som är föremål för jakt enligt jaktlagstiftningen är samtliga vilda däggdjur och fåglar samt fåglarnas bon och ägg ständigt fridlysta. De i 15 § landskapslagen om naturvård avsedda särskilt skyddsvärda arterna av däggdjur och fåglar räknas upp nedan.

Däggdjur

utter, *Lutra lutra*

vikare, *Phoca hispida botnica*

Fåglar

backsvala, *Riparia riparia*

bergand, *Aythya marila*

berguv, *Bubo bubo*

brun kärrhöök, *Circus aeruginosus*

fiskgjuse, *Pandion haliaetus*

havsrör, *Haliaeetus albicilla*

kornknarr, *Crex crex*

mindre flugsnappare, *Ficedula parva*

mindre hackspett, *Dendrocopos minor*

nattskärna, *Caprimulgus europaeus*

pilgrimsfalk, *Falco peregrinus*

rödspov, *Limosa limosa*

sillgrissla, *Uria aalge*

silltrut, *Larus fuscus fuscus*

skrântärna, *Sterna caspia*

smålom, *Gavia stellata*

stenfalk, *Falco columbarius*

storlom, *Gavia arctica*

svarthakedopping, *Podiceps auritus*

sångsvan, *Cygnus cygnus*

tornfalk, *Falco tinnunculus*

trana, *Grus grus*

tretåig hackspett, *Picoides tridactylus*

trädlärka, *Lullula arborea*

årta, *Anas querquedula*

3 §. Kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur

Följande arter av kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur som påträffas i landskapet är fridlysta. I 15 § landskapslagen om naturvård avsedda särskilt skyddsvärda arter har markerats med en *.

Kräldjur

*hasselsnok, *Coronella austriaca*
ormslå, *Anguis fragilis*
skogsödla, *Lacerta vivipara*
snok, *Natrix natrix*

Groddjur

mindre vattenödla, *Triturus vulgaris*
padda, *Bufo bufo*
*större vattenödla, *Triturus cristatus*
vanlig groda, *Rana temporaria*
åkergroda, *Rana arvalis*

Individer, rom samt larver av arterna padda, vanlig groda, åkergroda, och mindre vattenödla får dock samlas in för att användas i undervisning eller för vetenskapliga ändamål.

Blötdjur

Mindre tomsnäcka, *Ena obscura*

Fjärilar

*apollofjäril, *Parnassius apollo*
*backglimgallmal, *Caryocolum cauliginella*
*gråkantad sergmal, *Ethmia terminella*
*hagtornspinnmal, *Scythropia crataegella*
*krisslesäckmal, *Coleophora inulae*
*mnemosynefjäril, *Parnassius mnemosyne*
*olvonguldmal, *Phyllonorycter lantanellus*
*omvändbandad käringtandpalpmal, *Syncopacma taeniolella*
*smygstekellik glasvinge, *Bembecia ichneumoniformis*
*spåttistelkorgmal, *Metzneria aestivella*
*stinksyskerotvecklare, *Endothenia nigricostana*
*stort båtspinnarfly, *Bena prasinana*
*säfferotplattmal, *Depressaria libanotidella*
*tandmott, *Cynaeda dentalis*
*ängsrutemal, *Ethmia pyrausta*

Skalbaggar

smalbandad flatdykare, *Graphoderus bilineatus*

Sländor

bred kärrtrollslända, *Leucorrhinia caudalis*
pudrad kärrtrollslända, *Leucorrhinia albifrons*
Fridlysningen omfattar även ägg, larver och puppor av ovan uppräknade arter av insekter.

4 §. (2002/3) Fridlysta växter

Följande arter av i vilt tillstånd förekommande växter som påträffas i landskapet är fridlysta. De i 15 § landskapslagen om naturvård avsedda särskilt skyddsvärda arterna har markerats med en *.

*ag, *Cladium mariscus*
alm, *Ulmus glabra*
*avarönn, *Sorbus teodori*
axag, *Schoenus ferrugineus*
bitterkrassing, *Lepidum latifolium*
*blankstarr, *Carex otrubae*
brudgran, brudsporre, *Gymnadenia conopsea*
*dvärgblåsbräken, *Botrychium simplex*

flenkampe, flentimotej, *Phleum phleoides*
*flugblomster, *Ophrys insectifera*
*fågelstarr, *Carex ornithopoda*
fältgentiana, *Gentianella campestris*
*färgmadra, färgmåra, *Asperula tinctoria*
glasört, *Salicornia europaea*
*grusviva, *Androsace septentrionalis*
*guckusko, *Cypripedium calceolus*
*gulyxne, myggnycklar, *Liparis loeselii*
*hartmansstarr, *Carex hartmanii*
idegran, *Taxus baccata*
jättestarr, *Carex riparia*
*klasefibbla, *Crepis praemorsa*
klubbstarr, *Carex buxbaumii*
knottblomster, *Malaxis monophyllos*
krypbjörnbär, *Rubus aureolus*
*kungsängslilja, *Fritillaria meleagris*
*kärrknipprot, *Epipactis palustris*
*lundviol, *Viola reichenbachiana*
lind, *Tilia cordata*
luddros, *Rosa sherardii*
*lundslok, *Melica uniflora*
lungrot, *Chenopodium bonus-henricus*
murruta, *Asplenium ruta-muraria*
*näbbstarr, *Carex lepidocarpa*
oxel, *Sorbus intermedia*
ramslök, *Allium ursinum*
*rävstarr, *Carex vulpina*
*rödfloka, *Torilis japonica*
*saltört, *Suaeda maritima*
sankt Pers nycklar, *Orchis mascula*
skogsbingel, *Mercurialis perennis*
*skärmstarr, *Carex remota*
smalfräken, fjällfräken, *Equisetum variegatum*
*småfingerört, *Potentilla neummanniana*
spåttistel, *Carlina vulgaris*
stenros, *Rosa canina*
strandviol, *Viola persicifolia*
*strävlost, *Bromus benekenii*
sumpnycklar, *Dactylorhiza traunsteineri*
*sumpviol, *Viola uliginosa*
taggsmålfingerört, *Potentilla subarenaria*
tibast, *Daphne mezereum*
*toppjungfrulin, *Polygala comosa*
tuvslok, *Melica picta*
vattenstärka, *Oenanthe aquatica*
*vattenveronika, *Veronica anagallis-aquatica*
vippärt, *Lathyrus niger*
*vit skogslilja, svärdsyssla, *Cephalanthera longifolia*
*vårtätel, *Aira praecox*
*vårvicker, *Vicia lathyroides*
ängsgentiana, *Gentianella amarella*
*ängsstarr, *Carex hostiana*

Mossor

*grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*
*käppkrokmossa, *Limprichtia vernicosa* (*Drepanocladus vernicosus*)
*långskaftad svanmossa, *Meesia longiseta*
*nordisk klipptuss, *Cynodontium sueticum*

J 23 Jaktlag (1985:31)

Lavar

lunglav, *Lobaria pulmonaria*

Utan [landskapsstyrelsens] tillstånd är det dessutom förbjudet att gräva upp orkidén Adam och Eva (*Dactylorhiza sambucina*) samt att plocka bär av havtorn (*Hippophaë rhamnoides*) så att kvistarna bryts eller krossas. Vid plockning av havtorn är det dessutom förbjudet att använda pressare före den 1 oktober.

3 kap. Särskilt skyddsvärda biotoper**5 §. Biotopernas indelning och avgränsning**

De biotoper inom landskapet som är särskilt skyddsvärda i enlighet med 16 § landskapslagen om naturvård indelas och avgränsas enligt följande.

1) Myrar och mossar som är helt eller till övervägande delen trädlösa.

2) Rikkärr som är helt eller till övervägande delen trädlösa.

3) Rikkärr som består av öppna artrika våtmarkselement och i huvudsak är be vuxna endast med försumpad trädväxtlighet av ringa eller begränsat ekonomiskt värde.

4) Myrholmar vars areal understiger två hektar.

5) Stenåkrar vars areal överstiger 0,5 hektar.

6) Jättegryor och flyttblock. Flyttblocken skall dock ha en höjd av minst två meter över markytan.

7) Naturliga väl avgränsade dungar av vilt växande alm och lind.

8) Enstaka exemplar av vilt växande ek, lönn och asp som 130 cm över markytan har en omkrets på minst 170 cm samt enar med en höjd av minst 6 meter.

9) Klubbalkärr, som tidvis översvämmas eller innehåller källsprång och där det dominerande trädet är klubbalk, och där undervegetationen har tuvor med kärrbräken, strutbräken eller andra stora ormbunsväxter. I mellanrummen växer sumpväxter, oftast missne och svärdslija.

10) Åkerholmar under 0,5 hektar omgivna av öppen odlingsmark med stort inslag av en artrik busk- och snårvegetation såsom av vildapel, getapel, havtorn, vildros, olvon, måbär eller slån.

Ikraftträdandebestämmelse (1998/113):

Denna förordning träder i kraft den 1 december 1998.

Genom denna förordning upphävs Ålands [landskapsstyrelsens] beslut (1984:29) angående fridlysning av kräldjur och groddjur, Ålands [landskapsstyrelsens] beslut (1990:30) angående fridlysning av vilt växande träd, buskar och örter, Ålands [landskapsstyrelsens] beslut (1992:18) angående särskilt skyddsvärda arter av vilda djur, samt Ålands [landskapsstyrelsens] beslut (1995:4) angående fridlysning av vissa arter av insekter.

J 23 Jaktlag (1985:31) för landskapet Åland**1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. I denna lag avses med

1) *vilt*, vilda däggdjur och fåglar samt

2) *jakt*, att döda eller fånga vilt och att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt.

Med jakt jämställs att tillägna sig eller förstöra viltets bon och vilda fåglars ägg.

2 §. Jakt skall bedrivas så att fara inte uppstår för människor eller husdjur samt så att viltet inte åsamkas onödigt lidande.

3 §. Jakt skall bedrivas så att ingen art som utgör ett naturligt inslag i landskapets fauna äventyras.

Vid jakt skall iakttas landskapslagen (1977:41) om naturvård och med stöd därav utfärdade bestämmelser.

2 kap. Jakträtt

4 §. Rätten att idka jakt på visst område tillkommer områdets ägare, såvida inte annat följer av denna lag. Med ägare av område jämställs i denna lag den som med ständig besittningsrätt innehar område.

I avtal om arrende av fast egendom innefattas jakträtt endast om så uttryckligen överenskommit.

5 §. På vattnet utanför byarågång, vid havsstränder samt på holmar och skär som tillhör landskapet och inte underlyder viss lägenhet eller av någon under särskilda villkor innehas, har den som enligt [lagen om befolkningsböcker (FFS 141/1969)] har hemort i Finland rätt att idka jakt.

Utan hinder av vad i 1 mom. sägs kan [landskapsstyrelsen], genom att avsätta området till naturreservat med stöd av landskapslagen om naturvård, inskränka eller helt förbjuda jakten på följande i momentet avsedda områden:

1) i Lemlands kommun, holmarna Stora Lökskär och Vitfågelskär jämte omkringliggande vattenområde;

2) i Saltviks kommun, holmarna Länsmansgrund och Östra landet jämte omkringliggande vattenområde; samt

3) i Sunds kommun, holmarna Fjärdskär och Harrgrund. (1989/19)

6 §. Den som i enlighet med bestämmelserna i 4 § innehar jakträtt kan utarrendera eller, för enstaka tillfälle, på annat sätt upplåta denna rätt, om inte annat följer av denna lag eller särskilda bestämmelser.

Jakträtten på område som tillhör landskapet kan, om inte annat följer av bestämmelserna i detta kapitel, av [landskapsstyrelsen] utarrenderas eller på annat sätt upplåtas. Företråde skall i första hand ges personer som bor i anslutning till jaktområdet och saknar jakträtt, om dessa inte tidigare arrenderat jakträtt på område som tillhör landskapet, samt i andra hand övriga personer som saknar jakträtt.

7 §. Jakträtten är samfäll på område som samfällt tillhör flera lägenheter. Samfällt jakträtt kan utnyttjas så att envar delägare idkar jakt på sätt delägarstämma beslutar, så att jakträtten upplåts eller så att jakt utövas för gemensam räkning. Delägare får inte utan samtycke av delägarstämma till annan upplåta andel i samfällt jakträtt.

Ärenden rörande jakt på samfällt område handläggs vid delägarstämma, om inte förvaltningen av området

handhas på annat sätt i enlighet med vad därom är föreskrivet i [lagen om vissa slag av samfälligheter och därmed jämförliga gemensamma förmåner (FFS 204/1940)]. När beslut fattas vid delägarstämma tillkommer envar delägare rösträtt efter sin andel. Som beslut gäller den åsikt som omfattas av de flesta rösterna.

8 §. Avtal om arrende av jakträtt skall ingås på viss tid, minst ett och högst tjugofem år, samt avfattas skriftligen och bestyrkas av vittnen. I arrendeavtal kan intas föreskrift enligt vilken avtalet utan särskild överenskommelse förlängs efter arrendetidens utgång med en tid som motsvarar arrendetiden, om inte part meddelar den andra parten att han avstår från fortsatt arrendeförhållande. På detta sätt kan arrendetiden förlängas endast en gång.

Jakträtt i stöd av arrende får inte överlåtas till annan utan samtycke av arrendegivaren.

9 §. Avtal om jaktarrende kan hävas av den, som förvärvat äganderätt till lägenhet genom frivilligt köp, i utmätningsväg eller vid försäljning på grund av konkurs, genom byte eller annat därmed jämförligt fång mot vederlag, om vid lägenhetens överlåtelse förbehåll inte gjorts beträffande arrendeavtalets fortbestånd, senast inom tre månader efter det avtalet förelades honom. Sker ombyte av ägare på grund av gåva, arv eller testamente, är avtal om jaktarrende bindande gentemot den nya ägaren.

Angående in-tecknat arrendeavtals bestånd gäller vad därom är särskilt stadgat.

10 §. Arrendegivare har rätt att häva arrendeavtal, om arrendator genom att underlåta att erlagga arrendeavgift eller på annat sätt försummar sina skyldigheter eller om arrendatorn missbrukar sin jakträtt.

Arrendatorn har rätt att häva avtalet, om arrendegivaren bryter mot avtalet eller om arrendeområdet blir uppenbart olämpligt för jakt.

Uppkommer tvist om hävande av arrendeavtal, kan rätten, om skäl därtill föreligger, förbjuda arrendatorn att medan rättegången varar idka jakt på området. Sådant förbud skall omedelbart iakttas.

11 §. Rätten till jakt på visst område innefattar även rätt att inom området vidta erforderliga viltvårdsåtgärder, såvida områdets ägare eller innehavare däri-genom inte åsamkas skada eller men.

3 kap. Utövande av jakträtt

12 §. Jakt får inte idkas på gårdsplan, i trädgård eller inom 150 meter från sådant område utan lov av den som innehar området. Jakt får inte heller utan lov idkas på åker och äng innan gröda har bärgats.

13 §. Sjöfågelvettar och andra bulvaner för jakt på fågel får inte utan lov utsättas närmare än 100 meter från annans jaktområde.

Skjutlave får inte utan lov uppsättas närmare än 25 meter från annans jaktområde.

14 §. Vilt får inte uppsåtligen skrämmas, motas eller på annat sätt drivas inom eller från annans jaktområde. Om det erfordras för att undvika skada, får dock

ägare eller innehavare av område driva bort vilt från området.

Det är förbjudet att skjuta mot fågel som befinner sig ovanför annans jaktområde.

15 §. Den som medför vapen eller annat jaktredskap får inte färdas inom annans jaktområde, såvida det inte sker i lovligt ärende och med oladdat vapen. Om hund medförs skall den hållas kopplad. Vad i detta moment sägs gäller inte den som färdas på väg som gränsar till område på vilket jakträtten tillkommer honom.

Jakt anses ha påbörjats om någon av bestämmelserna i 1 mom. inte följts, om hund förts på spår eller om bulvan, vette, fälla, sax eller annat fångstredskap ut-satts, i avsikt att bedriva jakt.

16 §. Jakträttsinnehavare är skyldig att ersätta all skada som han själv, annan som han givit lov att idka jakt, medföljande biträden eller medhavda hundar åsamkat annans odling, skog, hägnad, husdjur eller annan liknande egendom.

4 kap. Inplantering av vilt och anläggande av vilthägn

17 §. Den som önskar inplantera vilt som inte är fridlyst under någon tid av året eller vilt av vilket bestående stam inte finns i landskapet, skall ansöka om tillstånd hos [landskapsstyrelsen].

Jakt på vilt som inplanterats i enlighet med 1 mom. får inte bedrivas under det år inplanteringen skett eller under de närmast följande fem kalenderåren. [Landskapsstyrelsen] kan medge undantag från detta förbud.

18 §. Den som önskar anlägga vilthägn skall ansöka om tillstånd hos [landskapsstyrelsen]. I samband med beviljandet av tillstånd kan [landskapsstyrelsen] meddela direktiv hur hägnet skall anläggas och underhållas samt hur djur i hägnet skall skötas.

5 kap. Jakttider

19 §. Jakt med användande av skjutvapen eller hund får inte bedrivas under tjugofyra timmars tid efter klockan aderton dagen före juldagen, nyårsdagen, långfredagen, påskdagen, pingstdagen och allhelgonadagen.

20 §. (1995/68) [Landskapsstyrelsen] kan, efter att ha hört jaktvårdsföreningarna, genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om vilka arter av vilt som får jagas och under vilken tid av året jakt får bedrivas på ifrågasvarande arter samt om de områden där jakt får bedrivas samt om de förutsättningar i övrigt som skall gälla vid jakt efter viss art. Med de undantag som anges i 2 och 3 mom. får jakt efter arter av fåglar inte tillåtas när arten återvänder till häckningsplatser, häckar eller föder upp ungar.

[Landskapsstyrelsen] kan, om det inte finns någon annan lämplig lösning, bevilja tillstånd till jakt under någon tid under perioden 15.3 - 25.5 efter ejder, svärta, vigg, knipa, småskrake, storskrake, alfågel och morkulla i litet antal, under förutsättning att [landskapsstyrelsen] kan säkerställa att jakten bedrivs under strängt kontrollerade förhållanden på selektiv

J 23 Jaktlag (1985:31)

grund och garanterar en gynnsam skyddsnivå. Tillstånd som avses i detta moment kan på ansökan beviljas den som har hemort i en kommun i landskapet. Den som inte har hemort i landskapet får av [landskapsstyrelsen] på ansökan beviljas dispens för vårjakt efter sjöfågel om synnerligen vägande skäl föreligger. [Landskapsstyrelsen] kan i landskapsförordning delegera tillståndsgivningen till jaktvårdsföreningarna i landskapet. [Landskapsstyrelsen] beslutar årligen om det antal fåglar av respektive art som en jaktvårdsförening får bevilja tillstånd till. I tillståndet, som är ett undantag från bestämmelserna i 1 mom., skall anges vilka arter som berörs av undantaget, vilka medel, arrangemang eller metoder som tillåts vid fångsten, villkoren vad gäller risker samt vilka tider och områden dessa undantag gäller och den kontroll som kommer att ske. [Landskapsstyrelsen] beslutar om hur tillståndssystemet också till övriga delar skall vara utformat. (1999/46)

Jakt på kråka, havstrut, gråtrut och fiskmås kan tillåtas under tiden 1.3 - 15.7 för att skydda flora och fauna eller för att förhindra allvarlig skada eller för att trygga människors hälsa eller säkerhet.

21 §. Upphävd (1999/46).

22 §. (1999/46) Jaktvårdsförening bör inom sitt område verka för att tillräckligt stora sammanhängande områden inte berörs av sådan sjöfågeljakt som bedrivs med stöd av tillstånd. I sagda syfte kan jaktvårdsförening skriftligen avtala om härför lämpliga områden samt om överlåtande till föreningen av jakt rätt på andra områden. Jaktvårdsförening kan ställa erforderliga jaktområden till förfogande för dem som avstått från ansökan om jakträtt.

23 §. Bedrivs jakt på ett visst område i strid med bestämmelsen i 3 § 1 mom. eller vidtas inte åtgärder som är nödvändiga för viltvården inom området, kan [landskapsstyrelsen] på anhållan av jaktvårdsförening eller, om särskilda skäl föreligger, efter att ha givit jaktvårdsförening tillfälle att yttra sig i ärendet besluta om förbud mot jakt eller om inskränkningar i jakten. Förbudet eller inskränkningen skall avse jakten inom ett enhetligt område och får gälla för en tid av högst tre kalenderår åt gången. Innan här avsett beslut fattas skall de som innehar jakträtt inom området bedras tillfälle att yttra sig.

Vad i 1 mom. är föreskrivet äger motsvarande tillämplighet, om jakträtten på område som tillhör flera lägenheter samfällt inte ordnas på sätt i 7 § sägs.

Beslut om jaktförbud och om jaktinskränkning skall kungöras på kommunens anslagstavla och beslut om jaktförbud skall dessutom meddelas dem som innehar jakträtt inom förbudsområdet.

[Landskapsstyrelsen] skall upphäva jaktförbud och jaktinskränkning, om skäl för dess bibehållande inte längre föreligger.

24 §. Upphävd (1995/68).

25 §. Om det erfordras för fortbeståndet eller förökningen av någon art som utgör ett naturligt inslag i landskapets fauna, kan jaktvårdsförening, genom beslut som fattas vid jaktvårdsförenings möte, inom sitt

verksamhetsområde för ett år i sänder förkorta de gällande jakttiderna eller helt freda viss art.

Den som är missnöjd med beslut som avses i 1 mom., kan underställa beslutet [landskapsstyrelsens] prövning inom 30 dagar räknat från den dag han erhöll kännedom om beslutet på sätt i jaktvårdsförenings stadgar är föreskrivet om tillkännagivande av föreningens mötesbeslut. I [landskapsstyrelsens] beslut får ändring inte sökas.

26 §. Visar sig särskild fridlysning av holme eller ögrupp med eller utan intilliggande vattenområde nödvändig för skydd av sjöfåglar som avses i 20 § kan [landskapsstyrelsen], såvida områdets ägare det begär, förordna att området skall utgöra fågelskyddsområde. När beslut fattas att förordna område till fågelskyddsområde skall samtidigt beslut fattas att det inom området under tiden 15 mars - 31 juli vid vite är förbjudet att landstiga och, om även vattenområde ingår, förbjudet att med högre hastighet än sju knop framföra motorbåt och annan liknande motordriven farkost.

Visar sig särskild fridlysning av holme eller ögrupp och intilliggande vattenområde nödvändig för sälstammarnas bevarande kan [landskapsstyrelsen], såvida områdets ägare det begär, förordna att området skall utgöra sälskyddsområde. När beslut fattas att förordna område till sälskyddsområde skall samtidigt beslut fattas att vistelse inom området utan [landskapsstyrelsens] tillstånd vid vite är förbjuden.

Sälskyddsområde:

Karlbybådarna i Kökars kommun (1998/15)

Fågelskyddsområde:

Gloskärsöarna och Gräsören i Kökars kommun (2002/61),

Lilla och Stora Rättgrundet i Slemmern i Mariehamns stad och Jomala kommun (2003/62)

27 §. Bon och ägg av vilda fåglar med undantag av fiskmås, gråtrut, havstrut och kråka får inte rubbas eller skadas under häckningstiden. Vad här sägs gäller även daggdjurs bo när jakt på ifrågavarande art är förbjuden. (1991/5)

Utän hinder av bestämmelserna i 1 mom. får jakträttsinnehavare ta ägg av storskrake från holk. Sådana ägg får inte hållas till salu.

28 §. För vetenskapligt eller annat godtagbart ändamål kan [landskapsstyrelsen] utfärda tillstånd att döda eller fånga fridlyst vilt samt att ta dess bo och ägg. Härvid kan annars förbjudet fångstmedel eller -sätt tillåtas.

Innan i 1 mom. avsett beslut fattas skall jakträttsinnehavarens medgivande inhämtas.

29 §. Har någon art inom en region blivit för talrik eller visat sig skadlig kan [landskapsstyrelsen] medge undantag från bestämmelserna om fredning.

Visar det sig nödvändigt för att utreda fråga som rör viltvård, för att flytta vilt eller för att förhindra skada, kan [landskapsstyrelsen] förordna viss person att med jakträttsinnehavares samtycke döda eller fånga fridlyst vilt.

6 kap. Jakt i syfte att förhindra skada och olägenhet

30 §. Inkommer räv eller vilt som inte under någon tid av året är fridlyst på gårdsplan, i byggnad, trädgård, park, växtodling eller fiskodlingsdamm, får innehavaren för att förhindra skada döda och behålla djuret. Vad här sägs gäller oberoende av om jakträtten på området tillkommer annan, om ifrågavarande art då är fridlyst och om jakt inte får bedrivas där.

Orsakar fridlyst vilt skada som inte är ringa på odling eller i trädgård eller park, kan [landskapsstyrelsen] bevilja den skadelidande tillstånd att avliva ett så stort antal av ifrågavarande art att fortsatt skadegörelse undviks. Tillstånd får dock inte beviljas om skadan berättigar till ersättning ur landskapets medel. Vilt som avlivats med stöd av detta moment tillfaller jakträttsinnehavaren som skall meddela [landskapsstyrelsen] om det antal djur som avlivats.

31 §. För att förhindra skada inom här avsedda anläggningar får innehavaren, oberoende av om jakträtten tillkommer annan, om ifrågavarande art då är fridlyst och om jakt inte får bedrivas där, döda och behålla:

1) hare som inkommer i yrkesmässigt bedriven fruktodling, bärödling eller plantskola samt

2) stor- och småskrake samt vikarsäl som inkommer i fiskodling.

För att freda gård, trädgård samt grönsaks- och spannmålsodling får innehavaren inom området och i dess omedelbara närhet döda och behålla kaja, skata, björktrast, gråsparv, tamduva och ringduva, oberoende av om jakträtten tillkommer annan, om ifrågavarande fågel då är fridlyst och om jakt inte får bedrivas där. Likaså har han rätt att där tillägna sig eller förstöra bo och ägg av här avsedda fåglar.

7 kap. Jakt på rådjur och älg

32 §. (1991/5) Jakt på rådjur får bedrivas endast med tillstånd av [landskapsstyrelsen]. Tillståndet, som kan beviljas flera sökande gemensamt, meddelas för visst område för tre år åt gången eller, om skäl därtill föreligger, för en kortare tidsperiod. Efter utgången av det första jaktåret gäller flerårigt tillstånd endast under förutsättning att det inte skett en väsentlig minskning i jaktområdets storlek.

I tillstånd till jakt på rådjur skall anges det antal vuxna djur som får fällas. Tillstånd att fälla vuxet djur innebär alltid rätt att i stället fälla två killingar. I flerårigt tillstånd skall dessutom anges förutsättningarna för fortsatt giltighet efter utgången av det första jaktåret.

Ansökan om tillstånd till jakt på rådjur skall inges till [landskapsstyrelsen] senast den 1 augusti det första år som jakten är avsedd att bedrivas. Vid ansökan skall vara fogad utredning om att sökanden innehar i 4 eller 6 § avsedd jakträtt på ett sammanhängande markområde som omfattar minst 150 hektar och i övrigt är väl lämpat för jakt eller att han av innehavaren av sådan jakträtt skriftligen erhållit rätt till rådjursjakt. Området skall utmärkas på karta i skalan 1:20.000. Om jakten är avsedd att bedrivas på holme eller enbart på sökandens egen mark eller om särskilda skäl

annars föreligger, kan [landskapsstyrelsen] dock bevilja tillstånd till rådjursjakt även inom ett område som understiger 150 hektar.

33 §. (1997/41) Vid jakt på älg skall en jaktvårdsförenings verksamhetsområde utgöra ett älgvårdsområde. Inom ett älgvårdsområde kan finnas ett eller flera jaktsträtsområden. Ett jaktsträtsområde skall vara minst 2000 hektar.

Om ett jaktsträtsområde är beläget inom flera älgvårdsområden skall det anses tillhöra det älgvårdsområde inom vilket det till största delen är belägen.

33a §. (1997/41) Jaktvårdsföreningens styrelse skall senast den 1 augusti det första året jakten är avsedd att bedrivas för älgvårdsområdets räkning ansöka hos [landskapsstyrelsen] om tillstånd till jakt på älg.

[Landskapsstyrelsen] beviljar älgvårdsområdet en tillståndskvot för tre år åt gången.

Om det inom ett älgvårdsområde inte finns något jaktsträtsområde som uppgår till 2000 hektar kan [landskapsstyrelsen] bevilja älgvårdsområdet en tillståndskvot för jakt på älg på högst ett sammanhängande område som är väl lämpat för älgjakt och som uppgår till minst 500 hektar.

33b §. (1997/41) Jaktledaren för varje enskilt jaktsträtsområde eller område som avses i 33a § 3 mom. skall årligen senast den 1 juni ansöka hos jaktvårdsföreningens styrelse om tillstånd till jakt på älg. Jaktvårdsföreningens styrelse beviljar jaktsträtsområdet tillstånd att fälla älg inom ramarna för älgvårdsområdets tillståndskvot.

På ett sammanhängande område som inte uppgår till 2000 hektar kan jaktvårdsföreningens styrelse bevilja en sökande tillstånd att fälla en älg om området är väl lämpat för älgjakt och uppgår till minst 500 hektar.

33c §. (1997/41) I jaktvårdsföreningens styrelsens beslut i ett älgjaktsärende får ändring sökas hos [landskapsstyrelsen] genom besvär. Ändring får endast sökas innan jakten inleds av jaktledaren för det jaktsträtsområde beslutet avser. [Landskapsstyrelsen] kan i samband med behandlingen av besvär bevilja tillstånd i enlighet med 33b §.

Om jaktvårdsföreningens styrelse inte inom utsatt tid behandlar en ansökan om tillstånd till jakt på älg kan sökanden föra ärendet vidare till [landskapsstyrelsen]. [Landskapsstyrelsen] skall i jaktvårdsföreningens ställe pröva ansökan.

33d §. (1997/41) Vid beslut i enlighet med denna lag gäller för ledamöterna i jaktvårdsföreningens styrelse de jävsregler som gäller för medlem av [landskapsstyrelsen] enligt landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse].

Jäv skall dock inte anses föreligga enbart på den grund att medlem i jaktvårdsföreningens styrelse eller någon medlemmen närstående är jägare, jaktledare eller markägare.

34 §. För jakt på älg och rådjur skall till landskapet erläggas avgift. Det ankommer på [landskapsstyrelsen] att fastställa storlek och betalningstidpunkt för avgif-

J 23 Jaktlag (1985:31)

ten. För vuxet djur kan uppbåras högre avgift än för kalv och killing.

35 §. (1997/41) Vid älgjakt skall finnas en ordinarie jaktledare samt vid behov en eller flera ersättare. Ersättaren leder jakten vid den ordinarie jaktledarens frånvaro samt leder jakten i en grupp parallellt med den ordinarie jaktledaren då älgjakt utövas parallellt i flera grupper inom samma jakträttsområde.

Det ankommer på en ordinarie jaktledare att

1) planera jakten så att villkoren i jakttillståndet och bestämmelserna om älgjakt beaktas,

2) lämna redovisning till [landskapsstyrelsen] över de fällda djuren och betala fastställda avgifter,

3) underrätta jaktvårdsföreningens styrelse om älg fällts med avvikelser från gällande tillståndsvillkor eller om förändringar i jakträtten ägt rum,

4) se till att de skyttar som deltar i jakten medför jaktkort, tillstånd att bära vapen, intyg över avlagt skjutskicklighetsprov och att de använder vapen och patroner som uppfyller föreskrivna krav,

5) se till att hundförare medför jaktkort,

6) kontrollera att de som deltar i jakten har kännedom om villkoren i tillståndet och om övriga erforderliga bestämmelser rörande jakten,

7) meddela dem som deltar i jakten tillräckliga och klara direktiv angående säkerhetsåtgärder samt

8) vid jakt i sällskap personligen övervaka och vid annan jakt på annat sätt ombesörja och försäkra sig om att säkerheten och bestämmelserna rörande jakten iaktas. Jaktledaren behöver dock inte personligen övervaka jakt som uteslutande sker från jaktsits eller jakt på odlingsområde för undvikande av skada på specialodling.

Om den som deltar i älgjakt inte rättar sig efter de direktiv rörande jakten som jaktledaren meddelar kan jaktledaren förbjuda personen i fråga att delta i jakten.

Då en ersättare leder jakten i den ordinarie jaktledarens frånvaro har ersättaren samma ansvar och befogenheter som den ordinarie jaktledaren. Då en ersättare leder jakten parallellt med den ordinarie jaktledaren gäller för ersättaren bestämmelserna i 2 mom. 1 och 4-8 punkterna i tillämpliga delar.

36 §. (1997/41) Den som med vapen deltar i älgjakt skall besitta sådan skjutskicklighet som enligt [landskapsstyrelsens] bestämmelser erfordras för att bedriva älgjakt.

Alla som deltar i älgjakt skall använda huvudbonad eller överdrag på sådan i röd eller orange färg, samt väst, rock eller liknande klädesplagg som har en från naturen klart avvikande färg.

37 §. Om rådjur eller älg såras vid jakt och faller på främmande område inom vilket jakt på ifrågakvarande art då är tillåten, får den som innehar tillstånd att där fälla sådant djur behålla detta. Härvid inräknas djuret i det antal som får fällas på det främmande området. Om den som beviljats tillstånd till jakt på det främmande området inte önskar eller får behålla djuret, tillfaller detta skytten.

Om rådjur eller älg såras vid jakt och faller på område inom vilket jakt på ifrågakvarande art då inte är tillåten, tillfaller djuret landskapet och inräknas i det

antal som skytten får fälla. Djuret tillfaller dock skytten, om jakträtten på ifrågakvarande område tillkommer honom.

38 §. (1991/5) Har i samband med jakt fällts flera rådjur eller älgar än meddelat tillstånd förutsätter eller har avvikelser skett från tillståndsvillkor som rör djurens ålder eller kön, skall jaktledare eller tillståndshavare utan dröjsmål göra anmälan därom hos polismyndighet. De som deltagit i jakten skall omedelbart därefter transportera djuret urtagget till plats som polismyndigheten anvisar.

39 §. Föreligger synnerligen vägande skäl, kan [landskapsstyrelsen] på ansökan bevilja tillstånd att fälla rådjur eller älg med avvikelser från bestämmelserna i denna lag. I [landskapsstyrelsens] beslut får ändring inte sökas.

40 §. Har älg sårats under jakt skall jaktledare utan dröjsmål efter att eftersök gjorts göra anmälan därom hos polismyndighet och hos den som innehar tillstånd att jaga älg på angränsande område. Chefen för polismyndigheten har, för att förhindra fällande av flera älgar än det meddelade tillståndet förutsätter, rätt att begränsa den jakt som sker med stöd av tillståndet eller att helt avbryta den, tills det sårade djurets tillstånd blivit tillräckligt klarlagt.

Om djur som avses i 1 mom. anträffas dött eller avlivas av tillståndshavare under jakttiden, avgörs frågan om vem djuret skall tillfalla i enlighet med bestämmelserna i 37 §.

8 kap. Tillsyn över hund och katt

41 §. (1995/68) [Landskapsstyrelsen] kan, efter att ha hört jaktvårdsföreningarna, genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om tider när det råder hundförbud i marker där det finns vilt. När hundförbud råder skall hund hållas under sådan tillsyn att den hindras från att löpa lös. Under annan tid skall hund, när den inte används vid jakt, hållas under sådan tillsyn att den hindras från att driva eller förfölja vilt.

42 §. Vid jakt på älg, rådjur och vitsvansad hjort får drivande hund användas endast om hundens mankhöjd inte överstiger 28 centimeter.

[Landskapsstyrelsen] kan, efter att ha hört jaktvårdsföreningarna, genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om tider för användande av hund vid jakt på vissa arter, vid jaktträning, för spårning av skadat vilt eller för andra särskilda ändamål. (1995/68)

3 mom. upphävt (1995/68).

43 §. Har vid jakt med hund drevet eller skallet avlägsnats sig från jaktområdet och inte återvänt inom en halv timme, skall hunden hämtas från det främmande jaktområdet. Om vapen medförs när hunden hämtas, skall detta hållas oladdat och öppet. Den som äger eller innehar det främmande området, jakträttsinnehavaren samt för området tillsatt jaktövervakare är dock berättigad att omedelbart avbryta drevet eller skallet och avlägsna hunden från området.

44 §. Ägare och innehavare av område samt jakträttsinnehavare och för området tillsatt jaktövervakare får avlägsna eller omhänderta hund som anträffas lös på området, dock utan att tillfoga den skada. På uppmaning av person som avses i detta moment är hundägare skyldig att avhämta sin hund.

Den som i enlighet med bestämmelserna i 1 mom. omhändertagit hund skall snarast möjligt underrätta ägaren därom, om ägaren är känd, eller i annat fall göra anmälan därom hos polismyndighet. Ägaren har rätt att återfå hunden, om han åt tillvaratagaren utger lösen och ersättning för utfodring av hunden för varje dag den varit omhändertagen. Lösen och ersättning för utfodring av hunden, vilkas storlek fastställs av [landskapsstyrelsen], skall vid äventyr att hunden tillfaller tillvaratagaren erläggas inom sju dagar från det ägaren underrättats angående omhändertagandet eller, om anmälan gjorts hos polismyndighet, inom fjorton dagar från det anmälan gjorts, underrättelsesdagen respektive anmälningensdagen oräknad.

45 §. Kan hund som löper lös och jagar eller ofredar vilt i strid med bestämmelser om hundförbud eller om användande av hund inte omhändertats kan polismyndigheten besluta att hunden skall avlivas, om det är angeläget från viltvårdssynpunkt och försvarligt med hänsyn till övriga omständigheter. Avlivningen kan ske genom polismyndighetens försorg eller genom att polismyndigheten medger annan rätt att utföra uppdraget. (1995/68)

Innan i 1 mom. avsett beslut fattas skall hundens ägare, om ägaren är känd, i mån av möjlighet kontaktas. Efter det att hunden avlivats skall ägaren om möjligt underrättas.

46 §. Katt skall hållas under sådan tillsyn att den hindras från att ofreda vilt under fridlysningsstid och på annans jaktområde även under annan tid.

Ägare och innehavare av område samt jakträttsinnehavare har rätt att döda förvildad katt som anträffas inom området på minst femhundra meters avstånd från annans bostadstomt. (1991/5)

9 kap. Fångstredskap och fångstätt

47 §. (1995/68) Vid jakt är det förbjudet att använda följande fångstredskap och fångstmetoder:

- 1) sprängladdningar,
- 2) gifter och förgiftade beten eller beten som innehåller ett bedövande ämne, dock får i byggnader, inom gårdsplaner, i trädgårdar, i pälsdjurfarmar, på avstjälpningsplatser och vid fiskodlingsanstalter gift och giftbeten användas för dödande av möss, råttor och sorkar,
- 3) elektriska anordningar som kan bedöva eller döda,
- 4) konstgjorda ljuskällor, anordningar för belysning av viltet samt för nattskytte avsedda siktanordningar vilka elektroniskt förstärker eller förändrar bilden, dock får konstgjorda ljuskällor användas vid eftersök av skadat vilt,
- 5) bandspelare eller härmed jämförbara anordningar för ljudåtergivning,
- 6) speglar och andra bländande föremål,

7) fågellim och fågelnet,

8) spjut eller pil,

9) gasning eller utrökning,

10) levande djur som lockbete,

11) gropar och snaror, som har försetts med skjutvapen eller spjut eller något annat härmed jämförbart redskap samt andra motsvarande fångstanordningar som är farliga för människor eller husdjur,

12) saxar, dock får saxar utlagda på minst en meters djup användas för att fånga gråtrut och havstrut, samt

13) fällor, dock får fällor användas för att fånga gråtrut, havstrut, bisamråtta, kråka, mink, mårhund, mård, grävling, möss, råttor, räv, sorkar och förvildad katt. (1997/10)

2 mom. upphävt (1997/10).

Om förbud att använda redskap och anordningar som uppenbart åsamkar djur onödig smärta eller plåga stadgas i [2a § djurskyddslagen (FFS 91/1971)].

Gillrat fångstredskap som inte medför djurets omedelbara död skall efterses dagligen.

48 §. (1995/68) Vid jakt på älg och vitsvansad hjort får inte användas ammunition med helmantlad kula eller blykula, inte heller oräfflat vapen eller ammunition med kula vars vikt understiger 10 gram eller vars anslagsenergi på 25 meters avstånd, mätt från pipans mynning, är mindre än 2452 joule (E 25 = 2452 J).

Vid rådjursjakt får i räfflat vapen inte användas ammunition med helmantlad kula eller ammunition med kula vars anslagsenergi på 25 meters avstånd, mätt från pipans mynning, är mindre 1180 joule (E 25 = 1180 J).

Vid jakt får inte användas luftgevär eller därmed jämförbart vapen. Vid jakt får inte heller användas automatiska skjutvapen eller sådana halvautomatiska skjutvapen vilkas magasin kan laddas med fler än två patroner.

Vid jakt får inte ljuddämpare användas på skjutvapen.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta om närmare bestämmelser rörande skjutvapen och deras användning vid jakt. [Landskapsstyrelsen] kan även, om särskilda skäl föreligger, i enskilda fall medge undantag från det förbud som anges i 4 mom.

49 §. Katsas och ryssjas mynning skall hållas tillsluten ovan vattenytan. På land får fiskeredskap inte ut sättas så att vilt kan fastna eller fångas i redskapet.

50 §. Jakt får inte bedrivas från motordrivet fordon, flyg eller med direkt tillhjälp av motordrivet fordon, av annat maskindrivet fortskaffningsmedel eller av ljudframkallande maskin. Under tiden 15 mars - 25 maj får jakt på sjöfågel inte idkas från något slag av båt eller annan därmed jämförbar anordning. Utan hinder av vad här sägs får dock skadskjuten fågel förföljas med båt eller avlivas från båten, om det sker i omedelbar anslutning till sjöfågeljakt med utsatta vettar, dock inte under färd till eller från jaktplatsen. (1995/68)

Vapen skall under färd med maskindrivet fortskaffningsmedel hållas oladdat.

Vad i denna paragraf är föreskrivet gäller inte jakt på bisam, gråtrut, havstrut, kråka eller mink utanför

J 23 Jaktlag (1985:31)

område som utgör fågelskydds-, sälskydds- eller fredningsområde.

51 §. Djur får inte skjutas över landsväg, bygdeväg eller kommunalväg eller medan djuret eller skytten befinner sig på sådan väg.

51a §. (1989/42) [Landskapsstyrelsen] kan, om det av synnerliga skäl visar sig nödvändigt, besluta att förbjudet fångstredskap eller fångstsätt får användas vid jakt efter visst viltlag.

10 kap. Innehav av vilt och handel med vilt

52 §. Under den tid visst slag av vilt är fridlyst är det förbjudet att inneha sådant vilt eller färsk del därav, om inte [landskapsstyrelsens] tillstånd härför erhållits. Vad här sägs gäller även oberett skinn av annat vilt än älg, rådjur, räv eller hare samt fågelägg.

Vad i 1 mom. är föreskrivet gäller inte ätligt vilt eller ägg som bevisligen erhållits i enlighet med någon av bestämmelserna i 27-31 §§, som lagligen fråntagits någon eller införts till landskapet eller som uppenbart fångats utan överträdelse av bestämmelserna rörande fridlysning och är avsett för personligt bruk.

53 §. Ätligt vilt som fällt under jakt skall tillvaratas och användas som människoföda.

Älg, rådjur, vitsvansad hjort och hare, dock inte hare som åtkommit med stöd av bestämmelsen i 31 § 1 mom. 1 punkten, får hållas till salu. Annat ätligt vilt är det förbjudet att hålla till salu. Vilt som införts till landskapet får dock hållas till salu.

11 kap. Jaktkort

54 §. Den som idkar jakt med skjutvapen eller andra fångstmedel eller med användande av hund eller annat för jakt övat djur är skyldig att betala jaktvårdsavgift. Vad här sägs gäller dock inte:

- 1) den som avlivar möss, råttor och sorkar eller annat vilt med stöd av bestämmelserna i 30 eller 31 §;
- 2) den som deltar i bruksprov för jakthund;
- 3) den som dödar eller fångar vilt med stöd av bestämmelserna i 29 § 2 mom. eller
- 4) då fråga är om åtgärd som vidtas i vetenskapligt syfte med stöd av 22 § landskapslagen om naturvård. (1995/19)

Jaktvårdsavgift betalas en gång per år till landskapet. Kvittering på betald jägaravgift gäller såsom jaktkort under jaktåret som börjar den 1 augusti och avslutas den 31 juli. [Landskapsstyrelsen] skall per post sända inbetalningskort till de personer som föregående år betalat jaktvårdsavgift. På inbetalningskortet skall antecknas fullständigt namn, personbeteckning och hemort beträffande den för vars räkning jaktvårdsavgiften betalas och det jaktår avgiften gäller. (1995/19)

Jaktvårdsavgift fastställs av [landskapsstyrelsen]. Vid fastställandet av avgiften kan iaktas att person som är bosatt i landskapet skall erlägga lägre avgift än person som är bosatt utom landskapet. I avgiften ingår jägaransvarsförsäkring. (1995/19)

Person som inte föregående jaktår betalt jaktvårdsavgift eller som inte blivit tillsänd inbetalningskort

kan anskaffa inbetalningskort hos [landskapsstyrelsen], polismyndigheten eller examinator som tillsatts av [landskapsstyrelsen]. För erhållande av inbetalningskort skall företes kvitto på tidigare år betald jaktvårdsavgift eller företes intyg över av [landskapsstyrelsen] föreskriven kännedom om denna lag, övriga jaktbestämmelser samt om hantering av skjutvapen, av vilket ingetdera får vara äldre än fem år. Den som inte har hemkommun i landskapet kan erhålla inbetalningskort för jaktvårdsavgift genom att förete en av [landskapsstyrelsen] godkänd motsvarighet till nämnda intyg. (1995/68)

Intyg över att person innehar av [landskapsstyrelsen] föreskriven kännedom om denna lag och övriga jaktbestämmelser utfärdas av examinator som tillsatts av [landskapsstyrelsen] eller jaktvårdsförening.

55 §. Den som idkar jakt är skyldig att medföra jaktkort och på anfordran uppvisa det för den som övervakar efterlevnaden av bestämmelserna om jakt, för områdets ägare och innehavare, för jakträttsinnehavare samt för jakträttsövervakare som tillsatts för att övervaka jakten på området.

56 §. I landskapets enskilda årsstat skall årligen uppställas ett anslag för främjande av viltvård och för andra därmed jämförbara ändamål. Anslaget skall uppgå åtminstone till det belopp som beräknas inflyta i avgifter för jaktkort.

Det i 1 mom. avsedda anslaget kan användas för att finansiera

- 1) kostnader för viltvård och forskning;
- 2) kostnader för inrättande av skyddsområden som avses i 26 §;
- 3) kostnader för jägaransvarsförsäkringar;
- 4) kostnader för avlöning av funktionärer som erfordras för viltvården och jaktadministrationen samt för övriga kostnader för deras verksamhet;
- 5) understöd åt jaktvårdsföreningar och andra organisationer för främjande av viltvården och höjande av jaktkulturen;
- 6) understöd åt enskild person, efter inhämtande av jaktvårdsförenings yttrande, för viltvårdsåtgärder som är till nytta för en större region; samt
- 7) understöd åt organisation som upprätthåller jaktmuseum. (1989/42)

12 kap. Jaktmyndigheter och jaktvårdsföreningar

57 §. Tillsynen över jakten utövas av [landskapsstyrelsen] med bistånd av polismyndighet och, på sätt därom är särskilt föreskrivet, med bistånd av tjänstemän inom gränsbevakningsväsendet vilka är stationerade i landskapet.

Jaktvårdsförening kan utse edsvurna jaktövervakare för att handha tillsynen över jakten inom föreningens verksamhetsområde.

58 §. De personer som innehar i 4 eller 8 § avsedd jakträtt inom en kommun och som löst jaktkort bildar en jaktvårdsförening. Om de lokala förhållandena det påkallar, kan dock [landskapsstyrelsen] besluta att jaktvårdsförening skall bildas för ett annat område.

Jaktvårdsförening skall ha stadgar vilka skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse. Be-

slutanderätten i föreningens angelägenheter utövas av föreningsmöte och en av mötet vald styrelse på sätt i stadgarna sägs.

Jaktvårdsförening kan inte ålägga medlem att delta i kostnaderna för föreningens verksamhet. Föreningen kan dock, enligt de grunder [landskapsstyrelsen] bestämmer, uppbära avgifter för tjänster som tillhandahålls även annan än medlem.

59 §. I jaktvårdsförenings stadgar skall anges hur föreningen och dess styrelse med beaktande av ortsförhållandena skall verka för att bevara och förkovra viltstammarna samt för att främja efterlevnaden av jaktlagstiftningen.

60 §. Jaktvårdsförening kan i sitt namn förvärva rättigheter och ingå förbindelser samt kära och svara.

13 kap. Påföljdsbestämmelser

61 §. Den som på bar gärning anträffas idkande jakt utan särskilt tillstånd på fridlyst vilt har envar rätt att frånta vapen och andra jaktredskap, hundar samt vilt som åtkommit genom jakten.

Idkar någon olovligen jakt på främmande jaktområde tillkommer i 1 mom. avsedd rätt den som innehar jakträtten på området och för hans räkning områdets ägare, innehavare samt för området tillsatt jaktövervakare. Om det främmande området tillhör staten eller landskapet, tillkommer här avsedd rätt även den som på området utövar tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om jakt.

Idkar någon jakt utan att inneha jaktkort eller använder någon vapen i strid med denna lag, tillkommer i 1 mom. avsedd rätt den som övervakar efterlevnaden av bestämmelserna om jakt, områdets ägare, innehavare och jakträttsinnehavare samt för området tillsatt jaktövervakare.

62 §. Den som har omhändertagit egendom med stöd av bestämmelserna i 61 § skall ofördröjligen överlämna egendomen till polismyndighet. Egendomen skall förvaras av polismyndigheten tills domstol avgjort ärendet. Om hund har omhändertagits skall dock bestämmelserna i 44 § 2 mom. iakttas, likväl så att lösen erläggs i enlighet med vad i rikslagstiftning fastställts.

Utän hinder av vad i 1 mom. sägs får jakträttsinnehavare som har omhändertagit vapen eller andra jaktredskap med stöd av bestämmelserna i 61 § 2 mom., om han inte önskar att åtal väcks för olovlig jakt, behålla dessa till dess ägaren styrkt sin identitet och erlagt en i enlighet med rikslagstiftning fastställd lösen. Angående omhändertagandet skall polismyndighet underrättas. Om ägaren inte löser in den omhändertagna egendomen inom en månad efter det att polismyndigheten underrättades angående omhändertagandet, tillfaller denna jakträttsinnehavaren.

63 §. Den som anträffar olovligen utsatt eller olovlig fångstanordning eller förgiftat bete har rätt att oskadliggöra eller omhänderta anordningen eller betet. Han får även omhänderta katsa eller ryssja som är öppen ovanför vattenytan samt fiskeredskap som utsatts på land så att vilt kan fastna i det.

Om fångstanordning eller fiskeredskap har omhändertagits med stöd av 1 mom. skall bestämmelserna i 62 § 1 mom. iakttas. Polismyndighet får dock återlämna fiskeredskap till ägare som styrkt sin identitet.

64 §. Den som

1) utan särskilt tillstånd dödar, sårar, fångar eller i strid med denna lag ofredar annat vilt än älg eller rådjur under tid då ifrågavarande art är fridlyst;

2) (1991/5) ofredar älg eller rådjur i strid med denna lag, genom värdslöshet eller ovarsamhet dödar eller sårar älg eller rådjur eller vid tillståndsjakt på älg eller rådjur genom värdslöshet eller ovarsamhet bryter mot föreskrifter som gäller jaktområdet, antalet djur som får fällas, djurens ålder eller kön eller andra tillståndsvillkor;

3) bedriver jakt i strid med domstols, [landskapsstyrelsens] eller jaktvårdsförenings förbud;

4) använder vapen i strid med denna lag, använder förbjudet fångstredskap eller idkar jakt på annat förbjudet sätt;

5) bryter mot bestämmelserna i denna lag om innehav och saluhållande av vilt, skinn eller ägg;

6) idkar jakt utan att inneha eller utan att vid jakt medföra jaktkort eller

7) på annat sätt idkar jakt i strid med denna lag eller med stöd därav utfärdade föreskrifter eller på annat sätt bryter mot påbud eller förbud i denna lag

skall, om strängare straff inte annorstädes är föreskrivet, för *jaktförseelse* dömas till böter.

Den som under jakt inte medfört jaktkort och senast den tredje dagen därefter hos polismyndighet visar att han vid tidpunkten för jakten innehade giltigt jaktkort skall inte åtalas, om det av omständigheterna framgår att underlåtenheten berott på tillfälligt förbiseende.

65 §. Den som

1) i strid med denna lag idkar jakt med direkt tillhjälp av maskindrivet fortskaffningsmedel eller ljudframkallande maskin;

2) (1991/5) i strid med denna lag uppsåtligt dödar, sårar eller fångar älg eller rådjur utan tillstånd eller vid tillståndsjakt på älg eller rådjur uppsåtligt bryter mot föreskrifter som gäller jaktområdet, antalet djur som får fällas, djurens ålder eller kön eller andra tillståndsvillkor;

3) bedriver i 64 § 1 mom. 1-5 punkterna avsedd verksamhet i betydande utsträckning eller så att handlingen, med beaktande av de omständigheter i sin helhet som föranlett handlingen och framgår av denna, bör anses grov

skall, om strängare straff inte annorstädes är föreskrivet, för *jaktbrott* dömas till böter eller till fängelse i högst två år samt till jaktförbud under viss tid, minst ett och högst fem år.

I strafflagen är föreskrivet hur den skall straffas som olovligen jagar på annans jaktområde, eller som överskrider den jakträtt han innehar såsom delägare i samfällt område eller med stöd av jaktarrandeavtal eller särskilt tillstånd.

66 §. Har endast enskilds rätt kränkts genom brott som avses i denna lag, får i ärendet åtal väckas endast om målsägande så önskar.

J 23 Jaktlag (1985:31)

67 §. Förbjuden fångstanordning som använts vid jakt skall förklaras förverkad till staten.

Vapen och fångstanordningar som använts vid brott som avses i 65 § skall förklaras förverkade till staten. Likaså skall maskindrivet fortskaffningsmedel och ljudframkallande maskin som använts vid jakt förklaras förverkade till staten, om jakten bedrivits med direkt tillhjälp av fortskaffningsmedlet eller maskinen och användningen av fortskaffningsmedlet eller maskinen varit av väsentlig betydelse för jakten och bytet vid jakten varit betydande.

I stället för egendom som avses i denna paragraf kan dess värde förklaras förverkad.

68 §. Har någon dödat eller fångat vilt i strid med denna lag genom att kränka enskilds rätt under sådana förhållanden att den som kränkts hade rätt att tillägna sig viltet, tillfaller viltet eller dess värde den som kränkts, oberoende av det sätt på vilket viltet dödades eller fångats. I detta moment avsett värde på vilt är ett i rikslagstiftning fastställt värde på levande vilt.

Har någon dödat eller fångat vilt i strid med denna lag under sådana förhållanden att annan inte hade rätt att tillägna sig viltet, tillfaller viltet eller dess värde staten, oberoende av om straff inte skall utdömas eller om handlingen utgör i 64 § 1 mom. 1, 2, 3, 4 eller 5 punkten avsedd jaktförseelse eller jaktbrott. I detta moment avsett värde på vilt är dess i rikslagstiftning fastställda värde som byte. Är handling som avses i detta moment jaktbrott skall staten dessutom ersättas för skillnaden mellan bytets värde och det värde som avses i 1 mom. Den som dödat älg eller rådjur på sätt i 64 § 1 mom. 2, 3, 4 eller 5 punkten eller 65 § sägs skall även åläggas att till staten utge en avgift i enlighet med i riket föreskrivna grunder.

Vilt, skinn och ägg som innehas eller hålls till salu i strid med bestämmelserna i 52 eller 53 § eller deras värde tillfaller staten.

Polismyndighet har rätt att när som helst granska lager hos den som håller till salu vilt eller skinn av vilt.

14 kap. Särskilda bestämmelser

69 §. Vilt som under lovlig tid påskjutits på lovligt område och faller på främmande område tillfaller den som innehar jakträtten på det främmande området. Vad här sägs gäller även vilt som fastnar i sax eller annan fångstanordning och kommer in på främmande område.

Utän hinder av vad i 1 mom. sägs gäller om älg och rådjur vad därom är föreskrivet i 7 kap.

70 §. Fallvilt av älg, rådjur eller vitsvansad hjort tillfaller landskapet. Detsamma gäller älg, rådjur eller vitsvansad hjort som anträffas så illa sårat eller skadat att det varit nödvändigt att genom myndighets försorg döda det. Har djuret sårats under jakt och avlivats under jakt, skall dock bestämmelserna i 7 kap. följas om djuret är älg eller rådjur eller bestämmelserna i 69 § om djuret är vitsvansad hjort.

Fallvilt av annan än i 1 mom. avsedd art tillfaller landskapet om arten då var fridlyst och i annat fall den som innehar jakträtten på området. Detsamma gäller

om här avsett vilt anträffas så illa sårat eller skadat att det varit nödvändigt att döda det.

71 §. Polismyndighet har rätt att besluta om avlivning av vilt som uppenbart är sårat, skadat eller sjukt, oberoende av om ifrågavarande art då är fridlyst eller om jakt på ifrågavarande art inte får bedrivas. Avlivningen kan ske genom polismyndighetens försorg eller genom att polismyndigheten medger annan rätt att utföra uppdraget.

Vilt som avlivats med stöd av bestämmelserna i 1 mom. tillfaller landskapet.

72 §. Infaller sista dagen för anmälnings- eller ansökningstid som avses i denna lag på en lördag eller helgdag, får anmälan göras eller ansökan inges även första vardagen därefter.

I denna lag avsedd ansökan som inkommit efter utgången av i lagen angiven ansökningstid kan upptas till prövning, om olägenhet därigenom inte orsakas annan.

73 §. Den som omhändertagit vilt eller annat som enligt denna lag skall tillfalla staten eller landskapet är skyldig att utan dröjsmål underrätta polismyndighet. Om det föreligger fara för att omhändertaget vilt skall förskämmas, får han, efter det att viltet har värderats av två ojäviga personer, behålla det eller sälja det till åsatt pris. Medel som influtit genom försäljningen skall utan dröjsmål tillställas polismyndigheten.

Åt den som flått pälsdjur, älg, rådjur eller vitsvansad hjort som skall tillfalla staten eller landskapet skall ur statens eller landskapets medel utges en skälig ersättning, om de medel som erhålls genom att sälja djuret därtill förslår. Under samma förutsättningar skall ersättning utges för transport av vilt.

74 §. 1 mom. upphävt (1997/41).

I landskapslagen (1974:52) om ersättande av skador, förorsakade av hjortdjur finns bestämmelser om bidrag för vissa skador som orsakats av hjortdjur.

75 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1985. Genom lagen upphävs landskapslagen (1965:10) den 25 mars 1965 om jakt.

Har före denna lags ikraftträdande genom dom eller på annat lagligt sätt bestämts annorlunda om jakträtt än i denna lag sägs, skall även framdeles iakttas vad sålunda bestämts.

Utän hinder av vad i 9 § sägs om giltigheten av avtal om jaktarrande skall tidigare gällande bestämmelser tillämpas på avtal som ingåtts före denna lags ikraftträdande.

Utän hinder av vad i denna lag sägs är enligt tidigare gällande bestämmelser beviljat jaktkort och tillstånd att bedriva jakt under tiden 15 mars - 25 maj giltigt under den tid som avsetts vid beviljandet.

J 24 Jaktförordning (1995:69) för landskapet Åland

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller bestämmelser

- 1) om vilka arter av vilt som får jagas i landskapet,
- 2) om under vilken tid av året jakt får bedrivas på ifrågavarande arter av vilt,
- 3) om den tid när det råder hundförbud i marker där det finns vilt, samt
- 4) om tider för användande av hund vid jakt på vissa arter, vid jaktträning, för spårning av skadat vilt och för andra särskilda ändamål.

2 §. (2003/55) Allmänna bestämmelser om jaktbart vilt och jakttider

Inom landskapet får jakt bedrivas under nedan nämnda tider efter följande arter:

Jakttider	Arter
Hela året	bisam, fälthare, mink, mårhund, dovhjort, dock inte hind som åtföljs av kalv, möss, råttor och sorkar samt djur som rymt från vilt-hägn, om arten inte förekommer i vilt tillstånd
1.1 - 15.2	orr tupp
1.7 - 15.4	räv och grävling
16.7 - sista februari	kråka, fiskmås, havstrut och gråtrut
15.8 - 1.10	grågås och kanadagås
20.8 - 31.8	rådjursbock
1.9 - 31.12	rådjur
1.9 - 31.12	gräsand, skedand, bläsand, stjärtand, vigg, knipa, brunand, alfågel, storskrake, småskrake, morkulla, ringduva, orre och fasan
1.9 - 15.3	skogsmård
1.10 - 15.2	skogshare
15.10 - 20.12	älg och vitsvanshjort

Utöver den jakt som är tillåten enligt 1 mom. är jakt efter vissa arter av fågel tillåten enligt 4 §. För jakt på älg och rådjur fordras särskilt tillstånd.

3 §. Upphävd (2000/8).

4 §. Arter av fåglar som får jagas viss tid av särskilda skäl

För att skydda flora och fauna eller för att förhindra allvarlig skada eller för att trygga människors hälsa och säkerhet får kråka, fiskmås, havstrut och gråtrut jagas i landskapet under tiden 1 mars - 15 juli.

För att skydda odling får grågås jagas under tiden 15 juli - 14 augusti i och i omedelbar anslutning till odling. (1999/39)

5 §. Hundförbud och användande av hund

I marker där det finns vilt råder hundförbud under tiden 16 februari - 30 september. När hundförbud råder skall hund hållas under sådan tillsyn att den hindras från att löpa lös och störa vilt.

Utän hinder av bestämmelserna i 1 mom. får hund användas enligt följande:

1) (2003/55) drivande hund vars mankhöjd inte överstiger 28 cm vid jakt på älg under tiden 15 oktober - 20 december, vid jakt på rådjur under tiden 1 oktober - 31 december och vid jakt på vitsvanshjort under tiden 15 oktober - 20 december,

2) (2003/55) stötande hund vid jakt på rådjur under tiden 1 oktober - 31 december under förutsättning att hunden inte annat än i undantagsfall förföljer rådjur längre tid än fem minuter,

3) drivande hund vid jaktträning under tiden 1 september - 15 februari,

4) älghund vid jaktträning eller jakt under tiden 1 september - 20 december,

5) stående, stötande eller apporterande hund vid jaktträning eller jakt på fågel under tiden 1 september - 15 februari,

6) skällande fågelhund vid jakt eller jaktträning under tiden 1 september - 15 februari,

7) apporterande fågelhund vid jakt under tiden 15 mars - 25 maj,

7a) (2003/55) apporterande hund vid jakt efter grågås och ringduva under tiden 15 juli - 31 augusti och vid jakt på kanadagås under tiden 15 augusti - 31 augusti,

8) för ändamålet särskilt dresserad hund vid jakt på vildmink under tiden 1 september - 15 mars,

9) grythund under tiden 1 juli - 15 april,

10) under hela året särskilt dresserad hund som används för spårning av skadat vilt, annat viltvårdsändamål eller dressyr, om hunden står under förarens kontroll,

11) under hela året hund som deltar i tävling som ordnats med tillstånd av [landskapsstyrelsen],

12) under hela året hund som dresserats särskilt för att valla husdjur eller annan särskilt dresserad bruks-hund som används i tjänsteuppdrag, samt

13) under hela året hund som är yngre än fyra månader.

14) (2003/55) drivande hund vid jakt på räv, mink och mårhund under tiden 1 - 15 april, på häcknings-skär efter tillstånd av [landskapsstyrelsen].

6 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1995.

J 25 Landskapsförordning (1997:42) om jakt på älg

1 §. Tillämpningsområde

I denna förordning finns bestämmelser om jakt på älg i landskapet Åland.

2 §. Jakträttsområdets ansökan

Till jakträttsområdets ansökan skall fogas en utredning som visar att de som bildat jakträttsområdet har jakträtt enligt 4 eller 6 §§ jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland eller att de skriftligen erhållit rätt till älgjakt av innehavaren av sådan jakträtt. Av utredningen skall framgå att jakträttsområdet består av ett område om minst 2000 hektar. Jakträttsområdet skall finnas tydligt markerat på en karta i skala 1:20.000.

I ansökan skall anges namnen på de personer som är jaktledare och ersättare. Vidare skall anges vem av

J 26 LL (1974:52) om ersättande av skador ... hjortdjur

ersättarna som i första hand respektive i andra hand träder i jaktledarens ställe.

Se J 23, Jaktlag (1985:31).

3 §. Upphävd (2002/38).

4 §. Jaktvårdsföreningens styrelses ansökan

Jaktvårdsföreningens styrelses ansökan om tillstånd till jakt på älg skall grunda sig på jakträttsområdenas ansökningar och vad som är lämpligt med tanke på älgstammens vård och utveckling.

Av ansökan skall framgå vilka åtgärder för älgstammens vård och utveckling jaktvårdsföreningen avser vidta under treårsperioden. De jakträttsområden, för vilka ansökningar om tillstånd till jakt på älg inkommit, skall vara tydligt markerade på en karta i skala 1:50.000.

5 §. [Landskapsstyrelsens] tillstånd

I [landskapsstyrelsens] tillstånd skall anges det antal vuxna djur och älgkalvar som får fällas under treårsperioden inom det område för vilket tillståndet beviljats. I fråga om vuxna djur kan villkor föreskrivas även angående djurens kön.

6 §. Jaktvårdsföreningens styrelses tillstånd

Jaktvårdsföreningens styrelse skall senast fjorton dagar innan älgjakten inleds avgöra ansökningarna om tillstånd till jakt på älg. Sökanden skall utan dröjsmål skriftligen underrättas om beslutet.

Om tillstånd beviljas skall av tillståndet framgå det antal vuxna djur och älgkalvar som får fällas. I fråga om vuxna djur kan villkor föreskrivas även angående deras kön. Tillstånd att fälla vuxet djur innebär alltid rätt att i stället fälla älgkalv. Med älgkalv avses älg som är född under det kalenderår som jakten sker.

Av tillståndet skall dessutom framgå:

1) uppgifter om av [landskapsstyrelsen] fastställda avgifter för fällda djur samt betalningstidpunkten för avgifterna,

2) uppgifter om hur jaktresultatet skall redovisas till [landskapsstyrelsen],

3) hur jaktresultatet skall meddelas jaktvårdsföreningens styrelse,

4) vilka åtgärder som skall vidtas då avvikelse från tillståndsvillkoren har skett,

5) hur jaktvårdsföreningens styrelse skall underrättas om ändrade jakträttsförhållanden samt

6) hur besvär anförs.

Om ansökan avslås skall motivering samt besväransvisning bifogas till beslutet.

7 §. Principer vid fördelning av tillståndskvoten

Jaktvårdsföreningens styrelse skall fördela tillståndet till jakt på älg mellan jakträttsområdena på ett sådant sätt att jaktutövarens intressen såväl som principerna för älgstammens vård och utveckling tillgodoses på bästa sätt.

8 §. Skyldighet att lämna information

Jaktvårdsföreningens styrelse skall varje år innan jakten inleds meddela [landskapsstyrelsen], Ålands polisdistrikt och sjöbevakningen hur tillstånden till jakt på älg fördelats mellan jakträttsområdena. Jaktvårdsföreningens styrelse skall även meddela vilka

personer som enligt tillstånden är jaktledare och ersättare.

9 §. Jakt på odlingsområde

Jaktvårdsföreningens styrelse kan besluta att en viss del av de tillstånd till jakt på älg som tilldelas jakträttsområdet kan utnyttjas för jakt på odlingsområde för att undvika skada på specialodling. Jakten får i sådant fall, med avvikelse från vad som sägs i 2 § jaktförordningen (1995:69) för landskapet Åland, inledas tidigast den 15 september.

Odlingsområdet skall markeras på den karta som bifogas till ansökan.

Med odlingsområde avses åker samt kringliggande område inom 100 meter från åkers kanter.

Se J 24, Jaktförordning (1995:69).

10 §. Ansökningsblanketter

[Landskapsstyrelsen] fastställer blanketter för ansökan om tillstånd till jakt på älg.

11 §. Ikraftträdelsebestämmelse

Denna förordning träder i kraft den 15 maj 1997.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

J 26 Landskapslag (1974:52) om ersättande av skador, försakade av hjortdjur

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. (1983/59) I enlighet med vad i denna lag är föreskrivet kan ur landskapets medel utges bidrag för att ersätta skada som hjortdjur har orsakat åker- och andra odlingsväxter, trädgård, andra husdjur än hundar, motorfordon och skog. Bidrag kan dock inte utges för skada på betesmark, halm eller skördad blast av andra växter än sockerbetor.

Bidrag utges endast för skador som överstiger ett av [landskapsstyrelsen] fastställt belopp. Alla skador som hjortdjur orsakat sökanden under ett kalenderår skall härvid anses som ett skadefall. (1988/26)

Bidrag utges inte för kostnader för granskning och värdering av skada.

2 §. [Landskapsstyrelsen] beslutar inom ramen för i årsstat upptaget anslag i varje enskilt fall huruvida och till vilket belopp bidrag skall erläggas. När beslut fattas om bidragets storlek, beaktas skadeersättning från försäkring såsom avdrag.

Bidrag kan förvägras, om markägare utan skäl vägrat att medverka till förhindrande av skadornas uppkomst.

3 §. (1988/26) Den som med anledning av skadefall önskar erhålla bidrag för hjortdjurskadorna skall ofördröjligen, på blankett som [landskapsstyrelsen] fastställt, anmäla saken till [landskapsstyrelsen]. Är fråga om skada på motorfordon eller på husdjur skall dock anmälan göras till polismyndigheten. I anmälan skall nämnas när och var skadan har skett, skadans art och omfattning samt huruvida och i vilken utsträckning sökanden får ersättning från försäkring. Har sökanden för sin del utsett värderingsman för syne- eller annan förrättning, skall även dennes namn och adress näm-

nas i anmälan. Värderingsman utses likväl inte i de fall som avses i 14 §.

4 §. (1983/59) För värdering av skada som avses i denna lag förordnar [landskapsstyrelsen] ett tillräckligt antal värderingsmän, av vilka åtminstone en skall vara förtrogen med jordbruk, en med trädgårdsskötsel och en med skogsbruk. Polismyndigheten skall underrättas om vilka personer som förordnats till värderingsmän.

4a §. (1983/59) För skada som avses i 2 och 3 kap. kan bidrag utges till enskild odlare, till sammanslutning av enskilda odlare som bedriver lantbrukssamarbete och till dödsbo som bedriver lantbruk. Bidrag utges endast om odlingen bedrivs i förvärvssyfte.

2 kap. Skada på odling och skörd

5 §. Upphävd (1988/26).

6 §. Skada skall värderas så snart anmälan om skadan har ingått. Har skada åsamkats växande gröda eller trädgård, skall syn och värdering likväl verkställas på ändamålsenligt sätt innan skörden bärgas i fråga om växter som mejas vid skörden likväl tidigast 14 dagar före denna. Före syn kan förhandssyn påbjudas, om det är ändamålsenligt för fastställande av vad som orsakat skadan eller för klarläggande av annan omständighet.

7 §. Då värdering verkställs, skall i mån av möjlighet utredas, huruvida den anmälda skadegörelsen orsakats av hjorddjur eller om den helt eller delvis uppstått på annat sätt. Likaså skall skadans art och omfattning utredas, varjämte förslag skall framställas angående bidragets belopp och värderingsmannens arvode. Nämnade omständigheter skall antecknas i värderingsinstrumentet.

8 §. Sökanden erlägger arvode till värderingsman som han har utsett. Till värderingsman som har förordnats av [landskapsstyrelsen] utgår arvode i enlighet med bestämmelserna i 2 mom. (1983/59)

Av landskapsmedel erlägges till värderingsman för varje skadefall ett förrättningsarvode, vars storlek fastställs av [landskapsstyrelsen], samt resekostnadsersättning och dagtraktamente för resor, som föranletts av förrättning, i enlighet med bestämmelserna om resekostnadsersättning och dagtraktamente för landskapets tjänstemän enligt lägsta reseklass. (1977/17)

Om inte bidrag enligt 1 § beviljas är den som har sökt om bidrag skyldig att till landskapet utge en av [landskapsstyrelsen] fastställd avgift som ersättning för landskapets värderingskostnader. Avgiften skall bestämmas så att den motsvarar de genomsnittliga kostnaderna för skadevärdering, dock högst 100 euro för varje värderingsförrättning. (2002/20)

9 §. (1988/26) Över verkställd värdering skall uppgöras värderingsinstrument, avfattat på blankett som har fastställts av [landskapsstyrelsen]. Värderingsinstrumentet skall undertecknas av värderingsmännen eller, om sökanden inte för sin del utsett värderingsman, av den värderingsman som [landskapsstyrelsen] utsett

och av sökanden. Sökanden skall ofördröjligen tillställa [landskapsstyrelsen] värderingsinstrumentet.

10 §. I värderingsinstrument skall så noggrant som möjligt anges det skadade områdets storlek och läge.

11 §. Såsom normal skörd från skadeområde beräknas i allmänhet den genomsnittliga skörd per ytenhet som på orten erhållits av ifrågavarande växtslag. Avviker skörden på skadeområdet bevisligen från den genomsnittliga skörden på orten, kan till grund för värderingen läggas en större eller mindre skörd per ytenhet. Då skadans storlek beräknas, användes såsom skadeområdets genomsnittliga skörd likväl en högst 20 procent större medelskörd än den genomsnittliga skörden av ifrågavarande växtslag per ytenhet under skadeåret i landskapet.

När bidrag beräknas används vid prissättning av produkterna ett av [landskapsstyrelsen] fastställt värde per produktenhet. Värdet per produktenhet kan minskas, om skadan har medfört inbesparing av transport-, trösknings- eller lagringskostnader. (1983/59)

Bidrag får inte beviljas till ett belopp som överstiger värdet av den förlorade avkastningen. (1983/59)

3 kap. Skada på husdjur

12 §. Gäller skadeanmälan husdjur, skall polismästaren vid Ålands polismyndighet så snart som möjligt föranstalta syn jämte undersökning i terrängen samt förhör. Synen förrättas av polismästaren eller av den polisman som därtill förordnats i närvaro av den värderingsman som eventuellt utsetts av sökanden. (2000/30)

I polisundersökningsprotokoll som upprättas i anledning av skadan skall antecknas skadans omfattning och art, det skadade eller döda djurets värde, veterinärkostnader samt värdet av den avkastning vilken sökanden gått miste om. (1983/59)

Bidrag utges för veterinärkostnader och ett belopp vilket motsvarar värdet av den avkastning som sökanden gått miste om, dock högst ett belopp som motsvarar djurets värde före skadan. Om syn, värdering, arvode och annan ersättning samt om avgift till landskapet gäller i tillämpliga delar vad i 7, 8 och 9 §§ är föreskrivet. (1983/59)

4 kap. Skada på motorfordon

13 §. (1983/59) Bestämmelserna i detta kapitel om skada på motorfordon gäller i tillämpliga delar även skada på släpfordon.

13a §. (1983/59) Den som ämnar anhålla om bidrag för ersättande av skada på motorfordon skall omedelbart anmäla skadan till polisen. Polisen skall utan dröjsmål undersöka skadan på platsen samt hålla förhör. I polisundersökningsprotokollet skall detaljerat anges vilka skador som har uppkommit, det skadade fordonets registreringsnummer, märke, modell och i bruktagningssår, antalet körda kilometer, uppgifter om annan försäkring än trafikförsäkring samt om de omständigheter som kan antas ha bidragit till skadans uppkomst.

J 26 LL (1974:52) om ersättande av skador ... hjortdjur

14 §. Beräknas beloppet av kostnaderna för reparationer av motorfordonet överstiga 200 euro eller finner polismästaren annars skäl föreligga, skall före reparationen på sökandens initiativ verkställas granskning, som förrättas av trafikinspektören, bilbesiktningsman eller av trafikförsäkringsföreningen godkänd bilskadeinspektör. Vid granskningen skall uppgöras kostnadsberäkning för reparationen enligt de bedömningsgrunder som trafikförsäkringsbolagen tillämpar vid kostnadsberäkningar rörande bilskador. Samtidigt skall i kostnadsberäkningen antecknas på vilket sätt reparation utföres ändamålsenligt. (2002/20)

Om inte bidrag enligt 1 § beviljas är sökanden skyldig att till granskare som avses i 1 mom. utge ersättning enligt samma grunder som till trafikförsäkringsföreningens bilskadeinspektör. (1983/59)

15 §. (2000/30) Sedan skadorna blivit reparerade skall sökanden inlämna i 3 § avsedd anmälan till polismästaren. Till anmälan skall fogas detaljerad räkning över reparationskostnaderna jämte utredning om betalningen. Har i 14 § avsedd granskning verkställts, skall den därvid uppgjorda kostnadsberäkningen jämte kvitterad räkning däröver fogas till anmälan.

Polismästaren skall till handlingarna foga i 13 § avsett polisundersökningsprotokoll och omedelbart till [landskapsstyrelsen] översända handlingarna jämte eget utlåtande och förslag till bidrag.

16 §. Har motorfordon skadats på sådant sätt att det icke kan repareras till skäliga kostnader, skall till i 15 § avsedd anmälan fogas nödig utredning härom och om fordonets gängse värde omedelbart före och efter skadefallet. Har skadat fordon sålts, skall kvitto över erhållet pris bifogas.

17 §. Bidrag kan utges endast för skada som har åsamkats motorfordon vid kollision mellan hjortdjur och fordon. Har sökanden medverkat till skadans uppkomst, kan bidraget nedsättas eller helt förvägras honom, beroende på hans egen skuld i saken, hur fordonet framfördes och vilka andra omständigheter som bidrog till skadan.

Bidrag utges inte för skada på motorfordon som är i statens, landskapets, kommuns eller församlings ägo och besittning eller på fordon som är registrerat i utlandet. (1983/59)

5 kap. Skada på skog

18 §. Bidrag för ersättande av hjortdjurs skadegörelse på skog erlägges för kostnaderna för gransknings- och värderingsförrättningar, utarbetande av plan för ny beskogning av skadat område, anskaffning av frö eller plantor samt röjnings- och beskogningsarbete jämte arbetsledning.

Är kostnadsvärdet av skadat plantbestånd högre än de normala kostnaderna för ny beskogning, kan efter det ny skogsodling enligt [landskapsstyrelsens] anvisningar blivit utförd bidrag utbetalas i penningar för den uppkomna värdeförlusten. (1983/59)

Bidrag för värdeminskning till följd av tillväxtförlust och kvalitetsförsämring kan erläggas för skada i sådant plantbestånd som utan ny skogsodling kan utvecklas till ett godtagbart plantbestånd. (1983/59)

Bidrag beviljas inte om skadeområdet är i landskapets, kommuns eller församlings ägo och besittning. (1983/59)

19 §. (1988/26) Skogsägare, som önskar erhålla i 18 § avsett bidrag, skall göra anmälan därom till [landskapsstyrelsen]. Anmälan görs på blankett som fastställts av [landskapsstyrelsen].

20 §. Sedan ansökan inkommit skall värderingsmannen verkställa värdering i enlighet med ett fastställt förfarande. Skogsägaren och av honom eventuellt utsedd värderingsman är berättigad att närvara vid värderingsförrättningen.

Konstateras det vid granskningen att ett plantbestånd har skadats i så stor utsträckning att ett bestånd som är lämpligt för växtplatsen inte kan erhållas utan skogsodling eller annan skogsskötselåtgärd som utgör förutsättning för en förnyelse av området, skall [landskapsstyrelsen] uppgöra en förnyelse- eller skötselplan för området. (1983/59)

För gransknings- och värderingsförrättning utgår till värderingsman förrättningsarvode ur landskapets medel enligt taxa som fastställs av [landskapsstyrelsen]. Om inte bidrag enligt 1 § beviljas är den skadelidande skyldig att till landskapet utge en av [landskapsstyrelsen] fastställd avgift för att ersätta landskapet kostnaderna för förrättningsarvodet. (1983/59)

K 1 Landskapslag (1993:60) om hälso- och sjukvården

1 §. Landskapet Åland svarar för att befolkningen i landskapet erhåller hälso- och sjukvård. Landskapet svarar även för att andra personer som vistas i landskapet erhåller sådan sjukvård som bör ges utan dröjsmål samt vård som andra personer skall ges enligt internationella överenskommelser vilka bringats i kraft i landskapet. Dessutom svarar landskapet för att veterinärvård tillhandahålls.

Med befolkningen i landskapet avses de personer som har hemort i landskapet.

2 §. Befolkningen i landskapet har utan diskriminering och inom de gränser som står till hälso- och sjukvårdens förfogande vid respektive tidpunkt rätt till sådan hälso- och sjukvård som vars och ens hälsotillstånd förutsätter.

3 §. [Landskapsstyrelsen] skall årligen anta en plan för hälso- och sjukvården i landskapet. Planen skall antas så snart det är möjligt efter det att budgeten för det år som planen omspannar har antagits av lagtinget.

En preliminär plan skall fogas till [landskapsstyrelsen] budgetförslag.

4 §. Den hälso-, sjuk- och veterinärvård som landskapet svarar för tillhandahålls av en hälso- och sjukvårdsmyndighet. Myndighetens namn är Ålands hälso- och sjukvård. Myndigheten fullgör sina uppgifter genom att själv upprätthålla verksamhet samt genom att köpa tjänster av andra i enlighet med den i 3 § nämnda planen. Myndigheten har även rätt att sälja tjänster, om det kan ske utan att försämra myndighetens förutsättningar att fullgöra sina uppgifter.

Hälso- och sjukvårdsmyndigheten kan genom den i 3 § nämnda planen påföras även andra än i 1 mom. avsedda hälso- och sjukvårdsuppgifter.

Hälso- och sjukvårdsmyndigheten är underställd [landskapsstyrelsen].

5 §. [Landskapsstyrelsen] tillsätter en styrelse för hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Styrelsen består av en ordförande och en viceordförande samt minst tre och högst fem andra medlemmar. För varje medlem utses även en personlig ersättare. Styrelsens mandatid är två år.

[Landskapsstyrelsen] kan skilja styrelsen eller medlem eller ersättare i styrelsen från uppdraget.

[Landskapsstyrelsen] beslutar om det arvode som skall tillkomma den som innehar styrelseuppdrag.

6 §. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller viceordföranden.

Styrelsen är beslutför när fler än hälften av antalet medlemmar är närvarande, bland dem ordföranden eller viceordföranden.

Styrelsen avgör ärenden på föredragning av en förvaltningschef. Styrelsen kan dock utse annan föredragande när ärendet rör förvaltningschefen. Om beslutsfattandet i styrelsen och handläggningen av ärenden gäller i övrigt i tillämpliga delar de bestämmelser som gäller beslutsfattandet i [landskapsstyrelsen].

7 §. Styrelsen leder hälso- och sjukvårdsmyndighetens verksamhet. I detta syfte skall styrelsen

1) årligen tillstålla [landskapsstyrelsen] ett förslag till en i 3 § avsedd plan tillsammans med myndighetens budgetförslag,

2) uppställa mål och krav för verksamhetsenheter inom myndigheten,

3) kära och svara samt vid domstolar och andra myndigheter bevaka landskapets intressen i angelägenheter som hör samman med myndighetens uppgifter,

4) besluta i övriga angelägenheter av större vikt samt

5) anta erforderliga bestämmelser om styrelsens inre arbete.

8 §. Förvaltningschefen utses av styrelsen för viss tid. Styrelsen kan säga upp förvaltningschefen då skäl därtill föreligger. Förvaltningschefen får sägas upp så att tjänsteförhållandet upphör med omedelbar verkan. I sådant fall har förvaltningschefen rätt till en ersättning som motsvarar lön för uppsägningstiden.

9 §. Förvaltningschefen skall

1) tillse att verksamheten sköts och utvecklas på ett ändamålsenligt sätt,

2) tillse att styrelsens beslut verkställs samt informera styrelsen om händelser av vikt samt

3) avgöra de ärenden som inte ankommer på styrelsen eller som styrelsen inte uppdragit åt någon annan.

10 §. I anslutning till hälso- och sjukvårdsmyndigheten finns det en hälsonämnd som är underställd [landskapsstyrelsen]. Nämnden tillsätts av [landskapsstyrelsen] för en mandatid om två år.

Hälsonämnden har till uppgift att verka som miljö-tillsyns- och tillståndsmyndighet i enlighet med vad därom i annan landskapslag stadgas.

Hälsonämnden består av en ordförande, en viceordförande samt minst tre och högst fem andra medlemmar. Nämnden är beslutför när minst hälften av med-

K 2 LL (1993:68) om ikraftträdande av LL om hälso- och sjukvården

lemmarna är närvarande. Nämnden beslutar i arbetsordning om hur den sammankallas.

Hälsonämnden kan i arbetsordningen besluta att ärenden som det ankommer på nämnden att avgöra skall avgöras av tjänstemän som är underställda nämnden. På beslutsfattandet i miljötillsyns- och tillståndsärenden tillämpas i övrigt de bestämmelser som gäller beslutsfattandet i [landskapsstyrelsen].

11 §. Vid hälso- och sjukvårdsmyndigheten kan det finnas personal i offentligrättsliga eller privaträttsliga anställningsförhållanden.

Hälso- och sjukvårdsmyndigheten handhar de uppgifter som rör hälso- och sjukvårdsmyndighetens personal och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på [landskapsstyrelsen].

Andra tjänster än tjänsten som förvaltningschef vid myndigheten inrättas och indras samt deras benämningar ändras av myndigheten.

12 §. [Landskapsstyrelsen] beslutar om de avgifter och andra ersättningar som skall uppbäras för de tjänster som tillhandahålls av hälso- och sjukvårdsmyndigheten.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. beslutar styrelsen om priset på de tjänster som myndigheten säljer.

13 §. (2000/18) Kommunerna är skyldiga att ersätta landskapet för de kostnader som landskapet förorsakas genom vården vid hälso- och sjukvårdsmyndighetens primärvårdsplatser, förutom kostnaderna för den palliativa cancervården. Ersättningen skall erläggas som en fast avgift per vårddygn. Avgiftens storlek fastställs årligen på förhand som den genomsnittliga kostnaden för vård vid Trobergshemmet och De Gamlas Hem, med en förhöjning om 35 procent. Vid beräkningen av den genomsnittliga kostnaden används senast fastställda bokslut för nämnda inrättningar. Avgiften, till den del den inte täcks med avgifter och andra ersättningar som betalas av patienten, erläggs av patientens hemkommun.

I 1 mom. angiven avgift skall respektive hemkommun även erlägga för de patienter som utan medicinska skäl är här inom specialsjukvården längre än en vecka efter det att hälso- och sjukvårdsmyndigheten har informerat kommunen om att patienten kommer att skrivas ut. Informationen skall lämnas skriftligen på en av [landskapsstyrelsen] fastställd blankett.

Kommunernas ersättningskyldighet enligt 1 och 2 mom. gäller endast för kostnader som utgör driftskostnader.

14 §. (1997/66) En sakägare som är missnöjd med ett beslut som styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård eller hälsonämnden har fattat kan inom 21 dagar, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos den beslutande myndigheten. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande skall behandlas utan dröjsmål. (1998/45)

Ett beslut som styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård eller hälsonämnden fattat med anledning av ett

rättelseyrkande får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. Överklagandet skall ha inkommit till domstolen inom 30 dagar från delgivningen av beslutet. (1998/45)

Bestämmelser i annan lag som begränsar rätten att överklaga ett beslut fattat av styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård eller hälsonämnden gäller före bestämmelserna i denna lag. (1998/45)

Om de beslut som skall verkställas trots att de inte vunnit laga kraft samt om ändringssökandet i övrigt gäller vad därom är särskilt stadgat.

15 §. [Landskapsstyrelsen] kan vid behov genom landskapsförordning utfärda allmänna bestämmelser om hälso- och sjukvårdsmyndighetens administrativa indelning och uppbyggnad.

16 §. För hälso- och sjukvårdsmyndigheten skall styrelsen anta ett reglemente. I reglementet intas närmare bestämmelser om myndighetens administration och ekonomiförvaltning samt om övriga angelägenheter som hör samman med verkställigheten av myndighetens uppgift och myndighetens funktion.

17 §. Om ikraftträdandet av denna lag stadgas i en särskild landskapslag.

K 2 Landskapslag (1993:68) om ikraftträdande av landskapslagen om hälso- och sjukvården

1 §. Landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården, i denna lag benämnd hälso- och sjukvårdslagen, träder i kraft den 1 januari 1994 och genom lagen upphävs:

- 1) landskapslagen (1946:26) om centralsjukhus för landskapet Åland,
- 2) landskapslagen (1976:43) om fördelning av driftskostnaderna vid Ålands centralsjukhus,
- 3) landskapslagen (1973:31) om fördelningen av anläggningskostnaderna vid Ålands centralsjukhus,
- 4) landskapslagen (1973:22) om folkhälsoarbetet,
- 5) landskapslagen (1973:23) angående införande av landskapslagen om folkhälsoarbetet,
- 6) landskapslagen (1991:56) om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande mentalvården samt
- 7) landskapslagen (1973:68) om kommunal veterinärvård.

2 §. När hälso- och sjukvårdslagen träder i kraft skall respektive förbundsfullmäktige upplösa

- 1) det kommunalförbund, benämnt Ålands folkhälsoförbund, som funnits på grund av 4 § landskapslagen om folkhälsoarbetet samt
- 2) det kommunalförbund, benämnt Ålands vårdförbund, som funnits på grund av 4 § landskapslagen om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande mentalvården.

[Landskapsstyrelsen] har rätt att avtala med kommunerna om att landskapet övertar Ålands folkhälsoförbunds och Ålands vårdförbunds tillgångar och skulder sådana de är vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande. I avtalet kan [landskapsstyrelsen] överenskomma med kommunerna om att landskapet

samtidigt övertar ansvaret för de skulder som kommunerna har för anläggningsprojekt som rör folkhälsoförbundet och vårdförbundet.

Bestämmelserna i 2 mom. gäller inte Ålands vårdförbunds samt delägarkommunernas tillgångar och skulder i vårdförbundet till den del tillgångarna och skulderna hänför sig till den verksamhet som vårdförbundet upprätthållit enligt landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda. Delägarkommunernas skulder till vårdförbundet kvarblir hos kommunerna till den del de härrör från verksamhet som avses i detta moment. I fråga om vårdförbundets tillgångar och skulder som härrör från verksamhet som avses i detta moment gäller vad därom i vårdförbundets grundstadga är föreskrivet om fördelningen av tillgångar och skulder när kommunalförbundet upplöses, om inte kommunerna i det i 2 mom. avsedda avtalet överenskommer om att tillgångarna och skulderna skall överföras till det kommunalförbund som skall finnas för att efter hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande fortsätta den verksamhet som avses i landskapslagen om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

3 §. Kan [landskapsstyrelsen] och kommunerna inte enas om att landskapet enligt bestämmelserna i 2 § 2 mom. övertar de där avsedda tillgångarna och skulderna som härrör från Ålands folkhälsoförbund och Ålands vårdförbund, är kommunerna skyldiga att till landskapet erlägga de proportionella andelar av värdet på de inrättningar, för vilka landskapsandel beviljats för anläggningskostnaderna, som kvarblir i kommunernas ägo. Värdet på en inrättning bestäms genom att anskaffningskostnaderna för egendomen uppskattas enligt prisnivån vid tidpunkten för hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande, från vilket skälighetsvärdering avdras. Har landskapsandel inte erlagts för viss del av anskaffningskostnaderna för egendomen beaktas sådan del av egendomen inte vid värderingen.

Uppnås inte enighet om värdet, fastställs det av en kommission till vilken [landskapsstyrelsen] förordnar en medlem och kommunerna en medlem, vilka två sedan gemensamt väljer en tredje medlem som tillika är ordförande. Uppnås inte enighet om ordföranden, utses denne av [landskapsstyrelsen].

4 §. [Landskapsstyrelsen] har rätt att avtala med kommunerna om att [landskapsstyrelsen] efterskänker de lån av landskapets medel som kommunerna har för anläggningsprojekt som rör Ålands centralsjukhus sådana lånen är vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande. Ingås ett sådant avtal skall de kommuner, som lyft lån i mindre omfattning än deras andel av anläggningsprojektet skulle förutsätta eller som inte lyft lån för projektet, kompenseras härför med landskapsmedel. [Landskapsstyrelsen] får även avskriva landskapets fordringar på kommunerna för obetalda kostnadsandelar för anläggningsprojekt som rör centralsjukhuset.

5 §. [Landskapsstyrelsen] inrättar en tjänst som förvaltningschef vid Ålands hälso- och sjukvård, nedan

benämnd hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Tjänsten får inrättas och besättas innan hälso- och sjukvårdslagen träder i kraft.

6 §. Den som vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande är anställd vid Ålands folkhälsoförbund eller i andra uppgifter än uppgifter enligt landskapslagen om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda vid Ålands vårdförbund överflyttas vid ikraftträdandet, om samtycke ges, till motsvarande anställning hos landskapet vid hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Den som överflyttas gör det med bibehållande av de förmåner och skyldigheter som följer av den anställning från vilken personen överförs, dock med beaktande av vad om anställning hos landskapet är särskilt stadgat och vad om villkoren i ifrågavarande anställdas anställningsförhållande avtalas.

Den som enligt bestämmelserna i 1 mom. kan överflyttas till anställning hos landskapet men inte samtycker till överflyttningen kan sägas upp så att anställningen upphör vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande.

Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte pensionsförmåner.

7 §. (1994/52) Den som enligt bestämmelserna i 6 § har överflyttats till anställning hos landskapet och vars rätt till pension i den tidigare anställningen bestäms enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (FFS 202/1964) eller enligt 7 § landskapslagen (1973:23) angående införande av landskapslagen om folkhälsoarbetet har, utan hinder av bestämmelserna om pensionsålder för personer anställda i motsvarande uppgifter hos landskapet, rätt till pension från anställningen hos landskapet när han uppnår den pensionsålder som före överflyttningen var gällande för honom, om han uppfyller de förutsättningar som gällde för denna pensionsålder i den tidigare anställningen. Om det efter hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande görs ändringar av pensionsåldern eller av förutsättningarna för rätten till pensionsåldern i det kommunala pensionsystemet, skall ändringarna iaktas till den del de skulle ha varit tillämpliga om vederbörande hade fortsatt i sin tidigare anställning.

I 1 mom. avsedd person är, utan hinder av vad anorstädes är stadgat, vid pensioneringen berättigad till en pension som till sitt belopp motsvarar den pension som Kommunernas pensionsförsäkring skulle ha beviljat honom om han hade kvarstått i sin tidigare anställning fram till pensioneringen, dock så att från den pension som betalas av landskapsmedel skall avdras beloppet av kommunal pension som till följd av samma pensionsfall eventuellt beviljas honom på grund av hans tidigare anställning.

När i 1 mom. avsedd person, som åtnjuter landskapspension i vilken även den tidigare anställningen har beaktats, av Kommunernas pensionsförsäkring beviljas ålderspension på basis av samma tidigare anställning skall landskapspensionen reduceras med beloppet av den kommunala pensionen.

K 3 LL (1993:61) om lagen om patientens ställning och rättigheter

8 §. (1994/52) Den skyldighet som landskapet åtagit sig enligt bestämmelserna i 7 § 2 mom. landskapslagen angående införande av landskapslagen om folkhälsoarbetet fortfar att gälla beträffande i paragrafen avsedda pensioner som beviljats från en tidpunkt som infaller före hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande.

9 §. Den som vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande är anställd vid centralsjukhuset överflyttas vid ikraftträdandet, om samtycke ges, till motsvarande anställning vid hälso- och sjukvårdsmyndigheten. Den som överflyttas gör det med bibehållande av de rättigheter och skyldigheter som följer av den anställning från vilken överföring sker, dock med beaktande av vad om villkoren i ifrågakvarande anställas anställningsförhållande avtalas.

Den som inte samtycker till en i 1 mom. avsedd överflyttning till anställning vid hälso- och sjukvårdsmyndigheten kan sägas upp så att anställningen upphör vid hälso- och sjukvårdslagens ikraftträdande.

10 §. De åtgärder som verkställigheten av hälso- och sjukvårdslagen föranleder får vidtas före lagens ikraftträdande.

K 3 Landskapslag (1993:61) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter

1 §. Lagen den 17 augusti 1992 om patientens ställning och rättigheter (FFS 785/1992) samt med stöd av den utfärdade bestämmelser skall, med i denna lag angivna avvikelser, tillämpas i landskapet Åland.

Ändring av den i 1 mom. angivna lagen gäller i landskapet, om inte annat följer av denna lag.

2 §. Följande avvikelser från den i 1 § 1 mom. nämnda lagen (patientlagen) skall gälla i landskapet:

1) verksamhetsenhet vid den i landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården avsedda hälso- och sjukvårdsmyndigheten skall i landskapet anses vara en i 2 § 4 punkten patientlagen avsedd verksamhetsenhet för hälso- och sjukvård,

2) bestämmelserna i 3 § 1 mom. och 4 § 2 mom. patientlagen skall inte tillämpas i landskapet,

3) om den i 5 § 3 mom. patientlagen avsedda rätten för patient att kontrollera uppgifter i journalhandlingar som gäller patienten själv skall i landskapet gälla vad därom i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet stadgas,

4) (2003/80) den i 11 § 1 mom. avsedda ombudsmannen skall i landskapet utses av [landskapsstyrelsen],

5) om det i 13 § 4 mom. patientlagen avsedda utlämnandet av uppgifter ur journalhandlingarna skall i landskapet gälla vad därom i landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet är stadgat samt

6) bestämmelserna i 17 § patientlagen skall inte tillämpas i landskapet.

Ny 4 p. införd varvid ursprungliga 4 och 5 pp. blivit 5 och 6 pp. (2003/80)

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt patientlagen ankommer på riksmyndighet skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt fråga är om angelägenheter som faller inom landskapets behörighet.

4 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

K 4 Landskapslag (1967:36) om hälsovården**1 kap. Allmänna stadganden**

1 §. Den allmänna planeringen, ledningen och övervakningen av hälsovården ankommer på [landskapsstyrelsen] samt, i enlighet med vad därom är särskilt föreskrivet, på vederbörande riksmyndigheter. (1984/23)

2 mom. upphävd (1993/62).

2 §. (1977/64) [Landskapsstyrelsen] skall leda och övervaka den allmänna hälsovården.

3 §. (1993/62) Hälsonämnden vid hälso- och sjukvårdsmyndigheten handhar de uppgifter som enligt denna lag ankommer på hälsovårdsnämnd.

4 §. Upphävd (1993/62).

2 kap. Om tätorter

5 §. (1984/51) Med tätort avses i denna lag område inom kommun, för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts.

6 §. (1984/51) Kommunfullmäktige kan besluta att även annat än i 5 § avsett område i kommunen skall vara tätort, om bosätningens täthet eller de sanitära förhållandena det påkallar.

Kommunfullmäktige kan även av särskilda skäl besluta att område, för vilket byggnadsplan fastställts, eller del därav inte skall betraktas som tätort enligt denna lag. Sådant beslut skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse.

Om det är påkallat för avlägsnande av betydande sanitärt missförhållande kan i 1 mom. nämnt beslut även fattas av [landskapsstyrelsen] efter att kommunfullmäktige hörts.

I denna paragraf avsett beslut av [landskapsstyrelsen] skall kommunstyrelsen offentliggöra på sätt om kungörande av kommunala meddelanden är stadgat.

3 kap. Om hälsoinspektörer (1977/64)

7-9 §§. Upphävda (1973/22).

10-11 §§. Upphävda (1993/62).

12 §. Tjänsteman, som underlyder [hälsovårdsnämnd], är berättigad att verkställa till sitt verksamhetsområde hörande inspektioner och i detta syfte erhålla tillträde överallt, där allmän sanitär olägenhet eller fara kan yppa sig. Om inspektion av bostad gäller likväl, vad i 19 § stadgas.

4 kap. Om hälsovårdsordning

13 §. Erfordras för kommun eller tätort föreskrifter om den allmänna hälsovården utöver de i denna lag

och de med stöd därav utfärdade allmänna stadgandena, skola de utfärdas i hälsovårdsordning.

14 §. Hälsovårdsordning godkänns av kommunens fullmäktige. Den skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse.

Anser [landskapsstyrelsen] hälsovårdsordning erforderlig i det allmännas intresse, men har sådan icke godkänts, må [landskapsstyrelsen] förordna, att hälsovårdsordning skall godkännas inom utsatt tid och underställas för fastställelse.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat, tillämpas på motsvarande sätt vid ändring eller upphävande av hälsovårdsordning.

5 kap. Om bostadslägenheter, arbetslokaler och samlingslokaler

15 §. Som bostadslägenhet anses i denna lag lägenhet, som är avsedd att användas som bostad.

Som arbetslokal anses fabrik och verkstad samt butiks-, kontors- och ämbetsverkslokal ävensom annan med dessa jämförlig lokal.

Med samlingslokal avses lokal, där vanligen ett större antal människor samtidigt uppehåller sig, såsom skola, lokal för härbärgerings- och förplägningsrörelse samt mötes- och nöjeslokal.

16 §. Byggnad, som omfattar bostadslägenheter, arbetslokaler eller samlingslokaler, skall underhållas och skötas på sådant sätt, att sanitär olägenhet icke åsamkas dem, som uppehålla sig i byggnaden.

17 §. I boningsrum må icke så stort antal personer tillåtas bosätta sig, icke heller må i arbetsrum placeras så många arbetstagare, att därav kan uppkomma sanitär olägenhet. [Hälsovårdsnämnden] är berättigad att vid behov bestämma, huru många personer, som må bo i ett boningsrum, och antalet arbetstagare, som det är tillåtet att placera i ett arbetsrum.

18 §. Mejeri, bageri, köttförädlingsinrättning, tryckeri, motorreparationsverkstad, måleriäffär, allmän tvättinrättning och annan med dem jämförlig inrättning eller verkstad, där de maskiner, som användas, eller de arbetsmetoder, som tillämpas, förorsaka mera buller, lukt eller andra störningar för omgivningen, än i kontor eller därmed jämförlig lokal är vanligt, må icke förläggas till byggnad, som omfattar andra än för fastighetens eller inrättningens skötsel erforderliga bostadslägenheter, därest icke [hälsovårdsnämnden] beviljat tillstånd därtill.

19 §. Hälsonämnden har befogenhet att förordna medlem av nämnden eller densamma underlydande tjänsteman att granska bostadslägenheters sanitära skick, om det finns skäl att misstänka att sanitär olägenhet förekommer i bostadslägenheterna. (1993/62)

[Hälsovårdsnämnd] i tätort må låta verkställa bostadsinspektion i enlighet med av densamma uppjord och allmänheten delgiven plan.

I brådskande fall kan även hälsonämnds ordförande eller av nämnden därtill bemyndigad tjänsteman förordna om inspektion av bostadslägenhet. (1977/64)

20 §. (1997/99) Om rök, sot, vattenånga, damm, lukt, för stark värme eller kyla eller oskäligt störande oväsen eller buller eller annat sådant, som medför sanitär olägenhet tränger in i bostadslägenhet, arbetslokal eller samlingslokal eller på liknande sätt medför sanitär olägenhet, är den som vållar sådan olägenhet skyldig att vidta åtgärder för att avhjälpa eller begränsa missförhållandet.

[Landskapsstyrelsen] kan fastställa gränsvärden för störningar som kan orsaka sanitär olägenhet samt meddela bestämmelser om de åtgärder som skall vidtas för att avhjälpa eller begränsa sanitär olägenhet om orsakas av störningar vilka nämns i 1 mom.

21 §. Anser [hälsovårdsnämnd] bostadslägenhet, arbetslokal eller samlingslokal eller därtill hörande rum hälsovådligt för dem, som uppehålla sig där, på grund av brist på ljus, luft eller värme eller på grund av fukt, smuts, damm eller ohyra eller av annat skäl, och beror detta ifråga om arbetslokal icke på den normala arten av den i lokalen eller rummet bedrivna verksamheten, bör nämnden uppmana lägenhetens ägare eller innehavare att inom utsatt tid avhjälpa bristfälligheten eller att avstå från att använda lägenheten eller rummet för dess ändamål.

Är bristfälligheten av sådan art, att den icke kan avhjälpas, eller har ägaren eller innehavaren icke rättat sig efter [hälsovårdsnämndens] uppmaning att avhjälpa bristen, må nämnden förbjuda honom att använda lägenheten för dess ändamål.

22 §. Arbetslokal skall förläggas och uppföras på sådant sätt, att den icke medför i 20 § avsedd olägenhet för dem, som bo eller uppehålla sig i närheten.

23 §. Lägenhet eller rum, som avses att användas såsom skola, barnhem, barnträdgård, barnkrubba eller annan sådan inrättning,

såsom allmän bastu eller annan allmän badinrättning,

såsom barberarstuga, frisersalong, skönhetsinstitut eller för tillverkning av sanitetsförmödenheter eller kosmetiska ämnen,

såsom offentlig nöjes- och möteslokal, exkursionsstuga eller

för tillredning eller servering av mat för egen personal eller gäster, i ämbetsverk, inrättning, affärsrörelse eller på arbetsplats,

må icke nyttjas för nämnda ändamål, förrän [hälsovårdsnämnden] godkänt dem för deras ändamål i för verksamheten färdigställt skick.

[Hälsovårdsnämnden] är på anfordran skyldig att giva råd beträffande inspektionstväng underkastade lägenheters och inrättingars uppförande och inredande i planeringsskedet.

Om godkännande av lägenhet, som skall användas för yrkesmässig framställning, förvaring, saluföring, servering eller annan hantering av livsmedel, är stadgat i 47 §.

Om inspektion av [härbärgerings- och förplägningsrörelse] är särskilt stadgat.

24 §. Utöver vad i byggnadslagstiftningen är stadgat, må genom förordning utfärdas närmare föreskrifter

K 4 LL (1967:36) om hälsovården

om bostadslägenheter, arbetslokalers och samlingslokalers skick och skötsel.

25 §. (1977/64) Stadgandena i detta kapitel om arbetslokaler tillämpas endast såvitt icke annat följer av stadgandena om arbetarskydd samt med stöd av dessa utfärdade föreskrifter.

Se Arbetarskyddslag, Ar 410 FL II; Lag om tillsynen över arbetarskyddet, Ar 411 FL II.

6 kap. Om särskilda inrättningar och fabriker

26 §. (2001/34) Inrättning, i vilken bedrivs industri, hantverk eller annan näringsverksamhet, ävensom varulager skall förläggas, ordnas och skötas på sådant sätt, att fara för miljöförening förebyggs och verksamheten i övrigt är förenlig med landskapslagen (2000:30) om miljöskydd och miljö tillstånd.

Fabrik, inrättning eller lager, som anses kunna medföra fara för miljöförening, får endast förläggas till sådan plats, som Ålands miljöprövningsnämnd på ansökan har godkänt.

Närmare bestämmelser om de verksamheter som behöver tillstånd enligt denna paragraf finns i landskapsförordningen om hälsovården.

27 §. Om skyldigheterna i anslutning till uppförandet av och verksamheten i industri- eller annan inrättning, som medför vattenförening eller fara för sådan, samt om förhands- och andra åtgärder liksom även om anläggande och skötsel av inrättningar, som medföra strålningsfara, är särskilt stadgat.

J, Vattenlag (1996:61); Strålskyddslag och -förordning, Ar 418 och 419 FL I.

28 §. Vad i 26 § är stadgat om fabrik, inrättning och lager, som där avses, gäller i tillämpliga delar även sjukhus, flygfält, nöjesfält, motorbana och skjutbana.

7 kap. Upphävt (1988/40).

29-45 §§. upphävda (1988/40).

8 kap. Om livsmedel

46 §. (1997/99) Vid tillverkning, beredning, bearbetning, förpackning, förvaring, transport, distribution, försäljning eller annan hantering av livsmedel, som är avsedda att säljas eller överlåtas skall förfaras på ett sådant sätt att spridning av sjukdomssmitta och uppkomst av annan sanitär olägenhet förhindras.

Livsmedelslokaler skall hållas rena och i gott skick.

46a §. (1988/40) Mjolk eller mjolkprodukt som saluhålls som livsmedel eller används vid framställning eller beredning av livsmedel för annat än eget bruk skall vara pastöriserad. Vad här sägs om saluhållande gäller även servering i förplägningsrörelse.

Mjolk som inte är pastöriserad får med avvikelse från vad i 1 mom. sägs av producent överlåtas direkt till konsument om inte hälsonämnd av särskild orsak annorlunda beslutar.

47 §. Med livsmedelslokal avses i denna lag lokal, där livsmedel yrkesmässigt framställas, förvaras, saluföras, serveras eller på annat sätt hanteras, såvida fråga icke är om verksamhet, som hänför sig till lantbrukets område eller äger samband med huslig ekonomi.

[Hälsovårdsnämnden] är skyldig att på anfordran ge råd vid planering av livsmedelslokal. Livsmedelslokal skall jämte anordningar i färdigställt skick granskas och godkännas av [hälsovårdsnämnden], innan den tages i bruk, därest om godkännande icke annorlunda är särskilt stadgat. Sådan lokal må icke stå i samband med annan lokal eller anlitas för annat ändamål så, att sanitär olägenhet därav kan uppkomma.

Angående anläggande och förläggande av livsmedelsindustriinrättning och livsmedelslager gäller därutöver, vad i 26 och 27 §§ är stadgat.

Vad i 2 mom. är stadgat, gäller i tillämpliga delar även kosthåll vid arbetsplats, kiosk, fordon, som användes som butik, glass- och korvkärror och annan sådan anordning.

48 §. (1997/99) Den som hanterar livsmedel i livsmedelslokal eller i samband med näringsverksamhet som avses i 47 § 4 mom. och som insjuknat i eller som kan misstänkas bära på synnerligen farlig, allmänfarlig eller kontrollkrävande smittsam sjukdom skall anmäla detta till sin närmaste förman. Förmanen skall utan dröjsmål anmäla saken till hälsonämnden. Näringsidkare som deltar i hanteringen av livsmedel och som insjuknat i eller som kan misstänkas bära på ovannämnd sjukdom skall själv göra anmälan om detta till hälsonämnden.

Hälsonämnden kan bestämma att i 1 mom. nämnd anmälningsskyldighet även skall gälla den som på en lantgård eller i ett hushåll hanterat livsmedel från den egna gården eller det egna hushållet.

Om fara för smitta föreligger skall hälsonämnden utfärda föreskrifter och anvisningar om åtgärder för att avvärja smittan.

48a §. (1997/99) Den som hanterat livsmedel i en livsmedelslokal eller i samband med näringsverksamhet som avses i 47 § 4 mom. och som vet eller misstänker att ett livsmedel som har hanterats i verksamheten har orsakat matförgiftning skall omedelbart anmäla det till hälsonämnden. En sådan anmälan skall också göras om det kan misstänkas att ett livsmedel som hanteras i verksamheten kan orsaka matförgiftning.

Ett livsmedel som misstänks utgöra orsaken till matförgiftning, eller ett prov av det, skall förvaras så att det kan undersökas på laboratorium för klarläggande av orsaken till matförgiftningen.

Hälsonämnden skall omedelbart efter att ha fått en anmälan enligt 1 mom. utföra en undersökning av fallet samt vidta nödvändiga åtgärder. Hälsonämnden skall omedelbart underrätta [landskapsstyrelsen] om att en i 1 mom. avsedd anmälan inkommit.

[Landskapsstyrelsen] kan meddela närmare bestämmelser om de uppgifter som skall framgå av en anmälan som nämns i 1 mom.

49 §. (1997/99) Den som skall hantera livsmedel i en livsmedelslokal eller i samband med näringsverksamhet som avses i 47 § 4 mom. skall, innan arbetet inleds, uppvisa ett läkarintyg av vilket det framgår att det inte föreligger någon misstanke om sjukdom som kan överföras via livsmedel. Läkarintyget, som skall utfärdas på av behörig myndighet fastställt blankett,

får inte vara mera än 30 dagar gammalt. Läkarintyget skall förvaras så att det på begäran kan uppvisas för hälso- och polismyndighet.

Den som bär på eller mistänks bära på en sjukdom som kan överföras via livsmedel eller som har infekterade sår, hudinfektioner, andra sår eller diarré skall inte tillåtas att hantera livsmedel enligt 1 mom. om det finns risk för att sjukdomen kan spridas via livsmedel.

50 §. (1997/99) Den som i ett företag eller offentlig inrättning är ansvarig för en sådan verksamhet som nämns i 46 § skall göra upp en plan och genomföra den för att säkerställa en hygienisk hantering av livsmedlen (egenkontroll).

I planen för egenkontroll skall, med beaktande av lokalens och verksamhetens art, åtminstone följande faktorer utredas:

1) del led i verksamheten där livsmedelshygieniska risker finns (kritiska punkter),

2) säkerhetsförfaranden för de kritiska punkterna,

3) ett effektivt kontrollförfarande för de kritiska punkterna samt

4) de åtgärder som skall vidtas om de säkerhetsförfaranden som anges i planen inte har följts.

Planen för egenkontroll skall vara skriftlig och den skall ses över och visas upp för hälsonämnden i samband med att anmälan om livsmedelslokalen görs, vid byte av verksamhet eller verksamhetsidkare samt annars på uppmaning av hälsonämnden.

Hälsonämnden är skyldig att ge råd åt den som är ansvarig för i 1 mom. nämnd verksamhet vid uppgörandet och genomförandet av planen för egenkontroll.

51 §. Vid produktion, framställning, transport, förvaring, saluförande, servering och annan hantering av livsmedel samt beträffande rum och anordningar, som anlitats för dessa ändamål, skall härutöver iakttagas, vad därom är särskilt stadgat.

Se K 5, Landskapsförordning (1973:63) om hälsovården; K 8, Landskapslag (1977:43) om riksförfattningar om livsmedel; K 9, Landskapsförordning (2003:83) om riksförfattningar om livsmedel; K 10, Landskapslag (1997:97) om lag om livsmedelshygien, animaliska livsmedel; K 11, Landskapsförordning (1997:98) om lag om livsmedelshygien, animaliska livsmedel.

9 kap. Om användning av vatten för hushållsändamål

Jfr D 16, Landskapslag (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk.

52 §. (1985/32) Hälsonämnd skall tillse att vatten som kan medföra sanitär olägenhet inte används som hushållsvatten.

Hälsonämnden kan förordna att vatten som leds från vattendrag eller grundvatten för att användas som hushållsvatten skall desinfekteras och beredas också på annat sätt, om detta är nödvändigt för att avlägsna sanitär olägenhet.

Vatten som används som hushållsvatten eller för yrkesmässig framställning av livsmedel, för försäljning eller för rengöring av kärl och material, vilka behövs vid yrkesmässig framställning av livsmedel, skall kontrolleras av hälsonämnden. (1997/99)

Ett hushålls eget vatten som uteslutande används för hushållets egen vattenförsörjning skall kontrolleras

vid misstanke om att vattnet kan utgöra en hälsorisk eller om ägaren annars begär det. Provtagning och undersökning av proven skall bekostas av ägaren till det vattenverk eller den brunn vars vatten undersöks. (1997/99)

[Landskapsstyrelsen] meddelar allmänna bestämmelser om hur hushållsvatten skall desinficeras samt närmare bestämmelser om kvalitetskrav på hushållsvatten och om kontrollen av sådant vatten. (1997/99)

53 §. Brunn och annan grundvattentäkt skall placeras och anläggas samt täckas och eljest skötas på sådant sätt, att ytvatten eller smuts icke intränger eller vattnet på annat sätt fördäras.

2 mom. upphävt (1985/32).

Vad i 1 mom. är sagt, gäller i tillämpliga delar även sådan vattentäkt, som användes för ledande av vatten för hushållsändamål från vattendrag.

I vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland och med stöd av den utfärdade närmare bestämmelser finns bestämmelser om skydd för vattenkvalitet. (1996/62)

54 §. (1985/32) Med vattenverk avses i denna lag anläggning som via ledningsnät levererar hushållsvatten. Som vattenverk anses dock inte sådan vattenförsörjningsanläggning som är avsedd för högst två bostadslägenheter.

Vattenverk skall placeras och byggas samt skötas så att det vatten som distribueras inte förorsakar sanitär olägenhet.

55 §. (1985/32) Den som ämnar driva vattenverk skall i god tid innan anläggningen börjar byggas göra skriftlig anmälan till hälsonämnden i det övervakningsområde inom vilket anläggningen huvudsakligen skall drivas. Till anmälan skall fogas sådana uppgifter om vattentäktens placering och om vattenberedningsmetoden samt uppgifter om övriga omständigheter som behövs för att bedöma vattnets sanitära kvalitet.

I anledning av anmälan kan särskilda bestämmelser utfärdas i syfte att trygga hushållsvattnets sanitära kvalitet. Här avsett beslut skall fattas om anmälan avser vattenverk för leverans av hushållsvatten till flera än 100 personer eller vattenverk från vilket mer än 25 m³; vatten per dygn levereras.

Bestämmelsen i 1 mom. skall i tillämpliga delar följas också då vattentäkt eller vattenberedningsanläggning väsentligt utvidgas eller ändras eller då betydande förändring med hänsyn till vattnets kvalitet inträffar i verkets drift.

56 §. Upphävd (1997/99).

57 §. (1985/32) Vattenverk från vilket hushållsvatten till flera än 100 personer och vattenverk från vilket mer än 25 m³; vatten per dygn distribueras skall ha en ansvarig föreståndare. Föreståndaren skall ha av [landskapsstyrelsen] godkänd kompetens.

Den som befaras ha eller veterligen har ådragit sig tyfus, paratyfus eller annan salmonellasjukdom, dysenteri eller polio eller annan sådan sjukdom som enligt vad medicinalstyrelsen bestämt skall jämföras med dessa, eller den som befaras vara eller veterligen

K 4 LL (1967:36) om hälsovården

är smittbärare av sådan sjukdom, får inte vid vattenverk sköta uppgift vari han genom förmedling av vattnet kan sprida smitta. Person som antas till här avsedd uppgift skall med läkarintyg visa att han inte lider av i detta moment nämnd smittsam sjukdom. Läkarintyget får inte vara äldre än 30 dagar.

58 §. (1984/51) I tätort är ägare eller innehavare av tomt eller byggnadsplats skyldig att, om inte annat följer av 2 mom., anlägga anslutning till allmän vattenledning, om den allmänna vattenledningen är belägen på ett avstånd av högst 15 meter från tomten eller byggnadsplatsen och på tomten eller byggnadsplatsen uppförts nybyggnad efter det att stads- eller byggnadsplanen blivit fastställd eller om tomten eller byggnadsplatsen därförinnan har bebyggt huvudsakligen i enlighet med planen. Hälsonämnden kan bestämma, att anslutningsledning skall anläggas även från tomt eller byggnadsplats, som är belägen på längre avstånd, ävensom från tomt eller byggnadsplats, som inte bebyggt på ovan nämnt sätt, då det bör anses påkallat av sanitära skäl och det inte medför oskäligena kostnader. Nämnden har även befogenhet att av särskilt skäl medge befrielse från skyldigheten att anlägga anslutningsledning.

Vad i 1 mom. är stadgat begränsar inte ägares av allmän vattenledning rätt att bestämma, om och på vilka villkor anslutning till vattenledning får ske.

I tätort får inte vattenledning dras till bostadslägenhet, arbetslokal eller samlingslokal utan tillstånd av hälsonämnden, om inte lägenheten eller lokalen anslutits till allmänt eller godkänt enskilt avlopp.

59 §. (1984/51) På lägerområde eller annat allmänt campingområde eller i omedelbar närhet av dylikt område skall finnas tillgång till vatten, vars täkt eller förvaringsplats samt kvalitet godkänts av hälsonämnden eller av denna förordnad, nämnden underställd tjänsteinnehavare.

10 kap. Om renhållning och avlopp

Jfr D 16, Landskapslag (1979:29) om allmänna vatten- och avloppsverk.

60 §. Upphävd (1981/4).

61 §. Gårdsplaner och portgångar samt gator, vägar, torg, campingområden och övriga allmänna platser skola hållas snygga och i sanitärt hänseende i gott skick.

Om renhållning stadgas i landskapslagen (1981:3) om renhållning. (1981/4)

Se J 9, Landskapslag (1981:3) om renhållning.

62 §. (1997/99) Allmänna badhus eller allmänna badstränder skall godkännas av hälsonämnden innan de tas i bruk.

[Landskapsstyrelsen] meddelar vid behov bestämmelser om vattnets kvalitet vid allmänna badstränder och badplatser samt om kontrollen av sådant vatten.

63-64 §§. Upphävda (1981/4).

65 §. [Hälsovårdsnämnden] må förplikta ägare eller innehavare av fastighet att vidtaga åtgärder för utrotande av råttor, möss och ohyra från fastigheten eller att för densamma erlägga kostnaderna för genom för-

sorg av nämnden verkställd utrotning. Nämnden har även befogenhet att förordna, att ägaren eller innehavaren skall i fastigheten utföra tätning av grundmur, golv, dörrar och luckor eller andra smärre reparationer, som äro av behovet påkallade för ett effektivt genomförande av ovan avsedda åtgärder.

66 §. Avloppsanläggning skall anläggas och skötas så att sanitär olägenhet inte förorsakas därav. (1996/62)
2 mom. upphävd (1996/62).

67-68 §§. Upphävda (1996/62).

69 §. (1996/62) Skadas en avloppsledning, ett reningsverk eller till dem hörande anordningar får, intill dess skadan avhjälpes, den skadade anläggningen användas enbart om hälsonämnden medgivit det. Om det är uppenbart att vattenkvaliteten trots skadan uppfyller kvalitetsnormer som utfärdats med stöd av vattenlagen för landskapet Åland får dock användningen av anläggningen fortgå utan hälsonämndens tillstånd. I detta fall skall anmälan om skadan lämnas till nämnden.

70 §. (1996/62) Det är förbjudet att i allmänt avloppsledningsnät leda in ämne som kan medföra men för ledningsnätets eller i ett till nätet anslutet reningsverks funktion.

71 §. (1996/62) Om skyldighet för ägare eller innehavare av tomt i tätort att anlägga anslutningsledning till allmänt avloppsledningsnät gäller på motsvarande sätt det som i 58 § är stadgat om skyldighet att anlägga vattenledning.

72 §. (1996/62) I vattenlagen för landskapet Åland finns bestämmelser om rättigheter och skyldigheter i fråga om anläggande och nyttjande av avloppsledning och avloppsanläggning.

11 kap. Om hållande av djur

Jfr K 17, Djurskyddslag (1998:95); K 18, Djurskyddsförordning (1998:96).

73 §. Husdjur och andra djur, som hållas kopplade eller instängda, skola skötas på sådant sätt, att de icke medföra sanitär olägenhet för omgivningen.

74 §. Hållande av djurstall eller -farm i tätort är icke tillåtet, därest icke [hälsovårdsnämnden] beviljar tillstånd därtill. Ifråga om djurstall eller djurfarm, som anlagts före denna lags ikraftträdande, gäller likväl, vad i 88 § är stadgat.

Pälsdjursfarm skall vara inhägnad eller på annat sätt rymningssäker. (1984/23)

75 §. Ladugård, i vilken hållas mjölkkor, skall anordnas och skötas på sådant sätt, att den uppfyller för mjölkproduktionen tillräckliga sanitära fordringar. Därvid skall särskilt beaktas:

1) att ladugården har tillräcklig belysning och ventilation;

2) att i ladugården eller i dess omedelbara närhet vatten av tillfredsställande kvalitet i tillräcklig utsträckning står till buds;

3) att i mjölkammaren icke förvaras varor eller ämnen, som kunna giva mjölken främmande lukt eller

smak eller göra den oduglig eller olämplig till människoföda; samt

4) att förvaringskärl samt övriga redskap och föremåden, som anlitas vid mjölkningen, hanteringen eller förvaringen av mjölken, hållas rena och i gott skick.

12 kap. Om begravningsplats och begravning

76 §. Anläggande av begravningsplats i tätort är förbjudet, om där inte finns vattenlednings- och avloppsnät. Vid val av plats för begravningsplats skall särskilt tillses att sanitär olägenhet inte uppkommer för omgivningen. (1984/51)

Begravningsplats skall i mån av möjlighet förläggas till mark med sandjord samt vid behov dikas eller på annat sätt torrläggas.

På begravningsplatsen eller på annan lämplig plats bör finnas ett bårhus.

77 §. Om sökande av tillstånd att anlägga begravningsplats och enskild gravplats är särskilt stadgat. Därom utfärdade föreskrifter skola även tillämpas vid utvidgning av begravningsplats eller enskild gravplats.

Innan byggande av bårhus inleds, skall [landskapsläkarens] och [hälsovårdsnämndens] utlåtande över ritningarna införskaffas.

78 §. Befinnes begravningsplats medföra sanitär olägenhet, kan [landskapsstyrelsen] ålägga ägaren av begravningsplatsen att avhjälpa missförhållandena eller, såframt detta icke är möjligt, förbjuda begravningar på denna. (1977/64)

Gravplats, som blivit upplåten åt enskild med ägande- eller besittningsrätt, må dock med begivande av [landskapsstyrelsen] fortfarande användas för sitt ändamål även i det fall, att området ej längre får begagnas såsom allmän begravningsplats.

Av särskilt skäl må [landskapsstyrelsen] likväl på ansökan tillåta begravning i enskild grav eller del av begravningsplats utan hinder av i 1 mom. avsett förbud.

13 kap. Särskilda stadganden

79 §. (1977/64) Erfordras brådskande åtgärder för förebyggande av smittspridning eller annan särskild hälsofar, kan medicinalstyrelsen eller [landskapsstyrelsen] utfärda nödvändiga föreskrifter om sagda åtgärder.

80 §. [Hälsovårdsnämnd] är berättigad att med stöd av undersökning, som verkställts av hälsovårdsmyndighet, utfärda föreskrifter, vilka äro nödvändiga för avvärijande av hälsofar eller avhjälpande av sanitär olägenhet för omgivningen.

I brådskande fall får tjänsteinnehavare som förordnats av hälsonämnden och som leder i denna lag stadgad verksamhet utfärda i 1 mom. avsedd föreskrift. Han skall utan dröjsmål anmäla denna till nämnden. (1984/51)

80a §. (1984/51) Hälsonämnd skall i samverkan med övriga myndigheter och inrättningar vara beredd att ombesörja de beredskaps- och försiktighetsåtgärder

som behövs för avvärijande av den särskilda hälsofar som kan förorsakas av olyckor eller andra liknande händelser.

81 §. Följs inte hälsonämndens föreskrifter för avvärijande av sanitär fara eller avhjälpande av sanitär olägenhet inom utsatt tid, har nämnden befogenhet att låta utföra arbetet eller låta verkställa åtgärden. Kostnaderna härför betalas i förskott med landskapets medel och de kan uppbäras av vederbörande i den ordning som gäller beträffande utmätning av allmänna avgifter. (1993/62)

Är sanitär fara eller olägenhet av den art att endast vederbörande själv kan avväija eller avhjälpa den, eller prövar hälsonämnden det närmast vara ändamålsenligt att missförhållandet avhjälpas genom försorg av vederbörande, kan nämnden förelägga honom vite som påföljd för underlåtenhet att iakttä föreskrift eller förbud. (1984/51)

82 §. Polismyndighet är skyldig att giva [hälsovårdsnämnden] handräckning vid verkställigheten av stadgandena i denna lag och i den i stöd därav utfärdade förordningen samt av de föreskrifter, vilka givits med stöd av dem.

83 §. (1993/62) Envar som uppehåller sig i landskapet är skyldig att infinna sig för att höras vid hälsonämndens sammanträde, om nämnden anser det erforderligt. Vid kallelse att höras skall vederbörande delges ärendet.

84 §. Innan ärende, som berör någon person enskilt, avgöres, skall honom före avgörandet beredas tillfälle till skriftlig eller muntlig förklaring. [Hälsovårdsnämnden] må likväl i synnerligen brådskande fall och då dröjsmål kan medföra allmän sanitär fara, avgöra ärendet utan hörande av vederbörande, men denne skall i sådant fall utan dröjsmål delgivas beslutet på sätt, i kommunallagstiftningen är stadgat om delgivning av beslut, som berör någon enskilt.

85 §. (1998/46) I hälsonämndens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 14 § landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården.

Hälsonämndens beslut får verkställas omedelbart och trots att ändring söktes, om beslutet till sin art är sådant att det bör verkställas utan dröjsmål eller om beslutets ikraftträdande av sanitära skäl inte kan uppskjutas och hälsonämnden förordnat att beslutet omedelbart skall verkställas.

86 §. (1984/51) Hälsonämnden kan förordna en nämnden underställd tjänsteinnehavare att på nämndens vägnar på anhållan av byggnadsnämnden avge utlåtande om byggnadslov för sådan byggnad som är avsedd enbart för bostadsändamål.

87 §. (1984/51) Åtgärd som hälsonämnden underställd tjänsteinnehavare vidtagit enligt i 59, 68 och 86 §§ avsett förordnande skall anmälas till nämnden vid dess följande sammanträde.

88 §. Tillstånd, som enligt denna lag skall införskaffas för nyttjande av byggnad, lägenhet, inrättning eller anläggning, erfordras för vid denna lags ikraftträdan-

K 5 LF (1973:63) om hälsovården

de nyttjad byggnad, lägenhet, inrättning eller anläggning endast vid dess övergång till annan innehavare. Den skall likväl inom fem år efter lagens ikraftträdande bringas i ett skick, som överensstämmer med denna lag, därest [hälsovårdsnämnden] icke beviljar lättnad i denna skyldighet.

Vid denna lags ikraftträdande nyttjad byggnad, lägenhet, inrättning eller anläggning, för vars nyttjande enligt lag icke erfordras tillstånd skall bringas i det i lagen stadgade skicket, därest [hälsovårdsnämnden] för avvärjande av uppenbar sanitär fara eller av annat särskilt skäl anser nödigt att så förordna.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat om lagens ikraftträdande äger motsvarande tillämpning då kommuns område sedan denna lag trätt i kraft ombildas till tätort eller del därav. (1984/51)

89 §. Den, som bryter mot denna lag eller med stöd därav utfärdade föreskrifter, straffes med böter eller med fängelse i högst sex månader.

Mindre överträdelse må [hälsovårdsnämnd] och polismyndighet underlåta att anmäla till åtal. Allmän åklagare må även enligt prövning underlåta att utföra åtal för sådan överträdelse, likväl icke därest vederbörande försummat att följa för honom av [hälsovårdsnämnd] utfärdad föreskrift om avvärjande av sanitär fara eller avhjälpande av sanitär olägenhet och därest nämnden har anmält detta till åklagaren.

90 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet av EG:s direktiv i angelägenheter som avses i denna lag. (1997/99)

91 §. Denna lag träder omedelbart i kraft. Genom densamma upphäves landskapslagen (1947:11) den 17 april 1947 om hälsovården i landskapet Åland jämte däri senare gjorda ändringar samt landskapslagen (1947:12) den 17 april 1947 innehållande hälsovårdsstadga för landskapet Åland, till de delar stadgandena i sistnämnda landskapslag stå i strid med stadgandena i denna landskapslag. I övrigt skall landskapslagen innehållande hälsovårdsstadga för landskapet Åland förbli gällande, till dess med stöd av 90 § denna lag utfärdad landskapsförordning träder i kraft.

K 5 Landskapsförordning (1973:63) om hälsovården

1 kap. Hälsonämnd och hälsoinspektör

1 §. Hälsonämndens uppgift är att övervaka att föreskrifterna angående hälsovården iakttas i landskapet, att vidta åtgärder för att avlägsna sanitär fara eller olägenhet samt att föreslå förbättringar av de sanitära förhållandena i kommunerna. (1997/100)

Med hälsovårdslagen avses i denna förordning landskapslagen (1967:36) den 25 juli 1967 om hälsovården.

2 §. Hälsoinspektörs uppgift är att enligt [hälsovårdsstyrelsens], hälsonämndens, läkares vid [hälsocentral] och [kommunalveterinärs] anvisningar handha i hälsovårdslagen och denna förordning stadgade övervaknings- och rådgivningsuppgifter. Om hälsoinspektörs uppgifter som [livsmedelskontrollör] gäller vad därom i riket är stadgat.

Hälsoinspektörs åligganden fastställs närmare i för honom utfärdad instruktion.

2 kap. Bostadslägenheter, arbetslokaler och samlingslokaler

3 §. Hälsonämnden skall övervaka att luften i bostadslägenheter, hobby-, arbets- och samlingslokaler till temperatur och fukthalt är lämplig samt att icke buller, luftens förorening, bristfällig belysning eller byggnadskonstruktionernas fuktighet medför sanitär fara eller olägenhet för dem som bor eller vistas i dem, såvida icke den verksamhet, som avsetts försiggå i arbetsrum kräver att undantag medges.

För fyllning eller utjämning av byggnadsgrund får icke användas material, som kan vara skadliga för deras hälsa som uppehåller sig i byggnaden.

4 §. Bostadslägenheternas och arbetslokalernas källare skall hållas så rena och torra som möjligt, såvida icke förvaringen av livsmedel eller andra förnödenheter annat förutsätter, samt även i övrigt skötas så, att förskämd luft från dem eller från i dem förvarade ämnen icke kan tränga in i rummen.

5 §. Bostadslägenheter, arbetslokaler och samlingslokaler, som användes under den kalla årstiden, skall som ingång ha ett vindfång, en trappuppgång eller två dörrar, mellan vilka finns ett tillräckligt mellanrum, eller ock dörr eller lufridå, som i fråga om värmeisoleringsförmåga motsvarar dessa, såvida icke i fråga om arbetslokal arbetets art annat kräver eller hälsonämnden medger undantag.

6 §. Kök och annat för matlagning avsett utrymme skall ha en effektiv ventilation. I bostadslägenhet skall finnas ventilerat eller med maskin avkylt, för förvaring av mat lämpligt utrymme, uppgående till minst 80 liter.

7 §. Bostadslägenhet och arbetslokal, från vilken utflyttning sker, får icke ställas till annans förfogande, förrän den rengjorts. Den som hyr ut lägenheten eller lokalen är ansvarig för att rengöringen verkställs.

8 §. På åtgärd av hälsonämnden skall arbetslokalerna fortgående inspekteras av arbetarskyddsinspektören.

Likaså skall samlingslokalerna fortgående i mån av behov inspekteras på åtgärd av hälsonämnden.

9 §. [Landskapsstyrelsen] äger rätt att utfärda närmare bestämmelser angående bostadslägenheternas, arbetslokalernas och samlingslokalernas skick och skötsel.

3 kap. Särskilda inrättningar och fabriker

10 §. I 26 § hälsovårdslagen avsedda inrättningar, fabriker och varulager är:

- 1) fabriksanläggning för järn-, stål- eller aluminiumhantering;
- 2) galvaniserings- och förnicklinsinrättning;
- 3) konstfiberfabrik;
- 4) kraftverk;
- 5) träimpregneringsanläggning;
- 6) barkningsanläggning, som använder vatten;
- 7) mejeri och mjölkpulverfabrik samt glassfabrik;
- 8) slakteri;
- 9) svingård med över 50 svin;
- 10) konservfabrik, köttförädlingsfabrik, fabrik för tillverkning av färdiga rätter och rökeri;
- 11) inrättning för framställning av livsmedelsfetter;
- 12) bryggeri, maltfabrik och läskedrycksfabrik;
- 13) stärkelsefabrik, potatisskalningsanläggning, potatismjölfsfabrik och annan därmed jämförbar fabrik;
- 14) anläggning för hantering av djuravfall samt fiskmjöls- och fiskoljefabrik;
- 15) distributionsstation för flytande bränsle och upplag av brännbara vätskor, där över 100.000 liter sådana ämnen får förvaras;
- 16) fabrik eller annan anläggning, från vilken fenoler eller andra för hälsan skadliga ämnen kan inkomma i vattendrag eller grundvatten;
- 17) cement- eller murbruksfabrik;
- 18) tvättinrättning, vars tvätteffekt är över 500 kilogram per dygn eller där flyktiga kemikalier, vilka kan förorsaka sanitär olägenhet, användes;
- 19) anläggning för hantering eller förstöring av avfall;
- 20) djurgård, pälsdjursfarm och foderupplag för dem;
- 21) allmänt använt grustag i bosättningscentrum;
- 22) asfaltsstation;
- 23) stenkrossverk och stenbrott;
- 24) fabrik eller annan inrättning, som förorsakar buller eller från vilken svaveldioxid, lukt, rök, damm eller annat ämne kan komma ut i luften så, att därav föranledes men för hälsan; samt
- 25) andra med dessa jämförbara inrättningar, fabriker och lager.

11 §. (2001/37) Förutsättning för godkännande av förläggningsplats för inrättning, fabrik eller varulager, som avses i 10 §, är att den för ändamålet reserverade platsen är lämplig med beaktande av företagets art, det buller företaget åstadkommer, bosättningen i omgivningen, faran för förorening av luft och vatten samt möjligheterna att ordna inrättningens vattenanslagning och avlopp. Verksamheten skall därtill vara förenlig med landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd.

12 §. (2001/37) I 26 § hälsovårdslagen avsett godkännande skall sökas hos Ålands miljöprövningsnämnd. Om ansökan och den utredning som skall fogas till den bestäms i landskapsförordningen om miljöskydd och miljötillstånd.

13 §. (2001/37) Byggnadsinspektionsmyndighet skall, innan byggnadslov för inrättning, fabrik eller lager som avses i 10 § beviljas, inhämta miljöprövningsnämndens utlåtande.

4 kap. Bestämmelser angående livsmedel

a) Livsmedelslokaler

14 §. Godkännande av i 47 § 2 mom. hälsovårdslagen avsedd livsmedelslokal skall sökas hos hälsonämnden. Sökanden skall senast vid inspektionstillfället uppvisa av hälsonämnden krävd utredning angående livsmedelslokalen och dess användning. Ärende rörande godkännande skall i hälsonämnden handläggas i brådskaende ordning. (1997/100)

För väsentlig konstruktiv eller funktionell ändring av livsmedelslokal skall inhämtas hälsonämndens godkännande. Har lokal bytt innehavare skall den nya innehavaren skriftligen meddela nämnden därom.

Vad i denna paragraf är föreskrivet gäller i tillämpliga delar beträffande godkännande av i 47 § 4 mom. hälsovårdslagen avsedd anordning. (1997/100)

15 §. Därest vid planering av i 23 § hälsovårdslagen avsedd inspektionstvång underkastad lägenhet eller inrättning eller i 47 § sagda lag avsedd livsmedelslokal inbegäres råd av hälsonämnden, skall sökanden för hälsonämnden framlägga huvudritningarna för lokalen jämte arbetsbeskrivning och tillräcklig utredning angående de i lokalen planerade inventarierna och deras placering. Hälsonämnden är skyldig att i skyndsamt ordning granska ritningarna samt i dem göra från sanitär synpunkt nödiga ändringar.

16 §. Livsmedelslokal skall förläggas så, att förhållandena i dess omgivning icke kan föranleda sanitära olägenheter.

17 §. (1997/100) En livsmedelslokal skall vara lätt att rengöra och att vid behov desinficera. Den skall vara konstruerad på ett sådant sätt att god livsmedelshygien säkerställs samt att hålla lämplig temperatur för hygienisk hantering och förvaring av livsmedel.

I en livsmedelslokal skall det finnas ett effektivt avloppssystem. Avloppen skall vara utformade och konstruerade på ett sådant sätt att risken för förorening av livsmedel undviks. I utrymmen där det med hänsyn till rengöringen är nödvändigt skall till avloppen finnas anslutna golvbrunnar samt ändamålsenliga anordningar för spolning av golvet.

I livsmedelslokaler skall finnas ändamålsenliga ventilations-, uppvärmnings- och belysningsanordningar. Ventilationssystemet skall vara konstruerat så att filter och andra delar som skall rengöras eller bytas ut lätt kan kommas åt.

18 §. I livsmedelslokaler skall maskiner, arbetsredskap, anordningar och övriga inventarier vara lätta att rengöra och att vid behov desinficera, samt sådana att god livsmedelshygien i övrigt säkerställs. De skall vara installerade så att det omgivande området kan rengöras. (1997/100)

I kylrum och -diskar samt i frysanläggningar skall finnas en termometer, som vid behov kan avläsas.

19 §. Vatten, som användes i livsmedelslokaler och som kommer i direkt beröring med livsmedlen eller med de maskiner och redskap, som användes vid beredningen och hanteringen av dem, eller som använ-

K 5 LF (1973:63) om hälsovården

des för rengöring av lokalen eller för tvättning av händerna, skall vara tjänligt till hushållsvatten.

20 §. I livsmedelslokal skall finnas tillräckliga och ändamålsenliga lager- och arbetsutrymmen för förvaring och hantering av livsmedlen och eventuella andra varor.

För förnödenheter och redskap, som användes vid beredning, förpackning och annan hantering av livsmedel, skall reserveras tillräckligt utrymme och i livsmedelslokal får icke upplagras förnödenheter i större mängd än vad för arbetet är nödigt.

21 §. I livsmedelslokaler eller i deras omedelbara närhet, skall det finnas tillräckliga och ändamålsenliga omklädningsrum med tvättmöjligheter och för varje ordinarie arbetare ett ändamålsenligt klädskap. Hälsonämnden kan bestämma att där skall finnas dusch. I omklädningsrummet skall finnas en fri golvyta på minst en halv kvadratmeter för varje ordinarie arbetare som är i arbete samtidigt. (1997/100)

Är arbetet i livsmedelslokalen sådant att de anställda kläder ofta blir våta skall det finnas ett särskilt torkutrymme för kläder. (1997/100)

Förvaring av kläder på annan plats i livsmedelslokal är förbjuden.

22 §. Upphävd (1997/100).

23 §. (1997/100) I en livsmedelslokal skall finnas

1) tillräckligt med vatten som uppfyller kvalitetskraven på hushållsvatten,

2) ett tillräckligt antal ändamålsenliga tvättplatser för rengöring av kärl och andra redskap,

3) ett tillräckligt antal lämpligt placerade tvättställ för handtvättning med varmt och kallt rinnande vatten, material för handtvättning och möjlighet till hygienisk torkning samt

4) till ett effektivt avloppssystem anslutna vatten-toiletter i tillräckligt antal, vilka inte får vara direkt förbundna med lokaler där livsmedel hanteras.

Tvättplatser för livsmedel skall vara åtskilda från platser för handtvättning.

24 §. Upphävd (1997/100).

25 §. Livsmedelslokal jämte anordningar skall hållas ren och i otadligt skick varjämte rummens lufttemperatur och -fukthalt bör vara ändamålsenlig. Rengöringen av lokalen skall verkställas så, att dammvirvlar undvikas.

För redskap, som är erforderliga vid rengöringen av lokalen, samt för tvätt- och rengöringsmedel skall finnas ett särskilt förvaringsutrymme.

26 §. I livsmedelslokal får för inkvartering icke ens tillfälligt användas andra rum än de som godkänts för detta ändamål.

I de rum i livsmedelslokal, där livsmedel beredes, saluföres, serveras eller eljest hanteras eller oförpackade förvaras, är tobaksrökning förbjuden, likväl icke i de för allmänheten reserverade rummen i förplägningsrörelse.

Hund och katt får inte släppas in i utrymme där livsmedel finns. Synskadad får dock medföra ledarhund

till utrymme där livsmedel saluförs eller serveras. (1981/73)

27 §. (1997/100) I livsmedelslokaler får inte förvaras förskämda livsmedel eller avfall som kan medföra sanitär olägenhet.

Livsmedelsavfall och annat avfall skall förvaras i behållare som går att stänga. Andra typer av behållare får användas om de har godkänts av hälsonämnden. Behållarna skall hållas i gott skick samt där så är nödvändigt vara lätta att rengöra och att desinficera. Avfall och förskämda livsmedel skall tillräckligt ofta och minst en gång om dagen bortföras till för dem reserverad och lämplig plats.

Utrymmen för avfallsförvaring skall utformas och skötas så att uppkomsten av skadedjur och skadeinsekter förhindras samt så att förorening av livsmedel, dricksvatten, utrustning och lokaler förhindras.

b) Hantering av livsmedel som skall försälas eller överlätas (1997/100)

28 §. Vid produktion, beredning, transport, förvaring, saluförande, servering och annan hantering av livsmedel skall iakttagas renlighet och ordning. Onödig beröring av livsmedel med händerna skall undvikas. Livsmedlen skall skyddas mot förskämning och sjukdomsalstrande smitta, smuts och damm, råttor, möss och insekter samt skadlig inverkan av fukt, värme, ljus m.m., som kan göra livsmedlen hälsofarliga eller på annat sätt otjänliga eller olämpliga som människoföda.

Råvaror eller ingredienser får inte användas om de på något sätt är eller kan antas vara så förorenade att de även efter normala hygieniska förfaranden som tillämpas inte är tjänliga som människoföda. (1997/100)

29 §. Maskiner, arbetsredskap, anordningar och andra inventarier, som användes vid beredning och hantering av livsmedel, skall tillräckligt ofta omsorgsfullt rengöras.

30 §. (1997/100) Is, som användes vid beredning, förvaring och annan hantering av livsmedel, skall framställas av vatten som uppfyller uppställda kvalitetskrav på hushållsvatten. Isen skall tillverkas, hanteras och förvaras så att den skyddas mot förorening.

Naturis får användas endast för förvaring av ofjälad och öppnad fisk.

Ånga som används i direkt kontakt med livsmedel får inte innehålla ämnen som utgör en hälsofara eller som kan förorena produkten.

31 §. Den som hanterar livsmedel i livsmedelslokal skall sköta sin personliga hygien noga samt bära passande, rena och, där så är lämpligt, skyddande kläder. Arbetskläder, förutom sådana som endast används vid hantering av förpackade livsmedel eller icke rengjorda råvaror i industriinrättning, får bara användas på arbetsplatsen. Serveringskläder får dock användas på väg till och från arbetet. (1997/100)

Innan arbetet inleds samt vid behov även annars under arbetstiden skall händerna omsorgsfullt tvättas.

I sådant arbete, där händerna kommer i direkt beröring med livsmedel, får för vård av hud och naglar icke användas läkemedel eller kosmetiska ämnen, som lätt lösgör sig eller avger färg eller smak eller försvårar renlighetskontrollen.

Arbetsgivare skall tillse att anställda som hanterar livsmedel får handledning och information i fråga om livsmedelshygien i rimlig proportion till det arbete de utför. (1997/100)

c) Försäljning av livsmedel i butiker

32 §. Livsmedel, som för att bevaras kräver särskilda förhållanden, indelas i förskämbara och lätt förskämbara livsmedel.

Med förskämbara livsmedel avses i denna förordning livsmedel, vilkas bevaring i avsevärd mån är beroende av temperatur och fukthalt, såsom färskt bröd och andra färska bageriprodukter, som icke är att hänföra till lätt förskämbara livsmedel, grönsaker, svamp, bär, ägg, smör, margarinprodukter, ost, salt fisk samt hållbar korv och motsvarande kallrökta köttprodukter.

Med lätt förskämbara livsmedel avses livsmedel, som för att bevaras kräver kyl- eller frystemperatur, såsom mjölk, grädd- och kärnmjölk och andra flytande mjölkprodukter, glass, kött och fisk samt kött- och fiskprodukter, som icke är konserver och som icke heller skall hänföras till de i 2 mom. nämnda livsmedlen, även andra färdiga rätter än sådana, som innehåller kött och fisk och som icke är konserver, samt bakelser och tårter, som fyllts eller dekorerats med grädd- eller äggviteskum eller smörkräm, gele eller bär- eller fruktsafter eller motsvarande ämnen.

Som konserver anses de livsmedel, som inneslutits i hållbara, lufttäta, färdiga minutförsäljningshöljen och behandlats på ett sådant sätt att de tål förvaring.

[Landskapsstyrelsen] äger rätt att i ovissa fall avgöra till vilken grupp ett livsmedel hänföres samt utfärda allmänna anvisningar angående indelningen i grupper.

33 §. Med färdigt minutförsäljningshölje avses i denna förordning flaska, ask, fodral, påse eller annat hölje, i vilket förnödenheterna genom tillverkarens eller förpackarens försorg förpackats för minutförsäljning. Förpackningen får även ske i butiken, om där reservrats utrymme för detta ändamål och det icke medför sanitär olägenhet. Mjölk och andra flytande mjölkprodukter får likväl förpackas i färdiga minutförsäljningshöljen endast i mejeri.

34 §. I livsmedelsbutiker, vilkas butiksyta utan den för förpackning och upplagring använda delen är minst 80 m², skall för undvikande av sanitära olägenheter iakttagas följande:

Mjölk, grädd- och kärnmjölk får saluföras i färdiga minutförsäljningshöljen ur kylförsäljningsanordning eller utan minutförsäljningshölje antingen kylförsäljning eller i särskild anordning eller i öppen cistern i kylanordning, i fall för detta ändamål reserverats en på tillräckligt avstånd från övriga varor belägen del av butiken.

Kött och köttprodukter får saluföras i färdiga minutförsäljningshöljen i kylförsäljningsanordning eller oförpackade på särskild försäljningsdisk, om för kött och köttprodukter finns ett kylt lager samt särskild försäljningspersonal. Plockning och tömning av fjäderfä och skogs- eller sjöfågel i livsmedelsbutik är icke tillåten.

Vid försäljning av fisk och fiskprodukter skall vad i föregående moment är stadgat äga motsvarande tillämpning. I den del av butik, där kött och köttprodukter saluföres, kan likväl saluföras även fisk och fiskprodukter utan försäljningshölje i egen kylanordning. Rensning av fisk är tillåten endast på för ändamålet reserverad plats.

Övriga lätt förskämbara livsmedel skall i butik hållas i kylanordning, djupfrysade produkter likväl i frysanordning. Förskämbara livsmedel skall hållas i för dem reserverade ändamålsenliga försäljningsdiskar eller -anordningar. Bröd och bageriprodukter skall hållas åtskilda från övriga förskämbara livsmedel.

Livsmedel skall, med undantag av frukt, grönsaker och ägg, vara förpackade i försäljningshöljen, om de icke överlåtes till kunden genom försäljarens försorg.

Försäljes i livsmedelsbutik andra varor och förnödenheter, skall de placeras på egna hyllor och försäljningsdiskar på tillräckligt avstånd från livsmedlen. Tvätt- och rengöringsmedel samt andra teknokemiska produkter skall vara inneslutna i färdiga minutförsäljningshöljen. För varor, som icke är livsmedel, får i butik reserveras högst en tredjedel av försäljnings- och förvaringsutrymmet för varor och de skall lagras på tillräckligt avstånd från livsmedlen.

35 §. I livsmedelsbutiker, vilkas butiksyta utom den för förpackning och upplagring använda delen understiger 80 m², skall beträffande försäljning av livsmedel och andra varor i tillämpliga delar iakttagas vad i 34 § är stadgat. Såvida utrymmesbrist i butik, dess skick eller dåliga skötsel medför att säkerhet icke föreligger för att de saluförda livsmedlen bevaras eller hålls rena, äger hälsonämnden rätt att begränsa det i butiken saluförda urvalet av livsmedel, till dess de bristfälligheter, som förorsakat missförhållandet, rättats.

Kan försäljning av materiel, förnödenheter eller ämnen, som icke hänföres till livsmedel, anses störande för livsmedelsförsäljningen, och saluförandet av dessa varor i butiken därför kan vara sanitärt skadligt, kan hälsonämnden begränsa urvalet av livsmedel samt allmänna bruks- och konsumtionsförnödenheter till dess att de bristfälligheter som förorsakat missförhållandet rättats.

36 §. I storbutiker eller varuhus, i vilka mer än en tredjedel av försäljningsytan reserverats för andra varor än livsmedel, skall beträffande försäljningen av livsmedel i tillämpliga delar iakttagas vad i 34 § är stadgat. Försäljningsutrymmet för livsmedel skall avskiljas från försäljningsutrymmet för andra varor genom tillräckligt breda gångar, butiksinventarier eller andra lämpliga anordningar och för förvaring av livsmedel skall finnas särskilda förvarings- och kylrum. Livs-

K 5 LF (1973:63) om hälsovården

medelförsäljare får icke deltaga i försäljningen av andra varor.

37 §. Med lanthandel avses i denna förordning butik, som icke är belägen i tätort och som huvudsakligen betjänar den lokala befolkningen och av vars försäljningsyta mer än en tredjedel reserverats för försäljning av andra varor än livsmedel.

Vid försäljning av livsmedel i lanthandel skall i tillämpliga delar iakttagas vad i 34 § är stadgat om försäljning av livsmedel och andra varor. Det för livsmedel reserverade utrymmet i butiken skall bilda en från försäljningen av andra varor tydligt skild avdelning eller åtminstone en enhetlig del av butiken. Försäljare av livsmedel får likväld vid behov delta i försäljningen av andra varor.

38 §. Önskar man för förevisning av produkter ordna servering i livsmedelslokal, skall, om serveringen icke sker ur engångskärl, till förfogande finnas av hälsonämnden godkända anordningar att diska kärLEN.

39 §. Med hälsonämnds tillstånd och på av densamma fastställda villkor får grillning och annan till kundtjänsten ansluten mindre matberedning äga rum i livsmedelsbutik. Tillredning av färdiga rätter är likväld icke tillåten.

d) Försäljning och servering av livsmedel i samlings- och nöjeslokaler samt utomhus

40 §. (1997/100) Hanteras livsmedel, som är avsedda att säljas eller överlåtas, i såsom butik använt transportmedel, samlings- eller nöjeslokal, kiosk eller serveringskärra eller annan motsvarande anordning, gäller om godkännande och placering av dem vad i 14 och 16 §§ är föreskrivet. I övrigt skall vad i denna förordning föreskrivs om livsmedelslokal i tillämpliga delar gälla även sådan lokal och anordning som nämns ovan.

41 §. I transportmedel, som användes som ambulerande butik, får livsmedel försäljas som följer:

Livsmedlen, med undantag av frukt, grönsaker, ägg, kött, fisk och färska bageriprodukter, skall vara inneslutna i försäljningshöljen.

För färska bageriprodukter skall, såvida de icke förpackats i försäljningshöljen, finnas ett särskilt slutet förvaringsutrymme.

Mjolk, grädde och kärnmjolk får saluföras endast i färdiga minutförsäljningsförpackningar i kylanordning.

Kött, fisk och andra lätt förskämbara livsmedel får saluföras endast ur ändamålsenlig kylanordning.

Djupfrysta produkter får saluföras endast ur frysanordning och glass därjämte ur ändamålsenlig fryslåda.

För upplagring av livsmedel, som saluföres i fortskaffningsmedel, skall dess ägare eller innehavare ha till sitt förfogande av hälsonämnden godkänt lager.

8 mom. upphävt (1997/100).

42 §. Transportmedel, som användes som ambulerande butik för försäljning av livsmedel, skall vara så dammtätt som möjligt och försett med ändamålsenliga ventilationsanordningar. Dess inre ytor och inven-

tariet skall vara av sådant material eller så beklädda samt av sådan konstruktion, att de lätt kan rengöras.

För förvaring av livsmedel skall i transportmedel finnas hyllor och skåp i tillräckligt antal. Där skall även finnas nödiga rengöringsredskap och en anordning för tvättning av händerna.

43 §. På serveringsställe i samlings- eller nöjeslokal får serveras kaffe, te, kakao, mjolk, kärnmjolk, saft, vatten, malt- och läskedrycker, glass, frukt, bär, kokta ägg, sötsaker, bageriprodukter och färdiga smörgåsar samt tobaksprodukter och tändstickor. Mjolk, kärnmjolk samt lätt förskämbara bageriprodukter och smörgåsar skall likväld förvaras i kylanordning. Glass får serveras endast ur frysanordning eller ändamålsenlig fryslåda.

44 §. I livsmedelskiosk får försäljas helkonserver och med dem jämförliga, i slutna glas- och plåtkärl förpackade safter, sylter och marmelader samt i gastäta höljen förpackade torra varor såsom kaffe, te, kakao, vällings- och grötmjöl samt andra motsvarande torra livsmedel ävensom malt- och läskedrycker, frukt och bär, kokta ägg, sötsaker, bageriprodukter och färdiga smörgåsar samt tobaksprodukter och tändstickor. Angående försäljning av lätt förskämbara bageriprodukter och smörgåsar samt glass gäller därom vad i 43 § är stadgat.

Med hälsonämndens tillstånd får i livsmedelskiosk serveras där tillredda drycker såsom kaffe, te och kakao samt mjolk och mjolkprodukter om kylanordning för dem reserverats.

I livsmedelskiosker på camping-, friluft- och annat därmed jämförligt område får förutom i 1 mom. nämnda varor försäljas kaffe- och teförpackningar, smör, konserver, korvprodukter och andra för utflyktsändamål lämpliga livsmedel i färdiga minutförsäljningshöljen samt mjolk och kärnmjolk i minutförsäljningsförpackningar ur kylanordning.

Försäljes i livsmedelskiosk andra varor än livsmedel, skall i 1 och 3 mom. nämnda förnödenheter, med undantag av tobaksprodukter och tändstickor, förvaras åtskilda från övriga varor på egna hyllor.

45 §. Vid servering i livsmedelskiosk skall de kärl och andra redskap, som ställes till kundernas förfogande, vara avsedda för engångsbruk såfram av hälsonämnden godkända anordningar att diska kärLEN icke står till förfogande.

Alla förnödenheter jämte höljen med undantag av tomma malt- och läskedrycksflaskor samt lådor för dem skall förvaras i kiosken eller i särskilt lager. Livsmedlen skall skyddas mot droppinfektion, damm och annan förorening.

Inredningen och inventarierna i livsmedelskiosk skall vara av sådant material eller så beklädda att de lätt kan rengöras. För kundernas bruk skall finnas ett tillräckligt antal ändamålsenliga avfallskärl.

46 §. Hälsonämnden kan bevilja tillstånd till servering av varm korv eller andra därmed jämförliga produkter med eller utan bröd i för ändamålet särskilt anordnad kiosk, som disponerar över ändamålsenliga förvaringsutrymmen och tillredningsanordningar för livsmedlen samt vid behov ventilationsanordningar. I så-

dan kiosk får därjämte serveras kaffe, te, saft, malt- och läskedrycker samt mjölk i färdig minutförsäljningsförpackning ur kylanordning.

Kioskens inredning och inventarierna skall vara av sådant material eller så beklädda, att de lätt kan rengöras.

47 §. Från serveringskärra eller annan flyttbar försäljningsanordning får på för hälsonämnden anmäld försäljningsplats utomhus säljas glass eller varm korb med eller utan bröd. Glass, med undantag av mjuk glass, får säljas endast ur frysanordning eller ändamålsenlig fryslåda.

Serveringskärra för försäljning av glass och korb utomhus skall vara av sådant material eller så beklädd, att den lätt kan rengöras. Livsmedlen skall då de saluföres, förvaras i kärran och effektivt skyddas mot damm.

48 §. Förutom i transportmedel, använt som ambulerande butik, i kiosk eller serveringskärra får livsmedel försäljas utomhus endast på torg eller annat av hälsonämnden godkänt försäljningsställe. På sådant försäljningsställe får följande livsmedel saluföras:

- 1) potatis, rotfrukter och grönsaker;
- 2) frukt, bär och svamp;
- 3) oplockad fågel och oflått villebråd;
- 4) färsk och rökt fisk, levande skaldjur samt i kärl förpackad salt- och kryddfisk;
- 5) ägg;
- 6) (1978/57) matbröd, kaffebröd och piroger i försäljningshöljen;
- 7) (1978/57) med hälsonämndens tillstånd läskedrycker, kaffe och te som dryck samt kaffebröd; samt
- 8) (1978/57) honung i färdig minutförsäljningsförpackning.

De för försäljning avsedda förnödenheterna och försäljningsredskapen skall utom försäljningstiden förvaras på sätt, som av hälsonämnden godkänts.

Vad ovan är stadgat gäller icke tillfällig mat- eller kaffeservering i samband med offentliga tillfällen. Därom skall likväl på förhand anmälas till hälsonämnden, som vid behov utfärdar från sanitär synpunkt nödiga föreskrifter om sådan mat- eller kaffeservering.

49 §. På i 48 § avsett försäljningsställe skall andra livsmedel än sådana som säljes från lass eller fartyg hållas tillräckligt högt på disk eller underlag, som lätt kan rengöras. Förvaring i sump av fisk avsedd för försäljning bör ske på sådan plats att sanitär olägenhet icke uppstår.

50 §. Då livsmedel saluföres utomhus, skall försäljaren tillse att försäljningsplatsen och dess närmaste omgivning hålls rena. För insamling av avfall skall på försäljningsplatsen finnas ändamålsenliga avfallskärl i tillräckligt antal.

51 §. Partihandel med livsmedel får bedrivas utomhus endast på försäljningsplatser, som av hälsonämnden godkänts.

e) Transport av livsmedel, avsedda för försäljning.

52 §. (1997/100) Fordon och andra transportmedel, som användes för transport av livsmedel, skall hållas rena och i gott skick.

Livsmedelstransporter skall ordnas så att livsmedlens hygieniska kvalitet inte försämras under transporten. Livsmedel och transportbehållare skall placeras så att livsmedlen inte förorenas, blir våta, utsätts för damm eller tar smak av andra livsmedel. Under transport från mejeri till distributionsställe får temperaturen på pastöriserad mjölk inte överstiga +9 grader.

Bulktransport av livsmedel i flytande form eller i form av granulater eller pulver skall ske i behållare eller containrar som uteslutande används för livsmedelstransporter. Containerarna skall vara märkta "endast för livsmedel" eller vara försedd med annan motsvarande märkning som anger att de används för transport av livsmedel.

Bulktransport med fartyg av flytande oljor och fetter som är avsedda att användas som livsmedel och som skall bearbetas är dock tillåten i:

a) rostfri stältank eller i tank som invändigt är klädd med epoxiharts eller annat tekniskt jämförbart material om den närmast föregående lasten har varit livsmedel eller ämne som nämns i bilagan till kommissionens direktiv om undantag från vissa bestämmelser i rådets direktiv 93/43/EEG om livsmedelshygien i fråga om bulktransport av fetter och oljor (96/3/EG),

b) tank av annat än i a) ovan nämnt material om de tre närmaste föregående lasterna i tanken varit livsmedel eller ämne som uppräknas i den i a) ovan nämnda bilagan.

Skall oljan eller fettets inte bearbetas är bulktransport med fartyg tillåten endast om tanken som används är av rostfritt stål eller invändigt klädd med epoxiharts eller annat tekniskt jämförbart material och de tre närmast föregående lasterna har varit livsmedel.

Befälhavare på fartyg där transport som nämns i 4 och 5 mom. sker skall ha dokumentation om de tre närmast föregående laster som transporterats i de berörda tankarna samt om den rengöring som genomförts mellan dessa laster. I de fall då lasten överförs till ett annat fartyg skall befälhavaren på det mottagande fartyget, förutom ovan nämnda dokumentation, ha motsvarande dokumentation om föregående fartygstransport. Dokumentationen skall på begäran visas upp för hälsonämnden.

53 §. Upphävd (1997/100)

53b §. (1999/38) Råsocker som skall raffineras innan det används som livsmedel eller ingrediens i livsmedel får transporteras till sjöss i sådana transportkärl, behållare och tankar som inte uteslutande är avsedda för livsmedelstransporter. Innan råsockret lastas skall transportkärlen, behållarna och tankarna omsorgsfullt rengöras och inspekteras för att säkerställa att eventuella föroreningar eller andra rester av föregående last avlägsnats effektivt. Det gods som har transporterats i transportkärlen, behållarna och tankarna omedelbart

K 5 LF (1973:63) om hälsovården

före råsockertransporten får inte ha varit i flytande form i bulklast.

Rengöringen av transportkärl, behållarna och tankarna avsedda för sjötransport av råsocker som sker före råsockertransporten inverkar på den hygieniska kvalitén hos det socker som används och verksamhetsidkaren skall sörja för att en plan för egenkontroll av verksamheten uppgörs.

Det råsockerparti som transporteras för livsmedelsbruk skall åtföljas av ett intyg av den verksamhetsidkare som ansvarar för sjötransporten. Av intyget skall framgå den föregående last som transporterats och rengöringen av transportkärl, behållarna och tankarna. Dessa uppgifter skall grunda sig på den bokföring som verksamhetsidkaren som ansvarar för sjötransporten upprätthåller. På det intyg som medföljer råsockret skall dessutom på ett eller flera av Europeiska gemenskapens språk tydligt och med permanent skrift antecknas "Denna produkt skall raffineras innan den används som livsmedel". Den verksamhetsidkare som ansvarar för raffineringsprocessen skall bevara en kopia av detta intyg.

De verksamhetsidkare som ansvarar för transporten av råsockret och raffineringsprocessen skall på begäran för hälsonämnden visa den bokföring och de andra intyg som avses ovan i 3 mom.

f) Gemensamma stadganden

54 §. Temperaturen för mjölk, grädde och kärnmjölk, som saluföres i livsmedelslokal, får icke överstiga +10 grader.

I kylanordning och kylt lager får temperaturen stiga till högst +8 grader.

I frysanordning får temperaturen icke överstiga -18 grader.

Djupfrysna produkter, som skall saluföras, skall transporteras och upplagras så att deras temperatur icke förändras i sådan grad att deras kvalitet därigenom kan försämrans. Saluförande av ånyo nedfrost djupfrost produkt är förbjuden.

Vad i denna förordning är stadgat om djupfrysna produkter gäller även andra nedfrysna livsmedel.

55 §. (1997/100) Råvaror, ingredienser och övriga livsmedel skall förvaras vid lämpliga temperaturer och under lämpliga förhållanden så att skadlig nedbrytning förhindras samt så att livsmedlen skyddas mot föroreningar.

Förskämbara och lätt förskämbara livsmedel skall upplagras på ändamålsenligt sätt åtskilda från varandra, andra livsmedel och andra varor.

Livsmedel som skall förvaras eller serveras kylta skall så fort som möjligt efter den slutliga upphettningen, eller den slutliga beredningen om ingen värmebehandling sker, kylas ned till en för livsmedlet lämplig temperatur så att inte någon hälsorisk uppstår.

56 §. Livsmedelsautomat skall uppfylla av [landskapsstyrelsen] godkända krav. Automaten skall skötas så att dess användning icke medför sanitär olägenhet.

57-58 §§. Upphävda (1997/100).

5 kap. Hushållsvatten

59 §. Hälsonämnden kan förbjuda att vatten eller is för hushållsändamål tages från viss plats, om skäl föreligger till misstanke att användningen av vattnet eller isen föranleder sanitär olägenhet. Under samma förutsättning kan nämnden förbjuda användning av vattenledningsvatten som hushållsvatten.

Hälsonämnden skall övervaka förpackandet av vatten och is för yrkesmässig transport eller försäljning för i 1 mom. nämnt ändamål. (1985/52)

60 §. Vattenledningsvatten, som enligt 52 § hälsovårdslagen är underkastat fortgående kontroll, skall genomgå av [landskapsstyrelsen] fastställd undersökning. Undersökningsfrekvensen fastställs av [landskapsstyrelsen]. (1997/100)

Vad i 1 mom. sägs gäller även råvatten.

61 §. (1985/52) Hälsonämnden kan förordna att undersökning skall företas oftare än de med stöd av 60 § meddelade bestämmelserna förutsätter, om det av sanitära skäl, som framgått av undersökningsresultaten, eller av andra konstaterade sanitära skäl kan anses uppenbart nödvändigt.

2 mom. upphävt (1997/100).

62 §. Fysikalisk-kemisk och mikrobiologisk undersökning av vattenledningsvatten skall ske i av [landskapsstyrelsen] godkänt laboratorium.

63 §. [Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare föreskrifter om tagande, insändande och undersökning av prov, som erfordras för i detta kapitel nämnda undersökningar.

6 kap. Renhållning och avlopp

64 §. I tätort skall i varje gård för skräp och hushållsavfall samt annat därmed jämförligt fast avfall finnas ett tillräckligt antal på ändamålsenligt underlag uppställda tillslutbara och lätt flyttbara täta behållare, vilka vid behov efter tömningen skall rengöras, eller för engångsbruk avsedda täta säckar i ändamålsenlig med lock försedd ställning. I dessa behållare eller säckar får icke samlas flytande avfall och de skall tillräckligt ofta tömmas genom transport av avfall till allmän avstjälpningsplats eller allmän inrättning för hantering av avfall.

Brännbart avfall får med hälsonämndens tillstånd även brännas i av byggnadsmyndighet godkänd brännugn, som skall byggas, placeras och skötas så, att den icke medför sanitär olägenhet.

Samlas avfall i särskilt avfallsrum, skall detta placeras så, att det icke medför sanitär olägenhet. Avfallsrum skall ha tillräcklig ventilation och vara försett med ändamålsenliga avfallsbehållare och det skall hållas rent på av hälsonämnden fastställt sätt. I restauranger, sjukhus eller andra inrättningar, där betydande mängder avfall samlas, kan hälsonämnden förordna om byggande av ett avkylt avfallsrum.

65 §. Transport av avfall i tätort skall ske så, att avfallet icke under transporten kan falla från fordonet eller medföra annan sanitär olägenhet.

Transport av avfall skall anordnas tillräckligt ofta. Hälsonämnden äger rätt att förordna vilken tid av dygnet transport av avfall får äga rum samt att utfärda övriga föreskrifter angående transporten.

66 §. Allmän avstjälningsplats samt anläggning för hantering av fast och flytande avfall skall förläggas tillräckligt långt från bosättning, flödesområde för grundvatten, som användes som hushållsvatten, och allmänt anlitad väg samt ordnas enligt en av hälsonämnden godkänd plan. Härvid skall av [landskapsstyrelsen] utfärdade föreskrifter iakttas.

Allmän avstjälningsplats och anläggning för hantering av avfall skall skötas så, att de icke åstadkommer sanitär olägenhet.

67 §. Då avlopp saknas, skall i tätort urin och annat flytande avfall samlas i ändamålsenliga och täta, lockförsedda behållare, som tillräckligt ofta skall tömmas. Med hälsonämndens tillstånd får flytande avfall likväl avledas på annat sätt eller jämte exkrementer och urin från toorklosett samlas i kompost, som är omskött, därest det kan ske utan att marken i närheten av bostäder samt arbets- och samlingsplatser förorenas eller brunn, källa, annan vattentäkt eller badstrand fördärvas. Om ledande av avfallsvatten till dike eller avloppsledning på annans mark är stadgat särskilt.

Annorstädes än i tätort skall avledandet eller transporten av flytande avfall ordnas på lämpligt sätt sålunda att i 1 mom. avsedd sanitär olägenhet icke uppstår.

68 §. Torrklosett, som är belägen utanför boningshus, får icke placeras så nära gata, väg eller annan allmän plats eller vattentäkt för hushållsvatten att sanitär olägenhet därav kan uppstå. Likaså är det förbjudet att placera avträde i omedelbar närhet av boningshus eller livsmedelslokal sålunda att lukten sprider sig till dem eller att avträdet eljest medför sanitär olägenhet.

Torrklosett i byggnad skall placeras så, att den icke har omedelbar anslutning till boningsrum eller kök.

69 §. Avträde skall ha tillräcklig ventilation. I tätort skall i toorklosett finnas för vätska ogenomträngligt underlag, som skall byggas så, att orenlighet icke kan utrinna på marken. Hälsonämnden kan även annorstädes än i tätort förordna att avträde skall byggas på tätt underlag för att förhindra förorening av grundvattnet.

70 §. Användes rörligt fordon för bostadsändamål, skall möjlighet att begagna avträde ordnas så, att det icke föranleder sanitär olägenhet.

71 §. Fastighet skall byggas och skötas så, att råttor och möss så effektivt som möjligt utestänges.

Hälsonämnden skall vid behov vidtaga åtgärder för utrotning av råttor och möss. För detta ändamål kan nämnden förordna, att av densamma godkänt gift utlägges i alla fastigheter i visst område eller i vissa byggnader eller byggnadsgrupper på åtgärd av deras ägare eller innehavare på fastställd tid i enlighet med nämndens föreskrifter. Allmänheten skall genom tydliga anslag varnas för giften.

Kostnaderna för giftutläggning, som genom hälsonämndens försorg företagits i kommun eller del därav, fördelas mellan ägare eller innehavare av fastighe-

terna enligt av nämnden fastställda grunder, såvida kommunens fullmäktige icke beslutat att kostnaderna skall erläggas av kommunens medel.

Hälsonämnden skall bevisligen genom protokollsutdrag meddela ägare eller innehavare av fastighet de skyldigheter som enligt 2 mom. påförts dem.

72 §. Ägare eller innehavare av fastighet är skyldig att tillse, att i bostäderna icke finns ohyra. Hälsonämnden skall vid behov låta verkställa utrotning av ohyra, varvid bostadsägaren eller -innehavaren är skyldig att erlägga de därav föranledda kostnaderna.

73 §. Hälsonämnden skall skrida till åtgärder för utrotning av duvor, måsar, herrelösa katter och andra med dem jämförliga djur i tätort, då deras förökning åstadkommer sanitär olägenhet.

74 §. Vid bekämpning av skadeinsekter i skog eller på odlingsmark skall försiktighet iakttas. Då omständigheterna påkallar särskild försiktighet, skall rågrannarna meddelas om bekämpningen.

Hälsonämnden kan besluta att anmälan även bör göras till nämnden som vid behov skall meddela allmänheten om åtgärden på sätt som är föreskrivet om kommunala kungörelser.

7 kap. Hållande av djur

75 §. Stall, ladugård och annan byggnad samt farm, där djur hålls, skall förläggas på tillräckligt långt avstånd från brunn, källa och annat vattendrag som användes för hushållsändamål. Sagda byggnader och farmar samt gödsel och annat avfall från dem skall förläggas på tillräckligt avstånd från bostad och skötas så, att de icke medför sanitär olägenhet för omgivningen.

76 §. I tätort skall i 75 § avsedd byggnad eller farm därjämte förläggas på tillräckligt avstånd från gata, väg och annan allmän plats. Djurstall och gödsellager i tätort skall ordnas så, att flytande avfall icke kan avrinna annanstans än i slutet avloppsledning eller tät avloppsbrunn.

Fast avfall från stall, ladugård och annan byggnad samt farm, där djur hålls, skall i tätort hopsamlas på lagringsplats, som ordnats på i 1 mom. nämnt sätt. Flytande avfall, som icke ledes till slutet avloppsledning, skall uppsamlas i tät avfallsbrunn eller behandlas med lämpligt torrströ och därefter lagras på samma sätt som torrt avfall.

77 §. Då i 74 § hälsovårdslagen avsett tillstånd att hålla djurstall eller -farm i tätort sökes, skall till ansökningsfogas vederbörliga ritningar för den planerade byggnaden, planritning, som utvisar byggnadens eller farmens läge samt utredning om på vilket sätt gödsel och annat avfall skall behandlas.

8 kap. Begravningsplats och begravning

78 §. Då tillstånd sökes till anläggande eller utvidgning av begravningsplats eller anläggande av enskild begravningsplats, skall till ansökningsfogas landskapsläkarens utlåtande angående områdets lämplig-

K 5 LF (1973:63) om hälsovården

het för ändamålet och den tid efter vars förlopp samma grav ånyo får användas.

Då fråga är om annan än evangelisk-luthersk församlings begravningsplats, skall till i 1 mom. avsedd ansökan även fogas plan angående gravarnas placering på begravningsplatsen.

79 §. Lik skall innan dess förruttnelsetillstånd är långt framskridet begravas på minst 180 centimeters djup samt på minst 30 centimeters avstånd från närmaste likkista. Lik får likväl med hälsönämndens tillstånd placeras i murad eller i berg insprängd grav eller i gravkammare under förutsättning att nödiga åtgärder för förhindrande av sanitära olägenheter vidtages.

År det av synnerliga skäl påkallat att lik under längre tid än vanligt förblir obegravat, skall det placeras på lämplig förvaringsplats, varjämte sådana åtgärder skall vidtagas att sanitär olägenhet därav icke uppstår.

80 §. Förnyad användning av grav är tillåten tidigast 15 år efter föregående begravning.

I för ändamålet byggd gravkammare får begravning med hälsönämndens tillstånd och med iakttagande av de föreskrifter som nämnden utfärdat likväl ske även med kortare mellantider än vad i 1 mom. är stadgat.

81 §. Lik får icke transporteras i annat än för varje gång för ändamålet reserverat transportmedel, ifall det icke placerats i vatten- och lufttätt hölje.

Angående hantering, transport och begravning av sådan persons lik som avlidit i synnerligen farlig smittosam sjukdom skall närmare föreskrifter utfärdas av [landskapsstyrelsen].

82 §. Flyttning av jordat lik är icke tillåten utan [landskapsstyrelsens] tillstånd.

I 1 mom. avsett tillstånd beviljar [landskapsstyrelsen] på skriftlig ansökan. Till ansökan skall fogas den avlidnes släktutredning samt officiell utredning av orsaken till och tidpunkten för dödsfallet, angående gravplatsen samt därom, att annan gravplats för liket reserverats. I tillståndsbeslutet skall bestämmas den tid inom vilken överflyttningen skall äga rum.

Innan ärendet avgöres, skall [landskapsstyrelsen] bereda den avlidnes make och närmaste släktingar, som icke ansökt om flyttningen eller meddelat sitt skriftliga samtycke därtill och vilkas boningsort är belägen inom landet och kan utredas, tillfälle att uttala sin åsikt om flyttningen.

[Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare föreskrifter om vad som i samband med flyttning av lik skall beaktas, och dessa föreskrifter skall i nödiga delar omnämnas i [landskapsstyrelsens] tillståndsresolution.

83 §. Den som erhållit tillstånd till flyttning av jordat lik skall bereda ägaren av vederbörande begravningsplats samt hälsönämndens representanter tillfälle att närvara vid upptagningen av liket ur graven och vid den nya begravnigen, och en representant för hälsönämnden skall alltid vara närvarande vid nämnda förrättningar.

84 §. [Landskapsstyrelsen] kan under undantagsförhållanden och även annars på synnerliga skäl bevilja lätnad från stadgandena i detta kapitel.

85 §. Angående kremering gäller vad därom i riket är stadgat.

Se 40 § Hälsooskyddsförordning, Mi 410 FL II.

9 kap. Särskilda stadganden

86 §. Allmän bastu, badinrättning, simhall och annan motsvarande inrättning skall byggas, inredas och skötas så, att därav icke uppstår sanitär olägenhet.

Vad ovan är sagt gäller även för allmänt bruk avsedda friluftsbad. Det i dem använda vattnet skall till sin kvalitet vara tillfredsställande och hållas tillräckligt rent.

87 §. Hälsönämnden skall övervaka vattnets kvalitet vid badstränderna och vid behov vidtaga åtgärder för utfärdande av förbud mot badning på badstrand eller badställe.

88 §. Lokal eller rum, som brukas såsom rakstuga, frisersalong eller skönhetsinstitut, skall vara lämpligt för sitt ändamål och i fråga om utrymme, ventilation, uppvärmning och belysning uppfylla skäliga sanitära fordringar. Där skall finnas ett av verksamhetens art och omfattning förutsatt antal ändamålsenliga lavoarer och tillräckligt förvaringsutrymme. Golvet, väggar och inventarierna skall vara lätta att rengöra. Lokalen eller rummet får icke användas som bostad eller för annat ändamål, som är till förfång för den där bedrivna verksamheten.

Då lokalen eller rummet godkännes för sitt ändamål, skall hälsönämnden fastställa det högsta tillåtna antalet kundplatser.

89 §. Lokaler eller rum, som avses i 88 §, skall hållas rena och snygga. Arbetsredskapen skall efter varje användning på ändamålsenligt sätt rengöras. Hälsönämnden kan utfärda närmare föreskrifter om rengörings- och desinfektionssättet.

Handdukar, skyddskappor och -höljen samt andra förnödenheter skall hållas rena och torra. Pappersvaror och vadd skall efter användningen jämte annat avfall insamlas i ändamålsenliga behållare.

90 §. Den som arbetar i ovan avsedd affär skall iakttaga snygghet och vara iförd arbetsdräkt av ljust tvättbart tyg.

91 §. På synnerliga skäl och ifall rörelsen bedrivs i liten omfattning kan hälsönämnden bevilja undantag från stadgandena i 88 §.

I 88 och 89 §§ givna föreskrifter skall i tillämpliga delar iakttagas även i andra rörelser, där yrkesmässig hudvård eller -behandling äger rum.

92 §. Allmänna bestående föreskrifter, som med stöd av hälsovårdslagen och denna förordning utfärdas av hälsönämnd, skall delges så, som om offentliggörande av kommunala meddelanden i kommunen är stadgat. Dessa föreskrifter skall särskilt delges [landskapsstyrelsen]. Nämnden skall över sända föreskrifter föra en förteckning, av vilken beslutets datum, innehåll och giltighetstid framgår.

93 §. Då hälsönämnd mottagit i 43 § 5 mom. hälsovårdslagen avsedd anmälan eller förändring av smittbärares boningsort, arbetsplats och adress

annars kommit till hälsovårdsmyndigheternas kännedom, skall därom anmälas till vederbörande hälsovårdsmyndighet på den nya boningsorten.

K 6 Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1997:101) angående tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om hushållsvatten

1 §. Beslutets tillämpningsområde (2001/3)

I denna paragraf avgivna riksförfattningar skall med de undantag som anges i detta beslut tillämpas i landskapet.

1. (2001/3) Social- och hälsovårdsministeriets förordning av den 19 maj 2000 om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (FFS 461/2000).

2. (2001/74) Social- och hälsovårdsministeriets förordning den 17 maj om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten i små enheter (FFS 401/2001).

2 §. Ändringar av de författningar som anges i 1 § skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

3 §. Förvaltningsmyndigheter (2001/3)

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § nämnda författningarna ankommer på statens myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen]. (2001/3)

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § nämnda författningarna ankommer på kommunernas hälso- och skyddsmyndigheter skall i landskapet handhas av hälsönämnden.

4 §. Upphävd (2001/3)

5 §. Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagsstiftningen vilka har motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

K 7 Ålands [landskapsstyrelses] beslut (1997:102) om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna badstränder och badplatser

1 §. Genom detta beslut meddelar [landskapsstyrelsen] allmänna föreskrifter om kvaliteten på och kontrollen av badvatten. Beslutet gäller inte vatten avsett för terapeutiska ändamål och vatten som används i simbassänger.

2 §. I detta beslut avses med

badplats: varje plats som iordningsställts med viss utrustning för allmänt bad eller plats där badning traditionellt utövas av ett stort antal badande,

badvatten: allt rinnande eller stillastående sötvatten och havsvatten vid badplats,

badsäsong: den period under vilken ett stort antal badande kan förutses med hänsyn till lokalt bruk och väderleksförhållanden.

3 §. Hälsönämnden skall utföra de provtagningar av badvattnet som anges i bilagan.

Det första provet skall tas två veckor innan badsäsongen inleds och därefter var fjortonde dag fram till badsäsongens slut.

Prov skall tas där badningsfrekvensen är som störst. Proven bör tas 30 cm under vattenytan, dock inte mineraloljeproven vilka skall tas vid ytan.

Om prov som tagits de två närmast föregående åren visar värden som upphyller de i bilagan angivna kraven och ingen ny faktor tillkommit som sannolikt kunnat försämra kvaliteten på badvattnet får provtagningsfrekvensen minskas till var fjärde vecka.

Analys skall ske enligt de analys- och kontrollmetoder som anges i bilagan eller enligt likvärdig analys- och kontrollmetod.

4 §. Om det finns skäl att misstänka en försämring av badvattnets beskaffenhet skall provtagning ske med en tätare frekvens.

5 §. Badvatten skall anses uppfylla de i bilagan föreskrivna kvalitetskraven om :

- 95 % av proven motsvarar de värden som anges i bilagan, med undantag av värdet för *Escherichia coli* där procentsatsen får vara 80 %, samt

- avvikande prover inte överskrider angivna värden med mera än 50 %.

Avvikelser från de värden som anges i bilagan skall inte beaktas vid beräkningen av ovan angivna procentsatser när avvikelserna orsakas av översvämningar, andra naturkatastrofer eller onormala väderleksförhållanden.

6 §. Bestämmelserna i detta beslut beträffande parametrarna pH, färg och siktdjup får åsidosättas om de orsakas av exceptionella meteorologiska eller geografiska förhållanden. Det gäller också om badvattnet på naturlig väg, utan mänsklig påverkan, tillförts vissa ämnen ur marken som orsakar avvikelse från de värden som föreskrivs i bilagan.

Undantagen i denna paragraf får inte i något fall medföra att krav som är väsentliga för att skydda människors hälsa åsidosätts.

7 §. Resultaten av den senaste provtagningen samt ett utlåtande som anger om vattnet uppfyller kvalitetskraven skall finnas uppsatta på badstranden eller badplatsen. Även ett sammandrag av provtagningsresultaten från den föregående badsäsongen skall finnas uppsatt.

8 §. Hälsönämnden skall göra en skriftlig sammanställning över de badplatser där provtagning skett under badsäsongen samt över erhållna provresultat. Senast den 31 oktober skall provresultaten tillställas [landskapsstyrelsen] som före årets utgång avger en rapport till Europeiska gemenskapernas kommission.

K 8 LL (1977:43) om riksförfattningar om livsmedel

Bilaga 1

Kvalitetskrav på badvatten (1999/2)

Mikrobiologiska parametrar:	Krav:	Analys- och kontrollmetod:
Koliforma bakterier (35-37 °C, 24 h)	mindre än 10 000/100 ml	Odling i flera rör. Odling av de positiva rören på ett substrat för konfirmering.
Fekala koliforma bakterier (44,5 °C, 24 h)	mindre än 500/100 ml	Beräkning enligt MPN (Most Probable Number). Alternativt membranfiltrering och odling på ett lämpligt substrat.
Fekala streptokocker (37 °C, 48 h)	Mindre än 200/100 l	Lisky-metoden Beräkning enligt MPN eller membranfiltrering. Odling på lämpligt substrat.
Enterovirus ¹	0 PFU/10 l	Koncentration genom filtrering, flockning eller centrifugering och konfirmering.
Bakteriofager/100ml ¹	-	
Salmonella ²	0/1 l	Koncentration genom membranfiltrering. Ympning på ett standardsubstrat. Anrikning - odling på isoleringsagar - identifiering.
Fysikalisk-kemiska parametrar:	Krav:	Analys- och kontrollmetod:
pH ³	6-9	Elektrometri med kalibrering vid pH 7 och 9.
Syremättnadsgrad (%) ⁴	80-120	Winkler-metoden eller elektrometisk metod (syremätare).
Parametrar som bedöms enligt sinnesförmåelser:	Krav:	Analys- och kontrollmetod:
Färg	Ingen onormal färgförändring	Visuell kontroll.
Sikt djup	1 meter	Secchi-skiva eller visuell kontroll.
Mineraloljor	Ingen synlig oljehinna eller oljelukt	Visuell kontroll. Vid förekomst: Extraktion av lämplig volym och vägning av torsksubstansen.
Ytaktiva ämnen ⁵ (reagerande med metylenblå)	Inget varaktigt skum Mindre än 0,3 mg/l	Visuell kontroll Vid förekomst: Absorptionsspektrofotometri med metylblått.
Fenolföreningar	Ingen fenollukt	Kontroll av frånvaro av lukt beroende på fenol. Vid förekomst: Absorptionsspektrofotometri 4-aminoantipyrinmetoden (4 AAP).
Tjäreämnen och flytande material såsom trä, plast, glas- och plastflaskor osv.	Inga	Visuell kontroll.
Syanobakterier (blågröna alger)	Ingen massförekomst av alger	Visuell kontroll

- 1 Enterovirus eller bakteriofager bestäms, om halterna av antingen *Escherichia coli* eller fekala streptokocker överskrider gränsvärdet med minst det tredubbla i två på varandra följande undersökningar.
- 2 Salmonella bestäms om avfallsvatten som innehåller salmonella misstänks ha kommit ut i badvattnet.
- 3 Kontroll av pH-värdet skall ske om det finns anledning att anta att värdet avviker från de angivna riktvärdena. Om vattnets pH-värde är lägre än 6 av orsaker som sammanhänger med egenskaperna hos jordarten kan det lägsta godtagbara pH-värdet anses vara 5,0.
- 4 Syrehalten mäts om vattnets pH vid olika provtillfällen varierar mer än inom området av en pH-enhet, eller om det finns förnimbara tecken på eutrofiering.
- 5 En kemisk bestämning av ytaktiva ämnen utförs om kontinuerlig, stannande skumning förekommer i badvattnet.

K 8 Landskapslag (1977:43) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedel (1995/58)

1 §. (1995/58) Vid tillverkning och hantering av livsmedel skall livsmedelslagen den 17 mars 1995 (FFS 361/1995) tillämpas i landskapet Åland med de undantag som följer av denna lag. (1995/83)

Ändringar av den lag som avses i 1 mom. skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

2 §. (1995/58) Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 och 5 §§ skall finnas på livsmedel skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

2a §. Upphävd (1993/65).

3 §. (1995/58) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 5 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen] och de uppgifter som ankommer på kommunerna och kommunala myndigheter skall skötas av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

3a §. (1988/55) Oavsett vad i de i 1 § avsedda författningarna stadgas kan [landskapsstyrelsen] besluta att livsmedel som enligt i Sverige gällande bestämmelser får saluföras där även får hållas till salu och överlåtas i landskapet. Vad här sägs gäller dock inte kött och produkter därav eller livsmedel i fråga om vilka rätten att i landskapet lagstifta tillkommer rikets lagstiftande organ.

I beslut som avses i 1 mom. skall anges livsmedlets namn enligt handelssed samt namnet på den som tillverkat eller berett livsmedlet och skall därutöver vid behov livsmedlet specificeras ytterligare.

3b §. (1998/50) Beslut som fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 5 §§. I hälsonämndens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 14 § landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården.

4 §. Den som bryter mot bestämmelserna i denna lag straffas med böter, såvida ej strängare straff annorstädes är stadgat.

5 §. (1995/58) [Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av den lag som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

K 9 Landskapsförordning (2003:83) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedel

1 §. Författningar om livsmedel

Följande riksförfattningar om livsmedel skall tillämpas i landskapet:

1. förordningen den 27 augusti 1965 om ättika (FFS 476/1965),

2. förordningen den 18 augusti 1969 om vegetabilier (FFS 526/1969),

3. förordningen den 18 augusti 1969 om äpplen (FFS 527/1969),

4. förordningen den 7 april 1977 om ost (FFS 315/1977),

5. handels- och industriministeriets beslut den 7 april 1977 angående tillämpning av förordningen om ost (FFS 316/1977),

6. matsvampförordningen den 11 december 1981 (FFS 871/1981),

7. handels- och industriministeriets beslut den 28 oktober 1982 om djupfrysta, frysta och frusna livsmedel (FFS 783/1982),

8. provtagningsförordningen den 15 april 1983 (FFS 385/1983),

9. handels- och industriministeriets beslut den 28 juni 1983 om handelssvampar (FFS 644/1983),

10. förordningen den 4 maj 1984 om matpotatis (FFS 356/1984),

11. näringsstyrelsens beslut den 18 december 1984 om mikrobiologiska kvalitetsfordringar på barnmat (FFS 1023/1984),

12. förordningen den 25 januari 1993 om fisk och fiskprodukter (FFS 108/1993),

13. handels- och industriministeriets beslut den 20 december 1993 om verkställigheten av vissa av Europeiska gemenskapernas direktiv om livsmedel (FFS 1312/1993),

14. handels- och industriministeriets beslut den 28 december 1993 om näringsvärdesdeklaration för livsmedel (FFS 1496/1993),

15. förordningen den 25 februari 1994 om djupfrysta livsmedel (FFS 165/1994),

16. handels- och industriministeriets beslut den 5 maj 1994 om övervakningen av förordningen om djupfrysta livsmedel samt om övervakningsmetoderna (FFS 340/1994),

17. förordningen den 2 september 1994 om samarbete med Europeiska gemenskapernas kommission i livsmedelsfrågor (FFS 801/1994),

18. handels- och industriministeriets beslut den 24 november 1995 om hönsägg och andra fågelägg (FFS 1331/1995),

19. handels- och industriministeriets beslut den 5 mars 1996 om kött och köttvaror (FFS 138/1996),

20. handels- och industriministeriets beslut den 5 mars 1996 om sammansättningen hos och påskrifter för korv (FFS 139/1996),

21. handels- och industriministeriets beslut den 26 maj 1997 om modersmjölksersättning och tillskottsnäring (FFS 485/1997),

22. handels- och industriministeriets beslut den 13 augusti 1997 om barnmat (FFS 789/1997),

23. handels- och industriministeriets beslut den 2 september 1997 om bantningspreparat (FFS 904/1997),

24. handels- och industriministeriets beslut den 21 augusti 1998 om livsmedlets namn och angivande av livsmedlets beståndsdelar (FFS 611/1998),

25. handels- och industriministeriets beslut den 4 januari 1999 om glass (FFS 4/1999),

26. handels- och industriministeriets förordning den 19 april 2000 om livsmedel för speciella medicinska ändamål (FFS 406/2000),

27. handels- och industriministeriets förordning den 4 juli 2000 om dietiska produkter (FFS 662/2000),

28. handels- och industriministeriets förordning den 6 juli 2000 om kaffe- och cikoriaextrakt (FFS 675/2000),

29. handels- och industriministeriets förordning den 6 juni 2003 om socker (FFS 446/2003),

30. handels- och industriministeriets förordning den 6 juni 2003 om honung (FFS 447/2003),

31. handels- och industriministeriets förordning den 6 juni 2003 om kakao- och chokladprodukter (FFS 451/2003),

32. handels- och industriministeriets förordning den 6 juni 2003 om vissa former av konserverad, helt eller delvis dehydratiserad mjölk (FFS 458/2003),

33. handels- och industriministeriets förordning den 6 juni 2003 om fruktjuice och vissa liknande produkter (FFS 473/2003),

34. handels- och industriministeriets förordning den 6 juni 2003 om sylt av frukt, gelé och marmelad samt vissa andra produkter (FFS 474/2003) samt

35. handels- och industriministeriets förordning den 18 juni 2003 om kosttillskott (FFS 571/2003).

2 §. Författningar om tillsatser och främmande ämnen i livsmedel

Följande riksförfattningar om tillsatser och främmande ämnen i livsmedel skall tillämpas i landskapet:

1. förordningen den 14 april 1972 om tillsättning av vitaminer och vissa andra ämnen i livsmedel (FFS 281/1972),

K 9 LF (2003:83) om riksförfattningar om livsmedel

2. handels- och industriministeriets beslut den 24 augusti 1990 om vissa främmande ämnen i livsmedel (FFS 756/1990),

3. förordningen den 12 juni 1992 om tillsatsämnen för livsmedel (FFS 521/1992),

4. förordningen den 12 juni 1992 om aromer och deras tillverkningsämnen (FFS 522/1992),

5. handels- och industriministeriets beslut den 24 november 1994 om kompletterande av viss barnmat med A- och D-vitaminer (FFS 1013/1994),

6. handels- och industriministeriets beslut den 12 december 1995 om sötningsmedel för användning i livsmedel (FFS 1657/1995),

7. handels- och industriministeriets anvisningar den 1 mars 1996 om högsta halter av vissa biologiska orenheter i livsmedel (FFS 135/1996),

8. handels- och industriministeriets beslut den 10 september 1998 om högsta tillåtna halt för nitrat i vissa grönsaker (FFS 688/1998),

9. handels- och industriministeriets beslut den 16 oktober 1998 om processhjälpsmedel i livsmedel (FFS 760/1998),

10. handels- och industriministeriets beslut den 9 juli 1999 om andra tillsatsämnen för livsmedel och alkoholdrycker än sötningsmedel och färgämnen (FFS 811/1999) och de bestämmelser som gäller användningen av aromer i handels- och industriministeriets beslut den 13 september 1996 om andra tillsatsämnen för livsmedel och alkoholdrycker än sötningsmedel och färgämnen (FFS 691/1996) samt de bestämmelser som gäller användningen av aromer i handels- och industriministeriets beslut den 8 juli 1992 om tillsatsämnen för livsmedel (FFS 636/1992),

11. handels- och industriministeriets beslut den 8 september 1999 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 896/1999),

12. handels- och industriministeriets förordning den 29 juni 2000 om resterna av bekämpningsmedel i modersmjölkersättning, tillskottnäring och barnmat (FFS 643/2000),

13. handels- och industriministeriets förordning den 23 augusti 2000 om användning av tillsatsämnen och andra motsvarande substanser i livsmedel av animaliskt ursprung som marknadsförs som ekologiskt framställda (FFS 773/2000),

14. handels- och industriministeriets förordning den 12 oktober 2000 om behandling av livsmedel med joniserande strålning (FFS 852/2000),

15. handels- och industriministeriets förordning den 15 mars 2001 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 273/2001),

16. handels- och industriministeriets förordning den 8 juni 2001 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 500/2001),

17. handels- och industriministeriets förordning den 4 december 2001 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 1183/2001),

18. handels- och industriministeriets förordning den 6 februari 2002 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 104/2002),

19. handels- och industriministeriets förordning den 25 februari 2002 om renhetskrav för tillsatsämnen för livsmedel och vissa bestämningsmetoder (FFS 168/2002),

20. handels- och industriministeriets förordning den 22 mars 2002 om högsta tillåtna halter av vissa främmande ämnen i livsmedel (FFS 237/2002),

21. handels- och industriministeriets förordning den 22 mars 2002 om provtagnings- och analysmetoder i fråga om vissa främmande ämnen (FFS 239/2002),

22. handels- och industriministeriets förordning den 23 augusti 2002 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 727/2002),

23. handels- och industriministeriets förordning den 30 oktober 2002 om tillsättning av vitaminer och vissa andra ämnen i livsmedel (FFS 917/2002),

24. handels- och industriministeriets förordning den 12 november 2002 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 952/2002),

25. handels- och industriministeriets förordning den 17 december 2002 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 1190/2002),

26. handels- och industriministeriets förordning den 14 mars 2003 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 241/2003),

27. handels- och industriministeriets förordning den 10 april 2003 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 308/2003),

28. handels- och industriministeriets förordning den 10 juni 2003 om provtagningsmetoder för den offentliga kontrollen av bekämpningsmedelsrester i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 475/2003),

29. handels- och industriministeriets förordning den 10 juni 2003 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 476/2003),

30. handels- och industriministeriets förordning den 26 juni 2003 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 633/2003) samt

31. handels- och industriministeriets förordning den 27 augusti 2003 om högsta halter av vissa bekämpningsmedel i frukt och grönsaker samt i spannmål, ägg och äggprodukter (FFS 777/2003).

3 §. Författningar om livsmedelsförpackningar och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel

Följande riksförfattningar om livsmedelsförpackningar och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel skall tillämpas i landskapet:

1. förordningen den 10 maj 1991 om påskrifter på livsmedelsförpackningar (FFS 794/1991),

2. handels- och industriministeriets beslut den 10 maj 1991 om påskriften på livsmedelsförpackningar (FFS 795/1991),

3. handels- och industriministeriets beslut den 20 mars 1992 om förnödenheter som innehåller vinylkloridmonomer och är avsedda att komma i beröring med livsmedel (FFS 263/1992),

4. handels- och industriministeriets beslut den 20 mars 1992 om analysmetod för kontroll av vinylkloridhalten i förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 264/1992),

5. handels- och industriministeriets beslut den 2 mars 1992 om analysmetod som skall användas vid övervakning av vinylklorid som övergår från förnödenheter till livsmedel som kommer i beröring med förnödenheter (FFS 265/1992),

6. handels- och industriministeriets beslut den 20 mars 1992 om keramiska förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 267/1992),

7. handels- och industriministeriets beslut den 20 mars 1992 om tungmetaller som övergår från förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 268/1992),

8. handels- och industriministeriets beslut den 29 januari 1993 om papper och kartong som kommer i beröring med livsmedel (FFS 143/1993),

9. social- och hälsovårdsministeriets beslut den 25 augusti 1994 om informationsmaterial om uppfödning av spädbarn och småbarn (FFS 807/1994),

10. handels- och industriministeriets beslut den 30 september 1994 om regenererad cellulosafilm som används vid framställningen av förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 855/1994),

11. handels- och industriministeriets beslut den 7 juni 1996 om förnödenheter som kommer i beröring med livsmedel (FFS 400/1996),

12. handels- och industriministeriets beslut den 23 juni 1998 om grundregler som behövs för undersökning av migration av beståndsdelar i förnödenheter av plast som kommer i beröring med livsmedel (FFS 487/1998),

13. handels- och industriministeriets förordning den 12 november 2002 om material och produkter av plast som är avsedda att komma i kontakt med livsmedel (FFS 953/2002),

14. handels- och industriministeriets förordning den 21 november 2002 om förpackningspåskrifterna för kött som används som ingrediens i livsmedel (FFS 986/2002) samt

15. handels- och industriministeriets förordning den 5 februari 2003 om användning av vissa epoxide- rivat i material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel (FFS 92/2003).

4 §. *Ändring i riksförfattning*

Ändringar av de författningar som anges i 1-3 §§ skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

5 §. *Språkrav*

Den information som enligt de författningar som uppräknas i 1-3 §§ skall finnas på livsmedel skall i landskapet vara skriven på svenska.

6 §. *Förvaltningsmyndigheter*

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som anges i 1-3 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen] till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i ovannämnda författningar skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

K 10 Landskapslag (1997:97) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel

1 §. *Inledande bestämmelse*

Med de undantag som anges i denna lag skall lagen den 20 december 1996 om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (FFS 1195/1996) (nedan livsmedelshygienlagen) tillämpas i landskapet Åland.

Ändringar i livsmedelshygienlagen skall tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

2 §. *Språkrav*

Den information som enligt livsmedelshygienlagen skall finnas på livsmedel skall i fråga om livsmedel som saluförs i landskapet vara svenskspråkig, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

3 §. *Förvaltning*

De förvaltningsuppgifter som enligt livsmedelshygienlagen ankommer på staten skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen] och de uppgifter som ankommer på kommunerna skall skötas av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

[ÅLS] hade efter byalags ansökan medgivit slakt/utleverans av icke klyvd slaktkropp av svin enligt i beslut angivna villkor. Ledande veterinär vid Ålands hälso- och sjukvård ansågs ha rätt att anföra besvär över beslutet. **HFD 2001:69**

Hänvisningar i livsmedelshygienlagen till bestämmelser i rikslagstiftningen skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

Bestämmelser om avgifter finns i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

I hälsonämndens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 14 § landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården. (1998/47)

4 §. *Landskapsförordning*

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av livsmedelshygienlagen skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

[Landskapsstyrelsen] kan i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

K 11 LF (1997:98) om lagen om livsmedelshygien ...

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

5 §. Ikraftträdande

Denna lag träder omedelbart i kraft.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1995:37) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedelshygienisk kvalitet. Utan hinder av att lagen upphävs skall landskapsförordningen (1996:6) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedelshygienisk kvalitet gälla om inte annat stadgas.

K 11 Landskapsförordning (1997:98) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel

1 §. (2001/29) Förordningens tillämpningsområde

Följande riksförfattningar skall tillämpas i landskapet:

1. Författningar om livsmedelshygien

a) Förordningen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (FFS 1336/1996).

b) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om tillsyn över animaliska livsmedel på de första ankomstplatserna (FFS 879/1997).

c) (2003/42) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om laboratorier som utför undersökningar av animaliska livsmedel (FFS 957/2002).

d) Social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hus hållsvatten (FFS 461/2000).

e) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om provtagning enligt hygienlagen (3/VLA/2000).

f) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om den behörighet inom livsmedelshygien som krävs vid kommunernas övervakning och inspektion enligt hygienlagen (19/VLA/2000).

g) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om ändring av vissa Jord- och skogsbruksministeriets beslut och förordningar (11/VLA/2001).

h) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om främmande ämnen i animaliska livsmedel (*förordning om främmande ämnen*) (13/VLA/2001).

i) (2003/42) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om krav på hygien för lagerinrättningar (lagerförordningen) (28/VLA/2001).

2. Författningar om kötthygien

a) Förordningen om statens köttbesiktningspersonal (FFS 1337/1996).

b) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om behörighetsvillkor för besiktningsveterinärer (JSMb nr 5/1993).

c) (2003/42) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om salmonellakontroll av slakterier och styckningsanläggningar (20/VLA/2001).

d) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om kött-hygien för frilevande vilt (24/VLA/1995).

e) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om behörighetsvillkor för besiktningsassistenter, besiktningsbiträden och andra som bistår veterinärer vid övervakningen av anläggningar (28/VLA/1995).

f) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om uppföljning, bokföring av sjukdomsfrekvens och anmälan av sjukdomar som förekommer hos slaktsvin (30/VLA/1995).

g) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om hygien vid hantering av malet kött och råa köttberedningar (20/VLA/1998).

h) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om fjäderfäkötthygien (10/VLA/1999).

i) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om kött-hygien för hägnat vilt och kanin (21/VLA/1999).

j) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om utförande av kokprov och mätning av pH hos kött (12/VLA/1999).

k) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om kött-produkthygien (23/VLA/1999).

l) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om bakteriologisk undersökning vid köttbesiktning (1/VLA/2000).

m) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om hygien i fråga om gelatin som är avsett som människoföda (gelatinförordning) (11/VLA/2000).

n) (2002/63) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om avlägsnande av TSE-riskmaterial på slakteriet, på slaktplatsen och i styckningsanläggningen (3/VLA/2002).

o) (2002/66) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om köttbesiktning i fråga om nötkreatur, får och getter som undersöks för upptäckande av BSE och andra TSE-sjukdomar samt märkning av nötkött och köttprodukter i anslutning härtill (22/VLA/2001).

p) (2002/66) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om märkning av nötkött (FFS 1203/2001)

q) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om kött-hygien (16/VLA/2001).

r) Jord- och skogsbruksministeriets anvisning om bedömning av kött och åtgärder i anslutning till köttbesiktning (9/VLA/1996).

s) Jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelnings cirkulär nr 193 om anmälan om smittsamma djursjukdomar och bekräftande av diagnos.

t) (2003/42) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om påvisande med mikrobiologisk metod av mikrobläkemedelssubstanser vid köttbesiktning (21/VLA/2001)

u) (2003/42) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om trikinundersökning (4/VLA/2002)

v) Jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelnings skrivelse nr 90/143 om kontroll av tjurar som ingår i programmet för hälsokontroll av semintjurar.

w) Jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelnings brev nr 26/613-91 om bedömning av kött och åtgärder i samband med besiktning av fjäderfäkött.

x) Jord- och skogsbruksministeriets veterinäravdelnings brev nr 176/613-91 om meddelande om kaseringsorsaker.

y) (2003/42) Handels- och industriministeriets förordning om förpackningspåskrifterna för kött som används som ingrediens i livsmedel (FFS 986/2002).

z) (2003/42) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om kött och köttvaror i handeln på Europeiska gemenskapens inre marknad (FFS 821/2002).

å) (2003/42) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om prov från slaktkroppars yta, hygienprov och EHEC-prov vid slakterier och vid styckningsanläggningar (7/VLA/2002).

3. Författningar om mjölkhygien

a) (2003/42) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om hygienkrav på mjölkproduktionsenheter (8/VLA/2002).

b) (2003/42) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om hygienkrav på tillverkning av mjölk och mjölkbaserade produkter (mjölkhygienförordningen, 31/VLA/2001).

c) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om analys- och testmetoder för obehandlad mjölk, mjölk för tillverkning av mjölkbaserade produkter och värmebehandlad konsumtionsmjölk (11/VLA/1998).

4. Författningar om fiskhygien och hygien vid hantering av andra animaliska livsmedel

a) Förordningen om vissa avgifter för övervakning av främmande ämnen i fiskerivaror (FFS 595/1997)

b) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om hygienkrav på äggprodukter och framställning av dem (*äggproduktbeslutet*) (11/VLA/1995).

c) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om hygienkrav på levande tvåskaliga musslor, tagghudingar, manteldjur och marina gastropoder (*musselhygienbeslutet*) (3/VLA/1997).

d) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om hygienkrav för fågelägg (*beslut om ägghygien*) (4/VLA/1998).

e) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om hygienkrav för fiskefartyg (15/VLA/2000).

f) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om fiskhygien (16/VLA/2000).

g) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om sniglar och grodor som används som livsmedel (17/VLA/2000).

5. Avgifter, importfrågor, och gränskontroll

a) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om avgifter för övervakning av främmande ämnen (FFS 596/1997).

b) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om avgifter för kontroller som utförs av gränsveterinärer (FFS 595/1999).

c) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om kött och köttvaror i handeln på Europeiska unionens inre marknad (FFS 164/1997).

d) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om fiskerivaror samt råa bearbetade och beredda produkter

av dem som importeras från tredje land (FFS 395/1998).

e) Jord- och skogsbruksministeriets förordning om kött och köttvaror som importeras från tredje land (FFS 17/2001).

f) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om veterinära gränskontroller av djur (FFS 1236/1996).

g) Jord- och skogsbruksministeriets beslut om veterinära gränskontroller av animaliska livsmedel och andra varor (FFS 785/1999).

2 §. *Ändring i riksförfattning*

Ändringar i ovannämnda författningar skall tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

3 §. *Förvaltningsmyndigheter*

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som anges i 1 § ankommer på staten skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen] till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § angivna författningarna ankommer på kommunerna skall i landskapet handhas av hälsönämnden vid Ålands hälso- och sjukvård, såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som anges i 1 § skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3a §. (2000/68) *Språkkrav*

Anvisningar, anteckningar, märkning och annan information som enligt de författningar som avses i 1 § skall finnas på livsmedel skall i fråga om livsmedel som saluförs i landskapet vara svenskspråkig, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

4 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Genom denna landskapsförordning upphävs landskapsförordningen (1996:6) den 25 januari 1996 om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedelshygienisk kvalitet.

K 12 Landskapsförordning (2003:39) om livsmedelshygienisk kompetens

1 §. *Livsmedelshygienisk kompetens*

Den som bedriver verksamhet i vilken livsmedel som lätt blir förskämda hanteras ansvarar för att de som hanterar livsmedel i verksamheten har livsmedelshygienisk kompetens i rimlig proportion till det arbete de utför.

Detta betyder att de som hanterar lätt förskämbara livsmedel skall

a) förstå betydelsen av god personlig hygien och hygieniska förhållanden på arbetsplatsen,

b) kunna redogöra för de vanligaste mikroorganismernas förekomst och egenskaper,

c) kunna redogöra för hur man förebygger matförgiftningar,

K 13 LL (1988:8) om riksförfattningar om produktsäkerhet

d) kunna identifiera kritiska punkter i sin livsmedelshantering och förstå vikten av att dessa punkter kontrolleras i egenkontrollprogrammet,

e) vara motiverad att tillämpa hygieniska principer och arbetsmetoder vid hantering av livsmedel i produktionsarbetet och vid rengöring av lokaler och redskap, samt

f) känna till vilka allmänna krav lagstiftningen ställer på hanteringen av livsmedel och vilken myndighet som svarar för livsmedelstillsynen.

Näringsidkaren skall som en del av egenkontrollen föra bok över den livsmedelshygieniska kompetensen hos de som hanterar livsmedel i verksamheten och på begäran visa dessa uppgifter för hälsonämnden eller [landskapsstyrelsen].

2 §. Påvisande av livsmedelshygienisk kompetens

De som inte med handlingar kan styrka sin livsmedelshygieniska kompetens skall efter anställningens början testa sin livsmedelshygieniska kompetens genom ett kompetenstest.

Handlingar som styrker den livsmedelshygieniska kompetensen kan vara

1) examensintyg eller utdrag från studieregistret från utbildningar i vilka baskunskaper i livsmedelshygien ingår eller

2) andra utbildningar på minst 20 studieveckor eller 800 timmar som syftar till att den studerande skall behärska arbetsuppgifter som kräver hantering av livsmedel eller

3) separata kurser i livsmedelshygien.

Bevis på godkänt kompetenstest gjort i någon annan region inom EU gäller även på Åland.

3 §. Kompetenstest

Avsikten med kompetenstestet är att uppskatta personens livsmedelshygieniska baskunskaper inom de områden som nämns i 1 §.

Kompetenstesterna handhas i landskapet av landskapsveterinären.

Kompetenstestet är skriftligt men kompetenstestaren kan i enskilda fall anordna ett muntligt test.

4 §. Kompetensintyg

Kompetenstestaren skriver ut ett kompetensintyg till den som med godkänt betyg har genomgått kompetenstestet eller har genomgått en utbildning enligt 2 § punkt 2 och 3.

Som kompetensintyg gäller även ett examensintyg över en sådan examen som nämns i 2 § punkt 1 eller ett utdrag ur studieregistret över studier som leder till en sådan examen, av vilket framgår att personen har avlagt studier enligt hygienkompetenskrav.

Kompetenstestaren kan på begäran skriva ut ett kompetensintyg åt en sådan person som avses i 2 mom.

K 13 Landskapslag (1988:8) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet (1995/59)

1 §. (1998/111) I syfte att förebygga risk för skada som konsumtionsvaror kan orsaka på person eller egendom skall produktsäkerhetslagen den 12 december 1986 (FFS 914/1986) och lagen den 26 mars 1997 om leksakers säkerhet (FFS 287/1997) tillämpas i landskapet Åland med de undantag som följer av denna lag.

Ändringar i ovannämnda författningar skall tillämpas i landskapet från den dag de träder i kraft i riket.

Se Ft 502 och 509 FL I.

2 §. Denna lag tillämpas inte då det i annan landskapslag särskilt är stadgat om förebyggande av risker i 1 § 1 mom. nämnt avseende.

Denna lag tillämpas inte i fråga om sådan näringsutövning som enligt 27 och 29 §§ självstyrelselagen regleras genom rikslagstiftning. (1993/64)

3 §. (1995/59) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 8 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen] och de uppgifter som ankommer på kommunerna och kommunala myndigheter skall skötas av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

4 §. (1995/59) Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 och 8 §§ skall finnas på vara skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

5 §. (1993/64) Bestämmelserna i 21, 22 och 23 §§ produktsäkerhetslagen skall inte tillämpas i landskapet.

6 §. (1998/48) I hälsonämndens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 14 § landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården med beaktande av bestämmelserna i 19 och 20 §§ produktsäkerhetslagen.

7 §. Den som bryter mot bestämmelserna i 4 § straffas med böter.

8 §. [Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver. (1998/111)

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

K 14 Landskapsförordning (1995:64) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet

1 §. Förordningens tillämpningsområde

I denna paragraf angivna riksförfattningar skall med de undantag som anges i denna förordning tillämpas i landskapet. Följande riksförfattningar är tillämpliga i landskapet:

1. Förordningen den 30 januari 1987 om uppgifter om konsumtionsvaror (FFS 97/1987).

2. Förordningen den 30 januari 1987 om provtagning i vissa fall (FFS 98/1987).

3. Förordningen den 4 mars 1988 om de högsta tillåtna mängderna formaldehyd i vissa textilprodukter (FFS 210/1988).

4. Tvättmedelsförordningen den 4 mars 1988 (FFS 211/1988).

5. Upphävd (1996/43).

6. Förordningen den 24 augusti 1990 om brandsäkerhetskrav för stoppade sittmöbler (FFS 743/1990).

7. Upphävd (1998/111).

8. Förordningen den 17 januari 1991 om brandsäkerhetskrav för madrasser (FFS 57/1991).

9. Förordningen den 15 februari 1991 om farliga livsmedelsimitationer (FFS 359/1991).

10. (1996/43) Kosmetikförordningen den 22 mars 1996 (FFS 189/1996).

11. (1997/70) Handels- och industriministeriets beslut den 22 mars 1996 om kosmetiska preparat (FFS 190/1996) samt bilagorna 1-5 till handels- och industriministeriets beslut den 22 december 1993 om kosmetiska preparat (FFS 1415/1993).

12. (1996/66) Handels- och industriministeriets beslut den 29 december 1993 om vissa analysmetoder för kontroll av kosmetiska preparats sammansättning (FFS 1497/1993).

13. (1996/66) Handels- och industriministeriets beslut den 14 augusti 1996 om vissa analysmetoder för kontroll av kosmetiska preparats sammansättning (FFS 637/1996).

14. (1996/66) Statsrådets beslut den 30 mars 1995 om krav som gäller maskiner och personlig skyddsutrustning som är avsedda att användas för annat ändamål än arbete (FFS 476/1995).

2 §. Undantag från tillämpning av bestämmelser i de riksförfattningar som avses i 1 §

Denna lag tillämpas inte då det i annan landskapslag särskilt är stadgat om förebyggande av risker i 1 § 1 mom. nämnt avseende.

Denna lag tillämpas inte i fråga om sådan näringsutövning som enligt 27 och 29 §§ självstyrelselagen regleras genom rikslagstiftning.

[Landskapsstyrelsen] kan i särskilda fall godkänna en konsumtionsvara som produktsäker trots att sådant godkännande inte givits av riksmyndighet i enlighet med bestämmelse i 1 §.

3 §. Ändring i riksförfattning

Ändringar av de författningar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

4 §. Språkkrav

Anvisningar, anteckningar och annan information som enligt de författningar som avses i 1 § skall finnas på förpackning skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

5 §. Förvaltningsmyndigheter

De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 § ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen] till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området och inte annat följer av bestämmelser i denna förordning.

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § angivna författningarna ankommer på kommunerna och kommunala myndigheter skall i landskapet handhas av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård, såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 § skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

6 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1995.

K 15 Landskapslag (1990:32) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (1995/60)

1 §. (1995/60) Kemikalielagen den 14 augusti 1989 (FFS 744/1989) och lagen den 23 maj 1969 om bekämpningsmedel (FFS 327/1969) skall tillämpas i landskapet Åland med de undantag som följer av denna lag.

Ändringar av de lagar som avses i 1 mom. skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Se Mi 412 FL II.

2 §. (1995/60) Anvisningar, anteckningar eller annan information som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ skall finnas på kemikalie skall i landskapet vara skrivna åtminstone på svenska, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beviljar undantag från kravet.

3 §. (1995/60) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen], till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 och 4 §§ skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

3a §. (1995/60) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 4 §§ ankommer på en kommunal kemikalietillsynsmyndighet skall i landskapet skötas av hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

K 16 Tobakslag (1978:52)

3b §. (1998/49) Beslut som fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 4 §§. I hälsönämndens beslut i ärende som avses i denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som föreskrivs i 14 § landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården.

4 §. (1995/60) [Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 §. Upphävd (1993/67).

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 september 1990. Genom lagen upphävs landskapslagen (1982:20) den 21 april 1982 angående tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande bekämpningsmedel.

K 16 Tobakslag (1978:52) för landskapet Åland (1997/64)**1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. Syftet med denna lag är att genom begränsning av det för hälsan skadliga nyttjandet av tobaksprodukter minska de skadeverkningar nyttjandet orsakar och samtidigt öka trivselen och välbefinnandet för dem som inte nyttjar tobaksprodukter. (1997/64)

Det ankommer på de organ, som är ansvariga för den förebyggande hälsovården, att genom saklig uppsyningsverksamhet bland medborgarna verka för minskad användning av tobaksprodukter överhuvudtaget.

Denna lag tillämpas inte på tobaksprodukter som betraktas som läkemedelspreparat eller gifter. (1992/38)

4 mom. upphävt (1997/64).

2 kap. Restriktioner beträffande försäljning av tobaksprodukter och tobaksrökning

2 §. Tobaksprodukter får inte säljas till personer under 18 år. Vid behov skall försäljaren förvissa sig om kundens ålder. (1997/64)

Automat för försäljning av tobaksprodukter skall placeras så att förbudet mot försäljning till unga personer inte överträds.

Ombord på i landskapet hemmahörande fartyg som i huvudsak färdas i internationell trafik och som regelbundet används i passagerartrafik får tobaksprodukter inte säljas i automat. (1997/64)

3 §. (1997/64) Reklam för tobaksprodukter är förbjuden. Förbudet gäller inte reklam i utländska tryckal-

ster vars huvudsakliga ändamål är annat än att göra reklam för tobaksprodukter och inte tryckalster som tillhandahålls ombord på i landskapet hemmahörande fartyg som huvudsakligen färdas i internationell trafik.

Alla former av reklam eller annan försäljningsfrämjande verksamhet för tobaksprodukter eller för andra produkter än tobaksprodukter, som sker i sådana televisionsprogram som avses i landskapslagen (1993:117) om rundradioverksamhet eller landskapslagen (1993:53) om kabelsändningar till allmänheten, är förbjuden om den är utformad så att den är ägnad att främja bruket av tobaksprodukter.

4 §. (1992/38) Tobaksrökning är förbjuden:

1) i utrymmen avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn, för idrottsverksamhet samt för hälso- och sjukvård,

2) i allmänna kommunikationsmedel samt i utrymmen som står till förfogande för resande med allmänna kommunikationsmedel,

3) i allmänna utrymmen hos myndigheter, ämbetsverk och andra offentliga inrättningar,

4) (1997/64) i enskilda arbetsrum och andra utrymmen där arbete som omfattas av lagen om skydd i arbete (FFS 299/1958) utförs, då två eller flera arbetstygare brukar vistas där, samt

5) i utrymmen där en offentlig nöjeställning som avses i landskapslagen (1969:28) om offentliga nöjeställningar och en allmän sammankomst som avses i lagen om allmänna sammankomster (FFS 6/1907) anordnas, samt i de utrymmen som de som deltar i ovan avsedda tillställningar behöver passera eller besöka.

Särskilda utrymmen för rökning kan reserveras i anslutning till de i 1 mom. 1-5 punkterna avsedda utrymmena, dock inte i utrymmen avsedda för barnomsorg, skolverksamhet, annan verksamhet för barn eller, förutom för patienter, i utrymmen avsedda för hälso- eller sjukvård.

I utrymme som avses i 4 punkten är rökning alltid förbjuden då utrymmet är avsett för regelbunden kundkontakt.

5 §. (1992/38) Den som innehar lokal där tobaksrökning helt eller delvis är förbjuden enligt denna lag eller med stöd av den utfärdade förbud ansvarar för att förbudet genomförs och iakttas och för att anvisningar om förbudet finns synligt uppsatta i de utrymmen som berörs.

Den som röker i utrymme som avses i 1 mom., och som fortsätter med detta trots tillsägelse av innehavaren eller någon som företräder denna, får avvisas från utrymmet om detta inte med beaktande av omständigheterna är oskäligt.

Polisman är skyldig att vid behov lämna handräckning vid avvisning av tobaksrökare.

2a kap. Tillverkning, presentation och försäljning av tobaksprodukter (2003/66)

5a §. (2003/66) I landskapet tillämpas bestämmelserna om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksprodukter i EG:s direktiv 2001/37/EG av den 5

juni 2001 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror, nedan kallat tobaksdirektivet.

Den som för saluhållande i landskapet tillverkar eller importerar tobaksprodukter skall tillse att

a) tobaksprodukternas förpackningar är korrekt märkta med varningstext och innehållsdeklaration på åtminstone svenska,

b) de erforderliga uppgifter om tobaksprodukterna som avses i tobaksdirektivet lämnas till [landskapsstyrelsen] samt att

c) undersökning och återkommande kvalitetskontroller görs av ingredienser i tobaksprodukter, varvid halterna av tjära, nikotin och kolmonoxid i cigaretter för att få saluhållas skall vara testade och godkända i enlighet med tobaksdirektivet.

5b §. (2003/66) Varningstext skall finnas på varje förpackning till en tobaksprodukt som är avsedd att tillhandahållas konsumenter. Varningstexterna skall avseende innehåll, förekomst, placering, storlek och utformning uppfylla minst de krav som anges i artikel 5 i tobaksdirektivet.

Tillverkare och importörer skall i enlighet med bestämmelserna därom i artikel 6.1 i tobaksdirektivet årligen före utgången av november månad för varje märke och typ av tobaksprodukter lämna en förteckning med uppgifter om de ingredienser och de kvantiteter av dessa som ingår i en produkt som används vid tillverkning av tobaksprodukter. Tillverkaren eller importören skall när en sådan förteckning lämnas särskilt ange vilka av uppgifterna i förteckningen som denne betraktar som affärshemligheter och begära att dessa hålls hemliga.

3 kap. Ledning och övervakning

6 §. Den allmänna ledningen och övervakningen av att denna lag och med stöd därav utfärdade föreskrifter iakttages, ankommer på [landskapsstyrelsen].

Lokal övervakande myndighet är hälsonämnden.

7 §. Representanter för i 6 § avsedda myndigheter är berättigade att i övervakningssyfte vinna tillträde till plats där tobaksprodukt tillverkas, förpackas, lagras och säljes.

8 §. Hälsonämnd skall på eget initiativ eller på grund av anmälan förrätta inspektion av lagrings- och försäljningsplatser för tobaksprodukter, övervaka försäljningen av tobaksprodukter samt genomförande och efterlevnad av rönkningsförbud och -restriktioner. (1992/38)

Konstaterar hälsonämnden att verksamhet som strider mot denna lag förekommer, skall den uppmåna vederbörande att upphöra därmed inom av nämnden utsatt, skäligen tid. Sker ej rättelse skall nämnden underätta landskapsåklagaren härom.

Konstaterar hälsonämnden att innehavare underlåter att fullgöra sin skyldighet att genomföra rökförbud, skall den uppmåna innehavaren att fullgöra sin skyldighet inom viss tid. Sker inte rättelse inom den förelagda tiden skall nämnden vid vite ålägga innehavaren att genomföra rökförbud. (1992/38)

4 kap. Upplysningsverksamhet

9 §. [Landskapsstyrelsen] har ansvaret för att upplysningsverksamhet om tobaksprodukternas inverkan på medborgarnas hälsa effektivt bedrivs. Sådan information skall också avse konsumentupplysning om tobaksprodukternas sinsemellan jämförbara skadeverkningsanlag.

2 mom. upphävt (1993/63).

10 §. I landskapets [ordinarie] årsstat skall för bekostande av i 9 § angiven verksamhet årligen upptagas erforderliga anslag.

5 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. Tillverkare, importör och försäljare av tobaksprodukt skall till de i 6 § avsedda myndigheterna vid anfordran och utan kostnad lämna sådana uppgifter och utredningar som är nödvändiga för utförandet av de i 9 § avsedda uppgifterna eller för utredandet av lagligheten av överlåtelse av tobaksprodukt.

Lämnas i 1 mom. avsedda uppgifter och utredningar icke inom föreskriven tid, kan [landskapsstyrelsen] ålägga vederbörande att vid vite fullgöra sina skyldigheter.

I 2 mom. avsett vite utdömes av allmän domstol på yrkande av [landskapsstyrelsen].

12 §. Personer som deltar i den lednings- och övervakningsverksamhet som avses i denna lag får icke för utomstående yppa eller till enskild fördel använda det som de vid fullgörandet av åligganden enligt denna lag erfarit om näringsutövares affärs- eller yrkeshemligheter.

13 §. Den som säljer tobaksprodukter i strid med bestämmelserna i 2 § eller 5a § eller som placerat en automat så att försäljning till unga personer av tobaksprodukter inte förhindras skall för *förseelse vid försäljning av tobaksprodukter* dömas till böter. (2003/66)

Den som bedriver verksamhet i strid med bestämmelserna i 3 § skall för *brott vid marknadsföring av tobaksprodukter* dömas till böter och, om det är ändamålsenligt, åläggas att avlägsna reklamen eller upphöra med verksamheten.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i denna paragraf, om inte hälsonämnden anmält brottet till åtal. (1993/63)

13a §. (1992/38) Den som röker där tobaksrökning enligt denna lag är förbjuden och som fortsätter med detta trots tillsägelse av innehavaren eller någon som företräder denna skall för *rönkningsförseelse* dömas till böter.

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i 1 mom. om inte innehavaren av utrymmet anmält brottet till åtal.

14 §. (1992/38) Den som bryter mot bestämmelserna i 12 § skall för *brott mot tystnadsplikt* dömas till böter eller till fängelse i högst ett år, om inte strängare straff för gärningen stadgas på något annat ställe i lag.

K 17 Djurskyddslag (1998:95)

Åtal får inte väckas för ett brott som avses i 1 mom. om inte målsäganden anmält brottet till åtal eller ett betydande allmänt intresse kräver att åtal väcks.

15 §. (1992/38) Den ekonomiska fördel som till följd av brott som avses i 13 § tillfallit gärningsmannen eller den för vilken han handlat skall dömas förverkad till staten. Kan fördelen inte noggrant beräknas, skall den med beaktande av verksamhetens art och omfattning uppskattas. Tobaksprodukt som saluförts i strid med 2 § eller dess värde skall dömas förverkad till staten, om detta inte med beaktande av att förseelsen är ringa kan anses oskäligt.

16 §. Beslut som förvaltningsmyndighet fattat med stöd av denna lag kan verkställas oavsett besvär. Besvärmyndighet är likväl berättigad att förbjuda eller avbryta verkställigheten av beslutet intill dess besvären avgjorts genom utslag som vunnit laga kraft.

17 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdandebestämmelse (2003/66):

Denna lag träder omedelbart i kraft.

Andra tobaksprodukter än cigaretter som uppfyller de bestämmelser som gällde innan denna lag trädde i kraft får utan hinder av bestämmelserna i 5a § säljas eller på annat sätt överlåtas i näringsverksamhet till och med den 30 september 2004.

De högsta tillåtna halterna av tjära, nikotin och kolmonoxid som gäller för cigaretter i enlighet med 5a § tillämpas från och med den 1 januari 2004. På cigaretter som tillverkas i Europeiska gemenskapen och som exporteras från gemenskapen tillämpas dock bestämmelserna om de högsta tillåtna halterna som avses i 5a § från och med den 1 januari 2007.

K 17 Djurskyddslag (1998:95) för landskapet Åland**1 kap. Inledande bestämmelser****1 §. Lagens syfte**

Syftet med denna lag är att säkerställa att djur skyddas mot lidande samt att främja djurs välbefinnande.

2 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om hur djur skall behandlas och hanteras. Lagen är tillämplig på alla djur.

Vid tillämpningen skall dessutom iakttas vad som bestäms särskilt om avel, artificiell reproduktion av djur, jakt, fiske, naturvård och hälsovård samt vad som bestäms om genteknik i rikslagstiftningen.

3 §. Grundläggande principer

Djur skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djurens hälsa skall främjas och hänsyn skall tas till djurens fysiologiska och beteendemässiga behov. Djuren skall dessutom ges möjlighet till naturligt beteende.

Det är förbjudet att utsätta djur för onödigt lidande. Med onödigt lidande avses lidande som inte står i pro-

portion till den nytta som erhålls. Med nytta avses endast nytta för djuret i fråga eller en godtagbar samhälls- eller miljönytta.

Djur får inte utsättas för sjukdom förutom vid försöksdjursverksamhet som bedrivs med [landskapsstyrelsens] tillstånd.

4 §. Uppsiktsskyldighet

Vårdnadshavare och andra som har uppsikt över barn som inte har fyllt 15 år ansvarar för att barnet inte behandlar djur på ett sätt som strider mot denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

2 kap. Djurhållning**5 §. Utrymmen för djur**

Utrymmen där djur hålls skall ge djuren tillräckligt utrymme, ljus och skydd samt hållas rena och i övrigt vara anpassade till djurartens behov. Det är förbjudet att hålla djur på ett sätt som utsätter dem för onödigt lidande.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om utrymmen för djurhållning.

6 §. Tillsyn och skötsel av djur

Djur skall ges tillräckligt med lämplig föda, vätska och skötsel samt ges tillräcklig tillsyn. Djur som är i människans vård får inte överges. Djur som insjuknat skall ges ändamålsenlig vård.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de krav som ställs på tillsynen och skötseln av djur.

7 §. Behandling av djur

Det är förbjudet att överanstränga djur, att dressera dem oskäligt strängt och att behandla dem alltför hårdhänt. Djur får inte hållas bundna på ett sådant sätt att de utsätts för onödigt lidande. Djur skall ges tillräcklig rörelsefrihet och möjlighet till vila.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om sådan behandling av djur som är förbjuden.

8 §. Operativa ingrepp m.m.

Det är förbjudet att göra operativa ingrepp på djur såvida det inte är befogat av veterinärmedicinska skäl.

Operativa ingrepp på djur får endast utföras av veterinär. Detsamma gäller för annan behandling i syfte att förebygga, påvisa, lindra eller bota sjukdom eller skada hos ett djur. Om det lidande som behandlingen vållar är obetydligt eller om behandlingen är så brådskande att veterinär inte hinner tillkallas kan den dock utföras även av någon annan än en veterinär.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om undantag från 1 och 2 mom. Undantag får dock inte medges för åtgärder vars syfte är att ändra ett djurs utseende eller att göra det stumt. [Landskapsstyrelsen] kan förbjuda att djur används vid tävlingar eller förevisas om de har utsatts för operativa ingrepp som är förbjudna enligt denna lag.

9 §. Avel och genteknik

Vid avel skall djurs hälsa och andra djurskyddssynpunkter beaktas.

Sådan avel och användning av avelsmetoder som kan utsätta djur för lidande eller som kan medföra be-

tydande men för djurs hälsa eller välbefinnande är förbjuden. Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om djurskyddskrav vid avel.

Utöver vad som bestäms i 1 mom. är det förbjudet att använda genteknik i syfte att förändra djurproduktionens kvantitet eller kvalitet, om det kan inverka menligt på djurs hälsa eller välbefinnande. I övrigt gäller vad som i rikslagstiftningen stadgas om genteknik.

10 §. Påverkande av djurs prestationsförmåga

Det är förbjudet att påverka djurs prestationsförmåga på konstgjord väg med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat. Det är också förbjudet att påverka djurs prestationsförmåga genom att använda redskap eller anordningar på ett sådant sätt att djuren utsätts för lidande.

Vid misstanke om att sådana ämnen, preparat, redskap eller anordningar som avses i 1 mom. har använts har en djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård rätt att få tillträde till de utrymmen där djuren hålls samt att ta de prov som behövs. Djurens ägare eller innehavare är skyldig att bistå tjänstemannen vid provtagningen och att ge de upplysningar som behövs för tillsynen.

11 §. Ökande av djurs produktionsförmåga

Det är förbjudet att öka djurs produktionsförmåga på konstgjord väg med läkemedel eller andra motsvarande ämnen eller preparat, om det inte kan visas att dessa inte åsamkar men för djurens hälsa eller välbefinnande.

Vid misstanke om att sådana ämnen eller preparat som avses i 1 mom. har använts skall 10 § 2 mom. tillämpas.

12 §. Tvångsmatning av djur

Djur får inte tvångsmatas i gödningssyfte eller för att öka produktionen.

13 §. Redskap, anordningar och ämnen

Redskap, anordningar eller ämnen som är avsedda för djur och som uppenbart kan utsätta djuren för onödigt lidande får inte införas till landskapet, tillverkas, säljas, överlåtas eller användas.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om vilka redskap, anordningar och ämnen som skall anses utsätta djur för onödigt lidande.

14 §. Tagande av vilda däggdjur och fåglar ur deras naturliga omgivning

Vilda däggdjur och fåglar får inte tas ur sin naturliga omgivning för att hållas i fångenskap, såvida det inte är fråga om djur som skall hållas i djurgård, om farmuppfoädnng för att producera kött, ägg eller avelsdjur för kött- eller äggproduktion eller om farmuppfoädnng i viltvårdssyfte. Vilda däggdjur och fåglar får dock tas om hand för tillfällig sjukvård eller annat godtagbart tillfälligt behov eller för vetenskapligt forskningsarbete med [landskapsstyrelsens] tillstånd.

Ett djur som tagits om hand tillfälligt skall återföras till sin naturliga omgivning då dess tillstånd möjliggör detta. Om djuret inte kan återföras till sin naturliga

omgivning och vården av det inte kan ordnas, skall djuret avlivas.

15 §. Sjuka eller skadade djur

Då ett sjukt eller skadat djur överlåts skall mottagaren underrättas om sjukdomen eller skadan.

Den som påträffar ett husdjur eller annat djur som är i människans vård och som är sjukt, skadat eller annars i hjälplöst tillstånd skall själv hjälpa djuret eller göra anmälan därom till djurets ägare eller skötare eller till polisen eller till djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård.

Är det oskäligt svårt att göra en anmälan som avses i 2 mom. och är djuret i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt att hålla det vid liv, får det avlivas. Om detta skall utan dröjsmål göras en anmälan som avses i 2 mom.

Vilda djur som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd bör hjälpas. Är djuret i sådant tillstånd att det är uppenbart grymt att hålla det vid liv, får djuret avlivas. Om avlivning av vilda däggdjur och fåglar som är sjuka, skadade eller annars i hjälplöst tillstånd gäller vad som stadgas i jaktlagen (1985:31) för landskapet Åland.

Se J 23, Jaktlag (1985:31).

16 §. Tillvaratagna djur

Polisen skall ordna förvaring och tillfällig skötsel av herrelösa hundar, katter och andra husdjur som tillvaratagits. Sådan förvaring och tillfällig skötsel skall ske i samråd med en djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård.

Tillvarataget husdjur skall förvaras minst 15 dagar, varefter djuret kan säljas, överlåtas på annat sätt eller avlivas. Beslut om försäljning, överlåtelse och avlivning fattas av djurskyddsansvarig tjänsteman vid Ålands hälso- och sjukvård, som också verkställer en eventuell avlivning.

Djurägaren eller -innehavaren är skyldig att ersätta kostnaderna för förvaring, skötsel och eventuell avlivning av djur som tillvaratagits.

17 §. Djurtävlingar

Djur får inte användas i rollen som tävlande i tävlingsverksamhet på ett sådant sätt att de utsätts för lidande. Om det finns risk för att djur vid en tävling kan utsättas för lidande, skall arrangören på egen bekostnad kalla en veterinär till tävlingen. Veterinären skall övervaka att denna lag och med stöd av den utfärdade bestämmelser följs vid tävlingen. [Landskapsstyrelsen] kan vid behov bestämma att en veterinär skall kallas till en tävling på arrangörens bekostnad.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om att viss tävlingsverksamhet alltid skall övervakas av veterinär såsom avses i 1 mom.

18 §. Övervakning av djurtävlingar

En veterinär som kallats till en tävling skall förbjuda användningen av ett djur i tävlingen om det finns grundad anledning att misstänka att djuret används i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Om djurets ägare eller innehavare inte följer av veterinären meddelat förbud är tävlingsarrangören skyldig att förhindra att djuret deltar i tävlingen. Tävlings-

K 17 Djurskyddslag (1998:95)

arrangören kan i detta syfte avbryta tävlingen eller omhändertata djuret under den tid tävlingen pågår. Polisen skall vid behov ge tävlingsarrangören handräddning för verkställande av förbudet.

19 §. Andra tillställningar där djur testas

Med djurtävlingar likställs vid tillämpningen av 17 och 18 §§ tillställningar där djurs avelsvärde, bruksvärde eller andra egenskaper testas på ett sätt som kan utsätta djur för lidande.

20 §. Fotografering, filminspelning samt förevisning av djur

Djur får inte användas vid fotografering, filminspelning, föreställning eller annan förevisning som anordnas för allmänheten på ett sådant sätt att de utsätts för lidande.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. kan [landskapsstyrelsen] på ansökan bevilja tillstånd att använda djur vid fotografering eller filminspelning om det finns särskilda skäl därtill och djuret endast kan utsättas för lindrigt lidande. Till sådant tillstånd kan fogas villkor som behövs med avseende på djurskyddet. Om villkoren inte iakttas kan tillståndet återkallas.

Närmare bestämmelser om fotografering och filminspelning som sker i vetenskapligt forskningssyfte eller därmed förknippat undervisningssyfte utfärdas vid behov med stöd av 41 §.

21 §. Överlåtelse av djur som pris

Det är förbjudet att överlåta djur som pris vid lotterier och tävlingar. [Landskapsstyrelsen] kan dock på ansökan bevilja tillstånd att överlåta djur som pris om det finns särskilda skäl därtill.

22 §. Rörlig handel

Det är förbjudet att idka rörlig handel med djur.

3 kap. Djurtransporter**23 §. Allmänna principer**

Transport av djur skall ske på ett sådant sätt att djuren inte utsätts för onödigt lidande. Under transporten skall djuren skyddas mot skada och sjukdom. Djur som är i sådant tillstånd att transporten kan utsätta dem för onödigt lidande får inte transporteras.

24 §. Behandling av djur vid transport

Vid transport, inberäknat lastning och avlastning, skall djur behandlas lugnt och de får inte skrämmas eller hetsas upp. Djurens naturliga beteende, såsom flockinstinkten, skall i största möjliga utsträckning utnyttjas vid lastning och avlastning.

Djur skall stå under tillräcklig tillsyn under transport och deras välbefinnande skall tillgodoses. Djur skall ges vätska, lämplig föda och vila med lämpliga intervaller med beaktande av den djurart som transporteras, djurens ålder, transportmedlet, transportförhållandena och transporttiden samt andra faktorer som inverkar på djurens behov av vätska, föda och vila under transporten. Vid behov skall djur mjölkas under transporten.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om behandling av djur vid transport samt

om den utrustning som används vid lastning och avlastning.

25 §. Djur som blir sjuka eller skadas under transport

Djur som blir sjuka eller skadas under transport skall ges hjälp så snart som möjligt. Vid behov skall de transporteras för erforderlig vård eller avlivas på ett sätt som inte utsätter dem för onödigt lidande.

26 §. Transportmedel

Transportmedel för djur skall vara trygga och rymningssäkra och de får inte vara så beskaffade att de utsätter djuren för onödigt lidande under transport. Transportmedel för djur skall dessutom vara tillräckligt rymliga och ha tillräcklig ventilation. De djur som finns i transportmedlet skall kunna kontrolleras och vid behov skötas utan svårighet.

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de krav som transportmedel för djur skall uppfylla.

27 §. Dokument

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om de dokument som skall åtfölja djurtransporter.

28 §. Särskilda villkor för transporter

Genom landskapsförordning utfärdas närmare bestämmelser om sådana villkor för transport av djur som behövs för att uppfylla landskapets internationella förpliktelser.

4 kap. Avlivning och slakt**29 §. Avlivning av djur**

Avlivning av djur skall ske så snabbt och smärtfritt som möjligt.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om avlivning av djur.

30 §. Slakterier och slaktplatser

Slakterier och slaktplatser skall vara konstruerade och utrustade så att verksamheten vid dem inte utsätter djur för onödigt lidande. Tillräckliga och ändamålsenliga utrymmen skall finnas för förvaring av djur som inte slaktas omedelbart efter ankomsten till anläggningen. Dessutom skall det finnas ändamålsenliga utrymmen för slakt och blodavtappning av djur som är sjuka eller skadade.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om de krav som ställs på slakterier och slaktplatser i djurskyddshänseende.

31 §. Behandling av djur som skall slaktas

Djur som hålls vid slakterier eller slaktplatser i väntan på slakt skall ges lämplig skötsel och tillräcklig tillsyn.

Vid förflyttning av djur inom slakteriområde skall djuren behandlas lugnt och de får inte skrämmas eller hetsas upp. Djurens naturliga beteende, såsom flockinstinkten, skall i största möjliga utsträckning utnyttjas vid förflyttning.

Djur får inte i väntan på slakt hållas i det rum eller på den plats där slakten utförs.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om behandling av djur som skall slaktas.

32 §. Slakt och därtill hörande åtgärder

Djur får inte utsättas för onödigt lidande i samband med slakt. Vid slakt skall djur avlivas eller bedövas innan blodet tappas av. Inga andra åtgärder än bedövning och blodavtappning får vidtas innan djuret är dött.

Person som utför slakt och därtill hörande åtgärder samt sköter och hanterar djur som skall slaktas skall ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för att vidta åtgärderna på ett vederbörligt sätt.

Genom landskapsförordning kan närmare bestämmelser utfärdas om de krav som ställs på personer som avses i 2 mom. samt om särskilda djurskydds-krav i samband med slakt.

5 kap. Anmälnings- och tillståndspliktig verksamhet

33 §. Farmuppfödning av vilda djur i produktionsyfte

Endast de arter av vilda djur som anges i landskapsförordning får uppfödning i farm för att producera ägg, kött eller avelsdjur för ägg- eller köttproduktion.

Innan farmuppfödning av vilda djur i syfte att producera ägg, kött eller avelsdjur för ägg- eller köttproduktion inleds skall verksamhetsidkaren i god tid göra en skriftlig anmälan till [landskapsstyrelsen]. Skriftlig anmälan skall också göras innan sådan verksamhet avslutas eller förändras väsentligt.

34 §. Farmuppfödning av vilda djur i viltvårdssyfte

Innan farmuppfödning av vilda djur i viltvårdssyfte inleds, avslutas eller förändras väsentligt skall verksamhetsidkaren i god tid göra en skriftlig anmälan till [landskapsstyrelsen].

35 §. Hållande av husdjur yrkesmässigt eller i större omfattning

Den som yrkesmässigt eller i större omfattning ämnar saluföra, förmedla, hyra ut, föda upp, träna eller dressera andra husdjur än nyttodjur skall i god tid innan verksamheten inleds göra en skriftlig anmälan till [landskapsstyrelsen]. Skyldighet att göra skriftlig anmälan gäller också den som yrkesmässigt eller i större omfattning ämnar ta om hand sådana djur för förvaring eller vård samt den som ämnar meddela undervisning i användning av sådana djur. Verksamhet som varaktigt omfattar fler än fem djur samtidigt anses ske i större omfattning. Skriftlig anmälan skall också göras innan ovan avsedd verksamhet avslutas eller förändras väsentligt.

36 §. Granskning av anmälan

[Landskapsstyrelsen] kan, efter att ha granskat en anmälan som avses i 33, 34 eller 35 §, meddela verksamhetsidkaren föreskrifter som är påkallade av djurskyddsskäl. Om verksamheten inte uppfyller de krav som ställs i denna lag eller i föreskrifter som utfärdats med stöd av den och om verksamhetsidkaren inte avhjälpjer bristfälligheter i verksamheten inom utsatt tid, kan [landskapsstyrelsen] besluta att verksamheten skall upphöra. Innan beslutet fattas skall verksamhetsidkaren beredas möjlighet att yttra sig.

37 §. Förteckning

Den som bedriver verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 § skall upprätthålla en förteckning enligt [landskapsstyrelsen] anvisningar över de djur som verksamheten omfattar. Förteckningen skall på begäran uppvisas för tillsynsmyndigheten.

38 §. (2003/51) Förevisning av djur för allmänheten

En djurpark är en permanent anläggning där levande djur som tillhör vilda arter hålls för att förevisas för allmänheten under minst sju dagar per år. Djurfärrer skall inte anses vara djurparker. Anläggningar som inte förevisar ett betydande antal djur eller arter för allmänheten skall inte heller anses vara djurparker om de inte måste anses som djurparker av hänsyn till skyddet av vilda djurarter eller bevarandet av den biologiska mångfalden.

Förevisning för allmänheten av levande djur som tillhör vilda arter i djurpark eller på annat sätt, användning av djur vid cirkus eller därmed jämförbar föreställning samt ambulerande djurutställning får endast ske med [landskapsstyrelsen] tillstånd. Innan en ny djurpark öppnas för allmänheten måste den ha tillstånd från [landskapsstyrelsen].

Tillstånd beviljas inte beträffande sådana djurarter som uppenbart utsätts för lidande genom verksamheten i fråga. Tillstånd får beviljas endast i de fall där det står klart att djuren hålls under djurskyddsmässigt godtagbara förhållanden och behandlas på ett från djurskyddssynpunkt godtagbart sätt.

[Landskapsstyrelsen] skall stänga en djurpark som i strid mot denna lag drivs utan tillstånd.

När en djurpark eller en del av en djurpark stängs skall [landskapsstyrelsen] övervaka att de berörda djuren behandlas eller avlägsnas under lämpliga förhållanden.

39 §. Transport av djur i förvärvssyfte

Transport av djur samt uthyrning eller annan överlåtelse av transportmedel för djur i förvärvssyfte får ske endast med [landskapsstyrelsen] tillstånd.

För att tillstånd skall beviljas krävs att sökanden har tillgång till transportmedel som är lämpligt för djurtransporter samt att sökanden eller en person som är anställd hos sökanden har erforderlig utbildning eller motsvarande praktisk erfarenhet av transport av djur samt hantering och skötsel av dem i samband med transporten. Kravet på utbildning eller erfarenhet behöver dock inte uppfyllas om verksamhetsidkaren endast avser att hyra ut eller överlåta transportmedel utan att själv transportera djur.

Den som har beviljats tillstånd enligt denna paragraf skall utan dröjsmål underrätta [landskapsstyrelsen] om förändringar som sker i fråga om transportmedlen, de personer som ansvarar för transportererna eller andra förutsättningar för tillståndet.

40 §. Register över djurtransportörer

[Landskapsstyrelsen] för ett register över de djurtransportörer som beviljats tillstånd enligt 39 §. Sådana uppgifter som behövs med tanke på tillsynen över djurtransporterna skall införas i registret. Verksamhetsidkaren är skyldig att tillhandahålla de uppgifter som krävs för registret. Tillsynsmyndigheterna har

K 17 Djurskyddslag (1998:95)

rätt att i tillsynssyfte använda registret över djurtransportörer. I övrigt tillämpas vid utlämnandet av uppgifter ur registret landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet och vad som bestämts med stöd av den.

Se C 25, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

41 §. Försöksdjursverksamhet

Försöksdjursverksamhet som hänför sig till ryggradsdjur får bedrivas endast med [landskapsstyrelsens] tillstånd. Med försöksdjursverksamhet avses djurhållning för djurförsök samt utförande av olika experiment, test och undersökningar med försöksdjur eller med utnyttjande av försöksdjur.

För att tillstånd skall beviljas krävs att sökanden, eller person som är anställd hos sökanden, har erforderlig utbildning och kan anses lämplig att bedriva verksamheten samt att anläggningarna där verksamheten skall bedrivas är lämpliga från djurskyddssynpunkt.

Vid beviljande av tillstånd till djurhållning för djurförsök skall behovet av försöksdjur särskilt beaktas. Tillstånd till annan försöksdjursverksamhet än djurhållning för djurförsök får beviljas endast om verksamhetens betydelse kan anses uppväga det lidande djuren utsätts för. Tillstånd får inte beviljas om det är möjligt att få likvärdig kunskap genom att använda andra metoder.

Genom landskapsförordning utfärdas vid behov närmare bestämmelser om djurskyddskrav vid bedrivande av försöksdjursverksamhet.

42 §. (2003/51) Tillståndsvillkor och återkallande av tillstånd

Tillstånd som beviljas enligt 38, 39 eller 41 §§ kan förenas med villkor som är påkallade av djurskyddsskäl.

Tillstånd för en djurpark måste förenas med villkor om att djurparken skall

1) delta i forskning som leder till att arternas bevarande främjas eller i utbildning eller informationsutbyte som ger relevanta kunskaper om arternas bevarande eller deras uppfödning i fångenskap, återinplantering och anpassning till ett liv i vilt tillstånd,

2) främja utbildning av allmänheten och öka medvetenheten hos allmänheten vad beträffar bevarande av den biologiska mångfalden, särskilt genom att tillhandahålla information om de förevisade arterna och deras naturliga livsmiljöer,

3) bedriva djurhållning under förhållanden som är ägnade att uppfylla de enskilda arternas biologiska behov och deras bevarande, bland annat genom att djurens livsmiljöer berikas på ett artspecifikt sätt och att en hög djurskötselstandard upprätthålls med ett program som har utarbetats för preventiv och kurativ veterinärvård och näringsstillförelse,

4) förhindra att djur rymmer och därigenom se till att eventuella ekologiska hot mot inhemska arter undviks samt förhindra att skadegörare och ohyra tar sig in utifrån och

5) föra och uppdatera register över parkens djurbestånd.

[Landskapsstyrelsen] kan återkalla ett tillstånd om den som beviljats tillståndet inte iakttar denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Tillståndet kan även återkallas om tillståndsvillkoren inte iakttas eller om verksamheten inte längre motsvarar förutsättningarna för beviljande av tillstånd.

43 §. Blanketter

Skriftliga anmälningar och ansökningar om tillstånd som avses i denna lag skall göras på blanketter som fastställts av [landskapsstyrelsen].

6 kap. Förvaltning och tillsyn**44 §. Myndigheter**

Förvaltningen av djurskyddet i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen] som också leder den allmänna tillsynen över denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Övriga tillsynsmyndigheter enligt denna lag är Ålands hälso- och sjukvård samt polisen. Beträffande gränsveterinärens uppgifter inom gränsbekvakningen gäller vad som bestäms i rikslagstiftningen.

45 §. Djurskyddsövervakare

[Landskapsstyrelsen] kan på villkor som den föreskriver bevilja en person med erforderlig utbildning eller erfarenhet rätt att i egenskap av djurskyddsövervakare verkställa inspektioner som avses i 46 § 1 mom. Djurskyddsövervakaren skall ha en försäkring för eventuella skador som uppstår vid inspektionerna.

[Landskapsstyrelsen] kan återkalla rätten att verkställa inspektioner om djurskyddsövervakaren inte följer de fastställda villkoren. Rätten kan också återkallas av annan grundad anledning.

46 §. Inspektion

Om det finns anledning att misstänka att djur sköts, behandlas, används eller transporteras i strid med denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, har tillsynsmyndighet och djurskyddsövervakare rätt att utföra inspektion.

[Landskapsstyrelsen] får utföra inspektion vid djurtävlingar, tillställningar som avses i 17 §, förevisningar av vilda djur för allmänheten, cirkusar och därmed jämförbara föreställningar, ambulerande djurutställningar samt på platser där försöksdjursverksamhet eller verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 § bedrivs oavsett misstanke om överträdelse av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Inom slakteri- eller slaktplatsområde har dessutom den som fungerar som besiktningsveterinär rätt att inspektera djurtransporter samt utrymmen där djur hålls oavsett misstanke om överträdelse av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Innan [landskapsstyrelsen] beslutar om tillstånd för en djurpark skall [landskapsstyrelsen] inspektera djurparken för att förvissa sig om att tillståndsvillkoren enligt 42 § kan uppfyllas. Inspektion skall även ske innan [landskapsstyrelsen] beslutar att tillståndsvillkoren för en djurpark skall ändras i väsentlig grad eller förlängas. (2003/51)

[Landskapsstyrelsen] skall inspektera alla djurparker minst en gång vart tredje år för att kontrollera att tillståndsvillkoren efterlevs. (2003/51)

Den som utför inspektion har rätt att få tillträde till de utrymmen där djuren hålls och att utan ersättning ta de prov som behövs för inspektionen. Vid inspektion kan djuren, utrymmen där de hålls, transportmedel samt föda, dryck, utrustning och redskap för djuren inspekteras.

Nya 3 och 4 mom., varvid ursprungliga 3 mom. blivit 5 mom. (2003/51)

47 §. Råd

Den som utför inspektion skall genom råd till djurägaren eller -innehavaren främja djurens välbefinnande samt verka för att avhjälpa lindriga missförhållanden i djurskyddshänseende.

På ett slakteri- eller slaktplatsområde skall råd som avses i 1 mom. ges till den som bär ansvaret för att missförhållandena har uppkommit.

48 §. Anmälan

Om Ålands hälso- och sjukvård, polisen eller djurskyddsövervakaren vid en inspektion finner att denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den överträtts, skall detta anmälas till [landskapsstyrelsen] som vid behov vidtar åtgärder enligt 49 och 50 §§.

49 §. Förbud och föreskrifter

Om det konstateras att denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den har överträtts får [landskapsstyrelsen] meddela djurägaren eller -innehavaren de förbud och föreskrifter som behövs för att förhindra att det lagstridiga förfarandet fortsätter eller upprepas. Vid meddelande av förbud och föreskrifter får djurägaren eller -innehavaren även åläggas att fullgöra sina skyldigheter inom utsatt tid.

50 §. Vite och hot om tvångsutförande

[Landskapsstyrelsen] kan förena ett förbud eller ett åläggande som meddelas med stöd av 49 § med vite eller hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad.

51 §. Brådkande åtgärder

Om det behövs av djurskyddsskäl, får tillsynsmyndighet med avvikelse från 48 och 49 §§ vidta omedelbara åtgärder för att trygga djurs välbefinnande. I detta syfte kan djuren ges skötsel, foder eller annat som är nödvändigt för deras välbefinnande. Djur kan även flyttas för vård på annan plats eller, om detta inte är möjligt eller ändamålsenligt, avlivas, sändas till slakt eller säljas till gängse pris. Om det är möjligt skall åtgärder enligt detta moment vidtas i samråd med en veterinär.

Om någon annan tillsynsmyndighet än [landskapsstyrelsen] vidtagit åtgärder enligt 1 mom. skall [landskapsstyrelsen] underrättas om åtgärderna.

52 §. Hörande

Innan beslut enligt 49 eller 50 § fattas skall djurägaren eller -innehavaren beredas möjlighet att yttra sig. Innan åtgärder enligt 51 § vidtas skall djurägaren eller -innehavaren beredas möjlighet att yttra sig en-

dast om denne kan anträffas omedelbart. Djurägaren eller -innehavaren skall underrättas om beslutet.

53 §. Omhändertagande och förstöring

Tillsynsmyndighet har rätt att omhändertaga redskap, anordningar och ämnen som avses i 13 §. Innan beslut om omhändertagande fattas skall redskapets, anordningens eller ämnets ägare eller innehavare beredas möjlighet att yttra sig. Ägaren eller innehavaren skall underrättas om beslutet.

Om någon annan tillsynsmyndighet än polisen har verkställt ett omhändertagande enligt 1 mom. skall de föremål som omhändertagits omedelbart lämnas till polisen.

En anhållningsberättigad tjänsteman får bevisligen förstöra eller låta förstöra redskap, anordningar och ämnen enligt 13 § som tas i beslag, om det är sannolikt att dessa skulle komma att dömas förverkade till staten och saknar betydande värde.

54 §. Undersökningar

För tillsynen över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs får [landskapsstyrelsen] förordna veterinärer att utföra undersökningar i sådana djurhållningsenheter där djur hålls för idkande av näring, i djurtransporter samt i slakterier och på slaktplatser. Samma rätt har [landskapsstyrelsen] när det gäller fullgörandet av ett internationellt avtal som är förpliktande för Åland eller då Europeiska gemenskapens rättsordning förutsätter detta.

Den som utför undersökningen har rätt att få tillträde till de utrymmen där djur hålls samt till de förråd och andra utrymmen som hänför sig till djurhållningen. Djurhållningsenhetens ägare eller innehavare samt slakteriets eller slaktplatsens ägare eller innehavare är skyldig att bistå den som utför undersökningen samt att, vid behov skriftligen, lämna de uppgifter som begärs för undersökningen.

Vad som bestäms i 2 mom. gäller också för utländska inspektörer då ett internationellt avtal som är förpliktande för Åland eller Europeiska gemenskapens rättsordning förutsätter detta.

55 §. Utförande av inspektioner och undersökningar

Inspektioner och undersökningar enligt denna lag skall om möjligt utföras så att de inte medför olägenheter för djuren, djurhållningsenhetens ägare eller innehavare, djurtransporten eller djurhållningsenhetens verksamhet.

56 §. Handräckning

Polisen skall vid behov ge andra tillsynsmyndigheter samt veterinärer och inspektörer som utför undersökningar med stöd av 54 § handräckning vid tillsynen över att denna lag och bestämmelser som utfärdats med stöd av den efterlevs.

57 §. Tystnadsplikt

Den som vid tillsynen över att denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser efterlevs eller vid utförandet av en undersökning enligt 54 § har fått kännedom om en enskild persons eller ett företags ekonomiska ställning, affärs- eller yrkeshemlighet eller om en enskild persons personliga omständigheter får inte utan samtycke av den som saken gäller röja

K 17 Djurskyddslag (1998:95)

dessa uppgifter för utomstående eller utnyttja dem till egen eller annans fördel.

Oavsett vad som stadgas i 1 mom. får dock upplysningar och dokument lämnas till

1) tillsynsmyndigheterna för utförande av uppgifter enligt denna lag,

2) åklagar-, polis- eller tullmyndigheterna för utredande av brott,

3) en myndighet som behandlar en ändringsansökan i ett ärende enligt denna lag eller

4) utländska organ och inspektörer som förutsätts av ett internationellt avtal som är förpliktande för landskapet eller av Europeiska gemenskapens rättsordning, då avtalet eller rättsordningen förutsätter detta.

7 kap. Ansvarsbestämmelser**58 §. Djurskyddsförseelse**

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet

1) inför till landskapet, tillverkar, säljer eller överlåter sådana redskap, anordningar eller ämnen som har förbjudits i enlighet med 13 §,

2) bryter mot förbud som avses i 8 § 3 mom., 14 § 1 mom., 17, 20 eller 21 § eller förbud som utfärdats med stöd av nämnda bestämmelser,

3) utan erforderligt tillstånd eller i strid med villkor som är förenat med sådant tillstånd idkar verksamhet som avses i 38, 39 eller 41 §,

4) inte iakttar den anmälningsplikt som föreskrivs i 33, 34 eller 35 § eller

5) försummar skyldighet som föreskrivs i eller med stöd av 4 §, 14 § 2 mom., 15, 17, 18, 37 eller 40 §

skall för *djurskyddsförseelse* dömas till böter, om det inte i någon annan lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen.

59 §. Djurplågeri

Den som uppsåtligen eller av vårdslöshet

1) handlar i strid med 3, 5-7, 9-12, 23-25, 29, 31 eller 32 § eller bestämmelser som utfärdats med stöd av dem,

2) använder sådana redskap, anordningar eller ämnen som har förbjudits i enlighet med 13 § eller

3) gör eller låter göra operativt ingrepp som är förbjudet i enlighet med 8 §

skall för *djurplågeri* dömas till böter eller fängelse i högst två år, om det inte i någon annan lag föreskrivs ett strängare straff för gärningen.

60 §. Djurhållningsförbud

Den som döms för djurplågeri kan samtidigt dömas att förverka sin rätt att hålla djur. Djurhållningsförbud kan också meddelas personer som av skäl som avses i 3 kap. 3 § strafflagen inte ådöms något straff. Djurhållningsförbud kan meddelas för viss tid eller så att det blir bestående och det kan gälla hållande av vissa arter eller djurhållning i allmänhet.

Djurhållningsförbud skall verkställas omedelbart även om ändring söks.

Om någon har meddelats djurhållningsförbud skall domstolen underrätta [landskapsstyrelsen] om detta.

61 §. Brott mot tystnadsplikt

Den som bryter mot den tystnadsplikt som föreskrivs i 57 § skall för *brott mot tystnadsplikt enligt djurskyddslagen för landskapet Åland* dömas till böter eller fängelse i högst ett år, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans.

Allmän åklagare får inte väcka åtal för brott som avses i 1 mom. om inte målsäganden anmält brottet till åtal.

62 §. Förverkandepåföljd

Redskap, anordningar och ämnen som i strid med 13 § har införts till landskapet, tillverkats, sålts, överlåtit eller använts skall dömas förverkade till staten till den del förverkandepåföljden behövs för att trygga djurens hälsa eller välbefinnande eller för att förebygga brott mot djur.

Om redskap, anordningar eller ämnen som avses i 1 mom. inte kan dömas förverkade till följd av att de har gömts eller förstörts för att undvika förverkandepåföljd, kan i stället deras värde helt eller delvis dömas förverkat till staten. Vidare skall iaktas vad som i strafflagen bestäms om förverkande av den ekonomiska fördel som ett brott berett.

8 kap. Särskilda bestämmelser**63 §. Ändringssökande**

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Beslut som polisen fattat med stöd av denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Om sökande av ändring i beslut som Ålands hälso- och sjukvård fattat gäller vad som bestäms i landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården.

Besvär över beslut som fattats med stöd av denna lag skall behandlas i brådskande ordning.

I beslut som fattats med stöd av 49-51 eller 53 § får föreskrivas att beslutet skall iaktas trots att ändring söks, såvida inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

64 §. Kostnader

Djurägaren eller -innehavaren skall betala de kostnader som föranleds av åtgärder enligt 49 och 51 §§. Om åtgärder som vidtagits enligt nämnda paragrafer har inbringat någon inkomst skall kostnaderna avdras från den erhållna inkomsten och återstoden betalas till djurägaren eller -innehavaren.

Kostnader som föranleds av åtgärder enligt 51 § kan av särskilda skäl i första hand betalas av landskapet. Djurägaren eller -innehavaren ansvarar dock för den slutliga betalningen av kostnaderna enligt 1 mom.

Kostnader som avses i denna paragraf får indrivnas utan dom eller beslut i den ordning som bestäms om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg. Om kostnaderna inte kan indrivnas ersätts de av landskapets medel.

65 §. Ersättning

I landskapsförordning kan föreskrivas om ersättning för inspektion av djur och transportmedel i samband med djurtransport.

66 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

67 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 november 1998.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller tillämpningen i landskapet Åland, djurskyddslagen den 27 januari 1971 (FFS 91/1971) och förordningen den 10 maj 1968 om kringföringshandel med husdjur (FFS 280/1968) samt de ändringar i dessa författningar som tillkommit före den 1 januari 1993. Hänvisningar i andra lagar till den upphävda djurskyddslagen gäller denna lag efter att den har trätt i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

68 §. Övergångsbestämmelser

Den som när denna lag träder i kraft bedriver verksamhet som avses i 33, 34 eller 35 § skall inom ett år från ikraftträdandet anmäla verksamheten till [landskapsstyrelsen].

Den som när denna lag träder i kraft bedriver verksamhet som avses i 39 § 1 mom. skall inom sex månader från ikraftträdandet ansöka om [landskapsstyrelsens] tillstånd för verksamheten.

Ärenden som är anhängiga när denna lag träder i kraft behandlas enligt de bestämmelser som gäller föregående lagens ikraftträdande.

Ikraftträdandebestämmelse (2003/51):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2003.

Om en djurpark eller en annan permanent anläggning, som avses i 38 § 1 mom., redan förevisar djur i landskapet när denna lag träder i kraft, måste den för att kunna fortsätta sin verksamhet ha tillstånd från [landskapsstyrelsen] senast sex månader efter att lagen har trätt i kraft.

K 18 Djurskyddsförordning (1998:96)**1 kap. Allmänt om skötsel och tillsyn av djur****1 §. Skötsel**

Djur skall behandlas väl och med fasta skötselrutiner samt skyddas mot onödigt lidande, stress och sjukdom. De skall hållas och skötas i en god miljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. De får inte i onödan skrämmas eller skrämmas upp.

Djur får inte hållas bundna på ett plågsamt sätt eller så att de inte kan få behövlig rörelsefrihet, vila eller tillräckligt skydd mot väder och vind. Djur får inte avsiktligt skadas eller utsättas för våld. Det är förbjudet att sparka djur och att i tuktungs- eller dressyrssyfte eller i annat sådant syfte slå djur med ett tillhygge som skadar dem.

Djur får inte utom i nödfall släpas i hornen, benen, svansen, pälsen eller omedelbart i huvudet eller annars hanteras så att de åsamkas onödigt lidande.

Ett sjukt eller skadat djur skall snarast ges nödvändig vård, om inte sjukdomen eller skadan är så svår att djuret måste avlivas omedelbart.

Djurens tänder, klövar, hovar eller klor skall inspekteras tillräckligt ofta och vid behov åtgärdas.

Foder samt föremål och ämnen som kan skada djuren skall förvaras utom räckhåll för dem.

Djur skall hållas tillfredsställande rena.

2 §. Tillsyn

Djuren skall hållas så att tillsyn kan ske utan svårigheter och på ett betryggande sätt. Tillsynen skall normalt göras minst en gång per dag. Nyfödda, sjuka eller skadade djur och djur som betar sig onormalt skall ses till oftare. Detsamma gäller för högdräktiga djur, särskilt vid tiden kring förlösningen och vid stora förändringar i vårdförhållandena. Tillsyn av djur på bete skall ske så ofta att djuren inte riskerar att bli förvildade. Vid sammanslagning av grupper av djur eller när nya djur förs in i gruppen skall särskild uppmärksamhet fästas vid eventuella beteendeproblem till följd av omställningar i de sociala relationerna.

En individuell inspektion av djuren skall göras om en allmän inspektion visar att det är nödvändigt. Uppmärksamhet skall fästas vid eventuella beteendeproblem till följd av omställningar i de sociala relationerna.

Djur som uppträder aggressivt mot varandra eller som annars löper en uppenbar risk att skada varandra skall hållas åtskilda.

3 §. Foder och vatten

Djur skall dagligen ges foder av god hygienisk kvalitet i tillräcklig mängd och av lämplig struktur. Fodergivan skall garantera en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel. Plötsliga förändringar i fodans sammansättning eller födomängder bör undvikas.

Djuren bör alltid ha fri tillgång till vatten. Om det inte är möjligt skall de få vatten minst två gånger per dygn.

Sjuka eller skadade djur skall hela tiden ha tillgång till vatten om inte veterinär ordinerar annat.

Det är förbjudet att tillföra djur hormoner eller andra ämnen i annat syfte än att förebygga, påvisa, bota eller lindra sjukdom eller sjukdomssymtom.

2 kap. Allmänna krav på stallar och förvaringsutrymmen för djur**4 §. Klimatet i stallar och förvaringsutrymmen för djur**

Klimatet i stallet skall vara anpassat till djuren och till djurhållningsformen. I värmeisolerade stallar får den relativa luftfuktigheten under vintern inte annat än undantagsvis överstiga 80 procent. I oisolerade stallar får den relativa fuktigheten inte annat än undantagsvis överstiga uteluftens relativa fuktighet med mer än 10 procentenheter. Djuren får endast tillfälligtvis utsättas för luftföroreningar som överstiger följande värden:

- 1) ammoniak: 10 ppm men 25 ppm i fjäderfästallar med ströbäddar,
- 2) koldioxid: 3 000 ppm,
- 3) kolmonoxid: 10 ppm,
- 4) svavelväte: 0,5 ppm och
- 5) organiskt damm: 10 mg/m³.

Stallar och andra utrymmen för djur skall ha tillräcklig ventilation. Om ett mekaniskt ventilationssystem

K 18 Djurskyddsförordning (1998:96)

tem används och ett avbrott i systemet kan leda till att djuren avlider eller skadas måste det vara försett med larm som varnar för temperaturavvikelser, strömavbrott och fel på larmanordningen. Slutar det mekaniska ventilationssystemet att fungera måste ventilationen ordnas på annat sätt.

Djuren får inte utsättas för ständigt buller över 65 dBA. Ett djurstall skall om möjligt vara försett med fönster för dagsljus och belysningen skall vara lämplig för inspektion och skötsel av djuren samt tillgodose djurens fysiologiska och beteendemässiga behov. Används elektrisk belysning skall den vara tänd och ge så mycket ljus att det uppfyller djurens ljusbehov.

5 §. Utformningen och skötsel av stallar

Stall och utrymmen för lösgående och uppbounda djur skall hållas i gott skick och vara utformade så att de inte skadar djuren. De skall vara så rymliga att samtliga djur i utrymmet kan ligga samtidigt, röra sig obehindrat och bete sig naturligt. Inredning och övrig utrustning får inte otillbörligt inskränka djurens rörelsefrihet eller annars verka störande på dem.

Stall och andra förvaringsutrymmen för djur skall hållas rena. Stallutrymmen skall rengöras och utgödas minst en gång dagligen, om inte systemet för djurhållningen är uppbyggt för andra rutiner som också ger god hygien, t.ex. djupströbbädd. Ströbbäddar och ströade liggläpplater skall hållas torra och strömedlet skall ha god hygienisk kvalitet. Vid kontinuerlig uppfödning skall stallet eller stallavdelningen rengöras noggrant minst en gång per år. Vid omgångsuppfödning skall noggrann rengöring ske före varje insättning av en ny omgång djur. Automatiska utfodrings- och vattningssystem skall ses till dagligen.

Ytbehandlingen i djurstallar, boxar och kättar får inte bestå av ämnen som kan förgifta djuren. Fönster, belysningsanordningar och elektriska ledningar skall vara placerade utom räckhåll för djuren eller försedda med lämpliga skydd.

För sjuka eller skadade djur skall det finnas en avskild ändamålsenlig box eller annat utrymme där djuret kan vårdas och varifrån det om möjligt har synkontakt med andra djur av samma art. Utrymmet skall kunna värmas upp.

Golv i stallar och båsfallar skall ha en jämn och halkfri yta och vara utformade så att träck avlägsnas på ett snabbt och effektivt sätt eller absorberas väl i ströet. Liggläpplater skall vara torra och så stora att alla djur i samma inhägnad samtidigt kan ligga ner. Båsfallar utan spaltgolv skall vara försedda med strö. Dränerade golv får endast finnas i värmeisolerade stall och skall vara utformade så att de inte skadar djuren eller inverkar menligt på deras beteende.

Drivgångar och dörröppningar skall vara utformade så att djuren kan röra sig obehindrat och att risken för att djuren skadar sig är så liten som möjligt. Gnagare och skadedjur skall bekämpas i djurstall.

Vid en nödsituation skall djuren snabbt kunna utrymmas från stallarna.

6 §. Anordningar för utfodring och dricksvatten

Utfodrings- och vattningssystemen skall vara utformade, dimensionerade och placerade så att djuren kan äta och dricka lugnt och naturligt och så att det inte uppstår onödig konkurrens om foder eller dryck. Om djuren inte ständigt har tillgång till foder skall alla djur kunna äta samtidigt vid utfodringen.

Djurens dricksvattensanordningar och dricksvattenbehållare skall hållas rena. Urin och avföring får inte förorena dricksvattnet eller fodret och vattnet får inte heller frysa.

All automatisk utrustning som är avgörande för djurens hälsa och trivsel måste inspekteras med jämna mellanrum. Om fel upptäcks måste de rättas till omedelbart eller, om inte det är genomförbart, lämpliga åtgärder vidtas för att säkra djurens hälsa och trivsel tills felet avhjälpas.

3 kap. Speciella krav på skötsel och miljö för vissa djurarter**7 §. Nötkreatur**

Nötkreatur som hålls bundna skall inspekteras minst två gånger om dagen. Bindslen, klavar och tjuder skall hållas rena och i gott skick.

Elektriska kodressörer får inte användas.

Kor och kvigor som har mindre än två månader kvar till kalvning får inte stå på spaltgolv. Åtminstone främre hälften av bäset för en bunden kviga och tjur skall ha helt golv.

I lösdriftsstall för nötkreatur skall det finnas minst en dricksvattenbehållare eller dricksvattensystem för varje påbörjat tiotal djur.

Nötkreatur som är äldre än sex månader och som hålls för mjölkproduktion ska hållas på bete sommartid. De nötkreatur som inte hålls för mjölkproduktion ska också hållas på bete eller på annat sätt ges tillfälle att vistas ute under sommaren. Kravet på utevistelse gäller inte för tjurar och inte för kalvar. Betesperioden ska vara minst tre månader sammanhängande och infalla under 1 maj-1 oktober. Mjölkkor ska under ett dygn minst hållas på bete under tiden mellan två mjölkningstillfällen. Beläggningen får inte vara högre än att ett växttäckte bibehålls på minst 80 % av betesarealen.

Nötkreaturens drivningsvägar och rasthagar skall vara så rymliga att uppkomsten av beteendeproblem på grund av den sociala rangskalan förhindras.

Om foder inte hela tiden finns tillgängligt skall alla nötkreatur i lösdriftsstallarna kunna äta samtidigt under utfodringstiden. I lösdriftsstallarna skall foderbordets kant vara minst 70 cm långt per vuxet djur och minst 40 cm långt per ungdjur. Vid fri tillgång till foder skall foderbordets kant minst vara 40 cm respektive 30 cm långt per djur.

8 §. Kalvar

Med kalv menas ett nötkreatur som är högst sex månader gammalt.

Kalvar som hålls inomhus skall ses till minst två gånger om dagen.

Kalvar skall utfodras minst två gånger per dag. I kalvfodret skall det finnas tillräckligt med järn så att

blodets genomsnittliga hemoglobinhalt är minst 4,5 mmol/liter.

För utfodring eller annan skötsel får kalvar under sex månader tillfälligt hållas bundna under högst en timme.

När det finns fler än fem kalvar i en besättning får en kalv inte hållas i ensambox efter åtta veckors ålder om det inte föreligger veterinärmedicinska skäl.

Kalvar bör inte flyttas till en annan besättning innan de uppnått en månads ålder.

9 §. Hästar

Hästar bör ges tillfälle till daglig utevistelse. Hästar får inte tränas för eller användas vid tävling på sådant sätt att de utsätts för lidande. De får inte heller utsättas för doping eller andra otillbörliga åtgärder som påverkar deras prestationsförmåga eller temperament under träning eller tävling på tävlingsbana.

Vid uppbinding i spilta eller box skall grimma eller halsrem och löpande grimskäft användas. En grimma eller halsrem får inte bestå av material som kan skada hästen.

Bindslen, remmar och annan utrustning skall hållas hela och rena så att de inte skadar hästen.

Hästar får endast tillfälligtvis hållas bundna på bete och skall då ha särskild tillsyn. Vid sådan uppbinding får endast grimma eller halsrem användas.

Mellan spiltor eller boxar skall det finnas en avskiljningsanordning som hindrar hästar att skada varandra.

Om fölning sker i stall skall fölningsbox finnas.

10 §. (2003/40) Svin

Svin skall i sina utrymmen kunna se andra svin och ha möjlighet till socialt umgänge.

Svin får inte fixeras annat än tillfälligt.

Ljusintensiteten i utrymmen där svin hålls skall vara minst 40 lux under minst åtta timmar per dag.

Sugor och gyltor skall hållas i grupp under tiden från och med fyra veckor efter betäckning till en vecka före den beräknade tidpunkten för grisningen. I en anläggning med färre än tio sugor får de dock hållas i individuella boxar även under denna period. Svin som måste hållas i grupp får tillfälligt hållas i individuella boxar om de är särskilt aggressiva, har angripits av andra svin eller är sjuka eller skadade.

Dräktiga sugor och gyltor som är betäckta för första gången måste vid behov behandlas mot in- och utvärtas parasiter. Betäckta sugor och gyltor skall rengöras innan de placeras i grisningsboxar.

I ett stall skall svinen ha tillgång till utrymme som ger dem möjlighet att utnyttja olika delar av utrymmet för att ligga, äta och gödsla. Liggplatsen får inte bestå av gödseldrainerande golv.

I grisningsboxen skall det finnas tillräckligt med plats bakom suggan för grisningen. Suggan skall utan svårighet kunna ge di åt smågrisarna och smågrisarna skall kunna komma i skydd för suggan. Smågrisarna skall ha en liggplats med helt och torrt golv där alla smågrisar kan ligga ner samtidigt samt vid behov en ändamålsenlig värmeapparat.

Utfodringsshon per svin skall vara minst 15 cm lång för svin som väger mindre än 25 kg, minst 25 cm lång

för svin som väger 25 men inte 50 kg och minst 30 cm lång för svin som väger mer än 50 kg. När sugor utfodras i bås skall de hållas åtskilda av båsavskiljare.

Svin skall ha tillgång till halm eller annan för platsen lämplig stimulans varmed djuren kan tillfredsställa sina arttypiska beteendeböehov.

Svin skall ha tillgång till tillräckligt med vatten eller annan lämplig vätska.

Smågrisar under fyra veckor får inte avvänjas om det inte är nödvändigt på grund av djurens hälsa eller välbefinnande. Grisarna skall i god tid före avvänjningen vänjas vid det foder de får efter avvänjningen. De avvanda grisarna skall födas upp i grupp.

Sammanföring av olika grupper under uppfödningen skall undvikas. Om det måste göras bör det ske då svinen är så unga som möjligt. När svin från olika grupper blandas skall de ha tillräckliga möjligheter att fly och gömma sig för andra svin. Om det finns tecken på våldsamma slagsmål skall orsakerna omedelbart undersökas och åtgärdas. Lugnande läkemedel får inte användas för att underlätta blandning av grupper annat än i undantagsfall och då efter att en veterinär rådfrågats.

11 §. Får och getter

Får och getter får inte fixeras annat än tillfälligt.

Får och getter av ullras skall klippas minst en gång om året. Djuren får inte läggas på rygg under klippningen. De skall klippas försiktigt och noggrant av en kunnig person. Sår som eventuellt uppkommit i samband med klippningen skall skötas omedelbart. Den utrustning som används vid klippningen skall hållas ren och funktionsduglig.

Får som nyligen klippts skall ha särskild tillsyn och får inte hållas utomhus om de där kan utsättas för ogynnsamma väderleksförhållanden.

I ett utrymme med golv med ströbädd skall en tacka jämte lamm ha ett utrymme med en golvyta på minst 2 m².

Används spaltgolv skall stavbredden vara minst 80 mm och spaltbredden högst 25 mm.

Utfodringsutrymmen för lamm (lammkammare) skall ha en yta på minst 0,2 m² per lamm.

Lammingsboxar får inte ha spalt eller gallergolv och skall vara försedda med riklig ströbädd.

Fårens foderhäck skall vara minst 35 cm per får vid användning av en rak foderhäck och 20 cm vid användning av en cirkulär foderhäck. Vid användning av en rak foderhäck skall kanten dock vara minst 45 cm per dräktig tacka. Vid fri fodertillgång skall kanten på foderhäcken vara minst 17 cm per får. I utrymmen för får skall det finnas minst en dricksvattenbehållare eller dricksho per 30-tal får.

För getter gäller att kanten på foderhäcken skall vara minst 20 cm per killing, minst 33 cm per unget, minst 40 cm per fullvuxen get och minst 45 cm per dräktig get.

12 §. Fjäderfä

När fjäderfäna fångas skall de hanteras varsamt och hinder och redskap som kan skada dem skall ha avlägsnats. Extra varsamt hanteras fjäderfäna som har slutat värpa.

K 18 Djurskyddsförordning (1998:96)

Om fjäderfåna kan komma ut och röra på sig skall den gång som leder ut ur stallet vara trygg för fåglarna.

Vid utfodring av slaktkycklingar skall särskild uppmärksamhet fästas vid näringens sammansättning så att uppkomsten av leddskador och skador på benstommen undviks.

Vid behov skall fjäderfånas foder kompletteras med mineraler.

Inredningen i hönsstall skall vara utformad så att hönsen inte utsätts för foder-, vatten- och gödselspill.

Utfodrings- och dricksvattenanordningarnas höjd skall justeras allt eftersom fågeln växer så att alla fåglar kan äta och dricka utan svårigheter. Kycklingar skall alltid ha tillgång till färskt dricksvatten och strö.

Fjäderfåna skall skötas av en tillräckligt stor och kunnig personal med erfarenhet av fjäderfån och det system som används.

Fullständig rengöring och desinficering av samtliga lokaler, all utrustning och alla redskap som kommer i direkt beröring med hönorna skall ske regelbundet samt varje gång utrymmena töms och innan en grupp fjäderfån tas in. Medan utrymmena används skall de och all övrig utrustning hållas rena på ett tillfredsställande sätt. Gödsel måste avlägsnas så ofta det är nödvändigt. (2002/91)

Gäss och ankor som föds upp inomhus skall hållas på ströbädd. Kalkoner som föds upp inomhus bör hållas på ströbädd.

12a §. (2002/91) *Särskilda krav på anläggningar med minst 350 värphöns*

Minst en gång om dagen måste alla höns inspekteras av ägaren eller den som ansvarar för dem. Döda hönor får inte ligga kvar längre än en dag.

För att hönorna visuellt skall kunna utforska sin omgivning samt uppvisa normal aktivitet måste byggnaderna ha sådan belysning att hönorna tydligt kan se varandra och själva synas tydligt. Om dagsljus finns skall ljusöppningarna vara placerade på ett sådant sätt att de ger en jämn fördelning av ljuset i lokalen. Ljussystemet skall vara så inrättat att hälsoproblem och beteendestörningar undviks. Systemet skall ha en 24-timmarsrytm med en tillräcklig sammanhängande mörkerperiod, som riktvärde 8 timmar, för att ge hönorna möjlighet att vila och att undvika att de får ned-satt immunförsvar, ögonbesvär eller andra åkommor som vållas av ständigt ljus. När ljuset avtar bör det dämpas stegvis så att hönorna får möjlighet att finna sin viloplats utan att störas eller skadas.

Anläggningar i flera våningar skall vara konstruerade på så sätt att det är lätt att ta ut hönorna och att det är möjligt att inspektera samtliga våningar utan hinder.

13 §. *Värphöns på golv*

Hönsen skall rymmas att sitta på vagel, på galler eller på nät. Om hönsen går på nätgolv eller annat dränerande golv, skall minst en tredjedel av golvytan vara ströbädd. Utrymmena skall uppfylla hönsens behov av rede, sittpinne och sandbad.

Om utfodringstråg används vid utfodring av höns skall längden vid utfodringstrågets kant vara minst

12,5 cm per fullvuxen höna. Utrymme vid fodertråg vid fri utfodring: rak 40 mm per djur, rund 30 mm per djur.

Fullvuxna höns skall ha lämpliga utrymmen där de kan värpa. I ett stall i vilket värpande hönor finns, skall det per 4-5 hönor finnas minst ett rede. Används kollektivreden skall det finnas 1 m² rede per 100 hönor.

13a §. (2002/91) *Särskilda krav på anläggningar med minst 350 värphöns på golv*

Alla hönor skall ha tillgång till raka fodertråg med en tråkant om minst 10 cm per höna eller runda fodertråg med en tråkant om minst 4 cm per höna.

Alla hönor skall ha tillgång till raka vattenråg med en tråkant om 2,5 cm per höna eller runda vattenråg med en tråkant om 1 cm per höna. Om vattenniplar eller vattenkoppar används skall det finnas minst en vattennippel eller vattenkopp per grupp om tio hönor och minst två vattenniplar eller vattenkoppar skall vara tillgängliga för varje höna.

Det skall finnas minst 15 cm sittpinne för varje höna. Sittpinnarna får inte ha vassa kanter eller placeras ovanför ströbädden. Det horisontella avståndet mellan pinnarna skall vara minst 30 cm. Avståndet mellan pinne och vägg skall vara minst 20 cm.

Det skall finnas en ströarea om minst 250 cm² per höna. Minst en tredjedel av golvarean skall vara täckt med strö.

Golvet i anläggningarna skall vara så konstruerat att det på ett lämpligt sätt ger stöd för var och en av de främre klorna på varje fot.

I inhyssningssystem där hönorna kan röra sig fritt mellan olika plan skall antalet våningsplan i höjddled vara begränsat till fyra, den fria höjden mellan våningsplanen vara minst 45 cm, utrustningen för utfodring och vattning vara fördelad på ett sådant sätt att alla hönor har lika tillgång till den och våningsplanen placeras så att spillning inte kan falla ner på lägre plan.

När värphönsen har möjlighet till utevistelse skall flera öppningar ge direkt tillträde till utomhusytorna. Öppningarna, som skall finnas utefter hela byggnadens längd, skall vara minst 35 cm höga och 40 cm breda. En total öppningsbredd om 2 m måste finnas tillgänglig för varje grupp om 1000 hönor. Utomhusytorna skall ha en area som är anpassad till beläggningsgraden och markytans beskaffenhet så att förorening undviks. De skall vara försedda med skydd mot dåligt vatten och rovdjur. Vid behov skall utomhusytorna vara försedda med lämpliga vattenråg.

Beläggningsgraden skall inte vara mer än nio värphöns per kvadratmeter tillgänglig area.

14 §. (2002/91) *Värphöns i bur*

Hönorna skall ha tillgång till ett rede, strö samt sittpinnar med en längd om minst 15 cm per höna. Inhyssningen skall ske på ett sådant sätt att dödlighet och beteendestörningar hos hönsen hålls på en låg nivå. Buren skall vara rymningssäkra samt konstruerade så att de förhindrar att djuren skadas så långt det är möjligt. Buröppningen skall vara så stor att det går att ta ut en vuxen höna ur buren utan att djuret utsätts för li-

dande eller skadas. Burarna får placeras i högst tre våningar.

En fullvuxen höna skall om hon är ensam i buren ha en burarea på minst 1000 cm². Om flera hönor hålls i samma bur skall utrymmet vara minst 750 cm² per höna. Deflektorplattor mot spill får inte inkräkta på denna yta. Det skall finnas ett fodertråg som fåglarna har oinskränkt tillgång till. Dess längd skall vara minst 12 cm per fullvuxen höna. Om inte dryckesnipplar eller dryckestråg finns, skall varje batteri vara försedd med en sammanhängande dryckesränna av samma längd som foderträget. Där dryckesnipplar eller dryckestråg används, skall minst två nipplar eller tråg vara tillgängliga för varje höna.

Burarna skall vara minst 40 cm höga över 65 % av burytan och de får inte vara under 38 cm på något ställe.

Burgolven skall vara konstruerade så att de ger tillräckligt stöd åt de främre klorna på varje fot. Lutningen får inte överstiga 14 % eller 8°. Trådens tjocklek i burens golvnät skall vara minst 2,0 mm.

Burarna skall vara försedda med klonötare av lämpligt slag.

[Landskapsstyrelsen] får i enskilda fall meddela undantag från kraven i 1 och 2 mom. angående rede, strö, sittpinnar och burarea per höna. Ett undantag får inte innebära att utrymmet i en bur understiger 550 cm² per höna. Undantag får inte meddelas för burar som tagits i bruk efter den 1 januari 2003. Ett undantag får inte sträcka sig längre än fram till den 31 december 2009.

15 §. Pälsdjur

En pälsdjursfarm skall placeras på sådan plats i terrängen att det är lätt att sköta djuren. Omgivningen skall vara störningsfri och området skall inhägnas.

I anslutning till en minkbur skall det finnas en lya där djuren kan söka skydd. Under den kalla årstiden skall lyorna vara försedda med strö.

Bottenytan i springburar avsedda för minkar och djur av motsvarande storlek skall vara minst 1800 cm² och burens höjd minst 38 cm. Hålls en hona med valpar eller ett vuxet handjur i bur skall bottenytan vara 2100 cm². Med undantag för iller får endast ett vuxet djur placeras i varje bur.

Maskstorleken på bottennät i minkbur får högst vara 8,8 cm² och tjockleken på tråden minst 1,8 mm. Under diperioden skall det finnas ett valpgaller på golvet.

Bosektioner för rävar och djur av motsvarande storlek skall minst ha följande mått: längd 240 cm, bredd 105 cm och höjd 60 cm. Bosektionen kan indelas i 2-4 lika stora avdelningar. Delas sektionen i två avdelningar får det finnas tre djur per avdelning. Delas sektionen i tre avdelningar får två djur finnas i vardera avdelning och delas sektionen i fyra delar får det finnas ett djur i varje avdelning. Burarna skall inte placeras så nära varandra att djuren kommer åt att skada varandra.

Maskstorleken på bottennät i rävbure får högst vara 11,5 cm² och tjockleken på tråden minst 2,1 mm. Bot-

tennätet i bur för avelsdjur skall vara tillverkat av plastbeklädd metalltråd.

16 §. Reptiler och amfibier

Terrariets längd bör inte vara kortare än den marklevande ormens längd samt bredden och höjden inte kortare än halva längden. För trädlevande ormar skall istället höjden vara minst lika med ormens längd och kortaste sidan två tredjedelar av ormens längd.

För jätteormar (boa och pyton) kan ovanstående mått reduceras så att terrariets längd är minst tre fjärdedelar av ormens längd. Bredden och höjden bör inte understiga halva ormens längd.

17 §. Hjortdjur

Välbefinnandet hos hjortarna skall kontrolleras regelbundet utan att djuren störs i onödan. Under tillskottsutfodringsperioden tillses hjortarna i samband med den dagliga utfodringen.

Minst 10 % av ytan i ett vilthägn för hjortdjur och mufflon skall bestå av skog eller buskmark.

18 §. Strutsfåglar

Strutsarna skall tillses minst två gånger per dag. Störning av djuren skall undvikas särskilt under fortplantningstiden. Störning av rangordningen inom fågelgruppen skall undvikas.

Ett djur får inte hållas åtskild från de andra djuren om inte djuret är sjukt, trakasseras av de andra eller betar sig aggressivt mot de andra djuren. En fågel som skilts från de övriga skall om möjligt hållas inom syn- eller hörhåll för de övriga fåglarna.

Över tre månader gamla strutsfåglar får inte vara inomhus kontinuerligt. Tiden inne i stallet får inte överstiga 10 dygn per månad. Strutsfåglar bör inte bli genomvåta.

Strutsfåglarnas kycklingar skall börja rastas så snart som möjligt efter kläckningen. Om vädret tillåter skall över tre dagar gamla kycklingar släppas ut dagligen. Är vädret ogynnsamt skall det sörjas för att kycklingarna rör på sig inne i stallet.

Transport av strutsfåglar skall i möjligaste mån undvikas.

Strutsfåglarna får inte användas i löptävlingar eller ridas på.

Det är viktigt med rätt sammansatt kost för att förhindra uppkomsten av leddskador och skador på benstommen. Strutsfåglarna skall redan som kycklingar ha tillgång till både grovt och färskt foder. Kycklingar under tre månader skall alltid ha tillgång till foder. Djuren skall hela tiden ha tillgång till dricksvatten.

För matsmältningen skall över fem månader gamla djur ha tillgång till grus eller småsten. Veckogamla kycklingar ges endast små mängder grus.

Om kycklingarna präglas på sin skötare skall skötaren dagligen vara tillsammans med kycklingarna så mycket som möjligt.

Fjädrar får inte plockas från en levande strutsfågel. Fjädrar får endast klippas av ovanför fjäderns blodsträng och av fågelns ving och stjärtdelar får inga betydande delar klippas bort.

Höjden till stallets innertak skall för vuxna strutsar vara minst 3 m och för vuxna nanduer och emuer minst 2,5 m.

K 18 Djurskyddsförordning (1998:96)

Golvet i stallet skall vara grovt och lätt att rengöra. Golvet i utrymmen för kycklingar skall vara värmeisolerat eller försett med golvvärme. Fuktabsorberande strö av t.ex sand, sågspån eller hackad halm som fåglarna inte gärna äter av skall användas på golven med undantag för utrymmen för kycklingar under 3 veckor.

I stallet skall djurgrupperna hållas åtskilda från varandra så att kontakten mellan dem inte orsakar onödig stress.

I hägn för strutsfåglar skall omgivningarna vara lugna och jordmånen torr. Kontakten mellan avelsgrupper skall undvikas.

Innan fåglarna placeras i en tom farm skall föremål som fåglarna kan svälja avlägsnas. Farmen skall sedan kontrolleras dagligen. Vid farmen skall det finnas skyltar som förbjuder obehöriga tillträde samt anger att det är förbjudet att kasta in föremål i rasthagen.

I rasthagen skall det finnas ett område med ren sand för sandbad som är minst 1,5 m x 1,5 m stort och 15 cm djupt. I en rasthage för avelsgrupp skall det finnas ett lämpligt område för äggläggning.

Från rasthagen skall det finnas tryggt tillträde till stallet. Om marken i rasthagen är frusen, skall den sandas så att fåglarna inte halkar.

Rasthagar som ligger bredvid varandra skall skiljas från varandra för att förhindra konfrontationer mellan fåglarna.

19 §. Skötsel av nyfödda djur

Djur skall ges möjlighet att föda på ett så naturligt sätt som möjligt och så att avkomman inte kommer till skada.

Gödselrännan bakom en bunden ko eller kviga skall täckas före kalvningen.

Ett nyfött lamm och en nyfödd killing skall hållas tillsammans med tackan respektive geten i minst 24 timmar efter födseln om inte någon särskild orsak talar för att djuren skiljs åt. Nyfödda lamm och killingar skall övervakas för att man skall kunna försäkra sig om att det uppstår ett band mellan modern och avkomman. Vid behov skall det finnas en värmeapparat för att trygga tillgången till tilläggsvärme för lammen och killingarna. Nyfödda djur som inte ges möjlighet att dia skall ges råmjölk eller någon ersättande produkt så snart som möjligt efter födseln. Nyfödda kalvar skall ges råmjölk eller någon ersättande produkt senast inom sex timmar från födseln. Därefter skall djuren ha mjölk eller någon ersättande produkt fram till avvänjningen. Fr.o.m. en veckas ålder och fram till avvänjningen skall kalvar, lamm, killingar och föl ha fri tillgång till gräs, hö eller något annat fiberhaltigt foder.

20 §. Sällskapsdjur

Det är förbjudet att inneha eller genom avel frambringa hundar som har extremt stor kamplust, blir lätt retade och biter, bara med svårighet kan förmås avbryta ett angrepp och har en benägenhet att rikta sitt kampintresse mot människor eller andra hundar.

I hundrastgården skall det finnas en från marken upphöjd liggplats samt en hundkoja som skydd mot väder och vind. En katts rastgård skall vara utrustad

med klätter- och klösanordningar. Hundar ska, om de hålls bundna utomhus annat än tillfälligt, vara kopplade till en löplina. Inomhus får hundar endast tillfälligt hållas bundna och då inte längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till avsikten med åtgärden. Hundar som är yngre än ett år får endast tillfälligt hållas bundna.

Övriga sällskapsdjur skall ha ett förvaringsutrymme som är tillräckligt stort för att möjliggöra de rörelser och den motion som varje djur behöver. Det skall också innehålla en inredning som aktiverar djuret och ger de klättermöjligheter, gräv- och viloplattor, gömställen, bad-, sim- eller dykmöjligheter som varje djurart behöver för att kunna utöva sitt naturliga beteende. Om ett djur har särskilda krav på klimat, som temperatur och luftfuktighet, skall detta tillgodoses. Djur som har behov av att vara tillsammans med andra djur skall hållas och skötas på ett sätt som tillgodoser dessa behov.

4 kap. Allmänna krav på beten och hägn**21 §. Beten, fällor och rastgårdar**

Betena skall vara lämpliga för de djur som finns där. Antalet djur skall stå i proportion till betenas storlek, terräng och växtlighet. Betesmarker, rastgårdar och drivningsvägar skall vara fria från främmande föremål som kan skada djuren. Stängslet skall vara utformat så att djur under normala förhållanden inte skadas. I betet får det inte finnas för tränga eller vassa hörn. Marken ska, i anlagda rastgårdar, utfodringsplatser och på andra av djur hårt belastade ytor utomhus, vara hårdgjord, dränerad eller naturligt ha motsvarande funktion.

I fällor, rastgårdar och hagar för utegående djur skall det finnas skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden.

På utfodringsplatserna måste det finnas tillräckligt med utrymme så att alla djur i gruppen kan äta samtidigt såvida djuren inte har fri fodertillgång. Ett djur högt upp på den sociala rangskalan får inte tillåtas dominera hela foderplatsen.

När ett djur hålls på bete får djurets rörelsefrihet inte begränsas genom att tyngder eller andra hindrande föremål fästs vid djuret eller genom att olika delar av djurets kropp binds samman eller genom att djuret binds samman med ett annat djur.

Bara sådana djur som är lämpade för utevistelse under den kalla årstiden får hållas ute året om under förutsättning att de yttre förhållandena, som terräng och markbeskaffenhet, är lämpliga för djurslaget och rasen. Djur som hålls ute året om skall ha tillgång till ligghall, hydda eller motsvarande, som ger dem skydd mot väder och vind samt en torr och ren liggplats som inte får frysa till och som är så stor att alla djur kan ligga ner samtidigt.

Djur som behöver särskild vård skall kunna tas om hand i ett närbeläget utrymme som kan värmas upp.

22 §. Vilthägn

Hägnen skall vara lämpliga för djurarten och så stora att ett djur längre ner på flockens rangskala har möjlighet att fly undan och gömma sig för djur högre

upp på rangskalan. I hägnet får det inte finnas för trånga eller vassa hörn.

I eller i anslutning till hägnet skall det finnas trygga och ändamålsenliga utrymmen där djuren kan undersökas, behandlas och skötas på annat sätt samt isoleras.

Stängslet skall vara tillräckligt kraftigt och högt för att under alla årstider hindra de inhägnade djuren från att komma ut och andra djur från att komma in. Nätet skall vara sträckt och förankrat i marken och lätt för djuren att upptäcka. Övriga regler avseende anläggande och underhåll av stängsel till vilthägn fastställs av [landskapsstyrelsen] i anslutning till anmälan enligt 36 § djurskyddslagen.

5 kap. Behandling av djur

23 §. Mjölkning

Mjölkningsutrustningen skall vara i gott skick och mjölkningsen bör utföras på ett sådant sätt att djurens juver inte kommer till skada.

Rikligt mjölkande kor skall mjölkas minst två gånger om dagen. Getter och tackor som mjölkas skall med hänsyn till deras mjölkproduktion mjölkas tillräckligt ofta.

24 §. Dressyr och användning

Djur får inte dresseras eller användas så att deras hälsa eller välbefinnande tar skada. Djur får inte tvingas att försöka anstränga sig på ett sätt som överstiger deras naturliga anlag eller krafter.

Vad 1 mom. stadgar om användning av djur gäller inte användning av hundar eller andra djur i myndighetsutövning i sådana uppgifter som anknyter till djurets användningsändamål och som på grund av uppgiftens art är förknippade med risk för att djuret skadas.

25 §. Åsamkande av onödigt lidande

Med onödigt lidande avses

1) att levande djur används som mål vid övnings- skjutning eller skyttetävling,

2) att taggsporrar, tagghalsband och taggbetsel används,

3) att levande fisk fjällas eller rensas samt att levande djur plockas eller flås,

4) att levande fåglar eller däggdjur eller andra ryggradsdjur ges som föda till ett djur i vård, om detta inte är nödvändigt för att det djur som vårdas senare skall kunna sättas ut i naturen eller i övrigt absolut nödvändigt för djuret,

5) att mer än skäligen människokraft används vid utdragning av foster ur födande djur,

6) att djur forslas upphängda vid någon kroppsdel,

7) att husdjur eller sådana djur som uppfötts i en farm i produktionssyfte dödas med skjutvapen vid drevjakt eller vid jakt med hund,

8) att djur görs orörliga med hjälp av elektricitet, samt

9) annan verksamhet och andra åtgärder som riktar sig mot djuret och åsamkar det onödigt lidande, onödig smärta eller onödig plåga.

6 kap. Operativa ingrepp, avel m.m.

26 §. Tillåtna operativa ingrepp

Utän hinder av 8 § 1 och 2 mom. djurskyddslagen är följande åtgärder på djur tillåtna:

1) perforation, klippning och tatuering av öronen hos svin, nötkreatur, får, getter och andra animalieproduktionsdjur samt fästande av öronmärke och inoperering av mikrochips på djuren och märkning av ovan nämnda djur på något annat sätt när åtgärden vidtas av en kompetent person och åsamkar kortvarig och lindrig smärta,

2) borttagande av vargtänder på häst när åtgärden vidtas av en veterinär, tatuering av hästar när åtgärden vidtas av en veterinär eller under tillsyn av en sådan, inoperering av mikrochips på hästar när åtgärden vidtas av en kompetent person samt frysmärkning av hästar när åtgärden vidtas av en kompetent person,

3) tatuering av katter när åtgärden vidtas av en veterinär, tatuering av hundar när åtgärden vidtas av en kompetent person samt inoperering av mikrochips på katter och hundar när åtgärden vidtas av en kompetent person,

4) märkning av andra djur än de som avses i 1-3 punkten när åtgärden vidtas av en kompetent person och åsamkar kortvarig och lindrig smärta,

5) (2003/40) kastrering av svin som är yngre än åtta dagar genom en öppen kirurgisk metod när åtgärden vidtas av en kompetent person, kastrering av får som är yngre än sex veckor med Burdizotång när åtgärden vidtas av en kompetent person samt kastrering av svin som är åtta dagar eller äldre, getter, hästar och nötkreatur när åtgärden vidtas av en veterinär,

6) kastrering eller sterilisering av katter, hundar och andra sällskaps- eller hobbydjur när åtgärden vidtas av en veterinär,

7) avhoring av nötkreatur, får och getter genom kirurgi när åtgärden vidtas av en veterinär under bedövning samt förstöring av hornanlaget hos kalvar som är yngre än fyra veckor när åtgärden vidtas av en kompetent person,

8) klippning eller slipning av vassa tandspetsar hos grisar som är yngre än åtta dagar med hjälp av en ändamålsenlig tång eller slipapparat när åtgärden vidtas av en kompetent person, om skador på suggornas spenar förekommer,

9) insättning av nosring hos nötkreatur när åtgärden vidtas av en veterinär, samt

10) kapning av bakåt eller inåt pekande tår fram till första leden hos avelstappar under de 72 första levnadstimmarna när åtgärden vidtas av en kompetent person.

Med en kompetent person avses i 1 mom. en person som har tillräckliga kunskaper i den teknik som används för vidtagande av åtgärden, tillräcklig skicklighet i att vidta åtgärden samt nödvändiga kunskaper om gällande djurskyddsbestämmelser. (2003/40)

De redskap och anordningar som används vid åtgärder på djur skall vara lämpliga för ändamålet, rena och funktionsdugliga.

K 18 Djurskyddsförordning (1998:96)

27 §. Förstöring av kalvars hornanlag

Förstöring av hornanlaget hos en kalv som är yngre än fyra veckor är tillåtet endast genom bränning. Hornanlaget får inte förstöras med lut eller annat frätande ämne. De instrument eller anordningar som används vid bränningen skall hållas rena och funktionsdugliga. När varmbränning används skall brännjärnet vara glödande hett under hela bränningen. Varje hornämne får brännas endast en gång under högst 20 sekunder. Under bränningen skall man se till att kalven inte kan röra på huvudet.

28 §. Avel

Sådan naturlig eller artificiell reproduktion och en sådan avelsmetod som åsamkar eller kan åsamka djur lidande eller skada får inte användas.

Djur får inte hållas för produktionsändamål, om det inte utgående från deras fenotyper eller genotyper rimligen kan antas att djuren kan hållas utan att det är till men för djurens hälsa eller välbefinnande.

29 §. Farmuppfödning av vilda djur

Följande vilda däggdjurs- och fågelarter är tillåtet att hålla för farmuppfödning för produktion av kött, ägg eller avelsdjur för kött- eller äggproduktion:

hjortdjur, skogshare, vildsvin, mufflon, hönsfåglar, gräsand, struts, emu och vanlig nandu.

För skinn- och pälsproduktion är det tillåtet att hålla mink, iller, räv och mårhund i farm.

30 §. Djurtävlingar

Vid offentlig tävling av djur skall det finnas en veterinär som förordnats av [landskapsstyrelsen]. Med offentlig tävling avses alla former av tävlingar som sker med djur och som genom annonsering eller på annat sätt bekantgjorts eller till vilka anmälan skall ske.

Veterinären skall före tävlingen besiktiga tävlingsområdet och de deltagande djuren. Om djur utsätts eller kan antas bli utsatt för skada eller lidande skall veterinären med omedelbar verkan helt eller delvis förbjuda tävlingen eller att ett visst djur deltar i tävlingen.

Vid nedanstående offentliga tävlingar får tävlingsveterinärens medverkan inskränkas till besiktning av de deltagande djuren och tävlingsområdet varje tävlingsdag före tävlingen:

1) hopptävling med svårighetsgrad t.o.m. lätt A för ponny och hopptävlingar med svårighetsgrad t.o.m. 1,20 för övriga hästar,

2) precisionskörning vid körtävlingar med häst,

3) hästplöjning,

4) skogskörning med häst,

5) brukskörning med häst och vagn,

6) bruksridning,

7) ridtävling med islandshästar,

8) voltigetävling,

9) gymkhanatävling med häst,

10) tornerspel med häst,

11) draghundstävling, inbegripet nomekörning och tävling i nordisk stil, i sprintklass på en sträcka av längst 30 kilometer, samt

12) hundkapploppning på rakbana.

Följande offentliga tävlingar får genomföras utan någon medverkan av tävlingsveterinär:

1) dressyrtävling med häst,

2) dressyrprov vid fälttävlan med häst,

3) dressyr vid körtävling med häst,

4) klubbtävling, arrangerade som hopptävlingar med svårighetsgrad t.o.m. lätt B för ponny respektive svårighetsgrad t.o.m. 1,10 för övriga hästar,

5) lokaltävling, arrangerade som hopptävlingar med svårighetsgrad t.o.m. lätt B för ponny respektive svårighetsgrad t.o.m. 1,10 för övriga hästar,

6) agilitytävlingar och liknande tävlingsformer med hund,

7) lokala vallhundstävlingar,

8) jaktprov med hund, samt

9) tävling med andra små sällskapsdjur än hundar och katter.

31 §. Cirkusdjur

På cirkus och vid annan jämförbar föreställning får inte apor, rovdjur, vilda idisslare, hovdjur, pungdjur, säldjur, noshörningar, flodhästar, rovfåglar, strutsfåglar eller krokodildjur användas.

Utan hinder av vad som stadgas i första mom. får dock hundar, tamkatter, sjölejon, tamhästar och tama åsnor användas.

7 kap. Storleken på boxar och båsar m.m.**32 §. Storleken på boxar och båsar**

De mått som anges i detta kapitel är minsta mått för normal inredning. I ett befintligt stall kan mindre avvikelser från måttbestämmelserna accepteras, om det är djurskyddsmässigt acceptabelt för det enskilda djuret. Detsamma gäller vid ombyggnad, under förutsättning att planlösningen i stallet är god.

33 §. Ensambbox

Djurslag	Boxens minsta mått i m ²	Övriga krav
Kalv 0 – 4 veckor	längd: 1,20 m, bredd: 1,00 m	Välströad bädd. Boxens väggar skall tillåta ögonkontakt och beröring med andra nötkreatur om inte veterinärmedicinska skäl kräver avskildhet.
Kalv 4 – 8 veckor	längd: 1,40 m, bredd: 1,10 m	
Fullvuxet får eller get	1,4	Djuret skall obehindrat kunna vända sig runt.
Galtbox	6	Galten skall obehindrat kunna vända sig runt. Om boxen används för betäckning skall det finnas tillräckligt utrymme för betäckningen.
Betäckningsbox	10	Boxen skall ha riklig ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.

Båsar för bundna nötkreatur skall vara tillräckligt långa och breda så att djuret kan stå och ligga ner på ett jämnt underlag.

34 §. (2003/40) *Box för flera djur*

Djurslag	Golvytta m ² /djur	Övriga krav
Kalv under 150 kg	1,5	Djuren skall kunna vända sig runt och ligga ner utan svårigheter. Välströad box för djur under 2 veckor. Golvytan i box med djupströbädd skall vara minst 30 % större än i boxar med spaltgolv för djur över 150 kg.
Ungdjur 150-220 kg	1,7	
Ungdjur 220-400 kg	1,9	
Ungdjur > 400 kg	2,3	
Dikor	4,5	Har boxen dränerat golv skall det finnas en ströad ligglplats för varje ko.
Mjölkkor	6,0	
Killing	0,25	Angivna mått gäller golvytta exklusive foderhäckyta. Killingboxen skall ha en välströad ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.
Ungget	0,5	
Get	1,20	
Get med killingar	2	Boxen skall ha en välströad ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.
Lamm under 15 kg	0,25	Boxen skall ha en välströad ströbädd och får inte ha spalt- eller gallergolv.
Lamm 15-30 kg	0,50	
Lamm över 30 kg	0,75	
Får upp till 55 kg	1,0	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 0,8 m ² .
Får över 55 kg	1,4	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 1,0 m ² .
Dräktig tacka upp till 55 kg	1,3	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 1,1 m ² .
Dräktig tacka över 55 kg	1,7	Gäller golv med ströbädd. För galler eller spaltgolv är minimiytan 1,3 m ² .

35 §. *Utrymme för hästar*

Hästar i spiltor skall ha följande utrymmen:

	Spilta			Utfodringspilta	
	längd, m	bredd, m	skiljeväggs höjd exkl. galler, m	längd, m	bredd, m
Ponny A (längd <1,60 m, mankhöjd 1,07 m)	1,80	1,15	0,95	1,75	0,50
Ponny B (längd 1,95 m, mankhöjd 1,08-1,30 m)	2,15	1,40	1,15	2,10	0,55
Ponny C (längd 2,10 m, mankhöjd 1,31-1,40 m)	2,35	1,50	1,25	2,30	0,60
Ponny D (längd 2,20 m, mankhöjd 1,41- 1,48 m)	2,45	1,60	1,30	2,40	0,65
Liten häst (längd 2,35 m, mankhöjd 1,49-1,60 m)	2,65	1,75	1,40	2,60	0,70
Stor häst (längd 2,50 m, mankhöjd 1,61-1,70 m)	2,85	1,85	1,50	2,75	0,75
Häst med en mankhöjd över 1,70 m	1,7 x mankhöjd	1,1 x mankhöjd	0,9 x mankhöjd	1,65 x mankhöjd	0,45 x mankhöjd

Hästar i box skall ha följande utrymmen:

	Enhästbox		Fölningsbox	
	area, m ²	kortaste sida, m	area, m ²	kortaste sida, m
Ponny A	4,0	1,60	4,5	1,90
Ponny B	5,0	1,90	6,5	2,30
Ponny C	6,0	2,10	7,5	2,50
Ponny D	7,0	2,20	8,5	2,60
Liten häst	8,0	2,35	10,0	2,80
Stor häst	9,0	2,50	11,0	3,00
Häst med en mankhöjd över 1,70 m	(1,8 x mankhöjd) ²	1,5 x mankhöjd	(2,0 x mankhöjd) ²	1,8 x mankhöjd

Takhöjden i stallet skall vara 1,5 x mankhöjden, dock lägst 2,2 m. I boxväggar och spiltkiljeväggar skall avstånd mellan vägg och tak vara mindre än 150 mm eller mer än 450 mm och avståndet mellan vägg eller boxdörr och golv mindre än 35 mm.

Fria öppningar i galler för stor och liten häst bör för stående galler vara mindre än 25 mm eller 65-85 mm och för liggande galler mindre än 85 mm eller 160-200 mm eller mer än 450 mm.

36 §. *Utrymmeskrav för kycklingar och värphöns på golv*

Kycklingarnas ålder	Antal kycklingar/m ²	Längden vid utfodringsstrågets kant per kyckling	Längden vid vattentrågets kant per kyckling	Antal kycklingar per rund vattenbehållare
0-6 veckor	25	2 cm	0,5 cm	150
7-12 veckor	15	5 cm	0,65 cm	100
13-18 veckor	10	5 cm	0,65 cm	100

I utrymmen för fullvuxna värphöns får det högst finnas 30 kg värphöns/m².

37 §. *Utrymmeskrav för övriga fjäderfä på golv*
Avelsdjur skall ha följande utrymmen:

	Golvarea		Värprede			
	Enbart inomhus, djur/ m ²	Vid möjlighet till utevistelse, djur/ m ²	Längd, m	Bredd, m	Höjd, m	Foderautomater/100 djur
Kalkoner	2		0,5	0,4	0,6	2
Gäss	1	2	0,6	0,6	0,6	3
Ankor	2	4	0,4	0,4	0,5	2

En rastgård bör vara minst dubbelt så stor som vad som föreskrivs som minsta mått för inomhusutrymme.

K 19 Djurtransportförordning (1998:97)

Slaktdjur skall ha följande utrymme:

	Ålder, veckor	Golvarea		Foder- auto- mater/ 100 djur	Vatten- behållare/ 100 djur
		Enbart inomhus, kg/m ²	Vid möjlighet till utestvistelse, kg/m ²		
Slaktkyckling	fullvuxen	30		1	1
Kalkoner	0-12	30		1,5	1
Kalkoner	13-18	30		3,0	2
Gäss ^{1,2}		14	18	4,0	4
Ankor ¹		16	20	3,0	3

Runt fodertråg 7 mm/djur (fri utfodring), rakt vattenråg 9 mm/djur.

¹ Under den första uppfödningssvekan får beläggningen var högst 15 djur/m². Beläggningen skall därefter sänkas successivt. Efter 4 veckor gäller tabellvärdena.

² Uppfödning i ligg- och utfodringshall med rastgård: golvarea i ligghall 32 kg/m², rastgård 10 ggr liggallsarean.

38 §. Utrymmeskrav för strutsfåglar

Fågelart och ålder	Max antal fåglar	Djurstall		
		Fållans minsta yta (m ²)	Minsta yta/fågel (m ²)	Rasthagens minsta yta (m ²)
Struts, emu och nandu (Rhea Americana) < fyra dagar	40	1		
Struts > 4 dagar - 3 veckor	40	5	10	100
Emu och nandu > 4 d - 3 v	40	5	5	75
Struts > 3 v - 6 mån	40 ³	15	10-40	100-1000 ⁴
Emu och nandu > 3 v - 6 mån	40 ³	10	20	100-500 ⁴
Struts > 6 mån - 1 år		30	800/3	1000
Emu och nandu > 6 mån - 1 år		20	150	500
Struts > 1 år - köns mogen		30	1000/3	1000
Emu och nandu > 1 år - köns mogen		20	200	500
Vuxen struts	5	30	2000/3	1000
Vuxen emu och nandu	1+1 ⁵	30	250	500

³ Om kycklingarna är av samma storlek.

⁴ Utrymmet skall ställas i relation till fågelns ålder.

⁵ Om mer än en avelsgrupp finns inom samma område är det viktigt att fåglarna har tillräckligt skydd och extra utrymme så att de kan undvika varandra.

39 §. (2003/40) Utrymmeskrav för svin

För svin som hålls i grupp gäller följande minimikrav, om inte annat följer av 2 mom:

Levande vikt	Golvyta m ² /djur	Övriga krav
högst 10 kg	0,15	

Levande vikt	Golvyta m ² /djur	Övriga krav
över 10 men högst 20 kg	0,20	Golvytan i box med djupströbädd skall vara minst 30 % större än i boxar med andra golv.
över 20 men högst 30 kg	0,30	
över 30 men högst 50 kg	0,40	
över 50 men högst 85 kg	0,55	
över 85 men högst 110 kg	0,65	
över 110 kg	1,00	

För gyltor efter betäckning och suggor som hålls i grupp gäller följande minimikrav:

	Golvyta m ² /djur	Övriga krav
Gylta efter betäckning	1,64	Om djuren hålls i en grupp med mindre än sex individer skall den fria golvytan ökas med 10 %.
Sugga	2,25	Om de hålls i en grupp med 40 eller fler individer kan den fria golvytan minskas med 10 %. Minst 0,95 m ² per gylta och 1,3 m ² per sugga måste vara en sammanhängande fast golvyta varav högst 15 % får reserveras för dräneringsöppningar. Om färre än sex individer hålls i boxen skall dess sidor vara längre än 2,4 m, annars skall sidorna vara längre än 2,8 m.

För spaltgolv av betong som används för svin som hålls i grupp gäller följande krav:

	Spaltvidd högst	Stavbredd minst
Smågrisar	11 mm	50 mm
Avvanda smågrisar	14 mm	50 mm
Avels- och slaktsvin	18 mm	80 mm
Gyltor efter betäckning och suggor	20 mm	80 mm

Ikraftträdandebestämmelse (1998:97):

Denna förordning träder i kraft den 1 november 1998.

Bestämmelsen i 7 § 5 mom gäller från den 1 januari 2005.

Ikraftträdandebestämmelse (2003/40):

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 2003. Förordningens 39 § 2 och 3 mom. tillämpas endast på anläggningar som uppförs, byggs om eller tas i bruk efter förordningens ikraftträdande. Från och med den 1 januari 2013 tillämpas bestämmelserna på alla anläggningar.

K 19 Djurtransportförordning (1998:97)

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på transport av alla typer av djur inom landskapet Åland, mellan landskapet och riket samt mellan landskapet och ett annat land. Med undantag av 1-7 §§ tillämpas inte denna förordning på transporter där resans totala längd är högst 50 km. Inte heller vid transport av djur i icke-kommersi-

ellt syfte och av något enskilt djur som ledsagas av en fysisk person som ansvarar för djuret under transporten eller vid transport av sällskapsdjur som följer sin ägare på en privat resa tillämpas ovannämnda paragrafer.

Då en boskapsuppfödare med eget fordon flyttar djur från en betesmark till en annan utan att det sker i förvärssyfte tillämpas endast 1-3 §§ samt i tillämpliga delar 4-7 §§.

2 §. Förberedelser och förutsättningar för transport

Djurens välbefinnande skall tillgodoses under transporten och de skall ges vatten, föda och vila med lämpliga intervall.

Djur får inte transporteras om de inte är i tillräckligt bra kondition för att klara resan. Mer än lindrigt sjuka eller skadade djur får inte transporteras annat än till slakt eller avlivning eller till veterinär, om transporten inte utsätter dem för ytterligare lidande. Större allvarligt sjuka hovdjur får endast transporteras efter tillstånd av en veterinär.

Djuren skall transporteras till bestämmelseorten utan onödiga dröjsmål.

3 §. Person som ansvarar för transporten

Djuren skall under transporten åtföljas av en skötare såvida inte transportören utför skötarens uppgifter eller djuren transporteras i ett väl ventilerat fordon och vid behov har tillgång till foder och vatten.

4 §. Allmänna krav på transportfordon

Transportfordonen skall vara trygga och säkra och anpassade till djurarten som transporteras. Dörrarna till transportutrymmet skall vara konstruerade så att djuren inte riskerar att falla ut när dörrarna öppnas. I utrymmet får det inte finnas några vassa kanter eller utskjutande föremål som kan skada djuren. Skiljeväggar, skrank eller bommar som används för att skilja djuren åt eller stödja dem under transporten skall vara anpassade till djurens storlek.

Golven skall vara halksäkra och öppningar i perforerade golv skall ha släta kanter och vara så små att djuren inte riskerar att skada sig under transporten. På golvet skall det finnas tillräckligt med strö för absorbering av sekret om inte avlägsnandet av sekretet kan ordnas på något annat lika effektivt sätt. I fordonets lastutrymme skall det finnas tillräcklig belysning så att djuren kan lastas och skötas på bästa sätt. Ventilationen skall vara tillräcklig och förhindra uppkomsten av kondens inne i lastutrymmet. Avgaser får inte komma in till djuren. I fordonet skall det finnas nöd-slaktutrustning.

Djur som normalt hålls åtskilda skall även transporteras åtskilda från varandra.

Djur får inte transporteras i en personbils bagageutrymme såvida inte bagageutrymmet har en öppen förbindelse med bilens passagerarutrymme och djuren inte utsätts för onödigt lidande.

Framgår det inte av transportemballaget att det innehåller levande djur skall det på emballaget finnas en märkning med innehållet och en upplysning att djuren skall hållas i upprätt ställning.

Fordon som lastats med djur skall köras så försiktigt att djuren inte löper risk att skadas.

5 §. Lastning och avlastning

Innan djuren lastas skall fordonet vara rent och vid behov desinficerat. Broar, ramper och lastningshissar skall ha halksäkra golv och vid behov tillräckligt höga och kompakta sidoskydd för att undvika att djuren faller av. Lutningen på ramperna skall vara så liten som möjligt. Ämmen som används för att förhindra fryssning av lastnings- och avlastningsutrustningen får inte vara farliga eller giftiga för djuren.

Djuren skall bemötas lugnt och förflyttas med varmsamhet och om möjligt genom att utnyttja djurens naturliga flockinstinkt. Djuren får inte lyftas på ett sätt som orsakar onödigt smärta. Elektriska påfösare får endast användas på fullvuxna nötkreatur och svin om det är absolut nödvändigt och bara när djuren kan röra sig utan hinder. Stötarna får inte ges onödigt tätt och endast under en sekund mot bakpartiets muskulatur.

I fordonet skall djuren placeras så att de inte tränger, smutsar ned eller skadar varandra. Djuren skall vid behov skyddas mot fordonets rörelser genom stödjande skiljeväggar, skrank eller bommar. Burar, lådor och andra transportemballage skall fästas så att de inte kan förskjutas, och placeras så att alla djuren får tillräckligt med luft och inte smutsar ned varandra. Djuren skall lastas så att fordonet inte blir instabilt. Under transport och hantering skall transportbehållarna hållas upprätta, och de får inte utsättas för kraftiga krängningar eller skakningar.

Om djur hålls tjuvrade under transporten, skall de rep eller fästnanordningar som används vara så starka att de inte går av under resan. Repen och fästnanordningarna skall avpassas och regleras så att djuren inte kvävs eller skadas på något annat sätt eller hindras från att lägga sig ned, äta eller dricka. Djur får inte transporteras med sammanbundna ben, utom om det är absolut nödvändigt på grund av att djuret lider av en sjukdom eller är svårhanterligt. Djur får inte bindas vid hornen eller vid nosringen.

Transporteras utöver djur också annan last i ett fordon skall lasten säkras så att risken för att djuren skadar sig eliminerar. På fordonet får inte varor som kan äventyra djurens välbefinnande lastas.

Djur som har dött under transporten samt använt strö och sekret skall avlägsnas så snart som möjligt.

6 §. Sjötransport

Djurtransportutrymmena på fartyg skall vara försedda med adekvat dränering om inte djuren transporteras i ett fordon som lastas på fartyget. Det skall finnas obehindrat tillträde till djurens utrymmen så att de kan skötas under resan. När fordon som innehåller djur lastas på ett fartyg skall det ses till att ventilationen är tillräcklig under hela resan. Fordonen skall fästas stadigt i fartyget. På fartyget skall det finnas möjlighet att isolera och hjälpa eller nödslakta djur som insjuknat eller skadats.

7 §. Lufttransport

Vid lufttransport av djur skall Internationella lufttransportorganisationens (International Air Transport Association, IATA) bestämmelser följas. Extremt höga eller låga temperaturer eller förändringar i lufttrycket får inte förekomma under flygningen.

K 19 Djurtransportförordning (1998:97)**2 kap. Tillstånd att transportera djur och register över djurtransportörer****8 §. Ansökan om tillstånd att transportera djur**

För att få transportera djur eller hyra ut eller på annat sätt överlåta djurtransportfordon i förvärvssyfte krävs tillstånd av [landskapsstyrelsen]. I transportansökan, som skriftligen lämnas till [landskapsstyrelsen], skall följande uppgifter finnas med:

- 1) sökandens namn och fullständiga adress,
- 2) den firma som eventuellt kommer att användas i verksamheten,
- 3) inom vilket område transportverksamheten i huvudsak skall bedrivas och vilka djur verksamheten i huvudsak gäller,
- 4) vilka fordon som kommer att användas för transporterna,
- 5) när verksamheten skall inledas, samt
- 6) andra upplysningar som [landskapsstyrelsen] kräver.

Till ansökan om tillstånd skall fogas

- 1) en kopia av bolagsordningen eller stadgarna samt registerutdrag, om sökanden är ett bolag, ett andelslag eller någon annan sammanslutning, och
- 2) en utredning om den personal som ansvarar för transporten och om personalens behörighet.

När ansökan om tillstånd för uthyrning eller annan överlåtelse av djurtransportfordon i förvärvssyfte görs, iaktas ovanstående i tillämpliga delar.

Tillstånd krävs inte av en djurtransportör som är etablerad i en stat utanför Europeiska gemenskapen om transportören lämnar [landskapsstyrelsen] en skriftlig förbindelse om att stadgandena och bestämmelserna om djurskydd iaktas vid djurtransporterna samt bifogar ett intyg om att de personer som ansvarar för transporterna har den utbildning eller praktiska erfarenhet som krävs för transport av djur samt för hantering och skötsel av djuren i samband med transporten.

9 §. Register över djurtransportörer

[Landskapsstyrelsen] för ett register över de djurtransportörer som har beviljats tillstånd att idka verksamheten. I registret antecknas följande uppgifter:

- 1) namn och adress på den som har beviljats tillstånd att transportera djur,
- 2) namn och adress på de personer som ansvarar för djurtransporterna,
- 3) den typ av transportmateriel som används och materielens registreringsnummer eller andra uppgifter som behövs för identifikation av transportmaterialet eller transportmedlen,
- 4) uppgifter som gäller beviljande och återkallande av tillståndet samt andra åtgärder som hänför sig till det, samt
- 5) uppgifter om den förbindelse som en djurtransportör som är etablerad i en stat utanför Europeiska gemenskapen har lämnat.

[Landskapsstyrelsen] lämnar de uppgifter ur sitt register som avses i 1 mom. 1-4 punkten till jord- och skogsbruksministeriet.

10 §. Beviljande och återkallande av tillstånd

Tillstånd beviljas, om

1) sökanden eller någon som är anställd hos honom har den utbildning eller motsvarande praktisk erfarenhet som behövs för transport av djur samt för hantering och skötsel av dem i samband med transporten; denna behörighet krävs dock inte, om en verksamhetsidkare utan att själv transportera djur endast hyr ut eller annars överlåter transportfordon för djurtransporter till någon annan, och

2) sökanden har tillgång till transportfordon som är lämpliga för djurtransporter.

[Landskapsstyrelsen] kan återkalla ett tillstånd, om den som beviljats tillståndet inte följer bestämmelserna i djurskyddslagen eller med stöd av den utfärdade stadganden eller bestämmelser eller de villkor som ställs i tillståndet, eller om någon av de förutsättningar för beviljande av tillstånd som nämns i 1 mom. inte längre föreligger.

11 §. Anmälan om förändringar

Den som beviljats tillstånd att transportera djur är skyldig att meddela [landskapsstyrelsen] då någon förändring sker avseende någon av de uppgifter som har lämnats enligt 8 § eller andra förutsättningar för tillståndet ändras.

12 §. Djurtransportörens uppgifter

Djurtransportören ansvarar för transporten och skötseln av djuren under transporten. Djurtransportören ansvarar för att eventuell färdplan upprättas, visas för tjänsteveterinären för utfärdande av ett hälsointyg samt fylls i under transporten. Beroende på djurarten och transportsättet skall djurtransportören dessutom se till att de maximala transporttider och viloperioder för djuren som stadgas i 4 kap. iaktas under transporten. Djurtransportören skall se till att djuren utan dröjsmål transporteras till sin bestämmelseort och att de vattnas, utfodras och vid behov mjölkas på ett lämpligt sätt och med lämpliga mellanrum under transporten.

3 kap. Handlingar som medföljer djurtransporter**13 §. Identifikation av djuren**

En transport skall åtföljas av en handling som anger djurens ursprung och ägare eller innehavare, avsändningsorten och bestämmelseorten samt datum och klockslag för avfärden. Handlingen skall på begäran visas för de tillsynsmyndigheter som anges i djurskyddslagen.

14 §. Färdplan

En färdplan skall upprättas för över åtta timmar långa transporter av nötkreatur, hovdjur, får, getter och svin. Färdplanen skall göras upp för hela resan och inkludera eventuella mellan- och omlastningsstationer samt andra uppgifter som [landskapsstyrelsen] bestämmer. Om ett hälsointyg dessutom krävs för transporten skall hälsointygets nummer antecknas på färdplanen, som skall stämplas av den tjänsteveterinär som har utfört kontrollen. Färdplanen skall under resan förvaras som bilaga till hälsocertifikatet och på begäran uppvisas för de tillsynsmyndigheter som anges i djurskyddslagen.

Efter transporten skall djurtransportören lämna färdplanen i original till tjänsteveterinären på avsändningsorten. En kopia av planen skall förvaras i ett år från det att resan upphört.

4 kap. Transporttidens längd, med undantag av flygtransporter, för nötkreatur, hovdjur, får, getter och svin

15 §. Maximal transporttid

Transporttidens längd vid vägtransporter och sjötransporter av animalieproduktionsdjur får inte överstiga åtta timmar såvida inte fordonet uppfyller följande krav.

I fordonet skall det vara möjligt att använda flyttbara skiljeväggar, skrank eller bommar för att bilda bås och det skall vara möjligt att direkt komma fram till de inlastade djuren. Lastutrymmet skall vara försett med luftkonditionering och ett vattningssystem som kan kopplas in under pauserna. På golvet skall det finnas så mycket strö som transporttiden förutsätter och i fordonet måste det finnas för djurarten lämpligt foder i tillräckliga mängder.

Djuren skall dessutom få vila, äta och dricka så som stadgas i detta kapitel.

16 §. Förlängning av transporttiden vid vägtransport

icke använda kalvar, lamm, killingar och föl, vilka utfodras med mjölk, samt icke använda spädgrisar får transporteras i högst nio timmar utan viloperiod. Efter detta måste de få vila minst en timme, under vilken de skall få dricka och vid behov utfodras. Efter viloperioden får transporten fortsätta i högst nio timmar.

Svin får transporteras i högst 24 timmar utan viloperiod. Under resan skall de hela tiden ha tillgång till dricksvatten.

Hovdjur, med undantag av de registrerade hästar som avses i rådets direktiv om djurhälsovillkor vid rörelse och import av hästdjur från tredje land (90/426/EEG), får transporteras i högst 24 timmar utan viloperiod. Under resan skall djuren vattnas och vid behov utfodras med åtta timmars mellanrum.

Andra djur som avses i detta kapitel, utom de som nämns i 1-3 mom. får transporteras i högst 14 timmar utan viloperiod. Efter detta måste de få vila i minst en timme, under vilken de skall vattnas och vid behov utfodras. Efter viloperioden får transporten fortsätta i högst 14 timmar.

Efter de maximala transporttider som anges i 1-4 mom. skall djuren lastas ur, vattnas och utfodras samt få en vilotid på minst 24 timmar innan de lastas på nytt.

17 §. Förlängning av transporttiden vid sjötransport

Utän hinder av vad som stadgas om transporttidens längd får transporttiden förlängas vid sjötransport, om fordonet uppfyller de särskilda krav som anges i 15 §. Vid sjötransport skall då, beroende på djurarten, stadgandena i 16 § iaktas, med undantag av den maximala transporttiden och viloperioderna.

Om sjötransporten sker mellan två platser inom Europeiska unionens område, på en direkt och regelbundet trafikerad linje så, att fordonet lastas på fartyget utan att djuren lastas ur, skall djuren lastas ur fordonet

i bestämmelsehamnen eller i närhet av den och ges vila.

18 §. Förlängning av den maximala transporttiden i djurens intresse

När djurens intresse förutsätter detta, får den maximala transporttid som anges i 16 § förlängas med högst två timmar vid vägtransporter och de transporter som anges i 17 § 2 mom., i sådana fall där bestämmelseorten är nära när den maximala transporttiden löper ut.

5 kap. Transport av tama hovdjur, nötkreatur, får, getter och svin

19 §. Transport

Djur får inte transporteras omedelbart före eller efter nedkomst och nyfödda djur får inte transporteras förrän naveln är helt läkt.

Efter en transport över åtta timmar skall djuren hållas under uppsikt med beaktande av djurens hälsotillstånd under 4-5 dagar om de inte skall slaktas snart efter transporten.

Särskilda bestämmelser för vissa djurslag

20 §. Tama hovdjur

Hovdjur får inte transporteras i fordon med mer än ett plan. Vid transport av hästar skall utsatta kroppsdelar vid behov skyddas med kroppsskydd. Hovdjur skall transporteras i individuella spiltor eller bås om de är aggressiva mot varandra. Transporteras de i grupp skall djurens bakhovar vara oskodda. Hovdjur med undantag av oskolade föl skall bära grimma när de transporteras i grupp.

21 §. Nötkreatur

Mjölkande kor skall mjölkas två gånger per dygn och inte med mer än 15 timmars mellanrum.

22 §. Svin

Vid transport av svin skall temperaturen och ventilationen i transportutrymmet kontrolleras med jämna mellanrum. Vid behov skall svinen kylas ner med en lätt vattendusch.

6 kap. Transport av fjäderfä, andra tamfåglar, tama kaniner samt hundar och katter

23 §. Fjäderfä och andra tamfåglar

Fåglarna skall lastas i dämpad belysning. Vid hanteringen av fåglar och transportemballage som innehåller fåglar skall särskild försiktighet iakttagas. Vid lastning av burhöns skall transportlådor, burar eller liknande placeras så nära hönsburarna som möjligt. Fåglarna tas försiktigt ur burarna med en hand under bröstet och en hand över vingarna för att skydda fågeln från skador. De transportemballage som används skall vara så konstruerade att fåglarna inte kan sticka ut huvud eller ben ur transportemballaget.

Fjäderfä samt andra tamfåglar och tama kaniner skall ha tillgång till vatten och lämplig föda under resan, om den inte pågår mindre än 12 timmar när lastnings- och avlastningstiden inte inräknas. Fågelungar behöver dock inte ha tillgång till vatten eller föda, om

K 19 Djurtransportförordning (1998:97)

resan pågår mindre än 24 timmar och fullgörs inom 72 timmar efter kläckningen.

24 §. Tama hundar och katter

Om hundar transporteras i en släpvagn efter ett fordon skall höjden på det utrymme som hunden har till sitt förfogande vara 5 cm högre än höjden till hjässan när hunden står upp, 20 cm längre än hunden är lång från nos till svanskota och dubbelt så bred som hundens bringa. Hunden skall transporteras i ett transportemballage som lastas i transportutrymmet. Släpvagnen skall dessutom vara försedd med fönster eller lämplig belysning. Under löptiden transporteras han och hondjur åtskilda från varandra.

Tama hundar och tama katter skall under resan vattnas med minst 12 timmars och utfodras med minst 24 timmars mellanrum.

7 kap. Andra än ovan nämnda däggdjur samt fiskar och växelvarma djur**25 §. Allmänna regler**

Vid transport av dessa arter är det extra viktigt att temperaturen är den rätta och att ventilationen fungerar. Ventilationshål får inte vara så stora att djuret kan komma i kontakt med människor som hanterar transportemballaget. Djur som kan vara farliga för varandra skall transporteras åtskilda. På transportemballaget skall det finnas en upplysning om att transportemballaget innehåller vilda, skygga eller farliga djur. Är djuret giftigt skall det också anges. Transportemballaget skall ha en sådan höjd att djuret kan stå i naturlig ställning men inte resa sig på bakbenen. Transportemballagets tak skall madrasseras. Med transporten skall följa skriftliga instruktioner om djurets skötsel samt uppgifter om eventuella lugnande läkemedel som har använts, dosering och den tidpunkt då läkemedlet gavs. Djur som tagits upp i konventionen om internationell handel med hotade arter av den vilda floran och faunan (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora, CITES-konventionen), skall transporteras i enlighet med CITES bestämmelser för transport och förberedelse för avsändning av levande vilda djur och växter.

26 §. Hornbärande djur

Hornbärande djur med basthorn får inte transporteras om inte transporten är absolut nödvändig för djurets välbefinnande. Man skall då se till att hornen inte kan fastna i transportemballaget. Mufloner skall transporteras åtskilda från varandra.

27 §. Vildsvin

Transporter av vildsvin under sex månader får ske i grupper om högst 15 svin. Vildsvin som är äldre än sex månader skall transporteras åtskilda från varandra.

28 §. Pälsdjur

Fullvuxna pälsdjur skall transporteras åtskilda i var sitt transportemballage. Transportemballaget skall minst ha följande inermått:

	Räv	Mink och iller
Längd	70 cm	49 cm
Bredd	40 cm	17 cm
Höjd	50 cm	15 cm

Pälsdjur skall vattnas under en transport som varar längre tid än tre timmar och utfodras under en transport som varar längre tid än 24 timmar.

29 §. Strutsfåglar

Ungar till struts, emu och vanlig nandu (*Rhea Americana*) skall transporteras i uppvärmda transportemballage så att temperaturen motsvarar ungarnas värmebehov.

30 §. Fiskar

Vid transport av fiskar skall vattnets temperatur och syrehalt vara, och hållas på en lämplig nivå för fiskarten i fråga.

31 §. Fåglar

Fåglar skall transporteras i halvskyddning och får inte utsättas för drag eller för mycket ljus. I transportutrymmet för burfåglar skall det finnas sittpinnar som är anpassade till fåglarnas storlek. Samtliga fåglar måste få rum på pinnarna samtidigt. Stora papegojor transporteras åtskilda från varandra. Vid transport av oroliga fåglar skall transportemballagets tak vara madrasserat.

32 §. Kräl och groddjur

Vid transport av dessa arter är det viktigt att temperaturen och luftfuktigheten är den rätta för arten. Transportemballage för ormar och ödlor skall madrasseras med lämpligt material.

8 kap. Utrymmeskrav för vissa djurarter**33 §. Vägtransporter**

Djur	Yta, m ² / djur	Anmärkingar
Fullvuxna hästar	1,75	Dessa siffror kan variera med högst 10 % för fullvuxna djur och med högst 20 % för föl och ungdjur beroende på djurens vikt och storlek, fysiska tillstånd, väderleksförhållanden och transporttid. *2,4 om resan är längre än 48 tim. Föl och ungdjur skall kunna ligga ner under långa resor.
Unghästar 6-24 månader	1,2*	
Ponnyer (max 143 cm)	1,0	
Föl 0-6 månader	1,4	
Kalvar medelvikt 50 kg	0,30-0,40	
Kalvar medelvikt 110 kg	0,40-0,70	Dessa siffror kan variera beroende på djurens vikt och storlek, fysiska tillstånd, väderleksförhållanden och transporttid.
Kalvar medelvikt 200 kg	0,70-0,95	
Boskap medelvikt 325 kg	0,95-1,30	
Boskap medelvikt 550 kg	1,30-1,60	
Boskap medelvikt >700 kg	>1,60	

Djur	Yta, m ² / djur	Anmärkningar
Lamm och klippta får <55 kg	0,20-0,30	Dessa siffror kan variera beroende på djurens ras, storlek, fysiska tillstånd, väderleksförhållanden och transporttid. För lamm under 26 kg kan beläggningsgraden vara under 0,20
Lamm och klippta får >55 kg	>0,30	
Oklippta får <55 kg	0,30-0,40	
Oklippta får >55 kg	>0,40	
Högdräktiga tackor <55 kg	0,40-0,50	
Högdräktiga tackor >55 kg	>0,50	
Getter <35 kg	0,20-0,30	
Getter 35-55 kg	0,30-0,40	
Getter >55 kg	0,40-0,75	
Högdräktiga getter <55 kg	0,40-0,50	
Högdräktiga getter >55 kg	>0,50	
Svin		Grisarna måste kunna ligga ner och stå upp i sin naturliga ställning. Beläggningsgraden för grisar på ca 100 kg bör därför inte överskrida 235 kg/m ² . Grisarnas ras, storlek och fysiska tillstånd kan göra det nödvändigt att öka ovannämnda minsta golvyta. Ytan kan också variera med upp till 20 % beroende på väderleksförhållanden och transporttid.

34 §. Lufttransporter

	Yta, m ² /djur	Anmärkning	
Hästar 0-100 kg	0,42		
100-200 kg	0,66		
200-300 kg	0,87		
300-400 kg	1,04		
400-500 kg	1,19		
500-600 kg	1,34		
600-700 kg	1,51		
700-800 kg	1,73		
Kalvar medelvikt 50 kg	0,23		
Kalvar medelvikt 70 kg	0,28		
Boskap medelvikt 300 kg	0,84		Dräktiga djur skall ha 10 % större golvyta.
Boskap medelvikt 500 kg	1,27		
Får och getter medelvikt 25 kg	0,20		Beläggningsgraden bör vara relativt hög för att undvika skador på djuren vid start, landning eller turbulens. Dock måste alla djuren kunna ligga ner samtidigt. Hänsyn tas även till klimatet, den totala transporttiden och ankomsttiden vid bestämning av beläggningsgraden.
Får och getter medelvikt 50 kg	0,30		
Får och getter medelvikt 75 kg	0,40		
Svin medelvikt 15 kg	0,13		
Svin medelvikt 25 kg	0,15		
Svin medelvikt 50 kg	0,35		
Svin medelvikt 100 kg	0,51		

35 §. Sjötransporter

Djurslag levande vikt i kg	Yta, m ² / djur	Anmärkningar
Hästar 200-300 kg	1,0-1,2	Dräktiga djur skall ha 10 % större utrymme.
300-400 kg	1,2-1,5	
400-500 kg	1,5-1,75	
500-600 kg	1,75-2,0	
600-700 kg	2,0-2,25	
Nötkreatur 200-300 kg	0,85-1,1	
300-400 kg	1,1-1,35	
400-500 kg	1,35-1,55	
500-600 kg	1,55-1,8	
600-700 kg	1,8-2,1	
Får och getter 20-30 kg	0,24-0,27	
30-40 kg	0,27-0,29	
40-50 kg	0,29-0,32	
50-60 kg	0,32- 0,34	
60-70 kg	0,34-0,39	
Svin 10 kg eller mindre	0,20	
20 kg	0,28	
45 kg	0,37	
70 kg	0,60	
100 kg	0,85	
140 kg	0,95	
180 kg	1,10	
270 kg	1,50	

Fjäderfä i container	Yta, cm ² /kg	Anmärkning
Fjäderfä <1,6 kg	180-200	Dessa siffror kan variera beroende på fåglarnas vikt och storlek, deras fysiska tillstånd, väderleksförhållanden och transporttiden. Gäller alla färdssätt.
Fjäderfä 1,6-3,0 kg	160	
Fjäderfä 3,0-5,0 kg	115	
Fjäderfä >5,0 kg	105	
Dagsgamla kycklingar	21-25 cm ² /djur	

K 20 Landskapsförordning (1998:98) om slakt och avlivning av djur**1 kap. Inledande bestämmelser****1 §. Tillämpningsområde**

Denna förordning gäller vid förflyttning, uppställning, fasthållning, bedövning, slakt och avlivning av djur som föds upp för produktion av kött, skinn, päls eller andra produkter samt för avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning. Förordningen gäller inte jakt av vilda djur samt försöksdjursverksamhet som utförs under tillsyn av [landskapsstyrelsen].

2 §. Definitioner

I denna förordning avses med

förflyttning: avlastning av djur eller drivande av djur från avlastningsplattformen, spiltor eller fallor till den lokal eller plats där de ska slaktas,

uppställning: hållande av djur i spiltor, fallor, på övertäckta ytor eller i hagar som används av slakterier

K 20 LL (1998:98) om slakt och avlivning av djur

för att möjliggöra nödvändig tillsyn av djuren (vatten, foder, vila) innan de slaktas, samt

bedövning: en metod som omedelbart försätter djuret i ett tillstånd av medvetslöshet som varar tills döden inträder.

2 kap. Behandling av djur i slakterier

3 §. Förflyttning och uppställning av djur i slakterier
Slakterier och slaktplatser skall ha lämplig utrustning och hjälpmedel tillgängliga för avlastning och förflyttning av djur.

Djuren skall avlastas så snabbt som möjligt efter ankomsten. Om dröjsmål inte kan undvikas skall de skyddas från extrema väderleksförhållanden och ha tillräcklig ventilation.

Djur som kan skada varandra på grund av art, ålder, kön och ursprung skall hållas och uppställas åtskilda.

Djuren skall skyddas från ogynnsamma väderleksförhållanden och om de varit utsatta för höga temperaturer i fuktigt väder ska de avkylas på lämpligt sätt.

Djurens hälsotillstånd skall kontrolleras minst varje morgon och kväll.

Djur som skadats eller insjuknat under transporten eller uppställningen, liksom inte avvanda djur, slaktas omedelbart. Är detta inte möjligt skall de skiljas åt och slaktas snarast eller inom två timmar. Djur som inte kan gå får inte släpas till slaktplatsen utan skall avlivas där det ligger eller, om det inte förorsakar djuret onödigt lidande, transporteras till platsen för nödslakt på en vagn eller liknande.

Utrustning för avlastning av djur, ramper, broar och lastningshissar skall ha halksäkra golv samt lämpliga sidoskydd för att förhindra att djur faller av.

Utgångs- och ingångsramper skall ha minsta möjliga lutning och vid behov förses med tvärsålar.

4 §. Behandling av slaktdjur

Djuren skall bemötas lugnt och förflyttas med varsamhet. Djuren får inte skrämmas, hetsas, vältas omkull eller behandlas illa. De får inte lyftas på ett sätt som orsakar onödig smärta.

Under avlastning och förflyttning skall djuren ha tillräcklig tid på sig att förflytta sig samt fri sikt framåt och fri passage så att stockningar inte uppstår. Drivgångarna skall konstrueras så att risken för att djuren skadas är så liten som möjligt och vara inrättade så att deras flockinstinkt utnyttjas. Vid behov skall djuren förflyttas ett i sänder. Drivning och tvång av djur som vägrar röra på sig skall vara så lindrig som möjligt. Elektriska påfösare får endast användas på fullvuxna nötkreatur och svin om det är absolut nödvändigt och bara när djuren kan röra sig utan hinder. Stötarna får inte ges onödigt tätt och endast under en sekund mot bakpartiets muskulatur.

Man får inte utdela slag, sparkar eller trycka på särskilt ömma delar på djurets kropp. Djurens svansar får inte krossas, vridas eller brytas och djurens ögon får inte gripas.

5 §. Uppställning

Djur som inte omedelbart efter ankomsten förs till slakt skall hela tiden ha dricksvatten tillgängligt. Djur som inte har slaktats inom 12 timmar efter ankomsten

skall utfodras och därefter ges måttliga mängder mat med lämpliga mellanrum. Djur som hålls på slakterier i mer än 12 timmar skall uppställas och i förekommande fall tjudras på ett sådant sätt att de utan svårigheter kan lägga sig ned. Djur som inte tjudras skall utfodras på ett sådant sätt att de kan äta ostörda. Uppställningsplatserna skall vara trygga och tillräckligt rymliga för de djur som hålls där samt i övrigt uppfylla de krav som ställs på stall och utrymmen för djur enligt djurskyddsförordningen. I utomhusfällor skall lämpligt skydd mot ogynnsamma väderleksförhållanden finnas.

Djur får inte föras till slaktplatsen om det inte omedelbart skall slaktas.

6 §. Djur i containrar

Containrar och andra transportemballage som innehåller djur skall hanteras med varsamhet och avlastas horisontellt. Djur som levereras i containrar med perforerade golv skall avlastas med särskild varsamhet för att undgå skador. Vid behov skall djuren avlastas från containrarna ett och ett. Djur som har transporterats i containrar skall slaktas så snabbt som möjligt. I annat fall skall de, om nödvändigt, vattnas och utfodras med lämpliga mellanrum. Fjäderfä som hämtats till slakt skall hållas torra.

7 §. Fasthållning av djur före bedövning, slakt eller avlivning

Djur skall hållas fast på ett lämpligt sätt som inte utsätter dem för onödig smärta, lidande eller skador. Djurens ben får inte bindas ihop och djur får inte hängas upp före bedövning eller avlivning. Fjäderfän och kaniner får dock hängas upp före slakt under förutsättning att lämpliga åtgärder vidtas för att säkerställa att djuren, vid tidpunkten för bedövning, befinner sig i ett tillräckligt avslappnat tillstånd för att bedövningen skall kunna utföras effektivt och utan onödiga dröjsmål.

Fasthållning av djur i fasthållningsutrustning skall under inga omständigheter avse upphängning.

Djur som bedövas eller avlivas genom att ett mekaniskt instrument eller elektrisk ström används mot huvudet skall hållas fast i en ställning som gör att utrustningen kan användas enkelt och exakt under en lämplig tidsrymd.

Elektrisk bedövningsutrustning får inte användas som ett sätt att fasthålla eller immobilisera djuren, eller för att förmå dem att flytta på sig.

För att begränsa djurens rörelseförmåga får mekaniska transportanordningar, burar, bedövningsbåsar eller någon annan motsvarande inhängnad där djuret kan stå upprätt användas. Djurens huvudrörelser får inte begränsas innan bedövaren är klar att bedöva djuret. För att begränsa nötkreaturs och hovdjurs huvudrörelser får halsrem, grimma eller betsel användas.

Den utrustning som används för bedövning av djur skall vara sådan att bedövningen kan utföras snabbt och effektivt. Utrustningen skall hållas ren. I slakterierna och på slaktplatserna skall det även finnas ett reservbedövningsinstrument som kan användas om det ordinarie bedövningsinstrumentet av någon anledning inte fungerar.

Djuret får inte drivas till bedövning förrän bedövaren är klar att omedelbart bedöva djuret. Ett djur får inte bedövas om det inte är möjligt att tappa djuret på blod omedelbart efter bedövningen. Om slakten avbryts får ett levande djur inte lämnas i bedövningsbåset eller på annan plats där bedövningen utförs.

Besiktningveterinären ansvarar för att bedövaren vet när djuret är lämpligt bedövat.

3 kap. Bedövning eller avlivning av djur med undantag för pälsdjur

8 §. Skjutning och mekanisk anordning som tränger in i hjärnan (bultpistol)

Alla djur som skall slaktas får bedövas genom skjutning.

Skjutvapnet och den mekaniska anordningen som tränger in i hjärnan skall vara tillräckligt effektiva med tanke på djurets storlek och djurart.

Bultpistol får användas vid bedövning av hovdjur som hålls som husdjur, nötkreatur, får, getter, svin samt strutsfåglar och kaniner.

Bultpistolen skall placeras så att projektilen drivs in i hjärnbarken. Bedövaren skall kontrollera att bulten återgår till utgångsläget efter varje skott. Om den inte gör detta får instrumentet inte användas igen förrän det har lagats.

9 §. Bedövningspunkten hos nötkreatur

Vid bedövning av nötkreatur med undantag av tjurar och kalvar skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt i pannan mitt emellan hjässan och ögonen och i rät vinkel mot pannbenet.

Bedövningspunkten hos tjurar ligger en cm på sidan om bedövningspunkten hos övriga nötkreatur medan bedövningspunkten hos kalvar ligger något under mitten på linjen mellan hjässan och ögonen.

10 §. Bedövningspunkten hos svin

Vid bedövning av svin med undantag av galtar skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt i pannan 2,5 cm ovanför ögonnivån och i en rät vinkel mot pannbenet. Bedövningspunkten hos galtar ligger 5 cm ovanför ögonnivån på sidan om kraniets mittlinje.

11 §. Bedövningspunkten hos får och getter

Vid bedövning av hornlösa får och getter skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot huvudets högsta punkt och i kindbenets riktning.

Vid bedövning av killingar och lamm skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt något under mitten på linjen mellan hjässan och ögonen och i en rät vinkel mot pannbenet.

Hornbärande får och getter får bedövas med skjutvapnet eller bultpistol som riktas mot nacken om hornen hindrar skott genom hjässan. Bedövningspunkten finns genast bakom den kam som löper mellan hornen. Skjutvapnet eller bultpistolen skall riktas mot munnen.

12 §. Bedövningspunkten hos hästar

Vid bedövning av hästar skall skjutvapnet eller bultpistolen riktas mot en punkt i pannan ovanför skärningspunkten mellan de fiktiva linjer som löper

från ena sidans öga till andra sidans öra och i en rät vinkel mot pannbenet.

13 §. Bedövningspunkten hos kaniner

Kaniner bedövas genom att skjutvapnet eller bultpistolen placeras på huvudets högsta punkt och riktas i kindbenets riktning.

14 §. Bedövning genom slag (concussion stunning)

Alla djur som skall slaktas får bedövas med ett mekaniskt instrument som utdelar ett icke-penetrerande slag mot huvudet. Användaren skall säkerställa att instrumentet placeras i ett lämpligt läge och att rätt patronstorlek används i enlighet med tillverkarens anvisningar för att uppnå en effektiv bedövning utan frakturer på kraniet.

Vid slakt av en liten mängd kaniner kan djuren även bedövas genom slag mot huvudet med något annat lämpligt instrument. Användaren skall försäkra sig om att djuret bedövas effektivt.

15 §. Bedövning med elektrisk ström

Nötkreatur, svin, får, getter, fjäderfä och kaniner som skall slaktas får bedövas med elström.

Elektroder skall placeras så att de omsluter djurets hjärna så att strömmen kan passera genom den och djuret omedelbart förlorar medvetandet. Lämpliga åtgärder skall också vidtas för att säkerställa en god elektrisk kontakt, särskilt genom avlägsnande av ull eller genom att huden fuktas.

När djuren bedövas ett och ett skall utrustningen vara försedd med en anordning som mäter impedansen och förhindrar att apparaten används om kraven på minsta tillåtna strömstyrka inte kan uppnås. Instrumentet skall vidare avge en ljud- eller ljussignal under den tidsrymd som strömmen passerar genom djuret och vara kopplad till en anordning som anger spänning och strömstyrka, vilken skall placeras så att den lätt kan avläsas.

16 §. Bedövning i vattenbad

Fjäderfä, med undantag av strutsfåglar, får bedövas i vattenbad.

Vattenbaden skall vara tillräckligt stora och djupa för den typ av fjäderfä som skall slaktas, och får inte svämma över vid ingången. Den elektrod som är nersänkt i vattnet skall löpa längs hela vattenbadets längd. Vattennivån i bedövningsbadet skall kunna regleras för att säkerställa att vattnet väl täcker huvudet på varje fågel som skall bedövas.

Fågelns huvud skall få kontakt med vattnet före vingarna. Fågeln skall hängas stadigt men utan att fågelns fötter kläms åt för mycket i framforslingsmekanismens upphängningskrok. Beröringspunkten mellan fågelns fötter och upphängningskroken skall vid behov fuktas för att säkerställa en god strömgenomgång. Framforslingsmekanismens hastighet skall inte vara större än att fågeln utsätts för elektrisk ström i minst fyra sekunder. Spänningen i bedövningsbadet skall hela tiden vara så stor att den totala strömstyrkan i bedövningsbadet motsvarar den strömstyrka som behövs för att bedöva en fågel multiplicerad med det antal fåglar som samtidigt finns i bedövningsbadet.

Om nödvändigt skall det vara möjligt att ingripa manuellt.

K 20 LL (1998:98) om slakt och avlivning av djur**17 §. Bedövning av svin med koldioxid**

Svin som skall slaktas får bedövas med koldioxid. Koldioxidkoncentrationen i den gas som används skall vara minst 70 volymprocent. Den kammare i vilken svinen kommer i kontakt med gasen och utrustningen som transporterar svinen igenom kammaren skall vara utformad och konstruerad så att svinen inte skadas, bröstkorgen inte pressas ihop och svinen kan stå upp tills de förlorar medvetandet. Det skall finnas tillräckligt med belysning i framforslingsmekanismen och kammaren för att svinen skall kunna se omgivningen eller andra svin. Kammaren skall vara utrustad med en gashaltmätare som mäter gaskoncentrationen där den är som störst och som avger en tydlig ljud- eller ljussignal om gaskoncentrationen sjunker under den nivå som krävs.

Svinen skall placeras i fällor eller containrar där de kan se varandra och forslas in i kammaren inom 30 sekunder efter det att de kommit in i anläggningen. De skall forslas så snabbt som möjligt från ingången till den plats där gaskoncentrationen är som störst och vara i kontakt med gasen så länge att de med säkerhet förblir medvetslösa fram till dess att de avlivas.

18 §. Avblödning

Avblödningen, som skall vara snabb, ymnig och fullständig, får inte påbörjas om djuret verkar vara vid medvetande.

Avblödningen skall påbörjas senast 60 sekunder efter bedövningen om djuret har bedövats genom skjutning eller med en mekanisk anordning som tränger in i hjärnan. På hornbärande får och getter som bedövats med ett skott i nacken skall avblödningen påbörjas inom 15 sekunder efter bedövningen. Om ett djur har bedövats med elström eller genom slag mot huvudet skall avblödningen påbörjas inom 20 sekunder. Har djuret bedövats med koldioxid skall avblödningen påbörjas inom 60 sekunder från det att djuret har avlägsnats från bedövningskammaren.

Avblödningen skall utföras på ett sådant sätt att åtminstone den ena halspulsådern eller det blodkärl från vilken halspulsådern utgår öppnas. Avblödningen är genomförd när minst 30 sekunder gått sedan blodkärlen öppnades och alla hjärnbarkens reflexer har upphört.

Om samma person ansvarar för bedövning, upphissning och avblödning av djuren skall denna person utföra alla dessa åtgärder innan följande djur bedövas.

Om fjäderfä tappas på blod med automatisk halsavskärningsmaskin skall det finnas någon till hands som kan ingripa så att djuren kan slaktas omedelbart i fall utrustningen inte fungerar.

4 kap. Avlivning av pälsdjur**19 §. Med elektrisk ström**

Alla pälsdjur får avlivas med elström. Elektroden skall placeras på ett sådant sätt att strömmen passerar genom djurets hjärna och med en tillräckligt hög strömstyrka för att orsaka omedelbar medvetslöshet och hjärtstillestånd. På rävar och mårhundar där elektroden placeras i mun och rektum skall ström av

ett medelvärde på 0,3 ampere användas under minst tre respektive 15 sekunder.

20 §. Med kolmonoxid

Alla pälsdjur får avlivas med kolmonoxid. Den kammare i vilken djuren kommer i kontakt med gasen skall vara utformad och konstruerad så att djuren inte kommer till skada och så att de kan övervakas. Djuren får föras in i kammaren först när kolmonoxidkoncentrationen är minst en volymprocent. Gaskoncentrationen upprätthålls genom att kolmonoxid kontinuerligt tillförs kammaren via en cylinder.

Utströmningssgas från en motor som är avsedd för detta ändamål får användas vid avlivning av mårddjur och chinchillor om gasen är tillräckligt avkyld, filterrad och fri från irriterande ämnen eller gaser.

Djuren skall hållas kvar i kammaren tills de har avlidit, dock i minst fyra minuter.

21 §. Med koldioxid

Mårddjur och chinchillor får avlivas med koldioxid. Kammaren i vilken djuren kommer i kontakt med gasen skall vara utformad och konstruerad så att djuren inte kommer till skada och så att de kan övervakas. Djuren får inte föras in i kammaren förrän luften innehåller minst 20 volymprocent koldioxid, som skall tillföras i ren form. Djuren skall hållas kvar i kammaren tills de har avlidit, dock i minst fyra minuter.

22 §. Med skjutvapen och mekaniska instrument med penetrerande bult

Alla pälsdjur får avlivas med skjutvapen eller med ett lämpligt instrument med penetrerande bult som drivs in i hjärnan. Används ett instrument med penetrerande bult skall djuret därefter omedelbart avblödas. Pälsdjur som hålls i fångenskap eller annars tas om hand av människan skall avlivas med ett skott i hjärnan. Ett djur som inte kan fångas in eller fås att hållas på stället skall avlivas med ett skjutvapen på så sätt att djuret dör så snabbt och smärtfritt som möjligt och inte orsakar onödigt lidande.

23 §. Med narkosmedel

En veterinär får avliva ett pälsdjur med lämpligt narkosmedel på sådant sätt och i sådana doser att djuret omedelbart försätts i medvetslöshet och avlider.

5 kap. Avlivning av övriga animalieproduktionsdjur**24 §. Tillåtna avlivningsmetoder**

Animalieproduktionsdjur får avlivas med skjutvapen. Djur som hålls i fångenskap eller annars tas om hand av människan skall avlivas med ett skott i hjärnan. Ett djur som inte kan fångas in eller fås att hållas på stället skall avlivas med ett skjutvapen på så sätt att djuret dör så snabbt och smärtfritt som möjligt och inte orsakar onödigt lidande.

Fjäderfä får avlivas genom halsavskärning.

25 §. Avlivning av dagsgamla överskottskycklingar och embryon i kläckningsavfall med mekanisk utrustning

Dagsgamla kycklingar skall avlivas med en utrustning som har snabbt roterande knivar, stift eller en kross. I anläggningen får inte fler djur placeras än vad

den är dimensionerad för. För att omedelbart avliva levande embryon skall allt kläckningsavfall behandlas i den mekaniska utrustning som avses ovan.

26 §. Avlivning av dagsgamla överskottskycklingar med koldioxid

Dagsgamla kycklingar skall föras in i ett utrymme med högsta möjliga koncentration av koldioxid, som skall tillföras i ren form. Djuren skall hållas kvar i utrymmet tills de avlidit. Nya djur får inte placeras i utrymmet förrän de tidigare djuren har dött.

6 kap. Avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning

27 §. Avlivningsmetoder vid sjukdomsbekämpning

Vid avlivning av djur för bekämpning eller diagnostisering av djursjukdomar får varje metod som tillåts ovan användas om den garanterar en säker död. En veterinär kan även ge tillstånd till någon annan avlivningsmetod om det är nödvändigt för att bekämpa eller diagnostisera en djursjukdom. Om den avlivningsmetod som används inte omedelbart leder till döden skall nödvändiga åtgärder vidtas för att säkerställa att djuret avlivas så snabbt som möjligt och under alla omständigheter innan det återfått medvetandet.

K 21 Landskapsförordning (1998:99) om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål

1 §. Syfte

Föreskrifterna i denna förordning meddelas med anledning av rådets direktiv 86/609/EEG av den 24 november 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål.

2 §. Definitioner

I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges.

a) *Djur*: om inget annat anges, varje levande ryggradsdjur (annan än människa), däribland fritt levande larvformer och/eller larvformer som kan fortplanta sig, med undantag av foster- eller embryonala former.

b) *Försöksdjur*: djur som används eller är avsedda att användas för försök.

c) *Uppfödda djur*: djur som fötts upp i speciellt syfte att användas i anläggningar som godkänts av eller registrerats av [landskapsstyrelsen].

d) *Försök*: varje användning av djur för försök eller andra vetenskapliga ändamål som hos djuret kan vålla smärta, lidande, ångest eller bestående skada, däri inräknat varje handling som är avsedd att eller sannolikt kan medföra födsel av ett djur i ett sådant tillstånd, men med undantag för de mest skonsamma metoderna för avlivning eller märkning av djur (d.v.s "humana" metoder) som upptagits i modern praxis. Ett försök inleds i det ögonblick ett djur första gången förbereds för användning och avslutas när inga fler observationer skall göras under det aktuella försöket. Eliminering av smärta, lidande, ångest eller bestående men hos djuret med hjälp av framgångsrik använd-

ning av anestesi eller analgesi eller andra metoder medför inte att användningen av djuret skall anses vara något annat än ett försök. Veterinärverksamhet som inte är försök omfattas inte av denna förordning.

e) *Behörig person*: en person som anses vara kvalificerad att utöva den relevanta funktion som beskrivs i denna förordning.

f) *Anläggning*: en anläggning, byggnad, grupp av byggnader eller andra lokaler och däri inbegripet ett utrymme som inte är helt slutet eller under tak jämte flyttbara anläggningar.

g) *Uppfödning*: en anläggning där djur föds upp i syfte att användas vid försök.

h) *Leveransanläggning*: varje annan anläggning än en uppfödning, från vilken djur levereras för att användas vid försök.

i) *Användaranläggning*: en anläggning där djur föds upp för försök.

3 §. Tillämpningsområde

Denna förordning gäller för användning av djur vid försök som företas i något av följande syften.

a) Utveckling och tillverkning av läkemedel, livsmedel och andra substanser eller produkter, kontroll av deras kvalitet, effekt och säkerhet

i) för undvikande, förebyggande, diagnostisering eller behandling av sjukdom, ohälsa eller annan abnormitet eller därav orsakade verkningar hos människor, djur eller växter,

ii) för värdering, påvisande, justering eller förändring av fysiologiska tillstånd hos människor, djur eller växter.

b) Skydd av den naturliga miljön för främjande av människors och djurs hälsa eller välbefinnande.

4 §. Försök med utrotningshotade djur

Djurförsök där djur utnyttjas som är att anse som utrotningshotade i enlighet med bilaga I i konventionen om internationell handel med utrotningshotade vilda djur och växter och bilaga C, del I i förordning (EEG) nr 3626/82 tillåts endast på villkor att de står i överensstämmelse med den förordningen och att avsikten med försöken är forskning i syfte att bevara den berörda arten, eller tillgodoseendet av viktiga biomedicinska syften där den arten i rena undantagsfall visar sig vara den enda som kan användas för dessa ändamål.

5 §. Den allmänna tillsynen och vården av djuren

Alla försöksdjur skall uppställas i en lämplig miljö som erbjuder åtminstone en viss rörelsefrihet samt ha tillgång till foder, vatten och den tillsyn som krävs för deras hälsa och välbefinnande. Försöksdjuren skall i största möjliga utsträckning ha möjligheter att tillfredsställa sina fysiologiska och etologiska behov.

De miljöbetingelser under vilja försöksdjur uppföds, hålls eller används skall kontrolleras dagligen och försöksdjurens välbefinnande och hälsotillstånd skall hållas under uppsikt av en behörig person för att förebygga smärta eller onödigt lidande, ångest eller bestående men och vidta åtgärder för att säkerställa att iakttagen skada eller lidande avhjälpas så snabbt som möjligt.

K 21 LF (1998:99) om skydd av djur ...

För att uppfylla bestämmelserna i 1 mom. skall de riktlinjer som angivits i bilaga 2 till direktiv 86/609/EEG följas.

6 §. Tillsyn

Tillsynen av att bestämmelserna i denna förordning följs ankommer på [landskapsstyrelsen].

7 §. Förutsättningar för försök

Försök får endast utföras av behöriga personer med tillstånd av [landskapsstyrelsen].

Ett försök skall inte genomföras om det avsedda syftet kan uppnås med hjälp av någon annan vetenskapligt tillfredsställande metod som inte inbegriper användning av djur men ter sig rimlig och praktiskt genomförbar.

När ett försök skall genomföras bör valet av djurart nogta övervägas och om så krävs förklaras för [landskapsstyrelsen]. Vid valet av försöksmodeller skall väljas de som kräver minsta antalet djur, som tar i anspråk djur med den lägsta graden av neurofysiologisk känslighet, som förorsakar minst smärta, lidande ångest eller bestående men och som har de största utsikterna att ge tillfredsställande resultat.

Försök på djur som infångats i naturen får inte utföras annat än när försök på andra djur inte skulle vara tillfyllest för att uppnå syftena med försöket.

Alla försök skall utformas på ett sådant sätt att försöksdjuren inte utsätts för ångest eller förorsakas onödigt smärta och lidande. Bestämmelserna i 8 § skall iakttas. De åtgärder som föreskrivits i 9 § skall vidtas i samtliga fall.

8 §. Bedövning

Alla försök skall utföras under allmän eller lokal anestesi så vida inte anestesi bedöms vara mera traumatisk för djuret än försöket i sig eller anestesi är oförenlig med försökets syfte. Försök utan anestesi får endast utföras efter beslut av [landskapsstyrelsen] och endast då det inte finns några andra möjligheter.

Anestesi bör användas när det är fråga om allvarliga lesioner som kan vålla svår smärta.

Om anestesi inte är möjlig, bör analgetika eller andra lämpliga metoder användas för att se till att smärta, lidande, ångest eller skada såvitt möjligt begränsas och att djuret i varje fall inte utsätts för svår smärta, ångest eller lidande.

Om det är förenligt med försökets syfte skall ett bedövt djur som får svåra smärtor när bedövningen upphört behandlas i tid med smärtstillande medel eller, om detta inte är möjligt, omedelbart avlivas på ett humant sätt.

9 §. Behandlingen av försöksdjur efter avslutat försök

När ett försök avslutas skall en veterinär eller annan behörig person besluta om djuret skall leva vidare eller avlivas på ett humant sätt, varvid skall beaktas att det inte bör hållas vid liv om det sannolikt riskerar bestående smärta eller ångest även om det i alla andra avseende återvunnit sitt normala hälsotillstånd.

Om ett djur vid avslutandet av ett försök skall tillåtas leva vidare, skall det ha den vård som dess hälsotillstånd kräver, placeras under tillsyn av en veterinär eller annan behörig person och hållas under betingelser som svarar mot kraven i 5 §. Bestämmelserna i

detta mom. behöver inte tillämpas i de fall djuret enligt veterinärens mening inte orsakas lidande till följd av ett sådant undantag.

Om ett djur vid avslutandet av ett försök inte bör få leva vidare eller inte kan dra fördel av bestämmelserna i 5 § vad gäller dess välbefinnande, skall det avlivas på ett humant sätt snarast möjligt.

10 §. Användande av samma djur i flera försök

Ett djur bör inte användas mer än en gång för försök som medför stark smärta, ångest eller likvärdigt lidande.

11 §. Frisläppande av försöksdjur

Oavsett övriga bestämmelser i denna förordning kan [landskapsstyrelsen], om syftet med försöket kräver det, tillåta att det berörda djuret släpps fritt, under förutsättning att den övertygat sig om att största möjliga ansträngningar gjorts för att sörja för djurets välbefinnande och förutsatt att dess hälsotillstånd tillåter det och det inte utgör någon fara för folkhälsan eller miljön.

12 §. Plågsamma djurförsök

Om ett djur skall användas till försök under vilka det kommer att eller kan förväntas få starka smärtor som förväntas bli långvariga, måste en särskild motiverad anmälan lämnas in om försöket och dess berättigande till [landskapsstyrelsen] eller detta i särskild ordning godkänns av [landskapsstyrelsen]. [Landskapsstyrelsen] skall inte ge tillstånd till försöket om [landskapsstyrelsen] inte anser att försöket är av tillräcklig vikt för att tillgodose de grundläggande behoven hos människor eller djur.

13 §. Statistik om gjorda försök

Med ledning av ansökningarna om tillstånd, de mottagna anmälningarna och på basis av gjorda rapporter skall [landskapsstyrelsen] samla in och så långt möjligt regelbundet offentliggöra statistiska uppgifter om användningen av djur för försök, som utvisar

- a) antalet djur och djurslag som använts för försök,
- b) antalet djur uppdelade på kategorier som använts i de försök som avses i 3 §,
- c) antalet djur uppdelade på kategorier som använts till försök som erfordras enligt lagstiftningen.

[Landskapsstyrelsen] skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att sekretessen för kommersiellt känslig information som lämnats på grund av denna förordning skyddas.

14 §. Kompetensen hos personer som utför eller deltar i försök

Personer som utför försök eller deltar i sådana liksom personer som svarar för tillsynen och övervakningen av djur som används för försök skall ha lämplig teoretisk och praktisk erfarenhet. I synnerhet skall de personer som utför eller övervakar utförandet av försök ha utbildning i en vetenskaplig disciplin som är relevant för det försöksarbete som utförs och kunna hantera och sköta försöksdjur. De skall dessutom inför [landskapsstyrelsen] ha tillfredsställande visat att de har den utbildning som krävs för att utföra sina arbetsuppgifter.

15 §. Uppfödnings- och leveransanläggningar

Uppfödnings- och leveransanläggningar skall godkännas eller registreras hos [landskapsstyrelsen] och uppfylla kraven i §§ 5 och 14, såvida inte dispens utfärdats i enlighet med 18 § 4 mom. eller 20 §. En leveransanläggning skall anskaffa sina djur enbart från en uppfödningsanläggning eller en annan leveransanläggning såvida inte djuret har importerats lagenligt och inte är vilt eller herrelöst. Ett generellt eller särskilt undantag från den sistnämnda bestämmelsen kan medges en leveransanläggning enligt en ordning som bestäms av [landskapsstyrelsen].

Det godkännande eller den registrering som avses i 1 mom. skall ange den behöriga person som har ansvaret för anläggningen och som har till uppgift att utöva eller sörja för en tillfredsställande tillsyn av de djur som uppföds eller inhyses på anläggningen och som skall ansvara för att bestämmelserna i §§ 5 och 14 följs.

16 §. Förteckning över djuren

Uppfödnings- och leveransanläggningar skall föra förteckning över antalet och arten av de djur som säljs eller levereras, datum för försäljningen eller leveransen, mottagarens namn och adress samt antalet och arten av djur som dött under vistelsen på uppfödnings- och leveransanläggningen.

[Landskapsstyrelsen] skall utfärda föreskrifter om de register som skall föras och hållas tillgängliga för [landskapsstyrelsen] av den person som är ansvarig för de anläggningar som avses i 1 mom. Sådana register skall arkiveras under minst tre år räknat från dagen för det sista införandet och skall regelbundet granskas av representanter för [landskapsstyrelsen].

17 §. Märkning av vissa djur

Varje hund, katt eller primat (annan än människa) på en uppfödnings-, leverans- eller användaranläggning skall, innan den är avvänt, ges en individuell identifieringsmarkering på det minst möjligt smärtsamma sättet, utom i de fall som avses i 3 mom.

När en omärkt hund, katt eller primat (annan än människa) tas emot första gången av en anläggning efter avväntningen skall den märkas snarast möjligt.

När en hund, katt eller primat (annan än människa) före avväntningen överförs från en anläggning som avses i 1 mom. till en annan och det av praktiska skäl inte är möjligt att märka den dessförinnan skall en fullständig journal föras av mottagaranläggningen, med särskilt angivna av djurets moder intill dess att märkningen av djuret kan företas.

Alla anläggningar skall i sina förteckningar föra in uppgifter om identiteten av varje hund, katt eller primat (annan än människa) som levererats dit.

18 §. Användaranläggningar

Användaranläggningar skall registreras hos [landskapsstyrelsen] eller godkännas av denna. Åtgärder skall vidtas för att se till att användaranläggningarna disponerar installationer och utrustning som är lämplig för de använda djurarterna och för utförande av de försök som förlagts dit. De skall vara utformade, uppförda och fungera på ett sätt som säkerställer att försöken utförs så effektivt som möjligt med avseende på

syftet att uppnå homogena resultat med minsta antal djur och samtidigt i mesta möjliga mån undvika att orsaka smärta, lidande, ångest eller bestående men.

På varje användaranläggning skall

a) en eller flera personer utses som har det administrativa ansvaret för djurens tillsyn och för att utrustningen fungerar tillfredsställande,

b) det finnas en tillräckligt stor utbildad personalstyrka,

c) lämpliga åtgärder vidtas för att garantera tillgång till veterinärrådgivning och behandling, samt

d) en veterinär eller annan behörig person anlitas för rådgivning med avseende på djurens välbefinnande.

Försök kan efter tillstånd från [landskapsstyrelsen] utföras utanför användaranläggningar.

På användaranläggningar får endast djur som levererats från uppfödnings- och leveransanläggningar användas såvida inte en generell eller speciell dispens utfärdats genom bestämmelser som fastställts av [landskapsstyrelsen]. Såvitt möjligt skall uppfödda djur användas. Herrelösa husdjur får inte användas för försök.

Användaranläggningar skall föra förteckningar över samtliga använda djur och ställa dem till förfogande närhelst [landskapsstyrelsen] begär så. Förteckningarna skall innehålla uppgifter om antal och djurart för samtliga anskaffade djur, från vem de anskaffats, samt datum då djuren togs emot. Förteckningarna skall arkiveras under minst tre år. Användaranläggningar skall regelbundet kontrolleras av [landskapsstyrelsen].

19 §. Djuruppfödning i användaranläggningar

När användaranläggningar föder upp djur för försök inom de egna lokalerna krävs registrering eller godkännande i enlighet med 15 och 18 §§ endast en gång. Verksamheten skall dock uppfylla de relevanta bestämmelser i denna förordning som rör uppfödnings- och användaranläggningar.

20 §. Uppfödda djur

När djur tillhörande de arter som räknas upp i bilaga 1 till direktiv 86/609/EEG används för försök, skall de vara uppfödda, såvida inte [landskapsstyrelsen] i beslut gett en generell eller speciell dispens.

21 §. Tillvaratagande av andra länders data

För att undvika onödig dubblering av försök i syfte att uppfylla nationell lagstiftning eller gemenskapslagstiftning som rör hälsa och säkerhet skall data som härrör från försök som utförts inom en annan stats territorium godkännas på Åland såvida inte ytterligare prövningar krävs till skydd för folkhälsa och säkerhet.

Kommissionen skall, från jord och skogsbruksministeriet och i den mån det är möjligt, få uppgifter om Ålands administrativa praxis i fråga om djurförsök, däribland vilka krav som skall uppfyllas innan produkterna får säljas samt konkreta uppgifter om alla de försök som utfört på Åland och tillstånd och andra administrativa enskildheter som rör dessa försök.

K 22 LF (2001:54) om byggnader ... animalieproduktion**K 22 Landskapsförordning (2001:54) om undantag från vissa krav som gäller byggnader som används inom ekologisk animalieproduktion****1 §. Inledande bestämmelse**

I denna förordning ges föreskrifter som kompletterar rådets förordning nr 2092/91 av den 24 juni 1991 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och livsmedel (rådets förordning).

2 §. Regler för utrymmen inomhus och utomhus under en övergångsperiod

I enlighet med bilaga 1 B punkt 8.5.1 i rådets förordning kan [landskapsstyrelsen] på ansökan bevilja tillstånd att avvika från de krav som ställs på rastgårdar och byggnader i punkterna 8.3.1, 8.4.2, 8.4.3 och 8.4.5 samt djurtätheten i bilaga VIII. Dessa undantag kan medges fram till den 31 december 2010.

3 §. Gamla byggnader

Tillstånd kan endast beviljas animalieproducerande jordbruksföretag vars befintliga byggnader har uppförts före den 24 augusti 1999 och i den utsträckning dessa byggnader avsedda för djur överensstämmer med privata normer avseende ekologisk animalieproduktion som godtas i landskapet.

4 §. Åtgärdsplan

En sådan plan som avses i rådets förordning, bilaga 1 B punkt 8.5.2, skall föreläggas [landskapsstyrelsen] eller det kontrollorgan till vilket jordbruksföretaget är anslutet.

5 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 15 november 2001.

K 23 Landskapsförordning (2003:31) om registrering av anläggningar som håller värphöns**1 §. Tillämpningsområde**

Denna förordning är tillämplig på anläggningar där det hålls över 350 värphönsor.

2 §. Förande av register

[Landskapsstyrelsen] skall föra ett register över sådana anläggningar som avses i denna förordning. Varje anläggning i registret skall tilldelas ett särskiljande nummer i enlighet med Europeiska gemenskapernas kommissions direktiv (2002/4/EG) om registrering av anläggningar som håller värphöns och som omfattas av rådets direktiv 1999/74/EG. I registret skall följande uppgifter ingå:

- 1) anläggningens namn och adress,
- 2) ansvarig fysisk persons namn och adress,
- 3) ägarens namn och adress om det inte är den ansvariga fysiska personen som är ägare,
- 4) registreringsnummer för andra anläggningar som omfattas av denna förordning och som sköts eller ägs av personerna som nämns i 2 p. och 3 p.,

5) den produktionsmetod som används i anläggningen (frigående utomhus, frigående inomhus, burhöns, ekologisk produktion),

6) anläggningens maximala kapacitet i antal hönsplatser räknat och om olika produktionsmetoder används dessutom det maximala antalet hönsplatser per produktionsmetod.

3 §. Lämnande av uppgifter till registret

Ägaren till en anläggning som avses i denna förordning måste lämna de uppgifter som anges i 2 § till [landskapsstyrelsen]. Om uppgifter som anges i 2 § inte har lämnats till [landskapsstyrelsen] får anläggningen inte användas.

4 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2003. Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

L 1 Landskapslag (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård

1 §. Med i denna lag angivna avvikelser skall i landskapet Åland tillämpas följande lagar:

1) socialvårdslagen den 17 september 1982 (FFS 710/1982),

2) lagen den 3 augusti 1992 om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992),

3) lagen den 22 september 2000 om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (FFS 812/2000) samt

4) lagen den 9 augusti 1996 om tillsyn över privat socialservice (FFS 603/1996). (2003/79)

Ändring av de i 1 mom. angivna lagarna gäller i landskapet från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av denna lag.

Se So 201, 713, 202b och 218 FL II.

2 §. (2003/79) Socialvårdslagens bestämmelser gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) Hänvisningen i lagens 2 § till lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (FFS 733/1992) skall i landskapet avse landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

2) Bestämmelsen i lagens 8 § om statstjänsteman skall i landskapet gälla landskapstjänsteman.

3) Bestämmelsen i lagens 10 § 1 mom. om skyldighet för kommun att ha en yrkesutbildad personal för verkställigheten av socialvården utgör inget hinder för att två eller flera kommuner har gemensam personal.

4) Hänvisningen i lagens 46 § 2 mom. till rikets kommunallag (FFS 365/1995) skall i landskapet avse kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

5) Hänvisningen i lagens 54 § till sådana organ som avses i 6 § 1 mom. folkhälsolagen (FFS 66/1972) skall i landskapet avse hälsönämnden enligt landskapslagen (1993:60) om hälso- och sjukvården.

2a §. (2003/79) Lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården skall enligt denna lag äga tillämpning i landskapet till den del bestämmelserna gäller socialvården. Lagens bestämmelser gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) Hänvisningen i lagens 4 § 3 punkten till 32 § 3 mom. grundskolelagen (FFS 476/1983), rörande läroplikt för barn med handikapp som inte kan få undervisning i den nioåriga grundskolan, skall i landskapet

avse 21 § 3 mom. grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland.

2) Hänvisningen i lagens 12 § till 4 § 1 mom. 4 punkten lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (FFS 733/1992), rörande en kommuns köp av socialvårdstjänster, skall i landskapet avse 3 § 1 mom. 4 punkten landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

2b §. (2003/79) De allmänna bestämmelserna i 1 kap. lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) Begreppet socialvård omfattar sådan barnomsorg som avses i barnomsorgslagen (1997:14) för landskapet Åland.

2) Begreppet handling avser en i 1 § 1 och 2 mom. landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet nämnd handling, som innehåller uppgifter om en klient eller någon annan enskild och som ansluter sig till socialvård som ordnas av myndigheter eller privata.

2c §. (2003/79) Bestämmelserna om klientens rättigheter och skyldigheter i 2 kap. lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) Lagens 8 § 3 mom. är inte tillämplig i landskapet. Om uppgifter har tillförts ett ärende genom annan än klienten får ärendet inte avgöras innan klienten har underrättats om och givits tillfälle att yttra sig över uppgifterna. Ett ärende kan dock avgöras utan att klienten har givits tillfälle att yttra sig om hörande är uppenbart onödigt, äventyrar syftet med beslutet eller om ärendets avgörande inte kan uppskjutas.

2) Hänvisningarna i lagens 11 § om rätten för en klient eller dennes företrädare att ta del av uppgifter skall i landskapet avse 13-15b §§ samt 21 § landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet. Den begränsning av rätten att ta del av uppgifter som följer av hänvisningen i lagens 11 § 3 mom. till bestämmelser i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet skall dock vara tillämplig i landskapet.

3) Hänvisningen i lagens 13 § 1 mom. till personuppgiftslagen (FFS 523/1999), rörande i vilken i personuppgiftslagen avsedd registeransvarigs personregister uppgifter kommer att registreras, skall i landskapet avse landskapslagen (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister samt 3a kapitlet landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet.

L 2 LF (1995:103) om riksförfattningar om socialvård

2d §. (2001/79) Bestämmelserna om sekretess, tystnadsplikt och utlämnande av sekretessbelagda uppgifter i 3 kap. lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) Hänvisningen i lagens 14 § 3 mom. till 31 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999) rörande upphörande av sekretess skall i landskapet avse 16-18 §§ landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet.

2) Avseende tystnadsplikt gäller vad därom föreskrivs i 12 och 22 §§ landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet. Tystnadsplikt omfattar såväl sekretessbelagda handlingar som uppgifter som skulle ha varit sekretessbelagda om de ingick i en handling. Med undantag av vad någon på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om gäller tystnadsplikt även för enskilda personer eller familjers hemlighet som personal eller den som har ett förtroendeuppdrag har fått kännedom om på grund av sin ställning eller uppdrag inom socialvården. Tystnadsplikt upphör inte efter att en sådan anställning har upphört eller ett sådant förtroendeuppdrag har avslutats.

3) Hänvisningen i lagens 18 § till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och personuppgiftslagen, som rör utlämnande av sekretessbelagda uppgifter, skall i landskapet avse landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet.

4) Hänvisningen i lagens 19 § till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet rörande information som omfattas av tystnadsplikt skall i landskapet avse landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet.

2e §. (2003/79) Bestämmelserna om anmärkning och socialombudsman i 5 kap. lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) En klients rätt att anmärka, som avses i lagens 23 §, omfattar även den socialvård som klienten har fått.

2) Bestämmelserna i lagens 24 § är inte tillämpliga i landskapet. [Landskapsstyrelsen] utser en klientombudsman som skall

a) ge klienter råd i frågor som gäller tillämpningen av bestämmelser om klientens ställning och rättigheter inom socialvården,

b) bistå klienter med att framställa anmärkningar,

c) informera om klienternas rättigheter,

d) också i övrigt i sitt arbete främja klienters rättigheter så att de blir tillgodosedda samt

e) följa hur klienternas ställning och rättigheter utvecklas i landskapet och årligen till [landskapsstyrelsen] avge en redogörelse för detta.

2f §. (2003/79) Bestämmelserna i lagen om tillsyn över privat socialservice gäller i landskapet med följande avvikelser:

1) Lagen skall inte tillämpas på socialservice som landskapet producerar, verksamhet i enskilt daghem som avses i 6 kap. barnomsorgslagen för landskapet Åland eller sådan familjevård som avses i 25 § socialvårdslagen.

2) Hänvisningen i lagens 5 § 4 mom. till barnskyddslagen (FFS 683/1983), som rör tillstånd till privat barnskyddsanstalt, skall i landskapet avse landskapslagen (1977:13) angående tillämpning av vissa författningar rörande barnskydd i landskapet Åland.

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningar ankommer på riksmyndighet skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighet.

4 §. Beslut som fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 5 §§, dock så att beslut som myndighet under [landskapsstyrelsen] fattat och som inte gäller avgift överklagas hos [landskapsstyrelsen] samt beslut som [landskapsstyrelsen] fattat överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

5 §. [Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av de lagar som avses i 1 § 1 mom. skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1984:46) om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande socialvården.

Ikraftträdandebestämmelse (2003/79)

Denna lag träder i kraft den 1 december 2003.

Personer som vid denna lags ikraftträdande är anställda hos en privat socialvårdsproducent, vilken bedriver verksamhet när denna lag träder i kraft, är utan hinder av bestämmelserna i 3 § 2 mom. lagen om tillsyn över privat socialservice behöriga för sina uppgifter.

Privata socialvårdsproducenter skall ansöka om tillstånd enligt 5 § eller göra en anmälan som avses i 6 § lagen om tillsyn över privat socialservice inom sex månader efter att denna lag har trätt ikraft.

L 2 Landskapsförordning (1995:103) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård

1 §. Med de avvikelser som anges i denna förordning och som följer av landskapslagen (1995:101) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård, landskapslagen (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda och landskapsförordningen (1997:12) om barnomsorg skall följande författningar tillämpas i landskapet Åland:

1) socialvårdsförordningen den 29 juni 1983 (FFS 607/1983),

2) förordningen den 9 oktober 1992 om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 912/1992),

3) förordningen den 21 augusti 1992 om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (FFS 804/1992) samt

4) Upphävd (2001/57).

Ändring av de i 1 mom. angivna förordningarna skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket, om inte annat följer av denna förordning.

2 §. I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården:

1) förordningen skall äga tillämpning i landskapet till den del bestämmelserna gäller socialvården,

2) i stället för de avgifter som anges i 3, 4 och 32 §§ kan avgifter uppbäras enligt kommunens fastställda grunder,

3) [landskapsstyrelsen] fastställer högsta avgiftsbeloppen för den socialvård som avses i 12, 13 och 14 §§ samt

4) som inkomster enligt 3 och 4 §§ samt 15 § 1 mom. kan, utöver vad i 27 och 28 §§ är stadgat, enligt prövning beaktas högst tre procent av berörda persons eller personers sammanlagda beskattningsbara förmögenhet eller förmögenhets försäkringsvärden.

[Landskapsstyrelsen] kan medge undantag från behörighetskraven enligt förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården.

2a §. Upphävd (2001/57).

3 §. De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § angivna författningar ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt fråga är om uppgifter som faller inom landskapets behörighetsområde.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

4 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1996.

L 3 Landskapslag (1956:21) om socialhjälp i landskapet Åland

1-3 §§. Upphävda (1984/46).

4 §. Upphävd (1971/6).

5 §. (1962/13) Har arbetstagare, efter fyllda 20 år, varit anställd hos samma arbetsgivare eller i tjänst i samma rörelse eller företag sammanlagt minst tjugo år och under denna tid förlorat sin arbetsförmåga i sådan utsträckning, att han icke kan försörja sig genom arbete, och kan han icke erhålla sitt uppehälle av egna medel eller genom makes eller barns omvårdnad, är han berättigad att mot arbete efter förmåga till sin död njuta underhåll av sin arbetsgivare, eller, där det befinnes skäligt, av dennes arvingar eller ock av rörelsens eller företagets ägare. Dylik rätt tillkommer dock icke arbetstagare, vars första arbetsförhållande begynt, sedan lagen om pension för arbetstagare (FFS 395/1961) den 1 juli 1962 trätt i kraft eller för vars

vidkommande i sagda lag avsett pensionsfall inträffat, sedan tio år förflutit från nämnda tidpunkt.

Ombyte av ägare eller innehavare av rörelse eller företag medför icke ändring i nu sagda rätt.

Sådan rätt till underhåll, som i denna paragraf stadgas, tillkommer likväl icke arbetstagare, om han avsiktligt ådragit sig sjuklighet eller förlust av arbetsförmåga eller förorsakat den genom brottslig verksamhet, lättsinnigt liv eller annat grovt vållande.

6-66 §§. Upphävda (1984/46).

L 4 Landskapslag (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

1 §. *Lagens syfte och tillämpningsområde*

I syfte att trygga en i landskapet Åland bosatt arbetslös arbetssökandes ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra sina förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden ersätts de ekonomiska förluster som arbetslösheten förorsakar i enlighet med lagen den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002), med i denna lag angivna avvikelser, till den del lagen om utkomstskydd för arbetslösa innehåller bestämmelser om

1) arbetslöshetsdagpenning som betalas som grunddagpenning och den därtill anslutna barnförhøjningen och

2) arbetsmarknadsstöd.

Ändringar av lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna lag.

Se Ar 601 FL II.

2 §. *Bestämmelser som inte tillämpas*

Med stöd av denna lag skall följande bestämmelser i lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte tillämpas i landskapet:

1) 1 kap. 4 § 3 mom. om bindande utlåtanden och utkomstskyddsombud,

2) 1 kap. 5 § 1 mom. 11 punkten om sammansatt stöd,

3) 2 kap. 2 § 1 mom. 3 punkten om deltagande i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

4) 5 kap. 3 § 3 mom. andra meningen om sammansatt stöd,

5) 5 kap. 4 § 4 mom. om arbetsmarknadsstöd och sysselsättningsstöd till arbetsgivaren,

6) 7 kap. 1 § 2 mom. i fråga om arbetsmarknadsstöd som kan utbetalas till arbetssökande för den tid han eller hon deltar i integrationsåtgärder för invandrare och i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

7) 7 kap. 1 § 4 mom. om sammansatt stöd,

8) 7 kap. 4 § om arbetsmarknadsstöd i form av integrationsstöd,

9) 7 kap. 6 § om sammansatt stöd,

10) 7 kap. 7 § om arbetsmarknadsstöd under tiden för arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

L 4 LL (2003:71) om utkomstskydd för arbetslösa

11) 7 kap. 8 § 2 mom. om ersättning för uppehälle för den som deltar i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

12) 7 kap. 11 § om försök med sammansatt stöd,

13) 8 kap. 3 § 2 mom. om aktiveringsplan,

14) 8 kap. 5 § om vägran att delta i och avbrytande av integrationsåtgärder,

15) 8 kap. 6 § om vägran och avbrytande av anslutning till arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

16) 8 kap. 7 § om giltig orsak att vägra delta i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte eller att avbryta den,

17) 9 kap. 2 § om beloppet av sammansatt stöd,

18) 9 kap. 5 § 1 mom. och 9 kap. 6 § 2 mom. 2 punkten till den del bestämmelserna berör arbetsverksamhetsperioder,

19) 9 kap. 7 § 3 mom. om sammansatt stöd,

20) 11 kap. 2 § 2 mom. om av i Arbetskraftskommissionens eller Arbetskraftsbyråns utlåtande förutsetta utredningar,

21) 11 kap. 2 § 5 mom. 5 punkten om dagar som personen deltagit i arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte,

22) 11 kap. 3 § 2 mom. och 11 kap. 4 § om Arbetskraftspolitiskt utlåtande,

23) 11 kap. 7 § om sammansatt stöd,

24) 13 kap. 9 § om utkomstskyddsombudets rätt att få uppgifter och att vara närvarande,

25) 13 kap. 10 § om register över förmånstagare och

26) 14 kap. 3 § om finansieringen av förmånerna.

3 §. Förvaltningsmyndighet

De förvaltningsuppgifter som enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa ankommer på statens myndigheter skall i landskapet i fråga om de arbetslöshetsförmåner som omfattas av denna lag handhas av [landskapsstyrelsen], dock så

1) att Arbetskraftskommissionen beviljar, utbetalar och återkräver de arbetslöshetsförmåner som omfattas av denna lag och

2) att de uppgifter och befogenheter som enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa ankommer på Arbetskraftsbyrå i landskapet ankommer på Ålands arbetsförmedlingsbyrå. Med arbetsförmedlingen avses i fortsättningen Ålands arbetsförmedlingsbyrå.

4 §. Tillämpning av hänvisningar i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Hänvisas i lagen om utkomstskydd för arbetslösa till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

5 §. Bosättning i landskapet Åland

Om det vid tillämpningen av denna lag först skall avgöras om en person är bosatt i landskapet Åland, avgörs frågan i tillämpliga delar enligt lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (FFS 1573/1993).

Se So 124 FL II.

6 §. Arbets sökande

Med avvikelse från bestämmelserna i 2 kap. 1 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa betrak-

tas den som arbetssökande som anmält sig som arbetssökande hos arbetsförmedlingen och som hållit sin arbetsansökan i kraft vid arbetsförmedlingen på det sätt arbetsförmedlingen kräver och som för arbetserbjudanden och annan kontakt har meddelat arbetsförmedlingen sin postadress och annan kontaktinformation med vars hjälp den sökande kan nås utan dröjsmål. En ansökan som arbetssökande skall göras genom att den arbetssökande anmäler sig personligen hos arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen kan också godkänna en ansökan som framförts elektroniskt eller på annat sätt. En arbetsansökan anses ha trätt i kraft den dag då den arbetssökande anmält sig som arbetssökande hos arbetsförmedlingen. I sin ansökan skall den sökande lämna behövliga uppgifter och utredningar om sin yrkeskompetens, arbetserfarenhet, utbildning och arbetsförmåga.

En ansökan upphör att vara i kraft om den arbetssökande

1) meddelar att han eller hon inte längre önskar hålla sin ansökan i kraft,

2) inte förnyar sin arbetsansökan hos arbetsförmedlingen inom den tid som arbetsförmedlingen har angett och på det sätt som arbetsförmedlingen kräver,

3) inte inom den tid som arbetsförmedlingen har angett lägger fram utredning om sin arbetshistoria och andra utredningar om omständigheter som avses i 1 mom. och som är behövliga med avseende på tillhandahållande av sysselsättningsfrämjande åtgärder,

4) inte för arbetsförmedlingen lägger fram sådana uppgifter eller utredningar som krävs enligt 8c § 2 mom. landskapslagen (1972:24) om sysselsättning eller

5) inte deltar i åtgärder som syftar till att klarlägga arbetsförmågan eller arbetskonitionen och som är nödvändiga för att klarlägga hans eller hennes servicebehov.

För att en arbetsansökan som upphört att gälla skall kunna träda i kraft på nytt måste en ny ansökan göras på det sätt som anges i 1 mom. Om ansökan har upphört att vara i kraft till följd av ett förfarande som avses i 2 mom. 5 punkten förutsätts dessutom att den som gör en ny ansökan förbinder sig att delta i åtgärder som syftar till att klarlägga arbetsförmågan och arbetskonitionen.

7 §. Handlingsplan för arbetssökande

Om det i lagen om utkomstskydd för arbetslösa hänvisas till en jobbsökarplan skall det i landskapet avse en handlingsplan för arbetssökande enligt landskapslagen om sysselsättning.

8 §. Heltidsstudier

Med avvikelse från bestämmelserna i 2 kap. 6 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall som heltidsstudier betraktas

1) studier där målsättningen är att avlägga högskoleexamen,

2) studieförberedande utbildning på gymnasialstadienivå som omfattar sammanlagt minst 75 kurser och

3) på gymnasialstadienivå bedriven studieförberedande utbildning med yrkesprofil och yrkesutbildning

när studiernas omfattning enligt läroplanen är minst tre studieveckor per studiemånad i genomsnitt eller, om studierna inte dimensionerats i studieveckor, omfattningen enligt utbildningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar.

9 §. Särskilda bestämmelser om vistelse utanför landskapet som påverkar arbetsvillkoret och maximitid och om utländska medborgares rätt till arbetsmarknadsstöd

Bestämmelserna om när dagpenning skall börja betalas på nytt i den situation som anges i 5 kap. 11 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall avse person som inte återvänt som arbetssökande till Åland inom tre månader efter att han eller hon lämnade landskapet för att söka arbete i en annan medlemsstat.

I maximitiden enligt 6 kap. 7 § andra meningen lagen om utkomstskydd för arbetslösa inräknas endast sådana arbetslöshetsdagar för vilka en person har fått en arbetslöshetsförmån i en sådan stat med vilken Finland har ingått en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa som även binder landskapet.

Även den som inte är finsk medborgare har rätt till arbetsmarknadsstöd enligt denna lag enligt de förutsättningar som anges i 8 kap. 1 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa under förutsättning att de internationella överenskommelser som anges i paragrafen även binder landskapet.

10 §. Arbetsmarknadsstöd i form av resebidrag

Med avvikelser från bestämmelserna i 7 kap. 5 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa beviljas inte resebidrag på grundval av ett sådant anställningsförhållande

1) där arbetsgivaren har beviljats stöd för lönekostnaderna av sysselsättningsanslag eller

2) som har börjat innan myndigheten har beviljat bidrag.

11 §. Finansiering

De arbetslöshetsförmåner som omfattas av denna lag betalas av landskapets medel.

12 §. Förordning

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall tillämpas i landskapet oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

Se L 5, Landskapsförordning (2003:76) om utkomstskydd för arbetslösa.

13 §. Sökande av ändring

Beslut som arbetsförmedlingen och den till arbetsförmedlingen anslutna arbetskraftskommissionen fattat med stöd av denna lag kan överklagas till Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av [landskapsstyrelsens] beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

14 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 november 2003.

Bestämmelserna om partiellt arbetsmarknadsstöd i 9 kap. 6 § 2 mom. 3 punkten samt 9 kap. 6 § 3 och 4 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall

tillämpas i landskapet från och med den 1 januari 2004.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1994:53) den 14 juni 1994 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om arbetsmarknadsstöd.

15 §. Övergångsbestämmelser i fråga om tillämpningen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Vid tillämpningen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall i denna paragraf angivna övergångsbestämmelser till lagen om utkomstskydd för arbetslösa iakttas i fråga om de förmåner som omfattas av denna lag.

Beloppen i 6 kap. 1 och 6 §§ motsvarar det poängtal för folkpensionsindex enligt vilket beloppet av de folkpensioner som betalts ut i januari 2001 har beräknats.

Bestämmelserna i 3 kap. 6 § tillämpas när det anställningsförhållande som utgör grunden för att den förmån som avses i lagrummet har utbetalts har upphört efter att denna lag har trätt i kraft.

Utan hinder av vad som bestäms i 4 kap. 1 § 3 punkten tillämpas på en person vars jämningsperiod pågår när denna lag träder i kraft den lag angående jämkning av förmåner som gäller vid ikraftträdandet till utgången av jämningsperioden.

Utan hinder av vad som bestäms i 4 kap. 6 § 1 mom. kan, även om maximitiden har uppfyllts, jämkad arbetslöshetsförmån beviljas en sådan person som avses i 4 kap. 1 § 1–4 punkten fram till den 1 april 2004.

Vid tillämpningen av 5 kap. 3 § 2 mom. jämställs med arbetslöshetsdagpenning enligt denna lag arbetslöshetsdagpenning som betalts den 1 januari 1997 eller för tiden efter det.

De åtgärder som avses i 8 kap. 2 § 4 mom. och som kan räknas in i skyldigheten att vara i arbete skall ha utförts efter att denna lag trätt i kraft.

Arbete eller företagsverksamhet som har utförts eller bedrivits före denna lag trädde i kraft räknas in i arbetsvillkoret enligt 9 kap. 5 § 2 mom.

Utan hinder av vad som bestäms i 9 kap. 6 § 1 mom. är arbetsmarknadsstödet från och med att denna lag träder i kraft till och med 31 december 2003 dock 60 procent av det enligt nämnda moment beräknade arbetsmarknadsstödet.

Bestämmelsen i 11 kap. 10 § 3 mom. om återkrav av arbetslöshetsdagpenning tillämpas på återkrav av grundlöst utbetald arbetslöshetsdagpenning som riktar sig till tiden efter ikraftträdandet.

L 5 Landskapsförordning (2003:76) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utkomstskydd för arbetslösa

1 §. Förordningens tillämpningsområde

Med de avvikelser som anges i denna förordning och som följer av landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall följande författningar tillämpas i landskapet Åland till den del de innehåller

L 6 LL (1998:66) om lagen om utkomststöd

bestämmelser om arbetslöshetsdagpenning som betalas som grunddagpenning och den därtill anslutna barnförhöjningen och arbetsmarknadsstöd:

1) statsrådets förordning den 30 december 2002 om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1330/2002),

2) statsrådets förordning den 30 december 2002 om inkomst som skall beaktas vid fastställandet av arbetslöshetsförmån (FFS 1332/2002),

3) statsrådets förordning den 30 december 2002 om arbetskraftspolitiska förutsättningar för arbetslöshetsförmåner (FFS 1351/2002) samt

4) arbetsministeriets förordning den 31 december 2002 om pendlingsregioner (FFS 1368/2002).

Ändring av de i 1 mom. angivna författningarna skall gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket om inte annat följer av denna förordning.

2 §. *Avvikande bestämmelser i fråga om de stöd som omfattas av denna förordning*

Bestämmelserna om sökande och utbetalning av arbetsmarknadsstöd som betalas till arbetsgivaren i 2 § och om finansieringen av grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet samt utbildningsdagpenningen i grundskyddet i 15-20 §§ statsrådets förordning om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall inte tillämpas i landskapet.

Bestämmelserna om uppgiftsfördelningen mellan arbetskraftsbyrån och arbetskraftskommissionen i 4 § och om arbetskraftskommissionens mötesarvoden och ersättning för kostnader i 5 § statsrådets förordning om arbetskraftspolitiska förutsättningar för arbetslöshetsförmåner skall inte tillämpas i landskapet.

Arbetsministeriets förordning om pendlingsregioner skall äga tillämpning i landskapet till den del det gäller pendlingsregionerna per kommun i landskapet Åland.

3 §. *Hänvisningar*

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, skall hänvisningarna anses avse bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. *Förvaltningsmyndighet*

De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § nämnda författningarna ankommer på statens myndigheter skall i landskapet i fråga om de arbetslöshetsförmåner som omfattas av denna förordning handhas av [landskapsstyrelsen], dock så att de uppgifter och befogenheter som ankommer på folkpensionsanstaltens byrå och arbetskraftsbyrån i landskapet ankommer på Ålands arbetsförmedlingsbyrå.

5 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2003.

L 6 Landskapslag (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd

1 §. *Inledande bestämmelse*

Lagen den 30 december 1997 om utkomststöd (FFS 1412/1997) skall, med i denna lag angivna avvikelser, tillämpas i landskapet Åland.

Se So 202 FL II.

2 §. *Avvikelser från tillämpning av bestämmelser i lagen om utkomststöd*

I landskapet gäller följande avvikelser från bestämmelserna i lagen om utkomststöd:

1) 7 § 2 mom. sista meningen, 7 § 3 mom. och 9 § skall inte tillämpas i landskapet samt

2) hänvisningen i 5 § till lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (FFS 733/1992) skall i landskapet avse landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

3) (2002/80) vid tillämpning av 11 § skall barnbidrag beaktas som inkomst enligt följande: Från barnbidraget för ett barn avdras ett belopp om 9,59 euro per kalendermånad. Om barnbidrag erhålls för fler än ett barn skall för det första barnet 9,59 euro, för det andra 12,11 euro, för det tredje 15,31 euro, för det fjärde 17,32 euro samt för det femte och varje följande barn 20,52 euro per kalendermånad avdras från barnbidraget. Från den höjning av barnbidraget som erhålls av ensamförsörjare skall dessutom 3,36 euro per barn och kalendermånad avdras. Det belopp som återstår av barnbidraget efter avdrag beaktas som inkomst.

Se D 7, Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

3 §. *Tillämpning av hänvisningar i lagen om utkomststöd*

Hänvisas i lagen om utkomststöd till bestämmelser i rikslagstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

4 §. *Landskapsförordning*

Utkomststöd som avses i denna lag består av en grunddel och en tilläggsdel.

Utkomststödet grunddel per månad är

1) 354,20 euro för ensamboende och ensamförsörjare,

2) 301,22 euro för andra personer som fyllt 17 år,

3) 258,67 euro för en person som fyllt 17 år och som bor hos ena eller båda föräldrarna,

4) 248,08 euro för barn i åldern 10-16 år och

5) 233,95 euro för barn under 10 år. (2002/8)

Om indexjustering av grunddelen bestäms genom landskapsförordning.

Med tilläggsdelen täcks vid behov andra hälso- och sjukvårdsutgifter än sådana som ingår i grunddelen samt andra utgifter till följd av en persons eller familjs särskilda behov eller förhållanden enligt vad som närmare bestäms genom landskapsförordning.

L 7 Landskapsförordning (1998:67) om utkomststöd

1 §. Justering av grunddelen

Grunddelens belopp justeras årligen i januari månad i samma proportion som den del av konsumentprisindex för Åland som motsvarar de varor och tjänster som täcks med grunddelen.

2 §. Beräkning av tilläggsdelen

Utkomststödet tilläggsdel skall beräknas så att den täcker:

- 1) boendekostnader i behövlig utsträckning,
- 2) andra nödvändiga hälso- och sjukvårdsutgifter än de som ingår i grunddelen,
- 3) utgifter för barnomsorg samt
- 4) utgifter som anses nödvändiga på grund av en persons eller familjs särskilda behov eller förhållanden.

L 8 Barnomsorgslag (1997:14) för landskapet Åland

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om kommunal och samhällsstödd icke-kommunal barnomsorg för barn som har sin hemort i landskapet Åland.

Med barnomsorg avses i denna lag daghemsverksamhet, förundervisning, lekverksamhet och fritidsverksamhet.

2 §. Rätt till barnomsorg

Den som är vårdnadshavare för ett barn med hemort i landskapet enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994) har rätt till kommunal barnomsorg i daghem eller familjedaghem för sitt barn.

Rätten till barnomsorg uppkommer då föräldrapeningsperioden upphör enligt sjukförsäkringslagen (FFS 364/1963) och upphör då barnet börjar i grundskolan eller får motsvarande undervisning på annat sätt.

Daghemsverksamhet skall ordnas under den del av dygnet det finns ett behov av barnomsorg och skall i mån av möjlighet ordnas i den form vårdnadshavaren önskar.

Vårdnadshavaren för ett barn med hemort i landskapet har även rätt att för sitt barn erhålla kommunal förundervisning under minst 20 timmar per vecka under året innan barnet börjar i grundskolan eller får motsvarande undervisning på annat sätt.

Genom förordning stadgas om den tid inom vilken barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare skall ansöka om barnomsorgsplatser i daghem eller familjedaghem.

3 §. Kommunens uppgift

Kommunen skall ordna barnomsorg för de barn som har sin hemort i kommunen enligt lagen om hemkommun.

Kommunen kan ordna barnomsorgen i samarbete med andra kommuner eller genom att köpa barnomsorgstjänster av annan.

Kommunen skall vid planeringen av den kommunala barnomsorgen beakta vårdnadshavarnas synpunkter på verksamhetsformer samt plats och tid för barnomsorgen. Kommunen skall bereda vårdnadshavarna möjlighet till inflytande över verksamheten inom barnomsorgen.

4 §. Målsättning för barnomsorgen

Barnomsorgen skall genom god omvårdnad, lekmöjligheter och pedagogisk verksamhet bidra till att barnen får goda uppväxtvillkor.

Barnomsorgen skall tillsammans med hemmet, utgående från barnets ålder och individuella behov, främja en allsidig fysisk, emotionell och social utveckling. Barnets estetiska, intellektuella, etiska och religiösa fostran skall stödas på ett sådant sätt att vårdnadshavarens livsåskådning respekteras. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt att varje barn erhåller gynnsamma förutsättningar för en god skolstart.

Inom all barnomsorgsverksamhet skall hänsyn tas till barn med särskilda behov.

2 kap. Verksamhetsformer

5 §. Daghemsverksamhet

Daghemsverksamheten erbjuder omsorg, lekmöjligheter och pedagogisk verksamhet för barn under skolåldern.

Daghemsverksamhet som omfattar högst sex barn bedrivs i familjedaghem. Övrig daghemsverksamhet bedrivs i daghem.

6 §. Förundervisning

Förundervisningen skall förbereda barnet för grundskolan eller motsvarande undervisning.

7 §. Lekverksamhet

Lekverksamheten erbjuder tillsyn och lekmöjligheter för barn under skolåldern.

8 §. Fritidshemsverksamhet

Fritidshemsverksamheten erbjuder omsorg utanför skoltid för barn som går i grundskolan eller får motsvarande undervisning på annat sätt.

3 kap. Särskilda villkor för verksamheten

9 §. Personal

Personer anställda inom barnomsorgen skall ha sådan utbildning eller erfarenhet att de kan tillgodose barnens behov av omsorg och pedagogisk verksamhet.

Personalens storlek skall vara tillräcklig i förhållande till barnens antal, ålder, vårdtid och särskilda behov.

Närmare bestämmelser om kompetenskrav för personalen och om personalens storlek fastställs i landskapsförordning.

10 §. Tystnadsplikt

Den som är anställd hos kommunen, medlem av ett kommunalt organ eller verksam vid ett enskilt daghem får inte informera en utomstående om vad han

L 8 Barnomsorgslag (1997:14)

vid skötseln av uppgifter som rör barnomsorgen har fått veta om personliga eller ekonomiska omständigheter som rör ett barn eller medlemmar av barnets familj utan samtycke av den berörda personen, eller om denna inte själv kan bedöma innebörden av samtycket, hans vårdnadshavare.

Tjänstemän inom kommunens barnomsorg får utan hinder av 1 mom. och vad som i övrigt bestäms om tystnadsplikt lämna uppgifter till varandra samt till organ inom kommunens eller landskapets förvaltning, om uppgifterna är nödvändiga för att ett barns barnomsorg skall kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Vad som är stadgat i 1 mom. hindrar inte heller att uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

11 §. Lokaler

Barnomsorg skall utövas i utrymmen som är lämpliga med hänsyn till barnens ålder, vårdtid och verksamhetens natur. I utrymmena skall finnas tillgång till den utrustning som behövs. I anslutning till ett daghem skall finnas ett område för barnens aktiviteter utomhus.

Barnens antal skall anpassas till lokalernas storlek.

Närmare bestämmelser om lokalerna fastställs i landskapsförordning.

12 §. Språket inom barnomsorgen

Verksamhetsspråket är svenska inom kommunal barnomsorg och annan barnomsorg som kommunen understöder. Verksamhetsspråket är svenska även inom sådan barnomsorg som kommunen ordnar genom att köpa barnomsorgstjänster av annan.

13 §. Kontakt med vårdnadshavaren

Inom all barnomsorg skall kontakterna med barnens vårdnadshavare främjas och upprätthållas på det sätt personalen och vårdnadshavarna kommer överens om.

4 kap. Förvaltning**14 §. [Landskapsstyrelsens] ansvar**

[Landskapsstyrelsen] har det övergripande ansvaret för övervakning och utveckling av barnomsorgen samt övervakar verkställigheten av denna lag.

15 §. Kommunens ansvar

Kommunen ansvarar för att den kommunala barnomsorgen utövas i enlighet med denna lags bestämmelser och med stöd därav utfärdade föreskrifter samt övervakar att även de enskilda daghemmen i kommunen sköts i enlighet med dem. Om någon bedriver verksamhet i ett enskilt daghem utan att uppfylla de krav som ställs i denna lag, skall kommunen uppmana till rättelse inom en viss tid. Kommunen kan även tilldela huvudmannen för verksamheten en varning. Om rättelse inte sker inom den utsatta tiden kan kommunen förbjuda verksamheten.

16 §. Förvaltning inom kommunen

De uppgifter som ankommer på kommunen enligt bestämmelserna i denna lag skall skötas av socialnämnden eller skolenämnden.

17 §. Avgifter

Kommunen skall fastställa en taxa för de avgifter som barnets vårdnadshavare skall betala för den av kommunen ordnade barnomsorg som barnet utnyttjar.

5 kap. Styrmedel**18 §. Målsättningsanvisningar**

[Landskapsstyrelsen] skall i den i 4 § landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården avsedda socialvårdsplanen ge anvisningar om utvecklande av barnomsorgen i landskapet.

19 §. Förundervisningsprogram

[Landskapsstyrelsen] skall anta ett program för förundervisningen. Programmet skall koordineras med grundskolans läroplan.

20 §. Arbetsplan

Varje daghem skall göra upp en arbetsplan som beskriver hur daghemmet skall genomföra målsättningen med barnomsorgen, [landskapsstyrelsens] anvisningar och förundervisningsprogrammet.

Daghemmen skall informera vårdnadshavarna om innehållet i arbetsplanen.

6 kap. Samhällsstödda icke-kommunala daghem**21 §. Allmänt**

I detta kapitel finns bestämmelser om icke-kommunala daghem vars huvudmän har rätt till samhällsstöd för daghemmets verksamhet. Dessa benämns enskilda daghem.

22 §. Rätt till samhällsstöd

Rätt till samhällsstöd har fysiska och juridiska personer som godkänts av förläggningsskommunen som huvudman för ett likaledes godkänt enskilt daghem.

En fysisk eller juridisk person skall godkännas som huvudman om den innehar behörig registrering såvida det inte föreligger synnerliga skäl för avslag. Ett daghem skall godkännas om det uppfyller de krav som ställs i denna lag och i den förordning som givits med stöd av den.

23 §. Ansvarig föreståndare

Verksamheten i ett enskilt daghem skall bedrivas under uppsikt och ledning av en ansvarig föreståndare.

24 §. Anmälan till kommunen

Den som erbjuder samhällsstödd icke-kommunal barnomsorg mot ersättning skall anmäla detta till förläggningsskommunen innan verksamheten inleds.

25 §. Hemkommunens ersättningsandel

Om ett barn erhåller barnomsorg i ett enskilt daghem, skall barnets hemkommun till huvudmannen för daghemmet betala en ersättningsandel, vilken inte oskäligt avviker från vad motsvarande kommunala daghemsplats kostar.

En kommun kan om särskilda skäl föreligger beviljas rätt av [landskapsstyrelsen] att inte betala ut ersättningsandel till ett enskilt daghem.

Närmare bestämmelser om uträknande av hemkommunens ersättningsandel fastställs i landskapsförordning.

26 §. Antagande av barn

Huvudmannen för ett enskilt daghem beslutar om antagande av barn till daghemmet.

27 §. Avgifter vid enskilda daghem

Enskilda daghem skall fastställa en taxa för de avgifter barnets vårdnadshavare skall betala för den barnomsorg barnet utnyttjar. Taxan skall sändas till kommunen för kännedom.

7 kap. Särskilda bestämmelser**28 §. Landskapsandel**

På verksamhet som ordnas i enlighet med denna lag tillämpas landskapslagen om planering av och landskapsandel för socialvården.

29 §. Ändringssökande

Angående ändringssökande i ärenden som kommunen beslutar om enligt denna lag gäller vad som stadgas i kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland.

30 §. Straffbestämmelse

Den som bedriver verksamhet i ett enskilt daghem utan att ha anmält detta till kommunen eller som trots varning utövar barnomsorg i strid med bestämmelserna i 3 kap. skall för **förseelse mot bestämmelserna om utövande av barnomsorg** dömas till böter.

31 §. Brott mot tystnadsplikt

Den som bryter mot tystnadsplikten skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om brottet är att anse som grovt dömes dock till böter eller till fängelse i högst ett år.

32 §. Förordning

Närmare bestämmelser om barnomsorg samt om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

8 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**33 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 mars 1997.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1973:38) den 11 juni 1973 om barndagvård och landskapsförordningen (1973:61) den 20 november 1973 om barndagvård.

34 §. Verkställighetsåtgärder

Åtgärder som verkställigheten av denna lag kräver får vidtas innan lagen träder i kraft.

L 9 Landskapsförordning (1997:12) om barnomsorg**1 §. Tillämpningsområde**

I denna förordning finns bestämmelser om barnomsorg för barn som har sin hemort i landskapet Åland.

2 §. Heltidsvård och halvtidsvård

I denna förordning avses med

1) heltidsvård: vård som överstiger 5 timmar i dygnet.

2) halvtidsvård: vård som uppgår till maximalt 5 timmar i dygnet eller 25 timmar per vecka.

3 §. Ansökan om barnomsorgsplats

De föräldrar eller andra vårdnadshavare som önskar barnomsorgsplats i daghem eller familjedaghem skall ansöka därom hos kommunen senast fyra månader innan barnet behöver platsen, om inte annat bestäms i 2 mom.

Om behovet av barnomsorg beror på sysselsättning, studier eller utbildning och det inte är möjligt att förutsäga när behovet uppkommer, skall ansökan om barnomsorgsplats göras så snart som möjligt, dock senast två veckor innan barnet behöver platsen.

4 §. Behörighetskrav för daghemspersonal

Den som är föreståndare för ett daghem skall ha minst barntädgårdslärarexamen eller annan lämplig utbildning på motsvarande nivå samt praktisk erfarenhet av omsorg och fostran av barn.

Den som har hand om omsorgs- eller uppfostringsuppgifter skall ha minst närvårdarexamen med inriktning på barn och ungdom eller annan lämplig utbildning på motsvarande nivå.

Om det för en uppgift inte är möjligt att få en person med den behörighet som anges i 1 och 2 mom., kan för uppgiften för högst två år i sänder anställas en person som har en utbildning som kan anses vara tillräcklig och om möjligt praktisk erfarenhet av den ifrågasvarande uppgiften.

5 §. Daghemspersonalens antal

För daghemspersonal som har hand om omsorgs- eller uppfostringsuppgifter gäller följande.

Om barn i daghem delas in i grupper skall i varje barngrupp åtminstone en och minst var tredje person ha minst barntädgårdslärarexamen eller annan lämplig utbildning på motsvarande nivå. Övriga personer skall ha minst närvårdarexamen med inriktning på barn och ungdom eller annan lämplig utbildning på motsvarande nivå.

Det skall finnas minst en person med sådan utbildning som avses i 2 mom. för varje påbörjad grupp om fyra barn om barnen är under tre år. Det skall finnas minst en person med sådan utbildning som avses i 2 mom. för varje påbörjad grupp om sju barn om barnen är över tre år och är i heltidsvård. Det skall finnas minst en person med sådan utbildning som avses i 2 mom. för varje på börjad grupp om tretton barn om barnen är över tre år och är i halvtidsvård.

Kommunen kan göra undantag från relationstalet i 3 mom. om de genomsnittliga vårddagarna för barnen fortlöpande är betydligt färre än verksamhetsdagarna. Undantaget skall göras så att det fortlöpande inte vårdas fler barn samtidigt än vad det totala relationstalet förutsätter.

6 §. Antalet barn i familjedaghem

Antalet barn i familjedaghem får tillsammans med familjedagvårdarens egna barn uppgå till högst sex stycken.

7 §. Barn med särskilda behov

Finns det i daghemmet ett eller flera barn med särskilda behov, skall detta beaktas då antalet personer som deltar i omsorgs- och uppfostringsuppgifter bestäms om det inte finns en särskild assistent för sådana barn. Med barn med särskilda behov avses barn

L 10 LL (1985:50) om stöd för vård av barn i hemmet

som har svårigheter på grund av medfödd eller senare uppkommen fysisk, psykisk, social eller emotionell skada eller som utan individuella stödåtgärder löper risk att drabbas av sådan skada.

8 §. Behörighetskrav för familjedagvårdare

Behörighetskrav för familjedagvårdare är familjedagvårdarutbildning eller annan för uppgiften lämplig utbildning eller erfarenhet.

9 §. Daghemslokalernas storlek

Daghemslokalernas totalyta skall vara minst 10 m² per barn, varav minst 6 m² per barn reserveras för barnens användning.

Om avdelningen dock består endast av barn under tre år skall minst 8 m² per barn reserveras för barnens användning.

Med utrymmen för barnens användning avses entréutrymmen, hemkök, lekrum, vilorum och grupp- rum, verkstad, redskapsförråd och liknande utrymmen.

De gemensamma utrymmena skall vara 3,5 m² per barn. Med gemensamma utrymmen avses personalens arbetsutrymmen, personalens mat- och vilorum, personalens kläd- och hygienutrymmen, centralförråd, hälsovårdsutrymmen, utrymmen för mathushållningen, städutrymmen och liknande utrymmen.

Då fråga är om disposition av redan befintliga utrymmen eller annars när särskilda skäl härtill föreligger kan [landskapsstyrelsen] medge undantag från i denna paragraf angivna krav.

10 §. Ersättningsandel

Ersättningsandel till enskilda daghem skall beräknas enligt följande:

1) *Heltidsvård för barn över tre år, men under skolåldern.* Ersättningsandelen för ett barn över tre år, men under skolåldern beräknas till 90 procent av kommunens nettodriftskostnader för motsvarande verksamhet.

2) *Heltidsvård för barn under tre år.* Ersättningsandelen för ett barn under tre år beräknas till 175 procent av ersättningsandelen för ett barn över tre år men under skolåldern.

3) *Halvtidsvård.* Ersättningsandelen för ett barn i halvtidsvård beräknas till 60 procent av ersättningsandelen för motsvarande heltidsvård.

Nettodriftskostnaden beräknas genom att daghemmets intäkter subtraheras från dess driftskostnader. Med driftskostnader avses följande kostnader: lön till personal, socialavgifter, pensioner, materialinköp, köp av övriga tjänster för den egna serviceproduktionen, hyror, interna utgifter, planmässiga avskrivningar på anläggningstillgångar samt kalkylerad ränta på anläggningstillgångar.

Ersättningsandelen till enskilda daghem beräknas utgående från kommunens senast fastställda bokslut och skall justeras årligen.

11 §. Övergångsbestämmelse

Om ett daghem då denna förordning träder i kraft inte uppfyller de krav på daghemslokalernas storlek som anges i 9 §, skall huvudmannen för daghemmet

ansöka om dispens hos [landskapsstyrelsen] inom sex månader från det att denna förordning har trätt i kraft.

Denna förordning träder i kraft den 1 mars 1997.

L 10 Landskapslag (1985:50) om stöd för vård av barn i hemmet

1 §. Vårdnadshavare för barn under tre år som inte utnyttjar kommunal daghemsverksamhet eller sådan daghemsverksamhet som kommunen bekostar har rätt att få stöd för vård av barn i hemmet enligt denna lag. (1997/15)

Vårdnadshavare för barn som är under tre år har rätt till partiellt stöd för vård av barn i hemmet om vårdnadshavaren är partiellt vårdledig eller är anställd på deltid och arbetstiden med anledning av vården av barnet uppgår till i medeltal högst 30 timmar per vecka. (1995/32)

Rätt till stöd för vård av barn i hemmet som avses i denna lag har endast de som faktiskt är bosatta i landskapet. (1990/27)

2 §. Med stöd för vård av barn i hemmet avses i denna lag ekonomiskt stöd som erläggs till vårdnadshavare för barn under tre år. Stödet består av en grunddel, en syskonförhöjning och en tilläggsdel.

3 §. Stöd för vård av barn i hemmet erläggs av hemkommunen.

På verksamhet som kommun ordnar enligt denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården. (1997/15)

4 §. Grunddel utgår om vårdnadshavare har vård om ett barn under tre års ålder som inte erhåller av kommunen anordnad barnomsorg enligt 5 § landskapslagen (1997:14) om barnomsorg eller sådan barnomsorg som kommunen enligt 24 § landskapslagen om barnomsorg bekostar. Grunddel erläggs inte under den tid då vårdnadshavare är berättigad till moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (FFS 364/1963). Även om vårdnadshavare inte har rätt till sådan förmån erläggs stödet först sedan den i sjukförsäkringslagen avsedda tiden löpt ut. (1997/15)

Grunddelens belopp per kalendermånad fastställs genom landskapsförordning. Om hemvårdsstöd inte erläggs för en hel kalendermånad på grund av att den tid som nämns i 1 mom. börjar eller slutar under månaden, utgör stödet 1/25 av detta belopp för varje vardag, för vilken familjen är berättigad till stödet. (1997/15)

3 mom. upphävt (1997/15).

5 §. Syskonförhöjning betalas om vårdnadshavare utöver det barn som berättigad till grunddel har vård om ett eller flera barn under sju år som inte erhåller av kommunen ordnad barnomsorg enligt 5 § landskapslagen om barnomsorg eller sådan barnomsorg som kommunen enligt 24 § landskapslagen om barnomsorg bekostar. Syskonförhöjning betalas även för ett barn som fyllt tre men inte sju år och som åtnjuter kommunal barnomsorg högst 5 timmar i dygnet. (1997/15)

Syskonförhöjningen är för varje barn som berättigad till förhöjning 20 procent av den i 4 § 2 mom. avsedda grunddelen.

6 §. Tilläggsdel utgår om vårdnadshavaren är berättigad till grunddel enligt 4 § och familjens sammanlagda skattepliktiga inkomster per kalendermånad inte överstiger gränsen för rätt till tilläggsdel. Då förutsättningarna bedöms för rätt till tilläggsdel under den tid moderskaps, faderskaps eller föräldrapenning utgår enligt sjukförsäkringslagen, räknas av sistnämnda förmån som skattepliktig inkomst endast den del som överstiger det kalkylerade sammanlagda beloppet av grunddelen och eventuell syskonförhöjning. (1997/15)

Tilläggsdelens fulla belopp är 70 procent av den i 4 § 2 mom. avsedda grunddelen. Det belopp per kalendermånad vilket de skattepliktiga inkomsterna inte får överstiga för att full tilläggsdel skall beviljas fastställs genom landskapsförordning. Om de skattepliktiga inkomsterna överstiger det belopp som berättigar till full tilläggsdel, minskas tilläggsdelens maximibelopp med 15 procent av den överstigande delen av de skattepliktiga inkomsterna. (1997/15)

3 mom. upphävd (1997/15).

6a §. Partiellt stöd för vård av barn i hemmet beviljas inte om grunddel utgår enligt 4 § eller under den tid moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning beviljas enligt sjukförsäkringslagen. (1997/15)

Partiellt stöd för vård av barn i hemmet betalas per kalendermånad med ett belopp som utgör 25 procent av grunddelen uträknad enligt 4 § 2 mom.

7 §. Syskonförhöjning eller tilläggsdel utgår oberoende av om moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning börjar utbetalas.

Har föräldrapenningsperioden för familj som ännu inte får syskonförhöjning eller tilläggsdel förlängts på grund av att flera än ett barn har fötts vid samma tidpunkt, betalas syskonförhöjning eller tilläggsdel till familjen under den förlängda föräldrapenningsperioden. Syskonförhöjningen betalas dock under förutsättning att den föräldrapenning som utgår är mindre än det sammanlagda kalkylerade beloppet av grunddelen av syskonförhöjningen av familjens hemvårdsstöd. Som syskonförhöjning utgår skillnaden mellan det kalkylerade hemvårdsstödet och föräldrapenningen. Har familjen fått syskonförhöjning innan föräldrapenningsperioden förlängdes kan förhöjningen betalas enligt tidigare grunder, om detta är förmånligare för familjen. (1988/44)

8 §. Stöd för vård av barn i hemmet erlaggs på ansökan till den vårdnadshavare som i ansökan angett som mottagare av stödet, till annan vårdnadshavare som handhar vårdnaden om barnet eller, om särskilda skäl härtill finns, till annan person som sörjer för barnets vård och fostran.

Mottagare av hemvårdsstöd är skyldig att meddela kommunen de förändringar som skett i förutsättningarna för att erhålla stöd.

9 §. Stöd som avses i denna lag utbetalas från och med den första vardagen efter utgången av den tid som

LL (1985:50) om stöd för vård av barn i hemmet

L 10

anges i 4 § 1 mom. eller den första vardagen efter det övriga förutsättningar för erhållande av stödet föreligger. (1995/32)

Stöd beviljas inte för kortare tid än en månad. Tilläggsdel beviljas för högst ett år i sänder. Tilläggsdelen skall dock justeras under året om nettoinkomsterna väsentligt har förändrats eller om tilläggsdelen visar sig vara i väsentlig mån felaktig.

Stöd kan erläggas retroaktivt, dock högst för de sex månader som närmast föregår tidpunkten för inlämnande av ansökan.

Stöd utbetalas till dess barnet fyller tre år, om inte förutsättningarna för att erhålla stöd upphör dessförinnan.

10 §. Stöd för vård av barn i hemmet utbetalas inte för barn som under mer än tre månader kontinuerligt vårdas på anstalt eller är i motsvarande vård. Med vård på anstalt eller motsvarande vård avses vård som inbegriper uppehälle och som anordnats av kommun eller kommunalförbund på sjukhus eller anstalt eller i familj. I fråga om barn som omhändertagits på sätt som avses i landskapslagen (1977:13) angående tillämpning av vissa författningar rörande barnskydd i landskapet Åland upphör utbetalningen av stödet då vården och fostran av barnet har ordnats utom hemmet.

11 §. Om beslut som gäller erläggande av hemvårdsstöd eller stödets belopp uppenbarligen grundar sig på felaktiga eller bristfälliga uppgifter av barnets vårdnadshavare kan hemvårdsstödet rättas retroaktivt för högst ett år.

12 §. Har vårdnadshavare i hemvårdsstöd erhållit mer än vad han hade varit berättigad till, kan det stöd som utbetalats utan grund återkrävas. Är det av särskilda skäl inte ändamålsenligt eller skäligt att återkräva det utan grund utbetalade stödet eller är detta belopp litet, kan kommun helt eller delvis avstå från sådana åtgärder.

Om hemvårdsstöd som utbetalats till för stort belopp inte kan kvittas mot de följande betalningsraterna av hemvårdsstödet eller om det trots anfordran inte återbetalas, kan [länsrätten] på framställning av kommunen ålägga mottagaren av hemvårdsstödet att till kommunen återbetala det hemvårdsstöd som utbetalats till för stort belopp.

13 §. Då kommun får uppgift om att person, till vilken kommunen erlagger hemvårdsstöd, har flyttat till annan kommun skall kommunen meddela detta till socialnämnden i den kommun till vilken mottagaren av stödet har flyttat samt översända de beslut och handlingar som gäller beviljandet av hemvårdsstöd.

13a §. (1997/15) Den som handhar uppgifter enligt denna lag får inte informera en utomstående om vad han på grund av sin ställning eller sin uppgift har fått veta om en enskilds eller en familjs personliga eller ekonomiska omständigheter.

Vad sin stadgas i 1 mom. hindrar inte att uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

Den som bryter mot bestämmelsen om tystnadsplikt skall dömas till böter eller fängelse i högst sex

L 11 LF (1997:13) om stöd för vård av barn i hemmet

månader. Om brottet är att anse som grovt dömes dock till böter eller fängelse i högst ett år.

14 §. I denna lag avsett stöd för vård av barn i hemmet får inte utmätas.

15 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

16 §. Denna lag träder omedelbart i kraft. Den tillämpas dock före år 1990 i tillämpliga delar enligt bestämmelserna i rikets lag om införande av lagen om stöd för vård av barn i hemmet (FFS 25/1985).

L 11 Landskapsförordning (1997:13) om stöd för vård av barn i hemmet

1 §. (2001/55) Grunddelen är 388,51 euro per kalendermånad.

2 §. (2001/55) Full tilläggsdel beviljas om familjens skattepliktiga inkomster inte överskrider 776,36 euro per kalendermånad.

L 12 Landskapslag (1978:48) om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda**1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. Lagen den 23 juni 1977 angående specialomsorger om utvecklingsstörda (FFS 519/1977) jämte med stöd av densamma utfärdade bestämmelser skall med i denna lag angivna avvikelser äga tillämpning i landskapet Åland.

Den i 1 mom. nämnda lagen och de med stöd av densamma utfärdade bestämmelserna tillämpas i landskapet sådana de lyder då denna lag träder i kraft. Sker därefter ändring i sagda författningar, skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. (1995/102)

Se Lag och Förordning angående specialomsorger om utvecklingsstörda, So 206 och So 207 FL II.

2 §. De förvaltningsuppgifter, som enligt rikets förenämnda lag ankommer på statens myndigheter, skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen] till den del uppgifterna enligt självstyrelselagen för Åland ankommer på landskapet.

3 §. (1993/69) Åland utgör ett särskilt i 6 § 1 mom. lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda avsett specialomsorgsdistrikt, vilket förvaltas av ett kommunalförbund med samtliga kommuner som medlemmar, om inte kommunerna med [landskapsstyrelsen] godkännande kommer överens om något annat.

3a §. (1995/102) Kompetenskrav för tjänster vid ett kommunalförbund som avses i 3 § bestäms i landskapsförordning.

4 §. [Landskapsstyrelsen] eller kommunalförbundet för det åländska specialomsorgsdistriktet kan med det kommunalförbund som avses i 6 § 4 mom. rikets

förenämnda lag avtala om anlitande av dess anstalter eller tjänster för befrämjandet av vården och omsorgen om utvecklingsstörda.

5 §. (1993/69) På verksamhet som ordnas i enlighet med denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården, om inte annat är särskilt föreskrivet.

6 §. (1993/69) Förvaltning som avses i 2 kap. rikets lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda handhas i landskapet till den del fråga är om förbundsfullmäktige och -styrelse på det sätt i kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland är stadgat.

7 §. Upphävd (1983/69).

8 §. (1993/69) När i rikets lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda hänvisas till lagen om social- och hälso styrelsen (FFS 63/1991), kommunallagen (FFS 953/1976), grundskolelagen (FFS 476/1983), barnskyddslagen (FFS 52/1936), lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (FFS 734/1992) och lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (FFS 677/1992) skall härvid i landskapet i tillämpliga delar gälla vad i motsvarande landskapslagar är stadgat.

Se resp. D 1, Kommunallag (1997:73); N 1, Grundskolelag (1995:18); L 13, Landskapslag (1977:13) angående tillämpning av vissa författningar rörande barnskydd och D 6, Landskapslag (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

2 kap. Övergångsbestämmelser

9 §. Specialomsorgsdistriktets reglemente och verksamhetsplan för specialomsorgerna för åren 1979-1983 skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse före den 1 april 1979. Intill dess planen fastställts skall kommunalförbundet för specialomsorgsdistriktet och annan kommunal verksamhetsenhet för specialomsorger ordna sådana omsorger åtminstone i den omfattning som skett innan denna lag trätt i kraft.

Kommunalförbundet skall även eljest skrida till nödiga förberedande åtgärder för inledande av den i denna lag avsedda verksamheten den 1 januari 1979.

Innan reglemente och verksamhetsplan fastställs kan [landskapsstyrelsen] på ansökan på förhand avgöra, vilka driftskostnader för personalen vid kommunalförbundets för specialomsorgsdistriktet centralförvaltning som kommer att godkännas såsom berättigande till landskapsandel. Beslutet skall med bindande verkan iakttagas då frågan om erläggande av landskapsandel senare behandlas.

10 §. Upphävd (1983/69).

11 §. I landskapslagen om psykiskt utvecklingsstörda avsedd anstalt för psykiskt utvecklingsstörda, vilken önskar fortsätta sin verksamhet såsom i 16 § lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda avsedd verksamhetsenhet för specialomsorger, skall understå sitt reglemente [landskapsstyrelsen] för fastställelse före den 1 januari 1979.

12 §. Vid bestämmandet av landskapsandel och medlemskommunernas betalningsandelar i kommunalförbundets för specialomsorgsdistriktet utgifter för år 1979 beaktas även kostnader som föranletts av kom-

munalförbundets för specialomsorgsdistriktet verksamhet före år 1979.

13 §. Vad i [landskapslagen om landskapsstöd till kommuner] är stadgat iakttages i tillämpliga delar även i fråga om i 11 § avsedd anstalt, som icke fortsätter sin verksamhet såsom i 16 § lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda avsedd privat verksamhetsenhet.

14 §. Angående ordnandet av personalens ställning vid anstalter eller verksamhetsenhet, som övergått till kommunalförbundet för specialomsorgsdistriktet, stadgas särskilt.

Se D 15, Landskapslag (1977:10) om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund.

15 §. Stadgandena i 28 och 29 §§ lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda tillämpas på barn som redan fullgör sin i landskapslagen (1958:23) om folkskolväsendet i landskapet Åland stadgade läroplikt samt på sådana barn, vilkas läroplikt börjar år 1979 eller därefter. För den som med stöd av landskapslagen om folkskolväsendet före ikraftträdandet av denna lag befriats från läroplikt och som icke uppnått för läropliktens fullgörande erforderlig kunskaps- och färdighetsgrad skall, såframt han själv eller hans förmyndare eller annan vårdnadshavare det önskar, ordnas i 28 och 29 §§ avsedd undervisning oberoende av om vederbörande ännu är i läropliktsåldern.

16 §. Närmare stadganden om verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

L 13 Landskapslag (1977:13) angående tillämpning av vissa författningar rörande barnskydd i landskapet Åland

1 §. Barnskyddslagen den 5 augusti 1983 (FFS 683/1983) och barnskyddsförordningen den 16 december 1983 (FFS 1010/1983) äger, med nedan i denna lag angivna avvikelser, tillämpning i landskapet Åland. (1984/47)

De i 1 mom. angivna författningarna tillämpas i landskapet sådana de lyder då denna lag träder i kraft. Sker därefter ändring i någon av författningarna, skall de ändrade stadgandena gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Upphåves någon i 1 mom. angiven författning skall dess giltighet i landskapet upphöra samtidigt som i riket.

Se Ci 233 och 234 FL I.

1a §. (1993/86) På verksamhet som ordnas i enlighet med denna lag tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården, om inte annat är särskilt föreskrivet.

Se D 7, Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

2 §. De förvaltningsuppgifter som enligt de i 1 § 1 mom. angivna författningarna ankommer på statens myndigheter, skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt dessa uppgifter enligt [19 §

LL (1977:13) ang. författningar rörande barnskydd

L 13

självstyrelselagen för Åland] ankommer på landskapet.

L 14 Landskapslag (2004:3) om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn

1 §. Syfte

Syftet med denna lag är att skydda den personliga integriteten och främja den personliga säkerheten för personer under 18 år. I lagen föreskrivs om ett kontrollförfarande som skall göra arbetsgivare medvetna om eventuell brottslig bakgrund hos dem som skall arbeta med personer under 18 år.

2 §. Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas inom sektorerna socialvård, undervisning och ungdomsarbete samt idrott. Lagen tillämpas på dem som skall utföra arbete som varaktigt och i väsentlig grad består i att utan vårdnadshavarens närvaro ta hand om, fostra, undervisa eller på annat sätt arbeta i personlig kontakt med personer under 18 år. I lagen avsett arbete kan utföras

1) i ett offentligt eller privat anställningsförhållande,

2) under arbetspraktik, arbetslivsträning och arbetsprövning eller

3) inom privat socialservice enligt lagen om tillsyn över privat socialservice (FFS 603/1996), på enskilda daghem enligt barnomsorgslagen (1997:14) för landskapet Åland eller som familjevård enligt socialvårdslagen (FFS 710/1982).

Lagen tillämpas inte på arbete som sammanlagt varar mindre än tre månader under en ettårsperiod.

Var och en har rätt att vägra att delta i arbetspraktik, arbetslivsträning och arbetsprövning som omfattas av denna lag. En vägran i enlighet med denna bestämmelse får inte leda till att grunddagpenning eller andra förmåner som utbetalas av landskapets medel minskas eller upphör.

3 §. Skyldighet för arbetsgivaren att kräva uppvisande av registerutdrag

En arbetsgivare skall kräva att en person visar upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen (FFS 770/1993), när arbetsgivaren första gången erbjuder personen en anställning som omfattar uppgifter som avses i 2 § eller första gången tilldelar personen sådana uppgifter. Som arbetsgivare räknas härvid även den som erbjuder arbetspraktik, arbetslivsträning eller arbetsprövning.

Om ett registerutdrag inte finns att tillgå när en kommun eller ett kommunalförbund fattar beslut om en anställning, skall valet vara villkorligt och bekräftas först när ett utdrag har visats upp. Den som villkorligt har valts till anställningen skall visa upp registerutdraget senast inom 30 dagar från delfäendet av beslutet eller inom en längre tidsfrist som det organ som fattar beslutet har beviljat av särskilda skäl. När utdraget har visats upp skall det organ som gjort det villkorliga valet fatta beslut om att valet skall bekräftas eller förfalla. Beslut om att valet skall bekräftas kan även fattas av en tjänsteman som bemyndigats därtill.

L

L 15 LL (1975:63) om lagen om bostadsbidrag

Om registerutdraget inte visas upp inom ovan avsedd tid förfaller valet.

4 §. Skyldighet att kräva uppvisande av registerutdrag beträffande dem som producerar privat socialservice

Innan [landskapsstyrelsen] beviljar en privat serviceproducent tillstånd enligt lagen om tillsyn över privat socialservice skall den, om verksamhetsområdet för den privata serviceproducenten omfattar tjänster för personer under 18 år, kräva att personer som inte är arbetstagare och vars arbete omfattar uppgifter som avses i 2 § visas upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen.

En kommun som har tagit emot en anmälan enligt lagen om tillsyn över privat socialservice eller barnomsorgslagen för landskapet Åland skall omedelbart kräva att personer som inte är arbetstagare och vars arbete omfattar uppgifter som avses i 2 § visas upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen.

Den som är skyldig att ansöka om tillstånd eller göra en anmälan enligt lagen om tillsyn över privat socialservice eller barnomsorgslagen för landskapet Åland skall underrätta [landskapsstyrelsen] eller kommunen när någon som inte är arbetstagare och som inte anges i ansökan om tillstånd eller anmälan ges uppgifter som avses i 2 §. Efter att ha tagit emot en sådan underrättelse skall [landskapsstyrelsen] eller kommunen omedelbart kräva att personen, som fått uppgifter som avses i 2 §, visas upp straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen.

5 §. Skyldighet att kräva uppvisande av registerutdrag beträffande familjevårdare

Innan en kommun eller ett kommunalförbund ingår ett uppdragsavtal som avser familjevård enligt 25 § socialvårdslagen, skall kommunen eller kommunalförbundet kräva att uppdragstagaren visar upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen, om uppdragsavtalet gäller familjevård av personer under 18 år.

6 §. Registerutdragets giltighetstid

Ett registerutdrag får inte vara äldre än sex månader när det visas upp för kontroll med stöd av denna lag.

7 §. Anteckning om uppvisat registerutdrag och återlämnande av utdraget

I personuppgifterna om den som visat upp ett registerutdrag får endast antecknas att utdraget har visats upp och vad det har för identifikationsuppgifter. Arbetsgivaren eller någon annan som fått se registerutdraget med stöd av denna lag har inte rätt att kopiera det. Registerutdraget skall utan dröjsmål återlämnas till den som har visat upp det.

8 §. Tystnadsplikt

Uppgifter i ett registerutdrag får inte röjas för andra än dem som behöver dem för att besluta om en person skall tilldelas arbetsuppgifter som ingår i tillämpningsområdet för denna lag.

9 §. Platsannonser

När arbetsuppgifter som avses i denna lag utannonseras skall det i platsannonserna nämnas att den som an-

ställs skall visa upp ett registerutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen.

10 §. Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot skyldigheten att kräva uppvisande av ett straffregisterutdrag enligt 6 § 2 mom. straffregisterlagen skall dömas till böter.

Till böter skall även den dömas som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot skyldigheten att utan dröjsmål återlämna ett registerutdrag till den som har visat upp det.

Vid brott mot tystnadsplikten som föreskrivs i 8 § skall dömas till straff enligt 38 kap. 1 eller 2 §§ eller 40 kap. 5 § strafflagen (FFS 39/1889).

11 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2004.

L 15 Landskapslag (1975:63) om tillämpning av lagen om bostadsbidrag

1 §. Lagen om bostadsbidrag den 4 juni 1975 (FFS 408/1975) skall tillämpas i landskapet Åland, med de undantag i denna lag stadgas.

Sker framdeles ändringar i lagen om bostadsbidrag skall de ändrade bestämmelserna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. (1993/82)

3 mom. upphävt (1994/58).

Se So 122 FL II.

1a §. (1993/82) Hänvisningen till lagen om statsandelar till kommunerna (FFS 688/1992) i 17 § lagen om bostadsbidrag skall i landskapet avse landskapslagen (1993:70) om landskapsandelar till kommunerna.

2 §. (1994/58) De uppgifter och befogenheter som enligt lagen om bostadsbidrag ankommer på statsrådet, miljöministeriet och folkpensionsanstalten ankommer i landskapet på [landskapsstyrelsen].

3 §. (1993/118) För den som är berättigad till bostadsbidrag och bosatt i landskapet betalas bostadsbidrag av landskapets medel.

4 §. (1993/118) Bestämmelserna om ändringssökande skall inte tillämpas i landskapet Åland.

2 mom. upphävt (1994/58).

5 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdandebestämmelse (1994/58):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1995, dock så att ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om bostadsbidrag (FFS 755/1993), sådant det lyder i lagen om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om bostadsbidrag (FFS 229/1994), inte tillämpas i landskapet.

På bostadsbidrag som börjat löpa innan denna lag har trätt i kraft tillämpas dock 15 § 1 mom. 3 punkten i lagen om bostadsbidrag från och med den 1 maj 1995 så att den första justeringen enligt den nämnda punkten företas vid ingången av nästa kalendermånad

som har samma namn som den under vilken inflyttningen i bostaden skett. Om inflyttningen i bostaden har skett under tiden från ingången av januari till utgången av april 1995, företas dock den första justeringen som avses ovan från och med den 1 maj 1995.

[Landskapsstyrelsen] avgör enligt denna lag alla bostadsbidragsärenden räknat från lagens ikraftträdande. Ansökningar som när lagen träder i kraft är anhängiga i en kommun överförs till [landskapsstyrelsen]. Anhängiga ärenden som i enlighet med 45 § 2 mom. socialvårdslagen (FFS 710/1982) förts till en kommunal nämnd eller till kommunstyrelsen för behandling, ärenden som undergår rättelseförfarande samt ärenden som är anhängiga i [länsrätten] behandlas fortfarande i kommunen eller [länsrätten] enligt de stadganden som gällde innan lagen trädde i kraft.

Sedan skötseln av uppgifter som gäller bostadsbidrag överförs från kommun till [landskapsstyrelsen] skall kommunen utan dröjsmål till [landskapsstyrelsen] överlämna sådana uppgifter om bostadsstöd som behövs och som kommunen förfogar över.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

L 16 Förordning (1995:7) om skötseln i landskapet Åland av vissa ärenden som gäller bostadsbidrag

(FFS 1557/1994)

1 §. De förvaltningsuppgifter som följer av lagstiftningen om bostadsbidrag handhas i landskapet Åland av folkpensionsanstalten enligt vad Ålands [landskapsstyrelse] och folkpensionsanstalten närmare avtalar.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1995.

L 17 Landskapslag (1953:16) om bosättningslån i landskapet Åland

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. [Landskapsstyrelsen] kan inom ramen för anslag, som för ändamålet reserverats i landskapets inkomst- och utgiftsstat, på därom gjord ansökan bevilja dem, som ingå eller ingått äktenskap, räntefritt bosättningslån av landskapsmedel för anskaffning av till grundande av eget hem erforderligt bostads- och annat lösöre i enlighet med vad i denna landskapslag stadgas.

Anslag för bosättningslån har sedan år 1958 budgeterats endast undantagsvis.

2 §. Förutsättning för beviljande av bosättningslån är:

1) att bägge lånesökandena åtnjuta åländsk hembygdsrätt eller att kvinnan genom äktenskapet förvärvar sådan rätt och att de avgiva försäkran om, att de ärna förbli bosatta på Åland;

2) att mannen och kvinnan icke vid inlämnande av ansökan om lån eller, då lån sökes efter vigseln, vid äktenskapets ingående fyllt 30 år;

3) att lånesökandena ej hava tillräckliga tillgångar för grundande av eget hem;

4) att lysning avkunnats för lånesökandena; samt

5) att lånesökandenas personliga egenskaper äro sådana, att deras ekonomiska understödjande för i 1 § nämnt ändamål ur samhällets synpunkt är ändamålsenligt.

Låneansökan skall inlämnas senast inom förloppet av sex månader efter vigseln.

På synnerliga skäl kan bosättningslån beviljas, oaktat någon av de i 1 mom. 1 eller 2 punkten nämnda förutsättningarna saknas eller ansökan inlämnats senare än i 2 mom. stadgats.

3 §. Maximibeloppet för bosättningslån fastställs av [landskapsstyrelsen].

4 §. Bosättningslånet utgives till låntagarna i form av inköpsanvisningar eller penningar eller delvis i vardera formen, i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] närmare bestämmer.

5 §. Bosättningslånet skall återbetalas inom förloppet av fem år genom terminsvis skeende amorteringar, vilkas erläggande begynner tolv månader efter det lånet beviljats.

Erläggandet av amorteringarna inställes för en tid av tolv månader varje gång ett barn föfts i äktenskapet mellan låntagarna.

Med betalning av amorteringarna kan [landskapsstyrelsen] på ansökan bevilja anstånd, därest [landskapsstyrelsen] pröva särskild orsak därtill föreligga.

6 §. Hava i äktenskapet mellan låntagarna föfts tre barn, vilka varit vid liv sex månader, räknas såsom amortering dem till godo en femtedel av lånets ursprungliga belopp, likväl endast till den del, som av till betalning icke förfallet lån ännu är ogulden. Hava i äktenskapet föfts fyra barn, vilka varit vid liv nämnda tid, räknas såsom amortering hälften av lånets ursprungliga belopp, och då i äktenskapet föfts fem barn, anses lånet i sin helhet hava blivit återbetalt.

7 §. Ansökan om bosättningslån skall ingivas till socialnämnden i den kommun där mannen är bosatt, vilken nämnd med anledning av densamma avgiver utlåtande samt drager försorg om dess befordran till [landskapsstyrelsen] liksom även om andra med utlåningsverksamheten förenade lokala åligganden.

Äro låneansökandena bosatta i skilda kommuner, skall ansökningen jämte utlåtande hänskjutas till socialnämnden i den kommun, där kvinnan är bosatt, för avgivande av utlåtande för hennes vidkommande.

8 §. [Landskapsstyrelsen] drager försorg om utfärdande och inlösande av inköpsanvisningar samt om utbetalning av penningbelopp.

Amorteringar på bosättningslån erläggas till [landskapsstyrelsens kamreraravdelning]. Underlåter låntagare att inom utsatt tid erlägga amorteringar eller har [landskapsstyrelsen] med stöd av 10 § förordnat, att lånet omedelbart skall återbetalas, drager länsstyrelsen försorg om indrivning av dessa utan domstolsutslag eller särskilt förordnande av överexekutor ur låntagarnas utmättningsbara tillgodohavanden.

L 17 LL (1953:16) om bosättningslån

9 §. Skulle återbetalningen av lånet till följd av låntagarens fränfalle eller av andra synnerligen vägende skäl för låntagaren eller den avlidnes rättsinnehavare medföra så stora svårigheter, att han eller de till följd härav skulle urståndsättas att försörja sig själva eller sina anhöriga, kan [landskapsstyrelsen] på ansökan bevilja partiell eller fullständig befrielse från återbetalningen av den resterande delen av bosättningslånet.

10 §. [Landskapsstyrelsen] kan förordna om omedelbar återbetalning av bosättningslån, därest låntagarna icke blivit sammanviggda inom sex månader, räknat från den dag, då beslut om lånets beviljande utfärdats, därest lånet beviljats på grund av oriktiga uppgifter av låntagarna, därest lånet använts för andra ändamål än bosättning eller därest låntagarna underlåtit att erlägga amorteringar eller annars brutit mot lånevillkoren.

11 §. [Landskapsstyrelsen] övervakar låneverksamheten.

Socialnämnd är skyldig att lämna nödiga uppgifter och att vid anfordran förete för övervakningen nödiga handlingar och andra utredningar.

12 §. För person, som icke uppnått myndig ålder, kan hans förmyndare utan förmyndarnämndens tillstånd upptaga bosättningslån.

13 §. Låntagare skola under lånetiden hava sitt bostadslösöre brandförsäkrat i av [landskapsstyrelsen] godkänd inhemsk försäkringsanstalt till minst lika stort belopp som lånebeloppet.

2 kap. Verkställighetsföreskrifter

14 §. Ansökan om bosättningslån skall, undertecknad av de trolovade eller makarna, ställas till [landskapsstyrelsen].

Till låneansökan skall fogas:

1) av kyrkoherdeämbetet, församlingsledare eller föreståndare, förare av civilregister eller annan registermyndighet utfärdat intyg, varav framgår vardera sökandens fullständiga namn, födelsetid och -ort, boningsort, civilstånd och medborgarskap, samt när lysning avkunnats eller äktenskap ingåtts;

2) av två kända och trovärdiga personer undertecknat intyg över sökandenas omtänksamhet i ekonomiska angelägenheter samt över deras övriga på beviljande av lån inverkan personliga egenskaper ävensom däröver, huruvida sökandena själva hava tillräckliga medel för att grunda ett hem;

3) intyg över att mannen åtnjuter åländsk hembygdsrätt; samt

4) annan nödig befunnen utredning.

15 §. Innan bosättningslån utbetalas, skola sökandena till socialnämnden ingiva på av [landskapsstyrelsen] fastställd blankett i tvenne exemplar utskrivnen skuldsedel. Det ena exemplaret återlämnas till sökandena och det andra översändes till [landskapsstyrelsen]. Båda sökandena skola underskriva skuldsedeln, i vilken de förbinda sig att ansvara solidariskt för lånet. Till det exemplar, som översändes till [landskapsstyrelsen], skall sökandena foga av gårdsägare eller disponent eller två andra trovärdiga personer givet intyg över att de förfoga över bostad ävensom intyg över att

de försäkrat sitt bostadslösöre för minst ett lånebelopp motsvarande belopp.

Hava i 1 mom. nämnda handlingar icke inlämnats till socialnämnden inom tre månader efter det att någongdera sökanden erhöi meddelande om att lån beviljats, är rätten att erhålla lån förverkad, såfram icke [landskapsstyrelsen] på framlagda vägende skäl annorlunda besluter.

16 §. Inköpsanvisningarna och det i penningar utgående beloppet utbetalas till dem, som erhållit lån, genom socialnämndens förmedling.

Inköpsanvisning, vilken anger låntagarnas namn och det belopp, på vilket den utställts, samt det slag av föremål, för vars inköp den är avsedd, skall, försedd med av försäljaren undertecknat bevis, som anger de sålda föremålen och deras pris, tillställas [landskapsstyrelsens kamreraravdelning] för inlösen inom sex månader från dagen för dess utställande.

17 §. Bosättningslån skall, därest [landskapsstyrelsen] icke annorlunda bestämmer, återbetalas genom amorteringar, som erläggas kvartalsvis.

18 §. För att låntagarna skola få tillgodoräkna sig i 5 § 2 mom. stadgat avbrott i erläggandet av amorteringar, böra de inom tre månader från barnets födelse till [landskapsstyrelsen] insända eller till socialnämnden inlämna av läkare, barnmorska eller hälsosyster givet intyg över att dem fötts ett barn.

I 1 mom. avsett avbrott i erläggandet av amorteringarna begynner senast efter förloppet av trettio dagar från den dag, då anmälan om barnets födelse inkom till [landskapsstyrelsen].

19 §. (1955/17) Då åt låntagare fötts tre, fyra eller fem i 6 § avsedda barn, skola de, för att den i sagda lagrum stadgade delen av lånets ursprungliga belopp skall kunna räknas dem till gods, inom tre månader räknat från den dag, då det senast födda barnet levat sex månader, till [landskapsstyrelsen] insända eller till socialnämnden inlämna ämbetsbetyg, utvisande barnets ålder.

På synnerliga skäl kan befrielse från betalning dock beviljas, oaktat ämbetsbetyget insänts eller inlämnats senare än i 1 mom. stadgats.

20 §. Ansökan om i 5 § 3 mom. nämnt anstånd och i 9 § avsedd befrielse från återbetalning av lån skall ställas till [landskapsstyrelsen] och inlämnas till socialnämnden, som äger översända den jämte eget yttrande till [landskapsstyrelsen].

21 §. Meddelande rörande [landskapsstyrelsens] beslut angående bosättningslån tillställes lånesökandena med posten i rekommenderat brev.

22 §. I 14 § nämnd ansökan skall skrivas på av [landskapsstyrelsen] fastställd blankett, vilken, liksom övriga erforderliga blanketter, på socialnämnds rekvisition avgiftsfritt tillhandahålles av [landskapsstyrelsen]. Socialnämnden bör likaså avgiftsfritt tillhandahålla sökandena nämnda blanketter.

23 §. Närmare föreskrifter rörande tillämpningen av denna landskapslag kan vid behov utfärdas av [landskapsstyrelsen] genom landskapsförordning.

L 18 Landskapslag (1994:10) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd

1 §. Allmänt

Lagen om moderskapsunderstöd av den 28 maj 1993 (FFS 477/1993), med undantag av 5, 11, 12 och 13 §§, samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen skall tillämpas i landskapet Åland med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändringar i den i 1 mom. avsedda lagen gäller i landskapet från det att de trätt i kraft i riket.

2 §. Verkställighet

De uppgifter som enligt lagen om moderskapsunderstöd ankommer på folkpensionsanstalten ankommer i landskapet på kommunerna.

3 §. Finansiering

För en kvinna som är berättigad till moderskapsunderstöd och bosatt i landskapet betalas moderskapsunderstöd av landskapets medel.

Understödet utbetalas av kommunerna som kalenderårsvis erhåller ersättning av landskapet för de utbetalade medlen. Ersättningen skall sökas senast den 30 april.

4 §. Understödet innehåll

[Landskapsstyrelsen] beslutar om moderskapsförpackningens innehåll och fastställer den beloppsmässiga storleken på moderskapsunderstödet.

5 §. Ändringsökande

Beslut som fattas av en kommunal myndighet skall överklagas hos [landskapsstyrelsen].

6 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 mars 1994.

L 19 Landskapslag (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen

1 §. Allmänt

Barnbidragslagen av den 21 augusti 1992 (FFS 796/1992) och de bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen skall tillämpas i landskapet Åland med de avvikelser som anges i denna lag.

Ändringar av den i 1 § avsedda lagen gäller i landskapet från och med det att de trätt i kraft i riket.

Se So 118 FL II.

2 §. Förvaltningsuppgifter

De förvaltningsuppgifter som enligt den lag som avses i 1 § ankommer på folkpensionsanstalten sköts i landskapet Åland av [landskapsstyrelsen].

3 §. Finansiering

För barn som är bosatta i landskapet betalas barnbidrag av landskapets medel.

Landskapet betalar ersättning till folkpensionsanstalten för barnbidraget i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] och folkpensionsanstalten närmare avtalar.

LL (1994:10) om lagen om moderskapsunderstöd

L 18

4 §. (1995/105) Barnbidragets storlek

Barnbidragets storlek för barn som är bosatta i landskapet fastställs av [landskapsstyrelsen] i förordning.

5 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1994.

L 20 Landskapsförordning (1995:106) om barnbidrag

1 §. I denna landskapsförordning finns det bestämmelser om storleken på det barnbidrag som utges för barn som är bosatta i landskapet Åland.

2 §. (2001/56) Barnbidraget är 105,45 euro per kalendermånad för ett barn.

Om en person har rätt att lyfta barnbidrag för flera än ett barn är barnbidraget för det första barnet 105,45 euro, för det andra 133,20 euro, för det tredje 168,36 euro, för det fjärde 190,56 euro samt för det femte och varje följande barn 225,71 euro per kalendermånad.

För ensamförsörjares barn betalas barnbidraget höjt med 37,00 euro per barn och kalendermånad.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1996.

L 21 Förordning (1993:12) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som gäller barnbidrag

(FFS 1596/1992)

1 §. De förvaltningsuppgifter som följer av lagstiftningen om barnbidrag handhas i landskapet Åland av folkpensionsanstalten enligt vad folkpensionsanstalten och Ålands [landskapsstyrelse] närmare avtalar.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1993.

L 22 Landskapslag (2002:71) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om underhållstrygghet

1 §. Lagen den 7 augusti 1998 om underhållstrygghet (FFS 671/1998) och förordningen den 4 september 1998 om underhållstrygghet (FFS 672/1998) skall med avvikelser, som anges i denna lag, tillämpas i landskapet Åland.

Författningarna, som anges i 1 mom., skall tillämpas i landskapet sådana de lyder då denna lag träder i kraft. Ändras därefter någon av författningarna, skall ändringarna gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket.

Se Ci 227, 228 FL I.

2 §. I landskapet tillämpas inte 4 § lagen om underhållstrygghet. På verksamhet, som ordnas i enlighet med denna lag, tillämpas landskapslagen (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården om inte annat är särskilt föreskrivet.

L 23 LL (1972:24) om sysselsättning

Se D 7, Landskapslag (1993:71) om planering av och landskapsandel för socialvården.

3 §. Denna lag träder i kraft den 1 december 2002.

Genom lagen upphävs landskapslagen (1983:70) den 22 november 1983 angående tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande tryggnad av underhåll för barn.

L 23 Landskapslag (1972:24) om sysselsättning

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Landskapet bör, i syfte att trygga och förbättra utkomstmöjligheterna för landskapets befolkning samt för att upprätthålla en säker ekonomisk tillväxt, främja jämvikten mellan efterfrågan på och utbudet av arbetskraft inom olika branscher och områden.

2 §. Landskapet bör genom allmänna ekonomisk-politiska åtgärder sträva till att påverka efterfrågan på arbetskraft för att uppnå och upprätthålla en hög och jämn sysselsättning.

Landskapet bör särskilt genom arbetskraftspolitiska åtgärder sträva till att främja anpassningen av efterfrågan på och utbudet av arbetskraft, i syfte att bekämpa på arbetsmarknaden förekommande arbetslöshet eller brist på arbetskraft.

För skötseln av arbetskraftspolitiken bör undersökningar utföras, genom vilka produktionens, teknologins, arbetskraftens och sysselsättningens utveckling samt arbetskraftens omfattning, art och struktur utreds.

3 §. Arbetssökande skall hänvisas till för honom lämpligaste möjliga arbete.

Arbetssökandes möjligheter till placering på arbetsmarknaden skall såvitt möjligt främjas genom utbildning.

I detta syfte bedriver landskapet yrkesvägledning och arbetsförmedling samt främjar arbetskraftens fackliga och regionala rörlighet.

4 §. Yrkeskurser och annan motsvarande utbildning skall ordnas så, att vid fara för arbetslöshet antalet personer, som utbildas, kan ökas och utbildningstiden förlängas, samt så, att utbildningen kan påskyndas, när sysselsättningsläget förbättras.

5 §. Landskapet, kommun och kommunalförbund skall draga försorg om, att av dem finansierade investeringar kan tidsbestämmas så, att konjunkturväxlingarna utjämnas.

Landskapet, kommun och kommunalförbund skall om möjligt tidsbestämma av dem finansierade arbeten så, att årliga växlingar i efterfrågan på och utbudet av arbetskraft utjämnas.

6 §. Då lån, understöd och räntestöd av landskapets medel beviljas för bestridande av kostnaderna för arbeten av investeringsnatur, skall för tryggnad av sysselsättningen uppställas erforderliga villkor för användningen av medlen.

7 §. Landskapet sörjer för tryggnad av utkomsten för dem, som blivit utan arbete, på sätt därom i denna lag eller eljest stadgas.

Se L 24, Landskapslag (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning.

2 kap. Anordnandet av arbets- och utbildningstillfällen

8 §. En arbetslös person som har fullgjort läroplikten, men som inte har fyllt 65 år, och som vid arbetsförmedlingen anmält sig som arbetslös arbetssökande och åt vilken arbete eller möjlighet till utbildning inte kunnat ordnas genom arbetsförmedlingens försorg, skall såvitt möjligt beredas arbete genom åtgärder av landskapet eller den kommun, i vilken vederbörande har sitt egentliga bo och hemvist. (2003/72)

Person som avses i 1 mom. skall stå till arbetsmarknadens förfogande. En person anses inte stå till arbetsmarknadens förfogande om han själv hänvisar till sådana begränsningar som utgör hinder för mottagande av erbjudet arbete på villkor som allmänt tillämpas på arbetsmarknaden, eller för deltagande i erbjuden utbildning som är lämplig för honom. (1986/4)

8a §. (2003/72) Arbetsförmedlingen skall tillsammans med den arbetslösa arbetssökande utarbeta en handlingsplan för arbetssökande. Om det inte är uppenbart onödigt, skall planen utarbetas senast när den arbetssökande har varit arbetslös i fem månader utan avbrott. Om den arbetssökande varit arbetslös utan avbrott i minst fem månader, skall planen vara specificerad.

En reviderad specificerad handlingsplan för arbetssökande skall utarbetas, om en arbetslös arbetssökande

1) har rätt till arbetsmarknadsstöd och har fått arbetslöshetsdagpenning under maximitiden eller

2) på basis av arbetslösheten har fått arbetsmarknadsstöd under minst 500 dagar.

8b §. (2003/72) Handlingsplanen för arbetssökande skall innehålla en bedömning av den arbetslösa arbetssökandes kunskaper och servicebehov. I planen överenskomms om sysselsättningsfrämjande service och åtgärder och vid behov övriga åtgärder som förbättrar arbetsmarknadsfärdigheterna och funktionsförmågan.

En specificerad handlingsplan för arbetssökande skall innehålla arbets- eller utbildningsplatser som den arbetslösa arbetssökande kan söka, andra sysselsättningsfrämjande åtgärder eller åtgärder som hänförelse till utredande av arbetsförmågan eller hälsotillståndet.

Handlingsplanen enligt 1 och 2 mom. skall under-tecknas av den arbetssökande och arbetsförmedlingen. Den arbetslösa arbetssökande skall få ett exemplar av den undertecknade planen.

8c §. (2003/72) En arbetslös arbetssökande är skyldig att delta i intervjuer för arbetssökande, i utarbetandet av handlingsplanen för arbetssökande och i service och åtgärder som överenskommit i handlingsplanen.

En arbetslös arbetssökande för vilken det har utarbetats en specificerad handlingsplan för arbetssökande och som har varit arbetslös minst fem månader ut-

an avbrott är skyldig att följa planen till den del man i den har kommit överens om det som avses i 8b § 2 mom. En arbetslös arbetsökande är härvid dessutom skyldig att på det sätt som avtalats i handlingsplanen på bestämda tider meddela arbetsförmedlingen hur han eller hon har följt planen. Om arbetsförmedlingen förutsätter någon annan redogörelse för hur planen har följts, skall detta skrivas in i handlingsplanen.

Om den arbetssökande försummar att iaktta de skyldigheter han eller hon har enligt 1 mom. och 2 mom. gäller vad som bestäms i 6 § 2 mom. 4 punkten landskapslagen (2003:71) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller vad som med stöd av landskapslagen bestäms i 2 kap. 20 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa (FFS 1290/2002).

Samarbetskyldigheten enligt 2 mom. gäller under den tid personen är arbetslös arbetsökande. Samarbetskyldigheten upphör när personen uppfyller det arbetsvillkor som förutsätts för arbetslöshetsdagpenning.

8d §. (2003/72) Arbetsförmedlingen skall aktivt erbjuda arbete och utbildning samt tillhandahålla tjänster och åtgärder som ingår i handlingsplanen för arbetsökande samt följa hur planen genomförs och för sin del se till att serviceprocessen framskrider.

Arbetsförmedlingen skall tillhandahålla sådan sysselsättningsfrämjande service som ingår i den reviderade specificerade handlingsplanen för arbetsökande och för arbetslösa arbetsökande ordna övriga åtgärder enligt planen, dock inom gränserna för de anslag som anvisats arbetsförmedlingen.

9 §. Landskapet samt kommun och kommunalförbund skall på förhand uppgöra planer för följande år för de arbeten, som skall utföras med i 5 § avsedda arbetsanslag, ävensom för anordnandet av sysselsättningsfrämjande utbildningstillfällen, med beaktande av i denna lag avsedda sysselsättningssynpunkter. Kommuner och kommunalförbund skall, såvitt möjligt, uppgöra planer för längre tid än ett år för anordnandet av sina här avsedda arbeten och utbildningstillfällen.

Kommun och kommunalförbund skall årligen tillställa [landskapsstyrelsen] i 1 mom. avsedda planer enligt av [landskapsstyrelsen] utfärdade anvisningar.

10 §. Landskapets med arbetsanslag avlönade arbetskraft får under tiden mellan början av maj och slutet av oktober månad i medeltal icke överstiga det genomsnittliga antalet arbetstagare under tiden mellan början av föregående november och slutet av april månad.

11 §. I arbeten, som finansieras av kommun, får det totala antalet med arbetsanslag avlönade arbetstagare mellan början av juni och slutet av oktober månad i medeltal icke överstiga motsvarande genomsnittliga arbetsstyrka under tiden mellan början av föregående november och slutet av maj månad.

12 §. Föreligger konjunkturpolitiska eller andra särskilda skäl, har [landskapsstyrelsen] rätt att medge kommun undantag från i 11 § stadgad skyldighet.

Kommun skall ansöka om i 1 mom. avsett undantagstillstånd före början av den sommarsäsong för vilken det sökes. Föreligger synnerligen vägande skäl kan kommunen likväl ansöka om undantag senast före utgången av den sommarsäsong för vilken det sökes. (1977/12)

13 §. Är kommuns arbetsstyrka under sommarsäsongen större än vad som stadgats i 11 § skall kommunen till landskapet utge ersättning för varje arbetsdag så, att ersättningen per dag motsvarar de genomsnittliga kostnaderna per dag för arbetskraft vid landskapets arbeten av investeringsnatur. Ersättningens storlek fastställs av [landskapsstyrelsen].

Ersättning skall för sommarsäsongen erläggas före utgången av mars månad följande år.

14 §. Arbetsförmedlingen skall, då den anvisar arbetskraft till landskapets, kommunens eller kommunalförbunds arbeten, ge företräde åt de personer, vilkas behov av arbete är störst.

15 §. Kommun och kommunalförbund skall i första hand anställa sin i denna lag avsedda arbetskraft genom arbetsförmedlingen på sätt därom särskilt föreskrives.

3 kap. Utkomstskydd (2003/72)

16 §. (2003/72) Utkomsten för en person som avses i 8 § tryggas i form av arbetslöshetsdagpenning och arbetsmarknadsstöd med landskapets medel på det sätt som föreskrivs i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

17-19 §§. Upphävda (1986/4).

4 kap. Förvaltning

20 §. I anslutning till Ålands arbetsförmedlingsbyrå finns en arbetskraftskommission. Närmare bestämmelser om arbetskraftskommissionens uppgifter finns i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. (2003/72)

Kommissionen består av ordförande samt fyra övriga ledamöter jämte suppleanter för dessa. Som ordförande fungerar arbetsförmedlingsbyråns chef. Ordförandens suppleant förordnas av [landskapsstyrelsen] för viss eller obestämd tid. De övriga ledamöterna, av vilka hälften företräder arbetsgivarna och den andra hälften arbetstagarna samt deras suppleanter utser [landskapsstyrelsen] för två kalenderår i sänder på förslag från de mest representativa lokala arbetsmarknadsorganisationerna.

21 §. Arbetskraftskommissionen är beslutförför, då ordföranden eller hans suppleant och minst hälften av de övriga ledamöterna är tillstades. Faller rösterna lika, blir den åsikt ordföranden biträder kommissionens beslut.

Angående jäv för kommissionens ordförande och ledamöter gäller i tillämpliga delar vad om domarjäv är stadgat.

22 §. Till ordförande och ledamöter i arbetskraftskommissionen erlägges mötesarvode samt dagtrakta-

L 24 LL (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning

mente och ersättning för resekostnader enligt av [landskapsstyrelsen] fastställda grunder.

5 kap. Särskilda stadganden

23 §. Upphävd (2003/72).

24 §. Upphävd (2003/72).

24a §. Upphävd (2003/72).

25 §. Den som olovligen yppar vad han vid fullgörandet av i denna lag stadgad uppgift erfarit om någon persons ekonomiska förhållanden, hälsotillstånd eller yrkes- eller affärshemligheter, dömes till böter, såframt icke för gärningen annorstädes i lag är stadgat strängare straff.

För i denna paragraf nämnt brott får allmän åklagare icke väcka åtal, om ej målsäganden anmält brottet för väckande av åtal.

26 §. Upphävd (2003/72).

26a §. Upphävd (2003/72).

26b §. Upphävd (2003/72).

27 §. Upphävd (2003/72).

28 §. [Landskapsstyrelsen] är berättigad att utan ersättning av statliga myndigheter samt av kommuner och kommunalförbund erhålla för skötsel av sysselsättningsärendena erforderliga uppgifter.

29 §. Närmare stadganden angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

30 §. Denna lag tillämpas från och med den 1 januari 1972 och genom densamma upphäves landskapslagen (1962:6) den 12 april 1962 om sysselsättning även som landskapslagen (1961:34) den 27 mars 1961 om arbetslöshetsersättning.

L 24 Landskapslag (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning

1 §. För att tillgodose arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft och motverka arbetslöshet ordnas sysselsättningsfrämjande utbildning enligt bestämmelserna i denna lag.

2 §. Sysselsättningsfrämjande utbildning ordnas i form av yrkeskurser. Sysselsättningsfrämjande utbildning kan även ordnas genom att tillhandahålla plats på utbildningslinje vid yrkesläroanstalt i landskapet.

Som rådgivande och initiativtagande organ i frågor som rör sysselsättningsfrämjande utbildning skall finnas ett yrkesutbildningsråd. Rådet tillsätts av [landskapsstyrelsen] för två kalenderår i sänder. Närmare bestämmelser om rådets sammansättning och verksamhet utfärdas av [landskapsstyrelsen] genom reglemente. Yrkesutbildningsrådet kan även ha uppgifter som rör annan yrkesutbildning än den som avses i denna lag.

3 §. [Landskapsstyrelsen] beslutar om yrkeskurs skall ordnas. Likaså beslutar [landskapsstyrelsen] om sys-

settningsfrämjande utbildning skall ordnas genom att tillhandahålla plats på utbildningslinje vid yrkesläroanstalt.

Kostnaderna för den sysselsättningsfrämjande utbildningen erläggs ur landskapets medel.

4 §. För att samordna den sysselsättningsfrämjande utbildningen och för att ordna yrkeskurser skall finnas ett institut för yrkeskurser. Yrkeskurser kan dessutom ordnas av yrkesläroanstalt och av högskola. Den som ordnar yrkeskurs antar elever i samråd med arbetsförmedlingen och yrkesvägledningen. Intyg över slutförd kurs utfärdas av den som ordnat kursen.

5 §. Till sysselsättningsfrämjande utbildning kan antas

- 1) den som är arbetslös eller hotas av arbetslöshet;
- 2) den som är i behov av utbildning för att upprätthålla eller öka sin yrkesskicklighet; eller
- 3) den som är i behov av utbildning för att få ett yrke eller övergå till yrken där det råder betydande brist på yrkeskunnig arbetskraft.

6 §. Sysselsättningsfrämjande utbildning är avgiftsfri för eleverna.

Till elev i sysselsättningsfrämjande utbildning och till den som deltar i uttagning till sådan utbildning erläggs ersättningar och utbildningsstöd i enlighet med de grunder som gäller för sådana ersättningar och stöd i riket. Beslut om utbetalning fattas av institutet för yrkeskurser i samråd med arbetsförmedlingen.

Vad i 1 och 2 mom. sägs gäller i tillämpliga delar även beträffande den som deltar i utbildning som ordnas för främjande av sysselsättning i nordiskt land.

7 §. Den som deltar i sysselsättningsfrämjande utbildning har inte rätt till de förmåner som medges arbetslös enligt landskapslagen (1972:24) om sysselsättning.

8 §. Andra understöd och förmåner än utbildningsstöd som beviljas enligt 6 § utgår inte beskattningsbar inkomst vid kommunalbeskattningen. Utbildningsstöd samt andra förmåner och ersättningar som beviljas enligt 6 § får inte utmätas.

9 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

L 25 Landskapslag (1960:23) om arbetsförmedling

1 §. Landskapet bedriver arbetsförmedling för att främja en så effektiv och ändamålsenlig placering av arbetskraften som möjligt och för att åstadkomma jämvikt på arbetsmarknaden. Ledningen av och tillsynen över arbetsförmedlingsverksamheten åligger [landskapsstyrelsen].

Om yrkesvägledning och därtill ansluten arbetsförmedling för ungdom stadgas särskilt.

Till dess om yrkesvägledning har särskilt stadgats, handhaves yrkesvägledningen med stöd av denna lag jämsides med arbetsförmedlingsverksamheten.

Se L 27, Landskapslag (1960:22) om yrkesvägledning.

4 mom. upphävt (1994/74).

2 §. Annan än landskapet kan beviljas tillstånd att bedriva arbetsförmedling. Tillståndet kan begränsas till att gälla arbetsförmedling inom en viss sektor av näringslivet. Tillståndet beviljas för högst fem år i sänder och däri skall anges de villkor på vilka arbetsförmedlingen får bedrivas. (1996/55)

Ansökan om tillstånd att bedriva arbetsförmedling prövas av [landskapsstyrelsen]. (1996/55)

Arbetsförmedling får inte bedrivas av annan än landskapet och av den som beviljats tillstånd att bedriva sådan verksamhet. (1996/55)

Denna lag gäller icke anskaffande av arbetsplats åt enskild arbetstagare, ej heller förmedlande av arbetstagare åt arbetsgivare, såframt detta sker endast tillfälligt och utan att vederlag därför i någon form betingas.

3 §. Arbetsförmedlingens uppgift är att effektivt betjäna arbetsmarknaden så, att arbetsgivaren får den arbetstagare, som för den utbudna arbetsplatsen är lämpligast och bäst, och arbetssökande det arbete han bäst förmår utföra.

3a §. (2003/73) Arbetslösa arbetssökande har i enlighet med 2 kap. landskapslagen (1972:24) om sysselsättning rätt till en handlingsplan för arbetssökande som utarbetas till stöd för sökandet efter arbete. Arbetsförmedlingen skall regelbundet ge den arbetssökande tillfälle att delta i en intervju för arbetssökande i syfte att utarbeta, se över eller revidera planen.

4 §. Landskapets arbetsförmedling är avgiftsfri. Dock må arbetsförmedlingsmyndighet med arbetsgivare överenskomma om ersättning för annonskostnader, då arbetsgivaren önskar särskild annonsering för att tillgodose sitt behov av arbetskraft.

5 §. Det åligger arbetsförmedlingsmyndighet att noga följa med arbetsmarknaden samt att tillhandagå arbetsgivare och arbetssökande med upplysningar om densamma.

6 §. Person, som uppenbart är helt oförmögen till arbete, må icke upptagas såsom arbetssökande i arbetsförmedling.

Finner arbetsförmedlingsmyndighet sådant påkallat, skall arbetssökande förete utredning angående sin arbetsförmåga.

7 §. Verkställigheten av de uppgifter, vilka enligt denna lag ankomma på landskapet, åligger Ålands arbetsförmedlingsbyrå.

Inom landskapet skall finnas nödigt antal arbetsombudsmän, som äro underställda arbetsförmedlingsbyråns ledning och tillsyn.

Beslut om inrättande och indragning av ombudsmannabefattning fattas inom ramen för landskapets budget.

Vid arbetsförmedlingsbyrån må inrättas byråchefs-, biträdande byråchefs- och kanslibiträdestjänster eller befattningar med grundlön ävensom nödigt antal extraordinarie och tillfälliga befattningar.

8 §. För att biträda arbetsförmedlingsbyrån skall tillsättas en delegation, vars ordförande och viceordfö-

rande samt ledamöter och suppleanter förordnas av [landskapsstyrelsen].

Ordföranden och viceordföranden skola utses bland för uppdraget lämpliga personer, som ej kunna anses företräda någondera arbetsmarknadspartens intressen. Ledamöterna och suppleanterna skola utses sålunda, att hälften av dem företräder arbetsgivarna och andra hälften arbetstagarna och att de såvitt möjligt företräda olika yrkesområden. Vederbörande arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer skola beredas tillfälle att föreslå kandidater till ledamöter och suppleanter.

9 §. Vid arbetsförmedlingsbyrån må dessutom tillsättas en särskild kommission för avdelningen för förmedling av arbete åt sjömän samt andra kommissioner för specialarbetsförmedling.

Såsom ordförande i kommissionen fungerar ordföranden eller viceordföranden i delegationen. Vid tillsättandet av ledamöter i kommission länders i tillämpliga delar till eftertätelse, vad i 8 § 2 mom. stadgas om delegationens sammansättning.

10 §. Arbetssökande, som söker arbete inom arbetsområde, vilket kräver yrkesskicklighet och -vana, bör på av arbetsförmedlingsmyndigheten godkänt sätt styrka, att han besitter nödig insikt, förfarenhet och förmåga på ifrågavarande arbetsområde.

11 §. Av arbetskonflikt föranledd arbetsinställelse medför icke ändring i arbetsförmedlingsmyndighets verksamhet. Dock bör sagda myndighet införskaffa noggranna uppgifter om arbetskonfliktens beskaffenhet och omfattning samt därom lämna upplysningar åt personer, som anhålla om arbetsförmedling.

12 §. (1996/55) Enskild person kan beviljas rätt att bedriva arbetsförmedling om

1) denna får utöva näring i landskapet enligt landskapslagen (1960:47) om rätt att utöva näring samt

2) har förutsättningar och egenskaper som garanterar en regelbunden och ändamålsenlig ledning av arbetsförmedlingen.

Juridisk person kan beviljas rätt att bedriva arbetsförmedling

1) om denna får utöva näring i landskapet och

2) har en ansvarig föreståndare som uppfyller de villkor som anges i 1 mom.

13 §. Upphävd (1996/55).

14 §. (1996/55) [Landskapsstyrelsen] har rätt att låta inspektera arbetsförmedlingsverksamhet som tillstånd beviljats för. [Landskapsstyrelsens] inspektör skall beredas tillträde till byrålokalerna och tillgång till de handlingar och räkenskaper som rör arbetsförmedlingen.

15 §. (1996/55) [Landskapsstyrelsen] kan återkalla tillstånd att bedriva arbetsförmedling, om den som beviljats tillståndet överträtt lag eller i tillståndet föreskrivna villkor eller senare meddelade anvisningar eller om missbruk i dess arbetsförmedling yppats.

16 §. [Landskapsstyrelsen] fastställer ordningsstadga för arbetsförmedlingsbyrå och arbetsombudsmännen

L 26 F (1977:5) om förvaltningen av lönegarantiärenden

samt utfärdar nödiga bestämmelser om deras verksamhet.

Bryter den, som anlitar arbetsförmedling, mot ordningsstadgan eller uppträder han eljest på ett opassande sätt, är byråns chef eller arbetsombudsmannen berättigade att tilldela honom varning. Upprepas förseelsen eller det opassande uppträdandet eller äro de av grövre art, är byråns chef eller arbetsombudsmannen berättigad att avföra honom ur byråns förteckningar för en tid av högst ett år. Likaså må för en tid av högst ett år ur byråns förteckningar avföras arbetsovillig arbetslös person, som fortgående försummat honom erbjudet, hans arbetsskicklighet motsvarande arbete, vilket icke är arbetstvist underkastat och för vilket erlägges enligt kollektivavtal utgående eller annars skälig befunden lön.

I beslut, som av chef för arbetsförmedlingsbyrå eller av arbetsombudsman i stöd av denna paragraf fattas, må ändring sökas såsom därom i rikslagstiftningen är stadgat.

16a §. (1965/14) Understödstagare är skyldig att till landskapet återbetala av honom lyft understöd, om han erhållit det genom vilseledande av myndighet;

om myndighet annars felaktigt beviljat honom det och han vid lyftandet av understödet icke var i god tro; eller

om han icke använt understödet för stadgat ändamål eller uppfyllt de villkor, som uppställts vid beviljandet av understödet.

Vad ovan stadgats angående understöd gäller även del därav.

16b §. (1965/14) Finner arbetsförmedlingsbyrån understödstagare skyldig att med stöd av 16a § till landskapet återbetala understöd eller del därav, skall byrån uppmana understödstagaren att till landskapet återbetala det orättmätigt lyftade beloppet inom viss tid. Kan beloppet icke på detta sätt indrivs och åtalas understödstagare icke vid domstol, må arbetsförmedlingsbyrån hos länsstyrelsen anhängiggöra yrkande om att understödstagaren medelst utslag måtte förständigas att till landskapet återbetala beloppet.

17 §. Den som bedriver olovlig arbetsförmedling för egen eller någon annans ekonomiska vinning skall för **arbetsförmedlingsbrott** dömas till böter eller fängelse i högst ett år. På samma sätt skall den dömas som olovligen förmedlar eller offentligt tillkännager att han förmedlar arbetstagare till annat land eller utländska arbetstagare till landskapet. (1990/17)

Den som på annat sätt bedriver i denna lag avsedd verksamhet utan tillstånd skall för **arbetsförmedlingsförseelse** dömas till böter. (1987/14)

L 26 Förordning (1977:5) om förvaltningen av lönegarantiärenden i landskapet Åland

(FFS 136/1977)

Förlängd genom (1993/10).

1 §. De förvaltningsuppgifter som enligt lagen om lönegaranti (FFS 649/1973) och förordningen om lönegaranti (FFS 883/1973) ankommer på arbetskraftsbyrå handhas i landskapet Åland av Ålands arbetsförmedlingsbyrå.

Se Ar 134 och 135 FL I.

2 §. Ålands arbetsförmedlingsbyrå skall då den handhar i 1 § nämnda förvaltningsuppgifter, iakttaga i rikt vid ifrågavarande tidpunkt gällande stadganden.

L 27 Landskapslag (1960:22) om yrkesvägledning

1 §. Landskapet bedriver yrkesvägledning i syfte att bistå den enskilde vid lösningen av de problem, som hava samband med hans yrkesval och förkovran inom yrket. Ledningen av och tillsynen över denna verksamhet åligger [landskapsstyrelsen].

Vid yrkesvägledningen bör hänsyn tagas till de personliga förutsättningar den person har, som skall vägledas, och till de möjligheter olika yrkesområden erbjuder honom. Verksamheten må icke inkräkta på envars rätt att fritt välja arbetsområde eller levnadsuppgift.

Yrkesvägledningen är avgiftsfri.

2 §. Yrkesvägledningsmyndighet åligger

1) att anordna informations- och upplysningsverksamhet beträffande olika yrkesområden och att tillhandahålla uppgifter om de krav de olika yrkesområdena ställa samt om utbildnings-, sysselsättnings- och befordringsmöjligheterna inom dessa;

2) att giva person, som erhåller yrkesvägledning, bistånd med att klarlägga sin lämplighet och sina övriga personliga förutsättningar för olika verksamhetsområden och att meddela honom anvisningar rörande val av yrke, planläggning av utbildning eller ombyte av yrke;

3) att främja förverkligandet av de yrkesplaner yrkesvägledad uppgjort på basen av yrkesvägledningen och att i detta syfte handhava arbetsförmedling för yrkesvägledad ungdom; samt

4) att följa med de vägleddas utveckling inom det yrkesområde de valt och att giva dem fortsatt vägledning i syfte att underlätta och trygga deras framgång i yrket, till dess de kunna anses hava varaktigt funnit sin plats inom sitt yrkesområde.

Yrkesvägledningsmyndighet äger rätt att vid behov hänvisa invalid eller annan partiellt arbetsför för undersökning och yrkesvägledning till särskild av [landskapsstyrelsen] godkänd anstalt. Här avsedd anstalt må för de kostnader, som åsamkas densamma av ifrågavarande verksamhet, beviljas understöd av landskapets i [ordinarie inkomst- och utgiftsstaten] anvi-

sade medel enligt samma grunder, som gälla i riket. (1968/14)

Deltager invalid eller annan partiellt arbetsför person i undersökning och yrkesvägledning, som avses i 2 mom., erlægges till honom av landskapsmedel ersättning för därav föranledda rese-, inkvarterings- och förplägningskostnader. (1968/14)

Ang. grunderna som avses i 2 mom., se Ar 608 FL II.

3 §. [Landskapsstyrelsen] skall följa med utvecklingen på yrkesvägledningens område och inhämta råd och upplysningar av yrkesvägledningsmyndigheterna i riket.

4 §. För verkställigheten av yrkesvägledningsverksamheten inom landskapet inrättas en yrkesvägledningsbyrå.

I den mån härför erforderligt anslag anvisas, må [landskapsstyrelsen] tillsätta lokala ombudsmän, vilka stå under yrkesvägledningsbyråns ledning och tillsyn. För yrkesvägledningens uppgifter, som ankomma på skola, antages såsom förbindelse lärare någon av skolans lärare. Vid anstalt, som omförmäles i 2 § 2 mom., må med anstaltens tillstånd antagas kontaktperson, som motsvarar förbindelse lärare. (1968/14)

Vid yrkesvägledningsbyrån må [landskapsstyrelsen] inrätta en ordinarie tjänst för yrkesvägledare samt nödigt antal extraordinarie och tillfälliga befattningar.

5 §. (1968/14) För att biträda yrkesvägledningsbyrån i ärenden, som angå planerande och utvecklande av yrkesvägledningen, må av [landskapsstyrelsen] för fyra år i sänder tillsättas en rådgivande kommission, som består av ordförande och sex ledamöter. Kommissionens ordförande skall företräda det allmänna skolväsendet samt ledamöterna dels undervisningsväsendet, dels arbetsförmedlingsbyrån och arbetsmarknadsparterna. Majoriteten av medlemmarna bör företräda undervisningsväsendet.

6 §. Yrkesvägledningen för skolungdomen skall försiggå i fast samarbete mellan yrkesväglednings- och skolmyndigheterna.

Skolmyndigheterna skola i samråd med yrkesvägledningsmyndigheterna vidtaga nödiga åtgärder i syfte att skapa förutsättningar för skolungdomens systematiska förberedelse för yrkesval, enligt vad i landskapsförordning särskilt stadgas.

I föregående moment avsedd förberedelse försiggår i läroanstalterna i den ordning, varom stadgas i för dem gällande föreskrifter.

Läroanstalterna skola meddela yrkesvägledningsmyndigheterna för yrkesvägledningen nödiga uppgifter om eleverna, enligt vad i landskapsförordning stadgas.

7 §. Vad i denna lag stadgas om yrkesvägledning gäller icke vetenskapligt forskningsarbete på detta område, ej heller anställande av sådana lämplighetsprov, som ansluta sig till läroanstalters val av elever, arbetsgivares personalrekrytering eller psykologisk rådgivning i annat än yrkesvägledningssyfte.

8 §. Utan tillstånd av [landskapsstyrelsen] må ingen mot vederlag bedriva i denna lag avsedd verksamhet.

Överträdelse härav bestraffas med minst 50 dagsböter. Bedrives verksamheten yrkesmässigt eller äro omständigheterna eljest försvårade, vare straffet minst etthundra dagsböter eller högst ett års fängelse.

9 §. I yrkesvägledningsarbetet framkomna omständigheter av enskild natur rörande person, som erhåller yrkesvägledning, må icke yppas för obehöriga.

10 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

L 28 Förordning (1991:70) om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt utlänningslagen

(FFS 1175/1991)

Förlängd genom (1993/10).

1 §. Ålands arbetsförmedlingsbyrå skall i landskapet Åland sköta de uppgifter som enligt utlänningslagen (378/1991) och utlänningsförordningen (449/1991) ankommer på arbetskraftsbyråerna.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 16 september 1991.

L 29 Landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män

1 §. I syfte att främja jämställdheten mellan könen, skall lagen den 8 augusti 1986 om jämställdhet mellan kvinnor och män (FFS 609/1986), nedan kallad jämställdhetslagen, äga tillämpning i landskapet Åland med i denna lag angivna avvikelser.

Ändring av den i 1 mom. avsedda lagen gäller i landskapet, om inte annat sägs i denna lag.

2 §. Vad i jämställdhetslagens 2 § 2 mom. är stadgat om verksamhet i riksdagen som ansluter sig till riksdagsmannavärvet skall i landskapet avse motsvarande verksamhet i landstinget som ansluter sig till [landstingsmannavärvet].

Vad i jämställdhetslagens 3 § är stadgat om anställningsförhållande till staten, skall i landskapet Åland avse anställningsförhållande till landskapet.

Vad i jämställdhetslagens 4 § 2 mom. är stadgat om statliga kommittéer, delegationer och andra motsvarande organ skall i landskapet gälla i fråga om kommittéer, delegationer och andra motsvarande organ samt förvaltningsorgan som tillsätts av [landskapsstyrelsen].

3 §. Bestämmelserna i 20 § jämställdhetslagen skall inte äga tillämpning i landskapet Åland.

4 §. De förvaltningsuppgifter som enligt jämställdhetslagen ankommer på riksmyndighet skall i landskapet handhas av [landskapsstyrelsen], såvitt dessa uppgifter enligt 19 § självstyrelselagen för landskapet Åland ankommer på landskapet. Vid [landskapsstyrelsen] får dock inte anhängiggöras ärende gällande åtgärd som är diskriminerande på sätt som avses i 7 eller 8 § eller 14 § 1 mom. jämställdhetslagen, om

L 29 LL (1989:27) om lagen om jämställdhet

åtgärden har vidtagits av landstinget eller dess organ eller av [landskapsstyrelsen].

Utöver vad i 1 mom. är stadgat skall [landskapsstyrelsen] genom initiativ, råd och anvisningar främja att syftet med denna lag uppnås.

5 §. Handling som inkommer till [landskapsstyrelsen] i ärende som avses i denna lag är med avvikelse från vad som sägs i 3 § 1 mom. landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet inte offentlig förrän ärende, vartill handlingen hör, har slutbehandlats om inte handlingen enligt 9 § nämnda lag skall hållas hemlig.

6 §. Den som utövar näring i landskapet får inte för sina produkter eller tjänster göra reklam som innehåller kränkande avbildning eller nedsättande värdering av kvinna eller man. Det sagda skall dock inte äga tillämpning på reklam som förmedlas av etermedia eller genom kabelsändning eller på reklam i utländska tidningar och tidskrifter.

Bestämmelsen i 1 mom. tillämpas inte på näringsutövning som avses i [11 § 2 mom.] självstyrelselagen för Åland.

Den som bryter mot bestämmelsen i 1 mom. kan av [landskapsstyrelsen] förbjudas att fortsätta eller upprepa förfarandet. Förbudet kan förstärkas med vite.

7 §. Om föreläggande och betalning av vite enligt denna lag förordnar [landskapsstyrelsen].

8 §. Den som handlägger ärende som avses i denna lag får inte olovligen omtala eller för egen vinning använda vad som vid handläggningen framkommit beträffande annans personliga förhållanden, hälsotillstånd, ekonomiska ställning eller affärs- eller yrkeshemligheter.

Den som bryter mot bestämmelsen i 1 mom. skall dömas till böter eller till fängelse i högst två år.

9 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

10 §. Denna lag träder i kraft den 1 april 1989.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter kan vidtas innan lagen träder i kraft.

Bestämmelsen i 2 § 3 mom. förpliktar inte till ändringar i sammansättningen av organ som har tillsatts innan denna lag träder i kraft.

Radio och television

M 1 Landskapslag (1993:53) om kabelsändningar till allmänheten

1 §. Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om de villkor som gäller för kabelsändningar till allmänheten vilka når fler än 200 bostäder samt om de myndigheter som beslutar i de angelägenheter vilka hör till lagens tillämpningsområde.

I denna lag förstås med

kabelsändning: ljud, bild eller annat meddelande som sänds med hjälp av elektromagnetiska vågor till allmänheten via ledningar,

kabelnät: anläggning för kabelsändningar,

kanal: det genom frekvensangivelse eller på annat därmed jämförligt sätt särskilt bestämda utrymme i ett kabelnät som behövs för sändning av program,

vidaresändning: samtidig och oförändrad återut-sändning av sändningar,

egensändning: sändning av annat slag än vidare-sändning,

program: kabelsändnings innehåll,

sändningsförbud: förbud mot egensändning,

reklam: varje form av sänt meddelande mot betalning eller liknande ersättning som är avsett att främja ett offentligt eller privat företags avsättning av en vara, en tjänst eller någon annan nytthet eller sändning där tillståndshavaren genom meddelandet vill främja sin egen verksamhet,

sponsring: varje bidrag till finansiering av program, som ges i syfte att främja ett offentligt eller privat företags namn, varumärke, anseende, verksamhet eller produkter, om företaget inte är engagerat i radio- eller televisionsverksamhet eller i produktion av audiovisuella verk,

försäljningsprogram: sändning av direkta erbjudanden till allmänheten i syfte att mot betalning tillhandahålla en vara, en tjänst eller någon annan nytthet. (1999/14)

2 §. Rätt att förfoga över kabelnät och bedriva sändningsverksamhet

Den som förfogar över kabelnät där det bedrivs sändningar, på vilka denna lag är tillämplig, skall anmäla om sitt innehav till kabelnämnden.

Den som avser att bedriva sändningsverksamhet skall, innan sändningarna inleds, anmäla härom till kabelnämnden.

3 §. Skyldighet att tillhandahålla kanal och att sända meddelande

Den som förfogar över ett kabelnät är skyldig att tillhandahålla en kanal för egensändningar av televisionsprogram från företag eller enskild som till kabelnämnden anmält om sin avsikt att bedriva sådana sändningar. Kabelnämnden bestämmer vid behov hur sändningstiden skall fördelas mellan dem som önskar nyttja kanalen.

Den som bedriver sändningsverksamhet är skyldig att på begäran av myndighet i de fall det är tekniskt möjligt sända meddelande till allmänheten, om därom är särskilt föreskrivet eller om det annars är av synnerligen viktigt allmänt intresse.

4 §. Programmens innehåll

Program vid egensändningar skall vara opartiska och sakliga och får inte vara kränkande. Program får inte utan särskilda skäl innehålla närgångna eller utdragna skildringar av grovt våld mot människor eller djur eller ensidigt inriktas på pornografi. (1999/14)

Kabelsändningar får innehålla reklam och försäljningsprogram. Vid egensändning skall reklamslag samt inslag av försäljningsprogram sändas i block som tydligt skiljer sig från de övriga programmen utan att avbryta dessa. Vid egensändning får inslagen av reklam och försäljningsprogram inte överstiga 15 procent av den dagliga sändningstiden, med undantag av egensändning som enbart innehåller reklam och försäljningsprogram. Reklamen och försäljningsprogrammen får inte orsaka skada hos barn. [Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om reklam, försäljningsprogram och sponsring. (1999/14)

Om inte särskilda skäl föranleder annat skall den som bedriver sändningsverksamhet reservera minst tio procent av sin televisionssändningstid av egensändningar för program av europeiskt ursprung. Som televisionssändningstid anses den tid då tillståndshavaren sänder program med annat innehåll än nyheter, sport, tävlingar, reklam och teletexttjänster.

4a §. (1999/14) Genmäle

Den som bedriver sändningsverksamhet skall utan dröjsmål införa genmäle eller rätta oriktig uppgift i egensändning när den saken gäller det yrkar, om inte genmålet eller rättelsen

- 1) kan orsaka någon skada som inte står i proportion till den nytta som uppnås genom åtgärden,
- 2) kan anses strida mot lag eller

M 1 LL (1993:53) om kabelsändningar

3) av annan orsak inte ger grundad anledning att rätta uppgiften.

En begäran om genmäle eller rättelse av uppgift skall göras inom 30 dagar från den dag då programmet sändes.

4b §. (1999/14) *Program skadliga för barn*

Vid egensändning får program med våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller med pornografiska bilder som är skadliga för barns utveckling inte sändas okodade under sådan tid att det finns risk för att barn kan se programmen, om det inte av särskilda skäl är försvarligt.

Program med i 1 mom. angivet innehåll skall, oavsett om sändningen är kodad eller okodad, antingen föregås av en varning i ljud eller innehålla en varning som anges löpande i bild.

4c §. (1999/14) *Kanaler som reserverats för försäljningsprogram*

Bestämmelserna om programproduktion i 4 § 3 mom. skall inte tillämpas på televisionskanaler som reserverats för försäljningsprogram.

Reklamen i dessa kanaler får inte överstiga 15 procent av den dagliga sändningstiden.

4d §. (1999/14) *Egenreklam*

Bestämmelserna om programproduktion i 4 § 3 mom. skall inte tillämpas på televisionskanaler som reserverats för program där tillståndshavaren utestulande marknadsför sina egna produkter, tjänster, program eller kanaler.

Annan än i 1 mom. angiven reklam är tillåten i sådana kanaler som avses i 1 mom. under förutsättning att tidsbegränsningarna i 4 § 2 mom. iakttas.

4e §. (1999/14) *Förbud mot vidaresändning*

[Landskapsstyrelsen] kan tillfälligt förbjuda vidaresändning av televisionssändning som har sitt ursprung utanför landskapet från en stat som är bunden av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat) om sändningarna sker vid upprepade tillfällen och sändningarna innehåller

1) program med grovt våld eller pornografi som kan orsaka skada hos barn om sändningarna sker under sådan tid och på sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmen och

2) program som uppmuntrar till hat grundat på ras, kön, religion eller nationalitet. Föreläggandet kan förenas med vite.

Närmare bestämmelser om vilken procedur som skall iakttas vid ett föreläggande enligt 1 mom. kan utfärdas i landskapsförordning.

4f §. (1999/14) *Ensamrätt*

Har den som bedriver sändningsverksamhet erhållit ensamrätt till ett evenemang som en EES-stat bestämt att skall vara av särskild samhällelig betydelse får den som bedriver sändningsverksamhet inte utnyttja ensamrätten på ett sådant sätt att en väsentlig del av befolkningen i den ifrågakvarande staten är förhindrad att följa evenemanget i en avgiftsfri televisionssändning i direktsändning eller, om det finns saklig grund till det, med en mindre tidsförskjutning.

Närmare bestämmelser om ensamrätten kan utfärdas i landskapsförordning.

5 §. *Kabelnämnden*

För granskning av program som förekommit vid egensändningar och för vissa andra i denna lag angivna uppgifter finns kabelnämnden. [Landskapsstyrelsen] bestämmer om nämndens sammansättning och tillsätter dess ledamöter. [Landskapsstyrelsen] kan besluta att de uppgifter som enligt denna lag ankommer på kabelnämnden skall omhänderas av den i 6 § landskapslagen (1993:117) om rundradioverksamhet avsedda programnämnden.

Finner nämnden att program som förekommit i kabelsändning strider mot lag skall den som bedriver sändningsverksamheten tilldelas anmärkning. Beslut om anmärkning skall offentliggöras på åtgärd av den som tilldelats anmärkningen. Har den som bedriver sändningsverksamhet under samma kalenderår tilldelats minst tre anmärkningar eller är en enskild överträdelse att betrakta som synnerligen grov, kan nämnden utfärda sändningsförbud för viss tid. Beslut om sändningsförbud får fattas endast när omständigheterna klart ger vid handen att en anmärkning inte är ett tillräckligt medel för att förmä den som bedriver sändningsverksamheten att rätta sig. Innan beslut om anmärkning eller sändningsförbud fattas skall den som bedriver sändningsverksamheten höras, om detta är möjligt.

Om förutsättningarna och sättet för anförande av besvär över beslut som kabelnämnden fattat finns bestämmelser i 25 § självstyrelselagen samt i [lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950)].

6 §. *Straffbestämmelser och tvångsmedel*

Den som överträder sändningsförbud skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Den som bryter mot bestämmelserna i 2 § skall dömas till böter.

På kabelnämndens framställning kan [landskapsstyrelsen] vid vite tvinga den som vägrar att fullgöra skyldighet som åvilar honom enligt 3 § att upphöra med sin treska.

7 §. *Landskapsförordning*

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning. Genom landskapsförordning kan även utfärdas bestämmelser om kabelnämndens mandattid, beslutsfattandet i nämnden, jäv och andra omständigheter av betydelse för nämndens verksamhet.

8 §. *Övergångsbestämmelser*

Genom denna lag upphävs, såvitt fråga är om landskapet Åland, kabelsändningslagen den 13 mars 1987 (FFS 307/1987) samt de författningar som utfärdats med stöd av denna.

M 2 Landskapslag (1993:117) om rundradioverksamhet

1 §. Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om de villkor som gäller för rundradiosändningar och mottagande av sådana i landskapet Åland, om avgifter som skall betalas av innehavare av sändare och mottagare, hur dessa avgifter skall användas samt om de myndigheter som beslutar i de frågor som hör till lagens tillämpningsområde.

Lagen tillämpas på televisionsprogram om sändningen kan tas emot i landskapet och den som bedriver sändningsverksamheten är etablerad i landskapet enligt definitionen i artikel 2.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG om ändring av rådets direktiv 89/552/EEG om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television. Om den som bedriver televisionsverksamheten inte är etablerad i landskapet eller i en stat som är bunden av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat) skall lagen gälla om den som sänder i landskapet

1) använder sig av en frekvens som har upplåtits av landskapet,

2) varken använder sig av en frekvens som har upplåtits av landskapet men använder sig av en satellitkapacitet som tillhör landskapet eller

3) varken använder sig av en frekvens som har upplåtits av landskapet eller en satellitkapacitet som tillhör landskapet men använder sig av en satellitupplänk som är belägen i landskapet. (1999/13)

3 mom. upphävt (1999/13).

1a §. (1999/13) Definitioner

I denna lag förstås med

rundradiosändning: ljud, bild eller annat meddelande som sänds ut i rymden med hjälp av elektromagnetiska vågor och är avsedd att mottagas direkt av allmänheten,

radiosändning: rundradiosändning där meddelandet består av ljud,

sändare: anordning för rundradiosändning,

mottagare: anordning för mottagning av rundradiosändning,

program: rundradiosändnings innehåll,

sändningsförbud: förbud mot rundradiosändning,

reklam: varje form av sânt meddelande mot betalning eller liknande ersättning som är avsett att främja ett offentligt eller privat företags avsättning av en vara, en tjänst eller någon annan nytthet eller sändning där tillståndshavaren genom meddelandet vill främja sin egen verksamhet,

sponsring: varje bidrag till finansiering av program, som ges i syfte att främja ett offentligt eller privat företags namn, varumärke, anseende, verksamhet eller produkter, om företaget inte är engagerat i radio- eller televisionsverksamhet eller i produktion av audiovisuella verk,

försäljningsprogram: sändning av direkta erbjudanden till allmänheten i syfte att mot betalning till-

handahålla en vara, en tjänst eller någon annan nytthet.

2 §. Sändning och mottagning av rundradioprogram

Rätt att utöva verksamhet som innefattar rundradiosändning har den som erhållit tillstånd av [landskapsstyrelsen]. Tillstånd meddelas för viss tid.

Den som erhållit tillstånd enligt 1 mom. är skyldig att tillse att programmen är opartiska och sakliga samt att ingen kränks i sin rätt. Därvid skall beaktas att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet skall råda i rundradiosändningarna. Programverksamheten som helhet skall präglas av det demokratiska samhällsskickets grundidéer samt principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

Program får inte utan särskilda skäl innehålla närgångna eller utdragna skildringar av grovt våld mot människor eller djur eller ensidigt inriktas på pornografi.

Tillståndshavaren är skyldig att utan dröjsmål införa genmäle eller rätta uppgift som befunnits vara oriktig när den saken gäller det yrkar, om inte genmälet eller rättelsen

1) kan orsaka någon skada som inte står i proportion till den nytta som uppnås genom åtgärden,

2) kan anses strida mot lag eller

3) av annan orsak inte ger grundad anledning att rätta uppgiften.

En begäran om genmäle eller rättelse av uppgift skall göras inom 30 dagar från den dag då programmet sändes. (1999/13)

5 mom. upphävt (1999/13).

Bestämmelserna i 2 - 4 mom. är inte tillämpliga i fråga om radiosändning som utgör omedelbar och oförändrad återutsändning av sändning som har sitt ursprung utanför landskapet. (1999/13)

Mottagare får innehas och användas av var och en. Innehavare av mottagare är skyldig att anmäla sitt innehav i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] bestämmer. Mottagare får inte användas på sådant sätt att mottagning på andra platser störs.

2a §. (1999/13) Program skadliga för barn

Televisionsprogram med våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller med pornografiska bilder som är skadliga för barns utveckling får inte sändas okodade under sådan tid att det finns risk för att barn kan se programmen, om det inte av särskilda skäl är försvarligt.

Program med i 1 mom. angivet innehåll skall, oavsett om sändningen är kodad eller okodad, antingen föregås av en varning i ljud eller innehålla en varning som anges löpande i bild.

2b §. (1999/13) Reklam och försäljningsprogram

Rundradiosändning får innehålla reklam och försäljningsprogram. Reklaminslag samt inslag av försäljningsprogram som inte omfattas av 3 mom. skall sändas i block som tydligt skiljer sig från de övriga programmen utan att avbryta dessa. Reklamen och försäljningsprogrammen får inte orsaka skada hos barn.

M 2 LL (1993:117) om rundradioverksamhet

Vid rundradiosändning får inslagen av reklam och försäljningsprogram inte överstiga 15 procent av den dagliga sändningstiden, med undantag av rundradiosändning som enbart innehåller reklam eller försäljningsprogram. Reklam och försäljningsprogram får sändas högst tolv minuter under en timme mellan hela klockslag. Om sändningstiden inte omfattar en timme mellan hela klockslag får reklam och försäljningsprogram sändas under högst 20 procent av den tiden. Tidsgränserna om reklam skall inte tillämpas på annonseringar som tillståndshavaren gör för företagets egna program och produkter med programanknytning som har direkt koppling till programmen eller meddelanden till allmänheten och välgörenhetsuppmaningar som sänds gratis.

Sändningsblock som reserverats för försäljningsprogram i en kanal som inte uteslutande är avsedd för försäljningsprogram skall ha en sammanhängande varaktighet av minst 15 minuter. Antalet program per dag får vara högst åtta. Den sammanlagda sändningstiden för programmen får inte överstiga tre timmar per dag.

Bestämmelserna i denna paragraf är inte tillämpliga i fråga om radiosändning som utgör omedelbar och oförändrad återutsändning av sändning som har sitt ursprung utanför landskapet.

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om reklam, försäljningsprogram och sponsring.

2c §. (1999/13) *Kanaler som reserverats för försäljningsprogram*

Bestämmelserna om programproduktion i 3 § och om försäljningsprogrammets längd under en given timme mellan hela klockslag i 2b § skall inte tillämpas på televisionskanaler som reserverats för försäljningsprogram.

Reklamen i dessa kanaler får inte överstiga 15 procent av den dagliga sändningstiden.

2d §. (1999/13) *Egenreklam*

Bestämmelserna om programproduktion i 3 § skall inte tillämpas på televisionskanaler som reserverats för program där tillståndshavaren uteslutande marknadsför sina egna produkter, tjänster, program eller kanaler.

Annan än i 1 mom. angiven reklam är tillåten i sådana kanaler som avses i 1 mom. under förutsättning att tidsbegränsningarna i 2a § 2 mom. iakttas.

3 §. (1999/13) *Programproduktion*

Om inte särskilda skäl föranleder annat skall den som erhållit tillstånd av [landskapsstyrelsen] i enlighet med 2 § 1 mom. se till att mer än hälften av den årliga televisionssändningstiden upptas av program av europeiskt ursprung och att minst tio procent av den årliga televisionssändningstiden eller minst tio procent av programbudgeten avser program av europeiskt ursprung som har framställts av självständiga producenter. Som televisionssändningstid anses den tid då tillståndshavaren sänder program med annat innehåll än nyheter, sport, tävlingar, reklam och försäljningsprogram. I televisionssändningstid skall inte heller räknas in sändningar av endast text.

3a §. (1999/13) *Förbud mot vidaresändning*

[Landskapsstyrelsen] kan tillfälligt förbjuda omedelbar och oförändrad återutsändning av televisionssändning som har sitt ursprung utanför landskapet från en stat som är bunden av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet om sändningarna sker vid upprepade tillfällen och sändningarna innehåller

1) program med grovt våld eller pornografi som kan orsaka skada hos barn om sändningarna sker under sådan tid och på sådant sätt att det finns en betydande risk för att barn kan se programmen och

2) program som uppmuntrar till hat grundat på ras, kön, religion eller nationalitet. Föreläggandet kan förenas med vite.

Närmare bestämmelser om vilket förfarande som skall iakttas vid ett föreläggande enligt 1 mom. kan utfärdas i landskapsförordning.

3b §. (1999/13) *Ensamrätt*

Har den som utövar rundradioverksamhet i landskapet erhållit ensamrätt till ett evenemang som en EES-stat bestämt att skall vara av särskild samhällelig betydelse får tillståndshavaren inte utnyttja ensamrätten på ett sådant sätt att en väsentlig del av befolkningen i den ifrågakvarande staten är förhindrad att följa evenemanget i en avgiftsfri televisionssändning i direktsändning eller, om det finns saklig grund till det, med en mindre tidsförskjutning.

Närmare bestämmelser om ensamrätten kan utfärdas i landskapsförordning.

4 §. *Skyldighet att sända meddelande*

Den som erhållit tillstånd av [landskapsstyrelsen] i enlighet med 2 § 1 mom. är skyldig att på begäran av myndighet sända meddelande till allmänheten, om därom är särskilt föreskrivet eller om det annars är av synnerligen viktigt allmänt intresse.

5 §. *Avgifter*

För tillstånd i enlighet med 2 § 1 mom. skall till landskapet betalas avgift enligt vad [landskapsstyrelsen] prövar vid meddelandet av tillstånd. Avgiften betalas i förskott på tid som [landskapsstyrelsen] bestämmer.

För innehav av mottagare betalas en årlig avgift i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] närmare bestämmer. [Landskapsstyrelsen] har härvid rätt att bestämma även om befrielse från skyldigheten att betala avgift.

[Landskapsstyrelsens] beslut om avgift för innehav av mottagare samt om befrielse från skyldigheten att betala sådan skall kungöras i Ålands författningssamling.

De medel som influtit i avgifter vilka skall erläggas enligt 1 eller 2 mom. skall, sedan kostnaderna för uppböörden avdragits, användas för att främja rundradioverksamhet.

TV-avgift, [ÅLSB] (2003/2)

6 §. *Påföljder vid överträdelser av programreglerna*

För granskning av program som förekommit i rundradiosändning finns programnämnden. [Landskapsstyrelsen] bestämmer om nämndens sammansättning och tillsätter dess ledamöter. [Landskapsstyrelsen] kan anförtro programnämnden även andra än i denna

lag uttryckligen förutsatta uppgifter vilka lämpligen kan handhas av nämnden.

Finner nämnden att program som förekommit i rundradiosändning strider mot lag skall den tilldela tillståndshavaren anmärkning. Beslut om anmärkning skall offentliggöras på åtgärd av tillståndshavaren. Har en tillståndshavare under samma kalenderår tilldelats minst tre anmärkningar eller är en enskild överträdelse att betrakta som synnerligen grov, kan nämnden utfärda sändningsförbud för viss tid. Beslut om sändningsförbud får fattas endast när omständigheterna klart ger vid handen att en anmärkning inte är ett tillräckligt medel för att förmå tillståndshavaren att rätta sig. Innan beslut om anmärkning eller sändningsförbud fattas skall tillståndshavaren höras, om detta är möjligt.

Om förutsättningarna och sättet för anförande av besvär över beslut som programnämnden fattat finns bestämmelser i 25 § självstyrelselagen samt i [lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950)].

7 §. Påföljder vid försummelse att betala avgift

Den som inte betalt i denna lag avsedd avgift inom utsatt tid eller som underlåtit att anmäla innehav av mottagare är skyldig att förutom avgiften betala dröjsmålsavgift i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] bestämmer. Avgifter som inte betalats inom utsatt tid kan indrivnas utan dom eller utslag på det sätt som föreskrivs i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961).

8 §. Straffbestämmelser

Den som utövar verksamhet som innefattar rundradiosändning utan tillstånd eller överträder sändningsförbud skall dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma gäller den som innehar den sändare vilken använts vid överträdelsen. Kan han göra sannolikt att han inte haft möjlighet att förhindra överträdelsen, skall straff dock inte ådömas.

9 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning. Genom landskapsförordning kan även utfärdas bestämmelser om programnämndens mandattid, beslutsfattandet i nämnden, jäv och andra omständigheter av betydelse för nämndens verksamhet.

10 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Genom denna lag upphävs, såvitt fråga är om landskapet Åland, lagen den 17 januari 1927 angående radioanläggningar (FFS 8/1927) jämte senare ändringar samt de författningar som utfärdats med stöd av denna.

Den som erhållit tillstånd till utförande eller nyttjande av sändare med stöd av författning som upphävs enligt denna lag har rätt att utan erläggande av avgift utöva verksamhet som innefattar rundradiosändning under tillståndets giltighetstid i enlighet med de villkor som gäller för tillståndet då denna lag träder i kraft. På sådant tillstånd tillämpas reglerna i denna lag

om tillstånd att utöva verksamhet som innefattar rundradiosändning.

Den som erhållit tillstånd till utförande eller nyttjande av mottagare med stöd av författning som upphävs genom denna lag är inte skyldig att betala avgift som avses i 5 § 2 mom. förrän tillståndstiden löpt ut.

M 3 Landskapsförordning (1999:15) om rundradio- och kabelsändningsverksamhet

1 §. Allmänt

Denna förordning skall tillämpas på de program som avses i landskapslagen (1993:117) om rundradioverksamhet och landskapslagen (1993:53) om kabelsändningar till allmänheten, med undantag av radiosändning som utgör omedelbar och oförändrad återutsändning av sändning som har sitt ursprung utanför landskapet samt vidare sändning vid kabelsändning.

2 §. Reklaminslagens identifiering

Reklamslag och försäljningsprogramslag skall avslutas och inledas med särskild bild- eller ljudsignatur som tydligt skiljer inslagen från övriga program. Av varje inslag skall klart framgå vem uppdragsgivaren är.

Sändningsblock av försäljningsprogram som sänds i en kanal som inte uteslutande är avsedd för försäljningsprogram skall avslutas och inledas med en särskild bild- eller ljudsignatur som tydligt skiljer inslagen från övriga program. I försäljningsprogram skall bildsignaturen alltid vara löpande.

3 §. Reklamens innehåll

Reklam och försäljningsprogram i televisionssändning får inte

- utformas på ett sådant sätt att barns godtrogenhet eller bristande erfarenhet utnyttjas,
- innehålla en direkt uppmaning till barn om att övertala sina föräldrar eller andra att köpa en produkt eller tjänst,
- utnyttja barns speciella förtroende för föräldrar, lärare eller annan,
- innehålla bild på eller beskrivning av farliga situationer där barn är inblandade samt
- uppmuntra ett betende som är skadligt för hälsa, säkerhet och miljö.

Försäljningsprogram får inte uppmana barn att ingå avtal om köp eller hyra av produkter och tjänster.

Med barn avses person som inte har fyllt 18 år.

All reklam samt försäljningsprogram skall utformas och presenteras så att det tydligt framgår att det är fråga om reklam eller försäljningsprogram. I reklam och försäljningsprogram får inte sådan teknik användas som kan påverka det undermedvetna. Smygreklam och smygförsäljningsprogram är förbjudna. Reklamen skall i övrigt följa de allmänt godkända principerna inom reklambranschen.

4 §. Förbud mot reklam och försäljningsprogram

Vid televisionssändning med reklam och försäljningsprogram för tobak, medicinska produkter, med-

M 3 LF (1999:15) om rundradio- och kabelsändningsverksamhet

icinsk behandling samt alkoholdrycker skall iakttas vad som föreskrivs i tobakslagen (1978:52) för landskapet Åland, läkemedelsverkets föreskrift om marknadsföring av läkemedel nr 3/1997 och alkohollagen (FFS 1143/1994).

5 §. Sponsring

I början eller slutet av ett sponsrat program skall det klart framgå vem som är programmets sponsor samt att det är fråga om ett sponsrat program.

Sponsorn får inte utöva inflytande över programmets innehåll eller programläggning på ett sådant sätt att det redaktionella oberoendet äventyras för den som utövar verksamhet som innefattar rundradio-sändning eller för den som bedriver kabelsändningsverksamhet.

I ett sponsrat program får det inte göras hänvisningar i reklam syfte till sponsorns eller tredje parts produkter eller tjänster.

Nyheter och program som upptar aktuella samhällsfrågor får inte sponsras.

Televisionsprogram får inte sponsras av någon, vars huvudsakliga verksamhet är tillverkning eller försäljning av tobaksprodukter.

Om någon vars verksamhet inbegriper tillverkning eller försäljning av medicinska produkter och medicinsk behandling sponsrar televisionsprogram får denna sponsring främja sponsorns namn eller anseende, men inte särskilda medicinska produkter eller medicinska behandlingar som endast är tillgängliga efter ordination.

6 §. Europeiskt ursprung

Vad gäller innebörden av begreppet europeiskt ursprung i 3 § landskapslagen om rundradioverksamhet och 4 § 3 mom. landskapslagen om kabelsändningar till allmänheten kan ledning hämtas från definitionen av europeiska produktioner i artikel 6 rådets direktiv 89/552/EEG om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar eller andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television.

7 §. Tidpunkt och sätt för genmäle och rättelse

Genmäle eller rättelse enligt 2 § landskapslagen om rundradioverksamhet och 4a § landskapslagen om kabelsändningar till allmänheten skall sändas vid lämplig tidpunkt och på ett lämpligt sätt med hänsyn till den sändning som genmälet eller rättelsen avser.

8 §. Bandningsskyldighet

Den som bedriver rundradio- och kabelsändningsverksamhet skall ombesörja att varje utsänt program spelas in. Inspelningen skall bevaras i minst tre månader från det att programmet sändes.

Den som bedriver rundradio- och kabelsändningsverksamhet är skyldig att utan kostnad bereda programnämnden, kabelnämnden och sakägare möjlighet att ta del av ett inspelat program.

9 §. Statistikuppgifter

Den som utövar eller bedriver rundradio- eller kabelsändningsverksamhet i landskapet Åland, nedan kallad programföretag, skall vartannat år senast den 15 september överlämna en rapport till [landskapssty-

relsen] över andelen televisionsprogram med europeiskt ursprung i enlighet med 3 § landskapslagen om rundradioverksamhet och 4 § 3 mom. landskapslagen om kabelsändningar till allmänheten.

Rapporten skall innehålla statistiska uppgifter om den uppnådda andelen televisionsprogram med europeiskt ursprung av programföretagets totala televisionssändningstid. Om programföretaget inte uppnått den andel som förutsätts enligt de i 1 mom. angivna bestämmelserna, skall programföretaget i varje enskilt fall ange skälen till att så inte skett samt de åtgärder som vidtagits eller kommer att vidtas för att uppnå målet.

10 §. Förfarande vid förbud mot vidare-sändning

Innan en omedelbar och oförändrad återutsändning enligt 3a § landsskapslagen om rundradioverksamhet eller en vidare-sändning enligt 4f § landskapslagen om kabelsändningar till allmänheten kan förbjudas skall det förfarande som anges i artikel 2a i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/36/EG om ändring av rådets direktiv 89/552/EEG om samordning av vissa bestämmelser som fastställts i medlemsstaternas lagar och andra författningar om utförandet av sändningsverksamhet för television iakttas.

11 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 15 april 1999.

En rapport enligt 9 § skall enligt denna förordning lämnas första gången år 1999.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1994:8) om rundradio- och kabelsändningsverksamhet.

Land-, sjö- och lufttrafik

M 4 Vägtrafiklag (1983:27) för landskapet Åland

1 kap. Inledande bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

Denna lag gäller trafik på väg; dock finns i 4 § bestämmelser om trafik på annat område.

2 §. (1993/100) Definitioner

I denna lag avses med:

1) **väg**, allmän och enskild väg, gata och torg samt annat område som är upplåtet för allmän trafik eller som allmänt används för trafik;

2) **körbana**, del av väg som är avsedd för trafik med fordon, dock inte cykelbana;

3) **körfält**, med vägmarkering utmärkt eller annan för bil tillräckligt bred del av körbanan;

4) **vägren**, del av väg som med vägmarkering avskiljts från körbanan och som inte är gångbana eller cykelbana;

5) **gångbana**, en för gående avsedd väg eller del av väg;

6) **cykelbana**, en för cykel- och mopedtrafik särskilt utmärkt väg eller del av väg;

7) **övergångsställe**, del av väg som är avsedd att användas av gående för att korsa körbana eller cykelbana och som angivits med vägmärke eller vägmarkering;

8) **gårdsgata**, väg som är avsedd gemensamt för gång- och fordonstrafik och som genom vägmärke angivits såsom sådan gata;

9) **tätort**, med vägmärke angivet tätbebyggt område;

10) **vägtrafikant**, var och en som färdas eller annars uppehåller sig på väg eller i fordon på väg;

11) **parkeringsplats**, uppställning av fordon med eller utan förare, dock inte uppställning under kortare tid för på- eller avstigning eller för på- eller avlastning av gods;

12) **parkeringsplats**, för parkering särskilt utmärkt del eller område av väg;

13) **hållplats**, för upphämtande eller avlämnande av passagerare avsedd del av väg som angivits med vägmärke;

14) **trafikanordning**, vägmärke, vägmarkering, trafikljus eller annan anordning för reglering av trafiken;

15) **gående**, den som rör sig till fots, åker skidor, rullskidor, skridskor, rullbräden eller liknande redskap, den som för sparkstötting, lekfordon eller liknande fordon och den som leder, skjuter eller drar sådant fordon eller cykel, moped, barnvagn eller rullstol. Om den som själv för rullstol eller annat invalidfordon finns bestämmelser i 56 §.

2a §. (1993/100) Definitioner på fordon

I denna lag avses med:

1) **fordon**, en anordning som är avsedd för färd på marken och som inte löper på skenor;

2) **motordrivet fordon**, ett fordon som drivs med motor; motordrivna fordon är motorfordon, traktorer, motorredskap och terrängfordon;

3) **släpfordon**, ett fordon som konstruerats för att dras av ett motordrivet fordon; släpfordon är släpvagnar och släpanordningar;

4) **utryckningsfordon**, ett motorfordon som är särskilt utrustat med ljus- och ljudsignalanordningar; utryckningsfordon är räddnings-, polis- och ambulansbilar, bilar som av gränsbevakningen eller tullen används i tjänsten samt polismotorcyklar.

3 §. Ryttare och husdjur på väg

Vad i denna lag är föreskrivet om fordonsförare gäller i tillämpliga delar ryttare och den som driver eller vallar djur.

4 §. Trafik utanför väg

När motordrivet fordon framförs utanför väg skall föraren iaktta den omsorg och varsamhet som påkallas av omständigheterna.

Förutom för nödvändig servicekörning, sjuktransport eller annan av jämförbar orsak nödvändig tillfällig trafik får i tätort motordrivet fordon inte utan tillstånd framföras, stannas eller parkeras utanför väg på sådan mark som inte är avsedd för trafik med sådana fordon.

2 kap. Allmänna regler för vägtrafiken

5 §. Allmänna skyldigheter

Vägtrafikant skall följa trafikreglerna samt även i övrigt iaktta den omsorg och varsamhet som betingas av omständigheterna till förekommande av fara och skada. Han skall uppträda så att han inte i onödan hindrar eller stör trafiken.

Vägtrafikant skall visa hänsyn mot andra vägtrafikanter och dem som bor eller uppehåller sig vid vägen.

6 §. Anvisningar för trafiken

Vägtrafikant skall lyda anvisning för trafiken som polisman eller annan behörig person meddelar genom tecken. Anvisning genom tecken gäller framom trafikregler och anvisningar som meddelas genom vägmärke, vägmarkering eller trafikljus.

Anvisning genom fast sken i trafikljus äger giltighet framom anvisning som meddelas genom vägmärke eller vägmarkering.

Vägtrafikant skall följa anvisning för trafiken som meddelas genom vägmärke, vägmarkering eller trafikljus. Innebär anvisningen avvikelser från trafikregel, skall anvisningen följas.

7 §. Fri väg för utryckningsfordon och procession

Utryckningsfordon som avger föreskrivna ljud- och ljussignaler skall lämnas fri väg oberoende av anvisningar som meddelas genom trafikanordningar. Fri väg skall lämnas i god tid och förare av annat fordon skall stanna om det är nödvändigt.

Vägtrafikant får inte bryta eller på annat sätt hindra procession, begravningsfölje, grupp av barn som står

M 4 Vägtrafiklag (1983:27)

under ledares uppsikt eller annat ordnat följ. Vad här sagts gäller inte förare av utryckningsfordon som avger föreskrivna ljud- och ljussignaler.

8 §. Ålägganden för den som varit delaktig i trafikolycka

Vägtrafikant som med eller utan skuld varit delaktig i trafikolycka skall stanna och i mån av förmåga lämna hjälp åt skadade och åt dem som råkat i hjälplöst tillstånd samt i övrigt medverka till de åtgärder vartill olyckan skäligen föranleder. Han skall på anfordran av annan som varit delaktig i olyckan eller lidit skada vid olyckan uppgge namn och adress samt lämna upplysningar om händelsen.

Om någon omkommit eller skadats svårt vid trafikolycka, skall vägtrafikant som varit delaktig i olyckan snarast möjligt underrätta polismyndighet. Har skada skett på egendom och är ingen närvarande som kan motta uppgifter och upplysningar, skall vägtrafikanten utan oskäligt dröjsmål underrätta den skadelidande eller polismyndigheten.

När fordon efter trafikolycka blivit kvar på plats där stannande eller parkering är förbjuden, skall vägtrafikant som varit delaktig i olyckan se till att fordonet snarast möjligt flyttas till lämplig plats. Har någon omkommit eller skadats svårt vid en olycka, får dock inte på olycksplatsen utan polisens tillstånd fordon flyttas eller eljest sådana förhållanden ändras, som kan vara av betydelse för utredandet av olyckan, såvida detta inte är nödvändigt för tryggande av trafiken eller för skyddande av person eller värdefull egendom.

9 §. Allmän biståndsskyldighet

Envar fordonsförare är skyldig att transportera den som till följd av trafikolycka är i omedelbart behov av transport för erhållande av vård. Lämpar sig fordonet inte för säker transport och står ändamålsenligare transport att få skall föraren hjälpa till att ordna sådan transport.

10 §. Skadande av trafikantordning

Trafikanordning får inte skadas eller utan tillstånd skymmas, avlägsnas, rubbas eller ändras.

Den som skadat, rubbat eller på annat sätt ändrat trafikantordning skall omedelbart återställa anordningen i tillfredsställande skick. Kan så inte ske, skall han snarast underrätta polis- eller annan behörig myndighet om förhållandet och vid behov vidta de åtgärder som trafiksäkerheten kräver.

11 §. Hinder på väg

På väg får inte placeras eller kvarlämnas något som kan medföra fara eller olägenhet för trafiken.

Den som föroresakat att något som kan medföra fara eller olägenhet för trafiken finns på vägen, skall omedelbart avlägsna detta. Kan så inte ske, skall han, tills han undanröjt faran eller olägenheten, uppmärksamma andra på förhållandet genom utmärkning eller på annat lämpligt sätt.

Om hinder på väg kan medföra allvarlig fara för trafiken, skall varje vägtrafikant som observerat hindret utan dröjsmål vidta i 2 mom. avsedda åtgärder. Kan så inte ske utan oskälig olägenhet, skall han i stället underrätta polismyndighet om förhållandet.

12 §. Uppsättande av störande eller otillåten anordning

Märken, skyltar eller andra anordningar som kan förväxlas med trafikantordningar eller försämra trafikantordnings synlighet får inte uppsättas på väg eller så nära väg att trafiken kan störas.

Trafikanordning får inte uppsättas utan tillstånd.

Polismyndighet eller väghållare får omedelbart avlägsna anordning som uppsatts i strid med bestämmelserna i 1 och 2 mom.

13 §. Förbud mot på- och avstigning samt tolkning

När fordon är i rörelse får passagerare inte stiga på eller av fordonet. Inte heller får någon färdas på fordons tak, fotsteg eller liknande anordning. På fordon som används för särskilda arbetsuppgifter är det likväl tillåtet att tillfälligt färdas på fotsteg eller liknande anordning om detta är påkallat av arbetsuppgifternas art och fotsteget eller anordningen särskilt inrättats för ändamålet.

Den som rör sig till fots eller framför moped, cykel, kälke eller liknande fordon får inte dras eller låta sig dras av motordrivet fordon.

3 kap. Regler för trafik med fordon**14 §.** Användning av vägens olika delar

Fordon skall framföras på körbanan. Om det på vägens högra sida finns en vägen på vilken framförande kan ske utan olägenhet, skall dock moped samt cykel och annat fordon som inte är motordrivet framföras på vägrenen.

Med avvikelser från vad i 1 mom. är föreskrivet skall cykel samt, om inte annat angivits genom vägmärke, moped och invalidcykel framföras på cykelbana där sådan finns. Barn under tolv år får cykla även på gångbana, om därav inte uppstår oskälig olägenhet för gående.

När särskilda skäl det påkallar, får fordon tillfälligt framföras även på annan än för fordonet avsedd del av vägen, om det inte föranleder fara eller avsevärd olägenhet.

15 §. Högertrafik

Fordon skall, under hänsynstagande till annan trafik och förhållandena i övrigt, framföras på den körbana eller cykelbana som är avsedd för fordonet så nära högra kanten som är möjligt utan risk för säkerheten. Vad här sägs gäller inte färd på enkelriktad körbana.

På körbana med minst två körfält i förarens färdriktning skall fordon utan onödiga byten av körfält i allmänhet framföras på det fria körfält som är längst till höger.

På körbana som avses i 2 mom. får fordon inte framföras på körfält som är avsett för mötande trafik.

Refug eller annan motsvarande anordning på dubbelriktad körbana skall passeras till höger.

16 §. Avståndet mellan fordon

Avståndet till framförvarande fordon skall anpassas så att fara för påkörning inte föreligger om det framförvarande fordonet stannas eller dess hastighet minskas.

På väg utanför tätort skall motordrivna fordon som framförs väsentligt långsammare än den övriga trafiken, framföras på ett sådant avstånd sinsemellan att ett omkörande fordon utan fara kan köra in mellan dem.

17 §. Val av körfält före svängning

Körfält skall väljas i god tid före svängning så att den som ämnar svänga till höger väljer det körfält som är närmast körbanans högra kant och den som ämnar svänga till vänster väljer det körfält som är närmast till höger om körbanans mittlinje eller på enkelriktad väg det körfält som är längst till vänster.

18 §. Svängning

Svängning får inte utföras så att fara eller onödigt hinder åsamkas andra trafikanter som färdas i samma riktning.

I korsning skall fordon vid högersväng framföras så nära den korsande körbanans högra kant som möjligt. Vid vänstersväng skall fordon framföras så att det lämnar korsningen omedelbart till höger om mittlinjen av den korsande körbanan eller, om den korsande körbanan är enkelriktad, så nära dess vänstra kant som möjligt.

19 §. Särskild bestämmelse för svängning med moped och cykel

Utän hinder av bestämmelserna i 17 och 18 §§ får den som i korsning ämnar svänga till vänster med cykel eller moped fortsätta att hålla till höger när han för fordonet över den korsande körbanan. Han får svänga till vänster först när så kan ske utan att den övriga trafiken åsamkas hinder och han skall lämna korsningen längs högra kanten av den korsande körbanan.

Vad i 1 mom. sägs gäller i tillämpliga delar även svängning på annat ställe än i korsning.

20 §. Vajningsskyldighet

När fordon närmar sig korsning skall föraren iaktta särskild försiktighet. Han skall väja för fordon som samtidigt närmar sig från höger på annan väg.

Förare som svänger i korsning skall väja för cyklande, mopedförare och gående som korsar den körbanan på vilken han ämnar köra in. Likaså skall han väja för cyklande, mopedförare eller gående som använder vägkanten, om han annorstädes än i korsning ämnar avlägsna sig från körbanan eller annars korsa den. Under sväng till vänster skall han dessutom väja för den mötande trafiken.

När fordon körs ut på väg från gårdsplan, parkeringsplats, servicestation eller annat liknande område, från stig, ägoväg eller annan liknande utfartsväg eller från gårdsgata skall föraren väja för all trafik.

21 §. Visande av avsikt att väja; körning in i korsning

Förare av fordon som är vajningsskyldig enligt trafikregel eller vägmärke skall, genom att i god tid sänka hastigheten eller stanna, tydligt visa att han ämnar iaktta vajningsskyldigheten. Han får fortsätta färden endast om han med beaktande av andra fordons placering på vägen, avståndet till dem och deras hastighet inte åstadkommer fara eller hinder.

När fordon närmar sig eller körs in i en korsning skall föraren anpassa sitt körsätt så att störning inte

uppstår för trafiken på den korsande vägen, om han tvingas stanna i korsningen.

22 §. Möte

Vid möte skall fordon föras så att de passerar varandra till höger. I korsning får dock fordon, som kommer från motsatta håll och som båda ämnar svänga till vänster, passera varandra till vänster med iakttagande av särskild försiktighet.

Vid möte skall tillräckligt avstånd lämnas mellan fordonen. Finns det hinder på körbanan, skall föraren av det fordon, på vars sida av körbanan hindret befinner sig, vid behov stanna sitt fordon för att låta den mötande passera platsen.

Fordon som används i vägarbete eller liknande arbete på eller invid väg och som härför särskilt utmärkts får, med iakttagande av nödvändig försiktighet, passeras på det sätt som är lämpligast med hänsyn till omständigheterna.

23 §. Omkörning

Innan förare kör om skall han förvissa sig om att omkörningen inte föranleder fara.

Omkörning av fordon skall ske till vänster. Omkörning skall dock ske till höger när föraren av det framförvarande fordonet svänger till vänster eller tydligt förbereder en sådan sväng.

Omkörning får ske till höger, om det finns minst två körfält som är avsedda för trafik i förarens färdriktning och fordonen framförs på parallella körfält. Cyklande och mopedförare får även i annat fall köra om annat fordon än cykel eller moped till höger.

Fordon som används i vägarbete eller liknande arbete på eller invid väg och som härför särskilt utmärkts får, med iakttagande av nödvändig försiktighet, köras om på det sätt som är lämpligast med hänsyn till omständigheterna.

24 §. Omkörningsförbud samt överskridande av spärrlinje

Det är förbjudet att företa omkörning på den mötande trafikens del av vägen:

- 1) om sikten på grund av backkrön eller kurva eller av annan orsak är otillräcklig för en trygg omkörning;
- 2) om det körfält som skall användas vid omkörningen inte på en tillräckligt lång sträcka är fritt och utan hinder för en trygg omkörning;
- 3) om föraren efter omkörningen saknar möjlighet att föra fordonet tillbaka till högra delen av körbanan utan fara eller utan att väsentligt störa den övriga trafiken;
- 4) om förare av framförvarande fordon med tecken visar att han ämnar köra om annat fordon;
- 5) om förare av bakomvarande fordon har inlett omkörning; samt
- 6) om fordonen befinner sig i eller omedelbart före en korsning.

Utän hinder av vad i 1 mom. 6 punkten är föreskrivet får omkörning ske i korsning i vilken den korsande vägen är en stig, ägoväg eller annan liknande utfartsväg samt i korsning utanför tätort såvida fråga inte är om korsning som anges med vägmärke.

Fordon får inte överskrida eller köra på spärrlinje som skiljer trafik i samma riktning. Inte heller får for-

M 4 Vägtrafiklag (1983:27)

don överskrida eller köra på spärriklina som skiljer trafikriktningarna om inte en streckad linje finns omedelbart invid spärriklinjens högra sida.

25 §. Skyldigheter som åvilar omkörande och omkörd

Den som kör om skall hålla ett betryggande avstånd till det fordon som han kör om.

När den som blir omkörd till vänster observerar omkörningen skall han hålla så långt till höger som det är möjligt med hänsyn till andra vägtrafikanter samt rådande omständigheter och han får inte öka hastigheten.

Om fordon framförs långsamt och körbanan är smal eller kurvig, eller om det förekommer tät motgående trafik skall föraren för att underlätta omkörning sänka hastigheten och om det behövs föra fordonet åt sidan så snart detta är möjligt. Han får därvid tillfälligt färdas på vägrenen, om det kan ske utan fara och olägenhet.

26 §. Framförande av cyklar och mopeder i bredd

Cyklant får inte färdas i bredd på körbanan där vägen är smal, trafiken livlig eller sikten skynd eller om annat fordon närmar sig.

Cykel med fler än två hjul eller moped får inte framföras i bredd med annan cykel eller moped.

27 §. Backande och vändning av fordon

Fordon får backas eller vändas endast om det kan ske utan fara eller hinder för andra vägtrafikanter.

28 §. Start från vägkant, körfältsbyte och liknande förflyttning av fordon

Förare får starta från vägkant, byta körfält eller eljest förflytta fordonet i sidled endast om det kan ske utan fara eller onödigt hinder för andra vägtrafikanter.

29 §. Fri väg för buss som startar från hållplats

Förare som på väg där den högsta tillåtna hastigheten är 50 km/h eller lägre närmar sig buss som stannat på hållplats skall, om bussföraren med korriktningstecken anger att han ämnar starta från hållplatsen, sänka hastigheten och vid behov stanna så att bussen kan lämna hållplatsen.

Oaktat bestämmelserna i 1 mom. skall bussföraren iaktta särskild försiktighet för att undvika fara.

30 §. Situationsanpassad hastighet

Fordons hastighet skall anpassas till vad trafik säkerheten kräver med beaktande av vägens skick, vädret, faret, sikten, fordonets belastning och lastens art samt trafikförhållandena i övrigt. Hastigheten skall vara sådan att föraren behåller herraväldet över fordonet. Fordonet skall kunna stannas på den del av den framförvarande körbanan som föraren kan överblicka och i alla situationer som kan förutses.

Före avbländning från helljus till halvljus skall hastigheten anpassas till de nya siktförhållandena.

Fordons hastighet skall anpassas så att andra vägtrafikanter inte i oskälig utsträckning utsätts för smuts- eller grusstänk.

31 §. Förbud mot körning som hindrar eller medför olägenhet

Förare får inte hindra eller föranleda olägenhet för trafiken genom att utan giltigt skäl köra med överdrivet låg hastighet eller plötsligt bromsa.

Fordons färdväg, hastighet och körsätt skall inom tätort anpassas så att onödigt och störande körning undviks. (1993/20)

31a §. (1993/20) Förbud mot onödig tomgångskörning

När fordon stannats av annan orsak än tvingande trafik hinder skall motorn stängas av inom en minut. Motorn får dock hållas i gång under längre tid när det är nödvändigt för fordonets tekniska och säkra användning samt när det är nödvändigt för fordon som används yrkesmässigt.

32 §. Hastighetsbegränsningar

[Landskapsstyrelsen] kan utfärda bestämmelser om allmän hastighetsbegränsning i hela landskapet. Om vägbestämda och lokala hastighetsbegränsningar beslutar väghållaren i enlighet med allmänna anvisningar som vid behov utfärdas av [landskapsstyrelsen] och med iakttagande av bestämmelserna i 65 §. På vägsträcka som avgränsats genom vägmärken utvisande varning för barn skall motorfordons högsta tillåtna hastighet begränsas så att den inte överstiger 50 km/h.

Om fordonsbestämda hastigheter i fråga om motordrivna fordon finns bestämmelser i landskapslagen (1958:25) om fordon i landskapet Åland.

Utryckningsfordon, fordon som används vid trafikövervakning samt fordon som används i tjänsteuppdrag av polis får framföras med högre hastighet än i denna paragraf anges, om uppdragets brådskande natur oundgängligen kräver det.

Se [ÅLSB] (1983/75).

33 §. Stannande och parkering

Fordon får stannas eller parkeras endast på vägens högra sida. På enkelriktad väg, får fordon dock stannas eller parkeras även på vägens vänstra sida.

Fordon skall stannas eller parkeras i vägens riktning och så långt från körbanans mitt som möjligt.

Fordon som transporterar mjölk får på dubbelriktad väg stannas på vägens vänstra sida för på- eller avlastning. Härvid skall särskild försiktighet iakttas.

34 §. Förbud mot stannande och parkering

Fordon får inte stannas eller parkeras på sådan plats eller på sådant sätt att fara uppstår eller trafiken i onödan hindras eller störs.

Fordon får inte stannas eller parkeras:

- 1) på övergångsställe, gångbana, cykelbana eller inom ett avstånd av fem meter före övergångsställe eller korsande cykelbana;
- 2) i korsning eller inom ett avstånd av fem meter från korsande körbanans närmaste kant eller kantens tänkta förlängning på körbanan;
- 3) på sådant sätt att vägmärke eller signalanordning som hör till trafikljus skymms;
- 4) i vägport eller tunnel;
- 5) på backkrön eller i kurva där sikten är skynd eller nära sådana;

6) där körbanan före korsning är delad i körfält genom spärrlinje eller märke som anger val av körfält eller så nära sådan linje eller sådant märke att körning in på rätt körfält försvåras; eller

7) där spärrlinje finns, om avståndet mellan fordonet och linjen skulle bli mindre än tre meter och det mellan fordonet och spärrlinjen inte löper en streckad linje.

Utan att avgift erlagts får på avgiftsbelagd parkeringsplats eller avgiftsbelagt parkeringsområde fordon inte stannas eller parkeras för annat ändamål än för att erlägga avgift. På parkeringsplats som är avsedd för fordon som används av rörelsehämmade får fordon inte stannas eller parkeras, om inte föraren innehar i 50 § 5 mom. avsett parkeringstillstånd.

Har fordon på grund av olyckshändelse, motorfel eller liknande orsak blivit stående på plats, där fordon inte får stannas eller parkeras, skall föraren se till att detta snarast flyttas till lämplig plats.

Cykel och moped får stannas eller parkeras på gångbana och cykelbana. Med iakttagande av särskild försiktighet får även annat fordon för på- eller avstigning eller på- eller avlastning kortvarigt stannas på gångbana och cykelbana, om tvingande skäl påkallar stannandet och det inte finns annan lämplig plats i närheten. Det stannande fordonet får dock inte föranleda oskälig olägenhet för användningen av gångbanan eller cykelbanan. Fordonets förare skall hålla sig i närheten och vid behov flytta fordonet till en plats där det inte stör trafiken.

35 §. Stannande vid busshållplats

Annat fordon än buss får inte stannas eller parkeras på en genom vägmarkering angiven sträcka på vardera sidan om vägmärke som anger busshållplats. Saknas sådan markering får fordon inte stannas eller parkeras inom tolv meter på vardera sidan om märket. Fordonet får dock kortvarigt stannas för på- eller avstigning eller för på- eller avlastning som kan ske utan att busstrafiken hindras.

36 §. Särskilda parkeringsförbud

Fordon får inte parkeras:

1) framför infart till fastighet eller annars så att trafiken med fordon till och från fastigheten väsentligt försvåras;

2) på körbana bredvid annat fordon än tvåhjulig cykel, tvåhjulig moped eller motorcykel utan sidovagn som stannats vid körbanans kant i längdriktningen;

3) så att det hindrar tillträde till annat fordon eller så att detta inte kan föras från platsen;

4) vid mjölkbord eller i dess omedelbara närhet;

5) på parkeringsplats så att någon del av fordonet står utanför parkeringsruta eller annan vägmarkering som anger var parkering skall ske; samt

6) på körbana utanför tätort, om vägen med vägmärke angetts som förkörsberättigad.

37 §. Åtgärder vid stannande av fordon

När fordon stannats eller parkerats skall föraren se till att fordonet inte kan komma i gång av sig självt.

Fordons dörr får inte öppnas och inte heller får på- eller avstigning eller på- eller avlastning ske på sådant

sätt att fara eller onödig olägenhet uppstår för den övriga trafiken.

38 §. Varnande av andra vägtrafikanter

När fordon, i vars obligatoriska utrustning ingår varningstriangel, blivit stående på körbana på en sådan plats att det på grund av otillräcklig sikt eller av annan orsak kan vara till fara, skall föraren om fordonet inte omedelbart kan flyttas till en lämplig plats, sätta ut varningstriangeln på vägen. Om det behövs, skall han vidta även andra åtgärder för att varna övriga vägtrafikanter.

Varningstriangeln skall placeras på ett tillräckligt långt avstånd från det stannade fordonet och i övrigt så att andra förare i god tid kan uppfatta varningen.

Det är förbjudet att olovligt avlägsna eller flytta triangel som satts ut i enlighet med bestämmelserna i 1 och 2 mom.

39 §. Särskilda förpliktelser mot gående och förare av vissa fordon

Vid möte med eller omkörning av gående skall förare av fordon lämna den gående ett med beaktande av fordonets storlek och hastighet tryggt utrymme på vägen. Vad här sägs skall förare av motordrivet fordon iakttas även vid möte med eller omkörning av cykel, moped eller motorcykel.

Förare av fordon skall iakttas särskild försiktighet när han närmar sig skolskjutsbil eller buss som stannat samt barn, åldringar, handikappade eller andra som har uppenbara svårigheter att reda sig tryggt i trafiken.

40 §. Korsande av gångbana; omkörning av buss som stannat

När förare av fordon korsar gångbana skall han lämna företräde åt gående.

Förare som vid hållplats utan refug ämnar till höger köra om buss skall stanna och lämna företräde åt på- eller avstigande passagerare.

41 §. Passerande av övergångsställe

När förare av fordon närmar sig övergångsställe skall han anpassa hastigheten så att fordonet kan stannas framför övergångsstället om det behövs. Gående som befinner sig på övergångsställe skall lämnas företräde och förare får inte heller passera övergångsstället förrän gående som står i beråd att beträda detta lämnats tillfälle att passera.

Om fordon stannats framför övergångsställe eller om fordon skymmer sikten över övergångsställe, får fordonet omköras först efter det att den omkörande stannat och försäkrat sig om att gående inte finns på övergångsstället eller står i beråd att beträda detta. Vad i detta moment är föreskrivet gäller inte om det finns en refug eller ett markerat fritt körfält mellan den omkörande och den omkörde.

42 §. Framförande av fordon på gårdsgata

På gårdsgata får motordrivet fordon användas endast vid trafik till och från parkeringsplats eller till och från fastighet vid gatan. Annat fordon än cykel och moped får på gårdsgata parkeras endast på parkeringsplats.

M 4 Vägtrafiklag (1983:27)

På gårdsgata skall fordons hastighet anpassas till gångtrafiken. Hastigheten får inte överstiga 20 km/h.

När fordon framförs på gårdsgata skall gående alltid lämnas företräde.

43 §. Passerande av husdjur

Den som framför fordon skall iaktta nödvändig försiktighet och använda tillräckligt låg hastighet när han närmar sig häst, boskap eller motsvarande husdjur på vägen.

Djur som drivs på väg skall ledas i bindsle eller valas så att de inte utgör risk eller oskäligt hinder för trafiken.

44 §. Ljud- och ljussignaler

När det är påkallat för att undvika fara, skall förare av fordon avge ljud- eller ljussignal, använda bromsljus eller på annat lämpligt sätt väcka övriga vägtrafikanters uppmärksamhet. Ljussignal får i övrigt avges endast vid omkörning i dagsljus utanför tätort.

Ljussignal får inte pågå längre än nödvändigt. Ljussignal skall avges genom blinkning med hel- eller halvljus.

45 §. Användning av körriktningstecken

Förare av fordon som har för avsikt att starta från väggkant, svänga, vända, byta körfält eller på annat därmed jämförbart sätt förflytta fordonet i sidled skall till varning för andra ge tecken med körriktningsvisare eller, om fordonet saknar körriktningsvisare, på annat synligt sätt.

Tecken skall ges i god tid och vara väl synligt och begripligt. Trots att tecken ges är föraren skyldig att försäkra sig om att åtgärden inte medför fara eller onödigt hinder.

46 §. Användning av ljus på fordon i rörelse

När motordrivet fordon framförs skall hel-, halv- eller varselljus alltid användas.

Varje fordon skall använda hel- eller halvljus eller annat motsvarande ljus, som är föreskrivet för fordonet när det framförs i mörker, gryning eller skymning eller när sikten är nedsatt på grund av väderleksförhållandena eller annan orsak. På fordon som, i enlighet med vad därom är särskilt föreskrivet, inte behöver vara utrustat med lyktor men däremot med reflexanordningar skall i stället dessa användas.

Helljus får dock inte användas:

- 1) på väg med tillfredsställande belysning;
- 2) på sådant avstånd från mötande fordon att dess förare kan bländas; samt
- 3) när fordonet framförs på ringa avstånd bakom annat fordon.

Dimljus får användas endast vid dimma eller kraftigt regn eller snöfall. Dimljuset får då användas i stället för halvljus, om parkeringsljuset samtidigt är tätt.

Dimbakljus får användas endast vid dimma, kraftigt regn eller snöfall eller när snö, damm eller smuts som rörs upp bakom fordonet begränsar möjligheten att urskilja fordonet bakifrån. Dimbakljus får användas endast tillsammans med hel-, halv- eller dimljus. (1987/20)

47 §. Användning av ljus vid parkering och stannande

När fordon stannats eller parkerats i mörker, gryning eller skymning eller då sikten är nedsatt på grund av väderleksförhållandena eller av annan orsak skall parkerings- eller halvljusen vara tända, om inte vägen är så välbelyst att fordonet även annars tydligt kan observeras på tillräckligt avstånd. Om fordon, i enlighet med vad därom är särskilt föreskrivet, inte behöver vara utrustat med halv- eller parkeringsljus men däremot med annat ljus, skall i stället sådant ljus användas.

Om fordon parkerats i körbanans riktning inom tätbebyggt område under förhållanden som avses i 1 mom. och inget annat fordon är kopplat till det får i stället för i 1 mom. nämnda ljus parkeringsljuset vara tätt endast på den sida av fordonet som är vänt mot trafiken, om inte hela fordonet parkerats på körbanan. (1993/20)

Vad i 1 mom. är föreskrivet gäller inte fordon som stannats eller parkerats på parkeringsplats utanför körbana, inte heller cykel eller moped som stannats eller parkerats på annat ställe utanför körbanan.

När fordon till följd av olycka, fel på fordonet eller av annat tvingande skäl stannats eller parkerats så att fordonet kan vara till fara får körriktningsvisarna användas som varningsblinkar, varvid alla körriktningsvisare blinkar samtidigt eller turvis framtill och bakåt. I andra situationer får körriktningsvisarna inte användas som varningsblinkar. (1988/23)

48 §. Förbud mot oriktig användning av ljus

Fordons ljus får inte användas så att förare av annat fordon kan bländas.

På fordon får inte användas ljusanordningar som framåt kastar eller reflekterar rött sken eller, om inte annat är stadgat, ljusanordningar som bakåt kastar eller reflekterar vitt eller ljusgult sken. På fordon som används i polisens tjänsteuppdrag får dock, för stoppande av fordon som förs framför, samtidigt med blått blinkande ljus användas ljusanordning som framåt kastar rött blinkande sken. (1988/23)

49 §. Förtur vid färjtrafik

Utryckningsfordon samt buss och mjölktransportbil i regelbunden tur har rätt att komma ombord på färja före andra fordon.

[Landskapsstyrelsen] kan utfärda bestämmelser om i vilken ordning övriga fordon får komma ombord på färja.

50 §. Undantagsbestämmelser

Förare av utryckningsfordon i brådsakande uppdrag får avvika från de trafikregler som inte särskilt gäller honom, om nödvändig försiktighet iaktas och särskilt föreskrivna ljud- och ljussignaler avges.

Den som framför utryckningsfordon under avgivande av särskilda ljussignaler eller fordon i polisens tjänsteuppdrag får, om uppdraget det oundgängligen påkallar och särskild försiktighet iaktas, framföra fordonet på väg, del av väg eller annat område där körning är förbjuden.

Fordon som används i vägarbete eller liknande arbete på eller invid väg får utan hinder av bestämmelserna i 14-18 §§ och 42 § framföras på det sätt som

påkallas av omständigheterna, om nödvändig försiktighet iakttas.

Fordon som används i arbete som avses i 3 mom., vid trafikövervakning eller i polisens tjänsteuppdrag får utan hinder av bestämmelserna i 33-36 § tillfälligt stannas eller parkeras på det sätt som påkallas av uppdragets art, om det kan ske utan uppenbar fara för den övriga trafiken.

Rörelsehämmand som erhållit särskilt parkeringstillstånd får parkera fordon på avgiftsbelagd parkeringsplats utan att erlagga avgift och på plats där parkering förbjudits med vägmärke, i enlighet med vad i landskapsförordning närmare föreskrivs. Medför sådan parkering uppenbar olägenhet, skall fordonet på polisens uppmaning flyttas till lämplig plats som polisen anvisar. Ansökan om parkeringstillstånd prövas av polismyndighet.

Med tillstånd i 5 mom. avses även tillstånd försett med den allmänt använda handikappsymbolen och som givits av behörig riksmyndighet eller behörig utländsk myndighet. (1993/20)

4 kap. Regler för gångtrafik och trafik med vissa invalidfordon

51 §. Gångtrafik

Gående skall använda gångbana eller vägren. Den som leder cykel eller moped, åker skidor eller skridskor, för sparkstötting eller bär skrymmande börda får dock inte använda gångbanan, om detta kan medföra avsevärd olägenhet för andra gående.

Om gångbana eller vägren saknas eller om gångbana eller vägren inte är framkomlig utan olägenhet, får gående använda cykelbana eller körbana.

Gående skall på gångbana, cykelbana och övergångsställe i allmänhet använda dess högra sida samt passera mötande gående till höger och framförgående till vänster.

Gående som använder körbana skall gå längst till vänster i färdriktningen eller, om han leder cykel eller moped, längst till höger. Han får dock gå på motsatta sidan om han i annat fall utsätts för fara eller om särskilda omständigheter föranleder det.

52 §. Gångtrafik på gårdsgata

Utän hinder av bestämmelserna i 51 § får gående på gårdsgata använda samtliga delar av gatan. Han får dock inte i onödan hindra fordonstrafiken.

53 §. Användning av reflex

Gående som i mörker rör sig på oupplyst väg och inte befinner sig på gångbana eller cykelbana skall i allmänhet bära reflexanordning.

54 §. Grupp av gående och procession

Gående i grupp under ledares uppsikt, procession och annat ordnat följande skall använda vägrenen eller körbanans högra sida. Består gruppen av barn som går högst två i bredd skall om möjligt gångbana, vägren eller cykelbana användas.

Följe som avses i 1 mom. skall föra lyktor när oupplyst vägren, körbana eller cykelbana används i mörker, gryning, skymning eller annars när väderleksförhållandena det påkallar. Den som går längst fram mot vägens mitt skall föra lykta som visar vitt el-

ler gult ljus framåt och den som går längst bak mot vägens mitt lykta som visar rött ljus bakåt.

55 §. Korsande av körbana och cykelbana

Gående skall korsa körbana på övergångsställe, om sådant finns i närheten. I annat fall skall han korsa körbanan vinkelrätt och företrädesvis invid korsning.

Gående som beträder övergångsställe eller eljest körbana skall iaktta den försiktighet som påkallas av avståndet till och hastigheten hos annalkande fordon. Han skall korsa körbanan utan onödigt dröjsmål.

Vad i 1 och 2 mom. är föreskrivet gäller även då gående korsar cykelbana.

56 §. Trafik med vissa invalidfordon

Bestämmelserna som gäller gående tillämpas på rörelsehämmand som själv i gångfart framför rullstol.

Detsamma gäller rörelsehämmand som i gångfart framför handdrivet invalidfordon eller sådant motordrivit invalidfordon vars konstruktion medger en hastighet av högst 15 km/h. På här avsett fordon skall eljest tillämpas de bestämmelser som gäller för cykeltrafik.

Rörelsehämmand som framför motordrivit invalidfordon som är jämförbart med moped skall följa de bestämmelser som gäller mopedtrafik.

5 kap. Särskilda bestämmelser beträffande fordon och förare av fordon

57 §. (1991/80) Körkort

Motordrivit fordon får framföras endast av den som innehar giltigt körkort som motsvarar fordonets klass, om inte annat följer av körkortslagen (1991:79) för landskapet Åland.

58 §. Allmänna krav på förare av fordon

Fordon får inte framföras av den som på grund av sjukdom eller trötthet eller av annan motsvarande orsak saknar nödvändiga förutsättningar för att framföra fordonet, inte heller av den vars hälsotillstånd inte längre motsvarar förutsättningarna för beviljande av sådant körkort som krävs för framförande av fordonet, eller av den som är påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel.

59 §. Överlämnande av fordon att framföras av annan

Fordon får inte överlämnas för att framföras av någon som uppenbart inte uppfyller vad i 58 § är föreskrivet eller, om körkort erfordras för framförande av fordonet, någon som inte innehar erforderligt körkort. Moped får inte överlämnas för att framföras av någon som uppenbart inte uppnått 15 års ålder.

Den som ämnar överlämna fordon vilket får framföras endast av den som innehar körkort skall, innan fordonet överlämnas, försäkra sig om att föraren innehar erforderligt körkort.

60 §. Användning av pedaler och styre på cykel och moped

Den som framför cykel eller moped skall hålla båda fötterna på pedalerna eller fotstöden och åtminstone en hand på styret.

M 4 Vägtrafiklag (1983:27)**61 §.** (1995/35) *Användning av bilbälte*

Den som färdas

- 1) i personbil,
- 2) i paketbil, med undantag av den som färdas i baksäte, eller
- 3) i buss med en totalvikt på högst 3,5 ton som inte har särskilt konstruerade platser för stående passagerare, med undantag av den som färdas i baksäte, skall sitta på en sittplats som är utrustad med bilbälte om sådan plats är tillgänglig och använda bältet.

Barn under 12 år som är kortare än 150 centimeter och som färdas i person- eller paketbil skall sitta på en sittplats som är utrustad med bilbälte om sådan plats är tillgänglig och skall använda en godkänd barnstol eller annan fasthållningsanordning som passar till barnets längd och vikt. Om barnet färdas tillfälligt i ett fordon i vilket någon särskild fasthållningsanordning inte medförs skall barnet i stället använda bilbältet när det är möjligt. Fasthållningsanordningen skall vara godkänd av [landskapsstyrelsen] eller av en behörig myndighet i en stat som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Bestämmelserna i 2 mom. tillämpas inte på barn under tre år vilka färdas i baksätet i person- eller paketbil som saknar fasthållningsanordning som passar barnets längd och vikt.

Förare skall se till att barn under 15 år använder bilbältet eller en godkänd fasthållningsanordning som passar till barnets längd och vikt. Om barnets vårdnadshavare färdas tillsammans med barnet, svarar dock denne för att bilbältet eller fasthållningsanordningen används.

Skyldigheten att använda bilbälte eller godkänd fasthållningsanordning gäller inte personer som av Ålands hälso- och sjukvård beviljats undantag av starka medicinska skäl. Giltighetstiden skall anges i intyg och intyget skall på begäran visas upp. Motsvarande intyg av en behörig myndighet i en stat som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall gälla även i landskapet.

Genom landskapsförordning kan [landskapsstyrelsen] besluta

- 1) om andra undantag än de som anges i 5 mom. för att ta hänsyn till särskilda fysiska förhållanden eller särskilda omständigheter av begränsad varaktighet eller för att göra det möjligt att effektivt fullgöra vissa yrkesmässiga funktioner eller för att säkerställa att polis eller räddningstjänster kan utföra sitt arbete på ett tillfredställande sätt samt
- 2) om innehållet i ett intyg som avses i 5 mom.

62 §. *Användning av skyddshjälm*

Den som färdas med motorcykel eller moped skall använda skyddshjälm av typ som [landskapsstyrelsen] godkänt, om inte medicinska eller andra särskilda hinder föreligger.

Skyddshjälm behöver inte användas vid färd inom parkeringsplats, servicestationsområde, verkstadsområde eller liknande område.

63 §. (1993/100) *Fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning*

[Landskapsstyrelsen] kan i landskapsförordning ge närmare bestämmelser om fordons konstruktion, utrustning och skick, användning och belastning samt om befordran av passagerare med fordon. Bestämmelser om besiktning och registrering finns i landskapslagen (1993:19) om besiktning och registrering av fordon.

63a §. (1993/20) *Ansvar för fordons skick*

Ägare och förare av fordon skall se till att fordon inte används om bristfällighet finns i dess konstruktion eller utrustning. Detta gäller dock inte en under resa konstaterad bristfällighet som med hänsyn till förhållandena är att anse som ringa och som sannolikt har uppstått under resan, om inte bristfälligheten kunnat observeras och avhjälpas av föraren omedelbart eller inte utan betydande olägenhet kan repareras under resan.

6 kap. Reglering av trafiken**64 §.** *Personer som reglerar trafiken*

Trafiken kan genom användning av särskilda tecken regleras av polisman eller av annan person som polisen eller väghållaren för viss tid därtill förordnat.

Den som reglerar trafiken skall bära sådan klädsel eller inneha sådana kännetecken som tydligt kan observeras.

65 §. *Uppsättande av trafikordningar*

Trafiken kan regleras genom användning av trafikordningar i enlighet med väghållares beslut. Om kommun är väghållare skall den innan beslut fattas bereda polisen tillfälle att yttra sig i ärendet. Om annan än landskapet eller kommun är väghållare skall väghållaren i ärendet inhämta samtycke av vederbörande kommun. Samtycke får förvägras endast om vägande skäl därtill föreligger.

I 1 mom. avsett yttrande och samtycke behöver inte inhämtas i ärende som gäller tillfällig användning av vägmärken som är nödvändiga på grund av arbete som utförs på eller invid väg.

Kommunen beslutar om användning av vägmärke som anger tätort efter att i fråga om allmänna vägar ha hört [landskapsstyrelsen]. Sådant vägmärke uppsätts på allmän väg av [landskapsstyrelsen] och på annan väg av kommunen.

66 §. *Reserverande av trafikled för speciellt ändamål*

Gata eller annat i stads- eller byggnadsplan ingående område som är avsett för allmän trafik kan, efter inhämtande av polisens yttrande, utan hinder av bestämmelser i plan reserveras för speciellt trafikändamål. Servicetrafik och annan därmed jämförbar trafik skall dock tillåtas inom området.

Vid reglering som avses i 1 mom. skall erforderliga trafikordningar användas.

67 §. *Tillfällig reglering av trafiken*

Utän hinder av bestämmelserna i 65 § kan polismyndighet för tillfälligt behov besluta om användning av trafikordningar.

Om tillfällig avstängning av väg och reglering av trafiken på grund av arbete som utförs på vägen beslutar väghållaren. Om avstängning på grund av idrottstävling, nöjeställning, utställning eller annan därmed jämförbar orsak beslutar polisen.

Hastighetstävling med motorfordon får arrangeras endast under förutsättning att tillstånd för avstängning av väg beviljats av kommunens styrelse i fråga om trafikleder på område med stads- eller byggnadsplan och av [landskapsstyrelsen] i fråga om övriga vägar. [Landskapsstyrelsen] skall höra väghållaren innan tillstånd beviljas.

7 kap. Trafikövervakning

68 §. Stoppande och granskning av fordon

Fordon skall stannas på tecken av polisman.

Den som framför fordon skall iakttä de direktiv som polisman ger för granskning av fordonets skick, utrustning och belastning. Han skall även tillåta polisman att granska fordonets trafikduglighet.

69 §. (1991/80) Skyldighet att uppvisa vissa handlingar (2004/6)

Förare av motordrivet fordon skall på begäran av polisman uppvisa sitt körkort, fordonets registerutdrag och handling som han enligt särskilda bestämmelser är skyldig att medföra. (2004/6)

Har föraren inte körkort med sig, skall polismannen tillåta att färden fortsätts, om förarens identitet har konstaterats och han kan förmodas inneha körkort. I annat fall skall föraren åläggas att inom särskilt utsatt tid uppvisa körkortet för polismyndighet. På motsvarande sätt kan föraras om föraren inte medfört annan handling som avsetts i 1 mom.

70 §. Kontroll av förarens hälsotillstånd

Om kontroll av hälsokraven för förare av motordrivet fordon bestäms i körkortslagen för landskapet Åland. (1991/80)

Angående prov som verkställs för att konstatera alkohol eller annat berusningsmedel finns särskilda bestämmelser.

71 §. Förhindrande av fordons användning

Uppfyller inte fordons konstruktion, utrustning eller skick föreskrivna krav eller har fordonet inte vederbörligen besiktigats eller registrerats, kan polisman för att förhindra fordonets användning på väg avlägsna registerbeteckningarna och omhändertaga registerutdraget eller vidta andra lämpliga åtgärder.

Förorsakar bristfällighet i fordonet inte omedelbar fara för trafiksäkerheten, kan polisman utan att förhindra fordonets användning utsätta en tid inom vilken bristfälligheten skall avhjälpas. Polisman kan samtidigt bestämma att fordonet skall besiktigas.

Är fordon lastat i strid med bestämmelserna om lastning, kan polisman besluta att överlast skall lossas, felaktig lastning rättas till eller att färden skall avbrytas. Polisman kan även förhindra färd med fordon med vilket befordras ett större antal personer än det tillåtna.

72 §. Andra trafikövervakare

Besiktningssman vid motorfordonsbyrån och tjänsteman som [landskapsstyrelsen] förordnat att övervaka trafiken har i sina tjänsteåligganden samma befogenheter som polisman enligt 68-71 §§.

Tjänsteman som [landskapsstyrelsen] förordnat att kontrollera fordons mått, vikt och belastning har i tjänsteuppdrag samma befogenheter som polisman enligt 68, 69 och 71 §§.

8 kap. Straffbestämmelser

73 §. Äventyrande av trafiksäkerheten

Vägtrafikant som uppsåtligt eller av vårdslöshet eller ovarsamhet bryter mot denna lag eller med beteende av lagen utfärdade bestämmelser så att hans beteende är ägnat att äventyra trafiksäkerheten skall för äventyrande av trafiksäkerheten dömas till böter eller till fängelse i högst tre månader.

74 §. Grovt äventyrande av trafiksäkerheten

Den som vid framförande av motordrivet fordon uppsåtligt eller av likgiltighet bryter mot denna lag eller med stöd av lagen utfärdade bestämmelser så att hans beteende är ägnat att förorsaka allvarlig fara för annans liv eller hälsa skall för grovt äventyrande av trafiksäkerheten dömas till minst trettio dagsböter eller till fängelse i högst två år.

75 §. (2000/46) Rattfylleri

Den som framför ett motordrivet fordon

1) efter att ha förtärt alkohol i sådan mängd att alkoholhalten under eller efter färden uppgår till minst 0,5 promille i hans eller hennes blod eller minst 0,25 milligram per liter i utandningsluften eller

2) under påverkan av annat rusmedel än alkohol eller alkohol i kombination med något annat rusmedel så att hans eller hennes förmåga att framföra fordonet på ett betryggande sätt är nedsatt

skall för rattfylleri dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

75a §. (2000/46) Grovt rattfylleri

Om vid rattfylleri

1) alkoholhalten är minst 1,2 promille i gärningsmannens blod eller minst 0,60 milligram per liter i hans eller hennes utandningsluft,

2) gärningsmannens förmåga att framföra fordonet på ett betryggande sätt är märkbart nedsatt eller

3) gärningsmannen är påverkad av annat rusmedel än alkohol eller alkohol i kombination med något annat rusmedel så att hans eller hennes förmåga att framföra fordonet på ett betryggande sätt är märkbart nedsatt

och omständigheterna är sådana att framförandet av fordonet innebär en påtaglig fara för trafiksäkerheten, skall gärningsmannen för grovt rattfylleri dömas till minst 60 dagsböter eller fängelse i högst två år.

75b §. (2000/46) Överlämnande av fortskaffningsmedel till berusad

Den som överlämnar ett motordrivet fordon att framföras eller styrs av en person som uppenbart befinner sig i sådant tillstånd att han eller hon gör sig skyldig till i 75 eller 75a § avsett brott, skall för över-

M 4 Vägtrafiklag (1983:27)

lämnande av fortskaffningsmedel till berusad dömas till böter eller till fängelse i högst ett år.

75c §. (2000/46) *Rusmedel*

Med rusmedel avses i 75 och 75a §§ även läkemedel som påverkar prestationsförmågan.

76 §. Smitning

Den som vid framförande av motordrivet fordon med eller utan skuld varit inblandad i trafikolycka och försummar sin skyldighet att omedelbart stanna och efter förmåga bistå skadade skall, om gärningen inte är straffbar som utsättande enligt strafflagen, för *smitning* dömas till böter eller till fängelse i högst ett år.

77 §. Körning utan körkort

Den som framför motordrivet fordon utan att inneha giltigt körkort som berättigar till framförande av fordonet skall för *körning utan körkort* dömas till böter eller till fängelse i högst tre månader.

78 §. (1991/80) *Körförbud*

Den som vid framförande av motordrivet fordon konstateras ha gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten, rattfylleri, grovt rattfylleri eller körning under påverkan av rusmedel skall av domstol tilldelas körförbud. Om föraren inte döms till straff för gärningen, kan domstolen dock avstå från att tilldela honom körförbud.

I 1 mom. avsett körförbud får tilldelas för en tid av högst fem år. I domstolens utslag skall anges körförbudets sista giltighetsdag. Utslaget verkställs också i det fall att det överklagas.

När tiden för körförbud bestäms skall domstolen beakta de verkningar som körförbudet har på vederbörandes utkomst och andra förhållanden. Från tiden för körförbudet skall domstolen avdra den tid som vederbörande, på grund av den gärning som orsakade körförbudet, i administrativ ordning varit tilldelad körförbud eller temporärt körförbud. Om det efter att avdrag gjorts inte återstår någon tid skall körförbudet bestämmas så att det upphör den dag då utslaget avkunnas eller ges.

När körförbud tilldelats skall körkortsinnehavare överlämna sitt körkort till polismyndigheten. Vägrar han överlämna körkortet skall det fråntas honom. Den som är tilldelad körförbud får inte under den tid körförbudet gäller framföra fordon för vars framförande körkort krävs.

Körkortsinnehavare återfår rätten att framföra motordrivet fordon när körkortet efter att körförbudet eller det temporära körförbudet har upphört återlämnas till innehavaren eller när ett nytt körkort lämnas ut. Om körkortet inte har omhändertagits av polisen återfår körkortsinnehavaren rätten att framföra motordrivet fordon när ett nytt körkort lämnas ut. (2004/6)

Den som tilldelats körförbud enligt bestämmelserna i 1 mom. har, under den tid körförbudet avser, inte rätt att genomgå förarutbildning med stöd av 2 kap. körkortslagen (1991:79) för landskapet Åland eller att utbilda förare med stöd av 3 kap. samma lag eller på annat sätt framföra motordrivet fordon på väg. (2004/6)

78a §. (1991/80) *Villkorligt körförbud*

När domstol tilldelar körförbud kan den, om allmänt intresse inte kräver annat, förklara förbudet villkorligt om innehav av körkort är nödvändigt för körkortsinnehavaren i hans yrke eller om något annat särskilt vägande skäl föreligger och gärningen inte har medfört fara för annans säkerhet. För gärning som begåtts medan körförbud, temporärt körförbud eller villkorligt körförbud är i kraft kan körförbud dock inte tilldelas villkorligt.

Villkorligt körförbud gäller under en av domstolen fastställd tid (prövotid), vars längd är minst ett och högst tre år. Prövotiden börjar löpa från den tidpunkt när domstolens utslag avkunnades eller gavs. I utslaget skall domstolen ange när prövotiden upphör.

Om den som tilldelats villkorligt körförbud gör sig skyldig till gärning som anges i 78 § 1 mom. under prövotiden, skall domstolen besluta att körförbudet verkställs. Domstolen får dock avstå från åtgärden, om vederbörande inte döms till straff för gärningen. När domstolen bestämmer att ett villkorligt körförbud skall verkställas, skall såsom förbudets sista giltighetsdag anges den sista giltighetsdagen för det längsta gällande körförbudet. Domstolens utslag verkställs också i det fall att det överklagas.

I domstolens utslag skall nämnas de omständigheter som medfört att körförbudet skall verkställas. Om det inte inom ett år efter prövotidens utgång, på grund av en gärning som begåtts under prövotiden, har bestämts att det villkorliga körförbudet skall verkställas, får det inte längre läggas till grund för ett verkställighetsbeslut.

79 §. Trafikförseelse

Den som på annat än i 73-77 §§ nämnt sätt bryter mot denna lag eller med stöd av lagen utfärdade bestämmelser skall för *trafikförseelse* dömas till böter.

För trafikförseelse kan föreläggas ordningsbot i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen (1986:24) om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser. (1986/25)

80 §. Rapport-, åtals- och påföljdseftergift

Är i 73, 75, 77 eller 79 § avsett brott med hänsyn till omständigheterna ringa, kan allmän åklagare avstå från att väcka åtal och domstol avstå från att ådöma straff.

Är förseelse uppenbart sådan som i 1 mom. sägs, kan polisman utan att vidta andra åtgärder tilldela den skyldige anmärkning.

Den som av polisman ålagts att uppvisa i 69 § avsedd handling inom viss av polismannen utsatt tid, skall inte anses ha brutit mot bestämmelserna om skyldighet att medföra och på anfordran uppvisa handlingen, om han uppvisar handlingen inom den utsatta tiden. (1991/80)

81 §. Felparkering

För överträdelse av förbud och begränsningar i fråga om stannande och parkering av fordon ådöms straff endast om felparkeringen medfört eller kunnat medföra allvarlig fara eller olägenhet. I annat fall kan för felparkering påföras parkeringsbot i enlighet med landskapslagen (1971:15) om parkeringsbot.

82 §. Anmälan om avgörande rörande trafikbrott

Döms någon till straff för trafikbrott vid framförande av motordrivet fordon skall myndighet som för körkortsregister underrättas om avgörandet.

9 kap. Fullmakts- och ikraftträdelsebestämmelser**83 §. Landskapsförordning**

Närmare föreskrifter om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

84 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 september 1983.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1958:8) den 10 april 1958 om vägtrafik i landskapet Åland och med stöd därav utfärdade bestämmelser, likväl så att bestämmelser om allmän hastighetsbegränsning som utfärdats med stöd av den tidigare lagens 23 § 3 mom. förblir i kraft till dess nya bestämmelser rörande hastighetsbegränsningar utfärdats enligt 32 § 1 mom. denna lag. Landskapsförordningen (1973:62) om vägmärken förblir i tillämpliga delar fortfarande i kraft till dess genom landskapsförordning annorlunda bestäms.

M 5 Landskapsförordning (1986:35) om trafikanvisningar**1 kap. Inledande bestämmelser**

1 §. Denna förordning gäller innebörden av anvisningar för trafiken. Anvisningar för trafiken meddelas genom vägmärken, trafikljus, vägmarkeringar, tecken av polisman, markeringsskärmar och avstängningsanordningar.

Vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland benämns i denna förordning vägtrafiklagen.

2 kap. Vägmärken**Allmänt**

2 §. Vägmärken indelas i varningsmärken, märken som anger väjningsskyldighet, förbuds- och begräns-

ningsmärken, påbudsmärken, anvisningsmärken, informationsmärken och tilläggsskyltar.

Förutom de vägmärken som avses i 1 mom. kan rektangulära märken med text användas.

3 §. Vägmärke är belyst eller utfört så att det reflekterar ljus, om inte annat i denna förordning sägs.

Baksidan av vägmärke är grått, med undantag av märke som skall synas åt flera håll.

Stolpe på vilken vägmärke fästs är grå.

4 §. Vägmärke är i allmänhet vänt vinkelrätt mot det håll från vilket det skall synas.

5 §. I enlighet med vad i denna förordning sägs förekommer vägmärken i två olika storlekar. Det mindre märket kan finnas på cykelbana och gångbana samt i undantagsfall även på annan väg inom tätort.

Varningsmärken

6 §. Varningsmärke används för att varna vägtrafikant för fara som annars inte kan uppmärksammas tillräckligt säkert.

7 §. Utanför tätort är varningsmärke, om inte annat i denna förordning sägs, placerat minst 150 och högst 250 meter före den plats där faran finns.

Inom tätort är varningsmärke i allmänhet placerat högst 50 meter före den plats där faran finns. Vad i detta moment sägs gäller även utanför tätort där den högsta tillåtna hastigheten inte överstiger 50 kilometer per timme.

Varningsmärke kan vara placerat på ett längre avstånd från den plats där faran finns än i 1 och 2 mom. sägs, om märket är kompletterat med tilläggsskylt som anger avståndet till den plats där faran finns.

Om inte annat i denna förordning sägs är varningsmärke placerat åtminstone på körbanans högra sida.

8 §. Varningsmärken är:

Märke	Närmare föreskrifter
 101. Högerkurva	Märke 101-102 Märket varnar för kurva som är farlig på grund av begränsad sikt, av att kurvan är skarp eller liknande.
 102. Västerkurva	
 103. Kurvor, den första till höger	Märke 103-104 Märket varnar för flera farliga kurvor i följd. Om antalet kurvor är flera än två är längden av den kurviga vägsträckan angiven med tilläggsskylt 804.
 104. Kurvor, den första till vänster	

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Märke	Närmare föreskrifter
  <p>105. Brant utförsbacke 106. Brant uppförsbacke</p>	<p>Märke 105-106 Märket varnar för backe som är anmärkningsvärt brant i förhållande till vägens lutning i övrigt.</p>
   <p>111. Väg som smalnar av från höger 112. Väg som smalnar av från vänster 113. Väg som smalnar av från båda sidor</p>	<p>Märke 111-113 Märket varnar för att väg smalnar av så att fara uppstår för trafiken. Bredden på det avsmalnande vägsnittet kan vara angiven med tillägsskylt 811.</p>
 <p>114. Mötande trafik</p>	<p>Märke 114 Märket varnar för att enkelriktad körbana övergår i dubbelriktad. Märket är i allmänhet placerat på båda sidorna av vägen omedelbart före korsning eller annat ställe där körbanan övergår till dubbelriktad. Märket kan vara upprepat längs den dubbelriktade körbanan.</p>
 <p>121. Rörlig bro</p>	<p>Märke 121 Märket används alltid när väg leder till rörlig bro.</p>
 <p>122. Kaj, strand eller färjefäste</p>	
 <p>131. Ojämn väg</p>	<p>Märke 131 Märket varnar för vägsnitt som är överraskande ojämnt i förhållande till vägens yta i övrigt. Om det på en vägsträcka finns flera ojämna ställen i följd, är märket kompletterat med tillägsskylt 804.</p>
 <p>132. Vägarbete</p>	<p>Märke 132 Märket varnar för att det på eller invid väg utförs arbete som kan medföra fara för trafiken och för att personer som är sysselsatta med vägarbete rör sig på vägen. Märket kan vara anbringat på varningsställning eller vid avstängningsanordning.</p>
 <p>133. Stenskott</p>	<p>Märke 133 Märket varnar för lösa stenar som tillfälligt finns på väg.</p>
 <p>134. Slirig körbana</p>	<p>Märke 134 Märket varnar för annan halka än sådan som föranleds av allmänt förekommande snö eller is. Märket är i allmänhet kompletterat med tillägsskylt på vilken orsaken till halkan anges.</p>

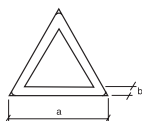

Märke	Närmare föreskrifter
	135. Hög beläggningkant
	136. Svag vägkant
	<p>Märke 141 Märket varnar för övergångsställe som är så placerat att det kan vara svårt att uppmärksamma i tillräckligt god tid.</p>
	<p>Märke 142 Märket varnar för plats på väg där barn ofta rör sig på grund av närhet till skola, lekplats eller liknande.</p>
	<p>Märke 143 Märket varnar för plats på väg där cyklande och mopedförare på grund av att cykelbana upphör eller av annan orsak kan väntas komma ut på eller korsa körbanan.</p>
	144. Korsande skidspår
	<p>Märke 145 Märket varnar för plats på väg där ryttare på grund av närhet till stall, ridväg eller liknande kan väntas komma ut på eller korsa körbanan.</p>
	<p>Märke 146 Märket varnar för plats på väg eller för vägsträcka, där klövvilt ofta korsar körbanan.</p>
	<p>Märke 147 Märket kan vara anbringat på varningsställning.</p>

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>151. Vägkorsning</p>	<p>Märke 151 Märket varnar för korsning där den allmänna skyldigheten att väja för fordon som närmar sig från höger gäller. Märket används endast om det på grund av begränsad sikt, den korsande vägens bredd eller av annan orsak annars inte framgår tillräckligt klart att en korsning finns eller att den allmänna väjningskyldigheten gäller i korsningen.</p>
   <p>152. Korsning med sidoväg 153. Korsning med sidoväg 154. Korsning med sidoväg</p>	<p>Märke 152-154 Märket varnar för korsning där den korsande trafiken är skyldig att väja på grund av att väjningsskyldighet angivits med vägmärke eller på grund av att väjningsskyldighet gäller enligt 20 § 3 mom. vägtrafiklagen. Märket används endast om det annars skulle vara oklart att trafiken på den korsande vägen är väjningsskyldig eller om korsningen på grund av begränsad sikt eller av annan orsak inte kan observeras på tillräckligt avstånd. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.</p>
 <p>155. Trafikljus</p>	<p>Märke 155 Märket varnar för trafikljus som är placerat i en miljö där trafikljus vanligtvis inte förekommer eller som är så placerat att det annars inte kan uppmärksammas på tillräckligt avstånd.</p>
 <p>156. Cirkulationsplats</p>	<p>Märke 156 Märket varnar för cirkulationsplats som annars inte kan uppmärksammas på tillräckligt avstånd.</p>
 <p>161. Stenras</p>	<p>Märke 161 Märket varnar för nedfallande sten när väg dragits genom bergsskärning eller liknande.</p>
 <p>162. Lågt flygande flygplan</p>	
 <p>171. Annan fara</p>	<p>Märke 171 Märket varnar för fara, för vilken särskilt märke inte finns. Farans art är alltid angiven med tilläggs skylt. Märket kan vara anbringat på varningsställning.</p>

9 §. Måtten på varningsmärke är:

Märke	Mått	Stort märke (mm)	Litet märke (mm)
101-171	a	900	600
101-171	b	75	50

Märken som anger väjningsskyldighet

10 §. Märke som anger väjningsskyldighet är placerat på körbanans högra sida. Dessutom kan ett likadant märke vara placerat på refug, på körbanans vänstra sida eller ovanför körbanan.

Märke som anger väjningsskyldighet är, om inte annat i denna förordning sägs, placerat på den plats där märkets verkningsområde börjar.

11 §. Märken som anger väjningsskyldighet är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>201. Huvudled</p>	<p>Märke 201</p> <p>Märket anger att trafiken på anslutande och korsande väg är väjningsskyldig enligt 20 § 3 mom. vägtrafiklagen eller på grund av att väjningsskyldighet ålagts genom vägmärke. Märket är placerat vid början av huvudleden och är upprepat efter större vägkorsningar. Märket kan vara placerat även före korsning, om det är kompletterat med tillägsskylt 851.</p>
 <p>202. Huvudled upphör</p>	<p>Märke 202</p> <p>Märket är alltid placerat på den plats där huvudled upphör. Ett likadant märke är i allmänhet placerat på körbanans vänstra sida, ovanför körbanan eller på refug. Märket kan vara använt som förhandsmärke, om det är kompletterat med tillägsskylt 805.</p>
 <p>211. Mötande trafik är skyldig att lämna företräde</p>	<p>Märke 211</p> <p>Märket anger smal vägsträcka där den mötande trafiken har ålagts skyldighet att lämna företräde genom märke 212.</p>
 <p>212. Skyldighet att lämna företräde vid möte</p>	<p>Märke 212</p> <p>Märket anger smal vägsträcka där den mötande trafiken skall lämnas företräde vid passerandet av sträckan. Märket är placerat omedelbart före eller så nära den smala sträckan att hela sträckan därifrån kan överblickas. Märket kan vara använt som förhandsmärke, om det är kompletterat med tillägsskylt 805.</p>
 <p>221. Väjningsskyldighet</p>	<p>Märke 221</p> <p>Märket anger att fordon som närmar sig korsning skall väja för trafiken på den korsande vägen. När märket är placerat före cirkulationsplats anger märket att fordon som närmar sig cirkulationsplatsen skall väja för trafiken på den. Märket kan vara använt som förhandsmärke, om det är kompletterat med tillägsskylt 805. Märket kan vara använt som förhandsmärke för märke 222, om det är kompletterat med tillägsskylt 806. Märket är placerat omedelbart före korsning, högst 25 meter från denna. Märket används i allmänhet inte för att ange väjningsskyldighet som gäller enligt 20 § 3 mom. vägtrafiklagen.</p>

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Märke

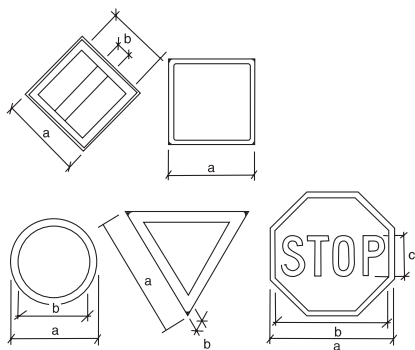
222. Obligatoriskt att stanna

Närmare föreskrifter

Märke 222

Märket anger att förare av fordon som närmar sig korsning eller väg alltid skall stanna vid stopplinje samt väja för trafiken på den korsande vägen. Om stopplinje saknas, skall fordonet stannas omedelbart före den korsande vägen. Angående placeringen av märket gäller i tillämpliga delar vad som är sagt angående placeringen av märke 221.

12 §. Måtten på märken som anger väjningsskyldighet är:

Märke	Mått	Stort märke (mm)	Litet märke (mm)
201	a	600	—
	b	470	—
202	a	600	—
	b	470	—
	c	120	—
211	a	600	—
212	a	640	—
	b	490	—
221	a	900	600
	b	75	50
222	a	900	—
	b	800	—
	c	300	—

Förbuds- och begränsningsmärken

13 §. Märke som anger förbud eller begränsning är, om inte annat i denna förordning sägs, placerat på körbanans högra sida. Dessutom kan ett likadant märke vara placerat på refug, på körbanans vänstra sida eller ovanför körbanan.

Förbud och begränsning som gäller enligt vägtrafiklagen anges i allmänhet inte med förbuds- eller begränsningsmärke.

14 §. Förbud eller begränsning som anges med förbuds- eller begränsningsmärke börjar vid märket, om inte annat anges med tilläggsskylt. Märkets verkningsområde sträcker sig, om inte annat anges med tilläggsskylt eller annat i denna förordning sägs, fram till märke som anger att förbudet eller begränsningen upphör eller fram till motsvarande märke som uppsatts för den mötande trafiken.

15 §. Förbuds- och begränsningsmärken är:

Märke

301. Fordonstrafik förbjuden

Närmare föreskrifter

Märke 301

Märket anger att en väg eller ett område har avstängts från fordonstrafik. Märket är placerat vid alla vägar som leder till området. Märket kan vara anbringat på avstängningsanordning. Om märket är kompletterat med tilläggsskylt 805, är märket använt som förhandsmärke.

302. Trafik med motordrivet fordon förbjuden

Märke 302

Märket kan vara anbringat på avstängningsanordning. Om märket är kompletterat med tilläggsskylt 805, är märket använt som förhandsmärke. Förbudet gäller inte trafik med moped.

Märke

Närmare föreskrifter

303. Trafik med last- och paketbil förbjuden

Märke 303

Märket kan vara anbringat på avstängningsanordning. Om förbudet gäller endast last- och paketbil vars totalvikt överstiger en viss gräns, är märket kompletterat med tilläggsskylt på vilken viktgränsen anges. Om märket är kompletterat med tilläggsskylt 805, är märket använt som förhandsmärke.

304. Trafik med fordonskombination förbjuden

305. Trafik med traktor och motorredskap förbjuden

306. Trafik med motorcykel förbjuden

311. Mopedtrafik förbjuden

312. Cykel- och mopedtrafik förbjuden

313. Gångtrafik förbjuden

314. Gång-, cykel- och mopedtrafik förbjuden

Märke 304-306, 311-314

Märket kan vara anbringat på avstängningsanordning. Om märket är kompletterat med tilläggsskylt 805, är märket använt som förhandsmärke.

321. Förbjuden färdriktning

Märke 321

Märket, som inte får passeras med fordon, anger enkelriktad väg eller annan väg där trafik är tillåten endast i motsatt riktning. Märket är aldrig kompletterat med tilläggsskyltar. Märket, som kan ha cylindrisk form, kan vara anbringat på avstängningsanordning.

322. Västersväng förbjuden

Märke 322

Märket anger att det är förbjudet att i korsning eller anslutning svänga till vänster eller vända på vägen (U-sväng), om inte annat verkningsområde anges med tilläggsskylt. Märket används i allmänhet inte när viss körriktning påbjudits genom vägmärke. Märket kan vara placerat enbart på refug, ovanför körbanan eller på körbanans vänstra sida. Om märket är kompletterat med tilläggsskylt 805, är märket använt som förhandsmärke.

323. Högersväng förbjuden

Märke 323

Märket anger att det är förbjudet att svänga till höger i korsning eller anslutning, om inte annat verkningsområde anges med tilläggsskylt. Märket används i allmänhet inte när viss körriktning påbjudits genom vägmärke. Märket kan vara placerat enbart på refug, ovanför körbanan eller på körbanans vänstra sida. Om märket är kompletterat med tilläggsskylt 805 är märket använt som förhandsmärke.

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>324. U-sväng förbjuden</p>	<p>Märke 324 Märket anger att det är förbjudet att vända på vägen (U-sväng). Förbudet gäller fram till och i nästa korsning. Märket kan vara placerat enbart på refug, ovanför körbanan eller på körbanans vänstra sida. Om märket är kompletterat med tilläggsskylt 805 är märket använt som förhandsmärke.</p>
 <p>331. Begränsad fordonsbredd</p> <p>332. Begränsad fordons-höjd</p> <p>333. Begränsad längd på fordon och fordonskombination</p> <p>334. Begränsad totalvikt på fordon</p> <p>335. Begränsad totalvikt på fordonskombination</p> <p>336. Begränsat axeltryck</p> <p>337. Begränsat boggi-tryck</p>	<p>Märke 331-337 På märket är bredd och höjd angivna i meter (m) samt vikt i ton (t). Om märket är kompletterat med tilläggsskylt 805, är märket använt som förhandsmärke.</p>
 <p>341. Omkörningsförbud</p>	<p>Märke 341 Märket anger att det är förbjudet att köra om annat motordrivet fordon i rörelse än sådan tvåhjulig motorcykel eller moped som saknar sidovagn. Förbudet gäller fram till nästa korsning eller fram till Märke 342. Märket är alltid placerat på bägge sidor av körbanan. Märket används endast om orsaken till omkörningsförbudet annars inte kan uppmärksammas tillräckligt tydligt eller om annat särskilt skäl är för handen.</p>
 <p>342. Omkörningsförbud upphör</p>	<p>Märke 342 Märket används när ett omkörningsförbud som angivits med Märke 341 upphör på annat ställe än i korsning.</p>
 <p>351. Hastighetsbegränsning</p>	<p>Märke 351 Märket anger den högsta hastighet, mätt i kilometer per timme, med vilken fordon får framföras. Om inte annat anges med tilläggsskylt, gäller begränsningen på ifrågavarande väg fram till nästa märke som anger begränsad hastighet eller Märke 352. Om begränsningen gäller inom ett visst område, är märket kompletterat med tilläggsskylt med texten "Zon".</p>

Märke

Närmare föreskrifter

352. Angiven hastighetsbegränsning upphör

Märke 352

Märket kan vara placerat enbart på körbanans vänstra sida.

361. Förbud att stanna fordon

Märke 361

Märket anger att det, av annat skäl än trafik hinder, är förbjudet att stanna fordon på den sida av vägen där märket är placerat. Förbudet gäller, om inte kortare verkningsområde anges med tillägsskylt, fram till nästa korsning eller fram till något av märkena 361-366, 371-374 eller 511. Märket förbjuder inte stannande som i enlighet med 34 och 35 §§ vägtrafiklagen är tillåten på gångbana, cykelbana och busshållplats. Märket används i allmänhet inte för att ange förbud att stanna vilket gäller enligt 34 och 35 §§ vägtrafiklagen.

362. Förbud att parkera fordon

Märke 362

Märket anger att det är förbjudet att parkera fordon på den sida av vägen där märket är placerat. Förbudets verkningsområde är detsamma som det verkningsområde som gäller för förbudet att stanna fordon. Om förbudet är begränsat, är detta angivet med tillägsskylt. Oavsett förbudet får personer som avses i 50 § 5 mom. vägtrafiklagen parkera inom märkets verkningsområde, om inte parkering där är förbjuden enligt vägtrafiklagen.

363. Zon med parkeringsförbud

Märke 363

Märket anger att det är förbjudet att parkera fordon inom ett område som avgränsats av märket och märke 364. Inom området kan genom annat vägmärke anges särskilda parkeringsregler.

364. Zon med parkeringsförbud upphör

Märke 364

Märket kan vara placerat enbart på refug, ovanför vägen eller på vägens vänstra sida.

365. Zon för taxistation

Märke 365

Märket anger att det är förbjudet att med annat fordon än taxibil parkera på en sträcka från märket fram till märke 523. Förbudet gäller på den sida av vägen där märket är placerat. Märket används för att reservera vänteutrymme för taxibilar.

366. Plats för taxibil att stanna

Märke 366

Märket anger att det är förbjudet att stanna med annat fordon än taxibil på den sida av vägen där märket är placerat och att taxibil får stannas endast för avhämtande eller avlämnande av passagerare. Verkningsområdet för märket är detsamma som för märke 361.

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Märke

367. (1989/81) Zon med enhetlig parkeringsbegränsning

Närmare föreskrifter

Märke 367

Märket anger att endast tidsbegränsad parkering är tillåten inom det område som avgränsas av märket och märke 368. Den tid under vilken parkering är tillåten anges på märket i minuter (min). Om begränsningen gäller endast mellan vissa klockslag är dessa klockslag angivna. Klockslag har den innebörd som framgår av föreskrifterna till märkena 841-843. Inom området gäller även de parkeringsförbud och -begränsningar som följer av vägtrafiklagen och inom området kan genom annat vägmärke anges särskilda parkeringsregler.

368. (1989/81) Zon med enhetlig parkeringsbegränsning upphör

Märke 368

Märket kan vara placerat enbart på refug, ovanför vägen eller på vägens vänstra sida.

371. Datumparkering

372. Datumparkering

Märke 371-372

Märke 371 anger att parkering med fordon är förbjuden de dagar i månaden som har udda ordningstal och märke 372 de dagar som har jämnt ordningstal. Förbudet gäller på den sida av vägen där märket är placerat från kl. 08.00 den avsedda dagen till kl. 08.00 därpåföljande dag, om inte annat anges med tillägsskylt. Verkningsområdet för märket är detsamma som för märke 361.

373. Zon med datumparkering

Märke 373

Märket anger att det är förbjudet att parkera fordon inom ett område vilket sträcker sig till märke 374. På de dagar i månaden som har udda ordningstal gäller förbudet på den sida av vägen där husnumren är udda och på de dagar som har jämnt ordningstal på den sida av vägen där husnumren är jämna, om inte annat anges med särskilt vägmärke. Förbudet gäller den avsedda dagen från kl. 08.00 till kl. 08.00 därpåföljande dag, om inte annat anges med tillägsskylt.

374. Zon med datumparkering upphör

Märke 374

Märket kan vara placerat enbart på refug, ovanför körbanan eller på körbanans vänstra sida.

381. Obligatoriskt att stanna vid tull

Märke 381

Om märket är kompletterat med tillägsskylt 805, är märket använt som förhandsmärke.

Märke

Närmare föreskrifter

382. Obligatoriskt att stanna

Märke 382

Under det vågräta strecket i symbolen på märket anges orsaken till varför det är obligatoriskt att stanna. Om märket är kompletterat med tillägsskylt 805, är märket använt som förhandsmärke.

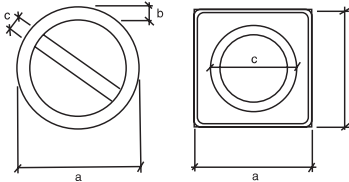

383. Minsta avstånd mellan motordrivna fordon

Märke 383

Märket anger att förare av motordrivet fordon skall hålla åtminstone det avstånd som anges på märket till framförvarande fordon. Avståndet är angivet i meter (m). Om märket är kompletterat med tillägsskylt 805, är märket använt som förhandsmärke.

16 §. (1989/81) Måtten på förbuds- och begränsningsmärken är:

Märke	Mått	Stort märke (mm)	Litet märke (mm)
301	a	640	400
	b	125	80
302-314, 322-324, 361-362, 371-372	a	640	400
	b	75	45
	c	50	30
321, 342, 352	a	640	400
331-341, 351, 381-383	a	640	400
	b	75	45
363-364	a	900	600
	b	900	600
	c	640	400
365-366	a	600	—
	b	800	—
	c	400	—
367-368	a	900	—
	b	≥1200	—
	c	640	—
373-374	a	900	600
	b	1650	1100
	c	640	400

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Påbudsmärken

17 §. Påbudsmärke är, om inte annat i denna förordning sägs, placerat på höger sida av den bana som avses i påbudet.

18 §. Påbudsmärken är:

Märke	Närmare föreskrifter
 401. Påbud om riktning 402. Påbud om riktning 403. Påbud om riktning 404. Påbud om riktning 405. Påbud om riktning	<p>Märke 401-405 Märket anger att fordon får föras endast i den riktning som pilen i symbolen anger eller, om det i symbolen finns två pilar, i endera pilens riktning. Symbolen på märket är anpassad efter förhållandena på platsen. Märke 401 är placerat vid eller efter korsning och märkena 402-405 före korsning. Om märkena 402-405 är placerade ovanför vägen är det på ifrågasvarande område förbjudet att byta körfält, vilket dock inte utgör hinder för cyklande och mopedförare att svänga till vänster på sätt i 19 § vägtrafiklagen är föreskrivet.</p>
 406. Påbud om cirkulationsriktning	<p>Märke 406 Märket anger att cirkulationsplats, refug i korsning eller annat hinder skall rundas motsols.</p>
 407. Trafikdelare 408. Trafikdelare	<p>Märke 407-408 Märket anger att det får passeras endast på den sida som pilen i symbolen visar eller, om det finns två pilar i symbolen, på bägge sidor. Symbolen på märket är anpassad efter förhållandena på platsen. Märket är placerat på refug eller annat hinder.</p>
 411. Påbud om gångbana	<p>Märke 411 Märket anger gångbana som avskilts från körbana genom vägmarkering eller kantstensmarkering eller väg som är avsedd enbart för gångtrafik. Märket kan vara placerat enbart på gångbanans vänstra sida eller ovanför gångbanan.</p>
 412. Påbud om cykelbana	<p>Märke 412 Märket anger cykelbana som avskilts från körbana genom vägmarkering eller kantstensmarkering eller väg som är avsedd enbart för cykel- och mopedtrafik. Om mopedtrafik inte är tillåten på cykelbanan är märket kompletterat med tilläggsskylt med texten "ej moped". Angående placeringen av märket gäller vad som är sagt angående placeringen av märke 411.</p>

Märke

413. Påbjuden cykel- och gångbana som är gemensam

Närmare föreskrifter**Märke 413**

Märket anger en gemensam cykel- och gångbana som avskilts från körbana genom vägmarkering eller kantstensmarkering eller väg som är avsedd enbart för gång-, cykel- och mopedtrafik. Gemensam cykel- och gångbana kan även anges med märkena 411 och 412 i samma lodräta plan. Om mopedtrafik inte är tillåten på den gemensamma cykel- och gångbanan, är märket kompletterat med tilläggs skylt med texten "ej moped". Angående placeringen av märket gäller vad som är sagt angående placeringen av märke 411.

414. Påbjuden cykel- och gångbana som löper parallellt

415. Påbjuden cykel- och gångbana som löper parallellt

Märke 414-415

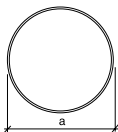
Märket anger cykel- och gångbana som löper parallellt och som avskilts från körbana genom vägmarkering eller kantstensmarkering eller väg, som är avsedd enbart för gång-, cykel- och mopedtrafik. Symbolen på märket anger på vilken sida de olika banorna löper. I övrigt gäller om märket vad som är sagt om märke 413. Cykel- och gångbana som löper parallellt kan även anges med märkena 411 och 412 i samma vågräta plan.

416. Påbjuden ridväg

Märke 416

Märket anger väg som är avsedd enbart för ryttare och gående. Märket kan vara placerat enbart till vänster om vägen eller ovanför vägen.

19 §. Måtten på påbudsmärke är:

Märke	Mått	Stort märke (mm)	Litet märke (mm)
401-416	a	640	400

Anvisningmärken**20 §. Anvisningsmärken**
Anvisningsmärken är:**Märke**

501. Övergångsställe

Närmare föreskrifter**Märke 501**

Symbolen på märket kan vara spegelvänd. Den symbol som visas framåt på märket finns även på märkets baksida, antingen i samma utförande eller spegelvänd. På väg med dubbelriktad trafik och även på annan väg med flera körfält är märket placerat åtminstone på båda sidor av körbanan. Om övergångsstället inte angetts med vägmarkering, anger märke till höger om körbanan övergångsställets främre kant sett i färdriktningen.

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Märke	Närmare föreskrifter	
	<p>Märke 511 Om särskilda villkor eller begränsningar gäller för parkering på parkeringsplats är detta angivet med tilläggsskylt. På parkeringsplats som är försedd med parkeringsmätare används märket, kompletterat med märke som anger eventuella villkor eller begränsningar i allmänhet endast i miniatyrformat på parkeringsmätaren eller på stolpen som bär upp mätaren. Om märket är kompletterat med tilläggsskylt som anger fordonsslag, innebär det att parkering är tillåten endast med det slag av fordon som anges på tilläggsskylten.</p>	
	<p>Märke 512 Märket anger breddning som är avsedd för möte på väg som i övrigt är så smal att fordon inte kan mötas på annat ställe. På mötesplats får fordon inte parkeras på någon sida av vägen.</p>	
		<p>Märke 521-522 Symbolen finns både på märkets fram- och baksida. Märket är placerat vid väggkanten, vid refug eller på väntkur.</p>
	<p>Märke 523 Symbolen finns både på märkets fram- och baksida. Märket anger den i färdriktningen räknat bortre gränsen för taxistation.</p>	
	<p>Märke 531 Märket som anger väg med enkelriktad fordonstrafik är placerat i vägens riktning på byggnad invid vägen eller på särskild stolpe.</p>	
	<p>Märke 541 Märket anger tätbebyggt område inom vilket särskilda trafikregler gäller. Märkets verkningsområde sträcker sig till märke 542. Märket är placerat på alla vägar som leder till tätorten. Märket kan vara kompletterat med tilläggsskylt som anger namnet på tätorten. Tillsammans med märket används inte förbuds- eller begränsningsmärken. På väg med flera körfält i färdriktningen är märket placerat på båda sidor av körbanan och på annan väg åtminstone på höger sida av körbanan.</p>	
	<p>Märke 542 Märket är placerat på alla vägar som leder från tätort. På väg med högst ett körfält i varje färdriktning kan märket vara placerat enbart på vänster sida av körbanan.</p>	
	<p>Märke 543 Märket anger väg som är avsedd gemensamt för gång- och fordonstrafik och på vilken särskilda trafikregler gäller. Märket är placerat där gårdsgatan börjar på höger sida av gatan och märkets verkningsområde sträcker sig till märke 544.</p>	

511. Parkeringsplats

512. Mötesplats.

521. Busshållsplats för lokaltrafik

522. Busshållsplats för fjärrtrafik

523. Taxistation

531. Enkelriktad trafik

541. Tätort

542. Tätort upphör

543. Gärdsgata

Märke

Närmare föreskrifter

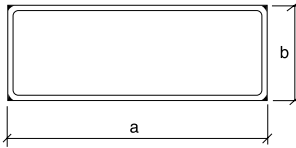

544. Gårdsgata upphör

Märke 544

Märket är placerat där gårdsgatan slutar på höger eller vänster sida av gatan.

21 §. Måtten på anvisningsmärken är:

Märke	Mått	Stort märke (mm)	Litet märke (mm)
501, 511	a	600	400
	b	600	400
512	a	400	—
	b	400	—
521-523	a	440	—
	b	240	—
531	a	800	550
	b	300	200
541, 542	a	1000	700
	b	600	400
543, 544	a	700	—
	b	500	—

Informationsmärken

22 §. Informationsmärken är:

Märke

Närmare föreskrifter

601. Orienteringstavla

602. Förenklad orienteringstavla

Märke 601-602

Märket anger korsning i vilken vägvisare för allmän väg eller vägvisare ovanför körbanan finns. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.

M 5 LF (1986:35) om trafikänvisningar

Märke

603. Orienteringstavla för omfart

604. Orienteringstavla för omfart

605. Omfartsinformation

606. Vägvalsinformation

611. Körfältsinformation.

612. Körfältsinformation

613. Körfält slutar

621. Vägvisare ovanför körbanan

Närmare föreskrifter

Märke 603-604

Märket är placerat före den korsning där omfart anvisas. Märkets giltighet kan begränsas till att avse enbart visst fordonsslag genom angivande av ifrågasvarande fordonsslag. Den del av märke 603 som innehåller ortnamn kan även vara utförd så att texten är gul på svart botten. På märke 604 kan orsaken till att omfart anvisas vara angiven med något av förbuds- och begränsningsmärkena 303, 304 eller 331-337. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.

Märke 605

Märket anger en kort omfart utanför den ursprungliga körbanan. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.

Märke 606

Märket anger att färd i pilens riktning förutsätter ett särskilt vägval till följd av trafikreglering, begränsade möjligheter att svänga eller liknande. På märket kan orsaken till att särskilt vägval förutsätts vara angivet med vägmärke av miniatyrformat. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.

Märke 611-612

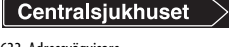

Märket anger körfältsreglering i nästa korsning eller på annan plats där körfältsregleringen avviker från den vanliga. Märket anger körfältsregleringen räknat från den plats där märket är placerat. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.

Märke 613

Om märket är kompletterat med tillägsskylt 805, är märket använt som förhandsmärke. Vid tillfällig avstängning av körfält på grund av vägarbete eller liknande, kan pilarna på märket vara gula på svart botten med gul bård. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.

Märke 621

Märket, som är placerat ovanför ett körfält, anger den eller de färdriktningar som körfältet är avsett för. Med märket kan anvisas körfältsval som avviker från de allmänna reglerna i vägtrafiklagen endast om märket är kompletterat med körfältspilar på körbanan. Märket används inte på plats där något av märkena 402-405 används. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.

Märke	Närmare föreskrifter
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>622. Informationspilar ovanför körbanan</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>623. Informationspilar ovanför körbanan</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>624. Informationspilar ovanför körbanan</p> </div> </div>	<p>Märke 622-624 Märket, som är placerat ovanför ett körfält, anger den eller de färdriktningar som körfältet är avsett för.</p>
 <p>631. Vägvisare för allmän väg</p>	<p>Märke 631 Märket anger riktning och avstånd till mål på allmänna vägar. Märket är placerat i eller i omedelbar närhet av korsning. Avstånd är angivet i kilometer. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.</p>
 <p>632. Vägvisare för enskild väg</p>	<p>Märke 632 Märket anger avtag från allmän väg till enskild väg eller enskilt område. Avstånd anges i kilometer med en decimals noggrannhet. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.</p>
 <p>633. Adressvägvisare</p>	<p>Märke 633 Märket anger riktningen till verk, inrättning, företag eller liknande som ofta besöks av allmänheten. Märket används endast för närinformation. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.</p>
 <p>634. Vägvisare för gång- och cykeltrafik</p>	<p>Märke 634 På märket finns det en cyklandesymbol, en gåendesymbol eller en kombinerad gående- och cyklandesymbol. Om inte annat anges särskilt är mopedtrafik tillåten när cyklandesymbol eller gående- och cyklandesymbol finns på märket. Avstånd anges i kilometer med en decimals noggrannhet. Märket är inte utfört i reflekterande material. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.</p>
 <p>635. Vägvisare för omfart</p>	<p>Märke 635 Om omfart anvisas endast för visst slag av fordon, är märket försett med en symbol som anger ifrågavarande fordonsslag. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.</p>
<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>641. Återvändsväg</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>642. Återvändsväg</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>643. Återvändsväg med genomfart för cyklande</p> </div> </div>	<p>Märke 641-643 Märke 643 används när genomfart är möjlig med cykel. Om genomfart inte är tillåten med moped anges detta på sagda märke med texten "ej moped" under cyklandesymbolen. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.</p>
 <p>651. Avståndstavla</p>	<p>Märke 651 Avstånd på märket anges i kilometer. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.</p>
 <p>652. Orttnamn</p>	<p>Märke 652 Märket anger plats som är av betydelse för orienteringen längs allmän väg. Om den plats som anges på märket är en by, är märket placerat där bosättningen börjar. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.</p>

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Märke

653. Nummer på huvudväg

654. Nummer på annan allmän väg

655. Orientering till väg som numret avser

661. Symbol för flygplats

662. Symbol för färjläge

663. Symbol för godshamn

664. Symbol för industriområde

671. Symbol för fordonsslag

672. Gäendesymbol

673. Symbol för rörelsehämning

Närmare föreskrifter

Märke 653-654

Märket används ensamt eller på orienteringstavla eller vägvisare. Symbolen på märke 654 visar två eller tre siffror. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.

Märke 655

Märket används ensamt eller som symbol på orienteringstavla eller vägvisare. Botten på märket är röd om orienteringen avser huvudväg och blå om orienteringen avser annan allmän väg. Symbolen på märket anpassas efter förhållandena.

Märke 661-664

Märket informerar om vägen till det mål som symbolen anger. Symbolen på märket 661 och 662 anpassas så att riktningen till målet framgår. Om målet befinner sig framåt i färdriktningen, är dock symbolen på märke 662 vänd mot märkets vänstra kant. Märket används på orienteringstavla eller vägvisare och färgen anpassas efter färgen på orienteringstavlan eller vägvisaren.

Märke 671-673

Märket informerar om vägen för den trafikantkategori som symbolen anger. I symbolen på märket 671 visas det fordonsslag som informationen avser. Symbolen på märke 671 och 673 anpassas så att riktningen till vägen framgår, dock så att symbolerna är vända mot märkets vänstra kant då vägen befinner sig framåt i färdriktningen. Märket används på orienteringstavla eller vägvisare och färgen anpassas efter färgen på orienteringstavlan eller vägvisaren. Märket kan även användas särskilt tillsammans med tilläggs skylt 802.

INFORMATION

701. Informationskarta

702. Informationsbyrå

703. Telefon

704. Nödtelefon

705. Första hjälpen

706. Sevärldhet

711. Bilverkstad

712. Bensinstation

713. Hotell

714. Restaurang

Märke 702-741

På ett märke kan flera, dock högst fyra symboler kombineras. Symbolen kan även användas på vägvisare eller orienteringstavla.

Märke

Närmare föreskrifter

715. Café

721. Vandrarhem

722. Stuginkvartering

723. Campingplats

724. Uppställningsplats för husvagnar

731. Rastplats

732. Friluftsområde

733. Vandringsled

734. Badplats

735. Fiskeplats

736. Skidlift

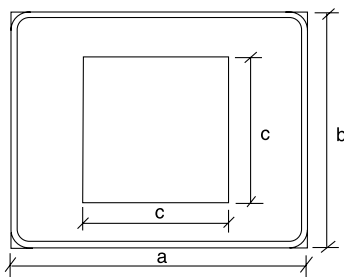
737. Cykelfärja

741. Servicetavla med flera symboler och text

23 §. Text på informationsmärke är 120-200 eller 300 millimeter hög. På märkena 632 och 634 är dock textens höjd 60 millimeter. Storleken på märke med text anpassas efter textens längd. Storleken på märke 741 anpassas efter antalet symboler och textmängden. När

informationsmärke används som symbol på annat märke anpassas symbolens storlek efter storleken på det andra märket. Övriga mått på informationsmärken är:

Märke	Mått	Stort märke (mm)	Litet märke (mm)
605	a	1000	—
	b	1000	—
606	a	≥1000	—
611-613	b	1800	1200
622-624	a	800	—
	b	600	—
641-643	a	600	400
	b	600	400
671-673	a	450	300
	b	450	300
701	a	1960	1200
	b	360	250
702, 703, 705-737	a	880	600
	b	720	480
	c	450	300
704	a	880	600
	b	1000	640
	c	450	300

Tilläggs skyltar

24 §. Tilläggs skylt används för att förtydliga anvisningar för trafiken vilka meddelas genom annat märke,

nedan kallat huvudmärke, för att ange huvudmärkes verkningssområde eller giltighetstid eller för att inkränka anvisning som meddelas genom huvudmärke,

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

ke. Tilläggsskylt kan användas även på annat sätt, om så sägs i 27 §.

25 §. Tilläggsskylt som används tillsammans med huvudmärke är placerad nedanför huvudmärket i samma lodräta plan.

26 §. Tilläggsskylt som används tillsammans med varningsmärke, märke som anger väjningsskyldighet eller förbuds- eller begränsningsmärke har svarta, vita eller röda tecken på gul botten med röd bård, om inte

annat sägs i 27 §. Tilläggsskylt som används tillsammans med annat huvudmärke har svarta, vita eller röda tecken på botten och bård i samma färg som på huvudmärket. Symbolen på tilläggsskylt anpassas efter förhållandena.

Avstånd på tilläggsskylt anges i kilometer (km) eller meter (m), klockslag i timmar (h) eller minuter (min) och vikter i ton (t).

27 §. Tilläggsskyltar är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>801. Föremål på korsande väg</p> <p>802. Föremål i pilens riktning</p> <p>803. Föremål i pilens riktning, med angivande av avståndet</p>	<p>Märke 801-803 Märket anger att det föremål som huvudmärket avser finns vid en korsande väg eller att huvudmärkets verktningsområde sträcker sig in på korsande väg. Märke 801 används före korsning och märkena 802 och 803 i korsning.</p>
 <p>804. Verkningsområde</p>	<p>Märke 804 Verkningsområdet börjar vid märket.</p>
 <p>805. Avstånd</p>	
 <p>806. Avstånd till märke som anger att det är obligatoriskt att stanna</p>	<p>Märke 806 Märket kan användas endast tillsammans med märke 221.</p>
 <p>811. Fri bredd</p>	<p>Märke 811 Märket kan användas endast tillsammans med märkena 111-113.</p>
 <p>812. Fri höjd under fast hinder</p> <p>813. Fri höjd under elledning</p>	<p>Märke 812-813 Märket kan användas antingen tillsammans med märke 171 eller ensamt.</p>
 <p>814. Verkningsområde i vardera riktningen</p> <p>815. Verkningsområde i vardera riktningen</p> <p>816. Verkningsområde i pilens riktning</p>	<p>Märke 814-816 Märket kan användas tillsammans med märkena 361, 362, 371-372, 411-416 eller 511.</p>
 <p>817. Verkningsområde börjar</p> <p>818. Verkningsområde slutar</p>	

Märke

821. Personbil

824. Paketbil

831. Motorcykel

822. Buss

825. Husvagn

832. Moped

823. Lastbil

826. Invaldfor don

833. Cykel

Närmare föreskrifter**Märke 821-833**

Märket anger att huvudmärket avser enbart det fordonsslag som symbolen visar. Symbolen på märke 826 avser fordon som är särskilt utrustat för att användas av rörelsehämmande eller för att befördra rörelsehämmande samt fordon som används av person som innehar i 50 § 5 mom. vägtrafiklagen avsett parkeringstillstånd. Märke 826 kan användas ensamt på parkeringsplats för att ange att viss del av parkeringsplatsen är reserverad för det slag av fordon som symbolen anger.

841. Klockslag

842. Klockslag

843. Klockslag

Märke 841-843

Klockslag med svarta eller vita siffror utan parentes anger att regleringen gäller under vardagar från måndag till fredag. Klockslag med svarta eller vita siffror inom parentes anger att regleringen gäller under lördagar, som inte är helgdagar, och klockslag med röda siffror att regleringen gäller under söndagar och helgdagar. Flera klockslag kan anges på samma märke.

844. Tidbegränsning

Märke 844

Märket kan användas tillsammans med märkena 361, 362 eller 511. När märket används tillsammans med märke 361 eller 362 innebär det att ifrågakvarande förbud gäller endast för en tid som överstiger den angivna tiden. När märket används tillsammans med märke 511 innebär det att parkering är tillåten längst under den angivna tiden. Om begränsningen gäller endast mellan vissa klockslag anges ifrågakvarande klockslag under tidsbegränsningen.

845. Begränsad parkering

Märke 845

Märket kan användas tillsammans med märkena 361 eller 362 för att ange att parkering i begränsad omfattning är tillåten, trots det förbud som huvudmärket anger. Parkering kan vara tillåten för visst fordonsslag, mellan vissa klockslag och under viss tid. På samma märke kan flera av symbolerna 821-844 kombineras. Märket har alltid blå botten och vit bård.

846. Avgiftsbelagd parkering

Märke 846

Märket kan användas tillsammans med märke 511 och innebär att parkering mellan de klockslag som anges är tillåten endast om avgift erläggs.

847. Fordons placering på parkeringsplats

848. Fordons placering på parkeringsplats

849. Fordons placering på parkeringsplats

Märke 847-849

Märket används tillsammans med märke 511 eller inom verkningsområdet för sagda märke.

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Märke

851. Huvudleds fortsättning i korsning

Tryckknappslys

852. Tillägsskylt med text

Servicetrafik tillåten

853. Tillägsskylt med texten "Servicetrafik tillåten"

Närmare föreskrifter

Märke 851

Märket kan användas tillsammans med märkena 171, 201, 221 eller 222. Det bredare strecket i symbolen anger huvudleden och det smalare strecket annan väg.

Märke 852

Märket kan användas när särskild tillägsskylt saknas. Textens minimihöjd är 60 mm.

Märke 853

Märket anger att det, utan hinder av förbud som framgår av huvudmärke, inom huvudmärkets verkningsområde är tillåtet:

- 1) att använda fordon i anslutning till arbete som utförs på eller invid byggnad eller annan anläggning;
- 2) att använda fordon för transport av gods som det inte är möjligt att utan oskälig ansträngning bära samt för distribution av varor;
- 3) att använda fordon för befordran av personer med nedsatt förmåga att klara sig på egen hand;
- 4) att använda fordon för befordran av barn, om en vuxen person skall övervaka flera barn under sju år;
- 5) att använda taxibil för att avhämta eller avlämna passagerare; samt
- 6) att använda fordon, om föraren är rörelsehämrad.

3 kap. Trafikljus

Allmänt

28 §. Trafikljus indelas i fordonssignaler, gåendesignaler, signaler för rörlig bro, färjfäste eller brandstation samt i signaler som används tillsammans med vägmärken.

Fordonssignaler

29 §. Fordonssignal kan användas i korsning och vid övergångsställe. I fordonssignal visas signalbilderna i följande ordning: rött ljus - rött och gult ljus samtidigt - grönt ljus - gult ljus - rött ljus.

Under tid när trafiken är gles kan i stället för den signalväxling som anges i 1 mom. visas endast blinkande gult ljus.

30 §. I fordonssignal i korsning ingår primärsignal och minst en sekundärsignal i vilken visas samma signalväxling som i primärsignalen. Med primärsignal avses den första signalen sett i färdriktningen. I cykelsignal ingår dock i allmänhet inte sekundärsignal.

Primärsignal är placerad till höger om eller ovanför det eller de körfält som signalen gäller. Om det finns flera körfält i samma färdriktning och särskild reglering förekommer på körfält till vänster, är primärsignal som avser sådant körfält dock placerad till vänster om eller ovanför körfältet.

Sekundärsignal är placerad på refug, till vänster om körbanan, ovanför körbanan eller till höger om körbanan. Minst en sekundärsignal är alltid placerad åtminstone två och en halv meter efter primärsignalen, sett i färdriktningen.

31 §. I fordonssignaler visas följande signalbilder:

Märke

1001. Rött ljus i huvudsignal

Närmare föreskrifter

Signalbild 1001

Signalen anger att fordon inte får föras så att stopplinje eller, om sådan saknas, primärsignalen passerar.

Märke	Närmare föreskrifter
	<p>Signalbild 1002 Signalen anger att växling till grönt ljus är omedelbart förestående. I övrigt har signalen samma innebörd som rött ljus. Signalbilden visas under högst två sekunder.</p>
	<p>Signalbild 1003 Signalen anger att stopplinje och primärsignal får passeras med fordon. Gående som har beträtt eller står i beråd att beträda övergångsställe skall dock lämnas tillfälle att passera. Föraren skall dessutom vid sväng i korsning väja för cyklande, mopedförare och gående som korsar vägen samt vid vänstersväng även för mötande trafik.</p>
	<p>Signalbild 1004 Signalen anger att stopplinje eller, om sådan saknas, primärsignalen inte får passeras med fordon. Om föraren, när ljuset växlar från grönt till gult, hunnit så långt fram att fordonet inte kan stannas utan fara före stopplinjen eller signalen, får färden dock fortsättas. Signalbilden visas under minst tre och högst fem sekunder.</p>
	<p>Signalbild 1005 Signalen anger att särskild försiktighet skall iakttas och att anvisningar genom vägmärke och vägmarkeringar skall följas.</p>
	1006. Grönt pilljus
	1007. Rött pilljus
	1008. Gult pilljus
<p>Signalbild 1006-1008 Signalen gäller endast färd i den riktning som pilen anger. Dock skall cyklande och mopedförare som har för avsikt att svänga till vänster på sätt i 19 § vägtrafiklagen är föreskrivet följa signalväxling som gäller färd rakt fram. I övrigt har de olika signalbilderna samma innebörd som signalbild i samma färg i huvudsignal. Förutom pilsignal med tre ljusöppningar kan användas signal med endast grönt pilljus. Signal med endast grönt pilljus kan användas tillsammans med huvudsignal där det inte förekommer korsande trafik i pilens riktning.</p>	
	<p>Signalbild 1011 Signalen gäller cyklande, mopedförare och förare av invalidcykel som färdas på cykelbana. I övrigt har signalbilderna samma innebörd som signalbild i samma färg i huvudsignal. Ovanför signalen finns en upplyst vit cykelsymbol mot blå bakgrund.</p>
1011. Cykelsignal	

32 §. Fordonssignal gäller även gående, om inte särskild signal finns för gångtrafiken.

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Gående signaler

33 §. I korsning där det finns övergångsställe liksom även annorstädes där det finns övergångsställe och där fordonstrafiken regleras med fordonssignaler är gångtrafiken på övergångsstället reglerad med gående

designaler.

Gående signal är avstängd när fordonssignalen är avstängd och när den visar blinkande gult ljus.

34 §. I gåendesignaler visas följande signalbilder:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>1021. Rött ljus</p>	<p>Signalbild 1021 Signalen anger att gående inte får beträda körbana eller cykelbana. Gående som befinner sig på körbanan eller cykelbanan när signalen växlar från grönt till rött ljus skall dock fortsätta till refug eller liknande anordning eller, om sådan saknas, till andra sidan av körbanan eller cykelbanan.</p>
 <p>1022. Grönt ljus</p>	<p>Signalbild 1022 Signalen anger att gående får beträda körbana eller cykelbana.</p>

35 §. (1989/81) I gåendesignal som är försedd med akustisk ljudanordning anges rött ljus med avbrutet ljud och grönt ljus med oavbrutet ljud.

36 §. Gående signal gäller även cyklande, mopedförare och förare av invalidcykel som använder cykelbana, om särskild cykelsignal inte finns.

Signal för rörlig bro, färjfäste och brandstation

37 §. I signal för rörlig bro, färjfäste och brandstation visas signalbilderna i följande ordning: blinkande gult ljus - gult ljus - blinkande rött ljus - blinkande gult ljus.

Om i 1 mom. avsedd signal är kompletterad med avstängningsbom kan i signal på bommen visas blinkande rött ljus när den är i rörelse eller nedfälld.

38 §. Signal för rörlig bro, färjfäste eller brandstation är placerad på höger sida av körbanan. Om det finns flera körfält i samma färdriktning finns det en likadan signal ovanför körbanan, på refug eller på vänster sida av körbanan.

39 §. Signaler för rörlig bro, färjfäste och brandstation visas följande signalbilder:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>1031. Blinkande gult ljus</p>	<p>Signalbild 1031-1032 Signalen anger att särskild försiktighet skall iakttas.</p>
 <p>1032. Blinkande gult ljus</p>	
 <p>1033. Gult ljus</p>	<p>Signalbild 1033-1034 Signalen anger att stopplinje eller, om sådan saknas, signalen inte får passeras med fordon. Om föraren, när ljuset växlar från blinkande gult till gult, hunnit så långt fram att fordonet inte kan stannas utan fara före stopplinjen eller signalen, får färden dock fortsättas. Signalbildens visas under minst tre och högst fem sekunder.</p>
 <p>1034. Gult ljus</p>	

Märke

1035. Blinkande rött ljus

1036. Växelvis blinkande rött ljus

Närmare föreskrifter**Signalbild 1035-1036**

Signalen anger att stopplinje eller, om sådan saknas, signalen inte får passeras.

40 §. Signal för rörlig bro, färjfäste eller brandstation gäller i tillämpliga delar även gående. Om signalen inte gäller trafik på gång- och cykelbana är detta angivet med vägmärke.

Signal som används tillsammans med vägmärke

41 §. Tillsammans med varningsmärken och märke som anger övergångsställe kan i 42 § avsedd signal användas. Signalen är placerad ovanför märket.

42 §. I signal som används tillsammans med vägmärke visas följande signalbild:

Märke

1041. Blinkande gult ljus

Närmare föreskrifter**Signalbild 1041**

Signalen används för att förstärka den anvisning som meddelas genom vägmärket. I signalen kan ingå en eller flera ljusöppningar i samma vågräta plan.

Gemensamma bestämmelser

43 §. Ljusöppning i annan trafiksignal än grön pilsignal eller gåendesignal har en diameter som är 200 eller 300 millimeter. Diametern i ljusöppning i cykel-signal är dock 80 millimeter.

4 kap. Vägmärkingar**Allmänt**

44 §. Vägmärkingar används för att reglera trafiken eller för att varna eller upplysa trafikanterna.

45 §. Vägmärkingar indelas i längsgående märkingar, tvärgående märkingar och andra märkingar.

Vägmärkingar utförs som heldragna eller brutna linjer, pilar, symboler eller text.

46 §. Vägmärkingar är vita, om inte annat anges särskilt.

47 §. För tillfälligt behov vid vägomläggningar och liknande kan vägmärkingar utföras med orange färg. Märkingar med orange färg gäller i stället för märkingar med annan färg.

Längsgående märkingar

48 §. Längsgående märkingar är:

Märke

1101. Mittlinje och körfältslinje

Närmare föreskrifter**Märking 1101**

Märkingen används som mittlinje eller körfältslinje. Mittlinje anger körbanemitt på väg med trafik i båda riktningarna. Körfältslinje utgör linje mellan körfält med trafik i samma riktning.

Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 1:3, dock kan förhållandet vara 1:1 på väg där den högsta tillåtna hastigheten inte överstiger 50 km/h.

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Märke	Närmare föreskrifter
	<p>Markering 1102 Markeringen används för att före korsningen eller i undantagsfall även annorstädes åtskilja trafik i samma riktning. Markeringen kan även utgöra skiljelinje mellan gångbana och cykelbana eller mellan körbana och gång- eller cykelbana. Ett fordon får inte med något hjul föras på eller över linjen.</p>
1102. Spärrlinje	
	<p>Markering 1103 Markeringen förvarnar om en spärrlinje eller särskilt farligt vägvagnsnitt. På väg där körbanan är smalare än sex meter används linjen för att ange var det på grund av nedsatt sikt eller av annat skäl är förenat med särskild fara att använda körfält som är avsett för motgående trafik eller för att förvarna om en sådan plats. Linjen kan användas i samma syfte även på bredare körbanor inom tätort samt, om särskild orsak föreligger, även annorstädes.</p>
1103. Varningslinje	<p>Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 3:1.</p>
	<p>Markering 1111 Markeringen anger att fordon som befinner sig på samma sida om mittlinjen som spärrlinjen inte med något hjul får föras på eller över spärrlinjen. Markeringen kan användas endast på väg där körbanans bredd är minst sex meter.</p>
1111. Kombinerad mittlinje och spärrlinje	<p>Markeringen består av markeringarna 1101 och 1102.</p>
	<p>Markering 1112 Markeringen förvarnar om en spärrlinje på den sida av mittlinjen där varningslinjen finns. Markeringen kan användas endast på väg där körbanans bredd är minst sex meter.</p>
1112. Kombinerad mittlinje och varningslinje	<p>Markeringen består av markeringarna 1101 och 1103.</p>
	<p>Markering 1113 Markeringen anger att fordon som befinner sig på samma sida om varningslinjen som spärrlinjen inte med något hjul får föras på eller över spärrlinjen samt förvarnar om spärrlinje eller särskild fara i den andra färdriktningen. Markeringen kan användas endast på väg där körbanans bredd är minst sex meter.</p>
1113. Kombinerad varnings- och spärrlinje	<p>Markeringen består av markeringarna 1102 och 1103.</p>
	<p>Markering 1114 Markeringen anger att fordon inte med något hjul får föras på eller över någon av linjerna. Markeringen kan användas endast på väg där körbanans bredd är minst sex meter.</p>
1114. Dubbel spärrlinje	<p>Markeringen består av dubbla markeringar av markering 1102.</p>

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>1121. Ledlinje</p>	<p>Markering 1121 Markeringen används för att vägleda fordonstrafiken i komplicerade korsningar. Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 1:1.</p>
 <p>1122. Bruten kantlinje</p>	<p>Markering 1122 Markeringen anger en körbanas yttergränser och kan användas där yttergränserna inte angivits med någon av markeringarna 1102 eller 1123. Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 1:2.</p>
 <p>1123. Heldragen kantlinje</p>	<p>Markering 1123 Markeringen anger en körbanas yttergränser och kan användas där yttergränserna inte angivits med någon av markeringarna 1102 eller 1122. Ett motor-drivet fordon som befinner sig till vänster om linjen bör inte med något hjul föras över linjen. Moped bör dock, om det kan ske utan olägenhet, framföras till höger om linjen.</p>

49 §. Måtten på långsgående markeringar är:

Markering	Linjebredd (m)	Dellinjelängd (m)
1101	0,1	3
1102	0,1	—
1103	0,1	9
1121	0,1	1
1122	0,1	1
1123	0,1	—

Med avvikelse från vad i 1 mom. sägs kan bredden vara 0,2 meter på markeringarna 1101 och 1102 när de skiljer körfält avsett för färd rakt fram från körfält avsett endast för sväng, på markering 1102 när den utgör skiljelinje mellan körbana och gång- eller cykelbana samt på markering 1122 när den utgör fortsättning på en 0,2 meter bred spärrlinje.

Avstånd i sidled mellan de linjer som ingår i linjekombinationerna 1111-1114 är 0,1 meter.

Tvärgående markeringar

50 §. Tvärgående markeringar är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>1201. Stopplinje</p>	<p>Markering 1201 Markeringen anger var ett fordon skall stannas enligt vägmärke eller trafikljus.</p>
 <p>1202. (1994/77) Väjningslinje</p>	<p>Markering 1202 Markeringen upplyser om att väjningsskyldighet gäller enligt vägmärke 221. Dellinjen består av trianglar, varvid längdförhållandet mellan en triangels bas och ett mellanrum är 1:1.</p>

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>1203. Övergångsställe</p>	<p>Markering 1203 Markeringen anger övergångsställe på körbana. Förhållandet mellan dellinje och mellanrum är 1:1.</p>
 <p>1204. Cykelöverfart</p>	<p>Markering 1204 Markeringen anger plats där cykelbana korsar körbana. Markeringen består av två brutna linjer vardera bestående av kvadrater och mellanrum. Förhållandet mellan kvadratens sida och mellanrum är 1:1. Där markeringen kombineras med markering 1203 kan cykelöverfarten anges även med endast en brutna linje.</p>
<p>upphöjning</p> <p>1205. (1994/77) Farthinder</p>	<p>Markering 1205 Markeringen anger plats där gupp anlagts som farthinder. Ett farthinders båda långsidor kan förses med en markering. En markering består av två parallellt ordnade brutna linjer där förhållandet mellan en kvadrats sida och mellanrum är 1:1. Linjerna ordnas så att en linjes dellinje gränsar mot den andra linjens mellanrum.</p>

51 §. Måtten på tvärgående markeringar är:

Markering	Linjebredd (m)	Dellinjelängd (m)
1201	0,4	
1202	0,7	0,5
1203	≥2,5	0,5
1204	0,5	0,5
1205	0,5	0,5

(1994/77)

Avståndet mellan de två brutna linjerna som ingår i markering 1204 är minst 1,5 meter.

Andra markeringar

52 §. Förutom längsgående och tvärgående markeringar finns följande markeringar:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>1301. Pilmarkering</p>	<p>Markering 1301-1303 Markeringen kan användas i markerade körfält. Om körfältet är avgränsat med markering 1102, skall pilmarkeringen följas. I annat fall upplyser pilmarkeringen om lämplig färdväg. Pilmarkeringen utgör inte hinder för cyklande och mopedförare att svänga på sätt i 19 § vägtrafiklagen sägs. Körfältspil med två pilangivelser i samma riktning gäller i nästa och därpåföljande korsning.</p>
 <p>1302. Pilmarkering</p>	
 <p>1303. Pilmarkering</p>	

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>1304. Anvisning om körfältsbyte</p>	<p>Markering 1304 Markeringen kan användas i markerade körfält och anger att byte av körfält är nödvändigt på grund av att körfältet upphör.</p>
 <p>1305. Spärrområde</p>	<p>Markering 1305 Mindre spärrområden kan utföras helt i vitt. Ett fordon får inte med något hjul föras på eller över markeringen.</p>
 <p>1306. Textmarkering</p>	<p>Markering 1306 Markeringen kan användas för att förtydliga annan anvisning för trafiken. Markering med texten STOPP kan dock användas endast tillsammans med märke 222.</p>
 <p>1311. Parkeringsplats</p>	<p>Markering 1311 Markeringen kan användas tillsammans med märke 511. Även markering med heldragen linje kan användas.</p>
 <p>1312. Stannande förbjudet</p>	<p>Markering 1312 Markeringen kan användas tillsammans med märke 361 för att ange märkets verkningsområde eller för att förtydliga annat förbud att stanna. Markeringen består av en heldragen gul linje på kantsten eller längs körbanekant.</p>
 <p>1313. Parkering förbjuden</p>	<p>Markering 1313 Markeringen kan användas tillsammans med märke 362 för att ange märkets verkningsområde samt vid busshållplats för att ange hållplatsens utsträckning. Markeringen består av en streckad gul linje på kantsten eller längs körbanekant. Längdförhållande mellan dellinje och mellanrum är 1:1.</p>
 <p>1314. Parkering förbjuden</p>	<p>Markering 1314 Markeringen kan användas tillsammans med eller i stället för markering 1313 samt vid busshållplats tillsammans med markering 1312. Markeringen består av en gul heldragen linje.</p>
 <p>1321. Färdväg för cyklande och mopedförare eller gående</p>	<p>Markering 1321 Markeringen kan användas för att förtydliga anvisning om att viss bana påbjudits för ifrågasvarande trafikantkategori med något av märkena 411-416. I markeringen kan ingå pilsymbol. Avser markeringen gående ingår däri en gåendesymbol i stället för cykelsymbol.</p>
 <p>1322. Förberedande upplysning om väjningsplikt</p>	<p>Markering 1322 Markeringen kan användas som förberedande upplysning om väjningsskyldighet i korsning där något av märkena 221 eller 222 finns.</p>

M 5 LF (1986:35) om trafikankvisningar

Märke

1323. Symbol för rörelsehämrad

Närmare föreskrifter

Markering 1323

Markeringen kan användas som förtydligande på parkeringsplats som är reserverad för rörelsehämrad med särskilt tillstånd.

53 §. Pilsymbolerna i markeringarna 1301-1304 är minst 5 meter långa. Linjebredden i markeringarna 1311-1313 är 0,1 meter och dellinjen i markering 1313 är 1 meter lång. I markering 1322 är i den yttre triangeln basen 2 meter och höjden 5 meter och i den inre triangeln är höjden 4 meter.

Andra än i 1 mom. angivna mått på markeringar som avses i 52 § anpassas efter förhållandena.

5 kap. Tecken av polisman

54 §. Vid reglering och övervakning av trafiken kan tecken av polisman användas. Tecknen kan även användas av annan person i enlighet med vad därom är föreskrivet i vägtrafiklagen.

55 §. Tecken av polisman är:

Märke

1401. Stopp fram- och bakifrån samt vägen fri från sidan

Närmare föreskrifter

Tecken 1401

Tecknet anger att den som närmar sig polismannen framifrån eller bakifrån skall stanna och att den som närmar sig från sidan får passera. Skyldigheten att stanna gäller tills nytt tecken ges, oberoende av om polismannen före det sänker armen eller dirigerar trafik som närmar sig från annat håll. Tecknet kan även ges med bägge armar utsträckta.

1402. Stopp från alla håll

Tecken 1402

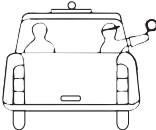

Tecknet anger att alla som närmar sig polismannen skall stanna. Den som när tecknet ges redan hunnit in i korsning eller så långt fram att stannande inte längre kan ske utan fara får dock passera.

1403. Framvinkning av fordon

Tecken 1403

Tecknet anger att den som färdas i den riktning som framvinkningen sker i får passera. Dock skall han lämna gående som har beträtt eller står i beråd att beträda övergångsställe tillfälle att passera. Vid sväng i korsning skall han dessutom väja för cyklande, mopedförare och gående som korsar vägen samt vid vänstersväng även för mötande trafik.

Märke	Närmare föreskrifter
	<p>Tecken 1404</p> <p>Tecknet anger att den som närmar sig polismannen framifrån skall stanna. Tecknet kan förstärkas genom användande av lykta som visar rött ljus. Tecknet kan även ges med märke 301 eller 382 i miniatyrformat som hålls med armen uppåtriktad eller utsträckt.</p>
1404. Stopp	
	<p>Tecken 1421</p> <p>Tecknet anger att den som befinner sig bakom polisfordonet skall följa efter och stanna bakom detta när det stannas.</p> <p>Tecknet kan ges med utsträckt arm, med handflatan vänd mot det bakomvarande fordonet eller med användande av lykta eller märke som nämns i föreskrifterna rörande tecken 1404.</p>
1421. Följ efter och stanna bakom polisbilen	
	<p>Tecken 1422</p> <p>Tecknet anger att den som befinner sig framför polisfordonet skall sänka hastigheten samt föra fordonet mot väggkanten och stanna på närmaste plats där fordonet kan stannas utan fara. Tecknet ges med en lykta med blinkande rött sken tillsammans med blinkande blått larmljus.</p>
1422. (1989/81) Sänk hastigheten och stanna framför polisbilen	

6 kap. Markeringsskärmar och avstängningsanordningar

Markeringsskärmar

56 §. Markeringsskärmar är:

Märke	Närmare föreskrifter
	<p>Skärm 1501-1502</p> <p>Skärmen anger att vägen smalnar av. Skärmen skall passeras på den sida som linjerna lutar ned mot. Även blå skärmar med vita linjer kan användas.</p>
1501. Kantmarkeringsskärm på vänster sida	
1502. Kantmarkeringsskärm på höger sida	
	<p>Skärm 1503-1504</p> <p>Skärmen anger vägens sträckning.</p>
1503. Markeringsspil	
1504. Markeringsspil	

57 §. Symbolen och storleken på markeringsskärm anpassas efter förhållandena.

M 6 LF (1995:36) om undantag ... att använda bilbälte**Avstängningsanordningar**

58 §. Avstängningsanordningar är:

Märke	Närmare föreskrifter
 <p>1511. Avstängningsbom</p> <p>1512. Avstängningsbom</p> <p>1513. Avstängningsbom</p>	<p>Anordning 1511-1513</p> <p>På avstängningsanordning med sneda linjer anger linjerna att anordningen skall passeras på den sida som linjerna lutar ned mot. Anordningen kan vara kompletterad med lykta i vilken fast eller blinkande rött ljus visas, om vägen är helt avstängd, och i andra fall med lykta i vilken visas blinkande gult ljus.</p> <p>Som avstängningsanordning kan även användas röda och gula plattor upphängda i en avspärningslina.</p>

59 §. Symbolen och storleken på avstängningsanordning anpassas efter förhållandena.

7 kap. Särskilda bestämmelser

60 §. Vid tillfälliga behov får även andra än i denna förordning avsedda anvisningar användas. Andra anvisningar får dessutom, med särskilt tillstånd av [landskapsstyrelsen], användas i försökssyfte.

61 §. Denna förordning träder omedelbart i kraft och genom förordningen upphävs landskapsförordningen (1973:62) den 20 november 1973 om anvisningar för trafiken. Vägmarken, trafikljus, markeringsskärmar och avstängningsanordningar vars utseende överensstämmer med tidigare gällande bestämmelser men inte med denna förordning är dock giltiga till utgången av år 1990.

Före denna förordnings ikraftträdande utförda kantlinjemarkeringar vars utseende inte överensstämmer med denna förordning är giltiga till utgången av år 1988 och andra vägmarkeringar vars utseende inte överensstämmer med denna förordning till utgången av år 1985.

M 6 Landskapsförordning (1995:36) om undantag från skyldigheten att använda bilbälte**1 §. Tillämpningsområde**

Denna förordning innehåller bestämmelser

1) om andra undantag än de som anges i 61 § 5 mom. vägtrafiklagen för landskapet Åland från skyldigheten att använda bilbälte och

2) om innehålllet i intyg av Ålands hälso- och sjukvård om befrielse av starka medicinska skäl från skyldigheten att använda bilbälte.

2 §. Undantag från skyldigheten att använda bilbälte
Skyldigheten att använda bilbälte gäller inte

1) vid backning,

2) vid färd på isvägar, inom parkeringsplatser, servicestationsområden, verkstadsområden eller liknande områden,

3) föraren av en personbil eller buss som används för yrkesmässig personbefordran, om passagerare färdas i fordonet,

4) den som färdas i fordon vilket används i polisens tjänsteuppdrag, om användningen av bilbälte kan orsaka fara eller avsevärd olägenhet, eller

5) den som delar ut post, tidningar eller andra varor som skall distribueras till flera platser, då den oavbrutna körsträckan är högst 250 meter och användningen av bilbälte orsakar avsevärd olägenhet vid utdelningen.

3 §. Innehållet i intyg om befrielse att använda bilbälte

De intyg om undantag av starka medicinska skäl att använda bilbälte som beviljas av Ålands hälso- och sjukvård skall innehålla namn, hemkommun och födelsedatum beträffande den intyget gäller samt uppgift om giltighetstiden och följande symbol:

4 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 maj 1995.

M 7 Landskapsförordning (1997:17) om skolskjutsning

1 §. (1998/24) Med skolskjuts avses i denna förordning transport av barn i grundskola eller i barnomsorg inom, eller i omedelbar anslutning till den aktuella verksamheten.

2 §. Föraren skall ha genomgått av [landskapsstyrelsen] godkänd utbildning för ändamålet.

Föraren och passagerarna skall använda bilbälte vid skolskjuts. (1998/24)

Föraren ansvarar för att bilbälte finns och används på alla platser i fordonet. (1998/24)

3 §. (1998/24) Högsta antalet barn i åldern tre till 12 år som får transporteras i en personbil där sittplatserna är utrustade med godkända bilbälten anpassade för två barn framgår av följande tabell:

Antal sittplatser	Max antal barn
1	2
2	3
3	5
4	6

Barnen skall placeras så att det på två sittplatser som är belägna bredvid varandra inte sitter fler än tre barn.

Barn under tre år skall transporteras i en godkänd barnbilstol.

I en personbil som är registrerad för en förare och åtta passagerare får dock på varje sittplats som är minst 65 cm bred, med undantag av platsen bredvid föraren, sitta två barn som ryms på sittplatsen. Det totala antalet passagerare får dock vara

a) högst 13 när endast lågstadieelever eller yngre barn transporteras och

b) högst 12 när fyra eller fler av eleverna är äldre än i alternativ a).

Transporteras samtidigt andra personer beräknas maximibelastningen för de sittplatser som är kvar enligt den sittplatsstorlek som motsvarar antalet lediga platser. Antalet passagerare får dock inte överstiga 12.

3 a §. (1998/24) Har det i lastutrymmet på en personbil installerats ett vid besiktningen godkänt extra säte för tillfällig befördran av två eller tre personer får det användas vid skolskjuts om antalet passagerare som fordonet får transportera enligt registerutdraget inklusive antalet extra sittplatser inte överstiger åtta. På extrasätet får inte fler personer transporteras än det antal som sätet godkänts för.

Extrasätet får endast användas om dess samtliga platser är utrustade med minst tvåpunktsbilbälte och nackstöd och den dörr som används av de som transporteras på extrasätet går att öppna från bilens insida.

4 §. Beställaren av skolskjutsen skall till den som utför transporten överlämna en förteckning över de barn som skall skjutas med fordonet.

5 §. Buss skall, då den används för skolskjutsning, framtill och baktill vara försedd med en 40 x 40 cm kvadratisk skylt med en 25 mm bred röd bård samt i mitten av skylten, på reflekterande gul botten, en svart figur motsvarande vägmärket 142 "Barn", och under densamma ordet "Skolskjuts" med svart text. Skylten bör fästas så, att dess övre kant befinner sig högst 150 cm över vägens yta.

Personbil får, då den används för skolskjutsning, vara försedd med den ovan nämnda kvadratiske skylten men kan i stället förses med en på bilens tak fäst triangelformad skylt som är försedd med ordet "Skolskjuts" med svart text samt avbildar vägmärket 142 "Barn". Triangelns sidor skall vara 35 cm. Skylten skall vara belyst inifrån och vara tillverkad av matt ljusgenomsläpplig gul plast.

Skolskjutsskylten får endast användas då skolskjutsning sker.

6 §. 1 mom. upphävt (1998/24).

Färdvägen för skolskjuts skall läggas så att barnen vid på- och avstigning inte behöver korsa körbanan. På- och avstigning vid skola bör ske på ett skyddat område på skolgården eller i dess omedelbara närhet. Polismyndigheten kan ge närmare instruktioner om färdvägen och hållplatser för skolskjutsar.

Dörr, som passagerare skall kunna öppna inifrån, skall vara så säkrad eller låsanordningen så konstruerad att den ej av misstag kan öppnas.

Ett fordon som används för skolskjutsning skall vara försett med förstahjälpenutrustning vars innehåll fyller kraven på förstahjälpenutrustning för buss.

7 §. Ett fordon som skall användas för skolskjutsning måste innan det tas i bruk först besiktigas för ändamålet av motorfordonsbyrån. Om fordonet uppfyller de villkor som anges i denna förordning skall en anteckning om detta göras i fordonets registerutdrag.

8 §. När ett fordon används för skolskjutsning skall ett exemplar av denna förordning och en aktuell elevförteckning medföras.

M 8 Landskapslag (1971:15) om parkeringsbot

1 §. Parkeringsbot för överträdelse av förbud och begränsningar beträffande stannande och parkering av fordon (**parkeringsfel**) förelägges av polisen i enlighet med vad i denna lag stadgas.

För alla genom en handling begångna parkeringsfel förelägges endast en bot.

Har med anledning av felet väckts åtal eller framställts straffanspråk, må parkeringsbot icke föreläggas.

1 a §. (2000/31) [Landskapsstyrelsen] kan på de särskilda villkor som [landskapsstyrelsen] vid behov uppställer på framställning av en kommuns fullmäktige eller med deras samtycke och efter att ha inhämtat utlåtande av polismästaren vid Ålands polismyndighet förordna att kommunen jämte polismyndigheten skall omhändera övervakningen av efterlevnaden av förbuden och begränsningarna beträffande stannande och parkering samt föreläggandet av parkeringsbot. [Landskapsstyrelsen] kan återkalla förordnandet eller ändra däri uppställda villkor då skäl därtill föreligger.

2 §. Ledningen av och tillsynen över iakttagandet av förbuden och begränsningarna beträffande stannande och parkering i landskapet åligger polismästaren vid Ålands polismyndighet (**parkeringsövervakare**). [Landskapsstyrelsen] får dock bestämma, att annan tjänsteman vid polismyndigheten i stället för polismästaren skall vara parkeringsövervakare i en kommun. (2000/31)

Är övervakningen ordnad på i 1 a § angivet sätt skall kommunen utse en kommunal parkeringsövervakare i stället för i 1 mom. avsedd parkeringsövervakare. (1975/54)

M 8 LL (1971:15) om parkeringsbot

Kommunal parkeringsövervakare står i frågor angående övervakningens allmänna uppläggning under ledning och tillsyn av polismästaren vid Ålands polismyndighet. (2000/31)

Kommunal parkeringsövervakare skall ha erforderligt antal biträden. [Landskapsstyrelsen] kan fastställa det lägsta antalet övervakningsbiträden. Kommunal parkeringsövervakare och hans biträde skall vid tjänsteutövningen bära av [landskapsstyrelsen] fastställt tjänstedräkt och medföra av [landskapsstyrelsen] fastställt tjänstemärke, vilket vid behov skall uppvisas. (1975/54)

2a §. (1975/54) Det åligger kommunalt övervakningsbiträde att övervaka iakttagandet av förbuden och begränsningarna beträffande stannande och parkering, utfärda betalningsanmaningar med anledning av parkeringsfel samt att avge rapporter om dem till parkeringsövervakaren och att även i övrigt biträda parkeringsövervakaren i de till övervakningen hörande uppgifterna i enlighet med dennes anvisningar och föreskrifter.

Förare av fordon är skyldig att vid anfordran styrka sin identitet för parkeringsövervakare eller övervakningsbiträde. Förare är också skyldig att stanna fordon på tecken av parkeringsövervakare eller övervakningsbiträde samt att iakttä annat tecken eller annan uppmaning denne ger. I fråga om användningen av fordon vid parkeringsövervakning tillämpas vad i 50 § 4 mom. vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland stadgas om fordon som används vid trafikövervakning. (1984/49)

3 §. (1975/54) Anser kommunal parkeringsövervakare eller hans biträde att parkeringsfel medfört eller kunnat medföra allvarlig fara eller olägenhet, skall han utan att utfärda betalningsanmaning anmäla om felet hos polismyndighet.

Är parkeringsfel uppenbart obetydligt får polisman, kommunal parkeringsövervakare eller dennes biträde i stället för betalningsanmaning tilldela den felande anmärkning.

4 §. Parkeringsboten utgör oberoende av felets art 10 euro. [Landskapsstyrelsen] kan, om det av hänsyn till trafiken kan anses påkallat, höja botens belopp till högst 25 euro. Höjningen kan också avse en kommun eller ett visst område i en kommun. (2002/57)

Parkeringsboten tillfaller staten.

Parkeringsbot som uppstår för fel vilket begåtts inom område som står under kommunal övervakning tillfaller vederbörande kommun, oberoende av, hurvida betalningsanmaningen utfärdats av polisman eller av den kommunala parkeringsövervakaren eller hans biträde. (1975/54)

På område där kommunal övervakning anordnats, bestrider kommunen utgifterna för ordnandet och handhavandet av övervakningen samt för uppfyllandet av de villkor [landskapsstyrelsen] till äventyrs uppställt. (1975/54)

Är kommunal parkeringsövervakning införd skall [landskapsstyrelsen], innan förhöjning av parkeringsbot fastställs, inhämta yttrande av vederbörande kommuns fullmäktige. (1975/54)

5 §. Parkeringsbot skall erläggas av den förare som begått felet. I fråga om motorfordon, med undantag för moped, är även den, som vid felets begående var fordonets ägare, eller i hans ställe den, till vilken besittningen av fordonet enligt anmälan till motorfordonsregistret varaktigt överlåtits, ansvarig för betalningen, om ägaren eller innehavaren icke gör sannolikt, att fordonet vid sagda tidpunkt olovligen nyttjades av föraren, eller påvisar, att han av annat skäl icke är skyldig att svara för boten.

6 §. Fordons förare skall meddelas skriftlig anmaning att betala boten inom en vecka från det anmaningen gavs. Anträffas föraren icke, må betalningsanmaningen anbringas på synligt ställe på fordonet.

Har betalningsanmaning icke kunnat tillställas fordonets förare på i 1 mom. nämnt sätt, skall parkeringsövervakaren utan dröjsmål delgiva fordonets ägare eller innehavare, som är ansvarig för betalningen av boten, anmaning att erlagga boten inom en vecka från delfäendet.

7 §. Har betalningsanmaning icke inom föreskriven tid efterkommit, skall parkeringsbotens belopp höjas med hälften. Parkeringsövervakaren skall därvid meddela ägaren eller innehavaren av fordonet eller, om dessa icke är ansvariga för boten, föraren skriftligt föreläggande att betala förhöjd bot inom en vecka från delfäendet av betalningsföreläggandet, vid äventyr att boten eljest indrives i utsokningsväg.

8 §. Rätten att uppbära parkeringsbot har förfallit, om icke betalningsföreläggande delgivits inom tre månader från den dag parkeringsfelet begicks.

9 §. Parkeringsövervakare må förlänga betalningstid, om tvingande skäl därtill föreligger.

10 §. Fordons förare, ägare eller innehavare, som anser anmaning eller föreläggande att betala parkeringsbot eller förhöjning av parkeringsbot obefogad, har rätt att inom stadgad betalningstid inlägga protest hos parkeringsövervakaren. Denne skall avgöra ärendet utan dröjsmål och delgiva vederbörande sitt beslut.

Godkänner parkeringsövervakaren protesten, skall han återkalla betalningsanmaningen eller betalningsföreläggandet eller förhöjningen av boten och, om betalning redan skett, förordna om omedelbar återbetalning till vederbörande av vad som erlagts för mycket.

11 §. Den som är missnöjd med parkeringsövervakarens beslut med anledning av protest må inom 30 dagar från delfäendet anföra besvär däröver hos [länsstyrelsen]. Till besvärsskriften skall utöver vad därom är särskilt stadgat fogas bevis över att boten betalats inom föreskriven tid, vid äventyr att besvären eljest icke upptages till prövning. Innan ärendet avgöres, skall [länsstyrelsen] inhämta parkeringsövervakarens yttrande i saken. Besvärsskriften må även tillställas parkeringsövervakaren, som då skall vidarebefordra den jämte sitt eget yttrande till [länsstyrelsen]. I [länsstyrelsens] beslut må ändring icke sökas.

Betalningsföreläggande verkställs utan dom eller utslag med iakttagande av stadgandena om indrivning av skatter och avgifter i utsokningsväg.

På parkeringsbot som tillfaller kommun, tillämpas icke vad särskilt är stadgat om befrielse från erläggande av kommunal avgift. (1975/54)

12 §. Har protest inlagts eller besvär inkommit efter den stadgade tidens utgång, må ärendet likväl upptagas till prövning, om särskilt skäl till förseningen förelegat och protesten inlagts eller besvären inlämnats så snart detta varit möjligt. Protest mot betalningsanmaning som inlagts först efter det betalningsföreläggande utfärdats upptages likväl icke till prövning.

13 §. Har på grund av parkeringsfel väckts åtal eller delgivits straffanspråk, skall parkeringsövervakaren på ansökan förordna om återbäring till vederbörande av betald parkeringsbot. Ansökan skall göras inom ett år från det åtal väcktes eller straffanspråk delgavs.

14 §. Har parkeringsbot erlagts två gånger för ett och samma fall, skall parkeringsövervakaren förordna om återbäring till vederbörande av det som erlagts för mycket. Har såväl förare som ägare eller innehavare erlagt betalning, skall vad som erlagts för mycket återbäras till ägaren eller innehavaren.

Fordons ägare eller innehavare som erlagt parkeringsbot har rätt att till den del betalningen icke i enlighet med 1 mom. återburits få ersättning därför av föraren, dock ej för förhöjning av bot, om förhöjningen berott på den ersättningsberättigades egen försumelse. Yrkande på sådan ersättning må framställas även i den ordning som är stadgat för [betalningsorderförfarande].

Betalningsorderförfarandet är numera upphävt.

15 §. Felparkerat fordon kan genom försorg av polismästaren eller annan till parkeringsövervakare förordnad tjänsteman eller i enlighet med deras anvisningar av polisman flyttas till annat ställe. Flyttat fordon skall, om det lämpligen kan ske, placeras så nära det ursprungliga parkeringsstället, att det är lätt att finna (**närflyttning**) eller i annat fall på annat lämpligt ställe inom kommunen (**fjärrflyttning**). (2000/31)

Fordon får ej flyttas så, att det tillskyndas onödig skada. Fordon får icke flyttas till ställe där det löper uppenbar risk att skadas eller tagas i olovligt bruk.

16 §. Flyttning av fordon skall såvitt möjligt utan dröjsmål anmälas till fordonets ägare eller innehavare. Närflyttning anmäles dock endast om fordonet flyttats utom synhåll från det ursprungliga parkeringsstället eller skäl att anmäla annars föreligger.

17 §. Fordons ägare eller innehavare är skyldig att ersätta kostnaderna för flyttning och förvaring av fordonet. [Landskapsstyrelsen] må för kommun eller viss del därav fastställa taxa att lända till efterrättelse vid indrivningen av kostnaderna. Ägaren eller innehavaren är likväl berättigad att av fordonets förare återfå vad han betalt. Gör ägaren eller innehavaren sannolikt, att fordonet olovligen nyttjats av föraren, eller påvisar, att han av annat skäl icke är skyldig att svara för kostnaderna, indrives ersättningen direkt hos föraren.

Parkeringsovervakaren skall delgiva den ersättningskyldige ägaren eller innehavaren eller ock föra-

ren skriftligt föreläggande att betala ersättningen inom två veckor från delfäendet, vid äventyr att ersättningen eljest indrives i utsökningsväg. Angående protest, förlängning av betalningstid, ändringssökande och verkställande av betalningsföreläggande samt anlitan av betalningsorderförfarande vid genomförande av ägarens eller innehavarens ersättningsanspråk gäller på motsvarande sätt vad därom är stadgat i fråga om parkeringsbot, likväl så, att den tid av tre månader, efter vars förlopp rätten att uppbära ersättning för kostnaderna för förvaring förfallit, räknas från den dag förvaringen upphörde, och att bevis över betalning av ersättning icke behöver fogas till besvärsskriften.

18 §. Löseegendom som påträffats i flyttat fordon må på ägarens ansvar lämnas i fordonet. Parkeringsovervakare må likväl omhändertaga sådan egendom, om han med beaktande av omständigheterna anser, att egendomens värde eller beskaffenhet det kräver. Angående omhändertagen egendom gäller vad om hittegods är stadgat.

Se Hittegodslag och -förordning, Ci 512 och 513 FL I.

19 §. (1996/17) En betalningsanmaning enligt 6 § 2 mom. och ett betalningsföreläggande enligt 7 § kan delges på det sätt som stadgas i 4 § lagen om delgivning i förvaltningsärenden (FFS 232/1966). Tiden för inläggande av protest enligt 10 § 1 mom. räknas från den dag då betalningsanmaningen eller betalningsförelägandet har delgivits i enlighet med 8 § lagen om delgivning i förvaltningsärenden.

20 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

M 9 Landskapslag (1990:54) om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser

1 §. Tillämpningsområde

I enlighet med bestämmelserna i denna lag kan ordningsbot föreläggas för trafikförseelse.

Vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland och med stöd av den utfärdade bestämmelser kallas i denna lag vägtrafiklagen. (1993/102)

3 mom. upphävt (1993/102).

2 §. (2002/58) *Ordningsbotens storlek*
Ordningsboten är 7, 15, 25, 30, 35 eller 70 euro.

3 §. (2003/58) *Förseelser vid gångtrafik*
En gående som bryter mot bestämmelserna i vägtrafiklagen kan föreläggas en ordningsbot på 7 euro.

4 §. (2003/58) *Förseelser vid trafik med motorlöst fordon*

En cyklist eller en förare av något annat motorlöst fordon som bryter mot bestämmelserna i vägtrafiklagen kan föreläggas en ordningsbot på 15 euro.

5 §. (2003/58) *Förseelser som gäller skyldighet att förete körkort och andra handlingar*

För brott mot bestämmelserna i 69 § vägtrafiklagen om skyldighet att förete handlingar som fordras vid

M 10 LL (1990:55) om ... böter vid trafikförseelse

framförandet av motordrivna fordon kan föraren föreläggas en ordningsbot på 15 euro.

6 §. (2003/58) *Förseelser som gäller ett motordrivet fordons konstruktion, utrustning eller skick*

För brott mot bestämmelserna i vägtrafiklagen eller med stöd av den utfärdade bestämmelser om motordrivna fordons eller släpfordons konstruktion, utrustning eller skick kan fordonets förare, ägare eller varaktiga innehavare föreläggas en ordningsbot på 25 euro.

7 §. (2003/58) *Försummelse att använda skyddsutrustning*

Den som bryter mot bestämmelserna i 61 § vägtrafiklagen om skyldighet att använda bilbälte eller att se till att barn under 15 år använder bilbälte eller färdas i skyddsanordning kan föreläggas en ordningsbot på 30 euro.

Föraren av en motorcykel eller moped eller passageraren på en motorcykel som bryter mot bestämmelserna om användning av skyddshjälm i 62 § vägtrafiklagen kan föreläggas en ordningsbot på 30 euro.

8 §. *Förseelser vid trafik med motordrivet fordon*

En förare av ett motordrivet fordon som bryter mot bestämmelserna i 1, 2 eller 3 kap. vägtrafiklagen eller mot påbud, förbud, begränsning eller bestämmelser som framgår av trafikmärken eller vägmarkeringar kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro. En ordningsbot på 70 euro kan föreläggas en förare som överskrider gällande hastighetsbegränsning med högst 20 km/h. (2002/58)

Ordningsbot får dock inte föreläggas då förare av motordrivet fordon brutit mot bestämmelserna i 6 § 1 mom., 7 §, 16 §, 18 § 1 mom., 20 §, 23-25 §§, 27-30 §§, 31 § 1 mom., 37 § eller 39-42 §§ vägtrafiklagen. (1993/21)

Bestämmelserna i 2 mom. gäller även då förare av motordrivet fordon underlåtit att iakta trafikljus som visat rött ljus, rött och gult ljus samtidigt eller blinkande rött ljus eller då föraren brutit mot följande förbud, påbud eller begränsningar som framgår av trafikmärke eller vägmarkering:

1) skyldighet att lämna företräde vid möte eller för fordon som färdas på korsande väg,

2) skyldighet att stanna fordon före korsning, stoppräns eller vid tullstation,

3) förbud att köra om motordrivet fordon som har flera än två hjul eller

4) begränsning rörande fordons eller fordonskombinationers högsta tillåtna totalvikt eller högsta tillåtna axel- eller boggitryck.

9 §. (2002/58) *Störande eller onödig körning*

Den som bryter mot bestämmelserna i vägtrafiklagen om störande eller onödig körning kan föreläggas en ordningsbot på 25 euro.

9a §. (2002/58) *Onödig tomgångskörning*

Den som bryter mot bestämmelserna i 31a § vägtrafiklagen om förbud mot onödig tomgångskörning kan föreläggas en ordningsbot på 25 euro.

10 §. (2002/58) *Användning av obesiktigat eller oregistrerat fordon*

För användning av ett obesiktigat eller oregistrerat fordon kan föraren föreläggas en ordningsbot på 25 euro.

11 §. (2002/58) *Otillåten personbefordran med motordrivet fordon*

Förare som bryter mot bestämmelserna i vägtrafiklagen om personbefordran med motordrivet fordon eller om placering av passagerare kan föreläggas en ordningsbot på 35 euro.

M 10 Landskapslag (1990:55) om minsta penningbelopp av böter vid trafikförseelse

1 §. (2002/59) För överskridande av hastighetsbegränsning som avses i vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland och med stöd därav utfärdade bestämmelser är det minsta totalbelopp av dagsböter som döms ut 70 euro.

2 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1991.

M 11 Landskapslag (2003:11) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen

1 §. Lagen den 24 juli 1998 om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen (FFS 546/1998) skall med nedan nämnda avvikelser äga tillämpning i landskapet Åland.

Sker framdeles ändringar i den i 1 mom. nämnda lagen skall de gälla i landskapet från och med deras ikraftträdande i riket, såvitt inte annat följer av bestämmelserna i denna lag.

Se Kom 215 FL I.

2 §. En anordning som avses i 1 § lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen får i landskapet på väg som avses i vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland inte användas eller innehas i ett motordrivet fordon eller en till fordonet kopplad släpvagn.

Se M 4, Vägtrafiklag (1983:27).

3 §. Hänvisningen till vägtrafiklagen (FFS 267/1981) i 9 § lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen skall i landskapet avse vägtrafiklagen för landskapet Åland.

4 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

5 §. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2003.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1986:50) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar hastighetsövervakningen.

M 12 Landskapslag (1976:34) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen (1995/62)

1 §. (1995/62) Lagen den 2 augusti 1994 om transport av farliga ämnen (FFS 719/94) skall tillämpas i landskapet Åland med de undantag som följer av denna lag.

Ändringar av den lag som avses i 1 mom. skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

2 §. (1995/62) De förvaltningsuppgifter som enligt de författningar som avses i 1 och 5 §§ ankommer på statens myndigheter skall i landskapet skötas av [landskapsstyrelsen] och de uppgifter som ankommer på besiktningskontor och besiktningsställe skall skötas av motorfordonsbyrån, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet på området.

3 §. [Landskapsstyrelsen] samt polis- och brandmyndigheterna övervakar att bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 5 §§ följs. (1995/62)

Om den övervakning som ankommer på arbetarskyddsmyndigheterna är stadgat särskilt.

Se Arbetarskyddslag, Ar 401 FL II; Lag om tillsynen över arbetarskyddet, Ar 411 FL II.

4 §. (1989/41) Denna lag tillämpas på transport i landskapet. Om transporten börjar eller slutar i utlandet tillämpas dock på transporten på väg i landskapet antingen denna lag eller den europeiska överenskomsten om internationell transport av farligt gods på väg (ADR). I fråga om rutterna för transport av farliga ämnen och de kör tillstånd för förare som beviljas i landskapet tillämpas dock alltid denna lag.

5 §. (1995/62) [Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av den lag som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet Åland oförändrade eller med de ändringar [landskapsstyrelsen] föreskriver.

[Landskapsstyrelsen] kan inom landskapets behörighet i landskapsförordning besluta om genomförandet i landskapet av EG:s direktiv rörande angelägenheter som avses i denna lag.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

6 §. (1995/62) Ett kör tillstånd som utfärdas i riket med stöd av de författningar som avses i 1 och 5 §§ är giltigt även i landskapet.

7 §. (1989/41) Beslut som fattats med stöd av denna lag överklagas enligt bestämmelserna i de författningar som avses i 1 och 5 §§, dock så att beslut som motorfordonsbyrån fattat överklagas hos [landskapsstyrelsen] och beslut som [landskapsstyrelsen] fattat överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. (1995/62)

Beslut som fattats med stöd av denna lag kan verkställas trots att besvär har anförts.

Ikraftträdelsebestämmelse (1992/56):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Föreskrifter om märkning av fordon i förordningen om transport av farliga ämnen skall dock tillämpas från och med den 1 juli 1993.

Förpackningar som inte överensstämmer med förordningen om transport av farliga ämnen (FFS 146/1992) och de föreskrifter som meddelats med stöd av den får till utgången av år 1993 användas för transport av farliga ämnen, om förpackningarna överensstämmer med de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft.

Tankar som motsvarar de bestämmelser om transport av farliga ämnen som gäller när denna lag träder i kraft och som har tagits i bruk före ikraftträdandet får fortfarande användas.

Tankar som motsvarar de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft och som har tagits i bruk före ikraftträdandet och används för transport av sådana farliga ämnen som inte är farliga ämnen enligt de bestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft får användas för transport av nämnda ämnen till den 31 januari 1995.

Bestämmelsen i 1 § 1 mom. 2 punkten i förordningen om kör tillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen skall dock tillämpas från och med den 1 januari 1995.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

M 13 Landskapsförordning (1995:66) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen

1 §. Förordningens tillämpningsområde

I denna paragraf angivna riksförfattningar skall med de undantag som anges i denna förordning tillämpas i landskapet. Följande riksförfattningar är tillämpliga i landskapet:

1. (2000/11) Förordningen den 23 december 1998 om kör tillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen (FFS 1112/1998).

2. (2002/72) Statsrådets förordning den 13 mars 2002 om transport av farliga ämnen på väg (FFS 194/2002).

3. (2002/72) Kommunikationsministeriets förordning den 21 mars 2002 om transport av farliga ämnen på väg (FFS 277/2002).

4. (1996/72) Trafikministeriets beslut den 23 september 1996 om kontroll för övervakning av vägtransporter av farliga ämnen (FFS 705/1996).

5. (2002/72) Statsrådets förordning den 27 mars 2002 om säkerhetsrådgivare för landtransport av farliga ämnen (FFS 274/2002).

6. Upphävd (2002/72).

2 §. (1996/72) Undantag från tillämpning av bestämmelser i de riksförfattningar som avses i 1 §

Den i 1 § punkt 1 angivna förordningen om kör tillstånd för förare av fordon som transporterar farliga ämnen skall tillämpas så att

M 14 Körkortslag (1991:79)

a) [landskapsstyrelsen] godkänner utbildare för ADR-körtillstånd och motorfordonsbyrån arrangerar körtillståndsprov och utfärdar körtillstånd,

b) på Åland utfärdade ADR-körtillstånd behöver endast vara skrivna på svenska och engelska,

c) rättelseyrkande av beslut som gäller förarexamen eller körtillståndsprov som motorfordonsbyrån har meddelat med stöd av ovannämnda riksförordning ställs till [landskapsstyrelsen]. (2000/11)

2 mom. upphävt (2002/72).

I den i 1 § 2 punkten angivna statsrådets förordning och i bilaga C till den i 1 § 3 punkten angivna statsrådets förordning finns bestämmelser om transport av farliga ämnen i terräng och på snökoterleder. Dessa bestämmelser skall inte tillämpas i landskapet. (2002/72)

Den i 1 § 5 punkten angivna förordningen om säkerhetsrådgivare för landtransport av farliga ämnen skall tillämpas så att det i landskapet är [landskapsstyrelsen] som ansvarar för att prov för säkerhetsrådgivare arrangeras och att intyg utfärdas enligt den modell som finns i bilaga III till rådets direktiv 96/35/EG om utnämning av och kompetens hos säkerhetsrådgivare för transport av farligt gods på väg, järnväg eller inre vattenvägar. (2000/11)

Genom (2000/11) har ursprungliga 1 och 2 mom. blivit 2 respektive 3 mom.

3 §. Särskilda bestämmelser

Ändringar av de författningar som avses i 1 § skall tillämpas i landskapet från det att de träder i kraft i riket.

Hänvisningar till bestämmelser i rikslagstiftningen i de författningar som avses i 1 § skall avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen.

4 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1995.

M 14 Körkortslag (1991:79) för landskapet Åland**1 kap. Allmänna bestämmelser**

1 §. I denna lag finns bestämmelser om körkort och om förarutbildning.

2 §. (2004/5) För att få framföra motordrivet fordon på väg i landskapet Åland fordras giltigt körkort som berättigar till framförande av fordonet. Med väg avses detsamma som i vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland. Ett körkort är inte giltigt då giltighetstiden utgått eller då körkortsinnehavaren är tilldelad körförbud. Intyg över godkänd förarexamen ger examinand rätt att under 30 dagar räknat från den dag godkänd förarexamen avlagts framföra fordon av den körkortsklass förarexamen avser.

Den som fyllt 15 år och som har sin permanenta bostätsort utanför landskapet men är på tillfälligt besök i landskapet får framföra moped utan körkort under förutsättning att det i hemlandet är tillåtet att framföra moped utan körkort eller annan därmed jämförlig handling.

Motordrivet fordon som är avsett att styras av gående får framföras utan körkort. Moped med låg effekt får framföras endast av förare som fyllt 15 år.

3 §. Körkort skall vara i sådant skick att det kan läsas utan svårighet. Har körkort skadats så att det inte kan läsas utan svårighet är körkortsinnehavaren skyldig att byta ut körkortet mot ett nytt.

Körkort och andra i denna lag nämnda tillstånd skall medföras vid färd och på begäran uppvisas för polis- eller besiktningsman eller annan trafikövervakare. Färden kan dock tillåtas fortsätta om personens identitet kan konstateras och denne kan förmodas inneha körkort. I annat fall skall personen åläggas att inom särskilt utsatt tid uppvisa körkortet eller annan handling för polismyndigheten. (2004/5)

4 §. Behörighet att framföra fordon anges i körkortet på följande sätt:

Bokstav	Behörighet
A	motorcykel samt motorcykel med släpfordon
A1	motorcykel med en slagvolym som inte överstiger 125 cm ³ och en effekt som inte överstiger 11 kW samt till den kopplat släpfordon
B	personbil, paketbil samt övriga fordon, vilkas totalvikt är högst 3 500 kg och i vilka finns plats för högst åtta personer utom föraren samt de fordonskombinationer vilkas dragbil hör till denna klass och i vilka släpfordonets totalvikt är högst 750 kg eller hela kombinationens totalvikt är högst 3 500 kg och släpfordonets totalvikt inte överstiger dragbilens egenvikt
B1	tre- eller fyrhjuligt fordon som är konstruerat för en hastighet som överstiger 45 km/tim eller som drivs av en förbränningsmotor med en slagvolym som överstiger 50 cm ³ eller annan motor med likvärdig effekt samt vars egenvikt är högst 550 kg, i fråga om elfordon drivbatterier inte medräknade, samt till den kopplat släpfordon
C	lastbil och annat fordon vars totalvikt överstiger 3 500 kg och i vilket finns plats för högst åtta personer utom föraren samt fordonskombinationer vilkas dragbil hör till denna klass om släpfordonets totalvikt är högst 750 kg samt trafiktraktor och till den kopplat släpfordon
C1	lastbil och annat fordon vars totalvikt överstiger 3 500 kg men inte överstiger 7 500 kg och i vilket finns plats för högst åtta personer utom föraren samt fordonskombinationer vilkas dragbil hör till denna klass om släpfordonets totalvikt är högst 750 kg
D	buss och annat fordon i vilka finns plats för fler än åtta personer utom föraren samt fordonskombination med buss som dragbil, om släpfordonets totalvikt är högst 750 kg
D1	buss och annat fordon i vilka finns plats för fler än åtta men inte fler än 16 personer utom föraren samt fordonskombinationer vilkas dragbil hör till denna klass, om släpfordonets totalvikt är högst 750 kg
E	fordonskombination som inte hör till ovannämnda klasser
T	traktor som inte är trafiktraktor, motorredskap och snökoter jämte till dem kopplade släpfordon
M	lätt fyrhjulig samt två- eller trehjulig moped med undantag för moped med låg effekt.

(2004/5)

Med fordons totalvikt avses dess registrerade totalvikt eller, om fordonet inte behöver registreras, dess

faktiska totalvikt. Med fordonskombinations totalvikt avses den sammanlagda totalvikt för de i kombinationen ingående fordonen beräknad på motsvarande sätt.

En fordonskombination i vilken hela kombinationens totalvikt överstiger 12 000 kg, släpfordonets totalvikt överstiger dragbilens egenvikt eller släpfordonet används för persontransporter hör till klass CE i stället för klass C1E, om dragbilen är ett fordon i klass C1 och till klass DE i stället för klass D1E, om dragbilen är ett fordon i klass D1. (2004/5)

5 §. Körkort utfärdas med följande kombinationer av bokstäver och behörighet:

A ** ** **
 * B* ** **
 * BE ** **
 A B* ** **
 A BE ** **
 * B* C* **
 A B* C* **
 * BE C* **
 A BE C* **
 * BE CE **
 A BE CE **
 * B* C* D*
 A B* C* D*
 * BE C* D*
 A BE C* D*
 * BE C* DE
 A BE C* DE
 * BE CE DE
 A BE CE DE
 T
 M
 M T

(2004/5)

Om körkort utfärdas vari ingår klassen A1, B1, C1 eller D1 ersätts A, B, C eller D i 1 mom. med A1, B1, C1 eller D1. Körkort med kombinationen B1E utfärdas dock inte.

Ett körkort som utan beteckning för klass C utfärdats i någon av Europeiska unionens medlemsstater eller i en EES-stat och som ger rätt att framföra fordon av körkortsklass D eller D1 (bussar) får bytas ut mot motsvarande körkort utfärdade i landskapet, dock utan att någon beteckning för klass C anges. (2004/5)

6 §. Upphävd (1995/74).

7 §. (1996/58) Förutom den behörighet som anges i 5 § gäller följande:

1) fordonskombination av klass E får framföras endast av den som innehar körkort som berättigar till att framföra även dragbilen,

2) körkort av klass A1 eller A berättigar till att framföra även fordon av klass B1,

3) Upphävd (2004/5),

4) (2004/5) körkort av klass A1, A, B1 eller B berättigar till att framföra även fordon av klass M eller T och körkort av klass T berättigar till att framföra fordon av klass M,

5) (2004/5) körkort av klass B berättigar även till att framföra fordonskombinationer av klass BE vid färd till och från plats där examen skall avläggas samt polisman i tjänst att tillfälligt framföra fordon av klass A, C, C1, D, D1 eller E samt

6) körkort av klass C berättigar även till att provköra och tillfälligt flytta fordon av klass D och D1 utan passagerare samt fordon av klass E utan last samt berättigar även den som fullgör uppgifter inom brandväsendet och polisman i tjänst att framföra fordon av klass D, D1 eller E.

2 kap. Förutbildning

8 §. Förutbildning skall bedrivas så att eleverna lär sig trafikreglerna och lär sig att framföra fordon i olika situationer och trafikmiljöer på ett säkert sätt. Eleverna skall dessutom lära sig hur farosituationer undviks, olyckor förebyggs samt hur följderna av en olycka lindras.

Förutbildningen består av en teoretisk och en praktisk del. Utbildningen skall uppfylla de i bilaga II till rådets direktiv 91/439/EEG ställda minimikraven. (2004/5)

Undervisning för körkort av klass B, C och C1 som ges åt den som inte tidigare innehar körkort av sådan klass är uppdelad i två delar och ges delvis under den prövotid som avses i 38 §. Undervisning som ges för att få behörighet för övriga körkortsklasser ges i ett sammanhang. (1996/58)

9 §. Läroplaner för förutbildning antas av [landskapsstyrelsen]. I läroplan skall finnas bestämmelser åtminstone om

1) den teoriundervisning som skall ges för den aktuella körkortsklassen,

2) den körundervisning som skall ges för den aktuella körkortsklassen samt

3) vilket slag av fordon som skall användas vid körundervisningen.

10 §. Inom de ramar läroplanerna anger antas motorfordonsbyrån kursplaner för den utbildning som krävs för att få avlägga examen för de olika körkortsklasserna.

11 §. (1996/58) För att få påbörja förutbildning krävs av eleven att han skall ha uppnått en ålder av

a) 15 år 6 månader för undervisning för att få körkort av klass A1 eller B1,

b) 17 år för undervisning för att få körkort av klass B, C eller C1,

c) (2004/5) 17 år och 6 månader för undervisning för att få körkort av klass A i fråga om framförande av motorcykel med en effekt om 25 kW eller lägre,

d) 19 år för undervisning för att få körkort av klass D eller D1.

e) (2004/5) 20 år och 6 månader för undervisning för att få körkort av klass A i fråga om framförande av motorcykel med en högre effekt än 25 kW eller vars förhållande mellan effekt och vikt överstiger

M 14 Körkortslag (1991:79)

0,16 kW/kg om förare saknar två års erfarenhet som förare av motorcykel med körkort av klass A.

12 §. Förarutbildning ges i bilskola som verkar med tillstånd av [landskapsstyrelsen].

Med [landskapsstyrelsens] tillstånd kan förarutbildning ges i läroinrättning i samband med yrkesutbildning.

13 §. (1993/36) Den som inte önskar delta i förarutbildning för körkort av klass B i bilskola får själv ordna undervisning under ledning av en enligt denna paragraf godkänd lärare. Vad här sägs gäller dock inte sådan tilläggsundervisning för att erhålla körkort av klass B som avses i 38 § 2 mom. Undervisningen skall till sitt innehåll motsvara undervisningen enligt gällande läroplan och kursplan.

Förutsättning för att få tillstånd att verka som lärare är att sökanden

a) under minst fem år innehaft körkort för den aktuella fordonsklassen,

b) (2004/5) inte under den tid han innehaft körkort brutit mot bestämmelserna i vägtrafiklagen för landskapet Åland på ett sätt som tyder på oförmåga att följa dem,

c) (2004/5) vid examen visat sig behärska det kunskapsområde han i egenskap av lärare förväntas lära ut samt att

d) (2004/5) sökanden har sin permanenta boställningsort i landskapet.

Polismyndigheten beviljar tillstånd för att i landskapet verka som lärare som avses i denna paragraf. (2004/5)

[Landskapsstyrelsen] beslutar om examen för lärare som avses i denna paragraf.

14 §. Den som genomgår förarutbildning som avses i 12 och 13 §§ och som ytterligare vill förbättra sin körskicklighet får övningsköra under överinseende av en enligt 2 mom. godkänd person. Eleven skall kunna förete intyg från bilskolan eller av i 13 § avsedd lärare som visar att han erhållit sådan tillräcklig undervisning som av polismyndigheten fastställts för ändamålet. (1993/36)

Polismyndigheten beviljar tillstånd för övningskörning i landskapet samt godkänner person som utövar överinseende vid övningskörning. Endast personer som har sin permanenta boställningsort i landskapet eller personer som kan intyga att de studerat i landskapet minst sex månader i följd har rätt att övningsköra och utöva överinseende vid övningskörning. Den som skall utöva överinseende vid övningskörning skall även under minst tre år innehaft körkort för den aktuella fordonsstypen och inte under denna tid brutit mot bestämmelserna i vägtrafiklagen för landskapet Åland på ett sätt som tyder på oförmåga att följa dem. (2004/5)

Den som påbörjat förarutbildning för att få körkort i klass A, A1 eller B1 får övningsköra ensam med tillstånd av polismyndigheten. Innan tillstånd beviljas skall sökanden visa intyg över godkänt teoriprov i förarexamen samt att han på ett säkert sätt kan framföra fordonet i fråga. (1996/58)

Tillstånd till övningskörning enligt denna paragraf kan förenas med villkor och begränsningar.

Framkommer det att övningskörning bedrivs på ett sätt som inte är förenligt med dess syfte skall tillståndet omedelbart återkallas.

15 §. Vid körundervisning och vid övningskörning anses läraren eller i 14 § 2 mom. avsedd person vara förare. Eleven anses dock vara förare när det är fråga om

a) (1996/58) undervisning med motorcykel och eleven sitter ensam på fordonet eller övningskörning med fordon enligt bestämmelserna i 14 § 3 mom.,

b) (1996/58) övningskörning med fordon av klass D, D1 eller E samt när det är fråga om

c) tilläggsundervisning enligt bestämmelserna i 38 § 2 mom. (1993/36)

Baktill på bil och motorcykel som används för körundervisning eller övningskörning, skall fästas en skylt i form av en vit, liksidig triangel, vars sida för bil är 25 cm och för motorcykel 16 cm. På skolfordon får inte fästas reklam.

16 §. När elev genomgått förarutbildning skall bilskola eller elevens lärare utfärda ett undervisningsintyg åt eleven. Av intyget skall framgå att gällande läroplan och kursplan har följts.

17 §. Upphävd (2004/5).

3 kap. Bestämmelser om bilskolor

18 §. Bilskola får upprätthållas endast med [landskapsstyrelsens] tillstånd.

Ansökan om tillstånd att upprätthålla bilskola skall innehålla ämbetsbetyg och utredning om att sökanden råder över sig själv och sin egendom eller, om sökanden är bolag, andelslag eller annat samfund, utdrag ur handels- eller föreningsregistret samt bolagsordning eller motsvarande bolagsavtal eller andelslags eller annat samfunds stadgar. Dessutom skall utredning om att sökanden är berättigad att idka näring i landskapet bifogas.

Innan ansökan om tillstånd att upprätthålla bilskola prövas skall utlåtande i ärendet inhämtas av motorfordonsbyrån och polismyndigheten.

19 §. Tillstånd att upprätthålla bilskola får ges fysisk eller juridisk person som anses ha förutsättningar att ge en god förarutbildning.

20 §. (1993/36) Tillstånd att upprätthålla bilskola kan förenas med villkor och begränsningar. Tillståndet utfärdas att gälla högst tio år.

21 §. Bilskola skall ha en föreståndare som skall vara godkänd av [landskapsstyrelsen]. Föreståndaren ansvarar för att bilskolan fyller de krav som ställs i denna lag eller i de bestämmelser som antagits med stöd av denna.

Innan i 1 mom. avsett ärende avgörs skall utlåtande inhämtas av motorfordonsbyrån.

22 §. Föreståndare för bilskola och trafiklärare som ger körundervisning skall ha trafiklärarkort.

Villkor för att få trafiklärarkort är

1) att sökanden har körkort av minst klass A B* C* **,

2) att sökanden inom Norden avlagt trafiklärarexamen eller motsvarande examen eller innehar av [landskapsstyrelsen] godkänd motsvarande kompetens samt

3) att sökanden inte på grund av sina personliga egenskaper är olämplig som bilskollärare.

Ansökan om trafiklärarkort prövas av polisen. Trafiklärarkort beviljas för den tid som sökandens körkort är i kraft. Trafiklärarkort får inte beviljas sökande som fyllt 70 år.

Polismyndigheten kan dra in trafiklärarkort om innehavaren inte längre fyller kraven i 2 mom. Om beviljande och indragning av trafiklärarkort i övrigt gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om utfärdande av körkort och tilldelande av körförbud.

23 §. I bilskola skall finnas de läromedel och den undervisningsmateriel som behövs för undervisningen.

Läromedel och undervisningsmateriel får inte tas i bruk förrän de godkänts av motorfordonsbyrån.

24 §. Motorfordonsbyrån övervakar att bilskola uppfyller de krav som ställts på den. Finner den i sin övervakning missförhållanden eller brister skall [landskapsstyrelsen] underrättas därom.

[Landskapsstyrelsen] kan i fall av misskötsel eller bristande kvalitet på undervisningen återkalla tillstånd eller förena tidigare givet tillstånd med nya villkor och begränsningar.

4 kap. Examen

25 §. (2004/5) För att få avlägga förarexamen krävs att examinandens erhållit förarutbildning i landskapet eller, om förarutbildning inte erfordras, har sin permanenta bosättningsort i landskapet eller kan intyga att han har studerat i landskapet minst sex månader i följd.

Med permanent bosättningsort avses i denna lag den plats där en person under minst 185 dagar per kalenderår bor till följd av

1) personlig och yrkesmässig anknytning eller

2) personlig anknytning som präglas av nära band mellan personen och platsen i fråga.

För en person som har sin yrkesmässiga anknytning till en annan plats än sin personliga anknytning och som därför omväxlande bor på olika platser i två eller flera medlemsstater skall dock den permanenta bosättningsorten anses vara platsen för den personliga anknytningen under förutsättning att personen återvänder dit regelbundet. Detta sista villkor behöver inte uppfyllas om personen bor i en medlemsstat för att genomföra en tidsmässigt begränsad uppgift.

Utöver de krav som anges i 1 mom. skall examinandens även uppfylla de krav som anges för den aktuella körkortsklassen i 26-32 §§.

Motorfordonsbyrån kan medge även person som erhållit förarutbildning utanför landskapet rätt att avlägga förarexamen om han bedöms inneha erforderliga förutsättningar härför.

26 §. (1996/58) För att få avlägga examen för körkort av klass A, A1 och B1 krävs att examinandens

a) har erhållit förarutbildning som motsvarar den klass examen avser eller

b) har övningskört med stöd av 14 § 3 mom. avsett tillstånd eller

c) har innehaft körkort av samma klass.

Utöver vad i 1 mom. sägs krävs

a) att den binokulära synskärpan med eller utan korrigerande linser är minst 0,5 för båda ögonen tillsammans eller, om examinandens är helt blind på ett öga eller endast använder det ena ögat, att synskärpan är minst 0,6 och examinandens har haft denna monokulära syn tillräckligt länge för att ha vant sig vid att använda endast ett öga,

b) att det horisontella synfältet är minst 120°, om inte en läkare specialiserad i ögonsjukdomar anser det vara möjligt att avvika från kravet, eller, om examinandens använder endast det ena ögat, att synfältet för detta öga är normalt samt

c) (2004/5) att examinandens inte har några sådana i bilaga III till direktiv 91/439/EEG nämnda sjukdomar eller handikapp som väsentligt försämrar hans förmåga att framföra fordon i klass A, A1, B1, M eller T, eller, om han har en sjukdom eller ett handikapp som inverkar på körförmågan, att sjukdomen eller handikappet inte väsentligt försämrar hans förmåga att framföra fordon i klass A, A1, B1, M eller T som är utrustat med automatväxel eller annan specialutrustning.

27 §. För att få avlägga examen för körkort av klass B krävs att examinandens

a) har erhållit förarutbildning som motsvarar den klass examen avser eller

b) har innehaft körkort av samma klass.

Utöver vad i 1 mom. sägs krävs av examinandens att han uppfyller i 26 § 2 mom. a och b punkten fastställda krav samt att examinandens inte har några sådana i bilaga III till direktiv 91/439/EEG nämnda sjukdomar eller handikapp som väsentligt försämrar hans förmåga att framföra fordon i klass B, B1, M eller T, eller, om han har en sjukdom eller ett handikapp som inverkar på körförmågan, att sjukdomen eller handikappet inte väsentligt försämrar hans förmåga att framföra fordon i klass B, B1, M eller T som är utrustat med automatväxel eller annan specialutrustning. (2004/5)

28 §. (1996/58) För att få avlägga examen för körkort av klass C och C1 krävs att examinandens

a) har avlagt förarexamen för körkort av klass B och erhållit förarutbildning som motsvarar den klass examen avser eller

b) har innehaft körkort av samma klass.

Utöver vad i 1 mom. sägs krävs

a) att synskärpan med eller utan korrigerande linser är minst 0,8 på det ena ögat och minst 0,5 på det andra ögat och, om korrigerande linser behövs för att uppnå minimiskärpan, att den okorrigerade skärpan på båda ögonen är minst 0,05,

b) att ögonens synfält är normala,

c) att examinandens med eller utan hörapparat uppfattar vanligt tal på fyra meters håll samt

d) att examinandens inte har några sådana i bilaga III till direktiv 91/439/EEG nämnda sjukdomar eller

M 14 Körkortslag (1991:79)

handikapp som väsentligt försämrar hans förmåga att framföra fordon i klass C eller C1.

29 §. (1996/58) För att få avlägga examen för körkort av klass D och D1 krävs att examinand

1) har körkort av klass C som inte är förenat med prøvotid samt (2004/5)

a) under de fem år som föregår examen som huvudsyssla eller annars i betydande omfattning minst ett år har kört bil med en totalvikt om minst 12.000 kg eller

b) har erhållit av [landskapsstyrelsen] godkänd yrkesutbildning för förare; eller

2) har innehaft körkort av samma klass.

Utöver vad i 1 mom. sägs krävs att examinand uppfyller i 28 § 2 mom. a - c punkten fastställda krav samt att examinand inte har några sådana i bilaga III till direktiv 91/439/EEG nämnda sjukdomar eller handikapp som väsentligt försämrar hans förmåga att framföra fordon i klass D eller D1.

30 §. För att få avlägga examen för körkort av klass E krävs att examinand innehar körkort för bil som inte är förenat med prøvotid. Examen för körkort av klass BE får dock avläggas av examinand som innehaft körkort minst ett år.

Utöver vad som sägs i 1 mom. skall examinand för att få avlägga examen för körkort av

1) klass CE, under de fem år som föregått examen som huvudsyssla i en följd av minst tre månader ha kört bil för vars framförande krävs körkort av klass C,

2) klass C1E, på sätt som anges i 1 punkten kört bil för vars framförande krävs körkort av klass C1,

3) klass DE, inneha eller tidigare ha innehaft körkort för här avsedd fordonskombination eller fordon för vars framförande fordras körkort av klass D samt

4) klass D1E, inneha eller tidigare ha innehaft körkort för här avsedd fordonskombination eller fordon för vars framförande fordras körkort av klass D1. (2004/5)

Examen för att få körkort av klass CE, C1E, DE eller D1E kan även avläggas under förutsättning att examinand har erhållit av [landskapsstyrelsen] godkänd yrkesutbildning för förare. (2004/5)

Utöver vad i 1 och 2 mom. sägs krävs av den som önskar erhålla körkort av klass BE att han uppfyller i 26 § 2 mom. fastställda krav och av den som önskar erhålla körkort av klass CE eller C1E att han uppfyller i 28 § 2 mom. fastställda krav samt av den som önskar erhålla körkort av klass DE eller D1E att han uppfyller i 29 § 2 mom. fastställda krav. (1996/58)

Nytt 3 mom. varvid tidigare 3 mom. blivit 4 mom. (2004/5)

31 §. (2004/5) För att få avlägga examen för körkort av klass M och T krävs att examinand uppfyller i 26 § 2 mom. fastställda krav.

32 §. (2004/5) Den som vill avlägga examen skall ha uppnått en ålder av

a) 15 år för körkortsklass M eller T,

b) 16 år för körkortsklass A1 eller B1,

c) 18 år för körkortsklass B, C, C1, CE eller C1E, för körkortsklass CE och C1E endast under förutsättning att examinand erhållit den minimimängd förarundervisning som krävs enligt [landskapsstyrelsen] beslut,

d) 18 år för körkortsklass A i fråga om framförande av motorcykel med en effekt om 25 kW eller lägre och examinand saknar minst två års erfarenhet som förare av motorcykel av klass A1,

e) 21 år för körkortsklass A i fråga om framförande av motorcykel med en högre effekt än 25 kW eller vars förhållande mellan effekt och vikt överstiger 0,16 kW/kg om examinand saknar den i 11 § e punkten angivna erfarenheten och under förutsättning att examinand i enlighet med vad som sägs i 34 § avlägger körprov med en motorcykel vars effekt uppgår till minst 35 kW samt

f) 21 år för körkortsklass CE, C1E, D, D1, DE eller D1E, för körkortsklass CE och C1E i de fall examinand inte erhållit den i c punkten angivna förarundervisningen.

Bestämmelserna i c, e och f punkten skall inte inskränka bestämmelserna i rådets förordning (EEG) nr 3820/85 av den 20 december 1985 om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter.

33 §. Den som anmäler sig till förerexamen skall för besiktningsman förete

a) en tillförlitlig utredning om sin identitet samt

b) ett högst sex månader tidigare utfärdat intyg över erhållen förarutbildning eller teoriundervisning jämte ett minst en månad och högst sex månader tidigare utfärdat i 14 § 3 mom. avsett tillstånd till övningskörning eller utredning om tidigare utfärdat körkort och om körpraktik där sådant krävs. (1993/36)

För att få avlägga examen för körkort av klass M eller T krävs inte i 1 mom. b punkten nämnt intyg. (2004/5)

Den som anmäler sig till förerexamen för körkort av klass B, B1, C eller C1 får antas till examen tidigast 30 dagar från det att förarutbildningen påbörjats om inte motorfordonsbyrån medger annat. (1996/58)

34 §. Vid förerexamen skall examinand visa att han behärskar de ämnen som ingår i trafikundervisningen och att han kan tillämpa dessa kunskaper.

Förerexamen för körkort av klass M eller T omfattar endast ett teoriprov om inte besiktningsman anser också ett körprov nödvändigt. Förerexamen för övriga körkortsklasser omfattar ett teoriprov och ett körprov, som skall avläggas inom sex månader efter godkänt teoriprov. (2004/5)

Examinanden är skyldig att hålla erforderligt fordon för körprovet. Under körprovet anses han som förare.

35 §. Över godkänd examen skall besiktningsman utfärda intyg. (1993/36)

Har examinand inte godkänts i förerexamen kan besiktningsman som villkor för att avlägga ny examen föreskriva viss tilläggsundervisning.

5 kap. Utfärdande av körkort

36 §. Polismyndigheten kan efter ansökan utfärda körkort till sökande som har permanent bosättningsort i landskapet eller som kan intyga att de har studerat i landskapet i minst sex månader i följd. Körkortet skall vara utformat i enlighet med de i bilaga I till rådets direktiv 91/439/EEG ställda kraven. (2004/5)

Till ansökan skall fogas

a) två för körkortet lämpliga fotografier,
b) ett högst sex månader tidigare utfärdat läkarintyg, och om polismyndigheten finner det nödvändigt, intyg av specialläkare samt

c) intyg över högst sex månader tidigare godkänd förarexamen. (1993/36)

Polismyndigheten kan vid behov kräva att till ansökan om körkort skall fogas ämbetsbevis eller annan utredning varav tillförlitligt framgår personuppgifter och personbeteckning. (1993/36)

Sökande som är under 25 år gammal och som ansöker om körkort av klass A, A1, B, B1, M eller T skall, i stället för det intyg som avses i 2 mom. b punkten, på av polismyndigheten fastställd särskild blankett deklarerat sitt hälsotillstånd varvid han skriftligen skall medge att polismyndigheten kan kontrollera dessa uppgifter. Den sökande skall dock visa att han uppfyller de synkrav som anges i 26, 27 och 31 §§. (2004/5)

Den som dömts

1) för grovt rattfylleri eller

2) för rattfylleri och som tidigare dömts för rattfylleri eller grovt rattfylleri och mindre än tre år förflutit mellan gärningarna

skall dessutom till ansökan bifoga ett intyg över genomgången av [landskapsstyrelsen] godkänd kurs om alkohol och trafik samt ett läkarintyg över att de krav på frihet från missbruk av alkohol, narkotika eller läkemedel som ställs i bilaga III i rådets direktiv 91/439/EEG är uppfyllda. (2000/47)

37 §. Villkor för erhållande av körkort är

a) att sökanden uppfyller i 25-32 §§ angivna krav för den aktuella körkortsklassen,

b) att sökanden avlagt förarexamen som svarar mot körkortet,

c) att sökanden inte till följd av fortgående missbruk av alkohol eller annat berusningsmedel eller på grund av sina personliga egenskaper kan anses olämplig som förare,

d) (1995/74) att sökande inte är tilldelad körförbud och inte har meddelats körförbud i en av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt

e) att minst ett år förflutit sedan sökanden gjort sig skyldig till körning utan körkort, om inte synnerliga skäl finns för beviljande av körkort.

f) (2000/47) att sökande som avses i 36 § 5 mom. har företett i lagrummet avsedda intyg.

Examen som avses i 1 mom. b punkten krävs inte för den körkortsklass som avses i 32 § 1 mom. d punkten (mellantung motorcykel) i de fall sökanden har den i samma lagrum angivna erfarenheten. (2004/5)

Examen krävs inte heller för den körkortsklass som avses i 32 § 1 mom. e punkten (tung motorcykel) i de fall sökanden har minst två års erfarenhet som förare av fordon av den i 2 mom. angivna körkortsklassen. (2004/5)

37a §. (1996/58) När körkort av klass CE eller DE utfärdas beviljas också körkort av klass BE. När körkort

av klass CE utfärdas beviljas också körkort av klass DE om sökande innehar körkort av klass D.

38 §. Körkort av klass B, C eller C1 beviljas för en tid om två år (prövotid). Vad här sägs gäller dock inte om sökanden redan innehar körkort av annan klass än A, A1, B1, M eller T. I sådana fall utfärdas körkort i enlighet med bestämmelserna i 39 §. I 39 § avsett körkort utlämnas dock tidigast sex månader innan giltighetstiden för körkort förenat med prövotid utgår. (2004/5)

Under prövotiden skall sökanden

a) visa att han har de kunskaper och färdigheter samt den mognad som krävs för att framföra fordon i trafiken samt

b) genomgå av [landskapsstyrelsen] föreskriven tilläggsundervisning.

För sökande som visar att han uppfyller i 2 mom. ställda krav utfärdas körkort i enlighet med bestämmelserna i 39 §. Uppfylls inte kraven i 2 mom. måste sökanden förnya sin förarexamen enligt bestämmelserna i 4 kap. I de fall förarexamen förnyas utfärdas det i 39 § angivna körkortet under förutsättning att sökanden genomgår den i 2 mom. b punkten angivna tilläggsundervisningen inom två år efter det att förnyad förarexamen avlagts. (2004/5)

Om innehavaren av i 1 mom. avsett körkort utökar sin förarbehörighet under prövotiden, omfattar prövotiden vad som återstår av den ursprungliga prövotiden.

39 §. Körkort som inte är förenat med prövotid beviljas för en tid som upphör då körkortsinnehavaren fyller 70 år. Har sökanden fyllt 65 år beviljas körkortet för en tid av fem år. Giltighetstiden för körkort som berättigar till framförande av buss och tung fordonskombination upphör dock alltid när körkortsinnehavaren fyller 70 år.

Körkort kan beviljas på vissa villkor. (2004/5)

Polismyndigheten kan även utfärda körkort som endast ger rätt att framföra fordon vissa bestämda vägsträckor, inom vissa områden, under vissa tider på dygnet eller under vissa månader av året. Sådana körkort med specialvillkor utfärdas om det av medicinska skäl, ålder eller personliga förhållanden i övrigt kan anses påkallat. (2004/5)

Specialvillkor och övriga villkor kan ändras under körkortets giltighetstid. Körkort vars giltighetstid utgått kan förnyas enligt bestämmelserna i 43 §. (2004/5)

40 §. Polismyndigheten kan av särskild orsak utfärda ett temporärt körkort för sökande som uppfyller de i 37 § stadgade kraven. Temporärt körkort gäller högst tre månader. För sökande som innehar körkort kan polismyndigheten, under samma förutsättningar, medge utökad behörighet att framföra fordon.

41 §. Innehar sökanden tidigare utfärdat körkort eller temporärt körkort, skall det överlåtas till polismyndigheten då han erhåller nytt.

41a §. (2004/5) Har körkort förkommit, förstörts eller skadats så att det inte kan tydas utan svårighet eller så, att körkortsinnehavaren inte längre kan identifieras

M 14 Körkortslag (1991:79)

med hjälp av fotografiet, eller har körkortsinnehavarens namn ändrats, skall körkortsinnehavaren anstå om dubblettexemplar hos polismyndigheten. Begäran på grund av namnändring skall framställas inom tre månader efter det att ändringen gjorts. Dubblettexemplar beviljas även om körkortsinnehavaren har sin permanenta bosättningsort utanför landskapet, dock inte i någon av Europeiska unionens medlemsstater eller i en EES-stat.

Vid anhållan om dubblettexemplar av körkort skall körkortet, om det är i behåll, jämte två för körkortet lämpliga fotografier företes och överlämnas till polismyndigheten. Om körkortet inte längre finns i behåll skall skriftlig redogörelse avges för hur körkortet förkommit eller blivit förstört.

Åt den som på grund av i 1 mom. angivna omständigheter anhållit om dubblettexemplar kan polisen utfärda temporärt körkort för högst tre månader. Temporärt körkort skall överlämnas till polisen samtidigt som dubblettexemplar utfärdas.

Om förkommet körkort senare upphittas skall det utan dröjsmål överlämnas till polismyndigheten.

6 kap. Hälsokontroll och förnyande av körkort

42 §. En körkortsinnehavare skall inom två månader efter det han fyllt 45 år för polismyndigheten uppvisa ett utlåtande av läkare eller optiker om att kraven gällande synförmågan uppfylls. Den som har körkort av klass C, C1, D eller D1 eller innehar yrkeskörtillstånd beviljat med stöd av bestämmelserna i 9 kap. denna lag skall inom två månader efter att ha fyllt 50, 55, 60 eller 65 år för polismyndigheten uppvisa ett läkarintyg om att hälsokraven uppfylls. I detta moment avsedd skyldighet gäller dock endast om mer än fem år förflutit sedan körkortet utfärdades. (2004/5)

Föreligger skäl att befara att körkortsinnehavare inte längre uppfyller de hälsokrav som gäller för att få körkort, kan polismyndigheten ålägga honom att inom två månader förete nytt läkarintyg.

Motorfordonsbyrån skall underrätta körkortsinnehavaren om skyldigheten att förete läkarintyg samt om giltighetstiden för körkort som upphör i enlighet med 39 §. Sådan underrättelse skall göras senast tre månader innan intygen skall inges respektive giltigheten upphör. Eventuellt utebliven underrättelse befriar dock inte körkortsinnehavaren från i denna paragraf avsedd skyldighet. (1993/36)

42a §. (2004/5) Utan hinder av vad som stadgas om tystnadsplikt har en läkare, då denne konstaterar att hälsotillståndet för den som ansöker om körkort eller som innehar körkort annat än tillfälligt försämrats så att han eller hon inte längre uppfyller de hälsokrav som är förutsättningen för beviljande av körkort, rätt att anmäla därom till polismyndigheten.

Innan i 1 mom. avsedd anmälan görs skall patienten underrättas om läkarens rätt att göra sådan anmälan och om hur patientens hälsotillstånd inverkar på dennes körförmåga.

I anmälan som avses i 1 mom. kan endast ges uppgifter om

1) att den person som anmälan gäller inte uppfyller de hälsokrav som är förutsättning för beviljande av körkort samt

2) vilka tilläggsåtgärder läkaren föreslår.

43 §. Ansökan om förnyande av körkort görs hos polismyndigheten. Till ansökan skall fogas

1) ett högst tre månader tidigare utfärdat läkarintyg och, om polismyndigheten anser det nödvändigt, intyg av specialläkare,

2) två för körkortet lämpliga fotografier samt

3) om polismyndigheten anser det nödvändigt, intyg över godkänt körprov eller utredning rörande sökandens förmåga att säkert framföra fordon.

Uppfyller sökande i 1 mom. stadgade krav skall körkortet förnyas för en tid av högst fem år. Körkort med behörighet att framföra fordonsklasserna CE, C1E, D, D1, DE eller D1E kan inte förnyas. (1996/58)

Polismyndigheten skall anmäla till motorfordonsbyrån när körkort förnyats.

7 kap. Körförbud

44 §. Körförbud kan tilldelas av domstol i enlighet med vad därom är föreskrivet i vägtrafiklagen för landskapet Åland eller av polismyndighet eller polisman i enlighet med bestämmelserna i detta kapitel. Körförbud som tilldelas av domstol kan vara villkorligt.

45 §. Polisman skall tilldela körkortsinnehavare ett tio dagar långt körförbud om körkortsinnehavaren med motordrivet fordon bevisligen överskridit på väg gällande hastighetsbegränsning eller fordonsbegränsad hastighet med minst 30 km i timmen. Polismannen skall samtidigt omhändertaga körkortet.

Polisman kan i fall som avses i 1 mom. berättiga den som tilldelats körförbud att avsluta pågående färd, om det kan ske utan att trafiksäkerheten äventyras.

Har i 1 mom. avsett körförbud tilldelats person som inte är bosatt i landskapet och skall denna avbryta sin vistelse i landskapet och därför är i behov av sitt körkort, kan polismyndigheten avbryta verkställigheten av körförbudet och återlämna körkortet. Om person som avses i detta moment inom sex månader återvänder till landskapet är han skyldig att meddela polismyndigheten. Polismyndigheten skall i sådant fall omhändertaga körkortet och tilldela honom körförbud för en tid motsvarande vad som återstod av det först tilldelade körförbudet.

Den som tilldelats körförbud med stöd av bestämmelserna i denna paragraf har rätt att få sitt ärende prövat av polismyndigheten. Polismyndigheten skall avgöra sådant ärende i brådskande ordning.

Kan hastighetsöverträdelse anses försvarbar för att körkortsinnehavaren därigenom avsett att undanröja trängande fara för eget eller annans liv eller hälsa eller av annat synnerligen vägande skäl får polisman avstå från att tilldela körförbud som avses i 1 mom.

46 §. Körkortsinnehavare skall tilldelas körförbud av polismyndigheten

a) om han inte längre uppfyller kraven för att få körkort,

b) om han inte företett läkarintyg inom föreskriven tid eller avlagt föreskriven ny examen,

c) om han vid framförande av motorfordon gjort sig skyldig till annan än i 45 § avsedd gärning som är straffbar enligt vägtrafiklagen för landskapet Åland och som tyder på allvarlig likgiltighet för trafiksäkerheten eller om han gjort sig skyldig till körning utan körkort,

d) (2004/5) om han tre gånger inom ett år alternativt fyra gånger inom två år, eller som innehavare av körkort förenat med provotid två gånger inom ett år, gjort sig skyldig till gärning som är straffbar enligt vägtrafiklagen för landskapet Åland, med undantag för andra gärningar som bestraffas med ordningsbot än fortkörningsförelseer, eller till detektorförelseer som avses i landskapslagen (2003:11) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen.

e) (1993/36) om han framfört fordon trots gällande körförbud eller

f) om han utomlands har dömts för trafikfylleri eller där gjort sig skyldig till sådan gärning.

I 1 mom. a och b punkterna avsett körförbud gäller tillsv vidare.

I 1 mom. c, d, e och f punkterna avsett körförbud gäller för en tid av högst sex månader. I fall som här avses kan polismyndigheten, i stället för att tilldela körförbud, förordna att körkortsinnehavare skall undergå ny förarexamen. (1993/36)

Den som tilldelats körförbud med stöd av bestämmelserna i 1 mom. c punkten, med undantag för körning utan körkort, har rätt att få sitt ärende prövat av domstol om han anmäler ärendet dit inom en vecka från det att han fick del av beslutet. Görs sådan anmälan skall domstolen utan dröjsmål underrätta polismyndigheten om att ärendet är anhängiggjort. Polismyndigheten skall i sådant fall utan dröjsmål återlämna körkortet. Finner domstolen att skäl för körförbud föreligger skall den avgöra för hur lång tid körförbudet skall gälla. Denna tid får dock inte överstiga den tid polismyndigheten ursprungligen fastställde. Domstolen kan inte förklara här avsett körförbud villkorligt. (2004/5)

46a §. (1993/36) Körkort skall återkallas efter fem år från det beslut om körförbud tillsv vidare enligt 46 § fattades, om inte körförbudet före det upphävts.

47 §. Polisman skall tilldela körkortsinnehavare temporärt körförbud och omedelbart omhändertaga körkort

1) om körkortsinnehavaren på sannolika skäl gjort sig skyldig till rattfylleri eller grovt rattfylleri,

2) om körkortsinnehavaren befars ha gjort sig skyldig till grovt äventyrande av trafiksäkerheten eller körning under påverkan av rusmedel eller

3) om förutsättningar för att tilldela körkortsinnehavaren körförbud enligt bestämmelserna i 46 § 1 mom. c, d eller e punkten sannolikt finns.

Polisman kan i fall som avses i 1 mom. 3 punkten berättiga den som tilldelats temporärt körförbud att avsluta pågående färd, om det kan ske utan att trafiksäkerheten äventyras.

48 §. Har temporärt körförbud tilldelats körkortsinnehavare med stöd av 47 § 1 mom. 1 punkten gäller detta tills domstol avgjort ärendet. I de fall som avses i 47 § 1 mom. 2 punkten skall polismyndigheten utan dröjsmål till prövning uppta frågan om det temporära körförbudet skall bestå. Är det därvid sannolikt att den som tilldelats temporärt körförbud gjort sig skyldig till gärning som avses i 47 § 1 mom. 2 punkten skall polisen besluta att det temporära körförbudet gäller tills domstol avgjort ärendet.

Är det på grundval av förundersökningen uppenbart att domstol kommer att tilldela villkorligt körförbud kan polismyndigheten besluta att det temporära körförbudet skall upphöra redan innan domstolen avgjort ärendet.

I de fall som avses i 47 § 1 mom. 3 punkten skall den polisman som tilldelat temporärt körförbud omedelbart underrätta sin förman. Polismyndigheten skall därefter ofördröjligen avgöra ärendet.

Om åtal inte väcks för en gärning som avses i 47 § 1 mom. 1 och 2 punkten eller åtalet förkastas eller om körförbud tilldelas villkorligt skall polismyndigheten omedelbart återlämna körkortet. Polismyndigheten skall också omedelbart återlämna körkort när körförbud som avses i 47 § 1 mom. 3 punkten inte tilldelas. Skall temporärt körförbud upphöra och körkort återlämnas enligt bestämmelserna i denna paragraf men körkortsinnehavaren gjort sig skyldig till gärning som avses i 45 §, skall körförbudet dock gälla under den tid som avses i 45 §.

49 §. Polismyndigheten kan i stället för att tilldela körförbud tilldela körkortsinnehavaren varning om, med beaktande av hur mycket han årligen kör och andra omständigheter, de i 46 § 1 mom. d punkten nämnda förelseer inte skall anses vittna om likgiltighet för bestämmelserna och för de påföljder som ådömts eller ålagts honom för brott mot dem. Körförbud som avses i 45 § kan dock inte ersättas med varning.

Har varning tilldelats körkortsinnehavare kan ny varning inte utan synnerliga skäl tilldelas honom under en tid av ett år från tidpunkten för den första varningen.

50 §. Polismyndigheten kan förordna att körkortsinnehavare skall förnya sitt körkort om han upprepade gånger gjort sig skyldig till överträdelse av vägtrafiklagen för landskapet Åland om det med anledning därav finns sannolika skäl att befara att han inte upprätthållit sin körskicklighet.

Innan körkort återlämnas till den som varit tilldelad körförbud kan polismyndigheten kräva att nytt läkarintyg företes. Kravet på ny examen gäller dock inte i de fall körförbud varit i kraft längre tid än sex månader men där körförbudet efter överklagande undanröjs eller bestäms till en tid understigande sex månader.

När polismyndigheten återlämnar körkort skall motorfordonsbyrån ofördröjligen underrättas.

50a §. (2000/47) Innan körkortet återlämnas efter att körförbud meddelats en person som avses i 36 § 5 mom., skall personen i fråga uppvisa intyg över genomgången av [landskapsstyrelsen] godkänd kurs om

M 14 Körkortslag (1991:79)

alkohol och trafik samt ett läkarintyg över att de krav på frihet från missbruk av alkohol, narkotika eller läkemedel som avses i rådets direktiv 91/439/EEG är uppfyllda.

Har villkorligt körförbud meddelats, skall i 1 mom. avsedda intyg företes inom den prövotid under vilken det villkorliga körförbudet gäller.

8 kap. Bestämmelser om annat än åländskt körkort

51 §. (2004/5) Polismyndigheten kan utfärda internationellt körkort som motsvarar innehavarens åländska körkort till den som har permanent bostättningsort i landskapet och fyllt 18 år.

52 §. (1995/74) Körkort som utfärdats i en av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som anslutit sig till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet berättigar, inom gränserna för dess giltighet, till framförande av motorfordon i landskapet.

Innehavare av i 1 mom. avsett körkort som förlagt sin permanenta bostättningsort till landskapet har rätt till ett åländskt körkort av motsvarande klass utan krav på föreexamen. Innan polismyndigheten utfärdar det åländska körkortet skall innehavaren överlämna det gamla körkortet till polismyndigheten. Polismyndigheten skall återlämna det gamla körkortet till den myndighet som utfärdat det och ange skälen för detta.

52a §. (1993/36) Nationellt eller internationellt körkort, som uppfyller bestämmelserna i vägtrafikavtalet i Genève av år 1949 eller avtalet i Wien av år 1968, berättigar inom gränserna för dess giltighet den som är stadigvarande bosatt i en stat ansluten till något av avtalen att framföra motordrivet fordon i landskapet under ett år från den dag körkortsinnehavaren anlände till ett nordiskt land, om han uppfyller ålderskravet för att framföra fordon av ifrågaklass.

Den som har i 1 mom. avsett körkort har rätt att erhålla körkort av klass B om han

a) visar att han kört bil i ett nordiskt land under minst sex månader och

b) ansöker om körkort inom sex månader efter det att hans rätt att framföra fordon enligt 1 mom. upphört.

Andra än i 52 § 1 mom. eller i 1 mom. i denna paragraf nämnda körkort är inte giltiga i landskapet, om inte annat följer av internationella avtal. Polismyndigheten kan dock utfärda körkort av klasserna A eller B för högst ett år åt den som har körkort utfärdat i annat än i 1 mom. avsedd stat om han uppfyller för körkortsklassen fastställda hälsokrav och i 37 § c-e punkterna nämnda villkor.

Polismyndigheten kan åt den som enligt intyg av utrikesministeriet hör till diplomatkåren och som har utländskt körkort utfärda körkort som motsvarar det utländska körkortet utan att ny föreexamen krävs.

När åländskt körkort utfärdas enligt bestämmelserna i denna paragraf skall det utländska körkortet överlämnas till polismyndigheten. Detta körkort återlämnas på begäran när körkortsinnehavaren lämnar landskapet, varvid det åländska körkortet samtidigt skall överlämnas till polismyndigheten.

9 kap. Yrkeskörtillstånd

53 §. För att få framföra personbil i yrkesmässig persontrafik fordras, förutom giltigt körkort, av polismyndigheten utfärdat yrkeskörtillstånd.

54 §. Villkor för att erhålla yrkeskörtillstånd är att sökanden

a) under en tid av minst ett år innehaft körkort som berättigar till att framföra bil,

b) (1993/36) uppfyller de hälsokrav som fastställts för körkort av klass C,

c) inte på grund av sina personliga egenskaper kan anses olämplig att yrkesmässigt framföra personbil samt

d) har tillräcklig lokalkännedom samt kännedom om bestämmelserna om yrkesmässig persontrafik.

55 §. Yrkeskörtillstånd får inte beviljas sökande som fyllt 70 år. Om beviljande och indragning av yrkeskörtillstånd i övrigt gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om beviljande av körkort och tilldelande av körförbud.

10 kap. Körkortsregister

56 §. Motorfordonsbyrån skall föra körkortsregister. I körkortsregistret skall intas följande uppgifter om körkortsinnehavare:

a) fullständigt namn, personbeteckning och adress,
b) de fordonsklasser körkortet berättigar att framföra samt eventuella villkor,

c) uppgifter om beviljande av körkort, yrkeskörtillstånd och trafikläarkort samt om tilldelande av körförbud,

d) (2003/12) straff och andra påföljder som ådömts för brott som nämns i 78 § 1 mom. vägtrafiklagen för landskapet Åland eller för annat vid framförande av motorfordon begånget brott för vilket straff är stadgat i vägtrafiklagen för landskapet Åland, med undantag för andra gärningar som bestraffas med ordningsbot än fortkörningsförseelser, eller för detektorförseelse som avses i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen,

e) uppgifter om förarundervisning och -examen samt

f) uppgifter om tillstånd till transport av farliga ämnen.

Registret upptar även personuppgifter om de personer som saknar körkort och som dömts till straff och andra påföljder för brott som nämns i 1 mom. d punkten samt uppgifter om de straff och andra påföljder som nämnda personer ådömts för dessa brott.

Registret upptar även ovan i 1 mom. a-d punkterna avsedda uppgifter om sådana i landskapet bosatta innehavare av i nordiskt land utfärdat körkort vilka dömts till straff för i 2 mom. avsedd handling.

4 mom. upphävt (2004/5).

Finner myndighet vid handläggning av uppgifter i körkortsregistret oriktigheter i dessa skall myndigheten omedelbart anmäla detta till motorfordonsbyrån.

57 §. Uppgifter ur körkortsregistret får lämnas endast till polismyndigheten och andra myndigheter som

handlägger körkortsärenden samt till den som uppgifterna gäller.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. kan [landskapsstyrelsen] tillåta att visst begränsat material i körkortsregistret under dess tillsyn studeras för vetenskaplig forskning eller annat därmed jämförligt ändamål.

Den som behandlar i körkortsregistret ingående uppgifter eller som med stöd av 2 mom. tillåtits studera material i registret får inte för utomstående yppa att i registret antecknad person fråntagits sitt körkort eller att körkortet återkallats, eller lämna uppgift om brott som förövats av sådan person.

11 kap. Särskilda bestämmelser

58 §. Den som bryter mot den i 57 § avsedda skyldigheten att hemlighålla uppgift skall, om inte gärningen bör bestraffas som tjänstebrott, dömas för brott mot skyldigheten att hemlighålla uppgifter i körkortsregistret till böter eller till fängelse i högst sex månader.

Den som på annat än i 1 mom. avsett sätt bryter mot denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser skall dömas till straff i enlighet med vad därom är föreskrivet i vägtrafiklagen för landskapet Åland.

Angående domstols rätt att avstå från att ådöma straff, åklagares rätt att avstå från att väcka åtal samt polismans rätt att tilldela anmärkning finns bestämmelser i vägtrafiklagen för landskapet Åland.

59 §. Besvär över polismyndighetens beslut enligt denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser anförs inom trettio dagar hos [landskapsstyrelsen].

I annat än i 3 mom. avsett beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag får, såvitt gäller lagligheten av beslutet, ändring sökas genom besvär i enlighet med vad därom är föreskrivet i [lagen om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 182/1979)].

Motorfordonsbyråns eller besiktningsmans beslut kan inom trettio dagar överklagas hos [landskapsstyrelsen]. I [landskapsstyrelsens] beslut får ändring inte sökas.

I denna paragraf nämnda tider räknas från den dag vederbörande fått del av beslutet, sagda dag oräknad.

Med stöd av denna landskapslag meddelade beslut kan verkställas oaktat besvär.

60 §. [Landskapsstyrelsen] kan på synnerliga skäl medge undantag från de ålders- och hälsokrav som gäller för körkort och yrkeskörtillstånd för personbil.

61 §. (2004/5) [Landskapsstyrelsen] fastställer hur körkort, anmälningar, intyg och tillstånd som avses i denna lag skall vara utformade.

62 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdelsebestämmelse (1991/79):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1992.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1973:39) den 11 juni 1973 om körkort och land-

skapsförordningen (1973:64) den 23 november 1973 om körkort.

Bestämmelserna i 2 § 2 mom. rörande krav på förarbevis för att få framföra moped träder i kraft den 1 juni 1993 och tillämpas på mopedförare födda den 1 juni 1978 och senare.

Körkort utfärdade enligt den nu upphävda lagen berättigar även framdeles till framförande av fordon i enlighet med den behörighet som anges i körkortet. Vid förnyande eller utbyte av sådant körkort skall bestämmelserna i denna lag tillämpas.

Tillstånd att upprätthålla bilskola utfärdade enligt den nu upphävda lagen gäller i enlighet med vad som anges i tillståndet. Vid förnyande av sådant tillstånd skall bestämmelserna i denna lag tillämpas.

Ikraftträdandebestämmelse (1996/58):

Denna lag träder i kraft den 1 september 1996.

Körkort som beviljats innan denna lag träder i kraft är fortfarande giltiga utan hinder av bestämmelserna i 26 § 2 mom., 27 § 2 mom., 28 § 2 mom., 29 § 2 mom., 30 § 3 mom. och 31 §, om innehavaren uppfyller de hälsokrav som anges i denna lag eller de hälsokrav som gällde då körkortet beviljades. Undantag från de hälsokrav som gäller för körkort och yrkeskörtillstånd som beviljats innan denna lag träder i kraft är fortfarande giltiga, om något annat inte följer av beslutet om undantag.

Ikraftträdandebestämmelse (2004/5)

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2004.

Mopedförare födda före den 1 juni 1978 som varken innehar mopedförarbevis eller giltigt körkort eller som endast innehar mopedförarbevis skall inom fem år räknat från den dag denna lag träder i kraft i enlighet med bestämmelserna i 5 kap. ansöka om giltigt körkort. Någon avgift i samband med att körkort beviljas behöver dock inte erläggas i de fall ansökan endast avser körkort av klass M.

Förarbevis utfärdade i landskapet Åland äger samma giltighet som körkort ända fram till dess körkort beviljas, dock inte längre än till utgången av den i 1 mom. sagda femårsperioden.

Förarbevis vilka utfärdats innan denna lag träder i kraft skall under övergångsperioden vara kvar i registret, dock inte efter det att körkort beviljats.

M 15 Landskapslag (1976:33) om yrkesmässig trafik

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. (1993/17) *Begreppet yrkesmässig trafik*

I denna lag regleras sådan yrkesmässig trafik som innebär att motorfordon jämte förare mot betalning ställs till allmänhetens eller viss uppdragsgivares förfogande för person- eller godsbefordran på väg som avses i vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland.

Se M 4, Vägtrafiklag (1983:27), 2 §.

M 15 LL (1976:33) om yrkesmässig trafik

2 §. *Bedrivande av yrkesmässig trafik*

1. Den som ämnar bedriva yrkesmässig trafik är skyldig att utverka tillstånd härtill (*trafik tillstånd*).

2. Från tillståndsskyldighet är undantagna:

a) godstransporter med traktor som dess ägare behöver för lantbruk som han bedriver;

b) (1993/17) transporter av lätta varuförsändelser med fordon eller fordonskombination vars totalvikt är högst 3.500 kg;

c) transporter avseende uteslutande bärning och därmed jämförbar bogsering av fordon;

d) transporter med ambulansbil, som innehas av staten, landskapet, kommun, kommunalförbund, sjukhus eller allmännyttigt samfund;

e) avfallstransporter med fordon som innehas av kommun eller av kommuner gemensamt;

f) befordran vid färd med personbil till eller från egen arbetsplats av högst fyra passagerare på väg till eller från arbetsplats.

3 §. *Linje- och beställningstrafik*

1. Med *linjetrafik* förstås i denna lag yrkesmässig trafik för regelbunden befordran av passagerare eller gods på viss vägsträcka eller mellan vissa orter under sådana omständigheter att bestämmanderätten i fråga om bilens utnyttjande icke tillkommer viss trafikant eller vissa trafikanter gemensamt.

2. Yrkesmässig trafik som icke är att hänföra till linjetrafik, benämnes *beställningstrafik*.

2 kap. Gemensamma bestämmelser

4 §. *Ansökan om trafik tillstånd*

Ansökan om trafik tillstånd skall göras skriftligen hos [landskapsstyrelsen]. I ansökan skall anges vilket slag av trafik sökanden avser att bedriva, fordonets art och antal fordon, samt *övervakningsorten* för linjetrafik eller *stationsplatsen* för beställningstrafik. Till ansökan skall fogas tre kopior av ansökningshandlingens och, om sökanden inte är landskapets eller statens inrättning eller en kommun, en utredning om att sökanden råder över sig själv och sin egendom eller, om sökanden är en juridisk person, utdrag ur handels- eller föreningsregistret samt bolagsordningen, bolagsavtalet eller stadgarna, samt utredning om att sökanden är berättigad att idka näring i landskapet. Dessutom skall en utredning inges om vem som är ansvarig för trafiken samt ett intyg över att han råder över sig själv och sin egendom. (2000/4)

2. Ansökan om tillstånd till linjetrafik skall utöver vad i 1 mom. anges, innehålla uppgifter om linjesträckningen samt därom huruvida trafiken skall omfattas av persontrafik eller godstrafik eller bådadera, och, i förekommande fall, den turlista för befordringen, som önskas fastställd. Till ansökan skall dessutom fogas kartblad i tre exemplar, på vilka linjen och, då ansökan avser godstrafik, eventuella uppsamlings- och distributionsområdena noggrant utmärks.

3. [Landskapsstyrelsen] kan vid behov genom kungörelse i en i landskapet allmänt spridd tidning eller på annat lämpligt sätt uppmana dem som önskar bedriva yrkesmässig trafik att ansöka om tillstånd här- för. (1978/40)

4. [Landskapsstyrelsen] kan vid behov fordra att ansökan genom sökandens försorg kompletteras även med annan utredning än den som är omnämnd i denna paragraf. (1978/40)

Intyg över att person råder över sig och sin egendom ges av tingsrätten.

5 §. (1978/40) *Utlåtanden*

[Landskapsstyrelsen] avgör ansökan om trafik tillstånd med beaktande av bestämmelserna i 6 § sedan utlåtanden vid behov införskaffats av vederbörande polismyndighet och sammanslutningar av utövare av yrkesmässig trafik samt av vederbörande kommuner, vilka berörs av den tillämnade trafiken. Då skäl därtill prövas föreligga, kan [landskapsstyrelsen] höra även andra myndigheter eller organisationer samt införskaffa annan erforderlig utredning.

6 §. (2000/4) *Prövning av ansökan*

Vid prövning av ansökan om linje- och beställningstrafik för befordran av passagerare skall efterfrågan av den planerade trafik tjänsten, redan befintliga trafik tjänster och den planerade trafik tjänstens ändamålsenlighet beaktas.

Trafik tillstånd får endast ges till den som bedöms vara lämplig att driva verksamheten med hänsyn till vad som i denna lag bestäms om solvens, yrkeskunskande och tillförlitlighet.

Ansöker en juridisk person om trafik tillstånd skall den eller de som ansvarar för trafiken uppfylla kraven i 2 mom.

6a §. (2000/4) *Ekonomiska resurser*

Den som söker trafik tillstånd för att yrkesmässigt bedriva godstransporter på väg eller persontransporter på väg med fordon avsedda för att transportera fler än nio personer inklusive föraren skall ha tillräckliga ekonomiska resurser för att på ett tillbörligt sätt kunna starta och driva företaget.

Den som söker trafik tillstånd anses ha tillräckliga ekonomiska resurser om han eller hon förfogar över kapital och reserver till ett värde av minst 9000 euro när endast ett fordon används och 5000 euro för varje ytterligare fordon.

Den som innehar ett trafik tillstånd skall kunna styrka att han eller hon fortlöpande uppfyller kravet på ekonomiska resurser.

6b §. (2000/4) *Yrkeskunskande*

Den som söker trafik tillstånd för att yrkesmässigt bedriva godstransporter på väg eller persontransporter på väg med fordon avsedda för att transportera fler än nio personer inklusive föraren skall visa att han eller hon har yrkeskunskande.

Kravet på yrkeskunskande skall anses uppfyllt av den som har godkänts vid ett skriftligt prov anordnat av [landskapsstyrelsen].

Provet skall avse de kunskaper som en tillståndshavare bör ha i fråga om rättsregler, företagsledning och ekonomisk ledning av ett företag, tekniska normer och driftsförhållanden samt trafiksäkerhet.

Kravet på yrkeskunskande skall även anses uppfyllt av den som kan visa ett bevis om yrkesmässig kompetens som har utfärdats av en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) i enlighet

med rådets direktiv 96/26/EG av den 29 april 1996 om rätt att yrkesmässigt bedriva person- och gods-transporter på väg och om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för att främja ett effektivt utnyttjande av dessa transportörers etableringsrätt på området för nationella och internationella transporter.

6c §. (2000/4) Tillförlitlighet

Kravet på tillförlitlighet avses inte uppfyllt av den som har dömts för

- 1) allvarliga brott, inräknat ekonomiska brott,
- 2) allvarliga överträdelser av
- a) denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen,
- b) bestämmelser om löne- och anställningsförhållanden i branschen eller
- c) författningar om vägtrafik och vägtransporter, särskilt bestämmelser om förarens kör- och vilotider, fordons vikt och mått, fordons utrustning och beskaftenhet eller bestämmelser av väsentlig betydelse för trafiken, trafiksäkerheten eller skyddet av miljön.

Om en ansökan om trafiktillstånd avslås på grund av omständigheter som anges ovan skall en tid på mellan sex månader och fem år bestämmas, under vilken sökanden skall anses olämplig att driva yrkesmässig trafik.

7 §. Beviljande av trafiktillstånd

Trafiktillstånd beviljas för viss tid enligt [landskapsstyrelsens] prövning. I tillståndet skall anges den tidpunkt då trafiken senast skall inledas, och beträffande linjetrafik, linjens sträckning och övervakningsorten samt beträffande beställningstrafik stationsplatsen, den person som ansvarar för trafik som utövas av en juridisk person samt övriga villkor som skall iakttagas. Trafiktillstånd för beställningstrafik berättigar innehavaren till att bedriva trafik i hela landskapet. Där så erfordras kan dock trafiktillstånd beviljas enbart för elevskjutsning, gällande endast viss skjutssträcka under visst eller vissa läsår. (2000/4)

2. Utöver vad i 1 mom. anges fastställs beträffande personlinjetrafik antalet turer och tidtabell. Beträffande godslinjetrafik fastställs de veckodagar eller antalet dagar i veckan då trafik skall bedrivas och de till linjen anslutna uppsamlings- och distributionsområdena samt antalet bilar som skall insättas i trafik.

3. Utöver vad i 1 mom. anges fastställs beträffande beställningstrafik antalet bilar som skall insättas i trafik.

Avskrift av beslut, varigenom [landskapsstyrelsen] meddelat trafiktillstånd, skall sändas till polismyndigheten på övervakningsorten eller stationsplatsen samt vid behov även till andra myndigheter och organisationer. (2000/4)

Då ett trafiktillstånd för beställningstrafik förnyas eller senast vart femte år skall [landskapsstyrelsen] kontrollera att tillståndshavaren uppfyller de förutsättningar som krävs enligt 6 § 2 mom. för bedrivande av yrkesmässig trafik. (2000/4)

8 §. Skyldighet att befordra personer och gods

1. Linjetrafiktillstånd innefattar skyldighet att befordra personer och gods i enlighet med tillståndet. I fordon i linjetrafik skall avgiftsfri befordran beredas polisman, trafikinspektör och besiktningsman, samt person, som särskilt förordnats att övervaka trafiken eller utföra trafikundersökning. (1978/40)

2. Föreligger ej överstigliga hinder eller andra giltiga skäl, är idkare av beställningstrafik skyldig att på begäran ombesörja befordran i enlighet med trafiktillståndet.

3. Ansökan om upphörande med eller inskränkande av linjetrafik under tillståndets giltighetstid kan bifallas, om trafiken icke är nödvändig eller om det icke är möjligt för tillståndshavaren att, inom ramen för lönsamheten av hela den verksamhet han bedriver för att upprätthålla yrkesmässig trafik, omhänderha den trafik som avses i tillståndet, eller om den trafik som skall upphöra eller inskränkas kommer att ändamålsenligt ersättas med annan trafik. (1978/40)

9 §. (1995/45) Skyldighet att förete trafiktillstånd

1. Den som bedriver yrkesmässig trafik skall i fordonet medföra trafiktillståndet i original. Tillståndet skall på begäran visas upp för polisen.

2. Underlåter innehavare av trafiktillstånd att inleda trafiken vid i trafiktillståndet angiven tidpunkt, förfaller tillståndet.

10 §. Ändring av trafiktillstånd

[Landskapsstyrelsen] kan ändra bestämmelserna i trafiktillståndet om det är nödvändigt på grund av ändrade förhållanden eller annan särskild orsak.

11 §. Övervakning

1. Polisen övervakar att trafikidkare utövar trafiken enligt gällande bestämmelser och särskilt att tidtabellerna, taxorna och tillståndsvillkoren iakttas. (1995/45)

2. Polismyndigheten på övervakningsorten kan på ansökan tillåta att linje tillfälligt ändras eller att trafiken inställs på grund av tvingande orsak.

3. Polisen skall avbryta en transport om den som utför transporten inte genast kan visa upp trafiktillståndet. Om det finns anledning att anta att det transporterade godset tar skada om transporten inte får fortsätta eller om det är fråga om personbefordran eller om det föreligger andra särskilda skäl skall polisen tillåta att transporten fortsätter. (1995/45)

12 §. Ändring och förnyande av tillstånd

1. Till ansökan om ändring eller förnyande av trafiktillstånd skall fogas tillståndet i original eller i styrkt avskrift. Vid behov kan också annan utredning föreskrivas.

2. Vid avgörande av ansökan om ändring eller förnyande av trafiktillstånd skall [landskapsstyrelsen] i nödigbefunna delar beakta bestämmelserna i 5 § samt särskilt fästa avseende vid huru sökanden utövat den trafik, som bedrivits på grund av det tillstånd som önskas ändrat eller förnyat.

13 §. Statistiska uppgifter

Trafikidkare skall vid äventyr att trafiktillståndet återkallas lämna statistiska uppgifter om trafiken i en-

M 15 LL (1976:33) om yrkesmässig trafik

lighet med av [landskapsstyrelsen] meddelade anvisningar.

3 kap. Persontrafik**14 §. Beställningstrafik med buss**

Idkare av personlinjetrafik har rätt att efter beställning uthyra buss, motsvarande fordon eller fordonskombination jämte förare för tillfällig transport eller färd även till orter utanför den egentliga linjen om ej den regelbundna trafiken lider men därav.

15 §. Tidtabeller och körår

1. De utövare av linjetrafik som under följande körår ämnar bedriva personlinjetrafik skall årligen vid de tidtabellsmöten som [landskapsstyrelsen] sammankallar och till vilka även polismyndigheten skall kallas framlägga sitt förslag till tidtabell för följande körår. Förslag till ändrade tidtabeller skall inom två veckor efter tidtabellsmötet tillställas polismyndigheten, som likaledes inom två veckor vidarebefordrar förslagen jämte sitt eget utlåtande till [landskapsstyrelsen]. (2000/4)

2. Tidtabellsansökningar som ej behandlats vid tidtabellsmöte handlägges i samma ordning som ansökningar om trafiktillstånd.

3. Samtliga trafiktillståndsinnehavare skall skriftligen underrättas om tiden och platsen för tidtabellsmöte.

4. [Landskapsstyrelsen] fastställer före körårets ingång de tidtabeller vilka föreslagits ändrade, varvid skall beaktas övriga trafikförbindelser och tillses, att turerna längs samma väg ej inverkar störande på varandra. Vid behov kan [landskapsstyrelsen] ändra fastställd tidtabell.

5. Trafikidkare skall på lämpligt sätt bringa fastställd tidtabell och trafiktaxa till allmän kännedom.

6. Köråret i personlinjetrafik räknas från början av juni till utgången av följande maj månad.

7. Representanter för kommunerna inom trafikens verksamhetsområde skall beredas tillfälle att delta i tidtabellsmötena, och dem skall i tillräckligt god tid på förhand tillställas avskrifter av de handlingar som skall behandlas vid tidtabellsmöte. Kommunerna skall efter tidtabellsmötet ofördröjligen tillställa [landskapsstyrelsen] sina eventuella utlåtanden om tidtabellerna. (1978/40)

16 §. (2000/32) Polismästaren vid Ålands polismyndighet får då tillfällig offentlig nöjestillställning eller annat dylikt evenemang anordnas bevilja idkare av busstrafik interimistiskt tillstånd att befordra personer till platsen för nöjestillställningen och därifrån om dylika transporter på ett ändamålsenligt sätt inte kan utföras inom ramen för den normala linjetrafiken. I sådan trafik skall fastställd linjetaxa följas.

Paragrafrubriken avlägsnades genom (2000/32).

17 §. (2000/4) *Beställningstrafik med personbil*

Beställningstrafik för personbefordran med personbil får bedrivas inom stationsplatsen samt, för utförande av beställning, även utanför denna. Har beställd körning avslutats utanför stationsplatsen, skall bilen återföras till dess stationsplats. Under återfärden får

bilen även utan föregående beställning tas i bruk för personbefordran.

4 kap. Godstrafik**18 §. Upprätthållande av turerna och anlitande av ersättningsfordon**

1. Innehavare av tillstånd att bedriva godslinjetrafik skall köra i tillståndet angivna turer. Tillståndshavaren har rätt att tillfälligt i trafik insätta erforderligt antal ersättningsfordon för att fylla trafikbehovet på linjen. Han har därvid även rätt att använda honom tillhöriga fordon som är i trafik med stöd av andra trafiktillstånd, såvida detta icke medför olägenheter för trafik som idkas med stöd av dessa tillstånd. (1978/40)

2. Innehavare av tillstånd att bedriva godslinjetrafik har rätt att vid behov i sin trafik använda förhyrt ersättningsfordon jämte förare såframt uthyraren själv är person som utövar yrkesmässig trafik.

3. I fordon som avses i 2 mom. skall medföras avskrift av tillståndet för linjen och intyg av trafikidkaren att han hyrt fordonet såsom ersättningsfordon för sin linje för den i intyget angivna tiden.

19 §. Körår samt offentliggörande av turlista

1. Köråret för godslinjetrafik sammanfaller med kalenderåret.

2. Idkare av godslinjetrafik skall årligen på lämpligt sätt bringa sin turlista för köråret till allmän kännedom. Avskrift av turlistan skall tillställas polismyndigheten på övervakningsorten.

5 kap. Särskilda bestämmelser**20 §. Straffbestämmelser**

Den som bryter mot bestämmelserna i denna lag eller med stöd därav utfärdade föreskrifter straffas med böter, om ej för gärningen annorstädes är stadgat strängare straff.

21 §. (1978/40) *Återkallande av trafiktillstånd*

Trafiktillstånd kan av [landskapsstyrelsen] återkallas eller för viss tid indragas om dess innehavare ej längre uppfyller förutsättningarna för erhållande av tillstånd, underlåter att iakttaga villkoren i tillståndet, underlåter att utöva trafiken på behörigt sätt eller eljest underlåter att ansvara för sina förpliktelser.

21a §. (1980/17) *Fastställande av taxa*

[Landskapsstyrelsen] fastställer taxor för den yrkesmässiga trafiken i enlighet med den allmänna prisutvecklingen och först sedan berörda sammanslutningar av yrkesutövare beretts tillfälle att yttra sig i ärendet.

Beslut om busstaxa, se [ÅLSB] (2004/16)

Beslut om taxitaxa, se [ÅLSB] (2003/38)

22 §. Dödsfall och konkurs

Har innehavare av trafiktillstånd avlidit eller försatts i konkurs får rörelsen utan särskilt tillstånd för dödsboets eller konkursboets räkning fortsättas under en tid av högst ett år från dödsfallet eller konkursdagen. Det åligger dödsbo eller konkursbo, som vill fortsätta rörelsen att senast inom två månader hos [landskapsstyrelsen] anmäla person, som antagits till

föreståndare för densamma. Görs ej anmälan inom föreskriven tid eller provas den till föreståndare antagne icke vara därtill lämplig, och har i det senare fallet dödsboet eller konkursboet icke inom viss av [landskapsstyrelsen] fastställd tid anmält annan person som av [landskapsstyrelsen] kan för ändamålet godkännas, anses trafiktillståndet ha upphört den dag då tiden för anmälningskyldigheten gått till ända eller beslut i frågan meddelades.

23 §. Rättsmedel

1. Beslut som på grund av denna lag eller med stöd därav meddelade bestämmelser fattats av polismyndighet, kan inom 30 dagar överklagas hos [landskapsstyrelsen]. (1980/17)

2. Beslut av [landskapsstyrelsen] kan såvitt gäller beslutets laglighet inom 30 dagar överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. (2000/4)

3. Upphävd (2000/4).

4. I denna paragraf angivna besvärstider räknas från den dag vederbörande erhållit del av beslutet.

5. Med stöd av denna lag meddelat beslut eller förordnande skall lända till efterrättelse oaktat det ej vunnit laga kraft om icke den myndighet som meddelat beslutet eller förordnandet annorlunda förordnat.

6. Rätt att anhålla om ändring av beslut om beviljande, ändring eller återkallande av trafiktillstånd tillkommer den som ansöker om tillstånd eller innehar sådant, annan trafikidkare, vars rätt kan påverkas av beslutet, samt styrelsen i den kommun, där den i ansökningen eller trafiktillståndet avsedda trafiken skall bedrivas. (1978/40)

24 §. (2000/4) Bemyndigande

Närmare bestämmelser om hur sökandens eller den ansvarigas yrkeskunnande och solvens skall påvisas samt om verkställigheten och tillämpningen av denna lag och av rådets direktiv 96/26/EG jämte däri gjorda ändringar utfärdas genom landskapsförordning.

M 16 Landskapsförordning (2000:6) om yrkesmässig trafik

1 §. Ekonomiska resurser

Prövningen av sökandens ekonomiska resurser enligt 6a § landskapslagen (1976:33) om yrkesmässig trafik, får göras med stöd av redovisningshandlingar, självdeklaration eller andra handlingar som belyser sökandens ekonomiska situation. Som bevis på att sökanden uppfyller de ekonomiska kraven får [landskapsstyrelsen] godta eller kräva bekräftelse eller försäkran från en bank eller en revisor. En sådan bekräftelse eller försäkran får tillhandahållas genom bankgaranti, eventuellt genom pantförskrivning eller borgen, eller i annan liknande form.

2 §. Yrkeskunskap förvärvad genom studier eller praktiskt arbete

Undantag från kravet att i visst eller vissa ämnen avlägga prov, som avses i 6b § landskapslagen om yrkesmässig trafik får ges till den sökande som kan styrka att han eller hon med godkänt resultat har genom-

gått relevant gymnasialstadietutbildning eller utbildning på högre nivå.

[Landskapsstyrelsen] får befria sökanden som kan styrka minst fem års praktisk erfarenhet på företagsledningsnivå i ett transportföretag, från kravet att genomgå prov på villkor att sökanden genomgår ett kontrollprov vars utformning bestäms av landskapsstyrelsen i enlighet med bilaga I i rådets direktiv 96/26/EG av den 29 april 1996 om rätt att yrkesmässigt bedriva person- och godstransporter på väg och om ömsesidigt erkännande av utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis för att främja ett effektivt utnyttjande av dessa transportörs etableringsrätt på området för nationella och internationella transporter.

3 §. Ömsesidigt erkännande av bevis på formell behörighet för utövare av gods- och persontrafik på väg.

Den som söker trafiktillstånd kan genom att uppvisa handlingar enligt artiklarna 8, 9, 10 och 10b i rådets direktiv 96/26/EG påvisa att det finns förutsättningar att bevilja trafiktillstånd.

Det intyg över gott anseende som avses i artikel 8 i direktivet ges på Åland av polisen. Intyg över ekonomisk ställning enligt artikel 9 ges av kreditinstitut, Centralhandelskammaren eller av handelskammaren godkänd revisor. Det intyg över yrkesskicklighet som avses i direktivets artikel 10.2 ges av [landskapsstyrelsen].

Det intyg över gott anseende som avses i artikel 8 i direktivet ges på Åland av polisen. Intyg över ekonomisk ställning enligt artikel 9 ges av kreditinstitut, Centralhandelskammaren eller av handelskammaren godkänd revisor. Det intyg över yrkesskicklighet som avses i direktivets artikel 10.2 ges av [landskapsstyrelsen].

M 17 Landskapslag (1993:19) om besiktning och registrering av fordon

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om besiktning och registrering av fordon som avses i vägtrafiklagen för landskapet Åland (1983/27).

Det som i denna lag är stadgat om fordonsägare gäller även fordonets innehavare om fordonet av ägaren har överlåtits i innehavarens varaktiga besittning. (1998/23)

Registreringsbesiktning, kontrollbesiktning, kopplingsbesiktning och ändringsbesiktning utförs av motorfordonsbyrån. (1998/23)

Se M 4, Vägtrafiklag (1983:27).

2 kap. Typbesiktning och typgodkännande (1998/23)

2 §. (1998/23) Typbesiktning och typgodkännande

Typbesiktning utförs för att klassificera en ny fordonstyp. Typbesiktning fordras inte för fordon som har ett typgodkännande som intygar att fordonstypen uppfyller kraven i rådets direktiv 70/156/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om typgodkännande av motorfordon och släpvagnar till

M 17 LL (1993:19) om besiktning och registrering

dessa fordon eller att fordonstypen uppfyller kraven i rådets direktiv 92/61/EEG om typgodkännande av två- och trehjuliga motorfordon. Fordonstillverkaren skall med varje fordon av godkänd typ överlämna ett *intyg om överensstämmelse* som är ett dokument som intyggar att fordonet som avses i intyget motsvarar en typgodkänd fordonstyp. Typbesiktning som utförts av fordonsförvaltningscentralen i riket i enlighet med där gällande bestämmelser äger tillämpning också i landskapet.

3 §. Upphävd (1998/23).

4 §. Upphävd (1998/23).

5 §. Upphävd (1998/23).

3 kap. Registreringsbesiktning

6 §. Registreringsbesiktning

Vid registreringsbesiktningen kontrolleras att fordonets konstruktion, utrustning, mått och vikt överensstämmer med gällande bestämmelser. Vidare kontrolleras de uppgifter om fordonet som skall antecknas i fordonsregistret. På ett begagnat fordon granskas även skicket på de delar som skall granskas vid kontrollbesiktningen. Fordon som överensstämmer med gällande bestämmelser skall efter ansökan från ägaren antecknas i fordonsregistret och godkännas för användning i trafik. (1998/23)

Över registreringsbesiktning skall besiktningsman upprätta ett besiktninginstrument.

7 §. (1998/23) *Undantag från kravet på registreringsbesiktning*

Innan ett fordon tas i bruk och anmäls för registrering skall det ha godkänts vid en registreringsbesiktning som utförts högst sex månader tidigare. Registreringsbesiktning krävs inte för två- eller trehjuliga mopeder eller motorcyklar (fordon ur kategori L) eller fordon som används för personbefordran med högst åtta säten utöver förarsätet (fordon ur kategori M1), om fordonet typgodkänts enligt 2 § eller typbesiktigats och fråga är om ett nytt fordon som registreras för privat bruk.

Från kravet på registreringsbesiktning undantas också följande fordon om de är nya och kan hänföras till en typbesiktigad fordonstyp:

a) motorfordon med minst fyra hjul, som används för godsbefordran (fordon ur kategori N), vars konstruktion efter typbesiktningen inte har ändrats på annat sätt än vad som anges i 17 § b punkten,

b) motorredskap samt traktorer som inte skall registreras som trafiktraktor samt

c) släpvagnar.

Registreringsbesiktning krävs inte heller för avregistrerade fordon som tas i bruk på nytt inom ett år från den senaste besiktningen eller, om fordonet har bytt ägare medan det varit avregistrerat, inom sex månader från den senaste besiktningen.

Registreringsbesiktning krävs dock alltid då typbesiktningen endast har gällt ett fordons chassi eller ett halvferdig fordon eller fordonet har ändrats efter en typbesiktning eller efter att intyg om överensstämmelse har utfärdats.

8 §. (1998/23) *Handlingar vid registreringsbesiktning*

Vid registreringsbesiktning skall uppvisas

a) ett typregisterutdrag, någon annan utredning över typkod, ett intyg om överensstämmelse eller den utredning som den som begärt besiktningen önskar åberopa över att fordonet till sin konstruktion och utrustning uppfyller kraven på överensstämmelse,

b) det tidigare registerutdraget eller annan utredning över tidigare registrering,

c) ett utländskt registerutdrag eller annan utredning över tidigare registrering i fråga om ett begagnat fordon som införts från utlandet och

d) i fråga om släpvagn, ett av släpvagnens tillverkare utfärdat schema över tryckluftsbromsar, intyg över de axeltryck och den totalvikt som garanteras för släpvagnen och utredning över släpvagnens dimensionering.

4 kap. Kontrollbesiktning

9 §. Kontrollbesiktning

Vid kontrollbesiktning kontrolleras om de uppgifter som antecknats i fordonsregistret angående fordonet är riktiga och att erforderlig trafikförsäkringspremie är betald samt genom yttre granskning och vid behov genom provkörning om fordonet och dess utrustning är i trafiksäkert skick och även i övrigt motsvarar bestämmelserna. Kontrollbesiktning förrättas av besiktningsman vid motorfordonsbyrån.

Kontroll av att erforderlig trafikförsäkringspremie är betald behöver inte göras om

a) en anmälan om ändring av bilens besittning inom ett år gjorts till motorfordonsbyrån eller

b) för besiktningsman företes ett intyg över att ny trafikförsäkring tagits efter att bilen fått ny besittningshavare. (1998/23)

Fordonet skall före besiktningen rengöras så att dess tillverkningsnummer kan avläsas och fordonet samt dess utrustning granskas. Fordonet skall föras till besiktningen olastat, om inte motorfordonsbyrån bestämmer annorlunda eller ger tillstånd till lastning. (1998/23)

Godkänns fordonet vid besiktningen skall en anteckning om detta göras i fordonsregistret. (1998/23)

10 §. *Fordon som kontrollbesiktigas*

Ägaren skall årligen, med i 11 § nämnda undantag, till kontrollbesiktning föra i fordonsregistret införd

a) personbil,

b) paketbil,

c) lastbil,

d) buss och

e) annan än i 2 mom. avsedd släpvagn. (1998/23)
2 mom. upphävt (1998/23).

Med broms utrustad släpvagn som kopplas till bil och vars totalvikt är högre än 750 kg och högst 3.500 kg skall besiktigas vartannat år. Lätt släpvagn med en vikt om högst 750 kg behöver inte kontrollbesiktigas. (1998/23)

Veteranfordon skall besiktigas vartannat år.

11 §. *Undantag från kontrollbesiktningsskyldigheten*

Ett fordon behöver inte kontrollbesiktigas under det år fordonet registreringsbesiktigats. (1998/23)

Nyregistrerad person- eller paketbil inregistrerad för privat bruk, med undantag för ambulans och polisens utryckningsfordon, behöver inte kontrollbesiktigas under de första två åren efter det år då fordonet togs i bruk. (2000/48)

Personbil i privat bruk, med undantag för ambulans och polisens utryckningsfordon, behöver inte heller kontrollbesiktigas under det fjärde året efter det år bilen för första gången togs i bruk. (2000/48)

Släpvagn med broms som är avsedd att kopplas till bil och vars totalvikt är högre än 750 kg och högst 3.500 kg behöver inte kontrollbesiktigas under det första året efter det år då fordonet togs i bruk. (1998/23)

Veteranfordon behöver inte föras till kontrollbesiktning under det första året efter det år fordonet godkändes som veteranfordon.

12 §. Besiktningstid

Kontrollbesiktning av ett fordon som avses i 10 § skall ske under fordonets besiktningstid som omfattar besiktningstidsmånaden och de två närmast följande månaderna om inget annat sägs i denna paragraf eller i 13 §. Motorfordonsbyrån sänder i god tid före besiktningstidsmånaden till ägaren av en person- eller paketbil ett förslag till tid för besiktning av fordonet. Fordonsägaren fritas inte från besiktningssvaret även om denne inte mottagit förslaget. Sista siffran i fordonets registreringsnummer bestämmer besiktningstidsmånaden enligt följande:

Sista siffran i registreringsnumret	Besiktningstidsmånad
1	januari
2	februari
3	mars
4	april
5	juni
6	augusti
7	september
8	oktober
9	november
0	december

(1998/23)

För släpvagnar som avses i 10 § 2 mom. får besiktning ske under valfri tid förutsatt att minst ett år och åtta månader gått sedan den föregående besiktningen. (1998/23)

Besiktningstidsmånad för kontrollbesiktning av veteranfordon är juli månad.

Motorfordonsbyrån kan om arbetssituationen så kräver bestämma att personbil skall kontrollbesiktigas under en annan tidsperiod än den ordinarie. Besiktningstiden får dock inte överskridas med mer än tre månader. (1998/23)

13 §. Undantag från besiktningstidsbestämmelse

Motorfordonsbyrån kan av synnerliga skäl tillåta att ett fordon kontrollbesiktigas före besiktningstiden, förutsatt att minst åtta månader förflutit sedan registreringsbesiktningen eller den föregående kontrollbesiktningen.

Fordon som inte besiktigats inom besiktningstiden får inte användas i trafik i annat än i 3 mom. avsedda fall eller när det körs till besiktningen. (1998/23)

Om ett fordon bevisligen tillfälligt tagits ur bruk under hela den besiktningstid som bestämts för det skall kontrollbesiktning förrättas inom en månad efter det fordonet tagits i bruk på nytt. Vad som i detta moment stadgas om fordon som tillfälligt tagits ur bruk gäller även fordon som är i utlandet under hela den besiktningstid som föreskrivs för det. Används fordon i trafik efter utgången av den stadgade tiden för besiktning skall i fordonet medföras en tillförlitlig utredning om att fordonet tillfälligt varit ur trafik eller befunnit sig i utlandet.

5 kap. Kopplingsbesiktning

14 §. Kopplingsbesiktning

Vid kopplingsbesiktning kontrolleras att bilen och släpvagnen lämpligen kan kopplas till varandra samt att kopplingsanordningarna är hållbara och ändamålsenliga i enlighet med de bestämmelser som avses i detta moment. Bil och släpvagn som skall kopplas till varandra skall innan fordonskombinationen tas i bruk godkännas vid en kopplingsbesiktning om det krävs i enlighet med

a) Europaparlamentets och rådets direktiv 94/20/EG om mekaniska kopplingsanordningar för motorfordon och för släpvagnar och deras fastsättande på dessa fordon,

b) sådant godkännande av fordons konstruktion, utrustning eller delar som beviljas i enlighet med landskapsförordningen (1993:104) om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning tillämpligt reglemente vilket bifogats den i Genève den 20 mars 1958 ingångna överenskommelsen om förenhetligande av villkoren för typgodkännande av utrustning och delar till motorfordon samt om ömsesidigt erkännande av sådant godkännande eller

c) gällande ISO- eller SFS-standard om dessa komponenter. (1995/81)

Fordonens registerutdrag eller motsvarande handlingar skall företes och vid behov även en utredning om kopplingsanordningarnas hållfasthet.

Efter att fordon godkänts vid kopplingsbesiktning skall anteckning härom göras i fordonsregistret. Dessutom skall i fordonets registerutdrag antecknas datum för besiktningen samt de mått- och viktbegränsningar som fastställts gälla. Om det är fråga om individuell koppling skall antecknas till vilket fordon koppling får ske. (1995/81)

15 §. Upphävd (1995/81).

6 kap. Ändringsbesiktning

16 §. Ändringsbesiktning

Har fordons konstruktion eller utrustning ändrats så att i fordonsregistret antecknade tekniska data förändrats, eller om ändringen kan inverka på trafiksäkerheten, skall fordonet godkännas vid ändringsbesiktning innan det används i trafik. Vid ändringsbesiktning iakttas i tillämpliga delar vad som stadgas om registreringsbesiktning.

M 17 LL (1993:19) om besiktning och registrering

Efter att fordon godkänts vid ändringsbesiktning skall anteckning härom göras i fordonsregistret. Dessutom skall i fordonets registrerutdrag antecknas datum för besiktningen och de ändrade uppgifter som ändringsbesiktningen föranlett.

17 §. Undantag från ändringsbesiktnings skyldigheten

Om fordonets konstruktion och utrustning motsvarar gällande bestämmelser krävs inte ändringsbesiktning då

a) bil som använts i tillståndspliktig trafik eller vid förarutbildning tas i privat bruk,

b) lastutrymmet i en paket- eller lastbil utrustas med för godstransport behövlig skyddsfodring, värmeisolering eller nödvändiga hyllor,

c) bils eller motorcykels däckdimension ändras så att fälgens nominella diameter avviker från originalet med högst 26 mm eller bredden med högst 30 mm eller då

d) fordonets färg byts.

7 kap. Bristfällighet hos fordon**18 §. (1998/23) Bristfällighet**

Om ett fordon vid besiktningen konstateras vara så bristfälligt att det utgör en uppenbar fara för trafiksäkerheten eller miljön skall fordonet beläggas med körförbud. Körförbudet gäller till dess fordonet godkänts vid ny besiktning. Utan hinder av att körförbud meddelats får fordonet provköras i samband med reparationen och köras kortast lämpliga väg till platsen där besiktningen utförs.

Om ett fordon vid besiktning har sådana brister att det inte kan godkännas och meddelas inte körförbud förelägger motorfordonsbyrån fordonets ägare att avhjälpa bristerna och inom en månad, om inte särskilda skäl talar för en längre tid, föra fordonet till ny besiktning. Motorfordonsbyrån har rätt att i stället för att utföra ny besiktning godkänna intyg från en verkstad att ett fordon uppfyller de krav byrån ställt.

19 §. (1998/23) Trafikövervakning

En besiktningsman eller en polisman kan vid trafikövervakning kontrollera ett fordons funktionsduglighet och trafiksäkerhet samt provköra fordonet.

Visar det sig vid inspektionen att ett fordon har så stora brister att det inte kan användas utan uppenbar fara för trafiksäkerheten skall körförbud meddelas för fordonet. Är bristerna av mindre allvarlig art förelägger besiktningsman eller polisman fordonets ägare att avhjälpa bristerna och inom viss tid föra fordonet till motorfordonsbyrån för besiktning.

8 kap. Fordonsregister**20 §. Registrering**

Motorfordonsbyrån registrerar anmälda fordon i fordonsregistret om de överensstämmer med gällande bestämmelser. (1998/23)

Undantagna från registreringsskyldigheten är

a) terrängfordon,

b) motorredskap, avsedda för skördarbete eller vägunderhåll, samt traktorer och motorredskap som är avsedda att styras av gående,

c) upphävd (1995/81),

d) släpvagnar som är avsedda att kopplas till motorcykel, moped, traktor eller motorredskap eller

e) släpanordningar och slädar.

Ett fordon skall vara typbesiktigat, typgodkänt eller där det krävs godkänt vid en högst sex månader tidigare utförd registreringsbesiktning för att kunna införas i fordonsregistret. (1998/23)

Då motorfordonsbyrån registrerar ett fordon som tidigare varit registrerat på en annan ort i landet skall motorfordonsbyrån meddela fordonsförvaltningscentralen. (1998/23)

Ett fordon skall registreras i landskapet om dess ägare eller innehavare bor i landskapet eller om fordonet huvudsakligen används i landskapet. (1998/23)

21 §. Uppgifter som skall antecknas

I fordonsregistret skall för varje fordon antecknas

a) det datum fordonet första gången togs i bruk samt registrerings- och avregistreringsdag samt dessutom vid behov uppgift om orsak till avregistrering,

b) ägarens och innehavarens namn, adress, personbeteckning eller affärs- och samfundssignum samt innehavarens besittningsrätt till fordonet,

c) datum för den registrerings- eller kontrollbesiktning samt ändrings- och kopplingsbesiktning som senast har utförts, varvid för de fordon som registreras utan registreringsbesiktning registreringsdagen skall gälla som datum för registreringsbesiktning,

d) fordonets registreringsnummer och tillverkningsnummer,

e) om fordonet skall försäkras, uppgift om försäkringen enligt försäkringsbolagets intyg,

f) uppgift om bilinteckning,

g) användningsändamål samt begränsningar och villkor angående användning och registrering,

h) upphävd (1998/23),

i) det tidigare registreringsnumret om fordonet varit registrerat tidigare samt

j) i besiktningens instrument eller typintyg antecknade uppgifter.

Anmäls minderårig som ägare till registreringspliktigt fordon skall den som faktiskt innehar fordonet samtidigt anmälas.

22 §. Uppgifter som kan antecknas

I fordonsregistret kan för varje fordon antecknas uppgifter som ligger till grund för bilskattefrihet och andra uppgifter som motorfordonsbyrån anser nödvändiga för främjande av trafiksäkerheten och skötseln av de uppgifter som hör till motorfordonsbyråns verksamhetsområde.

23 §. Ändring av registrerade uppgifter

Om uppgift som avses i 21 och 22 §§ ändras skall detta antecknas i fordonsregistret. Sådan anteckning behöver dock inte göras när det är fråga om en sådan ändring av fordons konstruktion eller utrustning som inte behöver vara godkänd vid ändringsbesiktning.

9 kap. Registreringsanmälan**24 §. Registreringsanmälan**

Anmälan för registrering av fordon skall av ägaren göras skriftligen hos motorfordonsbyrån och i tillämpliga delar innehålla de uppgifter som avses i 21

och 22 §§. Fordon får inte, utom i fall som avses i 33 §, tas i bruk före registreringen varvid som registreringsdag anses den dag då registreringsanmälan inkommit till motorfordonsbyrån.

Till registreringsanmälan skall fogas

a) bevis om äganderätten,
b) fordonets besiktningsskylt,
c) om fordonet inte tidigare varit registrerat i landet, en utredning angående slutligt erläggande av skatter och avgifter i anslutning till bilens tillverkning eller införsel i landet,

d) om fordonet tidigare varit registrerat i landet, det förutvarande registerutdraget eller en avskrift av det förutvarande registerkortet eller av bilregistermyndighet utfärdat bevis över tidigare registrering och

e) utredning om att tillstånd att ta i bruk fordonet erhållits i de fall fordonet till konstruktion, utrustning eller användning avviker från vad som är tillåtet.

Om uppgift som avses i 1 mom. ändras skall ägaren anmäla detta till motorfordonsbyrån.

Om inte annat visas anses den vara ägare till en moped som undertecknat en registreringsanmälan i vilken denne anges ha äganderätten. (1995/81)

25 §. Anmälan vid byte av ägare eller innehavare

Övergår registrerat fordon till ny ägare skall den nye ägaren inom sju dagar från ägarbytet skriftligen anmäla detta till motorfordonsbyrån, dock så att anmälan även kan göras av den förra ägaren. Till anmälan om ägarbyte som görs av ny ägare skall fogas ett bevis om äganderätten. Om ett dödsbo är anmälningskyldigt skall anmälan göras inom sju dagar efter boppteckningen.

Övergår registrerat fordon till ny innehavare skall ägaren eller den nye innehavaren inom sju dagar från innehavarbytet skriftligen anmäla detta till motorfordonsbyrån, dock så att anmälan även kan göras av den förra innehavaren.

Motorfordonsbyrån kan av särskilda skäl tillåta att tidsfrist som avses i 1 eller 2 mom. överskrids.

10 kap. Registerutdrag

26 §. Utfärdande av registerutdrag

Efter registreringen skall till fordonets ägare utges en handling med uppgifter ur fordonsregistret om fordonet och vem som äger det (registerutdrag eller interimistiskt registerutdrag).

Om godkännande av fordon grundar sig på beslut [landskapsstyrelsen] utfärdat åt ägaren eller på villkor som besiktningsman bestämt skall beslutets nummer eller villkoret antecknas i registerutdraget och beslutet eller avskrift därav medföras vid färd.

27 §. Överlämnande av registerutdrag och ägarbyte

Registerutdrag överlämnas till fordonets ägare eller med dennes medgivande till innehavaren.

Vid ägarbyte av fordon skall förra ägaren till nye ägaren överläta fordonets registreringsskyltar och registerutdrag.

28 §. Giltighetstid för registerhandlingar

Har ägaren under giltighetstiden för interimistiskt bevis inte erhållit registerutdrag eller har register-

utdraget eller del därav förstörts eller förkommit skall han anhålla om nytt sådant hos motorfordonsbyrån.

29 §. Förvaring av registerhandlingar

Registerhandlingar skall förvaras omsorgsfullt. Vid användningen av bil, motorcykel och släpvagn, som skall registreras, skall det senast utfärdade registerutdraget eller det interimistiska beviset medföras och skall vid anfordran visas för besiktningsman eller polisman.

30 §. Avregistrering

Har registrerat fordon förstörts eller används det inte av annan orsak skall ägaren inom en månad från det bilens användning upphört återställa fordonets registreringsskyltar och göra avregistreringsanmälan till motorfordonsbyrån. Fordonet anses avlägsnat ur fordonsregistret från den dag avregistreringsanmälan gjorts och registreringsskyltarna återställts till motorfordonsbyrån. Motorfordonsbyrån skall anteckna i fordonets registerutdrag att fordonet avregistrerats.

Om fordon inte förts till kontrollbesiktning eller det annars framkommer att fordon inte längre används eller om trafikförsäkringspremie inte betalats kan fordonet avregistreras om inte annat särskilt stadgas. Fordon vars registreringsskyltar omhändertagits av en myndighet och inte avhämtats inom sex månader från omhändertagandet skall avregistreras av motorfordonsbyrån. Fordon som är in-tecknat eller för vilken ansökan om in-teckning lämnats till [landskapsstyrelsen] får inte avregistreras utan skriftligt samtycke av in-teckningshavare. (2001/41)

11 kap. Registreringsskyltar

31 §. Registreringsskyltar

Motorfordonsbyrån skall sedan den tagit emot registreringsanmälan för fordon till ägaren överlämna fordonets registreringsskyltar och registerutdrag eller vid behov ett interimisbevis som berättigar till bruk av skyltarna.

I samband med mottagandet av registrerings-skyltarna skall ägaren erlægga en av [landskapsstyrelsen] fastställd ersättning.

Vid byte av registreringsskylt skall den gamla registreringsskylten återlämnas till motorfordonsbyrån.

Tillverkningen av registreringsskyltar ombesörjs av [landskapsstyrelsen] som också beslutar om deras mått och utseende.

32 §. Registreringsskyltarnas placering och skadad eller förlorad skylt

Registreringsskyltarna skall fästas på lämplig plats på fordonet,

- på bil framtill och baktill,
- på motorcykel och moped baktill,
- (2003/48) på traktor och motorredskap framtill eller baktill och
- på släpvagn baktill. (1995/81)

Har fordons registreringsskylt skadats eller förlorats skall fordonets ägare genom motorfordonsbyrån anskaffa ny registreringsskylt. Ersättning för ny registreringsskylt skall erläggas vid beställningen varefter en anteckning i registerutdraget berättigar for-

M 17 LL (1993:19) om besiktning och registrering

donsägaren att använda av honom själv anskaffad tillfällig skylt till dess han erhållit ny registreringsskylt.

33 §. Användande av oregistrerat registreringspliktigt fordon

Innan ett registreringspliktigt fordon registreringsanmäls och försetts med registreringsskylt får det inte, utom i fall som avses i 12 kap., användas i trafik.

12 kap. Provnumperskyltar**34 §. Provnumperskyltar**

Företag som tillverkar, säljer, utrustar eller reparerar fordon kan av motorfordonsbyrån få tillstånd att använda provnumperskyltar varvid registreringspliktigt fordon får brukas även om det inte är registrerat förutsatt att det är behörigen försäkrat och att intyg från tillståndsgivande myndighet över rätten att använda provnumperskyltar medförs. Skyltarna skall fästas på fordonet på sätt som föreskrivs för registreringsskyltar.

Provnumperskyltar får endast användas för ändamål som direkt ansluter till företagets affärsverksamhet som

- vid provkörning av fordon och körning till besiktningssman,
- vid förevisning av fordon i reklam- och försäljningssyfte och
- vid annan förflyttning som står i omedelbart samband med tillverkning eller istandsättande av fordon eller handel med fordon.

35 §. (1995/81) Tidsbegränsat tillstånd att använda provnumperskyltar

Motorfordonsbyrån kan bevilja tillstånd att för viss tid använda provnumperskyltar när ett fordon skall föras till besiktningssman eller när det i annat fall bedöms vara nödvändigt. Tillståndet skall härvid ges för så kort tid som möjligt och inte utan särskilda skäl för längre tid än tio dagar.

36 §. Återlämnande och återkallande av provnumperskyltar

Provnumperskyltarna skall återlämnas till den tillståndsgivande myndigheten när tiden för deras användande utgått.

Missbrukas provnumperskyltarna kan den tillståndsgivande myndigheten återkalla rätten att använda dem.

37 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser angående provnumperskyltars utformning och användning meddelas av [landskapsstyrelsen].

13 kap. Fordon registrerade utanför landskapet**38 §. Användning av fordon registrerat i riket**

I riket godkänt och registrerat fordon som är försett med registreringsskylt får under en tillfällig vistelse i landskapet användas i trafik varvid registerutdrag eller annan handling som berättigar till bruk av bilen skall medföras fordonet och vid anfordran visas för besiktningssman eller polisman.

39 §. Tillfälligt införande i landskapet av i utlandet registrerat fordon

Om person som är stadigvarande bosatt utomlands i en stat som anslutit sig till vägtrafikavtalet i Genève av år 1949 eller avtalet i Wien av år 1968 för sitt personliga bruk inför registreringspliktigt fordon får fordonet, med beaktande av de villkor och begränsningar avtalen anger, utan att besiktigas eller registreras, användas i landskapet under högst ett år räknat från införandet förutsatt att

- fordonet är registrerat i ett fördragsslutande land,
- fordonet är försett med i avtalen förutsatta registreringsskyltar, handlingar och nationalitetsmärke,
- fordonets eller fordonskombinationens huvudmått och vikter inte överskrider de i landskapet tillåtna,
- för fordonet finns en i landskapet gällande trafikförsäkring och att
- fordonets förare har med sig ett registerutdrag givet i registreringslandet och ett intyg över sin rätt att inneha fordonet om det inte är registrerat i en medföljande persons namn.

40 §. Tillfälligt införande i landskapet av annat än i 39 § avsett registreringspliktigt fordon

I landskapet registreringspliktigt fordon som är registrerat i annan utländsk stat än som avses i 39 § får för ägarens tillfälliga bruk med motorfordonsbyråns tillstånd användas i trafik i landskapet.

Förutsättningarna för att tillstånd skall beviljas är att

- sökanden företer ett av finsk konsul, polismyndighet i hemlandet eller detta lands konsul här i landet skrivet intyg att fordonet i hemlandet är godkänt för regelbundet bruk och behörigen registrerat,
- fordonet är försett med registreringsstatens nationalitetsbeteckning,
- fordonets eller fordonskombinationens huvudmått och vikter inte överskrider de värden som är tillåtna i landskapet,
- fordonets förare har ett intyg över sin rätt att inneha fordonet om det inte är registrerat i en medföljande persons namn,
- sökanden företer en utredning om att för fordonet tecknats trafikförsäkring som gäller i landskapet och att
- fordonet tullbehandlats.

Tillfälligt användningstillstånd enligt denna paragraf beviljas för högst ett år. För fordonet ges särskilda registreringsskyltar (tullskyltar) angående vilka i tillämpliga delar gäller bestämmelserna om registreringsskyltar.

41 §. Tillfälligt införande i landskapet av i utlandet registrerad släpvagn

Släpvagn som är registrerad i utlandet får användas kopplad till ett i landskapet registrerat dragfordon om släpvagnens totalvikt överstiger 3,5 ton och användandet sker i omedelbar anslutning till internationell speditorsverksamhet.

För turism eller demonstration avsedd släpvagn som är registrerad i utlandet får användas kopplad till ett i landskapet registrerat dragfordon.

Förutsättningar för användning av släpvagn som avses i 1 mom. är att

a) den är försedd med registreringsstatens registreringsskylt och nationalitetsbeteckning,

b) den lämpar sig för korskoppling,

c) dragfordonets förare medför släpvagnens registerutdrag eller en högst sex månader tidigare intygad kopia därav samt att

d) fordonskombinationens huvudmått och vikter inte överskrider de värden som i landskapet är tillåtna på väg eller godkänns vid koppling.

Om släpvagn tagits i bruk i en stat där släpvagnar inte registreras får den användas i landskapet förutsatt att vad som i 1 och 2 mom. nämns i tillämpliga delar iakttas. Dragfordonets förare skall medföra av släpvagnens ägare eller av myndighet givet intyg över vikter som tillåts för släpvagnen och ett intyg över besiktning eller teknisk inspektion som förrättats högst ett år tidigare. Släpvagnen skall vara försedd med av dess ägare eller av myndighet given nummerbeteckning.

42 §. Tillfällig koppling av släpvagn till i utlandet registrerad bil

Till bil vars totalvikt är högst 3,5 ton och som är registrerad i utlandet får kopplas en i landskapet registrerad släpvagn som godkänts för korskoppling om bilen är lämplig för korskoppling och fordonskombinationens huvudmått och vikter inte överskrider de värden som i landskapet är tillåtna på väg eller godkänns vid koppling.

43 §. (2004/11) Tillfälligt införande i landskapet av moped

Om en person som fyllt 15 år och som har sin permanenta bostät utanför landskapet till landskapet inför moped är han berättigad att använda mopeden i landskapet under högst ett år förutsatt att för mopeden tecknats trafikförsäkring som gäller i landskapet och att det i hemlandet är tillåtet att framföra moped utan körkort eller annan därmed jämförlig handling. Med permanent bostät avses i denna lag detsamma som i 25 § 2 mom. körkortslagen (1991:79) för landskapet Åland.

44 §. (1998/23) Registrering och besiktning av ett fordon som för eget bruk införs till landskapet

Ett utomlands eller i riket registrerat fordon som för eget bruk införs till landskapet för att varaktigt användas här skall av ägaren inom 30 dagar efter införseln anmälas för registrering och besiktning i landskapet.

Om fordonet används i landskapet före registreringen skall det i tillämpliga delar uppfylla villkoren i 39 eller 40 §§.

14 kap. Särskilda bestämmelser

45 §. Internationell vägtrafik

Vid internationell vägtrafik skall på bil finnas i internationella vägtrafikkonventionen förutsatt nationalitetsskylt.

46 §. Skrotningsavgift

För täckande av de kostnader som förorsakas samhället till följd av omhändertagande och skrotning av

motorfordon som inte längre används, uppbärs vid registrering en särskild avgift. [Landskapsstyrelsen] fastställer grunderna för avgiftens uppbärande och dess storlek.

Uppburna skrotningsavgifter bildar en till landskapets budget ansluten fond (skrotbilsfonden). Utgifter i anslutning till omhändertagande av skrotfordon betalas med fondens medel. Det ankommer på [landskapsstyrelsen] att fastställa närmare bestämmelser för utbetalning av bidrag ur fonden samt att pröva ansökan om bidrag.

47 §. Straff

Den som bryter mot bestämmelserna i denna lag eller med stöd därav utfärdade bestämmelser skall dömas till straff i enlighet med vad därom är föreskrivet i vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland.

Angående åklagares rätt att avstå från att väcka åtal, domstols rätt att avstå från att ådöma straff samt polismans rätt att tilldela anmärkning finns bestämmelser i vägtrafiklagen för landskapet Åland.

48 §. Avgift och ersättning

[Landskapsstyrelsen] beslutar om avgifter och ersättningar i samband med besiktning och registrering samt om beloppens storlek.

Avgift eller ersättning som enligt denna lag skall erläggas till landskapet får utmätas utan dom eller utslag.

49 §. Ändringssökande

Beslut som på grund av denna lag fattats av polismyndigheten eller motorfordonsbyrån kan inom 30 dagar överklagas hos [landskapsstyrelsen].

Ändring får inte sökas beträffande ändamålsenligheten i [landskapsstyrelsens] beslut. Över lagligheten av beslut fattat av [landskapsstyrelsen] får besvär anföras inom 30 dagar hos Högsta förvaltningsdomstolen.

I denna paragraf nämnda tidsfrister räknas från den dag beslutet eller åtgärden delgivits.

Med stöd av denna lag meddelat beslut eller föreskrift skall tillämpas omedelbart även om det inte vunnit laga kraft om inte besvärsmyndigheten bestämmer annorlunda.

50 §. Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser angående verkställigheten och tillämpningen av denna landskapslag meddelas vid behov av [landskapsstyrelsen].

51 §. I kraftträdelsebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 april 1993.

Genom denna lag upphävs

1) 4, 5 och 13 kap. landskapslagen (1958:25) den 4 december 1958 om fordon i landskapet Åland och

2) 3 och 9 kap. motorfordonsförordningen (1960:27) den 10 november 1960 för landskapet Åland.

M 18 LF (1993:104) om fordons konstruktion ...

M 18 Landskapsförordning (1993:104) om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. (2004/18) Inledande bestämmelse

Med de avvikelser som anges i denna förordning eller som följer av vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland skall följande riksförfattningar tillämpas i landskapet:

1) trafikministeriets beslut om lastkorgar till fordon, lastning av fordon och fastgörande av last (FFS 940/1982),

2) trafikministeriets beslut om bromsanordningar för bilar med tryckluftsbromsar och till dem kopplade släpvagnar (FFS 631/1990),

3) trafikministeriets beslut om bussars konstruktion och utrustning (FFS 637/1990),

4) trafikministeriets beslut om ändring av motorcyklars och mopeders konstruktion (FFS 332/1992),

5) förordning om användning av fordon på väg (FFS 1257/1992),

6) trafikministeriets beslut om specialtransporter och specialtransportfordon (FFS 1715/1992),

7) statsrådets förordning om angivande av bränsleförbrukningen och koldioxidutsläppen för bilar (FFS 938/2000),

8) statsrådets förordning om EG-typgodkännande av traktorer (FFS 716/2001),

9) 1 och 2 kap. statsrådets förordning om godkännande av fordon (FFS 1244/2002),

10) 6-8 §§, 11 § 2 mom., 12 § 2 mom., 15 § 3 mom., 17, 19 och 20 §§, 23 § 2 mom. och 26 § statsrådets förordning om tillsyn över trafikdugligheten hos fordon som används i trafik (FFS 1245/2002),

11) statsrådets förordning om handel med samt installation och reparation av trafikförnödenheter (FFS 1247/2002) med undantag för 2 kap.,

12) kommunikationsministeriets förordning om bilar och släpvagnars konstruktion och utrustning (FFS 1248/2002),

13) kommunikationsministeriets förordning om två- och trehjuliga fordons samt fyrhjuliga konstruktion och utrustning (FFS 1250/2002),

14) kommunikationsministeriets förordning om traktorer, motorredskaps, terrängfordons, till dem hörande släpvagnars samt släpanordningars konstruktion och utrustning (FFS 1251/2002),

15) kommunikationsministeriets förordning om tillstånd till undantag för fordon som har registrerats eller tagits i bruk i en stat som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (FFS 1252/2002),

16) kommunikationsministeriets förordning om iståndsättning av skadade fordon och hopmontering av fordon av komponenter (FFS 1258/2002),

17) kommunikationsministeriets förordning om dubbar på fordonsdäck (FFS 408/2003) samt

18) inrikesministeriets förordning om räddningsbilar (FFS 844/2003).

Närmare bestämmelser som utfärdats med stöd av ovan nämnda författningar gäller i landskapet Åland

om inte annat följer av bestämmelserna i denna förordning eller landskapsregeringsbeslut.

Ändringar av de ovan nämnda författningarna gäller i landskapet om ändringarna inte strider mot bestämmelserna i denna förordning.

2 §. (2004/18) Import av EU-fordon

Fordon som importeras till landskapet Åland kan registreras och godkännas för trafik i landskapet, utan krav på intyg från fordonstillverkaren att fordonets konstruktion överensstämmer med de krav som gällde inom EU när fordonet togs i bruk, om fordonsgärens uppvisar handling som visar att fordonet tidigare varit registrerat och godkänt för trafik inom EU/EES.

3 §. Förvaltningsmyndigheter

De förvaltningsuppgifter som enligt i 1 § nämnda författningar ankommer på rikets myndigheter skall i landskapet handhas av landskapsregeringen.

Hänvisas i de i 1 § nämnda författningarna till bestämmelser i rikslagsstiftningen vilka äger motsvarighet i landskapslagstiftningen skall hänvisningarna anses avse bestämmelserna i landskapslagstiftningen.

2 kap. Materiella bestämmelser

4 §. (1997/18) Förordningens allmänna omfattning

Denna förordning tillämpas på alla fordon samt deras användning på väg utom i de fall som rör

a) (2004/18) sådana rullstolar för handikappade som är handdrivna eller har en motor vars effekt är högst 1 kW eller på motsvarande hjälpmedel, om den största konstruktiva hastigheten är högst 15 km/h samt i de fall som rör

b) sådana sparkstöttingar, lekfordon eller motsvarande anordningar som inte har motor.

Särskilda bestämmelser om veteranfordon finns i landskapsförordningen (1997:19) om veteranfordon.

Tidigare 2 mom. upphävt (2004/18).

5 §. Benämningar

Vissa i rikets fordonslagstiftning enligt bestämmelserna i 1 § använda benämningar skall i landskapet ha de benämningar som anges i nedanstående tabell:

i rikets fordonslagstiftning använda benämningar	i landskapets fordonslagstiftning använda benämningar
invalidtaxi	färdtjänstbil
likbil	begravningsbil
museifordon	veteranfordon

6 §. Språket på och utformningen av obligatoriska skyltar

Text på skyltar som skall finnas på vissa fordon skall på ett i landskapet registrerat fordon vara formulerat på svenska språket. Landskapsregeringen kan besluta närmare om hur sådana skyltar skall se ut.

7 §. Motordrivet fordons högsta tillåtna hastighet

För ett motordrivet fordon utan släpvagn är den högsta tillåtna hastigheten på väg med avvikelse från bestämmelserna i 3 § 1 mom. förordningen om användning av fordon på väg

a) **90 km/h** för hus-, och begravningsbilar i kategori M₁ samt för paket-, special- och servicebilar i kategori N₁,

b) **90 km/h** för bussar (kategori M₂ och M₃),

c) **80 km/h** för lastbilar vars totalvikt överstiger 3,5 ton (kategori N₂ och N₃) samt

d) **50 km/h** för ett motordrivet fordon som har minst en ofjädrad axel; denna begränsning gäller dock inte en minst 25 år gammal motorcykel som till sin ursprungliga modell är utan fjädring baktill (klass L₃ och L₄). (1999/58)

För ett motordrivet fordon när en släpvagn är kopplad till den är den högsta tillåtna hastigheten på väg med avvikelse från bestämmelserna i 3 § 3 mom. förordningen om användning av fordon på väg

a) **70 km/h** för bil och motorcykel samt

b) **50 km/h** för ett släpfordon som saknar bromsar eller fjädring och har en totalmassa som är större än 0,75 ton.

För ett motordrivet fordon som bogseras på sina egna hjul eller med hjälp av dolly är den högsta tillåtna hastigheten med avvikelse från bestämmelserna i 3 § 4 mom. förordningen om användning av fordon på väg **50 km/h** om inte lägre hastighet bestämts för något av fordonen.

7a §. Upphävd (2004/18).

8 §. *Intyg om konstruktionen och utrustningen hos en buss*

På begäran från en bussägare eller -innehavare kan motorfordonsbyrån kontrollera och intyga att en buss uppfyller de krav för högsta tillåtna hastighet på väg som anges i 3 § 2 mom. förordningen om användning av fordon på väg.

8a §. Upphävd (2004/18).

9 §. (2004/18) *Hastighetsskyltar på fordon*

Bestämmelsen i 32 § 1 mom. kommunikationsministeriets förordning om bilar och släpvnars konstruktion och utrustning enligt vilken på vissa bilar och bussar skall finnas hastighetsskyltar med angivande av högsta tillåtna hastighet är inte tillämplig i landskapet.

Bestämmelserna i 32 § 2 mom. kommunikationsministeriets förordning om bilar och släpvnars konstruktion och utrustning om hastighetsskylt vid bogsering av släpvagn skall i landskapet tillämpas i de fall bogseringshastigheten särskilt begränsats till mindre än 70 km/h.

9a §. (1996/36) *Specialtransporter*

Landskapsregeringen kan medge temporär rätt att framföra fordon som avviker från enligt denna förordning gällande förbud, begränsningar eller påbud.

Polismyndigheten kan av särskilda skäl för nödvändig förflyttning ge tillstånd till att framföra fordon som avviker från enligt denna förordning gällande förbud, begränsningar eller påbud.

En rättighet eller ett tillstånd som avses i denna paragraf kan förenas med behövliga villkor.

9b §. (1997/18) *Körtider m.m. för förare av fordon för transport av passagerare eller gods*

Bestämmelserna i rådets förordning 3820/85/EEG om harmonisering av viss social lagstiftning om vägtransporter tillämpas inte på transporter med fordon som uteslutande används inom landskapet.

9c §. (1997/18) *Färdskrivare*

Fordon som utför transporter utanför landskapet skall, i enlighet med rådets förordning 3821/85/EEG om färdskrivare vid transporter, vara försedd med färdskrivare.

Använda färdskrivarskivor skall, med undantag av sådana som använts i förarexamen, förvaras i god ordning hos fordonets ägare eller förare i minst ett år efter användandet. Skivorna skall på begäran uppvisas för eller överlämnas till den behörige kontrolltjänstemannen. Föraren skall alltid på behörig kontrolltjänstemans begäran kunna visa upp färdskrivarskivor för den innevarande veckan och under alla omständigheter för den sista dag som han kört under föregående vecka.

9d §. (2004/18) *Skjuts av passagerare på EU-moped*

Bestämmelsen i 39 § 2 mom. förordningen om användning av fordon på väg skall i landskapet Åland ersättas av följande bestämmelse.

På en EU-moped får den som har ett körkort av minst klass A1 skjutsa det antal personer som mope- den är byggd för. Har personen inget körkort gäller samma bestämmelser för moped som för cykel enligt 42 § 2 mom. förordningen om användning av fordon på väg.

3 kap. Särskilda bestämmelser

10 §. *Ändringssökande*

Beslut som fattats av motorfordonsbyrån kan inom 30 dagar överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. (2004/18)

Över lagligheten av ett beslut som landskapsregeringen fattat får ändring sökas genom besvär. Besvär får inte sökas avseende ändamålsenligheten i landskapsregeringens beslut.

11 §. *Straff*

Den som bryter mot denna förordning skall dömas till straff enligt vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland.

12 §. (1997/18) *Ikraftträdelsebestämmelse*

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1994.

Förordningen gäller fordon som tas i bruk efter förordningens ikraftträdande.

Bestämmelserna i 97 § 2-5 punkten trafikministeriets beslut om bromsanordningar för bilar med tryckluftsbromsar (FFS 631/1990) i dess senaste lydelse skall dock tillämpas och vara utförd på däri angivna fordon före utgången av kontrollbesiktningen för 1997.

Om ett fordons konstruktion eller utrustning ändras efter denna förordnings ikraftträdande skall ändringen utföras i enlighet med bestämmelserna i denna förordning.

M 19 LF (1997:19) om veteranfordon

Ikraftträdandebestämmelse (2004/18):

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2004.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (2002:51) den 20 juni 2002 om besiktning och registrering av fordon.

M 19 Landskapsförordning (1997:19) om veteranfordon

1 §. Med veteranfordon avses ett minst 25 år gammalt motorfordon som bevarats eller återställt i ett skick som motsvarar det ursprungliga.

2 §. Fordonet skall registreringsbesiktigas för att kunna bli registrerat som veteranfordon.

I besiktningsskottet antecknas fordonet som veteranfordon.

3 §. I samband med registreringsbesiktningen skall följande uppgifter hämtas:

- a) fordonets märke, modell och tillverkningsår,
- b) fordonets tillverkningsnummer och numrets placering,
- c) fordonets längd, bredd, axelavstånd, spårvidd och egenvikt,
- d) motorns cylinderantal och cylinderns mått,
- e) motorns cylindervolym och funktionssätt,
- f) typ av utväxlingssystem och antalet växlar,
- g) bränsletankens volym
- h) styrinrättningens placering,
- i) antalet sittplatser,
- j) typ av bromssystem,
- k) typ av signalanordning,
- m) däckens dimensioner samt
- n) om möjligt fordonets senaste registreringsnummer samt den senaste ägaren och dennes hemort eller innehavaren och dennes hemort.

I utredningen skall anges om, och i så fall på vilket sätt, fordonet avviker från sitt ursprungsskick.

4 §. Finns inte fordonets senaste registerutdrag bevarat anses den enligt 3 § utförda utredningen motsvara detta. Fordonets ägare skall i så fall även kunna visa ett av två tillförlitliga personer undertecknat intyg där det framgår var fordonet tidigare varit registrerat. I intyget skall fordonets senast kända ägare och hans hemort samt fordonets registreringsnummer anges.

5 §. Vid registreringsbesiktning skall de bestämmelser tillämpas som gällde vid tidpunkten för registreringen av fordonet eller, om fordonet inte tidigare registrerats i landskapet, vid tidpunkten för fordonets tillverkning.

6 §. Utan hinder för bestämmelserna därom i landskapets lagstiftning om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning får ett veteranfordon godkännas för trafik

- a) utan stänkskydd och oberoende av om stänkskärmar inte uppfyller bestämmelserna därom,
- b) försett med däck som saknar såväl slitagevarnare som beteckningar angående dimension, typ eller godkännande samt

c) försett med ljusanordning som motsvarar varsel-ljus samt utrustat med egen strömkälla.

7 §. Godkänns fordonet vid registreringsbesiktningen antecknas det som veteranfordon i bilregistret.

8 §. Ett veteranfordon som införs i landskapet och som inte tidigare registrerats i Finland antecknas i bilregistret på grundval av registreringsbesiktningen och utan krav på typbesiktning.

9 §. Ett veteranfordon får användas vintertid utan särskilda vinterdäck. Fordonet skall då framföras med särskild försiktighet.

M 20 Landskapsförordning (1999:4) om tillämpning i landskapet Åland av trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion

1 §. Trafikministeriets beslut den 23 oktober 1998 om ändring av bilars konstruktion (FFS 779/1998) skall tillämpas i landskapet med beaktande av nedan nämnda avvikelser.

Ändringar i det ovan nämnda beslutet gäller i landskapet från och med det datum ändringen träder i kraft i riket, såvitt inte annat följer av bestämmelserna i denna förordning.

2 §. Dispens enligt 4 § 2 mom. trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion ges för ändringar i ett fordons kaross eller chassi om fordonsägaren kan uppvisa ett intyg från Ålands Motorklubb, Sveriges fordonsbyggares riksorganisation eller en motsvarande organisation som godkänts av [landskapsstyrelsen]. Av intyget skall framgå att ändringen har skett under överinseende av en av organisationens kontrollanter och att ändringen godkänts av organisationen och inte leder till att fordonets trafiksäkerhet äventyras.

3 §. Hänvisningar i trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion till bestämmelser i rikslagsstiftningen skall, om de äger motsvarighet i landskapslagstiftningen, avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen. De uppgifter som enligt trafikministeriets beslut ankommer på fordonsförvaltningscentralen skall i landskapet handhas av motorfordonsbyrån.

M 21 Landskapsförordning (1979:6) om färjor

1 §. Denna förordning tillämpas på landskaps- och kommunalfärja som har till uppgift att i anslutning till allmän eller kommunalväg förmedla fordons- och passagerartrafik över vatten inom landskapet Åland.

I denna förordning avses:

- 1) med färja en med fordonsdäck försedd farkost, varvid
  - a) frigående färja är en maskindriven fritt styrbar färja;
  - b) linstyrd färja är en färja som för maskin drivs fram längs lina;

c) styrbar färja är en propellerdriven linstyrd färja som kan manövreras utan styrlina;

d) isfärja är en lindriven färja som förmedlar trafik på allmän vinterväg över vinterfarled;

e) luftkuddefartyg är en fritt styrbar färja som rör sig på luftkudde; (1982/7)

2) med färjled en för färja speciellt avsedd vattenled;

3) (1982/7) med färjsträcka färjledens längd mellan färjfastena vid medelvattenstånd (M.W.);

4) med rutt den sammanlagda färjsträckan mellan ändpunkternas färjfasten.

2 §. Om trafik med frigående färja gäller utöver vad om handelsfartyg är stadgat vad i denna förordning föreskrives.

Se Sjölag, Kom 301 FL I; Förordning om transport av farliga ämnen på fartyg, (FFS 357/1980); Förordning om handelsfartyg, (FFS 103/1924).

3 §. (1982/7) Färja skall vara så byggd, utrustad och bemannad att den motsvarar sitt ändamål och är säker.

Färjas typ, mått och lastförmåga fastställs av [landskapsstyrelsen].

4 §. Färja skall vara utrustad med sådana ändamålsenliga anordningar, att den kan angöras säkert vid färjbryggan. Dessutom skall på färja finnas anordningar för säker stängning av köröppningarna.

5 §. (1982/7) Styrbar färja får vid fara för sammanstötning omedelbart lösgöras och får vid behov för trafik i isförhållanden vara lösgjord från styrlinan.

Styrbar färja får även lösgöras från styrlinan vid transport av utryckningsfordon eller i 12 § 2 mom. 1-5 punkterna avsett fordon om en långsam farkost eller flottning stängt färjleden. Därtill får styrbar färja framföras för egen maskin vid linbyte eller under annan kortare tid.

Styrbar färja får även föras till varv eller färjställe för egen maskin, manövrerad av en därför kompetent person.

Om styrbar färjas styrlina på grund av livlig båttrafik eller svåra vind- eller strömförhållanden eller annat dylikt skäl medför olägenhet för båttrafiken eller den styrbara färjas manövrering, kan [landskapsstyrelsen] under nedan i 9 § nämnda förutsättningar bestämma att styrbar färja får trafikera utan styrlina även i andra fall och även under säsong med öppet vatten.

6 §. Linstyrd färja skall ha följande utrustning:

1. enligt färjans längd räddningsredskap enligt följande:

	Färjans längd	
	Över 10,5 m	Högst 10,5m
livbojar	4 st.	2 st.
skeppsbåtar	1 st. à 4 personer	1 st. à 4 personer
flytvästar	1 st. för varje person ombord	1 st. för varje person ombord
flytredskap	för hela antalet personer ombord	för hela antalet personer ombord
båtshake	2 st.	1 st.

För isfärja är dock följande utrustning tillfyllest:

a) 1 livboj på vardera sidan av färjan;

b) 1 båtshake på vardera sidan av färjan.

2) ankare med tillräckligt lång kätting;

3) enligt färjans längd brandredskap enligt följande:

färjans längd	brandyxa	handsläckare
Över 10,5 m	1 st.	1 st. i maskinrum
		1 st. i styrhytt
		5 st. på bildäck
Högst 10,5 m	1 st.	1 st. i maskinrum
		1 st. i styrhytt
		3 st. på bildäck

Släckarna skall vara av effektklass B II-C. Av de på bildäck placerade släckarna skall en vara placerad i närheten av nedgången till maskinrummet. (1982/7)

I denna paragraf avsedd livräddningsutrustning skall uppfylla de bestämmelser som av sjöfartsstyrelsen med stöd av 3 § förordningen den 19 januari 1973 om livräddningsanordningar på fartyg (FFS 29/1973) utfärdats den 24 april 1973 ävensom bestämmelser som i framtiden härom utfärdas samt brandutrustning de bestämmelser som av [sjöfartsstyrelsen] med stöd av 3 kap. förordningen den 18 februari 1972 om brandsäkerheten på fartyg (FFS 152/1972) utfärdats den 1 mars 1972 ävensom bestämmelser som i framtiden härom utfärdas.

För att säkerställa funktionsdugligheten hos räddningsutrustningens fästeanordningar och för att upprätthålla färjpersonalens beredskap skall [landskapsstyrelsen] tillse att övningar i att lösgöra utrustningen utförs enligt [landskapsstyrelsens] direktiv. (1982/7)

Livbojar, flytvästar och -redskap skall lätt kunna lösgöras. (1982/7)

7 §. Linstyrd färja skall ha sådana varningsanordningar som avses i 9 § förordningen den 30 mars 1978 om förhindrande av sammanstötning i inre farvatten (FFS 252/1978).

Se Kom 305, FL I.

8 §. (1982/7) Färjförare skall ha fyllt 18 år samt vara förtrogen med färjmaskineriets konstruktion och drift.

Förare av färja vars rutt korsar fartygsled skall förete läkarintyg över att han kan särskilja till förhindrande av fartygskollisioner stadgade signalljus och ljudsignaler samt vara förtrogen med förordningen innefattande regler till hindrande av sammanstötning i inre farvatten (FFS 252/1978). I detta moment nämnda läkarintyg skall förnyas med fem års intervaller.

9 §. (1982/7) [Landskapsstyrelsen] kan, med beaktande av linstyrd färjas typ, storlek samt trafikens omfattning, för varje enskilt fall bestämma huruvida färjan skall ha annan personal utöver föraren.

Besättningen på styrbar färja som konstant trafikerar i enlighet med 5 § 4 mom. och på luftkuddefartyg består alltid av förare och hjälparl vilkas kompetens [landskapsstyrelsen] fastställer efter att ha hört [sjöfartsstyrelsen].

M 21 LF (1979:6) om färjor

Linstyrd färja skall årligen besiktigas. Härvid skall undersökas om färjans skrov, maskineri och utrustning uppfyller i denna förordning stadgade krav. Vid i detta moment avsedd besiktning skall färja vara torr-satt.

Besiktningssintyg skall anslås på synlig plats på färja.

Undervattensdelar på färja som haft bottenkänning skall besiktigas. Denna besiktning kan göras utan torrsättning.

10 §. På frigående färja övervakas och ledes trafiken av befälhavaren på färjan.

[Landskapsstyrelsen] fastställer tidtabell för frigående färja. Allmänheten skall underrättas om tidtabell genom kungörelse i en på Åland allmänt spridd tidning. Dessutom skall tidtabell uppsättas på vederbörlig färjbryggor eller i deras omedelbara närhet.

11 §. På linstyrd färja övervakas och ledes trafiken av föraren av färjan.

Linstyrd färja trafikerar enligt behov. Vägtrafikanter som kommit till linstyrd färja skall utan dröjsmål färjas över färjleden i en godtagbart skäl till dröjsmål finns.

[Landskapsstyrelsen] kan fastställa tidtabell även för linstyrd färja.

12 §. Är icke annat föreskrivet skall vägtrafikanter färjas över färjleden i den ordning de anländer till färjfäste, men befälhavaren på frigående färja eller förare av linstyrd färja har rätt att avvika från denna ordning om färjans däcksutrymme, lastförmåga eller väderleksförhållandena icke medger att fordon som är närmast i tur tages ombord för överfart.

Företrädesrätt till överfart före andra fordon har enligt 8 § 3 mom. landskapslagen om vägtrafik utryckningsfordon samt buss och mjölktransportbil i regelbunden tur. Rätt till överfart före övriga fordon har även:

- 1) fordon som befordrar eller som skall avhämta svårt sjuk eller skadad person;
- 2) fordon som befordrar läkare, sjukskötare, hälsovårdare eller barmomska till svårt insjuknad eller skadad person samt veterinär i brådskande uppdrag;
- 3) fordon som befordrar trafikövervakande myndighet på brådskande tjänsteresa;
- 4) fordon i trafik för utförande av brådskande arbete på allmän väg eller färja; samt
- 5) övriga fordon som [landskapsstyrelsen] med stöd av 35 § 1 mom. b punkten landskapslagen om vägtrafik beviljat förtur.

Om förtursrätt för fordon som transporterar farligt gods stadgas i 15 § 3 punkten. (1982/7)

Önskar förare av utryckningsfordon eller förare av i 2 mom. 1, 2 eller 4 punkten avsett fordon överfart med färja med fastställd tidtabell på annan än tidtabellsenlig tid, skall färjningen utföras och färjan vid tidpunkten för överfarten vara reserverad vid avgångsbryggan därest meddelande om fordonets ankomst gjorts på förhand. Önskar förare av nyssnämmt fordon följa med färja efter det att denna redan lagt ut skall färjan återvända för att hämta fordonet om detta kan ske utan svårighet. Om nämnda fordon härvid på

grund av utrymmesbrist inte rymms på färjans fordonsdäck har färjans förare rätt att beordra utrymning av erforderlig del av däcksutrymmet. (1982/7)

Önskar förare av annat än i 4 mom. avsett fordon följa med linstyrd färja som lagt ut kan färjan såfram plats finns återvända för att hämta fordonet om detta kan ske utan svårighet. Fordon avhämtas dock icke om färjan avgått enligt tidtabell eller om ovan i 4 mom. avsett fordon tagits ombord.

13 §. Passagerare är skyldig att noggrant iakttaga befälhavarens på frigående färja och förare av linstyrd färja lastningsinstruktioner.

Färjas däcksutrymme skall lastas så, att dörrarna åtminstone på den ena sidan av varje fordon kan öppnas för avstigning. I fordon vars dörrar på ingendera sidan kan öppnas för avstigning får personer icke finnas under färden.

På färja eller vid färjfäste bör placeras enligt gängse bruk utformade märken och tavlor som avser förbudande av tobaksrökning, begränsning av tomgång, åtdragande av handbroms eller annat som är nödvändigt med hänsyn till säkerheten eller dirigeringen av trafiken.

14 §. Innan lastning och lossning påbörjats samt medan dessa pågår skall den person som ansvarar här för övervaka att färjan är vederbörligen förtöjd vid kajen, så att färjan icke kan glida ut från färjbryggan då bilar kör ombord eller i land. Landgång bör vara säkert festsatt innan passagerare tillåtes gå i land eller ombord.

Landkörningsrampen och bommen som stänger körvägen till och från färjan får endast hanteras av personer som instruerats för detta ändamål.

På färjor där trafiken dirigeras med trafikljus skall befälhavaren på frigående färja eller förare av linstyrd färja hålla ljusen påkopplade då det är förbjudet att avlägsna sig från färjan och släcka nämnda ljus då det är tillåtet att avlägsna sig från färjan. Passagerare skall ovillkorligen rätta sig efter trafikljusen.

15 §. Vid transport av farligt gods skall följande bestämmelser iakttagas:

1) Angående transport av sprängämnen på färja, gäller vad i förordningen den 24 september 1971 om explosiva ämnen (FFS 696/1971 i stöd av ÅFS (1971/12)) är stadgat.

2) Då tankbilar som transporterar eller senast transporterat brännbara vätskor eller gaser av klass I eller II eller då övriga fordon som transporterar vätskor och gaser av nämnda slag i större mängd än 250 kg tages ombord på linstyrd eller frigående färja vars rutt är högst 2,5 km, får icke övriga fordon eller passagerare medfölja.

3) Då i 2 punkten avsedda fordon tages ombord på färja vars rutt är längre än 2,5 km, skall dessa stuvras på däck så, att mellan dem och övriga fordon finns minst 1 meter fritt utrymme och får på dylik färja där bildäcket enligt sjövärdighetsbesiktningsbeviset,

a) är inräknat som passagerarutrymme medfölja högst 20 passagerare;

b) icke är inräknat som passagerarutrymme, medfölja passagerare, i utrymmen ovanom bildäck, till ett antal som framgår ur sagda bevis.

4) Transportör av i 1 och 2 punkterna nämnt gods är skyldig att före ombordkörning meddela befälhavaren på frigående färja eller föraren av linstyrd färja om mängd och slag av sådant gods.

5) På frigående färja som transporterar i 2 punkten nämnt gods skall finnas sådan brandmansutrustning varom stadgas i förordningen den 18 februari 1972 om brandsäkerheten på fartyg (FFS 152/1972) samt av sjöfartsstyrelsen godkänd gasmätare.

I övrigt gäller i tillämpliga delar vad om transport av sprängämnen och brännbara vätskor till sjöss är stadgat.

I färjas tidtabell kan angivas särskilda turer på vilka fordon med i 1 mom. nämnt gods har förtursrätt.

Se Förordning om transport av farliga ämnen på fartyg, (FFS 357/1980).

16 §. Om färjled, som trafikeras av linstyrd färja, korsar farled, skall

1) på vardera färjbryggan eller i deras omedelbara närhet på minst fyra meters höjd över vattenytan vid medelvattenstånd (M.W.) anbringas ljussignalanordningar, vilka under seglationssäsongen skall vara påkopplade nattetid eller vid dålig sikt och, vilka vid fri sikt på ett avstånd av en sjömil åt alla håll visar

a) ett rött ljus när färjans lina eller linor är strama eller det eljest är förbjudet att korsa färjleden, samt

b) ett grönt ljus när färjans lina eller linor icke hindrar fartyg att passera och det är tillåtet att korsa färjleden,

2) (1982/7) på ömse sidor om färjleden invid farleden beroende av förhållandena på 500-1300 meters avstånd från färjleden, på en plats som är väl synlig från det håll därifrån fartygen kommer, vinkelrätt mot farleden uppsätts ett 144x288 centimeter stort förmarke för färja (fig. 1) med undre kanten minst två meter över vattenytan vid medelvattenstånd (M.W.), vilket förpliktigar befälhavare på fartyg som enligt sjövägsreglerna skall vara utrustat med vissla att med en lång ljudsignal anmäla sin avsikt att korsa färjleden,

3) färjans lina eller linor anbringas så, att varje lina när den är slak på farledens hela prickade bredd kommer att ligga under det av sjöfartsstyrelsen, på basen av det fastställda seglationsdjupet, bestämda draggningsdjupet.

Under seglationssäsongen skall det ovan i 1 mom. 2 punkten nämnda förmarke för linstyrd färja nattetid eller vid dålig sikt belysas om korsande farled har försetts med ledfyar enligt 3 § förordningen den 25 februari 1961 om säkerhetsanordningar för sjöfarten (FFS 125/1961). När de lokala förhållandena så kräver kan förmarke för linstyrd färja placeras annorlunda än vad ovan sägs och vara större, så att märkets och figurens mått ökas med hälften. [Landskapsstyrelsen] kan utfärda närmare bestämmelser om märkets be-teckningar och konstruktion samt om belysningsanordningarna.

Färjans lina eller linor får icke onödigtvis hållas strama så att trafik över färjleden förhindras.

Färjled där isfärja trafikerar eller där bro över isväg används skall förses med förmarke i enlighet med 1 mom. 2 punkten. Övre kanten av nämnda marke skall förses med radarreflektor och vid behov med ett gult ljus som blinkar om natten. Dessutom förses färjleden i bägge ändpunkter med radarreflektorer och vitt ljus som lyser om natten. (1982/7)

Om färjled inte korsar farled skall den förses med ett marke i enlighet med 2 mom. c punkten. Märket placeras vid färjlägena eller intill allmän farled på ett avstånd av 50-200 meter från färjleden. Därtill kan i samband med märket användas en skylt med texten "Varning för vajer". (1982/7)

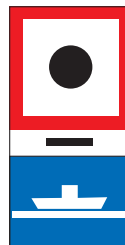
17 §. Har styrbar färja i fall, som avses i 5 § 1 och 2 mom., för färd i isränna kastat loss från styrlinan användes varningsanordningar som avses i 7 §.

18 §. Då styrbar och linstyrd färja trafikerar längs styrlina och styrbar färja trafikerar lösgjord från styr-lina i de i 5 § 1 och 2 mom. nämnda fallen skall förare tillse att fartyg som använder korsande farled får passera före färjan och föraren skall innan han sätter färjan i rörelse, såvitt möjligt förvissa sig om att fartyg inte nalkas i farleden på ett sådant sätt att fara för sammanstötning kan uppkomma. Maskindrivet fartyg med en längd under 7 meter, roddbåt eller därmed jämförbar farkost samt segelbåt med en längd under 7 meter skall hålla undan för färjan. (1982/7)

När fartyg nalkas färjleden skall föraren av färja tillse att färjans lina eller linor icke i farleden hindrar fartygets färd. Om vattendraget vid färjleden skall reserveras för knippbogsering av virke eller på grund av tillfällig annan transport upplåtas för sjötrafik till ett större djup än det fastställda seglationsdjupet eller större bredd än ledmärkena anger, skall linstyrd färjas lina eller linor vid behov sänkas ned till färjledens botten. Den som verkställer tillfällig transport skall dock i tillräckligt god tid på förhand till vederbörande vägmästare eller föraren av färja anmäla tidpunkten för den kommande transporten och, innan färjleden korsas, ytterligare försäkra sig om att färjans lina eller linor vilar på botten.

Där de lokala förhållandena sådant påkallar kan [landskapsstyrelsen] efter att hava hört sjöfartsstyrelsen meddela närmare säkerhetsbestämmelser angående farleds och färjleds korsningsområde och trafiken inom sådant.

19 §. Belägges användning av frigående färja med avgift skall bestämmelse härom anslås på vederbörande färjbryggor eller i deras omedelbara närhet.

Figur 1. Färjas förmarke

M 22 LL (2003:32) om fritidsbåtar

M 22 Landskapslag (2003:32) om fritidsbåtar**1 kap. Inledande bestämmelser****1 §. Lagens tillämpningsområde**

Denna lag tillämpas på fritidsbåtar.

Med fritidsbåt avses i denna lag varje farkost med en skrovlängd på minst 2,5 och högst 24 meter som används eller kan användas till transport på vattnet och som är avsedd för sport- eller fritidsändamål.

2 kap. Krav på ägare och förare av fritidsbåtar**2 §. Allmänt hänsynstagande och lämplighet**

Var och en som färdas med en fritidsbåt skall iaktta den omsorg och försiktighet som omständigheterna kräver.

Den som framför en fritidsbåt skall följa sjövägsreglerna och de påbud, förbud och begränsningar som sjötrafikmärken eller ljussignaler anger. Båtföraren skall anpassa sin färdväg och hastighet så att människor och djur inte utsätts för fara eller störs och så att olägenheter eller störningar i naturen eller för fisket undviks.

En fritidsbåt får inte framföras av den som på grund av sjukdom eller trötthet eller av annan motsvarande orsak saknar nödvändiga förutsättningar att framföra båten, inte heller av den som är påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel. Detsamma gäller den som ombord på båten sköter uppgifter av väsentlig betydelse för säkerheten till sjöss.

3 §. Åldersgräns

En registreringspliktig båt får framföras av den som har fyllt 15 år.

4 §. Sjöfylleri

Den som framför en fritidsbåt eller ansvarar för navigeringen av fritidsbåten

1) efter att ha förtärt alkohol i sådan mängd att alkoholhalten medan uppgiften utförs eller därefter är minst 1,0 promille i hans eller hennes blod eller minst 0,50 milligram per liter i hans eller hennes utandningsluft eller

2) under påverkan av annat rusmedel än alkohol eller alkohol i kombination med något annat rusmedel så att det kan antas, att han eller hon inte på ett betryggande sätt kan utföra vad som därvid åligger honom eller henne,

döms för sjöfylleri till böter eller fängelse i högst ett år.

Bestämmelsen i 1 mom. tillämpas inte om farkosten som framförs är en roddbåt, en segeljolle eller en med dessa jämförbar farkost, då dessa farkoster framförs utan motor.

5 §. Bruk av fritidsbåt

Ägaren till en fritidsbåt får inte överlämna båten att brukas av någon som uppenbart inte uppfyller villkoren för att framföra den. Detsamma gäller för den som med ägarens medgivande förfogar över båten på den- nes vägnar.

6 §. Ansvar för utrustning och skick

Ägaren till en fritidsbåt ansvarar för att båten har en sådan konstruktion och utrustning, är i sådant skick och har sådana övriga egenskaper att den är säker på de farvatten där den används.

I landskapsförordning bestäms vilken utrustning som skall finnas i en fritidsbåt och vilken utrustning som skall omfattas av bestämmelserna i 3 kap.

3 kap. Krav på fritidsbåtar och deras utrustning**7 §. Ansvaret för säkerhets- och miljökraven**

Den som tillverkar eller importerar fritidsbåtar, marinmotorer och utrustning till dessa för bruk i landskapet ansvarar för att produkterna uppfyller väsentliga säkerhets- och miljökrav när de släpps ut på marknaden.

De säkerhets- och miljökrav som skall uppfyllas av ovanstående produkter och de metoder som skall iakttagas för att bedöma om kraven uppfylls fastställs genom landskapsförordning.

I landskapsförordning anges de typer av fritidsbåtar och marinmotorer på vilka bestämmelserna i detta kapitel inte skall tillämpas.

Se M 23, Landskapsförordning (1998:103) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav.

8 §. Märkningsskyldighet

Den som ansvarar för att fritidsbåtar, marinmotorer och utrustning till dessa uppfyller föreskrivna krav skall tillse att produkterna bär en CE-märkning när de släpps ut på marknaden. CE-märkningen skall åtföljas av det anmälda organets identifikationsnummer, om organet deltar i produktionskontrollen, liksom de två sista siffrorna av det årtal då CE-märkningen utförs.

Närmare bestämmelser om CE-märkning som avses i 1 mom. utfärdas genom landskapsförordning.

9 §. Tillsyn

[Landskapsstyrelsen] eller den myndighet till vilken uppgiften överförts genom landskapsförordning (tillsynsmyndigheten) skall se till att fritidsbåtar, marinmotorer och utrustning till dessa uppfyller föreskrivna krav. Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller ett bemyndigande enligt lagen skall följas. Ett sådant föreläggande eller förbud får förenas med vite.

10 §. Återkallande av produkter

Om tillsynsmyndigheten konstaterar att CE-märkta fritidsbåtar eller CE-märkt utrustning till dessa kan äventyra personers säkerhet eller hälsa, säkerheten för egendom eller miljön eller att sådana båtar eller sådan utrustning i annat väsentligt avseende inte uppfyller de fastställda kraven, kan myndigheten ålägga den som släppt ut produkterna på marknaden att återkalla dem från marknaden. Tillsynsmyndigheten kan även förbjuda eller begränsa att produkterna släpps ut på marknaden eller tas i bruk.

4 kap. Begränsningar och förbud**11 §. Utsläpp av toalettavfallsvatten**

Utsläpp i vattnet av toalettavfallsvatten från fritidsbåtar är förbjudet inom åländskt vattenområde.

5 kap. Registrering av fritidsbåtar

12 §. Registreringspliktiga fritidsbåtar

Fritidsbåtar med utombordsmotor, vars effekt enligt tillverkarens uppgift överstiger 15 kilowatt, samt fritidsbåtar med inombordsmotor och fritidsbåtar med inombordsmotor med utombordsdrev, vars effekt överstiger 37 kilowatt, skall registreras i enlighet med vad som bestäms i detta kapitel. Registreringen görs i ett fritidsbåtregister som upprätthålls av motorfordonsbyrån.

13 §. Registreringspliktens omfattning

Registreringsplikten gäller för fritidsbåtar som stadigvarande brukas i landskapet. I registret kan även införas en fritidsbåt vars ägare har sin hemort i en kommun i landskapet men som brukas utanför landskapet, såvida båten inte redan är införd i ett annat register.

På begäran av ägaren kan även en annan fritidsbåt som stadigvarande brukas i landskapet än en sådan som avses i 12 § registreras i fritidsbåtregistret. På en sådan båt tillämpas därefter samma regler som för en båt som skall registreras.

14 §. Registreringspliktens uppkomst

Registreringsplikten uppkommer vid sjösättningen eller när en båt första gången förses med en sådan motor som anges i 12 §. En båt som införs till landskapet på egen köl blir registreringspliktig vid införseln.

15 §. Registreringsanmälan

Ägaren till en registreringspliktig båt skall innan båten tas i bruk lämna in en registreringsanmälan till motorfordonsbyrån.

Är en anmälan för registrering ofullständig skall motorfordonsbyrån upplysa ägaren om vad som krävs för att båten skall kunna registreras samt utsätta en frist inom vilken bristerna skall avhjälpas. Om båten ägs av flera får meddelandet tillställas en av ägarna.

16 §. Registreringsanmälan innehåll

Registreringsanmälan skall innehålla följande uppgifter:

- ägarens namn, födelsedatum, postadress, andel i båten om den ägs av flera och överlåtelsehandlingar med förvävsdatum,
- båtens fabrikat och modellbeteckning, tillverkningsnummer och tillverkningsår samt eventuella namn,
- skrovets största längd och bredd, byggnadsmaterialet, skrovfärg och överbyggnadsfärg samt båten personantal,
- antal motorer, motorfabrikat, modellbeteckning, motornummer, motortyp och drivmedel samt den av tillverkaren uppgivna motoreffekten,
- båtens uppskattade högsta hastighet och
- VHF-anläggnings anropssignal, huruvida anläggningen är fast eller bärbar samt sådan övrig radio- eller telefonanslutning som används ombord på båten.

Då båten införts i registret får ägaren ett registreringsbevis som skall medföras vid färd med båten. Av beviset skall framgå den registerbeteckning båten tilldelats.

17 §. Registerbeteckningen

Registerbeteckningen består av bokstäverna ÅL samt ett nummer eller en nummerserie. Registerbeteckningen skall fästas väl synlig på båda sidorna av båten. Bokstäverna och siffrorna i beteckningen skall vara minst sjuttiofem millimeter höga och ha en stapelbredd av minst tio millimeter.

18 §. Registreringsbevis åt rörelse

Motorfordonsbyrån kan utfärda ett registreringsbevis åt en rörelse som tillverkar, säljer eller reparerar båtar eller motorer med en registerbeteckning som rörelsen är berättigad att använda vid provkörningar, förvisningar och liknande tillfällen.

19 §. Ändring av vissa registrerade förhållanden

Ändras någon av de uppgifter som är antecknade i fritidsbåtregistret, skall ägaren anmäla detta till motorfordonsbyrån inom en månad. En ny ägare skall meddela motorfordonsbyrån om ägarskiftet.

Om en registrerad båt förstörs eller varaktigt tas ur bruk skall ägaren snarast anmäla detta till motorfordonsbyrån och samtidigt återlämna registreringsbeviset.

6 kap. Avslutande bestämmelser

20 §. Avgifter

Avgifter för registrering av fritidsbåtar enligt bestämmelserna i 5 kap. uppbärs i enlighet med landskapslagen (1993:97) om grunderna för avgifter till landskapet.

21 §. Övervakning

Användningen av fritidsbåtar övervakas av polismyndigheten.

22 §. Straffbestämmelser

Om straff för sjöfylleri finns bestämmelser i 4 §.

Den som i övrigt uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna i denna lag döms till böter.

23 §. Överklagande

[Landskapsstyrelsens] beslut i enskilda fall enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

Beslut som fattats av en tillsynsmyndighet under [landskapsstyrelsen] samt av motorfordonsbyrån överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Ikraftträdandebestämmelser (2003/32):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2003.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1998:102) om fritidsbåtars säkerhet samt lagen om båttrafik (FFS 151/1969) och förordningen om båttrafik (FFS 152/1969) till de delar de fortfarande är i kraft i landskapet.

Lagens 11 § tillämpas från den 1 januari 2005 på fritidsbåtar som har byggts före den 1 januari 2000 och vars bruttodräktighetstal är mindre än 200 ton eller vars bruttodräktighet inte har mätts och som godkänts för att transportera högst 12 passagerare.

Landskapsförordningen (1998:103) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav som utfärdats med stöd

M 23 LF (1998:103) om fritidsbåtars ...

av den upphävda landskapslagen om fritidsbåtars säkerhet förblir i kraft tills något annat bestäms med stöd av denna lag.

M 23 Landskapsförordning (1998:103) om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav

1 §. Syfte

Föreskrifterna i denna förordning meddelas med anledning av Europaparlamentets och rådets direktiv 94/25/EG av den 16 juni 1994 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar i fråga om fritidsbåtar.

2 §. Tillämpningsområde

Denna förordning skall tillämpas på alla typer av färdigställda och delvis färdigställda fritidsbåtar med en skrovlängd på 2,5-24 m, mätt enligt tillämpliga harmoniserade standarder, och den utrustning som anges i bilaga 2 till denna förordning, såväl separat som installerad samt för marknadsföringen av nämnda produkter.

Även om båten kan användas för charterverksamhet eller för fritidsbåtutbildning omfattas den av denna förordning när den släpps ut på marknaden för fritidsändamål.

Förordningen gäller inte

- a) båtar avsedda endast för hastighetstävling, inbegräppet roddtävlningsbåtar och övningsroddbåtar som benämns så av tillverkaren,
- b) kanoter och kajaker, gondoler och vattencyklar,
- c) vindsurfingbrädor,
- d) motordrivna surfingbrädor, vattenskotrar och andra liknande motordrivna båtar,
- e) originalbåtar och individuellt byggda kopior av historiska båtar, konstruerade före år 1950, byggda huvudsakligen av ursprungligt material och benämnda som sådana av tillverkaren,
- f) experimentbåtar, såvida de inte därefter släpps ut på marknaden inom den europeiska gemenskapen,
- g) båtar byggda för eget bruk, förutsatt att de därefter under en femårsperiod inte släpps ut på gemenskapens marknad,
- h) båtar som är särskilt avsedda för att ha besättning och befordra passagerare kommersiellt, utan att det påverkar tillämpningen av 2 mom., särskilt sådana som avses i rådets direktiv 82/714/EEG av den 4 oktober 1982 om tekniska föreskrifter för fartyg i inlandssjöfart, oavsett antalet passagerare,
- i) undervattensbåtar,
- j) svävare och
- k) bärplansbåtar.

3 §. Harmoniserad standard

Med en harmoniserad standard menas en teknisk specifikation antagen av CEN eller CENELEC i överensstämmelse med en uppmaning av EG-kommissionen och vars referens är offentliggjord i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

4 §. Väsentliga krav för marknadsföring och ibruktagande

De produkter som avses i 2 § får släppas ut på marknaden och tas i bruk för avsedda ändamål endast om de inte äventyrar säkerheten och hälsan för personer, egendom eller miljön när de är korrekt byggda och underhållna. Produkterna skall uppfylla de väsentliga krav avseende säkerhet, hälsa, miljö- och konsumentskydd som föreskrivs i bilaga 1.

Produkter som har konstruerats, prövats och märkts i enlighet med harmoniserad standard anses ha uppfyllt kraven i bilaga 1.

5 §. CE-märkning

De produkter som avses i 2 § skall, för att få släppas ut på marknaden vara försedda med CE-märkning på sätt som visas i bilaga 4.

CE-märkningen skall framträda på ett väl synligt, lättläst och beständig sätt på fritidsbåten enligt punkt 2.2 i bilaga 1, och på den utrustning som anges i bilaga 2 och/eller på dess förpackning. CE-märkningen skall åtföljas av identifikationsnumret på det anmälda organ som ansvarar för tillämpningen av de förfaranden som avses i bilagorna 6, 9, 10, 11 och 12.

Andra märkningar eller inskriptioner på fritidsbåten eller dess utrustning som kan vilseleda tredje man med avseende på betydelsen eller utformningen av CE-märkningen får inte användas.

När de produkter som anges i 2 § omfattas av andra direktiv som rör andra aspekter och som även de föreskriver CE-märkning skall märkningen visa att sådana produkter även uppfyller bestämmelserna i dessa andra direktiv. Skulle emellertid ett eller flera av dessa direktiv tillåta tillverkaren att under en övergångstid välja vilket förfarande han skall tillämpa, skall CE-märkningen visa att produkterna uppfyller bestämmelserna endast i de direktiv som tillämpas av tillverkaren. Om så är fallet, skall kraven i dessa direktiv, offentliggjorda i Europeiska gemenskapernas officiella tidning, anges i de handlingar, meddelanden eller instruktioner som krävs i direktiven och som åtföljer sådana produkter.

6 §. Delvis färdigställda båtar

Delvis färdigställda båtar får släppas ut på marknaden om tillverkaren eller tillverkarens representant inom gemenskapen eller den person som ansvarar för utsläppandet på marknaden i enlighet med punkt a) i bilaga 3 försäkrar att den delvis färdigställda båten uppfyller de väsentliga krav som är tillämpliga på detta konstruktionsstadium och att den är avsedda att färdigställas av andra.

7 §. Utrustning till fritidsbåtar

Utrustning som anges i bilaga 2 får släppas ut på marknaden och tas i bruk endast om den har försetts med CE-märkning som avses i bilaga 4. CE-märkningen är en bekräftelse på att utrustningen uppfyller de tillämpliga väsentliga kraven och är avsedd att ingå i fritidsbåtar i enlighet med försäkran som avses i punkt b) i bilaga 3 från tillverkaren eller tillverkarens representant inom gemenskapen eller, i fråga om införsel från riket eller import från tredje land, den person som ansvarar för utsläppandet i landskapet.

7a §. (2003/56) *Fritidsbåtens basutrustning*

I en fritidsbåt som är försedd med motor eller i en över fem meter lång segelbåt skall då den används finnas följande utrustning:

1) för var och en som befinner sig i båten en räddningsväst, ett flytplagg eller en räddningsdräkt som till sin storlek och bärförmåga passar personen,

2) en länsypump eller något annat redskap för tömning av båten,

3) åror eller paddel i båtar som går att ro eller paddla och i alla fritidsbåtar ett för båtens storlek lämpligt ankare med lina, samt

4) en godkänd handbrandsläckare av klass AB eller ABE med minst två kilogram släckningsmedel, dock endast om fritidsbåten har en inombordsmotor eller en utombordsmotor på mer än 25 kilowatt eller är utrustad med spis, värmare eller någon annan anordning med öppen låga.

8 §. *Utställningar*

Produkter som anges i 2 § och som inte uppfyller kraven i denna förordning skall på handelsmässor, utställningar, demonstrationer etc. vara försedda med en synlig skylt som klart anger att de inte får saluföras eller tas i bruk förrän de uppfyller kraven.

9 §. *Skyddsbestämmelser*

[Landskapsstyrelsen] får förelägga den som marknadsför en produkt som omfattas av denna förordning och som då den används på avsett sätt, kan äventyra säkerheten och hälsan för personer, egendom eller miljön eller bär en orätmätig CE-märkning, att produkterna inte får marknadsföras eller levereras eller att produkterna skall återkallas från marknaden, användningen begränsas eller tas ur bruk.

10 §. *Bedömning av överensstämmelse*

Innan de produkter som anges i 2 § tillverkas och saluförs skall tillverkaren eller tillverkarens representant inom gemenskapen eller den som inför produkterna i landskapet tillämpa nedanstående förfaranden för respektive båtkategori som anges i avsnitt 1 i bilaga 1.

1. För kategorierna A och B:

a) båtar med en skrovlängd understigande 12 m: den interna tillverkningskontroll med provningar (modul Aa) som anges i bilaga 6,

b) båtar med en skrovlängd på 12-24 m: den EGTypkontroll (modul B) som avses i bilaga 7, kompletterad med en typöverensstämmelse (modul C) som avses i bilaga 8, eller någon av följande moduler: B+D, B+F, G eller H.

2. För kategori C:

a) båtar med en skrovlängd på 2,5-12 m:

- när de harmoniserade standarder som rör avsnitt 3.2 och 3.3 i bilaga 1 uppfylls: den interna tillverkningskontroll (modul A) som avses i bilaga 5,

- när de harmoniserade standarder som rör avsnitt 3.2 och 3.3 i bilaga 1 inte uppfylls: den interna tillverkningskontroll med provningar (modul Aa) som avses i bilaga 6,

b) båtar med en skrovlängd på 12B24 m: den EGTypkontroll (modul B) som avses i bilaga 7, följd av modul C (typöverensstämmelse) som avses i bilaga 8,

eller någon av följande moduler: B+D, B+F, G eller H.

3. För kategori D:

båtar med en skrovlängd på 2,5-24 m: den interna tillverkningskontroll (modul A) som avses i bilaga 5.

4. För den utrustning som anges i bilaga 2: någon av följande moduler: B+C, B+D, B+F, G eller H.

11 §. *Kontrollorgan*

[Landskapsstyrelsen] utser de organ som har rätt att utföra de kontroller som avses i 10 §. Organet skall uppfylla de minimikriterier som anges i bilaga 14 eller motsvarande bedömningskriterier som föreskrivs i tillämpliga harmoniserade standarder. [Landskapsstyrelsen] skall återkalla godkännandet av ett organ som konstaterats inte längre uppfylla ovan nämnda kriterier.

12 §. *Ikraftträdande*

Denna förordning träder i kraft den 1 november 1998.

Bilaga 1**Väsentliga säkerhetskrav för utformningen och konstruktionen av fritidsbåtar****1 Båtkategorier**

A. *Ocean*: Konstruerade för längre färder då vindstyrkan kan överstiga 8 (Beaufort-skalan) och med en signifikant våghöjd på 4 m eller mer, då dessa båtar skall kunna klara sig själva.

B. *Utanförlöppen kust och utomskärs*: Konstruerade för färder utanför kusten då vindstyrkan kan vara upp till och med 8 och med en signifikant våghöjd på upp till och med 4 m.

C. *Kustfarvatten och inomskärs*: Konstruerade för färder nära kusten, i stora bukter, flodmynningar, sjöar och floder då vindstyrkan kan vara upp till och med 6 och med en signifikant våghöjd på upp till och med 2 m.

D. *Skyddade farvatten*: Konstruerade för färder på mindre sjöar, floder och kanaler då vindstyrkan kan vara upp till och med 4 och med en signifikant våghöjd på upp till och med 0,5 m.

Båtarna inom varje kategori skall vara konstruerade och byggda så att de under beskrivna förhållanden bibehåller sin stabilitet och flytkraft och uppfyller andra tillämpliga väsentliga krav som anges i bilaga 1 samt så att de är lättmanövrerade.

2 Allmänna krav

Fritidsbåtar och utrustning enligt bilaga 2 skall uppfylla de väsentliga kraven i den utsträckning dessa är tillämpliga.

2.1 Skrovidentitet

Varje båt skall vara märkt med en skrovidentitetsbe-teckning med uppgift om

- tillverkarens kod,
- tillverkningsland,
- unikt serienummer,
- tillverkningsår,

M 23 LF (1998:103) om fritidsbåtars ...

- årsmodell.

De tillämpliga harmoniserade standarderna anger detaljerna för dessa krav.

2.2 Tillverkarskylt

Varje båt skall bära en permanent anbringad skylt separerat från skrovidentitetsbeteckningen, med uppgift om

- CE-märkning (se bilaga 4),
- båtkategori enligt avsnitt 1,
- tillverkarens rekommenderade maximala last enligt avsnitt 3.6,
- antal personer som tillverkaren rekommenderar under färd och för vilket båten konstruerats.

2.3 Skydd mot fall överbord och sätt att åter ta sig ombord

Beroende på båtkategori skall varje båt vara utformad för att minimera riskerna för att falla överbord och för att underlätta att åter ta sig ombord.

2.4 Synfält från huvudsaklig styrplats

För motorbåtar skall den huvudsakliga styrplatsen ge föraren god sikt runt om under normala användningsvillkor (hastighet och last).

2.5 Ägarens instruktionsbok

Varje båt skall vara utrustad med en instruktionsbok på svenska. Denna instruktionsbok skall särskilt betona brandrisken och risken för inträngande vatten och innehålla de uppgifter som anges i avsnitt 2.2, 3.6 och 4 liksom båtens vikt i kg utan last.

3 Krav på integritet och skrovstyrka**3.1 Skrovstyrka**

Valet och kombinationen av material och deras konstruktion skall säkerställa att båten är stark nog i alla avseenden. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt kategorin enligt avsnitt 1 och tillverkarens rekommenderade maximala last i enlighet med avsnitt 3.6.

3.2 Stabilitet och fribord

Båten skall ha tillräcklig stabilitet och tillräckligt fribord med avseende på dess kategori enligt avsnitt 1 och tillverkarens rekommenderade maximala last enligt avsnitt 3.6.

3.3 Reservdeplacement och flytmedel

Båten skall vara byggd så att den har erforderliga flytegenskaper för sin kategori enligt avsnitt 3.1 och tillverkarens rekommenderade maximala last enligt avsnitt 3.6. Alla beboeliga båtar med flera skrov skall vara så konstruerade att de har tillräcklig flytkraft och håller sig flytande upp och ner i vattnet.

Båtar med en längd på under 6 m skall ha flytmedel med hänsyn till kategori så att de håller sig flytande om de vattenfylls.

3.4 Öppningar i skrov, däck och överbyggnad

Öppningar i skrov, däck och överbyggnad får inte sätta ner båtens skrovstyrka eller dess täthet när de är stängda.

Fönster, ventiler, dörrar och luckor skall motstå det vattentryck som det är troligt att de kan utsättas för, liksom de punktlaster som uppstår när personer går på däck.

Skrovgenomföringar under den vattenlinje som motsvarar tillverkarens rekommenderade maximala last enligt avsnitt 3.6 skall vara utrustade med avstängningsanordningar som skall vara lätt åtkomliga.

3.5 Inträngande vatten

Varje båt skall vara utformad så att risken för att den skall sjunka är minimal.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt

- sittbrunnar och andra brunnar som bör vara självdränerande eller utrustade för att på annat sätt hålla vatten borta ur båtens innandöme,
- ventilationsöppningar,
- länsning med pump eller på annat sätt.

3.6 Tillverkarens rekommenderade maximala last

Tillverkarens rekommenderade maximala last av bränsle, vatten, proviant, annan utrustning och personer (i kg) för vilken båten är utformad, enligt märkning på tillverkarskylten, skall bestämmas i enlighet med båtkategori (avsnitt 1), stabilitet och fribord (avsnitt 3.2) samt reservdeplacement och flytmedel (avsnitt 3.3).

3.7 Förvaring av livflottar

Alla båtar i kategori A och B, och båtar i kategori C och D som är längre än sex meter, skall vara utrustade med plats för en eller flera livflottar som är stora nog att rymma det antal personer som båten är utformad att ta med enligt tillverkarens rekommendation. Förvaringsplatsen eller -platserna skall vara lätt åtkomliga vid varje tidpunkt.

3.8 Utrymning

Alla beboeliga båtar med flera skrov som är längre än 12 m skall vara utrustade med fungerande utrymningsanordningar om båten skulle hamna upp och ner i vattnet.

Alla beboeliga båtar skall vara utrustade med fungerande utrymningsanordningar i händelse av brand.

3.9 Ankring, förtöjning och bogsering

Alla båtar skall, med hänsyn till sin kategori och sina egenskaper, vara utrustade med fästen eller andra anordningar som på ett betryggande sätt kan ta upp de laster som uppstår vid ankring, förtöjning eller bogsering.

4 Manöveregenskaper

Tillverkaren skall säkerställa att båtens manöveregenskaper är tillfredsställande i förhållande till den starkaste motor för vilken båten är utformad och konstruerad. I fråga om alla marina motorer för fritidsbruk skall maximal motoreffekt anges i instruktionsboken i enlighet med den harmoniserade standarden.

5 Monteringsföreskrifter**5.1 Motor och motorrum****5.1.1 Inombordsmotor**

Alla inombordsmotorer skall placeras i ett utrymme separat från boendetrymmen och installeras för att minimera risken för brand eller spridning av brand liksom risken för giftig rök, hetta, buller eller vibrationer i boendetrymmen.

Motordelar och tillbehör som kräver regelbunden tillsyn eller service skall vara lätt åtkomliga.

Isoleringen i motorrum skall vara av icke brännbart material.

5.1.2 Ventilation

Motorrummet skall vara ventilerat. Alla luftöppningar skall säkras mot vatteninträning i motorrummet.

5.1.3 Friliggande delar

Såvida inte motorn skyddas av en huv eller genom placering i eget utrymme skall friliggande rörliga eller heta delar av motorn som kan orsaka personskador avskäras effektivt.

5.1.4 Utombordsmotor

Alla båtar med utombordsmotor skall ha en anordning som förhindrar start med ilagd växel utom

- a) när motorn åstadkommer en statisk dragkraft på mindre än 500 newton,
- b) när motorn är försedd med ett gasreglage som begränsar dragkraften till 500 newton när motorn startas.

5.2 Bränslesystem

5.2.1 Allmänt

Utrustning och installationer för påfyllning, förvaring, ventilation och tankning av bränsle skall vara konstruerade och installerade så att risken för brand och explosion minimeras.

5.2.2 Bränsletankar

Bränsletankar, ledningar och slangar skall sättas fast och vara skilda eller skyddade från varje värmekälla. Det material som tankarna är tillverkade av och deras konstruktion skall vara anpassade till deras kapacitet och typen av bränsle. Alla tankutrymmen skall vara ventilerade.

Flytande bränsle med en flampunkt under 55° C skall förvaras i tankar som inte utgör en del av skrovet och skall vara

- a) isolerade från motorrummet och från varje annan gnistkälla,
- b) skilda från boendetrymmen.

Flytande bränsle med en flampunkt som är lika med eller över 55° C får förvaras i tankar där skrovet utgör en del.

5.3 Elektriska system

Elektriska system skall vara utformade och installerade för att säkerställa att båten fungerar korrekt under normala förhållanden och för att minimera risken för brand och elektriska stötar.

Alla grupper, utom motorns startkrets, som får ström från batterier skall skyddas mot överbelastning och kortslutning.

Ventilation skall förhindra att eventuell gas från batterierna kan ansamlas. Batterierna skall vara ordentligt festsatta och skyddade från inträngande vatten.

5.4 Styrssystem

5.4.1 Allmänt

Styrsystemet skall vara utformat, konstruerat och installerat för att ge överföring av styrkrafter under förutsebara förhållanden.

5.4.2 Nödutrustning

Segelbåt och båt med en enkel inombordsmotor med fjärrstyrt roderstyrsystem skall vara utrustade med en nödutrustning som gör det möjligt att styra båten med nedsatt hastighet.

5.5 Gasanläggningar

Gasanläggningar för hushållsbruk skall vara av den typ som använder gas i förångad form och vara konstruerade och installerade för att undvika läckor och explosionsrisk och skall kunna täthetskontrolleras. Material och utrustning skall vara lämpliga för den särskilda gas som används för att motstå de påkänningar och den miljö som de utsätts för till sjöss.

Varje anordning skall vara utrustad med en tändsäkring som verkar på samtliga brännare. Varje gasförbrukande anordning måste vara försedd med en separat ledning för tillförsel av gas, och varje anordning måste ha en separat stängningsanordning. Tillräcklig ventilation måste finnas för att förhindra risker p.g.a. läckor och förbränningsprodukter.

Varje båt med en fast installerad gasanläggning skall vara utrustad med ett särskilt utrymme för förvaring av gasbehållare. Utrymmet skall vara skilt från boendetrymmen, tillgängligt endast från utsidan och ventilerat till fria luften så att varje gasutsläpp försvinner över bord. Varje fast installerad gasanläggning skall testas efter installationen.

5.6 Brandskydd

5.6.1 Allmänt

Vid valet av utrustning som installeras och båtens utformning skall hänsyn tas till risken för brand och dess spridning. Särskild uppmärksamhet skall ägnas åt omgivningen närmast öppna lågor, varma platser eller motorer och hjälpmotorer, olja- och bränsleöversvämning, oskyddade olje- och bränsleledningar och undvikande av elektriska ledningar i närheten av varma maskindelar.

5.6.2 Brandskyddsutrustning

Båtar skall vara utrustade med en lämplig brandskyddsutrustning anpassad till brandrisken. Bensinmotorrum skall skyddas genom en brandskyddsanordning som gör att motorrummet inte behöver öppnas i händelse av brand. Bärbara eldsläckare, om sådana monteras, skall finnas lätt åtkomliga och en skall vara placerad så att den lätt kan nås från båtens hudstyrplats.

5.7 Navigationsljus

När navigationsljus installeras skall de vara i överensstämmelse antingen med bestämmelserna i 1972 års Colreg eller CEVNI-bestämmelserna.

5.8 Förebyggande av utsläpp

Båtar skall vara konstruerade så att oavsiktliga utsläpp av förorenande ämnen (olja, bränsle osv.) förhindras.

Båtar som är utrustade med toalett skall ha antingen

- a) spillvattentank, eller
- b) anordningar som gör att en spillvattentank tillfälligt kan installeras när båten används i områden där utsläpp av toalettavfall är förbjudet.

M 23 LF (1998:103) om fritidsbåtars ...

Därutöver skall varje öppning i skrovet avsedd för toalettavfall vara försedd med en ventil som kan stängas och förseglas.

Bilaga 2**Utrustning**

1. Gnistskyddad utrustning för inombordsmotorer med backslag och inombordsmotorer med drev.
2. Skydd mot att utombordsmotorer kan startas med en växel ilagd.
3. Rattar, styrmekanismer och styrkabelsatser.
4. Bränsletankar och bränsleslangar.
5. Prefabricerade luckor och fönster.

Bilaga 3

Försäkran från tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen, eller den person som ansvarar för utsläppandet på marknaden

(§§ 6 och 7)

a) Den försäkran från tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen som avses i artikel 4.2 (delvis färdigställda båtar) skall innehålla följande uppgifter:

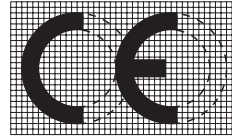
- Tillverkarens namn och adress.
- Namn och adress till tillverkarens representant i gemenskapen eller, i tillämpliga fall, den person som ansvarar för utsläppandet på marknaden.
- En beskrivning av den delvis färdigställda båten.
- En uppgift om att den delvis färdigställda båten skall färdigställas av andra personer och att den uppfyller de väsentliga krav som är tillämpliga på detta konstruktionsstadium.

b) Den försäkran från tillverkaren, hans representant inom gemenskapen eller den person som ansvarar för utsläppandet på marknaden som avses i artikel 4.3 (utrustning) skall innehålla följande uppgifter:

- Tillverkarens namn och adress.
- Namn och adress till tillverkarens representant inom gemenskapen eller, i tillämpliga fall, till den person som ansvarar för utsläppandet på marknaden.
- En beskrivning av utrustningen.
- En uppgift om att utrustningen uppfyller de tillämpliga väsentliga kraven.

Bilaga 4**CE-märkning**

CE-märkning om överensstämmelse skall bestå av initialerna "CE" med följande utformning:

Om märkningen förminskas eller förstoras skall de ovan angivna proportionerna iakttagas.

De olika komponenterna i CE-märkningen skall ha ungefär samma vertikala dimension, som inte får vara mindre än 5 mm.

CE-märkningen skall åtföljas av det anmälda organets identifikationsnummer, om organet deltar i produktionskontrollen, liksom de två sista siffrorna av det årtal då CE-märkningen utförs.

Bilaga 5

Intern tillverkningskontroll (modul A)

1. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen, som uppfyller de i punkt 2 fastställda skyldigheterna, försäkrar att de berörda produkterna uppfyller de krav i direktivet som gäller för dem. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen skall utföra CE-märkningen på varje produkt och upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15).

2. Tillverkaren skall utarbeta den tekniska dokumentation som beskrivs i punkt 3 och han eller hans representant inom gemenskapen skall under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört hålla den tillgänglig för granskning av de behöriga nationella myndigheterna.

Om varken tillverkaren eller hans representant finns i gemenskapen skall skyldigheten att hålla den tekniska dokumentationen tillgänglig åvila den person som släpper ut produkten på gemenskapens marknad.

3. Den tekniska dokumentationen skall göra det möjligt att bedöma produkternas överensstämmelse med kraven i direktivet. Den skall täcka produktens konstruktion, tillverkning och funktion i den mån det är av betydelse för sådan bedömning (se bilaga 13).

4. Tillverkaren eller hans representant skall behålla en kopia av försäkran om överensstämmelse tillsammans med den tekniska dokumentationen.

5. Tillverkaren skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att tillverkningsprocessen tillgodoser de tillverkade produkternas överensstämmelse med den tekniska dokumentation som avses i punkt 2 och med de tillämpliga kraven i direktivet.

Bilaga 6

Intern tillverkningskontroll med provningar (modul Aa, alternativ 1)

Denna modul består av modul A, enligt bilaga 5, samt följande ytterligare krav:

På en eller flera båtar som representerar tillverkarens produktion skall en eller flera av följande provningar, en motsvarande beräkning eller kontroll utföras av tillverkaren eller för dennes räkning:

- Provning av stabiliteten i enlighet med punkt 3.2 i de väsentliga kraven.

- Provning av flytkraftsegenskaperna i enlighet med punkt 3.3 i de väsentliga kraven.

Bestämmelser som gäller båda alternativen:

Dessa provningar, beräkningar eller kontroller skall utföras under ledning av ett anmält organ som väljs av tillverkaren. Under ledning av det anmälda organet skall tillverkaren anbringa organets identifikationsnummer på produkten under tillverkningsprocessen.

Bilaga 7

EG-typkontroll (modul B)

1. Ett anmält organ förvisar sig om och intygar att ett provexemplar som är representativt för den planerade produktionen uppfyller de bestämmelser i direktivet som är tillämpliga på det.

2. Ansökan om EG-typkontroll skall ges in av tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen hos ett anmält organ som han väljer.

Ansökan skall omfatta

- tillverkarens namn och adress och, om ansökan ges in av den som representerar honom, även dennes namn och adress,

- en skriftlig försäkran om att samma ansökan inte har givits in hos något annat anmält organ,

- den tekniska dokumentation som beskrivs i punkt 3.

Sökanden skall för det anmälda organet hålla tillgängligt ett provexemplar som är representativt för den planerade tillverkningen, nedan kallat "typ"*.

Det anmälda organet får begära ytterligare provexemplar om så behövs för att utföra provningsprogrammet.

3. Den tekniska dokumentationen skall göra det möjligt att bedöma produktens överensstämmelse med kraven i direktivet. Den skall, i den utsträckning som behövs för bedömningen, omfatta produktens konstruktion, tillverkning och funktion (se bilaga 8).

4. Det anmälda organet skall

4.1 granska den tekniska dokumentationen, förvisa sig om att typen har tillverkats i överensstämmelse med den tekniska dokumentationen och identifiera såväl de delar som har utformats i enlighet med relevanta bestämmelser i de standarder som avses i artikel 5, som de komponenter som är konstruerade utan till-

lämpning av de relevanta bestämmelserna i dessa standarder,

4.2 utföra eller låta utföra lämpliga undersökningar och nödvändiga provningar för att kontrollera huruvida, i de fall då de standarder som avses i artikel 5 inte har tillämpats, de lösningar som tillverkaren har använt uppfyller de väsentliga kraven i direktivet,

4.3 utföra eller låta utföra lämpliga undersökningar och nödvändiga provningar för att kontrollera huruvida, när tillverkaren har valt att tillämpa relevanta standarder, dessa faktiskt har tillämpats,

4.4 enas med sökanden om på vilken plats undersökningarna och de nödvändiga provningarna skall utföras.

5. När typen uppfyller bestämmelserna i direktivet skall det anmälda organet utfärda ett EG-typintyg till sökanden. Intyget skall innehålla namn och adress till tillverkaren, slutsatser från undersökningen, villkoren för intygets giltighet och nödvändiga uppgifter för identifiering av den godkända typen.

En förteckning över de relevanta delarna i den tekniska dokumentationen skall fogas som bilaga till intyget och det anmälda organet skall behålla en kopia.

Om tillverkaren får avslag på sin ansökan om typintyg skall det anmälda organet utförligt motivera avslaget.

6. Sökanden skall underrätta det anmälda organ som har den tekniska dokumentationen rörande EG-typintyget om alla ändringar som görs avseende den godkända produkten och dessa skall godkännas separat när sådana förändringar kan påverka överensstämmelsen med de väsentliga kraven eller de föreskrivna villkoren för produktens användning. Detta nya godkännande ges i form av ett tillägg till det ursprungliga EG-typintyget.

7. Varje anmält organ skall till övriga anmälda organ meddela relevanta uppgifter avseende EG-typintyg och de tillägg som har utfärdats eller återkallats.

8. De övriga anmälda organen får begära kopior av EG-typintygen eller tilläggen till dem. Bilagorna till intygen skall stå till övriga anmälda organs förfogande.

9. Tillverkaren eller hans representant skall tillsammans med den tekniska dokumentationen förvara kopior av EG-typintygen och deras tillägg under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört.

När varken tillverkaren eller hans representant finns i gemenskapen skall skyldigheten att hålla den tekniska dokumentationen tillgänglig åvila den person som släpper ut produkten på gemenskapens marknad.

* En typ får omfatta flera versioner av produkten, förutsatt att skillnaderna mellan varianterna inte påverkar säkerhetsnivån och de övriga kraven rörande produktionsprestanda.

M 23 LF (1998:103) om fritidsbåtars ...

Bilaga 8

Överensstämmelse med typen (modul C)

1. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen säkerställer och försäkrar att de berörda produkterna är i överensstämmelse med den typ som beskrivs i EG-typintyget och att det uppfyller tillämpliga krav i direktivet. Tillverkaren skall utföra CE-märkningen på varje produkt och upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15).

2. Tillverkaren skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att tillverkningsprocessen säkerställer de tillverkade produkternas överensstämmelse med den typ som beskrivs i EG-typintyget och med tillämpliga krav i direktivet.

3. Tillverkaren eller hans representant skall behålla en kopia av försäkran om överensstämmelse under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört.

När varken tillverkaren eller hans representant finns i gemenskapen skall skyldigheten att hålla den tekniska dokumentationen tillgänglig åvila den person som släpper ut produkten på gemenskapens marknad (se bilaga 13).

Bilaga 9

Kvalitetssäkring av tillverkning (modul D)

1. Den tillverkare som uppfyller skyldigheterna i punkt 2 säkerställer och försäkrar att de berörda produkterna är i överensstämmelse med den typ som beskrivs i EG-typintyget och att de uppfyller tillämpliga krav i direktivet. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen skall utföra CE-märkningen på varje produkt och upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15). CE-märkningen skall åtföljas av identifikationsnumret på det anmälda organ som är ansvarigt för den övervakning som anges i punkt 4.

2. Tillverkaren skall tillämpa ett godkänt kvalitetssystem för tillverkning, kontroll av färdiga produkter och provning enligt punkt 3 och vara föremål för den övervakning som anges i punkt 4.

3. Kvalitetssystem

3.1 Tillverkaren skall ge in en ansökan om bedömning av sitt kvalitetssystem hos ett anmält organ som han väljer för de berörda produkterna.

Ansökan skall omfatta

- alla relevanta uppgifter om den planerade produktkategorin,

- dokumentation av kvalitetssystemet,

- i förekommande fall den tekniska dokumentationen för den typgodkända typen (se bilaga 8) och en kopia av EG-typintyget.

3.2 Kvalitetssystemet skall säkerställa att produkterna överensstämmer med den typ som beskrivs i EG-typintyget och med tillämpliga krav i direktivet.

Alla de faktorer, krav och bestämmelser som tillverkaren tagit hänsyn till skall dokumenteras på ett systematiskt och överskådligt sätt i form av skriftliga riktlinjer, rutiner och anvisningar. Dokumentationen över kvalitetssystemet skall tillåta en konsekvent tolkning av kvalitetsprogram, planer, manualer och dokument.

Dokumentationen skall särskilt omfatta en korrekt beskrivning av

- kvalitetsmålen och strukturen på organisationen, ledningens ansvarsfördelning och befogenheter med avseende på produktkvalitet,

- de tekniker, processer och systematiska förfaranden som skall användas vid tillverkning, kvalitetskontroll och kvalitetssäkring,

- de undersökningar och provningar som kommer att utföras före, under och efter tillverkningen och med vilken frekvens,

- kvalitetsdokument, som exempelvis granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelser för den berörda personalens kvalifikationer m.m.,

- de medel som används för övervakning av hur den åsyftade produktkvaliteten uppnås och att kvalitetssystemet fungerar effektivt.

3.3 Det anmälda organet skall bedöma kvalitetssystemet för att kunna avgöra huruvida det uppfyller de krav som avses i punkt 3.2. Organet skall utgå ifrån överensstämmelse med dessa krav i fråga om kvalitetssystem som tillämpar relevanta harmoniserade standarder.

Bland bedömarna skall minst en ha erfarenhet av bedömning av den berörda produkttekniken. Bedömningsförfarandet skall omfatta ett kontrollbesök i tillverkarens anläggning.

Beslutet skall meddelas tillverkaren. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från undersökningen och motiverat beslut om bedömningen.

3.4 Tillverkaren skall åta sig att fullgöra de skyldigheter som är förenade med det godkända kvalitetssystemet och att vidmakthålla det så att det förblir ändamålsenligt.

Tillverkaren eller hans representant skall hålla det anmälda organ som har godkänt kvalitetssystemet underrättat om eventuella planerade ändringar av kvalitetssystemet.

Det anmälda organet skall utvärdera de föreslagna ändringarna och avgöra huruvida det ändrade kvalitetssystemet fortfarande uppfyller de krav som avses i punkt 3.2 eller om en ny bedömning krävs.

Organet skall meddela tillverkaren sitt beslut. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från granskningen och motiverat beslut om bedömningen.

4. Övervakning på det anmälda organets ansvar

4.1 Syftet med övervakningen är att säkerställa att tillverkaren fullgör de skyldigheter som är förenade med det godkända kvalitetssystemet.

4.2 Tillverkaren skall ge det anmälda organet tillträde till lokaler för tillverkning, kontroll, provning och lagring och ge det all nödvändig information, särskilt

- dokumentation över kvalitetssystemet,

- kvalitetsdokumenten, såsom granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelse för den berörda personalens kvalifikationer m.m.

4.3 Det anmälda organet skall regelbundet utföra kontrollbesök för att säkerställa att tillverkaren vidmakthåller och tillämpar kvalitetssystemet och lämna en kontrollrapport till tillverkaren.

4.4 Därutöver får det anmälda organet göra oanmälda kontrollbesök hos tillverkaren. Under sådana besök får det anmälda organet vid behov utföra provningar eller låta utföra provningar som visar att kvalitetssystemet fungerar korrekt. Det anmälda organet skall lämna en besöksrapport om kontrollbesöket till tillverkaren samt en provningsrapport, om en provning har utförts.

5. Tillverkaren skall, under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört, hålla följande tillgängligt för de nationella myndigheterna:

- Den dokumentation som avses i punkt 3.1 andra stycket andra strecksatsen.

- De ändringar som avses i punkt 3.4.andra stycket.

- De beslut och rapporter från det anmälda organet som avses i punkt 3.4. sista stycket, punkt 4.3 och 4.4.

6. Varje anmält organ skall ge övriga anmälda organ relevant information om de godkännanden av kvalitetssystem som har utfärdats eller återkallats.

Bilaga 10

Produktverifikation (modul F)

1. I denna modul beskrivs det förfarande med vilket en tillverkare eller hans representant inom gemenskapen kontrollerar och intygar att de produkter som omfattas av bestämmelserna i punkt 3 är i överensstämmelse med typen enligt beskrivningen i EG-typintyget och uppfyller tillämpliga krav i direktivet.

2. Tillverkaren skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att tillverkningsprocessen säkerställer att produkterna överensstämmer med typen enligt beskrivningen i EG-typintyget och med tillämpliga krav i direktivet. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen skall utföra CE-märkningen på varje produkt och upprätta en försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15).

3. Det anmälda organet skall utföra lämpliga undersökningar och provningar för att kontrollera produktens överensstämmelse med kraven i direktivet antingen genom undersökning och provning av varje produkt enligt punkt 4 eller genom undersökning och provning av produkter på ett statistiskt urval enligt punkt 5, enligt tillverkarens val.

3a. Tillverkaren eller hans representant skall behålla en kopia av försäkran om överensstämmelse under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört.

4. Verifikation genom undersökning och provning av varje produkt

4.1 Varje produkt skall undersökas och provas individuellt på lämpligt sätt enligt de relevanta standarder som avses i artikel 5 eller skall motsvarande provningar utföras för att verifiera produkternas överensstämmelse med typen enligt beskrivningen i EG-typintyget och med tillämpliga krav i direktivet.

4.2 Det anmälda organet skall anbringa, eller låta anbringa, sitt identifikationsnummer på varje godkänd produkt och utfärda ett skriftligt intyg om överensstämmelse på grundval av utförda provningar.

4.3 Tillverkaren eller hans representant skall på begäran kunna visa upp det anmälda organets intyg om överensstämmelse.

5. Statistisk verifikation

5.1 Tillverkaren skall förete sina produkter i enhetligt sammansatta partier och vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att tillverkningsprocessen säkerställer enhetlighet hos varje tillverkat parti produkt.

5.2 Samtliga produkter skall finnas tillgängliga för verifikation i form av enhetligt sammansatta partier. Ett slumpmässigt urval skall göras ur varje parti. Provenheterna skall undersökas och provas individuellt på lämpligt sätt enligt de relevanta standarder som avses i artikel 5 eller skall motsvarande provningar utföras för att säkerställa deras överensstämmelse med tillämpliga krav i direktivet för att fastställa huruvida partiet godkänns eller underkänns.

5.3 Det statistiska förfarandet skall omfatta följande faktorer:

- Den statistiska metod som skall tillämpas.

- Provtagningsplan och dess operationella karaktäristika.

5.4 I fråga om godkända partier skall det anmälda organet anbringa, eller låta anbringa, sitt identifikationsnummer på varje produkt och utarbeta ett skriftligt intyg om överensstämmelse på grundval av utförda prov. Varje produkt i partiet får släppas ut på marknaden, med undantag av de provenheter som inte uppfyllde kraven på överensstämmelse.

Om partiet underkänns skall det anmälda organet eller den behöriga myndigheten vidta lämpliga åtgärder för att förhindra att partiet släpps ut på marknaden. I händelse att det ofta förekommer att partier underkänns får det anmälda organet tills vidare upphöra med statistisk verifikation.

Tillverkaren får, på det anmälda organets ansvar, anbringa organets identifikationsnummer under tillverkningsprocessen.

5.5 Tillverkaren eller hans representant skall på begäran kunna visa upp det anmälda organets intyg om överensstämmelse.

Bilaga 11

Verifikation av enstaka objekt (modul G)

1. I denna modul beskrivs förfarandet när tillverkaren säkerställer och försäkrar att den berörda produkten, för vilken det i punkt 2 nämnda intyget har utfärdats, överensstämmer med tillämpliga krav i direkti-

M 23 LF (1998:103) om fritidsbåtar ...

vet. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen skall utföra CE-märkningen på produkten och upprätta en försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15).

2. Det anmälda organet skall undersöka den enskilda produkten och utföra lämpliga provningar enligt de tillämpliga standarder som anges i artikel 5 eller motsvarande provningar för att säkerställa att produkten överensstämmer med tillämpliga krav i direktivet.

Det anmälda organet skall anbringa, eller låta anbringa, sitt identifikationsnummer på den godkända produkten och utfärda ett intyg om överensstämmelse på grundval av utförda prov.

3. Syftet med den tekniska dokumentationen är att möjliggöra bedömning av överensstämmelse med direktivets krav samt att förstå produktens konstruktion, tillverkning och funktion.

Bilaga 12**Fullständig kvalitetssäkring (modul H)**

1. I denna modul beskrivs förfarandet när den tillverkare som uppfyller förpliktelserna i punkt 2 säkerställer och försäkrar att de berörda produkterna uppfyller tillämpliga krav i direktivet. Tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen skall utföra CE-märkningen på varje produkt och upprätta en skriftlig försäkran om överensstämmelse (se bilaga 15). CE-märkningen skall åtföljas av identifikationsnumret på det anmälda organ som ansvarar för den övervakning som anges i punkt 4.

2. Tillverkaren skall använda ett godkänt kvalitetssystem för konstruktion, tillverkning samt kontroll av den färdiga produkten och provning enligt punkt 3 och skall vara föremål för den övervakning som avses i punkt 4.

3. Kvalitetssystem

3.1 Tillverkaren skall ge in en ansökan om utvärdering av sitt kvalitetssystem hos ett anmält organ.

Ansökan skall omfatta

- samtliga relevanta uppgifter för den planerade produktkategorin,
- kvalitetssystemets dokumentation.

3.2 Kvalitetssystemet skall säkerställa att produkterna överensstämmer med tillämpliga krav i direktivet.

Alla de faktorer, krav och bestämmelser som tillverkaren har tagit hänsyn till skall dokumenteras på ett systematiskt och åskådligt sätt i form av skriftliga riktlinjer, rutiner och anvisningar. Denna dokumentation av kvalitetssystemet skall säkerställa en enhetlig tolkning av program, planer, manualer och register.

Dokumentationen skall framför allt innehålla en fullgod beskrivning av

- kvalitetsmålen och strukturen på organisationen, ledningens ansvarsfördelning och befogenheter med avseende på konstruktions- och produktkvaliteten,
- de tekniska specifikationer rörande konstruktion, inbegripet standarder, som kommer att tillämpas och,

när de standarder som avses i artikel 5 inte kommer att tillämpas till fullo, de medel som kommer att användas för att säkerställa att de tillämpliga väsentliga kraven i direktivet kommer att uppfyllas,

- de tekniker, processer och systematiska förfaranden för konstruktionskontroll och konstruktionsverifikation som kommer att användas vid konstruktionen av produkter inom den berörda produktkategorin,

- de motsvarande tekniker, processer och systematiska förfaranden för tillverkning, kvalitetskontroll och kvalitetssäkring som därvid kommer att användas,

- de undersökningar och provningar som kommer att utföras före, under och efter tillverkningen och med vilken frekvens,

- kvalitetsdokumenten, som exempelvis granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelser för den berörda personalens kvalifikationer m.m.,

- de medel som används för övervakning av hur den krävda produktkvaliteten uppnås och att kvalitetssystemet fungerar effektivt.

3.3 Det anmälda organet skall bedöma kvalitetssystemet för att avgöra om det uppfyller de krav som avses i punkt 3.2. Det skall utgå ifrån överensstämmelse med dessa krav i fråga om kvalitetssystem som tillämpar den relevanta harmoniserade standarden (EN 29001).

Bland bedömarna skall minst en ha erfarenhet av bedömning av den berörda produkttekniken. Bedömningsförfarandet skall omfatta ett kontrollbesök i tillverkarens anläggning.

Beslutet skall meddelas tillverkaren. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från undersökningen och motiverat beslut om bedömningen.

3.4 Tillverkaren skall åta sig att fullgöra de skyldigheter som är förenade med det godkända kvalitetssystemet och att vidmakthålla det så att det förblir ändamålsenligt.

Tillverkaren eller hans representant skall hålla det anmälda organ som har godkänt kvalitetssystemet underrättat om eventuella planerade ändringar av kvalitetssystemet.

Det anmälda organet skall utvärdera de föreslagna ändringarna och avgöra huruvida det ändrade kvalitetssystemet fortfarande uppfyller de krav som avses i punkt 3.2 eller om en ny bedömning krävs.

Organet skall meddela tillverkaren sitt beslut. Meddelandet skall innehålla slutsatserna från granskningen och motiverat beslut om bedömningen.

4. EG-övervakning på ett anmält organs ansvar

4.1 Syftet med övervakningen är att säkerställa att tillverkaren uppfyller de krav som uppstår som en följd av det godkända kvalitetssystemet.

4.2 Tillverkaren skall för kontroll ge det anmälda organet tillträde till lokaler för konstruktion, tillverkning, kontroll, provning och lagring och skall vidare tillhandahålla all nödvändig information, särskilt

- dokumentation över kvalitetssystemet,
- de dokument som förutsätts i kvalitetssystemets konstruktionsdel, såsom resultat av analyser, beräkningar, prover, etc.

- de dokument som förutsätts i kvalitetssystemets tillverkningsdel, såsom granskningsrapporter och provningsresultat, kalibreringsresultat, redogörelser för berörd personals kvalifikationer m.m.

4.3 Det anmälda organet skall regelbundet utföra kontrollbesök för att säkerställa att tillverkaren vidmakthåller och tillämpar kvalitetssystemet och lämna en kontrollrapport till tillverkaren.

4.4 Därutöver får det anmälda organet göra oanmälda kontrollbesök hos tillverkaren. Under sådana besök får det anmälda organet vid behov utföra provningar eller låta utföra provningar som visar att kvalitetssystemet fungerar korrekt. Det anmälda organet skall lämna en rapport om kontrollbesöket till tillverkaren samt en provningsrapport, om en provning har utförts.

5. Tillverkaren skall, under minst 10 år efter det att tillverkningen av produkten har upphört, hålla följande tillgängligt för de nationella myndigheterna:

- Den dokumentation som avses i punkt 3.1 andra stycket andra strecksatsen.

- De ändringar som avses i punkt 3.4 andra stycket.

- De beslut och rapporter från det anmälda organet som avses i punkt 3.4 sista stycket, punkt 4.3 och 4.4.

6. Varje anmält organ skall ge övriga anmälda organ relevant information om de godkännanden av kvalitetssystem som har utfärdats eller återkallats.

Bilaga 13

Den tekniska dokumentationen som tillverkaren tillhandahåller

Den tekniska dokumentation som avses i bilaga 5, 7, 8, 9 och 11 skall innehålla alla relevanta uppgifter och medel som tillverkaren använder för att säkerställa att utrustningen eller båten uppfyller de väsentliga krav som gäller för dem.

Den tekniska dokumentationen skall göra det möjligt att förstå produktens konstruktion, tillverkning och funktion och möjliggöra bedömning av överensstämmelsen med kraven i detta direktiv.

Dokumentationen skall så långt detta är tillämpligt för bedömningen omfatta följande:

- En allmän beskrivning av typen.

- Konstruktions- och tillverkningsritningar och skisser av utrustning, delmontage, kretsar osv.

- De beskrivningar och förklaringar som är nödvändiga för att förstå ovan nämnda ritningar och skisser och produktens funktion.

- En förteckning över de standarder som avses i artikel 5 och som tillämpas helt eller delvis och en beskrivning av de lösningar som valts för att uppfylla de väsentliga kraven när de standarder som avses i artikel 5 inte har tillämpats.

- Resultatet av konstruktionsberäkningar, utförda undersökningar osv.

- Provningsrapporter eller beräkningar av stabiliteten enligt punkt 3.2 i de väsentliga kraven och av reservplacement och flytmedel enligt punkt 3.3 i de väsentliga kraven.

Bilaga 14

De minimikriterier som medlemsstaterna skall beakta när de utser anmälda organ

1. Det organ, dess chef och den personal som ansvarar för utförandet av verifikationer får inte vara konstruktören, tillverkaren, leverantör eller montör av de båtar eller den utrustning som de inspekterar och inte heller representant för någon av dessa. De får inte delta direkt eller som representant i utformningen, konstruktionen, saluförandet eller underhållet av nämnda produkter. Detta utesluter inte möjligheten av ett utbyte av teknisk information mellan tillverkaren och organet.

2. Organet och dess personal skall utföra verifikationerna med största yrkesmässiga integritet och tekniska kompetens och vara fria från alla påtryckningar och påverkan, särskilt av ekonomisk natur, som skulle kunna påverka deras omdöme eller resultatet av verifikationerna, särskilt från personer eller grupper av personer som har ett intresse i resultatet av verifikationerna.

3. Organet skall till sitt förfogande ha nödvändig personal och de medel som behövs för att korrekt kunna utföra de administrativa och tekniska uppgifter som hänger samman med verifikationerna. Det skall också ha tillgång till den utrustning som behövs för särskild kontroll.

4. Personal som ansvarar för kontroller skall ha

- god teknisk utbildning,

- tillräcklig kunskap om kraven för de kontroller de utför och tillräcklig praktisk erfarenhet av sådana kontroller,

- förmåga att upprätta intyg, protokoll och rapporter för att återge resultatet av kontrollerna.

5. Den personal som utför kontroller skall vara opartisk. Deras lön får inte vara beroende av antalet provningar som utförs eller resultatet av sådana provningar.

6. Organet skall vara ansvarsförsäkrat såvida inte staten påtar sig ansvaret enligt nationell lagstiftning eller kontrollerna utförs direkt av medlemsstaterna.

7. Organets personal är bunden av tystnadsplikt som omfattar allt de får veta vid utförandet av sina uppgifter (utom gentemot de behöriga administrativa myndigheterna i den medlemsstat där verksamheten utförs) enligt detta direktiv eller de nationella bestämmelser varigenom direktivet är i kraft.

Bilaga 15

Skriftlig försäkran om överensstämmelse

1. Den skriftliga försäkran om överensstämmelse med bestämmelserna i direktivet skall alltid åtfölja

- fritidsbåten och förvaras i ägarens instruktionsbok (bilaga 1, punkt 2.5),

- den utrustning som avses i bilaga 2.

2. Den skriftliga försäkran om överensstämmelse skall omfatta följande¹:

M 24 RPF (2001:5) om ... trafikplikt i luften

- Namn och adress till tillverkaren eller hans representant inom gemenskapen².

En beskrivning av båten³ eller utrustningen³.

- Hänvisningar till de relevanta harmoniserade standarder som använts eller hänvisningar till de specifikationer enligt vilka överensstämelsen försäkras.

- Om detta är tillämpligt, en hänvisning till det EG-typintyg som har utfärdats av ett anmält organ.

- Om det är tillämpligt, namn och adress till det anmälda organet.

- Identiteten på den person som är bemyndigad att underteckna för tillverkarens räkning eller för hans representant inom gemenskapen.

1) och upprättas på det /de språk som avses i punkt 2.5 i bilaga 1.

2) Företagets namn och fullständiga adress. Representanten skall också ange tillverkarens företagsnamn och adress.

3) Beskrivning av produkten, märke, typ och, i tillämpliga fall, serienummer.

M 24 Republikens Presidents Förordning (2001:5) om allmän trafikplikt i lufttrafiken mellan Mariehamn och Stockholmsområdet

(FFS 25/2001)

1 §. De förvaltningsuppgifter som avses i rådets förordning (EEG) nr 2408/92 om EG-lufttrafikföretags tillträde till flyglinjer inom gemenskapen, till den del det gäller införande av allmän trafikplikt mellan Mariehamn och Stockholmsområdet och övriga förvaltningsuppgifter, som inträder till följd av införandet, skall skötas av Ålands [landskapsstyrelse].

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 februari 2001.

Vägar

M 25 Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland**1 kap. Allmänna stadganden**

1 §. Denna landskapslag avser sådana för den allmänna samfärdseln upplätta vägar, som hållas genom det allmännas försorg på sätt nedan stadgas. Dessa vägar äro allmänna vägar.

Allmän väg kan även vara allenast för samfärdsel av visst slag avsedd körväg eller väg, som begagnas endast vintertid (särskild vinterväg). Om dessa gälla i tillämpliga delar stadgandena i denna landskapslag.

Angående gatuhållning gäller vad därom är särskilt stadgat.

Se G 1. Byggnadslag (1979:61) för landskapet Åland, 9 och 10 kap.; M 27, Landskapslag (1980:46) om landskapsandel för underhållskostnader för gator.

2 §. Allmänna vägar äro landsvägar eller bygdevägar.

3 §. Till väg hör

1) körbana, gång- och cykelbana och övriga trafikbanor, samt

2) vägren, slänt, vägbank, dike, mitt-, skilje- eller gränsområde, mötes-, vänd- eller hållplats, mindre upplags- eller parkeringsområde i omedelbar anslutning till väg, belysningsanordningar och trafikljus, skyddsvärn, trumma, bro, bullerhinder, färja med färjläge och färjled, brygga som förklarats ansluten till väg, vägmärke samt övriga områden, anläggningar och anordningar som varaktigt behövs för användande och underhåll av trafikbanorna. (1981/78)

Till väg hänförs såsom dess biområden följande områden och platser då de är varaktigt erforderliga:

1) grus- och sandtag eller därmed jämförbart område;

2) byggnads- eller upplagsområden som är nödvändiga för väghållningen;

3) allmänna parkerings- och lastningsområden;

4) områden som erfordras för trafikanternas vila och förplägnad eller för service av fordon (rastplatser); samt

5) områden som behövs för uppsamling av trafikanternas avfall, områden som erfordras för förhindrande av de olägenheter som vägen eller trafiken medför för omgivningen och andra områden som behövs för väghållningen eller trafiken. (1981/78)

Område, som avses i 1 mom., utgör vägområdet. Vägområde, vars gränser icke fastställts vid lantmåteriförrättning, sträcker sig till ett avstånd av en meter från yttre kanten av diket eller, där dike icke finnes, vägs slänten eller -skärningen.

4 §. Väghållning omfattar byggande och underhåll av väg.

Väghållaren ombesörjer väghållningen och därtill hörande angelägenheter, svarar i första hand för kostnader, som föranledas av väghållningen, samt utöver de rättigheter, som erhållits för densamma.

Väghållare är landskapet eller kommunen.

5 §. (1997/23) Väghållningen för allmänna vägar bekostas av landskapet i enlighet med bestämmelserna i 11 kapitlet med de undantag som anges där.

6 §. Med byggande av väg avses anläggning av ny väg samt förbättring av väg.

Vad om förbättring av väg är stadgat gäller i tillämpliga delar jämväl om flyttning av väg.

7 §. Ny landsväg må anläggas:

1) om vägen prövas nödig för genomgående långväga samfärdsl eller för annan sådan allmän samfärdsl, som icke huvudsakligen är av allenast lokal betydelse; eller

2) om vägen anses nödig för annat allmänt behov.

8 §. Ny bygdeväg må anläggas, om den är nödig huvudsakligen för kommunens inre samfärdsl eller för

annan sådan allmän samfärdsel, som är av allenast lokal betydelse.

9 §. Biområde till väg må anordnas och väg förbättras, då allmänt behov sådant kräver.

10 §. (1981/78) Vägnätets utbyggnad skall planeras utgående från en ändamålsenlig avvägning mellan olika samhällsintressen. Härvid skall nödig hänsyn tagas till bosättningens och näringslivets behov av trafik samt till vägnätets anpassning till miljön. Planer rörande användningen av närliggande områden för olika ändamål skall likaså beaktas.

Väg skall med beaktande av sträckning, höjdläge och bredd samt övriga omständigheter byggas så att ändamålet med vägen uppnås på ett så förmånligt sätt som möjligt och utan att annan åsamkas större skada eller olägenhet än som är nödvändigt. Förutom till trafiksäkerhet, fastighetsindelning samt trafik- och vägtekniska omständigheter skall hänsyn tagas till miljö- och värdsynpunkter. Väg skall förläggas och byggas så att de olägenheter som vägen och trafiken medför för omgivningen blir så små som möjligt.

Väg får inte byggas så att genomförande av antagen eller fastställd stads- eller byggnadsplan försvåras. Vid planering av väg skall även övriga planer beträffande områdesanvändningen beaktas.

11 §. (1965/16) Väg skall hållas i ett för samfärdseln tillfredsställande skick.

Till underhåll av väg räknas:

1) (1981/6) påförande av väghållningsämnen, vägbanas jämnande, vägdammets bindande, vägens renhållning, inbegripet även uppsamling och bortforsling av avfall från vägen, åtgärder för vägens dränering, reparation och ombyggnad av trumma samt hållande av bro, brygga och färja i brukbart skick;

2) (1981/78) uppsättande av skyddsvärn, vägmärke eller annan anordning;

3) avlägsnande av byggnader, upplag och anordningar, markhinder samt träd, buskar och, om så är nödigt, även annan växtlighet från vägområdet och invid vägen, såvida icke åtgärden med hänsyn till storleken av därmed förenade kostnader är att hänföra till vägförbättring;

4) drift av färja, anordnande av isväg i stället för färj- eller båtförbindelse, bevakning av bro samt öppnande och stängande av rörlig bro;

5) avlägsnande av snö- och ishinder samt åtgärder vid översvämning för vägens hållande i farbart skick, häri inbegripet vägens utstakande;

6) anordnande av tillfällig farväg med anledning av snö- eller annat naturhinder eller vägskada; samt

7) övriga åtgärder för vidmakthållande av väg i ett för samfärdseln tillfredsställande skick eller för avlägsnande av hinder invid vägen.

I 2 mom. avsedd åtgärd, som företages i samband med vägens byggande, hänföres till vägbyggnad.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat, äger icke tillämpning i fråga om underhåll av lastningsområde, som upplåtits till trafikanternas begagnande. I fråga om de områden, som reserverats för trafikanternas vila och förplägnad eller service för fordonen, tillämpas stadgandena i 1 och 2 mom., såvida icke om underhåll av

området genom avtal eller på annat sätt annorlunda föreskrivits.

Bestämmelserna i 2 mom. 1 punkten rörande renhållning skall, om inte annat följer av bestämmelserna i 4 mom., tillämpas även i fråga om biområde och sidområde till väg. (1981/6)

En fotgängare hade skadats då han halkade på en osandad gångväg, som hörde till en allmän landsväg. Landskapet Åland var såsom väghållare enligt 11 § 2 mom. 5 och 7 punkterna landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland skyldigt att hålla gångvägen i sådant skick, att den utan fara kunde användas av fotgängare. Med beaktande av tidpunkten för olyckan och väderleksförhållandena kunde landskapet dock inte hållas ansvarigt för olyckan. **HD 1984 II 221.**

12 §. Vintertid skall landsväg och bygdeväg hållas fria från hinder av snö och is i den utsträckning, som erfordras för motorfordonstrafik, där ej [landskapsstyrelsen] på grund av samfärdselns ringa omfattning eller av andra särskilda skäl bestämmer, att väg skall hållas i skick allenast för samfärdsel med hästfordon eller att åtgärder för avlägsnande av sådana hinder ej skola vidtagas.

Förrän beslut fattas om att väg skall hållas i skick allenast för samfärdsel med hästfordon eller att åtgärder för avlägsnande av snö- och ishinder ej skola vidtagas, bör vederbörande kommuns vägnämnd beredas tillfälle att yttra sig i saken.

13 §. Blir väg obehövlig för samfärdseln vintertid genom att särskild vinterväg anordnats, vare dess hållande i farbart skick ej nödigt under den tid vintervägen kan användas.

Har till följd av snöfall eller av annan orsak tillfällig farväg anordnats vid sidan av väg, må med vägens försättande i farbart skick anstå, så länge hindret varar och den tillfälliga farvägen hålles farbar.

14 §. Bygdeväg skall förändras till landsväg, om den till följd av förändrade förhållanden eller av annan orsak uppenbarligen erhållit den betydelse, som i 7 § 1 punkten avses.

Bygdeväg må förändras till landsväg under samma förutsättningar, under vilka ny landsväg enligt 7 § 2 punkten må anläggas.

15 §. Landsväg må förändras till bygdeväg, om den till följd av förändrade förhållanden eller av annan orsak uppenbarligen icke längre fyller de förutsättningar, under vilka väg jämlikt 7 § må byggas såsom landsväg, men vägen dock är nödig för sådan allmän samfärdsel, som har lokal betydelse.

16 §. Enskild väg må förändras till landsväg eller bygdeväg under de förutsättningar, som enligt 7 och 8 §§ fordras för anläggning av ny landsväg eller bygdeväg.

17 §. Allmän väg må indragas eller begagnande av mark såsom vägs biområde förklaras hava upphört, om vägen eller biområdet till följd av att ny väg anlagts eller eljest icke längre anses behövlig med hänsyn till allmän fördel.

18 §. (1997/23) [Landskapsstyrelsen] kan om särskilda skäl föreligger besluta att avgift skall uppbäras för utnyttjande av en frigående färja som hör till allmän väg. För utnyttjande av linstyrd färja får avgift inte uppbäras.

M 25 LL (1957:23) om allmänna vägar

19 §. Vid väghållning skall iakttas vad om forntida minnesmärkens fredande och om naturskydd samt om flyttande av rösen och andra fasta rämärken är särskilt stadgat.

Se N 22, Landskapslag (1965:9) om forminnen och J 21, Landskapslag (1998:82) om naturvård.

2 kap. Om väghållare

20 §. Landskapet är väghållare för landsvägar och bygdevägar, om inte annat följer av bestämmelserna i denna paragraf. [Landskapsstyrelsen] kan förordna kommun till väghållare, om kommunen samtycker härtill. (1981/78)

Där annan än väghållare enligt bestämmelse i denna landskapslag eller annat särskilt stadgande eller med stöd härav utfärdad föreskrift är pliktig att svara för till väghållning hörande åliggande, lände detta till efter rättelse. [Landskapsstyrelsen] må dock förordna, att åliggandet tillsvidare eller varaktigt skall handhas av vederbörande väghållningsmyndighet. Av särskild orsak må [landskapsstyrelsen] befria den ansvarige helt eller delvis från kostnaderna för åliggandets handhavande.

21 §. Där kommun är väghållare, må [landskapsstyrelsen] med vederbörande kommuns samtycke förordna, att kommunen i den utsträckning, som påkallas av särskilda ortsförhållanden, skall vara väghållare även inom annan kommuns område.

22 §. Är landskapet väghållare, skall [landskapsstyrelsen] handha de på väghållaren ankommande uppgifterna samt utföra talan i ärenden rörande väghållningen, såvitt av särskilda skäl ej annorlunda bestämts genom landskapsförordning.

Där kommun är väghållare, är kommunens vägnämnd eller den kommunala myndighet, som ombesörjer de vägnämnden enligt denna landskapslag tillkommande göromålen, väghållningsmyndighet under [landskapsstyrelsens] inseende.

23 §. Underlåter kommun, som är väghållare, att bygga eller underhålla landsväg eller bygdeväg, och sker ej rättelse efter tillsägelse av [vägingenjören], äger [landskapsstyrelsen] rätt att förelägga kommunen viss tid, inom vilken erforderliga åtgärder skola vidtagas av kommunen, vid äventyr att de i annat fall utföras på kommunens bekostnad.

Är i fall, som avses i 1 mom., brådskande åtgärd nödig för avlägsnande av omedelbart hotande fara eller hinder för samfärdseln eller yppad brist i vägs underhåll, må [vägingenjören], utan hinder av vad i nämnda moment är stadgat, draga försorg om att sådan åtgärd utan dröjsmål vidtages på kommunens bekostnad.

Vad i denna paragraf är sagt om kommun äger motsvarande tillämpning i fråga om den, som på grund av särskild, i 20 § 2 mom. avsedd förpliktelse är skyldig att ombesörja till väghållningen hörande åliggande.

3 kap. Om behandling av vägärenden samt om vägplan

24 §. Beslut om byggande av allmän väg, om förändring av bygdeväg till landsväg, av landsväg till bygdeväg eller av enskild väg till allmän, så ock beslut om

indragning av allmän väg eller om att marks begagnande såsom vägs biområde skall upphöra, fattas av [landskapsstyrelsen].

Förrän allmän vägs karaktär av landsväg eller bygdeväg förändras eller beslut om indragning av allmän väg fattas, bör vederbörande kommuns fullmäktige beredas tillfälle att avgiva utlåtande i saken.

25 §. Innan väg bygges, skall vägplan upprättas och fastställas. Sådan vägplan erfordras dock ej i fråga om vägförbättring av mindre omfattning, såvitt för företaget tillskottsmark från fastighet ej avhändes eller, där mark avhändes, fastighetens ägare eller med ägare jämförlig innehavare därtill skriftligen samtyckt.

Vägplan fastställs av [landskapsstyrelsen], sedan vederbörande kommuns fullmäktige hörts och ägare av fastighet och andra, vilkas fördel eller rätt kan beröras av planen, beretts tillfälle att framställa påminnelser.

26 §. I vägplan för anläggning av ny väg skall vägens egenskap av landsväg eller bygdeväg angivas. Är vägen avsedd allenast för samfärdslen av visst slag, skall även därom bestämmas i vägplanen.

I vägplan, som avser anläggning av ny väg, skola vägens sträckning och tvärprofil angivas så, att vägområdet vid behov kan med ledning av planen utmärkas på marken. I vägplanen skall jämväl angivas, huruvida och på vilket sätt mark förbehålles för framtida breddning av vägen.

Vad i 2 mom. är stadgat skall i tillämpliga delar lända till efter rättelse jämväl i fråga om upprättande av vägplan för sådan vägförbättring, som föranleder ändring av vägområdet. Kommer vid ändring av vägs sträckning vägen i sin gamla sträckning fortfarande att förbli allmän väg, bör bestämmelse därom upptagas i vägplanen.

I vägplan skall anges de biområden på vilka vägrätt grundas. I vägplan skall anges område som i samband med byggande av väg behövs för täkt, upplag och in kvartering. Om rätt att för väghållning använda eller bygga enskild väg behövs, skall likaså detta anges i vägplan. Vad här är sagt om rätt att använda eller bygga enskild väg gäller även erforderlig väg till biområde. (1981/78)

Vid vägplan skall fogas beräkning av kostnaderna för vägens byggande.

27 §. Vägplan bör uppgöras så, att den vid byggande av vägen kan följas utan väsentliga avvikelser.

28 §. Beslut om fastställelse av vägplan förfaller, där est vägens sträckning ej utmärks i terrängen och vägarbetet ej påbörjats inom fyra år från utgången av det år, varunder beslutet meddelades. [Landskapsstyrelsen] må, då särskilda skäl därtill föreligga, förlänga giltighetstiden varje gång med högst fyra år.

4 kap. Om vägrätt och om vissa andra rättigheter för väghållningen

29 §. Har vägplan fastställts genom beslut, vilket vunnit laga kraft eller vilket må verkställas, ändå att besvär anförts, och beslut fattats om vägföretagets utförande, vare väghållaren berättigad att taga i besittning

område, som erfordras för vägen. Efter besittningstagandet må området nyttjas för i 3 § avsedda vägändamål utan hinder av den rätt annan äger med avseende å fastigheten. Denna nyttjanderätt kallas vägrätt.

Vägrätt föreligge ock, om för vägändamål erforderligt område tagits i besittning enligt medgivande av fastighetens ägare eller med ägare jämförlig innehavare i sådant fall, där upprättande av vägplan ej jämlikt 25 § 1 mom. är nödigt, eller om enskild väg förändras till allmän.

Vägrätten medför jämväl befogenhet att från det i besittning tagna området undanröja byggnader, upplag och anordningar samt växande gröda och annan växtlighet ävensom att utan hinder av stadgandena i 41 § på området uppföra av dess användningsändamål förutsatta byggnader och anläggningar eller tillåta uppförande av sådana. (1964/15)

Område anses hava tagits i besittning, då vägens sträckning eller, där fråga är om vägområdets utvidgning eller om vägs biområde, sådant område till sitt läge utmärks i terrängen och arbetet påbörjats på vägen eller viss del därav.

Skall, innan vägförrättning hålles, från område, som tages i besittning, i stöd av 3 mom. avlägsnas byggnad, upplag, anordningar, växande gröda eller annan växtlighet och har överenskommelse ej träffats om ersättning för skada och men, som föranledes av områdets överlåtelse och vägens byggande, skall, om det befinnes nödigt, för senare uppskattning av ersättningen hållas syn på platsen för uttrönande av beskaffenheten av den mark, över vilken vägen kommer att löpa, och den egendom, som för vägarbetets skull skall avlägsnas, samt deras skick. (1968/9)

Synen förrättas av vägingenjören eller av honom förordnad person tillsammans med vägnämndens ordförande och en av vägingenjören utsedd ojävig sakkunnig. Vederbörande fastighetsägare och innehavare skola beredas tillfälle att bliva vid syneförrättning- en hörda. (1968/9)

Innan väghållaren vidtager åtgärder för avlägsnande av egendom på det i besittning tagna området, skall saken såvitt möjligt meddelas vederbörande fastighetsägare och innehavare, och, såvida överenskommelse om egendomens avlägsnande icke nås, vid behov utsättas skäligh och med hänsyn till vägarbetets utförande lämplig termin, efter vars utgång egendomen avlägsnas genom väghållarens försorg. (1968/9)

30 §. Är väghållare på annan grund än vad i 29 § föreskrives i behov av vägrätt till område, erforderligt för vägs biområde, må [landskapsstyrelsen], där ej åtgärden åsamkar fastigheten betydande skada eller olägenhet, på ansökan av väghållningsmyndighet bestämma, att väghållaren skall tillkomma sådan rätt.

Är väghållaren i behov av rätt att för väghållningen eller för genomförande av i 50 § 2 mom. nämnd regleringsplan från visst område taga väghållningsämne i begränsad mängd eller i behov av rätt till enskild väg, må sådan rätt grundas i samma ordning, som gäller ifråga om rätt till vägs biområde. (1968/9)

Där det för torrläggning av väg- eller biområde är nödvändigt att leda utloppsdike över annans mark, är väghållaren berättigad att lägga sådant dike med iakt-

tagande av vad jämlikt vattenrättslagstiftningen i detta hänseende är gällande.

31 §. Sådan vägrätt, varom stadgas i 29 §, tillkommer väghållaren jämväl i avseende å vägområde och vägs biområde, som höra till sådan redan befintlig allmän eller såsom allmän avsedd väg, på vilken bestämmelserna i denna lag skola tillämpas.

32 §. Vad ovan i detta kapitel stadgats utgör icke hinder för väghållare att, såframt särskilda skäl därtill äro, i den ordning, som angives i [landskapslagen] angående expropriation för allmänt behov av fast egendom i landskapet Åland], förvärva nyttjanderätt eller äganderätt till mark, som är erforderlig för vägområde eller vägs biområde. Har området bestämts genom vägplan, anses beslutet om vägplanens fastställelse lika med expropriationstillstånd.

Om nyttjanderätt, som förvärvats i den i 1 mom. nämnda ordningen, gäller vad om vägrätt är stadgat.

33 §. (1964/15) Indrages allmän väg i annat än nedan i 2 mom. avsett fall, upphøre vägrätten med avseende å vägområde, såvitt ej bestämmes, att området skall tagas i bruk för annat vägändamål.

Har vid vägförbättring sträckningen av väg ändrats, upphör vägen till denna del att vara allmän väg, där ej i vägplanen bestämts, att vägen i sin gamla sträckning fortfarande skall förbliva allmän. Utan hinder härav må väghållaren nyttja vägområdet för andra vägändamål enligt vad därom i vägplanen bestämts eller eljest bestämmes. Där sådan bestämmelse icke meddelats, upphøre såväl användandet av vägområdet för vägändamål som ock vägrätten, efter det i 37 § avsedd vägförrättning eller annan expropriationsförrättning rörande vägområdet avslutats eller, om sådan förrättning icke äger rum, enligt vad därom särskilt beslutes.

Då användande av mark såsom vägs biområde förklarats hava upphört, skall vägrätten med avseende å området upphöra.

Sedan vägrätt upphört, skall iakttagas vad i 10 kap. är stadgat.

34 §. Väghållare vare berättigad att inom ett år efter det vägrätt upphört eller inom av [landskapsstyrelsen] vid behov fastställd längre tid bortföra från förutvarande vägområde vad på detsamma för väghållning uppförts eller anbragts. Område, som är erforderligt för gata eller enskild väg, bör dock lämnas i sådant skick, att dess användande för dylikt ändamål icke vållar svårighet. Har det, som får bortföras, icke avlägsnats från området inom förenämnd tid, tillfalle det områdets ägare.

5 kap. Om ägoreglering och om reglering av enskilda vägar. Om vägförrättning

35 §. (1981/78) Uppkommer betydande olägenhet för fastighet genom ianspråktagande av väg eller biområde till väg kan ägobyte mellan berörda fastigheter ske. Sådant byte får ske enbart om olägenheten uppstått på grund av utfärdande av i 41 § avsett förbud, verkställande av i 50 § avsett beslut om anslutning eller regleringsplan eller på grund av splittring av ägor eller av annan dylik orsak. Motsvarar graderingsvärdena av

M 25 LL (1957:23) om allmänna vägar

de områden som skall utbytas inte varandra skall skillnaden ersättas i pengar. Om särskild orsak föreligger kan, i stället för ägobyte, vederlagsmark från annan fastighet mot full ersättning överföras till den fastighet som utsatts för olägenheten.

För i 1 mom. avsedd ägoreglering erfordras inte samtycke av ägare, innehavare av panträtt, arrenderätt eller annan dylik särskild rättighet. Panträtt som belastar område som reglerats upphör till denna del. Samma gäller för annan rätt som belastar området, om så bestäms vid regleringen. Ägoregleringen sker utan ändring av lägenheternas mantal.

Är i 1 mom. nämnd olägenhet synnerligen betydande och kan den inte avlägsnas eller väsentligt minskas genom ägoreglering, skall väghållaren utge ersättning för olägenheten om inte ägaren begär att väghållaren skall lösa fastigheten eller del därav. Inlösning skall ske vid i 37 § nämnd vägförrättning. Sedan förrättningen vunnit laga kraft bildar ett sålunda inlöst område en sådan jordregisterenhet som enligt landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter inlöst område utgör sedan expropriation genomförs. Utan hinder av vad i 47 § nämnda lag är stadgat skall rättighet som belastar fastigheten kvarstå.

35a §. (1981/78) Då allmän väg byggs på område, som i stadsplan avsatts som trafikområde eller i byggnadsplan för allmän trafikled, är väghållaren skyldig att inlösa hela området eller del därav, om markägaren vid vägförrättning det yrkar. Väghållaren har även rätt att inlösa ifrågavarande område av nämnda slag eller del därav.

Har sådan ändring av plan, som kan inverka på i 1 mom. nämnd inlösningsrätt eller -skyldighet, godkänts i kommunfullmäktige eller är ärende angående inlösen av område anhängigt med stöd av byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland, får vid vägförrättning inte fattas beslut om inlösen förrän avgörandet av ändringen vunnit laga kraft eller ärendet angående inlösen av området upphört att vara anhängigt med stöd av byggnadslagen. Vid behov kan ärendet avskiljas för handläggning vid särskild förrättning.

Vid inlösen enligt 35 och 35a § skall i tillämpliga delar landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter gälla och vid inlösen enligt 35a § därjämte vad i 35 § 3 mom. är stadgat.

36 §. Lägges allmän väg eller tages mark för vägs biområde sålunda, att tidigare förefintlig enskild väg avskäres, och måste denna till följd härav framdragas över annan fastighets område, må för reglering av den uppkomna vägförådan sådan förrättning äga rum, som avses i 37 §.

37 §. (1981/78) Vägförrättning skall hållas på platsen, om det inte är fråga om så ringa förändring av område att bestämmande av gränserna inte anses erforderligt. Vägförrättning skall inledas när väghållaren enligt 29 § eller 30 § 1 mom. förvärvat vägrätt och vägområde eller vägs biområde närmare kan anges till sina gränser. Vägförrättning kan inledas tidigare, dock inte förrän i 29 § eller 51 § 1 mom. avsett besittningsta-

gande ägt rum, för bestämmande av förskottsersättning eller för handläggning och avgöranden av ärenden som avses i 51 § 2 mom. eller av annan särskild orsak.

Vid vägförrättning:

1) skall område som avses i framställning om vägförrättning bestämmas och anges på karta med ledning av vägplan och vid behov enligt anvisning av väghållningsmyndighet; om skäl föreligger skall anges även enskilda vägar och kommunalvägar som leder till vägs biområde och till vilka väghållaren har nyttjanderätt; området skall beskrivas samt utmärkas i terrängen genom rämärken om det av särskilda orsaker prövas nödvändigt;

2) skall ägor och enskilda vägar regleras i enlighet med 35 och 36 §§, om skäl därtill anses föreligga;

3) skall frågor som rör fastställande av i 75 § avsedda ersättningar behandlas; samt

4) skall förskottsersättning i enlighet med 62 § 1 och 2 punkterna fastställas i resolution på sakägares yrkande, om han enligt 80 § 2 mom. har rätt därtill.

Vägförrättning skall inte ske för område vartill ägande- eller nyttjanderätten skall förväras i den ordning som i 32 § stadgas.

38 §. Förordnande om vägförrättning meddelas av länsstyrelsen på framställning av väghållningsmyndighet eller annan sakägare. Förrättningen utföres på väghållarens bekostnad av lantmätteriingenjör med biträde av två gode män, vilka förrättningsingenjören utser bland dem, som äro valda till gode män vid skiftesförrättningar. Där särskilda omständigheter så kräva, må dock även annan sakägare än väghållaren åläggas att helt eller delvis ersätta förrättningskostnaderna.

I avseende å ägoreglering, reglering av enskilda vägar och andra åtgärder, som skola utföras vid vägförrättning, så ock i fråga om det förfarande, som härvid är att iakttaga, och om granskning av de utförda åtgärderna samt deras anteckning i jordregistret skall, såvitt ej annat följer av stadgandena i denna landskapslag, i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad i [lagen om skifte] är stadgat beträffande motsvarande förhållanden.

Se Fastighetsbildningslag, Mi 101 FL II.

39 §. Förutom för företagande av de i 37 § avsedda åtgärderna i däri angivna fall må förrättning på stället äga rum för bestämmande av gränserna för väg- eller biområde, hörande till redan förefintlig väg, om skäl därtill prövas föreligga, samt för utförande av ägoreglering utmed dylik väg, därest olägenhet, som omfattas i 35 §, orsakas av i 41 § avsett förbud rörande område, vartill nyttjanderätten tidigare ej varit på motsvarande sätt inskränkt, eller till följd av förordnande, som avses i 50 §. Vid sådan förrättning skola likaså behandlas de övriga frågor, som enligt denna landskapslag eller särskilda stadganden böra avgöras vid vägförrättning. Därom gälle i tillämpliga delar vad i 38 § är stadgat om vägförrättning.

6 kap. Om inskränkning av nyttjanderätten till mark utmed väg

40 S. Utanför vägområde, där detta icke sträcker sig till två meters avstånd från yttre dikeskanten eller, om dike icke finnes, till tre meters avstånd från vägslänstens eller -skärningens yttre kant, tillkommer väghållningsmyndighet rätt att intill sagda avstånd fälla träd och buskar samt avlägsna på området inskjutande grenar. Från detta område (sidoområde) må vid behov även annan, naturlig växtlighet avlägsnas, så ock markhinder, vilka skymma den fria sikten.

På sidoområdet äger väghållare rätt att uppsätta erforderliga vägmärken.

Där utanför vägområde inom det i 41 § 2 mom. avsedda området förekomma sådana träd, buskar eller annan, naturlig växtlighet eller sådana markhinder, vilka genom att inskränka den erforderliga fria sikten äro till fara för samfärdseln, äger väghållningsmyndighet rätt att vidtaga i 1 mom. nämnda åtgärder.

41 §. Byggnad må icke förekomma på vägs sidoområde. Jämväl utanför detta är det förbjudet att hålla byggnad på ett område, som sträcker sig till ett avstånd av 20 meter från landsväg eller 12 meter från bygdeväg, i båda fallen räknat från körbanans eller, där två eller flere sådana finnas, från den närmast belägna körbanans mittlinje (skyddsområde). Av särskilda skäl må i vägplan eller genom [landskapsstyrelsens] beslut sagda avstånd för viss väg eller del därav ökas till högst 30 meter.

Där väg bildar kurva eller till väg ansluter sig annan allmän väg eller allmänt trafikerad enskild väg eller vägen korsas av vattenväg, må byggnad, även utanför skyddsområdet, icke förekomma inom område, vilket med hänsyn till trafiksäkerheten bör vara fritt från sikten skymmande hinder (frisiktsområde).

Det är förbjudet att inom vägs sido-, skydds- eller frisiktsområde hålla upplag, stängsel eller annan anordning, vilka eller vilkas användande medför fara för samfärdseln eller olägenhet för väghållningen.

Angående vissa eftergifter från bestämmelserna i denna paragraf stadgas i 42 §. Utöver dessa eftergifter må, när skäl därtill provas föreligga, genom [landskapsstyrelsens] beslut tillstånd meddelas till avvikelse från de i 1 och 2 mom. nämnda förbuden och även genom annan väghållningsmyndighets än [landskapsstyrelsen] beslut från förbudet i 3 mom. Har annan väghållningsmyndighet än [landskapsstyrelsen] vägrat tillstånd till avvikelse, vare sakägare berättigad att draga ärendet under [landskapsstyrelsens] prövning.

Om uppställande av ledningsstolpar utmed väg är särskilt stadgat.

42 S. 40 och 41 §§ må icke tillämpas i fråga om invid väg befintliga frukt- och prydnadsträd, prydnadsbuskar och häckar samt träd och buskar, som tagits under särskild omvårdnad, ej heller i fråga om byggnad, upplag, stängsel eller annan anordning, därest träden eller buskarna planterats eller tagits under särskild omvårdnad eller byggnaden, upplaget eller anordningen tillkommit, innan nyttjanderätten till området blivit underkastad i sagda paragrafer stadgat eller

motsvarande i tidigare landskapslag avsedd begränsning.

Föranleder träd, buske, häck, upplag eller anordning, varom i 1 mom. är nämnt, i 40 eller 41 § avsedd fara eller olägenhet eller vållas av byggnad, som omförmäles i samma moment, fara för samfärdseln, må [landskapsstyrelsen] eller, där ej fråga är om byggnad, jämväl länsman i landskommun eller [magistraten] i Mariehamn förordna om dess borttagande eller flyttande eller om utförande av erforderlig ändring däri. Vidtager icke ägaren åtgärden inom därför utsatt tid, är väghållningsmyndigheten befogad att utföra densamma på väghållarens bekostnad.

Jämväl i fråga om borttagande, flyttning eller ändring av byggnad, upplag eller anordning, till vars uppförande eller bibehållande tillstånd med stöd av 41 § 4 mom. meddelats, må stadgandena i 2 mom. av denna paragraf vinna motsvarande tillämpning, såvitt trafiksäkerheten så oundgängligen kräver. Utan hinder av vad ovan sagts må likväl myndighet, som meddelat tillståndet, återkalla detsamma, om därvid fogats förbehåll om återkallelse, samt ålägga ägaren att vidtaga härav föranledda åtgärder vid äventyr att de annars utföras på hans bekostnad genom väghållningsmyndighetens försorg.

43 S. Har beslut meddelats, varigenom vägplan fastställts, och har detsamma bragts till kännedom, skall vad i 41 § är stadgat om hållande av byggnad invid väg äga motsvarande tillämpning i fråga om uppförande av byggnader inom de för vägändamål erforderliga samt de i sagda paragraf avsedda områdena.

44 S. Har förslag väckts om byggande av väg, må [landskapsstyrelsen] förbjuda uppförande av byggnader utan dess tillstånd inom visst område, som kan antagas bli taget i anspråk för vägen eller komma att ligga i dess omedelbara närhet. Sådant förbud, som medelst kungörelse skall bringas till allmän kännedom, må meddelas för en tid av högst två år. [Landskapsstyrelsen] må, då tvingande skäl därtill förekommer, föreskriva förlängning av tiden för förbudet.

45 S. Vad i 41, 42, 43 och 44 §§ är stadgat äger icke tillämpning i fråga om bebyggande av områden, för vilka stadsplan eller byggnadsplan är gällande.

7 kap. Om rätt att tillfälligt nyttja mark

46 S. (1965/16) Har förslag väckts om byggande av väg eller grundande av biområde till sådan, vare det tillåtet att på åtgärd eller uppdrag av myndighet utföra stakning, mätning, utpålning, kartläggning eller undersökning av grund eller att vidtaga annan förberedande åtgärd på fastighet och att från denna taga till stakar och pålar erforderliga träd. Vid förrättningen skall tillses, att växande gröda eller skog icke onödigt skadas. Träd eller buske, som växer i trädgård eller som eljest tagits under särskild omvårdnad, må icke utan ägarens medgivande skadas eller fällas.

47 S. (1964/15) Är det vid utförandet av vägarbete nödigt att för dragning av kraft- eller telefonledningar, inrättande av inkvarteringsplats, temporär reglering av trafiken, uppläggande eller forsling av material el-

M 25 LL (1957:23) om allmänna vägar

ler i annat sådant syfte begagna annan tillhörigt område utanför den för vägändamål i anspråk tagna marken, vare väghållaren berättigad, sedan vederbörande sakägare därom underrättats genom offentlig kungörelse, att förfoga över området högst den tid vägarbetet pågår, såframt ej därigenom nämnvärt men tillskyndas fastigheten.

48 §. Kan till följd av vägarbete, bro- eller jordras, översvämning eller annan sådan orsak samfärdsel icke utan hinder försiggå på väg, äger väghållaren rätt att anordna tillfällig farväg på annans mark för den tid sådan väg till följd av hindret är nödig.

Enahanda rätt tillkommer väghållaren, då till följd av snö- och ishinder vägs bibehållande i farbart skick föranleder särskilda svårigheter eller oproportionerligt dryga kostnader.

Tillfällig farväg bör anordnas så, att onödigt men för fastigheten undviks.

49 §. Utanför vägområdet må snöskärm uppsättas, där detta är nödvändigt för förhindrande av anhopning av snö på vägen. Fast snöskärm må dock inom bebott område uppsättas endast efter medgivande av fastighetens innehavare eller, om överenskommelse med honom icke kan träffas, med [landskapsstyrelsens] tillstånd.

Väghållare tillkommer rätt att vid behov upplägga från vägområdet undanröjd snö jämväl utanför området.

8 kap. Bestämmelser angående ordning och säkerhet

50 §. (1968/9) För främjande av trafiken och trafiksäkerheten på väg må [landskapsstyrelsen] genom beslut meddela förordnande om eller förbud mot anslutning av enskilda vägar till landsväg, som löper eller skall byggas utom stads- eller byggnadsplanlagt område eller till del därav, och angående användningen av dit ledande enskilda vägars anslutningar. På synnerliga skäl må [landskapsstyrelsen] besluta att stadgandena i detta moment må tillämpas även på viss bygdeväg eller del därav.

Regleringsplan skall uppgöras för anordnande av ny vägförbindelse om i 1 mom. avsett förbud mot användning av enskild väg utom stads- eller byggnadsplanlagt område utfärdas. I regleringsplan skall efter behov bestämmas om byggande av enskild väg och vägs anslutning samt anges rättsförhållandena rörande indragen enskild väg i enlighet med 1 mom. eller indragen allmän väg i enlighet med 33 §. Regleringsplan skall antas av [landskapsstyrelsen]. Då regleringsplan är genomförd kan väghållaren avlägsna förbjuden anslutning eller hindra användningen därav. I samband med byggande av väg kan interimistisk reglering göras redan därefterinnan om väghållaren anser det nödvändigt och om godtagbar vägförbindelse ordnas. (1981/78)

Innan i 1 mom. nämnt beslut av [landskapsstyrelsen] meddelas eller regleringsplan godkänns, skola vederbörande fastighetsägare och övriga sakägare beredas tillfälle att bli hörda i saken. Meddelande därom skall delgivas dem personligen eller genom kungörelse på kommunens anslagstavla på sätt i lagen om

offentliga kungörelser (FFS 34/1925) är stadgat. Angående anslag av kungörelse skall tillkännagivande dessutom på åtgärd av [landskapsstyrelsen] i god tid införas i en i landskapet allmänt spridd tidning och skriftligt meddelande tillställas sådan sakägare från annan kommun, vars boningsort är nämnd i handlingarna eller eljest känd. Innan i 1 och 2 mom. avsedda beslut meddelas, skall kommunens utlåtande i saken vid behov inhämtas.

[Landskapsstyrelsens] i 1 mom. nämnda beslut och [landskapsstyrelsens] beslut om antagande av regleringsplan skall kungöras samtidigt i enlighet med bestämmelserna i 3 mom. Handlingar och beslut om anslutning och om regleringsplan skall vara framlagda till påseende i vederbörande kommun under den tid beslutet skall kungöras. (1981/78)

Se Lag om offentliga kungörelser, Sta 408 FL II.

51 §. (1968/9) Då regleringsplan godkänts genom beslut, som vunnit laga kraft eller som kan verkställas utan hinder av besvär, äger väghållaren rätt att taga i besittning område, som erfordras för byggande av enskild väg eller anslutning i enlighet med regleringsplanen, till dess sagda väg eller anslutning blivit byggd.

Med anledning av regleringsplanen skall vid behov vägförrättning hållas, vid vilken, utöver vad i 5 kap. stadgas, skall iakttas vad i riket är stadgat angående ärenden, som berör enskilda vägar.

Anm. Behörigheten i fråga om enskilda vägar har övergått till landskapet, se A 1, Självstyrelselag (1991:71), 18 § 21 p.

52 §. (1968/9) Utan hinder av förbud, som avses i 50 § 1 mom., må väghållningsmyndigheten, då förändrade förhållanden eller andra vägande skäl det påkalla, tillåta anslutning av enskild väg till förbud underkastad allmän väg eller användning av förbjuden anslutning, ifall ett ändamålsenligt nyttjande av fastighet det kräver och den därav förorsakade faran för trafiksäkerheten prövas vara ringa.

Väghållarens tillstånd erfordras för anslutning av väg till landsväg. Är anslutningen nödvändig för nyttjande av fastighet, skall tillstånd beviljas, om sikten från anslutningen över landsvägen är tillräckligt fri och om trafiksäkerheten inte äventyras med hänsyn till vägförbindelse eller annan anslutning. I tillståndet kan föreskrivas särskilda villkor rörande anslutningen. Bestämmelserna i detta moment gäller även anslutning av enskild väg till bygdeväg. (1981/78)

De konstruktioner och anordningar inom allmän vägs område, vilka erfordras för enskild vägs anslutning till allmän väg, är den, som håller den enskilda vägen, pliktig att utföra och underhålla enligt väghållningsmyndighetens anvisningar på så sätt, att de icke innebära fara för trafiken på den allmänna vägen eller men för dess hållande i skick. Det arbete, som härav föranledes, må väghållningsmyndigheten, om skäl därtill föreligger, utföra på vederbörandes bekostnad. Ansluter sig tidigare förefintlig enskild väg till allmän väg så, att därav förorsakas fara för trafiken, är den, som håller den enskilda vägen, pliktig att i enlighet med väghållningsmyndighetens anvisningar vidtaga åtgärder för anslutningens utförande på sådant sätt, att faran såvitt möjligt undviks.

Bygges allmän väg så, att den avskär tidigare befintlig enskild väg, eller breddas, höjes eller sänkes allmän väg så, att tillträde till denna från tidigare förefintlig enskild väg avsevärt försvåras, ankommer det på väghållaren för den allmänna vägen att på egen bekostnad draga försorg om att den enskilda vägen ledes över den allmänna vägen eller att för dess anslutning till den allmänna vägen nödiga anordningar och därmed sammanhängande arbeten utföras. Vad i detta moment stadgas om enskild väg, gäller i tillämpliga delar byggnadsplaneväg.

Vad i denna lag stadgas om anslutning av enskild väg till allmän väg eller om nyttjande av till allmän väg ledande enskild vägs anslutning, gäller i tillämpliga delar även byggande av enskild väg på vägområde, som avses i fastställd vägplan. Med enskild väg avses i denna lag även sådan med enskild väg jämförbar väg eller anslutning, som endast ägaren eller innehavaren av fastighet äger rätt att nyttja. Dock må utan hinder av stadgandena i 50 § 1 mom. och denna paragrafs 2 mom. i enlighet med väghållningsmyndighetens anvisningar till väg göras sådan anslutning, som användes utslutande för körslor inom lant- eller skogsbruk (lantbruksanslutning), såframt icke anslutningen medför betydande fara för trafiksäkerheten.

Sakägare har rätt att hänskjuta väghållningsmyndighetens med stöd av denna paragraf träffade avgöranden eller givna anvisningar till [landskapsstyrelsens] prövning.

53 §. (1962/40) Arbeta berörande vägområde, såsom upptagande av avloppsdike under vägen, utförande av för mjölkbord avsedd utvidgning av vägen och uppförande av därtill hörande bryggkonstruktion samt andra anordningar inom vägområdet eller dragande av ledningar över vägen, må ej utföras utan tillstånd av väghållningsmyndigheten, därest icke av särskilt stadgande annat följer. Där sådant tillstånd ej erfordras, skall, innan arbetet påbörjas, anmälan därom göras hos sagda myndighet.

Beträffande inrättande och underhåll av i 1 mom. avsedda konstruktioner och anordningar skall i övrigt i tillämpliga delar lända till efterrättelse, vad i 52 § 3 mom. är stadgat. Väghållaren bör dock draga försorg om maskinell vinterplogning av i omedelbar anslutning till körbanan befintlig, ibrukvarande, för mjölkbord avsedd utvidgning av vägen, som utförts i enlighet med tillståndsvillkoren, såframt körbanan maskinellt hålles fri från snö- och ishinder.

54 §. På landsväg må grind ej hållas. På bygdeväg må grind icke hållas utan [landskapsstyrelsens] tillstånd. Detta må beviljas endast om samfärdseln på vägen är av ringa omfattning och synnerligen vägande skäl föreligger för hållande av grinden. Meddelat tillstånd kan återkallas.

Stadgandena i 1 mom. skola icke äga tillämpning i fråga om grind eller bom, som erfordras för trafiksäkerheten eller påkallas av tullbevakningen.

Grind och bom skola utföras så, att de motsvara samfärdselns och säkerhetens krav, samt vederbörligen underhållas genom försorg av den, som håller anordningen.

55 §. Invid väg må ej upptagas sådan grop eller fördjupning, som kan medföra fara för samfärdseln eller vägens bestånd.

56 §. Där väg går över is, över eller utmed vatten eller på sådan höjd över eller under den angränsande marken, att därav kan uppstå särskild våda för vägfärdande, skola lämpliga skyddsvärn anbringas eller andra åtgärder vidtagas för tryggande av samfärdseln. Över råk skall vid behov anordnas överfart.

57 §. Till ledning och skydd för samfärdseln samt till upplysning för vägfärdande skola vid väg finnas uppsatta nödiga vägmärken.

Se M 5, Landskapsförordning (1986:35) om trafikankvisningar.

58 §. Därest vid skeppsfart vintertid i allmän farled över denna anordnad särskild vinterväg eller annan allmän väg avskäres genom öppnande av ränna i farleden, ankommer det på väghållningsmyndigheten att såvitt möjligt på stället utlägga bro eller insätta färja eller annorledes draga försorg om de åtgärder, vilka erfordras för tryggande av samfärdseln och dennas ledande över fartygsrännan.

I annat än i 1 mom. nämnda fall må ej utan väghållningsmyndighetens tillstånd i is öppnas fartygsrännan, som avskär allmän väg. Iordningställandet och underhållet av nödig anordning för överfart åligga härvid, såvitt icke [landskapsstyrelsen] annorlunda förordnar, den, genom vars åtgärd rännan öppnas eller användes.

Har fartyg olovligen brutit upp allmän väg, som för över is, skall väghållningsmyndigheten efter erhållen kännedom därom utan dröjsmål på bekostnad av den, genom vars tillskyndning vägen avskurits, iordningställa erforderlig anordning för överfart över rännan.

59 §. (1981/78) Väghållaren kan tillsvidare eller för viss tid förbjuda eller inskränka fordonstrafik på väg som på grund av tjällossning, regn eller annan dylik orsak kan skadas av fordonstrafiken.

60 §. Vid anbringande av affärsannonser utmed väg utanför Mariehamn eller annat tätbebyggt samhälle skall iakttagas vad därom är stadgat i [landskapslagen om naturskydd inom landskapet Åland]. Utmed väg må ingenstädes anslås annons- eller reklamtavla eller annan anordning, som på grund av form, färg eller eljest kan förväxlas med vägmärke, ej heller uppställas enskild väg betecknande visare, som icke överensstämmer med fastställda anvisningar.

Se J 21, Landskapslag (1998:82) om naturvård, 25 §.

9 kap. Om ersättning

61 §. För upplåtelse av mark samt för skada eller men, som eljest orsakas av åtgärd med stöd av denna landskapslag, så ock för kostnader, som genom sådan åtgärd åsamkats ägare av fastighet, utgives ersättning i enlighet med vad i detta kapitel stadgas.

Rätt till ersättning föreligger dock icke, där det avtalats eller uppenbarligen förutsatts, att ersättning ej skall utgå.

62 §. Ägare av fastighet är berättigad att av väghållaren utfå ersättning:

1) för upplåtelse av område för vägändamål enligt 29 § och 30 § 1 mom.;

M 25 LL (1957:23) om allmänna vägar

2) för skada eller kostnad, som föranledes av att byggnader, upplag eller anordningar eller ock träd, växande gröda eller annan växtlighet bortskaffas från område, som skall upplåtas eller upplåtits för väg-ändamål;

3) för upplåtelse enligt 30 § 2 mom. av rätt att taga väghållningsämne eller rätt till enskild väg;

4) för mark, som erfordras för i 30 § 3 mom. åsyftat utloppsdike, såvitt frågan om läggandet av utloppsdiket icke gjorts till föremål för i vattenrättslagstiftningen förutsatt handläggning;

5) för skada eller men som eljest åsamkas fastighet av vägs byggande eller begagnande eller av marks upplåtande till vägs biområde eller nyttjande av sådant område; samt

6) (1989/29) för skäligen kostnader föranledda av bevakning av vägförrättning.

63 §. Har någon vid reglering, som i 35, 36 eller 37 § avses, icke i enlighet med lagen om skifte njutit gottgörelse för överlåtet område eller avträdd förmån eller för honom genom regleringen eljest åsamkad skada, vare han berättigad att av väghållaren utfå ersättning i penningar för vad i sagda gottgörelse brister.

Vad i 1 mom. är sagt skall äga motsvarande tillämpning, där område vid ägoreglering fritagits från tunga, varav det varit besvärat, och innehavaren av motsvarande rättighet härigenom lidit skada.

I fall, som i 72 § avses, bedömes rätten till ersättning enligt 73 §.

64 §. Medför anläggning av ny väg eller enskild vägs förändring till allmän väg skada till följd av att ägarens rätt att nyttja fastigheten inskränkts genom stadgandena i 40 §, är väghållaren pliktig att ersätta skadan. Lag samma vare, om sådan skada uppstår vid förbättring av väg inom område, vars nyttjande ej tidigare varit på motsvarande sätt inskränkt.

Enahanda ersättningsskyldighet åligger väghållaren, om inom sådant område, som icke före denna landskapslags ikraftträdande varit underkastat motsvarande inskränkningar, skada i andra än i 1 mom. avsedda fall vållas genom att träd, buskar, grenar eller markhinder avlägsnas med stöd av 40 § och frågan om ersättning för skador icke tidigare ordnats.

65 §. Föranleder förbud, varom stadgas i 41 § 1, 2 eller 3 mom., synnerligen betydande men vid nyttjandet av fastighet eller del därav inom område, vars användande icke tidigare varit på motsvarande sätt inskränkt, vare fastighetens ägare berättigad till ersättning av väghållaren för sådan olägenhet.

66 §. (1968/9) Där med anledning av reglering, som avses i 35 §, eller i enlighet med 50 § 2 mom. ny enskild väg eller anslutning anlägges eller redan förefintlig sådan ändras och arbetet ej utföres av väghållningsmyndigheten, vare fastighetens ägare eller annan sakägare, om denne på grund därav åsamkas kostnader, berättigad att av väghållaren utfå skäligen ersättning härför. Föranleder förbud, som omförmäles i 50 § 1 mom., betydande men vid nyttjandet av fastighet, som därförinnan haft anslutning till allmän väg, är fastighetens ägare berättigad att av väghållaren erhålla ersättning jämväl härför.

67 §. Medför byggande av väg eller förändring av enskild väg till allmän jämväl uppenbar nytta för fastighet, skall fastighetens ägare tillkommande ersättning för upplåtande av mark samt för skada eller men jämkas med hänsyn därtill, dock utan att ägarens rätt till full ersättning inskränkes.

Landskapet eller kommunen äger, där fråga ej är om kommunen tillhörig, utanför dess område belägen mark, icke rätt till ersättning, som ovan i detta kapitel avses eller som föranledes av i denna landskapslag förutsatt expropriation, såvitt icke [landskapsstyrelsen] för särskilt fall förordnar annorlunda.

Om statens rätt till ersättning är särskilt stadgat.

68 §. Ägaren vare berättigad till ersättning av väghållaren för skada eller kostnad, som föranledes av att byggnad, upplag, anordning, träd, buske eller häck, som nämnes i 42 § 2 mom., eller i 123 § avsedd byggnad måste avlägsnas, flyttas eller ändras, såvitt ersättning därför icke tidigare erlagts.

Lag samma vare, därest skada för ägaren vållas av åtgärd, som avses i 42 § 3 mom., såfram icke annat följer av villkoren för däri omförmålt tillstånd.

För skada, som uppkommer i anledning av i 109 § avsedd åtgärd, må ägaren, om han icke har rätt till ersättning med stöd av 1 mom. i denna paragraf, enligt prövning berättigas att utfå ersättning av väghållaren, såframt synnerligen vägande skäl därtill föreligga.

69 §. Orsakas skada för fastighet genom åtgärd på grund av 46 § eller till följd av tillfällig farvägs anordnande enligt 48 § eller begagnande av sådan farväg eller ock på grund av snöskärms uppsättande eller uppläggning av snö, varom stadgas i 49 §, vare fastighetens ägare berättigad till ersättning av väghållaren för skadan.

70 §. (1989/29) På ersättning som avses i detta kapitel, med undantag av ersättning som nämns i 62 § 6 punkten, erlaggs sex procents ränta. I fråga om upplåtelse av område beräknas räntan från ingången av den första månaden efter den månad under vilken väghållaren tagit marken i besittning. I övriga fall beräknas räntan från ingången av den första månaden efter den månad under vilken ersättningen fastställdes, om inte [landskapsstyrelsen] av särskild anledning bestämmer på annat sätt.

71 §. Vad ovan i detta kapitel är stadgat om ägare av fastighet skall äga motsvarande tillämpning i fråga om innehavare av nyttjande- eller servitutsrätt samt annan därmed jämförlig särskild rätt i avseende å fastighet.

72 §. Har genom sådan väghållaren tillkommande rätt eller genom sådan åtgärd, för vilken ersättning ovan i detta kapitel stadgats att utgå, eller i anledning av reglering, som i 5 kap. avses, fastighet undergått minskning i värde, så att den ej kan antagas utgöra full säkerhet för fordran, för vilken fastigheten på grund av in-teckning eller stadgandena om ogulden köpeskillings rätt svarade före den händelse, som givit anledning till ersättningen, skall ersättningen jämte ränta nedsättas hos länsstyrelsen. Vid fördelning och utbetalning av det nedsatta beloppet skola i tillämpliga de-

lar de bestämmelser lända till efterrättelse, vilka enligt [landskapslagen angående expropriation för allmänt behov av fast egendom i landskapet Åland] gälla i avseende å expropriation av fastighet, som utgör säkerhet för fordran.

73 §. Har innehavare av fordran, som i 72 § avses, gått denna förlustig helt eller delvis genom att nedsättning ej ägt rum eller till följd av att den ersättningsberättigade avstått från ersättningen eller att ersättning, som ej varit föremål för prövning vid vägförrättning eller hos länsstyrelsen, beräknats uppenbarligen för lågt, vare han berättigad att av väghållaren utfå ersättning för skadan med avskrivning, som antecknas på fordringsbeviset.

74 §. Vad angående ersättning avtalats eller uppenbarligen förutsatts skola gälla mellan väghållaren och fastighetens ägare eller annan sakägare, gälla jämväl mot den, till vilken sakägares rätt i avseende å fastigheten övergått efter den tidpunkt, som i 72 § avses.

75 §. (1989/29) Är det fråga om ersättning som avses i 62 § 1 mom. 1-4 punkten, 63 § 1 och 2 mom., 64 § 1 mom., 65 eller 66 § och har överenskommelse inte träffats om storleken av ersättning, skall vid vägförrättningen prövas och avgöras om och till vilket belopp ersättning skall utgå även om något yrkande därom inte har framställts.

Ersättningsfrågor som nämns i 62 § 5 och 6 punkterna upptas vid vägförrättning till prövning och avgörande endast på yrkande av sakägaren.

Verkställs inte sådan vägförrättning där fråga om ersättning som avses i 1 och 2 mom. kan behandlas eller kan ersättningen bestämmas först sedan vägförrättningen avslutats skall ersättningsyrkandet avgöras av länsstyrelsen. Detsamma gäller när frågan rör i 63 § 2 mom. nämnd ersättning som inte varit föremål för vägförrättning och när anspråk med stöd av bestämmelserna i detta kapitel görs på annan än i 1 eller 2 mom. avsedd ersättning.

76 §. Vill någon göra anspråk på ersättning, som avses ovan i detta kapitel, skall han, om anspråket är sådant, att det kan prövas vid vägförrättning, framställa sitt yrkande vid förrättningen eller därförinnan i så god tid hos länsstyrelsen, att ansökningen kan hänskjutas till behandling vid vägförrättningen.

Annat anspråk på ersättning, som i detta kapitel avses, skall framställas hos länsstyrelsen.

3 mom. upphävt (1989/29).

Väghållaren stånde jämväl öppet att i den ordning, som stadgas i denna paragraf, bringa till prövning frågan, huruvida och till vilket belopp sakägare skall tillkomma ersättning.

77 §. Länsstyrelsen må, då vägförrättning företages, till förrättningen hänskjuta avgörandet av ärende, däri ersättning kräves enligt 68 § 1 eller 2 mom.

78 §. Ersättningsanspråk som nämns i 75 § 2 mom. och som kan prövas vid vägförrättning skall framställas på det sätt som anges i 76 § 1 mom. vid äventyr att sökanden annars förlorar rätten till ersättning, om han inte kan visa laga förhinder eller annat giltigt skäl till att hans ansökan försejats. (1989/29)

Har anhängiggörandet av ansökan, varom förmäles i 1 mom., försejats till följd av laga förfall eller av annat skäl, som bör anses giltigt, eller har ansökningen av orsak, som ej beror av sakägaren, icke från länsstyrelsen i tid hänskjutits till vägförrättning, ankommer det på länsstyrelsen att avgöra frågan om den ansökta ersättningen. Är ersättningsfrågan likväl av den beskaffenhet att dess handläggning icke lämpligen kan ske vid länsstyrelsen, må förordnas, att särskild vägförrättning skall företagas för ändamålet.

79 §. Ersättning, som i denna landskapslag avses, skall såvitt möjligt bestämmas att utgå i ett för allt.

80 §. (1981/78) Den som enligt bestämmelserna i detta kapitel beviljats ersättning har rätt att mot godtagbar säkerhet lyfta ersättningen, trots att beslutet inte vunnit laga kraft.

Egendom, för vilken förskottsersättning enligt 37 § 2 mom. skall utgå, skall värderas i enlighet med grunderna i denna lag, förutom egendom som avses i 62 § 1 punkten. Förskottsersättning skall utgå om ersättningen annars skulle fördröjas och betydande olägenhet härigenom skulle åsamkas den ersättningsberättigade. Förskottsersättningen skall utgå med högst två tredjedelar av den ersättningsgilla egendomens värde i enlighet med vad som prövas skäligt med beaktande av vägbyggets inverkan på sakägarens förhållanden. Förskottsersättning som fastställts med resolution kan lyftas utan säkerhet.

Är sakägares rätt till ersättning uppenbar kan väghållaren enligt prövning utbetala förskottsersättning, trots att i 1 mom. avsett beslut eller i 2 mom. avsedd resolution inte meddelats och säkerhet inte ställts.

Sakägare som i förskottsersättning erhållit mer än vad som skall tillkomma honom i ersättning är skyldig att betala tillbaka det överskjutande beloppet jämte sex procents årlig ränta från den dag förskottsersättningen utbetalades. Beträffande indrivning av överskjutande belopp och ränta skall bestämmelserna om indrivning av skatter och avgifter i utsköningsväg gälla.

Skall ersättning enligt bestämmelserna i 72 § deponeeras hos länsstyrelsen, får ersättningen inte utbetalas om inte den ersättningsberättigade kan visa att samtliga i nämnda paragraf avsedda fordringsägare givit honom tillstånd att lyfta ersättningen.

Den som på grund av vägbygge eller reglering av enskilda vägar förlorar sin bostad eller förhindras att utöva näring eller yrke, kan enligt av [landskapsstyrelsen] fastställda grunder beviljas lån mot låg ränta eller räntestöd för ny bostad eller för att kunna fortsätta näring eller yrke.

81 §. Väghållaren och sakägare, som gör anspråk på ersättning, äro oförhindrade att träffa avtal, att fråga om ersättning skall överlämnas till slutligt avgörande genom skiljemannaförfarande, såsom i [lagen om skiljemannaförfarande] är stadgat.

Se Lag om skiljeförfarande, Pr 208 FL I.

10 kap. Om rätt till förutvarande vägområde

82 §. Vägområde, som genom indragning av väg enligt 33 § eller genom förklaring, att användandet för

M 25 LL (1957:23) om allmänna vägar

vägändamål upphör, blir obehövt för allmän väg, skall övergå i ägarens av invidliggande område besittning eller i Mariehamn i stadens besittning, såvitt ej annat följer av vad i detta kapitel eller i 34 § stadgas. Området anses övergå den dag, då beslutet om indragningen bringas till vederbörandes kännedom såsom i landskapsförordning därom stadgas. Har i landskommun vägmarken icke tillhört ägaren av invidliggande område eller i Mariehamn staden, erhåller sagda jordägare i landskommun och i Mariehamn staden jämväl äganderätten till marken.

I landskommun skall vägmark, som i 1 mom. avses, från här nämnda tidpunkt anses höra till det invid belägna området. Hör det på var sin sida om vägmarken belägna området till olika fastigheter, anses den angränsande vägmarken tillhöra vardera lägenheten intill körbanans mittlinje. Finnas två eller flere körbanor, skall såsom mittlinje betraktas mittlinjen av det område, som ligger mellan körbanornas yttre kanter. Rån mellan de på samma sida om vägmarken belägna fastigheterna fortsätter på denna mark från vägområdets kant rätvinkligt häremot. Utreder ägare av invid beläget område, att rån mellan ifrågakommande fastigheter eller de fastigheter, av vilka dessa bildats, fortsätter på vägmarken annorlunda än här ovan är sagt, skall vägmarken dock, om anspråk därpå framställs vid sådan vägförrättning, som i 5 kap. avses, förklaras tillhöra angränsande fastigheter i överensstämmelse med nämnda rÅ.

Vad i denna paragraf är stadgat om fastighet skall i tillämpliga delar gälla jämväl i fråga om visst outbrutet område invid vägmark.

83 §. Övergår vägmark med stöd av 82 § till ägaren av det invid belägna området, må väghållaren, om han anser skäl därtill förefinnas, göra anspråk på skälig ersättning av ägaren för den nytta denne erhållit, såvitt nyttan bör anses vara avsevärd. Ersättning må ej betingas, då vägmark med stöd av 1 mom. övergår till kommun.

84 §. Hava sakägarna icke enats om den i 83 § omförmälda ersättningen, skall frågan om rätt till ersättning och om dess belopp på väghållarens yrkande prövas och avgöras vid vägförrättning.

85 §. Därest förordnande om företagande av sådan vägförrättning, vid vilken fråga om i 82 § 2 mom. avsedd rå eller om ersättning enligt 83 § kunde komma under behandling, icke av annan orsak meddelats inom ett år, räknat från den tidpunkt, som i 82 § 1 mom. omförmåles, skall den, som vill framställa anspråk på fastställande av rå eller utfående av ersättning, inom tre månader efter utgången av sagda tid ansöka om vägförrättning enligt 38 §. Försummar sakägaren detta eller underlåter han eljest att draga i denna paragraf omförmäld fråga under behandling vid vägförrättning, har han gått sin rätt förlustig.

86 §. Utan hinder av att vägmark, som hört till förutvarande allmän väg, enligt stadgandena i detta kapitel övergått i sin ägares besittning, må även annan, som behöver vägmarken för enskild väg, fortfarande utan ersättning begagna densamma såsom väg. Den, som har behov av vägen, åligger likväl vid anfordran av

jordägaren att inom tre månader efter sådan anfordran påkalla prövning i därför stadgad ordning av frågan om upplåtande av vägmarken till begagnande såsom enskild väg, vid äventyr att jordägaren annars må avstänga vägen. Medgives rätt att begagna vägmarken såsom enskild väg, må ersättning därför icke föreskrivas att utgå, såframt ej särskilda skäl föreligga.

87 §. Har allmän väg indragits eller användande av mark såsom vägområde av annan anledning upphört, innan denna landskapslag trätt i kraft, skola med avseende å vägmarken stadgandena i 82, 85 och 86 §§ äga motsvarande tillämpning, dock så att den i 85 § nämnda tiden räknas från denna landskapslags ikraftträdande.

Har ägaren av invid vägmark liggande område i sin uteslutande besittning varaktigt innehaft och innehar han fortfarande mera av vägmarken än vad som enligt 82 § 2 mom. kan komma att höra till sagda område, får även mark, som han sålunda besitter, anslutas till detta område, såframt han framställer anspråk därpå vid vägförrättning. Härvid skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad ovan i denna paragraf och i 85 § är stadgat.

I fråga om sådan vägmark, som förut hört till landsväg och som vid denna landskapslags ikraftträdande innehaves av landskapets väghållningsmyndighet, tillämpas icke stadgandena i 1 mom. Sådant område må fortfarande begagnas för vägändamål. Då områdets användande för sagda ändamål upphör, skall vad i 82, 85 och 86 §§ är stadgat äga tillämpning.

88 §. Besväras fastighet, från vilken område med stöd av stadgandena i detta kapitel överförts till annan fastighet, av pant- eller nyttjanderätt eller annan dylik rättighet, upphör sådan rätt att gälla med avseende å det överförda området. Såvitt genom rättighetens upphörande dess innehavare tillskyndas skada, är han berättigad till ersättning därför av väghållaren. Härvid skall i tillämpliga delar gälla vad i 9 kap. är stadgat.

89 §. Stadgandena i detta kapitel tillämpas icke på område, för vilket stadsplan är gällande, ej heller i fråga om sådant område, som utgör en lägenhet eller med stöd av [32 § landskapslagen angående expropriation för allmänt behov av fast egendom i landskapet Åland] eller med stöd av motsvarande tidigare gällande lagrum inlösts till större del än för väghållning erfordrats.

Se G 8, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, 20 §.

11 kap. Om kostnaderna för väghållningen

Mellanrubriken upphävd (1997/23).

90 §. (1997/23) Kostnaderna för byggande och underhåll av allmänna vägar betalas med landskapets medel då landskapet är väghållare, om inte annat följer av bestämmelserna nedan.

91 §. (1997/23) Åligger det kommun att till följd av ett förordnande som har meddelats med stöd av 20 § 1 mom. eller 21 § ombesörja byggande av allmän väg, betalas ersättning av landskapets medel till kommunen enligt den kostnadsberäkning, som [land-

skapsstyrelsen] och kommunen har godkänt, om inte i fråga om vissa kostnadsbelopp har överenskommit att ersättning skall betalas enligt de verkliga kostnaderna. Godkänns inte kostnadsberäkningen på detta sätt, betalas ersättningen enligt de verkliga kostnader som anses nödvändiga. I dessa inräknas kostnaderna för underhåll av väg som är under byggnad.

Är en kommun på grund av förordnande enligt 20 § 1 mom. eller 21 § skyldig att sköta underhåll av allmän väg, betalas ersättning av landskapets medel till kommunen för de kostnader som ett nödvändigt underhåll beräknas uppgå till. Ersättningsbeloppet fastställs efter det att kommunen beretts tillfälle att framställa förslag i saken.

Då ersättningsbeloppet fastställs skall som jämförelsegrund beaktas vad vägar av motsvarande art kostar landskapet i underhåll. Har en väg försetts med permanentbeläggning på kommunens bekostnad, skall i underhållet inräknas, förutom de egentliga underhållsavgifterna, även skälig avskrivning samt sex procents ränta på kostnaderna för beläggningen, dock så att kostnaderna sammanlagt får utgöra högst vad en väg av motsvarande art såsom grusväg beräknas kosta i underhåll.

Mellanrubriken upphävd (1997/23).

92-97 §§. Upphävda (1997/23).

98 §. Upphävd (1981/78).

Allmänna bestämmelser

99 §. (1961/31) Därest [landskapsstyrelsen] icke annorlunda förordnar, är kommun icke berättigad att i fråga om väg inom stadsplaneområde erhålla ersättning av landskapsmedel för de utgifter, vilka åsamkas kommunen enligt stadgandena i 9 kapitlet, eller för ersättningar, som utgivits med anledning av i denna landskapslag förutsatt expropriation. Jämväl då landskapet är väghållare åligger det kommun att gentemot landskapet svara för gäldandet av sagda ersättningar, såvitt [landskapsstyrelsen] icke besluter annorlunda.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller icke i 29 § 1 mom. 5 punkten byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland avsedd väg som betjänar genomfarts- eller infartstrafik. (1979/63)

Åsamkas landskapet såsom väghållare merkostnader till följd av att väg enligt kommunens beslut byggs efter högre standard än som betingas av samfärdselns behov, skall kommunen erlägga dessa kostnader.

100 §. Vid bestämmandet av kostnaderna för väghållning beaktas icke allmänna förvaltningskostnader eller kostnader för vägundersökningar ej heller utgifter för anskaffning och underhåll av byggnader, bilar och arbetsmaskiner, som äro erforderliga för väghållningen eller för anskaffning och flyttning av färja samt dess hållande i brukbart skick. (1968/9)

De ersättningar, vilka skola utbetalas enligt stadgandena i 9 kapitlet, men vilka icke föranledas av åtgärd i omedelbar anslutning till vägs underhåll, hänförs till kostnad för vägs byggande. Utgift för de enligt nämnda stadganden utgående ersättningsarnas

fastställande ävensom för utförande av vägförrättning samt verkställande av i denna landskapslag förutsatt expropriation beaktas på motsvarande sätt antingen i kostnad för byggande eller i kostnad för underhåll av väg.

Då en kommun på grund av ett förordnande enligt 20 § 1 mom. eller 21 § är skyldig att sköta väghållningen av allmän väg, skall de medel som kommunen uppburit i avgifter för utnyttjande av färja enligt 18 § eller i ersättning för överlåtelse av ett område eller i annan dylik gottgörelse beaktas då den ersättning som avses i 91 § fastställs. (1997/23)

101 §. Upphäv (1981/78).

102 §. 1 mom. upphävt (1997/23).

[Landskapsstyrelsen] fastställer och utbetalar jämväl de i detta kapitel avsedda ersättningar, som landskapet skall utgiva till kommunerna.

Är kommun väghållare, skall landskapet i förskottsersättning för bestridande av utgifterna för vägs byggande till kommunens förfogande ställa medel i den mån arbetet fortskrider enligt plan, som godkänts av [landskapsstyrelsen]. Ersättning, som av landskapsmedel tillkommer kommun för underhåll av väg, utbetalas till kommunen under det löpande underhållsåret.

Beslut, varigenom [landskapsstyrelsen] fastställt ersättning, som i denna paragraf avses, skall i tjänsteväg bringas till kommunens kännedom.

103 §. Utan hinder av bestämmelserna ovan kan en kommun i särskilt fall åtaga sig att helt eller delvis svara för väghållningskostnaderna för en viss allmän väg. (1997/23)

När skäl därtill är, må kommun befrias från förbindelse, som den enligt 1 mom. åtagit sig.

104 §. Upphäv (1997/23).

12 kap. Om vägnämnd

105 §. (1987/25) I kommun skall finnas en vägnämnd, om inte kommunfullmäktige beslutar att kommunstyrelsen eller annan nämnd i kommunen skall handha de uppgifter som ankommer på vägnämnd.

Se D 1, Kommunallag (1997:73).

106 §. Vägnämnden verkar som beredande och verkställande organ inom kommunens vägförvaltning. Därutöver äger nämnden handhava de uppgifter, som i landskapslag eller -förordning eller med stöd av dessa eljest uppdragits åt densamma.

Det ankommer på vägnämnden särskilt:

1) att årligen uppgöra beräkning över kommunens vägutgifter;

2) att taga initiativ och göra framställningar i frågor rörande vägnätets utveckling och vägförhållandenas förbättring inom kommunen;

3) att avgiva av myndigheter infordrade utlåtanden i vägfrågor; samt

4) att granska riktigheten av ersättningar och andra betalningar, som kommunen med stöd av denna landskapslag har att erlägga eller uppbära.

3 mom. upphävt (1987/25).

107 §. Upphäv (1987/25).

M 25 LL (1957:23) om allmänna vägar

13 kap. Om straffpåföljder, tvångsåtgärder och ändrings-sökande

108 §. (1968/9) Den, som

1) bryter mot i stöd av 50 § 1 mom. meddelat förbud att bygga anslutning eller, efter det regleringsplan genomförs, att nyttja anslutning eller mot förbud, förordnande eller tillstånd, som stadgats i eller utfärdats med stöd av 52 §, 53 §, 54 § 1 mom., 58 § 2 mom. eller 59 §;

2) mot bättre vetande eller av grov vårdslöshet förfar i strid med förbud, som stadgats i eller utfärdats med stöd av 41, 43 eller 44 §;

3) olovligen befar bro eller färja med tyngre fordon eller lass än vad som angivits vara tillåtet; eller

4) olovligen på väg framför arbetsmaskin eller annat sådant redskap, som med hänsyn till vikt eller konstruktion är ägnat att skada vägen,

straffes, såframt strängare straff därför icke annorstädes är stadgat, med högst 100 dagsböter.

109 §. Har förbud eller föreskrift, som stadgats i denna landskapslag eller utfärdats med stöd av densamma, icke iakttagits, må [landskapsstyrelsen] medelst vite eller genom berättigande av väghållningsmyndighet eller annan, som frågan angår, att fullgöra erforderligt åliggande skrida till åtgärder för åstadkommande av rättelse i vad olagligen gjorts eller underlåtit. Dyligt åliggande skall fullgöras på bekostnad av den därtill skyldige, såvida [landskapsstyrelsen] icke av särskild anledning förordnar annorlunda.

Är i 1 mom. avsedd, av väghållningsmyndighet påyrkad rättelse sakenlig och uppenbarligen nödvändig, må vederbörande [magistrat] eller [länsman] berättiga väghållningsmyndigheten att vidtagna erforderliga åtgärder, dock icke att undanröja, flytta eller omändra byggnad.

Är i sådant fall, varom i 2 mom. stadgas, brådskan- de åtgärd erforderlig för avvärjande av samfärdseln omedelbart hotande fara eller är fråga om rättelse i olovlig åtgärd, som berör vägområdet, må väghållningsmyndigheten draga försorg om dess utförande.

Ovan i 2 och 3 mom. avsedd rättelse utföres på väghållarens bekostnad. [Landskapsstyrelsen] må dock på framställning av väghållningsmyndigheten ålägga den, på vilken rättelsens utförande skulle ankommit, att delvis eller helt ersätta väghållarens kostnader för åtgärderna.

För de fall, vilka avses i 23 och 42 §, skola stadsgandena i sagda paragrafer lända till efterrättelse.

110 §. Är väghållningsmyndighet berättigad att utföra i denna landskapslag avsedd åtgärd på annans bekostnad, må kostnaderna uttagas tvångsvis i den ordning som för utmätning av allmänna avgifter är stadgat.

Se Skatteutskönningslag och -förordning, Pr 608 och 609 FL I.

111 §. Om sökande av ändring i beslut, som meddelats, eller i åtgärd, som vidtagits vid vägförrättning, gäller vad i lagen om skifte är stadgat om anförande av besvär över lantmäteriförrättning. Härvid skall iakttagas, att vid anförandet av besvär över annat beslut än sådant, som angår rätt att vara sakägare vid förrättning eller varigenom jävsanmärkning eller yrkan-

de på förrättningens avbrytande ogillats, besvärstiden räknas från det förrättningen förklarats avslutad.

I fråga om handläggningen vid ägodelningsrätt av besvärs mål, som här avses, samt om ändrings sökande i utslag, som därvid meddelats, skola desslikes bestämmelserna i lagen om skifte i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Kommun har rätt att söka ändring i beslut vid vägförrättning eller i därvid verkställd åtgärd, såvida den anser, att förverkligandet av enligt stadsplane- eller byggnadsplanlagstiftningen fastställd plan eller härtillhörande bestämmelse därigenom försvåras.

112 §. I länsstyrelsens beslut i fråga om annan enligt stadsgandena i 9 kapitlet utgående ersättning än sådan, som avses i 68 § 3 mom., äger sakägare rätt att söka ändring genom att väcka talan vid underrätten på ort, där fastigheten är belägen. Sådant talan skall vid äventyr av talans förlust anhängiggöras inom nittio dagar från den, då sakägaren erhöi del av beslutet.

113 §. (1981/78) Om sökande av ändring i vid vägförrättning meddelat beslut eller vidtagen åtgärd gäller vad i lagen om skifte är stadgat om anförande av besvär över lantmäteriförrättning. Vid anförande av besvär över annat beslut än sådant, som angår rätt att vara sakägare vid förrättning eller varigenom jävsanmärkning eller yrkande på förrättningens avbrytande ogillats, räknas besvärstiden från det förrättningen förklarats avslutad. I resolution som avses i 37 § 2 mom. 4 punkten får ändring inte sökas särskilt för sig.

Beträffande handläggningen av i 1 mom. avsett besvär vid jorddomstol skall bestämmelserna i lagen om skifte (FFS 604/1951) i tillämpliga delar gälla.

Kommun kan söka ändring i vid vägförrättning meddelat beslut eller vidtagen åtgärd om kommunen anser att genomförande av stads- eller byggnadsplan eller i dessa utfärdade bestämmelser härigenom skulle försvåras.

113a §. (1981/78) I jorddomstols utslag i mål som avses i denna lag får ändring sökas hos högsta domstolen genom besvär, om högsta domstolen med stöd av 30 kap. 3 § rättegångsbalken beviljar besvärstillstånd. Jorddomstols utslag verkställs på sätt som om verkställighet av laga kraft vunnen dom är stadgat. Högsta domstolen kan innan saken slutligt avgörs förordna att verkställigheten av utslaget skall framskjutas eller avbrytas.

I fråga om meddelande av besvärundervisning, fullföljdsförfarande och handläggning av besvär- ärende, gäller vad i lagen om skifte är stadgat. Missnöje behöver dock inte särskilt anmälas. Efter besvärstidens utgång skall lantmäterikontoret sända besvärshandlingarna och vid behov jorddomstolens akt i målet till högsta domstolen, utan att inhämta utlåtande av förrättningsingenjören eller förklaring av de parter som godtagit beslutet.

Har högsta domstolen beviljat besvärstillstånd skall parterna på förordnande av högsta domstolen höras i den ordning som är stadgat i [lagen om skifte].

Vad i 1 mom. är stadgat gäller på motsvarande sätt ändrings sökande i jordrättsdomares beslut i ärende

som denne ensam avgjort. Ändring får dock inte sökas i jordrättsdomares beslut i ärende som gäller jäv mot förrättningsman. I fråga om fullföljdsförfarande gäller på motsvarande sätt vad i [lagen om skifte] är stadgat om besvär över jordrättsdomares beslut.

114 §. (1981/78) [Landskapsstyrelsens] beslut om fastställelse av vägplan, indragning av väg samt beslut, som meddelats med stöd av 50 § 1 mom. eller 52 § 2 mom. skall delges genom offentlig delgivning. [Landskapsstyrelsen] skall översända beslutet och de handlingar som utgör grund för beslutet till vederbörande kommun som framlägger dessa till påseende i samma ordning som kommunala tillkännagivanden kungörs i kommunen. Beslutet och handlingarna skall i kommunen vara framlagda till påseende under den tid kungörelse om dem är anslagen. Delfående anses ha skett den sjunde dagen efter den dag när kungörelsen anslogs på kommunens anslagstavla.

Är vägplan av ringa betydelse kan [landskapsstyrelsen] utan hinder av vad i 1 mom. är stadgat delge beslut om fastställelse av vägplan genom enskild delgivning på sätt i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (FFS 232/1966) är stadgat.

[Landskapsstyrelsens] beslut om ändring av enskild väg till allmän väg skall meddelas kommunen samt genom enskild delgivning den eller en av de personer som framställt om vägändringen.

115 §. (1968/9) Besvär över [landskapsstyrelsens] beslut i ärende, som avses i denna lag, utgöra ej hinder för beslutets verkställande, såframt ej den myndighet, som handlägger besvären, annorlunda förordnar.

Lag samma vare i fråga om besvär över annan myndighets beslut, som meddelats enligt 23 eller 30 §, stadgandet i 41 § 1 mom. om ökning av där angivet avstånd, 44 §, 49 § 1 mom., stadgandet i 50 § 1 mom. om meddelande av där nämnda förordnanden eller förbud, 59 § eller 102 § 1 mom. eller beslut, som gäller fastställande av vägplan eller byggande av väg.

Vad i 1 mom. är stadgat äger icke tillämpning på [landskapsstyrelsens] beslut, varigenom landsväg eller enskild väg ändrats till bygdeväg eller allmän väg indragits, därest kommun är besvärande, ej heller på beslut, varigenom [landskapsstyrelsen] fastställt vägplan. Anses byggande av väg med hänsyn till sysselsättningens tryggande eller av annat särskilt skäl brådskande, må [landskapsstyrelsen] dock bestämma, att besvär över beslut om fastställande av vägplan ej utgöra hinder för beslutets verkställande, såframt icke den myndighet, som handlägger besvären, annorlunda förordnar.

I beslut, som meddelas med stöd av 42 § 2 och 3 mom. eller 109 § 1 mom. samt, av vägande skäl, i beslut, varigenom i 50 § 2 mom. nämnd regleringsplan godkännes, må förordnas, att beslutet går i verkställighet utan hinder av anförda besvär.

14 kap. Särskilda stadganden

116 §. Denna landskapslag träder i kraft den 1 januari 1958.

Redan innan denna landskapslag träder i kraft, må erforderliga förberedande åtgärder vidtagas för landskapslagens verkställighet.

117 §. Denna landskapslag tillämpas från och med dess ikraftträdande på vägar, som då underhållas såsom landsvägar och i vilka jämväl inbegripas de i 11 § 1 mom. landskapslagen (1929:1) den 8 april 1929 innehållande särskilda stadganden angående vägväsendet i landskapet Åland omförmälda landsvägsdelarna, dock med iakttagande av stadgandena i landskapslagen angående införande av denna landskapslag. De områden, som för landsvägar och landsvägsdelar begagnats för sådant ändamål, som i 3 § 2 mom. omförmäles, räknas från denna landskapslags ikraftträdande såsom vägnarnas biområde.

Under vilka förutsättningar och i vilken ordning enligt äldre landskapslag såsom kommunal- eller byvägar underhållna vägar samt vissa andra vägar, som äro att anse såsom allmänna, skola med anledning av den nya landskapslagens trädande i kraft förklaras vara bygdevägar, därom stadgas i landskapslagen om införande av denna landskapslag.

Se Landskapslag (1957:24) om införande av landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland, Ålands lagsamling 1976, Vä 2.

118 §. När redan förefintlig allmän eller såsom allmän ansedd väg i stöd av landskapslagen angående införande av denna landskapslag förändras till bygdeväg, får den nya väghållaren utan lösen övertaga vägområdet samt de för ändamål, som i 3 § 2 mom. av denna landskapslag omförmäles, i besittning tagna, till vägs biområde hänförliga områdena. Härvid skall till den nya väghållaren på dennes yrkande överlåtas nödigt område för uttagning av väghållningsämne, därest sådant område för ändamålet reserverats. Den rätt till på områdena befintliga, för vägändamål tillkomna byggnader, anordningar och andra anläggningar, som tillkommit den förutvarande väghållaren, övergår likaledes utan lösen till den nya väghållaren.

Har den förre väghållaren tillkommit för viss tid gällande eller eljest begränsad rätt att uttaga väghållningsämne eller rätt till enskild väg, övergår även sådan rätt utan lösen till den nya väghållaren.

Väg, som förändrats till bygdeväg, övergår till den nya väghållaren jämte den rätt till röjning av invid vägen befintliga områden, varom stadgas i 7 § landskapslagen (1924:6) angående byggande och underhåll av vägar på landet i landskapet Åland och 2 § 5 mom. landskapslagen (1929:1) den 8 april 1929 innehållande särskilda stadganden rörande vägväsendet i landskapet Åland.

119 §. Är företaget, som avser byggande av landsväg eller dess flyttande eller annan förbättring, vid denna landskapslags ikraftträdande under utförande och har ej inlösen av erforderligt område för vägen skett samt ersättningarna ej bestämts, skall denna landskapslag tillämpas vid företagande av de åtgärder, vilka äro nödiga för vägföretagets fullföljande. Beträffande landsväg eller del därav, på vilken vägarbetet påbörjats, förrän denna landskapslag trädde i kraft, må dock 67 § 1 mom. icke tillämpas, och i fråga om kommun

M 26 LL (1964:16) om kommunalvägar

ej heller 67 § 2 mom. Dock skall 12 § i landskapslagen innehållande särskilda stadganden angående vägväsendet i landskapet Åland, sådan den lyder i landskapslagen (1939:2) av den 18 april 1939, äga tillämpning på kommun.

Har genom beslut av [landskapsstyrelsen] före denna landskapslags ikraftträdande fastställts plan för vägföretag, som i 1 mom. omförmäles, skall med avseende å sådan plan gälla vad i denna landskapslag stadgas om laga kraft vunnen vägplan. Sagda beslut skall dock medelst kungörelse bringas till allmän kännedom i vederbörande kommun. Har vägarbetet för planens genomförande icke påbörjats, räknas den i 28 § bestämda terminen från landskapslagens ikraftträdande. Beträffande vägområde, på vilket vägarbetet påbörjats, skall vägrätt, som i 29 § avses, anses ha uppkommit, när denna landskapslag trädde i kraft, men på ersättningen för områdets upplåtande beräknas räntan från utgången av den månad, under vilken vägarbetet påbörjades.

Vad här är stadgat om landsväg avser i tillämpliga delar jämväl inom Mariehamn befintliga landsvägsdelar.

120 §. (1958/14) Har med stöd av 3 § 2 mom. landskapslagen (1924:6) angående byggande och underhåll av vägar på landet i landskapet Åland beslut meddelats om förändring av kommunal- eller byväg till landsväg, men vägen icke före denna landskapslags ikraftträdande blivit enligt förstnämnda landskapslags 61 § 1 mom. godkänd, skall beslutet förfalla, såframt vägen icke inom två år från det denna landskapslag trädde i kraft försatts i det skick, som i sagda lagrum är avsett.

Beslut om byggande eller förbättring av kommunal- eller byväg förfaller, ifall vägarbetet icke påbörjats före den 1 januari 1960. Har vägarbetet påbörjats, skall den äldre landskapslagstiftningen äga tillämpning, såvitt icke annat följer av vad i 3 § landskapslagen angående införande av denna landskapslag är stadgat.

Se Landskapslag (1957:24) om införande av landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland.

121 §. I fråga om de kommunalvägar, som icke förändrats till [bygdevägar] enligt landskapslagen om denna landskapslags införande och ej heller indragits såsom allmänna vägar, skola de äldre stadgandena äga tillämpning, intill dess annorlunda förordnas.

Jämväl efter det beslut om ändring av kommunalväg till [bygdeväg] trätt i kraft, skall äldre lag tillämpas ifråga om ersättning, som föranledes av överlåtelse av område eller inskränkning av nyttjanderätt enligt 6 § landskapslagen (1929:1) innehållande särskilda stadganden angående vägväsendet i landskapet Åland eller var till eljest uppkommit rätt, innan beslutet trädde i kraft, eller då fråga är om debitering, uppörd eller redovisning av kostnaderna för avhjälpan av bristfälligheter, vilka yppats vid enligt äldre landskapslag förrättade vägsyner på kommunalvägar och av andra av väghållningen beträffande kommunalväg föranledda utbetalningar. Detsamma skall gälla i det fall, att vid iståndsättning av kommunalväg, som förklarats för bygdeväg, i sådant lagenligt skick, som

överlåtelsen påkallar, använts område utan [landskapsstyrelsens] beslut eller med avvikelse från sådant. Dyligt område, beträffande vilket vad i 31 § av denna lag är stadgat skall tillämpas, bör anses höra till [bygdeväg], räknat från början av följande månad efter den mottagningssyn, vid vilken vägen blivit godkänd. Från samma tidpunkt bör motsvarande del av kommunalväg anses upphöra att vara allmän väg, såframt ej annorlunda bestämts. (1968/9)

122 §. Därest kommunalväg eller annan redan förefintlig väg, som är att anse såsom allmän, men enligt landskapslagen angående denna landskapslags införande icke förändrats till [bygdeväg], sedermera övertages såsom landsväg eller bygdeväg, skall vad om enskild vägs förändring till allmän väg är stadgat äga tillämpning, dock så, att i 118 § avsedda rättigheter och förmåner skola överlåtas till väghållare utan ersättning.

123 §. Förekommer vid denna landskapslags ikraftträdande byggnad på väg- eller biområde, som avses i 31 §, må den förbli orubbad. Orsakas av sådan byggnad fara eller olägenhet för den allmänna samfärdseln eller för begagnandet av biområdet, skall vad i 42 § 2 mom. är stadgat äga tillämpning.

124 §. Tillstånd att hålla grind på [bygdeväg] eller annat sådant särskilt tillstånd, som av vederbörande myndighet härförinnan meddelats, skall ej upphöra att gälla till följd av denna landskapslags ikraftträdande.

125 §. Närmare bestämmelser om behandlingen av vägrågor samt övriga föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna landskapslag utfärdas genom landskapsförordning.

M 26 Landskapslag (1964:16) om kommunalvägar

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Denna lag gäller sådana av kommun övertagna allmänna vägar, som icke enligt landskapslagen den 17 juli 1957 om införande av landskapslagen (1957:24) om allmänna vägar i landskapet Åland hänförs till allmänna vägar, liksom även vägar, vilka kommun framdeles enligt stadgandena i denna lag besluter bygga eller övertaga.

2 §. Till kommunalväg höra körbana samt de områden, anläggningar och anordningar, som varaktigt erfordras för vägens bestånd och begagnande, såsom vägren, slänt, bankett, dike, mötes-, vänd- eller hållplats, mindre upplags- eller parkeringsområde, som ansluter sig omedelbart till vägen, samt skyddsvärn, trumma, bro, färja med färjläge och färjled samt brygga, som förklarats ansluten till vägen, ävensom vägmärke. Till väg såsom dess biområden höra dessutom platser, vilka varaktigt erfordras för uttagning och transport av väghållningsämnen.

Område, som avses i 1 mom., utgör vägområdet. Vägområde, vars gränser icke fastställts vid lantmäteriförrättning, sträcker sig till ett avstånd av en meter

från yttre kanten av diket eller, där dike icke finnes, vägslänten eller -skärningen.

3 §. Kommunalväg förvaltas av den kommun, inom vilken den befinner sig.

Har kommunalväg betydelse för samfärdseln i annan kommun än den, inom vars område den befinner sig, må mellan kommunerna avtal ingås om att den andra kommunen omhänderhar väghållningen eller deltagar i väghållningskostnaderna.

2 kap. Om vägplan, vägrätt och vägförrättning

4 §. En kommun som har för avsikt att bygga kommunalväg kan anhålla hos [landskapsstyrelsen] om uppgörande av vägplan och kostnadsförslag för vägen. Till anhållan skall fogas kommunfullmäktiges förberedande beslut om byggande av vägen, karta på vilken den planerade vägsträckningen inritats samt förteckning över dem som vägen är avsedd att betjäna. En kommun kan även besluta att själv göra upp vägplan och kostnadsförslag. Efter att vägplanen och kostnadsförslaget uppgjorts och tillställts kommunen, i det fall att [landskapsstyrelsen] uppgjort vägplanen, kan kommunen anhålla hos [landskapsstyrelsen] om förhandsbesked rörande byggnadsbidrag för vägen. (1997/80)

Är väg gemensam för två eller flera kommuner, må vägplan uppgöras och förhandsbeslut om byggnadsbidrag fattas endast under förutsättning att kommunerna utfäst sig att svara för vägens byggande och underhåll i hela dess sträckning.

Innan vägplan antas skall den ha varit framlagd till allmänt påseende under 14 dagars tid. Beslut om att anta vägplanen och bygga vägen skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse. I anslutning till fastställelsebeslutet beviljas kommunen vägrätt. (1987/24)

Då frivillig överenskommelse med berörda fastighetsägare angående upplåtande av nödigt vägområde, ersättning för mark, skada och men eller för vägmateriäl icke kunnat träffas, bör kommunen hos länsstyrelsen anhålla om förordnande för vägförrättning.

Vid handläggning av i denna paragraf nämnda ärenden skola i tillämpliga delar stadgandena i landskapslagen (1957:23) om allmänna vägar i landskapet Åland lända till efterrättelse.

Se M 25, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar, 1, 2 och 3 kap.

5 §. Vägrätten innefattar rätt för kommunen att taga i besittning och nyttja för i 2 § avsedda vägändamål det område, som erfordras för vägen, utan hinder av den rätt annan äger med avseende å fastigheten.

Vägrätten innefattar jämväl rätt att från vägområdet avlägsna träd, buskar och andra naturhinder, som äro till men för väghållningen, samt att avhugga grenar, som sträcka sig över sagda områden.

Utgör anordning eller anläggning eller ock fristående byggnad, som icke användes som bostad, sådant hinder för byggande av väg, att byggnadskostnaderna, utan flyttning av anordningen, anläggningen eller byggnaden, skulle bliva ansevärt högre eller annars betydande olägenhet därav följa och förorsakar icke

flyttningen av hindret dess ägare skada eller nämnvärt förfång, må [landskapsstyrelsen] vid vägrättens beviljande besluta om flyttning av anordningen, anläggningen eller byggnaden till lämplig plats.

Utänför vägområdet må [landskapsstyrelsen] på anhållan bevilja kommunen rätt att avlägsna trafiksäkerheten äventyrande träd och buskar, likväl icke träd eller buskar, som växa på tomt eller i trädgård eller som annars tagits under särskild omvårdnad, med mindre synnerliga skäl därtill föreligga. Om avlägsnande av här avsedda träd och buskar eller avhuggning av grenar skall markens ägare eller innehavare på förhand i god tid underrättas.

6 §. Kräves oundgängligen för undvikande av oskäliga kostnader för väghållningsskyldighetens fullgörande, att grus, sten eller annat väghållningsämne tagas från fastighets mark, må [landskapsstyrelsen] förordna, att i 5 § 1 mom. avsedd bestående nyttjanderätt därtill skall medgivnas, såframt betydande förfång icke därigenom tillskyndas sagda fastighet. Samtidigt må förordnas om nyttjande av väg eller mark för transport av väghållningsämne.

3 kap. Om väghållning

7 §. Väghållning omfattar byggande och underhåll av väg.

Med byggande av väg avses anläggning av ny väg samt flyttning, breddning och annan förbättring av förefintlig väg.

Såsom underhåll av väg anses åtgärder som är erforderliga för bibehållande av vägen i ändamålsenligt skick, däri inberäknat renhållning med uppsamling och bortforsling av avfall från vägen samt öppethållande av väg vintertid. (1981/7)

8 §. Väg skall till sin sträckning och bredd samt även eljest byggas så, att ändamålet därmed uppnås på bästa möjliga sätt utan att någon åsamkas större skada eller förfång än nödvändig.

Väg skall hållas i det skick dess ändamål och nytta förutsätta, såvitt det kan ske med skäliga kostnader.

På område, för vilket stads- eller byggnadsplan fastställts eller där tätbebyggelse finnes eller är i utveckling, må väg icke byggas så, att genomförandet av den fastställda eller framtida planen därigenom skulle kunna försvåras.

9 §. Väghållningen ombesörjes av kommunens vägnämnd, på vilken det jämväl ankommer att besluta om de begränsningar av trafiken, som varaktigt eller tillfälligt kunna påkallas av vägens bärkraft eller andra omständigheter. Begränsningar, förbud, påbud och varningar böra anges med trafikmärken.

10 §. Grind eller bom får inte hållas på kommunalväg utan kommunens tillstånd. (1997/80)

Byggnad, stängsel som äventyrar trafiksäkerheten eller annan varaktig anordning får inte uppföras på närmare än tolv meters avstånd från vägbanans mittlinje. En kommun kan dock på ansökan medge undantag från detta förbud, där det kan ske utan att trafiksäkerheten äventyras eller framtida ombyggnad av vägen försvåras. (1997/80)

M 26 LL (1964:16) om kommunalvägar

Angående byggnadsverksamheten på område, för vilket fastställts i byggnadslagstiftningen förutsatt plan eller föreskrift, gäller vad därom är särskilt stadgat.

Se G 1, Byggnadslag (1979:61) och G 2, Byggnadsförordning (1963:40).

11 §. (1997/24) Vintertid skall kommunalväg hållas fri från hinder av snö och is i den utsträckning som erfordras för motorfordonstrafik, om det inte är onödigt på grund av samfärdselns ringa omfattning eller av andra särskilda skäl.

12 §. Upphävd (1997/24).

13 §. För vägbygge förordnar [landskapsstyrelsens] vägvärdning en övervakare, som äger följa byggnadsarbetet och tillse, att givna föreskrifter om arbetets utförande iakttagas. Övervakaren må besluta om arbetets inställande, men beslutet skall omedelbart underställas vägsynenämnden för avgörande.

Slutsyn på vägbygge förrättas av en vägsynenämnd och den för bygget förordnade övervakaren. I vägsynenämnden ingår en representant för landskapet, tillika ordförande, och en representant för vägnämnden i kommunen. Har en entreprenör anlitats vid vägbygget, får han själv eller ombud för honom närvara vid synen och yttra sig över gjorda anmärkningar. (1997/24)

Vid slutsyn föres protokoll, som fordersonast översändes till [landskapsstyrelsen] och kommunens vägnämnd.

4 kap. Om kostnaderna för väghållningen och om landskapsbidrag

14 §. Väghållningen bekostas med kommunens medel. Enskild person, som nyttjar eller har behov av vägen, må icke åläggas att deltaga i väghållningskostnaderna, med mindre vägen för hans behov enligt mellan honom och kommunen ingånget avtal skall byggas eller underhållas på ett sätt, som är kostsammare än vad som i allmänhet fordras enligt denna lag.

Har i 3 § 2 mom. avsett avtal ingåtts mellan kommuner och därvid jämväl avtalats om kostnadernas fördelning, lände det till efterrättelse. Föreliggande i annat fall giltiga skäl för kommuns åläggande att deltaga i väghållningskostnaderna på annan kommuns område och sänjas kommunerna icke om kostnadernas fördelning, må [landskapsstyrelsen] bestämma, att fördelning av kostnaderna skall verkställas och enligt vilken grund detta skall ske.

15 §. Kommun må icke uppbära ersättning för nyttjande av kommunalväg eller område, anläggning eller anordning, som hör till sådan väg. Avgift må dock uppbäras för anlitande av till kommunalväg hörande färja. Beslut om fastställande av sådan avgift som likväl icke må vara högre än vad kostnaderna för färjans underhåll förutsätta, skall underställas [landskapsstyrelsen].

15a-17 §§. Upphävda (1997/24).

18 §. 1 mom. upphävt (1987/24).

Statistiska och ekonomiska uppgifter om kommunalvägarna och om trafiken på dem bör av kommunen

insamlas och insändas till [landskapsstyrelsen] enligt därom meddelade föreskrifter.

19 §. För byggande av kommunalväg beviljas landskapsbidrag efter prövning inom ramen för härför anvisade anslag.

5 kap. Om vägnämndens uppgifter

20 §. Den kommunala vägnämnden äger bereda och verkställa ärendena angående förvaltningen av kommunalvägarna.

Det ankommer på vägnämnden särskilt

1) att årligen uppgöra beräkning över kommunens utgifter enligt denna lag;

2) att bereda ärenden rörande övertagande av väg till kommunalväg eller byggande av kommunalväg;

3) att taga initiativ till indragning av kommunalväg, som anses obehövlig; samt

4) att övervaka underhållet av kommunalvägarna.

3 mom. upphävt (1987/24).

6 kap. Om övertagande av väg och om indragning av kommunalväg

21 §. Kommunfullmäktiges beslut om att bygga kommunalväg eller om att ändra enskild väg till kommunalväg skall fattas i den ordning som är föreskriven i [30 § kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland]. Beslutet skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse. (1987/24)

[Landskapsstyrelsen] må förvägra fastställelse av i 1 mom. nämnt beslut, om vägen anses äga ringa betydelse för samfärdseln på orten eller på grund av sin längd eller av annan orsak medför i förhållande till trafikbehovet oskäliga kostnader.

22 §. Kommun må besluta, att kommunalväg skall indragas om vägen i väsentlig mån förlorat sin betydelse för samfärdseln. Beslutet skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse.

23 §. Då kommunfullmäktiges i detta kapitel omfördälda beslut fastställs av [landskapsstyrelsen], skall [landskapsstyrelsen] tillika bestämma den tidpunkt, då ifrågavarande väg förändras till kommunalväg eller indrages. Avser kommunfullmäktiges beslut övertagande av väg till kommunalväg, må ock bestämmas, att vägen övertages efter det densamma blivit godkänd vid i 13 § avsedd slutsyn eller att tidpunkten fastställs genom särskilt beslut efter nämnda slutsyn.

I 1 mom. nämnd tidpunkt må icke utan särskilda skäl fastställas annorledes än till utgången av ett kalenderår, ej heller må tiden mellan beslutet och dess ikraftträdande bestämmas så kort, att nödiga förberedande åtgärder icke kunna vidtagas.

24 §. Om förändring av kommunalväg till landsväg eller bygdeväg gäller, vad i landskapslagen (1957:23) den 17 juli 1957 om allmänna vägar i landskapet Ålandär stadgat om förändring av enskild väg till allmän väg.

2 mom. upphävt (1987/24).

Se M 25, Landskapslag (1957:23) om allmänna vägar; G 1, Byggnadslag (1979:61).

7 kap. Särskilda stadganden

25 §. Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

M 27 Landskapslag (1980:46) om landskapsandel för underhållskostnader för gator

1 §. I enlighet med denna lag utgår till kommun landskapsandel för godtagbara underhållskostnader för gator och för vägar inom område med byggnadsplan.

Vad i denna lag föreskrivs om gata skall i tillämpliga delar gälla även för väg inom byggnadsplaneområde samt för sådan gångbana som hör till gata eller väg inom byggnadsplaneområde.

2 §. Såsom till landskapsandel berättigande kostnader för i 1 § avsett underhåll anses kostnader för kommuns åtgärd för att hålla körbana i ett för trafiken tillfredsställande skick såsom reparation av gatubeläggning, sådan ombeläggning som enligt 68 § byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland inte är att anse som anläggande av gata, hållande av grusbelagd gata jämn och dammbindning på grusbelagd gatas körbana.

Till gatuunderhåll hänförs underhåll av refuger, skyddsräcken, vägmärken och andra dylika anordningar inom gatuområde. Gatuunderhållet omfattar även de åtgärder som vintertid är nödvändiga för att hålla gatan i ett för trafiken tillfredsställande skick såsom avlägsnande av snö och is, hållande av gatuytan jämn, sandning, samt hållande av rännstenar, regnvatensrännor och -brunnar öppna.

Se G 1, Byggnadslag (1979:61), 68 §.

3 §. Såsom kostnader för underhåll av gata anses inte kostnader som orsakas av

1) underhåll av gata som är viktig för genomfartstrafik i fråga om sådan del av gata till vilken utfart inte finns från tomter och tvärgator om inte särskilda anslutningar inrättats;

2) underhåll av gata som betjänar kommunens in- och utbindelsestrafik om gatan beträffande anslutningar kan jämföras med i 1 punkten avsedd gata; samt

3) underhåll av plantering och trafikljus samt av kostsam bro, tunnel, skärning eller bank.

Till kostnader som berättigar till landskapsandel räknas likväl även kostnader för underhåll av kör- och gångbana som hör till en i 1 mom. 3 punkten avsedd kostsam bro, tunnel, skärning eller bank.

4 §. Upphävd (1989/64).

5 §. (1993/80) I denna lag avsedd landskapsandel beviljas av [landskapsstyrelsen] i enlighet med landskapslagen (1993:70) om landskapsandel till kommunerna.

6 §. Upphävd (1989/64).

7 §. Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

LL (1980:46) om ... underhållskostnader för gator **M 27**

8 §. Denna lag tillämpas första gången på underhållskostnader för år 1980. Med avvikelse från vad i 4 § 2 mom. föreskrivs utgår till kommun för åren 1980-83 landskapsandel i enlighet med kommunens bärkraftsklass som följer:

Kommunens bärkraftsklass	Landskapsandel i procent
1	14,2
2	13,6
3	13,0
4	12,4
5	11,8
6	11,2
7	10,6
8	10,0
9	9,4
10	8,8

M 28 Landskapslag (1932:19) om ägovägar i landskapet Åland

1 §. Ägovägar äro enskilda vägar på landet, som för en eller flere fastigheter äro av varaktigt nytta såsom farväg till gården eller för annat ändamål, som hänför sig till fastighetens behöriga utnyttjande.

Nödiga vägar till båtstrand samt behövliga gångstigar äro att betrakta som ägovägar.

Till samfärd ler-, sand- och grustäkt ledande väg är likaledes ägoväg.

Den vägförrättning varigenom en lägenhet beviljats rätt till väg över en annan lägenhet hade verkställts i den ordning som stadgas i rikets lag om enskilda vägar. På den grund ansåg häradsrätten att vägen till sin natur var sådan, att den föll utanför tillämpningsområdet för landskapslagen om ägovägar och frågan om hållande av grind måste handläggas i den ordning som stadgas i lagen om enskilda vägar. (22.3.1988 Akt 12/88)

2 §. Då i samband med lantmåteriförrättning från gemensam mark avskilts vägområde att av två eller flere fastigheter användas såsom farväg till gården eller för annat ändamål, som hänför sig till fastighetens behöriga utnyttjande, skola fastigheterna gemensamt underhålla vägen i mån av dess nytta eller behövlighet för envar av dem.

3 §. Vid lantmåteriförrättning, som äger rum efter denna landskapslags ikraftträdande, skall förrättningslantmätaren i protokollet anteckna, för vilka skiftesdelägare den från den gemensamma marken avskilda vägen är avsedd, samt bestämma, i vilken mån envar skiftesdelägare i anseende till den mark, som tillskiftats hans fastighet, skall deltaga i vägens byggande och framtida underhåll.

Då vid lantmåteriförrättning väg avskiljes att av två eller flere skiftesdelägare gemensamt användas, bör vid bestämmandet av jämförelsetalen för vägens byggande och framtida underhåll jämväl beaktas vägens behövlighet och nytta för varje skiftesdelägare.

Besvär över de av lantmätaren fastställda jämförelsetalen må avgöras på sätt, som om besvär över skiftesförrättningar är stadgat.

M 28 LL (1932:19) om ägovägar

4 §. Är för fastighets ändamålsenliga nyttjande av vikt, att ägoväg för sagda fastighet bygges över annan fastighets område, och kan det ej lända den senare fastigheten till märkligt men, skall den för vägen erforderliga marken från denna upplåtas.

Behövlig plats för ägoväg bör markägare upplåta med tagen hänsyn till att minsta möjliga intrång på hans odlingsmark göres. Dock må denna hänsyn icke utsträckas därhän, att vägen oskäligen fördyras, eller att dess sträckning blir olämplig.

Gemensam ägoväg må envar beta, där den är dragen över egna marker, dock så, att för övriga delägare olägenhet därav ej uppstår.

Där stängsel drages över gemensam väg, skall den därtill pliktige hålla lätt hanterlig, med gångjärn försedd grind.

5 §. Prövas väg, som är anlagd över en fastighets område, vara av vikt för ändamålsenligt nyttjande av annan fastighet, må även denna fastighet tillåtas att använda vägen, där ej sådant länder någon, som fört ut äger begagna vägen, till verkligt men.

6 §. Är väg, som någon vill bygga för sin fastighets behov, tillika av vikt för ändamålsenligt nyttjande av annan fastighet, må denna fastighet, därest dess ägare icke uttryckligen å fastighetens vägnar avstår från vägens begagnande, skyldigkännas att deltaga i dess byggande.

Nyttjas ägoväg tillika som utfartsväg från lägenhetens mangård, förhöjas lägenhetens vägenheter i motsvarande grad.

Såsom byggande av väg anses i denna lag jämväl omläggning eller väsentlig förbättring av väg.

7 §. För upplåtande av mark till väg, så ock för annat intrång, som orsakas av vägs byggande eller begagnande, skall ersättning gäldas eller, därest ersättnings-tagaren själv är väghållningsskyldig, honom vid väghållningsskyldighetens fördelning tillgodoräknas.

8 §. I avseende å vägbyggnadsskyldighetens fullgörande svare för fastighet, som utgöres av frälse- eller skattejord, ägaren och för annan fastighet dess innehavare.

Fastighets vägunderhåll åligger den, som fastigheten brukar; dock vare i 1 momentet nämnd ägare eller innehavare, ändå att han icke brukar fastigheten, ansvarig för underhållet, där brukaren försummar sin underhållsskyldighet.

9 §. Skyldigheten att deltaga i ägovägs byggande och underhåll skall, där ej de väghållningsskyldiga annorledes åsämjas, genom vägdelning så bestämmas, att envar av dem står i ansvar för viss vägloft.

Vid vägdelningen skall hänsyn tagas till sådana omständigheter, som inverka på väghållningskostnaden, så att där större svårighet möter, vägloften skäligen minskas. Delning av väg skall, där ej de väghållningsskyldiga annorlunda överenskomma, verkställas särskilt för byggandet och särskilt för underhållet.

Finnes byggande eller underhåll av bro kräva avsevärd kostnad, må besväret i denna del kunna fördelas till gemensamt utgörande av två eller flere väghållningsskyldiga efter vad skäligt prövas.

10 §. Kommun bör tillsätta för ägovägar särskilt avsedd ägovägsnämnd, bestående av ordförande, två ledamöter och två suppleanter, samt bestrida de ersättningar och kostnader, vilka sökande enligt 13 § icke är skyldig att erlägga.

11 §. Kan ej överenskommelse träffas om rätt för fastighet att bygga eller begagna väg över annan fastighets område eller om fastighets skyldighet att deltaga i vägs byggande och underhåll, skall saken företagas till prövning vid förrättning på stället.

Skifte av ägoväg skall verkställas av vägnämnd, som vederbörande kommunalfullmäktige särskilt tillsätta, med iakttagande av bestämmelserna i 12-19 §§ av landskapslagen om ägovägar samt med beaktande i tillämpliga delar av vad om förfarandet vid skiftesförrättning med avseende å bygdeväg är stadgat.

Ägovägsnämnd må vid prövning av frågan därom, hur stor andel av ägoväg som skall påföras varje väghållningsskyldig, beakta dess nytta och behövlighet för varje väghållningsskyldig.

12 §. Förrättning, som i 11 § avses, skall på därom skriftligen gjord ansökan verkställas av ägovägsnämnden i den kommun, där vägen eller största delen därav skall byggas eller är belägen. I ansökningen, vilken bör inlämnas till ägovägsnämndens ordförande, bör fullständigt uppgivas ärendets beskaffenhet, de fastigheter, saken förmenas angå, samt vederbörande ägares och innehavares namn och hemvist.

Rätt att påkalla förrättning, varom ovan sagts, samt att därvid föra talan tillkomme för fastighet, som saken angår, ägare eller innehavare, vilken vägbyggnadsskyldigheten enligt denna landskapslag åligger, så ock, då fråga är om underhåll av väg, brukare, åt vilken vägbyggnadsskyldig ägare eller innehavare upplåtit nyttjanderätten till fastigheten. Skall väg byggas över område, vartill nyttjanderätten av den vägbyggnadsskyldige upplåtits åt annan, skall ock denna höras vid förrättning angående vägens byggande.

13 §. För förrättningen njute ägovägsnämndens ordförande och ledamöter skäligt arvode, som av [kommunalfullmäktige] bestämmes. Biträdes nämnden av sekreterare, njute han samma arvode som ordföranden. Dessa ersättningar, så ock övrig av förrättningen föranledd kostnad, skola av sökanden i förskott erläggas. Ävälves vid förrättningen väghållningsskyldighet flere delägare, skall denna ersättning och kostnad fördelas efter vad skäligt prövas.

14 §. Underrättelse om förrättningen bör bevisligen meddelas sakägarna eller delgivas i den ordning, som om kommunala meddelanden är på orten föreskriven.

I fråga om jäv för förrättningsmännen gälle, vad om jäv för domare är i allmän lag stadgat. Uppstår jäv för så många av ägovägsnämndens ledamöter och suppleanter, att nämnden icke blir fulltalig, skall anmälan om förhållandet göras hos [kommunalnämnden], å vilken det ankommer att för den förrättning, jävet gäller, utse andra ledamöter i stället för de jäviga.

Mot ägovägsnämndens beslut, varigenom framställd jävsanmärkning ogillats, må klagan föras i samband med talan mot själva förrättningen.

15 §. Vid förrättningen skall efter omständigheterna undersökas:

huruvida väg över fastighets område må för annan fastighet byggas eller tidigare byggd väg begagnas; vilket läge samt vilken sträckning och bredd vägen bör hava och huru den i övrigt skall byggas; till vilket belopp ersättning bör gäldas för intrång, som i 7 § avses;

huruvida och i vilken mån sagda ersättning kan räknas ersättningstagaren till godo vid fördelningen av den väghållningsskyldighet, varom nedan i denna paragraf nämnes, ävensom inom vilken tid ersättningen skall erläggas;

vilka fastigheter, som skola vara pliktiga att deltaga i vägens byggande eller underhåll;

vilken väglott som åt varje väghållningsskyldig skall utläggas eller, där överenskommelse träffas om annan grund för väghållningsskyldigheten, huru efter denna grund byggandet eller underhållet skall fullgöras; samt

huru utgift för förrättningen och annan gemensam kostnad skall mellan de väghållningsskyldiga fördelas.

16 §. Förrättningsmännen skola söka att såvitt möjligt få överenskommelse mellan samtliga sakägare till stånd. Där sådan överenskommelse ingåtts skall särskild, av förrättningsmännen till riktigheten bekräftad avhandling därom upprättas och förrättningsprotokollet bifogas.

17 §. Kommer den i 16 § förutsatta överenskommelsen ej till stånd, varde saken prövad av förrättningsmännen. Dessa skola, sedan alla vid förrättningen förekommande frågor blivit behörigen utredda, på grund av vad sålunda förekommit, meddela utslag i saken.

I utslaget skall bestämmas den tid, inom vilken vägen bör färdigbyggas.

Härefter förklaras förrättningen avslutad och meddelas sakägarna, vad med avseende å klander av förrättningen enligt 19 § skall iakttagas.

18 §. Förrättningsprotokollet, som skall vara av förrättningsmännen underskrivet, och de vid förrättningen tillkomna samt enligt 22 § till den samma inlämnade överenskommelser böra hos ägovägsnämnden förvaras. Sakägare vare berättigad att, på begäran och mot erläggandet av utskrivningskostnaden, inom trettio dagar efter förrättningens avslutande av nämnden erhålla styrkta avskrifter av sagda handlingar.

Ägovägsnämnden åligger ock att uppgöra förteckning över alla de vägar, för vilkas byggande, underhåll och indragning nämnden verkställt förrättning eller om vilka överenskommelse ingivits till nämnden. Av förteckningen, som skall innehålla uppgift om tiden för förrättningens avslutande eller överenskommelsens inlämnande till ägovägsnämnden och om de fastigheter, vilka med avseende å vägen äro byggnads- och underhållsskyldiga, samt kort redogörelse om vägens sträckning och längd, och i vilken jämväl skall antecknas, huruvida vägbyggnadsärendet jämlikt 21 § fått förfalla, skall avskrift halvårsvis insändas till länslantmäterikontoret.

Åskas av någon upplysning om väghållningsskyldighet, beträffande vilken i enlighet med denna lag beslutats vare sig vid förrättning eller genom överenskommelse, som i 22 § sägs, vare ägovägsnämnden pliktig att sådan upplysning meddela.

19 §. Är sakägare missnöjd med förrättning, skall han inom nittio dagar efter förrättningens avslutande instämma samtliga övriga sakägare till häradsrätten [i den ort, där vägen eller största delen därav skall byggas eller är belägen].

Klandras ej förrättningen, gånge det därvid meddelade utslaget, i vad det avser annan fråga än i § 24 om förmåles, i verkställighet såsom laga kraft ägande dom.

Innefattar häradsrättens utslag ändring i det, som vid den överklagade förrättningen bestämts, åligger det rätten att därom underrätta ägovägsnämnden och länslantmäterikontoret medelst behörigt transumt ur rättens protokoll.

I häradsrättens utslag i mål, som nämnes i denna landskapslag, må ändring icke sökas.

20 §. Yppas tvist mellan ägare eller innehavare av jord eller andra därom, vem ersättning för intrång skall tillfalla, skall därom särskilt tvistas. Ersättningsbeloppet skall, intill dess tvisten blivit slutligen avgjord, nedsättas i [lanträneri].

21 §. Väg må icke byggas å annans mark eller eljest till förfång för annan, innan ersättning blivit till ersättningstagaren gulden eller, efter vad i 20 § är sagt, i [lanträneri] nedsatt. Varder ej ersättningen gulden eller nedsatt inom utsatt tid, vare beslut om vägbyggnaden förfallet.

22 §. Ingås annorledes än vid förrättning, varom ovan stadgas, överenskommelse om vägs byggande eller underhåll, och är överenskommelsen skriftligen upprättad och av vittnen styrkt, så ock där överenskommelse angår annan än frälse- eller skattejord och blivit för sådan fastighet av vederbörande myndighet godkänd, gälle överenskommelsen även emot fastighetens framtida ägare eller innehavare, om överenskommelseskraften blivit inlämnad till ägovägsnämnden i förvar.

23 §. Hava, sedan fråga om rätt att för fastighet bygga eller begagna väg över annan fastighets område eller om skyldighet att deltaga i byggande eller underhåll av väg blivit genom överenskommelse eller eljest i laga ordning avgjord, förhållandena väsentligen förändrats, äge envar sakägare påkalla frågans återupptagande. Där överenskommelse icke fås till stånd, bör sådant yrkande skriftligen inlämnas till ägovägsnämndens ordförande.

Om till följd av nyodling eller omreglering av odlingsmark jordägare vill förändra sträckning av ägoväg över sin mark på egen bekostnad vare han härtill berättigad.

24 §. Ägoväg bör så byggas och underhållas, att den utan svårighet kan betjäna sitt ändamål. Vägbanan, vars bredd ej får understiga tre meter, bör vara fri från stenar, stubbar, rötter o. dyl. samt utan gropar och stora ojämnheter. Behövliga gångvägar böra vara av den

M 28 LL (1932:19) om ägovägar

beskaffenheten, att de äro framkomliga för fotgängare med börda.

Försummar väghållningsskyldig att underhålla sin vägloft och försätter han ej ofördröjligen efter tillsägelse vägen i skick, må annan väghållningsskyldig låta genom två ledamöter i ägovägsnämnden hålla syn, vartill den försumlige bör i god tid kallas. Befinnes vägen därvid bristfällig, skall den försumlige föreläggas att inom viss tid avhjälpa bristen. Har bristen ej inom denna tid avhjälpts, må den, som påyrkat synen, utföra eller låta utföra arbetet; och äger han därefter rätt att i den ordning, som om utmätning av utskylder är stadgat, låta utmäta hos den försumlige ej mindre synekostnaden än ock enligt synemännens uppskattning ersättningen för iståndsättandet av vägen.

25 §. Om anställande av särskild tillsyningsman för övervakande av vägs underhåll må överenskommelse kunna träffas emellan de väghållningsskyldiga. Sådan tillsyningsman kan ock på begäran av minst fem väghållningsskyldiga tillsättas av ägovägsnämnden, vilken tillika bestämmer tillsyningsmannens arvode och huru skyldigheten att erlagga detta arvode skall fördelas mellan samtliga väghållningsskyldiga.

Tillsyningsman kan entledigas av de väghållningsskyldiga, därest de äro om beslutet ense. I annat fall må frågan av envar av dem underställas ägovägsnämndens prövning.

Om ägovägsnämnds sammanträde, varvid fråga om anställande eller entledigande av tillsyningsman avgöres, skola genom sökandens försorg övriga väghållningsskyldiga i god tid underrättas.

Där, till följd av vad ovan är stadgat, tillsyn om vägs underhåll utövas av särskild tillsyningsman, äge blott denne vidtaga de åtgärder mot försumlig väghållningsskyldig som i 24 § 2 mom. avses.

26 §. Vad i denna landskapslag stadgas om fastighet, gälle ock i tillämpliga delar beträffande vattenverk, fabrik eller med fabrik jämförlig inrättning, ändå att sådan egendom icke är att anse såsom fast egendom, [så ock beträffande sådan del av statens boställen, vartill nyttjanderätten övergått till landskapet Åland och som utarrenderats till odlings- eller bostadslägenhet].

27 §. Är vid denna landskapslags trädande i kraft skyldigheten att underhålla ägoväg genom dom eller eljest mellan två eller flere fastigheter fördelad, medför denna landskapslag ingen ändring i sådan fördelning. Dock tillkomme sakägare den rätt, varom i 23 § stadgas.

Utbildning

N 1 Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Uppbyggnad

Grundskolan är en nioårig skola som omfattar ett lågstadium med sex årskurser och ett högstadium med tre årskurser.

Grundskolan kan omfatta specialklasser som kan sammanföras till en specialskola.

2 §. Målsättning

Grundskolan skall ge en allmänbildande grundutbildning.

Den skall i sin undervisning och övriga verksamhet ge alla elever möjlighet att inhämta och utveckla sådana kunskaper och färdigheter som behövs för en harmonisk och allsidig personlighetsutveckling. I samarbete med hemmen skall grundskolan stöda elevernas utveckling till kreativa och ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar, som har ett sunt självförtroende.

Undervisningen skall ge eleverna insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen och kulturen. Verksamheten skall främja demokratiska värderingar, internationell förståelse, jämställdhet mellan könen och fredsvilja. Den skall utformas i enlighet med principerna om människors lika värde. Verksamheten i grundskolan skall bygga på ekologiska grundprinciper och präglas av respekt för och hänsyn till miljön.

3 §. Huvudmannaskap och allmän ledning

Kommunen är huvudman för grundskolan.

Kommunen skall ordna grundskoleundervisning för de läropliktiga barn som bor i kommunen. Denna uppgift kan kommunen sköta i samarbete med andra kommuner eller genom att utnyttja andra skolor än de kommunala.

[Landskapsstyrelsen] handhar den allmänna tillsynen och utvecklingen av grundskolan samt övervakar verkställigheten av denna lag.

4 §. Skoldistrikt

Kommunen skall vid behov delas upp i olika skoldistrikt så att det i varje distrikt finns endast en skola.

Ett skoldistrikt kan vara gemensamt för två eller flera kommuner.

5 §. Gemensamma skolor

Två eller flera kommuner kan ha en gemensam grundskola. En gemensam skola förvaltas av den kommun skolan är belägen i eller av ett kommunalförbund.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl ålägga två eller flera kommuner att samarbeta för att upprätthålla en gemensam grundskola.

2 kap. Förvaltning

6 §. Kommunallagen

Om förvaltningen av grundskolan gäller vad som bestäms i eller med stöd av [kommunallagen (1988:5) för landskapet Åland], om undantag inte görs i denna lag eller den förordning som givits med stöd av den.

Se D 1, Kommunallag (1997:73).

7 §. Skolnämnd

Förvaltningen och övervakningen av verksamheten i grundskolan skall handhas av en skolnämnd. Skolnämnden skall följa grundskolans undervisning och övriga verksamhet samt verka för dess utveckling. Skolnämnden kan av kommunen även tilldelas andra uppgifter.

Om en grundskola förvaltas av ett kommunalförbund skall förbundets styrelse fungera som skolnämnd och iaktta vad som bestäms om skolnämnder. Förbundets styrelse kan förvalta och övervaka medlemskommunernas skolväsen helt eller delvis.

Då en gemensam skola förvaltas av en kommun kan representanter för övriga samarbetande kommuner delta i kommunens skolnämnds sammanträden. Representanterna har yttranderätt men inte rösträtt vid sammanträdena.

8 §. Skoldirektör

I kommunen kan finnas en skoldirektör med uppgift att biträda skolnämnden. Skoldirektörens uppgifter kan även handhas av annan tjänsteman i ledande ställning i kommunen.

Tjänsten som skoldirektör kan vara gemensam för flera kommuner eller för ett kommunalförbund och en eller flera kommuner.

9 §. Skolstadga

Kommunfullmäktige skall anta en skolstadga för grundskolan. Skolstadgan skall innehålla de allmänna grunderna för grundskolans verksamhet.

N 1 Grundskolelag (1995:18)

10 §. Delegering

I skolstadsplan kan bestämmas att en uppgift som, enligt denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den, ankommer på skolnämnden eller en viss tjänsteman skall handhas av en annan kommunal nämnd eller tjänsteman.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller dock inte

- 1) godkännande av arbetsplan,
- 2) avstängning av en elev,
- 3) intagning eller överflyttning av en elev till specialundervisning utan vårdnadshavarens samtycke,
- 4) uppsägning av eller disciplinära åtgärder mot en tjänsteman eller timplärare eller
- 5) besättning av en ordinarie rektors- eller lärartjänst.

11 §. Rektor eller föreståndare

Varje grundskola skall ledas av en rektor eller föreståndare.

Vid en grundskola kan finnas en vice rektor.

Rektorn eller föreståndaren skall leda och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten i grundskolan.

12 §. Lärarkollegium

En grundskolas lärarkollegium består av skolans rektor eller föreståndare, lärare och timplärare.

Lärarkollegiet skall planera, främja och utveckla skolarbetet och verka för en god arbetsmiljö.

13 §. Elevråd

På grundskolans högstadium skall finnas ett elevråd vars uppgift är att planera elevernas gemensamma aktiviteter och främja skolarbetet. I frågor som i hög grad berör eleverna bör skolnämnden om möjligt inhämta elevrådets yttrande.

3 kap. Arbetstid och undervisning

14 §. Läsår

Grundskolans läsår börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli.

15 §. Elevernas skolarbete

Elevernas skolarbete skall omfatta minst 188 arbetsdagar per läsår. Av särskilda skäl kan [landskapsstyrelsen] besluta att antalet arbetsdagar skall vara färre än 188. Arbetsåret börjar i augusti och slutar senast den 8 juni. (1998/18)

Om självständighetsdagen, trettondagen eller första maj infaller på annan vardag än lördag skall dessa dagar frånräknas arbetsdagarna.

16 §. Undervisningen i grundskolan

Undervisningen i grundskolan bedrivs i form av allmänundervisning, specialundervisning, stödundervisning, elevhandledning och verksamhet utanför skolan.

Undervisningen är offentlig.

17 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket i grundskolan är svenska.

Vid språkundervisning kan respektive språk användas som undervisningsspråk. Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknuter till temat användas.

Vid viss inriktning av undervisningen får med [landskapsstyrelsens] medgivande även något annat språk än elevens modersmål användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med målen för grundskolan.

Elever med annat modersmål än svenska skall om möjligt erhålla tillfällig stödundervisning på sitt modersmål.

För hörselskadade elever kan teckenspråk användas i undervisningen.

18 §. Läroämnena

I grundskolan ges undervisning i läroämnena och ämneshelheter som dels är gemensamma för alla elever, dels valfria för den enskilda eleven. Läroämnena, ämneshelheterna och undervisningen skall vara förenliga med målen för grundskolan.

De gemensamma läroämnena och ämneshelheterna är svenska, engelska, matematik, naturkunskap, samhällskunskap samt konst- och färdighetsämnena.

De valfria läroämnena skall omfatta åtminstone ett av ämnena finska, tyska eller franska.

Undervisning i livs- och hälsokunskap skall ordnas då en elev med stöd av [religionsfrihetslagen (FFS 267/1922)] befriats från undervisningen i religionskunskap och vårdnadshavaren inte ordnar annan undervisning för eleven.

Inom specialundervisningen kan skolnämnden medge undantag från bestämmelserna i 1-3 mom.

Eleven beslutar tillsammans med vårdnadshavaren om vilka valfria ämnen eleven skall delta i. Efter att ha hört vårdnadshavaren och eleven kan skolan göra de ändringar i valen som ett ändamålsenligt ordnande av undervisningen kräver, dock så att ändringar i valet av främmande språk inte kan göras.

Se FFS 453/2003.

19 §. Läroplan

[Landskapsstyrelsen] skall göra upp en läroplan för grundskolan.

I läroplanen skall målsättning och innehåll fastställas för undervisningen och den övriga verksamheten i grundskolan.

20 §. Arbetsplan

Varje skola skall varje läsår göra upp en arbetsplan som baserar sig på läroplanen.

Arbetsplanen skall godkännas av skolnämnden och tillställas [landskapsstyrelsen] för kännedom.

I arbetsplanen skall finnas närmare bestämmelser om skolans verksamhet under läsåret.

4 kap. Läroplikt och rätt till skolgång

21 §. Läroplikt

Varje barn med hemort i landskapet är läropliktigt. Läroplikten innebär en skyldighet för barnet att genomgå grundskolan eller inhämta motsvarande undervisning i en annan skola eller i sitt hem.

Läroplikten inträder det år barnet fyller sju år. Ett barn som på grund av handikapp inte kan få undervisning i den nioåriga grundskolan blir läropliktigt det år då det fyller sex år. Skolnämnden kan av särskilda skäl ge ett barn rätt att inleda sin skolgång ett år senare än det år då läroplikten inträder.

Läroplikten upphör då eleven uppfyllt sin skyldighet enligt 2 mom., men senast efter tio år och för ett handikappat barn som avses i 2 mom. efter elva år.

22 §. Rätt till skolgång

Varje läropliktigt barn skall erbjudas möjlighet att uppfylla sin läroplikt i grundskolan eller i en motsvarande skola för syn- och hörselskadade barn.

Rätten till skolgång inträder då barnet blir läropliktigt. Skolnämnden kan på ansökan av vårdnadshavaren bevilja ett barn rätt att inleda sin skolgång det år barnet fyller sex år.

Rätten till skolgång fortgår tills eleven har genomgått grundskolan, men längst till den 31 juli det år eleven fyller 18 år.

23 §. Prövning av och intyg över fullgjord läroplikt

Om en elev fullgör sin läroplikt hemma skall elevens framsteg prövas av skolnämnden i slutet av varje termin.

Om rätt för folkhögskola och medborgarinstitut att utge betyg över genomgång av grundskolans lärokurser eller en del av dem bestäms i förordning.

24 §. Ort för skolgången

En elev har rätt att gå i den grundskola till vars distrikt eleven hör.

Utän hinder av 1 mom. kan skolnämnden

1) på ansökan av vårdnadshavaren bevilja en elev rätt att gå i skola i ett annat skoldistrikt i hemkommunen eller i en annan kommun,

2) av särskild orsak bestämma att en elev temporärt under ett eller flera läsår skall gå i någon annan av kommunens grundskolor än i den till vars distrikt eleven hör,

3) bestämma att en viss del av undervisningen i en skola ordnas i en skola i ett annat skoldistrikt i hemkommunen eller i en annan kommun samt

4) bestämma att en elev skall gå i en skola i en annan kommun.

25 §. Elevernas skyldigheter vid skolgången

Eleverna skall utföra sina uppgifter samvetsgrant, uppträda hänsynsfullt, följa skolans ordningsregler samt hantera skolans egendom med respekt.

Om en elev inte iakttar vad som bestäms i 1 mom. kan skolan vidta disciplinära åtgärder.

26 §. Ledighet från skolgången

Om elevs ledighet från skolgången bestäms i skolstadgan.

27 §. Avstängning från skolgången

En elev som uppenbart stör undervisningen och som inte låter rätta sig av de disciplinära åtgärder som avses i 25 § 2 mom. kan av skolnämnden avstängas från skolgången under högst tre månader.

En elev som uppträder uppenbart hotfullt och som inte omedelbart låter rätta sig av en varning från rektor eller föreståndare kan av denne, efter samråd med lärarkollegiet, avstängas från skolgången under högst en vecka.

För en elev som avstängts med stöd av denna paragraf skall kommunen vidta lämpliga åtgärder som är ägnade att stöda eleven och ge eleven möjlighet att uppfylla sin läroplikt.

5 kap. Studiesociala förmåner

28 §. Avgifter för skolgången

Verksamheten i grundskolan är avgiftsfri för eleverna. Eleverna skall utan kostnad ha tillgång till läromedel, skoltillbehör och arbetsmaterial som behövs för en tidsenlig undervisning.

29 §. Skolmältider

Eleverna skall under varje arbetsdag erhålla en skolmältid som är näringsmässigt väl sammansatt och tillräcklig.

Skolmältiden är avgiftsfri för eleverna.

30 §. Skolskjuts

Skolnämnden skall ordna skolskjuts eller ledsagning för

1) elever i årskurserna ett till tre för vilka skolvägen är mer än tre kilometer och elever i årskurserna fyra till nio för vilka skolvägen är mer än fem kilometer och

2) elever vars skolväg är alltför ansträngande eller farlig med beaktande av elevens ålder eller andra omständigheter.

Skolskjutsen eller ledsagningen är avgiftsfri för eleverna.

Då en elev tas in i en skola på sätt som avses i 24 § 2 mom. 1 punkten är kommunen inte skyldig att ordna eller bekosta skolskjuts eller ledsagning för eleven.

Om skolskjuts inte kan ordnas på ett ändamålsenligt sätt skall skolnämnden, efter att ha hört vårdnadshavaren, ordna fri inkvartering för eleven.

31 §. Vård vid olycksfall

En elev som råkat ut för olycksfall i skolverksamheten eller under skolvägen har rätt till avgiftsfri vård.

Om skolhälsovård bestäms särskilt.

6 kap. Tjänster och tjänstemän

32 §. Allmänt

På tjänsterna och tjänstemännen vid grundskolan tillämpas kommunallagen och vad som bestäms med stöd av den, om inte annat framgår av denna lag eller den förordning som givits med stöd av den.

33 §. Tjänster

I grundskolan kan finnas tjänst som rektor eller föreståndare och tjänster som lärare, skolkurator, skolpsykolog och elevassistent. Lärartjänster är tjänster som lektor, klasslärare, specialklasslärare och speciallärare.

Lärartjänsterna skall inrättas i den mån skolans elevantal och timantalen i läroämnena förutsätter detta. Tjänsterna tillsätts av skolnämnden.

Två eller flera grundskolor kan ha gemensamma tjänster.

Vid en grundskola kan i enlighet med vad kommunerna och landskapet överenskommer inrättas lärartjänster vars innehavare är skyldiga att fullgöra en del av sin undervisningsskyldighet i en eller flera av landskapets skolor.

N 1 Grundskolelag (1995:18)

34 §. Timlärare

Timlärare kan anställas för de timmar för vilka det inte är ändamålsenligt att inrätta lärartjänster. Timlärare är tillfälliga tjänstemän.

Timlärare anställs av skolnämnden.

35 §. Språkkunskaper

Ordinarie tjänstemän vid grundskolan skall behärska svenska fullständigt.

Tillfälliga tjänstemän skall kunna använda svenska språket i tal och skrift.

Utän hinder av 1 och 2 mom. skall tjänstemän som handhar undervisning som avses i 17 § 3 och 4 mom. kunna förstå svenska språket.

36 §. Behörighetsvillkor

Om behörighetsvillkoren för tjänstemännen vid grundskolan bestäms i förordning.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren.

Till en tjänst skall den utnämnas som är skickligast och lämpligast av dem som uppfyller behörighetsvillkoren.

37 §. Anställningsvillkor

En rektor eller föreståndare skall utses på viss tid.

En lärare kan anställas på provotid under högst ett år.

En timlärare skall anställas på viss tid eller tillsvidare.

38 §. Tjänstemännens allmänna skyldigheter

Tjänstemännen skall fullgöra de uppgifter som ålagts dem i eller med stöd av denna lag och delta i utvecklandet av skolans verksamhet. Tjänstemännen skall i all verksamhet sträva efter att i samarbete med eleverna, deras vårdnadshavare och skolans personal nå de mål som uppställts för grundskolan.

39 §. Tystnadsplikt

Den som är anställd hos kommunen eller medlem av ett kommunalt organ får inte för utomstående tala om vad han vid skötseln av uppgifter som rör skolväsendet har fått veta om personliga eller ekonomiska omständigheter som rör en elev eller någon som är anställd hos kommunen eller medlemmar av en sådan persons familj, utan samtycke av den berörda personen eller hans vårdnadshavare.

Personal inom skolhälsovården eller annan elevvård samt tjänstemän vid kommunens grundskolor får utan hinder av 1 mom. och vad som i övrigt bestäms om tystnadsplikt lämna uppgifter, som är nödvändiga för att en elevs skolgång skall kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt, till varandra samt till organ inom kommunens eller landskapets förvaltning.

40 §. Pensioner

Den som innehar en rektors- eller lärartjänst eller är timlärare vid grundskolan har rätt till ålders-, invalid-, arbetslöshets- och deltidspension samt andra förmåner av landskapets medel i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller personer i tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande till landskapet. Den pensionsgrundande lönen bestäms utgående från det kommunala tjänstekollektivavtalet. (1998/65)

Då en tjänsteman som avses i 1 mom. avlidit, betalas efter honom familjepension av landskapets medel i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller personer som stått i tjänsteförhållande eller arbetsavtalsförhållande till landskapet.

7 kap. Ersättande skolor**41 §. Allmänt**

[Landskapsstyrelsen] kan bevilja enskilda personer samt registrerade sammanslutningar och stiftelser tillstånd att inrätta skolor som ersätter grundskolan, ersättande skolor, om undervisningen i skolan grundar sig på ett internationellt känt pedagogiskt system eller har en särskild inriktning.

42 §. Läroplan

[Landskapsstyrelsen] kan ge huvudmannen för en ersättande skola rätt att följa en läroplan som avviker från grundskolans läroplan. Läroplanen skall göras upp av skolans direktion och godkännas av [landskapsstyrelsen].

En genomgång av lärokurserna i en ersättande skola som följer en egen läroplan motsvarar en genomgång av motsvarande lärokurser i grundskolan.

43 §. Tillämpning av bestämmelserna om grundskolan

Vad som bestäms i 1-2 §§, 14-15 §§, 16 § 2 mom., 17 §, 19 § 2 mom., 20-21 §§, 28-31 §§, 33 § 2 mom., 38-39 §§ och 47-54 §§ i denna lag gäller i tillämpliga delar ersättande skolor.

Utän hinder av bestämmelserna i 1 mom. får en ersättande skola vars verksamhet finansieras av huvudmannen för skolan uppbära skäliga avgifter av eleverna.

44 §. Förvaltning

Övervakningen och förvaltningen av verksamheten i en ersättande skola skall handhas av en direktion som tillsätts av huvudmannen för skolan.

45 §. Reglemente

Direktionen skall anta ett reglemente för skolan. Reglementet skall innehålla bestämmelser om de allmänna grunderna för skolans verksamhet.

46 §. Intagning av elever

Skolnämnden i en ersättande skolas förläggingskommun fastställer, på förslag av den ersättande skolans direktion, grunderna för intagning av elever till skolan.

Beslut om intagning fattas av den ersättande skolans direktion.

8 kap. Finansiering**47 §. Landskapsandel**

Kommunerna får landskapsandel för driftskostnader och anläggningskostnader för grundskolan och ersättande skolor enligt bestämmelserna i landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

48 §. Hemkommunernas kostnadsansvar

Om en elev går i en gemensam grundskola, i en grundskola i en annan kommun än hemkommunen eller i en ersättande skola vars verksamhet finansieras

av kommunen, skall elevens hemkommun delta i skolans driftskostnader enligt de faktiska kostnaderna, om kommunerna inte kommit överens om någon annan grund för fördelningen av kostnaderna. (1998/28)

Etableringen av en gemensam skola finansieras så att bruttokostnaderna fördelas i förhållande till antalet läropliktiga från respektive deltagande kommun under det år kostnaderna avser, om kommunerna inte kommit överens om någon annan grund för fördelningen av kostnaderna.

Om en elev går i en ersättande skola vars verksamhet finansieras av huvudmannen för skolan, skall elevens hemkommun erlagga den enligt landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamhet per elev och åldersgrupp uträknade landskapsandelen till huvudmannen för den ersättande skolan. (1998/28)

Elevens hemkommun skall två gånger i året, den första gången i februari och den andra gången i oktober, betala de kostnader eller de landskapsandelar som avses i 1 och 3 mom. till grundskolans huvudman om inget annat avtalats. (1998/28)

När hemkommunens kostnadsansvar bestäms beaktas inte de kostnader som avses i 13 § landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamhet. Med elevens hemkommun avses den kommun, där eleven har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994) vid ingången av respektive termin. (1998/28)

Se Om 203 FL II.

49 §. Kostnader för ersättande skolor

De ersättande skolornas verksamhet skall enligt avtal mellan huvudmannen för den ersättande skolan och förläggningsskolan finansieras av förläggningsskolan eller av huvudmannen för den ersättande skolan.

9 kap. Ändringssökande

50 §. Beslut av kommunala myndigheter

Beslut som en kommunal myndighet fattat enligt denna lag eller den förordning som givits med stöd av den skall överklagas enligt bestämmelserna i kommunallagen.

Med avvikelse från 1 mom. skall ett beslut som gäller en elev och som anges i förordning överklagas hos [landskapsstyrelsen] enligt bestämmelserna i självstyrelselagen. Beslutet skall överklagas inom 14 dagar.

Ett beslut om avstängning av en elev skall överklagas hos [landskapsstyrelsen].

Ett beslut om godkännande av en arbetsplan får inte överklagas.

51 §. (1995/99) Beslut av huvudmannen för en ersättande skola (1998/18)

Beslut som huvudmannen för en ersättande skola fattat enligt denna lag eller den förordning som givits med stöd av den skall överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. Ett beslut som gäller en elev skall överklagas inom 14 dagar.

Ett beslut om godkännande av en arbetsplan får inte överklagas.

52 §. Beslut av [landskapsstyrelsen]

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat enligt denna lag eller den förordning som givits med stöd av den skall överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen enligt bestämmelserna i självstyrelselagen.

Se A 1, Självstyrelselag (1991:71), 25 §.

10 kap. Särskilda bestämmelser

53 §. Placering av en grundskola

En grundskola skall verka i lämpliga utrymmen och ha en ändamålsenlig omgivning för skolans verksamhet och elevernas aktiviteter utomhus.

54 §. Förordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

55 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1995.

Genom denna lag upphävs grundskollagen (1988:18) för landskapet Åland.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

56 §. Övergångsbestämmelser

Då denna lag träder i kraft blir samtliga inrättade tjänster som ämneslärare och studiehandledare tjänster som lektor.

Samtidigt blir de av landskapet inrättade tjänsterna som skolpsykolog kommunala tjänster i enlighet med vad landskapet och kommunerna närmare överenskommer.

N 2 Grundskoleförordning (1995:95) för landskapet Åland

1 kap. Skoldistrikt

1 §. Distriktsindelning

Vid indelning av en kommun i skoldistrikt skall byggelsen, skolornas placering och kommunikationerna beaktas, så att elevernas skolresor blir så trygga och korta som möjligt.

Ett lågstadium och ett högstadium kan bilda ett gemensamt skoldistrikt.

Ett skoldistrikt för högstadiet kan bildas om varje årskurs kommer att omfatta minst 32 elever.

2 §. Gemensam skola

Skolan i ett skoldistrikt som enligt 4 § grundskolelagen är gemensamt för en eller flera kommuner är en gemensam skola.

2 kap. Förvaltning

3 §. Skolstadga

I skolstadgan skall finnas bestämmelser om

1) indelningen i skoldistrikt och skolornas placering,

2) intagningen av elever,

3) ordnandet av skolskjuts och inkvartering,

4) uppgifter för skolnämnden och de tjänstemän som är underställda nämnden,

N 2 Grundskoleförordning (1995:95)

5) de främmande språk som är valfria läroämnen för eleverna,

6) rutiner för elevernas val av valfria läroämnen samt

7) vilka frågor skolnämnden skall inhämta elevrådets yttrande över.

4 §. *Representanter i skolnämnden*

Då en gemensam skola förvaltas av en kommun skall det antal representanter de övriga samarbetande kommunerna har rätt att tillsätta i förläggningsskolanens skolnämnd, fastställas utgående från antalet elever från respektive kommun i den gemensamma skolan.

3 kap. *Arbets tid och undervisning*

5 §. *Läsårets arbete och arbetsplan*

Läsårets arbete skall planeras och skolans arbetsplan göras upp i god tid innan elevernas skolarbete börjar.

6 §. *Antal arbetsdagar, tidpunkt för arbetsårets början och slut samt lov dagar*

Skolnämnden skall varje läsår fastställa antalet arbetsdagar för eleverna samt tidpunkten för när elevernas arbetsår börjar och slutar och när elevernas lov dagar infaller.

Elevernas vårdnadshavare skall i god tid underrättas om de tidpunkterna som avses i 1 mom.

7 §. *Arbetsdag*

Med arbetsdag avses skoldagar av den längd som fastställs i arbetsordningen, arbetsårets första dag samt respektive termins sista dag.

Arbetsdagen består av lektioner som pågår 60 minuter, varav minst 45 minuter används till undervisning och minst tio minuter till rast. En lektion kan delas in avvikande från detta om det är ändamålsenligt med tanke på elevernas ålder och utvecklingsnivå, läroämnet eller det arbets sätt som tillämpas vid undervisningen.

Under varje arbetsdag skall hållas en måltidsrast som varar minst 30 minuter.

8 §. *Elevernas arbetsmängd*

Elevernas arbetsmängd får inte vara större än att de, med beaktande av arbetsdagens längd, skolvägen och hemuppgifterna, får tillräcklig tid för vila, rekreation och fritidsintressen.

Om elevernas arbetsmängd per dag och per vecka bestäms i läroplanen.

9 §. *Undervisningsgrupper*

Elever från olika årskurser kan undervisas tillsammans i en undervisningsgrupp om det med hänsyn till undervisningen är ändamålsenligt.

I en specialklass för handikappade elever, som avses i 21 § 3 mom. grundskolelagen, får det finnas högst åtta elever i en undervisningsgrupp. Då fråga är om gravt utvecklingsstörda får det finnas högst fem elever i en undervisningsgrupp.

4 kap. *Läroplikt och rätt till skolgång*

10 §. *Fastställande av hemort*

Ett barns hemort fastställs enligt lagen om hemort (FFS 201/1994).

Se Lag om hemkommun, Om 203 FL II

11 §. *Inledande av skolgången det år barnet fyller sex respektive åtta år*

Om vårdnadshavaren vill att barnet skall inleda skolgången det år barnet fyller sex år eller åtta år, skall vårdnadshavaren visa att det finns skäl för detta. Vid behov skall vårdnadshavaren visa att barnet har undersökts psykologiskt eller medicinskt.

12 §. *Inledande av skolgången i aman än första årskursen*

Om en vårdnadshavare vill att barnet skall börja skolgången i en annan årskurs än den första, skall vårdnadshavaren genom intyg visa att barnet har tillräckliga kunskaper och färdigheter för årskursen.

Om vårdnadshavaren saknar intyg över barnets kunskaper och färdigheter skall dessa vid behov prövas av skolans föreståndare eller rektor.

13 §. *Fullgörande av läroplikten annanstans än i grundskolan*

Om ett barn fullgör sin läroplikt hemma eller i en annan skola än grundskolan, skall vårdnadshavaren underrätta skolenämnden om detta före läsårets början.

14 §. *Folkhögskolans och medborgarinstitutets rätt att utge betyg (1999/54)*

Ålands folkhögskola har rätt att utge betyg över genomgång, helt eller delvis, av grundskolans lärokurser, om den studerande innehar de kunskaper som fordras för betyg från grundskola. Ålands folkhögskolas behörighet att utge betyg skall framgå av betyget. (1999/54)

Medborgarinstitutet i Mariehamn har rätt att efter särskild examen utge betyg över genomgång, helt eller delvis, av grundskolans lärokurser. Medborgarinstitutets behörighet att utge betyg skall framgå av betyget.

15 §. *Vårdnadshavarens ansvar för att barnet fullgör sin läroplikt*

Vårdnadshavaren för ett läropliktigt barn skall se till att barnet fullgör sin läroplikt.

En vårdnadshavare för ett läropliktigt barn som inte fullgör sin läroplikt kan dömas till böter.

En arbetsgivare som hindrar ett läropliktigt barn att fullgöra sin läroplikt kan dömas till böter.

16 §. *Ort för skolgången*

Rätt enligt 24 § 1 mom. 1 p. grundskolelagen att gå i skola i ett annat skoldistrikt kan beviljas om detta inte medför väsentliga organisatoriska och ekonomiska konsekvenser för någon av skolorna och skolenämnden i den kommun där skolan eleven vill gå i, om detta inte är hemkommunen, gett sitt samtycke.

17 §. *Disciplinära åtgärder mot en elev*

Följande disciplinära åtgärder kan vidtas mot en elev:

1) läraren kan visa ut en elev ur klassen för högst den del som återstår av lektionen, om eleven stör undervisningen,

2) läraren eller skolans föreståndare eller rektor kan ge en elev kvarsittning under högst två timmar, om eleven uppför sig olämpligt, samt

3) skolans föreståndare eller rektor kan ge eleven en skriftlig varning, om eleven inte låter rätta sig av de åtgärder som avses i 1 och 2 p.

Innan disciplinära åtgärder som avses i 1 mom. 2 och 3 p. vidtas mot en elev skall skolans föreståndare eller rektor tillsammans med eleven och de lärare som berörs utrett orsaken till att eleven inte uppfyllt sina skyldigheter enligt 25 § 1 mom. grundskolelagen.

Skolan skall föra ett register över disciplinära åtgärder som vidtagits mot skolans elever.

18 §. Avstängning från skolgången

Innan en elev avstängs från skolgången skall elevens vårdnadshavare höras. Skolan skall föra ett register över avstängningar av skolans elever.

5 kap. Studiesociala förmåner

19 §. Skolskjuts

En elevs skolskjuts är ordnad på ett ändamålsenligt sätt om den dagliga skolfärden, inklusive väntetider, tar högst tre timmar för en elev på lågstadiet eller i specialklass och högst fyra timmar för en elev på högstadiet.

20 §. Väntan i skolan

Om en elev på grund av skolarbetets organisering eller skolskjutsens ordnande måste tillbringa tid i skolan utanför lektionstid, skall eleven ha en möjlighet att sköta hemuppgifter eller bedriva andra studier under tillsyn.

21 §. Inkvartering för elever

Fri inkvartering för en elev omfattar avgiftsfri kost och logi samt skjuts mellan inkvarteringsstället och hemmet den dag då arbetsåret börjar och slutar samt före och efter veckoslut och andra lov dagar.

En elev har inte rätt till fri inkvartering under jul- och sommarloven, inte heller utan tvingande skäl under annat lov eller vid avbrott i skolarbetet under minst två dagar.

6 kap. Tjänster och tjänstemän

22 §. Tjänster

Undervisningen på lågstadiet skall i huvudsak skötas av klasslärare och undervisningen på högstadiet i huvudsak av lektorer. Specialundervisning skall i huvudsak skötas av specialklasslärare och speciallärare.

23 §. Inrättande av rektorstjänst

En rektorstjänst kan inrättas vid en högstadieskola och en sådan lågstadieskola som varaktigt har minst åtta basgrupper samt vid en låg och högstadieskola som varaktigt har minst fyra basgrupper.

24 §. Utseende av vice rektor, föreståndare och vice föreståndare

I skolor där en rektorstjänst inrättas skall även en vice rektor utses.

I skolor där en rektorstjänst inte inrättats skall en föreståndare utses.

I skolor med minst två lärare skall en vice föreståndare utses.

Vice rektor, föreståndare och vice föreståndare skall utses bland skolans lärare.

Då en vice rektor, en föreståndare eller en vice föreståndare utses skall en lärare som är behörig för sin tjänst väljas framom en lärare som inte är behörig.

25 §. Klassföreståndare

På grundskolans högstadium skall det finnas klassföreståndare.

26 §. Skyldighet för lärare att sköta en annan lärares uppgifter

En lärare är skyldig att under högst tre arbetsdagar åt gången sköta även en annan lärares uppgifter när denne till följd av ett oförutsett hinder inte kan sköta sina uppgifter och en vikarie inte kan fås.

7 kap. Behörighetsvillkor för tjänstemän och timlärare

27 §. Språkkunskaper

En tjänstemans språkkunskaper bedöms i enlighet med förordningen om ådagaläggande av kunskap i svenska och finska språken (FFS 442/1987).

28 §. Skoldirektör

Behörig för en tjänst som skoldirektör är den som har en för uppgiften lämplig högre högskoleexamen eller är behörig som lärare i grundskolan och som avlagt examen i undervisningsförvaltning eller mellersta vitsordet i skolförvaltning.

29 §. Rektor, lärare och timlärare

Behörig för en tjänst som rektor, lärare eller timlärare är den som uppfyller de behörighetsvillkor som enligt rikslag ställs för motsvarande tjänst eller befattning.

30 §. Lektor, specialklasslärare och speciallärare

Behörig för en tjänst som lektor, specialklasslärare eller speciallärare är den som uppfyller de behörighetsvillkor som enligt rikslag ställs för motsvarande tjänst eller befattning samt den som beviljats ett behörighetsintyg av [landskapsstyrelsen] på grund av lärarutbildning i Danmark, Island, Norge eller Sverige.

31 §. Skolpsykolog och skolkurator

Behörig för en tjänst som skolpsykolog är den som har för uppgiften lämplig högre högskoleexamen.

Behörig för en tjänst som skolkurator är den som har för uppgiften lämplig högskoleexamen.

32 §. Elevassistent

Behörig för en tjänst som elevassistent är den som har en för uppgiften lämplig utbildning.

33 §. Tillfälliga tjänstemän och timlärare

Som tjänsteman eller timlärare kan under högst ett läsår anställas den som inte uppfyller behörighetsvillkoren men som har tillräcklig skicklighet och förmåga att sköta tjänsten eller uppgiften.

8 kap. Upphävd (1998/32).

34-41 §§. Upphävda (1998/32).

N 3 LL (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå

9 kap. Ändringsökande

42 §. Ärenden som gäller en elev

Ärenden som avses i 50 § 2 mom. grundskolelagen och som gäller en elev är

- 1) intagning av en elev
- 2) beviljande av rätt att börja skolgången ett år tidigare eller senare än det år läroplikten inträder,
- 4) överföring mot vårdnadshavarens vilja av en elev till annan än tillfällig specialundervisning samt
- 5) annan än tillfällig befrielse av en elev från studier i ett visst ämne.

43 §. Besväröförbud

Ändring får inte sökas genom besvär i beslut som gäller

- 1) byte av valfritt läroämne,
- 2) elevbedömning och uppflyttning från årskurs,
- 4) tillstånd för en elevs ledighet från skolgången eller
- 5) disciplinära åtgärder mot en elev, med undantag av avstängning.

10 kap. Särskilda bestämmelser

44 §. Elevklubbar

En grundskola kan ha elevklubbar i vilkas verksamhet andra än grundskolans elever får delta.

45 §. Avvikelse från läroplanen och förordningen

[Landskapsstyrelsen] kan bevilja en grundskola rätt att avvika från bestämmelserna i läroplanen och denna förordning för försöksverksamhet som är ändamålsenligt för det allmänna utvecklandet av grundskolan.

46 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 december 1995.

Åtgärder som verkställigheten av denna förordning förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

N 3 Landskapslag (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå (2002/82)

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om studieförberedande och yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå. Utbildningen ges vid de skolor som anges i landskapsförordning. (2002/82)

Vid skolorna kan ordnas kompletteringsutbildning, vidareutbildning, fortbildning och kursverksamhet. Dessutom kan vid skolorna anordnas service-, arbets- och rörelseverksamhet samt beställningsuppdrag utföras om verksamheten ansluter sig till utbildningen. Rörelseverksamhet får endast bedrivas i syfte att ge de studerande den handledda praktik som förutsätts i utbildningen. Även informations- och utvecklingsverksamhet som tjänar undervisningen och stöder arbetslivet kan bedrivas vid skolorna. (2002/82)

Vid skolorna kan dessutom ordnas läroavtalsutbildning i enlighet med vad som stadgas i landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning. (1998/60)

Denna lag omfattar inte sådan utbildning på gymnasialstadiet som bedrivs med stöd av särskild lag. (2002/82)

2 §. (2002/82) Definitioner

Med **utbildning på gymnasialstadienivå** avses i denna lag grundläggande yrkesutbildning samt studieförberedande utbildning som omfattar högst 120 studieveckor, minst 75 kurser eller motsvarande. Till begreppet utbildning på gymnasialstadienivå hänförs även den utbildning som bygger på den grundläggande yrkesutbildningen med ytterligare högst 80 studieveckors utbildning.

Med **studievecka** avses i denna lag studier som normalt omfattar den studerandes studieinsats på 40 arbetstimmar för uppnående av de fastställda målen.

3 §. Huvudman

Landskapet Åland är huvudman för de skolor som avses i 1 § 1 mom.

[Landskapsstyrelsen] handhar den allmänna ledningen, tillsynen och utvecklingen av utbildningen enligt denna lag.

2 kap. Utbildningens mål och uppgift

4 §. Målsättning

Utbildningen skall skapa förutsättningar för de studerande att tillägna sig kunskaper och utveckla färdigheter. Utbildningen skall allsidigt utveckla de studerandes kommunikativa och sociala kompetens.

Undervisningen och den övriga verksamheten i skolorna skall ge de studerande insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen, historien och kulturen. Verksamheten i skolorna skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar, främja principen om alla människors lika värde samt främja internationell förståelse och freds vilja samt jämställdhet mellan könen. Verksamheten skall bygga på ekologiska grundprinciper och präglas av respekt för och hänsyn till miljön.

Varje studerande skall ta ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö.

Skolorna skall genom pedagogiskt utvecklingsarbete och pedagogisk samt yrkes- eller ämnesanknuten fortbildning garantera en hög nivå på utbildningen.

Verksamheten i skolorna skall utformas så att även studerande med särskilda behov kan genomföra sin utbildning.

5 §. Studieförberedande utbildning

I den studieförberedande utbildningen ges en allmänbildande undervisning utgående från en humanistisk grundsyn. Utbildningen skall med undervisningen i grundskolan som grund fördjupa och utveckla de studerandes kunskaper och färdigheter som förberedelse för högskolestudier eller andra gymnasialstadienivå baserade studier. Den studieförberedande utbildningen leder till gymnasieexamen eller studentexamen.

Den studieförberedande utbildningen ordnas i kursform i de ämnen och i den omfattning som anges i läroplansgrunderna. Kurserna indelas i ett i läroplansgrunderna fastställt antal obligatoriska samt valfria kurser. Utbildningen skall utformas så att den kan genomgå på tre läsår.

6 §. Studieförberedande utbildning med yrkesprofil

Den studieförberedande utbildningen med yrkesprofil skall med grundskolan som grund fördjupa och utveckla de studerandes kunskaper och färdigheter som förberedelse för högskolestudier eller andra gymnasialstadiiebaserade studier. Utbildningen skall även ge den studerande sådana teoretiska och praktiska kunskaper som är till fördel i arbetslivet och som motsvarar samhällets krav på utbildad arbetskraft inom respektive yrkessektor.

Utbildningen leder till examen på gymnasialstadenivå med angiven yrkesprofil.

Den studieförberedande utbildningen med yrkesprofil skall i första hand ordnas i samarbete med andra utbildningsprogram. Utbildningen ordnas i form av utbildningsprogram i de ämnen och den omfattning som anges i läroplansgrunderna. Utbildningen skall utformas så att den kan genomgå på tre år.

7 §. Yrkesinriktad utbildning (2002/82)

Den yrkesinriktade utbildningen skall med grundskolan som grund ge den studerande sådana teoretiska och praktiska kunskaper som krävs för att kvalificera sig för uppgifter i arbetslivet och som motsvarar samhällets krav på utbildad arbetskraft inom respektive yrkessektor. Den yrkesinriktade utbildningen skall inriktas på att ge de studerande en grund för yrkesinriktad högskoleutbildning eller annan på gymnasialstadiet baserad utbildning. (2002/82)

Utbildningen leder till examen på gymnasialstadenivå inom ett eller flera yrkesområden eller annan examen med angiven yrkesinriktning.

Den grundläggande yrkesinriktade utbildningen ordnas i form av utbildningsprogram i de ämnen och i den omfattning som anges i läroplansgrunderna. (2002/82)

8 §. Upphävd (2002/82)

3 kap. Förvaltning

9 §. Direktion

För förvaltningen av varje skola tillsätter [landskapsstyrelsen] en direktion för fyra kalenderår i sänder. [Landskapsstyrelsen] kan dock besluta att en direktion skall vara gemensam för flera skolor.

Direktionen består av högst tio medlemmar. Flertalet av medlemmarna i direktionen för yrkesutbildande skolor skall inneha sakkunskap om arbetslivet inom skolans utbildningsområden. Två representanter för de studerande, en för lärarna och en för den övriga personalen har rätt att delta i direktionens sammanträden. Representanterna har yttranderätt men inte röst-rätt vid sammanträdena.

Bland direktionens medlemmar utser [landskapsstyrelsen] ordförande och vice ordförande. För varje medlem utses en personlig ersättare, för vilken i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna gäller.

Skolans rektor är föredragande och sekreterare i direktionen. Direktionen kan dock utse annan föredragande när ärendet rör rektorn eller om andra särskilda skäl därtill föreligger.

LL (1997:52) om utbildning på gymnasialstadenivå

[Landskapsstyrelsen] får entlediga en medlem eller ersättare från uppdraget innan mandattiden har gått ut. Om en medlem eller ersättare entledigas eller avlider skall en ny medlem respektive ersättare utses för den återstående tiden.

[Landskapsstyrelsen] beslutar om arvoden och andra ersättningar till medlemmarna i direktionen.

10 §. Direktionsmöte

Direktionen sammankallas av ordföranden eller vice ordföranden för behandling av visst ärende då rektor eller minst tre av direktionens medlemmar det kräver.

Direktionen är beslutför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärt ärende avgör den åsikt som företräder den lindrigaste påföljden.

Vid direktionens möten förs protokoll som under-tecknas av ordföranden och sekreteraren samt justeras på det sätt som direktionen bestämmer.

11 §. Direktionens uppgifter

Direktionen handhar förvaltningen av verksamheten i skolan samt övriga ärenden som ankommer på direktionen. Direktionen skall följa skolans undervisning och övriga verksamhet samt verka för dess utveckling.

Direktionen skall årligen tillställa [landskapsstyrelsen] budgetförslag för det följande kalenderåret och verksamhetsplan för det följande läsåret samt verksamhetsberättelse och utvärderingsrapport över det gångna läsåret.

12 §. Rektor och prorektor

Vid varje skola skall finnas en rektor. Rektor kan vara gemensam för flera skolor.

Rektor skall som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal leda utvecklingen av undervisningen och den övriga verksamheten vid skolan samt fullgöra övriga uppgifter som hänförs sig till ledningen av skolan.

Finns vid skolan en tjänst som biträdande rektor fungerar biträdande rektorn som prorektor. I annat fall utser [landskapsstyrelsen] efter att ha hört skolans direktion en av skolans lärare till prorektor för en tid som sammanfaller med direktionens mandatperiod. Direktionen skall dessförinnan ha inhämtat lärarkollegiets utlåtande. En sammanställning av lärarkollegiets utlåtande skall tillställas [landskapsstyrelsen] innan prorektorn utses. Prorektor är ställföreträdare för rektor.

13 §. Lärarkollegium

Till lärarkollegiet hör rektor, biträdande rektor och de lärare som har minst åtta årsvekotimmars undervisning vid skolan. Övriga lärare har rätt att närvara och yttra sig vid kollegiets sammanträden. Lärarkollegiet sammankallas av rektor som är kollegiets ordförande. Kollegiet skall sammankallas då minst en tredjedel av dess medlemmar det kräver.

N 3 LL (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå

Kollegiet är beslutfört då rektor, biträdande rektor eller prorektor samt minst hälften av övriga medlemmar är närvarande. Vid omröstning skall bestämmelserna i 10 § 2 mom. iakttas.

Lärarkollegiet skall planera, främja och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten vid skolan samt behandla övriga ärenden som ankommer på lärarkollegiet.

14 §. Jäv

Vid behandling av ärende i direktion eller lärarkollegium skall de i 16 § landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse] ingående bestämmelserna om jäv iakttas i tillämpliga delar. Har frågan om jäv uppkommit skall frågan omedelbart avgöras. Den som jävet gäller skall delta i avgörandet av frågan om jäv. Om jäv ansetts föreligga skall den jävige avlägsna sig från mötet för den tid ärendet behandlas.

Se C 1, Landskapslag (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse].

15 §. Reglemente

För varje skola skall finnas ett reglemente. Direktionen skall uppgöra ett förslag till reglemente som skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse. Reglementet skall innehålla bestämmelser om

- 1) skolans mål, uppgifter och verksamhet,
- 2) rektorns, lärarnas och den övriga personalens arbetsuppgifter,
- 3) arbetsårets omfattning,
- 4) fortbildning för lärare och övrig personal,
- 5) särskilda inträdeskrav, bedömning av studerande, examen samt utfärdande av särskilda intyg,
- 6) behörighetskrav för lärare och övrig personal vid skolan samt
- 7) övriga angelägenheter vilka med stöd av denna lag eller särskilda föreskrifter skall ingå i reglementet.

Förslag till ändring av reglementet skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse.

4 kap. Undervisning**16 §. Läsår**

Skolans läsår börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli och är uppdelat i terminer på det sätt som föreskrivs i reglemente.

17 §. Undervisningens offentlighet

Undervisningen är offentlig. Rektor kan av särskilda skäl begränsa tillträdet till undervisningen.

18 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket i de skolor som avses i denna lag är svenska.

Vid språkundervisningen kan respektive språk användas som undervisningsspråk. Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas.

I enlighet med [landskapsstyrelsens] tillstånd får även annat språk än svenska användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med målen för utbildningen.

19 §. Läroplansgrunder

[Landskapsstyrelsen] fastställer läroplansgrunder för den utbildning som avses i denna lag. I läroplansgrunderna fastställs

- 1) de övergripande målen för utbildningen,
- 2) utbildningens struktur och omfattning samt
- 3) de utbildningsprogram och kurser som skall erjudas på respektive nivå.

Läroplansgrunderna beskriver också den underliggande kunskapssynen samt därav följande pedagogiska konsekvenser och utbildningspolitiska ställningstaganden.

Läroplansgrunderna innehåller även bestämmelser om

- 1) särskilda temaområden i utbildningen,
- 2) studiehandledning, stödundervisning och specialundervisning,
- 3) bedömning,
- 4) tillgodoräknande av tidigare studier samt
- 5) utvärdering och kvalitetssäkring.

För de yrkesinriktade programmen och programmen för den studieförberedande utbildningen med yrkesprofil fastställs även grunderna för

- 1) kärnämnen, yrkesämnen och valbara ämnen,
- 2) praktik och examensarbete och
- 3) övriga grunder för utbildningen.

20 §. (2002/82) Läroplan för kärnämnen

[Landskapsstyrelsen] fastställer läroplanen för kärnämnen vilken är gemensam för alla yrkesinriktade utbildningsprogram.

21 §. Läroplan

Utgående från läroplansgrunderna antar respektive direktion läroplaner för de olika utbildningsprogrammen och kurserna.

22 §. Befrielse från undervisning

På ansökan av den studerande eller den studerandes vårdnadshavare kan rektor av särskilda skäl befria den studerande från skyldigheten att delta i undervisning.

Studerande som befriats från undervisningen i religionskunskap skall erhålla undervisning i livsåskådningskunskap, om inte den studerande eller den studerandes vårdnadshavare ordnar motsvarande undervisning på annat sätt.

23 §. Utbildning under begränsad tid

Direktionen kan inom ramen för skolans budget besluta om ordnandet av kursverksamhet, kompletteringsutbildning, vidareutbildning och fortbildning omfattande högst en termin.

För kursverksamhet, kompletteringsutbildning, vidareutbildning och fortbildning som varar längre än en termin krävs [landskapsstyrelsens] tillstånd.

För utbildning enligt 1 och 2 mom. fastställer direktionen läro- och kursplaner vilka tillställs [landskapsstyrelsen] för kännedom.

24 §. Övrig undervisning

Vid skolan skall ges studiehandledning. Dessutom skall vid behov ordnas praktikhandledning, stödundervisning och specialundervisning.

Direktionen fastställer läroplaner för specialundervisningen.

5 kap. Studiesociala förmåner

25 §. Avgifter för undervisningen

Undervisningen är avgiftsfri för de studerande.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl besluta att en skola får uppbära studieavgifter.

26 §. (2002/82) Skolmåltid

Varje arbetsdag skall en skolmåltid ordnas avgiftsfritt för de studerande om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beslutar annat.

27 §. (2002/82) Övriga studiesociala förmåner

[Landskapsstyrelsen] fastställer i landskapsförordning grunderna för ersättningar för skolskjuts, boende samt övriga studiesociala förmåner för de studerande.

28 §. Studerande med hemkommun i riket

Landskapet bekostar undervisningen och med den sammanhängande förmåner för studerande som har sin hemkommun i riket och som fullgör sin utbildning vid någon av de skolor som omfattas av denna lag på motsvarande sätt som för studerande som har hemkommun i landskapet.

Med den studerandes hemkommun avses den kommun där den studerande har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (FFS 201/1994) vid början av respektive termin.

Se Om 203 FL II.

6 kap. De studerande

29 §. Antagning av studerande

[Landskapsstyrelsen] fastställer efter samråd med berörda skolor och instanser grunderna och de allmänna kriterierna för antagning av studerande till utbildning som ordnas enligt denna lag. (2002/82)

Direktionen antar studerande till skolan, om inte annat följer av [landskapsstyrelsens] föreskrifter.

30 §. Rättelse av antagning

En sökande som är missnöjd med antagningen av studerande till en utbildning kan skriftligen begära rättelse av direktionen inom 14 dagar från det att resultatet av antagningen har offentliggjorts.

Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som blivit antagen som studerande.

31 §. Opårtiskt bemötande

De studerande skall bemötas opårtiskt så att ingen diskrimineras på grund av kön, funktionshinder, social, religiös eller kulturell bakgrund eller annan därmed jämförbar omständighet.

32 §. Rättelse av bedömning av studieprestation

Den studerande har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna tillämpats på henne eller honom.

En studerande som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation kan skriftligen eller muntligen begära rättelse av den lärare som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att den studerande fått del av bedömningen. Är den studerande missnöjd med lärarens beslut skall ärendet hänskjutas till rektorn för avgörande. Är den studerande missnöjd även med rektorns beslut skall ärendet hänskjutas till [landskapsstyrelsen] som kan ålägga läraren att företa en ny be-

LL (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå

N 3

dömning eller besluta vilket vitsord den studerande skall erhålla.

33 §. Studerandes skyldigheter

De studerande skall utföra sina uppgifter samvetsgrant, följa normal studietakt, uppträda hänsynsfullt, följa skolans ordningsregler, rektors och lärares anvisningar samt hantera skolans egendom ansvarsfullt.

Studerande som bryter mot bestämmelserna i 1 mom. och som inte rättar sig trots varning kan av direktionen på förslag av lärarkollegiet avstängas för viss tid, dock högst ett år. Direktionen kan besluta att avstängningen skall verkställas omedelbart.

Innan beslut om avstängning fattas skall den studerande och, i förekommande fall, den studerandes vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

34 §. Ledighet

Rektor kan av särskild orsak bevilja en studerande ledighet från skolan.

35 §. Studerandekår

De studerande vid skolan utgör en studerandekår. Studerandekåren utser ett studeranderåd som kan framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör skolan.

36 §. Privatstuderande

Den som inte är antagen som studerande vid de skolor som omfattas av denna lag har i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] närmare beslutar rätt att delta i undervisning samt att i särskild examen tentera kurser eller ämnen eller delar av dessa.

7 kap. Personal

37 §. Anställningsförhållanden

Vid skolan kan finnas personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag eller [landskapsstyrelsen] beslutar annat handhar direktionen de uppgifter som rör skolans anställda och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på [landskapsstyrelsen].

Se C 40, Tjänstemannalagen (1987:61).

38 §. Tjänster

Vid skolan skall finnas en tjänst som rektor samt i den mån skolans studerandeantal och timantal det förutsätter ett antal tjänster som lärare. Vid skolan kan dessutom finnas en tjänst som biträdande rektor samt behövt antal övriga tjänster.

Rektorstjänster och biträdande rektorstjänster inrättas, tillsätts och indras av [landskapsstyrelsen].

Övriga tjänster inrättas, tillsätts och indras av direktionen. Tjänst får inrättas endast under förutsättning att anslag upptagits i landskapets budget.

Två eller flera skolor kan ha gemensamma tjänster.

39 §. Timlärare

Timlärare kan anställas av direktionen för de timmar det inte är ändamålsenligt att inrätta lärartjänster. Timlärare är tillfälliga tjänstemän.

40 §. Privaträttsligt anställningsförhållande

Direktionen anställer och avskedar personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

N 3 LL (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå

41 §. *Rektors möjlighet att utse vikarier*

Vikarie kan i brådskande fall förordnas av rektor för högst en månads tjänstgöring.

42 §. *Behörighet*

[Landskapsstyrelsen] fastställer behörighetskraven för rektorstjänsterna och biträdande rektorstjänsterna.

Behörighetskrav för lärare och övrig personal vid skolan bestäms i reglementet.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl bevilja dispens från fastställda behörighetskrav.

43 §. *Övriga bestämmelser*

Angående undervisningsskyldighet och avlöning samt övriga ersättningar och villkor för lärare och andra tjänstemän gäller vad därom överenskommit i tjänstekollektivavtal. Direktionen fastställer undervisningsskyldigheten för prorektor inom ramen för tjänstekollektivavtalet.

Angående lärarna och övriga tjänstemän vid skolan gäller förutom vad i denna lag stadgas vad om landsskapets tjänstemän är särskilt föreskrivet.

8 kap. Särskilda bestämmelser

44 §. *Rättsförmåga*

Direktionen kan inom ramen för skolans ordinarie verksamhet sluta avtal i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] beslutar.

45 §. *Tystnadsplikt*

Den som är anställd vid skolan får inte informera en utomstående om vad som vid skötseln av uppgifter som rör skolväsendet framkommit i fråga om personliga eller ekonomiska omständigheter som rör en studerande eller medlemmar av den studerandes familj utan samtycke av den berörda personen eller, om denna inte själv kan bedöma innebörden av samtycket, av personens vårdnadshavare.

Tjänstemän vid skolan får utan hinder av 1 mom. och vad som i övrigt bestäms om tystnadsplikt lämna uppgifter till varandra samt till andra organ inom landskapets förvaltning, om uppgifterna är nödvändiga för att en studerandes skolgång skall kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Vad som är stadgat i 1 mom. hindrar inte heller att uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

Om tystnadsplikt för studerande inom social- och hälsovårdsutbildningen kan närmare bestämmelser intas i reglementet.

46 §. *Försöksverksamhet*

[Landskapsstyrelsen] kan i försökssyfte tillsätta en gemensam direktion för två eller flera skolor som omfattas av denna lag. I försökssyfte kan [landskapsstyrelsen] för viss tid, efter att ha hört skolans direktion, även i övrigt besluta om undantag från bestämmelserna i denna lag.

47 §. *Fristående skolor med landskapsbidrag*

[Landskapsstyrelsen] kan bevilja kommuner, registrerade samfund och stiftelser tillstånd att med landskapsbidrag inrätta och bedriva skolor (*fristående skolor*) som vid sidan av landskapets skolor kan erbjuda utbildning på gymnasialstadiet. (2002/82)

[Landskapsstyrelsen] fastställer vid behov närmare bestämmelser om enligt vilka grunder eller under vilka förutsättningar landskapsbidrag enligt 1 mom. kan beviljas.

[Landskapsstyrelsen] övervakar utbildningen.

48 §. *Besvär*

Beslut som fattats av direktion med stöd av denna lag kan överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

49 §. *Landskapsförordning*

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

50 §. *Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse*

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1997.

Genom denna lag upphävs

1) landskapslagen (1980:48) om utvecklande av utbildningen på gymnasialstadiet,

2) gymnasielagen (1988:6) för landskapet Åland,

3) landskapslagen (1978:14) om elevantagningsnämnd,

4) landskapslagen (1985:33) om studiesociala förmåner för elever i yrkesutbildningsanstalter och gymnasiet,

5) landskapslagen (1995:20) om landskapets kostnadsansvar för vissa elever i gymnasiet och yrkesutbildningsanstalter,

6) landskapslagen (1987:45) om Ålands lantmannaskola,

7) landskapslagen (1963:23) om Ålands husmoderskola med 6 månaders husmoderskurs,

8) landskapslagen (1989:75) om Ålands yrkesskola,

9) landskapslagen (1990:23) om Ålands sjömansskola,

10) landskapslagen (1991:50) om Ålands sjöfartsläroverk,

11) landskapslagen (1988:64) om Ålands tekniska läroverk,

12) landskapslagen (1990:45) om Ålands handelsläroverk,

13) landskapslagen (1991:26) om Ålands hotell- och restaurangskola samt

14) landskapslagen (1995:84) om Ålands vårdinstitut.

Direktion som tillsatts innan denna lag trätt i kraft fortsätter sin verksamhet enligt de tidigare gällande bestämmelserna till dess att en ny direktion tillsätts i enlighet med denna lag.

Behörig för tjänst eller befattning vid de skolor som omfattas av denna lag är den som när denna lag träder i kraft är kompetent för ifrågavarande tjänst eller befattning.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

N 4 Landskapsförordning (2002:88) om utbildning på gymnasialstadienivå

1 §. Landskapslagen (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå skall tillämpas på följande skolor:

- 1) Ålands lyceum,
- 2) Ålands naturbruksskola,
- 3) Ålands husmodersskola,
- 4) Ålands yrkesskola,
- 5) Ålands sjömansskola,
- 6) Ålands handelsläroverk,
- 7) Ålands hotell- och restaurangskola samt
- 8) Ålands vårdinstitut.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2003.

Genom denna förordning upphävs landskapsförordningen (1997:54) den 19 juni 1997 om utbildning efter grundskolan.

N 5 Förordning (2000:2) om studentexamen i landskapet Åland

(FFS 1262/1999)

1 §. De förvaltningsuppgifter som består i att föranstalta den studentexamen som avses i 5 § landskapslagen om utbildning efter grundskolan (Ålands författningssamling (1997/52)) skall i landskapet Åland skötas av den i studentexamensförordningen (Finlands författningssamling 1000/1994) nämnda studentexamensnämnden.

2 §. I landskapet Åland avlagd studentexamen som har föranstaltats i enlighet med 1 § medför samma behörighet som motsvarande examen som har avlagts i riket.

3 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2000.

N 6 Förordning (1996:3) om social- och hälsovårdsutbildning i landskapet Åland

(FFS 1622/1995)

1 §. I landskapet Åland ges social- och hälsovårdsutbildning i enlighet med denna förordning.

Med social- och hälsovårdsutbildning avses i denna förordning sådan utbildning som ges vid hälsovårds- läroanstalter.

2 §. Beslut om att inleda och bedriva social- och hälsovårdsutbildning i landskapet fattas av Ålands [landskapsstyrelse].

3 §. På inträdeskrav och grunderna för läroplaner för social- och hälsovårdsutbildningen i landskapet samt vid bedömningen av studieprestationer skall tillämpas de stadganden och bestämmelser som i riket gäller för hälsovårdsläroanstalter.

4 §. Utbildningsstyrelsen har rätt att övervaka att social- och hälsovårdsutbildningen i landskapet Åland

LF (2000:88) om utbildning på gymnasialstadienivå

N 4

är ordnad i överensstämmelse med 3 § och att de studerande får de kunskaper och färdigheter som krävs av eleverna vid motsvarande läroanstalter i riket.

5 §. Social- och hälsovårdsutbildningen i landskapet Åland medför samma behörighet som motsvarande utbildning i riket.

6 §. Rättsskyddscentralen för hälsovården skall utan dröjsmål underrättas om hälsovårdsexamina som har avlagts vid en läroinrättning i landskapet.

7 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1996.

Genom denna förordning upphävs förordningen den 27 april 1990 om hälsovårdsutbildning i landskapet Åland (369/1990) och 1 § 6 punkten förordningen den 30 december 1992 om fortsatt giltighet av vissa överenskommelserförordningar som har utfärdats med stöd av 1951 års självstyrelselag för Åland (1594/1992).

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

N 7 Republikens Presidents Förordning (2001:9) om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland

(FFS 1266/2000)

1 §. Sjöfartsverket handhar utvärderingen av sjöfartsutbildningen i landskapet Åland till den del utbildningen med stöd av bestämmelserna i 1978 års internationella konvention angående normer för sjöfolks utbildning, certifiering och vakthållning (FördrS 22/1984) förutsätter detta.

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2001 och gäller till utgången av 2005.

N 8 Landskapslag (1998:59) om läroavtalsutbildning

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde

I denna lag finns bestämmelser om läroavtalsutbildning, de villkor som gäller för läroavtal samt om de myndigheter som beslutar i de frågor som hör till lagens tillämpningsområde.

2 §. Definitioner

I denna lag förstås med

läroavtal: ett med stöd av denna lag skriftligt ingånget arbetsavtal, enligt vilket den ena parten, lärlingen, förbinder sig att åt den andra parten, arbetsgivaren, under dennes ledning, uppsikt och handledning utföra arbete mot ersättning för att erhålla yrkeskunnet i ett visst yrke eller inom ett delområde av ett yrke,

läroavtalsutbildning: läroavtalsbaserad yrkesundervisning i arbetslivet i samband med praktiska arbetsuppgifter kombinerad med teoretisk undervisning.

N 8 LL (1998:59) om läroavtalsutbildning

2 kap. Utbildningen

3 §. *Allmänt*

Läroavtalsutbildningen kan ordnas som grundutbildning, kompletteringsutbildning, vidareutbildning eller fortbildning. Läroavtalsutbildningen är öppen för alla personer som har fyllt 15 år och som har genomgått grundskolan eller inhämtat motsvarande undervisning på annat sätt.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl bevilja person som har fyllt 15 år men som inte genomgått grundskola eller inhämtat motsvarande undervisning rätt att ingå läroavtal.

4 §. *Målsättning*

Målsättningen för läroavtalsutbildningen är att ge lärlingen sådana teoretiska och praktiska kunskaper som krävs för att kvalificera sig för uppgifter i arbetslivet och som motsvarar kravet på utbildad arbetskraft inom respektive yrkessektor samt att största delen av utbildningen kan erhållas på en arbetsplats.

Utbildningen leder till examen på gymnasialstadienivå inom ett visst yrke eller inom ett delområde av ett yrke eller annan examen med angiven yrkesinriktning.

5 §. *Undervisning*

Den teoretiska undervisningen handhas av landskaps skolor eller av någon annan av lärlingsnämnden godkänd utbildningsanordnare.

Den praktiska undervisningen handhas av den eller de arbetsgivare som genom läroavtalet godkänts att utbilda lärlingar. Om flera arbetsgivare tillsammans påtar sig ett utbildningsansvar skall detta framgå av läroavtalet. Av läroavtalet skall även framgå vem av arbetsgivarna som är huvudansvarig för undervisningen.

Läroplansgrunder, läroplanen för kärnämnen och läroplanerna för de yrkesinriktade utbildningsprogrammen som fastställts med stöd av landskapslagen (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå skall i tillämpliga delar iaktas vid utformningen av utbildningen enligt denna lag. (2002/83)

Se N 3, Landskapslag (1997:52) om utbildning på gymnasialstadienivå.

6 §. *Undervisningsspråk*

Undervisningsspråket är svenska.

Vid språkundervisning kan respektive språk användas som undervisningsspråk. Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som an knyter till temat användas.

I enlighet med [landskapsstyrelsens] tillstånd får även annat språk än svenska användas som undervisningsspråk.

3 kap. Förvaltning

7 §. *Allmänt*

Den högsta ledningen av och tillsynen över läroavtalsutbildningen ankommer på [landskapsstyrelsen]. [Landskapsstyrelsen] biträds av en lärlingsnämnd som ansvarar för den löpande verksamheten och dess koordinering.

Närmare bestämmelser om förvaltningen av läroavtalsutbildningen kan vid behov intas i landskapsförordning.

8 §. *Lärlingsnämnden*

Lärlingsnämnden tillsätts av [landskapsstyrelsen] för fyra kalenderår i sänder. Lärlingsnämnden består av högst sex medlemmar. Flertalet av medlemmarna i nämnden skall inneha sakkunskap om arbetslivet inom de yrkesområden där de flesta lärlingar finns i landskapet. Bland nämndens medlemmar utser [landskapsstyrelsen] ordförande och vice ordförande. För varje medlem utses en personlig ersättare, för vilken i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna gäller.

En av [landskapsstyrelsen] utsedd tjänsteman fungerar som föredragande och sekreterare i lärlingsnämnden.

[Landskapsstyrelsen] får entlediga en medlem från uppdraget innan mandattiden har gått ut. Om en medlem entledigas eller avlider skall en ny medlem tillsättas för den återstående tiden.

[Landskapsstyrelsen] bestämmer arvoden och andra ersättningar till medlemmarna i lärlingsnämnden.

Närmare bestämmelser om nämndens uppgifter och andra omständigheter av betydelse för nämndens verksamhet kan utfärdas i landskapsförordning.

9 §. *Mötesbestämmelser*

Lärlingsnämnden sammankallas av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av vice ordföranden. Lärlingsnämnden skall sammankallas för behandling av visst ärende då minst tre av lärlingsnämndens medlemmar det kräver.

Lärlingsnämnden är beslutförför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör.

Vid behandling av ärende skall de i 16 § landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse] ingående bestämmelserna om jäv iaktas i tillämpliga delar. Har frågan om jäv uppkommit skall frågan omedelbart avgöras. Den som jävet gäller skall delta i avgörandet av frågan om jäv. Om jäv ansetts föreligga skall den jävige avlägsna sig från mötet för den tid ärendet behandlas.

Vid lärlingsnämndens möten förs protokoll som undertecknas av ordföranden och sekreteraren samt justeras på det sätt som sätt lärlingsnämnden bestämmer.

Se C 1, Landskapslag (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse].

10 §. *Reglemente*

Lärlingsnämnden kan anta ett reglemente. Reglementet skall fastställas av [landskapsstyrelsen].

4 kap. Läroavtalet. Arbetsgivarens och lärlingens rättigheter och skyldigheter

11 §. *Godkännande av läroavtal*

Läroavtalet skall godkännas av lärlingsnämnden för att träda i kraft.

Läroavtalsförhållandet skall följa en individuell studieplan som fastställs av lärlingsnämnden i sam-

band med godkännandet av läroavtalet. Studieplanen skall bifogas läroavtalet.

[Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om avtalets innehåll, form och villkor för godkännande samt om studieplanen.

12 §. Lärlingen

Lärlingen har rätt till undervisning och handledning i en trygg undervisnings- och arbetsmiljö. Lärlingens sammanlagda arbets- och skoltid per dag skall inte överskrida den dagliga arbetstid som gäller för arbetstagare inom det yrkesområde där lärlingen fullgör sin utbildning.

Lärlingen skall utföra sina uppgifter omsorgsfullt, göra sig förtrogen med de krav som gäller för att kunna utföra kvalificerade uppgifter i arbetslivet med framgång samt aktivt delta i planerad undervisning.

13 §. Arbetsgivaren

Arbetsgivaren skall se till att lärlingen har möjlighet att utföra arbetsuppgifter under den handledning och övervakning som förutsätts för att hon eller han skall nå yrkesskicklighet samt att lärlingen bereds möjlighet att delta i den teoretiska undervisningen.

Arbetsgivaren skall delta vid utarbetandet av den individuella studieplan som bifogas läroavtalet.

För varje enskild lärling skall arbetsgivaren utse en ansvarig handledare. [Landskapsstyrelsen] kan genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om vilka krav som skall ställas på handledaren.

Om lärlingsförhållandet utvecklar sig på ett sådant sätt att det inte är möjligt att ge lärlingen en tillfredställande undervisning skall arbetsgivaren underrätta [landskapsstyrelsen] om detta.

14 §. Bedömning

Efter avslutad eller avbruten utbildning erhåller lärlingen ett betyg. Ett slutbetyg tilldelas lärling som har fullgjort läroavtalsutbildningen, medan ett skiljebetyg tilldelas lärling som har avbrutit utbildningen.

Bedömningen av den praktiska undervisningen utförs av arbetsgivaren enligt de bedömningsgrunder [landskapsstyrelsen] fastställt. Vid skolans eller annan utbildningsanordnares bedömning av den teoretiska undervisningen tillämpas de bedömningsgrunder som används inom motsvarande skolbunden undervisning.

Slutbetyg och skiljebetyg utfärdas av lärlingsnämnden. Närmare bestämmelser om betyg kan utfärdas i landskapsförordning.

15 §. Rättelse av bedömning

Lärlingen har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna tillämpats på henne eller honom.

En lärling som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation kan skriftligen eller muntligen begära rättelse av den som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att lärlingen fått del av bedömningen. Är lärlingen missnöjd även med rättelsen skall ärendet hänskjutas till [landskapsstyrelsen] som kan ålägga läraren eller arbetsgivaren att företa ny bedömning eller besluta vilket vitsord lärlingen skall erhålla.

16 §. Arbetstid, semester och arbetskydd

På läroavtal tillämpas vad som i fråga om arbetstagare är föreskrivet om arbetstid, semester, arbetskydd och annat skydd för arbetstagaren.

5 kap. Förändringar i läroavtalet

17 §. Byte av lärlingsplats

Om arbetsgivaren upphör med sin rörelse, försätts i konkurs eller dör, inte längre uppfyller villkoren som utbildare eller lärlingsnämnden finner att undervisningen inte sköts på ett tillfredsställande sätt skall lärlingsnämnden medverka till att skaffa en ny lärlingsplats för resten av lärotiden. Den nya arbetsgivaren träder in i läroavtalet i den tidigare arbetsgivarens ställe. Lärotiden med den nya arbetsgivaren kan med lärlingsnämndens samtycke förlängas med upp till ett år om den undervisning lärlingen fått varit bristfällig.

18 §. Läroavtalets giltighetstid

Läroavtalet upphör att gälla vid avtalstidens utgång eller då avtalet har upphävts.

19 §. Hävning av läroavtal

Är avtalsparterna eniga om att häva läroavtalet kan avtalet hävas efter att lärlingsnämnden underrättats skriftligen av arbetsgivaren.

Läroavtalet kan hävas av lärlingsnämnden om undervisningen inte sköts i enlighet med denna lag eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den.

Om lärlingen är minderårig har vårdnadshavaren rätt att häva läroavtalet om hävningen är nödvändig på grund av lärlingens uppfostran, utveckling eller hälsa.

Utöver vad som föreskrivs i 3, 43 och 44 §§ lagen om arbetsavtal (FFS 320/1970) samt 3a §, 49 och 50 §§ sjömanslagen (FFS 423/1978) kan läroavtalet upphävas ensidigt, om arbetsgivaren upphör med sin rörelse, försätts i konkurs eller dör.

6 kap. Kostnader

20 §. Studiesociala förmåner

Den teoretiska undervisningen är avgiftsfri för lärlingen.

Lärlingen har under den tid hon eller han deltar i den teoretiska undervisningen rätt till motsvarande studiesociala förmåner som de studerande har vid landskapets skolor. Om den teoretiska undervisningen erhålls hos en annan utbildningsanordnare än landskapet finansieras undervisningen och med den sammanhängande förmåner av landskapet i enlighet med vad som närmare anges i den individuella studieplanen.

Lärlingen har under den tid hon eller han deltar i den teoretiska undervisningen rätt till studiestöd i enlighet med vad som är särskilt föreskrivet om studiestöd för studerande vid en skola på motsvarande nivå.

21 §. Utbildningsersättning

Arbetsgivaren har rätt till utbildningsersättning. En överenskommelse om storleken på ersättningen skall träffas mellan arbetsgivaren och lärlingsnämnden innan ett läroavtal godkänns.

N 9 LF (1998:61) om läroavtalsutbildning

Närmare bestämmelser om utbildningsersättning kan utfärdas i landskapsförordning.

7 kap. Särskilda bestämmelser**22 §. Tillämpning av lagen om arbetsavtal och sjömanslagen**

Om inte annat är föreskrivet i denna lag eller i någon bestämmelse som utfärdats med stöd av den skall på läroavtal tillämpas vad 7, 8, 15-19, 22-34, 34a-34c, 34g, 34h, 35, 51, 52 och 54 §§ lagen om arbetsavtal samt motsvarande bestämmelser i sjömanslagen föreskriver om arbetsavtal.

23 §. Ändringssökande

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag kan överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med vad därom i rikslagstiftningen är föreskrivet.

24 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

25 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1998.

Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, lagen om läroavtalsutbildning (FFS 1605/1992) jämte ändringar som tillkommit före den 1 januari 1997.

N 9 Landskapsförordning (1998:61) om läroavtalsutbildning**1 §. Allmänt**

I denna förordning finns bestämmelser om läroavtalsutbildningen, utöver vad som föreskrivs i landskapslagen (1998:59) om läroavtalsutbildning.

Se N 8, Landskapslag (1998:59) om läroavtalsutbildning.

2 §. Läroavtalet

Läroavtalet skall upprättas skriftligen mellan huvudansvarig arbetsgivare och lärling på en av [landskapsstyrelsen] godkänd blankett.

Av läroavtalet skall framgå:

- 1) lärlingens namn och personbeteckning,
- 2) ansvarig arbetsgivare och dennes affärs- och samfundssignum,
- 3) utbildningens målsättning med angiven examen eller delexamen,
- 4) dagen då lärotiden börjar och slutar,
- 5) grunder för lärlingens avlöning, arbetstid, semester och arbetsskydd,
- 6) ersättning från arbetsgivare under tiden för teoretisk undervisning,
- 7) prövotidens längd samt
- 8) datum för [landskapsstyrelsens] godkännande.

Om lärlingen inte har finsk personbeteckning antecknas hans eller hennes födelsetid i läroavtalet.

I avtalet kan även intas andra bestämmelser, vilka inte strider mot lag eller god sed. Genom sådana bestämmelser kan inte arbetsgivarens eller lärlingens rättigheter och skyldigheter enligt lag eller förordning inskränkas.

3 §. Individuell studieplan

Till läroplanen skall bifogas en individuellt utarbetad studieplan. I planen skall hänsyn tas till lärlingens tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet.

Av studieplanen skall framgå:

- 1) utbildningsprogram och läroplan som utgör grund för utbildningen,
- 2) utbildningens nivå, omfattning och innehåll,
- 3) fördelningen mellan den teoretiska och praktiska undervisningen och dess periodisering,
- 4) ansvarig utbildningsanordnare för den teoretiska undervisningen samt
- 5) ansvarig handledare för den praktiska undervisningen samt dennes kompetens.

Om läroplaner för det aktuella yrket eller delområdet av yrket saknas, fastställs, med avvikelse från vad som föreskrivs i 2 mom. 1 punkten, innehållet och omfattningen av den teoretiska undervisningen på basen av de enligt landskapslagen (1997:52) om utbildning efter grundskolan fastställda läroplansgrunderna direkt i den individuella studieplanen.

Den individuella studieplanen skall utarbetas i samarbete mellan lärlingen, arbetsgivare, lärlingsnämnden och den utbildningsanordnare som handhar den teoretiska utbildningen.

4 §. Kontaktperson

Vid landskapets skolor skall en kontaktperson för skolans läroavtalsutbildning utses. Kontaktpersonen skall medverka i uppgörandet av de individuella studieplanerna och fungera som skolans koordinator på området.

5 §. Lärlingsplatsen

Verksamheten på lärlingsplatsen skall med tanke på utbildningen vara av sådan kvalitet och omfattning att den i studieplanen angivna praktiska undervisningen kan förverkligas.

6 §. Flera arbetsgivare

Om utbildningsansvaret delas mellan flera arbetsgivare skall ett samarbetsavtal ingås mellan arbetsgivarna. Av samarbetsavtalet skall framgå vem som är huvudansvarig arbetsgivare, hur den praktiska undervisningen fördelas och hur de med undervisningen i övrigt sammanhängande frågorna regleras. Samarbetsavtalet skall bifogas till läroavtalet.

7 §. Ansvarig handledare

Person som utses till ansvarig handledare skall besitta tillräcklig yrkeskunskap, utbildning och arbetslivserfarenhet samt för uppgiften lämplig pedagogisk färdighet.

8 §. Utbildningsersättning

Vid fastställande av utbildningsersättning skall utbildningsområde samt den studerandes tidigare erfarenhet och utbildningsnivå beaktas.

9 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1998.

N 10 Landskapslag (1943:13) om läroanstalter för hemslöjd i landskapet Åland

1 kap. Ändamål och organisation

1 §. Med läroanstalter för hemslöjd avses i denna landskapslag fasta och ambulatoriska hemslöjdsskolor i landskapet Åland.

2 §. Läroanstalter för hemslöjd kunna ägas antingen av landskapet eller ock av enskilda eller sammanslutningar.

Privata läroanstalter för hemslöjd, för vilkas inrättande landskapsunderstöd beviljats eller vilka erhålla understöd ur landskapsmedel, stå under inseeende av [landskapsnämnden].

3 §. Landskapet kan inrätta läroanstalter för hemslöjd och vidtaga* anstalter av privat natur. Åt enskilda och sammanslutningar kan beviljas landskapsunderstöd för inrättande av nya anstalter i den mån detta av behovet påkallas och medel härtill i landskapets utgiftsstat anvisats.

* Torde avses "övertaga".

4 §. Fast hemslöjdsskola har till ändamål att utbilda arbetare på erforderliga arbetsområden inom hemslöjden, så ock att befrämja skickligheten i manlig och kvinnlig slöjd i allmänhet samt uppliva hemslöjdsverksamheten och intresset för slöjd.

5 §. Vid fast hemslöjdsskola för manliga elever skall finnas en avdelning för trä- och en för metallarbeten eller endera av dem.

Vid fast hemslöjdsskola för kvinnliga elever skall finnas en vävnads- och en sömnadsavdelning eller endera av dem.

Efter behov må med [landskapsnämndens] begivande och inom gränserna för landskapets utgiftsstat vid fast hemslöjdsskola inrättas, förutom eller i stället för nämnda avdelningar, jämväl avdelningar, berörande andra särskilda områden av hemslöjd.

6 §. Fast hemslöjdsskola kan ägas av landskapet, kommun, hemslöjdsförening eller annan därmed jämförlig sammanslutning eller av enskild person.

[Landskapsnämnden] äger att, med beaktande av undervisningsbehovet, inom gränserna för utgiftsstaten besluta om inrättande av nya skolor.

7 §. Fast hemslöjdsskolas lärokurs kan vara ettårig eller tvåårig på vardera avdelningen; och varar läroåret å varje avdelning, efter därom av [landskapsnämnden] fattat särskilt beslut, nio eller sju månader. Å [landskapsnämnden] ankommer att på förslag av skolans direktion bestämma tiden för läroårets vid skolan vidtagande och avslutning samt i vissa fall medgiva avvikelser med avseende å läroårets längd.

I skolan samt jämväl utom densamma på den åländska landsbygden kunna dessutom i mån av behov och möjlighet anordnas kortvariga hemslöjdskurser och praktiskt arbete enligt program, som på skolledarens förslag fastställas av [landskapsnämnden].

8 §. Ambulatorisk hemslöjdsskola har till ändamål att befrämja slöjdskickligheten och hemslöjdsverksamheten i allmänhet samt att väcka intresse för slöjd.

De ambulatoriska hemslöjdsskolorna hava en eller två avdelningar, för manliga eller kvinnliga elever.

Å [landskapsnämnden] ankommer att i mån av behov närmare bestämma, i vilka slag av arbete och på vilka avdelningar undervisning i skolan skall meddelas.

9 §. Ambulatorisk hemslöjdsskola kan ägas av kommun, hemslöjdsförening eller annan därmed jämförlig sammanslutning.

10 §. Verksamhetsperioden vid ambulatorisk hemslöjdsskola varar sju månader om året på varje skolort. Beroende på de lokala förhållandena och med [landskapsnämndens] begivande må skolåret dock kunna uppdelas i verksamhetsperioder av olika längd, likväl sammanlagt minst sju månader. Å [landskapsnämnden] ankommer att på förslag av skolans direktion bestämma tiden för varje verksamhetsperiods vid skolan vidtagande och avslutning.

I skolan må därutöver i mån av behov och tillfälle hållas kortvariga kurser i hemslöjd samt anordnas praktiska arbeten enligt program, som fastställas av [landskapsnämnden] på förslag av skolans direktion.

2 kap. Understöd

11 §. (1993/91) De i landskapet verkande privata fasta och ambulatoriska hemslöjdsskolorna samt nyinrättade sådana tilldelas, försåvitt de uppfylla för dem fastställda villkor, årligt landskapsstöd enligt de grunder som [landskapsstyrelsen] fastställer.

12 §. Upphävd (1993/91).

13 §. Privat läroanstalt för hemslöjd erhåller landskapsunderstöd på följande villkor:

1) att läroanstalten befunnits vara av det allmänna behovet inom landskapet påkallad;

2) att läroanstalten har tillfredsställande lokaler ävensom nödig undervisnings- och arbetsmateriel;

3) att vid läroanstalten följes godkänd undervisnings- och arbetsplan och att densamma har av landskapsnämnden fastställd arbetstid samt minst så många elever, som i 44 och 45 §§ stadgas;

4) att läroanstaltens lärare äga sådan kompetens, som är föreskriven i kap. 4 av denna landskapslag;

5) att läroanstaltens ordinarie lärare äro skyldiga att tjänstgöra vid läroanstalten året om, med undantag av den för dem i de olika läroanstalterna stadgade semesterledigheten;

6) att läroanstaltens egendom förvaltas på ett sakligt och sorgfälligt sätt;

7) att över undervisningsmateriel, som med landskapsunderstöd anskaffats ävensom över annan lös-egendom föres noggrann förteckning och att sagda egendom, då läroanstalten upphör, tillfaller landskapet; samt

8) att i understöd erhållna medel användas för de ändamål, till vilka de blivit beviljade, och att tilläventyrs odisponerade understödsbelopp återbäras till landskapet.

N 10 LL (1943:13) om läroanstalter i hemslöjd

14 §. Elevunderstöd beviljas av [landskapsnämnden] ur det i landskapets inkomst- och utgiftsstat för ändamålet upptagna anslaget efter prövning.

3 kap. Undervisning

15 §. I fast hemslöjdsskola meddelas på varje avdelning skilt undervisning i fackarbeten, fackkunskaper och yrkesteckning samt gemensamt i yrkesräkning, bokföring och hemslöjdsaffärlära.

Detaljerat undervisningsprogram fastställs av [landskapsnämnden] på förslag av skolans direktion.

16 §. I ambulatorisk hemslöjdsskola meddelas undervisning i fackarbeten, fackkunskaper och yrkesteckning samt i mån av behov i aritmetik och skrivning.

Detaljerad undervisningsplan fastställs av [landskapsnämnden] på förslag av direktionen för den organisation, vilken skolan tillhör.

4 kap. Föreståndare och lärare

17 §. Vid fast hemslöjdsskola anställas på grund av antalet avdelningar vid skolan och inom utgiftsstatens gränser enligt [landskapsnämndens] prövning en eller flera ordinarie facklärare ävensom extra lärare med [landskapsnämndens] begivande i mån av behov.

[Landskapsnämnden] äger att efter direktionens hörande förordna någon bland de ordinarie lärarna till föreståndare. Finnes vid skolan endast en ordinarie lärare, skall han tillika vara skolans föreståndare.

18 §. Vid ambulatorisk hemslöjdsskola med en avdelning anställs en ordinarie facklärare, som tillika är föreståndare. Vid ambulatorisk hemslöjdsskola med två avdelningar anställas två ordinarie facklärare, av vilka den ene av [landskapsnämnden] förordnas till föreståndare.

19 §. Såsom kompetensvillkor för ordinarie facklärarbefattning vid fast hemslöjdsskola fordras, att sökanden avslutat lärokurs vid hemslöjdsinstitut, eller äger motsvarande kompetens, samt därefter under minst ett läroår bestritt hemslöjdsfacklärarbefattning.

I avseende å kompetensvillkor för lärarbefattning vid ambulatorisk hemslöjdsskola fordras, att sökanden avslutat lärokurs vid hemslöjdsinstitut, eller äger motsvarande kompetens.

20 §. Såsom kompetenta för sina befattningar och på grund därav berättigade att erhålla stadgad avlöning oavkortad skola anses de tidigare förordnade facklärare, vilka vid denna landskapslags ikraftträdande med framgång verkat på hemslöjdsundervisningens område under minst två år och för erhållande av sina befattningar genomgått fullständig lärokurs vid läroanstalt för slöjdlärare i hem- eller utlandet eller ock i praktiken ådagalagt, att de annorledes på grund av erfarenhet förvärvat stadgad kompetens. För lärare, som icke uppfylla dessa kompetensvillkor, minskas avlöningen med tio procent.

21 §. Ordinarie lärarbefattning vid fast och ambulatorisk hemslöjdsskola anslås av skolans direktion ledig att ansökas inom trettio dagar, och böra ansökningshandlingarna jämte tjänsteförslaget av direktionen in-

sändas till [landskapsnämnden], som till befattningen förordnar den lämpligaste bland de på förslag uppförda sökandena till en början på två provår, varefter denne, om han befinnes för befattningen lämplig, av [landskapsnämnden] förordnas till ordinarie innehavare av befattningen.

Har sökanden tidigare ordinariter bestritt motsvarande befattning kan han efter [landskapsnämndens] prövning utan provtjänstgöring till befattningen ordinariter förordnas.

Extra lärare vid fast hemslöjdsskola antages av [landskapsnämnden] på framställning av skolans direktion.

22 §. (1945/16) Ordinarie lärare vid landskapet tillhörig och privat fast samt ambulatorisk hemslöjdsskola ävensom extra lärare äga uppbära den avlöning, som är eller framdeles varder bestämd för motsvarande befattningshavare vid hemslöjdsskolor med lika långt undervisningsår i det övriga riket.

I övrigt gäller beträffande de rättigheter och skyldigheter, som tillkomma lärare vid landskapet tillhörig fast hemslöjdsskola, vad om landskapets tjänstemän och [befattningshavare] tillkommande rättigheter och skyldigheter är särskilt stadgat.

23 §. Ordinarie lärare vid privata läroanstalter för hemslöjd tillkommer ur de till landskapsunderstöd beviljade medlen ålders- och familjetillägg enligt samma grunder, som åro stadgade beträffande landskapets tjänster och befattningar.

24 §. Under tiden mellan fast hemslöjdsskolas läroår och ambulatorisk hemslöjdsskolas verksamhetsperioder äro lärarna skyldiga att enligt [landskapsnämndens] föreskrifter utöva instruktions- och kursverksamhet inom hemslöjdens område eller utföra andra uppdrag för hemslöjdens befrämjande.

25 §. Ordinarie lärare vid fast hemslöjdsskola åtnjuta semesterledighet under två månader om året, julferien däri inberäknad, samt vid ambulatorisk hemslöjdsskola under högst tre månader om året inberäknat julferien.

26 §. Indragas landskapsunderstöden för privat fast samt ambulatorisk hemslöjdsskola, anses lärarna ha va avgått från sina befattningar.

27 §. (1997/7) Lärare som den 1 januari 1997 är eller har varit anställd vid en privat läroanstalt för hemslöjd har rätt till ålders- och invalidpension ur landskapets medel i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller person i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

Efter i 1 mom. avsedd lärare erläggs familjepension av landskapets medel i tillämpliga delar enligt de bestämmelser som gäller personer i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande till landskapet.

28 §. [Ordinarie lärare vid landskapet tillhörig fast hemslöjdsskola kan, på därom av landskapsnämnden hos statsrådet gjord framställning, bliva delaktig i civilstatens änke- och pupillkassa].

29 §. (1945/16) För av [landskapsnämnden] godkända resor i tjänsteärenden tillkommer medlem av direktion och lärare vid fast hemslöjdsskola ersättning enligt de grunder, som äro gällande för landskapets tjänstemän och befattningshavare. Dock skall för den tid kurs anordnas av skolan på annan ort än den, där skolan är belägen, lärare erhålla fullt dagtraktamente för högst fyra dagar men för tid därutöver blott en fjärdedels dagtraktamente. Skulle vid kursen fritt kosthåll anordnas för lärare, gäller blott bestämmelsen om fullt dagtraktamente under högst fyra dagar.

30 §. Lärare vid fast hemslöjdsskola äro underkastade [landskapsnämndens] disciplinära befogenhet.

5 kap. Elever

31 §. Elev intages till fast hemslöjdsskola av skolans direktion på förslag av föreståndaren.

32 §. För vinnande av inträde såsom elev i fast hemslöjdsskola fordras av sökande:

[att vara välfredad;]

att hava fyllt minst sexton år;

att vara frisk och ej lida av smittsam sjukdom;

att hava genomgått [högre folkskola]; samt

att hava erhållit förmyndares eller målsmans samtycke, om sökanden är omyndig.

Anmälan om inträde skall vara av sökanden egenhändigt skriven och ställas till skolans direktion samt åtföljas av prästbevis, läkarintyg över frihet från smittsam sjukdom samt betyg över genomgången [högre folkskola].

Med avseende å fordringarna för inträdessökande till kortvariga hemslöjdskurser gäller i tillämpliga delar vad ovan i 1 mom. är sagt.

33 §. För att vinna inträde såsom ordinarie elev vid ambulatorisk hemslöjdsskola bör sökanden hava fyllt sexton år samt förete intyg däröver, att han genomgått [högre folkskola] och äger förmyndarens samtycke, om han är omyndig.

I undantagsfall må i skola enligt direktionens prövning såsom elever intagas i förhållande till sin ålder utvecklade sökande, som fyllt fjorton år, så ock sökande, som ej genomgått [folkskola], därest de prövas kunna följa med undervisningen.

Förutom ordinarie elever må i ambulatorisk hemslöjdsskola, därest utrymmet sådant medger, såsom extra elever intagas under i föregående moment nämnda förutsättningar, jämväl personer, vilka önska erhålla undervisning i något särskilt slag av arbete.

34 §. Elev vid fast och ambulatorisk hemslöjdsskola bör vid inträde i skolan erlagga elevavgift, vars belopp fastställas av [landskapsnämnden] på framställning av skolornas direktioner.

Elev vid ovannämnda hemslöjdsskolor underlyder skolornas ordningsstadgar.

35 §. Elev, som genomgått fullständig lärokurs vid någon avdelning i fast hemslöjdsskola eller lärokurs vid ambulatorisk hemslöjdsskola, erhåller vid kursens avslutande avgångsbetyg enligt av [landskapsnämnden] fastställt formulär.

Extra elev och den, som deltagit i kortvariga hemslöjdskurser, erhåller betyg enligt av [landskapsnämnden] fastställt formulär.

6 kap. Direktion

36 §. (1945/16) Fast hemslöjdsskolas verksamhet övervakas närmast av en direktion, till vilken skolans ägare eller, om densamma äges av landskapet, [landskapsnämnden] utser för tre år i sänder två ordinarie medlemmar samt två ersättare och en i landskapet för kvinnlig eller manlig hemslöjd verkande organisation på anmodan av [landskapsnämnden] likaledes för tre år i sänder två ordinarie medlemmar och två ersättare. Såsom femte medlem i direktionen ingår skolans föreståndare.

37 §. Ambulatorisk hemslöjdsskolas verksamhet övervakas av direktionen för den organisation, vilken skolan tillhör. Det lokala övervakningsorganet utgöres av en styrelse, till vilken skolans ägare utser två ordinarie medlemmar och två ersättare för ett år i sänder. Såsom tredje medlem i styrelsen ingår skolans föreståndare.

7 kap. Särskilda bestämmelser

38 §. Direktionen för hemslöjdsläroanstalt bör till [landskapsnämnden] å tid, som denna äger bestämma, insända läroanstaltens förslag till inkomst- och utgiftsstat för följande år. Läroanstalt tillkommande landskapsunderstöd fastställas inom gränserna för landskapets inkomst- och utgiftsstat av [landskapsnämnden], vilken på rekvisition utanordnar detta till läroanstaltens direktion i sådana rater, som av läroanstaltens utgifter förutsätts.

39 §. För landskapet tillhörig fast hemslöjdsskola redovisas hos [landskapsnämnden].

För privat fast hemslöjdsskola beviljat landskapsunderstöd utanordnas till skolans direktion samt för ambulatorisk hemslöjdsskola till direktionen för den organisation, vilken skolan tillhör; och äro nämnda direktioner ansvariga för, att landskapsunderstöden användas till för skolorna bestämda ändamål. Över understödens användning böra direktionerna avgiva redovisning till [landskapsnämnden].

Utvisar avgiven redovisning över landskapsunderstödens användning behållning, böra understödens inbesparade belopp inlevereras till [landskapsnämnden].

40 §. Hemslöjdsläroanstalt skall i enlighet med av [landskapsnämnden] meddelade anvisningar föra bok över användningen av landskapsunderstödet och över läroanstaltens övriga inkomster och utgifter samt årligen före utgången av februari månad till [landskapsnämnden] insända utdrag ur bokslutet, utvisande jämväl landskapsunderstödet användning för de särskilda ändamålen, så ock förteckning över den undervisningsmateriel och de övriga inventarier, som under redovisningsåret med landskapsunderstöd anskaffats.

41 §. Elevavgifterna och övriga inkomster vid privat fast samt ambulatorisk hemslöjdsskola användas till sådana utgifter, för vilkas bestridande landskapsun-

N 11 LL (1999:53) om Ålands folkhögskola

derstöd icke beviljats eller landskapsunderstödet icke förslår.

42 §. Över undervisningsmateriel, arbetsredskap och -maskiner ävensom den övriga egendom, som till privat fast hemslöjdsskola och ambulatorisk hemslöjdsskola med landskapsmedel anskaffats, skall föras noggrann förteckning. Sålunda anskaffad egendom tillfaller vid nämnda skolors indragning landskapet utan vederlag.

43 §. Befinnes landskapsunderstöd åtnjutande privat läroanstalt för hemslöjd i anseende till dess ringa elevantal eller av annan orsak icke uppfylla sitt ändamål, äger [landskapsnämnden] besluta om landskapsunderstödet indragning och i vilken ordning indragningen bör ske.

Om indragning av landskapet tillhörig läroanstalt för hemslöjd fattas beslut jämväl av [landskapsnämnden].

44 §. Elevantalet vid fast hemslöjdsskola för män skall utgöra minst tio och för kvinnor minst tolv.

Har antalet elever vid nämnd läroanstalt tre år å rad å avdelning och årsklass i medeltal understigit: vid träarbetsskola sju, vid metallarbetsskola fem och vid vävnads- eller sömnadsskola åtta, eller uppfyller icke skolan eljest sitt ändamål, avgöre [landskapsnämnden], huruvida skolan eller, om den är av privat natur, densamma tilldelat landskapsunderstöd skall indragas.

45 §. Antalet elever vid ambulatorisk hemslöjdsskola skall utgöra minst åtta.

Har elevantalet i ambulatorisk hemslöjdsskola tre år å rad å avdelning och årskurs i medeltal understigit: i träarbetsskola sju, i metallarbetsskola fem och i vävnads- eller sömnadsskola sju, eller uppfyller icke skolan eljest sitt ändamål, avgöre [landskapsnämnden] huruvida skolan beviljat landskapsunderstöd skall indragas.

46 §. Ambulatorisk hemslöjdsskola kan av kommun, lantmannasällskap och andra för hemslöjd intresserade sammanslutningar hos direktionen för den organisation, vilken skolan tillhör, rekvireras minst tre månader före den tid de önska få skolan till sin ort; och är rekvisit skyldig att draga försorg därom, att skolan erhåller erforderliga arbetsrum samt skolans lärare jämte deras familjer bostäder.

47 §. För såväl fast som ambulatorisk hemslöjdsskola skall av vederbörande direktion uppgöras förslag till reglemente, som skall insändas till [landskapsnämndens] fastställelse. Dyligt reglemente skall innehålla närmare bestämmelser om läroanstaltens undervisningsprogram samt om direktionens, styrelsens och lärarnas åligganden.

N 11 Landskapslag (1999:53) om Ålands folkhögskola

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Allmänt

Ålands folkhögskola är en internatskola som i överensstämmelse med sin folkbildningstradition skall ge allmänbildande undervisning enligt principen om livslångt lärande. Vid folkhögskolan kan ordnas kursverksamhet samt annan verksamhet inom ramen för den målsättning som anges i 2 §.

2 §. Målsättning

Verksamheten vid folkhögskolan bör särskilt syfta till att göra det möjligt för de studerande att påverka sin egen livssituation och skapa ett engagemang för att delta i samhällsutvecklingen. Den bör utformas så att de studerandes samarbetsvilja stärks, deras förmåga till självständigt tänkande och kritiskt omdöme utvecklas samt deras mognad och studieintresse främjas. Verksamheten bör även främja kulturupplevelser och eget skapande samt öka delaktigheten i kulturlivet.

Undervisningen bör ge de studerande insikter i och förståelse för den åländska självstyrelsen, demilitariseringen, historien och kulturen. Verksamheten skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar, främja principen om alla människors lika värde samt främja internationell förståelse och freds vilja samt jämställdhet mellan könen. Verksamheten skall bygga på ekologiska grundprinciper och präglas av respekt för och hänsyn till miljön.

3 §. Ställning inom förvaltningen

Ålands folkhögskola är landskapets läroinrättning och är underställd [landskapsstyrelsen].

2 kap. Förvaltning

4 §. Direktion

För förvaltningen av Ålands folkhögskola tillsätter [landskapsstyrelsen] en direktion för fyra kalenderår i sänder.

Direktionen består av sex medlemmar. Bland direktionens medlemmar utser [landskapsstyrelsen] ordföranden och vice ordföranden. För varje medlem utses även en ersättare, för vilken i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna gäller. Två representanter för de studerande, en för lärarna och en för den övriga personalen har rätt att delta i direktionens sammanträden. Representanterna har yttranderätt men inte rösträtt vid sammanträdena.

Skolans rektor eller vid förfall för denne prorektor är föredragande och sekreterare i direktionen. Direktionen kan dock utse annan föredragande när ärendet rör rektorn eller prorektorn eller om andra skäl därtill föreligger.

[Landskapsstyrelsen] får entlediga en medlem eller ersättare från uppdraget innan mandattiden har gått ut. Om en medlem eller ersättare entledigas eller avlider skall en ny medlem respektive ersättare utses för den återstående tiden.

[Landskapsstyrelsen] beslutar om arvoden och andra ersättningar till medlemmarna i direktionen.

5 §. *Direktionsmöte*

Direktionen sammankallas av ordföranden eller vice ordföranden för ordföranden. Direktionen skall sammankallas för behandling av visst ärende då rektor eller minst tre av direktionens medlemmar det kräver.

Direktionen är beslutför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärt ärende avgör den åsikt som företräder den lindrigaste påföljden. Vid direktionens möten förs protokoll som undertecknas av ordföranden och sekreteraren samt justeras på det sätt som direktionen bestämmer.

6 §. *Direktionens uppgifter*

Vid förvaltningen av skolan skall direktionen

- 1) årligen tillställa [landskapsstyrelsen] skolans budgetförslag och verksamhetsplan,
- 2) årligen uppgöra en verksamhetsberättelse över det gångna läsåret,
- 3) anta ett reglemente för skolan samt
- 4) besluta i övriga angelägenheter av principiell betydelse för skolan.

7 §. *Rektor och prorektor*

Rektor skall som pedagogisk ledare för folkhögskolan och som chef för lärarna och övrig personal leda utvecklingen av undervisningen och den övriga verksamheten vid skolan samt fullgöra övriga uppgifter som hänför sig till ledningen av skolan.

Finns vid skolan en tjänst som biträdande rektor fungerar biträdande rektor som prorektor. I annat fall utser [landskapsstyrelsen] efter att ha hört skolans direktion en av skolans lärare till prorektor för en tid som sammanfaller med direktionens mandatperiod. Direktionen skall dessförinnan ha inhämtat lärarkollegiets utlåtande. En sammanställning av lärarkollegiets utlåtande skall tillställas [landskapsstyrelsen] innan prorektorn utses. Prorektor är ställföreträdare för rektor.

8 §. *Lärarkollegium*

Till lärarkollegiet hör rektor, biträdande rektor, prorektor och de lärare som har minst åtta årsvecko-timmars undervisning vid skolan. Övriga lärare har rätt att närvara och yttra sig vid kollegiets sammanträden. Lärarkollegiet sammankallas av rektor som är kollegiets ordförande, eller då minst en tredjedel av dess medlemmar det kräver.

Kollegiet är beslutfört då rektor, biträdande rektor eller prorektor samt minst hälften av övriga medlemmar är närvarande. Vid omröstning skall bestämmelserna i 5 § 2 mom. iakttas.

Lärarkollegiet skall planera, främja och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten vid skolan samt behandla övriga ärenden som ankommer på lärarkollegiet.

9 §. *Jäv*

Vid behandling av ärende i direktion eller lärarkollegium skall de i 16 § landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse] ingående bestämmelserna om jäv iakttas i tillämpliga delar. Har frågan om jäv uppkommit skall frågan omedelbart avgöras. Den som jävet gäller skall delta i avgörandet av frågan om jäv. Om jäv ansetts föreligga skall den jävige avlägsna sig från mötet för den tid ärendet behandlas.

Se C 1, Landskapslag (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse].

10 §. *Reglemente*

Direktionen skall anta ett reglemente för skolan som tillställs [landskapsstyrelsen] för kännedom. Reglementet skall åtminstone innehålla bestämmelser om

- 1) arbetsårets omfattning,
- 2) rektorns, lärarnas och den övriga personalens arbetsuppgifter,
- 3) behörighetskrav för lärare och övrig personal,
- 4) inträdesfordringar,
- 5) bedömning av de studerande samt utfärdande av särskilda intyg,
- 6) ordningsregler för skolan och skolans utrymmen för boende samt
- 7) övriga angelägenheter vilka med stöd av denna lag eller särskilda föreskrifter skall ingå i reglementet.

3 kap. *Undervisning*

11 §. *Läsår*

Folkhögskolans läsår börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli och är uppdelat i terminer på det sätt som föreskrivs i reglementet.

12 §. *Undervisningsspråk*

Undervisningsspråket vid folkhögskolan är svenska.

Vid språkundervisningen kan respektive språk användas som undervisningsspråk. Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas.

Utöver vad som föreskrivs i 2 mom. får i enlighet med [landskapsstyrelsens] tillstånd även annat språk än svenska användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med målen för utbildningen.

13 §. *Läroplaner*

Inför varje läsår skall läroplaner för de i verksamhetsplanen angivna studielinjerna göras upp.

Läroplanerna skall godkännas av direktionen och tillställas [landskapsstyrelsen] för kännedom. Om läroplanerna ändras skall samma förfarande iakttas.

14 §. *Kursverksamhet*

Direktionen kan inom ramen för skolans budget besluta om ordnandet av kursverksamhet omfattande högst sexton veckor. För kursverksamheten fastställer direktionen kursplaner vilka tillställs [landskapsstyrelsen] för kännedom. Om kursplanerna ändras skall samma förfarande iakttas.

15 §. *Övrig undervisning*

Vid skolan skall ges studiehandledning och stödundervisning. Dessutom kan specialundervisning ordnas vid skolan.

N 11 LL (1999:53) om Ålands folkhögskola

Direktionen fastställer läroplaner för specialundervisningen.

4 kap. Studiesociala förmåner

16 §. Avgifter

Undervisningen vid studielinjerna skall vara avgiftsfri. För studieperioder utanför skolan och studieresor kan avgifter upptas.

Direktionen beslutar utöver vad som föreskrivs i 1 mom. och 17 § om vilka prestationer, studiematerial och annat som är avgiftsbelagt och storleken på avgifterna med beaktande av landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet.

17 §. Skolmåltid

Varje arbetsdag skall en skolmåltid ordnas avgiftsfritt för de studerande som följer den linjebundna undervisningen, om inte direktionen av särskilda skäl beslutar annat.

18 §. Boende

Direktionen beslutar om de avgifter som uppbärs för boende vid skolan.

19 §. Skolskjuts

Direktionen fastställer i reglemente grunderna för ersättningar för skolskjuts.

5 kap. Studerande

20 §. Antagning av studerande

Direktionen antar studerande till folkhögskolan.

En sökande som är missnöjd med antagningen av studerande till skolan kan skriftligen begära rättelse av direktionen inom 14 dagar från det att resultaten av antagningen har offentliggjorts.

Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som blivit antagen som studerande.

21 §. Opartiskt bemötande

De studerande skall bemötas opartiskt så att ingen diskrimineras på grund av ras, kön, funktionshinder, social, religiös eller kulturell bakgrund eller annan därmed jämförbar omständighet.

22 §. Rättelse av bedömning av studieprestation

Den studerande har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna tillämpats på henne eller honom.

En studerande som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation kan skriftligen eller muntligen begära rättelse av den lärare som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att den studerande fått del av bedömningen. Är den studerande missnöjd med lärarens beslut skall ärendet hänskjutas till rektorn för avgörande. Är den studerande missnöjd även med rektorns beslut skall ärendet hänskjutas till direktionen som kan ålägga läraren att företa en ny bedömning eller besluta vilket vitsord den studerande skall erhålla.

23 §. Studerandes skyldigheter

De studerande skall utföra sina uppgifter samvetsgrant, följa normal studietakt, uppträda hänsynsfullt, följa skolans ordningsregler, rektors och lärares anvisningar samt hantera skolans egendom ansvarsfullt.

Studerande som bryter mot bestämmelserna i 1 mom. och som inte rättar sig trots varning kan av rektor efter överläggning med lärarkåren avstängas för viss tid. Beslut om avstängning för längre tid än en månad skall underställas direktionen för fastställelse. Direktionen kan besluta att avstängningen skall verkställas omedelbart.

Innan beslut om avstängning för längre tid än en månad fattas skall den studerande och, i förekommande fall, den studerandes vårdnadshavare beredas tillfälle att yttra sig i ärendet.

24 §. Befrielse från undervisning

På ansökan av den studerande eller den studerandes vårdnadshavare kan rektor av särskilda skäl befria den studerande från skyldigheten att delta i undervisning.

25 §. Ledighet

Rektor kan av särskild orsak bevilja en studerande ledighet från skolan.

26 §. Studerandekår

De studerande vid skolan utgör en studerandekår. Studerandekåren utser ett studeranderåd som kan framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör skolan.

6 kap. Personal

27 §. Anställningsförhållanden

Vid skolan kan finnas personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag handhar direktionen de uppgifter som rör skolans personal och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på [landskapsstyrelsen].

28 §. Tjänster

Vid skolan skall finnas en tjänst som rektor samt i den mån skolans studerandeantal och timantal det förutsätter ett antal tjänster som lärare. Vid skolan kan dessutom finnas en tjänst som biträdande rektor samt behövt antal övriga tjänster.

Rektorstjänster och biträdande rektorstjänster inrättas, tillsätts och indras av [landskapsstyrelsen].

Övriga tjänster inrättas, tillsätts och indras av direktionen. Tjänst får inrättas endast under förutsättning att anslag upptagits i landskapets budget.

Folkhögskolan kan ha gemensamma tjänster med en eller flera av landskapets skolor. Lärare kan på det sätt som direktionen närmare beslutar fullgöra viss del av sin undervisningsskyldighet såsom lärare vid någon annan av landskapets skolor.

29 §. Timlärare

Timlärare kan anställas av direktionen för de timmar det inte är ändamålsenligt att inrätta lärartjänster. Timlärare är tillfälliga tjänstemän.

30 §. Privaträttsligt anställningsförhållande

Direktionen anställer och avskedar personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

31 §. Tillfällig personal

Tillfälliga föreläsare och annan tillfällig personal kan med undantag av timplärare anställas av skolans rektor.

Närmare bestämmelser om rektors befogenheter enligt 1 mom. kan intas i skolans reglemente.

32 §. Behörighetskrav

[Landskapsstyrelsen] fastställer behörighetskraven för rektorstjänsten och biträdande rektorstjänsten.

Behörighetskrav för lärare och övrig personal vid skolan bestäms i reglementet.

[Landskapsstyrelsen] och direktionen kan av särskilda skäl i ett enskilt fall medge undantag från fastställda behörighetskrav.

7 kap. Särskilda bestämmelser**33 §. Tystnadsplikt**

Den som är anställd vid skolan får inte informera en utomstående om vad som vid skötseln av uppgifter som rör skolväsendet framkommit i fråga om personliga eller ekonomiska omständigheter som rör en studerande eller medlemmar av den studerandes familj utan samtycke av den berörda personen eller, om denna inte själv kan bedöma innebörden av samtycket, av personens vårdnadshavare.

Tjänstemän vid skolan får utan hinder av 1 mom. och vad som i övrigt bestäms om tystnadsplikt lämna uppgifter till varandra samt till andra organ inom landskapets förvaltning, om uppgifterna är nödvändiga för att en studerandes skolgång skall kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Vad som är stadgat i 1 mom. hindrar inte heller att uppgifter lämnas till den som på tjänstens vägnar har rätt att få kännedom om saken.

34 §. Besvär

Beslut som med stöd av denna lag fattats av direktionen eller tjänsteman enligt delegerad beslutanderätt kan överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. I [landskapsstyrelsens] beslut i utnämningssärenden får ändring inte sökas genom besvär.

35 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

36 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 september 1999.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1971:18) den 20 april 1971 om Ålands folkhögskola.

Den direktion som har tillsatts för Ålands folkhögskola med stöd av den upphävda lagen fortsätter sin verksamhet enligt denna lag för den återstående mandattiden, om inte [landskapsstyrelsen] med stöd av 4 § beslutar annat.

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns vid Ålands folkhögskola enligt den upphävda lagen överförs vid ikraftträdandet till Ålands folkhögskola enligt denna lag.

N 12 Landskapslag (1995:80) om Ålands musikinstitut**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Målsättning**

Vid Ålands musikinstitut ges grundläggande undervisning i musik. Institutet har även till uppgift att ge förberedande undervisning för blivande yrkesmusiker. Dessutom kan vid institutet ordnas vuxenutbildning och kursverksamhet i musik samt dansundervisning.

Vid institutet kan även förekomma annan verksamhet i syfte att utveckla musikkulturen och intresset för musik.

2 §. Huvudmannaskap

Ålands musikinstitut upprätthålls av landskapet och står under [landskapsstyrelsens] överinseende.

2 kap. Förvaltning**3 §. Direktion**

För förvaltningen av Ålands musikinstitut tillsätter [landskapsstyrelsen] en direktion för fyra kalenderår i sänder.

Direktionen består av högst sex medlemmar. En representant för eleverna och en för lärarna har rätt att delta i direktionens sammanträden. Representanterna har yttranderätt men inte rösträtt vid sammanträdena. Bland direktionens medlemmar utser [landskapsstyrelsen] ordföranden och vice ordföranden. För varje medlem utses även en ersättare, för vilken i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna gäller. (1997/53)

Institutets rektor är föredragande och sekreterare i direktionen. Direktionen kan dock utse annan föredragande när ärendet rör rektorn.

[Landskapsstyrelsen] får entlediga en medlem eller ersättare från uppdraget innan mandattiden har gått ut. Om en medlem eller ersättare entledigas eller avlider skall en ny medlem respektive ersättare utses för den återstående tiden. (1997/53)

[Landskapsstyrelsen] beslutar om arvoden och andra ersättningar till medlemmarna i direktionen. (1997/53)

4 §. Direktionsmöte

Direktionen sammankallas av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av vice ordföranden. Direktionen skall sammankallas för behandling av visst ärende då rektor eller minst tre av direktionens medlemmar det kräver.

Direktionen är beslutför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärt ärende avgör den åsikt som företräder den lindrigaste påföljden. Vid direktionens möten förs protokoll som undertecknas av ordföranden och sekreteraren samt justeras på det sätt som direktionen bestämmer. (1997/53)

N 12 LL (1995:80) om Ålands musikinstitut

5 §. (1997/53) *Direktionens uppgifter*

Direktionen handhar förvaltningen av verksamheten vid institutet samt övriga ärenden som ankommer på direktionen. Direktionen skall följa institutets undervisning och övriga verksamhet samt verka för dess utveckling. Vidare skall direktionen utgående från läroplansgrunderna göra upp kurs- och läroplaner samt behandla övriga ärenden som enligt reglementet ankommer på direktionen.

Direktionen skall årligen tillställa [landskapsstyrelsen] budgetförslag för det följande kalenderåret samt verksamhetsberättelse och utvärderingsrapport över det gångna läsåret.

6 §. *Rektor och prorektor* (1997/53)

Rektor skall leda, övervaka och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten vid institutet samt fullgöra övriga uppgifter som hänför sig till ledningen och övervakningen av institutet. På rektor ankommer även att bereda och föredra de ärenden som behandlas vid direktionens sammanträden samt tillse att dessa verkställs.

[Landskapsstyrelsen] kan, efter att ha hört direktionen, utse en prorektor bland institutets lärare för en tid som sammanfaller med direktionens mandatperiod. Direktionen skall dessförinnan ha inhämtat lärarkollegiets utlåtande. En sammanställning av lärarkollegiets utlåtande skall tillställas [landskapsstyrelsen] innan prorektorn utses. Prorektor är ställföreträdare för rektor. (1997/53)

7 §. *Lärarkollegium*

Till lärarkollegiet hör rektor och institutets samtliga lärare. Lärarkollegiet sammankallas av rektor som är kollegiets ordförande.

Kollegiet är beslutfört då rektor och minst hälften av övriga medlemmar är närvarande. Vid omröstning skall bestämmelserna i 4 § 2 mom. iaktas.

Lärarkollegiet skall planera, främja och utveckla undervisningen och den övriga verksamheten vid institutet samt behandla övriga ärenden som ankommer på lärarkollegiet.

7a §. (2002/84) *Jäv*

Vid behandling av ärende i direktion eller lärarkollegium skall de i 16 § landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse] ingående bestämmelserna om jäv iaktas i tillämpliga delar. Har frågan om jäv uppkommit skall frågan omedelbart avgöras. Den som jävet gäller skall delta i avgörandet av frågan om jäv. Om jäv ansetts föreligga skall den jävige avlägsna sig från mötet för den tid ärendet behandlas.

Se C 1, Landskapslag (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse].

8 §. *Lärares skyldigheter*

Förutom skyldigheten att undervisa ankommer det på lärare att utföra uppgifter som hör till institutets verksamhet i enlighet med rektors anvisningar eller vad som föreskrivs i reglementet eller överenskommits i tjänstekollektivavtal.

9 §. *Reglemente*

För Ålands musikinstitut skall finnas ett reglemente. Direktionen skall uppgöra ett förslag till reglemente som skall underställas [landskapsstyrelsen] för fast-

ställelse. Reglementet skall innehålla bestämmelser om

- 1) läsårets längd och antalet arbetsdagar under läsåret,
  - 2) upphävd (1997/53),
  - 3) rektors, lärares och övriga tjänstemäns arbetsuppgifter,
  - 4) beviljande av tjänstledighet åt rektor, lärare och övrig personal,
  - 5) intagning, speciella inträdesfordringar, bedömning av elever, dismission samt utfärdande av särskilda kursintyg samt
  - 6) övriga angelägenheter vilka med stöd av denna lag eller särskilda föreskrifter skall ingå i reglementet.
- Ändring av reglemente skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse.

3 kap. Undervisning**10 §.** (1997/53) *Undervisningsspråk*

Undervisningsspråket vid institutet är svenska.

Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas. I enlighet med [landskapsstyrelsens] tillstånd får även annat språk än svenska användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med institutets målsättning.

10a §. (1997/53) *Läroplansgrunder och övrig undervisning*

[Landskapsstyrelsen] fastställer läroplansgrunder för utbildningen vid institutet.

Vuxenutbildning och kursverksamhet kan ordnas vid institutet med [landskapsstyrelsens] tillstånd.

11 §. *Avgifter för verksamheten*

För verksamheten vid institutet uppbärs avgifter i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] bestämmer.

Undervisning som bedrivs vid institutet inom ramen för den utbildning som eleverna fullgör vid landskapets gymnasium, Ålands folkhögskola eller vid någon av landskapets yrkesutbildningsanstalter är avgiftsfri för eleverna.

4 kap. Eleverna**12 §.** (1997/53) *Antagning*

Direktionen antar elever till institutet.

En sökande som är missnöjd med antagningen av elever till institutet kan skriftligen begära rättelse av direktionen inom 14 dagar från det att resultaten av antagningen har offentliggjorts.

Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som blivit antagen som elev.

12a §. (1997/53) *Opartiskt bemötande*

Eleverna skall bemötas opartiskt så att ingen diskrimineras på grund av kön, funktionshinder, religiös, social eller kulturell bakgrund eller annan därmed jämförbar omständighet.

12b §. (1997/53) *Rättelse av bedömning av studieprestation*

Eleven har rätt att få veta hur bedömningsgrunderna tillämpats på honom eller henne.

En elev som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation kan begära rättelse av den lärare som utfört bedömningen inom 14 dagar från det att eleven fått del av resultaten av bedömningen och på vilket sätt bedömningsgrunderna tillämpats på honom eller henne. Är eleven missnöjd med lärarens beslut skall ärendet hänskjutas till rektorn för avgörande. Är eleven missnöjd även med rektorns beslut skall ärendet hänskjutas till [landskapsstyrelsen] som kan ålägga läraren att företa en ny bedömning eller besluta vilket vitsord eleven skall erhålla.

12c §. (1997/53) *Elevernas skyldigheter*

Eleverna skall följa institutets ordningsregler samt rektors och lärares anvisningar.

Elev som inte låter sig tillrättavisas kan av direktionen avstängas för viss tid, dock högst ett år.

13 §. *Ledighet*

Rektor kan av särskild orsak bevilja elev ledighet från institutet.

14 §. *Elevråd*

Vid musikintitutet utgör eleverna en elevkår. Elevkåren kan utse ett elevråd som kan framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör institutet.

5 kap. Personal

15 §. (1997/53) *Anställningsförhållanden*

Vid institutet kan finnas personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag eller [landskapsstyrelsen] beslutar annat handhar direktionen de uppgifter som rör institutets anställda och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på [landskapsstyrelsen].

Se C 40, Tjänstemannalag (1987:61).

15a §. (1997/53) *Tjänster*

Vid Ålands musikinstitut skall det finnas en tjänst som rektor samt i den mån institutets eventualer eller timantal det förutsätter ett antal tjänster som lärare samt ett behövligt antal övriga tjänster.

Rektorstjänsten inrättas, tillsätts och indras av [landskapsstyrelsen].

Övriga tjänster inrättas, tillsätts och indras av direktionen. Tjänst får inrättas endast under förutsättning att anslag upptagits i landskapets budget.

15b §. (1997/53) *Timlärare*

Timlärare kan anställas av direktionen för de timmar det inte är ändamålsenligt att inrätta lärartjänster. Timlärare är tillfälliga tjänstemän.

15c §. (1997/53) *Privaträttsligt anställningsförhållande*

Direktionen anställer och avskedar personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

15d §. (1997/53) *Rektors möjlighet att utse vikarier*

Vikarie kan i brådskande fall förordnas av rektor för högst en månads tjänstgöring.

16 §. (1997/53) *Behörighet*

[Landskapsstyrelsen] fastställer behörighetskraven för rektorstjänsten.

Krav för behörighet för lärare och övrig personal vid institutet bestäms i reglementet.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl bevilja dispens från fastställda behörighetskrav.

17 §. *Övriga bestämmelser*

Angående undervisningsskyldighet och avlöning samt övriga ersättningar för lärare och andra tjänstemän gäller vad därom överenskommit i tjänstekollektivavtal. Direktionen fastställer undervisningsskyldigheten för prorektorn inom ramen för tjänstekollektivavtalet. (1997/53)

Angående lärare och övriga tjänstemän vid institutet gäller förutom vad i denna lag stadgas vad om landskapets tjänstemän är särskilt föreskrivet.

6 kap. Särskilda bestämmelser

18 §. *Ändringssökande*

I beslut som direktionen eller [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag får ändring sökas genom besvär i enlighet med vad som stadgas i 25 § självstyrelselagen.

18a §. (1997/53) *Rättsförmåga*

Direktionen kan inom ramen för institutets ordinarie verksamhet sluta avtal i enlighet med vad [landskapsstyrelsen] beslutar.

19 §. *Landskapsförordning*

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpligheten av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

20 §. *Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelse*

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1995.

Direktion enligt bestämmelserna i denna lag utses första gången för en mandattid som inleds den 1 januari 1996.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

N 13 Förordning (1975:64) om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk

(FFS 1042/1975)

Förlängd genom (1993/10).

1 §. Ålands handelsläroverk, som upprätthålles av landskapet Åland, omfattar ett handelsinstitut och en handelsskola.

2 §. Undervisningen vid handelsläroverket skall vara ordnad huvudsakligen enligt samma grunder som vid motsvarande läroanstalter annorstädes i riket.

I avseende å inträdesfordringar och lärokurser för olika examina skall annorstädes i riket gällande bestämmelser i huvudsak lända till efterrättelse.

3 §. Yrkesutbildningsstyrelsen skall vaka över att handelsläroverket iakttagas de annorstädes i riket tillämpade grunderna för undervisningen samt att eleverna bibringas det mått av kunskaper och färdigheter, som kräves av eleverna vid motsvarande läro-

N 14 F (1988:69) om ... Ålands tekniska läroverk

anstalter annorstädes i riket ävensom att läroverket jämväl i övrigt motsvarar sitt ändamål.

4 §. Vid handelsläroverket avlagd examen medför samma kompetens som motsvarande examen vid handelsläroverk annorstädes i riket.

5 §. Vad i 5, 16, 17 och 18 §§ förordningen (1924:161) angående ordnandet av undervisningsväsendet i landskapet Åland är stadgat, äger motsvarande tillämpning med avseende å handelsläroverket. De uppgifter, som enligt de tre sistnämnda paragraferna anförtrots skolstyrelsen, ankommer likväl på yrkesutbildningsstyrelsen.

6 §. Närmare föreskrifter angående handelsläroverkets organisation och verksamhet utfärdas vid behov av landskapets myndigheter i den ordning som i självstyrelselagen för Åland är förutsatt.

N 14 Förordning (1988:69) om undervisningen vid Ålands tekniska läroverk

(FFS 967/1988)

Förändrad genom (1993/10).

1 §. Vid Ålands tekniska läroverk, som upprätthålls av landskapet Åland, ges grundläggande yrkesutbildning på institutnivå för avläggande av teknikerexamen och på högre nivå för avläggande av ingenjörs-examen.

2 §. På inträdeskrav och lärokurser vid Ålands tekniska läroverk och på undervisningen i övrigt skall i huvudsak tillämpas i riket gällande stadganden och bestämmelser om statens tekniska läroanstalter.

3 §. Yrkesutbildningsstyrelsen har rätt att övervaka att undervisningen vid Ålands tekniska läroverk är ordnad i överensstämmelse med 2 § och att eleverna får de kunskaper och färdigheter som krävs av elever vid motsvarande läroanstalter i riket samt att läroverket även i övrigt motsvarar sitt ändamål.

4 §. Examina som har avlagts vid Ålands tekniska läroverk medför samma behörighet som motsvarande examina vid en teknisk läroanstalt i riket.

5 §. Vad som stadgas i 5 och 16-18 §§ förordningen den 27 juni 1924 angående ordnandet av undervisningsväsendet i landskapet Åland (161/1924) skall på motsvarande sätt tillämpas på Ålands tekniska läroverk. De uppgifter som enligt 16-18 §§ i den nämnda förordningen ankommer på skolstyrelsen skall dock skötas av yrkesutbildningsstyrelsen.

6 §. Närmare föreskrifter om Ålands tekniska läroverks organisation och verksamhet meddelas vid behov av landskapets myndigheter i den ordning som självstyrelselagen för Åland (670/1951) anger.

7 §. Denna förordning träder i kraft den 15 december 1988.

Genom denna förordning upphävs förordningen den 15 december 1967 angående ordnande av undervisningen vid Ålands tekniska skola (555/1967).

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter skall vidtas innan den träder i kraft.

N 15 Landskapslag (2002:81) om Högskolan på Åland**1 kap. Allmänna bestämmelser****1 §. Lagens tillämpningsområde**

I denna lag finns bestämmelser om Högskolan på Åland, som landskapet Åland är huvudman för. Med högskolan avses i fortsättningen Högskolan på Åland.

2 §. Högskolans uppgift

Högskolan har till uppgift att erbjuda högskoleutbildning som vilar såväl på vetenskaplig eller konstnärlig grund som på beprövad erfarenhet.

Vid högskolan kan bedrivas forsknings- och utvecklingsarbete, uppdragsverksamhet och kursverksamhet som tjänar undervisningen och det åländska samhällets behov.

Högskolan skall informera om sin verksamhet samt samverka med arbetslivet och det omgivande samhället.

I verksamheten skall det finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning. Vetenskapens trovärdighet, fri forskning och god forskningssed skall värnas.

3 §. Högskoleutbildning

Högskoleutbildningen skall med gymnasialstadieutbildningen som grund och utgående från arbetslivets krav och samhällets behov ge den studerande fördjupade kunskaper av hög kvalitet.

Utbildningen ordnas i form av utbildningsprogram som leder till högskoleexamen och i form av kurser i de ämnen och i den omfattning som bestäms särskilt. Om en utbildning som bedrivs i kursform uppfyller de krav som ställs på en högskoleutbildning enligt detta kapitel och de särskilda krav [landskapsstyrelsen] föreskriver i en landskapsförordning kan högskoleexamina utfärdas även för sådana utbildningar. Närmare bestämmelser om undervisning och examina finns i 3 kapitlet.

4 §. Målsättning

Högskoleutbildningen skall, utöver kunskaper och färdigheter inom det aktuella utbildningsområdet, ge den studerande förmåga till självständig och kritisk bedömning och självständig problemlösning, ge den studerande beredskap att möta förändringar i arbetslivet samt utveckla förmågan och intresset att följa kunskapsutvecklingen. Utbildningen skall allsidigt utveckla de studerandes kommunikativa och sociala kompetens.

Verksamheten skall utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar, främja principen om alla människors lika värde samt främja internationell förståelse och jämställdhet mellan könen. Verksamheten skall bygga på ekologiska grundprinciper och präglas av respekt för och hänsyn till miljön.

Verksamheten skall genom pedagogiskt utvecklingsarbete samt pedagogisk och yrkes- eller ämnesanknuten fortbildning garantera en god kvalitativ nivå på utbildningen.

5 §. Kvalitet, utveckling och utvärdering

Högskolan skall anpassa verksamheten så att en hög kvalitet nås samt ansvara för att ett fortlöpande utvecklingsarbete av utbildningen och övrig verksamhet bedrivs vid högskolan.

Högskolan skall följa upp och utvärdera utbildningen och den övriga verksamheten. Högskolan skall även vid regelbundet återkommande tidpunkter delta i extern utvärdering av verksamheten.

6 §. Utbildningsavtal

[Landskapsstyrelsen] skall tillsammans med högskolan vart tredje år göra upp ett utbildningsavtal för de kommande tre åren.

I avtalet skall åtminstone de kvalitativa och kvantitativa resultatmålen samt resurser och prioriteringar, verksamhetsstruktur, resultatuppföljning och rapportering anges.

[Landskapsstyrelsen] utfärdar närmare bestämmelser om högskolans ekonomiförvaltning och om vissa ärenden som hänför sig till tjänstekollektivavtalen samt till vilken del [landskapsstyrelsen] handhar skötsel av dessa uppgifter.

2 kap. Högskolans organisation**7 §. Styrelse**

[Landskapsstyrelsen] tillsätter en styrelse för högskolan. Styrelsemedlemmarnas mandattid är fyra år. Styrelsen är högskolans högsta förvaltningsorgan.

Styrelsen skall bestå av en ordförande och en vice ordförande samt högst åtta andra medlemmar. Flertalet av medlemmarna skall vara företrädare för de delar av arbetslivet och den vetenskapliga forskningen som berörs av utbildningen. I styrelsen skall ingå en representant för personalen och en representant för de studerande, vilka utses för två år i sänder. De studerandes representant utses på förslag av studeranderådet och personalens representant utses på förslag av personalen. För personal- respektive studeranderepresentanten utses en personlig ersättare. Därutöver utses tre ersättare. För ersättarna gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna.

Till ordförande för styrelsen bör inte utses en person som är anställd vid högskolan.

Ordföranden skall leda styrelsens arbete och se till att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden skall sköta de löpande kontakterna med rektor mellan styrelsemötena.

[Landskapsstyrelsen] får på ansökan från en styrelsemedlem eller ersättare i styrelsen skilja denna från uppdraget innan mandattiden gått ut. Om en medlem eller ersättare skiljs från sitt uppdrag eller avlider skall en ny medlem respektive ersättare utses för den återstående tiden.

[Landskapsstyrelsen] beslutar om det arvode som skall tillkomma den som innehar styrelseuppdrag.

8 §. Sammanträden

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av vice ordföranden. Styrelsen skall sammankallas för behandling av visst ärende då rektor eller minst tre av styrelsens medlemmar det kräver.

Styrelsen är beslutförför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet. Faller rösterna lika avgör ordförandens röst, utom vid personval då lotten avgör. Faller rösterna lika vid behandling av disciplinärt ärende vinner den åsikt som företräder den lindrigaste påföljden.

Styrelsen avgör ärenden på föredragning av högskolans rektor. Styrelsen kan utse annan föredragande om ärendet så kräver.

Vid styrelsens sammanträden förs protokoll av en sekreterare som utsetts av styrelsen. Protokollet justeras på det sätt som styrelsen bestämmer.

9 §. Styrelsens uppgifter

Styrelsen skall som högskolans högsta ansvariga förvaltningsorgan övervaka högskolans verksamhet och svara för att dess uppgifter fullgörs samt verka för högskolans utveckling i samarbete med arbetslivet och samhället i övrigt. Styrelsen skall dessutom

1) för högskolans del anta utbildningsavtalet som förhandlats fram enligt 6 §,

2) årligen tillställa [landskapsstyrelsen] högskolans budgetförslag,

3) årligen tillställa [landskapsstyrelsen] en verksamhetsberättelse över det gångna kalenderåret,

4) godkänna högskolans verksamhets- och ekonomiplan,

5) besluta om fördelningen av budgetanslagen inom högskolan inom ramen för de riktlinjer landskapsbudgeten anger,

6) avge utlåtanden i principiellt viktiga frågor som gäller högskolan,

7) besluta om högskolans organisation och om riktlinjerna för ansvarsfördelningen,

8) anta ett reglemente för högskolan,

9) besluta om grunderna för antagningen av de studerande,

10) besluta om förslag till utbildningsprogram,

11) anta läroplaner för varje utbildningsprogram,

12) anta en examensordning,

13) kära och svara samt vid domstolar och andra myndigheter bevaka landskapets intressen i angelägenheter som hör samman med högskolans uppgifter samt

14) besluta i övriga ärenden som enligt denna lag ankommer på styrelsen eller är av principiell vikt.

Andra frågor än de som avses i 1 mom. skall avgöras av rektor, om inte annat är föreskrivet i lag eller förordning eller styrelsen har beslutat något annat. Har i denna lag eller i en förordning föreskrivits att en viss uppgift ankommer på rektor får styrelsen inte ta över den uppgiften.

10 §. Rektor och prorektor

För ledning av verksamheten närmast under styrelsen finns en rektor. Rektor utses av [landskapsstyrelsen] på förslag av styrelsen för viss tid. Innan styrelsen avger sitt förslag skall den höra anställda och studerande på det sätt styrelsen har bestämt. En sammanställning av deras utlåtanden skall tillställas [landskapsstyrelsen] innan rektor utses.

N 15 LL (2002:81) om Högskolan på Åland

Behörig att anställas som rektor är den som har avlagt doktorsexamen eller licentiatexamen. När rektor anställs skall även erfarenhet av ledarskap och förvaltningsuppgifter samt pedagogisk erfarenhet på högskolenivå beaktas.

[Landskapsstyrelsen] kan säga upp rektor då skäl därtill föreligger. Rektor får sägas upp så att tjänsteförhållandet upphör med omedelbar verkan. I sådant fall har rektor rätt till ersättning som motsvarar lön för uppsägningstiden.

Rektor kan delegera sina uppgifter, om inte något annat är särskilt föreskrivet.

Vid behov kan en prorektor utses. Prorektorn, som är ställföreträdare för rektor, utses av styrelsen bland högskolans personal för en tid som sammanfaller med rektors tjänstgöringstid. Innan styrelsen utser prorektor skall den höra anställda och studerande på det sätt styrelsen har bestämt. Behörig att vara prorektor är den som uppfyller behörighetskraven för anställning som programansvarig.

11 §. Enheter

Högskolan kan indelas i det antal enheter som styrelsen beslutar.

12 §. Enhetschef och branschråd

Verksamheten vid en enhet leds av en enhetschef eller på det sätt styrelsen bestämmer.

Vid högskolan kan det dessutom finnas rådgivande branschråd, som tillsätts av högskolans styrelse. Ett råd skall fungera som informations- och kontaktorgan mellan utbildningen och arbetslivet samt handha andra uppgifter som högskolans styrelse beslutar.

13 §. Olika nämnder

Vid högskolan skall det finnas en examensnämnd som har till uppgift att behandla rättelseyrkanden som gäller sådana studieprestationer som avses i 29 §.

Vid högskolan skall det även finnas en antagningsnämnd med uppgift att anta studerande till högskolans utbildningsprogram.

Examensnämnden och antagningsnämnden tillsätts av högskolans styrelse. Till ledamöter i nämnderna får väljas lärare med insikt inom respektive nämnds ansvarsområde och personer som annars är lämpliga för uppdraget. Antalet ledamöter i nämnden och nämndens mandattid bestäms av högskolans styrelse.

Examensnämnden och antagningsnämnden kan anförtros andra uppgifter om högskolans styrelse så beslutar.

Högskolans styrelse kan även tillsätta andra nämnder.

14 §. Jäv

Vid behandling av ärende vid högskolan skall de i 16 § landskapslagen (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse] ingående bestämmelserna om jäv iakttas i tillämpliga delar. Har frågan om jäv uppkommit skall frågan omedelbart avgöras. Den som jävet gäller skall delta i avgörandet av frågan om jäv. Om jäv anses föreligga skall den jävige avlägsna sig från mötet under den tid ärendet behandlas.

Se C 1, Landskapslag (1971:42) om Ålands [landskapsstyrelse].

15 §. Reglemente

För högskolan skall styrelsen anta ett reglemente. I reglementet intas närmare bestämmelser om högskolans administration och om övriga angelägenheter som hör samman med verkställigheten av högskolans uppgift och funktion.

3 kap. Undervisning och examina

16 §. Läsår

Högskolans läsår börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli och är uppdelat i terminer på det sätt som högskolan bestämmer. Undervisningen skall ordnas så att de studerande kan bedriva sina studier effektivt och i ändamålsenlig ordning.

17 §. Offentlighet

Undervisningen vid högskolan är offentlig. Högskolan kan vid behov begränsa allmänhetens möjligheter att följa undervisningen.

18 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket i högskolan är svenska.

Även annat språk än svenska får användas som undervisningsspråk, om detta är förenligt med målen för utbildningen.

19 §. Examina

Genom landskapsförordning utfärdas bestämmelser om de examina som kan avläggas vid högskolan, benämningarna på examina och omfattningen av examina.

Närmare bestämmelser om examina, utbildningsprogram, läroplan, deltagande i undervisning, bedömning av studierna, tillgodoräknande av andra studier och praktik intas i högskolans examensordning. Examensordningen antas av högskolans styrelse.

20 §. Utbildningsprogram som leder till högskoleexamen

Den högskoleutbildning som ordnas i form av utbildningsprogram och som leder till högskoleexamen skall med gymnasialstadiet utbildningen som grund och utgående från arbetslivets krav och kravet på att utveckla detta ge den studerande sådana fördjupade teoretiska och praktiska kunskaper som krävs för att självständigt och i arbetslag utföra expertuppgifter i arbetslivet. Utbildningsprogrammen inriktas på särskilda sektorer inom arbetslivet som kräver yrkeskunskap. Utbildningsprogrammen fastställs av [landskapsstyrelsen] i en landskapsförordning. Av landskapsförordningen skall åtminstone utbildningsprogrammets namn och omfattning uttryckt i studieveckor framgå. Vid behov kan även inriktningsalternativ samt övriga preciseringar anges i landskapsförordningen.

För varje utbildningsprogram skall finnas en programansvarig person. Läroplanerna för utbildningsprogrammen antas av högskolans styrelse på förslag av branschråden om sådana tillsatts.

Omfattningen av den högskoleutbildning som avses i denna paragraf är minst 120 eller högst 180 studieveckor. Utbildningen omfattar grundstudier, yrkesstudier, valfria studier, praktik och examensarbete. Utbildningen skall ordnas så att en heltidsstuderan-

de kan slutföra sina studier inom den tid som motsvarar utbildningens omfattning. Med en studievecka avses studier som normalt omfattar en studieinsats på 40 arbetstimmar för uppnående av de fastställda målen.

21 §. Övrig högskoleutbildning

Högskolans styrelse skall inom ramen för utbildningsavtalet samt högskolans budget besluta om grunderna för hur forsknings- och utvecklingsarbetet, uppdragsverksamheten och kursverksamheten skall bedrivas vid högskolan.

Läroplaner för den utbildning som avses i 1 mom. antas av högskolans rektor på förslag av branschråden om sådana har tillsatts av högskolans styrelse.

I fråga om högskoleutbildning som bedrivs genom samarbete med annan utbildningsanordnare som ansvarar för utbildningens innehåll tillämpas samarbetspartnerns läroplaner om inget annat har avtalats.

4 kap. Antagning, studieplats och studieanmälan

22 §. Behörighet för högskolestudier

Behörig för högskolestudier som leder till högskoleexamen är den som

1) har examen från en minst treårig gymnasialstadietutbildning,

2) har avlagt gymnasie- eller studentexamen,

3) har en åländsk utbildning, en utbildning från riket eller en utländsk utbildning som motsvarar kraven enligt punkterna 1 och 2 eller

4) är bosatt i Färöarna, Danmark, Grönland, Island, Norge eller Sverige och där är behörig till högre utbildning.

Beräffande behörigheten för högskolestudier som leder till högskoleexamen för den som avlagt en yrkesinriktad grundexamen eller motsvarande tidigare examen gäller vad som anges i antagningsgrunderna.

Behörig för högskolestudier som leder till högskoleexamen kan även vara den som inte uppfyller ovan nämnda krav i 1 och 2 mom. men som enligt högskolans bedömning anses ha tillräckliga kunskaper och färdigheter för högskolestudier.

För vissa av de högskolestudier som leder till högskoleexamen kan dessutom särskilda krav ställas. Kraven får avse villkor som orsakas av utbildningen eller är av betydelse för det yrkesområde som utbildningen bereder den studerande för.

I fråga om högskolestudier som inte leder till högskoleexamen gäller vad som anges i högskolans antagningsgrunder.

I fråga om högskolestudier som bedrivs genom samarbete med annan utbildningsanordnare som ansvarar för utbildningens innehåll gäller samarbetspartnerns behörighetskrav, om inte annat har överenskommit och intagits i högskolans antagningsgrunder.

23 §. Antagning av studerande

Den som vill antas till högskolan skall ansöka om det inom den tid och i den ordning som högskolan bestämmer.

Högskolans antagningsnämnd antar studerande till högskolans utbildningsprogram. Högskolans styrelse

bestämmer vem som antar studerande till övriga utbildningar vid högskolan.

Om grunderna för antagningen av studerande och ordnande av urvalsprov beslutar högskolans styrelse.

Kan inte alla behöriga sökande till en utbildning tas emot, skall urval göras bland de sökande. För alla sökande skall likvärdiga urvalskriterier tillämpas.

24 §. Rättelse av antagning

En sökande som är missnöjd med antagningen av studerande kan skriftligen begära rättelse av antagningsnämnden inom 14 dagar från det att resultaten av antagningen har offentliggjorts. När resultaten offentliggörs skall det meddelas hur sökanden kan få veta hur antagningsgrunderna har tillämpats på honom eller henne samt hur rättelse kan begäras.

Resultaten av antagningen får på grund av en begäran om rättelse inte ändras till nackdel för den som blivit antagen som studerande.

25 §. Mottagande av studieplats

Den som har antagits som studerande och har för avsikt att påbörja sina studier vid högskolan skall på det sätt och inom den tid som högskolan bestämmer meddela högskolan om att han eller hon tar emot studieplatsen, så att han eller hon kan registreras som studerande vid högskolan.

Om den som har antagits som studerande vid högskolan inte lämnar ett sådant meddelande som avses i 1 mom. inom utsatt tid går studieplatsen förlorad.

26 §. Anmälan om studier

De studerande skall anmäla sig som närvarande eller frånvarande med de tidsintervaller och på det sätt som högskolan bestämmer. Studerande kan anmäla sig som frånvarande under högst två läsår i en följd.

En studerande som inte har anmält sig på det sätt som anges i 1 mom. förlorar sin studierätt. Om den som på detta sätt har förlorat sin studierätt senare vill inleda eller fortsätta sina studier skall han eller hon ansöka om förnyad studierätt hos högskolan. Närmare bestämmelser om förutsättningarna för att återinföra studierätten kan antas av högskolan. Om studierätten återinförs behöver den studerande inte söka till högskolan på nytt.

Den som har förlorat sin studierätt enligt 2 mom. kan inom 14 dagar från det att den studerande har fått del av beslutet begära rättelse av den som har fattat beslutet vid högskolan.

5 kap. Studieprestationer

27 §. Examensbetyg och kursintyg

En studerande som uppfyller kraven för en högskoleexamen skall få ett examensbetyg över avlagd examen.

En studerande har rätt att få intyg över utförda studieprestationer.

Examensbetyg och intyg utfärdas av högskolan. Om utbildningen bedrivs genom samarbete med en annan utbildningsanordnare som ansvarar för högskoleutbildningens innehåll utfärdar samarbetspartnern examensbetyg eller särskilda intyg om inte annat har överenskommit.

N 15 LL (2002:81) om Högskolan på Åland

Närmare bestämmelser om betyg och intyg kan intas i högskolans examensordning.

28 §. Bedömning av studieprestationer

Som underlag för bedömningen av studieprestationer utfärdar högskolans styrelse bedömningsanvisningar. Bedömningsanvisningarna intas i examensordningen. Vid bedömningen av fullgjord studieprestation skall de vitsordsskalor som anges i bedömningsanvisningarna tillämpas.

Den studerande har rätt att få veta hur bedömningsanvisningarna tillämpats på honom eller henne. Studeranden skall ges tillfälle att ta del av en skriftlig eller på annat sätt bevarad studieprestation när den har bedömts. Skriftliga och på annat sätt bevarade studieprestationer skall förvaras minst sex månader räknat från den tidpunkt då resultatet offentliggjordes.

I fråga om utbildning som bedrivs genom samarbete med en annan utbildningsanordnare som ansvarar för utbildningens innehåll tillämpas samarbetspartnerns bedömningsanvisningar och förvaringsbestämmelser om inget annat har avtalats.

29 §. Rättelse av bedömning av studieprestation

En studerande som är missnöjd med bedömningen av sin studieprestation eller det sätt på vilket studier som har slutförts på annat håll har räknats till godo kan skriftligen eller muntligen begära rättelse av den som har utfört bedömningen eller tillgodoräkandet inom 14 dagar från det att den studerande fått del av bedömningen eller det sätt på vilket tillgodoräkandet genomförts.

Är den studerande även missnöjd med rättelsebeslutet skall ärendet hänskjutas till examensnämnden som kan besluta vilket vitsord den studerande skall erhålla eller på vilket sätt tillgodoräkandet skall göras.

I fråga om rättelse av en bedömning som en samarbetspartner har gjort med stöd av 28 § 3 mom. skall iakttas vad som är särskilt föreskrivet för utbildningsanordnaren i fråga, om inte annat har överenskomits.

6 kap. Studiesociala förmåner**30 §. Avgiftsfri undervisning**

Den högskoleutbildning som leder till högskoleexamen skall vara avgiftsfri för den studerande. Praktik som ingår i denna utbildning skall bekostas av högskolan i den omfattning som högskolan beslutar.

Avgifter kan tas ut för annan undervisning. Högskolans styrelse beslutar med iakttagande av tillämpliga delar av vad som i landskapslagen (1993:27) om grunderna för avgifter till landskapet bestäms om offentligt rättsliga prestationer om de avgifter som skall uppbäras för denna undervisning.

7 kap. Studerande**31 §. Studerandes insyn i verksamheten**

De studerande skall ges möjlighet till insyn i verksamheten och möjlighet att påverka utbildningens uppläggning och genomförande.

32 §. Opartiskt bemötande

En studerande skall bemötas opartiskt så att ingen diskrimineras på grund av kön, funktionshinder, social, religiös eller kulturell bakgrund eller annan därmed jämförbar omständlighet.

Om högskolan får kännedom om att en studerande anser sig ha blivit utsatt för sådan diskriminering som avses i 1 mom. skall högskolan utreda omständigheterna kring den uppgivna diskrimineringen och i förekommande fall vidta åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatt diskriminering.

33 §. Studerandes skyldigheter

De studerande skall följa fastställda regler för verksamheten.

Studerande som bryter mot reglerna och som inte rättar sig trots varning kan av högskolan avstängas för viss tid, högst ett år. Högskolan kan besluta att avstängningen skall verkställas omedelbart.

Innan beslut om avstängning fattas skall den studerande beredas möjlighet att yttra sig i ärendet.

34 §. Studerandekår

De studerande vid högskolan utgör en studerandekår.

Studerandekåren skall vara en föreningslänk för de studerande vid högskolan och skall ha till ändamål att främja medlemmarnas studier och andra frågor som sammanhänger med studierna.

Studerandekåren utser ett studeranderåd som kan framställa förslag och avge utlåtanden i frågor som rör högskolan. Ordförande och vice ordförande för studeranderådet utses av rådet.

Studerandekåren får årligen ett understöd för sin verksamhet av högskolan. Storleken på understödet fastställs i högskolans budget. Studerandekåren kan uppbära medlemsavgifter för finansiering av sin verksamhet om den är förenlig med studerandekårens syfte.

35 §. Studiehandledning

Vid högskolan skall ges studiehandledning.

8 kap. Personal**36 §. Anställningsförhållanden**

Vid högskolan kan det finnas personal i offentlig- eller privaträttsligt anställningsförhållande.

Om inte annat bestäms i denna lag handhar högskolan de uppgifter som rör högskolans personal och som enligt tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland ankommer på [landskapsstyrelsen].

Se C 40, Tjänstemannalag (1987:61).

37 §. Tjänster

Vid högskolan finns en tjänst som rektor. Närmare bestämmelser om rektorstjänsten finns i 10 §.

Andra tjänster än tjänsten som rektor inrättas och indras av högskolan. Tjänst får inrättas endast under förutsättning att anslag upptagits i landskapets budget.

38 §. Privaträttsligt anställningsförhållande

Högskolan anställer och säger upp personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

39 §. Behörighetskrav

Behörighetskraven för lärartjänst bestäms i landskapsförordning. Om behörighetskraven för annan tjänst vid högskolan bestäms i reglementet.

Vad som i denna lag och som med stöd av denna lag utfärdade bestämmelser föreskrivs om behörighetskrav för tjänst skall i tillämpliga delar iaktas även i fråga om tillfälliga tjänstemän och personal i privaträttsligt anställningsförhållande.

9 kap. Särskilda bestämmelser**40 §. Rättsförmåga**

Högskolan kan sluta avtal inom ramen för högskolans ordinarie verksamhet om inte [landskapsstyrelsen] beslutar något annat.

41 §. Privat studerande

Den som inte är antagen som studerande vid en utbildning som omfattas av denna lag har rätt att i särskild examen tentera kurser eller ämnen eller delar av dessa i enlighet med vad högskolans styrelse närmare bestämmer.

42 §. Donationer

Donationer och annan motsvarande extern finansiering som högskolan erhåller skall särskiljas från verksamhetens övriga inkomster.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta om närmare bestämmelser om mottagande och användning av de medel som avses i denna paragraf.

43 §. Rättelse

Utöver vad som är föreskrivet i 24, 26 och 29 §§ kan en sakägare som är missnöjd med ett beslut som högskolan har fattat inom 14 dagar, räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande, skriftligen begära rättelse hos den beslutande myndigheten. I rättelseyrkandet, som läggs till grund för myndighetens prövning, skall anges vilket beslut som önskas rättat och de omständigheter som rättelseyrkandet grundar sig på. Ett rättelseyrkande skall behandlas utan dröjsmål.

44 §. Besvär

Beslut som högskolan fattat med anledning av ett rättelseyrkande får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

45 §. Landskapsförordning

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

Se N 16, Landskapsförordning (2002:87) om Högskolan på Åland.

10 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**46 §. Ikraftträdande**

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2003.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1997:55) om en försöksverksamhet med yrkeshögskoleutbildning, nedan kallad försökslagen, och landskapslagen (1981:15) om högskoleundervisning i landskapet Åland.

47 §. Styrelse

[Landskapsstyrelsen] kan tillsätta en styrelse för högskolan innan denna lag träder i kraft. Vid tillsättandet skall lagens 7 § iaktas i tillämpliga delar, dock så att hälften av styrelsens medlemmar tillsätts för en mandattid på två år och den andra hälften för en mandattid på fyra år.

48 §. Äldre förvaltningsorgan

Högskoledelegationen och lednings- och styrgruppen för Ålands yrkeshögskola samt direktionerna för Ålands sjöfartsläroverk och Ålands tekniska läroverk fortsätter sin verksamhet enligt de tidigare gällande bestämmelserna till dess att denna lag har trätt i kraft.

49 §. Yrkeshögskoleexamen avlagd under försöksperioden

Den yrkeshögskoleexamen som har avlagts under försöksperioden med yrkeshögskoleutbildning enligt försökslagen utgör en högskoleexamen.

50 §. Pågående studier

Studerande som innan denna lag träder i kraft har antagits till en utbildning enligt försökslagen eller har antagits för studier vid Ålands högskola överflyttas med bibehållna rättigheter och skyldigheter som studerande till högskolan när denna lag träder i kraft.

51 §. Rektorstjänst

[Landskapsstyrelsen] inrättar en tjänst som rektor vid högskolan. Tjänsten får inrättas och besättas innan denna lag träder i kraft.

52 §. Överflyttning av tjänster

De tjänster som vid denna lags ikraftträdande finns vid Ålands högskola vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, vid Ålands sjöfartsläroverk eller Ålands tekniska läroverk eller tjänster vid Ålands handelsläroverk, Ålands hotell- och restaurangskola eller Ålands vårdinstitut som under läsåret 2001-2002 eller under höstterminen 2002 i medeltal till 50 procent eller mer innehållit och vid lagens ikraftträdande fortsättningsvis innehåller arbetsuppgifter inom försöksverksamheten med yrkeshögskoleutbildning enligt försökslagen överförs vid ikraftträdandet till högskolan. Rektorstjänsterna för Ålands sjöfartsläroverk och Ålands tekniska läroverk samt tjänsten som högskolechef för Ålands högskola överflyttas vid ikraftträdandet till tjänster i ledande ställning vid högskolan. Den som överflyttas gör det med bibehållande av de rättigheter och skyldigheter som följer av den anställning från vilken överföring sker, dock med beaktande av vad om villkoren i ifrågasvarande anställdas anställningsförhållande avtalas.

En person som överflyttas till en tjänst vid högskolan på motsvarande nivå som tidigare kan utnåmnas för högst fyra år även om han eller hon inte uppfyller de föreskrivna behörighetskraven. Om denna person uppfyller behörighetskraven för tjänsten inom nämnda tid, kan han eller hon utnåmnas till tjänsten utan att den förklaras ledig.

N 16 LF (2002:87) om Högskolan på Åland

N 16 Landskapsförordning (2002:87) om Högskolan på Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Inledande bestämmelse

I denna förordning finns bestämmelser om examina, utbildningsprogram som leder till högskoleexamen och behörighetskrav för lärartjänst vid Högskolan på Åland. Med högskolan avses i fortsättningen Högskolan på Åland.

2 kap. Examina och utbildningsprogram

2 §. Högskoleexamina

De högskoleexamina som får avläggas vid högskolan är de examina som benämns yrkeshögskoleexamina. Till benämningen yrkeshögskoleexamen fogas namnet på utbildningsområdet i fråga.

Högskoleexamina är

- 1) yrkeshögskoleexamen i företagsekonomi (Företagsekonom YH),
- 2) yrkeshögskoleexamen i hotell- och restaurangservice (Hotell- och restaurangadministratör YH),
- 3) yrkeshögskoleexamen i hälsovård (Sjukskötare YH),
- 4) yrkeshögskoleexamen i informationsteknik (Systemvetare YH),
- 5) yrkeshögskoleexamen i informationsteknik med ekonomi (Systemvetare YH),
- 6) yrkeshögskoleexamen i sjöfart (Sjökapten YH) samt
- 7) yrkeshögskoleexamen i teknik (Ingenjör YH).

För att underlätta erkännande och tillgodoräkning av de examina som anges i 2 mom. vid anställning och fortsatta studier utomlands, i riket och på Åland skall det till examensbetyget bifogas en bilaga som beskriver utbildningen och dess plats i utbildningssystemet.

3 §. Utbildningsprogram

Den högskoleutbildning som leder till en högskoleexamen, som benämns yrkeshögskoleexamen, ordnas i form av utbildningsprogram.

De utbildningsprogram som finns vid högskolan är

- 1) utbildningsprogrammet för företagsekonomi,
- 2) utbildningsprogrammet för elektroteknik,
- 3) utbildningsprogrammet för hotell- och restaurangservice,
- 4) utbildningsprogrammet för vård
- 5) utbildningsprogrammet för informationsteknik,
- 6) utbildningsprogrammet för maskinteknik samt
- 7) utbildningsprogrammet för sjöfart.

4 §. Utbildningsprogrammets inriktning och omfattning

Utbildningsprogrammets inriktning och omfattning uttryckt i studieveckor är följande:

Inriktning	Grundstudier, yrkesstudier, valfria studier och examensarbete	Praktik
utbildningsprogrammet för företagsekonomi med inriktning på logistik	120 studieveckor	20 studieveckor
utbildningsprogrammet för företagsekonomi med inriktning på redovisning och ekonomistyrning	120 studieveckor	20 studieveckor
utbildningsprogrammet för elektroteknik med inriktning på automation	140 studieveckor	20 studieveckor
utbildningsprogrammet för elektroteknik med inriktning på fartygsautomation	140 studieveckor	20 studieveckor
utbildningsprogrammet för elektroteknik med inriktning på fartygsautomation med maskinteknik	144 studieveckor	36 studieveckor
utbildningsprogrammet för hotell- och restaurangservice med inriktning på restaurang och gastronomi	120 studieveckor	40 studieveckor
utbildningsprogrammet för hotell- och restaurangservice med inriktning på hotell- och konferenstjänster	120 studieveckor	40 studieveckor
utbildningsprogrammet för informationsteknik med inriktning på mjukvaruutveckling	120 studieveckor	-
utbildningsprogrammet för informationsteknik med inriktning på mjukvaruutveckling med ekonomi	150 studieveckor	10 studieveckor
utbildningsprogrammet för informationsteknik med inriktning på datateknik	150 studieveckor	10 studieveckor
utbildningsprogrammet för maskinteknik med inriktning på energi- och fartygsmaskinteknik	144 studieveckor	36 studieveckor
utbildningsprogrammet för sjöfart	140 studieveckor	40 studieveckor
utbildningsprogrammet för vård	90 studieveckor	50 studieveckor

I utbildningsprogrammet för informationsteknik med inriktning på mjukvaruutveckling ingår praktik som utförs i form av inlämningsuppgifter.

3 kap. Behörighetskrav för lärartjänster

5 §. Lärartjänster

Vid högskolan finns lärartjänster som överlärare och lektor.

6 §. Behörighetskrav för överlärare

Behörig att anställas som överlärare är den som avlagt en för anställningen lämplig doktorsexamen eller licentiatexamen.

7 §. Behörighetskrav för lektor

Behörig att anställas som lektor är den som har en för anställningen vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, lämplig avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier.

8 §. Särskilda behörighetskrav

För att anställas som överlärare och lektor i yrkesämnen krävs minst tre års praktisk erfarenhet i uppgifter som motsvarar examen.

För att anställas som överlärare eller lektor krävs dessutom att han eller hon inom tre år efter det att han eller hon har anställts genomgå en 35 studieveckors lärarutbildning, om det inte visat sig att han eller hon redan har den pedagogiska skicklighet som erfordras för tjänsten.

9 §. Annan yrkesskicklighet

Även den som inte har avlagt en sådan examen som avses i 6 och 7 §§ kan av särskilda skäl anställas som överlärare eller lektor, om personen i fråga har någon annan yrkesskicklighet som är av betydelse med hänsyn till anställningens ämnesinnehåll och de arbetsuppgifter som skall ingå i anställningen.

4 kap. Särskilda bestämmelser**10 §. Ikraftträdelse**

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2003.

11 §. Övergångsbestämmelse

En studerande som under försöksperioden med yrkeshögskoleutbildning enligt landskapslagen (1997:55) om en försöksverksamhet med yrkeshögskoleutbildning har påbörjat något av försöksverksamhetens utbildningsprogram och som överflyttas som studerande till högskolan kan välja att få avlägga en yrkeshögskoleexamen enligt de examensbenämningar som är fastställda när denna förordning träder i kraft.

Förordningens 4 § om utbildningsprogrammets omfattning och fördelning av antalet studieveckor skall i fråga om utbildningsprogrammet för vård iaktas första gången på de studerande som antas till utbildningen för det läsåret som påbörjas den 1 augusti 2003. För övriga studerande på utbildningsprogrammet för vård skall den fördelning av studieveckor som är fastställd när denna förordning träder i kraft fortsätta att gälla.

N 17 Landskapslag (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum**1 §. Syfte och uppdrag**

Ålands sjösäkerhetscentrum skall i samverkan med landskapets skolor och näringsliv samt på annat ändamålsenligt sätt verka för att kunskaper om sjösäkerhet förmedlas och stärks.

Ålands sjösäkerhetscentrum skall följa den utveckling som sker av utbildning inom sjösäkerhet, samordna kurser i sjösäkerhet samt planera och ordna kurser i sjösäkerhet. Verksamheten skall drivas så att en hög kvalitet uppnås och den skall kontinuerligt utvärderas. Ålands sjösäkerhetscentrum kan inköpa, marknadsföra och sälja kurser i sjösäkerhet.

2 §. Ställning

Ålands sjösäkerhetscentrum är underställd [landskapsstyrelsen]. [Landskapsstyrelsen] ansvarar för

tillsyn samt allmän ledning och utveckling av verksamheten vid Ålands sjösäkerhetscentrum.

3 §. Ledning

Ålands sjösäkerhetscentrum leds av en styrelse och en chef.

4 §. Styrelse

Styrelsen för Ålands sjösäkerhetscentrum tillsätts av [landskapsstyrelsen] för högst fyra år i sänder. I styrelsen skall ingå minst fem och högst sju medlemmar. Av dessa skall minst två representera sjöfartsnäringsen. Övriga medlemmar skall företräda sakkunskap åtminstone i utbildningsfrågor och frågor som rör brand- och räddningsväsendet. [Landskapsstyrelsen] utser inom styrelsen en ordförande och en vice ordförande samt en ersättare för varje medlem. För ersättarna gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om medlemmarna.

Styrelsen är beslutförför då minst hälften av dess medlemmar är närvarande. Som styrelsens beslut gäller den åsikt som majoriteten har understött eller om rösterna faller lika den åsikt som mötesordföranden har biträtt. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förfall för ordföranden av vice ordföranden. Styrelsen skall sammankallas för behandling av visst ärende då minst tre av styrelsens medlemmar begär det. Om jäv för medlem och föredragande gäller vad som om jäv beslutats för medlem av [landskapsstyrelsen].

[Landskapsstyrelsen] får skilja en medlem eller en ersättare från uppdraget innan mandattiden går ut varvid en ny medlem respektive ersättare skall utses för den återstående tiden. [Landskapsstyrelsen] beslutar även om det arvode som skall tillkomma den som innehar ett styrelseuppdrag.

5 §. Styrelsens uppdrag

Styrelsen skall

- göra förslag till reglemente för Ålands sjösäkerhetscentrum, som skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse,
- lägga fram förslag till årlig budget,
- godkänna verksamhets- och ekonomiplan,
- godkänna kursplaner, samt
- handlägga andra ärenden som åläggs styrelsen eller som är av principiell art.

6 §. Personal

En chef för Ålands sjösäkerhetscentrum skall av [landskapsstyrelsen] utnännas för att leda verksamheten. Utnämningen kan ske för viss tid. Vid förhinder för chefen förordnar [landskapsstyrelsen] en ställföreträdare. Vid Ålands sjösäkerhetscentrum kan dessutom finnas annan personal i offentligrättsligt eller privaträttsligt anställningsförhållande. Personalen anställs av styrelsen om inte detta i enlighet med reglementet uppdragits åt chefen för Ålands sjösäkerhetscentrum.

7 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket vid Ålands sjösäkerhetscentrum är svenska. Även annat språk än svenska får användas som undervisningsspråk om detta är förenligt med målen för utbildningen.

N 18 LL (1995:94) om studiestöd**8 §. Kursintyg**

En kursdeltagare har rätt att få intyg över genomgången kurs. Kursintyg utfärdas av Ålands sjösäkerhetscentrum om inte intyg ges av annan kursarrangör. Närmare bestämmelser om utfärdande av kursintyg intas i reglemente.

9 §. Avgifter

Avgifter för prestationer från Ålands sjösäkerhetscentrum bestäms enligt företagsekonomiska grunder om inte [landskapsstyrelsen] beslutar annat.

10 §. Rättsförmåga

Ålands sjösäkerhetscentrum kan sluta avtal inom ramen för sitt uppdrag om inte [landskapsstyrelsen] beslutar annat.

11 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

N 18 Landskapslag (1995:94) om studiestöd**1 kap. Allmänna stadganden****1 §. Tillämpningsområde**

I denna lag finns bestämmelser om på vilka grunder [landskapsstyrelsen] skall bevilja studiestöd för bedrivande av studier efter avslutad läroplikt.

Om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag har den som skall bedriva studier vilka varar längre än åtta veckor rätt till studiestöd på de grunder som anges i denna paragraf. Rätt till studiestöd har en medborgare i en stat som är bunden av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat), om han eller hon på basen av avtalet är berättigad till studiestöd, och som har stadigvarande bosättningsort i landskapet. Den som är medborgare i en EES-stat och som inte är berättigad till studiestöd enligt EES-avtalet eller den som är medborgare i en stat som inte är en EES-stat har rätt till studiestöd efter att under minst två år ha varit stadigvarande bosatt i landskapet för annat ändamål än studier. (2002/85)

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl bevilja studiestöd trots att de förutsättningar som anges i 2 mom. inte är uppfyllda.

2 §. Definitioner

I denna lag använda begrepp skall ha den betydelse som anges i denna paragraf.

Stadigvarande bosättningsort är den ort där en studiestödssökande under minst 185 dagar varje år bor till följd av personlig och yrkesmässig anknytning. Den som har personlig och yrkesmässig anknytning till två eller flera orter anses ha stadigvarande bosättningsort på den ort dit denne regelbundet återvänder och anses ha störst personlig anknytning till. Den stadigvarande bosättningsorten ändras inte för den som bor på annan ort huvudsakligen på grund av studier.

Läsår är den tid som börjar den 1 augusti och slutar den 31 juli följande år.

Termin är hösttermin eller vårtermin, varvid höstterminen börjar den 1 augusti och slutar den 31 december och vårterminen börjar den 1 januari och slutar den 31 juli.

Stödmånad är en månad under vilken studeranden får studiepenning eller vuxenstudiepenning.

Högskolor är Högskolan på Åland och därmed jämförbara utbildningsinstitutioner. (2002/85)

Andra läroanstalter är skolor på gymnasialstadienivå, yrkespedagogiska lärarhögskolor, folkhögskolor, medborgarinstitut och sommaruniversitet samt andra motsvarande läroanstalter under offentlig insyn. (2002/85)

Kreditinstitut är penninginrättningar, fonder, sammanslutningar och andra inrättningar vilkas verksamhet omfattar beviljande av lån mot borgen.

3 §. Studiestödsförmåner

På de villkor som stadgas i denna lag beviljas studiestöd i form av

- a) studiepenning eller vuxenstudiepenning,
- b) särskilt studietillägg,
- c) bostadstillägg,
- d) försörjartillägg samt
- e) landskapsborgen för studielån.

Studiepenning och vuxenstudiepenning kan inte utbetalas samtidigt. Försörjartillägg kan inte utbetalas samtidigt med vuxenstudiepenning.

4 §. Studier som berättigar till studiestöd

De allmänna villkoren för rätt till studiestöd är att den studerande har antagits till en högskola eller annan läroanstalt i landet eller utomlands, bedriver studier som huvudsyssla, har framgång i studierna samt behöver ekonomiskt stöd. Närmare bestämmelser om behovet av ekonomiskt stöd finns i 3 kap.

2 mom. upphävt (2002/85).

Närmare bestämmelser om vilka studier som berättigar till studiestöd kan ges i landskapsförordning.

5 §. Tidsbegränsningar

Studiestöd beviljas för den tid den studerande bedriver studier och för högst den normala utbildningstiden, varvid den normala utbildningstiden för högskolestudier skall anses vara högst 70 månader. Av särskilda skäl kan stöd beviljas för ytterligare högst ett studieår.

Vuxenstudiepenning för avläggande av vetenskaplig påbyggnadsexamen kan beviljas för högst 12 månader.

Studiestöd beviljas inte för en kortare period än 4 veckor.

2 kap. Studiestödsförmåner**6 §. Studiepenning**

Rätt till studiepenning har en studerande som enligt 1 kap. kan beviljas studiestöd enligt denna lag och som inte är berättigad till barnbidrag i enlighet med landskapslagen (1994:48) om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen.

Se L 19, Landskapslag (1994:48) om tillämpning av barnbidragslagen.

7 §. Vuxenstudiepenning

Rätt till vuxenstudiepenning har

a) en studerande i åldern 25–29 år som inte under en åttårsperiod omedelbart innan studierna inleds har genomgått en över fyra månader lång utbildning för vilken studiestöd har beviljats samt

b) en studerande i åldern 30–54 år som saknar grundläggande yrkesutbildning eller som inte under en femårsperiod omedelbart innan studierna inleds har genomgått en över fyra månader lång utbildning för vilken studiestöd har beviljats.

Den som har avlagt högre högskoleexamen eller därmed jämförbar examen har inte rätt till vuxenstudiepenning för avläggandet av en andra högre högskoleexamen.

Rätten till vuxenstudiepenning börjar vid ingången av den månad då de i 1 mom. nämnda åldersvillkoren uppfylls.

Närmare bestämmelser om rätten till vuxenstudiepenning kan ges i landskapsförordning.

8 §. Särskilt studietillägg

Den som är berättigad till studiestöd i enlighet med denna lag kan dessutom av [landskapsstyrelsen] beviljas särskilt studietillägg av arbetsmarknadspolitiska skäl.

Närmare bestämmelser om villkoren för särskilt studietillägg kan ges i landskapsförordning.

9 §. (2001/42) Bostadstillägg

Studerande som bor i en hyresbostad, bostadsrättsbostad eller ägarbostad har rätt till bostadstillägg.

Berättigad till bostadstillägg är dock inte en studerande som delar bostad med eget eller sin makes barn. Utan hinder av detta kan ändå en studerande beviljas bostadstillägg för en sådan bostad som hyrts eller köpts på grund av studier och som är belägen på annan ort än familjens stadigvarande bostad. Med make jämställs en person som den studerande bor tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden.

Den som studerar utomlands beviljas bostadstillägg på samma villkor som den som studerar på Åland och i riket. Den som studerar utomlands har dock rätt till bostadstillägg utan hinder av vad som bestäms i 2 mom.

10 §. Försörjartillägg

Rätt till försörjartillägg har en studerande som har minderårigt barn. Stödet utbetalas till en studerande vårdnadshavare och utgår som ett belopp per barn.

Närmare bestämmelser om när barn skall anses vara minderårigt enligt bestämmelserna i denna lag skall ges i landskapsförordning.

11 §. Landskapsborgen för studielån

Rätt till landskapsborgen för studielån har en studerande som har antagits till studier och bedriver studier på det sätt som nämns i 4 §.

Den vars studielån inrivs av [landskapsstyrelsen] på grundval av borgensansvar har inte rätt till landskapsborgen för studielån, om inte [landskapsstyrelsen] av särskilda skäl beslutar annat.

Närmare bestämmelser om rätten till landskapsborgen för studielån kan ges i landskapsförordning.

12 §. Studiestödets belopp

I landskapsförordning skall intas bestämmelser om storleken på studiestödets belopp för studiepenning, vuxenstudiepenning, särskilt studietillägg, bostadstillägg, försörjartillägg och om storleken på den borgen landskapet ger för studielån.

De terminer en studerande får studiestöd höjs beloppet av landskapsborgen för studielån med det tillägg på studielånet som kreditinstitutet beviljar honom för betalning av den ränta på studielånet som förfaller till betalning under läsåret.

[Landskapsstyrelsen] kan på landskapets hela fordran på grund av landskapsborgen för studielån besluta närmare om storleken på den ränta låntagaren skall betala.

3 kap. Ekonomisk behovsprövning

13 §. Inkomstens inverkan på studiestödet

När behovet av ekonomiskt stöd prövas kan en sökandes samt dennes föräldrars inkomster beaktas, dock inte om sökanden vid studiestödets beviljande är fyllda 18 år eller har fullföljt gymnasialstadieutbildning. (2002/85)

I landskapsförordning kan intas bestämmelser om hur en sökandes samt dennes föräldrars inkomster skall inverka på studiestödet.

14 §. Beaktande av vissa förmåner

Studiepenningens belopp kan sänkas om en studerande från läroanstalten eller på grund av studierna eller arbete som utförs i samband med dem får lön, dagpenning, ett stipendium avsett för att trygga utkomsten eller annat ekonomiskt stöd som motsvarar studiepenningen. Närmare bestämmelser om beaktande av vissa förmåner som avses i denna paragraf skall intas i landskapsförordning.

4 kap. Ansökan, betalning och återkrav

15 §. Ansökan om och beviljande av studiestöd

Ansökan om studiestöd görs hos [landskapsstyrelsen]. Sökanden skall lämna de uppgifter [landskapsstyrelsen] inbegär.

Den studerande skall meddela [landskapsstyrelsen] alla förändringar som påverkar studiestödet.

Studiestöd beviljas för högst ett studieår i sänder.

16 §. Betalning

Studiestöd beviljas tidigast från ingången av den månad då ansökan inlämnats. [Landskapsstyrelsen] skall fastställa vilken dag i varje månad studiestödet skall utbetalas.

Studiepenning, vuxenstudiepenning, särskilt studietillägg, bostadstillägg och försörjartillägg betalas varje månad av landskapets medel på sätt som närmare bestäms i landskapsförordning.

17 §. Grund för att inte bevilja studiestöd

Studiestöd kan helt eller delvis förvägras den som tidigare avsiktligt har lämnat felaktiga eller vilseledande uppgifter eller avsiktligt underlåtit att lämna riktiga uppgifter och därvid orsakat att studiestöd har betalats utan grund eller på felaktiga grunder.

N 18 LL (1995:94) om studiestöd

Studiestöd kan helt eller delvis förvägras den vars tidigare studielån på grund av borgensansvar erlagts ur landskapets medel och återkrävts på åtgärd av [landskapsstyrelsen].

18 §. Återkrav

[Landskapsstyrelsen] kan återkalla beslut om beviljande av studiestöd eller återkräva studiepenning, vuxenstudiepenning, särskilt studietillägg, bostadstillägg eller försörjartillägg om en väsentlig ekonomisk förändring i den studerandes förhållanden inträffat efter att studiestödet har beviljats. Sådant återkallande eller återkrav kan ske högst till ett belopp som motsvarar den ekonomiska förändringen i den studerandes förhållanden.

[Landskapsstyrelsen] kan helt eller delvis återkalla eller återkräva studiepenning, vuxenstudiepenning, särskilt studietillägg, bostadstillägg eller försörjartillägg om stödet felaktigt utbetalats eller på felaktiga grunder beviljats på grund av att den sökande uppsåtligt eller av grov oaktsamhet lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter väsentliga för beräkning av studiestödet eller på grund av annan jämförbar väsentlig omständighet.

Ett belopp som skall återkrävas kan avdras från studiestöd som senare beviljas mottagaren av stödet.

5 kap. Landskapsborgen för studielån**19 §. Lyftande av studielån mot landskapsborgen**

Landskapsborgen för studielån beviljas för högst ett läsår i sänder. Beslutet kan dock gälla landskapsborgen för juni och juli månad det föregående läsåret. Landskapsborgen för studielåns sammanlagda belopp höjs för varje termin en studerande får studiestöd med det tillägg på studielånet som beviljas av kreditinstitutet för betalning av under läsåret förfallen ränta på studielånet.

Studielån ges mot skuldebrev som [landskapsstyrelsen] har godkänt. För studier kan beviljas ett studielån vars belopp ökas med en beviljad ny studie-lånerat.

Studielånet skall lyftas under det läsår för vilket landskapsborgen har beviljats. Om tiden efter det beslutet om borgen gavs och fram till läsårets slut omfattar mindre än två månader skall studielånet lyftas senast inom två månader efter det beslutet om borgen gavs. Då beslutet omfattar landskapsborgen för juni eller juli månad före läsåret, får lånet lyftas redan under dessa månader.

20 §. Innehållet i landskapsborgen

Landskapsborgen ställs som proprieborgen för hela det nominella beloppet av ett studielån som ett kreditinstitut som står under offentlig tillsyn har beviljat för räntan på studielånet, dröjsmålsräntan samt de godtagbara kostnaderna för uppsägning av lånet.

21 §. Landskapsborgens giltighet

En landskapsborgen gäller i högst 30 år från det att den första låneutbetalningen lyftes. Ett villkor för att landskapsborgen skall vara i kraft är att kreditinstitutet halvårsvis under de terminer som berättigar till studiestöd till studielånet lägger de räntor som förfaller till betalning under studieåret.

22 §. Preskription av borgen

På landskapsborgen för studielån tillämpas inte vad som stadgas om preskription i fordringsmål och om offentlig stämning på borgenärer. Bestämmelsen i 4 § förordningen angående närmare bestämmande av löftesmans ansvarsskyldighet tillämpas inte heller på amorteringar på lån som avses i denna lag.

23 §. Yrkande på återbetalning av lån

Om en låntagare har försummat att betala ränta eller amortering och minst tre månader har förflutit sedan förfallodagen, har kreditinstitutet rätt att yrka att lånet genast betalas tillbaka i sin helhet. Kreditinstitutet skall i sådant fall meddela [landskapsstyrelsen] minst en månad före den dag lånet sägs upp.

Studielån som av landskapsmedel betalats till kreditinstitutet jämte ränta skall efterskänkas om låntagaren avlidit. Studielånet skall anses vara förfallet till betalning i sin helhet om kreditinstitutet i sådant fall framställer ett yrkande om betalning av landskapsmedel till [landskapsstyrelsen].

24 §. Återkrav av borgensfordran

En borgensfordran som grundar sig på landskapsborgen för ett studielån får utan dom eller beslut utsökas hos låntagaren i enlighet med bestämmelserna i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utskäningsväg (FFS 367/1961). Bestämmelserna om preskription av fordringar i nämnda lag gäller dock inte den regressrätt som landskapet har enligt detta moment.

Vid återkrav kan [landskapsstyrelsen] bevilja betalningstid eller tillgripa andra betalningsarrangemang om det med hänsyn till låntagarens betalningsförmåga finns grundad anledning till detta eller om det därigenom kan säkerställas att den kvarstående skulden återbetalas.

Se Pr 608 FL I.

25 §. Beviljande av betalningsbefrielse

[Landskapsstyrelsen] kan bevilja befrielse från betalning av en borgensfordran som grundar sig på landskapsborgen för ett studielån samt räntorna på fordran om låntagaren har avlidit.

Befrielse från betalning kan också beviljas om låntagaren är varaktigt arbetsförmögen eller om han eller hon har varit arbetsförmögen sammanlagt minst fem år och återkrav med hänsyn till hans eller hennes ekonomiska omständigheter och andra förhållanden anses vara oskäligt.

Av särskilda skäl kan partiell betalningsbefrielse beviljas om låntagarens ekonomiska förhållanden har försvagats av långvarig arbetslöshet, sjukdom eller annat motsvarande skäl så att återkrav av hela lånet anses vara oskäligt.

26 §. Ränta på borgensfordran

På landskapets hela borgensfordran skall låntagaren betala högst den ränta som avses i 4 § 1 mom. räntelagen (FFS 633/1982). Närmare stadganden om storleken på den ränta som skall betalas kan ges genom [landskapsstyrelsebeslut].

Se Ci 410 FL I.

6 kap. Särskilda stadganden

27 §. Räntestöd

[Landskapsstyrelsen] kan besluta att räntestöd skall utbetalas för studielån som avses i denna lag. Den sista utbetalningen av räntestöd kan ske 18 månader efter den räntekapitalisering som nämns i 19 och 21 §§ eller senast fjorton år efter att studielånet första gången utbetalades.

Närmare bestämmelser om villkoren för beviljande av räntestöd samt räntestödets storlek kan ges i landskapsförordning.

28 §. Landskapets betalning av ränta

[Landskapsstyrelsen] kan betala förfallna räntor på grund av studielån om låntagaren efter slutförda studier och avlagd examen blivit arbetslös eller om denne under den månad räntan förfaller till betalning har haft rätt till moderskapspenning, faderskapspenning eller föräldrapenning för minst 24 vardagar. Om en moder och fader samtidigt har rätt till moderskapspenning, faderskapspenning, föräldrapenning eller motsvarande under den månad räntan förfaller till betalning betalas endast förfallna räntor för moderns studielån.

Betalningen av räntor som avses i 1 mom. sker utan återbetalningsskyldighet för låntagaren.

Närmare bestämmelser om villkoren för landskapets betalning av ränta kan ges i landskapsförordning.

29 §. Utmättnings- och överföringsförbud

Studiepenning, vuxenstudiepenning, bostadstillägg och studielån får inte utmätas.

Ett avtal om överföring av en rättighet enligt denna lag på någon annan är ogiltigt.

30 §. Ändringsökande

Den som är missnöjd med beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag kan inom tretio dagar räknat från den dag beslutet delgavs vederbörande skriftligt yrka om rättelse hos [landskapsstyrelsen]. Till rättelseyrkandet, som läggs till grund för [landskapsstyrelsens] prövning, skall fogas beslutet i vilket rättelse yrkas samt den övriga utredning som åberopas.

Beslut om studiestöd anses delgivet vederbörande, om inte annat visas, den sjunde dagen efter den dag då beslutet inlämnats för postbefordran under den adress sökanden har uppgivit.

31 §. Ikraftträdelsebestämmelse

Denna lag träder i kraft 1 januari 1996.

I den landskapsförordning som avses i denna lag kan intas övergångsbestämmelser om rätten till studiestöd och om studiestödets belopp.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs landskapslagen (1972:48) om studiestöd, dock så att rättigheter och skyldigheter som uppkommit med stöd av lagen skall fortsätta att gälla.

Åtgärder som lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (1997/56) (2001/44):

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1997 och omfattar den utbildning som enligt landskapslagen

(1997:55) om en försöksverksamhet med yrkeshögskoleutbildning påbörjats före utgången av år 2002.

N 19 Landskapsförordning (1995:98) om studiestöd

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Inledande bestämmelse

I denna förordning finns närmare bestämmelser om grunderna för rätt till studiestöd samt om studiestödets belopp och betalning.

2 §. Definitioner

Med **studieveckor** avses studier som normalt omfattar en studieinsats på 40 arbetstimmar för uppnående av de fastställda målen.

Med **studier som huvudsyssla** avses att studierna omfattar minst 10 studieveckor per termin eller sker i en sådan studietakt som motsvarar minst 10 studieveckor per termin.

Med **högre högskoleexamen** avses en examen för vilken fordras minst 160 studieveckor eller som anses motsvara minst 160 studieveckor. (2000/42)

Med **heltidsstudier** avses

a) att studier sker inom ramen för ett utbildningsprogram den studerande antagits till eller inom ramen för avläggandet av en högskoleexamen den studerande har studierätt till och att studierna sker i en normal studietakt, eller

b) att studier sker i en studietakt som är likvärdig med minst 15 studieveckor per termin.

Med **deltidsstudier** avses att studier sker i en studietakt som är likvärdig med minst 10 och högst 14 studieveckor per termin.

Med **studietakt** avses att studierna omfattar en viss mängd studier inom en viss tid. Med normal studietakt avses för en heltidsstuderande, som studerar inom ramen för ett utbildningsprogram den studerande antagits till eller inom ramen för avläggandet av en högskoleexamen den studerande har studierätt till, att studierna omfattar i genomsnitt minst 25 studieveckor per läsår.

3 §. Studieprestation

Den är berättigad till fortsatt studiestöd för heltidsstudier som avklarat minst 12,5 studieveckor per termin eller 25 studieveckor per läsår.

Den är berättigad till fortsatt studiestöd för deltidsstudier som avklarat minst 7 studieveckor per termin eller 14 studieveckor per läsår.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl bevilja studiestöd till den som inte uppfyller i denna paragraf avsedda krav på studieprestationer.

4 §. Utbetalning

Studiestöd beviljas normalt för högst 9 månader per läsår. Studiestöd kan beviljas för längre tid än 9 månader per läsår om studierna bedrivs på ett sätt som [landskapsstyrelsen] bestämmer.

Studiestöd skall utbetalas senast den fjärde dagen i varje månad för vilken den studerande är studiestödsberättigad.

N 19 LF (1995:98) om studiestöd

Studiestöd för en läroavtalsutbildning utbetalas i form av ett engångsbelopp per termin på basen av det sammanlagda antalet studieveckor teoretisk undervisning under terminen. Studiestödet utbetalas senast den fjärde dagen efter det att den första perioden av den teoretiska undervisningen för terminen påbörjats. (1998/62)

2 kap. Studiestöden

5 §. Studiepenning

Studiepenningen fastställs för en viss studerande med beaktande av dennes ålder, boendeform, studieform och studietakt.

Med beaktande av ålder, boendeform och studieform indelas de studerande i följande kategorier:

Kategori 1	Studerande som fyllt 18 år, studerar i högskola och bor självständigt.
Kategori 2	Studerande som fyllt 18 år, inte studerar i högskola och bor självständigt.
Kategori 3	Studerande som fyllt 18 år, studerar i högskola och bor hos föräldrarna.
Kategori 4	Studerande som fyllt 18 år, inte studerar i högskola och bor hos föräldrarna.
Kategori 5	Studerande som fyllt 17 men inte 18 år och bor självständigt.
Kategori 6	Studerande som fyllt 17 men inte 18 år och bor hos föräldrarna.

Med beaktande av studietakt indelas de studerande i följande kategorier:

Kategori A	Studerande som bedriver heltidsstudier
Kategori B	Studerande som bedriver deltidstudier

Till studerande som avses ovan utbetalas studiepenning per månad med de eurobelopp som anges i följande tabell:

kategori	A	B
	Heltidsstudier	Deltidsstudier
1	266	133
2	220	110
3	214	107
4	170	85
5	220	110
6	170	85

(2001/65)

Studiepenningen för studerande som inte studerar vid högskola kan höjas till högst samma belopp som för studerande vid högskola, om vid skolan saknas väsentliga studiesociala förmåner.

6 §. (2001/65) Vuxenstudiepenning

Vuxenstudiepenning utbetalas med 25 procent av den genomsnittliga månadsinkomsten omedelbart innan studierna inleds, dock lägst med 266 euro per månad och högst med 471 euro per månad. När vuxenstudiepenningens belopp fastställs skall dessutom beaktas den studietakt i vilken studierna avses bli be-

drivna varvid beloppet utbetalas uppräknat till helt eurobelopp enligt följande:

1. Med fullt belopp om studierna sker på heltid eller om studierna är likvärdiga med minst 15 studieveckor per termin.

2. Med 50 procent av fullt belopp om studierna är likvärdiga med minst 10 och högst 14 studieveckor per termin.

7 §. Särskilt studietillägg

Särskilt studietillägg utbetalas under längst två år med högst 312 euro per månad. (2001/65)

Särskilt studietillägg kan utbetalas till en studerande som

- uppfyller kraven för att erhålla vuxenstudiepenning,
- är i behov av ett förstärkt studiestöd för att genomgå utbildning,
- varit arbetslös lång tid och som
- inte är berättigad till en annan ekonomisk förmån som anses vara likvärdig med det särskilda studietillägget.

8 §. (2001/65) Bostadstillägg

Bostadstillägg utbetalas med 80 procent av en studerandes hyreskostnad, dock högst med 189 euro per månad.

9 §. Försörjartillägg

Försörjartillägg utbetalas med 64 euro per månad till studerande vårdnadshavare. (2001/65)

En person som inte fyllt 18 år och bor hos vårdnadshavare anses vara minderårig enligt bestämmelserna i 10 § landskapslagen (1995:94) om studiestöd.

10 §. (2001/65) Landskapsborgen för studielån

Landskapsborgen för studielån till studerande som fyllt 18 år är 360 euro per månad.

Landskapsborgen för studielån till studerande som inte fyllt 18 år är 170 euro per månad.

Studerande som studerar vid en skola med terminsavgifter kan få borgensbeloppet höjt med terminsavgiftens belopp, dock sammanlagt högst till 850 euro per månad.

3 kap. Beaktande av andra inkomster och förmåner

11 §. (2000/42) Föräldrainskomsters inverkan på studiestödet

Om en studiestödssökande är under 18 år skall, när behovet av ekonomiskt stöd prövas, sökandens föräldrars inkomster beaktas i enlighet med bestämmelserna i denna paragraf.

Sökandens föräldrars inkomster beaktas inte för den del av studiepenningen som understiger 85 euro för heltidsstuderande och 43 euro för deltidstuderande. (2001/65)

Till en studerande vars föräldrars sammanlagda nettoförvärs- och nettokapitalinkomster inte överstiger 42.100 euro per år utbetalas högsta möjliga studiestöd. Om föräldrarnas inkomster överstiger nämnda belopp skall dock studiepenningens och bostadstilläggets belopp minskas med fem procentenheter för varje 850 euro föräldrarnas inkomster överstiger 42.100 euro. (2001/65)

Om det utöver den studerande finns hemmavarande barn som inte fyllt 18 år skall den inkomstgräns som avses i 3 mom. höjas med 3.370 euro per barn. (2001/65)

12 §. (2000/63) *Studerandens egna inkomsters inverkan på studiestödet*

När behovet av ekonomiskt stöd prövas skall sökandens egna inkomster beaktas.

En heltidsstuderande är berättigad till studiestöd om dennes skattepliktiga inkomst är högst 760 euro i genomsnitt per stödmånad. En deltidstuderande är berättigad till studiestöd om dennes skattepliktiga inkomst är högst 1.100 euro i genomsnitt per stödmånad. Med skattepliktig inkomst avses här dels förvävs- och dels kapitalinkomst. När det gäller beräkningen av den genomsnittliga förvävsinkomsten beaktas endast den inkomst den studerande har under stödmånaderna. När det gäller beräkningen av den genomsnittliga kapitalinkomsten beaktas den inkomst som den studerande har under hela året. (2001/65)

Inkomstgränserna enligt 2 mom. skall inte beaktas när behovet av ekonomiskt stöd prövas i fråga om läroavtalsutbildning.

13 §. (2000/63) *Beaktande av vissa förmåner*

Studiepenning beviljas inte eller kan bestämmas till ett lägre belopp om en studerande med stöd av lag är berättigad till en ekonomisk förmån som direkt syftar till att betala levnadskostnaderna under studietiden, såsom någon av följande förmåner:

1. Ålderspension, förtida ålderspension eller individuell förtidspension.
2. Pension på grund av full arbetsförmåga eller invaliditetspension.
3. Arbetslöshetspension.
4. Generationsväxlingspension eller avträdelseersättning till lantbruksföretagare.
5. Rehabiliteringsstöd för samma utbildning.
6. Arbetslöshetsdagpenning.
7. Arbetsmarknadsstöd.
8. Utbildning med stöd av landskapslagen om systerstärningsbefrämjande vuxenutbildning.

Studiepenning beviljas inte om en studerande fullgör beväringstjänst eller civiltjänst, avtjänar fängelsestraff och studerar i anstalten eller får studiestöd från ett annat land. Studiepenning beviljas inte heller om en studerande under en stödmånad får prakticklön som överstiger 760 euro. (2001/65)

Studiestöd för läroavtalsutbildning beviljas inte sökande som under den tid han eller hon deltar i den teoretiska undervisningen lyfter lön eller motsvarande ersättning.

4 kap. Särskilda bestämmelser

14 §. *Landskapets betalning av ränta*

[Landskapsstyrelsen] betalar förfallna räntor till kreditinstitut på grund av studielån om låntagaren efter slutförda studier och avlagd examen blivit arbetslös och om de övriga villkor som anges i denna paragraf är uppfyllda. Låntagaren skall

a) (2001/65) ha varit arbetslös under de fyra senaste månader som föregår den sista räntebetaldningsdagen

och ha varit arbetslös minst 60 dagar under denna tid samt får högst ha 760 euro per månad i bruttoinkomst, dock så att för låntagare som har vårdnad om barn som inte fyllt 18 år höjs nämnda belopp med 120 euro för varje barn,

b) under den månad som räntan förfaller till betalning har fått moderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (FFS 364/1963) för minst 24 vardagar och inte ha fått studiestöd under den termin då räntan förfaller till betalning eller

c) under de sex månader som föregått den dag räntan förfaller till betalning ha fått moderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (FFS 364/1963) för minst 50 vardagar och inte ha fått studiestöd under den termin då räntan förfaller till betalning.

[Landskapsstyrelsen] betalar inte ränta som avses i 1 mom. punkt b och c om det före ingången av den månad då räntan förfaller till betalning förflutit mer än 12 månader sedan den månad då personen senast fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg.

Angående ansökan om och beviljande av [landskapsstyrelsens] betalning till kreditinstitut av förfallna räntor gäller i tillämpliga delar vad som i 15 § landskapslagen om studiestöd stadgas angående ansökan om och beviljande av studiestöd.

15 §. *Ikraftträdelsebestämmelse*

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1996.

Åtgärder som förordningen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (2001/65)

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2002.

Med avvikelse från bestämmelserna i 5 § 4 mom. skall följande eurobelopp iaktas vid utbetalning av studiepenning under januari 2002:

kategori	A	B
	Heltidsstudier	Deltidsstudier
1	264,06	132,03
2	218,64	109,32
3	213,60	106,08
4	168,19	84,09
5	218,64	109,32
6	168,19	84,09

Med avvikelse från bestämmelserna i 6 § skall den vuxenstudiepenning som utbetalas under januari 2002 vara lägst 264,06 euro per månad eller högst 470,93 euro per månad.

Med avvikelse från bestämmelserna i 7 § 1 mom. skall det särskilda studietillägg som utbetalas under januari 2002 vara högst 311,15 euro per månad.

Med avvikelse från bestämmelserna i 8 § skall det bostadstillägg som utbetalas under januari 2002 vara högst 188,37 euro per månad.

Med avvikelse från bestämmelserna i 9 § 1 mom. skall det försörjartillägg som utbetalas under januari 2002 vara 63,91 euro per månad.

N 20 LF (1997:60) om studiesociala förmåner

N 20 Landskapsförordning (1997:60) om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Inledande bestämmelse

I denna förordning finns närmare bestämmelser om skolskjuts, boende och andra studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå.

2 kap. Skolskjuts

2 §. Skolskjuts mellan bostaden och skolan

Studerande kan beviljas ersättning för skjuts mellan bostaden och skolan under skolans arbetsdagar om färdvägen i ena riktningen är längre än fem kilometer.

Ersättningen ges i första hand i form av ett personligt busskort och i andra hand i form av kilometerersättning enligt [landskapsstyrelsens] fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik för den aktuella färdvägen.

Ersättning för skolskjuts mellan bostaden och skolan beviljas inte för studerande som

1) beviljas av skolan finansierad studieboende enligt 6 §,

2) får delar av hyreskostnaderna ersatta av skolan enligt 7 § eller som

3) har rätt till bostadstillägg enligt landskapslagen (1995:94) om studiestöd.

3 §. Skolskjuts till närmaste hållplats

Studerande, som är berättigad till ersättning för skolskjuts enligt 2 §, kan även beviljas ersättning för resekostnaderna mellan bostaden och närmaste hållplats under skolans arbetsdagar om färdvägen däremellan i ena riktningen är längre än fem kilometer.

Ersättningen ges i form av kilometerersättning enligt [landskapsstyrelsens] fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik.

4 §. Resa till praktikplats utanför skolan

Studerande kan beviljas ersättning för resekostnaderna till och från en praktikplats utanför skolan under förutsättning:

1) att praktiken hör till utbildningen,

2) att praktikplatsen är i landskapet,

3) att den studerande inte erhåller lön samt

4) att färdvägen i ena riktningen är längre än fem kilometer.

Under den tid på dygnet då någon personbefordran i linjetrafik inte finns tillgänglig ersätts resorna till och från praktikplatsen i form av kilometerersättning enligt [landskapsstyrelsens] fastställda trafiktaxa för personbefordran med buss i yrkesmässig trafik. Under annan tid utgår ersättning i enlighet med vad som föreskrivs i 2 och 3 §§.

Ersättning kan med avvikelse från 1 mom. 2 punkten av särskilda skäl beviljas även för den studerandes resekostnader till och från en praktikplats utanför landskapet till skäligt belopp.

5 §. Ansökan om ersättning

Ansökan om i 2-4 §§ angiven förmån skall inlämnas till skolan senast vid den tidpunkt och på det sätt som skolan bestämmer.

3 kap. Boende

6 §. Studieboende

Studerande, som har lång färdväg till skolan eller av andra särskilda skäl bör kunna erbjudas en studieboende på studieorten, kan beviljas av skolan finansierad studieboende under läsårets terminer.

Med studieboende avses skolans elevhem eller annan av skolan hyrd bostad.

En av skolan finansierad studieboende skall i första hand erbjudas den som är under 18 år.

7 §. (2001/66) Av studerande hyrd bostad

Studerande som uppfyller kriterierna enligt 6 §, men som inte får plats vid skolans elevhem eller annan av skolan hyrd bostad, som själv hyr bostad och som inte har rätt till bostadstillägg enligt landskapslagen om studiestöd kan av särskilda skäl få 80 procent av hyreskostnaderna under läsårets terminer ersatta av skolan, dock högst med 189 euro per månad.

8 §. Ansökan om ersättning

Ansökan om i 7 och 8 §§ angiven förmån skall inlämnas till skolan senast vid den tidpunkt och på det sätt som skolan bestämmer.

4 kap. Övriga studiesociala förmåner

9 §. Läroböcker och andra hjälpmedel

Läroböcker, skrivmaterial och andra därmed jämförbara personliga hjälpmedel skall anskaffas av studerandena själva på egen bekostnad eller erbjudas mot avgifter som högst motsvarar skolans anskaffningskostnader.

Sådana hjälpmedel som kan återanvändas kan inköpas av skolan och ges åt studerande till låns.

10 §. Skydds- och arbetskläder

Skydds- och arbetskläder samt verktyg för den praktiska undervisningen skall kostnadsfritt ställas till den studerandes förfogande. Detsamma gäller arbetsmaterial som hör till undervisningen.

5 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 augusti 1997.

N 21 Landskapslag (1983:57) om studieledighet

1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §. Syftet med denna lag är att genom införande av rätt till studieledighet förbättra utbildnings- och studiemöjligheterna för den i arbetslivet verksamma befolkningen.

2 §. Med studieledighet avses i denna lag tiden under vilken arbetstagare för studier är befriad från fullgörandet av de uppgifter som hör till arbetet.

Med arbetstagare avses i denna lag person i privaträttslig eller offentlig rättslig anställning. För personer i offentlig rättslig anställning hos staten gäller särskilda bestämmelser.

Till tiden för studieledighet räknas inte den tid när arbetstagare erhåller utbildning som arbetsgivaren erbjuder. Som studieledighet räknas inte heller ledighet för utbildning som enligt överenskommelse i kollektivavtal jämställs med arbete samt ledighet för lagstadgad utbildning. Om arbetstagaren skriftligen samtycker här till skall dock här nämnd ledighet räknas som studieledighet.

3 §. Vad i denna lag stadgas om studieledighet gäller i tillämpliga delar även den tid som lantbrukare eller annan som utför arbete för egen räkning använder för motsvarande studier eller utbildning.

Bestämmelserna i denna lag tillämpas inte på anställningsförhållanden enligt landskapslagen (1969:12) om läroavtal, på anställning för arbetstagare som under pågående studier genomför övervakad arbetspraktik eller på studerande som är anställda.

2 kap. Rätt till studieledighet

4 §. (1987/53) Arbetstagare som i en eller flera perioder under sammanlagt ett år har varit anställd i huvudsak hos samma arbetsgivare har rätt till sammanlagt högst två års studieledighet under en period som omfattar fem år.

5 §. (1987/53) Studieledighet kan beviljas för deltagande i utbildning som är underkastad offentlig tillsyn.

Studieledighet kan även beviljas för deltagande i fackföreningsutbildning i enlighet med vad som överenskommit i kollektivavtal samt för deltagande i utbildning för lantbruksföretagare i enlighet med vad därom särskilt är föreskrivet.

Studieledighet kan beviljas för studier utomlands som är jämförbara med studier som avses i 1 mom. (1991/62)

6 §. Vid bestämmande av andra ekonomiska förmåner än lön jämställs, på sätt som överenskomits genom kollektivavtal, studieledighet med arbetstid när fråga är om förmåner som fastställs på basen av anställningen och vilka inte är lagstadgade.

Om semester- och pensionsförmåner som bestäms på basen av studieledighet finns särskilda bestämmelser.

3 kap. Ansökan om studieledighet

7 §. (1987/53) Ansökan om studieledighet för längre tid än fem arbetsdagar skall vara skriftlig och inlämnas till arbetsgivaren senast 45 dagar innan den planerade ledigheten inleds.

Ansökan om studieledighet för högst fem arbetsdagar skall muntligen eller skriftligen göras till arbetsgivaren senast 15 dagar innan den planerade ledigheten inleds.

8 §. Av ansökan om studieledighet skall framgå:

1) den tidpunkt när studierna och studieledigheten börjar och slutar;

2) arten av och målet för studierna;

3) om studierna har samband med studier under tidigare studieledighet; samt

4) namnet på läroinrättningen eller anordnaren av utbildningen.

4 kap. Fastställande av studieledighet

9 §. (1987/53) Söks studieledighet för längre tid än fem arbetsdagar, skall arbetsgivaren lämna skriftligt meddelande om sitt beslut i ärendet senast 15 dagar innan ledigheten är avsedd att börja.

Gäller ansökan ledighet för högst fem arbetsdagar, skall beslutet lämnas senast sju dagar innan ledigheten är avsedd att börja.

10 §. Arbetsgivare har rätt att uppskjuta arbetstagares studieledighet med längst sex månader om tiden för den planerade ledigheten medför olägenhet för arbetsgivarens verksamhet. Anordnas den i ansökan avsedda utbildningen med längre mellanrum än sex månader, får studieledigheten uppskjutas längst till följande utbildningstillfälle.

Har mindre än sex månader förflutit från den tidpunkt då arbetstagaren senast åtnjöt studieledighet och är det inte fråga om slutförande av studier som inlett under den tidigare studieledigheten, får arbetsgivaren uppskjuta ledigheten på i 1 mom. angivet sätt.

Har arbetsgivaren regelbundet minst fem anställda, får studieledigheten på i 1 mom. nämnda grunder uppskjutas högst två gånger i följd.

11 §. Önskar flera arbetstagare studieledighet samtidigt och medför detta olägenhet för arbetsgivarens verksamhet skall de som inlämnat ansökan för att erhålla yrkesutbildning eller för att fullgöra grundskolans lärokurs ges företräde. Om ordningsföljden inte kan avgöras på denna grund skall företräde ges åt dem inom respektive personalgrupp som har minst utbildning. Innan beslut fattas skall arbetsgivare förhandla i ärendet med arbetstagarnas förtroendemän. Härvid skall iaktas vad i landskapslagen (1980:49) angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om samarbete inom företag är stadgat om förfarandet vid förhandlingar i fackliga frågor.

I företag med mindre än femton anställda är arbetsgivaren inte skyldig att bevilja fler än en anställd åt gången studieledighet.

11 a §. (1987/53) Arbetstagare får framskjuta studieledighet eller lämna beviljad studieledighet outnyttjad om ledigheten har beviljats för längre tid än fem dagar och om detta inte medför betydande olägenhet för arbetsgivaren.

Anmälan om att beviljad studieledighet framskjuts eller lämnas outnyttjad skall göras skriftligen senast två veckor innan studieledigheten är avsedd att börja.

5 kap. Avbrytande av studieledighet

12 §. Arbetstagare som avbryter sina studier har rätt att återgå till arbetet om studieledigheten omfattar längre tid än 50 dagar.

N 22 LL (1965:9) om fornminnen

Önskar arbetstagare avbryta studieledigheten, skall han meddela arbetsgivaren därom senast fyra veckor innan han avser att återvända till arbetet. (1991/62)

År arbetstagare under studieledigheten oförmögen till arbete på grund av sjukdom, förlossning eller olycksfall och föreligger hindret längre tid än sju på varandra följande dagar, skall den del av tiden som överstiger sju dagar inte räknas som studieledighet, under förutsättning att arbetstagaren så snart det är möjligt anhåller härom. Arbetstagaren skall på arbetsgivarens begäran lämna utredning om sin arbetsförmåga. Utan hinder av vad i 10 § 2 mom. är stadgat har arbetstagaren efter ansökan rätt att senare ta ut på detta sätt avbruten studieledighet.

Har avtal om anställande av vikarie för tiden för studieledighet ingåtts, är arbetsgivaren inte skyldig att låta den arbetstagare som ansökt om studieledighet återgå till arbetet under den tid då vikariens arbetsavtal enligt lag eller kollektivavtal skall vara i kraft.

6 kap. Särskilda bestämmelser

13 §. Arbetsavtal får inte uppsägas eller hävas på grund av att arbetstagaren har ansökt om studieledighet eller varit ledig för studier.

Vad i 1 mom. angivits om uppsägning och hävande av arbetsavtal skall i tillämpliga delar iaktas även beträffande avbrytande av annat anställningsförhållande.

14 §. Arbetstagare som åtnjutit studieledighet skall på begäran av arbetsgivaren förete intyg från ifrågavarande läroinrättning över att ledigheten använts på godtagbart sätt.

Om arbetstagaren inte kan uppvisa i 1 mom. nämnt intyg har arbetsgivaren rätt att förvägra honom studieledighet under de följande två åren. Arbetstagaren förlorar dessutom de i 6 § avsedda rättigheter som han har intjänat under studieledigheten.

15 §. Genom kollektivavtal kan avvikelser göras från bestämmelserna i 4-12 §§.

16 §. Den som bryter mot bestämmelserna i 4, 10, 12 eller 13 § skall dömas till böter för brott mot bestämmelserna i landskapslagen om studieledighet.

Åtal för gärning som enligt 1 mom. är straffbar skall av allmän åklagare väckas endast om målsägaren har anmält brottet till åtal.

17 §. Det åligger arbetsförmedlingsbyrån och semester nämnden att biträda vid ordnandet av vikariehjälp som erfordras för denna lags verkställighet.

18 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

19 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

Kultur och idrott

N 22 Landskapslag (1965:9) om fornminnen**1 kap. Om fasta fornlämningar**

1 §. (1999/55) Fasta fornlämningar är fredade som minne av Ålands tidigare bebyggelse och historia.

Utän tillstånd som meddelats med stöd av denna lag är det förbjudet att gräva ut, ändra, skada, ta bort eller på annat sätt rubba en fast fornlämning eller att täcka över den.

2 §. (1999/55) Fasta fornlämningar är följande varaktigt övergivna lämningar efter människors verksamhet under forna tider:

1) jord- och stenhögar, rösen, stenringar och andra stenläggningar och stensättningar som under forna tider uppförts av människor,

2) gravar och gravfält från forna tider, även sådana utan synligt märke ovan jord,

3) stenar och klippytor med inskrifter, bilder eller andra ristningar eller målningar, sliprännor, andra slip- eller huggspår eller offergropar,

4) offerkällor, offerträd, offerstenar och andra kultplatser samt forntida tingsplatser,

5) bostadslämningar samt bo- och arbetsplatser från forna tider liksom bildningar, vilka uppkommit vid användning av sådana bostäder eller platser,

6) forntida övergivna borgar, borgbackar, befästningar, fästen, vallar och vallgravar samt rester av

dem, ruiner av kyrkor, kapell, kloster och andra byggnader av historisk betydelse samt forntida gravplatser, vilka inte finns på en begravningsplats som vårdas av en församling,

7) stenar, kors och vårdar, vilka under forna tider rests i religiöst syfte eller till minne av någon person eller händelse samt andra sådana minnesmärken,

8) lämningar av forntida historiskt betydelsefulla färdvägar, vägmärken, sjömärken och broar samt vårdkasar, labyrinter och andra sådana anläggningar samt

9) fasta naturföremål till vilka åldriga seder, sägner eller betydande historiska minnen är knutna.

Kända fasta fornlämningar i landskapet skall antecknas i ett register som [landskapsstyrelsen] upprättat för ändamålet.

3 §. (1999/55) [Landskapsstyrelsen] övervakar att fornlämningar skyddas i enlighet med denna lag.

4 §. Till fast fornlämning hör sådant jordområde, som erfordras för att fornlämningen skall kunna bevaras samt för att med hänsyn till fornlämningens art och betydelse nödvändigt utrymme beredes däromkring.

Område, varom i 1 mom. är stadgat, benämnes i denna lag skyddsområde.

5 §. (1999/55) Har en fast fornlämning jämte skyddsområde fastställts vid fastighetsförrättning eller exproprierats skall därvid fastställda gränser gälla.

Har en fornlämnings gränser inte fastställts vid fastighetsförrättning eller exproprierats skall [landskapsstyrelsen] fastställa gränserna på eget initiativ eller på ansökan av fastighetsägaren. Till ansökan skall bifogas förslag till gränser för fornlämningen, utredning om äganderätten till den fastighet inom vilken fornlämningen finns, utdrag ur fastighetsregistret samt tillförlitlig karta eller kartsnitt som visar var fornlämningen finns. Skall gränserna fastställas på [landskapsstyrelsens] initiativ skall fastighetsägaren ges tillfälle att bli hörd.

Har en fornlämnings gränser inte fastställts så som anges ovan skall gränserna gå så att skyddsområdet blir två meter brett räknat från fornlämningens synliga ytterkanter.

6 §. (1999/55) Om det finns en fast fornlämning på ett område där fastighetsförrättning är anhängig skall fornlämningen och skyddsområdet utmärkas på en karta och antecknas i fastighetsregistret.

Vid en fastighetsförrättning skall en fornlämning och dess skyddsområde avskiljas till delägarnas samfälliga område om sakägarna kommer överens om detta.

7 §. (1999/55) Om ett skyddsområde, vars gränser bestäms av [landskapsstyrelsen], orsakar en fastighetsägare eller en nyttjanderättshavare olägenhet som inte är ringa vid användandet av en fastighet, har fastighetsägaren respektive nyttjanderättshavaren rätt till ersättning av landskapets medel om användandet av fastigheten inte har varit inskränkt på motsvarande sätt tidigare.

Kommer parterna inte överens om den ersättning som avses i 1 mom. skall talan om ersättningen väckas vid Ålands tingsrätt inom ett år från det att skyddsområdets gränser fastställdes genom ett laga kraft vunnit beslut.

Utgör en fastighet, inom vars område skyddsområdet är beläget, pant för fordran eller rätt att uppbära viss återkommande avkastning, skall ersättningen deponeras hos länsstyrelsen och fördelas såsom föreskrivs om köpesumman för uttämmt egendom. Innehavaren av panträtt har samma rätt till deponerat belopp som till fastigheten. En deponering får dock inte göras om panträttsinnehavaren samtycker till att ersättningen inte deponeras eller om olägenheten, till följd av att den förmån som skall ersättas är ringa, inte nämnvärt skall anses ha minskat säkerhetens värde.

8 §. [Landskapsstyrelsen] skall vid behov meddela särskilda föreskrifter för bevarande av fast fornlämnings värde. Sådana föreskrifter må utsträckas till att omfatta även område ytterom skyddsområde, såframt icke områdets ägare eller annan därigenom åsamkas betydande olägenhet.

[Landskapsstyrelsens] beslut skall anslås på kommunens anslagstavla, såsom angående offentliga kungörelser är stadgat, samt på lämplig plats i närheten av fornlämningen, då så befinnes nödigt. Avskrift av beslutet skall översändas till polismyndigheten på orten.

Se Lag om offentliga kungörelser, Stå 408 FL II.

9 §. Landskapet äger, då allmänt behov det kräver, rätt att på sätt om expropriation av fast egendom för all-

mänt behov är stadgat, exproprierar fast fornlämning jämte skyddsområde eller del därav.

Se G 8, Landskapslag (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter.

10 §. (1999/55) [Landskapsstyrelsen] har rätt att undersöka en fast fornlämning, utmärka dess gränser med pålar, inhägnad eller andra märken eller ange den med en på platsen upprest tavla samt att iordningställa en fornlämning och att på till fornlämningen hörande mark utföra röjning samt vidta andra för fornlämningens skydd och vård nödvändiga åtgärder. [Landskapsstyrelsen] kan även, på villkor som den bestämmer, meddela tillstånd åt annan att undersöka en fornlämning samt med mottagarens samtycke tillsvidare överlåta den lokala vården av fornlämningen åt en kommun, en församling eller ett samfund.

Om särskilda skäl kräver det kan [landskapsstyrelsen] omhänderta en fornlämning eller en del av en fornlämning att förvaras och vårdas på en annan plats. Detta gäller även en fornlämning eller en del av en fornlämning som har infogats i ett byggnadsverk.

Den som har orsakats en skada genom en åtgärd som avses i 1 eller 2 mom. har rätt till full ersättning av landskapets medel.

11 §. (1999/55) Orsakar en fast fornlämning oskäligt stor olägenhet i förhållande till fornlämningens betydelse kan [landskapsstyrelsen] på ansökan, efter att en arkeologisk undersökning av fornlämningen har utförts, meddela tillstånd att rubba fornlämningen eller att täcka över den på sätt som annars enligt 1 § 2 mom. är förbjudet. I tillståndet kan särskilda villkor intas.

Tillstånd att tillfälligt, under högst sex månader, täcka över en fast fornlämning kan meddelas utan föregående arkeologisk undersökning. Tillståndet kan förlängas med högst sex månader om synnerliga skäl för det föreligger.

Har ansökan gjorts av annan än fastighetsägaren skall fastighetsägaren ges tillfälle att bli hörd.

Om tillstånd att rubba en fast fornlämning vid förverkligande av ett allmänt arbetsföretag föreskrivs i 13 §.

12 §. (1999/55) Avslås en ansökan om att rubba eller att täcka över en fast fornlämning som orsakar sökanden olägenhet som inte är ringa, har sökanden rätt till full ersättning av landskapets medel om uppgift om fornlämningen inte var införd i [landskapsstyrelsens] register för fasta fornlämningar när den påträffades. Rätten till ersättning förutsätter att ansökan inkom till [landskapsstyrelsen] inom två år från registreringen av fornlämningen. Ett beslut att avslå en ansökan skall delges sökanden.

Kommer parterna inte överens om den ersättning som avses i 1 mom., skall talan om ersättningen väckas vid Ålands tingsrätt inom ett år från det att [landskapsstyrelsens] beslut att avslå ansökan vann laga kraft.

Utgör en fastighet, inom vars område fornlämningen är belägen, pant för fordran eller har någon annan än fastighetsägaren rätt att uppbära viss återkommande avkastning, skall vad som föreskrivs om depone-

N 22 LL (1965:9) om fornminnen

ring och fördelning av ersättning i 7 § 3 mom. tillämpas på motsvarande sätt.

13 §. (1999/55) Vid planering av byggande av allmän väg, kanal eller flygfält, reglering av vattendrag eller annat liknande allmänt arbetsföretag eller planläggning skall den som avser att utföra arbetsföretaget i god tid utreda om någon fast fornlämning kan komma att beröras och om så är fallet genast göra en anmälan om detta till [landskapsstyrelsen] för överläggning. Vid överläggningen skall fastighetsägaren höras.

Innan [landskapsstyrelsen] beslutar i ärendet skall en arkeologisk undersökning utföras.

14 §. Anträffas under grävning eller annat arbete fast fornlämning, som ej förut varit känd, skall arbetet till den del det rör fornlämningen omedelbart avbrytas och den som leder arbetet ofördröjligen bringa saken till [landskapsstyrelsen] kännedom för nödiga åtgärder. Är arbetet sådant, som avses i 13 §, skall i ärendet förfaras såsom i sagda paragraf är sagt.

15 §. Berör förverkligande av allmänt eller större enskilt arbetsföretag fast fornlämning på sådant sätt, att därav föranledes särskild undersökning av denna eller särskilda åtgärder för dess bevarande, bör företagaren ersätta kostnaderna härför eller deltaga i dem, såvitt detta icke med beaktande av omständigheterna skall anses oskäligt.

2 kap. Om lösa fornföremål

16 §. Den, som hittar mynt, vapen, redskap, prydnadsföremål, kärl, fortskaffningsmedel eller annat sådant föremål, vars ägare icke är känd och som kan antagas vara minst hundra år gammalt, bör ofördröjligen tillstålla [landskapsstyrelsen] föremålet såsom sådant, utan att rengöra det och med bifogande av noggranna uppgifter om platsen för fyndet och omständigheterna därvid. Kan det befaras, att föremålet skadas vid förflyttning eller kan föremålet annars ej utan svårighet tillställas [landskapsstyrelsen], skall denna dock ofördröjligen underrättas om fyndet och därvid tillika lämna förenämnda uppgifter.

Påträffas föremålet i kärr eller djupt i jorden eller finnas på fyndplatsen tecken, som tyda på fast fornlämning, såsom boplatser eller gravfält, må fyndplatsen icke vidare bearbetas, förrän [landskapsstyrelsen], till vilken anmälan om fyndet omedelbart bör göras, efter att vid behov hava undersökt platsen, lämnat föreskrifter i saken.

Vad i 1 eller 2 mom. är sagt om föremål gäller även del av föremål.

17 §. (1999/55) [Landskapsstyrelsen] har rätt att lösa in i 16 § avsett fornföremål. Om ett fornföremål inte inlöses skall det återställas till upphittaren som får behålla föremålet.

Inlöses fornföremålet har upphittaren rätt till skälig ersättning som med beaktande av föremålets art skall fastställas av [landskapsstyrelsen]. Är föremålet av ädelmetall skall ersättningen motsvara minst föremålets metallvärde uppräknat med tjugofem procent.

Fornföremål som har påträffats i känd fast fornlämning och som har samband med fornlämningen tillfaller landskapet utan lösen.

Om ett fornföremål tillfaller [landskapsstyrelsen] utan lösen kan särskild hittelön utbetalas till upphittaren.

18 §. (1999/55) [Landskapsstyrelsen] har rätt att undersöka eller att på villkor som den fastställer meddela annan tillstånd att undersöka plats där fornyfynd gjorts även om där inte finns någon fast fornlämning.

Den som har orsakats en skada genom en åtgärd som anges i 1 mom. har rätt till full ersättning av landskapets medel.

[Landskapsstyrelsen] kan vid behov vid vite förbjuda vidtagande av åtgärder, vilka äventyrar undersökningen på i 1 mom. avsett område.

19 §. I kyrka eller annan offentlig byggnad befintligt eller till sådan byggnad hörande löst föremål, med vilket minnen av forntida bruk eller konstförfarenhet äro förknippade och som icke tillhör någon enskild person, såsom gammal tavla, skulptur eller annat konstverk, klenod, vapensköld, skrud, rustning, fana, vapen, fattigbössor eller annat sådant föremål, må icke förstöras eller överlåtas, förrän anmälan därom gjorts till [landskapsstyrelsen] och denna behandlat saken. [Landskapsstyrelsen] äger rätt att låta avteckna och avbilda föremålet, så ock, då avsikten är att förstöra föremålet eller att överlåta det åt annan, inlösa det samma till Ålands museum.

3 kap. Om fartygsfynd

20 §. (1974/66) Om fartygsfynd stadgas i landskapslagen (1974:65) om fredning av skeppsvrak.

Se N 23, Landskapslag (1974:65) om fredning av skeppsvrak.

4 kap. Särskilda stadganden

21 §. Skall i 10 § 1 eller 2 mom., 16 § 2 mom. eller 18 § 1 mom. avsedd åtgärd företagas, skall tidpunkten därför i god tid bevisligen under känd postadress eller på annat sätt meddelas markens eller byggnadsverkets ägare samt, om egendomen icke är i ägarens besittning, även dess innehavare.

22 §. Upphävd (1999/55).

23 §. (1999/55) I 11 § 1 mom. avsedd ansökan samt i 13 § 1 mom., 14 §, 16 § 2 mom. och 19 § nämnda anmälningar skall behandlas utan dröjsmål.

24 §. (1999/55) En anmälan som enligt 13 § 1 mom., 14 § eller 16 § 1 mom. skall göras till [landskapsstyrelsen] kan även göras till polismyndigheten. Likaså kan ett föremål som enligt 16 § 1 mom. skall lämnas till [landskapsstyrelsen] även lämnas till polismyndigheten. Polismyndigheten skall genast vidarebefordra anmälningar och föremål till [landskapsstyrelsen].

25 §. (1999/55) Den som utan tillstånd företar en i 1 § 2 mom. nämnd åtgärd eller som överträder en med stöd av 8 § 1 mom. utfördad föreskrift eller en i 14 §, 16 § 2 mom. eller 19 § intagen bestämmelse eller som från landskapet bortför i 16 § 1 mom. avsett föremål

skall dömas till böter om inte strängare straff skall utdömas med stöd av annan lag.

Den som underlåter att lämna i 16 § 1 mom. avsett föremål till behörig myndighet eller som underlåter att göra föreskriven anmälan har förverkat sin rätt till ersättning samt till fyndet och skall dömas till böter om inte strängare straff skall utdömas med stöd av annan lag. Detsamma gäller den som gömmer, överlåter, förvärvar, ändrar, skadar eller från landskapet bortför föremål som avses ovan och som enligt bestämmelserna i denna lag skall tillställas [landskapsstyrelsen].

25a §. (1999/55) Ett beslut som [landskapsstyrelsen] fattat med stöd av denna lag kan avseende lagligheten överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen.

26 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

27 §. Denna lag träder i kraft så snart förordningen den 4 september 1936 om den förvaltning, som avser fredande och bevarande av forntida minnesmärken på Åland upphävs.

Genom lagen upphävs förordningen den 2 april 1883 angående forntida minnesmärkens fredande och bevarande, med undantag av förordningens 8 §.

N 23 Landskapslag (1974:65) om fredning av skeppsvrak

1 §. I havet eller i vattendrag anträffat vrak av fartyg eller annan farkost, som kan antagas vara minst 100 år gammalt är fredat. Fredningen gäller även del av sådant vrak.

Föremål, vilka anträffas i fredade vrak eller uppenbart härstammar från sådant, tillfaller utan lösen landskapet.

Såvitt av denna lag ej annat följer, skall om vrak i tillämpliga delar gälla vad i landskapslagen (1965:9) om fornminnen är stadgat om fast fornlämning. Lika så skall om i 2 mom. avsedda föremål gälla vad i sagda lag är stadgat om lösa fornföremål.

Se N 22, Landskapslag (1965:9) om fornminnen.

2 §. Dykning med användande av dykar- och grodmansutrustning eller annan därmed jämförbar utrustning, som omfattar behållare för dykarens försörjning med syrgas eller luft, får i landskapet Åland ske endast med [landskapsstyrelsens] tillstånd och med iakttagande av stadgandena i denna lag eller i stöd av densamma utfärdade föreskrifter.

3 §. [Landskapsstyrelsen] kan vid behov meddela särskilda föreskrifter för bevarande av fredat vrak. Sådana föreskrifter kan innefatta förbud mot dykning inom ett tillräckligt stort vattenområde kring vraket.

Angående i 1 mom. nämnt beslut gäller vad därom är stadgat i 8 § landskapslagen om fornminnen.

4 §. I 2 § avsett tillstånd kan under i denna lag stadgade förutsättningar meddelas enskild person eller grupp av personer (grupptillstånd). Grupptillstånd kan gälla i ansökan nämnda personer, vilka är medlemmar i registrerad förening, vars verksamhet omfattar sportdykning.

5 §. Av enskild person som kan erhålla tillstånd fordras att han uppnått myndig ålder och äger tillräcklig förtrogenhet med dykning, samt, om ansökan avser undersökning av fartygsvrak, att han äger kännedom om landskapslagen om fornminnen och övrig lagstiftning rörande skeppsfynd.

Förutsättning för beviljande av grupptillstånd är att den person, som i ansökan uppges vara ansvarig för gruppens dykningsverksamhet i landskapet, uppfyller i 1 mom. nämnda fordringar samt att i ansökan nämnda medlemmar fyllt 16 år.

6 §. I ansökan om tillstånd skall uppges det vattenområde där dykningen kommer att bedrivas, samt dykningens syftemål. Såvida dykningen avser verksamhet för vilkens utövande enligt vad därom är särskilt stadgat kräves vattenägarens tillstånd, skall sådant tillstånd bifogas ansökan. Avser dykningen undersökning av skeppsvrak och är ägaren till vraket känd, skall även dennes tillstånd bifogas.

7 §. I tillståndsbeslut skall upptagas de villkor [landskapsstyrelsen] finner nödigt föreskriva.

I grupptillstånd skall dessutom föreskrivas att av [landskapsstyrelsen] godkänd ansvarig ledare bör vara närvarande vid i tillståndet avsedd verksamhet som utövas av gruppens medlemmar.

Önskar tillståndshavare ändring av de villkor som upptagits i tillståndet, skall särskild ansökan därom ingivas till [landskapsstyrelsen].

8 §. Tillstånd beviljas för viss tid, dock för högst tre år i sänder. Om beviljande av tillstånd för undersökning av fartygsvrak skall meddelas till museiverket.

Beviljat tillstånd kan återkallas, ifall tillståndshavaren icke uppfyller i denna lag stadgade fordringar eller åsamkar vatten- eller markägare skada eller men eller bryter mot stadgandena i denna lag eller annan lagstiftning. Återkallandet kan begränsas till enskild medlem av i 4 § avsedd grupp.

9 §. Tillståndshavare skall, efter det tillståndets giltighetstid utgått eller, ifall tillståndet gäller längre tid än ett år, årligen över sin dykningsverksamhet avge en särskild rapport till [landskapsstyrelsen] som uppgjorts enligt ett av [landskapsstyrelsen] fastställt formulär. För grupp skall rapporten avges av ansvarig ledare.

10 §. Påträffas okänt vrak av fartyg eller annan farkost, som kan antagas vara minst 100 år gammalt, eller del av sådant vrak eller föremål, som sannolikt har samma ålder eller uppenbart härstammar från sådant vrak, får dylikt fartygsfynd icke rubbas. Om fyndet skall utan dröjsmål anmälas till [landskapsstyrelsens] museibyrå.

Angående anmälan om övriga skeppsfynd gäller vad därom är särskilt stadgat i rikets förordning innefattande vissa bestämmelser om strandning och skeppsfynd (FFS 173/1939).

11 §. Den som utövar i denna lag avsedd verksamhet utan tillstånd eller i strid med i tillståndet meddelade

N 24 LL (1988:56) om skydd ... värdefull bebyggelse

villkor eller underlåter att avlämna i 9 § avsedd rapport, straffas med böter om icke i annan lag strängare straff för brottet är stadgat. Egendom som används vid enligt denna lag straffbar verksamhet kan dömas förbruten enligt 2 kap. 16 § strafflagen.

12 §. Stadgandena i denna lag gäller icke dykning med användande av dykarutrustning som utförs

1) i samband med planering eller byggande av hamnanläggning, bro, kanal eller annat byggnadsprojekt i vatten;

2) i anslutning till forskningsverksamhet, som bedrivs eller stöds av landskapet eller staten;

3) vid räddning av nödställda och bärgning av drunknade eller i samband med besiktning och reparation av fartyg eller efter anmälan till polismyndighet vid eftersökning av borttappade föremål; samt

4) i samband med av polismyndighet verkställd undersökning.

13 §. Närmare bestämmelser angående tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

N 24 Landskapslag (1988:56) om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. För att bevara det åländska kulturarvet kan byggnad, byggnadsgrupp och bebyggda områden som har väsentligt kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde förklaras skyddade i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Skydd som avses i denna lag kan även gälla del av byggnad samt bro, brunn eller annan dylik konstruktion liksom även område kring byggnad. Till byggnad hänförs fast inredning.

Med byggnad avses i denna lag vad som enligt 1 och 2 mom. kan vara föremål för skydd.

2 §. På område med stads- eller byggnadsplan samt på område för vilket byggnadsförbud är gällande på grund av att stads- eller byggnadsplan uppgörs eller ändras, tillämpas denna lag endast när skydd inte är möjligt med stöd av byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland, i denna lag benämnd byggnadslagen, eller när ett fortsatt bevarande av i denna lag avsedd byggnad inte i tillräcklig grad kan säkerställas med stöd av bestämmelserna i byggnadslagen eller när andra synnerliga skäl föreligger.

3 §. Denna lag gäller inte landskapet tillhörig byggnad.

Angående skydd av byggnad som är fast fornlämning och av kyrklig byggnad gäller vad därom är särskilt stadgat.

4 §. Målningar, inskrifter och utsmyckningar av kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värde i eller på byggnad får inte rappas över, målas om eller på annat sätt förstöras och byggnaden får inte rivras eller ändras innan [Landskapsstyrelsen] har underrättats om saken och beretts tillfälle att avbilda eller på annat sätt dokumentera dem.

2 kap. Beslut om skydd och skyddets innehåll

5 §. Ärende som gäller skydd av byggnad avgörs av [Landskapsstyrelsen].

[Landskapsstyrelsen] skall uppta skyddsärende till prövning på framställning av byggnadens ägare, den kommun inom vilken byggnaden är belägen eller förening eller stiftelse som verkar för bevarande av kulturella traditioner. [Landskapsstyrelsen] kan även på eget initiativ uppta skyddsärende till prövning.

Framställning skall göras skriftligen och skall innehålla beskrivning av byggnaden, uppgifter om vilken fastighet byggnaden är belägen på och om vem som äger byggnaden. Framställning skall vara utförligt motiverad.

[Landskapsstyrelsen] skall behandla ärende rörande skydd av byggnad i brådskande ordning.

6 §. Efter att ärende angående skydd av byggnad anhängiggjorts skall [Landskapsstyrelsen], såvitt fråga kan vara om i denna lag avsedd byggnad, utfärda förbud mot att vidta åtgärder som kan äventyra byggnadens kulturhistoriska värde. Förbudet skall utfärdas för viss tid, högst sex månader. Om synnerliga skäl föreligger kan [Landskapsstyrelsen] förlänga förbudets giltighetstid med högst sex månader.

I 1 mom. avsett interimistiskt åtgärdsförbud gäller från den dag då ägaren av byggnaden erhöll del av beslutet. Beslutet gäller oavsett besvär, om inte besvärsmyndigheten annat beslutar.

7 §. [Landskapsstyrelsen] skall innan den fattar beslut om skydd bereda byggnadens ägare och, om byggnaden innehas av annan än ägaren, dess innehavare tillfälle att bli hörd. [Landskapsstyrelsen] skall även höra den kommun inom vilken byggnaden är belägen.

Vad i 1 mom. sägs gäller inte interimistiskt åtgärdsförbud.

8 §. I beslut om skydd av byggnad skall skyddsföreskrifter meddelas. Har inte annat bestämts träder skyddsföreskrifterna omedelbart i kraft till den del de gäller förbud mot att vidta åtgärder som kan äventyra byggnadens kulturhistoriska värde.

I skyddsföreskrifterna skall anges till vilka delar byggnaden inte får ändras samt i vilka hänseenden och på vilket sätt byggnadens ägare har att sörja för vården av byggnaden. I föreskrifterna får ägaren till byggnaden inte påföras större skyldigheter än vad som är nödvändigt för att bibehålla byggnadens kulturhistoriska eller arkitektoniska värde.

Skyddsföreskrifterna kan om så erfordras innehålla bestämmelser om att kringliggande område skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förändras.

Skyddsföreskrifterna skall såvitt möjligt utformas i samförstånd med byggnadens och närliggande byggnads eller områdes ägare och innehavare.

9 §. [Landskapsstyrelsen] kan om ändrade förhållanden det påkallar ändra skyddsföreskrifterna.

[Landskapsstyrelsen] skall upphäva skyddet, om skyddet inte längre är ändamålsenligt eller om synnerliga skäl därtill är för handen.

10 §. [Landskapsstyrelsen] skall på ansökan meddela tillstånd till att byggnad med avvikelse från meddelade skyddsföreskrifter får ändras eller flyttas om åtgärden prövas vara nödvändig för att byggnaden skall kunna nyttjas på ett ändamålsenligt sätt eller om det av annan särskild orsak är påkallat. Sådant tillstånd får dock inte medges om byggnadens kulturhistoriska värde genom åtgärden väsentligt minskas. Om ansökan inte godkänns och om det planerade arbetet kan utföras på annat lämpligt sätt, skall [landskapsstyrelsen] ge sökanden erforderliga anvisningar härom.

11 §. Om skyddsföreskrift medför att byggnad inte kan användas på sedvanligt sätt eller på ett sådant sätt som medför skäligen nytta eller att ägaren åläggs att vidta särskilda åtgärder för att bevara det kulturhistoriska eller arkitektoniska värdet, har ägaren rätt att få full ersättning av landskapet. Ersättning erläggs dock inte till kommun.

I 1 mom. avsedd rätt tillkommer även innehavare av nyttjanderätt eller annan särskild rätt till byggnad.

Ersättning erläggs inte för olägenhet eller skada som är ringa och inte heller för kostnader som föranleds av underhållsskyldighet enligt byggnadslagen eller landskapslagen (1977:41) om naturvård eller av sedvanligt underhåll av byggnaden.

12 §. [Landskapsstyrelsen] skall försöka nå överenskommelse om ersättningsbeloppet med den som är berättigad till ersättning. Uppnås inte överenskommelse skall [landskapsstyrelsen] utan särskild ansökan fastställa ersättningens storlek. Härvid skall i fråga om konstaterande av ersättningsskyldighet samt om bestämmande av ersättning och ersättningens belopp, förutom vad som är föreskrivet i denna lag, även beaktas vad som är bestämt i landskapslagen (1979:62) om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter. På sålunda fastställt ersättningsbelopp utgår årlig ränta om 16 procent, räknat från den dag då skyddsföreskrifterna meddelades.

Har förhållandena ändrats kan frågan om ersättning prövas på nytt enligt 11 §. Ersättningsskyldighet vid ändrade förhållanden gäller dock inte förluster eller kostnader som skall ersättas enligt tidigare beslut som vunnit laga kraft.

13 §. [Landskapsstyrelsen] skall, då allmänt behov det kräver, inlösa eller bevilja kommun tillstånd att inlösa i denna lag avsedd byggnad jämte erforderligt markområde, oberoende av huruvida beslut om skydd av byggnaden fattats eller inte.

[Landskapsstyrelsen] skall på ansökan av byggnadens ägare inlösa byggnad som förklarats skyddad om ägaren till följd av meddelade skyddsföreskrifter inte kan använda byggnaden på ett sätt som medför skäligen nytta.

14 §. Vad i detta kapitel är stadgat angående beslut om skydd skall i tillämpliga delar iakttas även då skyddsbeslut ändras eller upphävs.

3 kap. Särskilda bestämmelser

15 §. Tillsynen över efterlevnaden av denna lag utövas av [landskapsstyrelsen] och kommunernas byggnadsnämnder.

16 §. Har någon i strid med denna lag eller med stöd av densamma utfärdade förbud eller föreskrifter ändrat, flyttat eller rivit byggnad, kan [landskapsstyrelsen] ålägga vederbörande att inom viss tid vidta erforderliga åtgärder för att återställa byggnaden i ursprungligt skick. Vad här sägs gäller även då ägaren har försummat byggnadens underhåll.

Iakttas inte i 1 mom. avsett åläggande har [landskapsstyrelsen] rätt att låta utföra arbetet på den försumliges bekostnad. Kostnaderna för arbetet erläggs i förskott ur landskapets medel och kan helt eller delvis indrivnas till landskapet i den ordning som är stadgad i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningssväg (FFS 367/1961).

17 §. [Landskapsstyrelsen] kan på egen bekostnad med ägarens medgivande låta utföra nödvändiga underhållsarbeten i byggnad som förklarats skyddad med stöd av denna lag.

18 §. [Landskapsstyrelsen] äger tillträde till byggnad vars skyddande är anhängigt samt har rätt att göra de inspektioner och undersökningar som är erforderliga för efterlevnaden av denna lag.

Ägare till byggnad och, om annan än ägaren innehar byggnaden, innehavaren skall underrättas minst 14 dagar innan i 1 mom. nämnda åtgärder vidtas.

19 §. [Landskapsstyrelsen] kan bevilja ägare till byggnad, som förklarats skyddad, bidrag för underhåll och förbättring av byggnaden och dess omgivning.

Ägare till kulturhistoriskt eller arkitektoniskt värdefull byggnad kan beviljas bidrag även om byggnaden inte har förklarats skyddad med stöd av denna lag. Bidragstagare skall härvid förbinda sig att bevara byggnaden på det sätt [landskapsstyrelsen] föreskriver.

Som villkor för att erhålla bidrag kan uppställas att allmänheten skall äga tillträde till området eller byggnaden eller del därav. Har byggnaden förklarats skyddad skall villkoren överensstämma med skyddsföreskrifterna.

20 §. När ärende angående skydd av byggnad anhängiggjorts hos [landskapsstyrelsen], när beslut om skydd har vunnit laga kraft och när skydd har upphört genom laga kraft vunnit beslut, skall [landskapsstyrelsen] anmäla därom till vederbörande domare. Domaren skall införa anteckning om anmälan i teckningsregistret. I anmälan skall anges på vilken fastighet byggnaden är belägen.

21 §. Har byggnad som förklarats skyddad skadats eller förstörts skall ägaren ofördröjligen underrätta [landskapsstyrelsen].

Har i 1 mom. avsedd byggnad förstörts skall [landskapsstyrelsen] utan dröjsmål underrätta i 20 § nämnd domare.

N 25 LL (1986:58) om skydd ... värdefulla föremål

22 §. Ändring i [landskapsstyrelsens] beslut enligt denna lag kan sökas hos högsta förvaltningsdomstolen såvitt gäller beslutets laglighet. Beträffande ändamålsenligheten av sådant beslut får ändring inte sökas.

23 §. Den som bryter mot bestämmelse i denna lag eller mot föreskrift som har utfärdats med stöd därav, skall för överträdelse av bestämmelserna om byggnadsskydd dömas till böter, om han inte med stöd av annan lag skall dömas till strängare straff.

24 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Ikraftträdandebestämmelser (1988/56):

Denna lag träder i kraft den 1 september 1988.

Genom lagen upphävs landskapslagen (1983:40) den 25 juli 1983 om tillämpning i landskapet Åland av lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader.

Ärende rörande skydd av byggnad som anhängigjorts före lagens ikraftträdande behandlas enligt bestämmelserna i denna lag.

Beslut med stöd av tidigare gällande lag som rör byggnadsskydd förblir gällande efter det denna lag trätt i kraft. Önskar ägaren av den skyddade byggnaden att bestämmelserna i denna lag skall tillämpas på skyddet av byggnaden, skall han anhålla därom hos [landskapsstyrelsen].

N 25 Landskapslag (1986:58) om skydd för kulturhistoriskt värdefulla föremål

1 §. I denna lag finns bestämmelser om utförelse av vissa kulturhistoriskt värdefulla föremål (kulturföremål).

Lagen har till ändamål att genom begränsning av utförelsen av kulturföremål från landskapet skydda det åländska kulturarvet. I 1a § finns dessutom bestämmelser som har till ändamål att skydda det nationella finländska kulturarvet. (1993/13)

3 och 4 mom. upphävda (1993/13).

1a §. (1993/13) Vad i denna lag sägs om utförelse av kulturföremål till utlandet skall tillämpas även på föremål som avses i 2 § lagen om begränsning av utförelsen av kulturföremål (FFS 445/1978) och med stöd därav utfärdade bestämmelser. Är föremålet av utländskt ursprung, skall bestämmelserna i denna lag dock tillämpas endast om föremålet under de senaste 70 åren funnits minst 50 år i landet.

Med avvikelse från bestämmelserna i 4 § får tillstånd inte beviljas för utförelse av föremål som avses i 1 mom., om det är viktigt från konstnärlig, vetenskaplig, historisk eller kulturhistorisk synpunkt att föremålet blir kvar i landet.

Utän hinder av vad i denna lag sägs behöver tillstånd inte sökas för utförelse av föremål som avses i 1 mom., om i 4 § lagen om begränsning av utförelsen av kulturföremål nämnt tillstånd beviljats för utförelse av föremålet.

1b §. (1995/26) Utan hinder av vad i denna lag sägs krävs inte tillstånd för utförelse av kulturföremål om behörig domstol beslutat om återlämnande av kulturföremål som olagligt förts bort den 1 januari 1995 eller senare från ett land som ingår i det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

2 §. Med kulturföremål avses i denna lag:

1) över 50 år gamla konstverk samt konstindustri- och konsthantverksprodukter;

2) andra över 50 år gamla föremål av allmänt kulturhistoriskt värde såsom byggnader, till byggnader hörande föremål, byggnadsmateriel, lös och fast inredning, hushållsartiklar, arbetsredskap och -maskiner, vägnings- och mättningsredskap, anordningar för angivande av tid, nautiska föremål, musikinstrument, dräkter och andra textilier, toalettöremål, pipor och snusdosor, fångstredskap, vapen och tillbehör till vapen, fortskaffnings- och transportmedel, leksaker och spel, prydnadsföremål, smycken, miniatyrmodeller, föremål med anknytning till viss trosföreställning, sigill, handlingar och manuskript, fotografier, negativ och fotografiutrustning, film- och ljudupptagningar, trycksaker, kartor och ritningar; samt

3) värdefulla föremål och manuskript oberoende av ålder, om de har anknytning till den åländska historien eller bemärkta personer.

Vad i denna lag sägs om kulturföremål gäller även del av i 1 mom. nämnda föremål.

3 §. Den som har för avsikt att föra ut kulturföremål skall ha tillstånd till utförelsen av [landskapsstyrelsen]. Kulturföremål får dock utföras utan tillstånd om föremålet förs ut av offentlig institution eller institution, som erhåller bidrag av landskapet eller kommun, och föremålet skall föras tillbaka till landskapet eller är tillfälligt inlånat till landskapet.

Tillstånd skall beviljas om

1) föremålet är framställt utanför landskapet och inte under de senaste 70 åren funnits minst 50 år på Åland;

2) föremålets ägare flyttar från landskapet och föremålet ingår i hans personliga bohag;

3) föremålet härrör från ett i landskapet beläget bo och genom arv eller avvittring har tillfallit person som är bosatt utanför landskapet; eller

4) (1993/13) [landskapsstyrelsen] inte finner särskilda skäl att enligt 4 § vägra tillstånd.

4 §. Tillstånd till utförelse beviljas inte om det är viktigt från konstnärlig, vetenskaplig, historisk eller kulturhistorisk synpunkt att föremålet blir kvar i landskapet. Dock får även i sådant fall tillstånd beviljas om särskilda skäl föreligger.

5 §. Beslut om tillstånd till utförelse är gällande under ett år räknat från den tidpunkt när det fattades om inte annan giltighetstid bestäms.

6 §. Tillstånd till utförelse skall sökas skriftligen. Till ansökan skall fogas av [landskapsstyrelsen] föreskrivna handlingar.

När fråga är om utförelse av föremål som tillsammans bildar en samling eller annan helhet skall tillstånd sökas för hela gruppen av föremål.

7 §. I samband med handläggningen av ärende rörande beviljande av tillstånd till utförelse av kulturföremål har [landskapsstyrelsen] rätt att granska, kopiera och fotografera föremålet, om inte den som önskar utföra föremålet åsamkas oskäligt dröjsmål härav.

8 §. (1993/13) Polismyndigheten övervakar utförelsen av kulturföremål och i fråga om utförelsen till utlandet övervakar även tullmyndigheten. Om polis- och tullmyndighetens rätt att använda tvångsmedel för att övervaka utförelsen av kulturföremål stadgas i rikslagsstiftning. Polis- och tullmyndigheten kan fordra företeende av bevis om tillstånd till utförelse eller utredning över att fråga är om föremål för vilket inte krävs tillstånd.

9 §. Ändring i [landskapsstyrelsens] beslut om avslag på ansökan om tillstånd till utförelse får, såvitt gäller beslutets laglighet, sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen med iakttagande av vad i [lagen om ändringsökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950)] är föreskrivet.

10 §. Den som i strid med denna lag utför eller försöker utföra kulturföremål för vilket krävs tillstånd till utförelse skall för olovlig utförelse av kulturföremål eller för försök därtill dömas till böter. Om förverkandepåföljder stadgas i 46 kap. 8-13 §§ strafflagen. (1993/13)

2 mom. upphävt (1993/13).

11 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. Person som flyttat från landskapet före denna lags ikraftträdande har rätt att utan hinder av bestämmelserna i denna lag inom ett år från lagens ikraftträdande utföra det personliga bohag han har i landskapet vid den tidpunkt då lagen träder i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelse (1993/13):

Denna lag träder i kraft den 1 april 1993. Person, som flyttat från landskapet till riket före denna lags ikraftträdande, har rätt att utan hinder av bestämmelserna i denna lag inom ett år från lagens ikraftträdande föra ut det personliga bohag han har i landskapet vid den tidpunkt då lagen träder i kraft.

N 26 Landskapslag (1997:82) om allmänna bibliotek

1 §. De allmänna bibliotekens ändamål

De allmänna bibliotekens ändamål är att tillgodose allmänhetens behov av kunskap, bildning och förströelse, främja intresset för litteratur och konst samt stödja utbildning och självständiga studier. De allmänna biblioteken skall även ge bistånd vid inhämtande av information samt verka för att databaserad information görs tillgänglig för allmänheten. I syfte att uppfylla detta ändamål skall de allmänna biblioteken ställa böcker och andra medier till allmänt förfogande samt ge handledning när det gäller att använda bibliotek.

2 §. Upprätthållande av allmänna bibliotek

Varje kommun skall, ensam eller i samarbete med annan kommun, upprätthålla ett allmänt bibliotek med skyldighet att låna ut böcker och andra medier till kommuninvånarna.

3 §. Bibliotekstjänster i vårdinrättningar

Sjukhus och andra vårdinrättningar, som upprätthålls av landskapet, en kommun eller ett kommunalförbund och som har vårdtagare vilka inte utan svårigheter kan besöka de kommunala biblioteken, skall tillhandahålla sina vårdtagare bibliotekstjänster. Dessa tjänster skall på begäran av vårdinrättningen tillhandahållas av de kommunala biblioteken.

För de merkostnader som ett kommunalt bibliotek orsakas till följd av att bibliotekstjänsterna tillhandahålls utanför kommunens bibliotek, kan ersättning begäras av den vårdinrättning som erhåller tjänsterna. Grunderna för ersättningarna fastställs av kommunfullmäktige.

4 §. Avgiftsfri biblioteksservice

För användning och utlåning av bibliotekets egna samlingar får avgift inte uppbäras.

5 §. Bibliotekens förvaltning

Det ankommer på [landskapsstyrelsen] att skapa förutsättningar för upprätthållandet av allmänna bibliotek i landskapet.

De uppgifter som ankommer på kommunerna enligt bestämmelserna i denna lag skall handhas av en biblioteksnämnd om inte kommunfullmäktige beslutar att annan nämnd skall handha uppgifterna.

6 §. Centralbibliotek för de allmänna biblioteken

För att komplettera, stödja och samordna verksamheten vid de allmänna biblioteken och vid bibliotek som upprätthålls av landskapet skall det finnas ett centralbibliotek vars verksamhetsområde är hela landskapet. [Landskapsstyrelsen] förordnar med kommunens samtycke ett allmänt bibliotek till centralbibliotek och kan med kommunens medgivande anförtro centralbiblioteket särskilda uppgifter.

Närmare bestämmelser om centralbiblioteket utfärdas genom landskapsförordning.

7 §. Personal

Om behörighetskrav för bibliotekspersonal stadgas i landskapsförordning.

8 §. Landskapsandel

Kommunerna erhåller landskapsandel för bibliotekens driftskostnader och anläggningsprojekt enligt landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

Se D 8, Landskapslag (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

9 §. Ändringsökande

I beslut som kommunalt förvaltningsorgan fattat med stöd av denna lag får ändring sökas i enlighet med vad som stadgas i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland.

Se D 9, Kommunallag (1997:73).

N 27 Biblioteksförordning (1997:83)

10 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1998.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1962:8) den 12 april 1962 om allmänna bibliotek och biblioteksförordningen (1964:4) för landskapet Åland av den 20 februari 1964.

N 27 Biblioteksförordning (1997:83) för landskapet Åland

1 §. *Allmänt*

I denna landskapsförordning finns bestämmelser om centralbibliotekets uppgifter samt om behörighetskraven för de allmänna bibliotekens personal.

2 §. *Centralbibliotekets uppgifter*

Centralbibliotekets uppgifter är att:

1) samordna biblioteksverksamheten vid de allmänna och de av landskapet upprätthållna vetenskapliga biblioteken samt fungera som informationscentral genom att

a) upprätthålla en databas över litteratur och övrig media vid biblioteken,

b) utveckla arbetsmetoder samt anskaffa och utveckla hjälpmedel för biblioteksverksamheten i landskapet, samt

c) utgöra en central för fjärrlåneverksamheten;

2) i samarbete med [landskapsstyrelsen] anordna fortbildning för de allmänna bibliotekens personal,

3) anskaffa och upprätthålla en så fullständig samling som möjligt av litteratur och övrig media som berör landskapet, samt

4) fungera som bibliotek för högskoleundervisningen i landskapet.

3 §. (2003/87) *Behörighetskrav*

Behörighetskrav för en tjänst som *bibliotekarie*, som gäller arbetsuppgifter för centralbiblioteket, är vid universitet eller därmed jämförbar högskola, som är erkänd av nationell utbildningsmyndighet, avlagd examen som motsvarar minst fyra års heltidsstudier i vilken ingår eller utöver vilken har slutförts minst 35 studieveckors ämnesstudier inom området biblioteks- och informationsförvaltning vid universitet eller högskola.

Behörighetskrav för en tjänst som *bibliotekarie* vid allmänt bibliotek är högskoleexamen i vilken ingår eller utöver vilken har slutförts minst 20 studieveckors ämnesstudier inom området biblioteks- och informationsförvaltning vid universitet eller högskola.

Behörighetskrav för en tjänst som *bibliotekssekreterare* är examen på gymnasialstadienivå i vilken ingår minst 15 studieveckors grundstudier eller utöver vilken har slutförts minst 15 studieveckors fristående grundstudier inom området biblioteks- och informationsförvaltning vid universitet eller högskola.

Behörighetskrav för en tjänst som *biblioteksassistent* är sådan skicklighet och förmåga som behövs för att tjänsten skall kunna skötas.

Även den som inte uppfyller behörighetsvillkoren enligt 1-3 mom., till den del det gäller ett visst antal studieveckor ämnes- eller grundstudier i biblioteks-

eller informationsförvaltning, kan vara behörig om motsvarande kunskaper har förvärvats på annat sätt.

Med studievecka avses studier som normalt omfattar en studieinsats på 40 arbetstimmar för att uppnå målen för studierna.

4 §. *Övergångsbestämmelse*

Den som när denna förordning träder i kraft innehar kompetens för bibliotekarietjänst vid allmänt bibliotek enligt de bestämmelser som då gäller skall fortfarande anses kompetent för sådan tjänst.

Ikraftträdelsebestämmelse (2003/87):

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2004.

Den som när denna förordning träder i kraft är behörig för tjänst vid allmänt bibliotek enligt de bestämmelser som då gäller skall fortfarande anses behörig för sådan tjänst.

N 28 Arkivlag (2004:13) för landskapet Åland

1 kap. *Lagens tillämpningsområde*

1 §. I landskapet Åland handhas förvaltningen av offentliga arkiv av Ålands [landskapsstyrelse] med i 2 § nämnda undantag. Lagen gäller följande arkivbildare:

1) [landskapsstyrelsen] samt [landskapsstyrelsen] underlydande enheter, verk, affärsverk, inrättningar och myndigheter,

2) Ålands penningautomatförening,

3) kommunala myndigheter och organ,

4) andra samfund, organ och personer när de utför ett offentligt uppdrag enligt landskapslag till den del det som följd av uppdraget uppkommer handlingar som avses i landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

På Ålands lagting och Ålands delegation i Nordiska rådet tillämpas dock endast 4 och 5 §§ samt 6 § 1 och 2 mom. i denna lag.

Se C 25, Landskapslag (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet.

2 §. På den evangelisk-lutherska kyrkans arkiv i landskapet tillämpas vad som stadgas i kyrkolagen.

På statliga myndigheter verksamma i landskapet Åland tillämpas arkivlagen (FFS 831/1994), dock så att dessa myndigheter får föra bort sina arkivalier från landskapet endast efter samråd med [landskapsstyrelsen].

Se Af 303 FL II.

2 kap. *Landskapsarkivet*

3 §. [Landskapsstyrelsen] har det högsta överinseendet över arkivväsendet inom landskapet. För att leda och övervaka arkivväsendet i landskapet och för att säkerställa att handlingar som hör till vårt åländska kulturarv bevaras och är tillgängliga för att främja forskning samt styra och utveckla arkivfunktionen upprätthåller [landskapsstyrelsen] ett landskapsarkiv. I landskapsarkivet mottas, förvaras och ordnas arkivalier samt hålls sådana tillgängliga för myndigheter, forskare och andra.

3 kap. Arkivfunktionen och organiseringen av den

4 §. Ett arkiv omfattar de handlingar som inkommit till arkivbildaren på grund av dess uppgifter eller som tillkommit genom dess verksamhet.

Med handling avses i denna lag en framställning i skrift eller bild eller en på elektronisk väg eller på annat sätt åstadkommen framställning som kan läsas, avlyssnas eller annars uppfattas med tekniska hjälpmedel.

5 §. Varje arkivbildare skall ha en arkivfunktion. Arkivfunktionen har till uppgift att säkerställa att handlingar hålls tillgängliga och bevaras, att sköta den informationstjänst som hänför sig till dem, att bestämma handlingars förvaringsvärde och att gallra ut onödigt material.

Arkivfunktionens krav skall beaktas i arkivbildarens informations- och dokumentförvaltning.

6 §. Arkivbildaren ansvarar för planeringen av arkivfunktionen samt för dess praktiska skötsel.

Varje arkivbildare har en arkivplan vilken skall underställas [landskapsstyrelsen] för fastställelse. Av arkivplanen skall framgå åtminstone

1) förvaringstiderna för handlingar som inkommer och uppstår till följd av skötseln av arkivbildarens verksamhet,

2) förvaringssätten för ovan nämnda handlingar,

3) vilka handlingar och uppgifter i handlingar som skall bevaras varaktigt,

4) vilka arkivutrymmen som används för handlingar som skall förvaras varaktigt,

5) vilka material och metoder som används för framställning av handlingar och för lagring av information och

6) vilka handlingar som kan utgällas ur arkivet.

[Landskapsstyrelsen] kan vid behov genom en landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om punkterna 1-6 i 2 mom.

Innan [landskapsstyrelsen] fattar beslut om fastställande av en arkivplan skall ett utlåtande inbegäras från riksarkivet till den del beslutet rör utgällning av handlingar.

Arkivfunktionen skall skötas så att den stöder arkivbildaren i dess uppgifter samt tillgodoser enskilda personers och sammanslutningars rätt att få ut uppgifter ur offentliga handlingar och att enskilda personers och sammanslutningars rättsskydd samt datasekretess har beaktats på behörigt sätt och att tillgången på handlingar som ansluter sig till enskilda personers och sammanslutningars rättsskydd säkerställs och att handlingarna betjänar forskningen.

7 §. Arkivfunktionen i kommunerna skall organiseras av kommunstyrelsen. Dessa utser den tjänsteinnehavare eller funktionär som leder kommunens arkivfunktion och arkivbildning och svarar för de handlingar som skall förvaras varaktigt.

Vad som i 1 mom. stadgas om kommunerna gäller också kommunalförbund och andra motsvarande samarbetsformer.

8 §. [Landskapsstyrelsen] har rätt att utan hinder av sekretesstadgandena få uppgifter om arkivbildarnas

arkivfunktion och inspektera de i 1 § 1 mom. nämnda arkivbildarnas arkivfunktion.

4 kap. Framställning, förvaring och användning av handlingar

9 §. Framställningen av handlingar och lagringen av information som skall bevaras varaktigt eller för viss tid framöver skall ske med användning av material och metoder som är arkivbeständiga. Handlingar som skall förvaras varaktigt skall förvaras i sådana arkivutrymmen som är skyddade mot förstörelse, skada och obehörig användning. Förvaringsutrymmena för arkiv skall vara säkra mot brand, fukt, stöld och annan åverkan.

10 §. Handlingar som inte skall förvaras varaktigt skall efter den förvaringstid som fastställts för dem gallras ut så att datasekretessen är tryggad.

11 §. Handlingar som hör till i 1 § 1 mom. nämnda arkivbildare och som skall förvaras varaktigt skall överföras till landskapsarkivet vid den tidpunkt och med iakttagande av det förfarande [landskapsstyrelsen] beslutar. Den överlättande arkivbildaren svarar för förvaringen av handlingarna före överföringen, för att handlingarna ställs i sådant skick att de kan överföras och för de kostnader som föranleds av överföringen till landskapsarkivet.

I landskapsarkivet kan på basis av ett särskilt avtal även tas emot sådana handlingar från andra arkivbildare som skall förvaras varaktigt. Om det inte avtalas eller stadgas särskilt om överlättna handlingars offentlighet iaktas 12 § 2 mom.

5 kap. Privata arkiv

12 §. Ett privat arkiv eller handlingar som hör till det kan med stöd av ett avtal som ingås med arkivets ägare övertas och förvaras eller vårdas i landskapsarkivet.

I fråga om sådana privata brev och andra handlingars offentlighet som hör till ett privat arkiv som avses i 1 mom. skall iaktas vad som med överlättaren överenskommit om offentligheten. Om offentligheten gäller dessutom i tillämpliga delar landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet.

13 §. [Landskapsstyrelsen] kan föra register över privata arkiv och därtill hörande handlingar som är av betydelse för landskapets kulturarv eller för åländsk forskning.

6 kap. Ikraftträdande

14 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005. Genom denna lag upphävs, såvitt gäller giltigheten i landskapet Åland, arkivlagen den 20 februari 1981 (FFS 184/1981). Arkivbildare kan dock fatta beslut om och [landskapsstyrelsen] kan fastställa i 6 § avsedda arkivplaner innan denna lag träder i kraft.

N 29 LL (1985:29) om stöd ... litterär verksamhet

N 29 Landskapslag (1985:29) om stöd för litterär verksamhet

1 §. För främjande av den åländska litteraturen skall varje år anslås ett belopp motsvarande tio procent av det belopp som under det föregående kalenderåret använts för att anskaffa litteratur till de allmänna bibliotek som upprätthålls av kommunerna.

Det i 1 mom. nämnda beloppet utdelar [landskapsstyrelsen] som stipendier och understöd åt författare och översättare.

2 §. Stipendier kan beviljas författare och översättare av skönlitteratur och facklitteratur vilkas böcker tillhandahålls avgiftsfritt i allmänna bibliotek. Stipendier kan även tilldelas annan utövare av skapande litterär verksamhet, vars verk tillhandahålls i allmänt bibliotek eller på annat sätt är tillgängligt för allmänheten.

Stipendier beviljas inte författare och översättare av vetenskapliga undersökningar, läroböcker eller annan därmed jämförbar litteratur.

Om [landskapsstyrelsen] inte annorlunda beslutar utdelas stipendier utan ansökan.

3 §. Flerårigt stipendium kan efter ansökan beviljas i landskapet bosatt författare och översättare för verksamhet som är särskilt omfattande och av stort litterärt intresse.

4 §. Understöd kan utdelas åt äldre författare och översättare som lever under knappa förhållanden samt åt författare och översättare, vilka på grund av sjukdom eller arbetsförmåga råkat i ekonomiska svårigheter.

Inkraftträdandebestämmelse (1985/29):

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1962:9) den 12 april 1962 om vissa stipendier och understöd åt författare och översättare.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1985.

N 30 Landskapslag (1993:75) om medborgarinstitut

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Med medborgarinstitut avses i denna lag institut, vars uppgift är att erbjuda vuxna medborgare möjligheter till allmänbildande utbildning och en meningsfull sysselsättning på fritiden i så nära anslutning till hemorten som möjligt. Ett medborgarinstitut kan också erbjuda annan utbildning, om så stadgas i förordning.

2 §. Med [landskapsstyrelsens] tillstånd kan en kommun eller ett kommunalförbund vara huvudman för ett medborgarinstitut. Ett villkor för tillstånd är att medborgarinstitutet fyller ett utbildningsbehov och att syftet med institutet är att det inte skall ge ekonomisk vinst.

Om ändringar i tillstånd att hålla medborgarinstitut beslutar [landskapsstyrelsen].

Inträffar varaktiga förändringar i utbildningsbehovet eller iakttar institutet inte de bestämmelser som gäller för institutet kan [landskapsstyrelsen] efter att ha hört huvudmannen återkalla tillståndet.

2 kap. Förvaltning

3 §. Om ett medborgarinstituts förvaltning gäller vad som stadgas i [kommunallagen (1980:5) för landskapet Åland] eller bestäms med stöd av den, om inte denna lag stadgar annorlunda.

Om en kommun är huvudman för ett medborgarinstitut kan även andra kommuner genom avtal ges inflytande i institutets verksamhet och förvaltning.

4 §. För förvaltningen av ett medborgarinstitut kan huvudmannen tillsätta en direktion eller nämnd. Om direktionens och nämndens uppgifter och organisation stadgas vid behov genom förordning och bestäms i en instruktion.

3 kap. Personal och undervisning

5 §. Vid ett medborgarinstitut skall det finnas en rektor samt erforderligt antal lärare. Vid behov kan även annan personal anställas.

6 §. Kompetenskrav för tjänst vid ett medborgarinstitut stadgas genom förordning.

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl bevilja undantag från stadgade kompetenskrav.

7 §. Medborgarinstitutets arbetsår börjar den 1 augusti och avslutas den 31 juli. Arbetsperiodens minimilängd per läsår skall vara 33 arbetsveckor.

4 kap. Finansiering

8 §. Huvudmannen för ett medborgarinstitut beviljas landskapsandel för institutets driftskostnader och anläggningsprojekt enligt landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

Om en kommun är huvudman för ett medborgarinstitut och även andra kommuner utnyttjar dess tjänster, är de övriga kommunerna skyldiga att betala den andel av medborgarinstitutets driftskostnader som hänför sig till kommunen på det sätt som stadgas i landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, om inte kommunerna har avtalat om någon annan fördelninggrund av kostnaderna.

9 §. [Landskapsstyrelsen] fastställer det antal undervisningstimmar som läggs till grund för beräkningen av ett medborgarinstituts landskapsandelar.

10 §. För försök som syftar till att utveckla verksamheten enligt denna lag kan inom ramen för i landskapsbudgeten upptagna anslag huvudmannen enligt [landskapsstyrelsens] prövning beviljas särskilt landskapsunderstöd.

5 kap. Särskilda bestämmelser

11 §. Ett medborgarinstitut kan med [landskapsstyrelsens] tillstånd i samband med försöksverksamhet av-

vika från denna lag och en med stöd av lagen given förordning på det sätt som stadgas genom förordning.

12 §. I beslut som med stöd av denna lag fattats av direktionen eller annat kommunalt förvaltningsorgan får besvär anföras i enlighet med vad därom i kommunallagen för landskapet Åland är stadgat.

I beslut som med stöd av denna lag fattats av [landskapsstyrelsen] och som inte gäller landskapsandel får besvär anföras i enlighet med vad som stadgas i 25 § självstyrelselagen samt i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/1950).

13 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan utfärdas genom landskapsförordning.

6 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

14 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1963:33) den 4 juli 1963 om landskapsunderstöd till medborgar- och arbetarinstitut jämte ändringar.

När denna lag träder i kraft blir de medborgar- och arbetarinstitut som grundats före ikraftträdandet sådana medborgarinstitut som avses i denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

N 31 Landskapsförordning (1994:82) om medborgarinstitut

1 §. Grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad fortbildning

Ett medborgarinstitut kan ordna grundläggande yrkesutbildning i huvudsak för vuxna samt yrkesinriktad fortbildning på det sätt som [landskapsstyrelsen] bestämmer.

2 §. Ansökan om huvudmannaskap

En ansökan om tillstånd att vara huvudman för ett medborgarinstitut skall innehålla uppgifter om institutets ägare, namn, verksamhetsområde, placeringsort, personal och lokaler. Till ansökan skall även fogas en utredning över det beräknade antalet studerande och antalet undervisningstimmar per år samt de beräknade årliga driftskostnaderna.

3 §. Kompetenskrav

Kompetenskrav för tjänsten som rektor eller biträdande rektor, om sådan utsetts, är högre högskoleexamen. Dessutom skall innehavaren av nämnda tjänster uppfylla kompetenskravet för lärare vid medborgarinstitutet samt inneha goda insikter i skolförvaltning.

Kompetenskrav för lärare är för tjänsten lämplig högskoleexamen eller examen på institutsnivå. För tjänsten som lärare krävs även att innehavaren har slutfört sådana pedagogiska studier inom lärarutbildningen som omfattar minst 35 studieveckor eller att innehavaren uppfyller de behörighetsvillkor som gäller för klasslärare i grundskolan.

Kompetenskrav som timlärare är sådan erfarenhet och skicklighet som uppgiften kräver.

4 §. Försöksprogram

Ett medborgarinstitut som har för avsikt att inleda en försöksverksamhet som avses i 11 § landskapslagen (1993:75) om medborgarinstitut skall uppgöra ett försöksprogram som skall fastställas av [landskapsstyrelsen].

5 §. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

Denna förordning träder omedelbart i kraft.

Kompetent för tjänst eller befattning vid medborgarinstitut är fortfarande den som när denna förordning träder i kraft är kompetent för ifrågavarande tjänst eller befattning.

N 32 Landskapslag (1965:31) om landskapsbidrag för studiecirkelverksamheten

1 §. Studiecirkelverksamhetens ändamål är att främja unga och vuxna medborgares utveckling genom att erbjuda dem möjligheter till planmässiga studier och uppfostrande användning av fritiden. Detta bör ske enligt pedagogiska principer utan partiagitation.

För stödjande och främjande av studiecirkelverksamheten beviljas landskapsbidrag såsom nedan stadgas.

2 §. Studiecirkelverksamhet, för vilken landskapsbidrag beviljas, står under [landskapsstyrelsens] uppsikt.

3 §. Med studiecirkel avses i denna lag på frivilligt medlemskap baserad arbetsgrupp, vars verksamhet avser att tillfredsställa dess medlemmars kunskapsbehov enligt en på förhand uppgjord och vederbörligen fastställd studieplan.

För att erhålla landskapsbidrag bör studiecirkel mellan den 1 september och den 31 därpåföljande maj anordna minst 8 studiemöten med sammanlagt minst 24 timmars arbetstid och bestå av minst 5 medlemmar, som fyllt femton år. Har antalet medlemmar under ovannämnda arbetsperiod varaktigt nedgått till mindre än sagda minimiantal, är cirkeln icke berättigad till landskapsbidrag.

4 §. Studiecirkel erhåller landskapsbidrag för de av studieplanen betingade godtagbara utgifter, vilka förordas av anskaffning och hyrande av böcker samt studie- och åskådningsmaterial, kostnader för korrespondenskurser, som [landskapsstyrelsen] godkänt, hyror och andra utgifter för disposition av lokaliteterna samt avlönande av studievägledare, likväl högst till det belopp, som för motsvarande statsbidrag årligen fastställts i riket.

Landskapsbidrag erlägges, sedan studiecirkels verksamhetsberättelse och redovisning efter arbetsperiodens utgång inkommit till [landskapsstyrelsen]. Under första hälften av arbetsperioden må i förskott enligt [landskapsstyrelsens] prövning erläggas högst en tredjedel av det fastställda maximibeloppet för varje cirkel.

5 §. Studiecirkel må ansluta sig till en studiecentral, bildad såsom en registrerad förening eller stiftelse.

Har studiecentral av [landskapsstyrelsen] fastställt reglemente och prövar [landskapsstyrelsen] dess

N 33 LL (1983:39) om kulturell verksamhet

verksamhet vara av sådan art och omfattning, att den är till väsentlig nytta för studiecirkelverksamheten i landskapet, må [landskapsstyrelsen] bevilja studiecentralen landskapsbidrag. Studiecentral i riket må beviljas landskapsbidrag för sådan verksamhet, som omfattar studiecirkel i landskapet.

6 §. (1979/10) Finner [landskapsstyrelsen] studiecentralens verksamhet enligt 5 § 2 mom. berättigad till landskapsbidrag, skall bidrag erläggas för utbildning och avlönande av studieledare, för utgifter för kursverksamhet, för resor vilka företages av dem som erhåller utbildning och för deras inkvartering, för anordnande av offentliga populärvetenskapliga föreläsningar samt för sådana för studiecirkelarna gemensamma kostnader, för vilka enligt 4 § landskapsbidrag kan beviljas.

7 §. Av [landskapsstyrelsen] förordnad inspektör äger rätt att granska i landskapet verksam studiecentral och studiecirkels originala räkenskaper jämte verifikat och övriga handlingar, som beröra verksamheten.

Studiecentral är skyldig att tillställa [landskapsstyrelsen] de utredningar och utlåtanden, som denna inbegär.

8 §. Närmare föreskrifter angående verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas av [landskapsstyrelsen].

N 33 Landskapslag (1983:39) om kulturell verksamhet

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. (1996/54) För att främja och stöda den kulturella verksamheten i landskapet verkar dels [landskapsstyrelsen] och dess underlydande myndighet Ålands kulturdelegation, dels kommunerna.

2 kap. Ålands kulturdelegation (1996/54)

2 §. (1996/54) Bestämmelser om Ålands kulturdelegation finns i landskapslagen (1996:53) om Ålands kulturdelegation.

3 kap. Kommunala kulturnämnder

3 §. För främjande och stödandet av den kulturella verksamheten skall i varje kommun finnas en kulturnämnd.

Om det på grund av kommunens ringa invånarantal eller av annan orsak bör anses motiverat, får kommunfullmäktige besluta att annan nämnd skall handha på kulturnämnden ankommande uppgifter. Vad i denna lag eller med stöd därav är föreskrivet om kulturnämnd gäller för nämnd som övertagit kulturnämnds uppgifter.

4 §. Kulturnämnden består av minst tre medlemmar. Varje medlem skall ha en personlig ersättare. Olika slag av kulturella intressen skall om möjligt vara företrädda i nämnden.

5 §. Kulturnämnden har till uppgift:

1) att följa den kulturella verksamhet som bedrivs i kommunen, ta initiativ och göra framställningar beträffande verksamheten samt avge yttranden;

2) att skapa kulturella kontakter och främja kulturellt samarbete;

3) att vid behov uppgöra förslag till en plan för den kulturella verksamhet som möjligen förutsätts i kommunplan;

4) att sörja för den information samt understöda det forsknings- och utredningsarbete som rör den kulturella verksamheten;

5) att uppgöra förslag till anskaffande och utrustning av de utrymmen som erfordras för den kulturella verksamheten, med särskilt beaktande av möjligheterna till mångsidig användning av dem;

6) att stöda organisation som visar kulturell aktivitet;

7) att besluta om fördelningen av de anslag som i kommunens budget har reserverats för att stöda organisationer som bedriver kulturell verksamhet i kommunen samt att stöda annan lokal kulturell verksamhet;

8) att anordna kulturevenemang; och

9) att utföra de uppgifter som ålagts nämnden i dess instruktion.

6 §. Kommun kan för det kulturella arbetet anställa en eller flera personer. Anställningen kan innehas som huvudsyssla, bisyssla eller i lämplig kombination med annan tjänst. Tjänsten kan vara gemensam för flera kommuner.

4 kap. Landskapsandelar som beviljas kommunerna

7 §. (1993/94) Kommunerna beviljas landskapsandel för kulturverksamhet enligt landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

8 §. (1993/94) Kompetensvillkor är:

1) för kultursekreterare, för tjänsten lämplig examen på högskole- eller institutnivå samt god kännedom om kulturell verksamhet,

2) för kulturinstruktör, för tjänsten lämplig examen på högskole- eller institutnivå eller genom praktisk kulturell verksamhet förvärvad kompetens samt

3) för konstinstruktör, lämplig examen eller på annat sätt förvärvad kompetens på konstens område.

9-10 §§. Upphävda (1993/94).

5 kap. Landskapsunderstöd (1993/94)

11 §. (1993/94) Kommun och registrerad förening kan enligt [landskapsstyrelsen] prövning beviljas landskapsunderstöd för anläggningsprojekt som avser lokaler för kulturverksamhet.

Landskapsunderstöd skall sökas hos [landskapsstyrelsen] senast vid den tidpunkt som [landskapsstyrelsen] fastställer. Till ansökan skall fogas av [landskapsstyrelsen] föreskriven utredning.

När landskapsunderstöd enligt 1 mom. beviljas för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som stadgas i 24-27, 32-34 och 37 §§ landskapslagen om planering av och landskaps-

andel för undervisnings- och kulturverksamheten. Med avvikelse från 25 § i nämnda lag fastställer [landskapsstyrelsen] till vilket belopp landskapsunderstöd högst kan beviljas.

12 §. Registrerad förening eller stiftelse som bedriver kulturell verksamhet kan beviljas understöd. Om inte annat följer av landskapslagen (1996:53) om Ålands kulturdelegation eller [landskapsstyrelsen] beslutat annorlunda skall en sådan ansökan om understöd prövas av delegationen. I fråga om övriga stödtagare stadgas närmare i landskapslagen om Ålands kulturdelegation. (1996/54)

Ansökan om understöd skall tillställas [landskapsstyrelsen] vid tidpunkt som [landskapsstyrelsen] bestämmer. Till ansökan skall fogas verksamhetsberättelse med bokslut för föregående verksamhetsår och verksamhetsplan samt budgetförslag för det kommande verksamhetsåret.

[Landskapsstyrelsen] kan återkräva beviljat understöd som inte använts på avsett sätt.

13 §. Innan understöd beviljas kan [landskapsstyrelsen] till registrerad förening som föregående år erhållit understöd, erlagga förskott på understödet till högst det belopp som föreningen föregående år har erhållit i understöd.

6 kap. Särskilda bestämmelser

14 §. Upphävd (1993/94).

15 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan vid behov utfärdas genom landskapsförordning.

För de i 7 § 1 mom. 1 punkten avsedda avlöningskostnaderna utgår landskapsandel första gången för år 1983.

N 34 Landskapslag (1989:31) angående landskapsgaranti för kulturella utställningar

1 §. I enlighet med denna lag kan landskapsgaranti beviljas för ersättning av skador som uppstått på utställningsföremål under konstutställningar, historiska och andra kulturella utställningar.

2 §. Landskapsgaranti som beviljats med stöd av denna lag ersätter skada endast till den del ersättning inte utgår på grund av försäkring eller annan säkerhet.

3 §. Landskapsgaranti kan endast avse sådana utställningar som anordnas av offentligt samfund, allmännyttiga samfund eller stiftelser.

4 §. [Landskapsstyrelsen] beslutar på ansökan av arrangör om landskapsgaranti skall beviljas. [Landskapsstyrelsen] beslutar också för vilken tid garantin skall gälla samt ställer sådana villkor som kan anses behövliga. Landskapsgarantin kan begränsas att avse endast del av samling eller av utställningslokal.

Landskapsgaranti beviljas högst till ett belopp som motsvarar föremålets försäkringsvärde. Den totala garantiansvarigheten för beviljade landskapsgarantier

får samtidigt uppgå till högst 1.685.000 euro. (2002/24)

5 §. Landskapsgaranti kan användas för att ersätta kostnader för reparation av föremål och andra direkta kostnader till följd av sakskada. Dessutom kan ersättning utgå för värdeminskning eller för värdet av föremål som förstörts eller förlorats.

Har skada föranletts av att villkor som [landskapsstyrelsen] ställt i enlighet med 4 § 1 mom. inte iakttagits, betalas ersättning endast om det prövas oskäligt att förvägra ersättning eller om [landskapsstyrelsen] av andra särskilda skäl beslutar att ersättning skall betalas.

[Landskapsstyrelsen] betalar på ansökan ut ersättning till arrangören.

6 §. Har medel utbetalats med stöd av denna lag kan [landskapsstyrelsen] utöva regressrätt mot skadeansvarig från den dag [landskapsstyrelsen] beslutar att skada skall ersättas med landskapsgaranti.

[Landskapsstyrelsen] kan besluta att helt eller delvis avstå från regressrätten, om skadan inte förorsakats uppsåtligen och om det med beaktande av skadevällarens ekonomiska förhållanden eller andra omständigheter bör anses oskäligt att regressrätten utövas.

7 §. Denna lag träder i kraft den 1 maj 1989.

N 35 Landskapslag (1987:86) om ungdomsarbete

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. I denna lag finns bestämmelser om hur ungdomsarbetet och ungdomsverksamheten i landskapet skall främjas och stödas.

2 §. Ungdomsverksamheten i landskapet ordnas av ungdomsorganisationer och organisationer med ungdomsverksamhet. [Landskapsstyrelsen] och kommunerna skall verka för att skapa allmänna förutsättningar för den ungdomsverksamhet som organisationerna bedriver.

2 kap. Kommunala ungdomsnämnder och tjänstemän

3 §. I kommun skall finnas en ungdomsnämnd för att handha i denna lag avsedda uppgifter. Om det på grund av kommunens ringa invånarantal eller av annan orsak bör anses motiverat, kan kommunfullmäktige dock besluta att uppgifterna skall handhas av annan nämnd eller kommunstyrelsen.

4 §. Ungdomsnämnd består av minst tre medlemmar som skall ha personliga ersättare. Medlemmarna bör vara aktiva inom ungdomsverksamheten eller ha kännedom om ungdomspolitik.

5 §. Ungdomsnämnden skall:

1) följa den ungdomsverksamhet och ungdomspolitik som bedrivs i kommunen, ta initiativ och göra framställningar samt avge yttranden i sådana angelägenheter;

N 35 LL (1987:86) om ungdomsarbete

2) skapa förutsättningar för utveckling av den lokala ungdomsverksamheten, stöda ungdomsföreningarna och annan verksamhet som de unga själva ordnar;

3) upprätthålla kontakt med myndigheter, hem, ungdomsföreningar och andra samfund;

4) sörja för utbildning och information som främjar ungdomsarbetet;

5) främja ungdomarnas intresse för internationellt samarbete;

6) framställa förslag till anskaffning, byggande och utrustning av lokaler och områden som behövs för ungdomsverksamheten samt följa och styra användningen av dessa;

7) besluta om fördelningen av de anslag som har anvisats för understöd till lokala ungdomsföreningar, för organisationer som bedriver ungdomsverksamhet och för verksamhet som de unga själva ordnar; samt

8) utföra övriga uppgifter som hör till nämndens verksamhetsområde.

6 §. Kommunen kan för handhavande av uppgifter inom ungdomsarbetet anställa en eller flera tjänstemän. Tjänsten kan innehas som huvudsyssla, bisyssla eller vara kombinerad med annan tjänst. Tjänsten kan vara gemensam för flere kommuner. För särskilda projekt kan tillfälliga tjänstemän anställas.

3 kap. Landskapsandelar som beviljas kommunerna

7 §. (1993/93) Kommunerna beviljas landskapsandel för driftskostnaderna för ungdomsarbetet enligt landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

8 §. Kompetensvillkor är:

1) för ungdomsdirektör, för tjänsten lämplig högskoleexamen och god förtrogenhet med ungdomsarbete,

2) för ungdomssekreterare, för tjänsten lämplig examen på högskole- eller institutnivå,

3) för ungdomsledare, för tjänsten lämplig examen på högskole- eller institutnivå eller annan för uppgiften lämplig utbildning samt

4) för övriga tjänster som är tillfälliga, för uppgiften lämplig utbildning och erfarenhet. (1993/93)

[Landskapsstyrelsen] kan av särskilda skäl bevilja dispens från i 1 mom. nämnda kompetenskrav.

9-10 §§. Upphävda (1993/93).

4 kap. Årliga understöd till landskapsomfattande organisationer

11 §. Landskapsomfattande ungdomsorganisationer och organisationer som bedriver ungdomsverksamhet kan beviljas årliga understöd för sin ungdomsverksamhet.

De i 1 mom. och i 6 kap. nämnda understöden skall sökas hos [landskapsstyrelsen] senast vid den tidpunkt som [landskapsstyrelsen] fastställer. Till ansökan skall fogas verksamhetsberättelse med bokslut för föregående räkenskapsår samt vid behov annan av [landskapsstyrelsen] föreskriven utredning. (1993/93)

12 §. Med årligt understöd kan täckas högst 85 procent av mottagarens godtagbara kostnader enligt bokslutet för respektive år.

[Landskapsstyrelsen] ger närmare anvisningar om de utgifter som utgör godtagbara kostnader vid beviljande av i 11 § avsett understöd.

13 §. Innan understöd beviljas kan [landskapsstyrelsen] till organisation som föregående år erhållit understöd, erlagga förskott på understödet till högst 90 procent av det tidigare erhållna beloppet.

För bestämmande av understödets storlek skall redogörelse för räkenskaperna beträffande användningen av i 1 mom. avsett förskott på understöd samt annan i 11 § avsedd utredning inlämnas till [landskapsstyrelsen] senast vid den av [landskapsstyrelsen] fastställda tidpunkten. (1993/93)

5 kap. Landskapsunderstöd för anläggningsprojekt (1993/93)

14 §. (1993/93) Kommuner, kommunalförbund och sammanslutningar i vilka bestämmanderätten innehas av kommuner eller kommunalförbund kan enligt [landskapsstyrelsen] prövning beviljas landskapsunderstöd för anläggningsprojekt som avser lokaler för ungdomsverksamhet.

När landskapsunderstöd enligt 1 mom. beviljas för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som stadgas i 24-27, 32-34 och 37 §§ landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten. Med avvikelse från 25 § i nämnda lag fastställer [landskapsstyrelsen] till vilket belopp landskapsunderstöd högst kan beviljas.

15-19 §§. Upphävda (1993/93).

6 kap. Understöd för landskapsomfattande kursgårdar för ungdom

20 §. Med landskapsomfattande kursgårdar för ungdom avses sådana anläggningar som ägs av kommuner, kommunalförbund och ungdomsorganisationer samt andra samfund, vilka utför ungdomsarbete och som huvudsakligen är avsedda för ungdoms- och lägerskolverksamhet.

[Landskapsstyrelsen] fastställer de grunder enligt vilka de i 1 mom. nämnda anläggningarna godkänns som landskapsomfattande kursgårdar för ungdom.

21 §. (1994/26) [Landskapsstyrelsen] kan, inom ramen för i landskapsbudgeten upptagna anslag, bevilja landskapsunderstöd för anläggningskostnader som uppstår då i 20 § avsedda anläggningar uppförs, anskaffas, förbättras eller utrustas.

22 §. Understöd kan beviljas för kostnader för avlöande av den personal som är anställd vid kursgårdarna samt för andra kostnader som föranleds av att dessa används av ungdomar.

Med understöd för i 1 mom. nämnda utgifter kan täckas högst 75 procent av de godtagbara driftskostnaderna.

23 §. [Landskapsstyrelsen] ger närmare anvisningar om de utgifter som skall anses vara i detta kapitel avsedda godtagbara anläggnings- och driftskostnader.

7 kap. Projektunderstöd

24 §. [Landskapsstyrelsen] kan bevilja projektunderstöd för ungdomsforskning och internationellt ungdomssamarbete samt för andra ändamål som främjar ungdomsverksamheten i landskapet och som inte nämnts i 3-6 kap.

25 §. Ansökan om i 24 § avsett understöd samt utbetalning och redogörelse för användningen av beviljat understöd skall ske vid tidpunkt och på sätt som [landskapsstyrelsen] bestämmer.

8 kap. Särskilda bestämmelser

26 §. (1993/93) På sammanslutning i vilken bestämmanderätten innehas av kommun eller kommunalförbund tillämpas bestämmelserna om kommunalförbund i landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

27 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan vid behov utfärdas genom landskapsförordning.

28 §. Den som då denna lag träder i kraft utför de uppgifter som i 8 § avsedd tjänstemän skall handha, anses utan hinder av de kompetenskrav som är föreskrivna i denna lag kompetent för sysslan och kostnaderna för hans avlöning kan berättiga till landskapsandel.

29 §. Utan hinder av vad som stadgas ovan kan kommun beviljas landskapsunderstöd för ungdomslokaler som uppförts, förbättrats och tagits i bruk år 1977 eller därefter och för vilka ett hyresvärde fastställts med stöd av 6 § landskapslagen om kommunalt ungdomsarbete.

Landskapsunderstöd för hyresvärde utges räknat från ingången av år 1988 enligt 6 § 2 punkten i den i 1 mom. nämnda lagen. Understöd kan betalas till kommun under de 7 år som följer på det år då utrymna togs i bruk.

Understödssystemet tillämpas även i fråga om ungdomslokaler för vilka [landskapsstyrelsen] har godkänt planeringshandlingarna och vilka börjat byggas före utgången av år 1987.

Ikraftträdandebestämmelse (1987/86):

Denna lag träder i kraft den 1 februari 1988.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1973:20) den 27 april 1973 om kommunalt ungdomsarbete.

Utan hinder av vad som stadgas ovan skall landskapsandel till kommunerna för år 1987 beviljas enligt landskapsandelskalan i 9 § denna lag.

N 36 Idrottslag (1983:42) för landskapet Åland

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Med idrottsverksamhet avses i denna lag all idrott och motion som utövas under fritiden.

2 §. Det ankommer i första hand på landskapet och kommunerna att skapa allmänna förutsättningar för idrottsverksamheten. För ordnandet av idrottsverksamheten svarar i huvudsak de i denna lag avsedda idrottsorganisationerna.

3 §. I syfte att lika för alla skapa allmänna förutsättningar för idrott och motion samt erbjuda grundläggande möjligheter till utövande av sådan verksamhet beviljas, i enlighet med vad i denna lag stadgas, av landskapets medel landskapsandel och -understöd samt lån.

4 §. Den allmänna tillsynen över den med landskapets medel understödda idrottsverksamheten ankommer på [landskapsstyrelsen].

2 mom. upphävt (1998/100).

2 kap. Kommunal idrottsförvaltning

5 §. I varje kommun skall finnas en idrottsnämnd. När det på grund av kommunens ringa invånarantal eller av annan orsak bör anses motiverat, kan kommunfullmäktige dock besluta att annan nämnd eller kommunstyrelsen skall handha i denna lag förutsatta uppgifter. Vad i denna lag eller med stöd av den är föreskrivet om idrottsnämnd äger härvid motsvarande tillämpning på det organ som handlägger uppgifterna.

6 §. Idrottsnämnden skall bestå av minst tre medlemmar som skall ha personliga ersättare.

7 §. Idrottsnämnden har till uppgift

1) att hålla sig underrättad om den idrottsverksamhet som bedrivs i kommunen samt ta initiativ och göra framställningar beträffande verksamheten;

2) att besluta om fördelningen av de anslag, som i kommunens budget har reserverats för stödjande av idrottsföreningars verksamhet, om denna uppgift har tilldelats nämnden i dess instruktion;

3) att vid behov uppgöra förslag till en plan för utvecklande och stödjande av idrott och motion i kommunen;

4) att avge utlåtanden och göra utredningar i frågor som hör till nämndens verksamhetsområde; samt

5) att utföra andra till nämndens verksamhetsområde hörande uppgifter.

3 kap. Landskapsandelar som beviljas kommunerna

8 §. (1993/95) Kommunerna beviljas landskapsandel för idrottsverksamheten enligt landskapslagen (1993:72) om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

9-10 §§. Upphävda (1993/95).

N 36 Idrottslag (1983:42)

4 kap. Understöd och lån för idrottsanläggningar

11 §. (1993/95) Kommuner, sammanslutningar eller stiftelser kan enligt [landskapsstyrelsens] prövning beviljas landskapsunderstöd och lån mot låg ränta för anläggningsprojekt som avser idrottsanläggningar med tillhörande fritidsutrymmen. Lån kan beviljas antingen särskilt för sig eller utöver understöd.

Landskapsunderstöd skall sökas hos [landskapsstyrelsen] senast vid den tidpunkt som [landskapsstyrelsen] fastställer. Till ansökan skall fogas av [landskapsstyrelsen] föreskriven utredning.

När landskapsunderstöd enligt 1 mom. beviljas för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som stadgas i 24-27, 32-34 och 37 §§ landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten. Med avvikelse från 25 § i nämnda lag fastställer [landskapsstyrelsen] till vilket belopp landskapsunderstöd högst kan beviljas.

12 §. Förutsättning för erhållande av understöd eller lån är att idrottsanläggningen är ändamålsenlig och anpassad till regionala och lokala planer beträffande idrottsanläggningar samt uppfyller av [landskapsstyrelsen] fastställda villkor.

13-14 §§. Upphävda (1993/95).

15 §. Upphävvd (1998/100).

16 §. [Landskapsstyrelsen] ger vid behov närmare anvisningar om vad som kan anses vara godtagbara anläggningskostnader för idrottsanläggningar samt om i detta kapitel avsedda understöd och lån.

5 kap. Landskapsunderstöd till särskilda idrottsorganisationer och -föreningar

17 §. (1998/100) [Landskapsstyrelsen] kan besluta att landskapsunderstödet till idrottsorganisationer och -föreningar skall fördelas och utbetalas av den registrerade föreningen Ålands idrottsförbund rf, som är en samarbetsorganisation för den åländska idrotts- och motionsrörelsen. [Landskapsstyrelsen] skall samtidigt besluta om allmänna villkor för fördelningen och utbetalningen av understöden.

När idrottsförbundet handlägger ett ärende som består i fördelning eller utbetalning av landskapsunderstöd skall bestämmelserna i 3 kap. landskapslagen (1975:58) om ärendenas handläggning i [landskapsstyrelsen] iaktas i tillämpliga delar. De beslut som idrottsförbundet fattar och som gäller landskapsunderstöd till en idrottsorganisation eller -förening skall delges organisationen eller föreningen genom postens förmedling mot mottagningsbevis eller genom att iaktta ett annat delgivningsförfarande som allmänt tillämpas inom den offentliga förvaltningen för enskild delgivning.

Överförandet av befogenheter till Ålands idrottsförbund rf enligt 1 mom. skall ske genom landskapsförordning.

18 §. 1 mom. upphävt (1998/100).

För ny organisations eller förenings verksamhet beviljas inte understöd utan särskilt skäl innan organisa-

tionen eller föreningen varit verksam under minst ett år.

19 §. I 17 § avsedd organisation eller förening kan årligen beviljas landskapsunderstöd på basen av sin budget.

Vid beviljande av landskapsunderstöd skall särskilt beaktas arten och omfattningen av organisationens eller föreningens verksamhet.

20 §. Upphävvd (1998/100).

21 §. (1998/100) [Landskapsstyrelsen] kan besluta att en organisation eller en förening skall till landskapet återbetala mottaget landskapsunderstöd eller del därav om

a) för mottagandet av landskapsunderstöd eller förskott därav lämnats felaktiga eller vilseledande uppgifter,

b) det i samband med revision eller annars framgår att landskapsunderstöd betalats utan grund eller

c) av [landskapsstyrelsen] beslutade villkor för landskapsunderstöd inte följts.

[Landskapsstyrelsen] kan avseende belopp, som enligt 1 mom. skall återbetalas, besluta att den berörda organisationen eller föreningen dessutom skall betala en årlig ränta enligt 6 procent från ingången av den månad under vilken ett förskott eller ett slutligt landskapsunderstöd utbetalats.

22 §. Vid beviljande av understöd beaktas såsom i 21 § nämnda godtagbara verksamhetsutgifter organisationens eller föreningens utgifter till deras bruttobelopp, med undantag av utgifterna för tävlings- och publikationsverksamhet i fråga om vilka endast en eventuell godtagbar förlust beaktas.

Utgifter på grund av affärsverksamhet eller inkomstens förvärvande är inte i 1 mom. avsedda godtagbara verksamhetsutgifter.

23 §. Innan landskapsunderstöd beviljas kan [landskapsstyrelsen] till organisation eller förening som föregående år erhållit understöd, erlagga förskott på understödet till högst det belopp som organisationen eller föreningen föregående år har erhållit i landskapsunderstöd.

6 kap. Landskapsunderstöd och -andel för avlönande av idrottssekreterare och instruktör

24 §. I 17 § avsedd organisation eller förening kan beviljas landskapsunderstöd för avlönande av idrottssekreterare eller -instruktör som handhar uppgifter inom idrottsväsendet. Härvid skall bestämmelserna i 5 kap. i tillämpliga delar iaktas.

25 §. Upphävvd (1993/95).

26 §. (1993/95) Kompetenskraven för i 24 § avsedd idrottssekreterare eller -instruktör är vid idrottsinstitut avlagd idrottsinstruktörsexamen eller annan lämplig utbildning och god förtrogenhet med idrottsverksamhet.

7 kap. Andra landskapsunderstöd för främjande av idrottsverksamhet

27 §. [Landskapsstyrelsen] kan bevilja understöd för gymnastik- och idrottsvetenskapligt planerings- och forskningsarbete samt för andra ändamål som främjar idrottsverksamheten men vilka inte nämnts i 3-6 kap.

8 kap. Särskilda bestämmelser

28 §. (1998/100) Den som är missnöjd med ett beslut som Ålands idrottsförbund rf fattat i ett ärende som gäller fördelning och utbetalning av landskapsunderstöd får söka ändring i beslutet genom besvär hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvären skall anföras inom 30 dagar från den dag då beslutet delgavs. Till ett beslut som får överklagas skall idrottsförbundet foga en i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996) avsedd besväransvisning.

29 §. (1993/95) På aktiebolag och andra sammanslutningar i vilka kommuner är medlemmar eller delägare och i vilka kommunen eller kommunalförbundet har avgörande inflytande tillämpas bestämmelserna om kommunalförbund i landskapslagen om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten.

30 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag kan vid behov utfärdas genom landskapsförordning.

Ikraftträdandebestämmelse (1983/42):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1984.

Den som då denna lag träder i kraft utför de uppgifter som i 24 och 25 §§ avsedd idrottssekreterare eller -instruktör skall handha, anses utan hinder av de kompetenskrav som i denna lag är föreskrivna även i fortsättningen kompetent för sysslan och de av hans avlöning föranledda kostnaderna kan berättiga till landskapsunderstöd eller landskapsandel.

N 37 Landskapsförordning (1999:3) om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund

1 §. Den registrerade föreningen Ålands idrottsförbund rf skall fördela och utbetala de understöd som enligt idrottslagen (1983:42) för landskapet Åland utgör landskapsunderstödet till idrottsorganisationer och -föreningar.

Se N 36, Idrottslag (1983:42).

2 §. Denna förordning träder i kraft den 1 februari 1999 och tillämpas första gången på fördelningen och utbetalningen av landskapsunderstödet till idrottsorganisationer och -föreningar för år 1999.

N 38 Landskapslag (1996:53) om Ålands kulturdelegation

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Ålands kulturdelegation

Ålands kulturdelegation är en Ålands [landskapsstyrelse] underlydande myndighet som tillsätts av [landskapsstyrelsen] för att stöda, samordna och utveckla åländskt kulturliv.

2 §. Kulturdelegationens verksamhet

Ålands kulturdelegation skall i enlighet med av lagtinget fastställt rambudget och därtill hörande motiveringar för landskapets kultursektor samt i enlighet med [landskapsstyrelsens] kulturpolitiska riktlinjer och särskilda instruktioner fatta beslut i kulturfrågor. De moment i budgeten för landskapet Åland som avser medel för kulturell verksamhet benämns nedan kulturbudget.

Delegationen skall ta initiativ i kulturfrågor och skall härvid på föredragning av vederbörande tjänsteman och i enlighet med [landskapsstyrelsens] instruktioner därom

a) efter förslag av Ålands penningautomatförenings fördelningsråd upprätta förslag till ramar för landskapets kulturbudget,

b) efter förslag av Ålands penningautomatförenings fördelningsråd fördela de i kulturbudgeten upptagna medlen till kulturell verksamhet samt

c) upprätthålla kontakter med kommunernas kulturnämnder och med kulturella organisationer och föreningar samt samarbeta med dem i frågor som gäller främjande och utveckling av kulturlivet.

2 kap. Kulturdelegationens sammansättning

3 §. Kulturdelegationens ordinarie medlemmar

Ålands kulturdelegation tillsätts för den tid under vilken [landskapsstyrelsens] mandatperiod varar. Delegationen skall ha minst fem och högst sju medlemmar, av vilka en skall vara den [landskapsstyrelseledamot] som ansvarar för kulturfrågor. [Landskapsstyrelsen] utser ordföranden för delegationen bland dess medlemmar. Delegationen väljer inom sig en vice ordförande. Till delegationen kan knytas sakkunniga.

Om en medlem av delegationen avlider eller befrias från sitt uppdrag innan tiden för uppdraget är ute skall [landskapsstyrelsen] tillsätta en ny medlem.

4 §. Ersättare för kulturdelegationens ordinarie medlemmar

För Ålands kulturdelegations medlemmar utser [landskapsstyrelsen] ersättare på samma grunder som vid tillsättande av delegationens ordinarie medlemmar. Bestämmelser om delegationens medlemmar gäller i tillämpliga delar även ersättarna.

3 kap. Kulturdelegationens arbetsordning

5 §. Sammankallande

Ålands kulturdelegation sammankallas av ordföranden eller vid förfall för denne av delegationens vice ordförande. Kallelsen bör vara skriftlig och skall

N 38 LL (1996:53) om Ålands kulturdelegation

om möjligt ange de ärenden som skall handläggas vid sammanträdet.

6 §. Beslutförhet

Ålands kulturdelegation är beslutför då ordföranden eller vice ordföranden och minst hälften av medlemmarna är närvarande. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst.

Delegationens beslut skall delges [landskapsstyrelsen]. Delegationens verksamhetsberättelse skall årligen före utgången av mars månad delges [landskapsstyrelsen].

7 §. Budget

Ålands kulturdelegation får varje år för sin verksamhet ett ramanslag ur landskapets budget och kan på anhållan beviljas tilläggsanslag.

8 §. Ersättning

[Landskapsstyrelsen] skall fastställa grunderna för ersättning till Ålands kulturdelegations ordförande, vice ordförande, medlemmar och sakkunniga.

4 kap. Särskilda bestämmelser**9 §. Besvär**

Ett beslut som Ålands kulturdelegation fattat med stöd av denna lag kan avseende lagligheten överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

10 §. Reglemente

Närmare bestämmelser om Ålands kulturdelegations verksamhet kan av [landskapsstyrelsen] utfärdas genom reglemente.

11 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

Åtgärder denna lag förutsätter får vidtas innan den trätt i kraft.

Medlemmarna i kulturrådet, som tillsatts enligt de bestämmelser som gällde före denna lag träder i kraft, kvarstår i sina uppdrag för en tid som motsvarar mandatperioden för den vid lagens ikraftträdande verkan- de [landskapsstyrelsen]. Efter det att denna lag trätt i kraft benämns kulturrådet Ålands kulturdelegation och verkar i tillämpliga delar enligt lagens bestämmelser. De bestämmelser om tillsättande av Ålands kulturdelegation, vilka finns i denna lag, tillämpas första gången efter det att ny [landskapsstyrelse] tillträder efter ikraftträdandet av denna lag.

Internationella fördrag

När Finland sluter ett internationellt avtal (fördrag) som innehåller en bestämmelse vilken står i strid med SjL eller vilken faller inom landskapets behörighet, fördras lagtingets medverkan för att bestämmelsen skall bli gällande på Åland. (Se SjL 59 §). Nedan för-

tecknas gällande internationella avtal som sedan 1.1.1952 bringats i kraft med landstingets/lagtingets medverkan. Avtalstexten ingår i det nummer av Finlands förfatningssamlings fördragsserie som anges i förteckningens sista kolumn.

Bilaterala avtal rörande beskattning

Stat	Avtalets syfte	Bifall	Fördragsserie
Amerikas förenta stater	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	19.12.1990	1/1991
Argentina	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	11.12.1995	84/1996
Australien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	29.11.1985	25/1986
	Ändring av avtalet	25.9.2000	50/2000
Barbados	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst.	15.1.1992	78/1992
Belgien	Undvika dubbelbeskattning och förhindrande av kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	3.11.1978	66/1978
	Ändring av avtalet	15.1.1992	55/1997
Brasilien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt.	17.12.1997	91/1997
Bulgarien	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst.	29.11.1985	10/1986
Canada	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	15.1.1992	80/1992
Egypten ¹	Undvika dubbelbeskattning av inkomst och förhindra kringgående av inkomstskatt. 1) Avtalet slöts ursprungligen med Förenade Arabrepublikerna.	20.11.1965	12/1966
Estland	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	8.12.1993	95/1993
Filippinerna	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	29.1.1981	60/1981
Frankrike	Undvika dubbelbeskattning och kringgående av skatt på arv.	26.3.1959	25/1959
	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet samt kringgående av skatt.	15.3.1971	8/1972
Förenade Arabemiraten	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt.	17.12.1997	89/1997
Grekland	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	29.1.1981	58/1981
Indien	Undvika dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet.	1.10.1984	58/1984
	Ändring av avtalet.	17.12.1999	105/1999
Indonesien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	14.11.1988	3/1989
Irland	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och på realisationsvinst.	8.12.1993	87/1993
Israel	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet samt kringgående av skatt.	25.9.1998	89/1998

Bilaterala avtal rörande beskattning (fortsättning)

Stat	Avtalets syfte	Bifall	Fördragserie
Italien	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet samt kringgående av skatt.	25.5.1973	37/1974
	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	24.1.1983	54/1983
	Skattelättnader för kulturinstitut.	28.4.1972	33/1974
Japan	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst och kringgående av skatt.	20.11.1972	43/1972
	Ändring av artikel 2 och 23.	15.1.1992	110/1991
Jugoslavien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	2.10.1987	59/1987
Kina	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	2.10.1987	61/1987
	Ändring av avtalet.	20.11.1996	37/1998
Korea	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	26.11.1980	75/1981
Lettland	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	8.12.1993	91/1993
Litauen	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	8.12.1993	93/1993
Luxemburg	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	24.1.1983	18/1983
	Ändring av artikel 23.	15.1.1992	59/1992
Makedonien	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst.	24.9.2001	22/2002
Malaysia	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	29.11.1985	15/1986
Malta	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	14.5.1976	69/1976
	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst.	24.9.2001	81/2001
Mexico	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatt på inkomst.	17.12.1997	64/1998
Marocko	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	18.9.1980	8/1980
Nederländerna	Undvika dubbelbeskattning och fastställa stadganden angående ömsesidig administrativ handräckning vid beskattning av avliden persons kvarlätenskap.	1.12.1954	48/1955
	Undvika av skatt och förhindra kringgående av skatt.	17.12.1997	83/1997
Nya Zeeland	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	14.12.1983	48/1984
	Ändring.	2.10.1987	15/1988
Pakistan	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	11.12.1995	14/1996
Polen	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	30.11.1978	26/1979
	Ändring av avtalet.	27.3.1995	12/1995
Rumänien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	30.11.1978	68/1978
	Ändring av avtalet.	8.12.1999	6/2000
Ryssland	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och protokoll om ändring av avtalet.	27.9.2000	109/2002
Schweiz	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på kvarlätenskap.	28.3.1957	9/1957
	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	8.12.1993	89/1993

Bilaterala avtal rörande beskattning (fortsättning)

Stat	Avtalets syfte	Bifall	Fördragsserie
Singapore	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	18.1.1982	48/1982
	Ändring av avtalet.	17.1.2003	114/2002
Slovakien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	8.12.1999	27/2000
Sovjetunionen	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst.	7.12.1987	27/1988
Spanien	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet.	20.3.1968	67/1968
	Ändring av artikel 23.	22.5.1974	14/1974
	Ändring av artikel 19.	21.12.1970	39/1974
	Ändring av vissa artiklar.	15.1.1992	108/1991
Sri Lanka	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	14.12.1983	19/1984
Storbritannien	Förhindra dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet samt kringgående av skatt.	20.11.1969	2/1970
	Ändring av artiklarna 11 och 25.	10.4.1974	31/1974
	Ändring av artiklarna I, 2 p. 1 och II.	29.1.1981	25/1981
	Ändring av vissa artiklar.	15.1.1992	1/1992
	Ändring av vissa artiklar.	4.12.1996	62/1997
Sydafrika	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	11.12.1995	78/1995
Tanzania	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	30.11.1978	70/1978
Thailand	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	20.1.1986	27/1986
Tjeckien	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	11.12.1995	79/1995
Tyskland	Den skattemässiga behandlingen av vägtrafikfordon i internationell trafik.	3.9.1979	4/1980
	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet samt beträffande vissa andra skatter.	26.11.1980	18/1982
Ukraina	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	11.12.1995	81/1995
Ungern	Undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	29.1.1981	51/1981
Uzbekistan	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst.	14.12.1998	9/1999
Zambia	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	18.1.1982	28/1985
Österrike	Undvika dubbelbeskattning av inkomst och förmögenhet.	25.11.1963	5/1964
	Ändring av artiklarna 9, 10 och 24.	2.12.1971	6/1972
	Undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatter beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet.	21.12.2000	17/2001

Bilaterala avtal rörande vägtrafik och sjöfart

Stat	Avtalets syfte	Bifall	Fördragsserie
Belgien	Reglering av internationell landsvägstrafik.	23.12.1968	10/1969
Bulgarien	Reglering av internationella landsvägstransporter.	12.11.1970	59/1970

Bilaterala avtal rörande vägtrafik och sjöfart (fortsättning)

Stat	Avtalets syfte	Bifall	Fördragsserie
Frankrike	Reglering av internationell landsvägstrafik.	18.12.1967	23/1968
Grekland	Reglering av internationell landsvägstrafik.	22.5.1978	15/1979
Irland	Reglering av internationell godstransport på landsväg.	29.3.1982	46/1982
Jordanien	Reglering av internationell person- och godstransport på landsväg.	18.11.1981	14/1983
Jugoslavien	Reglering av internationell landsvägstrafik.	22.5.1978	56/1978
Kina	Sjöfartsavtal.	25.1.1978	21/1978
Luxemburg	Reglering av internationell person- och godstransport på landsväg.	29.3.1982	28/1982
Marocko	Reglering av internationell landsvägstrafik.	18.11.1981	12/1983
Nederländerna	Reglering av internationella landsvägstransporter.	15.3.1971	48/1971
Polen	Reglering av internationella landsvägstransporter.	16.9.1970	18/1979
Rumänien	Reglering av internationell landsvägstrafik.	29.8.1968	55/1968
Ryssland	Reglering av internationell landsvägstrafik.	2.9.1997	55/2001
Schweiz	Reglering av internationella landsvägstransporter.	29.1.1981	37/1981
Sovjetunionen	Reglering av internationell biltrafik.	2.12.1968	19/1969
	Sjöfartsavtal.	20.1.1975	3/1975
Spanien	Reglering av internationell landsvägstrafik.	8.9.1980	65/1980
Storbritannien	Reglering av internationell landsvägstrafik.	19.3.1976	33/1976
Sverige	Reglering av automatspel på passagerarfartyg i reguljär linjetrafik mellan Finlands och Sverige.	31.8.1979	58/1979
	Ändring av avtalet.		44/1997
	Ändring av avtalet.	7.1.2002	93/2001
Syrien	Reglering av internationell person- och godstrafik på väg.	29.3.1982	35/1982
Tjeckoslovakien	Reglering av internationella landsvägstransporter.	12.11.1970	61/1970
Turkiet	Reglering av internationell landsvägstrafik.	11.9.1978	53/1978
Ukraina	Reglering av internationell landsvägstrafik.	22.9.1997	42/2000
Ungern	Reglering av internationell landsvägstrafik.	18.12.1967	26/1968
Västtyskland	Reglering av internationell person- och godstrafik på väg.	29.3.1982	26/1982
Österrike	Reglering av internationell landsvägstrafik.	31.8.1981	71/1981

Bilaterala avtal rörande social trygghet m m

Stat	Avtalets syfte	Bifall	Fördragsserie
Amerikas förenta stater	Överenskommelse om social trygghet.	15.1.1992	85/1992
Australien	Överenskommelse om utgivande av sjukvård till personer vid tillfällig vistelse.	31.5.1993	60/1993
Canada	Överenskommelse om social trygghet.	25.11.1987	5/1988
Estland	Överenskommelse om social trygghet.	22.9.1997	69/1997
Grekland	Överenskommelse om social trygghet.	28.4.1989	30/1991
Israel	Överenskommelse om social trygghet.	1.10.1999	89/1999
Lettland	Överenskommelse om social trygghet.	27.3.2000	34/2000
Litauen	Överenskommelse om social trygghet.	4.4.2001	51/2001
Luxemburg	Överenskommelse om social trygghet.	28.4.1989	25/1991

Bilaterala avtal rörande social trygghet m m (fortsättning)

Stat	Avtalets syfte	Bifall	Fördragserie
Schweiz	Överenskommelse om social trygghet.	19.3.1986	63/1986
Spanien	Överenskommelse om social trygghet.	17.12.1986	37/1987
Storbritannien	Överenskommelse om social trygghet.	28.11.1983	10/1984
Tyskland	Överenskommelse om social trygghet.	18.3.1998	66/1998
Österrike	Överenskommelse om social trygghet.	17.12.1986	31/1987

Konventioner mellan flera länder

Konventionens rubrik	Bifall	Fördragserie
Överenskommelse mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige om person- och godsbefordran på väg.	22.1.1973	39/1972
Överenskommelse mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige om kommunt samarbete över nordiska riksgränser.	4.12.1979	2/1979
Överenskommelse mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige om ändring av samarbetsöverenskommelsen.	16.1.1984	4/1984
Godkännande av vissa bestämmelser i överenskommelsen om ändring av samarbetsöverenskommelsen mellan de nordiska länderna.	10.1.1996	10/1996
Avtalet om den rättsliga ställningen för Nordiska ministerrådets sekretariat och Nordiska rådets presidieseekretariat.	13.1.1988	68/1989
Miljöskyddskonvention mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige.	19.3.1976	75/1976
Avtal mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige om samarbete över territorialgränserna i syfte att vid olycks-händelser hindra eller begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön.	20.1.1992	20/1992
Avtalet mellan de nordiska länderna för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	4.12.1996	25/1997
Ändring.	4.12.1996	94/1997
Avtal med Danmark, Island, Norge och Sverige för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på arv och på gåva.	2.10.1992	82/1992
Nordiska konventionen om social trygghet.	27.9.1993	105/1993
Om godkännande av vissa bestämmelser i den nordiska konventionen om socialt bistånd och sociala tjänster.	22.9.1995	68/1996
Överenskommelse mellan de nordiska länderna om gemensam nordisk arbetsmarknad för klasslärare i grundskolan.	16.1.1984	23/1984
Avtalen mellan de nordiska länderna om gemensam arbetsmarknad för ämneslärare, lärare i praktisk-estetiska ämnen och speciallärare i grundskolan samt för ämneslärare och lärare i praktisk-estetiska ämnen i gymnasiet och yrkesläroanstalterna samt om tillämpningen av avtalen.	13.1.1988	10/1989
Överenskommelse om gemensam nordisk arbetsmarknad.	2.2.1983	39/1983
Överenskommelse om gemensam nordisk arbetsmarknad för viss hälso- och sjukvårdspersonal och veterinär.	20.4.1994	1/1994
Nordiska avtalet om samarbete i fråga om bekämpning av förorening av havet genom olja eller andra skadliga ämnen	3.12.1997	71/1998
Överenskommelse mellan de nordiska länderna om tillträde till högre utbildning.	23.5.1997	23/1997
Den av Internationella arbetsorganisationen antagna konventionen nr 88 om arbetsförmedlingens organisation.	2.10.1989	70/1990
Konventionen nr 158 om uppsägning av anställningsavtal på arbetsgivarens initiativ som antagits vid Internationella arbetskonferensen.	6.4.1992	114/1992
Internationella arbetsorganisationen antagna konventionen om betald ledighet för studier.	15.1.1992	56/1992
Konvention om förhindrande av havsföroreningar genom dumpning av avfall och andra ämnen.	24.5.1978	34/1979
Konvention om internationell handel med hotade arter av den vilda floran och faunan.	19.3.1976	45/1976

Konventioner mellan flera länder (fortsättning)

Konventionens rubrik	Bifall	Fördragsserie
Konventionen om bistånd i händelse av en kärnenergiolycka eller ett radioaktivt nödläge samt om tillämpningen av konventionen.	7.4.1989	82/1990
Konvention rörande Förenta Nationernas privilegier och immunitet för Förenta Nationernas fackorgan samt om privilegier och immunitet även för vissa andra internationella organ.	28.7.1958	24/1958
Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser .	20.11.1969	4/1970
Wienkonventionen om konsulära förbindelser .	14.5.1980	50/1980
Ändring av konventionen angående internationella utställningar .	1.9.1976	53/1980
Konvention om långväga gränsöverskridande luftföreningar .	29.1.1981	15/1983
Överenskommelse om oregelmässig internationell passagerarbefordran med buss (ASOR) .	8.4.1983	66/1983
Godkännande av vissa bestämmelser i den europeiska överenskommelsen om utgivande av sjukvård till personer vid tillfällig vistelse .	20.1.1986	57/1986
Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt i tilläggsprotokollen till konventionen.	27.4.1990	18/1990
Europeiska konventionen om förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning .	3.12.1990	16/1991
Europeiska sociala stadgan och dess tilläggsprotokoll.	21.1.1991	43/1991
Reviderad Europeiska sociala stadgan .	6.6.2002	78/2002, 79/2002
Konventionen om barnets rättigheter .	25.3.1991	59/1991
Europeiska stadgan om lokal självstyrelse .	21.1.1991	65/1991
Konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter.	25.9.1991	35/1992
Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och omhändertagande av riskavfall .	25.9.1991	44/1992
Bestämmelser i protokollet om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt och om tillämpningen av protokollet.	11.4.1994	92/1994
Godkännande av förordningen om ikraftträdande av den reviderade europeiska konventionen om skydd för det arkeologiska arvet .	6.6.1995	26/1995
Godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen och i dess bilageavtal.	2.1.1995	4/1995
Ikraftträdande av 1990 års internationella konvention om beredskap för, insatser vid och samarbete vid förorening genom olja .	18.9.1995	32/1995
Godkännande av vissa bestämmelser i Förenta Nationernas havsrättskonvention och i avtalet om genomförande av del XI i den.	3.6.1996	49/1996
Provisorisk tillämpning av protokollet om Österrikes, Finlands och Sveriges anslutning till avtalet om partnerskap och samarbete mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och Ryssland.	17.12.1997	81/1997
Ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter .	7.1.1998	1/1998
Europaavtalet med Estland.	10.1.1996	13/1998
Europaavtalet med Lettland.	19.1.1996	15/1998
Europaavtalet med Litauen.	19.1.1996	17/1998
Provisorisk tillämpning av protokollet om Österrikes, Finlands och Sveriges anslutning till avtalet om partnerskap och samarbete mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och Ukraina.	17.12.1997	24/1998
Europa-Medelhavsavtalet om upprättade av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Tunisiska republiken, å andra sidan.	20.9.1996	25/1998
Europeiska energistadgefördraget .	23.5.1997	35/1998
Konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå .	19.1.1998	78/1998
Europaavtalet med Slovenien.	20.1.1997	4/1999
Amsterdamfördraget .	1.7.1998	54/1999

Konventioner mellan flera länder (fortsättning)

Konventionens rubrik	Bifall	Fördragsserie
Europeiska överenskommelsen om arbetsförhållanden för fordonsbesättningar vid internationella vägtransporter.	7.12.1998	65/1999
Konventionen om förbud mot och förhindrande av olovlig import mm avseende kulturegendom mm.	26.4.1999	91/1999 93/1999
1992 års konvention om skydd av Östersjöområdets marina miljö.	19.4.2000	2/2000
Ändringar i bilaga 4.	27.9.2000	31/2000
Avtalet om skydd för afro-eurasiska flyttande vattenfåglar.	1.10.1999	9/2000
Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan och Konungariket Marocko, å andra sidan.	22.9.1997	38/2000
Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan och staten Israel å andra sidan.	20.1.1997	40/2000
Avtalet om ekonomisk samverkan, politisk samordning och samarbete mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan och Mexikos förenta stater, å andra sidan.	19.4.2001	64/2000
Överenskommelsen om fastställande av enhetliga tekniska föreskrifter för hjulförsedda fordon och utrustning och delar som kan monteras eller användas på hjulförsedda fordon.	17.9.2001	54/2001
Bestämmelser i protokollet och avtalet om Finlands anslutning till Schengenavtalen om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna och i samarbetsavtalet med Island och Norge om gradvis avskaffande av personkontroller vid de gemensamma gränserna samt med förslag till lagar som hör samman med dem.	25.9.1998	85/2001
Europarådets konvention om utlänningars delaktighet i samhällslivet på lokal nivå.	27.9.2000	26/2001
Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemmar, å ena sidan, och Hashemitiska konungariket Jordanien, å andra sidan.	22.3.1999	35/2002
Ändringar i europeiska överenskommelse som utgör tillägg till konventionen om vägtrafik.	17.9.2001	34/2001
Avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiziska edsförbundet, å andra sidan, om fri rörlighet för personer.	24.9.2001	37/2002
Nicefördraget.	25.1.2002	18/2003, 19/2003

Lagar och avtal som utgjort grund för självstyrelsen

Den första självstyrelselagen

I proposition till riksdagen den 30 januari 1920 föreslog regeringen att Åland skulle erhålla en "mycket vidsträckt självstyrelse". Propositionen har följande korta motivering:

"I anledning av att Regeringsformen förutsätter bildandet av större självförvaltningsområden än kommunerna tillsattes den 19 juli 1919 en särskild kommitté, som fick i uppdrag, bland annat, att uppgöra förslag till självstyrelse för länen. Särskilda skäl synas likväl kräva, att denna fråga ordnas skilt för sig beträffande Åland.

Alltifrån den förhistoriska tiden har Finland varit bebott av tvenne invid varandra bosatta folk, talande olika språk, finska och svenska. Den svenskspråkiga befolkningens i landet antal stiger för närvarande till omkring 340.000. Av dessa äro enligt senaste allmänna befolkningsstatistik 19.613 personer bosatta på Åland, som geografiskt, genom skärgården, hör och även sedan urminnes tider i historiskt, administrativt, judiciellt och kyrkligt avseende hört till Finland, medan antalet av dem, som hava finska till modersmål, därstädes stiger till endast 826.

I Regeringsformen, given den 17 juli 1919, är de till den språkliga minoriteten hörandes rätt att hos domstol eller förvaltande myndighet använda sitt modersmål samt att utfå expedition på detta språk, liksom ock att få sina kulturella och ekonomiska behov till-

godosedda, ja till och med att fullgöra sin värnplikt i truppförband med samma språk som de, fullt tryggad. Icke dess mindre har bland den svenskspråkiga befolkningen på Åland i följd av bedriven agitation yppats oro med avseende å dess framtida öde och strävanden att med främmande krafters bistånd lösgöra sig från Finland, av vars svenskspråkiga befolkning densamma utgör blott en ringa bråkdel.

I anledning av ovananförda omständigheter, ävensom för att utan dröjsmål avlägsna alla även i någon mån berättigade anledningar till missnöje har det befunnits nödigt att, utan att avvakta den allmänna organisationen av självförvaltning av högre grad, uppgöra ett särskilt lagförslag om mycket vidsträckt självstyrelse för Åland. Sålunda skulle ålänningarna tillförsäkras möjlighet att själva ordna sin tillvaro så fritt det överhuvud är möjligt för ett landskap, som icke utgör en egen stat.

Lagförslaget, som med endast några av republikens enhet betingade ändringar är överensstämmande med förenämnda kommittés förslag, ävensom därtill hörande lag angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland, föreläggas härmed Riksdagen i avseende å godkännande så lydande:"

Efter några obetydliga ändringar i lagförslaget antog riksdagen självstyrelselagen och dess verkställighetslag:

Lag om självstyrelse för Åland

Lag om självstyrelse för Åland 6.5.1920 (FFS 124/1920)

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i lantdagsordningen av den 20 juli 1906 föreskriver, stadgas härmed som följer:

I. Allmänna stadganden.

1 §. Landskapet Åland, som omfattar det nuvarande Ålands län, skall tillkomma självstyrelse, såsom i denna lag stadgas.

2 §. Landskapet Ålands befolkning företrädes i ärenden, som höra till dess självstyrelse, av landstinget. Till befolkningen hänföres de, vilka äro mantalsskrivna i någon av landskapets kommuner.

3 §. Landskapsförvaltningen omhänderhaves av en landskapsnämnd, som av landstinget tillsättes. Dess ordförande är lantrådet, som väljes av landstinget.

4 §. Regeringen företrädes i landskapet Åland av landshövdingen, som utnämnes av republikens president. Han omhänderhar ock, jämte statens centrala myndigheter, såsom därom särskilt stadgas, de till republikens allmänna förvaltning hörande åligganden inom landskapet Åland.

II. Lagstiftningen.

5 §. Landstingets medlemmar skola väljas genom omedelbara, proportionella och hemliga val, och skall rösträtten vid dessa val vara allmän och lika för män och kvinnor, vilka fyllt tjuguet år. Närmare bestämmelser angående valen utfärdas genom landskapslag.

6 §. Landstinget sammankommer årligen till lagtima möte. Landshövdingen sammankallar landstinget till urtima möte samt äger, med begivande av republikens president, upplösa landstinget och förordna om verkställande av nya val.

7 §. Landshövdingen eller annan person, som republikens president därtill förordnar, öppnar och avslutar landstinget samt överlämnar till tinget presidentens framställningar och meddelanden.

8 §. Övriga bestämmelser om landstingets organisation och åligganden utfärdas genom landskapslag.

9 §. Republikens lagstiftande organ tillkommer utslutande rätt till lagstiftning i ärenden angående stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av grundlag ävensom rörande angelägenheter, om vilka beslut enligt regeringsformen icke kan fattas annat än med riksdagens samtycke.

Lag samma vare om antagande av allmän lag eller utfärdande av förordning, då ärendet rör:

1) närmare bestämmelser angående medborgares i Finland rätt att vistas i eget land, att här fritt välja boningsort och att färdas från en ort till en annan; den i regeringsformens 8, 9 och 83 §§ förutsatta lagstiftning; yttrande-, församlings- och föreningsfrihetens utövning; förutsättningarna för och verkställande av husrannsakn; undantag från okränkbarheten av brev-, telegraf- och telefonhemligheten; sådana inskränkningar i finska medborgares allmänna rättigheter, som

under krigstid eller uppror samt med avseende å personer i krigstjänst även annars äro nödvändiga; rätt till expropriation av egendom, med undantag av lagstiftning rörande expropriation för landskapet Ålands behov mot full ersättning;

2) flaggan och republikens vapen;

3) republikens förhållande till utländska makter; medborgares i annat land antagande till medborgare i Finland; pass, inflyttning till landet, utlänningars övervakande samt brottslingars utlämnande;

4) försvarsväsendet;

5) skatter och avgifter, vilka skola i republiken allmänligen utgöras, med de i 21 § nämnda undantag;

6) grunderna för undervisningsväsendet;

7) grunderna för kommunal rösträtt;

8) familje-, arvs- och förmynderskapsrätt; handels-, växel- och sjö rätt; annan privaträtt, dock icke lagstiftning om idkande av jordbruk, fiske och andra näringar och yrken, med undantag av grunderna för rätt att idka näring och yrke; alkohollagstiftningen; arbetarförsäkrings- och -skyddslagstiftningen; handelsregister; skiftesväsendet; strafflag; rättegångs- och utsokningsväsendet, verkställighet av domar och straff; lösdrivares behandling; allmän benådning;

9) landets allmänna statistik; mantals- och övriga allmänna befolkningslängder; emigration; det allmänna övervakandet av hälsovården samt bekämpande av epidemier och andra smittosamma sjukdomar;

10) statens ämbetsverk och allmänna inrättningsorganisation och verksamhet; ordningen för anställande i samt kompetensvillkoren för befordran till statstjänst även som statstjänstemännens rättigheter och skyldigheter;

11) sjöfarts-, lots- och fyrväsendet; lufttrafiken; järnvägsväsendet; tullar och tullväsendet samt tullens och handelns enhetliga ordnande; varuutbytetts frihet; penningväsendet samt sedelutgivningsrätten; mått, mål och vikt; post-, telegraf- och telefonväsendet; värden om statsverkets egendom;

12) område, som är reglerat genom internationella fördrag; samt

13) område, vilket härintills icke av lagstiftningen förutsatts.

10 §. Republikens nuvarande lagar och författningar förbliva gällande i landskapet Åland.

Ny lag, som rör andra än de i 9 § omnämnda ärenden, tillämpas, med det undantag, som i 27 § omnämles, i landskapet Åland först sedan den blivit av landstinget antagen.

11 §. Innan förordningar av republikens president eller statsrådet med utövning av den i 28 § regeringsformen dem förbehålla rätt utfärdas för landskapet Åland i andra än de i 9 § av denna lag nämnda ärenden eller i ärenden, vilka föranledas av dem eller som annars förbliva under republikens allmänna förvaltning, skall landskapsnämnden beredas tillfälle att i ärendet avgiva utlåtande.

Lag om självstyrelse för Åland

12 §. Landstinget äger i andra ärenden än dem, som i 9 § angivas, antaga landskapslagar att gälla för landskapet Åland.

Landstingets beslut insändas till regeringen av landshövdingen.

Därest republikens president, efter att hava infor- drat högsta domstolens utlåtande, finner att en av landstinget antagen lag berör de i 9 § omnämnda ärenden, eller anser lagen vara stridande mot republi- kens allmänna intresse, äger han rätt att, inom tre må- nader från det underrättelse om lagens antagande del- givits honom, förordna att sagda lag skall förfalla. Har republikens president redan därförinnan med avseende å en landskapslag tillkännagivit, att han icke kommer att begagna sig av ovanangivna befogenhet, trä- der landskapslagen omedelbart i kraft.

13 §. Landstinget äger rätt att antaga petitionsförslag och motion rörande sådan för landskapet gällande lag, som hänför sig till de i 9 § omnämnda ärenden, att genom regeringens försorg riksdagen föreläggas.

14 §. Landskapsnämnden äger rätt att göra framställ- ningar om utfärdande av administrativa förordningar för landskapet Åland.

III. Förvaltningen.

15 §. Republikens president fattar beslut i ärenden rö- rande landskapet Åland på sätt i 34 § regeringsformen stadgas.

16 §. Landskapsnämndens sammansättning ävensom dess och lantrådets åligganden inom de i denna lag stadgade gränser, så ock de för ledamöter i landskaps- nämnden gällande kompetensvillkor bestämmas ge- nom landskapslag.

17 §. Under republikens allmänna förvaltning kvarstå:

- 1) handhavandet av utrikesärendena;
- 2) justitieförvaltningen;
- 3) förvaltningen av militära angelägenheter;
- 4) förvaltningen i fråga om statens säkerhet;
- 5) statens finansförvaltning;

6) förvaltningen av hälsovårdsärenden, såfram- tenna gäller det allmänna övervakandet av hälsovår- den; så ock bekämpandet av epidemier och andra smittosamma sjukdomar, där sådant icke enligt all- män lag eller förordning ankommer å kommunerna;

7) förvaltningen av statens kommunikationer samt den förvaltning, som hänför sig till övriga kommuni- kationer med avseende å transitotrafiken och samtra- fiken mellan landskapet Åland och fastlandet; samt

8) de administrativa uppgifter, vilka i övrigt förän- ledas av i 9 § nämnda ärenden.

I övriga delar handhaves förvaltningen av självsty- relsemyndigheterna, såvitt den icke enligt lag eller författningar ankommer å republikens president eller statsrådet.

18 §. Genom förordning kunna, med landskapsnäm- ndens begivande, å republikens allmänna förvaltning ankommande uppgifter för viss tid eller tillsvidare tilldelas landskapsförvaltningen, ävensom till land- skapsförvaltningen hörande uppgifter överföras på re- publikens allmänna förvaltning.

IV. Lagskipningen.

19 §. Domsrätten i rättegångsmål och -ärenden utövas av statens domstolar.

20 §. Förvaltningsrättsliga besvärsmål avgöras av landshövdingen.

V. Landskapets hushållning.

21 §. Landskapet Åland har rätt att för sina behov an- vända inkomsterna från mantalspenningar, närings- skatter och nöjesskatter, och äger landstinget besluta om dessa skatter. Likaledes äger landstinget, i anslut- ning till statens allmänna inkomstbeskattning, för landskapets behov påbjuda en tilläggsskatt att utgå enligt enahanda grunder samt påföras och uppbåras i samband med den allmänna inkomstskatten, liksom ock att pålägga tillfällig extra beskattning, ävensom bestämma de avgifter, vilka skola erläggas för land- skapsförvaltningen underlydande myndigheters tjäns- teförrättningar och expeditioner så ock för anlitan- de av landskapets inrättningar.

De i denna paragraf åsyftade beslut träda i kraft ut- an stadfästelse av republikens president, men böra meddelas landshövdingen till kännedom.

22 §. Landshövdingen äger förbjuda verkställighet av beslut, som rör beskattning, om han finner att beslutet:

- 1) försvårar varuutbytet mellan in- och utlandet el- ler mellan landskapet Åland och fastlandet;
- 2) innefattar oskäliga eller för trafiken skadliga av- gifter å anlitan- det av allmänna vägar, farleder eller landskapsförvaltningen underlydande inrättningar; eller
- 3) har till följd att beskattningen uppenbarligen för- fördelar enskilda skattdragande eller olika samhälls- klasser.

Har landshövdingen förbjudit verkställande av be- slut, skall beslutet underställas republikens presidents prövning.

23 §. Nyttjanderätten till statens jordegendom i land- skapet Åland övergår till landskapet, dock icke beträ- fande sådan egendom, som förblir anslagen till bostäl- len å statens tjänstemän, ej heller till den egendom, som nu eller framdeles kommer till användning för statsverkets behov.

Genom Lag 18.12.1926 (FFS 314/1926) fogades till 23 § ett andra moment så lydande:

Genom förordning, utfärdad med landskapsnäm- ndens begivande, kan landskapsförvaltningen tilldelas befogenhet att i kolonisationssyfte upplåta mark un- der äganderätt å sådan del av statens i landskapets vård befintliga jordegendom, som ej blivit till stom- lägenhet undantagen; skolande i fråga om rätt till dy- likt jordförvärv samt löseskillings bestämmande i tillämpliga delar gälla vad som beträffande statens boställen i sådant syfte är föreskrivet, likväl med iakt- tagande av vad om rätt att innehava fastighet i land- skapet Åland är i lag särskilt stadgat. Influten löse- skilling förvaltas av statsverket, men avkastningen därav tillkommer landskapet såsom vederlag för från- gången nyttjanderätt.

Lag om självstyrelse för Åland

24 §. Om upptagande av lån för landskapets gemensamma gagn eller för särskilda dess behov besluter landstinget. För upptagande av obligationslån ävensom lån i utlandet erfordras samtycke av republikens president.

25 §. Kostnaderna för den förvaltning, som enligt 17 § fortfarande handhaves av statens myndigheter, liksom ock de utgifter, vilka härflyta av rättsvärden, bestridas ur statens medel. Övriga utgifter för landskapets behov bestridas av landskapet självt.

26 §. Framgår det, att beskattningen i landskapet Åland för självförvaltningens ordinarie behov är i förhållande till av landskapet åtnjutna förmåner proportionsvis högre än beskattningen i medeltal för motsvarande ändamål annorstädes i republiken, skall bidrag ur statsmedel åt landskapet utgivas.

Bidragets belopp fastställs för en tid av tre budgetår i sänder genom en delegation, bestående av tvenne ledamöter, förordnade av statsrådet, samt tvenne, utsedda av landstinget. Ordförande i delegationen är landshövdingen.

Har landstinget gjort framställning om beviljande av bidrag till extraordinarie utgifter, fattas beslut jämväl härom av den i föregående moment omförmälda delegation.

Delegationens beslut skola för att bliva gällande stadfästas av republikens president.

VI. Deltagandet i fäderneslandets försvar.

27 §. Landskapet Ålands inbyggare äro skyldiga att biträda vid fäderneslandets försvar genom att, i stället för fullgörande av värnplikt, göra motsvarande tjänst vid lots- och fyrrinrättningen såsom därom i lag särskilt stadgas.

Vad här ovan stadgats, gäller dock icke dem, vilka efter fyllda tolv år inflyttat till landskapet Åland från annan ort i Finland, där de skulle hava varit värnpliktiga.

Sådan inbyggare i landskapet, som i första momentet åsyftas, må dock, där han det åstundar, fullgöra värnplikt vid republikens krigsmakt.

VII. De offentliga tjänsterna.

28 §. Landskapsförvaltningen underlydande tjänster och befattningar inrättas och tjänstemän till desamma utnämnas av landskapsnämnden.

29 §. Statsmyndigheternas ämbetspråk i landskapet Åland är svenska. Angående finsktalande sakägares rätt att i egen sak, som av myndighet handlägges, an-

vända sitt eget språk samt på detta språk utfå expedition, gälle vad i allmän språklag stadgas angående svensktalandes rätt i område med finsk befolkningsmajoritet.

30 §. Skriftväxlingsspråket mellan de till landskapsförvaltningen hörande myndigheter och statsmyndigheterna i landskapet Åland samt republikens regering och centrala myndigheter skall vara svenska.

31 §. I statens tjänst i landskapet Åland må icke anställas någon, som icke styrkt att han fullständigt behärskar svenska språket såväl i tal som skrift.

VIII. Om besvär och åtal för brott i tjänsten.

32 §. Över landskapsnämndens beslut ävensom övriga ämbetsåtgärder må besvär anföras såsom stadgat är rörande besvärs anförande i motsvarande fall över landshövdingens utslag.

Finner landshövdingen, att landskapsförvaltningen underlydande myndighets beslut överskrider myndighetens befogenhet, skall han förbjuda verkställigheten av sådant beslut.

33 §. För brott i tjänsten åtalas lantrådet och ledamot av landskapsnämnden inför Åbo hovrätt.

34 §. Förfar lantrådet eller ledamot i landskapsnämnden vid utövning av sitt ämbete i strid med gällande lagar eller författningar eller underlåter han vad honom i tjänsten åligger, skall landshövdingen anmäla brottet till åtal.

IX. Särskilda bestämmelser.

35 §. Uppkommer meningsskiljaktighet angående landshövdingens, landstingets eller landskapsnämndens befogenheter enligt denna lag, äger högsta domstolen avgöra densamma.

36 §. Stadgandena i denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller må avvikelse från dem göras annorledes än med landstingets bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

Angående landstingets initiativrätt härutinnan gälle vad i 13 § är stadgat.

37 §. Inbyggarnas i landskapet Åland rätt att deltaga i val av president och val till riksdagen undergår icke ändring genom denna lag.

38 §. Denna lag träder i kraft den 7 maj 1920.

Det alla, som vederbör, till efterrättelse länder.

Helsingfors, den 6 maj 1920

Republikens President
K. J. STÅHLBERG.

Justitieminister *Karl Söderholm.*

Lag angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland

Lag angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland 6.5.1920 (FFS 125/1920)

Sedan lag om självstyrelse för Åland blivit antagen och denna dag stadfäst, varder härmed angående dess bringande i verkställighet, i enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i lantdagsordningen av den 20 juli 1906 föreskriver, stadgat som följer:

1 §. Intill dess, genom av landskapet Ålands landsting antagen landskapslag, valordning stiftats för landskapet Ålands landsting, skola representanter till landstinget utses med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i vallagen av den 20 juli 1906, dock sålunda, att

- 1) landskapet Åland skall utgöra en valkrets och centralnämnden sammanträda i Mariehamns stad;
- 2) representanter skola väljas till ett antal av trettio;
- 3) i röstningen äger deltaga den, som är valberättigad vid val av kommunalfullmäktige och är i någon kommun inom landskapet Åland mantalsskriven den 1 januari 1920;
- 4) röstning verkställs endast i landskapet Åland;
- 5) valmansförening kan bildas av minst tio valmän;
- 6) valen förrättas den 1 november 1920.

2 §. Intill dess genom landskapslag stadgats angående landstingets organisation, skola stadgandena i lantdagsordningen av den 20 juli 1906 med avseende å landstinget i tillämpliga delar iakttagas, dock sålunda, att

- 1) stadgandena i lantdagsordningens 11, 12, 13, 20, 24 och 25 §§, 2 mom. 26 §, 27, 32, 33 och 46 §§, sistnämnda paragraf försävt den rör andra än på Åland verksamma ämbetsverk, tjänstemän eller allmänna inrättningar, samt 74 § icke äro tillämpliga;
- 2) landstinget sammanträder i Mariehamns stad, första gången, på kallelse av landshövdingen, den 1 december 1920;
- 3) elektorerna skola utses till ett antal av tolv;
- 4) utskott tillsätts enligt landstingets prövning;
- 5) utskott skall bestå av fem ledamöter och stora utskottet av tio;
- 6) ärende må icke lämnas vilande över nya val;
- 7) kvalificerad majoritet erfordras icke i något ärende;
- 8) förslag till sådana reglementariska föreskrifter, vilka nämnas i 72 § av lantdagsordningen, skola uppgöras av talmannen och vicetalmännen tillsammans med två medlemmar av landstinget, vilka landstinget genom direkta val därtill utsett.

3 §. Landstinget skall, då det första gången sammankommer, besluta om valordning för val till landstinget, om landstingets organisation och åligganden, om landskapsnämndens sammansättning samt om dess

och lantrådets åligganden, om inkomst- och utgiftsstat för landskapet, ävensom om skatter, vilka skola uppbäras för landskapets behov.

4 §. Landskapsnämnden och lantrådet vidtaga med sin verksamhet den 1 januari 1921. Intill dess landskapsförvaltningen underlydande tjänster och befattningar blivit inrättade, handhavas motsvarande åligganden av statens myndigheter. Med avseende å tjänsteman, som erhåller motsvarande landskapsförvaltningen underlydande befattning, gälla icke stadgandena i förordningen av den 3 februari 1868 angående de rättigheter och skyldigheter, som tillkomma ämbets- och tjänstemän, vilkas befattningar indragas.

5 §. Ålands landsting skall beredas tillfälle att avgiva utlåtande över propositionen till den lag, som förutsettes i 27 § av lagen om självstyrelse för Åland, given denna dag, innan densamma till riksdagen överlämnas.

6 §. Vad i 23 § av lagen om självstyrelse för Åland, given denna dag, stadgas, medför ej ändring i nuvarande arrendatorers rättigheter och skyldigheter enligt nu gällande avtal.

7 §. Övriga bestämmelser, som möjligen erfordras för att bringa i verkställighet lagen om självstyrelse för Åland, given denna dag, utfärdas genom förordning.

Se Förordning ang. bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för landskapet Åland, FFS 5/1922.

Emedan ålämningarna vägrade att acceptera den erbjudna självstyrelsen innan Nationernas Förbund hade avgjort Ålandsfrågan, ändrades verkställighetslagen som följer:

Lag om ändring av lagen angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland 30.12.1921 (FFS 309/1921)

Enligt Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i lantdagsordningen av den 20 juli 1906 föreskriver, varder härhos, med ändring av 1, 2 och 4 §§ i lagen angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, stadgat som följer:

Val av representanter till landskapet Ålands landsting verkställs, landstinget sammanträder första gången samt landskapsnämnden och lantrådet vidtaga med sin verksamhet å tider, som av republikens president bestämmas.

Se Förordning ang. tiden, då självstyrelseorganen för landskapet Åland första gången skola väljas och sammanträda, FFS 6/1922.

Folkförbundsrådets beslut av den 24 juni 1921

[Översättning från det franska originalet]

Folkförbundsrådets beslut av den 24 juni 1921

Sedan de båda av Ålandsöarnas öde intresserade parterna medgivit, att Nationernas Förbunds Råd utsåges att utjämna den meningsskiljaktighet, som uppstått, och förklarar sig villiga att ställa sig Rådets beslut till efterrättelse;

sedan Rådet tagit i betraktande dels juristkommissionens rapport, med däri framlagda slutsatser beträffande kompetensfrågan, dels ock Rådets beslut den 20 september 1920, varigenom Rådet tillerkänt sig ifrågavarande kompetens;

sedan Rådet tagit kännedom om alla de geografiska, etnografiska, politiska, ekonomiska och militära skäl, för vilka redogjorts i det av de rapportörer, som på Nationernas Förbunds anmodan företagit en ingående undersökning, avgivna memorandum;

men sedan Rådet å andra sidan funnit en lösning lyckligast, som medför största möjliga säkerhet för såväl öarnas befolkning, som för de intresserade parterna

har Rådet vid sammanträde den 24 juni beslutat:

1. Suveräniteten över Ålandsöarna erkännes tillhöra Finland.

2. Freden, det framtida goda förhållandet mellan Finland och Sverige samt öarnas egen välgång och lycka kunna ej annat än befästas genom åtgärder, som åsyfta a) nya garantier åt ögruppens befolkning; b) ögruppens neutralisering och icke-befästande.

3. De nya garantier, som böra inflyta i självstyrelselagen, böra särskilt avse att bibehålla det svenska språket i skolorna, att bevara jordegendomen i invånarnas händer, att inom rimliga gränser fastställa in-

flyttade personers förvärvande av rösträtt och att säkerställa att till landshövding utnämnes en person, som åtnjuter befolkningens förtroende.

4. Som Rådet funnit, att den bästa lösning beträffande garantierna vore att finna i en överenskommelse mellan Finlands och Sveriges representanter, vid behov under medverkan av Nationernas Förbunds Råd, har beslutats, att man skall söka uppnå sådan överenskommelse genom båda parternas medgivande. För den händelse samförstånd ej uppnås, skall Rådet självt bestämma de garantier, som enligt dess uppfattning böra införas i självstyrelselagen av den 6 maj 1920 i form av ändringar. Under alla omständigheter kommer Nationernas Förbunds Råd att övervaka dessa garantiers tillämpning.

5. En internationell överenskommelse med avseende på ögruppens icke-befästande och neutralisering bör tillförsäkra såväl svenska folket som alla intresserade makter att Ålandsöarna aldrig komma att utgöra någon fara ur militär synpunkt. För detta ändamål bör 1856 års konvention ersättas med en längre gående överenskommelse under garanti av alla intresserade makter, Sverige inbegripet. Rådet anser, att denna överenskommelse i sina huvuddrag bör ansluta sig till det svenska förslaget till konvention rörande ögruppens neutralisering. Det uppdrager åt generalsekretären att inbjuda de intresserade regeringarna att utse vederbörligen befullmäktigade ombud att underhandla om och avsluta ifrågavarande överenskommelse.

Se konventionen om Ålandsöarnas icke-befästande och neutralisering, sid. 761.

Ålandsöverenskommelsen av den 27 juni 1921

[Översättning från det franska originalet]

Ålandsöverenskommelsen* av den 27 juni 1921

1. Finland, som är beslutet att säkerställa och garantera Ålandsöarnas befolkning bevarandet av dess svenska språk, kultur och lokala traditioner, förbinder sig att utan dröjsmål i självstyrelselagen för Ålandsöarna av den 7 maj 1920 införa nedanstående garantier.**

2. Landstinget och kommunerna på Åland äro i intet fall skyldiga att underhålla eller giva understöd åt andra skolor än sådana, i vilka svenskan är undervisningsspråk. I statens undervisningsanstalter skall undervisningen likaledes givas på svenska språket. Utan vederbörande kommuns samtycke kan undervisning i finska språket icke meddelas i sådana folkskolor, som underhållas eller erhålla understöd av staten eller kommunen.

3. Då på Åland belägen fastighet försäljes till någon person, som icke äger hemorts rätt i landskapet, äger varje person, som där har hemorts rätt ävensom Landstinget och den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, rätt att återköpa fastigheten till ett pris, som, om överenskommelse icke kan träffas, skall fastställas av häradsrätten, under hänsynstagande till gällande pris.

Detaljerade bestämmelser skola fastställas i en särskild lag rörande tillvägagångssättet vid dylikt återköp samt beträffande företrädesrätt i händelse av flera anbud.

Sagda lag kan icke ändras, tolkas eller upphävas under andra villkor än dem, som gälla beträffande självstyrelselagen.

4. Personer, som inflytta till Ålandsögruppen och som äro i besittning av finsk medborgarrätt, skola icke förvärva rösträtt å öarna i kommunernas eller landskapets angelägenheter förrän fem år efter det de förvärvat hemorts rätt på öarna. Säsom inflyttad i denna mening skall icke anses en person, som tidigare under minst fem år ägt hemorts rätt på Ålandsöarna.

5. Ålandsöarnas landshövding skall utnännas av Finska republikens president i samråd med Ålands Landstings ordförande. I händelse överenskommelse dem emellan icke kan träffas skall republikens president till landshövding utse någon person inom en förteckning på fem kandidater föreslagna av Landstinget, och vilka besitta nödvändiga förutsättningar för öarnas goda förvaltning och statens säkerhet.

6. Landskapet Åland skall vara berättigat att för sina behov använda 50 % av inkomsten från grundskatten utöver de inkomster, som avses i självstyrelselagens 21 paragraf.

7. Nationernas Förbunds Råd skall vaka över ifrågavarande garantiers tillämpning. Finland skall till Rådet med sina egna anmärkningar överlämna alla klagomål eller framställningar från Ålands landsting beträffande ovannämnda garantiers tillämpning, och Rådet äger, i händelse frågan skulle vara av rättslig natur, rådfråga den fasta mellanfolkliga domstolen.

* Överenskommelsen ingicks mellan Finland och Sverige. Den bifölls enhälligt av Folkförbundsrådet och fogades till dess beslut av den 24 juni 1921.

** Garantierna infördes i en särskild lag, garantilagen kallad. Se nästa sida.

Garantilagen

Lag innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning 11.8.1922 (FFS 189/1922)

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § i lantdagsordningen föreskriver, stadgas härmedelst, såsom tillägg till och ändring av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, som följer:

1 §. Landshövdingen i landskapet Åland utnämnes av republikens president efter överenskommelse med ordföranden för landstinget. I händelse samförstånd icke ernås, utser presidenten till landshövding en av fem personer, vilka förordats av landstinget och erbjuda erforderliga förutsättningar för att landskapet skall väl förvaltas samt statens säkerhet tillvaratagas.

2 §. Ålands landsting och kommuner äro icke skyldiga att underhålla eller lämna bidrag till andra skolor än sådana, i vilka undervisningsspråket är svenska.

I statens undervisningsanstalter skall undervisningsspråket vara svenska.

Utan vederbörande kommuns samtycke må ej undervisning i finska meddelas i folkskola, som underhålles eller åtnjuter understöd av staten eller kommun.

3 §. Finsk medborgare, som inflyttar till landskapet Åland, erhåller kommunal rösträtt och rösträtt vid val till landstinget först efter det han under fem år där haft laga bo och hemvist. Vad här säges må dock icke tillämpas å den, som tidigare så lång tid i landskapet Åland haft laga bo och hemvist.

4 §. Landskapet Åland har rätt att för sina behov använda halva inkomsten av grundskatten utöver de inkomster, om vilka stadgas i 21 § av lagen om självstyrelse för Åland.

Se Lag om beviljande av anslag åt landskapet Åland i samband med grundskattens upphävande, FFS 380/1929, ä. 950/1946, 670/1951.

5 §. Har fastighet, belägen inom landskapet Åland, försålts till någon, som icke har laga bo och hemvist inom landskapet, äga landskapet, den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, samt enskild person, som i landskapet Åland har laga bo och hemvist, rätt att inlösa fastigheten till ett pris, vilket, i händelse

överenskommelse icke ernås, fastställs av underrätten i enlighet med rådande prisläge.

Närmare bestämmelser om lösningsrättens utövande och om företrädesrätt till lösning meddelas i särskild lag.

Se Lag om utövande av lösningsrätt vid försäljning av fastighet i landskapet Åland*, FFS 140/1938, ä. 247/1939.

*På grund av meningsskiljaktigheter mellan landskapet och riket om rätta innebörden av artikel 3 i Ålandsöverenskommelsen dröjde det ända till år 1938 innan denna lag stiftades.

Genom Lag 1.9.1939 (FFS 246/1939) erhöll garantilagens 5 § följande ändrade lydelse:

5 §. Har fastighet, belägen inom landskapet Åland, försålts till någon, som icke tillhör Ålands befolkning eller som, ehuru hörande till sagda befolkning, icke under minst fem års tid oavbrutet haft laga bo och hemvist inom landskapet, äga landskapet, den kommun, inom vilken fastigheten är belägen, samt enskild person, som i landskapet har och under minst fem år oavbrutet haft laga bo och hemvist, rätt att inlösa fastigheten till ett pris, vilket, i händelse överenskommelse icke ernås, fastställs av underrätten i enlighet med rådande prisläge.

Närmare stadganden om lösningsrättens utövande och om företrädesrätt till lösning meddelas i särskild lag.

6 §. I händelse av Ålands landsting anföras klagomål eller anmärkningar i anledning av tillämpningen av stadgandena i denna lag, överlämnar republikens regering desamma, med biläggande av egna anmärkningar, till Folkens förbunds råd, på det att förbundsrådet må kunna övervaka tillämpningen av sagda stadganden och, om saken till sin natur är av rättslig beskaffenhet, införskaffa utlåtande av permanenta internationella domstolen.

7 §. Denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller må avvikelse från densamma göras anordnes än med Ålands landstings bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

Självstyrelselag för Åland 28.12.1951 (5/1952)¹

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet på sätt 67 § riksdagsordningen föreskriver, stadgas med Ålands landstings bifall som följer:

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Landskapet Åland tillkommer självstyrelse såsom i denna lag stadgas.

Landskapet Ålands område omfattar Ålands län, sådant detta bestod den 7 maj 1920, då lagen om självstyrelse för Åland trädde i kraft, likväl så att vid bestämmandet av landskapets gräns i Ålands hav skall iakttas vad som överenskommits i den mellan Finland och Sverige den 1 november 1982 undertecknade gränsjusteringen. (42/1985)

2 §. Landskapet Ålands befolkning företrädes i ärenden, som höra till dess självstyrelse, av landstinget.

Landskapsförvaltningen omhänderhaves av landskapsstyrelsen, som tillsättes av landstinget. Ordförande i landskapsstyrelsen är lantrådet, som väljes av landstinget.

3 §. Finsk medborgare, som är eller lagligen borde ha varit mantalsskriven i någon av landskapet Ålands kommuner och som vid denna lags ikraftträdande under minst fem år utan avbrott i landskapet haft sitt egentliga bo och hemvist, åtnjuter åländsk hembygdsrätt. Den, som vid lagens ikraftträdande är mantalsskriven på Åland eller enligt lag borde ha varit mantalsskriven där, men ännu icke varit där bosatt i fem år, erhåller på därom hos landskapsstyrelsen gjord anmälan åländsk hembygdsrätt, så snart han utan avbrott under sammanlagt fem års tid haft sitt egentliga bo och hemvist på Åland.

Finsk medborgare, som sedan denna lag trätt i kraft inflyttat till landskapet och utan avbrott varit där bosatt under minst fem års tid, bör av landskapsstyrelsen på ansökan beviljas åländsk hembygdsrätt, där ej vägande skäl prövas föranleda avslag.

Landskapsstyrelsen må, då särskilda skäl äro, bevilja åländsk hembygdsrätt åt den, som under kortare tid än ovan sagts varit bosatt i landskapet.

Ingår kvinna äktenskap med man, som åtnjuter åländsk hembygdsrätt, förvärvar hon sådan rätt på grund av äktenskapet.

Åländsk hembygdsrätt tillkommer inom äktenskapet fött barn, vars fader eller moder åtnjuter åländsk hembygdsrätt, samt utom äktenskap fött barn, vars moder eller, då barnet står under sin faders vårdnad, vars fader åtnjuter åländsk hembygdsrätt.

I äktenskap fött ogift barn under tjuuett år, som är bosatt i landskapet Åland och står under föräldrarnas vårdnad, förvärvar jämte föräldrarna åländsk hembygdsrätt. Därest blott den ena maken erhåller åländsk hembygdsrätt, förvärvar jämte denne under dess vårdnad stående barn under här nämnda förut-

sättningar åländsk hembygdsrätt. Barn, som fötts utom äktenskap, följer under samma förutsättningar sin moder eller, då barnet står under sin faders vårdnad, sin fader.

Den, som blir medborgare i främmande land eller under fem år stadigvarande varit bosatt utom landskapet, förlorar sin åländska hembygdsrätt.

Vill någon erhålla förklaring, huruvida han åtnjuter åländsk hembygdsrätt, ingive därom ansökan till landskapsstyrelsen, som äger rätt att meddela sådan förklaring.

Närmare bestämmelser angående förvärvande och förlust av åländsk hembygdsrätt utfärdas genom landskapslag.

4 §. Finsk medborgare, som åtnjuter åländsk hembygdsrätt, äger rätt att utan sådan inskränkning, som i 5 § sägs, förvärva eller besitta fastighet, belägen inom landskapet. Åländsk hembygdsrätt utgör förutsättning för kommunal rösträtt och rösträtt vid val till landstinget. (6/1975)

Rätt att inom landskapet driva näring, för vars utövande enligt lag erfordras anmälan eller tillstånd, tillkommer person, som åtnjuter hembygdsrätt på Åland, så ock den, som, ehuru han icke åtnjuter åländsk hembygdsrätt, under fem år utan avbrott haft sitt egentliga bo och hemvist i landskapet.

Bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning eller stiftelse, som har laglig hemort inom landskapet och vars alla styrelsemedlemmar äro sådana personer, som i 2 mom. avses, erhåller rätt att inom landskapet driva i samma moment avsedd näring.

Enskild person, sammanslutning och stiftelse, som vid denna lags ikraftträdande i landskapet driva näring, varom nu är fråga, äro berättigade att även framdeles utöva sådan.

Landskapsstyrelsen må, ehuru de i 2, 3 och 4 mom. stadgade förutsättningarna ej föreligga, då skäl därtill äro, efter prövning i varje särskilt fall lämna tillstånd till sådan näringsutövning, varom i denna paragraf är fråga.

5 §. (6/1975) Person, som ej åtnjuter åländsk hembygdsrätt, samt bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning, anstalt, stiftelse eller samfund må icke utan landskapsstyrelsens för varje särskilt fall givna tillstånd med äganderätt förvärva eller på grund av lego- eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland.

Utän hinder av stadgandet i 1 mom. må fast egendom genom arv eller expropriation förvärvas av där nämnd person eller sammanslutning.

Staten, landskapet och åländsk kommun må förvärva och besitta fast egendom utan hinder av stadgandet i 1 mom.

Närmare stadganden angående i denna paragraf avsedda inskränkningar gives i särskild lag.

Självstyrelselag för Åland

6 §. Regeringen företrädes i landskapet Åland av landshövdingen, som utnämnes av republikens president efter överenskommelse med landstingets talman. I händelse samförstånd icke ernås, utnämner presidenten till landshövding en av fem personer, vilka föreslås av landstinget och erbjuda erforderliga förutsättningar för att förvaltningen inom landskapet skall väl handhavas samt statens säkerhet tillvaratagas.

Finner presidenten de av landstinget föreslagna personerna icke motsvara de krav här ovan uppställts, skall landstinget anmodas inkomma med nytt förslag.

Länsstyrelsen i landskapet Åland omhänderhar jämte statens centrala myndigheter till rikets allmänna förvaltning hörande åligganden inom landskapet.

Vid längre tids förfall för landshövdingen eller då landshövdingens ämbetet är obesatt, må republikens president efter överenskommelse med landstingets talman förordna lämplig person att under denna tid förestå ämbetet.

2 kap. Lagstiftningen

7 §. Landstingets medlemmar väljes genom omedelbara, proportionella och hemliga val. Rösträtten vid dessa val skall vara allmän och lika för män och kvinnor, vilka före valåret fyllt 18 år. (6/1975)

Ej må rösträtt genom ombud utövas.

Närmare bestämmelser angående valen utfärdas genom landskapslag.

8 §. Landstinget sammankommer årligen till lagtima möte. På förordnande av republikens president sammankallas landstinget av landshövdingen till urtima möte.

Landshövdingen öppnar och avslutar landstinget samt överlämnar till detsamma presidentens framställningar och meddelanden.

Republikens president äger befogenhet att upplösa landstinget och förordna om verkställande av nya val.

9 §. Vid förfall för landshövdingen eller under tid, då landshövdingens ämbetet är obesatt, förordnar republikens president annan person att fullgöra å landshövdingen enligt 8 § ankommande åligganden.

10 §. Närmare bestämmelser om landstingets organisation och åligganden utfärdas genom landskapslag.

11 §. Rikets lagstiftande organ tillkommer uteslutande rätt till lagstiftning i ärenden angående stiftande, ändring, förklaring och upphävande av samt avvikelser från de till rikets statsförfattning hörande grundlagar ävensom till avgörande i angelägenheter, om vilka beslut enligt regeringsformen icke kan fattas annat än med riksdagens samtycke. Angående landstingets medverkan till ändring, förklaring eller upphävande av eller avvikelser från de grundlagar, som röra Ålands självstyrelse, gäller vad därom är i dessa lagar stadgat.

Till rikets lagstiftningsbehörighet hänföres jämväl stiftande av allmän lag eller utfärdande av förordning, då ärendet rör:

1) närmare bestämmelser angående medborgares i Finland rätt att vistas i landet, att här fritt välja bostadsort och att färdas från en ort till en annan; den i 8, 9 och 83 §§ regeringsformen förutsatta lagstiftning-

en; riksdagsmannaval och val av de elektorer, vilka äga förrätta valet av republikens president; utövning av yttrande-, församlings- och föreningsfriheten; förutsättningarna för och verkställande av husrannsakan; undantag från okränkbarheten av brev-, telegraf- och telefonhemligheten; krigstillstånd och arbetsplikt, dock så, att person, som åtnjuter åländsk hembygdsrätt, ej må förpliktas att utföra arbete utom landskapet; inskränkningar av i krigstjänst varande finsk medborgares rättigheter; sådana inskränkningar i finska medborgares allmänna rättigheter samt sådan reglementering av näringslivet, som under rådande, av ekonomisk kristid framkallade undantagsförhållanden äro nödvändiga och förutsätta enhetlig reglering i hela riket; rätt till expropriation av fast egendom för allmänna riksbehov;

2) Finlands vapen och flagga samt användningen av riksflaggan å statens och landskapets offentliga byggnader och vid offentliga tillfällen samt såsom sjöfarts- och handelsflagga; instiftande och förlänande av titlar, värdigheter och ordnar ävensom andra utmärkelsetecken, som förlänas av republikens president;

3) rikets förhållande till utländska makter; medborgares i annat land antagande till medborgare i Finland samt förlust av och befrielse från finskt medborgarskap, pass, inflyttning till landet och utlänningars övervakande; utlämnande av förbrytare;

4) försvarsväsendet med beaktande av vad i 6 kap. är härom särskilt stadgat;

5) skatter och avgifter, vilka skola i riket allmänne- ligen utgöras, med de i 23 § nämnda undantag;

6) grundsatsen om allmän läroplikt, såvitt fråga är därom, vilka barn som äro underkastade läroplikt och under vilka åldersår läroplikt skall tillämpas; bestämmelser angående de förordningar läroinrättning bör fylla för att äga dimissionsrätt till statens universitet; den kunskap och skicklighet, som erfordras för vinnande av viss, av staten godkänd kompetens;

7) grundsatsen om allmän och lika kommunal rösträtt för finsk medborgare, som uppnått lagstadgad ålder, samt omedelbara, proportionella och hemliga val, varvid i omförmält avseende likväl bör beaktas, vad i 4 § är stadgat angående förutsättningarna för erhållande av sådan rösträtt;

8) familje-, förmynderskaps-, arvs- och testamentsrätt; upphovsmannarätt; uppfinnar- och patenträtt jämte rätt till tvångsinlösen på dessa områden; rätt till förnamn och släktnamn; bolags- och aktierätt, andelslag, försäkringsavtal, handelsagentur och övriga till den allmänna privaträtten hörande delar av handelsrätten; växel- och checkrätt; illojal konkurrens; bokföringsskyldighet; handelsregister, firma och prokura, varumärke, ursprungsbeteckning samt upplags- och warrantrörelse; privat sjörätt;

9) alkohollagstiftningen; socialförsäkring; moderskapsunderstöd samt familje- och barnbidrag; invalidvård och invalidpenning; arbetarskydd, kollektivavtal med i 36 § 2 och 3 mom. nämnda undantag samt medling i kollektiva arbetsvister ävensom annan arbetslagstiftning med i 13 § 1 mom. 6 punkten nämnda

Självstyrelselag för Åland

undantag; skifteslagstiftningen; fastighetsregister; tomtmätning i stad; (6/1975)

10) bok- och stentryckerirörelse, spridning av tryckskrift och utgivande av periodiska tryckskrifter; bank-, sparbanks-, pantlåne- och försäkringsrörelse samt valutahandel; gruvor och mineralfyndigheter; margarintillverkningar; svagare maltdrycker, för såvitt angår tillsynen över bestämmelserna rörande alkoholhaltens iakttagande; handel med konstgjorda gödselämnen och beredda fodermedel samt med utsädesvaror; skjutvapen och skjutförnödenheter; explosiva ämnen, till den del rikets säkerhet härav i lagstiftningen beröres; mäklar-, skeppsklarer- och auktionsförrättaryrket; tillverkning och försäljning av stämpling underkastade arbeten av ädla metaller och andra sådana alster; villkoren för utlännings näringsrätt;

11) ovan i denna paragraf icke särskilt nämnd privaträtt, med undantag av stadganden av privaträttslig natur, hörande till de landskapets lagstiftningsbehörighet förbehållna rättsområden, som i 13 § 1 mom. 4, 6, 8 och 9 punkterna omförmälas;

12) det legala skyddet för fasta fornlämningar; statens befogenhet att inlösa sådana fornyd, som icke av landskapet förvärfvas eller behållas, samt de stadganden, som avse skifte av jord, varå fast fornlämning finnes; arkivväsendet, dock så, att landskapsmyndigheternas och kommunernas arkiv ej utan landskapsstyrelsens och vederbörande kommuns tillstånd må bortföras från Åland;

13) den allmänna strafflagen; övriga straffbestämmelser, för såvitt desamma icke enligt 13 § 1 mom. 11 punkten hänförs till landskapets lagstiftningsbehörighet; rättegångs-, konkurs- och utsökningsväsendet; skiljemannaförfarandet; verkställighet av domar och straff; behandling av lösdrivare, alkoholister och arbetsvilliga personer; allmän benådning;

14) allmän statistik; mantals- och övriga allmänna befolkningslängder; emigration;

15) bekämpandet av epidemier och andra smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur; behörighet att utöva läkarkallet, tandläkaryrket och annan verksamhet inom hälso- och sjukvårdens samt apoteks- och veterinärväsendets områden, så ock, där icke stadgandet i 19 § 7a punkten annat föranleder, å dessa områden verksamma personers utbildning samt deras rättigheter och skyldigheter; sinnessjuklagstiftningen, såvitt angår den del av lagstiftningen, som innefattar trygghet för den personliga okränkbarheten och oantastligheten eller äger samband med straffprocessen eller straffverkställigheten; den legala skyldigheten för kommunerna i fråga om stads- och kommunalläkarens avlöande, så ock å dessa överförda, på staten ankommande medicinska uppgifter inom områden, hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet; rättsmedicinska obduktioner och undersökningar; kastrering och sterilisering; avbrytande av havandeskap; eldbehållning; apotek och apoteksvaror; tillverkning, förvaring och försäljning av gifter och preparat, uti vilka gift ingår; köttkontroll; förbud mot införsel av djur och djurprodukter; slakt av husdjur samt djurskydd;

16) statens ämbetsverks och allmänna inrättningsorganisation och verksamhet; statens anläggningar på Åland; ordningen för utnämmande till och kompetensvillkor för statstjänster och -befattningar ävensom innehavares av statens tjänster och befattningar rättigheter och skyldigheter;

17) lots- och fyrväsendet samt annan offentlig sjö- rätt; lufttrafiken; järnvägsväsendet; tullar och tullväsendet samt tullens och utrikeshandelns enhetliga ordnande; varuutbytets frihet; förmalnings- och inblandningstvång för säd; penningväsendet samt sedelutgivningsrätten; mått, mål och vikt; post-, telegraf-, telefon- och radioväsendet; värden om statsverkets egen- dom, till den del densamma icke tillhör landskapet;

18) ändring i ecklesiastik, judiciell, kommunal eller kameral indelning ävensom i administrativ indelning, såvitt angår å staten ankommande förvaltningsverksamhet;

19) område, som är reglerat genom internationella fördrag, dock så, att jämväl landstinget bör giva sitt bifall till lag, genom vilken fördrag med främmande makt bringas i kraft inom landskapet, för såvitt i fördraget ingå bestämmelser, som innebära upphävande eller ändring av eller avvikelser från stadganden i självstyrelselagen; samt

20) område, som hittills icke av lagstiftningen förutsatts och som med tillämpning av de grundsatsar denna paragraf innehåller är att hänföra till rikets lagstiftningsbehörighet.

Ej må dock utan landstingets bifall ändring i rikslag vidtagas angående grundsatsen om enskilds rätt att äga fastighet i landskapet Åland eller rörande de i 2 mom. 6 och 7 punkterna angivna grundsatserna.

12 §. Innan republikens president eller statsrådet utfärdar administrativa stadganden, vilka skola tillämpas enbart i landskapet Åland och röra ärenden, som äro hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet, skall landskapsstyrelsen beredas tillfälle att i ärendet avgiva utlåtande.

13 §. Landstinget tillkommer i den ordning denna lag stadgar, med iakttagande av nedan angivna undantag och begränsningar samt de bestämmelser beträffande rikets lagstiftningsbehörighet, som 11 § innehåller, lagstiftningsbehörighet i landskapet rörande angelägenheter, då ärendet angår:

1) rätt till expropriation för allmänt behov mot full ersättning, med undantag av tvångsinlösen av fast egendom för allmänna riksbehov;

2) undervisningsväsendet med de begränsningar 11 § 2 mom. 6 punkten angiver;

3) kommunalförvaltning, kommunal beskattning och kommunal vallag samt lagstiftning om tättbefolkade samhällen, dock med de begränsningar 11 § 2 mom. 7 punkten innehåller;

4) vattenrätten;

5) bosättningslån, kommunala hemvårdarinnor och familjebostadsunderstöd;

6) arbetsavtal, arbetsreglemente och läroavtal; arbets- och bostadsförmedling; tiden för öppenhållande av handels- och andra rörelser samt affärskontor;

Självstyrelselag för Åland

7) inlösen av legoområden och kolonisationsverksamhet;

8) jord- och tomtlegorätten; idkande av jordbruk, boskapsskötsel, skogsbruk och jordbrukets övriga bibringar; bete och ägors fredande; jakt, fiske och växtskydd;

9) näring, för vars utövande enligt lag erfordras anmälan eller tillstånd, och näring till självförsörjning, med iakttagande av näringsfrihetens grundsats; uppdelning i fria och reglementerade näringar samt annan än i 11 § 2 mom. avsedd näringsrätt;

10) fornminnesvården, med de i 11 § 2 mom. 12 punkten stadgade begränsningar;

11) bestämmelser om bötesstraff och utsättande av vite och annat äventyr inom rättsområden, hänföra till landskapets lagstiftningsbehörighet; disciplinär bestraffning av tjänstemän och befattningshavare vid Ålands landskapsförvaltning;

12) upprätthållande av allmän ordning och säkerhet samt brottslighetens förebyggande och stävande, med undantag av ordningsmaktens verksamhet till tryggande av statens säkerhet ävensom polisuppgifterna på de områden, för vilka rikets lagstiftning skall gälla även på Åland;

13) eldfarliga oljor; explosiva ämnen, i den mån statens säkerhet härav icke beröres;

14) barnskydd, med undantag av stadganden, hörande till familje- och förmynderskapsrättens områden, samt av sådana, som äga samband med strafflagstiftningen;

15) fattigvård och annan social omvårdnad; kommunala vårdnämnder;

16) hälso- och sjukvården, med de begränsningar, som i 11 § 2 mom. 15 punkten omförmålas;

17) väghållningen och skjutsväsendet, reglering av trafiken samt motorfordon, dock icke specialföreskrifter om snabbgående motorfarkoster; den lokala sjötrafiken och härför avsedda kommunikationsleder;

18) naturskydd och inplantering av främmande djurarter i landskapet;

19) stadsplan och tomtindelning; byggnadsreglering och brandskydd;

20) landskapets vapen och flagga samt dessas användning, dock så, att användning av riksflaggan ej må genom landskapslag begränsas; ävensom

21) övriga angelägenheter, vilka icke blivit rikets lagstiftning förbehållna och vilka med tillämpning av de grundsatsen denna paragraf innehåller höra till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Landstingets lagstiftande verksamhet utövas genom antagande av landskapslagar för landskapet Åland samt genom beslut i beskattningsärenden, som i 23 § omförmålas. Landskapslag må antingen innefatta en självständig lagstiftningsakt eller ock avse antagande av motsvarande lag eller förordning i riket att såsom sådan eller med vissa efter förhållandena anpassade ändringar eller tillägg tillämpas i landskapet.

Har landstinget i landskapslag bemyndigat landskapsstyrelsen att vid behov meddela föreskrifter angående verkställighet och tillämpning av landskapslagen, utfärdas sådana bestämmelser genom landskapsförordning. Innan sådan förordning utfärdas bör över

förslaget till förordning Ålandsdelegationens utlåtande inhämtas.

14 §. Landstingets beslut om antagande av landskapslag insändes till republikens president av landstingets talman, varom landshövdingen bör underrättas.

Därest republikens president, efter att hava infortrat högsta domstolens utlåtande, finner, att av landstinget antagen lag berör ärenden, som hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet, eller rikets inre och yttre säkerhet, äger han rätt att, inom tre månader från det underrättelse om landskapslagens antagande delgivits honom, förordna, att sagda lag skall förfalla. Har republikens president redan innan sagda termin tilländalupit tillkännagivit, att han med avseende å en landskapslag icke kommer att begagna sig av ovan angivna rätt, träder landskapslagen omedelbart i kraft, såsom därom är stadgat.

Innan av landstinget antagen lag föredrages för republikens president, skall Ålandsdelegationens utlåtande införas.

Hava i landskapslag för vinnande av enhetlighet och överskådlighet upptagits vissa bestämmelser av rikslagstiftningsnatur, vilka i sak äro överensstämmande med motsvarande stadganden i rikets lag, må detta icke utgöra hinder för landskapslagens ikraftträdande. Upptagande av sådana bestämmelser i landskapslag medför icke förändring av det inbördes förhållandet mellan rikets och landskapets lagstiftningsbehörighet och ej heller med avseende å de genom rikslagstiftning utfärdade stadgandenas ikraftträdande i landskapet Åland.

15 §. Landstinget äger rätt att väcka initiativ i sådan landskapet enskilt rörande angelägenhet, som hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet eller allmänna förvaltning, att genom regeringens försorg föreläggas riksdagen.

16 §. Landskapsstyrelsen äger rätt att göra framställningar om utfärdande av administrativa stadganden för landskapet Åland.

3 kap. Förvaltningen

17 §. Republikens president fattar beslut i ärenden rörande landskapet Åland på sätt i 34 § regeringsformen stadgas.

Ärenden, som röra landskapets självstyrelse, föredragas i statsrådet från justitieministeriet av någon av statsrådet förordnad, med lagstiftningen angående Ålands självstyrelse förtrogen person. I 29 och 30 §§ denna lag nämnda frågor angående den ordinarie utjämningen och extraordinarie statsanslag föredragas dock i statsrådet från finansministeriet.

18 §. Landskapsstyrelsens sammansättning ävensom landskapsstyrelsens och lantrådets åligganden inom i denna lag stadgade gränser, så ock för landskapsstyrelsens ledamöter gällande kompetensvillkor fastställas genom landskapslag.

19 §. Under rikets allmänna förvaltning kvarstå:

- 1) handhavandet av utrikesärendena;
- 2) justitieförvaltningen;

Självstyrelselag för Åland

3) förvaltningen av försvarsväsendets angelägenheter;

4) förvaltningen i fråga om statens säkerhet;

5) statens finansförvaltning;

6) den å statsmyndighet ankommande allmänna tillsynsbefogenheten över undervisningsväsendet, för såvitt angår de områden, som jämlikt 11 § 2 mom. 6 punkten hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet;

7) förvaltningsverksamheten och tillsynsbefogenheten inom den del av hälso- och sjukvårdens lagstiftningsområde, som tillhör riket, för såvitt sagda förvaltning icke enligt allmän lag eller förordning ankommer å kommunerna, och bör härvid iakttagas;

a) att på hälso- och sjukvårdens område verksamheten, medicinalstyrelsen underlydande personer, vilka äro finska medborgare men i Sverige erhållit sin utbildning och förklarats kompetenta, skola, sedan de hos medicinalstyrelsen behörigen styrkt sig äga nödig kunskap uti den i Finland på området gällande lagstiftningen, utan dispens vid utövandet av sin verksamhet på Åland anses fylla de fordringar, som finnas uppställda för utövande av motsvarande sysslor i övriga delar av riket;

b) att fastställande av reglementen och instruktioner för sjukvårds- och förlossningsanstalter, som upprätthållas av landskapet, kommun eller sammanslutning av kommuner, samt utnämning eller förordnande av ansvarig läkare vid sådan anstalt ankomma å landskapsstyrelsen, efter det medicinalstyrelsens yttrande i ärendet inhämtats;

c) att regleringen av distrikts-, stads- och kommunalläkarens tjänstgöringsområden ankommer å landskapsstyrelsen efter medicinalstyrelsens hörande;

d) att distriktsläkartjänst besättes av landskapsstyrelsen efter det denna erhållit medicinalstyrelsens godkännande och att utnämning av stads- och kommunalläkare ankommer på landskapsstyrelsen, efter det val ägt rum samt medicinalstyrelsen avgivit utlåtande angående den valdes kompetens och lämplighet för tjänsten;

e) att meddelande av tillstånd till inrättande av privata sjukvårds- och förlossningsanstalter i landskapet och godkännande av deras föreståndare ankomma på landskapsstyrelsen, efter det medicinalstyrelsens utlåtande i ärendet inhämtats; samt

f) att handhavandet av köttkontrollen på Åland ankommer å landskapsstyrelsen, dock så, att vederbörande statsmyndighet äger förordna köttkontrollör och godkänna slaktinrättning och köttkontrollstation samt pröva och avgöra besvär över köttkontrollörs åtgärder;

8) de grenar av statsförvaltningen, som omförmålas under 11 § 2 mom. 17 punkten, dock så, att förvaltningen av lufttrafiken inom landskapet på sjukvårdens och turismens områden ankommer å landskapsstyrelsen; förvaltningen av statens kommunikationer samt den förvaltning, som hänförs sig till transitotrafiken och, i samråd med vederbörande landskapsmyndighet, samtrafiken mellan landskapet Åland och fastlandet;

9) verkställande av expropriation av fast egendom för allmänna riksbehov, dock att landskapsstyrelsen

skall beredas tillfälle att avgiva utlåtande, innan beslut om sådan expropriation av statsrådet fattas; även som

10) de administrativa uppgifter, vilka i övrigt förordnas av ärenden, som hänförs till rikets lagstiftningsbehörighet.

I övriga delar handhaves förvaltningen av självstyrelsemyndigheterna, såvida densamma icke enligt denna lag ankommer å republikens president eller statsrådet.

Till rikets centralförvaltning hörande fackmyndighet är förpliktad att, där särskild sakkunskap är erforderlig, inom gränserna för sin allmänna befogenhet och för såvitt laga hinder icke möter, på anhållan bistå landskapsstyrelsen vid handhavande av de till självstyrelsen hörande uppgifterna. Angående dylik handräckning gäller, vad härom genom förordning är närmare stadgat.

20 §. Genom förordning må, med landskapsstyrelsens begivande, å rikets allmänna förvaltning ankommande uppgifter för viss tid eller tills vidare tilldelas landskapsförvaltningen även som till landskapsförvaltningen hörande uppgifter överföras på rikets allmänna förvaltning.

Utän hinder av förordning, som i 1 mom. sägs, må landstinget inom gränserna för sin lagstiftningsbehörighet antaga landskapslag, som innebär ändring av förordningen. Ej må dock sådan landskapslag träda i kraft, innan förordningen ändrats eller upphävs.

Uppsäges i 1 mom. nämnd förordning eller antages i 2 mom. omförmäld landskapslag, skall förordning om ändringen eller upphävandet utfärdas inom ett år, räknat från uppsägningen eller från den tidpunkt, då det framgått, att republikens president icke begagnat sig av sin rätt att låta landskapslagen förfalla.

4 kap. Lagskipningen

21 §. Domsrätten i landskapet utövas av rikets domstolar.

22 §. Den förvaltningsrättsliga lagskipningen i landskapet ankommer, för såvitt den icke utövas av de i 21 § avsedda domstolarna och annat icke är stadgat rörande de till självstyrelsen hörande ärendena, å länsstyrelsen i landskapet Åland samt å andra myndigheter, som i riket handhava sådan lagskipning.

5 kap. Landskapets hushållning och Ålandsdelegationens uppgifter

23 §. Landskapet Åland har rätt att för sina behov använda inkomsterna från närings- och nöjesskatter. Om dessa skatter äger landstinget besluta.

Landstinget äger jämväl rätt att för landskapets behov påbjuda tilläggsskatt å inkomst liksom ock påbjuda tillfällig extra inkomstskatt.

Tilläggsskatten och den tillfälliga extra beskattningen skola utgå enligt av landstinget fastställda grunder. De beslut, som i 1 och 2 mom. nämnas, träda i kraft utan sådant förfarande, som i 14 § påbjudes, men böra meddelas landshövdingen till kännedom. Påförande av tilläggsskatten och den tillfälliga extra inkomstskatten verkställas av landskapsstyrelsen, och

Självstyrelselag för Åland

skatterna skola erläggas till postanstalt, som förmedlar postgirorörelse, eller på annat sätt, som landskapsstyrelsen bestämmer.

Å landstinget ankommer jämväl att bestämma de avgifter, vilka skola erläggas för landskapsförvaltningen underlydande myndigheters tjänsteförrättningar och expeditioner ävensom för anlåtande av landskapets inrättningar, dock så, att landstinget, i den mån det anser detta lämpligt, må överlämna bestämmanderätten över sådana avgifter till landskapsstyrelsen.

24 §. Landshövdingen äger förbjuda verkställighet av beslut, som rör beskattning, om han finner, att beslutet:

1) försvårar varuutbytet mellan in- och utlandet eller mellan landskapet Åland och fastlandet;

2) innefattar oskäliga eller för trafiken skadliga avgifter vid anlåtandet av allmänna vägar, farleder eller landskapsförvaltningen underlydande inrättningar; eller

3) har till följd, att beskattningen uppenbart förfördelar enskilda skattdragande eller olika samhällsklasser.

Har landshövdingen förbjudit verkställande av beslut, skall ärendet underställas republikens president för avgörande.

25 §. Äganderätten till statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland övergår vid lagens ikraftträdande till landskapet, dock icke beträffande sådan egendom och byggnad, som vid lagens trädande i kraft användes eller reserverats för statsverkets behov.

26 §. Om upptagande av lån till landskapets gemensamma gagn eller för särskilda dess behov besluter landstinget. För upptagande av obligationslån eller lån i utlandet erfordras samtycke av republikens president.

27 §. Kostnaderna för den förvaltning, som enligt 19 § fortfarande handhaves av statens myndigheter, liksom ock de utgifter, vilka härflyta av rättsvärden, bestridas ur statens medel. Övriga utgifter för landskapets behov bestridas av landskapet självt med rätt likväl för landskapet att jämlikt i 29 § stadgade grunder få utgifterna för självförvaltningens ordinarie behov utjämnade genom statsanslag.

Landskapets årliga inkomst- och utgiftsstat fastställs av landstinget. Angående sättet för årsstatens uppgörande samt för fattande av beslut om ändring i och tillägg till fastställd årsstat stadgas genom landskapslag.

Särskild årsstat skall av landstinget fastställas för landskapets enskilda inkomster och utgifter.

28 §. Den skattefinansiella utjämningen mellan riket och landskapet Åland verkställs av ett särskilt organ, Ålandsdelegationen, dels genom ordinarie utjämning, dels genom beviljande av extraordinarie anslag, enligt i 29 och 30 §§ stadgade grunder.

Ålandsdelegationen består av tvenne ledamöter, utsedda av statsrådet, samt tvenne, utsedda av landstinget. Ordförande i delegationen är landshövdingen

eller annan person, som förordnas av republikens president efter överenskommelse med landstingets talman. På enahanda sätt som ledamöterna och ordföranden utses eller förordnas ersättare för envar av dem. Delegationen är beslutför endast såsom fulltalig, då antingen ordföranden och samtliga ledamöter eller vid behov ersättare äro närvarande.

Förordnande att vara ordförande, ledamot eller ersättare i delegationen må av republikens president, statsrådet eller landstinget återkallas, när skäl därtill anses föreligga.

29 §. Den ordinarie utjämningen verkställs i efterhand för en tid av ett år i sänder. Vid fastställandet av dess storlek skola till grund för densamma läggas landskapets utgifter under finansåret för självförvaltningens ordinarie behov ävensom de landskapet under samma tid tillfallna inkomsterna.

Vid statsanslagets beräkning skall iakttagas:

att såsom ordinarie utgifter skola anses anslagsbelopp för behov, vilkas tillgodoseende inom de i denna lag fastställda behörighetsgränserna ankommer å landskapet och vilka icke äro att hänföra till de i 30 § angivna extraordinarie utgifterna;

att kostnaderna för självförvaltningens ordinarie behov skola med statsmedel utjämnas i den utsträckning, i vilken motsvarande ändamål i övriga delar av riket med statsmedel tillgodoses eller understödjas;

att landskapet genom utjämningen skall komma i åtnjutande av enahanda förmåner, som på motsvarande områden beredas övriga delar av riket, varvid böra beaktas landskapets avskilda läge och särförhållanden, rådande prislägen på Åland och befolkningens särskilda levnadsbetingelser samt härav påkallade anslagsbehov;

att landskapet bör ansvara för de kostnader, som påkallas av Ålandsdelegationens verksamhet såsom organ för den skattefinansiella utjämningen, till den del dessa kostnader hänföra sig till de av landstinget utsedda ledamöterna av delegationen, medan däremot övriga kostnader för delegationen bestridas ur statsmedel;

att ränteutgifter, som uppkommit genom upplåning av erforderliga tillskottsmedel för bestridande av sådana landskapet åsamkade kostnader, vilka med statsmedel skola ersättas, böra tagas i beräkning vid utjämningen;

att subventioner och understöd böra vid utjämningen beaktas, för såvitt desamma motsvara jämförliga kostnader för av staten bekostad eller understödd enahanda verksamhet; ävensom

att till landskapets inkomster, vilka skola vid utjämningen beaktas, böra hänföras av landskapet uppburna närings- och nöjesskatter ävensom avgifter för landskapsmyndigheternas tjänsteförrättningar och expeditioner och för anlåtande av landskapets inrättningar, samtliga dessa skatter och avgifter beräknade enligt i riket stadgade grunder, samt ränteinkomster och andra löpande eller tillfälliga inkomster, men icke landskapets enskilda inkomster, ej heller i 23 § 2 mom. omförmäld tilläggsskatt eller tillfällig extra inkomstskatt.

30 §. Har landstinget gjort framställning om beviljande av anslag för extraordinarie utgifter, fattas beslut härom av Ålandsdelegationen.

Såsom extraordinarie utgifter anses större engångsutgifter för bekostande eller understödjande av anstalter och inrättningar eller företag, vilka med avseende å planläggning och kostnadsberäkning kräva en särskild, ingående behandling och vilkas finansiering, icke sammanhör med den ordinarie budgetregleringen. Ej må extraordinarie statsanslag beviljas, med mindre anslaget avser att tillgodose ett ändamål, hörande till självförvaltningens område, ej heller till högre belopp än vad som för motsvarande ändamål ansås i andra delar av riket, därest icke på Åland rådande prislägen, landskapets särförhållanden och avskilda läge eller befolkningens särskilda levnadsbetingelser påkalla avvikelser härutinnan.

31 §. Ålandsdelegationens beslut rörande ordinarie utjämning och beviljande av extraordinarie anslag skola för att bliva gällande stadfästas av republikens president. Underställning till republikens president skall äga rum även i det fall, att landstingets framställning om beviljande av extraordinarie anslag blivit av delegationen avslagen.

Beslut, som underställas republikens presidents prövning, skola stadfästas oförändrade eller lämnas utan stadfästelse.

Vinner Ålandsdelegationens beslut angående ordinarie utjämning icke oförändrat republikens presidents stadfästelse, skall ärendet återförvisas till delegationen i avseende å förnyad behandling. Stadfästes icke beslut om extraordinarie anslag, må ärendet, därest skäl härtill äro, likadeles återförvisas till delegationen.

Vid underställning av sitt beslut om beviljande av extraordinarie anslag må delegationen framställa förslag angående tiden, sättet och ordningen för anslags utgivande samt angående de villkor, som härvid böra fästas i syfte att trygga anslagsbeloppets användande för det avsedda ändamålet.

32 §. Landskapets behov av medel för självförvaltningens genomförande och vidmakthållande skall i avbidan på utjämningen tillgodoses genom årliga, på framställning av Ålandsdelegationen i statsförslaget upptagna, till skäligen belopp uppskattade förskott. Dessa förskott skola beaktas vid den slutliga utjämningen.

33 §. Utöver vad ovan stadgats åligger det Ålandsdelegationen:

att på anmodan tillhandagå statsrådet och dess ministerier med utlåtanden;

att på uppdrag av statsrådet utarbeta förslag till förordningar, som avses i 20 §;

att till högsta domstolen avgiva i 43 § förutsatta utlåtanden; samt

att till landskapsstyrelsen avgiva utlåtanden angående förslag till landskapsförordningar.

6 kap. Tjänstgöring vid civilförvaltningen istället för fullgörande av värnplikt

34 §. Den, som åtnjuter åländsk hembygdsrätt, är skyldig att, i stället för fullgörande av värnplikt, tjänstgöra på motsvarande sätt vid lots- och fyrinrättningen, enligt vad därom, efter det Ålands landsting beretts tillfälle att i saken avgiva utlåtande, i rikslag särskilt stadgas, eller tjänstgöra i annan civilförvaltning, enligt vad därom i rikslag med landstingets bifall särskilt stadgas. Intill dess sådan tjänstgöring ordnats, äro sagda inbyggare i landskapet befriade från fullgörande av värnplikt.

Vad i 1 mom. stadgats, gäller dock icke dem, vilka efter fyllda tolv år inflyttat till landskapet Åland från annan ort.

Sådan inbyggare i landskapet, som i 1 mom. åsyftas, får dock, där han det åstundar, fullgöra värnplikt vid rikets försvarsmakt.

7 kap. Undervisningsanstalter

35 §. Ålands landsting och kommuner äro icke skyldiga att underhålla eller lämna bidrag till andra skolor än sådana, i vilka undervisningsspråket är svenska.

I statens undervisningsanstalter skall undervisningsspråket vara svenska.

Utän vederbörande kommuns samtycke må ej undervisning i annat språk än svenska meddelas i folkskola, som underhålles eller åtnjuter understöd av staten eller kommun.

8 kap. De offentliga tjänsterna och bestämmelser angående språket

36 §. Landskapsförvaltningen underlydande tjänster och befattningar inrättas och tjänstemän till desamma utnämnas av landskapsstyrelsen.

Angående villkoren i landskapstjänstemännens anställningsförhållande må bestämmas genom tjänstekollektivavtal på sätt därom stadgas i landskapslag. I landskapslag må bestämmas att en delegation i landstinget befullmäktigas att genom landskapsstyrelsen följa med förhandlingarna om sådant avtal och till den del landstingets godkännande är av nöden på landstingets vägnar godkänna avtalet. Delegationen må underställa sitt beslut i saken landstinget för fastställelse. (6/1975)

Angående villkoren i kommunala tjänstemännens anställningsförhållande i landskapet må bestämmas genom kommunala tjänstekollektivavtal på sätt därom stadgas i landskapslag. Beror beloppet av landskapsbidrag enligt landskapslag av villkoren i sådan persons anställningsförhållande, som är i tjänst hos den som beviljas bidraget, må å 2 mom. avsedd delegation genom landskapslag uppdragas att genom landskapsstyrelsen följa med förhandlingarna om dessa villkor och på landstingets vägnar till nödiga delar godkänna dem såsom grund för bidraget. Delegationen må underställa sitt beslut i saken landstinget för fastställelse. (6/1975)

37 §. Statsmyndigheternas i landskapet Åland samt Ålandsdelegationens ämbetspråk är svenska. Angående finsktalande sakägares rätt att i egen sak som av

Självstyrelselag för Åland

myndighet handläggas använda sitt eget språk samt på detta språk utfä expedition, äge de i allmän språk-lag ingående stadgandena angående den svensk-språkiga befolkningens rätt i enspråkigt finskt område motsvarande tillämpning.

38 §. Skriftväxlingsspråket mellan de till landskapsförvaltningen hörande myndigheterna och statsmyndigheterna i landskapet Åland, så ock mellan å ena sidan nämnda myndigheter och å den andra sidan statsrådet, de centrala myndigheterna samt sådana överdomstolar och andra statsmyndigheter, vilkas domkrets eller förvaltningsdistrikt innefattar landskapet Åland, skall vara svenska.

Högsta domstolens utlåtanden och avgöranden i ärenden, som röra landskapet, skola avfattas på svenska språket.

39 §. I statens tjänst må i landskapet Åland icke anställas någon, som icke styrkt, att han fullständigt behärskar svenska språket såväl i tal som i skrift.

9 kap. Om besvär och åtal för brott i tjänsten

40 §. Över landskapsstyrelsens beslut ävensom övriga ämbetsåtgärder må besvär anföras, såsom stadgat är om anförande av besvär i motsvarande fall över länsstyrelsens beslut.

Finner landshövdingen, att till landskapsförvaltningen hörande myndighets beslut överskrider myndighetens befogenhet, skall han efter justitiekanslerns hörande förbjuda verkställigheten av sådant beslut.

41 §. Tjänsteåtal mot lantrådet samt mot ledamot av och föredragande vid landskapsstyrelsen handläggas av Åbo hovrätt. Annan innehavare av tjänst eller befattning vid landskapsförvaltningen åtalas för brott i tjänsten vid behörig underrätt, där ej annorlunda är särskilt stadgat.

42 §. Prövar landshövdingen, att lantrådet eller ledamot av landskapsstyrelsen vid utövning av sitt ämbete förfarit i strid med gällande lagar eller författningar eller underlåtit, vad dem i tjänsten åligger, anmäla härom till justitiekanslern.

10 kap. Särskilda bestämmelser

43 §. Står stadgande i landskapsförordning i strid med grundlag, annan rikslag eller -förordning, som bör tillämpas i landskapet Åland, eller landskapslag, må det ej av domare eller annan tjänsteman tillämpas.

Uppkommer i fråga om viss förvaltningsåtgärd meningsskiljaktighet angående riksmyndighets eller landskapsstyrelsens befogenheter enligt denna lag, äger högsta domstolen, på anmälan av myndigheten eller landskapsstyrelsen och sedan vederbörande blivit i saken hörd och Ålandsdelegationen avgivit utlåtande i ärendet, avgöra densamma.

44 §. Stadgandena i denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller må avvikelser från dem

göras annorledes än med landstingets bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

Angående landstingets initiativrätt härutinnan gälte, vad i 15 § är stadgat.

I landskapslag kan bestämmas att landstingets i 1 mom. avsedda bifall, så ock landstingets beslut om förslag till ändring, förklaring eller upphävande av eller avvikelser från stadgandena i denna lag skall vid ärendets behandling i landstinget omfattas av minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Landskapslag, där sådan bestämmelse införes, skall stiftas i sagda ordning. (6/1975)

45 §. Inbyggarnas i landskapet Åland rätt att deltaga i val av republikens president och val av riksdagsmän undergår icke ändring genom denna lag. Vid sådana val bildar landskapet Åland en särskild valkrets.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1952, och genom densamma upphäves lagen den 6 maj 1920 om självstyrelse för Åland (124/1920) jämte däri senare vidtagna ändringar, lagen den 11 augusti 1922, innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning (189/1922), jämte däri senare vidtagna ändringar ävensom 5 § lagen den 6 maj 1920 angående bringande i verkställighet av lagen om självstyrelse för Åland (125/1920), så ock övriga mot denna lag stridande stadganden.

Därjämte upphäves lagen den 10 december 1929 om beviljande av anslag åt landskapet Åland i samband med grundskattens upphävande (380/1929) jämte däri senare vidtagna ändringar, och skall det landskapet med stöd härav tilldelade anslaget upphöra att utgå, räknat från ingången av år 1952.

Ordinarie utjämning, som då lagen träder i kraft är under behandling i Ålandsdelegationen, skall med iakttagande av de i denna lag stadgade grunder verkställas för en period av sammanlagt tre finansår, varefter den i 29 § påbudna ettårsregleringen begynner.

Lagar och författningar, som i riket utfördats före den 7 maj 1920, då självstyrelse för landskapet Åland infördes, och sm jämlikt 13 § denna lag äro att hänföra till landskapets lagstiftningsbehörighet, skola fortfarande lända till efterrättelse, för såvitt annat ej med stöd av den tidigare självstyrelselagen är stadgat eller i den ordning, som i denna lag föreskrives, stadgas.

Har genom denna lag till rikslagstiftningen hänförs område, som enligt äldre lag reglerats genom landskapslag, eller har genom denna lag till landskapets lagstiftningsbehörighet överförts område, som tidigare reglerats genom rikslagstiftning, skall sådan under tiden mellan självstyrelsens införande och denna lags ikraftträdande tillkommen landskapslag eller rikslagstiftning fortfarande tillämpas i landskapet Åland, intill dess de varda i stadgad ordning upphävas, landskapslagen genom förordning och rikslagstiftningen genom landskapslag.

Där i lag eller författning förekommer hänvisning till lagrum, som ersatts genom bestämmelse i denna lag, skall hänvisningen anses äsyfta detta stadgande.

Förordning om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland

**Förordning om statens fasta egendom och byggnader
i landskapet Åland 19.2.1954/34¹**

På föredragning av justitieministern stadgas:

I stöd av 25 § självstyrelselagen för Åland den 28 december 1951 (670/51) bibehållas i statens ägo den fasta egendom och de byggnader i landskapet Åland, som upptagas i den förteckning, vilken såsom bilaga fogats till denna förordning, och som vid självstyrelselagens ikraftträdande användes eller reserverats för statsverkets behov.

Helsingfors den 19 februari 1954.

Republikens President

J. K. PAASIKIVI

Justitieminister Reino Kuuskoski

**Förteckning över den fasta egendom och de byggnader
i landskapet Åland, som bibehållas i statens ägo efter
ikraftträdandet av självstyrelselagen för Åland (670/
1951)****Disponeras av länsstyrelsen:**

Gård och tomt N:o 1 och 4 i VIII kvarteret av stadsdelen A i Mariehamns stad (länsstyrelsen).

Disponeras av kronolänsmannen i Sunds distrikt:

Länsmansbolägenheten från Pehrsberg provincial-läkarboställe i Godby i Finströms kommun.

Disponeras av fångvärdsväsendet:

Kastelholms reservfångelse jämte därtill hörande tomt och byggnader i Sunds kommun.

Disponeras av post- och telegrafverket:

Gård och tomt N:o 4 b i V kvarteret, stadsdel C i Mariehamns stad (det gamla posthuset, brandgång samt telefoncentrals- och förstärkarstationsbyggnad).

Gård och tomt N:o 1 i IX kvarteret, stadsdel C i Mariehamns stad (det nya posthuset jämte anläggningar och uthus).

Hammarudda förstärkarstations byggnader och anläggningar jämte område i Jomala kommun.

Lumparlands förstärkarstations byggnader och anläggningar jämte område i Lumparlands kommun.

Mariehamns kustradio- och transformatorstations byggnader och anläggningar jämte område i Jomala kommun.

Sottunga förstärkarstations anläggningar jämte område i Sottunga kommun.

Disponeras av tullstyrelsen:

Degerby tullhus jämte uthus och brygga samt tillhörande område i Föglö kommun.

Disponeras av post- och telegrafstyrelsen samt tullstyrelsen:

Eckerö tullkammargård i Eckerö kommun jämte brygga och brofäste.

Disponeras av gränsbevakningsväsendet:

Gård och tomt N:o 4 i XI kvarteret i Mariehamns stad (f.d. navigationsskolan).

Gård och tomt N:o 4 i II kvarteret, stadsdel D i Mariehamns stad (sjöbevakningens radiostation).

Kökar sjöbevakningsstation jämte byggnader och anläggningar samt därtill hörande område i Överboda by i Kökar kommun.

Storklobbens sjöbevakningsstation jämte område i Brättö by i Föglö kommun.

Holmen Stora Båtskär i Lemlands kommun jämte Båtskär sjöbevakningsstation och anläggningar (Nyhamns gamla lotsplats).

Holmen Enskär i Signilskärs ögrupp i Eckerö kommun jämte Enskär sjöbevakningsstation, byggnader m.fl. anläggningar.

Disponeras av Arkeologiska kommissionen:

Kastelholms slott jämte område, med undantag av friluftsmuseet på "kronosmedens område", i Sunds kommun.

Lemböte kapellruiner i Lemlands kommun.

Disponeras av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:

Mariehamns flygfält jämte byggnader och anläggningar samt tillhörande område i Jomala kommun.

Mariehamns flygfälts fyrbyggnad jämte område i Jomala kommun.

Lemströms kanalområde jämte byggnader och anläggningar i Jomala kommun.

Disponeras av sjöfartsstyrelsen:

Lotsbergets övre fyr i Mariehamns stad.

Mariehamns lotsplats vaktstuga på Lotsberget i Mariehamns stad.

Magasinsbyggnader i västra hamnen i Mariehamns stad.

Lågskärs holme jämte Lågskärs fyr och byggnader samt anläggningar i Lemlands kommun.

Holmen Flötjan och Flötjans fyr i Lemlands kommun.

Holmen Lilla Båtskär jämte Nyhamns lotsplats med byggnader och anläggningar i Lemlands kommun.

Korsö nedre ledfyrr och Korsö i Lemlands kommun. Stora Lökskärs fyr jämte område på holmen Stora Lökskär i Lemlands kommun.

Storgrynnans ledfyrr på undervattengrund i Lemlands kommun.

Långö (Långörn) holme i Rödhamns ögrupp i Lemlands kommun jämte radio-, sektor- och linjefyrrar m.fl. anläggningar.

1. FFS 47/1954

Förordning om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland

Rödsjär (Rödö) holme i Lemlands kommun med fyr- och andra anläggningar.

Lemströms nedre fyr på Lemströms kanalområde i Jomala kommun.

Lemströms övre fyr på Lemströms kanalområde i Jomala kommun.

Lemströms handlykta på Lemströms kanalområde i Jomala kommun.

"Kobbaklintarnas upppassningsstation" jämte byggnader och anläggningar i Jomala kommun.

Bomarsunds lotsplats jämte område och anläggningar på Prästö holme i Sund kommun.

Östra Kråkberg stenkummel på Östra Kråkberg holme i Sund kommun.

Degerby lotsplats jämte område och anläggningar i Föglö kommun.

Sandö ledfyr jämte område i Föglö kommun.

Bogskärs fyr å Bogskärs klippa i Kökar kommun.

Bogskärs klippor med fyr, känningbåk m.fl. anläggningar i Kökar kommun.

Kökarsörns ledfyr jämte anläggningar och område i Kökar kommun.

Kökars lotsplats jämte anläggningar och område på Björkskärs holme i Kökar kommun.

Sälsö fyr och Sottunga lotsplats jämte anläggningar och områden på Sälsö holme i Sottunga kommun.

Ljungö fyr jämte område på Ljungö holme i Sottunga kommun.

Rödgrundets ledfyr jämte område i Sottunga kommun.

Gustav Dahlen på Skiftet i Sottunga kommun.

Klippan Gissland med fyr i Eckerö kommun.

Holmen Heligman jämte lotsplats och anläggningar i Eckerö kommun.

Märkets fyr på Klippan Märket.

Västerskär eller Norra Degerskärs sjömärke i Eckerö kommun.

Torpö lotsstuga jämte anläggningar i Eckerö kommun.

Finbo lotsplats jämte byggnader i Eckerö kommun.

Holmen Södra Sälskär jämte Sälskärs fyr i Hammarlands kommun.

Holmen Koxnan jämte känningbåk i Saltvik kommun.

Saggö lotsplats jämte byggnader och anläggningar i Saltvik kommun.

Övriga sjöfartsstyrelsen tillhörande mindre fyrar, sjömärken och andra sådana anläggningar, vilka den 1 januari 1952 användes för statsverkets behov och äro uppförda på områden, som icke tillhöra statsverket.

Konvention angående Ålandsöarnas icke-befästade och neutralisering

[översättning (publicerad i FFS 64/1922) från det franska originalet]

Konvention angående Ålandsöarnas icke-befästade och neutralisering,

vilken av Finland ratificerats den 28 januari 1922

Tysklands President, Hans Majestät Konungen av Danmark och Island, Estniska Republikens Statschef, Finska Republikens President, Franska Republikens President, Hans Majestät Konungen av det Förenade Konungariket Britannien och Irland och av de brittiska besittningarna på andra sidan haven, Kejsare av Indien, Hans Majestät Konungen av Italien, Lettiska Republikens Statschef, Polske Statschefen och Hans Majestät Konungen av Sverige, vilka enats om att förverkliga det av Nationernas förbunds råd i dess beslut den 24 juni 1921 uppställda önskemål om avslutande av en konvention mellan de intresserade makterna rörande Ålandsöarnas icke-befästade och neutralisering, i syfte att garantera att dessa öar aldrig komma att utgöra någon fara ur militär synpunkt,

hava för detta ändamål beslutit att, utan rubbning av den förbindelse, som Ryssland åtagit sig i den vid Paristraktaten av den 30 mars 1856 fogade konvention rörande Ålandsöarna förfullständiga innebörden av denna förbindelse,

och till sina befullmäktigade ombud utsett:

-----
vilka, efter att hava deponerat sina fullmakter, som befunnits vara i behörig form, överenskommit om följande bestämmelser:

Artikel 1.

Finland bekräftar, i den mån sådant må för dess del vara erforderligt, den förklaring Ryssland avgivit uti den vid Paristraktaten av den 30 mars 1856 fogade konventionen angående Ålandsöarna och förbinder sig alltså att icke befästa den del av den finska skärgården, som benämnes Ålandsöarna.

Artikel 2.

I. Under benämningen Ålandsöarna inbegripas i denna konvention samtliga de öar, holmar och skär, vilka äro belägna inom det vattenområde, som begränsas av följande linjer:

a) i norr latitudparallellen N 60° 41'.

b) i öster av de räta linjer, som successivt sammanbinda följande geografiska punkter:

1)	lat.	60° 41',0 N	o.	long.	21° 00',0 O	(Gr.)
2)	"	60° 35',9 N	"	"	21° 06',9 O	"
3)	"	60° 33',3 N	"	"	21° 08',6 O	"
4)	"	60° 15',8 N	"	"	21° 05',5 O	"
5)	"	60° 11',4 N	"	"	21° 04',4 O	"
6)	"	60° 09',4 N	"	"	21° 01',2 O	"
7)	"	60° 05',5 N	"	"	21° 04',3 O	"
8)	"	60° 01',1 N	"	"	21° 11',3 O	"
9)	"	59° 59',0 N	"	"	21° 08',3 O	"
10)	"	59° 53',0 N	"	"	21° 20',0 O	"
11)	"	59° 48',5 N	"	"	21° 20',0 O	"
12)	"	59° 27',0 N	"	"	20° 46',3 O	"

c) i söder av latitudparallellen 59° 27' N.

d) i väster av de räta linjer, som successivt sammanbinda följande geografiska punkter:

13)	lat.	59° 27',0 N	o.	long.	27° 09',7 O	(Gr.)
14)	"	59° 47',8 N	"	"	19° 40',0 O	"
15)	"	60° 11',8 N	"	"	19° 05',5 O	"
16)	Mittpunkten av klippan Märket					
	lat.	60° 18',4 N	o.	long.	19° 08',5 O	"
17)	"	60° 41',0 N	"	"	19° 14',4 O	"

De linjer, som förena punkterna 14, 15 och 16, äro desamma, som äro angivna uti "Description topographique de la frontière entre le Royaume de Suède et l'Empire de Russie d'après la démarcation de l'année 1810 corrigée d'après la révision de 1888" (Topografisk beskrivning över gränsen mellan konungariket Sverige och kejsardömet Ryssland, upprättad efter den år 1888 reviderade gränsregleringen av 1810).

Läget av de i denna artikel angivna punkter hänföres sig i allmänhet till brittiska amiralitetets sjökort N:o 2297 av 1872 (med däri införda rättelser intill augusti 1921). För vinnande av större noggrannhet hänföres dock punkterna 1-11 till följande sjökort: finska sjökortet N:o 32 av 1921. N:o 29 av 1920 och ryska sjökortet N:o 742 av 1916 (rättat i mars 1916).

Av vardera av dessa sjökort är ett exemplar deponerat i Nationernas förbunds permanenta sekretariats arkiv.

II. Ålandsöarnas territorialvatten anses sträcka sig intill ett avstånd av 3 sjömil vid lågvattenstånd från här ovan avsedda öar, holmar och skär, som icke ständigt av havet översköljas; dock skall territorialvattnet ingenstädes anses sträcka sig utom de i första momentet av denna artikel bestämde gränslinjerna.

III. De öar, holmar och skär, som angivas i mom. I, och de territorialvatten, som äro bestämda i mom. II, utgöra tillsammans den "zon", varå följande artiklar äga tillämpning.

Artikel 3.

Ingen anläggning eller operationsbas av militär eller marin art, ingen anläggning eller operationsbas för militär luftfart, ej heller någon annan anordning avsedd för krigsändamål må bibehållas inom den i artikel 2 angivna zonen.

Artikel 4.

Under förbehåll för bestämmelserna i art. 7 må icke någon militär lant-, sjö- eller luftstyrka tillhörande någon som helst makt inkomma i eller uppehålla sig inom den i art. 2 angivna zon. Tillverkning, införsel, transitering och återutförsel av vapen och krigsmateriel inom densamma äro uttryckligen förbjudna.

Följande bestämmelser skola dock gälla under frestid:

a) utöver den reguljära polispersonal, som är nödvändig för uppehållande av ordning och allmän säkerhet inom zonen och som är organiserad i överensstämmelse med de allmänna bestämmelser, som gälla

Konvention angående Ålandsöarnas icke-befästade och neutralisering

i den finska republiken, må Finland, därest utomordentliga omständigheter så kräva, dit införa och där temporärt hålla annan väpnad styrka, som är strängt nödvändig för ordningens upprätthållande.

b) Finland förbehåller sig likaledes rätten att tid efter annan låta ett eller två av sina lätta, för övertattensfart avsedda krigsfartyg besöka öarna, och skola dessa fartyg i sådant fall kunna temporärt förankra i de till öarna hörande vatten. Utom dessa fartyg må Finland, därest särskilda omständigheter av vikt så kräva, i zonen vatten införa och där temporärt hålla andra övertattensfartyg, vilkas sammanlagda displacement i intet fall får överstiga 6,000 ton.

Rätt att inlöpa i ögruppen och där temporärt förankra må av finska regeringen icke medgivnas mer än ett krigsfartyg tillhörande varje annan makt.

c) Finland må låta sina luftstridskrafter flyga över zonen, men det är dessa förbudet att där landa annat än i fall av force majeure.

Artikel 5.

Förbudet att låta krigsfartyg inlöpa eller uppehålla sig inom den i art. 2 angivna zonen inverkar icke på rätten till s.k. inoffensiv passage genom territorialvatten, vilken passage förblir underkastad gällande internationella bestämmelser och sedvänjor.

Artikel 6.

I krigstid skall den i artikel 2 angivna zon anses såsom neutralt område och får icke vare sig direkt eller indirekt begagnas för ändamål, som på något sätt sammanhänger med militära företag.

Dock skall, i händelse Östersjön beröres av ett krig, Finland äga att, i och för tryggande av zonen neutralitet, temporärt nedlägga minor i dennas vattenområde och för detta ändamål vidtaga sådana maritima åtgärder, som äro strängt nödvändiga.

Finland skall omedelbart härom underrätta Nationernas förbunds råd.

Artikel 7.

I. I syfte att åt den garanti, som omförmäles i inledningen till denna konvention, bereda nödig effektivitet, skola de Höga Fördragsslutande parterna var för sig eller gemensamt hänvända sig till Nationernas förbunds råd, i ändamål att rådet må besluta, vilka åtgärder skola vidtagas antingen för att säkerställa upprätthållandet av denna konventions bestämmelser eller för att hejda dess kränkande.

De Höga Fördragsslutande parterna förbinda sig att medverka till de åtgärder, som rådet i sådant syfte beslutar.

Då rådet för fullgörande av denna förpliktelse har att fatta beslut under ovan angivna förutsättningar, skola de makter, som deltagit i denna konvention, vare sig de äro medlemmar av förbundet eller ej, av rådet kallas att därstädes taga säte. Vid beräkning av den enhällighet, som erfordras för rådets beslut, skall hänsyn icke tagas till den röst, som avgives av ombudet för den makt, vilken beskyllts för att hava kränkt konventionens bestämmelser.

Om enhällighet icke kan uppnås, äger, envar av de Höga Fördragsslutande parterna att vidtaga de åtgärder, som rådet må hava tillstyrkt med 2/3 majoritet, beräknad utan hänsyn till den röst, som avgivits av ombudet för den makt, vilken beskyllts för att hava kränkt bestämmelserna i konventionen.

II. I händelse zonen neutralitet skulle bringas i fara genom ett antingen mot Ålandsöarna eller genom ögruppen mot finska fastlandet plötsligen riktat angrepp, skall Finland inom zonen vidtaga nödiga åtgärder för att uppehålla och tillbakavisa angriparen, intill dess de Höga Fördragsslutande parterna i överensstämmelse med bestämmelserna i denna konvention bliva i stånd att ingripa för att åvägabringa neutralitetens respekterande.

Finland skall omedelbart härom underrätta rådet.

Artikel 8.

Denna konventions bestämmelser skola förbli i kraft, vilka förändringar än kunna inträda uti det nuvarande *status quo* i Östersjön.

Artikel 9.

Nationernas förbunds råd ombedes att meddela denna konvention till förbundets medlemmar, på det att den rättsliga status, som jämlikt densamma bestämmelser tillkommer de i Finska republiken såsom integrerande del ingående Ålandsöarna, må i den allmänna fredens intresse respekteras av alla, såsom ingående uti de föreskrifter, som erkännas såsom rättsnöre för regeringarnas handlingssätt.

Denna konvention kan med enhälligt samtycke av de Höga Fördragsslutande parterna föreläggas makt, som icke undertecknat densamma, men vars accession senare må synas önskvärd, i syfte att sådan makt må formligen tillträda densamma.

Artikel 10.

Denna konvention skall ratificeras. Protokoll över den första deponeringen av ratifikationer skall upprättas, så snart flertalet av de makter, som undertecknat konventionen, Finland och Sverige inbegripna i detta flertal, bliva i tillfälle att skrida till deponering.

Konventionen skall träda i kraft för varje makt, som undertecknat densamma eller till densamma ansluter sig, ifrån tiden för deponeringen av sagda makts ratifikation eller adhesionsakt.

Deponeringen av ratifikationerna skall äga rum i Genève hos Nationernas förbunds permanenta sekretariat; eventuella adhesionsakter skola likaledes där deponeras.

Till bekräftande härav hava de befullmäktigade ombuden undertecknat denna konvention och försett densamma med sina sigill.

Som skedde i Genève den 20 oktober 1921 i ett enda exemplar, som skall förbli deponerat i Nationernas förbunds permanenta sekretariats arkiv och varav bestyrkt avskrift genom sekretariatets försorg skall tillställas var och en av de makter, som undertecknat densamma.

Konvention angående Ålandsöarnas icke-befästade och neutralisering

(Signé).

(L.S.) TRAUTMANN.
(L.S.) H. A. BERNHOFT.
(L.S.) WENCK.
(L.S.) ANT. PIIP.
(L.S.) O. ENCKELL.
(L.S.) R. ERICH.
(L.S.) CARL ENCKELL.

(L.S.) JEAN GOUT.
(L.S.) J. D. GREGORY.
(L.S.) A. RICCI-BUSATTI.
(L.S.) M. WALTERS.
(L.S.) S. ASKENAZY.
(L.S.) ERIC TROLLE.
(L.S.) E. MARKS von WÜRTEMBERG.

Kronologiskt författningsregister

1923:12	Förordning angående skyldighet för de till centralförvaltningen hörande fackmyndigheterna att lämna handräckning åt Ålands [landskapsnämnd]	C 29	88
1926:17	Landskapslag om antagande av lagen om offentliga kungörelser, given den 2 februari 1925	C 26	88
1926:18	Landskapsförordning om antagande av förordningen rörande tillämpning av lagen om offentliga kungörelser, given den 2 februari 1925	C 27	88
1932:19	Landskapslag om ägovägar i landskapet Åland	M 28	673
1936:1	Landskapslag angående innehavares av tjänst och befattning i landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall	C 46	113
1942:10	Landskapslag innehållande särskilda bestämmelser angående biografier och offentliga biografställningar i landskapet Åland	F 6	200
1943:13	Landskapslag om läroanstalter för hemslöjd i landskapet Åland	N 10	693
1945:11	Landskapslag om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat	F 7	201
1947:6	Landskapslag om apoteksavgift i landskapet Åland	E 3	167
1950:25	Landskapslag angående penninginsamlingar i landskapet Åland	F 11	206
1951:10	Landskapslag om utbetalning av pensioner i landskapet Åland	C 53	123
1951:19	Landskapslag angående landskaps- och kommunalvapen i landskapet Åland	A 11	19
1952:11	Landskapslag angående sigill för självstyrelsemyndigheterna samt landskapsförvaltningen underlydande ämbetsverk och tjänstemän ävensom kommunala myndigheter i landskapet Åland	A 12	20
1952:32	Landskapslag angående ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland	F 3	194
1953:16	Landskapslag om bosättningslån i landskapet Åland	L 17	555
1956:21	Landskapslag om socialhjälp i landskapet Åland	L 3	543
1956:39	Landskapslag om fiske i landskapet Åland	H 28	344
1957:23	Landskapslag om allmänna vägar i landskapet Åland	M 25	656
1957:35	Landskapsförordning angående verkställighet och tillämpning av landskapslagen om fiske	H 29	354
1960:22	Landskapslag om yrkesvägledning	L 27	562
1960:23	Landskapslag om arbetsförmedling	L 25	560
1963:40	Byggnadsförordning för landskapet Åland	G 2	247
1964:16	Landskapslag om kommunalvägar	M 26	670
1965:8	Landskapslag om Ålands försöksstation	H 7	318
1965:9	Landskapslag om fornminnen	N 22	718
1965:31	Landskapslag om landskapsbidrag för studiecirkelverksamheten	N 32	729
1966:10	Landskapslag om lotterier	F 8	202
1966:13	Lag om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland	A 13	20
1966:14	Landskapslag om landskapsgaranti för industrier och vissa andra näringsgrenar	I 25	387
1967:36	Landskapslag om hälsovården	K 4	486
1969:18	Landskapslag om tillämpning av jordlegolagen i landskapet Åland	G 9	275
1969:28	Landskapslag om offentliga nöjeställningar	F 5	196
1969:29	Landskapslag om stängelskyldighet	H 8	319
1969:45	Landskapslag om pension för lagtingsmän	B 5	50
1969:47	Landskapslag om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse]	C 38	97
1969:48	Landskapslag om familjepension efter ledamot av Ålands [landskapsstyrelse]	C 39	98

1970:39	Landskapslag om lagtingsval och kommunalval	B 3	36
1971:12	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen	I 6	369
1971:15	Landskapslag om parkeringsbot	M 8	613
1971:42	Landskapslag om Ålands [landskapsstyrelse]	C 1	57
1971:43	Landskapslag om landskapets finansförvaltning	C 32	90
1971:51	Landskapslag om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel	C 51	120
1972:11	Lagtingsordning för landskapet Åland	B 1	21
1972:13	Landskapslag om lagberedningen	C 9	70
1972:19	Arbetsordning för Ålands lagting	B 2	28
1972:24	Landskapslag om sysselsättning	L 23	558
1972:25	Landskapslag om lantbruksnämnder	H 5	315
1972:50	Landskapslag om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion	D 11	159
1972:58	Landskapslag angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om statsgarantier för företag som idkar skeppsbyggnads- eller rederirörelse	I 26	388
1973:12	Landskapslag om kommunalskatt för begränsat skattskyldig	E 14	175
1973:47	Landskapsförordning om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion	D 12	160
1973:63	Landskapsförordning om hälsovården	K 5	492
1974:21	Landskapslag om behandling av berusade	F 4	196
1974:23	Landskapslag om avloppsvattenavgift	E 27	183
1974:52	Landskapslag om ersättande av skador, förorsakade av hjortdjur	J 26	480
1974:65	Landskapslag om fredning av skeppsvrak	N 23	721
1974:83	Landskapslag om resandeavgift	E 4	168
1975:7	Jordförvärvslag för Åland	A 2	11
1975:9	Landskapslag om motorfordonsbyrå	C 21	81
1975:32	Landskapslag om semesterpenning för småföretagare	I 20	381
1975:45	Landskapslag om investeringslån	I 23	385
1975:56	Landskapslag om resebyråerörelse	I 4	366
1975:58	Landskapslag om ärendenas handläggning i [landskapsstyrelsen]	C 2	59
1975:63	Landskapslag om tillämpning av lagen om bostadsbidrag	L 15	554
1975:64	Förordning om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk	N 13	701
1976:22	Landskapslag om anmälan om val av pensionsrätt i vissa fall	C 50	120
1976:26	Landskapslag om Ålands självstyrelsedag	A 7	17
1976:33	Landskapslag om yrkesmässig trafik	M 15	627
1976:34	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen	M 12	617
1976:43	Landskapslag om tillämpning av lagen om exportgaranti i landskapet Åland	I 27	388
1976:67	Landskapslag om förströelseautomater	F 10	205
1977:5	Förordning om förvaltningen av lönegarantiärenden i landskapet Åland	L 26	562
1977:10	Landskapslag om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund	D 15	161
1977:13	Landskapslag angående tillämpning av vissa författningar rörande barnskydd i landskapet Åland	L 13	553
1977:16	Landskapslag om bekämpande av oljeskador	J 8	439
1977:19	Landskapslag om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhällligt betydelsefull verksamhet	E 21	180
1977:29	Landskapslag om räntestödslån för fiskerinäringen	I 22	383
1977:37	Landskapslag om brand- och räddningsväsendet	F 14	208
1977:43	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedel	K 8	502
1977:44	Landskapslag om sysselsättningspolitiska konjunkturlån till företag	I 24	386
1977:68	Landskapslag om bekämpning av flyghavre	H 13	324
1977:72	Landskapslag om allmänna handlingars offentlighet	C 25	85
1977:77	Landskapslag om räntestöds krediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten	D 13	160
1977:93	Landskapsförordning om tillämpning av Finlands byggbestämmelsesamling	G 3	260
1978:4	Landskapslag om eggvapen	F 12	206

1978:22	Landskapslag om tjänstekollektivavtal	C 47	113
1978:34	Landskapslag om personalen vid [landstingets] kansli	B 7	53
1978:39	Landskapslag om vissa räntestödslån som beviljas av kreditinrättning	I 21	383
1978:48	Landskapslag om tillämpning av lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda	L 12	552
1978:52	Tobakslag för landskapet Åland	K 16	510
1978:66	Förordning om tillämpning av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet såvitt avser kommunalskatt i landskapet Åland	E 15	176
1979:6	Landskapsförordning om färjor	M 21	640
1979:29	Landskapslag om allmänna vatten- och avloppsverk	D 16	162
1979:61	Byggnadslag för landskapet Åland	G 1	229
1979:62	Landskapslag om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter	G 8	265
1979:70	Budgetförordning för landskapet Åland	C 33	92
1979:72	Landskapslag om ersättande av skördeskador	H 11	322
1980:44	Landskapslag om räntestödslån vid skördeskador	H 12	323
1980:46	Landskapslag om landskapsandel för underhållskostnader för gator	M 27	673
1981:3	Landskapslag om renhållning	J 9	440
1981:77	Landskapslag om hundskatt	E 9	173
1982:18	Landskapslag angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten	E 20	179
1982:34	Landskapslag om landskapet Ålands jämställdhetsdelegation	C 22	82
1982:38	Ellag för landskapet Åland	F 17	215
1983:22	Landskapslag om vissa grunder för landskapets hushållning	C 30	88
1983:27	Vägrafiklag för landskapet Åland	M 4	571
1983:31	Landskapslag om understöd för vatten- och avloppsprojekt	D 17	163
1983:39	Landskapslag om kulturell verksamhet	N 33	730
1983:42	Idrottslag för landskapet Åland	N 36	733
1983:57	Landskapslag om studieleidighet	N 21	716
1984:4	Landskapslag om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån	E 22	181
1984:25	Landskapslag om Ålands representation i Nordiska rådet	A 9	18
1984:26	Landskapslag om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution	C 45	113
1984:45	Landskapslag om kommunalbeskattningen av rederibolag och redare	E 12	175
1985:17	Landskapslag om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse]	C 37	96
1985:29	Landskapslag om stöd för litterär verksamhet	N 29	728
1985:31	Jaktlag för landskapet Åland	J 23	470
1985:50	Landskapslag om stöd för vård av barn i hemmet	L 10	550
1986:35	Landskapsförordning om trafikankvisningar	M 5	581
1986:58	Landskapslag om skydd för kulturhistoriskt värdefulla föremål	N 25	724
1987:44	Landskapslag om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen	E 18	177
1987:61	Tjänstemannalag för landskapet Åland	C 40	99
1987:62	Landskapslag om införande av tjänstemannalagen för landskapet Åland	C 41	105
1987:86	Landskapslag om ungdomsarbete	N 35	731
1988:8	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet	K 13	508
1988:39	Landskapslag om sysselsättningsfrämjande utbildning	L 24	560
1988:50	Landskapslag om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti	C 31	89
1988:56	Landskapslag om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse	N 24	722
1988:69	Förordning om undervisningen vid Ålands tekniska läroverk	N 14	702
1988:122	Landskapsförordning om semester för landskapets tjänstemän	C 42	109
1989:23	Landskapslag om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen	E 10	174
1989:27	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män	L 29	563
1989:31	Landskapslag angående landskapsgaranti för kulturella utställningar	N 34	731
1989:49	Landskapslag angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om gottgörelse för bolagsskatt	E 11	175
1989:60	Landskapslag om landskapsunderstöd för främjande av näringar i kommunerna	D 14	161
1990:32	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier	K 15	509

1990:33	Förordning om utlåtande enligt 25 kap. 8 § ärvdabalken i landskapet Åland	H 23	339
1990:54	Landskapslag om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser	M 9	615
1990:55	Landskapslag om minsta penningbelopp av böter vid trafikförseelse	M 10	616
1990:56	Landskapslag om familjepension efter [landstingsman]	B 6	53
1991:43	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om räntestöd för finansiering av fartygsleveranser	I 18	378
1991:67	Förordning om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om exportgaranti	I 28	388
1991:69	Förordning om skötseln av virkesmätningen i landskapet Åland	H 21	338
1991:70	Förordning om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt utlänningslagen	L 28	563
1991:71	Självstyrelselag för Åland	A 1	1
1991:79	Körkortslag för landskapet Åland	M 14	618
1992:39	Landskapslag om Posten på Åland	C 19	78
1992:40	Affärstidslag för landskapet Åland	I 2	364
1992:41	Landskapslag om Ålands flagga	A 5	16
1993:2	Landskapslag om åländsk hembygdsrätt	A 8	18
1993:8	Förordning om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen	C 28	88
1993:9	Förordning om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare	H 27	343
1993:11	Förordning om förvaltningen i landskapet Åland av ärenden som gäller avträdelsetillsättning för lantbruksföretagare	H 26	343
1993:12	Förordning om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som gäller barnbidrag	L 21	557
1993:15	Fastighetsskattelag för landskapet Åland	E 8	173
1993:19	Landskapslag om besiktning och registrering av fordon	M 17	631
1993:27	Landskapslag om grunderna för avgifter till landskapet	E 2	166
1993:37	Kommunalskattelag för landskapet Åland	E 5	169
1993:41	Landskapslag om kommunalskatt för gårdsbruk	E 7	172
1993:42	Landskapslag om kommunalskatt för näringsverksamhet	E 6	172
1993:53	Landskapslag om kabelsändningar till allmänheten	M 1	565
1993:56	Landskapsförordning om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet	F 9	202
1993:58	Landskapskattelag	E 1	165
1993:60	Landskapslag om hälso- och sjukvården	K 1	483
1993:61	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter	K 3	486
1993:68	Landskapslag om ikraftträdande av landskapslagen om hälso- och sjukvården	K 2	484
1993:70	Landskapslag om landskapsandelar till kommunerna	D 6	144
1993:71	Landskapslag om planering av och landskapsandel för socialvården	D 7	148
1993:72	Landskapslag om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten	D 8	153
1993:73	Landskapslag om bosättningsstrukturgrupper	D 9	158
1993:75	Landskapslag om medborgarinstitut	N 30	728
1993:104	Landskapsförordning om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning	M 18	638
1993:106	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av gödselmedelslagen	I 9	372
1993:112	Landskapslag om Ålands författningssamling	A 10	19
1993:116	Landskapslag om Ålands statistik- och utredningsbyrå	C 23	82
1993:117	Landskapslag om rundradioverksamhet	M 2	567
1994:9	Landskapsförordning om programnämnden	C 20	80
1994:10	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om moderskapsunderstöd	L 18	557
1994:41	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad	G 6	264
1994:42	Statistiklag för landskapet Åland	C 24	83
1994:43	Landskapslag angående tillämpning i landskapet Åland av lagen om offentlig upphandling	C 34	93
1994:48	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av barnbidragslagen	L 19	557
1994:50	Landskapslag om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet	E 19	178
1994:72	Landskapslag om förutsättningarna för att i landskapet Åland leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter	I 15	377
1994:82	Landskapsförordning om medborgarinstitut	N 31	729
1995:7	Förordning om skötseln i landskapet Åland av vissa ärenden som gäller bostadsbidrag	L 16	555

1995:18	Grundskolelag för landskapet Åland	N 1	677
1995:23	Landskapslag om kommunöversikt	G 7	265
1995:28	Landskapslag om miljökonsekvensbedömningar	J 3	402
1995:36	Landskapsförordning om undantag från skyldigheten att använda bilbälte	M 6	612
1995:40	Landskapslag om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen	H 30	358
1995:44	Landskapsförordning om yrkesfiske	H 33	361
1995:46	Landskapslag om återkrävande av stöd ur landskapets medel	I 29	388
1995:51	Landskapsförordning om register för fiskerinäringen	H 31	359
1995:52	Landskapslag om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion	H 6	316
1995:64	Landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om produktsäkerhet	K 14	509
1995:66	Landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om transport av farliga ämnen	M 13	617
1995:69	Jaktförordning för landskapet Åland	J 24	479
1995:71	Landskapslag om landskapet Ålands pensionsfond	C 54	123
1995:80	Landskapslag om Ålands musikinstitut	N 12	699
1995:88	Landskapsförordning om de stater som avses i 2 § 3 mom. landskapslagen om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund	E 17	177
1995:91	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd	H 9	321
1995:92	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av alkohollagen	I 8	371
1995:94	Landskapslag om studiestöd	N 18	710
1995:95	Grundskoleförordning för landskapet Åland	N 2	681
1995:98	Landskapsförordning om studiestöd	N 19	713
1995:101	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård	L 1	541
1995:103	Landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård	L 2	542
1995:106	Landskapsförordning om barnbidrag	L 20	557
1995:54	Landskapslag om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund	E 16	176
1996:3	Förordning om social- och hälsovårdsutbildning i landskapet Åland	N 6	689
1996:7	Landskapslag om landskapsrevisionen	B 8	53
1996:8	Landskapslag om [landskapsstyrelsens] revisionsbyrå	C 11	71
1996:35	Näringsstödsdag för landskapet Åland	I 19	378
1996:38	Landskapsförordning om register för vattenbruket	H 32	361
1996:45	Landskapsförordning om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar	C 55	125
1996:47	Landskapslag om rätt att utöva näring	I 1	363
1996:48	Landskapsförordning om fastighetsmäklare	I 5	367
1996:49	Landskapsförordning om inkvarterings- och trakteringsverksamhet	I 3	364
1996:50	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om skattetillägg och förseningsränta	E 26	183
1996:53	Landskapslag om Ålands kulturdelegation	N 38	735
1996:61	Vattenlag för landskapet Åland	J 5	406
1996:76	Landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd	H 10	321
1996:77	Vattenförordning för landskapet Åland	J 6	429
1996:82	Ålands [landskapsstyrelsens] beslut om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om gödselmedel	I 10	373
1997:4	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner	C 49	117
1997:5	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare	C 52	122
1997:12	Landskapsförordning om barnomsorg	L 9	549
1997:13	Landskapsförordning om stöd för vård av barn i hemmet	L 11	552
1997:14	Barnomsorgslag för landskapet Åland	L 8	547
1997:17	Landskapsförordning om skolskjutsning	M 7	612
1997:19	Landskapsförordning om veteranfordon	M 19	640
1997:32	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om forskottsuppbörd	E 25	182
1997:38	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av rikslagstiftningen om beskattningsförfarande	E 23	181
1997:42	Landskapsförordning om jakt på älg	J 25	479
1997:52	Landskapslag om utbildning på gymnasialstadienivå	N 3	684

1997:60	Landskapsförordning om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå i landskapet Åland	N 20	716
1997:63	Landskapslag om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt	D 2	141
1997:65	Landskapslag om Ålands miljöprövningsnämnd	C 12	73
1997:72	Förordning om verkställandet av kommunalbeskattningen i landskapet Åland	E 24	182
1997:73	Kommunallag för landskapet Åland	D 1	129
1997:76	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av vissa lagar om kommunindelning	D 3	141
1997:82	Landskapslag om allmänna bibliotek	N 26	725
1997:83	Biblioteksförordning för landskapet Åland	N 27	726
1997:97	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel ..	K 10	505
1997:98	Landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel	K 11	506
1997:101	Ålands [landskapsstyrelses] beslut angående tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om hushållsvatten	K 6	501
1997:102	Ålands [landskapsstyrelses] beslut om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna badstränder och badplatser	K 7	501
1998:20	Landskapslag om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar	D 4	142
1998:44	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av arbetstidslagen	C 48	116
1998:55	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om anordningars energieffektivitet	I 16	377
1998:56	Landskapsförordning om anordningars energieffektivitet	I 17	377
1998:57	Landskapslag om avbytarverksamhet för lantbrukare	H 24	339
1998:58	Landskapsförordning om avbytarverksamhet för lantbrukare	H 25	342
1998:59	Landskapslag om läroavtalsutbildning	N 8	689
1998:61	Landskapsförordning om läroavtalsutbildning	N 9	692
1998:66	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd	L 6	546
1998:67	Landskapsförordning om utkomststöd	L 7	547
1998:70	Landskapslag om Ålands [landskapsstyrelses] allmänna förvaltning	C 3	61
1998:76	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet	D 5	143
1998:82	Landskapslag om naturvård	J 21	462
1998:83	Landskapslag om skogsvård	H 16	329
1998:84	Landskapslag om stöd för skogsbruksåtgärder	H 19	333
1998:86	Landskapsförordning om skogsvård	H 17	331
1998:87	Landskapsförordning om stöd för skogsbruksåtgärder	H 20	336
1998:92	Ålands [landskapsstyrelses] beslut om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande	J 11	450
1998:93	Landskapsförordning om förpackningar och förpackningsavfall	J 10	447
1998:94	Landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av ett statsrådsbeslut om förbränning av farligt avfall ..	J 16	457
1998:95	Djurskyddslag för landskapet Åland	K 17	512
1998:96	Djurskyddsförordning	K 18	519
1998:97	Djurtransportförordning	K 19	528
1998:98	Landskapsförordning om slakt och avlivning av djur	K 20	533
1998:99	Landskapsförordning om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål	K 21	537
1998:101	Landskapsförordning om offentlig upphandling	C 35	94
1998:103	Landskapsförordning om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav	M 23	646
1998:110	Landskapsförordning om PCB-avfall	J 12	451
1998:113	Landskapsförordning om naturvård	J 22	468
1998:118	Förordning om polisförvaltningen i landskapet Åland	C 18	77
1998:121	Landskapsförordning om lagberedningen	C 10	71
1998:123	Landskapsförordning om semester för vissa landskapets tjänstemän som inte är anställda i huvudsyssla	C 43	112
1999:3	Landskapsförordning om överföring av vissa förvaltningsuppgifter på Ålands idrottsförbund	N 37	735
1999:4	Landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion	M 20	640
1999:15	Landskapsförordning om rundradio- och kabelsändningsverksamhet	M 3	569

1999:18	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av foderlagen	I 11	373
1999:19	Hyreslag för landskapet Åland	G 10	275
1999:24	Förordning om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland	B 4	49
1999:26	Landskapslag om en särskild justering av landskapsandelarna till kommunerna	D 10	158
1999:30	Ålands [landskapsstyrelses] beslut om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om fodermedel	I 12	374
1999:40	Landskapslag om bostadsproduktion	G 4	260
1999:42	Landskapslag om befrielse från användnings- och överlåtelsebegränsningar för hyresfastigheter	G 5	264
1999:44	Landskapslag om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av [landskapsstyrelsen]	C 44	112
1999:49	Landskapslag om polisens grundregister	C 15	76
1999:50	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister	C 16	76
1999:52	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av förordningen om polisens personregister	C 17	77
1999:53	Landskapslag om Ålands folkhögskola	N 11	696
1999:65	Landskapsförordning om elmarknaden	F 18	225
2000:2	Förordning om studentexamen i landskapet Åland	N 5	689
2000:6	Landskapsförordning om yrkesmässig trafik	M 16	631
2000:10	Landskapsförordning om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar	J 4	405
2000:17	Landskapsförordning om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag	H 3	295
2000:22	Landskapsförordning om landskapets alarmcentral	F 15	214
2000:26	Landskapslag om Ålands polismyndighet	C 13	74
2000:34	Landskapsförordning om Ålands polismyndighet	C 14	75
2000:49	Polislag för landskapet Åland	F 1	187
2000:50	Polisförordning för landskapet Åland	F 2	193
2000:79	Ålands [landskapsstyrelses] beslut om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket	J 7	436
2000:80	Republikens Presidents Förordning om skötseln i landskapet Åland av förberedande uppgifter för undantagsförhållanden	F 13	207
2000:88	Landskapsförordning om utbildning på gymnasialstadienivå	N 4	689
2001:5	Republikens Presidents Förordning om allmän trafikplikt i lufttrafiken mellan Mariehamn och Stockholmsområdet	M 24	656
2001:8	Landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av riksbestämmelser om elektricitet	F 19	227
2001:9	Republikens Presidents Förordning om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland	N 7	689
2001:25	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om handel med utsäde	I 13	375
2001:30	Landskapslag om miljöskydd och miljötillstånd	J 1	389
2001:35	Landskapsförordning om miljöskydd och miljötillstånd	J 2	397
2001:38	Landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften	J 19	461
2001:45	Landskapsförordning om startstöd för unga jordbrukare	H 2	292
2001:47	Ålands [landskapsstyrelses] beslut om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om handel med utsäde	I 14	376
2001:51	Landskapslag om Ålands skogsvårdsförening	H 14	325
2001:54	Landskapsförordning om undantag från vissa krav som gäller byggnader som används inom ekologisk animalieproduktion	K 22	540
2001:63	Landskapsförordning om Ålands skogsvårdsförening	H 15	328
2001:72	Ålands [landskapsstyrelses] beslut om tillämpning av statsrådets förordning om buller från utrustning som är avsedd att användas utomhus	J 20	462
2001:75	Republikens Presidents Förordning om utbetalningsstället för garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ)	H 4	315
2001:76	Landskapsförordning om deponering av avfall	J 13	452
2002:60	Landskapslag om tillämpning i landskapet av 29 kap. strafflagen	E 28	185
2002:70	Republikens Presidents Förordning om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter i landskapet Åland	H 18	333
2002:71	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om underhållstrygghet	L 22	557
2002:81	Landskapslag om Högskolan på Åland	N 15	702
2002:87	Landskapsförordning om Högskolan på Åland	N 16	708

2003:11	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen	M 11	616
2003:15	Landskapslag om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagebeskattning	E 13	175
2003:17	Landskapslag om Ålands sjösäkerhetscentrum	N 17	709
2003:31	Landskapsförordning om registrering av anläggningar som håller värphöns	K 23	540
2003:32	Landskapslag om fritidsbåtar	M 22	644
2003:33	Landskapsförordning om avfallsförbränning	J 14	456
2003:35	Ålands [landskapsstyrelses] beslut om regler för eldning av avfall	J 15	457
2003:39	Landskapsförordning om livsmedelshygienisk kompetens	K 12	507
2003:58	Landskapslag om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester	J 17	457
2003:60	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om skogsodlingsmaterial	H 22	338
2003:61	Landskapsförordning om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning	C 4	63
2003:63	Landskapsförordning om de tjänster som finns inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning	C 5	65
2003:64	Landskapsförordning om de tjänster som finns inom kansliavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning	C 6	67
2003:65	Landskapslag om finansiering av landsbygdsnäringar	H 1	289
2003:67	Landskapsförordning om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester	J 18	460
2003:68	Landskapslag om jordförvärrs rätt och jordförvärrstillstånd	A 3	14
2003:70	Landskapsförordning om jordförvärrstillstånd	A 4	15
2003:71	Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa	L 4	543
2003:76	Landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utkomstskydd för arbetslösa ...	L 5	545
2003:83	Landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om livsmedel	K 9	503
2003:84	Landskapsförordning om de tjänster som finns inom finansavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning	C 7	68
2004:2	Landskapsförordning om de tjänster som finns inom social- och miljöavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning	C 8	69
2004:3	Landskapslag om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn	L 14	553
2004:10	Ålands [landskapsstyrelses] beslut gällande vissa upphandlingar	C 36	95
2004:13	Arkivlag för landskapet Åland	N 28	726
2004:14	Landskapsförordning om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen och kemikalier	I 7	369
2004:15	Landskapsförordning om riktlinjer för Ålands flaggas färger	A 6	17
2004:21	Republikens Presidents Förordning om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland	F 16	214

Förklaring till förkortningarna finns på sidan vi.

A

Affischering, se **Annonsering**.

Affärshemlighet, får ej röjas, LL om allmänna handlingars offentlighet 9 § f) och g), C 25; LL om landskapsgaranti för industrier och vissa andra näringsgrenar 10 §, I 25.

Affärstid, **AffärstidsL**, I 2.

Affärsverk, LL om Posten på Åland, C 19.

Aktiebolag, se **Bolag**.

Alarmcentral, LL om brand- och räddningsväsendet 5 §, F 14; LF om landskapets alarmcentral, F 15.

Alkohol, LL om tillämpning av alkohollagen, I 9; LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 9 §, I 3.

Alkoholmissbruk, LL om behandling av berusade, F 4.

Allmän handling, LL om allmänna handlingars offentlighet 1 §, C 25.

Allmänna byrån, vid Kansliavdelningen, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 2 och 3 §§, C 4; LF om tjänster inom kansliavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 6; vid Finansavdelningen, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 6 och 7 §§, C 4; LF om tjänster inom finansavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 7; vid Utbildnings- och kulturavdelningen, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 12 och 13 §§; C 4; LF om tjänster inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 5; vid Näringsavdelningen, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 19 och 20 §§, C 4; vid Trafikavdelningen, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 24 och 25 §§, C 4.

Allmänna vägar, LL om allmänna vägar, M 25.

Allmän ordning, **PolisL** 1 §, F 1; LL ang. ordningsstadga för landsbygden, F 3.

Allmännyttigt samfund, LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhällligt betydelsefull verksamhet, E 21.

Allmänt vattenområde, L om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland, A 13.

Ambulans, se **Utryckningsfordon**.

Ambulatorisk hemslojdsskola, LL om läroanstalter för hemslojd, N 10.

Ambulerande butikshandel, LF om hälsovården 40-42 §§, K 5.

Amortering, LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti 6 och 17 §§, C 31; LL om bosättningslån, L 17; LL om bostadsproduktion

11 och 22 §§, G 4; LL om investeringslån 5-7 §§, I 23; LL om sysselsättningspolitiska konjunkturlån till företag, I 24; LL om räntestödslån för fiskerinäringen 10, 18 §§, I 22; LL om räntestödslån vid skördekadaver 6 §, H 12; LF om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet 19 §, F 9; LL om studiestöd 22, 23 §§, N 19; LL om avdrag på kommunalbeskattningen för amortering på studielån, E 22.

Anbud, LL om allmänna handlingars offentlighet 3 § 2 mom., 4 § 2 mom., C 25.

Anläggningskostnad, Byggnadslag 10 kap., G 1; Idrottslag 16 §, N 37; LL om ungdomsarbete 20 §, N 36; LL om planering av och landskapandel för undervisnings- och kulturverksamheten 45 §, D 8; Grundskolelag 47 §, N 1, Vattenlag 11:11 och 13:14, J 5; LL om ikraftträdande av LL om hälso- och sjukvården 3 §, K 2.

Anläggningstillgång, LL om landskapsgaranti för industrier och vissa andra näringsgrenar 2 §, I 25; LL om räntestödkrediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten 5 §, D 13; LL om kommunalbeskattning av rederibolag och redare 1 och 3 §§, E 12; LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet, E 19; Näringsstödslag, I 19; LF om barnomsorg 10 §, L 9.

Anordning, LL om tillämpning av lagen om anordningars energieffektivitet, J 16; LF om anordningars energieffektivitet, J 17.

Andra behandling, i lagtinget, LO 54 §, B 1.

Animalieproduktion, LF om undantag från vissa krav som gäller byggnader som används inom ekologisk animalieproduktion, K 22.

Annonsering, LL om naturvård 25 §, J 21; LL om allmänna vägar 60 §, M 24.

Anskaffningsutgift, LL ang. tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten 1, 1a §§, E 20; LL om kommunalbeskattning av rederibolag och redare 3 §, E 12; LL om kommunalskatt för gårdsbruk, 7 §, E 7; LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet, E 19.

Anslag, i landskapets årsstat, LL om landskapets finansförvaltning, C 32; beslut i byggnadsärende skall utfärdas efter anslag, Byggnadsl 134 §, G 1.

Anslagstavla, se **Kungörelse**.

Ansvarig föreståndare, för reningsanläggning, LL om hälsovården 57 §, K 4; för resebyrå, LL om resebyrårelse 4 §, I 4; för fastighetsmäklarverksamhet, LF om fastighetsmäklare 9 §, I 5; för inkvarterings- och trakteringsverksamhet, LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 8 §, I 3.

- Ansvarsförsäkring**, LL om offentliga nöjeställningar 21 §, F 5. Se också **Jägaransvarsförsäkring**.
- Användnings- och överlåtelserestriktioner**, befrielse från, LL om befrielse från användnings- och överlåtelserestriktioner för hyresfastigheter, G 5.
- Apotekavgift**, LL om apotekavgift, E 3.
- Arbetsavtal**, Sjl 29 §, A 1; Arbetsordning för Ålands lagting 6 §, B 2; LL om personalen vid [landstingets] kansli 1 §, B 7; Tjänstemannalag, C 40; LL om brand- och räddningsväsendet 10 §, F 14; Ellag 40 §, F 16; LL om Posten på Åland 15 och 25 §§; LL om studieledighet 12, 13 §§, N 21; LL om läroavtalsutbildning 2, 19 och 22 §§; N 8; LF om läroavtalsutbildning 6 §, N 9.
- Arbetsdomstolen**, LL om tjänstekollektivavtal 13 §, C 47.
- Arbetsfred**, LL om tjänstekollektivavtal 3 kap., C 47.
- Arbetsförmedling**, LL om arbetsförmedling, L 25.
- Arbetsförmedlingsbyrå**, LL om arbetsförmedling 7-9 §§, L 25.
- Arbetskonflikt**, arbetsförmedling därvid, LL om arbetsförmedling 11 §, L 25.
- Arbetskraftskommission**, LL om sysselsättning 20-22 §§, L 23.
- Arbetslokal**, LL om hälsovården 5 kap., K 4; LF om hälsovården 2 kap., K 5.
- Arbetslöshetsersättning**, LL och LF om tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, L 4, L 5.
- Arbetsordning**, Arbetsordning för Ålands [landsting], B 2.
- Arbetsrum**, definition, ByggnadsF 87 §, G 2.
- Arbetstid**, för landskapets och kommunernas tjänstemän, LL om tillämpning av arbetstidslagen, C 48.
- Arkiv**, Arkivlag, N 28
- Arrende**, av jord, LL om tillämpning av jordlegolagen, G 9; av fiskerätt, LL om fiske 7 §, H 28, LF om fiske 9 §, H 29; av jakt rätt, JaktL 4 §, 6 § och 8-10 §§, J 23.
- Arv**, landskapets rätt till arv, Sjl 63 §, A 1. Angående arv av fast egendom, se **Jordförvärvslag för Åland 3 §**, A 2 och **Sjl 27 § 7 p.**, A 1. Se även **Ärvdabalken**.
- Automat**, se **Penningautomat**, **Förströelseautomat**.
- Avbytarverksamhet för lantbrukare**, LL om avbytarverksamhet för lantbrukare, H 24; LF om avbytarverksamhet för lantbrukare, H 25.
- Avdelningschef**, uppgifter vid Ålands landskapsregering, LL om Ålands [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 5 §, C 3; LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 4; LF om tjänster inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 5; LF om tjänster inom kansliavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 6; LF om tjänster inom finansavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 7; LF om tjänster inom social- och miljöavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 8.
- Avdrag vid kommunalbeskattningen**, KommunalSkatteL, E 5; LL om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån, E 22; LL angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten, E 20; LL om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund, E 16; LL om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen, E 18. Se även **Avskrivning**.
- Avfallsbehandlingsanläggning**, LL om renhållning 16 §, J 9; räntestödslån för sådan, LL om vissa räntestödslån som beviljas av kreditinrättning 2 §, I 21.
- Avfall**, LF om förpackningar och förpackningsavfall, J 10; [ÅLSB] om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande, J 11; LF om PCB-avfall, J 12; LF om deponering av avfall, J 13; LF om avfallsförbränning, J 14; [ÅLSB] om regler för eldning av avfall, J 15; LF om tillämpning av ett statsrådsbeslut om förbränning av farligt avfall, J 16; LF om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester, J 17; LF om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester, J 18; Se även **Renhållning**, **Farligt avfall**, **Hushållsavfall**, **Skrotfordon**.
- Avgift**, för självstyrelsemyndigheternas tjänsteförrättningar, LL om grunderna för avgifter till landskapet, E 2; för rätt att sända rundradioprogram, för innehav av mottagare för sådant program, LL om rundradioverksamhet 5 och 7 §§, M 2. Se även **Apotekavgift**, **Resandevgift**, **Befrielse från kommunal avgift**.
- Avgångsålder**, TjänstemannaL 41 §, C 40.
- Avlivning**, av djur, se **Slakt**.
- Avstängning från tjänsteutövning**, KommunalL 63 §, D 1.
- Avlopp**, VattenL 11 kap., J 5. Se även **Sammanslutning**.
- Avloppsverk**, LL om allmänna vatten- och avloppsverk, D 16. Ang. lån och understöd, se **Avloppsanläggning**.
- Avloppsanläggning**, LL om understöd för vatten- och avloppsprojekt, D 17; LL om vissa räntestödslån som beviljas av kreditinrättning 2 § 2 p., I 21; Beträffande jordbruk se **Investeringsstöd**, jordbruk. Se även **Avlopp**.
- Avloppsvattenavgift**, LL om avloppsvattenavgift, E 27.
- Avräkning**, Sjl 45 §, A 1.
- Avräkningsbelopp**, Sjl 46 §, A 1.
- Avräkningsgrunden**, Sjl 47 §, 77 § 3 mom., A 1.
- Avskedande**, se **Uppsägning av tjänsteförhållande**.
- Avskrivning**, LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet, E 19. Se även **Avdrag vid kommunalbeskattningen**.
- Avstjäpningsplats**, se **Avfallsbehandlingsanläggning**.
- Avtal**, mellan kommuner, KommunalL 78 §, D 1; mellan Ålands landskapsregering och kommunerna, LL om renhållning 8 §, J 9. Se även **Internationella fördrag**.
- Avtals- och pensionsbyrå**, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 6 §, C 4; LF om tjänster inom finansavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 7
- Avtalsdelegation**, KommunalL 14 kap., D 1.
- Avträdelseersättning**, F om förvaltningen i landskapet Åland av ärenden som gäller avträdelseersättning för lantbruksföretagare, H 26.

B

- Badhus**, LL om hälsovården 62 §, K 4; LF om hälsovården 86-87 §§, K 5; [ÅLSB] om kvalitetskrav på och kontroll av vattnet vid allmänna badstränder och badplatser, K 7.
- Badstrand**, LL om hälsovården 62 §, K 4; LF om hälsovården 86-87 §§, K 5; [ÅLSB] om kvalitetskrav på och kon-

- troll av vattnet vid allmänna badstränder och badplatser, K 7; LL om fiske 3 § 3 mom., H 28.
- Balansansvar**, Ellag 3 kap., F 16; LF om elmarknaden, F 17.
- Barn**, LL om stöd för vård av barn i hemmet, L 10; LF om stöd för vård av barn i hemmet, L 11; LL om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn, L 14.
- Barnbidrag**, LL om tillämpning av barnbidragslagen, L 19; LF om barnbidrag, L 20; F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter som gäller barnbidrag, L 21.
- Barnskydd**, LL ang. tillämpning av vissa författningar rörande barnskydd, L 13.
- Bassamfund**, LL om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund, E 16; LF om de stater som avses i 2 § 3 mom. LL om kommunalbeskattning av delägare i utländska bassamfund, E 17.
- Bebyggelse**, LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, N 24.
- Befolkningsskydd**, RPF om förberedande uppgifter för undantagsförhållanden 2 §, F 13.
- Befrielse från kommunal avgift**, KommunalL 13 §, D 1.
- Begravning**, LL om hälsovården 12 kap., K 4; LF om hälsovården 8 kap., K 5.
- Begränsat skattskyldig**, LL om kommunalskatt för begränsat skattskyldig, E 14; F om tillämpning av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet såvitt avser kommunalskatt i landskapet Åland, E 15.
- Bekämpningsmedel**, se **Kemikalier**.
- Bensin**, se **Explosionsfarliga ämnen**.
- Beredningsuppgifter**, RPF om förberedande uppgifter för undantagsförhållanden, F 13.
- Berusad**, LL om behandling av berusade, F 4; PolisL 11 §, F 1; LL om offentliga nöjestillställningar 13 §, F 5.
- Berusningsmedel**, när innehav är förbjudet, LL om offentliga nöjestillställningar 13 §, F 5.
- Besiktning av fordon**, LL om besiktning och registrering av fordon, M 17.
- Besiktningssman**, LL om motorfordonsbyrå 9 §, C 21.
- Beskattning**, dess verkställande, LL om tillämpning av rikslagstiftningen om beskattningsförfarande, E 23; F om verkställandet av kommunalbeskattningen i landskapet Åland, E 24.
- Beskattningsgrunder**, KommunalL 5; LL om kommunalskatt för gårdsbruk, E 7; LL om kommunalskatt för näringsverksamhet, E 6; FastighetsskatteL, E 8.
- Beställningstrafik**, LL om yrkesmässig trafik 3, 14 och 17 §§, M 15.
- Besvär**, över beslut i förvaltningsärende, Sjl 25 §, A 1. Se vidare **Ändringssökande i förvaltningsärenden**, **Kommunalbesvär**.
- Bete**, se **Samfälliga ägor**.
- Bevattningsvatten**, L 12 och 13 kap., J 5. Se även **Sammanlutning**.
- Bibliotek**, LL om allmänna bibliotek, N 26; BiblioteksF, N 27.
- Biblioteksnämnd**, LL om allmänna bibliotek 5 §, N 26.
- Bil**, LL om besiktning och registrering av fordon M 17; LF om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning, M 18; LF om tillämpning av trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion, M 20.
- Bilbälte**, VägtrafikL 61 §, M 4; LF om undantag från skyldigheten att använda bilbälte, M 6.
- Bilskola**, Körkortsl 3 kap., M 14. Se även **Förarutbildning**.
- Biografställning**, LL innehållande särskilda bestämmelser angående biografier och offentliga biografställningar, F 6.
- Biotop**, skydd av, LL om naturvård 3 kap., J 21; LF om naturvård 3 kap., J 22.
- Bisyssla**, TjänstemannaL 18 §, C 40.
- Blankettlag**, gängse benämning på landskapslag varigenom en eller flera riksförfattningar bringats i kraft i landskapet.
- Blommor**, försäljning av, AffärstidsL, I 2.
- Bolag**, Sjl 27 § 8 p., A 1; rätt att utöva näring, Sjl 11 §, A 1; LL om rätt att utöva näring, I 1; rätt att förvärva och besitta fastighet, se **Fast egendom**.
- Bolagsskatt**, LL ang. tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om gottgörelse för bolagsskatt, E 11.
- Boningsrum**, ByggnadsF 76-88 §§, G 2; LL om hälsovården 15-24 §§, K 4; LF om hälsovården 3-9 §§, K 5.
- Bordläggning**, i lagtinget: framställning, motion och meddelande från Ålands landskapsregering, LO 52 §, B 1 och Arbetsordningen 37 §, B 2; utskottsbetänkande, LO 53 §, och Arbetsordningen 37 §; spörsmål, Arbetsordningen 38 §; hemställningskläm, Arbetsordningen 41 § 2 mom.
- Bostad**, ByggnadsL 112 §, G 1; ByggnadsF 74-88, 128 §§, G 2; LL om hälsovården 15-21 §§, K 4; LF om hälsovården 2 kap., K 5.
- Bostadsbidrag**, LL om tillämpning av lagen om bostadsbidrag, L 15; F om skötseln i landskapet Åland av vissa ärenden som gäller bostadsbidrag, L 16.
- Bostadshusreservering**, LL om bostadshusreservering vid kommunalbeskattningen, E 18.
- Bostadslån**, LL om bostadsproduktion, G 4; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad, G 6.
- Bostadsproduktion**, LL om bostadsproduktion, G 4.
- Bostadslägenhet**, HyresL 1-8, 14 och 15 kap., G 10; LF om startstöd till unga jordbrukare 8 §, H 2. Se även **Bostad**.
- Bosättningslån**, LL om bosättningslån, L 17.
- Bosättningsstruktur**, LL om bosättningsstrukturgrupper, D 9; LL om landskapsandel till kommunerna 9 §, D 6; LL om planering av och landskapsandel för socialvården 11 och 22 §§, D 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten 31 §, D 8.
- Brandberedskap**, LL om brand- och räddningsväsendet 4 kap., F 14;.
- Brandchef**, LL om brand- och räddningsväsendet 8-10, 20, 25 och 41 §§, F 14.
- Branddistrikt**, LL om brand- och räddningsväsendet 8 §, F 14.
- Brandkår**, LL om brand- och räddningsväsendet 11 och 12 §§, F 14.
- Brandmyndigheter**, LL om brand- och räddningsväsendet, 2 kap., F 14.
- Brandnämnd**, LL om brand- och räddningsväsendet 7 §, F 14.
- Brandsyn**, LL om brand- och räddningsväsendet 16 och 41 §§, F 14.

Brandsäkerhet, ByggnadsL 112 §, G 1; LL om brand- och räddningsväsendet 4 kap., F 14.

Brandväsendet, LL om brand- och räddningsväsendet, F 14; BrandF (1962:5), (se ÅL 1976 By 6).

Brottslig bakgrund, LL om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn, L 14

Brunn, LL om hälsovården 53 §, K 4.

Brännbar vätska, LL om tillämpning av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen, I 6; LF om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen och kemikalier, I 7.

Budget, Sjl 44 §, A 1; LL om landskapets finansförvaltning 2 kap., C 32; BudgetF 1 kap., C 33; KommunalL 64 §, D 1.

Bulvan, Jordförvärvslag för Åland 9 och 13 §§, A 2; JaktL 13 och 15 §§, J 23.

Buss, VägtrafikL, 29 och 35 §§, M 4.

Bygdeväg, LL om allmänna vägar 2, 8, 14-16 och 20 §§, M 25.

Byggbestämmelsesamling, LF om tillämpning av Finlands byggbestämmelsesamling, G 3.

Byggnad, se **Nybyggnad**.

Byggnadsarbete, tillsyn, ByggnadsF 61-67 och 129 §§, G 2.

Byggnadsbyrå, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 2, 4 §§, C 4; LF om tjänster inom kansliavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 6.

Byggnadsförbud, ByggnadsL 24, 36, 88 och 89 §§, dispens från, 121 § G 1; ByggnadsF 134 §, G 2.

Byggnadsinskränkning, ByggnadsL 23, 36-40 och 88 §§, G 1. Se **Byggnadslöv**.

Byggnadsinspektör, ByggnadsL 12 §, G 1; ByggnadsF 7 § 3 mom., 129 och 144 §§, G 2.

Byggnadslöv, ByggnadsL 1a kap., 118, 121, 130, 134 och 135 §§, G 1; ByggnadsF 3, 10 § 2 mom. 1 p., 7 kap., 112-120, 136 och 137 §§, G 2; LF om tillämpning av Finlands byggbestämmelsesamling, G 3.

Byggnadslån, beträffande jordbruk, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.

Byggnadsmark, ByggnadsL 84 §, G 1.

Byggnadsnämnd, ByggnadsL 9-12 §§, G 1; ByggnadsF 8-10, 120-124 §§, G 2.

Byggnadsordning, ByggnadsL 2 kap., G 1; ByggnadsF 2 kap., G 2.

Byggnadsplan, ByggnadsL 2, 5, 83-106 §§, G 1; ByggnadsF 104-111 §§, G 2.

Byggnadsstadganden, ByggnadsF 68-88 och 126 §§, G 2; Finlands byggbestämmelsesamling, se G 3.

Byggnadstillstånd, ByggnadsF 48 och 113 §§, G 2. Se **Byggnadslöv**, **Nybyggnad**, **Undantag beträffande byggande**.

Byggnadsuppmaning, ByggnadsL 49 §, G 1.

Byråchef, uppgifter vid Ålands landskapsregering, LL om Ålands [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 7 §, C 3; LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 4; LF om tjänster inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 5; LF om tjänster inom kansliavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 6; LF om tjänster inom finansavdelningen vid [landskapsstyrelsens] all-

mätta förvaltning, C 7; LF om tjänster inom social- och miljöavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 8.

Bästa tillgängliga teknik, LL om miljöskydd och miljötillstånd 3 §, J 1.

C

Centralbibliotek, LL om allmänna bibliotek 6 §, N 26; BiblioteksF 2 §, N 27.

Centralnämnd, för lagtingsval, LL om lagtingsval och kommunalval 4 §, B 3; kommunal centralnämnd, samma lags 5 §.

Cykelbana, VägtrafikL 2 och 55 §§, M 4.

Cykeltrafik, VägtrafikL 19, 26 och 60 §§, M 4.

D

Daghemsverksamhet, BarnomsorgsL 5 §, L 8; LF om barnomsorg, L 9.

Delegation, för Ålands arbetsförmedlingsbyrå, LL om arbetsförmedling 8 §, L 25; för brand- och räddningsväsendet, LL om brand- och räddningsväsendet 3 §, F 14; för polisens verksamhet, LL om Ålands polismyndighet 5 §, C 13, LF om Ålands polismyndighet 3 kap., C 14; för samråd om polisförvaltningen, F om polisförvaltningen i landskapet Åland 10 §, C 18.

Delegering, av beslutanderätt, KommunalL 7 §, D 1.

Delgivning, av kommunala organs beslut, KommunalL 116 §, D 1.

Detaljhandel, Näringsstödslag 2 §, I 19.

Dikning, VattenL 10 kap., J 5. Se även **Sammanslutning**. Som skogsbruksåtgärd, se LL och LF om stöd för skogsbruksåtgärder, H 19 och H 20. Beträffande jordbruk se **Investeringsstöd**, jordbruk.

Disciplinära åtgärder, TjänstemannaL, 10 kap., C 40; mot kommunal tjänsteman, KommunalL 10 §, D 1; mot skolelever, GrundskoleL 25 och 27 §§, N 1; GrundskoleF 17 och 18 §§, N 2. Se de för olika skolor gällande författningarna under N.

Djurhållning, DjurskyddsL 2 kap., K 17; DjurskyddsF, K 18.

Djurskydd, DjurskyddsL, K 17; DjurskyddsF, K 18; DjurtransportF, K 19; LF om slakt och avlivning av djur, K 20; LF om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål, K 21.

Djurstall, LL om hälsovården 74 §, K 4; LF om hälsovården 75-77 §§, K 5. Se även **Djurskydd**.

Djurtransporter, DjurskyddsL 3 kap, K 17; DjurtransportF, K 19.

Dubbelbeskattning, se internationella fördrag för undvikande av dubbelbeskattning sid 737 ff.

Dumpning i havet, se **Havsförening**.

Dykning, LL om fredning av skeppsvrak, N 23.

Dynamit, se **Explosionsfarliga ämnen**.

Dyrortstillägg, LL om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse] 2 §, C 38.

E

Egensändning, se Kabelsändning.
 Eggvapen, LL om eggvapen, F 12.
 Ekologisk jordbruksproduktion, LL om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion, H 6.
 Ekonomi, landskapets, SjL 7 kap. och 34 § 2 mom., A 1.
 Ekonomibyggnad, ByggnadsL 5 §, G 1.
 Eldfarliga vätskor, se Brännbar vätska.
 Elektrifieringslån, se istället Investeringsstöd, jordbruk.
 Elektrisk anläggning, Ellag, F 16.
 Elevråd, GrundskoleL 13 §, N 1.
 Elmarknad, LF om elmarknaden, F 17.
 Eskada, Ellag 6 kap., F 16.
 Elsäkerhetsföreskrifter, LF om tillämpning av riksbestämmelser om elektricitet, F 18.
 Elutrustning, LF om tillämpning av riksbestämmelser om elektricitet, F 18.
 Elnätsverksamhet, Ellag 2 kap., F 16; LF om elmarknaden, F 17.
 Enhetschef, uppgifter vid Ålands landskapsregering, LF om tjänster inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 5; LF om tjänster inom kansliavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 6; LF om tjänster inom finansavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 7.
 Enkel fråga, LO 48 §, B 1; Arbetsordningen 39 §, B 2.
 Enskild föredragning, LL om Ålands [landskapsstyrelse] 10a, 10b §§, C 1; LL om ärendenas handläggning i [landskapsstyrelsen] 7- 9a §§, C 2.
 Enskild väg, LL om allmänna vägar 16, 24, 36, 37 och 50-52 §§, M 25; LL om kommunalvägar 21 och 23 §§, M 26; LL om ägövägar, M 28; ByggnadsL 105 §, G 1.
 Entreprenad, LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 34; LF om offentlig upphandling, C 35; [ÅLSB] gällande vissa upphandlingar, C 36.
 Epidemisk sjukdom, LL om offentliga nöjestillställningar 18 §, F 5.
 Etablerad politisk förening, LL om lagtingsval och kommunalval 4a kap., B 3.
 EUGFJ, LL om finansiering av landsbygdsnärningar, H 1; RPF om skötseln av uppgifter som hör till utbetalningsstället för garantisektionen vid EUGFJ, H 4.
 Europeiska gemenskapen, SjL 9a kap., A 1. Se även Jordbrukspolitik, Fiskeripolitik.
 Europeiska unionen, SjL 9a kap., A 1. Se även Jordbrukspolitik, Fiskeripolitik.
 Examen, SjL 41 §, i annat nordiskt land, SjL 64 §, A 1.
 Explosionsfarliga ämnen, LL om tillämpning av riks författningar om explosionsfarliga ämnen, I 6; LF om tillämpning av riks författningar om explosionsfarliga ämnen och kemikalier, I 7.
 Exportgaranti, LL om tillämpning av lagen om exportgaranti, I 27; F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om exportgaranti, I 28.
 Expropriation, LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, G 8; ByggnadsL 7 kap. och 102 §, G 1; LL om allmänna vägar 32 §, M 25; VattenL 3 och 6

kap., J 5; LL om naturvård 7 kap., J 21.
 Expropriationsnämnd, LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter 9-11 §§, G 8.
 Extra anslag, SjL 48 §, A 1; LL om landskapets finansförvaltning 10 och 21 §§, C 32.
 Extra pension, LL om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] 7 §, C 38; LL om familjepension efter ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] 3 §, C 39; LL om pension för lagtingsmän 19 §, B 5; LL om familjepension efter [landstingsman] 3 §, B 6.

F

Fabrik, LL om hälsovården 6 kap., K 4; LF om hälsovården 3 kap., K 5. Se även Industri.
 Fallskärmschoppsuppvisningar- eller tävlingar, LL om offentliga nöjestillställningar 21 §, F 5.
 Familjedaghem, BarnomsorgsL, L 8; LF om barnomsorg, L 9.
 Familjepension, LL om tillämpning av vissa riks författningar om statens pensioner, C 49; LL om familjepension efter ledamot av Ålands [landskapsstyrelse], C 39; LL om familjepension efter [landstingsman], B 6.
 Farliga ämnen, se Transport av farliga ämnen.
 Farligt avfall, LL om renhållning 2, 8, 8d, 8f, 14, 15a, 16, 17, 28b, 28c och 28i §§, J 9; [ÅLSB] om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande, J 11; LF om PCB-avfall 2 §, J 12; LF om mottagning om fartygsgenererat avfall och lastrester, J 18; LF om deponering av avfall 4 §, J 13; LF om avfallsförbränning, J 14; LF om tillämpning av ett statsrådsbeslut om förbränning av farligt avfall, J 16; VattenL 6:20, J 5; VattenF 2 §, J 6.
 Fartygsfynd, LL om fredning av skeppsvrak 10 §, N 23.
 Fartygsleveranser, LL om tillämpning av lagen om räntestöd för finansiering av fartygsleveranser, I 18; LL ang. tillämpning av lagen om statsgarantier för företag som idkar skeppsbyggnads- eller rederirörelse, I 26; LL om vissa räntestödslån som beviljas av kreditinrättning 2 § 4 p., I 21.
 Fast egendom, rätt att förvärva, SjL 10 §, tillstånd att förvärva och besitta för utlåning, SjL 30 § 7 p., inlösen av, SjL 18 § 8 p., A 1; Jordförvärvslag för Åland, A 2; Även LL om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd, A 3 och LF om jordförvärvstillstånd A 4. Se även Statens egendom.
 Fastighetsmäklare, LF om fastighetsmäklare, J 5.
 Fastighetsskatt, se Kommunskaft.
 Felparkerat fordon, flyttning av, LL om parkeringsbot 15-17 §§, M 8.
 Festplats, LL om offentliga nöjestillställningar 2 § 4 mom., 16 §, F 5.
 Filmföreläsning, se Biograf föreläsning.
 Finansavdelningen, LL om Ålands [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 3 §, C 3; LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 6-9 §§, C 4; LF om tjänster inom finansavdelningen vid Ålands [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 7.
 Finansförvaltning, LL ang. landskapets finansförvaltning, C 32; BudgetF, C 33.

- Finansieringsunderstöd**, LL om landskapsandelar till kommunerna 4 kap., D 6.
- Finansmotion**, LO 25, 26 och 36 §§, B 1.
- Finlands byggbestämmelsesamling**, LF om tillämpning av Finlands byggbestämmelsesamling, G 3.
- Fisk**, minimimått, LL om fiske 31, 32 och 71 §§, H 28; marknadsföring, LL om räntestödslån för fiskerinäringen 3 kap., I 22.
- Fiskarlån**, LL om räntestödslån för fiskerinäringen 2 kap., I 22.
- Fiske**, utövande av, LL om fiske, H 28; LF angående verkställighet och tillämpning av LL om fiske, H 29; LF om yrkesfiske, H 33; stödåtgärder, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 4 p., H 2; LL om främjande av gårdsbruk 3 §, 3 p., H 1. Se även **Fiskarlån**, **Fiskeripolitik**.
- Fiskelag**, LL om fiske 43-56 §§, H 28; LF om fiske 8-17 §§; H 29.
- Fiskeredskap**, se **Fångstredskap och -sätt**.
- Fiskeribyrå**, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 19, 22 §§, C 4.
- Fiskeripolitik**, LL om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen, H 30; LF om register för fiskerinäringen, H 31; LF om register för vattenbruket, H 32.
- Fiskerätt**, LL om fiske 1-14 §§, H 28.
- Fiskesätt**, se **Fångstredskap och -sätt**.
- Fiskestadga**, LL om fiske 37 §, H 28.
- Fiskestuga**, för yrkesfiskare, LL om fiske 9 §, H 28.
- Fiskevakt**, LL om fiske 76, 78 och 79 §§, H 28; LF om fiske 28a §, H 29.
- Fiskevårdssammanslutning**, LL om fiske 57- 70 §§, H 28; LF om fiske 18-26 §§, H 29.
- Fiskezon**, se LL om fiske, hänvisning under 2 §, H 28.
- Fiskfredning**, LL om fiske 23-30 §§, H 28; LF om fiske 4-5 §§, H 29.
- Fiskförsäljning**, LL om fiske 5 kap., H 28; LF om fiske 27 och 30a §§, H 29.
- Fiskodling**, LL om landskapsgaranti för industrier och vissa andra näringsgrenar, I 25.
- Fiskodlingsdamm**, LL om fiske 3 § 3 mom., H 28.
- Flagga**, SjöL 18 § 3 p. och 27 § 5 p., A 1; LL om Ålands flagga, A 5; LL om Ålands flaggas färger, A 6; LL om Ålands självstyrelsedag 4 §, A 7.
- Flygfält**, LL om hälsovården 28 §, K 4; Ellag 49 §, F 16.
- Flyghavre**, LL om bekämpning av flyghavre, H 13.
- Flyguppvisningar eller -tävlingar**, LL om offentliga nöjeställningar 21 §, F 5.
- Foder**, LL om tillämpning av foderlagen, J 12; [ÅLSB] om tillämpning av riksförfattningar om fodermedel, I 12.
- Folkens Förbunds Råd**, beslut ang. Åland, sid 750.
- Folkhögskola**, se **Ålands folkhögskola**.
- Folkomröstning**, rådgivande kommunal, KommunalL 34 §, D 1; LL om förfarandet vid rådgivande kommunala folkomröstningar, D 4.
- Fordon**, VätrafikL 3 kap., M 4; LL om besiktning och registrering av fordon, M 17; LF om fordons konstruktion, utrustning, skick, användning och belastning, M 18; LF om tillämpning av trafikministeriets beslut om ändring av bilars konstruktion, M 20.
- Fornlämning**, LL om fornminnen, N 22.
- Fortbildning**, LL om läroavtalsutbildning, N 8; LL om utbildning på gymnasialstadienivå, N 3; LL om Högskolan på Åland, N 15; LF om medborgarinstitut, N 30; LL om landskapsbidrag för studiecirkelverksamheten, N 32; BiblioteksF, N 27.
- Fotgångare**, se **Gående**.
- Fredning**, LL om naturvård 2 kap., J 21; JaktL 29 §, se även 26-28 §§, J 23; LL om fiske 23-30 §§, H 28; LF om fiske 4-5 §§, H 29. Se även **Skeppsvrak**, **Fornlämning**.
- Fredningsbeslut**, ang. naturvård, se förteckning sid 467.
- Fredningsområde**, JaktL 22 §, J 23; LL om fiske 27-30 §§, H 28; LF om fiske 4-5 §§, H 29. Se även **Naturreservat**.
- Fridlysnings**, LL om naturvård 14 §, J 21; LF om naturvård 2 kap., J 22; JaktL 26-29 §§, undantag från, 30-31 §§, J 23.
- Fritidsbåt**, LL om fritidsbåtar, M 22; LF om fritidsbåtars säkerhets- och miljökrav, M 23.
- Fullmäktige**, se **Kommunfullmäktige**.
- Fylleri**, se **Berusad**, **Rattfylleri**, **Sjöfylleri**.
- Fyllnadsval**, för kommunfullmäktige, LL om lagtings- och kommunalval 77 §, B 3; för Ålands landskapsregering, LL om Ålands [landskapsstyrelse] 5 §, C 1.
- Fågelskyddsområde**, JaktL 26 §, J 23.
- Fåglar**, fridlysta fåglar, se **Fridlysnings**.
- Fångstredskap och -sätt**, vid fiske, LL om fiske 15-22 §§, H 28; vid jakt, JaktL 9 kap., 61 och 67 §§, J 23.
- Färja**, LF om färjor, M 21.
- Förarexamen**, KörkortsL 4 kap., M 14.
- Förarutbildning**, KörkortsL 2 kap., M 14.
- Fördrag**, se **Internationella fördrag**.
- Föredragning**, LL om Ålands [landskapsstyrelse] 10a-11 §§, C 1; LL om ärendenas handläggning i [landskapsstyrelsen], C 2; LL om Ålands [landskapsstyrelses] allmänna förvaltning 7 §, C 3; LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 4.
- Företagare**, LL om semesterpenning för småföretagare, I 20.
- Författningssamling**, LL om Ålands författningssamling, A 10.
- Förhandlingsparter**, LL om tjänstekollektivavtal 3 §, C 47.
- Förhandsbesked**, i pensionsärenden, LL om pension för lagtingsmän 16 §, B 5; LL om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] 8 §, C 38.
- Förkörsrätt**, VätrafikL 20 §, M 4.
- Förlustutjämning**, KommunalskatteL 1 §, E 5.
- Förpackning**, LF om förpackningar och förpackningsavfall, J 10.
- Förseningsränta**, se **Ränta**.
- Förskottsuppbörd**, LL om tillämpning av rikslagstiftningen om förskottsuppbörd, E 25; LandskapskatteL 7 §, E 1.
- Förlagsanslag**, LL om landskapets finansförvaltning 9 §, C 32.
- Första behandling**, i lagtinget, LO 54 §, B 1.
- Förströelseautomat**, LL om förströelseautomater, F 10.
- Försäkringskyldighet**, se **Trafikförsäkring**, **Ansvarsförsäkring**.
- Försäljningsautomat**, TobaksL 2 §, K 16.
- Försöksdjur**, DjurskyddsL 41 §, K 17; LF om skydd av djur som används för försök och andra vetenskapliga ändamål,

K 21.

Försöksstation, LL om Ålands försöksstation, H 7.

Försörjningsberedskap, RPF om förberedande uppgifter för undantagsförhållanden, 2 §, F 13.

Förtidsröstning, LL om lagtings- och kommunalval 7 kap., B 3.

Förtur på färja, VägtrafikL 49 §, M 4; LF om färjor 12 §, M 21.

Förvaltning, se Landskapets förvaltning, Kommuns uppgifter.

Förvaltningsbehörighet, landskapets, Sjl 23 §, rikets, Sjl 30 §, se även Sjl 60 § 2 mom., A 1.

Förvaltningsdomstol, i landskapet, Sjl 26 §, A 1.

Förvaltningsrättskipning, Sjl 25-26 §§, A 1.

Förvaltningsstadga, se Kommunal förvaltningsstadga.

G

Garantikredit, LL om landskapsgaranti för industrier och vissa andra näringsgrenar, J 27. Se även Landskapsgaranti.

Garantilagen, L innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, sid 752. Lagen upphävdes 1951 sedan den med undantag av 6 § hade inarbetats i den nya självstyrelselagen.

Gata, ByggnadsL 15, 29, 44-48 och 68-82 §§, G 1; ByggnadsF 89-103 §§, G 2; LL om landskapsandel för underhållskostnader för gator, M 27.

Generalplan, för Mariehamn, ByggnadsL 4 kap., för landskommun, samma lags 12 kap., G 1; ByggnadsF 4 kap. resp. 127 §, G 2.

Generationsväxlingspension, F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, H 27.

Gift, Sjl 27 § 30 p., A 1; JaktL 47 §, J 23.

Glesbebyggelse, ByggnadsL 108-111 §§, G 1; ByggnadsF 128-132 §§, G 2.

Grind, LL om allmänna vägar 54, 124 §§, M 25; LL om kommunalvägar 10 §, M 26; LL om ägovägar 4 §, M 28.

Grundförbättringslån, se istället Investeringsstöd, jordbruk.

Grundlag, Sjl 27 § 1 p., 28 § 1 mom. Se även 69 §, A 1; Jordförvärvslag för Åland 17 §, A 2.

Grundskola, GrundskoleL, N 1; GrundskoleF, N 2.

Grundavtal, för kommunalförbund, KommunalL 84 §, D 1.

Grundregister, LL om polisens grundregister, C 15.

Grundvatten, LL om hälsovården 9 kap., K 4.

Gruvfyndighet, LL om förutsättningarna för att leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter, I 15.

Gränsbevakning, Sjl 27 §, A 1; RPF om gränsbevakningsväsendets uppgifter, F 16; LF ang. fiskelag 28 §, H 29; Jaktlag 57 §, J 23; Djurskyddslag 44 §, K 17; Vägtrafiklag 2a §, M 4; LL om eggvapen 10 §, F 12.

Gymnasialstadienivå, LL om utbildning på gymnasialstadienivå, N 3; LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Gående, VägtrafikL 2 och 51-56 §§, M 4.

Gårdsbruk, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 § 1 p., H 1. Se även övriga författningar i avsnittet Jord- och skogsbruk, fiske. Ang. beskattning, LL om kommunalskatt för gårdsbruk, E 7.

Gårdsbruksenhet, LF om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag 2 §, H 3; LL om finansiering av lands-

bygdsnäringar 3 och 5 §§, H 1. Se även Lantbrukslägenhet.

Gårdsbrukskommission, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 14 §, H 1.

Gårdsbrukslån, Se istället Investeringsstöd, jordbruk.

Gödselmedel, LL om tillämpning av gödselmedelslagen, I 11; [ÅLSB] om tillämpning av riksförfattningar om gödselmedelslagen, I 12.

H

Hamn, LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester 3 §, J 17; LF om mottagning av fartygsgenererat avfall och lastrester 1 §, J 18.

Hamnansvarig, LL om mottagning i hamn av fartygsgenererat avfall och lastrester 3 §, J 17.

Handel, med vilt, JaktL 10 kap., J 23; med fisk, LL om fiske 5 kap., H 28; LF om fiske 27 och 30a §§, H 29.

Handelsläroverk, se Ålands handelsläroverk.

Handikapp, Grundskolelag 21 §, N 1; Grundskoleförordning 9 §, N 2; LL om lagtingsval och kommunalval 41, 50 och 54 §§, B 3; Vägtrafiklag 39 och 50 §§, M 4; Körkortslag 26-29 §§, M 14; LL om fordonskonstruktion, utrustning, skick, användning och belastning 4 §, M 18; LL om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om socialvård 2a §, L 1; LL om hundskatt 3 §; E 9.

Handling, LL om allmänna handlingars offentlighet, C 25.

Handläggning, av ärende; i landskapsregeringen, LL om ärendenas handläggning i [landskapsstyrelsen], C 2; i lagtingets plenum, LO 6 kap., B 1; i kommunala organ, KommunalL 4 kap., D 1.

Handräckning, Sjl 31 §, A 1; F ang. skyldighet för de till centralförvaltningen hörande fackmyndigheterna att lämna handräckning åt Ålands [landskapsnämnd], C 29.

Hantering av livsmedel, LL om hälsovården 46-51 §§, K 4; LF om hälsovården 28-31 §§, K 5.

Hastighetsbegränsning, VägtrafikL 32 §, M 4.

Hastighetstävling, LL om offentliga nöjeställningar 21 §, F 5; VägtrafikL 67 §, M 4.

Havsförorenig, LL om bekämpande av oljeskador, J 8. Se internationella konventioner om förhindrande av havsföroreningar sid 741.

Hembygdsrätt, se Åländsk hembygdsrätt.

Hemlig handling, LL om allmänna handlingars offentlighet 4-5 §§ samt 2-4 kap., C 25. Se även Sekretess.

Hemslöjdsskola, LL om läroanstalter för hemslöjd, N 10.

Hemställningsmotion, LO 25-27 §§, B 1.

Hittegods, i skrotfordon, LL om renhållning 28 §, J 9.

Hittelön, LL om fornninen 17 §, N 22.

Hjortdjurskadorna, LL om ersättande av skador, försakade av hjortdjur, J 26.

Hotell- och restaurangskola, se Ålands hotell- och restaurangskola.

Hund, JaktL 15-16 §§ och 8 kap., J 23; JaktF 5 §, J 24.

Hundskatt, LL om hundskatt, E 9.

Husdjur, LL om hälsovården 73-75 §§, K 4; LF om hälsovården 75-77 §§, K 5; drivande av djur på väg, VägtrafikL 43 §, M 4. Se även Djurskydd, Hund, Katt.

Hushållning, LL om vissa grunder för landskapets hushåll-

- ning, C 30.
- Hushållsavfall**, LL om renhållning 2, 10, 11 och 15a §§, J 9; LF om hälsovården 64 §, K 4; LF om deponering av avfall 4 §, J 13; [ÅLSB] om avfall och farligt avfall samt förfaranden för återvinning och slutligt omhändertagande, J 11.
- Hushållsvatten**, [ÅLSB] angående tillämpning av vissa riksförfattningar om hushållsvatten, K 6.
- Huvudavtal**, LL om tjänstekollektivavtal 3 § 4 mom., C 47.
- Hyra**, Sjl 18 § 9 p., A 1; HyresL 2 och 9 kap., G 10.
- Hyresavtal**, ingående av, HyresL 1 kap., G 10, uppsägning av, 6 och 12 kap., hävning av, 7 och 13 kap.
- Hyresbostad**, HyresL, G 10; LL om bostadsproduktion 3 kap., G 4.
- Hyresfastigheter**, LL om befrielse från användnings- och överlåtelserestriktioner för hyresfastigheter, G 5.
- Hyresgäst**, HyresL, G 10; LL om jordförvärrsätt och jordförvärrstillstånd 20 §, A 3;
- Hyreskostnader**, avdrag vid beskattning, Kommunalskattel 8 § 2 mom., E 5; hyressättning för av landskapet delfinansierade bostäder, LL om bostadsproduktion, 20 §, G 4.
- Hyresrätt**, överlåtelse av, HyresL 5 och 11 kap., G 10.
- Hyresvärd**, HyresL, G 10; byte av, HyresL 14 kap., G 10.
- Hälsoinspektör**, LL om hälsovården 12 §, K 4; LF om hälsovården 1 kap., K 5.
- Hälsonämnd**, LL om hälso- och sjukvården 10 §, K 1; LL och LF om hälsovården, K 4 och K 5.
- Hälso- och sjukvårdsbyrå**, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 10 §, C 4; LF om tjänster inom social- och miljöavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 8.
- Hälsovård**, LL och LF om hälsovården, K 4 och K 5.
- Hälsovårdsförvaltning**, LL om hälso- och sjukvården, K 1; LL om ikraftträdande av LL om hälso- och sjukvården, K 2.
- Hälsovårdsordning**, LL om hälsovården 13-14 §§, K 4.
- Hälsovårdsutbildning**, se Ålands vårdinstitut.
- Högskolan på Åland**, LL om Högskolan på Åland, N 15; LF om Högskolan på Åland, N 16.
- Högstadium**, GrundskoleL 1 och 13 §§, N 1; GrundskoleF 1, 23 och 25 §§, N 2.
- I**
- Idrott**, IdrottsL, N 36.
- Indragningsstat**, LL om införande av tjänstemannaL 10 och 11 §§, C 41.
- Industri**, LL om sysselsättningspolitiska konjunkurlån till företag, I 24; LL om landskapsgaranti för industrier och vissa andra näringsgrenar, I 25. Se även **Fabrik**.
- Inkomstbeskattning**, se **Kommunalskatt**, **Landskapsskatt**.
- Inkvarteringsverksamhet**, LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet, I 3.
- Inlösen**, av mark, Jordförvärrslag för Åland 18 § 1 och 2 mom., A 2; ByggnadsL 7 kap., 101, 102 och 129 §§, G 1; LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter, G 8. Se även Sjl 18 § 8 p. och, ang. fast egendom för statens behov, Sjl 61 § 4 mom., A 1.
- Inlösningsskyldighet**, ByggnadsL 54-58 §§, 101 § och 102 § 3 mom., G 1.
- Inplantering**, av vilt, JaktL 4 kap., J 23.
- Instruktion**, se **Kommunal instruktion**.
- Internationella fördrag**, Sjl 9 kap. Se även Sjl 27 § 4 p., A 1. Se förteckning sid 737 ff.
- Internationell trafik**, fördrag härom, sid 739.
- Internationellt ungdomssamarbete**, LL om ungdomsarbete 24 §, N 35.
- Invalidpension**, LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om statens pensioner, C 49; LL om pension för lagtingsmän 1, 3 och 12-14 §§, B 5; LL om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] 1, 3 och 8 §§, C 38.
- Inventeringsmän**, LL om landskapets finansförvaltning 14-16 §§, C 32.
- Investeringslån**, LL om investeringslån, I 23.
- Investeringsstöd**, NäringsstödsL 2 kap., J 20; till småföretag, samma lags 3 kap.; jordbruk; LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3, 4, 5, 11 och 14 §§, H 1.
- J**
- Jakt**, JaktL, J 23; JaktF, J 24; LF om jakt på älg, J 25.
- Jaktkort**, JaktL 11 kap., J 23.
- Jaktredskap**, se **Fångstredskap och -sätt**.
- Jakträtt**, JaktL 2 kap., J 23.
- Jaktsätt**, se **Fångstredskap och -sätt**.
- Jakträttsområde**, LF om jakt på älg 2 §, J 25.
- Jakttider**, JaktL 5 kap., J 23; JaktF, J 24.
- Jaktvårdsavgift**, JaktL 54 §, J 23.
- Jaktvårdsförening**, JaktL 22 § och 12 kap., J 23.
- Jaktövervakare**, JaktL 57 och 61 §§, J 23.
- Jordbruk**, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 §, 3, 4 pp., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringar, 3 §, 1, 2 och 3 pp., H 1.
- Jordbruksbyrå**, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 19 och 21 §§, C 4.
- Jordbruksfond**, se **EUGFJ**.
- Jordbrukspolitik**, LL om finansiering av landsbygdsnäringar, H 1.
- Jordbruksprodukter**, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 §, 4 p., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 §, 3 p., H 1.
- Jordförvärr**, se **Fast egendom**.
- Jordförvärrsätt**, se **Fast egendom**.
- Jordförvärrstillstånd**, se **Fast egendom**.
- Jordinköpslån**, se **istället Investeringsstöd**, **jordbruk**.
- Jordlegolag**, LL om tillämpning av jordlegolagen, G 9.
- Justeringsmän**, lagtingets, LO 70 §, B 1; Arbetsordningen 26 och 27 §§, B 2.
- Justeringsutskott**, LO 34, 39 och 67 §§, B 1.
- Jägaransvarsförsäkring**, JaktL 54 §, J 23.
- Jägarexamen**, JaktL 54 §, J 23.
- Jämförelsetal**, LL om lagtingsval och kommunalval 62-65 §§, B 3.
- Jämställdhet**, LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män, L 29.
- Jämställdhetsdelegation**, LL om landskapet Ålands jämställdhetsdelegation, C 22.
- Jäv**, för lagtingsman, LO 50 §, B 1; för landskapsrevisor, LL

om landskapsrevisionen 6 §, B 8; för medlem av Ålands landskapsregering samt föredragande och beslutande tjänsteman, LL om Ålands [landskapsstyrelse] 16 §, C 1 och LL om [landskapsstyrelsens] revisionsbyrå 12 §, C 11; för ledamot i kommunfullmäktige, KommunalL 43 §, D 1; för ledamot i kommunstyrelse 50 § samma lag; för ledamot i nämnd och annat kommunalt förvaltningsorgan, 56 § samma lag; för föredragande kommunal tjänsteman 61 § samma lag; för kommunal revisor 74 § samma lag; för ombud vid kommunal ombudsstämma 83 § samma lag, för representant vid förbundsstämma 94 § samma lag.

K

Kabelnämnden, se **Kabelsändning**.

Kabelnät, se **Kabelsändning**.

Kabelsändning, LL om kabelsändningar till allmänheten, M 1; LF om rundradio- och kabelsändningsverksamhet, M 3.

Kanal, för sändning av radio- och televisionsprogram, LL om kabelsändningar till allmänheten 1 och 2 §§, M 1.

Kandidat, LL om lagtingsval och kommunalval 4 kap., B 3.

Kansliavdelningen, LL om Ålands [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 3, 4, 6 och 10 §§, C 3; LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 2-5 §§, C 4; LF om tjänster inom kansliavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 6.

Kanslikommissionen, LO 71 §, B 1; Arbetsordningen 2 kap., B 2.

Kasinoverksamhet, LL om lotterier 1 och 3 §§, F 8.

Kastelholms slott, F om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland, sid 761.

Katt, eftersyn och rätt att döda, JaktL 46 §, J 23.

Kemikalier, LL om tillämpning av riksförfattningar om kemikalier, K 15.

Kioskhandel, LF om hälsovården 40, 44-46 och 48 §§, K 5; AffärstidsL, I 2.

Kollektivavtal, se **Tjänstekollektivavtal**.

Kommun, KommunalL 1 §, D 1. Se även **Medlem av kommun**, **Samarbete mellan kommuner**.

Kommunalbesvär, KommunalL 15 kap., D 1.

Kommunalförbund, KommunalL 84-95 §§, D 1.

Kommunalförvaltning, KommunalL, D 1.

Kommunal förvaltningsstadga, KommunalL 9 §, D 1.

Kommunal instruktion, KommunalL 8 §, D 1.

Kommunal nämnd, KommunalL 51 §, D 1.

Kommunal ordningsstadga, KommunalL 11 §, D 1.

Kommunal rösträtt, se **Rösträtt**.

Kommunalskatt, KommunalL 66 §, D 1; KommunalskatteL, E 5, samt övriga författningar under avsnittet **Skatter och avgifter till kommunerna**. Se även **Beskattning**.

Kommunalt fyllnadsval, LL om lagtingsval och kommunalval 77 §, B 3.

Kommunalt anställda, KommunalL 9 kap., D 1.

Kommunalt samarbete, KommunalL 12 kap., D 1.

Kommunalt tjänstekollektivavtal, LL om tjänstekollektivavtal, C 47.

Kommunalval, LL om lagtingsval och kommunalval, B 3; F

om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland, B 4; [ÅLSB] (2003/26) ang. vissa formulär för lagtingsval och kommunalval; ang. rösträtt och valbarhet, se KommunalL 15 och 16 §§, D 1 och LL om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt, D 2.

Kommunalväg, LL om kommunalvägar, M 26.

Kommundirektör, KommunalL 58 §, D 1.

Kommunindelning, LL om tillämpning av vissa lagar om kommunindelning, D 3.

Kommuns fullmäktige, KommunalL 6 kap., D 1.

Kommunstyrelse, KommunalL 7 kap., D 1.

Kommuns uppgifter, KommunalL 3 §, D 1.

Kommunvapen, LL ang. landskaps- och kommunalvapen 2 kap., A 11.

Kommunöversikt, LL om kommunöversikt, G 7.

Koncernbidrag, LL om koncernbidrag vid kommunalbeskattningen, E 10.

Konjunkturlån, LL om sysselsättningspolitiska konjunkturlån till företag, I 24.

Konstutställning, LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, N 34.

Konsumenter, SjL 43 § och 30 § 10 och 11 p., A 1.

Kontrollnämnd, se **Ekologisk jordbruksproduktion**.

Kontrollorgan, se **Ekologisk jordbruksproduktion**.

Kontrollregister, se **Ekologisk jordbruksproduktion**.

Konvention, se förteckning över internationella fördrag som godkänts av lagtinget.

Kremering, LF om hälsovården 85 §, K 5.

Kronoholmar, SjL 61 §, A 1.

Kräfta, LL om fiske 24, 26 och 31-32 §§, H 28.

Kultur, LL om kulturell verksamhet, N 33; LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, N 34; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, D 8; LL om Ålands kulturdelegation, N 38.

Kulturbyrå, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 12 och 16 §§, C 4; LF om tjänster inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 5.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, SjL 18 § 11 p., A 1; LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, N 24; ByggnadsL 27, 125 och 137a §§, G 1; ByggnadsF 30 § 2 mom. 18 p. och 120 §, G 2.

Kulturhistoriskt värdefulla föremål, SjL 18 § 11 p., A 1; LL om skydd för kulturhistoriskt värdefulla föremål, N 25.

Kungörelse, LL om antagande av lagen om offentliga kungörelser, C 26; LF om antagande av därtill hörande förordning, C 27; KommunalL 12 §, D 1.

Kungsådra, LL om fiske 14 §, H 28.

Kursgård, LL om ungdomsarbete 6 kap., N 35.

Kvalificerad majoritet, SjL 69 §, A 1; i lagtinget, LO 55 §, B 1.

Kyrka, SjL 27 och 36 §§, A 1; LL ang. ordningsstadga för landsbygden i landskapet Åland, 3 §, F 3; LL om offentliga nöjestillställningar 3 och 5 §§, F 5; Byggnadsförordning 54 §, G 2; LL om fornminnen 2 §, N 22; LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse 3 §, N 24;

arkiv, SjL 23 § A 1; Arkivlag 2 §, N 28.
 Källskatt, LL om kommunalskatt för begränsat skattskyldig, E 14; F om tillämpning av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet såvitt avser kommunalskatt i landskapet Åland, E 15.
 Körförbud, KörkortsL 7 kap., M 14.
 Körkort, VätrafikL 57 §, M 4; KörkortsL, M 14; utfärdande av körkort, KörkortsL 5 kap., M 14; förnyande av körkort, KörkortsL 6 kap., M 14.
 Körkortsregister, KörkortsL 10 kap., M 14.

L

Ladugård, LL om hälsovården 75 §, K 4; LF om hälsovården 75-77 §§, K 5; ByggnadsL 12a §, G 1.
 Lagberedningen, LL om lagberedningen, C 9; LF om lagberedningen, C 10.
 Laggranskningsnämnd, LL om lagberedningen 7-13 §§, C 9.
 Lagmotion, LO 25-27 §§, B 1.
 Lagskipning, se Rättskipning.
 Lagstiftning, SjL 17-22 §§, A 1.
 Lagstiftningsbehörighet, landskapets, SjL 18 §, rikets, SjL 27 §, överföring av lagstiftningsbehörighet till landskapet, SjL 29 §, A 1.
 Lagstiftningskontroll, SjL 19 §, A 1.
 Lagtinget, tidigare landstinget, SjL 3 § 1 mom., val av, SjL 13 §, se även 14, 15 och 17 §§ och 22 § 1 mom, A 1.
 Lagtingets arbetsformer, LO, B 1; Arbetsordningen, B 2.
 Lagtingets kansli, LL om personalen vid [landstingets] kansli, B 7.
 Lagtingets lagstiftningsbehörighet, se Landskapets lagstiftningsbehörighet.
 Lagtingets utskott, LO 34-41 §§, B 1; Arbetsordningen 18-24 §§, B 2.
 Lagtingsman, se Familjepension, Lagtinget, Lagtingets arbetsformer, Lagtingsmannapension, Pension, Pensionsålder.
 Lagtingsmannapension, LL om pension för lagtingsmän, B 5; LL om familjepension efter [landstingsman], B 6.
 Lagtingsval, LL om lagtingsval och kommunalval, B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland, B 4; ang. rösträtt och valbarhet, se LO 3-5 §§, B 1. Även [ÅLSB] (2003/26) ang. vissa formulär för lagtingsval och kommunalval.
 Landshövdingen i landskapet Åland, SjL 4, 14 och 52-55 §§, A 1.
 Landskapet Ålands pensionsfond, se Pension.
 Landskapets ekonomi, SjL 7 kap. och 34 § 2 mom. och 77 §, A 1.
 Landskapets förvaltning, SjL 3 § 2 mom., 21, 23 och 30 §§, A 1. Se författningarna under avsnittet Landskapsförvaltningen.
 Landskapets hushållning, LL om vissa grunder för landskapets hushållning, C 30.
 Landskapets lagstiftningsbehörighet, se Lagstiftningsbehörighet.
 Landskapets område, SjL 2 §, A 1.
 Landskapets organ, SjL 3 §, A 1.
 Landskapets skattskyldighet, Kommunalskattel 6 §, E 5.
 Landskapsandel, LL om landskapsandelar till kommunerna, D 6; LL om en särskild justering av landskapsandelarna till kommunerna, D 10; LL om planering av och landskapsandel för socialvården, D 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, D 8.
 Landskapsborgen, för bostadsproduktion, LL om bostadsproduktion 1, 6, 13 och 21 §§, G 4; för studielån, LL om studiestöd 5 kap., N 18; LF om studiestöd 10 §, N 19.
 Landskapsförordning, SjL 21 § och 60 § 1 mom., A 1; LL om Ålands författningssamling, A 10.
 Landskapsgaranti, LL om landskapsgaranti för industrier och vissa andra näringsgrenar, I 25; LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 31. Se även Statsgaranti och Exportgaranti.
 Landskapslag, SjL 17 § och 69 § 2 mom., ikraftträdande, SjL 20 §, A 1; LL om Ålands författningssamling, A 10.
 Landskapspension, LL om tillämpning av vissa riksförfattningar om statens pensioner, C 49. Se även Pension.
 Landskapsregeringen, tidigare landskapsnämnden, landskapsstyrelsen, SjL 3 § 2 mom. och 16 § och 22 § 2 mom., utlåtande från, 33 §, A 1; LL om Ålands [landskapsstyrelse], C 1; LL om ärendenas handläggning i [landskapsstyrelsen], C 2; om rätt att delta i lagtingets plena, LO 23, 48-49 och 51 §§, B 1; om tillsättande av och misstroendeyrkande, LO 6a kap., B 1.
 Landskapsrevisionen, LL om landskapsrevisionen, B 8; LL om [landskapsstyrelsens] revisionsbyrå, C 11.
 Landskapsskatt, SjL 18 § 5 p., jfr. 27 § 36 p., A 1; LandskapsskatteL, E 1.
 [Landskapsstyrelseledamot], se Ledamot av landskapsregeringen.
 [Landskapsstyrelsen], se Landskapsregeringen.
 Landskapsstöd, till kommuner, LL om landskapsandelar till kommunerna, D 6; se vidare författningarna D 7 - D 14, D 17, M 26 och M 27; till näringslivet, se författningarna H 1, H 2, H 6, H 11-13, H 19, H 20, H 26, I 18-28 och N 37; återkrävande av stöd, LL om återkrävande av stöd ur landskapets medel, I 29.
 Landskaps tjänster, vid allmänna förvaltningen, LL om Ålands [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 3 §, C 3; LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 4; LF om tjänster inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 5; LF om tjänster inom kansliavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 6; LF om tjänster inom finansavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 7; LF om tjänster inom social- och miljöavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 8.
 Landskapsvapen, LL ang. landskaps- och kommunalvapen, A 11.
 [Landstinget], se Lagtinget.
 Landsväg, LL om allmänna vägar 2, 7 och 14-16 §§, M 25.
 Lantbruk, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 §, 4 p., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 §, 3 p., H 1.
 Lantbruksavbytare, se Avbytarverksamhet för lantbrukare.
 Lantbrukslägenhet, LL om startstöd till unga jordbrukare 4,

- 7, 8, 15, 17 och 20 §§, H 2; landskapets, LL om landskapets finansförvaltning 8 §, C 32. Se även *Gårdsbruksenheter*.
- Lantbrukslösöre**, se *Investeringsstöd, jordbruk*.
- Lantbruksnämnd**, LL om lantbruksnämnder, H 5.
- Lantbruksprodukter**, se *Jordbruksprodukter*.
- Lantråd**, LL om Ålands [landskapsstyrelse] 2 kap., C 1; LL om ärendenas handläggning i [landskapsstyrelsen], C 2; LO 23, 47 och 48 §§, B 1.
- Ledamot av kommunalt organ**, KommunalL 3 kap., D 1, kommunala organ 4 kap., fullmäktige 6 kap, styrelsen 7 kap., övriga kommunala förvaltningsorgan 8 kap.
- Ledamot av lagtinget**, LO B 1; Arbetsordning B 2; Tjänstemannalag 36 §, C 40; KommunalL 62 §, D 1; LL om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot medlem av [landskapsstyrelsen], C 44. Se även *Lagtinget*.
- Ledamot av landskapsregeringen**, LL om Ålands [landskapsstyrelse], C 1; LL om ärendenas handläggning vid Ålands [landskapsstyrelse], C 2; rätt att övervara och delta i lagtingets plena, LO 47 §, B 1; Arbetsordningen 33 §, B 2; LL om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av [landskapsstyrelsen], C 44; Tjänstemannalag 36 §, D 40; KommunalL 62 §, D 1; LL om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse], C 37; LL om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse], C 38; LL om familjepension efter ledamot av Ålands [landskapsstyrelse], C 39. Se även *Landskapsregeringen*.
- Lega**, LL om tillämpning av jordlegolagen, G 9.
- Leverans**, av el, Ellag 2a kap., F 16.
- LFA-kompensationsbidrag**, LL om finansiering av landsbygdsnäringar 4, 9, 10 §§, H 1; LF om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag, 1, 2d, 2o, 59, 62, 69, 74, 78 §§, H 3.
- Linjetrafiktillstånd**, LL om yrkesmässig trafik, M 15.
- Litterär verksamhet**, LL om stöd för litterär verksamhet, N 29.
- Livsmedel**, LL om hälsovården 8 kap., K 4; LF om hälsovården 4 kap., K 5; LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om livsmedel, K 8 och K 9.
- Livsmedelshygien**, LL om tillämpning av lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel, K 10; LF om tillämpning av riksförfattningar om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel, K 11; LF om livsmedelshygienisk kompetens, K 12.
- Livsmedelslokal**, LL om hälsovården 47 §, K 4; LF om hälsovården 14-27 §§, K 5.
- Lockout**, LL om tjänstekollektivavtal 3 kap., C 47.
- Lokal**, HyresL 1, 9-15 kap., G 10.
- Lotteri**, LL om lotterier, F 8.
- Luftföreningar**, LF om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften, J 19; Konvention härom, se sid 742.
- Lufttrafik**, RPF om allmän trafikplik i lufttrafiken mellan Mariehamn och Stockholmsområdet, M 24.
- Luftvård**, LF om tillämpning av vissa riksförfattningar rörande åtgärder mot förorening av luften, J 19; LF om hälsovården 3 kap. (särskilt 10 § 24 p.), K 5. Se även *Luftföreningar*, *Luftvårdsinvesteringar*.
- Luftvårdsinvesteringar**, LL om vissa räntestödslån som beviljas av krediträttning 2 § 5 p., I 21.
- Lyceum**, se *Ålands lyceum*.
- Lån**, för landskapets behov, Sjl 50 §, A 1, se vidare *Bostadslån*, *Bosättningslån*, *Gårdsbrukslån*, *Investeringslån*, *Räntestödslån*, *Sysselsättningspolitiska konjunkurlån*.
- Lägenhet**, se *Bostad*, *Bostadslägenhet*.
- Lägereld**, LL om brand- och räddningsväsendet 20 §, F 14.
- Lärarkollegium**, GrundskoleL 12 §, N 1; LL om Ålands folkhögskola 8 §, N 11; LL om Ålands musikinstitut 7 §, N 12.
- Läroavtalsutbildning**, LL och LF om läroavtalsutbildning, N 8 och N 9.
- Läroplikt**, GrundskoleL, N 1.
- Lön**, LL om tjänstekollektivavtal, C 47.
- Lönegaranti**, F om förvaltningen av lönegarantiärenden i landskapet Åland, L 26.
- Lösörelån**, se *Lantbrukslösöre*.

M

- Mariehamn**, benämningen stad, KommunalL 1 §, D 1.
- Marknadsföringslån**, LL om räntestödslån för fiskerinäringen 12 och 13 §§, I 22.
- Medborgarinstitut**, LL och LF om medborgarinstitut, N 30 och N 31.
- Medborgarskap**, Sjl 27 § 26 p., tjänsteinnehavares, Sjl 24 §, A 1.
- Meddelande**, till lagtinget, LO 22, 23 och 51 §§, B 1.
- Medlem av kommun**, KommunalL 2 §, D 1.
- Mellankommunal ombudsstämma**, KommunalL 78 och 80-83 §§, D 1.
- Mete**, LL om fiske 3 §, H 28; LF om fiske 2 §, H 29.
- Miljöberättelse**, LF om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar, J 4.
- Miljöbyrå**, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 10 §, C 4, LF om tjänster inom social- och miljöavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 8.
- Miljöfarlig verksamhet**, LL om miljöskydd och miljötillstånd 3 §, J 1.
- Miljöförening**, LL om miljöskydd och miljötillstånd 3 §, J 1.
- Miljöförseelse**, LL om miljöskydd och miljötillstånd 55§, J 1.
- Miljöförstöring**, LL om miljöskydd och miljötillstånd 56, 53 och 54 §§, J 1.
- Miljökonsekvensbedömning**, LL om miljökonsekvensbedömningar, J 3; LF om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar, J 4.
- Miljömedicinsk byrå**, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 10 §, C 4; LF om tjänster inom social- och miljöavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 8.
- Miljöprövningsnämnd**, LL om Ålands miljöprövningsnämnd, C 12.
- Miljöskydd**, LL om miljöskydd och miljötillstånd, J 1; LF om miljöskydd och miljötillstånd, J 2.
- Miljöstöd**, LF om jordbrukets miljöstöd och kompensations-

bidrag, H 6.
 Miljö tillstånd, LL om miljöskydd och miljö tillstånd, J 1; LF om miljöskydd och miljö tillstånd, J 2.
 Miljövärd, Sjl 18 § 10 p., A 1.
 Minimimått, för fisk och kräfta, LL om fiske 31 §, H 28.
 Minuthandel, AffärstidsL, I 2.
 Misstroende, mot [landskapsstyrelsen] eller lantrådet, LO 64 d §, B 1; LL om Ålands [landskapsstyrelse] 6 §, C 1.
 Moderskapsunderstöd, LL om tillämpning av lagen om moderskapsunderstöd, L 18.
 Moped, VägtrafikL 19 och 26 §§, M 4.
 Motion, initiativ i lagtinget, LO 25-27 §§, B 1; i fullmäktige, KommunalL 46 §, D 1.
 Motorfordon, VägtrafikL, M 4.
 Motorfordonsbyrå, LL om motorfordonsbyrå, C 21.
 Mottagare, se Rundradioverksamhet.
 Museum, se Ålands museum.
 Museibyrå, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 12 och 17 §§, C 4; LF om tjänster inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 5.
 Musikinstitut, se Ålands Musikinstitut.

N

Narkotika, Sjl 27 §, A 1; PolisL 32 §, F 1; LL om offentliga nöjestillställningar 13 och 16 §§, F 5; KörkortsL 36 och 50 a §§, M 14.
 Nationernas Förbunds Råd, beslut ang. Åland, sid 750.
 Naturaförmän, TjänstemannaL 21 §, C 40.
 Naturminne, LL om naturvård 6 §, J 21. Förteckning över fredningsbeslut efter lagen.
 Naturreservat, LL om naturvård 2 kap., J 21. Förteckning över fredningsbeslut efter lagen; JaktL 5 § 2 mom., J 23.
 Naturskydd, se Naturvård.
 Naturvård, LL om naturvård, J 21; LF om naturvård, J 22; ang. hotade arter, se Konvention om internationell handel med hotade arter av den vilda floran och faunan, sid 741.
 Nitrat, [ÅLSB] om begränsning av utsläpp i vatten av nitrater från jordbruket, J 7.
 Nordisk institution, LL om rättsställningen för landskaps-tjänsteman som anställs vid nordisk institution, C 45.
 Nordiska rådet, LL om Ålands representation i Nordiska rådet, A 9.
 Notvarp, LL om fiske 10-12 §§, H 28.
 Nybyggnad, ByggnadsL 1a kap., 36, 88 och 118 §§, G 1; ByggnadsF 3, 112, 135 och 137 §§, G 2.
 Nyröjningslån, se istället Investeringsstöd, jordbruk.
 Nytt kommunalval, LL om lagtingsval och kommunalval 76 §, B 3.
 Nyval, till lagtinget, LL om lagtingsval och kommunalval 14 kap., B 3.
 Näring, rätt att utöva, Sjl 11 §, 18 § 22 p., 30 § 7 p., A 1; LL om rätt att utöva näring, I 1; näringarnas främjande, se författningarna under avsnittet Stöd till näringslivet; beskattning, LL om kommunalskatt för näringsverksamhet, E 6, ävensom författningarna E 7, E 10-13 samt E 19-21.
 Näringsanmälan, LL om rätt att utöva näring 9 §, I 1.
 Näringsavdelningen, LL om Ålands [landskapsstyrelsen] allmänna förvaltning 3 och 4 §§, C 3; LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 19-23 §§, C 4.
 Näringsombudsman, LL om landskapsstöd för främjande av näringar i kommunerna, D 14.
 Näringsrätt, se Näring.
 Näringsstöd, NäringsstödsL, I 19.
 Näringsstödscommissionen, NäringsstödsL 17 och 18 §§, J 20.
 Näringsstillstånd, allmänna villkor, LL om rätt att utöva näring 8 §, I 1. Se även Näring.
 Näringsverksamhet, se Näring.
 Nöje, LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat, F 7.
 Nöjestillställning, LL om offentliga nöjestillställningar, F 5; LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat, F 7.

O

Offentliga nöjestillställningar, LL om offentliga nöjestillställningar, F 5. Se även Ansvarsförsäkring.
 Offentlig handling, LL om allmänna handlingars offentlighet 1 kap., C 25.
 Offentlig kungörelse, LL om antagande av lagen om offentliga kungörelser, C 26. Se även LF om antagande av därtill hörande förordning, C 27.
 Offentligt sammanträde, se Sammanträdes offentlighet.
 Offentlig upphandling, LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 34; LF om offentlig upphandling, C 35; [ÅLSB] gällande vissa upphandlingar, C 36.
 Oljeskador, LL om bekämpande av oljeskador, J 8.
 Olycksfall, se Skadestånd vid olycksfall.
 Olägenhet för människors hälsa, LL om miljöskydd och miljö tillstånd 3 §, J 1.
 Omkörning, VägtrafikL 23-25 §§, M 4.
 Ordningsbot, LL om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser, M 9.
 Ordningsman, LL om offentliga nöjestillställningar 14-17 och 22 §§, F 5; LF om inkvarterings- och trakteringsverksamhet 10 §, I 3.
 Ordningsstadga, LL ang. ordningsstadga för landsbygden, F 3; kommunal ordningsstadga, KommunalL 11 §, D 1.

P

Parkering, VägtrafikL 33, 34 och 36 §§, M 4.
 Parkeringsbot, LL om parkeringsbot, M 8.
 Parkeringsövervakare, LL om parkeringsbot 2 §, M 8.
 Pass, Sjl 27 § 26 p., 30 § 2 p., A 1.
 Patient, LL om tillämpning av lagen om patientens ställning och rättigheter, K 3.
 Penningautomat, LL om lotterier 1 och 3 §§, F 8; LL om förströelseautomater, F 10; LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat, F 7.
 Penningautomatförening, se Ålands Penningautomatförening.

- ing.
- Penninginsamling**, LL ang. penninginsamlingar, F 11.
- Penninglotteri**, LL om lotterier 1 §, F 8.
- Pension**, LL om tillämpning av vissa riks författningar om statens pensioner, C 49, (se även C 50, C 51 och C 52); LL om pension för lagtingsmän, B 5; LL om familjepension efter [landstingsman], B 6; LL om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse], C 38; LL om utbetalning av pensioner i landskapet Åland, C 53; LL om landskapet Ålands pensionsfond, C 54; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, C 55. Se även Familjepension, Generationsväxlingspension.
- Pensionsavgift**, LL om landskapet Ålands pensionsfond, C 54; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, C 55.
- Pensionsfond**, LL om landskapet Ålands pensionsfond, C 54; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, C 55.
- Pensionspremie**, LL om landskapet Ålands pensionsfond, C 54; LF om placering av de medel som landskapet Ålands pensionsfond förvaltar, C 55.
- Pensionsålder**, LL om pension för lagtingsmän 2 §, B 5; LL om pension för ledamot av Ålands [landskapsstyrelse] 2 §, C 38.
- Personregister**, LL om allmänna handlingars offentlighet 3a kap., C 25; LL om tillämpning av riks författningar om personregister, C 16; LF om tillämpning av förordningen om polisens personregister, C 17; StatistikL 3 §, C 24.
- Pilkning**, anses ej som mete, LF om fiske 2 §, H 29.
- Plan**, se Byggnadsplan, Stadsplan, Generalplan, Kommunöversikt, Regleringsplan.
- Planering**, LL om planering av och landskapsandel för socialvården, D 7; LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, D 8.
- Plantmaterial**, LL om tillämpning av riks författningar om plantmaterial och växtskydd, H 9; LF om tillämpning av riks författningar om plantmaterial och växtskydd, H 10.
- Plenum**, lagtingets sammanträde, LO 6 kap., B 1; Arbetsordningen 6 kap., B 2; plenum som ej är offentligt, LO 44 § och Arbetsordningen 48 §.
- Polisens befogenheter**, PolisL 2 kap., F 1.
- Polisens register**, LL om polisens grundregister, C 15, LL om tillämpning i landskapet av riks författningar om personregister, C 16; LF om tillämpning i landskapet av förordningen om polisens personregister, C 17.
- Polisens räddningstjänst**, PolisL 45-47 §§, 51 §, F 1; PolisF 10 §, F 2.
- Polisförvaltning**, LL om Ålands polismyndighet, C 13; F om polisförvaltningen i landskapet Åland, C 18. Se även Personregister.
- Polismans äligganden**, PolisL, F 1; PolisF, F 2.
- Polismyndighet**, LL om Ålands polismyndighet, C 13; LF om Ålands polismyndighet, C 14.
- Posten**, LL om Posten på Åland, C 19.
- Presidenten**, se Republikens President.
- Presidium**, lagtingets, LO 14, 20 och 67 §§, B 1 samt Arbetsordningen 2 §, B 2; kommunfullmäktiges, KommunalL 40 §, D 1.
- Privat institution**, LL om reglering av personalens ställning vid privat institution, då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund, D 15.
- Produktionsverksamhet**, LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet, E 19.
- Produktsäkerhet**, LL och LF om tillämpning av riks författningar om produktsäkerhet, K 13 och K 14.
- Program**, i radio- och televisionssändning, LL om rundradioverksamhet 1-3 och 6 §§, M 2; LL om kabelsändningar till allmänheten 3-5 §§, M 1; LF om rundradio- och kabelsändningsverksamhet, M 3; LF om programnämnden, C 20.
- Programnämnden**, LF om programnämnden, C 20. Se även Rundradioverksamhet.
- Psykiskt utvecklingsstörd**, se Utvecklingsstörd.
- Pulsning**, vid fiske, LL om fiske 16 §, H 28.
- Pälsdjursfarm**, LL om hälsovården 74 §, K 4; LF om hälsovården 75-77 §§, K 5; stöd för pälsdjursuppfödning, LL om investeringslån, I 23; LL om landskapsgaranti för industrier och vissa andra näringsgrenar, I 25; samt LF om startstöd till unga jordbrukare 3 §, 3 p., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnärningar 3 §, 2 och 3 pp., H 1; LF om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag 2 §, H 3.

R

- Rapporteftergift**, VägtrafikL 80 §, M 4.
- Rattfylleri**, VägtrafikL 75 och 75a §§, M 4. Se även Sjöfylleri.
- Rederi**, beskattning, LL om kommunalbeskattningen av rederibolag och redare, E 12; LL ang. tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten, E 20. Se även Fartygsleveranser.
- Redovisningsbyrå**, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 6 och 8 §§, C 4; LF om tjänster inom finansavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 7.
- Regionkommitté**, Europeiska gemenskapens, SjöL 59e §, A 1.
- Register**, se Personregister, Fiskeripolitik.
- Registratur**, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 3 §, C 4; LF om tjänster inom kansliavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 6.
- Registrering av fordon**, LL om motorfordonsbyrån, C 21; LL om besiktning och registrering av fordon, M 17.
- Reglementering av näring**, LL om rätt att utöva näring 3 kap., I 1.
- Regleringsplan**, LL om allmänna vägar 50-52 §§, M 25.
- Reklam**, LL om naturvård 25 §, J 21; LL om allmänna vägar 60 §, M 25; LL om tillämpning av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män 6 §, L 29; TobaksL 3 §, K 16; LL om kabelsändningar till allmänheten 1, 4, 4c och 4d §§, M 1; LL om rundradioverksamhet 1a, 2b-2d §§, M 2; LF om rundradio- och kabelsändningsverksamhet, M 3.
- Remiss**, LO, ärendenas beredning och behandling, 5 och 5a kap., 51 och 54 §§, B 1; AO, utskott 10, 19a och 22 §§, plenum 33, 40a och 47 §§, B 2; KommunalL, ärendens beredning och behandling 46 §, återremiss kommunala ärenden 24 §, remissinstans 97 §, D 1. Sjukdomskostnadsavdrag vid läkarremiss, Kommunalskattelag 10 §,

- E 5.
Renhållning, LL om renhållning, J 9; Se även **Avfallsbehandlingsanläggning**.
Renhållningsavgifter, LL om renhållning 17-23 §§, J 9.
Renhållningsmyndighet, LL om renhållning 3, 6, 7, 29, 33 - 36 §§, J 9.
Replik, Arbetsordning 33 §, B 2.
Republikens President, Sjl 14 och 15 §§, A 1; lagstiftningskontroll 19 och 20 §§ samma lag. Se även Sjl 33, 34 §§, 52 § 2 mom. och 53 §.
Resandeavgift, LL om resandeavgift, E 4.
Resebyråförelse, LL om resebyråförelse, J 4.
Resekostnader, avdrag vid beskattning, KommunalSkatteL 8 §, E 5.
Reservationsanslag, LL om landskapets finansförvaltning 9 och 22 §§, C 32.
Revision, KommunalL 11 kap., D 1. Se även **Landskapsrevisionen**.
Riddävlning, LL om offentliga nöjeställningar 21 §, F 5.
Rikets fackmyndigheter, se **Handräckning**.
Rikets förvaltningsbehörighet, Sjl 30 §, A 1.
Rikets lagstiftningsbehörighet, se **Lagstiftningsbehörighet**.
Riksdagsmannaval, Sjl 68 §, A 1; F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt lagen om riksdagsmannaval och kommunala vallagen, C 28.
Ringa brott, se **Rapporteftergift**.
Rivningsanmälan, ByggnadsL 119 §, G 1.
Rundradioverksamhet, LL om rundradioverksamhet, M 2; LF om rundradio- och kabelsändningsverksamhet, M 3.
Rundradiosändning, se **Rundradioverksamhet**.
Rådjur, JaktL 7 kap., J 23. Se även **Hjortdjursskador**.
Räddningsverksamhet, LL om brand- och räddningsväsendet, F 14. Se även **Polisens räddningstjänst**.
Räkenskapsgranskare, LL om landskapets finansförvaltning 14-16 §§, C 32.
Ränta, LL om tillämpning av lagen om skattellägg och förseningsränta, E 26; LandskapsskatteL 9a §, E 1.
Räntegottgörelse, se **Räntestöd**.
Räntestöd, LL om bostadsproduktion 1,8 och 15 §§, G 4; LL om tillämpning av vissa riksförfattningar angående stöd vid förvärv av bostad, G 6; LL och LF om räntestöd till kommuner för anskaffande av områden för bostadsproduktion, D 11 och D 12; LL om räntestöds krediter till kommuner för främjande av företagsverksamheten, D 13; LF om startstöd för unga jordbrukare 3 kap., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 kap., H 1; LL om tillämpning av lagen om räntestöd för finansiering av fartygsleveranser, I 18; LL om studiestöd 27 §, N 18.
Räntestödslån, LL om räntestödslån vid skördeskador, H 12; LL om räntestödslån för fiskerinäringen, I 22; LL om vissa räntestödslån som beviljas av kreditinrättning, I 21.
Rättskipning, Sjl 35 §, förvaltningsrättskipning, Sjl 25-26 §§, A 1.
Röstkort, LL om lagtingsval och kommunalval 10 §, B 3.
Röstningsområde, LL om lagtingsval och kommunalval 2 och 6 §§, B 3.
Rösträkning, LL om lagtingsval och kommunalval 8 kap., B 3.
Rösträtt, Sjl 9, 13 och 67 §§, A 1; LO 3 och 4 §§, B 1; KommunalL 30 och 30a §§, D 1; LL om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt, D 2.
Rösträtsregister, LL om lagtingsval och kommunalval 3 kap., B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland, B 4.
- S**
- Samarbete mellan kommuner**, KommunalL 12 kap., D 1; över nordiska riksgränser, konvention sid 741.
Samfälliga ägor, nyttjande till bete, LL om stängselskyldighet 2 kap., H 8.
Samfällt område, JaktL 7 §, J 23; LL om fiske 3 och 43-56 §§, H 28; LF om fiske 8-17 §§, H 29.
Samlingslokal, LL om offentliga nöjeställningar 19 §, F 5; LL om hälsovården 5 kap., K 4; LF om hälsovården 2 kap., K 5.
Sammanslutning, för avlopp, bevattning eller dikning, VattenL 13 kap., J 5.
Sammanträdes offentlighet, KommunalL 27 och 90 §§, D 1; LO 44 §, B 1; Arbetsordningen 21 §, B 2; LL om Ålands [landskapsstyrelse] 18 §, C 1.
Sax, JaktL 47 §, J 23.
Sekreteress, LL om allmänna handlingars offentlighet 2-4 kap., C 25; Sjl 60a §, A 1; LL om [landskapsstyrelsens] revisionsbyrå 10 §, C 11; LL om landskapsrevisionen 14 §, B 8; StatistikL 18 §, C 24.
Semester, LL om semesterpenning för småföretagare, I 20; LF om semester för landskapets tjänstemän, C 42; LF om semester för vissa av landskapets tjänstemän som inte är anställda i huvudsyssla, C 43; LL om arvode för medlem av Ålands [landskapsstyrelse] 2 §, C 37; LL om rättsställningen för landskapstjänstemän som anställs vid nordisk institution 2 §, C 45; PolisF 5 och 6 §§, F 2; LL om avbyterverksamhet för lantbrukare, H 24; LF om avbyterverksamhet för lantbrukare, H 25; LL om reglering av personalens ställning vid privat institution då institutions verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund 6 §, D 15; LL om läroavtalsutbildning 16 §, N 8; LF om läroavtalsutbildning 2 §, N 9; LL om studieleddighet 6 och 17 §§, N 21;.
Semesterersättning, LL om semesterpenning för småföretagare 2 §, I 20; LL om reglering av personalens ställning vid privat institution då institutionens verksamhet övertages av kommun eller kommunalförbund 6 §, D 15; LL om rättsställningen för landskapstjänstemän som anställs vid nordisk institution 2 §, C 45; LF om semester för landskapets tjänstemän 16, 17 och 18 §§, C 42; LF om semester för vissa landskapets tjänstemän som inte är anställda i huvudsyssla 1, 4 och 5 §§, C 43.
Semesterpenning, LL om semesterpenning för småföretagare, I 20.
Servitut, LL om expropriation av fast egendom och särskilda rättigheter 2 §, G 8.
Sigill, LL ang. sigill för självstyrelsemyndigheterna ... och kommunala myndigheter, A 11.
Sjukdomskostnader, avdrag vid beskattning, Kommunal-

- skatteL 10 §, E 5.
- Sjuktransport**, se **Förtur på färja**.
- Sjukvårdsförvaltningen**, LL om hälso- och sjukvården, K 1; LL om ikraftträdande av LL om hälso- och sjukvården, K 2.
- Självstyrelsens tillkomst**, se historiskt avsnitt sid.
- Självstyrelsedagen**, LL om Ålands självstyrelsedag, A 7.
- Självstyrelseförvaltningen**, Sjl 3 § 2 mom., 21, 23 och 30 §§, A 1. Se författningarna under avsnittet Landskapsförvaltningen.
- Självstyrelsens finansiering**, se **Landskapets ekonomi, Landskapsskatt**.
- Självstyrelsepolitiska nämnden**, LO 4 kap., B 1; Arbetsordningen 4 kap., B 2.
- Skärgårdskommun**, LL om bosättningsstrukturgrupper 2 §, D 9.
- Sjöarbetsinkomst**, KommunskatteL 9 §, E 5.
- Sjöfart**, LL ang. tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten, E 20.
- Sjöfartsläroverk**, se **Ålands sjöfartsläroverk**.
- Sjöfartsutbildning**, utvärdering av, RPF om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland, N 7.
- Sjöfylleri**, LL om fritidsbåtar 4 §, M 22.
- Sjömansskatt**, se **Sjöarbetsinkomst**.
- Sjömansskola**, se **Ålands sjömansskola**.
- Sjösäkerhetscentrum**, se **Ålands sjösäkerhetscentrum**.
- Skadestånd vid olycksfall**, LL ang. innehavares av tjänst eller befattning i landskapet Åland rätt till skadestånd vid olycksfall, C 46.
- Skatt**, se **KommunskatteL, Landskapsskatt**.
- Skattegottgörelse**, Sjl 49 och 56 §§, A 1.
- Skattekomplettering**, LL om landskapsandelar till komuner, D 6; LL om en särskild komplettering av landskapsandelarna till kommunerna, D 10.
- Skattelättnader**, LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet, E 19; LL ang. tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om skattelättnader för sjöfarten, E 20; LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för allmännyttiga samfund som bedriver samhälleligt betydelsefull verksamhet, E 21.
- Skattetillägg**, LL om tillämpning av lagen om skattetillägg och förseningsränta, E 26.
- Skeppsbyggnadsrörelse**, LL ang. tillämpning av lagen om statsgarantier för företag som idkar skeppsbyggnads- eller rederirörelse, I 26.
- Skeppsvrak**, LL om fredning av skeppsvrak, N 23.
- Skiftesnämnd**, LL om stängselskyldighet 6 och 7 §§, H 8.
- Skiljande från tjänstutövning**, TjänstemannaL 10 kap., C 40.
- Skiljande från uppdrag**, KommunalL 20 §, D 1.
- Skinn**, JaktL 52 § och 68 § 3 mom., J 23.
- Skjutvapen**, JaktL 43, 48 §§ och 50 § 2 mom., J 23; LL om offentliga nöjeställningar 12 §, F 5.
- Skog**, LL om skogsvård, H 16; LF om skogsvård, H 17; LL om stöd för skogsbruksåtgärder, H 19; LF om stöd för skogsbruksåtgärder, H 20; LL om Ålands skogsvårdsförening, H 14; LF om Ålands skogsvårdsförening, H 15; RPF om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter, H 18.
- Skogsbrand**, LL om brand- och räddningsväsendet 33-36 §§, F 14.
- Skogsbruk**, LL om stöd för skogsbruksåtgärder, H 19; LF om stöd för skogsbruksåtgärder, H 20; LF om startstöd till unga jordbrukare 3 §, 4 p., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnärningar 3 §, 1 och 3 pp., H 1. Se även **Skogsvård**.
- Skogsbruksbyrå**, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 19 och 23 §§, C 4.
- Skogsbruksåtgärder**, LL och LF om stöd för skogsbruksåtgärder, H 19 och H 20.
- Skogsodlingsmaterial**, LL om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om skogsodlingsmaterial, H 22.
- Skogsvård**, LL om skogsvård, H 16; LF om skogsvård, H 17. Se även **Skogsbruk**.
- Skogsvårdsavgift**, LL om Ålands skogsvårdsförening, H 14; LF om Ålands skogsvårdsförening 3 kap., H 15; RPF om fastställande, uppbörd och redovisning av skogsvårdsavgifter, H 18.
- Skogsvårdsföreningar**, Se **Ålands skogsvårdsförening**.
- Skolbyrå**, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 12 och 14 §§, C 4; LF om tjänster inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 5.
- Skoldirektör**, GrundskoleL 8 §, N 1.
- Skolnämnd**, GrundskoleL 7 §, N 1; GrundskoleF 3 och 4 §§, N 2.
- Skolskjuts**, GrundskoleL 30 §, N 1; GrundskoleF 19 §, N 2; LF om skolskjutsning, M 7.
- Skolstadga**, GrundskoleL 9 §, N 1; GrundskoleF 3 §, N 2.
- Skriftväxlingsspråk**, Sjl 38 §, A 1.
- Skrotfordon**, LL om renhållning 2, 8, 14, 16 och 37 §§ samt 5 kap., J 9.
- Skrotningsavgift**, LL om renhållning 26 §, J 9; LL om besiktning och registrering av fordon 46 §, M 17.
- Skyddshjälm**, vid färd med motorcykel eller moped, VägtrafikL 62 §, M 4.
- Skyddsområde**, LL om forminnen 4-9 §§, N 22.
- Skärgårdstrafik**, LL om vissa grunder för landskapetsushållning 2 §, C 30.
- Skördeskador**, LL om ersättande av skördeskador, J 11; LL om räntestödsån vid skördeskador, J 12.
- Slakt**, DjurskyddsL 4 kap., K 17; LF om slakt och avlivning av djur, K 20.
- Släckningschef**, LL om brand- och räddningsväsendet 8 §, F 14.
- Släckningsverksamhet**, LL om brand- och räddningsväsendet 21-27 §§; arvode för deltagare, 28 §, F 14.
- Släpvagn**, LL om besiktning och registrering av fordon 8, 10, 11, 14, 20, 32, 41 och 42 §§, M 17.
- Småföretag**, startstöd till, NäringsstödsL 3 kap., I 19.
- Småföretagare**, LL om semesterpenning för småföretagare, I 20.
- Snara**, JaktL 47 §, J 23.
- Social- och hälsovårdsutbildning**, F om social- och hälsovårdsutbildning i landskapet Åland, N 6.
- Social- och miljöavdelningen**, LL om Ålands [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 3 och 4 §§, C 3; LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 10 och 11 §§,

- C4; LF om tjänster inom social- och miljöavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 8.
- Socialhjälp**, se **Socialvård**.
- Socialnämnd**, LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om socialvård, L 1 och L 2.
- Socialvård**, LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om socialvård, L 1 och L 2; LL om planering av och landskapsandel för socialvården, D 7; LL om socialhjälp, L 3.
- Socialvårdsbyrå**, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 10 §, C 4; LF om tjänster inom social- och miljöavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 8.
- Sotning**, LL om brand- och räddningsväsendet 18 §, F 14; BrandF (1976:5) 33 §. (Se ÅL 1976 By 6).
- Specialodlingslån**, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.
- Specialomsorger**, se **Utvecklingsstöd**.
- Spelautomat**, LL om lotterier 1 § 3 mom. och 3 §, F 8; LL om förströelseautomater, F 10.
- Sponsring**, LL om kabelsändningar till allmänheten 1 och 4 §§, M 1; LL om rundradioverksamhet 1a §, M 2; LF om rundradio- och kabelsändningsverksamhet 5 §, M 3.
- Sportdykning**, se **Dykning**.
- Språk**, Sjl 6 kap., A 1; lagtinget, LO 44 §, B 1.
- Språkkunskap**, krav för statsanställda i landskapet, Sjl 42 §, A 1.
- Språkskydd**, Sjl 7 § 2 mom. 3 p. och Sjl 6 kap., A 1. Se ang. den historiska bakgrunden till språkskyddet bilagor under avsnittet **Lagar** och avtal som utgjort grund för självstyrelsen sid 745 ff.
- Sprängämne**, se **Explosionsfarliga ämnen**.
- Spörsmål**, LO 48 §, B 1; Arbetsordningen 38 §, B 2.
- Stadsarkitekt**, ByggnadsL 12 §, G 1.
- Stadsfullmäktige**, KommunalL 6 §, D 1.
- Stadsplan**, ByggnadsL 2, 5 och 26-40 §§, G 1; ByggnadsF 30-41 §§, G 2.
- Stadsstyrelse**, KommunalL 6 §, D 1.
- Startstöd**, till småföretag, NäringsstödsL 3 kap., J 20; till jordbrukare, LF om startstöd till unga jordbrukare, H 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringar 4, 5, 9 och 10 §§, H 1.
- Stannande av fordon**, VägtrafikL 33-35 §§, M 4.
- Statens egendom**, i landskapet, Sjl 61, 78 och 79 §§, A 1; F om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland, sid 761 ff.
- Statens säkerhet**, Sjl 19 § 2 mom. och 27 § 34 och 35 p., A 1.
- Statistik**, StatistikL, C 24; LL om Ålands statistik- och utredningsbyrå, C 23.
- Statlig näringsverksamhet**, Sjl 65 §, A 1.
- Statsanställda**, Sjl 30 § 1 p., 42 och 64 §§ samt 65 § 2 mom., A 1.
- Statsgaranti**, LL ang. tillämpning av lagen om statsgarantier för företag som idkar skeppsbyggnads- eller rederirörelse, J 26. Se även **Fartygsleveranser**, **Exportgaranti**.
- Stipendium**, LL om stöd för litterär verksamhet, N 29.
- Strejk**, LL om tjänstekollektivavtal 3 kap., C 47.
- Studentexamen**, F om studentexamen i landskapet Åland, N 5.
- Studieavdrag**, KommunskatteL 11 §, E 5. Se även **Studie-låneavdrag**.
- Studiecirkel**, LL om landskapsbidrag för studiecirkelverksamheten, N 32.
- Studieledighet**, LL om studieledighet, N 21.
- Studielåneavdrag**, LL om avdrag vid kommunalbeskattningen för amortering på studielån, E 22. Se även **Studieavdrag**.
- Studiepenning**, LL om studiestöd 6 §, N 18; LF om studiestöd 5 §, N 19.
- Studiesociala förmåner**, LF om studiesociala förmåner för studerande på gymnasialstadienivå, N 20.
- Studiestöd**, LL om studiestöd, N 18; LF om studiestöd, N 19.
- Stängselskyldighet**, LL om stängselskyldighet, H 8; ang. bidrag, se **Investeringsstöd**, jordbruk.
- Stödundervisning**, GrundskoleL 17 §, N 1.
- Syn**, ByggnadsF 50, 62, 63, 90, 91, 116 och 122 §§, G 2; LL om brand- och räddningsväsendet 16 §, F 13; BrandF (1962:5) 28-31 §§, (Se ÅL 1976, By 6).
- Syskonandelslån**, se istället **Investeringsstöd**, jordbruk.
- Sysselsättning**, LL om sysselsättning, L 23.
- Sysselsättningsfrämjande utbildning**, LL om sysselsättningsfrämjande utbildning, L 24.
- Sysselsättningspolitiska konjunkturlån**, LL om sysselsättningspolitiska konjunkturlån till företag, I 24.
- Systemansvar**, Ellag 3 kap., F 16; LF om elmarknaden, F 17.
- Sälskyddsområde**, JaktL 26 §, J 23.
- Sändare**, se **Rundradioverksamhet**.
- Sändningsförbud**, LL om kabelsändningar till allmänheten 1, 4e, 5 och 6 §§, M 1; LL om rundradioverksamhet 1a, 6 och 8 §§, M 2; LF om programnämnden 3 §, C 20.
- Särredovisning**, Ellag 2b kap., F 16.
- Särskilda bidrag**, Sjl 51 §, A 1.

T

- Talman**, lagtingets, Sjl 15 §, särskild uppg. ang. tillsättande av landshövding respektive ordf. i Ålandsdelegationen, Sjl 52-55 §§, A 1; LO 20, 30, 31, 42, 43, 60, 62, 64a, 64b, 65, 67 och 71 §§, B 1; talmannens uppgifter anges närmare i Arbetsordningen, B 2.
- Talmanskonferens**, LO 15 och 42 §§, B 1; Arbetsordningen 9, 10, 20 och 74 §§, B 2.
- Taxa**, för yrkesmässig trafik, LL om yrkesmässig trafik 21a §, M 15.
- Territorialvatten**, Sjl 2 §, A 1; L om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland, A 13.
- Tillfällig tjänsteman**, TjänstemannaL 12 kap., C 40.
- Tillynktringsstation**, LL om behandling av berusade, F 4.
- Tillskottsområde**, se **Investeringsstöd**, jordbruk.
- Tilläggsbudget**, LL om landskapets finansförvaltning 4 § 3 mom., C 32.
- Tjuvfiske**, LL om fiske 75-79 §§, H 28.
- Tjänst**, se **Landskapstjänster**.
- Tjänstebostad**, TjänstemannaL 20 och 21 §§, C 40.
- Tjänstekollektivavtal**, för landskapets och kommunernas tjänstemän, LL om tjänstekollektivavtal, C 47; godkännande för lagtingets del, LO 36a §, B 1.
- Tjänsteman**, TjänstemannaL, C 40; KommunalL 9 kap., D 1;

LL om tillämpning av lagen om kommunala tjänsteinnehavares anställningstrygghet, D 5.

Tjänstestadga, Kommunall 10 §, D 1.

Tjänstledighet, LL om tjänstledighet för uppdrag som riksdomare, lagtingsledamot eller medlem av [landskapsstyrelsen], C 44.

Tobaksförsäljning, TobaksL, K 16.

Tobaksprodukt, TobaksL, K 16.

Tobaksreklam, TobaksL, K 16.

Tobaksrökning, TobaksL, K 16.

Tomt, ByggnadsL 26-40, 47-58, 109, 113, 115, 124 och 135 §§, G 1; ByggnadsF 42-46 och 130 §§, G 2.

Tonnage, LL om kommunalbeskattning av samfund i anslutning till tonnagebeskattningen, E 13.

Trafik, VägtrafikL M 4; LF om trafikankvisningar, M 5.

Trafikanvisningar, LF om trafikankvisningar, M 5.

Trafikavdelningen, LL om Ålands [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 3 och 4 §§, C 3; LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 24 och 25 §§, C 4.

Trafikförseelse, VägtrafikL 79 §, M 4; LL om föreläggande av ordningsbot vid vissa trafikförseelser, M 9; LL om minsta penningbelopp av böter vid trafikförseelse, M 10.

Trafikförsäkring, LL om besiktning och registrering av fordon 9, 21 och 39 §§, M 17.

Trafikinspektör, LL om motorfordonsbyrån 7 §, C 21.

Trafikolycka, VägtrafikL 8 §, M 4.

Trafiktillstånd, LL om yrkesmässig trafik, M 15.

Trafikövervakning, LL ang. tillämpning av L om förbud mot anordningar som försvårar trafikövervakningen, M 11.

Trakteringsverksamhet, LL om inkvarterings- och trakteringsverksamhet, I 3.

Traktor, LL om besiktning och registrering av fordon 20 §, M 17.

Transport av farliga ämnen, LL och LF om tillämpning av riksförfattningar om transport av farliga ämnen, M 12 och M 13.

Travtävling, LL om offentliga nöjestillställningar 21 §, F 5.

Tredje behandling, i lagtinget, LO 54 §, B 1.

Trädgårdsodling, LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 3 p., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 § 2 p., H 1; LF om jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag 2 §, H 3.

Turism, LL om sysselsättningspolitiska konjunkturlån till företag 2 §, I 24; LL om landskapsgaranti för industrier och vissa andra näringsgrenar 1 §, I 25; LF om startstöd till unga jordbrukare, 3 § 3 p., H 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 § 4 p., H 1; LL om skattelättnader för främjande av produktions- och turistföretagsverksamhet, E 19.

Tv-avgift, LL om rundradioverksamhet 5 §, M 2.

Tvångsätgärder, PolisL 2 kap., F 1.

Typgodkännande, av byggnadsförnödenheter, ByggnadsL 130 §, G 1.

Täckdikning, se Investeringsstöd, jordbruk.

Täktverksamhet, LL om naturvård 6 kap., J 21.

Tätbebyggelse, ByggnadsL 4-7 och 83 §§, G 1; ByggnadsF 3 och 4 §§, G 2.

Tätort, LL om hälsovården 2 kap., K 4; LL om renhållning 3 och 10 §§, J 9.

U

Undantag beträffande byggande, ByggnadsL 5 och 121 §§, G 1.

Underhållstrygghet, LL om tillämpning i landskapet av riksförfattningar om underhållstrygghet, L 22.

Understöd, LL om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapsgaranti, C 31.

Undervisningsspråk, Sjl 40 §, A 1; GrundskoleL 17 §, N 1; LL om utbildning på gymnasialstadienivå 18 §, N 3; LL om läroavtalsutbildning 6 §, N 8; LL om Ålands folkhögskola 12 §, N 11; LL om Ålands musikinstitut 10 §, N 12; LL om Högskolan på Åland 18 §, N 15.

Undervisningsverksamhet, LL om planering av och landskapsandel för undervisnings- och kulturverksamheten, D 8.

Ungdomsarbete, LL om ungdomsarbete, N 35.

Ungdomsforskning, LL om ungdomsarbete 24 §, N 35.

Ungdomsnämnd, LL om ungdomsarbete 3-5 §§, N 35.

Upphandling, LL ang. tillämpning av lagen om offentlig upphandling, C 34; LF om offentlig upphandling, C 35; [ÅLSB] gällande vissa upphandlingar, C 36.

Uppsägning av tjänsteförhållande, TjänstemannaL 7 kap., C 35.

Urminnes hävd, LL om fiske 4 §, H 28.

Utbildning, GrundskoleL och F, N 1 och N 2; LL och LF om läroavtalsutbildning, N 8 och N 9; LL och LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 3 och N 4; F om studentexamen, N 5; F om social- och hälsovårdsutbildning, N 6; RPF om utvärdering av sjöfartsutbildning i landskapet Åland, N 7; LL om läroanstalter för hemslöjd, N 10; LL om Ålands folkhögskola, N 11; LL om Ålands musikinstitut, N 12; F om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk, N 13; LL och LF om Högskolan på Åland, N 15 och N 16; LF om medborgarinstitut, N 30; LL om landskapsbidrag för studiecirkelverksamheten, N 32.

Utbildnings- och kulturavdelningen, LL om Ålands [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 3 och 4 §§, C 3; LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 12-18 §§, C 4; LF om tjänster inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 5.

Utgiftsrest, vid beskattning, LL om kommunalskatt för gårdsbruk 7 §, E 7; i landskapets räkenskaper, LL om landskapets finansförvaltning 22 §, C 32.

Utkomstskydd, LL om tillämpning av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, L 4; LF om tillämpning av riksförfattningar om utkomstskydd för arbetslösa, L 5.

Utkomststöd, LL om tillämpning av lagen om utkomststöd, L 5; LF om utkomststöd, L 6.

Utlänning, Sjl 27 § 9 p., 30 § 7 p., A 1; rätt till näringsutövning, LL om rätt att utöva näring 4 §, I 1.

Utlänningslagen, F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt utlänningslagen, L 28.

Utlänningsförordningen, F om skötseln i landskapet Åland av vissa uppgifter enligt utlänningslagen, L 28.

Utplantering, av fiskslag eller kräftor, LL om fiske 25 och 40 §§, H 28.

Utryckningsfordon, VägtrafikL 7, 32 och 49 §§, M 4.
 Utskott, KommunalL 45 §, D 1. Se även Lagtingets utskott.
 Utställning, LL ang. landskapsgaranti för kulturella utställningar, N 34.
 Utsåde, LL om tillämpning av lagen om handel med utsåde, I 13; [ÅLSB] om tillämpning av riksförfattningar om handel med utsåde, I 12.
 Utvecklingsstöd, NäringsstödsL 4 kap., I 19.
 Utvecklingsstörd, LL om tillämpning av L ang. specialomsorger om utvecklingsstörda, L 12.

V

Vadhållning, LL om lotterier 1 § 3 mom. och 3 §, F 8.
 Val, Sjl 9, 13, 67 och 68 §§, A 1; LL om lagtingsval och kommunalval, B 3; F om skötseln av vissa uppgifter som gäller lagtings- och kommunalval samt rådgivande folkomröstningar i landskapet Åland, B 4; val i lagtinget, Arbetsordningen 7 kap., B 2; val i [landskapsstyrelsen], LL om ärendenas handläggning i [landskapsstyrelsen] 2 kap., C 2; val i kommunfullmäktige, KommunalL 26 §, D 1.
 Valbarhet, Sjl 9 och 67 §§, A 1; LO 5 §, B 1; fullmäktige, KommunalL 36 §, styrelsen 47 §, övriga organ 54 §, revisor 74 §, kommunalförbund 87 §, avtalsdelegationen 103 §, D 1; LL om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt, D 2.
 Valbiträde, LL om lagtingsval och kommunalval 41 §, B 3.
 Valförbund, LL om lagtingsval och kommunalval 26-30, 62 och 64 §§, B 3.
 Valkrets, Sjl 68 §, A 1.
 Vallängd, LL om lagtingsval och kommunalval 3 kap., B 3.
 Valmansförening, LL om lagtingsval och kommunalval 4 kap., B 3.
 Valnämnd, tillsättande, LL om lagtingsval och kommunalval 6 och 7 §§, B 3.
 Valombud, LL om lagtingsval och kommunalval 30f §, B 3.
 Vapen, LL ang. landskaps- och kommunalvapen, A 11. Se även Skjutvapen.
 Varning, se Disciplinära åtgärder.
 Varselljus, VägtrafikL 46 §, M 4.
 Varulotteri, LL om lotterier 1 och 2 §§, F 8.
 Vattenbruk, LF om register för vattenbruket, H 32; LF om startstöd till unga jordbrukare 3 § 4 p. H 2; LL om finansiering av landsbygdsnäringar 3 § 3 p., H 1.
 Vattenfarliga ämnen, VattenF, J 6.
 Vattenföretag, VattenL, särsk. 1-3 kap., J 5.
 Vattenförrättning, VattenL 14 kap., J 5.
 Vattenförsörjning, LL om främjande av gårdsbruk 32 § 1 mom. 9 p. och 2 mom., I 1; LL om vissa räntestödslån som beviljas av kreditinrättning 2 § 2 p., J 22.
 Vattenkvalitet, VattenL 5 kap., J 5.
 Vattenlag, VattenL, J 5.
 Vattenledning, LL om hälsovården 58 §, K 4.
 Vattenverk, LL om hälsovården 55-58 §§, K 4; LL om allmänna vatten- och avloppsverk, D 16; LL om fiske 34 §, H 28.
 Vattenområde, L om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland, A 13.
 Vattentäkt, VattenL, särsk. 3 och 12 kap., J 5.
 Vattenvård, LL om understöd för vatten- och avloppsprojekt, D 17; LL om vissa räntestödslån som beviljas av kreditinrättning, I 21.
 Veteranfordon, LF om veteranfordon, M 19; LF om fordons utrustning, skick, användning och belastning 4 och 5 §§, M 18.
 Vetorätt, republikens presidents, Sjl 19 och 20 §§, A 1.
 Vettar, JaktL 13 och 15 §§, J 23.
 Vidaresändning, se Kabelsändning.
 Vilt, JaktL 10 kap. och 68 §, som orsakar skada, 6 kap., J 23. Se Hjortdjursskador.
 Vilthägn, JaktL 4 kap., J 23.
 Viltvård, JaktL 11 och 56 §§, J 23.
 Virkesmätning, F om skötseln av virkesmätningen i landskapet Åland, H 21.
 Väning, ByggnadsL 120 §, G 1; ByggnadsF 139 och 140 §§, G 2.
 Väningsyta, ByggnadsL 120 §, G 1; ByggnadsF 139 och 140 §§, G 2.
 Vård, LL om stöd för vård av barn i hemmet, L 10; LF om stöd för vård av barn i hemmet, L 11.
 Vårdutbildning, se Ålands vårdinstitut.
 Vågförrättning, LL om allmänna vägar 35-39 §§, M 25; LL om kommunalvägar 4 §, M 26; LL om ägovägar 11-19 §§, M 28.
 Våghållning, LL om allmänna vägar 2 kap., M 25; LL om kommunalvägar 3 kap., M 26.
 Väglån, beträffande jordbruk, se istället Investeringsstöd, jordbruk.
 Vägmarke, VägtrafikL 6 §, M 4; LF om trafikankvisningar, M 5.
 Vagnämnd, LL om allmänna vägar 105 och 106 §§, M 25; LL om kommunalvägar 9 och 20 §§, M 26; LL om ägoväg 11 §, M 28.
 Vägplan, LL om allmänna vägar 25-28 §§, M 25; LL om kommunalvägar 4 §, M 26.
 Vagrätt, LL om allmänna vägar 4 kap., M 25; LL om kommunalvägar 2 kap., M 26; LL om ägovägar 4 §, M 28.
 Vägtrafik, VägtrafikL, M 4; LF om trafikankvisningar, M 5. Se även Internationell trafik.
 Väjningssskyldighet, VägtrafikL 20 §, M 4.
 Värnplikt, Sjl 12 §, A 1.
 Växtskydd, LL om tillämpning av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd, H 9; LF om tillämpning av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd, H 10.

Y

Yrke, se Näring.
 Yrkesfiske, se Yrkesmässigt fiske.
 Yrkeshemlighet, se Affärshemlighet.
 Yrkeshögskola, se Högskolan på Åland.
 Yrkeskörtillstånd, KörtkortsL 9 kap., M 14.
 Yrkesmässig minuthandel, AffärstidsL, I 2.
 Yrkesmässig motorfordonstrafik, LL och LF om yrkesmässig trafik, M 15 och M 16.
 Yrkesmässigt fiske, LL om fiske 2 §, H 28; LF om yrkesfiske, H 33. Se även Fiskeripolitik.

Yrkesskola, se Ålands yrkesskola.

Yrkesutbildningsbyrå, LF om [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning 12 och 15 §§, C 4; LF om tjänster inom utbildnings- och kulturavdelningen vid [landskapsstyrelsens] allmänna förvaltning, C 5.

Yrkesvägledning, LL om yrkesvägledning, L 27.

Å

Ålandsdelegationen, SjL 5 § och 8 kap., A 1. Se även SjL 19 § 1 mom., 32 § 3 mom., 36 § 2 mom., 60 § 2 mom. och 62 §.

Ålands flagga, se Flagga.

Ålands folkhögskola, LL om Ålands folkhögskola, N 11.

Ålands försöksstation, LL om Ålands försöksstation, I 6.

Ålands förvaltningsdomstol, SjL 26 §, A 1, L om Ålands förvaltningsdomstol, Om 501 FL II (under 26 §).

Ålands handelsläroverk, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4; F om ordnandet av undervisningen vid Ålands handelsläroverk, N 13.

Ålands hotell- och restaurangskola, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Ålands Idrottsförbund, LF om överföring av vissa förvaltningssuppgifter på Ålands idrottsförbund, N 37.

Ålands kulturdelegation, LL om Ålands kulturdelegation, N 38.

Ålands lagting, se Lagtinget.

Ålands [landskapsstyrelse], numera Ålands landskapsregering, se Landskapsregeringen.

Ålands [landsting], numera Ålands lagting, se Lagtinget.

Ålands lyceum, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Ålands museum, LL om fornminnen 19 §, N 22.

Ålands musikinstitut, LL om Ålands musikinstitut, N 12.

Ålands naturbruksskola, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Ålands Penningautomatförening, LF om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet, F 9; om skattefrihet, KommunalskatteL 6 § 2 mom., E 5.

Ålands sjömansskola, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Ålands sjösäkerhetscentrum, LL om Ålands sjösäkerhetscentrum, N 17.

Ålands skogsvårdsförening, LL och LF om Ålands skogsvårdsförening, H 14 och H 15.

Ålands statistik- och utredningsbyrå, se Statistik.

Ålands vårdinstitut, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Ålands yrkeshögskola, se Högskolan på Åland.

Ålands yrkesskola, LF om utbildning på gymnasialstadienivå, N 4.

Ålandsöverenskommelsen, sid 751.

Ålderspension, se Pension.

Ålderstalman, LO 20 §, B 1; Arbetsordningen 2 §, B 2.

Åländsk hembygdsrätt, SjL 2 kap. och 72 §, A 1; LL om åländsk hembygdsrätt, A 8.

Årsstat, se Budget.

Återkallande av uppdrag, KommunalL 18 §, D 1.

Åtgärdsföretag, PolisL 5 §, F 1.

Ä

Ägg, JaktL 1 § 2 mom., 27, 28, 52 §§ och 68 § 3 mom., J 23.

Ägors fredning, LL (1933:4) om ägofredningsföreningar, (se ÅL 1976, Gb 2); LL om stängselskyldighet, H 8.

Ägoväg, LL om ägovägar, M 28.

Ägovägsförrättning, LL om ägovägar 11-18 §§, M 28.

Ägovägsnämnd, LL om ägovägar 10 §, M 28.

Älg, JaktL 7 kap., J 23; LF om jakt på älg, J 25. Se även Hjortdjursskador.

Ämbetspråk, SjL 36 §, A 1.

Ändringssökande i förvaltningsärenden, SjL 25 §, A 1; ang. beslut av kommunalt organ, KommunalL 15 kap., D 1.

Ärvdabalken, F om utlåtande enligt 25 kap. 8 § ärvdabalken i landskapet Åland, H 23.

Äventyrande av trafiksäkerheten, VägtrafikL 73 och 74 §§, M 4.

Ö

Öppethållningstid, AffärstidsL, I 2.

Överenskommelseförordning, SjL 32 §, A 1; LL om Ålands författningssamling, A 10.

Överförande av beslutanderätt, LL om Ålands [landskapsstyrelse] 10b §, C 1. Se även Delegering.

Övergångsställe, VägtrafikL 2, 41 och 55 §§, M 4.

Översättning, av handling, SjL 39 §, A 1.